

849 - H. VI. 3.

68. 10. 9. 10

Joseph H. H. H.
C. H. H.

68-12-6-70
Primi Voluminis Pars. I I.

ARISTOTELIS

STAGIRITAE

Posteriorum Resolutoriorum
Libri Duo.

CVM

AVERROIS CORDVBENSIS

MAGNIS COMMENTARIIS,
triplici interpretatione
distinctis.

*BERNARDINI TOMITANI PATAVINI,
in eosdem Libros Animadversiones & Contradictionum
Solutions, vide in libello seorsum edito.*

Quæ vero in hac continentur parte, pagina versa ostendet.

VENETIIS APVD IVNCTAS.

M. D. LXII.

68.10.9.10

In Secunda Primi Voluminis parte,
hæc habentur.

Posteriorum Resolutoriorum Libri Duo.

Expositio Magna, siue Magna commentaria Auerrois
in eosdem Libros, ab Abramo de Balmes, à Io. Fran-
cisco Burana Veronensi, & à Iacob Mantino Hebreo
Philosopho in Latinum conuersa. Quas interpreta-
tiones, in studiosorum gratiã ita simul coniunximus,
ac diuisimus, vt si quis eas ad inuicem conferat, quam
diligentissimè verbum verbo respondere videbit.

Expositio media in eosdem Posteriorum Resolutorio-
rum Libros à Io. Francisco Burana in latinũ cõuersa.

Epitomæ in Libros Logicæ Aristotelis, Abramo de Bal-
mes verfore.

Quæsitæ varia in Logica, iuxta ordinem Librorum Lo-
gicæ, eodem interprete.

Epistola vna, eodem interprete.

Arabum nonnullorum Quæsitæ, ac Epistolæ, Abramo
de Balmes interprete.

Animaduersiones, Contradictionum Solutiones, & ar-
gumenta in Quæsitæ Posterioristica Bernardini To-
mitani, in Libello seorsum edito.

✦

ij

INDEX SUMMARVM,
 & Capitum, quæ in Secunda
 Primi Voluminis parte
 habentur.

**Summa & Capita Libri Primi
 Posteriorum Resolu-
 toriorum.**

DE Demonstrationis essentia,
 conditionibusq; ad eam re-
 quisitis. De differentia de-
 monstrationum Quod, seu
 Quia, & Propter quid. Quæ figura ap-
 tior sit demonstrationi. De Ignorantiæ
 speciebus, quæ in scientiis accidunt. Fini-
 tos esse demonstratiuarum propositionū
 terminos. De demonstrationis varijs spe-
 ciebus, ac earum inter se comparatione.
 De varijs demum theorematibus ad de-
 monstrationem conferentibus. 11.B
 Omnem doctrinam, omnemq; disciplinam
 intellectuam ex præexistenti fieri cogni-
 tione. Quot sunt præcognitionum modi,
 quæq; ea, quæ præcognoscuntur. Dubita-
 tionum solutio circa hanc propositionem
 contingentium. Cap. 1. 11.C
 Quid sit scire, quid Demonstratio, & quæ
 conditiones ad eius propositiones requi-
 rantur. Quid sit Propositio, Immediatū
 principium, ac eorum species. Propositio-
 nes magis quam cōclusionem credendas
 esse. Cap. 2. 27.A
 Opinionum confutatio, & eorum, qui om-
 nino demonstrationem tollunt, & eorū,
 qui omnium demonstrationem esse po-
 nunt. Cap. 3. 50.A
 Demonstrationis propositiones veras esse
 veritate necessaria. Quid sit id, quod di-
 cimus, de Omni, quid per se, quid Vni-
 versale. Cap. 4. 64.A
 Quot modis circa prædicatū Vniuersale

Primum errare contingat: quoq; modo
 ipsum vere cognoscatur. Cap. 5. 86.E
 Demonstrationem esse ex ijs, quæ sunt per
 se, ac necessarijs. Cap. 6. 107.B

Vitio Impressoris factum est, ut bis signa-
 retur caput Sextum, Quapropter caput
 Sextum secundo loco signatum, erit
 tibi Septimū, & Septimū, Octauū,
 & sic de singulis, vsq; in finem.
 Nos vero capita signauimus,
 ut sese habere debent.

Demonstrationē ex Proprijs cōstare oport-
 ere, quia est ex ijs, et de ijs, quæ sunt per
 se: neque licere ex alio genere Transcen-
 dentem monstrare. Cap. 7. 125.C
 Demonstrationis conclusionem Perpetuā
 esse: nec caducorum esse demonstratio-
 nem. Cap. 8. 142.A
 Demonstrationem non constare ex com-
 munijs. Cap. 9. 147.B
 Demonstratiuarum scientiarum principia
 Nonnulla esse communia, nonnulla pro-
 pria: quæq; ea sint, & quo pacto præco-
 gnoscantur: pariter, & reliqua demon-
 strationē ingredientia. Cap. 10. 158.B
 Quæ sit inter Dignitates, Suppositiones,
 Petitionesq; differentia, ac etiam defini-
 tiones. Non necesse etiam esse Formas da-
 ri pp demonstrationē. Cap. 11. 170.H
 Quo pacto vtamur in scientiis Contradi-
 ctionis principio. Cap. 12. 179.E
 In communibus principijs communicare si-
 bi inuicem scientias: & quo pacto Dia-
 lectica in hoc ab alijs differat. Quæ in-
 terrogationes scientiarum sint propriæ,
 & quæ non sint scientiales. Mathemati-
 carum scientiarum commēda: 10: & quo
 pacto syllogismus ampliari possit, assu-
 mendo & indirectum, & in latus.
 Cap. 13. 285.C
 De demonstratiōnū quod, & Propter quid
 speciebus, ac differentijs. Cap. 14. 207.F
 Primā

Index in libros Posteriorum

Primam figuram maxime scientia esse ac commodatam. Cap. 15. 234.F

Quot, quibusue modis syllogisticis, tum in mediatis propositionibus ignorantia dispositionis, & quomodo ignorantia negationis exoriatur. Cap. 16. 244.D

Syllogismum omnem ex tribus constare terminis, maiori, minori, ac medio: & hos in infinitum tam in propositionibus affirmatiuis, quam negatiuis abire non posse. Cap. 17. 282.D

Quo pacto mediae propositiones ad immediatas deduci possint. Caput Decimum octauum. 332.E

Demonstrationem vniuersalem particulari esse praestantior. Caput Decimum nonum. 342.B

Demonstrationem affirmatiuam negatiua digniorem esse: atque ad scientiam magis idoneam. Cap. 20. 359.A

Demonstrationem ostensiuam illa, quae ducit ad incommodum, potior. Cap. 21. 367.E

Quae scientia certior, ac prior sit: quae Vna, quaeue diuersae inter se scientiae sint. Et quod eiusdem plures esse demonstrationes possint. Cap. 22. 374.B

Eorum, quae fortuna eueniunt, quaeque in sensuum functione sunt, non esse scientiam. Cap. 23. 381.C

Non omnium syllogismorum eadem esse principia posse. Cap. 24. 387.B

Quod scientia, & scibile ab opinione & opinabili discrepent: & quid sit Solertia. Cap. 25. 394.C

Summa & Capita Libri Secundi, Posteriorum Resolutoriorum.

DE quatuor Mediis quaesitis, si est, quid est, quod seu quia est, & propter quid: Quomodo quid est monstratur, ac ad demonstrationem se habeat. Definitionem esse per causam. De Diuisione causarum, & quae mutuo concurrant, & quae non, & quomodo illarum possit esse demonstratio: de compositione definitionis ex suis partibus, & quando sunt ignotae quo pacto veniuntur. Pariter quomodo causa veniuntur. Postremo de cognitione, ac differentia principiorum indemonstrabilium. 401.B

In disciplinis quatuor quae solent, & haec omnia media quaesita sunt. Et quid sit huius libri propositum. Cap. 1. 401.C

Disceptatio, quod demonstratio, & definitio non sint eiusdem. Cap. 2. 413.D

Syllogismo duplicante, similiter & per diuisionem confecto, non demonstrari quid est, de eo cuius est. Cap. 3. 420.C

Disceptatio, quod ipsum quid est non monstratur definitione, neque definitione contrarij, neque alio quouis modo. Caput Quartum. 437.F

Dissolutio disceptationis propositae, quod ipsum quid est monstratur per aliud quid est, & quo pacto ipsius quid est sit demonstratio, & definitio. Cap. 5. 455.B

De causarum distinctione, & quae mutuo concurrant, & quae non, & quomodo illarum possit esse demonstratio. Caput Sextum. 476.B

Quo pacto ipsum propter quid differat in his, quae sunt simul, aut non simul, per circulum, aut non per circulum, semper aut frequenter. Cap. 7. 487.B

De compositione definitionis ex suis partibus,

Index

*tibus, & quando sunt ignota quo pacto
venientur. Cap. 8.* 502.F

*Quo pacto problemata venientur, tum di-
misione, tum etiam proportionem. Ca-
put Nonum.* 528.B

*Quomodo causa & effectus se habeant in-
ter se: & quo pacto causa venientur: &
an unius effectus plures sint causa. Ca-
put Decimum.* 534.F

*Quomodo Principia cognoscuntur: &
quis principiorum sit habitus. Caput
Vndecimum.* 557.F

Epitome in Libros Logicæ Aristotelis.

Prefatio Authoris. 36.B
Sermo in significatione dictionum.
36.I

Sermo de rebus agentibus formationem.
37.E

Sermo de universalibus incomplexis. 37.I

Sermo de Differentia. 37.M

De Proprio. 38.A

De Accidente. 38.A

De rebus Compositis. 38.H

De Prædicamentis. 38.L

De Substantia. 39.C

De Quantitate. 39.E

De Qualitate. 39.H

De Relatione. 39.L

De Quando. 40.D

De Vbi. 40.F

De Situ. 40.G

De Habitu. 40.I

De Passione. 40.I

De Actione. 40.M

*Sermo de rebus communibus Formationi
& Verificationi simpliciter.* 41.A

In Libro de Interpretatione.

DE dirigentibus ad Verificationem.
41.C

De Nomine. 41.E

De Verbo. 41.E

De Oratione. 41.F

In Libro Priorum.

Sermo de cognitione agente verifica-
tionem. 44.D

De Prima figura. 45.M

De figura Secunda. 47.C

De figura Tertia. 47.M

Sermo de Syllogismo condicionali. 48.F

De conditionalibus coniunctis. 48.H

Sermo de conditionalibus disiunctis. 49.M

*Sermo de Syllogismo contrarietatis, seu du-
cente ad impossibile.* 50.F

Sermo de Syllogismis Compositis. 50.M

In Libro Primo Posteriorum.

DE demonstratione in genere. 52.C

*De demonstratione simpliciter, seu
absoluta, quæ est causa, & inventionis
simul.* 53.H

De demonstratione cause tantum. 56.K

De demonstratione Quia. 56.I

In Secundo Libro Posteriorum.

DE definitionibus. 57.K

*De divisionis utilitate, pro defini-
tionum formatione.* 58.L

*De qualitate faciendi demonstrationes, &
diffinitiones i. artibus speculativis.* 60.A

*De Methodo demonstrationum in Practi-
cis scientiis.* 61.A

In

In libros Posteriorum

In Libro Topicorum.

S ermo de regulis, quibus sunt argumen- ta, quae loca vocantur.	62.A
Sermo de locis Compositionis.	64.F
Sermo de locis defunctionis.	65.F
De locis syllogismorum conditionalium.	65.M
De locis translationis similium aqua- lium.	67.I
Sermo de locis Oppositorum.	66.G

In Libro Elenchorum.

D E Elenchis seu sophisticis fallaciis.	68.A
De dictionibus.	68.B
De rebus fallentibus.	69.C
De Translatione & permutatione.	72.F
De rationibus probabilibus & litigiosis.	72.K

Varia Auerrois Super libros Logice Quæsitæ. In libris Peri Hermenias.

Q uestum Vnum. De prædicatis compositis & diuisis.	75.G

Quæsitæ libri Priorum.

Q uestum Primum. De definitione Termin.	77.I
Quæsitum. 2. Quid sit propositio absoluta, idest de inesse.	78.D
Quæsitum. 3. De Conuersionibus.	80.G
Quæsitum. 4. De omni prioristico, & quid sit propositio de inesse: & de modis conclusionum syllogismorum mistorum.	81.I
Quæsitum. 5. De conditione syllogismorum contingentium circa duo eorum attributa, videlicet de numerositate illa-	

tionis, & de figura, in qua non concludunt.

87.G

Quæsitum. 6. De modis illationum mistorum ex ipsis tribus modis.

89.C

Quæsitum. 7. De conditionali, an per ipsum ostendatur quæsitum primum ignotum.

92.D

Quæsitum. 8. De mixtione contingentis, & necessarij.

98.F

Quæsitæ libri Posteriorum.

Quæsitum Primum. De triplici genere definitionum in ordine ad demonstrationem.

100.H

Quæsitum Secundum. De medio demonstrationis, an sit causa maioris extremi.

101.G

Quæsitum. 3. De conditionibus præmissarum demonstrationis.

103.H

Quæsitum. 4. De conditionibus, quæ requiruntur ad necessitatem præmissarum demonstrationum.

111.G

Quæsitum. 5. Quo modo fiat translatio ab una arte in aliam.

112.G

Quæsitum. 6. De Demonstrationibus Quia.

114.M

Quæsitum. 7. Quomodo definitio sit notior ipso definito.

116.B

Quæsitum. 8. De definitionibus, quæ dicuntur positione differentes à demonstratione.

118.I

Quæsitum. 9. An definitio sit particularis, aut vniuersalis tantum.

119.G

AVERROIS EPISTOLA.

DE primitate Prædicatorum in Demonstrationibus.

120.A

Quæsitæ

Index in Libros Poste.

Quæsitæ Abualkasis.

Quæsitum Primum. De notificatione generis, & speciei **120 K**

Quæsitum Secundum. De nominis definitione. **123. C**

Epistolæ Alhagiag Bin Thalmus
Quæsitum.

De Missionem propositionis de Inesse.
& necessaria. **124. B**

Abuha'kasin mahmat Ben Kasan
Quæsitæ.

Quæsitum Primum. De modo discernendi demonstrationes pp Quid-
& demonstrationes Quia. **124. E**

Quæsitum Secundum. Castigatio quarta
speciei secundi generis congerierum de-
monstrationum ipsius Alpharabij. **126. I**

Abuhabad Adhadrahman ben Ioar
Epistolæ.

Epistola Prima. De Negativa de Ne-
cessario, & Negativa de Pos-
sibili. **127. A**

Epistola Secunda. De Terminis medio,
quando fuerit causa maioris, & imagi-
nabile sit secundum aliquem locum non
esse causam minoris. **127. G**

Indicis Finis.

AVERROIS SEU ALVLIDI ROSADIS

In librum Arist. de Demonstratione
maxima expositio:

*Ab Abramo de Balmes, à Io. Francisco Burana Veronensi,
& nunc demum à Iacob Martino Hebræo Philosopho
ac Medico in latinum sermonem conuersa.*

*Bernardini Tomitani in Patavino Gymnasio Primi Dialectici locos Arist. & Aven.
inter se se dissidentes tibi primò certis numeris in margine textuum singulorum
ac commentorū affixis designauimus. Qua deinde ratione p ipsum dissideant in
eorundem calce legendos latius expressimus: Quos demū ab eodem cōciliatos
in suo nuper edito cōtradictorium locorum volumine comprehendis.*

PROOEMIUM.

ABRAM

Intentio huius libri est exponere secundos Analyticos, qui liber de Demonstratione inscribitur, quoniam non puenit nobis aliquis Commentator, qui ipsum exposuerit iuxta literam. Sicq; inchoabimus præponendo secundū interpretū morem commemorando quædā, ut libri intentionē, eiusq; partes, ac ordinem, & iuamen.

Dici-

BURANA

Intentio in hoc Tractatu est exponere Analytica secūda. & hoc est, quod cognoscitur in Libro de Demonstratione: quoniam non peruenit ad nos à reliquis expositores expositio super verba. Aperiemus autem hoc secundū consuetudinē ipsorū exponentes partem intentionis, & ordinē, atq; utilitatē libri, ac partium suarum.

Dica-

Log. cū Auer.

MANTINVS

Huius nostri operis propositum est exponere tractationē Posteriorū resolutiuorū Arist. quā Analyticā Secundā vocāt, & passim liber de Demonstratione ab omnib' vocat. neminē enim vidi mus, q hui' libri verba ad literā Arist. exposuerit. Et ut Expositorū morē sequar, præfationē hāc exordiri decreui, i qua de libri proposito, de eiusq; partib', de vsu ei', & de ordine tractabit.

A

Pro-

Prooemium

ABRAHAM

2 Dicimus itaq; libri
D intentionem esse scru-
tari demonstrationes
& definitiones. De-
monstrationes quidē
tractat quo ad res,
quæ procedunt vice
materiæ ipsarū. quæ;
vt summam dicam,
sunt præmissæ veræ.

3 Quando demonstra-
tiones componuntur
ex duplicibus rebus,

E quarum altera sunt
præmissæ, quæ gerunt
vicem materiæ, & al-
tera est ipsa ratioci-
natio, quem syllogis-
mum dicimus, quæ ge-
rit vicem formæ. quæ
cū iam explicata sit
in libro Priorū Ana-

4 lyticorum, incœpit
hic sermonem facere
de altera re remanen-
te ad cognitionē syl-
logismi demonstrati-
ui, quæ est dispositio
materierum, ex qui-
bus ille cōponitur, &
hanc ob rem vtrunq;
librum Aristo. inscri-
pserat eodē nomine.

Hic nihil
deest: hæc
vō spacia
relinquimus,
vt transla-
tio transla-
tioni equi-
pareat.

5 Iam autē diximus
in libro Priorū Ana-
lyticorum quid sit si-
gnificatum analysis,
scilicet quòd sit reso-
lutio per cōtrarium,
hoc

EVRAHA

Dicamus igitur, q
intentio libri est spe-
culari de demonstra-
tionibus, atq; defini-
tionibus. In demon-
strationib; vero quæ-
dam sunt, quæ vicem
exhibent materiæ, &
hæc sunt propositio-
nes veræ. Demonstra-
tiones nanq; ex duo-
bus consistunt: quo-
rum vnum est, propo-
sitiones, & hoc est,
quod vicem obtinet
materiæ: alterum ve-
ro est, ipsarū compo-
sitio: & hoc est, quod
vicē exhibet formæ:
quæ monstrata fuit
in Libro Syllogismi.
Incipit igitur hoc in
loco sermonē de eo,
quod supererat ex co-
gnitione syllogismi
demonstratiui, hoc
est materia, ex qua
componitur: & pro-
pterea vocauit am-
bos libros vnico no-
mine.

Dictum autē est in
libro de syllogismo,
quid significet analy-
tica, resolutionem vi-
delicet in cōtrarium.
& diximus item ibi-
dem,

MANTINUSA

Propositū igitur li-
bri est, tractare de de-
monstrationib; & de
definitionibus. Quod
autē ad consyderatio-
nem de demonstratio-
nibus attinet, est tra-
ctare de his, quæ se ha-
bent veluti materiæ
earū: quæ quidem ge-
neratim sunt propositi-
ones veræ. Nam, cū
ipsæ demonstraciones
ex duobus cōstare vi-
deantur, quorū vnū
sunt ipsæ propositio-
nes, quæ se habent ve-
luti materia earū, al-
terū vero est ipsa cō-
positio, seu cōplexus
earum, quæ est veluti
forma ipsarū, & hæc
in libro Priorū Reso-
lutiui iam declara-
ta fuit: ideo Aristo.
nunc de eo, quod su-
pererat pro cognitio-
ne syllogismi demo-
stratiui, tractandum
aggreditur: quod quidē
est ipsa materia, ex
qua ipsæ cōstantur, &
ob id vtrunq; horum
duorum librorū eo-
dem nomine Aristo-
teles nuncupauit.

In libro autē Priorū
iā expositū fuit, quid
sibi velit hoc nomen
Analysis, idq; signifi-
care resolutionē per
cōtrariū, seu per con-
uer-

ABRAM

6 hoc est resolutio, quæ
est contra compo-
sitionem. Tractat enim
ille has præmissas se-
cundum numerum sua-
rum specierum & at-
tributorum, quibus
ostēsis de illis, posset
ducere hominem ad
veritatem. & non con-
siderat eas, prout sūt
7 vna pars entium, sed
scrutatur inquātum
conducūt hominem
ad perfectam assertio-
nem, perfectamq; cō-
ceptionem.

At ultimæ differen-
tiæ, quibus diuidūtur
species demonstratio-
num ex parte suarū
materierū sunt diffe-
rentiæ, quæ insunt de-
monstrationibus, in-
quantū alias res noti-
ficāt & cōducūt ad il-
larū assertionem, nō dif-
ferētiæ, quæ eis insunt
inquantū sunt vnum
certū genus entium.
prout cōperim⁹ fecit
Abunnazar Alpha-
rabium in suo libro.

Et

BYRANA

dem, quid sit resolu-
tio in contrarium, q̃
videlicet est resolutio
cōtraria cōpositioni.
Considerat autem in
istis propositionibus
numerum ac disposi-
tiones specierum ip-
sarum, vt eas assequa-
mur in eo, quo pos-
sunt deducere homi-
nem ad veritatem, nō
autem considerat ip-
sas in eo, in quo sunt
pars entium, sed eas
considerat secundum
quod inducunt homi-
nem ad veritatē per-
fectam & formationē
perfectam.

Differētiæ vero vlti-
mæ, in quas diuidunt
species demonstratio-
num ex parte mate-
riæ, sunt differentiæ,
quæ inueniuntur in de-
monstrationibus se-
cundū q̃ faciūt addi-
scere aliud ab ipsis, &
sunt vtilēs ad acqui-
rendā veritatē, nō au-
tem differētiæ, quæ in
ipsis sunt, secundū q̃
sunt vnū ex entibus.
quemadmodum fecit
Abunazar in lib. suo.

Et

MANTINVS

uersionē. Inibiq; mō A
stratū est ipsam reso-
lutionem per contra-
riū nihil aliud signifi-
care, q̃ resolutionē,
quæ est cōtraria com-
positioni. Pro cōsyde-
ratione igitur harum
propositionū Aristo-
teles inuestigat quot
sint genera earū, atq;
affectus, quib⁹ cogni-
tis, possit quis verita-
tem assequi. nec de il-
lis tractat, quatenus B
sunt aliquod entiū,
immo quaten⁹ ad cō-
plexorum perfectā co-
gnitionē (quā certifi-
cationē, seu fidē Ara-
bes vocant) & ad sim-
pliciū, ac incōplexo-
rum integrum conce-
ptum (quæ formatio-
nem iidem appellāt)
hominem ducunt.

Ultimæ autem diffe-
rentiæ, quibus species
demonstrationū diui-
duntur ratione mate-
riæ, sunt illæ, quæ in-
sunt demonstratiōni-
bus ea ratione, qua
de alijs notitiam affe-
runt, & cū de eis certi-
tudo, seu cōplexorū
cognitio habetur, vti-
litatem afferūt; non
quæ insunt illis, quate-
nus sūt aliquod ens,
vt opinat⁹ est Alpha-
rabi⁹ in libro suo.

A ij Et ob

Proœmiũ

ABRAM

Et proinde perplectuntur viri nostri tēporis circa tractatũ de Demonstrationibus, adeo quod putauerint, quod illud, quod tradidit Alpharabius, defuisset Aristoteli. quam quidem rem perfecte nos declarauimus in quodam peculiari tractatu. Et, cum expleuerit tractare premissas & dinumerare ipsarũ conditiones, tractat eas in quantum sunt definitiones, & vt vniuersalius inquam, in quantum ducunt ad perfectam conceptionem.

Hæc

BVRANA

Et propterea quæsiuerunt homines nostri temporis speculari in demonstrationibus: & existimauerunt, quod illud, quod adduxit Abunazar hoc in loco, sit res, quam dimisit Aristoteles hoc in loco. sed nos iã declarauimus hoc in sermone separato. & hoc, quoniam posteaquam specularus est de propositionibus, & numerauit conditiones suas, tunc iam specularitur de ipsis secundum quod sunt definitiones, & in summa secundum quod perducunt ad speculationem perfectam: propterea, quod dispositio definitionũ non est similis dispositioni syllogismi; quoniam syllogismus habet formam & materiam, definitio autem non habet formam; & propterea non pertractauit de ipsa Aristoteles. primo per modũ vniuersalis ac communis, postea per modum materiæ, quemadmodum fecit in syllogismo, de quo locutus est prius per modũ vniuersalis & cõis, postea per modum appropriati.

Et

MANTINVS

Et ob id, circa tractationẽ demonstrationum viri cõtēporanei nři videntur maxie oberrare, cũ putent Aristoteles defecisse in hac re, quã Alpharabius huc attulit. nos vero, ad integrã huius negotij explanationẽ, propriũ edidimus tractatum. Cũq; igitur Aristoteles de ipsis propositionibus tractaret, enumeraretq; earũ cõditiones cõsiderauit quẽ eas, quatenus sũt definitiones, & (vt verbo dicã) quatenus ducũt hoĩem ad pfectã incõplexorũ cõceptionẽ. nã nõ est eadẽ rō definitionum, & ipsi syllogismi, cũ syllogismi, formã, & materiã obtineat: definitio vero nullã habeat formã. Hinc fit, quod Aristoteles nõ tractauit de definitione ea rōne, qua sit velut quid vñe & cõis, deinde velut materiã qua tractandi norma vñus est in tractatione de syllogismo, tractauit enim de eo, quada vñe, & cõis methodo, mox propria quada via de eo tractauit. Hæc itaq; est prima pars huius opis, quæ in primo libro scripta reperitur.

De

ABRAM

Hæc itaq; est prima pars huius libri, quæ scribitur in primo libro. Definitiones vero scrutatur hic secundum suas species, & res, quæ definitiones constituunt. Quoniam non est inuenire rem aliquam in definitionibus, quæ gerat vicem formæ & rei communis, & aliquam rem, quæ gerat vicem materiæ, & rei propriæ, ad quas partiatur tractatus ipsarum in duas partes, prout fuit demonstrationum res quædam communis cunctis artibus, & res alia propria huic arti.

Qui autem putat de definitionibus inesse partem vniuersalem & communem, illius moris est præponere tractatui de definitionibus singulis artibus propria, sicq; iam deus est magno errore. prout inuenimus Alpharabiū putasse, & hæc ob rem numerauit Isagogicon in parte communi Logice. Nec est ipse tractat definitiones, in quantum sunt vnum certum genus entium, sed scrutatur eas, in quantum tradunt perfectam conceptionem,

IVRNA

Et hæc est pars prima intra partes huius libri, quæ scribitur in primo tractatu. In definitionibus vero speculabitur primi species & ea, ex quibus consistunt. & hoc, quoniam in definitionibus non est aliquid procedens modo formæ, puta aliquid cōe: neque aliquid procedens modo materiæ, puta dispositio appropriata ita, ut diuidatur speculatio ipsius duas in partes, quæadmodum fit in demonstrationibus, hoc est cōicans omnibus artibus, & pluribus artibus quæ huic.

Qui vero existimauit, quod in definitionibus inuenitur pars vniuersalis & communis, cuius speculatio præcedat definitiones appropriatas vnicuique arti, is profecto errauit in hoc errore magno. quemadmodum existimatur fecisse Abunazar: & propterea enumerauit in introductorium partis communis Logice, cum alioqui & ipse non speculet definitiones ex parte, qua sunt vnum entium, sed ex parte, qua exhibent formationem

MANTINVS

De definitionibus vero A
ro hoc in loco id pertractat, nempe, de eorum generibus, ac de his, quibus ipsæ exstant, nihil enim in ipsis definitionibus reperitur, quod se habeat ut forma, & veluti quid vniuersale & commune, & quid se habes ut materia, ac velut quoddam proprium, ita ut de eis duplex fiat consideratio, ut fit de demonstrationibus, nempe, ut fit cunctis artibus communis, & huic arti propria.

Quicumque vero credit reperiri in definitionibus quid vniuersale, & commune, cuius consideratio debeat antecedere considerationem de definitionibus, vnicuique arti proprijs, profecto non mediocriter tenetur errore, ut Alpharabi est opinatus: & ideo libellum introductorij (quæ Isagogicon vocatur) in parte communi Logice locauit. Neque de definitionibus tractat ipse, scilicet Aristoteles, quatenus sunt aliquid entium, sed qua-

Prooemium.

ABRAM

D nem, prout natura singulorum entium exigit.

Et perinde consentaneum est, q̄ tractatus de his duabus speciebus, de demonstrationibus scilicet, & de finitionibus nō finitur in differentias ultimas secundum singulas artes. De eo enī huiusmodi, quod discernit singulas artes, Aristotelis moris fuit meminisse in artibus illis, prout fecit in *Physicis Auscultationib⁹*, & *Primo de Partibus animalium* ca. 1.

Sed hic meminit de differentiis communibus & propinquis ultimis, relinquit autem ultimas illis artibus. Et ideo Arist. non posuit in hoc libro propriam partē, quae contineret qualitatē, qua artes utantur his demonstrationibus & definitionibus, prout fecit *Alpharabi⁹*, sed hic meminit de eo, quod ei occurrit de differentiis primis demonstrationum, atq; praemissarum.

Nec

BVRANA

tionem perfectam secundū naturā vniuscuiusq; entium.

Videtur itaq; q̄ speculatio sua in hoc libro sit de his duabus speciebus, hoc est demonstrationib⁹ & de finitionibus, & non peruenit vsq; ad differentias ultimas secundum vnāquamq; artem. Quoniam quod unicuiq; arti appropriatum est, opere pretium est, ut de illo in ea mentio fiat: quē ad modū fecit in *Naturali Auditū*, & *1. Vnde primo Post naturalia*.

Atqui mentionē fecit hoc in loco de differentiis vniuersalib⁹ & propinquis ultimis, & dereliquit ultimas ipsis artibus. & propter hoc non separabit quispiam in hoc libro partem appropriatam, in qua compiles qualitas faciendi artes in demonstrationes & definitiones: quemadmodum fecit *Abunazar*: & propterea mentionē fecit ex hoc de differentiis primis demonstrationū ac propositionū consimiliter.

Neq;

MANTINVS

tenus perhibet perfectam incomplexorū cōceptionē, pro vniuscuiusq; entis natura.

At, dum de his duobus in hoc libro pertractat, nempe de demonstrationibus, & de definitionib⁹, eius quidem pertractatio nō peruenit, seu definit in pertractationē de ultimis differentiis vniuscuiusque artis. qm̄ quod propriū est unicuiq; arti, consuevit ipse facere de cōmentionē in illa arte, ut in libro *Physicorū*, & in. 1. de *Partibus Animalium* manifeste videri potest.

Hic autē de vniuersalibus differentiis, & de propinquis ipsis ultimis, mentionem facit, de ultimis vero ipsis pertractare distulit, donec de illis artibus in suo loco proprio sermonē faciat. Et hanc ob causam Arist. non fecit singularem ac propriū tractatū in hoc libro, in quo traderet modus, quo artes utantur ipsis Demonstrationibus, ac definitionibus, ut *Alpharabi⁹* fecit: sed id memorat, quod potest esse ex primis differentiis

Nec esse etiam, quod tractatus specierum sermonum demonstratiuorum indigeat distincto sermone. non sunt enim demonstrationibus & definitionibus secundum hanc partem differentiarum, nisi admodum paucę, adeo quod non mereantur distinctum tractatum. Consuevit vero meminisse de illis ferendo in medium illas primas partes, & ideo non est partitus tractatus sui libri in quatuor partes, prout fecit Alpharabius. Hęc itaque est libri intentio. & hęc sunt eius subiecta, de quibus tractaturus est.

10 Principes vero partes ipsius sunt duę, prout diximus. Quarum prima est tractatus de demonstratione, & est quod continetur in Primo huius libri. Secunda vero pars est tractatus de definitionibus, quę continet Secundus Liber.

Primus

Neque itidem vidit, quod speculatio orationum demonstratiuarum, secundum quod referuntur, non debet in tractatu separari: quoniam non habent demonstrationes ac definitiones differentiarum ex hoc modo nisi paucam, neque tantam, quanta opus est ad separandos tractatus: sed mentio facienda est in introductione nostra de partibus primis: & propterea non diuiditur speculatio in libro suo quatuor in partes, quemadmodum fecit Abunazar. Hęc igitur est libri intentio, & hęc sunt subiecta, de quibus considerat.

Partes vero primę, in quas diuiditur, sunt duę, quę admodum diximus. prima est speculatio de demonstratione, & hęc est, quę comprehendit tractatus primus huius libri: secunda vero speculatio de definitionibus, & hęc est, quę comprehendit tractatus secundus.

Tra-

ferentibus demonstrationum, ac ex propositionibus ipsis.

Neque etiam puto, quod ad considerationem de generibus orationum demonstratiuarum, oporteat particulare facere tractatum, quoniam hac ratione neque demonstrationes ipsę, neque definitiones habent differentias, nisi admodum paucas, & quę handqua sunt dignę, ut singulare tractatum sibi vindicare debeant. Verum Arist. de illis mentionem facere consuevit, cum de illis primis partibus verbum facit, & ideo non diuidit huiusmodi tractationem sui libri in quatuor partes, ut Alpharabius diuisit. Hoc igitur est propositum libri, hęc quoque sunt eius subiecta, de quibus ipse considerat.

Partes autem primę ipsi, duę in quibus sunt, ut paulo ante diximus. Prima quidem de demonstratione agit, quę in Primo huius operis libro continetur. Secunda vero de definitionibus, quę in Secundo libro explicata est.

Primus

A iij

Proœmium

ABRAM

Primus vero liber partitur in minores portiones, similiter & secundus.

Nobis autem visum est deferre has singulas partes apud initium sue expositionis & distinctionis à precedentibus illam. Proinde satis sint nobis hic dicta, sic enim sumus propiores breui loquio, et omissioni prolixitatis. ille enim non succedunt ordine sub vniuersalioribus generibus, sed sermo de eis in multis locis doctrinæ necessitate. Qui autem voluerit illas dissoluere ab illis locis & dinumerare apud initium totius libri, sua sit id facere.

I

Iuuamen vero eius est primarium iuamen inter iuamina, quæ confert scientiæ Logicæ, & est scilicet instituere veritatem omnium entium. iam autem dictum est alibi de hoc iuamine.

Verum.

BYRANA

Tractatus autem primus diuiditur etiam in partes minores, & similiter secundus.

Nos autem vidimus hic, quod directio in partes à principio expositionis & differentia ab eo, quod præcessit, sufficit in numero ipsarum hoc in loco, & est proxima compendio & longitudine prohibet: propterea quod non ponantur sub vnico ordine generum vniuersalium, sed ordinantur in genere in compluribus locis propter necessitatem addiscentis, & eius, qui voluerit ex ipsis locis extrahere. numerabit enim eos à principio tractatus, quem faciet.

Utilitas vero huius libri est prima utilitatum scientiæ Logicæ, hoc est consistere super veritate entium vniuersaliter. de hac autem utilitate locutus fui in alijs etiam locis.

Ordo

MANTIVS

Primus autem, atque secundus liber in exiguas diuiduntur particulas.

Ego vero reor, quod cum inter initia te aduertentem fecero in expositione vniuscuiusque partis earum, ac distinctione inter se se à precedentibus, satis erit tibi, pro earum dinumeratione hoc in loco, idque satis conducat ad sermonum breuitatem, ac ad euitandam orationis prolixitatem, cum non includantur sub vniuersalibus generibus quodam determinato ordine, imo declaratur aliquod genus earum in complurimis locis ob doctrinæ necessitatem. Si quis vero voluerit ex illis locis, ipsas in usum transferre, atque in initio cuiuslibet tractatus eas dinumerare, poterit quidem & id ipse facere, ut sibi libuerit.

Vsus autem eius, est idem cum principali usu scientiæ logicæ, nempe, ut per eam, de cunctis rebus veritatem assequamur, de qua utilitate, iam alibi facta est mentio.

Quod

In libros Posteriorum.

5

ABRAM.

¶ Verū tamen ordo ip-
sius est sine vllō du-
bio post librum Priorū
Analyticorū ob
tres causas. Quarum
vna est, quia commu-
nius est notius pro-
prio, opportunum au-
tem est ordine doctri-
næ, quod notius præ-
mittatur, prout in il-
latione quæ sit est pro-
cedere concludendo,
quod latet ex noto.
Vniuersale vero ē no-
tius apud nos particu-
lari, hoc est minus
vniuersali eo, quoniā
vniuersale simile est
composito & particu-
lare est simile parti,
sicq; prout vniuersū
compositum est no-
ti⁹ apud nos suis par-
tibus, ita vniuersale
est notius apud nos
proprio. Illud enim
continet multas res
proprias, seu partes,
aut quouis noīe eas
appellaueris. Hoc au-
tem iam explicat Ari-
stote. manifestissime
in capite Physicarum
Auscultationum.

Secunda autem cau-
sa est, quia essentialis
tractatus sit, dum cō-
siderat dispositio vni-
uersalis, in quantum
inest suo vniuersali
subie-

BVRANA

Ordo autē ipsius est
post librum de syllo-
gismo pculdubio tri-
bus de causis. quarū
Vna est, quoniā vni-
uersale notius ē parti-
culari, & oportet præ-
cedere in libro doctri-
næ magis notū, quem
admodū oportet etiā
in extractione quæ sit
ibi enim procedi-
mus à noto ad igno-
tum: vniuersale vero
notius est particula-
ri, hoc est minus vni-
uersali: quoniam vni-
uersale assimilatur cō-
posito, particulare au-
tem assimilatur par-
tibus: & quemadmo-
dum vniuersale com-
positū not⁹ est apud
nos suis partibus, cō-
similiter hoc vniuer-
sale apud nos notius
est appropriato, pro-
pter quod cōtinet res
m̄tas appropriatas,
aut partes, aut quo-
modocunque nuncu-
pare volueris. hoc au-
tem declarauit Ari-
stoteles in fine decla-
rationis p̄cipij Na-
turalis Auditus.

Causa autem secun-
da est, qm̄ speculatio
essentialis est, cū spe-
culabimur de aliquo
vniuersali, secundum
q̄ inest subiecto vni-
uersali,

MARTINVS

Quod vero ad eius **A**
ordinem attinet, pro-
culdubio post librū
Priorū locari debet,
tribus de causis. Pri-
ma est, qm̄ vniuersa-
le est notius ipso par-
ticulari, in ordine ve-
ro doctrinæ oportet,
vt præcedat quod no-
tius est, quemadmo-
dum in deductiōe ali-
cuius quæ sit procedi-
tur ex cognito ad in-
cognitum. est autem **B**
vniuersale notius no-
bis ipso particulari.
hoc est minus vniuer-
sali propterea, quod
vniuersale similatur to-
ti composito, particu-
lare vero ipsis parti-
bus. &, quēadmodū,
totū cōpositū est no-
bis notius suis parti-
bus, ita vlc est nobis
notius ipso particu-
lari, propterea quia
multa p̄cularia vel **C**
partes, vel vtcunque
nominare velis, con-
tinet. Hoc autem in **Te. 4. & 1.**
initio libri Physico-
rum Aristoteles exa-
cte exposuit.

Secunda causa est,
qm̄ consideratio per
se de aliqua re est illa;
qua de aliquo vniuer-
sali cōtēplamur, qua-
tenus inest suo subie-
cto

Proœmium

ABRAM

D subiecto non suis particularibus. exempli gratia, dum demonstrator commonstrat angulos æquos duobus rectis inesse trigono scaleno, sit eius consideratio non secundum quod ipsum, hoc est dictum, quod præmissa, quibus hoc commonstratur, non sunt primæ, neque illarum prædicatio est secundum quod ipsum, prout infra in hoc libro apparebit.

At ille, qui nititur commonstrare, quod oratio composita ex duabus præmissis veris, sit oratio syllogistica, est sicut ille, qui conatur commōstrare angulos scaleni, vel isochelis esse æquos duobus rectis. Sicut enim æquitas angulorum duobus rectis non inest scaleno inquantum est scalenus, sed inquantum est trigonus, sic compositio syllogistica inest duabus veris præmissis. hoc est dictum, quod illa, quæ inferit, non est eius quatenus illæ sunt veræ, sed solum inquantum sunt præmissæ. hæc itaque est secunda causa.

Tertia

BURANA

uersali, non autem subiecto particulari. exemplo est demonstratio, qua ostendimus, quod anguli æquales duobus rectis insunt triangulo inæqualium laterum: hæc enim non est speculatio essentialis, quoniam videlicet, propositiones, per quas monstratur hoc, non sunt primæ: neque prædicata secundum modum, qui monstrabitur in sequentibus huius libri.

Et demonstratio, qua monstratur, quod oratio composita ex binis propositionibus veris, est oratio Syllogistica. aut quæadmodum oratio, qua monstratur, quod triangulus inæqualium laterum, aut æqualium basium habet angulos æquales duobus rectis. Et hoc, quoniam æqualitas angulorum duobus rectis non inest triangulo inæqualium laterum secundum quod est inæqualium laterum, sed in eo, quod est triangulus, & secundum hoc est complicatio syllogistica ex binis propositionibus veris, hoc est, quoniam concludit non secundum quod sunt veræ, sed secundum quod sunt duæ propositiones tantum. hæc igitur est causa secunda.

Causa

MANTINVS

cto vltimo, non suis particularibus subiectis. Ut gratia exempli, si quis monstrare velit, quod habere tres angulos æquales duobus rectis inest triangulo inæquilatero, profecto huiusmodi contemplatio non erit per se, hoc est, quod propositiones, quibus hoc demonstrabitur, non erunt primæ, neque prædicabuntur in eo quod quid est, ut post hoc aperte in hoc libro ostendetur.

Nec is, qui conatur demonstrare quod habere angulos æquales duobus rectis insit triangulo inæquilatero vel æquicrurum illi absistis est, qui tentat probare, orationem compositam ex duabus propositionibus veris esse orationem syllogisticam. nam quæadmodum habere angulos æquales duobus rectis non inest triangulo inæquilatero, quatenus est inæquilaterus, sed quatenus est triangulus, ita compositio syllogistica, scilicet illatiua inesse duabus præmissis veris, non est ea ratione, qua sunt veræ, sed tantum, quatenus sunt duæ præmissæ. Secundam igitur causam iam habes.

Tertia

In libros Posteriorum

6

ABRAM

Tertia vero causa est, quia sic non contingit eiusdem repetitio in doctrina. Procedens enim hoc modo doctrinae contingit quod hanc eandem rem communis demonstrat proprie de praemissis veris, & de probabilibus & alijs speciebus praemissarum proprijs, siquae aliae sunt praemissae, quae construunt syllogismum perfectum secundum figuram praeter has duas species praemissarum.

Non est autem res ulla in ista doctrina inferens praeponi, aut succedere ipsam reliquis proprijs libris, id vero fit propter id, quod melius est: hoc est dictum, quod ipsum praeponi sit melius, quia ipse est qui primo intenditur a communiori parte, reliqui vero secundo intenduntur. & ideo, dum Aristoteles initiatus est librum Priorum Analyticorum, declaravit & significavit intentum ipsius ex illo esse hunc librum & instituit scrutinium syllogismi ob scrutinium demonstrationis.

Quidam

EVIANA

Causa autem tertia est, ne fiat iteratio in doctrina, propterea quod qui facit doctrinam per hunc modum, monstrare poterit rem per se ex propositionibus veris seorsum, & probabilibus seorsum, & reliquis etiam speciebus propositionum, si invenientur propositiones aliae: faciet enim syllogismum perfectum in figura sine his duabus propositionum speciebus.

Propositiones autem in reliquis libris appropriatis, aut posterioribus non sequuntur per modum doctrinae, sed propter magis bonum, hoc est, quod melius se habet, ut praecedat: ipsum enim est, quod primo intenditur in parte concitante, reliqua vero secundo intenduntur. & ideo aperuit Aristoteles in lib. de syllogismo monstrans & significans, quod intentio ipsius in sermone suo est hic liber: quod enim in hoc inuestigatur est demonstratio: quod autem ibi, est syllogismus. ibi autem inquisitio fit de syllogismo propter inquisitionem de demonstratione.

Existi-

MANTINVS

Tertia vero causa est, quoniam in huiusmodi ordine non continget aliqua repetitio in ipsa doctrina. nam si quis hoc modo utatur doctrinae, cogetur quidem, idem declarare seorsum per propositiones veras, ac seorsum per probabiles, & sic de reliquis propositionum generibus, si alia genera propositionum praeter haec duo reperiri possint, quae utantur syllogismo perfecto in figura.

Verum autem hic liber debeat praecedere, vel postponi reliquis libris particularibus, nihil profecto est, quod cogat esse debere praecedere pro via doctrinae, sed gratia maioris dignitatis, seu melioris. praecedere quidem debet, cum ipse sit primus propositus partis concitante, reliqui vero libri sint propositi secundum & ob hoc Aristoteles in sua praefatione Libri Priorum probavit propositum illi libri fuisse gratia huius libri. decreuerat enim tractare de ipsa demonstratione, pertractavit itaque de ipso syllogismo gratia pertractationis de ipsa demonstratione.

Non-

Prooemium.

D

ABRAM

13 Quidam autem putauerunt quod sicut melius est in scrutinio ignoti preponi & scrutari de illo dialecticè, deinde succedat de illo scrutinium demonstratiuum, sic in doctrina melius sit quod precedat liber Topicorum, quæ est pars communior, deinde succedat liber Posteriorum Analyticorum.

Digressio. Num liber Dialecticæ deat librum de demonstratione precedere.

E

Sed id, quod putauerunt illi, est quid fictum, quoniam non ita sicut melius est preponi scrutinium topicum scrutinio demonstratiuo, sic sit melius preponi cognitionem modorum præmissarum probabilium modis præmissarum verarum.

F Conditiones enim præmissarum verarum, quibus illæ regulantur, sunt aliæ a conditionibus præmissarum probabilium, quibus illæ regulantur. Propter regulam probabilium est, quod sint testimonio confirmatæ, & illarum species sunt sicut species testimonio confirmatarum: regulæ autem verarum sunt aliæ

BVRANA

Existimauerunt autem nonnulli, quod quæadmodum melius est, ut primo inquiramus de aliquo intelligibili & inuestigemus per viam Dialecticæ, postea sequatur inquisitio demonstratiua, ita melius sit in doctrina, ut incipiamus a libro Dialecticæ, postea ponamus partem communem: deinde sequatur liber de Demonstratione.

Sed quod existimauerunt non se habet ita, quod quæadmodum melius est, ut præcedat inquisitio dialectica inquisitionem demonstratiuam, ita melius est etiam, ut precedat cognitio propositionum probabilium cognitionem propositionum verarum.

Quoniam propositiones veræ ordinantur sine conditionibus ordinationum propositionum probabilium: quoniam ordines probabilium sunt secundum consuetudinem ciuitatum & populorum, ac diuersas ciuitatum species, ordines autem verarum sunt secundum conditionem unam, ut videlicet. sint essen-

MANTINVS

Nonnulli tamen sunt opinati, quod quæadmodum in inuestigatione alicuius rei ignote melius est, ut precedat eius inuestigatio per viam dialecticam, seu topicam, mox subsequatur eius inuestigatio demonstratiua, sic, ut ad doctrinam spectat, melius sit sumere initium in libro Topicorum, post partem communem, deinde subsequatur liber Posteriorum.

Sed hoc, quod opinati sunt, profecto est quædam ficta imaginatio. nam non sicut melius est, ut præcedat Dialectica inuestigatio demonstratiua inuestigationem, sic sit melius, ut scia methodorum propositionum probabilium præcedat methodos propositionum verarum.

Quoniam conditiones, quibus veræ propositiones ordinantur, sunt longe diuersæ ab illis, quibus probabiles regulantur. nam regulæ ipsarum probabilium testimonio quidem habent, & earum genera sunt tot, quot sunt genera illarum, quæ testimonio comprobantur. at regulæ ipsarum verarum alias obtinent conditiones: nempe, ut sint

PRÆMISSARUM

aliæ conditiones, pro-
est quod sint p se,
& ceteræ, quæ dictæ
sunt de eis.

ESSENTIALIUM

essenciales, & aliæ ab
essentialibus, & ali-
ter secundum quod
dicemus.

MANIFESTUM

sint de his, quæ sunt p
se, aliasq; conditiones,
q post hoc tradentur.
Ideoq; pro cognitiõe
regularũ propositionũ
probabiliũ non
desyderantur regulæ
propositionũ verarũ.

Neq; habent com-
munẽ modum inter
se, ita vt in numero
regularum proposi-
tionum probabilium
includatur potentia
numerus regularum
propositionum vera-
rum, cum regulæ ip-
sarum probabilium,
differant ab his.

Et ideo nõ est cogni-
tionis regularũ præ-
missarũ probabilium
modus cõis regulis
præmissarũ verarum,
adeo q qui dinumera-
uerit regulas præmis-
sarũ probabilium dinu-
merauerit in potẽtia
regulas præmissarum
verarũ. Regulæ enim
illarũ præmissarũ sũt
aliæ q regulæ istarũ.

Circa quod iam er-
rauit Auicenna erro-
re manifesto, cum pu-
taret, q præponi To-
picam arti Demõstra-
tiuæ, sit eo modo, quo
contingit primis in-
telligibilibus esse di-
uulgata: hoc autem
non cõuertitur neces-
sarium, q præponan-
tur subiecto commu-
ni, cui insunt, sed hoc
esset verum, si inten-
deretur in libro Po-
steriorum Analytico-
rum dinumeratio &
compositio præmissa-
rum intelligibilium.

Verũ-

Et propterea cõsumi-
liter cognitio ordinũ
propositionũ probabi-
liũ non est vñs respec-
tu ordinũ ppõnum
verarũ, ita vt opº fue-
rit cõnumerare ordi-
nes propositionũ pro-
babiliũ, dũ connume-
raret ordines ppõnũ
verarũ. ordinauit igit
ordines probabilium
sine his ordinibus.

Et ideo errauit Alis-
Senæ errore manife-
sto. qui existimauit,
q Dialectica præce-
dat artem Demõstra-
tionis, eo q accidit
propositiones primas
intelligibiles esse etiã
probabiles, & nõ con-
uertitur, & ideo oportet,
vt præcedat subie-
ctũ vniuersale, quod
ipsi inest. Sed hoc es-
set verum, si esset in-
tentio in libro de De-
monstratione nume-
rare propositiones in-
telligibiles: sed hæc
non est intentio.

Sed

Et ideo manifeste er-
rauit Auic. circa hoc,
cũ existimet, dialecti-
cam facultatẽ, seu to-
picã, debere pcedere
artẽ Demonstratiuã:
propterea quod con-
tingit propositiones
primarũ notionũ pos-
se esse et probabiles,
sed nõ econtra: sic et
oportet ipsam præpo-
ni subiecto vniuersa-
li, cui inest. Hoc autẽ
esset verum, si propo-
sitũ libri Posteriorũ
esset tradere numerũ
propositionũ prima-
rum notionũ, seu di-
gnitarum, quas axio-
mata Græci vocant.

Sed

Prooemium

ABRAM

Premissis intelligibili-
lib⁹ notio-
nes prias
intelligit,
demonstra-
tionib⁹, &
sciētis de-
seruiētes.

Q Verūtamē quod in-
tenditur est tradere si-
gna & regulas notas
de illis, sicq; & in li-
bro Topicarū nō inten-
ditur dinumerare prę-
missas pbabiles, sed
intenditur largiri si-
gna, quib⁹ dignoscan-
tur, quę sunt disparia
signis pręmissarū in-
telligibilium.

E Ac etiā o vtinā scirē
qd cōferat cognitio-
ni regularū pmissarū
iptelligibiliū, qd prę-
ponatur suis regulis.
Scire regulas pręmis-
sarum topicarū, & si
concederemus omne
iptelligibile esse pro-
babile, cum nos inue-
niamus multas pmissas
intelligibiles, quę
non sunt diuulgatę,
quę expertę appel-
lantur.

Veruntñ mos huius
viri ē talis, quod mo-
dica consyderatione
contradictat rebus la-
tis. Et, vt vniuersali-
ter inquam, pręponi
cognitionem pręmis-
sarum topicarū prę-
missis intelligibilib⁹
est aliud, quam prę-
poni regulas ipsarū
regulis istarum.

Sed ..

BYRANA

Sed intentio sua est
tradere signa & ordi-
nes perducētes ad ip-
sas. Et similiter non
est intentio in libro
Dialectices cōnume-
rare ppositiones pro-
babiles, sed intentio
sua est tradere signa,
per quę constituunt,
quęq; sunt alia à si-
gnis propositionū in-
telligibilium.

Neq; est aliqua vti-
litas, quam prębeat
cognitio propositio-
num dialecticarum:
non enim scimus, qd
omne iptelligibile sit
probabile. nos enim
inuenimus propōnes
multas iptelligibiles,
quę tamen non sunt
pbabiles: & hę sunt,
quas vocant petiti-
ones.

Sed via isti⁹ viri est
cum pauca specula-
tione & rerum igno-
rantia. Atqui cogni-
tionem propositionū
dialecticarum pręce-
dere propositiones in-
telligibiles, aliud est,
quām ordinem pręce-
dere ordinem.

Et

MANTINVS

Sed hoc nō est eius
propositū, sed est, tra-
dere notas, & regulas,
quibus illę noscātur.
Pari quoq; rōne, pro-
positum libri Topico-
rū non est tradere nu-
merum propositionū
probabilium, sed tra-
dere notas, quib⁹ illę
dignoscātur, quę qui-
dem notę differunt à
notis propositionum
primariū notionum.
Nullam igitur vtilita-
tem videmur assequi
ex pręcognitione re-
gularū ipsarū propo-
sitionū dialecticarū,
etiā, si concesserimus
quodlibet axioma eē
probabile. multas. n.
reperimus propōnes
axiomaticas (vt ita lo-
quar) quę quidē non
sunt probabiles, vt
sunt illę, quę expertę
vocātur, hoc est quę
experimēto compro-
batę sunt.

Verum huius viri
mos semper fuit, pa-
rum insistere contem-
plationi rerū, sed po-
tius rebus ipsis cōtra-
dicere. Deniq; aliud
est pręponere sciētā
propositionū dialecti-
carū cognitioni ppo-
sitionū dignitatū, &
pręponere ordinē il-
larū, ordini istarum.

Sed

ABRAM

Sed res ipsa fefellit eum circa hæc, immo fortasse contra se habet res. Posset enim asseri, quod nesciat regulas, quibus acquiruntur præmissæ diuulgatæ secundum veritatem, nisi qui sciuerit quo deficiunt a regulis veris: hoc est, quibus adipiscuntur præmissæ veræ. hoc autem non contingit nisi illi, qui sciuerit ipsas veras: illis enim acquiritur opinio.

Definitur autem ipsa opinio ex ea priuatione veritatis, quæ euenit ei: definitio vero ipsius veritatis non indiget, ut in ipsa sumatur definitio opinionis, prout est dispositio habitus & priuationis. Priuatio enim nequit concipi nisi respectu habitus: sed habitus non indiget ad eius cognitionem concipi respectu priuationis, nisi esset habitus ex parte, qua est quid perfectum: & priuatio

ex

BVRANA

Et in hoc fuit error illi. fortasse enim res se habet in contrarium: quoniam dici potest non cognosci ea, per quæ acquirimus propositiones probabiles secundum veritatem, nisi cognoscamus quantum deficiunt à rebus veris: hoc est ijs, per quæ possidemus propositiones veras: hoc autem non assequitur nisi ille, qui cognoscit veras. cognitio enim viarum, per quas acquirimus veras, est aliquid necessarium in cognitione essentiae ipsarum: quoniam ipsas acquirimus per opinionem.

Opinionem autem definiens, quod accidit ex priuatione veritatis: non oportet autem, ut in definitione veritatis accipiat definitio opinionis, quemadmodum se habet in habitu & priuatione: quoniam priuatio non potest definiri, nisi per relationem ad habitum, non oportet autem, ut habitus in cognitione substantiæ suæ formetur per relationem ad priuationem: nisi fortasse sit ex parte, qua ipse

est

MANTINVS

Sed negocium hoc cum A decepit. immo fortasse negocium ipsum est contrarium sententiæ suæ, nepe ut possimus nos dicere, neminem posse verè scire methodos, quibus acquiruntur propositiones probabiles, nisi norit, quantum deficiat à veris, quæ scilicet veras tradunt propositiones. neque hoc potest cognoscere, nisi qui veras cognouerit. præscire autem methodos, quibus illæ veræ noscuntur, est profecto necessarium pro cognitione essentiae illarum, videlicet quæ tradunt non veras, cum illæ præstent opinionem.

Ipsa autem opinio definitur per hoc, quod est veritatis expertus: at in definitione veritatis non oportet assumere definitionem opinionis, ut fit in habitu, & priuatione. Nam priuatio non intelligitur, nisi in relatione ad habitum: sed pro cognitione ipsius habitus non oportet, ut ipse concipiatur in relatione ad priuationem, nisi quatenus ipse habitus est res perfecta & priuatio imperfecta,

et

Prooemium

ABRAM

Dex parte, qua est quid imperfectum: & ut vniuersalius inquam inquantum est habitus, hoc est, inquantum est relatum.

Et iccirco nostra interest dicere, quod cognitio illius, quo deficiunt regulæ diuulgatarum à veris secundum quod ipsis acquiritur id, quod perficit verarum cognitio discrimine inter duas perfectiones est: quia hæc perfectio verarum non est secundum ipsas, perfectio vero, quæ puenit cognitioni diuulgatarum per cognitionem verarum verisimile est quod sit perfectio secundum ipsas, aut prope ipsas: tu autem intelliges hoc per definitionem scientiæ & opinionis.

F

14 Dicimus enim nos quod opinio sit scientia imperfecta, sed non absoluitur modus loquendi, quod dicamus quod scientia sit opinio perfecta nisi translatione, prout est mos poeticorum nominum. Quous autem modo res se habeat, expedit scipere

ab

DVRANA

est perfectus, priuatio autem deficiens, & in summa ex parte, qua est habitus, hoc est, ex parte, qua est relatum.

Et propterea fieri potest, ut dicamus, quod cognoscere defectum ordinum probabilium à veris, secundum quod acquiritur id, per quod perficimus cognitionem in veris. sed differentia inter duas perfectiones est, quoniam istæ perfectiones non sunt de essentia verarum, perfectiones autem, per quas deuenimus ad cognitionem probabilium per cognitionem verarum, videtur autem esse de essentia ipsarum, aut prope ipsarum: hoc autem intelliges ex definitione scientiæ & opinionis.

Quoniam dicimus opinionem esse scientiam imperfectam: nec tamen sequitur, ut dicamus, scientiam esse opinionem perfectam, nisi secundum modum perfectionis & constitutionis nominis poeticorum. quomodoque autem res se habeat,

beat,

MANTINVS

& tandem quatenus est habitus, hoc est, quatenus est correlatum, seu quoddam relatum.

Possumus igitur & nos dicere, quod cognoscere, quantum deficiant regulæ probabiles à veris in eo, quod tradit, opitulatur nobis ad perficiendam scientiam de veris. sed multum interest inter has duas perfectiones: quoniam hæc perfectio, quæ ipsæ veræ obtinet, non est perfectio per se, seu de essentia sua, perfectio vero, quæ de scientia probabilium habetur per scientiam ipsarum verarum, videtur quidem esse vel perfectio per se (seu ex quiditate sua) vel ferè per se. Tu autem facile poteris ex definitione scientiæ, & opinionis id intelligere.

Dicimus enim opinionem esse scientiam imperfectam, sed non propterea licet nos dicere scientiam esse opinionem perfectam, nisi forte quadam metaphora, & nominum poeticorum figura. sed utique res se habeat, necesse est initium sumere

mere

ABRAM

ab ea, quæ naturaliter est magis dilecta, quæ quidem est naturaliter magis honoranda, cognitio scilicet demonstrationis.

Exposita itaq; est ex hoc sermone intentio libri, eiusq; iuamē, & ordo, & partes: qđ intendebamus præfari secundum consuetudinem virorū, qui solent exponere.

Nomē vero eius est id, quod asseuerāt Expositores in præfatione libri Priorum Analyticorum.

Proportio vero eius ad reliquas partes huius artis, est sicut proportio principat' ad illos, quibus dominatur, & finis ad ea, quæ sunt ante finem. Proportio vero partis cōmunioris, ē sicut proportio illorum, quæ sunt ante finem ad ipsum finē: & quodammodo est sicut proportio illorum, quibus dominatur, ad ipsum dominum. & per
15 inde huius proportio ad reliquas quinque artes est vere proportio domini ad illos, quibus dominatur: & illius,

BVRANA

beat cōsentaneū est, ut incipiamus ab eo, quod primum est secundum naturā, id est ab eo, quod dignius: hoc autem est cōstruētio demōstrationis.

Declaratum igitur est ex hoc sermone, quæ sit intentio libri, & quæ utilitas, & qui gradus ipsius ac partium suarum: & hoc est, quod intendimus aperire fm consuetudinem virorum.

Nomen autem compositoris id est, quod dixerunt Expositores in principio Libri de Syllogismo.

Proportio autē huius ad reliquas partes huius artis est, quem admodum proportio basium ad susceptoria basium, & finis ad ea, quæ sunt ante finem: Sed proportio partis participantis est proportio eius, quod est ante finem ad finē & pportio susceptoriū basium ad basim. Proportio vero ad reliquas artes quæque est quæadmodū proportio basis ad susceptorium basis secundum veritatē, & proportio eius, quod pertransiuit ad transseun-

MANTINVS

mere ab eo, quod est natura desyderatum, quod quidem est natura præstantius, & illud est scientia demonstratiua.

Ex dictis igitur iam habes, quid sit libri propositum, quis ei' vsus, qđue ordo, atq; partes ipsi': quod præfari proposueramus.

Nomē vero eius est illud, quod in præfatione libri Priorum Analyticorum ab expositoribus fuit ei impositum.

Eius vero ratio, seu proportio, quam habet ad reliquas partes huius artis, est velut ratio dominij ad eos, qui dominio subiecti sunt, atq; ipsius finis ad id, quod est ante finem. Proportio tamen partis ipsius communis ad ipsum, est proportio rei quæ est ante finem, ad ipsum finem, quæ quidem est velut proportio subiectorum domino ad ipsum dominum. Ad reliquas vero quinque artes se habet verē, veluti dominus ad suos subiectos
Logica B C

Contradições Tomitani

ABRAM

Dlius, cui subministratur, ad ministros: illæ enim deductæ sunt ut subministrent scientiæ demonstratiuæ, quæ prouenit ex hac parte, quod sufficit ad persuasionem dialecticam, aut oratoriam, aut fit verisimile poemati.

Expedit modo, ut iam inde procedamus ad expositionem singulorum verborum, quæ dicit Aristote. in hoc Libro, adiunãte Deo, à quo petimus cõsensum et directionem ad ipsam veritatem.
Amen.

BYRANA

seuntem: & hoc, quoniam modus exeundi ad operãdam scientiam demonstratiuam prouenit ex hac parte. & hoc est, quod sufficit sufficientia dialectica, aut oratoria, aut simili poeticæ.

Sed iam oportet, ut procedamus ad expositionem vniuscuiusque verborum, quæ dicta sunt in hoc libro, cū adiutorio Dei, & petemus scientiam & directionem ab ipso.

MANTINVS

ctos & proportio illius, cui subministratur ad ipsum seruum, adiuuentæ enim sunt illæ artes, ut inseruiant scientiæ demonstratiuæ, quam hæc pars nobis tradit: nempe, quod per persuasionem dialecticam, vel rhetoricam persuadeatur, aut per fictionem poeticam fingitur.

Consentaneum itaque nunc est, ut aggrediamur statim expositionem singulorum verborum Aristotelis, in hoc libro contentorum, Deo optimo maximo auxiliante, & annuente, quem oramus, ut dirigat nos in cognitionem veritatis.

Bernardini Tomitani loca sibi inuicem contradicentia, quæ superius sub certa marginali numerorum serie inuimus, hic latius exprimuntur.

- 1 - [Ait Auerroes, in initio libri huius ex more antiquorum quinque esse præponenda.] in Proæmio autem Physicorum ea octo esse dicit. Vide conciliationem Tomitani in suis contradictionibus, singulari volumine collectis, ac nuper aditæ.
- 2 - Ait Auer. propositum Aristot. esse in hoc libro agere de demonstrationibus ac definitionibus. Sed huius oppositum voluisse videtur, Primo post tex. 38. dum dixit, quæcunque scribuntur in Primo libro de Demonstratione, fuisse dicta et exposita propter ea, quæ in Secundo habentur. ex quo deducitur solam definitionem, non autem demonstrationem, esse huius libri intentionem. Vide conciliationem Tomitani.
- 3 - Ait Auer. Demonstrationes cõstare ex duplicibus rebus. nam in eis est aliquid quasi forma, id est, generalis seu communis syllogizandi ratio: aliud autem quasi materia, et sunt ipsæ præmissæ necessariae. Huius oppositum deducitur. ex Porphyrio in Prædicabilibus, cap. de differentia, qui vult rerum genus esse quasi materiam earum, differentiam

ventionem vero formam. Communis igitur syllogizandi ratio, seu syllogismus, cum genus sit syllogismi Demonstrativi, Topici, & Sophistici, materia erit demonstrationis, premissæ autem necessariae, cum distinguat demonstrationem à cæteris, differentia ac forma potius quàm materia rationem habebunt. Vide conciliationem Tomitani.

- 4 Ait Auer. Formam demonstrationis non oportere hic explicari, cum fuerit Primo Priorum iam explicata, sed tantum de materia dicendum esse in libris Posteriorum. Huius oppositum ex ipso deducitur Auer. super tex. 31. huius Primi Libri, ubi ait Philosophus, utilem syllogizandi formam ipsis demonstrationibus, esse primam figuram, & illius primum modum cæteris perfectiorem. cui consentit Auerroes commento. 103. Vide conciliationem Tomitani.

- 5 Ait Auer. librum hunc iure inscribi Analyticum, idest Resolutorium, quod docet de demonstrationem in sua resolvere principia. Oppositum deducitur, quod in toto hoc opere affirmat Auerroes, Aristoteli intentionem esse docere nos demonstrationis compositionem, singulasq; eius species componere: compositionis autem, & resolutionis processus contraria ratione inuicem recurrunt. Sed vide conciliationem Tomitani.

- 6 Affirmat Commentator, intentionem Aristotelis in hoc libro esse agere de præmissis demonstrativis secundum numerum suarum specierum, idest de earum speciebus & conditionibus. Etiam autem species communiter esse dicuntur, Demonstratio simpliciter, causa, & signi. Oppositum autem asseruit Primo Poste. com. 7. ubi tantum demonstrationem simpliciter aut scopum esse Aristoteli. non autem cæteras demonstrationis species. Vide conciliationem Tomitani.

- 7 Deducit Auer. Agi hic de demonstrationibus prout ducunt nos ad perfectam assertionem, idest scientiam de quæsitis naturaliter ignotis: & perfectam cõceptionem, idest rei definitionem. Oppositum habent Aristoteli & Auer. Secundo Poste. à tex. 2. usque ad octavum. ubi concluditur, demonstrationem nullatenus posse nobis definitionem ipsam largiri. Vide conciliationem Tomitani.

- 8 Ait Auer. Aristoteli considerare in Secundo Poste. definitiones secundum earum species. Oppositum lege Septimo Divinæ Philosophiæ tex. 12. ubi ait, Metaphysicum considerare rerum quidditates ac definitiones. Sed vide conciliationem Tomitani.

- 9 Ait Auer. In definitionibus non reperiri aliquid, quod gerat vicem formæ, & aliquid, quod gerat vicem materiæ, sicut in demonstrationibus, communis syllogizandi ratio, forma est, præmissæ autem necessariae, sunt quasi materia. in Oppositum. lege Porphyrium in cap. de differentia. ubi vult in definitionibus, genus esse quasi materiam, differentiam vero formam. Item Secundo Physicorum. 23. & 91. dicit Auer. definitionem constare ex genere, tanquam ex forma communi, & ex differentia, tanquam forma propria. item tex. ultimo Secundi Physicorum expresse vult Aristoteli & Auer. in definitione esse materiam, vel esse posse. Vide conciliationem Tomitani.

- 10 Auer. tangit hic libri Posteriorum divisionem, in Primum & Secundum: quasi divisio ipsa libri sit de capitibus necessariis præmitendis in librorum initijs. Habet autem oppositum Auer. Secundo Poste. com. 23. 24. ubi cum Aristotele reprehendit Platonem, qui putavit divisionem esse instrumentam necessarium cælitus nobis à Dæis traditam, & ostendit illam infirmissimam, ut qua facile principij petitio committatur. Vide conciliationem Tomitani.

Contradictiones Tomitani

- 11 Vult Auer. hic Logicam omnium entium veritatem institueret. Oppositum deducitur ex Auer. Primo Physicorum. 35. & Secundo Met. 15. & Septimo Met. secundo. ubi habetur Logicam esse modum sciendi, non autem scientiā, cui sententia Græci serè omnes consentiunt, qui Logicam instrumentum appellant, non autem partem Philosophiæ. quomodo igitur rerum veritatem instituit, cum scientia non sit? Vide conciliationem Tomitani.
- 12 Afferens Auer. rationem, cur liber Priorum debeat librum Posteriorum precedere, ait, commune precedere proprium. Oppositum autem dixit Primo Physicorum. 2. et 3. ubi ex elementis composita vult esse nobis notiora quam principia communia rerum naturalium. Primo etiam Poste. xij. exponens ea verba Arist. v. tex. priora & notiora dupliciter, attestatur minus universale esse notius nobis, quam magis universale. Sed vide conciliationem Tomitani.
- 13 Vult hic Auer. libros Topicos minime hos libros antecedere, ut voluit Avicenna. Oppositum autem affirmat in libello suo de locis topicis expresse. & aduersatur hic loci consuetudini Aristotelis, qui primum logicè, ac probabiliter de rebus disserit, mox resolutorie ac demonstratiue. Sed vide conciliationem Tomitani.
- 14 Affirmat Auer. habitum de finire priuationem, non è contra. ut scientia opinionem definit, non autem econuerso. Oppositum vero sentit cum Porphyrio in cap. de speciebus, ubi eorum, quæ inuicem dicuntur, reciprocam definitionem esse voluit. Sed vide conciliationem Tomitani.
- 15 Vult Auer. Artes logicas, sex esse. Oppositum sentit super Porphyrium in principio, & Primo Physicorum. 35. Secundo Met. 15. & Primo Poste. 195. quibus in locis vniuersè esse scientiam voluit. Sed vide conciliationem Tomitani.

ARISTO-

ARISTOTELIS

POSTERIORVM ANALYTICORVM

LIBER PRIMVS,

Cum
Auerrois magnis commentarijs:

*Abramo de Balnes, ac Ioanne Francisco Burana Veronensi,
& Iacob Mantino Hebræo Philosopho & Medico
Interpretibus.*

Primus Liber Posteriorum Resolutoriorum
continet Septem Summas.

In prima à tex. 1. vsq; ad 7. præparat auditores ad scientiam de demonstratione, & soluit
captiones Sophistarum negantium scire.

In ij. à tex. 7. vsq; ad 18. definit scire & demonstrare, explicatq; oēs particulas alterius defini-
tionis.

In tertia à tex. 18. vsq; ad 28. destruit falsas opiniones antiquorū de demonstratione & scia.

In quarta à tex. 28. vsq; ad 95. colligit omnes condiciones, & attributa demonstrationis,
à demonstrantibus observanda.

In v. à tex. 95. vsq; ad 135. diuidit demonstrare in quoddā & pp quid, figurā apperit demon-
strationis, ac duplicē extare ignorantia docet, nempe prauī habitus, & simplicis negationis.

In vij. à tex. 135. vsq; ad 160. ostendit logicē demonstrationem non ire in infinitum, tum
quo ad terminos & propositiones, tum quo ad figuras & modos ratiocinandi, deinde
& resolutorie, quo ad modos dicendi per se.

In vij. à tex. 160. vsq; in finē, artis Theorematia tradit, quæ sunt, an potior sit demo vsq; an
particularis. Affirmatiua an Negatiua, Chægorica an ducēs ad idem modū. Addit postea
mo de Certitudine, Præstatiā, vnitatē, & Pluralitatē sciārū: nec nō de Fortuitis, & sensu
libus nō esse scientiā: Vt esse honorādū: nō eadē esse omniū syllorū Principia: Sciām
distingui ab Opinione: ac tandē enumeratis habitibus intellectu, describit Solertiā.

SUMMA CAPITIS. I.

*Omniem doctrinam, omnemq; disciplinam intellectuā ex præexistenti fieri cognitione.
Quot sunt præcognitionum modi, quæque ea, quæ præcognoscuntur. Dubita-
tionum solutio circa hanc propositionem contingentiam.*

ANTIQUÆ INTERPRETATIONIS

TEXTVS PRIMVS.

16

17

18

^a *Omnis doctrina, & omnis disciplina* ^b *discursiua ex*
præexistente fit ^c *cognitione. Manifestum autem hoc*
speculatibus in omnibus. Mathematicæ namq; scien-
tiarum per hunc modum ^d *accedunt, & aliarū vna-*
quæq; artium. Consimiliter autem & circa ^e *ratio-*
nes, & quæ per ^f *Syllogismos, & quæ per* ^g *inductionem.* ^h *ambæ*

B iij

enim

Posteriorum

D enim per ea, quæ præcognoscuntur, faciunt doctrinam: illæ quidem accipientes, tanquam a cognoscentibus, istæ vero monstrantes uniuersale per id, quod manifestum sit singulare. Itidem & Rhetoricæ persuadent. aut enim per exempla, quod est inductio, aut per enthymemata, quod est syllogismus.

Candide Lector.

In huius, ac aliorum textuum, qui ordine se inuicem sequuntur, antiquam translationem, Bernardinus Tomitanus, nonnullas Nuper Recognitiones aduigilauit, quibus verba, & loca a prisci, & nostri temporis interpretibus non vno modo in latinum conuersa, cogit: græcisq; emendatissimis exemplaribus allatis, ex omnibus fideliores selectas habuit interpretationes, & variis eas annotationibus exornauit. Quæ omnia cum ex literis inter contextus lineas insertis, agnoscere, tum in eiusdem Tomitani Animaduersionum libello, in calce librorum Posteriorum à nobis posito, sub eisdem literarum signis, facilius, & fusius poteris apprehendere.

Contradictiones Primi Textus.

- 16** Ait Arist. Omnem doctrinam ac disciplinam fieri ex præexistente cognitione. in Textu tertio autem, in illis verbis, Quorundam enim hoc modo &c. habetur, singularia facere disciplinam, quæ tamen non ex præexistente cognitione innotescunt. igitur non omnis disciplina fit ex præcognitione aliqua. Sed vide conciliationem Tomitani.
- 17** Affert Arist. Hanc enunciationem solum continere instrumenta discursiua, videlicet, Syllogismum, Inductionem, Enthymema, Exemplum, ac disciplinas discursu, & ratiocinatione acquisitas, non autem definitionem, cum de ea nullum Aristoteles exemplum hic attulerit. Oppositum legitur Primo Met. tex. 48. Vide conciliationem Tomitani.
- 18** Colligit Arist. hic duo tantum instrumenta ipsi Logico opportuna, cum exemplum etiam, ac Enthymema ipsi quoq; deseruiant, & de eis egerit in Secundo Priorum, & Primo Topic. rum, cap. 10. Ea quoque vult esse instrumenta oratoria, cum tamen in Rhetoricis dicat, Oratorem ipsum et syllogizare & inducere. Vide concilia. Tomitani.
- 19** Dicit Arist. Rhetorem exemplis & Enthymematibus persuadere. At longe aliter videtur dixisse in Secundo Rhetoricorum cap. 1. ubi voluit, Oratorem ipsum persuadere docendo, mouendo, & conciliando. Exempla vero & enthymemata valde diuersa sunt ab eo, quod est mouere, & conciliare. Sed vide conciliationem Tomitani.

Aristo-

Aristotelis Textus Primus

Commenti Primi

Auerrois.

ABRAM

Omnis doctrina, omnisque disciplina intellectiva fit ex præexistente cognitione. Cuius enuntiationis assertio inquisitione apparet. Mathematicarum enim scientiarum, ac omnium reliquarum artium quæ sita hoc modo constant, nec non cuius veritas aduenit oratione, hoc est dictu, syllogismo, & inquisitione. Similiter res procedit in illud, quoniam singula alia, quæ his duabus viis adipiscuntur, acquiruntur rebus, quarum cognitio præponitur, cum cognitio rei, quæ per syllogismum noscitur, succedat præexistente cognitione præmissarum: & euidencia propositionis vniuersalis, quæ euidens fit per inquisitionem, potest

BYRANA

Dixit Aristoteles. Omnis doctrina & omnis disciplina intellectiva fit ex cognitione præcedente. Huius autem enuntiationis veritas apparet per inductionem. Et hoc, quoniam scientiæ doctrinales consistunt super quæ sitis suis in hunc modum, & sunt vnaquæque reliquarum artium. Et eodem exemplo procedit dispositio in eo, cui accidit veritas per orationem, hoc est per syllogismum, & inductionem. quoniam omne, quod assequimur per has duas vias, assequimur utique per ea, quorum cognitio præcessit. quod enim cognoscitur per syllogismum, tunc cognoscitur, quoniam propositiones cognite fuerint. & propositio vltima, quæ monstratur per inductionem, monstrari utique

MANTINVS

Dixit Aristoteles. Omnis doctrina, & omnis disciplina intellectiva fit ex cognitione præcedente. Huius autem enuntiationis veritas per inductionem manifesta est. Et hoc, quoniam scientiæ doctrinales consistunt super quæ sitis suis in hunc modum, & similiter vnaquæque reliquarum artium. Et hocmet exemplo res procedit in his, quorum veritas oratione acquiritur, hoc est syllogismo & inductione. nam quicquid per hæc addiscitur, per præcedentem scientiam addiscitur. Quod enim cognoscitur per syllogismum, tunc cognoscitur, quoniam propositiones cognite fuerint. Illa autem propositio, quæ per inductionem innotescit, potest quidem innotescere

Vide 6.
Topi. 4. 6.
Ethi. 1. Nic.
12. 8. videtur
Simpli. 1.
Phy. text. 4.
& Alex. 4.
Met. 11.

B

C

B iij sce-

Posteriorum

ABRAM

D test inquisitione haberi, postquam præ habuerimus euiden-
tiam reliquarū par-
ticularium. Ac Ora-
tores possunt ferre
enūtiationses psuasi-
uas, dū præassumūt,
& discurrunt exem-
plis, aut cū inferunt
enthymematibus.

BURANA

utq; poterit p indu-
ctionē, cū apud nos
præcesserit manife-
statio reliquarū par-
tium. Et Oratores et
adducere possunt e-
nuntiationes psuasi-
uas, cū pposuerint,
& adduxerint exē-
pla, aut adduxerint
syllosimptos.

MANTINVS

scere p inductionē,
cū apud inducētem
reliquarū partium
p inductionē cogni-
tio præcesserit. Et
Rhethoricę possunt
vri rationib⁹ persua-
siuis præinducendo,
ac exemplificando,
vel enthymemata in-
ducendo.

Auerrois Commentum Primum.

Hæc enuntiatio,
ut ait Abunna-
zar Alpharabius con-
tinet suo subiecto qd
quid est in hoc libro.
Dicere enim oēm do-
ctrinam, omnemq; di-
sciplinam intellectu-
nam, subingrediūtur
omnes species quæsi-
torum, quæ sunt se-
cundum modum as-
sertionis, & quæ sunt
secundum modū con-
ceptionis.

Dicere vero, fit ex
præexistēte cognitio-
ne, subintrāt omnes
species præmissarum,
& omnes species par-
tium definitionū, quæ
faciūt

Enuntiatio hæc,
quæadmodum di-
xit Abunnazar, com-
prehendit sub subie-
cto suo omnia, quæ-
cunq; sunt in hoc li-
bro. & hoc, quia cū
dixit: Omnis doctri-
na, & omnis discipli-
na, comprehendit sub
se omnes species quæ-
sitorum, quæ proce-
dunt secundum viam
verificationis, & fm
viam formationis.

Et cum dixit: fit ex
cognitione præceden-
te, comprehendit om-
nes species proposi-
tionum, & omnes spe-
cies partiū definitio-
num

Hæc enuntiatio,
ut inqt Alfara-
bius, amplectit subie-
cta oīum eorū, quæ in
hoc libro continent.
nā p hoc, quod dicit,
Oīs doctrina, & oīs di-
sciplina intellectiua;
amplectit oīa genera
quæsitōrū, q se tenent
ex parte cognitionis
cōplexorū, quā certi-
ficationē, seu fidē, seu
certitudinem Arabes
vocāt: ac ea rōne, qua
incōplexorū seu sim-
pliciū habet notitia
vel conceptus, quam
formationem Arabes
etiam vocant.

Et sub illis verbis, fit
ex præcedēte cog-
nitione, includūtur oīa
genera propōnum, &
omnia genera partiū
definitionū, quæ for-
matio-

A B R A M

faciunt cōceptionem
& assertionem.

In hoc autem libro
nihil est præter spe-
cies quæſitorū, & spe-
cies præmiſſarum.

20 Verūtamēn possibi-
le est, q̄ hæc enūtiatio
contineat quinq; ar-
tes logicas & species,
& partes definitionū.

Dictio autem, intel-
lectiua, ponitur vice di-
cendi, omne discipli-
nam fm orationem.

21 Disciplina enim quæ-
dam fit oratione, &
quædam fit opere, &
tales sunt artes, quæ
experimēto addiscun-
tur. Intendimus au-
tem quando dicimus
oratione, ratiocina-
tionem. & per hoc di-
stinguitur disciplina
artificialis, quæ est
absq; ratiocinatione.

Themistius vero po-
nit hanc enuntiationē
cōem artibus & scien-
tijs. Intēdo per artes,
eas, quæ experimēto
addiscuntur. ipse enim
ait, q̄ qui edificare ad-
discunt, possunt id à
præceptore addiscere,
postquam præsumpse-
rint, & nouerint ma-
ceriē, & lapides, & re-
māserit ei, vt id descri-
bat, & designet ei, qui
eum docturus est.

Sed

B V R A N A

num facientium for-
mationem.

Neq; est aliquid in
hoc libro aliud à spe-
ciebus quæſitorum &
speciebus propōnū.

Sed fieri pōt, vt hæc
enuntiatio cōprehen-
dat artes logicas qu-
que, & spēs definitio-
nū, & partes defīōnū.

Quod autē dixit, intel-
lectiua, ponitur ac
si diceret, omnis disci-
plina per orationem.

Quoniā disciplinarū
alia fit per orationē,
alia fit per actū, quæ-
admodū sunt artes,
quæ addiscuntur per
acquisitionem. Quod
autem dixi, per ora-
tionem, intelligo per
ratiocinationē, & in
hoc separatur disci-
plina popularis, secū-
dum q̄ est disciplina
sine ratiocinatione.

Themistius vero hic
posuit enūtiationem
istam vſem artibus,
ac sciētijs. p artes, in-
telligit eas, quæ addi-
scunt p experimētū.
& hoc, qm̄ q̄cunq; ad-
discit edificatoriā, po-
terit ipsam addiscere
à magistro, cū videli-
cet pposuerit, ac pco-
gnouerit lutū, ac lapi-
des, & reliqua, q̄ dispo-
nunt & appropriātur
volēti ipsā addiscere.

Verū

M A N T I N V S

mationem, atq; verifi-
cationem efficiunt.

Nihil autē aliud in
hoc libro cōtinetur q̄
genera quæſitorum &
genera propositionū.

Potest tñ hæc enun-
ciatio cōplecti quq;
artes logicas. ac gene-
ra definitionū, & par-
tes definitionum.

Illa p̄terea dictio, ſ.
intellectiua, posita est
ac si dixerit, & oīs di-
sciplina p orationem
facta. qm̄ aliqua est di-
sciplina, quæ p oratio-
nem, seu rōnē fit, ali-
qua vero alia fit actū,
vt sunt oēs artes, quæ
corā, siue oretenus di-
scunt. Et, cū dicimus,
p orationē, intelli-
mus p aliquā rōnē. &
sic differt hæc ab ea,
quæ p artificē aliquē,
seu plebeiū fit, q̄ qdē
sine aliqua rōne fit.

Themistius vero di-
cit, hanc enūtiationē
amplecti ipsas artes,
atq; scientias. Et per
artes, intelligit eas, q̄
corā oretenus discun-
tur. nā, vt ipse inquit,
qui discit artem edifi-
candi, potest utiq; id
discere à suo p̄cepto-
re, postquā p̄cogno-
uerit lutū & lapides,
& reliqua, quæ ei de-
scribit, ac designat
eius p̄ceptor.

Sed

Posteriorum

D **ABRAM**

22 Sed hoc nō intendit ab Aristotele, neq; est undiq; verū. Discipulus enim mutus & surdus potest addiscere artem edificatoriam experimento & nutibus, quos faceret ipse discipulus, pter q̄ p̄sumpserit vllā cognitionē, prout faciunt multi, & p̄cipue aīantia disciplinabilia.

Enuntiatio tñ vera, & necessaria est in rebus, quæ syllo addiscunt. & dū discipulus p̄sumpserit cognitionē nominū rerū, quæ sunt artium, quas addiscere habet experimento ab eius magistro, facilius erit illi cum docere, nō q̄ illi sit hæc res necessaria, put res se hēt in disciplina, q̄ sit oratione.

F Digressio. Num hæc enūciatio cōprehendat demonstratiōem, ac definitiōnem.

Et iam expedit inspicere in hac enūciatione id, quod ait Alpharabius, & alij, q̄ ipsa sit cōmunis assertiōni, & conceptioni.

23 Videtur enim ex verbis & exemplis Arist. quibus utitur circa hanc rem, quod sint circa materias assertiōnis, non circa materias conceptionis.

Et

BVRANA

Verum hoc, quod dixit, nō intēdit Arist. neq; est et oīno verū. Addiscēs enim mutus & surdus pōt addiscere artem edificatoriam experimento, & nutibus, quos faceret ipse magister, pter q̄ p̄sumpserit apud ipsum vllā cognitio: quemadmodum faciunt multi, & p̄cipue animātia, quæ suscipiunt disciplinā. Atqui enūtiatio vera est, ac necessaria ī ijs, q̄ addiscuntur p̄ sylm. Et cū p̄cognouerit addiscēs noīa rerum, quæ sunt in artibus, q̄ addiscuntur p̄ viā experimenti à magistro, facilius quidem addiscet. verū hoc non est necessarium, vt in dispositione disciplinæ, quæ fit per orationē.

Sed oportet etiā, vt consideremus de hac enūciatione quod dixit Abunazar, & alij, an comprehendat verificationē inductā, & formationem. Quoniam verba Arist. & exempla, quibus utitur, videntur esse ex materia verificatiōnis, non ex materia formationis.

Et se-

MANTINVS

Sed hoc nec est Aristotelis propositum, neq; ē omni ex parte verū. Quoniā mutus vel surdus poterit discere artem edificatoriam nutibus ac insinuationib⁹, quib⁹ utitur ipse doctor ad id, cum tñ nullā habuerit ipse eius rei p̄cognitionem, vt multis animalib⁹ disciplinabilib⁹ accidere solet.

Sed enuntiatio vera atq; necessaria fit quidem per ea, quæ syllogismo discuntur. & est ipse discipulus p̄cognouerit nomina rerum illarū artium, quæ coram discuntur p̄ceptorem, facilius quidem id discet, non tamē id necessarium est, vt ad eam doctrinam, quæ oratiōe fit.

Considerandum tñ est id, qd̄ dicit Alpharabius & alij, nempe hæc enūtiationē amplecti cognitionē cōplexorū, quā vocat verificationē, & incomplexorū cōceptionē, quā formationem nominant. Nā, vt ex verbis ac exēplis Arist. colligere possum⁹, v̄t potius ipsā amplecti materias, ex qb⁹ ipsa v̄ificatio cōstat, quā materias formatiōis.

Et

A B R A M

Et secundum hanc significationem inuenimus Themistius exposuisse hunc locum, licet conexerit etiam cognitionem dirigentem ad cōceptionem & assertionem cū cognitione agente vtranq;.

Nostri vero intentio est in cognitionibus agentibus solum.

Dicim⁹ itaq; , quod prima intentione intendamus per hanc enūtiationem, quod sit explicatio præassumptionis cognitionis agentis assertionem ipsimet assertioni, hoc enim est evidens ex rebus, quarum veritatem inquirat, quo ille nō inquirat aliquā rerum agentium ipsam cōceptionem; cū ipse numeraverit inter eas, res dirigentes conceptionem, & res dirigentes assertionem.

Ac iterum, quia si poneremus res agentes conceptionē subintrare hanc enūtiationem, ipsa esset enūtiatio æquivoca. modus enim agēs primam præmissam con-

clu-

B V E R A N A

Et secundum hanc dispositionem exposuit Themistius locum istum, licet connexerit etiam cognitionē dirigentem ad formationē, & verificationē simul cū cognitione operante vtranq;.

Intentio tamen sua est de cognitione operante tantum.

Dicamus igitur, quod intentio sua prima in hac enūtiatione est declarare, præcognitionem operantē verificationem cōsequi veritatem per se. Hoc autē manifestum est ex ijs, quorum veritatem inuestigavit. & hoc, quoniam nō inquit i ipsi aliquid, quod faciat ad formationem. existimaverunt tamē, quod enumeraverit res dirigentes ad formationem, & res dirigentes ad verificationem,

Amplius, si ponam⁹ res facientes ad formationē reponi sub hac enūtiatione, tūc erit enūtiatio æquivoca. & hoc, quoniam modus, quo propositio prima facit verifica-

fica-

M A N T I N V S

Et si videret⁹ Themistius exponēs hunc locum, dicere ipsam amplecti et illam cognitionē, quę dirigit nos ad ipsam formationē & verificationē, (quę fidentem et quę vocant) & illam adhuc cognitionem, quę vtriusq; earum est effectiva.

Nos tñ opinamur ipsam amplecti tñ ipsas cogōnes effectrices.

Nos igitur credim⁹ primariū propositū hui⁹ enūtiationis esse, ostendere, quod est necessarium hēre præcognitionē effectricē ipsius verificationis ante ipsam verificationē. & hoc satis cōstat ex ipsis rebus, de quibus tractavit pro veritate ei⁹ indaganda. nā nihil de rebus efficiētibus formationem in eis pertractat. posset tñ existimari, quod ipse iter cetera alia enumeret et illas res, quę dirigūt ad ipsam formationē, ac eas, quę sunt quoq; directivę ipsius verificationis.

Adde et, quod si cōcederemus quod res effectrices ipsius formationis subincluderentur in hac enūtiatione, tūc esset enūtiatio æquivoca. propterea quia modus, quo primę propositionis

B Has cognitiones lege in Auer. Epit. i principio, & in ca. de Rhetorica demonstrativa.

C

Posteriorum

ABRAM

Delusionis naturaliter ignota, & nos asserere ipsam propter primam præmissam per se notam, non est ille ipse modus, quo partes definitionum faciunt conceptum collectum ex definitione.

Nam non est similis processus utriusque; ipsorum à notitia ad latentiam: præmissæ namque possunt esse naturaliter notæ conclusionem existente ignota, & cum composuerimus præmissas, conclusio evenit nota necessario.

Partes vero definitionis non possunt esse notæ prima notitia apud nos, cum definitiones sint ignotæ nobis, notæ eo modo, quo fit de præmissis cum conclusionibus.

14 dū vero fuerint nobis notæ per se, aut per syllogismum, tunc definitio fit per se nota, licet aliquando contingat, quod sit modicum evidēs. & proinde ut educatur hæc definitio indigent processu divisionis, & processu compositionis.

Et hic est unus modorum, quo ait Arist.

quod

BVRANA

ficationem in conclusione ignota secundum naturam, & verificamus ipsam propter propositionem primam per se notam in animo, non est idem modus faciendi definitionem formationem complicatam ex partibus definitionum.

Et hoc, quoniam in ambo istis non est via ex cognitione ad ignorantiam secundum unam similitudinem. & hoc, quoniam propones possunt esse notæ secundum naturam, conclusio autem ignota. cumque complicaverimus propositiones, proveniet necessario ex ipsis conclusio cognita,

Sed partes definitionis non possunt esse cognitæ prima notitia apud nos, cum definitiones sint ignotæ nobis, per similitudinem, quæ est in propositionibus cum conclusione. sed, quoniam sunt apud nos cognitæ, siue per se, siue per syllogismum, erit et definitio cognita per se: licet quoniamque accidat ipsam esse parum manifestam.

& propterea definitiones istæ, ut extrahantur, indigent via divisionis, & via compositionis.

Et hoc est unum ex illis, quæ dixit Arist.

quod

MANTI NVS

tiōes, seu propositiones, efficiunt verificationem, in ipsam conclusionem natura ignota, ac verificamus eam per primas propositiones per se notas, non est idem cum eo, quo partes definitionis efficiunt formationem aggregatam ex ipsa definitione.

Quoniam non eodem calle proceditur in utroque; eorum ab ipso cognito ad incognitum. nam quandoque præmissæ erunt natura notæ, conclusio tamen ignota. & si componantur præmissæ illæ, inferetur conclusio necessario nota.

Partes vero definitionum non possunt esse cognitæ nobis prima cognitione, & ipsæ tamen definitiones sint ignotæ apud nos, ut res se habet de ipsis præmissis cum conclusionibus. sed, cum fuerint nobis notæ, vel per se, vel per syllogismum, tunc definitio erit per se nota, licet quoniamque contingat ut id parum appareat. & ideo hominibus definitiones pro earum deductione indigent via divisiua, & via compositiua.

Et hoc est unum, ob quod Arist. dixit ipsam

sam

ANRAM

quod definitionis nō sit demonstratio, hoc est, ipsam inesse definito, dum fuerit definitum notum esse, & definitio ignota: quoniam, dum fuerit definitio ignota naturaliter, & definitum notum esse, tunc inferetur eius cōceptus ex demonstratione secundum aliquam speciem accidentis.

Demonstratio enim largitur per se assertionem partium definitionis eo modo, quo per se notum per se largitur assertionem ignoti per se.

Partes vero definitionum largitur definitiones, sed non eo modo, quo p se notū cōceptu, ipsum per se ignotum conceptu. quoniam non est in conceptione hac species pcessus: hoc est, q̄ procedatur in ipsa a conceptu per se noto, ad cōceptum naturaliter ignotum, adeo q̄ eo eliciatur ignotum ab ipso noto. nam si ita est, cur de finitices naturaliter igno-

BVRANA

quod non est demonstratio super definitionē, hoc est q̄ ipsa insit definito, quando definitū fuerit notum esse, & definitio ignota. quoniam, cū fuerit definitio ignota naturaliter, & definitum notum esse, sequetur formatio ipsius per demonstrationem secundum accidens.

Quoniam demonstratio exhibet per se verificationem partib⁹ definitionis eo modo, quo notum per se exhibet verificationem ignoto per se.

Fortasse autē partes definitionū exhibent definitiones, sed non eo modo, quo notum fm formationē per se exhibet ignotum fm formationem per se. qm non inuenitur in formatione hac spes via, hoc est vt procedat sic ex formatione nota per se ad formationem ignotā nobis fm naturā, ita vt extrahatur ignotum ex ipso cognito. Nam si ita esset, quid opus esset

MANTINVS

sam definitionem nō posse demonstrari, vel hēre demonstrationē, qua s. demonstraretur ipsam inesse definito, qn definitū cognoscatur cē, definitio vero sit ignota. nā, cū definitio fuerit natura in cognita, definitū vero cognitum, s. quod sit, tūc proueniet eius cōceptus, vel formatio, seu ipsa cognitio cōceptiua, ab ipsa demonstratione p quēdam modū accidentis.

Qm ipsa demonstratio pręstat p se ipsam verificationē, seu cognitionē vificationē, partibus definitionis eo mō, quo cognitū p se pstat verificationē cognitionē ipsi rei ignote natura, ac per se.

Partes vero definitionum pręstant quidē ipsas definitiones, sed non ea rōne, qua ipsa formatio per se nota pręstat formationē ignotam per se. nā in ipsa cōceptiua cognitione nō datur huiusmodi modus pcedendi, s. vt procedat in ea a cōceptu p se noto ad cōceptum nā ignotum, ita vt ex ipso cognito deueniat ad ipsius incognitū. nā si ita res se hēret, cur

Posteriorum

ABRAM

Dignotæ indigeret vsu
syllogismi ad illas eli-
ciendas? nobis autem
constabit omnes iste-
res, Deo dante in Se-
cundo.

Et proinde non in-
uenitur in definitio-
nibus petitio simpli-
citer, prout multi viri
putarunt, sed si est in
eis petitio, illa est se-
cundū analogiam ef-
fendi, ut prius fiat po-
sterius, & posterius
prius: prout euenit illis
qui sumit diem in de-
finitione Solis, & So-
lem in diei definitio-
ne, non secundum qd
ostenditur ignotum
per ignotum.

Dum autem prae-
gnitio assertiōis, hoc
est agens ipsam, non
dicitur agens eo mo-
do, quo dicitur de co-
gnitione agente con-
ceptionem, nisi no-
mine æquiuoco, no-
tum est qd indignum
quid sit credere quod
vna enuntiatio con-
tineat illas.

Et ex toto hoc sequi-
tur apud nos, quod
nō supponatur dictū
Arist.

BVRANA

set in definitionibus
ignotis fm naturam
constitutione sylli ad
ipsas extrahendas? Cē-
terū his omnibus in-
sistemus, si Deus vo-
luerit, in Secundo.

Et ppter ea nō inue-
nies in definitionib⁹
petitionem principij
simpliciter, quæadmodū
multi existimauerūt.
sed si inuenit in ipsis
petitio, est antecessio-
nis & postpositionis
rōne fm esse, hoc est,
ut præcedens sequat,
& sequens antecedit.
quæadmodum, si acci-
peret dies in defīōne
Solis, & Sol in defini-
tione diei, non ex par-
te, qua mōstrat igno-
tum per ignotum.

Cum vero cognitio
verificationem præce-
dens, hoc est, ipsius
effectrix, non dicatur
effectrix secundū mo-
dum, quo diximus de
cognitione faciente ad
formationē, nisi per
æquiuocationem no-
minis. iā igitur mon-
stratum est, non oport-
ere, ut credamus qd
ipsas comprehendat
enuntiatio vna.

Et ex hoc toto sequi-
tur apud me, qd dictū
Arist. non prædicatur
nisi

MANTINVS

curigit pro defīōnib⁹
natura ignotis opus
eēt uti syllo ad eas de-
ducendas? Sed de his
oībus in Secundo li-
bro huius sermonem
faciemus, Deo opti-
mo concedente.

Et ob id non reperit^r
in ipsis defīōnibus pe-
titio principij simplici-
ter, ut multi sūt opinati.
Sed, si reperiat in eis
aliqua petitio princi-
pij, illud quidē cōtin-
git rōne prioris & po-
sterioris fm esse, hoc
est ut ipsum prius sit
posterius, & ipsum po-
sterius sit prius. ut cū
in defīitiōe Solis su-
mit dies & in defini-
tione diei sumit Sol,
nō quatenus ignotū
per ignotū ostēdatur.

Et, cū ipsa cognitio,
quæ pcedit ipsam veri-
ficationē, seu cogni-
tionē verificatiuā, vel
discursiuā, hoc ē illa,
q̄ est eius effectrix, nō
dicat effectrix eo mō-
do dī cognitio effe-
ctiua ipsius formatio-
nis, seu cognitiōis for-
matiue, & cōceptiue,
nisi equoq; ergo non
est credendum, qd de-
beat fieri de omnibus
ipsis eadē enūtiatio.

Ex his itaq; oībus,
ego ducor, ut credam
orationem Arist. in
hoc

ABRAM

Arist. hic, nisi pro illa cognitione, quæ agit assertionem & significationem nominis, & præcipue desperatorum. & sic videtur signum, quod ipse tulit dicendo, ac omnium reliquarum artium, hoc est dicere, reliquas artes theoreticas.

Themistius autem intendit inde utentem, & speculativam, prout diximus.

Et cum dixit: Nec non cuius veritas evenit oratione, hoc est dictu syllo & inquisitione, intendit, quod si per unum salius invenit res se habere in omni eo, cui veritas evenit oratione simpliciter, siue demonstrativa fuerit, aut non demonstrativa. & intendit per hoc reliquas quinque artes: fit enim scientia illius, quod evenit in illis, ex præcognitione. Dum enim inductione ostendisset apparere hanc rem, sic esse in scientiis speculativis ait, quod similiter etiam manifestetur in omni eo, de quo occurrit ratiocinatio atque oratio.

Et intendit hic per inquisitionem res, quæ ambiunt inductionem

et

BVRANA

nisi de cognitione faciente ad verificationem, & de significatione nominis, & præsertim indicantis propriam dñam. & ita intellexit sine dubio in sermone sequenti, cum dixit: & similiter unaquæque reliquarum artium, hoc est ceteræ artes speculativæ.

Themisti? vero intellexit per hoc operativas, & speculativas, quemadmodum diximus.

Et cum dixit: Et eodem exemplo procedit dispositio in eo, cui accedit veritas per orationem, hoc est per syllogismum, & inductionem: vult quod hoc exemplo procedit vel dispositio in omni eo, cui accedit veritas per inductionem simpliciter, siue demonstrativam, siue non demonstrativam. & vult per hoc reliquas quinque artes, quod scilicet in ipsis cognitio procedat ex cognitione precedente. & hoc, quoniam cum declaravit rem ita se habere in demonstrativis per inductionem, dixit manifestum esse, quod hoc consistit se habere in omnibus, quibus accedit ratiocinatio & oratio.

Et vult hic per inductionem, ea, quæ comprehendunt inductionem, & exem-

MANTINVS

hoc loco non debere intelligi, nisi de cognitione effectiva ipsius verificativæ cognitionis de significatione nominis, & præsertim indicantis propriam dñam: per id vero, quod dicit post hoc: Si per & unaquæque reliquarum artium, intelligit reliquas scientias contemplativas.

Themistius autem intelligit ipsas scientias factivas, atque contemplativas, ut diximus.

Et cum dicit, & hoc met exemplo res procedit in his, quorum veritas oratione acquiritur, hoc est syllogismo, & inductione, hoc est, pari exemplo vel res se habet de quibuscunque acquiritur veritas per orationem simpliciter, siue illa sit demonstrativa, siue non, hoc est, reliquæ quoque quinque artes hoc habent: nempe ut scientia, quæ per eas acquiritur, fiat per præcedentem scientiam. Nam, cum ipse ostenderit rem ita se habere in scientiis speculativis per inductionem, dicit nunc idem ita probari quoque in cunctis rebus, quæ ratione & oratione fiunt.

Et per inductionem, seu inquisitionem, intelligit hic ea, quæ inductionem

ductio-

Posteriorum

ABRAM

D & exemplum. per hoc enim ipse probat, quod quicquid oratione addiscitur, hoc est, cuius veritas occurrit, fiat inquisitione, aut syllogismo. Et componitur syllogismus sic. quicquid oratione addiscitur, id syllogismo aut inquisitione addiscitur: & quoduis quod addiscitur syllogismo, aut inquisitione, id ex prænotione addiscitur: id enim, quod syllogismo notificatur, præmissæ prænoscentur ei: & quod notificatur inquisitione, particularia ei prænoscentur.

F Id autem, quod dixit, Et euidencia propositionis vltis, quæ euidens fit per inquisitionem, potest inquisitione haberi. Hoc est, quod manifestatio præmissæ vltis, de qua inquisitione quaeritur explicatio eius vniuersalitatis, fit per inquisitionem particularium notorum apud inquisitorem, hoc est, ante notitiam vltimam, & per illam conducitur ei cognitio

BVRANA

exemplum. & hoc, quoniam si istud verum est, quod omne, quod addiscitur per orationem, hoc est cui accidit veritas, erit utique; aut per inductionem, aut per exemplum. Componitur autem syllogismus hoc pacto. omne, quod addiscitur per orationem, aut addiscitur per syllogismum, aut per inductionem: & omne quod addiscitur per syllogismum, aut per inductionem, addiscitur per cognitionem præcedentem: igitur omne, quod addiscitur per orationem, addiscitur per cognitionem præcedentem. si enim cognoscatur per syllogismum, erunt propositiones præcedentes secundum cognitionem: si vero per inductionem, erunt particularia præcedentia secundum cognitionem.

Et dixit: & propositio vniuersalis, quæ monstratur per inductionem, monstrari utique poterit per inductionem. vult, quod propositio vltis, cuius vniuersalitate quaeris monstrare per inductionem, poterit monstrari per inductionem particularium cognitorum apud inducentem, hoc est ante cognitionem vniuersalem, & ex parte ipsorum provenit illi cognitio

MANTINVS

ductionem, & exemplum amplectuntur. verificat enim ipse hoc ex eo, quicquid oratione discitur, id quidem inductione, vel syllogismo discitur. Et sic componitur ratio, quicquid oratione discitur, id quidem syllogismo, vel inductione discitur: & quicquid discitur syllogismo vel inductione, discitur quidem per præcedentem scientiam: ergo quicquid discitur per orationem, discitur per præcedentem scientiam. quod enim cognoscitur syllogismo, in eo quidem præmissæ præcognoscuntur: quod vero inductione cognoscitur, in ipso utique partes præcognoscuntur.

Deinde. d. Illa autem vltis propositio, quæ per inductionem innotescit, potest quidem innotescere per inductionem, hoc est, & illa propositio vltis, cuius vltimatis declaratio quaeritur per inductionem, poterit quidem id fieri inductione partium cognitarum apud ipsum inducentem, & inquirentem: hoc est antequam dignoscat natura eius vltis, & ex ipsis acquirit

ABRAM

tio ipsius vniuersalis.

Dum autem premis-
sa illa vniuersalis, &
inquisitione ostendi-
tur, fuerit ipsa maior,
fit in topicis: si vero
fuerit ipsa minor fit
in ipsis scientijs, dum
facit adipisci veritatē
inductio, ac etiam syl-
logismus.

Et dum dixit: Hoc
est dictu, syllogismo
& inquisitione, debet
p illud intelligi ipsum
enthymema, hoc est,
rōcinatio oratoria:
prout dicimus quod
dum dicit inquisitio-
nem, expedit intelli-
gere quid continens
inductionem, & exem-
plum. Et ideo ait:

At Oratores possū
ferre enuntiationes
persuasivas, dum prę-
assumunt, & discun-
t exemplis, aut cū
inferunt enthymati-
bus: hoc est dum cō-
municāt exempla no-
ta auditoribus, qui-
bus intēdunt persua-
dere, aut inferunt syl-
logismis, quarū prę-
missæ etiam sunt no-
tæ apud illos, & no-
tia figuræ.

BVRANA

gnitio ipsius vñs.

Propositio autē vni-
uersalis, quam mon-
strabis per inductio-
nem, aut erit maior,
& hanc facies in dia-
lecticis: aut erit mi-
nor, & hanc facies in
scientijs, cū indu-
ctio veritatem obti-
nerit, & syllogismus
etiam.

Cū vero dixit: hoc
est per sylm & indu-
ctionē: oportet, vt per
illud intelligas rē cō-
prehendentē sylm, &
enthymema, hoc est
sylm oratoriū, quem
admodū diximus, q
eo q dixit inductio,
cōprehendit inductio-
nem dialecticā, & exē-
plū. Et ppter ea dixit:
Et Oratores ē tunc
pnt adducere enun-
tiationes psuasivas,
cū pręposuerint, &
adduxerint exempla,
aut adduxerint syllos
imperfectos. sensus est,
& adduxerint exēpla
cognita apud audien-
tes, quibus psuadere
intēdunt, aut adduxe-
rint syllos habentes
ppōnes cognitæ cō-
sistē apud ipsos, & figu-
ram etiā cognitā.

Contradiſtiones Tomitani.

MANTINVS

rit sciam ipsius vñs. A

Si igit ipsa propo-
sio vñs, quę inductio-
ne declarat, fuerit ma-
ior propositio, tunc
dialecticę, seu topicę,
probat: si vero fuerit
minor, tūc ipse scien-
tiæ vtunt ea, cū huius-
cemodi inductio prę-
stabit veritatem, simi-
literq; & ipse syls.

Et per syllogismū,
& inductionem debe-
mus intelligere id, qd
amplectitur syllogis-
mum & enthymema;
hoc est syllogismum
rhetoricum: & dixi-
mus, q cū dicit indu-
ctionem, debemus in-
telligere id, quod am-
plectitur inductionē
dialecticā, & exēplū.

Et ideo dixit: Simili-
ter & Rhetoricę pos-
sunt vti orationibus
persuasivis, pręindu-
cendo, ac exemplifi-
cando, vel enthyme-
mata inducendo. hoc
est, afferunt exempla
iam nota apud audi-
tores, quibus persua-
dere proponitur, vel
afferēt propositiones
notas quoque apud
eos, seu figuram.

10 *Quinque tantum esse artes Logicas videtur dicere Auer. Cuius oppositum visum
est. affirmasse in Proemio, ubi eas esse sex dixit. Sed vide conciliationem Tomitani.*

Log. cū Auer.

C

Dandæ

Contradictiones Tomitani

- 21 Diuidit Auer. disciplinas, quarum alia dicuntur operaria, alia vero sermocinales. **D** Oppositum autem leges infra, ubi disciplinam in tres partes secat, in realem, sermocinalem, ac rationalem. Sed vide solutionem Tomitani.
- 22 Excludit Auer. ab intellectu huius enunciationis, omnis doctrina &c. artes mechanicas, quae non syllogismo, vel ex praecognitis sunt in nobis, vultq; tantum comprehendere habitus & artes, quae per syllogismum acquiruntur. Oppositum autem habetur 3. de Anima tex. cō. 48. 49. ubi legitur, Practicum à Speculativo differre in hoc, quod Speculativus utitur omnibus propositionibus vniuersalibus, Practicus vero particulari sub vniuersalibus. Sed vide conciliationem Tomitani.
- 23 Negat Auer. praassertam enunciationem continere assertionem, atq; conceptionē. Oppositum autem infra affirmat, dum voluit principalem scopum Arist. esse hic, velle comprehendere cognitionem dirigentem assertionē & conceptionē. Sed vide sol. Tom.
- 24 Affirmat hic Auer. partes definitionis interdum ex se notas esse, interdum vero syllogismo notificari. Oppositū aut videtur voluisse 2. Poste. à com. 12. vsq; ad 42. **E** in primo q̄suo, ubi definitionē & eius partes demonstrari posse negat. Sed vide sol. Tom.
- 25 Excludere hic videtur Auer. ab hac inductione, quae tantum Theoricas artes continere secundum ipsum putatur, Artes Mechanicas. Oppositum autē legitur 6. Ethic. cap. 4. & 6. ubi Theoricam ab omni arte sciungit Arist. atq; Auer. quo ergo continet artes Theoricas? Sed vide conciliationem Tomitani.

ANT. INTER. TEX. II.

- 26 ^a Bisariam autem necessariū est praecognoscere. ^b alia namq; quod sunt ^c praesuscipere necessarium: ^d alia vero quid est quod dicitur, intelligere oportet: alia autem ambo. Ut quod quidem omne aut asserere, aut negare verum, quod est: ^e triangulum vero, quod hoc significat: vnitatem autē ambo, & quid significat, & quod est. non enim consimiliter horum vnumquodque manifestum nobis est.

F Contradictiones Tomitani.

- 26 Duas tantum facit Arist. praecognitiones, Quid, & Quod, cum quatuor esse videantur. 2. Poste. tex. 1. ubi adduntur duae, si est, & pp quid est. Sed vide sol. Tomit.
- 27 Arist. diuidens praecognita, in subiectum, dignitatem, ac passionem, vult, de dignitate praecognosci quod sunt. Oppositum autē voluit in tex. 5. ubi de principijs loquens dicit ea non solum nota esse in intelligendo, verum & in cognoscendo quod sunt. ex quibus patet, ea praecognosci quid, & quod. Sed vide conciliationem Tomitani.

ABRAM	BVRANA	MANTINVS
Tex. c. 2. Ea autem, quae oportet praepone- re, & praenoscere, sunt duarum specierum: quarum altera est, qua quaedam res oportet praenoscere esse: & altera	Dixit Arist. Quod autem oportet praecog- noscere, & cognosci necessario, est duo- bus modis: quorum vnus est, qm aliqua entium oportet co- gno-	Dicit: Id autem; quod oportet praecog- noscere duobus existit modis: quae- dam nempe praeco- gnosci debent vera esse, quaedam vero quid

Tex. c. 2.

ABRAHAM

altera species est re-
tum, quas primo
oportet considera-
re quid suum nomē
significet: & aliquas
oportet p̄nosse am-
bobus modis. Prout
est de significato e-
nuntiationis, qua di-
citur, de quolibet ve-
rum est dicere affir-
mationē, aut nega-
tionem, oportet p̄-
nosse ipsam esse: de
significato vero tri-
anguli oportet p̄-
nosse quid suum no-
men significat, sed
de vnitāte oportet
p̄nosse vtrunque
quid suum nomē si-
gnificat simul & eē.

P̄nosse enim rem
esse, & p̄nosse qd
suum nomen signi-
ficat non sunt ambo
vnius modi.

BVRANA

gnosce q̄ sint: al-
ter vero ē, qm̄ de q-
busdā oportet prius
speculari qd signifi-
cet nomē ipsorū: ali-
qua vero oportet co-
gnosce ambobus
modis si. Quemad-
modū de enūtiatio-
ne dicēte, de oī veri-
ficatur aut affirma-
tio, aut negatio, non
oportet cognoscere
in dispōne ipsi⁹, nisi
q̄ est: de triāgulo au-
tem æqualiū laterū
non oportet, nisi vt
cognoscamus qd si-
gnificet nomen ip-
sius: de vnitāte vero
oportet, vt cogno-
scam⁹ vtraq; simul,
& qd significat no-
men, & quod est.

Et hoc, qm̄ cognitio
q̄ res sit, & cognitio
qd significet nomē,
non sunt ambæ fm̄
vnum exemplum.

MANTINVS

quid eius nomen si. A
gnificet, cætera au-
tem vtroque modo,

Id enim, oportet de
vnoquoq; affirma-
tionem vel negatio-
nem veram esse, q̄
sit tantū p̄cogno-
scere est: circulum
vero ac triangulum B
quid eius significet
nomen tantum: vni-
tatem demū vtroq;
modo, & quod sit,
& quid eius nomen
significet cognosce-
re, non fit eodem
modo.

Nam quod res sit, et
quid eius significet
nomen cognoscere, C
non fit eodē modo.

Com. 2. Cū notificauit om-
nem doctrinam, & di-
sciplinam fieri ex p̄-
cedente cognitione,
cū hac p̄notio sit
agēs, quæ est notio pri-
marum p̄missarum,
quibus demonstratio
cōstituitur, assumpsit
manifestare modos,
quibus oporteat p̄-
nosse

Posteaquam decla-
rauit, quod omnis do-
ctrina, & omnis disci-
plina sit ex p̄ceden-
te cognitione, & huius-
modi p̄cognitio sit
operans, quæ est cog-
nitio primarum propo-
sitionū: assumpsit nūc
declarare modos, per
quos oportet p̄cedere
cogni-

Postquā notificauit. Com. 1.
omne doctrinam, om-
nemq; disciplinā fieri
ex p̄cedēti cognitioe,
& huiusmodi p̄cognitio ef-
fectiua sit ipsa cog-
nitio primarij p̄pōnum
seu p̄missarū, ex quib⁹
ipsa demonstratio cōsti-
tuitur: nunc aggredit⁹
declarare modos, qui-
bus

C ij bus

Posteriorum

ABRAM

D nosse significatū primarum, quæ sunt demonstrationum principia. Et dixit:

Ea autem, quæ oportet præponere, & prænosse necessario, sunt duarum specierū. hoc est dictu, qd de significato quorūdam oportet præponere, & prænosse veritatē sui esse: & tales sunt enuntiationes, quas accipere oportet, hoc est dictu, quæ sunt, naturaliter notæ.

Prout est enuntiatio dicens, de quolibet verificari affirmationē. aut negationē. Et quædam sunt, de quarū significato oportet prænosse quid suū nomen significat solū. & sunt res, quæ dū manifestantur quid suū nomen significat, reddunt expositiones illæ, definitiones: & talibus vutur Geometra in præfatione sui libri. ut de definitione circuli & trianguli, ceterarūq; rerū. orationes enim explicantes tales res, dū intelligunt, reddunt definitiones

BYRANA

cognitionem ipsarum fm dispositionem primorū, quæ sunt principia demonstratorum. Et dixit:

Quod autem oportet præcedere, & præcognoscere necessario, est duobus modis. sensus est, Qd autē oportet præcognoscere ex dispōne principiorū, sup quæ cōstruit demonstratio, est scdm duas specie: Hoc est, qd nōnulla oportet præcognoscere ex dispōne ipsorū. qd verū est ipsa esse. & hæc sunt enuntiationes, q sequunt suscipiētes ipsas, hoc est, q cognoscuntur fm naturam.

Quemadmodū enuntiatio dicens, qd de omniverificat affirmatio, aut negatio: de quibusdam vero fm dispositionē ipsorū, oportet tñ præcognoscere, quid eorū nomē significet: & hæc sunt illa, quorū ponūtur definitiones, cū de ijs declaratū fuerit, quid significetur p nomen ipsorū. quemadmodū fecit Geometra in principio Libri sui, cū definiuit circulum & triangulū & reliqua. qm ipse existimat, q sint orōnes perducētes ad imaginationes

MANTINVS

bus oporteat præcognoscere huiusmodi primas propositiones, seu prænotiones, quæ sunt principia demonstrationum. Et dicit:

Id autē, quod oportet præcognoscere duobus existit modis: hoc est id quod oportet præcognoscere de ipsis principiis, ex quibus ipsa demonstratio constat, dupliciter reperitur: nempe q quædā eorū debent præcognosci, ipsa scilicet vera esse, & hæc quidem sunt illæ enuntiationes, quas oportet concedere, quæ scilicet sunt natura notæ.

Vt est illa enuntiatio, quæ dicit, de quolibet affirmationē vel negationē esse veram. De quibusdā vero alijs oportet scire tantū, qd eorū nomē significet: & sunt quidē illa, quorum noīa, cū fuerunt cognita, scilicet quid nam significet, efficiunt vtrūq; definitiones, ut Geometra in præfatione sui libri solet definitionē circuli, atque trianguli præponere, atq; reliquorum aliorū. existimat enim ipse q orationes, quæ declarant significata harū rerū, si intelligantur

ABRAM

definitiones illarū. illas enim esse est per se notum.

In aliquibus autem con-nectuntur ambæ species simul. & talis est tertia species composita ex duabus speciebus simplicibus: hoc est de cuius significato oportet præsumere & prænosse esse, & qd suū nomen significat. prout est vnitas, quæ est subiectum Arithmeticæ. nam qui cupit tractare arithmetice, oportet eum præsumere & prænosse primo qd significet nomen vnus, & qd hæc res sit existens, siue illud esse sit per se notum, siue fuerit ab alio artifice acceptū.

Modo artium subiecta tribus his partiētib⁹ modis inveniuntur. nā de quorūdā signato expedit pnosse solū esse, & de quorūdā significato solū quid suū nomē significat, dum illa esse fuerit notum: & de aliquorum signato oportet ambas res sūp prænosse. Et sūp sunt pmissæ. de quarūdā enim significato oportet pnosse assertionē sui esse, & de quarūdā signato oportet

BVRANA

tiōes istorū tractatū, cū intellexerim⁹, qd in ipsis sunt definitiones: quoniam qd ipsa sint, manifestum est p se.

In quibusdam vero oportet, vt aggregentur duæ species simul, & hæc est species composita ex duabus simplicibus: hoc est, oportet vt præcognoscat qd est, & quid significat nomen, quemadmodum se habet vnitas, qd est subiectū numeri: quoniam cū voluerit speculator speculari de numero, oportet, vt præcognoscat primo, quid significet vnitas, & qd est in rerū natura, quoddq; sic sit, cognoscat in aīo suo, aut accipiat ab alio artifice.

Quoniam subiecta artium inveniuntur sūm istas tres diuisiones: aliqua enim oportet præcognoscere, qd sunt tantum: aliqua quid significet ipsorū nomē tantum, cū ipsa esse manifestū fuerit: de quibusdam vero oportet vtraq; sūp præcognoscere. Consistit de pponib⁹: de quibusdam oportet primū p cognoscere, qd veræ sint, de quibusdam vero oportet præ-

MANTINVS

ligantur, efficiunt deñ definitiones earū, quia est per se notum, eas esse, seu eorum esse.

In quibusdā vero alijs oportet, vt hæc duo genera dicta in vnum coeant simul: ita vt sit tertium genus ex illis duobus simplicib⁹ cōpositū: hoc est qd oportet præcognoscere de ipso quid sit, & quid significet eius nomē. vt vnitas, gᵃa exempli, qd quidē est subiectū ipsius numeri. qm, cū volum⁹ cōsiderare numerū, oportet pscire, quid significet nomē vnitatis, seu ipsius vni⁹, primo. & qd id vtiq; est qd existēs, & qd ipsum esse est quid p se notū, vel a professore alterius artis receptū.

Nam subiecta artium, his vtiq; tribus diuisionibus reperiunt. nepe de quibusdā eorū oportet scire, qd sunt tantū: de quibusdā alijs oportet scire, quid eorū nomen significet, tñ. cū scilicet eorū esse, est notū: de quibusdā vero alijs vtrūque simul oportet scire. Et sūp de pponib⁹. nā de quibusdā oportet p cognoscere ipsas veras esse: de quibusdā vero oportet

C iij pco-

Posteriorum

ABRAM

D oportet p̄nosse qd sūq̄
nomē signat: & de qui
busdā vtrunq; simul.

Arist. ait tulit exem
plum vnius harū triū
specierum, de ip̄is prae
missis, s. de quarum si
gnificato oportet p̄no
sse solum esse, dum
ait, prout est enūtiatio
dicens, de qualibet re
veram esse affirmatio
nem, aut negationem.

Ceterarum autē dua
rum specierum exem
plum tulit de ip̄is sub
iectis. Praeposuit vero
duas species, & dinu
meravit tres, quia ter
tia species est composi
ta ex duabus, simplices
vero duae sunt.

Digressio.
Themistij
expō scđi
libri initio
cōformis.

Themistius vero in
telligit spēs harum prae
notionū, quas dinume
ravit, esse illas species,
quas oportet p̄summe
re ip̄is quæ sitis, nō prae
missis, quibus cōstruit
demonstratio: & ait, qd
de re quorūdam quæsi
torū, oportet p̄nosse
esse: & deinde querere
quod ignoratur de il
lis, & tales sunt omnes
res, quarum causæ quæ
runtur, prout infra suc
cedet.

Et de re quarundam,
oportet p̄nosse quid
nomen significat, hoc
est orationem illud ex
plicante; & proinde pe
nitur

BVRANA

præcognoscere, quid
significet nomen, & de
nonnullis vtrāq; simul.

Aristoteles vero ad
duxit exemplū vnius
istarū trium specierū
ex propositionibus, &
est ea, in qua oportet
p̄cognoscere, qd sit t̄m,
cū dixit, quēadmodū
enūtiatio dicens, de oī
verificatur affirmatio
aut negatio. exemplū
vero reliquarū duarū
specierum adduxit a
subiectis. Atqui dixit
de duabus speciebus &
postea connumeravit
tres species, quā species
tertia est cōposita ex
duabus simplicibus, &
ideo sunt duae.

Themistius vero in
tellexit dispōnes ista
rum cognitionū, quas
connumeravit, qd sint
spēs, quas oporteat p̄ce
dere in quæsitis p̄ se, nō
aut in principiis, super
quæ construit demon
stratio. & hoc, quā de
quibusdā q̄sitis oportet
p̄cognoscere qd sunt, &
tūc inq̄rem⁹, qd igno
rum est in ip̄is: & hæc
sunt illa, de quib⁹ q̄rim⁹,
qd occultū est in ip̄is,
fm qd dicetur inferius.

De quibusdam vero
oportet p̄cognoscere
quid significet nomē,
hoc est orationē decla
rantem ipsam: & tunc
quæ-

MANTINVS

p̄cognoscere quid co
rū nomē significet: &
de quibusdā vtrūq; si p̄.

Aristo. vero attulit
exemplū vni⁹ horū triū
generū ex p̄pōnib⁹ ip̄
is, illius, s. in qua dicit
qd oportet de illis scire
tū qd est. & hoc dū di
cit, ut est illa p̄pō, qd di
cit, de quolibet oportet
re, affirmationē vel ne
gationē dici: sed exem
plū aliorū duorū ge
nerū sumpsit ex ip̄is
subiectis, Et de duob⁹
generib⁹ corū mēuonē
tū fecit, cū tū tria,
enumeravit: & hoc id,
quia tertū gen⁹ corū
ex illis duobus simpli
cibus constat.

Themisti⁹ tū opinat⁹
huiusmodi genera
cognitionū, qd Aristo.
enumerat, esse quidē
genera, quæ debeāt p̄
cedere ipsamet q̄sitia &
nō ipsa p̄cipia, ex quib⁹
demonstratio cōstruit⁹.
Et inquit, qd de quibus
dā q̄sitis oportet p̄co
gnoscere ipsa eē, & po
stea q̄rere qd ignotū
est de illis, & hæc sunt il
la res, de quib⁹ q̄rim⁹
quod ignotum est de
illis, ut infra dicemus.

Et dicit insup, qd de
quibusdā q̄sitis oportet
scire qd ipsum no
mē significet, id est ipsa
oratio, ipsum declarās,
et

ABRAM

titur, nunquid sit ens, aut
nō sit. prout sit de illo
qui quærit, an vacuū
sit, necne, oportet eum
prænoscere quid signifi-
cet vacui nomen.

Et quod edixit est ve-
rum, sed conuenit pri-
mo intelligi de præmis-
missis, & secundo de
Artium subiectis, & ter-
tio de quæsitis. hi au-
tem notionum modi
sunt modi prænotio-
num, quas oportet præ-
poni notionibus agen-
tibus assertionē, & no-
tionibus dirigentibus
ad ipsam. Sicq; etiam
verisimile est esse di-
spostionem specierū
prænotionum conce-
ptionis, hoc est, agen-
tium & dirigentium ad
ipsam. Illius vero ser-
mo prima intentione
sit de speciebus præno-
tionum rerum agen-
tium assertionem.

29 Dixit vero: Prænoscere
enim rem esse & præ-
noscere quid suū nomen
significat non sunt am-
bo vniuersimodi, vt si-
gnificaret duas prænotio-
nes esse duas differentes
res, & qd distincte exi-
stentes non coincidunt.
contingit enim scire,
quid nomen significat,
hoc

BVRNA

queretur an sit, aut nō.
Quæadmodum, si quæ-
ramus, an vacuum sit,
aut non sit, oportet vt
præcedat cognitio, qd
signet nomen vacui.

Quod dixit verū est.
Oportet autem, vt in-
telligatur hoc de pro-
positionib; primo, de
Subiectis vero artium
Secundo, de Quæsitis
autē tertio. Atqui mo-
di cognitionum sunt
modi cognitorum pri-
morum, quæ oportet
præcedere in scientijs fa-
cientibus ad veritatē,
& in scientijs dirigen-
tibus ad ipsam: & con-
similiter se habebit res
in speciebus cognitio-
num præcedentiū for-
mationē, hoc est, ope-
rantiū & dirigentium.
sed dictū suum secun-
dum primam intētio-
nem dicitur de specie-
bus cognitionum, quæ
sunt in rebus facienti-
bus ad veritatem.

Atqui dixit: & hoc
qm cognitio, qd res sit,
& cognitio, quid signi-
ficet nomen, non sunt
ambæ fm vnā similitudi-
nē. vt signaret in hoc,
qd duæ cognitiones dua-
rū rerū sunt variatæ, &
& cum hoc, qd utræq;
sunt variatæ, non sunt
cōpositæ. & hoc, qm ali-
quis cognouit, quid si-
gni-

MANTINVS

& tūc pquiret utrū sit
vel nō sit. vt cū quis q-
rit, utrū vacuū sit vel
nō sit, debet prius psci-
re, quid significet no-
men vacui.

Et id, qd dicit, pfecto
est verū. sed debet hoc
intelligi primo de p-
positionib;, secūdo ve-
ro de subiectis artium,
tertio demū de ipsis q-
sitis, & hi modi cogni-
tionū, sunt utiq; modi
primariū notionū, quæ
oportet vt præcedant co-
gnitiōes effectrices ip-
sius verificationis, atq;
illas cognitiōes, qd ad ip-
sam dirigunt. similiq;
mō. videt res se, habe-
re de gñibus cognitio-
num præcedentiū ipsam
cōceptiuā cognitiōē,
quā formatiōē nomi-
nant, hoc est, qd efficiūt
& dirigūt: & exprima-
rio pposito. intelligit
genera cognitionū, qd
hñtur de reb; efficiēti-
b; ipsam verificationē.

Dixit pterea: Qm co-
gnoscere, qd res sit, &
cognoscere, qd signifi-
cet eius nomen, nō sit
eodē mō. vt oñderet p
hoc illas duas cognitio-
nes eē duas res inter se
diuersas. & tū abest, vt
utræq; sint inter se di-
uersæ, qd nō simul cō-
iungunt. nā qñq; co-
gnoscit qd nomen si-
gni-

C iij gni-

Posteriorum

ABRAM

D hoc est orationem ipsum explicantem, & nescire an res illa sit.

Prout est dispō noīs inanis & nominis ipsi⁹ naturæ apud illos, qui putant, q̄ ipsa non sint per se nota esse. Si fr̄q; etiā cōtingit scire rem esse & ignorare illius noīs explicationē, hoc est illius descriptionē, vel definitionem.

BVRANA

gnificet nomen, hoc est, orationem exponentem, & non cognouit an sit.

Quemadmodum sc̄ hēt res in vacuo & nomen naturæ apud eū, qui videt, q̄ ipsa non sunt notæ inuentionis per se. Et consistit etiā nouit, q̄ res ē, & ignorat expōnē noīs ipsius, hoc est descriptionē, aut definitionē ipsius.

MANTINVS

gnificet, hoc ē ipsa oratio declarans eius nomen, cum tamen ignoratur vtrum sit.

Vt de noīe vacui, & noīe naturæ contigit apud eū, q̄ existimat, ipsa esse ignota per se, vtrū, s. sint. Quandoq; vero cōtingit scire, q̄ res sit, ignorare tñ declarationem noīs eius, hoc est p̄ ei⁹ descriptionē, vel definitionem.

E

Contradictiones Tomitani.

- 28 Non longe ab huius commenti principio vult Auer. definitionem nominis migrare nonnunquam & effici definitionē rei. Oppositū legitur 2. Poste. lib. 44. Sed vide cōc. Tom.
- 29 In calce huius commenti affirmare videtur, quid est, antecedere si est. Oppositum dixit consentiens Arist. 2. Poste. tex. c. primi. Sed vide conciliationem Tomitani.

ANT. INTER. TEX. III.

^a Est autem cognoscere, alia quidem prius cognoscentem, quorundam vero & simul accipientem cognitionem: ^b Vt quæcunque sunt sub vniuersalibus, quorum habet cognitionem. quod enim omne triangulum habet duobus rectis æquales, præsciuit: quod autem hoc, quod est in semicirculo, triangulum est simul inducens, cognouit.

Tale 1. Contingit autē scire aliquid, cuius cognitio præassumpta fuerit: & quasdam res, quarum notio et disciplina simul acquiritur: prout sunt res existentes sub rebus vniuersalibus, quæ largiuntur cognitionem de illis. prout est natura trianguli: iam fit scientia quod ei⁹ anguli sint duo-

Dixit Arist. Iā vero cognoscit hō id, cuius cognitio puenit, aut definitio ad ipsū antea, aliquorum autē doctrina et cognitio simul puenit: quēadmodū se hñt ea, quæ sunt sub aliquibus vñibus, de quibus iā possumus cognitionē. quēadmodū natura trianguli cognita fuit, q̄ ipsius

Inquit Arist. Contingit autē scire aliquid, qđ fuerat pri⁹ cognitum, quorundam vero & simul accipientem cognitionem, vt quæcūq; sunt sub vniuersalibus, quorum habet cognitionem. Quod enim triāgulus, tres duobus rectis æquales habet, vniuersali notitia cognitū fuerat,

Tale 2

A D A M

duobus rectis æqua-
les, ad æquationē vni-
uersalis. Veruntamē-
de trigono descri-
pto in semicirculo,
dum ille patefit, adi-
piscitur simul & di-
sciplina et cognitio.

D Y R A N A

ipsi⁹ anguli sunt æq-
les duob⁹ rectis, per
aduētū v⁹is: triangu-
lus vero descript⁹ in
semicirculo ita se ha-
bet, q³ simul cū eo,
q³ mōstrat⁹ fuit, pro-
uenit ēt doctrina &
cognitio ipsi⁹ simul.

M A N T I N V S

rat, hunc autē in se-
micirculo descriptū
nondū a nobis per-
ceptum sensu indu-
centes cognouim⁹.

Com. 1. Quia inueniūtur ali-
quæ res, quæ præcedē-
te cognitione, noscun-
tur alio modo ab illo,
quo noscuntur quæsi-
ta ignota prænotioni-
bus vniuersalibus: quæ
quidem sunt illæ, quæ
reminiscentia cogno-
scuntur, aut sensu per-
cipiuntur: inceptit no-
tificare hanc speciē co-
gnitionis esse aliam ab
illa, quam continet e-
nuntiatio, dicēs: q³ om-
nis doctrina & discipli-
na fiat ex præexisten-
te cognitione.

Et dixit: Contingit
autē scire aliquid, cuius
cognitio præassumpta
fuerit. id est, contingit
viro multas res scire,
quarum cognitionem
præhabuerit, & oblitus
sit earū, deinde remi-
niscatur ipsarū. & si di-
camus hanc speciē co-
gnitiōis, hoc est quæ p
reminiscentiā fit, fieri
ex præcedēte cognitiōe,
est

Quā sunt nōnulla, q³
cognoscūtur p cogni-
tionē præcedēte in parte,
et sine eo, vt cognoscā-
tur ex ipsis q³si-
ta ignota p cognita priā præ-
cedētia: & hæc sunt, q³ co-
gnoscutur p modū re-
cordatiōis, aut quæ co-
gnoscutur p sensum, te-
pit monstrare, q³ hæc
spēs cognitionis, q³ co-
gnoscutur p cognitionē
præcedēte, aut fieri pōt,
vt cognoscat nō p co-
gnitionē præcedēte, ipsa ē
alia a spēs, quā cōprehē-
dit enūtiatio dēa, q³ oīs
doctrina & disciplina est
ex cognitiōe præcedēte.

Et dixit: Iā vero co-
gnoscut hō aliquid, cuius
prouenit cognitio ipsi
antea: hoc ē, Iā vero co-
gnoscut hō res multas,
quas antea cognosce-
bat, & oblit⁹ ē, & postea
recordat⁹ fuit. Hæc autē
spēs cognitiōis, hoc ē,
vt sit p modū recorda-
tiōis, si dicat de ipsa, q³
est ex cognitiōe præcedē-
te, erit utiq³ p aliū mo-
dum

Cū repetiant quedā **Com. 2.**
res, q³ prænoscut alio
mō q³ pnoscutur ipsa
q³si-
ta ignota p primas
notiones præcedentes, &
sunt quidē illæ res, quæ
cognoscūtur p remini-
scentiā, vel p sensum:
ideo inceptit hic noti-
ficare, q³ hoc genus co-
gnitiōis, q³ p præcedētem
sciētiā hētur, pōt qui-
dem haberi, nō p præ-
cedēte notitiā, Imo oriē
ab alio g³ne cognitio-
nis, q³ sit illud, q³ in ip-
sa enūciatione, q³ dicit,
oēm doctrinā & disci-
plinā fieri ex præcedenti
cognitiōe, cōtinetur. **C**

Et iō dicit: cōtingit
autē scire aliquid, q³ fuc-
rat prius cognitum: &
hoc est, multa quidem
pnoscut, q³ postea a
memoria excidunt,
mox reminiscit hō eo-
rū. Et hoc gen⁹ cogni-
tionis, s. q³ sit p remi-
niscentiā, licet dicatur
fieri ex præcedēti sciētia,
tū aliter fit, q³ fiat pco-
gnitio habita de cōclu-
sionib⁹

Posteriorum

ABRAM

D est alius modus ab eo, quo cognitio pmissarum præcedit cognitionem conclusionum. notio enim præcedens remiscenciam est eadē succedēti: cognitio autem pmissarum non est notio conclusionis nisi solum potentia.

Ac iterum, quia cognitio proueniens per remiscenciam est notio, quæ actu præfuit, **E** conclusionis vero notio nō præfuit penitus intellectui in actu ante usum syllogismi de illa. quod notum est. Et per hæc quidē intendit infra notificare, qd solvere dubiū Menonis, quod Plato soluit ponendo scire esse remiscenci, non sit rectum.

Et, cum inueniantur cognitiones non præcedente notione, quæ sunt sensuum notiones, quæ perceptio sit nulla prænotione præassumpta, ponens duas notiones esse vnā: conclusit inde dubium prædictæ propositionis, sensata enim, priusq̃ sentiatur, sunt ignota, sed dum sentiuntur cognoscuntur nulla prænotione præmissa. & Sophistis et euenit inde error, qd vna eadē res simul

BVRANA

dū à mō, p quē præcedit cognitio pponum cognitionē conclusionū. Et hoc, qm cognitio pcedens p recordationē est p se cognitio pueniēs postea: sed cognitio de pponib⁹, nō est cognitio de cōclusionib⁹, nisi tñ i potētia.

Et cōsistit etiā, qm cognitio proueniēs p recordationē ē utiq; cognitio pueniēs i actu, sed cognitio cōclusionis nō puenit oīno in actu, antequā de ipsa cōstruat syls. & hoc ē manifestū p se Hoc at cōfirmavit ad declarandū postea, qd adduxit Plato in Libro Menone: vbi posuit, qd cognitio est recordatio, ad declarandū inquā, qd non est rectum.

Qm vero sensatio est sine cognitione pcedente: qd & ipsa ē cognitio sensibiliū. & hæc sensatio est alia à sensatiōe, qd sit p cognitionē pcedentē: cūq; posite fuerint duæ spēs sensatiōnū, eē vnā, ex altera ipsarū sequit dubiū, circa pponē supradictā: & hoc, qm sensibilia, qd ignorantur anteq̃ sentiant, cognoscēt utiq; p sensum cognitione nō præcedere. & erit et Sophistarum error in hunc

MANTINVS

sionibus ex ipsis pmissis. Qm præcognitio, quæ sit in ipsa remiscencia, est utiq; eadem cū illa, quæ postea hētur. Sed cognitio, qd de pmissis hētur, non est eadē cognitio, quæ hētur de cōclusionibus nisi vi tantum.

Adde etiā, qd illa notitia, qd p remiscenciā fit, est utiq; notitia, qd iam fuit actu. Sed notitia, qd de cōclusionibus hētur, haudquā fuit actu in intellectu, anteq̃ fieret de ea syls. & hoc pspicuū est, Et per hoc vult etiā notificare id, qd post hoc narrabit, i. quo Plato soluebat dubiū Menonis, dū dicebat scientiā eē remiscenciā, id non esse recte dictum.

Cum igitur dent aliquæ cognitiones, quæ fiunt absq; præcedenti notitia, ipse vō vtrāq; cognitionem in vnā redegerit, ideo oritur dubium, contra hanc propositionē ppositā, qm ipsa sensibilia sunt ignota, antequā sentiatur, sed statim, cū sentiuntur, noscunt, nulla tñ pcedente notitia, & ob hanc cām ipsi Sophistæ cauillabāt, & dicebāt, eadē rem eē simul cognitā, & incognitā, si

ABRAM

simul noscatur & ignoratur, prout infra de eis narrabim⁹: hoc est quia non distinguant inter has duas cognitiones.

Deinde dixit: Et quaedam res, quarum notio, & disciplina simul acquiritur, put sunt res existentes sub rebus universalibus, quae largiuntur cognitionem de illis. idest quarundam rerum cognitionem vir adipiscitur absque praenotione, prout sunt cunctae res particulares latentes sensum, quae subintrant rem universalem iam notam.

Ut verbi gratia: dum iam fuerit apud nos universalis notio, quod trianguli anguli sint duobus rectis aequales, & nondum noscamus triangulum aliquem signatum certum, seu demonstratum esse talis dispositionis prout, si dixeris hunc triangulum descriptum in hoc sensato circulo.

Nos enim nondum ipsum sentimus, nec novimus ipsum esse, dum autem sentimus ipsum dum detegit nobis eius phantasma apud eius detectionem advenit nobis

ipsius

BVRANA

hunc modum, cum dicitur, quod unum & idem cognoscitur et ignoratur scilicet, quae admodum inuestigabimus post haec, hoc est cum non distinxerim iter utraque istas cognitiones.

Dixit: & aliquorum provenit cognitio & disciplina scilicet. quae admodum se habent ea, quae sunt sub aliquibus universalibus, quorum cognitionem iam possidemus. sensus est, & aliquorum pervenit ad hominem cognitio sine cognitione precedente, quam addiscunt & cognoscunt per sensum scilicet: & haec sunt ea, quae cognoscuntur sine cognitione precedente: quae admodum se habent omnia particularia ignota sensui, quae ponuntur sub aliquo universalis iam cognito.

Ut in exemplo, si iam habuerimus cognitionem universalem, quod trianguli anguli sunt aequales duobus rectis, & non cognoscimus aliquem triangulum designatum, aut appropriatum, quod est secundum hanc dispositionem, puta triangulum descriptum in hoc circulo sensibili.

Quae nondum sensimus, neque cognovimus, quod sit: postea vero quando ipsum senserimus, & detegeris nobis exemplum ipsius, pervenit nobis in detectione ipsius cognitio, quod sit

MANTINVS

si eodem modo utrumque; A eorum capiat, hoc est, si non fiat distinctio iter has duas notitias.

Deinde subiungit dicens: quorundam vero & simul accipientem cognitionem: ut quaecumque sunt sub universalibus, quorum habetur cognitionem, quae sunt particularia a sensu occulta.

Exempli gratia, quoniam iam erat apud nos quaedam universalis notitia, quod triangulus habeat tres angulos aequales duobus rectis, sed non erat notum apud nos, quod reperiat aliquis particularis triangulus, vel determinatus ita se habens. Ut si dixeris hunc triangulum in hoc circulo sensato descriptum.

Quia nondum cum percipimus, neque sciimus ipsum esse. Sed cum sentimus ipsum, scilicet detecta nobis eius figura, tunc ex hominis detectione, nos ipso sensu cognoscimus,

Posteriorum

ABRAM

D ipfius esse notio, p sensum simul, & ei⁹ scia. hoc est q^d eius anguli sint duob⁹ rectis æquales, ipsum. n. esse triangulū adipiscit sensu & ei⁹ angulos esse duob⁹ rectis æquales aduenit ex vñ scientia, quæ est q^d omnes triaguli sint talis dispositionis.

BVRANA

q^d sit per sensum & cognitio eiusdē simul, q^d habet angulos æquales duob⁹ rectis. & hoc qm̄ q^d sit triangulus prouenit nobis p sensum, q^d aut ei⁹ anguli sint æquales binis rectis, puenit p cognitionem vñs: & hoc, qm̄ oīs triangulus est fm istā dispōnem.

MANTINVS

scimus ipsū cē, vnaq³ de eo scientiā habem⁹, nepe, q^d eius anguli sint æquales duob⁹ rectis. & sic ex illa vniuersali notitia, quæ est, videlicet q^d omnis triangulus ita se habet, adipiscimur huiuscemodī notitiam.

T. 3. par. 1. *Quorundam enim in hunc modum^a disciplina est,^b & non per medium, extremum cognoscitur: quæcunque iam singularia sunt, & non de subiecto aliquo. Ante vero quā inductū sit, aut acceptus fueris syllogismus, modo quidem aliquo fortasse dicendum est scire, modo autem alio non. quod enim non sciuit, si est simpliciter, hoc quomodo sciuit, quod duos rectos habet simpliciter? Sed manifestum, quod ita quidem scit, quoniam vniuersaliter scit, simpliciter autem non scit.*

Contradictio Tomitani.

30 *Cognitio simpliciter, & vniuersalis cognitio vti contrariae hic distinguuntur. Oppositum autem apparet infra in tex. 14. vbi pro eadem cognitione habenda sunt. Sed vide solutionem Tomitani.*

F *Textus sequentes, 4. 5. ac 6. cum suis commentarijs Iacob Mantinus in latinum non vertit, vel quod in suo exemplari longe alijs, vt nobis retulit, fideiori non repperit, vel alia ratione fortasse id fecisse tantus vir censendus est, quam modo ignoramus.*

ABRAM

Tex. 4. Sunt aut quædā res, quarū cognitio fit, prout pdiximus, patienter, & nō cognoscit vltimū per aliquū medium: cuiusmodi sunt oīa particularia, & q̄ non dicūtur de subiecto, Verūtamen si co-

BVRANA

Dixit Aristo. Iam vero inveniuntur nonnulla: quorū cognitio, quæadmodum prius meminimus, est per famam, neq³ cognoscitur extremū per mediū: & hæc est forma omniū particulariū,

ABRAM

si cognitio triaguli latentis priusquā detegat, & fiat de eo syllogismus, iā puenit nobis quodāmodo, sed nō aliter, quo nā pacto possemus scire simpliciter fieri duobus rectis æquales angulos rei, quā esse simpliciter ignoramus: sed talis dispōnis cognitio p̄fuerat quodāmodo: hoc est quatenus est sub vniuersali, non simpliciter.

Com. 4.

Dixit. (Sunt autē quedā res, quarum cognitio fit, prout dixim⁹ patenter. id est, causa autē, qua cognitio quarūdam rerū pro aliquo suo attributo, & pro sui esse puenit simul est, quia esse quādam res p̄cipit sensu, & non syllo omnino, & earū attributa noscuntur syllo. Et dū dixit: Et nō cognoscitur vltimū per mediū. id est, & nō noscuntur res, quæ sunt vltimæ p̄dicatione. Per mediū, id est, quæ nō prædicant de aliqua re, & reliquæ res p̄dicant de illis. id est, quod scit per mediū, impossibile est quin p̄dicet de aliqua re. Singularia autē nō prædicant de aliqua re oīno, hoc est p̄dicatione v̄l fm naturalem consuetudinem.

Deinde dixit: cuiusmodi sunt oīa particularia, & quæ nō dicuntur de subiecto. id est, cuiusmodi est dispositio omniū particulariū indiuiduorum, & quæ definiuntur in Libro Prædicamentorum, q̄ non dicuntur de subiecto omnino.

Deinde dixit: Veruntamen cognitio trianguli latentis priusquā detegatur & fiat de eo syllo, iam puenit nobis quodāmodo, sed nō aliter. id est, cū ostēsum sit, q̄ cognitio

BVRANA

culariū, & quæ nō dicuntur de subiecto: Sed antequā detegat triangulus occultus, et sup ipso efficiat syllo, aliquo modo cognoscitur & modo alio nō: qm̄ si nō cognoscit de re, q̄ sit simplr, qūo cognoscetur, q̄ eius anguli sunt æquales duob⁹ rectis simplr. sed cognosce hoc, modo aliquo, hoc est ex parte, qua ponitur sub vniuersali, simplr autem non cognoscetur.

Dixit. Iam vero inueniunt nōnulla, quorū cognitio, quemadmodum prius meminim⁹, est p̄ famā. sensus est, & cā, quare cognoscim⁹ nōnulla, q̄ disponunt aliqua dispositione & q̄ sunt simul, est: qm̄ nōnulla cognoscimus esse p̄ sensum, nō aut per syllo penitus, dispōnes vero ipsorū cognoscimus p̄ syllo. Et inq̄: nō aut cognoscit extremū p̄ mediū. sensus ē, & nō cognoscuntur ea, quæ sunt extrema, p̄ media, hoc est, q̄ non p̄dicant de aliquo, & reliqua prædicant de ipsis. qm̄ cui⁹ cognitio est p̄ mediū, fieri nō pōt, vt non p̄dicet de aliquo. Indiuidua vero non prædicant per modū v̄l fm naturalem consuetudinem.

Com. 4.

B

C

Et ideo dixit, & hæc est forma omniū particulariū, & quæ non dicuntur de subiecto. sensus est, & hæc est dispō omniū particulariū indiuiduorū, quæ definita sunt i Libro Prædicamentorum, q̄ nullo pacto prædicantur de subiecto.

Deinde dixit: antea vero q̄ detegat triangulus occultus, & sup ipso efficiatur syllo, aliquo mō cognoscitur, & modo alio non. sensus est, posteaq̄ monstratū fuit, q̄ cognitio

tio

Posteriorum

ABRAM

Dgnitio rei per syllogismum sit alia ab eius cognitione per sensum, in promptu est, q, solvamus sophisma notum, quo Sophistæ fallunt, & inferunt rem esse notam, ignorantq; simul.

Diceretur enim Sophistis, q ex quo detegitur triangulus, & sit de eo syls, scire q ei anguli sint duobus rectis æquales, aduenit nobis ante ipsius detectionē quodammodo, & aliquo modo non aduenit. Nos itaq; ipsum quodammodo ignoramus, & quodammodo scim⁹, & nō

Escim⁹ & ignoramus ipsum vndiq;: quod erat dubiū, quod inferebant.

Nam, priusquam triangulus latens nobis detegatur, scimus in potentia, q eius anguli sint duob⁹ rectis æquales, quatenus scimus illum vniuersalē continentē hunc triangulum signatum. sciēdo enim esse angulos duobus rectis æquales de triangulo in quantum est triangulus, scimus illū in potentia, & ignoramus in actu. hoc est dictu, scimus illum ex parte dispositionis vniuersalis, & ignoramus ex parte singu-

Ilaris dispositionis, quæ latet nos.

Dum aut nobis detegit⁹ puenit nobis cognitio fm ambas dispōnes simul. Modus aut huius sophismatis, put infra referem⁹, fuit, q illi coaptabant & describebant, gratia exēpli, quendā triangulū taliter q nō videat⁹ ab illo, quē postea interrogare intēdebant, & dicebant illi, putas ne vir optime, iā te scire oēm triangulum habere suos angulos duobus rectis æquales?

Dum autē affirmauerat, eduxerant illi triāgulū, qui eū latebat, & dixe-

BVRANA

tlo alicuius per sylsm est alia à cognitionē eiusdē p sensum, & nos de proximo poterimus soluere sophisma celebratum, quo decipiunt Sophistæ, & concludunt, q aliquid est notum & ignotum simul.

Si dixerim⁹ Sophistis, q anteq detegatur triangulus, & de ipso efficiatur syls, cognitio q anguli ipsi sunt æquales duobus rectis, puenit ad nos ante detectionē aliquo mō, & modo alio nō peruenit, & nos ē ex parte ignoramus & ex parte cognoscimus, & nō ignoramus & cognoscimus ex parte vna: & hoc est dubium, quod fecerunt consequi.

Et hoc, qm de triāgulo occulto, anteq detegat⁹, cognoscimus, q ipsius anguli sunt æquales duob⁹ rectis in potētia ex parte, qua cognoscimus ipsum vte cōprehendēs hūc triangulū determinatū. & hoc, qm cognoscimus, q triangulus hēt angulos æquales duobus rectis, fm q triangulus: igit cognoscim⁹ ipsum in potētia & ignoramus ipsum in actu: hoc est cognoscim⁹ ipsum ex parte dispōnis vris, & ignoramus ipsum ex parte dispositionis singularis, qua ignoramus ipsum.

Postea vero q detectus fuerit, iā accedit nobis cognitio de vtrisque dispositionibus simul. Modus autem huius sophismatis est quēadmodum illud, de quo mentionem faciemus post hoc: quoniam formauerunt triangulum secundum dispositionem, quæ non apparet deinde interrogauerunt dicentes, an ne nosti q omnis trianguli anguli sunt æquales binis rectis?

Cumq; dixisset ita: protulerunt illi hūc triangulū occultū, & dixerunt

ABRAM

dixerit ei: nouerasne hunc triangulum habere suos angulos duobus rectis æquales priusquam tibi detegeretur? dum vero dixerat, nesciebam hunc, dicebant illi, iam ergo noueras hunc & ignoraueras eum simul.

Huius autem solutio est, quia quibat illis dicere, iam sciueram alicunde illum, & ignoraueram aliunde priusquam mihi detegeretur: id est, sciueram illum ex parte vñs ipsum ambientis, & ignoraueram ipsum ex parte proprii particularis. Deinde tulit causam, qua triangulus latens sit talis dispositus, hoc est actu ignotus, & potentia notus, & dixit: Quonam pacto possemus scire simpliciter fieri duobus rectis æquales angulos rei, quam esse simpliciter ignoramus: id est, impossibile est, quod iam actu peruenisset nobis cognitio vñs latentis trianguli priusquam nobis detegatur ob rem vniuersalem.

Hic enim triangulus, priusquam nobis detegatur, est ignotus esse: de ignoto autem ipsum esse impossibile est scire eius angulos esse duobus rectis æquales priusquam sciat ipsum esse: est itaque hinc ignotus, & notus, quatenus est in potentia dependens sub dispositione vniuersali, qua ipsum nouimus, scilicet, quod cuiusque trianguli anguli sint duobus rectis æquales.

BVRANA

runt illi, an ne nosti de hoc triangulo, quod ei anguli sunt æquales binis rectis antequam detegeretur, an vero non noras? cumque dixisset, non cognoueram, dixerunt, igitur cognoscebas quod iste triangulus habet angulos æquales binis rectis, & non cognoscebas simul?

Soluit autem ipse dubium hoc dicens, fortasse cognoscebam & ignorabam ex parte antequam detegeretur: hoc est cognoscebam ipsum ex parte vñs comprehendens ipsum, & ignorabam ex parte particularis appropriati. Et ita adduxit causam, propter quam triangulus occultus fuit secundum hanc dispositionem, hoc est ignotus in actu & cognitus in potentia, & dixit: si de aliquo non cognosco quod sit simpliciter, quomodo cognoscam quod eius anguli sunt æquales binis rectis simpliciter? sensus est, quod non potest fieri, ut habeamus scientiam in actu de hoc triangulo antequam detegam, quod de ipso ignoratur an sit.

Cumque ignotum fuerit an sit, fieri non potest, ut cognoscamus eius angulos esse æquales binis rectis antequam cognoscamus quod sit: est igitur ignotus ex hac parte, cognoscitur autem ex parte, qua est in potentia subiectus dispositioni vniuersali, quam cognoscimus: puta, quod omnis trianguli anguli sunt æquales binis rectis.

ANT. INTER. TEX. IIII.

Si vero non, quæ in Menone, ^a dubitatio continget, ^b aut enim nihil addiscet, aut quæ nouit. Non enim iam, veluti quidam nituntur soluere, dicendum, an ne nosti omnem binarium, quod par est, aut non? asserente autem, attulerunt quendam binarium, quem non existimabas esse: quare neque parem. Soluunt enim, non dicentes omnem scire binarium parem esse, sed quem sciunt, quod binarium.

Et

Dixit

Vide 1.
Priorum.
2. 16.

Posteriorum

ABRAM

Tex. cō. 1. **D** Et nisi talis esset dispō con-
cluderet nobis ambiguitas rela-
ta in dubio Mēnonis, videlicet,
q̄ homo aut nihil sciret, aut sci-
ret quod præs ciebat. Non cōue-
nit at solvere hoc dubiū, prout
aliqui curabāt. illi enim quære-
bant dicētes, v̄r ne tibi demon-
stratio cōflans oēm octonariū
esse parē: responso aut q̄ sic, de-
tegebant octonariū, quē ille ne-
sciebat esse, & dicebant ei, qui
non putabas illū esse quonā pa-
Ecto sciebas ipsum esse parē: illi
itaq̄ soluebant hanc ambigui-
tatē dicēdo, non diximus oēm
octonariū esse parē, sed illum,
quē sciueramus octonarium.

Com. 1. Dixit: Et nisi omnia quæ sita po-
neremus esse huius dispōnis: hoc
est dictū, q̄ alicunde sint nota, &
aliūde ignota, id est nota ex parte
v̄lis dispōnis, & ignota ex parte p-
priae dispōnis, cōcluderet nobis am-
biguitas relata in Libro Mēnonis
circa disciplinæ conditionem, quia
E scilicet esset inferendū: hoīem ne-
scire rem, quā p̄nitus ignoraue-
rat, aut scire quod præs ciebat.

Subticit aut dubiū ipsum, quia
erat apud eos vulgatum. Sic tñ fue-
rat, nō euadit qui aliqd addiscere
hēt quin illd sciat, aut ipsum igno-
ret: si notū ei est, nō expedit v̄lteri⁹
illud addiscere: si vero illud igno-
rat, dū ipsum offendit, ūde nō scire
pōt illud esse suū quæsitū? Exēpli
grā, qui q̄rit seruū aufugientē, quē
nō nouit, dū ille ei occurrit nō no-
scit ip̄m. Tali itaq̄ argumēto iten-
debat destruere ipsam disciplinā.

Plato

SVRANA

Tex. cō. 1. **Dixit** Aristo. Quod si forma
nō est ita, accidet utiq̄ nobis in-
tricatio, de qua mētio fit ī libro
Menone: et hoc, aut q̄ hō nō co-
gnoscat aliquid, aut cognoscit
quod antea cognoscebat. Non
oportet aut, vt soluam⁹ hoc du-
biū, quēadmodū alñ fuerūt sol-
liciti ī hoc soluēdo. qm̄ ipsi iter
rogauerūt & dixerūt, anne pu-
tas dem̄ratū eē, q̄ oīs octonari⁹
ē par, an nō? cum q̄ r̄ndisset ita,
oñderūt octonariū, quē nō exi-
stimauerat esse: & quō cognos-
cebat, q̄ eēt par: soluūt aut istā
intricationē dicētes, n̄ asserim⁹
omnē octonariū esse parē, sed
quē cognoscim⁹ eē octonariū.

Com. 1. Dixit: & si nō posuerimus, q̄ oīa
q̄ sita se habēt fm̄ hāc dispōnē, hoc
est, q̄ cognoscūtur ex pte, & igno-
rātur ex pte: hoc ē cognoscunt ex
pte dispōnis v̄lis, & ignorantur ex
pte dispōnis appropriatæ: accidet
v̄tiq̄ dubiū, de quo fit mētio in Li-
bro Menone de dispōne disciplinæ:
qd̄ aut sequitur ē, q̄ hō ant n̄ cogno-
scat aliqd, qd̄ ignoret oīū, aut co-
gnoscat illud, qd̄ an cognoscebat.

Tacuit aut dubitatū: quonā erat
celebratū apud ipsos: dubiū autem
hoc se habet hunc in modum. fieri
non potest, quin addiscēs aliquid,
aut sciat illud, aut ignoret: q̄ si scit,
nō est opus amplius, vt cognoscat
ipsum: si autē ignotet, quomō co-
gnoscet, cum ipsum fuerit assecu-
tus, q̄ est q̄ situm suū? Puta in exē-
plo si eēt seruus, quē quæreremus:
& hoc est dubiū, per qd̄ intenditur
disciplinam esse impossibilem

Et

ABRAM

Plato autem ex hoc argumento asserbat disciplinam esse reminiscentiam, sicque concedebat quæsitum esse præcognitum priusquam sciatur. Notum enim est, quod quæsitum naturaliter ignotum non potest fieri nobis actu notum, sed est potentia scibile.

Quare modus solutionis huius argumenti est, quod dicatur illis, quod si quæsitum esset simpliciter & undique ignotum, non esset iter, quo cognosceretur. ac etiam, si esset simpliciter notum, in casum addisceretur, sed est alicunde notum, scilicet ex parte dispositionis continentis ipsum, & aliunde ignotum, scilicet ex parte terminata dispositionis. Nos itaque quærimus illud hinc, scilicet ex parte, quod est ignotum, & dum ipsum offendimus, noscimus illud ob eam partem, quod est apud nos notum.

Cum autem retulerit argumentum Sophistarum commune, & modum solutionis huius argumenti, ait, quod non expediat illud soluere, prout aliqui ipsum solvebant, dicens: Non convenit autem soluere hoc dubium, prout aliqui curabant.

Deinde retulit modum dubij & illius solutionem datam ab alijs. quæ autem dicit circa hæc, sunt per se intelligibilia. illi enim primo interrogabant, prout ait, videtur ne tibi iam te adeptum esse demonstratione scire omnem octonarium esse numerum parem?

Et, dum responderet, et assereret sic, illi detegebant octonarium, qui cum lauerat, et dicebant illi, sciueras ne hunc octonarium, qui est par? cum autem ille diceret, quod non, mox dicebant illi, tu ergo sciueras & nesciueras illum. Et similiter de triangulo & alijs rebus particularioribus suppositis, de demonstratione noto.

Et

BYRANA

A

Et propter hoc dubium, posuit Plato, quod disciplina est recordatio: & monstravit, quod quæsitum est notum antequam cognoscatur: & ex hoc planum, quod quæsitum ignotum secundum naturam, non erit nobis notum in actu, sed erit notum in potentia.

Modus igitur solvendi hoc dubium est, ut dicatur: si quæsitum esset ignotum simpliciter & secundum omnes modos, non esset via ad cognoscendum ipsum: & si consimiliter esset cognitio sua simpliciter, esset utique disciplina sua de omni: sed scit ex parte, & est dispositio universalis aggregata, & ignorat ex parte, & est dispositio appropriata: igitur quærimus ipsum ex parte, quod ignorat, & cognoscimus id, cum ipsum assecuti fuerimus ex parte ista, quod cognoscitur.

Cumque mentionem fecit de dubio Sophistarum, qui concitat cum modo solutionis istius dubij, dixit, quod non est opus, ut soluat, quemadmodum soluerunt alij. Et inquit: non est autem opus, ut solvamus hoc dubium, quemadmodum solliciti fuerunt alij in hoc solvendo.

Deinde mentionem fecit de modo dubitationis, & solutione aliorum. quod autem dixerunt de ipso in hoc, est manifestum per se. & hoc, quoniam ipsi primum interrogabant, quemadmodum diximus, anne vides cognitum esse per demonstrationem, quod omnis octonarius est numerus par?

Cumque respondens dixisset, ita, detexerunt ipsi octonarium occultum: & dixerunt, an ne nosti, quod octonarius iste erat par? cuique dixisset non: ergo tu cognoscebas ipsum, & non cognoscebas ipsum. & ita interrogaverunt de triangulo ac reliquis particularibus, quæ ponuntur sub aliquo cognito per demonstrationem.

Logica

D

Et

Posteriorum

ABRAM

D Et alij curauerāt illud soluere dicendo, q̄ esset respondendum illis, non sciuisse omnē octonariū simpliciter esse parem, sed sciuisse demonstratione, esse numerū parem omnē octonarium præscitum esse octonarium. Et, cū significasset modū illorū solutionis, cœpit notificare modum sui erroris.

BVRANA

Et fuerit solliciti nōnulli in ipso soluēdo, quēadmodū inquit dicemus: non cognosco omnē octonarium simpliciter esse numerū parem, sed qđ cognosco per demonstrationē est, q̄ omnis octonarius, quē noui ēē octonariū, est nūeris par. cūq; exposuit modum solōnis ipsorum, cœpit & ipse declarare.

T.4 pars

At qui sciunt quidem, cuius demonstrationem habent, & cuius acceperunt: acceperunt autem non de omni, de quo vtiq; noscant, quod triangulum, aut quod numerus, sed simpliciter de omni numero, atq; triangulo. nulla enim propositio accipitur talis, quod quem tu nosti numerum, aut quam tu nosti rectilineam, sed de omni. ² Ceterum, nihil puto, vetat, quod addiscit aliquis, est sic scire, est autem sic ignorare. absurdum enim non si nouit quodammodo quod addiscit, sed si ita, ut in quantum addiscit, & sic.

ABRAM

Tex. c.6.

F Veruntū demonstratio, quæ illis præuenerat, nō præuenerat de illo inquantū esset res, quā sciuerat esse trigonū, aut numerū, sed de natura trigoni, & natura octonarī, neq; de aliqua pmissarū, quā præposuerit fm aliquā conditionē, ut si adñceret, numerū, quē nosti, aut rectitudinē linearū, quas nosti, sed simplr. ultra quod nihil impedit rem esse alicūde notam, & aliūde ignotā. Quare nō est absōnū & nefas hominē procedere ad sciendū aliquid, cuius notio quodāmodo præcesserit, sed absurdū esset pcedere ad sciendum aliquid ex ea parte, qua illud præsciuerat.

BVRANA

Tex. c.6.

Dixit Aristoteles: Sed demonstratio, quæ peruenit ad ipsos, non peruenit declarans, q̄ res, quā cognoui, q̄ sit triangulus, aut numerus, sed fm naturam trianguli, & fm naturam octonarī: sed non per aliquam propositionē, quam cognoui cum conditione, per modū numeri, quem noui, & rectitudinem linearum, quā nouit, sed simpliciter. Sed nihil prohibet, quin res cognoscat ex parte, & ignoretur ex parte: non est autē mirum, neq; timor, si aliquis addiscat, quod aliquo modo scit, sed mirum esset, si addisceret ex parte, qua ipsum scit.

Dixit,

Et

ABRAHAM

Com. 2. Et dixit: rem non esse, prout i
opinati sunt. demonstratio enī, qua
cōstitit illis æquitas angulorū duo
bus rectis, nō constat his cōditioni-
bus, quas illi putarēt, videlicet con-
stare de triāgulo, quē nouerāt esse
triangulū, sed de triangulo simplr.
& ideo hæ cōditiones et non inue-
niunt in aliqua pmissa accepta-
rum in hmōi demonstratione. Et
cū hæ conditiones non insunt con-
clusionibus neq; pmissis, falsum
est quod illi dicebant

Et dū dixit: Veruntamen demon-
stratio, quæ illis præuenerat, non
præuenerat de illo inquantū esset
res, quā sciuerat esse trigonum, aut
numerum, sed de natura trigoni, &
de natura octonarij. id est: sed de-
monstratio, quæ puenit apud illū,
qui instituit demonstrationem, q
anguli trigoni sunt duobus rectis
æquales, & q octonari⁹ sit numer⁹
par, nō peruenit illi nota inquantū
insit triāgulo, quē sciuerat eē trian-
gulum, aut octonario, quē sciuerat
esse octonarium, sed triangulo sim-
pliciter & octonario simpliciter.

Et dū dixit: Neq; de aliqua præ-
missarum, quam præposuerit fm
aliquam conditionem, id est, neq;
inuenitur inter præmissas, quæ ac-
ceptæ sunt in his duabus demon-
strationibus, vlla præmissa, quæ po-
sita sit fm conditionem, hoc est q
inuncta sit illi talis cōditio, prout
positum est in præmissis demon-
strationis, qua monstratur octo-
narium esse numerum parē, quem
nouerat non numerum simpliciter,
dum dicitur, omnem octona-
rium esse numerum partibilem in
duo media, & prout ponunt in de-
mon-

BYRONA

Dixit: neq; se hēt res, quæ admo-
dum dixerūt isti, q demonstratio,
quā fecerūt sup æqualitate angulo-
rum duob⁹ rectis, nō est cōstituta
cū ijs dispōnibus, quas existimaue-
runt. hoc est de triāgulo, quē nouē-
rūt esse triāgulū, sed cōstituta fuit
de triāgulo simplr: & ppea cōditi-
ones istæ nō inueniunt in aliqua
ppōnū acceptarū in hac demon-
stratione. q si nō inueniunt in cō-
clusionē, neq; in ppōnibus: igitur
quod dixerunt est impossibile.

Et dixit: sed demonstratio, q per-
uenit ad ipsos, non peruenit decla-
rans fm q est res, quā cognouit q
sit triangulus, aut numerus, sed fm
nām triāguli & fm naturā nume-
ri. sensus est, sed demonstratio perue-
niens ad eū, qui fecit demōne, q
anguli trianguli sunt æquales duo-
bus rectis, & q octonarius est nu-
merus par, nō peruenit ad eū decla-
rans, fm q triangulo inest, q co-
gnoscat esse triāgulus, aut octona-
rio, q cognoscat esse octonarius,
sed peruenit ad eū de triāgulo sim-
pliciter, & de octonario simpliciter.

Et dixit: sed nō p aliquā ppōnū,
quā posuerunt cū conditione. sen-
sus est, sed nō inuenit in aliqua pro-
positionum, quas posuerūt in istis
duabus demōnibus, propō posita
cū cōditione: hoc est, in qua ponit
cōditionē: quæ admodum se hēt di-
spositio posita in ppōnibus de-
monstrationis, q octonarius ē nu-
merus par, numerus quē cognouit,
nō aut numerus simplr: ita vt dica-
tur, oīs octonarius, quē scio eē octo-
nariū numerum, diuidit in duo di-
midia, quæ admodum posuerunt in
demōne de triangulo, q eius an-
guli

Com. 2.
A

C

D ij guli

Posteriorum

ABRAM

Demonstratione, qua ostenditur trigonum esse figuram rectilineam, quam sciuerat esse talem.

Et hoc est, quod significabat, dum dixit: Vt si adijceretur, numerum, quem nosti, aut rectitudinem linearum, quas nosti. Dum autē dixit, sed simpliciter, id est, posite sunt prēmisse simpliciter non secundū hanc conditionem. Deinde dixit: ultra quod nihil impedit rem esse alicunde notam, id est ultra quod, & si non solueretur dubium, ex hac parte solueretur, ex quo nihil impedit rem nosci aliquo modo, & nesciri alio modo.

Dum autem dixit, quare non est absolum, & nefas hominem procedere ad sciendum aliquid, cuius notio quodammodo praecefferat, sed absurdum esset procedere ad sciendum aliquid ex ea parte, qua illud praecefferat, notificauit inde, qd per hoc solueretur dubium Mennonis.

Quoniam nō est absolum & nefandum, hominem procedere ad sciendū aliquid, quod aliunde praecefferat, & aliunde ignoret, adeo qd procedat à parte, qua illud nouerit, ad partem, quā nesciat, immo hoc est necessariū: absurdum vero nefandum esset, procedere ad sciendū re, quā scit, & inquantū ipsam scit.

Et hoc putabat Mennon cōcludi ex eius oratione. Quod infertur vero, est alius modus, qui non est impossibilis, sed necessarius, scilicet qd procedat ab ipsa parte nota rei ad partem eius ignotam.

SVRANA

guli sunt æquales binis rectis, & in descriptione trianguli, qd est figura rectarum linearum, quam ipse nouit, qd est cum hoc.

Et hoc est, quod cōfessus est, cum dixit, quēadmodum numerus, quē nouit, & rectitudo linearū, quam nouit. Dixit: sed simpliciter. Sensus est, sed posuerunt propōnes istas simpliciter, non cum ista conditione. Deinde dixit: praterq̃ qd nihil prohibet, quin cognoscam' aliquid ex parte. Sensus est, praterq̃ qd non solutum est dubium ex hac parte, sed soluitur ex parte, qua nihil prohibet, quin sciamus rem ex parte, & ignoremus eandem ex parte.

Dixit: sed nō est mirum, neq; formido, si aliquis, quod addiscit, quodammodo scit, sed mirum esset, si addisceret rem ex parte, qua cognoscit ipsam. Significat nobis, qd per hoc soluitur dubium.

Et hoc, qm non est mirum, neq; formido, qd aliquis addiscat aliquid, quod scit ex parte & ignoret ex parte, vsq; quo deueniat à modo, quo cognoscit ipsum, ad modum, quo non cognoscit ipsum, immo hoc est consentaneum: sed formido & mirum esset, si homo addisceret aliquid ex parte, qua scit ipsum.

Et hoc ē, qd existimauit Menon seq ex dictis suis: sed cōsentaneū ē, ut sc habeat alio modo, quod videlicet nihil prohibeat, immo conueniens sit, ut processus fiat à parte cognita rei ad partem ignotā eiusdē.

Quid

Quid sit Scire, quid Demonstratio, & quae conditiones ad eius propositum requirantur.
Quid sit Propositio, immediatum principium, ac eorum species. Propositiones magis, quam conclusionem credendas esse. Cap. 1.

A

ANT. INTER. TEX. V.

31 **S**ciere autem arbitramur vnumquodq, simpliciter, sed non sophi-
32 stico modo, qui est secundum accidens, cum causam^b existima-
mus cognoscere, propter quam res est, quod illius causa est, & non con-
tingere hoc aliter se habere. Planum igitur, quod tale aliquid scire est.
namq, & non scientes, & scientes: illi quidem existimant ipsi sic se
habere, scientes vero & habent.

Contradictiones Tomitani.

31 Aristoteles diffiniens scire, dicit ipsum esse cognoscere rem per suam causam. Aliter
autem diffinit 1. Physi. 1. ubi ait, scire esse non tantum per causam cognoscere, sed per
principia usque ad elementa. 2. etiam Physi. 27. & 2. Poste. tex. 11. vult, scientiam
fieri per plures causas, & non per causam. Sed vide solutionem Tomitani.
32 Diffinit hic Arist. scire longe aliter quam diffinierit ipsum in 6. Ethic. cap. 4. &
6. nam ibi ait, scientiam esse habitum demonstratiuum. Sed vide solutionem Tomitani.

B

Text. 7. **A B R A M**
Scire autem puta-
mus singulas res ve-
ra scientia, non sophi-
stico modo, qui est
per accidens, dum
scimus causam infe-
rentem illas esse, &
sciuerim^a illam esse
suam causam, & q
non contingat aliun-
de esse. Et notum eui-
dens est, quod dispo-
sicio illius, qui scire
aliquid putat, sit ta-
lis: uterq, enim, &
qui sciuerit, & q ne
sciuerit rem, putat
illam scire propter
scire p sui causam,
excepto, quod qui
nescit

B V R A N A
Dixit Aristoteles.
Iam autem existima-
mus nos scire vnum
quodq scia vera, non
fm modum sophisti-
cum, qui est per acci-
dens, cum cognosci-
mus cam consequen-
tem essentiam ipsius,
& cognoscim⁹ q est
causa ipsius, et q non
potest aliter esse. Pla-
num autem, q disposi-
tio eius, qui scit ali-
quid, est hec. & hoc,
quia qui scit, &
qui non scit, ambo
existimant, q sciunt
rem ex parte, qua
sciunt p causam ip-
sius,

M A N T I N V S
Scire autem arbitra-
mur vnumquodq
simpliciter, & non sophi-
stico modo, qui est per
accidens, sed vera scia,
cum scimus cam, ob
quam illa res est, sci-
musq illam esse cam
illius rei, & q non po-
test aliter se habere.
Planum igitur & no-
tum est, q tale est ipm
scire aliquid. nam &
qui sciuerit aliquam
rem vera scia, & qui
eandem ignorauerit,
propterea q illius rei
causam sciunt, existi-
mant se scire, & si is
tm, qui p causam co-
gno-

Text. 7.

D iij gno-

Posteriorum

ABRAM

D nescit illam, estimat illam scire, cum eius estimatio non sit vera. Cuius autem scientia est vera, illam scit per sui causam.

Com. 7. Cum notificasset, quod omnis doctrina & disciplina fiat ex preexistente cognitione, & soluisset dubia incidentia in hanc propositionem, videlicet ambiguitatem Menonis, & erroris Sophistarum, inchoavit notificationem conditionum promissarum demonstrationis simpliciter, hoc est, quod largitur esse & causam, quae est certissima specierum demonstrationum secundum veritatem, & perfectissima ipsarum
37 secundum scientiam, quae est primo intera in hoc libro.

Et dixit: Scire autem putamus singulas res vera scientia non Sophistico modo, qui est secundum accidens, dum scimus causam inferentem illas esse, & sciuerimus illam esse suam causam, & quod non contingat aliunde esse.

Vbi

BYRANA

sus, praeterquam quod qui non scit, existimat se scire causam, sed existimatio sua non est vera; qui vero scit secundum veritatem, iam habet scientiam per causam.

Posteaquam declaravit, quod omnis doctrina & disciplina sit ex cognitione precedente, & soluit dubium incidentis in hanc propositionem, quod est dubium Menonis, & Sophisma Sophistarum, incipit exponere conditiones propositionum demonstrationis simpliciter, hoc est, quae praebet essentiam & causam, quae est magis secunda intra species demonstrationis in veritate, & perfectioris scientiae; & hoc est, quod primo intenditur in hoc libro.

Dixi: Iam autem existimamus nos scire unumquodque scientia vera, non secundum modum Sophistici, qui est per accidens, cum cognoscimus causam consequentem essentiam, & cognoscimus, quod est causa ipsius, & quod non potest esse aliter.

Ponit

MANTINVS

gnouerit, vere scire dicat, qui vero eam ignorauerit, arbitretur autem se scire, ob id quod causam videatur cognoscere, id ipsum existimat.

Postquam notificauit, omnem doctrinam & disciplinam fieri ex precedenti cognitione, soluitque ea dubia, quae contra hanc propositionem insurgebant, nempe, dubium Menonis, & cavillationem Sophistarum, nunc incipit notificare eas conditiones, quae propositionibus ipsius demonstrationis absolutae, seu simplicis, requirunt, hoc est, illius demonstrationis, quae ipsum esse, ipsamque causam praestat. quod demonstratio, re vera, tutior atque firmior est ceteris alijs generibus demonstrationum, perfectioremque praestat notitiam: quod quidem est primum propositum huius Libri.

Inquitigitur: Scire autem arbitramur unumquodque, simpliciter & non Sophistico modo, qui est per accidens, sed vera scientia, cum scimus causam, ob quam illa res est, scimusque illam esse causam illius rei, & quod non potest aliter se habere.

Pro

ABRAM

Vbi adiecit, ipsius scientiæ principaliter dictæ, hoc est, quæ nobis aduenit ex perfecta demonstratiōe, ues cōditiones. Quarum una est, q̄ adepta sit nobis notitia essendi rem scitam ob notitiā essendi suā causam. Secunda conditio, q̄ noscentes nos ipsam esse ob suā cām, sciamus illā esse sui cām. Tertia, q̄ sciamus imposse esse illam esse ab alia cā ab illa.

Adiecit quidē huic scientiæ cōditionem, q̄ scitum esse adeptū, sit ob causam, quia p̄ illud distinguitur hęc demonstratiō a demonstratiōe, quæ Quia vocatur. Secundo vero adiecit conditionem, q̄ cū hoc sciuerimus illam esse sui causam, quia possumus nos scire rem esse ob aliquā rem, & per sui causam, præter q̄ sciamus illā esse sui causam.

Tertio autem adiecit conditionē, q̄ sciamus impossibile esse hanc rem esse ab alia causa ab ista, ad distinguendum inter causam essentialē & accidentalem, & causam æstimatam & veram.

Dixit

EVANA

Ponit de sciētia, quæ dicitur per antecessiōnem, hoc est, quā acquirimus per demonstrationem simpliciter, tres conditiones. Quarum una est, ut sciamus rem eē, eo q̄ scimus causam suam esse. Conditiō secunda, ut sciamus, q̄ res sit, ex pte causæ ipsius. Tertia, ut sciamus, q̄ nō pōt esse sine cā sua.

Posuit autem conditionem in hac scientia, ut habeamus essentiam sciti per causam: quoniam per hoc distinxit hanc demonstrationem a demonstratiōe, quæ vocatur Signum. Conditionē vero secundam, ut sciamus cum hoc, q̄ est causa ipsius, quoniā aliquando scimus aliquid esse ex parte alterius, q̄ est causa ipsius, absque eo, q̄ sciamus, q̄ sit ipsius causa.

Tertiam vero posuit, ut sciamus, q̄ nō potest esse sine illa causa: ad distinguendum inter causam essentialē & accidentālē, & causam imaginariam & veram.

Cum

MANFINVS

Pro vera ergo sciā, q̄ principaliter de sciā, nempe, q̄ ex perfecta demonstratiōe nobis traditur, tres supponit cōditiōes. Prima est, ppter ea q̄ cognoscimus causam, ob quā aliqua res est, iō cognoscimus illā rem esse. Secūda est, ut sciamus, q̄ illa est causa, ob quā illa res est. Tertia est, ut sciamus, q̄ illa res non pōt reperiri absq; illa causa.

Supposuit autē p̄io in hmōi cognitiōe, ut rem cognitā cognoscamus ppter suā causam. q̄a per hoc distinguitur hoc genus demonstratiōis ab eadem demonstratiōe, q̄ vocat Signū, seu demonstratiō Quia. Secundā p̄o cōditionē posuit, quæ est, ut præter id adhuc sciamus illam esse eius causam. nam nos q̄q; scimus aliquā rē esse, p̄ aliquā aliā rem, q̄ est eius cā, licet nesciamus illā esse eius cām.

Posuit deinde tertiam cōditionē, q̄ est, ut sciamus q̄ id, qd cognoscimus, nō potest reperiri absq; illa causa: & hoc ut distinguamus inter causam per se, & causam per accidēs, & causam imaginatā, seu opinatā, & cām verā.

D iij Dixit

Posteriorum

ABRAM

Dixit autem [vera] vice dicendi primò, & in summo, ac si dixisset, evidens est, q̄ nos sciamus singulas res ignotas, fm̄ scientiam primò dictā, non fm̄ scientiam dictam fm̄ posterius. prout est scientia, quæ sit ex signis, neq; fm̄ scientiam, nominis æquiuocatione appellatam. prout est scientia, quā inferunt orationes Sophisticæ. dū illā ob sui causam sciuerimus, hoc est dum sciuerimus illam esse propter scire sui cām.

Et, cū induxisset hanc propositionē fm̄ q̄ est per se nota, incēpit ratiocinari pro ea testimonio, prout ei⁹ moris est. exquirere orationes veras per testimonia fm̄ euidētię modū. Et dixit: & notū euidēs est, q̄ dispō illi⁹, q̄ putat scīr aliquid sit talis, vsq; ad ultimū illd̄, quod scripsimus.

Intendit, quod signū notans, q̄ vera scia de aliqua re nobis adueniat ob sciam suę causę. Et, q̄ putat iā sciuisse aliquā rē v̄a scia, id putat, q̄ æstimat illā scire ob eius causam, siue illius scientia fuerit vera, siue non. discrimen enim

BURANA

Cū vero dixit vera, idem est, ac si dixisset, fm̄ prius & maxima: ac si diceret, planū autem, q̄ nos scimus vnūquodq; intelligibiliū scientia, quæ dicitur per prius, & non scientia, quæ dicitur p̄ posterius: quemadmodum scientia, quæ est per signa, non autem scientia per æquiuocationē nominis. quemadmodum scientia, per quā componuntur rationes Sophisticæ. cū cognoscimus ipsam p̄ cām suā, hoc est, cū sciuerimus q̄ sit ex parte scientiæ per cām suā.

Postea vero quā adduxit propōnē istam fm̄ q̄ est nota p̄ se, cēpit disputare sup̄ hoc per testimonia secundū consuetudinē suā; qua prosequit̄ sermones veros testimonijs ad modū signorum, & dixit: Planum, q̄ dispositio eius, q̄ scit aliquid, est hæc, vsq; ad finē eius, quod scripsit.

Sensus est: manifestum, q̄ scientiam veram de aliquo acquirimus ex parte scientiæ per causam suam, p̄p̄ea q̄ quicumque ex æstimat, q̄ scit aliquid scia vera, existimabit utiq; hoc, quoniam ip̄ se

MANTINVS

Dixit autē, vera scientia, pro eo, quod dixerat principalr, ac maxime, seu per prius. ac si dixerit, videtur autē, nos scire vnāquāq; rē ignotā, scientia dicta fm̄ prius, nō dicta fm̄ posterius, vt ē illa scientia, q̄ ex ipsis signis sit, seu a posteriori, vel ab effectu: neque scientia quoq; æquocē dicta, vt est illa scientia, q̄ ex rōnib⁹ Sophisticis habetur. cū eam per suā cognoscimus causam, videlicet cū scimus ipsam rem esse, p̄p̄terea quia scimus eius cām.

Et postq̄ posuit hanc propōnē tāq̄ per se notā, incēpit eā p̄phare, q̄busdā testimonijs, vt sui moris est, dum rōnes veras p̄ testimonia apparētia, seu euidētia comprobare nititur. Et dicit: planum igitur & notū est, q̄ tale est ipsum scire aliquid: vsq; in finē verborū, quę scripsimus.

Id est, & vnū ex indi-
cijs, q̄b⁹ nos ducimur, vt credam⁹ verā sciam de aliqua re nos hēre, propterea q̄a habem⁹ sciam de eius causā, est q̄ quicūq; arbitratur scire aliquam rē vera scientia, ideo sic arbitra-
tus

ABRAM
enim illorū est, quia
qui illam scriuerit ve-
ra scientia, scit illam
per suam causam, qui
vero nō scit illam per
sui causam, putat il-
lam scire per sui cau-
sam, cum il am nou
nouerit p causam sui.

BVRANA
se imaginatur se scire
ipsum ex parte causæ
ipsius: qm̄ hæc erit scia
vera, aut non erit: præ-
terquam qd differunt
inter se: qm̄ qd sciunt
scientia vera, sciunt
per causam suā, quod
autem nō sciunt scien-
tia vera, existimant se
scire p causam suam,
cum tamē non sciant
per causam suam.

MANTINVS
tus est, quia putat eā
rem scire pp suā cām,
& p hoc ei⁹ scia sit y^a,
& q nō scit eā rē vera
scia, ipse tñ arbitrat eā
scire. Sed ij differunt
inter se; qm̄, qui p suā
cām rē cognoscit, sed
qui nō nouit eam ue-
ra scia, existimat eam
cognoscere p suā cau-
sam, cum tñ non co-
gnoscat eā p suā cām.

Contradições Tomitani.

33 Vult hic Auer. demonstrationem simpliciter esse ab Arist. hic intentam, veluti per-
fectissimam demonstrationum omnium speciem. Supra autem in Proœmio tres species
demonstrationum aut hic fuisse intentas. Sed vide solutionem Tomitani.

34 Separat Auer. per definitionem ipsius scire, demonstrationem Quia, à demonstra-
tione Propter quid, quæ sit per causam, ob quam &c. Oppositum est 1. Poste. cō. 95.
ubi ait, nomen demonstrationis, licet diuidatur in simpliciter, propter quid, & quia,
& distinguantur ut magis, vel minus perfecta, non tamen à genere demonstrationis
excluduntur. Quæ omnino pugnare videntur expresse. Sed vide concil. Tomitani.

T. 3. par. Quare cuius simpliciter est scia, hoc impossibile aliter se habere.
^a Si igitur & alter est sciendi modus, posterius dicemus. ^b Dicimus
autem & per demonstrationem cognoscere. ^c Demonstrationem vero
dico, syllogismum scientialem. scientialem autem dico, secundum
quem, eo quod ipsum habeamus, scimus.

T. 2. c. 2. Hæc itaq; est dispō
illius, q verē scit ali-
quā rem, & imposse
est aliter esse. Sed in
ueniūt alia spēs veræ
scia, de qua vltimo
loquemur. Veruntñ
ea notitia, quā expe-
dit curare esse specu-
landā pp veritatē,
est ipsa demō. Intē-
do autē p demōnē,
syl-

Dixit Arist. Hæc
igitur est dispō ei⁹,
quod sciē fm verita-
tē: neq; fieri pōt, ut
sit sine hoc mō. Sed
inueniūt ēt spēs alia
scia veræ, de qua di-
cemus in fine. pterq;
q illa sciarū, quæ di-
rigit considerationē
ad veritatem, est de-
monstratio. volo at
per

Id itaq; cuius ē sciē
tia simpliciter, im-
possibile est aliter se
habere. si igitur al-
ter est sciendi mo-
dus, posterius diceē.
id tñ, quod nos mo-
do in ipsam verita-
tem ducere vī, sim-
plr demōstratio est.
Intelligo autem de-
monstrationē, syllo-
gismū

Posteriorum

ABRAM

D sylm veracem, quo res scitur fm qd est, non quo sciatur secundū qd apud nos inuenitur.

Com. 8. In hoc sermone, de quo meminimus, est definitio veræ scientiæ, hoc est, quæ primò dicitur, quod est per se notum, qd im possibile sit hanc scientiam esse aliter, quàm hoc modo, quem retulit. Et dum dixit: sed inuenitur alia species veræ scientiæ, de qua ultimò loquemur. intendit perfectam conceptionem, quæ sit definitionibus perfectis, de qua loquetur in Secundo Libro.

Et, dum notificasset, qd eius intentū in hoc libro sit loqui de speciebus veræ scientiæ, quæ est assertio & cōceptio rei, de qua occurrat perfecta assertio, quæ est ipsa demonstratio simplr, inquit est definitionē demonstrationis simplr, cuius præmissarū elocationē & scientiā intendit in hoc libro, & ait: Intendo aut per demonstrationem, sylm veracē, quo res scitur fm id qd est, non quo sciat fm qd apud nos inue-

BVRANA

p demōnē sylm verū, p quē cognoscim⁹ rem, qd de ipsa aliqd, nō aut cognoscim⁹, fm qd est tm.

Hæc est definitio scientiæ veræ, de qua mentionem fecimus, hoc est, quæ dicitur per excellentiam: & hæc est etiam scientia per se, quoniam fieri non potest, vt sit hæc scientia sine hoc mō, de quo mentionem fecimus. Cum vero dixit: sed iam inuenitur species alia scientiæ veræ, de qua dicemus in fine. vult formationem perfectā, quæ est in definitionibus pfectis, de qua dicetur in tractatu 2.

Postea igitur quā declarauit, qd intentio sua in hoc tractatu est loqui de speciebus sciē veræ, quæ sunt veritas & formatio de re, in qua cadit veritas perfecta, quæ est simpliciter, cepit definire demonstrationē simpliciter, de cuius propositionibus ac scientia intendit loqui in hoc Libro. Et dixit:

Volo autem per demonstrationē, sylm verū, per quē cognoscimus, fm qd de ipsa aliqd, nō aut cognoscimus,

MANTINVS

gismū verū, quo res eo modo, quo est, cognoscitur, non quo apud nos existit.

Com. 8. Hæc scia, quam nūc narravit, est ipsa definitio veræ sciē, quæ scilicet dicta est fm pri⁹, seu principalis, estq; p se notum quoq; hanc sciā non posse fieri alio modo quàm hoc, quē nunc narravit. Et dixit: si igit alter est sciendi modus, posterius dicet hoc est illa perfecta cognitio cōceptiua, quæ nominal formatio, quæ scilicet sit p pfectas definitiones, de qua tractabit in Secundo Libro.

Et postq notificauit eius propositū in hoc libro esse tractare de generibus veræ sciē, q est ipsa verificatio & formatio, q de aliqua re habet, de qua scilicet sit pfecta verificatio, & illa quidē est ipsa demonstratio absoluta, & simpliciter, ideo incipit hic definire ipsam absolutā, seu simpliciter definitionem.

Et inquit: intelligo aut per demonstrationē, sylm verū, quo res cognoscit eo modo, quo est, nō q cognoscatur

ABRAM:

inuenit, ubi syls procedit in hac definitione vice generis. demonstratio .n. est syls vera figuræ. & id, quod dixit veracem, est loco dicendi sylm, qui componitur ex præmissis veris.

35 Et hæc est differentia, qua discernitur syllogismus demonstratiuus à syllogismo dialectico, quævis trium specierum demonstrationis fuerit, hoc est demonstratio quia, aut demonstratio causæ, vel quæ amplectitur ambas res simul, idest quæ esse & causam simul largitur. Syllogismus enim dialecticus est, qui componitur ex præmissis diuulgatis, nõ veracibus.

36 Dicendo autem, quo res scitur fm id quod est, non quo sciatur fm qd apud nos inuenitur, est differentia, qua discernitur demonstratio simpliciter, hoc est quæ largitur simul esse & causam ipsa demonstratione: hoc .n. est dicere, ac si dixisset, ex præmissis veracibus, quibus sciatur res quæ sita, in quantum illæ sunt causa essendi illam rem quæ sita, non inquan-

BVRANA

mus, fm qd est tñ. Syls ponitur in hac definitione loco generis. & hoc, quia demonstratio est syls verus in figura. Cui autem dixit, verus: idem est, ac si diceret, syls compositus ex propositionibus veris.

Et hæc est differentia, per quam distinguitur syls demonstratiuus à syllogismo dialectico, quæcunq; species fuerit trium demonstrationum: hoc est demonstratio existentia, aut demonstratio causæ, aut quæ componitur ex duabus dispositionibus simul, hoc est, quæ præbet existentia & causam simul. & hoc, quia syls dialecticus is est, qui componitur ex propositionibus probabilibus non veris.

Cum autem dixit: per quæ cognoscitur rem fm qd de ipsa aliquid, non autem cognoscitur ipsam secundum qd est tñ. hæc est differentia, per quam distinguitur demonstrationem simpliciter, hoc est, quæ præbet existentia & causam simul, à demonstratione signi. & hoc est idem ac si dixisset, ex propositionibus veris, per quas cognoscitur quæ sita, ex parte, qua sunt causæ rei quæ sita, qd sit, non autem

MANTIVS

statutur eo modo, quo apud nos extat. In hac ergo definitione, sumitur syls, vice generis: quia demonstratio est syls, vera figura confectus. Et dum dicit verus, intelligit illud sylm, quod ex veris constat præmissis.

Et per hanc etiam distinguitur syls demonstratiuus à dialectico, quicunq; ille fuerit ex tribus illis generibus demonstrationum: nempe vel sit demonstratio illa, quæ dicitur demonstratio Quia est, vel ab effectu, vel demonstratio propter quid, vel causæ, vel demonstratio, quæ utrumque istorum simul amplectitur, nempe quæ & causam, & effectum simul præstat. nam syls dialecticus constat ex præmissis probabilibus, non ex veris.

Et id, quod dicit, quo res cognoscatur, non eo modo, quo apud nos est cognita: vult distinguere demonstrationem simpliciter, & absolutam, quæ tradit simul esse & causam, ab ipsa demonstratione quæ sita, seu quæ est sumpta ab effectu & per hoc vult innuere, quod demonstratio est syls constans ex præmissis veris, quibus dignoscitur res quæ sita, quatenus ipsæ sunt causæ illius rei quæ sita, quo ad

Posteriorum

ABRAM

In quantum est causa solum scientiæ essendi illam rē, præter q̄ sit ea essēdi extra animā.

Expedi. n. præmissas demōstrōnis simplr, esse fm has duas adiectas condiciones, hoc est q̄ sint causa conclusio- nis, & cā nostræ scien- tiæ de cōclusionē. pro- ut est, scire hīc esse lu- mē, quia hīc est ignis. **E** scire enim, quōd hīc sit ignis, est cā quōd sciamus q̄ hīc sit lu- men, & causa essendi illud lumen. Sunt au- tem ambæ præmissæ syllogismi demonstra- tionis huius conditio- nis, q̄n medius termi- nus est causa cōclusio- nis essendi, & causa no- stræ scientiæ de ea.

Medius vero termi- nus demonstrationis, quia est causa nostræ scientiæ de conclusio- ne solum, non causa essendi conclusionem extra mentem, prout est ostendere, hīc esse ignē, quia est fumus, nos enim scire esse fu- mū, est causa nos scien- di esse ignem, non cau- sa essendi ignem, im- mo res est contra, q̄a ignis est causa essendi fumum. Sicq̄; id est ac-
si

EVRANA

autem ex parte, qua sunt causa, vt sciatur, q̄ sit hæc res tantum, absque eo, q̄ sit causa vt sit extra animam.

Et hoc, qm̄ oportet demonstrationē habe- re propositiones cum his duabus conditio- bus, hoc est q̄ sint cā conclusionis, & cā, q̄ sciamus conclusionē. quēadmodum si sciat, q̄ hoc in loco est lu- men, p̄p̄ea q̄ in ipso ē ignis: qm̄ cognitio q̄ in ipso est ignis, est cā cognitionis, q̄ in ipso est lumen, & cā q̄ sit lux. Atqui erunt am- bæ propositiones cum hac cōditione in syllo demonstratiuo, cū termin⁹ medius erit cā cōclōnis q̄ sit, & cā vt cognoscamus ipsam.

Sed in signo, medius terminus est tantum- modo causa vt cogno- scamus cōclusionē, non autem, vt conclu- sio sit extra intellectū. quēadmodū, si mon- straremus, q̄ hoc in loco est ignis, propte- rea quōd in ipso est fu- mus: qm̄ cognitio, q̄ fumus in ipso sit, est causa cognitionis q̄ ignis sit, non autem causa, q̄ ignis sit. sed res se habet in contra- rium: quoniam ignis est

MANTINVS

ad eius esse, non quate- nus est cā, vt sciamus illā rē esse solum, & q̄ nō sit causa, vt illa res sit extra animam.

Demōstratio .n. ab- soluta, oportet vt ha- beant eius præmissæ istas duas cōditiones, videlicet vt sint cā con- clusionis, et cā, vt nos cognoscamus conclu- sionē. vt, cū scimus in hoc loco reperiri lu- men, p̄p̄ea quia in eo est ignis. nam scire no- strum, q̄ ibi est ignis, est causa vt sciamus q̄ ibi est lumen, & est cā vt lūmē sit. At in syllo demonstratiuo p̄missæ ita se habent, cū termi- nus medius fuerit cau- sa cōclusionis, quo ad esse, et causa, vt eam cognoscamus.

Sed ipsius signi, seu demōstrōnis ab effectu, termin⁹ medius est cā, vt cognoscamus solū conclusionē, sed nō est cā vt conclusio hīc atq̄ ex- tra intellectū. vt cū probat, q̄ in hoc loco est ignis, q̄a in eo est fumus. nam scire no- strum, q̄ est ibi ignis, ē cā, ob quā sciam⁹ re- periri ibi ignē, sed nō est causa, vt reperatur ipsa cōclusio extra in- tellectū: immo res in cōtrariū se habet, nē-
pe.

ABRAHAM

Si dixisset, quo res sciatur, in quantum est ens secundum se, non quo sciatur, in quantum est apud nos, præter quod sit ens secundum se.

BURANA

est causa, ut fumus sit: ac si dixisset, cum cognoscimus rem, secundum quod in ipso est per se, non autem cognoscimus secundum quod est apud nos absque eo, quod sit in ipsa per se.

MANTINVS

pe, quod ignis est causa fumi: ac si dixerit, quo res cognoscitur, quatenus per illud reperit per se, non quod sciatur secundum id, quod reperiat apud nos; licet non reperiat per illud.

Contradictiones Tomitani.

35 Distinguit Auer. syllogismum demonstrativum à Topico, quod demonstrativum est verum, seu verax. Oppositum voluit Arist. 1. Posteriorum tex. 16. & Auer. ibidem. non est topicus est, qui veritatem, considerat. Sed vide conciliationem Tomitani.

36 Aut Auer. Demonstrationem Quia, eo à cæteris distinguere, quod sit per causam scientiæ, non per causam rei. Huius oppositum legitur in tex. 30. Huius, & in com. 95. B ubi manifestatur demonstrationem Quia, fieri quatuor modis. primo ab effectu convertibili, secundo ab effectu non convertibili, tertio à causa mediata, Quarto à causa remota. igitur demonstratio Quia, fit nonnunquam per causam rei, non autem semper per causam scientiæ in nobis tantum. Sed vide solutionem Tomitani.

T. 5 pars ^a Si itaque est ipsum scire, quale posuimus, necesse est demonstrativam scientiam ex veris esse, & primis, & ^b immediatis, & notioribus, & prioribus, & causis conclusionis. sic enim erunt & principia propria eius, quod demonstratur. Syllogismus enim erit & sine his, demonstratio autem non erit: non enim faciet scientiam.

Tex. c. 9. Nostra itaque est scire rem, prout præposuimus, & præsumpsimus scientia vera, ut demonstratio- nis præmissæ sint veraces, & primæ immediatæ, et notiores conclusionem, eiusque causa: sic enim ea est proportionata rei, quæ per ipsam ostenditur. Syllogismus autem contingit esse absque nexu conditioni,

Dixit Aristoteles: igitur dispo, qua sci- mus rem scientia vera, quemadmodum prædiximus ac posuimus, est ut præpones demon- nis sint veræ, & primæ, immediatæ, & sint magis notæ, quæ conclusio, & sint causæ, ut per hunc modum sint proportionatæ rei, quæ monstratur. atqui syllogismus quidem erit & sine aggregatione istarum con-

Si itaque est scire rem Tex. c. 9. ut præposuimus, quod C vera scientia cognoscamus, erunt præmissæ huius demonstrationis, quæ talem præstat scientiam, necessario veræ, ac prima & ex se nota principia, nec per mediū nota, ac ipsa conclusione notiores, illiusque causæ: sicut illi rei, cuius scientiam querimus, propriæ erunt. syllogismus enim erit etiam sine

Posteriorum

ABRAM

Demonstratio, sed non demonstratio, quoniam absque contextu harum conditionum non est scire rem vera scientia.

Com. 9. Dum praesumpserat quid sit scientia quaerenda per demonstrationem, protendit inde ad scientiam conditionum suarum praemissarum, & dixit: **E**stra itaque est scire rem, prout praeposuimus. & praesumpimus scientia vera. i. nostra intentio de demonstratione est, ut sciamus rem vera scientia, & summa veritate, prout praesumpimus. Et hinc sequitur, quod demonstrationis praemissae, quae adipisci nos faciunt hanc scientiam, sint veraces, & prima principia per se nota, non nota per medium, i. per syllogismum; & tertio quod sint notiores conclusionem: & quarto quod sint causa conclusionis, sicque hoc pacto. i. essendi causa erunt propiores rei, quam per illas ostenditur.

Deinde dixit: syllogismus contingit esse absque nexui harum conditionum. i. vel syllogismus dialecticus, aut praesumptivus, aut apparens. **E**t ait dicit: sed non de demonstratio. intendit demonstrationem simpliciter.

Dicendo

BYRANA

conditionum, demonstratio autem non erit, propterea quod sine aggregatione istarum conditionum non scietur res scientia vera.

Posteaque posuit, quid sit scientia quaerita per demonstrationem: procedit ex hoc ad sciendas conditiones demonstrationis ipsius. Et dixit: igitur dispositio, qua sciamus rem scientia vera quemadmodum praediximus. Sensus est, intentio nostra per demonstrationem est, ut cognoscamus rem scientia vera, et in fine veritatis, finem quod posuimus. Et sequitur ex hoc, ut sint praepositiones demonstrationis, per quas acquiritur scientiam istam, veram, & principia prima cognita per se, non nota per medium, hoc est per syllogismum, et quod tertio sint notiores conclusionem, & quod quarto sint causa conclusionis: & ita erunt proportionate rei, quam monstrat per ipsam, hoc est in eo, quo sunt causa.

Deinde dixit: iam vero erit syllogismus absque eo, quod congregent istae conditiones, hoc est, aut syllogismus dialecticus, aut retatiuus, aut apparens. et dixit: sed demonstratio, non intelligit demonstrationem simpliciter.

Et

MANTINVS

sine his conditionibus, demonstratio autem non, nisi enim homini in simul coeant conditiones, nihil vera scientia sciri poterit.

Com. 9. Postquam posuit quid sit illa scientia, quae per demonstrationem quaeritur, transit nunc ad notationem conditionum praemissarum eius, et dicit: si itaque est scire rem vera scientia, ut praeposuimus: hoc est, si praepositum nostrum ipsius demonstrationis est, ut sciamus rem vera scientia, et maxima veritate, ut praeposuimus, sequitur igitur ex hoc, ut praemissae ipsius demonstrationis, quae huiusmodi praestant notationem, necessario sint verae, atque prima principia per se nota, & non nota per medium, hoc est, per syllogismum: tertio, ut sint notiores conclusionem: quarto, ut sint causa conclusionis, & haec ratione erunt proportionatae, vel propriae illi rei, quam per eas declarat: nempe, quia est causa.

Mox dixit: syllogismus .n. erit et sine his conditionibus, hoc est vel syllogismus dialecticus, vel rhetoricus, vel apparens. Deinde dicit: demonstratio autem non erit, hoc est, demonstratio absoluta.

D.d.

ABRAM

Dicēdo x̄o: qm̄ absq; contextu harū conditionū nō est scire rem vera scia, intendit veritatē summā. Et post quā pronunciauit cōnexū harum conditio- num ipsis p̄missis, in- cepit notificare mo- dū nexus harū condi- tionum ipsis demon- strationis p̄missis:

BVRANA

Et dixit: q sine aggre- gatione istarū cōditio- nū non scit res scia ve- ra; hoc ē, veritas q̄ est i sine. Sed posteaq̄ enū- tiavit necessitatē ista- rū cōditionū in p̄pō- nibus, cepit enarra- re modum necessita- tis istarum conditio- num in propositioni- bus demonstratiuis.

MANTINVS

D. d. nisi. n. si cotane A
hmōi cōdōnes, nihil po- terit sciri vera scia: hoc ē fm̄ maximā veritatē. Et postq̄ dixit, oportet re dari hmōi cōditio- nes in ipsis p̄missis, ag- gredit̄ nūc notificare eam, ob quā fuit ne- cessariū, vt in ipsis p̄tē- misis demōnstris, ponā- tur hmōi conditiones.

T. 5 pars

Vera quidem igitur oportet esse: quoniam non est non ens scire, vt quod diameter commensurabilis. Ex primis autem indemonstra- bilibus; quoniam non sciet non habens demonstrationem ipsorum. Sci- re enim, quorum demonstratio est, non secundum accidens, habere de- monstrationem est.

T. c. 10.

Necessario quidē p̄missas demonstra- tionis oportet eē ve- races. quoniam ip- sas esse mēdaces co- geret nos scire qd̄ non est. vt q̄ scia- mus diametrū esse costę communem. oportet ēt demonstra- tionis p̄missas eē immediatas, & non indigentes demon- stratione. nam, si es- sent mediatae, nullo alio itinere esset eas scire nisi demonstra- tione. qm̄ rem sciri vera sciētia non fm̄ accidēs, est sciri per demonstrationem.

Dixit

Dixit Aristoteles: Quòd q̄ sunt propo- sitiones demonstra- tionis verę, sequitur ex necessitate. quo- niam, si essent falsę, sequerēt, q̄ scirem⁹ id, quod nō est: quē admodū si sciremus diametrum cōdicare cū costā: & seq̄t̄ ē, vt sint p̄pōnes de- monstratiōis imme- diatę. & hoc, qm̄ si fuerint mediatae, nō possent sciri nisi per demōnē: qm̄ dispo- sitio, vt sciat res scia vera, nō p̄ accidens, est vt sciatur per de- mōstrationem.

Dixit

Quòd itaq; p̄missas demonstrationis oporteat veras esse, manifestū est. Quo- niam, si essent falsę, id, quod non est, sci- re oporteret, vt dia- metrū esse costę cō- mensurabilē. Opor- tet quoq; eas imme- diatas esse non indi- gentes demonstra- tione. quoniam, si essent mediatae, non possent sciri, nisi p̄ demonstrationem. nam rem scire vera sciētia, & non ex accidenti, est per de- monstrationem co- gnoscere.

Ingi

T. c. 10:

Posteriorum

ABRAM

Cō. 10. Dixit: qm̄ ipsas esse mendaces cogeret nos scire qd̄ non est. id est, quia, dū prēmisse sunt falsæ, conclusiones et sunt falsæ. & hoc quidē est pro maiori parte. Ille n. iā cōmonstravit i Libro Priorū Analyticorū, q̄ cōtīgat fieri cōclusiones veras ex pmissis falsis, sed hoc secundum accidens.

Et dū dixit: Oportet ēt demonstrationis pmissas esse immediatas. intēdit demonstrationes simplices, & illę, sunt, de quibus dī demonstrationis nomē primō, et sunt demonstrationes, quę construunt ex pmissis veris naturaliter primis. hę. n. dēmōnes nō indigent alijs, cū alię indigeāt illis. Quicqd̄ autē est cā essēdi aliquā rē sub aliqua dispōne, id veri⁹ ē fm̄ illā dispōnē. hoc est dictu, q̄ primę dēmōnes sint cā essēdi hęc cōdōnē secūdis demonstrationibus. i. q̄ rū pmissæ sunt mediatæ.

Primę itaq; demonstrationes verius demonstrationes nominātur. & hoc innuit dum ait: nā, si essent mediatæ, nullo alio esset eas sciri, nisi dēmōne, id ē ac si dixisset vice ho-

rum

BVRANA

Dixit: qm̄, si essent falsæ, sequeretur, vt sciremus id, qd̄ non est. sensus est, qm̄ ex propositionibus falsis, in eo, quo sunt falsæ, sequunt cōclusiones falsæ: & hoc vt plim, qā iā declarauit in Lib. Syllogismi, q̄ cōclusiones verę sunt ex propositionibus falsis, sed hoc est per accidens.

Et dixit: seq̄, vt sint propōnes dēmōnis imediatæ. intelligit demonstrationes simplices: & hę sunt, de q̄ b⁹ dī nomē dēmōnis fm̄ pri⁹: & hę sunt dēmōnes, q̄ cōponūtur ex ppōnibus veris primis fm̄ naturā. & hoc, qm̄ istę demonstrationes hę sūt, q̄ b⁹ nō ē op⁹ nisi duab⁹, reliq; y⁹ ē opus. Sed oē, qd̄ est cā, vt aliqua dispō insit alicui rei, ē magis verū q̄ id, cui in est dispō: hoc ē, si sunt dēmōnes prię, sunt cā, vt insit hęc dispō demonstrationibus secūdis, hoc est, quarū propōnes sunt mediatæ.

De demonstrationibus y⁹ primis magis verificatur nomen demonstrationis. & hoc si significauit, cū dixit: & hoc, si fuerint mediatæ, nō erit via, vt sciantur, nisi p dēmōnē. qd̄

idem

MANTINVS

Inquit: quoniam, si Cō. 10. essent falsę, oporteret scire id, quod non est. ac si dicat, quod si prēmisse sint falsæ, earum cōclones quoq; erunt falsæ. & hoc ut in pluribus. nā i Libro Priorū iā probauit, posse fieri veras cōclusiones ex pmissis falsis. Sed hoc per accidens.

D d. oportet quoque eas immediatas esse. & itelligit de simplicibus dēmōnibus, q̄ primo & principalius dicunt dēmōnes, & sūt illę dēmōnes, q̄ ex pmissis veris ac natura primis cōstituunt, qm̄ huiusmodi demonstrationes nō indigēt alijs, alię vero his indigent. Quicquid .n. est causa, vt aliquid sit tale, illud quidem verius est tale, hoc est, quod demonstrationes primæ sunt causa, vt hoc insit secundis demonstrationibus, quarum scilicet prēmisse sunt mediatæ.

Ergo primę dēmōnes, verius dicunt demonstrationes. Et hoc innuebat, dum dixit: qm̄, si essent mediatæ, non possent sciri nisi per dēmōnē: ac si dixisset, non erunt demon-

mon-

ABRAM

rum verborum, q̄ ille
nō sunt demonstratiōes
per se, sed p̄ aliud: prin-
cipalis autē demonstra-
tio est illa, quæ p̄ se est
demonstratio.

Et dixit: nullo alio iti-
nere esset eas scire, nisi
demonstratione, quia
quod scitur vera scia,
aut scitur p̄ se, aut scit̄
per dem̄onem nō fm̄
vllam accidentis sp̄m.

Ac iterū, quia si præas-
sumeremus demonstrati-
onū præmissas non
esse p̄ se notas, sequeretur
illas esse demonstrati-
one scitas, & si hoc ef-
set dem̄onis vt demō-
stratio, sequeretur rē
procedere in infinitū,
aut commōstrationē
fieri circulo, prout in-
fra ostendemus.

37 Igitur præmissæ de-
monstrationis, inquan-
tum est demonstratio,
& per se, oportet quod
sint primæ, non scitæ
per medium aliquod,
& q̄ demonstratiōes,
quarum præmissæ sunt
scitæ per aliquod me-
dium, sint æquiuocē
dictæ cum illis. & veri-
simile est, quod hanc
rem intēdat, dum ait:
oportet etiam demon-
strationum præmissas
esse immediatas, vsque
ad vltimū illud, quod
scriptum est.

BVRANA

idem est, ac si dixisset,
non sunt demonstra-
tiones per se, sed aliæ:
sed demonstratio fm̄
prius, est illa, quæ ē de-
monstratio per se.

Et dixit: non est via,
vt sciatur, nisi per de-
monstrationem: qm̄
quod scitur scientia ve-
ra, aut scitur ex seipso,
aut scitur per demon-
strationē, non per spe-
ciem accidentis. Præte-
rea, si ponamus, q̄ pri-
mæ demonstratiōum
non sunt notæ p̄ se, se-
quetur, vt sint notæ p̄
demonstrationē. q̄ si
hoc insit demonstra-
tioni fm̄ q̄ dem̄o, se-
quet̄ processus in infi-
nitum, aut vt sit mon-
stratio in circuli, fm̄
q̄ declarabit̄ postea.

Oportet igit̄, vt pro-
positiones demonstra-
tionis, fm̄ q̄ est demō-
stratio, & p̄ se, sint pri-
mæ, non cognitæ per
terminum medium. &
quod demonstratiōes,
quarum propositiones
cognoscuntur per me-
dium, dicantur cū istis
per æquiuocationem
nominis. & videtur ef-
se hoc illud, quod vo-
luit, dum inquit: & se-
quitur, vt proposi-
tiones demonstratiōis im-
mediatæ, vsq; ad finem
eius, quod scripsimus.

MANTINVS

monstrationes per se, A
sed per alia, cū tñ ip-
sa principalis demon-
stratio, seu dicta fm̄
prius, sit illa, quæ est
per se demonstratio.

Dixit autē: qm̄ non
pnt̄ sciri nisi demon-
stratione: p̄p̄ea, quia
id, quod verē scitur, vel
scit̄ p̄ se, vel p̄ demon-
strationē, non ex acci-
dētī. Ad hęc, si cōcede-
rem⁹ ipsas p̄missas, seu
primas p̄p̄ones demō B
strationū, nō esse p̄ se
notas: ergo scirent̄ per
dem̄onē, & si hoc ati-
neret ad dem̄onem,
vt demonstratio est,
tunc oporteret rē pro-
cedere in infinitū. vel
vt fiat demōstratio cir-
cularis, vt post hoc ex-
ponemus.

Propositiones ergo de-
monstratiōis quaten⁹
est demonstratio, & est
p̄ se demonstratio, de- C
bent oīno esse primæ,
nō cognitæ p̄ mediū,
& sic illæ dem̄ones,
quarū præmissæ sunt
cognitæ p̄ mediū, de-
bent dici demonstrati-
ones æquiuoce in cōpa-
ratione ad illas. Et vñ,
q̄ hoc intelligebat, dū
dixit: Oportet autem
præmissas demonstra-
tionis eē immediatas,
vsq; in finem verbo-
rum, quæ scripsimus.

Logica E Can-

Posteriorum

Contradictio Tōmitani.

D 37. Vult Auer. simplicem demonstrationem, siue immediatam, & quae unico absoluitur syllogismo, vel medio, non conuenire in nomine demonstrationis vniuocae cum ea, quae pluribus medijs absoluitur. Oppositum autem affirmat I. Topic. ca. I. ubi unico demonstrationis nomine diffiniuntur. Vniuocorū autē est definitio. Sed vide sol. Tom.

T. 5. pars Causas quoq, & notiora oportet esse, & priora. causas quidem, quoniam tunc scimus, quando causam cognoscimus: & priora, siquidem causa: & praecognita, non solum altero modo, eo quod intelligantur, sed & eo quod cognoscantur quod sunt.

ABRAM

T. c. II. Et necessario oportet demonstrationū praemissas esse cām, ac et esse priores & notiores. cām quidem, quia qui rē intrēdit scire vera scia, illā nititur scire per eius cām. priores autem, quia sunt causae. & notiores, s. secundum duas prae-notionis species, videlicet primo quid significant, & secundo quod sint, hoc est veraces.

BVRANA

Et dixit Aristoteles: & sequitur ex necessitate, ut sint propositiones demonstrationis cā, & sint priores, & notiores. cā quidem, quoniam qui sollicitus est, ut sciat aliquid scientia vera, sciet ipsum per cām suam. priores autē, quia erunt causae. notiores vero secundum duas species, vnā, secundum quod significant, alterā, quod sunt, hoc est verae.

MANTINVS

Oportet autē prae-missas demonstrationis eē causam, priores quoque & notiores. causam quidem, quoniam tunc vere arbitramur scire, cum causam rei cognoscimus. sunt autem priores, quia sunt causae. notiores vero dupliciter: primo quidem, ut sciat quid significant, secundo quod ipsae sint, s. verae.

T. c. II.

Cō. II. Cū supposuit, quod oporteat veram sciam praesumere praemissas dispositas, prae-supposuerat, intendit hoc demonstrare, & ait: Et necessario oportet demonstrationū prae-missas eē causam, id est quod ipsarum mediusterminus sit causa maioris extremi, hoc est essendi ipsum maius secundum se, non tantum causa inel-

Posteaquā posuit, quod oportet sciam veram peruenire ex praepositionibus cū illis conditionibus, quas posuit, nūc sollicitus est in hoc declarando, & dixit: & sequitur, ut sint praepositiones demonstrationis, cā, hoc est, ut sit terminus medius cā maioris extremitatis, hoc est existentiae maioris per se, non autem causa, ut maior insit minori

Cum praeposuerat veram sciam debere fieri ex praepositionibus habentibus illas condiciones, quas narrauit, nūc aggreditur id probare, & dicit: Oportet autē praemissas demonstrationis eē cām: hoc est, ut medius terminus in eis sit cā maioris extremitatis, hoc est, ut ipsamet maior extremitas sit, nō quod sit causa, ut maior extre-

Cō. II.

ABRAM

Digressio.
Num me-
ri⁹ terni-
us sit cā
maioris v^l
minoris ex-
tremi, an
vtriusq.

inestendi maius mino-
ri, prout dicebat Avic.
Neq; solū causa mi-
noris, prout putavit
Abunnazar Alphara-
bius, qui tale assumit
in demonstrationibus
simpliciter, hoc est in
demonstrationib⁹, quæ
largiuntur cām & esse
simul, de quibus fit hic
sermo. Essey⁹ demō-
strationis medium ter-
minū causam amborū
extremorum: hoc est
maioris & minoris, est
quid accidens illi.

Ideoq; iniquum est,
q^d putetur esse de con-
ditionibus demonstra-
tionis simpliciter, quod
medius termin⁹ sit am-
borū extremorū cau-
sa, sed est quædam res,
quæ accidit quibusdā
demonstrationibus sim-
pliciter, & ideo non
cōuenit partiri demō-
strationem in has par-
tes, adeo quod demon-
strationes simpliciter
sint, quarū medius ter-
min⁹ est causa alterius
extremorum, vel am-
borum. illum enim eē
causam amborum fit
per accidens, illum au-
tem eē solum causam
minoris, non occurrit
omnino, nisi ab eo, qd
est, ipsum esse, sequa-
tur maius inesse mi-
nori,

BVRANA

nori tū, quemadmo-
dum dixit Alis Senæ.

Neq; causa existētiæ
minoris tū, quēadmo-
dū existimauit Abun-
nazar, qui accepit hoc
in demonstrationibus
simplicibus, hoc est de
demonstrationibus, quæ
sunt causæ & existētiæ
simul, de quib⁹ sermo
in pūtia. Ceterū, si est
demō, inuenitur me-
dius terminus. cā am-
babus extremitatibus,
hoc ē maiori & mino-
ri, & est res accēs ipsi.

Et propterea, qui exi-
stimat, q^d ex conditio-
nibus demonstrationis
simplicis est, vt termi-
nus medi⁹ sit causa am-
barum extremitatum,
non recte putat. hoc. n.
est accidens parti de-
monstrationum sim-
plicium, & ideo non
oportet, vt diuidatur
demonstratio in istas
partes, ita vt dicatur,
quod demonstrationū
simplicium, aliæ sunt,
in quib⁹ terminus me-
dius est causa vni dua-
rum extremitatū, aut
vtriusq; & hoc, quoniā
quod sit causa vtriusq;
est per accidens: quod
autem sit causa mino-
ri tantum, non contin-
git oīno. & hoc, quo-
niam, si nō sequitur ex
eo, quod ipse ē, vt ma-
ior

MENTINVS

mitas insit minori can-
tum, vt dicit Auicēna.

Neque vt sit cā ipsius
minoris tū, vt videt⁹ q^d
Alfarabius sic stelligat
de demōnibus absolu-
tis, quæ, s. sunt illæ de-
monstrationes, q^d am-
plectunt vnam cām &
esse, de quibus nunc ser-
monem habemus hic.
At q^d in ipsa demōne
terminus medius sit cā
vtriusq; extremitatis,
videlicet maioris, &
minoris, hoc quidē p-
accēs ei contingit.

Hinc dicēdū est, q^d q^d
existimat hāc esse vnā
ex cōdōnib⁹ demōnis
absolutæ, nēpe, vt ter-
min⁹ medi⁹ in ea sit cā
vtriusq; extremi, nō re-
cte sentit. contingit tū
qñq; casu id fieri in nō
nullis demōnib⁹ abso-
lutis. Et ideo nō debet
diuidi ipsa demō, in
huiuscemodi diuisio-
nes, nempe, vt dicatur:
Demōnum absolutarum,
aliæ sint, in qui-
bus medius terminus ē
cā alterius extremi, vel
vtriusq; extremi. pro-
pterea, quia si fuerit cā
vtriusq; extremi, id q-
dem erit p accēs: q^d ve-
ro sit cā minoris extre-
mi tū, hoc vtiq; nunq^d
cōtingit, qm, si ipso re-
pto nō reperiat neces-
sario maior extremi-
tas

E ij tas

Posteriorum

274

SVRANA

MANTINVS

Diori, in quantum est causa illius, id est maioris, huius enim non est demonstratio simpliciter.

*Alia Lic
disputa-
tio.

Sophisticus vero locus sit hic, si praedicet hinc, id est ex eo quod medius terminus sit causa demonstrationis simpliciter non secundum quid. dum enim absolute caperetur haec oratio, posset tripliciter concipi, quando vero caperetur in quantum est causa, quod ad esse minoris sequeretur esse maioris ex parte qua ipsum est causa maioris, remoueretur hoc sophisma.

Hinc et demonstratur peccatum illius, quod ait Avic. ille enim putat tale esse quadam rem eodem, ex quo accidit medium terminum esse causatum ab extremo maiori, cum medius sit causa inessendi illum ipsi minori. Si enim, dum ille dicebat, causatum ab extremo maiori, intendebat, quod dum ponit esse maius, sequatur mediū esse, quia ille sit illius causa, tunc imple esset mediū terminum talis demonstrationis esse causam inessendi maius minori, nisi adessent duae causarum species, quare ab utriusque esse sequatur esse alterutrum.

et

ior insit minori ex parte, qua est ipsi causa, hoc est maiori, non erit tunc demonstratio simpliciter.

At qui locus est erroris in hoc, si fiet, quod dictum est ex hoc, hoc est ex eo, quod terminus medius est causa in demonstratione simpliciter, non secundum colligationem. quoniam, cum sermo iste accipitur simpliciter, poterit formari secundum tres modos. atqui, cum acceptum fuerit ex parte, qua est causa, sequitur ex eo, quod inest minori, existentia maioris ex parte, qua est causa maiori, sed faciens hoc errat.

Et ex hoc ite monstratur error eius, quod dixit Alis Senae. quoniam ipse existimavit, quod est in hoc equiuocatio: quia accidit, ut medius terminus sit agens a maiori extremo, & medius causa ut inest minori. quoniam, si voluit, dum inquit, agens a maiori extremo, quod cum maior ponitur esse, sequatur, ut sit etiam medius, quoniam est causa ipsius, fieri non poterit, ut medius terminus in tali demonstratione sit causa, ut maior insit minori: si vero non inueniuntur ambae istae species causarum, sequitur ex eo, quod utrunvis ipsorum est, ut sit etiam alterum.

et

tas in minori, quatenus ipse est causa ipsius maioris extremitatis, tunc non erit demonstratio simpliciter, seu absoluta.

Sed causa deceptionis in hoc est id, quod paulo ante diximus, nempe quod medius terminus est causa in demonstrationibus simpliciter, & non secundum quid. nam, si illa oratio simpliciter capiat, & absolute, tunc poterit trifariam intelligi: sed si capiat, quatenus est causa, ut ipso repto in ipsa minori extremitate, oporteat & maiorem reperiri, ea ratione, scilicet, qua est causa ipsius maioris, tunc tollitur huiusmodi deceptio.

Hinc quoque apparere potest error Avicennae, cum putet hoc esse quid compositum, seu equiuocum, cum contingat mediū terminum esse causatum a maiori extremitate, cum tamen sit causa ut inest minori. Si autem, cum dicit, esse causatum a maiori extremitate, intelligat, quod data maiori extremitate, datur necessario & medius terminus, propterea quod est eius causa, tunc in huiusmodi demonstratione non poterit esse causa, ut maior insit minori, nisi forte dentur in ea duo genera causarum, quorum altero dato, datur & alterum.

sic

ABRAM

et ideo medius terminus esset causa maioris.

Si autem intendat maiorem terminum esse causam essendi medium, hoc est prater quod ipsum esse sequatur ab esse ipsius medij. & medius sit causa inessendi maiorem minori, non causa essendi maiorem sibi se, hoc satis inuenitur. prout est sermo dicentis, homo est animal, et animal est corpus. talis vero est causa per accidens, hominem enim esse animal, non est causa prima essentialis ipsum essendi corpus, quoniam non dicimus, quod homo inquantum homo, sit animal, tanto minus quod sit corpus: quod infra latius demonstrabitur.

Cum autem notificasset, quod oporteat connecti illis esse causam & priores & notiores, tulit in medium causam inferentem singulas harum conditionum, & dixit: causam quidem, quia qui rem intendit scire vera scientia, illam nititur scire per eius causam.

Est enim haec scientia secundum comparationem perfectissima scientiarum ob duas notas res.

Quartum

DYRANA

et secundum hoc erit medius terminus causa maioris.

Quod si velit, ut maior sit causa, ut medius existat simpliciter, hoc est, ut sequatur ex eo, quod sit, ut medius esset sit, & erit et medius causa, ut maior insit minori, non autem causa, ut maior sit tantum. hoc autem inuenitur in sermone dicente, homo animal, & animal corpus. sed exemplum hoc, est causa per accidens, quoniam hoc non est causa prima per se, ut homo sit corpus, quia est animal: quoniam non est homo, secundum quod homo, animal, nec etiam ut sit corpus: sed res declarabitur declaratione multa in sequentibus.

Cum vero declarauit, quod oportet ut congregentur in ipsis, ut sint causa, & priores & notiores, adduxit causam, quomodo sequatur unaquaeque istarum conditionum, & dixit: causa quidem, quoniam qui sollicitus est, ut sciat scientia vera, sciet, utique per causam suam.

Haec autem scientia est per existimationem perfectam scientiae propter duas res declaratas:

quartum

MANTINVS

sic enim medius terminus erit causa maioris.

Si vero intelligat, quod terminus maior sit causa simpliciter, ut medius terminus reperiatur, videlicet, ut dato medio, de necessario & maior, sitque medius terminus causa, ut maior insit minori, non causa ut ipsa maior, reperiatur, tunc multa talia reperientur ut cum dicimus, homo est animal, & animal est corpus. sed in hominis exemplo, est causa per accidens, quoniam primaria causa per se, ob quam homo est corpus, non est propterea quod sit animal. nam homo ut homo non est animal, tamen abest ut sit corpus. sed hoc exacte exponetur in sequentibus.

Et postquam notum fecit, oportere in ipsis praemissis illas conditiones reperiri, ac simul conuenire, nepe ut sint causa, & priores, ac notiores, nunc reddit causam, cur oporteat omnes has conditiones in eis inueniri, & inquit: causam quidem, quoniam tunc vere arbitramur scire, cum causam rei cognoscimus.

Arbitramur autem huiusmodi scientiam esse perfectam duabus evidentissimis rationibus.

E iij prima

Posteriorum

ABRAM

Quasi una est, quia scia
D illius, qui scit rem per eam
eam, est tutior quam illius,
qui eam scit per inditum.
Altera autem est, quia haec
species demonstrationis est de il
lis demonstrationibus, quae potest
ita contineri ipsum quae
situm quod sit, quae est defi
nitio ipsa, quae naturaliter
desideratur, & ob ipsam
appetitur scia causarum.

Deinde dixit: priores
autem, quia sunt causae: id
est priores secundum esse. cau
sa enim secundum esse praece
dit ipsum causatum.
Deinde dixit: & notio
res secundum duas praenotio
nis species, videlicet pri
mo quid significet, &
secundo, quod, scilicet sint, hoc
est veraces, id est prae
missas esse notiores con
clusionem sit, quia oportet
ipsas esse notiores
duplex, hoc est quod sint
notiores pro eo quod
significant sua nomi
na, & quod inveniuntur.

DYRNA

Quarum una est, quam
qui scit aliquid per eam,
habet scientiam magis fidam
quam illa, qui scit, quod est per si
gnum. secunda vero, quam
haec species demonstrationis est ex
speciebus, quae comprehendunt
in potentia quod situm quod est,
quod est definitio: & hoc est,
quod tacet in ipso secundum
naturam, & quod per ipsam
tacet, est cognitio carum.

Deinde dixit: quod autem
sint priores est, quia
sunt causa. sensus est,
priores secundum existentiam,
quoniam causa est prior
secundum existentiam causato.
Deinde dixit: & quod sunt
notiores, & hoc secun
dum duas species, unam,
ut sciat, quod significat,
alteram, quod sunt, hoc est
verae. sensus est, si au
tem sunt propositiones
notiores, sequitur
etiam, ut sint magis no
tae in eo, quod signifi
cat super ipsis nomen
suum, & quod sint existentes.

MANTINVS

Prima est, quia qui scit
aliquid esse per suam eam,
homini quidem scia tutior
est, quam si illud esse, sciat per
effectum, seu per signum. Se
cunda ratio est, quia hoc genus
demonstrationis continet in se
vi ipsum quae situm, per
quod quod est, quod est defi
nitio ipsa, quam utique non
desideramus, & ei gratia
desideratur scia causarum.

Mox subiungens di
cit: Sunt autem priores, quia
sunt causae: id est sunt
priores secundum esse. quia causa
est prior quo ad esse ip
so causato. D. d. Notio
res vero duplex, primo
quidem, ut sciat quid si
gnificet, secundo quod
ipsae sint, scilicet verae. hoc est,
duplex quidem est neces
sarium ipsas praemissas
esse notiores conclusionem
ne: nempe ut sint no
tiores quo ad id, quod
per eorum nomina signifi
catur, & ut praeterea re
periantur & sint.

T. 3. pars

32 *Priora vero sunt, & notiora bisariam, non enim idem prius na
tura ad nos prius, neque notius & nobis notius. Dico autem ad nos
quidem priora, & notiora, quae sunt propinquiora sensui: simpli
ter autem priora, & notiora, quae longius. Sunt autem longissime
quidem ipsa maxime vniuersalia, proxime vero ipsa singularia: &
opponuntur haec sibi inuicem.*

Contradictio Tomitani.

32 *Distinguens Arist. ea verba priora & notiora asserere videtur, res maxime vni
uersales natura priores esse, & notiores, nobis autem posteriores & ignotiores. Con
tra quae singularia sunt & sensibus proxima. Oppositum vide 1. Phy. tex. 4. ubi vult
ab vniuersalibus in disciplinis esse procedendum veluti a notioribus. Sed vide sol. Tom.*

Prius

Dixit

Quod

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

T.c. 12. Prius autē & noti⁹
dī duplī. Signatum
enim dicēdi rē esse
pōrē apud nos, & si
gnificatū essendi rē
priorē apd naturā,
non sunt vnū idē si-
gnatū. notiores. n.
& priores apd nos,
sunt res sensatę, pō-
res autē & notiores
apd naturā, sūt res,
q̄ sūt a sēsu remotę.
res āt remotę sūt ip-
sę res vles, nobis āt
ppiores sūt pticula-
res et ppę: hę āt duę
mutuo repugnant.

Dixit Arist. Prius
autē et notius dicitur
fm duas species. Et
hoc, qm̄ res, quę est
prior apud nos, &
res prior apud natu-
rā, sunt diuersę p se.
qm̄ priora & notio-
ra apud nos, sūt sen-
sibilia, priora vero
& notiora apud na-
turā, sunt lōginqua
a sensu, quę aut sunt
lōginqua, sunt vlia,
ppinqua vero sunt
particularia, & ap-
propriata, & ambo
hęc sunt opposita.

T.c. 12. Quod autē notius,
bisariam dicit. Nā
notius apud nos, &
apud naturam, non
idem sunt. Notiora
itaq; ac pōra apud
nos, sunt ipsa singu-
laria sēsibilia, apud
naturam vero, no-
tiora dicuntur, quę
maxime a sensibus
distant, maxime au-
tem distāt ipsa vni-
uersalia, ppinquo-
ra nobis vero singu-
laria. ambo autem
hęc diuersa sunt.

Cō. 12. Cūm conditionis de-
monstrationis sim-
pliciter, de qua est ser-
mo, quę est demonstra-
tio largiens causam,
& esse, sit q̄ pmissa,
cum hoc q̄ est notior
apud nos ipsa conclu-
sione, sit etiam notior
apud naturam: (illę
enim sunt causę, cau-
sę autem sunt notio-
res apud naturā quā
ipsa cōposita:) ince-
pit referre notius dici
duobus modis.

Quoniam ex condi-
tionibus demonstra-
tionis simpliciter, de
qua loquutus fuit, quę
est demonstratio cau-
sę & existentię, est vt
sit propositio in ipsa,
cum hoc, q̄ est notior
apud nos, notior sit
apud naturā: (qm̄ ip-
sę sunt causę, & cau-
sę sunt notiores apud
naturam, quā com-
posita:) cepit comme-
morare, q̄ prius in co-
gnitione dicitur duo-
bus modis.

Cō. 12. Cū inter cēteras alias
cōdōnes, quas obtine-
re debet ipsa demon-
stratio simplī, de qua
nūc fit sermo: & est ea
demō, quę dī demon-
stratio causę & eē, seu
demō pp quid, et q̄,
hęc vna sit, nempe vt
eius pmissę sint apud
nos notiores cōdōne,
ū debent adhuc eē no-
tiores quoq; apud na-
turā, q̄ sunt cāz & ip-
sę cāz sunt vtiq; notio-
res apud nām, q̄ sint
res cōpositę: id incēpit
id exponere ipse Arist.
dicens, q̄ id, quod dī
esse notius, bisariā dē.
Nempe & apud na-
turā, vel apud nos no-
tius. Notiora itaque
E iij apud

Quorū vnus est no-
tioris apd nos, & alter
notioris apud naturā.
notiores aut apd nos
sunt

Quorū vnus est, no-
tius esse apud nos, al-
ter vero, noti⁹ eē apd
naturā. notiora apud
nos

Posteriorum

ABRAM

D sunt res sensatę signatę, notiores vero apud naturā sunt res remotiores à sensu, quę sunt causę rerū sensatarū: hoc ē, res cōmunes rebus pluribus q̄ vni.

39 Et non intendit hīc comparare sensatū intellecto qđ eorum sit notius: sensata enim non sunt penitus nota apud naturam. Ac

E iterum, quia sensatum non est notus apud nos ipso conceptu intellecto: hoc est dictu, quā prima intelligibilia. sed intendit hīc cōparare inter intellecta, ppiora rebus sensatis, & remotiora ab illis: ac si dixisset, conceptus intellectus de rebus ppiorib⁹ sensatis, prout sunt conceptus intellect⁹ cōpositorū,

I & suę descriptiones, q̄ sunt hmōi, sunt notiores apud nos conceptibus intellectus de rebus remotiorib⁹, videlicet qui intelliguntur de ipsis causis, et causarum causis.

Apud naturā v̄o res est cōtra, hoc ē dictu: qđ res remotiores à sensu sunt notiores apud nos ipsis ppioribus, & dixit:

BVRANA

uos sunt sensibilia designata, notiora autem apud naturā sunt longinqua à sensu, & hæc sunt causę rerum sensibiliū, hoc est rerū cōmuniū plurib⁹, q̄ vni.

Et non est intentio hīc, vt ratiocinetur, an intellectum & sensatum, vtrumuis eorum sit notius. quoniam sensatio absque cognitione apud naturam est vniuersalis: & ē, quoniam non est sensibile notius apud nos, q̄ intelligibile: & volo dicere intelligibilia prima. sed vult ratiocinari in hoc, an intelligibiliapropinqua ex rebus sensibilibus, & longinqua: ac si dixisset, & intellectio rerū propin quarum ex sensibilibus, quemadmodū intelligibile cōpositum, & descriptiones existentium, sunt notiores apud nos, q̄ intellectio rerum longin quarum, & hæc sunt intellectiones causarum, & causę causarū.

Sed apud naturā res se habet in contrariū, hoc est, qđ longinqua à sensu sunt notiora apud nos q̄ ppinqua. Dixit

MANTINVS

apud nos sunt ipsa sensibilia singularia, apđ nām vero notiora dicunt ea, q̄ à sensib⁹ distāt, & sunt quidē ipę causę rerū sensibiliū. hoc est, rerū, quę pluribus communicāt.

Nec vult hic Aristoteles cōparare ipsum sensibile ipsi intelligibili, videlicet vt sciam⁹, qđ nā eorū sit notius: qm̄ ipsa sensibilia sūt penitus ignota apud naturam. Neq; p̄terea ipsa sensibilia sūt notiora nobis ipsis intelligibilib⁹, hoc est ipsis primis notionib⁹. sed vult hic facere cōparationē inter ipsa intelligibilia, q̄ sunt ppinqua reb⁹ sensibilibus, & q̄ sunt ab eis remota. ac si dicat, qđ intelligibilia rerū, q̄ sūt ppinque ipsis sensibilib⁹, vt sunt ipsa intelligibilia rerū cōpositorū, ac descriptiones entium, sunt vtiq; nobis notiora, q̄ sint ipsa intelligibilia rerū remotarū, q̄ s. sunt intelligibilia ipsarum causarū, & causarum causarum.

Verū contrario mō se habet res apud naturā: nēpe, qđ ea, q̄ sūt remotiora à sensibus, sunt nature notiora q̄ ea, q̄ sunt eis ppinqua. D d.

ABRAM

dixit: Res autē remotae sunt ipsae res vniuersales, nobis autē ppiores sūt particulares & proprie, hē at dūc mū tuo repugnant. & nō intendit, q̄ particulares sint notiores apud sensum quā ipsum vniuersale, quia sensus non concipit vñe.

Et non intendit, q̄ vniuersale etiā sit notius apud naturam q̄ minus vniuersale: sed hoc est, qd̄ significat, videlicet, q̄ vniuersale sit notius apd̄ nos ipso pprio, prout dixerat in principio Physicarū Auscultationum.

Et perinde intendit p̄ res vniuersales, causas proprias numero cōmuniū pluribus rebus: prout sunt Primum efficiens, & prima materia: hē namque causa: sunt notiores apud naturam q̄ apud nos, res vñ vniuersales, quē sunt multorum, sunt notiores apud nos.

BVRANA

Dixit: Longinqua vero à sensu sunt vñia, propinqua autē ex ipsis sunt particularia & ap ppriata, & ambo hēc sunt opposita. nō vult per hoc, quod particularia sint notiora apud sensum, quā vniuersalia: quoniā sensus non attingit vñe.

Neq; vult et per hoc cōsimiliter, q̄ vniuersale sit notius apud naturā, q̄ minus vniuersale. qm̄ hēc est res nostra, q̄ vniuersale apd̄ nos est notius, quā appropriatum. quemadmodum dixit in principio Auditus.

Atqui voluit per res vniuersales, causas appropriatas fm̄ numero, cōmunes plurib⁹ rebus: quemadmodū Agens Primum & materia prima: quoniā istae causa: sunt notiores apud naturam, q̄ sint apud nos: sed res vniuersales, quae multis insunt, apd̄ nos sūt magis notae.

Contradictio Tomitani.

MANTINVS

D.d. res autē, q̄ sunt à sensu remotae, sunt ipsa vñia: primae vero ei sunt ipsa singularia ac ppria. hēc at duo sūt opposita. & p̄ hoc, nō intelligit, q̄ particularia sint notiora apud sēsū vniuersale. qm̄ ipse sensus nō cognoscit ipsum vniuersale.

Neq; intelligit quoque per hoc, vt ipsum vñe sit notius naturae, q̄ sit min⁹ vniuersale, vt eius moris & naturae est: nēpe, q̄ id, qd̄ ē vñe, ē vñiq; notius q̄ sit puculare, vt i initio Libri Physicorū dixit.

Sed per vñia, intelligit ipsas causas numero proprias, seu particulares, quae pluribus rebus sunt cōes, vt est Primum agens, ac prima materia. nā hē causa: sunt notiores apud naturam q̄ sint apud nos. Sed res vniuersales, quae pluribus insunt, sunt vñique notiores apud nos.

39 Ait Auer. ipsa singularia non comparari debere ipsis vniuersalibus, cū eam ipsarū comparationem nec sensus, nec intellectus agnoscat. Oppositum habetur. 7. Met. s. 10. vbi singularia innuit esse notiora vniuersalibus. Sed vide solutionem Tomitani.

T. c. par. 1.
a. l. idem
autem est

Ex primis autem est, quod ex principijs proprijs: * idem enim dico primum & principium. * Principium autem est demonstrationis propositio immediata: Immediata vero, qua non est alia prior.
Propositio

Posteriorum

D *Propositio autem est, enuntiationis altera particula, vnam de vno.*
L. ^b *Dialectica quidem, quae similiter accipit vtramque: Demonstratiua vero, quae determinatè alteram, quoniam veram. Enuntiatio autem contradictionis vtrius particula. Contradictio vero oppositio, cuius non est medium secundum seipsam. Particula autem contradictionis, quae quidem aliquid de aliquo, Affirmatio, quae vero aliquid ab aliquo, Negatio.*

T.c. 13. **A**BRAM
 Significatū autem illius, quod est eē ex primis, est esse ex principijs proportionatis, cum non differat dicere primum, et dicere principium. primum enim & principium vnam rem significant: & demonstratiōis principium est prēmīssa immediata. Immediata autem prēmīssa est, qua nō est altera prēmīssa prior. Prēmīssa vero est altera oppositorum pars: hoc est enuntiatio vnius de altero. Dialectica vero, i. topica est suppositio alteri⁹ partis cuiusvis duarū cōtradictōriarū, prēmīssa vero demonstratiua est altera partium cōtradictōriarū terminatē, q̄ verax est. Enūtiatio vero ē q̄vis oppositarū p̄s.
 Con-

BVRANA
 Dixit Arist. & dispositio, q̄ sit ex primis, hoc est ex principijs appropriatis. non est autē dīria inter hoc, qđ dicim⁹ primum, & iter hoc, qđ dicimus principium: qm̄ primum & principium significant rē vnā. Principium vero demonstrōis est propō immediata. Propositio autē immediata est, qua nō inuenies ppōnē alterā porē. Propō vero est vna ex partibus enūtiationis, hoc ē iudicij vnū de vno. Dialectica autē, hoc est topica, ē positio vni⁹ partium contradictionis; vtrius iparū fuerit. Sed propō demonstratiua est vna ex partibus contradictionis fm̄ oppositio nē, q̄ est vera. Enuntiatio autē est vtrius pars oppositorum.
 Con-

MANTINVS
 Ex primis autem esse intelligimus, s. ex principijs. Vnū enim & idem significant primum ac principium. Est vero demonstrationis principium immediata propositio. Est autem immediata propositio ea, qua nulla est propositio prior. Propositio vero est altera pars enuntiationis. Dialectica autem, idest Topica est, quae alteram partem contradictionis parit. Propositio vero demonstratiua est illa, quae determinatè est altera pars contradictionis, scilicet vera. Enuntiatio autē est vtrius particula cōtradictionis.
 Con-

T.c. 14

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

Contradictoria autem sunt altera pars oppositionis: hoc est dictu, oppositio, cuius non est medium secundum se.

Contradictio vero est una ex partibus oppositionis, hoc est oppositio, cui non est medium per se.

Contradictoria sunt altera oppositorum pars. Est autem contradictio oppositio, cuius non est medium secundum seipsum.

Cō. 13. Id est, significatū dicendi demonstrationem esse syllogismum compositum ex primis, hoc est, ex præmissis proportionatis. Significatum autem proportionatarū est, quod eis non transcendat genus, de quo tractatur, prout infra videbitur.

Et, cum definiuerit per hoc demonstrationem per esse præmissam immediatam, indiguit definire præmissam simpliciter: & deinde partitur illam in demonstratiuam & topicam, & describit utranque illarum: quia præmissa immediata est species quædam præmissarum demonstratiuarum. est enim quædam præmissa demonstratiua, quæ concludet.

Et, cum usus sit in definitione ipsius præmissæ enuntiatione, et oppositis, oportet et definire quid sit enuntiatio, & quid sint opposita, quod totum est referre, quæ iam præmissa

Sensus est, dispositio autem demonstrationis est, quod sit syllogismus compositus ex primis, hoc est, ex propositionibus proportionatis, & rebus proportionatis, quæ non transcendunt genus considerationis: quemadmodum videbitur postea.

Et posteaquæ definiuit per hoc propositionem demonstrationis, quæ est propositio immediata, opus fuit, ut definiret propositionem simpliciter: deinde diuisit in demonstratiuā & dialecticam: & definiuit utranque ipsarum: quoniam propositio immediata est species propositionū demonstratiuarū, quoniam ex propositione demonstratiuæ est etiam ea, quæ est conclusio.

Et, quoniam ponitur in definitione propositio nis enuntiatio & oppositio, opus fuit consimiliter etiam, ut definiret, quid sit enuntiatio, & quid oppositio: & de hoc toto mentionē fecit

Per id, quod dicit Aristoteles, quod demonstratio est syllogismus compositus ex primis, hoc est ex principiis proportionatis. Intellico per proportionata, ea, quæ non transgrediuntur genus in ea consideratum, ut post hoc ostendetur.

Et, postquæ definiuit hic propositionem ipsius demonstrationis, dum dixit eam esse propositionem immediatā, fuit coactus et definire ipsam propositionem simpliciter: mox diuidet eam in demonstratiuam & dialecticā seu topicam, et utramque earū describet, quoniam propositio immediata est unum genus propositionū demonstratiuarū. dantur enim aliquæ propositiones demonstrationis, quæ sunt conclusio quædam.

Et, cum in definitione ipsius propositionis, seu præmissæ, ipsa enuntiatio atque opposita ipsa includantur, ideo fuit quoque coactus definire quid sit enuntiatio, quidue opposita ipsa: et

Cō. 13.

B

C

Posteriorum

ABRAM

Dmissa sūt. Incepit itaque & definiuit demonstracionis principium dicens, ipsum esse præmissam immediatā.

Deinde notificauit quod sit propositio immediata, & dixit: Quia non est altera præmissa prior, hoc est secundum cognitionem & secundum esse.

Deinde definiuit præmissam simpliciter, & dixit: Præmissa vero est

Eoratio enuntiatiua, hoc est affirmatiua vel negatiua. quæ quidem definitio similis est definitioni datæ in Libro Priorum Analyticorum, ubi ait, illam esse orationem affirmantem aliquid de aliquo, aut negantem aliquid ab aliquo: ubi iam virtualiter dicta est hæc descriptio.

F

Et videtur, quod hæc non sit definitio præmissæ, in quantum est præmissa, sed illius, cui accidit esse præmissa. præmissa enim, in quantum præmissa, dicitur respectu syllogismi.

Deinde definiuit præmissam Topicā, & ait: dialectica vero, id est topica, est suppositio alterius partis cuiusvis duorum

BURANA

cit in memoriā reuocans ea, quæ præcessere: & incepit definire principium demonstrationis, cum dixit, quod est propositio immediata.

Deinde declarauit, quod est propositio immediata, & inquit, quod est ea, quæ non inuenies propositionem aliam priorem, hoc est, in cognitione & existentia. Postea definiuit propositionem simpliciter, & dixit, quod propositio est una ex partibus enuntiationis, hoc est, iudicii unum de uno. sensus est, propositio simpliciter est una ex orationibus indicatiuis, hoc est affirmatio, aut negatio. & hæc definitio est Aristotelis, quæ definiuit ipsam in Libro de Syllogismo: & hoc, quod est oratio, quæ affirmat aliquid de aliquo, aut negat aliquid ab aliquo. & hæc descriptio iam dicta fuit ibi in potentia.

Videtur autem, quod hæc definitio non sit propositionis ex parte, quæ est propositio, sed rei, cui accidit, ut sit propositio, quoniam propositio, secundum quod propositio, dicitur in relatione ad syllogismum.

Deinde definiuit propositionem dialecticā, & inquit: dialectica autem hoc est, topica, est suppositio cuius partium con-

MANTINVS

& totum hoc erit velut recensio eorum, quæ præcessere.

Incepit itaque, definire principium ipsius demonstrationis, dum dicit, ipsum esse propositionem immediatā, quæ, scilicet, nulla alia est prior: hoc est secundum cognosci, & esse. Mox definiuit propositionem absolutā, & simpliciter, & dixit: propositio autem est altera pars enuntiationis. hoc est, in qua enuntiat unum de uno. ac si dicat, ipsa propositio simpliciter est una pars orationis enuntiatiuæ, affirmatiuæ, scilicet, vel negatiuæ. & hæc definitio est similis illi, quæ dedit in Libro Priorum Analyticorum. est. scilicet, oratio affirmans aliquid de aliquo, vel negans aliquid ab aliquo. hæc. scilicet, eadem videtur esse, illi descriptioni, quæ ibi fuit tradita.

Videtur autem, hæc non esse definitionem ipsius propositionis. quatenus est propositio, sed illi rei, cui contingit ut sit propositio. nam propositio, ut propositio, est quædam denominatio dicta in relatione ad ipsum syllogismum. Deinde definiuit propositionem dialecticam dicens: dialectica autem, id est topica, est quæ alteram partem

ABRAM

duorum contradicto-
riorum, id est q̄ quan-
do Topicus supponit
præmissā, accipit à re-
spondente in quantum
capit illam utraq; pars
contradictorij equali-
ter possibilis est capi
ad interrogationē &
supponi pars syllogisti-
ca. Instituens autē de-
monstrationem nō est
eius moris, quod sup-
ponat utramvis partē
contradictorij partem
syllogismi demonstra-
tīui, sed supponit vera-
cē partē contradictorij.

Ideo accepit hoc, ut
dīam p̄missā demon-
stratiuā & topicā, & di-
xit: Quod præmissa to-
pica sit alterutra pars
contradictorij. cuius
causa est, q̄ nostra sup-
positio sit secundum
quod acceperimus. Et
dixit: Quod præmissa
demonstratiua sit illa,
quæ sit altera pars con-
tradictorij. & intendit
hic p̄ contradictoriū, cō-
traria, non id cōtradi-
ctoriū, qd̄ est propriē.

Verūtn̄ dixit: Præmis-
sam topicā esse suppo-
sitionē alteri⁹ cuiusvis
partis duorū cōtradicto-
riorū, hoc est receptio-
nē alterutrius partis cō-
tradictorij, q̄a p̄missa
est,

DURANA

cōtradictionis utrauis
fuerit. sensus est, quo-
niam Dialecticus po-
nit propositionē, quæ
admittitur à respon-
dente, ex parte, qua su-
scipit ipsam, poterit
utrauis pars contradi-
ctionis æqualiter ad-
mitti per interrogatio-
nem & poni pars syllo-
gistica. Sed demon-
strator non habet viā,
ut ponat utrālibet par-
tem cōtradictionis par-
tem syllogismi in de-
monstratione, sed po-
net ex partibus contra-
dictionis eā, q̄ vera est,

Et hoc accepit ad di-
stinguendam proposi-
tionem demonstrati-
uam à dialectica, & di-
xit, q̄ propositio diale-
ctica est ea, quæ sit fm̄
vnam partium cōtra-
dictionis. Et causa, ut
ponamus hoc, est p̄
admissionem, & dixit:
q̄ propō demonstrati-
ua est vna ex partib-
cōtradictionis. & vult
p̄ contradictionē hoc
in loco cōtraria, nō at
cōtradictionē propriē.

Dixit autē, q̄ proposi-
tio dialectica ē positio
vnius partium cōtradi-
ctionis, hoc est admis-
sio vnius partium con-
tradictionis: qm̄ pro-
positio est, quæ ponit
pars

MANTINVS

tē contradictorij ponit A
utrauis earū sit. intelli-
git, s. q̄ Dialecticus, cū
ponit p̄positionē, quā
r̄ndens admittit, ea q̄-
dē rōne, qua ipsam ad-
mittit, pōt eē illa utra-
trauis daurū partiū cō-
dictorij: hoc est, q̄ ip-
se Dialecticus pōt eam
indifferenter admitte-
re in ipso problemate,
& eam tanq̄ partē syl-
logismi ponere: Sed
qui demōne utit, non B
est suū officiū ponere
utrāvis partium con-
tradictorij cōtigerit p̄
parte syl̄i demonstra-
tīui, sed tm̄ veram par-
tē contradictorij sumit.

Et p̄ hoc differt p̄pō
demonstratiua à Diale-
ctica, & ideo dixit: Dia-
lectica q̄dē p̄pō est, q̄
sistit accipit utrāvis par-
tem contradictorij. &
huius rei cā est, q̄a ita
ponit ut admittit. D. d. C
q̄ p̄pō demonstratiua
est illa, q̄ determinatē
est altera pars cōtradi-
ctorij, s. v. a. & p̄ cōtra-
dictoriū, intelligit hic
ipsa cōtraria, non ipsū
p̄prie contradictoriū.

Dixit autē, p̄pōnē diale-
cticā eē illā, i q̄ ponit,
seu supponit altera par-
tīū contradictorij, hoc
ē, i q̄ admittit altera p̄
cōtradictorij, p̄p̄ea q̄a
ipsa p̄pō est q̄ ponit, ut
Et

Posteriorum I

ABRAM

Dest, q̄ supponit. ps sylfi: idest, q̄ posita fuerit, & hæc est eius descriptio inquātum est p̄missa. ac si dixisset, q̄ p̄missa topica sit suppo alteru trius partis contradi- ctorij, ex quo illa po- nitur pars syllogismi.

Deinde definiuit enū- tiationē, & dixit: Enū- tiatio vero est q̄uis op- positorū pars Vbi con- uenit te scire, q̄ enūtia- tio, & p̄missa, & q̄sitū sint eadem subiecto, di- stincta fm cōsideratio- nem. Enūtiatio enim, dū sumit inquantū est verax, aut mēdax, vo- cat̄ enuntiatio: dū aut̄ capit, p̄putē pars sylfi, nūcupat̄ p̄missa: & q̄n accipit prout ignorat̄, appellat̄ quēsitū. Arist. at̄, ex quo descripsit hic p̄missā p̄ dinume- rationē suarū sp̄erum, (dixit. n. illā esse alterā p̄tē enūtiatiōis. i. nega- tiuā aut affirmatiuā) descripsit etiam enun- tiationem per distri- butionem suarum spe- cierum, & dixit: Enun- tiatio vero est quāuis oppositorum pars. Ve- runtamen totum hoc tulit vt interrogatum pro veritatis notione, nō vt definitiones, aut descriptiones.

Et

BVRANA

pars syllogismi, hoc ē. descriptio hæc, est ex parte, qua est propo- sitio. ac si dixisset, q̄ p- positio dialectica ē po- sitio vtriusuis partium contradictionis, vt po- natur pars syllogismi.

Deinde definiuit ofo- nē indicatiuā, cū dixit: enūtiatio aut̄ ē vtrauis partiū oppōnis. Scitu- at̄ dignū, q̄ enūtiatio, & p̄pō, & quēsitū vnū sunt subiecto, differūt aut̄ oōne. & hoc, qm̄ oō indicatiua, cū acci- pit ex pte, qua signat̄ verū & fallum, vocat̄ oō indicatiua: cū ve- ro accipit ex pte, qua ē ps sylfi, vocat̄ p̄pō: cū aut̄ accipit ex pte, qua est intellectū, vocat̄ quē- sitū. Sed Arist. cū de- scripsit p̄pōnē p̄ diui- sionē in sp̄es suas, & di- xit, vna ex partib⁹ ora- tiōis indicatiuæ, hoc ē, affirmatio aut negatio, descripsit cōsimili- ter etiam orationem indicatiuam per spe- tiem suā, & ait: enun- tiatio autem est vtra- uis partium oppositio- nis. sed hoc totum ad- duxit ad inquirendam scientiam, non autem, quia in veritate sint de- finitiones, aut descri- ptiones.

Dixit

MANTINVS

sit pars syllogismi, & hæc est eius descriptio quatenus est propo- sitio. ac si dicat, propo- sitionē dialecticam esse positionē alterius par- tis contradictorij vtra- vis illa fuerit vt propo- nat̄ vt pars syllogismi.

Deinde definiuit pro- pōnem enunciativā di- cens: Enūciatio aut̄ est vtrauis particula con- tradictionū, seu oppo- sitionū. Scire autē de- bes, q̄ enunciatio, ac p̄pō, atq; quēsitū sunt idem subiecto, diuersa tñ rōne. nā oratio enū- ciatiua, cū sumit̄ qua- tenus est vera vel falsa, dicitur enunciatio: cū vero, sumitur p̄put est pars syllogismi, voca- tur propositio, vel pre- missa: at, si capiatur ea rōne, qua est ignota, tūc quēsitū appellatur. At, cū ip̄e Arist. descri- pserit hic ipsā p̄pōnē, di- uidēdo eā in suas sp̄es, dū dicit eā ēē alterā p- ticulā enūtiatiōis, s. ne- gatiuē v̄ affirmatiuā, iō descripsit quoq; ip- sā enuntiationē p̄ suas sp̄es dicens: Enūciatio at̄ ē vtrauis p̄ticula cō- tradictiōis. Hęc at̄ oīa ip̄e assert̄ p̄ inuestiga- tiōē ipsius sc̄iæ. Sed re- vera, hęc nō sūt defini- tiōes, neq; descriptiōes.

Dixit

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

Et dū dixit i definitio-
ne cōtradictōrij: hoc ē
oppositio, cuius nō est
medium: verisimile
est ita illud definiti-
se, quia hoc descriptio
continet contradicto-
rium & contrarium;
pro quo posuit hic no-
mē cōtradictōrij, hoc
est, quia sicut non est
mediū inter duo cō-
tradictoria propriē di-
cta, sic non est mediū
inter duo contraria.

Dixit at in definitiōe
cōtradictionis, hoc est,
oppositionis, q̄ illi nō
est medium: intelli-
git, q̄ definitio sua est
talis, s̄m q̄ hęc descri-
ptio cōprehendit con-
tradictionem & con-
trarietatem. & hoc,
quoniam nomen con-
tradictionis dicitur de
ipsa. hoc est, quemad-
modum non est me-
dium inter duo con-
tradictoria ppria, ita
non est medium inter
duo contraria.

Dixit præterea in de-
finitione ipsius cōtra-
dictōrij, q̄ est opposi-
tio, cuius non est me-
dium s̄m seipsum. vi-
det aut cū, ideo ita de-
finisse ipsum, q̄ i hac
descriptione includit
cōtradictōrij & con-
trarium, de quo nomē
cōtradictōrij dē, hoc
est, quia quēadmodū
inter duo contradicto-
ria ppriē dicta nō dat
mediū, ita nō dat me-
diū iter duo cōtraria.

Secernit at ipsum cō-
tradictōrij: quia diju-
dicat veritatē & falsita-
tē i singulis materiē.
Cōtraria vero dijudi-
cāt veritatē & falsitatē
s̄n materia necessaria.
Dico at cōtraria pecu-
liaria demonstratiōi,
q̄a demō fit i materia
necessaria, cōtradictō-
rium autē propriū est
Topicē, quia topica cō-
sideratio continet om-
nes materias.

Sed propriū est cōn-
tradictiōis, vt diuidat
verū & falsum in om-
ni materia: contraria
autem diuidunt vtiq;
verū & falsum in ma-
teria necessaria: vnde
et cōtraria approprian-
tur demonstratiōi, q̄m demonstratio est
in materia necessaria,
sed cōtradictiō appro-
priatur Dialecticē: q̄m
Dialectica comprehē-
dit omnē materiam.

Proprium tñ contrā-
dictōrij ē, diuidere ve-
rum à falso in oī mate-
ria, cōtraria vero diui-
dūt verū à falso in ma-
teria necessaria. De-
mōni aut ppria sunt
ipsa cōtraria, quia de-
mō fit ex materia ne-
cessaria. propriū vero
Dialecticē ē ipsum cō-
tradictōrij, q̄a Diale-
ctica tractatio oēs am-
plectitur materias.

T. 5. pars

*Immediati vero principij Syllogistici, positionem quidem dico, quam non est monstrare, neq; necesse habere docendum quippiam: quam autem necesse est habere docendum quippiam, dignitatem: sunt enim quadam talia, t̄ hoc enim maxime in talibus consuevi-
mus nomen dicere. Positionis vero, quæ quidem accipit vtranlibet particularium enuntiationis, vt dico esse aliquid, aut non esse ali-
quid, Suppositio: quæ vero sine hoc, Definitio: definitio enim positio*

** Aliquel.
eod. et an-
tiq. addūt
hec verba:
q̄ e domo
discis pro-
mut secū-
dam vnā
quāq; sciē-
tiā. et ita
vñr legere
Themist.
quidem & lo. Grk.*

Posteriorum

quidem est: ponit enim Arithmeticus unitatem indivisibile esse secundum quantum, suppositio autem non est: nam quid est unitas, & esse unitatem, non idem.

Contradictio Tomitani.

40 *Distinguens Aristoteles positionem à definitione, ait positionem dividi secundum quantitatem, & in affirmativam, ac negativam, definitionem autem minime in hac dividi. non enim definitio, affirmativa, aut negativa est, nec universalis, vel particularis. Oppositum habetur. 1. Post. tex. 21. Et q. Post. tex. 2. ubi scribitur hac regula, definitio semper est universalis et affirmativa. Sed vide solutionem Tomitani.*

ABRAM

T. c. 14 **Demonstrationis** principium, quod est præmissa immediata, est aut illa, cui non est iter, quo possit demonstrari, neque innata est intellectui discipuli, quæ proloquium & positio dicitur: aut quæ innata est intellectui addiscentis, & nuncupatur scientia nota, id est dignitas. Positio itaque partitur: quia aut capitur in quatuor est alterutra pars contradictionariarum, siue affirmativa, siue negativa, & vocatur subiectio: quæ autem est præter hanc ipsam, est definitio. Definitio enim est positio quædam. Prout est definitio unitatis, quam Arithmeticus ponit inter principia suæ sciæ: & illa est, quæ
nō

BVRANA

Dixit Arist. Principium autem demonstrationis, quod est, propositio immediata, si fuerit illud, ad quod nō est via demonstrationis, & nō fuerit consimiliter à creatione intellectui discipuli, vocabitur hoc radix posita & positio: si vero fuerit à creatione in intellectu discipuli, vocabitur scientia scita. Et positio distinguitur, quoniam quæ ex ipsa accipitur secundum quod est pars contradictionis, utraque earum sit, aut affirmatio, aut negatio, vocabitur radix posita: quod autem exit ab hoc, est definitio: quoniam definitio nō est positio, quemadmodum definitio unitatis, quam ponit Arithmeticus in principijs sciæ suæ: &
est

MANTINVS

Inquit Aristot. Et T. c. 14 principium demonstrationis, quod est propositio immediata, si fuerit ex his, quæ nō possunt demonstrari, neque est necessarium ut in intellectu ipsius discipuli, quod discendum est, naturaliter existat, tunc vocatur petitio, et radix posita, seu prænotio. si vero illud ita se habuerit, quod intellectus discipuli ipsum obtineat naturaliter, vocatur scientia nota, seu dignitas. Positio autem dividitur primo in eam, quæ accipit utralibet particularium enuntiationis, siue affirmativam siue negativam, quæ vere vocatur radix posita: quæ vero est sine hoc, est utique ipsa definitio. Est enim definitio quodammodo positio. Ponit enim Arithmeticus unitatis definitionem in
ter

ABRAM

nō diuidit̃ fm quā-
ritatē. Definitio aut̃
& subiectio nō sunt
vna eadē res: signa-
tū .n. illius, qđ ē qđ
sit vnitas, et signatū
qđ vnitas sit, non est
vnū idē signatum.

Cō. 14. Dixit: demonstratio
nis principium, quod
est p̃missa imme-
diata, est aut illa, cu-
ius non est iter, quo
possit demonstrari, ne
que innata est intel-
lectui discipuli, quæ
proloquium & positi-
o dicitur:] id est ne-
que innata est discipu-
lo eius acceptio, aut
ob modicum exerci-
tium, aut ob naturę de-
fectum, vocatur prolo-
quium & positio, quia
non est iter ad eius de-
monstrationem. ac si
dixisset: demonstra-
tionis principium, quod
est p̃missa imme-
diata, aut est illa, quæ
cum hoc, quod non
sit iter ad eius demon-
strationem, accidit ei,
quod non sit discipu-
lo innata, vt ipsam per
se ipsam cognoscat: &
illa vocat̃ proloquium
& positio: hoc est, quia
ponit discipulum po-
sitiōe qua quiescat ei⁹
intellectus, & occur-
rat ei illius assertio.

Et

BVRANA

est illud, quod non
diuiditur fm quan-
tatem. Nō sunt au-
tem vnum definitio
& radix posita: &
hoc, qm̃ quid ē vni-
tas, et esse vnitatem,
non sunt vnum.

Dixit: Principium aut̃
demonstrationis, quod
est p̃pō immediata, si
fuerit illud, ad qđ nō
est via demonstratio-
nis, & non fuerit consi-
militer à creatione in
intellectu discipuli, vo-
cabitur radix posita &
positio. sensus est, qđ si
fuerit illud, quod non
inest discipulo à crea-
tione, & admissio ipsi⁹
non est multum cōsue-
ta, aut deficit à creatio-
ne ipsius, vocabitur ra-
dix posita, qm̃ non est
via ad ipsam demon-
strandā. ac si dixisset,
principium autem de-
monstrationis, quod ē
p̃positio immediata, si
fuerit illud, cui acci-
dit cum hoc, qđ ad ip-
sum demonstrandum
non est via, vt nō inest
discipulo à creatione,
qđ possit ipsum cogno-
scere per se, vocabitur
hoc radix posita: hoc
est, quam pones disci-
pulo positionem, quo-
vq; intellectu suo app-
henderit, qđ est vera.

quod

MANTINVS

ter initia sue sciæ, cū
dicat eā esse indiuisi-
bilē fm ipm̃ quātū.
Neq; ipsa definitio
& radix posita sunt
idē. nā qđ sit vnitas
dicere, & qđ vnitas
sit, non idem est.

Dicit: Et principium **Cō. 14.**
demonis, qđ est p̃posi-
tio immediata, si fue-
rit ex his, quæ non pnt
demonstrari, neq; est ne-
cessariū, vt in intellectu
ipsius discipuli, qđ discē-
dus est, naturaliter ex-
istat, tūc vocat̃ positio
et radix posita. seu p̃-
notio, hoc est, si ipse di-
scipulus nō fuerit ido-
neus naturaliter illud
recipe, siue ob paucā
eius exercitationē, aut
aliquē defectum à sua
creatione sibi contra-
ctū, tūc illud vocat̃ ra-
dix posita, & positio,
seu p̃notio, cū demon-
strari nequeat. ac si di-
xerit, principium aut̃
demonis, quod ē ipsa
p̃pō immediata, si ita
se habuerit, vt cū hoc,
qđ nō possit demonstra-
ri, contingat adhuc vt
ipse discipulus non sit
habilis eā p se scire, tūc
vocat̃ radix posita, id ē
qđ talē imponit in disci-
pulo positionē, vt red-
dat ei⁹ intellectū aptū
assequi certitudinem.

Logica F At

Posteriorum

ABRAM

D Et quæ talis est ad demonstrationem non est iter, & est innata ad discipulo vocatur scientia nota, id est dignitas.

Et potest esse q, quando dixit, (cuius non est iter quo possit demonstrari, neq; innata est discipulo) intenderit de principio, quod accipit quædam ars ab alia arte. non est enim iter, quo illa queat demonstrari in illa arte, neq; etiam est innata discipulo. Et dū dixit, aut quæ innata est intellectui addiscentis, id est & principium, quod non potest demonstrari in hac arte, neque in alia. Illa itaq; quæ innata est addiscenti, vocatur scientia nota, id est dignitas.

Et secundum hoc expedit sic intelligere ei dicta, scilicet aut cuius non est quo possit demonstrari ob ambas res simul, ac si dixisset, quæ non potest demonstrari, neque etiam est addiscenti innata: & est, quæ non potest demonstrari in illa, nec in alia arte, & illa vocatur subiectio:

aut

BVRANA

Quod vero non potest demonstrari à principio creationis discipuli, vocabitur scientia scita.

Ocultauit aut, quid vellet, cū dixit, quod non potest demonstrari. Et non est cōsimiliter etiā à creatione discipuli principium, quod admittat ars aliqua, ppter ea q non potest demonstrari in ea arte, & non est etiam cōsimiliter à creatione discipuli. quod vero dixit: & illud, quod ē à creatione in intellectu discipuli. hoc est, & illud, quod à principio non potest demonstrari, neq; in hac arte, neq; in alijs, quod inest discipulo à creatione, hoc est, quod vocatur scientia scita.

Et fm hoc oportet, vt intelligat, quod dixit: quod non potest demonstrari fm duas res simul. ac si diceret: illud, quod non potest demonstrari, & non est cōsistit et in discipulo à creatione: & hoc est, quod non potest demonstrari in ea arte, sed fortasse potest in alia, hoc ē, illud qd vocatur radix posita:

si

MANTINVS

At si illud principium ita se habuerit, vt demonstrari nequeat, sed ipse discipulus ex suo ortu est idoneus ad illud, tunc vocatur Axioma & dignitas, quam Arabes scientiam notā appellant.

Sed forte Aristo. p id qd dicit, si illud ita fuerit, vt nequeat demonstrari, neq; intellectus discipuli ipsū capescere valeat, vel oporteat, intelligat illud principium, qd aliqua ars recipit qd quidem non potest in ea arte demonstrari, neq; nā ipse discipulus illud obtineat. Et cū postea dicit: Si vero illud ita se habuerit, vt intellectus discipuli ipsum obtineat nātr, intelligat si illud principium ita se habuerit, vt non possit demonstrari nec in hac arte, neq; in alia, sed discipulus ipsum nā obtineat, tūc vocatur dignitas. Et sic cū dicit, si illud aut ita se habeat vt non possit demonstrari, intelligendum erit pro utroq; signato simul: ac si dicat, si illud ita se habuerit, vt non possit demonstrari, neq; in intellectu discipuli naturaliter existat, neq; in illa arte, neq; in alia demonstrari possit, tūc illud vocatur positio:

sed

ABRAM

ant quæ nō pōt demon-
strari, & ē innata addi-
scēti: & est illa, quæ nō
pōt demonstrari sim-
pliciter, nec in illa ar-
te, neque in alia: & illa
vocat scientia nota, &
hæc expō est magis ve-
risimilis q̄ prima.

Et, cū notificasset
partes positionis, quæ
vniuersaliter sit reco-
ptione proloquij per
se noti, incepit diui-
dere positionē, inquan-
tum continet scientiā,
id est assertionē & con-
ceptionem. Et dixit:
(Positio itaq; partit)
vsque ibi & vocatur
subiectio.

Id est, positio parti-
tur vno modo in eam,
qua accipitur alteru-
tra pars cōtradietōrij,
siue sit affirmatiuum,
siue negatiuum, quæ
vere positio dicitur, &
id est quod significat
dum dicit: & vocatur
subiectio, id est verē.
Deinde dixit: Quæ au-
tem est præter hanc ip-
sam, est definitio. defi-
nitio enim est posi-
tio quardam.

Id est, secunda vero
pars, q̄ p̄ posterius vo-
cat positio, ē ip̄a defiō.
Defiō enī n̄ amplectit
aliquid

BVRANA

si vero non possit de-
mīari, & insit discipu-
lo à creatiōe, ad quod
demīandū non est via
simp̄l̄r, non in ea arte,
neq; ī alijs, hoc est, qđ
vocat scientia scita: &
hæc expō est multo cō-
uenientior priore.

Postea v̄o quā de-
clarauit partes positio-
nis: quas vniuersaliter
suscipit radix scita per
se, incepit distingue-
re positionē ex modo
& vniuersalitate scien-
tiæ, hoc est, veritatis &
formationis, & inquit:
positio autem diuidi-
tur, vsquequo dicit, &
vocatur radix posita.

Sensus est, & positio
distinguitur vno mo-
do in id, quod admit-
tit alteram partem cō-
tradietōis vtriusque fue-
rit, siue affirmatio, si-
ue negatio: & hoc est,
qđ vocabis positionē.
& hoc ē, quod signat,
cū dicit, & vocat radix
posita, intelligit finē ve-
ritatē. Deinde dixit: qđ
autē est extra hoc, est
definitio: nam defini-
tio est spēs positionis.

Sēsus ē, atqui spēs se-
cunda, q̄ vocat positio
fm̄ posterius, ē defiō.
Qm̄ defiō nō copulat,
q̄

MANTINVS

sed, si illud ita se habue-
rit vt demonstrari ne-
queat, sed in intellectu
discipuli nā existat &
est illud, quod nō pōt
simp̄l̄r, seu absolute de-
mīari, illud vocat di-
gnitas, & hæc expō v̄
magis euidēs q̄ prior.

Et, postq̄ notificauit
partes ipsius pōnis, quæ
quidē vlt̄ cōtinet radi-
cem p̄ se notā, incepit
diuidere ipsam positio-
nē ea rōne, qua sciam
ipsam amplectit, hoc ē
ipsam verificationem,
quā cognitionē cōple-
xorū vocauim⁹, & ip-
sam cōceptionē, quam
vocauim⁹ cognitionē
cōceptiuā, seu incōple-
xorū, & dicit: positio
et diuidit, vsq; dū dicit,
& vocat radix posita. *a. l. sup̄d

Hoc ē, & ipsa positio
diuidit vno mō in id,
quod accipit vtrālibet
particularū enūciatio-
nis, siue affirmatiuam,
siue negatiuam. & hæc
vocat v̄e radix suppo-
sita. i. suppositio. & hoc
innuebat dum dixit, &
vocat radix posita. id
est, re vera. D. d. quæ
vero ē sine hoc, ē vtrq;
ip̄a definitio. definitio
enim est qđā positio.

Id est, secūda v̄o p̄s, q̄
p̄ posterius, v̄ secūda-
rio vocatur positio, est
ip̄a definitio. Definitio
F ij enim

Posteriorum

ABRAM

D aliquid inesse alicui nisi per accidens: & ideo de illa non instituitur definitio. illa itaque, inquantum de ea non instituitur definitio, est similis positioni, & inquantum non est enuntiatio, non est illi similis.

Et ideo dubium est de definitionibus per se notis, prout infra ipse dicit, nunquam expediat illas numerare in primis positionibus. et secundum hanc expositionem est, ac si posuisset ipsas definitiones subintrare positiones per accidens.

Et potest esse, quod dum dixit, quod definitio sit positio quedam, hoc est dictum, quod expositio nominum significationis sit ipsa positio: significationes enim nominum sunt impositione. Et hanc expositionem confirmat id quod dixit: Quae autem est praeter hanc ipsam, est definitio.

Et dixit hoc, prout est definitio unitatis, quam ponit Arithmeticus praeter principia suae scientiae: & illa est, quae non diuiditur secundum quantitatem, quoniam secundum primam expositionem, hoc est, quia unitatem esse extra

mentem

BYRANA

quod res insit rei, nisi per accidens: & per se non consistit super ea definitio. ex parte igitur, qua consistit super ea definitio, assimilatur positioni: ex parte vero, qua non est oratio indicativa, non assimilatur.

Et propterea dubitatur de definitionibus, quae sciuntur per se, quemadmodum dicitur in sequentibus, an oporteat connumerare ipsas inter propositiones primas per se, an vero inter positiones. & secundum istam expositionem, idem est, ac si posuisset definitiones sub positionibus per accidens.

Et occultauit quod voluit, cum dixit, quod definitio est positio. hoc est, quod expositio signationis nominum est positio, quoniam significationes nominum sunt per positionem: & sualuit expositio ista. Dixit: quod autem est extra hoc, est definitio. quod enim apparet ex hoc, est, quod vult, quod illud, quod vocatur positio per dispositionem extra hoc, est definitio.

Et dixit: & hoc, quemadmodum definitio unitatis, quam ponit Arithmeticus in principio scientiae suae, quod est indiuisibile secundum quantitatem: aut secundum expositionem priorem: quoniam unitatem esse extra intel

lectum

MANTINVS

enim non determinat aliquid inesse alicui nisi per accidens.

Et ideo dubitatur de ipsis definitionibus per se notis, ut post hoc dicitur, utrum debeant connumerari inter propositiones per se primas seu maximas, seu dignitates, aut inter propositiones. Secundum autem hanc expositionem ut ac si velit ipsas definitiones debere locari inter ipsas positiones per accidens.

Et forte, quod per id, quod dixit, definitio enim est quidam positio, intelligat, quod signationes nominum sint propositiones, cum nominum signationes sint per impositionem, hoc est ad placitum, & haec expositio potest suffragari per id quod dicit, quae est vero sine hoc, est utique ipsa definitio, nam per hoc vult velle quod id, quod vocatur positio in aliqua alia re praeter hanc, est ipsa definitio.

D. d. ponit enim Arithmeticus unitatis definitionem inter initia suae scientiae, cum dicat, eam esse indiuisibilem secundum ipsum quantum, iuxta autem primam expositionem, hoc ideo fit, quia esse ipsius unitatis, vel quod sit extra intel

lectum

ABRAM

mentem non est per se notū, neq; eius est demonstratio in Arithmetica: & fm expositionē secundā, hoc est, quia significatum definiōis unitatis est cōueniē ad illius notis signationē.

Et, cum notificasset unde definitiones subintrent positiones, & quodd non sint verę positiones, quia non amplectuntur per se rem esse primō, in quātum illa est, quę res vere positio dicitur, illę nō sunt p se in genere positionum, quę verę positiones sunt, cū significatum positionis sit aliud à significato vere positionis, tum quia illę amplectuntur significatum vere positionis per accidens.

Et dixit: Definitio autem & subiectio non sunt vna eadem res. significatum enim illi, quod est, quid sit unitas, & significatum quod unitas sit, nō est vnum idem significatum, id est quod definitio unitatis, & similes definitiones non significant de finitum esse, & per accidens subintrāt enunciationē, subiectio autem est enuntiatio significans rem esse.

BYRANA

lectum non est notum per se: & nō est demonstratio? Arithmetica: aut secundum secundā, quod dispositio definitionis unitatis est pręparata ad significandum nomen ipsius.

Postea vero quod declarauit per quē modum definitiones reponuntur sub positionibus, quodque non vocantur positiones fm veritatem, quā non admittunt p se existentia rei à principio ex parte, quā existit: & hæc est res, quę vocatur positio fm veritatem: neque est p se ex genere positionis, quę sunt positiones fm veritatem, aut quā dispositio positionis est alia à dispositione positionis verę: aut quā ipsę copulant dispositionem positionis verę per accidens.

Et dixit: non est autem definitio & radix posita res vna. & hoc, quoniam quid est unitas, & esse unitatē non sunt vnum. sensus est, quod definitio unitatis & similium definitionis, non significant de definito, quod ipsum est, & ponitur sub indicatione per accidens: sed radix posita est oratio indicatiua, & significat, quod res est

MANTINVS

lectū nō est p se notū, A neque potest demonstrari in arte Arithmetica: sed iuxta secundā exponē, illud ideo fit, quia definitio unitatis est ad placitū, iuxta significationem nominis eius.

Et postquā notificauit, quā rōne ipsę definiōes includantur in ipsis positionibus, & quod non sunt verę positiones, id est suppones, quia ipsę non indicāt p se esse rei, vel rem esse, quatenus est. hoc. n. est id, quod vere nominat positio, id est suppo, neque sunt p se ex genere supponū, quod quidē sunt verę suppositiones: vel quia aliud signat positio & ipsa vera positio, id est suppositio, vel quia ipsę amplectuntur significatū ipsius vere positionis. i. suppositionis per accidens.

D, d. Neque ipsa definitio & radix supposita, id est suppo, sunt idē. nā dicere, quid sit unitas, & quod unitas sit, nō est idem: hoc est, definitio unitatis, vel aliq; alia definitio huiusmodi nō significant ipsam definitū eē, & repiri, & sic includit sub enunciatione per accidens, sed ipsa radix supposita. i. suppositio ē utiq; oratio enuntiatiua, seu indicatiua, quod indicat re eē & repiri.

F iij Con-

Posteriorum

D

Contradictio Tomitani. com. 14.

41 Positio, inquit, continet assertionem et conceptionem, hoc est positio continet suppositionem & definitionem. Oppositum voluit com. 1. ubi hæc duo non posse unius esse convenire dixit. Sed vide solutionem Tomitani.

T. 5 pars

Vide. 2.
Meta. 1.4.

Quoniam autem oportet credere, & scire rem, eo quod talem habemus syllogismum, quem vocamus demonstrationem: est autem hic, eo quod hæc sunt, ex quibus est syllogismus: necesse est non solum præcognoscere prima, aut omnia, aut quædam, sed magis. Semper enim propter quod est unumquodque, illud magis est. Ut propter quod amamus, illud amicum magis.

Contradictio Tomitani.

42 Habet Arist. hic eam famosam propositionem, Semper propter quod unumquodque & illud magis est. Quam longe aliter expressit. 2. Met. tex. 4. cum ait, illud magis tale est, propter quod ceteris inest univocatio. Sed vide conciliationem Tomitani.

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

T. c. 15. Dum autem res de mōstratione scitur, oportet, q̄ ipsius veridictio & assertio sit, quia nobis sit de illa syllogism⁹, quæ demonstratio dicit. Et nos quidem asserimus demonstratiōnem, quatenus asserim⁹ præmissas, quæ sunt ipsa demonstratio. Oportet itaq̄, q̄ non sit vnus gradus scientiæ, qua nos scimus rem per demonstratiōnem notam, & eius, qua scimus præmissas omnes, aut earum partem: sed maior sit nostra scientia de præmissis. Res enim, qua aliæ res

Dixit Arist. cū vero fuerit res scita per demonstratiōem, sequitur, vt veritas & fides ipsa sit, qm̄ habemus de ipsa hunc syllogism⁹, qui vocatur demonstratio. & habebimus fidem per demonstratiōem ex parte fidei per propositiones, ex quibus est demonstratio: sequitur ex hoc, vt scientia nostra de re scita per demonstratiōem, & de propositionibus demonstratiōis aut omnibus, aut quibusdā, nō sit secundum gradū vnū, sed scientia nostra de propositionibus sit maior. Et hoc, qm̄ res, per quæ sunt aliæ res, est magis

Inquit Arist. Qm̄ autem oportet credere & scire rem eo q̄ talem habemus syllogismum, quem vocamus demonstratiōnem, nos quidem etiam scimus demonstratiōem quatenus scimus præmissas, quæ sunt ipsa demonstratio. Sequitur itaq̄ ex hoc, vt non eodem modo sciam⁹ id, quod demonstratiōe scitur, & per propositiones demonstratiōis, siue omnes, siue aliquas earum: sed maiorem habeam⁹ scientiam de ipsis propositionibus demonstratiōis. Semper enim per quod est

T. c. 15.

ABRAM

res inueniuntur, est
verior secundū esse.
sicut amor, quo ama-
mus docentem, est
ob amorē quo ma-
gis amamus puerū.

BYRANA

magis vera. quēad-
modū amor noster
in pręceptorem, pp
amorē nostrum in
puerū, propter quē
amatur, est maior.

MANTINVS

est vnūquodq, & il
lud verius ē. veluti ē
amor, quo pceptorē
docētē puerū diligi-
m⁹ ob amorē, q̄ pue-
rū magis diligim⁹.

Cō. 15. Cū notificauerat, q̄
expediat pręmissas de
monstrationū esse no-
tiores conclusionē an-
te vsum syllogismi de
illa, notificat quōd nō
solum oporteat notio-
res esse cōclusionibus
quando ignorant con-
clusiones, sed et quan-
do sciuntur. Scientia
enim pręmissarum, &
eniusq, quod est cau-
sa efficiendi aliquid, ve-
rius est esse tale, quā
illud. Exempli gratia,
ex quo ignis est causa
efficiendi calidas res, quę
calidę sunt, ipse est ve-
rioris caloris.

Et dum dixit, dū au-
tem res demonstratio-
ne scitur, oportet q̄ ip-
sius veridictio & asser-
tio sit, quia nobis sit de
illa syls, quę demon-
stratio dicitur. Inten-
dit, q̄ qñ res scitur per
demonstrationē, post-
quā ignota pręfue-
rat, occurrit nobis veri-
dictio vera illius, quia
comperitur apud nos
de ea syllogismus hu-
ius speciei syls, quę di-
citur demonstratio.

Et

Posteaq̄ declarauit
oportere propōnes de-
mōnis magis sciri, q̄
cōclonē ī tpe, quo sup
ipsa facim⁹ sylsm: qñ
ppea, q̄ ipsas scim⁹, de
uenim⁹ ad sciam cōclu-
sionis, vult cōsistē et de-
clarare ī hoc tractatu,
q̄ non solū oportet, vt
magis sciantur in tpe,
quo ignoramus cōclu-
sionē, sed et in tpe, quo
scimus ipsā. qñ sciam
de ppōnib⁹ assequimur
pp sciam de ppōnib⁹.
Illud. n. qđ est cā, vt ali-
qd sit, ipm magis vere
est, q̄ hoc. vt ī exēplo,
qñ ignis est cā, vt res
sint calidę, ipse magis
vere est calidus.

Et dixit: Cū vero fue-
rit res scita per demō-
nē, sequit^r, vt veritas &
fides ī ipsa sit, qñ habe-
m⁹ de ipsa hūc sylsm,
q̄ vocat^r demōratio. sen-
sus ē, cū yō fuerit res,
quā scim⁹ p demōnē,
post ignoratiā de ipsa,
assequemur vtiq; veri-
tatē verā de ipsa, cū
habuerimus apud nos
sylsm ex ea specie syls,
quę vocat^r demōratio.

Cūq;

Postq̄ probauit, q̄ **Cō. 15.**
propositiones demon-
strationum debēt esse
notiores ipsis conclu-
sionibus tempore, an-
tequā fiat, scilicet syl-
logism⁹ de ipsa re, nūc
notum facit, q̄ non so-
lum oportet illas esse
notiores conclusioni-
bus, dum conclusiones
ignorant^r, sed et dū ip-
sę sciuntur. qñ scientia,
quę habet de ipsis prę-
missis, & de aliqua re,
quę ē causa, vt aliqua
alia res sit, illud quidē
verius est tale, q̄ sit illa
alia res. exempli gratia
ignis, qui cū sit cā, vt
res calidę sint calę, ipse
vūq; veri⁹ erit calid⁹. **C**

Dicit ergo: qñ aut
oportet credere & sci-
re rem, eo quod talem
habemus sylsm, quem
vocamus demonstra-
tionem, id est, cū id
quod demōne scitur
postq̄ ignorabat^r opor-
teat esse verū, & credi-
tum, propterea quia
habemus de eo syllo-
gismum eius gene-
ris, scilicet syls, qui di-
citur demonstratiuus.

F iiii Et

in T. ci
ere
ta
lo-
vo-
ano
enā
stra
s sci
que
stra
ex
odem
id, qđ
one sci
proposi-
stratio
es, siue
im: sed
abeam⁹
is ppō-
tratiōis
pp qđ
est

Posteriorum

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

D Et, cum posuerit hanc præmissam, intulit conexum cōsequētis ex ea, & ait: oportet itaq; q̄ non sit vnus gradus sciētīe, qua nos scimus rem per demonstratiōnem notā, & eius, qua scimus præmissas oēs, aut earū partē, sed maior sit nostra sciētīa de præmissis: id est, sequit̄ q̄ si scīa nostra de demonstratiōne sit maior

E q̄ nostra scīa de illo, de quo est demonstratiō, q̄ itaq; sit nostra scīa de præmissis demonstratiōnis maior q̄ nostra sciētīa de eo, de quo sit demonstratiō. quod est de oībus, aut de parte præmissarū, quia non sequitur ex eo q̄ ponimus veridictionem de monstratiōnis esse maiorem, quā sit veridictio conclusionū, q̄

F nostra veridictio totius summe præmissarum demonstratiōnis vniuersalē sit maior.

43 Nunq̄d vero demonstratiōnis conditionis sit ambas eius præmissas esse notiores conclusionē, nondum est commonstratū ex hoc sermone. Et, cum intulerit nexum cōsequētis ex præmissis, incepit ostēdere modū cōsequētī illius, & dixit:

Res

Cūq; posuerit propositionem istam, adduxit opinionem, quæ sequitur ex hac, & inquit: sequitur ex hoc, vt scīa nostra de re scita p demonstrationem, & de propōnibus demonstratiōnis, aut oīb⁹, aut qui buscūq; non sit fm gradum vnū, sed scīa nostra de propōnibus sit maior. sensus est, sequitur, q̄ si scīa nostra p demonstratiōnem sit maior, q̄ scīa nostra de eo, qd demonstrat, erit scientia nostra de propōne demonstratiōnis maior q̄ scientia nostra de eo, quod demonstratur: & hoc aut omnibus propositionibus, aut aliquib⁹. qm̄ nō sequitur ex eo, q̄ posuim⁹, q̄ fides nostra in demonstratiōne est maior, q̄ fides nostra in conclusionib⁹, vt fides nostra vniuersalē de propōne demonstratiōnis sit maior.

Atqui ex cōditionibus demonstratiōnis fuit, vt vtrāq; propōnes ipsi⁹ essent magis sciētīe, q̄ cōclusio, sed hæc res nondum declarat̄ ex hoc tractatu. Postea vero q̄ declarata fuit existimatio, quæ sequitur ex propositionibus, cœpit exponere modum, quo sequit̄, & inquit:

q̄

Et, postq̄ præposuit hanc præmissam, infert illationē cōsequētis ex ipsā, & dicit: seq̄ itaq; ex hoc, vt nō eodē mō sciam⁹ id, qd demonstrōne scit̄ & p propōnes demonstratiōnis siue oēs siue aliquæ earum, sed maiore habeam⁹ scientiā de ipsīs propōnibus demonstratiōnis. hoc est, sequit̄ igit̄, q̄ si nra scīa de demonstratiōe sit minor, q̄ sit de ea re, de qua habet demonstratiō, vt nra scīa ergo de propōnibus demonstratiōnis sit maior, q̄ sit ea scīa, quā habem⁹ de ipsā re, de qua sit demonstratiō. & hoc siue de oībus propōnibus, siue de nōnullis earū. nā non sequit̄ ex hoc, quod dicimus, q̄ maiore habemus certitudinem de demonstratiōne q̄ de cōclusionib⁹, vt maiorem ppea hēamus certitudinē de tota sūma propōnum demonstratiōnis.

Et licet vna ex cōditionibus demonstratiōnis sit, vt vtrāq; pmissæ eius sint notiores ipsa conclusionē, tñ nōdum id fuit ostensum ex hoc sermone. Et postq̄ intulit illationē cōsequētis seu cōsequētī ex præmissis, incepit probare modum, quo illud sequatur & dicit:

sc̄mp

A B R A M

Res enim, qua alia res inuenitur, est verior secundum esse. haec oratio est praemissa, quam usus est hic, hoc est, quod quicquid est causa essendi aliquam rem secundum aliquam denominationem, aut simpliciter, illud est dignius talis esse.

Et, dum coniungit huic, quod praemissae sint causae essendi veritatem conclusioni, hinc conclusit in prima figura, quod primae praemissae sint digniores, quam conclusiones inessendi eis veritatem. Exemplum autem, de quo meminit, tulit ex rebus divulgatis, quarum occurrit veritatis est omnibus communis, ut disciplina fieret manifestior. Apud omnes enim est divulgatum & notum, quod qui amat aliquem virum propter alium, quod maior sit amor, quo amat illum, propter quem amat alium virum. Exempli gratia, prout dixit de docente, & puero, id est filio. Pater enim amat docentem puerum, qui est eius filius, ob eius amorem, quo amat puerum ipsum, & ideo amor, quo amat puer, est maior.

B Y R A N A

quod haec res, propter quam sunt aliae res in existentia est magis vera. & haec oratio est propositio, quae fit in hoc loco. & est sensus, quod omne illud, quod est causa, ut aliquid sit aut cum aliqua dispositione, aut simpliciter, ita se habet, ut illud, quod est causa rei, magis oporteat esse.

Cumque retulit ad hoc, propositiones esse causam, ut sit veritas in conclusione, conclusit ex hoc in prima figura, quod magis oportet propositiones primas esse veras, quam conclusionem. Exemplum vero adduxit ex rebus probabilibus coniciens in veritate cum omnibus, ut esset manifestius in doctrina. Et hoc, quoniam est probabile & notum apud omnes, quod quicumque amat virum aliquem propter virum alium, ita se habet, ut ipsius amor, propter quem amat virum alium, sit maior. Exemplum huius, cum dixit praceptorem & puerum, hoc est filium: quoniam amans amat utrumque, praceptor pueri, qui est filius suus, propterea, quod amat puerum: & ideo amor in puerum est maior.

M A N T I N V S

Semper enim propter A quod est unumquodque, & illud est verius tale. & haec ratio est una propositio, qua est iam usus in hoc loco, videlicet, quod quicquid est causa, ut aliqua res sit siue simpliciter, siue cum aliqua adiectione, vel denominatione, tunc illud, quod est causa illius rei, convenientius est tale.

Et, cum subiunxit ad hoc, & dixit, propones B esse causam, ut reperiat veritas in conclusione, tunc concludit in prima figura, quod praemissae debent esse veriores conclusioni. Exemplum autem, quod attulit, est sumptum ex rebus probabilibus, seu apparentibus, quarum veritas omnibus est communis, ut clarior fiat in ipsa doctrina. Nam probabile, seu apparens est & notum apud omnes C, quod qui amat quempiam propter aliquem alium, quod maior est eius amor, quo consequitur illi, propter quem diligit illum virum, quam quo consequitur illum. Exempli gratia, ut Aristoteles dicit, praceptor & puer, qui est filius. nam pater diligit praceptorem pueri, qui est filius suus, propterea quia diligit puerum, & ideo magis diligit puerum.

Con-

Posteriorum

Contradictio Tomitani. com. 15.

43 Vult Auer. hic nondum constare in hac scientia, an ambe præmissæ sint notiores ipsa conclusione. Oppositum aut voluit supra com. 10 ubi voluit eā demonstrationē equivoce dici, quæ non habuerit utranque præmissam immediatā. Sed vide cōci. To.

T. 5. pars 44 Quare siquidem scimus per prima & credimus, & illa scimusq. & credimus magis, quoniam per illa & posteriora. ² Fieri autem non potest ut credat, magis is quæ scit, quæ non est neq. sciens, neque melius dispositus, quàm si esset sciens. Accidet autem hoc, nisi aliquis præcognoscet per demonstrationem ³ credentium. magis enim necesse est credere principis, aut omnibus, aut quibusdam, quàm conclusioni.

*Alex. ex-
ponit cre-
dentium, p
creditorum.

Contradictio Tomitani.

44 Affirmat principia esse magis scita quàm conclusiones. Cuius oppositum voluisse videtur in tex. 6. dum inquit, scientiam esse tantum conclusionum, intellectum vero principiorum. Sed vide conciliationem Tomitani.

ABRAM

T. c. 16. Et, cū nostra sciētia de cōclusionibus, & nostra veridictio & assertio de illis sit occasione præmissarū: nostra itaq. veridictio et assertio de præmissis melior est: quā nostra assertio de cōclusionibus est occasione illarum, cū non sit possibile, q. hominis assertio de re, quam nescit, sit maiorq. de re, quam scit. neq. q. eius sciētiæ sit excelsus scientiæ rei, quam scit: & si illius scientia contingat: hoc enim cogeret hominem ne præsciret illā p. res, quæ demōne sciuntur. Sequit

BVRANA

Dixit Arist. Quoniam vero scientia nostra de conclusionibus, & veritas & fides ipsarū est ex parte propositionū: igitur veritas & fides de propositionibus erit maior: quàm fides nostra de cōclusionibus est ex parte ipsarū. Fieri aut nō potest, ut aliquis credat qd. non scit: neq. si fuerit in sciētia sua excellentior, quā res, quam scit, & si acciderit ipsi, ut eā sciat: quā ex hoc sequit, ut non præcedat homo & sciat ipsam p. ea, quæ sciuntur per demonstrationem. Sequit

MANTINVS

Quoniam vero scia nostra de cōclusionibus, & veritas, ac fides, quā de eis habemus, sit rōne præmissarū: maiorē ergo fidē adhibebimus ipsis præmissis, cū earū rōne cōclusionibus credamus. Impossibile enī est, ut hō credat magis rei, quā ignorat, q. rei, quā scit. neq. eā magis sciet q. illam rem, quā sciebat, licet contingat, ut de illa scientiā habeat. hoc autē necessario accidet, nisi aliquis præcognosceret eā rē p. ea, quibus conclusiones sciuntur demonstratione, ac credunt. Prin-

T. c. 16

ABRAM

Sequitur itaq; neces-
sario, q; principia
omnia, aut quędam
magis sciātur quā
conclusiones.

Cō. 16 Cū posuerit, q; cau-
sę, quę sunt occasiones
essendi aliquas res, sint
illius esse digniores, q;
res illę (quod dictum
in hoc sermone poni-
tur vice maioris prę-
missę) tulit minorem
pręmissam, s. q; prę-
missę sint causa con-
clusionum, quo ad in-
esse eis assertionem.

Et dixit: Et, cū nra
scia de cōclonibus, &
nra veridictio & asser-
tio de illis sit occasio
pmissarū: nra itaq; ve-
ridictio & assertio de
pmissis melior est, q;
nra assertio de cōclō-
nibus est occasio il-
larū. id est, cū posueri-
mus, q; cā, q; sunt cau-
sa essendi aliqd alicu-
ius rei sint digniores
taliseē, q; res illa: & no-
tū apud nos sit, q; scien-
di conclusiones, & illas
asserendi sit causa nos
asserere pręmissas: ex
his itaq; duabus prę-
missis sequit, q; magis
asseramus pręmissas.

Deinde posuit hanc
cōclusionē modo, quo
ac

BARANA

Sequitur ergo ex ne-
cessitate, vt sciātur
picipia aut omnia,
aut quędam magis
q; conclusiones.

Posteaquā posuit, q;
causę, quę sunt causę
aliquibus rebus vt sint,
magis debent esse, q;
res illę, & hoc est, qd
procedit in hoc sermo-
ne per modum propo-
sitionis maioris: ad-
duxit propositionem
minorem, quę est, q;
propositiones sunt cau-
sę conclusionum, vt
sint, & credantur.

Et ait: qm̄ vero scia
nostra de conclusioni-
bus, & veritas & fides
ipsarū est ex parte pro-
positionū, igitur fides
de propositionibus erit
maior: qm̄ fides no-
stra de cōclusionibus
est ex parte ipsarum.
sensus est, qm̄ vero po-
suimus, q; causę, q; sunt
causę, vt aliqd sit, ma-
gis debet esse, q; illud:
& notum apud nos, q;
scię nre de cōclusioni-
bus et fidei ipsarum, cā
est fides de proportio-
nibus: sequitur ex his
duabus ppositionibus,
q; fides de proportio-
nibus est maior.

Deinde posuit con-
clusionē de re, ac si es-
set

MANTINVS

Principia itaq; om-
nia, vel quędam, vt
magis quā cōclu-
siones sciātur, ne-
cessario sequitur.

Cū dixerit, q; illę **Cō. 16**
cā, q; sunt causę, vt ali-
quę res talē se habeāt,
sunt utiq; digniores vt
magis dicant tales, &
ita se habētes, q; dicant
illę res. et hęc rō videt
esse velut maior pmiss-
sa: tūc, subintulit mi-
norē, q; est, q; ipę pmissę
sunt causę cōclonū
quo ad esse atq; ad ea-
rū verificationem, seu
certitudinem.

Et dicit, qm̄ vero scia
nra de cōclusionibus,
& veritas ac fides, quā
de eis habemus, fiat rō
ne pmissarū, ergo ma-
iorē fidē adhibebim⁹
ipsis pmissis, cū earum
rōne credam⁹ ipsis cō-
clusionibus. hoc ē, cū **C**
iā posuerimus, q; illę
cā, quę sunt cā vt ali-
quid sit tali mō, magis
debeant tali mō se ha-
bere, q; illud tale. nec
nos latet, q; cā, ob quā
scimus cōclones eisq;
credimus est, q; credi-
mus ipsis pmissis, tūc
ex his duabus pmissis
cōcludit, q; magis cre-
dimus pręmissis.

Deinde posuit hanc
conclonē, ac si esset rō
per

Posteriorum

ABRAM

Dac si esset oratio per se constans, & dixit: Cum nō sit possibile qd hominis assertio de re, quam nescit, sit maior, q̄ de re, quam scit: neq; qd eius scīe sit excess' scīe rei quā scit, & si illius scīe contingat. id est, hæc res est evidens: hoc ē, pmissas eē veriores apd nos q̄ cōclones, qā p se euicēs ē, qd nō sit posse hominē **E**asserere rē, quā nō scit priō, magis q̄ illā, quā priō scit, & si postea cōtingat illius scientia.

Et nō qd illius sciētia sit melior, quā rei, quā primo scit: quod sit, dum vltimo contigerit illius scientia, hoc est, ac si esset alia præmissa: quia impossibile est vllō vnquā tempore esse meliorē sciētiā de ignoto quā scientia de noto nobis naturaliter, neq; illi æqualis, sed scientia de noto naturaliter est maior & absque dubio melior q̄ scientia de naturaliter ignoto, dū nobis contingat illud scire.

Et, dum coniunxerimus huic præmissæ, qd pmissæ sint naturaliter, & primo notæ, & conclusiones

BVRANA

set responsio p se constans, & dixit: Fieri autem nō pōt, vt aliquis credat, qd non scit, magis, q̄ illud, quod scit: neq; sit i scīa sua excellentior, quā res quā scit: & nō contingat ipsi, vt eā sciat. sensus ē, & hæc vī esse ratio, quare pponēs sunt magis verę apud nos, q̄ conclusiones, qm manifestū est p se, qd fieri nullo modo pōt, vt aliquis credat rem, quā non scit priō, magis, q̄ illud, qd scit: & si acciderit ipsi post hoc, vt eam sciat.

Et non sit etiam scīa sua melior q̄ res, quā priō sciuit: & hoc, cum ipsi acciderit, vt illud sciat postea. & hoc est quasi propositio alia. & hoc, qm fieri nō potest, vt scīa ignota nobis p naturā in aliquo tēpore, sit melior quā scīa nota nobis per naturā, neq; ēt ipsi æqualis: sed scīa cognita nobis p naturā magis ac magis bona est procul dubio, q̄ scīa ignota p naturā, cū nobis acciderit, vt ipsā sciamus.

Cūq; retulerimus ad hāc pponē, qd pponēs sunt notæ p naturā & priores, conclusiones vero

MANTINVS

p se stans, & dicit: Impossibile. n. est vt homo credat magis rei quā ignorat, q̄ rei quā scit. neque eam magis sciet, q̄ illam rē, quam sciebat, licet t cōtingat vt d illa scīam habeat. **A. l. m. cōtingit.** Id est, hoc a sit perspicuum est, videlicet qd nos magis credim' pmissis, q̄ cōclusionib': qm p se constat, hominem nō posse credere magis rei, quā prius ignorabat, q̄ rei, quā pri' sciebat, licet cōtingat vt illā postea sciat.

Hoc est, neq; de ea re hēbit meliorē scīam, quā habuerit de illa, quā prius sciebat. hoc aut dico, si cōtingat, vt hēat postea de ipsa scīam. Hoc aut est veluti alia propō: nēpe, qd impossibile est, vt scīa, quā nos habem' de re nobis nā ignota aliquo tpe, sit melior q̄ illa scīa, quā hēm' de re nota nobis nātr, Imo neq; illi æqualis. sed scīa, q̄ habet de re nota nā, est vtiq; longe p̄stātor q̄ sit illa scīa, q̄ habetur de re ignota naturaliter, si cōtingat vt nos sciamus eā.

Et, si huic propositio ni adhuc addamus, qd pmissæ sunt natura notę & primò, cōclusiones

ABRAM

lusiones naturae igno-
re & ultimo notae, con-
cludit nobis, quod prae-
missa sint apud nos ve-
riores conclusionibus,
& haec quidem ratio-
natio est secundum
evidentiam, quae res,
aut est per se nota, aut
quasi per se nota.

Et dum dixit: Hoc
enim cogeret hominem
ut praesciret illam per
res, quae demonstra-
tione sciuntur & asse-
runtur, intendit, quod igno-
rantia cogat naturali-
ter ignotum, ne ho-
mo praesciat illud per
res, quae demonstratio-
ne sciuntur & verum
licet illarum occasio-
ne. Dum itaque igno-
rantia cogit illam sci-
ri per aliud, id itaque
quod non scitur per
aliud, est notius.

BYRANA

vero ignota per naturam
& posterius scire, con-
cluditur nobis, quod
propositiones sunt ma-
gis verae apud nos, quam
conclusiones. & haec
est ratio natio per mo-
dum manifestationis:
& res est, an sit notum
per se, an vero pro-
pinquum noto per se.

Et dixit: quoniam ex hoc
sequitur, ut non praecedat homo,
et sciat ipsum per ea, quae
sciuntur per demonstrationem et
credat ipsum. sensus est,
quoniam ignorantia sequitur
ignorantem in actu secundum
naturam, ut non praecedat
homo & sciat per ea,
quae sciuntur per de-
monstrationem: & verificet
ipsum ex parte eorum.
cumque sequatur igno-
rantia, quousque sciue-
rit per alia, igitur il-
lud est notius, quod non
scitur per alia.

MANTINVS

nes vero, natura igno-
ta, sed secundo, vel vl-
timo notae, tunc ex hoc
concludetur, quod magis cre-
dimus praemissis, quam con-
clusionibus. Et haec syllo-
gizatio, seu ratiocinatio,
est sumpta ab ipsa eui-
dencia ac signatione rei.
quae quidem est per se no-
ta, vel ferè per se nota.

D. d. hoc autem necessa-
rio accidet, vel sequetur,
nisi aliquis praecogno-
sceret eam rem per ea, quibus
conclusiones sciuntur de-
monstratione, atque credunt,
seu verificant, hoc est, cum
ipsa ignorantia cogat
ut id, quod est non ignotum,
nemo praecogno-
scat ipsum per ea, quae demon-
stratione sciuntur, ipsumque verifi-
cent. cum igitur ignorantia
ita cogat, vel praesue-
ret, donec res per aliud sciat,
ergo id, quod non scit
per aliud, est utique notius.

*Habiturum autem scientiam, quae est per demonstrationem, non
solum oportet principia magis cognoscere, et magis ipsis credere, quam
res, quod monstratur, sed neque aliud ipsi credibilius esse, neque notius
res, quae sunt opposita principijs, ex quibus erit syllogismus, qui est
contraria deceptionis: siquidem oportet scientem simpliciter a cre-
dulitate impermutabilem esse.*

Qui autem demon-
stratione vult sciam
discipuli, non est illi
atis vera dicere prin-
cipia, & quod sint apud
illum notiora reb⁹,
quae

Dixit Aristoteles. Non
sufficit autem illi, qui
vult assequi scientiam
per demonstrationem,
ut dicat, quod principia
sunt notiora apud ip-
sum

Qui autem per demon-
strationem est sciam
habiturus, non satis
est ei praemissas, ex
quibus scit conclu-
siones apud illum ve-
ras,

T. c. 17.

Posteriorum

ABRAM

D quæ ob illa sunt veracia & illi scita: sed q̄ non verum dicat aliquod illius oppositorū, ex quibus cōstruitur Sophistarū syllogismus. Huius autē causa est, quia conuenit illi, qui aliquā rem intēdit per demonstratiōē simpliciter, scire q̄ suæ veridictioni non permisceat vlla varietas.

DVRANA

sum: q̄ ea, quæ verificat p̄ ipsa, & scit per ea, sed q̄ etiā nō credat rem ex oppositis. & hæc sunt, ex quibus construitur syllogismus sophisticus. Causa autē in hoc est, quoniā qui studet scire rem per demonstratiōē simpliciter, debet non commiscere cū fide sua variationem.

MANTINVS

ras, ac notiores esse, sed q̄ neq; quicquā illius oppositorū verum esse dicat. Hæc autē sunt ex quibus constituitur syllogismus sophisticus. Huius autem rei causa est, q̄ ei, qui fidei veritatis per demonstratiōē credit, necessarium sit, ne suæ credulitati vlla vnquā admisceatur varietas.

Cō. 17 Cum præmissas esse notiores cōclusionē sit quædam res. cōis syllogismo topico, & demonstratiuo & oratorio, hoc est, q̄ magis asseramus illas q̄ asseramus cōclusiones, vult significare certam assertiōnem, quæ propria est ipsis præmissis veris, & dixit: Qui autem demonstratiōē vult scientiam adipisci, vsq; ibi, illius oppositorum.

Et intendit, q̄ qui cupit verā scientiā adipisci, & illam verā dicere, expedit illi nō solū q̄ sufficiat ei præmissas, ex quibus cōstituit scientia cōclusionis, esse veritate notiores, sed etiam adiecit huic alteram conditionē, videlicet, q̄ hæc sit assertiō illarum. s. scientia, quæ est

Qm̄ propōnes cē notiores cōclusionē ē res cōprehēdens syllogismum dialecticū & demonstratiuum & oratoriū, hoc est, vt fides ipsarū sit maior, q̄ fides cōclusionum, vult autem declarare, quæ sit fides scientiæ appropriata propōnibus veris. Et dixit: non sufficit autē illi, qui vult assequi scientiā per demonstrationem: vsq; ad id, qd̄ dixit, ex oppositis.

Sensus est, oportet autē eū, qui vult assequi scientiā verā, & vt credat, vt nō sit contentus propositionibus, p̄ quas assecutus est sciām de cōclusionibus, quæ sint magis notæ in fide t̄m: sed oportet et cū hoc, vt hæc fides de ipsis, hoc est sciā, quæ est in ipsis, ita se habeat, vt de

Cum autē dicim⁹ præmissas debere esse notiores cōclusionē, id qd̄ amplectetur syllogismum dialecticū & demonstratiuum, atq; rhetoricum. nēpe, vt illis magis q̄ conclusionibus credam⁹. ideo vult nūc declarare illā certitudinē ac fidē, quæ proprie v̄ inest ipsis propōnibus veris. & d. Qui autē est habiturus sciām p̄ demonstratiōē &c. vsq; dū dicit, aliquod oppositorum eius &c.

Per hoc ergo intelligit, q̄ qui est adeptur⁹ verā sciām, ei q; fidem præstaturus, nō est satis ei credere, q̄ p̄missas, ex qb⁹ habet sciā ipsarū cōclusionū, sint verē notiores tantū, sed oportet adhuc cū hoc debet supponere, q̄ fides inest eis. hoc est, q̄ ex

Cō. 17

ABRAM

est de eis, qua veras ip-
sas dicens credat, q̄ nul-
lo vnq̄ā tpe possit ee
secus q̄ per illas ponit.

Et id est quod dixit:
sed q̄ nō verum dicat
aliqd̄ illius opposito-
rum. & hæc quidem
cōditio, quam adiecit
assertioni, est qua dif-
fert verificatio & asser-
tio ab alijs, hoc est, q̄
per illā asserens credat
suum oppositum esse
penitus īpossibile: dū
vero crederet illius cō-
tingentiā, ille esset to-
picus, aut oratorius. Et
dum dixit: ex quibus
construitur Sophysta-
rum syllogismus: in-
tendit ex oppositis ve-
racium rerum, quæ
mendacia sunt.

Dum enim illas ali-
quis assereret, & esset
apud illum suum op-
positum, qd̄ est men-
dax contingens, notū
est q̄ illas non asserue-
rit vera assertiōe. As-
sertio ergo est menda-
cij & veridici, qñ est
mendacij est sophysti-
ca, & qñ est veridici,
& cū hoc nō creditur
eius oppositū, est vera.

Dum vero oppositū
fuerit cōtingens apud
illum, si contingentiā
est in minori parte est
topica, & si æqualiter,
cū

DVRANA

de ipsa credam⁹, q̄ nō
potest variari fm̄ id,
quod est de ipsa, neq;
in aliquo tempore.

Et hoc est, quod vo-
luit, cū inquit: sed
q̄ etiā non credat rem
ex oppositis. & hæc est
cōditio tradita de fi-
de, quæ separat verita-
tatem & fidem à reli-
quis. hoc est, vt creda-
mus, q̄ fides, cuius op-
positum est possibile,
aut erit dialectica, aut
oratoria. Et dixit: &
hæc sunt, ex q̄bus con-
struit̄ syllogismus so-
physticus: itelligit op-
positum rerum vera-
rū, & hoc est falsum.

Et hoc, quoniam cū
sit verū, & habeat op-
positum, quod est fal-
sum possibile, planū,
q̄ non credet ipsum si
de vera: igitur fides
erit de falso & erit de
vero. cumq; fuerit de
falso, erit sophystica,
cū autem de vero, et
cum hoc non credide-
rit oppositum suum,
erit vera.

Quod si fuerit opposi-
tum apud ipsum possi-
bile, & possibile fuerit
vt in paucis, erit diale-
ctica: si vero æqualis
cū

MANTINVS

ex earū scia credat, ille A
qui eis fidē adhibet, q̄
res non potest aliter se
habere vllō tempore.

Et hoc innuebat dū
dicit: sed neq; q̄quam
oppositorū ee verū. p̄
hāc aut condōnē, quā
hic supponit circa fidē
illarū, distinguit veri-
tas ac fides aliorū. hoc
est vt ipse vericator,
seu q̄ fidē adhibet, cre-
dat oppositū illius esse
penitus imple. nam, si B
eius possibilitatē crede-
ret, tunc esset id diale-
cticum, vel rhetoricū.
D. d. Hæc aut sunt illa,
ex q̄bus cōstituit̄ syls
deceptiu⁹, seu sophysti-
cus, videlicet ea q̄ sunt
opposita rebus veris. q̄
quidem sunt ipsa falsa.

Nā si quis credat ve-
rū ee aliquid, putet tñ
illius, oppositū qd̄ est
falsum, posse esse, tunc
manifestū est, q̄ non C
habet de eo verā fidē.
fides igitur seu certitu-
do habebitur de falso
& de vero. si de falso,
tūc erit illud sophysti-
cū, & deceptorū, si de
vero, & cum hoc nihil
credat in eius opposi-
to, tūc erit vtiq; verū.

Sed, si ipse existimet
ipsum oppositum ef-
se possibile, tunc, si illa
possibilitas fuerit exi-
gua, tūc erit illud dia-
lecticū,

Posteriorum

ABRAM

Dcti eius opposito ē oratoria, quę spēs assertio-
nis, aliquñ accidit veri-
dico occasione ipsius-
met asserētis, et aliquñ
accidit ipsimet rei oc-
casione commissiōnis
mēdacij cū illo: quia,
si mendaciū esset mi-
nus & veridictio plus,
numeraretur inter ora-
tiones topicas: si autē
mēdaciū esset equa-
le veridictiōi, assertio
Esset oratoria.

Sed hoc non accide-
ret naturę mēdacij in-
quantum est menda-
cium. nam, si ita res es-
set, omnis propositio
topica esset fm mino-
rem partem mendax,
& omnis oratoria fm
Fequam partē. Et ideo
qui partiti sunt prę-
missas demonstratiuas
& topicas, & oratorias
fm species veritatis &
mendacij, vñ sunt par-
titione accidentali.

Aiunt enim illi prę-
missas veras esse, quę
sunt fm veritatem, re-
liquę vero sunt q̄ sunt
fm mendaciū. qm̄, si il-
larū mendaciū fuerit
modicū, sunt topicę, si
autem fuerit equaliter
sunt

BVRANA

cum suo opposito, erit
oratoria. hæc autem
species fidei aliquādo
accidit viro ex parte
credentis per se, aliquā-
do accidit rei per se ex
parte cōmissiōnis falsi
cum ipsa. si enim fue-
rit falsitas ipsius pau-
ca, erit veritas maior,
& numerabitur inter
tractatus dialecticos:
sin autem falsitas fue-
rit equalis veritati, erit
fides oratoria.

Sed hoc non accidet
naturę falsi fm q̄ fal-
sum: quoniam, si res
ita se haberet, omnis
propositio dialectica
esset falsa in minore
parte, & omnis orato-
ria esset falsa in parte
equali. Et propterea,
qui diuisit propositio-
nes demonstratiuas &
dialecticas & oratorias
ex parte specierum ve-
ri & falsi, diuisit per
accidens.

Et hoc, qm̄ ipsi dixe-
runt, q̄ propositiones
verę sunt in vero, &
reliquę propositiones
sunt in falso. quoniam
si esset falsum in ipsis
paucū, essent dialecti-
cę, sin aut esset equalis,
essent

MANTINVS

lecticum. q̄ si fuerit ad
vtrumlibet, seu indiffe-
reter equale cū suo op-
posito, tūc erit rheto-
ricū. & hmoi genus fi-
dei, vñ certitudinis, qm̄
que cōtingit in ipso ve-
ro rōne ipsiusmet cer-
titudinis, vel veri, &
qm̄q; contingit illimet
rei, p̄p̄ea quia admisce-
tur cū ea falsum. nā, si
falsitas fuerit exigua ī
ea, tūc ipsa fides & cer-
tudo de ea, pl̄ cōnu-
merabitur inter dialecti-
cas orōnes: si vero falsi-
tas in ea fuerit equalis
cū veritate, tūc illa cer-
tudo erit rhetorica.

Sed hoc nō cōtingit
pp̄ nām falsitatis qua-
tenus est falsitas. qm̄, si
ita res se haberet, tunc
quælibet propō dialecti-
ca esset falsa pro mi-
nori parte, & quælibet
rhetorica erit falsa p̄
equali parte. Quicūq;
ergo diuidit propōnes
demonstratiuas, et so-
physticas, ac dialecti-
cas, et rethoricas rōne
generū veritatis vñ fal-
situdinis, illa q̄ de diuisio
erit accidentalis.

Dicunt .n. illi, q̄ verę
ppōnes sunt illę, quę
sunt de vero, reliq̄ vñ
propōnes sunt de falso.
& si falsitas in eis fue-
rit pauca, tūc sunt dia-
lecticę, et si equalis, tūc
sunt

A B R X M

Sunt oratoriae. Si autem fuerint mendaces secundum totum, aut pro maiori parte, sunt sophisticæ.

Hæc autem oratio non est vera de propositionibus veridicis, sed hoc est quidam res, quæ accidit illis. veridica. n. assertio est res in mente occurrens assertenti secundum veritatem. Et talis imaginatio est propositionum sophisticarum, verisimile est quod sit ob aliquam rem, quæ illis acciderit non occasione ipsius mendacii secundum se. In mendacium enim non cadit assertio in quantum est mendacium.

Id vero, quod dixerunt de præmissis topicis & oratorijs, non est aliqua oratio mendax, huius autem veritas est res secundum accidens. Dum autem dixit: huius autem causa est, usque ibi, quod suæ veridictioni non permisceatur vlla varietas.

Intendit, quod causa, quæ veræ assertioni adijciatur hæc conditio, hoc est, quod nunquam assertatur aliquod oppositorum, neque transferatur illud assertioni secundum hanc rem, quia per se notum est, quod oporteat proprium esse assertentis vera assertione, quod nunquam deducatur ab eius assertionem.

Et illud

B V R A N A

essent oratoriæ: si vero essent falsæ in totum, aut ut plurimum, essent sophisticæ.

Et hic sermo verus est de propositionibus veris, sed hæc res accidit ipsis: quoniam fides vera est res in animo, quæ accidit credenti per sermonem. Et cõsimiliter opinio in propositionibus sophisticis videtur ut sit propter accidens ipsis, non autem ex parte falsi per se. Quoniam falsum non admittit fidem ex parte, qua falsum.

Sed quod dixerunt de propositionibus dialecticis & oratorijs est conveniens: igit sermo falsus & fides de hoc, est res per accidens. Cum vero dixit: causa autem in hoc, usque ad id, quod dicit, non commiscere cum fide sua variationem.

Sensus est, causa autem, ob quam fides vera habet hanc conditionem, hoc est, ut non credatur aliquid ex oppositis in aliquo tempore, & non transferatur fides ipsi in hac re. quoniam est per se notum, quod oportet ut sit proprium credentis per fidem veram, ut non transferatur à fide sua in aliquo tempore.

Et

M A N T I N V S

sunt rhetoriæ. & si fuerint falsæ in totum vel in maiori parte earum, tunc sunt sophisticæ.

Sed hoc dictum non est verum in ipsis propositionibus veris, sed est quod accidens eis. nam vera fides & certitudo est quod in anima existens, quod ipse credens, vel certificans habet de ipsa veritate. Similis quoque opinio, seu existimatio, quod de sophisticis propositionibus habet, ut fieri propter aliquid accensum eis, non ratione ipsiusmet falsitatis. De falso. n. non habetur fides vel veritas, quatenus est falsum.

Id vero, quod dixerunt de dialecticis & rhetoricis propositionibus, est dictum falsum. veritas enim in eis reperitur per accidens. D. d. huius autem rei causa est &c. usque in finem. C

Hoc est, causa, ob quam ponimus illam conditionem, ad fidem veritatis, nempe, quod nihil oppositorum sit villo tempore verum, neque, ut ipse sciens sit unquam permutabilis vel varius ab hac sententia, est, quia per se est notum, quod hoc est proprium illi, qui credit fidei veritatis, nempe ut oporteat ipsum esse impermutabilem à sua fide & credulitate villo tempore.

Logica G Et

Posteriorum

ABRAM

D Et illud intendebat quando dixit, qd suę veridictioni non permiscetur vlla varietas. Et licet per se notum sit, hanc definitionem inesse ipsi assertioni p se, itaq; notum est, qd proprium sit verę assertioni, qd non continet ei varietas. quia, si possibilis esset illi varietas, cū asserens sit reminiscens pfecti intellect^o, manifestū est, qd apud illū non esset veridictio, dum aut veridictio in mente fuerit talis denominationis, illa est primarum per se notarum.

Intentio aut huius libri est dinumerare indicia & conditiones, quę, dū adveniunt primis pmissis, habetur scientia, qd illarum assertio sit huiusmodi assertionis, prout est qd sint per se, & sic de ceteris conditionibus, de quib⁹ sit mētio in hoc libro. & ideo fit, qd non expediat dinumerare in hoc libro, nisi illas, quas notius est apud nos esse pmissarum quām his, quę denominauimus, & hoc dignum est poni subiectionem his, quę dicturi sumus interpretantes illius verba.

EVRANA

Et hoc est, quod voluit, dum inquit: non commiscere cum fide sua variationem: & cū hoc, qd definitio est nota per se, vt fides ipsius sit: planum est etiam p se, qd ex proprijs, fidei verę est, vt non conueniat ipsi variatio: quoniam si posset variari, & credēs esset memor sanī intellectus, planū quod non habebit fidem. Cūq; fides fuerit in anima secūdum hanc dispositionem, erit vtiq; in primis principijs notis per se.

Intentio enim sua in hoc libro est cōnumere signa & conditiones, in quibus. cū ponuntur in propositionibus primis, inueniā scientia: quoniam fides in ipsis est per hūc modum ex fide, quod sint per se, & cum alijs conditionibus, de quibus mentio fit in hoc libro. & propterea, quę non oportet connumerare in hoc libro, ea sunt, quę magis sciuntur in propositionib⁹, quā qd sint cum istis cōditionibus. oportet autem, vt hęc sit radix posita, quam credam⁹ in expositione verborum suorum.

MANTINVS

Et hoc innuebat dē dixit: ne suę credulitati admisceat vlla varietas. & licet hęc definitio insit ipsi fidei tanq; res de se nota, tñ voluit ipse oñdere sibi ipsi, qd hoc est, ppiū ipsi verę credulitati, ne p vt nō possit fieri in ea variabilitas. nā, si repitet i ea variatio, & ipse credēs fuerit memor inegrigi⁹; itelle⁹, palā est, qd tūc n̄ adhiberet fidē rei. at si ipsa credulitas hoc pacto repiat i aīa, tunc erit vtiq; de ipse maximis, seu primis p pōnib⁹, qd sūt p se notę.

Propositū aut Aristotelis i hoc libro est tradere numerū indiciorū, & cōditionum, qb⁹ habitis, si habuerimus maximas illas propositiones, inueniem⁹ ipsam sciām. nā credulitas, qd de eis habet, fit p hunc modū verificationis. vt exēpli grā, qd sint p se, & sic de reliq; alijs cōdōnib⁹, quas in hoc libro narrabit. & iō in hoc libro nō debēt dinumerari nisi ille p pōnes, qd sunt apud nos notiores, qd qd ē sit ex his, quas descripsim⁹: Et hoc dēt ē veluti suppositū ad ea, qd dicturi sum⁹ in expōne verborum Aristotelis.

Opinionū

Opinionum confutatio, & eorum, qui omnino demonstrationem tollunt, & eorum, qui omnium demonstrationem esse ponunt. Cap. 3.

ART. INTER. TEX. VI.

45 **N**onnullis quidem igitur, eo quod oportet prima scire, non videtur scientia esse: quibusdam vero esse quidem, verum omnium demonstrationes esse. quorum neutrum, neque verum, neque necessarium. Qui quidem enim supponunt non esse omnino scire, hi in infinitum existimant reduci, tanquam non scientes posteriora per priora, quorum non sunt prima. recte dicentes: impossibile namq. infinita pertransire.

Contradictio Tomitani.

45 Si demonstratio, quae libri huius subiectum est, & scientia demonstrativa idem sunt, ut patet. 2. Poste. tex. 26. quomodo hic Arist. disputat contra negantes scientiam, si quavis scientia supponat subiectum, nec ipsum probare debeat, ut supra tex. 2. dixit, & infra tex. 24. & 25. & 2. Phys. 11. dicet. Sed vide conciliationem Tomitani.

ABRAM

BURANA

MANTINVS

T.c.19 Quidam autem viri putauerunt nullam esse demonstrationem: quia estimant, quod quavis praemissa sumatur in demonstratione, illi sit demonstratio. Alii vero confirmant naturam demonstrationis, sed putant omnium rerum esse demonstrationem. Neutra autem harum opinionum est vera, cum non sint ex contrariis. Primi quidem, quia non crediderunt aliter res sciri, nisi demonstratione, & quod impossibile sit transire, quod est infinitum, censuerunt non inueniri demonstrationem:

Dixit Arist. Nonnulli vero existimauerunt, quod non est demonstratio, propterea quod opinati sunt, oportere demonstrationem afferri super omni propositione, quae accipitur in demonstratione. Alii vero stabilierunt naturam demonstrationis: praeterquam quod existimauerunt, quod demonstratio est de omni re. sed neutra istarum opinionum est vera, neque enim contrariae sunt contrariae. Priores igitur, quam crediderunt non esse viam, ut sciat aliquid, nisi per demonstrationem, quod infinitum non est posse, iudicauerunt demon-

Quibusdam quidem igitur visum est nullam esse demonstrationem, quod quamvis propositionem oporteat per demonstrationem scire. Nonnullis autem videtur demonstratio esse, omnemque propositionem per demonstrationem sciri oportere existimant. Sed neutra harum opinionum est vera, cum nec quoque contrariae sint. Cum Priores autem crediderint nihil sciri posse nisi demonstratione, ac infinitum ipsum non posse pertransiri, putauerunt, nullam iudicauerunt esse demon-

ij stra-

Posteriorum

ABRAM

D tionem: & dicunt, quod huius causa sit, quia impossibile est res posteriores sciri per priores non intellectas & non scitas per demonstrationem. hoc autem illorum iudicium est verum rectum: iniquum enim est procedere in infinitum.

C6.18

E

Et dixit: quod quidam crediderint, quod non detur penitus demonstratio. & asseruerunt hoc, quia putauerunt, quod omne premissam inuentam per demonstrationem oporteat demonstrari per demonstrationem, & quod hoc procedat in infinitum, quod est falsum. Et alij dixerunt, quod demonstratio sit quid existens, & omnem premissam oporteat ostendi demonstratione, & non opinantur hinc sequi aliquod falsum.

F

Et dum dixit: neutra autem harum opinionum est vera, cum non sit ex contrariis, intendit neutram harum duarum opinionum esse veram, quia non sunt ex contrariis, quorum, dum unum est verum, alterum est falsum. dicere enim, cuiusque rei esse demonstrationem, est falsum, & dicere, nullam penitus esse demonstrationem, est

BVRANA

strationem non esse: & dixerunt, quod causa huius est, quoniam fieri non potest, ut sciantur posteriora per priora, quae non intelligantur per demonstrationem & non sciunt. & enuntiatio haec est vera recta, hoc est, quod processus in infinitum est impossibilis.

Nonnulli vero existimauerunt, quod non est demonstratio omnino: propter quod opinati sunt, oportere omnem propositionem existentem in demonstratione demonstrari per demonstrationem, & hoc procedere in infinitum: quod est falsum. Alij vero ab istis dixerunt, quod demonstratio est, quod oportet omnem propositionem monstrari per demonstrationem. isti igitur concesserunt, quod oportet omnem propositionem monstrari per demonstrationem: & non videre falsum, quod ex hoc sequitur.

Cum vero dixit: & neutra istarum opinionum est vera, neque etiam consistunt contrarie. sensus est, & neutra istarum opinionum est vera, quoniam non sunt contrariae: quae ita se habent, ut cum verificetur unum ipsorum, falsificetur alterum. & hoc est quod diximus, demonstrationem esse de omni re, esse falsum: & quod dixit, demonstrationem non esse omnino,

MANINVS

strationem. cuius rei causa est, quod sit impossibile posteriora scire ex prioribus non intellectis, vel per demonstrationem comprobatis. Hoc profecto eorum iudicium verum est. nam infinitum pertransiri est impossibile.

Inquit: nonnulli existimauerunt nullam penitus reperiri demonstrationem. quod quidem probant propterea, quia opinantur, omnem propositionem in demonstratione existentem, oportere probari, vel declarari per demonstrationem. & sic fiet processus in infinitum, quod est falsum. Quidam vero alij dicunt dari demonstrationem, omnemque propositionem debere omnino probari per demonstrationem, nullumque falsum opinantur sequi ex hoc.

D. d. sed neutra harum opinionum est vera, neque sunt quoque contrariae. hoc est neque altera harum duarum opinionum est vera, quia non sunt contrariae, ita ut si una sit vera, altera sit falsa. quoniam dicere, quod de qualibet re sit demonstratio, est utique falsum, dicere quoque, nullam dari penitus demonstrationem, est etiam falsum.

C6. 18

ABRAM

est falsum: quod sit quæ
contraria sunt ambo fal
sa in mā contingenti,
prout dictum est in Li
bris Perihēr. Veridicū
vero est, quārdam re
rum esse demonstra
tionē, & aliquarū non
esse demonstrationē.

Dñi vero dixit: primi
quē, vsq; ibi, nō Iueni
ri demōnē, intēdit q
casus assertionis scēte,
quæ abstulit demōnē,
fuit, qā illi crediderūt,
q impossibile sit addiscere
& scire aliqd nisi per
demōnem, & credide
runt, q impossibile sit rā
mentare infinitū: quare
censuerūt demōnem
esse aliqd nō existens.
Hoc vero sit, qā si po
suerim⁹ rē cōmonstra
ri duabus præmissis &
utrāq; illarū pmissarū
p duas alias pmissas, &
hec dispō recte pcesse
rit in infinitū, nō inue
niat aliq syls pfect⁹
de hac re, quā cōclude
re intēdit: dum aut nō
inuenit syls perfectus
de illa re, nunquā erit
modus ad aliquam de
monstrationē de illa.

Et hoc est qd intēdit
dñi ait: hoc autē illorū
iudiciū est verū rectū:
iniquū enim est proce
dere in infinitū) & dñi
dixit: q hui⁹ cā sit, qā
impossible ē res postero
res

DVRANA

oīno, falsum esse. hoc
aut ita est, qm cōtraria
falsificant in mā possi
fm q mōstratū est in
Libro d Interpretatio
ne. Verū autē est, q de
aliquibus est demon
stratio, de quibusdā ve
ro non est demō.

Cū vero dixit: Prio
res igitur, qm credide
runt, vsq; ad id, quod
dixit, demonstrationē
non esse. sensus est, q
causa, ob quam cōtra
dixere demōstrationi,
& crediderūt, hoc est,
qm ipsi crediderūt, fie
ri nō posse, ut addiscat
& sciat aliquid, nisi p
demōnem, & credide
runt ē, q infinitū per
transiri nō pōt, ideo iu
dicauerunt, q demō
nō est. Hoc aut ita est,
si ponam⁹, q res mon
strat p duas ppōnes, &
res pcedit fm rectū in
infinitū, non inueniet
syls sup hoc, cuius cō
clusionem intendim⁹.
cūq; non sit syls super
hoc, non erit ēt via ad
demonstrationē super
hoc in æternum.

Et hoc est, qd voluit,
cū dixit: & enuntiatio
hæc est vera recte: &
hoc, q oē, quod nō hēt
finē, est impossibile: & di
xerunt, causa āt in hoc
est, qm fieri nō pōt, ut
sciant posteriora per
priora

MANTINVS

sum. Cuius rei rō est, Al
ga contraria sunt falsa
in materia contingēti,
ut in libro Perihērme
nias declaratum fuit.
Verum itaq; est, quod
de aliquibus rebus sit
demonstratio, de ali
quibus vero non sit.

D d cū priores autē
crediderint etc. vsq; dñi
dicit, nullā inueniri de
monstrationē. hoc est,
causa, ob quam illa se
cta, quæ demonstra
tionē tollebat, ita sunt
opinati, est, quia cū
crediderūt nihil posse sci
ri nisi p demōnem, &
existimarint ipsum in
finitū nō posse ptran
siri, ideo iudicarūt nul
lam reperiri demōnē.
Et huius rei cā ē, qā si
nos fateamur rem pro
bari p duas pmissas,
& quelibet illarū pmissarū
p alias duas, & p
cedat res recto tramite
in infinitū, tūc non da
bit syls perfect⁹ de illa
re. cuius cōclusionem
inferre conati sum⁹, &
si nō det syls perfect⁹,
ergo nulla dabitur vn
quam demonstratio.

Et hoc innuebat dñi
dixit: et recte iudicat
de hoc, qm impossibile est
reperiri infinitū. & p
id, quod dixerat, cuius
rei, cā est, qā imposse
est scire posteriora p
priora

G iij priora

Posteriorum

ABRAM

D res sciri per priores nō intellectas & non scitas per demōnem. intendit, q̄ argumētati sint circa id quod dixerūt: quia causa, qua uequit eē demōne oīno, est, quia demō sit ut sciat res posterior, quæ est conclusio, per res, quæ sunt illa priores, quæ sunt ipsæ præmissæ.

Cum autē impoſe sit sciri res posteriores p̄ res priores, hoc est per præmissas, quæ nō sint demōne cōmonstratæ: nō est ergo vlla via, qua res sciat per demōstrationē. Et dū dixit: hoc autē illorū iudiciū est verū rectum. intendit de vna p̄missa. illi enim posuerunt duas præmissas, quarū vna est, q̄ processus in infinitū sit impoſis: secunda autē est falsa, scilicet q̄ quæcunq; res scitur, demonstratione sciat.

BVRANA

priora non monstrata per demōstrationem. sensus est, & error eorum fuit, cū dixerunt, q̄ causa prohibēs esse demōstrationem omnino est, quia demonstration in se habet, ut posterius in ipsa, quod est conclusio, cognoscatur per priora, hoc est propositiones.

Cumq; fieri non possit, ut cognoscantur posteriora p̄ priora, hoc est per propositiones non ostensas p̄ demonstrationem: igitur nō est via, ut cognoscatur aliquid per demōstrationē. Cum vero dixit: & enūtiatio hæc est vera, intelligit vnā propositionē. & hoc, qm̄ ponunt binę p̄pōnes, quarū altera est, q̄ processus in infinitum est impoſis: secunda autē est falsa: & est, q̄ oē, quod scit, scitur p̄ demōne.

MANIIVS

priora, quæ nō sint demonstratione cōprobata. intelligit, q̄ rō, quā illi afferūt ad hoc, hæc vniq; est: nēpe dicūt enim, ideo autē nō pōt reperiri aliqua demonstratione oīno, quæ p̄ ipsam demōnem discatur ipsum posteri⁹, quod est ipsa cōclusio, per priora ei, quæ sunt ipsæ præmissæ.

Et, cū ipsa posteriora nō possint cognosci p̄ priora nō probata per demōnem, ergo nihil poterit demōne sciri. & inquit: hoc profecto iudiciū eorū est verū, scilicet quo ad vnā illarū duarū p̄pōnū, quā posuerūt. nam, cū duas ipsi posuerint præmissas, altera qdē est, q̄ infinitū nō est pertrāsibile, altera vero, quæ est falsa, & est quæ dicit, q̄ quicquid scitur, demonstratione scitur.

T.6.pars

Si vero stant, ac sunt principia, hæc esse ignota: cum demōstratio de ipsis non sit, quod dicunt esse scire solum. si vero non est prima scire, neque quæ ex his esse scire simpliciter, neque proprie, sed ex suppositione, si illa sunt,

T.c.19

Præterea, cū cōstaret apud illos, q̄ impossibile sit rem sciri, nisi demonstratione, dixerūt q̄ principia non sint scita: prin-

Dixit Arist. Deinde, cū habuerint, q̄ fieri, non pōt, ut aliquid sciat, nisi p̄ demōne, dixerunt, q̄ principia n̄ sūt nota: cūq;

Inquit Arist. Rursus, cū rem aliter q̄ demonstratione sciri apud illos manifestū sit, nec principia demonstrationis sciri posse

T.c.19

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

A principijs autem de demonstrationis nescitis, non est iter sciendi rem ipsam : hoc autem ita se habete, impossibile est rem sciri demonstratione, nisi sit species subiectionis, quod sit præmissa existente scita.

cum p principia demonstrationis non sint nota, quò via erit ad aliqd sciendū? cūq hoc ita sit, planū, q fieri non pōt, vt aliquid sciat per demōnem, nisi fuerit p modū radicis positæ. & hoc si fuerit propositio nota.

posse affirmēt nisi q demōnē : his autē ignoratis, rē ipsam quoq ignorā oportet. Ne igit sic se habente, nihil sciri posse demōstrationē patet, nisi forte ex genere suppositionum sint, vel si præmissa fuerit nota.

Cō. 19 Hæc est ac si esset alia argumentatio, quam **B** constituit ex destruentibus naturā ipsius demonstrationis. Cum enim illi posuerint rē nesciri nisi demonstratione, & posuerint principia demonstrationis nesciri demōne, quod est verum : intulit ex duab' his pmissis, principia demonstrationis non esse scita.

Hæc est quasi disputatio alia proposita ab ijs, qui aduersabant naturæ demōnis. & hoc, qm, cum posuerint, q nō scit aliquid, nisi p demōnē, & posuerint ēt, q principia demonstrationis nō sciūtur p demōnē, quod est verum; sequit ex his duabus propositionib', q principia demonstrationis non sunt nota.

Hæc ē veluti alia rō **Cō. 19** ficta ab illis, q tollunt naturam demōrationis. nā, cum ipsi asserāt nihil sciri nisi p demonstrationē, affirmētq; principia demōrationis nō posse sciri nisi per demōstrationē, quod quidē est verum: tunc inferunt ex his duabus præmissis, q principia demōnis sūt incognita.

Et, cum posuerint ēt q quæ sciūtur demonstratione non sciuntur nisi ob principiorum scientiam, conclusum est illis, q non sit via sciendi rem demōstratione nisi principia demonstrationis ponantur eo modo, quo ponuntur subiectiones, quæ sui veritate non sciuntur, sed accipiuntur datæ.

Cumq; posuerint ēt, q illud, quod sciūtur p demonstrationē, non sciūtur nisi pp cognitionem principiorū: concluditur ipsis, q nō est via, vt sciatur aliquid per demōrationem, nisi ponant principia demonstrationis fm modum, quo ponuntur radices, quæ nō sciūtur per veritatē ipsarū, sed cōceduntur concessione.

Et, cū asserāt adhuc, q quicqd p demōnē cognoscit id nō possit sciri, nisi pp sciētiam, quæ de ipsis principijs habet, concludūt igit ipsi, nihil posse demōstratione sciri, nisi forte principia demōnis supponātur eo modo, quo supponūtur ipse suppositiones seu pnotiones, quæ nō sciunt p earū verificationē, sed recipiūt & admittunt.

Erid intēdebat dum dixit, nisi sit species subiectionis, hoc est nisi

Et hoc est qd voluit, cū dixit: nisi fuerit per modū radicis positæ, hoc

Et hoc innuebat cū dixit: nisi forte sint ex genere suppositionū.

G iij hoc

Posteriorum

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

D nisi demonstratio sit cōmuni conceptione & positione, non naturaliter. Et dixit: pmissa existente scita, hoc est, tales demonstrationes subintrāt gen⁹ demonstrationū, si pmissa, quam ponunt in alia arte, aut apud aliū ab illis, qui eam veram dicunt & indigēt ipsa, sit demonstrata, & res procedat in illis in infinitum, prout accidit demonstrationi, cuius nō est vlla pmissa posita.

hoc est, nisi fuerit demonstratio per cōsensum & positionē, nō p nām. Cū vero dixit: si fuerit propō nota, sensus est, & similitudines istarū demonstrōnū reponēt vtiq; sub genere demonstrōnum, cū fuerit propō, quā posuerunt aut ī alia arte, aut in ea arte talis, aut non indigeat verificatiōe, & intellectiōe cōsistit: & pcedat res in ipsis in infinitum. quēadmodū accidit demonstrōnib⁹, q̄ non hnt propōnē positam.

hoc est, nisi illa demonstratio sit ex suppone, & cōsensu, nō naturaliter. D.d. vel si pmissa fuerit nota. hoc est, huiusmodi aut demonstrōnes includunt sub genere demonstrōnū, si illa pmissa posita sit scita in alia arte, vel ab alijs, q̄ verificauerint eā, & sic indigebunt et demonstrōne pro eius notificatione, & sic fiet processus in eis in infinitū. quēadmodum fit in illis demonstrōnibus, in q̄bus nulla datur propō supposita.

T.6. pars *Alij aut ipsum quidem scire cōfitentur, per demonstrationē enim esse solum, sed omnium esse demonstrationē nihil prohibere. contingere enim circulo fieri demonstrationem, & ex his quae ad se inuicem.*

T.c.20 Alij vero cōcedūt demonstratiōē esse. illi enim aiunt scientiā esse sola demonstratiōe, vltra quōd illi argumentantur nihil impedire cuiusq; rei esse demonstrationem. putant namq; illi demonstratiōem fieri quarundam rerū per alias reciproce.

Dixit Aristot. Alij vero cōcesserunt, q̄ demonstrō sit. & hoc, qm̄ ipsi dixerunt, q̄ scia est p demonstratiōē tm̄, p̄terq̄ q̄ ipsi disputauerūt, q̄ nō est ipose, vt demonstrō sit de oī re. & hoc, qm̄ ipsi arbitrati sunt, demonstratiōē circularem esse ab aliquibus ad aliqua.

Inq̄t Aristot. Alij vero cōcedunt ipsam demonstratiōē esse, ac sola demonstratiōe scientiam gigni aiūt, nihilq; prohibere rem quāpiā posse demonstrari cōtendunt. Quodam enim circulo alia p alia rursus posse demonstrari arbitrant^r.

Cō.10 Ait: secūda vero secta confitetur demonstrōnem esse, adeo q̄ illi accipiāt quāuis rem sciri p demonstratiōem, & q̄ impōse sit sciētiam de prae-

Dixit: atq; opinio secūda est, qm̄ ipsi cōfitent demonstratiōē esse, ita vt cōcedant, q̄ oīs res scit per demonstratiōē: q̄q; fieri nō pōt, vt scia in pro-

Dicit, quōd secūda secta fateet reperiri demonstratiōem, & q̄ non potest sciētia pro-

T.c.20

Cō.10

ABRAM

premissis pꝑere recte
in infinitū. sed placuit
illis premissas ostendi
demonſtratione per suas con
clusiones reciproce.

BVRANA

ppōnibus recte proce
dat in infinitū: sed vo
luere propōnes demon
strari per cōclusiones
fm modum circuli.

MANTENVS

positionū pꝑedere re
cte in infinitū: sed dāt,
qꝫ premissæ probātur
demonſtratione p suas cōclu
siones p modū circuli.

T. 6. pars

Nos vero dicimus, neqꝫ omnem scientiā demonstratiuam esse, sed
eam, quæ immediatorū est, indemonstrabilem. Quodqꝫ hoc sit necessa
rium, manifestū. si enim necesse quidem scire priora, & ex quibus de
monſtratio, stant aut aliquando immediata, hæc indemonstrabilia ne
cesse est esse. Hæc igitur ita dicimus, & non solū scientiā, sed & prin
cipium scientiæ esse quoddam dicimus, quo terminos cognoscimus.

T. 6. 11

Nos vero nō credi
mus, qꝫ quicquid sci
tur sciat demonstrā
tione. Sed sunt que
dam res, quæ imme
diate sciuntur, neqꝫ
fm demonstratiōē,
& esse. quod ē mani
feste patens. qm̄, si
expediat sciri pmissas
demonſtrationū,
atqꝫ media fm sta
tum, oportet eas sci
re p res immediatas
absqꝫ demonſtratione. hæc
itaqꝫ rō & hoc mo
do dicenda est circa
hoc. Ac iterū, quia
non fit scia sola de
monſtratione, sed ē
inuenitur principiū
sciat, cuius dispōnis
sunt termini ipsi.

Dixit Aristot. Nos
autē dicimus, qꝫ non
oē, quod scitur, scit
per demonſtrationem. Sed
sunt aliqua, q̄ sciun
tur sine medio. qꝫ
hoc ita sit appet ma
nifeste. qm̄, si oportet
ut sciam⁹, qꝫ pro
positiones demon
strationis & media
stant, sequitur ē, ut
sciamus per res, quæ
non habent mediū
sine demonſtratione:
& sermo iste dicitur
de hoc, & fm modū
hunc: & cōsimiliter
ē, qꝫ non solum est
scia per demonſtratiōē,
sed est ē principiū
sciat, per cuius via m
noti sunt termini.

Inquit Aristot. Nos
vero non credimus,
qꝫ quicquid scit, sciat
p demonſtratiōē, sed que
dam esse arbitrant,
ex se absque aliquo
medio, seu demonſ
tratione nota. Quod autē
ita sit, manifestum
est, si necessariū sit,
nos scire, qꝫ ipse pro
positiones demon
strationū, ipsaqꝫ me
dia stent, & sistant,
oportet illas absque
vilo medio, seu de
monſtratione sciri.
Nec præterea fit scia
tū demonſtratione,
sed dāt adhuc prin
cipiū quoddam ip
sius sciat, ex cui⁹ me
thodo termini fiūt.

B
T. 6. 11

Cō. 11

Ait: Nos vero non
credimus, qꝫ quicquid
scitur sciat demon
stratione. & est credu
litas,

Dixit: Atqꝫ nos utiqꝫ
nō credimus, qꝫ oē, qd
scit, sciat, p demonſtratiōē.
quæ ē opinio, pꝫ quā
errā

Dixit: nos vō nō cre
dimus, qꝫ quicquid scit,
sciat p demonſtrationem, ut
opinati sunt utraqꝫ se
cta

Cō. 11

Posteriorum

ABRAM

Dilas, qua errauerunt
duæ sectæ. Sed credim⁹
inueniri res, quæ sciun-
tur per se & immedia-
te, i. absq; demōne &
esse manifesto. quia,
dum ponimus, q̄ scia
demonstratiōis acqui-
ratur occasione sciē p̄-
nissarū, prout per
se euidens est, & poni-
mus, q̄ expediat siste-
re pedē in nostra scien-
tia de præmissis q̄ res
E non procedat in infi-
nitū ob præmissas in-
digere alijs præmissis
sequitur itaq; q̄ scien-
tia attingat præmissas
p̄ se notas sine medio
simpliciter & sine me-
dio demonstratiuo.

Et hoc intēdebat dū
dixit: & esse, qd̄ est ma-
nifeste patēs, qm̄, si ex-
pediat sciri: præmissas
F demōnū, atq; media
fm̄ statum. id est veri-
ficatio, q̄ inueniantur
res per se notæ, est ma-
nifesta, qm̄ per se no-
tū est, q̄ oporteat no-
strum scire, & addiscē-
re p̄missas demōstra-
tionum & media fm̄
statum & scia præmis-
sorū non indigeat scia
aliarum præmissarum
aucto q̄ res procedat in
infinitum. Dixit autē
hoc ad euidentiā con-
tra

BVKANA

errauerūt ambæ sectæ.
Sed dicim⁹, q̄ sunt nō
nulla, quæ sciūtur per
se sine medio, hoc ē si-
ne demōne. q̄ q; hoc
ita sit, planum. qm̄, si
ponamus, q̄ scia p̄ de-
mōnē acquirat ex par-
te sciē per propōnes,
fm̄ q̄ apparet per se: et
ponamus ē, q̄ oportet,
vt stet scia nostra p̄
propositiones, & non
procedat res in infini-
tū: si enim p̄posi-
tiones mōstrant per alias
propositiones, & illæ p̄
alias præcedētes cog-
nitione: sequit̄, vt tandē
perueniat cognitio ad
propōnes notas per se
sine medio simp̄, &
nō medio demōnatiuo.

Et hoc est, qd̄ voluit,
cū dixit: quodq; hoc
ita sit, apparet mani-
feste. qm̄, si oportet, vt
sciamus, q̄ propo-
sitiones demonstratio-
nis & media stant. sen-
sus est, & fides, q̄ hic
sint res notæ per se, ap-
paret: quoniam notū
est per se, q̄ oportet,
vt scia nostra & doctri-
na nostra in propo-
sitionibus demonstrati-
uis & medijs stet: et nō
est opus, vt sciamus p̄
propositiones alias vs-
que quo procedat hoc
in infinitum. hoc autē
dixit per modū signi-
ficadi

MAINTINVE

cta, q̄ opinio eos I erro-
re duxit. Sed credimus
reperi qd̄, q̄ sunt p̄ se
nota absq; aliquo me-
dio, hoc est, absq; de-
mōstratiōe. Quod at,
hoc ita sit, p̄spicū est.
Qm̄, si cōcedam⁹ scia,
quæ p̄ demōnē sit, ac-
quiri p̄ sciam, quæ de
præmissis habet, vt pa-
lā ē de se, asseramusq;
oportere sciam nostrā
sistī in ipsas p̄missas, et
q̄ nō fiet processus in
infinitū, ita vt p̄ noti-
tia p̄missarū, sint neces-
sariæ aliæ p̄missæ, & sic
oportebit ipsā sciam
reduci in p̄pōnes p̄ se
notas, sine aliquo me-
dio simp̄ et absolute,
neq; medio quoq; de-
monstratiuo.

Et hoc est qd̄ innue-
bat dū dicebam. Quod
at ita sit, manifeste pa-
tet, si necessariū sit, nos
scire, q̄ ipsæ p̄pōnes de-
mōnū, ipsaq; media
stent, & sistāt. hoc est,
palā ē, q̄ dant aliqua,
q̄ sunt p̄ se nota. qm̄ p̄
se notū est, q̄ oportet
nram scia, atq; doctri-
nā de ipsis p̄missis de-
mōnū, ac de ipsis me-
dijs stare, & sisti. et p̄
scia p̄missarū nō ē ne-
cessaria scia aliarū p̄-
missarū, ita vt hoc p̄-
cedat in infinitū. Hoc
autē dixit pro euiden-
tiori

ADAM

aduersarium, & qd sit per se notum, qd inueniantur primæ per se notæ. & ē vna suppositionum, quas ponit artifex huius scientiæ, vltraq; secum annectit eius expositionem.

Et dixit vterius: Ac iterū, quia non sit scia sola demonstratione, sed et inuenitur principium scia. cuius disponis sunt termini ipsi, i. qd nō adueniat nobis scia solū per principia, qd sunt ipsa demō, sed etiā aduenit nobis scia occasione alterius principij, qui est intellectus, quo sciunt primæ præmissæ. Et intendit hic p terminos, terminum mediū ipsius sylli, cuius præmissæ sunt per se notæ.

BURANA

ficandi ijs, qui contēdūt: & qd notū est p se, qd hic sunt prima nota p se. & hoc est vnū ex ijs, quæ posuit artifex istius artis propositione, absque eo, qd hoc declararet.

Cū vero dixit: deinde, qd non solum est scia per demonstrationem tm, sed inuenitur et principij scia, p cuius viā notū fiūt termini. sensus est, qd nō solū prouenit nobis scia per principia, quæ est demō, sed pruenit et sciētia ex parte principij alterius, qd est intellectus, p quē cognoscunt præcipia prima. Et p terminū, intelligit terminū mediū in syllogismo, cuius præmissæ sunt per se notæ.

MANTINVS

tiori rōne cōtra aduersariū. Qm p se notū ē. qd dant quēdā prima, seu præcipia p se nota, & hæc vtiq; est vna ex supponib⁹, quā supponit pfeſſor hui⁹ artis, i cuius probatione non licet laborare.

D. d. Neq; sit pterea scia demōne tm, sed dat adhuc principium quoddā ipsius scia, ex cuius methodo termini fiūt. hoc est, nos qd nō adipiscimur scia p ipsum principij, qd est ipsa demō tm, sed sciam adhuc adipiscimur p aliū principij, qd s. est ipse intellect⁹, quo primæ seu maximæ ppones noscunt. Per terminos vero hic intelligit terminū mediū ipsius sylli, cuius præmissæ sunt per se notæ.

¶ 6. pars 46 *Circuloq; quod impossibile demonstrare simpliciter, planum: siquidem ex prioribus oportet demonstrationem esse, & notioribus: impossibile enim est eadem eisdem simul priora, & posteriora esse.*

Contradictio Tomitani.

46 Remouet Arist. circulū a demonstratione. Cuius oppositum concessit infra tex. 30. & 2. Poste. tex. 15. demonstrat res circulo. item 2. Physic. tex. 30. idem docet, & 2. Priorum cap. 5. 6. 7. admittit demonstrationem circularem in omnibus figuris. & in Prædicamentis diffinit quale per qualitatem, & rursus qualitatem per quale. Idipsum voluit Porphyrius in cap. de Specie, dum genus ac speciem mutuo deservi oportere dixit. Sed vide conciliationem Tomitani.

Γ. c. 22 Veruntamē, quod impossibile sit vllā rerū reciproce simpliciter Dixit Arist. Atqui qd fieri nō pōt, vt dispositio rerū pcedat in Quod autem impossibile sit circulo simpliciter demonstrare T. c. 22

Posteriorum

ABRAM

BVRANA

MANYNOS

Dupliciter procedere; commonstratur ex his, quæ in medium feram. Primo quidem, quia demonstratio fit ex rebus prioribus & notioribus apud naturā: impossibile aut est easdē res eisdē esse priores et posteriores simul.

Cō. 11 Cū hæc secunda secta ponat dēmōnē fieri ex pmissis priorib⁹ fm eē, et notiorib⁹ apd nos & apud naturam q̄ sint conclusiones, & si regrederetur demōstratio reciproce, cōclusiones essēt notiores illis apud nos, et nālī priores, & eēt eadē res eadē re naturaliter prior & posterior sīl, & q̄ demō sit cui⁹ q̄, et sit reciproca, incipit cōmonstrare destructionem efficiendi demōnem reciproce pcedētē, & dixit huius destructionē cōmonstrari primo, quatenus ē demō, nō inquātū est syl⁹, qm̄, ut pmissum ē, demō fiet ex pmissis priorib⁹ fm eē & notiorib⁹ apd nos & apd nām q̄ sint cōclusiones. si aut demō redeat reciproce, cōclusiones sūt notiores & nālī priores pmissis, et eēt vna res eadem vno modo

in circulū simpliciter, manifestū est ex eo, de quo mētione fecimus à principio. qm̄ demōstratio est ex reb⁹, q̄ sunt piores & notiores apud naturā. fieri aut nō potest, ut eadem respectu eorundē sint posteriora et pōra sīl.

Quoniā secta secunda fuit, quod demonstratio est de omni re, quodq; est circularis, incipit declarare, quo modo destruat, q̄ demonstratio procedat in circuli, & dixit: monstrari q̄ hoc sit impossibile, primo, ex parte, qua est demonstratio, nō aut ex pte, qua ē syl⁹. & hoc, qm̄ demō, fm q̄ p̄dixim⁹, est ex propōnibus prioribus fm existentia, et notioribus apud nos & apud naturam, quā sint conclusiones. quod si rediret demonstratio circularis, essent utiq; conclusiones notiores propositionib⁹ & priores apud naturam: sed iam posuimus, quod propositiones sunt notiores apud nos & priores apud naturā, & ita erit res vna prior re alia secundum naturam & poste-

strare, planū est ex his, quæ nunc dicā. Primo quidem, qm̄ ex rebus prioribus & apud naturā notioribus fit demonstratio. impossibile autem est eadē met esse sibi ipsis priora & posteriora simul.

Cō. 11 Cū secunda secta affirmauerit demonstrationē fieri de qualibet re, et illam utiq; esse circularem, ideo nunc ostendit falsum, esse, demōstrationem fieri circulo. & dicit: eius rei falsitatem probari primò ea ratione, qua est demonstratio, non ea ratione, qua est syllogismus. Quoniam ipsa demonstratio, ut paulo ante diximus, fit ex propositionibus prioribus fm esse, notioribusq; apud nos, & apd naturā q̄ sint ipsæ cōclusiones. Si igitur demonstratio efficere-tur circularis, tunc ipsæ conclusiones essent notiores ipsis p̄missis, naturæq; priores. Sed iam fuit suppositum, ipsas p̄missas esse nobis notiores. illisq; naturæ priores. Sic ergo idē esset sibi ipsi

ABRAM
modo prior & posterior simul, & sic esset notior & non notior, quod totum est falsum. Et hoc est quod intendebat. dū dixit: impleat est eadē res eisdē eē priores & posteriores simul: hoc ē, q̄ altera respectu alterutrius sit sibi prior & posterior vno modo prioritatis.

BVRANA
posterior eadē simul sibi modū vnum. & ita erit notior & ignotior: qđ totū ē falsū. & hoc est qđ voluit, cū dixit: fieri at nō pōt, vt eadē respectu eorūdem sint posteriora & priora sibi: hoc ē, q̄ vnūqđq; ipsorū in relatione ad aliud pponat & postponat simul sibi modū vnū ex modis prioris.

MANTINVS
ipsi natura prius & posterior simul, atque eadem ratione, similiterq; esset notius, & ignotus, quod totum falsum existit. & hoc voluit cū dixit: impossibile autem est eademmet esse sibi ipsis priora & posteriora.

T.6. par Nisi altero modo, vt alia quidem ad nos, alia vero simpliciter, quomodo inductio facit notum. Si vero sic, non esset vtiq; simpliciter scire bene definitum. sed duplex: aut non simpliciter altera demonstratio, quae sit ex nobis notioribus.

Contradictio Tomitani.

47 Vult Arist. demonstrationem constare ex notioribus simpliciter tantum, non autē ex notioribus nobis quoque. Cuius oppositum ostendit in tex. 30. vbi diuiso scire in Quia et Propter quid, concludit ipsum scire Quia, fieri ex demonstratione, quae est ex notioribus nobis. Sed vide conciliationem Tomitani.

T.c.23 Nisi hoc fiat duobus modis. quorum vnus est, quod altera sit prior apud nos, et posterior apud naturam, & altera sit posterior apud nos, prior apud naturā, vltra q̄ primo modo est commonstratio, quae sit inquisitione. si autem demonstratio esset vtriusq; his modis, nostra definitio demonstrationis non esset recte

Dixit Arist. Nō potest aut hoc esse nisi duobus modis: quorum vnus est, vt aliqua ipsorū sint priora apud nos, et posteriora apud naturā: alter vero, vt aliqua ipsorū sint posteriora apud nos et priora apud naturā: p̄terq; q̄ demō prima erit ostensio p̄ inquisitionē. Quod si est demō sibi hos duos modos, nō erit gradus

Nisi forte id altero duorum modorum fieret. Vno quidem modo, vt aliqua sint apud nos priora, sed apud naturam posteriora. altero vero, vt aliqua sint apud nos posteriora, apud naturā vero priora: nisi quod primus modus ē ex genere probationis, quae sit per inductionem. Sed, si demonstratio his duobus modis

T.c.23
C

Posteriorum

ADAM

D recte facta, sed esset duplex: altera enim esset per res priores et notiores apud nos, non per res, quæ sunt priores & notiores apud naturam, & secundum causam.

C6.2j Postquam commonstravit falsum esse demonstrationem procedere reciprocè, ex quo inde sequeretur, easdem res eisdem esse simul vno modo priores & posteriores, cum possibilis sit reciprocatio demonstrationis, quoniam una demonstrationum largitur causam, quoniam fuerit notum ipsum esse, & altera largitur ipsum esse per aliquid quod posterius. verbi gratia, quoniam quispiam demonstraret Lunam esse sphaericæ figuræ, quia ei⁹ lumen paulatim crescat: deinde largiatur eam homini cremati ob illius sphaericitatem.

Ex illa itaque oratione, quæ hanc dispositionem continet, dixit: nisi hoc fiat duobus modis. i. nisi demonstrationis ostensio fuerit duobus diuersis modis. hoc est quod una earum commonstret de re aliud, quam ostendat altera,

& vno

EVANA

gradus noster ad demonstrationem processus secundum rectum, sed erit duplex: quoniam unus erit per ea, quæ sunt priora & notiora apud nos, non autem per ea, quæ sunt priora & notiora apud naturam, & per causam.

Posteaque declaravit falsum esse, quod demonstratio procedat in circulum: quoniam sequitur ex hoc, quod aliqua per se respectu aliquorum sint priora & posteriora simul per modum unum: sed fieri potest, ut circulus sit in demonstratione, cum una demonstrationum dat causam tantum, & notum sit, quod existat, altera vero dat existentiam per rem posteriorem. ut in exemplo, si aliquis monstrat, quod Luna est sphaericæ figuræ, quoniam lumen suum grandescit paulatim, deinde faciat sphaericitatem causam istius magnificationis.

Ponit ex ipso sermonem vniuersalem istius dispositionis, & dicit: non potest autem hoc esse nisi duobus modis, hoc est nisi fuerit ostensio per demonstrationem duobus modis diuersis: hoc est, ut monstratur vni ipso-

rum

MANTINVS

dis fieret, tunc definitio, quam de ipsa demonstratione dedimus, non esset recte assignata, sed erit duplex: una erit ex rebus prioribus & notioribus nobis, quæ apud naturam posteriora sunt, & per causam.

Posteaque probauit, demonstrationem non posse fieri circulo, propterea quia ex hoc sequeretur, quod unum & idem respectu sui ipsius esset prius & posterius simul eadem ratione, possit tamen fieri circulus in demonstratione, ita ut una demonstratio præsteret tantum causam, si esse ipsius rei sit notum, scilicet quod illa res sit, altera vero præsteret ipsum esse per aliquid posterius existens. exempli gratia, si quis probet, figuram Lunæ esse circularē eo, quod eius lumen sensim increscit, mox velit reddere causam illius incrementi per eius circularitatem.

Propter illud ergo dictum vult, quod hoc significatum amplectitur, dixit: nisi forte id altero duorum modorum fieret. hoc est, nisi forte illa declaratio, quæ fit per ipsam demonstrationem duobus diuersis modis fiat, scilicet ut una earum declaret de una re

C6.2j

ABRAM:

De vno modo sumantur
præmissæ ad ostenden-
das conclusiones, & al-
tero modo capiantur
conclusiones ad com-
monstrandas præmis-
sæ, vna enim largitur
aliam sciētiam, quàm
largiatur altera.

Et, cū adiecisset hanc
cōditionē, cœpit expli-
care hos duos modos.
quorū vnus est, q̄ alte-
rius pars sit prior apud
nos, & posterior apud
naturam, & alterius de-
monstrationis pars sit
posterior apud nos,
prior apud nām hoc ē
huius exemplum est,
q̄ altera demonstra-
tionum sit ex rebus
prioribus apud nos po-
sterioribus apud nām
ob res priores apud na-
turam, & altera ex re-
bus prioribus apud na-
turam ob illas res po-
steriores, si fuerint no-
tiores apud nos.

Et accepit pro exem-
plo sciētie rerū priorū
apud naturā ex rebus
posteriorib⁹ ipsarū, in-
quisitionē. Proceditur
enim inquitēdo ab ip-
sa parte cōposita ad vlti-
m-

BYRANA

rum ex alio, p̄ter q̄ q̄
mōstret secūdū, & pro-
positiones accipiantur
ad declarationē cōclu-
sionis ex pte, & cōclu-
siones accipiantur ad
monstrationē p̄pōnū
ex pte: qm̄ vnū ipsorū
in mōstuatione sua dat
speciē sciē aliam ab ea,
quā dat aliud.

Cūq; posuit hoc,
cœpit monstrare duos
modos istos. quorum
vnus est, vt aliqua ip-
sorū sint priora apud
nos, & posteriora apud
naturam: alter vero.
vt aliqua ipsorum sint
posteriora apud nos, et
priora apud nām. pu-
ta in exemplo, si vna
demonstrationū fue-
rit ex prioribus apud
nos et posteriorib⁹ apud
naturam super priori-
bus apud naturam, &
ex prioribus apud na-
turā super ipsis poste-
riorib⁹, hoc est, vt det
causam ipsorū ex par-
te rerū priorum, cū
existētia priorum no-
ta fuerit per existētiā
posteriorū, quēq; sunt
notiora apud nos.

Et accepit pro exem-
plo sciē rerū priorum
apud nām ex postero-
rib⁹, inquisitionē. & hoc,
qm̄ inquisitio p̄cedit à
pte cōposita ad vlti-
m-

MANTINVS

te aliud q̄ declararet alte-
ra, ita vt præmissæ, quæ
conclusiones probant,
alio modo capiantur,
quā capiantur ipsæ
conclusiones, quæ præ-
missas probant, ita vt
vnum illorum tradat
alterū modū sciētiae
q̄ alterum tradat.

Et postq̄ supposuit
hāc cōdōnē accedit ad
dēclarationē horū duo-
rum modorū, & dicit:
vno q̄ dē mō, vt aliqua
sint apud nos priora, sed
apud nām posteriora,
altero v̄o, vt aliq̄ sint
apud nos posteriora,
apud nām vero priora.
id est, huius rei exēplū
ē, vt vna dēmōnū fiat
ex rebus priorib⁹ apud
nos, posterioribus tñ
apud nām, pl⁹ q̄ ex reb⁹
priorib⁹ apud nām. al-
tera vero fiat ex rebus
priorib⁹ apud nām, po-
sterioribus vero apud
nos plusq̄ ex postero-
rib⁹ apud nām, hoc ē.
q̄ p̄ter eorū cām rōne
rerū priorū, cū eē ipsa
rū rerū priorū sciat ex
posteriorū, si illæ fue-
rint notiores apud nos.

Et pro exēplo cogni-
tiōis rerū priorū apud
naturam attulit res po-
steriores ipsius indu-
ctiōis, q̄a in inductio-
ne procedit à parte cō-
posita ad ipsum vni-
uersale

Posteriorum

ABRAM

D simplex, pars autē est prior apud nos fm cognitionē, & posterior apud nām: vñ autē est cōtrariū. & hoc intēdebat dum dixit: vñ q̄ primo mō est cōmōstratio, quæ sit inquisitione, hoc est vñ q̄ primus modus est speciei cōmōstrationis, q̄ sit inquisitione, & nō largit rem esse p suā causam. & hui⁹ sp̄ei sūt demōnes signorū, i. ex re b⁹ priorib⁹ apd nos ad res priores apd nām.

Et postq̄ meminit de possibilitate vtrorūq; horū modorum, cum eius locutio sit de demōne, hoc est de illa, quæ largitur sciam essendi rem & illius causam simul, cuiusmodi sunt demōstrationes, q̄b⁹ accidit coincidere notius apud nos & notius apud ipsam nām.

Et dixit: Si autem de mō est vtrūq; his modis, nostra definitio de mōnis non esset recte facta. hoc ē, sed si enūtiaremus reciprocatio nē demonstrationū inueniri hoc modo, id, qd accepimus in definiendo demonstrationē, non esset recte positum, id. s. q̄ sit syls cōstitutus ex p̄sumptis primis apud naturam.

sed

BVRANA

plex, & a parte priore apud nos in cognitione & posteriore apud naturā: & vniuersale in cōtrariū huius. & hoc est quod voluit, cum dixit: pr̄terq̄ q̄ de mō priā erit ostensio p̄ inquisitionē. sc̄ius ē, p̄terq̄ q̄ de mō prima est ex sp̄e ostensionis, q̄ est p̄ inquisitionē: & non dat existentia rei ex parte suæ cāe: & ex hac sp̄e sunt demōstrationes signorū, hoc est ex prioribus apud nos ad priora apud nām.

Postea vero q̄ mentionem fecit de possibilitate horum duorum modorum, & sermo ipsius fuit in demonstratione, hoc est, quæ exhibet existentia rei, et causam suam simul: & hę sunt demōstrationes, quibus accidit, vt notius apud nos sit notius apud naturam,

Dixit: q̄, si est de mō fm hos duos modos, nō erit gradus noster ad demōnē processus fm rectū. sensus ē, sed si concesserimus, q̄ circulus inuenit̄ demōnibus fm istū modū, nō erit illud, qd accepim⁹ in gradu demōnis rectū: & hoc, q̄ est syls cōpositus ex p̄pōnib⁹ primis apud naturam:

sed

MANTIUS

uersale simplex. Sed illa pars est apud nos prius nota, apud naturam vero posterior; vniuersale vero cōtrario huius. & hoc indicauit cum dixit: nisi q̄ primus modus ē ex genere probatiōis, q̄ sit p̄ inductionē & nō p̄stat esse rei p suā cām. et huius generis sunt demōnes signi, seu ab effectu, i. ex rebus prioribus apud nos, ad eas, quæ sunt priores apud naturam.

Et, postq̄ narrauit possibilitatē horū duorum modorū, sed ei⁹ sermo nūc sit de demōne, i. quæ p̄stat sciam ipsius ēē rei. i. q̄ res sit, atq; ei⁹ causę simul. et sunt illę demōnes, quibus contingit, vt id, qd ē not⁹ apud nos, & id, qd ē not⁹ apud nām, vnā cocant in ipsis,

D. d. sed, si de mō his duobus modis fieret, tūc definitio, quam de ipsa demōne dedim⁹, nō ēē recte assignata. id ē, sed, si concedamus circulum posse fieri in demōstrationibus hoc pacto, tunc id, qd posuimus in definitione demōnis, nō esset recte positū. nēpe vbi dī, q̄ ē syls cōstas ex p̄pōnib⁹ primis apd nām.

sed

ABRAM

Sed demonstratio perfecta esset duplex, hoc est duarum specierum: quædam eius species ex parte prioris apud naturam, & altera species ex parte posterioris, & demonstratio causæ non largiretur unam cum ipsa causa ipsum esse. quod repugnat dictis in definitione demonstrationis.

Igitur non est penitus possibilis reciprocatio demonstrationis simpliciter, quatenus demonstratio simpliciter, quæ simul largitur causam & esse, & hoc est quod intendebat dum dixit [sed esset duplex] hoc est dictum, quod esset nam demonstratio simpliciter duplex: hoc est, duæ species quatenus altera species demonstrationis constituitur ex rebus, quæ sunt notiores apud nos, et illæ sunt posteriores apud naturam: quod repugnat positum in demonstrationis definitione.

Et secundum horum opinionem destrueretur demonstratio simpliciter, quæ apud eos principia demonstrationis indigerent demonstratione unius speciei. Impossibile autem est constituere de aliqua re reciprocè demonstrationem simpliciter.

BVRANA

Sed erit demonstratio duplex perfecta, hoc est secundum duas species: quarum una est ex parte prioris apud naturam, & species ex parte posterioris, & est demonstratio causæ non dans cum causa existentiam: & hoc est diuersum ab eo, quod dictum est in definitione demonstrationis.

Igitur non est possibilis circulus omnino in demonstratione simpliciter ex parte, quæ est demonstratio simpliciter: quæ est illa, quæ dat existentiam et causam simul. Et hoc est, quod voluit, cum dixit: sed erit duplex. hoc, est natura demonstrationis simpliciter erit duplex, hoc est duæ: quoniam una ex speciebus demonstrationis erit composita ex rebus notioribus apud nos, quæ sunt posteriores apud naturam: & hoc est diuersum ab eo, quod positum fuit in definitione demonstrationis.

Et propter circulum hunc destruitur demonstratio simpliciter: quoniam principio demonstrationis opus est ad demonstrationem ex specie una. Sed fieri non potest, ut construat demonstratio simpliciter sup aliquo per circulum.

MANTINVS

Sed perfecta demonstratio esset duplex, hoc est, esset duorum generum: nempe unum eorum esset ex his, quæ sunt priora apud naturam, alterum vero ex his, quæ sunt ei posteriora. et sic demonstratio per quod, non esset illa, quæ dat simul causam & esse. & hoc est contra id, quod in definitione demonstrationis positum fuit.

Impossibile ergo est fieri circulum ullo pacto in ipsa demonstratione absoluta, quatenus est simpliciter demonstratio absoluta, quæ præstat esse & causam simul. Et hoc voluit, cum dixit: Sed erit duplex. hoc est, quod nam demonstrationis absolutæ erit duplex, id est duæ quia unus ex generibus demonstrationis constabit ex rebus notioribus apud nos, quæ sunt posteriores apud naturam. & hoc est contrarium eius, quod fuit positum in definitione ipsius demonstrationis.

Sed iuxta horum sententiam tolleret demonstratio absoluta, quia ipsi putant principia demonstrationis indigere demonstratione eiusdem generis. Sed impossibile est, ut de aliqua re habeatur demonstratio simpliciter, seu absoluta, per circulum.

Logica H Acci-

Posteriorum

T.6.pars

D Accidit autē dicentibus circulo demonstrationem esse, non solum quod nūc dictū est, sed nihil aliud dicere, quā quod hoc est, si hoc est. sic aut oīa facile monstrare. Manifestum autē, quod hoc contingit^a tribus terminis positus. ^b per multos namq, aut paucos reflectere dicere, nihil differt per paucos autē, aut duos. Quando enim *A* existente, ex necessitate sit *B*: hoc autē, ipsum *C*: *A* existente, erit *C*. si itaque *A* existēte, necesse est *B* ēē: hoc aut existēte, ipsum *A*: hoc. n. erat circulo.

ABRAM

T.c.14

Cōnectitur etiam asserentibus reciprocam demonstrationem vnā cum prēmīssō ridiculo, alterum absonū: quod est, rem per seipsam commonstrari. quo modo ceterarū rerū cōmonstratio levis esset. Huius autē cōsequutio videtur positis tribus terminis. nihil enim refert dicere, cōuersam resolutionē fieri de multis rebus, aut dicere, eam esse paucarum rerum. neque differt dicere, eam esse paucarum rerum, aut inter duas res. Nam, dum est *A*, necessario est *B*, & hoc posito, *C* est. sicq; dum est *A*, est & *C*, quia dum est *A*, necessario est *B*, & dū hoc est, *A* est: hæc enim esset demonstratio reciproca.

Cum

BARANA

Dixit Arist. Sequitur autē dicentes demonstrationē fieri circulo simul cū absurdo priori, absurdū aliud, & est, vt idem monitretur per seipsum. sed p hanc viā levis esset mōstratio reliquarum rerum. Apparet at hoc seq, cū posuerimus tres terminos. et hoc, qm nō est dīa, si dicat, q resolution rei sit p multa, siue dicatur, q sit p pauca: & nō est dīa, siue dicatur, q sit per pauca, siue dicat, q sit per duo. & hoc, qm si *A* est, erit *B* ex necessitate: & cū hoc sit, erit etiam *C*: igitur cū erit *A*, erit *C*: quoniā, cū erat *A*, erat *B* ex necessitate, & cū hoc erat, erat *A*. hæc enim fuit demōstratio circularis.

Po-

MANTINVS

T.c.14

Accidit autē dicentib⁹ circulo demonstrationem esse, non solum quod nūc dictū est absurdū, sed & hoc præter rationem magis, idem s. seipsū demōstrare. hac autē via facilis esset reliquarū rerū declaratio. Videtur aut hoc ita sequi positis tribus terminis. qm nihil differt, siue dicam⁹ resolutionem per conuersionem posse fieri per plura, siue dicamus ipsam posse fieri p pauciora. nihil quoque refert siue dicamus ipsam fieri per pauca, siue per duo. Nā, si *A* est, *B* quoq; de necessitate est: & si *B* est, *C* est. ergo si *A* est, *C* est. nam si *A* est, *B* est de necessitate, & si hæc ē, *A* est: talis vtiq; esset demōstratio circularis.

Postq

ABRAM

Cum ostenderit impossibile esse reciprocationem demonstrationis simpliciter, in quantum sit demonstratio simpliciter, & quod esse sit occurrere reciprocationem inter demonstrationem causae & demonstrationem essendi, & quod nequeat occurrere reciprocatione demonstrationi simpliciter secundum ipsam, aut cum alia demonstrationis specie: accipit explicare etiam reciprocum syllogismum non esse perfectum, & tanto minus esse demonstrativum.

Et iam explicauerat hoc in Libro Priorum Analyticorum, sed repetit hic illud & dum dixit: quod ceterarum rerum demonstratio levis esset, intedit, quod reciprocatione non sit perfecta, neque reciprocatione finem suam explanationem cuiusvis rei. res enim communes essent per se notae: quod si esset, et explicatio esset superflua.

Et dum dixit: huius autem consequentio ut positae terminis. Intedit, ut iam appeat consequentio cuius rei, hoc est eversio reciprocae demonstrationis, dum posuerimus tres terminos, quod paucissimi sunt, ex quibus potest syllogismus constitui, qui est syllogismus simplex.

Et, postquam enuntiavit, eversio explanationis recip-

BYRANA

.Posteaque declaravit, quod circulus non est possibilis in demonstratione simpliciter, & circulus potest cadere inter demonstrationem causae & demonstrationem existentiae, & in demonstratione simpliciter non potest cadere circulus neque per se, neque cum alia specie demonstrationis: coepit declarare, quod circulus non est consimiliter etiam syllogismus perfectus, ne dum, ut sit demonstrativus.

Hoc autem monstratum fuit in Libro de Syllogismo, sed hoc repetit et hic. Cum vero dicit: sed per hanc viam levis esset demonstratio reliquarum rerum. sensus est, si circulus esset perfectus, non esset durum de uno aliquo monstrare rem ex re: quoniam omnia essent nota per se & fortasse haec est expositio excellens.

Cum vero dixit: apparet autem hoc sequi, hoc est, quod expositio circularis est impossibilis, cum posuerimus tres terminos: & hoc est minimum, ex quo componitur syllogismus, qui est syllogismus simplex.

Et postea quod enuntiavit, quod destructio, quae est in demonstratione circu-

MANTINVS

Postquam probavit non posse fieri circulum in demonstratione simpliciter, seu absoluta, quatenus est demonstratio absoluta, circulus tamen possit contingere inter demonstrationes per quid, & demonstrationes quod, & quod in demonstratione absoluta non potest accidere circulus nec cum ipsa, neque cum aliquo alio genere demonstrationis, probat nunc ipsum circulum quoque necesse syllogismum perfectum, tamen abest, ut ex eo fiant demonstrationes.

Et hoc iam fuit declaratum ab eo in Libro Priorum Resolutorum. sed replicavit ipsum in hoc loco, & dixit: hac autem via facilis esset declaratio reliquarum rerum. hoc est, si circulus esset res integra, tunc non esset difficile omnes res declarare. quoniam, omnia essent per se nota, & sic ipsa declaratio esset superflua.

D. d. videtur autem hoc ita sequi, si positae terminis. hoc est videtur utique hoc sequi, scilicet quod probatio circularis sit impossibilis, si ponantur tres termini. nam syllogismus simplex non constituitur ex paucioribus.

Et postquam dixit, quod illud inconueniens, quod sequitur si concedatur

H ij proba-

Posteriorum

ABRAM

D reciprocè sufficiat ostēdi p euerfionē illius in simplici syllo dixit: Nihil enim refert dicere cōuersam resolutionem fieri de multis rebus, aut dicere eā esse paucarum rerum) hoc est dictu, hac res ita est evidens in syllogismo simplici, sicut apparet in syllogismo composito: quoniam circa hanc inquisitionē nihil differt, si syllogismus resolutorius ponat multarum præmissarū plurium quā trium.

Si quispiam hoc diceret, aut esset duarū, aut plurium duab⁹. Et hoc est quod intēdebat, dū dixit: Neq; differt dicere eam esse paucarum rerum, aut inter duas res. Et licet eius mētis sit simplicē sylm esse ex duabus præmissis solum, tñ dixit hoc, quia nō indiget illo hīc, hoc est, quia ponere illud nō est necessarium ad destruendū reciproca cōmonstrationem: & ideo conuenit illud intelligere, q; intēderit q; hoc appareat, licet aliquis daret simplicem sylm constare ex vna præmissa solū: verū tñ, q;to pauciores sumunt præmissæ, euerfio reciprocanonis sit euentior.

Et

BVRANA

circulari sufficit ad ostendendū impossibilitatem ipsius, quæ monstrat in syllo simplici. & hoc, qm nō est dīa, siue dicat, q; resolution sit in multis, siue dicat, q; sit in paucis, siue dicatur, q; sit in duobus. atq; hoc apparet i syllo simplici, quēadmodū apparet in syllo cōposito: qm non est dīa in hac inuestigatione siue ponamus sylm, qui sit p viā resolutionis, q; sit p propōnes multas & plures, q; tre.

Aut dixit in hoc sermone: aut utiq; erit p ppōnes, aut duas, aut plures. Et hoc est quod voluit, cū dixit: & non est dīa, siue dicat, q; ē p pauca, siue dicat, q; est p duo. Atqui dixit hoc, siue fuerit opinio ipsius, q; syls simplex sit ex duabus ppōnib⁹ tñ: qm hoc nō est op⁹ ipsi in hoc loco, hoc ē, q; positio sua nō est necessaria ad destruendā monstrationē circula-rem: & pp hoc oportet intelligere, q; ipse voluit hāc rem esse manifestā: & fortasse posuisset aliquis, q; syls simplex eet p ppōnē vnā tñ: sed ex duab⁹ ad minimum ppōnib⁹ ē destru-ctio circuli manifestior.

Postea

MANFINVS

probatio circularis, satis est ad probandū ipsam eē impolem fieri in syllo simplici, dixit: qm nihil differt siue dicam⁹ resolutionē p cōuersionē posse fieri p plura, siue dicamus, ipsam posse fieri p pauciora. hoc ē, quod hoc ita apparet in syllo simplici sicut in cōposito. q; nihil sanē differt in hūmōi inquisitione siue ponamus sylm, q; sit per resolutionē, fiat ex pluribus propōnibus, scilicet pluribus trib⁹.

Si ita quispiā dixerit, siue ex duabus aut plurib⁹ duabus. & hoc est, quod voluit cū dixit: Nihil aut refert siue dicam⁹ ipsam fieri p pauca, siue p duo. & dixit hoc, licet ipse putet syllogismū simplicē fieri ex duab⁹ tñ propōnibus. sed hoc non est ei necessariū nūc in hoc loco, s. q; ponere hoc nō est ei necessariū ad probationē circula-rem destruendam. & ideo oportet intelligere, q; ipse credat hoc esse manifestū. neq; aliq; affirmabit sylm simplicē esse vnū tñ: sed quāto pauciores erūt ppōsitiones, tanto magis apparebit corruptio circuli, seu falsitas eius.

Et

ABRAM

Et, cū dixerit, q̄ suffi-
ciat explicare quod in-
tendimus exēplo triū
terminorū, minoris, s.
& medij, atq; maioris
dixit: (Nam dū est A,
necessario est B, & hoc
posito, C est: sicq; dum
est A, est & C: hoc itaq;
fit hic notū tribus ter-
minis, qm̄ dum capit
loco minoris termini
A, & vice medij termi-
ni B, & loco maioris ex-
tremi C: & ponitur, q̄
dum est A, est & B, seu
q̄ oē A sit B. nihil enim
differt dicere, si est A, ē
B, & dicere, oē A est B.

Et dum dixit: (dū est
A, necessario est B) nō
intēdit p̄missam cōdi-
tionalem. oratio enim
esset cōposita ex duo-
bus syl̄is cōditionali-
bus, sed intēdit p̄missam
categoricā cōposi-
tam ex duobus termi-
nis, s. oē A est B. & simi-
liter, dū dixit: (& hoc
posito, C est. id ē, q̄ oē
B sit C, hoc est, q̄ qn̄ di-
cim⁹, q̄ oē A sit B, & oē
B sit C: hinc sequit⁹, q̄
oē A sit C: quod signifi-
cavit dicendo: sicq; dū
est A, est & C.

Et, postq̄ posuit, q̄ si
sequat ab essendo A, ēē
B, & ab essendo B, ēē C,
q̄ oē A sit C, dixit: quia
dum est A, necessario
est B, & dū hoc est, A ē.

hæc

IVRANA

Postea vero q̄ dixit,
q̄ sufficit ad manife-
standā mōstrationem
suā, ut sint in hoc tres
termini, minor, & me-
dius, & maior, dixit: &
hoc, qm̄ cū est A, erit
B ex necessitate, & cū
est hoc, ē C, igit cū est
A, est C. Atqui manife-
stū est istud hoc loco,
qm̄, cū acceperit loco
termini minoris A, &
loco termini medij B,
& loco maioris extre-
mitatis C: & posuerit,
cū est A, erit B, siue q̄
oē A est B, qm̄ non dif-
fert, si est A, est B, siue
dicat, q̄ omne A est B.

Cū vero dixit: cū est
A, est B, non intelligit
p̄pōnē cōditionalem,
ac si eēt sermo suus cō-
posit⁹ ex binis syl̄is cō-
ditionalib⁹, sed intelle-
xit p̄pōnē categoricā
cōpositā ex binis ter-
minis, puta q̄ oē A, B.
& sicut cū dixit: cūmq;
hoc sit, est C, intellexit,
q̄ oē B est C. hoc ē, si di-
camus, q̄ oē A est B: &
oē B est C: igit sequit⁹ ex
hoc, q̄ oē A ē C. & hoc
est qd̄ significavit, cū
dixit: cū est A, est C.

Et posteaq̄ posuit, q̄
sequit⁹ ex eo, q̄ A est, B
esset, & ex eo, q̄ B est, C
esset, & ut sit oē A C, di-
xit: igit, cū est A, erit B
ex necessitate, & cū est
hoc,

hoc,

MANTINVS

Et postq̄ dixit, q̄ ad A
p̄bationē huius nego-
cij satis ē ponere I exē-
plū tres terminos, s. mi-
norē, mediū, & maio-
rem, inqt: Nā si A est,
B quoq; de necessitate
est, & si B est, C est. er-
go, si A est, C est. Hoc
aut̄ ideo est manifestū
in tribus terminis, q̄
cū capit, vice minoris
termini A, & vice ter-
mini medij, B, & vice
maioris extremitatis. B
C: & ponat, q̄ si A est:
B, est, vel, q̄ oē A est B.
nā nihil differt dicere,
si A est, B est, & dicere,
omne A est B.

Et cū dicit: si A est, B
est, nō intelligit p̄ hoc
p̄pōnē cōditionalē,
q̄ tūc hæc oratio esset
cōposita ex duobus
syl̄is hypotheticis seu
cōditionalibus, sed vo-
luit vnā categoricā
cōpositā ex duob⁹ ter-
minis, s. q̄ oē A est B.
sicutq; cū dicit: si B est,
C est, vult, q̄ omne B
est C. hoc est, cū dici-
mus, q̄ oē A est B: & oē
B est C: sequit⁹ ex hoc,
oē A ēē C & hoc inuit
cū dixit, si A est, C est.

Et, postq̄ posuit, q̄ si
A est, sequit⁹ q̄ B sit, &
si B est, C est: sequit⁹ q̄
oē A sit C. & dixit, si A
est, B est de necessita-
te, & si hæc est, A est.

H ij hæc

Posteriorum

ABRAM

D hæc enim esset demon-
stratio reciproca. hæc
quidē oratio fert duas
expositiones. vna, q̄ A
capiatur vice præmissæ
syllogismi, & B, vice
conclusionis. est itaq;
ac si dixisset, demon-
stratio reciproca est,
q̄ ponamus, q̄ quando
sunt præmissæ, sit con-
clusio, & quādo est cō-
clusio, sit præmissa.

E Quod est verū, quia
iam mōstratum est in
Libro Priorū Analyti-
corum, q̄ aliquā demō-
stratione reciproca sit
possibilis explicatio al-
terius duarū præmissa-
rum p̄ conclusionē &
oppositū alterius præ-
missæ, & q̄ hoc sit solū
imposse de cōclusionē
tū, sed oppositum est
ostēsum. Et contingit
q̄ acceperit A, loco mi-
noris termini, & B, lo-
F co medij termini, & C
vice termini maioris,
& edixit p̄missas cōdi-
tionis cōtextu, vt hinc
explicet destructio reci-
proci syllogismi fm se: quod
est ac si dixisset,

Explicatio recipro-
catiōis est, q̄ ostēdam⁹,
q̄ si sit A, sit B: & si sit
B, sit & C: seq̄ inde, si
sit A, sit C. deinde di-
ctū est, si sit C, sit B, &
si sit B, sit A. sicq; com-
monstratū est, esse C,
per

BVRANA

hoc, erit A, quæ est de-
monstratio circularis.
& sermo iste talis est,
ac si acciperet A, loco
ppōnis syllogismi, & accipe-
ret B, loco cōclusionis:
tunc enim idē esset, ac
si diceret, & demōstra-
tio circularis est, si po-
namus, cū sunt propo-
sitiones, q̄ est conclu-
sio, & cū est conclu-
sio, q̄ est propositio.

Et hoc est verū, qm̄
iam declaratū fuit in
Libro Syllogismi, q̄ in de-
mōstratione circulari
monstrari pōt vtraq;
propositionū per con-
clusionem, per conuer-
sionē, per alteram pro-
positionē: quod fieri
nō potest per cōclusio-
nem tū, sed monstrat
cōuersum. Bonū autē
est, vt accipiamus loco
A, terminum minore,
& loco B, terminū me-
dium, & loco C, termi-
num maiore: & extra-
ham⁹ propositiones p̄
modum cōditionalis,
ac si monstraretur ex
hoc impossibilitas syllogismi
conditionalis per se.

Et hoc est, ac si dice-
ret, & mōstratio circu-
li est, vt ostēdam⁹, q̄ si
est A, est B: & si est B, est
C: & sequat⁹ ex hoc, q̄
si est A, est C, deinde dica-
m⁹, si est C, est, B, & si ē
B, est A. igit manifestū
est,

MANTINS

hec vtiq; est demōstra-
tio circularis. sed hoc
dictū potest exponi, q̄
assumpserit A, vice præ-
missarum syllogismi, & B vi-
ce cōclusionis: ac si di-
xerit, demōstratio cir-
cularis est illa, de qua
dicim⁹, q̄ cū præmissæ
reperiuntur, conclusio
quoq; reperit⁹, & si con-
clusio reperiatur, præ-
missæ reperiuntur.

Et hoc est verū. nā in
Libro Priorū fuit pro-
batū, q̄ in ipsa demon-
stratione circulari, po-
test declarari vtraq; p̄-
missarū p̄ ipsam con-
clusionē. & contrariū,
seu conuersio secundæ
p̄missæ. & q̄ hoc nō est
posse per cōclusionem
tantū. sed declarabitur
cōuersio. Pōt adhuc ex-
poni, q̄ ipse assumpse-
rit A, vice termini mi-
noris, & B vice termi-
ni medij, & C vice ter-
mini maioris, & posue-
rit præmissas more hy-
pothetico, & ex hoc
probet destructio ip-
sius syllogismi circularis in
se: ac si dixisset,

Expositio ipsi⁹ circu-
li est, vt declaremus, q̄
si A est, B est: & si B est,
C est: & sequet⁹ ex hoc,
q̄ si A est, C est. mox
dicamus, si C est, B est,
& si B est, A est. ergo
manifestū est esse ip-
sius

ABRAM

per esse A, & esse A, per esse C. & vñus dico, q id, quod euenit ex reciproca- tione in syllo ca- tegorico, idē eueniat in conditionali. illorū vero discrimē est, q il- lius euerfio & euidētia ipsius destructionis in syllo cōditionali est p se nota, & i categorico indiget explicatione.

Arist. aut, dū loquitur est de hac re & ipsam persuasit, nō amplexit quod alibi est ostēsum pro huius rei explica- tione. Et ideo hęc secūda expō apud me est possibilis, & vtrāq; ex- positio est apud me ve- ra, & eam indicant sua verba, & in maiori par- te suorum sermonum Arist. intēdit hunc mo- dum cōmonstratiōis. & quoduis inde intelli- gat cōducat sufficientē persuasionē: & veritas rei est ex possibilitate intelligēdi ambo signi- ficata simul. Et, postq̄ enuntiavit quo pacto occurrat reciproca cō- monstratio cēpit edice- re dubiū cōsequēs hāc commonstrationem.

BVRANA

est, C esse p id, q A est, & A esse per id, q C est: & omnino circulus, q accidit syllo prædicati- uo, idē accidit cōditio- nali. sed differūt inter se, qm q cadat in syllo cōditionali, q q; mani- festet destructio ipsius manifestū est per se: in prædicatiuo autē indi- get expositione.

Aristo. vero, posteaq̄ locut⁹ est de re, & dubi- tauit sup ipsa, nō com- morat⁹ est in hac re ex- ponēda alr. q̄ exposuit i alijs locis, & ppea fuit hęc secūda expō possi- & vtrāq; exponūt veri- tatem, & indicāt verba ipsius magnam partē eius, quod specular⁹ est Arist. in sermone suo per hunc modū exposi- tionis, ac si utrūvis ip- sorū intellectū fuerit, sufficienter intelligat: sed veritas possibilita- tis rei ē, vt intelligant vtrēq; res simul. Et po- steaquā enuntiavit fm quā dispōnem accadat monstratio circularis, cēpit enuntiare suffi- cientiam, quē sequitur istam expositionem.

Contradiēlio Tomitani.

MANTINVS

sius C, et esse ipsius A, A ex esse ipsius C. Tandē id, quod contingit de circularitate i syllo ca- thegorico, cōtingit in hypothetico. sed diffe- runt in hoc, quod eius corruptio, vel falsitas, in syllo hypothetico ē de se manifestissima, sed in cathégorico in- diget probatione.

Cumq; Arist. est lo- cut⁹ de aliqua re quan- tum est satis, non vult B ferre laborem in expo- nendo eandē rem, quā iam in alio loco decla- rauit, & ideo hęc secun- da expō apud me ē pos- sibilis: & vtrāq; exposi- tiones sunt veræ, & ei⁹ vba id indicabūt Arist. aut in plurib⁹ rationū suarū vtitur hoc mo- do declarationis, vt co- gnoscat ex qua illarū haberi possit p̄babili- tas ac veritas rei, cū pos- C sunt simul duo signifi- cata intelligi. Et, postq̄ narrauit quo pacto pos- sit fieri declaratio cir- cularis, nunc aggred: ē narrare incōueniens, quod sequitur huius- modi declarationem.

- 48 Negare videtur hic Auer. demonstrationē simpliciter hēre locū in regressu, si non potest cu aliqua demonstrationis specie reciproca- tione facere. Oppositū aut legitur in Epist. logicis cap. de demonstratione, vbi dicit, si causa & effectus conuertantur, fieri ab effectu demonstrationē quā, à causa vero demonstrationē simpliciter. Vide sol. Tom.

H iiii Ponatur

Posteriorum

T.6.pars Ponatur *A* in quo *C*.dicere igitur, *B* existente, *A* esse, est ipsum
D *C* esse dicere. hoc autem, quoniam *A* existente, ipsum *C* est: *C* autem ipsi *A* idem Quare contingit dicere circulo asserentes esse demonstrationem, nihil alterum, quam quod *A* existente, *A* est. sic autem facile est omnia monstrare.

ABRAM

T.c.25 Ponat itaq; *A*, id, qđ est *C*, et oratio dicēs, dum est *B*, est *A*, est oratio ipsa eadē dicēs, *C* est quod est: ut dicatur, dū *A* est, *C* est, et ambo, *C* & *A* sunt vna eadem res: inferunt itaq; ambæ orationes, qđ, dū fiat reciprocatio in demonstrationē, inferāt vnā eādem rē, ultra qđ, dū *A* est, *A* est: & hoc rōcinio leue est cōmōstrare oēm rē.

BVRANA

Dixit Arist. Igitur ponere, qđ de *A* est *C*, & sermo suus, qđ cū est *B*, est *A*, est sermo idē, qđ *C* est. & hoc ē, quod dī, cū est *A*, est *C*, & *C* & *A* ambo sunt res vna et eadē: igit̃ sequit̃ alter duorum sermonū, qđ si ē demō circularis, nil aliud sequit̃, nisi qđ, cū est *A*, est *A*. sed p̃ hunc syllogismū facile esset monstrare omnia.

MANTINVS

T.c.25 Inquit Arist. Dice re itaq; qđ si *A* est, *B* est, ac dicere, qđ si *B* est, *A* est, idem prorsus est dictū, ac si dicatur, si est *A*, est *C*: vtraq; autem *C* & *A* idem. vnā itaq; eandemq; rem hæ demonstrationes inferrent, si circulo fiant, hoc ē, quod si *A* est, est *A*. sic autem facile esset rem quamuis demonstrare.

Cō.25 Dicit dum cōpositio reciproce demonstrationis fuerit, dū est *A*, est *B*: & dū est *B*, est *A*: cōstituitur ex his duabus præmissis, sicut dū ordiunt̃ contextu trium terminorū præassumptorum, hoc est dicendi, si est *A*, est *B*, & si est *B*, est *A*: & esset vice dicendi, dum ponis *A* esse ipsum *C*: itaq; est instituendo sic syllogismum, si *A* est, *B* est: & si *B* est, *C* est: sicq; sequit̃ inde, si *A* ē, *A* est.

Dixit: cū igitur cōplicatio demonstrationis circularis sit, qđ cū est *A*, est *B*: & cū est *B*, est *A*: sequitur ex his duabus propositionib⁹, cū ordinauerim⁹ ordine trium terminorū propositiones, hoc est dicamus, si est *A*, est *B*, & si est *B*, est *A*: & accipiamus loco *A*, *C*: qđ cum posuerim⁹ *A* esse, ut ipsum sit p̃ cōplicationē syl̃ hunc in modū, si est *A*, est *B*, & si est *B*, est *C*, igit̃ cōponitur ex hoc, qđ si *A* est, *A* est.

Cō.25 Inquit: si demonstratio circularis sic cōponitur, qđ si *A* est, *B* est: & si *B* est, *A* est: ergo cōponetur ex his duabus præmissis, si ordinent̃ ordine trium terminorū præcedentiū, videlicet, cū dicimus, si *A* est, *B* est, & si *B* est, *A* est. & capiamus vice ipsius *A*, ipsum *C*, ita ut posito *A*, ponatur & ipsum scilicet *C*, ita ut syllogismus ita cōponat̃, si *A* est, *B* est: & si *B* est, *C* est: sequitur ergo ex hoc, qđ si *A* est, *A* est.

Verum

T.6. par Verum neq; hoc possibile, praterquam in ijs, quaecunq; se inuicem A consequuntur: quemadmodum propria Vno quidem igitur posito, quod nunquam necesse est aliquid esse alterum, monstratum est. dico autem Vno, quod neque termino Vno, neque positione Vna posita: ^a ex duabus autem positionibus primis & minimis contingit, siquidem et syllogizare. Si igitur & A sequatur ex ipso B, & C: & hæc ex se inuicem, & ex ipso A: sic quidem contingit ex se inuicem monstrare ^b omnia petita in prima figura: quemadmodum monstratum fuit in ijs, quæ de syllogismo, monstratum autem est, & quod in alijs figuris, aut non sit syllogismus, ^c aut nan de acceptis.

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

T.c.16 Rursus impoſe eſt hanc perfici, niſi de rebus mutuo ſe cõſe quẽtibus, prout ſunt propria & definitio nes. Iam autẽ oſten ſum eſt, q̃ dum po natur vna res, non ſe quatur altera neces ſariõ vllõ vnquam tẽpore. Intelligo au tem per orationem, q̃ nō fiat apud illũ, qui ponit vnum ter minũ, neq; apud po nentem vnã positiõ nem ſyllogiſticẽ cõ ſequẽtem aliã rem, ſed ex pauciſſimis ſit ex duab; primis poſitionib; . dũ, n. vo lum; ratiocinari, q̃ ſi A ſequatur B, & C, & vtraq; hæc mu tuo ſe inferrent, & inferant connexio nem, hoc modo po ſent ſyllogiſticẽ mu tuo

Dixit Arito. Am plius hoc fieri nō po teſt niſi in ijs, quæ ſe quunt ſe inuicẽ, quẽ admodũ propria & defiõnes. Sed iã de claratũ eſt, q̃ ſi po nam; aliquod vnũ, nō ſequit ex neces ſitate vnq; ut aliud ſit. et volo per ſermonẽ meũ, q̃ neq; ſi pona tur terminus vnus, neq; conſiſtẽt, ſi po natur poſitiõ vna, ſe quitur p viam ſylſi aliud aliquid: ſed ad minimum, vt ſit ex duab; poſitionibus primis. qm, ſi veli mus rōcinari, q̃ A ſequitur ex B & C, erũt ambo iſta cõſe quentia ſe inuicẽ, & cõſequentia p cõne xionem: igitur fm iſtũ modũ fieri po teſt, vt monſtreĩ ali quid

Inquit Arit. Verũ **T.c.16** neq; hoc ẽ poſſibile B pfici niſi in his, quẽ cunq; ſe inuicem cõ ſequunt, veluti pro pria ac defiõnes ſũt. Monſtratũ autẽ eſt, q̃ vno poſito nō eſt necesse vt aliqd alte rũ ſit, neq; vllõ vnq; tempore. Intelligo autem per hæc ver ba, q̃ nec qui ponit terminũ vnũ, neq; qui ponit poſitionẽ & vnã ſic, q̃ per ſyl logiſmum alia con ſequatur, & mini mum qđ poſſit fieri eſt ex duab; poſitiõ nibus primis. Cũq; volum; ſyllogizare, vtrũ A ſequat ad B & C: & hæc mutuo inter ſe cõſequant, & inferat cõpoſitio nem, tunc hac rōne poterit altera ex al tera

Posteriorum

ABRAM

Duo se inferre cū omnibus rebus, quæ cōtexunt in prima figura. qñ aut cōmōstratur ī duabus alijs figuris, aut non fit sylłs, aut nō fit de oībus reb⁹ acceptis.

Cō. 26 Ex quo hi censent reciproā demōnē fieri de omni re, intēdit iterū hoc cōmonstrare, q hoc sit impossibile, **E** sed cōcedimus illis reciproā cōmōstrationē esse vtilē. Et dixit: Rursus impossibile ē hanc perfici, nisi de rebus mutuo se cōsequētib⁹, prout sunt, ppria & definitiones, i. et si cōcesserimus illis demōnē reciproā esse vtilē, non verificat illis euenire cuiq; rei q cōmonstretur reciproca demonstratione.

F Reciproca enim demōstratio nequit ferri nisi de conuertibilibus pmissis, quarū pdicata sunt propria, aut definitiones. Deinde tulit cām, qua reciproca cōmonstratio indiget conuersione vnius pmissarū ipsius sylłs, q est sylłm non fieri ex vna pmissa, sed ad minus ex duab⁹. Et dixit: Iā aut ostensum est, q dū ponit vna res, nō se quat

BVRANA

qd ex aliquo de omnibus, quæ ordinant in prima figura per sylłm. q si monstret cōsimiliter etiā per duas alias, aut non erit syllogismus, aut non de acceptis.

Posteaq refutauit, q demō circularis sit de oī, vult declarare deinceps, q hoc nō est verū: ne fortasse fateamur, q mōstratio circularis sit vtilis. Et ait: Amplius hoc fieri nō pōt, nisi in ijs, q sequuntur se inuicē, quēadmodum propria & definitiones. sensus est, licet fateremur, q demonstratio circularis habeat aliquam vtilitatē, nō tñ verum est, vt accidat omni rei, q ostēdatur per demonstrationem circularem.

Et hoc, qm demō circularis nō pōt euenire, nisi in propōnibus cōuertibilibus, & ppōnibus, quarū pdicata sūt propria, aut definitiones. Deinde adduxit cām, pp quā opus ē in ostēsiōne circulari cōuersione alterius ppōnis sylłs. nō igit erit ex ppōne vna, sed ex duabus ad minus. Cū vero dixit: Sed iā declaratū fuit, q si ponam⁹ vnū ali-

MANTINVS

tera declarari, & sic de oīb⁹, q ordinant in prima figura. potest adhuc per alias duas figuras pbari, sed tunc vel nō erit sylłs, vel non erit de cūctis reb⁹ sumptis.

Cū hi iudicēt demōnē circularē posse fieri de qualibet re, vult nūc Arist. pbare hoc nō esse verū, licet concesserimus eis pbationē circularē posse conducere. Et dicit: verū neq; hoc est possibile pfici nisi in his, q cūq; se inuicē cōsequuntur, quēadmodū sunt propria & definitiones. hoc ē, licet concedamus eis demōnē circularem posse iuuare, nō ppea verum dicent, si dicāt quālibet re posse pbari demōne circulari.

Quia demō circularis non pōt fieri nisi p propōnes conuertibiles. & sunt illę ppōnes, quarū pdicata sunt proprietates, vel definitiones. Deinde affert cām, ob quā in ipsa circulari pbōne sit opus conuerrere alterā pmissarū sylłs. nam sylłs non fit ex vna pmissa, sed saltē ex duab⁹. & ideo dicit: mostratū aut ē, q vno posito, nō ē necesse

Cō. 26

ABRAM

quas altera necessario
villo vnq̄ tēpore. hoc ē,
q̄ ex vna p̄missa nāli-
ter nota nō sequat̄ no-
tia cōfōnis natura-
liter ignotē, nec semp̄,
nec aliquo tempore.

Et dū dixit: Intellego
aut̄ per orationē, q̄ nō
fiat apud illū, qui po-
nit vnū terminū, neq;
apud ponētem vnā po-
sitionem. intendit, q̄
non sequat̄ conclusio
ignota ex vna re nāli-
ter, siue illa vna sit vn⁹
terminus, hoc est, pars
p̄missæ, siue fuerit p̄-
missa. Adiecit v̄o illi,
q̄ sequat̄ syllogisticē,
quia aliquā vnā p̄mis-
sam sequit̄ aliqua p̄re-
missa, sed nō cōtingit
vnā esse notā & alterā
ignotā, adeo vt illius
cōsecutio fiat ex noto
eo mō, quo vna res in-
fert aliam syllogisticē.

Et dum dixit: sed ex
paucissimis sit ex dua-
b⁹ primis pōnibus. intē-
dit ex duab⁹ p̄missis.
quā rē iā cōmōstrauit
I Libro Priorū Analy-
ticorū: & nos illam ex-
posuimus in eo libro.
& ex quo posuit oēm
syllm fieri ex duab⁹ p̄-
missis, sequit̄ q̄ si fiat
reciprocatio syllogisti-
cē non sit modus com-
monstrādī p̄missas
syllm per cōclusionem
nisi

BVRANA

aliquid, non seq̄t̄ vnq̄
ex necessitate, vt aliud
sit. hoc est, q̄ nō sequi-
tur ex propōne vna, q̄
scit̄ p̄ nām, vt sciat̄ cō-
cōignota p̄nām, neq;
sēp̄, neq; ī aliquo tpe.

Cū vero dixit: & vo-
lo per sermonē meū,
q̄ neq; si ponat̄ termi-
n⁹ vnus, neq; cōsist̄ et
si ponat̄ positio vna. sē-
sus est, q̄ non sequitur
conclō ignota ex posi-
tione vnus non p̄ na-
turā, siue fuerit termi-
nus vnus, hoc est pars
propōnis, siue fuerit p̄-
pō. Atqui posuit, q̄ se-
quatur p̄ viā sylm: qm̄
sequit̄ propō ex p̄pō-
ne vna, sed nō accidit,
vt sit vna ipsarū nota
& altera ignota, quo-
usq; cōsequentia igno-
ti ex noto sit per mo-
dum, quo sequit̄ aliqd
per viam syllogismi.

Sed ad minimū vt sit
ex duab⁹ positionibus
primis, hoc est, ex dua-
bus propositionibus.
& hoc fuit declaratum
in Libro Sylm: & iam
nos ēt exposuimus ip-
sum in eo libro. Et po-
steaq̄ posuit, q̄ om-
nis sylm est ex duabus
p̄pōnibus, sequit̄ q̄ si
faciat circulū in sylm,
nō est modus ad mon-
strandā propositionē
syllm per cōclusionē,
nisi

MANTINVS

cessē vt aliqd alterum
sit neq; villo ēt tēpore:
hoc est ex vna p̄missa
nota nā, non sequit̄ cō-
clusio ignota natura-
liter, nec semper, neque ali-
quo tempore.

Et, cū dicit: intelligo
aut̄ per hęc verba, s. q̄
nec qui ponit termi-
num vnū, neq; q̄ po-
nit positionē vnā, hoc
est, q̄ non sequit̄ con-
clō ignota nā ex ipsa
positione rei notæ na-
tura, siue illa vna res sit
terminus, hoc est, pars
propōnis, siue sit p̄po-
sitio ipsa. & posuit hęc
cōdōnē, s. vt sequat̄ syl-
logisticē p̄pēa, q̄a qn-
que sequit̄ p̄pō ex alia
propōne, sed nō cōtin-
get, vt vna earū sit no-
ta, & altera ignota, ita
vt sequat̄ ignotū ex no-
to eo pacto, quo seq̄t̄
aliqd via syllogistica.

Et dicit: & minimū, C
qd̄ possit fieri ē ex dua-
bus positōib⁹ primis,
hoc est, ex duabus p̄re-
missis. & hoc iā fuit ab
eo declaratū in Libro
Priorū, & nos quoque
exposuim⁹ illud in eo-
dē libro. Et, postq̄ affir-
mauit omnē syllm fie-
ri ex duabus p̄missis,
seq̄t̄ ergo, q̄ si fiat cir-
culus in sylm, tūc non
dat̄ locus expositioni
p̄missę sylm, per cōclu-
sionē,

Posteriorum

ABRAM

D nisi capiat ipsamet cō-
clō: & opposita vnus
pmissē ad cōmonstrā-
dā scdā, ac iterum ca-
piat cōclō & opposita
secundē ad cōmostran-
dam primam premis-
sam: quod non est vē-
rum, nisi in prēmisis
conuertibilibus.

Et dixit: dñi volumus
ratiocinari, q̄ si A se-
quat̄ B & C, vtraq; hæc
mutuo se inferrent, &
E inferrent cōnexionē:
hoc mō possent syllo-
gisticē mutuo se infer-
re. i. q̄ sylls reciproci
sit possibilis, dum ma-
ior terminus, qui gra-
tia exempli, sit A, sequi-
tur mediū, qui est B, et
medi⁹ sequit̄ minorē,
qui est C, ac etiam hi
tres termini sunt con-
uertibiles: hoc est, q̄
ex A sequatur B, & ex
B ipsum A.

F Et, qñ dixit: cū oībus
rebus, quæ cōtexuntur
in prima figura: inten-
dit, q̄ vsus reciproca-
tionis indigeat cū cō-
monstratione duarū
præmissarum, q̄ expli-
cet̄ illarū cōuersio:
& id est, qđ intēdit cū
omnibus rebus, quæ cō-
texūt̄ in prima figu-
ra, hoc ē cōuertibiles.

Dixit vero, in prima
figura, qm̄ nequit fie-
ri reciproca explicatio

præ-

BVRANA

nisi accipiat cōclō ea-
dē, & altera propō con-
uerlā ad mostrādā se-
cundā, deinde accipiat
conclusionē similē &
secundā conuersam ad
ostēdendam propōnē
priorē: & hoc nō veri-
ficatur, nisi in propo-
sitionib⁹ cōuertibilib⁹.

Dixit: postea cū veli-
m⁹ rōcinari, q̄ A sequi-
tur ex B & C, erūt hæc
ambo cōsequētia se in-
uicē, & consequentia p
cōnexionē: igit p hūc
modū fieri pōt, vt mō-
stret̄ aliqd ex aliquo.
sensus est, q̄ sylls circu-
laris erit possibilis, cū
termin⁹ maior, qui est
A, exēpli grā, sequat̄ ex
medio, qui est B, & me-
di⁹ sequet̄ ex minore,
qui est C, & fuerint tres
isti termini cōuertibi-
les: hoc est, vt sequa-
tur ex A, B: & ex B, A.

Cū vero dixit: de
oībus, quæ ordināt̄
in prima figura. sensus
est, q̄ ad faciendū cir-
culum oportet cū hoc,
q̄ monstrantur ambæ
ppōnes, vt monstret̄
et ipsas cōuerti. & hoc
est, qđ voluit cū dixit:
cum oībus, quæ ordi-
nant̄ in prima figura,
hoc est cōuertibili.

Atq; dixit, in prima fi-
gura: qm̄ fieri nō pōt,
vt mōstret̄ circulus in

pro-

MANTEVS

sionē, nisi sumamus ip-
sammet cōclusionē, &
cōuersam vnus pmissē
p declaratione alte-
rius: rursus sumam⁹
cōclōnē quoq; et con-
uersam alterius p ex-
positione prioris præ-
missæ. & hoc non pōt
verificari nisi per pro-
positiones conuersas.

Et dicit: cūq; volum⁹
syllogizare, vtrū A se-
quat̄ ad B & C, & hæc
mutuo inter se se cōse-
quant̄ & inferāt cōpo-
sitionē, tunc hac rōne.
poterit declarari alte-
ra ex altera. Intelligit
qđ ē, q̄ sylls circularis
ē possibilis, qñ maior
terminus, qui ē A, ex-
empli grā, sequat̄ ex
medio, qđ ē B, et me-
di⁹ sequit̄ ex minori,
qui est C, & hi tres ter-
mini sint quoq; cōuer-
tibilis, vt ex A sequa-
tur B, & ex B, A.

D. d. & sic de oībus,
quæ ordinantur in pri-
ma figura. id est, p vsu
ipsius circuli pter hoc,
quod declarant̄ ambæ
pmissæ, oportet, vt de-
claret̄ earū conuersio.
& hoc intelligebat, cū
dixit, de oībus, q̄ ordi-
nant̄ in prima figura,
hoc ē ea, q̄ cōuertunt̄.

Et dicit: In prima fi-
gura, quia non pōt de-
clarari ipse circulus p
propo-

ATHAM

premissarum sylfi simul, & omnia, quæ cōtextuntur pro illa in cōmonstratione premissarum sylfi, nisi sylfs fuerit in prima figura, & hoc dū opportunū fuerit. Et propterea dixit: qñ autem cōmonstratur in duabus alijs figuris, aut nō sit sylfs, aut non sit de oībus rebus hoc est, cū notū est de cōditione duarū aliarū figurarū, idest secundæ & tertiæ, q aut non subintret illā sylfs reciprocus, aut impositio sit illo cōmonstrari utraq; pmissas præsumptas in illo.

Quoniā, qñ in secunda figura cōclusio fuerit negatiua, non concludit aliquid dū secū iungitur præmissa negatiua: dum autē minor fuerit negatiua in secunda figura, & secū coniungitur præmissa affirmatiua, contextus ille cōcludit, sed aliud q̄ quæsitū: minor enī nō sit negatiua in priā figura. Sicq; iam cōmonstratū est, q cōcludat, sed aliud q̄ quod quærit. & illud est qd̄ intendebat dum dixit: aut non sit de omnib⁹ reb⁹ acceptis: id est aut non sit sylfs de re, scilicet posita quæsitā.

BVRANA

ppositionibus sylfi simul, & si oē, quod ordinat ad monstrationē sit sylfs: nisi fuerit sylfs in prima figura. & hoc consistit etiā, cū fuerit affirmatiuus. Et ppea dixit: iā vero monstratum est consistit etiā, q in vltimis duabus figuris, aut non erit sylfs, aut non erit de omni accepto. sensus est, sed mōstratur ē ex dispositione duarū figurarū vltimarū, hoc est, secundæ & tertiæ, q aut in ipso nō est sylfs circularis, aut si est, fieri non pot, ut mōstrent ambę ppositiones acceptæ.

Qñ conclusio in secunda figura, cū sit negatiua, nō cōcludit aliquid, si ipsi coaptetur propositio negatiua, cū vero minor in secunda figura sit negatiua, & ipsi applicetur ppositio affirmatiua, erit quidem complicatio cōcludēs, sed aliud à quæsito: qñ minor erit negatiua in prima figura, iam enim declaratum est, q hæc concludit, sed aliud à quæsito: & hoc ē quod voluit, cū dixit, aut nō erit de acceptis, hoc ē, aut non erit syllogismus de aliquo, hoc est, quæsito posito.

MANTINVS

propositiones sylfi simul, neq; de quacūq; re ordinatur p declarationē pponū sylfi, nisi sylfs fuerit in prima figura, & hoc quoq; cū est necessariū. Et ideo dixit: pot adhuc p alias duas figuras pbari. sed tunc vel non erit sylfs, vel nō erit de cūctis rebus sumptis. hoc est & manifestum est, ipsis duab⁹ figuris vltimis, idest secunda & tertia, B q vi nō fiet in eis sylfs circularis, vel q nō possint declarari p ipsum utraq; præmissæ in cōsumptæ.

Quia, cū cōclusio in secunda figura fuerit negatiua, nihil concludet, si adiūgas ei ppositionē negatiuam, & si minor in secunda figura fuerit negatiua, & ei annectat ipsa propō affirmatiua, tūc ille amplexus concludit, sed aliud q̄ ipsum quæsitum. tūc enim minor est negatiua in prima figura, & iam fuit declaratum, q hoc concludet, sed aliud à quæsito. & hoc intelligebat cū dixit: vel non erit de cūctis rebus sumptis, hoc est vel nō erit syllogismus de re, idest de ipso posito quæsito.

Posteriorum

T. 6 pars *Quæ vero non contra prædicantur, nullo modo est monstrare circulo. quare quoniam pauca talia in demonstrationibus, manifestum quod nanq̃, et impossibile est dicere ex ijs, quæ ad se invicem, demonstrationem esse, & propter hoc omnium contingere esse demonstrationem.*

ABRAM

T. 6.27 Res vero, quæ non cōvertuntur cū suis subiectis, nequeunt reciprocè cōm̃ari: tales enim demonstrationes admodū paucae sunt. & cōmonstratū et evidēs est, orationē demonstrationis esse ex his, quæ mutuo sunt, & q̃ hinc sit eē possem dem̃onē de omni re sit ridiculum dictum, atq̃ imposse.

Cō. 17 Dixit, q̃n res nō convertunt prædicatione nō est modus quo cōmonstrent reciprocè. quare, si concesserim demonstrationes fieri reciprocè non constarent dem̃ones fm hoc, nisi de admodū paucis rebus. & hinc cōmonstratur, & apparet, q̃ si concesserimus reciprocationē esse dem̃onē, q̃ illa fiat ex ijs, quæ invicem sunt: hoc autē est de quibusdam, non de oībus rebus: & q̃ q̃ asserit demōstrationem reciprocā fieri de oīre, sit eius dictum ridiculum & impossibile.

BVRANA

Dixit Arist. Atqui quæ non conuersim prædicantur non possunt monstrari p̃ circulū. & hoc, q̃m̃ exēpla istarū demonstrationum sunt pauca. declaratū autē est, q̃ sermo de dem̃one est de parte ad partem. dicere igitur, q̃ per hunc modū est dem̃o super omni re, est sermo incōueniens & imposis.

Dixit: Cūm igit̃ sunt res, quæ non cōvertuntur, non possunt monstrari per circulum. igitur, si fateamur, quod demonstrationes sunt per circulum, non stabunt demōstrationes super hoc, nisi in paucis. & monstratum est etiā & apparet ex hoc, si fateamur, quod circulus est demōstratio, q̃ erit ex parte ad partem, & hoc in parte rerum, non in omnibus: & quod sermo dicens, quod demōstratio circularis est de omni, est inconueniens & impossibilis.

MANTINVS

Si ea vero, quæ cōvertuntur, non possunt circulo p̃bari, non fient vtrique de quauis re cōtigerit, demōstrationes, nisi de admodum paucissimis rebus. Ostēsum est autē ex his, quæ cōvertuntur de demonstrationē fieri, quodq̃ de omnibus esse demonstrationē sit falsum, et impossibile.

Dicit: si ea vero, quæ nō convertunt fm prædicationē, nō possunt circulo probari. ergo, si cōcedamus demonstrationes fieri circulo, tunc nō fient demonstrationes de quauis re cōtigerit, sed de paucis admodū rebus. Ex hoc itaq̃ constabit, atq̃ patebit, q̃ si concedamus circulū esse dem̃onē, qua demonstrat aliqd̃ de aliquo, & hoc in aliquibus nō in oībus rebus, & q̃ qui dicit posse fieri demonstrationem circularem de oīre, eius dictum est falsum, & impossibile.

Summa.

Summa 4. vsq. ad Tex. c. 95. Colligit omnes condiciones & attributa demonstrationis à Demonstrantibus obseruanda.

A

Demonstrationis propositiones veras esse veritate necessaria. Quid sit id, quod dicimus, De Omni, quid Per se, quid Vniuersale. Cap. 4.

ANT. INTER. TEX. VII. ET VIII.

49 **Q**uoniam autem impossibile aliter se habere, cuius est^a scientia simpliciter, necessarium vtrique fuerit scibile, quod est secundum demonstratiuam scientiam: demonstratiua autem est, quam habemus, eo quod habemus demonstrationem: ex necessarijs igitur syllogismus est demonstratio. Accipiendum igitur^b ex quibus, & qualium demonstrationes sunt.

Tex. 8.

Contradictio Tomitani.

49 Distinguit Arist. demonstrationem à demonstratiua scientia, dum seorsum probat^B vtrinq; fieri ex necessarijs. Idem autem sunt, ut habes 2. huius Tex. 26. & supra. Tex. 5. Sed vide solutionem Tomitani.

ABRAM

T.c. 28 Notū aut est, qd qñ tū, qd scit vera scia, imposse sit esse aliter q̄ est, & necessario hoc scit demōne, i. quātū demōne cōstat rei veritas. Necessaria qdē est, q̄a est p hanc cām non transmutabilē, neq; variā, qñ aut sit huius denominationis, pmissę sunt necessariae, nō varię, nec trāsmutabiles. Expedi itaq; cōsiderare pprietates & conditiones, qbus demōnis pmissę sunt necessariae: deinde pgre diemur tractare hāc cōsiderationē de qñtis demonstratiuis.

Postq̄

BVRANA

Dixit Arist. Planū autē, qd qñ tū, qd scit scia vera, nō pōt pmutari: & necessariū ēt vt sit hoc scitū p demōnē ex pte, qua demō, quā cōstituiamus sup re fm veritatē, est necessaria, qm̄ est p cām, q̄ nō alterat, neq; variatur. qd cū ita sit, erūt ppōnes necessariae & inuariabiles, atque inalterabiles. Oportet igit, vt speculemur de pprietatibus & cōditionib⁹, p quas ppōnes demōnis sunt necessariae: deinde sequetur speculatio de qñtis demonstratiuis.

Posteaq̄

MANTINVS

Manifestū itaq; ē, T.c. 28 qd quæsitum, qd vera scia scitur, nō pōt aliter se habere. necessariū at ē, vt hoc demōstrationē sciat, qm̄ demō, qua res vere cognoscit, ē vtrique necessaria, quia fit p cām imutabilē, atq; inuariabilem. hmoi igit demōnis tales pmissę inuariabiles ac necessariae erūt. Oportet itaque tractari d. pprietatibus, et cōditionibus, quibus ppositiones demōnis efficiantur necessariae, deinceps tractabimus de quæsitis demonstratiuis.

Postq̄

Posteriorum

ABRAM

Cō. 28 Postq̄ iā ostēsū ē ex
D demōnū definitione
q̄ expediat p̄missas eē
cām cōclōnis, & vera-
ces & notiores apud na-
turā q̄ ipsa cōclō, &
immediatas, atq; neces-
sarias, ad explēdū sermo-
nē de proprijs verarū
p̄missarū, & deponē-
dū hinc perscrutatio-
nē cōclusionis, ostē-
dit, q̄ oporteat ipsas eē
necessarias, cū illē fa-
E ciant adipisci illos epi-
thetos, & ille ē epithe-
thus, qui inter ceteras
conditiones gerit vi-
cem conceptionis.

Et dixit: notum au-
tē est, q̄ quāsitum, qd
scitur vera scia, impos-
sibile sit esse aliter q̄ ē,
i. q̄ per se evidense est,
q̄ quāsitum, qd perfe-
cta scia scitur, nequeat
vllō vnq̄ tempore esse
aliter q̄ est, sed est ne-
F cessarium. quoniam,
nisi esset necessarium
nō correspōderet scia
ipsi esse, q̄ sit aliter q̄
est. & illē sunt condi-
tiones, quibus veritas
discernitur ab eo, qd
non est veritas.

Et postq̄ posuit, q̄
oporteat quāsitū esse
necessarium, Dixit: &
necessario hoc scitur
demōne, i. per se ē no-
tum est, hanc sciam ad-
uenire

BVRANA

Posteaq̄ declarata iā
fuit definitio demō-
nis, & q̄ oportet, vt p-
pōnes sint cā cōclōnis,
& p̄c, & notiores apd
nām, q̄ cōclusio, & im-
mediate, & necessarię:
incipit ad maiore per-
fectionē tractatū de
propriatibus p̄pōnū
verarū. & posuit prin-
cipiū inquisitionis ex
hoc, qm̄ mōstratū est,
q̄ oportet ipsas eē ne-
cessarias. hic. n. ipse tra-
dit dispōnes, quę sunt
cōditiones procedētes
ā reliquis cōdōnibus
per modū fundamēti.

Et dixit: Planum au-
tem, q̄ quāsitum, qd
scitur scia vera, nō pōt
permutari. sensus est,
cū sit manifestū per
se, p̄ quēsitū, qd scitur
scia perfecta, non pōt
p̄mutari in aliquo tē-
pore, sed est necessa-
rium. & hoc, qm̄, si nō
est necessarium, non
copulabit scia ex eo,
q̄ ita est, q̄ non pōt p-
mutari. quę sunt cōdi-
tiones, per quas separa-
tur verum ā nō vero.

Et, cū posuit, q̄ opor-
tet q̄sitū eē necessariū,
dixit: & necessariū ē,
vt sit hoc scitū per de-
monstrationē. sensus
est, et manifestū ē cōsi-
militer ē, q̄ hęc scia
non

MANTINVS

Postq̄ fuit p̄batū ex Cō. 1
ipsa definitione demō-
nis, q̄ p̄missę debeāt
esse cā cōclōnis, & ve-
rę & notiores ipsi nāc
ipsa cōclusiōe, atq; im-
mediate & necessarię,
ideo nunc, vt perficiat
sermonē de proprieta-
tibus p̄pōnū verarū,
initium sumpsit huius
inuestigatiōis ex hoc,
qd declarat, s. oportē-
re eas esse necessarias.
qm̄ ex his ipse venatur
quosdā affectus, qui se
habebūt ad alias cō-
dōnes, veluti fundamē-
tum, & elementum.

Et dicit: Manifestū
itaq; est, q̄ q̄situm, qd
vera scia scitur, nō pōt
aliter se habere. hoc ē,
cū manifestū sit de se,
q̄ illud quēsitū, qd p-
fecta scia scitur, nō pōt
aliter se habere vllō tē-
pore, sed ē necessariū:
qm̄, si nō esset necessa-
riū, nō adderet ad hoc
s. q̄ cū ipsum est, ha-
bet scia, q̄ oporteat p-
terea nō posse aliter se
h̄re q̄ est. & est vna ex
cōdōnib⁹, q̄bus distiq̄-
guat verū ā non vero.

Et postq̄ posuit ipsū
q̄sitū oportere esse ne-
cessariū, dixit: necessa-
riū autē est, vt hoc de-
mōne sciat. hoc est,
manifestū quoq; ex se,
q̄ hmōi scia acquirit
de

ABRAM

venire quæsito, hoc est dictu, scientiâ necessariâ, i. q. credamus p ipsam, q. illud nequeat esse aliter q. est vlllo vnq. tēpore pp demōnē. Et oportet demonstrationē esse talem, i. necessariam: fit aut talis, quia absq; dubio præmissæ sunt necessariae.

Deinde tulit causam, qua sciētia quæsitū est necessaria propter demonstrationem. quoniam notitia quæsitū est necessaria pp demonstrationem. Et dixit: inquantū demonstratione constat rei veritas. Necessaria quidē est, quia est p hanc causam non transmutabilem, neq; variā. i. scientia quæsitū est necessaria pp demōnē, qm demō est de re p eius cām, rei autē cā est ei necessaria. hoc est, q. nunquam potest esse res nisi sit eius causa, dum autem demonstratio fiat p causam, scientia acquisita per ipsam nō est transmutabilis, neq; varia, sed necessaria.

Et postq. argumentatus est, q. demōnis præmissas oporteat esse necessarias, incepit inquire proprietates & cōditiones, quibus sunt neces-

BVRANA

nō attingit quæsitum, hoc est scia necessaria: & hoc, vt credat p ipsū, q. nō p. t. pmutari ab eo, q. est, neq; i aliquo tpe, pp demōnē: et oportet, vt demō sit cū hac cōdōne, hoc est necessaria: et sit vtiq; hūc i modū, qm ppōessūt absq; dubio necessariae.

Deinde adduxit causam, pp quā qd scitur per quæsitū est necessarium pp demōstrationem: qm q. sitū, qd scit p demōnē, est necessariū. Et dixit: qm demō, quā cōstruim⁹ sup re fm veritatē, est necessaria: quia est cā inalterabilis & inuariabilis. sensus est, atqui scia de quæsito est necessaria, ppter demōnē qm demō erit sup re p cām suā: cā autē rei est ipsi necessaria. hoc est, qm res nō pōt esse, neq; in aliquo tpe sine causa sua. cūmq; demōstratio sit p causam, scientia, quæ acquiritur per ipsam, neque erit alterabilis, neque variabilis, sed necessaria.

Et postea q. reperijt, q. oportet ppōnes demonstrationis esse necessarias, cepit inquire proprietates cōditionum, pp quas erūt neces-

MANTINVS

de ipso quæsito. necessaria, i. scia, qua credimus nō posse aliter se habere vlllo tēpore pp ipsam demōnē, oportetq; ipsam demōnē ita se habere, i. esse necessariā: & hoc ita fit, quia ppōnes sunt proculdubio necessariae.

Post hoc attulit cām, ob quā scia, q. de quæsitō habet, sit necessaria, pp demōstrationē: & est, quia quæsitū, qd p demonstrationē habetur, eius quidē scia est necessaria. Dixit: qm demō, qua res verē cognoscitur, est vtiq; necessaria, q. fit p cām immutabilem atq; inuariabilem. hoc est, scia aut, q. de q. sitō habet, est necessaria pp demōstrationem, q. demō fit de re per eius cām. cā aut ipsi rei ē necessaria ipsi rei. ac si, dicat re posse nōnunq. reperiri sine sua cā. & cū demōstratio fiet p cām, tūc scia, quā p ipsam assequimur, erit vtiq; immutabilis, inuariabilisq; sed necessaria.

Et postq. fuit sancitū, q. ppōnes demonstrationis debeant esse necessariae, incepit investigare proprietates & cōditiones, quibus sint Logica I neces-

Posteriorum

ABRAM

D necessariorum, & illis constant in quantum sunt necessarii: ex his enim proprietatibus & attributis potest cognosci necessarium a non necessario, quia sunt notiores apud nos ipso necessario, & illius proprietates. Et dixit: Expedi itaque considerare proprietates & conditiones, quibus demonstrationis premissae sunt necessariae: deinde progrediemur tractare hanc considerationem de quaestis demonstratiuis.

BVRANA

necessaria: quoniam ex istis proprietatibus & dispositionibus cognosci potest necessarium a non necessario, quoniam est notius apud nos quam necessarium, & est proprium ipsi. Et dixit: Oportet igitur, ut speculemur de proprietatibus & conditionibus, propter quas propositiones demonstrationis sunt necessariae, deinde sequetur speculatio de quaestis demonstratiuis.

MANTIVS

necessariae & ex quibus noscimus ipsas esse necessarias. quoniam ex his proprietatibus, & conditionibus poterit dignosci necessarium a non necessario, quia tunc erit notius apud nos proprium necessarium, eritque ei proprium. Et hoc voluit, cum dixit: oportet igitur tractari de proprietatibus & conditionibus, quibus propones demonstrationis efficiatur necessariae, deinceps tractabimus de quaestis demonstratiuis.

T. 3. pars *Primum autem determinemus, quid dicimus de omni, & quid per se, & quid vniuersale. De omni quidem igitur hoc dico, quod sit vtiq; non in aliquo quidem, in aliquo autem non: neque aliquando quidem, aliquando autem non. Ut si de omni homine animal, si verum hunc dicere hominem, verum & animal: & si nunc alterum, & alterum. & si in omni linea punctum consimiliter. Signum autem, et etenim instantias ita ferimus, tanquam de omni interrogati, aut si in aliquo non, aut si aliquando non.*

Contradictio Tomitani.

30 *Diffinit Arist. ipsum de omni duabus conditionibus, vniuersalitate s. temporis, & subiecti, dicens illud esse predicatum, quod inest omni subiecto, & semper. Oppositum est Primo Priorum cap. 1. in fine, ubi definiens dictum de omni, vnam tantum attulit conditionem, videlicet, quod predicatum inest toti subiecto, nihil autem meminit de tempore. Sed vide solutionem Tomitani.*

T. c. 19 *Primo itaque conuenit exponere quid significet dici de omni, & per se, & quid significet dici vniuersale.*

Dici

Dixit Arist. Et primo oportet, ut incipiamus & exponamus, quid sit quod dicimus de omni, & per se, & quid dispo eius, quod dicimus vniuersale.

Dispo

Inquit Arist. Primum, autem exponendum est quid significet dici de omni, & per se, & dici vniuersale.

Per

T. c. 19

ABRAM

Dici quidē de omni est, quando prædicatū inest alicui parti ipsius subiecti, & alicui non inest: & qñ prædicatum nō inest alicui parti subiecti quodā certo tpe, & aliqñ non. put enūtiāmus aīal de oī hoīe, sicq̄et de quouis viro enūtiāmus q̄ ille sit homo, cū fuerit verū de eodem, si enūtiāremus q̄ sit animal est verum, & si nunc sit vnū verū, & alterū est verū. sūt & punctus de omni linea. Causa aut, qua oportet completū has duas condiciones in eo, quod est dici de oī, est: quia cōtradietoriū, qđ contradicit enūtiationi dicēti ipsam dici de oī, sit qñ vī prædicatū non inesse alicui dato subiecto, aut vī hoc prædicatum nō inesse alicui dato subiecto certo dato tpe.

Cō. 19. Cum eius intētionis sit ostendere proprietates, quæ propriè discernunt præmissas necessarias, quæ sunt tres, quarū vna ē de omni, et

DVRANA

Dispositio igit̄ eius, quod dicimus de oī est, cū nō sit prædicatū inexister ali- cui subiecto, & ali- cui nō inexister. et cū nō sit p̄dicatum inexister alicui subiecto in aliquo tpe, & in alio nō. quem- admodū cū enūtiā- m⁹ animal de omni hoīe. tunc enim de quocūq̄ indiuiduo enuntiamus verē, q̄ est homo, de eodem verē enuntiamus, q̄ est aīal: & alterum nūc est verū, & alterum erit verū. & cō- sūt punctus in omni linea. Et causa, pp̄ quā oportet has am- bas condiciones ag- gregari in dicto de omni: qm̄ contradi- ctio, qua contradici- mus enūtiationi de omni est, cū vī præ- dicatū vni subiecto rum non inesse, aut vī, q̄ hoc prædicatū vni subiecto rum non inest in aliquo tpe.

Qm̄ intētio sua ē de- clarare pp̄rietates, quæ appropriant pp̄onib⁹ necessarijs, q̄ sunt tres: quarū vna est, vt prædi- catum in ipsis sit de oī: secūda

MANTINVS

Per dici aut de om- ni intelligim⁹ ne præ- dicatum inest alicui subiecto, alicui vero non inest, & ne inest aliquo tempore, ali- quo vero alio tem- pore non inest. vt cū enunciamus ipsum animal de omni ho- mine. sic enī de quo- libet indiuiduo ho- minum enūtiāmus esse hominē, & hoc B sit verū. ergo, si enū- ciamus de eo quod sit animal, erit verū. et si fuerit vnū eorū nūc verum, alterum quoq̄ erit verum. sūtq̄ punct⁹ cuiusli- bet lineæ. Causa aut, ob quā oportet has duas in eo, quod est dici de omni, cōcur- rere cōditiones est, q̄ enuntiationi, quā C quis de omni affir- mat, contradicitur nō de omni esse, vel q̄ prædicatum non inest alicui subiecto rum, vel q̄ non inest eidem aliquo tpe.

Postq̄ decreuerat de- clarare pp̄rietates, quæ sunt pp̄rie ipsis propo- nib⁹ necessarijs: q̄ qđ sunt tres. prima est, q̄ p̄dicatū earū sit de oī: I ij secūda

Cō. 19

Posteriorum

ABRAM

D & secūda esse per se, & tertia suā prædicationē esse vñem. Dixit primo, q̄ conueniat explicare qd nomina significant, deinde explicabit necessitudinem specierū illarū præmissarum demonstratiuarū.

Et dum ait, primo itaq; conuenit exponere qd sit dici de omni, & per se, & quid significat dici vñe. intendit, **E** q̄ ex quo proprietates discernentes præmissas necessarias sunt, q̄ illarum prædicatio sit de omni, & per se, & prædicatio propria ei in hoc libro, s. prædicatio vniuersalis, iam conuenit, q̄ primo incipiamus explicare qd hæc nomina significant, & post explicabimus, q̄ expediat demonstratiuas pmissas esse harū trium conditionum.

Et dū dixit: Dici quidem de omni est, qñ prædicatū inest alicui parti ipsius subiecti, & alicui non inest: & qñ prædicatū inest alicui parti subiecti quodam certo tēpore, & aliquñ non, intendit per prædicationē de omni, q̄ prædicatum insit toti subiecto, non eius parti, & semper, nō aliquo tempore excepto alio,

nec

BURANA

secūda ut sit per se, tertia, ut prædicatio in ipsis sit vñis. Primum meminuit, q̄ oportet exponere, quid significant nomina, deinde monstrare, q̄ oportet ipsas esse in propositionib⁹ demonstratiuis.

Et dixit: Et primo oportet, ut incipiamus & exponam⁹, qd sit, qd dicim⁹ de oī, & p se, & qd dispō ei⁹, quod dicimus, vñe. sensus est, & postea q̄ proprietates, q̄ appropriant⁹ ppōnib⁹ necessarijs, sunt, ut prædicatū in ipsis sit de oī & p se, & cū onere qd appropriat⁹ in hoc libro oneri vñis: igit̄ ita oportet, ut incipiam⁹ exponere, quid significant hæc noīa: deinde ostendam⁹ post hoc, q̄ oportet ppōnes demonstratiuas esse cū istis conditionibus tribus.

Cū vero dixit: Dispositio igit̄ eius, qd dicim⁹ de oī est, cū nō sit prædicatū in exñs alicui subiecto & alicui non in exñs: & q̄ nō sit prædicatū in existens alicui subiecto aliquo tpe & i alio nō sit, & volumus p onus de oī, ut sit prædicatū in existens oī subiecto, non aut̄ parti ipsi⁹, & in oī tpe, nō i instati alio ab instati nō in toto ipso,

neq;

MANTINVS

secunda q̄ sit p se: tertia q̄ prædicatio in eis sit vñis. Ideo primo dicit, q̄ debemus exponere quid p illa nomina significat, mox probabit, q̄ est opus illas reperiri in ipsis propositionibus demonstratiuis.

Et ideo dicit: Primum aut̄ exponendū est qd significet dici de oī, & p se, & dici vñe. hoc est, cū ipse proprietates, quæ sunt pprie ipsi⁹ propositionib⁹ necessarijs, sunt, s. ut prædicatio i eis sit de omni, & p se, & de prædicatione, quæ est ppria huic libro, quæ scilicet est prædicatio vñis: ergo cōsentaneū est, primo exponere, qd hæc noīa significet, mox probabimus ppōnes demonstratiuas debere continere in se has tres cōdōnes.

D.d. Per dici autē de oī, intelligimus ne prædicatū insit alicui subiecto, alicui vero nō insit: & ne insit alicui subiecto aliquo tpe, alicui vero alio tpe non insit. hoc est intelligimus p prædicari de oī ut ipsum prædicatū insit toti subiecto nō parti eius, & in omni tpe, nō in aliquo. tpe sic & in alio non. siue toti, siue parti

ABRAM

nec toti nec parti. & explicauit, q̄ prædicationem necessariā oporteat esse harum duarum conditionum.

Et dum dixit: Prout enūtiamus animal de omni homine, sicq̄; & de quouis viro enūtiamus q̄ ille sit homo, cum fuerit verum de eodem, si enuntiemus q̄ sit animal, est verū, & si nunc sit vnū verū, & alterum est verum. Intēdit, exemplū enuntiationis v̄s est enuntiare de omni homine q̄ sit animal significatum v̄s in illa est, quia de quouis est verum enūtiare, q̄ sit homo, est etiam verum quouis tēpore sine dubio ipsum esse animal.

Et dixit: & si nūc sit vnū verum, alterū est verū hoc est, dū enuntiam⁹ aliquā rem esse hominem, & ponimus illud esse verum. similiter enuntiatio dicens illā esse animal est verum sine dubio omni tpe. Et dum dixit: s̄st & punctus, intendit similiter est enuntiare, quod omnis lineæ fines sint duo puncta.

Et, cū narrauerit has duas cōditiones esse cōditiones p̄dicationis de oī, tulit huius rōnem, et

BVRANA

neq; in parte ipsius: & declarauit, q̄ oportet onus necessarij esse cū his duab⁹ cōditionib⁹.

Et dixit: quemadmodum, cū enūtiamus animal de omni homine, tunc enim de quocunq; indiuiduo enuntiamus verē, quod est homo, de eodem verē enuntiamus q̄ est animal. sensus est, & exemplum enūtiationis vniuersalis, vt enuntiem⁹ de omni homine, q̄ est animal: quoniam dispositio vniuersalis est hæc, quod de quocunq; indiuiduo verē enuntiamus quod est homo, de eodem verē enuntiamus, quod est animal absq; dubio, & hoc in omni tempore.

Et dixit: & si alterum nunc est verum, & alterum erit verum. sensus est, q̄ cū ipse enūtiauerit de re, q̄ est homo, & posuerit hoc verum, igit enūtiatio de ipso, q̄ est animal, erit vera sine dubio. Et dixit: & consistit dispositio puncti. sensus est, & cōsim liter enūtiatio, q̄ in omni lineæ extrema sunt duo puncta.

Et posteq̄ narrauit, q̄ ambę istæ cōdōnes sunt cōditiones p̄dicati de oī, adduxit disputationē

MANTINVS

parti eius. & declarauit A prædicationē necessariā debere habere has duas condiciones.

Dum dicit: vt cū enūciamus ipsum animal de omni hoīe. sic enim de quolibet indiuiduo hominū enuntiamus esse hominē. & hoc sit verum. ergo, si enūciem⁹ de eo, q̄ sit animal, erit verum. hoc est, vt exemplū de v̄s enuntiatione sit, si enunciem⁹ de oī hoīe, q̄ sit animal. huius. n. significatū v̄s ē, q̄ de quocunq; hoīe enūciem⁹ ipsum esse hominē, & sit illa nostra enuntiatione vera, ergo, cū enuntiam⁹ de eo quod sit animal, erit vtiq; verū p̄culdubio, & hoc in quolibet tempore.

D. d. & si fuerit vnū eorū nunc verū, alterū quoq; erit verū. hoc ē, C cū enunciemus aliquā rē esse hominē, & cōcedat hoc esse verū, tunc enuntiatione, quæ fiet de ea re, q̄ sit animal, erit p̄culdubio vera omni tpe. D. d. s̄stq; punct⁹, .i. s̄stq; si enūciemus, cuiuslibet lineæ extrema sunt duo puncta.

Et postq̄ dixit, q̄ hæc duæ sunt cōditiones ipsius p̄dicationis de oī, attulit huius rei rōnē

I iij dicē

Posteriorum

ABRAHAM

Det dixit, quod causa, qua oporteat concurrere has duas conditiones in dici de omni, ē: quia q̄ oppugnare habet enuntiationem dicti de omni, ille est, quādo opinatur, quod alicui subiectōrū non insit prädicatum, aut sibi videtur quod hoc prädicatum non insit ulli subiecto, aut explicat prädicatum inesse vni suorum subiectōrum, aut omnibus aliquo certo tempore.

BVRANA

tionē sup hoc, & dixit: & cā, pp quā oportet has duas cōditiones aggregari in dicto de oī: qm̄ istat enūtiatiōi, q̄ ē de oī, cū appet p̄dicatū nō inesse alicui subiectōrū, aut vī, q̄ hoc p̄dicatū vni subiectōrū nō inest in aliquo tpe, aut oīb⁹ subiectis. sensus ē: & disputatio, pp quā res cōsistit in hoc, vt oporteat aggregari ambas istas cōdōnes in dicto de oī, qm̄ instat sub̄o de oī p̄ defectum vni⁹ harū duarū cōditionū: & hoc, si cōtingerit, q̄ hoc p̄dicatū vni subiectōrū nō insit, aut monstret, q̄ hoc p̄dicatū vni subiectōrū nō inest in aliquo tempore, aut omnibus subiectis.

MANTINVS

dicens: causa autem, ob quā oporteat has duas conditiones simul reperiri in eo, quod dicitur de omni, est, q̄a qui vult contradicere ipsi enuntiationi, & dicere, quod non sit de omni, ostendit illud prädicatum non inesse vni alicui subiectōrum, vel probat prädicatum nō inesse vni subiectōrum eius aliquo tempore, vel cunctis subiectis.

ANT. INTER. TEX. IX.

Per se autem, quaecunque *est* insunt in eo quod quid est: vt triangulo linea, & linea punctum. ¹ substantia namque ipsorum ex his ² est, & in oratione dicente quid est, insunt.

¹ Alij le. ratiōe, & sic et inferi⁹.

T.c. 30 Per se autē dicit de omnibus prädicatis acceptis in subiecto rum definitionibus. prout sumitur linea in definitione trigoni, & punctus in definitione lineæ. ipse enim est essentialis in lineæ definitione. hæc enim duo sunt lineæ

Dixit Arist. Dicit autē per se de oībus prädicatis, quæ accipiunt in definitionibus subiectōrum: quādammodum linea in definitione trianguli, et punctus accipit in linea, qm̄ est essentialis, in definitione lineæ: qm̄ ambo

Inquit Arist. Per se T.c. 30 autē dicitur de cunctis prädicatis in definitionib⁹ subiectōrum sumptis. vt linea in definitione trianguli, & pūctus in lineæ definitione sumitur, quia est qd substantiale in definitione lineæ. Hæc enim

ABRAM

lineæ & trigono essentialia. & ut vniuersalius inquam, reliquas res sumptas in definiti definitione: essentia enim, quæ sunt, est harum rerum.

BVRANA

hæc sunt essentia lineæ & triangulo. & in summa reliqua omnia, quæ accipiunt in definitione omnis definiti. & hoc, quoniam essentia ipsorum est ex his rebus.

MANTINVS

enim duo lineæ & triangulo substantia sunt. & omnino quæcunque in ipsius definiti ratione collocatur, cum ex his constet eorum essentia, per se dicimus.

Cō. 30.

Cum per se dicatur tribus modis, incipit de primo ipsorum dicere: Per se autem dicitur de omnibus predicatis acceptis in subiectorum definitionibus. prout sumitur linea in definitione trigoni, & punctus in definitione lineæ: ipse enim est essentialis in lineæ definitione. id est,

Ex quo per se dicitur, quod prædicatum sit in definitione subiecti secundum quod est definitio, vel pars definitionis, prout sumitur linea in trigoni definitione, trigoni enim definitio est, quæ ambiunt tres lineæ. est itaque, linea in trigoni definitione vice partis dicitur: sicut sumitur punctus in lineæ definitione. linea namque definitur, quod sit, cuius fines sunt punctus, aut puncta. sicque & punctus est lineæ vice partis differentia. eius enim differentia expletur numero & puncto: hoc est, esse duo puncta.

Et

Postea quod est per se de finibus tres modos, incipit à primo ipsorum & dixit: De autem per se de omnibus predicatis, quæ accipiunt in definitionibus subiectorum: quæ admodum linea in definitione trianguli, & punctus accipitur in lineæ, quoniam est essentialis in definitione lineæ.

Sensus est, cum vero dicimus, quod prædicatum est per se, est, ut prædicatum sit in definitione subiecti, aut finis quæ est definitio perfecta, aut pars definitionis. quemadmodum acceptio lineæ in definitione trianguli, quæ est, quæ comprehenditur à tribus lineis: igitur linea in definitione trianguli præcedit per modum partis segregantis. & quæ admodum punctus, quæ accipitur in definitione lineæ. & hoc, quoniam linea definitur, quod sit, cuius extrema sunt punctus, aut puncta. igitur punctus respectu lineæ se habet per modum partis segregantis, quoniam dicitur ipsi prædicatur ex numero & puncto: hoc est, quia sunt duo puncta.

Cum

Cō. 30.

Cum ipsum per se dicatur tribus modis, incipit nunc primum modum eorum exponere, & dicit: Per se autem dicitur de cunctis predicatis sumptis in definitionibus subiectorum, ut linea in definitione trianguli, & punctus sumitur in lineæ, quia est quod substantiale in definitione lineæ.

Hoc est, cum id, quod dicitur prædicatum per se, sit id, cuius prædicatum reperitur in definitione subiecti, siue illud sit eius perfecta definitio, vel pars definitionis: ut cum sumitur linea in definitione trianguli. nam definitio trianguli est, quæ tribus includitur lineis. linea ergo in definitione trianguli se habet ut pars dicitur. & ut punctum sumptum in definitione lineæ. nam linea definitur, quod sit id, cuius extrema sunt punctum, vel puncta. punctum. nam se habet ut pars dicitur, quæ eius definitio prædicatur cum ipso numero & puncto, hoc est, quod sunt duo puncta.

I iij Et

Posteriorum

ABRAM

D Et, dum dixit: ipse. n. est essentialis in lineæ definitione. intendit, qd punctus sumat in lineæ definitione, quia sit illi essentialis: & si r linea sumitur in trigoni definitione, qd sit ei essentialis. & hoc est qd intendebat, dum dixit: Hæc enim duo sunt lineæ & trigono centialia, hoc est puncta lineæ & linea trigono. Et hoc
 § 1 E quidem prædicatū est cōpleta definitio, aut pars definitionis: quod est differentia, aut genus, aut pars differentia, vel generis.

BVRANA

Cum vero dixit: qm est essentialis in definitione lineæ. sensus est, qd punctus accipit utiq; in definitione lineæ, ut sit ipsi essentialis: & consi r linea accipit in definitione triaguli: qm est ipsi essentialis. & hoc est, quod voluit, cū dixit: qm ambo hæc sunt essentialia lineæ & triagulo, hoc est puncta lineæ, & linea triagulo. Et hoc prædicatū, aut est definitio perfecta, aut pars definitionis, & hoc aut differentia, aut genus, aut pars differentia, aut generis.

MANTINVS

Et, cum dicit: qm est substantiale quoddam ipsi definitioni lineæ, intelligit, qd punctū sumit in definitione lineæ, qd est ei substantialis: & si r linea sumit in definitione triaguli, quia est ei substantialis. & hoc intelligebat cum dixit, hæc enim duo sunt substantialia ipsi lineæ & triangulo. hoc est puncta ipsi lineæ, linea v o ipsi triagulo. Et hmoi prædicatū vel est definitio cōpleta, vel pars definitionis: & hæc vel est differentia, vel genus, vel pars differentia, vel generis.

Contradictio Tomitani.

§ 1 Explicans Auer. primum modum per se, ait primum modum tunc esse, quando prædicatum vel est definitio subiecti, vel pars definitionis: et hoc quatuor modis, vel ut genus, vel differentia, vel pars generis, aut pars differentie. ubi videtur eam differentia, qua definitionem ingreditur, & ultima est, partibim asserere. quam multis in locis in Metaphysicis commentarijs indiuisibilem esse ostendit. Sed vide solutionem Tomitani.

F
 T. 9 pars
 § 2 ² Et quibuscumq; inexistentium ipsis, ipsa sunt in oratione, quid est declarante: quemadmodum rectum inest lineæ & circulare, & impar et par numero, et primum et compositum, et æquilaterum et altera parte longius. & omnibus his insunt in oratione quid est dicente: ibi quidem lineæ, hic autem numerus. Consimiliter autem & in alijs, talia singulis per se dico.

Contradictio Tomitani.

§ 2 Vult Arist. subiectum definire prædicatum, velut nasus diffinit simum, & numerus, par & impar: & hoc in secundo modo. Primo autem Poste. tex. 35. Oppositum visus est voluisse. ubi omnes accipiunt definitionem de definito prædicar. si itaq; subiectum fuerit prædicati definitio, de eo utiq; prædicabitur. & sic fiet prædicatio præternaturalis, quam cauere nos monuit Themistius eodem loco, ubi præcepit, ne similibus inconditi in propositionibus uteremur in demonstrando.

Iterum

Dixit

Dicitur

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

T.c.31 Iterum dicitur per se de p̄dicatis, quorum subiecta accipiunt in suis definitionibus. prout sunt rectum & obliquū ipsius lineæ. & impar atq; par numero, & primū & compositum numero, et æquilaterū ac diuersilaterū habētibus latera: & in horū singulis subiecta sunt i suis definitionibus. prout linea in definitione recti & obliqui: & numerus in definitione imparis & paris, & alia, de quibus meminim⁹, dicuntur per se, in quantum sua subiecta capiuntur in suis definitionibus.

Cō.31 Ex quo p̄dicata per se dicuntur secundum duas species: quarū altera est, q̄ p̄dicata sumantur in subiectōrū definitione, & hæc p̄dicata sunt in p̄dicamento substantiæ, & in singulis alijs p̄dicamentis. cepit meminisse de secūda specie p̄dicatorum per se: & est huius conuersa, hoc est, q̄ subiecta subintrent definitiones p̄dicatorum.

Et

Dixit Aristo. Et dicitur p se consistit et de p̄dicatis, quorū subiecta accipiuntur in definitione ipsorum: quēadmodum rectum & curuum, quæ insunt lineæ: & par & impar numero, & primū & compositum numero, et æquilaterum & inæquilaterum insunt habētibus latera. & oib⁹ istis insunt subiecta sua. quēadmodum linea in definitione recti & curui, & numerus in definitione imparis et paris. et in reliquis: qm̄ oīa ista dicunt p se, q̄a subiecta sua accipiuntur in definitionibus ipsorum.

Posteaq; p̄dicata esse tialia dicuntur duobus modis: quorum vnus est, cūm p̄dicata accipiuntur in definitione subiectorum, & hæc p̄dicata sunt in oratione substantiæ, & in vnaquaq; reliquarum oronū, incepit mentionem facere de secūda specie p̄dicatiōis per se, quæ est conuersa illius, hoc est, vt subiecta ponant in definitionibus p̄dicatorū.

Et

Dicitur insuper ip̄sum p se de his p̄dicatis, quorū subiecta in eorū sumuntur definitionibus. quēadmodū rectum & obliquū inest ipsi lineæ, & par et impar numero, et primum & compositū, & laterum æqualitas, eorūq; inæqualitas his, quæ latera habēt, in oib⁹q; his sumunt eorū subiecta i definitionib⁹ eorundē. veluti linea in recti ac obliqui definitione, numerus quoque in imparis ac paris ratione, & quæcūq; p̄dicta sunt, per se dicuntur, q̄ in suis definitionibus sua recipiunt subiecta.

Cō.31 Cūm p̄dicata p se dicuntur duobus modis: altero quidem, vt ipsa p̄dicata sumant in definitione subiectōrū, & hmoi p̄dicata possint reperiri in p̄dicamento substantiæ, et in singulo alio reliquorū p̄dicamentorū, ideo voluit mentionē primō facere de altero modo p̄dicatorū p se, q̄ ē oppositus priori, s. in quo subiecta ingrediebant definitionē p̄dicatorū.

Præ-

Posteriorum

ABRAM

D Et huius speciei prædicata non sunt nisi accidentia: et ideo hæc propria sunt accidentium essentialium. Subiecta vero sunt prædicamenti substantiæ, & cæterorū prædicamentorū. Et talia sunt duarū specierum, aut quæ in suis definitionibus capiatur ipsæmet subiectū, aut suū gen^o, vel sui generis genus, mō nō transgreditur genus illius, de quo considerat, id ē genus artium, cui hoc accidens est essentialē: & illud sumit hic loco differentię. Et cōiungit opinari, quod non sit cōditionis generis accepti in definitione prædicati non transgredi genus, artis, hoc est ne sit sui generis genus.

F An in prædicati, seu passionis definitione liceat transgredi genus artis.

Prout Alfarabius ait enim in suo Lib. Posteriori Analytico rūq, quædā accidentia essentialia sint prima, & sūt illa, in quæ partitur genus illius artis, & quædam non prima, in quæ partitur genus generis illius artis. Id autē est error notorius. quoniam, quā in definitionibus accidentium essentialium, aut aliquorum ipsorū sumit genus generis artium, pōt esse

EVRAHA

Et prædicata in hac specie nō sunt nisi accidentia: & pp hoc appropriant ista accidentibus essentialibus. Atq subiecta erunt in oratione substantiæ, & erunt et in reliquis orationibus. & hæc sunt duæ spēs, aut ut accipiant in definitionibus ipsorū subiecta p se, aut genus ipsorū, aut genus generis illi^o, qd tñ non transcendat hoc genus, de quo speculamur, hoc ē genus artium, cui hoc est accidens p se: subiectū aut pcedit p modum differentię. Etiam existimat, quod nō ē ex cōditionibus generis accepti in definitione subiecti, ut non transcendat genus artis, hoc est, ut nō sit genus generis ipsius.

Et istud ē, qd determinavit Abunazar. qm ipse dixit in libro suo, quod accidentiū essentialiū, alia sunt prima, & ea sunt, a quibus decedit genus ipsius artis: & alia sunt nō prima, a quibus decedit genus generis ipsius artis. Sed hic ē error manifestus. qm, cū accidentia sunt essentialia, aut aliqua ipsorum ex ijs, in quorū definitionibus accipit genus generis ipsi^o artis, igitur heri pōt, ut aliqd ex ipsis sit,

MANTENUS

Prædicata aut in hoc scdo mō non sunt nisi accidentia: & ideo hæc propriū hoc habent, s. ut dicantur accidentia substantialia. Subiecta vero in prædicamento substantię existūt, atq; in alijs prædicamentis. & hæc qdē sunt dup icia: nā vñ in eorū definitione sumit ipsūmet subiectū, vel gen^o, vel gen^o generis, dū mō nō transseat illud genus, de quo considerat, hoc est, genus earū artium, in quo reperitur hoc accidens essentialē. & qd hic sumitur se habet ut dicitur. Postea tñ quis opinari quod genus sumptū in definitione nō sit necessariū, ut nō transgreditur genus illius artis, s. quod non transseat gen^o generis eius.

Ut opinatus est Alfarabius dicit. n. ipse in libro suo, quod accidentiū essentialiū, aliquod est primū, & est illud, quo dividit genus illius artis: aliqd vero aliud ē nō primū, & est illud, p qd dividit gen^o generis illi^o artis. Quæ qdē opinio ē manifeste falsa. qm, cū accidentia essentialia, vel aliqua eorū, sumat in eorū definitionibus eorū genus generis artium, tunc poterit in aliquo eorū capi

ABRAM

esse, q̄ in ipsarū defini-
tiōe sumat vltterius ge-
n' generis generis vsq;
ad supremum genus.

Qm̄ nō differt genus
generis artis, & genus
generis generis, quāto
superius poterit sur-
sum trāsgredi, ex quo
omnia egrediūtur ge-
nus artium. qm̄, si po-
neremus essētia, aut
quidā ipforū talis cō-
tionis, adeo q̄ ne pro-
cessus fieret ad aliquē
aceruum artū, & es-
sent essentialia cōmu-
nia pluribus q̄ vni ar-
ti, qm̄ aut res cōuenirēt
suis accidētib' essentiali-
b' cōueniūt i suis es-
sentijs, & essēt entia di-
diuersa vni' nāe, qd ē
qm̄ me ridiculū & falsū.

Sed sit dubium circa
hoc genus premisē ar-
tis vniuersalis, quod
putatur cōmune plu-
ribus q̄ vni arti. prout
est, res æquales vni ei-
dem rei sunt mutuō
coeq̄. & similiter af-
ferens, proportionalia
quando permutātur
sunt proportionalia.
videtur enim, q̄ ipsa
ambiant plusq̄ vnum
genus, sunt enim ve-
ridica de quātitate cō-
tinua & discreta.

Nos

BVRANA

fit, qd accipiat in defiō
ne genetis generis ip-
sius generis vsq; ad ge-
nus supremum.

Et hoc, qm̄ nō est dif-
ferētia inter genus ge-
neris ipsi' artis, aut ge-
nus generis illius, qd
trāscēdit hoc sursum.
qm̄ omnia ea exeunt
ex genere artis. quia, si
posuerimus essentia-
lia, aut aliqua ipforū
cū hac dispōne, fiet cō-
mistiō artū, & erunt
essentialia communia
pluribus artibus. sed, cū
res cōmunicant in ac-
cidētibus suis essentia-
libus, cōicant ēt in es-
sentijs suis: & ita erunt
entia distincta naturæ
vnius: qd est in extre-
mo erroris et falsitatis.

Sed est dubiū in hoc
genere de propositio-
ne vniuersali, de qua
existimatur, q̄ sit com-
munis pluribus arti-
bus. quemadmodum
se habet propositio di-
cons, q̄ equalia vni se-
cūdm dispositionem
suam sunt æqualia. &
consimiliter, quē dicit,
q̄ proportionata, si cō-
parantur, sunt propor-
tionata. de his. n. ex-
istimatur, q̄ compræ-
hendāt genera plura:
quoniam verificantur
de quantitate conti-
nua & discreta.

Sed

MANTINVS

capi in eorū definitiōe A
genus generis generis
vsq; ad supmū genus.

Quia nihil differt in-
ter genus generis artis,
vel genus generis ge-
neris, dū sursum ascen-
dit, cū oīa illa proue-
niant ex genere artū.
Quod si ipsa essentia-
lia, vel aliqua eorū cō-
cederem' ita se habe-
re, tūc Artes cōmisce-
rent, et ipsa essentialia
essēt cōmunia pluri-
bus artib' q̄ vni. Et, cū
res cōmunicant in suis
accidētibus essentiali-
b', cōmunicāt ēt in sua
essētia, & sic essentia di-
sperata essēt eiisdē na-
turæ, qd ē maxime ab-
surdum & falsum.

Sed insurgit dubiū
circa hoc genus ppō-
nis vsis, q̄ existimat es-
se cōmunis plurib' ar-
tibus q̄ vni. vt sit in il-
la ppōne, q̄ dicit, q̄ q̄
cūq; sunt equalia eidē
vni tertio, inter se quo-
que sunt equalia. Simi-
literq; illa ppōitio, q̄
dicit, q̄ q̄ sunt inter se
ppordonata, si pmu-
te' eorū ppōitio. iter-
se sunt ppordonata, si
cōmutata ppōitione:
vī. n. q̄ hē contineant
plusq̄ vñ genus nō et
de quantitate conti-
nua. atque discreta ve-
rē dicuntur.

Sed

Posteriorum

ABRAM

D Nos vero explicabimus qualis sit horum dispositio, iuxta illud, ubi Arist. dubitat per hæc principia, an principia essentialia sint propria alicui generi. Dū autem dixit: Quorum subiecta accipiuntur in suis definitionibus. Debet intelligi ipsamet subiecta, aut genera subiectorum, vel generum genera, quæ capiuntur in definitione illius accidentis, & ei⁹ oppositi, modo per hoc non transcendatur genus artis.

Et dum dixit: Prout sunt rectum & obliquum ipsius lineæ. Intendit, quod omnis lineæ est obliqua, aut recta vel circularis. Sic par & impar est numero: omnis enim numerus nō euadit quin sit par aut impar. & similiter numerus primus & compositus: omnis enim numerus nō euadit quin sit primus, aut compositus.

Et intendit per primum, qui non constituitur ductu numeri in numerum: & per compositū, qui constat ductu

BVRANA

Sed declarabim⁹ quō se habeat dispositio in his præter id, quod dubitauit Aristoteles, ut sint ppōnes per se proportionatę generi, quæ admodum istarum propositiones. Cum vero dixit: quorum subiecta accipiuntur in definitionibus ipsorum: opus est, ut intelligātur subiecta per se, aut genera subiectorum, aut genera ipsorum generum, quæ accipiuntur in definitione ipsius accidentis & oppositi sui, sic quod non transcendat gen⁹ ipsius artis

Cum autem dixit: quæ admodum curuum & rectum, quæ insunt lineæ. sensus est, exemplū accidentiū essentialiū generi, ut rectū & curuum, quæ insunt lineæ. & hoc, quā omnis lineæ aut est curua, aut recta, aut circularis, & consistit par & impar in numero: & hoc, quā oīs numerus non effugit, quin sit aut par aut impar: & sit numerus de primo & composito. & hoc quā oīs numerus non effugit, quin sit aut primus, aut compositus.

Et intelligit per primum, qui nō constituitur perfectione numeri per numerū. compositū vero, quod consistit per

MANTINVS

Sed nos declarabim⁹ quo pacto res se habeat in his, ubi Aristoteles probat, propōnes per se, seu essentielles debere esse pprias uni generi: quod tñ non ita se habet in his ppōnibus. Et cū dicit: quorum subiecta sumuntur in definitionibus eorū: debet utique intelligi de ipsismet subiectis, vel de generibus subiectorum, vel de generib⁹ generū eorum, quæ sumuntur in definitione illius accidentis, & eius oppositi, ita ut nō transgrediatur in hoc genere genus artis.

D.d. Quæ admodum rectū & obliquum inest ipsi lineæ. Id est, exemplū accidentiū essentialiū ipsi generi est, ut rectitudo & obliquitas, quæ insunt lineæ. quā qualibet lineæ vel est obliqua, vel recta, vel circularis. & par & impar in ipso numero. quia oīs numer⁹ necessario est vel par vel impar: sitq; numerus de primo & de composito. nā impossibile est, quin quilibet numerus sit vel primus, vel compositus.

Et intelligit per primum eū, qui non constat ex combinatione numeri cum numero. & per compositū intelligit eū, quod constat ex

ABRAM

ductu numeri in numerum: & sicut æqualitas laterum & ipsorum diuersitas sunt accidentia essentialia latera habentibus: omne enim latera habens, est æquilaterum, aut diuersilaterum.

Et dū dixit: Et in horum singulis subiecta sunt in suis definitionibus. Intendit per sua subiecta hic, genus, quod partit prima diuisione in hæc opposita accidentia: & illud est genus subiectorum, de quibus prædicantur hæc accidentia vbi prædicatione. & non fertur in medium exemplum accidentium, in quorum definitione sumunt ipsammet sua subiecta, cum illa sint ipsæ proprietates, puta est hominis risibilitas, & æqui hinnibilitas,

BVRANA

per diuisionem numeri per numerum. & consistit æquilaterum & inæquilaterum sunt accidentia per se habentibus latera. & hoc, quoniam omne habens latera, aut est æquilaterum, aut inæquilaterum.

Cū vero dixit: & in omnibus his subiecta accipiuntur in definitionibus ipsorum. intelligit subiecta, quorum genus diuiditur per hæc accidentia opposita diuisione prima: & hoc est genus subiectorum, de quibus prædicantur hæc accidentia prædicatione vbi, non autem prædicitur de accidentibus, in quorum definitionibus subiecta per se accipiuntur. & hæc sunt propria, quæadmodum risibile in homine & hinnibile in æquo ad demonstrationem ipsorum,

MANTINVS

ex applicatione numeri cum numero. Sicut quæ equalitas costarum vel laterum, eorumque inæqualitas, sunt accidentia essentialia ipsis habentibus latera. nam omne habens latera, vel est æquilaterum, vel inæquilaterum.

Deinde cū dicit: in omnibus his sumuntur eorum subiecta in definitionibus eorum, intelligit per subiecta hic, illud genus, quod diuiditur in hæc accidentia, prædicatione vbi. & non attulit exemplum de accidentibus, in quorum definitionibus sumuntur ipsammet subiecta, quæ sunt ipsa propria, ut risibile in homine, & hinnibile in æquo, quia hæc sunt notissima.

Contradictio Tomitani,

Explicans Auer. secundum modum dicendi per se ait, tunc esse, quando subiectum, vel subiecti genus ponitur in definitione prædicati, dummodo non transcendamus genus illius, de quo est scientia, vel consideratio nostra. At in Quinto Quæsito aliud ab hoc diuersum voluisse videtur, vbi tamen accidentia propria dixit in sua definitione suscipere subiectum. & apud 7. Meth. idem sensu, quia subiectum assumitur loco formæ, non autem genus subiecti, quod est quasi materia, ut ait Porphy. Vide sol. Tomitani.

¶ 9. pars Quæcumque autem neutro modo insunt, accidentia: Ut musicum, aut album animali.

Contradictio Tomitani,

¶ 54 Ait Aristot. Quæcumque nec in primo, nec in secundo modo dicendi per se prædicantur, per accidentia sunt. Enumerans autem hic modos per se, ultra duos primos, reliquos duos expressit. Quomodo igitur per accidentia fuerunt, si inter per se modos sunt ab ipso enumerati?

Prædi-

Dixit

Quæ-

Posteriorum

D **ABRAM**
T.c. 32 Prædicata aut quæ
neutrius harū dua-
rum specierū sunt,
illa sunt prædicata
accidentalia. prout
sunt musica & albe-
do animalis.

Cō. 31. Postquam enūtiave-
rat, q̄ prædicata per se
sint duarum specierū,
aut quæ prædicatur de
essentia subiecti, aut q̄
ipsummet prædicatum
E sit ipsum subiectum.
notum est, quod dum
cōcesserimus huius di-
uisionis veritatē, quod
prædicata hanc illam
egrediētia, sint acciden-
talia. Quoniam per se no-
tum est in hac arte, q̄
prædicatorū sint duæ
species, essentialis, &
accidentalis.

F Veruntamen æstima-
tur esse tertia spēs præ-
dicatorum per se, sci-
licet, quando alterutra
in alterutrius defini-
tione sumitur: & illa
sunt correlatiua. Simi-
liter putatur, quod in-
ueniantur aliquæ res
per se necessariae rei, &
non sumantur in eius
definitione. prout est
maior pars causarum
efficientium. quoniam
non omnes causæ ca-
piuntur in definiōib.

*Digressio.
Difficul-
tas. An re-
latiua di-
cant præ-
dicata essen-
tialia. simi-
liter etiam
efficientes*

Cur

BVRANA
Dixit Arist. Prædi-
cata vero, quæ non
sunt fm vnā istarū
duarū specierū, sunt
prædicata accidētia.
veluti musicum &
album de animali.

Posteaq̄ enuntiavit,
q̄ prædicata per se sunt
duarū specierum: aut
prædicatum de essen-
tia subiecti, aut prædi-
catum, de cuius essen-
tia est subiectum: ma-
nifestum, si consitea-
mur veritatē istius di-
uisionis, quod illa, quæ
transcendunt hæc ex
subiectis, sunt acciden-
talia. Quoniam planum
est in hac arte, q̄ præ-
dicata sunt duarū spe-
cierum, essentialia &
accidentalia.

Sed iam existimatur
hic, q̄ tres sunt species
prædicatorum essentia-
lium: & hæc sunt, quo-
rum utrūq; accipitur
in definitione sui com-
paris, & hæc sunt rela-
tiua. Et cōsimiliter exi-
stimať, quod hic sunt
aliqua essentialia ne-
cessaria rei, quæ non
accipiuntur in defini-
tione ipsius, quemad-
modum magna pars
causarum efficientiū:
quoniam omnes cau-
sæ non accipiuntur:

Et

MANTINVS
Quæcunq; autem T.c. 31
prædicata neutro ho-
rum modorū sunt,
utriq; accidentia. ve-
luti musica & albe-
do ipsi animali.

Cō. 32 Postquā narrauit, q̄
prædicata essentialia, seu
p se, duobus modis di-
cant: nempe vel quod
prædicatū sit de essen-
tia subiecti, vel qd ip-
summet prædicatū sit
subiectū: palā ergo ē,
q̄, si concedamus hanc
diuisionē esse verā, se-
quet, q̄ reliqua prædi-
cata pter hæc, sunt acci-
dentalia. Quā notū est
de se i hac arte, q̄ duo
sunt genera prædicato-
rū: nempe vel substantia-
le seu p se, vel accitiale.

Sed posset quis existi-
mare, q̄ dat tertiū ge-
nus prædicatorū sub-
stantialiū, seu p se, vel
essentialiū, s. quorum
quodlibet sumit, alte-
rum s. in definitione
alteri⁹, & sunt ipsa cor-
relatiua. Posset quoq;
quispiā existimare, q̄
dat aliqua substantia-
lia, seu p se, quæ neces-
sario insunt rei, quæ ta-
men nō capiunt in ei⁹
defiōne. ut sunt maior
pars causarū efficiētū.
quā non capiūtur oēs
cæx in ip̄s definiōib⁹.

Cur

ABRAM

Cur ergo Aristoteles non posuit huiusmodi tertiam speciem illius, quod est per se, est in contradictione, quod quibus utimur in demonstrationibus sint duae species?

Huius autem responsum transferendum est in illius loci expositione, hic autem responderet ad alteram ambiguitatem, scilicet quo pacto desit tertia species praedicatorum per se, videlicet quorum alterutra ponuntur in alterutrius definitione.

Et dicimus, quod eius intentionis hic sit tradere res, quibus utendum est in maiori parte rerum, quae inveniuntur. & sunt res, quarum verum sunt definitiones: definitiones nam sunt compositorum, quae sunt perfectio esse: simplices vero res, quae sunt imperfectae secundum esse, hoc est, quarum esse est quasi in mente, prout sunt res relativae, non habent verum definitiones. nam, si ita esset, explicatio illarum esset reciproca, & ideo neutrum relativorum est causa alterius, adeo quod sint alterutrorum causata.

Quod quidem exposuit Aristoteles in Libro Praedicatorum.

Et

BYRANA

Et propea non posuit ipsam Aristoteles. speciem tertiam eius, quod est per se. & dixit post hoc: faciamus igitur ex speciebus eius, quod est per se, species duas.

Et addidit rationem ad declarandum locum, de quo mentione fecit: & rediit hic ad secundum dubium, quod est, quomodo se habet species tertia praedicatorum essentialiter, quae sunt, quoniam utrumque ipsorum accipitur in definitione sui comparis.

Dicamus igitur, quod intentionis sua hoc in loco est tradere res, quae sunt ut plurimum, quarum operatio utilis est rebus entibus: quae sunt res, quibus inveniuntur definitiones secundum veritatem. quoniam definitiones inveniuntur in compositis, quae sunt existentia perfecta: sed in rebus simplicibus & deficientis existentiae, hoc est, quarum existentia propinqua est, ut sit in intellectu, quemadmodum si se habent relativae, non inveniuntur definitiones secundum veritatem. quoniam, si hoc ita foret, esset in ipsis demonstratio circularis. & propea non est unum relativorum causa suo comparis modo, quo sunt reciproca.

Sed hoc iam declaravit Aristoteles in Libro Praedicatorum.

et

MANTINVS

A

Cur igitur Aristoteles non posuit hoc pro tertio genere eius, quod est per se, cum post hoc dicat, duae esse genera eorum, quae sunt per se, quae in usum veniunt?

Sed huiusmodi dubij responsum dabitur in eo loco, ubi de hoc facit mentionem. at hoc in loco respondemus illi primo dubio, quod dicebat, cur omiserat tertium genus praedicatorum per se, scilicet in quo capitur alterum in definitione alterius.

Nos itaque dicimus, quod Aristotelis propositum hic, est tradere eas res atque sententias, quarum usus conducit in maiori parte rerum existentium, hoc est rerum, quae habent verum definitiones. quoniam definitiones dantur de rebus compositis, quae habent esse perfectum, sed ipsa simplicia, quae habent esse imperfectum, hoc est, quorum esse fere est in intellectu, ut sunt ipsa correlativa, non habent perfectio verum definitiones. nam, si res ita se haberet, tunc eorum probatio esset circularis. & ideo neutrum correlativorum est causa alterius, ita ut vel sit causatum alterum alterius, vel fiat in eis circulus. Et hoc iam fuit expositum ab ipso Aristotele in Libro Praedicatorum. Ratio

Posteriorum

ABRAM

D Et rñsum, qđad illud respondetur hñc ex rebus, quarum non sunt definitiones est, quo respondet ex rebus, quarum definitiones sunt imperfecte. & hñc quidem rem alibi explicauerunt Expositores, ac ipse Arist. etiā, s. qđ regulę hic datę sint eorum, quę sunt pro maiori parte, cūm hęc sint regulę huic arti essentielles. res vero, qđ peculiare sunt singulis entium generibus, estimatur, qđ non sint artificiales. artificialis. n. est regula vniuersalis, quę cōtinet plusquam vnum genus.

Hoc itaq; exposito, si gnātū illius, qđ dixit [res, quę neutri⁹ harū duarū specierū sunt, ille sunt pđicata accidentalialia] hoc est dictū, qđ pđicata, qđ neutrius harū duarū specierū sunt, illa p maiori parte sunt accidentalialia. Et dixit: De pđicatis accidentalibus, qđ sint musica & albedo animalis: id est qđ vt sit inesse musicā aīali & albedo ei. aīal n. inquātū est animal, nō diuidit in id qđ est albū, & in id qđ nō est albū, sed in hoc partit coloratū inquātū ē coloratū.

BVRANA

et respōsio, qua respondetis hoc in loco ipsi de rebus, quę non habēt definitionem, erit responsio, qua respondetis de rebus, quarū definitiones sunt imperfectę. & hoc iam declarauerunt Expositores in alijs locis ab isto: & declarauit et ipsum Arist. hoc est, qđ res, quę traduntur hñc, sunt vt plurimum: & hęc sunt essentialia in hac arte. Sed ea, quę appropriatur vnicuiq; generi entium, videntur non esse artificialia: quoniam tunc esset ars, via vniuersalis comprehendens plus qđ vnum genus.

Sed his declaratis, redeamus ad id, qđ dixit hñc: ea vñ, qđ nō sūt fm vnā istarū duarū specierū, sunt pđicata accidentalialia, hoc est, pđicata, qđ nō sunt fm vnā istarū duarū specierū, sūt vt plurimū pđicata accidentalialia. Cū vñ dixit de pđicatis accidentalibus, qđ sunt, quemadmodū musicū & albū de animalī, sēsus ē: quēadmodū musicū & albū inesse aīali. & hoc. qm animal nō diuidit fm qđ ē animal in albū & nō albū, atq; diuisio ī hoc ē colorati, fm qđ ē colorati.

MANTINVS

Rñsio ergo, qđ dabit ei hñc, s. de rebus nō habētib⁹ definitiones, eadē dabit ibi: et dicem⁹, qđ id nō cōtingit nisi ī rebus, quarū definitiones sunt imperfectę, seu diminutę. et hoc ēt iā alij Expositores alibi exposuerunt, & ipse Arist. quoq; idē declarauit. nēpe, qđ vię & methodi, qđ in hoc loco traduntur, sunt vtiq; plures, & sūt, s. methodi & regulę pprię, seu essentielles huic arti. Res vero, qđ sunt pprię vnicuiq; generi entium, nō videntur esse artificiosę, seu arte procedētes. artificiosum. n. est ipsa method⁹ vñ, qđ amplectit plusqđ vnū genus.

His igit sic stabilitis, cū dicit, qđcunq; aut pđicata neutro horum modorū insunt, sunt vtiq; accidentia hoc est, ea pđicata, qđ neutro horū duorū modorū reperiunt, sunt vtiq; vt plurimū pđicata accidentalialia. Quę pđicata accidentalialia dicit ēē veluti musica & albedo ipsi animalī: hoc est vt musica inest animalī, atq; albedo. animal. n. vt animal non diuidit in album & non albū, sed ī id diuidit ipsum coloratū vt coloratū.

Simi-

ABRAM
loratū. & fīr p musicā
nō partitur aīal inquā
rū est animal, sed diui
ditur homo, cū ipsa
sit illi essentialis.

BVRANA
ratū. & cōsimiliter nō
diuidit animal in mu
sicū fm q aīal, sed diui
dit per ipsum homo,
qm̄ est ip̄i essentialē.

MANITINVS
similiterq; nō diuidit
animal vt animal in ip
sam musicā, sed homo
diuiditur in ipsum, qā
inest ei per se.

T.9. pars Amplius, quod non de subiecto dicitur alio aliquo. ^a Vt ambulans
§§ alterum quid existens, ambulans, est & album. substantia vero, &
quæcunque hoc aliquid significant, non alterum quid existens sunt,
quod sunt. quæ quidem igitur non de subiecto, per se dico: quæ au
tem de subiecto, accidentia.

Contradictio Tomitani.

§§ Affirmat Aristoteles, accidens particulare de subiecto predicari, vt hoc album **B**
de Socrate. Oppositum autem habet in Antepredicamentis in Cap. de his, quæ sunt:
vbi dicit, individua de nullo predicari. quod intelligitur non modo de indiuiduis sub
stantiæ, sed & accidentium.

Tex. 33. Et dī p se de oībus
singularibus prima
rū substantiarū, put
est ambulās. signifi
catū. n. deambulatio
nis est aliud à signa
to illius, qđ subñcit
deambulationi: & p
ut est ipsum albū, &
qđqd quale ipsū in
tēdim⁹ p tale, cuius
nō est inesse alicui,
nec dī de aliqua re
subiecta, illud ē p se.
ea vero, quorum est
in esse alicui rei, illa
sunt accidentia.

Dixit Arist. Et di
citur per se de omni
indiuīduo substan
tiæ primæ, vt q am
bulat. quoniam in
tētio ambulationis
est alia ab intentio
ne, quæ subñcit am
bulationi. & quem
admodum album,
& omnia ea, quæ in
tēdim⁹ p designatio
nem, & quæ non in
sunt alicui, neq; di
cunt de aliquo sub
iecto, hæc sunt p se.

Dicitur quoq; per **Tex. 33.**
se de cunctis indiui
duis substantiæ, vt
ambulans: qm̄ ipsa
ambulationis aliud est
qđ id, quod est sub
iectum ambulationis.
et vt album ē.
et quicquid intelli
gimus significari p **C**
ipsam indiuiduatio
nem, seu per hoc ali
quid, quod quidem
nulli inest, neq; de
aliquo subiecto dici
tur, illud quidem di
citur per se.

Co. 33 Ex quo intentio hīc
est numerare duas spe
cies, quib⁹ dicitur per
se, cū iam meminisset
de illis duabus specie
bus, proprijs præmissis
demon-

Posteaq; intentio sua
fuerat enarrare duos
modos ei⁹, qđ dī p se,
& iā mentionē fecit ex
hoc de duabus specie
bus, quæ appropriatur
pro-

Cū Aristotelis pro **Co. 33**
positū fuerit numera
re modos, qbus ipsum
dici p se, dī, & iā narra
uit illos duos modos,
qui sunt proprij ip̄is
Logica **K** pro-

Posteriorum I

ABRAHAM

De demonstrationum, fecit mentionem etiā de tertia specie: non quia sit aliquid iuuans demonstrationū præmissas; sed quatenus expedit docti per nomen æqui uocū, qd diuidat nomē æqui uocū in sua significata, & dirigat ad significatū, de quo intendit sermonem habere.

Et dixit: Et dicitur per se de omnibus singularibus primariū substantiarū. id est qd de singulis singularibus substantijs dī, qd sint per se fm modū, quo nō insint alijs. & huic significato repugnat quod alteri inheret, quod est ipsum accidens.

F Et dum dixit: prout est ambulans. significatum enim deambulationis est aliud à significato illius, qd subijci tur deambulationi. & put est ipsum album. Intēdit, qd hæc singularia, illius s. qui ambulat, sunt alia à singularibus deambulationis, qd inheret illi, qui ambulat. signatū enī deambulationis ē aliud à signato illius, q subijci tur deambulationi. ille. n. q ambulat, nō inheret alteri, deambulatio autē inheret alteri, videlicet ipsi ambulanti.

Et

DURAND

propositionibus demonstratiuis, mentionē facit ex hoc cōsimiliter etiam de specie tertia; non quod sit res utilis ad propositiones demonstratiuas, sed eo modo, quo oportet discipulum distinguere nomen æqui uocum in omnes suas intentiones, & dirigere ad intentionē, quam intendit.

Cū vero dixit: Et dicitur per se de omni in diuiduo substantiæ. sensus est, quod de omni in diuiduo substantiæ dicitur quod est per se, secundū dispositionē, qua non est inuentum cum alio. quod enim admittit, quod sit cum alio, est accidens.

Cū vero dixit: ut q ambulat; qm intentio ambulationis est alia à re, quæ subijci tur ambulationi: & quemadmodum album. sensus est, qd hæc indiuidua, quemadmodum indiuiduum ambulans est aliud ab indiuiduo ambulationis, quod inest ambulanti: qm intentio ambulationis distinguitur à re, quæ subijci tur ambulationi, qm ambulans non est sine alio, sed ambulatio est sine alio, hoc est ambulante.

Et

MANTINVS

propositionibus demonstrationū, nunc narrat hūc tertiū modū quoque, nō qd conducat ipsis propositionibus demonstratiuis, sed ea rōne, qua ille, q docet aliquid nomen æqui uocū, cogit diuidere illud nomen æqui uocū in omnia eius significata, & dirigat, scilicet discipulū, ad illud significatum, qd ipse proposuit declarare. Et ideo dixit:

Dicit quoq; per se de cunctis indiuiduis substantiæ. hoc est, qd de cunctis indiuiduis substantijs dī per se existere, ita ut nulli alijs insit. cui quidē significato apponitur id, quod dī alijs inesse, quod quidē est ipsum accidens.

Et dicit: ut ambulās, quoniā ipsa ambulatio aliud est, q id, quod ē subiectū ambulationis: & ut albū ē, hoc est, ipsum quidē indiuiduū ambulans, aliud est, q ipsa indiuidua ambulatio, quæ inest ipsi ambulanti, qm ipsa ambulatio differt ab ipsa re, quæ est subiectū ambulationis, cū ipsum ambulās nulli insit, ipsa vero ambulatio alijs inest, videlicet ī ipso ambulante.

Dicitq;

ABRAM

Et dum dixit: prout est ipsum album: intendit subiectum albedinis, quoniam eius subiectum est singulare substantiæ. Et dum dixit: Et quicquid quale ipsum intendimus per tale, cuius non est inesse alicui, nec dicitur de aliqua re subiecta, illud est per se: illa vero, quorum est inesse alicui rei, illa sunt accidentia. intendit, quod hæc singularia, quæ intendimus per demonstrationem, quatenus ipsa esse non est alicuius rei, quæ sit singulare accidentiū, neque prædicantur de aliquo subiecto per se, hoc est naturaliter. & hoc est id quod dicitur in descriptione singularis substantiæ, quod in illud, quod non notificat de aliqua re suā essentiam, neque aliquam rem, quæ sit extra suam essentia: hoc est dictum, quod non prædicetur de aliqua re prædicatione notificante eius essentiam, neque prædicatione, quæ non notificat eius essentiam.

BVRANA

Et dixit: quemadmodum album. intelligit subiectum albi, quoniam subiectum ipsi est indiuiduum substantiæ, & distinxit per exempla differentias. & inter indiuidua accidentium cepit definire indiuiduum substantiæ, & dixit: & omnia ea, quorum exempla intendimus per designationem: & quæ non insunt alicui & non dicuntur de aliquo subiecto, ipsa sunt per se. sensus est, & hæc sunt indiuidua, quorū exempla intendimus per designationem ex parte, qua non insunt alicui, quemadmodum indiuidua accidentalialia, & non prædicantur de subiecto per se, hoc est per viam naturalem. Et hoc est, quod dicitur in descriptione indiuidui substantiæ, quod est illud, quod non cognoscitur per rem de essentia ipsius, neque re exit de essentia ipsius: hoc est, quod non prædicatur de aliquo, neque prædicatione notificante substantiam ipsius, neque prædicatione non notificante substantiam ipsius.

MANTINVS

Dicitque: ut album etiam, A hoc est subiectum ipsius albedinis. nam eius subiectum est ipsum indiuiduum substantiæ. Et, cum dixerit, quod quedam eorum, de quibus dicitur esse per se, sunt ipsa indiuidua substantiæ, & exemplo declarauit quod inter sit inter ipsa, & indiuidua accidentis, nunc definit indiuidua substantiæ dicens: Et quicquid intelligimus signari per ipsam indiuiduationem, seu per hoc aliquid, quod quidem nulli inest, neque de aliquo subiecto dicitur, illud quod dicitur per se. hoc est, hæc autem indiuidua sunt illa, quorū significatum intelligimus per ipsam indiuiduationem ea ratione, qua nulli insunt rei. ut sunt accidentia, scilicet quæ alij insunt, neque de subiecto aliquo prædicantur, hæc utique dicuntur per se, C naturali videlicet via. Et hoc est, quod dicebas, in descriptione indiuidui substantiæ, scilicet quod est id, quod nihil de essentia rei declarat, neque aliquid, quod non sit de essentia rei: hoc est, quod de nulla re prædicatur, prædicatione videlicet, qua notificet essentiam rei, neque prædicatione, qua non notificatur essentia rei

K ij Amplius

Posteriorum

T.9.pars

D *Amplius autem alio modo ; quod quidē propter ipsum inest vni-*
cuiq, per se : quod verò non propter ipsum, accidens. quemadmodum
si ambulante fulguravit, accidens : non enim propter ambulare ful-
guravit, sed contingit, dicimus hoc. si autem propter ipsum, per se.
ut si quid iugulatum interit, & secundum iugulationem, quoniam
propter iugulari, sed non accidit iugulatum interire.

Contradictio Tomitani.

56 **D** *Distinxit haecenus Aristo. quatuor tantum modos dicendi per se. Vnus est, quando*
praedicatum diffinit subiectum : alter vero, cum subiectum diffinit praedicatum. &
rursus alios duos modos, quorum primus spectat ad substantiam singularem, secundus
ad causas, quae dant propter quid. At 5. Met. tex. 14. alias ab his diuersas significatio-
nes attulit. Themistius etiam 1. Poste. cap. 10. distinctam aliam ipsius per se significa-
tionem posuit. Idem etiam 2. de Anima. cap. 22. in tex. 66. aliam rursus significatio-
E *nem ponit. & quod magis augere dubitationem videtur, est, quod hic non meminit de*
eo, quod est per accidens, prout fecit 5. Met. tex. 13. cū de eo, quod est per se, tractauit.

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

T.c.34 **E** *Et dicitur per se de*
reliquis causatis cō-
sequētibus suas cau-
sas necessario. Cau-
sata enim, quae non
consequuntur suas
cās necessario, non
dicitur de eis per se,
sed p accidens. put
est coruscatio apud
deambulationem il-
lius, qui ambulat. il-
lius enim deambu-
latio non est causa
coruscationis, sed
accidit et cōtingit ei⁹
deambulationi co-
ruscare. Causata ve-
ro, q̄ necessario con-
sequuntur suas cau-
sas, dicuntur per se.
put est interit⁹, qui
necessario cōsequit
interse-

D *Dixit Aristo. Et dī*
p se de reliquis cau-
satis, quae sequuntur
ex causis suis de ne-
cessitate: qm̄ de cau-
satis, quae nō sequun-
tur ex causis suis de
necessitate, nō dī q̄
sunt p se, sed p acci-
dens. quēadmodū
se hēt fulguratio re-
spectu deambulatio-
nis ambulantis: qm̄
deambulatio ipsius
non est cā, ut fulgur
efficiat, sed accidit
et cōtingit post deam-
bulationē, ut efficiat
fulgur. atq̄ causata,
q̄ sequunt ex causis
suis dī necessitate, di-
cunt p se, quēadmo-
dum mors, q̄ sequit
ex

I *Inquit Aristo. Di-*
citur amplius per se
in his, q̄ suis ex cau-
sis necessario fiunt.
Quae enim non ex
necessitate suas cau-
sas consequuntur, p
se non dicimus, sed
per accidens. Veluti
si ambulante coru-
scauerit. non enim
coruscandi deambu-
latio ipsa causa est,
nisi ex accidēti. quae
autē necessario suas
causas consequunt,
p se sunt, ut ē mors,
quae ipsam sequitur
inter-

T.c.34

ABRAM

interfectionem. hoc enim causatum dicitur de illa per se, quia necessario cōsequitur interfectionē; & non euenit cōtingenter interitus ab ipsa interfectione.

BYRANA

ex iugulatione ex necessitate: quoniam hæc cā dicitur illi per se, quia sequetur ex cā, quæ est iugulatio, ex necessitate, & non accidit mors, eo quod accidat ex iugulatione.

MANTINVS

interfectionem per A se, veluti ex illa necessario causata, non autem ex accidenti.

Cō. 34 Hinc apparet, quod hoc sit quartum significatum dicendi per se, cum putetur non esse quartum significatum, sed vnum de premissis significatis, ex quo illius oppositum est id, quod est per accidens. omne enim, quod attribuitur alicui rei, & predicatur de illa, aut est per se, aut per accidens.

Dum vero significatum eius consideratur, apparet quod sit quartum significatum. Predicata enim, quæ sumuntur in definitionibus subiectorum, sunt causæ in-existentes rei, non causæ extra rem existentes. Causa vero efficiens non est de causis, quæ inexistunt rei: & ideo & si effectus illi attribuat per se, illa non capitur in effectus definitione nisi per accidens: & ideo posuit hanc speciem quartam.

Nunc vero hæc species predicationis per se

Ex hoc est intentio quarta ex ijs, quæ dicuntur per se: & iam estimatur, quod est intentio quarta respectu intentionum præcedentium: quoniam est oppositum eius, quod est per accidens. omne enim illud, quod habet proportionem cum aliquo, & predicatur de eo quacumque predicatione, aut est per se, aut per accidens.

Cum igitur considerabitur intentio, apparebit, quod est intentio quarta. & hoc, quoniam predicata, quæ accipiuntur in definitionibus subiectorum, sunt causæ eorum, quæ in-sunt rei, non autem causæ eorum, quæ exeunt à rei. Causa autem efficiens non est ex causis, quæ in-sunt rei. & propterea, si effectum habuerit proportionem cum eo, non accipietur in definitione effecti, nisi per accidens: & propterea posuit ipsam speciem quartam.

Atqui, si connumeret hæc species predicationis in

Videtur ex his verbis **Cō. 34** quod hoc sit quartum significatum eorum, quæ dicuntur per se, cum tamen posset quæ existimare hoc non esse quartum significatum, sed vnum B ex prædictis signatis, est ei⁹ oppositum sit id, quod est per accidens. quicquid enim attribuitur alicui rei, & predicatur de ea quavis predicatione predicetur illud quidem erit vel per se, vel per accidens:

Sed, si accurate consideret hoc, videbitur esse quartum significatum. Quoniam ea predicata, quæ in definitionibus subiectorum capiuntur, sunt ipsæ causæ, C quæ ipsi rei in-sunt, non illæ, quæ sunt extra substantiam rei. Causa autem efficiens non est ex his causis, quæ in-sunt rei. si igitur ipsum passum referat ad ipsum, scilicet agens, per se, non capietur vtrique ipsum, scilicet agens, in definitione passi, nisi per accidens: & ideo posuit ipsum pro quarto signato.

At, vtrum hoc genus predicationis posset reponi K iij inter

Posteriorum

ABRAM

De se sit demonstrationis
Cum finis
 le non con
 numerari
 in demon
 strationib⁹ sim
 pliciter.
 simpliciter est quod per
 scrutandum. difficile
 enim est demonstra
 re rem per ei⁹ efficien
 tem: quoniam posito
 efficiente, non sequitur
 inde esse effectum: &
 sic raro demonstra
 tur esse accidentia per
 suam causam efficien
 tem. Hec itaq; prædi
 catio, si intret species
 prædicationis demon
 stratiuæ, numeratur in
 ter signa, aut demon
 strationes causarum, non
 demonstrationes sim
 pliciter, quæ sunt de
 finitiones in potentia.
 & hanc ob rem Aristo
 teles numeravit hæc in
 ter prædicata per se,
 eius autem sermo in
 hoc paragrapho, quæ
 scripsimus, est per se
 intelligibilis.

F

BURANA

in demonstrationibus
 simplicibus, obtinebit
 in ipsis locum inquisi
 tionis. & hoc, quoniã
 durum est monstrare
 aliquid esse propter suum
 efficiens. quoniam, si
 ponatur efficiens esse,
 non sequitur ex ipso,
 quod res sit propter cau
 sam suam efficiẽtem.
 igitur hæc prædicatio,
 si ponetur inter spe
 cies prædicationis de
 monstratiuæ, connu
 merabitur utiq; secun
 dum apparentiam, aut
 in demonstrationibus
 causarum, non autem
 in demonstrationibus
 simplicibus, quæ sunt
 definitiones in poten
 tia, & propterea non
 connumerabit ipsum
 aliquis inter prædicata
 per se in sermonib⁹ di
 stinctionis, quam scri
 psimus de eo, quod in
 telligitur per se.

MANTINVS

inter demonstrationes
 absolutas, indiget utiq;
 consideratione. Quia vñ
 difficile, quod esse rei de
 claretur per suum agens,
 quia ipso agente dato, &
 reperto, non propterea se
 quitur ut passum quoq;
 reperiat, & longe mi
 nus vñ, quod possit decla
 rari vel probari aliquod
 accens inesse alicui rei
 per suam causam efficien
 tem. Si igitur hæc prædi
 catio ingrediat genera
 tionem prædicationis demon
 stratiuæ, illud quidẽ sit in
 ipsis signis, seu demon
 strationib⁹ ab effectu,
 vel in demonibus cau
 sæ, & propter quid, non aut
 in demonibus absolu
 tis, & simpliciter, quæ quidẽ
 sunt in potentia ita defi
 nitiones. & ideo Arist.
 non connumeravit ip
 sum inter prædicata per se.
 id vero, quod dicit de
 illa dñia, quam scripsi
 mus, satis est notum de se.

Contradictio Tomitani.

- 37 Exponens Aver. quartum modum dicendi per se, dicit illum fieri ex causis extrinsecis, hoc est fine, et efficiente, et concludit tale modum ad demonstrationem simpliciter penitus inutile. In oppositum autem sunt (præter loca multa in 2. Poste.) Quæsitum demonstrativum Octavum, in quo dixit demonstrationem potissimam esse illam, quæ quiddam etatem ecclipsus concludit per medium, quod est causa externa, hoc est efficiens. item 2. Poste. com. 6. ubi dicit, formam et materiam præstare quid est, efficiens et finem, propter quid. Cum igitur scientia demonstrativa elargiatur propter quid, ut dicitur Primo Poste. tex. 30. 31. 39. et 2. Physicorum. 27. sequitur causas extrinsecas esse demonstrativas simpliciter. Vide solutionem Tomitani.

ANT.

Quae igitur dicuntur in simpliciter scibilibus per se sic, ut in- A
fuit predicatis, aut illa insint subiectis, & per ipsa sunt, et ex ne-
cessitate. non enim contingit non inesse, aut simpliciter, aut opposi-
ta. Ut linea, rectum aut curuum, et numero, impar aut par. est enim
contrarium, aut priuatio, aut contradictio in eodem genere, ut
par, quod non impar in numeris, inquantum sequitur. quare si ne-
cesse asserere, aut negare, necesse & per se inesse. Quod igitur de
omni, & per se, determinatum sit hunc in modum.

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

T.c.35

Quibus utimur in
 demōstrationib⁹, sunt
 duæ spēs: prædicata
 sumpta in definiōib⁹
 subiectorū, & prædi-
 cata, in quorum de-
 finitionibus sumun-
 tur subiecta. & hæc
 quoq; sunt per se &
 necessaria, quatenus
 illa inesse suis subie-
 ctis sit necessarium,
 & utrunq; opposi-
 torū insit lineæ, aut
 rectitudo vel obliq-
 uitas, & nūero impar,
 aut par. horū enim
 duorū oppositio est
 s̄m naturā oppositiā
 illorū duorū, aut op-
 positione priuatiōis
 & habitus, vel oppo-
 sitione affirmationis
 & negationis. q̄n. n.
 numerus priuat di-
 spōne īparis, par ad-
 uenit ei, et cū nō uest
 ei affirmatio, adest
 negatio necessariō:
 hæc

Dixit Aristot. Spēs
 autē eorū, quæ sunt p
 se, faciētes ad demō-
 strationē, sunt duæ:
 & cū prædicata acci-
 piunt in definiōibus
 subiectorū: & cū in
 definiōibus prædicato-
 rū accipiunt subiecta.
 & hæc cōsistēt sunt
 p se & necessaria ex
 parte, q̄ insunt subie-
 ctis suis ex necessita-
 te. & vnūquodq; op-
 positorū: quēadmo-
 dū ī lineā, rectū aut
 curuū: et ī numero,
 par aut īpar. & hoc,
 qm̄ duo hæc oppo-
 nunt s̄m naturā: aut
 ut oppositio priua-
 tionis & habit⁹, aut
 oppositio affirma-
 tionis et negationis:
 qm̄ numerus, cū pri-
 uat dispōne īparis
 est par: & cū nō est
 affirmatio, erit nega-
 tio ex necessitate.
 hæc

Inquit Arist. Qui
 aut in ipsa demon-
 stratione sūt modi
 p se, duo sunt: vel ea
 prædicata, q̄ in rōnib⁹
 subiectorū, vel illa,
 in quorum definiōe
 subiecta sumunt. &
 hæc quoq; sunt p se
 & necessaria, eo q̄
 necessariō īsunt suis
 subiectis. Vnūq; op-
 positorū in
 est ipsi lineæ, vel re-
 ctum, vel obliquū. C
 & ī numero vel par,
 vel impar. quia na-
 tura oppositiōis ho-
 rum duorū, est vel
 oppositio priuatio-
 nis & habitus, vel
 oppositio affirma-
 tionis et negationis.
 Cū .n. non fuerit
 impar numerus, ne-
 cessario par erit, &
 cū nō est affirma-
 tio, erit utiq; nega-
 tio ex necessitate.
 K iiij hæc

T.c.35

B

C

Posteriorum I

ABRAM

BYRANK

MANTINVS

D hæc itaq; sunt per se
necessariò. Iam itaq;
explicauimus signi-
ficatum dicendi per
se, & de omni.

hæc igit; sunt p se ex
necessitate. Iam ve-
ro declarauim⁹ intē-
tionē ei⁹, quod dici-
mus de oī & per se.

hæc itaq; sunt p se
de necessitate. Di-
ctum igitur iam est
quid per se & de
omni sit.

Cō. 35 Dū dixit: quibus uti-
mur in demōstratiōibus
sunt duę species: inten-
dit per demonstratio-
nes, demonstrationes
simp̄l̄r, non oēs species
demōnū. attributio
enim causę efficientis
E subintrat signa: & in-
terdum subintrat de-
monstrationem causę
tū: & ideo error ē, pu-
tare in omni demōne
esse sumendū prædica-
ta tali prædicatione, pro-
ut vī ex verbis Alpha-
tabij in suo Libro.

Dixit: spēs aut̄ eorū,
quę sunt p se, facientes
ad demōnē, sunt duę.
intelligit p demōratio-
nem, demonstrationē
simpliciter, nō aut̄ om-
nē speciem demōnis:
qm̄ proportio, quę est
inter cām efficientem,
ponit̄ sub signo: & iō
ponit̄ in demōnibus
causę tū. Et ppter̄ea,
qui existimat, qđ prædica-
ta in oī demōne acci-
piunt̄ ad modū isti⁹ præ-
dicationis; quę ad modū
vī dicere Abunazar in
Libro suo, ipse errat.

Cū dicit duoseē mo-
dos ipsi⁹ dicēdi p se, q
in ipsa demōne fiunt,
intelligit p demōnē
ipsā demōnē absolutā,
nō oīa genera demō-
nū. nā rō, vel pportio
seu habitudo, qđ ad cām
efficientē hētur, bñ p̄t̄
gredi ipsa signa, seu de-
mōnes qđ atq; demō-
nes pp qđ uī: & iō qđ
existimat, qđ i oī demō-
ne, ipsa prædicata suman-
tur hoc mō prædicationis,
ut videt̄ existima-
re Alpharabi⁹ i suo Li-
bro, errat profecto.

Cō. 35

Causę ex-
trinsecę si
ingrediūt̄
defiōnem
nisi per ac-
cidents.

Causę enim, quę sunt
extra rem non subin-
trant definitiones re-
rum, nisi per accides:
hoc est, quando cōtin-
git causam efficientem
esse in re non separa-
tam ab ipsa, prout est
situs terrę inter Solem
& Lunam in eclipsi:
ille enim est causā ef-
ficiens coexistens ipsi
eclipsi. Et similiter si
nis non ingreditur de-
finitionem,

Et hoc, qm̄ causa, qđ
est extra rē, non ponit̄
in definitionē ipsius, ni-
si p accides. hoc est, cū
accidit, qđ cā efficiens
inueniat̄ in re, & non
separet̄ ab illa, quę ad-
modū consistentia ter-
rę in eclipsi inter So-
lē & Lunam: qm̄ ipsa
est causā efficiens, quę
inuenitur simul cum
eclipsi per se. Et consi-
militer finis nō ingre-
ditur definitionem.

Quia causę, qđ sunt ex-
tra ipsam rē, nō ingre-
diunt̄ definitiones ip-
sarū rerū, nisi p acci-
dens. hoc est, cū conti-
gerit ipsā cām efficien-
tē inesse ipsi rei, & nō
esse distinctā ab ea, ut
ē interpositio terrę in-
ter Solē & Lunā, in ip-
sa eclipsi. nā illa ē utri-
que cā efficiens & ex-
istens cū ipsamet eclip-
si. Similr̄q; & ipse finis,
non ingredit̄ defiōnē.

Nisi fuerit ignota dif-
ferentia, & ponatur lo-
o ipsi⁹, et ut vniuersa-
lius inquā ponere sin-
gulas

Nisi igitur ignota sit
dīa & listi faciat con-
sistentiam ipsius: & in
summa quicunq; po-
nit,

Nisi forte ipsa dīa
fuerit ignota, & tunc
stet vice ipsius dīa, &
ut verbo dicā, quicunq;
affir-

ABRAM

gulas quatuor causas fieri medios terminos demonstrationū simpliciter, & ponere omnes species predicationis demonstratur esse duas species: acceptionis subiectorum in definitionibus predicatorum, & acceptionis predicatorum in definitionibus subiectorum est sibi ipsi repugnās, ultra mendaciū, qđ est eius, prout estimat qđ fecisset Alpharabius.

Dixit yō: & hęc quoque sunt p se & necessaria: quia nō omne p se est necessarium, nō quia nō oē necessariū est per se: prout opinatur Alpharabi⁹, cū snia Arist. fuerit cōtra hoc: hoc est qđ omne necessariū sit p se, prout infra ostendemus.

Et cū narrasset, qđ hęc per se sint necessaria, tulit huius cām & dixit: quatenus illa inesse suis subiectis sit necessariū. hoc est, hęc vero accidentia per se sunt necessaria, contra accidentia per se non necessaria: hoc est qđ sunt pro maiori parte, prout est hōis canities. hęc n. accidentia inesse suis subiectis est quid necessariū, & non sequestrant īde sua subiecta.

Postq̃

DVRANA

nit, qđ vnaquaq; quatuor causarum inuenitur pro medio termino in demtrionibus simpliciter, & ponit et, qđ oēs species subiecti demonstratiui sunt duæ: cū accipiūtur predicata in definitionibus subiectōrū, & cū accipiuntur subiecta in definitionibus predicatorū, ipse cōtradicit animo suo, ne dū qđ hoc arbitret. & iam existimat Abunazar ita fecisse.

Et dixit: & hęc confirmant et sunt p se & necessaria: qm̃ nō oē p se ē necessariū, nō aut qđ nō oē necessariū sit p se, quēadmodū existimauit Abunazar, cū opinio Arist. sit cōtraria huic, hoc ē, qđ oē necessariū est p se, fm qđ declarabit ī sequētib⁹.

Et posteaq̃ exposuit, qđ p se ī his sunt necessaria, adduxit cām in hoc, & dixit: ex parte, qua ī sunt subiectis suis ex necessitate, atq; sūt hęc accētia p se necessaria, p cōtrariū accidentiū p se nō necessarii: hoc est, quęcūq; sunt vt pīm, quēadmodū canities ī hōie: qm̃ qđ hęc accidentia ī sunt subiectis suis, est res necessaria, & nō separant ī hoc ā subiectis suis.

Et

MANTINVS

affirmat quālibet quatuor causas posse esse terminos medios in ipsis demtrionibus absolutis, asseratq; oēs modos predicationis demonstratiue reduci ad duos, videlicet alterū, in quo predicata sumunt ī definitionibus subiectōrū, alterū vero, in quo subiecta capiunt ī definitionibus predicatorū, pfecto cōtradicit sibi ipsi, & nō aduertit. & vt qđ Alpharabi⁹ ita fecit, cū d. & hęc quoq; sūt p se & necessaria. intelligit, qđ nō oē p se ē necessariū, non eo qđ oē necessariū n sit p se vt opinatus ē Alpharabi⁹. nā snia Arist. est huic contraria, videlicet qđ oē necessariū est p se, vt post hoc probabim⁹.

Et postq̃ dixit: qđ huiusmodi per se, sunt utiq; necessaria, attulit rōnē huius snie dū dicit, eo qđ necessario ī sunt suis subiectis. ac si dicat, hęc aut accidentia p se, sūt utiq; necessaria p cōtrariū, scilicet cōtrariū accidentiū p se, quę nō sunt necessaria, qđ ī sunt, vt in pluribus. vt canities homini, ppea quia hmoi accidentia inesse suis subiectis est quid necessariū, ā quo sua subiecta n separāt.

Et

Posteriorum

ABRAM

D Postq̄ aut̄ meminit, q̄ hæc accidentia inesse suis subiectis sit necessariū, tulit hui⁹ causam, et dixit: et utrūq; oppositorū in sit lineæ, aut rectitudo vel obliquitas, & numero impar aut par: id est, insunt vero necessario suis subiectis, quatenus utrunq; ipsorum cum eius opposito cōtineat subiecto: & ideo subiectum non diuiditur in illa prima diuisione.

Nisi copulatione obliquitatis & rectitudinis in natura lineæ, & complexu paris & imparis in natura numeri. omnis enim linea est recta vel obliqua. et hoc, quod tulit, est differentia accidentium per se, & quæ non sunt per se. & ideo, qm̄ nō cōsideratur hæc copula, non aduenit nobis illa esse per se.

Et ideo, dum inuenieris accidentia alicuius rei, quæ non continentur in genere hui⁹ rei, de qua p̄dicantur hæc accidentia, dum non sunt illa ipsi p̄pria nō sunt p̄ se huic, de quo p̄dicantur

Hoc

BARANA

Et posteaq̄ dixit, q̄ hæc accidentia inesse subiectis suis est necessariū, adduxit causam in hoc, & dixit: & utrūquodq; oppositorum, quæadmodū in linea, aut rectū, aut curuum, & quæadmodū in numero, aut īpar aut par. sensus ē, atq; ex necessitate insunt subiectis suis ex parte, qua vnumquodq; ipsorū cū oppositione sua comprehendit subiectum: & p̄p̄ea non distinguit p̄ ipsa subiectū diuisione prima absq; vltate.

Quemadmodū curuum & rectū in nā lineæ, & vniuersalitas paris & imparis in natura numeri. & hoc, qm̄ oīs linea, aut recta aut curua: & hoc est, qđ in memoriam reuocauit de accidentibus per se & non per se. & propterea, si non existimabimus in hoc vniuersalitatē, non habebimus, q̄ sint per se.

Et propter hoc, cum inuenerimus accidentia in aliquo, & nō cōprehendentur in genere istius rei, de qua p̄dicantur hæc accidentia, aut non erunt appropriata eidē, non erunt essentialia huic, de quo p̄dicantur.

Quod

MANTINVS

Et postq̄ dixit, hui⁹ accidentia necessario inesse suis subiectis, attulit huius rei cām, dicens: vñquodq; nō oppositorū inest ipsi lineæ, s. vel rectū, vel obliquū: & ī numero vel par, vel impar, hoc ē, iō quidē insunt necessario suis subiectis, quatenus utrunq; eorum cōtinetur in ipso subiecto cū suo opposito, & ideo non diuidit in ea subiectū prima diuisione, absq; illa cōmuni continentia, seu amplexu.

Vt est cōtinētia ipsius obliquitatis & rectitudinis in nā lineæ. Et par, & impar in nā numeri. nā oīs linea vel ē recta, v. curua. & hoc, qđ dicit hīc, ē ipsa differentia, q̄ dat̄ inter accidentia p̄ se, seu essentialia, & ea q̄ non sunt p̄ se, vel essentialia: & ideo, si nō consideret̄ huiusmodi continentia, & amplexus, nō sciemus ea esse per se.

Ideirco, cū inueneris aliqua accidentia inesse alicui rei, & nō cōtineantur in genere illi⁹ rei, de qua p̄dicasti illa accidentia, vel si nō fuerint p̄pria ei p̄ se, tunc nō sunt per se, seu essentialia illi rei, de qua p̄dicasti ipsa.

Qui-

ABRAM

Hoc autē sic existen-
te, sermo dicens, q̄ q̄-
dam accidentia per se
sint opposita ī genere
cuius sunt, & quedam
quæ non sunt opposi-
ta, si ille intenderit cō-
uenientiā suarum con-
ditionum q̄ sint oppo-
sita, esset error, si au-
tem intenderit, q̄ acci-
dat vni generi dū eius
sit plusq̄ vnum oppo-
situm, q̄ separatū qđ
est vni opposito, nō sit
separatum, qđ est vni
alteri opposito, hoc ē
verum, sed per accidēs.
prout par & solidus, q̄
insunt numero. par. n.
inest per se numero,
quia numerus, inquan-
tum numerus, parti-
tur in ipsum & eius op-
positum.

Et simlīr numer⁹ par
q̄ ī numerū solidū &
nō solidū, numerū ve-
ro partiri in solidū &
parē fit p accidēs, & nō
sunt ei p se hoc modo,
neq; est modus illorū
pōnis fm hāc cōdōnē.

Ex quo autem non
expedit ambo opposi-
ta esse habitus alterius
illorum, prout sit in
contrarijs, sed vnum
illorum est habitus, &
alterum est priuatio,
& alterum est affirma-
no,

BVRANA

Quod cū ita sit, ser-
mo eius, qui dixit de
accidentibus per se, q̄
ex ipsis aliqua sunt op-
posita in genere, cui in-
sunt, aliqua vero non
sunt opposita, si vult,
q̄ nō est ex conditio-
nibus suis, vt sint op-
posita, est error: si ve-
ro intelligit, q̄ accidit
generi vni, cū ipsi in-
sint plura opposita, vt
separatū, qđ ē in vno
oppositorum, non sit
separatum, qđ est in
alio opposito, est qui-
dem verum, sed est per
accidens, quemadmo-
dum par & cubicum,
quæ insunt numero:
par enim inest per se
numero, quoniam nu-
merus, secundum q̄ nu-
merus, diuiditur per
ipsum & per suum op-
positum.

Et cōsistit numer⁹ di-
uidit in numerū cubi-
cū & nō cubicū, sed di-
uisio numeri ī cubicū
& parē, ē p accidēs: & nō
sūt hęc illi p accidēs ex
hac pte: et nō ē res, vt po-
nant fm hāc dispōnē.

Et posteaq̄ nō sequi-
tur, vt ambo opposita
ita se habeāt, q̄ utrūq;
ipsorū sit habitus, quē-
admodū se habet res ī
cōtrarijs, sed vñ ipso-
rū est habitus & alterū
priuatio, & vñ ipsorū
affir-

MANTINVS

Quicumq; ergo dixe-
rit, q̄ accidētium p se,
aliqua sunt opposita ī
illo genere, ī quo exi-
stunt, aliqua vero alia
nō sunt opposita: si in-
telligat, q̄ nō oportet
vt sint opposita, erra-
bit pfecto, sed si intel-
ligat, q̄ cōtingit vt ali-
qd vñū genus, si habue-
rit plusq̄ vñū opposi-
tū, q̄ illud singulare,
seu desperatū īpar, qđ
existit in vno opposito
rū, nō erit oppositū al-
teri desperato singula-
ri, qđ in alio existit op-
posito, tūc pfecto hoc
erit verū, sed p accidēs.
vt par & solidū, q̄ ipsi
numero insūt. qm par
inest p se ipsi numero.
nā numerus, vt nume-
rus, diuidit in ipsum,
& in eius oppositū. Si-
milīr q; numer⁹ diuidit
in solidū, et nō solidū.

At, si diuidatur nume-
rus in solidū & parem, C
hoc fiet p accidens in
ipso, neq; erūt p se, vel
essentialia ipsi hac ra-
tione, neque possunt
poni in hac re.

Et, cū non sit necessa-
riū, vt ipsa duo opposi-
ta sint utrūq; eorū ha-
bitus, vt sit in ipsis cō-
trarijs, sed vt alterū ip-
sorū sit habitus, alterū
vero priuatio: & alte-
rū eorum affirmatio, alte-

ABRAM

Dtio, & alterum negatio: quod cum latuisset de oppositione paris & imparis, ideo Aristot. loquutus est de pari & impari horum enim duorum oppositio est fm nam oppositā earum, aut oppōne priuationis & habitus, aut oppositiōe affirmationis & negationis ipse. n. intendebat q̄ non cōprehenderet aliquam, qualis sit horum accidentium oppositio, dum ea inuenim^r esse opposita.

Dum aut dixit: Et cū nō inest ei affirmatio, adest negatio necessariō, intēdit, q̄ dū numerus non sit par, necessariō est impar, nō par & nō par. Et dum dixit: Hæc itaq; sunt per se necessariō. Intendit ipsa esse per se.

Fquid necessarium consequens ea.

BVRANA

affirmatio & alterū negatio, & hoc erat occultū in oppositiōe paris & imparis, iō dixit Arist. quēadmodū par, & quēadmodū impar. & hoc, qm̄ oppositio horū duorū fm naturā oppositiōis, aut ē oppositio priuationis & habitus, aut oppositio affirmationis & negationis. & hoc est, qd̄ voluit, vt animaduertamus, quō se hēt oppositio in his accidentibus, cum sint opposita.

Et cū dixit, cū vero non sit affirmatio erit negatio ex necessitate: sensus est, quod numerus, si non est par, erit aut impar aut nō par. cum vero dixit: hæc igitur sunt per se ex necessitate. sensus est, quod ex eo, quod res est per se, sequitur vt sit ex necessitate.

MANTINVS

alterūq; negatio. hoc aut nō pateat in oppositiōe paris & imparis, ideo dixit Aristot. vt par & impar quia natura oppositiōis horū duorū est, vel oppositio priuationis & habitus, vel oppositio affirmationis & negationis. intelligit, p hoc, q̄ nō aduertit, qualiter oppositio insit his accidentibus, cū inuenimus ea esse opposita.

Deinde cū dicit: Et cū nō est affirmatio, erit vtrūq; negatio ex necessitate. intelligit, q̄ cū numerus non est par, tūc necessariō erit nō vt par: vel in ipso pari, & nō par. D. d. hæc itaque sunt per se de necessitate: hoc est, q̄ ad esse p se sequit ipsam necessarium.

58 Animaduertit hic Auer. eam propositionem non veram esse, quæ dicit, omne per se esse necessarium, eam tamen veram esse, quæ dicit, omne necessarium esse per se. Hoc autem admirabitur quispiam fortasse, cum in tex. 7. & in com. 28. dixerint Aristot. & Auer. necessarium vniuersalius esse quàm per se. cuius fuere exempla apud Philoponum, quod omnis nix est alba, & cornus est niger, quæ cum de omni sint, sunt etiam necessaria, non tamen per se. et sic videtur inale dixisse, quod omne necessarium sit p se. Præterea, negans per se esse necessarium, oppositum dicit eius, quod infra ponit in commento. 44. & in Quaesito quarto, ubi vult per se, siue essenziale, esse conditionem magis propriam quàm ipsam necessarium. Vide solutionem Tomitani.

Vniuersale

59 Vniuersale autem dico, quod utique & de omni sit, & per se, A
& secundum quod ipsum. Manifestum igitur, quod quaecunque vni-
uersalia, ex necessitate insunt rebus. Per se autem & secundum
quod ipsum, idem. Ut per se linea inest punctum, & rectum: ete-
nim secundum quod linea, et triangulo secundum quod triangulum,
duo recti: etenim per se triangulum duobus rectis aequale.

Contradictio Tomitani.

59 Colligitur hic, Arist. affirmare, per se, & secundum quod ipsum, idem prorsus
esse. Oppositum autem deducitur ex Tex. 7. ubi praeponens se ad declarandas propo-
sitiones necessarias, tria quasi distincta, & seorsum prius à se exponenda proponit.
nam dicit, se primum velle de omni, deinde de per se, postremo de vniuersali tracta-
re. quod quidem vniuersale, primum & secundum quod ipsum appellat. Aperte etiam
Themistius dicit, in hoc. 1. cap. 12. quod si qua res per se inest, non statim effici- B
tur ut sit vniuersalis. Et praeter hoc, Philoponus id probat hoc exemplo, Isocetes
habet tres, quae est per se, et caret eo, quod est secundum quod ipsum. Sed vide sol. Tomi.

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

T.c. 36 Vniuersale autē di-
citur, quod praedica-
tur de toto subiecto
p se fm quod ipsum
primo ens. his itaq;
vniuersalis attribu-
tis existentibus, ip-
sum expedit necessa-
rium esse subiecto.
& nihil differt dice-
re praedicatum in-
esse subiecto per se,
& ipsum inesse illi
primo. punctus enim
inest lineae per se,
similiter & rectitu-
do, cum utraq; etiā
sint ei⁹ quidditatis,
atq; trigoni angulo
rum equitas duob⁹
rectis inest trigono
per se, & sumitur in
eius quidditate.

Po-

Dixit Arist. Dicit^r
aut v^{se}, cum praedi-
catū inest omni sub-
iecto, & p se, & fm
quod ipsum primo.
Cūq; hae sint condi-
tiones v^{se}, erit et ne-
cessarium subiecto.
Et non est d^{ria}, siue
dicamus, qd hoc p^{di}-
catū inest subiecto
p se, siue qd inest illi
primo, & hoc, qm
punctus inest lineae p
se, & rectum consistit
etiam: & utraq; s^{ist}
quoq; inueniunt in
essētia ipsi⁹. & equa-
litas angulorū trian-
guli duob⁹ rectis in-
est p se triangulo, &
accipitur in essen-
tia ipsius.

Po-

Vniuersale autē d^r
illud p^{di}catū, qd de
oī p^{di}catū subiecto
p se, & fm qd primo
inest ei. Cum ergo
haec sit natura & cō-
ditio ipsi⁹ v^{se}, seq^r
igit, qd erit necessa-
riū inesse ipsi sub^{to}.
Nihil aut differt di- C
cere, p^{di}catū inesse
subiecto p se, vel ip-
sum inesse ei primo.
punctū enim inest li-
neae p se, et rectū s^{ist}.
et utruq; horū sumit^r
i ei⁹ dēfōne, & ē ip-
sū p se, seu essētiāle
eorū. & aequitas angu-
lorū triaguli duob⁹
rectis inest quoq; p
se ipsi triagulo, sumi-
turq; i ei⁹ qd ditate.

Posteaq

T.c. 36

Posteriorum

D **ABRAM**

Cō. 36 Postquam explicuit quid sit illa p̄dicatio, quam in hoc libro vocat de oī, & quid illa, quā nominat per se, incipit meminisse de p̄dicatione, quā vniuersale appellat. Quē amplectit tres conditiones. videlicet p̄dicationem de omni, et p̄dicationē p̄ se, & eam p̄dicationem, quē est primo. oē n. primū est per se, sed non oē p̄ se est primū.

E Et dū dixit: Vniuersale autem dicitur, qđ prędicatur de toto subiecto. intēdit, qđ dum nos dicimus in hoc lib. prędicatū vniuersale, intēdamus, qđ illud amplectat tres cōditiones. Quarū vna ē, qđ ei⁹ p̄dicatio sit de oī: hoc est, qđ prędicatū insit toti subiecto, cūctis temporū curriculis: & qđ ea p̄dicatio sit p̄ se, & qđ illud insit subiecto primo.

Digressio.
Quid nā sit p̄dicatū primū.

Et iā facta est contentio de p̄dicato primo demōstrationis quid sit. Quod autē inuenimus in libro Alpharabij, est qđ demōstrōnis primum prędicatū sit illud qđ nō prędicat de genere ipsi⁹ subiecti. Aliq̄ vero dicūt, qđ prędicatū primū sit id, qđ nō p̄dicat de subiecto ex ea pte, qua est de aliquo alio.

quod

BVRANA

Postea q̄ exposuit, qđ sit onus, qđ vocant de omni in hoc libro, & quod vocant per se, incipit mentionem facere de onere, quod vocant vniuersale. Et est illud, in quo aggregantur tres conditiones: onus de omni, & onus per se, & subiectū primum: & hoc, qm̄ omne primū est per se, & nō est omne per se primum. Et inquit:

Dicitur autē v̄se, cū prędicatū inest omni subiecto & p̄ se. sensus est, qđ nos volumus, cū dicimus p̄dicatum v̄se in hoc lib. qđ aggregent tres cōditiones: quarū vna est, vt sit prędicatū de omni, hoc est, vt insit prędicatum omni subiecto in omnibus temporibus. & sit onus per se, & insit subiecto primum.

Iam vero acceperunt æqualiter in demonstratione primum & quod ipsum. quod autem inuenitur in libro Abunazaris est, qđ prędicatū primū existens in demonstratione, est quod non prędicatur de genere subiecti. Et sunt qui dicūt, qđ prędicatū primū est, quod nō prędicat de subiecto ex parte, qua inest rei.

quod

MANTINVS

Postea q̄ declarauit, **Cō. 36** qđ sit p̄dicatio, quā ipse vocat de oī, & qđ vocat p̄ se, nūc narrat qđ sit p̄dicatio, q̄ in hoc libro vocat v̄sis, vel vniuersale. q̄ quidem tres amplectit cōditiones. nēpe p̄dicationē de oī, & p̄dicationē p̄ se, ac p̄dicationē primam, seu principalem. nā oē primū, vel principale, est vtiq; p̄ se, sed non omne per se est primum.

Et cū d. vniuersale at̄ d̄ illud p̄dicatū, quod de omni p̄dicat subiecto. intelligit, qđ cū nos dicim⁹ in hoc lib. p̄dicatū v̄se, itelligim⁹, qđ habeat i se tres cōditiones, prima ē: vt illa p̄dicatio sit de oī, hoc ē, qđ ipsum p̄dicatū insit oī subiecto, omni tēpore. secūda vt illa prędicatio sit per se, tertio vt insit primū ipsi subiecto.

De primo autē p̄dicato ipsius demōstrōnis, qđ nam sit, disceptati sunt doctores. Id vero, qđ in libris Alpharabij reperit̄ est, qđ primū p̄dicatū in ipsa demōstrōne est illud, quod nō p̄dicat de genere subiecti. Aliqui vero alij dicūt, primū prędicatū esse id, quod non prędicatur de subiecto ea ratiōe, qua inest ipsi rei.

qđ si

A B R A M

quod si ita esset, primum
prædicatum esset pro-
prium subiecto, & prædi-
cetur de eo immediate.

Sed Aristoteles ostendit,
quod angulos duobus re-
ctis æquales inesse tri-
gono sit prædicatio pri-
mi, cum prædicatio an-
gulorum æqualium duo-
bus rectis de trigono
sit per medium, vide-
licet per esse exterios an-
gulos oppositis inte-
rioribus æquales.

60 Præterea, quia si po-
neremus primum præ-
dicatum esse proprium,
nullum esset primum
prædicatum, nisi defi-
nitio & differentia &
proprium, & sic deij-
ceretur ex demonstra-
tionum prædicatis præ-
dicatio generis & præ-
dicatio accidentis com-
munioris subiecto &
prioris genere. Ari-
stoteles autem absque ullo
dubio adiecit duabus
præsumptis condi-
tionibus hanc condi-
tionem, scilicet prædica-
tionem esse primam.

Veruntamen inveni-
mus Aristoteles sermonem
de ea, quæ est prima,
manifeste significare
quod non intenderit per
primum illud, quod est
cuius subiecto, & si sit p-
prius huius subiecti genere.
illud

B V R A N A

quod si ita est, igitur præ-
dicatum primum est appro-
priatum subiecto, & præ-
dicatum sine medio.

Sed Aristoteles decla-
rant, quod æqualitatem an-
gulorum duobus rectis
inesse triangulo est præ-
dicatum primum: sed præ-
dicatio æqualitatis an-
gulorum duobus re-
ctis de triangulo, est præ-
dicatio per medium,
quod est, habere an-
gulos extrinsecos trian-
guli æquales intrinsecis.

Amplius, si ponamus,
quod prædicatum primum
est appropriatum, non
erit hic prædicatum pri-
mum, nisi definitio &
differentia & proprium:
& accidet ex prædicatis
demonstrativis subie-
ctum generis & subie-
ctum accidentis uniuer-
salius quam subiectum, quod
est magis appropriatum
quam genus, & Aristoteles vo-
luit conditionem esse
propositionum demon-
stratiuarum, ut sit pri-
mum absque dubio se-
cundum duas condi-
tiones præcedentes.

Sed sermo Aristoteles. quod
primum est secundum quod ipsum,
significat manifeste, quod
non vult per primum id,
quod est magis vltimum, quam
subiectum, & si fuerit et
magis appropriatum, quam
genus istius subiecti.

et

M A N T I N V S

quod si ita res se haberet, A
tunc primum prædicatum esset
proprium ipsi subiecto, & es-
set prædicatum immediatum.

Sed Aristoteles probat, quod
prædicatio angulorum
æqualium duobus rectis
de ipso triangulo, est
prædicatio prima: sed
prædicatio angulorum
æqualium duobus rectis,
de triangulo inequila-
tero, est vltimum; prædicatio
mediata, & per medium,
videlicet, quia angulus
extrinsecus est æqualis
duobus intrinsecis.

Præterea, si dicamus quod
prædicatum primum sit
ipsum proprium, tunc nul-
lum dabit prædicatum,
præter definitionem &
differentiam, ac proprietatem.
& tunc inter prædicata de-
monstrationum non da-
bit prædicatum generis,
& prædicatum accidentis,
quod est communius ip-
so subiecto, & magis
proprium, quam genus.
Aristoteles vero vult ostendere,
quod prædicatio propositionum
demonstratiuarum, sit
prima, cum illis duabus
alijs conditionibus prædictis.

Sed verba Aristoteles,
quæ dicunt, & secundum quod
primum inest ei, manife-
ste ostendunt, ipsum non
intelligere per ipsum pri-
mum, id quod est cuius, li-
cet fuerit magis proprium
quam ipsum genus illius subiecti.

quæ

Posteriorum

ABRAM

D illud enim, quod huiusmodi est, non predicatur de re illa, quatenus primo inest ei. Vnde deambulatio est homine communior, & illius genere prior, cum tamen non sit verum, quod homo ambulet: ille enim, ambulat ob aliam naturam. ut si dixeris, eo quod pedes habes, illa itaque non inest primo homini, tamen ille dixit tertiam illi conditionem esse, quod predicatum inest subiecto, quatenus est ei primum, id est, primum inesse. hoc itaque existente, predicatum primum non est subiecto communius, & si non predicetur de illius genere, prout inuenimus Alpharabium descripsisse in suis libris primum predicatum.

Quia vero illud, quod non inest rei per aliam naturam, contingit illi inesse mediate & immediate, omnia enim accidentia, quae primo insunt rei illi: insunt per medium, quae sunt causae, quas illa subiecta praecedunt. quae de re significatum primi non est immediate inesse, causae vero proprie rei:

et

BURANA

& hoc posuit, quoniam hac via ipsius, ut non predicetur de re in eo, quod ipsum primo inest sibi. ut in exemplo, ambulatio, quae est vniuersalior homine, & appropriatior quam genus ipsius. & non est verum, quod homo sit quod homo ambulet: quoniam ipse ambulat per aliam naturam, ac si diceretur ex parte, quae est huiusmodi pedes. igitur non inest primo homini. etiam dixit, quod conditio tertia est, ut predicatum inest subiecto, in eo quod ipsum est primo, hoc est in existentia prima. cumque hoc ita sit, non erit predicatum primum vltius, quam subiectum, & si est ita, quod non predicetur de genere ipsius, quemadmodum inuenit Abunazar descripsisse in libro suo predicatum primum.

Sed, cum illud, quod inest rei, non inest ex parte naturae alterius, inest iam per medium & sine medio. et hoc, quoniam omnia accidentia, quae insunt alicui in existentia prima, insunt illi per medium: & haec sunt causae, ob quas proposuerunt ipsis subiecta. quod cum ita sit, non erit intentio primi, quod inest sine medio: & fortasse causae appropriatae ei, quod

MANTINVS

quoniam id, quod ita se habet, non predicatur de re in eo quod primo inest ei. exempli gratia, ambulatio, quae quidem est communior homine, & prior genere eius, non est tamen verum dicere, quod homo sit ambulans. est enim ambulans per aliam naturam, ac si dixeris, quatenus habet pedes. ambulatio ergo non inest primo ipsi homini. et tamen dixit, quod tertia conditio est, ut ipsum predicatum inest ipsi subiecto, quatenus est primum, id est, secundum primum esse. Et si res ita se habeat, ergo ipsum predicatum primum non erit communius ipso subiecto, licet non predicetur de eius genere. ut videmus Alpharabium descripsisse se ipsum predicatum primum in suo libro.

At, cum aliquid inest alicui rei, et id non inest ratione alicuius alterius naturae, illud quod inest ei per medium, & sine medio. omnia enim accidentia, quae secundum primum esse insunt alicui rei, illa quidem insunt ei per medium. & sunt, illae causae, quas illa accidentia praecedunt. si ergo ita res se habeat, ergo ipsum primum non erit illud, quod inest sine medio. Causae vero, quae sunt propriae alicui rei praedicatione

ABRAM

et primo amplectuntur quod prædicatur de re prædicatione prima & immediate.

Qui et intelligit per primam prædicationem prædicatū proprium, quod non prædicatur per medium, difficile est ei quod sit quæsitū prima prædicatione, prout inuenimus opinari maiorē partem expositorum, ac etiam difficile est illi conformare hoc exemplo Arist. de hoc per inesse trigono angulos duobus rectis æquales.

Qui autē prædicauit id quod est primo de eo quod non prædicatur de subiecti genere, prout Alpharabi⁹ fecit, putauit id, quod non est primum, quod sit primum. Iam. n. exposuerat Arist. quod primū sit quod prædicatur de re aliqua, in quātum hæc res est, & ideo verissimile est, quod primū, quod ponitur cōditione pmissarū & quæditorū, sit quod illius prædicatione non sit de subiecto per aliam nām cōplexā, & proprie discernit primū adiectū esse cōditionem præmissarū demonstratio- nis simpliciter, quod illius præ-

BURANA

quod est primo, aggregantur ex ipsis, ut prædicentur de re inexistētia prima & sine medio.

Qui vero existimauit, quod prædicatum primum est prædicatum appropriatum, quod non prædicatur per medium, vix potest assig- gnare, quod in quæsitō sit prædicatum primum, secundū quod sensisse videtur magna pars expositorum, & vix etiā potest assentiri exemplo Aristotelis in hoc, quod anguli trianguli sunt æquales duobus rectis.

Qui vero fecit, quod primū non prædicatur de genere subiecti, quæ ad modum fecit Abunazar, iā existimauit, quod illud non sit primum, quod est primum. & hoc quā iam exposuit primū Arist. quod est prædicatum de re secundum quod hæc res est. & ppea videtur, quod primum, cuius cōditionem volumus esse in propositionibus et quæsitis, non insit subiecto ex parte naturæ alterius compositæ, & appropriat primo, quod est in propositionibus demonstrationis simpliciter, ut non prædicetur per me-
dium

MANTINVS

tionem primā, habet utique, in se hæc simul: nempe, ut prædicentur de ipsa re prædicatione prima, & sine medio.

Quicūq; ergo intelligat, per primā prædicationem ipsum prædicatū propriū, quod non prædicatur per mediū, difficile erit ei credere, quod detur primū prædicatū de aliquo quæsitō, ut videmus hoc credere plures expositorum. Sed difficile est B apud me, ut possit hæc sententia eorū cōuenire exemplo Aristotelis, circa hoc, ponentis inesse ipsi triangulo habere angulos æquales duobus rectis.

Quicūq; vero intelligat hic per primā prædicationem, id, quod non prædicatur de genere subiecti, ut opinatur ē Alpharabi⁹, iā opinatur id, quod non est primū, esse primū. nā C iā Arist. probauit, ipsum primū esse id, quod prædicatur de re, quatenus est illa res. & ideo videtur, quod ipsum primū, quod oportet ut reperiat in ipsis propositionibus, atque quæsitis, non debet esse eius prædicatione de subiecto ratione alterius naturæ compositæ: & dixit, quod ipsum primū, quod oportet ut reperiat in propositionibus ipsi⁹ demonstrationis absolute, ha-

Logica L bet

Posteriorum

ABR'AM

D prædicatio non sit mediante aliqua causarum subiecti, signis autem satis est prima conditio, quæ non sufficit demonstrationibus simpliciter. Et ideo Aristot. ponit conditionem demonstrationum simpliciter, quod sint causæ proximæ proprie.

BVRANA

dium causæ ex causis subiecti: & si in signis sufficit conditio prima, non tamen sufficiet hæc in demonstrationibus simplicibus. & propterea voluit Arist. conditionem esse demonstrationum simplicium, ut sint per causas propinquas appropriatas.

MANFREDVS

bet utique hoc propriè, & peculiare sibi, videlicet ut eius prædicatio non fiat per aliquam eorum ipsius subiecti: at in demonstrationibus signorum, vel Quia, satis est eis illa prima conditio data: sed in demonstrationibus absolutis illa non est satis: & ideo Arist. ponit illam aliam conditionem in ipsis demonstrationibus absolutis, nempe, ut debeant fieri per causas propinquas proprias.

E

Hinc itaque ostensum est, quod primum apud Aristot. sit illud, quod prædicatur de re non per aliam naturam subiectam: hoc est, non per naturam complexam æqualem illi naturæ distinctam à subiecto. put est prædicatio coloris de corpore.

Ille enim prædicatur de illo mediante superficie, quæ est æqualis corpori. & ob naturam communioris subiecto, prout est prædicatio angulorum duobus rectis æqualium de scaleno, quæ prædicatur de eo mediante trigono simpliciter, qui est communior scaleno.

Deinde dixit: His itaque vñs attributis existentibus, ipsum expedit necessarium esse subiecto: id est, quod prædicatio, quam nominamus vniuersa-

Igitur iam monstratum est ex hoc, quod primum apud Aristot. est, quod prædicatur de aliquo, non ex parte naturæ alterius subiecti, hoc est naturæ compositæ æqualis, quæ sit naturæ variabilis in subiecto, quemadmodum prædicatio coloris de corpore.

Ipsæ enim prædicatur de eo per superficiem tanquam medium, & hic est æqualis corpori, aut naturæ vñioris, quæ sit subiecto: quemadmodum prædicatio angulorum æqualium duobus rectis de triangulo inequalium laterum, de ipso non prædicatur per triangulum tanquam medium, qui est vñior, quam inequilateralus.

Cum vero dixit: cumque fuerit hæc dispositio ipsius vñs, ex necessitate inerit subiecto. hoc est, cumque subiectum, quod cognoscimus per se in hoc libro, sit

Ex dictis ergo patet ipsum primum, iuxta sententiam Aristotelis, esse id, quod prædicatur de ipsa re non ratione alicuius alterius naturæ subiecti, hoc est naturæ compositæ, quæ tunc illa naturæ est æqualis ipsi subiecto, ut est prædicatio coloris de ipso corpore.

Quoniam prædicatur de ipso media superficie, quæ est æqualis ipsi corpori, vel naturæ vniuersaliori ipso subiecto. ut prædicatio angulorum æqualium duobus rectis de triangulo inequilatero, sit medio triangulo absoluto. qui quidem est vniuersalior, vel communior ipso inequilatero.

Et cum. d. cum ergo hæc sit natura, & conditio ipsius vñs, sequitur igitur, quod etiam necessarium inesse ipsi subiecto, intelligit, quod cum illa prædicatio, quam vniuersa-

ABRAMA

uerfalem in hoc libro, continet, qd pdicatum dicatur de toto subiecto omni tempore, & qd sit p se, & primum, iam exprimit illud eē necessarium subiecto.

61 Dum aut dixit: Et nihil differt dicere pdicatum inesse subiecto p se, & ipsū inesse illi p se: id est, nō ē dīa iter dicere pdicatum illius primum, & iter dicere p se, qd est de vna specie pdicatorum p se, quæ est illa species, in qua pdicatum sumit in subiecti definitione.

Et dixit hoc, qd hæc species esse primum, est vna cum esse p se. hic enim est mos definitionis & differentie, scilicet qd pdicetur de re in eo qd quid est, & immediate, & hoc est de his, quæ significant hanc speciem non ingredi genus, neq; generis definitionem.

Eius n. sententia est, nec genus, nec eius definitio est pdicatum prima prædicatione: contra id, qd Alpharabius. genus enim apud eum est pdicatum primum, & hoc differt a significato secundæ speciei per se pdicatorum, id est accidentium, qd

signi-

BURANA

fit vniuersale, cum pdicarum dicit de omni subiecto, & in omni tempore, & sit per se, & sit primum: igitur planū est, qd inerit subiecto ex necessitate.

Et cū dixit: nō ē aliter dīa i hoc sermone, qd hoc pdicatum insit subiecto p se, & qd insit ipsi primo. sensus ē, & nō est dīa iter dicere qd dicim⁹ primo, & hoc, qd dicimus p se: & hoc fm vnā specierū pdicatorū p se, quæ est spēs, in qua accipit pdicatum in definitione subiecti.

Atqui dixit hoc, qm in hac spē aggregatur, si est p se, qd est primo ex parte, qua definitio et dīa sunt fm hanc viā. hoc est, qd pdicant de omni re fm qd ipsū & sine medio. & hoc ex eo, qd significat sup ipso, non ponit in hoc species generis, neque definitio generis.

Et hoc, qm genus & definitio ipsi⁹ nō sunt fm opinionē suam pdicata pdicatione prima: in cōtrariū eius, qd dixit Abunazar. hoc est, qd genus apud ipsum ē pdicatum primum: & hoc in cōtrariū disponis, qd est in scda specie pdicatorū essentialiū, hoc ē, qd in

MANINVS

uerfale eē dicimus, in hoc lib. amplectar i se hoc, scilicet pdicatum dicat de oī subiecto, & omni tpe, & qd sit p se, & qd sit primum, sic pfecto ostenditur ipsum esse necessarium ipsi subiecto.

Et cū d. nihil aut differt dicere pdicatum inesse subiecto p se, vltimū, ipsū inesse ei primo: intelligit, qd nihil differt dicere pdicatum primum, vel p se. hoc aut intelligit i vno ex generibus pdicatorū p se. & ē illud, in quo sumit pdicatum in definitione subiecti.

Et id dixit hoc, qd hoc gen⁹ cū hoc, qd ē p se, est quoq; primum. ppter qd hoc est nā ipsius definitionis, atq; ipsi⁹ differētiæ: nepe, qd pdicatur de ipsa re in eo qd qd, & sine medio. & hinc potest apparere, qd in hoc modo nō ingreditur eius genus, neq; definitio generis.

Propterea qd, vti⁹ fert scilicet, ipsū genus, eiusq; definitio nō pdicatur pdicatione prima: cōtrariū quidē ei⁹, qd dicebat Alpharabius, qd scilicet putabat genus esse pdicatum primum, & hoc est diuersum ab eo, qd sit in secūdo mō pdicatorū p se: nepe, qd ipsum

C
A.L. hac specie.

L ij per

Posteriorum

ABRAM

D significatum p se non est significatū primo.

Et deinde dixit: Punctus. n. inest lineę p se, & similr & rectitudo, est vtraque et sint eius quidditatis. i. qd punctus & rectitudo inest lineę p se, & vtraq; sumuntur in eius definitione, & id ē, qd est signatū p se de illis, primū itaq; & p se de eis sunt vnū signatū; silt & rectitudo d linea recta. Et dū dixit: Erequitas duobus rectis inest trigono p se; & sumit in ei⁹ quidditate. Intēdit, qd id sit per se fm primū significatū, ex quo sumitur in illius definitione. Dixit aut hoc, licet equitas angulorū trigoni duobus rectis sit quedā trigoni proprietas: quia propria instituuntur aliquā vice differentiarū pluribus in locis, & constāt loco illarum, dum estimantur fm formę naturā latēte ipsa forma.

BYRANA

q. i. predicatis essentialib⁹ intentio ei⁹, qd est p se, nō est intentio primi.

Cū y o dixit: & hoc, qm punctus inest p se, et rectū lineę, & vtraq; cōsimilr et insunt p se de finitiōi ipsius, se. sus ē. & hoc, qm punct⁹ inest lineę p se, & vtraq; accipiunt in definitione ipsius. & hęc est intentio eius, qd est p se i illis. igit primo & p se i ipsis est intētio vna: & similr rectū in linea recta. Cū y o dixit: & equitas angulorū trianguli duobus rectis inest p se triangulo, et accipit in essentia ipsius, se. sus est, hoc ē essentialē itētionē eius, qd est priō, vt accipiat i definitione ipsi⁹. atq; dixit hoc: & si equitas angulorū trianguli duobus rectis fuerit ppiū ex ppijs trianguli, qm propria multis in locis iā obtinet locū dīarū, & itāt loco ipsarū, cū fuerint existimata d nā forme, et forma fuerit occulta.

MCANTINVS

per se in accidentibus essentialibus est idem, qd ipsum primum.

Et, cū d. punctū. n. inest lineę, et rectū ipsi lineę, & vtraq; horum sumit in eius definitione. Et ē ipsum p se, seu essentialē. eorū ergo p se & ipsum primū idē est in eis. Similr; & ipsū rectū de linea recta. D. d. Erequitas angulorū trianguli duobus rectis inest quoq; p se ipsi triangulo, sumitq; in eius qd itare: hoc est, illud est p se in priō signato, vel significat ipsum primū, p pēa qd sumit in eius definitione, & hoc iō dixit, qd licet equalitas angulorū trianguli duobus rectis sit vna ex ppietatibus trianguli, tñ cū ipse ppietates qñq; fungantur officio differentiarum multis in locis & stant vice ipsarum, cū se existimantur esse de natura formę, & ipsa forma fuerit occulta.

Contradictio Tomitani.

- 60 Dubitat hic Auer. an vniuersale hic definitum sit proprium & conuertibile. Et ait, quod si dicamus esse propriū et conuertibile, tunc videretur ipsum nō pertinere nisi ad propria & definitiones, qua propter genus ipsum non erit predicatum vniuersale. quod pro inconuenienti habet Auer. Oppositum autem habet infra in com. 41. vbi dammas Them. qui voluit predicationem generis esse primam. quocirca ait, genus non posse predicari primo & vniuersaliter de specie: quoniam non competit vni speciei, quatenus est illa species, sed pluribus. Vide solutionem Tomitani.

2. Con-

61 Exponens ea verbis Arist. per se & quatenus ipsum idem sunt, vult hic duo hoc in loco conuertere. Cuius sententia aduersatur id quod ait in 2. lib. Phys. ubi Auer. exponens definitionem naturae tradita ab Arist. an qua dicitur naturam esse principium motus primo & per se, dicit ea verba, primum & per se, non esse synonyma & conuertibilia, uno differentia. Nam omne primum, per se est, non autem e contra. idem autem est dicere, primum & quatenus ipsum. quare, si hac dicit eo in loco differre, & hic idem esse, pugnantia videtur omnino attulisse. Sed vide solutionem Tomitani.

T. 11 p³ Vniuersale autem est tunc, quando in quolibet, & primo monstratur. ut duos rectos habere, neq. figura est vniuersale, quamuis est monstrare de figura, quod duos rectos habet, sed non de qualibet figura, neq. videtur qualibet figura monstrans. quadrangulum enim figura quidem est, non habet autem duobus rectis aequales. equicrus vero habet quidem quodcunque duobus rectis aequales, sed non primo, sed triangulum prius.² Quod igitur quoduis primum monstratur duos rectos habens, aut quodcunque aliud, huic primo inest vniuersale, & demonstratio per se de hoc vniuersaliter est, de alijs vero quodammodo non per se: neque de equicrura non est vniuersaliter, sed in plus.

Contradictio Tomitani.

62 Philosophus item definiens vniuersale, ait illud esse, quod immediate inest, dum dicit esse id, quod in quolibet & primo monstratur. Sed in calce huius tex. & infra 13. et 14. tex. conclusus habere tres inesse triangulo vniuersaliter, quae tamen mediata est, & demonstrata propositio ab Euclide in 1. Elementorum. vel igitur exemplum erit falsum, vel ipsa vniuersalis explicatio. Quam contradictionem vidit Thom. 1. Post. cap. 12. & 18. Et Ioan. Gram. in hoc loco. Vide solut. Tomit.

C

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

T. c. 37 Vniuersale itaq. est p^odicatū, qd d^r de toto subiecto primo. qm & si iā notū sit, q aliqua figura habeat equos duob⁹ rectis, hoc nō uest cuius figure, adeoq. inueniat modus, quo cōmonstremus figurā h^{re} angulos duobus rectis aequales, immo

Dixit Arist. Igitur v^{le} est p^odicatū, qd dicitur de omni subiecto & primo. & hoc, qm iā planū ē, q figure insunt duobus rectis, nō tamen hoc inest cuicunque figure, ut inueniat via, qua monstret, q figure insunt anguli aequales duobus rectis,

Vniuersale autē est T. c. 37 ipsū p^odicatū, qd d^r de oī subiecto & primo. qm licet notū sit, q de figura monstratur duos h^{re} rectos, nō tñ de qualibet figura hoc d^r, eo quia dat via, qua probatur, figurā habere angulos aequales duobus rectis. L iij Verum

Posteribrum. I

ABRAM.

BVRANA.

MANTINVS.

D immo ostendens & demonstrans hanc rem non ostendit & demonstrat de quauis figura contigerit. tetragonus. n. est figura, & tñ non hēt eos angulos duob⁹ rectis eq̃les. trigonus vero eq̃tibiarū, licet ei⁹ tres anguli sint duob⁹ rectis eq̃les, tñ hęc dispositio non uest illi pri⁹, **E** inquātū est eq̃tibiarū, sed hęc dispositio prim⁹ est trigoni. Res itaq̃, cui pri⁹ inest æqualitas triū angulorū duobus rectis, vel aliud aliqd p̃ter hęc, q̃cūq̃ res illud fuerit, et hoc p̃dicatū ē ṽle. et vera demō est illa, cuius est hoc p̃dicatū. de reb⁹ vero, q̃ sub hoc sunt, p̃ut ē hęc dispositio inesse eq̃tibiarū trigono, nō sit s̃m modū ṽlis, quatenus illud iam superasset.

Cō. 37. Cū significatum primi, qđ est speciei p̃dicatorū, quę capiuntur in subiectōrū definitiōibus, sit idē significato illius, qđ est p̃ se, prout ostēdim⁹, dixit: Ṽle itaq̃, est p̃dicatū, qđ dicit de toto subiecto primo

ctis, p̃terq̃ qđ declarās & faciens demōstrationē de hoc non monstrat ipsum, & facit demōnē suā d̃ quacūq̃ figura contigerit. qm̃ quadrangulus est figura, & tñ eius anguli non sunt æquales duobus rectis, & triangul⁹ eq̃lateral⁹ si habuerit tres angulos æq̃les duobus rectis. sed hęc dispositio non inest ipsi prim⁹, s̃m qđ est eq̃lateral⁹, sed hęc dispositio prim⁹ inest triāgulo. Res enim, cui inest h̃re tres angulos eq̃les duobus rectis pri⁹, aut quodcūq̃ aliud p̃dicatū fuerit, hoc est subiectū ṽle: sed res, q̃ sunt sub hoc, quēadmodū hanc dispositio inesse eq̃lateralero, non sunt s̃m viā vniuersalis ex parte, quæ sunt in plus.

Posteaq̃ intentio eius, quod est prim⁹, est in sp̃e p̃dicatorū, quę accipiunt in definitiōibus subiectōrū, qđ ē p̃ se dispositio per se, quemadmodū declarauim⁹, dixit: Et ṽle est p̃dicatū, qđ dī de omni subiecto et primo.

Verū qui ita demonstrat, atque facit demōnē de hac re, non ostēdet illud, neq̃ demōnē facit de quacūq̃ figura contigerit. qm̃ & ipsū quadrangulū est figura, cuius tñ anguli non sunt æquales duob⁹ rectis. & triangulus æquicrurū, licet habeat tres angulos eq̃les duob⁹ rectis, hoc non habet pri⁹, quatenus est eq̃uicrur⁹, sed hoc prim⁹ inest ipsi triangulo. Habere aut̃ tres angulos eq̃les duobus rectis pri⁹ inest ei, vel qđcūq̃ aliud fuerit, quidē erit ṽle p̃dicatū illi. vera aut̃ demō est illa, q̃ hēt illud p̃dicatū. de alijs vero, q̃ sub hac continent, vt qđ illū uest ipsi si eq̃uicruro, nō erit tanq̃ ṽle, p̃p̃ea quia in plus se habet.

Cō 37. Cū significatū ipsius primi in genere p̃dicatorū, qđ sumunt in definitiōibus subiectōrū, sit idē cū ipso significato dicto p̃ se, vt exposuimus, ideo dicit: Ṽle aut̃ est ipsum p̃dicatū, qđ dī de oī subiecto

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

primo. i. qd cū significatū p se in illo sit illud; quod est significatum primum, satis sunt illi duæ cōditiones: quarū vna est, qd p̄dicatū dicatur de oī, put prius descriperat significatū dicendi de oī. altera autē est qd sit primū, & nō indiget vt adiciat p se, eūm idē sit in talibus significatum illius qd est p se, & illius qd est primū. hoc autem ita sit, dū p̄dicatū sum p̄tū i subiecti definitio ne nō fuerit illi gen⁹, neq; sui generis defō.

Deinde dixit: qm̄ & si iā notū sit, qd aliqua figura hēat equos duos rectis, hoc nō inest cuius figure. i. put cōiectōr, adiecimus cōditionem ei illud dici de oī, qm̄, si quispiā com monstrasset aliquā figurā hēe duos rectos, ille non cōmonstrasset hoc demōne vī: qm̄ æquitas angulorū duobus rectis nō inest cuius figure, sed aliquibus. & ē ac si voluisset ostendere, qd qui demonstraret de figura esse angulos duobus rectis æquales, illa prædicatio non esset vniuersalis, & tātomus prima.

Et

primo. sensus est, qd cū fuerit intētio p se, intētio primi, qd sufficiunt ipsi duæ cōditiones. quarū vna ē, vt p̄dicatū dicat de oī, fm̄ qd antea descripsimus intentionē dicti de oī: scdā autē, vt sit priō, & nō oportet in hoc, vt sit per se. & hoc, qm̄ intētio p se in ipsis & primū sunt vnū. atqui hoc ita erit, cūm prædicatū, qd accipitur in definitione subiecti, non fuerit genus, neq; definitio generis.

Cū vero dixit: & hoc, qm̄ iam planū ē, qd figuræ insunt duo recti, non tū hoc inest cuiusq; figuræ. sensus est, quemadmodū existimo, atqui posuim⁹ cōditionē, vt sit dictū de omni. qm̄, si monstratū fuerit, qd figura habet duos rectos, hoc non fuit monstratum demonstratione vī, p̄pterea qd æqualitas angulorū duobus rectis non inest cuiusq; figuræ, sed aliquibus. & hoc, ac si velit monstrare, qd ostendere angulos æquales duobus rectis inesse figuræ, non est vniuersale, nedum qd sit primū.

Et

cto, & primū: hoc est, A cū significatum ipsius qd est p se, sit idem, qd significatū ipsius primi, iō satis sūt hæ duæ cōditiones: nēpe, altera ē vt ipsum p̄dicatū dicatur de oī, vt paulo ante descriperat ipsū dicendi de oī, altera vero vt sit primū. & nō sit op⁹ in hoc, vt dicat qd sit p se: p̄p̄ea qd dici p se, & dici primū in eis ē idē profecto: hoc tū ita sit, B cū ipsum p̄dicatū qd sumit definitio subiecti, non fuerit genus, neq; defō generis ei⁹.

Et iō d. qm̄ licet notū sit, qd de figura monstratur duos habere rectos, nō tū de qualibet figura hoc dī. Hic autē, vt arbitror, intelligit, qd cū hīc dicimus, vnā cōditionū eius esse, vt dicat de oī, ideo ita dicimus, quia, si aliq; monstraret figurā aliquam habere duos rectos, nō monstrat vtiq; illd vī, qd habere angulos æquales duobus rectis nō inest cuius figuræ, sed alicui earū ac si velit p̄bare, qd qui vult ostendere habere angulos æquales duobus rectis inesse ipsi figuræ, non erit vtiq; illa ostensio vniuersalis. tantū abest vt sit prima.

L iiii Sed

Posteriorum

ABRAMA

BYRANAR

MANTINVS

D Et, postq̄ cōmonstratio particularis ē possibilis, hoc est, q̄ ostendat, q̄ quēdā figurę habeāt suos angulos duobus rectis equales. & dixit hoc, quia ipse inueniet modū ad ostendēdū figuram habere angulos duob⁹ rectis equales. sed ostendens & demonstrās hāc rē nō ostendit, & demonstrat illam de quavis figura. tetragonū. n. ē figura, & tñ nō habet eius angulos duobus rectis equales. i. quia angulos eē duobus rectis equales, & si possit hoc ostendi de quibusdam figuris, tñ ostensio huius de figura non est v̄s ostensio. tetragonū. n. & cetera alia ab eo sunt figurę, & tamen non habent suos angulos duobus rectis equales.

F Et intendit p hoc notificare, q̄ demonstratio nō sit particularis, & ideo adiecit illi conditionē, q̄ sit dictū de omni. hoc vero ita sit, qm̄ nā particularis, in quantum est particularis, non decernit esse rem illi propriā: hoc est, q̄ qñ dicimus, q̄ quēdam figurę habet suos angulos duobus rectis equales, & si sit vera,

Et, qm̄ mōstratio particularis est possibilis, hoc est, vt monstretur, q̄ aliqua figura habet angulos equales duobus rectis, dixit: & hoc vt inueniat via, qua monstrēt, q̄ figurę insunt anguli equales duobus rectis, praterq̄ q̄ declarans & faciens demōnē de hoc, non monstrat ipsum, & facit demōnē suā de quacunq; figura cōgerit: qm̄ quadrangulus est figura, & tñ eius anguli non sunt equales duobus rectis. sensus est, & si pōt monstrari hoc de aliqua figura, non tñ erit monstratio hāc de figura monstratio vniuersalis, quoniam quadrangulus & alia sunt figurę, non tñ eius anguli sunt equales duobus rectis.

Atqui voluit, q̄ sciamus per hoc, q̄ demō non est particularis. & propterea posuit conditionem, vt sit dictū de omni: atqui est hoc ita, qm̄ natura particularis fm̄ q̄ est particulare non enuntiat aliquid appropriatū de ipso: hoc est, q̄ aliqua figurarū habet angulos equales duobus rectis. q̄ si est verū, non erit

Sed, cū ipsa particularis ostensio sit possibilis, videlicet qua ostenditur aliqua figurarū habere angulos equales duobus rectis, iō dixit post hoc: coq̄ dat via, qua probat, figurā habere angulos equales duobus rectis. verū q̄ ita monstrat atq; facit demōnē de hac re, nō ostēdit illud, neq; per ipsam demōnē facit de quacunq; figura cōtigerit. qm̄ & ipsum quadrangulū est figura, cuius tñ anguli nō sunt equales duob⁹ rectis. id est, licet de aliquibus figuris possit monstrari, habere angulos equales duobus rectis, tñ hmōi ostensio non erit v̄s de ipsa figura, vt de quadrangulo & reliquis figuris, q̄ non habent angulos equales duobus rectis.

Voluit tñ per hoc indicare nobis, q̄ ipsa demō nō erit particularis: & iō in eius conditione subiecit, vt dicat de omni, & hoc iō sit, quia nā ipsius particularis, quatenus est particulare, nō enūciat in esse ei aliquid particulare, seu p̄priū. hoc ē, q̄ cū dicim⁹, aliq̄s figurę h̄e angulos equales duob⁹ rectis, licet sit verum,

ABRAM

vera, tñ hæc prædicatione non est finita, neq; p se. pars enim, vt pars est, non decernit hoc, esse aut demonstratiuū p dicationē huius conditionis, q sit primū, est id, quod ipsum decernit, q eius cōmonstratio non sit particularis.

Postquam aut ostendit particularem cōmonstrationē nō esse primam, hoc est dicere aliquarum figurarum anguli sunt duobus rectis æquales, dixit: trigonus vero æquitibiarum, licet eius tres anguli sint duobus rectis æquales, tamen hæc dispositio non inest illi primò, in quantum est æquitibiarū. Id est prædicatione vero angulorū duobus rectis æqualiū de trigono æquitibiarum, licet sit prædicatione de toto subiecto, non est de subiecti parte, prout fuerat ei⁹ prædicatione de figura: tamē deest illi de prædicatione, quæ i hoc libro vniuersalis prædicatione vocatur, esse prima: prædicatione enim angulorum duob⁹ rectis æqualium non est trigoni æquitibiarum in quantum est æquitibiarum trigonis.

Et

DVRANA

erit existentia prædicationis determinata, neq; per se: qm particulare, secundum quod particulare, non enuntiatur. & intelligemus de prædicato demonstratiuo, quod sit primum, cum iudicamus, quod eius monstratio non sit particularis.

Et, postea q monstrauit, q ostensio particularis nō est prima, hoc est oratio dicens, q aliqua figura habet angulos æquales duobus rectis, dixit: & triangulus æquilaterus, si habuerit angulos æquales duobus rectis, sed non inest hæc dispositio ipsi primò, fm q est æquilaterus. sensus est, & fortasse prædicatione æqualitatis angulorum duobus rectis de triangulo æquilatero, & si fuerit etiam prædicatione de omni subiecto, non de aliquo subiecto, quemadmodum prædicatione de figura, deficiet à subiecto, qd vocat hoc i libro onus vniuersale, qd est primò. & hoc, quoniam æqualitas angulorum duobus rectis, nō inest triangulo æquilatero primum: quoniam nō est omnis triangulus æquilaterus.

Cum

MANTINVS

verū, non est fm esse determinatū, neq; per se. quia particulare, vt particulare, non enunciat hoc. & cū vna ex conditionibus prædicationis demonstratiui sit vt sit primū, ideo iudicauit, q eius ostensio non erit particularis.

Et, postea q declarauit q particularis ostensio nō sit prima, videlicet vt q dicit, aliqua figura habet angulos æquales duobus rectis, dicit: & triangulus æquicrurū, licet hēat tres angulos æquales duobus rectis, hoc nō hēt primū, quatenus ē æquicrurus. hoc est, habere aut angulos æquales duobus rectis, licet p dicatione de triangulo æquicruro, tñ hmōi p dicatione, licet sit de oī subiecto, & nō de aliquo subiecto, vt cū prædicet de figura, nihilomin⁹ deficiet à p dicatione, quā in hoc libro vocat vniuersalē, q sit prima, vlt q inest ei primò. qm hēre angulos æquales duob⁹ rectis est p dicatione, q non inest primò ipsi triangulo æquicruri. qd hoc nō inest ipsi triangulo æquicruro, quatenus est triangulus æquicrurus.

Et

Posteriorum

ABRAM

D. Et deinde dixit: Sed hæc dispo primò est trigoni, idest, sed prædicatione angulorù duobus rectis æqualiù est prima p'dicatio de trigono simplr: hæc enim est trigoni inquantù trigonus est. Et deinde dixit: Res itaq;, cui primò inest æqualitas triù angulorù duob' rectis, vel aliqd aliud præter hanc, quæcùq; res illud

E fuerit, hoc prædicatù est vñ. i. constituto hoc, res itaq;, cui inest suorum angulorù æqualitas duob' rectis, aut ali quod aliud prædicatù, qd'cùq; res sit illud prædicatù, primo esse, hoc prædicatù est illi vñ. & dñ dixit ei hoc p'dicatu est vñ, est rñsio.

Et dum dixit: vel ali quid aliud præter hæc, quæcunq; res illud fuerit, intendit aut quodcunq; prædicatù aliud ab æqualitate duob' rectis, & posset esse, hoc p'dicatu ei vñ supposito & appositù, ac et posset eē qd' dixit hoc p'dicatu pacens, q' sit ei vñ, rñsio primi suppositi, hoc est, qñ dixerat, Res itaq;, cui prio &c.

Deinde dixit: Et vera demonstratio est illa, cuius est hoc prædicatù,

BVRANA

Cum vero dixit: sed hæc dispo inest triangulo primum. sensus est, sed prædicatione, q' anguli sūt æquales duobus rectis, est vñq; prædicatione primò de triangulo simplr. & hoc, qm inest triägulo, sm q' triangulus. Cum vero dixit: res enim, cui inest habere tres angulos æquales duobus rectis primò, aut quodcunq; aliud fuerit, hæc est subiectum vñ. sensus est, & cum responsum fuerit hñc, q' res, cui inest habere angulos æquales duobus rectis, aut aliud ex prædicatione prima, est subiectu vñ: hæc est rñsio.

Cum vero dixit: aut aliud quodcunq; fuerit, intelligit, aut aliud ab æqualitate angulorum duob' rectis, qd'cunq; p'dicatu fuerit. Et arbitrat' est, q' sit hoc p'dicatu vñ ipsi principiù & expò. & arbitrat' est et, q' cū dixit: hoc prædicatum per accidens, ut sit vñ ipsi, est respò sio p'cipij primi, hoc est, quod dixit:

Dispositio. quā dixit, & demonstratio vera, quæ inest illi, quemadmodum

MANTINVS

Et ideo dicit: sed hoc primò inest ipsi triägulo, idest, sed hñc angulos æquales duobus rectis, vñq; p'dicatur primò de ipso triangulo absoluto, seu simplr, p'ea q' hoc inest ipsi triägulo, quatenus est triägulus d.d. Habere aut tres angulos æquales duob' rectis, primo esse ei, vel aliqd aliud fuerit, illud quidē erit vñ prædicatù illi. hoc ē, his sic firmatis, illud quidē, quod hñc angulos æquales duobus rectis, vel aliquod aliud p'dicatu rñ, quodcunq; fuerit illud, si inest primò, tñc illud prædicatù erit ei vñ. & id quod dicit illud p'dicatu, erit vñ ei, & qd' rñsio ipsa. Et p' id, quod dicit, vel quodcunq; aliud fuerit illud, intelligit vel p'ter hñc angulos æquales duob' rectis, quodcunq; aliud fuerit prædicatù, posset tñ exponi q' id, quod dicit, illud p'dicatum erit vñ ei, sit initij sermonis: vel forte id, qd' dicit, illud prædicatù per accidens, quod est vniuersale ei: est respò sio in initij primi:

Scilicet ē illud, quod postea subiūgit dicēs: vera aut' demonstratio est illa, quæ hñc illud præ-

al. non

PAULAM

curum, idest primum. Intendit per [verā] illā, quæ est demonstratio fm se, & estimatur qd sit demonstratio, quia non vera est, quæ estimatur esse demonstratio, cum nō sit demonstratio. hoc autem ita fit, qd prædicatio, quæ non est prima, est prædicatio, cui admiscet quod est per accidens, id autem, quod est per accidens, semper deijcitur à demonstrationibus.

Et dum dixit: de rebus vero, quæ sub hoc sunt, prout est hanc dispositionē inesse æquibiarum trigono, nō sit fm modū vñs, quatenus illud iā superasset. Intendit, qd species, quæ sunt sub hoc, i sub trigono, put est æquibiarum trigonus, inesse hanc dispōnem, i. angulorū equalitatem duobus rectis, non inest illi, neq; prædicatur de eo fm modū prædicationis, quā vocamus vniuersalē in hoc lib. qm hoc prædicatum superasset ipsum subiectum: hoc est, qd esset vñus illo. quando a sit est vñus illo, nō sit prædicatū de ipso, nisi per accidēs, ponitur enim per se nāx sibi æquali. sicq;

BOVANA

modū hoc prædicatū hoc est primū. & intelligit per verā, quæ non est demonstratio p se; & existimat de ipsa, qd est demonstratio: qm nō est vñs, quod existimatur de ipsa, qd est demō, & non est demonstratio. Atqui hoc est ita, qm prædicatio, quæ non est prima, est prædicatio, cui permiscet illud, quod est per accidēs, & quod est per accidēs, elongatur à demonstrationib⁹ semp.

Cum vero dixit: sed res, quæ sunt sub hoc, quæadmodum hoc inesse æquilatere, non sunt fm viam vñs ex parte, quæ est in plus. sensus est, atqui spēs, quæ sunt sub hoc, idest triangulo, quemadmodum triangulus æquilaterus, nō habent hanc dispositionem, hoc est equalitatem angulorū duobus rectis, neque prædicant de ipso prædicatione, quæ vocatur hoc i libro vniuersalē: quoniam hoc prædicatum est in plus q subiectum, hoc est magis vñs, q ipsum. Cūq; hoc sit vñus, q ipsum, non erit prædicatū de eo, nisi per accidēs: qm fm quod ipsum nomē est æquale ei, qd est p se

MANTINVS

prædicatū, s. primum. A & p veram, intelligat, quæ nō est p se demonstratio, existimat tñ, qd sit demratio vera. illā inquā putant esse demonstrationē, cum tñ nō sit demōstratio. & hoc ideo fit, qd illa prædicatio, quæ nō est prima, est quidē prædicatio, in qua admiscet aliquid p accidēs. id vero, quod est p accidēs, debet perpetuō abijci B procul à demōstrationibus.

D.d. De alijs vero, q sub hoc continent, vt qd illud in sit ipsi æquicrurro, non erit tanq vñs. ppea quia in plus se habet: hoc est, illæ autem spēs, quæ continentur sub hoc, s. triangulo. vt est triagulus æquicrurus, dico qd hēre angulos equales duobus rectis, hoc vñq; nō inest C ei, neq; prædicatur de ipso eo modo prædicationis, quæ in hoc libro vocamus vñem. ppea quia hmoi prædicatū in plus se hēt q subiectum, atq; excedit ipsum, quod s. est vñus & cōmunius eo, & cū sit cōmunius ipso, non prædicabit de eo nisi p accidens, quia excedit p se naturā, quæ est ei equalis, cum tñ vna ex con-

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

D sicq; apparet quod de
conditione primi hic,
sit esse proprium.

se fm naturā. vñ ergo
ex cōditionib⁹ primi
esse, vt sit appropriatū.

cōditionibus ipsius pri
mi videatur esse, quod
sit proprium.

Contradictio Tomitani.

63 Explicauit Auer. tex. Aristotelis XI. in quo dicitur habere tres non competere vni
uersaliter equicruri, reddit causam, quia hac demonstratio esset particularis. & ob id
addit demonstrationem non posse esse particularem. Contrarium autem habet infra
com. 160. siue in tex. 39. quo in loco disputat cum Arist. vira sit melior, demonstra
tio vniuersalis vel particularis: & concludit demonstrationem particularem non esse
abijciendum ab hac arte. Vide solutionem Tomitani.

Quot modis circa prædicatum Vniuersale Primum errare contingat: quoq;
modo ipsam verè cognoscatur. Cap. 5.

E

ANT. INTER. TEX. XII.

Oportet autem non latere, quod plerunque contingit peccare,
& non esse, quod monstratur primum vniuersale, secundum
quod videtur monstrari vniuersale primum. Decipimur autem hac
deceptione, quado vel nihil sit accipere superius præter singulare.
Vel sit quidem, sed innominatum sit in rebus specie differentibus.

* Aliq co
le. singula
re, aut sin
glaria, sed
forte ea v
ba, aut sin
glaria, ad
dita fuer.
T.c. 38

Primus
error.

* Secundus
error.

F Expedit iā nobis,
ne subducamur et se
pe aggrediatur nos
ignauia, quādo iam
ostēderemus ipsum
vniuersale, & puta
remus non ostendisse
illud: & qñ non
ostēderimus ipsum,
& putarem⁹ iam il
lud ostendisse. Con
tingit enim aliquan
do nos subduci, qñ
ostēdimus dispōnē
vñem reb⁹, quæ sunt
particulares, cū non
inueniat vlla res su
perior, quæ illā con
tineat, & nos puta
mus

Dixit Arist. Opor
tet aut, vt non deci
piamur, & inuadat
nos aliqñ deceptio,
cū mōstramus vñem,
& existimamus nō
monstrasse ipsum.

Tunc enim accidit,
vt decipiamur, cū
monstramus dispo
sitionem vñem de re
bus particularibus,
quæq; ita se habent,
q ipsi nō inest ali
quid ea comprehen
dens: & existimem⁹

Inquit Arist. Opor
tet autē ne decipia
mur, & i ipsam inci
dam⁹ ignorantiam,
qm plerunq; cōtin
git peccare, cū proba
mus aliqd inesse ali
cui vñi, & illud non
inesse vñi existe
mus: & econtra, cū
qppia alicui inesse
nō probem⁹, & illud
probasse credamus.
Qm contingit nos
peccare, cū proba
mus aliquid de ipsis
reb⁹ sensibilib⁹ par
ticularib⁹, quæ non
hñt aliqd superius,

T.c. 38

nos

qd

ARABIC

mus nō oñdille vñe. Ac ēē contingit nos subduci, qñ ostendimus aliquā dispōnē de multis rebus specie differentibus, & putamus iam ostendisse vñe, dum non ostenderimus illud, ex quo nescim⁹ rem illis vñem, cui hęc dispo- sitio est vñis.

BYRANA

nos non monstrasse vñe. Et accidit ēē, vt decipiamur, cū mō- stramus dispōnem aliquā de rebus mul- tis diuersarū specie- rum, & arbitramur nos monstrasse vñe, cū tñ non mōstra- uerimus ipsum, pro- pterea qđ nescimus rem vñem ipsis, cui hęc dispō est vñis.

MANTINVS

qđ ea cōtineat. nos A aut credim⁹ nō pro- basse vñe. Et qñqđ cō- tingit nos decipi, qñ probauerim⁹ aliqd. de pluribus reb⁹ spe- cie diuersis, ac existi- mem⁹ ostēdisse vñe, cū nō ostēderimus, qñ nescim⁹ qđ sit il- lis vniuersale, i quo hoc contineatur.

Cō. 38 Dixit: Expedit iam nobis ne errem⁹, & ad- ueniat nobis ignoran- tia contraria vni & ei- dem rei, quōd osten- damus aliqd alicui in- esse vniuersaliter, cūm estimemus illud non esse vñe illius, aut con- trarium, i. qđ ostenda- mus aliquid alicui in- esse, cū non sit fm mo- dum consuetum vni- uersale, quod descripsi- mus, & nos putemus il- lud esse fm illum.

Et dum dixit: Cōtin- git enim aliquādo nos subduci, qñ ostendi- mus dispōnem vñem: vsq; ibi, & nos putam⁹ non ostendisse vñe. In- tendit, qđ iā contingat nos errare, qñ ostendi- mus aliquid de rebus sensatus particularib⁹, quarū non est nisi vñū indi- uiduum, & puta-

mus

Dixit: Iā vero oportet, vt nō errem⁹, & cō- prehēdat nos ignoran- tia contraria in re vna fm dispōnem ipsius. & hoc, cū mōstram⁹ ali- qđ inesse alicui p viā vñis, & existimam⁹, qđ nō est fm viā vñis, aut cōtrariū huius, puta qđ mōstrem⁹ aliqd inesse alicui, quod tñ non est fm viā cōsuetam vñis, quod descripsimus: & existimamus, quōd est secundum ipsum.

Cū vero dixit: tñc. n. accidit nobis, vt deci- piamur, vsq; ad id qđ dicit: & existimamus nos nō mōstrasse vñe. sensus est, qđ accidit no- bis aliqñ deceptio, cū mōstram⁹ aliqd de ali- qb⁹ sensibilib⁹ particu- larib⁹, ex qbus non est nisi vñicū indiuiduū, & existimamus nos nō

mon-

Inquit: oportet autē B Cō. 38 ne decipiamur, qñ ple- runq; contingit pecca- re, cūm probamus ali- quid inesse alicui. vni- uersaliter, & existe- mus non inesse illud vniuersali, seu de oī. vel e contra, nempe vt probem⁹ aliqd inesse alicui, quod tñ non sit fm vñum vñem, quod paulō ante descripsi- mus, cūm tñ nos creda- m⁹ ipsum dici de ipso. C

Et dicit: quoniam cō- tingit nos peccare, cū probamus aliquid de ipsis rebus sensibilibus particularibus, in qui- bus non reperitur nisi vñum singulare. & cre- dimus non probasse illā

Posteriorum I

ABRAM

Demus hanc rem nō ostēdi vtr. Et hæc quidem sunt indiuidua, quib⁹ non inuenitur species, quæ prædicet de illis.

Et illud intēdit dum dixit: cū non inueniatur vlla res superior, quæ illam contineat. intendit, quōd nō inueniatur illis natura, quæ ea contineat, cū de illis non inueniatur nisi vnum indiuiduum tantum. Deinde dixit: Et nos putamus nō ostendisse vniuersale. id est, quōd demonstratio, quæ instituitur de talibus indiuiduis, est vniuersalis, tamen aliquādo erramus, & putamus nos nō cōmonstrasse vlc.

Huius autem erroris causa est, quia apud nos hæc cōmonstratio est similis cōmonstrationi, quæ instituitur de vno singulariū, quorum sunt plura q̄ vnū indiuiduum, quibus scilicet inuenitur natura ea continens.

Postq̄ autē meminit de locis erroris, qui nobis euenit dū cōmonstrauim⁹ ipsum vlc, & putamus non cōmonstrasse ipm, vt illū caueam⁹, cœpit mentionē facere de loco erroris, q̄ huic est cōtrarius: videlicet,

BVRANA

mōstrasse hoc fm viā vtr: & hæc sunt indiuidua, in qb⁹ nō inuenitur spēs, q̄ de ipsis prædicet. & hoc est, quod voluit

Cū dixit: q̄ ipsis non inest aliqd ea cōprehēdens. sensus est, q̄ non inuenit in ipsis nā ea cōprehēdēs, qm̄ ipsis nō inuenit nisi indiuiduum vnū, & hoc est, quæadmodū Sol & Luna & Terra, & reliqua indiuidua, in qb⁹ non inuenit nisi indiuiduum vnū tm̄. Cū vero dixit: & existimem⁹ nos nō mōstrasse vlc. sensus ē, q̄ demō, quā cōstitui mus sup exēplo horū indiuiduorū, est vtr: sed iam erramus & existimamus nos nō monstrasse vniuersale.

Cā vero istius erroris est, qm̄ vtr nobis in hac monstratione, hoc est monstratione, q̄ cōstituit sup aliquo indiuiduorū, i hoc inquā inueniri plura vno indiuiduo: & hæc sunt, in quibus inuenitur natura cōprehēdens ipsa.

Et posteaq̄ narrauit locū erroris, qui accidit nobis, cū monstrauimus vlc, & existimamus nos nō mōstrasse ipsum, icœpit narrare locū erroris, q̄ est huic cōtrarius: & hic est, qm̄ non

MANTINVS

illam rem vniuersaliter: & illa quidē sunt, ipsa indiuidua, quæ non habent species, quæ de eis prædicetur

Et hoc itelligebat cū dixit: quæ nō habēt aliquid superius, quod ea contineat, hoc est, q̄ nō habēt naturam amplectentē ea, quia non habent plusq̄ vnū indiuiduum, vt est Sol, Luna, Terra, & reliqua indiuidua, ex quibus nō reperit nisi vnū tm̄ indiuiduum. & cū dicit: nos autē credimus nō probasse vtr: intelligit, q̄ illa demōstratio, q̄ fit de hmōi indiuiduis, dē vtr: sed nos forte decipimur, q̄ credim⁹ nos non probasse vtr.

Et huius erroris causa est, quia nos opinamur hmōi probationem fieri de vno indiuiduorū, & q̄ illæ spēs, quæ habent plusq̄ vnū indiuiduum, habent naturā cōem, quæ illa amplectitur indiuidua.

Et, posteaq̄ narrauit locū erroris, qui fieri nobis cōtingit, cū probamus vlc, & credim⁹ nō probasse ipsum, vt precaueamus ab hoc, narrat locū erroris, q̄ est huic cōtrarius: nēpe

ABRAM
delicet, qm̄ nō cōmon-
stram⁹ vlt, & putamus
iā ipsū cōmōstrasse.
Et dixit: Ac ēē contin-
git nos subduci, quādo
ostendimus aliquā di-
spositionē de multis, i.
differētium naturarū,
& differentium artū.
prout cōmonstramus
aequalitatē de magni-
tudinē & numero & tē-
pore. Dum enim com-
monstrat aequalitas in scien-
tia Geometrica, gratia
exempli, putamus nos
iā cōmonstrasse vni-
uersale, hoc est cōmon-
strationē, quā sit fin-
modum vniuersalem,
cū non cōmonstra-
remus fm̄ illum.

Et similiter Arithme-
ticus putat, dū hanc
cōmonstrauerit de nū-
meris, cū non sit ra-
tio, quā aliquis putet
hanc ex quo equitatē
inesse aq̄is magnitu-
dinibus nō est inquan-
tum sunt magnitudi-
nes: aq̄itas enim in-
est numeris, & tempori-
bus, atq; motibus, &
non inuenitur in illo
istorum vniuersaliter.

Deinde dixit: Ex quō
nescimus rē illis vltm,
hec dispositio est vltis.
id est, res aut ita se hēt
in hmoi quā sitis, quia
cōmonstratio de his
rebus

BYRANA
nō mōstrauimus vlt,
& existimamus, q̄ iam
monstrauerimus ipsū.

Et inq̄: accidit, vt de-
cipiamur, vltq; ad finē
eius, qd̄ scripsimus. sen-
sus est: iā vero accidit
nobis, cū mōstrauim⁹
dispōnē aliquā de reb⁹
multis, hoc est diuersis
naturis, & artibus sepa-
ratis: quēadmodum si
mōstremus equalitatē
de magnitudine & nu-
mero & tpe. Qm̄, si mō-
strauerim⁹ equalitatē
de magnitudine, i. scia,
puta Geometriā, exi-
stimamus nos iā mon-
strasse vlt, hoc ē mon-
strationē, quā est fin-
viam vltis, & nos etiā
monstrauimus ipsum.

Et consistit existima-
bi de numero, si mon-
stremus hoc de nume-
ris: & non est dispō de
ōmni eo, vt existime-
vnt ipsorū cū hoc: qm̄
aqualitas nō inest ma-
gnitudinib⁹ aequalib⁹
in eo, quo sunt magni-
tudinē: qm̄ aqualitas
inest numeris & tpi-
& motibus, & tū non
inest vni istorum fm̄
viam vniuersalis.

Cū verō dixit: qm̄ nō
scimus rē vltm̄ ipsis, q̄
est hāc intētio vltis. sen-
sus est, atq; se hēt res ita
in his exēplis q̄ sitis, qm̄
nō erit mōstratio i his
rebus

MANTINVS
pe, vt cū non proba-
mus vlt, & credam⁹ vlt
p̄basse. Et ideo dicit:
Et q̄q; cōtingit nos
decepi, & vltq; in finem
dici id est, & q̄q; acci-
dit nobis, cū probam⁹
aliquid de pluribus re-
bus, variarū scilicet na-
turarū, atq; artium di-
stinctarū. vt cū pro-
bamus equale de ipsā
magnitudine, & de nu-
mero, ac de tempore.
Qm̄, cū probat equa-
le de ipsā magnitudi-
ne in scia Arithmeti-
ca exēpli gratia, opina-
mur nos probasse vlt,
hoc est, expōnē, quā
vlt sit, cū tamē non
exposuerimus illud.

Identidēq; opinabit⁹
ipse Arithmeticus, cū
id de n̄eris p̄bat. sed
res nō ita se hēt, vt opi-
nat⁹ vnusquisq; eorum
de hac re: quia equale
nō inest magnitudini-
bus aequalibus, quate-
nus sūt magnitudines;
cū equale inest nume-
ris, & temporibus, atq;
motibus, & nulli horū
inest vniuersaliter.

D. d. qm̄ nescimus
quid sit illis vltm̄, quō
hoc cōtineatur. id est,
hoc aut ita se hēt in
huiusmodi quā sitis;
quia hāc nō probant⁹
per

Posteriorum

ABRAM

D rebus non sit ex parte
vñs naturæ illis cōis,
prout hic cōmonstra-
mus naturalem equita-
tem cōem numeris &
magnitudinibus & tē-
poribus & moribus.

Nescim⁹ enim his re-
bus aliquam talem na-
turā. hoc est, quia non
est eis natura commu-
nis vniuocē dicta. ibi
enim est natura, quam
nescimus. quoniam, si
E ibi esset natura com-
munis, æquitas & con-
similia talibus quæsi-
tis numerarentur in qui-
busdam artibus com-
munibus artib⁹ de ma-
gnitudinibus & nume-
ris & tēporibus & mo-
ribus. Infra autem per-
scrutabitur mag sđ hoc,
& explicabitur hic mo-
dus, in eo enim est con-
turbatio & vehemens
profunditas.

F

BVRANA

reb⁹ ex parte nāæ vñs
cōicantis ipsis. quæ ad-
modū, si mōstrarem⁹,
qđ æq̄litas nālis cōicat
nūeris, & magnitudini
b⁹, & tēpib⁹, & morib⁹.

Quoniam nō scimus
his rebus naturam cū
hac dispositione. sen-
sus est, qđ ipsa non est
natura communicans.
& dixit cum assertiōe,
quoniam nomē natu-
ræ illius non scimus:
qm̄ si esset aliquid cō-
municans, esset æquali-
tas, aut aliquid simile
ijs de exēplis istis quæ-
sitis, quæ numeravi-
mus in artib⁹ comprē-
hendentibus artes, in
magnitudinibus, & nu-
meris & temporib⁹ &
moribus: qđ si inquirā-
mus vñum ipsorū, pla-
num hinc inde, qđ in
ipso erit intricatio &
profunditas fortis

MANTINVS

per aliquam naturam
vñem cōem eis. vt si
p̄barem⁹ ipsum æqua-
le naturale, quod est
cōe, inesse numeris, ac
magnitudinibus, tēpo-
rib⁹sq; atq; moribus.

Qm̄ ignoram⁹ huius-
cemodi naturā, his re-
bus inexistere. hoc est,
nō est natura cōis vni-
uocē dicta, quia datur
quædam natura, quam
ignoram⁹: nā, si aliqua
daretur natura cōis, tunc
p̄fecto ipsa æqualitas,
vel aliqua alia similia
quæ sita cōnumerarēt
inter artes vñes, seu cō-
munes, ipsis artibus de
magnitudinib⁹, de nu-
meris, de temporibus,
atq; de moribus agūt.
iple autē scrutabitur de
hoc, & declarabit quo
pacto hoc fiat: nā hæc
res magnam habet dif-
ficultatem, arduamq;
considerationem.

T. 12. ps
Tertius er-
ror.

Exemplū
tertij erro-
ris.

* Aliq co-
ad. p̄prie.

*Vel contingat esse, vt in parte totum, in quo monstratur. ijs enim
quæ sunt in p. arte inerit quidem demonstratio, & erit de omni, sed ta-
men non erit huius primi vniuersaliter demonstratio. dico aut huius
primi, secundum quod huius demonstrationem, quando sit primi vñs.
Si quis igitur monstrauerit, quod recte non coincidunt, videbitur
vtique huius esse demonstratio, * eo quod in omnibus est rectis. non
est autem: b siquidem non quoniam sic æquales, sit hoc: sed secun-
dum quod quomodocunque æquales.*

T. c. 39 Rursus etiam con-
tingit subduci occa-
sione medi vniuer-
sal.

Dixit Arist. Et ac-
cidit ēt, vt decipia-
mur ex parte vñs
ipsius

Inquit Arist. Pos T. c. 39
sumus rursus decipi
ratione ipsius medi
vñs

ABRAM

salis. demonstratio enim, quæ est talis mediū, est de omni, sed huiusmodi com- monstratio non est prima secundū mo- dum vniuersalis. & dicēdo hoc, insinuo rem, qua quid com- monstratur, cum sit in re, cuius est pri- mum vniuersale. Prout quispiam cō- monstrat lineas æqui- distantes non con- uenire, per mediū, quod est esse duos angulos ex ea parte, qua linea cadit su- per illas: & putat hoc esse vniuersale, quia ē de omni, sed est occasione æqui- tatis angulorū duo- bus rectis.

C6. 39 Dixit: Rursus ē con- tingit subduci occasio- ne mediij vñs. i. iterum cōtingit nobis ē erra- re, & putare, q̄ mediū, quo cōmonstrauimus aliquid demonstratio- ne, sit vniuersale: hoc est, quod iam ample- xum sit tres illas con- ditiones, hoc est, q̄ sit de omni, & p se, & pri- mo, cum non sit pri- mum. veruntamen pu-
tamus

BVRANA

ipsi⁹ mediū: qm̄ dmo- stratio, q̄ erit i huius- cemodi medio, erit de oī, sed mōstratio, q̄ est ex hoc mō, nō est prima fm viam vñs. designabo autē hoc i sermone meo de re, per quā mon- strat aliquid, & ip- sum p rem, q̄ est ipsi vñs. Quēadmodū, si quispiā monstraret, q̄ lineæ rectæ nō co- incidunt, p mediū, quod est, duos angu- los eē ex parte lineæ cadētis super ipsas, & existimet, q̄ hoc vñs est p cām, q̄ est de oī. & non est res ita super hoc: qm̄ de monstratio nō est p cām, q̄ est de oī: atq̄ est per causam æqua- litatis angulorū duo- bus rectis.

Et accidit ē cōsist, vt decipiamur ex pte vñs ipsius mediij. sensus est, iā vero accidit consist ēt, vt erremus, & existi- memus, q̄ mediū, quo monstramus rem p de- monstratiōē, est p̄di- catum vñs, hoc est, in quo aggregantur cōdi- tiones tres, hoc est, vt sit de oī, p se, & primò, & tñ non est primò. atqui existimamus de ipso,

MANTINVS

vniuersalis. Demon- stratio enim, quæ p hoc medium fit, erit de omni. sed proba- tio, quæ fit hac ra- tione, non erit pri- ma, neq̄ vniuersa- liter dicta. intelligo aut per hoc dictum id, quo probatur il- lud, quod inest ali- cui rei, in qua inest vniuersale primū. Velut si quispiā pro- bet lineas rectas nō coincidere per illud mediū, scilicet quia illi duo anguli fiunt ratione lineæ caden- tis super eas. Et exi- stimat hoc esse vni- uersale, quod est de omni, sed huius cau- sa est æquitas angu- lorum existens duo- bus rectis.

Possumus rursus de- cipi rōne ipsius mediij vñs. hoc est, possumus adhuc errare, cū opine- mur illud mediū, quo demonstrauimus ali- quam rem demonstra- tione, esse quidē p̄di- catū vñs, quod scilicet, tres illas cōditiōes am- plectatur, nempe, vt sit de oī, & p se, & primò, cum tamen non sit pri- mum. putemus quoq̄
Logica M ipsū

C
Cō. 39

Posteriorum

ABRAM

Damus illud esse vfe, cū non sit vfe, occasione essendi in illo mediū vfe, hoc est consequendi illud ab illo, & inuentionis illius in illo in potentia, prout inuenitur genus in potentia in ipsa specie, aut quia est in medio vniuersali, prout est species in genere, cū litera ferat ambas expōnes simul.

Et dixit: demonstratio enim, quæ est talis mediij, est de omni, sed huiusmodi commonstratio non est prima sū modum vfi. id est discrimin huius subductionis, & præmissæ est, quæ demonstrationis, quæ est talis mediij, conclusio est vfi, hoc est, quod prædicatum quæsitum sit primò suo subiecto: contra errorem, qui accidit præmissio supposito, in quo nec id, quod commonstratur, neq; medius terminus est principij, hic vero nō est prima ipsa ostētio, hoc est, ipsa demōstratio, qm̄ in ea p̄dicatio mediij termini de minori nō est prima, neq; p̄dicatio maioris de illo.

Deinde dixit: et dicēdo hoc, insinuo rem, qua aliquid commonstratur, cū sit in re, cuius est primum vfe, id est

BVRANA

ipso, quod est vfe, & nō est vfe, ex parte, qua inuenit mediū vfe in ipso: hoc est, ut affirmet de ipso, & insit illi in potētia quēadmodū, cū inest genus in potētia speciei: aut quia ipsum inest medio vfi, quem admodū species inest generi. et innuit ambas expositiōes simul,

Cū dixit, qm̄ demonstratio, quæ est cū huiusmodi mediū, est de omni: sed monstratio, quæ est ex hac parte, nō est prima sū viā vfi. sensus est, & dicitur inter hunc errorem & præcedentē est, qm̄ demōstratio, quæ est p̄ huiusmodi mediū, habebit conclusionē vfi: hoc est, quod p̄dicatū quæsitū sit primò ierit subiecto suo: in contrariū erroris, qui accidit in subiecto p̄cedente. qd̄ enim monstratur, nō est primū, neq; terminus medius: atq; quod nō est hic primū, ipsum est monstratio, hoc est demōstratio: qm̄ p̄dicatio termini mediij in ipsa de minori, nō est primò, neq; est prædicatio maioris de ipso.

Cū vero dixit: designabo autem hoc in sermōe meo de re, p̄ quā monstrat & ipsa p̄ re, quæ est illi vniuersalis.

sensus

MANTINVS

ipsum esse vfe, cū non sit vfe, ratione qua reperitur in eo mediū vfe. hoc est, ut sequat ex ipso & insit ei potētia, ut reperitur ipsum genus in ipsa specie potestate, vel quia inest ipsi medio vniuersali, ut ipsa species inest ipsi generi, & vtraq; expositio habet locum.

D. d. qm̄ demonstratio, quæ per hoc mediū fit, erit de omni: sed p̄batio, quæ fit hac ratione, non erit prima, neque vtr dicta. hoc est, differt autem hic error à priori, quia demonstratio, quæ fit per huiusmodi mediū, conclusio eius erit vfi, hoc est, quod prædicatū quæsitū sit in ea inerit primò ipsi subiecto ipsius: contrariū. scilicet eius, qd̄ accidit in præcedenti subiecto, in quo ipsum probas nō erat primū, neq; ipse terminus medius. D. d. sed probatio facta hac viā, non est prima vfi: hoc est illa demonstratio, in qua prædicatio termini mediij de minori nō est prima, neq; est p̄dicatio maioris de eo.

D. d. intelligo autem per hoc dictū id, quod probat id, quod inest alicui rei, in qua inest vniuersale primum.

hoc

ABRAM

Id est, dū hoc dico, intendendo medium terminum, quo res ostenditur, qui ingreditur sub medio termino vniuersali, id est qui prædicat de illa re in eo, qđ quid est & primò.

Deinde dixit: Prout quispiam cōmonstrat lineas æquidistantes nō conuenire per mediū, quod est, esse duos angulos ex ea parte, qua linea cadit super illas, id est prout facit, qui cōmonstret lineas parallelas non concurrere, per medium, quod est utrosq; angulos intrinsecos cōtētos à linea incidente eas, & ex duabus illis lineis ex eadem parte constitutos rectos.

Deinde dixit: Et putat hoc eē vniuersale, quia est de omni. id est & putat hunc medium terminū prædicari de lineis parallelis primò, quia est prædicatū verax de omnibus lineis parallelis, quas, dū incidit aliqua linea, possunt fieri duo anguli intrinseci, qui fiunt ex illius casu utriq; recti: hoc vero nō est causa, qua non conueniant.

Sed huius cā est, quia aggregatum ex utrisq; illis

BARANA

sensus est, & accommo dabo hoc p sermonem meū termino medio, p quē mōstrat res, quę ponit sub termino medio vñ, id est, quod prædicatur de re per viam quid est & primò.

Deinde dixit: quē admodū qui mōstrat, qđ lineę rectę non coincidunt, p mediū, qđ est, eē duos angulos ex parte lineę cadētis sup ipsas. sensus ē, quē admodum qui mōstrat, qđ lineę equidistantes non coincidunt, p mediū, qđ est, duos angulos innari à linea cadēte sup ipsas, & à duabus lineis intrinsecis, quę sunt in latere vno, & vterque ipsorum est rectus.

Deinde dixit: & existimam⁹, qđ hoc vñ est per cām, quę est de oī. sensus est, & existimamus, qđ hic termin⁹ medius prædicat de lineis equidistantibus primò, qm ipsum est prædicatū verum de oībus lineis æquidistantibus in eo, quo sup ipsas cadit linea. fieri. n. pōt, vt duorū angulorū intrinsecorū factorū à casu ipsius sup eas, vterq; sit rect⁹: sed nō est hoc cā equidistantiæ, vt nō coincidāt. Sed cā huius ē, qđ ambo cōiuncti sunt æqua-

MANTINVS

hoc est, intelligo p hūc sermonē, ipsum terminum mediū, quo probatur aliquid, quod includitur sub vñ: id est, quod prædicat de ipsa re in eo qđ qđ, & primò.

D. d. velut si quispiā probet lineas rectas nō coincidere, p illud medium, s. quia illi duo anguli fiunt ratione lineę cadētis super eas, hoc est, velut si quis velit pbare lineas rectas non concurrere, p mediū, quod est, quia illi duo anguli, qui oriuntur ex linea cadēte sup ipsas, & ex duabus lineis intrinsecis, qđ sunt ex vno latere, qđ quilibet eorum est rectus.

D. d. & existimatur hoc esse vñ, quia est de omni. hoc est, existimatur aī, qđ hic terminus medius prædicat de ipsis lineis equidistantibus primò, ppter ea quā verē prædicat de cunctis lineis equidistantibus, qñ cadit super eas linea. potest enim fieri ex illis duobus angulis intrinsecis ortis ex casu ipsius super eas, vt vterq; eorū sit rectus. sed huius rei causa nō est equidistantia, vt ipse non concurrant.

Sed eius causa est, quā cōcursus, seu cōpositio
M ij amba-

Posteriorum

ABRAM

D illis est duobus rectis æquale, siue vterq; fiat rectus, siue alter recto maior, & alter recto minor, modo ipsorum aggregatū faciat duos rectos. & perinde hinc videtur, quod parallelæ non concurrant, quia si cōcurrerent, daretur trigonus, cuius tres anguli esset maiores duobus rectis.

¶

Verū tamen non intendit Aristo. de hoc exemplo, quod ablatio concursus à parallelis sit naturaliter ignota, & hoc medium naturaliter notum: quia verisimile est, quod lineas parallelas nō cōcurrere, sit notius, q̃
F duos angulos factos casu lineæ in illas eē duobus rectis æquales.

Et ideo Themistius exposuit illud, quod ille intēdisset per hanc spēm erroris, prout q̃ cōmōstrat lineas, quas scidit linea aliqua, facere duos angulos intrinsecos utrosque rectos.

Qm̃

BVRANA

æquales duobus rectis. & hoc, quia aut est vterq; rectus, aut alter ipsorum est maior recto, alter vero minor, sed ipsorum complicatio ē duo recti. Et hoc est, quod voluit, cum dixit: atqui est per causam æqualitatis duorum angulorum binis rectis, atqui vult ex hoc, q̃ æquidistantes non coincidunt, quoniam, si coinciderēt, essent tres anguli trianguli maiores duobus rectis.

Atqui hoc exemplo Aristo. non voluit, q̃ æquidistantes non coincidere sit intellectū secundum naturam, quoniam lineas æquidistantes non coincidere videtur esse notius, quā duos angulos factos à linea cadente super ipsas, esse æquales duobus rectis.

Et propter hoc declaravit ipsum Themistius, quod voluit per hanc speciem erroris, quemadmodum ille, qui monstrat, quod qñ super lineas cadit linea, & vterq; duorum angulorum intrinsecorum est rectus, quod lineæ sunt æquidistantes.

Qm̃

MANTINVS

ambaru, siunt æquales duobus rectis, siue sit quilibet eorum rectus, vel alter eorum maior recto, alter vero minor, postq̃ ex cōcursu earū fiunt duo recti. & hoc innuebat cū dixit: sed huius rei causa, est æquitas angulorum existens duobus rectis. ex hoc aut vī, q̃ ipsa æquidistantia sit causa, ne cōcurrant, quia si concurrerent, tūc daretur triangulus, cuius tres anguli essent maiores duobus rectis.

Sed ex hoc exemplo nō videtur velle Aristo. q̃ incōcursus, seu incoidentia ipsarū æquidistantium sit quoddam, ignotum natura, & q̃
^{a. l. notū} hoc mediū sit notū natura: quia videtur, q̃ notius sit, lineas æquidistantes nō concurrere, q̃ q̃ duo anguli, qui ex casu lineæ super ipsas oriuntur, sint æquales duobus rectis.

Et ideo Themistius exposuit, q̃ Aristo, intelligit per hoc, modum illū deceptionis, quem admodū declaravit, q̃ illæ lineæ, sup quas cadit linea, & vterq; angulorum intrinsecorum, in vtraq; earū sit rectus, q̃ illæ lineæ sunt æquidistantes, seu parallelæ,

Quia

ABRAM

Quoniam lineas esse paralel-
las in hoc quæsito non
inest primò lineistalis
cōditio, sed inest pri-
mò lineis, quas, dū in-
cidit aliqua linea, facit
duos angulos, quorum
aggregatū est duob⁹ re-
ctis æquale, siue vterq;
illorū sit rect⁹, siue nō.

Geometra enim con-
sueverunt cōmonstra-
re equidistantiā de his
lineis per medium, de
quo ī suis libris memi-
nerūt. Error vero præ-
dicationis hui⁹ demō-
strationis non accidit
prædicationi mediij ter-
mini, sed cōtingit ipsi
quæsito. prout qui cō-
monstraret equalitatē
angulorum duobus re-
ctis de trigono æquiti-
biarum, cum ille id ex-
p'iet hunc errorē fie-
ri in medio termino.
& iam explicasset etiā
de prædicatione non
prima quæditorum, q̃
sit sicut prædicatione an-
gulorum duobus re-
ctis de trigono æqui-
tibirum.

Et mirum est intelli-
gere, q̃ meminerit de
speciebus erroris laten-
tibus, quæ accidāt huic
prædicationi, & ponat
vnā illarū speciem,
quæ intelligatur præ-
dicatio contraria huic
prædicationi.

Moris

BYRANA

Quoniam hoc quæsi-
tum non est primū
in lineis, quæ sunt cum
hac dispositione, cum
linea cadit sup vtrāq;
ipsarum, & duo anguli
intrinseci cōiuncti sunt
æquales duob⁹ rectis. &
hoc, qm̃ vterq; ipsorū
est rectus, aut nō erit.

Quoniā scientia Geo-
metriae consuevit pro-
cedere ad monstrandā
equidistantiam istarū
linearum per media,
de quibus sit mētio in
libris eorum. Verum
secundum istam expo-
sitionem non accidet
error per prædicatio-
nem termini mediij. at
qui accidet in quæsito,
quēadmodū, si aliquis
monstraret equalitatē
angulorū duob⁹ rectis
de triângulo æquicru-
re, & ipse iā declarauit, q̃
hic error est p̃ termi-
nū mediū. & iā decla-
rauit cōsistē et de prædi-
catione quæditorū nō pri-
morū, q̃ est, quēadmo-
dum prædicatio triū an-
gulorū duob⁹ rectis de
triângulo æquicru-
re.

Multū autē abfuit, vt
mentionem faceret de
speciebus occultis erro-
rū, qui accidūt in hac
prædicatione. & posuit
vnā ipsarū spēm, ī qua
intelligit prædicatio cō-
traria huic prædicationi.

Qm̃

MANTINVS

Quia hoc quæsitū nō A
est primū de ipsis li-
neis ita se hñtib⁹, sed,
est primū ipsis lineis,
in qbus linea cadens su-
per vtrāq; efficit duos
angulos intrinsecos, q̃
cum occurrunt, erunt
æquales duobus rectis,
siue sit vterq; eorum
rectus, siue non.

Geometra enim so-
lent p̃bare equidistan-
tiā harū linearū p me-
dium, quod afferūt in B
suis libris, sed q̃ prædi-
cationi, q̃ probat hoc nō
accidit error. † in prædi-
catione mediij termini:
sed contingit in hui⁹
quæsito, sicut illi, qui
probat æqualitatē an-
gulorū duobus rectis
de triângulo æquicru-
re, & ipse iā probauit
q̃ hic error sit in ter-
mino medio. & iā pro-
bauit et prædicationē
nō primā de ipsis quæ- C
ditis, vt est prædicatio
angulorū equaliū duo-
bus rectis de triângu-
lo æquicru-
re.

Et negat, q̃ ipse velit
narrare illos modos oc-
cultos ab ipso errore,
q̃ contingāt in hac prædi-
catione, & q̃ dimiserit
vnū eorū, nempe illū,
quo intelligitur prædi-
catio contraria huic
prædicationi.

M iij Qm̃

Posteriorum

ABRAM

D Moris enim est illius, qui aliquid scit, & relinquuntur ei errores, qui possent incurrere circa illud, quod illa loca sint latentiora, quod illud, de quo intelligit hanc rem, & hic quidem locus est, quoniam alicui rei est una differentia, quae dividatur in duas differentias, & aliquis demonstrat per alteram illarum duarum differentiarum inesse illi rei. **E** aliquam suarum proprietatum, & non per differentiam essentialem universalem utriusque illis.

Illius enim commonstratio per medium terminum primum fit per differentiam essentialē. Prout fit illi, qui omittit demonstrare hominem esse meditatiū, quia est rationalis, & demonstrat illū esse meditatiū, quia est rationalis disciplinabilis. aut demonstrat animal esse comprehendens, quia tangit, non quia sentit.

BURANA

Quoniam attinet illi, qui scit rem aliquam, ut deinceps caueat ab erroribus, qui accidunt in hac re: quoniam illi loci sunt occultiores, quam res illa, ex qua adduxit hanc dispositionem. Et hic locus est, ut insit rei differentia una, quae dividatur in duas differentias: & monstrat per unam duarum differentiarum proprium inesse ipsi, non per differentiam substantialē eadem utriusque. Et hoc, quoniam monstratio sua est per terminum medium primum, qui est differentia substantialis. quemadmodum qui monstrat, quod homo est opinatiuus, quia est rationalis: & monstrat, quod est opinatiuus, quoniam est doctrinabilis: aut disponat in animal, quod est apprehensivum, quoniam est robustum, non autem quia est sensitivum.

MANTINVS

Quoniam moris illius, qui scit aliquā rem, est, ut caueat ab erroribus, qui possunt accidere in illa re. propterea, quia illi loci sunt occultiores illa re. ex qua intellexit illud significatū. & huiusmodi locus est, cum aliqua res habeat unam differentiam, quae dividatur in duas differentias, & probet per unam illarum duarum differentiarum aliquod proprium ei inesse ei, non per differentiam essentialē, quae sit communis utriusque illarum.

Nam probatio, quae fit de ea re, per terminum medium & primum, est utriusque per differentiam essentialē. ut cum quis dimitteret probare hominem esse contemplativum, quia est rationalis, & probet ipsum esse contemplativum, quia habet rationem disciplinabilem, vel si probaret animal esse apprehensivum, quia est tactivum, non quia est sensitivum.

ANT. INTER. TEX. XIII.

Exemplū
primi & se-
cundi er-
roris.
*Mlti co.
nō habēt
illud, et

Et si triangulum non esset aliud, quam equicrus, secundum quod equicrus videretur utrique inesse. Et proportionale, quod et alternatim, secundum quod numeri, et secundum quod lineae, et secundum quod solida, et secundum quod tempora: quemadmodum et monstrabatur aliquando seorsum, contingens utrique de omnibus unica demonstratione monstrari. sed quia non sunt nominatū quiddam omnia haec unum, numeri, longitudines, tempora, solida, et specie differunt à se invicem,

inuicem, seorsum accipiebatur. nunc autē vniuersaliter monstratur: A
non enim secundum quod linea, aut secundum quod numeri inerant.
sed secundum quod hoc, quod vniuersale supponunt esse.

Contradictio Tomitani.

- 64 Ex erroribus, quos Aristo. hic recenset à nobis in acceptione vniuersalis committi, alterum esse dicit, quando propria passio ostenditur de pluribus differentibus specie, quæ de genere communi illis tenebatur demonstrari. Et affert exemplum tale: Cum quis demonstrat proportionale de lineis, numeris, solidis, ac temporibus, et talem affectionem vniuersaliter fuisse demonstratam credit. non non erat de his speciebus concludenda, sed de communi genere illorum, quod cum nobis ignotum et inominatum sit, demonstratio vniuersalis fieri non potuit. Ex quo loco videtur velle, genus linea, numeri, temporis, et solidi esse ignotum. In Prædicamentis autem in ca. de Quanto, voluit oppositum, ubi ipsum Quantum affirmat esse genus cōtinui et discreti: sub quibus locantur prædicta omnia. Sed vide solutionem Tomitani. B

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

T.c.40 Si autem non esset trigonus nisi æquibiliarum fieret demonstratio de illo, quatenus est æquibiliarum. Et potuisset etiam ostēdi alia cōmonstratione, quod omnes numeri, & lineæ, et corpora, dū sunt pportionales, permutatæ etiā sint proportionales, prout præmissa est cōmonstratio de singulis illorum separatim. Sed ex quo nūeris, et spatīs, et tempori nō est vna res ipsis vniuersalis, et illorū species sunt diuersæ, & vniuscuiusque ipsorū demonstratio ē separatim, ideo

Dixit Aristo. Sed fortasse nō erit triangulus, nisi equicrus: iamque esset demō de ipso ex pte, quæ est equicrus. Iamque fieri posset, vt explicaremus demōstrationē vnica mōstratione, quod oēs numeri, & lineæ, & sensibilia, si sunt proportionalia, cum pmutant, sunt itē proportionalia: quēadmodum pcessit in mōstratione vniuscuiusque ipsorū seorsū. Sed posteaquā non est aliquid vnū cōe numeris, & longitudinib⁹, et tpi, et sunt ipsorū spēs diuersæ, & demō vniuscuiusque ipsorū seorsū: igit

Et si null⁹ alius daretur triangulus, quæ equicrurus, tunc fieret de eo demonstratio quaten⁹ est equicrurus. Et fieri pōt, vt vnica probatiōe probetur, quod oēs numeri & lineæ, ac solida, si fuerint proportionata, si cōmutentur, erunt quoque proportionata, quēadmodum fuit facta probatio de singulo eorū seorsum. sed, cum ipsi numeri, & magnitudines, atque tempus non habeāt vnica rem communem eis, eorūque spēs sint diuersæ, & vnūquodque eorū seorsum demōstret, M iij posset

B

T.c.40

C

Posteriorum

ABRAM

D ideo putauit quispiam commonstrationē tunc fieri vniuersalē, cū nō sit ita. id enim non inest illis inquantū sunt lineæ, & inquantum sunt numeri, sed sic fieret, si res vniuersalis esset per se nota.

BYRANA

igitur existimauit in hoc, quod monstratione est vniuersalis, cū tamē nō sit ita: quoniam non inest illis fm q̄ lineæ & secundum q̄ numeri, sed esset ita, si foret dispositio cōmunis ipsis per se nota.

MARTINVS

posset q̄s existimare huiusmodi probationē esse vltimā, cū tamen non sit. hoc. n. illis nō inest nec quatenus lineæ, nec quatenus numeri. res aut ita se haberet, si illa res, quę est eis vltis, esset p̄ se nota.

Cō. 40 Postq̄ narrauit, q̄ locus, quo putatur nō cō

E monstrasse vltē, cū cōmonstrauerimus illud, sit cōmōstratio de re, cuius nō est nisi vnum indiuiduum, intendit ostēdere, quod demonstratio de talibus indiuiduis non instituat de indiuiduo, sed de natura, quę est in hoc indiuiduo: quę, si huiusmodi indiuidua inuenirentur plura vno, illa natura esset illis vniuersalis, & cōcōqua, prout sunt vniuersalia indiuiduis. & ideo dictum est in vniuersalis definitione, q̄ illud sit, cuius moris, id est naturę, est, quod sit de pluribus, quā de vno: & non dicitur quod sit quod actu p̄dicatur de plurib⁹ vno indiuiduo.

Et dixit: si autem nō esset trigon⁹ nisi equitibiarsū

Posteaq̄ exposuit, q̄ locus, in quo existimamus nos nō monstrasse vltē, & iam monstrauimus ipsum, est, cū monstramus aliquid, cui non est, nisi vnicū indiuiduū: vult monstrare, q̄ demonstratio super exemplo istorū indiuiduorū non constituit sup indiuiduo, sed cōstruitur sup naturā, quę inuenitur in hoc indiuiduo: q̄ si inuenirentur plura vno indiuiduo, esset illa natura vltis ipsis & æqualis in eis eo modo, quo inueniuntur vltia in indiuiduis. & p̄p̄ea dī in definitione vltis, q̄ est illud, cuius via est, vt inueniatur in plurib⁹ vno, hoc est fm nām suā: & non dī in ipsa, quod p̄dicat in actu de plurib⁹ vno indiuiduo.

Cū vero dixit: sed fortasse non erit triangulus nisi æquicrus, iam

Posteaq̄ narrauit, q̄ Cō. 40

locus, quo existimamus nos non p̄basse ipsum vltē, cū tñ probauerimus ipsum sit, vbi probat aliquid de re, de qua nō reperit nisi vnicū indiuiduū. p̄ hoc enim intelligit declarare, q̄ demō, q̄ sit de huiusmodi indiuiduis, nō est de indiuiduo, sed de nā vlti, quę reperit in illo indiuiduo: & de illo ente, si reperiretur plusq̄ vnicū indiuiduū, tūc illa nā amplecteret illa, & esset eis æqualis ea ratione, qua vltia in sunt indiuiduis. & ideo fuit dictū in definitione ipsius vltis, q̄ ipsum est id, de cuius cōsuetudine est iēse indiuiduis pluribus vno. i. ex eius natura non dī de eo q̄ actu p̄dicatur de pluribus vno indiuiduo.

Et ideo inq̄t: & si nullus alius daretur triangulus quā æquicrus, tunc

ABRAM

tibiarum fieret demō de illo quatenus ē equi-
tibiarū. id est, ac si di-
xisset, si de trigonis eq-
tibiarū non inueniret
nisi vnus, si solū posset
de eo ferri demō, q̄ il-
lius anguli, qui sunt ad
basim eēt equales, aut
ad alia de eius pprieta-
tibus huic cōsimilis, &
q̄ institueret de illo de-
mō, quatenus est equi-
tibiarū, sic res se habet
de rebus, quarū nō est
nisi vnum indiuiduū,
nihil prohibet demō
nē de illis institui, qua-
tenus sit hæc res.

Exēpli gratia, quia in-
stituit demō de Sole
q̄ sit tota pars terre. p-
nt de hoīe constat de-
mō q̄ sit rōnalis, & si
nō esset ip̄sus nisi vnū
indiuiduum. et ideo
qui vnū indiuiduū tū
alteri⁹ speciei senserit,
potuit instituire de-
mōnē de illa, p̄t cō-
tingit mihi, q̄ ego vide-
rim vnum de his, quæ
sūt apud illos de regio-
ne Aphrica. Postq̄ au-
tē cōmōstrauit, q̄ de
mō, quæ sit de rebus,
quarū est vnum indi-
uiduū, sit demonstra-
tio vniuersalis, & q̄ ta-
lis sit, in qua cadit er-
ror, incepit ferre cau-
sam, qua impossibile
est

BVRANA

iam esset demō de ip-
so ex parte, qua ē equi-
crus. sensus est, quē ad-
modū, si ex triangulis
equicruribus nō inue-
niret nisi triāgul⁹ vn⁹
tū, fieri posset, vt ad-
duceret demō sup ip-
so, q̄ anguli sui, qui sūt
sup basim, sunt equales,
aut aliquid sise ex pro-
prijs ip̄sius, & esset con-
stituta demō sup ipso
ex pte eq̄cruris. cōsist
se habet res in ijs, in q-
b⁹ nō inuenit nisi vnū
indiuiduū. nihil. n. p-
hibet, quin cōstituatur
demonstratio super ip-
sis, q̄ ipsum est hoc.

Vt in exēplo, de Sole
cōstituere demō, q̄ ē
tanta & tāta pars terre:
quemadmodū si cōsti-
tueret et de hoīe, q̄ sit
rōnalis: & fortasse d ip-
so nō inueniret nisi in-
diuiduū vnū. & p̄p̄ea
qui sensit vnū indiui-
duū ex sp̄e tū cōstitue-
re pōt demōnē super
ip̄so: quē admodū acci-
dit ei, in qua ego sensi
vnū indiuiduū: & hoc
apud Idumeos in locis
Idumæ. Et, postea q̄ de-
clatauit, q̄ demō, quæ
est sup rebus, in quibus
est vnicū indiuiduū, ē
demō v̄sis, & q̄ hoc ē
exemplū, in quo cadit
error, cepit narrare
causam, ex cuius parte
fieri

MANTINVS

tūc fieret de eo demō, A
quatenus est equicrus.
hoc est, quē admodum
si nō reperiret ex ip̄sis
triāgulis equicrurib⁹,
nisi vnus triāgulus so-
lū, posset fieri demō
de eo, q̄ ei⁹ anguli, qui
sunt in basib⁹, sunt eq̄-
les vel aliquid aliud id
genus. & q̄ hoc sit vnū
ex pprijs eius, & q̄ fiat
de eo demō, quatenus
est equicrus, ita quoq;
sit in rebus, de quibus nō
reperit nisi vnū indiui-
duū: n̄cpe vt nihil pro-
hibeat, quin fiat de eis
demonstratio, quatenus
est illa res.

Exēpli gratia sit de-
mō de Sole, q̄ se habet
ad terram in tali pro-
portionē. vt sit demō
de homine, q̄ sit rōna-
lis, licet nō reperiret ni-
si vnus homo. Et ideo
q̄ p̄ceperit vnū indiu-
duū tū alicui⁹ speciei
poterit facere de ip̄so
demonstrationem. vt
contigit t̄ ei. dum per-
cepi ex ip̄sis vnum in-
diuiduum, apud pro-
uinciam Idumæcorum
in locis meridionali-
bus. Et, postq̄ proba-
uit, q̄ illa demō, quæ
sit de rebus habenti-
bus vnū indiuiduū, sit
demō v̄sis, et dedit ex-
emplū, in quo cōtingit
errare, nūc narrat eam,
ob

* a. l. sunt

* a. l. vel
mihi.

* a. l. p̄p̄ea
rum.

Posteriorum

ABRAM

D est penitus demſo de rebus diuerſis, q̄ ſunt res, de quibus putat q̄ demſo ſit vñs. prout ē demſo æqualitatis de magnitudinibus & numeris & moribus & temporibus, & ſimiliter ſit de proportionalitate.

Et deinde dixit: et potuiſſet et oſtēdi alia cōmonſtratiōe, q̄ oēs numeri, & lineę, & corpora, dū ſunt proportionales, permutatiōe etiā ſunt proportionales, prout p̄miſſa eſt cōmonſtratio de ſingulis illorū ſeparatim. id eſt, iā poſſibile eſt cōmonſtrare proportionalem & p̄mutationē & cetera q̄ſita his conſimilia de oībus rebus, de quibus cōmonſtrata eſſent particulari demonſtratione ſm modū vñem, hoc eſt primō & p̄ſe, prout poſſibile eſt cōmonſtrare talia q̄ſita ſeparatim de ſingulis illorū, dū attributa fuerint hęc q̄ſita. i. dū vnica fuerint naturę eis attributę, & inuenta fuerint his natura vnica communis, p̄ qua inſtitueretur de illis demonſtratio, quatenus illa ſunt talis naturę.

Deinde dixit: ſed ex quo numeris & ſpatiis &

BVRANA

fieri nō pōt, vt ſit monſtratio vñs ſup reb⁹ diuerſis: & hęc ſunt res, de quibus exiſtimat, q̄ mōſtratio ſup iſtis ē vñs. quęadmodū monſtratio æq̄litas de magnitudinibus, & numeris, et motibus, & temporibus: & cōſiſt p̄portionalitatis.

Et dixit: iamq̄, fieri poſſet, vt mōſtrarem⁹ vnica mōſtratione, q̄ oēs lineę, numeri, & ſenſibilia, cū ſunt proportionales, ſi permutant, ſunt itē proportionales: quęadmodū p̄ceſſit in monſtratione vniū cuiuſq̄ eorū ſeorſum. ſenſus eſt, iā vero fieri p̄t, vt mōſtreſ p̄portionalitas & permutatio & reliqua, de exēplo iſtorū q̄ſitorū, de oībus rebus, de qb⁹ facta ē mōſtratio particularis p̄ viā vñs, hoc eſt primō & p̄ſe. quęadmodum fieri pōt, vt mōſtreſ exēplū iſtorū q̄ſitorū de vnoquoq̄ eorū ſeorſum, cū proportionant hęc q̄ſita, hoc eſt, cū proportionant ex natura p̄portionata ſup iſtis: & inuenitur in iſtis nā vnica cōmunicās, conſtituit ſuper iſtis demſo, ſm q̄ ſunt natura talis.

Deinde dixit: ſed poſtea q̄ nō eſt aliqd vñū cōe

MANTINVS

ob quā poſſit fieri probatio vñs de rebus diuerſis, de quibus exiſtimatur, q̄ fiat probatio vñs. vt cū probat æqualitas de magnitudinibus & numeris, ac motibus, & temporibus. ſiſt q̄, & ipla p̄portionalitas.

Et itō dicit: & fieri p̄t vt vnica p̄batione p̄bet, q̄ oēs numeri, & lineę, ac ſolida, ſi fuerint p̄portionata, ſi cōmutentur, erunt quoq̄, p̄portionata. quęadmodū fuit facta probatio de ſingulo eorū ſeorſum. hoc eſt, pōt vtiq̄, p̄bati proportionalitas, atq̄, cōmutatio, & reliqua alia de gñe huiuscemodi q̄ſitorū, de quibuslibet q̄ſitis rerū, de quibus iā facta fuerit particularis p̄batio vñs p̄batio, hoc eſt, p̄ria et p̄ſe. quęadmodū pōt fieri probatio huiuscemodi quęſitorū de ſingulo eorum ſeorſum, cū huiuscemodi quęſita fuerint p̄portionata, hoc eſt, cū habuerit qd ſibi propriū a natura eis p̄portionata conceſſū, & habuerint ipſa nām vnā cōmunē, de quibus fiat demſo. quatenus habent huiuscemodi naturam.

D. d. ſed, cū ipſi numeri, & magnitudines, atque

ABRAM

& tēpori nō est vna res eis vñs, et illorū species sunt diuersæ, & vniuscuiusq; ipsorū demō est separatim, ideo putauit quispiā commōstrationē tūc fieri vniuersalē, cū nō sit ita. id est, qñ his differētibus naturis non est vna natura vñs cōmunis illis, sed sunt diuersæ, & talium q̄sitorū singulæ demōnes sunt singulorū separatim, putat q̄ demō de vnoquoque ipsorum sit vñs, cū non sit ita: qm̄ nec proportionalitas, neque æqualitas sunt prædicatæ de lineis, in quantum sunt lineæ, neque de numeris, in quantum sunt numeri, neq; de temporibus, in quantum tempora sunt.

Sed circa tales propositiones sunt q̄ones latiores, de quibus infra meminerimus. Et dū dixit: sed sic fieret, si res vniuersalis esset per se nota: intendit q̄ esset ens, non q̄ esset ibi res vniuersalis.

BVRANA

cōe numeris, & longitudinibus & tēpori, qđ comprehendat ipsa: & sunt species ipsorū diuersæ, & demō vniuscuiusq; ipsorū seorsū: igit̄ existimauit tunc in hoc, q̄ monstratio vñs non est ita. sensus est, cū non est his naturis diuersis natura vna vñs cōmunicās, & sint diuersæ, & demōnes exemplares istorū que sitorum de vnoquoq;, existimauit, q̄ mōstratio de vnoquoq; eorū est vñs, & non est ita: quoniā proportionalitas & æqualitas non prædicantur de lineis s̄m q̄ sunt lineæ, neque de numero secundum q̄ est numerus, neque de temporibus secundum quod tempora.

Et exemplū istarum propositionū sunt petitiones latæ, de quibus faciet mētionem post hoc, & vult cū dixit: at qui esset ita, si feret dispositio vñs ipsis nota, hoc est inexistens, non s̄m nomen rei.

MANTINVS

que tēpus, nō habeant A vnicā rē cōmunē eis, eorūq; species sint diuersæ, & vnūquodq; eorū seorsum demonstrat, posset quis existimare huiusmodi probationē esse vniuersalē, cū tñ nō sit. hoc est, cū huiusmodi diuersæ naturæ non habeant vnicā nām vniuersalē cōmunē, sintq; inter se diuersæ. & si huiusmodi q̄sita demonstrant seorsū qđlibet eorū, existimabitq; probatio, q̄ sit de singulo eorū, sit vñs, cū tñ nō ita sit: p̄p̄ea quia nec proportionalitas, neq; æqualitas prædicant de lineis, quatenus sunt lineæ, neq; de numeris vt numeri, neq; de tēporib⁹ quatenus sunt tēpora.

In hmoi at̄ p̄positionibus insurgūt amplæ q̄stioēs, quas post narrabimus. Deinde cū dicit: res aut̄ ita se haberet, si illa res, que est eis vñs, esset p̄ se nota. hoc est, si reperiret, non q̄ detur aliquid eis vñe.

T. 13. ps

Propter hoc neque si aliquis monstrauerit singulū triangulum demonstratione, aut vna, aut altera, quod duos rectos habet vnūquodq; æquilatērū seorsum, & gradatum, et æquicrus: nondum nouit triangulū, quod duobus rectis, nisi sophistico modo, neq; vniuersaliter triangulū, neq; si nullum est præter hac triangulum alterum. non enim secundum

Posteriorum

*cūdu quod triangulū nouit, neq, oē triangulū, nisi secundū numerum,
D secundum speciem autem non omne: et si nullum est, quod non nouit:*

ABRAM

T.c.41. Neq, ē qm cōmon-
stratur vnūquēq, tri-
gonum separatim,
hoc ē equilaterū, &
æquitibiarū, & scale-
nū esse fm tres eius
angulos æqles duo-
bus rectis, iā demō-
stratur vlc: qm non
scit significatum tri-
goni, cuius ē hęc na-
tura, nisi illud sciat
modo sophistico: &
hoc mō nō demon-
straret hāc dispōnē
esse cuiusq, trigoni,
& q non deēt trigo-
n⁹, qui excludat ab
hac dispōne. nos. n.
nesciremus hāc esse
trigoni, quaten⁹ tri-
gonus est, neq, ē q
non relinquat vllus
F trigon⁹, quin sit hu-
ius conditionis, sed
sciretur inquisitio-
ne: verūtamen non
sciretur hanc esse tri-
goni vt trigon⁹ est:
vel q non relinqua-
tur vllus trigonus, q
non sit huius con-
ditionis.

Cō.41. Postq posttenderat, q
pria p̄dicatio sit p̄dica-
tio p̄pria, q̄p̄dicat d re
in

BYRANA

Dixit Arist. Neq,
consist ēt, si mōstra-
ret aliquis de vno-
quoq, triagulorū se-
orsum, hoc est equi-
latero, et eq̄crure, &
gradato, q hnt tres
angulos q̄les duo-
bus rectis, esset mon-
stratio v̄lis: qm non
scit, q hāc sit dispō
trianguli, nisi forte
sciuerit ipsum p mo-
dū sophisticū. et fm
modū hūc, nō mō-
strabit, q hāc dispō
iēst oī triagulo, q q
nō est triangulus ali-
quis, qui exeat cum
hac dispositiōe. qm
non scimus, q hoc
iēst triagulo fm q
triagulus, q q cōsist
ēt nō remanet trian-
gulus aliquis, qn sit
ēt hāc dispō. atq sci-
mus p viā inq̄sitio-
nis, et fortasse, q hoc
iēst triagulo fm q
triangulus: aut non
remanebit triangu-
lus aliquis, qui sit cū
hac dispositione: igi-
tur non sciet.

Posteaq supra decla-
rauit, q p̄dicatio pri-
ma est p̄ p̄dicatum.
appro-

MANTINVS

Neq, ēt si probaret T.c.41
de quouis triagulo-
rū seorsum, hoc est
de æquilatero, & equi-
crure, & inæquilate-
ro, q angulos æqua-
les duobus rectis ha-
beat, p̄baret id v̄r.
qm ipse nō cognō-
scit triagulū ipsum
ita se habere, nisi for-
te sophistico mō il-
lud sciat. Et hac rō-
ne nō probabitur id
inesse cuilibet trian-
gulo. & q nullus de-
tur triagulus, qui sit
expers huius rei. q
aūt hoc iēst triagu-
lo, quatenus est tria-
gulus, et q null⁹ re-
linquat triangulus,
qui nō ita se habeat,
hoc quidem nō scit,
nisi per viam inq̄-
sitionis, non tamen
sciet quatenus trian-
gulus est, vel q nul-
lus relinquatur tria-
gulus, qui huius di-
sp̄sitionis non sit.

Posteaq ostenderat Cō.41.
primō, q prima p̄dica-
tio sit, vbi ipsum p̄dica-
tū

ABRAM

in eo qđ quid ē res, nō per aliam naturā huic rei inexistentem, & cō monstrauit modū erroris, qui circa hoc cō tingit, redijt ad declarādum expositionem defectus subintrātis de monstrationeni, quæ sit de re, quæ non sit de omni.

Et dixit: neq; ēt qñ cōmonstrat, vsq; ibi, iā demōstratur vñ. id est, sicut dū quispiam demōstrat, q numeri proportionales, dū per mutant, fiant pportio nales, nō demōstrat ip sum vñ. sñ ēt si quis piā demōstraret de sin gulis speciebus trigoni separati, hoc ē de eq latero, & eq tibiar, et scaleno illi⁹ angulos eē duobus rectis equales, non demōstraret hoc vñ demōstratione, id est primò & per se.

Et postq̄ enuntiauit, q demōstrās hāc dispō nē de vna specie horū trigonorū separati, nō demōstret ipsā mō vñis demōstratiōis, tulit hu ius idiciū, & dixit: qñ non scit significatū tri goni, cuius est hęc na tura, nisi illud sciat mō sophistico. id est, q hęc demō nō fiat fm mo dū demōstratiōis vñis, q no tificat aliqd inesse ali cui

BVRANA

appropriatū, qđ pre di catur de re p viā quid est hęc res, non per viā nature, quæ inuenitur in hac re, & declarauit modū erroris, qui in uenitur in hoc, redijt ad declarandum defe ctum, qui ponitur in monstratione, q est in re nō fm viā de omni.

Et dixit: neq; consi mlt ēt si mōstraret ali quis: vsq; ad id, qđ di cit, esset monstratione vñis. sensus est, & quē admodū, si mōstraret aliquis, q numeri pro portionales, cū pmutā tur, sunt pportiones, nō mōstrabit vñ. & cō sñ ēt, si qs mōstraret de vnaqua; spē triāgu lorū seorsū, hoc ē eq la tero, & eq crurē, & gra dato, q hēt angulos eq les duob⁹ rectis, nō mō strauit hoc mōstratiōe vñ, hoc est priò & p se.

Et postea enuntia uit, q declarans hanc dispōnē de vnaqua; spē triāguli seorsū, nō dclarat hoc fm viā mō stratiōis vñis, adduxit signū sup hoc, et dixit: qñ ipse nesciuit, q hęc est dispō triāguli: nisi fortasse sciat ipsum fm modū sophisticū. sēsus ē, atqñ erit hęc mōstra tio fm viā mōstratiōis vñis, p quā scit ali quid

MANTINVS

tū est propriū, qđ pre dicat de re in eo qđ qđ est illa res, non rōne al terius nature inheren tis illi rei, declarauerit atq; modū, quo cōtingit errare circa hoc, nunc reuertit ad pbadū de fectū, q cōtingit fieri in pbatōe facta de aliq re, q nō sit de oī. et iō d, Neq; ēt si pbaret vsq; vbi d. iā probauit vñ et c. hoc ē, et quē admo dū, si quis pbaret, q numeri pportiones, cū cōmutant, seorsū p portiones, erunt vñ; proportionales, nō p baret vñ: sic quoq; si qs pbaret de quolibet genere triāgulorū se orsum, videlicet & de equilatero, & equicru re, & ineq latero, q ha beat angulos æquales duobus rectis, nō pba ret id vñ. hoc est, pri mō & per se.

Et postq̄ narrauit, q qui hoc pbarit de sin gulo genere triāgulo rū seorsum, id qđ nō pbat vñ, nūc affert hu ius rei indiciū & d. qñ ipse nō cognoscit ipsū triangulū ita se habe re nisi forte mō sophi stico illud sciat. hoc ē, hęc probatio non est vniuersalis, qua cogno scit aliquid inesse ali cui

Posteriorum

ABRAM

D cui, cuius naturæ & essentię est hoc inesse ei.

Qm̄ qui notificat propriē angulos trigoni æquitibiarū esse duob⁹ rectis æquales, & scit et q̄ scaleni anguli sint duobus rectis æquales, ac et scit, q̄ equilaterus sit hm̄i, nescit per se hoc attributū, s. eē angulos duobus rectis æq̄ les fm naturā, & p̄io inesse trigono, qm̄ apd̄ illū non ostēdit hm̄i demonstratio de trigono inquantū trigonus est: scit enim hanc dispositionem de trigono, quia eā scit de trigoni speciebus, de ipso vero trigono scit illam per accidens.

Et id intēdebat, dum dixit: nisi illud sciat modo sophistico. et innuit q̄ id, qđ est per accidens, abijciatur a dem̄onib⁹. ergo qui nō scit aliquid de oī non scit illud demōstratione. Cum autem meminisset de hoc defectu scientię, quę acquiritur demonstratione de omni, tulit etiam in medium alium modū defectus illi cōtingētis.

Et dixit: et hoc mō non demonstraret hāc dispositionem esse cuiusq; trigoni, & q̄ non

detur

BVRANA

qd̄ Iesse alicui, de cuius natura & substantia est, q̄ hoc insit illi.

Qm̄ qui seorsū scit, q̄ anguli triāguli æquitibiaris sūt æquales duobus rectis, & scit et cōfili, q̄ anguli gradati sunt æquales rectis, & scit itidē, q̄ equilater⁹ est cū hac dispōne, nō scit per se, q̄ hęc dispō, hoc ē, esse æquales duobus rectis, inest triāgulo fm naturā et primō: qm̄ nō fecit dem̄onē de triāgulo fm q̄ triāgulus: & hoc, vt sciat hāc dispositionem inesse triāgulo, quia scit inesse speciebus triāguli, sed scit ipsam de triāgulo per accidēs.

Et hoc est qđ voluit, cū dixit: nisi sciat ipsam fm modū sophistici. sed assignauit, q̄ illud, qđ est p̄ accidēs, ē longinquū a dem̄onibus. igit̄ qui nō scit rē fm oī, nō scit ipsam p̄ dem̄onem. Et posteaq̄ narrauit modū istū defectus scię, q̄ attingit mōstrationē, q̄ est de oī, cōpit narrare modū alium cōsimiliter etiā defectus, qui attingit ipsam.

Et dixit: & fm modū istū nō monstratur, q̄ hęc dispō inest oī triāgulo, q̄q; nō est triāgulus

gulus

MANTINVS

cui rei, cui per naturā & per se inest ei illud.

Qm̄ si quis norit propriē, q̄ anguli triāguli æquitibiaris sunt æquales duobus rectis, sciatq; angulos ineq̄lateri, eē æquales duobus rectis, sciat rursus ipsū eq̄laterū quoq; ita se habere, nō sciet utiq; p̄ se, q̄ is affectus, s. habere angulos æquales duob⁹ rectis, insit nā, & primō ipsi triāgulo. qm̄ huiusmodi dem̄o nō sit apud eū de ipso triāgulo, quatenus est triāgulus, sed ipse cognoscit id de triāgulo, q̄a cognoscit illud de speciebus triāguli, sed id cognoscit d̄ triāgulo p̄ accidēs.

Et hoc innuit cū d. ni si forte mō sophistico illud sciat. & sic innuit, q̄ id, qđ est p̄ accidēs, est p̄hibitū in ipsis dem̄onibus. Ergo q̄ nō cognoscit rē p̄ modū de oī, nō cognoscit eā p̄ dem̄onē. Et, postq̄ narrauit huiusmodi defectū, qui accidit in ipsa sciā, qua probatur aliquid p̄ ipsum dici de oī, nunc affert aliū modū ipsius defectus, qui in ea accidit.

Et d. et hac rōne non probabit̄ id inesse cui-libet triāgulo, & q̄ nullus det̄ triāgulus, q̄ sit

expers.

ABRAM

detur trigonus, qui excludatur ab hac dispōne, vsq; ibi, quin sit huius conditionis: id est qd vtens hoc modo demōstrōnis sicut per hanc demōstrōnē, s. quæ sit de singulis trigonis, non scit hanc dispōnē inesse ipsi trigono, nisi per accidens, sic etiā nescit hanc ipsam dispōnem inesse cuiq; trigono, et qd nō relinquatur vllus trigonus, quin eius anguli sint duobus rectis æquales: ille. n. nescit hanc dispōnem inesse trigono vt trigonus ē, qua scia adipisceretur oēm trigonum per se esse huius conditionis, sed esset apud illū scia huius dispositionis, si fieret inductione, quæ non facit adipisci per se prædicatum naturale essentiale primum.

Et hoc intendebat dū dixit: sed sciret inquisitione. ac si dixisset, qd qui sciret angulos trigoni æquibiarū esse duobus rectis æquales, & similiter esse scaleni & æquilateri, nō sciret hanc dispositionē inesse cuiq; trigono. qui enim scit hanc dispositionem hoc modo sciret

BVRANA

gulus aliquis exiēs ab hac dispōne, vsq; ad id qd dixit: qd hæc ē dispō ipsius. sensus est, qd faciens mōstrationē per hūc modū, quēadmodū ipse non sciuit per mōstrationē, hoc est mōstrationē, quæ ē de vnoquoq; triangulo, qd hæc dispō inest triagulo, nisi p accidēs, ita nō sciuit, qd hæc dispō inest oī triagulo: qd; non remanet triagulus aliq; q non habeat angulos æquales duobus rectis: qm ipse nō sciuit, qd hæc dispō inest triagulo i eo, qd triagulus: qd ē scia, p quā assequimur, qd oīs triagulus p se est cū hac dispōne. atq; habuisset sciam de hac dispōne, si fuisset p viā inquisitionis, absq; eo, qd possideret ipsam per se de prædicato naturali, substantiali, primo. & hoc ē qd voluit

Cū dixit: atqui sciuit per viā inquisitionis ac si dixisset, atqui diximus, qui scit, qd triagulus æquicrus hēt tres angulos æquales duobus rectis, qd; gradatus, & qd æquilaterus consistit, ipse non sciuit, qd hæc dispō inest oī triagulo: qm qui scit hæc dispōnē fm hunc modū

MANTINVS

expers huius rei. vsque ad dū d. qd nō ita se habeat, hoc ē, qui vtit hoc modo demōstrandi, quēadmodū ex hmoi demōstrōne, s. qd sit de t fin. ^{2. l. que} ^{libet.} gulo triangulo, non cognoscit id inesse ipsi triangulo, nisi p accidēs, ita quoq; nō cognoscet id inesse cui libet triagulo, & qd nullus relinquit triagulus, qui nō habeat angulos quos duobus rectis, quia ipse ignorat id inesse ipsi triagulo, quatenus est triagulus, quæ est ipsa scientia, qua habetur, qd omnis triagulus per se ita se habeat, sed obtinebit scientiā de ea re, si fuerit per viā inquisitionis, seu inductionis, quæ non præstat p se ipsi prædicato id, qd est naturale & per se, velementiale primum. C

Et hoc itelligebat cū d. sciet autem p viā inquisitionis. ac si dixerit, cū autē dicimus, qd qui scit triagulum æquicrurū, habere angulos æquales duobus rectis, similisq; & inequilaterū, atq; æquilaterū, qd nō p se scit hoc inesse cui libet triagulo. qd qui cognoscit hoc de ipsis triagulis hoc modo

Posteriorum

ABRAM

De trigonis, scit illā de omni trigono inducere, & per scientiā hinc illi prouenientem de hac per oēs trigonos, dum hoc inquisiuerit de omnibus illis verū erit apud illum ex summa demonstrationum & inductiōis omnem trigonum esse huius conditionis, ex demonstratiōe autem non adipiscitur hoc nisi per accidens, sed non adipiscitur vte naturale.

65 Inductio. n. non facit
acquirere prædicationem per se, nisi per accidens, prout in Libro Priorum ostendimus. ^{1. Priorū cap. 29.} Et iō fit qd dixit, nos enim nesciremus hanc esse trigoni, quia trigonus est, neq; et q non relinquatur vllus trigonus, quin sit huius conditionis. hic autem defectus sciētię, de quo meminit de illius prædicato, quod prædicatur de genere subiecti, idem sequitur de prædicato, quod non prædicatur de subiecti genere, sed est vniuersalius subiecto.

Qui. n. scit prædicatū de hoc subiecto, nō scit illud de natura, cui hoc prædicatum inest primo

BVRANA

dū scię, scit vtiq; ipsam de omni triangulo, eo q inquisitio facta est p sciām prouenientē ipsi ex hoc in oībus triāgulis. & monstratio inqsi tiōis istius verificatur oīno de cōprehendēte demōnes & inqsi tiōnem, q omni triangulus est cum hac dispositione: & non prouenit hoc ex demonstratiōe nisi per accidēs: sed non prouenit ipsi vniuersale naturale.

Qm inquisitio non possidet prædicationē essentialē nisi p accēs, fm q mōstrauimus in Libro Sylfi. & ppea cū dixit: atq q hæc inest triāgulo in eo, q triāgulus, q q; non remanet triangulus, qui nō sit cū hac dispōne, non sciuit ipsum: in hoc ē defectus in sciā, de qua fecit mentionē in p̄dicato, qd prædicatur de genere subiecti, ipsum per se affirmatur de p̄dicato, quod non prædicatur de genere subiecti, nisi qā ipsum est vniuersalius subiecto.

Et hoc, qm qui scit p̄dicatū inesse huic subiecto, nō scit ipsum de nā, cui inest hoc subiectum

MANTINVS

de cognitiōis, illud q, dē cognoscit de quolibet triangulo, si inquirat illā sciām, quā obtinuit de hmōi re. in t omnib; triangulis. ^{a. l. singulis.} & cū inquisierit hoc de omnibus ipsis, tunc ex summa ipsarum demōnum, atq; ex ipsa requisitione, seu inductiōe, verificabit, q oīs triāgulus ita se habet: et hoc nō habebit ex ipsa demōne, nisi per accidēs, sed non obtinebit illud, ratione ipsius naturæ vniuersalis.

Quia ipsa inductio, seu inquisitio nō præstat ipsum esse essentialē, seu p se, nisi p accidens, vt in Lib. Priorū probatū fuit: & iō dixit, q aut hoc inest triāgulo, quatenus est triāgulus, & q nullus relinquatur triangulus, q non ita se habeat, hoc quidē nō sciet. Iste aut defectus, qui cōtingit in ipsa sciā, quē dixit fieri in ipso p̄dicato, qd p̄dicat de genere subiecti, idē vtiq; defectus cōtinget in ipso p̄dicato, qd non p̄dicat de genere subiecti, p̄terq qd ē vniuersalius subiecto.

Nā qui nouit p̄dicatum huius subiecti, nō nouit illud pp naturā, ob quā inest ei illud p̄dicatum

ABRAM

mò per se, sed hoc scit per accidens. Et ideo non meretur ingredi prædicata demonstratiua id, quod est vniuersali⁹ subiecto, siue hoc prædicatum prædicetur de huius subiecti genere, siue non prædicetur de illo, hoc est vniuersali prædicatione. hoc autem ita fit, quia quod est per accidens repugnat illi, quod est per se demonstrationes. n. sūt de prædicatione per se, & orationes sophisticæ sūt de accidentali prædicatione.

Sicq; oportet, quod demonstrationi non admisceatur penitus aliquid de eo, quod est per accidens, neq; proximum, neq; remotum. Hoc autem sic existet, quo nā pacto ait Alpharabius in suo libro quædam prædicata demonstratiua esse propria, & quædam propria non propria, & quædam neq; propria, neq; propria? vti nā cognoscere in suo libro modum Arist. quo adijcit conditiones prædicationi vti in demonstrationibus: hoc est, quod sit quæ continet tres illas conditiones præmissas. hic n. datur locus speculandi & amplæ perscrutatiōis. hæc n. conditio, quā Arist. adiecit, videlicet prædicatione esse de omni, nisi sit

BVRANA

etiam primò & per se, nisi sciat hoc per accidens: & propterea non oportet, ut ponatur in prædicatis, quod est vniuersali⁹ subiectu: & æquū est, hoc prædicatū prædicari de genere istius subiecti, aut non prædicari, hoc est prædicatione vniuersali: atq; est hoc ita, quā quod est per accidens opponitur ei, quod est per se: quā demonstrationes sunt vtiq; ex prædicatis per se, orationes vero sophisticæ sunt ex prædicatis accidentalibus.

Igitur oportet, ut demonstratio non commisceatur res ex eo, quod est per accidens omnino, neq; propinqua, neq; longinqua. Quod si ita est, quō dixit Abunazar in libro suo, quod ex prædicatis demonstratiuis aliqui sunt appropriata, & aliqua sunt propria non appropriata, & aliqua sunt propria & appropriata, & aliqui sunt neq; propria, neq; appropriata. quō enim tradet et cognoscet in libro suo secundum viam Arist. conditiones prædicationis vti in demonstrationibus, hoc est, quod comprehendit conditiones tres præcedentes? in hoc. n. loco est speculatio & inquisitio lata. & hoc, quā hæc conditio, quā tradidit Arist. hoc est, ut sit prædicatio de omni,

MANTINVS

dicatum primò, per se, A sed id nouit per accidens: & ideo non debet ingredi prædicata demonstrationū quicquid est vniuersalius ipso subiecto, siue illud prædicatū prædicetur de genere illius subiecti, siue non prædicetur, prædicatione videlicet vniuersali. & hoc ideo fit, quia id, quod est per accidens, opponitur ei, quod est per se. Demonstrationes autem sūt ex prædicatione per se. sed rationes sophisticæ sūt ex prædicatione per accidens.

Oportet igitur, ut in ipsa demonstratione nihil, quod sit per accidens, admisceatur omnino, tū propinquum tum remotum. Admiratione igitur dignū est, cur Alpharabius⁹ dixerit in libro suo, quod prædicatōrū demonstratiuorū aliqua sunt propria, aliqua vero propria non propria, aliqua alia neq; propria, neq; propria. vti nā ergo discere ex libro suo methodos Arist. dū supponit, quod in demonstrationibus debet fieri prædicatio vti, quæ, scilicet amplectitur illas tres conditiones prædictas. nā hoc magna indiget consideratione, propterea, quia hæc conditio, quā Arist. supponit, nempe, quod prædicatio sit de omni, non est cō

* a. l. accidental.

Disceptatio contra Abunazarē Alpharabium de prædicatis demonstratione ingredientibus.

C

Logica N. munis

Posteriorum

ABRAHAM

fit vltis cunctis demōnibus, sed sit demonstrationum, quæ sunt summæ perfectionis, defuisset explicare prædicationem oībus demōnibus communē.

Si autē cōdō illa sit vltis oīb⁹ demōnū speciebus, iā peccauit Alpharabius, dū explicauit qdā demōnū prædicata esse propria, & qdā nō propria, & qdā prima, & aliqua non prima.

Si autē hæc conditio, quā Arist. adiecit, sit propria, qd meli⁹ ē, nō cōdō necessaria, expediret Alpharabio adijcere hæc rē, id ē, qd dixisset, qd cōdōnes, qd tributæ sūt demōnū prædicationi, qdā sūt cōdōnes necessariæ, qd nō desūt penitus vlli demōni, & aliquæ sūt cōditiones, qb⁹ demō sit melior, & numeraret inter cōdōnes, qbus demō sit melior, prædictio vltis, & quā Arist. meminit. & inter cōditiones necessarias, id est, sine quibus non fieret demō, numerarent cōditiones præmissæ, exceptis cōdōnibus, quas amplectitur vltis prædictio: hoc est, qd prædicatum in sit toti subiecto & omni tēpore, & qd sit per se non primò.

Si

BURANA

oī, si nō esset vltis oīb⁹ demōnibus, sed eēt tūmodo ī demōnibus perfectissimis, deficeret vtiq; ī eo, qd declarauit prædicationē cōicantem oībus demōstrationib⁹.

Qd si cōdō ipsius est vltis oīb⁹ spēs demōnis, igit errauit Abunazar, cū declarauit, qd prædicatorū demōstrationū alia sunt appropriata, & alia sūt nō appropriata, et aliq ex ipsis sūt priā, & aliq nō priā.

Quod si ē hæc cōdō, quā tradidit Arist. per modū, vt sit bōa, & nō cōdō necessaria, oportuisset Abunazarē addere hæc dispōnē, hoc ē, qd cōditionū, qd tradunt ī prædicatis demōnibus, aliquæ sūt, qd sūt cōdōnes necessariæ, à qb⁹ nō effugit demō oīno: & aliq sūt cōditiones, p quas ē demō melior. & cōditiones qdē, p quas ē demō melior, sūt, cū prædictio ē vltis, de qua mentionē fecit Arist. & numerauit inter cōditiones necessarias, hoc est, sine qb⁹ demō esse nō pōt, cōdōnes priās tū ex cōdōnibus, p quarū aggregationē ē prædictio vltis: hoc est, vt sit prædicatū de oī subiecto, & in oī tpe & sit p se, nō primò.

Quod

MANTINVS

inueniunt cunctis demōnibus. Et si sit de ipsis demōnibus maxime perfectis, tūc deficiet in hoc, qd non declarat prædicationē, qd est cōmunis cunctis demōnibus.

Et si illa cōdō amplectatur oīa genera demōnū, tūc Alpharabi⁹ peccauit, dū dicit, qd prædicatorū demōnū, aliqua sunt propria, aliq nō propria, aliqua vero prima, & aliqua nō priā.

At si illa conditio ab Aristotele, sit ad melius & non necessaria, tūc erit coactus Alpharabius addere hoc, scilicet dicere, qd illæ cōditiones, quas Arist. tradidit, p ipsis demōnibus, aliquæ sunt necessariæ, si ne quibus nulla pōt fieri demō oīno, aliq aliæ sunt conditiones, quib⁹ demō melior erit. & cōnumerare inter illas cōditiones, qbus demō sit melior, ipsā prædicationē vltimā, quā narravit Arist. & cōnumerare inter illas cōditiones necessarias, videlicet, qd nō pōt fieri demō nisi illis primis cōdōnibus, pter illas cōditiones, quas amplectitur prædictio vltis, ne pōt vt prædicatū sit de oī subiecto, & in oī tpe. & qd sit p se, & non primò.

Ex

ABRAM

Si autem res ita se haberet cōplementum sermonis de condōnibus demōnis esset aggregādo ambas vias: hoc est viā Arist. & viā Alpharabij. & scire hant viā esse pp id, qđ ē melius, illā vō ob necessitatem. Auenpace vero ait rōdēs, qđ Arist. ītētio fuerit alia ab Alpharabij snā. ex quo enim Arist. snā fuit de mōnes cē definitiōes in potentia, adiecit illis hanc conditionem.

Alpharabius autē considerans demōstrationem, vt est simplr demō, repugnat Arist. hoc autē est, ac si redierit ad id, qđ nos prādicaueramus. Demōnes. n. quæ sunt definitiōes in potentia, sine vllō dubio sint perfectiores Arist. itaq; ad mētē Auenpace tulit conditiones, quibus demō sit melior & perfectior & sub silentio pertransiuit illas, quæ sunt necessariae.

Alpharabius vō cōtrariū notificauit necessariae, & subiecit illas, quibus demō sit melior. & fm hoc vtraq; doctrina esset manca. [Et maiore ptē exponētū, & ipsorū potiores latuisset hęc res.]

Ego

BURANA

Quod si ē res ita, igitur pfectio sermonis de condōnibus demōniserit p aggregatiōne duarum viarū, hoc ē viē Arist. & viē Abunazaris: & scietur hęc via ex pte, qua est bona & ex pte, qua ē necessaria. Sed Abubacher Elzaigi in rōsione ad hoc dixit, qđ intētio Arist. ē alia ab intētione Abunazaris. & hoc, qm Arist. cū intētio ipsius sit, qđ demōnes sint definitiōes in potētia, ideo posuit in ipsis hanc condōnem. Abunazar vō, qm specularē de demōne ex pte, qua est demō & simplr, ideo diuisus ē ab Aristot. & hoc, qm quasi ipse redijt ad id, qđ dixim⁹. qm demōnes, quæ sunt definitiōes ī potētia, absq; dubio sunt pfectiores: & Arist. fm opinionem Abubacheris Elzaigi adduxit cōditiones, p quas sit demonstratio melior et perfectior, et tacuit de necessarijs.

Abunazar vero cōtrario docuit cōditiones necessariae, & tacuit eas, p quas efficiūtur demōnationes meliores. ppter hoc igitur oportet, vt sint ambæ doctrinae deficientes.

Hęc

MANTINVS

Ex his ergo sequetur, qđ tunc oratiō de condōnibus ipsius demōnis fiet integra, si vtręq; methodi ī vnū cocāt: nēpe methodus Arist. & methodus Alpharabij, & hoc, si habeatur methodus melioris gratia, ex illo vero methodus necessaria. Auenpace vero ad hoc rōdet, & dicit, qđ snā Aristotelis longe distat a snā. qm, cū Arist. putet ipsas demōnes esse definitiōes in potentia, ideo subiecit hanc conditionem.

Alpharabius vō, cū cōsideret ipsā demōnem, quatenus est demō absolute, seu simplr, sic contradicit ipsi Aristoteli, & hoc ferē reducitur ad id, qđ nos diximus, quia illæ demōnes, quæ sunt definitiōes in potētia, sunt pfecto pfectiores. & Auenpace existimat, qđ Arist. attulit illas cōditiones, qđ demō sit melior, atq; pfectior, et subiecit necessariae.

Alpharabi⁹ vero cōtrario, videlicet qđ notificauit cōdōnes necessariae, & subiecit illas, quibus demō efficiūtur melior. & sic vtraq; hārū doctrinarū necessario erit imperfecta

N ij Ar

Auenpace
iudicium
de Arist.
et Abuna-
opinionibus.

66

* Bura. &
Mant. ver-
sa pagina
legit-

Posteriorum

ABRAM

D Ego vero diu credidi rectum esse congregare vtrāq; doctrinam, tandem autē, dum explicui intentionem demonstrationis prout demonstratio est, et perscrutatus sum hoc, paruit mihi rectum & verum esse id quod Arist. fecerat, & quod factum ab Alpharabio fuerit error.

Auerrois
determinatio.

E

Quoniam, si demonstrationi, in quantum est demonstratio, non sufficiat solū eius præmissas esse veraces, prout eas definierat, & annexæ sunt ei, sed etiam quod sint per se, & quod huius causa sit, quia veraces non per se, sunt veraces per accidens, & quod id, quod est per accidens, si fuerit verax, non proceditur inde ad scientiā naturæ rei nisi per accidens.

Demonstrationis autem intentio de rebus existentibus est, quod res sciatur scientia operi naturæ cōuenienti, quod cuiq; illud fuerit, sicut demonstrationis artium est scientia cōueniētiæ artis operi,

Hoc

BYRANA

Hæc igitur res latuit multis expositores & magnos. Et ego quoq; credidi per multū temporis, quod rectitudo in hoc sit aggregatio inter duas doctrinas, sed posteaq; exposui intentionem demonstrationis scilicet quod est demonstratio & inquisiui, ex hoc declaratum fuit mihi, quod rectitudo & veritas est, quā fecit Arist. & quod fecit Abunazar est error.

Et hoc, quoniam si est demonstratio in eo, quod demonstratio, non sufficit in ea, ut habeat propōnes veras tantum, scilicet quod definiuimus ipsas, & iam aggregati sunt super ipso tantum, sed ut sint per se. & causa in hoc est, quoniam veræ non per se, sunt veræ per accidens: quod autem est per accidens, & si sit verum, non facit procedere ad scientiā naturæ ipsius rei, nisi per accidens.

Et intentio demonstrationis in rebus existentibus est, ut sciatur res scientia confessæ in opere naturæ, quodcunq; sit. quæ admodum demonstratio in artibus est scientia confessæ in opere artis.

Quod

MANFIVS

At plures, atq; præstantiores expositorū hoc latuit. Ego vero longo tpe opinatus fui dignū fuisse ac rectū in hoc negotio cōciliare has duas doctrinas, seu vñ eas cōcordare, sed post hoc, cū intellexerim, propositū ipsius demonstrationis, quatenus est demonstratio, quid sit, exacteq; id perscrutatus fuerim, manifeste noui, quod id quod Arist. fecit, est rectū, & verū, id vñ ro, quod Alpharabi dicit, erroneū.

Quoniam, si ad ipsā demonstrationē, ut demonstrationē, non sit satis ut sint vñ termini eius propōnes, ut ipse definit eas, sed cum hoc oporteat adhuc ut sint de ipse, seu essentielles, & quod huius rei causa est, quia sunt veræ, & non de per se, sunt perfectæ veræ per accidens. & quod id, quod est per accidens, licet sit verū, tñ non ducit i cognitionē naturæ rei, nisi per accidens.

Propositum tñ ipsius demonstrationis de ipsis rebus existentibus, cum sit, ut ipsa res sciatur ea scientia, quæ correspondeat, & cōueniat ipsi operi naturæ, quod cuiq; fuerit illud. quæ admodum & ipsa demonstratio in ipsis artibus, est ut habeat scientia, quæ cōueniat cū opere naturæ.

Hic

ABRAM

Hoc autē conscito, qñ demfationi admisce-
tur aliqd illius, qđ est
per accidens, illius oc-
casionē non sit scia de
re cōueniens operi nat-
uræ, neq; scia prout
res est. veritatē autem
definitio hęc est, & ex-
plicitum est, qđ ei, qđ
est per se & nō est pri-
mū, admistum sit id,
qđ est per accidens.

Et qđ dū demfones fi-
unt ex pmissis, quarū
pdicatio est p se nō pri-
ma, scia inde pueniēs
nō sit opi cōsona, nec
reb' artificialib', neq;
nālibus: seq' ergo illā
nō esse penitus demfo-
nē. Si vō hoc affirma-
remus, s. qđ demfoni p-
dicata essent fm hanc
dispōnē, hinc itaq; in-
ueniret ipsum genus,
hoc ē qđ cōmōstraret
d re eē sui generis. Pre-
dicatio. n. generis d spē
nō ē hoc mō priā, hoc
aut sic se hñte, quo nā
pacto possem nō puta-
re sic esse dicendum?

Themistū vō iueni-
m' cōcessisse gen' sub-
strare hāc pdicationē,
hoc ē, pdicationē gene-
ris d spē, vna cū hoc, qđ
iple cōcedit primā pdi-
cationē eē, quā nos dif-
finiuim'. hic at dicit.

Et

BYRANA

Quod cū ita sit, si p-
miscetur demfo cum
aliquo, qđ sit per acci-
dēs, non erit scia de re
ex parte ipsius confes-
sa in opere nāæ, neq;
scientia fm id, quod
est de ipsa: et hęc est
definitio veritatis. &
mōstrauit, qđ illud, qđ
est p se non primū, mi-
scetur cum eo, quod
est per accidens.

Cū vero sunt demfo-
nes, quarū ppōnes p-
dicant pdicatione p se
nō primū, nō erit scia
pueniēs ab ipso cōfes-
sa in opere, neq; in re-
bus artificialibus, neq;
in nālib': igit nō erit
demfo penitus. sed si i
hoc cōsentiam', qđ de-
mfoni pdicata pdica-
tur fm hāc dispōnem,
igit exibat ex hoc ge-
nus, hoc ē, vt monstret
rei inesse genus suum.
& hoc, qm pdicatio ge-
neris de spē nō est pri-
mū fm hanc dispōnē.
qđ si ita ē, quō nō ape-
ruit & dixit de hoc?

Atq; inuenimus The-
mistū cōsententē, qđ ge-
nus ingredit in hanc
pdicationē, hoc est pdi-
cationē generis d spē:
& simul ē cōsententē,
qđ pradicatum primū
est, qđ definiuimus:
& hic est defectus.

Puto

MANTINVS

His itaq; sic se haben-
tibus, si admisceatur i
ipsa demfione aliqd,
qđ sit ex accidenti, tūc
illa scia, quę habebit p
illud, nō conueniet cū
ope nāæ, neq; erit scia
rei ita se habēs, vt res se
habet, qđ ē definitio ip-
sius veritatis. palā quo-
que est, qđ id, qđ est p
se, qđ nō est primū, ad-
misceat cum eo id, qđ
est per accidens.

Sed, cū demfones, B
quę fiunt ex positioni-
bus, qđ pdicant p se nō
primū, nō tradant scie-
tiam cōcordē cū ipso
opere, tū in rebus arti-
ficialibus, tū ē in natu-
ralib', ergo nō erit pe-
nitus demfo. Sed hoc
ita se habet, si asseri-
m' ipsas demfones ita
pdicari. Ex hoc itaq;
colligitur, ipsum ge-
nus, hoc est, qđ proba-
bit gen' inesse ipsi rei.
nā pdicatio generis de
specie, nō est prima in
hmōi negocio. Quare
ergo ipe nō cōsiderauit
id, qđ dixit circa hoc?

Themistius vero cō-
cedit gen' ingredi hu-
iusmodi pdicationē,
videlicet pdicationē
generis de ipsa specie,
cū tñ cōcedat pdicātū
primū eē illud, qđ nos
definiuimus. Sed hoc
est imperfectum.

N iij Et

Them. opi
nio. 1. Po-
ste. ca. 119.

* a. l. tollit
vel exclu-
ditur.

C

Posteriorum

ABRAM

P Et estimo, qd hoc cō-
duxerit Alpharabium
vt describeret primū
prædicatum aliter q̄ il-
lud descripserat Arist.
hoc est qd non prædi-
cet de sui subiecti ge-
nere, & ideo dixit ge-
nus esse primum prædi-
catum. Veritas autem
est, qd genus nō sit pri-
mū prædicatum, quia
non prædicatur de ali-
qua suarū specierū in-
quātū hæc species est,
prædicat. n. genus de plu-
ribus q̄ de vna specie.

Oportet ergo genus
prædicari prima præ-
dicatione de natura si-
bi æquali, q̄ nā est sub-
iecta formæ, quæ est il-
lud genus. ille .n. non
discernit inter genus
& alia prædicata, quæ
non sunt subiecto pro-
pria. Et sicut qui scit
angulos trigoni equi-
tibiarum esse duobus
rectis æquales, non scit
hoc de ipso trigono ni-
si per accidēs, i. per id,
de quo prædicat hoc
attributum fm qd est.

Sic qui scit generis præ-
dicationem de specie
nō scit naturā, de qua
genus prædicatur in-
quātū hæc natura est
nisi per accidēs. Eadē
itaq;

BYRANA

Puto. n. qd hoc est, qd
induxit Abunazarem,
vt describeret prædica-
tum primum ē diuer-
so, q̄ descripsit Arist.
hoc est, qd non prædi-
catur de genere subie-
cti sui: & dixit propter
hoc de genere, qd est præ-
dicatum primum. Ve-
ritas autem est, qd ge-
nus nō prædicatur pri-
mō de specie sua fm
qd hæc species: quoniā
genus prædicatur de
pluribus vna specie.

Sequitur igitur, vt ge-
nus prædicet prædicatione
prima de nā sibi æqua-
li: hæc aut nā est sub-
iectum formæ, quæ est
genus: qm ipse non di-
stinxit in hoc inter ge-
nus & reliqua prædica-
ta, quæ non sunt appro-
priata subiecto: quem
admodum qui sciuit
de triangulo æquicu-
re, qd habet angulos
æquales duobus rectis,
nō sciuit hoc de trian-
gulo nisi per accidēs:
& hoc est, de quo præ-
dicatur hæc dispositio
secundum qd ipsum.

Consistit qui sciuit præ-
dicationē generis de spe-
cie, nō sciuit nām, quæ
prædicat de ea, fm qd
ipsa est hæc natura, ni-
si per accidēs. qd si est
res

MANTINVS

Et ego puro, qd hoc
induxit Alpharabium
describere ipsum præ-
dicatum primum con-
trario modo, quo Ari-
stot. descripsit ipsum,
nempe, qd non prædicat
de genere subiecti ei.
& ideo dixit, qd genus
sit prædicatum primum: Genus nō
sed re vera, genus non prædicat pri-
mū, quia non prædicat de aliqua
specierū eius, quatenus
est talis species, cū ge-
nus prædicetur de pluri-
bus speciebus vna.

Sequitur ergo, vt ipsū
genus prædicet prima
prædicatione de illa na-
tura, q̄ est ei æqualis, & il-
la nā est subiectū ipsi
formæ, qd est ipsum
genus. ipse. n. nullam
facit dīam circa hoc,
inter ipsū genus & re-
liqua prædicata, quæ nō
sunt propria subiecto
ipsius formæ. Et quæ ad
modū qui nouit trian-
gulū æquicūre habere
angulos æquales duo-
bus rectis, non nouit
hoc de ipso triangulo,
nisi per accidēs, i. qd
prædicatur de eo hmoi
affectus I eo qd est tale.

Ita quoq; , qui nouit
prædicationē generis de
ipsa specie, non nouit
nām illā, de qua gen^{us}
prædicat, vt ē talis nā, ni-
si p accidēs. cū igitur
sit

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

itaque huiusmodi re
existente, cōuenit abij
cere à demonstratio
nibus prædicationem
generis de specie, quē
admodum prædicationem
nem proprietatis ge
neris de speciebus ge
neris. Si autem quis
piam diceret, quæ est
natura generi subie
cta? Fert genus subin
trare prima prædicata
tate proprie, non ab
solute profertur. ho
mo enim in quantum
homo, est quoddam
animal, non absolu
te animal.

res in hoc vno, igitur
oportet, vt prædicatio
generis de specie re
moueat a demon
strationibus: quemad
modum remouetur
propriū generis præ
dicatum de speciebus
generis. q si dicatur,
quid est natura subie
cti respectu generis? di
cemus, q est materia
ipsius appropriata ge
neri. & hoc, quoniam
nullum genus potest
esse sine materia. vt in
exemplo, caro, & om
ne, quod consistit tali
consistitia, est mate
ria animalis: & inue
nitur etiam, quod ge
nus ponitur inter præ
dicata prima, cum ap
propriatur & * non
elongatur: & hoc, quo
niam homo fm q ho
mo, est animal, nō ani
mal simpliciter.

sit eadē ratio in hoc,
ergo in ipsis demon
bus debet refelli prædi
catio generis d specie,
quia ignoratur natu
ra, de qua genus prædi
catur, quatenus est ra
lis nā, nisi per accidēs,
Si ergo res ita se hēat,
debet utiq; proijci in
ipsis demonib⁹ prædi
catio generis d spē, quē
admodū p iijcm⁹ pro
prietatē ipsius generis
de spēbus ipsi⁹ generis.
Sed si qrat, q nā sit illa
nā, quæ est subiectū ip
sius generis, rñdebim⁹
q est eius materia p
pria, qm nullū genus
pōt esse sine materia.
vt gratia exēpli, ipsa ca
ro, & q cqd supplet vi
ces eius, est utiq; mate
ria ipsi⁹ animalis. pos
set tñ fieri, vt genus in
grediat prædicata,
cū fuerit p priū, & nō
absolute. nā hō vt hō,
ē quoddā animal, sed
non animal simplici
ter, & absolute.

B
Quid sit
natura sub
iecti re
spectu ge
neris.

* a. simpli
terficiatur.
C

Contradictio Tomitani.

- 65 Explicans Auer. verba Arist. tex. 13. tenet inductionem non facere nos acquirere
predicationem per se, sed tantum per accidens. Cui dicto repugnat id, quod voluit in
8. Physi. cō. 33. ex quo loco colligitur dari inductionem, quæ necessaria est, & demon
stratiua. Et est etiam ad hoc ratio, quia inductio colligit vniuersalia, hæc autem pos
sunt esse ita per se sicut per accidens. Sed vide Solutio. Tomitani.
- 66 Disputans Auer. aduersus Auempace & Alfarabium de prædicato primò, dicit
hæc verba [demonstrationes, quæ sunt potentia definitiones, sine vilo dubio sunt
perfectiores]. Hæ autem sunt, quæ concludunt definitionem solo situ à demonstra
tione diuersam. vt est illa in tex. 10. primi Poste. quæ concludit, tonitruum esse sonū.

N iiii nubis

Posteriorum

D nobis ob ignis extinctionem, et ea in 8. *Quæsitio demonstratio, quæ concludit hanc eclipsis definitionem, quod est privatio luminis Solis in Luna ob terræ interpositionem. Non efficitur autem hæc definitio aut Auer. in eodē quæsito, nisi due adsint definitiones, quarum una sit conclusio demonstrationis, altera sit principium. Hæc igitur demonstratio, quæ definitio potentia est, et quam perfectiorem ceteris vult esse duplici definitione constabit. Oppositum autem habet 2. Poster. cō. 20. et 28. Præterea, si scientiarum quæsitæ pro maiori parte sunt de accidentibus, ut dicit Auer. 2. Post. cō. 11. 18. 20. 41. 67. 94. Et demonstrationes sunt de accidentibus proprijs, quæ de subiectis concludimus, tunc per demonstrationem non concludetur definitio, sed sola passionis inherencia: et tamen sunt veræ demonstrationes. Vide conciliationē Tomita.*

67 *Agens Auer. de predicato primò, vult genus non posse predicari, nisi arctetur et limitetur. quia quod primò predicatur oportet esse convertibile, ut dicit Arist. in tex. 14. huius Primi, et Auer. cō. 42. et 43. Oppositum autem voluit in 3. Quæsitio demonstratio, ubi concedit, genus simpliciter prolatum posse primò predicari de specie. Sed vide solutionem Tomitani.*

A N T. I N T E R. T E X. X I I I I.

Tex. 14. *Quando igitur non novit uniuersaliter, et quando novit simpliciter? Manifestum, quod si idem esset triangulo esse, et æquilatèro, aut vnicuique, aut omnibus. si autem non idem, sed alterum, inest autem secundum quod triangulum, non novit.*

A B R A M

T. c. 42. *Decet iā nobis scire, quā occurrit nobis scia, quod prædicatum nō sit subiecto vñe, et quā scia occurrit nobis, quod prædicatum sit vñe subiecto. Et dicim⁹, quod prædicatū fiat subto vñe, dū signatū trigoni, et si gnatū æquilateri, & significatū vniuscuiusq; trigoni fuerit vnum significatū. Si vero illorū significatum nō fuerit vnū signatū, sed vniuscuiusque significatū fuerit aliud à signifi-*

B V R A N A

Dixit Arist. iā vero oportet, ut sciamus, quā euenit nobis scia, in eo quod prædicatū non est vñe subiecto, et quā cadit nobis scia in eo, quod prædicatū est vñe subiecto. Et dicamus, quod prædicatū erit vniuersale subiecto, cū intentio trianguli, quā inuenitur ipsi, & intentio æquilateri, & intentio vniuscuiusque trianguli est intentio vna: sed si intentiones ipsorū nō sunt intentio vna, sed

M A N T I N V S

T. c. 43. *Inquit Aristote. Oportet autē ut sciamus, quando nos habemus scientiam de ipso prædicato si non sit commune ipsi subiecto: quā vero sciamus ipsum prædicatum continere ipsum subiectū. Dicimus autē prædicatū esse vñe, cū significatum ipsius trianguli, et significatum æquilateri, et vniuscuiusque triangulorū fuerit idem. at si eorū significatum nō fuerit vnum, immo signifi-*

ABRAHAM
gnificato alterius,
nos nesciremus cui
illorum sit vniuer-
sale, sed dī de omni.

ISRAEL
sed intērio vniuscuiusq; ipsorū est alia
ab intēctione alteri,
nō sciēmus vtrūq; de
quouis ipsorū vtrū,
sed dicet de omni.

MAINTINVS
significatum vniuscuiusq; eorum dif-
fert ab alio, tunc ne-
scimus cui illorū sit
vniuersale, dicet ta-
men de omni.

Cō. 42. Postquā notificauit,
q; prædicatio, quæ cir-
cumscribitur in hoc Li-
bro, sit prædicatio, quæ
hic vniuersalis dicitur,
& est quæ continet q;
sit vniuersalis, & per se,
& prima, & notauit lo-
ca, quibus errare cōtin-
git circa hoc, Intendit
vltērius nobis notifica-
re præter id, cuius si-
gnificatū explicauit,
iter & regulam, qua
sciamus prædicatū esse
vniuersale, dum nobis
ambiguum fuerit ip-
sum significatum.

Et dī **■** : Deet iam
nobis scire quando oc-
currit nobis scientia,
quod prædicatum nō
sit subiecto vniuersa-
le, & quando scientia
occurrit nobis, quod
prædicatum sit vniuer-
sale subiecto. id est iam
conuenit nobis habere
regulam, qua sciamus
prædicatum esse vni-
uersale, aut nō vniuer-
sale, & hoc de subiecto
dum nescitur hoc si-
gnificatum.

Et incepit notifica-
re prædicationem, de
qua

Posteaquam docuit,
quod prædicatio, quæ
ponitur hoc in Libro,
est prædicatio vniuer-
salis, & ipsa est, quæ cō-
prehendit, vt sit vni-
uersalis, p se & primō:
& docuit etiam locos,
quos considerabis in
hoc, vult deinceps nos
docere præter id, quod
declarauit de disposi-
tione ipsius, viam, per
quā sciēmus, quod est
prædicatum vniuersa-
le, cum solutiū fueri-
mus de re,

Et dixit : iam vero
oportet, vt sciāmus,
quando euenit nobis
scientia in eo quod
prædicatū non est vni-
uersale subiecto. sen-
sus est, & iam oportet,
vt habeam⁹ viam, per
quam sciāmus, quod
prædicatum est vni-
uersale, aut non vni-
uersale. & hoc, cum in-
nuit hanc dispōnem.

Deinde cœpit docere
prædicationē, de qua
in-

Cō. 43. Posteaq; notificauit,
q; illa prædicatio, quæ in
hoc Libro supponit p
quadam cōditione, &
subiectione, quā vocat
hic prædicationē vltē-
m, quæ hoc hēt in se, nem-
pe vt sit vltē, & de p se, **■**
& primō, & nota fecit
illa loca, in quibus con-
tingit errare circa hoc,
nūc vult ad huc notifi-
care nobis, ex retro de-
claratis, methodum &
regulā, qua possimus
dignoscere prædicatū
esse vltē, si contigerit
nos oberrare in ipso.

Et ideo dixit : Opor-
tet asit vt sciāmus, qñ
nos habemus sciām de
ipso prædicato si non sit
cōe ipsi subiecto, seu q;
nō amplectatur ipsum
subiectū. Qñ vero scia-
mus ipsum prædicatū cō-
tinere ipsum subiectū,
hoc est habenda vtrūq;
est nobis via, & metho-
dus, qua possimus di-
gnosceere prædicatum
esse vltē, vel non vltē, &
& hoc, s. in locis, vbi
hoc fuerit incognitū.

Et, postq; notificauit
oportere nos hēre me-
thodū

Posteriorum

ABRAM:

D qua nō ignoratur hoc significatum, & dixit: Et dicimus quod prædicatum fiat subiecto vniuersale, vsque ibi, trigonorsī fuerit vnū significatum. idest, quia quando prædicatum prædicatur de subiecto cōposito ex pluribus, quā vna dictione, & dictiones fuerint distinctæ & significatum vnum, tunc prædicatum est vniuersale huic subiecto, si cut esset illius dispositio, quando esset prædicatum de subiecto vno secundum dictionem & significatum.

Exempli gratia, quia si significatum trigoni & significatum ipsum denominantis ex laterum æqualitate & imparitate, esset vnū omnium illorū significatum, hoc est ipsum esse trigonū, & ipsum esse æquitibiarum: deinde prædicaremus de trigono æquitibiarum aliquod ei proprium prædicatum, prout est eius angulos esse duobus rectis æquales, iam sciretur de significato huius rei, quod esset trigono vniuersale.

Postq̃

EVRANA

innuitur hæc dispositio, & inquit: & dicimus, quod prædicatū erit vniuersale, vsque ad id, quod dixit: vniuscuiusq; trianguli est intentio vna. sensus est, quod prædicatum, cū prædicatur de subiecto, erit compositum ex pluribus dictionibus, & erunt dictiones consequentes, & intentio in ipsis vna, tunc prædicatum ipsum est vniuersale huic subiecto: ac si esset dispositio ipsius talis, vt prædicatum de subiecto esset vnum verbo & re.

Vt in exēplo, si esset intentio trianguli, & intentio, per quam disponit triangulus equicrus & gradatus intentio vna penit, hoc est, esse triangulum & esse equicrurē, deinde prædicemus de triangulo æquicrurē prædicatū appropriatū ipsi, quæ admodū, q̃ habet angulos æquales binis rectis, igitur de hac dispositione scim, quod vlt inest triangulo.

Et

MANTINVS

thodū, qua cognoscamus prædicatū esse vlt, vel nō vlt, in locis vbi ea res est ignota, nunc id notū facit de ea prædicatione, in qua ea res nō ignoratur. Et iō dixit: Dicimus aut prædicatum esse vlt, vsq; dum dixit: triangulorū fuerit vnū significatum. intelligit, q̃ cū ipsum prædicatū prædicatur de aliquo subiecto, qd constat ex pluribus dictionibus vna, & illæ dictiones sint synonymæ, significatū vero earū sit idē, tunc illud prædicatū est vlt illi subiecto, ac si cēt prædicatū de aliquo subiecto, qd sit vnū dictione & signato.

Exempli gratia, si id, quod p ipsum triagulum significat, ac p id quo describit, vel denominat ipse triangulus: exēpli grā ex æqualitate crurū, ac æqualitate laterū, vel eorū in æqualitate fuerit vlt idē: nempe esse triagulum. & esse equicrus & reliqua id genus, mox prædicet de triangulo æquicrurē aliquod prædicatū ei proprium, vt q̃ habet angulos æquales duobus rectis: ex hoc vtrique significato dignoscatur ipsum esse vlt ipsi triangulo.

Et

ABRAM

Postq̄ autem notifi-
cavit locū, quo scitur
prædicatū esse vniuer-
sale subiecto, s. quādo
subiectū fuerit vnū di-
ctiōe & significato, aut
vnū significato, dictio-
ne multū, accepit noti-
ficare locum, quo hoc
ignoratur, & dixit: Si
vero illorū significata
nō fuerint vnū signifi-
catū, sed vniuscuiusq;
significatū fuerit aliud
ā significato alterius,
nos nescirem⁹ cui illo-
rum sit vlt, sed dicitur
de oī. idest, si vero sub-
iectū nō fuerit simplē
& vnū, sed cōpositū ex
pluribus vno signifi-
cato, & de illo prædicaue-
rimus aliquod p̄dicatū
ei propriū & necessa-
rium, tunc nesciremus
cui illorū significato-
rum illud esset vniuer-
sale, hoc est, cui insit
primò & per se.

Prout refert, q̄ angu-
li trigoni sint duob⁹ re-
ctis æquales, & id, quod
significat trigonus fue-
rit aliud ab eo, quod si-
gnificat æquitibiariū:
in hac enim equitas an-
gulorū duobus rectis
nescitur de quo alteru-
trius significato prædi-
cetur prima p̄dicatio-
ne. Ille autē nititur tra-
dere de talibus locis re-
gulā,

BURANA

Et postea q̄ docuit lo-
cum, per quem scim⁹,
q̄ prædicatum est vlt
subiecto, & hoc, vt præ-
dicatum sit vnum ver-
bo & re, aut sit vnū re,
multa autem verbo, cō-
pit docere locum, per
quem hoc innuitur: &
inquit, sed si intentio-
nes ipsorum non sunt
intentio vna, sed inten-
tio vniuscuiusq; ipso-
rum est alia ab intētio-
ne alterius, nō sciemus
vtiq; de quouis ipsorū
vniuersaliter, sed dicet
de omni. sensus est, at-
qui si non erit prædi-
catum simplex & vnū,
sed compositum ex re-
bus pluribus, & prædi-
cabitur de ipso sim-
plex appropriatum ne-
cessarium, nō sciemus
vtique cui ipsarū re-
rum insit vniuersali-
ter, hoc est insit primò
& per se.

Quæadmodū narrat,
q̄ triangulus æquicus
habet angulos æquales
duob⁹ rectis: & erit il-
lud, qd̄ significat trian-
gulus aliud ab eo, qd̄
significat æquicus. qm̄
æqualitas angulorum
duob⁹ rectis innuit in
hac propōne, vtriuis
duarū rerū insit, q̄ est
p̄dicatū prædicatione
prima. & ipse sollicitus
fuit, vt tradat in exem-
plis

MANTINVS

Et, postea q̄ notifica-
uit locū, quo dignosci-
tur prædicatū esse vlt
ipsi subiecto, nepe cū
ipsum subiectū fuerit
vnū noīe, seu dictione,
atq; significato, & re,
vel vnū re, & significa-
to, plura tñ nominib⁹:
nūc notificat locū, vbi
hoc ignoratur. & ideo
dixit: at si eorū signifi-
catū non fuerit vnum,
immo significatū vni-
uscuiusq; eorū differt B
ab alio, tunc nescimus
cui illorū sit vlt, dicet
tñ de omni: hoc est, si
vero ipsum subiectum
non fuerit simplex, &
vnū, sed compositū ex
plurib⁹ rebus, & prædi-
cetur de eo prædicatū
ei propriū, & necessa-
rium, tunc nos ignora-
m⁹ cui nā illorū signi-
ficatorū, vel illarū re-
rum, sit vlt, hoc est cui
insit primò & per se. C

Vt narrat, q̄ triangu-
lus æquicus hēt angu-
los æquales duobus re-
ctis, & sit aliud id, per
quod significat trian-
gulus, & id, p̄ quod si-
gnificat æquicus. nam
habere angulos æqua-
les duobus rectis igno-
rari pōt in hac proposi-
tione de vtro nā horū
duorū prædicet prædi-
catione prima. Aristot.
autē studet tradere. in
hmōi

Posteriorum

ABRAM

D gulā, qua educat attributū, cuius occasione fiat prædicatio prima: hoc est, dum prædicatum fuerit compositū ex vno significato.

Et dixit: Dum significatū trigoni, quod inest ei: & significatū equilateri & vniuscuiusq; trigonorum fuerit vñū significatū. id est, q̄ prædicatū sit vñe, dum prædicat de pluribus vna dictione, q̄ illæ dictiones significant significatū vñū. prout hæc dictio trigonus, & hæc dictio equitibiarū, dicēdo, trigoni anguli sunt duobus rectis equales, significaret vñū signatum. & sicut, si signatio huius dictionis trigon⁹ & trigoni ceterarū sp̄rum, prout sunt scalenus & æquitibiarum, significaret vñū significatū, **F** dñi vtriusq; annectitur hæc dictio trigonus.

Et hoc intēdebat dū dixit: et vniuscuiusq; trigoni fuerit vnum significatū, q̄ sit significatū scaleni & signatū æquitibiarū & signatū trigoni vñū signatū. Deinde dixit: Sed significatū vniuscuiusq; fuerit aliud à signato alterius, nos nescirem⁹ cui illorū sit vñe, sed dñi de oī. id est, sed dū trigoni signatū

BVRANA

plis istorū locorū viā, p̄ quā exeat dispō, per cuius modū est prædicatio prima. & hoc, cum subiectū fuerit cōpositum ex plurib⁹ rebus.

Et dixit: Cum fuerit intentio trianguli, quæ est in ipso, & intentio æquicruris, & intentio vniuscuiusq; triangulorū intentio vna. sensus est, cum prædicatū prædicat de pluribus vna dictione, & illæ dictiones significēt rē vnā. quēadmodū significant intentio trianguli & dictio æquicruris. veluti, si dicam⁹, æquicrus habet tres angulos æquales duob⁹ rectis, rē vnā. & cōsistit si dictio trianguli & dictiones reliquarū specierū triaguli significant rē vnā, quēadmodū gradat⁹ & æquicrus, cū cōiunxerimus in vtriusq; triangulum.

Et hoc est, qd̄ voluit, cū dixit: & intentio vniuscuiusq; triangulorū est intentio vna, hoc est, q̄ intentio gradati, & intentio æquicruris & intentio trianguli est res vna. Cū vero dixit: sed intentio vtriusq; ipsorū est alia ab intentione alterius, nō sciēm⁹ vtriusq; cui ipsorum sit vñe, sed dictū de oī. sensus est, cū

MANTINVS

hmoi locis, methodi, qua adinueniat illā cōditionem, seu affectū, qua prædicatio sit priā: nempe cū subiectū cōstat ex pluribus rebus.

Et cū dixit: Cū significatū ipsi⁹ triaguli, cui inest, & significatū equilateri, & significatum vniuscuiusq; triagulorum fuerit idem. hoc est, cū prædicatū prædicat de pluribus dictionibus, si illæ dictiones idē significēt. vt dictio triaguli, & dictio æquicruris, cū dicim⁹ triangul⁹ hēt angulos equales duobus rectis, q̄ quidem idem significat. sicut, si dictio trianguli & dictio reliquorū generū trianguli idē significēt, vt in æquilatēri & æquicruris, si vtriusq; eorū annectatur ipse triangulus.

Et hoc voluit cū dixit: & significatū vniuscuiusq; triangulorum sit idē significatū, s. q̄ idē significet, in æquilatērus, & æquicrus, & ipse triangulus. D. d. sed si nō sit significatū vniuscuiusq; eorū idē, sed diuersum, tūc nescim⁹ cui nā eorū sit vñe, sed dñi de omni. hoc est, si aliud

ABRAM

signatū fuerit aliud à signato æq̃tibiarū, tūc nos ignoram⁹ cui illorum prædicatū sit vñe, dum aliquod prædicatum dicimus de trigono æquitibiarum.

BVRANA

cū intētio triāguli fuerit alia ab intētiōne æq̃cruris, nos vñq; innuamus cuiq̃q; ipsorum prædicatū vñe, cū prædicauerimus de triāgulo æquicrura prædicatū.

MANTINVS

aliud significet triāgulus, & aliud æquicrus, tunc ignorabimus cui nā illorū sit prædicatū vñe, si prædicetur aliquod prædicatum de triāgulo æquicrura.

T.14 p. *Vtrum autem secundum quod triangulum, aut secundum quod æquicrus inest, & quando secundum hoc inest primò, & vniuersaliter cuius est demonstratio? Planum, quod quādo ablati inerit primò, quemadmodum æquicruri, æneo, triāgulo inerunt duo recti. sed & quod sit æneum, ablatio, & quod æquicrus. sed non figura, aut termino: sed non primis. Quo igitur primò? siquidem triāgulo, secundum hoc inest & alijs, & huius vniuersaliter est demonstratio.*

T.c.43 Veruntñ inquiremus dicendo, cernis ne, cui rei hoc attributū sit vñe trigono inquantū trigonus est, aut inquantum æquitibiarū est? Et, vt vñius inquā, dum ferē res, cui illud sit primū, & pro qua cōstat demōstratio fm quod est illi vñe. Et dicimus rem esse vñem, qua remotis ceteris rebus ipsa remanente, remanet illud prædicatū: & ipsa remota aufertur: prout fit de trigono æquitibiarū æneo, de quo enuntiat ei⁹ angulos esse duobus

rectis

Dixit Arist. Sed inquiram⁹ & dicam⁹, an si vides hāc intensionem inesse cuius rei, est vñis, triāgulo in eo, q̃ triangulus, aut in eo, q̃ æq̃crus? & in summa cū scit rē, quæ inest illi primò, & de qua cōstituitur demōstratio fm q̃ est illi vñis. Et dicamus, q̃ res, quæ ita se hēt, vt alijs ablati remaneat, & remaneat prædicatū eo q̃ ipsa remanet, & cū remouet, remouet, huic inerit vñe, quēadmodū si triāgulus æquicrus esset factus ex ære, & de ipso enūtiaretur, q̃ haberet tres angulos

æqua-

Inquit Arist. Quærendum tñ est & dicendū, putas ne prædicatū hoc esse primū ipsi triāgulo, quatenus triāgulus est, an quatenus est æq̃crurus? Et oīno scire oportet, cui hoc prædicatū est primū, & q̃ demōstrone probatur ipsum esse primū. Dicimus itaq; q̃ res illa dñ vñis, quæ si auferatur res aliq, ipsa remanet remanente ipso prædicato dū illa remanet, ablataq; illa, aufertur & illud. Veluti triāgulus æq̃crus æneus, de quo enūciat, q̃ hēat tres angulos æq̃les duobus

Posteriorum

ABRAM

D rectis æquales. si enī auferres inde ipsum esse eneū, & eē equitibiarū, illud prædicatum remaneret remanēte trigono: verū etiā si inde auferres ipsum eē figurā, & ipsum esse finitū, nō remaneret illud prædicatū, sed eius ablatio nō eēt ex horū utrorūq; ablatione, **E** ut fiat illi vniuersale. Dū autem res est trigono vñs illo medio inuenit demonstratio de trigonis: et illius equidem est demonstratio fm modum ipsius vñs.

Cō. 43 Dixit: Si vero trigoni significatū sit aliud à significato æquitibiarum: & de vtrisque prædicarem⁹ aliquod propriū prædicatū, ita accideret nobis ignorare cui alterutrius ipsorum sit hoc prædicatū primū prædicatum: & inquirem⁹ dicēdo, certis ne hoc prædicatum esse primū trigono, ut trigonus est, vel ut æquitibiarū est? & vñs indigem⁹ hic scire re, cui hoc prædicatum sit primū, & pro quo instituat⁹ demō fm qd illud est primū, an pro

BVRANA

æqles duob⁹ rectis: si auferres ab eo, qd sit eneus, si qd æquicrus, prædicatū tñ derelinquitur reliquis triāgulis, pter qd si auferas ab ipso, qd ē figura, & qd est finitus, non remanebit prædicatū, sed nō remouet⁹ p remotionē istorū duorū, & puenit illi vñe, cūq; hæc intētio sit vñs triangulis: igit per cōsubstantialitatem ipsi⁹ inueniet⁹ demōstratio in triangulis, & demonstratio p viā vñs in erit ipsi.

Dixit: Sed, si intētio triāguli est alia ab intentione æquicruris, & prædicemus de vtriq; prædicatū appropriatum, igitur accidit nobis, ut discernam⁹ vtri istorum hoc prædicatum sit prædicatū primū. & inquiram⁹ & dicamus, an vides hoc prædicatum, qd primò inest triangulo fm qd triangulus, aut in eo, qd est æquicrus? & in summa oportet in hoc loco ut sciam⁹ rem, cui hoc prædicatum inest primò, & super quo cōstituit⁹ demō fm qd est

MANTINVS

bus rectis, si auferas at ab ipso ipsum esse eneū, ac æquicrurē, tunc adhuc remanebit ipsum prædicatū, remanēte, s. ipso triāgulo: at si auferas ab eo ipsum eē figurā, esseq; finitū, non remanebit prædicatum. Verum nō aufertur, ppea qd ablata sunt illa duo, ita ut sit vñe ei. Cū igit illud sit vniuersale ipsi triangulo, ergo medio ipso fiet demonstratio de ipsis triangulis. Demōstratio deniq; fm viam vniuersalē de eo vtiq; facta est.

Dicit: qd si aliud significet triāgulus, & aliud æquicrus, & prædicet⁹ de vtroq; eorum aliquod prædicatū propriū, tñc cōtingit nos ignorare de quo nā eorū, illud prædicatū sit prædicatum primū. Quærendum itaq; erit, & dicendum, putasne hoc prædicatum esse primū ipsi triāgulo, quatenus est triāgulus, an quatenus est æquicrus? oportet deniq; in hoc loco scire id, de quo hoc prædicatū est primū, & qd demonstratione probat⁹ ipsum esse primū.

Cō. 43

utū

ABRAM

pro trigono, aut p eo, quod est æquibiarū. Cū autē notificasset, q in talibus locis expediat esse apud nos viā & iter, quo sciatur res, de qua prædicetur prima p̄dicatione, & questum sit vlt, Dixit: Et dicim⁹ rem esse vltm, quæ remotis cæteris rebus ipsa remanente remanet illud prædicatum, & ipsa remota auferitur, idest, attributū, cuius occasione prædicatio prædicati de subiecto sit prædicati p̄dicatione prima, noscitur inter cætera attributa; quæ insunt illi subiecto: ex quo illud est attributū, quod dū abstuleris cætera attributa, idest, putaueris auferri & imaginatus fueris illud remanere, remanet prædicatum: & dum illud auferres & reliqueris cætera attributa, auferetur tale attributum de subiecto, illud esset illius primum prædicatum.

Et dixit: Qua remotis cæteris rebus ipsa remanente remaneret illud prædicatum. Et intendit per rem, qua attributū, cui inest illud primum prædicatum, & per cæteras res, intelligit

BVRANA

est primum, aut triangulo, aut æquicruri.

Et, posteaq̄ docuit p hæc exēpla locos, per quos oportet nos habere viā, per quā sciam⁹ rem, de qua prædicat prædicatū p̄dicatione prima, & est questio vltis, dixit: Et dicamus, q res, quæ ita se hēt, vt alijs ablatis remaneat, & remaneat p̄dicatū, eo q ipsa remanet, & cū remouet⁹, remouet⁹, huic inerit vlt. sensus est, & dispō, per cuius partem prædicatio p̄dicati de subiecto est p̄dicatio prima, cognoscit⁹ a reliquis, q insunt subiecto, in eo q est dispositio, quæ cum abstulerit reliquas dispositiones, hoc est similitudines, auferitur, & ipsa similitudo relinquitur, remanet prædicatum: & cū aufers ipsum, & remanent reliquæ dispositiones, remanet prædicatum cū hac dispositione, quæ inest subiecto, erit prædicatum primum.

Cū vero dixit: q res, quæ ita se habet, q alijs ablatis, remanet prædicatum eo q ipsa remaneat. intelligit p rem, dispositionē, cui inest prædicatum primum. per reliquas vero res,

MENTINVS

utrum si ipsi triangulo, an ipsi æquicruri.

Et, posteaq̄ notificauit, q in huiusmodi locis oporteat nos habere methodū, qua dignoscat⁹ id, de quo prædicat aliquid prædicatione prima, & questum sit vlt, nūc dicit⁹. Dicim⁹ itaq; q res illa dē vltis, quæ si auferantur res aliæ ipsa remanet, remanēte ipso p̄dicato dū illa remanet, ablataq; illa, auferet⁹ & illud hoc est, inter cæteras cōditiones, quæ insunt ipsi subiecto, hæc vtiq; vna est, ob quam dignoscit⁹ prædicatum p̄dicari de subiecto p̄dicatione prima. nepe, vt ablatis reliquis cōditionibus, hoc est q videant⁹ ac si auferantur, videaturq; illa remanere, tūc remanet p̄dicatū. sed si ea ablata, remanētibus adhuc reliquis cōditionibus, auferitur ipsum prædicatum, hac vtiq; conditione ipsi⁹ subiecti, erit prædicatum primum.

Et cū dicit: q illa res, quæ ablatis reliquis rebus ipsa remanet, remanebitq; prædicatū, ipsa remanēte. intelligit p illā rē, cōditionē illā, cui inest prædicatum primum. Et p reliquas res,

Posteriorum

ABRAM

Digit attributa, quibus non inest primo, quæ dum auferuntur, & remanet illud attributū, non aufertur illud prædicatum. Adiecit ergo illi duas condiciones, quarū vna est, q̄ illud attributū sit quo posito eē, & si reliqua attributa fuerint remota, existit prædicatum. Secunda autē est, q̄ quo ablato remanētib⁹ ceteris attributis, aufert illud prædicatum.

Deinde tulit huius dicti exemplū, & dixit: Prout sit de trigono equitibiarum æneo, de quo enuntiatur ei⁹ angulos esse duobus rectis æquales, idest q̄ huic trigono insint tria attributa, quod sit trigonus, & quod sit equitibiarum, & quod sit æneus, & de omnibus **F** verum est dicere, suos angulos esse duobus rectis æquales.

Deinde dixit: Si enim inde auferres ipsum esse æneum, & ipsum esse equitibiarū, illud prædicatum remaneret remanente trigono.

Idest, quia, dum auferres ab hoc subiecto complexum ex his tribus attributis, ipsum esse

æneū,

BYRANA

res, intelligit dispositiones, quæ non insunt illis primò, quodq̄; cū ipse auferuntur, & remanet ipsa dispositio, non aufertur prædicatum. Tradit igitur duas condiciones: quarum vna est, cū ipsa dispositio ponitur inesse, & reliquæ dispoēs aufertur, inuenit prædicatū. Secunda vero, cū aufertur, & remanent reliquæ dispositiones, aufertur prædicatum.

Deinde adduxit exemplū istius sermonis & dixit: quæadmodum si triangulus equicrus esset factus ex ære, & de ipso enuntiaretur, q̄ habet angulos æq̄les duobus rectis. Sensus est, q̄ in hoc triangulo sunt tres condiciones, quod est triangulus, & q̄ est equicrus, & quod est ex ære. prædicatum igitur remanet, si remanet triangulus.

Sensus est, quod si tu abstuleris ab hoc subiecto composito ex his tribus conditionibus, quod est ex ære, & q̄ est

MANTINVS

res, intelligit illas cōditiones, quibus nō inest primū: quib⁹ s. ablati remanēte illa conditione, nō aufertur prædicatū. Duas itaq; hypotheses supponit, seu cōditiones: vna est, vt ille affect⁹, seu cōditio, seu attributū, quo posito reliquis tñ affectibus ablati, reperiat ipsum prædicatū. Altera est, vt ipso ablato, relictis adhuc reliquis, prædicatum vtiq; aufertur.

Deinde affert exemplū hui⁹ dicti, dū dicit: Veluti triagulus æquicrus æneus, de quo enūciat, q̄ habeat tres angulos æquales duobus rectis. hoc ē, q̄ is triangulus hēt tres affectus. primus est, q̄ est triangulus, secundus, q̄ est æquicrus, tertius vero, q̄ est æneus: & de omnibus his vere dī, q̄ habet tres angulos æquales duobus rectis.

D. d. si auferas aut ab ipso ipsum esse æneū, ac esse æquicrus, tunc adhuc remanebit ipm prædicatū, remanente s. ipso triangulo, vel q̄ est triangulus. hoc est, si tu auferas ab illo subiecto, quod quidē constat ex illis tribus affectib⁹, vel attributis, seu cōditionib⁹, nempe illum

ABRAM

eneum, & ipsum esse equitibiarum, & remaneret ipsum esse trigonū. remaneret etiā suos angulos esse duobus rectis equales, id est remaneret hoc predicatum verax de subiecto, sicut fuerat prius quam inde auferres illa duo attributa.

Deinde dixit: Verū etiam si inde auferres ipsum esse figurā, & ipsum esse finitū, non remaneret illud predicatum, sed ei⁹ ablatio nō esset ex horū utrorūq; ablatiōe ut fiat illi vñe, hoc est, ac si respuat qđ aliquis posset hoc dictum arguere. ex quo enī ipse posuit, qđ hoc attributū sit, quod dū existit, & cetera attributa fuerint ablata, esset ipsum predicatū, & dum illud auferretur, auferretur predicatū, posset quispiā dicere, qđ dum ēt auferremus ab hoc trigono, d quo sit sermo, ipsum esse figuram, & ipsum esse finitū, id est superficiē, iam ablatū esset illud predicatum, videlicet suos angulos esse duobus rectis equales.

Et dedit ad hoc responsum, quod ablatio predicati, si ex ablatione

BVRANA

est æquicrus, & derelinquatur, quod est triangulus, derelinquitur, quod habet angulos æquales duobus rectis: hoc est, quod remanet hoc predicatum verum de subiecto, quēadmodū fuit, anteq̃ auferrentur ab eo binę conditiones.

Deinde dixit: præterq̃ qđ si ab ipso abstuleris, qđ sit figura, & qđ finitus, non remanet predicatum, sed non auferitur pp ablationem istorū duorum, & prouenit illi vniuersale, quasi remouet ea, quę possent infestare hunc sermonem. & hoc, quoniam si ponitur, quod hæc est dispositio, quę cum inuenitur, & auferuntur reliquę dispositiones, inuenitur predicatum, & cum auferitur, auferitur predicatum: posset aliquis dicere, si nos auferemus ab hoc triangulo, de quo loquebamur, quod est figura, & qđ est finitus, hoc est superficies, auferitur predicatum, quod est habere angulos equales duobus rectis.

Et dixit responsionē ad hoc, qđ si auferat prædicatum pp ablationē, puta

MANTINVS

lum affectū, qui est cē A eneū, & esse æquicrus, relinquatur tñ, qđ est triagulus, tñc relinquitur, qđ habeat tres angulos equales duobus rectis. id est, qđ relinquet illud pdicatū verē dici de ipso subiecto, quēadmodū dicebatur antequā auferrentur ab eo illi duo affectus.

Id vero, qđ statim subdit dicēs: At, si auferas ab eo ipsum cē figurā, B esseq; finitū, nō remanebit predicatū. verū non auferitur, ppea qđ ablata sunt illa duo, ita ut sit vñe ei. est veluti rñsio obiectioni, quę posset fieri in hoc sermone. nempe, quia cū ipse supposuerit illum affectū esse, quo dato, reliquis vero demptis, tñc dabit & ipsum predicatū, ipsoq; dempto tollet quoq; prædicatum: posset quis obijcere & dicere, qđ si auferatur, vel negetur ab hoc triangulo, de quo sit nūc sermo, ipsum esse figurā, & esse finitum, id est superficiē, tunc iā tollitur & ipsum predicatū, quod est, s. habere tres angulos æquales duobus rectis.

Et ideo rñdet ad hoc dicens, qđ cū tollitur ipsum predicatū, ablati Logica O huius-

Posteriorum

ABRAM

Ditione talium attributorum fiat ob ablationem attributi, cui prædicatum inest ex horum attributorum ablatione non ob horum ablationem. dum enim aufertur illum esse figuram, aufertur ipsum esse trigonum, & aufertur angulos esse duobus rectis æquales, dum autem aufertur hoc prædicatum, ablatione superficiem & finis non fit primò, sed fit occasione ablationis trigoni, cuius ablatione primò aufertur illud prædicatum.

Ideoque impossibile est, quin adijciatur huic conditioni, ut dicatur, quòd dum aufertur & remaneant cetera attributa auferatur prædicatum. Et dū dixit: Sed eius ablatio nō est ex horum utrorumque ablatione, intendit, quòd non sit illius ablatio horum duorum ablatione primò, & p se, sed ob trigoni ablationem,

BVRANA

puta istarum dispositionum, istud est propter ablationem dispositionis, cui inest hoc prædicatum ex ablatione istarum dispositionum, non propter ablationem huius. & hoc, quā, cum aufertur, quod est figura, aufertur, quod est triangulus, & cum aufertur triangulus, aufertur equalitas angulorum duobus rectis, & cum aufertur hoc prædicatum ex eo, quod aufertur quod est triangulus, aufertur, quod superficies & finitū non sunt primò: & hoc ex parte utriusque; quia aufertur triangulus, per cuius ablationem aufertur prædicatum primò.

Et propterea non est possibile, quin addatur huic conditioni: & dicatur, quòd cum aufertur, & remaneant aliae conditiones, auferatur prædicatum, & cum inuenitur, & auferuntur aliae conditiones, relinquitur prædicatum. Cum vero dixit: sed non aufertur propter ablationem istorum duorum, hoc est, quòd nō aufertur propter ablationem horum duorum primorum & p se, sed quia aufertur trian-

MANTINVS

huiusmodi affectibus, illud quidē ita euenit, quia tollit ille affectus, quo prædicatū existit, ablati illis affectibus, non ppea quod id aufert. nam, si negemus ipsum esse figurā, tollitur ipsum esse triangulum, & si negamus ipsum esse triangulū, negamus ipsum habere angulos æquales duobus rectis & cū tollitur hoc prædicatū, eo quod negamus ipsum esse triangulum, tūc aufere, seu negare ipsam superficiem ac ipsum finem, illud quidem nō dicitur esse primū, sed ideo id fit, quia tollit triangulus, quo quidē ablato, aufertur primū ipsum prædicatū.

Et ideo oportet addere huic conditioni & dicere, quod est illa, qua ablata, remanentibus adhuc reliquis alijs conditionibus, seu affectibus, tollit & ipsum prædicatū, & quo reperto, reliquis tñ affectibus ablati, relinquitur ipsum prædicatū. Et p id, quod statim subdit dicens: Verumtñ, si tollit ipsum, hoc utriusque; nō euenit ex eo quòd tollitur illa duo. intelligit, quod nō tollitur propterea quòd tolluntur illa duo primò, & p se, sed ppea quia tollitur trian-

ABRAM

tionem, quæ sit horum duorum ablatione, non solum ob illorum ablationem, ut hoc prædicatum sit vniuersale superficie & fini, prout posuimus conditionem attributi rei, cuius est vniuersalis prædicatio.

Deinde dixit: Dum autem res est trigono vniuersalis, illo medio inuenitur demonstratio de trigonis. idest, dum prædicatio angulorum duobus rectis æqualium est vñs trigono mediante demonstratione huius de trigono ostenditur huius demonstratio de omnibus trigonis speciebus. Et dixit: Et illius æquidem est demonstratio fm modum ipsius vñs. idest, ipsius trigoni.

Et Alpharabius dixit hunc locum, quem tradidit Aristo. ad venandum primum prædicatum esse persuasivum, non demonstrationem, quod dixit in suo Libro de Resolutione. Ipse enim putauit hunc locum destrui per res, quibus sunt plures quàm vna proprietas. quoniam dum vna proprietas auferretur, auferretur & altera, & dum vna inueniret, inueniret & alia. Prout sunt disciplinabilitas & risibilitas hominis.

dum

BVRANA

triangulus, propter ablationem vtriusque, non propter ablationem ipsorum tantum, & esset hoc prædicatum vniuersale superficie & finito, fm quod posuimus conditionem ac dispositionem in re, cui inest prædicatum vñs.

Cum vero dixit: cuius hæc intentio sit vniuersalis triangulo, igitur per consubstantialitatem ipsius inuenietur hæc demonstratio in triangulis. sensus est, cumque prædicatio angulorum æqualium duobus rectis sit vniuersalis triangulo, igitur per consubstantialitatem demonstrationis huius de triangulo, declarabitur demonstratio hæc de omnibus triangulorum speciebus.

Cum vero dixit: demonstratio fm viam vñs inest vñs; ipsi, hoc est triangulo. Abūnaz vero dixit, de hoc loco, quem tradidit ad extrahendum prædicatum primum, quod est locus sufficiens, & non demonstratiuus, & hoc in Libro suo de Resolutione, & hoc, quoniam ipse imaginatur esse impossibile in ipsis, quibus insunt plura propria, si auferretur vnum priorum, quod auferretur & reliquum, & si inest, testatur quod admodum susceptivum scientiæ & risibile homini.

cum

MANTINVS

triangulus, ablatis illis duobus, non propterea, quod tolluntur termini: & sic hoc prædicatum erit vñs, seu esse ipsi superficie, ac ipsi fini, quæ est vna ex conditionibus, quæ supposuimus in affectu rei, cui inest vñs prædicatio. Deinde cum dicit:

Cum igitur illud sit vñs ipsi triangulo, ergo medio ipso fiet demonstratio de triangulis. intelligit, si habere angulos æquales duobus rectis sit prædicatio vñs ipsi triangulo, ergo media hac demonstratione de ipso triangulo probabitur huiusmodi demonstratio de cunctis generibus triangulorum. Demum dicit: Demonstratio denique vñs, seu fm viam vñs facta, est vñs; de ipso, idest triangulo.

Alpharabius tamen dixit in Libro suo Posteriorum resolutionum, quod hunc locum, quem Aristo. tradidit ad ipsum prædicatum primum, esse probabile, non demonstrativum. nam existimauit ipse hunc locum destrui & tolli in illis rebus, quæ habent plures proprietates vna. nam ablato vno proprio, auferretur & aliud, & illo reperto, reperitur & aliud. ut susceptivum disciplinæ & risibile in ipso homine.

O ij na

Posteriorum

ABRAM

Dum enim aufertur ab eo quod sit risibilis, aufertur etiam ipsum esse disciplinabilem, & dum inuenitur risibilis, inuenitur etiam disciplinabilis. prædicatio autem risibilitatis de disciplinabili non est prima prædicatio, quia est prædicatio per accidens.

Sed errauit Alpharabius, ex quo ipse putauit Aristot. vsum esse hic loci eundem & ablationis simpliciter, cum res non sit ita. Sed Arist. vsus est hoc ostensiuus. Dixit enim ipse, quod res, cuius est vniuersalis prædicatio, inter omnes res, quæ sunt in subiecto, est illa res, quæ dum est, & ablata sunt alie res, quæ sunt illius subiecti, est res, per quam remanet in subiecto prædicatum, quod inest ei.

Et dum illa aufertur & remanent alie res, quæ insunt subiecto, aufertur prædicatum, sicque dum apponuntur conditioni ablationis & esse di hæ duæ conditiones, locus absque villo dubio est demonstratiuus. quoniam non sequitur, dum aufertur risibile, & inueniuntur alie res in homine, quod aufertur ab eo ipsa disciplinabilitas.

Nam

BVRANA

cum enim aufertur ab eo, quod est risibile, aufertur, quod est susceptiuum scientiæ prædicatione prima, quoniam prædicatio est per accidens.

Atqui errauit Abunazar, eo quod imaginatus est in Aristotele de hoc loco, quod ipse fecerit locos inexistentiæ & ablationis simpliciter. & non se habet res ita, sed fecit ipsum Aristoteles ad declarationem. & hoc, quoniam ipse dixit, quod res, cui inest prædicatio vniuersalis ex omnibus rebus, quæ insunt subiecto, ipsa est res, quæ cum inest, & remanent reliquæ intentiones, quæ insunt subiecto, remanet prædicatum, cui inest, & cum aufertur, & relinquuntur alie dispositiones inexistentes prædicato, aufertur prædicatum. cumque posuerit binas istas conditiones de ablatione & inexistencia, erit locus demonstratiuus sine dubio. & hoc, quoniam non sequitur, cum aufertur risibile, & inueniuntur reliquæ dispositiones in homine, quod aufertur susceptiuum scientiæ.

Et

MANTENVS

nam dempto ab ipso, ipsum risibile, tollitur quoque ipsum susceptiuum disciplinæ. & si concedamus ipsum esse risibile, concedemus ipsum esse susceptiuum disciplinæ. sed prædicatio ipsius risibilis de susceptiuo disciplinæ non est prædicatio prima, sed prædicatio per accidens.

Sed deceptus est Alpharabius, cum putet Aristot. fuisse vsum loci affirmationis & negationis, seu constructionis & destructionis simpliciter, vel absolute hoc in loco, cum tamen res non ita se habeat, sed vsus est eo loco pro declaratione. nam ipse dicit, quod id, cui inest prædicatio vniuersalis inter ceteras res existentes in ipso subiecto, illud quidem est id, quo reprobatur, & reliqua alia in subiecto existentiæ tollantur, sed ipso dempto, relictis adhuc reliquis rebus in subiecto existentibus, tollitur vniuersalis & ipsum prædicatum. Cumque igitur supponit has duas conditiones in ipsa affirmatione & negatione, locus ipse profecto est demonstratiuus. nam non sequitur, si tollatur risibile, relictis adhuc reliquis alijs in homine, ut per se tollatur susceptibile disciplinæ.

Nam

ABRAM

Nam dum inuenitur
rationabilitas, inuenit
& ipsa disciplinabili-
tas, & si non sequitur
dum inuenit risibilitas,
& auferuntur aliae res,
quae insunt homini, quod inue-
niat ipsa disciplinabili-
tas. Et ideo, dum usus
est hoc loco secundum has
duas conditiones, est de-
monstratiuus, & hoc fe-
cit declinare Alphara-
biu ab Aristoteli sententia.

BARANA

Et hoc, quoniam cum inue-
nitur ratio, inuenit & su-
sceptiuum scientiae: & ita
non sequitur, cum inue-
nitur risibile, & aufer-
untur reliquae dispo-
sitiones homini, quod
inuenit susceptiuum scientiae.
& ideo, si fecit locum
istum cum his duabus condi-
tionibus, erit demon-
stratiuus, & hoc est, quod
desistere fecit Abunna-
zar ab imitatione Aristoteli.

MANTINVS

Nam dato ipso ratio
nabili, datur & susce-
ptiuum disciplinae. sic est
non sequitur, si risibile
reperitur, reliqua quoque in
homine existentia tollan-
tur, ut per se disciplina-
bile reperiat. Cum igitur
Aristoteles utatur hoc loco
his duabus conditioni-
bus, est utique demon-
stratiuus, & ideo deui-
uit Alpharabius a sen-
tentia Aristotelis.

Demonstrationem esse ex iis, quae sunt Per se, ac Necessariis. Cap. 6.

ANT. INTER. TEX. XV.

Si igitur est demonstratiua scientia ex necessariis principijs: quod
enim scitur, non potest aliter se habere: per se vero inexistencia
necessaria sunt rebus: alia quidem enim in eo quod est quid insunt:
alijs autem, quae de ipsis praedicantur, ipsa insunt in eo quod est quid, quorum
alterum oppositorum necesse est inesse: manifestum quod ex talibus qui-
busdam sit utique demonstratiuus syllogismus. omne enim aut sic in-
est, aut secundum accidens: accidentia vero non sunt necessaria.

T.c. 44

Demōstratio ē et sit
ex premissis necessa-
rijs. quoniam scibile, quod
demonstratione fue-
rit scitum, impossibile
est esse aliter quam est.
Res autem necessariae
sunt res essentiales.
hae autem sunt duarum
specierum: quarum alte-
rius sunt praedicata, quae
in subtorum defini-
tionibus sunt. & alterius species
est unum duorum oppo-
sitorum praedicatorum,
in

Dixit Aristoteles. Quod
si est demonstratio ex pro-
positionibus necessariis,
quoniam quod scitur
per demonstrationem non po-
test variari secundum id, de
quo est, & res neces-
sariae sunt res per se.
& haec secundum duas species:
quarum una est, cum
praedicata sunt in defi-
nitionibus subiecto-
rum, altera vero, cum
sit unum ex duobus
praedicatis oppositis,
in

Cum autem demonstratio T.c. 44
ex premissis necessa-
rijs sit, per se quod id, quod
demonstratione scitur, ne-
cessarium sit. sunt autem
necessaria quae per se
sunt. Quae autem per
se sunt, duobus mo-
dis reperiuntur. uno
quidem, ubi prae-
dicatum sumitur in
definitione subiecti,
altero vero, ubi su-
biectum in prae-
dicti ratione locatur.
O iij sicq;

Posteriorum

ABRAM

In quorū definitio-
nibus capiuntur sua
subiecta. Sicq; notū
fit, qd demō fiat ex
rebus essentialibus
qm̄ nō euadit, quin
fiat ex rebus essen-
tialibus, vel ex reb⁹
accidentalibus: res ve-
rō accidentales non
sunt necessariae.

Cō. 44 Postq̄ notificauit p-
prietates necessarię p-
dicatiōis, hoc est pmissas
esse p se, & primas,
intēdit hic common-
strare, qd demōnū p-
missas oporteat ēē esse
tiales. Et instituit hui⁹
cōmonstrationē, quia
demonstrationis p-
missae sunt necessariae.

Et dixit: Si oporteat
demonstrationem cō-
poni ex pmissis ne-
cessarijs, ex eo, qd ea, q̄
scimus per demōnē,
videlicet ipsae conclu-
siones, sunt necessariae.
F Quia impossibile est
ipsas esse aliter q̄ sunt,
cū sint conclusiones
necessarię, expedit illa-
rum notitiam attingi
ēētiafr, hoc ē ipsas ēē
necessarias ex pmissis
necessarijs, cū pmissae
necessarię sint essentia-
les. Seq̄ itaq; demōnis
pmissas ēē essentiales.

Ex quo vero essentia-
les sunt duarū spērū.
vide-

BYRANA

in quorū definitio-
nibus accipiunt sub-
iecta sua. Igit̄ mani-
festum est, qd demō
erit ex rebus per se.
& hoc, qm̄ non effu-
git, qn̄ sit aut ex re-
bus p se, aut ex reb⁹
accidentalibus, nisi
qd res accidentales nō
sunt necessariae.

Posteaq̄ docuit pro-
prietatē prædicationis
necessariae, quae est, vt
sint ppōnes p se & pri-
mę, vult hic mōstrare,
qd oportet proposi-
tiones demōnum esse p
se, & posuit monstra-
tionem in hoc, qd pro-
positiones demonstra-
tionis sunt necessariae.

Et inquit: qd si oportet
demonstrationem
cōponi ex propōnibus
necessarijs, qm̄ quod
scitur per demōnem,
quę sunt conclusiones,
sunt necessariae, qm̄ fie-
ri nō potest, vt permu-
tentur fm̄ id, de quo
sunt, & conclusionum
necessariarum proue-
nit scientia per se, hoc
est, vt sint necessariae
ex propōnibus necessa-
rijs, & per propositiones
necessarias per se,
igitur oportet ppōnes
demōnis esse per se.

Cumque per se sint
duarū specierum:
spēs

MANTINVS

Sicq; palam est, qd
impossibile est, qn̄
fiat demōstratio vel
ex rebus substantia-
libus, vel ex acciden-
talibus. Veruntamē
res accidentales nō
sunt necessariae.

Posteaquam tradidit **Cō. 4**
proprietates ipsius præ-
dicationis necessariae,
nempe vt eius propo-
sitiones sint de per se, &
primae. quod quidem
probat per hoc, qd pro-
positiones demonstra-
tionis sunt uecessariae.

Et ideo dicit: Si autē
oporteat demōstratio-
nem cōstare ex propo-
sitionibus necessarijs,
p̄p̄ea quia id, quod de
monstratione scit̄, vi-
delicet quod sunt ipsae
cōclusiones, sunt utiq;
necessariae, cū nō pos-
sint aliter se hēre: sed
sc̄ia, quae ex conclusio-
nib⁹ necessarijs habet̄,
est quidē p se. Cum autē
dico necessariae, intel-
ligo fieri ex pmissis ne-
cessarijs. p̄missae autē
necessariae sunt de p se.
sequit̄ ergo, qd propo-
sitiones demonstratio-
nis erunt per se.

Sed cū ea, q̄ sunt de p
se, sint duobus modis:
vno

ABRAM

videlicet speciei, in qua
predicatum sumit in subie
cti definitione, & species in
qua subiectum capit in
predicati definitione, notum
est, quod oporteat demon
stratum premissas esse alte
rius harum duarum specierum
ipsarum essentialium.

Dixit autem: Quod
alterius speciei sit unum
duorum oppositorum pre
dicatorum, in quorum
definitionibus capiun
tur sua subiecta, quia
accidentia essentialia,
quae sunt exteriora ipso
subiecto, semper sunt op
posita. Dum vero dixit:
Quoniam non euadit,
quin fiat ex rebus essen
tialibus, vel ex rebus ac
cidentalibus, res vero
accidentales non sunt
necessariae.

Fit alius syllogismus a pri
mo, quo demonstratur
rat, quod demonstratum pre
missas oporteat esse ne
cessarias. in primo enim
syllogismo posuit, quod demon
strationum premissas
oporteat esse necessa
rias, quia oportet de
monstrationis conclu
siones esse necessarias.
deinde posuit necessa
rias esse essentialia. in
hoc vero syllogismo suppo
suit demonstratum premissas
esse necessarias.

Deinde. d. quod demon
stratum premissas non eua
dat

BVRANA

species, in qua accipit
predicatum in definitione
subiecti, & species, in qua
accipit subiectum in defi
nitione predicatorum. igitur
planum est, quod oportet
propositiones demonstratum
esse ex una istarum spe
cierum eorum, quae sunt per se.

Atqui dixit, quod species
una ipsa est unum ex
duobus oppositis pre
dicatis, in quorum defi
nitionibus accipiuntur
subiecta sua: quoniam acci
dentia duarum specierum
per se, quae sunt vniuer
salia subiecto, sunt
in perpetuum opposita.
Et dixit: & hoc, quoniam
non effugit, quin fiat ex
rebus per se, aut ex re
bus accidentalibus, nisi
quod res accidentales
non sunt per se.

Et est alius syllogismus a pri
mo syllogismo, per quem de
clarauit, quod oportet
propositiones demonstra
tionis esse necessarias,
& quoniam in syllogismo primo
posuit, quod oportet pro
positiones demonstratum
esse necessarias, quoniam oportet
conclusiones demon
strationis esse necessarias, de
inde posuit, quod necessa
ria sunt per se: atqui in
hoc syllogismo posuit, quod pro
positiones demonstra
tionum sunt necessariae.

Deinde dixit: & propo
siones demonstrationis non effu
giunt,

MANTINVS

uno quidem, ubi predica
tum sumit in definitione
subiecti, altero vero,
ubi subiectum sumit in
definitione predicatorum. patet
ergo est, quod oportet ip
sas propositiones demon
strationis fieri altero duorum ho
rum modorum de per se.

Sed dixit: quod secundus
modus est, ubi ponit
alterum oppositorum illo
rum predicatorum, in qui
bus eorum subiecta su
muntur in eorum defini
tionibus, propterea quia ac
cidentia essentialia, quae
sunt exteriora ipso subie
cto, semper sunt opposi
ta. & ideo dicit: quoniam im
possibile est, quin fiat vel
ex rebus substantialibus,
vel ex accidentalibus: ve
rum tamen res accidentales
non sunt necessariae.

Et is syllogismus differt a pre
cedenti, quo probauit
oportere ipsas propositiones
demonstrationis esse necessa
rias. nam in priori syllogismo
dixit, id oportere pro
positiones demonstratum
esse necessarias, quia
oportet quoque conclu
siones demonstrationis esse ne
cessarias. deinde dixit,
quod ipsae necessariae sunt
de per se. sed in hoc syllogismo
ipse dixit, quod propo
siones demonstrationum
sunt necessariae.

D. d. & propositiones de
monstrationum impossibile est,

O iiiij quin

Posteriorum

ABRAM

Date esse essentiales, vel accidentales: deinde adiecit conditionem, qd nō sint accidentales, ex quo demonstrationis præmissæ sunt necessariae, & accidentales nō sunt necessariae. Compositio autem syllogismi, qui infert hoc repetitum, fit in secunda figura, cum hæc demonstratio sit composita ex conditionalis disiunctiva, & categorica in secunda figura.

Primus itaq; eius syllogismus categoricus sic cōstruitur, Demonstrationis cōclusiones sunt necessariae: sed cōclusiones necessariae sūt ex præmissis necessarijs: perinde infertur, quod demonstrationum præmissas oporteat esse necessariae. deinde præassumpsit hanc cōclusionē, videlicet, demonstrationū præmissas esse necessariae: & connexit ei, quod necessariae sint essentiales: sicq; intulit in prima figura, quod demonstrationis præmissæ sint essentiales. Sed circa has propositiones incidit dubium.

Dubium,
Quo pacto necessaria, demonstratione ingrediētia, intelligant omnia esse per se.

Ambigua enim est, circa primam demonstrationem, propositio, quæ in ea recipit,

q

BVRANA

giūt, quin sint substantiales, aut accidentales, vsq; cō, qd nō sunt accidentales. quoniam propositiones demonstrationis sunt necessariae, & accidentales nō sunt necessariae: & complicatio syllogismi concludentis hoc prædicatum est in secunda figura: & hæc demonstratio componitur ex conditionalis diuisiua & prædicatiua in secunda figura.

Sed primus est syllogismus prædicatiuus, & componitur sic, conclusiones demonstrationis sunt necessariae: & cōclusiones necessariae ex præmissis necessarijs: ergo cōcluditur, qd oportet præpones demonstrationum esse necessariae. deinde accipit hanc cōclusionē, quæ est, qd præpones demonstrationū sunt necessariae: & complicuit cum hac, qd necessariae sunt p se: ergo cōcludit in prima figura, qd propositiones demonstrationis sunt per se. monstrauit autem per propositiones dubias.

Et hoc, quoniam dubitat in prima demonstratione de præpōne, quæ in ipsa accipitur,

q

MANTINVS

quin vel sint substantiales, vel accidentales, seu p se vel p accidens. deinde cōcludit, qd nō sunt accidentales, ppea quia præpones demonstrationis sunt necessariae, at ipsæ accidentales non sunt necessariae. syllogismus autē, qui cōcludit hoc cōsequens, seu re-assumptū, est compositus in secunda figura: & hæc probatio cōstat ex hypothetica disiunctiva, & categorica in secunda figura.

Prima vero ex syllogismo categorico, qui ita componitur. Conclusiones demonstrationis sunt conclusiones necessariae: conclusiones vero necessariae sunt ex præmissis necessarijs: cōcluditur itaq; , qd præpones demonstrationū oportet eas esse necessariae. Rursum sumatur hæc cōclusio, scilicet, præpones demonstrationis sunt necessariae, cui annectat, qd ipsæ necessariae sunt de p se, seu essentiales, & sic cōcludetur in prima figura, qd præmissæ, seu præpones demonstrationis sūt de p se, vel essentiales.

Sed circa has propositiones insurgit dubiū. qm iam fuit dubitatum in prima demonstratione, circa illā præpōnem, quæ sumebat in ea, vbi dicebat,

ABRAM

quod omnes necessariae sint essentialia. Nam plures viri putant, quod inveniuntur res necessariae, quae non sunt essentialia: prout est niuis albedo, & picis nigredo, & risus venditis & emetis. Et ut vniuersalius inquam, proprietatum mutua praedicatio est necessaria, cum non sit essentialis.

Et ideo dixit Alpharabius in Libro de Demonstratione, quod per necessarias intendamus necessariae essentialia.

Nos autem dicimus, quod necessariis opponantur contingentes: & quod necessariarum quidam sint necessariae essentialia, & quaedam necessariae per accidens: & quod necessariae per accidens sint contingentes essentialiter, necessariis vero essentialiter non inest contingentia, nisi per accidens. Mutua autem proprietatum praedicatio est necessaria per accidens, contingens essentialiter, & sic est praedicatio albedinis de niue & nigredinis de pice.

Expedi autem non numerare inter propositiones necessarias per acci-

BYRANA

quod omnia necessaria sunt per se. & hoc, quoniam videtur multis, quod sint aliqua necessaria, quae non sunt per se: quemadmodum album inest cygno, & nigrum pici, & accommodatio ei, quod vendit possessor: & in summa, cum aliquod proprium inest alicui, est necessarium, & non per se.

Et ideo dixit Abunarzar de demonstratione, & per necessaria hic intelligit necessaria essentialia.

Dicamus igitur nos, quod necessaria opponuntur possibilibus, & necessariorum aliqua sunt necessaria per se, aliqua vero necessaria per accidens, & necessaria per accidens suntabilia per se: atqui necessaria per se non suntabilia, nisi per accidens: & praedicatio propriorum de se inuicem est necessaria per accidens, & possibilis per se. & consimiliter praedicatio albi de niue, & nigri de pice.

Oportet autem, ut non connumerentur propositiones necessariae per acci-

MANTINVS

cebat, quod omnes propositiones necessariae sunt de per se, seu essentialia. Quia multi opinantur dari aliqua necessaria, quae non sunt de per se, ut albedinem inesse niui, & nigredinem pici, et risibile praedicari de emete & vendite, & ut verbo dicam, illam praedicationem, qua ipsa propria praedicant, alterum scilicet de altero, esse quidem necessariam, sed non per se.

Et ideo dicebat Alpharabius in Lib. Demonstrationis, quod per necessarias debemus intelligere illas necessariae, quae sunt per se.

Nos tamen dicimus, quod ipsis necessariis opponuntur ^{*2. l. cōdngentia.}abilia, & quod necessariorum aliqua sunt necessaria per se, & aliqua sunt necessaria per accidens. & quae sunt necessaria per accidens, suntabilia per se, & ea, quae sunt necessaria per se, nullam habent possibilitatem nisi per accidens. sed praedicatio ipsorum propriorum inter se se, alterum de altero est utique praedicatio necessaria per accidens, sed possibilis per se. idem idem & praedicatio albedinis de niue, & nigredinis de pice.

Oportet autem, ut inter ipsas propositiones necessarias non connumerentur quae

Adversat hoc paulo superius dicto.

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

MANTINUS

D accidens, qm̄ non per-
scrutatur id qđ est per
69 accidēs. Sicq; expedit
omne necessariū esse
essētiāle, hoc est om-
ne necessarium per se
est essētiāle. Sicq; &
illa prēmīssa accepta
in demōne, videlicet
qđ quicquid est neces-
sariū non sit acciden-
tale, verax est de eo qđ
est essētiāliter.

Et illud intendebat
E Arist. Expedit autē te
scire, qđ essētiāliter ne-
cessariā capiantur cir-
ca primum predicatū
solum, s̄ cuius predicatū
ē subiecto necessariū,
& subiectum predicato
similiter est necessarium.

70 Hoc autē non inuenit
in predicatione gene-
ris de ipsa spē: genus
n. ē speciei necessariū,
sed species est illi con-
tingens. ueruntū hoc
Inuenitur in predica-
tione definitionis & dif-
ferentię, & accidentiū
essētiālium primorū.

dens: qm̄ non est spe-
culatio eius, quod est
per accidens. Sequitur
igitur, qđ omne neces-
sarium est essētiāle,
hoc est necessarium p
se. & consimiliter pro-
positio, quā accipitur
in demonstratione, qđ
est, qđ omne, quod est
necessariū, non est ac-
cidētiāle, verificatūq;
de eo, quod est per se,

Et hoc est, quod vo-
luit Arist. Et oportet
ut scias, qđ necessaria p
se accipiuntur utiq; cū
predicato primo tan-
tum: & hoc ut sit prę-
dicatum necessarium
subiecto, & subiectum
necessarium predica-
to: & hoc non inueni-
tur in predicatione ge-
neris de specie. & hoc,
qm̄ genus est neces-
sariū speciei, sed species
est ipsi possibilis, sed
inuenitur in predica-
tione definitionis &
diferētię, & accidentiū sub-
stantialiū primorum.

qđ sunt p accidens. qđ
qđ est p accidens, non
debet in hoc cōcedi. se-
quitur ergo, qđ oportet,
ut oē necessariū sit d p
se, hoc ē, qđ oē neces-
sariū p se, ē de p se, v̄l es-
sētiāle. sicutq; illa ppō,
qđ sumit i ipsa demō-
ne, qđ ē, s̄. qđ qđqđ ē ne-
cessariū nō ē accidētiā-
le, seu p accēns, v̄a qđ ē
est de eo, qđ est per se.

Et hoc intelligebat
Arist. Sed scire debes, qđ
ea, qđ sunt necessaria p
se, sumunt tū in priō
predicato, vbi s̄. predica-
tum est necessariū ip-
si subiecto, & subiectū
necessarium ipsi predi-
cato: hoc autē nō repe-
rit in predicatione gene-
ris de specie. qđ genus
est necessariū ipsi spe-
ciei, sed species est cō-
tingens, seu possibilis
ei: sed bene reperit in
predicatione ipsius defi-
nitionis ac differentię
atq; accidentium es-
sētiālium primorū.

Contradictio Tomitani.

68 Vult insuper Auer. mutuam predicationem proprietatum esse necessariam. quā
paulo post vult esse accidentalem. Et habetur ē 2. Post. cō. 38. Vide solut. Tomita.

69 Affirmat hic Auer. omne necessarium esse essētiāle. id quod negauerat in hoc Pri-
mo in cō. 28. & 29. vbi vult, ipsum de omni, per se, & quatenus ipsum esse specia-
les conditiones necessarij. igitur ipsum essētiāle ad necessarium comparatum, erit se-
cut species. modo, cū a specie ad genus valeat sequela, non autem econtra, ergo
non omne necessarium erit essētiāle. Vide solutionem Tomitani.

70 Amplius dicit Auer. predicationem generis de specie non esse necessariam simpli-
citer. Et nihilominus in hoc 1. in cō. 30. predicationē generis de spē reponit in 1. mō p se.

Aut

Aut igitur sic dicendum, aut principium ponendū, quod demonstratio necessarium est: et si demonstratū est, non pōt aliter se habere. Ex necessarijs igitur oportet esse syllogismū. ex veris quidem. n. est et non demonstrantē syllogizasse: ex necessarijs vero non est, nisi demonstrantem. hoc enim iam proprium demonstrationis est.

ABRAM

T.c.45. Ad demonstrandū præmissas demōnum eē necessarias, satis est id, quod dictum est, vel ichoabimus alio ex principio. Et dicemus, qđ demōnis cōclusiones sint necessariae, inuariabiles & impermutabiles, & demōnem, quæ ex illis gignit, impossibile sit esse aliter cōpōnē. Quo cōstito, prēmisse itaqđ, ex quibus sit demō, sunt necessariae, inuariabiles, & impermutabiles. Excepto, qđ, deceret quempiā syllogizare ex prēmisis veris, sed non sit ex illis demō. nisi qđ demonstratione ostēditur, non conuenit eē nisi ex prēmisis necessarijs. Demonstrationis enim proprium est fieri ex rebus necessarijs.

Postq̃

BVRANA

Dixit Arist. aut igitur sufficit ad monstrandū, qđ propōnes demōnis sunt necessariae, illud qđ dixim⁹, aut incipiendū principii alterum: & dicendū, qđ cōclusiones demōnis sunt necessariae, non pmutabiles, neqđ variabiles: & demō genita ex ipsis non pōt permutari i eo, qđ est de ipso. qđ cū ita sit, igit pōnes, ex quibus est demō, sunt necessariae, non pmutabiles, neqđ variabiles, pter qđ cōuenit alicui, ut rōci neē ex pōnibus veris, & tū nō erit ex ipsis demō. atqui qđ ostendit per demōnē, nō cohæret nisi ex propōnibus necessarijs: qm̃ proprium demonstrationis est, ut sit ex rebus necessarijs.

Posteaq̃

MANTINVS

Vel itaqđ id, qđ dictum est, satis est ad probandū propositiones demōnis debere eē necessarias, B vel aggredi oportet aliud principii, & dicendū, qđ cū conclusiones demōnis sint necessariae, inuariabiles, ac impermutabiles, demō, qđ illarum sciam in nobis gignit, talis utiqđ necessario erit. pmissē ergo demōnis oīno necessariae erunt, inuariabiles, C ac immutabiles. Veruntamen poterit quis syllogizare ex veris prēmisis, nō tamen demonstrabit quid necessariū est. quod nō nisi ex necessarijs demonstrari posse p se manifestum est &c.

Posteaq̃

T.c.49.

Posteriorum

ABRAM

D Postq̄ posuerat, q̄ de
Cō. 45. monstrationum præ-
missarū oporteat eē ne-
cessarias, quia demō-
num cōclusiones sunt
necessarię, & intulerat
inde, q̄ demōnum p̄-
missarū sint essentielles:
& connexio antecede-
tis cum cōsequente in
syllo cōditionali p̄di-
cto, quę fuerat, q̄ quā-
do cōclusiones fuerint
necessarię oporteat p̄-
missas esse necessarias,
E ipsa continet partē ve-
ritatis, cum iam posi-
ta sit in syllogismo cō-
ditionali per se nota,

Dixit: Sed ad demon-
strādū p̄missas demō-
nū esse necessarias, sa-
tis est id, qđ dictū est:
vel inchoabim⁹ alio ex
p̄cipio, et dicem⁹. id
ē, quia id, qđ latū ē,
posset esse nō ita patēs
apud aliquos addiscen-
F tes, ideo expedit iā su-
padde: e ad huius ma-
nifestationem.

Et dum dixit: Quōd
demōnis cōclusiones,
vīq; ibi, & impmutabi-
les. Intendit, q̄ cū no-
bis iter supposita prin-
cipia hic sit, q̄ demō-
nis cōclusiones impossi-
biles sint aliter q̄ sunt
se habere, imo q̄ sint
inuariabiles & imper-
mutabiles: ac ē, ut p̄
se notum nobis suppo-
situm

BVRANA

Posteaq̄ posuit, q̄
oportet propōnes de-
mōnū eē necessarias,
quia cōclones demō-
tiue sunt necessarię: &
cōclufit ex hoc, q̄ p̄po-
sitiones sunt per se, &
hic in prouentu ante-
cedentis ex consequen-
te, cum dicitur, q̄ si
sunt conclusiones ne-
cessarię, oportet ut p̄-
positiones sint neces-
sarię, est aliquid du-
bij, & posuit ipsum p̄
syllogismum condi-
tionalem tāquā per
se manifestum,

Dixit: aut igit suffi-
cit ad oñdendū, q̄ pro-
positiones demōratio-
nis sunt necessarię, il-
lud qđ diximus, aut in-
cipiemus p̄cipiū alte-
rū & dicem⁹. sensus ē,
si qđ diximus, pōt esse
nō manifestū apđ ali-
quos discipulos, opep̄-
ciū est, ut addamus ali-
qđ ad hoc mōstrādū.

Sensus est, cum sit ex
p̄cipijs positus apud
nos hic, q̄ cōclusiones
demōnis nō pnt per-
mutari fm id, de quo
sunt, sed sunt neq; per-
mutabiles, neq; varia-
biles: & est cōsimlt ēt
positū apud nos de sci-
to per se, q̄ oportet de
mōnem, per quā asse-
quimur speciem istam
scīx

MANTINVS

Posteaq̄ dixit, q̄ oportet Cō. 45.
ut p̄pōnes demō-
nū sint necessarię, pro-
pterea q̄ cōclusiones
demōnū sunt necessa-
rię: & cōclufit ex hoc,
q̄ propōnes demōnis
sint de per se, & conse-
cutio consequēs ex an-
tecedenti p̄lylsmi hy-
potheticū iam dictū,
qui erat, q̄ si cōclones
sint necessarię, oportet
ut p̄missę sint neces-
sarię, habebat aliqd
veritatis, cum tamen
posuerit illud in ipso
syllogismo hypotheti-
co tanq̄ per se notum,
Iō dixit: vel per id, qđ
dictū est, satis est ad p̄-
bandū p̄pōnes demō-
nis debere esse necessa-
rias, vel aggredi oportet
aliud principiū, &
dicēdū et c. hoc ē, si ex
iam dictis fortasse nō
erit notū apud aliquos
discipulos illud, addē-
dum ergo adhuc erit
in hmōi declaratione,
et dicendum, q̄ cōclones
demōnis et c. vīq;
vbi dicit, & inuariabi-
les. intelligit, q̄ cū vna
ex p̄notionibus nobis
suppositis in hoc loco,
sit, q̄ cōclones demō-
nis nō pnt aliter se ha-
berē, nec sūt mutabiles,
neq; variabiles, estq;
nobis suppositū quoq;
veluti p̄ se notū d̄ ipso
met

ABRAM

fitum est, q̄ demō, cuius occasiōe prouenit nobis hanc species scīæ essentialiter, absq; dubio oporteat esse fm̄ hanc essendi speciem, hoc ē, inuariabilis & imutabilis, & q̄ penitus non sit aliter q̄ est.

Demō enim, dū ipsa est cā scīæ huius speciei, oportet eā digniore esse huius cōditionis. Qm̄ quicquid est causa alicuius rei, dignius est rei hm̄i cuius est cā. Exēpli gratia, quia, si ignis sit cā ceterarū rerū calidarū, ipse dignior ē caloris. Sicq; & demōnes, si ipsæ sint cā scīæ necessariae, digniores sunt ut sint necessariae scitæ. Qm̄ autē euenit syllo contingentia ob eius præmissas, ex quo sequens ab eo est necessariū, oportet syllo, q̄ largit scīā necessariā, largiri illā biuio, et ob eius formā, & ob ei⁹ præmissas. quo constituto, oportet itaq; & demōstrationis præmissas esse necessarias.

Dum autē dixit: Excep̄to, q̄ deceret quēpiā, vsq; ad ultimū illius, qd̄ scripsim⁹. Insinuat q̄ forma syllo non cōferat, ut conclones sint

ne-

BVRANA

scīæ per se, esse absq; dubio ī hac specie existentie, hoc est nō permutabilis, neq; variabilis: & in summa nō potest permutari secū dum id, de quo est.

Qm̄, cū demō sit cā istius speciei scīæ, sequit, q̄ ipsa magis debeat esse cū hac dispo- ne. Qm̄ omne id, qd̄ est causa alicui, ipsum magis debet esse cum hac dispositiōe, cuius est illi causa. ut in exēplo, si ignis est cā alijs rebus calidis, igitur ipse magis debet esse calidus. & consimiliter demōnes, si sunt causa scientiæ necessariae, ipsæ magis debent esse scitæ necessariae: q̄ si fuerit syllo, habebit utiq; possibilitatē propter ppositiones suas. qm̄ qd̄ sequitur ex ipso est necessarium. Sequit igitur, ut syllo, qui dat scīam necessariam, det ipsam duobus modis, pp figurā suā, & pp ppones suas. qd̄ cū ita sit, oportet igitur ut propōnes demōstrationis sint necessariae.

Cū vero dixit: pter q̄ q̄ cōuenit alicui, vsq; ad finē eius, qd̄ scripsimus. assignauit igit figurā syllo, ut nō confectat ad cōcludendas cō-

clu-

MANTINVS

met scibili, q̄ illa demō, ob quā acquirim⁹ hoc gen⁹ scīæ p se, oportet quidē oīno, ut hoc pacto se habeat, nepe ut sit inuariabilis, atq; immutabilis, & ut verbo dicam, non pōt aliter se habere.

Nā, cū ipsa demō sit cā hm̄i scīæ, oportet ut ipsa sit magis talis, cū pp qd̄ vnū quodq; tale, & illud est magis tale, q̄ illud cuius ipsū est cā. Exēpli gratia, ignis, si sit cā omniū aliarū rerū calidarum, erit utiq; magis calid⁹. ita quoq; si ipse demō nes sint cā ipsū scīæ necessariae, longe magis debēt ipse esse scibilia necessaria. At, cū ipsa possibilitas reperiat in ipso syllo rōne suarū præmissarū. nā id, qd̄ ex ipso sequit, est necessariū. ergo ille syllo, q̄ pstat scīam necessariā, ob duo utiq; cā pstat: nepe pp figurā eius, & pp eius præmissas. ergo præmissæ ipsius demonstrationis erunt omnino necessariae.

Deinde cū. d. Verūtū poterit quis syllogizare & c. vsq; ī finē dicti. vult innuere, q̄ syllo rōne figuræ suæ nihil cōducit ad hoc, ut conclones sint necessariae,

sed

Posteriorum

ABRAM

D necessariæ, imo eius forma confert, q̄ non inferat necessarium. Ideoq; quispiā p̄t ex præmissis veris nō necessarijs inferre conclusionem necessariā, aut nō necessariā, qđ ē essentialiter: necessariam aut, esset per accidens. Vtuncq; autē res se habeat, hæc species syllogismi nō est demonstratiua.

E

T.16.p3 ^a Signū aut, quod demonstratio ex necessarijs: quoniā et instantias ita ferimus ad eos, qui existimant demonstrare, quod non necesse, si existimemus, aut cino contingere aliter, aut sermonis utiq; gratia.

BVRANA

clusiones necessarias. sed cū figura ipsius cōfert ad concludēdū necessariū: & p̄p̄ea fieri p̄t ut aliq; concludat ex p̄p̄onibus veris nō necessarijs cōclonē verā, aut necessariā, aut nō necessariā, & si nō necessariā, erit p se, si vero necessariā, erit p accidens: & quō hæc species sylh hoc in loco non est dem̄ratiua.

MANTINVS

sed eius figura concludit ad hoc, vt nō cōcludat necessariū. & ideo fieri p̄t, vt aliquis cōcludat ex p̄missis veris non necessarijs cōclonē verā, tum necessariā, tū nō necessariā, non necessariā quidē, p se, necessariā vero p accidens. Sed vtuncq; res se habeat, huiusmodi syllogismus nō est demonstratio.

T.c46 Rursus commonstrandū est demonstrationum præmissas esse necessarias, ex quo cuiuspiam esset cōtradicere, putans vti demonstratione super aliquod datum quæsitum, ad ostendendum, q̄ demonstrationis, quid ratiocinatus sit, non sint præmissæ necessariæ: aut q̄ posset hoc quæsitū ostendere per alias præmissas ab illis. illę autem acceptæ sunt ex dictiōibus, id est sunt topicæ.

Hæc

Dixit Arist. et iam monstrabimus, q̄ propositiones dem̄rōnū sunt necessariæ: qm̄ fieri p̄t, vt aliquis cōtradicat. qm̄ existimauerunt nōnulli se fecisse demonstrationem super aliquo quæsito, cū viderunt demonstrationem, in qua adduxerunt signum, nō esse ex propōnibus necessarijs, aut fieri p̄t, vt hoc quæsitum monstret sine illa p̄positione, q̄q; ipsæ accipiuntur à sermonibus, hoc est dialecticis.

Hęc

Inquit Arist. Osten-
demus rursus demonstrationis præmissas esse necessarias ex eo, q̄ quis instare potest nō esse demonstrationem, quæ ipsi vtuntur ad quæsitum, vel quia eius præmissæ non sunt necessariæ, vel potest probari tale quæsitum absq; illa p̄positione. Sunt autem sumptæ ab ipsis verbis, id est sunt dialecticæ.

Hęc

T.c46

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

Cō. 46. Hęc ratiocinatio est fama probabilis, q̄ demonstrationis premiffas oporteat eē necessarias. Quia litigatores aduersantur, quatenus largiuntur demōnem, vt ostenderēt q̄ premiffę cuiusdam demonstrationis, quam ipsi detulerint, nō sint necessariae. Dum autem dixit: Aut q̄ posset hoc quęsitū ostendere per alias premiffas ab illis intēditur, q̄ illi cōtradictū huic rei; sicut cōtradictū dicētes hoc quęsitū, ad qđ tulerāt, q̄ demō posset ostendi per alias ab illis pmissis: sicq; hic esset sermo arguentis. Posset enim res ostendi per plures quā p vnā demonstrationem. res vero non est, prout illi opinantur.

Quia, si demō sit ex pmissis primis, q̄ sint causę, q̄bus sibi cōstat natura huius rei, cuius demōne q̄rebat, cum vna res sit vnīs eisdem causis, oportet vnā eē & demōne, p̄ut oportet & definitionē esse vnā. Demō enim est illa demō, quę conuenit naturę operationi. sicq; si demōratio sit cuius occasione res sit, oportet vni q̄sito non

con-

Hęc est disputatio probabilis sup eo, q̄ oportet propōnes demōnis esse necessarias. & hoc, qm̄ contradicunt nōnulli, cum exhibēt demōne, & vident, q̄ nō habet propōitōes necessarias. Cum vero dixit: aut monstrabit hoc quęsitum sine illa p̄pōne: aut intelligit, q̄ ipsi cōtradictū huic rei, quęadmodū contradicunt in hoc q̄sito, super quo adduxerūt demonstrationem, q̄ pōt monstrari sine illis propōitōibus. existimatur enim, q̄ hęc oratio ratiocinetur. & hoc, quoniam fieri potest, vt res monstratur per plures demonstrationes vna: sed non est res, quemadmodum existimatur.

Qm̄ demō, si est ex p̄pōitōibus primis, quę sunt causę, p quas cōstituitur natura rei istius, cuius demōne q̄rimus, & res alia erit vtiq; ex causalibus, igitur oportet vt demō sit alia. quęadmodū sequitur, vt sit definitio definitionis alia: hęc autē demō est demō circularis in ope naturę. si yō ē demō, p cuius p̄tē efficit res, oportet igit vt non sit de q̄-

sito,

Hęc rō est famosa, vel A probabilis vel apparēs, **Cō 46.** nempe, q̄ dicit propōnes demōnis oportere esse necessarias. nā oppugnātes cōtra eos, qui demōne faciunt, afferunt cōtra eos instantiā ex hoc, qđ vidēt demōne, qua ipsi vtūtur, nō habere p̄pōnes necessarias. & cū d. vel pōt probari illud q̄sitū, absq; illa p̄pōne: si Arist. intelligit, q̄ qui instantiā afferunt contra hoc, qđ impugnat, s. q̄ illud q̄sitū, de quo attulerunt demōne, possit probari absq; illis propōnibus, tūc poterit quis opinari, q̄ hęc est * ratio ipsius oppugnantis: quoniam pōt aliqua res probari pluribus q̄ vna demōne, sed res non ita se habet, vt opinatus ē.

* a. l. syllogistica.

Qm̄, si ipsa demō cōstet ex p̄pōnibus primis, q̄ sunt causę vt ex eis extet nā illi rei, de qua q̄rit demō. vna aut res, cū fiat ex vnīs causis: ergo oportet vt demō sit vna. quęadmodum oportet ipsā definitionē eē vnā & hmōi demō ē illa, quę cōcordat cum ope naturę. Si igit ipsa demō sit id, ob qđ sit res, ergo ipsum q̄situm

tum

Posteriorum

ABRAM

D conuenire nisi vnam demonstrationem: qđ in artibus factiuis est nimis patens.

Ideoq; demonstratio- nes sine dubio sunt de- finitiones in potentia, prout infra ostende- mus. Et, dum dixit: Il- le autem accepte sunt ex dictionibus, id est sunt topicę. Intendit, qđ illa demonstratio pec- cet, ex quo eius præ- missę non sunt neces- sarię, prout peccat dū eius præmissę essent to- picę, s. posse hoc que- sitū ostendi per aliam demōstratōem sui generis.

BVRANA

sito, nisi demō vna: et hoc valde manifestū ē in artibus operatiuis.

Et ppea demōstrationes absq; dubio sunt defi- nitioes in potētia, quē- admodū postea decla- rabimus. Cū vō dixit: qđq; ipsę accipiuntur à sermonibus, hoc ē dia- lecticis: id est, quia de- mōstratio deficit, qm̄ propositiones ipsius nō sunt necessarię, quem- admodum deficit, cū propōnes ipsius sunt dialecticę: qđq; hoc q̄- situm sit possibile mō- stratur per demōstratōem aliam ex genere suo.

MANTINVS

tū nō habebit nisi vni- cā demōstratōem, & hoc ap- tissime patet in artib; factiuis, seu actiuis.

Et ideo ipsę demō- nes sunt proculdubio definitiones in poten- tia, vt post hoc, pbabi- mus. Demū d. sunt autē sūptę ab ipsis verbis, id ē sūt dialecticę. hoc est, ipsa aut demō est defectiua, & īsufficiēs, qđ ei; propōnes nō sunt necessarię. quēadmo- dū est deficiēs, cū eius propōnes fuerint dia- lecticę, & cū illud q̄si- tū possit probari alia demōstratōe diuer- sa à genere suo.

Contradiēlio Tomitani.

71 *Affirmat hic Auer. vnius rei non nisi vnam demonstrationē posse esse. Sed ex plu- ribus locis Arist. & Auer. deducitur, ac habetur oppositū, 1. Post. tex. 42. et cō. 179. 2. Post. Tex. 25. & 1. Post. 43. dicitur eiusdem rei posse fieri demonstrationes duas per medios oppositos. Item 2. Phy. 27 et 2. Post. 11. ex quatuor generibus causarum eiusdem rei plures demonstrationes fieri posse dicitur.*

F

T.16.ps *Planum autem ex his, & quod fatui sunt, qui se existimant re- etē principia accipere, si probabilis sit propositio, & vera: velu- ti Sophistę, * quod scire est scientiam habere. non enim * quod pro- babile, aut non, principium est: sed primum * ipsius generis, circa quod monstratur. & Verum non omne proprium.*

* a. l. quo-
niam

* a. l. eo qđ

* a. l. eo qđ
rimum

T.c.47. *Euidens autem & patens est ex his re- bus, quas opinan- tur capientes demō- stratiōis pmissas ex rebus fama proba- bilibus, qđ aggressi*

illi

Dixit Arist. Appa- ret igit iā ac mani- festum est ex rebus istis, qđ eo, qđ existi- mauerunt propōnē demōstratōis accipi à rebus pbabilibus, sunt

Inquit Arist. Pla- num itaq; est, ac no- tum, qđ qui credunt satis esse demonstra- tionis pmissas tā- tum esse pbabiles, sunt

T.c.47.

ABRAM

BURANA

MANTINVS

* a. l. fatui

illi sint dementes vi-
ri: prout Sophistæ
faciunt, dū ostendunt
q̄ cuius est scia, sciat
quid sit scia. Qm̄ nō
sufficit illis, vt valeāt
esse demōnis prin-
cipium, q̄ sint vera-
ces, sed etiam q̄ sint
proprie & primæ il-
li generi, de quo fit
demōratio: quanto
itaq; dignius est, q̄
nō sufficiat ipsas es-
se fama probabiles,
vt sint demōratiuæ.

sunt utiq; homines
sine corde: quēad-
modū fecerunt So-
phistæ, cū mōstra-
uerunt, q̄ q̄ hēt scia,
scit qd est scia. qm̄
non sufficit in prin-
cipiis demōnis, vt
sint vera, nisi fuerit
et proportionata &
pria apud gen⁹, sup
quo est demō. igit
magis conuenit, vt
nō sufficiat ad hoc,
q̄ sint demōratiua,
vt sint probabilia.

sunt utiq; fatui. si A
mileq; Sophistis fa-
ciunt, dum probāt,
q̄ qui habet scien-
tiā, scit quid sit scien-
tia. Non enim vt de
nōstrationis prin-
cipium sint premis-
se, oportet q̄ tm̄ ve-
races sint, sed et pro-
portionate et p̄me il-
li generi, cuius ē de-
mō. multo igit ma-
gis, vt demōnis p̄- B
missæ sint, oportet il-
las esse necessarias.

Cō. 47.

Patens & euidens est
de demōnū p̄missis,
q̄ oporteat eas esse ne-
cessarias. Quia qui cre-
dunt, q̄ sufficiat de-
mōrationum p̄missis
solū q̄ sint fama p̄ba-
te, sunt dementes viri.
qm̄ enim nō sufficiteis
esse veras, nisi cū hoc
sint necessarie, quanto
magis dignius ē, q̄ eis
non sufficiat esse fama
p̄batas, ex quo maior
pars harū, q̄ sunt fama
p̄batæ, nō sunt v̄e, sed
illarū op⁹ simile ē actio-
ni Sophistarū, q̄ errāt
de mēdacio q̄ sit verū.
Qm̄ sicut Sophistæ
errant in quodā attri-
buto p̄missis demō-
nū, videlicet, ipsas esse
veras, cū putent mē-
daces esse veraces, sic
act o

Planū vero ac mani-
festū de p̄pōnibus de-
monstratiuis, cū opor-
teat ipsas esse neces-
sarias, q̄ q̄ credunt suffi-
cere in p̄pōnibus de-
mōratiuis, vt sint pro-
babiles tm̄, ipsi sūt ho-
mines sine nomine. &
hoc, cū nō sufficiat ip-
sas esse veras, sed opor-
teat cū hoc esse neces-
sarias, quō non magis
oportebit, q̄ non suffi-
ciat ipsas esse probabi-
les: quoniam fm̄ ma-
gnam partem proba-
bilia non sunt vera.
atqui similis est ope-
ratio istorum opera-
tioni Sophistarum,
qui Sophistice persua-
serunt verum esse fal-
sum. quoniam Sophi-
stæ errauerūt in dispō-
ne

Planū itaq; est, atq; Cō. 47.
notū, q̄ p̄pōnes de-
monū oportet eas ef-
se necessarias. nā q̄ cre-
dunt satis esse, vt pro-
pōnes demōnum sint
p̄babiles tm̄, sūt vūq;
fatui. nā, si non sufficit
eas esse veras, sed opor-
tet cum hoc adhuc, vt
sint necessarie, ergo lō-
ge magis non sufficit C
eas esse probabiles, cū
maior pars probabiliū
nō sint verę. assimilāt
āt actionē illorū actio-
ni erratiū, seu sophista-
rū, q̄ s. decipiunt putā-
tes falsum esse verum.
Nā quēadmodū So-
phistæ decipiunt in ali-
qua cōditione p̄pō-
nū demōratiuarū, vt pu-
ta q̄ sint v̄e, & ipsi pu-
tant falsas esse veras,
Logica P pari

Posteriorum

ABRAM

D actio illorum, qui putant fama probatas esse veras, & actio Sophistarum est vnius generis: vterq; enim illorum errauit circa ipsum verum. Discrimen vero, qd est inter eos, e, quia mendacium, quo errauit Sophista, e vte, & pro maiori parte, id vero, quo errauit ille q putat, q sufficiat veracibus esse fama probatas, est mendacium parziale, quia no accedit premisiss fama probatis, q sint fm totum mendaces. Et dixit: Dum ostendunt, q cuius est scia, sciat, est exemplum orationis Sophistarum acceptu ex Sophismate, qd est equuocatio, quæ sit ob dictiõis constructionem. qd sic componitur, cuius est scia de aliqua re scit rem illam, cuius est scientia: res autem, cuius est scia, est ipsa scientia: ergo cuius est scia de aliqua re, eius est scientia de scientia.

Modus autem deceptionis est: quia in oratione dicere, cuius est scientia scit rem cuius est scia, contingit q totum dictum redeat ad ipsa sciam, ac et ad ipsum

BVRANA

ne propositionum demonstratiuaru, q sunt vere, & existimauerunt, q falsa sunt vera. consimiliter operatio eorum, qui existimauerunt probabilia esse vera. Et operatio Sophistarum est operatio vna in genere: qm vnusquisq; eorum errat i vero. Sed differunt inter se: qm falsum, in quo errat Sophista, est vte, & vt plurimu, illud vo, i quo errat, q existimat sufficere, q vera sint probabilia, e falsu particulare. & hoc, qm no accedit ppõnib⁹ probabilit⁹, vt sint falsæ in oib⁹.

Cu vero dixit: cu mo strauerunt, q q habet scia scit. e exemplu ofonis Sophistarum & accipit a Platone, & e multiplicitas in compositione ofonis. Componit aut huc in modu, q habet sciam de aliquo, ipse scit illud, cui⁹ habet sciam: sed res, cuius habet sciam, est scientia: igitur qui habet sciam de aliquo, habet scientiam per scientiam.

Modus aut deceptionis est in ofone dicente, couenit vt rñdeat & soluat per sciam & scitum: verum est enim de scito, falsu de scia. existimauit aut Sophista

MANFINVS

pari rone, qui putant probabiles esse veras, eandem agunt actione genere, qua agunt & ipsi Sophiste: qa qlibet earum errauit circa ipsum vte. Attamen in hoc differunt, q illud mendacium, qd ab ipso Sophista committit, est vtiq; vte, & vt multu, sed illud, qd committit ab aliquo credente satis e. si ipse vere sint probabiles, est pfecto mendacium particulare. na no contingit, ppones probabiles esse oino falsas vndequaq;.

Per id vero, qd dicit, dum probant, q q hæt sciam scit, qd sit scia: dat exemplum ronis Sophistarum sumptu ab ipsa ambiguitate, seu confusione, quæ s. est ipsa æquiuocatio facta ex compositione dictionis: q sic conficit, quicunq; habet sciam de aliqua re cognoscit illa re, de qua habet scia: sed res, qua habet scia de illa re, est ipsa scia: ergo q hæt sciam de aliqua re, habet sciam de scientia, seu per scientiam.

Ratio aut deceptionis est, qa cu dicit, & q habet sciam, scit illam re, de qua habet scia, pot totu illud dictu in tertia psona referri ad ipsa sciam, & ad ipsum scibile,

ABRAM

sum scitum, cū illud sit verum de scito, & falsum de scientia. cū tamē Sophista ob dictionis cōuenientiam putet, qd sit verax de ipsa scia, & perinde sequitur, qd qd scit aliquam rem, sciat quid sit ipsa scia. Et dū dixit: proprias, intendit qd sint naturę generis, de quo cōsiderat. Et dum dixit, primas generi, intendit, qd p̄dicent de illo ille suę oppositę, si illarum p̄dicatum fuerit accidens, p̄dicatū de genere in eo qd qd est, si autem non fuerit accidens, erit p̄dicatum proprium, et proprię, prout videtur de mente Aristo. sunt ipsę essentialia. sed Alpharabius, vt opinatus est hīc, putat qd essentialium sit id, quo singula genera artis distinguuntur, de quo in pręmissis iam locuti sumus, & infra vltērius loquemur.

BVRANA

phista propter communiter sermonis, qd est verum de scia: & existimauit ex hoc, qd qui scit aliquid, sciat et quid sit scia. Cū vero dixit, proportionata: vult qd sint ex natura generis, in quo speculamur. Cū vero dixit, & prima generi: vult quod sint p̄dicata de ipso, & opposita, si p̄dicatum in ipsis sit accidens p̄dicatum de genere per viam quid est, si vero non sit accidens, & sit p̄dicatum proportionatum. & proportionalia, secundum qd videt ex sententia Aristot. sunt essentialia. Abunazari autem videtur, quod essentialia sunt, per quę diuiditur vnumquodque genus artis. sed iam locuti fuimus de hoc in antecedentibus, & loquemur etiam in sequentibus.

MANTINVS

scibile, cū tñ sit verum de ipso scibili, & falsū de ipsa scia. ipse tñ Sophista existimabit esse verū de ipsa scia ob equiuocationē dictionis. & sic sequetur, qd qui scit rem aliquam, sciat quid sit scia. Deinde cū d. & sint proportionatę: intelligit vt sint ex natura generis, de quo sit cōsideratio. & cū d. & primę illi generi, itelligit, qd p̄dicent de eo ipsa, & earū oppositę, si earū p̄dicatū fuerit accidens, qd p̄dicatur de ipso genere in eo qd quid. & si fuerit nō accidens, tūc erit p̄dicatū propriū. Et vt pōt colligi ex snia Aristot. ipsę proportionales, sunt de p se, seu essentialia. sed Alpharabi⁹ existimat, qd ex his, qd sunt de per se, diuidit vnumquodq; genus artis. sed iā de hoc fecimus mentionem in pręcedentibus, & adhuc loquemur de eo i sequētib⁹.

ANT. INTER. TEX. XVII.

71 Quod autem ex necessarijs oportet esse syllogismum, manifestum est ex his. ^a Si enim qui non habet rationē eius quod est propter quid, existente demonstratione non est sciens. esse autem posset, vt A de C ex necessitate esset: B vero mediū, per quod demonstratum est, non ex necessitate: non sciuit propter quid. non enim est hoc propter medium. hoc .n. contingit non esse, conclusio autem necessaria.

P ij C

Posteriorum

Contradictio Tomitani.

D

72 Arist. et Auer. concedunt demonstrationem Quia posse fieri ex necessarijs non per se. Arist. tamen non vocat eam demonstrationem, sed syllogismum signi, quasi indignam nomine demonstrationis eam existimans. cui aslipulari visus est Auer. qui in com. 55. tales demonstrationes Quia, a veris & summis demonstrationibus excludit. In quam sententiam accessit Them. 2. Post. cap. 30. Vbi processus demonstrationis Quia, syllogismum appellat. Oppositum autem voluit Arist. tex. 30. ubi cum scientia, demonstrationem diuidit in Quia & Propter quid. & Auer. in com. 95. & in 6. Quæsto aduersatur Auicennæ, qui putabat demonstrationem Quia non esse demonstrationem. Vide conciliationem Tomitani.

ABRAM

T.c. 43. Videtur et, qd de-
mō sit ex præmis-
E sis necessarijs. quia
apud quem non est
notitia per causam
ob quam est res, de
qua fit demonstra-
tio, ille non scit. pro-
ut qui putat sciuisse
A esse necessario me-
diante B, cum me-
diū, quo scit, non
sit necessarium. Ille
enim non scit p cau-
sam: quoniam ip-
F sum scire, qd prædi-
catum insit necessa-
rio subiecto, non fit
occasione mediū.
Possibile enim est
auferri medium re-
manente conclusio-
ne necessaria.

Cō. 48. Dicit, qd dū quispiā
scit aliqd prædicatū in
esse subiecto p mediū
nō necessariū, ille ne-
cessario nō scit hoc præ-
dicatū

BVRANA

Dixit Arist. Iā ve-
ro videtur, qd de-
mō sit ex propo-
sitionibus necessarijs,
qm̄ qui non habet
scientiam per cām,
propter quā res est,
de qua est demon-
stratio, ille non scit.
quemadmodū qui
existimauit se scire,
qd A inest C ex neces-
sitate p mediū B, &
mediū, p qd sciuit,
nō est necessarium.
hic enim non sciuit
per cām, qm̄ scia ip-
sius, qd prædicatum in-
est subiecto ex ne-
cessitate, non est ex
parte mediū. & hoc,
qm̄ fieri pōt, vt me-
diū tollatur, & cō-
clusio ē necessaria.

Dixit: cū aliqs scit p
mediū nō necessariū,
prædicatū aliqd in cō sub-
iecto, iste ex necessita-
te non sciuit hoc præ-
dicatū

MANTINVS

Videtur autem de-
mōnem ex necessa-
rijs fieri. Quoniam
qui non habet scien-
tiam per cām, pro-
pter quā res demon-
stratur, ille non scit
perfecto. vt qui scit
A de C, per medium
B non necessarium.
is enim non scit per
causam, quoniam
eius sciētia, quod p
dicatum insit subie-
cto necessario, non
contingit illi ratio-
ne mediū. qm̄ ipsum
medium potest tol-
li, cōclusionē tñ exi-
stenti necessaria.

Dicit, qd cū scit p ali-
qd mediū nō necessa-
riū aliqd prædicatū in-
esse alicui subiecto, tūc
nō scit oīno illud prædi-
catū

T.c. 48.

Cō. 48.

ABRAM

dicatū inesse subiecto
p eius cām. Qm q scit
per cām, ille necessario
scit cōclonē occasione
medij, ille aut, qui scit
p mediū non necessa-
riū, non scit necessario
conclusionē occasione
medij, cū mediū esset
cōtingens. et sequitur
ex his duabus pmissis
in secunda figura, q q
scit per medium non
necessarium, non scit
per causam.

Dum autem conne-
ctitur huic conclusio-
ni, q demonstratio no-
tificet per cām, infer-
tur hinc ē in secunda
figura, q qui scit per
medium non necessa-
riū nō sciat per demō-
nē, qn autē qui scit per
demōnem scit per me-
diū necessariū, aut nō
necessariū. & qui scit p
mediū nō necessariū,
non scit demōne, seq-
tur, q q demōne scit
sciat p mediū neces-
sariū. Et hui⁹ orōnis vir-
tus est ē virtus sylli cō-
ditionalis. Et dū dixit:
Quia apud quē nō est
notitia per causam, ob
quam est res, de qua fit
demonstratio, ille non
scit, illa est cōclusio se-
cundi syllogismi.

Dum autē dixit: Ille
n. non scit p cām, vsq;
ad capituli ultimum.

Est

BVRANA

dicatū inesse huic sub-
iecto per causam suā.
qm qui scit per cām,
ipse ex necessitate scit
cōclusionem ex parte
medij, qui vero scit p
medium non neces-
sarium, ipse non scit ex
necessitate conclusio-
nē ex parte medij: qm
medium est possibile.
et sequitur ex duabus
istis propōnibus in se-
cūda figura, q q scit p
mediū nō necessariū,
nō scit p cām. Cūq; re-
tulerimus ad hoc con-
clusionē, q demō scit
p cām, cōcludet ex hoc
consiml ē in scda fi-
gura, q qui scit p me-
diū non necessariū,
non scit per demōnē.
cūq; q scit p demōnē,
ita se habeat, q sciat p
mediū nō necessariū,
ipse nō sciet p demō-
nē, cūq; q scit p mediū
nō necessariū, nō sciat
p demōnē: sequit igitur,
q scit p demōnē,
vt sciat p mediū neces-
sariū. Et oīo hāc cōsi-
mīl ē ī potētia ē syllogis-
mīl cōditiōalis. Cū vero di-
xit: qm q nō hēt sciam
p cām, pp quā res ē, de
q est demō, ipse vtiq;
non sciuit: hāc est cō-
clusio secundi sylli.

Cū vō dixit: qm hoc
nō sciuit p cām, qm scia
ipsi⁹, vsq; ad finē capli.

Hec

MANTINVS

catū inesse illi subiecto,
p suā cām. Quia q scit
p cām, scit necessario
ipsam conclusionem
ratione medij, & q scit
per mediū non neces-
sarium, nō scit neces-
sario conclusionē rō-
ne medij, cū ipsū me-
diū sit possibile. & sic
sequet ex his duabus p-
missis in secūda figu-
ra, q qui scit per me-
diū non necessarium,
non scit per causam. B

Et, si annectatur huic
cōclusiōi, q demō sci-
tur p cām, cōcludit ex
hoc in secunda figura
quoq;, q q cōd scitur
p mediū non neces-
sariū, nō scit p demōnē.
Et cū id, qd scitur p de-
mōnē, vel scitur per
mediū necessariū, vel
p nō necessariū, & id,
qd scitur p mediū nō
necessariū, non scitur
p demōnē, sequit er- C
go, q id, qd scitur p de-
mōnē, sciatur p me-
diū necessariū. & hāc
rō habet vim sylli hy-
pothetici. id aut, qd di-
cit: qm qui nō habet
sciam p cām, pp quā
res demonstratur, ille
non scit profecto, est
cōclusio sylli secundi.

Id vero, qd dicit: is. n.
non scit p causam, qm
eius scia et c. vsq; ī finē

Textus: est vtiq; ex-
P iij posi-

Posteriorum

ABRAM

D Est manifestatio prae-
missae dicentis, qd qd scit
per medium nō neces-
sariū per se, non sciat p
eām, hāc est conclusio
primi sylfi, qui sic com-
ponitur: qui scit p cau-
sam scit pēdicatū inef-
se subiecto necessario
occasione medij, qui
aut scit pēdicatū inef-
se necessario occasiōe
medij non necessarij
nō scit pēdicatū inef-
se necessario occasione
medij. Et dum dixit:
Possibile enim est au-
ferri mediū remanen-
te conclusione necessa-
ria. est declaratio prae-
missae dicentis, qd qd scit
per mediū non neces-
sariū, non sciat pēdica-
tū esse necessariū sub-
iecto occasione medij:
mediū enim posset au-
ferri remanente scia,
id aut, occasione cuius
puenit scia necessaria,
non expedit qd aufera-
tur remanente sciētia.

DVRANA

Hec ē declaratio ppo-
nis dicētis, qd qui scit p
mediū non necessariū
p se, non sciuit p eām:
hec est cōclusio primi
sylfi. qui ita compli-
catur, qui scit per cau-
sam, scit qd pēdicatū in-
est subiecto ex neces-
sitate: sed p mediū non
necessariū, non scit, qd
pēdicatū inest ex ne-
cessitate ex pte medij.
Cū vero dixit: & hoc:
qm fieri pōt, vt mediū
tollatur, & cōclusio est
necessaria: hēc est de-
claratio propositionis
dicētis, qd qui scit p me-
diū non necessarium,
non scit, qd pēdica-
tū subiecto sit neces-
sarium ex parte medij:
& hoc, quoniam me-
diū tollitur, & scien-
tia remanet: sed quod
producit scientiam ne-
cessariorum ex parte
sui, non debet tolli, &
relinqui scientia.

MANTINVS

positio illius propōnis
pēdicte, quē dicebat, qd
id, qd scitur p medium
nō necessariū p se, non
scit p eām: hoc est con-
clusio primi sylfi. qui
sic cōponit, qui scit p
eām, scit qd pēdicatū in-
est subiecto de neces-
sitate p p ipsum mediū.
& qui scit pēdicatū inef-
se subiecto, de necessi-
tate rōne ipsi⁹ medij nō
necessarij, nō scit, qd p-
dicatū inest de neces-
sitate ratiōe medij. illud
vō, qd i vltimū dicit:
Qm ipsum mediū p-
tollit, cōclusionē tñ exi-
stēti necessaria, est ex-
positio illi⁹ propōnis,
quē dicebat, qd qd scit p
mediū nō necessariū,
nō scit, qd pēdicatū in-
est subiecto necessario
ratiōe medij, quia me-
diū aufertur, & scia re-
manet. Sed id, rōne cu-
ius acquirit scia neces-
saria, nō debet auferri,
& scientia remaneat.

T. 17. ps *Præterea, ² si aliquis non sciuit nunc, habens rationem, et saluus, salua re, non oblitus, neq, prius sciuerat. corrumpi aut posset mediū, si non est necessarium: quare habebit quidē rationem saluū, salua re, non autē sciuit: neq, igitur prius sciuerat. Si vero non est corruptum, contingit autē corrumpi, quod accidit, esset vtiq, possibile & contin- gens. sed est impossibile ita se habentem scire. Quandoquidem igitur cōclusio ex necessitate sit, nihil prohibet mediū non necessarium esse, 73 propter quod monstratum est. Est enim necessarium & non ex neces- 74 sarijs syllogizatum esse, quemadmodum & verum non ex veris.*

Ostendens

- 73 . Ostendens Arist. demonstrationem ex necessarijs constare, in quodam rationis proposito supponit medium in syllogismo posse corrumpi, & integer seruari syllogismus. Oppositum aut voluit, Primo Priorū, cap. 29. ubi affirmat medium esse partē principia ipsius syllogismi. igitur eo corrupto, non videtur posse seruari syllogismus. Idem elicitur 1. Post. Tex. ultimo. Vide solutionem Tomitani.
- 74 Ex ambabus contingentibus vult sequi conclusionem necessariam, ut ex ambabus falsus sequitur vera. Oppositum aut affirmat 1. Priorū, cap. 13. ubi noluit necessariā conclusionem sequi ex contingentibus. Sed vide solutionem Tomitani.

ABRAM
Tex. 49. Præterea, si quis vir sciret per mediū nō necessariū, tūc cōtingeret esse sylm, et p manere virū, & con clonē ēt, q̄ oñderet p illū sylm perma nere, cū non sit com mōstrata: sicq̄ nō p ueniret scia: qm̄ iam possis esset eius abla tio. Dū autē res ita se habet, quod rema neat syls, & syllogi zans, et q̄sitū ostēdē dum, & deficit ipsa scia, q̄sitū itaq̄ non est scitū, neq̄ in p̄te rito ēt fuerat, neque medio non ablatō, sed possibile est, q̄ il lud auferat in scien tia rei per dem̄onē. Sed euenit scia de il la, quatenus ē posse, nō fm̄ q̄ sit impos sibile, q̄ eueniat scia quaten⁹ hæc sit eius forma.

BVRANA
 Dixit Arist. Et cū hoc, si aliquis sciat per medium non ne cessarium, erit utiq̄ syllogismus, & ipse etiam remanebit, & conclusio, quæ mon stratur per syllogis mum, remanebit, et non monstrabitur: non igitur pueniet scientia, quoniā me dium iam potest tol li. Cum igitur rema net res, & syls & ratiocinans, & quæ sitū manifestum, & deficiat scia: igit nō erit quæsitū scitum, neq̄ fm̄ q̄ præcessit consilr, neq̄ ēt si me diū non tollatur in scia rei p dem̄onē. sed eueniat scia p ip sum, fm̄ q̄ est possi bile, fm̄ q̄ fieri non pōt, ut eueniat scien tia in eo, q̄ hæc est forma

MANTINVS
 Attamē si quis sciat **Tex. 49.** per medium non ne cessarium, syllogis mus utiq̄ erit actu, syllogizās q̄ saluus erit, cōclusio quoq̄ quæ fuit probata, ea tū non ostendet veritatem. non itaq̄ sciet, quia mediū po test tolli. Cumq̄ ma nifestum fuerit, qd̄ syls et syllogizās, atq̄ quæsitum sint salua, scia vero fue rit corrupta, tūc & ipsum quæsitum nō erit scitum etiam an tea, neque si ipsum medium non aufera tur, sed potest aufer ri in scientia rei per demonstrationē, sed habetur de eo scien tia, eo q̄ est possibi le, non quia sit im possibile habere sci entiam quid sit eius **P** iiii forma.

B

C

Posteriorum

ABRAM

D forma . nihil enim impedit mediū terminum esse non necessarium, & cōclusionem esse necessariā. Possibile enim est nos syllogizare cōclusionē necessariam ex præmissis non necessarijs.

Cō. 49. Qñ de re mediij termini scit solum ipsum esse, siue fm hāc dispōnē fuerit fm se n̄ necessariū, aut necessarium, nobis id nesciētib⁹, nihil cōfert scīz de cōclōne, nisi ipsam esse tñ. Et, si esset naturę cōtingēis, posset eē q̄ auferret mediū termin⁹ nobis nō putātibus illius ablationē, & eēt inuēt⁹ ī actu apud nos syl⁹, & scīa de cōclusionē non inueniret. Qñ id, **F** qđ eēt apud nos de cōclusionē, esset sola opinio, non scientia.

Et ideo euenit id qđ ait: Quod, dum aliquis vir sciret rē per mediū nō necessarium, syl⁹ eēt ī actu, & q̄ syllogizaret pmaneret, & cōclō, q̄ ostēsa fuerat per syl⁹m, pmaneret, cū illa nō sit cōmonstratē vītatis. Qñ. n. mediū termin⁹ eēt corruptus nobis ignorātib⁹ ipsius

cor-

BVRANA

forma ipsius: qm̄ nihil phibet, vt mediū terminus sit nō necessarius ex propositionibus non necessarijs.

Cū terminus mediū ita se habuerit, q̄ p ipsum sciamus, q̄ est tñ iste fm hāc dispōnē, q̄ p se est nō necessarius, aut sit necessari⁹, & nos nō sciamus ipsum, nō cōferet vtiq; ad scīam cōclōnis, nisi q̄ tñ est: & si fuerit ex nā possibilis, fieri poterit, vt auferat terminus medi⁹, & nō auferamur nos p ablationē ipsius, & sit apud nos syl⁹ ī actu, & scīa de cōclusionē nō sit: qm̄ qđ habem⁹ de scīa cōclusionis, est opinio tñ, non scientia.

Et ppter ea accidit qđ dixit: & hoc, qm̄, cū aliquis scit rem p mediū nō necessariū, fieri pōt, vt syl⁹ sit ī actu, & rōcinans remaneat, & cōclusio, q̄ mōstrat p syl⁹m, remaneat: & tñ nō sit manifestē veritatis. Et hoc, qm̄ cū corrūpit termin⁹ mediū, & nō scimus nos

per

MANTINVS

forma. nihil enim prohibet, quin terminus mediū possit esse non necessarius, & ipsa cōclusionis scientia necessaria sit. Possibile. n. est syllogizare cōclusionem necessariam ex præmissis non necessarijs: & c.

Cū de ipso termino **Cō. 49.** medio habeat scīa, q̄ sit tñ, siue sit necessariū, siue nō necessariū in eadē re, nos tñ ignoremus illud, tunc nihil utilitatis acquirit ex scīa cōclōnū, nisi q̄ sit tantū. at, si illud fuerit nā possibile, seu cōtingēs, tūc poterit auferri terminus mediū, nobis nō picipiētib⁹ eius ablationē: & sic syl⁹ extabit apud nos actu, scīa tñ de cōclōne non erit: q̄ scīa, quā nos obtinemus de cōclōne, ē tñ opinio, non sciētia.

Et iō contingit id, qđ dixit, nēpe, q̄ si q̄s habeat scīam p mediū nō necessariū, syl⁹ vtiq; extabit actu, syllogizās q; saluus erit, cōclusio quoq; q̄ fuit p̄bata p syl⁹m, erit salua, ipsa tñ nō p̄babit veritatē. Qm̄ corrupto termino medio nobis nesciētib⁹ ipsum eē corruptū,

ptū,

ABRAM

corruptione, eueniret
q̄ cognitio illa eēt opi-
nio, & ideo dixit: Sicq;
nō perueniret scīa, qm̄
iam possibilis esset ip-
sius mediij ablatio.

Et dum dixit: Dum
autem re: ita se habet,
quod remaneat syllo-
gismus & syllogizans
& quæsitum ostenden-
dum, & deficiat ipsa
sciētia, quæsitum itaq;
non est scitum, neque
in præterito etiam fue-
rat. Intendit, quod quæ-
siti veritas non fuerit
nobis scita tēpore exi-
stentiæ mediij termini:
quoniam hæc scientia
posset reddi opinio.

Et, dū enuntiasset qd
varietatis huius scien-
tiæ eueniret tempore
ablatiōis mediij termi-
ni, meminit etiam de
hoc, & id declarauit
quando illud existit.
Et dixit: Neq; medio
non ablato, sed possibi-
le est q̄ illud auferat
in sciētia rei p demon-
strationem. i. q̄ sicut
hoc mediū largitur de
dispōne ipsum effendi
scientiam de conclusio-
ne,

HYRANA

per corruptionem ip-
sius: accidit, vt scīa sit
opinio: & propterea di-
xit, non igitur proue-
niet scīa ex pte mediij,
quoniā auferri potest.

Et dixit: Cum igitur
res ē, & remanet syl-
& ratiocinans, & quæ-
situm, & tollitur scien-
tia, ergo quæsitum nō
erit scitum, neq; fm q̄
p̄cessit. sensus est, erit
quæsitum non scitum
in tempore, quo cor-
rumpitur medius ter-
minus: & si opinemur,
q̄ sit scitū ex parte, qua
non habemus scientiā
in corruptiōe termini
mediij, & dixit: neque
fm q̄ p̄cessit. sensus
est, q̄ quæsitum non
scitur a nobis in tpe,
quo inuenitur medius
terminus in veritate
sua, quoniam fieri po-
test, vt hanc scientiam
opinemur opinione.

Et posteaq; narrauit
variationē istius scīæ,
quæ accidit in tpe, quo
tollit̄ medius termin⁹,
mentionē fecit, ac de-
clarauit ipsam in tpe,
quo inuenit̄, & dixit:
neq; ē, si medium nō
tollat̄, dummodo tolli
pōt in sciētia rei per de-
monstrationē. sensus
est, q̄ cū medius termi-
nus inuenit̄ tñ in re,
exhibet scīam in cōclu-
sione,

MANTINVS

ptum, tunc continget, A
illam sciētiā esse po-
tius opinionē, & ideo
dicit: non habebitur er-
go scientia, quia me-
dium potest tolli.

Et cū dixit: Cumq;
manifestum fuerit, q̄
syls & syllogizās atq;
quæsitū sint salua, scīa
vero fuerit corrupta,
tunc & ipsum quæsitū
nō erit scitū ēt antea.
Intelligit, q̄ ipsum q̄si-
tū erit nobis ignotū, si B
dū termin⁹ medius fue-
rit corruptus, licet opi-
nemur ipsum esse sci-
tum, p̄p̄ea q̄ nō extat
apud nos scīa de corru-
ptione termini mediij.
& cū dicit: neq; ēt an-
tea seu in p̄cedentibus,
intelligit, q̄ quæsitum
non erit scitū nobis, ēt
dū termin⁹ medius ve-
re extat, vel reperitur,
qm̄ hmōi scīa poterit
existimari q̄ sit opinio. C

Et, posteaq; narrauit
qualr cōtingat variari
hmōi scīam, ablato ip-
so termino medio, nar-
rat adhuc, atq; exponit
idē, ipso medio ēt exi-
stenti, cū dicit: Neq;
si ipsum mediū nō au-
ferat̄, sed pōt auferri
in sciētia rei p demō-
stratiōē. intelligit, q̄ hmōi
mediū ex hoc, qd̄ exi-
st̄, id s̄tat de scientia
cōclusionis, nempe q̄
est

Posteriorum

ABRAM

Dne, q*uod* ipsa sit tantu*m*, n*on* q*uod* sit necessaria, quod largitur ipsa dem*onstratio*. Et e*ss*e ac si dixisset: neq*ue* medio non ablato, sed ipso possibili existenti vt auferat*ur* proueniret per hoc illud medium sc*ientia* de re, eo m*odo*, quo prouenit p*er* dem*onstrat*ionem.

Cum aut*em* iam possit puenire ex tali medio sc*ientia* necessaria p*er* acc*idens*, dixit: Sed euenit sc*ientia* de illa quaten*us* est possibile, non fm q*uod* sit im*possibile*, q*uod* eueniat sc*ientia* quatenus h*ab*et sit e*ss*e i*us* forma. i. Sed aliqu*ando* euenit occasi*o*ne talis medi*um* termini sc*ientia* necessaria p*er* acc*idens*: hoc enim est posse: & nos, q*uoniam* dicim*us*, q*uod* non eueniat p*er* illud sc*ientia*, non int*er*dimus q*uod* hoc sit penit*us* im*possibile*, sed int*er*dim*us*, q*uod* n*on* eueniat p*er* ipsum sc*ientia* essen*ti*al*iter*. quia nihil impedit, prout in mediu*m* fertur, quin medius terminus non sit necessarius, & sc*ientia* de conclusione sit necessaria.

Et q*uod* c*on*tingentia sunt tribu*nt* huius loci ex*em*plum, prout d*icitur*, o*mn*is h*omo* ambulat: o*mn*e ambulans est a*n*imal: & perinde sit c*on*cl*usio* necessario, videlicet, o*mn*is h*omo* est a*n*imal, cu*m* minor p*re*missa sit contingens, qu*ae* dicit, o*mn*is

BVRANA

si*mi*lione, q*uod* est t*em*p*us*, n*on* a*n*sit q*uod* est necessaria: & hoc est, q*uod* exhibet dem*onstratio*, & n*on*, vt medius terminus auferatur: sed fieri p*oss*et, vt auferat*ur*, & proueniat p*er* hoc mediu*m* sc*ientia* in re fm modu*m* sc*ientia*e prouenientis ex demonstratione.

Et, posteaq*ue* narrauit, fieri posse, vt pueniat ab ex*em*plo isto sc*ientia* necessaria p*er* acc*idens*, dixit: sed eueniet sc*ientia* p*er* ipsu*m*, fm q*uod* est posse, non fm q*uod* est non posse, vt eueniat sc*ientia*, fm q*uod* h*ab*et est forma ipsi*us*. sensus est, sed i*am* proueniet ex parte istius termini medi*um* sc*ientia* necessaria p*er* acc*idens*: q*uoniam* hoc est posse. q*uoniam*, cu*m* dicimus, q*uod* non prouenit sc*ientia* p*er* ipsum, n*on* volumus, q*uod* hoc n*on* sit posse omnino, sed vult vtiq*ue*, q*uod* n*on* prouenit sc*ientia* p*er* ipsum p*er* se: q*uoniam* nihil p*ro*hibet, qu*ae* admodum dixit, q*uod* termin*us* medius n*on* sit ex necessitate, & sc*ientia* in c*on*cl*usio*ne sit necessaria.

Et expositores dederu*nt* ex*em*plu*m* hoc i*n* loco. qu*ae* admittit, si aliquis diceret, o*mn*is h*omo* ambulat: & o*mn*e ambulans est a*n*imal: igit*er* erit c*on*cl*usio* necessaria, qu*ae* est, q*uod* o*mn*is h*omo* est a*n*imal, & p*ro*p*ter* minor est p*oss*is, qu*ae* dicit, o*mn*is

MANTINVS

est t*em*p*us*, non q*uod* sit necessaria. quod q*uod* d*icitur* est id, quod dem*onstratio* tradit, ac si dicat*ur*, neque ipso medio non ablato, sed p*oss*et auferri: & t*em*p*us* proueniet ex huiusmodi medio sc*ientia* de re, eo modo, quo prouenit sc*ientia* ex dem*onstrat*ione.

Et, cu*m* ex huiuscemodi medio possit puenire sc*ientia* necessaria p*er* acc*idens*, ideo dixit: sed habetur de eo sc*ientia*, eo q*uod* est posse, non quia sit im*possibile* habere sc*ientia*m, quid sit eius forma. hoc est, sed poterit haberi ex huiuscemodi termino medio sc*ientia* necessaria p*er* acc*idens*, quia illud est posse. n*am* cu*m* nos dicimus, q*uod* non habet de eo sc*ientia*, n*on* intelligim*us*, q*uod* hoc sit penit*us* im*possibile*, sed intelligimus, q*uod* n*on* habetur de eo sc*ientia* p*er* se. nam, vt inquit ipse, nihil prohibet, quin terminus medius possit e*ss*e n*on* necessarius, & ipsa sc*ientia* de c*on*cl*usio*ne sit necessaria.

Expositores aut*em* dant ex*em*plum de hoc, vt cu*m* d*icitur*, o*mn*is h*omo* ambulat: & o*mn*e ambulans est animal: t*u*c c*on*cl*usio* erit necessaria, qu*ae* est, o*mn*is h*omo* est a*n*imal, minor t*em*p*us* p*re*missa est possibilis, & o*mn*is

ABRAM

oīshomo ambulat.

Et hoc quidem accidit syllo, dum præmissa necessaria illa, quæ dī de omni, sit verax in omnib⁹ materiis, hoc est, q^d a, gratia exempli, necessario prædicetur de eo, quod denominatur per a, siue fuerit denominatio cōtingens, siue de inesse, aut necessaria. videt^r itaq; talis præmissæ, siue fuerit necessaria, vel contingens, aut de inesse in actu, sit conclusio necessaria, put est dispō præmissi exempli.

Dixit vero hoc esse p accidens, quia non est cuiusq; prædicationis necessariæ hæc dispositio, & ideo Arist. non ponit in hac specie mixtionis modum cōclusionis sequi modum maioris præmissæ, prout meminit de eo in Libro Priorum.

Nos aut exposuimus eius mentē hic. Quando vero maior fuerit cōtingens, nō cōuenit conclusionē esse necessariā. & hæc spēm insinuauit, dū dixit: Possibile enim est nos syllogizare conclusionē necessariā ex præmissis non necessarijs, hoc est, qñ maior præmissa fuerit necessaria sū hanc cōditionē.

BVRANA

nishomo ambulat.

Atqui accidit hoc in syllo, cum ppo necessaria est maior, quæ dī de omni sū q^d verificatur in omnibus materiis: hoc est, vt sit a prædicatū de omni eo, quod disponitur per b, siue fuerit dispō possibilis, siue inexisteret, siue necessaria. p hmoi enī pponem, hoc est propositionē, quæ sit necessaria, aut possibilis, aut inexisteret in actu, erit conclusio necessaria, quæ admodum se habet in exemplo præcedenti.

Atqui dixit in hoc, q^d est p accns, qm non in oī prædicatione necessaria iuenit^r hæc dispō. Et ppter ea nō posuit Arist. in hac specie mixtionis modū cōclusionis, q sequit^r ex modo pponis maioris, quæ admodū mentionē fecit in Libro de Syllo. Et nos exposuim⁹ sententiā ipsi⁹ hoc i loco. cū vero maior ē poss, nō oportet, vt cōclusio sit necessaria. & hæc est spēs, quā voluit, cū dixit: qm fieri iā pōt, vt cōcludam⁹ sup cōclusionē necessariā ex propositionib⁹ nō necessarijs. hoc est, cū maior propositio est necessaria cum hac cōditionē.

MANTINVS

omnis hō ambulat. A

Hoc aut accidit in ipso syllo, cum præmissa necessaria sit maior, q^d dī de omni, quod est verū in omni materia. vt exempli grā, a necessario p diceretur de oī eo, quod attribuit^r ipsi b, siue illud attributū sit cōtingens, vel de inesse, seu absolute, aut necessariū hēbit vim illius præmissæ, hoc est, siue illa pmissa sit necessaria, vel cōtingens, aut absoluta, seu de inesse in actu, tunc cōclusio erit necessaria, vt in præcedenti exemplo.

Dicit aut hoc esse p accns, q^d non in omni p dicatione necessaria reperit^r hoc, & ob hanc cām Arist. non posuit in tali mixtione modū, quo cōclusio sequatur rōnē, seu partē ipsius pmissæ maioris, vt i Lib. Priorū narrauit.

Et nos exposuim⁹ ei⁹ sententiā in hoc loco: at si maior fuerit cōtingens, tunc non debet ipsa cōclusio esse necessaria, & istū innuebat modū, cū dixit: possibile enim est syllogizare conclusionē necessariā ex præmissis; nō necessarijs, s. cum ipsa præmissa maior fuerit necessaria cū hac cōditionē.

Quand

Posteriorum

T.17.^{ps}
D Quando autem medium ex necessitate, & cōclusio ex necessitate: quemadmodum & ex veris verum semper. sit enim *A* de *B* ex necessitate: & hoc de *C*: necessarium igitur & *A* ipsi *C* inesse. Quando autem non necessaria sit conclusio, neque medium necessarium potest esse. sit enim *A* ipsi *C* non ex necessitate inesse: ipsi autem *B* ex necessitate: & hoc ipsi *C* ex necessitate: & *A* igitur ipsi *C* ex necessitate meriti. sed non suppositum fuerat.

ABRAM
T.c.50 Quando vero medius terminus fuerit necessarius, conclusio fit et necessaria per se absque dubio semper essentialiter. sicut, dum premissae fuerint verae, fit indubitate conclusio vera. prout *A* sit de *B* necessario, & *B* de *C* necessario. sicque ergo, & *A* est de *C* necessario. Sicque, si conclusio non sit necessaria, premissae itaque non sunt necessariae, nisi conclusio, quae est *A* de *C*, non sit necessario, & premissae *A B C*, ambae sunt necessariae, cum conclusiones, quae fiunt ex ambabus his, sunt necessariae: posita vero fuerat non necessaria: quod est implicans mendacium.

Cō.50 Postquam exposuit, quod, quando medius terminus non est necessarius, non oporteat conclusionem esse necessariam

BVRANA
Dixit Arist. Atqui cum medius terminus est necessarius, conclusio erit necessaria consimiliter et absque dubio per se. quemadmodum, cum sunt propositiones verae, erit conclusio absque dubio vera. veluti si *A* inest *B* ex necessitate, & *B* de *C* ex necessitate: igitur si non est conclusio necessaria, non erunt propositiones necessariae, nisi conclusio, quae est *A* de *C*, non sit necessaria, & propositiones *A B C* sint necessariae, & conclusio ex his duabus necessaria. nisi quia positum fuit, quod non est necessaria: quod est falsum.

Posteaquam exposuit, cum terminus medius non est necessarius, quod non sequitur, ut conclusio sit necessaria per se

MANTINVS
T.c.50 Inquit Arist. At, si terminus medius fuerit necessarius, & ipsa conclusio proculdubio erit quoque necessaria omnino semper, quemadmodum, cum premissae sunt verae, & ipsa conclusio est omnino vera, ut est *A* de *B* ex necessitate: et hoc de *C* similiter: *A* igitur de *C* ex necessitate. si itaque conclusio non fuerit necessaria, neque premissae se et erunt necessariae, nisi forte conclusio, in qua praedicatur *A* de *C* non fuerit necessaria, & ambae premissae, scilicet *A B C* fiunt necessariae, & conclusio ex his duabus sit necessaria. sed iam posita fuit non necessaria. hoc utique est impossibile.

Cō.50 Posteaque probavit, quod cum terminus medius non fuerit necessarius, non oporteat conclusionem esse necessariam per se, sed si

ABRAM

riam p se, sed, si fuerit, est p accidens, intendit ostendere huius cōuersam, scilicet, q quando medius fuerit necessarius, hoc est dicere prēmīssas syllogismi, conclusiones sūt necessariae.

Dum dixit: Qñ vero medius termin⁹ fuerit necessarius, intendit de ambobus extremis, & hoc fit dū sylłi pmissae sunt necessariae. Et dū dixit: Conclō fit ēt necessaria p se, absq; dubio sp essentiafr, sicut dū pmissae fuerint verae fit indubitate cōclō vera. Intēdit eē modū cōclusionis eēntiafr cōsequente modū duarum pmissarū simile eēdi veritatē cōclōnis cōsequente eēntiafr veritatē duarū pmissarū, qā vtraq; sunt mutuo cōnexa: hoc est, q de mō de eis est vna. Iā enim cōmonstratū est ī Lib. Priorū, q qñ pmissae fuerint verae, cōclō absq; dubio fiat vera.

Et simili mō cōmonstrari habet, q qñ duae pmissae fuerint necessariae, cōclō fit necessaria, qd de sylłō ostenditur de prima figura per conditionē dicēdi de omni, & de secunda & tertia per ipsarū reductionē ad primā figurā,

BVRAN

se: sed si est, est per accidens, vult monstrare cōuersum huius: & hoc, cū medius terminus est necessarius, id est propositiones syllogismi, quod conclusiones sunt necessariae.

Cū vero dixit: Cū medius termin⁹ est necessarius, hoc est duabus extremitatibus. & hoc, cū fuerint propositiones syllogismi necessariae. Cū vero dixit: igitur cōclō erit necessaria absque dubio semper. quēadmodū, cū propositiones sunt verae, erit cōclō absq; dubio vera. sensus est, q dispositio, qua modus cōclusionis sequit⁹ per se modum duarū propositionū, est similis. quēadmodum, cū est cōclō vera, sequit⁹ per se, q ambae propositiones sint verae. sunt enim utrēq; mutuo cōnexae. atqui volo per hoc, quod demonstratio super ipsis est vna.

Declaratum aut fuit in Libro Sylłi, cū sunt pposones verae, q cōclō absq; dubio erit vera. & ad huius similitudinē monstratur, cū sunt pposones necessariae, q oportet cōclusiones esse necessarias. & hoc monstrat⁹ p sylłm, si in

MANTINVS

si fuerit, erit utrēq; per accidens, nūc vult pbare huius contrariū: nempe, q cū terminus medius fuerit necessarius, hoc est, ipsae pmissae sylłi, q & ipse conclusiones erūt necessariae.

Et ideo dicit: At, si termin⁹ medius fuerit necessarius, s. utrēq; extremitatū, videlicet cū pmissae ipsius sylłi fuerint necessariae, inquit, & ipsa cōclō erit necessaria oīno semper, quēadmodū cū pmissae sunt verae, & ipsa cōclō est oīno vera. hoc ē, q modus cōclusionis sequit⁹ modū ambarū pmissarū necessariarū. quia hoc est veluti, q veritas cōclusionis sequitur p se veritatē ambarū pmissarū, qā ambae sūt cōterminae, hoc est, q vnica est de eis demō. C in Libro aut Priorū iā fuit pbatū, q cū pmissae fuerint verae, cōclō proculdubio erit vera.

Pari rōne probabit⁹, q cū utrēq; pmissae fuerint necessariae, q ipsa cōclō quoq; erit necessaria. & hoc probat⁹ per sylłm, vel in prima figura p id, quod dī de omni,

Posteriorum

ABRAM

Dguram, & per alios modos ibi dictos. Exemplū aut, quod detulit, est de prima figura. Postquā autem dixerat, q̄ ex quo, q̄n̄ duæ præmissæ fuerint necessariae conclusio sit necessaria, sequitur ex hac conexione, q̄ quando conclusio non fuerit necessaria præmissæ non sint necessariae. & dixit: Sicq̄; si conclusio non sit necessaria, præmissæ itaq̄; non sunt necessariae.

Syl̄i ad
imposse
Forma.

Deinde ostendit hoc ducendo ad impossibile, scilicet modo quo ostenditur repetendo oppositum consequentis, & inferendo destructionem antecedentis. Et dixit: Nisi conclusio, quæ est A de C, nō sit necessario, & præmissæ A B C, ambæ sint necessariae, cum conclusio, quæ sit ex ambabus his, sit necessaria, posita vero fuerat non necessaria: quod ē implicans mēdaciū. idest, nisi cōclusio præmissi syllogismi, cuius præmissas posuimus necessarias, sit non necessaria, sicq̄; dictum amborum præmissarum, aut alterius sine dubio est non necessarium.

Verbi gratia, quia quando prædicamus A de

BVRANA

si in prima quidē figura p̄ dictū de omni, si in secunda aut tertia p̄ reditū ad primā figuram: & p̄ reliquos modos, qui dicti sunt ibi. Exemplum vero, qđ adduxit, est I prima figura. Et posteaq̄ dixit, cū sunt ambæ ppōnes necessariae, q̄ conclusio erit necessaria: sequit̄ enī ex hac enūtiatione, cū conclusio non est necessaria, q̄ propōnes non sunt necessariae.

Et dixit: si nō erit cōclusio necessaria, igit̄ nō erūt ppōnes necessariae. Deinde mōstrauit hoc p̄ viā ad impossibile. Et ē modus mōstrationis, in quo ponit̄ oppositū cōsequētis, & seq̄r̄ ex ipso oppositū aūtis. & dixit: nisi conclusio, q̄ est A de C, nō sit necessaria, & ambæ ppōnes A B C necessariae, & cōclusio ex his duab⁹ necessaria: p̄terq̄ q̄ posita iā fuerat nō necessaria: qđ est falsum. sensus ē, nisi si fuerit cōclusio in syllo præcedente, in quo posuim⁹ ppōnes necessarias, nō necessaria: ergo inquit ambæ propositiones, aut altera ipsarum sine dubio erit non necessaria.

Vt in exemplo, si prædicemus A de B, & B de C, &

MANTINVS

omni, vel in secūda & tertia p̄ reductionē earum ad primā, & per alios modos ibidē narratos. Exemplū vero, quod attulit, est in prima figura. Et posteaq̄ dixit, q̄ cū ambæ præmissæ fuerint necessariae, q̄ cōclusio erit necessaria, ex qua illatione v̄t sequi, q̄ si conclusio non fuerit necessaria, q̄ præmissæ nō erunt necessariae. & ideo dicit: si conclusio nō fuerit necessaria, neq̄; ipse præmissæ erūt necessariae.

Mox p̄bat hoc p̄ viā ducentem ad impossibile, quæ via est, qua cōprobatur idē, cū reperit̄ oppositū cōsequētis & sequit̄ oppositū antecedentis. & ideo dicit: nisi forte, si cōclusio, quæ prædicat̄ A de C, nō fuerit necessaria, & ambæ præmissæ scilicet A B C, sint necessariae: & conclusio ex his duabus sit necessaria: sed iam fuit posita non necessaria: hoc vtiq̄; est impossibile. hoc est, sed, si cōclusio in p̄cedenti syllo, cuius præmissas dixim⁹ esse necessarias, non fuerit necessaria, tūc ambæ præmissæ, vel saltē a' tera earū, erunt non necessariae.

Exempli gr̄a, si A p̄dicetur de B, & B de C. et

ABRAM

De B, & B de C, & concluditur A de C, dico, quod, si A de C non est necessarium, neq; ambæ præmissæ sunt necessariae. cuius demonstratio est, quia, si ambæ præmissæ essent necessariae, oporteret qd conclusio esset necessaria, prout demonstratur in Libro Priorum: quæ cum posita sit non necessaria, hoc sit repugnans in consonum: id autē, unde sequitur falsum, est falsum, quod erat parere conclusionem non necessariam ex præmissis necessarijs.

Intēdebat vero p hoc notificare, qd nō sequatur, qñ cōclusio fuerit necessaria, qd præmissæ sint necessariae, quia si hoc sequeretur, oporteret qd in syllogismo condicionali repeteret ipsummet cōsequens, & concluderet ipsummet antecedens, quod id ipsum contingit cōclusioni de veritate cū ipsis præmissis: hoc est, qd quādo præmissæ fuerint veræ fiant conclusiones veræ, sed nō conuertitur hoc, id est qd quando conclusio fuerit vera, qd præmissæ sint veræ, sed quod sequitur

DVRANA

C, & erit conclusio A de C. dico igitur, si A de C non est necessaria, quod non erunt ambæ ppositiones necessariae. demonstratio huius est, quoniā, si essent ambæ ppositiones necessariae, sequeretur conclusionē esse necessariam secundum qd demonstratum fuit in Libro Syllogismi: sed iam posuimus non necessariam, quod est impossibile & non coheret: & quod sequitur ex falso est falsum: & est illud, quo posuimus conclusionem nō esse necessariam & ppositiones necessariae.

Atqui voluit per hoc significare, qd non sequitur, si est conclusio necessaria, ppositiones eē necessariae: quoniā si hoc sequeretur, oporteret, vt poneretur in syllogismo condicionali cōsequēs per se, & concluderetur antecedens per se: & hoc tantum accidit in conclusione vera cum ppositionibus: hoc est, cum sint ppositiones veræ, quod conclusio est vera, & non conuertitur. hoc est, si conclusio est vera, vt ppositiones sint veræ: sed sequitur, cum non est

MANTINVS

& conclusio sit A de C. A Dicit, qd, si A de C nō sit necessaria, quod neq; ambæ pmissæ sunt necessariae. Quod sic demonstrat. quia, si ambæ pmissæ essent necessariae, oportebit ipsam cōclusionē esse necessariā, vt in libro Priorū fuit expositū. sed iam fuit suppositum, ipsam esse necessariā, ergo deducit ad contradictionem, quæ est impossibilis, illud autē, ex quo sequitur, est falsum. ergo & ipsum ē falsum: quod erat illud suppositū, scilicet quod conclusio nō est necessaria, præmissæ tamen sunt necessariae.

Per hoc autē voluit ostendere, qd non sequitur necessario, si conclusio sit necessaria, vt pmissæ quoq; sint necessariae. nā si hoc esset necessarium, est quoq; necessarium, vt in syllo hypothetico resumeret ipsummet cōsequens. & cōcluderet ipsummet antecedens. & hoc idem cōtinget in ipsa cōclusioni, quo ad veritatē cū ipsis præmissis: nempe, qd cū præmissæ fuerint veræ, cōclusiones erūt veræ, sed nō cōtra, videlicet, qd si cōclusio sit vera, qd pmissæ sint veræ, sed bene sequitur, qd si

1. Priorū
cap. 14

C

Posteriorum

ABRAM

D est, q̄ quando conclusio non fuerit vera sit mendacium in premis: hæc autem sunt iam explicata in Lib. Priorū, hic vero solū mentionem de eis fecit.

BVRANA

conclusio vera, vt propositiones sint falsæ. sed omnia hæc perfecte tradita sunt in Libro Syllogismi, hic autem tantummodo de his mentionē fecimus.

MANTINVS

q̄ si cōclusio nō sit vera, q̄ in ipsis p̄missis extat fallitas. & hæc oīa iā in Libro Priorū exacte fuerunt explicata, hic v̄o facit de eis memoriam tantum.

ANT. INTER. TEX. XVIII.

*Quoniam igitur quod scitur demonstratiue, oportet ex necessitate inesse, manifestum, quod & per medium necessarium oportet habere demonstrationem. aut non sciet neque propter quid, neq̄ quod necesse est illud esse: ^a sed vel existimabit non sciens, si suspicetur tanquam **E** necessarium, quod non necessarium: aut neque existimabit, ^b similiter, & si quod sciat per media, & si propter quid & per immediata.*

T.c. 51 Veruntamen, si vir quidam sciat vllam rē demonstratione, oportet, q̄ sciētia sit illius necessaria. & oportet q̄ medium, quo illā rem scit, sit necessariū. & si non euenerit ei scia per mediū, quod sit necessariū, nesciretur, quare illa sit, neque an sit: qui vero hæc nouerit hoc modo, est alterū duorū modorum, aut q̄ putet estimatione illā scire, cum nesciat eam, qū putaret rem, quæ nō est necessaria, eē necessariā: aut non putaret etiā estimationem excepta sententia rei, nunquid sit,

Dixit Arist. Atqui si quispiā scit aliqd p̄ demōnē, oportet, vt scia ipsius sit necessaria, quod cū ita sit, oportet, vt mediū, per quod res scitur per demonstrationem, sit necessarium. q̄ si non proueniet scientia p̄ mediū necessariū, non sciet neq̄ p̄ quid, neq̄ quia: sed q̄ sciet fm hanc dispōnem, erit fm vnū duorū modorū: aut vt opinetur se scire, & nō sciat, quēadmodum opinaret rem eē necessariā, quæ nō est necessaria: aut non opinet, neq̄ opinione alia ā scia rei, siue q̄ sit,

Inquit Arist. Veruntamē, si quispiā sciat aliqd demonstratione, oportet vt illa sciētia de illa re sit necessaria, & vt illud medium, per qd̄ habetur huiusmodi scia, sit necessarium. Quod si non habeat scientia p̄ mediū necessariū, tūc nō sciet p̄ quid est, neq̄ si est. sed id, quod scit de illa re, est altero duorum modorum: nēpe vel q̄ opinet se scire & non sciat, cū opinetur rem nō necessariā esse necessariā: vel q̄ non opinet illud, neq̄ habet opinionē p̄ter scientiā rei, utrū s. sit, vel pro-

T.c. 51

ABRAM

fit, vel quare sit, per
multa media, aut p
vnum medium.

BVRANA

q sit, siue quare sit,
p media multa, aut
per medium vnum.

MANTINVS

propter quid sit per A
plura media, aut per
vnicum medium.

Cō. 51 Dum dixit: Verunta-
men, si vir quidā sciat
vllam rem demrone,
oportet q scia illius sit
necessaria. dicit iā eui-
dens ēē, q dū posueri-
m' aliqd demrone sci-
ri, oporteat illi' sciam
ēē necessariā: & hęc est
illa scia, q nō mutat in
opinionē. & oportet q
mediū, quo nobis eue-
nit hęc scia, sit necessa-
riū, & q sit notius fm
hęc dispōne. qdcunq;
enim attributū proue-
niens ob aliquā rē, illa
res ē dignior illi' attri-
buti q illa res, cui attri-
buitur: hoc est dictu,
de attributo euenienti
causato ob ipsam cām.

Deinde dixit: Et si nō
euenierit ei sciētia per
medium, quod sit ne-
cessarium, nesciretur
quare illa res sit, neque
an sit. idest, si vero nō
euenierit sciētia rei per
medium, quod sit ne-
cessarium, sed per me-
diū non necessarium,
non eueniret illi consi-
deranti scia de illa re,
neque scientia per eius
causam, neque scien-
tia de eius esse, si qua-
situm esset solum ip-
sum esse: neque scien-

tia

Dixit: Atqui, si quis-
piā sciat aliqd p demon-
strationem, oportet, vt
scia ipsi' sit necessaria:
intelligit hoc in loco,
q vñ, si ponam' aliqd
sciri per demrone, q
oportet, vt scia ipsi' sit
necessaria: & hęc est
scia, q nō trāsmutat ad
opinionem: & oportet
ēē, vt mediū, p qd asse-
quimur hęc sciam, sit ne-
cessariū, & sit ēē notius
in hac dispōne. qm oē
dispositū, pp qd aliqd
assequimur, magis debet
esse dispositū ea dispo-
sitione, q illud qd asse-
quimur, hoc est ea di-
spōne, quā assequitur
causatum pp causam.

Deinde dixit: q si nō
proueniat scia per me-
diū necessarium, nō
sciet neq; pp qd, neq;
qā. sensus est, q si spe-
culans rē non assequit'
sciam per mediū neces-
sariū, non assequet' hic
speculās scientiā de ea
re, neq; per causam ip-
sius, si quæsitū habue-
rit cām, neq; de existē-
tia ipsius, si quæsitū ha-
buerit existētiā tm:
neq; etiā scientiam de
vtrūq;, si quæsitū ha-
buerit vtrāq;, atqui vo-

luit,

Cō. 51 Cū inquit: veruntū
si quispiā sciat aliquid
demrone, oportet vt
illa scia de illa re sit ne-
cessaria intelligit, q vñ
pfecto, q si cōcedim'
posse sciri aliquid de-
monstratiue, q oport-
tebit vt scia illius rei sit
necessaria, & huiusmo-
di scia non pōt permu-
tari in opinionē: & q
oportet, vt illud me-
diū, per quod habetur
hmoi sciētia, sit necessa-
rium, & vt sit notius q
illa res. Quia pp quod
vnumquodq; tale, & il-
lud magis: hoc est id,
quod aduenit ipsi cau-
sato rōne ipsius causę.

Deinde cū dicit: Qd
si nō habeatur scia per
mediū necessariū, tūc
non sciet pp quid est, C
neq; si est. intelligit, q
si qui cōsiderat aliquā
rem non habeat sciam
p medium necessariū,
sed p mediū non neces-
sariū, tunc nō adipisce-
tur ille contēplator de
illa re, scientiā per eius
cām, si quæsitū sit eius
cā, neq; sciam, per eius
esse, si quæsitū sit eius
esse tm, neq; scientiam
p vtrūq;, si quæsitū fue-
rit vtrūq; eorū. p hoc
Logica Q enim

Posteriorum

ABRAM :

Dia amborū, si quæ sit
eēt amborū, & intēde-
bat, q̄ q̄ sciuerit rem p̄
mediū nō necessariū,
non putet ei vlla spe-
cies demonstrationū,
neq; demonstratio pro-
pter quid, neq; demō-
ga, hoc ē, neq; demō
essendi, neque demō
cē, neq; demonstratio
simp̄r, quæ cōtinet am-
bas res simul: quod fit,
quia demōnes simpli-
citer, & demōnes cau-
sarum fiunt ob causas.

Causæ autem sunt ne-
cessariæ, & cui eueni-
ret scientia per causam
non necessariam, non
euenit illi scientia per
causam rei. et cui eue-
nit ipsum esse solum,
id euenit illi occasio-
ne accidentium neces-
sariarum, quæ sunt es-
sentialia, quæ prius de-
scripta sunt: cui autem
scientia essendi euenit
ob aliquod accidēs nō
necessarium, non eue-
nit illi scientia essen-
di rem illam.

Et ideo dicit infra:
Cui vero hæc eueni-
rit hoc modo est alte-
ro duorum modorū:
aut quod putet estima-
tione illam scire q̄ ne-
sciat eam quando pu-
taret rē, quæ non est ne-
cessaria, eē necessariā,
aut non putaret. id est,

Et

BVRANA

luit, q̄ qui scit rem per
mediū nō necessariū,
nō assequitur aliquam
sp̄rū demōnis, neq;
demōne quare, neq;
demōne si hoc ē, nec
demōne existētiæ, &
nō demōnem causæ,
neq; demōne simp̄r:
quæ est ea, quæ conti-
net vtrāq; simul. Atq;
est hoc, qm̄ demōnes
simp̄r, & demonstra-
tiones causarum, sunt
vtiq; propter causas.

Et causæ sunt necessa-
riæ: qui vero assequi-
tur scientiam per cau-
sam non necessariam,
ille non assequit̄ scien-
tiam per causam rei:
qui vero assequit̄ exi-
stentiam tantum, ille
assequitur ex parte ac-
cidentium necessario-
rum, quæ sunt essen-
tialia, quæq; descrip-
simus superius. qui ve-
ro assequitur existen-
tiam propter accidens
non necessarium, hic
non assequitur scien-
tiam de existentia rei.

Et p̄pterea dicit post
hoc: sed qui scit ipsum
secundum hanc dispo-
sitionem, ipse est fm̄
vnū duorū modorū:
aut vt opinet̄ se scire,
& non sciat: quēadmo-
dum opinat̄ rem eē ne-
cessariā, q̄ nō est neces-
saria, aut nō opinetur.

sen-

MANTISS

enim intelligit, q̄ si q̄
sciat aliquid p̄ mediū
nō necessariū, non ad-
piscetur oīno aliquod
genus demōnū, s. nec
demōnem p̄ quid,
neq; demonstratiōem
q̄ est, seu si est, hoc est
nec demōne esse,
neq; demonstratiōem
causæ, neq; demōnem
simpliciter, seu absolu-
tam, quæ scilicet ample-
ctitur vnā illa duo.

Et hui⁹ rei causa est,
quia demōnes absolu-
tæ & demōnes causa-
rum, s. necessariarum.
Qui igit adipiscit̄ scien-
tiam p̄ causam non ne-
cessariā, tunc nō adipi-
scitur scientiā per cau-
sam rei, atqui cognos-
cit ipsum esse tantū,
illud quidē cognoscit
rōne accidentiū neces-
sariorū, quæ sunt ipsa
essentialia, seu de p̄ se,
quæ iā antea fuerūt de-
scripta. sed qui acquirit
sciām de ipso esse rei p̄
aliquod accidēs non ne-
cessariū, is profecto nō
assequitur sciām de eē
ipsius rei, vel p̄ esse rei.

Et ideo dicit post hoc:
Sed id, quod scit de illa
re, ē altero duorū mo-
dorū: nēpe vel q̄ opi-
net̄ se scire, & nō sciat,
cū opinet̄ rem non ne-
cessariā eē necessariā,
vel q̄ nō opinet̄ illud:

hoc

ABRAM

et ideo, qui rem
sciret per medium non
necessarium, illius con-
ditio non euadit alte-
ram duarum rerum:
aut quod sit illa deceptio
credendo, quod non est ne-
cessarium esse necessa-
rium, aut quod ille sciat
apud eum non esse scien-
tiam. & intendit, quod
viri, qui conueniunt
in hoc iudicio, sint illi,
apud quos est scientia,
& illi, qui putant apud
ipsos esse scientiam, hoc
est dicere oratione di-
centis scientiam neces-
sariam provenire ex me-
dio necessario: quicunq;
enim qui fert scientiam
per medium confert
hanc conditionem.

Deinde dixit: Aut non
putaret etiam estimatio-
nem, excepta scientia rei
nunquam sit, & quare sit,
per multa media. id est,
neque estimationem ma-
iorem quam sit estimatio
illi, qui scit rem esse, & qua-
re sit per multa media,
vel uno medio, cum me-
diu, aut media non sint
necessaria: & si id, quod
occurrit in conclusione sit
sincere certum, ex quo di-
cit, aut per unum medium.
sicque esset in sermone.

Et contingit, quod ubi di-
cit per unum medium, sit
error: & deberet dicere
non per unum medium:

et

BVRANA

sensus est, & propter
hoc, qui scit rem per me-
dium non necessariu,
non effugit, quin sit di-
spositus secundum unam
duarum dispositionum,
aut sit deceptio, & cre-
dat, quod non est ne-
cessarium, esse necessa-
rium: aut ut sciat se non
habere scientiam. atqui
voluit, quod viri isti sint
oppositi secundum hoc iudi-
cium, qui habet scien-
tiam, & qui opinatur
se habere scientiam, hoc
est, qui dicit, scientiam
necessariam proveni-
re per medium necessa-
rium. quoniam quicunque
assequitur scientiam per me-
dium, assequitur secundum
hanc dispositionem.

Deinde dixit: neque
opinionem aliam a re, que
inuenitur, aut propter
quid per media mul-
ta. sensus est, neque opi-
nionem maiorem, quam
sit opinio eius, qui scit
rem, & addiscet ipsam
per multa media, aut
per medium unum: &
sit medium, aut me-
dia non necessaria: si
quod cadit in conclu-
sione sit sanum.

Et oportet, cum di-
xit, aut per medium
unum: quod secundum hoc sit hic
defectus in sermone, &
innuit, quod si est per
medium unum errat,

quoniam

MANTINVS

hoc est, & ideo qui
scit rem per medium non
necessarium, alterum duo-
rum erit omnino necessa-
rium: nempe vel quod deci-
piat & opinetur, quod id,
quod non est necessarium,
sit necessarium, vel quod
sciat se non habere scien-
tiam. Intelligit autem, quod
omnes concedunt debere
in hac enunciatione sub
intelligi, & qui habet
scientiam, & qui opinatur
se habere scientiam, hoc est,
qui dicit scientiam neces-
sariam provenire ex me-
dio necessario, ideo ita
dicit, quia qui ponit
scientiam fieri per medium,
ita profecto ponit illud,
scilicet quia habet scientiam, vel
putet se habere scientiam.

Deinde cum dicit: neque
habet opinionem preter
scientiam rei, utrum scilicet sit;
vel quare sit, seu propter
quod sit, per plura media.
intelligit, neque habet ma-
iorem opinionem, quam ha-
beat qui scit rem esse, &
quare sit per plura me-
dia, aut per unicum me-
diu. & illud medium vel
media non sint necessa-
ria, si id, quod in con-
clusionem aduenit, sit ve-
rum & certum.

Sed ubi dicit: vel per
medium unum ut esse
aliquis defectus in lite-
ra, & aliquid ibi deside-
rari. vel quod sit error scri-

Quod ij prorsus

Posteriorum

ABRAM

D & secundum hanc interpretationem esset hec vis huius enuntiationis, neq; estimationem præter estimationem illius, qui scit rem per multa media, non per vnum medium. Iam enim ostensum est medium necessariū esse vnum. Et significatur huius interpretationis veritas, & qd error sit qui offendit conclusionem per id, quod offertur in translatione Matthæi: vbi in hoc loco legitur, aut neque putaret, neque esset apud ipsum opinio de rei significato, qd iam sciuisset illam esse per media, aut apud illum esset de ipsius significato quare sit etiam similiter per media.

BVRANA

qm non est per mediū vnum: & fm hanc expositionem erit diminutio in sermone: & non opinione alia ab opinione ei⁹, qui scit rem p media multa, & non per mediū vnū. & hoc, qm ipse iā declarauit, qd mediū necessarium est vnū, & significat su per veritate istius expositionis, qd illud, qd cadit in cōclusionē, est error p id, quod cadit in trāslatiōe Matthæi. & hoc est qd dixit hoc in loco: aut non opinabitur, neq; habebit cōsistētiam opinionē ex dispōne rei, se iā scire, qd inuenitur p media: aut habebit iudicium, pp quid est per media consimiliter etiam fm vnā similitudinem.

AKNTINVS

pturē dicere p vnū mediū, sed potius debeat dicere & non p vnicū medium. & iuxta hanc expōnē ita debet litera interpretari, neq; hēt opinionē, præterq opinione ei⁹, qui scit rem p plura media non per vnū mediū. Qm iam fuit pbatū, ipsum mediū necessariū esse vnicū, & indicet veritatem huius expōnis. qd id, quod aduenit in cōclusionē, est error accidens in trāslatiōe Matthæi. vbi dicit vice huius, aut non arbitretur neq; habeat opinionē quoq; quā habebat de significato rei, nam iā sciebat ipsam esse per media: vel habeat enūciationē p media, pp qd sit et eodē exēplo.

T. 12. ps *Accidentium vero non per se, quo modo determinata sunt per se, non est scia demonstrativa. nō enim est ex necessitate monstrare conclusionē: accidens namq; contingit non inesse. de tali enim dico accidente.*

T. c. 51 De accidentibus vero, quæ non sunt essentialia rei, quæ definita sunt, nō fit demonstratio. Quoniā non est modus essendi necessitatem suæ conclusioni: talium enim prædicatū, cū sit accidens, contingit esse & non esse.

Et

Dixit Arist. De accidentibus vero, quæ non sunt essentialia rei, quæ est in definitione, nō est demonstratio. qm non est via, vt sint in conclusionibus ipsorū necessaria: qm prædicatum, cū sit accidens, pōt esse & non esse.

Acci-

De accidentibus vero T. c. 51
ro nō per se, quo modo definita sunt ea, quæ sunt p se, nō fiet demonstratio. nullo enim pacto ex his potest necessaria & per se conclusio fieri, quia prædicatum eorum, cū sit accidens, poterit separari. Intel-

ABRAM

Et accidēs quidem, quod hic intendo, est id, cuius significatum iā explicui.

BVRANA

Accidens vero volo hoc in loco, cuius dispositionem iam declaravi.

MANTINVS

Intelligo autem hic A per accidens, illud, cuius significatum iam exposui.

Cō. 52 Id est, prout putauit, quod media, quæ non sunt necessaria, sint ex accidentibus non essentialibus: ex accidentibus autem non essentialibus eo modo, quo essentialia diffiniuntur, non fit demonstratio: nullum enim est iter ut ex illis fiat cōclusio necessaria essentialis.

Iam autem diximus demonstrationis conclusionē oporteat esse necessariam: ex illis vero non sequitur conclusionem esse necessariam, quoniam illarum præmissarum prædicatum, quod est medius terminus, quando fuerit accidens, potest ab eo disiungi ipsum accidens: accēns namque cōtingit esse & nō eē.

Dum autē dixit: Et accidēs quidem, quod hic intendo, est id, cuius significatum iam explicui. Intendit illud, cuius vna descriptio lata est in Libro Topicorum, quod sit id, quod contingit esse & non esse † Dixit vero hoc, ut caueret accidentia connexa.

Vult per id, quod optatus est, quod media non necessaria sunt ex accidentibus non p se. ex accidentibus vero non per se secundum speciem, qua definiuimus per se, non est demonstratio. Quoniam non est via, ut sit ex ipsis cōclusio necessaria per se.

Sed iam diximus, quod oportet conclusionem demonstrationis esse necessariam. atqui nō sequitur, ut sit ex ipsis conclusio necessaria: quoniam prædicatum in ipsis, quod est terminus medius, eo quod est accidens, & accidens potest separari potest esse & non esse.

Cū vero dixit: accidens vero, quod volo hoc in loco, est illud, cuius dispositionē iā declaravi. sensus est, de quo dicitur in vna descriptionum suarū in Libro Dialecticæ: & ipsum est, quod potest esse & non esse. atqui dixit hoc ad cautelam accidentium necessariorum.

Intelligit, ut existimat media nō necessaria esse accidentia non essentialia, vel quæ de p se, & accidentia, quæ non sunt de per se eo modo, quo definiuntur ea, quæ sunt per se, nō fiet de eis demonstratio, quia nō datur via, B qua possit fieri ex eis conclusio necessaria p se.

Nos autem iam diximus, quod oportet ut conclusio demonstrationis sit necessaria. sed non oportet ut ex eis fiat conclusio necessaria, eo quod prædicatū eorū, quod est medius terminus, cū fuerit accēns, poterit separari in eo ipsi accidens, cū ipsum accēns possit adesse & abesse. C

Et cū dixit: Intelligo autē hic per accidens, illud, cuius significatū iam exposui. intelligit illud, cuius vna descriptionum eius est tradita in Libro Topicorum, quæ est, id quod potest adesse, ut abesse. & dixit hoc ut caueamus vel aduertamus ipsa accidentia necessaria.

Q iij Atqui

† Accētia cōnexa, ut p se, nō separantur à scia idem 2. Cēl. cō. 40. 2. de Aīa 2. c. 2. & 4. Phy. cōm. 33.

Posteriorum

T. 18. ps *Atqui dubitare fortasse quispiam posset, cuius causa hæc oportet interrogare de his, si non necesse est conclusionem esse. nihil enim differt, si quis interrogatus quaecumq, postea dicat conclusionem. Oportet aut interrogare, non tanquam necessarium sit propter interrogata: sed quoniam dicere necessarium illa dicenti, et vere dicere, si vere sint inexistencia.*

ABRAM

T. c. 53 Sed cuiuspiam esset dubitare dicendo, si talis conclusio non fiat necessaria, quæ nã est causa ponendi præmissas, ex quibus talis conclusio inferatur? Dicit aut, q non sit ambigendum ad concludendum ex præmissis conclusionem necessariam, sed est ambigendum ad concludendum conclusionem necessario connexam præmissis, quas necessario enuntiat ab interrogante esse veras, si reciperet præmissas illas quatenus veræ sint.

C. 53 Dicit: Sed cuiusdam viri est dubitare circa id, qd dictum est de conclusione necessaria, q fiat ex præmissis necessarijs. nã nisi fuerit conclusio ex talibus præmissis, hoc est, ex his, quæ sunt veræ non necessaria, conclusio necessaria, quæ sit causa, quæ ponat has præmissas huiusmodi, cum putetur q
ex

BYRANA

Dixit Aristot. Præterq q pot aliquis dubitare et dicere, si nō est conclusio ex talibus necessaria, quæ est cã, vt ponamus præpōnes, & sequitur ex ipsis talis conclusio? Et dicam, q nō dubitat aliquis, an concludatur ex præpōnibus conclusio necessaria: sed dubitat, an concludatur conclusio consequens ex præpōnibus, quarum iudiciū est ab interrogante ex necessitate, q sunt veræ, si qd admittit ex præpōnibus, admittat fm q præpōnes sunt veræ.

Dixit: Præterq q posset aliquis dubitare de eo, qd dictum est conclusionem necessariam esse ex præpōnibus necessarijs. qm si nō est conclusio ex huiusmodi præpōnibus, hoc est, q sunt veræ non necessaria, conclusio inquam necessaria: q est igitur cã, vt aliquis ponat per interrogationem præpōnes fm hanc dispositionem, & existimet,

MANTINVS

Sed posset quis dubitare, ac dicere, si ex præmissis talibus nō fieret conclusio necessaria, cur ponimus tales præmissas interrogantes, ex quibus fiat necessario conclusio? Dicendum autem est, q nemo dubitat, quin concludatur ex præmissis conclusio necessaria, sed dubitatur, an inferatur de necessitate conclusio sequens ex præmissis positæ ab ipso interrogante: quæ quidem sunt veræ, cum eas admittit quatenus veræ sunt.

C. 53 Dicit: Sed posset quis dubitare circa id, quod dicitur, quod conclusio necessaria sit ex præmissis necessarijs. nam si ex præmissis veris nō fieret conclusio necessaria, cur igitur ponit aliquis in interrogatione huiusmodi præmissas, & putat se inferre ex illis conclusionem.

• A T H A M

ex illis sequatur conclusio necessaria. id est posito quod conclusiones necessariae fiant ex praemissis necessarijs, esset cuiusdam dicere, hinc sequi, quod non sit conclusio necessaria ex praemissis non necessarijs, nec esse syllogismum penitus concludentem, nisi sit ex praemissis necessarijs. quod repugnat dictis in Libro Priorum.

Deinde tulit solutionem huius dubij. Et dixit: Dicitur autem, quod non sit ambigendum ad concludendum ex praemissis conclusionem necessariam, sed est ambigendum ad concludendum conclusionem necessario conexam praemissis, quae necessario enuntiat ab interrogante esse veras. id est, quod expediat dicere illi, qui proponit hoc dubium, quod nemo ponat praemissas & eas admittat, & ut vltius inquam, ex illis faciat syllogismum, quando dubitat aliquod quaesitum, & vult illud inferre ex illis praemissis, ut ex eis inferat conclusionem necessariam secundum suam naturam, sed ponit praemissas, quando dubitat de quaesito, & construit syllogismum ut ex praemissis, quas admittit & concludat conclusionem, cuius nexus

ad

B V R A N A

met, quod sequatur ex ipsis conclusio necessaria? sensus est, si ponam, quod conclusiones necessariae sunt ex praepositionibus necessarijs, igitur posset aliquis dicere, quod oportet ex hoc, ut non sit conclusio necessaria ex praepositionibus non necessarijs: neque sit hic syllogismus concludens penitus, nisi sint praepositiones necessariae: quod est contrarium ei, quod declaratum fuit in Lib. Syllog.

Deinde adduxit solutionem istius dubij, & ait: Et dicamus, quod non est alicui dubium, an concludatur ex praepositionibus conclusio necessaria, sed dubitat, an concludatur conclusio consequens ex praepositionibus, quas posuit ab interrogante, ex necessitate, quod ipse sunt verae. sensus est, quod dubitanti in hoc dubio posset dici, non ponit aliquis praepositiones & admittit eas, & omnino facit syllogismum, cum dubitat de quaesito aliquo, & vult concludere ipsum ex illis propositionibus, ac si concluderet ex ipsis conclusionem necessariam: sed posuit praepositiones, cum dubitavit de quaesito, & fecit syllogismum ad concludendum ex propositionibus conclusionem, cuius consequentia

ex

M A N T I N V S

clusionem necessariam? A hoc est, si nos asserimus conclusiones necessarias fieri ex praemissis necessarijs, tunc poterit quispiam dicere, sequi ex hoc, ut nulla omnino conclusio necessaria fiat ex praemissis non necessarijs, & quod nullus dabitur omnino syllogismus concludens, nisi fiat ex praemissis necessarijs. & hoc est contra id, quod in Libro Priorum explicatum fuit. B

Post hoc subdit solutionem huius dubij dicens: Dicendum autem est, quod nemo dubitat quin concludatur ex praemissis conclusio necessaria. sed dubitat, an inferatur de necessitate conclusio sequens ex praemissis positae ab ipso interrogante, quae quidem sunt verae. hoc est, dicendum utique, est illi, qui ita dubitat, quod nemo ponit praemissas, easque admittit, neque denique syllogismum efficit, cum dubitat de aliquo quaesito, & voluerit concludere ipsum ex illis praemissis, ad hoc ut ex illis concludat conclusionem necessariam ex natura sua. sed ponit illas praemissas, cum dubitat de illo quaesito, & facit syllogismum, ad hoc ut concludat ex illis praemissis concessis conclusionem: cuius consecutio,

Q. iij. vel

Posteriorum

ABRAM

D ad illas præmissas, quas admittit, sit necessari⁹, non quòd ipsæ secundum se sint necessariæ.

Et dū dixit: Sed ē ambigēdum ad cōcludendū. intendit dicere, sed dubitandū est quæsitū, & admittēdē sunt præmissæ, hoc est, q̄ præsumant præmissæ, qñ dubitat quæsitū ad inferendū conclusionē necessario connexā pmissis, quas præsumit nexu necessario, nō ad inferendū cōclonē necessariā. & si præmissæ fuerint veræ, & ipsa absq; dubio erit ȳa, si aut nō fuerint veræ, non oportet ipsam esse veram.

Et ideo qñ dixerat, q̄ necessario enuntiat ab interrogāte esse vera, subdidit & dixit: Si reciperet præmissas illas quaten⁹ ȳa sint id est, **C** quòd ille inferet ex illis præmissis necessaria consequentia, q̄ cōclusio sit vera, si præmissæ, quas præsumpserit, sint veræ, sin aut, non erit ibi veritas, sed ipsa met consequutio tñ, hoc est, conclusionem cōsequi fm sui eē ipsas præmissas syllo pfectæ figuræ, eo modo quo cōsequēs sequitur añs.

Consequēs. n. cōiunctū nāst sequitur añs, qñ

BVRANA

ex illis ppōnib⁹ sit necessaria, nō vt sit p ipsas per se necessarias.

Cū vero dixit: sed dubitat de quæsito. & admittit propōnes, hoc est, sed admittit propositiones, cū dubitauit de quæsito, ad concludendam conclusionem consequentem ex propositionibus, quas admisit, consequentia necessaria, non conclusionem necessariā. & si fuerint propositiones veræ, igitur sine dubio erit vera: & si non fuerint veræ, nō sequitur, vt sit vera.

Et propterea cū dixit: ex necessitate, q̄ est vera, subiunxit, & ait: si quod admittitur ex propositionibus admittat fm q̄ sunt veræ. sensus est, q̄ sequit⁹ utiq; ex ipsis propositionib⁹ cōsequētia necessaria, vt sit cōclusio vera, si fuerint propositiones, quas admisit, veræ. quòd si non, non erit ibi verū, sed vis consequētiæ tantum: hoc est, quòd conclusio sequatur, eo q̄ propositiones sunt per sylsm perfectæ figuræ eo modo, quo sequitur consequens ex añte.

Qm̄ cōsequēs p cōnexionem naturalem sequitur ex antecedente, cū

MANTINVS

vel illatio ex illis pmissis sit necessaria, nō q̄ i ipsismet sit necessitas.

Deinde cū dicit: Sed dubitat utrū inferatur cōclusio. intelligit, sed dubitat de quæsito admittens pmissas, s. admittit illas pmissas, cū dubitat de quæsito, an concludat conclusionē illatā ex pmissis concessis, illatione necessaria, non conclusionē necessariā. & si fuerint pmissæ veræ, ipsa quoq; procul dubio erit vera. & si non fuerint veræ, nō erit necessariū ipsam esse veram.

Et ideo, cū dicit: necesse autē est ipsas esse veras, subiūgit & dicit: cū præmissas admittit, eas admittat quatenus sunt veræ. intelligit, q̄ oportet vt ex illis pmissis sequat⁹ necessario, illā conclusionem esse verā, si illæ pmissæ, quas admittit, fuerint veræ. sin aut, nihil veri ibi erit pter ipsam cōsecutionē, seu illationē tantum, hoc est, q̄ ipsa cōclusio sequit⁹ fm esse suū, ipsas præmissas in syllo facto fm figuram integrā, eo modo, quo sequitur ipsum consequens ad antecedens.

In eo, quod ē annexū fm naturā, sequitur ex ipso

ABRAM

Quando ponitur antecedens esse, & si antecedens fuerit verum, consequens erit necessario verum. Sin autem non sequitur consequens esse verum, sed ipsa consequentia secundum se absque dubij scrupulo est vera, sicq; res se habet in omni syllogismo perfecte compositionis, quod consequentia conclusionis illius sit vera necessaria. Conclusionem vero esse veram est quædam res ei adepta ex naturis premissarum.

DYRANA

cum ponatur antecedens esse, & si ans fuerit verum, erit consequens verum ex necessitate: qd si non erit ipsis, non oportet, ut sit consequens verum, sed consequentia per se est absq; dubio vera: & consimiliter se habet dispositio in omni syllo perfecte compositionis, cum sequitur ex ipso conclusio vera necessaria. Atqui qd sit conclusio vera, est res, quæ acquiritur ex natura propositionum, non ex natura complicationis. & consimiliter quod sit necessaria, acquiritur utique ex natura propositionum.

MANTINVS

ipso antecedenti, si concedat ipsum antecedens existere. Si antecedens itaq; fuerit verum, tunc & ipsum consequens necessario erit verum quod si non fuerit, scilicet verum, tunc non est necessarium, ut ipsum consequens sit verum, sed ipsa consequentia seu illatio erit proculdubio. parq; est ratio in omni syllo recte composito, ac recte, scilicet qd illatio conclusionis ex ipso erit vera, ac necessaria. Conclusionem autem esse veram profecto est qd sibi acquisitum ex natura premissarum, non ex natura compositionis. similiterq; eam esse necessariam id quod ipsa adipiscitur ex natura premissarum.

Demonstrationem ex Proprijs constare oportere, quia est ex ijs, et de ijs, quæ sunt per se: neq; licere ex alio genere Transcendentem monstrare. Cap. 6.

ANT. INTER. TEX. XIX.

Auer. sine media Expone in explanatione horum textuum usq; ad 66. serie Arist. variat, qd ansam prebet dubitandi.

T. c. 54

Quoniam autem ex necessitate insunt circa unumquodq; genus, quæcunq; per se insunt, et secundum quod unumquodque, manifestum quod de ijs, quæ per se sunt, sunt scientiales demonstrationes, et ex talibus sunt: accidentia enim non necessaria.

Ex quo res necessaria sunt singulas dispositiones sunt essentialiter & de omni, notum itaq; evidens sit demonstrationis quæ sit esse res essentielles, quæ sit autem accidentalia, quia non sunt necessaria,

Dixit Aristot. Quoniam autem sunt res necessaria in unaquaque re, quæ sunt entia per se & de omni, igitur plane manifestum est, quod quæ sita demonstrationum sunt res per se: & in quæ sitis accidentibus, cum non sunt

Cum autem res necessaria in unaquaque re sint de per se, et de omni, perspicuum itaque est, quod quæ sita demonstrationis sunt res de per se. Quæ sita enim accidentalia, cum necessaria,

C

T. c. 54

Posteriorum

ABRAM

D faria, non est iter, quo incidat de eis scientia ex ipso necessario.

DVRANA

sint necessaria, non est via, ut cadat scia ex necessitate.

MANTINVS

faria non sint, nullo pacto & eis scia erit.

Cō. 54. Postq̄ enūtiauerat, q̄ dēmōnis pmissas oportet ētēē essentiales, & de oī p̄dicatē p̄dicatione prima, cōpit narrare, q̄ dēmōnum quā sita oporteat ēt esse essentia & prima. Et dixit: ex quo res necessarię fm singulas dispōnes, vsq; ibi, notū itaq; euidentē sit. id est, ex quo res necessarię sunt res, quā sunt essentialiter, & demonstrationū q̄ sita sunt necessaria, notū itaq; est hinc seq, q̄ dēmōnum q̄ sita sunt essentialia & prima.

Et circa hoc cecidit expositorib⁹ magna ambiguitas. qm̄ si primū p̄dicatum sit qd̄ p̄dicatur de re non alterius occasione, cū conclusio p̄dicetur de re occasione mediij termini, non inueniretur vllō vnq̄ tempore conclusio, quā p̄dicetur prima p̄dicatione.

Et ob hanc ambiguitatem Alexāder, prout de eo refert Themistius, exposuit significatū primi in ipsa conclusione, q̄ sit cuius pmissę sint primæ. Quē arguit

Posteaq̄ narrauit, q̄ oportet propōnes dēmōnis ēē per se, & de oī ad similitudinē p̄dicationis primæ, cōpit narrare, q̄ oportet q̄ sita dēmōnū esse consimiliter p se & priā. Dixit: qm̄ aut sunt res necessariae, vsq; ad id, qd̄ dixit, igit plane manifestū est. sensus est, cū res necessariae sint res existētes per se, & sunt q̄ sita dēmōnū necessaria: igit manifestū ē, q̄ ex hoc sequit̄ oportere quę sita dēmōnū esse per se & prima.

Sed iam cecidit inter demonstrationes in hoc dubium magnum. & hoc, qm̄ si p̄dicatum primum est, qd̄ p̄dicatur de re non ex parte alius: sed conclusio p̄dicatur de re ex parte mediij termini: igit in nullo tempore inueniet̄ conclusio, q̄ p̄dicet̄ p̄dicatione prima.

Et propter hoc dubiū Alexander, fm q̄ inquit Themistius, exposuit, q̄ primū in cōclusionē est, qd̄ sit ex propositionibus primis. Et cōclufit ipsum The-

Cō. 54. Posteaq̄ narrauit, q̄ oportet p̄missas dēmōnis quoq; esse de p se, & de omni, ut p̄dicent̄ p̄dicatione prima, nunc vult ostēdere, q̄ q̄ sita dēmōnum oportet quoq;, ut sint p se, & prima. Et iō d. & cū ipse res necessarię & c. vsque vbi d. manifestū itaq; ē etc hoc ē, & cū ipse res necessarię sint illę, q̄ p se insunt, atq; primę. & ipsa quę sita dēmōnū sint necessaria, ergo sequit̄ ex hoc, ipsa q̄ sita esse de per se, & prima.

Sed circa hoc orta est magna dubitatio inter expositores. Qm̄, si primū p̄dicatū est id, qd̄ p̄dicat̄ de re, non rōne alicuius alterius, cōclusio vero p̄dicetur de re rōne mediij termini, seu p mediū terminū, ergo nunq̄ reperietur aliqua cōclusio, q̄ p̄dicet̄ p̄dicatione prima.

Quare Alexander, ut inquit Themistius, fuit coactus ex vi huius dubij, exponere ipsū primū in cōclusionē nihil aliud signare, q̄ q̄ fiat ex pmissis primis. Cōtra quē

Digressio. Difficultatis explicatio, quo pacto p̄dicatū primū inueniat̄ in p̄pōnibus cōclusionēq; dēmōnis. 1. Post. ca. 28.

ABRAM

arguit Themistius, quod hoc inest aliquibus conclusionibus. Conclusionum enim sunt duę species: quędam species ex premissis per se notis, & quędam species ex premissis, quę sunt conclusiones similia-
 rum talium premissarum. & secundum hoc demonstratio esset partialis non conferens omnibus quęstis. Aliqui autem viri opinantur Aristoteli non apposuisse conclusionibus conditionem primę predicationem, ex quo Aristoteli dixit hic: notum itaque evidens fit demonstrationis quęstis esse res essentielles, & non dixit primas.

Post cap. 1.

Et hoc quidem opinatus est ipse Themistius. Nos vero considerare ~
 mus, an sequatur eius dictum, quod quęstis demonstrationis premissę sunt essentielles primę, oporteat conclusiones esse primas. Et dicimus, quod iam præmissimus, dicentes primum duo significata significare: quorum unum est id, quod non predicatur de aliqua re ob aliam naturam, siue communiorę subiecto, aut limitatorę, aut æquā. Secundum autem est, quod predicatum predicetur de subiecto non ob causam, quę

BYRANA

Themistius, quod hoc invenitur utique, in aliquibus conclusionibus. & hoc, quoniam conclusiones sunt duarum specierum: species una ex propositionibus notis per se, alia ex propositionibus, quę sunt conclusiones ex huiusmodi propositionibus. & secundum hoc expositio ista erit particularis, & non intellecta in omnibus quęstis. Aliqui vero videntur, quod Aristoteli non posuit conditionem predicationis primę in conclusionibus: & hoc, quoniam Aristoteli utique dixit, igitur planum, quod quęstis demonstrationis sunt per se, & non dixit primę.

Et hoc est, quod innuit in ipso Themistio. Nos autem speculemur, an sequatur ex sermone ipsius, si propositiones sunt per se & primę, ut conclusiones sint etiam primę. Dicamus igitur, quod iam præmissimus & diximus, quod primum intelligitur secundum duas dispositiones: quarum una est, ut non predicetur de re per naturam aliam, aut universaliore subiecto, aut appropriatiorę, aut æqualę. secunda vero, ut sit predicatum predicatum de subiecto, & non per causam sequi-

MANTINVS

quę arguit Themistius. A dicēs, hoc repiri in aliquibus conclusionibus, cum duplex sit generis conclusionum: unum quidem est, quod fit ex propositionibus per se notis, alterum vero ex propositionibus, quę sunt conclusiones huiusmodi conclusionum. & sic huiusmodi expositio erit partialis non conferens in hoc cunctis quęstis. Aliqui vero alij opinantur Aristoteli non supponere in ipsis conclusionibus, predicationem primę, scilicet ut habeant hanc conditionem, quod predicetur predicatione prima, nam Aristoteli dicit: Notum itaque est, ac palam, quod quęstis demonstrationis sunt per se, & non dicit & primum.

Et ita est opinatus Themistius. Nos autem consideremus, utrum ex hoc, quod dicit, quod cum premissę demonstrationis fuerint per se, & primę, sequatur, quod oporteat conclusiones debere esse primas. et dicam, quod iam prædiximus, quod cum dicimus ipsum primum, intelligimus duo: unum scilicet quod est id, quod non predicatur de re, per aliquam aliam naturam, tunc universaliore ipso subiecto, tunc vero priorę, tum et æqualę. Alterum est, ut ipsum predicatum predicetur de subiecto non per aliquam causam con-
 genit

* a. l. p. m. l. s. a. r. u. m.

C

* a. l. f. a. d. l. t. e. m.

Posteriorum

ABRAM

D quæ cogat ipsam esse in subiecto : hoc autē & primū conveniunt, quæ utrunq; eorū prædicatur sine medio.

Differunt autē, quia alterū illorū prædicatur per mediū, qd est cā in essendi hoc prædicatum subiecto, & si non prædicetur per mediū, qd sit natura alia cōposita pter naturā ipsius subiecti, alterū vero nō prædicatur per mediū oīno. Primum itaq; sit, ut prædicatio angulorū duobus rectis equalium de ipso trigono. hoc enim est primum ipsi trigono, prout de eo ait Aristotel. qd inest trigono non per aliam naturā, non qd sit primum sūm significatū, qd non prædicetur per aliqd medium de ipso trigono.

F Quostante hoc significato primi, adijcitur conditio ipsarummet præmissarum, ac etiam cōclusionum : quoniā nisi apponeretur conditio conclusionum, non essent quæ sita sūm id qd quid sunt, nec explicarent naturam cuius sunt, neq; essentialiter. quam rē iam expressit Arist. Primum itaq; in qsitis est, quo quæritur illorum esse in subiecto, nō per illa inesse

BYRANA

quitur, qd ipsum inest subiecto. & hoc & primū communicant, eo qd vnumq; ipsoꝝ prædicatur sine medio.

Et differunt, eo qd alterū ipsoꝝ prædicatur per mediū, qd est cā, ut hoc prædicatū inest subiecto. & si accidit, ut nō prædicetur per mediū, qd sit natura alia cōposita à nā subiecti, atq; sūm non prædicabitur per medium omnino. Primum igit est, quæadmodū prædicatio equalitatis angulorum duobus rectis de triângulo, qm hoc est primū triângulo, quæadmodū declaravit Arist. inest. n. triângulo nō pp nām aliā, nō qd sit primum sūm dispositionem, quæ nō prædicatur per medium de triângulo.

Quod cum ita sit, igitur hæc dispositio primò ponitur in propositionibus per se & cōclusionibus : qm si non poneretur in conclusionibus, non essent quæ sita aliquo pacto, neque manifesta de natura, cui insunt primum, neque per se. & hoc iam declaravit ibi Aristot. igitur est in quæsitis, de quibus quæritur an insint subiecto, non propterea

MANTINVS

gentē ipsum inesse subiecto. Hoc autē ac prædictū habent hoc cōmune, qd utrunq; eorum prædicatur sine medio.

Sed differunt in hoc, qd vnū eorū prædicatur per mediū, quod quidē est causa, ut illud prædicatum inest illi subiecto, licet non prædicetur per medium, qd sit alia natura cōposita, quæ sit alia à nā subiecti. alterū vō, s. sūm nō prædicatur p mediū vllō pacto. Primum ergo primū est, sicut prædicatio angulorū equaliū duobus rectis de ipso triângulo, quia hoc est primū ipsi triângulo, ut Arist. exposuit, & inest ipsi triângulo nō pp aliā naturā, sed est primū, ita ut non prædicetur de triângulo per aliqd medium.

Hæc ergo est significatio ipsius primi, qd supponit debere eē in ipsis pmissis, atq; conclusionibus. nā si id non supponeret pro cōditione in ipsis cōclusionibus tūc non essent quæ sita in eo qd quid, neq; declararent eā naturā, quæ habet primū, neq; per se. & hoc iā fuit expostū ab ipso Aristot. hīc. primū itaq; in ipsis quæsitis est, ut quærat, ea inesse subiecto non ppter qd

ABRAM

in eā alteri naturę, neq; communiōri, neq; limitationi, neque equali. & notum est, qđ hęc species prædicationis sit conditio, quę debeat adijci oībus tribus species demonstrationū: hoc est, demonstrationi causę, & demonstrationi essendi, & demonstrationi simpliciter, quę continet ambas res. Moris. n. causarum propriarū, quę sumunt medijs terminis, est qđ nō prædicent de subiecto per aliam naturam contrariō causarum communium.

Hęc igitur conditio est communis præmissis & conclusionibus. Et, dum adijcitur conditio præmissarum, est eius etiā scđm significatum primi. Et, dum adijcitur conditio conclusionum, remanet scđm eius primum, & non sequitur inde dubium. & ideo convenientia secūdi significati prædicationis primę propria est præmissis demonstrationum simpliciter, & demonstrationibus causarum. Et hoc nominat Arist. prædicatum immediatū & causas proximas, & non vocat ipsum primum.

Sed

DYRANA

qđ insint naturę alij, neque vniuersaliori, neq; appropriatori, neque equali. Operæ præteritū aut est, vt hęc species prædicationis ponatur in pponibus oīum species demōnū trium, hoc est demōnis causę, & demōnis existentie, ac demōnis simpliciter. & hoc ē qđ comprehendit duas dissones. & hoc, qm̄ modus causarum appropriatarum, quę accipiunt in medijs terminis est, vt nō prædicent de subiecto pper naturā aliam in contrariū carū vñum.

Hęc igitur conditio communis est propositionibus & conclusionibus, & cum ponitur in propositionibus inuenit in ea dispositio prima & secunda, cum vero ponitur in conclusionibus relinquitur super prima, & nō sequitur ex ipso dubium: & propterea appropriatur dispositio secunda prædicationis quæ sitis propositionum demonstrationum simplicium & demonstrationum causarum. & hoc est, quod vocauit Arist. prædicatum immediatū & causarum propin quarum, & non vocauit ipsum primum.

Quod

MANTINVS

qđ insint alteri naturę nō vniuersaliori, neq; propriori, neq; equali. Manifestum aut est, qđ hoc genus prædicationis debet subintelligi i pponib' omniū triū generū demōnū: nepe demōnis causę, et demōnis ipsius eē, ac demōnis absolute, seu simpliciter: qđ de amplectitur utrūq; significati.

Eo qđ ipse cāc proprie, quę sumunt p medijs terminis, non solent prædicari de subiecto pper aliam naturam. contra id, qđ in causis vniuersalibus fieri solet. Hęc ergo conditio est communis ipsis præmissis, atq; conclusionibus. & cū conditio intelligitur in ipsis pmissis, tunc replet in ea scđm significatū ipsius primi. * [si vero in ipsis conclusionibus, tunc remanebit in sua primaritate], vt ita loquar, et non sequitur inde dubium et iō scđm significatum ipsius primę prædicationis est propria conditio propositionū demōnum simpliciter, seu absolute, ac demōnum causarum. & hoc nominat Arist. prædicatū sine medio, atq; causas propinquas, & nō nominat ipsum primum.

Id

* Alii i conclusionibus, tunc replet in ea primum significatum ipsius primi.

C

Posteriorum

ABRAM

D Sed primum appellat primum significatum quod explicuimus, & est conditio sufficiens & necessaria utrisq; rebus. Quando enim prædicatum quæsit prædicatur de suo subiecto non per aliam naturam, terminus medius est tali modo necessarius, & si sit aliqua causarum maioris termini, est proprius subiecto, & si fuerit res posterior illo est etiā accidens peculiare.

Euidēs itaq; hinc est, qd qñ p̄dicatio non ponitur conditio quæsit, non inuenitur in præmissis. qd est contra id qd opinati sunt Expositores. similiter ēt v̄r, qd dū inest p̄missis inest ēt cōclonibus absq; dubio. necessario igit expedit intelligere ei dictū hic p̄clare euidēs, qd demōnis q̄sita sint res essentielles: hoc est, p̄ se primę, & qd vnū sit de quo dī nomē essentielle, vt p̄dictum est.

Indicans autem ipsum iutendisse hāc cōclusionem est id quod dixit: Ex quo res necessarię fm singulas dispositiones sunt essentialiter & de omni, notū

DURANA

Quod aut vocauit primum, id est, qd habet dispōnem primā, quā declarauimus: & est cōditio sufficiens in duabus dispōnib' oīno ex necessitate. et hoc, cum prædicatū quæsit prædicat' de subiecto suo non pp naturā aliā, est medius terminus necessarius fm hāc dispositionem: & si fuerit cā ex causis termini maioris, appropriabit' subiecto, qd si res fuerit posterior ipso, erit consimiliter etiam accidens appropriatum.

Apparet igit iam ex hoc, qd si cōditio p̄dicationis non ponit' in q̄sito, qd nō inueniet' in p̄pōnibus. & hoc ē cōtrariū ei, qd opinati sunt expositores. & cōsimil' ēt apparet, si inuenitur in p̄pōnibus qd inuenitur absq; dubio & in cōclusiōe. igit oportet, vt sermo ipsius intelligat' hoc in loco, qd plane manifestum est q̄sita demōnis esse res p̄ se, hoc est p̄ se primō: & hoc est vnū, de quo dī nomē per se, quemadmodum præcessit.

Signū aut, qd voluerit hāc cōclonē est, qd dixit: qñ aut sunt res necessarię i vnaqua; re, entia p̄ se, & de oī, plane mani-

MANTINVS

Id vero, qd nominat' primū, est vtriq; significatum ipsius primi, vel primū qd dclarauim', cuius cōditio satis ē p̄ oībus illis duob' significatis, ac vel necessario necessaria. nā cū p̄dicatū q̄siti p̄dicat' de suo subiecto, nō pp aliā naturā, tunc termin' medius erit necessari' hoc pacto. sed, si fuerit aliq' cārū ipsi' maioris termini, tunc erit quid p̄ propriū illi subiecto, vel appropriatū. Qd si sit qd posterius eo, erit quoq; accidēs p̄priū.

Ex his itaq; cōstat, qd si ipsa p̄dicatio nō subintelligat' in ipso quæsitō, nō reperiet' in præmissis. cuius rei oppositū sunt opinati expositores. similiterq; constat, qd cū reperiet' in p̄missis, reperiet' quoque p̄culdubio in cōclonibus. Cū igit d p̄spiciū itaq; ē, qd q̄sita demonstrationis sunt res essentielles, seu de p̄ se, intelligit, qd sint per se & prima: & hoc ē vnū ex significatis eius, qd dī p̄ se, vt iā p̄dictū fuit.

Id vero, qd indicat ipsum intellexisse huiusmodi cōclonē, ē id, qd dicit, cū aut res necessarię i vnaqua; re, sunt de p̄ se & de oī p̄spiciū

ABRAX

DURANA

MANTINVS

est itaq; euidentis sit demonstrationis quaestio esse res essentielles. Nos autem iam exposuimus modum huius consequentiae, eiusq; veritatem: necesse est modus intelligendi de essentiali hanc rem eodem.

manifestum est, quod quae de demonstrationis sunt cum dispositionibus per se. & iam declarauimus nos modum consequentiae istius & veritatem ipsius, & non est res, qua intelligatur per se haec dispositio vniuersalis.

spicuum itaq; est, quod quae de demonstrationis sunt res de per se. nos autem iam exposuimus modum, quo hoc se quae, eiusq; veritatem, et quo pacto per ipsum per se intelligatur illud significatum vniuersale.

7.19.ps. *Quare non necesse est conclusionem scire propter quid est, neq; si semper esset, non per se autem: a veluti per signa syllogismi. b quod enim per se non per se sciet, neque propter quid. propter quid autem scire est per causam scire.*

T.c.55. Neq; est si fuerint de numero accidentium inseparabilium, nisi fuerint essentialiter. prout sunt syllabi, qui sunt ex indicibus & signis, quos non est nostra dicere vere esse demonstrationes, ex quo inferunt prius ex posteriori. Primus. n. fuit partus, deinde lac. et prius fuit ignis, deinde scdus fuit fumus. nec res essentielles faciunt scire vera scia nisi faciant scire per causam.

Dixit Aristo. Neq; consistit est si fuerint accidentia inseparabilia, si non extiterint per se: quemadmodum se habent syllabi, qui sunt per signa & notas, de quibus non possumus dicere, quod sint demonstrationes. quoniam concludunt prius per posterius: quoniam prius est effusa, postea lac, & prius est ignis, postea fumus. & res per se non sciuntur scia vera, nisi si sciuntur per causam.

Neq; n. si fuerint accidentia inseparabilia: verumtamen ipsa non sunt per se, ut sunt syllabi, qui sunt ex signis, vel ex indicibus. quod quidem nos non possumus dicere ipsa vere esse demonstrationes. quoniam ipsa concludunt antecedens ex ipso posteriori, cum prius sit partus, deinde lac. et ignis quoque prius sit, scdus vero sit fumus. Neq; res essentielles praestant veram sciam, nisi ea praestent per causam.

Cō.55. Postquam enuntiauerat, quod demonstrationum praemissas oporteat esse per se primas: per se autem sunt secundum duas species, accidentia, & essentialia, hoc est, posteriora subiectis, aut priora illis. prima autem intentio est

Postea narrauit, quod oportet propones demonstrationis esse per se & primas: quod quod per se sunt duarum specierum, accidentalia & essentialia, hoc est, aut res posteriores subiectis, aut priores ipsis: et iterum nostra prima est loqui

Posteaquam narrauit oportere ipsas praemissas demonstrationum esse essentielles, seu per se, ac primas. & id, quod est per se, sit duplex, nempe vel accidentiale, vel substantiale, hoc est vel sunt res posteriores ipsis subiectis, vel prior

Posteriorum

ABRAM

D est loqui de condōnibus demōnis simpliciter, quæ gignit sciam, quæ ordine est summe veritatis. dixit: Neq; Et si fuerint de numero accidentium inseparabilium, nisi fuerint essentialiter. i. nec sufficit etiam pmissis demonstrationis simpliciter esse de accidentibus inseparabilibus, q non sunt essentialia.

E Et dum dixit: accidentium inseparabilium, intendit accidentia essentialia. Et dum dixit: nisi si fuerint essentialiter, intendit, q illa nō sint essentialiter subiecti, i. q subiectū constituat ex illis, si medi⁹ terminus demōnis fuerit causa amborum extremorum simul, aut nō sint essentialiter predicati ipsius q sit, si medius terminus fuerit cā maioris tātū. Deinde dixit, put sunt sylfi, qui fiunt ex inditijs & signis. i. Qd medij termini, qui fiunt ex accidentibus essentialibus hant ex sylfis, qui inditia dicuntur, & est ille, cuius medius terminus est aliquod inditium, & aliqd signorum maioris termini.

Vide 71. Deinde dixit: Quos non. Tom. non est nostra dicere vere

BVRANA

loq de condōnibus demōnis simplr, p quā neqrimus sciam, q est in ordine maxime veritatis, Dixit: Neq; cō similiter ēt, si fuerit accidentia inseparabilia, si nō extiterint per se. sensus est, nec consimiliter etiā sufficit in propositionibus demonstrationis simplr, vt sint ex accidentibus per se, cum non sunt per se.

Cū vero dixit: ex accidentibus inseparabilib⁹, intelligit accidentia essentialia. cū vero dixit, nisi q ipsa nō insunt p se subiecto: hoc est, vt stet in ipsis subiectū q sit, si fuerit medius terminus in demōne causarū duarū extremitatū simul, aut nō p se in existens subiecto q sit, si fuerit terminus medius cā maiori tñ. Deinde dixit: quēadmodū sylfi, q sunt p signa & notas. sensus ē, q medij termini, q sunt ex accidentibus essentialib⁹, erunt vtiq; ex sylfis, q vocant signa. & hoc, vt sit medius terminus in ipsis signū ex signis termini maioris, & nota ex notis ipsius.

Deinde dixit: de quibus nō possumus dicere,

MANTINVS

res: & ppositū Aristo, primū fuerit tractare de condōnibus demōnis absolute, q præstat sciam, quæ se habet veluti ordo finalis ad ipsam veritatē. iō d. Neq; ē, si fuerint accidentia inseparabilia, verū tū ipsa nō sunt p se. hoc ē, neq; satis est, vt pmissē demōnis absolute fiat ex accidentib⁹ inseparabilibus, q nō sunt p se.

Et cū d. ex accidentib⁹ inseparabilibus: intelligit ex accidentibus essentialibus. & cū d. quæ tñ ipsa nō sunt de p se: intelligit, q nō sunt de essentialia subiecti. hoc ē, q consistat ex ipsis subiectū q sit, si terminus medius ipsius demōnis fuerit cā vtriusq; extremorum simul, vel nō insit p se ipsi pdicato q sit, si termin⁹ medius fuerit cā maioris tñ: & deinde cū d. vt sunt sylfi, q fiūt ex signis & notis, vel inditijs, intelligit, q illi termini medij, qui fiunt ex accidentibus essentialibus, fiūt vtiq; ex illis sylfis, qui nominant signa, quorū, si terminus medius est aliqd signorum termini maioris, & aliqd indiciorum eius.

Deinde cū d. quæ qdē nos nō possum⁹ dicere

ABRAM

veresse demonstrati-
uos. id est, nos autem
dicimus, q non expe-
diat demōni simplici-
ter medium terminū
ēē ex inditijs & signis,
quē insunt maiori ter-
mino, prout sit in de-
mōnibus, quē signa
dicuntur: hē. n. demō-
nes non sunt verē, nec
summe demōnes. De-
mō autem simpliciter
est illa, q largitur sum-
mam veritatem. De-
inde tulit causam, qua
signa non sunt demon-
strationes.

Et dixit: ex quo in-
ferunt prius ex poste-
riori. primō. n. fuit par-
tus, deinde lac: & pri-
mō fuit ignis, deinde
scdō fuit fumus, id est,
qa in illis inferē prius
p posterius. put aliqs
cōmonstraret hāc mu-
lierē esse enixam, quia
habeat lac, & q ibi sit
ignis, qa ibi est fum⁹,
hoc. n. itulit prius per
posterius. Primō nāq;
fuit partus, deinde lac,
id est, q partus sit cau-
sa essendi lac: & simili-
ter ignis est cā essendi
fumū. demōnes autē
sunt cōtrario mō, hoc
est, q in illis demōstre-
tur posterius p prius.
Sicut aliqs demōstra-
ret hanc mulierē habe-
re lac, quia sit enixa.

Et

BYRANA

re, q sunt demōstratiua.
atqui dicimus, q in de-
mōne simplr nō oportet
ut medius terminus
sit signū & nota cor., q
insūt maiori termino:
quēadmodū qd est in
demōnibus, quē vocā-
tur signa: qm demō-
nes istę non sunt fm ve-
ritatem, neq; maxime
demonstrationes. De-
mō autem simplici-
ter ea est, quē exhibet
maximam veritatem.
Deinde adduxit cau-
sam, pp quam signum
non est demonstratio.

Et dixit: qm illa cōclu-
dūt prius p posterius.
prius. n. est effecta, po-
stea lac, & pri⁹ ē ignis,
postea scdō fumus. sen-
sus est, qm concludit
prius p posteri⁹ quēad-
modū, si aliqs mōstra-
ret, q hęc mulier pepe-
rit, qa hēt lac, & q ī lo-
co est ignis, qm in ipso
est fumus: hoc. n. cōclu-
dit prius p posterius.
prius. n. fuit effecta, po-
stea habuit lac. qm. vi-
delicet part⁹ est cā, ut
sit lac, & ignis est cā ut
sit fum⁹. demō autē se
habet in contrariū hu-
ius: hoc est, qa in ip-
sis monstrat posterius
per prius, quēadmodū
si quispiā monstraret,
q hęc mulier hēt lac,
quia ipsa peperit.

Cum

MANTINVS

tere, ipsa ꝑe cē demō A
tiua, intelligit, nos autē
dicimus ipsā demōne
absolutā nō debere ha-
bere ī se ꝑ termino me-
dio aliqd signorū vel
indiciorū, q reperiunt
in termino maiori. ut
sit in illis demōnib⁹,
q signa dñr. qa hmōi
demōnes non sunt ve-
rē, & oīno demōnes.
Demōratio vero absolu-
ta est, quē pstat omni-
modā veritatē. deinde B
affert cām, ob quā ipsa
signa n sūt demōnes,

Cū d. Qm ipsa cōclu-
dunt antecedes ex ip-
so posteriori, cū prius
sit partus, deinde lac, &
ignis quoq; prius sit, se-
cūdo ꝑo sit fum⁹: hoc
est, qa in eis concludit
ans pp ipsū posterius.
ut si qs ꝑbet hāc mu-
lierē esse puerperā, qa
habet lac, & q in hoc
loco est ignis, qa in co C
est fumus. sic. n. cōclu-
det prius ipsum ab ip-
so posteriori, qa prius
fuit puerperium, & po-
stea fuit lac: hoc est, q
ipsum puerperiū ē cā,
ut lac repiat. similr q;
& ignis ē cā, ut repiat
fumus. At Demōnes
cōtrario mō se habēt,
nepe, qa ꝑ eas ꝑbat po-
sterius p prius, ut si qs
ꝑbet hāc mulierē hē-
re lac, qa est puerpera.

Logica R Et

Posteriorum

ABRAM

D. Et dum dixit, nec res
essentiales faciunt sci-
re vera scientia, nisi fa-
ciat scire per causam.
intendit q non solum
scia accidentiū essentia-
liū priorum per poste-
riora est scia nō vera,
sed nec accidentia, quę
ponunt mediū termi-
ni talium demonum,
faciūt scire summe ve-
raci scia, nisi faciāt sci-
re p suas causas. Et hęc
E ob rē Avicenna abne-
gavit hęc speciem de-
monum, i. signa. fiet
aut sermo de hoc, qñ
Arist. faciet mentionē
de Demonstrationibus si-
gnorū in hoc Libro.

BYRANA

Cum vero dixit: res
aut p se nō sciunt scia
vera, nisi sciuntur per
cām. sensus ē, q nō so-
lū scia accidentiū essen-
tialiū priorū per poste-
riora nō est scia vera,
sed accidentia quoq;,
quę ponunt termini
mediū in huiusmodi
demonibus, nō sciunt
scia vera, hoc est maxi-
ma, nisi cū sciuntur p
causam suā. Et pp hoc
mentitus est Aben Se-
na de hac specie demo-
strationum, hoc est si-
gnis. ad hoc enim per-
uenit sermonis, vt mē-
tionem faceret de De-
monstrationibus signo-
rum ex isto Libro.

MANTINVS

Et cum d. neq; res es-
sentiales pstant veram
sciam, nisi eā pstant
p cām: intelligit, q scia,
quę habet de accidenti-
bus essentialibus prio-
ribus per posteriora,
nō solum non est scia
vera, sed neq; ipsa acci-
dentia, q ponunt p ter-
minis medijs in huius-
modi demonibus, i
pstant verā sciam: hoc
est omnimodā, nisi p
suas causas eā pstant. Et
ob hoc negavit Avicē
na hoc genus demoni-
um, i. ipsa signa. Sed
de hoc adhuc fiet ser-
mo, vbi Arist. tractat
de Demonibus signo-
rum in hoc Libro.

ANT. INTER. TEX. XX.

*Propter ipsum igitur oportet & medium tertio, & primum me-
dio inesse. Non igitur est^a ex alio genere^b transcendentem monstra-
re, vt Geometricum Arithmetica.*

F.
T.c. 56 Et huius quidē cau-
sa est, qā q curat rē
scire vera sciētia nō
est ei aditus sciendi
illam nisi per cām.
hinc itaq; sequitur,
maiorē terminū
inesse medio essen-
tialiter, ac etiam me-
diū minori essen-
tialiter. Re aut ita sibi cō-
stante, i. possibilis est
trāsgress⁹ de aliquo
genere

Dixit Arist. Causa
aut huius est, qm q
studet scire rem scia
vera, nō habet viā,
qua sciat ipsā nisi p
cām. Igit sequit ex
hoc, vt termin⁹ ma-
ior insit medio p se,
& mediū minori p
se. Cūq; res ita se ha-
beat, fieri ergo non
poterit, vt transfera-
tur demonstratio de
genere

Inquit Arist. Hu-
ius autem rei cā est,
quia quicūq; cupit
scire rē vera scientia
nō pōt eā scire nisi
per causam. Opor-
tet ergo ipsum ter-
minū maiorē inesse
medio per se, & me-
diū minori quoq; p
se. Ergo impossibile
ē est, ipsam demoni-
um transcēdere de
genere

T.c. 56

ABRAM

genere in aliud genus. ut digrediatur demonstratio de re Geometrica, & fiat de re Arithmetica.

BVRANA

generis gen⁹ aliud, quomodum si transferretur de re, quod est in intentione Geometrica, & ageret in intentione Arithmetica.

MANTIVS

genere in aliud genus. ut cum de re, quae agit de re geometrica, transferatur & agat de re Arithmetica.

Cō. 56. Postquam enūtiavit, quod si signa sui occasione non faciant scire conclusiones verae scientiae, quia eis scitur prius per posterius: & enūtiavit etiam quod suae praemissae etiam non sciuntur verae scientiae nisi quando sciuntur per suas causas, narrauit eam eandem ambabus rebus simul, id est, essendi signorum conclusiones nescire verae scientiae, & essendi suas praemissas.

Et dixit: Et huius quidem causa, id est defectus scientiae, quae est conclusionum ipsorum signorum, & defectus suarum praemissarum est, quia qui curat rem scire verae scientiae non est ei adiutus sciendi illam nisi per causam. & hoc eundem, quod edixit, est per se manifestum, id est, quod scientia, quae est in summo, sit scientia per causam, & haec quidem est scientia conformis operi naturae.

Et, postquam enūtiaverat, quod medios terminos demonstrationum oporteat esse ipsas causas, dicit:

Postquam narrauit, quod signa non faciunt sciri conclusionem scientiae verae, quam in ipsis scitur prius per posterius: & narrauit etiam, quod propositiones ipsorum consistunt etiam non sciuntur scientiae verae, nisi cum sciuntur per eam suam: narrauit eandem eandem utriusque intentionibus simul: hoc est, quod signa conclusionum non sciuntur scientiae verae, & propositiones etiam ipsorum.

Et inquit: causa autem huius. sensus est, defectus scientiae, qui inuenitur in conclusionibus signorum, & defectus propositionum suarum est, quoniam qui studet scire rem scientiae verae, non habet viam, qua sciat ipsam, nisi per causam. & hoc, quoniam sermo ipsius manifestus est per se, hoc est, quia scientia maxima est scientia per causam: & haec est scientia per consensum agentis naturalis.

Et, postquam narrauit, quod oportet definitiones mediorum in demonstrationibus esse causas, dixit: sequi-

Postquam dixit, quod ex **Cō. 56.** ipsis signis non sciuntur conclusiones verae scientiae, eorum ratione, propterea quod per ea cognoscitur prius per posterius, dixitque rursus, eorum praemissas non posse sciri per scientiam, nisi sciatur per suas causas, idem nunc reddit causam utramque, seu communem utriusque istorum simul, videlicet, quod conclusiones signorum non sciuntur verae scientiae, & quod praemissae eorum quoque non sciuntur vera scientia, nisi sciatur per suas causas.

Et ideo dicit Huius autem rei causa, id est ipsius defectus ac imperfectionis scientiae, quae reperitur in conclusionibus ipsorum signorum, atque in eorum praemissis, & quod quicumque cupit scire rem verae scientiae, non potest eam, scire nisi per causam. & hoc, quod dicit, est de se notum: nempe, quod summa scientia est, quae per causam habetur, & est illa scientia, quae correspondet operi naturae.

Et, postquam dixit, quod termini medij demonstrationum debent omnino esse causas, subiungit & **R ij** dicit

Posteriorum

ABRAM:

Dicitur hinc itaque; sequitur
maiorē terminū inesse
se medio essentialiter,
ac ē medium minori
essentialiter: & hoc quod
dē notum est per id, quod
dixerat, scilicet quia quoniam me-
dius terminus est causa
maioris extremi in se,
& est causa ipsum inessen-
di termino minori, prout
ut in praemissis osten-
sum est. hoc est, quod de con-
ditionibus demonstrationis sim-
pliciter sit eius mediū
terminum esse causam
maioris extremi in se,
& causam ipsum inessen-
di minori. Ex quo, quoniam
maior predicatur pre-
dicatione prima de mi-
nori, sequitur, quod ipsa met-
res, quae est causa ipsius in
se, sit causa ipsum in-
essendi minori: me-
dio autem termino in
existente homini, mani-
festum est, quod pre-
dicatio maioris de ipso sit
ei essentialis, quia su-
mitur in illius defini-
tione. iam autem di-
ctum est, quod una specie-
rum illius, quod est per
se, sit subiectum sumi
in definitione prae-
dicati. Similiter etiam il-
lius praedicatio de mi-
nori est per se, quoniam
aut cum hoc quod sit
causa maioris extremi
est causa minoris, et
sic.

BVRANA

sequitur igitur ex hoc,
ut terminus maior in
sit medio per se, & me-
dius minori per se. Et
hic sermo ipsius mani-
festus est ex eo, quod dixit:
& hoc, quoniam medius ter-
minus est causa maioris
extremi per se, & causa, ut
ipsum in sit minori ex-
tremo, secundum quod in praecedē-
tibus declaratum fuit.
hoc est, quod ex condi-
tionibus demonstrationis simpli-
citer, est, ut medius ter-
minus sit causa maio-
ris extremi per se, & causa,
quod re ipsum in sit minori.

Quoniam cum maior sit prae-
dicatum prae-
dicatione prima
de minori, sequitur,
ut res, quod est causa per
se, ipsa secundum dispositionem
suam sit causa, quare
in sit minori. cumque me-
dius terminus sit ita di-
spositus, manifestum
est, quod maior de ipso prae-
dicatur per se: quoniam ac-
cipitur in definitione
ipsius. iam enim dictum
fuit, quod una specierum
eorum, quae sunt per se,
est, ut subiectum accipia-
tur in definitione prae-
dicati: & consistit et prae-
dicatio ipsius de mi-
nore est per se. & hoc,
quoniam si cum eo, quod sci-
tur esse causa maioris,
est causa minoris, erit
prae-

MANTINVS

dicat, oportet; ergo ipsum ter-
minum maiorē esse me-
dio per se, & medius mi-
nori quoque per se: & hoc
satis constat ex his, quae
superius dixerat, scilicet cum
terminus medius fue-
rit causa ipsiusmet maio-
ris extremitatis, & causa,
ut in sit termino mino-
ri, ut superius probatum
fuit: neque quod una ex con-
ditionibus ipsius demon-
strationis absolutae est, ut ip-
se terminus medius sit
causa ipsius maioris ex-
tremi, & causa, ut ille
in sit minori.

Propterea, quia cum ma-
ior praedicat praedicatione
prima, tunc oportet ut
id, quod est causa ipsius, idē
sit causa, ut in sit minori.
Sed, cum terminus me-
dius ita se habeat, palam
ergo est, quod maior prae-
dicabitur de eo per se, quia su-
mitur in eius definitione.
Iam autem fuit dictum, quod
unus ex modis dicendi
per se est, cum ipsum subie-
ctum sumitur in definitio-
ne praedicati. pari quoque
ratione per se praedicabitur
de minori: quoniam si cum
hoc, quod est causa maioris ex-
tremi sit causa mino-
ris, tunc praedicabitur de mi-
nori in eo modo dicendi
per se, in quo praedicatum su-
mitur in definitione sub-
iecti. at, si non sit causa ip-
sius minoris, tunc oportet
ut

Cuiusnam
rei causa
sit medius
terminus i
demon-
stratione
simpli-
vi-
de idē su-
pra cō. 11.

ABRAM

75 sic fit eius prædicatio de minori species per se, qua prædicatū sumit in definitione subiecti, aut nō est cā minoris, & oportet necessario q̄ sumat in eius definitione, & sit ei prædicatio de minori illius generis, cuius est prædicatio maioris de eo. Maior autem pars demonstronū simpliciter fit de accidentibus essentialibus, ob cām quam infra exponam.

Et postq̄ hinc notificatū est, q̄ oportet præmissas demonstronū esse p se, cū iā ostensum sit et ipsas esse necessarias, intulit hinc, q̄ impossibile sit demonstronē transgredi de arte in artē. Et dixit: Re autem ita sibi cōstāte impossibilis est transgressus de aliquo genere in aliud genus, ut digrediat demonstronē de re geometrica & fiat de re arithmetica. Et circa hæc dicta, est locus vehemens perscrutationis, & magna difficultas. Si ipse nāq; intendit per demonstronis transgressum de genere in genus, translationē ipsarūmet suarum præmissarū ab arte in artē, hoc est, q̄ duæ illæ præmissæ fiāt in duabus artibus vno mō, hoc est mēdaciū. sequet nāq; inde q̄sitū esse vnū, &

BYRANA

prædicatio ipsius de minore ex spē p se, in qua accipit prædicatū in definitione subiecti. q̄ si non fuerit cā minoris sequit ex necessitate, ut minor accipiat in definitione ipsius, & erit prædicatio ipsius de minore ex genere, fm qd prædicat maior de ipso. Et magna pars demonstronū celebratarū, sunt accidentia essentialia p cām, q̄ posterius declarabit. Postea vero q̄ declaravit, q̄ oportet propōnes demonstronū esse p se, & iā monstratum hoc consistit fuit ex eo, q̄ sunt necessarie, concludit ex hoc fieri non posse, ut demonstronē transferat de arte in artē, & dixit: cūq; res ita se habeat, igit fieri nō pōt, ut transferat demonstronē de genere in genus aliud, quēadmodū si transferret demonstronē fm itētionē geometricā, & efficeret fm itētionē arithmetica. Et in hoc, qd dixit, est locus vehemens inquisitionis & dure nimis. & hoc, qm̄ aut ipse intelligit p translationē demonstronis de genere in genus, translationē propōnū suarū p se d arte in artē, hoc ē, ut faciat utraq; propōnes in ambabus artibus fm modū vnū, &

MANTINVS

tebit necessario ipsum A
* sumi in eius definitione. & tūc eius prædicatio de minori, erit eius generis prædicatiois, in qua maior prædicat de ipso. Et sic maior pars demonstronū simpliciter, seu absolutarū, sient p accidentia essentialia, p p cām rōnē, quā post hoc explicabimus. Et, postea quā probauit ex dictis, præmissas demonstronū oportere esse de p se, probauit quoq; ex hoc debere esse et necessarias, concludit ex his, ipsam demonstronē non posse transferri de arte in artē. & hoc est, qd dicit: ergo impossibile est ipsam demonstronē transgredi de genere in aliud genus. ut cū demonstronē, q̄ agit de re geometrica, transferat & agat de re arithmetica. In hoc tñ eius dicto, magna insurgit difficultas, magnaq; indiget cōsideratione. Nā vel p translationē ipsius demonstronis de genere in genus intelligit, q̄ ipsemet præmissæ transferantur de arte in artē, videlicet q̄ vno & eodē mō fiant utraq; præmissarum in utraq; artē, qd qd est falsum, q̄a sequeretur ex hoc, ut ipsum q̄sitū esset vnū, atq; ipse

Digressio.
Quo pacto
hæc fieri,
possit demonstronum
translatio d
genere in
genus & de
arte in artē.

ter-

hoc

R iij ter-

Posteriorum

ABRAM

D ad illas præmissas, quas admittit, sit necessari⁹, non quòd ipsæ secundum se sint necessariæ.

Et dū dixit: Sed ē ambigēdum ad cōcludendū. intendit dicere, sed dubitandū est quæsitū, & admittēdæ sunt præmissæ, hoc est, q̄ præassumant præmissæ, qñ dubitat quæsitū ad inferendū conclusionē necessario connexā pmissis, quas præassumit nexu necessario, nō ad inferendū cōclonē necessariā. & si præmissæ fuerint veræ, & ipsa absq; dubio erit v̄a, si aut nō fuerint veræ, non oportet ipsam esse veram.

Et ideo qñ dixerat, q̄ necessario enuntiat ab interrogāte esse vera, subdidit & dixit: Si reciperet præmissas illas quaten⁹ v̄a sint idest, **C** quòd ille inferet ex illis præmissis necessaria consequentia, q̄ cōclusio sit vera, si præmissæ, quas præassumpserit, sint veræ, sin aut, non erit ibi veritas, sed ipsa met consequutio tm̄, hoc est, conclusionem cōsequi fm sui ē ipsas præmissas syllo pfectæ figuræ, eo modo quo cōsequēs sequitur aūs.

Consequēs. n. cōiunctū nāq; sequitur aūs, qñ

BVRANA

ex illis ppōnib⁹ sit necessaria, nō vt sit p ipsas per se necessarias.

Cū vero dixit: sed dubitat de quæsito. & admittit propōnes, hoc est, sed admittit propositiones, cū dubitauit de quæsito, ad concludendam conclusionem consequentem ex propositionibus, quas admisit, consequentia necessaria, non conclusionem necessariā. & si fuerint propositiones veræ, igitur sine dubio erit vera: & si non fuerint veræ, nō sequitur, vt sit vera.

Et propterea cū dixit: ex necessitate, q̄ est vera, subiunxit, & ait: si quod admittitur ex propositionibus admittat fm q̄ sunt veræ. sensus est, q̄ sequit⁹ utiq; ex ipsis propositionib⁹ cōsequētia necessaria, vt sit cōclusio vera, si fuerint propositiones, quas admisit, veræ. quòd si non, non erit ibi verū, sed vis consequētiæ tantum: hoc est, quòd conclusio sequatur, eo q̄ propositiones sunt per sylsm perfectæ figuræ eo modo, quo sequitur consequens ex ante.

Qm̄ cōsequēs p cōnexionem naturalem sequitur ex antecedente, cū

MANTINVS

vel illatio ex illis pmissis sit necessaria, nō q̄ ipsismet sit necessitas.

Deinde cū dicit: Sed dubitat utrū inferatur cōclusio. intelligit, sed dubitat de quæsito admittens pmissas, s. admittit illa: pmissas, cū dubitat de quæsito, an concludat conclusionē illatā ex pmissis concessis, illatione necessaria, non conclusionē necessariā. & si fuerint pmissæ veræ, ipsa quoq; procul dubio erit vera. & si non fuerint veræ, nō erit necessariū ipsam esse veram.

Et ideo, cū dicit: necesse autē est ipsas esse veras, subiūgit & dicit: cū præmissas admittit, eas admittat quatenus sunt veræ. Intelligit, q̄ oportet vt ex illis præmissis sequat⁹ necessario, illā conclusionem esse verā, si illæ pmissæ, quas admittit, fuerint veræ. sin aut, nihil veri ibi erit pter ipsam cōsecutionē, seu illationē tantum, hoc est, q̄ ipsa cōclusio sequit⁹ fm esse suū, ipsas præmissas in syllo facto fm figuram integrā, eo modo, quo sequitur ipsum consequens ad antecedens.

In eo, quod ē annexū fm naturā, sequitur ex ipso

ABRAM

Quando ponitur antecedens esse, & si antecedens fuerit verum, consequens erit necessario verum. Sin autem non sequitur consequens esse verum, sed ipsa consequentia secundum se absque dubij scrupulo est vera, sicq; res se habet in omni syllogismo perfecte compositionis, quod consequentia conclusionis illius sit vera necessaria. Conclusionem vero esse veram est quædam res ei adepta ex naturis premissarum.

BVRANA

cum ponatur antecedens esse, & si ans fuerit verum, erit consequens verum ex necessitate: quod si non erit ipsis, non oportet, ut sit consequens verum, sed consequentia per se est absque dubio vera: & consimiliter se habet dispositio in omni syllo perfectæ compositionis, cum sequitur ex ipso conclusio vera necessaria. Atqui quod sit conclusio vera, est res, quæ acquiritur ex natura propositionum, non ex natura complicationis. & consimiliter quod sit necessaria, acquiritur utique ex natura propositionum.

MANTINVS

ipso antecedenti, si concedatur ipsum antecedens existere. Si antecedens itaq; fuerit verum, tunc & ipsum consequens necessario erit verum quod si non fuerit, scilicet verum, tunc non est necessarium, ut ipsum consequens sit verum, sed ipsa consecutio seu illatio erit proculdubio, parq; est ratio in omni syllo recte composito, ac recte, scilicet quod illatio conclusionis ex ipso erit vera, ac necessaria. Conclusionem autem esse veram profecto est quod sibi acquisitum ex natura premissarum, non ex natura compositionis. similiterq; eam esse necessariam id quod ipsa adipiscitur ex natura premissarum.

Demonstrationem ex Proprijs constare oportere, quia est ex ijs, et de ijs, quæ sunt per se: neq; licere ex alio genere Transcendentem monstrare. Cap. 6.

ANT. INTER. TEX. XIX.

Auer. in media Expō-
ne i expla-
natione ho-
rū textuū
vsq; ad 66.
seriē Arist.
variat, qd
ansam p-
bet dubi-
tandi.

T. c. 54.

Quoniam autem ex necessitate insunt circa vnumquodq; genus, quæcumq; per se insunt, et secundum quod vnumquodque, manifestum quod de ijs, quæ per se sunt, sunt scientiales demonstrationes, et ex talibus sunt: accidentia enim non necessaria.

Ex quo res necessaria sunt singulas dispositiones sunt essentialiter & de omni, notum itaq; euidenter sit demonstrationis quæ sit esse res essentielles, quæ sit autem accidentalia, quia non sunt necessaria,

Dixit Aristot. Quoniam autem sunt res necessaria in vnaquaq; re, quæ sunt entia per se & de omni, igitur plane manifestum est, quod quæ sita demonstrationum sunt res per se: & in quæ sitis accidentibus, cum non sunt

Cum autem res necessaria in vnaquaq; re sint de per se, et de omni, perspicuum itaque est, quod quæ sita demonstrationis sunt res de per se. Quæ sita enim accidentalia, cum necessaria,

T. c. 54.

Posteriorum

JBK 100

D faria, non est iter,
quo incidat de eis
scientia ex ipso ne-
cessario.

B V R A N A

ſint neceſſaria, non
eſt via, vt cadat ſcía
ex neceſſitate.

MANTINYS

**faria non sint, nullo
pacto d' eis scia erit.**

Cō. 54. Postq̄ enūtiauerat, q̄
dēmōstrōis p̄missas oporteat ēē ēssēntiales, &
de oī p̄dicatē p̄dicatio
ne prima, cōpit narra
re, q̄ dēmōstrōnum quæ
sita oporteat ēē ēssē
sēntialia & prima. Et di
xit: ex quo res necessa
Eriq̄ sū singulas dispō
nes, vsq; ibi, notū itaq;
euidēs sit. id est, ex quo
res necessarię sūt res,
quæ sūt ēssēntialiter,
& dēmōstrationū q̄si
ta sūt necessaria, notū
itaq; est hinc seq, q̄ de
mōstrōnum q̄sita sūt ēssē
sēntialia & prima.

Et circa hoc cecidit ex
positorib⁹ magna am-
biguitas. qm̄ si primū
prædicatum sit qd præ-
dicatur de re non alte-
rius occasione, cū con-
clusio prædicetur de re
ocasiōe mediij termi-
ni, non inueniretur vl-
lo vnq̃ tempore con-
clusio, quæ prædicetur
prima prædicatione.

Et ob hanc ambigui-
tatem Alexáder, prout
de eo refert Themis-
tius, exposuit signifi-
catũ primi in ipsa con-
clusionẽ, q̃ sit cuius p̃-
missę sint primæ. Quẽ
arguit

Posteaq̄ narrauit, q̄
oportet propōnes de-
mōnis eē per se, & de
oī ad similitudinē p̄di-
cationis primæ, cœpit
narrare, q̄ oportet q̄si-
ta demōnū esse consi-
militer p̄ se & priā. Di-
xit: qm̄ aūt sunt res ne-
cessariæ, vsq; ad id, qđ
dixit, igit̄ plane mani-
festū est. sensus est, cū
res necessariæ sint res
existētes per se, & sunt
q̄sita demōnū necessa-
ria: igit̄ manifestū ē,
q̄ ex hoc sequit̄ oport-
ere quęsita demōnū
esse per se & prima.

Sed iam cecidit inter demonstrationes in hoc dubium magnum. & hoc, quoniam si predicatum primum est, quod predicatur de re non ex parte alius: sed conclusio predicatur de re ex parte medij termini: igitur in nullo tempore inuenietur conclusio, quod predicetur predicatione prima.

Et propter hoc dubiū
Alexander, fm q̄ inq-
sunt Themistius, expo-
posuit, q̄ primū in cō-
clusionē est, qđ sit ex
propositionibus pri-
mis. Et cōclūit ipsum
The-

Posteaq̃ narrauit, q̃
oportet præmissas de-
mōnis quoq; esse de
p se, & de omni, vt præ
dicent p̃dicatione pri-
ma, nunc vult ostēde-
re, q̃ q̃ sita demōnum
oportet quoq;, vt sint
p se, & prima. Et iō d.
& cū ipsę res necessarię
& c. vsque vbi d. mani-
festū itaq; ē etc hoc ē,
& cū ipsę res necessarię
sint illę, q̃ p se insunt,
atq; primę. & ipsa quę
sita demōnū sint ne-
cessaria, ergo sequit̃ ex
hoc, ipsa q̃ sita esse de
per se, & prima.

Sed circa hoc orta est magna dubitatio inter expositores. Qñ, si primū pdicatū est id, qđ pdicat de re, non rōne alicuius alterius, cōclusio vero pdicetur de re rōne mediij termini, seu p mediū terminū, ergo nunq̃ reperietur aliqua cōc̃lō, q̃ pdicat p̃dicatione prima.

Quare Alexander, vt
inqt Themistius, fuit
coactus ex vi huius du
bij, exponere ipsū pri
mū in cōclusiōe nihil
aliud signēre, q̄ q̄ fiat ex
pmissis primis. Cōtra
quē

Cố. 54.

Digressio.
Difficulta
tis explica
tio, quo pa
cto p'dica
tū primū
lucenia ē in
p'pōni bus
cōfōrēq;
d'mōnis.
1. Post. ca.
28.

ABRAM

arguit Themistius, quia hoc est aliquibus conclusionibus. Conclusionum enim sunt duae species: quaedam species ex praemissis per se notis, & quaedam species ex praemissis, quae sunt conclusiones similia talium praemissarum. & secundum hoc commostratio esset partialis non conferens omnibus quaesitis. Aliqui autem viri opinantur Aristotelem non apposuisse conclusionibus conditionem primam predicationem, ex quo Aristoteles dixit hic: notum itaque evidens sit demonstrationis quasi-ta esse res essentiales, & non dixit primas.

Post cap. 8.

Et hoc quidem opinatus est ipse Themistius. Nos vero considerare volumus, an sequatur eius dictum, quod quoniam demonstrationis praemissae sunt essentiales primae, oporteat conclusiones esse primas. Et dicimus, quod iam praemisimus, dicentes primum duo significata significare: quorum unum est id, quod non predicatur de aliqua re ob aliam naturam, siue communioris subiecto, aut limitioris, aut aequae. Secundum autem est, quod praedicatum predicetur de subiecto non ob causam, quae

DYRANA

Themistius, quod hoc invenitur utique, in aliquibus conclusionibus. & hoc, quoniam conclusiones sunt duarum specierum: species una ex propositionibus notis per se, alia ex propositionibus, quae sunt conclusiones ex huiusmodi propositionibus. & secundum hoc expositio ista erit particularis, & non intellecta in omnibus quaesitis. Aliqui vero videntur, quod Aristoteles non posuit conditionem praedicationis primam in conclusionibus: & hoc, quoniam Aristoteles utique dixit, igitur planum, quod quaesita demonstrationis sunt per se, & non dixit primam.

Et hoc est, quod innuit ipso Themistio. Nos autem speculemur, an sequatur ex sermone ipsius, si propositiones sunt per se & primae, ut conclusiones sint etiam primae. Dicamus igitur, quod iam praemisimus & diximus, quod primum intelligitur secundum duas dispositiones: quarum una est, ut non praedicetur de re per naturam aliam, aut universaliorem subiecto, aut appropriatioris, aut aequae. Secunda vero, ut sit praedicatum praedicatum de subiecto, & non per causam sequi-

MANFYNVS

quae arguit Themistius. Ad dicendum, hoc repiri in aliquibus conclusionibus, cum duplex sit generum conclusionum: unum quidem est, quod fit ex propositionibus per se notis, alterum vero ex propositionibus, quae sunt conclusiones huiusmodi conclusionum. & sic huiusmodi expositio erit partialis non conferens in hoc conclusis quaesitis. Aliqui vero alij opinantur Aristotelem non supponere in ipsis conclusionibus, praedicationem primam, scilicet ut habeant hanc conditionem, quod praedicetur praedicatione prima, nam Aristoteles dicit: Notum itaque est, ac patet, quod quaesita demonstrationis sunt per se, & non dicit & primum.

a.l. praemissarum.

B

Et ita est opinatus Themistius. Nos autem consideremus, utrum ex hoc, quod dicit, quod cum praemissae demonstrationis fuerint per se, & praedicatur, sequatur, quod oporteat conclusiones debere esse primas. et dicamus, quod iam praediximus, quod cum dicimus ipsum primum, intelligimus duo: unum scilicet quod est id, quod non predicatur de re, per aliquam aliam naturam, tum universaliorem ipso subiecto, tum vero propriorem, tum et aequalem. Alterum est, ut ipsum praedicatum praedicetur de subiecto non per aliquam causam & consequentem.

a.l. factum.

Posteriorum

ABRAM

D quæ cogat ipsam esse in subiecto : hoc autē & primū conveniunt, quæ utrunq; eorū prædicatur sine medio.

Differunt autē, quia alterū illorū prædicatur per mediū, qd est cā in essendi hoc prædicatum subiecto, & si non prædicetur per mediū, qd sit natura alia cōposita pter naturā ipsius subiecti, alterū vero nō prædicatur per mediū oīno. Primum itaq; sit, ut prædicatio angulorū duobus rectis equalium de ipso trigono. hoc enim est primum ipsi trigono, prout de eo ait Aristotel. qd inest trigono non per aliam naturā, non qd sit primum fm significatū, qd non prædicetur per aliqd medium de ipso trigono.

Ficato primi, adijcitur conditio ipsarummet præmissarum, ac etiam cōclusionum : quoniā nisi apponeretur conditio conclusionum, non essent quæsitæ fm id qd quid sunt, nec explicarent naturam cuius sunt, neq; essentialiter. quam rē iam expressit Arist. Primum itaq; in quæsitis est, quo quæritur illorum esse in subiecto, nō per illa inesse

BVRANA

quitur, qd ipsum inest subiecto. & hoc & primū communicant, eo qd vnumq; ipsoꝝ prædicatur sine medio.

Et differunt, eo qd alterū ipsoꝝ prædicatur per mediū, qd est cā, ut hoc prædicatū inest subiecto. & si accidit, ut nō prædicetur per mediū, qd sit natura alia cōposita à nā subiecti, atq; fm non prædicabitur per medium omnino. Primum igit est, quæadmodū prædicatio equalitatis angulorum duobus rectis de triângulo, qm hoc est primū triângulo, quæadmodū declaravit Arist. inest. n. triângulo nō pp nām aliā, nō qd sit primum fm dispositionem, quæ nō prædicatur per medium de triângulo.

Quod cum ita sit, igitur hæc dispositio primò ponitur in propositionibus per se & cōclusionibus: qm si non poneretur in conclusionibus, non essent quæsitæ aliquo pacto, neque manifesta de natura, cui insunt primum, neque per se. & hoc iam declaravit ibi Aristot. igitur est in quæsitis, de quibus quæritur an insint subiecto, non propterea

MANTINVS

gentē ipsum inesse subiecto. Hoc autē ac prædictū habent hoc cōmune, qd utrunq; eorum prædicatur sine medio.

Sed differunt in hoc, qd vnū eorū prædicatur per mediū, quod quidē est causa, ut illud prædicatum inest illi subiecto, licet non prædicetur per medium, qd sit alia natura composita, quæ sit alia à nā subiecti. alterū v̄o, s. fm nō prædicatur p mediū v̄lo pacto. Primum ergo primum est, sicut prædicatio angulorū equaliū duobus rectis de ipso triângulo, quia hoc est primum ipsi triângulo, ut Arist. exposuit, & inest ipsi triângulo nō pp aliā naturā, sed est primum, ita ut non prædicetur de triângulo per aliqd medium.

Hæc ergo est significatio ipsius primi, qd supponit debere eē in ipsis pmissis, atq; conclusionibus. nā si id non supponeret pro cōditione in ipsis cōclusionibus tūc non essent quæsitæ in eo qd quid, neq; declararent eā naturā, quæ habet primum, neq; per se. & hoc iā fuit expostū ab ipso Aristot. hic. primum itaq; in ipsis quæsitis est, ut quærat, ea inesse subiecto non ppter qd

ABRAM

ineē alteri naturę, neq; communiori, neq; limitatori, neque equali. & notum est, qđ hęc species prædicationis sit conditio, quę debeat adijci oībus tribus spēbus demonstrationū: hoc est, demonstrationi causę, & demonstrationi essendi, & demonstrationi simpliciter, quę continet ambas res. Moris. n. causarum propriarū, quę sumunt medijs terminis, est qđ nō prædicent de subiecto per aliam naturam contrariō causarum communium.

Hęc igitur conditio est communis præmissis & conclusionibus. Et, dum adijcitur conditio præmissarum, est eius etiā scđm significarum primi. Et, dum adijcitur conditio conclusionum, remanet secundum eius primum, & non sequitur inde dubium. & ideo convenientia secūdi significati prædicationis primę propria est præmissis demonstrationum simpliciter, & demonstrationibus causarum. Et hoc nominat Arist. prædicatum immediatū & causas proximās, & non vocat ipsum primum.

Sed

BVRANA

qđ insint naturę alij, neque vniuersaliori, neq; appropriatori, neque equali. Operæ prædicti aut est, vt hęc species prædicationis ponatur in pponib⁹ oīum speciesū demōnū trium, hoc est demōnis causę, & demōnis existentie, ac demōnis simpliciter. & hoc ē qđ comprehendit duas dispositiones. & hoc, qm̄ modus causarum appropriatarum, quę accipiunt in medijs terminis est, vt nō prædicent de subiecto pper naturā aliam in contrariū carū vñum.

Hęc igitur conditio communis est propositionibus & conclusionibus, & cum ponitur in propositionibus inuenit in ea dispositio prima & secunda, cum vero ponitur in conclusionibus relinquatur super prima, & nō sequitur ex ipso dubium: & propterea appropriatur dispositio secunda prædicationis quæ sitis propositionum demonstrationum simplicium & demonstrationum causarum. & hoc est, quod vocauit Arist. prædicatum immediatū & causarum propinquarum, & non vocauit ipsum primum.

Quod

MANTINVS

qđ insint alteri naturę nō vniuersaliori, neq; propriiori, neq; equali. Manifestum aut est, qđ hoc genus prædicationis debet subintelligi i pponib⁹ omniū triū generū demōnū: nepe demōnis causę, et demōnis ipsius eē, ac demōnis absolutę, seu simpliciter: qđ amplectitur utrūq; significatū.

Eo qđ ipse cāq; proprię, quę sumunt p medijs terminis, non solent prædicari de subiecto pper aliam naturam. cōtra id, qđ in causis vniuersalibus fieri solet. Hęc ergo conditio est communis ipsis præmissis, atq; cōclonibus. & cū cōditio intelligitur in ipsis pmissis, tunc recipiet in ea scđm significatū ipsius primi. [si vero in ipsis cōclonibus, tunc remanebit in sua primaritate], vt ita loquar, et non sequitur inde dubium et id scđm significatum ipsius primę prædicationis est propria cōditio propositionū demōnum simpliciter, seu absolutarū, ac demōnum causarum. & hoc nominat Arist. prædicatū sine medio, atq; causas propinquas, & nō nominat ipsum primum.

Id

*2.1. si i cōclonibus, tunc recipiet in ea primum significatum ipsius primi.

C

Posteriorum

ABRAM

D Sed primum appellat primum significatum quod explicuimus, & est conditio sufficiens & necessaria utrisq; rebus. Quando enim prædicatum quæsit prædicatur de suo subiecto non per aliam naturam, terminus medius est tali modo necessarius, & si sit aliqua causarum maioris termini, est proprius subiecto, & si fuerit res posterior illo est etiam accidens peculiare.

Euidēs itaq; hinc est, qd qñ p̄dicatio non ponitur conditio quæsit, non inuenitur in præmissis. qd est contra id qd opinati sunt Expositores. similiter ēt vñ, qd dñ inest p̄missis inest ēt cōclonibus absq; dubio. necessario igit expedit intelligere ei dictū hic p̄clare euidēs, qd demōstrōis q̄sita sint res essentielles: hoc est, p̄ se primę, & qd vnū sit de quo dñ nomē essentielle, vt p̄dictum est.

Indicans autem ipsum iutendisse hāc cōclusionem est id quod dixit: Ex quo res necessaria fm singulas dispositiones sunt essentialiter & de omni, notū

DVRANA

Quod aut vocauit primum, id est, qd habet dispōnem primā, quā declarauimus: & est cōditio sufficiens in duabus dispōnib⁹ oīno ex necessitate. et hoc, cū prædicatū quæsit prædicat⁹ de subiecto suo non pp naturā aliā, est medius terminus necessarius fm hāc dispositionem: & si fuerit cā ex causis termini maioris, appropriabit subiecto, qd si res fuerit posterior ipso, erit consimiliter etiam accidens appropriatum.

Apparet igit iam ex hoc, qd si cōditio p̄dicationis non ponit in q̄sito, qd nō inueniet in p̄pōnibus. & hoc ē cōtrariū ei, qd opinati sunt expositores. & cōsimiliter ēt apparet, si inuenitur in p̄pōnibus qd inuenitur absq; dubio & in cōclusiōe. igit oportet, vt sermo ipsius intelligat hoc in loco, qd plane manifestum est q̄sita demōstrōis esse res p̄ se, hoc est p̄ se primō: & hoc est vnū, de quo dñ nomē per se, quemadmodum præcessit.

Signū aut, qd voluerit hāc cōclonē est, qd dixit: qm̄ aut sunt res necessarie i vnaqua; re, entia p̄ se & de oī, plane mani-

MANTINVS

Id vero, qd nominat primū, est utiq; significatum ipsius primi, vel primū qd declarauim⁹, cuius cōditio satis ē p̄ oībus illis duob⁹ significatis, ac vel necessario necessaria. nā cū p̄dicatū q̄sit p̄dicat⁹ de suo subiecto, nō pp aliā naturā, tunc termin⁹ medius erit necessari⁹ hoc pacto. sed, si fuerit aliq̄ cārū ipsi⁹ maioris termini, tunc erit quid p̄ propriū illi subiecto, vel appropriatū. Qd si sit qd posterius eo, erit quoq; accidēs p̄priū.

Ex his itaq; cōstat, qd si ipsa p̄dicatio nō subintelligat in ipso quæsitō, nō reperiet in præmissis. cuius rei oppositū sunt opinati expositores. similiterq; constat, qd cū reperiet in p̄missis, reperiet quoque p̄culdubio in cōclonibus. Cū igit d p̄spiciū itaq; ē, qd q̄sita demōstrationis sunt res essentielles, seu de p̄ se, intelligit, qd sint per se & prima: & hoc ē vnū ex significatis eius, qd dñ p̄ se, vt iā p̄dictū fuit.

Id vero, qd indicat ipsum intellexisse huiusmodi cōclonē, ē id, qd dicit, cū aut res necessarie i vnaqua; re, sunt de p̄ se & de oī p̄spiciū

ABRAM

est itaq; evidens sit demonstrationis quasi-
ta esse res essentielles. Nos autem iam expo-
suimus modum huius consequentiae, eiusq;
veritatem: nec est mo-
dus intelligendi de es-
sentiali hanc rem eodem.

BURANA

manifestum est, quod quod sita de-
monstratio sunt cum dispo-
sitionibus per se. & iam declaravi-
mus nos modum consequen-
tiae istius & veritatem ip-
sius, & non est res, qua in-
telligatur per se haec di-
spositio universalis.

MANTINVS

speculum itaq; est, quod quod sita A
demonstratio sunt res de per
se. nos autem iam exposui-
mus modum, quo hoc se-
quitur, eiusq; veritatem, et
quo pacto per ipsum per
se intelligatur aliud si-
gnificatum universale.

T. 19. ps. *Quare non necesse est conclusionem scire propter quid est, neq; si sem-
per esset, non per se autem: a veluti per signa syllogismi. b quod
enim per se non per se sciet, neque propter quid. propter quid au-
tem scire est per causam scire.*

T. c. 55. Neque et si fuerint de
numero accidentium in-
separabilium, nisi fue-
rint essentialiter. p-
ut sunt syllogismi, qui sunt
ex inditiis & signis,
quos non est nostra
dicere vere esse demon-
strativos, ex quo in-
ferunt prius ex poste-
riori. Primus. n. fuit
partus, deinde lac. et
prius fuit ignis, deinde
secundo fuit fumus. nec
res essentielles faciunt
scire vera scia nisi fa-
ciant scire per causam.

Dixit Aristoteles. Neque
constat et si fuerint ac-
cidentia inseparabilia,
si non extiterint per
se: quemadmodum se-
habet syllogismi, qui sunt
per signa & notas, de
quibus non possumus
dicere, quod sint demon-
strativa. quoniam concludunt
prius per posterius:
quoniam prius est effluvia,
postea lac, & prius
est ignis, postea fu-
mus. & res per se non
sciuntur scia vera, ni-
si sciuntur per causam.

Neque. n. si fuerint ac-
cidentia inseparabilia:
verumtamen ipsa non sunt per
se, ut sunt syllogismi, qui sunt
ex signis, vel ex indi-
titiis. quod quidem nos non
possumus dicere ip-
sa vere esse demon-
strativa. quoniam ipsa conclu-
dunt antecesses ex
ipso posteriori, cum
prius sit partus, dein-
de lac. et ignis quoque
prius sit, secundo vero sit
fumus. Neque res essen-
tiales praestant veram sciam,
nisi eam praestent per causam.

B
T. c. 55.

C. 55. Postquam enuntiauerat,
quod demonstrationum premis-
sas oporteat esse per se
primas: per se autem
sunt secundum duas species, ac-
cidentia, & essentialia;
hoc est, posteriora sub-
iectis, aut priora illis.
prima autem intentio
est

Postea narrauit, quod
oportet propones de-
monstrationis esse per se & pri-
mas: quod quod per se sunt dua-
rum specierum, accidentalia
& essentialia, hoc est,
aut res posteriores sub-
iectis, aut priores ipsis:
et intentio nostra prima est
loqui

Posteaquam narrauit C. 55.
oportere ipsas premissas
demonstrationum esse essen-
tiales, seu per se, ac primas
& id, quod est per se, sit dus-
plex, nempe vel acciden-
tale, vel substantiale, hoc
vel sunt res posteriores
ipsis subiectis, vel prio-
res

Posteriorum

ABRAM

D est loqui de condōnibus demōnis simpliciter, quæ gignit sciam, quæ ordine est summæ veritatis. dixit: Neq; et si fuerint de numero accidentium inseparabilium, nisi fuerint essentialiter. i. nec sufficit etiam pmissis demonstrationis simpliciter esse de accidentibus inseparabilibus, q non sunt essentialia.

E Et dum dixit: accidentium inseparabiliū, intendit accidentia essentialia. Et dum dixit: nisi fuerint essentialiter, intendit, q illa nō sint essentialiter subiecti, i. q subiectū constituat ex illis, si medi⁹ terminus demōnis fuerit causa amborū extremorū simul, aut nō sint essentialiter predicari ipsius q sit, si medius terminus fuerit cā maioris tātū.

F Deinde dixit, put sunt sylfi, qui fiunt ex inditijs & signis. i. Qd medij termini, qui fiunt ex accidentibus essentialibus hant ex sylfis, qui inditia dicuntur, & est ille, cuius medius terminus est aliquod inditum, & aliqd signorū maioris termini.

SVRANA

loq de cōdōnibus demōnis simplr, p quā acquirimus sciam, q est in ordine maxime veritatis, Dixit: Neq; cō similiter et, si fuerit accidentia inseparabilia, si nō extiterint per se. sensus est, nec consimiliter etiā sufficit in propositionibus demonstrationis simplr, vt sint ex accidentibus per se, cum non sunt per se.

Cū vero dixit: ex accidentibus inseparabilib⁹, intelligit accidentia essentialia. cū vero dixit, nisi q ipsa nō insunt p se subiecto: hoc est, vt stet in ipsis subiectū q sit, si fuerit medius terminus in demōne causarū duarū extremitatū simul, aut nō p se in existens subiecto q sit, si fuerit terminus medius cā maiori tñ. Deinde dixit: quēadmodū sylfi, q sunt p signa & notas. sensus ē, q medij termini, q sunt ex accidentibus essentialib⁹, erunt vtiq; ex sylfis, q vocant signa. & hoc, vt sit medius terminus in ipsis signū ex signis termini maioris, & nota ex notis ipsius.

Deinde dixit: de quibus nō possumus dicere,

MANFINVS

res: & ppositū Aristo, primū fuerit tractare de cōdōnibus demōnis absolute, q præstat sciam, quæ se habet veluti ordo finalis ad ipsam veritatē. iō d. Neq; et, si fuerint accidentia inseparabilia, verū tñ ipsa nō sunt p se. hoc ē, neq; satis est, vt pmissæ demōnis absolute fiāt ex accidentib⁹ inseparabilibus, q nō sunt p se.

Et cū d. ex accidentibus inseparabilibus: intelligit ex accidentibus essentialibus. & cū d. quæ tñ ipsa nō sunt de p se: intelligit, q nō sunt de essentia subiecti. hoc ē, q consistat ex ipsis subiectū q sit, si terminus medius ipsius demōnis fuerit cā vtriusq; extremorū simul, vel nō insit p se ipsi pdicato q sit, si termin⁹ medius fuerit cā maioris tñ: & deinde cū d. vt sunt sylfi, q fiūt ex signis & notis, vel inditijs, intelligit, q illi termini medij, qui fiunt ex accidentibus essentialibus, fiūt vtiq; ex illis sylfis, qui nominant signa, quorū, si terminus medius est aliqd signorū termini maioris, & aliqd indiciorum eius.

Deinde cū d. quæ qdē nos nō possum⁹ dicere

Vide 71. Deinde dixit: Quos non Tom. non est nostra dicere vere

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

vereeffe demonstrati-
uos. id est, nos autem
dicimus, q non expedi-
at demoni simplici-
ter medium terminu
eē ex inditijs & signis,
quē insunt maiori ter-
mino, prout sit in de-
monibus, quē signa
dicūtur: hē. n. demō-
nes non sunt verē, nec
summe demones. De-
mō autem simpliciter
est illa, q largitur sum-
mam veritatem. De-
inde tulit causam, qua
signa non sunt demon-
strationes.

Et dixit: ex quo infer-
unt prius ex poste-
riori. primō. n. fuit par-
tus, deinde lac: & pri-
mō fuit ignis, deinde
sedo fuit fumus, id est,
qā in illis inferē prius
p posterius. put aliq
cōmonstraret hāc mu-
lierē esse enixam, quia
habeat lac, & q ibi sit
ignis, qā ibi est fum⁹,
hoc. n. tulit prius per
posterius. Primō nāq;
fuit partus, deinde lac,
id est, q partus sit cau-
sa essendi lac: & simili-
ter ignis est cā essendi
fum⁹. demones autē
sunt cōtrario mō, hoc
est, q in illis demōstre-
tur posterius p prius.
Sicut aliq demōstra-
ret hanc mulierē habē-
re lac, quia sit enixa.

Et

re, q sunt dematiua.
atqui dicimus, q in de-
monone simplt nō opor-
tet vt mediustermius
sit signū & nota corā, q
insūt maiori termino.
quēadmodū qd est in
demonibus, quē vocā-
tur signa: qm demō-
nes istē non sunt fm ve-
ritatem, neq; maxime
demonstrationes. De-
mō autem simplici-
ter ea est, quē exhibet
maximam veritatem.
Deinde adduxit cau-
sam, pp quam signum
non est demonstratio.

Et dixit: qm illa cōclu-
dūt prius p posterius.
prius. n. est effreta, po-
stea lac, & pri⁹ ē ignis,
postea sedo fumus. sen-
sus est, qm concludit
prius p posteri⁹ quēad-
modū, si aliq mōstra-
ret, q hēc mulier pepe-
rit, qā hēt lac, & q i lo-
co est ignis, qm in ipso
est fumus: hoc. n. cōclu-
dit prius p posterius.
prius. n. fuit effreta, po-
stea habuit lac. qm. vt
delicet part⁹ est cā, vt
sit lac, & ignis est cā vt
sit fum⁹. demō autē se
habet in contrariū hu-
ius: hoc est, qā in ip-
sis monstra⁹ posterius
per prius, quēadmodū
si quispiā monstretet,
q hēc mulier hēt lac,
quia ipsa peperit.

Cum

tere, ipsa yē eē demā A
tiua, intelligit, nos autē
dicimus ipsā demōne
absolutā nō debere ha-
bere i se, p termino me-
dio aliqd signorū vel
indiciozū, q reperiu⁹
in termino maiori. vt
sit in illis demōnib⁹,
q signa dūt. qā hmōi
demones non sunt ve-
rē, & oīno demones.

Demfatio vero absolu-
ta est, quē pstat omni-
modā veritatē. deinde B
affert cām, ob quā ipsa
signa n sūt demones,

Cū d. Qm ipsa cōclu-
dunt antecēdes ex ip-
so posteriori, cū prius
sit partus, deinde lac, &
ignis quoq; prius sit, se-
cūdo yō sit fum⁹: hoc
est, qā in eis concludit
ans pp ipsū posterius.
vt si qs pber hāc mu-
lierē esse puerperā, qā
habet lac, & q in hoc
loco est ignis, qā in co C
est fumus. sic. n. cōclu-
det prius plūm ab ip-
so posteriori, qā prius
fuit puerperum, & po-
stea fuit lac: hoc est, q
ipsum puerperū ē cā,
vt lac repiā. similīq;
& ignis ē cā, vt repiā
fumus. At Demones
cōtrario nō se habēt,
nēpe, qā p eas pba⁹ po-
sterius p prius, vt si qs
pber hāc mulierē hē-
re lac, qā est puerpera.

Logica R Et

Posteriorum

ABRAM

D. Et dum dixit, nec res
essentiales faciunt sci-
re vera scientia, nisi fa-
ciat scire per causam.
intendit q non solum
scia accidentiū essentia-
liū priorum per poste-
riora est scia nō vera,
sed nec accidentia, que
ponunt mediū termi-
ni talium demonum,
faciūt scire summe ve-
raci scia, nisi faciāt sci-
re p suas causas. Et hāc
E ob rē Avicenna abne-
gauit hāc speciem de-
monum, i. signa. fiet
aut sermo de hoc; qñ
Arist. faciet mentionē
de Demonstrationibus si-
gnorū in hoc Libro.

BVRANA

Cum vero dixit: res
aut p se nō sciunt scia
vera, nisi sciuntur per
cām. sensus ē, q nō so-
lū scia accidentiū essen-
tialiū priorū per poste-
riora nō est scia vera,
sed accidentia quoq;,
quæ ponunt termini
mediū in huiusmodi
demonibus, nō sciunt
scia vera, hoc est maxi-
ma, nisi cū sciuntur p
causam suā. Et pp hoc
mentitus est Aben Se-
na de hac specie demon-
strationum, hoc est si-
gnis. ad hoc enim per-
uenit sermonis, vt mē-
tionem faceret de De-
monstrationibus signo-
rum ex isto Libro.

MANTINVS

Et cum d. neq; res es-
sentiales pstant veram
sciam, nisi eā pstant
p cām: intelligit, q scia,
quæ habet de accidenti-
bus essentialibus prio-
ribus per posteriora,
nō solum non est scia
vera, sed neq; ipsa acci-
dentia, q ponunt p ter-
minis medijs in huius-
modi demonibus, i
pstant verā sciam: hoc
est omnimodā, nisi p
suas causas eā pstant. Et
ob hoc negauit Avicē-
na hoc genus demon-
num, i. ipsa signa. Sed
de hoc adhuc fiet ser-
mo, vbi Arist. tractat
de Demonibus signo-
rum in hoc Libro.

Avicenna
negauit de
mionera
signa.

ANT. INTER. TEX. XX.

*Propter ipsum igitur oportet & medium tertio, & primum me-
dio inesse. Non igitur est^a ex alio genere^b transcendentem monstra-
re, vt Geometricum Arithmetica.*

F.

T.c. 56 Et huius quidē cau-
sa est, qā q curat rē
scire vera sciētia nō
est ei aditus sciendi
illam nisi per cām.
hinc itaq; sequitur,
maiorē terminū
inesse medio essen-
tialiter, ac etiam me-
diū minori essen-
tialiter. Re aut ita sibi cō-
stante, i. possibilis est
trāsgress⁹ de aliquo
genere

Dixit Arist. Causa
aut huius est, qm q
studet scire rem scia
vera, nō habet viā,
qua sciat ipsā nisi p
cām. Igit sequit ex
hoc, vt termin⁹ ma-
ior insit medio p se,
& mediū minori p
se. Cūq; res ita se ha-
beat, fieri ergo non
poterit, vt transfera-
tur demonstratio de
genere

Inquit Arist. Hu-
ius autem rei cā est,
quia quicūq; cupit
scire rē vera scientia
nō pōt eā scire nisi
per causam. Opor-
tet ergo ipsum ter-
minū maiorē inesse
medio per se, & me-
diū minori quoq; p
se. Ergo impossibile
ē est, ipsam demon-
nem transcēdere de
genere

T.c. 56

ABRAM

genere in aliud genus, ut digrediatut demonstratio de re Geometrica, & fiat de re Arithmetica.

BVRANA

generes gen⁹ aliud, quēadmodū si trāsferret dñmō, q̄ ē fm intētionē Geometricā, & ageret fm itētionē Arithmetica.

MANTIVS

genere in aliud genus, ut cūm demō, quæ agit de re geometrica, transferatur & agat de re Arithmetica.

Cō. 56. Postq̄ enūtiavit, q̄ si gna sui occasione nō faciant scire conclusiones vera scia, quia eis scitur prius per posterius: & enūtiavit etiā q̄ suę præmissæ etiam non sciuntur vera scia nisi qñ sciuntur p suas causas, narrauit cām cōem ambabus rebus simul, id est, essendi signorum conclusiones nescite vera scia, & essendi suas præmissas.

Et dixit: Et huius q̄dem causa, id est defectus scientiæ, quæ est conclusionū ipsorum signorum, & defectus suarū præmissarū est, quia qui curat rē scire vera scia nō est ei adiutus sciendi illam nisi p causam. & hoc æquidem, quod edixit, est per se manifestum, id est, q̄ scientia, quæ est in summo, sit scientia per causam, & hæc quidem est scientia cōformis operi naturæ.

Et postq̄ enūtiauerat, q̄ medios terminos demonstrationum oporteat esse ipsas causas, dicit:

Posteaq̄ narrauit, q̄ signa nō faciunt sciri conclusionē scia vera, qm̄ in ipsis scitur prius per posterius: & narrauit etiam, q̄ propōnes ipsorum consistit etiam non sciūtur scia vera, nisi cūm sciuntur per cām suam: narrat causam cōem utriq; intētionibus simul: hoc est, q̄ signa cōclusionū nō sciunt scia vera, & propōnes etiā ipsorū.

Et inquit: causa autem huius. sensus est, defectus scientiæ, qui inuenitur in cōclusionibus signorū, & defectus propositionū suarum est, quoniam qui studet scire rem scientia vera, nō habet viā, qua sciat ipsam, nisi p causam, & hoc, quoniā sermo ipsius manifestus est per se, hoc est, quia scia maxima est scia per cām: & hæc est scientia per cōsensum agentis naturalis.

Et posteaq̄ narrauit, q̄ oportet definitiones mediorum in demonstrationibus esse causas, dixit: sequi-

Posteaq̄ dixit, q̄ ex Cō. 56. ipsis signis nō sciūtur cōclusiones vera scia, eorū. Cōne, p̄p̄ea q̄ p ea cognoscatur prius p̄ posterius, dixitq; rursus, eorū præmissas nō posse sciri v̄a scia, nisi sciātur p suas causas, iō nūc reddit causam v̄sem, seu cōmunē utriq; istorū simul, videlicet, q̄ conclusiones signorū nō sciunt vera scia, & q̄ præmissæ eorū quoq; nō sciuntur vera scientia, nisi sciātur per suas causas.

Et ideo d Huius autem rei cā, l̄ ipsius defectus ac imperfectionis sciē, quæ reperit in cōclusionibus ipsorū signorum, atq; in eorū p̄missis, & q̄a quicūq; cupit scire rē vera scia, nō pōt eā, scire nisi p cām. & hoc, qd̄ dicit, ē de se notū: nempe, q̄ summa scia est, q̄ per cām habetur, & est illa scia, q̄ correspondet operi naturæ.

Et posteaquā dixit, q̄ termini medij demonstrationū debēt oīno esse causæ, subiungit & R ij dicit

Posteriorum

ABRAM

Dicit, hinc itaq; sequitur
maiorē terminū inef-
se medio essentialiter,
ac ē medium minori
essentialiter: & hoc q-
dē notum est p id, qd
dixerat, s. quia qm me-
dius terminus est cā
maioris extremi in se,
& est cā ipsum inessen-
di termino minori, p
ut in præmissis osten-
sum est. hoc ē, q de cō-
dōnib⁹ demōnis sim-
pliciter sit eius mediū
terminum ēē causam
maioris extremi in se,
& cā ipsum inessen-
di minori. Ex quo, qm
maior prædicatur præ-
dicatiōe primā de mi-
nori, sequit^r, q ipsamet
res, quæ est cā ipse in
se, sit causa ipsum in-
essendi minori: me-
dio autem termino in
existente hmōi, mani-
festum est, q prædica-
tio maioris de ipso sit
ei essentialis, quia su-
mitur in illius defini-
tione. iam autem di-
ctum est, q vna specie-
rum illius, qd est per
se, sit subiectum sumi
in definitione prædi-
cati. Similiter etiam il-
lius prædicatio de mi-
nori est per se, quoniā
aut cum hoc quod sit
causa maioris ext^rmi
est causa minoris, et
sic.

BVRANA

sequitur igit^r ex hoc,
vt terminus maior in
sit medio per se, & me-
dius minori per se. Et
hic sermo ipsius mani-
festus ē ex eo, q dixit:
& hoc, qm medius ter-
minus est cā maioris
extremi p se, & cā, vt
ipsum insit minori ex-
tremo, fm q in pcedē-
tibus declaratum fuit.
hoc est, q ex cōdōni-
bus demōnis simpli-
citer, est, vt medius ter-
minus sit causa maio-
ris extremi p se, & cā,
q re ipsū insit minori.

Qm cū maior sit p di-
catū p dicatione primā
de minori, sequitur,
vt res, q est causa per
se, ipsa fm dispōnem
suam sit causa, quare
insit minori. cūq; me-
dius termin⁹ sit ita di-
spositus, manifestū,
q maior de ipso præ-
dicatur per se: qm ac-
cipitur in definitione
ipsius iā enim dictum
fuit, q vna specierum
eorū, quæ sunt per se,
est, vt subiectū accipia-
tur in definitione p di-
cati: & consist^r ē præ-
dicatio ipsius de mi-
nore est per se. & hoc,
qm si cum eo, q sci-
tur esse causa maioris,
est causa minoris, erit
præ-

MANTINVS

dicit, op; ergo ipsū ter-
minū maiorē esse me-
dio p se, & medius mi-
nori quoq; p se: & hoc
satis cōstat ex his, quæ
superius dixerat, s. cū
terminus medius fue-
rit cā ipsemet maio-
ris extremitatis, & cā,
vt insit termino mino-
ri, vt superius pbatum
fuit: nepe q vna ex cō-
dōnibus ipsius demō-
nis absolutæ est, vt ip-
se terminus medius sit
causa ipsius maioris ex-
tremi, & causa, vt ille
insit minori.

Propterea, q cū ma-
ior p dicit^r p dicatione
primā, tunc oportet vt
id, qd est cā ipse, idē
sit cā, vt insit minori.
Sed, cū terminus me-
dius ita se habeat, palā
ergo est, q maior p di-
cabit^r de eo p se, q a su-
mit^r in eius definitiōe.
Iā aut^r fuit dictum, q
vnus ex modis dicēdi
p se ē, cū ipsum subie-
ctū sumit^r in definitiōe
p dicati. pari quoq;
rōne p se prædicabit^r
de minori: qm si cum
hoc, q ē cā maioris ex-
tremi sit causa mino-
ris, tūc p dicit^r de mi-
nori in eo mō dicendi
p se, in quo p dicit^r su-
mit^r in definitiōe sub-
iecti. at, si nō sit cā ip-
se minoris, tūc oport-
tebit

Culustina
rei causa
sit medius
terminus i
demōne
simplr. vi-
de idē su-
pra cō. 11.

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

Ne sit eius prædicatio de minori species per se, qua prædicatū sumit in definitione subiecti, aut nō est cā minoris, & oportet necessario qd sumat in eius definitione, & sit ei⁹ prædicatio de minori illius generis, cui⁹ ē prædicatio maioris de eo. Maior aut pars demonstrōū simp^l sit de accētib⁹ essentialibus, ob cām quam infra exponam.

Et, postq̄ hinc notificatū est, qd oporteat pmissas demonstrōū esse p se, cū iā ostensum sit et ipsas ēē necessarias, intulit hinc, qd impossibile sit demonstrōē trāsire de arte in artē. Et dixit: Re aut ita sibi cōstāte imposs^l est trāsgressus de aliquo genere i aliū genus, vt digrediat^r demonstrō de re geometrica & fiat de re arithmetica. Et circa hæc dicta, est locus vehemētis pscrutationis, & magna difficultas. Si ipse nāq; intendit per demonstrōis trāsgressum de genere in genus, translationē ipsarūmet suarum pmissarū ab arte in artē, hoc est, qd duē illz pmissæ fiāt in duabus artibus vno mō, hoc eēt mēdaciū. seq̄ret nāq; inde q̄ritū esse vnū, &

prædicatio ipsius de minore ex spē p se, in qua accipit prædicatū in definitione subiecti. qd si non fuerit cā minoris sequit^r ex necessitate, vt minor accipiat^r i definitione ipsius, & erit prædicatio ipsius de minore ex genere, fm qd prædicat^r maior de ipso. Et magna pars demonstrōum celebratarū, sunt accidētia essentialia pp cām, q̄ posteri⁹ declarabit^r. Postea vero q̄ declarauit, qd oportet propōnes demonstrōū ēē p se, & iā monstratum hoc consistit fuit ex eo, qd sunt necessariæ, concludit ex hoc fieri non posse, vt demonstrō trāsferat^r de arte in artē, & dixit: cūq; res ita se habeat, igit^r fieri nō pōt, vt trāsferat^r demonstrō de genere in genus aliud, quēadmodū si trāsferet^r demonstrō fm itētiōē geometricā, & efficeret^r fm itētiōē arithmetica. Et i hoc, qd dixit, ē locus vehemētis iq̄sitiōis & duræ nimis. & hoc, qm̄ aut ipse itel^ligit p translationē demonstrōis de genere i genus n⁹, trāslationē ppōnū suarū p se d arte i artē, hoc ē, vt faciat vtrasq; ppōnes i ambab⁹ artibus fm modū vnū, &

tebit necessario ipsum A
* sumi i eius definitio-
ne. & tūc eius prædicatio
de minori, erit eius ge-
neris prædicatiōis, i qua
maior prædicat^r de ipso.
Et sic maior ps demonstrō
nū simp^l, seu absolu-
tarū, sient p accidētia
essentialia, p pēā rōnē,
quā post hoc explica-
bimus. Et, postea quā
probauit ex dict⁹ s, præ-
missas demonstrōū oport^l
tere esse de p se, proba-
uit quoq; ex hoc debe-
re ēē et necessarias, cō-
cludit ex his, ipsam de-
monstrōē non posse trās-
ferri de arte in artē.
& hoc est, qd dicit: er-
go impossibile est ip-
sam demonstrōē trāsfe-
dere de genere i aliud
genus. vt cū demonstrō, q̄
agit de re geometrica,
trāsferat^r & agat de re
arithmetica. In hoc tū
eius dicto, magna in-
surgit difficultas, ma-
gnāq; idiget cōsidera-
tione. Nā vel p tran-
slationē ipsius demonstrō-
is de genere i genus
intelligit, qd ipsemet p-
missæ trāsferāt^r de ar-
te i artē, videlicet qd
vno & eodē mō fiant
vtraq; pmissarum in
vtraq; artē, qd qd dem-
onstrō est falsum, qd seque-
tur ex hoc, vt ipsum q̄-
sitiū esset vnū, atq; ipse
R iij ter-

Digressio.
Quo pa-
cto fieri,
possit de-
monstrōum
trāslationē
de genere in
gen⁹ & de
arte i artē

Posteriorum

ABRAM

D terminum positum, id est subiectum quæsitum, & terminum medium etiam vnum: quod neminem latet esse impossibile. & duæ artes essent vna ars, quæ posita iam sunt duæ artes: quod est absolum inconueniens.

Aut quod minor præmissa sit differens subiecto in duabus scientijs, & maior præmissa vna; hoc est, quod medium terminus et maius extremum in ambabus sit vnum, quod putatur esse posse, quoniam concederemus quædam accidentia essentialia esse communiora genere, & quod ex talibus præmissis fiant demonstrationes, & quod vnam rem esse querat in duabus artibus, aut inueniatur duæ artes, quæ considerent genus continens illa, pro ut totum hoc significauit Alpharabius in suo libro.

Et mirum est de Alpharabio, qui concedit duas artes considerare vnum quæsitum, & non concedit hoc fieri per vnum medium terminum. quando autem concedimus esse accidens commune, aut genus commune duabus artibus, possibile

BYRANA

hoc est falsum: quoniam ex isto sequitur, ut quæsitum sit vnum, & terminus positus vnus. i. subiectum quæsitum, & terminus medium consideratur et vnus: sed nulli dubium, quod hoc fieri non potest. tunc enim essent duæ artes ars vna: sed iam posita fuerunt duæ: quod est impossibile & non coheret. Aut erit minor propositio diuersa secundum subiectum in ambabus scientijs, & maior propositio vna. hoc est, ut sit terminus medius, & maior extremitas in ambabus vna: quod quidem existimandum est fieri posse, si fateamur ex accidentibus essentialibus aliqua esse vltiora genere, quodque demonstrationes erunt ex huiusmodi propositionibus: quodque sit res vna, cuius existentia queratur in ambabus artibus: aut inueniatur duæ artes, quæ specularentur de genere comprehendente ipsas. quæadmodum videtur Abunazar innuere omnia hæc in libro suo.

Sed opinio Abunazaris fuit, ut fateatur duas artes speculari de quæsito vno, non autem fateretur, quod hoc est per vnum terminum medium. si enim fateamur, quod est accidens communicans duabus artibus, aut genus cōicās,

iam

MANTINVS

terminus positus erit vnus, scilicet ipsum predicatum quæsitum, & ipse terminus medius quoque erunt vnum. quod quidem neminem latet esse impossibile. sic enim. ambæ artes essent vna ars, cum tamen iam fuerit concessum ipsas esse duas artes: hoc ergo est impossibile & absurdum.

Vel minor præmissarum differet subiecto in illis duabus scientijs, & ipsa maior præmissa erit vna. hoc est, quod terminus medius & maior extremitas in vtriusque erit vnum: possetque existimari, hoc esse posse, si concedamus, aliqua accidentia essentialia esse vltiora ipso genere, & demonstrationes posse fieri ex huiusmodi propositionibus, et sic possit queri vna & eadem res, quæ reperiat in duabus artibus, vel quod repiant ambæ artes considerare genus, quod eas amplectitur, ut inuenimus Alpharabium concedere totum hoc in suo libro.

Sed admirandum est de Alpharabio, cum concedat duas artes considerare idem quæsitum, & non fateatur hoc fieri per vnum terminum medium. Sed si fateamur dari aliquod accidens cōe vtriusque artibus, vel aliquod genus, tunc ter-

ABRAM

bile est terminum me-
diū esse illis cōem, si-
cut ē hoc possibile de
quēsito. qñ vero adie-
cerimus conditionē ip-
sis per se, ut sint prima,
tanto fortius in illis, q̃
nō transcendāt ipsum
genus, manifestum est
q̃ non sit possibile de-
mōnes trāsferri, neq;
hoc mō, idest, ut ma-
ior p̃missa sit prima
ī ambobus generibus
simul, neq; dum non
ēst prima, sed est pro-
pria generi.

Quod vero illæ, quæ
sunt per se, non expe-
diat, q̃ transgredian-
tur genus ipsum; hoc
est genus artis, id est
illius subiectum, cir-
ca quod considerant,
manifestum sit ex his,
quæ dicam. Res enim
quæ per se sunt gene-
ris, non euadunt quin
sint de his, quæ capian-
tur in generis defini-
tionibus, aut ipsum
genus capiatur in de-
finitionibus ipsorum.
Si sint ex his, quæ ca-
piuntur in definitio-
nibus generis, non eua-
dit quin sint causæ hu-
ius generis propriæ,
aut non propriæ, si sint
propriæ, prædicantur
in quid de hoc gene-
re, & sic sunt per se hu-
ius artis: si autem sint

BVRANA

iam ergo fieri poterit,
ut medius terminus sit
cōicans ipsis: quemad-
modū posse est hoc in
quēsito. Atqui, cū po-
suerimus cōditionē in
ijs, quæ sunt per se, ut
sint prima, quæ tñ non
transcendāt genus, pla-
nū utiq; fiet, q̃ impos-
sibile est transferri de-
mōnes, & nō fm hūc
modū: hoc est, ut effi-
ciatur p̃positio maior
prima in duobus gene-
ribus simul, & non cū
erit p̃ria, & erit appro-
priata generi. Atqui
non oportet ea, q̃ sunt
per se, transcendere ge-
nus, hoc est genus ar-
tis, idest subiectum i p-
sius, in quo sit conside-
ratio. Planum igit̃ ex
eo, qd̃ dictum est, q̃ ni-
hil prohibet ea, q̃ sunt
essentialia generi, esse
ex ijs, quæ accipiuntur
in definitione generis,
aut in quorum defini-
tionibus accipitur ge-
nus. & si fuerint ex ijs,
quæ accipiuntur in de-
finitione generis, ni-
hil vetat, ut sint causæ
appropriatę in hoc ge-
nere, aut nō appropri-
atę. q̃ si fuerint appro-
priatę p̃dicatę de ipso
per viam fm q̃ ipsum
est hoc genus, erūt uti-
que p̃ se hūc arti, si ve-
ro non fuerint appro-
priatę

MANTINVS

terminus medius pote-
rit esse cōis ipsis, ut p̃or
quoq; hoc fieri in ipso
quēsito. At, cū nos sup-
ponimus, ut vna ex cō-
ditionibus eorū, q̃ sunt
p̃ se, sit ut sint p̃ria, lon-
ge ergo magis dicēdū
erit, ut nō transcendant
genus. Manifestū igit̃
est, q̃ demōnes non
p̃nt transcendere ēt hoc
modo, videlicet, ut fiat
prima p̃missa ī utroq;
genere simul, neq; ēt
si non fuerit ei prima,
sed fuerit p̃pria gene-
re. Quod aut̃ ea, quæ
sunt p̃ se, non debeant
trāscedere genus, s. ge-
nus artis, hoc est, eius
subiectum, de quo tra-
ctat, manifestū est ex
his, quæ nūc dicā. Ne-
pe, q̃a ea, q̃ insunt p̃ se
alicui generi, necessū
est, vel ut sint ex his, q̃
sumunt̃ in definitionibus
generis, ṽl ex his, ī quod
rū definitionib⁹ sumit̃ ge-
nus. si igit̃ sint ex his,
q̃ sumunt̃ in definitio-
nibus generis, tūc ne-
cessē est, vel ut sint cā-
proprię illi generi, vel
nō p̃prię: & si proprię,
& p̃dicent̃ de eo in eo
qd̃ qd̃ est illud genus,
tunc manifestū est, q̃
insunt p̃ se illi artī. Et
si nō p̃prię ī eo qd̃ qd̃
est illud genus, tūc pa-
lā est, q̃ insunt p̃ se illi
R iij natu-

Posteriorum

ABRAM

Non p[ro]prie i[n] eo q[uo]d q[uo]d est hoc genus, manifestu[m] e[st], q[uo]d sint essentialia naturae ambiens hoc genus, & prima illi.

Artis itaq[ue] genus, q[uo]niam est hec natura ambiens, du[m] illa posuerimus genus artis, artis genus esset species. Id itaq[ue], q[uo]d posueramus artis genus, non esset genus, q[uo]d est repugnans absouu[m]. Et perinde v[er]o, q[uo]d impossibile sit esse duas artes subiecto differentes, quae subintraret vniu[er]su[m] gen[us], q[uo]d de illis dicat vniu[er]so: hoc est, in quas hoc genus partiat diuisione prima. Artes. n. quae huiusmodi sunt, illae sunt duae artes partiales vnius totalis artis, putantur artes, quae speculantur corpora sphaerica rectilinea, quae subintrant arte[m] Geometriae: **A**rs autem Geometrica est vna ars. Similiter impossibile est esse ens accidentale p[er] se duarum artium subiecto differentiu[m], q[uo]m[n]ia non euadit hoc accidens p[er] se, q[uo]niam accipiat in ei[us] definitione genus artis: hoc est, illi[us] subiectu[m], aut gen[us] sui generis, putat Alpharabi[us]: si accipiat in eius definitione gen[us] illi[us] artis, notu[m] est illud esse illi arti p[ro]prieu[m], si autem capiat i[n] ei[us] definitione gen[us] generis illius

BYRANA

p[ro]prie p[er] via[m] q[uo]d est hoc genus, planu[m] v[er]o, q[uo]d erunt essentialia naturae cōprehendenti genus istud, & prima ipsi.

Igitur genus artis erit hec natura cōprehendens. Cu[m]q[ue] posuerimus ipsum gen[us] artis, & genus artis alteri[us] e[st] species: igitur, q[uo]d posuimus genus artis non e[st] genus artis: q[uo]d e[st] impossibile, & non coheret. Et ex hoc apparet, fieri nullo modo posse, ut duae artes diuersae s[ub]iectu[m] ponantur sub vno genere, q[uo]d dicat p[er] consensum. hoc est, q[uo]d diuidat i[n] ipsas genus istud diuisione prima. Quoniam artes, q[uae] ita se habent, sunt duae artes particulares ex arte v[er]o. quod admodum ars, q[uae] speculat de aspectib[us] rotundis & rectis: ipse .n. ponuntur sub arte Geometriae, & Ars Geometrica est ars vna. Et cōsimiliter fieri non potest, ut inueniat accidentis p[er] se duabus artibus diuersis s[ub]iectu[m]. & hoc, q[uo]m[n]ia hoc accidens p[er] se non effugiet, quin in ipsius definitione ponatur gen[us] illi[us] artis, hoc e[st] subiectu[m] illius, aut genus generis: quod admodum dicebat Abunazar. q[uo]d si accipiat in ipsi[us] definitione gen[us] artis illi[us], planu[m],

MANTINVS

naturae, q[uae] amplectitur illud genus, & erunt etiam prima ei. Genus itaq[ue] artis est illa natura amplectens si ponatur esse genus artis, genus vero alterius artis erit species. ergo id, q[uo]d fuit positu[m] gen[us] arti, non erit genus, q[uo]d implicat contradictionem, q[uo]d e[st] impossibile. Hinc potest apparere, q[uo]d duae artes differentes subiecto, non possunt includi sub vno eo genere vniu[er]so dicto, s[ed] q[uo]d diuidat in eas illud gen[us] diuisione prima. Quia artes ita se habentes sunt duae artes particulares vnius artis v[er]o. ut est illa ars, q[uae] considerat solida, sphaerica, atq[ue] plana. nam ipse subigrediuntur arte[m] Geometricam, ars autem Geometrica, est vnica ars. pari ratione quoq[ue], non potest aliquid accidens essentialia, v[er]o p[er] se, esse duabus artibus diuersis, q[uia] illud accidens essentialia necessario v[er]o, sumetur i[n] eius definitione genus artis, hoc e[st] ei[us] subiectu[m], vel gen[us] generis eius, ut dicit Alpharabi[us]. Quod si id, q[uo]d sumitur in definitione eius, sit gen[us] illius artis, manifestu[m] tunc e[st], q[uo]d e[st] p[ro]prieu[m] illi arti. Sed si id, q[uo]d sumitur in definitione eius, sit gen[us] generis illius artis, tunc palam

ABRAM

illius artis, notū est illud eē primū per se genus generis illius artis, & nō sciretur illud nē esse illi naturæ, nisi per accēs: hoc est, id quod posuim⁹ genus artis, i. quā in sit nāx cōiori genere generis illi⁹ artis.

Et, vt vniuersalius inquam, illius proportio ad genus illius artis, est sicut proportio equalitatis angulorū duobus rectis ipsi trigono equilatero & scaleno, put pri⁹ exposuerat Arist. quo cōstito, id, qđ positū fuerat artis genus, non est illius genus. Et p inde apparet, ea accidentia p se, q̄ putantur esse cōia plurib⁹ q̄ vni generi, q̄ ipsa sint equiuoce, n̄ vniuoce dicta, put est p̄dicatio equalitatis de quantitate continua & discreta, & q̄ nomen quantitatis dicitur equiuoce de illa. infra Arist. commonstrabit. Id enim, qđ dubitādum est hic, est de talibus p̄missis.

Iam itaq; manifestat hinc, q̄ impossibile sit demōstrā transferri de arte in artem: hoc est, q̄ maior p̄missa, aut ipsæ ambæ p̄missæ transferātur ab arte in artem. Quod vero in vna illarum fiat maior p̄-

BVRANA

planum, q̄ est primū & p se generi generis artis ipsius: neq; scim⁹, q̄ sit in illa natura naturæ, nisi per accēs, hoc est, quod posuimus genus artis. i. qm̄ inest naturæ v̄iori, q̄ sit gen⁹ generis illius artis.

Et i summa pportio ipsius ad artē illā, erit quēadmodū pportio equalitatis angulorū duob⁹ rectis ad triāgulum equilaterū & gradatū, fm q̄ declarauit Arist. superius. Cūq; hoc ita sit, igit qđ ponit⁹ genus artis, nō est gen⁹ ipsi⁹. & ex hoc apparet, qui existimauit accēna p se cōicare pluribus artibus q̄ vni, q̄ ipsi dicit p equiuocationē, nō p cōsensum: quēadmodū p̄dicatio equalitatis de scia cōtinua & discreta: q̄q; nomen assignatū ipsi dī p cōicationē. & hic declarabit istud Arist. quēadmodū & postea: sed in hoc sufficit s̄istitudo istarū propōnum.

Iam igitur ex hoc declaratum fuit, fieri nō posse, vt demōstrā transferatur de arte in artē: hoc est, vt maior propōsitio trāsferatur de arte in artē, aut ambæ p̄pōnes per se. q̄ autē in vna ipsarum propō-

MANTINVS

lam est, ipsum esse primū & p se generi generis illius artis, & non sciet⁹ ipsum inesse illi nāx, nisi per accēs: quā p̄posuimus esse genus artis. hoc est, quia inest illi naturæ, q̄ est v̄ior genere ḡnis illius artis.

Et, vt verbo dicā, eadem erit rō, vel proportio eius ad genus artis, quæ est equalitatis angulorū duobus rectis in triangulo eq̄latero, & inequilatero, vt superius Arist. declarauit: sic igit⁹ id, quod ponit⁹ esse genus artis, nō erit genus ei⁹. Hinc quoq; constat, q̄ ea accēna essentialia, q̄ existimant⁹ esse cōia pluribus generibus q̄ vni, q̄ illa sunt equiuoce dicta nō vniuoce, vt aequale, quod p̄dicat⁹ de quantitate continua & discreta, & nomen quantitatis dī de ea equiuoce. Aristoteles v̄o dicit post hoc, q̄ id, quod v̄i esse dubiū circa hoc, sunt huiuscemodi propōnes.

Ex his igit⁹ dictis patet, ipsam demōstrā nō posse transferri de arte in artē, s. vt maior p̄missa transferatur de arte in artē, aut vtraq; p̄missarum. At fieri quidē p̄t, vt illa, quæ est maior p̄pō in vna earū,

Posteriorum

ABRAM

D prmissa illa, quæ in altera fuerit cōclusio, hoc non est impossibile, prout dicit Aristot. hoc autem est in artibus subalternis, hoc est dictum. q̄ in particulari fiat maior p̄missa illa, quæ in vniuersali fuerat cōclusio.

BVRANA

maior sit, quæ in altera est cōclusio, nihil prohibet, quæadmodū dixit Aristot. & hoc in artibus, quarū aliquæ sunt sub aliquibus, hoc est, vt facias in particulari propositionē maiorem, quæ in vniuersali est cōclusio.

MANTINVS

earū sit cōclusio in altera, & hoc nō est inconueniens, vt inq̄t Aristot. hoc tñ intelligit̄ in illis artib⁹, q̄ sunt subordinatæ altera subaltera. intelligo quidē, vt in ipsa particulari sit maior p̄missa illa, q̄ erat in ipsa vli cōclusio.

Contradictio Tomitani.

75 *Auer. hic in quodam suo proposito dicit, quod maior pars demonstrationum simpliciter sit de accidentibus essentialibus. id quod obiter affirmavit 2. Poste. com. 41. 47. 94. & in Quaesito. 3. Huius contrarium voluit 2. Poste. com. 12. vbi dixit, demonstrationes simpliciter fieri pro maiori parte de accidentibus propriis, & semper, & aliquando addi, immo semper. hæc aut̄ inuicem pugnare manifestum est. Vide sol. Tom.*

T. 20. p: *Tria enim sunt, quæ sunt in demonstrationibus: vnum quidem, quæ demonstratur, ipsa cōclusio: hoc autem est, quod inest generi alicui per se. vnum autem, dignitates: dignitates autem sunt ea, ex quibus. tertium, genus ipsum subiectum, cuius passionēs & per se accidentia declarat demonstratio.*

T. c. 57 *Res aut̄, ex quibus constituitur demonstratiōis natura, sūt tres. Quarū vna est ipsum prædicatum, qđ scilicet commonstrat̄ inesse subiecto p se: secunda notitię illarū, quæ notę sūt, quæ sunt ipsæ s. p̄missę, quib⁹ cōmonstratur prædicatum inesse subiecto: et tertia ē ipsa natura subiecta, qua fit demonstratio de signis & accidentibus, quæ illi insunt per se.*

Post̄

Dixit Aristot. Res autem, ex quibus cōstruitur natura demonstrationis sunt tres: vna ipsarū prædicatum: & hoc est quod monstratur inesse subiecto per se. secunda, scita: & hæc sunt propositiones, per quas monstratur prædicatum inesse subiecto. tertia vero, natura subiecti: de cuius signis & accidentibus sibi per se inexistētibus est demonstratio.

Post̄

T. c. 57 *Inquit Aristot. Tres aut̄ sunt res, ex quibus natura demonstrationis constat. quarū vna ē ipsum prædicatū, quod quidem probabitur ipsum inesse subiecto p se: secunda vero sunt scita nota: quæ s. sunt illæ ppōnes, quib⁹ probat̄ prædicatū inesse subiecto: tertia ē natura subiecti, qua demonstratio fit de signis & accidentib⁹ inexistentibus ei per se.*

Post̄

ABRAM

Cō. 57 Postq̄ enuntianerat, q̄ impossibile sit demonstratiōem transferri, cōpit distinguere res, quibus cōstituuntur artes speculatiuæ, vt ostenderet, q̄ ob illarum varietatem in artibus nō oporteat q̄ demonstratio transferatur. Et dixit: Res autem, ex quibus constituit demonstratiōis natura, sunt tres res. id est, quod ex quibus est natura demonstratiōis sunt tres res. quātū vna est prædicatū, quod commonstratur inesse subiecto p se. Dixit vero inesse, & nō dixit, quod ostēdit inesse, aut nō inesse subiecto, quia affirmatiuæ demonstratiōes sunt veræ demonstratiōes.

Et dum dixit: Secunda notitiæ illarū, quæ notæ sunt, quæ sunt ipsæ s. præmissæ, quibus cōmonstrat prædicatum inesse subiecto. Debet inde intelligi, q̄ nihil sint pmissæ ultra prædicatiōē mediij termini de minori, qd est quæsitū subiectū, & maioris, qd est quæsitū prædicatū, quod commonstratur inesse subiecto. Et dum dixit: Et tertia est ipsa natura subiecta, id est gen⁹, circa qd speculatur illa ars.

Deinde

BVRANA

Posteaquā enuntiauit fieri non posse, vt transferatur demonstratiō, cōpit distinguere res, per quas cōstituuntur artes speculatiuæ, ac si monstraret, q̄ oportet, vt diuersitas ipsarum in artibus nō trāferatur. Et inquit: res autem, ex quibus constituit natura demonstratiōis, sunt tres. sensus est, q̄ ex quibus est natura demonstratiōis, sunt tres res: vna ipsarum prædicatū, quod monstratur inesse subiecto per se. & non dixit, quod monstratur inesse subiecto, aut nō inesse: quoniam secundum veritatē demonstratiōes sunt affirmatiuæ.

Cū vero dixit: Secunda, scita: & hæc sūt propōnes, per quas monstratur prædicatū inesse subiecto, opus est, vt intelligat ex hoc, q̄ propōitiōes nihil ampli⁹ sunt, q̄ prædicatio termini mediij de minore, qd est subiectū quæsitū, & maioris de medio: quod est prædicatum quæsitū. & hoc est quod monstrat inesse subiecto. Cū vero dixit: tertia vero, nā subiecti: intelligit genus, qd considerat in illa arte.

Et

MANTINVS

Posteaquā dixit, de demonstratiōē non posse transferri, nunc vult distinguere res, ex quibus constant artes contemplatiuæ, vt p̄bet, q̄ p̄p̄ea, quod sunt diuersæ in ipsis artibus, ideo non possunt trāferri. & hoc est quod dicit: Tria aut sunt ea, ex quibus nā demonstratiōis constat. id est, ea, ex quibus fit natura demonstratiōis, sunt tres res: prima est, ipsum prædicatū, quod quidē probabit ipsum inesse subiecto per se. Dixit autē, q̄ inest, & nō dixit, quod probabit ipsum inesse subiecto, vel nō inesse, quia demonstratiōes affirmatiuæ sunt veræ demonstratiōes. Et cū dixit:

Secūda vero, sunt sciē cognitæ, seu scita notæ: quæ s. sunt illæ propōitiōes, quibus probat prædicatū inesse subiecto. debet intelligi, q̄ nihil aliud penit⁹ sunt ipsæ pmissæ, q̄ prædicatio termini mediij de minori, q̄ est subiectū quæsitū: & maioris de medio, qui est prædicatū quæsitū, quod probabit inesse subiecto. & cū dixit: Tertia est nā subiecti, intelligit gen⁹ illud, de quo tractat illa ars.

Et

Posteriorum

ABRAM

D Deinde dixit: qua fit demonstratio de signis & accidentibus, quæ illi insunt per se, idest natura cuius conditionis est, ut de ea instituantur demonstrationes in arte, quod est genus consideratum. & intendit per signa, accidentia efficiëntia: & per accidentia, reliqua accidentia. Sunt vero peculiariora accidentia inter reliquas res, quæ quærentur in genere, quia accidentia, quorum esse quæritur, prævalent in arte, & illa sunt, de quibus fiunt demonstrationes essendi & causarum.

BVRANA

Et cum dixit: de cuius signis & accidentibus sibi p se inexistentibus est demonstratio: hoc est natura, cuius via est, ut super ipsa constituent demonstrationes in arte. & hoc est genus, de quo speculamur. & per signa, intelligit signa facta: & per accidentia, intelliguntur reliqua accidentia. Atqui per accidentia proprie, intelligimus reliquas res, quæ quærentur in genere: quoniam accidentia sunt, cuius existentiam quærimus in arte, & ipsa ea sunt, in quibus adducitur demonstratio existentiae & causarum.

MANTINVS

Et cum dixit: qua demonstratio fit de signis & accidentibus inexistentibus ei p se, intelligit eam naturam, cui peculiare est, ut de ea fiant demonstrationes in arte, & est illud genus, de quo tractat, & consideratur. & p signa, intelligit accidentia passibilia: & p accidentia, intelligit quicquid amplectitur reliqua accidentia. Sed inter reliqua alia, quæ quærentur in ipso genere, maxime, seu proprie accidentia quærentur, quia de ipsis accidentibus quæritur ut habeant esse prævalens in ipsa arte, quibus utique fiunt demonstrationes ipsius esse, seu demonstrationes quæ

T. 10. p. *Ex quibus quidem igitur demonstratio contingit eadem esse: quorum autem genus alterum, quemadmodum Arithmetica & Geometriae, non est arithmetica demonstrationem coaptare ad accidentia magnitudinibus: nisi magnitudines numeri sint. Hoc autem*
 Vide
 ex. 102. *ut contingit in quibusdam, posterius dicetur.*

T. c. 58 Præmissæ vero, ex quibus fit demonstratio, essent universales cōes, nisi impossibile esset transferri demonstrationem, qua communistratur aliquid cōse quævis ullam rerum, quarum subiecta sunt naturaliter dīa, prout sunt Arithmetica

Dixit Arist. Atqui propōnes, ex quibus erit demonstratio, sunt vñes communicātes sibi naturam: quæadmodum Numero, et geometriae: igitur fieri nō potest, ut transferat demonstratio, per quam monstrat res affirmari de vna ipsarū, & ostēdatur

Inquit Arist. Præmissæ vero, ex quibus fit demonstratio, possunt utique esse vñes & cōmunes. Verū ea, quarum subiecta sunt natura diuersa, ut Arithmetica & Geometria, i eis impossibile est ipsam demonstrationem, qua probat aliquid sequi ad vñam earū,

T. c. 58

et

per

et

ABRAM

& Geometria, & p
illam demonstratur
aliquid consequens
aliā. cuius causa est,
quia essentia nume-
ri differt ab essentia
magnitudinis. Quod
autem sint quarun-
dam rerū præmissæ
vles cōmunes, nos
incipiem⁹ loqui de
hoc in fine.

Cō. 58 Postq̄ enuntiavit, q
res, quæ instituunt ip-
sas artes, sint tres res, &
q̄ translatio fiat ob cō-
uenientiā artium in vna
istarū, aut in pluribus
q̄ vna: & notum est, q
non conueniant in nā
ipsius subiecti, & si con-
ueniant in illo, tñ diffe-
runt fm modum: vide-
tur perscrutandū nun-
quid possibile sit, q̄ cō-
ueniant in præmissis.

Et dixit: Præmissæ ve-
ro, ex quib⁹ fit demon-
stratio, essent vniuer-
sales communes. idest,
maiores vero præmis-
sæ, quibus vtuntur ar-
tes, estimatur in qui-
busdam ipsarū, quod
conueniant plures ar-
tes quā vna. Et post-
quā meminuit de hoc,
tulit rem, quæ infert
oppositum huius cre-
dulitatis, & artes, quæ
decernunt hoc nō esse
ipsarum. Et dixit: nisi

im-

BVRANA

per ipsam affirmari
de altera. causa autē
huius est: qm̄ essen-
tia numeri est sepa-
rata ab essentia ma-
gnitudinis. Quod at
sint propōnes vni-
uersales cōmunican-
tes reb⁹ quibusdam
trademus in sermo-
ne iuxta finem.

Posteaquā enūtiā-
uit, q̄ ea, quibus consti-
tuuntur artes, sunt tria,
quodq̄; translatio sit p
communicationem ar-
tium in vna aut pluri-
bus ipsarum; & est per
se manifestum, q̄ non
cōicant in natura sub-
iecti, & si cōicant in ip-
so, diuersificantur mo-
do aliquo, vult cōside-
rare, an fieri possit, vt
cōicent in ppōnibus.

Et dixit: Atqui ppo-
sitiones, ex quibus est
demonstratio, erūt vni-
uersales cōmunicātes.
sensus est, atqui existi-
matur de propositioni-
bus maioribus, quæ ef-
ficiuntur in artibus, q̄
ex ipsis; aliqua sunt cō-
munes pluribus artib⁹.
Et, posteaquā narra-
uit hoc, adduxit rem,
in qua sequitur cōtra-
rium istius fidei, & in
artib⁹, in quibus ex ne-
cessitate nō inuenitur

hæc

MANTINVS

& probetur p eandē A
id quod sequit̄ ad al-
terā, trāsterri. huius
aut rei cā est, quia ef-
sentia nūeri differt
ab essentia magnitu-
dinis. Quod at denē
aliquæ ppōnes vles,
q̄ cōicent aliquibus re-
bus, nos in calce ora-
tionis aggrediemur
tractare de hac re.

Posteaquā dixit, q̄ tria Cō. 58
sunt, quæ artes ipsas cō B
stituunt, & q̄ ipsa tran-
scensio sit per cōicatio-
nem ipsarū artium in
vna aut in pluribus ear-
um, est autē ex se no-
tum, q̄ ipse nō cōicant
in nā subiecti, & si cō-
municarēt in eo, esset
diuersum in mō, nunc
vult cōsiderare, vtrum
possint cōicare in ipsis
ppōnib⁹, & ideo dixit:

Præmissæ vero, ex qui-
bus fit demo, possunt C
vtiq; esse vles & cōes:
hoc est maiores pmi-
ssæ, quæ in artibus sūt,
pōt aliquis existima-
re, q̄ in aliquibus earū
poterunt cōicare plu-
res artes vna. Et postea
quā dixit hoc, affert id,
quod maxime v̄ esse
diuersū ab hac opinio-
ne in illis artibus, in q-
bus imposse est hoc re-
piri in eis. Et iō dixit:
versū ea, quorum subie-

cā

Posteriorum

ABRAM

D impossibile esset transferri demonstrationē, vsq; ibi, & per illam demonstraretur aliquid cōsequens aliam: id est,

Veruntamen p se notum est, q impossibile sit in artibus, quarum subiecta sunt differentia, prout sunt Arithmetica & Geometria, q transferatur in ipsis demō ab vna in alteram: quod sit quando

E idem ipsum fuerit medius termin⁹, quo ostēditur aliquod connexum in arte, hoc est, aliquid suorum accidentium, ex quo ostenditur aliud connexum in alia arte.

Notum enim est, q dum quæsitæ fuerint duo, impossibile sit vtrunq; ipsorum ostēdi in arte, quæ approprietur per vnum terminum communem duabus artibus.

Et hæc est quædā causarum naturæ substantiæ, & hoc est qd significauit qñ dixit: nisi impossibile esset transferri demonstrationem, qua cōmonstratur aliquid consequēs vllam rerū, id est, alteram duarum artium. Et per illam de

mon-

BYRANA

hæc dispositio, & inquit: præter res, quarum subiecta sunt diuersa secundum naturam. Quemadmodum numer⁹ & Geometria.

Deinde cum dixit: re affirmari de vna. sensus est, sed manifestum est p se, fieri non posse in artibus, quarū subiecta sunt separata, quēadmodū Numerus & Geometria, vt demō transferat de vna ad alterā. & hoc cum fuerit termin⁹ medius, p quē mōstrat affirmatio in artib⁹, hoc est aliquod accidentiū, ipse inquā fuerit ille, p quē monstratur affirmatio vni⁹ in arte alterius.

Et hoc, qm manifestū ē, si fuerint duo q̄sitæ, q fieri nō pōt, vt monstrat vtrūq; ipsorū in arte, cui appropriat p terminū vnū cōicantē duob⁹ subiectis. & hæc, qm duæ artes separatae sū naturam, ipsæ etiā ex necessitate separantur in causis per se.

Sed medius termin⁹ ē cā qdā ex causis nāæ subiecti. & hoc est, qd signauit, cū dixit: igit fieri non pōt, vt trāsferatur demō, p quā demonstrat rem affirmari de vna ipsarū, hoc ē de vna duarū artium:

et

MANTINVS

Et sūt natura diuersa, vt Arithmetica & Geometria, vsq; vbi dicit: id, quod necessario sequitur ad vnā earū, cō ipso probetur id, quod necessario sequitur ad alteram: hoc est, Sed de se notum est, quod in artibus, quarū subiecta sunt nā diuersa, vt est Arithmetica & Geometria, vt demō transcendat, in eis de vna in alterā, videlicet vt ille terminus medius, quo probat sequi aliqd in ipsis artibus, nempe aliquid accidentiū earū, ille met sit, quo probetur aliquid aliud sequi in alia arte.

Quia notū est, q cū ipsa q̄sitæ fuerint duo, impossibile est, vt quodlibet eorū probet in ea arte, cui vnus terminus est proprius, & cōmunicet duabus artibus, nam duæ artes, q sunt natura diuersæ, necessario sunt diuersæ in suis cāis essentialibus.

Medium autē est vna ex causis naturæ subiecti, & hoc indicabat cū dixit: impossibile autē est, ipsam demōnem, qua probat aliquid sequi ad vnā earum, id est ad vnā duarum artium trāsferri,

A R A M

monstratur aliquid cōsequens aliam, id est alteram artem.

Et hæc expositio est, ut intelligatur ex eius dicto connexū vnicarum, & ex eo ostendatur cōnexum alterius, quod primum connexum sit alterum à secundo, hoc est, q̄ sint duo quæsitā. Et secundum hoc, hæc oratio non repugnat illi, qui asseruit primarum præmissarū quasdam esse communes, sed significatum sui dicti est constantia locorum artium, quibus hoc nō euenit, scilicet q̄ fiant in eis præmissæ communes.

Ex quo, dum quæsitā artium ponuntur differentia, impossibile est imaginari in demonstrationibus communitatē, & quod possibile sit translatio. si vero intelligeremus illud esse vnū idem connexum, oppugnet dictum illius, qui asserit quasdam præmissas esse communes.

Et, postquam meminit, quod impossibile sit demonstrationes transgredi, quia differentium artium mediū termini sunt necessario differentes, tulit huius

cām,

B V R A N A

& monstratur p̄ ipsam rem affirmari de altera, hoc ē de altera arte.

Et hoc adduxit, ut intelligeretur ex sermone ipsius, cum dixit affirmatum de vna ipsarum, & mōstretur per ipsum rē affirmari de altera. qm̄ consequens primum est aliud à secundo, hoc est, q̄ sint duo quæsitā. & propterea non erit sermo iste opposit⁹ ei, q̄ dixit de propositionibus primis, q̄ sunt vles: atqui dispositio sermonis ipsi⁹ est hæc, ut respondeat locis artium, in quib⁹ nō accidit hoc, hoc est, ut faciat in ipsis propositiones vniuersales.

Quoniam, si quæsitā ponuntur variari fm̄ subiecta sua, nō potest formari cōicatio in demonstrationibus, neq; trāslatio est possibilis. Atqui, si Itētio sua fuerit, q̄ oportet esse vnū fm̄ rem, erit utiq; oppositum sermoni eius, qui dicit, quod ex propositionibus, aliquæ sunt vniuersales.

Et, posteaquam narravit, q̄ demonstrationes non possunt transferri, qm̄ termini mediū in artibus diuersis sunt diuersi ex necessitate, adduxit causam i

hoc,

M A N T I N V S

ferti, ita ut eadē probe A
tur aliqd, quod sequit⁹ ad aliā. i. ad aliā artem.

Et hæc expositio facit ad hoc, ut intelligam⁹, p̄ id quod dicit, id qd sequitur ad vnā earū, & probetur per eandē, id quod sequitur ad alterā, q̄ illud primum dictū, quod sequit⁹, nō est scđm, scilicet q̄ sint duo quæsitā: & sic hæc sententia nō erit contraria illi, vbi dicit, q̄ B
inter primas propositiones dantur aliquæ vles, & hæc sententia ipsius facit ad stabiliēda loca artium, in quibus non contingit hoc, s. ut fiant in eis ppōnes vles.

Nam, cū ipsa quæsitā ponant⁹ esse diuersa in ipsis artibus, tunc non poterit imaginari aliqua cōicatio in ipsis demonstrationib⁹, ipsaq; C
trāsensio erit impossibilis: sed, si Itelligam⁹ esse vnū & idem illud, quod sequit⁹, seu consequens, tunc erit opposita illi sententiæ, quæ asserit aliquas propositiones esse vniuersales.

Et, posteaquā dixit: impossibile esse ipsas demonstrationes trāsferri, propterea, q̄ termini mediū diuersarū artium sunt ex necessitate diuersi, nūc asserit huius

rei

Posteriorum

ABRAM

D causam, Et dixit: cuius causa est, quia essentia numeri differt ab essentia magnitudinis. idest, causa differentiarum causarum, quae capiuntur medijs terminis in Arithmetica arte, & in Geometria est, quia essentia Geometriae differt ab essentia Arithmeticae, quia altera est quantitas continua, & altera est quantitas discreta.

Dum autem essentiae sunt diuersae, diuersae sunt & causae necessario, & quoniam quae sunt causata differunt, oportet quod duae illae artes in nullo quæsito penitus conueniant, hoc est de quæsitis essentialibus. & hac ob rem secunda expositio est apud nos conuenientior quam prima expositio secundum ipsam constructionem, cum prima magis conueniat apparetiae verborum.

Ex quo autem constat veritas, quae non admittit artium communiter secundum quæsitum, contra id quod apparet esse quæsitum communia pluribus quam uni arti, prout est equalitas, quae quaeritur de numero & magnitudine. quando enim possibile esset inuenire quæsitum

BVRANA

hoc, & dixit: causa autem in hoc est, quoniam essentia numeri est separata ab essentia magnitudinis. sensus est, & causa, quare variantur causae, per quas accipiuntur termini medijs in arte numeri & in arte Geometriae, quoniam essentia Geometriae diuertitur ab essentia numeri: quoniam unum ipsorum est quantitas continua, & alterum multitudo discreta.

Cumque diuersificantur essentiae ipsorum, diuersificantur & causae ex necessitate. cumque quæsitum, quae sunt causata, variantur, sequitur, ut non conueniant duae artes omnino in aliquo quæsito, hoc est quæsito essentiali, & per hoc expositio secunda erit decentior expositione prima secundum viam rei, sed prima secundum viam apparetiae verborum.

Et, posteaquam fuerit usus iste, per quem non remanet communicatio artium in quæsitis per contrarium eius, quod videtur, quod hic sint quæsitum vniuersalia pluribus artibus, quæadmodum aequalitas quaeritur in numero & magnitudine. & cum fieri possit, ut inueniantur quæsitum

MANTINVS

reicam dicens: Huius autem rei causa est, quia essentia numeri differt ab essentia magnitudinis. hoc est, causa autem, ob quam differunt inter se causae, quae sumuntur pro terminis medijs in arte Arithmetica, ab illis, quae sumuntur in arte Geometrica, est, quia essentia Geometriae differt ab essentia Arithmeticae, cum una earum sit quantitas continua, altera vero discreta.

Si essentiae igitur fuerint diuersae, & ipsae causae quoque erunt diuersae omnino. ergo, si quæsitum, quae sunt causata, fuerint varia, profecto non poterunt duae artes communicari villo pacto in aliquo quæsitum, scilicet essentialium. & ob hanc rationem magis placet nobis secunda expositio, quam prima. nam ut sequi significatum rei, prima vero apparetiam dictionum.

Cum igitur haec opinio non permittit communicationem artium in ipsis quæsitis, quod quidem ut esse oppositum eius, quod apparet, nempe quod darentur aliqua quæsitum communia pluribus artibus, ut est equalitas quaeritur de numero & magnitudine. Et si possunt reperiri, quæsitum

ABRAN

ita communia, posset
inueniri & termini me-
dij communes, qui ef-
fent natura cōmunis,
qua illis esset hoc que-
situm. quo stante pos-
sibili, posset hoc fieri
ex maioribus præmis-
sis communibus, & de-
monstrationes transgredi.

Et dixit: quod au-
tem sint quarundam
rerum præmissæ vni-
uersales cōmunes, nos
incipiemus loqui de
hoc in fine. idest, quia
ille soluet hoc dubiū,
& ostendet, quod nul-
la harum præmissarū,
quam putamus com-
munē pluribus quam
vni arti, sit vna, nisi se-
cundum dictiones.

Vide text.
cōm. 74

Nulla est
ppō cōis
plurib⁹ ar-
tibus, nisi
secūdum
verba.

BVRANA

ita vniuersalia, pote-
runt etiā inueniri ter-
mini vniuersales me-
dij. & hæc sunt nature
communis, in quibus
inuenit̃ quæsitū istud.
cūq; hoc sit possibi-
le, fieri poterit, vt sint
propositiones maiores
vtes, quodq; demon-
strationes trāsferātur.

Et dixit ad responsio-
nem huius, q̃ sint pro-
positiones vniuersales
aliquo modo commu-
nicantes, nos trademus
in sermone pprio ad
finem. sensus est, quod
ipse soluet hoc dubiū,
& declarabit, quod in
his propositionib⁹ nō
est aliqua ppositio, de
qua existimemus q̃ sit
communicans plurib⁹
artibus secūdum rem,
& sit vtiq; vna secun-
dum verba.

MANTINVS

ita vna, poterit quoq; A
reperi termini vtes me-
dij, qui sunt ipsa natu-
ra vti, quibus inest il-
lud quæsitum. & si hoc
est posse, erit quoq; pos-
sibile illud fieri ex pro-
pōnibus magnis vti, ip-
sasq; demones trans-
ferri ac transcendere.
Ideo pro hui⁹ rñsione
Dixit: quod autē den-
tur, aliquæ ppositio-
nes vtes, quæ cōicent
aliquibus rebus, seu si-
gnificatis, nos in calce
oratiōis aggrediemur
tractare de hac re: hoc
est, q̃ ipse soluet hoc
dubiū & probabit, q̃
nulla est harū ppositi-
onū, quā nos debeat-
mus existimare eē cō-
munē pluribus artib⁹
vna, quo ad ipsum si-
gnificatum, sed verbo
bene poterit esse vna.

T.10. ps. *Arithmetica vero demonstratio semper habet genus, circa quod C
demonstratio, & alia consimiliter. quare aut simpliciter necesse est
idem esse genus, aut aliquo modo, si debet demonstratio transcendere:
aliter vero, quod impossibile, manifestum. ex eodem enim genere ne-
cesse est extrema & media esse. nanque si non per se, accidentia erūt.*

T.c.59 Demonstratio ve-
ro, q̃ fit de numeri
dispōne, nō trāscen-
dit numeri naturā.
et sūt res pcedit in
reb⁹ alijs à numero.
Et, qñ quis curaret
trāsferre demōnē,
opor-

Dixit Arist. Atqui
demō, q̃ gignit sup-
re, ē alia ab ea, q̃ de-
seruit naturæ nūeri.
& sic procedit res in
demōnibus ipsi⁹ ge-
nerabilis sup hoc si-
ne nūero. Et sequit̃
ex

Demōstratio uero, T.c.59
quæ fit de re nume-
rali, nō trāsgreditur
naturā numeri. ita
quoq; res se hēt in re
liquis demōnib⁹ in
quavis arte. Opor-
tet aut omnino seq,
Logica S siqs

Posteriorum

ABRAM

D oporteret necessa-
rio duo quæsitæ esse
vndiq; vnum & idē
altero duorum mo-
dorū: videlicet sim-
pliciter, aut aliquo
modo: & impossi-
bile est secus fieri, ex
quo omnes demon-
strationis termini sūt
essentiales, & non
per accidens.

E

Cō. 59 Id est, sicut tres termi-
ni demonstrationis, q̄
fit de aliqua re Arith-
metice, non transcen-
dunt naturam Arith-
metice, id est naturam
numeri, similiter pro-
cedit res in reliquis de-
monstrationibus, quæ
sunt singularū artiū.
hoc est dictu, quod ex

F artis natura sequitur,
quod tres terminos sin-
gularum demonstra-
tionum oporteat esse
de essentia nature, qua
apparet ars illa, & quod
demonstratio non pos-
sit penitus transgredi.

Et dū dixit: Et, quan-
do quis curaret trans-
ferre demonstrationē,
oporteret necessariō
duo quæsitæ esse vn-
diq; vnū & idem &c.
Et dum dixit: aliquo
modo, intendit quod
sit

BYRAMA

ex hoc, si aliquis stu-
deat mōstrare de de-
monstratione, quod
transfertur demon-
stratio, vt sint duo
quæsitæ vnū fm rē.
& hoc, fm duas spē-
cies: aut simp̄r, aut
fm quid. & non pōt
fieri, vt sit fm alium
modū: qm̄ termini
demonstrationis oēs
sunt per se, & non
sunt per accidens.

Sensus est: & quæ ad-
modum demonstratio,
quæ gignitur super di-
spositione numeri, ha-
bet terminos tres deser-
uientes nature nume-
ri, hoc est ex natura nu-
meri, ita procedit res
in demonstrationib⁹,
quæ inueniunt in vna
quaque arte: hoc est,
oportet vt sint termini
tres in vnaquaque de-
monstratione ex sub-
stantia nature, de qua
considerat ars illa. neq;
fieri pōt, vt trāsferatur
demonstratio penitus.

Cū vero dixit: & se-
quitur ex necessitate,
cū studet aliq; mon-
strans per demonem,
vt trāsferatur demō,
vt duo quæsitæ sint vnū
secundum rem, ipsum
sequitur, quemadmo-
dum dixit. & intelligit,

MANTINVS

si quis conet proba-
re p demonem ip-
sam demonem trās-
ferri, vt ipsa duo q̄si-
tæ sint vnū & idem.
et hoc dupl̄r: nempe
vel simp̄r, vel fm
aliquem modum. et
non pōt aliter se ha-
bere, propterea qd̄
termini omnium de-
monstrationū sunt
essentiales, & non
per accidens.

Intelligit, q̄ quemad-
modum demō, quæ
fit de re numerali, seu
arithmetica, tres eius
termini non transgre-
diuntur nām ipsius nu-
meri, ita quoque res se
hēt in reliquis demō-
nibus, quæ fiūt in vna-
quaq; arte, hoc est, q̄
oportet vt ipsi tres ter-
mini in vnaquaq; de-
monstratione sint de es-
sentia nāx, de qua tra-
ctat illa ars, & ipsa de-
monstratio nō potest
transferri vllō pacto.

Id vero, quod dicit:
oportet autem oīno se-
qui, vt si q̄s conet pro-
bare per demonem,
ipsam demonem trās-
ferri, vt ipsa duo quæsi-
tæ sint vnū & idē quæsi-
tum, est pfecto quid
necessariū, vt ipse dicit.
Et p hoc intelligit esse
impos-

Cō. 59

ABRAM

fit vnum subiecto, differens secundum modum. Prout Geometra ostendit de aliqua specie lineæ aliquam proprietatem quadam certa demonstratione, & Perspectivus transfert hanc demonstrationem ad huiusmodi speciem linearum radialium.

BVRANA

q̄ non est possibile, vt fiat. Cum vero dixit: & hoc fm̄ duas sp̄s, aut simplr, aut fm̄ quid, intelligit per simplr, vt sit quæsitum vnum fm̄ rem omnibus modis. cū vero dixit: fm̄ quid, intelligit vt sit vnum subiecto, & diuersificet in modo. quemadmodum, si monstret Geometra de aliqua specie linearum aliquod proprium per demonstrationem aliquā: & trāsferrat dem̄onem istā speculator ad hāc specie linearū radialium.

MANTINVS

imposse id fieri. Et cū A dicit & hoc duplr, nempe, vel simplr, vel fm̄ aliquē modum: Intelligit p̄ simplr, q̄ ipsum quæsitū sit vnū & idē omni ex parte. & cū dicit: fm̄ aliquē modū, intelligit, q̄ sit vnum subiecto, diuersum vero in modo. quemadmodum Geometra, si probet de aliquo genere linearū aliquā proprietatē, aliqua dem̄one, & trāsferrat illā demonstrationē ibi cōsideratam, ad aliquod genus linearum radialium.

Eandē lī-
neā contē-
platur Per-
spectivus,
Astrolog⁹
& Natura-
lis. Idem
2. Physic.
c. 16.

Et non intendit per differentiam secundum modum eo modo, quo Mathematicus & Physicus demonstrant celi figuram. ambo enim hi considerant de hoc vnam rem, sed Astrologus considerat illā in quantum est à materia immunis, & Physicus considerat illam in quantum corpus celeste est finis naturæ. Et ideo causa, quam tradit alter illorum, est alia à causa, quā largit̄ alter.

Astrologus enim ait, q̄ celi figura sit spherica, quia lineæ exeuntes ab eius centro ad periferiam sunt æquales: & Physicus dicit, quod sit spherica, quia

Et nō significat p̄ id, quod dixit, diuersificatur aliquo modo, quemadmodum speculatur Mathematicus de figura Solis, & scientificus Naturalis: qm̄ vterq; ipsorum cōsiderat in hoc de re vna. Sed Astrologus considerat de ipsa, fm̄ q̄ ē abstracta à materia, sed Naturalis speculatur de ea, fm̄ q̄ est extremum naturæ corporis celestis. & p̄p̄ea causa, quā tradit vnus ipsorum, est alia à causa, quam tradit alter.

Et hoc, qm̄ Astrologus dicit figurā celi ēē sphericam: qm̄ lineæ exeuntes ab ipsa ad centrum sunt æquales: sed nālis dicit ēē sphericā, qm̄

Neque p̄ id qd̄ dixit, diuersa vero in modo, intelligit sicut Mathematicus cōsiderat de figura celi, & Physicus quoq; nā vterq; eorū cōsiderat id de eadē re. verū Astronomus cōsiderat illam quatenus ē expoliata à materia, C Physicus vero eā considerat, quaten⁹ est finis seu extremum naturæ corporis celestis: & ideo causa, quā reddit vnus eorum, nō est illa, quā reddit alter eorum.

Nā Astrologus dicit figurā celi ēē sphericam, quia lineæ egredientes ab ipsa ad ipsum centrum sunt æquales, Physicus vero dicit, ipsam ēē circularē, quia

S ij eius

Posteriorum

ABRAM

Deius motus sit circularis, aut quia sit corpus, cuius naturæ sit eē sic: in talibus. n. non transgreditur demonstratio.

Et posito, q̄ impossibile sit demonstratio- nem transgredi de vna arte in aliam, nisi quæ- situm sit vnum simpli- citer, aut aliquo mo- do, dixit in huius de- scriptione: Et impossi- bile ē secus fieri. id est,

Et impossibile est trans- lationem fieri nisi his duobus modis: id est, q̄ quæsitum sit vnum simpliciter, aut ali- quo modo.

Et, postquā posuerat hoc, tulit ipsi⁹ causam,

Termini
demonstrations
debet esse
p se gene-
riacus.

Et dixit: Ex quo oēs demonstrationis termi- ni sunt essentiāles, & nō fm accidens. id est, im- possibile enim est de- monstrationem trans- gredi ab arte in artem, ex quo eius tres termi- ni, id est maior & me- dius & minor oēs sunt essentiāles generi artis, essentiāles autem non transcendant ipm gen⁹.

Et aliqn̄ putatur esse possibile hoc dictū, q̄ sit vnum quæsitū dua- rum artium, cum res non ita se habeat. Sup- posui: autem illud hic suppone quadam, do- nec perscrutetur de illo.

Putat

BYRANA

qm̄ mot⁹ ipsius est cir- cularis, aut qm̄ est cor- pus tale fm naturam: demō enim per hæc signa non transfertur.

Cumq; posuit, q̄ fie- ri non potest, vt trans- ferat demonstratio de arte in artem, nisi fue- rit quæsitū vnum, aut simpliciter, aut aliquo modo: & dixit de hac descriptione, q̄ nō po- test esse per alium mo- dum. sensus est, & non pōt esse translatio, nisi fm hos duos modos: hoc est, q̄ quæsitū, aut sit vnum simpliciter, aut aliquo modo.

Et, posteaq̄ adduxit hoc, adduxit etiā cau- sam de hoc, & ait: qm̄ termini demonstratio- num omnes sunt p se, & nō sunt per accidēs. sensus est, atqui non potest transgredi, de arte in artem: quoniam tres termini, hoc est ma- ior, & medius, & mi- nor omnes sunt per se generi artis, & ea, quæ sunt per se, non trans- grediuntur genus.

Atqui existimatur ex hoc sermone, q̄ fieri possit, vt sit quæsitum vnum in duabus arti- bus: res aut nō est ita: sed est res, quæ ponit hic positio, quousque inuestigauerit ex ipsa,

q̄

MANTINVS

eius motus est circularis: vel q̄a est corp⁹, ex cuius nā est ita se hēre. Demonstratio autē in similibus nō transfert.

Et, posteaq̄ dixit, de- monstrationē nō pos- se transferri, de arte in artē, nisi quæsitum sit vnū-vel simplr, vel in modo aliquo. & cū de- scribit hoc, dicit: & nō potest aliter se habere, hoc est, nō potest fieri transgessio nisi his duo- bus modis: nempe vel q̄ q̄sitū sit vnicū sim- plr, vel in mō aliquo.

Et, posteaq̄ dixit hoc, affert hui⁹ rei causam dicens: p̄p̄ea quia ter- mini omniū demon- strationū sunt essentia- les, seu p se, & non per accidēs. hoc est demō aut non potest transcen- dere de arte in artem, quia eius tres termini, maior s. & medius, atq; minor oēs insunt p se generi artis. ea vero, q̄ sunt p se, non transcen- dunt genus ipsum.

Sed ex his verbis pos- set quis existimare, ip- sum quæsitū posse esse vnicū in duab⁹ artib⁹, cum tñ res non ita se habeat. sed ipse posuit hoc in loco, hoc nego- cium tanquā sup- positū quoddā, donec scruteretur de eo postea.

quia

ABRAM

putatur enim hoc eue-
nire in similibus æqua-
litas & proportiona-
litas, quibus vtuntur
differentes artes.

BVRANA

quòd hoc existimatur
accidere per exemplū
æqualitatis & propor-
tionabilitatis, quæ per-
aguntur in artibus di-
uerfis.

MANTINVS

A

quia existimari potest, hoc
attinere ad similitudinē
ipsi⁹ æqualitatis ac pro-
portionalitatis seu cor-
respondentiæ, quæ solet
fieri in artib⁹ diuerfis.

T.10. ps. Propter hoc Geometria non licet monstrare, quòd contrariorū vna
est scientia, sed neque quòd duo cubi cubus: neq^{ue}, alij scia, quod alte-
rius: nisi quæcunque ita se habent inter se, vt sit alterum sub altero:
vt Perspectiua ad Geometriam, & Harmonica ad Arithmetice.

T.c.60. Et hanc ob causam
non est Geometricæ
artis incipere decla-
randum contrario-
rum esse vnā scien-
tiam, & cuba esse
vnum cubum. nec
alicuius artis est cō-
mōstrare quod pro-
priū est alterius ar-
tis, nisi duæ ille ar-
tes sint subalternæ.
Quod est possibile,
vt in Perspectiua,
quæ est sub Geome-
trica arte: & in artis
Musice institutiōe,
quæ sub Arithme-
tica existit.

Dixit Arist. Et pp
hanc causam nō per-
tinet ad artē Geome-
triæ, vt incipiat mon-
strare, q^{uod} scia cōtra-
riorū est vna: q^{uod} cu-
bi sunt cubus vnus.
neq^{ue} ad artē aliquā,
vt mōstret quod est
propriū alteri arti.
nisi fuerint duæ ar-
tes, quarum vna est
sub altera. fieri enim
hoc potest, quēadmo-
dum disciplina Per-
spectiuorū, q^{uod} ponit^{ur}
sub arte Geometriæ:
& quēadmodū Ars
Harmonicarū, q^{uod} po-
nit^{ur} sub arte numeri.

Et hanc ob causam
non est Geometricæ
considerare, contra-
riorum vnā esse
scientiam, neque q^{uod}
nūeri cubi sint vn⁹,
nec est vnus artis
quod est proprium
alterius, nisi forte
vna illarum duarū
artium sit subordi-
nata alteri. Hoc enī
fieri contingit, vt in
Perspectiua, quæ
subordinatur Geo-
metriæ, & Musica,
quæ Arithmetice.

T.c.60.
B

Cō.60 Dixit: q^{uod} ex quo tres
termini, ex quibus cō-
stituuntur demonstra-
tiones, sunt de gene-
ris natura, non est ali-
cuius particularis arti-
ficis demonstratiuarū
artium commōstrare
quod peculiare est arti
cōi

Dixit: Cūmq^{ue} termi-
ni sint tres, ex quibus
componuntur demon-
stratiōes ex natura ge-
neris, non pertinet ad
artificem particularis
artis ex artibus veris,
vt mōstret quod est
propriū arti vniuer-
sali

Dicit, q^{uod} cū ipsi tres
termini, ex quibus cō-
stituuntur demon-
strationes, sint ex nā ipsius gene-
ris, ideo professor ali-
cui⁹ artis particularis,
ex artib⁹, s. t^{er} mōstra-
tiuis, non demōstrabit id,
q^{uod} est propriū ipsi arti
S iij vñ,

Cō.60

† a. l. veris

Posteriorum

ABRAM

D communi cōsideranti ens inquārum est ens. Sicut non est Geometrix considerare contraria, neq; cōsiderare vnum & multa, nec ēt est alicuius particularis artis cōsiderare qđ proprium est alterius particularis artis.

Et intendo per particularem, quæ considerat particulare gen⁹ entium: & per communem, quæ considerat ens inquārum est ens. Expedi autē scire, qđ si ars particularis consideret aliquam passionem artis communis, illam considerat quatenus facit illam contrahi ad suum subiectum, adeo qđ ipsam instituat huic subiecto proprium, prout in Physica considerat de animæ potentijs, an sint vna, vel multæ.

Dum autem dixit: qđ non sit alicuius artis cōmonstrare quod proprium est alterius, siue ambæ artes fuerint particulares, aut vna fuerit cōis, & altera particularis, intelligitur inde artium differētia vlt. Aliqn autē inuenitur in artibus spēs conuenientiz quædā, videlicet, qđ vna ars vtrac⁹ propriū, vel principijs eo, cuius

BVRANA

salū cōsiderāti de ente fm qđ est ens. quemadmodū non attinet arti Geometriæ speculatio de cōtrarijs, neq; speculatio de vno & multitudine: neq; consistit ēt arti alicui particulari, vt mōstret qđ est propriū artis vni⁹ decisæ.

Et intelligo per decisam, quæ considerat de aliquo genere entis. & per vltm, quæ considerat de ente fm qđ ens. Scire autem oportet, si aliqua sciētia decisā cōsiderat de aliquo attinente ad artem vltm, cōsiderat vtiq; de ipso ex parte, qua assequit⁹ ipsum ex subiecto illi⁹, quousq; faciat ipsum appropriatū subiecto suo. Quemadmodum consideratio Scientiæ Naturalis de potentijs animæ, siue sit vna, siue plures.

Cūq; dixit: quod non pertinet ad aliquā artē monstrare quod est proprium alterius, siue fuerint vtræq; artes decisæ, siue vna ipsarum vniuersalis, & altera decisā: intelligitur ex ipso differētia artium in vniuersali. Et erit ens in artibus spēs æquiuoci. & hoc, qđ facit ars vna principium, aut principia ei⁹ quod

MANTINVS

vlt, quæ tractat de ente, quatenus est ens. Quæadmodū ars Geometrica nō tractabit de contrarijs, neq; de vno, & plurib⁹, neq; ēt aliqua artium particularium monstrabit id, qđ est, propriū alicui alij artium particulari. Intelligo aut per particulare, eam artē, quæ cōsiderat de aliquibus generib⁹ entium. per, vltm: intelligo eā, qđ cōsiderat ens vt ens. Scire aut debes, qđ si aliqua ars particularis cōsiderat aliquod accidentiū consequentiū ipsas artes vltm, illud quidē cōsiderat ea rōne, qua sumit illud à subiecto illarū, vt reddat ipsum propriū, seu particulare in illo subiecto, vt Scia Naturalis cōsiderat virtutes aīæ, vtrū sint vna vel plures.

Ex hoc ergo, quod dicit, s. qđ nulla ars potest, pbare id, quod est propriū alicui alteri, siue ambæ illæ duæ artes fuerint pticulares, vel vna earū vltm, & altera particularis, intelligi potest differētia artium in vlt. At, cū in ipsis artib⁹ reperiat⁹ quidam modus cōionis, nempe vt vna ars vtatur aliquo vno principio, vel aliquib⁹ principijs, quæ solent pbari

ABRAM

eius moris est com-
monstrari in alia: quod
quidē pro maiori par-
te inuenit in arte, quæ
alteri ē subalterna, hoc
est, q̄ prior sumit
sua principia à cōiori,
prout res se hēt in Geo-
metrica arte cū Perspe-
ctiua & Astronomica.

Et dixit: nisi illæ dux
artes sint subalternæ:
vsque ad vltimum ca-
pituli. idest, quia ars
superior tradat subal-
ternæ causas, quas quæ-
rit, prout fit in Geome-
tria: quia pro maiori
parte, quæ ipsa insti-
tuit, Perspectiuus ea ca-
pit pro causa eorum,
quæ oñdit in sua arte.
Prout largit causam,
qua remotiora videan-
tur minora, ex quo
iam demonstratum
est in Geometrica scien-
tia, quòd anguli eius-
dem basis pyramidis,
quando lineæ exeun-
tes ab eius centro ad
ipsum conum fuerint
longiores, ipsi sunt
minores.

Deinde huic adijci-
tur, quòd id, quod vi-
detur minoribus an-
gulis, est minus: & sic
perficitur traditio hu-
ius causæ in sua scien-
tia. Et sic etiam Mu-
sicæ moris est tradere
cās

BVRANA

quod mōstrat in alia.
& inuenitur vtiq; hoc
in arte, quæ est sub alia
arte: hoc est, q̄ appro-
priatū accipiat princi-
pia sua ab vñ: quemad-
modū se hēt res in arte
Geometriæ cum arte
Sciētīæ Perspectiuorū,
& Sciētīæ Astrologiæ.

Dixit: nisi ita se ha-
buerint ambę artes, vt
vna sit sub alia, vsq; ad
finem capituli. sensus
est, q̄ artes superiores
exhibent ijs, quæ sunt
sub ipsis, causas quæ-
sitorum suorum. quē-
admodum artifex Per-
spectiuorū accipit cau-
sam à Geometra eius
quod videtur in arte
ipsius. quemadmodū
exhibet causam, quare
quæ videntur de lon-
ginquo appareant mi-
nora. quoniam decla-
ratū est iam in Scien-
tia Geometriæ, quòd
si fuerit basis vna in
plano, & lineæ exeun-
tes à centro plani fue-
rint longiores, tunc an-
guli plani sunt etiam
minores.

Deinde refert ad hoc,
quòd illud, quod vi-
detur p angulos mino-
res est minus: & ita per-
fecte tradit hanc cām
in scientia sua: & con-
sistit Harmonicus trans-
greditur Harmonicā,
cū

MANTINVS

probari in alia arte: & A
hoc solet fieri magis in
ea arte, quæ ē subiecta
alteri arti, videlicet, vt
illa propria capiat sua
principia ab illa vñ. vt
se hēt ars Geometrica
ad Perspectiuā & Astro-
nomicā. Et ideo dixit:

Nisi forte vna illarū
duarū artū sit subor-
dinata sub altera, vsq;
in finē textus. hoc est,
ars superior præstat in
feriori cās, quas quæ- B
rit, vt ars Geometrica,
quæ tm̄ abest, vt ipsa
cōsideret aliquid. Sed
adhuc illud capitur, à
Perspectiuo, vt reddat
cām eorū, quæ in arte
sua cōsiderantur. vt cū
reddit cām, cur id, qđ
procul existit, videat
ē exiguū. quia. si iam
fuit monstratū in scia
† Geometria, q̄ quāto ta. 1. Arith-
metica.
lineæ, quæ egrediūtur
ex centro basis pyra- C
midis, ad basim vnā ip-
sius pyramidis, fuerint
longiores, tanto erunt
anguli pyramidis, seu
coni exiguiore.

Mox ad hoc superad-
dat, q̄ quicquid appa-
ret p angulos exiguos
res est exiguū. & sic pfi-
ciē traditio cāe huius
in sua scia, pari ratione
dicendū est de ipsa har-
monia equali. nam in
vsum venit, vt reddant
S iij cā

Posteriorum

ABRAM

D causas æqualitatis Musice ob Arithmeticas proportionales. Sed circa hoc dubitandum est, quia nos videmus particulariores artes tradere principia artis communioris, sub qua illa sunt. prout scientia Physica & Mathematica tradunt principia Theologiae. Theologus enim accipit res abstractas esse à Physico, numerum vero illarum recipit à Mathematico Astronomiae.

Digressio.
Quo pacto artes posteriores exhibeant principia artibus superioribus.

Solutio. Differentia autem est, quia hæc ars particularis tradit communiori principium essendi, non principium causæ, communis vero largitur principium causæ. nec intendendo, quod particularis tradat communem aliquam rem posteriorem, quæ fiat medius terminus in communi, sed particularis largitur communi id, quod est conditionis, ut sit subiectum communis artis, aut pars subiecti: contra id, quod communis largitur particulari, quæ scilicet tradit illi id, quo particularis videtur ut medio termino.

Infra autem edicemus huius causam.

Ex

BYRANA

cum tradit causam harmoniæ in arte Harmonicorum propter proportionem numerum.

Sed iam dubitatur & dicitur, quod nos videmus artes decisas posteriores exhibere principia artium, sub quibus sunt. quemadmodum cum Scientia Naturalis & Mathematica exhibet principia in arte Divina: quoniam res separatæ esse accipit Divinus à Naturali, & accipit numerum ipsarum ab Astrologo Mathematico.

Sed differentia in hoc est: quoniam ars ista decisæ exhibet universali principium existentiae, non principium causæ, sed universalis exhibet decisæ principium causæ. & non volo, quod decisæ exhibeat vltimam rem posteriorem, quæ efficiatur in vltimo terminus medius, sed particularis exhibebit universali illud, quod procedet per modum subiecti artis, aut partis subiecti, in contrarium rei, quæ tradit universali particulari: hoc est, quia exhibet quod efficitur in decisæ terminus medius.

Sed declarabimus hoc posterius per causam,

Sed

MANTINVS

causæ æqualitatis eius in arte Musica, propter proportionem Arithmetica, seu numeralem,

Sed circa hoc insurgit dubium, quoniam nos videmus aliquam artium particularium posteriorum tradere principia arti vltimæ, cui illa subiicitur seu subalternatur. ut scientia Naturalis atque Mathematica tradunt principia arti Divinæ. nam Physicus præstat ipsi Divino esse substantiarum separatarum, sed numerum earum recipit ipse Metaphysicus ab Astronomo Mathematico.

Sed differunt in hoc, quod ars particularis tradit ipsi vltimæ principium essendi, non principium causæ, sed ipsa vltimæ præstat ipsi particulari principium causæ. & non intelligo, quod particularis præstat vltimæ aliquid posterius, ex quo fit in ipsa vltimæ terminus medius, sed ipsa particularis tradit vltimæ id, quod se habet, veluti subiectum artis, vel pars subiecti, quod quidem est contrarium eius quod tradit vltimæ particulari: nempe, quia id, quod præstat ei, efficitur in ipsa particulari terminus medius.

Sed post hoc reddemus causam huius rei.

At

ABRAM.
Ex quo autem hic sit sermo de Demonstrationibus causarum & essendi, id, quo conveniunt, est differens: & contingit translatio ad commune inter artes particulares & communes hoc dicto modo.

BYRANA
Sed, posteaq̃ sermo ipsius hic est de demonstrationibus causarum & existentia, & est communicans diuisum, accidet communicati quod accidet inter artes decimas & vniuersales secundum hunc modum.

MANTINVS
At, cum ipse tractet hic de Demonstrationibus causarum, & essendi, & id, quod est commune, sit quoque diuersum, idcirco contingit ipsi communi id diuersitatis, quod contingit inter artes particulares & vtes hoc in modo.

T. 20. ps *Neque siquid inest lineis, non secundum quod linea, & secundum quod ex principijs proprijs. Ut si recta pulcherrima linearum: aut si in contrarium se habet ipsi circumferentia. non enim secundum quod proprium genus ipsorum est, sed secundum quod commune aliquod.*

Contradictio Tomitani.

76 *Precipit Arist. in vniuerso hoc contextu non esse in demonstrationibus, & scientijs demonstratiuis migrandum de vno genere in aliud. Oppositum autem posse fieri vel concessit, vel obseruauit in pluribus locis. 1. Post. tex. 23. 24. 27. 30. et 2. Phys. tex. 16. 17. & Auer. in Paraphrasi Met. cap. 1. Vide conciliationem Tomitani.*

T. c. 61. Neq; conuenit digredi demonstrationem, qua ostenderetur aliquid quod inest lineis, non ut lineae sunt, & si illis terminentur. velut quod ostendatur lineam rectam esse linearum optimam, & illam esse circulari oppositam. Huiusmodi enim res non sunt lineis essentialiter, sed sunt accidentia, quae lineis, aut alijs accidunt.

Dixit Arist. Neq; consimile est conuenit, ut transferat de modo, & mostret aliquid inesse lineis, non sicut quod sunt lineae: neq; est si fuerint appropriata ipsis. quemadmodum, cum monstrat de linea recta, quod est optima linearum, quod est opposita lineae circulari, quam haec non insunt per se lineis, sed sunt accidentia, quae accidunt lineis, & alijs.

Neque conuenit, quod demonstratio transcendat, qua demonstraretur aliquid inesse lineis non quatenus lineae sunt, licet illa fuerint illis propria. ut si quis ostenderet, lineam rectam omnium linearum optimam esse, & quod circulari opponitur lineae. Haec enim non per se insunt lineis, sed per accidens lineis, ac alijs contingunt.

C6. 61. Dicit: quod neq; conueniat digredi demonstrationem de genere in genus, quam ibi

Dixit: Neq; conuenit consistit est, ut transferat de modo de genere in genus, nus,

Inquit: Neq; conuenit, C6. 61 quod de modo transcendat de genere in genus, cum te-

Posteriorum

ABRAN

D ibi fuerint accidentia, quæ cõtineant hoc genus, & non sit moris illorũ accidentium dici de aliquo illorum fm q̃ ipsum: hæc enim accidentia nō sunt essentialia, demōnes vero cōstituuntur ex essentialibus. id est, q̃ si demōnes constituerentur ex reb⁹ cōib⁹, posset digredi demōratio.

Et dum dixit: neq; **E** digredi demōne, qua ostendatur aliquid, qđ in fit lineis nō vt lineæ sunt, id est, neq; et cōuenit digredi demōnem, qua demonstraretur aliquid, qđ inest lineis, non inquãtũ lineæ sunt, inesse alijs q̃ lineis: & cōmōstret illud inesse alijs à lineis, q̃a syl̃i, q̃bus tales res demonstrantur de lineis, nō sunt demōratiui. prout aliquis ostēdit lineam rectam esse optimam linearum, & ipsam esse oppositam lineæ circulari:

Deinde acciperet hæc eandem demonstrationē pro alijs à lineis de rebus, quæ denominatur optimæ, aut oppositæ. hæc enim non sunt demonstratiuæ: quia optimum, & opposita nō insunt lineis fm q̃ sunt lineæ, nec rebus

BVRANA

nus, cū sunt accidentia comprehendētia genus. neq; ē de cōsuetudine illorũ accidentiũ, vt insint vni ipsorũ fm viā qđ est. qm̃ exēpla istorũ accidentiũ nō sunt essentialia, s; demōnes cōponunt p̃ essentialia. sensus ē, qm̃ demōnes nō cōponunt ex rebus vñibus, fieri iam pōt, vt trāsferatur demōratio.

Cū vero dixit: neq; conuenit, vt transferatur demō, & ostendatur in ipsa aliquid inesse lineis nō fm quòd sūt lineæ alijs à lineis: & monstratur per ipsum hoc inesse alijs rebus à lineis. quoniam syllogismi, qui componuntur per ipsa ad similitudinem istarum rerum de lineis, non sunt demonstrationes. quemadmodum, si aliquis monstraret de linea recta, q̃ est optima linearũ, q̃q; est opposita lineæ circulari.

Deinde accepit hanc ostensionē in re ipsa, et trāstulit eam ad alia q̃ lineas ex rebus, in quibus est hæc dispositio, q̃ sint optima, aut opposita: hæc enim non sunt demonstratiua. qm̃ optimum & opposita non sunt res inexistētes lineis fm q̃ sunt lineæ,

MANTINVS

repiunt accidentia amplectētia illud gen⁹, et illa accidentia nō soleāt ex sua natura reperiri in vno illorũ, in eo qđ qđ, quia hmōi accidentia nō sunt essentialia seu p̃ se, demōnes vero cōstant ex his, quæ sunt per se, hoc est, q̃ si demōnes cōstarēt ex reb⁹ vñibus, posset vtiq; demōratio transferri.

Et ideo cū d. neq; conuenit, q̃ demōratio trascendat, qua demōstretur aliquid inesse lineis, nō quatenus sunt lineæ. intelligit, nō debere et demōne trāssferri, ita vt p̃ eam demōstretur aliquid inesse lineis, nō quaten⁹ sunt lineæ, & inesse non lineis & p̃ ipsam p̃betur illud inesse nō lineis: qm̃ syl̃i, q̃bus probantur huiusmodi res d̃ lineis, nō sunt demonstratiui. velut si q̃ probaret lineam rectā esse meliorem ceteris, seu optimā linearũ, & q̃ opponit lineæ circulari.

Post hoc, vti eademmet rōne de nō lineis p̃ eas res, q̃bus ascribitur aliquid melius, aut opposita ascribunt. nā illæ nō sunt demōratiuæ. nā & ipsum melius, et ipsa opposita, nō insunt lineis quatenus sunt lineæ.

ABRAM
bus particularib⁹, quę
denominantur per il-
la alia à rebus particu-
laribus et dū dixit: &
si illis determinent^r, in-
tendit, & si insint eis.

BVRANA
lineę, neq; alijs à lineis
ex rebus particularib⁹,
in qbus sunt hę dispō-
nes. cum vero dixit: &
si sunt appropriata ip-
sis. sensus est, & si fue-
rint inexistētia ipsis.

MANTINVS
neq. neq; Et ipsis nō li-
neis p res pticulares, q-
bus ipse denominant^r,
vel describunt. & cū di-
cebat, licet illa fuerint
illis propria, intelligit
licet insint eis.

*Demonstrationis conclusionem Perpetuam esse: nec Caducorum esse
demonstrationem. Cap. 7.*

ANT. INTER. TEX. XXI.

Caput hoc
expōit The-
mist⁹ post
octauū in
ca. suit. 18
& 19. qđ
non nihil
reddit am-
biguitatē.
A. L. VII.

Manifestum autem, & si fuerint^a propositiones vniuersales-
ter, ex quibus est syllogismus, quod necesse & conclusionem
perpetuam esse huiusmodi demonstrationis,^b & vt simpliciter di-
cam demonstrationis. Non est igitur demonstratio corruptibilium,
neq; scientia simpliciter, sed ita, sicut secundum accidens:^c quoniam
non vniuersalis^{*} ipsius est,^d sed aliquando, & quodammodo.

Contradictio Tomitani.

77 Probat Arist. hoc in loco scientiam non esse de rebus corruptibilibus. At scientia
Naturalis, quę vna est ex scientijs speculatiuis, de rebus generabilibus & corrupti-
bilibus est, Sed vide solutionem Tomitani.

T. 61. Manifeste autē eui-
dens est, demōnis
cōclusionē esse com-
munē. cuius causa
est, qđ demōnis p-
missę sunt vřes. de-
mōnis autē conclu-
siōibus existētib⁹
vřibus & essentiali-
bus, nullo modo de-
mō quibit institui
de rebus corruptibi-
libus, neq; illis oc-
currit vere scīa, nisi
fiat d illis demō ob
earū similitudinem
cū eo, qđ est p acci-
dens,

Dixit Arist. Planū
ē, qđ cōclusio demō-
nis est vřis. & cā in
hoc est, qm̄ proposi-
tiōes demōnis sunt
vniuersales. cumq;
fuerint cōclusiones
demōnis vniuersa-
les et p se, nō est via,
vt demō cōstituat^r
sup rebus corrupti-
bilib⁹, neq; cadat di-
sciplina in ipsis, fm
veritatē: nisi fuerit
demō sup ipsis ad
similitudinē ei⁹, qđ
est p accēs, et si non
fm

Inquit Arist. Mani-
festū itaq; est, cōcō-
nem demōnis esse
vřem. Huius autē cā
est, quia prēmisse
demōnis sunt vřes.
Et, cū conclusiones
demōnū sint vřes,
& per se, iccirco nō
poterit fieri demō
de rebus corruptibi-
libus, neque de illis
scientia erit. nisi for-
te de eis fiat demō,
q̄ existat ad simili-
tudinē & instar re-
rū, quę sunt p acci-
dens,

Posteriorum

ABRAM

D dēs, vñr vero nūqñ
nisi quodā tēpore et
quodam modo.

Cō. 62. Dū dixit: Euidēs est
dēmōnis cōclusionē
esse cōem. per cōem,
hic intendit oppositū
particularis. Et dum
dixit: cuius cā est, quia
dēmōnis pmissē sunt
vñs. intendit, vt in Li-
bro Priorū common-
stratū est, q ex pmissis

E vñibus sine dubio se-
quatur conclusio vñs.

Dum aut iam accipi-
tur, q dēmōnis prae-
missas oporteat eē vni-
uersales, necesse est cō-
clusionem esse vñem:
dēmōnis aut cōclō-
nes esse vñs, vñ ex illa-
tione essendi illas ne-
cessarias. Et iō ait: De-
mōnis aut cōclōnib⁹
existentibus vñibus, &
essentialib⁹ nullo mō

I demō quibit institui
de rebus corruptibili-
bus. & p corruptibilia,
Intelligit singulares ge-
nerationes. Et dū di-
xit: nisi fiat de illis de-
monstratio ob earum
similitudinē cum eo,
quod est per accidens.

Intendit ob modum
sue similitudinis cum
eo, qd est p accidēs, ve-
rū .n. dī de illis aliqn̄,
prout de illo, qd est p
accidens, aliqn̄ est ve-
rū

BYRANA

fm viam vñs, sed in
aliquo tēpore & ali-
quo modo.

Dixit: Planū ē, q cō-
clusio dēmōnationis est
vñs. Intelligit p vñe hīc,
oppositū particularis.
cum vero dixit: & cau-
sa in hoc est, quoniam
dēmōnis propositiones
sunt vñs. sensus est,
quēadmodū monstra-
tū est ī Libro Sylī, ex
ppōnibus vñib⁹ sequit⁹
absq; dubio cōclō vñs.

Cumq; admisit, q
oportet propōnes de-
mōnis esse vñs, sequi-
tur igitur, vt cōclusio
sit vniuersalis. cumq;
oporteat ppositiones
dēmōnis esse vñs, ap-
paret, q oportet ēt ip-
sas esse necessarias. Et
p pēa dixit: cūq; con-
clusio demonstratio-
nis sit vniuersalis & p
se, non est igitur via,
vt cōstituat⁹ demon-
stratio super rebus cor-
ruptibilibus: & intel-
ligit p corruptibilia ge-
nerabilia singularia.

Cum vero dixit: nisi
constituat⁹ demō sup
ipsis ad similitudinem
eius, qd est p accidens.
sensus est, ad modū si-
militudinis eius, qd est
per accidēs, qd sit verū
in

MANTINVS

dens, at via vñi non,
sed de aliquo tēpo-
re, & aliquo modo.

Cō. 61. Cum dicit: Manifestū
vñq; est, cōclusionem
dēmōnis eē vñem. in-
telligit hīc p vñem, op-
positam particulari. &
cū d. huius aut cā est,
quia pmissē dēmōnis
sunt vñs. Intelligit, vt in
Lib. Priorū fuit proba-
tū, q ex pmissis vñib⁹
necessariō infertur cō-
clusio vniuersalis.

Si cōcedat⁹ ergo, q p-
missē dēmōnis neces-
sario debeāt esse vñs,
sequit⁹ de necessitate,
q conclusio erit neces-
saria Quōd aut oport-
eat cōclōnes demō-
nis eē vñs, patet eo qd
oportet eas esse neces-
sarias. & iō d. Et cū cō-
clōnes dēmōnationum
sint vñs, & p se, idcir-
co nō poterit fieri de-
mō de rebus corrupti-
bilibus. intelligit autē
p corruptibilia, indiui-
duales generatiōes. &
cū d. nisi forte de eis
fiat dēmō, q existat ad
similitudinē & instar
rerū, q sunt p accidēs.

Intelligit p modū si-
militudinis earū, reb⁹
q sunt p accidēs quod
quidē est qñq, verum,
quēadmodū ē verum
qñq; id, qd est per ac-
cidens.

ABRAM

si dicere. Et ideo subdit, vlt vero nunq, id est continuo semp, hoc est impossibile: sed, si de illis instituat de mō, de illis instituitur de mōstratio pro aliquo tempore, & quodammodo, non quocunq; tempore, neq; fm huius individui naturā, hoc est, fm naturā cōm.

Accidētū, Et dum dixit, quodā modo, contingit q in tēdat modum, quo est in materia, & factum est individuum, quod est quid accidens naturae communi, s. fieri in diuiduum in materijs ob ipsasmet materias.

SVRANA

in aliquo tpe, quemadmodū qd est p accidēs est verum in aliquo tēpore. & ppea dixit, atqui non fm viam vltis, sed in aliquo tēpore & aliquo modo: sed non in omni tempore, neq; fm naturam istius individui: hoc est naturam vniuersalem.

Cum vero dixit, neque aliquo modo: innuit & intelligit per ipsum modū, qui inuenitur p materiā, & facit individuum, & hęc est res accidentalis naturae vlti specierum: hoc ē, vt fiat indiuiduū in materijs pp mās p se.

MANTINVS

cidēs. Et ideo d. At via vlti nō, sed aliquo tpe & aliquo mō, hoc est, impossibile tñ ē, vt fiat de eis demō via vlti, hoc est, semp & oīno: sed si fiat de eis demō, illa quidē fiet aliquo tēpore, & aliquo mō non oī tpe, neq; rōne naturae illius individui, s. naturae vniuersalis.

Et cū d. & aliquo modo: fortasse intelligit illū modū, quo reperit in materia, & factū est B indiuiduū, qd quidē ē quid accidens naturae vlti specificę, nempe, vt fiat indiuiduū i materijs pp ipsasmet mās.

ANT. INTER. TEX. XXII.

*Al.co.ad. talis. ² Quando autem sit, * necesse est alteram non vniuersalē esse propositionem, et corruptibilem. corruptibilem quidē, quoniam et conclusio, ^b existente*: ^c non vniuersalē aut, quonia hoc quidē erit, illud vero nō erit, in quibus. quare nō est syllogizare vniuersaliter, sed quod nūc.

Contradictio Tomitani.

C

78. Arist. probans conclusionem demonstrationis non posse esse particularem, sic arguit: quia si esset particularis, sequeretur vt aliqua prēmissarum esset particularis. quae deductio non sequitur, quia 1. Priorum cap. 6. docet Arist. fieri in tertia figura coniugationem ex ambabus vniuersalibus ad particularem conclusionem. Sed vide conciliationem Tomitani.

T.c.63. Si vero demō cōstaret de rebus corruptibilibus, necessaria oporteret alterā duarū prēmissarum fore

Dixit Arist. Si vero demō cōstituta fuerit sup rebus corruptibilibus, sequit ex necessitate, vt sit vna duarū ppōnū non

Inquit Arist. si. n. T.c.63. demonstratio fuerit de rebus corruptibilibus ex necessitate, oportebit vnā prēmissarū particulare ac

Posteriorum

ABRAM

D fore non vlem, sed corruptibile, ex quo illi⁹ subiectu eēt corruptibile: illius. n. subiectu ē subiectu ipsius conclusionis. Fit ē nō vlem, qā alter suoru terminoru inest, & alter nō iest. Hinc itaq; cōmonstratū ē, q nō sit aditus instituēdi demōstrationem de rebus corruptibilibus vniuersaliter, nisi conditione quadam.

Cō. 63. Postq̄ enūtiauerat, q qñ demōnis pmissa fuerint vles oporteat cōclones esse vles, non pticulares, intendit q videat ex hmōi cōnexu, & ex nra suppone, q pole sit, q si iſtituat demō de indiuiduis generabilibus & corruptibilibus, sequat necessario alterā pmissa rū sylfi esse generabile & corruptibile ex quo iam oñsum est cōclonē particularem nūq̄ fieri, nisi altera pmissa rū sylfi fuerit particularis, videlicet minor primę & secundę figure, & quęuis cōtingerit in tertia figura, prout

1. Priorū cap. 5.

in Lib. Priorum cōmonstratum est.

Et dū dixit: ex quo illius subiectum esset cor-

BVRANA

non vlem, sed sit corruptibilis, qm̄ subiectu in ipsa est corruptibile. & hoc, qm̄ subiectu ipsius ē subiectu in cōclutione, & erit cōfistr ē nō vlem: qm̄ vnus terminorum ipsius inuenitur, & alter nō inuenit. igit planū est ex hoc, q nō est via vt constituat sup rebus corruptibilibus demō p viā de oī, nisi cū conditione.

Posteaq̄ narrauit, si fuerint ppōnes vles in demōnibus, q oportet cōclones eē vles nō pticulares, vult docere, q hæc cōsequētia ē manifesta ex re ipsa. Et ponit, q si iā pole est, vt cōstituāt demō sup indiuiduis generabilibus & corruptibilibus, sequit ex necessitate, vt vna ppōnū sylfi sit generabilis & corruptibilis. qm̄ ipse iam declarauit, q cōclusio particularis nō erit in eternum, nisi vna ppōnū sylfi sit particularis: & hoc, aut minor i priā figura ac scda, aut vtrauis cōtingerit in tertia figura, fm̄ q monstratū fuit i Lib. Sylfi.

Cū vero dixit: qm̄ subiectum ipsarū cor-

MANTINVS

ac corruptibile esse, quia subiectu in eis est corruptum. nam illarum subiectum, conclusionis quoq; subiectu est. et erit etiam non vniuersalis, propterea quod vnus terminorum eius inest, alter vero non inest. Ex his ergo patet, q nō fiet demōstratio de rebus corruptibilibus fm̄ dici de omni, nisi cum conditione.

Cō. 64. Posteaq̄ dixit, q cū pmissa demōnū fuerit vles, oportet cōclones quoq; esse vles, nō pticulares, nūc vult oñdere, q ex hmōi cōsequētia ita supposita apparet, q si pōt fieri demō de indiuiduis generabilib⁹ & corruptibilibus, q sequetur de necessitate vnā pmissa rū sylfi eē generabile ac corruptibile, quia iā fuit probatū, nō posse fieri vnq̄ cōclutionem particulare, nisi fuerit vna pmissarum sylfi particularis, minor s. in prima & secunda figura, vel qvis alia earū cōtingerit in tertia figura, vt in Lib. Priorum fuit probatum.

Et cū d. Quia subiectu in eis ē corruptū: intel-

ABRAM

corruptibile, intendit
q̄ oporteat, q̄n con-
clusio fuerit singula-
ris, alteram duarum p̄-
missarum fuisse singu-
larem, ex quo subie-
ctum quæsitū conclu-
sionum particula-
rium oportet esse sin-
gulare absq; v̄llo scrup-
ulo dubij. Intendo
aut̄ h̄c per particulari-
tatem ipsam singula-
ritatem, non id qđ si-
gnat particularis nota.

Et dixit: fit etiam nō
v̄lis, quia alter suorum
terminorum inest, &
alter non inest: id est,
fit etiā conclusio non
v̄lis, quia illius prædi-
catum fit qđ inest alte-
ri parti subiecti, & al-
teri non inest. Et per
hec voluit, qđ cū hoc q̄
sit singularis, sit et̄ parti-
cularis. intēdendo per
particulare, id quod
significatur per aliqđ
sic, & aliquod non.

Ideoq; dubium ver-
titur, quia si demon-
strationes ingredia-
tur particularis, illa et̄
particularis, q̄ est m̄q;
79 necessarię, ē necessaria.
put dicim⁹, aliqđ ani-
mal est rationale, sed
verisimile est necessi-
tatem h̄c inesse per ac-
cidens. nam quoddam
animal est quidem ra-
tionale, sed v̄t hoc qđ

BVRANA

rumpitur. sensus est,
atqui sequit̄, cū fuerit
conclusio indiuidua,
v̄t sit vna duarum pro-
positionū indiuidua:
quoniam subiectum
q̄sitū oportet v̄t sit in
cōclonib⁹ particularibus
indiuiduū sine dubio.

Et vult p̄ particularia
hoc ī loco, indiuidua,
non autem illud, qđ si-
gnificat clausura parti-
cularis. Cū vero di-
xit: erit consimiliter
et̄ non v̄lis, q̄m vnus
terminorum ipsius in-
uenitur & alterū non
inuenit̄. sensus ē, & erit
cōclō cōsist̄ et̄ nō v̄lis,
q̄m p̄dicatū in ipsa erit
inex̄ns parti subiecti,
& nō inex̄ns et̄ p̄ti ip-
sius. atq; intelligit, qđ cū
hoc, qđ est indiuiduū,
erit etiam particulare.
& volo per particula-
re, qđ significat par-
tem, & non est pars.

Et p̄p̄ea dubitat̄ & d̄f,
an ingrediat̄ demō-
nes p̄p̄o particularis, p̄ti-
culare et̄ consist̄ est in
mā necessaria, quē ad-
modū, si dicam⁹ aliqđ
aīal est rōnale: sed v̄f,
qđ sint necessarię hoc ī
loco p̄ accidēs. & hoc,
q̄m aliqđ animal ē rō-
nale, nō fm qđ est pars:
q̄m pars aīalis ē rōna-
lis & p̄s nō rōnalis, atq;
ē aliq̄ p̄aīalis rōnalis,
fm

MANTINVS

intelligit, qđ si cōclusio
sit singularis, tūc opor-
tet alterā duarū p̄mis-
sarū ēē singulare: quia
subiectū q̄sitū oportet
v̄t sit singulare oīno in
ipsis cōclonibus parti-
cularibus. intelligo au-
tē h̄c p̄ particulares, ip-
sas singulares, non id,
qđ significatur p̄ no-
tam particularem.

Et cū d. & erit quoq;
nō v̄lis, p̄p̄ea qđ vnus
terminorū eius inest, B
alter vero nō inest. in-
telligit, qđ cōclō quoq;
erit nō v̄lis, quia eius
p̄dicatū inerit parti ip-
sius subiecti, parti ali-
cui eius nō inerit. vult
aut̄, qđ cū hoc qđ est sin-
gularis, sit quoq; parti-
cularis. & itelligo per
particulare id qđ signat
partē & non partem.

Et ideo posset q̄s du-
bitare dicens, qđ si par-
ticulares propōnes in- C
grediātur demōnes,
tūc illę p̄ticulares quo-
que, q̄ sūt in materia
necessaria, erūt quoq;
necessarię. v̄t cū dici-
mus, aliqđ animal est
rōnale. Sed v̄f, qđ h̄mōi
necessarię sint necessa-
rię p̄ accēs. Nā aliqđ
animal est v̄tiq; rōna-
le, nō quatenus est ali-
qđ p̄partiale: nā anima-
liū aliqđ ē rōnale, sed
aliqđ animal est rōna-
le

Digressio.
An propo
singularis
ingredia-
tur demō-
strationes.

Posteriorum

ABRAM

Iam homo, & ideo in præmissis demonstratiuis speculatiuis non est præmissa singularis, neq; particularis.

Qui vero dicit, ut Alpharabius in suo Libro de Demonstratione, qd non fuit facta mentio de particulari in demonstrationibus, quia ipsa subintrat vniuersale est eius dictum error. Hec enim oratio est vera de præmissis dialecticis, id est, hæc occasio, quā Arist. ponit 2. Topicorū, quare factus est clāculus Alpharabio, & putauit hanc rem esse vnam in demonstratione & dialectica: nisi intendat demonstrationum minores præmissas, quibus vtuntur artes syllogisticæ.

Dum autē dixit: hinc itaq; cōmonstratū est, qd non sit aditus instituēdi demōnē de rebus corruptibilibus vltiter, nisi cōditione quadā. intendit, qd manifestū sit ex hoc sermone, qd non instituatur demō de rebus corruptibilibus mō demōnis, quæ sit vltis, quæ est demonstratio simplr: nisi hæc asserens adijciat cōdōnē, & dicat, qd instituatur ibi demōratio particularis,

BVRANA

fm qd hæc psē hō: & pp hoc nō erit ī ppōnib⁹ demōratiuis speculatiuis, ppō īdiuidua, neq; particularis. Et fm ei⁹, qd dixit, qd nō fecit vtiq; mētionē de particulari ī demōnib⁹, qm ponit sub vlti, ē fmō errone⁹.

Quemadmodum dixit Abunazar in Lib. de Demonstratione. sed hic sermo erit vtiq; verus de propōnib⁹ dialecticis i. hæc cā. & hoc est, quod dixit Arist. in scdo Dialectices. & placuit etiam res Abunazari, & existimauit, quod res in hoc sit in vna demōratione & dialectica, nō autem quod velit propositiones demonstrationum minores, quæ efficiuntur in artibus syllogisticis.

Cū vero dixit: planū igitur ex hoc, qd nō cōsistit demō super rebus corruptibilibus p viā vltis, nisi fm cōdōnē. sensus est, planū igitur ex hoc sermone, qd nō cōsistit demō super rebus corruptibilibus fm viā demōnis, qd sit vltis, & est demō simpliciter: nisi aliquis ponat conditionem dicens, qd cōstituitur super ipsis demōratio particularis, hoc est in aliquo

MANTINVS

le ea rōne, qua illā alia qd ē hō. & pp hoc nulla datur ppōitio singularis, neq; particularis ī ppōnibus demōratiuis speculatiuis.

Rō vero illius, qd dicit, qd in ipsis demōnibus non sit mētio de ipsa particulari, ppea qd includit sub vlti, est pfecto rō falsa, vt d. Alpharabius in suo Lib. de demōne, sed in ppōnib⁹ dialecticis, illa rō est vera: hoc est, illa cā. & iam dixit illud Arist. in Secundo Lib. Topicorū, & deceptus est Alpharabius ī hoc, quia putauit eodē modo rem se habere in ipsa demōne, & in dialectica, nisi forte intelligat minores propōnes demōnū, quæ fiunt in artibus syllogisticis.

Et cū d. ex his ergo patet, qd nō fiet demō de rebus corruptibilibus fm dici de oī, nisi cū cōdōne. intelligit, qd ex his, qd dicta sunt nūc, satis cōstat, qd nō fiet demō de reb⁹ particularibus, ita vt demō sit vltis, qd qd ē est ipsa demō simpliciter, & absoluta: nisi forte qui ita dixerit supponat cōdōnē ī illa rōne, vltima oratione, de qd fiat demō particularis, s. aliquo tēpore,

ABRAM	BVRANA	MAINTINVS
ris, non demonstra- tio simpliciter.	aliquo tempore, non demonstratio simpliciter.	tempore, sed non demo simpliciter & absoluta.

Contradictio Tomitani.

79 Verificans Auct. textum Arist. qui dicit sciam demonstratiuam non esse de rebus particularibus, intelligit hoc non modo de indiuiduis signatis, i. singularibus, sed de indiuiduis vagis. Oppositum vero voluisse videtur 8. Physi. cō. 33. ubi agens de inductione necessaria, admittit indiuidua, saltem ratione materiae, facere illationem necessariam. Praeterea haec propositio, aliquod animal est rationale, est particularis, et tamen est necessaria. propterea et scibilis esse potest. Vide conciliationem Tomit.

T. 22. p. 2 Consimiliter autem se habet et circa definitiones. quoniam definitio est aut principium demonstrationis, aut demonstratio positione differens, aut conclusio quaedam demonstrationis. **B**

Contradictio Tomitani.

80 Arist. Probat definitionem esse de rebus aeternis, ut ipsam demonstrationem de aeternis esse probant, dicit ipsam definitionem esse idem quod demonstratio, vel pars demonstrationis, vel conclusio demonstrationis, vel illius principium. Quibus omnibus varia Arist. dicta aduersantur. primo in 2. Post. tex. 2. et 1. Post. tex. 5. à tex. et 2. usq; ad 10. ostendit definitionem non posse demonstrari. Sed vide conciliat. Tomit.

T. c. 64. Et forma rerū corruptibilium ad definitionē est sicut ipsarum forma ad demonstrationem. Definitio namque est demonstrationis principium, aut demonstratio positione differens, vel fit demonstrationis conclusio.	Dixit Arist. Et forma rerū corruptibiliū in definitionē, est quēadmodū forma ipsarum in demonstratione. & hoc, quā definitio aut est principium demonstrationis, aut demonstratio positione differens, aut conclusio demonstrationis.	Et rerum corruptibiliū dispositio quo ad definitionem sic se habet sicut ad demonstrationē. Quoniam definitio aut est principium demonstrationis, aut demonstratio positione differens, aut conclusio demonstrationis. T. c. 64.

Cō. 64. Intēdit, q̄ dispō rerū corruptibiliū quo ad hoc, q̄ eis nō sit definitio, ē sicut ipsarū dispō ad demonstrationē. hoc ē, sicut de eis nō instituit demonstratio, sic et ipsarū non sunt definitiones. Cō. 64.	Sensus ē, & dispō rerū corruptibiliū i eo, q̄ nō hnt definitionē, est quēadmodū dispō ipsarū i demonstratione: hoc est, quēadmodū nō constituit sup ipsis demonstratio, ita nō hnt definitiones.	Hoc est, ita se habent res corruptibiles, quo ad definitionē, sicut se habet quo ad demonstrationē. nempe, q̄ quēadmodū nō cōcedit fieri d eis demonstratio, ita quoq; neq; definitio d eis fiet, Cō. 64.
Et	Et	Logica T Deinde

Posteriorum

243

IVRANA

MANTINVS

D Et dū dixerat hoc, tulit huius cām, & dixit: Definitio nanq; est demonstronis principiū, aut demonstrō positione differens, vel sit demonstrōis conclusio. id est, oportet equidē, qđ definitio nesēt sint rerū vniuersaliū, quia non euadūt definitiones quin sint demonstrōis principia, qñ si fuerint per se notæ, hoc est, qđ sint mediij termini demonstrōnū: aut qđ fm se totā definitio sit demonstrō positione differens. et hoc, quando fm se totam fuerit definitio, i. quādo tres termini, ex quibus fit pfecta demonstrō, sint definitio in potentia, hoc est, quod quando ordinati fuerint definitionis ordine fiunt definitio pfecta ī actu. Ideoq; dixit: demonstrationem positione differentē, hoc est ordine, vel sit demonstrōis conclusio. quod infra demonstrabimus ex suo sermone, quo dicitur, quę demonstrationes gignāt hos tres definitionum modos. est enim hic passus fortis & difficilis perscrutationis.

Nunquid vero definitionibus accidāt hę tres demonstratorum spe-

Et cū narrauit hoc, trāsiuit ad cām huius, & dixit: Quod definitio aut ē principiū demonstrōis, aut demonstrō variata fm positionē, aut conclusio demonstrōis. sc̄sus est, atq; oportet, vt sint termini cōsistēt de rebus vñibus: qñ definitiones non effugiunt, qñ sint aut principiū demonstrōis, & hoc cū fuerint p se notæ, hoc est, qđ sunt in demonstrōibus termini mediij: aut vt sit definitio in vñitate sua demonstrō variata fm pōnē, et hoc, cū fuerit in vñitate sua definitio, hoc ē, cū fuerint tres termini, ex quibus ē demonstrō pfecta, definitio in potētia: hoc ē, si ordinentur ordine definitionis, erit ex ipsis definitio pfecta in actu.

Et ideo dixit de hac, qđ ē demonstrō variata fm positionē, hoc est fm ordinē. atqui erit definitio ē conclusio demonstrōis. Sed hoc declarabit in sequētib; & hoc, qđcunq; fuerit demonstrōnū ex ijs, quę obtinent hos tres modos terminorū. ibi .n. erit locus inquisitionis vehementis & durę multū.

Atqui, qđ terminis accidāt istę species in demonstratoribus prope-

Deinde subiūgit statim huius rei cām dices: Qñ definitio aut est principiū demonstrōis, aut demonstrō positione differens, aut conclusio demonstrōis, hoc est, op; quoq; vt res vñes habeāt suos terminos, qñ ipsę definitiones necessariō sūt vel principia demonstrōis, nempe cū fuerint notę p se, videlicet, qđ ī demonstratoribus sunt termini mediij, vel qđ ipsa definitio adhuc sit in se tota demonstrō differens positione. & hoc, s. cū fuerit in se tota definitio, hoc est, cū fuerint ipsi tres termini, ex quibus fit demonstrō pfecta, definitio in potētia: id est, qđ si ordinentur ordine definitionis, tūc fiet ex his definitio pfecta in actu. Et ideo vocat eā Definitionē differentē positione, hoc ē, ordine. Pōt insup ipsa definitio ē cōclō demonstrōis. nos aut in sequētib; declarabimus hoc, vbi ipse tractat de demonstrōnib; qđ tradūt hos tres modos terminorū, nā hoc negotiū magna ac diligēti indiget consideratione, maximāq; hēt difficultatē. Atq; vtrū ipsis terminis possint cōtingere hi modi

ABRAM

Species, proximum est ut commonstretur ex premissis, ex quo non euadit definitio quin sit secundum se totam per se nota, aut aliquę eius partes sint ignotę, & aliquę notę: quarum prima est demonstratio principium, & secunda sit demonstrationis conclusio.

BVRANA

monstrari potest ex superioribus: quoniam definitio non effugit, quin aut sit nota per se in sua vřitate, aut aliquę partiũ ipsius ignotę & aliquę notę. & primum erit principium demřonis, scđm conclusio demonstratio nis, tertium vero habebit pte principii demonstrationis, & partē cōclonem demřonis.

MANTIVS

modi demřonũ, pōt se re ostēdi ex supius dictis. Quia ipsa definitio necessario est vel p se nota in se tota, vřaliquę ptes ei⁹ sunt ignotę & aliquę notę. Primō aut dictũ erit principii demřonis, scđm vero erit cōclusio demřonis, Tertiu āterit partim principium demřonis, partim conclusio demonstrationis.

T. 22. ps. *Eorum vero, quę sepe fiunt demonstrationes, & scia, vt luna defectus, manifestum, quod secundum quod quidem tales sunt, semper sunt: secundum quod vero non semper, secundum partem sunt.*
Co. Arg. non habet hęc verba. *quemadmodum autem defectus, consimiliter alijs.*

T. c. 65. De rebus autē, quę temporum successu multoties fiunt, put est luminarium eclipsis, demonstratio sit vniuersalis de talibus: quatenus vero sunt particulares, & indiuiduę, non continuę, et earum forma ē forma rerũ corruptibiliũ, de eis nō instituitur demřo, put de hac luminariũ eclipsi.

Dixit Arist. De rebus autē, q̄ vicissim innouantur, quęadmodum est eclipsis, erit vtiq; demřatio vřis fm quod sūt vt hoc: sed ex pte, quę sunt particulares & separatę & nō perpetuę: & forma ipsarũ est forma rerũ corruptibiliũ, nō cōstituit super ipsis demřo, quemadmodum hęc eclipsis.

Eorum autem, quę sepe fiunt, ac successiue, vt sunt luminariũ eclipses, ipsa demonstratio erit vniuersalis de huiusmodi rebus: sed quatenus sunt particulares, & indiuiduę, & non perpetuę, forma earũ erit forma rerum corruptibilium, de quibus nō sit demřo, vt ipsa ē eclipsis indiuidua, T. c. 65.

Cō. 65. Postq; commonstrauit, qđ demřatio fiat ex rebus vřibus, & ob res vřes, dubitandũ esset de illis, quarum non est nisi vnum indiui-

Posteaq; exposuit, qđ demřo ē ex reb⁹ vřib⁹, & super res vřes, & dubitatur in hoc de ijs, in quibus non inuenitur nisi vnicum indiui-

Posteaq; pbauit de mřationem fieri ex rebus vniuersalib⁹, ac de vřibus, de quibus dubitatur hřc, pp illas res, qđ nō habēt nisi vnicum T ii indi-

Posteriorum

ABRAM

D diuiduū succedēs alteri indiuiduo. put sunt luminarium eclipses, q̄ successu tēporū fiunt. posset. n. quispiā dicere de his nō institui demōne vlr̄, prout prēdixerat de rebus, quarū nō inuenit nisi vnū indiuiduū tm̄, put sūt terra, & Sol, & Luna. Ille itaq; narrat ī hoc textu, q̄ de his demō cōstet pro vlr̄ nā, q̄ eis inest, nō de indiuiduo inquātū indiuiduū ē. Ideoq; nō est dicēdū ī vlr̄ definitiōe, q̄ sit id, cuius nāq; ē d̄ plurib⁹ q̄ de vno indiuiduo p̄dicari: qm̄ hęc nō est verax de his, quorū nō inuenit nisi tm̄ vnū indiuiduū, neq; d̄ illis, quorū nō inuenit nisi vnū indiuiduū, post aliud tēporū successu, sicut sūt luminariū eclipses.

Et dū dixit, demōratio sit vlr̄ de talibus, intēdit, q̄ dū instituit demō de aliqua eclipsi, instituit de hac signata, & de his, q̄ tales sūt, qualis & hęc ē de his, quarū cōdōnis ē in infinitū fieri, non de hac signata, put est hęc signata. Et id ē, qd̄ intēdit, dū ait, q̄tenus p̄o sunt p̄iculares, id ē, ipse eclipses & cōsilia. Et indiuiduū, & nō continuū,

BVRANA

duū, quemadmodū ē eclipsis, quē vicissim in nouat. qm̄ diceret aliquis, q̄ sup̄ istis nō cōstruitur demō p̄ viā vlr̄: quēadmodū p̄dicimus de ijs, in q̄b⁹ nō inuenit nisi vnū indiuiduū, vt terra, & Sol, & Luna. Igitur declarat in hoc sermone, q̄ demō cōstruitur in hoc sup̄ naturā vlr̄, quē est in ipsis, non aut̄ super indiuiduo, ex parte, qua est indiuiduū: & p̄p̄ea nō dixit in definitione vlr̄, q̄ est illud, de cuius natura ē, vt p̄dicetur de pluribus indiuiduis: qm̄ hoc non verificaret de eo, in quo nō inuenit nisi vnū indiuiduum tm̄, neq; de eo, in quo non inuenitur nisi vnū indiuiduum, vt eclipsis.

Cū vero dixit: igitur demō erit vtiq; vlr̄, fm̄ q̄ sunt vt hoc. sensus est, q̄ demō, cū cōstituit sup̄ eclipsi aliq̄, cōstruet vtiq; sup̄ hac designata, fm̄ q̄ est talis, vt innouet vlr̄; ī infinitū, non aut̄ sup̄ hac designata, nisi ex pte, qua est designata ipsi. Et hoc ē, qd̄ voluit, cū dixit: atqui ex parte, qua sunt p̄iculares, hoc ē eclipses, & similia, & se patet & nō perpetuar,

MANTINVS

indiuiduū post aliud vnū indiuiduū successiū, vt sunt eclipses, q̄ oriunt̄ successiue altera post alterā. nā posset aliquis dicere, q̄ de his nō p̄t reddi demō p̄ viā vlr̄, vt superius dicebat de rebus, q̄ nō habent nisi vnū indiuiduū tm̄, vt terra, Sol & Luna. Ipse aut̄ narrabit in hoc tractatu, q̄ fiet de hoc demō, vt de nā vlr̄, q̄ eis inest, nō de ipso indiuiduo; quatenus est indiuiduū. & id in definitione ipsius vlr̄ nō dicimus ipsum esse id, de cuius natura est, vt p̄dicet̄ de pluribus indiuiduis vno. qm̄ hoc nō verificaret de his, q̄ nō hnt̄ nisi vnū indiuiduū, neq; de his, q̄ nō hnt̄ nisi vnū indiuiduū post aliud successiue, vt sunt eclipses.

Et ideo cū d. ipsa demō erit vlr̄ de huiusmodi rebus: intelligit, q̄ cū fiet demō de aliq̄ eclipsi, fiet vtiq; de illo indiuiduo & de eo, qd̄ est simile illi, qd̄ solet oriri in infinitū, sed non de illo indiuiduo, quatenus est indiuiduū. & hoc significabat cū dixit: Sed quatenus sunt p̄iculares. i. eclipses. et alia id gen⁹. et indiuiduū & nō perpetuū.

ABRAM

ante, & earum forma: est forma reru, de quibus non instituitur demſo. Et per earum formam, intedit earu nam: ac si dixisset, particularia vero, inquantu particularia sunt & individua, & no perseverantia fm esse, ipsoru na e na reru, de qbus no instituitur demſo, prout est eclipsis signata.

BYRANA

petue, igit forma ipsaru e forma reru, sup qbus n constituit demſo. & intelligit p formam ipsaru, nam ipsaru. ac si dixisset, atq particularia fm q sunt particularia & individua & no ppetue existetis, habet nam, qualis est na reru, sup qb no constituit demſo, quemadmodum eclipsis designata ipsi.

MANTIVS

petue. forma earu erit forma reru, de quibus no fit demſo. & intelligit p formam earu, nam earu. ac si diceret, particulares vero, quatenus sunt particulares & individue, ac no ppetue fm ee, vel i mudo, tunc earu na est na reru, de qbus no fit demſo, ut est ipsa eclipsis individua, seu singularis.

Demonstrationem non constare ex Communibus. Cap. 8.

ANT. INTER. TEX. XXIII.

Quoniam autem manifestum, quod unumquodque demonstrare non est, nisi ex uniuscuiusq principis, si quod monstratur insit secundum quod illud, non est scire hoc.

T.c. 66. Commonstratum itaq est, q no sit aditus ad instituendum demſonem de aliqua re nisi ex principis, quae illi sint propria: ex quo id, qd demſone osteditur, comonstrat p res, q sunt p se proportionatae & propriae.

Dixit Aristo. Iam igit monstratu est, q non est via, ut constituat demſo super rebus aliquibus, nisi ex principis appropriatis: qm qd ostendit per demſonem, ostendit per res per se, & proportionatas, et appropriatas.

Probatum itaq est, T.c. 66. qd no pot fieri demſo de aliqua re, nisi ex propriis principis illius rei. nam id, quod demonstratione probatur, utique per res essentielles, ac proportionatas & proprias probatur.

Cō. 66. Et dixit: Comōstratu itaq est, q demſo simpliciter no costet pro aliqua re, nisi ex suis proximis causis, q ipsam appropriet, n ex suis causis remotis. Hoc aut ita fit, qd cāe, q n sunt pprie, numerant cū illis, q sūt p accns. Et iō q posuit vnā

Dixit: Iā igit mōstratu est, q no constituit demſo simpliciter sup aliqua re, nisi ex causis suis propinquis appropriatis, no aut ex causis longinqs. atq hoc est ita, qm cāe n appropriatē conuenerat cū eo, qd ē p accns. Et ppa ille, q posuit

Inquit: Patet itaq, q Cā. 66. no fiet demſo simpliciter de aliqua re, nisi p suas causas propinquas proprias, no p suas causas remotas. & hoc, qd cause no proprie conuenerant inter causas p accidens. Et ideo, qui ponit aliquā partiū de T. iij mon-

Posteriorum

ABRAM

P vnā demōnū partem illas, quę cōstituunt ex causis, quę non sunt proprię, prout putauit Alpharabius, errauit. Ille equidē posuit demōnes, quę cōstituuntur ex causis ī proprijs, iter species demōnū p posterius dictas. Veritas autē est, q̄ nulla illarū sit, neq; p posterius, neque per prius.

Et, postq̄ meminit, q̄ demonstrationes fiant ex causis proprijs, tulit ad hoc rōnem ex prēmīssis, & dixit, ex quo id, qd demōne ostendit, cōmōstrat p res, q̄ sunt p se proportionatę, & proprię. Et intendit p se, alteram specierū per se, quas pręassumpserat, s. illā, cui⁹ p̄dicatū est in subiecti definitione, aut illā, cuius subiectū est in p̄dicati definitione; et per p̄portionatas, intendit illas, quę non sunt exterę generi, de quo cōsideratur, neq; forinsecę: & per proprias, ipsas primas. hęc autem attributa sūt subiecto vnū, s̄m modū plura.

Premissę enim, dum considerantur quatenus prędicatum est in definitione subiecti, & subiectum in definitione

DYRANA

posuit vnā ex partibus demōnū, quę componunt ex partibus non appropriatis, errauit, quęadmodū existimatur de Abunazare.

Hoc est, q̄ posuit demōnes, quę cōponuntur ex causis nō appropriatis iter spēs demōnū, q̄ dñr p posterius. Et veritas ē, q̄ nō sunt ex ipsis, neq; p posterius, neq; p prius. Et posteaq̄ narrauit, q̄ demōnes sunt ex causis appropriatis, transiuit ad signū super hoc ex eo, qd p̄cessit, & dixit, qm̄ qd monstrat p demōne, monstrat p ea, quę sunt p se, & p̄portionata & appropriata. intelligit p ea, quę sunt p se, vnā ex spēbus per se, de quibus mentionē fecit superius, & hęc sunt, in quibus p̄dicatū est in definitione subiecti, aut subiectū in definitione p̄dicati: et intelligit p̄portionata, q̄ non sunt extranea ā genere cōsiderato, neq; extrinseca: & p̄ appropriata, priā. & istarū dispōnū oīum, vna est in subiecto, & multę in modo.

Et hoc, qm̄ p̄pones, cū eliguntur ex parte, qua prędicatum in definitione est subiecti, & subiectum in definitione

MANTINVS

mōstrationū, q̄ cōstet ex causis nō p̄prijs, errat p̄fecto, vt opinat⁹ fuit Alpharabius.

In nulla demōnū spē ingredi cas nō appropriatas.

Qui, s. posuit ipsas demonstrationes, quę cōstāt ex causis non proprijs, eē de generibus demōnū, q̄ dicunt s̄m posterius. Sed re vera nō reperiunt huiusmodi demōnes nec secūdū prius, neq; s̄m posterius. Et, postea quā dixit demōnes fieri ex causis p̄prijs, pbat illud ex p̄dictis dicēs, qd id, qd demōnatione pbat, vtiq; p̄batur p res essentielles, seu de p se, ac p̄portionatas, ac p̄prias. intelligit aut per essentielles, vnū modorū dicendi p se p̄dictorū, q̄ sunt s. vbi p̄dicatū existit in definitione subiecti, v̄l subiectū in definitione p̄dicati. p̄portionatas aut, intelligit, q̄ nō sunt alienę ā genere, de quo fit cōsideratio, & tractatio, neq; sunt exteriores. & p̄ proprias, intelligit, primas. & huiusmodi denominationes, seu attributa, oīa sunt vnū subiecto, plura in modo. Nā, cum p̄pones cōsiderātur quatenus p̄dicatū reperit in definitione subiecti, & subiectū in definitione

ABRAM

tionem prædicati, vocatur per se: & quando considerantur quatenus non sunt extrinsecæ, id est quæ sunt ipsiusmet generis, de quo ars considerat, dicuntur proportionatæ, quoniam autem considerantur quatenus conuertuntur cum subiecto, appellantur propriæ.

BURANA

tionem prædicati, vocatur per se, cum vero eliguntur ex parte, quæ non sunt extrinsecæ, hoc est à genere per se, de quo consideratur, vocantur proportionatæ. cumque eliguntur ex parte, quæ conuertuntur super subiecto, vocantur appropriatæ.

MANTINVS

initionem prædicati dicitur essentialis vel per A se, sed si considerentur quatenus non sunt alienæ, seu aduentitiæ, hoc est quod sunt eiusdem generis, de quo tractatur, & consideratur, ipsa Ars, tunc vocantur proportionatæ, sed si considerentur quatenus conuertuntur cum subiecto, tunc dicuntur propriæ.

T. 23. ps
81 *Et si ex veris, & indemonstrabilibus monstratum sit, & immediatis. Est enim sic monstrare, quemadmodum Bryssio quadraturam. B secundum commune enim monstrant tales rationes, quod & alteri inerit. quocirca & in alijs coaptabuntur rationes non cognatis. igitur non secundum quod illud scit, sed secundum accidens. neque enim coaptari posset demonstratio & in aliud genus.*

Contradictio Tomitani.

81 *Arguit Aristot. demonstrationem Bryssonis, quæ utebatur ad circuli quadraturam, quia non ex proprijs, sed ex communibus demonstrabat. ex quo loco videtur posse deduci, et demonstrari circuli quadratura, si ex proprijs demonstraretur. prout etiam confirmare visus est, 1. Physi. tex. 2. ubi damnans demonstrationem Antiphontis, laudat illam Hippocratis. & in Prædicamentis in cap. de Relativis, dicit, circuli quadraturam esse scibilem, & si eius non sit scientia. Oppositum vero deducitur ex 5. C Physic. tex. com. 33. Sed Vide conciliationem Tomitani.*

T. c. 67. *Et non sufficit ut res demonstratione sciatur, quod præmissæ, quibus demonstratur, sint veræ solæ, & immediatæ. Brisso. n. dum pariebat spheram, ponebat in eius demonstratione hanc præmissam vltimam, quæ fit pluribus in rebus, quæ non sunt*

Dixit Aristot. Non sufficit autem, ut sciat res per demonstrationem quod sint propositiones, per quas disponitur, veræ tantum & immediatæ. Quoniam quemadmodum studuit Brisso quadrare circulum, et posuit propositionem vltimam in demonstratione sua super hoc cõicantem, sicut

Nec satis est ad hoc T. c. 67. ut sciat res per demonstrationem, quod illius præmissæ, ex quibus demonstratur, veræ, et per nullum medium probatæ sint. Veluti Brisso, dum voluit per demonstrationem quadrare circulum, cõmuni, ac vlti pluribus rebus præmissa usus fuit

T. iiii in

Posteriorum:

▲▲▲▲▲

D sunt proprie, neq. p
portionate vni natu
re: & ideo eius com
monstratio non fuit
demonstratiua, sed
nō demonstrans: per
id aut, qđ transgredi
potest, demonstra
bitur alia res.

Cō. 67. Non sufficit quidem
cōditionibus præmis-
sarum ipsius demon-
strationis, quòd sint
E veræ, & indemonstra-
biles per medium ter-
minum : idest q̃ sint
primæ, ex quo inten-
tum per demōstratiōē est
q̃ res sciatur p̃ eas res,
q̃bus est. illa enim est
sciā cōcōrs naturę ope-
rationi, & ei decēs, p̃-
ut artificialis sciā est il-
la, quæ est operationi
artis concōrs : præmis-
sa autem, qua vsus est
Brissio, est illa præmissa,
quæ dicit, q̃ res, quæ
sunt maiores vna eadē
re & minores eadē, illæ
sunt mutuò equales.

Et hac pmissa vtunt
Geometre, & ipsa e ve
ra, sed nō e pppria ma
gnitudinibus: nec ma
ius & minus in magni
tudinib⁹ rectilincis &
sphæricis dñr fm vnā
rōne. non dñr n. circulū
eē maiore plano, Imo
inter lineā rectā et cir
cularē nō e verē ppor
tiona-

D V R A N A

fiet de reb^{us} multis nō
appropriatis & pro
portioatis naturę al
teri : & p̄p̄ea nō erit
ostēſio ſua p̄ demō
nē niſi non demōſtrati
ua, & niſi illā, qđ p̄t
transferri ad mōſtrā
dam rem aliam .

Atqui non sufficit in
cōditiōibus propositio-
nū demōstrōis, vt sint
verę, & nō mōstratę p
terminū medium, hoc
est primę: qm̄ quod in-
telligit per demōstratio-
nē est, vt sciatur res p
ea, quę sunt existentia
ipsius. qm̄ hæc est di-
sciplina confessā apud
naturalem & decorū
ipsius: quēadmodum
sciā artificialis ē ars cō-
fessā apud opificem ar-
tis. propositio autem,
quam fecit Brislo, est
propositio dicens, q
ea, quę sunt maiora
vno in dispositione ip-
sius, & minora vno,
sunt equalia. Sed hæc
ppō ē amplior, q̄ vt cā
faciāt Geometre: & ē
ēt nō vera, qm̄ nō ē ap-
propriata magnitudi-
nib⁹: & maius & mi-
nus in terminis circu-
laribus & rectis non
dñr sm dispōnē vnā.
hoc ē, qm̄ nō dī, q̄ cir-
culus est maior supfi-
cie: sed nō ē pportio-
nabi-

MAINTINVS.

in sua demōne, nō
tū ex pprīs, ac vni
naturæ pportiona
tis ostendebat, neq
demonstrabat. Ex
his itaq; id, qđ pōt
transcendere, pro
batur per ipsum ali
quid aliud.

Dicit, q̄ inter condi-
tiones propositionū de-
monstrationū non satis
est illa, quę dicit opor-
tere eas esse veras & nō
p̄batas p̄ terminū me-
diū, hoc est q̄ sint pri-
mę. q̄a p̄positū ipsius
demonstratiōis ē vt res scia-
t̄ p̄ ea, ex q̄b⁹ habet suū
esse. q̄a hęc est illa scia,
q̄ correspōdet opatio-
ni naturę & cōformis
est cū ea, sicut scia arti-
ficialis est illa scia, quę
correspōdet actiōi ar-
tis: p̄pō vero, qua vsus
est Brysio ē illa, q̄ dicit,
q̄ si aliqua sunt maio-
ra aliquamet re, & mi-
nora, erunt quoq; &
æqualia. Et sepe vtu-
tur hac p̄pōne ipsi Geo-
metrę, & ē vera, sed nō
ē p̄pria ipsis magnitu-
dinib⁹. neq; ipsum ma-
ius, vel min⁹ ī ipsis ma-
gnitudinibus tū rectis,
tū sphericis dūr eodē
modo. nepe q̄a nō dī
circulus est maior ipso
plano, Imo re vera nul-
la ē p̄portio seu cōpa-
ratio

Că. 67.

ABRAM
rionalitas, ut plurimū
autē Geometrix utun-
tur hac præmissa. &
quando cōmonstrant
embadum circuli con-
stare ex ductu semidia-
metri in mediam pe-
riferiam, quatenus cō-
monstrat quod huius
modi res sit minor oī
plano, quod sit extra
circulū & maior qua-
cunque re, quæ sit in-
tra circulum.

Sicq; ergo planū con-
stans ex ductu semidia-
metri in mediam pari-
feriā est circulo equa-
le: ipsum enim & cir-
culus sunt & eadem re
minores, scilicet quo-
cunque plano, quod
fieret extra circulum,
& vna eadem re maio-
res, videlicet omni pla-
no intra circulum fa-
ciundo. Et dum dixit:
per id autem, quod
transgredi potest, com-
monstrabitur alia res.
ait quod præmissa uni-
uersalis hic accepta nō
est proportionata, ex
quo potest transgredi.

BVRANA
nabilitas fm veritatem
inter lineā rectā & cir-
cularē: & magna pars
ec rū, quæ faciūt Geo-
metrē, est ad similitudinē
istius propōnis: quæ ad
modū, si monstraret,
q̄ mēsurā circuli cōsti-
tuit ex secto diametri
in dimidiū circūferen-
tiæ in eo, q̄ monstrat,
q̄ res, q̄ est fm hanc di-
spōnē, est minor oī su-
p̄ficie, q̄ est extra circu-
lū, & maior oī sup̄ficie,
quæ sit intra circulū.

Igitur sup̄ficies, quæ
cōstituitur ex secto di-
midiate diametri, & di-
midio circūferentiæ,
est equalis circulo: qm̄
ipsa & circulus sunt mi-
nores vno in dispōne
sua: & hoc est oīs sup̄fi-
cies, quæ efficitur extra
circulū: & sunt et ma-
iores vno in dispositio-
ne sua: & hoc est oīs su-
p̄ficies, quæ efficitur
intra circulū. Cūm ve-
ro dixit: & hæc sunt, q̄
pnt transferri ad mon-
strandam rem aliam,
dixit, forte hæc propo-
sitio v̄s accepta non
est p̄portionata, quo-
niam potest transferri.

MANTINVS
ratio inter lineam re- **A**
ctam, & circularem. &
maxime autem utitur
Geometrix hac propo-
sitione, cūm probant
mensuram circuli pro-
uenire ex ductu semi-
dyametri per mediam
circūferentiam pro-
bat enim quod id, qd̄
ita se habet est minus
quacunque superficiei
fiat extra circulum, ma-
ius vero quacunq; sup̄-
ficie fiat intra circulū. **B**

Ergo illa superficies,
q̄ resultat ex ductu se-
midyametri p̄ mediā
circūferentiā, erit equa-
lis circulo, cū ipsa & cir-
culus sint aliqd minus
q̄ sit aliqua vna & eadē
res, nempe q̄ sit qua-
cunq; sup̄ficies fiat ex-
tra circulū. & erit ma-
ior vna & eadem re.
nēpe maior quacunq;
sup̄ficie fiat intra circu-
lum. Et ideo dicit: ex **C**
his itaq; id, quod pōt
transcendere, probabit
p̄ ipsum aliquid aliud,
hoc est, q̄ h̄mōi propō
v̄s, quæ sumitur hic,
nō erit proportionata,
cūm possit transferri.

T. 23. p. *Vnumquodque autem scimus non secundum accidens, quando se-
cundum illud cognoscimus, secundum quod inest ex principijs illius,
secundum quod illud. Ut duobus rectis aequales habere, sui inest per se,
quod dictum est, ex principijs huius.*

Si

Dixit

Inquit

Posteriorum

ABRAM

T. c. 68 Si autem res sciat vera
D ra scia, non per acci-
dens, necesse est, ut
sciat ex eius princi-
pijs, q̄ ipsi sint pro-
pria, & ex rebus, qui-
bus constituta est il-
lius essentia. Qui. n.
curat, q̄ ei eueniat p
demonem sciētia,
q̄ trigoni anguli sint
duobus rectis æqua-
les, nō est illi aditus,
E quo ei eueniat illa
scientia, nisi ex reb⁹
trigono essentialib⁹
& proprijs.

C6. 68 Ex quo vera scia est,
ut res sciat nō p accē,
id est p id, quod ei acci-
dit indifferenter, siue
quod ei accidit sit pse-
uerans, siue non sit pse-
uerans, sequitur proin-
de verā scientiam esse,
ut sciatur ex eius prin-
cipijs, quæ ipsam pro-
priā reddunt: id est ex
suis causis: & vñus ex
reb⁹, quibus rei nā cō-
stat: ex causis, s. quæ rei
insunt, hoc ē ei⁹ ppria
mā, & ei⁹ propria forā.

Et dum dixit: et re-
bus, quibus constituta
est illius essentia. id est,
ex causis, q̄ in re sunt:
& sunt ex quibus essen-
tia rei constat. Et dum
dixit: ex eius princi-
pijs, quæ ipsi sunt pro-
pria.

EVRANA

Dixit Arist. Quod
si aliquis scit rē scia
vera, non per viam
accidentis, ipse utiq̄
sciet ex principijs
suis, q̄ sunt illi pro-
pria, & ex rebus, per
quas construit essen-
tia ipsius. Qm̄ qui
studet scire, q̄ angu-
li triaguli sunt æqua-
les duobus rectis p
viam demonis, nō
habebit viam, qua
sciat hoc, nisi ex re-
bus per se & appro-
priatis triangulo.

Postea q̄ scia vera est
qua scitur res non per
accē, hoc est per id qd̄
ipsi accidit: & qm̄ qd̄
accidit ipsi, aut est per-
petuum, aut non perpe-
tuum: sequitur ut scia
vera sit illa, qua scimus
ex principijs proprijs,
hoc est ex causis ipsius,
& in summa ex reb⁹,
ex quibus consistit nā
rerū: & hæ sunt cāæ, q̄
inueniunt in re, hoc ē
mā sua appropriata, &
forā sua appropriata.

Cum vero dixit: & ex
rebus, p quas cōstruit
nā demonstratiua, hoc
est ex causis, quæ sunt
in re, & hæ sunt, ex qb⁹
construit essentia rei.
Cū vero dixit: ex prin-
cipijs proprijs, innuit,
q̄

MANTINVS

Inquit Arist. Et si **T. c. 68**
sciatur res vera sciē-
tia, non per acci-
dens, oportet ut sciatur p
sua principia pro-
pria, & ex rebus,
quibus constituitur
natura rei. Qui enī
vult scire p demon-
strationem, q̄ trian-
guli anguli sint æ-
quales duob⁹ rectis,
non potest hoc asse-
qui nisi ex his, quæ
p se ac propria sunt
triangulo.

Cum vera scia sit illa, **C6. 68**
qua res scit non p acci-
dens, hoc est p id, quod
illi accidit, siue illud
quod ei accidit sit ut
semp, vel nō ut semp,
sequitur ergo, q̄ vera
scia rei est illa, qua sci-
tur res p sua principia
propria, hoc est p suas
cās, & ut verbo dicam
p ea, quibus nā rei ex-
tat: & sunt quidē cau-
sæ, quæ insunt rei, nem-
pe & eius mā propria
ac eius propria forma.

Et cum dixit: & ex re-
bus, ex quibus cōstitui-
tur natura rei: intelligi
ex causis existētibus in
ipsa re, ex quibus essen-
tia rei cōstat. & cum di-
xit: & ex ei⁹ principijs
proprijs: fortasse intel-
ligit,

ABRAM

pria: potest esse q̄ intē
dat oēs quatuor causas
rei, idest exteras & inte-
riores. et iō contraxit
hoc ad interiores cās,
quia ex illis cōstituun-
tur demōnes pro ma-
iori parte. Residuum
autē suorum verborū
in hoc caplo est per se
Intellectū. Et conside-
rata hac cōditione, hoc
est, q̄ demōnitioni non
admisceatur aliqua res
illius, quod est per acci-
dens, neq; propinqua,
neq; remota, euidens
est, q̄ impossibile sit
demonstrationes con-
strui nisi ex reb⁹ essen-
tialibus proprijs.

BYRANA

q̄ velit oēs causas rei
quatuor, hoc est extrin-
secas & intrinsecas: &
p̄p̄ea sequit hoc in cau-
sis intrinsecis, qm̄ sunt
illæ, ex quibus compo-
nuntur demonstratio-
nes vt plurimum. Reli-
qua aut verba ipsius in
hoc caplo intelligūtur
per se. Cūq; specula-
tus fuit hanc conditio-
nem, hoc est, q̄ non cō-
miscetur cū demōne
aliquid eius, quod est
per accidens, neq; pro-
pinquū neq; remotū,
apparet q̄ nō possunt
componi demonstra-
tiones, nisi ex reb⁹ per
se appropriatis.

MANTINVS

ligit oēs quatuor cau-
sas rei, extrinsecas vide-
licet, atq; intrinsecas,
& ideo adduxit hoc in
ipsis causis intrinsecis,
quia ex ipsis cōstituun-
tur vt p̄m̄ demonstra-
tiōes. Reliqua aut ver-
ba ei⁹, quę in hoc textu
reperiuntur, sunt de se-
nota. Et si recte cōside-
retur hęc cōditio, nem-
pe, vt in ipsa demōne,
nihil eius, quod est per
accēs, admisceatur, cū
propinquū tum remo-
tum, perspicuum vtiq;
erit ipsas demōnes nō
posse componi, nisi ex
his quę sunt per se &
propria.

T.23. ps Quare si per se & illud inest, cui inest, necesse est medium in eadē
cognitione esse. si vero non, sed quēadmodum Harmonica per Arith-
meticam. Talia autem monstrantur quidem similiter, differunt vero:
ipsum enim quod, alterius scientiæ, subiectum namq; genus alterum,
ipsum vero propter quid, superioris, cuius per se passionēs sunt. Quare
& ex his manifestum, quod non est demonstrare vnumquodq; simpli-
citer, nisi ex vniuscuiusq; principijs.

T.c.69 Et, qn̄ demonstra-
tio fit ex rebus pro-
prijs & per se, sequi-
tur medium termi-
nū esse ex ipsiusmet
natura, aut ex natu-
ra superiori illis. &
si mediū non fuerit
ex ipsiusmet natu-
ra, sed ex natura su-
periori illis, prout
est

Dixit Arist. Cū
vero ita sit, q̄ demō-
stratio fit ex reb⁹ ap-
propriatis & per se,
oportet igitur vt ter-
minus medius sit ex
natura substantię ip-
sius, aut ex natura, q̄
sit superior illis. & si
nō fuerit medius ex
natura substantię ip-
sius,

Inquit Arist. Si igi
tur ipsa demonstra-
tio fiat ex rebus pro-
prijs, & per se, oportet
vt ipse terminus
medius sit eiusdem
naturæ, aut naturæ,
quæ est superior.
At, si medius termi-
nus non fuerit eius-
dem naturæ, sed su-
perio-

Posteriorum

ABRAM

D est medium, quo cōmonstrātur quę sit Musica, cū illud sit Arithmetice sciētię. Vtręq; itaq; demonstrationes & superior & inferior pcedunt vnius demonstrationis processu, & differunt: quia illa, quę est inferior, cōmonstrat an res sit, superior vero cōmonstrat cur sit: medium enim in illa est causa proxima. Manifeste itaq; evidens est de omnibus ipsis, qđ impossibile sit demonstrationē ostendere d̄ quauis re simpliciter nisi ex rebus per se & principijs, quę huic rei propria sunt.

F

Cō. 69 **I** Dum dixit: Sequitur mediū terminū esse ex ipsiusmet nā. Intendit ex artis genere, id est de eius subiecto quod cōsiderat. Et dū dixit:

Quo patet
Artes
Inter se cō
cēt & ide
possit fieri
translatio
ex vna in
aliam.

Vide. 3.
Cēli cō. 6.

Aut ex natura superior illis. Intendit naturā subiecti artis, qđ procedit gradu generis subiecti artis, quod est magis proprium q̄ illa.

Et expedit te scire, qđ non sit subiectum ali-

cuius

BVRANA

sius, sed ex natura, quę ē superior illis: quę admodū media, p quę monstrantur quę sita demōstratiua, & hęc ex scia Numerorū. Igit̄ ambę demōstrones & superior & inferior pcedunt pcessu demonstrationis vnius, differunt aut̄: qm̄ quę est inferior, mōstrat si est res, quę vero ē superior, monstrat, quare est res. & hoc, qm̄ mediū est in ipsa causa p̄pinqua. Iam itaq; planū est, et apparet de oibus, qđ non pōt demonstratio ostendere super aliqua re simpliciter, nisi ex rebus p se & pncipijs appropriatis huic rei.

Cū dixit: Oportet igitur, vt medi⁹ terminus sit de nā sub̄e ipsius: sensus est, ex gñe artis, hoc est sub̄to, de quo est cōsideratio. Et cum dixit: aut ex nā, quę sit superior, intelligit nām sub̄i ipsi⁹ artis, qđ procedit ad modum gñis re spectu sub̄i artis, qđ est appropriatius ipsa.

Scire autē oportet, qđ subiectū artis nō est ge-

nus

MANTINVS

terioris artis, velut cū terminus medius ad ea, quę sunt Musice, sit ipsius Arithmetice, tunc vtręq; demōstratio, scilicet superior & inferior se habēt velut vna demonstratio, differunt autem: eo quod quę est inferior demōstrat quę est, superior vero propter qđ est. quoniam ipsum mediū est causa p̄pinqua. Palam igitur est, & vniuersaliter manifestum, quod impossibile sit de aliqua re cōstitui demonstrationem simpliciter nisi ex rebus essentialibus ac subiectę rei proportionatis.

Cō. 69 Dicit, qđ oportet vt ipse terminus medius sit eiusdē naturę, hoc est generis artis, id est subiecti eius, de quo tractat. & cū dixit: aut naturę, quę est superior, intelligit naturā subiecti artis, quę se hēt velut genus ad subiectū artis, quod est magis proprium eo.

Scire tñ debes, qđ subiectum vnius artis nō erit

ABRAM

cuius artis genus subiecti alterius artis, nisi quando ars fuerit superior & considerat aliquam rem absolutam, altera vero ars considerat illam nexu quodam. prout est Arithmetica & Musica. Arithmetica enim considerat proportionem absolute, & Musica considerat sonorum numeralium proportionem, & has vocat Arist. illas, quæ rem considerant secundum defectum & additionem. Ars enim, quæ gerit vicem generis, considerat rem secundum defectum. Prout ars Geometrica considerat magnitudinem secundum quod illi deest materia, & ars Physicæ Scientiæ considerat illam secundum additionem, id est secundum quod adijciatur illi materia.

Et vniuersaliter superior harum artium largitur causam vni rei: hoc est dictum, causam propriam, & inferior largitur eandem rem esse. verbi gratia, ars Musica instituit sonum æqualem, id est ipsum esse, deinde tradit illius causam ob artem Arithmeticam. quando enim interrogatur Musicus, quare hæc compositio est recta, dicit, quia est

secundum

DURANA

nus subiecto artis alterius, nisi cum ars superior considerat de re aliqua simpliciter, de qua considerat ars alia per abbreviationem, quemadmodum ars Numeri & Musica. ars enim Numeri considerat de proportionem simpliciter, sed ars Musica considerat de proportionem vocum numerosarum: & hæ sunt, quas vocauit Arist. artes considerantes de re per defectum & additionem. & hoc, quoniam ars procedens per modum generis considerat de re per defectum, quemadmodum ars Geometricæ, quæ considerat de magnitudine ex parte, qua deficit materia. ars autem Sciæ Naturalis considerat de ipsa ex parte, qua addit, hoc est ex parte qua supradit materia.

Et in summa istarum artium superior quidem tradit causam rei vni per se, hoc est causam proximam, quemadmodum dixit, inferior autem existentiam. ut in exemplo, ars Musicæ consistit in æqualitate consona, hoc est in existentia ipsius, deinde tradit causam ipsius per artem numeri: quoniam, cum artifex Musicæ interrogatur, quare hæc compositio est recta, dicit, quoniam est secundum

pro-

MANTINVS

erit genus ad subiectum alterius artis, nisi ars superior tractet de aliqua re simpliciter & absolute, alia vero ars tractet de ea secundum quod, ut ars Arithmetica, & Musica. nam Arithmetica considerat ipsam proportionem simpliciter, Musica vero considerat proportionem vocum numeralium. & hæ sunt illæ, quas Arist. nominat artes, quæ considerant res secundum defectum & excessum, seu diminutionem & additionem. Nam illa ars, quæ se habet ut genus, considerat rem secundum defectum, ut ars Geometrica, quæ considerat magnitudinem, quatenus deficit materia. Naturalis vero scientia ars, considerat eam secundum additionem, hoc est, quatenus materia est ei addita.

Harum autem artium, generatim superior præstat causam eiusdem rei, proximam scilicet causam, ut dixit, inferior vero præstat esse. Exempli causa, ars Musica considerat harmoniam æqualem, seu mediocrem, videlicet quod sit, mox reddit eius causam per artem Arithmeticam. nam si interrogetur Musicus cur harmonia compositio est mediocris, vel æqualis, dicit, quia constat ex proportion-

Posteriorum

ABRAM.

D secundum duplam sex
quiquartam & sexqui
tertiam proportionē.
esse autem hanc pro-
portionem iam com-
monstratū est in Arith-
metica, & ex quo na-
tura, quam conside-
rat Musicus est com-
posita ex genere, id est
natura Arithmetice &
Musice, i hac arte eue-
nit, qd medius termin⁹
sit superioris generis.

E Artes vero subiecto
distincte nequeunt cō-
uenire in medio termi-
no, & similiter artes,
quæ cōsiderant vnam
rem diuersimode. Ar-
tium enim subiecta,
non eūadunt aliquem
horum trium modo-
rum, videlicet quod di-
stinguantur subiecto,
aut distinguantur mo-
do, & cōueniant subie-
cto: aut vna conside-
ret rem secundum de-
fectum, & altera secun-
dum additionem.

Artes vero, quæ sub-
intran aliquod genus,
& illarum cōsideratio
est de hoc genere vno
modo illæ duæ artes
sūt partiales & sub vna
arte. prout ars, quæ cō-
siderat corpora recta-
rum dimensionum, &
quæ considerat rotun-
da corpora, sunt duæ par-

BVRANA

proportionem duplā,
& sexquiquartam & sex-
quiertiam, & hæc pro-
portio iā declarata fuit
ex parte ipsius in Nu-
mero. Cumq; natura,
de qua considerat arti-
fex Musice, fuerit cō-
posita ex genere, hoc
est natura nūeri & can-
tus, accidit huic arti, vt
habeat terminum me-
diū ex genere supiori.

Artes autē separate fm
subiectum nō possunt
cōicere in termino me-
dio. & cōsūt artes cō-
siderātes de re vna fm
duos modos diuersos.
& hoc, qm subiecta ar-
tium nō effugiunt ab
his tribus modis, hoc
est, vt separentur per
subiectum, aut diuer-
sificentur in modo, &
cōmunicent in subie-
cto: aut consideret vna
ipsarum de re ex parte
defectus, & altera ex
parte additionis.

Atqui artes, quæ po-
nunt sub aliquo gene-
re, & cōsideratio ipsa-
rum in hoc genere fit
per modū vnū: igitur
erunt duæ artes particu-
lares sub vna arte. quæ-
admodum ars conside-
rans de corporibus re-
ctis longis, & conside-
rans de corporibus ro-
tundis: hæ enim sunt
duæ

MANTINVS

portione dupla & addi-
tamenti sexquiquarte
& sexquiertie. quam
pportionē dari vel eē,
iā fuit pbatū in Arith-
metica. Cum igitur ea
natura, quā considerat
Musicus, cōstet ex ge-
nere, hoc est ex natura
Arithmetice & Musi-
ce, ideo cōtingit vt in
hac arte medius termi-
nus sit ex genere ma-
gis superiori.

At artes, quæ differūt
subiecto, non possunt
cōicere i termino me-
dio, sūq; illæ artes, quæ
cōsiderant eandē rem
duabus rōnibus diuer-
sis. nā subiecta artium,
necessariō sūt vno ho-
rum triū modorum.
nempe vel vt differāt
subiecto, vel differant
in modo, & cōicent in
subiecto, vel vt vna ea-
rum cōsideret rem fm
modū defectus, & alia
secundum modū excē-
sus & additamenti.

Artes vero, quæ locan-
tur sub aliquo genere,
tunc earū cōsideratio
de illo genere fit scdm
vnū modum. sunt autē
illæ duæ artes particu-
lares, quæ locātur sub
vna arte, vt est ars, quæ
cōsiderat de corporib⁹
planis, & quæ cōsiderat
de corporibus rotundis.
sunt enim hæ duæ artes parti-

ARITHMETICA

partiales artes sub vna arte Geometrica, & non sunt duae differentes artes.

Et dum dixit: utraq; itaq; demonstrationes & superior & inferior procedunt vnius demonstrationis processu. intendit, quod adiuvant ad monstrandum vnam eandem rem, & ars inferior tradit illam esse & superior largitur naturam proximam sui esse. Et id intendebat dum dixit: Et differunt, quia illa, quae est inferior, monstrat an res sit, & quae est superior monstrat quare sit. Et ex quo posset aliquis putare, quod ars, quae gerit vicem generis respectu alterius, largiatur inferiori id, quod gerit vicem causae remotae: generis namque causae dum attribuuntur speciei fiunt causae remotae.

Ideo dixit: medium enim in illa est causa proxima. id est, medium enim, quod superior ars tradit arti inferiori, est proxima causa rei, quam considerat ars inferior,

BYRANA

duae artes particulares sub vna arte, quae est Geometria, & non sunt duae artes diversae.

Cum vero dixit: ambae igitur demonstrationes procedunt processu demonstrationis vnius. sensus est, quod auxiliatur sibi invicem ad monstrandam rem vnam in disponere ipsius, & exhibet ars inferior existentiam ipsius, superior vero tradit causam proximam existentiae ipsius. & hoc est quod voluit, cum dixit: & diversificantur duae artes: quoniam ars illa, quae est sub altera, monstrat per dispositionem suam existentiam illius, sed ars, quae est superior, monstrat per dispositionem suam rem, quare est. Sed fieri iam potest, ut ars, quae praecedit processu generis respectu alterius, exhibeat, quae admodum quae sub ipsa est, quod praecedit processu causae remotae. & hoc, quoniam causae generis, cum proportionant speciei, sunt causae longinquae.

Dixit: & hoc, quoniam medium in ipsa est causa proxima. sensus est, & hoc, quoniam medium, quod exhibet ars superior in arte, quae est sub se, est causa proxima rei, de

MANTINVS

particulares sub vna arte locatae, quae est ipsa Geometria, & non sunt duae artes diversae.

Et cum dixit: utraq; autem demonstratio, scilicet suprema & inferna, se habent veluti vna demonstratio. intelligit, quod se adiuvant ad monstrandam eandem rem, & inferior praestat eius esse, superior vero naturam propinquam illius esse: & hoc innuit cum dixit: Differunt autem eo quod, quae est inferior demonstrat quia, superior vero propter quid est. hoc est, differunt autem ambae artes, quia illa, quae existit sub altera, demonstrat de eadem re, quod scilicet est, ars vero superior illi demonstrat de eadem re propter quid sit. Cum igitur posset aliquis existimare, quod illa ars, quae se habet ut genus respectu alterius, praestat illi inferiori ei, aliquid, quod se habet ut causa remota, cum causa ipsius generis, quae referuntur ad ipsam speciem, sint causae remotae.

Ideo dixit: quoniam ipsum medium est causa proxima in ea: hoc est quia medium traditum ab arte superiori, arti ei subalternae, est utriusque causa proxima illi rei, de qua

† aliter est

C

Posteriorum

ABRAM

Dferior. cuius causa est, quia subiectum artis communioris hoc præ exposito modo communioris, qui est modus additionis & defectus, gerit respectu subiecti artis proprii respectu rei formatæ, id est materiæ: & ideo est illius causa proxima. Dubium autem propositum sequeretur, si

Ecior ars esset verum genus artis proprii.

BYRANA

de qua considerat ars inferior. causa autem in hoc est, quoniam subiectum artis vniuersalis secundum hunc modum vniuersalitatis, quæ antea exposuimus, qui est modus additionis & defectus, procedit à subiecto artis appropriatæ per modum formæ rei habentis formam, hoc est materiæ, & propterea est in ipsa causa propinqua. Atqui sequeretur dubium præcedens, si esset ars vniuersalis genus verum respectu artis appropriatæ.

MAT INV

considerat illa ars subalterna. Et huius rei causa est, quia subiectum artis vniuersalis, eo modo vniuersalitatis, quæ paulo ante exposuimus, & est profecto modus excessus & defectus, se habet ad subiectum artis propriæ, seu partialis, veluti propria forma ad ipsam rem habentem formam, hoc est ad ipsam materiæ. & ideo est ei causa propinqua. Sed bene sequeretur prædictum dubium, si illa ars vniuersalis esset verum genus illius artis propriæ.

T. 23. p. 82 *Sed horum principia habent commune. Si vero manifestum est hoc, manifestum est quod non est vniuersalis propria principia demonstrare. erunt enim illa omnium principia, & scientia illorum domina omnium. & nanque magis scit, qui ex superioribus causis scit: ex prioribus enim scit, cum ex non causatis sciat causas. quare si magis scit, & maxime: & si scientia illa esset, & magis, & maxime.*

Contradictio Tomitani.

F

82 Arist. in hoc contextu dicit, Nullam scientiam posse sua propria principia demonstrare. Huic autem determinationi, duo aduersari videntur. Primum est, quia Naturalis probat materiam primam esse, quæ est proprium principium in ea. Secundum est, quia vult Metaph. esse aliarum scientiarum dominam, quia dat illis principia, & tamen in 8. Physi. probatur Primus motor à Naturali, qui dicitur esse principium in scientia Diuina. quo casu non magis erit domina Metaphysica, quam Physica, immo longe minus. Sed vide conciliationem Tomitani.

T. c. 70

Communior autem ars continet communem rationem reliquorum principiorum. quo constituto, manifeste euident est, quod impossibile

Dixit Arist. Ars autem vniuersalis constituit rationem reliquorum principiorum. Quod cum ita sit, igitur plane apparet, fieri non posse,

Ars autem vniuersalis demonstrat reliqua principia. Patet ergo ex his, quod nullus artifex potest probare principia propria suæ

T. c. 70

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

fibile fit artificē singularū artium com-
monstrare suæ pro-
priæ artis principia.
qm̃, si inciperet cō-
monstrare sua prin-
cipia, res, quibus cō-
monstrant sua prin-
cipia, sunt digniora
esse eius principia,
q̃ illa, & per ea sci-
retur quicquid verē
scitur. Quia qui cu-
rat rē scire vera sci-
tia illam equidē scit
ex suis principijs, &
causis vñibus, & ex
rebus natura priori-
bus occasionibus &
causis, quæ non sint
originatæ et cōg, &
scia p̃ has est aprior
& dignior q̃ sciētia,
quæ per illas est.

posse, vt aliquis ar-
tífex monstret prin-
cipium artis suæ ap-
propriatū. qm̃, si
inciperet monstrare
principia ipsius, igit̃
ea, p̃ quæ monstra-
ret principia ipsius,
magis deberent esse
principia, q̃ illa, &
p̃ ipsa sciretur quod
scitur p̃ viam verita-
tis. Qm̃ qui studet
scire rem scia vera,
sciet utiq̃ ipsam ex
principijs & causis
vñibus, & ex rebus
prioribus fm̃ natu-
ram ex causis: et cau-
sæ nō erunt causatæ
à causatis: & sciētia
per has erit conue-
nientior et decētor,
q̃ sciētia per illa.

suæ artis. quoniam
si inciperet demon-
strare sua principia,
ea, quibus demon-
strantur eius princi-
pia, potius debent
esse p̃cipia, quàm
illa, & per illa verē
sciremus quæcunq̃
scim⁹. Qui enim co-
natur scire rem vera
scientia eam quidē
scit per principia &
causas vniuersales,
& per ea, quæ sunt
natura priora, scili-
cet per causas, quæ
non sunt causatæ.
Scientia enim, quæ
per hæc fit, commo-
dior utiq̃ est, atque
cōuenientior quàm
sit scientia, quæ per
illa fit.

C6.70 Dum dixit: Cōior
aut̃ ars continet com-
monstrationē reliquo-
rum principiorum. In-
tendit p̃ cōiorem artē
Primā Philosophiam,
quæ considerat ens in-
quantum ens. qm̃ enim
cōsideratio huius artis
est de ente inquantum
est ens, & de entis spe-
ciebus: & artium subie-
ctis. Ita sunt entis spēs: igit̃
hæc ars curat trade-
re causas omniū artium,
hoc est, quatenus entia

Dixit: Ars autē vñs
constituit monstratio-
nem reliquorū princi-
piorum. Intelligit per
artem vñem, Philoso-
phiā Primā: & est ea,
quæ considerat de ente
inquantum ens. & hoc,
qm̃ cūm ars ista specu-
let̃ de ente inquantum
ens, & de spēsibus entis,
igit̃ ars hæc, ea est, quæ
solicita est in traden-
dis causis subiectorum
artium, hoc est ex par-
te, qua suscipiūt entia;

Cūm dixit: Ars autē
vñs demonstrat reli-
qua p̃cipia Intelligit
autē per artem vñem,
Primā philosophiam,
quæ cōsiderat de ente
ut est ens: nā tū hmōi
ars considerat de ente
quatenus est ens, & de
specieb⁹ entis, subiecta
vero artium sint ex spe-
ciebus entis. ergo illa
ars studet reddere cau-
sas subiectorum artium
omnium: hoc est, ea ra-
tione qua sumit spēs

C6.70
C
Quo pa-
to Prima
Philoso-
phia consi-
deret prin-
cipia &
cās su bje-
ctorū reliqua
rū artium.

acci-

nō

Logica V en-

Posteriorum

ABRAM

D accipiuntur, non inquantum sunt artium subiecta, i. quatenus accipiuntur secundum modum unum, quo artes illud considerant.

83 Verbi gratia, quia primus Philosophus manifestat & tradit modum, quo numerus est ens: hoc est, modum, quo hoc subiectum est extra animam, non modum quo est huius artis subiectum. Et ex quo genus subiectorum artium est ipsum ens, evidens est, quod qui largitur illorum causas solum inquantum sunt entia, sit ille qui considerat ens simpliciter, qui est Primus Philosophus.

Quo pacto artes speculantur de principiis propriis

Hoc autem sic existente, oportet quod nulla ars largiatur causas sui subiecti, quibus est una species entium, quia Primus Philosophus est, qui tradit illas. Et hanc causam secundum veritatem sunt causae generis subiecti artium, non causae propriae subiecti artis. Re autem sic existente, quoniam pacto sequitur ex eo quod ars communis considerat subiecta reliquarum artium, quod artes non considerent sua principia nisi quia potest dici, quod principia subiectorum artium propriarum sunt principia illis propria, quoniam

DYRANA

non ex parte, qua sunt subiecta artium: hoc est cum accipiuntur per modum unum, per quem speculatur ars.

Exemplum huius: quoniam Primus Philosophus ipse est, qui manifestat & tradit modum, per quem numerus est, hoc est modum, per quem subiectum istud est extra animam, non autem ex parte, qua est per ipsum subiectum huic arti. & quoniam genus artium est ipsum ens: igitur apparet, quod exhibens causas ipsorum, ex parte, qua sunt entia tantum, is est, qui considerat de ente simpliciter: & iste est artifex Primae Philosophiae.

Quod cum ita sit, oportet ergo, ut non exhibeat ars aliqua causas subiectorum suorum, in quibus sunt causae ex unaquaque specie rerum entis. quoniam Primus Philosophus is est, qui tradit causam. & istae causae sunt causae generis subiecti artium, non autem causae appropriatae subiectis artis. Quod cum ita sit, quoniam sequitur ex eo, quod ars est vltima speculans demonstrationem principiorum reliquarum artium, ut artes non speculentur de principiis propriis nisi dicamus, quod principia subiectorum artium appropriatarum sunt principia appropriata

MANTENUS

entium, non quatenus sunt subiecta artium. hoc est, si capiatur secundum eundem modum, quo considerant artes.

Exempli gratia, Primus Philosophus notificat ac praestat modum, quo numerus est, hoc est, modum, quo hoc subiectum est extra animam, non modum, quo sit subiectum huius artis. Cum igitur genus subiectorum artium sit ipsum ens, patet est, quod qui considerat ens absolute, qui quidem est Primus Philosophus, ipse quidem tradit eorum causas ea ratione, qua sunt entia tantum.

Ex his igitur constat, quod nulla artium praestabit causas suorum subiectorum, in quibus existunt, quatenus sunt unum entium, quia Primus Philosophus praestat eas. & huiusmodi causae re vera sunt causae generis subiecti artium, non causae propriae subiecto illi artis. Sed his ita concessis, cur si ars vltima considerat demonstrationem principiorum reliquarum artium, quod propterea sequatur ut artes non considerent sua principia sed potest aliquis dicere, quod principia subiectorum artium particularium, seu propriarum, sunt utique principia propria

ABRAM

quando capiuntur secundum modum, quo consideratur subiecti illius artis in ea, quo existente consideratio illorum principiorum est illius artificis.

Et ideo inuenimus re gestam in Scientia Physica. Physicus enim considerat materiam & primum mouens naturale, in quantum sunt causae motus, non quatenus sunt una species entium. Et haec res fuit dubia Auicennae, & proinde accepit hoc dictum simplici receptione, & putauit Physicum capere a Theologo primam materiam & primum principium.

Aristo. ait non intendit, qd habens scientiam particularem nequeat demonstratione penitus ostendere causas sui subiecti, sed intendit qd nequeat demonstratione ostendere sui subiecti causas, dico demonstratione simpliciter, hoc est demonstratione largiente causam & esse. causae enim subiecti artis sunt naturae superioris, scilicet quae est genus illius subiecti: consideratio autem hanc naturam est ipsius Theologi. Natura namque, quae continet subiecta artium particularium, est

BVRANA

priata ipsis, cum accipiunt eo modo, quo ipsa speculat de subiecto illius artis. Cumque hoc ita sit, igitur speculatio illorum principiorum pertinebit ad artificem artis.

Et si hoc inuenitur res in Scientia Naturali: quoniam artifex Scientiae Naturalis speculat de materia, & motore naturali primo ex parte, qua sunt causae motus, non autem ex parte, qua sunt una ex speciebus entium. Etiam dubitauit super hoc Ben Sena, deinde accepit sermonem hoc in loco acceptione simplici. & existimauit, quod artifex Scientiae Naturalis accipit ab artifice Scientiae Diuinae materiam primam & principium primum.

Sed non vult Aristoteles, quod artifex scientiae particularis non potest ostendere per demonstrationem causas subiecti ipsius artis, quae sunt ex natura altiora, hoc est, quae sunt genus illius subiecti, sed consideratio de hac natura pertinet ad artificem scientiae Diuinae. & hoc, quoniam natura continens subiecta artium particularium est

MANTINVS

pria eis, cum capiuntur secundum eum modum, quo considerat per ea subiectum illius artis, si ergo res ita se habuerit, tunc poterit professor illius artis considerare illa principia. Et hoc pacto contingit in scientia Physica. Physicus enim considerat suam materiam, Naturalemque motorem primum, quatenus sunt causae motus, non quatenus sunt una species entis. & iam dubitauit de hoc Auicenna. Intellexit praeterea hoc dictum absolute, ita quod existimauit, quod Physicus accipit a Metaphysico primam materiam, & primum principium.

Nec Aristoteles. vult, quod professor alicuius artis particularis, non possit demonstratione probare causas sui subiecti, sed vult, quod non possit demonstratione probare causas sui subiecti, demonstratione simpliciter, hoc est demonstratione, quae praestat causam & esse. quoniam causae subiecti artis sunt ex natura superiori, hoc est, quae sunt genus illius subiecti: & consideratio de huiusmodi natura attinet ad Metaphysicum. Quia illa natura, quae continet subiecta artium particularium, est

B
Digressio.
Auicennae
dubium,
eiusque
solutio. vide
1. Phys. 83.
& 2. co. 73.
& 8. co. 3.
& 12. Met.
com. 5.

V ij est

Posteriorum

ABRAM

D est ipsum ens: quod est subiectum primae Philosophiae.

Et ideo incepit sermonem dicendo: Cōior autem ars continet cōmonstrationem reliquorum principiorum. Deinde successiue dixit: quo cōstituto, manifeste euidēs est, quod impossibile sit artificē singulari artium cōmonstrare suae artis propria principia, id est cōmonstratione simpliciter, id est cōmonstratione, quae largiat causam & effectum. Artifex namque; particularium artium potest demonstratione ostendere sui subiecti causas per signa. Prout fecit Aristoteles in cōmonstrando primam materiam & primum mouentem in Physicis auscultationibus, immo non est modus cōmonstrandi primum mouentem effectum, nisi per signum in hac, scilicet philosophica scientia, non sicut opinatus est Auicenna.

Vnde nos instituimus proprium tractatum in demonstratione corruptelae modi vñs, quo Auicenna putauit quod possit Theologus demonstrare primum principium esse. Et dum dixit: Quoniam si inciperet cōmonstrare sua principia. Intendit, quod inciperet demonstrando sua prima principia in illa scientia per alia principia.

Deinde

BYRANA

est ens, quod est subiectum primae Philosophiae.

Et per hoc incepit sermonem, & dixit: quod cum ita sit, plane manifestum est, quod non potest artifex vniuscuiusque artis monstrare principia artis suae appropriata. intelligit demonstratione sufficiente, hoc est demonstratione exhibente causam & existentiam. & hoc, quoniam artifices scientiarum particularium possunt monstrare demonstrationem causarum subiecti sui per signa, quemadmodum fecit Aristoteles. cum monstrauit materiam primam in Auditui Nati & motori primum: sed non est via, quae mostret existentiam motoris primi, nisi per signum in hac scientia, hoc est in scientia Nati, non quemadmodum existimauit Ben Senae. Iam vero posuimus sermonem ad monstrandam corruptionem vñs, quam opinatus est Ben Senae, quod potest artifex Scientiae Diuinae monstrare existentiam primi principij. Cum vero dixit: quoniam, si ipse inciperet monstrare principia sua: sensus est, quoniam si ipse inciperet monstrare principia sua prima in illa arte per principia alia. deinde dixit: igitur res, per quas monstrantur principia ipsi, magis debent esse principia. sensus est.

Cum

MANTEHVS

est ipsum ens, quod quidem est subiectum in ipsa Philosophia Prima.

Et ideo incepit hic suum sermonem dicens: ars autem vñs demonstrat reliqua principia. Deinde subiungit & dixit: patet ergo ex his, quod nullus artifex potest probare principia propria suae artis, hoc est, demonstratione absoluta, quae scilicet praestet causam & esse. nam perfectior artium particularium bene potest demonstrare causas sui subiecti per signa, seu a posteriori, ut fecit Aristoteles in Libro Physici. ubi demonstrat materiam primam, & primum mouens. sed non potest probare, quod primum mouens sit, nisi per signum a posteriori in hac scientia, scilicet Naturali, non ut putat Auicenna.

Nos vero iam sedidimus tractatum, in quo probamus falsitatem illius Methodi vñs, quae Auicenna putauit, Metaphysicum posse probare primum principium esse. D. d. Quoniam si inciperet demonstrare sua principia: hoc est, quoniam ipse incipiet demonstrare principia sua prima in illa arte, per alia principia.

D. d.

ABRAM

BYRANA

MONTINVS

Deinde dixit: Res, quibus demonstratur sua principia, sunt digniora esse eius principia quam illa, id est, & quoniam demonstraret principia suae artis per alia principia, haec principia essent primaeus digniora quam suae artis principia, quae cum poneremus prima, essent prima & non prima: quae est repugnancia in adiecto.

Et dum dixit: Quia qui curat rem scire vera scia, illam equidem scit ex suis principiis & causis vniuersalibus. Intendit per viles, primas huius generis, pro ut in Auscultatorijs dixit, quod res sciatur dum ea sciuerimus per suas primas causas usque; quo res finiat ad sua elementa. ubi intendit, quod cuiusque generis scia, dum puenit ad primas huius generis, tunc peruenit huius generis perfecta scia: cum autem hanc causam non sint in hoc genere priores causas, ideo neque sit in hoc genere demonstrari per prius illis, quia in hoc genere non est prius, neque notius illis.

Et dum dixit: Et ex rebus prioribus occasionibus & causis, quae non sint originatae & causatae, & scientia per has est aptior & di-

Cum igitur monstraret principia artis suae per principia alia, igitur haec principia magis deberent esse prima, quam principia artis suae. sed iam posuimus illi esse prima. igitur sunt prima & non prima, quod est impossibile, & non coheret.

Cum vero dixit: Quoniam qui sollicitus est, ut sciat rem scientia vera, sciet utique ipsam ex principiis & causis vltimis. intelligit per vltima prima in hoc genere, quae admodum dixit in Auditu, quod scimus utique rem, cum ipsam scimus per causas eius primas usque; quo perficiamus usque; ad elementa ipsius. Atqui vult, quod scientia in vnoquoque genere puenit ad causas primas, quae sunt in hoc genere, & tunc prouenit scia perfecta in hoc genere: & haec causa non habet causas priores in hoc genere: & propter hoc non possunt monstrari in hoc genere per aliquid, quod sit prius ipsis: quoniam non est prius, neque notius ipsis in hoc genere.

Cum vero dixit: & res priores secundum naturam & causas non erunt causatae, & scientia per illas est conuenientior & decentior,

D. d. ea vero, quibus demonstrantur ei principia, potius debet esse principia, quam illa. hoc est, & cum demonstraret principia suae artis per alia principia, tunc illa alia principia potius debent dici prima, quam principia suae artis. sed iam fuit concessum ea esse prima. ergo sic erunt prima & non prima, quod est contradictio ipsius.

Et cum dixit: Qui enim conatur scire rem vera scia, eam quidem scit per principia & causas viles. intelligit per viles, ipsas primas illius generis, ut dixit in Libro Physic. quod nos scimus rem, cum eius causas primas scimus, donec desinat negotium in eius elementa. voluit autem, quod scia de quouis genere pueniat ad primas causas illius generis, & tunc habetur perfecta scia de illo genere. & quod illae causas non habent alias causas primas illius generis, & ideo non possunt demonstrari in illo genere per aliquid, quod sit prius illis, quia nihil est prius illis, neque notius in illo genere.

Et cum dixit: & per ea, quae sunt natura priora, scilicet per causas, quae non sunt causatae, scia enim, quae per haec fit, commodior

V iij vniq;

Posteriorum

ABRAM

D & dignior q̄ scia, quæ p̄ illas est. Intendit per res natura priores, priores fm cognitionem & esse: causæ enim sunt natura priores fm esse ipsas causatis, & quando illis euenit q̄ sint etiā notiores apud nos, sūt etiā natura & cognitione priores. Prout videtur ex descriptione prioris secundum naturam, id est, quod sit res, quæ quando est posterior, ē & illa, & quando illa est, non sequitur posterius esse.

Et dū dixit: ex occasionibus & causis, quæ non sint originatæ, intendit in hoc genere. Et dū dixit: et scia per has est aptior q̄ sciētia, quæ per illas est. Intendit scientiā, quæ est p̄ causas, q̄ sunt causatæ.

EVRANA

centior, q̄ scia per hæc intelligit p̄ res priores fm naturā, priora per scientiā & existētiā. & hoc, qm̄ causæ sunt priores existētia fm naturam causatis. cūq; accidit illis, vt sint notiores apud nos, erant consimiliter et priores fm naturam & sciām. quemadmodum diximus i descriptione prioris fm naturam: quod videlicet cū est posterior, ē & ipsum, sed cū ipsum est, non oportet, vt sit posterior.

Cū vero dixit: & causæ nō erunt cāta, intelligit in hoc genere. cū vero dixit: & sciētia p̄ illas est conuenientior & decentior, quā scientia per hæc: intelligit scientiam, quæ est per causas.

MANTINVS

vtq; est, atq; cōuenientior q̄ sit scia, quæ p̄ illa sit intelligit aut p̄ priora natura, ea, quæ sunt priora scia & ipso esse. Nam, cū cōtingit, vt illæ cāta, quæ sunt priores fm esse & naturā ipsis causatis sint notiores apud nos, sunt p̄fecto priores quoq; natura & scia, vt in descriptione ipsi prioris natura explicatū fuit. qđ quidē est id, quod reperit, reperto posteriori, sed ipso dato, nō ē necessariū, vt des posterior.

Et cū dixit: p̄ causas, quæ non sunt causatæ, intelligit illius s. generis. & cū dixit: & scia, quæ p̄ hæc sit, est cōmodior atq; cōuenientior, q̄ illa, quæ sit p̄ illa alia. Intelligit q̄ illa scia, quæ sit p̄ cāta, quæ sunt cāta.

Contradictio Tomitani.

F
83 Loquens Auer. de dignitate scientiæ Metaphysicæ, inquit, eam probare principia scientiarum, quoniam dat causam subiecti in qualibet scientia. vt verbi gratia, si quis negauerit numerum, Arithmetici non possunt illius causam asserre, cū sit illi subiectum, sed hoc pertinet ad Metaphysicum, qui considerans ens vt ens, etiam considerat subiecta aliarum artiumque, sunt species entis. & addit, quod cū Metaphysicus reddit eorum subiectorum causas non ea demonstrat vt sunt subiecta, sed vt partes entis. Oppositum autem voluit Secundo de Anima com. 27. & 6. Meta. commento. 1. ubi habetur, quod subiectum & eius partes non possunt demonstrari in scientia. Sed vide conciliationem Tomitani.

T. 13. p. Demonstratio autem non coaptatur in aliud genus, nisi vt dictum est, Geometrica in Perspectiua, aut Mechanica, & Arithmetica in Harmonica.

Iam

Dixit

Iam

ΑΒΓΔΕΖΗ

ΒΥΧΑΝΑ

ΜΑΝΤΙΝΥΣ

T.c.71 Iam itaq; cōmon-
stratum est, quō fiat
commōstratio rerū
Perspectivæ ex arte
Geometrica, & rerū
musicarū ex Arith-
metica arte. Et iam
patet & cōmonstra-
tum est, qd demōstra-
tio non possit trans-
gredi ab vna natura
in aliam naturam.

Dixit Aristo. Iam
igitur manifestū est,
quomodo monstra-
buntur res Perspe-
ctivæ ex arte Geo-
metriæ, & res har-
monicæ ex arte Nu-
meri. Iamq; planū
ac manifestū est, qd
nō potest transferri
demonstratio de na-
tura in naturam.

Iam itaq; monstra-
tum est, quomodo
constituant demon-
strationes Perspecti-
væ artis ex Geome-
tria, ac Musicæ ex
Arithmetica: quo-
modo item non pos-
sit fieri transitus ex
vna in aliam natu-
ram, consimilr mon-
stratum est.

Cō.71 Quæ in præsumptas
deerat epilogos fert,
put expedit i cōclūne
orationum demōstrati-
væ, s. qd iā cōmonstra-
tū sit, quo pacto expe-
diat rem in sua arte de-
mōstrari p suā ppriā
cām, cū illa cā sit fm
modū alterius nature,
id est occasione alteri-
us artis. quod quidem fit
in naturis compositis.
Et hic nō appellatur
demōstratio transgressus
ab arte in artem, sed in
inferiori arte appellat
principiū suppositū &
pæsumptiō. verus aut
transgressus est, quan-
do vtuntur eadem ma-
iori præmissa duæ ar-
tes. iam aut cōmon-
stratū est, qd hoc sit im-
possibile, nisi esset vnū
quæsitū vniuoce dictū
in duab; artibus, vnus
s. fm subiectum & mo-
dum, cuius falsitas iam
est

Posteaq; narravit in
precedentib; & posuit
ea, qbus ē op; in scien-
tijs sermonū demon-
stratiuorū, vult iā mō-
strare; quō debemus
monstrare rē in arte p
cām suā appropriatā,
cū illa tñ cā sit p modū
nāq; alterius, hoc est p
modū artis alteri. hoc
aut erit i naturis cōpo-
sitis. Nec pp hoc acci-
det trāslatio demōstrati-
onis de arte in artē, atq; acci-
deret, si in arte inferiori
eēt radix posita, & ad-
mitteret ipsum trās-
latio vera: & si vtiq; eēt
ppō maior vna i dua-
bus artib;: sed iā mon-
stratū est, qd hoc fieri
nō pōt, nisi esset qsitū
vnū, qd diceret p con-
sensum i duab; artib;. hoc est vnū fm vtrūq;
duorū modorum. i. in
subiecto & modo: sed iā
monstratū est, qd ppō
sua

Nunc ex his, quæ pdi-
xerat de ipsis demōstrati-
onibus, facit veluti epilo-
gum, dū dixit: iā satis
cōstare quo pacto de-
beat res demōstrari in
aliquā arte p suam cau-
sam propriā, & illa cau-
sa sit rōne alterius na-
ture. hoc est, rōne alte-
rius artis, & hoc vtiq;
fit in naturis cōpositis.
Neq; vocabitur p pæa
transcensus demōstrati-
onis de vna arte in aliā, sed
vocabitur in ipsa arte
subalterna, seu inferio-
ri radix supposita, &
suppositum. sed verus
trāscensus est, cū maior
ppō sit vnica in amba-
bus artibus. & iam fuit
probatū hoc eē impos-
sibile, nisi vbi fuerit
vnū quæsitū vniuoce
dictū in vtrāq; artē, s.
de subiecto, & de mō.
& huius rei falsitas iā
fuit pbatā in pceden-
tibus.

Posteriorum

ABRAM

D est praestentia, oportet
ret nāq; duarū artium
naturā esse vnā nāni.
*Digressio. Contra A-
bunazarē de transla-
tione, & cō-
municati-
one artū.*

Hoc autem sic se ha-
bente non est verū di-
ctū Alpharabij in suo
Libro de Demonstra-
tione apud vltimū sui
sermonis de artib⁹, vbi
declarauerat, quo mo-
do scīe conueniant, &
in quo conueniant: &
hinc ostēditur, quō &
qñ sit posse demōne

E transgredi ab vna arte
in aliam, & quō sit im-
possibile. Ille enim in-
tellexit p trāsgressum
id, de quo dī trāslatio-
nis nomē, videlicet q
transferat maior prae-
missa. videtur enim ex
dicto Alpharabij, q ip-
se concedat duarū ar-
tium esse vnū quēsitū,
& nō cōcedit esse vnu
medium terminum.
quod est admirādum
T ex suo sermone, cum
dum non conueniunt
duae artes in duobus
terminis simul, impos-
sibile sit quod conue-
niāt in pmissa maiori.

Et vtcunque sit, im-
possibile est demon-
strationes transferri se-
cundum eius & Arist.
opinionem. sed est di-
scrimen inter eos, quia
apud ipsum duae artes
possunt conuenire in
vno quāsito, & apud
Arist.

BYRANA

sua ē prior: oporteret
enim, q natura duarū
artū esset natura vna.

Quod cum ita sit, ser-
mo igitur Abunazaris
in Lib. suo de Demon-
stratione ad finem, cū
dixit de artibus, & de-
clarauit quō cōmuni-
cāt sciētiae, & in quo
cōmunicant: & ex hoc
declarauit quō & qñ,
& quō transferri pos-
sunt demonstrationes
de arte in artē, & quō
nō possunt, sermo in-
quam iste est non ve-
rus: qm intellexit per
translationem illud, de
quo dicit nomen trāsl-
ationis: & hoc, qm trāsl-
fertur propō maior. &
hoc, qm ap paret ex er-
rone Abunazaris, q
fateat esse quēsitū vnū
ex duabus artibus: &
ppea fateat, q terminus
medius est vn⁹: & hoc
mirandū est de sermo-
ne illius. & cum nō cō-
municant duae artes in
ambobus terminis si-
mul, nō poterūt cōica-
re in propōne maiore.

Et quomodocunque
fuerit non poterūt trāsl-
ferri demonstrationes
fm opinionem ipsius
& opinionem Arist.
sed differunt inter se,
quoniam apud ipsum
possūt communicare
duae artes in q̄sito vno,
sed

MANFIRVO

tibus: quia cēt necessa-
riū, vt natura vtriusq;
artū cēt eadē natura.

Si igit hęc ita se habeāt,
sequitur ergo, q dictū
ipsius Alpharabij in Li-
bro suo de Demōne
fm calce vbi tractat de
artibus, & qualiter scīe
cōicent inter se, & in
quo cōmunicēt: ex qui-
bus verbis ē declarat,
qualiter & qñ possunt
demōnes trāscendere
de arte in artē, & qñ
nō possunt, est pfecto
non verū. intelligit enī
p trāscensum id, quod
noīat trāslatio, nempe
cū maior pmissa trāsl-
fertur. & vī vt potest
colligi ex verbis ipsius
Alpharabij, q ipse con-
cedat posse esse vnū &
idē quēsitū in duabus
artibus, sed negat me-
diū terminū posse esse
eundē. quod quidē di-
ctū est dignū admira-
tione. Cūq; enim duae
artes non cōmunicent
in duobus terminis si-
mul, nō poterūt cōica-
re in maiori propōne.

Sed vtcunq; res se ha-
beat, tandē demōnes
nō possunt trāscendere
iuxta eius sentētiā atq;
Aristotelis sentētiā.
sed i hoc discrepāt ipsi.
qd ipse existimat duas
artes posse communi-
care in eodē quāsito.
Arist.

ADAM

BYRANA

MANTINVS

Arist. hoc est impossi-
bile: immo necessario
sequitur, vt diximus,
ex possibilitate ipsarū
conuenientię in vno
quæsito, q̄ conueniāt
in medio termino, &
nō relinquit q̄ fiat trā-
sgressus, quem inten-
dit, sed q̄ altera duarū
artiū vtatur eo, qđ in
alia demonstratur,
siue sit subiectū quod
considerat, aut q̄ in ar-
te superiori sit cōclu-
sio & i inferiori p̄mis-
sa, put euenit Perspe-
ctiuo & Astrologo cū
Geometria, & sicut cō-
tingit Musico cū Arith-
metico.

sed nō ē posse hoc apđ
Aristo. nā enim sequit̄
ex necessitate, quēad-
modū diximus, ex eo,
q̄ pnt cōicere in quēsi-
to vno, vt cōicent ēt in
medio termino: & nō
relinquit, vt sit trāsla-
tio, quā ipse voluit, ni-
si faciat vna duarū ar-
tiū illud, qđ mōstrat i
alia: siue sit subiectū,
de quo cōsiderat, siue
sit in arte superiore con-
clusio, in inferiore autē
propō: quemadmodū
accidit hoc Perspecti-
uo et Astrologo cum
Geometria: & quem-
admodum accidit Mu-
sico & Arithmetico.

Arist. vero dicit hoc ē
imposse. Necessum autē
est oīno, vt dixim⁹, q̄
si possent, cōmunicare
in vno quēsito, q̄ com-
municarēt ēt i medio
termino. & sic reliqui-
tur, vt nihil aliud sit il-
la traslatio, quā ipse in-
telligit, nisi q̄ vna dua-
rū artiū vtat̄ eo, qđ in
altera arte pbat̄. siue il-
lud sit subiectū, d quo
agit, siue sit i arte supe-
riori cōclō, et in inferio-
ri p̄missa, vt cōtingit ip-
si Perspectiuo, atque
Astronomo cum arte
Geometrica, & ipsi Mu-
sico cū Arithmetico.

Contradictio Tomitani.

84. Negat Auer. quæsitum vñū posse considerari in pluribus artibus. Oppositum au-
tem videtur voluisse in precedentibus, vbi in com. § 9. concessit, hoc quæsitum, quod
dicit, cælum est spherica figura, esse commune Physico & Astrologo, & tamen
hæ facultates diuersæ sunt. Sed vide solutionem Tomitani.

ANT. INTER. TEX. XXXIII.

Difficile autem est cognoscere, si sciuit, aut non. difficile est enim
cognoscere, si ex vniuscuiusq; principijs sciūmus, aut non: quod est sci-
re. existimamus autem, si habeamus ex veris quibusdam syllogis-
mū, & primis scire. hoc aut non est, sed oportet primis cognata esse.

T.c. 71. Ideoq; difficile est
nobis verē affirma-
re nos scire p̄ cām p̄-
ximā: vehementer
enim nobis difficile
est scire cōstitisse no-
bis singulas res ex
reb⁹ illi essentialib⁹,
et

Dixit Arist. Et pro-
pterea durū ē nobis,
vt verificemus nos
scire rē p̄ cām p̄pin-
quā: qm̄ durū ē val-
de, vt sciam⁹ nos cō-
sisterē sup vnaquaq;
re p̄ ea, q̄ sunt p̄ se,
&

Difficile itaq; ē no-
bis verificare, q̄ nos
sciamus rē per cau-
sam propinquā. Nā
admodū difficile est
nobis cognosceŕ, qm̄
sciam⁹ singulū eorū,
q̄ sunt per se illi rei,
&

T.c. 72.

Posteriorum

ABRAM

Det pportionalibus, & per suā proximā cām: scia vero ē taliū. Et inde fit, q nos opinemur iā sciuisse rē vera scia, qn il lā sciuerimus ex pmissis veris imediaris, cū res non ita sit.

Cō. 71. Postq cōmōstrauit, Demōnū q pmissa q.

Editiones superadditas veritati: quarū vna est, q sint vles, secūda q sint per se, & tertia q sint primę, & illud est qd intendebat per dici de omni in hoc libro, & quando causis insunt hę conditiones sunt causę proximę proprię illi rei, cuius sunt causę.

Et, quia quanto entia sunt plurium conditionum, tanto difficilius est illa esse, aut cognosci, dixit: Ideoq; difficile est nobis vere affirmare nos scire rē per causam proximā.

Deinde tulit cām difficultatis huius, Et dixit: Vehementer enim nobis

BYRANA

& appropriata, et p cām ipsius propinquā, et scia erit vtiq p talia. & ppea existimatū ē, nos scire scia vera, cū scimus ex propōnibus veris immediatis, & non est res ita.

Posteaq declarauit, q in propōnibus, q sunt partes demōnū oportet, vt aggregētur tres condōnes, quę superaddūtur veritati: quarū vna est, vt sint vles, secūda vt sint per se, tertia vt sint primę. & hoc est, qd voluit p id, qd est de oī in hoc libro: & causę, in quibus inueniuntur istę conditōes, sunt causę propinquę appropriatę huic rei, cui sunt cę:

Et entia, in quibus multiplicantur conditiones, sunt inuentu difficiliora, aut cognitu difficiliora, dixit: & propterea durum est nobis, vt verificemus nos scire rem per causam proximam.

Deinde adduxit causam difficultatis i hoc, & dixit, qm durū est valde,

MANTINVS

et sunt ei pportionalia, et p suā cām, ppinquā, ex qbus ē vera scia. Ex hoc aut opi namur nōnūq verē sciuisse, si ex talibus pmissis veris, ac medio vacātib sciuerim⁹. Hoc aut n ē ita.

Postea quā pbauit, q oportet vt ppones, q sunt ptes demōnū, contineāt in se tres conditōnes, pter veritatē earū: quarū prima est vt sint vles, secūda vt sint p se, vel essentialis, tertia vero vt sint primę. qd qdē intelligebat p pdicari de oī: qd i hoc libro fuit traditū: cumq; aut illę cę, q has obtinent conditōnes, sint cę propinquę, ppię illi rei, cuius sunt causę:

Entia vero quāto plures habēt condōnes, tanto difficilius habet eorū esse vel eorū scia: id dicit: difficile itaq; est nobis verificare, q nos sciamus rem per cām propinquā: hoc est, & id difficile est, vt nos possimus certificare, q illa scia, quā habemus de aliqua re, sit scia per suā cām propinquam.

Deinde reddit cām huius difficultatis dicens: Nā admodū difficile

Cō. 71.

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

nobis difficile est scire
constituisse nobis singu-
las res ex rebus illis es-
sentialibus & pportio-
nalibus & p suam pro-
ximam cām: id est, qm
difficile est nobis con-
stare singularū rerum
proximam cām ob res
essenciales proprias ge-
neri huius rei. & dixit
hoc, quia nos inuenire
mus cām proximam
essentialē pportiona-
tā huic generi, ex quo
est vniuersalius q̄ pro-
xima cā. & vniuersali⁹
est semp notius apud
nos q̄ proprium, quod
in Libro Priorū iam
commonstrauimus.

valde, vt sciamus nos
cōsistere sup vnaquaq;
re p ea, q̄ sunt p se & p
portionata, & p causā
ipsius propinquā. hoc
est, qm durū ē nobis,
vt cōsistamus sup cau-
sa propinquā vnicuiq;
rei pp res per se & ap-
propriatas generi isti⁹
rei. atq; dixit hoc: qm
nos inuenim⁹ cām p-
pinquam per se & pro-
portionatā huic gene-
ri: qm est vniuersali⁹
cā propinqua. & quod
est vniuersali⁹ apud
nos semper est notius
appropriato. & hoc iā
declarauimus in Li-
bro Sillogismi.

ficile est nobis cognō-
scere, qm sciam⁹ singu-
lū corū, q̄ insunt p se
illi rei, et sunt ei ppor-
tionata, & p suā cām, p-
pinquā. hoc est qd dif-
ficile est nobis cognō-
scere cām propinquā
vniuscuiusq; rei, p ea,
q̄ sunt p se generi illi⁹
rei. Dixit at hoc, p p-
quia nos nanciscimur
cām propinquā ex cā
p se ve essentiali, ac p
portionata illi generi, B
qd sunt viores, seu cō-
muniores ipsa cā, ppi-
qua. Qd aut est apud
nos vior, semp est no-
ti⁹, q̄ ipsum ppiū, vt i
Lib. Priorū fuit pbatū.

Qd scim⁹
difficile ē
cognosce-
re.

*Demonstratiuarum scientiarum principia, nonnulla esse communia, nonnulla
propria: quæque ea sint, & quo pacto præcognoscantur: pariter &
reliqua demonstrationem ingredientia. Cap. 9.*

T. 24. p. 85 **D**ico autem principia in vnoquoq; genere hæc, ^b quæ quod
sunt, non contingit monstrare. Quid igitur significant et pri-
86 ma, & quæ ex his, ^c accipitur. quod autem sunt, principia qui-
dem necesse est accipere, alia vero monstrare. ^d Vt quid vnitās, aut
quid rectum, aut triangulum. esse autem vnitatem accipere, et ma-
gnitudinem, altera vero monstrare.

Contradictio Tomitani.

85 Vult Arist. principia minime probari posse. Oppositum aut habet 1. et 3. Phy.
ubi demonstrat materiam primam, & primum mouentem. Quæ sunt principia
subiecti Physici. Sed vide conciliationem Tomitani.

86 Agens Arist. de primis, hoc est, principijs, inquit: Quid igitur significant & pri-
ma. & quæ ex his accipitur? Ex quo loco accipitur de principijs accipi, hoc est, sup-
poni quid. At contrarium videtur voluisse 1. Post. tex. 2. quo in loco de dignitatibus
et principijs agens, dicit, ea præcognosci tantū quod sunt. cognitionem enim. Quid est,
ad vsum accommodat, quod vero, ad principia. Sed vide sicut. Tomit.

Sed

Dixit

Inquit

Posteriorum

ABRAM

D Sed oportet, q̄ de-
T.c.73. mōnōis subiectū ca-
piat & cōcedat esse,
absq̄ q̄ scrutet ipsū
esse. Demōstratiōis
vero p̄dicatū, & enū-
tatio simul conue-
niunt quatenus cōli-
derant ob id, qđ suū
nomē significat. Et
differunt à se inuicē:
qm̄ p̄missē recipiun-
tur esse, p̄dicatū ve-
ro cōmōstrat esse p̄
illas. vnū enim, et tri-
gonus, & rectū indi-
gent vt cōsideret de
sua re qđ suū nomē
significet, at vnū &
magnitudo positio-
ne accipiunt esse, p̄-
dicata vero & con-
nexa indigent com-
monstrari inesse suis
subiectis.

Cō.73. Postq̄ enuntiauerat,
q̄ demonstrator neq̄
demonstratione, idest
simpliciter common-
strare causas subiecti
sue artis, quia essent
ignotæ sue causæ, ce-
pit notificare quas res
oporteat artificem re-
cipere esse, & quas res
possit demonstra-
re esse. Et dixit: sed
oportet q̄ demonstra-
tionis subiectum ca-
piatur & concedatur
esse,

Demōstra-
tor tria ad-
mittit. idē
supra cō.2.

DURANA

Dixit Aristot. Sed
oportet, q̄ de subie-
cto in demōne ad-
mittamus & fatea-
mur ipsum eē absq̄
eo, q̄ fiat inq̄litio an
sit. sed p̄dicatū in
demōne & enun-
tatio cōicant simul
in eo, qđ significat
nomen. Sed differt
vnū ab altero, qm̄ d̄
propōnib⁹ admitti-
mus, q̄ sunt, sed de p̄-
dicato mōstrat q̄ ē:
de vno. n. & triāgu-
lo & recto oportet,
vt cōsiderem⁹ qđ si-
gnant noīa ipsorū: et
de vno & magnitu-
dine admittit q̄ sūt:
sed de p̄dicatis & cō-
sequentibus oportet
monstrare, q̄ insunt
subiectis suis.

Posteaq̄ narrauit, q̄
non pōt artifex demō-
nis oñdere per demō-
nē cām subiecti artis
sue, qm̄ cāx ipsius sunt
ignotæ, hoc ē p̄ demō-
nē simpliciter, cepit do-
cere, quæ sint illa, in q̄-
bus oportet artificē ad-
mittere q̄ sint, & quæ
sunt ea, de q̄bus possu-
mus mōstrare, q̄ sunt.
Et dixit: sed oportet,
vt de subiecto demō-
nis admittam⁹ & fatea-
mur,

MANTINVS

Inquit Aristot. Sed T.c.73.
oportet vt subiectū
dēmōnis recipiat et
cōcedat ipsū eē, nec
q̄rat an ipsū sit. At
p̄dicatū demōnis,
& ipsa enūciatio in
hoc vtiq̄ cōicant, q̄
cōsiderant de eis qđ
eorū nomen signifi-
cet. Differūt tñ inter
se, q̄ p̄missē recipiū-
tur esse, p̄dicatū ve-
ro demōrat in eē eis.
Qm̄ vnitas & triā-
gulus & rectū oportet,
vt cōsiderent qđ
s. significet eorū no-
mē, vnitas aut atq̄
magnitudo capiunt
quatenus sunt, prae-
dicata vero atq̄ cō-
sequētia necesse est
vt demōstrentur in-
esse subiecto, &c.

Cō.73. Posteaq̄ dixit, q̄ de-
mōstrator nō pōt de-
mōstratione probare
cās subiecti artis sue,
q̄a ei⁹ causæ sunt igno-
tæ, demōne s. absolu-
ta & simp̄r, ideo nunc
vult ostendere, q̄ nam
sint ea, q̄ debēt recipi à
p̄fessore artis, q̄ s. sint:
& q̄ sint illa, q̄ possunt
ab eo probari, q̄ sint.
Et iō dixit: sed ope-
tet vt subiectū demō-
nis recipiat, & cōce-
dat ipsum

ABRAM

esse, id est q̄ ex quo artes amplectuntur tria genera subiecta, & quę sita, & premissas: subiecta quidem oportet demonstratorem recipere esse, aut quatenus sunt per se nota, aut quatenus sint in alia arte iam commōstrata.

Et hoc qđ dixit de re subiecti ē p se manifestū. ars enim demōne ostēdit rē, q̄ inest subiecto: qđ quidē est manifestū d̄ q̄ sitis cōpositis. qm̄ nāq; querēs interrogat nūquid, sicut quæreretur, nūquid trigoni anguli sint duobus rectis equales: interrogās n. tale q̄ sitū absq; dubio hēt apđ se notū trigonū eē, & sūt q̄ litatē angulorū duob' rectis esse, id vero qđ nescit, ē illam inesse trigono.

Qm̄ vero magnitudo, gratia exēpli, quę ē genus Geometricę artis, esset ignorū nō formaret de eo hoc quęsitū, sed quęsitū absolutū. ut, an sit. solū putatur itaq;, q̄ nō sit de cōdōnibus hui' quęsitū eē pte posita, cū res non sit ita, qm̄ oratio dicēs, an hoc sit, intelligere facit, an sit talis d̄ nominatio r̄is, ut si dicerēs ens mobile, vel ens simpliciter, si ite gamus p̄ illud ens

mo-

BVRANA

mur, q̄ ipsū est. sensus est, qm̄ artes cōphēdūt tria genera, p̄dicata, q̄ sita, & propōnes. & de subiectis qđ oportet artificem demōnis admittere q̄ sint, siue fuerit per se notum, siue sit res, quę monstratur in alia arte.

Et hoc, quod dixit ex dispōne subiecti, planū est p se. & hoc, qm̄ ars mōstrabit utiq; p demōne rē ex nte subiecto. & hoc fortasse manifestū ē i q̄ sitis cōpositis. & hoc, si q̄ ramus de quouislibet q̄ sito. Quē admodū, si q̄ ramus, an triāgul' hēat angulos q̄ les duob' rectis: qm̄ q̄ cūq; q̄ fuerit huiusce modi q̄ sitū, proculdubio habebit triangulū apđ se rē ex nte, & cō sūt q̄ litatē angulorū duobus rectis. atq; qđ ignorat est, an ī sit triāgulo.

Qđ si magnitudo, exēpli grā, qđ ē genus artis Geometricę, fuerit ignota, nō formabit ex ipsa hoc q̄ sitū. Et existimat utiq;, q̄ de cōdōnibus q̄ sitū propositi, qđ est, an hoc sit tm̄, nō sit, q̄ pars posita inueniat. sed res non est ita: qm̄ sermo dicētis an hoc sit, vult utiq;, an sit cū tali dispōne, puta si dicas, motū, aut sit

MAXTINVS

ipsum esse. hoc est, cū A ipse artes tribus includant generib', nēpe & subiectis, atq; quę sitis, necnō propōnib': subiecta autē debet recipere s. q̄ sint, ipse demōstrator, vel q̄a sunt de se nota, vel quia sunt in alia arte demonstrata.

Id vero qđ dicit de ipso subiecto, ē de se notū: q̄a ars demōstrat rē inesse subiecto. De q̄ sitis quoq; compositis B res ē satis nota. qm̄, cū interrogans īterrogat, utrū hoc ita se habeat, ut q̄ interroget utrum triangulus habeat angulos æquales duobus rectis. nā qui hmoi q̄ sitū q̄ rit, putat omnino dari triāgulum: sūt q̄; æqualitatē angulorū duobus rectis, ignorat tñ hoc inesse ipsi triangulo. Et si magnitudo, exēpli gratia, q̄ est genus artis Geometricę, fuerit ignota, nō īmaginabit de ea hmoi q̄ sitū. sed pōt quis existimare, q̄ ipsum q̄ situm absolutū, qđ quidē est, s. querere tm̄, utrū hoc est, q̄ non oporteat ut repiat aliqua pars posita. Sed nō ita se habet. qm̄, cū quis dicit, utrū hoc sit, intelligit q̄ sit ita se habēs in tali, s. dispōne, ut q̄ sit mobile, vel

C

Posteriorum

ABRAM

D mobile, eius significatum esset, an id quod hoc nomen significat sit generis entium mobiliū, sicq; iam confirmamus genus entis, p quo queritur, an hoc sit illius species necne? quod quidem est artium genus.

Si vero interrogaremus de eo pro esse simpliciter, iā confirmaremus genus entis simpliciter, sed **E** quereret, nunqd illud sit aliqua spēs entis simpliciter, et utcunq; sit, iam supposuimus subiectū artis esse aliquā rē inuentam: qd quidem est manifestum per se, & per ea, quæ diximus.

E, postq̄ enuntiauerat q̄ artificem oporteat recipere artis subiectū eē, s. pte quæ supponit esse, enūtiavit de p̄dicato, et dixit: Demofonis yō p̄dicatū & enūtiatio simul cōueniunt, quatenus cōsiderant ob id qd suū nomen significat. Intēdit p̄ demofonis p̄dicatū, p̄ tē ipsā q̄sitā: & p̄ enūtiationē, extremū maius & mediū. Qm̄, si p̄dicatū fuerit cōclōnis ps, aut enūtiationis ps, oportet notificare qd suū nomē significet, p̄prie autē decernit enun-

BVRANA

sit simpliciter. q̄ si itelligamus p̄ ipsum, q̄ sit motum, dispositio ipsius quā significat hoc nomen, est, an sit ex genere entium motorū. Igitur stabilimus genus entis, quæcunque species ipsius quærat.

Et si queramus de ipso simpliciter, constituemus genus ens simpliciter: & quodcunq; fuerit, igit̄ posuimus subiectum artis rem existentem. & hæc res plana est per se ex eo, quod diximus.

Et, posteaq̄ narrauit, q̄ oportet artificē de subiecto artis admittere q̄ sit: & hæc est pars posita, quam enuntiavit de sub̄o, & dixit: at qui p̄dicatū in demofone & enūtiatio cōicāt in eo, q̄ de ipsis cōsiderat, quid significat nomē ipsorū: intelligit p̄ p̄dicatū idemfōne partē quæsitā: & p̄ enūtiationē, maiorem extremitatē & medium. & hoc si p̄dicatum fuerit cōclōnis, aut fuerit pars enūtiatiōis, oportet, vt sciat quid significat nomen ipsius: &

MANTINVS

vel ens mobile, vel sit ens absolute: & si itelligat ens mobile, tūc cōsiderabimus, utrū id, qd significat p̄ illd nomen, sit ens ex genere entium mobiliū, & sic it̄ asseruimus genus entis, de quo q̄rebat, utrū hoc sit vna spēs ei⁹, vel non, et illud est genus artium: sed, si queramus de eo absolute, tunc it̄ cōcedim⁹ genus ipsius entis absoluti. sed q̄rit utrū sit vna species entis absoluti. sed vt cūq; res se habeat, tandē iam posuimus subiectū artis esse aliqd existēs. et hoc est de se manifestū et ex his, quæ diximus.

Et postq̄ dixit, q̄ op̄s vt professor artis recipiat vel cōcedat reperiri subiectū ipsius artis, qd qdē est ipsa ps posita, nūc facit ybū, de ipso p̄dicato dicēs: At p̄dicatū demofonis, & ipsa enūciatio, in hoc vūq; cōmunicāt, q̄ cōsiderāt de eis quid eorū nomē significet. intelligit autē p̄ p̄dicatū in demofone partē q̄sitā: & p̄ enūciationē, maiorem extremitatē, & ipsum medium. nā, si p̄dicatū fuerit ps cōclōnis, vel pars enūciationis, oportebit i sum notificare qd: & eius nomen signifi-

Insuper lege de p̄cognitionib⁹ hic & supra com. 2 et. j.

tia-

ap-

3

ABRAM

ratio, quatenus notifi-
cent illud inesse subie-
cto, aut quā supponi-
tur sic esse.

Et ideo dixit: et dif-
ferūt à se inuicem, qm̄
præmissæ recipiuntur
eē. id est, differt prædi-
catum enuntiationis à
p̄dicato q̄siti, quia p̄-
dicatū præmissarū de-
bet admitti esse, id est,
sic supponi. Et dixit:
Prædicatum vero cō-
monstratur esse per il-
las. i. quæsi vero p̄di-
catum cōmonstratur
esse per præmissas.

Et p̄ hoc insinuat cām,
qua ex eisdēdo p̄missas
oportet in eis admitti-
re p̄dicatum inesse sub-
iecto. p̄ illas. n. cōmon-
strat q̄siti p̄dicatū in eē
subiecto. Et ex quo ar-
tū subiectū & p̄tes sub-
iecti oportet itellige-
re de sua re qd signifi-
cēt, & qd admittat illud
eē, sicut ē p̄missarū cō-
dōnis, Dixit: vnū. n.
& trigonus, & rectū in-
digēt, vt consideret de
sua re qd suum nomē
significet: at vnū et ma-
gnitudo positiōe acci-
piunt eē, id est qd vnū,
qd est subiectum artis
Arithmetice, vel illius
subiecti pars, vt simili-
te trigon⁹ in arte Geo-
metrica, & vterq; eorū
indiget vt apud illū, q.

BVRANA

appropriat enuntiatio-
ni, vt sciatur, qd inest
subiecto, aut in eo, qd
ponitur sic.

Et p̄p̄ea dixit: distin-
guīt aut vnū ab altero,
eo qd de p̄p̄onibus ad-
mittit, qd ipse sunt. sen-
sus ē, & distinguīt p̄di-
catū in enuntiatōe à p̄-
dicato i q̄sito, eo qd de
p̄dicato in p̄p̄onibus
oportet admittere, qd ē,
id est, qd ita ponit. Et di-
xit: sed de p̄dicato mō-
strat, qd ē. sēsus ē: sed de
p̄dicato i q̄sito mōstrat
qd sit in p̄p̄onibus.

Et hoc ē assignatū cāe,
cū oporteat in p̄p̄oni-
bus, vt admittat i ipsis
subiectū eē: p̄ ipsas mō-
strat p̄dicatū in q̄sito
Iesse subiecto. cūq; fue-
rit subiectū in artibus,
& p̄tes subiecti oportet
vt itelligat ex dispōne
sua, qd signat nomē ip-
si⁹: & qd admittat qd sit
i dispōne p̄p̄onū, dixit:

Qm̄ de vno & triāgu-
lo & recto oportet vt
cōsideret i dispōne sua,
qd significat nomē ip-
sorū, & de vno & ma-
gnitudine admittit, qd
sunt. sēsus ē, qd de vno,
qd ē subiectū i arte nu-
meri, aut p̄s subiecti ip-
si⁹, & cōsistit de triāgulo
i arte Geometrie, op̄j,
vt vnusquisq; confide-
rans de vnoquoq; ipso

MANTINVS

sed hoc p̄p̄riū hēt ipsa
enūciatio, qd cōdit ipsā
in esse subiecto, vel qd
supponatur illud.

Et ideo dixit: differt
tū inter se, qd p̄missæ re-
cipiunt, & cōcedunt eē.
hoc est, differt p̄dicatū
enūciationis à p̄dicato
quæsi, quia p̄dicatum
præmissarū debet ac-
cipi, qd sit, s. qd supponat
illud, & cū postea d. p̄di-
catū vero demonstrat
ipsum inesse eis. intelli-
git, qd p̄dicatum q̄si-
u demonstratur ipsum
in esse præmissis.

Et p̄ hoc, inuuit cām,
ob quā oporteat admit-
tere, qd p̄ ipsas p̄missas
insit p̄dicatū ipsi subie-
cto, qd p̄ ipsas d. mōstra-
tur p̄dicatū q̄siti inesse
subiecto. et cū subiectū
artū, partesq; subiecti
oporteat intelligere de
eis qd nā p̄ nomē signi-
ficet, et qd admittat ip-
sum esse, vt sit in p̄mis-
sis ipsis, ideo dixit: Qm̄
vnitas, & triāgulus, &
rectū, oportet vt cōside-
rent, qd s. significet eo-
rū nomen. Vnitas autē
atq; magnitudo capiū-
tur quatenus sunt: itel-
ligit, qd vnitas, qd ē sub-
iectū i Arithmetica ar-
te, vel est pars eius sub-
iecti, sicutq; triāgulus i
arte Geometrica, opor-
tet vt ille, qd de quouis

Posteriorum

ABRAM

Deos considerare habet, sit, qd suum nomē significat, & qd sit ens.

Quæstia in duplici spē repetiunt.

Et dū dixit: Prædicata vero & cōnexa indigēt cōmōstrari inesse suis subis. Intēdit de q sitis. Dixit vero: Prædicata & cōnexa, qā q sita sunt duarū spērū: scilicet accidentia, aut definitiones, vel definitionū partes. Intēdit itaq; p cōnexa, accidentia p se, & p prædicata intendit id, qd continet oīa q sita, aut essentialia, quæ sunt definitiones, aut definitionum partes.

BVRANA

rū habeat Itelligentiā qd significat nomē ipsius, & qd ē resexistēs.

Dixit: atqui de prædicatis & cōsequentib; op; mōstrare, qd insunt subiecto, hoc est q sitis. atqui dixit prædicatis & cōsequentibus: qm quæstia sunt duarū specierū, aut accidentia, aut definitiones, aut partes definitionū. Itellegit p cōsequentia accidentia essentialia, & itellexit p prædicata, aut illd, qd cōphēdit oīa q sita, aut substantialia, quæ sunt definitiones, aut partes definitionū.

MANTINVS

eorū cōsiderat, intelligat qd ei nomē significet, & qd ē qd existens.

Et cū d. prædicata vero atq; cōsequentia necesse ē, vt demōstrent inesse subiecto, intelligit ipsa q sita. Dixit aut prædicata & consequentia, qā q sita sunt duplicia: nēpe vel definitiones, vel partes definitionū. et p cōsequentia, intelligit accidentia essentialia. et p prædicata, intelligit vel id qd amplectit oīa q sita, vel essentialia, qd sunt definitiones vel partes definitionum.

T. 24. p.

Sunt autem, quibus vtuntur in demonstratiuis scientiis, alia quidem propria vniuscuiusq; scientiæ, alia vero communia. communia autem secundum² proportionem: quoniam vtile vtiq; quantum in eo, quod sub scientiam est, genere. propria quidem, quemadmodū lineam esse talem, & rectum: communia vero, vt si ab equalibus equalia auferantur, quod equalia sunt reliqua. sufficiens autem est vnumquodq; horum, quantum est in genere, idem enim faciet, & si non de omnibus acceperit, sed in magnitudinibus solum, Arithmetico autem in numeris.

T. 6. 74.

Ac præmissæ, quibus cōmōstrat id, qd de mōnibus ostendit, partiunt: qā qdam sunt propriæ & per se vni naturæ, & qdam sunt cōmunes multis naturis. Illarū vero cōitas nō est fm naturæ cōitatē, sed fm cōitatē attrib-

Dixit Arist. Propōnes aut, p quas mōstrat id, qd mōstrat p demōnes, diuidūtur. ex ipsis enim aliquæ sunt appropriatæ & essentielles naturæ vni: & ex ipsis aliquæ sūt vles multis naturis. sed vfitas ipsarū nō est quæad-

Inquit Arist. Præ. T. 6. 74.

missæ aut, quibus demōstrat quicqd oñdit p demōnē, bifariā diuidunt: quædam enim sunt propriæ et essentielles vni naturæ, qdam vero vles accōes pluribus naturis. Sed earū vfitas non est veluti cō-

ABRAM

butionis. Et hæc ita se habet, dū singulārū artium artifex demonstratione ostendit ipsarū contractionem ad suū propriū subiectū. Præmissæ autē, propriæ sunt, ut lineā eē talē, et rectitudinē esse talē. Cōes vero pmissæ sunt, put est oratio dicēs, dū ab æqualibus æquale subtrahit residuū sit æquale. Et, qñ singule sciē utūt pmissis cōmunibus cōpositione & contractione ad suū propriū subiectū, fiūt p se analogæ, & proportionatę suo proprio subo. earumq; operatio vna est, quādo supponuntur secundum communitatem, aut proximę priorī naturæ, prout est magnitudo & numerus.

BVRANA

modū vñtas naturę, sed quēadmodū vñtas pportionis. has autē, cū p ipsas ostendit aliqd p dmonē, assequit artifex cuiusvis sciē ex subiecto suo appropriato. Propōnes autē appropriatę sunt, quēadmodū q lineā est hoc, et rectū est hoc: Propōes at vñes sūt, veluti oīo, si ab æquale dematur æquale, qd remanet ē æqle. Et, p pōnes vñes, cū ipsas effeceris in quavislibet sciā & cōposueris, & assecut⁹ fueris eas ex subiecto suo appropriato, habet substantiā sufficientē & appropriatā subiecto suo. & vna est operatio ipsarū, cū ponunt fin vñtatē suā, aut ppiq; naturę appropriatę, veluti magnitudo et numer⁹.

MONTINVS

naturę, sed communitas proportionis. Et, cū pffessor alicuius artis demonstrauerit p istas, tunc applicabit eas ad suū propriū subiectum. Propositiones autē propriæ sunt, ut qd lineā est talis, & rectū est tale. Cōes vero, ppositiones sunt, ut illa, si ab æqualibus æqualia abscindantur, q remanent æqualia sunt. Cū igitur professor singulus singulæ sciē utat ipsīs ppōnibus vñibus, & cōtrahat eas, ac applicet ad suum propriū subiectum, erunt sufficientes & proportionatę suo subiecto proprio. Et eadē est earū actio si ponant in sua vñtate, vel proximę naturę ppię, velut magnitudo, ac numer⁹.

Cō.74 Postq; cōmōstrarū iā est, q tres terminos demonstrationū expediat eē de nā subiecti artis, & id, qd dubitare circa hoc faciebat, erat de pmissis cōibus, cū iā decreuerat soluere dubium, qd cit hoc ob illas euenit, ppi hic illius solutionē,

Posteaq; planū factū fuit, q oportet tres terminos existētes in demonstrationibus esse ex nā artis, & qd dubitat i hoc sunt ppōnes vñes, iam igit pparat se ad soluendū dubiū, qd accidit in hoc ppi ipsas. & cepit hic soluere ipsum. & incipit

Posteaq; fuit iā pbatū, q tres termini demonstrationū debeant esse de nā subiecti artis: s; circa hoc insurgebat dubiū pp ppōnes vñes seu cōes: & cū iam decreuerat soluere dubiū, qd orit ex ipsis circa hoc, iō nūc tētat soluere ipsum
Logica X sum

Posteriorum

ABRAXM

Ditionē, & incepit à præmissarū partitione, Et dixit: At præmissæ quibus commonstrat id, quod demfone ostenditur, partiuntur.

Idest, præmissæ, quibus cōmonstrat id, cuius moris est ostendi demfone: hoc est, q̄ illis commonstrent cōclusiones verarū demfōnū, partiuntur in duas species. Deinde numeravit illas duas species, Et dixit: Quia quedā sunt propriæ & per se vni naturæ, & quedam sunt cōes multis naturis. Et hoc quidē, q̄ dixit, est quid per se notum, & perinde dubitauerunt quidā adeo, q̄ putauerint quasdā p se cōiores q̄ artis natura. Quod vī dictū ab Alpharabio alibi q̄ hic in suo libro, & sic finiat dubium per hoc, ex quo aut sequit rem ita esse. & quicquid ait Alpharabius est, si cōitas harum præmissarū esset cōitas rerum, quæ vniuoce dicuntur, aut quæ dicuntur fm prius, & posterius. iam enim commōstratum est in scientijs esse præmissas secundum q̄ ipsum his duabus speciebus. quando enim artis subiectū dicitur vniuoce præmissæ

BVRANA

pit ex hoc à diuisione ppōnū, & inquit: propōnes aut, p quas monstra id, q̄ mōstrat per demfōnē, diuiduntur.

Sensus est: & ppōnes, p quas monstra id, cuius via est, vt oñdatur p demfōnē, hoc est, vt monstret p ipsas cōcō demfōnū verarū, diuidunt in duas species.

Deinde enumeravit has duas species & dixit: ex ipsis aliquæ sunt appropriatæ & essentialis naturæ vni, & ex ipsis aliquæ sunt vñes plurib⁹ naturis. & hoc, q̄ dixit, est res p se nota: & ipsum est, de quo dubitant nonnulli ita, vt existiment, q̄ ex essentialibus aliq̄ sint vñiores natura artis.

Et hoc ē, q̄ vī ex verbis Abunazaris in alio loco ab hoc ex lib. suo: q̄ si est, perficit in dubiū in hoc. & postea q̄ hoc est, seq̄, vt res sit fm q̄ dixit Abunazar: & fortasse vñitas harū propōnū est vñitas rerum p consensum, aut eorum, quæ dicuntur per prius & posterius. & hoc, qm̄ iam monstra tū fuit, q̄ propōnes essentialis inueniuntur in scientijs fm has duas species. & hoc, quoniā cum subiectū artis dicitur

MANTINVS

sum sumens initium eius à diuisione propositionum.

Et ideo d. propōnes aut, quibus demōstrat, quicquid demōstrat demfones, diuiduntur q̄ dē, hoc est, illæ propōnes, q̄ bus probat id, q̄ solet p demfōnē pbari: nēpe quibus pbat cōclusio demfōnū verarū, bifariā diuidunt.

Primò q̄ dē mō sunt illæ, q̄ sunt ppriæ, & essentialis vni naturæ, secundo vero mō sunt illæ, q̄ sūt vñes, & cōes pluribus naturis. & hoc q̄ Arist. dicit est de se notū, de quo tñ aliqui dubitarūt, ita vt putarent dari aliquas ppōnes essentialis, seu p se, quæ sunt cōiores natura artis. Vt ex verbis Alpharabij colligi pōt in alio loco sui libri p̄ter hūc locū, licet videat assentire huic dubio: bene tñ sequeretur, re ita se habere, vt inquit Alpharabius, si huiusmodi ppōnes essent vñes vel cōes ea vñitate & cōmunionē, qua communicat vniuocē dictæ, aut fm prius & posterius. nā iā fuit pbatū, q̄ ppōnes essentialis, vel q̄ sunt p se, reperiunt in ipsis scientijs his d. ab modis. Nā si subiectū artis

ABRAM

Dissimilata sunt essentia-
les hoc modo, & dum
dicitur fm prius & po-
sterius, artis premissa
sunt huiusmodi.

87 - Notum autem est, qd
tales premissa non di-
cantur analogice: hoc
est quia asserunt, quod
res, quae vni eidem rei
conueniunt, mutuo sint
equales & similes huic.
Nam si diceretur ana-
logice ars considerans

E quantitate esset vna
ars, quando autem non
dicuntur analogice ta-
to fortius non dicuntur
vniuocae: dum autem non
dicuntur fm alteram
harum specierum, dicun-
tur itaq; fm aliquam
speciem nominum conueni-
entium, quod est dictum
fm similitudinem. &
hoc quidem numerat ge-
nus fm vulgata consue-
tudinem: & ideo ponit
F quantitas vnum genus.

Et hoc est quod intende-
bat dum ait, Illarum
vero communitas non
est fm naturae commu-
nitatem, sed fm com-
munitatem attributionis,
id est, quod harum pre-
missarum communitas
non sit communitas cer-
ta, de qua consideratur
in aliqua certa arte, si-
cut fuerit illa commu-
nitas analogice, siue vni-
ficationis.

Et

BYRANA

citur per consensum, &
propones essentielles sunt
cum hac dispositione, & cum
dicuntur per prius & po-
sterius, propones quoque
artis sunt cum hac dispo-
sitione. Sed manifestum, quod
exempla harum propositionum
non dicuntur per prius &
posterius, hoc est, quod
dicuntur, quod equalia vni
fm dispositionem suam, sunt
equalia, & similia. & hoc
quia, si forte dicerentur
per prius & posterius,
esset ars considerans ars
vna. cum vero non dica-
tur per prius & posteri-
us, magis consentaneum est,
ut non sint per consensum.
Et cum non dicuntur fm
vnam istarum duarum spe-
cierum, dicuntur utique fm
aliquam speciem nominum
conuenientium. & hoc est,
quod dicitur per similitudinem.
& hoc iam connumerat
genus probabile: & prope
posuit sciam genus vnum.

Et hoc est, quod voluit,
cum dixit: sed vltimas ipsa-
rum non est, quemadmodum
vltimas naturae, sed quem-
admodum vltimas propor-
tionis sensus est, quod vlti-
mas istarum propositionum
non est, quemadmodum
vltimas alicuius naturae,
de qua consideratur in
aliqua arte: siue sit vni-
uersalitas per prius &
posterius, siue sit per
consensum.

Et

MANTINVS

artis dicatur vniuocae,
propones quoque essen-
tiales ita se habebunt.
et si dicantur fm prius &
posterius, & ipsae pro-
pones quoque artis ita di-
centur. Sed palam est,
quod huiusmodi pro-
pones, non dicuntur fm
prius, neque, quod dicunt, quod
quaecumque sunt equalia
vni & eidem rei, inter se
sunt equalia, & alia id
genus. nam si dicerentur fm
prius & posterius, tunc
ars, quod considerat quanta-
tatem, esset vna ars: sed cum
non dicantur fm prius &
posterius, longe minus
debent dici vniuocae. si
igitur nullo horum duorum
modorum dicantur, ergo
dicantur fm aliquem mo-
dorum nominum conueni-
entium. qui quidem dicitur fm
similitudinem. & est de
genere sufficienti, seu
probabili: & ideo dixit,
quantitas esse vnum genus.
Et hoc intellexit cum
dixit sed earum vniuer-
salitas, seu communitas,
non est veluti comuni-
tas naturae, sed coitas, propor-
tionis, seu analogice, sen-
sus est: quod coitas harum
propositionum non est veluti
coitas alicuius naturae,
de qua consideratur in sin-
gula arte, siue illa vlti-
mas dicatur secundum
prius & posterius, siue
vniuocae.

X ij Et

Posteriorum

ABRAM

D Et p hoc soluitur dubium, qđ euenit occasione harũ premissarũ, circa id, qđ fertur, qđ pmissæ per se sint p̄prie ipsi naturę, & qđ i possibile sit demones trāsgredi. Dñia autē inter has præmissas, & præmissas veras non essentielles est, quia verę nõ essentielles nõ sunt æquocę, hæ autem sunt æquocę: & ideo, **E** dũ singuli artifices eas contrahunt ad suũ subiectum nullum est discriminē inter illas, & essentielles. Et hoc intendebat dum dicit: Et iõ dum singulæ scientiæ, vt dicit Arist. vtuntur præmissis cõmunibus cõpositione, & contractione ad suũ propriũ subiectũ, fiunt p se analogę, & proportionatę suo proprio subiecto. **F** Deinde dicit: earum operatio vna ē, qñ supponitur fm cõitatem, & p̄ximę p̄priori naturę, prout est magnitudo, & numerus. id ē, qđ earũq; operatio sit vna, postq̄ artifex cõtraxerit eas ad suũ subiectũ permutando sua noĩa. Prout fertur in Geometrica arte pmutando, res vni rei equales, mutuo sunt equales: lineæ coincidentes in

DVRANA

Et in hoc ē maior dubium p̄p̄ istas propõnes in eo, qđ dixit, qđ p̄põnes essentielles sunt appropriatę naturę, qđq; fieri nõ p̄t; vt trāsferratur demones. & dñia iter istas p̄põnes, & p̄põnes veras, qđ nõ sunt essentielles, est, qñ verę nõ essentielles nõ sunt cõicantes, & iste sunt cõicantes. & p̄p̄ea, cũ assecutus fuerit ipsas, quẽadmodũ inquit Arist. quicunq; artifex ex subiecto suo, nõ erit differentia inter ipsas, & essentielles. & hoc est, qđ voluit, cũ dixit: & p̄põnes v̄les, cũ ipsas effecerit artifex scię, & assecutus fuerit ex subiecto si bi appropriato, sunt sufficētes, & p̄portionatę subiecto suo appropriato. Deinde dicit: & vna est opatio ipsarũ, cũ ponunt fm v̄litatē suā, aut p̄pinquę naturę appropriatę, quẽadmodũ magnitudo. sensus est, qđ opatio ipsarũ, postq̄ eas assecutus fuerit artifex ex subiecto suo p cõmutationē nominũ suorũ. veluti si diceret in arte Geometricę, partes q̄les vni sunt equales: lineæ coniunctę cum linea vna sunt coniunctę inter se, aut derelin-

MANTINVS

Et p hoc soluit dubiũ, qđ oritur ex his p̄põnibus, cũ dicat qđ propõnes essentielles sunt p̄prie natura. ita vt demones nõ possint trāscendere, & transferri. differũt tñ inter se istę propõnes, & propõnes verę, qđ nõ sunt de p se, vel essẽtiales, qñ verę nõ essentielles nõ sunt equiuocę, seu cõmunicātes, istę vero sunt equiuocę. Et ideo, vt inq̄t Arist. si singulus professor singulæ artis eas applicuerit ad suũ subiectũ, & cõtraxerit, nulla erit tñ dñia iter eas, & ipsas essentielles. & hoc intelligebat cũ d. Si igit professor singulus singulę scię vtatur ipsis propõnibus v̄lib; & cõtrahat eas ac applicet ad suũ propriũ subiectũ, erunt sufficētes, & proportionatę suo subiecto p̄prio. Deinde d. Et eadē ē earũ actio si ponant in sua v̄litate, vel proximę nãq; p̄prie, vt magnitudo: Sensus est, qđ earũ actio est eadē, posteaq̄ ipse professor artis applicuerit cõtraxeritq; eas ad suũ subiectũ, si pmutet nomina. vt si quis in arte Geometrica vice huius p̄põnis, s. q̄cunq; sit æqualia vni tertio, &

ABRAM

in vñū, lineæ ipse mu-
tuo coincidunt in vñū,
aut ipsas omiserit fm
sua noīa cōia, qñ intel-
ligit per illas significa-
tum, qđ in sua arte as-
sumit. prout euenit de
noībus equocis, qđ eo-
rū operatio sit vna, dū
eloquens intellexerit p
ea vñū idem signatum
inter significata, quę il-
la noīa significarent: si-
ue illi significato fuis-
set impositū proprium
nomen, siue nō fuisset
impositū illi nomē, sed
illud intellexerit p illud
nomen equiuocū: & si
illud posuerit partē ad
fallētiā, & ad erroris
locum. Et hoc erat qđ
intendebat qñ dixit: Et
hę ita se hñt dū singula-
rū artium artifex de-
mōne oñdit ipsarū cō-
tractionē ad suū pprū
subiectū. Et dū dixit:
Premissæ aut propriæ
sunt, vt lineā eē talē, et
rectitudinē esse talē, id
est, qđ illę sint, vt oratio
Geometre, qđ dicit qđ li-
nea sit lōgitudō sine la-
titudine, & qđ linea re-
cta sit, super qua pūcta
posita sunt vno fronu-
spicio, & qđ sit breuissi-
ma linea pducta inter
duo pūcta. & huic cōsi-
miles definiētes, quibus
Geometre sapiētes cō-
sueverūt lineas dfinire.

EVRANA

relinqt ipsas cū nomi-
nibus suis vñibus, po-
steaq̃ intellexerit ex ip-
sis rē, quam stabilit in
arte sua, quēadmodū
qđ accidit in nomini-
bus participatib⁹: qñ
operatio ipsorum est
vna, posteaq̃ intellexe-
rit ex ipso loquēs rem
vnā ex rebus, quas si-
gnificat hoc nomē: si-
ue positum sit huic rei
nomē appropriatum,
aut non positiū fuerit il-
li nomen: sed intellexit
ipsum ex nomine cōi-
cante: & si illud posue-
rit partē ad fallaciā
& erroris locū. Et hoc
est qđ voluit, cū di-
xit: & has, cū ostende-
rit demōne, p ipsas ar-
tis affequitur ex sub-
iecto suo appropriato.
Cū vero dixit: pponēs
aut appropriatæ sunt,
quemadmodū, qđ linea
est hoc, & rectū ē hoc.
sensus, ipse sunt, quē-
admodum sermo Geo-
metricus dicens, qđ li-
nea est longitudo sine
latitudine, qđq; linea re-
cta est, cū pūcta po-
nunt in pñtia vna, & qđ
est linea breuissima p-
ueniens inter duo pun-
cta, & consimiles de-
finitiones, per quas cō-
sueverunt Geometre
definire lineas.

MANTINVS

se sunt equalia, dicat: li-
neæ, quæ coniungunt
vñi lineæ, sunt inter se
cōiūctę. si vel dimittat
eas i suis nominib⁹ vñi-
bus, dummodo intelli-
gat significatū, qđ ca-
pitur in sua arte: vt ac-
cidit quoq; in nomini-
bus equiuocis, quorū
quidē actio erit eadē, si
ille, qui loquit, intelli-
gat idē significatū ex si-
gnificatis, qđ p illud no-
mē significat, siue fue-
rit impositū illi signifi-
cato nomen propriū, si-
ue nō imponat nomē
ei, sed intelligat ipsum
ex ipso noīe equoco, li-
cet posuerit ipsum ad
decipiendum, & fallē-
dū. Et hoc voluit cū d.
& cū professor alicuius
artis demōstrauerit p
istas, tūc applicabit eas
ad suum propriū sub-
iectū. Deinde cū d.
propōnes aut propriæ
sunt, vt qđ linea ē talis.
et rectum est tale. intel-
ligit conuenire in vñū
dicta Geometre cū di-
cit, linea est longitudo
sine latitudine, & qđ li-
nea recta est illa, cuius
pūcta posita sunt ex-
opposito alterum ad al-
terū, & qđ est linea bre-
uior, qđ cadit inter duo
pūcta, & similes defini-
tiones, qbus solēt Geo-
metre definire lineas.

X iij Negat

Posteriorum

Contradictio Tomitani.

D

87 Negat hic Auer. Quantitatem esse genus unum ad continuum & discretum, hoc est de illis neq; uniuoce dici, neq; analogice: Oppositum habet 5. Meth. cap. de Quant. et in lib. Prædicamentorum, ubi vult, Quantum esse prædicamentum unum: quod non esset, nisi vel uniuocum esset, vel analogum. Vide solutionem Tomitani.

T. 24 ps

Sunt autem propria quidem, & quæ accipiuntur esse, circa quæ scientia speculatur inexistens per se, veluti unitates Arithmetica, Geometria vero puncta, & lineas: ^a hæc enim accipiunt esse. &

88 hoc esse, ^b horum autem passionum per se, quid quidem significat unaquæque accipiunt: veluti Arithmetica quidem, quid impar aut par, aut quadrangulum, ^c aut cubus: Geometria vero, ^d quid irrationale, aut refrangi, aut concurrere. ^e quod autem sunt, monstrant & per communia, & ex demonstratis. & Astrologia consimiliter.

Contradictio Tomitani.

88 Ostendens Arist. quomodo subiectum supponitur in scientiis, dicit de eo supponi esse & hoc esse, id est Quid & Quod. Sed huic penitus contrarium sentit in textu sequenti 24. ubi dicit non semper supponi subiectum, quoniam numerus in Arithmetica supponitur, non autem calidum et frigidum in Philosophia Naturali. Sed vide sol. Tom.

T. 24 ps

Geometria de magnitudinibus, Arithmetica de numeris, Musica de consonantiis, Astrologia de globis celestibus, Perspectiva de visibilibus, radijs considerat. Dialectica autem non est certi generis, ac omnium disciplinis ac scientiis differendi vires argumetaque tribuit.

a. l. proportionale.

T. c. 75.

ABRAM

T. c. 75. De rebus autem, quæ sunt demonstræ propriæ, est subiectum: quod demonstrationis conditionis est ipsum esse recipere suppositione quadam, & de illo demonstrare res, quæ per se insunt: prout fit de unitate in Arithmetica, & de puncto in Geometria. demonstratio autem supponit utramque harum rerum esse. De inditibus vero essentialibus, quæ demonstratio demonstrat illis inesse, ipsa demonstratio considerat de illorum

BVRANA

Dixit Arist. Ex rebus autem appropriatis in demonstratione est subiectum: et ipsum est, de quo consueuimus in demonstratione admittere quod sit, & monstrare id ipso res essentialis: quemadmodum unitas in numero, & punctus in Geometria. demonstratio enim ponit de his duobus, quæ sunt, sed de descriptionibus essentialibus, quæ ostendit demonstratio quæ sunt, considerat utique demonstratio, quid significat

MANTIVVS

Ea autem, quæ sunt propria ipsi demonstrationi est subiectum: quod quidem in ipsa demonstratione solet accipi quod sit, & demonstretur de eorum essentialibus. Veluti unitas in Arithmetica, & punctum in Geometria. Demonstratio vero supponit hæc duo esse. Passiones vero essentialibus, quas ipsa demonstratio probat quæ sint, ipsa quidem demonstratio considerat quid nam

cor

ABRAM

BURANA

MONTINVS

totū re, quid suū nō-
mē significet. In A-
rithmetica quidē cō-
siderat, qd significet
nomē imparis, et pa-
ris, & cubi, & circu-
laris. Et in Geome-
tria considerat qd si-
gnificat nomen sur-
di, & fracti, & obli-
qui. Illa vero inesse
cōmonstrat pmissis
pportionatis pprijs
illi naturę cōmuni.
Et sic res procedit in
āstrorum scientia.

cat nomen ipsarum:
vt i arte Numeri cō-
siderat, qd significat
nomen imparis, &
paris, & cubi, & cir-
culi. in arte aut Geo-
metriæ, quid signifi-
cat nomē noui, & re-
fracti, & inclinati: q
aut ipsa sunt, mōstra-
tur p ppōnes ppor-
tionatas, & appro-
priatas i illa natura
vñ: & consimiliter
procedit res in scien-
tia stellarum.

eorum nomen signi-
ficet, vt in arte Arith-
metica cōsiderat qd
sibi velit hoc nomē
ipar, et par, & cubū,
et circulare, & i Geo-
metria cōsiderat qd
significet hoc nomē
surdū, et reflexū atq
caruū. Quod āt sint
demonstratur p pro-
pōnes proportiona-
les quę sunt pprie il-
li naturę vñ: et sic p-
cedit negotiū in scia
Astronomica.

Cō. 75. Dum dixit: De rebus
aut, quę sunt demōni
proprie, est subiectū.
Intendit p proprias il-
las, qbus cōstat demō
inquantū ille sunt ei p-
prie. Et dū dixit subie-
ctum, intēdit subiectū
artis. & per id qd dixit,
qd conditionis demō
nis est ipsum esse reci-
pere suppositione qua-
dā, & de illo cōmōstra-
re res, q per se insunt.
Intendit, q cōditiōis
demōnis sit recipere
subiectū, de quo futu-
ra est demō. q si de-
mōnis subiectum de-
mōstraretur res proce-
deret in infinitū. & si-
milit res se hēt i pmissis,
si sint de his, quę de-
mōstrator p̄assumit
suppositione quadam.
Et

Cū dixit: Ex rebus au-
tē appropriatis in de-
mōne: intelligit per
appropriata, per quę
construitur demō ex
parte, quę sunt appro-
priata. cum vero dixit
subiectū: intelligit per
ipsum subiectum ar-
tis. cū vero dixit: & ip-
sum est, de quo cōsue-
uimus in demōnatione
admittere q sit, & mō-
strare de ipso res essen-
tiales. Sensus est, q cō-
suetudo demonstratio-
nis est, vt admittat sub-
iectū, super quo est de-
mō: qm si forte esset
demō de subiecto de-
mōnis, fieret proces-
sus in infinitū: & con-
similiter se habet res in
propositionibus: qm ip-
sas ponit demōstrator:
et

Cū dicit ea autē, quę
sunt propria ipsi de-
monstrationi est sub-
iectū, intelligit p pro-
pria, ea quibus demon-
stratio extat, quatenus
sunt ei propria. et in-
telligit per subiectum,
subiectum artis. & cū
d. quod quidem in ip-
sa demōnatione solet ac-
cipi quid sit, & demō-
strentur de eo res essen-
tiales. Intelligit q de
natura demōnis est, vt
recipiatur subiectū, de
quo sit demō. quia si
subiectū demōnis ha-
beret demōnem, tunc
fieret processus in infi-
nitum. Idemq; eueni-
ret de ipsis p̄missis:
nempe, q ipse demon-
strator supponit eas.
X iiii Et

Posteriorum

ABRAM

D Et dixit: & de illo cō
monstrare res, quę per
se insunt: id est, qđ subie
ctum sit huiusmodi, sc.
qđ demonstrantur de eo
res, quę per se insunt.
Deinde dixit: Prout fit
de unitate in Arithme
tica, & de puncto in
Geometria. Et exem
plificauit quidem de
vno & de puncto: quia
vnum est magis tenue
qđ numerus, & punctus
E etiam est magis tenuis
qđ linea, & superficies: &
si omnes sint subiecta
Arithmetice & Geo
metrie. Et dixit: De
monstratio autem sup
ponit vtranq; harum
rerum esse, id est, vnū
in Arithmetica, & ea,
quę illi similia sunt, &
punctus in Geometria.

Et dixit: De inditijs
vero essentialibus, quę
demō commonstrat
F illis inesse, ipsa demon
stratio considerat de il
lorū re, quid suum no
men significet. id est,
accidentiū vero essen
tialiū, quę demō com
monstrat inesse talib⁹
subiectis, artifex consi
derat de ipsorū re, qđ
suum nomē significet
priusqđ incipiat com
monstrare illa inesse,
aut

BVRANA

& monstrat de ipso res
essenciales: sensus est,
de dispositionibus sub
iecti est, vt monstrent
de ipso res essentielles.

Et dixit: quemadmo
dum unitas in numero
& punctus in Geome
tria: intelligit, qđ vni
tas in numero ē subum
artis numeri, & pun
ct⁹ subiectū artis Geo
metrie. Atqđ posuit hoc
exemplum de unitate
& puncto: qm unitas
est leuior numero, &
similiter punctum esse
leuius est, qđ lineam &
superficiē esse, si essent
omnia ipsa subiecta in
Arte numeri. Et di
xit: demonstratio po
nit ambo hęc esse: in
telligit per hoc unita
tem in Arte numeri &
cōsimilia, & punctum
in arte Geometrie. cū
vero dixit: sed de de
scriptionibus essentia
libus, quas demonstra
tio ostendit ipsis inef
se, considerat vtiq; de
monstratio, qđ signi
ficant ipsorū nomina.

Sensus est: atqui de
accidentibus essentia
libus, quę ostendit de
monstratio inesse hu
iuscemodi subiectis, cō
siderat vtiq; artifex
prius quā monstret
ipsa inesse, aut non
inesse alicui rei ex spe
cieb⁹

MANTINVS

Et, cū d. & demon
strent de eo res essen
tiales: intelligit hoc ef
se proprium ipsi subie
cto, videlicet vt demō
strator demonstret de
eo res essentielles. & cū
d. veluti unitas in Arith
metica, & punctum in
Geometria. intelligit
qđ unitas in numero est
subiectum artis Arith
metice, & punctum est
subiectū artis Geome
trice. Dedit autē exem
plū de unitate, & pun
cto, quia unitas est res
facilior numero, simi
literq; facilius est in
ueniri punctum qđ li
neā & superficiē, licet
ipsa omnia sint subie
cta artis^{*} Geometrice.

<sup>a. l. Arith
metice.</sup>

D. d. Demonstratio
vero supponit hęc duo
esse, id est, ipsam vni
tatem in arte Arithme
tica, & alia id genus, &
punctū in Geometria.

Et cū dixit: ^{*}passiones
vero essentielles, quas ip
sa demō pbat, qđ sint,
ipsa quidē demō con
siderat quid nā earum
nomē significet: intelli
git, qđ accidentia essentia
lia, quę ipsa demōratio
probat inesse huiusce
modi subiectis, profes
sor quidem ipsi⁹ artis,
antequā aggrediat^r:
demōrare qđ insint. et
nō insint cuius ge e
r m

<sup>a. l. desc
puones.</sup>

ABRAM

aut illorū negationē à
singulis rebus specierū
ipsorum subiectorum.

Et deinde i choat hoc.
Et postq̃ meminit hu-
ius, de accidētib⁹ essen-
tialib⁹, dedit huius exē-
plū, & dixit. in Arith-
metica quidem cōside-
rat quid significet no-
men imparis, & paris,
& cubi, & circularis. i.
huius exēplū est, quia
Arithmeticus, priusq̃
consideret cōmonstra-
re numerū, qui est par,
& numerū, qui est im-
par, primò considerat
quid significet nomen
imparis, & paris descri-
ptionibus denominan-
tibus sua nomina.

Et dum dixit: Et cir-
cularis intendit, & cōsi-
derat quid intēdat per
nūeros circulares. i. ste
nanq; res insunt nume-
ro fm similitudinem
quandā, vere aut sunt
Geometriæ. & quia he-
res latēt in hac arte, ea
pp est vehementioris
necessitatis explicare
quid sua noīa signifi-
cent, & ideo, prout pu-
to, exēplificauit de his.

Deinde dixit: Et in
Geometria considerat
quid significet nomen
recti, & fracti, & obliq.
i. intendit per surdū ma-
gitudines irrationa-
les:

IVRANA

cieb⁹ subiectorū, quid
significat nomen ip-
sorū, & tunc propor-
tionatur in hoc.

Et, posteaq̃ mentio-
nem fecit de hoc in ac-
cidentib⁹ essentialib⁹,
adduxit exemplum in
hoc & dixit: in arte nu-
meri considerat, quid
significat nomen impa-
ris & paris, & cubi &
circularis. vult per hoc
exemplū, quod Arith-
meticus, antequam cō-
sideret de ostēsiōne nu-
meri, qui est par, & nu-
meri, qui est impar,
considerat prius, quid
significat nomen im-
paris & paris per descri-
ptiones nominū suorū.

Cū vero dixit: cir-
cularis intelligit, & cō-
siderat i eo, quod vult
de numeris circulari-
bus. & hoc, qm̃ ista in-
veniuntur in numeris
per similitudinem. at-
qui demōnes in Geo-
metria ad stabilienda
ista i hac arte sunt ma-
gis veræ ad m̃stran-
dum, quia ngnificant
nomina ipsorū. & pro-
pterea fm q̃ existimo
posuit exēplū in ipsis.

Et dixit: in arte autē
Geometriæ considerat
vtique, quid significat
nomē recti, & refracti
& inclinati. intelligit
p nouum, magnitudi-
nes

MANTINVS

rum subiectorū, consi-
derat quidē rem eorū,
nempe quid nā signi-
ficet eorum nomen.

Et, postea statim ag-
greditur hoc negociū.

Et, posteaq̃ dixit hoc
de ipsis accidētibus es-
sentialibus, atulit exē-
plū de hac re dicens: vt
in arte Arithmetica cō-
siderat quid sibi velit
hoc nomen impar &
par, & cubū & circula-
re. i. exēpli grā Arith-
meticus, antequā con-
sideret demōnem nu-
meri paris & imparis,
primò cōsiderat quid
significet nomē impa-
ris, & paris in ipsīs de-
scriptionibus, quæ de-
clarant eorū nomina.

Et p circolare, intelli-
git, q̃ cōsiderat qd sibi
velint numeri circula-
res. Nā hæc reperiūtur
in arte Arithmetica p
modum similitudinis, C
sed i Geometria exat
eorū quiditas. & cū
hec sint i hac arte igno-
ta, ideo fuit admodum
necessarium declarare,
quid eorū noīa signifi-
cent, ideoq; vt opinor,
dedit exemplū de ipsis.

Et dixit: vt in Geome-
tria cōsiderat quid si-
gnificet hoc nomē sur-
dū, seu irrationale, &
reflexū, atq; curuū. in-
telligit aut p surdum,
ma-

Posteriorum

ABRAM

Des: & hæc quidem consideratio est de lineis, inquantum eis adveniunt numeri, & illa est consideratio, quæ fit Decimo Elementorum Euclidis.

Quod vero dixit: fractum & obliquum non est de nominibus, quæ explicare oportet Geometram, sed de illis nominibus, quæ oportet explicare Perspectivum, quid significant. Lineæ enim radiosæ quædam sunt fractæ, quædam declivæ, & aliquæ rectæ. & Sapientes scilicet Perspectivam ferunt has tres species. sed eas attribuit Geometricæ, quia scilicet Perspectiva subalternatur scilicet Geometriæ: hæc autem, de quibus exemplificavit, sunt tres, quarum nominis explicatio est necessaria ad earum disciplinam, quod est minus notum.

C Et possibile est, quod intendant per fractum, & obliquum, lineam arcualem. tres enim sunt lineæ, recta, circularis, & arcualis. sed est quid remotum.

Et dum dixit: Illa vero inesse commonstratur præmissis proportionatis proprijs illi naturæ communi. Intendit, quod talia inesse singulis speciebus subiecti artis, postquam præpo-

sue-

BVRANA

nes, quæ non sunt rationales. & hæc dispositio est in lineis ex parte, quæ eas assequuntur numeri, & est res, quæ efficitur in Decimo Euclidis.

Cum vero dixit, refracti, & inclinati non sunt nomina, in quibus oporteat Geometram monstrare quid significat, sed ex nominibus, in quibus oportet Perspectivum monstrare quod significant. quoniam ex lineis concursantibus, alique sunt refractæ, & alique sunt inclinantes, & alique sunt rectæ. & Perspectivus tractat de his tribus speciebus: sed proportionatur est ipsas Geometriæ: quoniam scilicet perspectivæ ponit sub scilicet Geometriæ: & hæc, in quibus posuit exemplum sunt ex his, in quibus necessarium est in doctrina sua declarare nomen, & manifestum est nimis.

Innuat autem quod velit per refractum, & inclinatum lineam duplicem: & hoc, quoniam lineæ sunt tres recta, circularis, & duplex: hoc autem est longinquum.

Et dixit: quod autem ipsa sint, monstrat per proportionatas, appropriatas in eo, quod est natura vñs. sensus est: atqui quod talia insit cuiuslibet speciei subiecti artis, postquam propo-

sue-

MANTINVS

magnitudines irrationales, & huiusmodi consideratio est de lineis ea ratione, qua insequuntur eas numeri, de qua re tractat in 10. Libro Euclydis.

At reflexum, & curvum, non sunt nomina, quæ oporteat declarari ab ipso Geometra. sed Perspectivus cogit exponere quid eorum nomina significet, quia linearum radialium aliquæ sunt reflexæ, vel refractæ, aliquæ alia sunt curvæ, alia vero rectæ, & ipsi Perspectivi asserunt hæc tria genera. sed ascripsit ea ipsi Geometriæ, quia ars Perspectiva subalternatur Geometriæ: Hæc itaque sunt ea, de quibus tulit exemplum ex rebus, quarum expō nominis est necessaria in earum doctrina. & est satis manifestum.

Et fortasse intelligit per reflexum, & per curvum, lineam curvam, quia tres sunt lineæ, nempe recta, circularis, & curva. sed hoc est remotum, & incongruum.

Deinde cum dixit: Quod autem sint, demonstratur per proportionatas, quæ sunt propriæ illi naturæ vñs. intelligit, quod autem hæc sint singulo generi subiecti ipsius artis, h-

pr

ABRAM

fuerimus explicare quod
sua nomina significet,
commonstrabimus per
præmissas proprias pro-
portionatas naturæ sub-
iecti. Et per eam, quæ
dixit communem, in-
tendit eam, de cuius
significato explicat ei
vim esse vim proprie.
Et dum dixit: Et sic
res procedit in astrorum
scientia. Intendit, quod qui
considerat Astrologi-
cam scientiam, primo
præponat, & referat de-
scriptiones illarum re-
rum, quas intendit com-
monstrare inesse sin-
gulis partibus subie-
ctorum suæ artis.

BVRANA

fuerimus monstrandum,
quid significant nomina
ipsorum, declarabimus
hoc per proportionatas
proprietas & proportiona-
tas naturæ subiecti.

Et dixit: & vniuer-
sale, intelligit per ip-
sum, id, per cuius di-
spositionem monstra-
tur, quod eius potentia
est potentia appropria-
ta. & dixit: & consimi-
liter procedit res in scia-
stellarum. sensus est: quod
considerans in scientia
Astrologiæ, præmittit
primo, & mentionem fa-
cit de descriptionibus
rerum: quas vult monstra-
re inesse cuiusque parti
subiecti artis suæ.

MANTINVS

perfecto demonstrabitur A
per proportionatas proprias
proportionatas naturæ
ipsi subiecti. Postea
tamen exposuerimus quid
eorum nomina significant.

Et per vniuersalem,
intelligit eam naturam,
de qua probatur, quod
habet vim alicuius pro-
prij, vel particularis:
Deinde cum dixit: &
sic procedit negocium
in scientia Astrono-
mica. intelligit, quod B
qui scientiam Astro-
nomicam profitetur, de-
bet primo narrare de-
scriptiones, vel passio-
nes, seu affectus rerum,
quas vult probare quod
sint in singula partium
subiectorum artis eius.

ANT. INTER. TEX. XXV.

^a Omnis enim demonstratiua scientia circa tria est, & quæcumque
esse ponuntur. hæc autem sunt, genus, ^b cuius per se passionum est spe-
culatiua: & ^c communia, quæ dicimus dignitates, ^d ex quibus primo
demonstrant: & tertium, passionem, quarum quid significat vnaquæq;
accipit. ^e Nonnullas tamen scientias nihil prohibet quedam horum
despicere, ut genus ^f non supponere esse, si sit manifestum, quod est:
non enim similiter planum, quod numerus est, & quod frigidum
& calidum. & passionem non accipere, quid significant, si sint pla-
ne: quemadmodum neque communia non accipit, quid significant:
hoc, quod est, equalia ab equalibus demere, quoniam notum. sed
nihil minus natura tria hæc sunt, circa quod monstrat, & quæ
monstrat, & ex quibus.

Omnis

Dixit

Omnis

Posteriorum

ABRAM

T.c.76 Omnis aut demon-
Dstratio perficitur, & cō-
stat ex tribus rebus.
Quarum vna est ip-
sum subiectum, de
quo demonstratio
ostensurus præassu-
mitur explicare in-
dicia illi per se con-
nexa, quod est scilicet quod
ipsum est. Secundo
sunt enuntiationes
E immediate, quas re-
cipere est necessarium:
quibus mediantibus
cōmonstrandum est
prædicatū inesse subie-
cto. Tertio sunt præ-
dicata, de quorum
re considerat quid sua
nomina significant.
Ex quo quibusdā re-
bus non est necessa-
ria talis conditio de
subiecto, & prædica-
Fto, et præmissis, ea pro-
pter, quia sit de eis
evidens. quoniam non
oportet nos tradere
conditionem de ca-
lido, & frigido, quod ac-
cipiatur scilicet quod sint.
Prout expedit de nu-
mero. & similiter etiā de
quibusdā prædicatis
ex quo sunt eviden-
tia, non oportet expli-
care quid suū nomē
significat. & forma
est quarundā præmis-
sarū

BVRANA

Dixit Aristoteles. Om-
nis aut demonstratio perfici-
tur, & cōstituitur ex
tribus. Quorū vnū
est subiectū, de quo
incipit monstrans per
demonstrationē ostendere
descriptiones conse-
quētes ipsum per eius
essentiā: & ipsum est,
de quo inuenitur, quod ip-
sum est. Secundū ve-
ro sunt enūtiatiōes,
quas necessarium est
admittere, quæ sunt
sine causis medijs, per
mediū quarū mon-
stratur prædicatū in-
esse subiecto. Tertiū
vero sunt prædicata,
de quibus consideratur
quid significat nomē
ipsorū. nonnulla ve-
ro sunt, quibus non est
opus huiusmodi cō-
ditionibus in subie-
cto, ac prædicato, &
præpositionibus, cum sint
manifestæ. de calido
enim, ac frigido non
est opus, ut ponamus
cōditionem quod ipsa
sint, quæadmodū est
opus talibus in numero.
& cōsimiliter in quibusdā
prædicatis, eo quod est ma-
nifestū, non est opus,
ut exponamus quid
signat nomē ipsorū.
Et cōsimiliter etiā forma
non-

MANTINVS

Omnis aut demonstratio T.c.76
stratio perficitur &
consistit ex tribus.
Primum est ipsum sub-
iectū, de quo ipse de-
monstrator primò de-
monstrat passionē,
quæ insequuntur ipsum
per se, & quod suppo-
nit ipsum esse. Secun-
dum autem est, enūcia-
tiōes ipsæ, quas oportet
recipere, et admit-
tere, quæ quidē sunt
immediate: quibus
medijs demonstratur
prædicatū inesse sub-
iecto. Tertiū autem est,
ipsa prædicata, de qui-
bus consideratur, quid
significet eorum no-
men. Neque indige-
mus in aliquibus hac
cōditione in ipso sub-
iecto & prædicato,
atque propositionibus,
cū ex his nonnulla
manifesta sint. Ut de
calido, & frigido, de
quibus non oportet
subijcere per conditio-
nem, ut debeant acci-
pi quia sunt. quæad-
modū est necessarium
hoc in ipso numero.
Similiter de quibusdā præ-
dicatis non oportet
supponere quid sig-
nificet eorum nomē, quia
sunt manifesta.
Q.

ABRAM

farū est talis. nā non oportet nos tribuere cōditionem enūtiationi illi, qñ ab æqualib⁹ æqua auferant, residua quoq; æqua sunt, quid significet suum nomen, & illa esse, ob vehemētem illorum euidētiā. & ad hęc non construitur demonstratione, q; illius perfectio & consistentia sit his tribus rebus: hoc ē re, quę demonstratione ostēditur, & re, de qua occurrit demonstratio, & re, ex qua sit demonstratio.

Cō. 76 Postq̄ dixerat, quod oporteat demonstratio ne ostensurum præponere, & p̄scire de re prædicatōrū demōne quę sitōrum quid sua noīa significant, & q; de re præmissarum etiā expediat intelligere quid nomen significat, & similiter de subiecto: nisi quod illorū discrimen est, q; artifex assumit p̄missas, & subiecta cē, quæ sita aut curat com monstrare ipsa esse: & q; hoc magis euenit p̄missis & subiectis.

1. tendit significare, quod non cōtingat de omni

BVRANA

nōnullarū propōnū est hęc. qm̄ in enunciatione dicēte, cum ab æqualib⁹ æqualia demunt, quæ remanēt sunt æqualia, nō est opus, ut ponam⁹ conditionē in ipsis, qd significet nomē ipsorū, q; ipsa sint ad stabiliendā apparentiā ipsorum. qm̄ hoc non cōplicat in demōstratione ad construendā & p̄ficiendam ipsam. Et hęc tria sunt: hoc est, qd mōstratur p̄ demōnem, & res, sup quā cadit demō, et res, ex qua est demō.

Posteaq̄ dixit: q; de p̄dicatis q̄sitis demōne, oportet mōstrantē p̄ demōne ex ipsorū dispōne præmittere & p̄cognoscere qd significāt noīa ipsorum: & de p̄pōnibus cōsistit et opus ē ex ipsarū dispōne cōstruere, qd significāt noīa, & consistit de subiecto: sed differunt, qm̄ de p̄pōnib⁹ subiectis admittit artifex q; sint, sed de q̄sitis sollicitus ē mōstrare q; sint: sed hoc magis accidit p̄pōnibus, & subiectis.

Sensuse it, sciendum, quod hoc non accidit in

MANTINVS

Quædam tñ propo- A
sitiones ita se habēt. Nā enunciatio, quę dicit, si ab æqualib⁹ æqualia demas, reliqua sunt æqualia, nō indiget manifestare quid nomē illorum significet, vel q; sit, cū sit euidens. verū tamen hoc nō cōstituit demōstrationē, sed ex tribus p̄ficiē ac constituit: nempe id, circa quod sit demonstratio: & id, quod demōstratur: & id, ex quo sit demonstratio.

Posteaq̄ dixit, q; subiecta quæ sita in ipsa demonstratione oportet ut de eis p̄sciat ipse demonstrator, quidnam significēt eorū noīa, & q; de p̄pōnibus quoq; oportet ut intelligatur quid significet nomē, sicutq; de ipso subiecto. sed differūt inter se, q; de p̄pōnibus, & subiectis professor artis accipit qd sint, sed de quæsitis studet demōstrare quod sint, sed hoc potius cōtingit ipsis p̄pōnibus, & subiectis.

Idco nunc vult ostendere, q; hoc non euenit in

A

B

Cō. 76

C

Posteriorum

ABRAM

Domni subiecto, & præmissis ut oporteat præassumere, & considerare quid suum nomen significet, & similiter de suo prædicato. & eueniat etiam subiecto, quod sit per se notum esse, & non oporteat recipere ipsum esse, neque explicare quid suum nomen significet. Et similiter præmissæ sunt secundum has duas species: hoc est, quod quædam oporteat præassumere & explicare quid nomen significet, & quædam non oporteat hoc. harumque quædam sunt, quæ esse recipitur ab aliqua arte, & quædam esse est per se notum in arte. & propterea oportuit sermonem ab initio repetere.

Et dixit: Omnis autem demonstratio perficitur, & constat ex tribus rebus. quarum una est, ipsum subiectum, de quo demonstratione ostensus præassumit explicare inditia illi per se connexa. Intendit per inditia, accidentia essentialia. Decernit autem accidentia exceptis causis, quia illa pro maiori parte sunt quæ sita per causas. quando autem quæruntur causæ pro

BVRANA

Omni subiecto, & propositionibus: hoc est, quod in ipsis oporteat præmittere, & speculari, quid significat nomen ipsorum, & consimiliter in prædicato. Et subiectum consimiliter etiam est res, cui accidit, ut sit per se notum, quod sit. & non est opus in ipso ad hoc & ex his, ut admittatur quod sit ab arte: & ex ipsis aliquid est: quod est per se notum in arte. & propterea oportet, ut redeat res à capite.

Cum vero dixit: omnis vero demonstratio componitur, & constituitur ex tribus. Quorum unum est subiectum, de quo oportet ostendentem per demonstrationem monstrare descriptiones consequentes ipsum per se: intelligit per descriptiones accidentia substantialia. & accidentia utrique proprie sunt aliud à causis: quoniam ipsa sunt quæ sita per causas ut plurimum. Causæ vero, cum quæruntur, con-

MANTINVS

In quolibet subiecto, & propositionibus: nempe ut oporteat de eis prius considerare, quid eorum nomen significet, similiterque de prædicato. & quod contingit quicquidque; ut ipsum sit notum de se, & quod sit, ita ut non sit opus recipere quod sit, neque demonstrare quid eius nomen significet. Similiterque & propositionum reperiuntur duo modi: nempe quod de aliquibus earum oportet prius demonstrare quid earum nomen significet, de quibusdam vero alijs non est hoc necessarium, de nonnullis tamen earum recipitur ab aliqua arte, quod sint, de aliquibus iterum alijs illud est de se notum in illa arte. & ideo fuit coactus reuerti rursus ad primum sermonem dicēs.

Omnis autem demonstratio perficitur & consistit ex tribus. primum est ipsum subiectum, de quo ipse demonstrator primo demonstrat passionem, seu affectum, vel descriptionem, quæ insequuntur ipsum per se, intelligit autem per passionem accidentia essentialia, sed est locutus potius de ipsis accidentibus, & non de causis, quia ipsa sunt ut plurimum quæ sita per causas. Causæ vero, cum quærun-

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

pro maiori parte demonstrationes inferentes eas sunt signa.

Et dum dixit: Quod est fin qd ipsum est. Intendit qd sit illud, cuius moris ē, qd artifex supponat ipsum ēē suppositione quadā, sicut qd querat ipm esse, si ipm ēē nō sit notū, aut qd n curret repugnationē illi, qd d strueret ipm ēē, si ipm fuerit p se notū.

Postq autē meminit de vno triū, quibus pñctō omnis demō, tulit secundum. Et dixit: Secundo sunt enunciationes immediate, quas recipere est necessariū: quibus mediātibus cōanotrandum est pñctatum inesse subiecto. Intēdit p immediatas, p se notas: & pōt esse qd cū hoc intelligatur illas esse primas, hoc est habētes proximas causas, in quibus nō sit pñctatio p medium aliqd oīno, neque, s. per mediū syllogisticū, neque per medium naturale.

Primarum enim pñctarum quēdā sunt, quarū est mediū naturale, & illarū sunt aliarū primis: & quarū dā nō ē hoc, & illarū sunt priar: nō cōuenit intelligere ex eo quod dixit in an. diauz, ambas res sūt

Deinde

concluduntur vtiue per demonstrationes, quae sunt signa.

Et dixit: ipsū est, qd luenit fin qd est: sensus ē, & ipm est, de quo cōsuevit artifex ponere, qd sit absq; eo, qd inquireret an sit, si ex nra ipsi fuerit n manifestā, aut absq; eo, qd assequatur cōtradictoriū eius, qd destruit existētiā ipsi. & si fuerit p se notum.

Et posteaq mētionē fecit de vno eorum, ex quibus pñctatur omnis demō, mentionem facit de secundo & inqt. Secundū sunt res, quas oportet admittere sine causis medijs, p quorū mediū monstrat pñctatū inesse subiecto. sensus est, sine causis medijs respectu notorum p se. & potest etiā intelligi cū hoc, vt fiat prima, hoc est per causas propinquas, & non sit pñctatio in ipsis p medium oīno, nō mediū abbreviatū, neq; medium naturale.

Et hoc, qm in pñctationibus primis aliquid ē mediū nāle, & hoc est nō primū: & aliqd nō est hoc in ipsis, & hac sunt priar: & p pēa oportet, vt intelligant p id, quod dixit, sine causis medijs, duar res simul.

Deinde

tur, tūc demōnes, quae casiferūt, sunt vt plm signa, seu demōnes qd.

D. d. quod supponit ipsum esse. id est. cuius ēē solet supponi a professore artis, pter hoc quod quarat an sit, si ei⁹ esse nō fuerit notū. vel nihil curet si aliqs cōtradicat & neget ipsum esse, si tamen sit per se notum.

Et posteaq narravit primū illorū triū, quibus omnis demō perficitur, nunc meminit secūdi dicēs: Secundū autē est, enunciationes ipsar, quas oportet recipere, & admittere, quae quidē sunt imediatr. quibus medijs demonstrat pñctatū inesse subiecto. intelligit autē p immediatas, p se notas: & fortasse intelligit adhuc vt sint primae, hoc est, habētes causas propinquas, & pñctatio i eis haudquaq; fiat p mediū, tū syllogisticū, tum ēē nāle mediū.

Nam dantur aliquae primae pñctōnes, in quibus ē mediū naturale: quod quidē est nō primum. dantur tū nonnullae aliae, quae nō habēt hoc, & sunt ipsar primae. & ideo dictū Aristotelis debet intelligi utroq; mō signōnis.

D. d.

Posteriorum

ABRAM

Deinde dixit: Tertio sunt prædicata, de quorum re cōsiderat quid sua nōsa significant. i. ipsa quæ sita. Ex quo autem hæc conditio non est cōis omnibus quæ sitis, neq; omnibus præmissis, neque subiectis, neq; etiam subiectum esse est receptū in oīb^o artib^o, quia quarundā subm est per se uorū,

Dixit: Ex quo quibusdam rebus non est necessaria talis conditio de subiecto, & prædicato, & præmissis. idest, quod conditio explicandi quid nomē significet non sit semper necessaria de subiectis, neque de quæ sitis, neq; de præmissis. multorum enim horum ē ab initio rei nota sui nominis significatio, nec oportet etiā adijcere conditionē omni subto, qd sit p se notū.

Deinde dixit: Quoniam non oportet nos tradere conditionē de calido, & frigido, quod accipiantur secundum quod sint, prout expedit de numero. idest, quare artificem Scientiæ Naturalis nō oportet receptione quadā recipere corpus calidū & frigidū, quæ sunt una pars subiectorum

BYRANA

Deinde dixit: Tertium vero, de quo speculatur ex dispositione ipsius, quid significat nomen ipsius, intelligit quæ sita.

Et posteaq; conditio non est vls oībus quæ sitis, neq; oībus pponib^o, neq; subiectis, neq; consilr etiā prædicatio prædicati admittitur vls omnibus artibus: qm pars subiecti est nota p se, dixit: neq; est opus in talibus conditione, q est in subiecto, & prædicato & pponibus. sensus ē, qd cōditione, quā mōstram^o, quid signat nomē, nō est op^o semp in subiectis, neque in quæ sitis, neq; in ppositionibus: qm multa ex his sunt nota à principio rei per apparentiā nominum suorū.

Et nō oportet consistēt, vt ponam^o conditionē in oī subto, vt sit re cte exñtiæ, vsq; ad id, qd dixit, quēadmodū de calido, & frigido nō oportet, vt ponam^o cōditionē, qd accipiāt fm q sunt, quēadmodū ē opus hoc in numero. sensus est, qd de corpore calido, & frigido

MANTINVS

D.d. tertium autem est, ipsa prædicata, de quibus cōsideratur quid significant eorū nomen. hoc est, quæ sita ipsa. sed cū hæc cōditio nō sit cōis cūctis quæ sitis, neq; cūctis pponibus, neq; et cūctis subiectis, neq; est quoq; recepta prædicatio ipsius prædicati oīno cūctis artib^o, qd subiectū aliquarū earum est per se notum.

Ideo dixit: neq; indigem^o hac cōditione in ipso subiecto & prædicato, atq; pponibus & intelligit p ipsam cōditionē declarare, q quid nomē significet, nō est vtiq; necessariū semp in ipsis subiectis, neq; in quæ sitis, neq; etiā in ipsis pponibus. quia multa horū sunt nota ab initio rei. quid eorum nomē significet. Neq; est opus quoq; vt subijciat ex cōditione, vt quodlibet subm habeat rectum esse.

Deinde cū dicit: vt de calido & frigido, de quib^o nō oportet subijcere p conditionē, vt debeāt accipi tanq; existentia, vel quia sunt, quēadmodū est necessariū hoc i ipso nūtro intelligit, qd de ipso corpore calido, & frigido

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

Sciētiæ Naturalis, quatenus ipsa esse commoneſt in alia ſciētia, prout tale expedit Arithmetico.

Dixit autē hoc, quia dubium eſt qualitas eſſendi numerum extramentem. quia quidam viri edixerunt non eſſe numerum extra mentem, & alij exceſſerunt ad alterum extremū, & dixerūt numeros eſſe ſubiectos extra animā, quā ſint entium principia, de quo habetur perſcrutatio in Metaphyſicis. id eſt quod non oporteat demonſtrare de maiori parte quaſitorum occaſione demonſtrationis de illis, quod præſſumar, & explicet quid ſuum nomē ſignificet: quod præcipue eſt in ſciētia Naturali.

Prout querimus, nunquid Luha, & Stellæ ſint de natura corporis celeſtis, aut alterius naturæ? & an ſit ignis nec ne? de maiori autem parte quaſitorū oportet præſſumere, & explicare quid ſuum nomē ſignificet: quod

Sciētiæ Nālis, nō eſt op' artifiſci Nāli, vt admittat, q' exiſtentia ipſorū mōſtratur in alia ſciētia: quæadmodū eſt op' ad hoc ſciētiſtico numeri.

Atqui dixit hoc: qm̄ dubitatur de qualitate exiſtētiæ numeri extramentem. qm̄ nōnulli dubitauerūt & dixerūt nō eſſe nūerū extra aiām: & nōnulli dubitauerūt de pte ſecūda dicētes, q' nūeri ſunt ſubæ extramentem, & q' ſunt principia entium, ſed in quaſitione de hoc erit in ijs, q' ſunt poſt nālia. Deinde dixit: & in aliquib' p'dicatis, eo q' ſunt manifeſta, nō oportet, vt ponamus cōditionem in ipſis quid ſignificat nomen ipſorū: ſenſus eſt, q' in multis quaſitorū nō eſt op' ſubiecto in demonſtratione pp' demonſtrationē ſup' ipſo, vt præmittat, & mōſtret quid ſignat nomen ipſorū, & hoc maxime inuenitur ex ſciētia Naturali.

Quemadmodum, ſi queramus, an Luna, & Stellæ ſint ex nā corporis celeſtis, aut ex alia natura? & ſi ignis eſt, aut non? & in multis oportet præſſumere, & explicare quid ſuum nomē ſignificet: quod oportet præſſumere, & explicare quid ſuum nomē ſignificet: quod oportet præſſumere, & explicare quid ſuum nomē ſignificet: quod

clorum ſciētiæ naturalis, A nō cogit Phyiſicus accipere, ac admittere quatenus pbat in alia ſciētia q' ſunt, ſicut cogitur ad hoc ipſe Arithmetico.

Dixit autē hoc: q' dubiū eſt qualiter numerus habeat eē extra animam. Nā aliqui addūcunt & dicunt, nullū eſſe numerū extra animum, Aliqui vero alij addiderūt alterū extremū: nempe dicētes ipſos numeros eſſe ſubſtantias extra animā exiſtētes, eosq' eſſe principia rerum. ſed de hoc in Lib. Metaphyſicæ tractat. D. d. ſiſtq' de quibusdam p'dicatis nō oportet ſupponere qd ſignificet eorū nomē, quia ſunt manifeſta. hoc ē, q' ipſe demonſtrator nō cogitur in maiori parte quaſitorum, de quibus facit demonſtrationē, C vt prius exponat quid ſignificet eorū nomē. & hoc frequentius contingit in ſciētia Naturali.

Sicut cum querimus, utrum Luna, & Stellæ ſint ex nā corporis celeſtis, vel non? vel utrius ignis repertat vel non? ſed maior pars quaſitorū oportet vt prius exponatur quid eorū nomē ſignificet. Et iam Ariſtoteles ſuit coact' Logica Y vii

Posteriorum

ABRAM

De calido & frigido, qñ de illo scrutatur in Libro de Animalibus.

Deinde dixit: Et forma ēt quarūdam prēmīssarū est talis. nam nō oportet nos tribuere conditionem enuntiationi illi, quando ab æqualibus æqua auferantur residua quoq; æqua sunt, quid significet suū nomen. q̄ illarum notitia adueniat hominibus, & noscat illas, & nemo puenisset, & explicasset illi sua nomina nimis diuerse ab aliqb' enuntiationib'. put ē oratio dicētiū, oēm terræ locū habere orizōta, & q̄ opposita decernāt veritatem, & mendaciū. quia nisi aliquis vir pueniat, & explicet nobis has res, nescirem' tales pmissas.

Deinde dixit: Et ad hanc nō construitur demonstratio, q̄ illius perfectio, & cōsistētia sit his tribus reb', hoc est re, quæ demonstratio ostēdit, & re, de qua occurrat demonstratio, & re, ex qua fit demonstratio. id est, q̄ immo discrimen prēmīssarū, quæsitōrum, atq; subiectōrum fm has res nō conducat putare enuntiationē, quæ asserit, q̄ omnis demonstratio constituat' ex tribus rebus,

ex

DYRANA

est ipso in calido & frigido I Lib. de Aīalib'.

Deinde dixit: & forma aliquarum propōnū est hęc. qm̄ in enuntiatione dicente, cū ab æqualibus æqualia demuntur, quæ remanēt sunt æqualia, non est opus exponere quid significat nomē ipsorū. sensus est, q̄ eorum cognitionem assecuti sumus, & est nota ī ipsis, si vero nō pmittat aliquis, & monstret noīa ipsorū in contrarium multarū enuntiationū. quæadmodū si aliquis dicat, omnis locus terre non habet modum, & q̄ opposita diuidūt verum, & falsum. qm̄ si non prēmittat aliquis declarationē istarū rerum, nō sciemus huiusmodi ppositiones.

Deinde dixit: pterq̄ q̄ hoc nō est cōpositū p demonstrationem fm perfectionē, & cōstitutionē ipsius ex his trib' reb', hoc est re, quæ mōstratur p demonstrationem, & re, sup quā cadit demonstratio, & re, ex qua est demonstratio. sensus est: sed variatio propōnum, & quæsitōrū, & subiectōrū, non puenit existimanti per enuntiationē dicentem, q̄ demonstratio componitur ex tribus reb',

ex

MANTINVS

vti hoc, vbi tractant de calido & frigido in Libro de Animalibus.

Mox cum dixit: Quædam tñ propōnes ita se habēt. Nam enūciatio, quæ dicit, si ab æqualibus æqualia demas, reliqua sunt æqualia: nō indiget manifestare qd nomen illorū significet. intelligit, q̄ hominā nanciscitur cognitionē illorū, & ea scit, licet nō fuerit ei prius expositū, quid significet nomen eorū, cuius rei contrariū solet euenire in maiori pte enuntiationū. vt cū quis dixerit, quēlibet locū terre habere orizōtē. & q̄ oppositorū si vnum est verū, alterū est falsum. nā si prius nō declarēt nobis hęc, ignorabimus pfecto huiusmodi ppositiones.

D.d. verū tñ hoc non constituit demonstrationem. sed ex tribus pficitur, ac cōstituitur. nempe id, circa qd fit demonstratio, & id, quod demonstratur: & id ex quo fit demonstratio. hoc est, cū ipsæ propōnes, & quæsitæ, atq; subiecta sint varia in his significatis, ideo nō aduertitur illa enuntiation, quæ dicit, omnē demonstratio ē constitui ex his trib' s:

* 2. l. vel p quod

n. 10

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

ex pmissis, & quesito, & subiecto. hæc nanq; enūtiatio est per se cui dens illi, qui nouerit horum nominum significationem, & exerceat^o fuerit in demonstrationib^o, immo hoc est necessarium in omni explicatione, eo magis in demonstratione.

ex propositionibus & quesito & subiecto. hæc terminatio videt^r per se ei, qui nouit significationem nominum, & habet in consuetudine demonstrationes: sed hoc sequitur in omni ostensione per demonstrationem.

nempe ex pponibus, A ex quesito, atq; ex subiecto, cum tñ hæc enūtiatio sit de se manifestata illi, qui nouit significationem horū nominū, & est in demonib^o assuetus, hoc autē est necessarium in omni ppositione, sed longe magis in demonstratione.

Quæ sit inter Dignitates, Suppositiones, Petitionesq; differentia, ac etiam Definitiones. Non necesse est Formas dari propter demonstrationem. Cap. 10.

T. 15. p. **N**^a On est autem suppositio, neque petitio, ^b quod necesse est esse propter ipsum, & ^c videri necesse. non enim ad ^e extrinsecam rationem demonstratio, ^d sed ad eam, quæ in anima: quoniam neque syllogismus. semper enim est instare ad extrinsecam rationem, sed ad intrinsecam rationem non semper.

Contradictio Tomitani.

89 *Contrarium ei, quod de principis demonstrationis complexis textu quinto dixerat, obseruare videtur Aristoteles. ibi enim positionis meminit, quæ hic non ponitur: hic vero petitionem inter principia nominat, quam tamen per allegato loco ne tetigisse quidem. Sed vide conciliationem Tomitani.*

T. 77 Notæ autem cognitiones differunt à præassumptis, & subiectionibus: illæ enim sunt per se receptæ, & estimatur, quod finit per se receptæ: demonstratio nanq; non est modus orationis exterioris, sed modus interioris orationis. & similiter etiā est syllogismus.

Ext-

Dixit Aristo. Sed cognitiones cognitæ variantur, principia, & radix posita: quoniam ipsæ admittuntur per se, & existimatur per eam, quæ ipsæ admittantur per se. demonstratio nanq; non est modus orationis extrinsecæ, sed est modus orationis intrinsecæ, & consimiliter etiam syllogismus.

hæc

Inquit Arist. Ipsæ aut dignitates differunt à principijs, & à suppositione, quia illæ sunt per se receptæ, & videntur quocumque esse per se receptæ. quoniam nihil ratiocinijs extrinseci attinet ad ipsam demonstrationem, sed intrinsecum ratiocinium ad ipsam attinet. & par ratio est de ipso syllogismo.

Y ij Qm

C
T. 77

Posteriorum

ABRAM

D Exterior enim oratio potest semper oppugnari, interiori vero orationi nequit semper obijci.

DVRANA

fieri enim potest semper ut contradicam⁹ orationi extrinsecæ, sed orationi intrinsecæ non possumus semper contradicere.

MANTINVS

Quoniam extrinsecum tiociniū potest quod semper contradi sed intrinsecum non potest semper contradici.

Cō.77 Postquam commonstrauit, quod artifex non commonstret præmissas esse, sed quadam suppositione illas ponat, aut quia sint per se notæ, aut quia in alia arte commonstrentur, intendit hic dinumerare duas præmissas, quibus utitur ille, qui demonstratione commonstrat ex hac parte, scilicet quatenus recipitur ipsas esse, hoc est, quatenus sunt dispositiones docētis ad demonstrationis præmissas.

Et dixit: Notæ autem cognitiones differunt a præassumptis, & subiectionibus: illæ enim sunt per se receptæ, & estimatur quod sint per se receptæ, id est quod præmissæ, quas discipulum oportet recipere ex demonstrationis arte, quædam sunt per se notæ, hoc est cognitiones naturaliter notæ, & quædam sunt præassumptæ, & quædam sunt subiectiones.

Præ-

Posteaque exposuit, quod artifex non ostendit existentiam propositionū, & tamen ponit ipsas propositione, aut quia sunt manifestæ per se, aut quia monstrantur in alia arte: vult connumerare hic species propositionum, quas efficit ostendens per demonstrationem ex hoc modo, hoc est per modum, quo admittitur existentia ipsarum. intelligit secundum quod sunt res doctoris cum propositione demonstrationis.

Et inquit: cognitio autem variatur, principia & radix posita, quoniam ipsa admittitur per se, & existimatur in ea, quod ipsa admittatur per se. sensus est, propositionū, quas oportet discipulum admittere ex arte demonstrationis, aliquæ sunt notæ per se, hoc est notæ secundum naturam, & ex ipsis aliquæ sunt principia, & aliquæ sunt radices posite.

Pro-

Posteaque declarauit quod professor artis non habet præmissas, præpones sed supponit eas, vel sunt per se notæ, vel quod in alia præbent scientiam ideo vult nunc enumerare illa duo genera præmissarū, quibus utitur ipse demonstrator, ratione, videlicet quatenus recipitur, quod sint, earū esse, hoc est quatenus sunt res attinentes ad ipsum doctorem, & habentes dependentiam ipsis præmissis demonstrationis.

Et ideo dixit: Ipse dignitates, seu animi conceptiones, seu præceptiones, differunt a principijs, & a suppositiōe quia illæ sunt per se receptæ, & videntur quoque per se receptæ. id est, propositionū, quas necesse est recipere, vel admittere ipsum discipulum in arte demonstrationis tua, Quædam sunt per se notæ, hoc est, sunt notiones per se cognitæ, & quædam vero aliæ sunt principia, quædam adhuc sunt suppositiones, & radices suppositæ.

Propo-

ABRAM

Præmissarum enim, quæ sunt cognitiones per se notæ, ipsarum veritas est per se apud orationem interiorem, & orationem exteriorem, & hoc est, quod intendebat quando dixit: Et estimatur quod sunt per se receptæ. ac si dixisset, quia cognitio non est per se recepta. id est, notum est de ea exteriori oratione & conceptione, id est interiori oratione.

Et cum adieciisset ut apposuiſſet conditionem interioris orationis attestatus est huius causæ, & dixit: Demonstratio namque non est modus orationis exterioris, sed modus interioris orationis, id est non satis est descriptio præmissarum per se notarum quod de illis habeatur cognitio secundum exteriorē orationem præter quod huic adijciamus, & secundum interiorē orationem, quoniam non sibi constat per exteriorem orationē, prout res se habet in maiori parte

BYRANA

Propōnes vero, quæ sunt ex genere notarū per se, diuersificantur. Nonnullæ enim sunt ex genere propōnum, quæ vocantur principia, & quæ vocantur radices posite: quæ in propositionibus, quæ sunt ex genere cognitionū notarum per se, veritas per se est in sermone intrinseco, & sermone extrinseco. & hoc est, quod voluit, cū dixit: & estimatur per ipsam quæ admittatur per se. ac si dixisset, quæ scientia nota per se admittitur, hoc est cognoscitur per sermonem extrinsecū & formationem, hoc est sermonem intrinsecū.

Et postea quæ addidit & posuit cōditionem sermonis intrinseci, attulit eam super hoc & dixit: quæ demonstratio non est modus sermonis extrinseci, sed est modus sermonis intrinseci. sensus est, atqui non sufficit in descriptione propositionum notarum per se, ut sciatur per se per sermonem extrinsecum absque eo, quod referat ad hoc sermonem intrinsecum: quoniam demonstratio non stabilitur per sermonem extrinsecum, quemadmodū se habet res in multis ora-

MANTINVS

Propōnes autē, quæ sunt ex genere notionum per se notarū, differunt ab illis, quæ sunt de genere propōnū, quæ dicuntur principia, & quæ dicuntur suppōnes. propterea quia propōnes, quæ sunt de genere notionū per se notarū, seu quæ sunt cōes animi conceptiones, habent in se veritatē per se in ratiocinio intrinseco, atque in extrinseco. & hoc intelligebat cū dixit: & videtur, seu estimatur quoque, esse per se receptæ. ac si diceret cū ipsa dignitas sit per se accepta, hoc est cognoscimus eam per ratiociniū extrinsecū, & per conceptionē. hoc est per ratiocinium intrinsecum.

Et postea quæ subiunxit illā conditionē, scilicet per intrinsecum ratiociniū, reddit huius rei causam dicens: Quia nihil ratiociniij extrinseci attinet ad ipsam demonstrationem, seu nihil habet cum ea, sed intrinsecū ratiociniū ad ipsam attinet. hoc est in descriptione ipsarū dignitatū non est satis dicere, quod sint per se notæ in ratiocinio extrinseco. nisi addatur ad hoc, & in ratiocinio intrinseco. quia non consistit per ratiociniū extrinsecū ut sit in maiori

Y iij parte

Posteriorum

ABRAM

D parte diuulgatarum rerum, sed ob notificatione orationis interioris de illis una cum notificatione orationis exterioris.

Et dū dixit: Similiter etiam est syllo. Intēdit q̄ veracitati orationis syllogisticæ non sufficiat, q̄ sit in eo veracitas exterioris orationis præter orationem interiorē. Deinde subdit aliā causam, qua in **E** fertur apponendā esse cōditionem orationis interioris syllo, & syllogismū, idest, demonstrationis præmissis.

Et dixit: Exteriori. n. orationi potest semper oppugnari, interiori vero orationi neq̄ semper obijci. idest, prout puto, quod oratio inter duos interlocutores sit exterior oratio, qua potest disceptatio **E** inter illos in infinitū procedere, elocutio vero, quæ sit ob interiorē orationem, non procedit in infinitum, sed alter duorum interlocutorum redit ad alterum.

Intēdit autem, q̄ per illud, de quo oratio procedit in infinitum, non constat interlocutoribus veritas de aliqua re, demonstratione autem constat veritas.

opor-

BVRANA

orationū probabiliū, sed ppter cognitionē sermonis intrinseci simul cū cognitione sermonis extrinseci.

Cū vero dixit: & cō similiter syllogismus. sensus est, & veritas in oratione syllogistica non sufficit, vt sit veritas p sermonem extrinsecū absq; sermone intrinsecō. deinde processit per cām aliā, qua oportet ponere conditionē sermonis intrinseci in syllo, & ppositionibus syllo, hoc est demonis.

Cū vero dixit: qm fieri utiq; pōt, vt contradicat consistit et semper sermoni extrinsecō, sed sermoni intrinsecō non pōt semper contradici. sensus est, fm q̄ existimo, q̄ in sermone, q̄ est intra duos speculantes, q̄ est sermo extrinsecus, fieri pōt, vt pcedat cōtradictio intra ipsos in infinitū, sed in sermone, qui est p p sermonē intrinsecum, nō procedet sermo in infinitū, sed vnus duorum loquentiū prodibit in sententiam socij sui.

Atqui voluit p id, qd procedat sermo in infinitū, q̄ nō consistant loquentes in re sup veritate. demonē enim, quæ consistit super veritate,

opor-

MANTIN

parte ppositio babiliū. sed p tñ ratiocinij i de ea, simul cū extrinseci rati-

D. d. & par rō ipso syllo. hoc e veritate orationis sticæ nō est sati vera p extrinseci ratiocinij sine it ratiocinio. Mo aliā cām, ob quæ tet addere illā cō nē, nempe p rati intrinsecū, cum syllo, tum et in sis syllogismi. l in ipsa demonstr

Dicens: Qm e cum ratiocinij quoq; semper cō sed intrinsecū n semper cōtradigit (vt reor) q duo disputent, etent de ratiociniori, poterit sputatio, & cōn inter eos in inf pcedere: sed si seco ratiocinio nentur, rūc nō eorū sermo i i sed vnus illorū loquentiū reue alterū, seu conc

Intelligitq; q̄ mo pcedit in u nunq poterunt quētes veritatē de ipsa re, sed e stratio, q̄ veriti

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

oportet itaq; demonstrationem fieri secundum interiore oratione. Quod vero elocutio, quæ sit secundum exteriorem oratione, procedat in infinitum, est notum de libris, & controuersijs iudicij: & iccirco iudex instituit certa tempora controuersiarum, quæ præterire non licet, quæ sunt tria, & propterea ponitur apud lites fluentem aquam, ut illa finita finiatur controuersia in iudicio.

Fert etiam quod intendat, quod si homo repugnet promissis per se notis suis dictionibus, eiusque lingua non obicit illis semper, immo conuenit illis suo opere, prout cõperimus multos viros, quod sua lingua obicit, hominis esse opus arbitrij ad repulsam mali, quod timet, & ad conducendum bonum, quod expectat, quorum oratio repugnat operi, illi vero, quod aliquis nesciat sua interiori oratione, potest sua exteriori oratione semper obicere. & hanc expositione exposuit Matthæus traductor.

oportet esse demonstrationem per sermonem intrinsecum. quod autem sermo, qui est per sermonem extrinsecum, procedat in infinitum, est manifestum in litigantibus, & contradicentibus in iudicijs: & ppea videtur, quod in litigantibus contradicentium in iudicijs cõnumentur determinatæ contradictiones, & non transcendant tres, & ita in sermone hoc ponitur apud litigantes aquæ currentes, quibus exactis completur litigia: & cõsimiliter apud nos in iudicijs ponuntur secundum hanc dispo-

Et innuit, quod velit, quod in propositionibus notis per se, si aliquis contradicit per verba, & linguam suam, non contradicit ipsis semper, sed cõsentit ipsis in operatione sua. Quemadmodum inuenimus multos homines, qui discrepant in lingua sua ab eo, quod est in operatione alicuius ad remouendum malum, à quo timet, & ad producendum bonum utile. ipsi enim variantur verbo, atque opere: & forte, quod non nouit aliquis per sermonem intrinsecum, contradicit illi semper sermo eius extrinsecus.

stat oportet ut sit demonstratio secundum intrinsecum ratiocinium. Quod autem interlocutio, quod sit per extrinsecum ratiocinium, procedat in infinitum, satis constat ex ipsis litigijs, & altercationibus, quæ inter iudices oriri solent. Et ideo statuntur in controuersijs iudicij quedam determinata tempora, seu determinatæ circumscriptiones disputationum, quæ non possunt præstari, & transgredi, & sunt tria, & id ubi litigia agitantur, ponitur aqua fluens, quæ finita, finis quoque imponitur ipsis litigijs. & sicut apud nos est posita in ipsis iudicijs.

Vel forte intelligit, quod si aliquis contradicat ipsis dignitatibus verbis suis, tamen non semper contradicit eis, sed cõcordat cum eis: opere. ut multos inuenimus suis verbis contradicere illi finem, quod affirmat, hominem posse ex sua electione pellere aliquid malum, quod timet esse ei venturum, & posse ad se allicere aliquid bonum, quod spectat esse ei futurum. cum tamen ipsi promittunt suum sermonem esse cum opere suo. Id vero, quod ignorat homo in intrinsecum ratiocinio, semper contradicit ei ratiocinium extrinsecum. & hæc exponere dedit Mat. Interpretes.

Y iij Quæritur:

Posteriorum

ABRAM

Des: & hæc quidem consideratio est de lineis; inquantū eis adveniūt numeri, & illa est consideratio, q̄ sit Decimo Elementorū Euclidis.

Quod vero dixit: fractū & obliquū non est de nominibus, q̄ explicare oportet Geometrā, sed de illis noībus, quæ oportet explicare Perspectivum, quid significant. Lineæ enim radiose quædam sunt fractæ, quædā declivæ, & aliquæ rectæ. & Sapientes fm Perspectivā ferunt has tres species. sed eas attribuit Geometricæ, quia scīa Perspectiva subalternatur scīæ Geometriæ: hæc aut, de quibus exemplificavit, sunt res, quarum noī explicatio ē necessaria ad earum disciplinā, qđ est minus notū.

C Et possibile est, quod intēdat per fractum, & obliquum, lineam arcualem. tres enim sunt lineæ, recta, circularis, & arcualis. sed est quid remotum.

Et dum dixit: Illa vero inesse commonstratur præmissis proportionatis proprijs illi naturæ communi. Intendit, q̄ talia inesse singulis speciebus subiecti artis, postq̄ præpo-

BVRANA

nes, quæ nō sunt rōnabiles. & hæc dispositio est in lineis ex parte, quæ eas assequuntur numeri; & est res, quæ efficitur in Decimo Euclidæ.

Cū vero dixit, refracti, & inclinati non sunt nomina, in quib⁹ oporteat Geometram mōstrare quid significāt, sed ex noīb⁹, in quibus oportet Perspectivum monstrare qđ significant. qm̄ ex lineis cōcursantib⁹, aliq̄ sunt refractæ, & aliquæ sunt inclinæ, & aliquæ sūt rectæ. & Perspectivus pertractat de his trib⁹ specieb⁹: sed p̄portionat⁹ ē ipsas Geometriæ: qm̄ scīa perspectivæ ponit sub scīa Geometriæ: & hæc, in qb⁹ posuit exemplū sunt ex his, in quibus necessariū est in doctrina sua dēclarare nomē, & manifestū ē nimis.

Innuat autē q̄ velit p̄ refractū, & inclinatū lineā duplicem: & hoc, qm̄ lineæ sūt tres rectæ, circularis, & duplex: hoc at est longinquū.

Et dixit: q̄ autē ipsa sint, monstrat per proportionatas, appropriatas in eo, qđ est nā v̄lis. sensus est: atqui q̄ talia insit cuiuslibet speciei subiecti artis, posteaq̄ propo-

MANTIN

magnitudines nales, & hmoi crio ē de lineis e qua insequūtu meri, de qua re in 10. Libro Eu

At reflexū, & nō sunt nomina oporteat de clā ipso Geometra: spectivus cogit nere quid eorum significēt, quia radialiū aliqua flexæ, vel refractæ aliæ sunt & aliæ vero rectæ. Perspectivi affert tria genera. sed sit ea ipsi Geometra ars Perspectiva alternatur Geometria. Hæc itaq; sunt ebus tulit exemplūbus, quarū expōnis est necessarium doctrina. & us manifestum.

Et fortasse in p̄ reflexū, & p̄ lineā curvā, quæ sunt lineæ, nectæ, circularis, & sed hoc est rem & incongruum.

Deinde cum Quod aut sint, cstratur per proportionales, p̄pria illi naturæ intelligit, q̄ aut sint singulo gei subiecti ipsi⁹ art

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

suerimus explicare qd
sua nomina significet,
commonstrabim⁹ per
præmissas p^oprias pro
portionatas naturę sub
iecti. Et per eam, quā
dixit communem, in
tendit eam, de cuius
significato explicare ei⁹
vim esse vim proprie.
Et dum dixit: Et sic
res procedit in astrorū
scientia. Intēdit, q^o qui
considerat Astrologi
cam scientiam, primō
p^oreponat, & referat de
scriptiones illarum re
rum, quas intendit cō
monstrare inesse sin
gulis partibus subie
ctorum suę artis.

suerim⁹ monstrandū,
quid significant noīa
ipsorum, declarabim⁹
hoc per p^op^ones app^ori
atas & proportiona
tas naturę subiecti.

Et dixit: & vniuer
sale, intelligit per ip
sum, id, per cuius di
sp^ositionem monstra
tur, quod eius potētia
est potentia appropria
ti. & dixit: & consimi
liter pcedit res in scīa
stellarum. sensus est: q^o
considerans in scientia
Astrologiæ, præmittit
primō, & mentionē fa
cit de descriptionibus
rerū: quas vult mōstra
re inesse cuiusq^{ue} parti
subiecti artis suę.

perfecto Idemonstrabit A
per propōnes proprias
proportionatas naturę
ipsi⁹ subiecti. Postea
q^o exposuerimus quid
eorū noīa significant.

Et per vniuersalem,
intelligit eam naturā,
de qua probatur, quod
habet vim alicuius p^o
prij, vel particularis:
Deinde cum dixit: &
sic procedit negocium
in scientia Altronomi
ca. intelligit, quod B
qui scientiam Altro
nomiā proficetur, de
bet primō narrare de
scriptiones, vel passio
nes, seu affectus rerū,
quas vult p^obare quod
sint I singula partium
subiectorū artis eius.

ANT. INTER. TEX. XXV.

² Omnis enim demonstratiua scientia circa tria est, & quæcunque
esse ponuntur. hæc autem sunt, genus, cuius per se passionum est spe
culatiua: & communia, quæ dicimus dignitates, ex quibus primo
demonstrant: & tertium, passionēs, quarum quid significat iniqua
accipit. Nonnullus tamen scientias nihil prohibet quedam horum
despicere, vt genus non supponere esse, si sit manifestum, quod est:
non enim similiter plenum, quod numerus est, & quod frigidum
& calidum. & passionēs non accipere, quid significant, si sint pla
ne: quemadmodum neque communia non accipit, quid significant:
hoc, quod est, æqualia ab æqualibus demere, quoniam notum. sed
nihil minus natura tria hæc sunt, circa quod monstrat, & quæ
monstrat, & ex quibus.

Omnis

Dixit

Omnis

Posteriorum .

ABRAM

T.c.76 Omnis aut demon-
Dstratio perficitur, & cō-
stat ex tribus rebus.
Quarum vna est ip-
sum subiectum, de
quo demonstratio
ostensurus præassu-
mitur explicare in-
dicia illi per se con-
nexa, quod est scilicet quod
ipsum est. Secundo
sunt enuntiationes
E immediate, quas re-
cipere est necessarium:
quibus mediantibus
cōmonstrandum est
prædicatū inesse subie-
cto. Tertio sunt præ-
dicata, de quorum
re considerat quid sua
nomina significant.
Ex quo quibusdā re-
bus non est necessa-
ria talis conditio de
subiecto, & prædica-
Fto, et præmissis, ea pro-
pter, quia sit de eis
evidens. quoniam non
oportet nos tradere
conditionem de ca-
lido, & frigido, quod ac-
cipiatur scilicet quod sint.
Prout expedit de nu-
mero. & similiter etiā de
quibusdā prædicatis
ex quo sunt eviden-
tia, non oportet expli-
care quid suū nomē
significat. & forma
est quarundā præmis-
sarū

BVRANA

Dixit Aristoteles. Om-
nis aut demōstratio perfi-
citur, & cōstituitur ex
tribus. Quorū vnū
est subiectū, de quo
incipit monstrans p
demōstrationē ostendere
descriptiones conse-
quētes ipsum p eius
essentiā: & ipsum ē,
de quo inueniē, quod ip-
sum est. Secundū ve-
ro sunt enūtiatiōes,
quas necessarium est
admittere, quæ sunt
sine causis medijs, p
mediū quarū mon-
strat prædicatū in-
esse subiecto. Tertiū
vero sunt prædicata,
de quibus cōsiderat
quid significat nomē
ipsorū. nonnulla ve-
ro sunt, quibus non est
opus huiusmodi cō-
ditionibus in subie-
cto, ac prædicato, &
p præmissis, cum sint
manifestæ. de calido
enim, ac frigido non
est opus, ut ponam
conditionem quod ipsa
sint, quēadmodū est
opus talibus in nūero.
& cōsimiliter in quibusdā
prædicatis, eo quod ē ma-
nifestū, non est opus,
ut exponamus quid
signat nomē ipsorū.
Et cōsimiliter etiā forma
non-

MANTINVI

Omnis aut den-
stratio perficitur
consistit ex trib
Primū est ipsū s
iectū, de quo ipse
mōstrator primū
monstrat passio-
nē quæ insequunt ipsū
p se, & quod sup-
nit ipsum ē. Sec-
dum aut est, enū-
tiōes ipsæ, quas o-
portet recipere, et ad-
mittere, quæ quidē s
immediate: qui
medijs demonst-
ratiōis prædicatū inesse
subiecto. Tertiū aut
ipsa prædicata, de
quibus cōsideratur,
significet eorum
nomen. Neque ind-
emus in aliquibus
cōditione in ipso
iecto & prædic-
ato, & propositione
cū ex his non
manifesta sint. V-
t. de calido, & frigido
quibus non opo-
rte subijcere p con-
ditionem, ut debeāt
accipi quia sunt. qu-
admodū est necess-
 hoc in ipso num-
Similiter de quibusdā
prædicatis non opo-
rte supponere quid si-
gnificet eorum nomē
quia sunt manifest-

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

farū est talis. nā non oportet nos tribuere cōditionem enūtiatiōi illi, qm̄ ab æqua lib⁹ æqua auferant, residua quoq; æqua sunt, quid significet suum nomen, & illa esse, ob vehemētem illorum euidentiam. & ad hæc non con- struitur demonstra- tione, q̄ illius perfe- ctio & consistentia sit his tribus rebus: hoc ē re. quę demon- stratione ostēditur, & re, de qua occur- rit demonstratio, & re, ex qua sit demon- stratio.

nōnullarū propōnū est hæc. qm̄ in enun- tiatione dicēte, cūm ab æqualib⁹ æqualia demunt, quæ rema- nēt sunt æqualia, nō est opus, vt ponam⁹ conditionē in ipsis, qd significet nomē ipsorū, q̄q; ipsa sint ad stabiliendā appa- rentiā ipsorū. qm̄ hoc non cōplicat in demōstratione ad con- struendā & pficien- dam ipsam. Et hæc tria sunt: hoc est, qd mōstratur p demō- nem, & res, sup quā cadit demō, et res, ex qua est demō.

Quædam tñ propo- sitiones ita se habēt. Nā enunciatio, quę dicit, si ab æqualib⁹ æqualia demas, reli- qua sunt æqualia, nō indiget manifestare quid nomē illorum significet, vel q̄ sit, cū sit euident. verū- tamen hoc nō cōsti- tuit demōstrationē, sed ex tribus pficit ac constituit: nem- pe id, circa quod sit demonstratio: & id, quod demōstratur: & id, ex quo sit de- monstratio.

C5.76 Postq̄ dixerat, quod oporteat demōstratio- ne ostensurum præpo- nere, & p̄scire de re præ- dicatorū demōne quę suorum quid sua noīa significant, & q̄ de re præmissarū etiā ex- pediat intelligere quid nomen significat, & si- milit̄ de subiecto: nisi quod illorū discrimen est, q̄a artifex assumit p̄missas, & subiecta cē, quæ sit autē curat com- monstrare ipsa esse: & q̄ hoc magis euenit p̄- tis & subiectis.

1. endit significare, qu. Inon coningat de omni

Posteaq̄ dixit: q̄ de p̄dicatis q̄sitis demō- ne, oportet mōstrantē p demōne ex ipsorū dispōne præmittere & p̄cognoscere qd signi- ficat noīa ipsorū: & de p̄pōnibus cōsistit et opus ē ex ipsarū dispō- ne cōstruere, qd signi- ficat noīa, & consistit de subiecto: sed differunt, qm̄ de p̄pōnib⁹ subie- ctis admittit artifex q̄ sint, sed de q̄sitis solici- tus ē mōstrare q̄ sint: sed hoc magis accidit p̄pōnibus, & subiectis. Sensuse it̄ sciendum, quod hoc non accidit

in

Posteaq̄ dixit, q̄ sub- iecta quæ sita in ipsa de monstracione oportet vt de eis p̄sciat ipse de- monstrator, quidnam significēt eorū noīa, & q̄ de p̄pōnibus quoq; oportet vt intelligatur quid significet nomē, siq; de ipso subiecto, sed differūt inter se, q̄a de p̄pōnibus, & subie- ctis p̄fessor artis acci- pit qd sint, sed de quæ- sitis studet demōstrare quod sint, sed hoc po- tius cōiungit ipsis pro- pōnibus, & subiectis.

Ideo nunc vult osten- dere, q̄ hoc non euenit

in

C5.76

C

Posteriorum

ABRAM

Domni subiecto, & præmissis ut oporteat præassumere, & considerare quid suum nomen significet, & similiter de suo predicato. & eueniat etiam subiecto, quod sit per se notum esse, & non oporteat recipere ipsum esse, neque explicare quid suum nomen significet. Et similiter præmissæ sunt secundum has duas species: hoc est, quod quædam oporteat præassumere & explicare quid nomen significet, & quædam non oporteat hoc. harumque quædam sunt, quæ esse recipitur ab aliqua arte, & quædam esse est per se notum in arte. & propterea oportuit sermonem ab initio repetere.

Et dixit: Omnis autem demonstratio perficitur, & constat ex tribus rebus. quarum una est, ipsum subiectum, de quo demonstratione ostensus præassumit explicare inditia illi per se connexa. Intendit per inditia, accidentia essentialia. Decernit autem accidentia exceptis causis, quia illa pro maiori parte sunt quæ sita per causas. quando autem quæruntur causæ pro

BVRANA

Omni subiecto, & propositionibus: hoc est, quod in ipsis oporteat præmittere, & speculari, quid significat nomen ipsorum, & consimiliter in predicato. Et subiectum consimiliter etiam est res, cui accedit, ut sit per se notum, quod sit. & non est opus in ipso ad hoc & ex his, ut admittatur quod sit ab arte: & ex ipsis aliquid est: quod est per se notum in arte. & propterea oportet, ut redeat res à capite.

Cum vero dixit: omnis vero demonstratio componitur, & constituitur ex tribus. Quorum unum est subiectum, de quo oportet ostendentem per demonstrationem monstrare descriptiones consequentes ipsum per se: intelligit per descriptiones accidentia substantialia. & accidentia utriusque proprie sunt aliud à causis: quoniam ipsa sunt quæ sita per causas ut plurimum. Causæ vero, cum quæruntur, con-

MANT

In quolibet subpropositionibus: oporteat de e considerare, quid nomen significat de predicato contingit quod sit notum quod sit, ita opus recipere neque demonstrari eius nomen. Si quis, & propter peruenit ad nempe quod de earum oportet monstrare nomen significat buldā vero: hoc necessarium nullis tamen earum tur ab aliquo sint, de aliquo alijs illud est in illa arte.

coactus reuer primū serm Omnis autem perficitur & tribus. primi subiectum, demonstrationem monstrat seu affectus priores, quia ipsum per se aut per partialia esset locutus per accidentia causis, qui plim quæ sit Causæ vero

ABRAM

pro maiori parte demonstrationes inferentes eas sunt signa.

Et dum dixit: Quod est scilicet quod ipsum est. Intendit quod sit illud, cuius moris est, quod artifex supponat ipsum esse suppositione quadam, scilicet quod querat ipsum esse, si ipsum esse non sit notum, aut quod non curet repugnationem illi, quod destrueret ipsum esse, si ipsum fuerit per se notum.

Postquam autem meminit de uno trium, quibus per se omnis demonstratio, tulit secundum. Et dixit: Secundo sunt enuntiationes immediate, quas recipere est necessarium: quibus mediis communis demonstrandum est per dictatum inesse subiecto. Intendit per immediatas, per se notas: & potest esse quod cum hoc intelligatur illas esse primas, hoc est habentes proximas causas, in quibus non sit per dictatio per medium aliquid omnino, neque scilicet per medium syllogisticum, neque per medium naturale.

Primum enim per se illarum quaedam sunt, quarum est medium naturale, & illae sunt aliae a primis: & quarumdam non est hoc, & illae sunt primae: non ideo convenit intelligi ex eo quod dixit immediate, ambas res scilicet

Deinde

BVRANA

concluduntur utique per demonstrationes, quarum sunt signa.

Et dixit: ipsum est, quod tenet scilicet quod est: sensus est, & ipsum est, de quo conuenit artifex ponere, quod sit absque eo, quod inquit an sit, si existit ipsum fuerit non manifesta, aut absque eo, quod assequatur contradictorium eius, quod destruit existentiam ipsum. & si fuerit per se notum.

Et postquam mentionem fecit de uno eorum, ex quibus perficitur omnis demonstratio, mentionem facit de secundo & inquit. Secundum sunt res, quas oportet admittere sine causis mediis, per quorum medium monstratur praedicatum inesse subiecto. Sensus est, sine causis mediis respectu notorum per se. & potest etiam intelligi cum hoc, ut sint prima, hoc est per causas propinquas, & non sit praedicatio in ipsis per medium omnino, non medium abbreviatum, neque medium naturale.

Et hoc, quoniam in propositionibus primis aliquid est medium naturale, & hoc est non primum: & aliquid non est hoc in ipsis, & haec sunt primae: & propterea oportet, ut intelligantur per id, quod dixit, sine causis mediis, duas res simul.

Deinde

MANTINVS

tur, tunc demonstrationes, quae casus erunt, sunt ut plura signa, seu demonstrationes quae.

D. d. quod supponit ipsum esse, id est, cuius esse solet supponi a professore artis, praeter hoc quod queratur an sit, si ei esse non fuerit notum, vel nihil curet si aliquid contradicat & neget ipsum esse, si tamen sit per se notum.

Et postquam narrauit primum illorum trium, quibus omnis demonstratio perficitur, nunc meminit secundum dicens: Secundum autem est, enuntiationes ipsae, quas oportet recipere, & admittere, quae quidem sunt immediatae, quibus mediis monstratur praedicatum inesse subiecto. intelligit autem per immediatas, per se notas: & fortasse intelligit adhuc ut sunt primae et, hoc est, habentes causas propinquas, & praedicatio non in eis haudquaquam fiat per medium, ut syllogisticum, tum et naturale medium.

Nam dantur aliquae primae propositiones, in quibus est medium naturale: quod quidem est non primum. dantur tamen nonnullae aliae, quae non habent hoc, & sunt ipsae primae. & ideo dictum Aristotelis debet intelligi utroque modo significationis.

D. d.

Posteriorum

ABRAM

D Deinde dixit: Tercio sunt prædicata, de quorum re cōsiderat quid sua noīa significant. i. ipsa quæ sita. Ex quo autem hæc conditio non est cōis omnibus quæ sitis, neq; omnibus præmissis, neque subiectis, neq; etiam subiectum esse est receptū in oīb⁹ artib⁹, quia quarundā subm est per se notū,

Dixit: Ex quo quibuldam rebus non est necessaria talis conditio de subiecto, & prædicato, & præmissis. idest, quod conditio explicandi quid nomē significet non sit semper necessaria de subiectis, neque de quæ sitis, neq; de præmissis. multorum enim horum ē ab initio rei nota sui nominis significatio, nec oportet etiā adij-

T cere conditionē omnī subto, qd sit p se notū.

Deinde dixit: Quoniam non oportet nos tradere conditionē de calido, & frigido, quod accipiantur secundum quod sint, prout expedit de numero. idest, quare artificem Scientiæ Naturalis nō oportet receptione quadā recipere corpus calidū & frigidū, quæ sunt vna pars subiectorum,

Sciæ

BYRANA

Deinde dixit: Tercio vero, de quo speculatur ex dispositione ipsius, quid significat nomen ipsius, intelligit quæ sita.

Et posteaq; conditio non est vñs oībus quæ sitis, neq; oībus ppōnib⁹, neq; subiectis, neq; consistit etiā prædicatio prædicati admititur vñs omnibus artibus: qm pars subiecti est nota p se, dixit: neq; est opus in talibus conditione, q est in subiecto, & prædicato & ppōnibus. sensus ē, qd cōditione, quā mōstram⁹, quid signat nomē, nō est op⁹ temp in subiectis, neque in quæ sitis, neq; in ppōsitionibus: qm multa ex his sunt nota ā principio rei per apparentiā nominum suorū.

Et nō oportet consistit ē, vt ponam⁹ conditionē in oī subto, vt sit re cte ex nūx, vsq; ad id, qd dixit, quæadmodū de calido, & frigido nō oportet, vt ponam⁹ cōditionē, q accipiāt fm q sunt, quæadmodū ē opus hoc in numero. sensus est, qd de corpe calido, & frigido, q sūt vna ex partib⁹ subiecti

Sciæ

MANTINVS

D.d. tertium autem est, ipsa prædicata, de quibus cōsideratur quid significet eorū nomen. hoc est, quæ sita ipsa. sed cū hæc cōditio nō sit cōis cūctis quæ sitis, neq; cūctis ppōnibus, neq; cūctis subiectis, neq; est quoq; recepta prædicatio ipsius prædicati oīno cūctis artib⁹, quæ subiectū aliquarū earum est per se notum.

Ideo dixit: neq; indigem⁹ hac cōditione in ipso subiecto & prædicato, atq; propōnibus. & intelligit p ipsam cōditionē declarare, q quid nomē significet, nō est vtiq; necessariū semp in ipsis subiectis, neq; in quæ sitis, neq; etiā in ipsis propōnibus. quia multa horū sunt nota ab initio rei. quid eorum nomē significet. Neq; est opus quoq; vt subiiciat ex cōditione, vt quodlibet subm habeat rectum esse.

Deinde cū dicit: vt de calido & frigido, de quib⁹ nō oportet subijcere p conditionē, vt debeāt accipi tanq existētia, vel quia sunt, quæadmodū est necessariū hoc i ipso nūcro intelligit, qd de ipso corpore calido, & frigido q sunt vna pars sūt e-

At u

ABRAM

Sciētia Naturalis, quatenus ipsa esse demonstrat in alia scientia, prout tale expedit Arithmetico.

Dixit autē hoc, quia dubium est qualitas essendi numerum extramentem, quia quidam viri edixerunt non esse numerum extra mentem, & alij excesserunt ad alterum extremū, & dixerūt numeros esse subiectos extra animā, quod sint entium principia, de quo habetur perscrutatio in Metaphysicis. id est quod non oporteat demonstratorē de maiori parte quæstionum occasione demonstrationis de illis, quod præsumar, & explicet quid suum nomen significet: quod præcipue est in Scientia Naturali.

Prout quærimus, nunquid Luna, & Stellæ sint de natura corporis celestis, aut alterius naturæ? & an sit ignis nec ne? de maiori autem parte quæstionū oportet præsumere, & explicare quid suum nomen significet, quod oportet. Philo'sophū de

BYRANA

Sciētiæ Nālis, nō est opus artifici Nāli, ut admitat, quod existentia ipsorum monstratur in alia sciētia: quæ admodū est opus ad hoc sciētifico numeri.

Atqui dixit hoc: quoniam dubitatur de qualitate existentie numeri extra animā, quoniam nonnulli dubitauerūt & dixerūt nō esse nūerū extra animā: & nonnulli dubitauerūt de parte secūda dicētes, quod nūeri sunt subiecta extra animā, & quod sunt principia entium, sed inquisitione de hoc erit in ipsis, quod sunt post nālia. Deinde dixit: & in aliquibus prædicatis, eo quod sunt manifesta, nō oportet, ut ponamus cōditionem in ipsis quid significat nomen ipsorum: sensus est, quod in multis quæstionibus nō est opus subiecto in demonstratione per demonstrationē super ipso, ut præmittat, & mōstrat quid signat nomen ipsorum, & hoc maxime inuenitur ex sciētia Naturali.

Quemadmodum, si quæramus, an Luna, & Stellæ sint ex nā corporis celestis, aut ex alia natura? & si ignis est, aut non? & in multis quæstis oportet præmittere, & monstrare quid significat nomen ipsorum: iamque opus est

MANTINVS

ctorum sciētiæ naturalis, nō cogit Physicus accipere, ac admittere quatenus probat in alia sciētia quod sint, sicut cogitur ad hoc ipse Arithmetico.

Dixit autē hoc: quia dubium est qualiter numerus habeat esse extra animam. Nā aliqui addūt & dicunt, nullū esse numerū extra animum, Aliqui vero alij addiderūt alterū extremū: nempe dicētes ipsos numeros esse substantias extra animā existētes, eosque esse principia rerum, sed de hoc in Lib. Metaphysicæ tractat. D. d. hūicque de quibusdam prædicatis nō oportet supponere quod significet eorū nomen, quia sunt manifesta. hoc ē, quod ipse demonstrator nō cogitur in maiori parte quæstionum, de quibus facit demonstrationē, ut prius exponat quid significet eorū nomen. & hoc frequentius contingit in Sciētia Naturali.

Sicut cum quærimus, verum Luna, & Stellæ sint ex nā corporis celestis, vel non? vel utrum ignis reperiat vel non? sed maior pars quæstionū oportet ut prius exponatur quid eorū nomen significet. Et iam Aristoteles fuit coactus

Logica Y uti

Posteriorum

ABRAM

De calido & frigido, qm̄ de illo scrutatur in Libro de Animalibus.

Deinde dixit: Et forma ēt quāsdam prēmīssarū est talis. nam nō oportet nos tribuere conditionem enuntiationi illi, quando ab æqualibus æqua auferrantur residua quoq; æqua sunt, quid significet suū nomen. q̄ illarum notitia adueniat

Et hominibus, & noscat illas, & nemo puenisset, & explicasset illi sua nomina nimis diuerse ab aliq̄b⁹ enuntiationib⁹. p̄ut ē oratio dicētiū, oēm terrā locū habere orizōtā, & q̄ opposita decernāt veritatem, & mendaciū. quia nisi aliquis vir pueniat, & explicet nobis has res, nescirem⁹ tales pmissas.

Deinde dixit: Et ad hanc nō constituitur de mōne, q̄ illius perfectio, & cōsistētia sit his tribus reb⁹, hoc est re, quæ demōne ostēdit, & re, de qua occurrat demō, & re, ex qua sit demō. id est, q̄ immo discrimen prēmīssarū, quæstorum, atq; subiectorum fm̄ has res nō conducatur putare enuntiationē, quæ asserit, q̄ omnis demōstratio constituat⁹ ex tribus reb⁹,

EX

BVRANA

est ipso in calido & frigido ī Lib. de Animalib⁹.

Deinde dixit: & forma aliquarum propōnū est hæc. qm̄ in enuntiatione dicente, cū ab æqualibus æqualia demuntur, quæ remanēt sunt æqualia, non est opus exponere quid significat nomē ipsorū. sensus est, q̄ eorum cognitionem assecuti sumus, & est nota ī ipsis, si vero nō pmittat aliquis, & monstret noīa ipsorū in contrarium multarū enuntiationū. quæadmodū si aliquis dicat, omnis locus terræ non habet modum, & q̄ opposita diuidūt verum, & falsum. qm̄ si non prēmittat aliquis declarationē istarū rerum, nō sciemus huiusmodi ppositiones.

Deinde dixit: p̄terq̄ q̄ hoc uō est cōpositū p demōnem fm̄ perfectionē, & cōstitutionē ipsius ex his trib⁹ reb⁹, hoc est re, quæ mōstratur p demōnem, & re, sup̄ quā cadit demō, & re, ex qua est demonstratio. sensus est: sed variatio propōnum, & quæstiorū, & subiectiorū, non puenit existimanti per enuntiationē dicentem, q̄ demō compositur ex tribus reb⁹,

EX

MANTINVS

vti hoc, vbi tractatur de calido & frigido in Libro de Animalibus.

Mox cum dixit: Quædam tñ propōnes ita se habēt. Nam enūciatio, quæ dicit, si ab æqualibus æqualia demas, reliqua sunt æqualia: nō indiget manifestare qd nomen illorū significet. intelligit, q̄ hominā nanciscitur cognitionē illorū, & ea scit, licet nō fuerit ei prius expositū, quid significet nomen eorū, cuius rei contrariū solet enūciare in maiori p̄tensionē enūciationū. vt cū quis dixerit, quēlibet locū terræ habere orizontē. & q̄ oppositorū si vnum est verū, alterū est falsum. nā si prius nō declarēt nobis hæc, ignorabimus p̄fecto huiusmodi ppositiones.

D.d. verū tñ hoc non constituit demōnem. sed ex tribus p̄ficitur, ac cōstituitur. nempe id, circa qd sit demō, & id, quod demonstratur: & id ex quo fit demonstratio. hoc est, cū ipse p̄pōnes, & quæ sita, atq; subiecta sint varia in his significatis, ideo nō aduertitur illa enunciatio, quæ dicit, omne demōstratio constitui ex his trib⁹:

DE

a. l. vel p
quod

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

ex pmissis, & quæfito, & subiecto. hæc namq; enūtiatio est per se cui dæns illi, qui nouit horum nominum significationem, & exer citat^r fuerit in demon strationib⁹. immo hoc est necessariū in omni explicatione, eo magis in demonstratione.

ex propositionibus & quæfito & subiecto. hæc terminatio videt^r per se ei, qui nouit signa istorum nominum, & habet in consuetudine demonstrationes: sed hoc sequitur in omni ostensione per demon strationem.

nempe ex pponibus, A ex quæfito, atq; ex sub iecto, cum tñ hæc enū tiatio sit de se manife sta illi, qui nouit signi ficata horū nominū, & est in demonib⁹ as fuerus, hoc autē est ne cessariū in omni pbe tione, sed longe magis in demonstratione.

Quæ sit inter Dignitates, Suppositiones, Petitionesq; differentia, ac etiam Definitiones. Non necesse etiam esse Formas dari propter demonstrationem. Cap. 10.

T. 15. p. 8 **N**^a On est autem suppositio, neque petitiō, ^b quod necesse est esse propt^r et ipsum, ^c & videri necesse. non enim ad^c extrinsecam rationem demonstratio, ^d sed ad eam, quæ in anima: quoniam neque syllogismus. semper enim est instare ad extrinsecam rationem, sed ad intrinsecam rationem non semper.

Contradictio Tomitani.

89 *Contrarium ei, quod de principii demonstrationis complexu textu quinto dixi rat. obseruare videtur Aristoteles. ibi etiam positionis meminit, quæ hic non ponitur: hic vero petitionem inter principia nominat, quam tamen præallegato loco ne recipi quidem. Sed vide conciliationem Tomitani.*

T. 77 Notæ autem cogni tiōes differūt à præ assumptis, & subie ctionibus: illæ enim sunt per se receptæ, & estimatur, quod finit per se receptæ: demonstratio namq; non est modus ora tionis exterioris, sed modus interioris ora tionis. & similiter etiā est syllogismus.

Exte

Dixit Arist. Sed cognitiones cognitæ variatur, principia, & radix posita: quo niam ipsæ admittun tur per se, & existi matur per eam, q; ip sę admittatur per se. demonstratio namq; non est modus ora tionis extrinsecæ, sed est modus orationis intrinsecæ, & consi militer etiam syllā. fieri

Inquit Arist. Ipsæ aut dignitates disse runt à principijs, & à suppositione, quia illę sunt p se receptę, & videntur quocq; esse per se receptæ. qm nihil ratiocinij extrinseci attinet ad ipsam demonstratio nem, sed intrinsecū ratiociniū ad ipsam attinet. & par rō est de ipso syllogismo.

Y ij Qm

C T. 77

Posteriorum

ABRAM

D Exterior enim oratio potest semper oppugnari, interiori vero orationi nequit semper obijci.

BVRANA

fieri enim potest semper ut contradicamus orationi extrinsecæ, sed orationi intrinsecæ non possumus semper contradicere.

MANTI

Quoniam extrinsecæ rationi potest semper contradi, sed intrinsecæ potest semper tradici.

Cō.77 Postquam commonstravit, quod artifex non commonstret præmissas esse, sed quadam suppositione illas ponat, aut quia sint per se notæ, aut quia in alia arte commonstrentur, intendit hic dinumerare duas præmissas, quibus utitur ille, qui demonstratione commonstrat ex hac parte, scilicet quatenus recipitur ipsas esse, hoc est, quatenus sunt dispositiones doctrinis ad demonstrationis præmissas.

Et dixit: Notæ autem cognitiones differunt a præassumptis, & subiectionibus: illæ enim sunt per se receptæ, & estimatur quod sint per se receptæ, id est quod præmissæ, quas discipulum oportet recipere ex demonstrationis arte, quædam sunt per se notæ, hoc est cognitiones naturaliter notæ, & quædam sunt præassumptæ, & quædam sunt subiectiones.

Præ-

Posteaque exposuit, quod artifex non ostendit existentiam propositionum, & tamen ponit ipsas positione, aut quia sunt manifestæ per se, aut quia monstrantur in alia arte: vult connumerare hic species propositionum, quas efficit ostendens per demonstrationem ex hoc modo, hoc est per modum, quo admittitur existentia ipsarum. intelligit secundum quod sunt res doctoris cum propositione demonstrationis.

Et inquit: cognitio autem variatur, principia & radix posita, quoniam ipsa admittitur per se, & existimatur in ea, quod ipsa admittatur per se. sensus est, propositionum, quas oportet discipulum admittere ex arte demonstrationis, aliquæ sunt notæ per se, hoc est notæ secundum naturam, & ex ipsis aliquæ sunt principia, & aliquæ sunt radices posite.

Pro-

Posteaque dicit quod professor artibus præmissas præponit sed supponit eas sunt per se notæ, in alia præbentur ideo vult numerare illa duo præmissarum, quibus ipse demonstratione, videlicet nus recipit, quod earum esse, hoc est nus sunt res at ad ipsum doctores dependentes de ipsis præmissis de

Et ideo dixit dignitates, scilicet conceptiones, sectiones, differunt typis, & a suppositionibus, quia illæ sunt per se receptæ, id est propositionum, quæ se est recipere, mittere ipsum lumen in arte derivativa, Quædam sunt notæ, hoc est, sectiones per se cognitæ quædam vero alia sunt suppositiones radices suppositæ

ABRAM

Præmissarum enim, quæ sunt cognitiones per se notæ, ipsarum veritas est per se apud orationem interiorem, & orationem exteriorem, & hoc est, quod intendebat quando dixit: Et estimatur quod sunt per se receptæ. ac si dixisset, quia cognitio notæ est per se receptæ. id est, notum est de ea exteriori oratione & conceptione, id est interiori oratione.

Et cum adiecisset ut apposuisset conditionem interioris orationis attestatus est huius causæ, & dixit: Demonstratio namque non est modus orationis exterioris, sed modus interioris orationis, id est non satis est descriptio præmissarum per se notarum quod de illis habeatur cognitio secundum exteriorē orationem præter quod huic adjiciamus, & secundum interiorem orationem, quoniam non sibi constat per exteriorem orationē, prout res se habet in maiori parte

BYRANA

Propōnes vero, quæ sunt ex genere notorū per se, diversificantur. Nonnullæ enim sunt ex genere propōnum, quæ vocantur principia, & quæ vocantur radices positi: quoniam in propositionibus, quæ sunt ex genere cognitionū notarum per se, veritas per se est in sermone intrinseco, & sermone extrinseco. & hoc est, quod voluit, cum dixit: & estimatur per ipsam quod admittatur per se. ac si dixisset, quoniam scientia nota per se admittitur, hoc est cognoscitur per sermonem extrinsecū & formationem, hoc est sermonem intrinsecū.

Et postea quod addidit & posuit conditionem sermonis intrinseci, attulit eam super hoc & dixit: quoniam demonstratio non est modus sermonis extrinseci, sed est modus sermonis intrinseci. sensus est, atqui non sufficit in descriptione propositionum notarum per se, ut sciatur per se per sermonem extrinsecum absque eo, quod referat ad hoc sermonem intrinsecum: quoniam demonstratio non stabilitur per sermonem extrinsecum, quemadmodum se habet res in multis ora-

MANTINVS

Propōnes autē, quæ sunt ex genere notorum per se notarū, differunt ab illis, quæ sunt de genere propōnū, quæ dicuntur principia, & quæ dicuntur supponēs, propterea quia propōnes, quæ sunt de genere notionū per se notarū, seu quæ sunt cōdēs animi conceptiones, habent in se veritatē per se in ratiocinio intrinseco, atque extrinseco. & hoc intelligebat cum dixit: & vident, seu estimantur quoque, esse per se receptæ. ac si diceret cum ipsa dignitas sit per se accepta, hoc est cognoscimur per ratiociniū extrinsecū, & per conceptionē. hoc est per ratiocinium intrinsecum.

Et postea quod subiunxit illā conditionē, scilicet per intrinsecum ratiociniū, reddit huius rei causam dicēs: Quoniam nihil ratiocinii extrinseci attinet ad ipsam demonstrationem, seu nihil habet cum ea, sed intrinsecū ratiociniū ad ipsam attinet. hoc est in descriptione ipsarū dignitatū non est satis dicere, quod sint per se notæ in ratiocinio extrinseco. nisi addatur ad hoc, & in ratiocinio intrinseco. quia non consistit per ratiociniū extrinsecū ut sit in maiori

Y iij parte

Posteriorum

ABRAM

D parte diuulgaturum re-
rum, sed ob notifica-
tionē ofonis interioris
de illis vna cū notifica-
tione ofonis exterioris.

Et dū dixit: Similiter
etiam est syllogismus. Intēdit
q̄ veracitati orationis
syllogistica non suffi-
ciat, q̄ sit in eo veraci-
tas exterioris orationis
præter orationem
interiorem. Deinde sub-
dit aliā causam, qua in

E fertur apponendā esse
cōditionem orationis
interioris syllo, & syl-
logismū, idest, demon-
strationis præmissis.

Et dixit: Exteriori. n.
orationi potest semper
oppugnari, interiori ve-
ro orationi neq̄ semper
obiici. idest, prout
puto, quod oratio inter
duos interlocutores
sit exterior oratio,
qua potest disceptatio
F inter illos in infinitū
procedere, elocutio ve-
ro, quæ sit ob interio-
rem orationem, non
procedit in infinitum,
sed alter duorum in-
terlocutorum redit ad
alterum.

Intēdit autem, q̄ per
illud, de quo oratio
procedit in infinitum,
non constat interlocu-
toribus veritas de ali-
qua re, demonstratio
autem constat veritas.

opor-

BVRANA

orationū probabiliū,
sed ppter cognitionē
sermonis intrinseci si-
mul cū cognitione ser-
monis extrinseci.

Cū vero dixit: & cō
similiter syllogismus.
sensu est, & veritas in
ofone syllogistica non
sufficit, vt sit veritas p
sermonem extrinsecū
absq̄ sermone intrin-
seco. deinde processit
per cām aliā, qua oportet
ponere conditionē
sermonis intrinseci in
syllo, & ppositionibus
syllo, hoc est de mfonis.

Cū vero dixit: qm̄
fieri vtiq̄ pōt, vt con-
tradicta consistēt et sem-
per sermoni extrinse-
co, sed sermoni intrin-
seco non pōt semper con-
tradici. sensu est, fm q̄
existimo, q̄ in sermo-
ne, q̄ est intra duos spe-
culātes, q̄ est sermo ex-
trinsecus, fieri pōt, vt
pcedat cōtradictio in-
tra ipsos in infinitū, sed
in sermone, qui est p
sermonē intrinsecum,
nō procedet sermo in
infinitū, sed vnus duo-
rū loquentiū prodibit
in sententiam socij sui.

Atqui voluit p id, qd
procedat sermo in infi-
nitū, q̄ nō consistant lo-
quētes in re sup verita-
te. de mfonē enim, quæ
cōsistit super veritate,

opor-

MANTINVS

parte ppositionū pro-
babilium. sed pp notiti-
ā ratiociniij intrinseci
de ea, simul cū notitiā
extrinseci ratiociniij.

D. d. & par rō est de
ipso syllo. hoc est, & p
veritate ofonis syllogi-
sticæ nō est satis, vt sit
vera p extrinsecum ra-
tiociniū sine intrinseco
ratiocinio. Mox affert
aliā cām, ob quā oportet
addere illā cōditio-
nē, nempe p ratiociniū
intrinsecū, cum in ipso
syllo, tum et in præmis-
sis syllogismi. hoc est
in ipsa demonstratio-
ne.

Dicens: Qm̄ extrinse-
cum ratiociniū potest
quoq̄ semper cōtradici,
sed intrinsecū non pōt
semper cōtradici: intel-
ligit (vt reor) q̄ si aliq̄
duo disputent, vel tra-
dent de ratiocinio ex-
teriori, poterit tunc di-
sputatio, & cōtrouersia
inter eos in infinitum
pcedere: sed si de intrin-
seco ratiocinio ratioci-
nentur, tūc nō pcedet
eorū sermo in infinitū,
sed vnus illorū inter se
loquentiū reuertet ad
alterū, seu concedet ei.

Intelligitq̄, q̄, vbi ser-
mo pcedit in infinitū,
nunq̄ poterunt ipsi lo-
quētes veritatē assequi
de ipsa re, sed ea demo-
stratio, q̄ veritatē præ-
stat

ABRAHAM

oportet itaq; demonstrationem fieri secundum interiorem orationem. Quod vero elocutio, quæ sit secundum exteriorem orationem, procedat in infinitum, procedat in infinitum, est notum de libris, & controuersijs iudicij: & iccirco iudex instituit certa tempora controuersiarum, quæ præterire non licet, quæ sunt tria, & propterea ponunt apud lites fluentem aquam, ut illa finita finiatur controuersia in iudicio.

Fert etiam quod intendat, quod si homo repugnet promissis per se notis suis dictionibus, eiusque lingua non obijcit illis semper, immo conuenit illis suo opere, prout cõperimus multos viros, quod sua lingua obijcit, hominis esse opus arbitrij ad repulsam mali, quod timet, & ad conducendum bonum, quod expectat, quorum oratio repugnat operi, illi vero, quod aliquis nesciat sua interiori oratione, potest sua exteriori oratione semper obijcere. & hanc expositionem exposuit Matthæus traductor.

EVRANA

oportet esse demonstrationem per sermonem intrinsecum. quod autem sermo, qui est per sermonem extrinsecum, procedat in infinitum, est manifestum in litigantibus, & contradicentibus in iudicijs: & ppea videtur, quod in litigantibus contradicentium in iudicijs conueniuntur determinatæ contradictiones, & non transcendant tres, & ita in sermone hoc ponitur apud litigantes aquæ currentes, quibus exactis complentur litigia: & cõsimiliter apud nos in iudicijs ponuntur secundum hanc dispositionem.

Et innuit, quod velit, quod in propositionibus notis per se, si aliquis contradicit per verba, & linguam suam, non contradicit ipsis semper, sed cõsentit ipsis in operatione sua. Quemadmodum inuenimus multos homines, qui discrepant in lingua sua ab eo, quod est in operatione alicuius ad remouendum malum, à quo timet, & ad producendum bonum utile. ipsi enim variantur verbo, atque opere: & forte, quod non nouit aliquis per sermonem intrinsecum, contradicit illi semper sermone eius extrinsecum.

MANTINVS

stat oportet ut sit demonstratio secundum intrinsecum ratiocinium. Quod autem interlocutio, quod sit per extrinsecum ratiocinium, procedat in infinitum, satis constat ex ipsis litigijs, & altercationibus, quæ inter iudices oriri solent. Et ideo statuunt in controuersijs iudicij quedam determinata tempora, seu determinata circuitiones disputationis, quod non possit præstari, & transgredi, & sunt tria, & id ubi litigia agitantur, ponit aqua fluens, quæ finita, finis quoque imponit ipsis litigijs. & sicut apud nos est posita in ipsis iudicijs.

Vel forte intelligit, quod si aliquis contradicat ipsis dignitatibus verbis suis, tamen non semper contradicet eis, sed cõcordat cum eis: ope. ut multos inuenimus suis verbis contradicere illi scilicet, quod affirmat, hominem posse ex sua electione pellere aliquod malum, quod timet esse ei venturum, & posse ad se allicere aliquod bonum, quod spectat esse ei futurum. cum tamen ipsi promittunt suum sermonem cum ope suo. Id vero, quod ignorat homo in suo intrinsecum ratiocinio, semper contradicit ei ratiocinium extrinsecum. & hæc exponit dedit Mat. Interpret.

Y iiii Quæcūq;

Posteriorum

T.25.p⁹ Quaecunq; igitur^a monstrabilia existētia accipit ipse n^o monstrans, hac quidem, si^b apparentia discēti accipiat, suppositio non simpliciter suppositio, sed ad illum solum. si vero, c^a inexistente opinione, aut & cōtraria inexistente, accipiat idē. Et hoc differunt suppositio & petitio. est enim petitio, quod contrarium est addiscēti opinioni: aut quod aliquis demonstrans accipiat, & utatur non monstrans.

ABRAM

T.c.78 Subiectio autē est res, quam ille, qui addiscit, à docente capit, quatenus ab illo est non simpliciter. res vero, quam petit ille, qui addiscit, est illa, de qua apud illum non est notitia. quod fit secundum duas species, aut quod apud ipsum nulla penitus sit notitia de illa, vel quod apud eū sit contraria notitia. Differentia autē inter petitiōes, & subiectiones est, quia subiectio est, quæ recipitur apud discipulum non secundum se: Petitiones vero sunt, quæ non recipiuntur apud discipulū, immo apud ipsum sunt illis aduersa.

Postq

DURANA

Dixit Aristo. Radix autem posita est res, quam suscipit discipulus à præceptore secundum quod est apud ipsum, nō autem simpliciter. atqui de re, de qua dubitat discipulus, nō habebit apud ipsum cognitionem: et hoc secundū duas species: aut ut non habeat apud ipsum cognitionē de ea penitus, aut ut habeat apud ipsum cognitionem de cōtrario huiusmodi. Et differentia, quæ est intra petitiones & radice positā, est hæc. & hoc, qm̄ radix posita est illud, quod admittitur apud discipulum nō per se, sed petitiones sunt, quæ non admittuntur apud discipulū, sed habet ipsarū contrarium apud se.

Po-

MANTEI

Inquit Aris-
dix at suppo-
id, quod dis-
accipit à præ-
re non simp-
sed quatenus
habet apud
Id vero, de
scipulus per
utique id,
nullam habe-
tiam, & hoc
cōtingit. nen-
quod nullam
habeat scienti-
nino, vel qu-
beat de eo sci-
contrariam.
runt autem
nes a suppo-
quod suppo-
apud discip-
cepta, de pe-
bus autem v-
lam de eis nō
habet, vel eam
habet de eis
est eorum op-

A BRAM

Postq̃ notificauit differentiam, quæ est inter præmissas, & per se nota, & inter ceteras suppositiones, quæ sunt tres, illæ, quas dicunt subiectiones, & illæ, quas petitiones appellant, & illæ, quas definitiones vocant: incepit notificare mutuâ harũ trium differentiam.

Et incepit à descriptione subiectionis, et dixit: Subiectio autem est res, quam ille, qui addiscit à docente capit quatenus ab illo est non simpliciter, id est, put puto, q̃ subiectio sit illa, quam discipulus accipit à docente ob eius bonam eximiationem de docente, & sit apud illum de genere receptarum per se, hoc est dictu de intellectis.

Et ideo dixit, Quatenus ab illo est non simpliciter. et propterea sit apud addiscen-tem de subiectione opinio quædam, opinio autem est quodã modo scientia. Et ideo subdit. Res vero, circa quam titubatur, vel secundum aliam litteram, quam petit ille, qui addiscit, est illa, de qua apud illum non est

BYRANA

Posteaq̃ docuit differentiam, quæ est inter propositiones notas per se & reliquas positiones, quæ sunt tres, quæ vocantur radices positæ, & quæ vocantur petitiones, & quæ vocantur definitiones: incepit docere differentia, quæ est intra has tres inter se.

Et incepit à descriptione radices positæ. & inquit. Radix autem posita est res, quã suscipit discipulus à pceptore fm q̃ est apud ipsum, non autem simpliciter: vult, quæadmodũ ego existimo, q̃ radix posita est, quã admittit discipulus à præceptore fm bonitate existimationis suæ de præceptore, & est apud ipsum de capitulo admissorũ, non de capitulo admissorũ per se, hoc est intelligibiliũ. Et propterea dixit, fm q̃ est apud ipsum, non autem simpliciter. & est fm hoc apud discipulum per radicem positam existimatio, et existimatio fm modum quendam cognitionis. et propterea dixit post hoc: atqui res, de qua dubitat discipulus, est ea, de qua non habebit apud ipsum cognitionis: sensus

MANTINVS

Posteaq̃ notificauit in quo differant ipsæ propositiones per se notæ, seu dignitates, seu principia indemonstrabilia à reliquis suppositionibus, quæ scilicet sunt tres, nempe, quæ vocantur radices suppositæ, & quæ vocantur petitiones, & quæ dicunt definitiones, nunc vult ostendere in quo differant illæ tres inter se.

Et incipit describere ipsam suppositionem, seu radicem suppositam dicens: Radix autem supposita est id, quod discipulus accipit à pceptore nõ simpliciter, sed quo ad ipsum: intelligit, vt opinor, ipsam suppositionem esse id, quod discipulus recipit à pceptore, quia optimam hæt de pceptore opinionem, & tunc erit apud eum ex genere rerũ receptarũ, seu quæ incõfesso habetur, sed nõ quæ habetur incõfesso per se, s. ipsæ notionis, seu priã principia.

Et ideo dixit: quatenus ita se hæt apud ipsum non simpliciter. & sic ipsa suppositio seu radix supposita erit apud discipulũ quædam opinio, & opinio ipsa erit quoquo modo scita. & ideo subiungit & dicit: Id vero, de quo discipulus petit, vel postulat, est vtiq; id, de

Suppõ, radix posita quid nam sint. id est fm p. a. l. c. 14.

Posteriorum

ABRAM

D est notitia, id est de qua apud illum non est aliqua species notitiae, neque recepta, neque intellecta.

Deinde dixit: Quo d fit fin duas species: aut q apud ipsu nulla poenitus sit notitia de illa, vel quod apud eum sit contraria notitia, hoc est, aut q apud ipsum sit recepta notitia huius contraria. Dein

E de dixit: Differentia autem inter petitiones eius, & subiectiones, vique id, du dixit: Imo apud ipsu sunt illis aduersa, id est, q dria iter subiectione & petitione sit, quia subiectio e recepta apud addiscen te, petitiones vero sunt, de quibus apud illum non e aliqua notitia recepta, neq; intellecta, aut q sit apud illu notitia recepta de hac re

F huius rei contraria.

BVRANA

sus est, de qua non habebit apud ipsum speciem aliquam cognitionis, neq; admisa, neque intellectam.

Deinde dixit: & hoc fin duas spes, aut vt non habeat apud ipsum cognitione de ea penitus, aut vt habeat p contrariu huius: sensus est, aut vt habeat apd ipsu cognitione admissam in contrarium huius.

Deinde dixit: & haec est dria inter petitiones, & radicem posita, vsq; ad id, qd dixit, sed hec ipsaru contrariu apud se: sensus est, q dria, q est intra radice posita, & petitiones est, qm radix posita est admissa apud discipulu, sed petitio est, de qua non het cognitione non admissam, neq; intellecta. & si het cognitione admissa apd se de hac re, ipsa e contrariu huius rei.

MANTINVS

de quo nulla habet scientia, id e nullu genus sci de eo obtinet, nepe nec confessoru genus, neq; Intellectoru, s. p se.

D. d. & hoc bifariam cōtingit: nempe vel q nulla de eo habeat scientia oīno, vel q habeat de eo sciam cōtrariā illi, hoc ē q hec sciam icōfessio habetā seu receptā, q sit illi cōtraria.

D. d. differunt autē petitiones à suppositione earū, vsq; i finē ubi d. sed eorū oppositi: intelligit q in hoc differunt petitiones à suppositione, q suppositio est apud discipulum in confesso habita, vel recepta, Sed de petitionib⁹, vel nullā penitus het de eis sciam tū receptā, tum ē intellectā, vel q illa scia, quā in confesso habet de ea re est contraria illi rei,

Suppō 2a
Petitio
quo nam
differant

T. 2. 5. ps ² *Termini quidem igitur non sunt suppositiones, neque enim esse, aut non esse dicunt, sed in propositionibus suppositiones. terminos autem solum intelligere oportet. hoc autem non est suppositio: nisi q ipsum audire suppositionem aliquis esse dicat. sed quibuscunque existentibus, eo quod illa sunt, fit conclusio.*

T. c. 79. Differunt autem definitiones à subiectione, & petitionibus: quia per definitiones non enun-

tia 6,

Dixit Arist. Diuer significantur autē definitiones à radice posita, & petitionibus: qm i definitionibus

non

Differunt autē definitiones à suppositionibus, et petitionibus ppea q p definitiones non enuncia-

mus

T. c. 76;

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

tiat, q res rei iste, sed sunt simplices, et pmissile pars, et ex definitionibus intelligitur rei essentia & significatū: subiectio nes veronō sunt huiusmodi, nisi quis nosset subiectionem, quod audierit: hoc vero nō ē verū, subiectionē, n. sūt res, qdū capiunt, & supponunt, ex eis sequitur cōclusionē esse.

non enuntiat, q res in sit rei, sed sunt simplices, & pars, pponū, et p definitiones intelligitur substantia rei, & dispōnis suæ, sed radices positæ nō sunt ita: nisi p deū aliq vocaret oē id, qd audit, radicē positā, sed hoc nō est verū: qm radices positæ sunt res, qb admissis, & positis sequitur cōclusionem esse.

mus aliquid inesse alicui, sed sunt simplices, & pars propositionū. per definitiones autē intelligitur essentia rei, & eius significatū, per suppositiones vero non: nisi forte quis velit vocare quicqd audit suppositionē. Sed hoc non est verum, ppea q ipsæ suppones cum recipiuntur, et supponūt, sequit ex eis cōclo.

Cō. 79. Cū distinxerit inter pmissas intellectas, seu dignitates, & inter pmissas, quæ subiectiones vocantur, & illas, q appellatur petitiones, cepit significare differentia inter definitiones, & illas res pdictas. Et dixit: Differunt autem definitiones à subiectione & petitionib: quia p definitiones nō enuntiat q res rei in sit, sed sunt simplices, & pmissile pars, id est, q & si definitiones subiectione quadam supponantur fm consuetudinem rerum quæ recipiuntur, prout fit in subiectionib: & petitionibus: differentia tñ inter illas, & iter has est, quia per definitiones non

Postea q posuit dñā inter ppones intelligibiles, & inter ppones, quæ vocantur radices positæ, & quæ vocantur petitiones, incepit docere dñā inter definitiones, et inter tria pcedētia, & ait: Diuersificant autem definitiones à radice posita, & petitionibus: qm i definitionib: nō enuntiat, q res in sit rei, sed sunt simplices, & pars propositionum. Sensus est, q in definitionibus, & si ponantur positione, & ponantur fm viā rerum admissarū, quem admodū efficitur hoc in radicibus positis, & petitionibus: differentia inter ipsas, & inter has est, qm in definitionibus non enun-

Postea q nateauit dñā, Cō. 79. quæ est inter ppones intellectas, seu dignitates, & eas ppones, q dicuntur suppositiones, & eas, q vocantur petitiones, nunc ostendit in quo differant definitiones ab illis tribus pdictis, dicens: differunt autem definitiones à supponibus, & petitionib: ppea quia p definitiones nō enūciamus aliquid inesse alicui, sed sunt simplices & pars pponū, id est, licet definitiones supponant quēadmodū solēt supponi res acceptæ, & inconfesso habite, vt solēt ēt fieri de supponibus, & de petitionibus: differunt tñ inter se hæ ab illis, qm p definitiones non

Definitio
ac Petitio
quō diste
zant.
Idē suprà.
t. c. 14.
i. Dñā.
Cuius ex
ponē lege
infra. c. 81.

Posteriorum

ABRAM

D non enuntiatur aliquid de aliquo, neque denominatur aliquid per aliquid eo modo, quo fit per enuntiationes; hoc est, quae veraces, & mendaces sunt, sed ipsae sunt sicut simplices dictiones. earum enim complexio est complexio conditionis, & connexionis, non complexio enuntiationis.

E & ideo non sunt veraces, & mendaces, sicut nec simplices dictiones.

Et ideo dixit de eis: sed sunt simplices, & promissae pars, id est, quod sunt simplices comparatione complexionis promissae, non quod sunt simplices secundum se.

Deinde apposuit huius differentiae expositionem. Et dixit: Et ex definitionibus intelligitur rei essentia, & significatum, subiectiones ve-

Fro non sunt huiusmodi, nisi quod nomen subiectionis neque quicquid audierit. Hoc est, quod definitionum vis, sit vis nominis, quatenus faciunt intelligere rei essentiam, eiusque significatum praeter quod continetur esse, vel non esse: extat tamen discriminare inter ea, quia nostra notificant essentiam rei confusam, & definitiones notificant illam distinctam.

Nun-

BYRAMA

tiatur res de re, & non disponitur in ipsis res de re secundum modum, qui fit in omnibus determinatis, hoc est, quae sunt verae, aut falsae, sed sunt ad modum dictionis separatarum. & hoc, quoniam compositio ipsarum est compositio conditionis, & abbreviationis, non autem compositio definitionis. & propterea non sunt verae, neque falsae ad modum dictionum simplicium.

Et propterea dixit de ipsis: sed sunt simplices & propositionum. Sensus est, quod ipsae sunt simplices in relatione ad compositionem propositionum, non quod sunt simplices per se.

Deinde subdidit declarationem istius differentiae & inquit: & per definitiones intelligitur substantia rei, & dispositionis suae: sed istae radices posited non sunt ita: nisi per deum aliquis vocaretur id, quod audit, ratione dicere positam. & vult, quod potentia definitionum sit potentia nominis in eo, quod per ipsas intelligitur substantia rei, et dispositio suae absque eo, quod comprehenderet, siue sit, siue non sit, sed differunt inter se: quoniam nostra notificat substantiam rei compositam, definitiones autem notificant simplicem.

Cum

MANTINVS

enunciatur aliquid de aliquo, neque per eas ascribitur aliquid alicui, ut fit per orationes categoricas, seu indicatiuas. quod, scilicet dicunt verum vel falsum. sed se habent veluti dictiones simplices, & ideo compositae. nam earum compositio est veluti compositio conditionalis, seu hypothetica coniunctiva, non compositio enunciativa. & ideo non dicunt verum vel falsum, ut dictiones simplices. Et ideo dixit: sed ipsae sunt simplices & pars propositionum. intelligit, quod sunt simplices habita ratione ad compositionem propositionis, non quod sint de se simplices. Deinde addit aliam declarationem huius differentiae, dicens. Per definitiones autem intelligitur essentia rei, & eius significatum: per suppositiones vero non. nisi forte quis velit vocare quicquid audit suppositionem, hoc est, definitiones autem habent vim nominis, quia notificant substantiam rei eiusque significatum, licet non comprehenderet verum illa res sit vel non sit. Sed, in hoc differunt nomina a definitionibus: quod nomina notificant essentiam rei coniunctam definitiones vero diuisam.

2. Dicitur.

At

ABRAM

Nunquid autem definitiones numerentur inter premissas, vel inter orationes explicantes rerum essentias est dubium, de quo meminerit in Secundo Libro huius Voluminis.

Postquam autem posuit subiectiones esse de genere enunciationum, & posuit definitiones non esse subiectiones, dixit: Nisi quis nominet subiectionem quicquid audierit, nisi conveniant homines, & omnem dictionem quae facit intelligere aliquid significatum, nominent subiectionem: sed si quis hoc faceret, ille non faceret quod rectum est. distinctarum enim rerum nomina debent esse distincta, non uniuoca.

Et hoc est quod intendebat, quando dixit: Hoc pro non est verum, id est, quod quod tale opus ageret non faceret quod rectum. subiectiones namque sunt praemissae, quod dum receptae fuerint, inferretur ex illis conclusio, ex definitionibus autem non inferretur conclusio.

Et hoc est, quod intendebat, quando dixit: Subiectiones, non sunt res, quae dum capiuntur, & supponuntur, ex eis sequitur conclusio esse. Hoc est quod supponitur & ordinantur

BYRANA

Cum vero sint definitiones in propositionibus, autorationibus declarantibus substantiam rerum occultam, mentionem faciet de ipsis in 2. Tractatu istius libri.

Postea vero quod posuit radices positas ex genere enunciationum, & posuit, quod definitiones non sunt ex genere enunciationum, conclusit ex hoc in secunda figura, quod definitiones non sunt propositiones. deinde dixit: nisi per deum alius vocaret omne id, quod audit radicem positam. sensus est, nisi alius consentiret, & vocaret omnem dictionem, quam intelligit, radicem positam, propter quod si ipse faceret hoc, non faceret rectum. quoniam oportet res distinctas habere nomina distincta, non autem consentientia.

Et hoc est, quod voluit, cum dixit: propter quod hoc non est verum: sensus est, propter quod qui faceret hanc operationem, non faceret rectum. quando radices posita sunt, propositiones, ex quibus admixtis sequitur conclusio: sed ex definitionibus non sequitur conclusio.

Et hoc est, quod voluit, cum dixit: quando radices posita sunt res, quibus admixtis, & positis sequitur conclusio esse. sensus est, cum ponantur & ordinantur

MANTINVS

At cum ipsae definitiones dicantur esse de numero propositionum, vel orationum essentia rerum significantium, ideo insurgit circa hoc dubium, de quo faciet mentionem in Secundo Libro huius Operis.

Et postea quod dixit suppositiones esse de genere enunciationum, affirmavitque: definitiones non esse suppositiones dixit: nisi forte quis velit nominare suppositionem quicquid audit. hoc est, nisi alicui placeat, pro suo arbitrio, vocare suppositionem quaecumque dictionem significantem aliquid. verum tamen quod ita fecerit, non recte faciet. quia rerum disperatarum, ac distinctarum oportet nomina quoque eorum esse disperata, & distincta non concordantia.

Et hoc intendebat cum dixit: sed hoc non est verum, hoc est, sed qui ita fecerit non recte faciet. propterea ipsae suppositiones sunt propositiones, quod cum admittitur sequitur ex eis omnino conclusio. Sed ex definitionibus, non sequitur conclusio.

Et hoc innuit cum dixit: propterea quod ipsae suppositiones, cum recipiuntur et supponuntur sequitur ex eis conclusio. hoc est si ponantur & ordinantur

ordine

Posteriorum

ABRAM

Dinant ordine syllogistico, diuerso ab ipsis definitionibus.

BVRANA

ordine syllogistico in contrariū rerū, q̄ sunt in definitionibus.

MANTINVS

ordine syllogistico, contrarium, s. eius, qd̄ sit ex definitionibus.

Neq̄ Geometra falsa supponit, quemadmodum quidam asseruerunt dicentes, quod non oportet falso vti: Geometram vero mentiri, dicentem pedalem non pedalem, aut rectam descriptam, non rectam existentem. Geometra vero nihil concludit, eo quod hæc est linea, quam ipse locutus est, sed quæ per hæc ostenduntur.

T. 2. 5. 15
Vide p̄
Priorum
Sec. 3. 1. 1.
& 2. Ph. 1.
& 13. Met.
cap. 3.

T. c. 80. Geometra autē in cōmōstratione suorū quæstorū nō vti-
tur præmissis mendacibus, prout quidam viri imaginati sunt, qn̄ cōiectat, q̄ sit passus id, qd̄ nō ē passus: et enūtiat de linea alicuius schematis, q̄ sit recta, cū illa nō sit recta. Geometra enim in suorū quæstorū cōmōstratione nō sustentatur sensatis lineis, sed illis lineis, quas p̄ istas significat, q̄ sunt lineæ intellectuæ.

Dixit Aristo. Geometra vero non facit in mōstratione suorū q̄storū ppōnes falsas: quæadmodū nōnulli existimauerūt cū enūtiat de linea, q̄ ē cubitalis, sed nō est cubitalis, et iudicat de forma lineæ, q̄ est recta, & n̄ ē recta. et hoc, qm̄ Geometra nō addicit mōstrationē q̄storū suorū lineis sensibilibus, sed lineis, quas significat per has: & hæc sunt lineæ intelligibiles.

Geometra vero in suorū quæstorū explanatione non vtiē falsis ppōnibus, ut aliqui opinati sunt: qm̄ ipse enūciat de aliqua linea, q̄ sit pedalis, cū tñ nō sit pedalis. Et de aliqua linea ē enūciat, q̄ sit recta, vel circularis, cū recta non sit. nā Geometra in suorū quæstorū demōstratione talibus sensibilibus lineis nō gescit, sed lineis intellectuæ, quæ per sensatas lineas indicantur.

T. c. 80.

Cō. 80. Postq̄ numerauerat p̄missarū species, cū qdā viri putarēt inueniri quandā p̄missarū spēm mendacē, qua vtitur Geometra vltra illas, de quib⁹ meminimus: testat̄, q̄ illud, qd̄ putant mendaciū, non sit mendacium.

Et dixit, q̄ Sapiēs Geometra nō vtiē in cōmō-

Posteaq̄ numerauit species ppōnū, & existimauerunt nōnulli, q̄ hæc species falsa p̄positionum, quas facit Geometra, p̄ter eas, de quibus meminimus: & adduxit testimoniū deco, ex quo existimatur falsum.

Et ait: q̄ Geometra nō facit in mōstratione q̄sto-

Posteaq̄ numerauit genera propōnū, & qdā existiment, q̄ datur quoddā genus ppōnū falsum, quo vtit Geometra, p̄ter ea q̄ diximus, ideo indicat nūc nobis, q̄ id, qd̄ illi existimāt de hoc, ē falsū.

Et dicit, q̄ Geometra nō vtiur p̄ declaratio-

Cō. 80.

ne

ABRAM

DYRANA

MANTINVS

inſtitutioe ſuorū q̄ſi-
torū p̄miſſis mendaci-
bus, put quidā viri pu-
tauerant, q̄ illi vt pluri-
mum eueniat hoc, q̄n
enuntiat de aliqua li-
nea, q̄ ſit cuidā æq̄lis,
cū ipſa nō ſit illi q̄lis
apud ſenſū, hoc ē, ſm li-
neas, d̄ q̄b̄ exēplificat.
Et id ē, q̄d ſtēdebat dū
dicebat. Q̄n coniectat,
q̄ ſit paſſus id, q̄d nō ē
paſſus. Et ſimiliter cō-
tingit, q̄n enuntiat ali-
quā lineā, de qua exē-
plificat eē rectā, vel cir-
cularē, cū illa in rei ve-
ritate non ſit recta. Et
poſtq̄ expoſuit modū
huius oratiōis, dixit p̄
huius r̄ſiōe huius, q̄d
hoc, q̄d p̄portionatur
geometre ex parte, q̄ ſi
bi accidit ex hoc in co-
gnitione res impoſſis.

Geometra enim non
ſuſtentatur ſua exem-
plificatione linearum
ſenſatarum, quę deſcri-
buntur: ſed ſuſtenta-
tur in ſua diſciplina li-
neis imaginatis, vel in-
tellectis, quas ſignifi-
cant lineę ſenſate, di-
uerſimode à Scientia
Naturali. Illa enim in
ſua diſciplina ſuſtenta-
tur ſenſatis trigonis:
cauſa autem diſcipli-
næ huiusmodi diſcri-
minis phyſici eſt, quia
Mathematicus conſi-
derat lineas, & vt vni-
uer-

q̄ſitorum ſuorū propo-
ſiciones falſas: quę ad-
modum exiſtimaue-
runt nōnulli, q̄ acci-
dit, vt enuntietur de li-
nea, q̄ ſit æqualis li-
næ, & non eſt æqua-
lis per ſenſum, hoc eſt
de lineis, per quas at-
tulerunt exemplum.

Et hoc eſt, q̄d voluit,
cū dixit: cū enūtiat de
linea, q̄ ē cubitalis, &
nō eſt cubitalis. Et cō-
ſiſt accidit, vt enūtiat
de lineā, de q̄ fert exē-
plū, q̄ eſt recta, aut cir-
cularis, & ipſa ſm veri-
tatē nō eſt recta. Et po-
ſtea q̄ declarauit mo-
dū iſtius ſermonis di-
xit in r̄ſiōe huius, q̄d
hoc, q̄d p̄portionatur
geometre ex parte, q̄ ſi
bi accidit ex hoc in co-
gnitione res impoſſis.

Et hoc quoniā Geo-
metra non intelligit p̄
exemplum ſuum de li-
neis ſenſibilibus, quas
deſcripſit: ſed intelli-
git in doctrina ſua de
lineis imaginabilibus,
aut intelligibilibus:
quas ſignificauerunt li-
næ ſenſibiles: in con-
trarium Scientiæ Na-
turalis. & hoc quoniā
conſiderat in doctri-
na ſua de exemplis ſen-
ſibilibus. & cauſa, qua-
re Mathematicus eſt
contrarius naturali in
hoc

ne ſuorū q̄ſitorū falſus A
propōnibus, vt aliqui
ſunt opinati, ſ. ipſum
Geometrā vt plurimū
ita agere, cū enuntiet
vnā lineā eſſe æquā al-
teri lineę, cū tñ ipſo ſē-
ſu p̄cipiat, non eſſe illi
æquale. intelligo, ſ. il-
las lineas, quas in exē-
plum aſſert.

Et hoc indicabat cū
d. q̄m ipſe enuntiat de
aliqua lineā, q̄ ſit peda-
lis, cū tñ nō ſit pedalis. B
ſimiliterq̄; enūtiat de
lineā, quā in exēplū aſ-
ſert, eſſe rectā, vel cir-
cularē, cū tñ re p̄a nō
ſit recta. Et poſtea q̄ di-
xit modū iſtius rōnis,
r̄ndet ei, dicens, q̄ hoc,
q̄d aſcribitur ipſi Geo-
metre de eo, q̄d accidit
ei ex huiusmodi fal-
ſo ſua ſcīa, nō ē verū.

Propterea, quia ipſe
Geometra, dū illas li-
neas ſenſibiles deſcri- C
piat ſ. exēplū adducit,
nō acquieſcit animus
eius i eis, neq̄ cōſidit,
ſed in ſua doctrina ſi-
dē adhibet ipſis lineis
imaginarijs vel intelle-
ctis, q̄ p̄ ipſas ſenſatas
indicanſ. cuius rei con-
trariū euenit ſ. ſcīa Na-
turali. nam Naturalis
philoſophus in ſua do-
ctrina adhibet fidē ip-
ſis rebus ſenſatis. Sed
cū, ob quā, ita differat
in-

Posteriorum

ABRAHAM

D. uerfalius inquam, magnitudines inquam sunt in mente, Physicus autem considerat illas, & reliqua, quæ considerat, inquantum sunt extra mentem.

BYRANA

hoc est: quoniam Mathematicus considerat de lineis, & omnino de magnitudinibus ex parte, qua sunt in anima, Naturalis vero considerat de ipsis, & de reliquis, de quibus speculatur ex parte, qua sunt extra animam.

MANTINUS

inter se Mathematicus & Physicus in hoc, perfectio est, quia Mathematicus considerat de lineis, & tandem de magnitudinibus, ea ratione, qua sunt in Anima. Physicus vero de eis considerat atque de reliquis alijs rebus, de quibus considerat, ea ratione, quæ sunt extra animam.

T. 25. p. 90
Præterea petitio & suppositio omnis, aut ut totum, aut in parte: definitiones vero neutrum horum. ^a Species quidem igitur esse, aut unum aliquid præter multa, non necesse, si demonstratio erit. esse quidem igitur unum de multis verum dicere, necesse est. non enim erit uniuersale, nisi hoc sit. si autem uniuersale non sit, medium non erit: quare neq. demonstratio. oportet igitur aliquid unum & idem in pluribus esse, non æquiuoce.

Contradictio Tomitani.

90 Excludit in hoc textu ideas Platonis: quas nullam habere affinitatem cum scientia demonstratiua ostendit. At quo ad ordinem, videtur Oppositum, fecisse eius quod debuerat. Hoc namque non ad Logicum, sed ad Metaphysicæ spectat. & in 7. Metha. ex principali proposito eas diluit, ac tollit.

T. c. 31. Et discriminē est iter
F definitiones, et petitiones, & subiectiones. Quia petitiones, & subiectiones non euadunt, quin sint viles, vel præciliæ: definitiones vero non ita sunt. Demōstratio autem non indiget formis, aut rebus executibus à multitudine, sed ipsam esse indiget natura cōmuni: ambiet multitudinē, quæ de illis
Dixit Aristoteles. Dicitur vero, quæ est iter definitiones, & petitiones, & radices positas est. quoniam nihil prohibet, quin petitiones, & radices posite sint, aut viles, aut præciliæ, sed definitiones non ita se habent. Demōstratio vero non indiget ideis, vel rebus executis ex multis, sed proprio esse indiget natura vili plura cōtinentē, de quibus sit præciliæ enūciatio. Nam si non dare
T. c. 31.

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

illis enūtiat. nisi. n. eēt natura huius for-
mę. vñ nō eēt: & dū
nō eēt vñ, n̄ eēt me-
diū: & dū id nō eēt,
nō eēt demō. Opor-
tet itaq; necessario,
q; sit natura cōmu-
nis multis, quę de
multis prædicatur
non secundum mo-
dum contingentię
nominum.

tudine, q; enūtiat de
ipsa. si. n. nō eēt hæc
forma istius naturę,
nō eēt vñ, & si non
eēt vñ, n̄ eēt mediū,
& si nō eēt mediū, n̄
eēt demō. Itē igit
ex necessitate, vt sit
hec nā vñs ī multis,
q; p̄dicet de multis
nō fm viā accēnali-
tatis, quę est in no-
minibus.

tur natura ita se ha-
bēa nō repiret ipsi
vñ. Et si vñ non re-
piret, neq; ipsū me-
diū quoq; repiret.
et si mediū nō repi-
ret, neq; ipsa demō
quoq; repiret. Neces-
sū ē itaq; oīo, vt de
natura vñs, q; p̄dice-
tur de pluribus, nō
vt fors ferre solet in
nominibus.

Cō. 81.

Postq; contigerat ei
secūdum diuulgatam
sententiam inter defi-
nitiones, & subiectio-
nes, & petitiones ora-
tio illius, qui putau-
rat, q; Geometra vte-
retur quadam specie
falsarum præmissarū,
& illam consutauit, re-
dijt ad alteram diffe-
rentiam inter defini-
tiones, & petitiones.

Posteaq; accidit illi in-
terferre sermonem suū
de dñā, quę ē inter de-
finitiones, & radices po-
sitas, & petitiones per
sermonem eius, q; exi-
stimauit, q; Geometra
pertractat proposi-
tiones falsas: & pp hoc re-
dijt ad magnitudinem
vnā ex definitionibus,
& petitionibus.

Cum, dū notificaret
in quo differant defini-
tiones, a suppositioni-
bus, ac petitionibus in-
ciderit in sermonē co-
rū, qui putabant Geo-
metrā vñ quodā gene-
re propōnū falsarum,
& iā destruxerit illorū
fñsām, nūc reuertitur
ad ponēdā aliā dñām,
q; inter definitiones, et
petitiones, ac supposi-
tiones, accidit. Dicit:
Qm petitiones, & ipse
suppositiones necessā-
rio sunt vel vñs, vel p-
ticulares, sed definitio-
nes nō ita se habent, id
est, ipse suppositiones,
ipsaq; principia, qua-
tenus sunt orōnes indi-
catuę, seu categoricę,
diuidunt in vñā, & par-
ticularia. Sed definitio-
nes nō diuidunt ī vñ-
uersales, & p̄ticulares,
cū q; ibet definitio sit

B
Cō. 81.

Definitio-
nis & peti-
tionis di-
scrimen
idē supra
eom, 79.

Et dixit: Quia peti-
tiones, & subiectio-
nes nō euadunt, quin sint
vniuersales, vel parti-
culares, definitiones ve-
ro non ita sunt, id est,
q; subiectio-
nes, & prin-
cipia, in quantum sunt
declinā enūtiatiōes,
diuiduntur in vniuer-
sales, & particulares: hę
autem definitiones nō
diuiduntur in vniuer-
sales, & particulares.
Ois nanq; definitio est
vñs.

Et dixit: qm nihil p-
hibet, quin petitiones,
& radix posita sint, aut
vñs, aut particulares:
sed definitiones non
sunt ita. sensus est, q;
radices posite, & prin-
cipia ex parte, qua sunt
orationes enūtiatiuę
diuiduntur in vñs, &
particulares: sed defi-
nitiones non diuidun-
tur in vniuersales, &
particulares quoniam
ois definitio est vñ-
uersalis.

Logica Z vñs.

Posteriorum

ABRAM

D vñs. Conclusio autem que hinc infertur in secunda figura est, q subiectiones, & petitiones non sint definitiones.

Ex quo autē hęc oratio conducit ad opinandum, q petitionum, & subiectionum, quibus vñtur demonstrator, sit aliquid qd diuidatur in vniuersale, & particulare, particu-

E monstrator. et intendo per particulare ipsam singularem: qui locus conducit ad opinandum, q oporteat inueniri formas exeutes ab ipsis rebus particularibus, quibus constet de mfo, hoc est dictu, abstractas, & eternas. & nisi sic sit demfationem non esse necessariam, cœpit hoc notificare.

Et dixit: demōstra-

F tio autem non indiget formis, aut rebus exeuntibus à multitudine, sed ad ipsam eē, indiget natura communi ambiente multitudinem, que de illis enūtiatur, id est non sequitur, ex quo nos contradicimusei, q demonstratio constet ex particularibus ex eo, q demfo est permanens, & particulare varium, q hic sint formę rerū par-

ticu-

BVRANA

uerfalis. & conclusio sequetur ex hoc in secunda figura, q radices posita, & petitiones nō sunt definitiones.

Et posteaq̃ fuit hic sermo, adduxit opinio nē, vt existimaremus, q petitiones, & radices posite, quas pertractat demonstrator: diuidatur in vñem, & particularem, & tamen demonstrator non pertractat particularem, hoc est propositionem particularem, hoc est indiuiduam: & induxit et opinionem hoc in loco, q sequatur formas esse hic exeutes à rebus particularibus, super quibus cōstruitur demonstratio, hoc est, separatas & eternas. & si non, nō esset demonstratio necessaria, cœpit docere hoc.

Et dixit: et demfo nō indiget formis, aut rebus exeutibus à rebus: sed ipsa idiget ad hoc q sit, natura vñ comprehensa in multis, q enuntietur de ipsis. sensus est, & non oportet ex diuisione nostra, vt demonstratio cōstruatur super particularibus ad hoc, q demonstratio stabiliatur, & ex parte diuersa, q hic sint formę rerum particu-

M

vñs. e tur cō q sup tutiones.

ne po. credei se, atq: bus vt uidan aliqd mōstret vt pōne est sin fia p mare, reperi à rebi de qb ē, abist aliās. r mfo e nūc o

Dice ro noi seu idi tracti: multi vt sit, diget: te ipsi seu pli bus sit nā si n ita sel cet no fieri d culari firma vero si ppea l reperi

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

ingularium abstractæ.

Demonstratio enim
nō indiget his formis.
& p hoc insinuat ideas,
quas posuerat Plato.
Et ex quo formæ, quas
posuerat sunt separatæ
a materijs, expedit eas
esse exeuntes ab ipsis
singularibus sensatis
multis, ver. g. quia de-
mō, quæ constituit de
hoīe q sit talis, non cō-
stituit de hoīe vñ sepa-
rato, si inueniatur ta-
lis homo: nec opz il-
lum scire, vt homo sit
talis, vt faceret sibi cō-
stare hanc nām exeun-
tem a singularibus ho-
minib⁹, quos nos senti-
mus si inueniat talis nā.

Et illud significauit
quando dixit: Aut re-
bus exeuntibus a mul-
titudine. Ipse itaque
nō intēdit hic destrue-
re formas exeuntes, hoc
enim esset scientiæ di-
uinæ: sed intendit cō-
monstrare, q non in-
diget ad demonstra-
tionē introducere ora-
tionem de formis, si-
ue formæ ipse sint, si-
ue non sint, sed indi-
get demonstratio natu-
ra vna ambiente ip-
sa singularia, quando
enim

ingularium separatæ.

Demonstratio enim
nō indiget huiuscemo-
di formis: & in hoc in-
nuit formas, quas po-
suit Plato. cumq; sint
formæ, quas posuit, se-
paratæ a materia, sequi-
tur, vt sint exeuntes a
multis indiuiduis sen-
sibilibus, vt in exem-
plo, demonstratio quæ
construitur super ho-
mine, qui est cum hac
dispōne, nō construit
super hoīe separato vñ,
si esset homo hic cum
hac dispōne: & non est
opus ad cognitionem
ipsius, vt sit homo cū
hac dispositione, vt cō-
struat super hac natu-
ra exeūte ab indiuiduis
hoībus, quos sensu p-
cipimus, si esset hic nā
cum hac dispositione.

Et hoc est, qd signifi-
cavit, cū dixit: aut re-
bus exeuntibus a mul-
tis. sed nō intendit hic
destruere formas exeū-
tes: qm hoc pertinet
ad sciām diuinā: sed
quod intendit mōstra-
re, est, q non oportet
in demonstratione in-
gredi sermonē de for-
mis, an formæ sint, an
vero non sint: sed tñ
indiget demōstratio,
vt ponamus naturam
vnam comprehensam
in indiuiduis: si namq;
hæc

pticulariū abstractas. A

Quia demō nō indi-
get huiuscemodi for-
mis, intelligit aut per
has formas ideas, quas
Plato ponebat & si hu-
iusmodi formæ, quas
ponit, sunt abstractæ
ab ipsis materijs, ergo
oportet, vt sint extra-
ctæ ex indiuiduis plu-
ribus sensatis vt gratia
exēpli, illa demō, quæ
sit de homine, vñ, q
ita se habeat, nō fiet p-
fecto de homine vni-
uersali abstracto, si de-
tur talis homo. neq; ē
necessarium ad hoc, vt
sciat hominē ita se ha-
bere, q ppea faciat hu-
iusmodi demōnē de
illa natura extracta ex
indiuiduis hoīb⁹ a no-
bis sensatis, si detur ta-
lis nā ita se habens.

Et hoc indicabat cū
d. v. ex reb⁹ extractis
ab ipsa multitudine. C
Nec intēdit hic Philo-
sophus tollere formas
extractas, quia hoc ad
Metaphysicā attinet.
Sed pposuit hic, pbañ,
q nō est necessariū p
ipsa demōne intro-
mittere sermonem de
ideis, siue reperiant, si-
ue nō reperiantur. Sed
ipsa demō bene indi-
get cognitione naturæ
vnius amplectentis ip-
sa indiuidua. nā huius-
modi

Posteriorum

ABRAM

D enim hæc natura posita fuerit talis, possibile est demonstrare constare de rebus particularibus, non inquantum sunt particulares, sed ex parte naturæ cōis illis eos ambientis: & quod non ponamus hanc naturam separatam, sed existere in ipsis sensatis, hoc est, quod sit indivisibilis per se, & una, & si priatur per accidens.

Hæc .n. est dīa inter nos ponere hanc naturam in materia, & inter nos ponere ipsam esse separatam. Et hoc est, quod intēdebat dū dixit. Sed ad ipsam esse indiget natura cōmuni ambiente multitudinē, quod de illis enūtiat, id est singularia, de quibus enūtiat per illam: id est, quod enūtiat de singularibus per hanc naturam ex parte, qua ipsa est.

Hoc autē expedit, ex quo Plato non cōcedit inueniri naturam ambientē entia præter illam naturam separatam, & quod sint vnum definitione, & noīe, & hoc est evidens: hoc est, quod inueniatur natura ambiens sensata. quoniam .n. cōmōstratū ē sufficere demonstrationi esse hanc naturam, quod existit in ipsis sensatis, non ē aliquid ad introducendū naturam exeuntē a sensatis ob ipsam demonstrationem.

Deinde

BYRANA

hæc natura ponatur cum hac dispōne, poterit cōstitui demonstrare super rebus particularibus, non ex parte, qua sunt particulares, sed ex parte naturæ cōicatur ipsis, & in ipsis comprehenditur. quod quod ponamus hanc naturam separatam, sed tamen inuentam in sensibilibus, hoc est, quod non sit distincta secundum substantiam. & dixit: & si est diuisa per accēs.

Hæc enim est dīa inter hoc, quod ponamus naturam istam in materia, et ponamus, quod est separata. & hoc est, quod voluit, cum dixit: sed ipsa indiget ad hoc quod sit, natura vbi comprehenditur in multis, hoc est in indiuiduis, quod enūtiat de ipsis, hoc est, quod enūtiat de indiuiduis cum hac natura ex parte ipsius,

Atque sequeretur hoc, quoniam Plato non confitetur, quod hic sit natura cōprehensa in existentia alia a natura separata, et quod ipsæ sunt vnum in definitione, & noīe. & hoc, quoniam cōsistit et manifestum est, quod hic est natura in sensibilibus. cū .n. mōstratū fuerit, quod ad hoc, quod sit demonstrare, sufficit hæc natura existēs in sensibilibus, & propterea non est opus imaginari per demonstrationem naturam exeuntē a sensibilibus.

Deinde

MANTIN

scemodi natura esto posita, poterit fieri demonstrare de rebus particularibus, non quod sunt particulare ratione naturæ cōis, atque ea amplius. & quod si ponatur natura abstracta existens in ipsis, nepe ut sit indivisibilis per se, & unum sit per accidens. bilis. Nam in hæc fert ponere hanc existere in materia ponere ipsam esse separatam. et hoc intelligitur. sed indiget per suo naturam vbi plura cōtineat, hoc est, inde quibus sit enūtiatio per eam. id est, quod ponatur natura, & eius cōtinentio de indiuiduis.

Hoc autē est notandum, quia Plato videtur dari naturam ambientē entia, præ abstractam, & quod sit definitione, & noīe. & hoc perfectum est evidens: nec datur natura continens sensata. Nam, cū datur, quod ipsa demonstrata est, ut reperiatur scemodi natura in ipsis sensatis, tunc erit opus introducere naturam extrinsecam ipsis sensatis ratio demonstrat

I

ABRAM

Deinde dixit. Sed ad ipsam esse indiget natura ambiente multitudinem, id est, quod demonstratio non indigeat natura cōis separata à sensatis, sed indiget natura ambiente sensata. hoc vero sequitur, quia hæc natura notificat sensorū essentias, natura autē exiens à re non notificat rei essentiam. Deinde dixit: Nisi enim eēt natura huiusformæ, vñ non esset, id est, quia si non ponamus, quod entib⁹ sensatis sit natura cōis penitus in potentia, vñ non esset. Deinde dixit: Et dum non esset vniuersale, non esset medium, id est terminus medius: iam enim monstratum est, quod oporteat, quod sit vñ.

Deinde dixit: Et dū id non esset, non esset demonstratio, id est, quod dum nos non inuenimus medium terminum demonstrationis, non inuenimus demonstrationem: demonstratio nanque est syllogismus, syllogismus autem sit per medium terminum.

Deinde dixit: Oportet itaq; necessario, quod sit natura cōis multis, quæ de multis prædicatur

EVRANA

Deinde dixit: sed est opus ad hoc, quod sit, natura vniuersali comprehensa in multis. sensus est, quod demonstratio non indiget natura vniuersali separata à sensibilibus, sed indiget natura vñ cōprehensa in sensibilibus. atqui sequitur hoc, quoniam hæc natura docet substantiā sensibiliū, sed natura exiens à re non docet nām rei.

Deinde dixit: si enim nō eēt hic forma istius nature, non esset vniuersale, intelligitur terminū medium: monstratum nanque fuit, quod oportet ipsum esse vniuersalem.

Deinde dixit: Et si non est, non est demonstratio. sensus est, quod si non est terminus medius in demonstratione, non est demonstratio. quoniam demonstratio est syllogismus, & syllogismus est per terminum medium.

Deinde dixit: & oportet ex necessitate, ut sit hæc natura cōprehensa in rebus, quæ prædicetur

MANTINVS

Deinde cū d. sed indi-
get pro suo esse nā vñ
plura cōtinente intelli-
git, demonstratōe nō indi-
gere natura vñ separa-
ta à sensibilibus, sed in-
diget natura vñ conti-
nēte sensibilia. Hoc au-
tē ideo est necessariū,
quia huiusmodi natu-
ra notificat essentias
sensorū: sed nā, quod est
extracta à re, non noti-
ficat essentiam rei.

Deinde cum d. Nam B
si non dare natura ita
se habens, non repiret
vñ. intelligit, quod si nō
cōcederemus dari natu-
rā cōmunē vñ in
potētia existentē in ip-
sis entibus sensibilib⁹,
tunc non reperiretur
ipsum vniuersale.

D. d. Et si vñ nō repe-
riret, neq; ipsum me-
diū quoq; reperiretur
i. terminus medius: nā
iā fuit pbatū, quod oportet
ipsum esse vñ.

D. d. Et si mediū non
reperiret, neq; ipsa de-
monstratio quoq; reperiret.
i. si nos nō inuenimus
terminū mediū in ip-
sa demonstratōe, neq; et de
monstratōe inuenimus. quia
demonstratio ē syllogismus,
& syllogismus sit per terminū
mediū. Deinde cū d.
Necessum est osno, ut
des natura vñs, et com-
plexens multa, quod prædi-

Z iij cetur

Posteriorum

ABRAM

Dur nō secundum modum contingentiae minimum, id est, quod si ponatur esse demonstratio ex eo quod ipsa ē, sequitur, quod sit ipsum vniuersale. Et dū ponitur ipsum vniuersale esse, sequitur qd hęc natura sit. sicque ergo dum ponitur, qd demonstratio sit, hęc itaque natura est, & hęc quidem est conclusio, quam intendebat ex his syllogismis conditionalibus.

Vle, qd de
mīac, non
pro exna
multa, sed
in multis ē
idē. de An
ma. T. c. 8.

SVRANA

de multis non secundū viam accidentis in nominibus. sensus est, qd si ponamus demonstrationem esse, sequitur ex eo, qd sit, qd sit vniuersale. cūq; ponitur vniuersale esse, sequitur qd sit hic natura ista. igitur cum ponitur demonstrationem esse, erit etiam hęc natura. sed demonstratio est, igitur hęc natura est: & hęc est conclusio, quam intendit ex istis syllogismis conditionalibus.

MANTINVS

cetur de pluribus non vt fors ferre solet in nominibus, vel vtcunq; contigerit intelligit, qd si concedimus dari demonstrationē aliquā, oportet quoq; cōcedere, qd data ipsa demonstratione, detur & ipsum vle. & si concedimus dari huiusmodi vle, oportet cōcedere quoq; dari hęc naturā. Si ergo cōcedimus reperiri aliquam demonstrationē, cogimur cōcedere huiusmodi naturā. Sed demō reperitur, ergo & hęc natura reperit, & hęc est conclusio quę ex his syllogismis hypotheticis inferitur.

Quo pacto vtatur in scientiis Contradictionis principio. Cap. II.

ANT. INTER. TEX. XXVI.

Non contingere autem simul asserere & negare, nulla accipit demonstratio, nisi oporteat monstrare & conclusionem sic. Monstratur autem accipientibus primum de medio, quod verum, negare autem non verum. Medium autem nihil differt esse, & non esse accipere: consimiliter autem & tertium. ^a si enim datum est, de quo hominem verum dicere, si & non hominem verum, sed si solum hominem animal esse, totum, non animal autem non erit enim verum dicere Calliam, si & non Calliam, tamen animal, non animal autem non. Causa autem, quoniam primum non solum de medio dicitur, sed & de alio, eo quod est in pluribus. quare neq; si medium & idem est, & non idem, ad conclusionem nihil differt.

T. c. 81.

Enuntiationē vero asserentē, qd contradictoriorum partes im-

Dixit Arist. Enuntiatio autē dicens, qd partes contradictorio-

Inquit Arist. Enūciatio autē quę dicit, contradictoria non possit

T. c. 82.

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

impossibile sit, q̄ ve-
rificentur simul, re-
nuim⁹ ponere in de-
monibus: nisi nos
cogeret ipsa neces-
sitas pro quibsdā q̄si-
tis, vt cōmōstremus
q̄ ipsorum p̄dica-
tum insit subiecto,
& nō sit nō iexistēs
ei. Manifestat autē
nobis questum qđ
tale est, qđ ad iōim⁹
illā condōnem, quē
est in termino maio-
ri syllo, & enuntia-
m⁹ de medio termi-
no, q̄ insit, & q̄ nō
sit nō iexistēs ei. Ve-
rūtū medio nihil ti-
bi disert, siue appo-
namus, hāc cōditio-
nē, siue nō apponam⁹
illā ei. et sūt tertio.
hui⁹ autē cā ē: qđ dū
nos enūciam⁹ hōiē,
de aliq̄ subto, putē
Callippus: et enūtia-
m⁹ aīal de eo fm qđ
est hō, & de eo fm
qđ nō est hō, in hac
nra enūtiatiōe sunt
duæ veritates: exce-
pto q̄ hec nō adiuvat
nos ad inferendū id,
ad qđ nos pcedeba-
mus, s. q̄ Callipp⁹ sit
animal & nō sit nō
aīal, neq̄ ē dū enū-
ciam⁹ de Callippo et
non

riorum non possunt
verificari simul, nō
ponitur in demon-
strationibus: nisi p̄
Deum cogat nos ne-
cessitas in quibsdā
quæsitis, vt monstre-
mus, q̄ p̄dicatū in-
est subiecto, & non
est nō inexistēs ipsi.
Iā igitur mōstratur
q̄litū, qđ hēt hāc di-
spōnē, ad hoc, qđ di-
catur cōdō, quē ē in
ipso, in termino ma-
iore in syllo, et enū-
tiatur de medio ter-
mino in eo, q̄ inest,
& non est nō inexistens
ipsi. Atq̄ equū
est si in termino me-
dio ponitur hec cō-
ditio, aut non poni-
tur, & cōsistit i tertio.
cā aut i hoc est, si di-
camus, et enūtiem⁹
hominē de subiecto
aliq̄, puta Callicle,
& enuntiemus ani-
mal de aliquo homi-
ne, & de aliquo nō
homine, erūt in enū-
tiatione nostra duæ
veritates, p̄terq̄ q̄
non conferet hoc ali-
quid conclusioni,
quā p̄ manib⁹ habe-
mus, q̄ ē, q̄ Callicles
est aīal, aut nō ē nō
aīal, neq̄ ē cōsistit,
cum

posse eē simul vera, A
in nulla debet poni
demonstratiōe. Nisi for-
tasse cogamur in ali-
quibus quæsitis pro-
bare p̄dicatū eo-
rū inesse subiecto, et
non esse non existēs
ei. Potest autē demō-
strari nobis quæsitū
ita se habens, cū cō-
ponitur ipsa condi-
tionalis ipsi⁹ in ma-
iori termino syllo-
gismi, & enuncie-
mus de medio ter-
mino q̄ inest, & nō
q̄ non inest ei. De
medio autem nihil
refert, siue ponas in
eotalem cōditionē,
vel non ponas. simi-
literq̄: & de ipso ter-
tio. Et huius rei cā
est, qm̄ cum nos enū-
ciamus hominē de
aliquo subiecto, pu-
ta de Callia, et enun-
ciam⁹ animal de ip-
sa re, quē est homo,
& de re, quē non est
homo, tūc in hac no-
stra enūciatione re-
p̄ient duę veritates.
verum hoc nihil no-
bis cōfert ad conclu-
dendū id, qđ p̄posui-
mus: nepe q̄ Callias
est animal, & nō est
non aīal. Neq̄ ē, cū
Z iiij enun-

Posteriorum

ABRAM

D nō Callippo hoſem
adiuuat hoc nos ad
inferendū id, ad qđ
tēdebat noſtrū iter.
huius autē cā eſt, ex
quo maior termin⁹
eſt pđicatu, qđ enū-
tiam⁹ de medio ter-
mino, & de alio ā
medio. pđicatum
enim pro maiori p-
te eſt vſius ſubiecto,
excepto, qđ hanc cō-
Editionem adñci me-
dio nō adiuuat nos,
ad inferendū id, quo
noſtrum iter tendit.

BVRANA

cū enunciamus ho-
minē d Callicle, et ē
enūtiatio noſtra ve-
ra, afferemus in hoc
aliqd auxiliū ad con-
cluſionē, quā hēmus p
manib⁹. Cā āt i hoc
ē, qm termin⁹ maior
ē pđicatu, et enūtia-
m⁹ ipſū de termino
medio, & de alijs ā
medio: qm pđicatu
vt plurimū ē vſius
ſubto, pterqđ qđ cū ē
hec cōdō in medio,
& nō cōfert nobis ad
cōcluſionē, quā ha-
bemus p manibus.

MANTIN

enūciam⁹ de C
et nō Callia hoſ
enunciatio ſu-
ra, pderit ppi
nobis ad cōcl-
dū id, qđ nos
ſuim⁹. Et hui⁹
eſt, qm cū ma-
minus ſit pđic-
tūc enūciam⁹,
d medio term-
d nō medio, p
ipſū ptūm vt
mū ē vſi⁹ ſubi-
rūm hēc cōdō
p ipſū mediū.
cōfert ad cōcli-
id, qđ nos itēd

Animal, & non Homo.
non animal.

Callias, vel
Callicles.

Animal, & non
non animal.

Hō, & non hō.
Homo.

Callias.
Callias, &
non callias.

Dixit

Dicit

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

C5.81 Dixit quidem de hac enūtiatione, q̄ ille, qui dī mōne manifestat ali quid, renuat eā ponere in demonstrationibus ob ipsius euentiam.

Quod nō
sit q̄ situm
demonstra
bile.

Et dixit: Nisi nos co-
geret ipsa necessitas, p
q̄busdā quæsitis, vt cō
monstrem⁹, q̄ ipsorū
ptūm insit subto, & nō
sit non inexistens ei, id est,
nisi in q̄sitis, p quibus
nos ipsa res vrget, vt nō
sim⁹ breuiloqui, vt cō-
monstrem⁹ solū ptūm
inesse subto, sed q̄ ostē
dam⁹ cū hoc, q̄ ptūm
nō sit nō inexistens ei.

Et verisimile est, q̄ hoc
eueniat q̄sitis, de quib⁹
laetatur necessarium esse
predicātū inesse subto
ipsorū. dū autē cōmon-
stratur cū eo, q̄ ipsum
insit subto, impoſſe eē
subiectū vllō vnq̄ tpe
priuari eo, manifestat
ipsum esse necessariū
inesse subiecto semp.

Postq̄ autē meminit
de vno locorū, quo co-
gat demonstrator cō-
monstrare p hāc enun-
tiationē cū ei⁹ cōmon-
stratione, notificauit
modū, quo demonstrator
vtat hāc enūtiatio-
ne, & locū, quo vtat ea.
Et dixit: Manifestatur
autē nobis quæsitū, q̄
tale est, q̄n adijcimus il-
lam conditionem, qua
est

Dicit de hac enuncia-
tione, quod demon-
strator renuit, vt po-
natur in demonib⁹
ad ipsam ostēdendam.

Et inquit, nisi cogat
nos necessitas in q̄bus-
dam q̄sitis, vt monstre-
mus, q̄ p̄dicatū in ipsi:
inest subto, & non est
nō inexistens ipsi sen-
sus est, nisi in q̄sitis, in
quibus cogit necessitas
rei, vt oñdamus, q̄ p̄di-
catū inest subiecto tū:
sed ostēdamus cū hoc,
q̄ predicatum non est
non inexistens ipsi.

Sile est, q̄ hoc accidat
in quæsitis, in quibus est
necessaria inexistētia
p̄dicatū subiecto suo oc-
culto. Cūq̄ mōstra-
tum fuerit cū eo, q̄ in-
est subiecto, q̄ non pōt
fieri, vt subiectū priuet
ipso, cum eo, q̄ mon-
strat, q̄ necessario in-
est subiecto, & semper.

Et posteaq̄ mentio-
nem fecit de vno loco-
rum, in quo cogit de-
monstrator ostēsiōne
facere cum hac enūtia-
tione in monstratione
sua, docuit quō pertra-
ctat demonstrator hanc
enūtiationē, & in quo
loco peractet ipsam, &
ait: Iā igit mōstrat quē
sitū, q̄ hēt hāc dī pō-
nē, ad hoc, q̄ cōplice
cōditio, quē est in ipso
in

Dicit, quod qui per
demonstrationem ali-
quid probat, nō debet
vti hac enunciatione
in demonstrationib⁹,
cū sit manifestissima.

Et dicit: Nisi fortasse
cogat in aliquibus quē
sitis, p̄bare predicatū
eorū inesse subiecto, &
non est nō existens ei.
Intelligit nisi in illis q̄-
sitis, in quib⁹ cogimur
nō solū ne deficiamus
p̄bare d eis, q̄ p̄dicatū
inest subto, sed ad huc
cū hoc pbemus p̄dica-
tum nō non inesse ei.

Et vt hoc contingere
in illis quæsitis, in q̄b⁹
neceſſe est, vt eorū p̄di-
catū insit ipsi subiecto
occulto. & cū probat,
q̄ cū hoc, q̄ ſcit subie-
cto, nō possit quoq̄ ip-
sum subiectū priuari
ab eo vllō tpe, tūc p̄ba-
bit ipsum esse necessa-
riū ipsi subiecto, & sp.

Et posteaq̄ narrauit
vnū ex locis, in quibus
cogit demonstrator vti
hac enūciatione, p sua
p̄batione, notificat ad
huc, quo pacto debeat
ipse demonstrator vti
hac enūciatione, & lo-
cū, in quo debet ea vti.
& ideo dicit: pōt autē
demonstrari nobis quē-
sitū ita se habens, cū cō-
ponit ipsa conditione
his ipsis in maiori ter-
mino

C6.81

B

C

Posteriorum

ABRAM

D est in termino maiori sylfi, & enuntiamus de medio termino q̄ in-
sit, & q̄ nō sit nō inexi-
stensei. idest: Quēsitū,
quod nobis concludit
fm hāc cōditionē, hoc
est, q̄ isit ipsi rei, & nō
sit nō inexi-
stensei, est,
q̄n vsi fuerimus hac cō-
ditione in p̄dicatione
maioris termini d̄ me-
dio: hoc est, q̄ maior
affirmetur de illo, & ne-
getur eius negatio ab eo.

Exēpli gr̄a, q̄n inten-
dimus cōcludere, q̄ oīs
hō sit sensitivus, & q̄
non sit insensibilis, per
medium, qđ est ipsum
aīal. nos enī sic cōstrui-
mus sylfm, oīs hō est
aīal, & oē aīal ē sensibi-
le, & nō est insensibile.
& cōcludit nobis, q̄ oīs
hō est sensibilis, & non
ē insensibilis. & hmōi
aūt illatio est per se cui
densex his, q̄ in Libro
Priorū prēmisa sunt.

Postquā autem re-
tulit locum, in quo dū
adiecta est hāc res, se-
quitur in ipsa conclu-
sione: cōpit memi-
nisse de locis, qui-
bus, dum hoc adijci-
tur, non confert illud
conclusioni.

Et dixit: Veruntamē
medio nihil tibi dif-
fert, siue apponamus
hanc cōditionem, siue
nō

BVRANA

in termino maiore in
sylfo, & enūtiat de ter-
mino medio, q̄ inest,
& nō est nō inexi-
stensei, & q̄ sit cōclu-
dit vtiq; nobiscū hac
cōditionē: hoc ē, q̄ inest
rei, & nō est nō inexi-
stensei: quēadmodū facie-
bam⁹ hāc cōditionē in
p̄dicatione termini ma-
ioris de medio, hoc ē,
q̄ ex ipso sequitur ma-
ior, & negatur nega-
tio ipsius ab eo.

Vt in exemplo, si veli-
mus concludere, q̄ oīs
homo est sensibilis, &
q̄ non est nō sensibilis,
& ipsum est animal: cō-
plicabim⁹ enim sylfm
sic, oīs hō est animal,
oē animal ē sensibilis,
& nō est nō sensibilis:
& cōcludit nobis, q̄ oīs
hō est sensibilis & non
est nō sensibilis. & con-
clusiones hui⁹ sunt ma-
nifeste per se ex eo, q̄
p̄cessit in Libro Sylfi.

Et posteaq̄ mentio-
ne fecit de loco, i quo,
cū ponitur hāc disposi-
tio, sequitur et in con-
clusionē, cōpit mētio-
nem facere de locis, in
quibus, cū ponitur
hāc conditio, non con-
fert ad conclusionem.

Et dixit: atqui de me-
dio, equū est tibi, siue
ponas in ipso hāc cōdi-
tionē, siue nō ponas, &
con-

MANTIN

mino sylfi, & enū-
tiat de medio ter-
mino q̄ inest, & nō q̄
est ei. Intelligit.
tum aut concludi-
bis cū hac cōditionē
delicet vt insit i
& non q̄ nō insi-
ponimus hāc cō-
nem in p̄dicatione
gni termini de n
nempe vt affirm-
ior de eo, & nega-
negatio de ipso.

Exēpli gr̄a si ve-
l cōcludere, q̄ oīs
sensitivus, & q̄
nō sensitivus, &
mediū qđ est an-
nam componen-
sylfm, omnis hō
mal: & oē anima-
sitivus, & nō, nō
uū: & sic cōclu-
q̄ oīs hō ē sensiti-
uū, nō sensitivus
iulcemodi cōclu-
de se nota, & ex h
in Libro Priorū
dicta fuerunt.

Et posteaq̄ na-
locū, in quo si pe-
hmōi cōditionē,
cessit sequi in ipsa
conclusionē, nūc vu-
rare loca, in quib
ponat hmōi con-
nem nihil p̄der
conclusionē ipsa

Et ideo dicit: D
dio at nihil refe-
ponas in eo talē
tionem, vel nō

ABRAM

nō apponamus illā ei, & similiter tertio. id ē, qđ qñ apponit̃ hec conditio subiecto, qđ est medius termin⁹ ex parte, qua est subiectū, nō p̃dicato, qđ est maius extremū, nō cōfert ei.

Et similiter qñ adijcitur minori extremo, quia esset solum subiectum. hæc enim conditio nō euadit, quin adijciat in decisua enunciatione, aut in p̃dicato, vel in subiecto. & ex quo syls cōstruitur ex tribus terminis, quorū maior est solū p̃dicatum, & minor solū subiectū, & medius terminus est subiectū & p̃dicatū simul: aut in actu in prima figura, vel in potētia in alijs figuris, sequitur, qđ hæc conditio cadat ī quatuor syllogismi locis, ī maiori extremo, & in minori extremo, & in medio termino dupl̃t, ex pte qua est p̃dicatū, & ex parte qua est subiectū.

Enuntiauit itaq; Aristoteles, quod non conferat in talibus quæsitis, nisi quando clausula apponitur maiori termino, quia est solum p̃dicatum, & quod non conferat minori termino, quia est solum subiectum: & quod non

con-

BVRANA

consistit in tertio sensus est, cum hæc conditio additur subiecto, qđ est termin⁹ medius ex parte, qua est subiectū, non autem p̃dicato. quod est maior extremitas, non cōfert illi.

Et consistit, cum ponit hæc conditio in minore extremitate, qm̃ est subm̃ tñ: & hoc, qm̃ nihil prohibet, qđ hæc cōditio ponat in propositione determinata, siue in p̃dicato, vel in subiecto. cumq; syls complicitur ex tribus terminis, quorū maior est tantum p̃dicatū, minor subiectum tñ, & termin⁹ medius subiectum & p̃dicatum simul, aut ī actu in prima figura, aut in potētia in alijs figuris, fieri potest, vt hæc conditio cadat in syllo in quatuor locis, in maiore extremitate & minore, & termino medio duobus modis, ex pte, qua est p̃dicatū, & ex parte qua est subiectū.

Asserit igitur Aristoteles, qđ ipsum non cōfert in huiuscemodi quæsitis, nisi cum ponitur cōditio ī termino maiore: qm̃ est p̃dicatū tñ, quodq; nō confert in termino medio ex parte, qua ē subiectū, neq;

in

MANTINVS

Syls; & de ipso tertio. A hoc est, cū hæc cōditio additur ipsi subiecto, qđ est termin⁹ medi⁹, quatenus est subiectū, & nō p̃dicato, quod est maior extremitas nihil iuuabit.

Similiterq; cū conditio ponitur in minori extremitate, quæ est subm̃ tantū. nā hæc conditio necessario ponit̃ vel in p̃dicato, vel in subiecto ipsius p̃ponis categoriæ, indicatiuæq; cū igitur syls cōstet ex trib⁹ terminis, quorū maior est tñ p̃dicatum, minor vero subiectū tantū, medius aut̃ termin⁹ sit subiectum & p̃dicatū simul, vel actu, in prima scilicet figura, vel potētia in relijs figuris, sequit̃ ergo qđ hæc cōditio continget ī ipso syllo in quatuor locis, in maiori videlicet extremitate, ac in minori, & ī medio termino bifariā, nempe quatenus est p̃dicatū, vel quaten⁹ est subm̃.

Dicit igitur Aristoteles, qđ circa hoc nihil iuuatur in huiuscemodi quæsitis, nisi qñ conditio ponitur in termino maiori, cū fuerit tñ p̃dicatum, neq; conducet ē in medio termino quatenus est p̃dicatū, neq;

Principiū contradi-
ctōnis in
termino
maiori po-
nendū ē.

C

in

Posteriorum

ABRAM

D conferat medio, quod est subiectum, sit etiam per se manifestum, quod non conferat quæsito. quando autem annuntiaverat, quod hæc clausula non conferat medio termino, neque minori, cepit hoc demonstrare.

Et dixit: Huius autem causa est, quia dum nos enuntiamus hominem de aliquo subiecto, pro ut est Calippus, & enuntiamus animal de eo scilicet quod est homo, & de eo secundum quod non est homo, & in hac nostra enuntiatione sunt duæ veritates, id est, causa, quod non conferat hæc clausula appositam medio termino, in quantum est subiectum, quia quodcunque prædicatum, quod prædicatur de aliquo subiecto, & de eius negatione, non expedit hæc prædicationem discernere verum & falsum. quod evenit de prædicato, quoniam prædicatur de aliquo subiecto, accipitur negatio prædicatur de illo. Verbi gratia, quoniam nos volumus inferre, quod Socrates sit animal, & non sit non animal per medium, quod ipse est homo, & dicimus Socrates est homo, & homo est animal, non

BYRANA

in termino minore, cum sit subiectum tantum: tacuit autem conditionem medij termini ex parte, quod est subiectum: quoniam planum consistit et erat patet, quod non conferebat ad hoc quæsitum. Cumque; enuntiavit, quod non confert hæc conditio in termino medio, neque in minore, cepit declarare hoc.

Et dixit: causa autem in hoc est, quoniam cum enuntiamus de aliquo subiecto hominis, puta Calicle, & enuntiamus de animali scilicet quod est homo, & non homo, & sunt in enuntiatione hac nostra duæ vera: sensus est. causa autem, quod non confert hæc conditio in termino medio ex parte, quod est subiectum: quoniam in omni prædicato, quod prædicatur de subiecto aliquo, & negatione ipsius, non sequitur, quod dividat hæc prædicatio verum & falsum eius. quod accidit prædicato, cum prædicaverimus de subiecto aliquo, & prædicaverimus negationem ipsius de ipso.

Ut in exemplo, si velimus concludere de Zaiade, quod est animal, & non est non animal per medium, quod est homo: & dicamus, Zaiades est homo, & homo est animal, non

MANTIN

in minori termino fuerit tamen subiectum subtrahit conditionem medij quod est subiectum, qui quoque; de se notum nihil prædet in hoc quæsito. cumque; dixerimus iuvare huiusmodi conditionem in ipso termino medio, neque in minore, nunc vult probare.

Dicens: Et huius est, quoniam cum nos enuntiamus hominem de aliquo subiecto, puta Callia, & enuntiamus animal de ipsa re, quod est homo, & de re quod est non homo, tunc in hac enuntiatione reperiemus veritates. id est, autem, ob quam non confert hæc conditio in termino medio, quod est subiectum, est quodcunque; prædicatur de aliquo subiecto, atque eius negatio non est necessarium huius prædicatio dividere verum à falso. ut patet de aliquo prædicato quod prædicatur de aliquo subiecto, & prædicatur negatio de ipso. scilicet prædicatur de ipso.

Exempli gratia, si velimus concludere quod Socrates sit animal, & non est non animal, per hoc medium scilicet quod est homo dicimus Socrates est homo, & homo est animal

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

nō mentitur nobiscū hoc, q̄ id, quod nō est homo, est animal, sicut cū eo, quod dicimus, q̄ hō est animal, mentit̄ dicere q̄ id, quod non est animal, est homo: sed duę res simul fiunt verę, id est, dicere hō est animal, & non homo est animal, hoc autem sic existente, non vitur enuntiatione asserere, quod contradictoria nō coincidunt.

Deinde dixit: Excepto, q̄ hęc nō adiuuat nos ad inferendum id, ad quod nos procedebam⁹, scilicet q̄ Callipp⁹ sit animal, & non sit non aīal. id est, & cum hoc, q̄ nō adiuuat nos hęc clausula ad inferendum id, qd inferre intendimus, sc̄ q̄ Callipp⁹ sit animal, & nō sit nō animal, & si non essent duę enūtiaciones verę. Deinde dixit: Neq; ēt dum enuntiam⁹ de Callippo, & non Callippo hominē adiuuat nos ad inferendum id, ad quod tendebat nostrū iter. id est, neq; ēt dum enuntiamus mediū terminū de minori extremo, & de eius negatione, & fiunt ambę enuntiationes verę, ad iuuat hoc.

Dum

nō est falsum nobiscū hoc, quod illud, quod non est hō, sit animal, quēadmodum falsum est cum eo, quod dicimus, q̄ hō est animal, q̄ illud, quod non est animal, sit homo: sed verificant̄ duę res, hoc est, si dicam⁹ homo est animal, & non homo. cūq; hoc ita sit, non faciet enuntiatio dicens, quod contradictoria non aggregant̄.

Deinde dixit: præterq̄ q̄ nō cōfert ad concludendū illud, quod præmanib⁹ hēmus: & hoc, q̄ Callicles ē aīal, & nō est nō aīal. sensus est, & cū hoc, q̄ non cōferet hęc cōditio ad concludendū illud, qd volumus cōcludere, & est, q̄ Callicles ē aīal, & nō ē nō aīal, & fortasse nō erūt duę enūtiaciones verę. deinde dixit: neq; consistit etiam, cū enuntiam⁹ de Callicle & nō Callicle, q̄ est homo, & est enuntiatio nostra vera, conferet hoc ad concludendū id, qd præmanib⁹ habemus. sensus est, neq; consistit etiā, cū enūtiauerimus terminū mediū de minori extremo, & negatiōe ipsius, & erūt duę enuntiationes, conferet hoc ipsi.

Et

ppea erit falsum apud nos. q̄ quicquid nō est hō est animal, quēadmodū erit falsū dicere si q̄ ppea quod hō est animal, q̄ id, quod nō est animal est hō. imo erunt vera hęc duo simul, nempe dicere, hō est animal, & non hō est animal. & si sic res se habeat, tunc nihil faciet illa enūciatio, quę dicit, q̄ cōtradietoria non pnt̄ sūl conuenire.

D.d. veruntū hoc nihil nobis confert ad cōcludendū id, quod proposuim⁹, nempe q̄ Callias est aīal, & non est nō animal, hoc est, cū hoc, q̄ nihil nobis cōferat hōi cōditio ad cōcludendū id, quod quęrimus cōcludere, nempe q̄ Callias est aīal, & non est non aīal, dato ēt, q̄ ambę enuntiationes non essent verę.

D.d. Neq; ēt, cū enūtiām⁹ de Callia, & nō Callia hominē, & enuntiatio fuerit vera, pderit ppea hoc nobis ad concludendū id, quod nos proposuimus, hoc est, licet enunciemus ēt p mediū terminū de minori extremitate, & de eius negatione, & fuerint ambę enūciatiōes verę, nō propterea hoc proderit ei.

Et

Posteriorum

ABRAM

D Dum autē meminisset, q̄ subjectum differat a prædicato in hoc, quia q̄n hæc clausula adijcitur subiecto non verificant de subiecto ambo opposita, hoc est prædicatum & eius negatio, & verificatur de subiecto, hoc est prædicatio prædicati de eo, & de eius contradictorio, tulit hui⁹ causam, hoc ē, discrimis subiecti in hac re, & prædicati. Et dixit: Huius autem causa est ex quo maior terminus est prædicatum, quod enuntiamus de medio termino, & de alio à medio: prædicatum enim pro maiori parte est uniuersalius subiecto. id est, causa qua in hac re differt prædicatū à subiecto est, quia prædicatum prædicatur de subiecto, & de illo à quo negat ipsum subiectū, quia prædicatū pro maiori parte est uniuersalius subiecto, de subiecto vero in ipso est q̄ prædicet ipsum prædicatum, & eius negationē ab omni eo, a quo negatur prædicatū, negatur & ipsum subiectum, ex quo subiectum sit sicut pars prædicati.

Et dum dixit: Excepto quod hanc conditionē

EVRANA

Et posteaq̄ mentionem fecit, q̄ subiectū separat prædicatū in hoc, q̄m cū ponit hanc conditionē in prædicato, nō verificant de subiecto duo opposita ipsi⁹, hoc est subiectū & negatio ipsius, & modus iste in subiecto, hoc est prædicatio prædicati de ipso, & contradictorio ipsi⁹, adduxit eā de hoc, hoc est de dīa subiecti in hac re ad prædicatū, & dixit: causa autē in hoc, q̄m cū terminus maior sit prædicatū, enuntiabit de medio & de alijs à medio: q̄m prædicatū ut p̄m est uniuersalius subiecto. sensus est: & cā, ut distinguat prædicatū in hac dispōne à subiecto, est, q̄m prædicatū prædicatur de subiecto, & de eo à quo negat subiectum: q̄m prædicatum ut plurimū est uniuersali⁹ subiecto: atqui de subiecto non pōt prædicari prædicatū per se & negatio ipsius. q̄m ab omni, à quo negatur prædicatum, negatur etiam subiectum: quia subiectū respectu prædicati est tanquam pars.

Et dixit: præterquā q̄ si hæc cōditio est in me-

MANTIN

Et posteaq̄ dicit subiectū differt: cato in hoc, p̄p̄ si hmōi conditi ponit in prædicato nō dicent vere de subiecto ipsa disposita. nempe p̄ & eius negatio, hoc vere dicatur subiecto, videl ipsum prædicatū prædicatur de ipso, & contradictorio, id reddit huius rei: q̄ subiectum differt hoc ab ipso prædicens: & huius rei q̄m cum maiori terminus sit prædicatū enūciamus p̄ ipso medio termino nō medio. p̄p̄ ipsum prædicatū rimū est uniuersalius subiecto. id est, ob quā prædicatur in hoc ab ipso subiecto, est, quia p̄ prædicatur de subiecto, & de quacūq; re à subiecto, quia prædicatū ut plurimū uniuersalius subiecto de ipso subiecto test prædicari ipsi⁹ prædicatū & ei⁹ ne quia quicquid prædicato, negat à cū se habeat ad prædicatū velu

D. d. veruntū dictio, cū sit per

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

tionem adici medio
nō adiuuat nos ad in-
ferendum id, quo no-
strū iter tendit. id est,
& si nō verificatur præ-
dicatio prædicatū de sub-
iecto cum ipsius præ-
dicatione de eius nega-
tione: quod fit in con-
nexis conuertibilibus,
quorū prædicata sunt
ppria & definitiones.

medio termino, non
confert ad concluden-
dum illud, quod præ-
manibus habemus. sen-
sus est, & non verifica-
bitur prædicatio præ-
dicatū de subiecto cum
prædicatione eiusdem
de negatione ipsius, &
hoc erit i affirmatiuis
cōuertibilibus: & hæc
sunt in quibus prædicata
sunt ppria & definiōes

mediū, vel in ipso me-
dio, nihil cōfert ad cō-
cludendū id, quod nos
querimus, vel intendi-
mus, hoc est, non vere
prædicatur prædicatū
de subiecto cū hoc qđ
prædicet de eius nega-
tione, hoc enim fit in
his, quæ de necessitate
se cōsequuntur, & con-
uertuntur inuicem: &
sunt utiq; ea, quorum
prædicata sunt proprie-
tates & definiōes. **B**

T. 16. p. 1 *Omne autē asserere, aut negare demonstratio ad impossibile acci-
pit: & hæc neque semper vniuersaliter, sed quantum sufficiens est.
sufficiens autem est in genere. dico autem in genere, ut circa quod ge-
nus demonstrationes fert, quemadmodum dictum est & prius.*

T. c. 3 *Ac ēt enuntiatione* **Dixit Arist. Cōsist** *Similiter et oratio, T. c. 3*
asserēte, de quacūq; *ēt enūtiatiōē dicen* *quæ est de omni as-*
re dici alterā partē *tē, qđ de oī verificat* *serere vel negare ve-*
contradictōriarum, *altera pars contradi* *rum esse, in ea quæ*
ipsa vtitur demon- *ctōriorū, ptractabit* *ducit ad impossibi-*
stratio ducēs ad im- *demō tendens ad* *le demonstratione,*
possibile. & non vti- *imposse. neq; pertra-* *sumitur, neque vti-*
tur illa vlt, sed dum *ctabit ipsam fm viā* *tur ea vniuersaliter,*
eam contraxerit ad *vltitatis: sed cū deue* *sed cum contrahit*
singulas materias, *nerit ad singulas ma* *eam ad diuerfas ma-*
intendit demonstra *terias, sollicita erit* *terias, vtitur demon-*
tionēs de illis, prout *demō in ipsa: quē-* *stratione de eis, ut*
præmissus ē sermo. *admodum præcessit* *dictum est prius.*
in sermone.

Cō. 3 *Postq̃ narrauit vnū* **Posteaq̃ enuntiauit** **Posteaquā narrauit Cō. 3**
locorum, in quo vtitur *vnū locorū, in quo p-* *vnū locū, in quo fit illa*
enuntiatione, quæ asse- *tractat enūtiatio dicēs:* *enūciatio, quæ dicit, qđ*
rit, qđ duo contradicto- *qđ duo cōtradictōria nō* *cōtradictōria non pos-*
ria nō incidunt simul, *aggregant sibi, mētiōē* *sunt cō simul vera vel*
meminit de altero lo- *facit de secūdo loco: &* *falsa, nū c asserit secūdu*
co, *est,* *locū,*

ABRAM

Dco, in quo vtitur illa in demonstratione ducente ad impossibile, & qñ hæc enuntiatio est de enuntiationibus communibus. Et iam posuerat, q artes vrantur enuntiationibus proprijs, retulit, q ei⁹ vsus, quo vtitur his enuntiationibus cõibus, sit eo modo, quo illarum vis sit vis proprię.

E illa vlt, sed dum eam contraxerit ad singulas materias, intendit demonstrationem de illis, id est, sed dum illam contraxerit ad singulas materias, de quibus intedit demonstrationem: id est de materia, quę concernit ipsam artem. hoc autem fit, p ut dixerat de pmissis cõibus pluribus q vni arti, put est pmissa asseres, q res vni rei æquales ipsę mutuo sint æquales.

Dña vero, q est inter hoc gen⁹ & primũ genus e, qa hæc decernit certã artẽ, hoc e, q asserit q duo opposita nõ coincidant, quę est ars Logica, hoc aut aliud genus est pmissarũ, quę non concernunt artem aliquam, & ideo hoc dñ nominis equivocatione simpliciter: altera

SVRANA

est, cũ pertractat in demonstratione ad impossibile. cũq; hæc enũtiao sit ex enũtiationibus vniuersalibus, & iã posuerat, q artes pertractant enũtiationes appropriatas, narrat, q pertractatio consistit ex istarum enũtiationum vniuersalium erit fm modũ, cuius potentia est potentia appropriati.

Et dixit: neq; pertractabit ipsam secũdum viã vniuersalitatis, sed cũ deuenierit ad vnã quamq; materiam ex materijs, in quibus sollicita est demonstratio super ipsã, hoc est ex materia, q appropriatur arti. & hoc, quemadmodum illud, quod dixit in propositionibus communicantibus pluribus artibus vna. quemadmodum propositio dicens, q equalia vni in dispositione sua sunt æqualia.

Sed dñia inter hoc genus, & genus primum, quod appropriat artĩ ex artibus, hoc est, quę dicit, q duo opposita nõ congregant, & est ars Logica: & hoc gen⁹ ab altero ex pponibus non appropriat artĩ: & propterea hoc dñ per cõicationem nominis completi, & non erit alterũ

MANTIM

locũ, in quo pot vti ea, s in demonstratione ducẽte a possibile. Et, cũ hæc enuntiatio sit vsus, & prædixerat, ip vti enuntiationis, seu partis

Ideo dicit, q tur his enuntiationibus vniuersalibus, vsũ veniũt, vim alicuius particularis. I dicit: Neque vlt, sed cũ con ad diuersas materias titur demonstrationem intelligit, sed trahit eã ad alteram, de quę demonstrationem facit de aliqua q est ppria al vt fit in ppon sunt cões pluribus vt ipse dix illa propo, quę q sunt æqualitudo, iter se sunt

Sed i hoc dñ secundũ genus priori, qd hõ priũ alicui art cetilla ppo, q quod duo opposita possunt eẽ fir vel simul falsa Logica. sed i genus ppon art est ppriũ illud dñ mera catione, hoc v

91
Principio
contradi-
ctõis quõ
vritur de-
monstra-
tor,

ABRAM

altera autē non est ita. huius autem causa est, quia primū non cōcernit aliquā artem, hoc autē concernit aliquam artē. Cōmuniū enim quoddā concernit artē cōm, & quoddam nō cōcernit penit' aliquā artē. Et de hoc incidit prappositum dubium.

BVRANA

terum sic. Et causa in hoc est: qm̄ primū nō appropriat' arti, & hoc appropriat' arti. & hoc, qm̄ ipsius vniuersalis, aliquid est, quod appropriat' artibus vlt, & ipsius aliquid est, quod non appropriat' arti penitus: & in hoc cecidit dubitatio precedent.

MANTINVS

nō. & huius rei causa ē, quia illud primū nulli arti est appropriatum, hoc vero ē appropriatum arti. Nam ipsius vltis, aliud est propriū alicui arti vlti, aliud vero nulli arti omnino ē propriū. & hinc ortū est illud dubiū p̄dictū.

Contradictio Tomitani.

91 Exponens Auer. locum in tex. 26. vbi Philosophus dicit, illam dignitatem, de quaunque dicitur affirmatio, vel negatio vera, vult quod haec dignitas sit apta ingredi demonstrationem, quoniam est vniuoca. Oppositum videtur voluisse in 5. Quaesio, vbi principia communia vult esse equiuoca, & ob id non transcendere demonstrantē de genere in genus ratione illorum communium principiorum. Vide solu. Tomitani.

In communibus proprijs communicare sibi inuicem scientias: & quo pacto Dialectica in hoc alijs differat. Quae interrogationes scientiarum sint propriae, & quae non sint scientiales. Mathematicarū scientiarum commendatio. & quo pacto syllogismus ampliari possit, assumendo & in di rectum, & in latum. Cap. 12.

ANT. INTER. TEX. XXVII.

Communicant autem omnes scientiae sibi inuicē secundum communia. communia autem dico, quibus vtuntur, tanquam ex his demonstrantes, sed non de quibus monstrant, neque quod monstrāt. Et Dialectica omnibus, & si aliqua vniuersaliter tenet monstrare communia: vt quod omne asserere, aut negare: aut quod aequalia ab aequalibus: aut talium nonnulla.

T.c.84 Communibus vero Enuntiationibus vero vltis, Enuntiationes vero vltis sunt in cunctis scientijs. Intelligo autē per enuntiationes vltis, eas res, quibus demonstrantur praedicata inesse subiectis: non non non Logica AA met

Posteriorum

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

D non prædicata p se, neq subta. Et Topica qdē ars aduocat sibi residuum illarū cōmonstrationū: & nulla intendit hoc, nisi ea scientia, quæ sapiētia appellatur.

Cō. 84 Intendit per oēs scīas oēs artes demonstratiuas. Et dum dixit: Intendo autē per cōes enuntiationes res, quibus com
E monstrātur prædicata ineffe subiectis, nō prædicata per se, neq; subiecta. Intendit per hoc ipsas res logicas, quæ sunt ipsa vera cōia. Notum enim est, quod p Logicam cōmonstratur quid sit ipsum prædicatum per se, & quid sit ipsum subiectum.

Logica est
prima Philosophia
in quo conueniat.

Ex quo autē ars Topica & ars Primæ Philosophiæ, considerant principia Logicæ, & soluant errores incidētes in ipsam. Dixit: Et Topica quidem ars aduocat sibi residui illarum cōmonstrationū: & nulla intendit hoc, nisi ea scientia quæ Sapiētia appellat. Et ex quo ambarum cōsideratio est de illis: de reliquis autē rebus cōmunibus est differēs, cōpit narrare modum differentiarū ipsarum.

non prædicata p se, & subiecta: & ars dialecticæ habet hoc oneris, vt monstret reliqua: & nullus ipsorum sollicitus est in hoc: sed scientia vocata sapientia.

Intelligit per omnes scientias, oēs artes demonstratiuas. & dixit: & intelligo per enuntiationes vniuersales res, per quas monstrantur prædicata, q̄ insunt subiectis, nō prædicata tantū, & non subiecta. Intelligit p hoc, dispositiones rerū, quæ sunt veræ vles. & hoc, quā quod scit in ipso, monstratur quid est prædicatum per se, & quid est subiectum.

Cūq; ars Dialecticæ & ars Primæ Philosophiæ considerent de principio artis Logicæ, & auferant errores cadentes in ipsa, dixit: & ars Dialecticæ hēt hoc oneris, vt monstret reliqua, & nullus ipsorum sollicitus est in hoc, sed scientia vocata sapientia. Cūq; dispositio vtrorūq; ipsorum in ipsis, & in reliquis dispositionibus vniuersalibus diuersificetur, cōpit docere modum diuersitatis.

met prædicata, neq; ipsa subiecta. Ars autem dialectica eorū reliqua declarat, & nulla ipsarū est sollicita de hoc, nisi illa scientia, quæ sapientia vocatur.

Intelligit autē p cunctas scientias, oēs artes demonstratiuas. D. d. Intelligo autē per enuntiationes vles, eas res, quibus demonstrantur prædicata ineffe subiectis, nō ipsamet prædicata, neq; ipsa subiecta. Intelligit p hoc ipsa logica, quæ scilicet sunt vliā vera. nā quod per ea scitur q̄ non demonstrat qd sit ipsum prædicatū, neq; ipm subm.

¶ 1. d. demonstrat

Sed est ipsa Dialectica, & ipsa Philosophia prima cōsiderent principia artis Logicæ & soluant argumenta, quæ in ea resurgunt, ideo dixit: Ars autem Dialectica declarat reliqua eorum, & nulla ipsarū est sollicita de hoc, nisi illa scientia, quæ sapientia vocatur. Sed, cum cōsideratio vtriusq; earum de illis, & de reliquis rebus cōmunibus, sit diuersa, ideo vult nūc declarare modum, in quo differant.

Dialectica

T.27. ps *Dialectica vero non est ita determinatorum quorundam, neque ge-
neris alicuius vnus. non enim interrogaret. demonstrantem enim
non est interrogare, eo quod oppositis existentibus non monstra-
uit idem. monstratum est autem hoc in his, quæ de syllogismo.
Si vero idē est^a interrogatio syllogistica, &^b propō contradictio-
nis: propōnes autem secundum vnāquāq, sciam, ex quibus syllogismus
secundum vnāquāq, scientiam: erit utiq, aliqua interrogatio scien-
tialis, ex quibus, qui secundum vnāquāq, proprius sit syllogismus.*

Contradictiones Tomitani.

- 92 *Ait Aristo. Dialecticam non habere determinatum subiectum, circa quod versetur.
Oppositum autem voluisse videtur 4. Met. tex. 5. ubi dicit, Diuinum Philosophum
& Dialecticum circa idem versari. Sed vide solutionem Tomitani.*
- 93 *Comparans Aristoteles Dialecticam Metaphysicæ, ac ceteris scientiis, vult Diale-
cticam interrogare, non autem ceteros disciplinarum professores. ex quibus elicitur,
Dialecticam interrogare, non autem alias scientias speculativas. Sed paulo post in hoc
eodem tex. concludit in omnibus scientiis esse proprias & accommodatas interroga-
tiones. Sed vide solutionem Tomitani.*

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

T.c.85

T.c.85 *Intentio vero To-
picæ artis nō est mo-
dus proprius alicui⁹
rei, neq; etiā est eius
terminatū subiectū,
sed eius interest cu-
rare, vt ponat suas
præmissas ab inter-
rogatione, & ipsas
venetur ab illo, qui
interrogatur. forma
aut demonstratoris
non est hmōi. quia
nō vtitur extremis
contradictoriū in cō-
monstrādo suū que-
sitū: eius. n. quesitū,
quod cōmonstrare
intēdit, est vnū. hæc
aut res iā manifesta-
ta est in Prioribus.*

*Dixit Arist. Atqui
dialecticæ ars nō in-
tendit modū rei ap-
propriatæ, neq; con-
similiter & hēt sub-
iectū determinatū,
nisi illud, quod deci-
dit in eo, q; ponit
ppōnes suas per in-
terrogationē, & for-
mat ipsas ab interro-
gante. Sed demōstra-
tor nō hēt ita formā
suā. nō enim pertra-
ctat contradictoriū,
cū monstrat quesitū
suum: qm̄ quesitum
suum, quod intēdit
monstrare, est vnū.
& hoc iā declaratū
fuit i Lib. de Syllo.*

*Ars vero. Dialecti-
ca nec circa determi-
natū quendam mo-
dum, neq; determi-
natū subiectū ei⁹ est.
Sed nihil aliud cu-
rat, q; pponere suas
ppōnes ex interro-
gatiōe, & venari eas
ab ipso respōdente.
Demōstratoris vero
forā nō ita se hēt. nā
nō vtitur vtracq; par-
te cōtradictionis cū
vult dem̄rare quæ-
sitū suum. qm̄ illud
quesitum, quod ipse
conatur probare, est
vtiq; vnū. Hoc autē
iā in his, quæ tractāt
de syllo, pbatū est.*

Et

Inter-

AA ij In-

Posteriorum

ABRAM

D Et non est dīa, neq; discrimin inter eas de interrogatione et syllo, & prēmīssā, quæ capitur à contradictorio. singulæ vero prēmīssæ, quæ subintrāt scīas proportionatas pprias singulis, ex quib⁹ fit demonstratio de singulis rebus, commutantur, & fiunt interrogatio.

BYRANA

Interrogatio aut & syls, & propō, quæ accipiūt à cōtradiō rīs, nō differūt, neq; variātur: & propositiones utiq; quæ ponunt in vnaquaque scientiarum proportionatarū & appropriatarum, erūt demonstratio sup aliqua re, igitur cōuertuntur & ponuntur interrogatio.

MANTINVS

Interrogatio aut & syls & propō sumpta ex contradictorio nihil differūt inter se, neq; variātur: propositiones vero, quæ fiunt in sciētīs proportionatis, quæ sunt propriæ singulæ earum, ex quibus fit demonstratio de diuersis reb⁹, & possunt conuerti & effici interrogatio.

Cō. 85
Metaphisica est ipsa iudicatio

Dixit, quòd differentia inter artem Topicam & artem Iudicatiuam, & si conueniāt in considerando res cōmunes est, quia ars Topica suo scrutinio non intēdit certum finem præter victoriā ipsam, ars autem iudicatio intēdit certum finem, qui est cognitio entium secūdum vltimū suarum causarum, & inquātum entia sunt.

Præterea, quia Topica artis non est proprium subiectum, artis vero Iudicatiue est proprium subiectum, quod est ens simpliciter: hoc est inquātum est ens. Ars vero Topica cōsiderat ens qualitercunque contigerit in-

Dixit, quòd differentia inter artem Dialecticā, & inter artem Iudicij est: & si communicant in rebus vniuersalibus, quoniam ars Dialecticæ non intēdit per inquisitionem finem alium à Dialectica, sed ars iudicij intēdit finem notum, qui est sciētia entium per suas maximas causas, & consimiliter per existentiam.

Amplius, quoniā ars Dialecticæ non habet subiectum appropriatum, sed ars Iudicij habet subiectum appropriatum: & hoc est ens absolute, hoc est in eo, qd est ens. atqui ars Dialecticæ cōsiderat vtrovis modo contigerit, ex

Dicit, qd licet ars Dialectica, & ars Metaphisicalis, quā iudiciariā Arabes vocāt, communicēt in ipsa consideratione rerū vñum, differūt tamē inter se. qm Dialectica nullū notū vel determinatū finē præterq ipsam victoriā intēdit in sua tractatione, sed ars Metaphisica cōsiderat finē determinatū, nempe qui est cognitio ipsorū entī, finisq; causarū eorum, & quatenus sunt entia.

Præterea, ipsa Dialectica non hēt subiectū propriū, seu determinatū, Metaphisica vero habet ppriū subiectum, quod est ipsum ens simp̄t, quatenus, scilicet ens. sed Dialectica cōsiderat ipm ens quouis modo contigerit, quia

Cō. 85

ABRAM

inquantum ipsa considerat entia secundum vulgus, vulgus autem comprehendit ens simpliciter, sicut comprehendit ens conexum: & ipsa considerat omne subiectum artium demonstratiuarum particularium, & vniuersalis ipsarum, quod est ipsum iudicium.

Postquam autem meminit, quod ars Topica non adipiscatur definitam intentionem, neque sit eius subiectum terminatum, tulit huius inditium. Et dixit: Sed ei⁹ interest curare, ut ponat suas premissas ab interrogatione, & ipsas venietur ab illo, qui interrogatur, id est quod non esse eius terminatum subiectum, neque terminatam intentionem, est occasio, quod accipiat suas premissas, quas sumit in argumentatione, prout concedit ille, qui interrogat de hac re non secundum ipsam rem in se, sed secundum quamvis occasionem, quae sit occasio, qua illa utatur hoc opere.

Ac si voluisset dicere, quod hoc opus significet, quod eius non sit terminatum subiectum, neque predefinita intentio quae sit: hoc est, secundum se terminati extra mentem,

et

BYRANA

ex parte, qua ipsa considerat de entibus per modum decisionis: decisio autem assequitur ens absolutum, quemadmodum assequitur ens contractum: & ipsa considerat de omnibus subiectis artium demonstratiuarum particularium, & vniuersalitas ex ipsis est enuntiatio.

Et posteaquam narravit, quod ars Dialectica non assequitur intentionem determinatam, neque habet subiectum determinatum, adduxit signum super hoc, & dixit: nisi illud, quod decidit propositiones per interrogationem & format ipsas ab interrogato. sensus est, & cum habeat subiectum determinatum, & non intentionem determinatam, est causa, ut accipiat propositiones suas, quas posuit per syllogismum, secundum quod statet: interrogans ex hoc, non secundum rem per se: nisi per Deum causa sit causa, quare faciat hanc operationem.

Ac si velit, quod haec operatio significet, quod non habet subiectum determinatum, neque intentionem determinatam in quanto. hoc est determinatum per se extra intellectum:

et

MANTINVS

quia considerat de entibus secundum apparentiam, seu probabilitatem, probabilitas autem, seu apparentia, ita consequitur ipsum ens absolutum, vel simpliciter sicut consequitur ens contractum, seu secundum quid, consideratque; quodlibet subiectum artium demonstratiuarum particularium, atque ipsam vsem, quae est Metaphysica.

Et posteaquam dixit, quod Dialectica non habet determinatam considerationem, sed neque habet subiectum determinatum, asfert nunc huius rei probationem dicens: sed nihil aliud curat, quam proponere suas propositiones ex interrogatione, & venari eas ab ipso respondente. hoc est, cum non habeat subiectum determinatum, neque propositum definitum, ideo fit, quod accipiat suas propositiones, quas ponit in ipsa syllogizatione, prout concedit ille, qui interrogat de ea re non secundum ipsummet significatum, nisi forte in aliqua causa, quae quidem est causa, ut utamur illo opere.

Ac si velit, quod haec actio indicet ipsam non habere subiectum determinatum, neque propositum terminatum in ipso quae sit. hoc est, terminatum de se extra intellectum.

AA iij & p

† a. Lincon
dit

Posteriorum

ABRAM

D & dictio positionis significat acceptionem præmissarum, quæ sint receptæ. dat enim inditium de ipsa arte, necnō dat inditium sumendi præmissas dialecticæ.

Quando vero dixit: Et ipsas venetur, est dictio accommodata. ex quo enim interrogans fallit illum, qui interrogatur, & illudendo ei inducit ipsum concedere præmissas, quæ conferunt ad destruendum quod confutare intenderat, ideo hoc opus appellavit venatum. Venatus enim est opus fallendi, & verusutia quædam.

Deinde dixit: Forma autem demonstratoris non est huiusmodi, quia non utitur extremis contradictoriis in commonstrando quæsitum. eius enim quæsitum, quod commonstrare intēdit est vnū: hanc autem res iam manifestata est in Prioribus, id est commonstrator non accipit præmissā hoc modo, quo in sua argumentatione utatur extremis contradictoriis: hoc est, mō aliquo syllo, & nūc aliquo alio syllogismo, ex

Demōstrator nō interrogat idē supra text. c. 13.

BVRANA

& verbū minoris significat super acceptione ppōnū determinatarum. & iā faciet signū sup petitiōe, & iā faciet signū sup acceptione ppōnū determinatarū p modū dialecticæ.

Atqui dixit: & insidiabitur ipsis his, quæ est dictio interrogatiōis. Interrogator enim, qm̄ vult impedire interrogatū, & tentat ipsum p id, qd addiscit propositiones, quæ conferunt ipsi ad destruendum illud, qd intēdit destruere, vocauit hanc operationē insidias: insidiae enim sunt operatio erroris & deceptionis.

Deinde dixit: demonstrator autē non habet ita insidias. non enim facit extremitates contradicētes ad mōstrandum quæsitum suum: qm̄ quæsitū suū, quod studet monstrare, est vnū. & hæc res iā manifestata fuit in syllo. sensus est: & demonstrator non accipit ppōnem per hunc modum, hoc est p interrogatiōē. qm̄ qui consueuerunt adducere ppōnes per hunc modum, faciunt hoc ad ratiocinandum extremitates contradictionis, hoc est aliqn p sylsm, & aliqn p sylsm: qm̄

MANTINVS

& p illud verbū ponere, indicat assumptionem propositionū receptarū. & pōt fortasse indicare, ipsam petitiōē, vel pōt signare assumptionem ppōnū receptarū p viā dialecticā.

Id verbū vero, quod dicit (venari) ē verbū metaphorice sumptū. quia cū interrogās decipiat respondentē, & allectat eū in significatione propositionum, quibus iuuatur ad destruendū id, quod destruere pposuit, ideo vocat hmōi actionē venationem, cum ipsa venatio sit actio deceptoris, & fraudolenta.

D. d. demonstratoris vero forma, vel mod⁹ nō ita se habet. nā non utitur vtraq; parte contradictionis cū vult de mōstrare quæsitū suū, qm̄ illud quæsitū, qd ipse conatur pbare, est vtiq; vnū. hoc autē iam in his, quæ de syllo tractant probatū est. hoc est ipse demonstrator pfecto nō assumit hoc pacto ipsam ppōnē, nempe p interrogatiōnem. nā qui ita solet assumere ppōnes, vtiē vtiq; in sua syllogizatione vtraq; pte contradicētorij, videlicet alias ac alias in varijs syls. quia

ABRAM

ex quo respondens concedit aliquid relatione certi quæsitum, & alio tempore concedit illius contradictorium: demonstrator autem non utitur in sua argumentatione extremis contradictoriis: eius enim intentum est verum illorum duorum.

Et hoc intendebat quoniam dixit: Eius enim quæsitum, quod demonstrare intendit, est unum. hoc est, quod est verum. Et dum dixit: Hæc autem res iam manifestata est in Prioribus. Intendit quia partim præmisit ibi sermonem de definienda inter præmissam demonstratiuam, & topicam, & complevit illam in Libro Topicorum.

Et dum dixit: Et non est differentia, neque discrimen inter eas de interrogatione, & syllogismo, & præmissa, quæ capitur à contradictorio. Intelligit de duabus artibus Topica, & demonstratiua. quoniam non est differentia inter syllogismum topicum, & demonstratiuum quo ad eius formam: neque etiam est differentia inter eas, quæ utraq; earum satis habet de altera parte contradictorii, & confirmat illam, & destruit alteram.

Et

BVRANA

quoniam respondens iam satis in relatione ad quæsitum aliquod rem aliquam, & fatetur ipsius contradictorium postea: sed demonstrator non facit in ratiocinio suo extremitates contradictionis, quoniam intendit ex utrisque ipsorum, quod verum est.

Et hoc est quod voluit, cum dixit: quoniam quæsitum suum, in quo sollicitus est, est unum, & intelligit verum, & inquit: & hæc res iam manifestata fuit in Libro Syllogismi. sensus est: quoniam ipse præmisit partem sermonis ibi de definienda inter propositionem demonstratiuam, & dialecticam, & perfecit hoc in Libro Dialecticæ.

Dixit: & interrogatio, & syllogismus, & propositio, quæ accipitur ex contradictorio, non differunt, neque diuersificantur inter se. intelligit de duabus artibus, Dialectica, & Demonstratiua: quod non est differentia inter syllogismum demonstratiuum, & dialecticum in forma sua: neque etiam differunt, quoniam utrique ipsorum sufficit una partium contradictionis, & construit ipsam & destruit aliam.

Et

MANTINVS

quia respondens, quoniam; concedit aliquid respectu habito ad quoddam quæsitum, quoniam; vero concedit contradictorium illius alio tempore. sed demonstrator non utitur utraque parte contradictionis, dum syllogizat, quia intendit tantum alteram partem, scilicet veram.

Et hoc intelligebat cum dixit: quia illud quæsitum, quod ipse conatur probare, est utique unum. id est verum. D. d. hoc autem iam in his, quæ tractant de syllo probatum est. hoc est, quod iam ipse ibi in Lib. Priorum incipit ponere definiendam inter præponendam demonstratiuam, & dialecticam, quod postea perfecit in Libro Topicorum.

Deinde cum dicit: interrogatio autem, & syllogismus, & propositio sumpta ex contradictorio nihil differunt inter se, neque variantur, intelligit, quod in utraque artium, scilicet dialectica, & demonstratiua, nihil interest inter syllogismum dialecticum, & demonstratiuum quo ad eius formam, neque etiam disceptant inter se in hoc, quod non sit satis cuique eorum altera pars contradictorii, modo satis est eis altera pars contradictorii, quæ utique affirmat & sustentat, alteram vero destruit.

AA iiii Et

1. Priorum
& 1.
Top. 2. 1.

Demstratiua ac Dialectica ratiocinatio differunt in materia non in forma id est in pra. 2. c. 9.

C

Posteriorum

ABRAM

D Et id est quod intendebat dū dixit: Et premissa, quę capitur à cōtradictorio, id est qđ vtraque duarum artium vtratur premissa asserente, quòd duo contradictoria non coincidunt in vnum, prout facit sylłs perfectę figurę idest cōcludens.

Dum vero dixit: Singulę vero premissę, quę subintrant scientias pportionatas proprias singulis, ex quibus fit demonstratio de singulis rebus commutantur, & fiunt interrogatio. Intendit, qđ doctor initiet, & proponat illas ipsi discipulo suppositione quadam absq; quod interroget eum de illis, vt eum doceat notificādo illas ei, nonnunquam aut interrogat illū de eis fm modum euidentię, & acquiescendi sibi met.

Et hoc voluit per dictionem commutationis, hoc est commutando se ab enuntiatione ad interrogationem.

Superius à
c. 54. vsque
ad c. 76.

Et dū dixit: Proprias singulis: Intendit singulas naturas subiectorum artium. iam autē monstratū est demonstratiuas pmissas esse talis conditionis.

BYRANA

Et hoc est, quod voluit, cum dixit: & propositio, quę accipitur ex contradictione. sensus est, qđ vtraq; duarū artium pertractat propositionē dicentem, qđ duo contradictoria nō aggregant simul, quēadmodum facit syllogismū perfectę figurę, hoc est cōcludentem.

Et dixit: ppones, quę ponunt sub vnaquaq; artium proportionatarum & appropriatarū, ex quibus est demonstratio super aliqua re, cōuertuntur, & ponuntur interrogatio. sensus est: qđ iam incipit magister, & ponit ipsam apud discipulum positionem, absq; eo, qđ interroget ipsum, & doceat ipsum eam, & inueniet eā: & aliquñ interrogat ipsam ab eo per modum significatiōis & responsionis tantū.

Et hoc est: qđ voluit, p dictionem cōuersionis: hoc est, p cōuersionem ipsius de enuntiatione ad interrogationē. Et dixit, appropriatarū vnicuiq;: sensus ē, vnicuiq; nāe ex naturis, quas pertractāt artes. iam enim monstratū fuit, qđ propositiones demonstratiuę habēt hanc dispositionem.

MANTINVS

Et hoc voluit cum dicit: & propō sumpta ex cōtradictorio, hoc est, qđ vtraq; harū artium vtratur illa pponē, quę dicit, qđ duorū contradictoriorū si vnum est verū, alterū est falsum. vel quod nō pnt simul conuenire, sicut vtratur syllo perfecto in figura, scilicet cōcludente.

D. d. propōnes vero, quę fiūt in sciētijs proportionatis, quę sunt proprię singulę earū, ex quibus fit demonstratio de diuersis reb, pos sunt conuerti & effici interrogatio, intelligit, qđ ipse docens pōt proponere ipsi discipulo aliquam positionē, licet non interroget eū de illis rebus, vt doceat ipsum notificando eas ei. nonnunq tñ interrogat eū de ipsis p modum apparentię, & animi acquietationis ī se.

Et hoc intelligebat p dictionem conuersionis, videlicet dum conuertit eam de enuntiatione in interrogationē. & p id quod dicit: quę sunt pprię singulę earum, itelligit iuxta singulam naturam subiectorum artium. iam autem fuit probatum, qđ propositiones demonstratiuę ita se habent.

Plenum

T.27.p. *Planum igitur, quod non omnis interrogatio Geometrica fuerit, neque medicinalis: similiter autem & in alijs: sed ex quibus, aut monstratur aliquid, de quibus Geometria est: aut ex eisdem monstratur Geometria, quemadmodum Perspectiva. consimiliter autem & in alijs. & de his quidem et rationem subiciendum ex Geometricis principiis, & conclusionibus.*

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

T.c.86. Vt quidem, quod non expediat Geometria respondere ad quolibet interrogationem, de qua interrogatur, neque Medicus est. & si similiter res procedit in singulis scientijs, sed expedit Geometram respondere dum interrogatur de passionibus connexis rebus Geometricis, aut de passionibus connexis rebus, quae sunt superiores ipso Geometra, puta est scientia Perspectiva: & sic expedit scientibus singulas scientias. Eloqui autem de perspectiuis interrogationibus, & perficere illarum causam expedit esse Geometra, quatenus illae dependent ex illius subiecto.

Dixit Arist. Videatur autem, quod non oportet Geometram respondere cuicumque interrogationi, qua fuerit interrogatus, neque Medicum consimiliter est: & consimiliter procedet res in quacumque scientia: sed oportet Geometra respondere descriptionibus consequentibus res Geometricas, aut descriptionibus consequentibus res, quae sunt altiores Geometra, quemadmodum scientia Perspectiuorum: et consimiliter oportet artificem cuiuscumque scientiae. & sermo de interrogationibus perspectiuis & perfectio causae ipsarum pertinet ad artificem Geometriae, secundum quod ponuntur sub subiecto ipsius.

Inquit Arist. Videatur autem quod Geometram non deceat ad quauis interrogationem respondere, nec Medicum etiam. Et eodem modo res se habet in singulis scientijs, & artibus. Sed debet ipse Geometra respondere cum interrogatur de affectibus consequentibus res Geometricas, vel de affectibus insequentibus res superiores ipsius. s. Geometrae, ut est scientia Perspectiva. Et ita se habet in cunctis scientijs. Tractare autem de interrogationibus perspectiuis, & earum causas perfecte traderi, ad Geometra utique attinet, quia ex eius subiecto pendent.

* a. l. subalternantes, vel inferiores.

C

Cō.86. Vt quidem ex eo quod dicitur in conditionibus questionum demonstratiuum, & promissarum demonstratiuum

Dixit. Vt autem ex eo, quod dixit: de conditionibus questionum demonstratiuum, & propositionibus demonstratiuum

Dicit, quod ex his, quae dicta sunt de conditionibus questionum demonstratiuum, et propositionibus demonstratiuum

Cō.86.

Posteriorum

ABRAM

Duarū qñ proponuntur, q non deceat demonstratori rñdere ad quā libet qñē, de qua interrogat. exempli gratia, qā nō cōuenit Geometra rñdere ad quāuis quēstionē Geometriae, de qua interrogatur. neq; Medicus, neq; ullus aliorū artificum scientiarū, & similiter nō conuenit ei quāuis quēstio, quē cōtigerit.

E Huius autē cā est illa, quā dixerat, quia oportet quēstia, & prēmias demonstratiuas eē essentiales. eueniunt autē aliquā Geometre res nō essentiales, & qñ de eis interrogat Geometra non tenet rñdere, prout si interrogaret, quē figura sit melior, circularis, an recta?

F Et dixit: Sed expedit Geometrā respondere dū interrogat de passionibus cōnexis rebus Geometricis, id est, de accidentibus essentialibus ipsi subiecto sū se, qd cōsiderat. Et dixit: aut de passionibus cōnexis rebus, q sunt superiores ipso Geometra, put est scia Perspectiua. sic cecidit in textu vnde fuit traductū: rectius autē eēt dixisse inferiores ipso Geometra,

Arts superior q sit

DYRANA

stratiuis, cum ponunt, cumq; demonstrator iam interroget, q non debet rñdere cuicunq; interrogationi, qua interrogat. vt in exēplo, nō oportet Geometrā rñdere cuicunq; interrogationi, qua interrogat i Geometria, neq; Medicū cōsistēt, neq; aliquē ex reliquis artificibus sciarū, neq; op3 ipsū, qcūq; interrogatio contigerit. Cā autē in hoc est: qm dixit, q op3 qñ sita demonstratiua, & ppōnes eē essentiales: iamq; accidunt Geometre res nō eēntiales. cūq; interrogat fuerit Geometra, non oportebit ipsū rñdere illis. Quēadmodū si interrogat fuisset, an figura circularis sit melior recta? Et dixit: si op3 Geometrā rñdere, cū interrogatus fuerit de descriptionibus cōsequētib⁹ res Geometricas: intelligit accidentia essentialia subiecto p se, in quo cōsiderat. Et cū dixit: aut de descriptionibus cōsequētibus res, quē sunt aliores artifice Geometrie, quēadmodū scia Perspectiuorū. ita cecidit lingua, quā traducta fuit. oportuit enim dicere, inferior q scia Geometrie-

MANTINVS

tiuarū, quē ppōnunt, vñ q ipse demñtor nō debet rñdere ad quācūque interrogationē interrogat. vt grā exēpli Geometra, qui nō dēt rñdere ad quācūq; interrogationē interrogetur i Geometria, neq; Medicus ē, neq; quīuis alius professor aliarū artiu, neq; ad eū attinet quāvis interrogatio contigerit.

Et causa huius dicti est: qā demonstratiua qñ sita, atq; ppōnes debent eē essentiales, seu de p se, & ipsi Geometre pñt cōtingere aliq, q nō erūt p se. de qbus si intreroget ipse Geometra nō cogit rñdere ad ea. vt si interrogetur vtrū figura rotunda sit melior q recta?

Nō ad oīa rñdere tenent Geometra.

D.d. sed dēt ipse Geometra rñdere, cū interrogat de affectibus cōsequētibus res Geometricas id est, de accidentibus essentialibus, quē essentialiter, vel p se, in sunt illimet subiecto, de quo ipse cōsiderat, vel q cōsiderant de eo. deinde d. vel de affectibus insequētib⁹ res subalternates vel superiores ipsius, s. Geometrae, vt est scia Perspectiua. ita inueni trāslationē nostrā. sed dēt dicere inferiorio-

ASTRAM

BYRANA

MANTINVS

tra, prout est scientia Perspectiua, nisi per superiorem intelligatur nobilior. nam Scientia Geometrica est supra Perspectiuam, & ipsa Perspectiua est sub ea.

Huius autem significatum est, qd Geometra interrogat de causis reru, que vident scilicet Perspectiue ex parte, qua sunt conclusiones apud ipsum, & interrogat eum ipse Perspectiuus, vt illas subijciat causas, & pmissas. Et ideo dixit: Eloqui autem de perspectiuis interrogationibus, & perficere illarum causam, expedit esse Geometra quatenus illarum dependet ex illius subiecto, id est quod aliquando interrogatur de illis Geometra ab ipso Perspectiuo: gratia exempli, quia sunt illius conclusiones illarum. Vice autem huius paragraphi reperitur in alia traductione sic.

Notu itaq; est, qd non omnis qd sit scilicet mensurarum, aut scilicet Medicarum, sicq; & de alijs, sed de illis, quarum ostenduntur demonstratione, in qua sunt aliquarum res scientiarum mensurarum, aut de illis, quarum demonstratione ostenduntur.

metrie, que admodum scientia perspectiuorum: nisi intelligat per altiore, dignior. Scientia enim Geometrie est supra scientiam Perspectiuorum, & scientia Perspectiuorum sub ipsa.

Et hoc est, quoniam Geometra interrogat de causis reru apparatum in scientia Perspectiuorum ex parte, qua sunt ipsis causis. atqui oportuit hoc, cum predicat de ipsis ex parte, qua sunt conclusiones apud eum, & interrogat de ipsis ab artifice Perspectiuorum, ac si ipse poneret causas, & proponeret. & ppea dixit: & sermo de interrogatiombus perspectiuis, & perfectio causarum de ipsis, pertinet ad artificem Geometrie, scilicet qd ponunt sub subiecto ipsius, sensus est. atqui interrogat de ipsis Geometra ab artifice Perspectiuorum. exempli gratia, quoniam sunt conclusiones consequentes subiectu suu. Et inuenitur locus istius capituli in alia traductione.

Planu igitur, qd non erit omnis interrogatio consensuum mensurarum, neque consensuum medicinarum & consiliorum in alijs: sed non est, quod ostendit per demonstrationem, resex eo, in quo speculatur artifex scientiarum mensurarum, aut non est, quod monstratur.

riores ipsi Geometra, aut vt Perspectiua scientia, nisi intelligere velit per superius dignius, nam scientia Geometrica est superior Perspectiue, et Perspectiua est illi inferior.

Et huius rei sententia est, qd ipse Geometra interrogat de causis reru in scientia Perspectiua, apparentiu quatenus sunt causarum earu. hoc autem est conueniens, cum predicet de eis quatenus sunt apud eum veluti conclusiones, sed Perspectiuus interrogat de eis, vt ille ipse reddat eas veluti causas, & proponeret, seu pmissas, apud eum. & ideo d. tractare autem de interrogatiombus perspectiuis & earu causarum perfectio tradere, ad Geometra vtiq; attinet, quia ex eius subiecto pendet hoc est ipse qd Geometra interrogat de eis ab ipso Perspectiuo, exempli gratia, quia sunt conclusiones consequentes eius subiectum. Ita tamen translatione huius textus. Ita sic d.

Manifestu ergo est, qd non omnis interrogatio sit de scientia moralium, neque de scientia Medica, & sic de alijs, sed de his, de quibus vel demonstratiue probatur aliquid eius, de quo tractat moralis, vel quod probetur demonstratiue in ipsa

Posteriorum

ABRAM

D duntur per mensuras, prout sunt res perspectiuę. & sicut itaq; in alijs rebus: talis aut possibile est tradere causam ex præmissis scię mensurarũ, & ex cõclusionibus.

Significatũ aut, quo exposuimus hũc paragraphum, est euident in hac traductione. Et dum dixit: Sed de illis, quę ostenduntur demõstratione, in qua sunt aliquę res scię mensurarum, aut de illis, q̄ demõstratione ostenduntur p mensuras, est vice illius, qđ dixerat in altera traductione, sed expedit Geometram respondere, dum interrogatur de passiõibus connexis rebus Geometricis, aut de passiõibus connexis rebus, quę sunt inferiores ipsi Geometra, prout est scientia Perspectiua.

Subalter-
nās d̄ sub-
alternatis
tenet rñ-
dere.

Et dum dixit: Talis aut possibile est tradere causam ex præmissis scię mensurarum, & ex conclusionibus. Intendit, qđ omnes ille, quę sunt sub scientia Geometrica, possunt tradere in sua arte causam per illas res, quę sunt scientię Geometrię primę, aut cõclusiones: & loco huius

BYRANA

strat p demõstratione mensurarũ, quẽadmodũ res Perspectiuorũ, & consistit in reb⁹ alijs. & si in hoc posset, vt exhibeat causam de primis scię mensurarũ, & cõclusionibus.

Et hęc res, quã exposuimus in hoc capitulo, est in hac traductione manifesta. Et cũ dixit: sed ex eo, per qđ monstrant res de sciã mensurarũ, aut ex eo, qđ monstratur per demõstratione in mensuris, est locus sermonis sui in traductione scđa. sed debet Geometra rñdere, cũ interrogat⁹ fuerit de descriptionibus cõsequētibus res Geometricas, aut descriptionibus cõsequētibus res, quę sunt inferiores artifice Geometrię, quemadmodum scientia Perspectiuorum.

Et dixit: & si in hoc possibile est, qđ exhibeat causam de primis scientię mensurarũ & conclusionibus. sensus est: qđ oẽ illud, qđ est sub sciã Geometrię, p̄t exhibere in arte sua causam, quę est p̄ res, quę sunt in sciã Geometrię, aut prima, aut cõclusiones. et loco huius est: quod dixit

MANTINVS

ipsa morali, vt sunt res perspectiuę, & sic de reliquis alijs: sic. n. poterit tradere causam de ipsis principijs scię mensurarum, * & de conclusionibus.

* a. l. moralium.

Et hoc, qđ exposuimus in hoc textu est satis apparens iuxta hanc litterã, in qua id, qđ dicit, sed de his q̄ vel probantur demõstratione aliqua ex scientia morali (seu mensurarum) vel quę demõstratiue probantur ex his, q̄ in ipsa morali demõstrantur, hęc inq̄ eius verba rñdent illis, q̄ dicebãtur in alia traductione vbi dicebat, sed ad Geometriã attinet rñdere cum interrogat⁹ de affectibus insequētibus res Geometricas, vel de affectibus insequētibus res, q̄ sunt inferiores ipsi Geometrię, vt est ipsa sciã Perspectiua.

Et cum dicebat: sic n. poterit tradere causam de principijs scię moraliũ (seu mensurarũ) & de cõclusionibus: intelligit, qđ q̄cqd continet sub sciã Geometrię poterit tradere in ei⁹ arte, causam p̄ ipsas res, q̄ in ipsa sciã Geometrica existunt, siue sint illa principia qđdã, siue conclusiones. et his verbis rñdebãt

ABRAM

ius est qđ dicitur in altera translatione. eloqui aut de perspectiuis interrogatiōibus, & perficere illarum cām expedit esse Geometra, quatenus illę dependēt ex illius subiecto.

BVRANA

dixit in translatione secunda: & sermo de interrogationibus perspectiuis, & perfectio causę ipsarum attinet ad Geometram, secundum quod ponuntur sub subiecto suo.

MANTINVS

bātilla, qđ alia trāstallatione dicebant, tractare aut de interrogationibus pspectiuis perfectęq; traderē cām de ipsis ad ipsum Geometra attinet, quaten⁹ pēdent ex suo subiecto.

T. 17. p. De principys vero rationem non subiciendum Geometra, in quantum Geometra. consimiliter autem & in alijs scientijs. Neque igitur omnem interrogationem unusquisque scientificus interrogare debet: neque * omne interrogatum respondere de vnoquoque: sed quę secundum scientiam determinata sunt. Si autem disputabit cum **B** Geometra, in quantum Geometra, sic: manifestum quod bene, & si ex his aliquid monstret: si autem non, non bene.

T. c. 87. Sermonē de principijs artis Philosophię conuenit qđ ipsum nō tradat Geometra: inquantū Geometra: et sūt singulārū scīarū artifex de his, qđ transgrediunt ipsam Geometriā. Expedit itaq; qđ nō querat unusquisq; scīa de quauis re cōtingeret: nec ei cōuenit ēt ad quālibet, qđ cōtingerit rē rñdere. Verū enim vero opz, qđ ordinē ei rñsum, dum qrit de eo, qđ cōcernit suā artē & scīam. Et iō, dum inuenim⁹ hoīem Geometrico processu, et largit aliquā rerum **Geo-**

Dixit Arist. Sermo nē de principio artis Philosophię nō debet Geometra ponere in eo, qđ est Geometra, et cōsist Perpectiuis illud, qđ deseruit Geometrię. Oportet igit, vt nō iterroget vnaqueq; scīarū de quacunq; re cōtingerit: neq; cōsist ēt debet rñdere de quacunq; re cōtingerit: sed oportet vti qđ, vt ordinet rñsionē de ipso, cū iterrogat⁹ fuerit de re appropriata arti suę et scīę suę. Et ppea, cū inuenit aliquis in via Geometrię, & iudicat de aliqua re **Geo-**

Inquit Arist. Tractare autem de principijs artis Philosophię non attinet ad Geometra, quaten⁹ est Geometra. Et sic de reliquis aliarum scīarum professoribus pter ipsam Geometriam. Nō decet **C** itaq; aliquem in scīa de quauis re cōtingerit iterrogare, nec de quacūq; interrogatur asserre responsum, sed de eo, & ad id, quod suę artis et scientię proprium est. Et ideo si repariatur aliquis Geometricē procedens circa rem Geometricam, ac per **Geo-**

T. c. 87.

Posteriorum

ABRAM

D Geometricarum: & suo processu utitur Geometricis demonstrationibus, sua operatio est regularis & recta, si vero alio quam hoc processu progreditur eius operatio non fieret recte.

Cō. 87. Ex quo expedit omnem artificem perscrutari de rebus essentialibus, quæ concernant subiecta suæ artis, cum artium subiecta sint diversa, oportet itaque, quod unus artifex non scrutetur de illis, quæ scrutatur alius artifex, nec utatur principiis, quibus utitur alius ab eo, nisi eo modo, quo prædictus est: hoc est, quando altera duarum artium sumeret sua principia ab altera, quando vero non fuerit hæc convenientia inter duas artes, qui illas considerant non conveniunt in illo uno modo, prout res se habet de scientia Geometria, cum scientia Philosophiæ.

Et ideo dixit: Sermo nem de principiis artis Philosophiæ convenit, quod ipsum non tradat Geometra in quantum Geometra, & similiter singularium scientiarum artifex de his, quæ transgrediuntur ipsam Geometriam, id est Geometra non facit sermonem

BYRANA

metrica operatione per viam demonstrationum Geometricarum, ordinata erit operatio ipsius & recta. quod si progressus fuerit per aliam viam non erit operatio ipsius recta.

Cum oporteat omnem artificem inquirere de rebus essentialibus, quæ sunt subiecta artis suæ, & sunt subiecta artium diversarum, igitur non debet artifex uni artis inquirere de eo, de quo inquit artifex alterius artis, neque operari ex principiis illud, quod operatur alia, nisi per Deum eo modo, quo prædictimus: & hoc, cum una artium accipiat principia ab alia arte. & perfecto, cum non erit hæc convenientia inter duas artes, igitur non communicabunt speculantes de ipsis aliquo modo, quemadmodum se habet dispositio scientiæ Geometriæ cum scientia Philosophiæ.

Et præea dixit: sermo nem vero de principio artis Philosophiæ non debet Geometra ponere. Ideo, quod est Geometra: & consistit in unaquaque scientia ex eo, quod deseruit Geometriæ, hoc est non exhibebit artifex Geometriæ sermonem de re non Geometrica: & quod dicitur

MANTINVS

metricas demonstrationes, eius actio recta utique erit, si vero aliter processerit, tunc huiusmodi eius actio non erit recta.

Cum quilibet artifex cogatur tractare de his, quæ sunt essentialia subiectis artis suæ, & subiecta artificis sint diversa: ergo non poterit professor uni artis tractare de his, de quibus tractat professor alterius artis, neque utatur illis principiis, quibus utitur alius, nisi perfecto eo modo iam prædicto, & hoc quod debet fieri, cum altera illarum duarum artium sumit sua principia ex alia arte. sed si uterque artes non communicant in hoc, tunc neque illi, qui de ipsis tractant communicabunt in aliquo modorum, sicut se habet scientia Geometria cum scientia Philosophiæ.

Et ideo dixit: tractare autem de principiis artis Philosophiæ, non attinet ad Geometram, quatenus est Geometra et sic de reliquis professoribus scientiarum, propter ipsam Geometriam, hoc est, ipse Geometra non faciet verbum de aliqua re, quæ non sit Geometrica. quod vero

Cō. 87.

ABRAM
nem de aliqua re alia à
Geometria. & qđ dixit
I hoc paragrapho p se
intelligit. Et dū dixit:
Et ideo dū inuenimus
hoīem, vsq; ibi, dū di-
xit [ei' opatio n̄ fieret
recte] ē argumētatio di-
uulgata rñdēs rōnibus
veris, p ei' more vt cō-
nectat cōmōstrationes
dēmōstratiuas vulgarib'.

DVRANA
dē in hoc capitulo ē p
se notum. Et dixit: &
ppter ea cū inuenitur
aliquis, vsq; ad id, qđ
dixit, nō erit operatio
ipsius recta: hęc est di-
sputatio celebrata de
disputationibus rñsio-
nis veris fm consuetu-
dinem de cōsequentia
ostensionū demōstra-
tiuarum celebratarū.

MANTINVS
vero I hoc textu dē no
tū est de se. Et vbi d. et
ideo, si reperiat aliquis
vsq; vbi d. tunc huius-
cemodi eius actio nō
erit recta, est vtiq; qđā
rō p̄babilis, quā intro-
duxit post ratiōes ve-
ras, vt eius moris ē an-
nectere rōnes p̄bables
demonstratiuis proba-
tionibus.

ANT. INTER. TEX. XXVIII.

*Planum autem, quod neque redarguit Geometram, nisi secun-
dum accidens. quare non erit in non Geometricis de Geometria dispu-
tandum: latebit enim prae disputationis, consimiliter autem & in
alijs scientijs se habet.*

* a. l. sunt
sane & nō
Geometri-
ca.

* a. l. ali-
quā Geo-
metricae
sunt.

*Quoniam autem sunt Geometricae interrogationes, * sunt ne
igitur & non Geometricae? & iuxta vnamquamq; scientiam, quae
secundum ignorantiam * qualem nam Geometricae sunt? Et vtrum
secundum ignorantiam syllogismus, qui ex oppositis syllogismus, aut
paralogismus? Secundum Geometriam vero, aut ex alia arte. Vt
musica est interrogatio non Geometrica de Geometria. coalternas
vero coincidere existimare, Geometrica quodammodo, & non Geo-
metrica alio modo.*

T. c. 88. Notum autē est, qđ
impossibile sit Geo-
metrae hoc mō ostē-
dere, nisi ei eueniret
ostensio p accidens.
& hac rōcinatiōe se-
quit, qđ non habeat
sermo I Geometria
cū viris, quorum nō
sit enūciatio in hac
arte. qñ nāq; vir hoc

Dixit Arist. Notū
aut est, qđ Geometra
nō pōt manifestare
fm modum istū, ni-
si manifestatio, quā
assequit, sit p viā ac-
cidentis. et oportet
fm hūc sylfm, qđ nō
pcedat sermo I Geo-
metria cū hoībus, qđ
nō enuntiāt in arte
Geometriae, si, n. ita
aliquis

T. c. 88. Manifestum autem
est, qđ Geometra nō
pōt hoc pacto argue-
re, nisi forte illa re-
dargutio sequat per
accidēs. Hac igit rō-
ne nō debet fieri di-
sputatio de Geome-
tria cum viris, qđ nō
callēt Geometriam,
q. n. hoc faceret non
recte

Posteriorum

ABRAM

D faceret pcederet obliq̄ pcessu q̄ faceret eum deuiare. et sicut de arte Geometrię, sic et de reliquis artibus. vides ne q̄ Geometrix etiā eueniant quæstiones nō Geometricæ, & singulis scientiis fiant, et quæstiōes inscitia? & si hoc fuerit, vides ne, **E** q̄ inscitia illius sit propria propter syllogismi formam, aut propter eius materiam? Quæstiones autem non Geometricæ, aut dependentiam habēt ad Geometriæ artē, aut earum depēdentia est ad aliam artem. pro ut sit qñ Geometra quærit qōnes musicas, aut qñ quærit nunquid coalternæ lineæ coincidunt, cuius quæstio aliquo modo dependet ex arte Geometrica, & aliquo alio mō non habet dependētiā ad illam.

C6.88. Dum dixit: notū autē est, q̄ impossibile sit Geometrix hoc modo ostēdere nisi ei eueniret ostēsiō per accidēs, id est q̄ impossibile sit
Geo-

BVRANA

aliquis fecerit, pcedēt res p viā nō rectam, & incurrēt errorē. et quēadmodū in arte Geometrię, ita et in reliquis artibus videbis, quēadmodū in nouant a Geometra interrogationes nō geometricę, et i alijs scientiis erūt iterrogatiōes nō ex illa scia. et si est hoc, an videbis nō sciam in ipsa appropriatā pp formā sylfi, aut pp materiam ipsius? iterrogatiōes nō Geometricę aut sunt annexę arti Geometriæ, aut sunt annexę arti alię: quēadmodū, q̄ interrogauit artificē Geometrię iterrogationibus musicis: & quēadmodū ille, q̄ iterrogauit, an lineę q̄ distātes coīcidāt? et iterrogatio ipsius p modū quēdā annectit arti Geometrię, & p modū aliū non annectitur ipsi,

Dixit: & notū ē, q̄ artifex Geometrię nō p̄t manifestare fm modū istū, nisi sit manifestatio, quā assequit, p viā accidētis. sc̄sus ē, q̄ artifex Geo-

MANTINVS

recte procederet, & in errorē utiq̄ incideret. Et idē in Geometria & reliquis scientiis iudiciū est. Nonne oriuntur interrogationes nō Geometricæ ipsi Geometrix & in singulis scientiis? Fiunt tñ iterrogatiōes absq̄ scientia. Et si res ita se habet, nonne dat ignorantia illi propria, vel ppter formam syllogismi, vel ob eius materiam? Et iterrogatio Geometrica vtrum habeat dependentiam cum ipsa arte Geometrica, an ab alia pendeat arte. vt si iterroget Geometra iterrogationes musicas: & vt si iterroget, vtrum lineæ parallelę concurrāt. hæc autem iterrogatio sic est Geometrica, sic vero non Geometrica.

Inq̄t manifestū ē, q̄ **C6.81.** Geometra nō pōt hoc pacto arguere, seu manifestare, nisi forte illa redargutio sequat p accidēs: id est, nō pōt ipse

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

Geometria
q̄ nā oportet
interrogare.

Geometrie loq̄ de q̄nibus, q̄ nō concernūt eius arte, neq; q̄ patefaciat rectitudinē Ieis à peccato, nisi hoc fieret p̄ accidens sibi, non inquantū ille est Geometra: qd̄ sit, qn̄ accidit Geometrie, q̄ sciat aliā sc̄iam, cuius esset illa qd̄ propria, hoc est inquantū esset habens alterā sc̄iam. hoc itaq; int̄dixit qn̄ dixit per accidens. Deinde dixit: Et hac ratiocinatione sequit̄, q̄ non habeat sermo in Geometria cū viris, quorū nō sit enūtiatio I hac arte, id est, q̄ qn̄ ipse cōfirmauerat, q̄ non expediat Geometrā perscrutari res exteras sue arti, iam apparet inde, q̄ non sit habēdus sermo in Geometria cū illo, qui nō sit Geometra. nā si faceret sermonē, deduceret eū, vt eloqueretur res extraneas Geometrie. et hoc v̄ ait I faceret eum adipisci deuia tionem, & errorem.

Huius autem cā est, quia qn̄ vir quispiam consideraret aliquam rē per extera accidentia, non essentialia, sequeretur ei aliquid, & eius oppositū de vna eadē re, & incidere de uia tione, & errorem.

Et

Geometrie nō pōt mē tionē facere de interro gatiōibus, q̄ appropriā tur arti sue, neq; mani festare, qd̄ rectū, & qd̄ obliquum in ipsis, nisi hoc sit p̄ viā accidētis, non s̄m q̄ est Geometra, si acciderit Geometrie, q̄ habeat cognitio nem de sc̄ia, cui appropriā illa it̄rogatio: hoc est, ex parte, qua ē artifex alteri sc̄ie: hoc est. n. qd̄ voluit, cū dixit, per viam accidētis.

Deinde dixit: & oportet s̄m hunc s̄llm, q̄ nō procedat sermo in Geometria cū hoibus, qui non enuntiant in arte Geometrie. sensus est, cum stabilierit, nō oportere Geometram inḡrere de rebus extraneis ab arte sua, q̄ non oportet eū tradere sermonē d̄ Geometria cū eo, q̄ nō ē artifex Geometrie: q̄ si tradet sermonē, inducet ad hoc, vt loq̄t̄ d̄ reb⁹ extraneis à Geometria: et hoc n̄ faciet ipsū asseq̄, quē admodū dixit, nisi it̄ricationē, et errorem. Cā at̄ I hoc ē, qm̄ cū aliq̄ spe cular̄ d̄ re aliq̄ p̄ acc̄tia extranea n̄ essentialia, seq̄t̄ ap̄d ipsū res, et oppositū ipsi⁹ I re vna s̄j dispōnē ipsi⁹, et inci dit it̄ricatiōē, et errorem.

Et

ipse Geometra tracta re de interrogationi bus, q̄ nō sunt p̄prie arti sue, neq; arguere qd̄ sit in eis rectū, & qd̄ nō rectum, nisi accideret ei hoc paccidēs, nō quatenus est Geometra, et hoc videlicet, vt si contingat Geometrā habere notitiā de aliqua sc̄ia, cui illa it̄rogatio sit p̄pria, quatenus ē. est professor alterius artis. et hoc it̄lligebat cum dixit: p̄ accidens.

D. d. Hæc igitur rōne nō debet fieri disputa tio de Geometria cum viris nō Geometricis, vel q̄ n̄ callēt artē Geometricā. id est, q̄ cū ipse Arist. iā asseruerit ip sum Geometrā nō debere tractare de rebus alienis ab arte sua, seq̄t̄ ergo, q̄ nō debet ē d̄ sputare in Geometria cū viro nō Geometrico, q̄ si cū eo disputet, Iducet, vt disputet d̄ reb⁹ alienis, & extraneis ipsi Geometrie. & huiusmodi disputatio (vt ipse Igt) afferet ei prur bationē, & errorem. Et hui⁹ rei cā ē, q̄ si q̄s cō siderat aliqd̄ p̄ aliq̄ accidētia aliena nō essentialia, tūc incurrit iudiciū vni⁹ rei, & eiusdē oppositū, & sic incidet in errorem, & perplexionē.

Logica BB Et

Posteriorum

ABRAM

D Et postea quod imposuerat hec precepta ipsi Geometre, notificavit, quod sint communia artificibus omnium scientiarum. Et dum dixit: Videsne quod Geometre etiam eveniant questiones non geometricae, et singulis scientijs? Intendit, videsne, quod sicut fiunt in Geometria quaestiones Geometricae sic fiunt et quodiones non Geometricae, & sunt in singulis scientijs, hoc est quod fiant in eis quodiones recte, & quaestiones erroneae?

Et dum dixit: Fiunt et quaestiones inscitiae, id est abnegatur ab eis scientia in illa arte, aut equaliter, aut negatione simpliciter. & si fiant geometricae dicimus de eis quod non sint geometricae, & si fiat physicae dicemus eas non physicas. Et postquam in ambiguo proposuit hoc dubium, & quaesivit hanc quaestionem in artibus notis, quaesivit aliam quaestionem.

Et dixit: Et si hoc fuerit: videsne quod inscitia illius sit propria propter syllogismi formam, aut propter eius materiam? id est, si sunt quaestiones falsae in singulis artibus, quae inscitiae

BURANA

Et postea quod praecipit hec precepta artifici Geometriae: notum facit, quod ipsa sunt communia omnibus artificibus scientiarum: & dixit, an videbis, quae admodum innouatur a Geometra interrogationes non Geometricae, & in quavis scientia? sensus est, an videbis, quae admodum sunt in Geometria interrogationes non Geometricae, & non est aliquid scientiae, in qua non sint interrogationes recte, et interrogationes, quae sunt manifeste? Et cum dixit, iam erit interrogatio in non scientia: hoc est negat ab ipsis scientia appropriata illi arti, aut secundum viam equalitatis, aut secundum viam negationis simplicis: & si erunt Geometricae, dicemus in ipsis non geometricas, & si erunt naturales, dicemus in ipsis non naturales. Et postea quod dubitavit hanc dubitationem, & quaesivit hanc quaestionem in artibus notis, quaesivit quaestionem unam.

Et dixit: & si est hoc, an videbis non scientiam in ipsam appropriatam propter formam syllogismi, aut propter materiam ipsius? & si est, quod inveniantur quaestiones falsae in quacunque arte, & haec

MANTIVS

Et postea quod admonuit Geometra his admonitionibus dixit eas esse communes quoque cunctis professoribus, scientiarum. et ideo d. Nonne oriuntur interrogationes non Geometricae ipsi Geometre, et in singulis scientijs? hoc est, nonne vides quod quae admodum in ipsa Geometria sunt interrogationes Geometricae, ita quoque fiunt in ea interrogationes non Geometricae? identidem & in unaquaque scientia, scilicet sunt interrogationes recte, & interrogationes deceptoriae, & erroneae.

Et cum d. sunt tamen interrogationes secundum ignorantiam absque scientia, intelligit, quod sunt expertes illius scientiae & cognitionis, quae est propria illi arti, siue secundum alterationem, et varietatem, vel praevalentiam, aut secundum absolutam negationem: & si sunt Geometricae, dicentur non Geometricae, et si fuerint physicae dicentur non physicae. Et postea quod dubitavit hanc dubitationem, & quaesivit hoc quaesitum in scientijs novis, quaerit aliud quaesitum.

Dicens: & si res ita se habet, nonne dat ignorantia illi propria vel propter formam syllogismi, vel propter materiam? hoc est, si dantur interrogationes falsae in unaquaque

ARTEM

BYRANA

MANTINVS

Falsū est
gēs i syllo,
vel est ob
formā, vel
materiā.
et quō no
minetur.
vid 1. Top.
1. & supra
c. 17.

scitū æqualiter dicun-
tur in illa arte falsum
qd accidit illis, aut est
quid accidens arti ob
errorem syllogismi,
hoc est ob eius formā,
aut ob peccatum præ-
missarum.

Postq̄ autem quæsiue-
rat has duas quæstiōes,
quæsiuit tertiam qō-
nem, et dixit: Quæstiō
nes autē non geomet-
ricæ, aut dependentiā
habent ad geometriæ
artem, aut earum de-
pendentia est ad aliam
artem, id est, qō, q̄ non
est proportionata illi
arti, prout sunt qōnes
non geometricæ in ar-
te geometrica, aut eius
commonstratio est ex
his, quæ concernunt
considerantem illam
scientiam, aut quæ con-
cernunt aliam artem.
Prout est quæstio, quæ
dicitur non geometrica,
quia est sciētīe Mu-
sicæ: aut prout est quæ-
stio, quæ dicitur non
geometrica, quia sit er-
ror in geometria. pro-
ut est quæstio dicens,
an lineæ coalternæ, si
in infinitum protra-
hantur, coincidunt?
Et hoc est, q̄ significa-
uit, quando dixit: pro-
ut sit quando geome-

tra

hæ sunt, de quibus di-
xit, q̄ sunt non scia in
illa arte sū dispositio-
nē cōlitis. Falsum n.
qd accidit ipsis, est res,
q̄ accidit artib⁹ pp pec-
catum in syllo, hoc est
in forma ipsius, aut pp
peccatū in propōnib⁹.

Et postea quæsiuit
has duas qōnes, quæsi-
uit quæstionem tertiā,
& dixit: & interroga-
tio nō geometrica, aut
annectitur in arte geo-
metricæ, aut annectit in
alia arte. sensus est, & i-
nterrogatio, quæ nō p-
portionatur ipsi arti,
quemadmodū interro-
gationes non geome-
tricæ, aut monstra ex
eo, qd appropriat spec-
ulator illi scia, aut ex
eo, qd appropriat alij
arti. quemadmodū in-
terrogatio, de qua dī,
q̄ est non geometrica
eo, q̄ est ex sciētia Mu-
sicæ: aut interrogatio,
de qua dicitur, q̄ est
erronea in geometria.
quemadmodum inter-
rogatio dicens: si lineæ
æquidistantes exhibunt
in infinitum, coinci-
dent: & hoc est, quod
significauit, cum di-
xit: quemadmodum
ille, qui interrogauit
geometram interroga-
tioni-

qua; arte, quæ nomi-
nant ignorantia in il-
la arte, quo ad prauē se
habere. i. nō est penit⁹
abnegatio, sed prauē se
habere, vt irhythmici-
cū. utrū itaq; illa falsi-
tas, q̄ accidit in eis, est
quid accidens ipsi arti
pp errorē cōmissum
in ipso syllo, hoc est, in
eius forma, aut pp vi-
tium propositionum?

Et postea quæsiuit
illas duas quæstiones, B
quæsiuit hāc tertiā, di-
cens: Et interrogatio
nō geometrica vitum
heat dependentiā cū ip-
sa arte geometrica, an
ab alia pēdeat arte? hoc
est & illa interrogatio,
q̄ nō est proportionata
illi arti, vt sunt illæ in-
terrogationes non geo-
metricæ, quæ sūt in ar-
te geometrica, utrū de-
beat pbari p id, qd est
ppriū pfectiori huius C
scia, vel p id, qd est pro-
priū alteri scia? vt est il-
la interrogatio, q̄ dī nō
geometrica, quia est ex
scia Musica, vel vt illa
interrogatio q̄ dī non
geometrica, quia est fal-
sa in geometria. vt est
illa interrogatio, q̄ di-
cit, utrū lineæ paralellæ,
si i infinitū protrahant,
cōcurrēt? et hoc signi-
ficauit cū d. vt si inter-
roget geometra inter-
roga-

BB ij roga-

Posteriorum

ABRAM

Dtra querit qñtes musi-
cas, id est, q hæ dicantur
non geometricæ.

Deinde dixit: aut qñ
querit nunquid coal-
ternæ lineæ coincidant?
id est, q hæc dicitur et
nō geometrica ob Fal-
sum, qd ē in ea. Et post
quā apparens fuit, q q
dam sint non geome-
tricæ ob significatum,
quia sint alterius artis,
narravit qualiter res se
E habeat in qñibus, q
gratia exempli dicun-
tur nō geometricæ ob
alterum modum, quæ
sunt qñes falsæ, quæ
sunt in artibus ex re-
bus essentialibus, put
geometra qrit, an lineæ
coalternæ coincidunt?
Et dixit: Cuius qñ ali-
quo mō depēdet ex ar-
te geometrica, & ali-
quo alio mō nō habet
depēdētiā ad illā, id ē:
F hæc secunda species qñ-
tionū, à quibus abne-
gat ipsarū attributio
ad illā artē ob falsū, qd
ē i eis, ē aliquo mō geo-
metrica, et alio mō nō
geometrica. Sūt. n. ta-
les geometricæ, Iquātū
cōstituunt ex reb⁹ geo-
metricis & sūt nō geo-
metricæ, qasūt falsæ. qñ-
nes yō, q sūt cōstitutæ
ex reb⁹ geometricis, n
abnegantur à geome-
tria vñ abnegatione.

BVRANA

tionibus musicis. sen-
sus est: ac si diceret de
ipsis, q sunt nō geome-
tricæ. Deinde dixit: &
quēadmodū ille, q in-
terrogavit, an ne lineæ
æquidistantes coinci-
dunt? sensus est, inter-
rogatio, de qua dī con-
similiter ē, q est inter-
rogatio nō geometrica
pp falsum, qd est in
ipsa. Et posteaq mani-
festū factum fuit id, de
quo dī, q ē nō geome-
tricū fm dispōnē, qua
est ex alia arte, narrat
qualiter se habet res in
interrogationibus, de
quibus dicitur, exem-
pli gratia, q sunt non
geometricæ per modū
fm: & hæ sunt interro-
gationes falsæ, quæ sunt
in artibus ex rebus es-
sentialibus, quemad-
modum qd interroga-
uit artifex geometricæ,
an lineæ æquidistantes
coincidunt?

Et dixit: & hæc inter-
rogatio modo aliquo
est geometrica, & mo-
do alio non geometri-
ca: est enim geometri-
ca eo, q composita est
ex rebus geometricis,
non geometrica vero
eo, q est falsa. interro-
gationes nanq, q sunt
cōpositæ ex reb⁹ geome-
triciis, nō negant à geo-
metria negatione vñ.

MANTINVS

rogationes musicas. in-
telligit, s. q hmōi iter-
rogationes dicunt nō
geometricæ.

Deinde d. et vt si in-
terroget vtrū lineæ pa-
rallæ concurrant? id
est, q hæc ē dī interro-
gatio nō geometrica,
pp falsitatem, quā in se
hēt. Et postea quā ap-
paruit, qd dī non geo-
metricū, ppea quia est
ex alia arte, nūc oñdit
quo pacto fiant inter-
rogationes nō geome-
tricæ, exempli gratia,
q in scdo mō pdicto.
nēpe illæ interrogatio-
nes falsæ, q fiunt in ip-
sis artibus p res essen-
tiales. vt si interroget
geometra, vtrum lineæ
pallæ concurrant?

Et ideo d. hæc aut in-
terrogatio partim est
geometrica, partim ve-
ro nō. hoc est, is secun-
dus modus interroga-
tionū, q nō dicunt esse
ppriæ illi arti pp falsi-
tatē, quā in se cōtinēt,
sunt quodā modo geo-
metricæ, quodā vero
modo alio nō geome-
tricæ. sunt aut geome-
tricæ, q ex rebus geo-
metricis cōstant, non
geometricæ yō, qasūt
falsæ. Interrogationes et-
enī, q ex reb⁹ geometri-
cis cōstāt, nō sūt oī ex
parte nō geometricæ.

Duplex

T. 28. ps *Duplex enim hoc, quemadmodum² irrhythmicum: & alterum quidem non geometricum, eo quod non habet; quemadmodum irrhythmicum: alterum vero, eo quod male habet. et ignorantia hęc, & quę ex talibus principys contraria.*

T. c. 19. Significatum autē effendi qōnes non geometricas secundū duas species est, sicut signatū ab soni. dicimus itaq; qō nē nō geometricā illā, quę non depēdet penitus ab arte geometrica, prout quędam res dicuntur absona ob omnimodum soni defectum: & alicubi dicimus quęstionem non geometricam, quę dependentiam hēt ad artem geometricā, et si ei⁹ depēdetia sit praua. et scđa pars subintrat partē ignorantie vehementiorem, quę est veritati contraria.

BYRANA
Dixit Arist. Cum autē dispō interrogatiō nō geometricarū sit sūm duos modos, quēadmodū dispō vocis, dicemus igit̃ interrogatiōnē nō geometricā, in q̃ nō est cōnexio in arte geometricę penit̃: quēadmodum dicimus de quibsdā reb⁹, q̃ nō hñt vocē, eo, q̃ priuānt̃ voce oīno. & i quibsdā locis dī interrogatiō nō geometrica, eo q̃ nō annectitur arti geometricę, & si annectitur, male annectitur. & ps secūda ponitur sub partibus ignorantie in parte fortī contraria veritati.

MANTINVS
Dupliciter autē dī T. c. 39. cuntur interrogatiōnes nō geometricę, vt^{*} sonus. vel. n. nō geometricę sunt, q̃ nō fiunt ex scientia geometricę, veluti id dicitur absonū, qđ, vel nullum penitus B sonū, vel obtusum habet: vel quę non fiant recte ex ipsa scientia geometricę. Et alter modus ingredit̃ modos ignorantie in maxima parte, quę est contraria veritati.

Male annectit, vel q̃ ipsum non intelligimus, vel ei⁹ opposito assentimur.

Cō. 39. Postq̃ quęsierat, nūquid sit posse singulis sciētis, singulisq; artibus euenire qōnes abnegatas ab illa arte, p̃ut euenit geometricę, qō non geometrica, & si eueniant, illarū significatum erit, sicut non geometricarū significatū, qanō sit eis depēdetia

Posteaq̃ q̃sui, an fieri possit, vt innouent̃ interrogatiōes in vnaquaq; scia, atq; arte negatę ab illa scia, quēadmodū sit i geometria interrogatiō nō geometrica, & si fiant, erit dispō eius, qđ dicim⁹, q̃ sunt non geometricę sūm dispositionem, qua

Posteaq̃ interrogauit, verū possint reperiri in vnaquaq; scia, & i vnaquaq; arte interrogatiōes, q̃ non sint ex illa arte, vt cum i ipsa geometria sit interrogatiō nō geometrica. et q̃ si reperiant, nos dicim⁹ eas nō ē geometricas, cū tñ habent BB iij beant

² al. absonum.

C

Posteriorum

ABRAM

Dedit ad artem geometricam, ut sunt quæstiones, quibus deest scientia illius artis, aut in quantum est eis dependentia ad aliam artē. prout quæreret geometra quæstiones musicas.

Duplex hic ignorantia significatur.

Si autem significatū nostri dicti fuerit, quod sint non geometricæ, quia deest eis scientia, quæ est illius artis, hoc accidit arti ob syllogismi formā, aut ob eius materiam. Incepit respondere primæ quæstioni, id est quæstiones non geometricas quot modis dicamus.

Et dixit: significatum autem essendi quæstiones non geometricas secundum duas species est, sicut significatum soni. id est dicere quæstiones non geometricas est dicere secundum duo significata: quorum alterum est, quod sint geometricæ erroneæ, & alterum quod non sint scientiæ geometricæ, prout dicitur absonū secundum duo signata, quorum unum est, quod sonus sit raucus, & alterū quod non sit sonus omnino.

Et dum dixit: Et secunda pars subintrat partem ignorantie vehementiorem, quæ est veritati contraria, intendit, quod opinio errans

BVRANA

qua annectuntur arti geometricæ: & hæc sunt interrogationes, quæ priuant scientia, quæ est in illa arte, aut ex parte, qua annectuntur huic arti. Quemadmodum quod interrogavit artifex geometricæ per interrogationes musicas. quod si dicamus ipsas non geometricas eo, quod priuantur scientia, quæ est in illa arte: igitur hoc accidet in arte per formam, aut per materiam ipsius: incepit respondere primæ interrogationi, quæ erat, cum dicebamus, interrogationes non geometricas secundum quot modos dicuntur.

Et inquit, cum dispositio interrogatorum non geometricarum sit secundum duos modos, quæadmodum & dispositio vocis: sensus est. atque in interrogationes non geometricas dicitur secundum duas intentiones: una quarum est, cum fuerit geometricum erroneum: altera vero, cum non est ex scientia geometricæ: quæadmodum dicitur absonū secundum duas intentiones: quarum una est, cum habuerit vocem aduersam: scilicet vera, cum non habuerit vocem omnino. Et dixit: pars autem scilicet ponitur sub partibus ignorantie in parte fortiter contraria veritati. sensus est, quod opinio

MANTINVS

beant dependentiam ab arte geometricæ: & sunt illæ interrogationes, quæ sunt expertes scientiæ illius artis, vel quia habent dependentiam ab alia arte. ut cum Geometra interrogat musicas interrogationes.

Et quod si cum dicimus eas non esse geometricas, quia sunt expertes scientiæ illius artis, utrum illud accadat in illa arte propter formam syllogismi, vel propter eius materiam: Ideo nunc incipit respondere primæ interrogationi, dicens quot modis dicantur interrogationes non geometricæ.

Et ideo dicit: dupliciter autem dicuntur interrogationes non geometricæ ut sonus. hoc est in interrogationes autem dicuntur non geometricæ duobus modis, uno modo, cum sunt ex falsa geometria, alio modo, cum non fiunt ex scientia geometricæ. ut cum dicimus aliquid esse absonū. dupliciter nempe, vel quia habet vocem, seu sonum obtusum, vel quia nullum habet penitus sonum.

Deinde cum d. & alter modus ingreditur modos ignorantie in maxima parte, quæ est contraria veritati. intelligit, quod

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

rans geometriæ, & est alterum significatum, quo dicitur non geometra subintrat ignorantiam, quæ attribuitur habitui, & dispositioni, non ignorantie, quæ est absentia scientiæ, immo illa, quæ est erronea scientia. Et ideo dicitur de ea, qd sit veritati contraria. Et de altera dicitur, qd sit veritatis absentia. ignorantiam diuidi his duabus partibus est per se notum.

nio erronea in geometria, quæ est vnum ex ijs, de quibus dicitur non geometricum, ponitur sub ignorantia, cui proportionatur habitus, & est dispositio non per ignorantiam, quæ priuatur scientia. sed quæ est scientia erronea: & propterea dicitur de ipsa, qd est contraria veritati: & dicitur de alia, qd est priuatio veritatis, qd; ignorantia diuidatur in has duas partes, est notum per se.

q illa falsa opinio, quæ in geometria habetur, pp quæ dicitur aliquid esse non geometricum, ingreditur ipsam ignorantiam, quæ ad habitum, & dispositionem attinet, non ad eam ignorantiam, in qua existit priuatio scientie, sed qd est scientia praua. et ideo dicitur, qd est contraria veritati, de alia vero dicitur, qd est priuatio veritatis. Quod autem ipsa ignorantia B dicatur his duobus modis, manifestum utiq; est

ANT. INTER. TEX. XXIX.

^a In Mathematicis vero non est similiter paralogismus, ^b quoniam medium est semper, quod duplex. de hoc enim omni, & hoc rursus de alio dicitur omni: quod autem prædicatur non dicitur omne. hæc autem sunt, ^c ac si intellectu viderentur. ^d In rationibus vero latet, nunquid omnis circulus figura? si vero descripseris, planum. ^e quid autem, carmina circulus? manifestum, quod non sunt.

94
Vide primo Elementorum c. 9.

Contradictio Tomitani.

C

94 Ostendens Aristot. in disciplinis non fieri paralogismos, in nonnullis verbis usus fuisse videtur metaphora, dum dicit, ac si intellectu viderentur, ea nempe, quæ est per intellectum videre. quod in disciplinis omnino euitandum docuit in 2. Post. Sed vide conciliationem Tomitani.

T.c.90. In Mathematicis vero syllogismi malitia non progreditur hoc processu, quia medius terminus est duplex, & non fit medi⁹ termin⁹ duplex, cum ille non putet illi duplicem, maior. n. ter-
Dixit Aristot. Atqui in Mathematicis non est malitia syllogismi procedens hac via: quoniam medius terminus in ipsis est duplex, & non est medi⁹ termin⁹ duplex et dicitur ipso existimatur quod est duplex. et hoc
Inquit Aristot. In Mathematicis vero vitiū syllogismi non ita se habet. quia medius terminus in Mathematicis est semper in ipso syllogismo duplex, nomine ac re. quoniam maior terminus prædicti
BB iiii] catur

Posteriorum

ABRAM

Determinus prædicatur de toto medio, & medius prædicatur de toto minori, prædicatū vero non dī de toto. hæc autē est eius dispō apud intellectū, sicut est dispositio illius, qđ inspicitur. Error autē tē subintrat cā materierum, prout quando qrit Geometra, **E** an omnis circulus sit figura necne? et dicitur sic, quia descripsit circulū evidenti descriptione, & diceret illi, versus ē circulus, & non est figura.

BVRANA

hoc, qm̄ maior terminus prædicat de medio toto, & medium p̄dicat de minore toto: sed p̄dicatū n̄ dī de ipso totū. & huius dispō est ī intellectu: quēadmodū dispō speculātis in eo. Error autē ponit in causa materierū. quemadmodum q̄ interrogauit Geometra, ane oīs circulus figura? & dixit ita: descripsit circulum descriptione manifesta: & dixit ipsi, an sermo nūmerosus est circulus, & non est figura.

MANTINVS

catur de medio toto, & medius prædicatur de toto minori, de prædicato autē non dicitur oē. Hoc autē ita se habet apđ intellectū, sicut id, quod perspicuū est. ē autē deceptio ex ipsa materia. vt si quis Geometra interroget, num omnis circulus sit figura, necne? & dicet ei sic: in descriptione autē circuli existit descriptio apparens: & dicet ei, quod carmen est circulus: sed non est figura.

Cō. 90. Ex quo. vnū illorū, quæ quæsiuerat, fuit, vtrum cā erroris occurrentis in sciētijs sit syllogismi forma, an eius mā? cōpithinc r̄ndere, & dixit: ī mathematicis vero syllogismi malitia nō progreditur hoc processu, quia medius ei⁹ terminus est duplex. id est, q̄a medius termin⁹ mathematicorū in syllogismo sēp est duplex & dictione, & signato, hoc est, q̄ sēp est vnus, & idem cōis ambobus extremis, nō vnus dictione præter significatū.

Et

Quoniā vnū ex ijs, quæ quæsiuit, fuit, q̄ causa erroris cadētis in sciētijs, aut est forma syllogismi, aut materia ipsius, cōpithinc r̄ndere ex hoc, & dixit: atqui in mathematicis nō est malitia syllogismi procedens hac via: quoniā termin⁹ medius in mathematicis erit sēp secundum syllogismū duplex, vbo & re: hoc est, quod erit per causam vnā re communicans ambobus extremis, non autem vnū verbo, & non re.

Et

Cum vna interrogationē eius esset, vtrum causa erroris, & falsitatis, quæ in sciētijs contingit fieri, sit forma syllogismi, vel eius materia? nūc r̄spōdet ad illud, & dicit: in Mathematicis vero vitium syllogismi non ita se habet, quia medius terminus in mathematicis ē sēp ī ipso syllogismo duplex, seu bis replicatus in dictione, & significato. hoc est, q̄ sēp est idē cōicans vtriq; extremis, nō vnus in dictione, & nō ī significato.

Et

Cō. 90.

ABRAM

Et putet, qd sit vn^o in ambobus simul, & p^oin de adueniat error, put hoc euenit pro maiori parte i alijs a mathematicis, hoc est, qd in illis putetur, qd syll^o repetierit bis vnā eandem rem, quaten^o esset medius terminus. Veruntamē repetijt dictionē vnā eandem, cū medius terminus nō sit repetit^o, prout ait cū ille putet illum duplicem.

Et dum dixit: maior enim terminus prædicatur de toto medio, & medius prædicatur de toto minori. id est, causa autem, qua non contingit error in mathematicis, quod medius terminus in eis sit bis præter quod eueniat error quod putetur id, quod non est vnum, esse vnum, & quando capit medium terminum bis repetitum, nō sit ibi locus erroris est, quia dum maior terminus prædicatur de toto medio, & medius de toto minori, existēte medio termino talis cōditionis, sequitur hinc necessario, quod absq; dubio maior terminus sit prædicat^o de minori. Hac itaq; ex causa non contingit error in mathematicis.

Et

BVRANA

Et existimatur de ipso, qd sit vnū secundum vtrāq; simul, & assequitur errorem: quemadmodum accidit hoc in multis alijs a mathematicis: hoc est, quoniam existimatur de syllogismo, quod sit vnū secundum rem, & non erit terminus medius in ipso duplex: quemadmodum, quod dixit, & ipse existimat eum esse duplicem.

Et dixit: & hoc, quoniam terminus maior prædicatur de medio toto, & medium prædicatur de minore toto: sensus est, & causa, qd nō accidat in mathematicis error est, quoniam medius terminus in ipsis inuenit^o bis absq; eo, qd accidat in ijs error, & existimet de eo, quod non est vnum, qd sit vnum. cūq; acceperit mediū terminū duplicem bis, non erit ibi loc^o erroris. & hoc, qm̄ cū terminus maior prædicetur de omni medio, & medius de omni minore, & erit medius terminus cum hac dispōne: sequit^o igit^o ex necessitate, qd terminus maior prædicetur de minore. Igitur p^o hac causam nō accidit i mathematicis error.

Et

MANTINVS

Et existimet ipsum esse vnū in vtroq; sil^o. & huiusmodi error solet accidere frequenter in non mathematicis, videlicet qd existimatur vt in earū syll^o repetatur bis cadē res, cū sit termin^o medius. D. d. duplicatur autē eadem dictio, sed terminus medius nō erit duplicatus, seu replicatus, vt dicit^o: & ipse putat ipsum esse replicatum.

D. d. Quoniam maior terminus prædicat^o de medio toto, & medius prædicat^o de toto minori, hoc est, causa autē, ob quā non committitur error in mathematicis est, quia medius terminus bis reperitur i eis, præter hoc, quod eueniat ex hoc aliquis error. & existimet id, quod nō est vnū, esse vnum. & cū sumitur medius termin^o bis repetitus, tūc nullus dabitur locus errandi. quia cū maior terminus prædicat^o de toto medio, & medius de toto minori, & medius terminus ita se habuerit, sequet^o oīno ex hoc, vt maior terminus prædicet^o proculdubio de minori. ob hanc ergo cām nō committetur error i mathematicis, seu deceptio, & fallacia.

Deinde

Propter qd in mathematicis demonstratio nō contingat error. 2. Metaph. 2. c. 16.

Posteriorum

ABRAM

D Et dum dixit, prædicatum vero nō dicitur de toto. Intendit, q̄ nō sit conditio conclusio-
num, q̄ apponatur cōditio vniuersalitatis p̄dicato ambarum præmissarū assumptarū. Veruntamen vniuersa-
litas est cōditio subtri. Et dū retulisset, quōd syllogismi error non eueniat in mathema-
ticiis, ex quo medius terminus est semper re-
E petitus dictione & significato, & quod in mathematicis non eue-
niat error, qui contin-
gat reliquis scientijs, tu-
lit huius causam.

Et dixit: hæc autem est ei⁹ dispositio apud intellectum, sicut est di-
spositio illius, quod in-
spicitur vsque ad vlti-
mum illius, quod scrip-
simus, id est causa, qua
F non fallit nomen equi-
uocum in mathema-
ticiis adeo, quōd pute-
tur medius terminus
repetit⁹ in syllogismo,
cum non sit repetitus
est, quia res mathema-
ticae sunt in intellectu,
sicut res inspecta est ex-
tra intellectum. id est,
quia illae sunt apud de-
monstratorē, sicut sen-
sata apud sensum.

Huius autē causa est,
quia intellect⁹ illas ab-
strahit

HVRANA

Et cum dixit: atqui
prædicatum non dī de
ipsis vñ: sensus est, q̄
non est ex conditioni-
bus conclusionū, q̄ po-
natur vñitas in prædi-
cato duarum proposi-
tionum acceptarū: vni-
uersalitas nanq; est cō-
ditio ī subiecto. Et po-
steaq̄ narrauit, q̄ er-
ror in syllo non acci-
dit in mathematicis ex
parte, qua termin⁹ me-
dius erit semp duplex
verbo & re: q̄q; nō ac-
cidit error ī mathema-
ticiis, illud, qđ accidit
in reliqs scientijs, addu-
xit cām in hoc & dixit.

Et hoc qm dispositio
ipsius in intellectu est
quēadmodum disposi-
tio speculantis, vsq; ad
finem eius, quod scrip-
simus. sensus est, & cau-
sa, ob quam non errat
nomen cōicans in ma-
thematicis ita, vt existi-
metur, q̄ medius ter-
minus sit duplex in syl-
logismo & non est du-
plex, est, quoniam res
mathematicae in intel-
lectu sunt, quemadmo-
dum res, de qua fit spe-
culatio extra intelle-
ctum: hoc est, q̄ sunt
apud demonstratorē,
quemadmodum sensi-
bilia apud sensum.

Et causa ī hoc est, qm
intellectus abstrahit à
mā:

MANTINVS

Deinde cū dicit: De
prædicato aut non dī
omne. intelligit, q̄ nō
oportet supponere pro
cōditione in ipsis con-
clusionibus vñitatē præ-
dicati duarū præmissa-
rum, sed in ipso subie-
cto debet vñitas subin-
telligi. Et posteaq̄ di-
xit, q̄ in mathematicis
non cōmittit̄ deceptio
in syllo, eo quod me-
dius terminus semper
ē duplex, in dictione &
signato, & q̄ nō cōmit-
tit fallacia ī ipsis mathe-
maticis sicuti cōmit-
tit̄ in alijs scientijs, nūc
affert huius rei cām.

Dicens: hoc aut ita se
habet apud intellectū,
sicut id, quod p̄spiciū
est, vel quod cernitur,
vsq; ī finē dictorū quæ
scripsimus. intelligit,
causa aut, ob quam in
mathematicis nō com-
mittitur deceptio p̄ ali-
quod nomē equiuocū,
ita vt existimet̄ q̄ me-
dius termin⁹ sit duplex
in syllo, licet nō sit du-
plex, est: q̄a res mathe-
maticae sunt in intelle-
ctu, sicut est id, qđ per-
spectum est extra intel-
lectū. hoc est, q̄ apud
ipsum demonstratorē
se habent veluti sensa-
ta apud sensum.

Et huius rei causa est,
quia intellectus abstra-
hit

ABRAM

EVANA

MANTINVS

strahit à materia, pro-
pterea itaq; quia sunt
huius dispositionis ad
intellectum quādo eas
considerat non euenit
intellectui, quod errer
in eis occasione dictio-
nis, sicut non errat sen-
sus in rebus quas inspi-
cit, id est si proprias.
Intellectus enī pro ma-
iori parte errat, & pu-
tat res multas esse vnā,
q̃a dictio est vna, quan-
do illarū rerum diffe-
rentiæ non sunt apud
ipsum notæ. huius au-
tem causa est, fallentia
materia: de illis, quan-
do vero non fallit ma-
teria non contingit in
eis error. quia intelle-
ctus explicat suas dif-
ferentias, sicut sensus
explicat dīas rerum,
quas sentit in actu.

Et huius exemplum
est, quia si quispiam cu-
raret fallere geometrā
dicendo ei, nunquid
omnis circulus sit figu-
ra? & dum dixerit illi,
sic dicet ei, nonne ver-
sus est circulus? quia
eum falleret & infer-
ret ei, quod versus sit
figura: ille autem festi-
nāter ultra modum
diceret ei, quod ver-
sus non sit circulus, si-
cut est significatū, quo
explicauimus circulū

in

materia: quia igit est
sine hanc dispōnem in
intellectu in tpe, quo
speculatur de ipsis, nō
accider intellectui, q̃
errer in ipsis pp dictio-
nem: quēadmodū non
errat per sensum in re-
bus, de quibus specula-
tur, hoc ē appropriatis
ipsi. & hoc, qm̃ intelle-
ctus utiq; errat & exi-
stimat res multas esse
vnā utp̃m, qm̃ dictio
est vna, cū non fuerint
dīas earum rerū apud
ipsū manifestæ. & cau-
sa in hoc est error ma-
teriei in ipsis. Atqui cū
non peccauerit ipsarū
materia, nō accider in
ipsis error: qm̃ intelle-
ctus manifestabit dīas
ipsarum, quemadmodū
manifestabit per
sensum differentias re-
rum, quas sentit ī actu.

Ut in exemplo, si ali-
quis, esset sollicitus, q̃
geometra erraret eo, q̃
diceret, an ne oīs cir-
culus figura? cumq; di-
xisset ita: diceret, an ne
oratio numerosa ē cir-
culus? hoc est, quoniā
errare facit ip̃m, & exi-
stimare, quod oratio
numerosa est figura: &
hoc, quoniam manife-
stat & dicit ipsi, quod
oratio numerosa non
est circulus sine inten-
tionem: qua declarauimus

mus

hic eas à materia. cum
igit ita se habeat apud
intellectū, dum eas cō-
templatur, ideo nō cō-
tingit intellectū decipi
in eis pp dictionē equi-
uocā. quemadmodum
nō decipitur sensus cir-
ca res, quas perspicit, vi-
delicet, q̃ sunt sibi pro-
priae. Intellectus enim
decipit, & existimat ut
plurimū, esse vnica-
rem, res, quæ sunt plu-
res, p̃p̃ea quia dictio ē
vnica, cum dīas illarū
rerū non fuerint apud
eum notæ. & huius rei
cā est, deceptio, quæ fit
à materia in eis. sed si
mā non deceperit eas,
tūc nulla accidit in eis
deceptio. q̃a intellectus
ipse notificabit earum
dīas quēadmodū ipse
sensus declarat dīas re-
rum, quas actu sentit.

Exēpli gr̃a, ut si quis
studeret decipere Geo-
metrā dicens ei, nonne
oīs circulus est figura?
& cū concesserit ei hoc
tunc dicat ei, nōne car-
men metricū, est circu-
lus? vult enim decipere
ipsum ita, ut cogat ip-
sum fateri carmen ip-
sum esse figurā. ille ve-
ro ex eius promptitu-
dine seu celeritate sta-
tim rīdebit, q̃ carmen
non est circulus sub eo
significato, quo circulus

lus

Posteriorum.

ABRAM

D in arte geometrica. & non opinaretur hanc fallaciam.

Descriptio nanq; circuli geometrae extat in eius intellectu, quæ considerat, id est, de quo dicit, quod sit figura, in cuius medio est punctus, à quo omnes lineæ ductæ ad circumferentiam sunt æquales. Et dum dixit, & diceret illi, versus est circulus, & non est figura, intendit, quod hic interrogator diceret Geometrae. Et dum dixit, quia descripsit circulum evidenti descriptione, intendit, quod ex quo est evidens non putat hæc fallacia de Geometra.

BVRANA

m' circulum in arte Geometria: & non innuit super eo hunc errorem.

Quoniam descripsit circulum geometricum consistentem in intellectu suo, de quo speculatur, hoc est, quod dicit de ipso, quod est figura comprehensa à linea circumferentiali, cui accidit medium, à quo omnes lineæ exeuntes ad circumferentiam sunt æquales. cum vero dixit: & dicit ipsi, quod oratio numerosa est circulus, & non est figura: hoc est, quod geometra dicit ipsi ad hanc interrogationem: & cum dixit, quoniam descriptio circuli est descriptio manifesta: sensus est: quoniam ipsa est manifesta: non inducet Geometram in hunc errorem.

MATTINVS

lus in geometria exponitur. nec; ascribet ei huiusmodi deceptio.

Quia descriptio ipsi circuli geometrici existit in eius intellectu, & eam considerat: nempe quæ dicit ipsum circulum esse figuram lineam circumactam inclusam, in cuius medio existit punctum, à quo omnes lineæ exeuntes ad ipsam circumferentiam sunt æquales. D.d. Et dicet ei, quod circulus, sed non est figura: hoc est, ipse Geometra respondebit illi interroganti, & dicet ei sic. D.d. in descriptione autem circuli existit descriptio apparens. hoc est, cum huiusmodi descriptio sit manifesta, seu apparens, non ascribetur huiusmodi deceptio ipsi Geometrae.

T.19.ps *Non oportet autem instantiam in ipsum ferre, si sit propositio induciva. quemadmodum enim neque propositio est, quæ non est in pluribus, non enim erit in omnibus: ex vniuersalibus autem syllogismus: planum quod neque instantia. eadem enim propones, & instantia. quæ enim fert instantiam, hæc fieri potest propositio, aut demonstrativa, aut dialectica.*

Vide pro hoc Arist. 2 Top. non longe à principio ibi: Amplius problema proponere facit tibi ipsi instare.

T.c.91

T.c.91 Et non convenit contradicere præmissis inquisitiuis. Demonstratio enim est ex præmissis vniuersalibus: vniuersales autem præmissæ sunt, quæ colligunt conditiones,

Dixit Aristoteli. Non oportet autem instantiam ferre per propositiones inducivas. quoniam demonstratio est utriusque ex propositionibus vltimis: propositiones autem vltimæ sunt, quæ aggregantur

enim

Inquit Aristoteli. Nec oportet instantiam afferre per propositiones inducivas. Demonstratio enim fit ex propositionibus vltimis. propositiones autem vltimæ sunt illæ in quibus

ABRAM

tionem ipsius vniuersalis, & tale oportet esse contradicentis formam, contradicens namque, & premissa sunt una res: contradicens itaque est premissa, premissa autem vel est demonstratiua, vel topica.

BVRANA

cum conditione vniuersalis, & oportet instantiam in hoc habere formam suam, quoniam instantia, & propositio sunt res vna: instantia itaque est propositio: & propositio est, aut demonstratiua, aut dialectica,

MANTINVS

bus reperiuntur conditiones ipsius vniuersalis. & hæc eadem est forma ipsius instantiæ, quia ipsa instantia, & ipsa propositio idem sunt. Instantia autem est propositio, & ipsa propositio vel est demonstratiua, vel dialectica.

Cō. 91 Dixit: Et non conuenit, quod contradictio demonstratiua in artibus sit contradictio particularis, id est, per contradictoria, sed per contraria. quoniam autem contradictio, quod sit per inquisitionem, sit per premissam particularem, vice particularium accepit inquisitiuas & dixit, & non conuenit premissis inquisitiuis.

Demonstratio enim est ex premissis vniuersalibus. id est, quod non conueniat contradicenti demonstratiue satis ei esse per contradicentem particularem. destructio enim, quod est huiusmodi, capit in suo syllogismo premissam particularem: in demonstratione autem non sumitur premissa particularis. non est autem differentia inter demonstrationem construendam, & destruendam, cum sint vnius conditionis.

Et

Dixit: & non oportet instantiam demonstratiuam in artibus esse instantiam particularem, hoc est per contradictoria, sed per contraria. Cumque instantia, quæ fuerit per inductionem, sit per propositionem particularem, accepit loco particularium per inductionem.

Et dixit: & non est opus, ut ferat instantiam per propositiones inductiuas: quoniam demonstratio vtrique est ex propositionibus vniuersalibus. sensus est, quod non oportet, cum instantiam via demonstrationis, ut dubitet per instantiam particularem: & hoc, quoniam destructio, quæ efficitur cum hac dispoñe, erit separata, & accipiet in syllogismo suo propositionem particularem: sed in demonstratione non accipit propositio particularis. & non est differentia inter demonstrationem construendam, & destruendam in eo, quod sunt cum vna dispoñe.

Et

Inquit ipsa instantia demonstratiua, quod in artibus fit, non debet esse in instantia particularis, videlicet per contradictoria, sed per contraria. & cum ipsa instantia, quæ per inductionem fit, fiat per propositionem particularem, ideo assumpsit hic Aristoteles ipsam inductionem vice particularis, seu pro ipsa particulari. & dicit: Neque debeat fieri instantia per propositiones inductiuas.

Quia demonstratio fit ex propositionibus vniuersalibus. id est, non debet inferri instantia in ipsum via demonstratiua, ut arguat per instantiam particularem. quia destructio, quæ fit hoc pacto, assumit in eius syllogismo propositio particularis, cum tamen in ipsa demonstratione non ponatur propositio particularis. & nihil interest siue demonstratio sit affirmatiua, siue destructiua cum eodem tenore se habuerit.

D.d.

Posteriorum

ABRAM

D Et dum dixit, vñs autem pmissæ sunt quæ colligunt conditiones ipsius vniuersalis, hoc est pñm & de omni, qđ definierat in Lib. Priorū. Dixit vero hoc, vt discerneret inter duas res, id est inter de omni, quo vtitur hic, & de omni, quo vtitur in Libro Priorum.

† a. l. quæ sunt de oī.

E Et dū dixit, & talem oportet eē cōtradicens formā, intēdit, qđ cū cōtradicens sit syllogistica demonstratiua, & demonstratio componat ex pmissis vñibus, sequitur qđ cōtradicens ē sit ex pmissis vñibus. Et dixit talē oportet esse cōtradicens formā. cōtradicens nāq; & pmissa sunt vna res. id est, qđ pmissa, qua vtitur in cōtradicēte, & pmissa, qua vtitur in cōstruente est vna eadem. dē vero cōstruētiua, vel destruētiua respēu cōclōnis.

Et dum dixit, cōtradicens itaq; est pmissa. pmissa at vel est demonstratiua, aut topica: id est hinc seq̃r, qđ cōtradicens diuidat̃ his duab⁹ diuisionib⁹, hoc est qđ qđā sit topica, & qđā demonstratiua, & sūt in demonstratiua cōdōnes demonstrōnis, & in topica conditiones topicæ.

BVRANA

Et dixit: pñones aut vñs sunt, in qb⁹ aggregat̃ cōdō vñs. sensus ē, & intelligo p pñones vñseas, in qb⁹ aggregat̃ cōdō vñs, qđ definiuit in Lib. Sylfi. atq; dixit hoc, vt distingueret iter duas intētiōes, hoc ē vñe, de quo ptractat̃ hic, & vñe, de quo ptractat̃ in Lib. Sylfi.

Cū vñs dixit, & oportet instantiā sic habere formā suā, sensus ē, cū instantia sit sylfica demonstratiua, cūq; demonstratio componat̃ ex pñonibus vñibus, oportet itaq; instantiam cōsist̃ esse ex pñonib⁹ vñibus. Et dixit sic, oportet hñe formā suā: qm̃ pñō & instantia sunt res vna: intelligit, qđ pñō, qđ efficit̃ p instantiā, & pñō, qđ efficit̃ p cōstructionē, sunt vnū fm̃ rem. atq; vocauit cōstructionē aut destructionē in relatione ad cōclōnē.

Instantia nāq; ē pñō: & pñō aut est demonstratiua, aut dialectica. sensus est: qđ sequit̃ ex hoc, vt instantia diuidat̃ his duab⁹ diuisionib⁹: hoc est, qđ ex ipsa sit demonstratiua, & ex ipsa sit dialectica: & sit ī demonstratiuis conditio demonstrōnis, & in dialecticis cōditio dialecticæ.

MANTINVS

D. d. propositiones aut vñs sunt illæ, in quib⁹ reperiuntur cōditiones ipsius vñs fm̃ dici de omni, qđ in Lib. Priorum definiuit. & dixit hoc, vt distingueret inter illa duo, nēpe inter illud de omni, quod sit hic, & illud, quod sit in Libro Priorum.

D. d. & hęc eadem est forma ipsius instantiæ. hoc est cū ipsa instantia sit syllogistica demonstratiua, & ipsa demonstratio constet ex pñonibus vñibus, oportet ē, vt ipsa instantia fiat quoq; ex pñonibus vñibus. & dixit eadem debet esse ei⁹ forma, quia ipsa instantia, & ipsa pñō idē sunt. hoc est, qđ propō, quæ sit in ipsa instantia, & pñō, quæ sit in ipsis affirmationib⁹ sūt idē. sed vocat̃ affirmata vel negata, seu destructa, respectu conclusionis.

D. d. ipsa aut instantia est pñō & ipsa propō vel est demonstratiua vel dialectica. id est ex hoc sequit̃, vt ipsa instantia diuidatur bifariā: nempe in dialecticam, & in demonstratiuā. & ipsa demonstratiua habeat cōditionē ipsius demonstrōnis, & dialectica, dialecticæ.

Contingit

T.29.p3 . Contingit autē quosdam non syllogistice dicere, eo quod ex utrisq;
consequentia accipiunt: quemadmodum & Caneus facit,² quod ignis^A
95 in multiplicata proportione. etenim ignis celeriter gignitur(, ut ait:)
& hac est proportio. sic autem non est syllogismus, nisi (celerrimam)
proportio sequatur multiplex: & ignem celerrima in motu proportio.
Aliquando quidem igitur non contingit syllogizare ex acceptis: non
nunquam vero contingit, sed non videtur.

Contradictio Tomitani.

95 Dixit scientias, vel disciplinas non paralogizare, dialecticas vero disputationes
posse id facere. At in hoc loco, Caneum inquit in Philosophia Naturali attulisse para-
logismū, hoc est syllogismū in secunda figura ex utrisq; affirmatiuis. Sed vide sol. Tom.

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

T.c.92 Et iā euenit error
quibusdā rebus ob
syllogismi formam,
quando sumit me-
dius terminus affir-
mativæ prædicatus
de ambobus extre-
mis. Prout fecit Ce-
neus ad ei⁹ cōmon-
strationē, q³ ignis sit
fm multiplicis pro-
portionē. putauerat
enim ille, q³ ignis ge-
neratio sit festina: &
quod est fm multi-
plicis p³portionē il-
lius generatio est fe-
stina, hoc quidē mo-
do non fit syl³ nisi
termini sint mutuo
reciproci, adeo q³
id q³ sit multiplicis
p³portionis, sit reci-
procū ei, quod cito
gignit, & ignis sit re-
ciprocus illi, q³ cito
gignit

Dixit Arist. Atqui
accidet error in ali-
qb⁹ rebus p³ formā
syl³, cum acceperit
mediū terminū præ-
dicari de duab⁹ ex-
trematibus p³ affir-
mationē: quēadmo-
dū q³ fecit Ceneus,
cum monstravit, q³
ignis est in p³portio-
ne multiplici. existi-
mauit enim ipse, q³
ignis generat cito:
et q³ est in multipli-
cata p³portionē, ge-
neratur cito. sed fm
istū modum nō erit
syl³, nisi p³ Deū con-
uertant termini ad
se inuicē, ita, ut q³
ē in multiplicata p³-
portionē conuertat
cū eo, q³ generat ci-
to: & ignis cōuertat
cū eo q³ generat ci-
to, igit in aliquo tpe
fiet

Contingit autē in **T.c.92**
quibusdā decipi ob **B**
syl³ figuram, cū ca-
pitur medius termi-
nus, qui prædicat de
utraq; extremitate
affirmativæ. sicut cō-
rigit Ceneo, dū ratio-
cinaret, ignē ex du-
pla proportione cō-
stare, sic. Ignis cito
gignitur: dupla pro-
portio cito gignit: et
hoc pacto non erit
syl³, nisi forte termi **C**
ni ipsi inter se se mu-
tuo couertantur, ita
ut proportio habē
multa dupla conuer-
tat cū hoc, quod di-
cim⁹, cito gignitur,
& sic ignis cōuertat
cum re, quæ cito gi-
gnitur. Quāq; autem
pōt

Posteriorum

ABRAM

Dignitur: aliquñ itaq; pōt fieri syls ex his pmissis, et aliquando non contingit.

BVRANA

fieri poterit syls ex istis ppositionibus, & in aliquo tēpore non poterit.

MANTINVS

potest fieri syls ex his propositionib⁹, quandoq; vero non potest fieri.

Σ

Multiplicata proportio.

Ignis.

Cō. 92. Postq̃ notificauit, q error aliquādo cadat ī sciētijs ob ipsas pmissas fm se, prout qñ putaret terminū mediū esse vnū eundē in ambabus pmissis, ex quibus constituitur syls, & ille non sit vnus idē, & q hoc n̄ eueniat mathematicis nisi raro, cepit referre, q ēt eueniat error in sciētijs ob syls figurā. Prout est concludere conclusionem ex duab⁹ affirmationibus in secunda figura, & id significauit qñ dixit: quando sumitur medius termin⁹ affirmatiue p̄dicat⁹ de ambobus extremis, intendit

Posteaq̃ docuit errorē cōtingētē in sciētijs eo, q p̄pōnes sunt p se, quēadmodū cū existimat, q termin⁹ sit vn⁹ fm rē in duab⁹ p̄pōnibus, ex qb⁹ cōponitur syls, & nō est vnus fm rē: qñ; hoc nō accidit in mathematicis, nisi ut ī paucis, incepit narrare, q error consistit ēt accidit ī sciētijs p̄p̄ for mā syls. quēadmodū cū cōcludit cōc̄lo ex duabus affirmatiuis in secūda figura. & hoc ē, qd̄ signauit, cū dixit: cū accipit termin⁹ medius p̄dicari de duabus extremitatibus p affirmationē. intelligit per duas

Cō. 92 Posteaq̃ ostēdit deceptionē posse contingere in ipsis scientijs p̄p̄ ipsasmet p̄pōnes, ut cū existimatur, q medi⁹ terminus sit idē in ambabus pmissis, ex quibus syls constituitur, cum tū non sit idē, & q hoc nō cōtingit in ipsis mathematicis nisi raro: nunc vult p̄bare, q ēt in ipsis sciētijs cōtingit decipi p̄p̄ figurā syls. ut cū concludit aliqua cōclusio ex duab⁹ affirmatiuis in secūda figura. & hoc innuebat cū dicit: cū capitur medi⁹ termin⁹, qui p̄dicat⁹ de vtraq; extremitate affirmatiue. & intelligit per

ABRAM

tendit p duo extrema
extremū maius & mi-
nus, hoc est quæsi sub
iectum & prædicatum.

Deinde exempla-
uit de hoc & dixit, sic
euenit diuulgato viro
apud eos de vetustiori
bus. hic nanq; vir, qñ
vidit ignē cito augeri,
id est cito magnificari
cū apud illos cā illorū,
quæ eueniunt entibus
nālib⁹ sit id, qđ euenit
in reb⁹ mathematicis,
qm̄ apud eos nā est cō-
stituta ex mathemati-
cis. euenit aut reb⁹ ma-
thematicis ob multipli-
cis proportionē, qđ cre-
scent cito fm hūc nu-
merum cumento ex-
cedente fm has reli-
quas proportionēs.

Prout fertur de viro,
qui petijt quensdā Re-
gem, vt ei pro suo me-
rito p̄mio largiret fru-
menti grana fm nume-
rum multiplicis domo-
rum scachorū: Rex au-
tem noluit illud agere
postq̄ redibit inde ei
nimīū magnū mun⁹:
hic aut vir (putat) sic
construxit syllogismū,
igniscito gignit, pro-
portio multiplicis cito
gignitur: ignis itaq;
constituitur ex multi-
plices proportionē.

Et dū dixit: hoc qui-
dem mō non fit syl⁹:

intea

BVRANA

duas extremitates ex-
trematē maiorē & mi-
norē. hoc est subm̄ q̄si-
ti, & prædicatū ipsius.

Deinde posuit exem-
plū de hoc, & dixit de
eo, qđ accidit cuidā ex
antiqs celebrato apud
ip̄os. & hoc, qm̄ vir iste
vidit ignē cito addere,
hoc ē cito grādescere:
& fuit apud ip̄os causa
ei⁹, qđ accidit in entib⁹
nālib⁹, id, qđ accidit in
reb⁹ mathematicis. qm̄
nā apud ip̄os cōponit⁹
ex mathematicis: & ac-
cidit in reb⁹ mathema-
ticis in p̄portione mul-
tiplici, vt cito fiat addi-
tamentū: quēadmodū
in nūero fit additame-
tū, ita cōducit hoc ī re-
liquis p̄portionibus.

Quēadmodum dī de
quodā viro, q petijt ā
qbusdā Regib⁹, vt sibi
exhiberet mercedē suā
in nūero multiplicato
p numerū domorum
scachorū, & destruxit
hoc Rex: & posteaq̄ re-
putauerūt rem, ex hoc
posuerūt cōditionē in
magnitudīe: & hic vir
q̄si cōposuit syl⁹ hūc
in modū, ignis gnat cito,
& proportio multi-
plicata gnat cito: igit
ignis cōponit⁹ ex pro-
portionē multiplicata.

Et dixit: & fm modū
istum non erit syl⁹,

hoc

MANTINVS

p vtranq; extremitatē, A
maiorē & minorē: hoc
est subiectū quæsi, &
eius prædicatum.

Deinde dat exemplū
huius rei dicēs, sicut cō-
tigit Ceneo, viro scili-
cet etate eorū noto ex
antiquis, qui cū vidis-
set ignē cito multipli-
cari, hoc ē cito augeri,
& illi antiqui putabāt,
q quicquid accidit in
entibus naturalib⁹ pro-
ueniat ex his, quæ acci-
dunt reb⁹ mathemati-
cis, quia existimabant
nām ipsam cōstare ex
ipsis mathematicis, &
in rebus mathematicis
solet accidere ipsi pro-
portioni duplā, vt cito
multiplicet in eo nūe-
ro, ita vt excedat ī hoc
ceteras proportionēs.

Vt dicitur de quodā
viro, qui petijt ā Re-
ge, vt daret ei pro mu-
nere suo duplum gra-
norū siliquarū quan-
tum ferunt Domusta
bellæ ludi latrunculo-
rum, quos vulgo scha-
chi vocant, & Rex id
recusauit, q̄ erat ma-
gnū p̄miū: sic itaq; Ce-
neus ille rōcinabatur:
igniscito gignit: sed p̄-
portio dupla cito gi-
gnit: ergo ignis cōstat
ex proportionē dupla.

Deinde cum d. & hoc
pacto non erit syl⁹.

Logica CC in-

Posteriorum

ABRAM

D intendit cōcludentem absque dubio in omni materia, prout cōmonstratum est in Libro Priorū, & ex quo hæc cōbinatio cōcludit in cōnexis cōuertibilib⁹: hoc est in pmissis, quarū p̄dicata sunt p̄prietates, aut definitiones, dixit: nisi termini sint mutuo reciproci.

Deinde tulit exemplum reciprocorū ex syllogismo, quo contingit error huic viro, Et dixit: Adeo quod id quod sit multiplicis proportionis, sit reciprocum ei, quod cito gignitur, id est non verificatur ei, qui intendit ex hoc syllogismo concludere quod ignis sit multiplex, donec ei verificetur conuersa p̄missæ, afferentis, quod multiplex cito gignatur, & omne quod cito gignitur sit multiplex. quādo enim hæc p̄missa verificata esset, connecteremusei, quod ignis cito gignatur, & hinc concluderetur nobis in prima figura, quod ignis sit multiplex, hoc est, q̄ gignatur ex numeris, qui sunt multiplicis proportionis.

Dū

BVRANA

hoc est concludens in omni mā: quemadmodū illud, qd̄ declaratū fuit I Lib. Syllogismi. Cumq̄; hæc cōplicatio cōcludat p̄ affirmatiua cōuertibilia, hoc est p̄ p̄p̄ones, quorū p̄dicata sunt p̄pria aut definitiones, dixit: nisi p̄ Deū conuertantur termini ad se inuicem.

Deinde adduxit exemplum de cōuertibilib⁹ ex syllo, in quo accidit error huic viro, & dixit: Amplius quod est in proportionē multiplici cōuertitur cū eo, quod generatur cito. sensus est, neq̄; verificatur apud eum, qui vult cōcludere ex hoc syllo, q̄ ignis est in multiplicata p̄portione, vsque quo verificatur apud ipsum cōuersio p̄p̄onis dicētis, q̄ multiplicata p̄portio generatur cito: & oē, quod generatur cito, est in multiplicata proportionē. Cum enim verificata fuerit hæc propō, referemus ad ipsam, q̄ ignis generatur cito: & concluditur nobis ex hoc in prima figura, quod ignis est in multiplicata p̄portione: hoc est, quod generatur ex numeris, q̄ sunt secundum proportionem multiplicem.

Atq̄

MAINTINVS

intelligit. sc̄. cōcludēs oī no in oī mā, vt in Libro Priorū fuit p̄batū. Sed cum h̄mōi syllogizatio possit cōcludere in affirmatiuis cōuertibilib⁹, nepe in illis, p̄p̄onibus, quarū p̄dicata sunt propria vel definitiones, iō d. nisi forte ipsi termini conuertuntur mutuo iter se se.

Deinde affert exemplū ipsorū cōuertibiliū ex illo syllo, i quo cōmissa fuit fallacia ab ipso Ceneo dicēs, ita vt proportio habeat multiplicata, cōuertatur cū hoc qd̄ dicimus, cito gignitur, seu gignit, hoc est, si quis velit cōcludere ex hoc syllo, q̄ ignis sit ex multiplicata p̄portione dupla, nō poterit utiq̄; id vere p̄nunciare, nisi prius verificata fuerit ei cōuersa illius propōnis, q̄ dicit, q̄ id, qd̄ habet multiplicata, cito generetur: quæ est, q̄ id, qd̄ cito gignitur, habet multiplicata. nā verificata hæc propōne tūc annectimusei, sed ignis celerissime gignitur: & tūc cōcludem⁹ ex hoc in prima figura, q̄ ignis habet multiplicata: id est, quod gignitur ex numeris habētibus in se proportionē dupli.

Deinde

ABRAM

Dum vero dixit: Et ignis sit reciprocus illi, quod cito gignit hac reciprocatione non indiget, q. vult ex his premissis concludere, q. ignis sit multiplex, Qui vero vellet concludere, quod multiplex p. portione sit ignis indigeret hac, ac si per hac reciprocationem posuisset ut ea indigeret qui intenderet ostendere, quod hec sit ignis definitio. est enim conditionis definitio, ut sit reciproca definito.

Et dum dixit: Aliqn itaq; potest fieri syls ex his premissis, & aliqn non contingit. Vult, q. tempus, quo potest fieri syllogism' ex duabus affirmatiuis in secunda figura sit, quando contingunt ipsi syllogismo tali tempore duae res, quarum vna est, q. illa p. dicata, quae sumuntur in premissis, sint reciproca, & altera q. sciat illa esse reciproca, aut prima in scientia, aut syllo. & per tempus, quo hoc sit impossibile, qn syllogism' caret altera illarum duarum, aut ambabus.

Ex quo aut intentio syls concludentis per eius formam est, q. concludat in omni materia, ideo

BYRANA

Atqui cum dixit: & conuertetur ignis cu eo, quod generat cito: igitur hac conuersio non attinebit ad eum, q. vult, q. concludat ex his propositionibus, q. ignis est in multiplicata p. portione. Atq. attinet ad hoc id, qd vult concludi, q. multiplex p. portione est ignis: ac si posuisset in hac conuersione ista, quae pertinet ad eum, qui intendit monstrare, q. hac est definitio ignis: qm ex conditionibus definitionis est, q. conuertatur cu definito.

Et dixit: igitur in aliquo tempore fieri poterit syls ex his p. positionibus, & in aliquo tpe non poterit: hoc est in tpe, in quo erit posse, ut fiat syls ex duabus affirmatiuis in secunda figura, cu acciderint syllo in hoc tpe duae conditiones: quarum vna est, q. p. dicata, q. accipiuntur in p. positionibus conuertantur, secunda vero, q. sciat ipsa conuerti, aut p. sciam primam, aut p. sylm, & in tpe, in quo non pot fieri hoc, cu deficit vna conditionum utrarumq; syls, aut ambae istae.

Cumq; intentio syllogismi concludentis p. formam suam sit concludere in omni materia, non

MANTINVS

Deinde dicit: & sic A ignis conuertetur cu re, quae cito gignit. hec tñ conuersio, non est necessaria illi, qui vult concludere ex his p. positionibus ipsum ignem fieri ex p. portione multiplici, sed est necessaria illi, q. vult concludere, q. multiplex p. portio est ignis. ac si velit hac conuersionem esse necessariam illi, qui intendit p. bare hac esse definitionem ignis, B quia hec est vna ex conditionibus ipsius definitionis: nempe, ut conuertatur cu definito.

Deinde cu dicit: Qnq; aut potest fieri syls ex his p. positionibus, qnq; vero non potest fieri. intelligit, q. tunc potest fieri syls ex duabus affirmatiuis in secunda figura, cu accidunt tunc duo: vnus est, ut illa p. dicata, quae sumuntur in C ipsis p. missis, sint conuertibilia. alterum vero est, ut sciat ea esse conuertibilia, vel p. primam scientiam, vel p. sylm. sed tñ quidem illud non potest fieri, cu scilicet deest ab ipso syllo altera illarum duarum conditionum, vel vtraq; earum.

Cumq; igit p. positum ipsius syls, qui concludit ex sua forma, sit ut concludat in omni ma, CC ij ideo

Posteriorum

ABRAM

D ideo Arist. non posuit duas affirmatiuas in secunda figura, & illas numerauit inter spēs non concludentes, conclusiones enim earum nō sunt ob syllogismi formam, sed ob illius prēmias: quod est quid accidens eius formæ.

BVRANA

non posuit Arist. duas affirmatiuas in secunda figura, & numerauit eas inter spēs non concludentes: qm̄ conclusiones in ipsis non sunt pp̄ formam sylli, sed sunt pp̄ propōnes ipsius: quæ est res accidens formæ ipsius.

MANTINVS

ideo non posuit Arist. duas affirmatiuas in secunda figura, & collocauit eas inter illos modos, qui nō concludūt, quia illorū conclusiones nō sunt pp̄ formā syllogismi, sed pp̄ eius prēmias: quod est qd accidens, ipsi formæ.

T.19. ps *Si aut impossibile esset ex falso verū mōstrare, facile vtiq; esset re*
 96 *soluere: cōuerteretur. n. ex necessitate. Sit enī A ens: hoc aut existēte,*
 E *hæc sunt, quæ noui, quod sunt, ut B: ex his itaq; mōstrabo, quod illud ē.*
Contradictio Tomitani.

96 *Ex alijs differentijs, quas Arist. & Auer. ponunt inter dialecticam & alias disciplinas, ea est, qua dicunt, quod in Dialectica difficilis est resolutio, propterea quod ex falsis concludere possumus tam falsum quam verum. Si vero ex falsis nunquam verū concludi posset, efficeretur profecto resolutio facilis. Ex quo colligitur, quod in omni syllogismo concludente verum ex veris, potest esse resolutio. Huius autem oppositum habetur apud Arist. ex titulo Libri Priorum, ac Poste. qui tantum resolutorij sunt appellati, non autem Liber Topicorum, qui cum ex veris verum concludat, resolutorius quoque dici deberet. præterea, cum Liber Priorum agat de syllogismo formali absque materia siue vera, siue falsa. quomodo igitur resolutorius dici poterit hic, quæ hic dicuntur, veris existentibus? Sed vide conciliationem Tomitani.*

T.c.93 *Et si impossibilis esset commōstratio*
 E *veri ex falsis præmissis resolutio per contrarium esset leuior, qm̄ conuersio cōclusionum & præmissarum esset equaliter. Prout fit qn̄ conclusio, super qua est litera A, vera esset, præmissæ, qbus cōmonstrat sup quibus est litera B, essent veræ: & qn̄ hæ essent veræ, illa esset vera.*

Dixit:

Dixit Arist. Atqui si nō posset mōstrari verū ex propōnibus falsis, facilior vtiq; esset resolutio: qm̄ conclusiones & propōnes conuerterent æqualiter. quæ admodū, si esset conclusio, in qua est litera A, vera, essent propositiones, per quas monstratur, in quibus est litera B, veræ, et cū essent istæ veræ, esset & ipsa vera.

Dixit:

Quod si nō potest demonstrari aliquod verū ex pmissis falsis, tūc ipsa resolutio p cōuersionē esset facilior: p̄p̄ea q̄ cōclusiones & præmissæ æqualit̄ conuertunt̄. veluti cōclusio, quæ est A, si vera sit, propositiones ipso B designatæ, ex quibus monstrat̄, veræ vtiq; necessario eēt: q̄b⁹ veris existētib⁹, ipsa quoq; vera erit.

Inq̄t,

T.c.93

ABRAHAM

HYRANA

MARTINUS

Ed 93 . Dixit: verum esset, quod secunda figura concluderet ex duabus affirmatiuis secundum eius formam, si omnes premissae verae essent reciprocae, & si essent reciprocae impossibile esset commonstrare aliquid verum ex praemissis falsis: & si impossibile esset commonstrare aliquid verum ex praemissis falsis, resolutio per contrarium esset leuior. Intendit per resolutionem per contrarium resolutionem quaesitorum in praemissas primas, ex quibus commonstrantur illa quaesita.

Et vocauit illam resolutionem per contrarium, quia resolutionis sunt duae species. resolutio rei in aliud, quam ad illud ex quo res est composita naturaliter: & resolutio in ea, ex quibus est naturaliter composita. & de hac resolutione est verax resolutio per contrarium. & ideo dicitur de ea quod sit resolutio per contrarium, id est,

Dixit: Atqui verum esset, quod concluderet secunda figura ex duabus affirmatiuis secundum formam suam, si omnes propositiones verae conuerterentur: & si conuerterentur, non posset monstrari per ipsas aliquid verum ex propositionibus falsis exposuit: quoniam haec compositio similiter etiam est propositio vera. hoc est in quocunque loco vera est propositio, vera est conclusio: & si conuerteretur esset confimiliter, cum vera est conclusio & si non posset monstrari verum ex propositionibus falsis, facilius utique esset resolutio in contrarium.

Intelligit per resolutionem in contrarium, resolutionem quaesitorum in propositiones primas, per quas monstrantur quaesita illa. Atque vocauit ipsam resolutionem in contrarium, quoniam resolutio est duarum specierum: resolutio rei in alias res, ex quibus componitur compositio naturalis: & resolutio ad illud, quod componitur ex ipsis secundum naturam: & haec resolutio ea est, de qua verificatur contrarium compositionis. & propterea dictum fuit de ipsa, quod est resolutio in

Inquit: verum utique, &, **Ed. 93** quod secunda figura concludit ex duabus affirmatiuis in forma sua, si omnes propositiones verae fuerint conuertibiles, & si fuerint conuertibiles, tunc non poterit demonstrari aliquid verum ex propositionibus falsis. Nam haec quoque est propositio vera: Nempe, quod ubi praemissa fuerit vera, ipsa quoque conclusio erit vera. & si conuertatur erit quoque vera ex veritate conclusionis. Dicit itaque, quod si non potest demonstrari aliquid verum ex propositionibus falsis, tunc ipsa resolutio per conuersionem esset facilior.

Et intelligit per resolutionem factam vel per conuersionem, cum resoluunt ipsa quaesita in propositiones primas, ex quibus demonstrant illa quaesita. quam vocat resolutionem per conuersionem, vel per contrarium, quia duplex est resolutio: una est, resolutio rei in aliquam aliam, quam in ea ex quibus componuntur res ipsae compositione naturali, altera vero est, quae fit in ea, ex quibus naturaliter componuntur. & de hac resolutione vere dicitur, quod sit contraria compositioni, seu conuersa, & ideo dicitur, quod est resolutio

De resolutione per contrarium vide in Proemio huius libri I media et expositio hoc loco. & 3. Ethic. cap. 3.

C

CC iiij luto

Posteriorum

ABRAM

Id est, p contrariū cō
positiōis ad distinguē
dum inter illam, & in
ter aliam resolutionē.
Postq̄ autē narrauit,
q̄ si oēs præmissæ essēt
reciprocae, hoc est, quæ
veræ sunt, resolutio p
contrarium esset faci
lis, & inuentio esset fa
cilis, dedit huiuscām,
et dixit: Quoniā con
uersio conclusionū &
præmissarū esset equa
Eliter. hoc est, q̄ oport
teret q̄n inuenisses con
clusionem aliquam ex
veris præmissis, q̄ q̄n
illa conclusio esset, se
queretur ex ipsa essen
do illæ præmissæ: si au
tem res ita esset inuen
tio præmissarum ex po
sitione conclusionis ef
set facilis, hoc est, præ
missarū construentiū,
aut destruentiū: & pro
ductio syllogismi fm
Fmodū resolutionis esset
facilis. ex quo enī nota
res esset, q̄ pmissæ eē,
esset ex essendo cōclu
sionē earū, q̄n ponere
mus aliquā conclusio
nem oporteret necessa
rio constare nobis præ
missam, ex qua primo
sequitur illa cōclusio:
adeo, q̄ si illæ pmissæ
non fuerint primæ, fa
cile cōstarent nobis in
de præmissæ, ex quib⁹
inferrentur facile illæ
præ-

BYRANA

in contrarium compo
sitionis ad distinguen
dum inter ipsam & in
ter resolutionē aliam.
Et posteaq̄ narrauit,
q̄ si forte essent propo
sitiones oēs conuertibi
les, hoc est veræ, q̄ reso
lutio in contrariū esset
facilior, & esset exitus
ipsi⁹ facilis, adduxit cau
sam in hoc & dixit: q̄m
conclusiones & ppō
nes cōuerterētur equa
liter, hoc ē, q̄ oportet,
cū sit conclusio ex pro
positionib⁹ veris, q̄ sit
ipsa conclusio. & cū
sit, sequitur ex eo, q̄ est
ipsas propositiones eē:
& si esset res ita, esset
existentia propōnum
ab existentia cōclusio
num facilis, hoc ē pro
positionum cōstruen
tium ac destruentiū, &
esset exitus sylli p mo
dum resolutionis leuis.
& hoc, q̄m existentia
ppōnum, posteaq̄ res
fuerit manifesta p se p
existentiam cōclusionū
erit, cū positæ fuerint
cōclones, sequitur ex ne
cessitate, vt cōstituam⁹
super ppōne, ex qua se
quitur primo conclusio
illa, vsquequo non
erunt illæ ppōnes pri
mæ, consistemus consi
militer et in facilitate
super propositionibus
ex quibus sequunt⁹ illæ
pro-

MANTINVS

lutio p cōtrariū, id est,
p contrarietate, seu cō
uersionē compōnis, vt
distinguat⁹ ab illa alia.
Et posteaq̄ dixit, q̄ si
oēs propositiones, s. ve
ræ, essent cōuertibiles,
tūc facile fieret resolu
tio p contrariū, seu per
conuersionē, facilisq̄;
esset deductio ipsa, af
fert nūc huius rei cām
dicens. ppea quia con
clusiones & præmissæ
æqualit⁹ conuertuntur,
id est, si reperit⁹ conclu
sio ex pmissis veris, ne
cessario quoq̄ ē, vt re
perta illa cōclusionē re
periant⁹ illæ præmissæ,
& sic posita cōclusionē
facile reperientur præ
missæ, s. præmissæ affir
mativæ, vel destructi
uæ, & sic deductio ipsi⁹
sylli p viā resolutionis
erit facilis. & hoc ppea,
quia cū res ipsa iam sit
de se manifesta, tūc iō
reperietur pmissæ veræ
reperit⁹ earū cōclusio
nibus, q̄a posita aliqua
cōclusionē, tūc necessa
rio cogimur cognosce
re illā præmissam, ex
qua primo seu princi
palit⁹ cōsequitur illa cō
clusio, ita vt licet illæ
ppōnes nō fuerint ex
primis: n̄ facile quoq̄;
cognoscemus illas alias
ppōnes, ex quibus se
quunt⁹ facile illæ, & sic
pro-

ABRAM

premissis, siquē; prode-
rem quoulsq; attinge-
remus ipsas primas.

Si autē res contra hoc
se habeat, hoc est, q ex
positione conclusionis
nō sequatur præmissę
verę ipsam inferentes,
succedit itaq; nobis hu-
ius contrarium, scilicet q quā
poneretur aliqua con-
clusio sint querēde pæ-
missę, ex quibus infe-
rat illa conclusio: & ex
quo hæ sunt plures q
vna præmissa, eas inue-
nire esset difficile, tãto
fortius si res sit contra
id, quod res se haberet
si sequeretur conclusio.
quãdo enim suppone-
remus conclusiones posi-
tas, maxime apparerēt
nobis ipsę præmissę,
nunc vero res cōtra se
habet, id est, quia qn
supponimus præmissas
sequitur conclusio.

Ex quo autē talis con-
ditionis præmissę non
sunt nobis notę, neq;
definitę, difficile est il-
las inuenire, & difficile
est nobis inuenire con-
clusionē opposito mo-
do, quo res se habebat,
si præmissę illatę essēt
ex conclusione posita
quia ob ipsam esse po-
sitam apparerēt nobis
ipsę præmissę manifeste
evidentia, hoc autē
est per se notum.

BVRANA

propositiones in facili-
tate, & ita vsquequo de
ueniemus ad primas.

Et si res se habuerit i
cōtrariū huius, hoc est
q non sequat ex pōne
cōclōnis, positio cōclu-
sionū verarū, quę con-
cluserūt, sequitur itaq;
iā oppositū huius apud
nos. & hoc cū posueri-
mus cōclōnē id, quod
querimus, q sunt pro-
pōnes, ex quibus sequit
conclō illa: & qm hoc
est ex pluribus pōni-
bus vna, erit inuētio ip-
sarū difficilis. & hoc ē,
qd dicebat, si res i ipsis
se habuerit i cōtrariū,
fm q seqt sup ipso res
fortasse sequet cōclō.
& hoc qm cū posueri-
mus cōclōnes positas,
apparerūt nobis pō-
nes vtplm. & aliqn res
se hēt i cōtrariū: hoc ē
cū posuerim pōnes,
apparabit nobis cōclō.

Et qm pōnes, quę
sunt cum hac dispōne,
non sunt nobis notę,
neq; determinatę, diffi-
cilis est ipsarū inuētio:
& difficilis est et inuen-
tio cōclōnis p contra-
riū rei. nō enim conse-
ques est pō cōclōnē
positę: eo enim, q ipsa
est posita, apparerēt no-
bis propositiones appa-
rēua manifesta. & hoc
est notum per se.

MANTINVS

procedendo, donec pue-
nerim ad ipsas primas.

At si res cōtrario mō
se hēat nēpe, vt posita
cōclōne nō sequat pō
pmissarū verarū, q itū
lerūt eā, tūc huius rei cō-
trariū nobis eueniet.
nēpe q posita a nobis
aliqua cōclōne coge-
mur q̄rere illas pmissas,
ex qb illa cōclō est
illata. sed, cū hoc plu-
res hēat pmissas q vnā,
iō difficile est inuenire
eas, & lōge magis, si cō-
trario mō res se hēat i
eis iuxta id, qd res ipsa
exposcit, seu infert, si
conclō necessario infe-
rat, nēpe q si suppona-
m cōclōnes eę positas,
apparerūt vtiq; pmissę
se luculēter, & pspicue.
sed nunc cōtrario mō
res se hēt, videlicet, q
positis præmissis, appa-
ret nobis conclusio.

Atqui, cū huiusmodi
pmissę non sint nobis
notę, neq; definitę &
terminatę, ideo cū dif-
ficultate reperiuntur,
difficileque erit nobis
quoq; inuenire cōclu-
sionē, qd est contra id,
quod sit, qn præmissę
inferuntur ex conclu-
sione posita, qm pro-
pterea q ē posita, ideo
manifeste apparēt no-
bis ipsę pmissę. & hoc
est de se notum.

Posteriorum

T. 19. ps

D *Conuertuntur autem magis quae sunt in Mathematicis: quoniam nullum accidens accipiunt, (sed & hoc differunt ab ijs, quae sunt^a in disputationibus) sed definitiones.^b Augentur autem non per media,^c sed eo quod assumunt. Vt A de B: hoc autem de C: rursus hoc de D: & hoc in infinitum. Et in latus:^d Vt A, & de C, & de E. Vt est numerus quatuor, vel & infinitus, hoc, in quo A: impar numerus quatuor, in quo B: numerus impar, in quo C: est igitur A de C. & est par quantitas numerus, in quo D: par vero numerus, in quo E: est igitur A, de E.*

^a Co. mul. leg. ut A d B, sed male. & ideo Ioan. Gr. dicit legēdū esse, ut A de B, & de D.

A B R A M

T. c. 94

E Et differt Mathematica ab ipsa Topica: quia in Mathematica resolutio per contrarium est facilior, quatenus illius praedicatum non est per accidens, sed definitiones. Et ad haec differunt res mathematicae a rebus topicis: quia mathematicae non augentur per medium, sed illarum clementum fit quatenus sumit res, quae demonstratione ostenditur, & per ipsam demonstrantur quae posterius sunt. Prout si acciperetur A, quod iam sit demonstratum: et per ipsum demonstraretur B, & per B demonstraretur C, & per C, D, & hoc modo successiue semper. Vel per accidens: sicut quod ponatur id, super quo est A, quantitas, aut inaequale: & id

B Y R A N A

Dixit Arist. Differunt autem Mathematica a Dialecticis: quoniam in mathematicis resolutio in contrarium est facilior, & hoc, quoniam praedicatum in ipsis non est per accidens, sed definitiones. Atqui diuersificantur consilium et res mathematicae a rebus dialecticis: quoniam mathematica non addit per medium, sed additamentum erit, cum accepta fuerit res, quae iam ostensa fuit per demonstrationem: & monstrantur per ipsam ea, quae sunt postea. Quae admodum si accipiat A, quod iam demonstratum fuit: & ostendat per ipsum A, & per B, ostendat C, & per C, D, & hoc pacto semper. Aut per accidens: quae admodum si ponam⁹, in quo est littera A, quantitate, aut inaequale: et

M A N T I N V S

T. c. 94

Differt autem Mathematica a Dialectica, quod in Mathematica resolutio sit facilior, quia praedicatum in eis non est ex his, quae sunt per accidens, sed sunt ipsae definitiones. Differunt rursus ipsa mathematica a dialecticis, quoniam in dialectica non augentur per media, sed earum augmentum fit in post assumendo rem, quae fuit iam probata per demonstrationem, quae, scilicet demonstretur id, quod est posterius. Vt si assumatur A, quod fuit iam demonstratum, quo demonstretur B, per quod adhuc demonstraretur C, & per C demonstretur D, & sic semper procedendo. Aut per accidens. Vt si ponatur pro littera A, quantitas, vel inaequale: & pro

Liber Primus

209

ABRAM

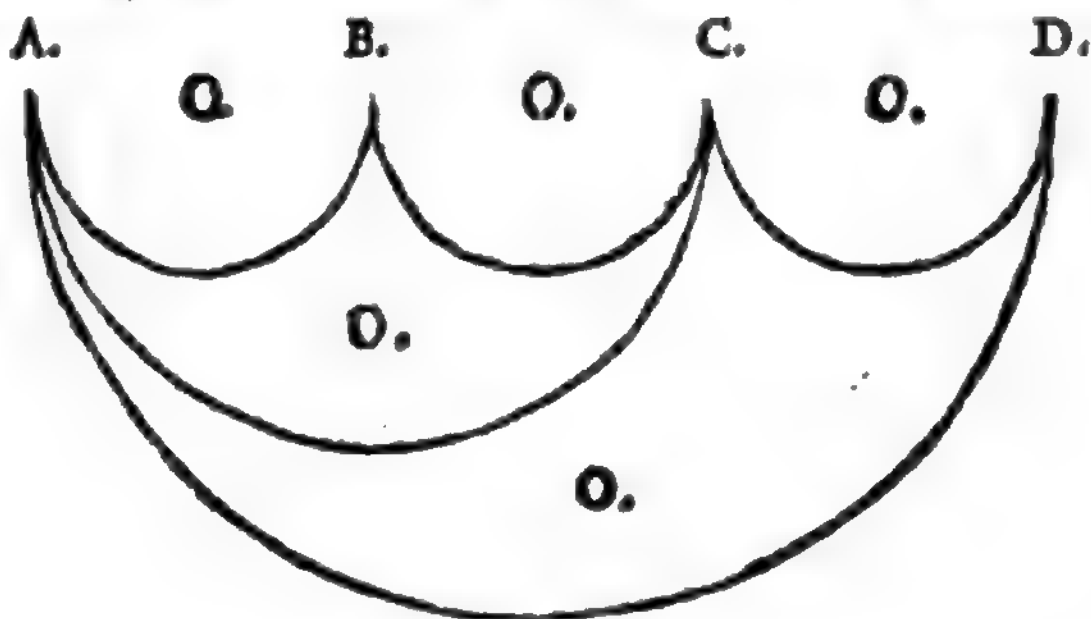
BVRANA

MANTINVS

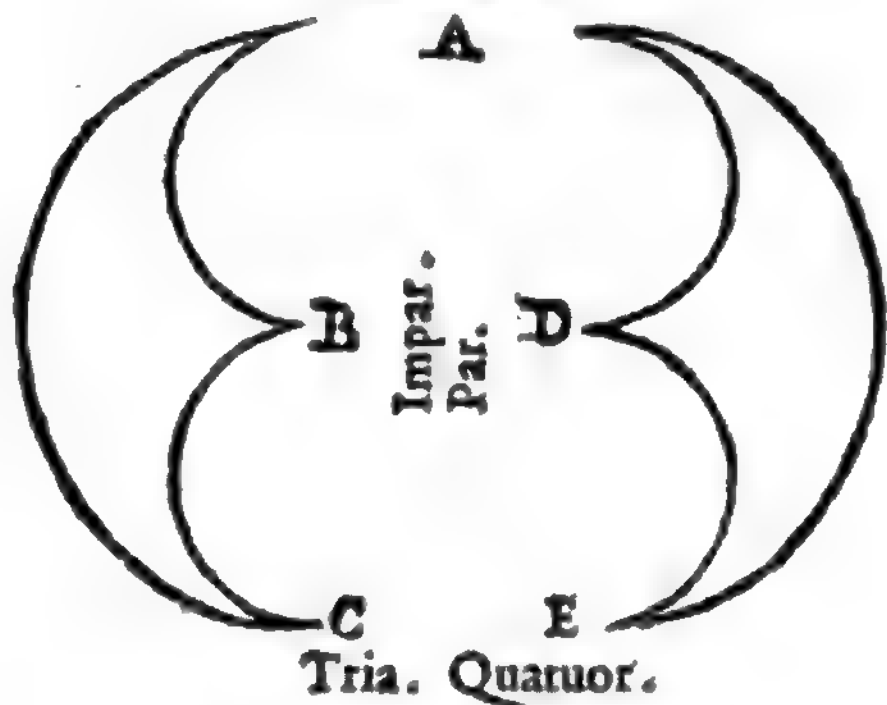
et id sup quo est B, ponamus ipsum nu-
merū sparē simplr, hoc est quis impar
fuerit: & id, super
quo est litera C, q sit
hic numerus impar:
A itaq est de C. ac
etiam numerū parē
simplr quis numer⁹
fuerit esse id, p quo
sit litera D: et hic nu-
merus par sit, pro
quo ē litera E: A ita-
que est de ipso E.

et ponamus, in quo
B, numerum impa-
rem simpliciter, hoc
est quicunq impar
fuerit: & in quo li-
tera C, numerū im-
parem: igitur A, de
C. cum igitur sit cō-
sist etiam numerus
par simplr de ipso,
aut quicunq nume-
rus fuerit, in quo est
litera D: & hic nu-
mer⁹ par, in quo est
litera E, igit A de E.

et pro eo, super qd A
est littera B, pona-
tur numerus impar
absolute, hoc est q-
cunq numerus fue-
rit: et pro eo, super
quod est litera C, po-
natur talis numerus
impar. Sic. A dice-
tur de C. Numerus
quoq par absolute
quicunq fuerit, sit
pro quo est litera D:
hic aut numer⁹ par,
Id ē: A igit de ipso E.

Numerus.

Postq

Posteaq

Posteaq

Auctio, af-
fumento
p directū.

Auct. pro
numero
le quāta
tem.

Auctio in
latius.

Auct. pro
numero
spar acci-
pit septe-
narium.

Posteriorum

ABRAM

D Postq̄ commonstra-
uit, q̄ si prēmisse ef-
sent reciproce, resolu-
tio per contrarium ef-
set facilis, cœpit noti-
ficare q̄ hanc ob cau-
sam resolutio est faci-
lior in Mathematica,
q̄ in Topica, vsque ibi
dum dicit: Quia earū
prædicatum non est p
accidens, sed definitio-
nes, id est, & hanc ob
rem differt Mathema-
tica à Topica: quia re-
solutio in Mathemati-
ca est facilior q̄ in To-
pica. in Mathematica
nanque prēmisse sunt
definitiones reciproce,
& in Topica acciden-
tia communia, acci-
dentia autem non con-
uertuntur.

I

Et dum dixit: Et ad
hæc differunt res Ma-
thematicæ à rebusto-
picis, quia Mathemati-
cæ non augentur p me-
dium. Intendit q̄ dif-
ferat Mathematicus à
Topico in usu sylfi. p-
missæ nanq; quibus uti-
mur in Mathematicis
commonstrationibus,
non multiplicant per
media. prēmisse enim
Mathematicæ sunt præ-
missæ

BVRANA

Posteaq̄ exposuit, si
essent, ppōnes cōuer-
tibilis, q̄ resolutio in cō-
trariū eēt facilis, cœpit
docere, q̄ pp hāc cām
resolutio in Mathema-
ticis ē facilior, q̄ i Dia-
lectica, eo q̄ propōnes
Mathematicæ sunt vt
plurimū definitiones,
& definitiones sunt cō-
uertibiles. & dixit, di-
uersificantur aut Ma-
thematica à Dialecti-
cis, vsquequo dixit: et
hoc qm̄ p̄dicatū in ip-
sis nō est p accidēs, sed
definitiones. sensus ē:
pp hoc diuersificātur
Mathematica à Diale-
ctica, eo q̄ resolutio i
Mathematicis est faci-
lior, q̄ sit i Dialectica.
& hoc qm̄ propōnes in
Mathematicis sunt de-
finitiones cōuertibiles,
& in Dialectica accide-
tia vltia, & accidentia
non conuertibilia.

Et dixit: atq; diuersi-
ficant cōsistēt res ma-
thematicæ à rebus Dia-
lecticis, eo q̄ Mathema-
tica nō addit p mediū.
sensus est, atq; diuersifi-
catur Mathematica à
Dialectica i cōstructio-
ne sylfi, eo q̄ ppōnes,
q̄ efficiunt in mōstra-
tiōe mathematicorū,
nō multiplicant p me-
dia. & hoc, qm̄ propō-
nes Mathematicæ sunt
pro-

MANTINVS

Posteaq̄ pbauit, q̄ si Cō. 94
pmissæ cōuerterentur
tūc resolutio facta per
cōuersionē facilius fie-
ret, nūc vult pbare, q̄
ob hāc cām, resolutio,
q̄ sit in Mathematicis
facilius sit q̄ i Dialecti-
cis: q̄a ppōnes Mathe-
maticæ sunt vt pluri-
mū definitiones, & ipse
definitiones sunt utiq;
cōuertibiles. et ideo d.
Differunt aut Mathe-
maticæ à dialecticis. D.
d. Quia p̄dicatū in eis
nō ē ex his, q̄ sunt p ac-
cidēs, sed sunt ipse defi-
nitiōes. hoc est, iō dif-
fert Mathematica à
Dialectica, cum resolu-
tio in ipsa Mathemati-
ca sit facilior, ppea qd̄
ppōnes in Mathema-
tica sunt ipsæ definitio-
nes cōuertibiles, sed in
Dialectica sunt accide-
tia vltia, Accidētia autē
nō sunt conuertibilia.
D. d. Differunt rur-
sus ipsa Mathematica à
Dialecticis, qm̄ in dia-
lectica nō augent me-
dia hoc ē, differt insup
Mathematicus à Dia-
lectico in usu sylforū,
qm̄ ppōnes, q̄ fiunt in
demonib⁹ Mathema-
ticis, nō multiplicātur
in eis media, quia pro-
pōnes Mathematicæ
sunt

• A B R A M •

missæ immediate, qui-
bus vero utimur i Topi-
ca sunt mediatæ, pro-
ut sit si commonstret
aliquod quæsitum in
Topica per pmissas, et
commonstret in Ma-
thematica per pmissas
fm illorum consuetu-
dinem, præmissæ topi-
corum syllogorum plu-
res sunt, quia pmissæ
sunt mediatæ, & sunt
præmissæ huius quæsi-
ti in Topica plures q̄
in Mathematica.

Postq̄ autē retulit q̄
differant demonstrati-
ui syllogi à Topicis ob
hanc rē, quia illorū p-
missæ sunt immediate,
cepit notificare quo
modo fiat cumentū p
missarū, quæ nō habet
medium, quod est ip-
sum cumentū, Et di-
xit: Sed illarū cremen-
tum fit quatenus sumi-
tur res, quæ demōne
ostenditur, & per ip-
sam commonstrantur
quæ posterius sunt.

Prout si acciperes A,
quod iam sit commō-
stratū, & per ipsum cō-
moastretur B, & per B,
commonstretur C, &
per C, D: & hoc modo
successive semp, id est
crementum vero præ-
missarū demōnis est
crementū, cui non est
medium: quia gratia
ex-

B V R A N A

propōnes immediate,
sed q̄ efficiunt in Dia-
lectica, sunt mediatæ.
quæadmodū, si mon-
straret q̄sitū aliquod i
Dialectica ex propōni-
bus, & monstraret in
Mathematicis p̄ ppō-
nes fm cōsuetudinem
suā. igit̄ propōnes erūt
itra illos syllogos dialecti-
cos plures, qm̄ ppōnes
illæ erunt mediatæ, &
erunt propositiones in
Dialectica plures, q̄ in
Mathematicis.

Et posteaq̄ narrauit,
q̄ syllogi demōstratiui di-
uersificantur à Diale-
cticis p̄ hanc dispōnē,
qm̄ propōnes nō sunt
mediatæ, cepit docere,
quō fiet additamentū
in ppōnibus, in q̄bus
non inuenit̄ mediū, &
hoc est additamentū,
qd̄ ē in demōne: & di-
xit: sed additamentum
erit, cū accepta fuerit
res, q̄ monstrata fuit p̄
demōnē: et mōstrat̄ p̄
ipsā qd̄ ē posteri⁹ ipso.

Quæadmodū, si acci-
peret A, qd̄ iā mōstra-
tū fuit: & mōstraret p̄
ipsum B, & p̄ B, mōstra-
retur C, & per C, mon-
straret D, & in hūc mō-
dū semp, sensus est, at-
qui additamentū p̄ pō-
nū in demōne, est ad-
ditamentū, in quo nō
inuenit̄ mediū: qm̄ ip-
sum

M A N T I M V S

sunt immediate, sed q̄ A
in Dialectica fiūt, sunt
mediatæ, ut si probeſ
aliqud̄ q̄sitū in Dialecti-
ca p̄ pmissas, & in Ma-
thematica quoq̄, per
suas pmissas ex more
suo, tūc i illis syllogis dia-
lecticis erunt plures p-
missæ, q̄a fiūt ex pmissis
mediatis. & sic ppō-
nes huius q̄siti in ipsa
Dialectica erūt plures
q̄ in Mathematica.

B

Et posteaquā dixit, q̄
syllogi demōstratiui dif-
ferūt à Dialecticis. in
hoc, qd̄ eorū propōnes
nō sunt mediatæ, nunc
vult ostēdere, quo pa-
cto fiat augmentū in
pmissis imēdiatis, qd̄
ē illud augmentū, qd̄
fit in demōne, dicens.
Sed earū augmētū in
post assumēdo rē, quæ
fuit iā pbata p̄ demō- C
nē, quæ, ē demōstratur id
quod est posterius.

Ut si assumatur A, qd̄
fuit iā demōstratū, quo
demonstret B, p̄ qd̄ ad
huc demonstret C, & p̄
C, demonstret D, et sic
semp p̄cedēdo hoc ex
emplo, hoc ē, illud aut̄
incrementū seu plura-
litas ppōnū, q̄ fit in ip-
sa demōne, ē utiq̄; au-
gmentū ō habēs me-
diū, q̄a demōstratur p̄ p-
sum

Posteriorum

ABRAM

D exempli, eo common-
strat per duas pmissas
immediatas, deinde cō-
monstrat per hanc rem
cōmōstratā res alia ab
ea, aut q̄ huic rei infe-
renti cōnectat alia res,
qualis est ipsa. i. res, q̄
et cōmonstret ex dua-
bus pmissis immedia-
tis, aut q̄ referat in illo
aliquā pmissam im-
mediatā, i. p se notā, &
iferat ex idē aliquā cō-
clusionē, deinde suma-
tur hęc cōclō, & ex ea
fiat qđ factū ē de priā.
Et hoc intendebat dū
dixit: Prout si accipe-
retur A, quod iam sit
commonstratum, &
per ipsum cōmonstre-
tur B, cum hoc q̄ sit p
se notum, aut alio cō-
monstretur. Et pos-
set esse, q̄ sumpsisset
A, loco ipsius syllogis-
mi, & B, loco conclu-
sionis: nisi quia dum
dicit, Et per B, com-
monstretur C, non es-
set evidens. esset enim
conclusio ex vna prae-
missa, cōmōstratio
autē sit ex duabus prae-
missis, & impossibile
est, quin in eius textu
coniectetur aliquis de-
fectus.

Et

BVRANA

sum monstrat. exēpli
gratia p duas ppones
immediatas, deinde mō-
strat p hanc rē manife-
stam, res alia ab ipsa, si
mōstrata fuerit ad hoc
cōclusum res alia ab ip-
sa: hoc est, iā mōstra-
bit cōsistēt ex binis p-
ponib⁹ immediatis, &
si mētio facta fuerit de
ppōne, q̄ nō sit media-
ta, hoc ē nota p se, & cō-
cludat ex ipsa cōclō.
deinde accipiat hęc cō-
clusio, & fiat ī ipsa, qđ
factum fuit in primis.
Et hoc est qđ voluit
cū dixit: quēadmodū,
acciperetur A, quod iā
monstratū fuit, & mō-
strares p ipsum B, & p
B monstraretur C, qm̄
per ppōnē vnā mon-
strat res vna. sed vult,
quēadmodū si accipe-
res A, per qđ monstra-
tur B, simul cū eo, qđ
ē manifestū per se, aut
iam monstret cū alio.
& innuit, q̄ accipiat
A, loco sylfi, & B loco
cōclōnis, pterq̄ q̄ cum
dixit, & per B mōstra-
tur C, non significabit
C, q̄ cōclō sit ex vna
propositione. mon-
stratio enim est per bi-
nas propositiones, & fie-
ri non pōt, vt non exi-
stimemus in sermone
ipsius defectum.

Et

MANTINVS

sum aliqua res p duas
præmissas immediatas,
mox demfabitur p il-
lā rē iam demfātā alia
res pter illā. & hoc siue
adiungēdo illi rei illa-
tē aliā rē. vt illā. hoc ē,
rē, quē fuit quoq; iam
demōstrata p duas prae-
missas immediatas, vel
introducāt in ea aliq̄
ppositio immediata,
nota s. de se, & inferat
ex ea cōclō, rursus su-
matur illa conclusio,
& fiat ex ea vt factum
fuit in illa prima.

Et hoc itelligebat cū
d. sicut si sumat A, qđ
iā fuit demōstratū: &
p ipsum demōstret B,
et p B, demonstret C,
vcz, q̄ p vnā ppositio-
nē demōstret vna res,
& p id, qđ d. sicut si su-
mat A, qđ fuerat iā de-
mōstratū: & p ipsum
demonstret B. intelli-
git cū eo, qđ est p se no-
tū, vel qđ demfabitur
cū alio, & forte Arist.
assumpsit hic A, vice
sylfi, et B, vice cōclō-
nis. vetū cū dicat, & p
B monstret C, tūc ipsū
C nō significabit con-
clōnē resultare ex vna
ppōne. Demō. n. esset
ex duabus ppositioni-
bus. & omnino in eius
verbis aliquis defectus
ascriberetur.

Et

ABRAM

Et postq̄ compleuit exēplificare de eo, qđ est posterius primo cōmonstrabili, incepit exponere, quomodo commonstretur primum commonstrabile, et dixit. Sicut q̄ ponatur id, super quo est A, quantitas, aut inēquale, & id super quo est B, ponamus ipsum numerū imparē simpliciter. Hoc est, quicūq; impar fuerit. & id super quo est littera C, quod sit hic numerus impar, igitur A, est de C: id est, modus nostræ primæ commonstrationis sine medio, quam ponimus subiectionem ad illam, quæ ei succedit sine medio est, ut capiamus A, loco prædicati primi cōmonstrati, id est primam conclusionem: & B, loco medij termini, & C, loco maioris termini.

Deinde posuit loco ipsius A, in materijs ipsā quantitātē, & loco ipsius B, ipsum numerū imparē simpliciter, & loco ipsius C, numerū imparē signatum, ut si diceret septenariū ad maiore ēndētā, & cōponeret sic eius syllogismus, septenari⁹ est numerus impar: &

nu-

BVRANA

Et posteaq̄ perfecit p exemplum illud, qđ ē post primum manifestum, cœpit monstrare, quō oñditur manifestum primum, & ait: quēadmodū, si ponemus, in quo est littera A, quantitatē, aut inēquale, & ponerem⁹, in quo est littera B, numerū imparē simpliciter, hoc est, quicūq; impar fuerit: & in quo est littera C, numerum imparē: igitur A de C. sensus est, & modus, quomōstramus primum immediatū, quod posuimus radicem respectu eius, quod est post ipsum immediatū, ipse ē, ut accipiamus A, loco prædicati manifesti primi, hoc est cōclusionis primæ, & loco medij termini B, & loco termini minoris C.

Deinde posuit loco A, ex materijs quantitātē, & loco B, numerū imparē simpliciter, & loco C, numerum imparē determinatum, ac si diceret, septenariū ad maiore manifestationē: & complicaretur syllogismus hūc in modū, septenari⁹ ē numer⁹ impar: & numer⁹ impar est quā-

quā-

MANTINVS

Et posteaq̄ desijt exēplificare, quo pacto id, qđ posteri⁹ ē sumptū, demrēt p prius, nunc vult declarare, quo pacto demōstretur illud, primū demrātum, dices: aut p accidēs [sed i vero textu d. aut in latus] ut si ponat p littera A. quantitas, vel inēquale: & p eo, sup qđ est lra B. ponat numerus impar absolute, vel simpliciter hoc est, quicūq; numerus fuerit: & pro eo, sup qđ est lra C, ponat talis numerus impar: sic ergo A dicetur de C, hoc ē, modus aut, quo nos demōstram⁹ illud primum sine medio, qđ posuim⁹ eē veluti originē, et radicē ei⁹, qđ post ipm existit sine medio ita sit, nempe ut sumat A, vice prædicati, qđ erat illud primum demrātū, id ē p̄sa cōcōlo: & vice medij termini ponatur B, & vice minoris termini C.

Rursum ponatur ex ipsis materijs vice A, ipsa quantitas: & vice B numer⁹ impar simpliciter: & vice C, numerus impar determinatus. ut gratia exēpli, septenarius. ut magis res innotescat. et ita syllogismus fiat: septenarius est numerus impar: & numerus im-

im-

Posteriorum

ABRAM

D numerus impar est quantitas: concludit itaque, quod septenarius sit quantitas.

Exemplificavit vero his premissis, quia sunt immediate. Et intedit quidem, quod demum utatur medijs in multis speciebus syllogismi, putaretur in duabus, vel pluribus quam duabus figuris, & non utatur medijs in uno syllogismo, ut ea introducat syllogismi premissis.

E Dixit autem. vel p accidens. Quia quando posita esset aliqua res, qua demonstraretur aliqua conclusio in secunda, & tertia figura, iam demonstrata esset conclusio primo posita in prima figura, & ad unum quesitum usus esset tribus figuris, deinde figure essent multiplicatae ad hoc, & totum hoc ex premissis immediatis. Topicus vero utitur in commostratione premissarum, ex quibus construit syllogismum medijs.

DYRAMA

quantitas: concludit, quod septenarius est quantitas.

Atque posuit exemplum in his prepositionibus, quoniam non est iter in ipsas medius. atque voluit, quod demonstratio efficiatur in multis speciebus syllogismi, quemadmodum, si efficere tur in duabus figuris, aut pluribus figuris duabus. & non efficienti syllogismo uno media, quae ingrediatur iter prepositiones syllogismi.

Atque dixit: Aut per accidens: quoniam si poneret rem aliquam, per quam monstraret conclusio aliqua in secunda figura ac tertia, iam utique monstraretur conclusio posita primo in figura prima, & efficienti in quodam uno tres figure: igitur duplicabuntur figure in hoc, & hoc totum ex propositionibus immediatis. sed in Dialectica propositiones, per quas construit syllogismus, sunt mediatæ.

MANTINVS

impar est quantitas: & concludit, ergo septenarius est quantitas.

Et dedit exemplum per has prepositiones, quia sunt immediate. Voluit autem quod demum utatur medio pluribus modis syllogismorum, ut in duabus figuris, vel pluribus duabus, sed non utatur in unico syllogismo medijs, quae immitat inter premissas syllogismi.

Et dixit: Aut per accidens. [vel in latus] quia si ponatur aliquid, quo demonstraretur aliqua conclusio in secunda & tertia figura, tunc iam demonstratur illa conclusio posita primo, in prima figura. & sic fieret in uno quodam illarum tres figure, deinde duplicabuntur figure simili modo. & hoc totum fiet, scilicet ex propositionibus intermediatis. Sed Dialecticus probat prepositiones, ex quibus astruit syllogismum per media, seu propositiones mediatas.

De demonstrationum Quod, & Propter quid speciebus, ac differentijs. Cap. 13.

ANT. INTER. TEX. XXX.

97 **Q**uod vero differt, & propter quid scire, primum quidem in eadem scientia, & in hac dupliciter. Vno quidem modo, si non per immediata efficiatur syllogismus: non enim accipitur prima causa: scientia vero ipsius propter quid secundum primam causam.

Dividia

97 Diuidit hic Arist. Et eius commentator Auer. Demonstrationem in duas species, una est demonstratio Quod, seu Quia, altera vero demonstratio propter quid, sine causa. Oppositum autem eos voluisse apparet, inspicientibus 1. Poste. tex. 21. & 42. quibus in locis præter dictas duas demonstrationis species, aliam ponere videntur, quæ nobis præstat Quia, & propter Quid simul. et sic erunt tres species demonstrationis. alia datus duo quæsitæ insimul, Quia & propter quid, & est demonstratio simpliciter, & due dantes alterum duorum quæsitæ. Vide et Auer. hoc latius colligentem 1. Poste. tex. c. 7. 8. 10. in Quæsitis & Epithom. Logicis cap. de Demonstratione. nec non in Pro. primi Physic. & alibi. Sed vide solutionem Tomitani.

ABRAM

T. c. 95. Differt quidem de mō de an res sit, à demonstratiōe cur sit: primo in vna eadē scientia, & hoc duobus modis. Quorum alter est, quia demōstratio an res sit fit ex præmissis mediatis: & in hoc non inuenitur causa proxima: demō autem cur res sit fit per proximam causam.

BVRANA

Dixit Aristot. Iam vero differt demonstratio si est res, à demonstratione propter quid est res: & primo quidē in eadem scientia, & hoc duobus modis. Quorum vnus est, qm̄ demōstratio si est res, fit ex ppositiōibus mediatis: & in hac non inuenitur causa propinqua: demōstratio autem ppter quid res, fit per causam propinquam.

MANTINVS

Inq̄t Arist. Differt T. c. 95. autem demonstratio si res est à demōstratiōe ppter quid res est primum quidem in eadem scientia: & in ea duobus modis. vno quidem modo est, q̄ demonstratio si res est fit ex ppositiōibus mediatis, sed in hac nō ingreditur causa propinqua. demonstratio autem propter quid res est fit p causam propinquam.

Cō. 95. Postq̄ notificauit cōditiones præmissarum demonstratiuarū demonstrationis simpliciter, & notificauit illarum species, ac etiam ipsas interrogationes, intēdit notificare differentiam inter cōditiones præmissarum demonstrationis simpliciter, &

Posteaq̄ docuit cōditiones ppositiōū demonstrationis simpliciter, & docuit item ipsarum species, ac perfectionem, vult docere differentiam inter cōditiones ppositiōū demonstrationis simpliciter, & modos demonstrationis existē-

Posteaq̄ declarauit cō Cō. 95. ditiōes ppositiōū demonstratiuarū quo ad demōstratiōē absolutā, & simpliciter, ostenditq̄ earū genera, q̄ nā sint idētidem & ipsas interrogationes, nūc vult ostēdere in quo differāt cōditiones ppositiōū demōstratiōis absolutæ, à modis de-

ABRAM

D & demonstratiōis essen-
di solū, q̄ euidētiē dñr.
*Demfo-
nū tres
species.* Scitu autem dignum
est, q̄ demratiōes sint
trium specierū, demro
simp̄r, quē largit̄ esse,
& causam simul, & de-
mro essendi, quē largi-
tur esse tm̄: & demro
causæ, quæ largit̄ cām
tm̄, qñ esse fuisset no-
tum. Demonstratio-
nes autem partes esse
his tribus partibus est
E per se notum. quoniā
res ignota common-
stratur per rem, inter
quam & ipsam est es-
sentialis nexus, cum
autem essentialis ne-
xus sit duplex nexus,
aut nexus rei præcedē-
tis rem, aut nexus po-
sterior re, sequitur q̄
rem esse commonstre-
tur per rem priorem
ea, quæ largiatur eius
causam, & ipsam esse.
F aut per rem postero-
rem, quæ solum lar-
giatur ipsam esse.

Demfones vero cau-
sarum tm̄ sunt, quæ cō-
ponuntur ex causis, q̄
inferūt necessario cau-
sata esse, & causata nō
inferūt eas. & ideo qñ
causata supponuntur
esse, oportet illas causa-
rum species esse illorū.

cau-

BVRANA

istentiē tm̄: & hi sunt,
qui vocantur signa.
Scitu igitur dignum,
q̄ demrones sunt triū
specierum: demōstra-
tio simpliciter, quæ ex-
hibet existentiam, &
causam simul: & de-
monstratio existētiæ,
quæ exhibet existentiā
tantum: & demōstra-
tio causæ tantum, cum
fuerit existentia nota.
Quōdq; demrones ac-
cipiantur fm̄ has tres
partes, notum est per
se: qm̄ ignotum mon-
stratur per res, inter
quas est consequentia
essentialis. cumq; con-
sequētia essentialis sit
fm̄ duas consequētiās,
aut vt prius consequa-
tur rem, aut posterius
sequatur ex re: oportet
q̄ rei existētia mō-
stretur, aut per prius,
qd̄ exhibeat causam,
& existentiam ipsius,
aut per posterius, qd̄
exhibeat existentiam
tantum.

Atqui demfones cā-
rū tm̄ sunt eē, quæ cō-
ponunt̄ ex causis, ex
quibus sequit̄ existen-
tia causatorū ex neces-
sitate, & non sequunt̄
causata: & propterea
cū posita fuerint cau-
sata media, sequitur,

vt

MANTINVS

demfonum. quia tm̄
signa nuncupantur.
Sciendū aut̄ est, q̄ ge-
nera demfonum sunt
tria: prima demfo est
demfo simp̄r, seu ab-
soluta, quæ qd̄ præstat
eē, & cām simul, scd̄a, ē
demfo quia, q̄ præstat
tm̄ esse. i. quia est: ter-
tia est demfo pp̄ qd̄, q̄
præstat cām tm̄, cū ip-
sum eē fuerit iā notū.
Cur autē ipse demfo-
nes diuidant̄ ī has tres
partes, est satis notū de
se. qm̄ res ignota noti-
ficat̄ p̄ re, inter quā &
illā rem ignotā extat q̄
dā cōnexio, & adhe-
rentia essentialis. Et cū ip-
sa cōnexio, seu cōsecu-
tio eēntialis sit duplex:
nēpe vel cōsecutio rei,
q̄ p̄cedit re, vel cōsecu-
tio, q̄ succedit post re,
iō oportuit vt eē ipsi
rei, seu q̄ res sit, demō-
stret̄ vel p̄ aliquid p̄ce-
dens ei, qd̄ præstat eius
cām atq; eius eē, vel p̄
aliqd̄ posterius illi, qd̄
præstat illius esse tan-
tum. i. quod est.

Demfones vero pp̄
quid tm̄, sunt illę, quæ
cōstant ex causis, q̄ p̄-
ducūt eē ipsorū causa-
torū oīno, & ipsa causa-
ta nō pducunt eas. Et
ideo existentibus ipsis
causatis, necessē ē vt il-
la genera causarū sint
corū

ABRAM

causas, sicq; cōmōstra-
bim⁹ quē sunt ipse cau-
sa. Demōfones vero ab
solutæ componuntur
ex causis, quas inferūt
ipsa causata per se.

Digressio. Hęc autē demōfonum
partitio est quid per se
notum, in quo conue-
niunt oēs Artifices hu-
ius artis, excepto Auicenna, qui meminit de
demōfione essendi, & pu-
tauit qd esset demon-
stratio non vera. Et cū
voluerit hoc, sustenta-
tus est i eo qd dixit, q
res, quæ sunt postero-
res prioribus rebus cō-
positis non constat eē
essēntiales rebus prio-
ribus nisi cōstante cau-
sa, qua postērius con-
stat priori.

Exempli gratia, non
pōt nobis constare cre-
mentū luminis Lunæ
fm lunare figuram il-
li essēntialem, nisi no-
bis cōstet huius causā,
quæ est, Lunā esse sphe-
ricæ figuræ: re autē ita
existēte, non verificat
nobis cōmōstratio, q
illius figura sit spheri-
ca, qā ipsius lumē cre-
scat fm lunare figurā,
& si crementum fuerit
notius, & figura laten-
tior. si vero res sit econ-
tra, iā eueniret de hoc
demonstratio, quæ lar-
giretur esse, & causām
si-

BVRANA

vt sint ille ex speciebus
causarū: iā pō mōstra-
bim⁹ quō sunt cæ. atq;
demōfones siniptr com-
ponunt ex causis, ex q-
bus sequunt cāta p se.

Et hęc diuisio demō-
strationū est res per se
nota: hanc. n. cōposue-
re oēs homines istius
artis, præterq, q ipse
mentione fecit de demō-
fione existentie, &
existimauit, qd est de-
mōfio non vera: & vo-
luit hoc, cum dixit, q
posteriora composita
ex rebus prioribus nō
constituuntur ad hoc,
vt sint cōnēntialia respe-
ctu priorum, nisi cum
fuerint constituta su-
per causā, pōpter quā
constituuntur postērius
ā priori.

Vt in exēplo, fieri nō
pōt, vt cōsistam⁹ ad mō-
strādū additāmētū Lu-
næ p figurā lunare cōn-
tialē ipsi, nisi cōstituti
fuerim⁹ sup cā i hoc: et
hoc, qd sit luna spherice
figuræ. cūq; res ita sit, nō
verificabit nobis mō-
stratio, quōd sit figuræ
spherice, qm lumen ip-
sius augeat p figurā lu-
narem. additāmētum
enim hic est notius, fi-
gura vero ignotior. q
si res se haberet i cōtra-
riū, iā vtiq; accideret
demōfio existētiæ, & cæ
si-

MANTINVS

eorū cæ. post hoc autē
declaramus, quæ nā
sint ipse cæ, demōfones
vero absolutæ cōstant
ex causis producētibus
per se ipsa causata.

Et hęc diuisio demō-
fionū est res p se nota. in
qua cōueniūt oēs Pro-
fessores huius artis, p-
ter Auicennā, qui fecit
mētione de demōfione
Quia: & existimauit
ipsām eē demōfionē nō
veram, & inclinauit in
hāc sntiam: qā dixit, q
res cōposite, qd posteri-
sequunt⁹ ex reb⁹ priori-
bus pcedētibus, nō vi-
dent⁹ eē essēntiales, seu
inesse p se ipsis reb⁹ pce-
dētibus, nisi habeat cā,
ob quā ipsa res poste-
rior se quens extet ex
pcedenti.

Exēpli gratia nunq
poterimus scire, q in-
crementū luminis Lu-
næ fm figurā lunare sit
sibi essēntiale, nisi scia-
mus hui⁹ rei cām, nē-
pe, qd est, qā Luna hēt
figurā sphericā. Ergo
p ipsum lumē, nō veri-
ficabit nobis, q eius fi-
gura sit spherica ppea
qd eius lumen augeat
fm figurā lunare, qā ip-
sum incrementū esset
notius, & ipsa figura
ignotior: sed xq; bene
poterit fieri demōfio, q
tradet esse, & causām

Logica DD si-

Disps cō-
tra Auicē-
nā negan-
tē demō-
fionē existen-
tiz.

B

C

Posteriorum

ABRAM

D simul, hoc est, q̄ con-
mōstraret, q̄ illi⁹ lumē
crescat lunari figura, p
ipsā eē sphericę figurę.

Et dicit, q̄ qñ ipse nō
putaret talem rem de
prædicatione acciden-
tium de suis subiectis,
non esset apud nos dif-
ferentia inter præmis-
sas, quæ componun-
tur ex accidentibus es-
sentialibus, hoc ē, qua-
rum prædicata sunt ac-
E cidentia essentialia, &
inter præmissas, quæ
componuntur ex acci-
dentibus, quæ diuul-
gata sunt sensu, q̄ sint
in toto subiecto p̄ter q̄
putetur essentialis ha-
bitudo inter ea, & sub-
iectum.

Exempli gratia, quā-
do dicim⁹, omnis Cor-
uus est niger: & omnis
nix est alba: talia enim
accidentia nō sunt eēn-
F tialia, neq; necessaria-
quoniā non est impos-
sibile eē aliquem Cor-
uum album. v. g. si ali-
quis vir educatus esset
in regione, vbi non es-
set ex his, nec audiret
talem. itaque enun-
tiaret hanc enuntiatio-
nem, omnis homo est
albus.

Cum autem inqui-
sitio non sufficiat, vt
accidens sit subiecto

ne-

BURANA

simul, hoc est, q̄ mon-
straret lumē ipsius au-
geri pfigurā lunarem,
qm̄ ē sphericę figurę.

Et dixit: q̄ si non di-
metiamur i hac dispō-
ne p̄dicationē acciden-
tiū de subiectis suis, nō
erit apud nos dīa iter
propositiones, q̄ cōpo-
nunt ex accñtibz eēn-
tialibus: hoc est: quo-
rum subiecta sunt sub-
stantię accidentium, et
inter propositiones, q̄
componuntur ex acci-
dentibus, quæ distin-
guuntur per sensum:
quoniam sunt in om-
ni subiecto per dimen-
sionem proportionis
substantiarum inter ip-
sa, & inter subiectum.

Vt in exemplo, om-
nis Coruus ē niger, &
oīs nix alba. exempla
enim horum acciden-
tiū, nō sunt essentialia;
neq; necessaria. nihil
nanq; prohibet, vt in-
ueniat coruus aliquis al-
bus. exemplum huius,
si cresceret aliquis in
mūdo, qui esset niger:
& non peruenisset fa-
ma ipsius huc, enun-
tiaretur vtique huius-
cemodi enuntiatio,
quod omnis homo est
albus.

Cumque inquisitio
non fuerit sufficiens,
quod accidens sit ne-
cessa-

MANTINVS

simul, nēpe, q̄ demon-
strabit ei⁹ lumē augeri
fm figurā lunare, quia
est lunaris figurę.

Dicitq; insup, q̄ nisi
cōsideretur in hoc ne-
gocio p̄dicatio acciden-
tiū d̄ suis subiectis, nul-
la p̄fecto reperietur
dīa inter propōnes, q̄
cōstant ex accidentibus
essentialibus, videli-
cet, quarū p̄dicata sunt
*substantię accidentales
& inter illas p̄positio-
nes, q̄ cōstant ex acci-
dentibus sensu apparēti-
bus, q̄ insunt toti subie-
cto, licet p̄ter hoc nō
q̄ cōsideretur illa pro-
portio [seu ratio] essen-
tialis, q̄ inter ipsa, & ip-
sum subiectū existit.

Exempli cā, cū dici-
m⁹, oīs Coru⁹ ē niger,
& oīs vix ē alba. nā hu-
iuscemodi accidentia
nō sunt eēntialia, neq;
necessaria. nā nō ē im-
posse reperiri aliquem
Coruū albū. vt exēpli
gratia, si q̄spīa fuerit
educatus in aliqua re-
giōe, in qua nullus ap-
pareat niger, neq; au-
dierit ab aliquo, q̄ re-
piat, p̄fecto enūciabit
hāc enūciationē: nēpe,
q̄ oīs homo est albus.

Et cū ipsa iductio, seu
inquisitio nō valeat oñ-
dere ipsum accides eē
ne-

* a. Lacci.
dētia eēn-
tialia.

ABRAM

necessarium, sequitur ne-
cessario, quod non constet
accidens esse essentia-
le subiecto, quoties-
cunq; non constat no-
bis eius causa. dum au-
tem eius causa sit ipsum
quaesitum, id est, id,
quod ignoratur, sequi-
tur, quod praemissae eviden-
tiarum non sunt essen-
tiales, quando autem
non sunt essentiales,
nec sunt demonstrati-
uae. Et sic puto, quod dica-
tur de illarum specie,
quae constructur ex cau-
sis remotis.

Quando autem ad-
mitteremus, quod asser-
tio accidentis essentia-
lis de suo subiecto ex
parte eius propriae cau-
sae, sit perfectior asser-
tio, quam assertio accidens
essentialis de suo sub-
iecto ex parte naturae
ipsius subiecti: haec ita-
que res est necessaria.

Quod autem non pute-
mus, non esse accidens
essentiale subiecto, ni-
si quando imaginati si-
mus causam ipsum in
essendi huic subiecto,
haec quidem res non est
vera. immo quando
imaginamur accidens
esse essentiale ob eius
connexionem naturae
subiecti, & hoc, ipsi sub-
iecto secundum se, vel eius es-
sen-

BVRANA

cessarium subiecto suo,
igitur ex necessitate, quod
sequitur, ut non construatur
super accidentem, quod sit
essentiale subiecto suo
in omni tempore, ipsum
non constituetur super causam
sua. cumque causa ipsius
fuerit quaesitum, hoc est,
quod sit ignotum, sequitur,
ut propositiones signi-
ficatio non sint essentialis. cumque
non sint essentialis, non
erunt demonstratiuae.
& consimiliter videtur
dicendum esse de spe-
cie, quae componitur ex
causis longinquis.

Dicamus igitur, si ve-
ritas, quae est per acci-
dens essentiale subie-
cto, quae est ex parte
causae appropriatae ip-
si, est veritas magis per-
fecta, quam veritas, quae est
per accidentem essentiale,
quod inest subiecto ex
parte naturae subiecti,
haec namque est res con-
sequens.

Quod si non dimetia-
mur per id, quod accidens
est essentiale subiecto,
nisi cum dimensum fueri-
mus per causam, quae est in
hoc subiecto, haec enim
est res non vera: sed di-
metimur utriusque per id,
quod accidens est essentia-
le: propterea quod coniungi-
tur naturae subiecti: &
hoc siue recte fuerit es-
sentiale, siue per ge-
nus

MANTINVS

necessarium suo subie-
cto, ergo necesse est, ut
non possimus cognosce-
re illud accidens, quod est
essentiale ipsi subiecto
dum non cognoscimus ei-
us causam, & cum ipsius causa sit
ipsum quaesitum, videlicet
quod est ignotum, sequitur er-
go, quod praepositiones signorum,
seu demonstrationum. Quia,
non erunt essentialis. et
si non sint essentialis seu
de per se, non erunt quoque
demonstrationes. & simile
huic ut dicere de eo ge-
nere ipsarum, quod constituitur
ex causis remotis.

Nos autem dicimus, quod
illa verificatio, seu cer-
titude vel fides, id est, pro-
positio verificatiua, quae
fit de accidenti, quod est
essentiale suo subiecto,
propter causam sibi propriam, sit
perfectior & dignior, quam
illa, quae fit de acciden-
ti ipso essentiali, quod in-
est ipsi subiecto ratione
namque ipsius subiecti, hoc
perfecto est necessarium.

Sed, si nos consideremus,
& iudicemus ip-
sum accidens esse essen-
tiale ipsi subiecto, nisi
cum consideramus causam,
ob quam insit illi subie-
cto, hoc perfectum non est
verum: Immo iudicamus
ipsum accidens esse essen-
tiale, quia est inclusum in natura
subiecti, & hoc siue in
ipsomet subiecto, siue in
DD ij suo

Posteriorum

ABRAM

D sentiali generi, hoc est, quod imaginemur vltimam accidentis, & eius oppositi, generi ipsius subiecti proximo, hoc est, quod prima diuisione diuiditur in hoc accidens, & eius oppositum, prout predictum est in descriptione essentialium accidentium.

Huius autem euidetia est, quia in talibus accidentibus sufficit, quod **E** capiatur de illis ipsum subiectum, & si non appareat eius causa. Et haec est differentia inter praemissas essentielles & inquisitiuas, hoc est, quod quando intellectus non putat necessitatem capiendi subiectum in accidentis definitione, praemissae sunt inquisitiuae, & nihil prohibet aliquando hoc subiectum esse denudatum **F** ab hoc accidente.

Verumtamen verum est quod dixit, quod huius veritas sit infra veritatem, quod aduenit, propterea quia nos imaginamur eius causam in hoc subiecto, & ideo demonstrationes euidetiarum sunt imperfectioris verificationis secundum eam quam demonstrationes causarum.

Sed licet sint imperfectiores illis, tamen imperfectio, quod eis accidit, non educit eas a demonstrationis genere

BURANA

nus suum essentiale, hoc est, quod remanet vniuersalitas subiecti, & sui oppositi per genus subiecti propinquum, hoc est, quod diuiditur per hoc accidens, & suum oppositum diuisione prima, quemadmodum supradiximus in descriptione accidentium essentialium.

Et secundum hoc sufficit signo, ut sit per huiusmodi accidentia, in quibus accipitur subiectum, & si non videris in ipsis causam ipsius. Et haec est ratio iterum proponens essentielles & inductiuas: hoc est, cum non dimittitur intellectus necessitatem acceptionis subiecti in definitione accidentium, sunt proponens inductiuae, et nihil prohibet, ut inueniatur subiectum ipsarum, nisi ex hoc accidente.

Sed quemadmodum diximus, dicendum in eo, quod est sub veritate, quam assequimur eo, quod dimittimur per causam ipsius in hoc subiecto, & propter hoc demonstrationes signorum sunt magis deficientes in veritate per existentiam, quam demonstrationes causarum.

Sed si sunt magis deficientes, quam illae, non est defectus, qui accidet illis ex eo, quod praedictum est per id, quod

MANTINVS

suo genere essentiali: nempe, ut consideremus vniuersaliter ipsius accidentis, & eius oppositum in genere ipsius subiecti propinquum, quod scilicet diuidit in illud accidens, & in eius oppositum diuisione prima, ut iam fuit praedictum in descriptione accidentium essentialium.

Cuius rei indicium est quod in huiusmodi accidentibus satis est assumere cum eis ipsum subiectum, licet non appareat ei causa, & in hoc differunt propositiones essentielles ab inductiuis, videlicet, quod cum ipse intellectus non iudicat esse necessarium assumere ipsum subiectum in definitione ipsius accidentis, tunc proponens sunt inductivae, & nihil prohibet quin possit reperiri eorum subiectum aliquo tempore expertis illius accidentis.

Sed re vera, ut diximus, veritas, quod sic habetur, est inferior illi veritati, quam adipiscimur, cum consideramus eius causam circa illud subiectum. & ideo demonstrationes quae sunt imperfectiores in praestando ipsum esse, quam sint demonstrationes per quod.

Verumtamen licet sint imperfectiores illis, non propterea habemus defectus, quem habent, aufert eas a genere

re

ABRAM

genere. Non dicimus autem nigredinē corui esse Coruo essentialē, neq; Cygni albedinem ipsi Cygno, qā nigredo non continetur in Corui natura, neq; in eius proximo genere, qđ est ipsum aīal.

Si autem esset cōtēta in suo genere eēt de essentialibus accidentibus eius, & decerneret animus, qđ oīs Coruus sit niger sine dubio. Et ideo id qđ expedit talibus rebus ē, qđ animus non imaginatur essentialitatem illorum, donec imaginetur causam ipsam.

Et ideo est qđ dixit, qđ si quis educatus esset naturaliter in loco alborum horum eo modo, quo non videret Aethiopē aliquē, neque audierit de aliquo, enuntiasset decreto, qđ oīs homo sit albus, & qđ nō sentiretur aliquis homo niger.

Sed fefellit Avicennam, quia inuenit cōmonstrationis imperfectionē illius, scilicet quā est ob imaginationē cōn-
di accidens essentialē ipsi subiecto ob eius causam in essendo illi ob ei⁹ vniuersalitatem in sub-

BVRANA

quod est genus demōstrationum. Atqui nō dicimus, quod nigredo Corui sit essentialis Coruo, neq; albedo Cygni ipsi Cygno, propterea quia nigredo non cōprehēdatur in natura Corui, neq; in genere suo propinquo, quod est animal.

Si enim cōprehēderetur in genere suo, esset ex accidentibus essentialibus ipsi. & forte posse est, qđ oīs Coruus absq; dubio sit niger: atqui qđ sequitur per huiusmodi res est, qđ anima nō dimetiatur per essentialia in ipsis vsquequo dimetiatur per causam.

Et p̄p̄ea qđ diximus, si creuerit homo fm viā nālē in locis alborū ex parte, qua nō appareat niger: & nihil prohibet, vt enuntiemus enūtiationē, qđ dicat, qđ sequitur, vt sit omnis homo albus, & quod nō sentiatur aliquis homo niger.

Et Avicēna quidē deceptus fuit eo, qđ inuenit manifestum defectum propter dimensionē, qđ est, quia accidens inuenit essentialē subiecto p̄p̄ cām ipsius, & p̄ existentiā ipsius, nō p̄p̄ v̄l̄tatem ipsius in sub-

MANTINVS

re demōstrum, quin scilicet A sint adhuc de genere demōstrū: sed nō dicem⁹ nigredinē Corui eē essentialē Coruo, neq; albedinem Cygni ipsi Cygno. qm̄ nigredo nō includit in nā Corui, neq; in eius genere propinquo, quod est ipsum animal.

Nā si includeretur in suo genere, tūc eēt ex accidentibus illi essentialibus, & tūc satis posset anima affirmare, qđ quilibet Coruus ē proculdubio niger. & id circo in huiusmodi rebus necesse est, vt ipsa aīa nō consideret ea, qđ sūt eis essentialia, donec cōsiderauerit causam.

Et p̄p̄ea fuit dictū, qđ si qs fuerit nāl̄iter educatus ī regione virorū alborū, vbi null⁹ niger vnq̄ fuerit visus, neq; fuerit auditum ab aliquo, ibi fuisse vnq̄, tūc poterit enūciari, necesse ē quēlibet hoīm eē album, & qđ nullus homo percipietur niger.

Id vero, qđ decepit ipsum Avicēnā est, qđ inuenit manifestū defectū, nempe, qđ accidit ipsa cōsideratiōe de ipso accidente essentiali, scilicet qđ sit suo subiecto p̄p̄ suā cām. & qđ sit quoq; ei p̄p̄ eius v̄l̄tate [seu
DD iiij cō-

Posteriorum

ABRAM

D subiecto. & putauit, quod eius vniuersalitas in subiecto non faciat adipisci veritatem, & quod non sit differentia inter illud, & premissas inquisitiones, quibus adueniunt omnes subiecti species preter quod intellectus cogitet habitudinem essentialē inter utrumque; sed dixit, quod intellectus non decernat accidens contineri in subiecti natura, sed bene cogitat ibi esse aliquam rem, quę sit causa vniuersalitatis huius accidentis in illo subiecto, & si nondum constet sibi, quid sit illa, & quomodo quæramus illius cognitionem?

Hoc autem commōstrato redeamus ad partem expositionis vbi eramus. Dum dixit: **D**iffert quidem demonstratio an res sit, a demonstratione cur sit, primo in vna eadem scientia, & hoc duobus modis, id est, differt demonstratio, quę largitur rem esse, a demonstratione largiente eius causam, duabus speciebus discriminis. quorum vnum est discrimen, quod sit, inter illas in vna scientia, & illud est discrimen, quod

Et

BVRANA

subiecto: & existimauit, quod vniuersalitas ipsius in subiecto, non obtinet veritatē: quod quod non est differentia inter ipsam, & propositiones inductiuas, in qua inueniuntur omnes species subiecti, absque eo, quod dimetiatur intellectus per proportionem essentialē inter utrumque; ipsa: sed dixit, quod intellectus non enuntiat in eo, quod accidens comprehendit in natura subiecti, nisi utrumque; dimetiatur quod nomen rei sit causa in vniuersalitate istius accidentis in hoc subiecto: quod si fuerit, hucusque non constituitur super ipso quid est, & quomodo inquiremus cognitionē ipsi?

Cumque; declaratum fuerit hoc accidens in hoc subiecto, iam reuertemur ad modum speciei sue expositionis, & dixit: atqui diuersificatur si est res, & propter quod est. primo quidem in vna scientia secundum rem, et hoc duobus modis. sensus est, & differt quidem demonstratio, quę tradit existentiam rei, a demonstratione, quę tradit causam ipsius duobus modis diuersificationis: quorum vnus est, diuersificatio, quę est inter utramque; ipsas in vna scientia. & hæc est diuer-

MANTINVS

communicationem] quę habet cum ipso subiecto. & existimauit, quod illa vltimas, quę est in ipso subiecto, non prestat veritatē. & quod non differt illud ab ipsis propositionibus inductiuis, in quibus reperiuntur omnes species subiecti preter hoc, quod ipse intellectus consideret ipsam habitudinē, seu proportionē essentialē, quę inter utrumque; eorum existit: sed dicit, quod intellectus non asserit accidens contineri in natura ipsius subiecti, nisi si considerauerit reperi aliquid, quod sit causa vltimas, seu continentię illius accidentis in illo subiecto. sed, si nondum cognoscit illud, quid igitur est, et qualiter quæremus habere scientiam de ipso?

Hoc igitur sic explicato, reuertamur ad nostram expositionem. Dicit itaque: Differt autem demonstratio si res est, vel quia a demonstratione propter quod res est. Primum quidem in eadem scientia, & in ea duobus modis, id est, demonstratio Quia, differt a demonstratione, propter quod duplici differentia: prima est illa differentia, quę in vna existit scientia, & est ipsa differentia, quę est secundum naturam, sed vero differunt, cum vna earum fuerit in vna scientia, & altera in altera, hoc est,

ut

Liber Primus

212

ABRAM

Et fm naturam: alterū aut est discriminē qđ sit inter illas, qñ vna earū sit ī vna scīa, & altera ī alia scīa, hoc ē, qđ illa, qđ largit' rē eē fiat in vna scīa, & quæ suam causam, in alia scientia.

Sed discriminē, quod sit in vna scīa, prout dixit, sit dupliciter. Demōso enim essendi est duarū specierum. quarū vna est, an res sint, id est qđ largitur solum esse, & altera spēs cōponit' ex causis remotis.

Demonstrationes autem causarum sūt ex pmissis, qđ sunt cāe propinquæ. hac itaque specie discriminis differunt demonstrationes causarum à demōstrationibus essendi. Et hoc intendebat, dum dixit: Duobus modis, quorum alter est, qđ demōstratio an res sit, sit ex pmissis mediatis, & in hoc nō inuenitur causa proxima.

BVRANA

diuersificatio, quæ est fm naturā: altera vero diuersificatio, qđ est inter ipsas ē, cū vna ipsarū fuerit in scīa vna, & altera in scīa alia: hoc est, vt sit qđ exhibet existentia rei in scīa vna, et qđ cām, in scientia alia.

Atqui diuersificatio erit, quæadmodū diximus, p vnū duorū modorū, qñ demōso existētiæ est duarū specierū: quarū vna est: qñ demōso si est, hoc est, qđ exhibet existentia tm: species vero altera sequitur ex causis longinqs.

Demōsoes vero causarū erūt ex propōnibus, qđ sunt cāe propinquæ. hęc igit' spēs diuersitatis differre facit demōsoes causarū, à demōson. b^o existentie. & hoc ē, qđ voluit, cū dixit fm vnū duorū modorū, qñ demōso si est, sit ex ppōnibus p causas mediatas: & in hoc nō ponit cā ppinqua.

MANTINVS

vt demōstratio Quia, A sit in vna scientia, & de mōstratio propter qđ in alia scientia.

Extat autem dupliciter differentia, vt ipse inquit in vna scientia, propterea quia ipsa demōstratio Quia, est duplex: vna est demōstratio si res est, quæ scilicet dat eius esse tantum, alia vero constat ex causis remotis.

Demonstrationes vero B. propter quid, fiunt ex propositionibus, quæ sunt causæ propinquæ. hoc igit' modo diuersitatis diuersificantur demonstrationes propter quid à demonstrationibus Quia. Et hoc voluit, cum dixit: duobus modis. vno quidem modo est, quia demōstratio si res est, sit ex propōnibus mediatis, sed in hac non ingreditur causa propinqua. C

T. 30. p^s

Alio autem, si per immediata quidem, sed non per causam, sed per notius^a eorum, quæ conuertuntur. nihil enim prohibet^b eorum, quæ conuersim prædicantur, notius aliquando esse, quod est nō causa. quare erit per hoc demōstratio. vt quod^c planeta prope, per id, quod non scintillant. Sit in quo C, planeta: in quo B, non scintillare: in quo A, prope esse. Verum itaque B de C dicere: planeta enim non scintillant. sed & A de B: quod enim non scintillat prope est. hoc autem acceptum sit per inductionem, aut per sensum. necesse igit'

DD iij tur

Posteriorum

Dicitur *A* inesse ipsi *C*. quare demonstratum fuit, quod planeta prope sunt. Hic igitur Syllogismus non ipsius propter quid, sed ipsius quod est. non enim propter non scintillare, prope sunt, sed propterea quia prope sunt, non scintillant.

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

T.c.96. Alterius autem modi est demō an res sit, & sit ex præmissis immediatis: excepto quod ipsum mediū sit de causatis reciprocis suis causis equaliter, aut per res notiores. nam demonstratio an res sint non euadit, quin fiat ex causatis, quæ sint notiora sua causa: aut ex causatis reciprocis suis causis equaliter. Prout est demonstratio, quod planetae sint nobis propinqui, quia non scintillant: & sint pro *C*, planetae, & pro *B*, quod non scintillant, & pro *A*, quod sint prope nos. oratio itaque, quod *B* sit de *C*, est vera, planetae enim non scintillant: & similiter *A*, de *B* est vera, quia quæ non scintillant sunt prope nos. huius autem præmissæ veritas apparet inductione et per sensum: sicque ergo *A* inest necessario ipsi *C*. Sicque etiam com-

Dixit Arist. Modus autem alius est, quod demō si est, sit ex præmissis immediatis: propter quod media erunt ex causatis, quæ conuertuntur cum suis causis equaliter, aut per ea, quæ sunt notiora. & hoc, quoniam nihil prohibet, quod demonstratio si est, sit ex causatis, quæ sunt notiora suis causis aut ex causatis, quæ conuertuntur cum suis causis equaliter. quæ ad modum demō, quod stellæ errantes sunt propinquæ nobis, quoniam non scintillant. Sit igitur in quo est *C*, erratica: & in quo est *B*, non scintillare: & in quo est *A*, prope nos. verum est igitur dicere *B*, de *C*, & hoc quod erraticæ non scintillant: & similiter *A* de *B*, verum, non scintillantia. non sunt prope nos. & hæc propositio apparet esse vera per inductionem, & per sensum, iam igitur mon-

Secundus vero modus est, demō si res est sit ex propositionibus immediatis. propter quod mediū in ea est ex causatis, quæ conuertuntur cum sua causa equaliter, vel ex rebus notioribus. Nam demonstratio si res est necessario erit vel ex causatis notioribus sua causa, vel ex causatis, quæ conuertuntur cum sua causa equaliter. ut est illa demō, quæ dicit, quod planetae sunt propinqui nobis, quia non scintillant. sint autem *C* planetae, *B* autem quod non scintillant, *A* vero, prope nobis. Propositio igitur, quæ est *B* de *C*, sit vera. nam planetae non scintillant. Eodem modo *A* de *B* vera est, quia ea, quæ non scintillant, sunt prope nos. Huius autem propositionis veritas apparet per inductionem, vel per sensum. Inest itaque *A* ipsi *C* necessario. Et hoc pacto iam ostenditur,

T.c.96.

*
Cōtr. T. 98 Syllogizati h. Arist. matuua conclu. nē ex a. ra p. m. rū neg. ua: opp. tū hab. Prio Pro. rū. sect. ne pri. vbi sit. oportet. negati. seq. cō. nē, & p. ticular. quoniam. tera p. farū ne. tua est. p. ticular. Vide s. Tom.

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

commonstratur, qd planetae sint prope nos. hic autem syllogismus nō fit cur res sit, quoniam non est causa illorū propinquitatis ad nos, qā non scintillent, sed qā sunt prope nos, non scintillant.

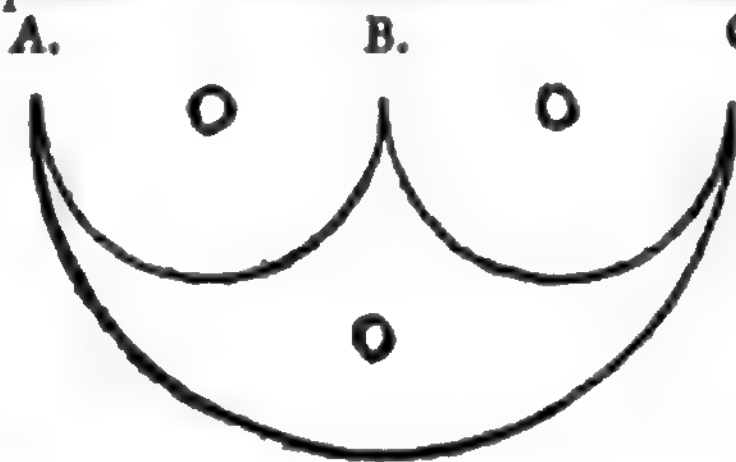
stratum fuit, qd stellae errantes sunt prope nos. Sed hic syllogismus non est propter quid: quoniam non scintillare non est causa, quod sint prope nos, sed qā sunt prope nos, non scintillant.

ditur, qd planetae sint propinqui nobis. Is autē syllogismus non est propter quid res est, qā causa, ob quam sunt nobis propinqui, non est quia non scintillant, sed qā sunt propinqui nobis, ideo non scintillant.

Prope esse.

Non scintillare.

Planetae.

B
Demo ip
sius q, per
immedia-
ta quidē,
nō tñ per
cām, sed p
cōuerren-
tiū notū,
causantē
scilicet.

C6.96 Postq̄ notificauit differentiam inter vnā speciem demonstrationum essendi, quae componit ex causis remotis, & inter demonstrationes causarum, coepit notificare dīam, quae est inter secundam speciem demonstrationū essendi, & demonstrationes causarū. Et illa est, qua cōmonstratur res prior p̄ posteriorem, hoc est, ex rei accidentibus sibi proprijs.

Et dixit: Alterius autem modi est demōstratio an res sit, vsq; ibi, dum dicit notiores. id est, alter modus, quo differt demon-

Posteaq̄ docuit differentiam inter vnā ex speciebus demonstrationū existentiae, & haec est, quae componit ex causis lōginquis, & inter demōstraciones causarū, coepit docere differentiam, quae est inter speciem secundam demonstrationum existentiae, & inter demōstraciones causarū. & ipsa est, in qua m̄fat̄ prius p̄ posteriorem, hoc est ex accidentibus rei sibi appropriatis.

Et dixit: Modus autē alter, per quem diuersificatur demonstratio causae ab altera specie ex speciebus demōstrationū

Posteaq̄ ostendit, in quo differat primus modus demōstronum quia, q̄ quidē cōstat ex causis remotis a demonstrationibus p̄pter quid, nūc ostēdit in quo differat secundus modus demonstrationū quia, a demōstrationib⁹ p̄pter quid, quo quidē modo demonstrat id, quod praecedit p̄ id, quod est posterius eo, hoc est, ex accidentibus rei, quae sunt ei propria.

Et ideo dicit: secundus vero mod⁹ est, demōstratio si res est vsq; ubi dicit: vel p̄ res notiores: hoc est secundus autē mod⁹, quo

C6.96

Posteriorum

ABRAM

De demonstratio causæ ab altera specie demonstratiōis essendi est, quia hæc species demonstratiōis, hoc est, demonstratiōis essendi, & si conueniat demonstratiōi causæ p esse suas premissas immediatas, differt tamen ab illa, quia medium eius est causatum non causa. & hæc etiam est ex causatis proprijs, quæ conuertunt prædicatione cū suis causis, & hoc fit dū hæc causata fuerint nobis notiora suis cāis.

Digressio.
Vide 2. Po
ster. cō. 93.
Quot, qui
busq; mo
dis ex cōse
quentia cāe
cum cāto
fiat demō
stratiōes.

Adiecit autem condi
tionem causato quod
sit causæ proprium. nā
quando esset commu
ne, non sequeretur ex
ipso essendo illud pri.
Illatio enim huiusmo
di inter prius & poste
rius, & causam & cau
satum est trium spe
cierum. aut, q; utrunq;
alterutrū interat equa
illatione, & hoc quan
do fuerit causatum no
tius apud nos quā
causa, construitur illa
esse tantum, deinde
possibile esset quod ac
ciperemus causam, &
per eam demonstra
remus demonstratiō
ne causæ causatum in
esse

HVRANA

tionū existentie: quo
niā hæc species demon
strationis, hoc est de
monstratiō existentie
& demonstratiō causæ
communicant in eo, q;
habent propōnes im
mediatas: sed differūt,
eo, q; medium in ipsa
erit causatū non causa.
& hoc consimiliter er
erit ex causatis appro
priatis, hoc est, quæ
conuertuntur per præ
dicationem cum suis
causis, quando fuerint
ista cāta notiora apud
nos, quā causæ.

Atqui posuit condi
tionem in causato, ut
sit appropriatū in cau
sa: quoniā cum sit uni
uersale, non sequitur
ex eo, quod ipsum sit,
quod antecedens sit. Et
hoc, quoniam conse
quentia in hac mensu
ra ex antecedente &
consequente, causa &
causatum inueniūtur
secundum tres species.
Aut quod sequatur ex
se inuicem consequen
tia æquali: & hoc cum
fuerit causatum notius
apud nos, quā causa,
per quam componitur
existentia tantum. de
inde possibile est, ut ac
cipiatur causa, & mon
stretur per ipsam de
monstratiōe causæ exi
stentia causati de subie
cto.

MANTINVS

quo differt demso, pp
qd, a primo modo de
monstrationis, quia,
est, q; hic modus demō
strationis, scilicet quia, licet
habeat hoc cōe cū de
monstratione, pp qd,
q; eius pmissæ sunt im
mediate, tū differt ab
ea in hoc, quod ipsum
mediū in ipso est utiq;
causatū, nō causa, & est
quoq; ex causatis pro
prijs, quæ, scilicet conuertun
tur cū sua causa in præ
dicatione, & hoc cum
hmoi cāta fuerint no
tiora nobis, q; causæ.

Voluit aut ut ipsum
causatū debeat esse pro
priū cū sua causa, seu
æquale, ppea q; si cēt
vñus, vel cōius, tunc nō
sequeret ex ipso ipsum
aūs, seu prius, scilicet ut dato
ipso, de cāis. Nā ipsa
cōsecutio, quæ fit inter
ipsum prius, & poste
rius, seu pcedens & con
sequens, & cām & cau
satū in hoc negocio, fit
triplex. primo modo, ut
cōsequatur alterū eo
rum alterū inuicē in
differēter, & equaliter.
Quod si ipsum causa
tum fuerit notius nobis
ipsa cā, tunc p id cōsti
tuitur demso quia. scilicet. E
tū, & post hoc poteri
mus allumere ipsā cau
sam, & demonstrare p
ipsam, quare ipm cau
satū

ABRAM

le subiecto. & fieret
i demonstratio cau-
: tantum, prout infra
ommonstrabit Arist.
Quando autem esset
i notior causato, fit i
ac specie demonstra-
o simpliciter tantum.
ecūda vero species il-
ationis est, quod infe-
itur posterius a prio-
, hoc est, causatum a
iusta, & non econuer-
, & hac specie non fit
emonstratio simplici-
:r solum, & hoc quan-
o cau'a fuerit notior.
uia si nō esset notior,
on fieret ibi penitus
emonstratio, & si ef-
et causatū notius apud
os, quia non inferitur
essendo commune,
sic proprium in re-
us illatiuis, prout di-
ctum est alibi.

Tertia vero spēs illa-
ionis est huic contra-
ia, hoc est q̄ prius infe-
atur ex posteriori, id
est, causa a causato, &
on cōuertat̄. & in hoc
ontingit dem̄fo eui-
entia tantum. Dum
ūt dixisset, q̄ id, quo
ac species euidētia
ifferat a demonstra-
one causae sit, quia in
a mediū est a causatis
reciprocis suis causis ē-
ualiter, q̄n cōtingeret
causata huius condi-
onis sint notiora q̄ ip-
la

BVRANA

cto. & sit ibi demon-
stratio causae tantum,
quemadmodum decla-
rabit Arist. postea.

Quod si fuerit causa
notior causato: tunc ad-
ducat in hac specie de-
monstratio simplici t̄m.
Species autē secūda cōse-
quētiē est, ut sequat po-
sterius ex priori, hoc ē
causatū ex cā & nō cō-
uertat̄ res: & in hac spē
nō adducit̄, nisi dem̄fo
simplici t̄m. & hoc, cum
fuerit cā notior. q̄ si
nō fuerit notior, non
adducet̄ ibi dem̄fo pe-
nit̄. si vero fuerit cau-
satū notius apud nos,
q̄ non sequatur ex eo,
q̄ vniuersale sit, q̄ ap-
propriatū sit, in rebus
consequentibus, quem-
admodum diximus in
alijs locis ab hoc.

Atqui species tertia ē
cōtraria huius, hoc est,
ut prius sequatur ex po-
steriori, hoc est ex cau-
sa causatum, & non cō-
uertit̄. & i hoc vtiq; ac-
cideret dem̄fo signi t̄m.
Et posteaq̄ dixit, q̄ id,
per quod distinguitur
hac species signi a de-
monstratione causae, ē,
ut mediū in ipsa sit ex
causatis, quae conuer-
tuntur cum suis causis
æqualiter, cum accide-
rit, q̄ causata, quae sunt
cum hac dispōne, sint
no-

MANTINVS

satū insit ipsi subiecto: A
& tunc erit illa dem̄fo
pp quid t̄m, ut Arist.
declarabit paulo post.

Sed, si causa fuerit no-
tior causato, tūc is mo-
dus faciet dem̄onem
absolutā t̄m. Secundus
modus cōsecutionis ē,
cū ipsum posterius cō-
sequit̄ ex ipso p̄cedēti,
scilicet causatū ex ipsa
cā, & non econtra. & is
modus nō inferret no-
bis nisi dem̄onē abso-
lutam t̄m: & cū ipsa cā
fuerit notior. nā, si nō
fuerit notior, tūc nullā
faciet oīno dem̄onē,
vel ipsum causatū erit
notius nobis. nā ex ip-
so v̄si dato, nō sequitur
ut deē ipsum particula-
re in ipsis rebus se cōse-
quentib⁹, ut alibi iam
explicatum fuit.

Tertius vero modus
cōsecutionis est opposi-
tus huic p̄dicto, nēpe, C
in quo ipsum p̄cedens,
seu prius, sequit̄ ex po-
steriori, videlicet cā ex
causato, & nō econtra.
& in hoc cōtingit fieri
dem̄fo signi, vel quia,
t̄m. Et posteaq̄ dixit,
q̄ id, in quo differt iste
modus dem̄onis q̄a,
a dem̄one pp quid, ē
q̄ medium in eo est ex
causatis, quae cōuertun-
tur cū sua cā æqualiter,
seu indifferēter, cū cōti-
gerit

Posteriorum

ABRAM

Dicitur causa, dixit: Nam demonstratio an res sit nota euadit, quin fiat ex causis, quæ sint notiora sua causa, aut ex causis reciprocis suis causis æqualiter. id est, demonstratio enim, quæ largitur rem esse, nihil prohibet ipsam esse, quando euenit quod causatum sit reciproci suæ causæ æqualiter, hoc est, quod quando ponitur esse, inferat esse ei⁹ causam, & cum hoc causatum sit notius apud nos, quàm eius causa.

Deinde tulit hui⁹ exemplū ex materijs, et dixit: Prout est demonstratio, quod planetæ sint nobis propinqui, quia non scintillant. id est, prout quispiam demonstraret quod planetæ sint nobis propinqui, id est, nobis propiores fixis, quia nos cernimus, quod non commoueat eorū radius ad inspicientes eos, prout commouentur radij stellarum fixarum. & hoc intendebat per scintillationem. causa enim commotionis radij ipsi⁹ rei est visus debilitas, aut visibilis distantia, sed ex quo hoc euenit omnibus hominibus de fixis & non de erraticis, ideo noscitur, quod huius

BVRANA

notiora quæ causæ, dixit: & hoc, quoniam nihil prohibet, quod demonstratio si est, sit ex causis notioribus, quæ sunt causæ, aut ex causis, quæ conuertuntur cum suis causis æqualiter. & hoc, quoniam nihil prohibet, quod demonstratio tradens existentiam rei sit, cum acciderit, quod causatum conuertatur cum causa æqualiter. hoc est, cum ponitur esse, sequitur causam suam esse, & est cum hoc causatum notius apud nos, quæ causa ipsius.

Deinde adduxit exemplū huius ex materijs, & dixit: quemadmodum demonstratio, quod stellæ errantes sunt prope nos, quoniam non scintillant. sensus est, quemadmodum qui monstrat, quod stellæ extraneæ sunt proximiores nobis, quæ fixæ: quoniam videmus ipsas non scintillare, cum eas speculamur, quemadmodum cum mouentur radij stellarum fixarum. & hoc est, quod voluit per scintillationem. & hoc, quoniam causa motus radij rei est debilitas aspectus, aut defectus eius, quod videtur: sed posteaquam accidit hoc omni homini in fixis non erraticis, notum est, quod causa

MANTINVS

gerit huiusmodi causata esse notiora quæ ipsa causa nunc dicit: Nam demonstratio, si res est, necessario erit vel ex causis notioribus sua causa, vel ex causis, quæ conuertuntur cum sua causa æqualiter. hoc est, demonstratio enim, quæ præstat esse rei, nihil prohibet, quin illud esse, cum accidit, ut ipsum causatum conuertatur æqualiter cum sua causa, videlicet ut ipso dato, necessario detur eius causa, cum tamen ipsum causatum sit notius nobis sua causa.

Deinde affert exemplū huius ex ipsis materijs dicens, ut est illa demonstratio, quæ dicit, quod planetæ sunt propinqui nobis, quia non scintillant: hoc est, ut si quis demonstraret ipsas stellæ errantes esse nobis propinquas, scilicet propinquiores, quæ stellæ fixæ, quia videmus radiū earum non moueri, cum eas inspicimus, sicut mouetur radij stellarum fixarum. hoc enim intelligebat per ipsum scintillare. Nam causa, ob quam radius alicuius rei mouetur, est utique vel visus imbecillitas, vel distantia ipsius visibilis, sed, cum id accadat cunctis hominibus quo ad stellæ fixas, non autem in ipsis erraticis, ergo scimus, quod huius

ABRAM

uius causa sit errantium propinquitas. Et constructur demōstratio sic, Stellarū errantium radius non mouetur apud eas inicientē: & id, cuius radius non comouetur, est prope nos, sicque inferitur stellæ erraticæ sint prope nos. Et dū dixit: huius autē promissæ veritas apparet inductione, aut sensum. Intendit illā, cui⁹ radij nō comouentur apud ei⁹ inspectio, sit prope nos. Et notum est qd in hoc exemplo causa & causatum sunt reprocā, prout dixerat. Et dum dixit: Hic autem syllogismus nō fit cur res t, quā nō est causa illorū propinquitatis apud nos, quia nō scintillant, sed quia sunt prope nos nō scintillant. Intendit, qd syllogismus nō sit demōstratus, quia id, quod medium terminū cepit, nō est causa maioris extremi, immo res est e contrariā, quia maius extremum est causa medij, scintillatio enim & comotio, quā acceperat medius terminus in illo nō est causa propinquitatis stellarum, immo res est e contrariā, quia stellarum propinquitas est causa, a non scintillant.

BVRANA

sa in hoc: est propinquitatis errantium.

Et componitur demōstratio signi sic: errantes extra neque nō mouent radios apud specularantes ipsas: & qd nō mouet radios est propinquū nobis, concluditur igitur, qd stellæ errantes sunt nobis propinquæ. Et dixit: huius autē propositionis apparet veritas per inquisitionē, aut per sensum. sensus est, qd ostendit illud, qd nō mouet radios specularantes in ipsum, est nobis propinquū. Planū autē, qd hoc est exemplum causæ & causari cōuertibilium.

Quæadmodum dixit. Et hic syllogismus nō est, propter quid est res: quā causa propinquitatis suæ nō est, quia nō scintillant. sensus est, & hic syllogismus nō est demōstratus, quoniam medius terminus in ipso accept⁹, nō est causa maioris extremitatis: sed res se habet in contrarium, qd maior extremitas est causa medij. & hoc, quoniam scintillatio & motus, per quem assumitur medius terminus, nō est causa propinquitatis stellarum, sed res se habet in contrarium, hoc est, qd propinquitatis stellarum est causa, qd nō scintillant.

MANTINVS

huius rei causa, est propinquitatis ipsarū errantium. A

Et componitur demōstratio signi, vel quia, sic. Planetarū radius non mouetur, cū inspicuntur: & id, cuius radius non mouetur, est utique propinquum nobis, inferitur ergo, qd Planetæ sunt propinqui nobis. D. d. huius autē propositionis veritas apparet per inductionē, vel per sensum: videlicet, qd id cuius radius non mouetur cū inspicitur, est propinquū nobis: palam autē est, qd in hoc exemplo, causa, & causatum cōuertuntur. ut dixit.

D. d. Is autē syllogismus nō est propter quid est. quia causa, ob quam sunt nobis propinqui, nō est quia nō scintillant, sed quia sunt propinqui nobis, ideo nō scintillant. hoc est, is autē syllogismus nō est demōstratus propter quid, propter quia id, quod sumitur in eo pro termino medio, nō est causa ipsius maioris extremitatis, sed e contrariā, maior extremitas est causa medij termini. quā ipsa scintillatio & comotio, quæ sumitur pro termino medio nō est causa propinquitatis stellarū, sed e contrariā, videlicet, qd propinquitatis stellarum est causa, ut non scintillent.

Ennit

Posteriorum

T.30.ps ^a *Euenit autē & per alterū monstrari alterū: & erit ipsius propter quid demonstratio. Vt sit C, planeta: in quo B, prope esse: A, nō scintillare. inest itaq; et B ipsi C: ⁊ A ipsi B, nō scintillare. quare et ipsi C A: & est syllogismus ipsius propter quid: accepta. n. est prima cā.*

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

T.c.97 Iam possibile esset, q; ponamus mediū terminum prædicatum, & apud hoc fieri demōstrationem cur sit, & prædicatū sit medium. Prout fit, q; ponat pro C, planetas, & pro B, prope nos, & pro A, q; non scintillent. B itaq; inest ipsi C, & A, inest ipsi B, A itaq; inest ipsi C. Et fit hæc demō cur sit, quia eius mediū est causa proxima.

Dixit Arist. Iamq; fieri pōt, vt ponam⁹ mediū terminū prædicatū, & habeam⁹ demōstrationē pp quid, & prædicatū mediū. Quæadmodum si ponerem⁹ in quo C, errātes, & in quo B, prope nos, & in quo A, non scintillare. igit B inest ipsi C, et A inest ipsi B, ergo A inest ipsi C. & erit hæc demō pp qd, eo q; mediū in ipsa apparet eē pximū.

Fieri quidem potest, vt medius terminus sumatur, vt prædicatum, & constitutur demonstratio pppter qd res est. Veluti si C sint planetæ, B autem propinqui nobis, A vero, non scintillant. & erit tunc demonstratio cur res sit, eo quod medium ipsum fuerit causa propinqua.

T.c.97

Non scintillare. Prope esse. Planetæ.
A. B. C.

F
Demō ip
si⁹ pp qd,
quia p p
mā cām.

Cō.97 Ex quo hæc species demōstratiue posset eē, qn cōmonstratū fuerit p eam cām inesse subiecto alicui p inesse illius causatū huic subto, vt q; capiat ipsa cā, & ponat medius termin⁹,

Cū fuerit hæc vna ex speciebus demōstratiue signi, possibile est, cū monstratū fuerit cām inesse subiecto, qm causatum inest huic subiecto, vt accipiat causa, & ponatur medius termin⁹,

Quoniam cū in hmoi demōstratiue quia, modo, demonstratur, q; causa inest alicui subto, qn causatū inest illi subiecto, possit assumi cā, & fieri ex ea medius termin⁹, p quē demonstra-

Cō.97

ABRAM.

ninus, & p illā cōmon-
treē cā inessendi cau-
satū ipsi sūbto, & fieret
hæc demō causæ tm̄.

De cōditionibus enī
lemonstrationis causæ
st, q̄ sit esse in ea no-
um tm̄ aut sensu, aut
er euidentiā, cōpit
otificare, quonā mo-
lo accadat hæc species
lemonstrationis in de-
monstratione euiden-
iē, hoc eodē exemplo.

Et dixit: Quod iā pos-
ibile esset q̄ ponamus
nediū terminū. id est,
quod est acceptum me-
diū in euidentiā prę-
dicatum quęsitū, & hoc
st ipsum causatum, &
prædicatū quęsitū eui-
lentiæ syllogismi me-
diū, quod est ipsa cau-
sā, & hoc post eius com-
monstrationem p eui-
lentiā, & largiatur
causam inessendi cau-
satū, cuius esse largi-
um est per euidentiā,
& tunc demonstratio
fieret, demonstratio
scilicet, quæ largit cau-
sam tantum.

Contingunt autē hæ
duæ demonstrationis
species in rebus, de qui-
bus ignoratur inesse ip-
sā causam cuidā rei
alicuius causati, quæ
st in hac ipsa re ab illa
causa, cum fuerit illius
causæ causatum, notū
per

BVRANA

nus, & monstretur p ip-
sam, causam inesse cau-
sato per causam, & erit
hæc demō causæ tm̄.

Quonā ex conditio-
nibus demōnis causæ
tm̄ est, ut in ipsa sit no-
ta existentia tantū, aut
p sensum, aut p signū:
cepit docere, quō acci-
det hæc species mōstra-
tionis per demonstra-
tionem signi in hoc co-
dem exemplo.

Et ait: iam vero pos-
sibile est, ut ponamus
terminum medium,
qui acceptus fuit me-
dius in signo, prædica-
tum in quęsito, & hoc
causatum, & prædica-
tum in quęsito signi:
mediū in syllogismo,
& hic est causa. & hoc
posteaquā monstra-
uerit per signum, &
tradiderit causam exi-
stentiæ causati, cuius
existentia tradita fuit
per signum: & erit de-
monstratio, demon-
stratio propter quid,
hoc est, quæ tradit cau-
sam tantum.

Atqui accidunt istæ
duæ species demonstra-
tionū in rebus, in qui-
bus ignoratur inexistē-
tia per causam rei ad
rem causati in hac re
ex ipsa causa, & sit cau-
satū illius causæ no-
tæ existentia per se in
illa

MANTINVS

strabitur cā, ob quā ip-
sum causatū inest ipsi
causæ, & tunc erit hæc
demō pp quid tantū.

Nam vna ex cōditio-
nibus ipsius demōnis,
pp quid, est, ut ipsum
esse sit notū vel p sen-
sum, vel p signū: ideo
nunc ostendit qualiter
accadat hic modus de-
monstrandi in ipsa de-
monstratione quia, co-
demmet exemplo.

Et ideo dicit: fieri q-
dem pōt, ut medius ter-
min⁹, qui, scilicet, fuit assum-
ptus velut mediū in de-
monstratione quia su-
mat ut prædicatū in ip-
so quęsito, quod ē cau-
satū, & prædicatū ipsi⁹
quęsitū quia sit mediū
in ipso syllo, quod est
ipsa cā. & hoc postq̄ de-
monstratū fuerit p ip-
sum quia, vel signū, &
præstabit cām, ob quā
ipsum causatū est, cui⁹
esse iā fuit traditū p ip-
sum quia, vel signū, &
tunc hmōi demō erit
demō pp quid, quę, scilicet,
reddit causam tantū.

Hi autē duo modi de-
monstrationis. accidūt
in illis rebus, in quibus
ignoramus ipsam cām
in esse alicui rei, pp ali-
quid quod est causatū
in ea re, ab illa cā. & tūc
causatū illi⁹ causæ erit
de se notū † quod inest † a: l. inest
illi

Posteriorum

ABRAM

Dessentiali generi, hoc est, quod imaginemur vilitatem accidentis, & eius oppositi, generi ipsius subiecti proximo, hoc est, quod prima diuisione diuiditur in hoc accidens, & eius oppositum, prout predictum est in descriptione essentialium accidentium.

Huius autem euidetia est, quia in talibus accidentibus sufficit, quod **E**capiatur de illis ipsum subiectum, & si non appareat eius causa. Et haec est differentia inter praemissas essentielles & inquisitiuas, hoc est, quod quando intellectus non putat necessitatem capiendi subiectum in accidentis definitione, praemissae sunt inquisitiuae, & nihil prohibet aliquando hoc subiectum esse denudatum **F**ab hoc accidente.

Verumtamen verum est quod dixit, quod huius veritas sit infra veritatem, quod aduenit, propterea quia nos imaginamur eius causam in hoc subiecto, & ideo demonstrationes euidetiarum sunt imperfectioris verificationis secundum eam quam demonstrationes causarum.

Sed licet sint imperfectiores illis, tamen imperfectio, quod eis accidit, non educit eas a demonstrationis genere

BVRANA

nus suum essentiali, hoc est, quod remanet vniuersalitas subiecti, & sui oppositi per genus subiecti propinqui, hoc est, quod diuiditur per hoc accidens, & suum oppositum diuisione prima, quemadmodum supradiximus in descriptione accidentium essentialium.

Et secundum hoc sufficit signo, ut sit per huiusmodi accidentia, in quibus accipitur subiectum, & si non videris in ipsis causam ipsius. Et haec est ratio inter propones essentielles & inductiuas: hoc est, cum non dimittitur intellectus necessitatem acceptionis subiecti in definitione accidentium, sunt propones inductivae, et nihil prohibet, ut inueniatur subiectum ipsarum, nisi ex hoc accidente.

Sed quemadmodum diximus, dicendum in eo, quod est sub veritate, quam assequimur eo, quod dimittimur per causam ipsius in hoc subiecto, & propter hoc demonstrationes signorum sunt magis deficientes in veritate per existentiam, quam demonstrationes causarum.

Sed si sunt magis deficientes, quam illae, non est defectus, qui accidet illis ex eo, quod praedictum per id, quod

MANINVS

suo genere essentiali: nempe, ut consideremus vniuersaliter ipsius accidentis, & eius oppositum in genere ipsius subiecti propinqui, quod scilicet diuiditur in illud accidens, & in eius oppositum diuisione prima, ut iam fuit praedictum in descriptione accidentium essentialium.

Cuius rei indicium est quod in huiusmodi accidentibus satis est assumere cum eis ipsum subiectum, licet non appareat ei causa, & in hoc differunt propositiones essentielles ab inductiuis, videlicet, quod cum ipse intellectus non iudicat esse necessarium assumere ipsum subiectum in definitione ipsius accidentis, tunc propones sunt inductivae, & nihil prohibet quin possit reperiri eorum subiectum aliquo tempore expertis illius accidentis.

Sed re vera, ut diximus, veritas, quod sic habetur, est inferior illi veritati, quam adipiscimur, cum consideramus eius causam circa illud subiectum. & ideo demonstrationes quae sunt imperfectiores in praestando ipsum esse, quam sint demonstrationes per quod.

Verumtamen licet sint imperfectiores illis, non propterea habemus defectus, quem habent, aufert eas a genere

ABRAM

genere. Non dicimus autem nigredinē corui esse Corui essentialē, neq; Cygni albedinem ipsi Cygno, q̄a nigredo non continetur in Corui natura, neq; in eius proximo genere, qđ est ipsum aīal.

Si autem esset contenta in suo genere eēt de essentialibus accidentibus eius, & decerneret animus, q̄ oīs Coruus sit niger sine dubio. Et ideo id qđ expedit talibus rebus ē, q̄ animus non imaginatur essentialitatem illorum, donec imaginetur causam ipsam.

Et ideo est qđ dixit, q̄ si quis educatus esset naturaliter in loco alborum horum eo modo, quo non videret Aethiopē aliquē, neque audierit de aliquo, enuntiasset decreto, q̄ oīs homo sit albus, & q̄ nō sentiretur aliquis homo niger.

Sed fefellit Avicennam, quia inuenit cōmonstrationis imperfectiōē illius, sc̄l. quā est ob imaginationē eēndi accidens essentialē ipsi subiecto ob eius causam in essendo illi ob ei' vniuersalitatem in sub-

BVRANA

quod est genus demonstrationum. Atqui nō dicimus, quod nigredo Corui sit essentialis Corui, neq; albedo Cygni ipsi Cygno, propterea quia nigredo non comprehendatur in natura Corui, neq; in genere suo propinquo, quod est animal.

Si enim comprehenderetur in genere suo, esset ex accidentibus essentialibus ipsi. & forte posse est, q̄ oīs Coruus absq; dubio sit niger: atqui qđ sequitur per huiusmodi res est, q̄ anima nō dimetiatur per essentialia in ipsis vsquequo dimetiatur per causam.

Et p̄p̄ea qđ diximus, si creuerit homo fm viā nālē in locis alborū ex parte, qua nō appareat niger: & nihil prohibet, vt enuntiemus enūtiatiōē, qđ dicat, q̄ sequitur, vt sit omnis homo albus, & quod nō sentiatur aliquis homo niger.

Et Avicēna quidē deceptus fuit eo, q̄ inuenit manifestum defectum propter dimēsiōē, qđ est, quia accidens inuenit essentialē subiecto p̄p̄ cām ipsius, & p̄ existētiā ipsius, nō p̄p̄ v̄sitatē ipsius in sub-

MANTINVS

re demonum, quin sc̄l. A sint adhuc de genere demonū: sed nō dicemus nigredinē Corui ēē essentialē Corui, neq; albedinem Cygni ipsi Cygno. qm̄ nigredo nō includit in nā Corui, neq; in eius genere propinquo, quod est ipsum animal.

Nā si includeretur in suo genere, tūc eēt ex accidentibus illi essentialibus, & tūc satis posset anima affirmare, q̄ quilibet Coruus ē proculdubio niger. & id circo in huiusmodi rebus necesse est, vt ipsa aīa nō consideret ea, q̄ sūt eis essentialia, donec cōsiderauerit causam.

Et p̄p̄ea fuit dictū, q̄ si qs fuerit nāliter educatus i regione virorū alborū, vbi null' niger vnq̄ fuerit visus, neq; fuerit auditum ab aliquo, ibi fuisse vnq̄, tūc poterit enūciari, necesse ēē quēlibet hoīm ēē album, & q̄ nullus homo percipietur niger.

Id vero, qđ decepit ipsum Avicēnā est, qđ inuenit manifestū defectū, nempe, q̄ accidit i ipsa cōsideratiōe de ipso accidente essentiali, sc̄l. q̄ i h̄t suo subiecto p̄p̄ suā cām. & q̄ i h̄t quoq; ei p̄p̄ eius v̄sitatē [seu

DD iij cō-

Posteriorum

ABRAM

D subiecto. & putauit, qd eius vniuersalitas i subiecto non faciat adipisci veritatem, & qd non sit differentia inter illud, & premiffas inquit sitiuas, qbus adueniunt omnes subiecti species preter q intellectus cogitet habitudinem essentialē inter vtrunq;, sed dixit, q intellectus non decernat accidens cōtineri in subiecti natura, sed bene cogitat ibi esse aliquam rem, quę sit causa vniuersalitatis huius accidentis in illo subiecto, & si nondum constet sibi, quid sit illa, & quomodo quæramus illius cognitionem?

Hoc autem commōstrato redeamus ad partem expositionis vbi eramus. Dum dixit: **D**iffert quidem demonstratio an res sit, a demonstratiōe cur sit, primo in vna eadem sciētia, & hoc duobus modis, id est, differt demonstratio, quę largitur rem esse, a demonstratione largiēte eius causam, duabus speciebus discriminis. quorum vnum est discrimen, quod sit, inter illas in vna scientia, & illud est discrimen, qd
est

BVRANA

subiecto: & existimauit, qd vniuersalitas ipsius in subiecto, nō obtinet veritatē: qd; nō est dīa inter ipsam, & propositiones inductiuas, in qua inueniuntur oēs spēs subiecti, absq; eo, qd dimetiatur intellectus per proportionem essentialē inter vtraq; ipsa: sed dixit, q intellectus nō enuntiat in eo, qd accidēs cōprehendit in nā subiecti, nisi vtiq; dimetiatur qd nomen rei sit cā in vniuersalitate istius accidentis in hoc subiecto: qd si fuerit, hucusque non constituitur super ipso quid est, & quomodo inquiremus cognitionē ipsi?

Cumq; declaratū fuerit hoc accidēs in hoc subiecto, iam reuertemur ad modū speciei sue expositionis, & dixit: atqui diuersificat si est res, & propter qd est. primo quidem in vna sciētia fm rem, et hoc duobus modis. sensus est, & differt quidē demonstratio, quę tradit existentia rei, a demōne, q tradit causā ipsius duobus modis diuersificationis: quorū vnus ē, diuersificatio, q est inter vtraq; ipsas in vna sciā. & hæc est
diuer-

MANTINVS

cōmunicatiōem] quā habet cū ipso subiecto. & existimauit, qd illa vritas, q est in ipso subiecto, nō prestat veritatē. & qd non differt illud ab ipsis propōib⁹ inductiuis, in qbus reperiunt^r oēs species subiecti pter hoc, qd ipse intellectus cōsideret ipsā habitudinē, seu pportionē essentialē, q iter vtrūq; eorū existit: s; dicit, q intellectus nō asserit accidēs cōtineri i natura ipsi⁹ subiecti, nisi cōsiderauerit reperi aliquid, qd sit causa vritatis, seu cōtinentię illius accidentis in illo subiecto. sed, si nondū cognoscit illud, quid igitur est, et qualiter quæremus habere sciētiā de ipso?

Hoc igitur sic explicato, reuertamur ad nostrā expositionem. Dicit itaq;: Differt aē demō si res ē, vel quia a demōne pp qd res ē. Primū quidē in eadē sciā, & in ea duobus modis, id ē, demō Quia, differt a demōne, pp qd duplici dīa: prima ē illa dīa, q in vna existit sciā, & est ipsa dīa, q est fm nām, scđo vero differūt, cū vna earū fuerit in vna sciā, & altera in altera, hoc ē,
vt

ABRAM

fit fm naturam: alterū aut est discriminē qđ fit inter illas, qñ vna earū fit ī vna scīa, & altera ī alia scīa, hoc ē, qđ illa, qđ largit' rē ēē fiat in vna scīa, & quæ suam causam, in alia scientia.

Sed discrimen, quod fit in vna scīa, prout dixit, fit dupliciter. Demō enim essendi est duarū specierum. quarū vna est, an res sint, id est qđ largitur solum esse, & altera spēs cōponit' ex causis remotis.

Demonstrationes autem causarum fiūt ex pmissis, qđ sunt cāe propinquæ. hac itaque specie discriminis differunt demonstrationes causarum à demonstratōibus essendi. Et hoc intendebat, dum dixit: Duobus modis, quorum alter est, qđ demonstratio an res sit, fit ex pmissis mediatis, & in hoc nō inuenitur causa proxima.

BVRANA

diuersificatio, quæ est fm naturā: altera vero diuersificatio, qđ est inter ipsas ē, cū vna ipsarū fuerit in scīa vna, & altera in scīa alia: hoc est, vt sit qđ exhibet existētiā rei in scīa vna, et qđ cām, in scientia alia.

Atqui diuersificatio erit, quæadmodū diximus, p vnū duorū modorū, qñ demō existētiæ est duarū specierū: quarū vna est: qñ demō si est, hoc est, qđ exhibet existētiā tm: species vero altera sequitur ex causis longinqs.

Demōnes vero causarū erūt ex propōnibus, qđ sunt cāe propinquæ. hæc igit' spēs diuersitatis differre facit demōnes causarū, à demōn. b^o existētiæ. & hoc ē, qđ voluit, cū dixit fm vnū duorū modorū, qñ demō si est, fit ex ppōnibus p causas mediatas: & in hoc nō ponit cā ppinqua.

MANTINVS

vt demōstratio Quia. Ap sit in vna scientia, & de mōstratio propter qđ in alia scientia.

Extat autem dupliciter differentia, vt ipse inquit in vna scientia, propterea quia ipsa de monstratio Quia, est duplex: vna est demōstratio si res est, quæ scilicet dat eius esse cātum, alia vero constat ex causis remotis.

Demonstrationes vero propter quid, fiunt ex propōitiōibus, quæ sunt causæ propinquæ. hoc igit' modo diuersitatis diuersificantur demonstrationes propter quid à demonstratōibus Quia. Et hoc voluit, cum dixit: duobus modis. vno quidē modo est, quia demōstratio si res est, fit ex propōnibus mediatis, sed in hac non ingredi tur causa propinqua.

T. 30. ps

Alio autem, si per immediata quidem, sed non per causam, sed per notius² eorum, quæ conuertuntur. nihil enim prohibet^b eorum, quæ conuersim prædicantur, notius aliquando esse, quod est nō causa. quare erit per hoc demonstratio. Vt quod^c planetae prope, per id, quod non scintillant. Sit in quo C, planeta: in quo B, non scintillare: in quo A, prope esse. Verum itaque B de C dicere: planetae enim non scintillant. sed & A de B: quod enim non scintillat prope est. hoc autem acceptum sit per inductionem, aut per sensum. necesse igit'

DD iij tur

Posteriorum

Dicitur *A* inesse ipsi *C*. quare demonstratum fuit, quod planetae prope sunt. Hic igitur Syllogismus non ipsius propter quid, sed ipsius quod est. non enim propter non scintillare, prope sunt, sed propterea quia prope sunt, non scintillant.

*

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

T.c.96. Alterius autem modi est de mō an res sit, & sit ex præmissis immediatis: excepto quod ipsum mediū sit de causatis reciprocis suis causis equaliter, aut per res notiores. nam demonstratio an res sint non euadit, quin fiat ex causatis, quæ sint notiora sua causa: aut ex causatis reciprocis suis causis equaliter. Prout est demonstratio, quod planetae sint nobis propinqui, quia non scintillant: & sint pro *C*, planetae, & pro *B*, quod non scintillant, & pro *A*, quod sint prope nos. oratio itaque, quod *B* sit de *C*, est vera, planetae enim non scintillant: & similiter *A*, de *B* est vera, quia quod non scintillant sunt prope nos. huius autem præmissæ veritas apparet inductione et per sensum: sicque ergo *A* inest necessario ipsi *C*. Sicque et iam com-

Dixit Arist. Modus autem alius est, quod de mō si est, sit ex præmissis immediatis: propter quod media erunt ex causatis, quæ conuertuntur cum suis causis equaliter, aut per ea, quæ sunt notiora. & hoc, quoniam nihil prohibet, quod demonstratio si est, sit ex causatis, quæ sunt notiora suis causis aut ex causatis, quæ conuertuntur cum suis causis equaliter. quæ ad modum de mō, quod stellæ errantes sunt propinquæ nobis, quoniam non scintillant. Sit igitur in quo est *C*, erratice: & in quo est *B*, non scintillare: & in quo est *A*, prope nos. verum est igitur dicere *B*, de *C*, & hoc quod erraticæ non scintillant: & similiter *A* de *B*, verum, non scintillantia. non sunt prope nos. & hæc propositio apparet esse vera per inductionem, & per sensum, iam igitur mon-

stra-

Secundus vero modus est, de mō si res est sit ex propositionibus immediatis. propter quod mediū in ea est ex causatis, quæ conuertuntur cum sua causa equaliter, vel ex rebus notioribus. Nam demonstratio si res est necessario erit vel ex causatis notioribus sua causa, vel ex causatis, quæ conuertuntur cum sua causa equaliter. ut est illa de mō, quæ dicit, quod planetae sunt propinqui nobis, quia non scintillant. sint autem *C* planetae, *B* autem quod non scintillant, *A* vero, propinqui nobis. Propositio igitur, quæ est *B* de *C*, sit vera. nam planetae non scintillant. Eodem modo *A* de *B* vera est, quia ea, quæ non scintillant, sunt prope nos. Huius autem propositionis veritas apparet per inductionem, vel per sensum. Inest itaque *A* ipsi *C* necessario. Et hoc pacto iam ostenditur,

T.c.96.

*
Cōtr. To. 98 Syllogizat hic Arist. arithmeticam conclusionem ex altera præmissa ratiō negatiua: oppositū habet. Prio Priorū, sectione prima ubi scribitur oportere negatiuā sequi cōclusionē, & particulare, quoties altera præmissa ratiō negatiua est, & particularis. Vide solū Tom.

ABRAM

commonstratur, qd planetæ sint prope nos. hic autem syllogismus nō fit cur res sit, quoniam non est causa illorū propinquitatis ad nos, qā non scintillant, sed qā sunt prope nos, non scintillant.

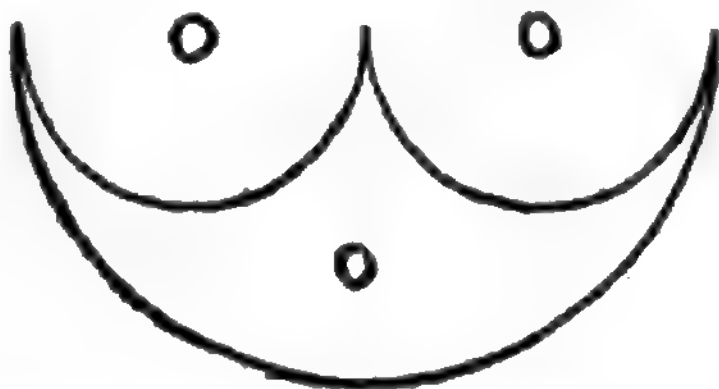
BVRANA

stratum fuit, qd stellæ errantes sunt prope nos. Sed hic syllogismus non est propter quid: quoniam non scintillare non est causa, quōd sint prope nos, sed qā sunt prope nos, non scintillant.

MANTINVS

ditur, qd planetæ sint propinqui nobis. Is aut syllogismus non est propter quid res est, qā causa, ob quam sunt nobis propinqui, non est quia non scintillant, sed qā sunt propinqui nobis, ideo non scintillant.

Prope esse. Non scintillare. Planetæ.
A. B. C.

B
Demofostrius qd, per immediata quidē, nō tñ per cām, sed p cōuertentiū notū, causantur scilicet.

Cō. 96 Postq̄ notificauit differentiam inter vnam speciem demonstrationum essendi, quæ componit ex causis remotis, & inter demonstrationes causarum, cœpit notificare dīam, quæ est inter secundam speciem demonstrationū essendi, & demonstrationes causarū. Et illa est, qua cōmonstratur res prior p posteriorem ea, hoc est, ex rei accidentibus sibi proprijs.

Et dixit: Alterius autem modi est demōstratio an res sit, vsq; ibi, dum dicit notiores. id est, alter modus, quo differt demon-

Posteaq̄ docuit differentiam inter vnā ex speciebus demonstrationū existētiæ, & hæc est, quæ componit ex causis lōginquis, & inter demōstrones causarū, cœpit docere differentiam, quæ est inter speciem secundam demonstrationum existētiæ, & inter demōstrones causarū. & ipsa est, in qua m̄fat prius p posteriorem, hoc est ex accidentibus rei sibi appropriatis.

Et dixit: Modus autē alter, per quem diuersificatur demonstratio causæ ab altera specie ex speciebus demōstrationū

Posteaq̄ ostendit, in quo differat primus modus demōstronum quia, qd quidē cōstat ex causis remotis a demonstrationibus pp quid, nūc ostēdit in quo differat secundus modus demonstrationū quia, a demōstrationib' pp quid, quo quidē modo demonstrat id, quod præcedit p id, quod est posterius eo, hoc est, ex accidentibus rei, quæ sunt ei propria.

Et ideo dicit: secundus vero modus est, demōstratio si res est vsq; ubi dicit: vel p res notiores: hoc est secundus autē modus, quo

Cō. 96

Posteriorum

ABRAM

De demonstratio causæ ab altera specie demonstratiōis essendi est, quia hæc species demonstratiōis, hoc est, demonstratiōis essendi, & si conueniat demonstratiōi causæ p esse suas præmissas immediatas, differt tamen ab illa, quia medium eius est causatum non causa. & hæc etiam est ex causatis proprijs, quæ conuertunt prædicatione cū suis causis, & hoc fit dū hæc causata fuerint nobis notiora suis cāis.

Adiecit autem conditionem causato quod sit causæ proprium. nā quando esset commune, non sequeretur ex ipso essendo illud prius. Illatio enim huiusmodi inter prius & posterius, & causam & causatum est trium specierum. aut, q̄ utrunq; alterutrū inferat equa illatione, & hoc quando fuerit causatum notius apud nos quā causa, construitur illa esse tantum, deinde possibile esset quod acciperemus causam, & per eam commonstrarem demonstratiōe causæ causatum inesse

BVRANA

tionū existentie: quoniam hæc species demonstratiōis, hoc est demonstratiōis existentie & demonstratiōis causæ communicant in eo, q̄ habent propōnes immediatas: sed differūt, eo, q̄ medium in ipsa erit causatū non causa. & hoc consimiliter erit ex causatis appropriatis, hoc est, quæ conuertuntur per prædicationem cum suis causis, quando fuerint illa cāta notiora apud nos, quā causa.

Atqui posuit conditionem in causato, ut sit appropriatū in causa: quoniam cum sit vniuersale, non sequitur ex eo, quod ipsum sit, quod antecedens sit. Et hoc, quoniam consequentia in hac mensura ex antecedente & consequente, causa & causatum inueniūtur secundum tres species. Aut quod sequatur ex se inuicem consequentia æquali: & hoc cum fuerit causatum notius apud nos, quā causa, per quam componitur existentia tantum. deinde possibile est, ut accipiat causa, & monstratur per ipsam demonstratiōe causæ existentia causati de subiecto.

MANTINVS

quo differt demso, p̄ qd, a primo modo demonstratiōis, quia, est, q̄ hic modus demonstratiōis, s. quia, licet habeat hoc cōe cū demonstratiōe, p̄ qd, q̄ eius p̄missæ sunt immediate, tū differt ab ea in hoc, quod ipsum mediū in ipso est utiq; causatū, nō causa, & est quoq; ex causatis proprijs, quæ, & conuertuntur cū sua causa in prædicatione, & hoc cum hmoi cāta fuerint notiora nobis, q̄ causæ.

Voluit aut ut ipsum causatū debeat esse propriū cū sua causa, seu æquale, p̄ p̄ea q̄, si eēt vñus, vel cōius, tunc nō sequeretur ex ipso ipsum añs, seu prius, s. ut dato ipso, de cāns. Nā ipsa cōsecutio, quæ fit inter ipsum prius, & posterius, seu p̄cedens & consequens, & cām & causatū in hoc negocio, fit tri p̄r. primo modo, ut cōsequatur alterū eorum alterū inuicē indifferēter, & equaliter. Quod si ipsum causatum fuerit notius nobis ipsa cā, tunc p̄ id cōstituitur demso quia. s. ē tū, & post hoc poterimus allumere ipsā causam, & demonstrare p̄ ipsam, quare ipm causatū

Digressio.
Vide 2. Posterior. cō. 93.
Quot, qui
busq; mo
dis ex cōe
quētia cā
cum cato
fiat demso
iūraudes.

ABRAM

esse subiecto. & fieret ibi demonstratio causæ tantum, prout infra demonstrabit Arist.

Quando autem esset cā notior causato, fit i hac specie demonstratio simpliciter tantum. Secūda vero species illationis est, quod inferatur posterius à priori, hoc est, causatum à causa, & non econverso, & hac specie non fit demonstratio simpliciter solum, & hoc quando cau' a fuerit notior. quia si nō esset notior, non fieret ibi penitus demonstratio, & si esset causatū notius apud nos, quia non inferitur ex essendo commune, esse proprium in rebus illatiuis, prout dictum est alibi.

Tertia vero spēs illationis est huic contraria, hoc est q̄ prius inferatur ex posteriori, id est, causa à causato, & non cōuertat: & in hoc contingit demō euidentiæ tantum. Dum aut dixisset, q̄ id, quo hæc species euidentiæ differat à demonstratione causæ sit, quia in ea mediū est à causatis reciprocis suis causis equaliter, q̄n cōtingeret q̄ causata huius conditionis sint notiora q̄ ipsa

BVRANA

cto. & sit ibi demonstratio causæ tantum, quemadmodum declarabit Arist. postea.

Quod si fuerit causa notior causato: tunc adducet in hac specie demonstratio simpliciter tantum. Species aut secūda cōsequentiæ est, ut sequatur posterius ex priori, hoc est causatū ex cā & nō cōuertat res: & in hac spēs nō adducit, nisi demō simpliciter tantum. & hoc, cum fuerit cā notior. q̄ si nō fuerit notior, non adducet ibi demō penitus. si vero fuerit causatū notius apud nos, q̄ non sequatur ex eo, q̄ vniuersale sit, q̄ appropriatū sit, in rebus consequentibus, quemadmodum diximus in alijs locis ab hoc.

Atqui species tertia est contraria huius, hoc est, ut prius sequatur ex posteriori, hoc est ex causa causatum, & non cōuertat. & i hoc utiq; accidet demō signi tantum. Et postea q̄ dixit, q̄ id, per quod distinguitur hæc species signi à demonstratione causæ, est, ut mediū in ipsa sit ex causatis, quæ conuertuntur cum suis causis equaliter, cum acciderit, q̄ causata, quæ sunt cum hac dispōne, sint

MANTINVS

satū insit ipsi subiecto: A & tunc erit illa demō pp quid tantum, ut Arist. declarabit paulo post.

Sed, si causa fuerit notior causato, tūc is modus faciet demōnem absolutā tantum. Secundus modus cōsecutionis est, cū ipsum posterius cōsequitur ex ipso pcedenti, scilicet causatū ex ipsa cā, & non econtra. & is modus nō inferret nobis nisi demōnem absolutam tantum: & cū ipsa cā fuerit notior. nā, si nō fuerit notior, tūc nullā faciet oīno demōnem, vel ipsum causatū erit notius nobis. nā ex ipso vlti dato, nō sequitur ut de ipsū particulare in ipsis rebus se cōsequantib⁹, ut alibi iam explicatum fuit.

Tertius vero modus cōsecutionis est oppositus huic pdicto, nēpe, C in quo ipsum pcedens, seu prius, sequitur ex posteriori, videlicet cā ex causato, & nō econtra. & in hoc cōtingit fieri demō signi, vel quia, tantum. Et postea q̄ dixit, q̄ id, in quo differt iste modus demōnis q̄a, à demōne pp quid, est q̄ medium in eo est ex causatis, quæ cōuertuntur cū sua cā equaliter, seu indifferēter, cū cōtingit

Posteriorum

ABRAM

Dicitur causa, dixit: Nam de
mōstratio an res sit nō
evadit, quin fiat ex cau-
satis, quæ sint notiora
sua causa, aut ex cau-
satis reciprocis suis cau-
sis æqualiter. id est, de-
monstratio enim, quæ
largitur rem esse, nihil
prohibet ipsam eē, quan-
do evenit quod causa-
tum sit reciprocū suæ
causæ æqualiter, hoc ē,
quod quando ponitur
E esse, inferat esse ei⁹ cau-
sam, & cum hoc cau-
satum sit notius apud
nos, quā eius causa.

Deinde tulit hui⁹ exē-
plū ex materijs, et di-
xit: Prout est demon-
stratio, q̄ planetæ sint
nobis propinqui, quia
non scintillant. id est,
prout quispiam com-
monstraret q̄ planetæ
sint nobis propinqui,
id est, nobis propiores
Fixis, quia nos cerni-
mus, q̄ non commo-
ueatur eorū radius ad
inspicientes eos, prout
cōmouentur radij stel-
larum fixarum. & hoc
intendebat per scintil-
lationē. causa enim cō-
motionis radij ipsi⁹ rei
est visus debilitas, aut
visibilis distantia, sed
ex quo hoc evenit om-
nibus hominibus de fi-
xis & non de erraticis,
ideo noscitur, quod
huius

BVRANA

notiora q̄ causæ, dixit:
& hoc, qm̄ nihil prohi-
bet, q̄ demonstratio
si est, sit ex causatis no-
tioribus, q̄ sunt causæ,
aut ex causatis, quæ cō-
uertuntur cū suis cau-
sis æqualiter. & hoc, qm̄
nihil prohibet, q̄ de-
monstratio tradēs exi-
stentiam rei sit, cū acci-
derit, q̄ causatum con-
uertatur cū causa æqua-
liter. hoc est, cū po-
nitur eē, sequitur cām
suam esse, & est cū hoc
causatum notius apud
nos, q̄ causa ipsius.

Deinde adduxit exē-
plū huius ex materijs,
& dixit: quemadmodū
demonstratio, q̄ stellæ
errātes sunt prope nos,
qm̄ non scintillant. sen-
sus est, quēadmodum
qui monstrat, q̄ stellæ
extraneæ sunt p̄ximio-
res nobis, q̄ fixæ: quo-
niā videmus ipsas non
scintillare, cū eas spe-
culamur, quemadmo-
dum cū mouentur
radij stellarum fixarū.
& hoc est, quod voluit
per scintillationem. &
hoc, quoniā causa mo-
tus radij rei est debili-
tas aspectionis, aut de-
fectus eius, quod vide-
tur: sed posteaquā
accidit hoc omni ho-
mini in fixis non erran-
tibus, notum est, q̄ cau-
sa

MANTINVS

gerit huiusmodi cau-
sata esse notiora q̄ ipsa
causa nunc dicit: Nam
demonstratio, si res est, neces-
sario erit vel ex causa-
tis notiorib⁹ sua causa.
vel ex causatis, q̄ cōuer-
tunt cū sua cā æqua-
liter. hoc est, demon-
stratio enim, quæ p̄stat
esse rei, nihil prohibet,
quin illud eē, cum acci-
dit, ut ipsum
causatum cōuertat æqua-
liter cū sua cā, videlicet
ut ipso dato, necessario
des eius causa, cū tñ ip-
sum causatum sit notius
nobis sua causa.

Deinde affert exem-
plū huius ex ipsis mate-
rijs dicens, ut est illa de-
monstratio, quæ dicit,
q̄ planetæ sunt propin-
qui nobis, quia nō scin-
tillant: hoc est, ut si qs
demonstret ipsas stellæ
errātes esse nobis pro-
pinquas, s. propinquo-
res, q̄ stellæ fixæ, quia
videm⁹ radiū earū nō
moueri, cū eas inspi-
cimus, sicut mouetur ra-
dijs stellarū fixarū. hoc
enim intelligebat p̄ ip-
sum scintillare. Nā cā,
ob quā radius alicuius
rei mouet⁹, est utiq; vel
visus imbecillitas, vel
distantia ipsius visibilis.
sed, cū id accadat cūctis
hominibus quo ad stel-
las fixas, nō aut in ipsis
erraticis, ergo scim⁹, q̄
huius

ABRAM

huius causa sit errantium propinquitas.

Et constituitur demō evidentia sic, Stellarū errantium radius non commouet apud eas inspicientē: & id, cuius radius non commouet, est ppe nos, sicq; infertur q stellæ erraticæ sint ppe nos. Et dū dixit: Huius autē pmissæ veritas apperit inductione, aut p sensum. Intendit illā, q cui⁹ radij nō commouent apud ei⁹ inspectio nē, sit ppe nos. Et notum est q in hoc exemplo cā & causatū sūt reciproca, prout dixerat.

Et dum dixit: Hic autem sylł nō fit cur res sit, qm nō est cā illorū ppingtatis apud nos, quia nō scintillant, sed quia sunt ppe nos nō scintillant. Intendit, q hic sylł non sit demō causæ, q id, quod mediū terminū cepit, nō est causa maioris extremi, immo res est e contra, quia maius extremum est causa medij, scintillatio enim & commotio, quā acceperat medius terminus in illo non est causa propinquitatis stellarum, immo res est e contra, id est, quia stellarum propinquitas est causa, qua non scintillant.

DVRANA

sa in hoc: est propinquitas errantium.

Et cōponitur demō signi sic: errantes extra nec nō mouent radios apud speculantes ipsas: & qd nō mouet radios est ppinquū nobis, cōcludit igit, q stellæ errantes sunt nobis ppinque. Et dixit: huius autē propōnis apparet veritas p inquisitionē, aut p sensum. sensus est, q oē illud, qd nō mouet radios speculātes in ipsum, est nobis propinquū. Planū autē, q hoc est exemplum causæ & causati cōuertibilium.

Quēadmodum dixit. Ethic sylł non est, pp quid est res: qm causa propinquitatis suæ nō est, quia nō scintillat. sensus est, & hic sylł non est demō causæ, quoniam medius terminus in ipso accept⁹, non est causa maioris extremitatis: sed res se habet in cōtrarium, q maior extremitas est cā medij. & hoc, quoniam scintillatio & motus, per quem assumit medius terminus, non est causa propinquitatis stellarum, sed res se habet in cōtrarium, hoc est, q propinquitatis stellarum est causa, q non scintillant.

MANTINVS

huius rei cā, est ppinquitas ipsarū errantiū.

Et componit demō signi, vel quia, sic. Planetarū radius non mouetur, cū inspicitur: & id, cuius radius non mouet, est utiq; ppinquum nobis, infert ergo, q Planetæ sunt propinqui nobis. D. d. huius autē ppōnis veritas apparet per inductionē, vel p sensum: videlicet, q id cuius radius non mouetur cū inspicit, est propinquū nobis: palam autē est, q in hoc exemplo, cā, & causatū cōuertunt. vt dixit.

D. d. Is autē sylł non est pp quid est. q a causa, ob quam sunt nobis propinqui, nō est quia nō scintillant, sed quia sunt propinqui nobis, ideo nō scintillāt. hoc est, is autē sylł non est demō pp quid, ppea quia id, quod sumit in eo p termino medio, non est cā ipsius maioris extremitatis, s; e contra, maior extremitas est cā medij termini. qm ipsa scintillatio & commotio, quæ sumitur p termino medio nō est cā propinquitatis stellarū, sed e contra, videlicet, q propinquitatis stellarum est causa, vt non scintillent.

Enitit

Posteriorum

T.30.ps ^a *Euenit autē & per alterū monstrari alterū: & erit ipsius propter quid demonstratio. Vt sit C, planeta: in quo B, prope esse: A, nō scintillare. inest itaq; et B ipsi C: ⁊ A ipsi B, nō scintillare. quare et ipsi C A: & est syllogismus ipsius propter quid: accepta. n. est prima cā.*

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

T.c.97 Iam possibile esset, q̄ ponamus mediū terminum prædicatum, & apud hoc fieri demōstrationem cur sit, & prædicatū sit medium. Prout fit, q̄ ponat pro C, planetas, & pro B, prope nos, & pro A, q̄ non scintillent. B itaq; inest ipsi C, & A, inest ipsi B, A itaq; inest ipsi C. Et fit hæc demō cur sit, quia eius mediū est causa proxima.

Dixit Arist. Iamq; fieri pōt, vt ponam⁹ mediū terminū prædicatū, & habeam⁹ demōstrationē p̄ quid, & p̄dicatū mediū. Quēadmodum si ponerem⁹ in quo C, errātes, & in quo B, prope nos, & in quo A, non scintillare. igit̄ B inest ipsi C, et A inest ipsi B, ergo A inest ipsi C. & erit hæc demō p̄ quid, eo q̄ mediū in ipsa apparet eē p̄ximū.

Fieri quidem potest, vt mediū terminus sumatur, vt prædicatum, & constitutur demonstratio p̄pter qd res est. Veluti si C sint planetæ, B autem propinqui nobis, A vero, non scintillant. & erit tunc demonstratio cur res sit, eo quod mediū ipsum fuerit causa propinqua.

T.c.97

Non scintillare.

Prope esse.

Planetæ.

A.

B.

C.

F

Demō ip
si⁹ p̄ quid
quia p̄ pri
mā cām.

Cō.97 Ex quo hæc species demōstronis euidentē posset eē, q̄n cōmonstratū fuerit p̄ eam cām inesse subiecto alicui p̄ inesse illius causatū huic subiecto, vt q̄ capiat ipsa cā, & ponat mediū termin⁹,

Cū fuerit hæc vna ex speciebus demōstronū signi, possibile est, cū monstratū fuerit cām inesse subiecto, q̄n causatum inest huic subiecto, vt accipiat causa, & ponatur mediū termin⁹,

Quoniam cū in hūmōi demōstronis quia, modo, demonstratur, q̄ causa inest alicui subiecto, q̄n causatū inest illi subiecto, possit assumi cā, & fieri ex ea mediū termin⁹, p̄ quē demon-

Cō.97

ABRAM

minus, & p illā cōmon-
stret cā inessendi cau-
satū ipsi subto, & fieret
hæc demō causæ tm̄.

De cōditionibus enī
demonstrationis causæ
est, q sit esse in ea no-
tum tm̄ aut sensu, aut
per euidētiā, cōp̄it
notificare, quonā mo-
do accadat hæc species
demonstrationis in de-
monstratione euiden-
tiæ, hoc eodē exemplo.

Et dixit: Quod iā pos-
sibile esset q ponamus
mediū terminū. id est,
quod est acceptum me-
dium in euidētiā prę-
dicatum quęsitū, & hoc
est ipsum causatum, &
prędicatū quęsitū eui-
dētiæ syllogismi me-
diū, quod est ipsa cau-
sa, & hoc post eius com-
monstrationem p eui-
dētiā, & largiatur
causam inessendi cau-
satū, cuius esse largi-
tum est per euidētiā,
& tunc demonstratio
fieret, demonstratio
scilicet, quæ largit cau-
sam tantum.

Contingunt autē hæ
duæ demonstrationis
species in rebus, de qui-
bus ignoratur inesse ip-
sam causam cuidā rei
alicuius causati, quæ
est in hac ipsa re ab illa
causa, cum fuerit illius
causæ causatum, notū
per

BVRANA

nus, & monstretur p ip-
sam, causam inesse cau-
sato per causam, & erit
hæc demō causæ tm̄.

Quonā ex conditio-
nibus demōnis causæ
tm̄ est, vt in ipsa sit no-
ta existentia tantū, aut
p sensum, aut p signū:
cepit docere, quō acci-
det hæc species mōstra-
tionis per demonstra-
tionem signi in hoc co-
dem exemplo.

Et ait: iam vero pos-
sibile est, vt ponamus
terminum medium,
qui acceptus fuit me-
dius in signo, prædica-
tum in quęsito, & hoc
causatum, & prædica-
tum in quęsito signi:
mediū in syllogismo,
& hic est causa. & hoc
posteaquā monstra-
uerit per signum, &
tradiderit causam exi-
stentiæ causati, cuius
existentia tradita fuit
per signum: & erit de-
monstratio, demon-
stratio propter quid,
hoc est, quæ tradit cau-
sam tantum.

Atqui accidunt istæ
duę species demonstra-
tionū in rebus, in qui-
bus ignoratur inexistē-
tia per causam rei ad
rem causati in hac re
ex ipsa causa, & sit cau-
satū illius causæ no-
ta existentia per se in
illa

MANTINVS

strabitur cā, ob quā ip-
sum causatū inest ipsi
causæ, & tunc erit hæc
demō pp quid tantū.

Nam vna ex cōditio-
nibus ipsius demōnis,
pp quid, est, vt ipsum
esse sit notū vel p sen-
sum, vel p signū: ideo
nunc ostendit qualiter
accadat hic modus de-
monstrandi in ipsa de-
monstratione quia. co-
dem met exemplo.

Et ideo dicit: fieri q-
dem pōt, vt medius ter-
min⁹, qui, s. fuit assum-
ptus velut mediū in de-
monstratione quia su-
mat vt prædicatū in ip-
so quęsito, quod ē cau-
satū, & prædicatū ipsi⁹
quęsitū quia sit mediū
in ipso syllo, quod est
ipsa cā. & hoc postq de-
monstratū fuerit p ip-
sum quia, vel signū, &
præstabit cām, ob quā
ipsum causatū est, cui⁹
esse iā fuit traditū p ip-
sum quia, vel signū, &
tunc hmōi demō erit
demō pp quid, quę, s.
reddit causam tantū.

Hi autē duo modi de-
monstrationis. accidūt
in illis rebus, in quibus
ignoramus ipsam cām
in esse alicui rei, pp ali-
quid quod est causatū
in ea re, ab illa cā. & tūc
causatū illi⁹ causæ erit
de se notū q quod inest
illi

Posteriorum

ABRAM

D per se inesse illi rei, & notum fuerit esse illā causam illius causati. & incipit primo, & cōmonstrat causam inesse illi rei mediante in essendo causatum illi rei, deinde cōmonstrat causam inessendi hoc causatū illi rei per illā eandem causam, & pro maiori parte hoc cōtingit in naturalib⁹.

BYRANA

illa re, & sit notum illā causam inesse illi causato. & cōpit pri⁹ monstrare per ipsam causam inesse illi rei per medium, quo causatū ipsi inest: deinde monstrabit causam istī⁹ causati in illa re, per ipsam causam secundū rem. & hoc plurimum accidit in scientijs naturalibus.

MANTINVS

illi rei, & notū erit illā cām inesse illi causato. & primo incipiet demonstrare p ipsum, ipsam cām inesse illi rei p hoc, quod ipsum causatū inest ei. post hoc demonstrabit cām, ob quā illud causatū inest illi rei p eandēmet causam. & hoc ē quod frequentius fit in scientijs naturalibus.

E
T.30. p.

Rursus quemadmodum lunam monstrant, quod sphaerica, per augmenta, si enim quod ita augetur est sphaericum: augetur aut luna: planum, quod sphaerica. sic igitur ipsius quod factus fuit syllogismus. Ecōuerso aut posito medio ipsius propter quid. non enim propter augmenta est sphaerica: sed quia est sphaerica, accipit augmenta talia. Luna, in quo C: sphaerica, in quo B: augmentum, in quo A. In quibus autem media non conuertuntur, & est notius, quod non est causa, ipsum quidem quod monstratur, ipsum autem propter quid, non.

ABRAM

T.c.98 **E** Et iterum sicut cōstituitur q Luna sit sphaerica per suū cōmentum: id enim, quod hac receptiōis specie recipit cōmentum, est sphaericum: cum autem Luna recipiat hoc cōmentum, notū itaq est ipsam esse sphaericā. et hac specie fit syls an sit. Quando vero ponitur mediū contra illud, quo positū est in prima causae combinatione, hic itaq;

BYRANA

Dixit Arist. Consi militer ēt, si cōstruerent, q Luna ē sphaerica per augmenta sua. et hoc, qm quod suscipit augmentū per hanc speciem susceptiōis, ipsum est sphaericū: sed Luna suscipit hoc augmentū: planū igitur, q ipsa est sphaerica. & fm hāc spēm erit syls si est. Cum vero posuerim⁹ mediū ē contrario, hic erit syls pp qd. & hoc, qm

MANTINVS

Rursus quēadmodum demonstrāt lunam esse circularē p eius incrementum. Nā id, quod recipit incrementū hoc modo ē circulare: Luna autē hoc pacto recipit incrementū: palam ergo est, q Luna est circularis. & hoc mō fit demō quia est, Sed si ponatur mediū ecōuerso eius, q positū fuit in priori cōpositione, erit demō pp quid non

T.c.98

A B R A M

Itaq; sic syls cur sit. Illa enī non est sphærica ob cām sui crementi hac crementi specie, sed quia est sphærica, recipit talia crementa. Et sit Luna sup quo est c, sphærica super b, ei⁹ cremētum sup quo est a. Demōnes vero, quarum media sunt causata notiora, & non reciproca æqualr, sunt demonstrationes an res sit, sed non, cur sit.

Sphærica.

B V R A N A

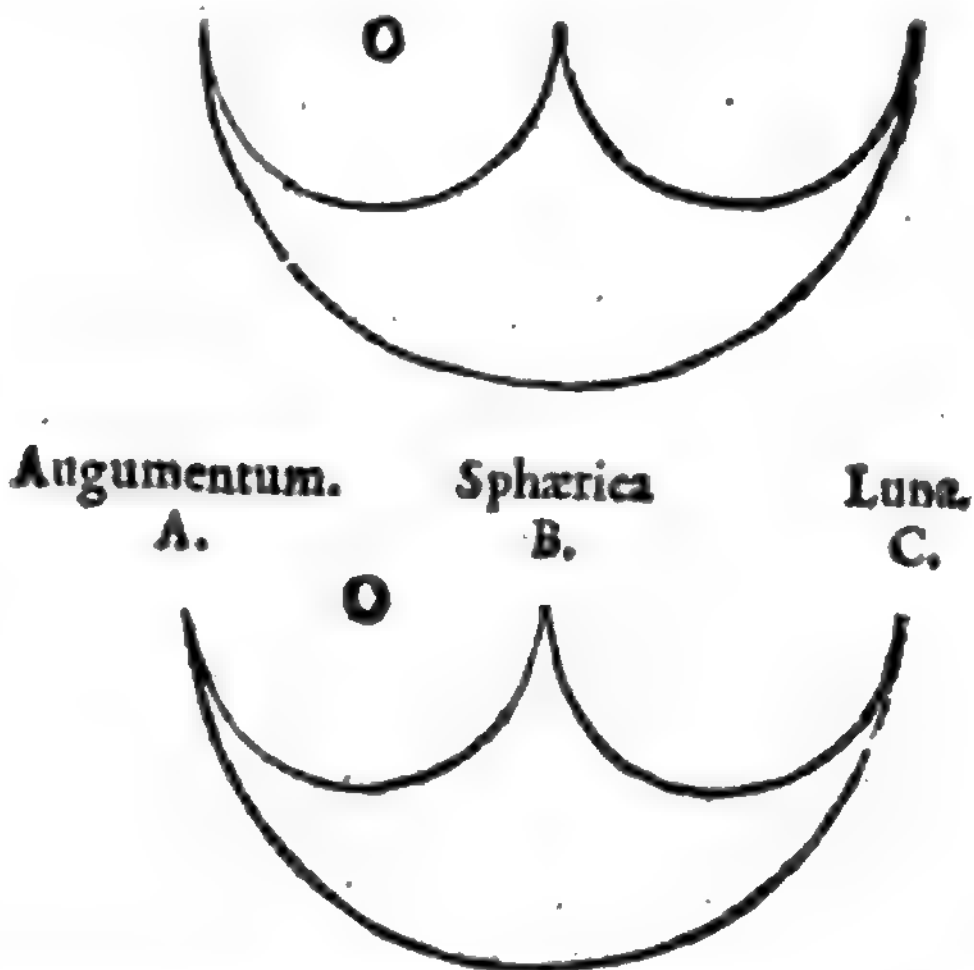
qm̄ ipsa nō est sphærica per causam augmentationis suæ in hanc spēm augmentationis, sed qā ipsa est sphærica, suscipit huiuscemodi augmentationes. Sit Luna i quo c, sphæricū in quo b, additamēta, in quo a. Atqui demōnes, quarum media sunt cāta, & sunt notiora, et non conuertunt ēqualr, ipsę sunt demōnes si ē res, s; pp qd, nō.

Augumentum,

M A N T I N V S

non enim circularis A est ob illius incremētum tali modo, sed qā circularis est, ta suscipit incremētū. Est aut Luna in quo c, circulare in quo b, illius tale incremētum a. Demonstrationes vero, quorū media sunt causata, & sunt notiora, & nō cōuertunt ēqualr, sunt utiq; de mōnes qā est, sed non sunt demōnes propter quid est res.

Luna.

Syls ipso
q, vi & su
perior.

Syls ipso
pp quid,
& p cām,
vi & supe
rior.

C5.98 Hoc est aliud exemplum specierū euiden-
tiarum, in quibus acci-
dunt ambæ species de-
mon-

Hoc est exemplū spe-
cierum signorum, in
quibus accidunt ambę
species simul, hoc est
de-

Hoc est aliud exem-
plū, quod dat de ipsis
modis demonū † qā, † a l. signo
in quibus fiunt vterq;
Logica EE mo-

C6.98

Posteriorum

ABRAM

Demonstrationis simul, hoc est, demonstratio euidentiæ, & demonstratio causæ. quod est, quando fuerit posterius apud nos notius priori, & prius fuerit ei reciprocum, hoc est, q̄ sit ei proprium.

Et dum dixit: Et iterum sicut constituunt, q̄ Luna sit sphaerica p̄ suum clementū. id est, exemplum quoq; illius, **E** quo demonstratione cōmonstratur prius per posterius, est exemplū, quo Astrologi solent cōmonstrare, quod Luna sit sphaerica ob sui luminis clementū, quod est secundum lunarem figuram.

Et dū dixit: Id enim, qđ hac receptionis specie recipit clementum est sphaericū: cum autē Luna recipiat hoc clementū: notū est ipsam esse sphaericā. Intendit, q̄ cōstruat hęc demō p̄ Lunā recipe clementū talis cōdōnis, ipsam itaq; eē sphaericā, & cōcludit in priā figura, q̄ Luna sit sphaericę figurę.

Et dū dixit: Qñ vero mediū ponit contra illud, quod positū est in prima combinatione. intendit, q̄ medium ponatur in hac combinatione maior termin⁹,

et

BVRANA

demonstratio signi, & demonstratio causæ. & hoc, cum fuerit posterius notius apud nos quam prius, & prius conuertatur cum ipso: hoc est, quod sit ipsi appropriatum.

Et dixit: Cōsimiliter etiam, si construerent, q̄ Luna est sphaerica p̄ additamēta sua. sensus est, exemplum vero cōsimiliter ēt ei⁹, in quo ostēditur per demōnem prius p̄ posterius, est exemplum vsitatū apud Astrologos, quo monstrant figurā Lunæ sphaericam esse, qm̄ additamentum luminis ipsi appropriatum est per figurā lunare.

Et dixit: & hoc, qm̄ qđ suscipit augmentū p̄ hęc spēm, susceptiōis, ipm̄ ē sphaericū: Luna autē suscipit hoc augmentū: igr̄ planū q̄ Luna ē sphaerica. sensus ē, & cōponit demō hęc i eo, q̄ Luna ē suscipiēs augmentum cū hac dispōne, igr̄ ē sphaerica: & cōcludit in priā figura, q̄ Luna est sphaericę figurę. Et dixit: cū vero posit⁹ fuerit medius ecōtrario eius, qđ positum fuit in cōplicatione prima, hoc est, q̄ ponatur medius in hac cōplicatione termin⁹ ma-

ior

MAN-TINYS

modorū demfonis simul, videlicet demonstrationis q̄a, & demōstrationis p̄p quid. cū scilicet ipsum posterius est nobis notius priori, & ipsum prius conuertitur cū eo, quod scilicet ē illi appropriatū, seu ēq̄le, vel vni forme.

Et ideo dicit: Rursus quēadmodum demonstrant Lunā esse circularē per eius incrementum. hoc est, adhuc est exemplum demfonis, qua probat prius p̄ posterius, vt cū solēt Astro nomi p̄bare figuram Lunæ esse circularē, p̄pca, quia incrementū ei proprium sit per figuram lunarem.

D. d. Nā id, quod recipit incrementū hoc modo, ē circularē: Luna autē hoc pacto recipit incrementū: palam ergo est, q̄ Luna est circularis. id est, cōponit hęc demō. s. q̄ Luna recipit hoc pacto incrementū: ergo est circularis, & cōcludit in priā figura, q̄ Luna est circularis figurę.

D. d. sed si ponat mediū ecōuerso ei⁹, quod positum fuit in prima cōpositione, nempe, q̄ ponat in hac cōpositione ipsum medium pro maiori termino, & ma-

ior

ABRAM

& maior ponatur medius, s. ipsum prius.

Ille itaq; demōstrat largitur rei cām tm̄, exēpli grā, Luna est sphericę figurę, & quod est sphericę figurę crescit suo lumine fm̄ hāc cōditionē cremēti, & cōstabim⁹ nobis causam, qua ei⁹ cremenū ē utilis cōditionis, q̄a pro it ait, cā ei⁹ cremēti hui⁹ cōditionis est, ipsam ēē sphericam, & eius cremenū nō est cā ipsam essendi sphericam.

Accepit verō loco horum terminorū literas ad monstrandum vritatem orationis circa hoc: & q̄ id, qđ hinc vř, nō sit ob hanc materiā, qua exēplificauit, sed euenit ob formam huius sp̄ei demōstrōnis.

Et dū dixit: Demonstrationes vero, quarū media sunt causata notiora, & non reciproca equaliter, sunt demonstrationes an res sit, sed non cur sit. Intendit, quōd species demonstrationis euidētię, cuius medium est causatum ā maiori, quia sit notius maiori, & non conuertatur secum ipse maior, quia sit communior eo, huius materię nō sit, nisi demonstratio euidētię solū, non

BVRANA

ior & ponat medi⁹ terminus, hoc est prius.

Tūc erit demōstratio exhibens cām rei tm̄. Exēplū hui⁹, Luna ē sphericę figurę, & qđ ē sphericę figurę, augumētatur lumē suū cū hac dispōne augumētationis: & erim⁹ cōstituti sup cā, pp quā sit additamentū ipsi⁹ cū hac dispōne, ac si diceret, cā additamenti sui cū hac dispōne, ē, qm̄ est spherica, nō autem additamentū ipsi⁹ ē causa, vt sit spherica.

Atq; accepit loco terminorū lras, vt monstraret vniuersalitatem sermonis in hoc. & qđ videtur ex hoc, non accidit pp hanc materiā, in qua posuit, sed accidit pp formam istius speciei demōstrationis.

Et dixit: atqui demōstrationes, quarū media sunt causata, quę sunt notiora, & nō conuertuntur equaliter, sunt demōstrōnes si est res, sed demōstrōnes pp quid, nō. sensus est: atqui species demonstrationis signi, in qua mediū est causatum ā maiore, qm̄ ipsum ē notius maiore, & nō conuertitur cū ipso maior, qm̄ est vniuersalior ipso, in hac materia non procedet nisi demōstratio signi tantum, non

MANTINVS

ior ponat pro medio, A ipsum, s. ams, seu prius.

Tunc illa erit demōstratio, quę tradet cām rei hoc exēplo. Luna est circularis figurę, & quicquid ē circularis figurę, ei⁹ lumen crescit hoc mō incrementi: & sciemus cām, ob quā ita crescit, quia scilicet cā, ob quā hoc modo crescat, est, q̄a est circularis, & nō ipsum incrementū ei⁹ est cā vt sit circularis B vt ipse inquit.

Accepit aut Arist. vice horū terminorū literas, vt ostēderet vniuersalitatem sententię huius rei, & q̄ id, quod apparet de hoc, nō contingit pp ipsam materiā, de qua fecit exēplū, sed cōtingit pp formam huius demōstrōnis.

D. d. Demōstrōnes vero, quarū media sunt causata, & sunt notiora, & C nō conuertuntur equaliter, sunt vtiq; demōstrōnes si res ē, sed nō sunt demōstrationes pp qđ res est. id est, ille mod⁹ demōstrōnis quia, in quo ipsum mediū est causatum ā maiori, quia est notius ipso maiori, & nō conuertitur cum eo maior terminus, quia est vřior eo, tunc in tali mā non fiet nisi demōstratio quia tm̄, & non

EE ij de

Posteriorum

ABRAM

BURANA

MANTINVS

D non demonstratio cuius
dentia, & causa, prout
fit in priori materia.
huius autem causa est,
quia maius extremum
est communius medio,
& non sequitur ex ef-
fendo ipsum, esse ip-
sum medium.

non autem demonstratio
signi, & causa, quoad-
modum procedebat in
maiori prima. causa autem
in hoc est, quoniam maior
extremitas prior, est uni-
uersalior medio, & non
sequitur ex eo, quod ipsa
sit, quod medius sit.

demonstratio quia, &
propter quid, ut fiebat in pre-
cedenti materia. & hu-
ius rei causa est, quia ma-
ius extremum, quod est
antecedens, est uniuersalior
ipso medio, & ip-
so reperto, non repe-
ritur medium.

T. 30. ps *Amplius in quibus medium^a extra ponitur. etenim in his ipsis
quod, & non ipsis propter quid, est demonstratio non. n. dicitur causa.
Ut, propter quid non respirat paries? quoniam non animal. si enim hoc
non respirandi causa est, oporteret animal esse causam respirandi. ^b Ut
si negatio causa est ipsis non esse, affirmatio causa est ipsis esse.
quemadmodum si hoc, quod est incommensurabilia esse calida & fri-
gida, eius, quod est non sanum esse, hoc, quod est commensurabilia esse,
eius, quod est sanum esse. consimiliter autem & si affirmatio ipsis
esse, negatio ipsis non esse. In his autem, quae sic assignata sunt, non con-
tingit, quod dictum est. non enim omne respirat animal. Syllogismus
autem sit talis causa in media figura. Ut sit A, animal: in quo B, re-
spirare, in quo C, paries. A igitur inest omni B, omne enim respirans
est animal, ipsi autem C nulli, quare neque B C nulli, non itaque respi-
rat paries. Assimulantur autem tales causae his, quae^c secundum exces-
sum dicuntur. hoc autem est plus distans dicere medium. Ut illud Ana-
charsidis, quod in Scythiis non sunt tibicines. neque enim vites. Secun-
dum quidem igitur eandem scientiam, & secundum mediorum posi-
tionem istae differentiae sunt eius, qui est ipsis quod, ad eum, qui est
ipsis propter quid, syllogismus.*

* Corr. Ta
99 Videl
Arist. allo
tere pp
nem vlem
negatiua
n posse
logizari
pria figu-
ra, sed i se-
cunda tm:
ut i exeplo
illo p, nul-
lus pariet
respirat.
Oppositu
habet prio
Pno. ca. 9

T. c. 99 Ac etiam demon-
strationes, quibus po-
nitur medium exiens
ab ambobus extre-
mis, haec sunt demon-
strationes, an res sit,
cur vero sit, non sunt.
quoniam non ferunt
ipsammet causam.

Prout

Dixit Arist. Consistunt
demonstrationes, in qui-
bus ponitur medius
exiens utraque extre-
mitates, erunt demon-
strationes si est, de-
monstrationes autem
propter quid, non. quoniam non
adducunt eandem
ac

Inquit Arist. Demon-
strationes quoque, in
quibus medium ponitur
extra utraque extre-
mitatum in his profe-
cto fiunt demonstrationes
si res est, non autem propter
quid, quoniam non affe-
runt ipsam causam.

Sicut

T. c. 99

ABRAM

Prout est oratio dicens, cur nō transpiraret paries? & dī, quia non est aīal: si autem cā, qua nō trāspiret, esset, quia nō sit animal, cā transpirandi esset, esse animal. res aut nō ita est: multae nāq; res sunt animalia, quae nō inspirāt aerē. Et ut vīus inquam, qm̄ causa est p̄xima causa, ut res nō sit, ut, q; inaequalitas caloris & frigoris est cā rem nō essendi sanā, illorum itaq; equalitas est cā p̄xima essendi rem sanam. Et sī, si affirmatio sit essendi rē cā, negatio est non essendi rem causa. rerum vero, quae hoc modo p̄ficiunt, non sunt regulatae normae, qm̄ non quia est animal, transpirat. Syllogism⁹ autem, qui fit p̄ talem cām remotā, est in secunda figura. & sit aīal pro quo est A: & pro quo B, sit transpirās, & pro quo C, sit paries. A itaq; inest omni B, scilicet animal omni transpiranti, & A nihil est de C: sicq;

BVRANA

ac si dicerent, p̄p qd non respirat paries? & dī, qm̄ nō est animal: atqui si esset cā, quare non respirat, q; non est aīal, esset etiā cā cur respirat, qm̄ est aīal, sed res nō est ita: qm̄ multa sunt aīalia, q; nō expirāt aerē. Et in summa, cū ipsa cā fuerit cā propinqua, q; nō sit res, quēadmodū inaequalitas calidi et frigidi, quae est cā, q; nō sit aliqd sanū, igr̄ equalitas erit cā propinqua, q; aliqd sit sanū. & hoc exēplo si affirmatio eēt cā, q; aliqd esset: igr̄ & negatio eēt causa, q; aliquid nō esset. sed res, quae p̄ficiunt in hūc modū, nō sunt res ordinatae i ipsīs: qm̄ non p̄p ea q; est aīal, respirat. Syl̄lus aut in huiuscemodi cā longinqua fit in secunda figura. quēadmodū si aliqs poneret in quo A, aīal, in quo B, non respirans, & in quo C, paries: igitur A, inest omni B, animal enī est i eo, q; respirat, et A, nō inest alicui C, igitur

MANTINVS

Sicut cū dicim⁹, cur A non respirat paries? & respondeat, quia nō est animal. nam, si causa, ob quā non respirat, est, quia nō est animal, ergo causa respirationis eēt, quia est animal. res tñ nō est ita: nā multa sunt animalia, q; nō respirāt. Deniq; cū ipsa causa fuerit p̄pinqua, ut res nō B sit, ut inaequalitas calidi & frigidi cā est humani corporis q; sanū nō sit, igitur tēperata, ac equalis caliditas & frigiditas causa erit p̄pinqua q; sanū sit. Similiter aut si affirmatio est causa ut res sit, ergo ipsa negatio erit causa, ut nō sit. Res aut, quae hoc pacto p̄ficiunt, non habēt methodos ordinatas. nā, non propterea q; est animal respirat. Syl̄ls aut, qui fit per huiuscemodi causā remotā, fit in secunda figura. sit quidē animal A, respirans aut B, paries vero C. A igr̄ omni inest B: videlicet aīal oī respiranti, nulli aut C: EE iij B igr̄

Posteriorum

ABRAM

D sicq; ergo B non est alicui rei ipsius C: sicq; ergo paries nō transpirat. Et oportet tales causas fieri sūm commonstrationis profundationē, q; scilicet eueniat in medijs magna distātia, prout dixit Anacharsides, q; i Aethiopum regione nō sit Musicus, & hui⁹ causa sit, quia apud illos non est liberalitas. hæc itaq; est quantitas discriminis iter sylm an res sit, & inter sylm cur res sit in vna scientia, & in illorum medijs.

BVRANA

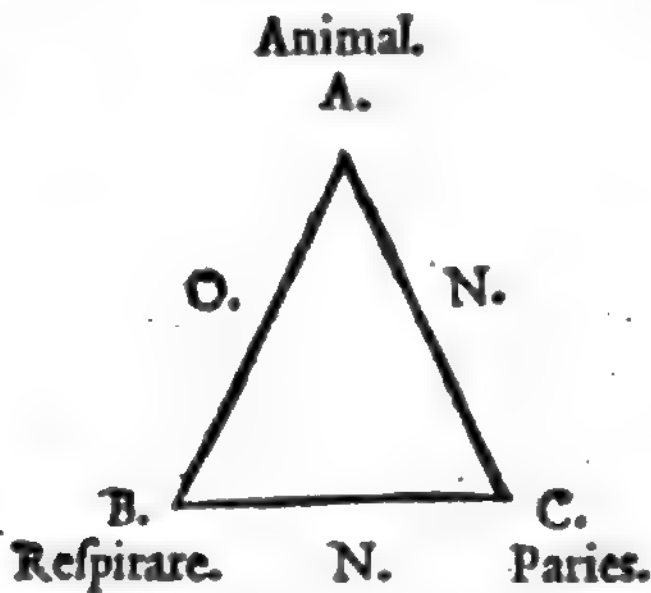
igit B, non inest alicui C, ergo paries nō respirat. iam vero sequit, vt sint huiusce modi causę p modū pfunditatis in monstratione: & hoc est, vt adducāt p media longinqua: quę elongantur elongatione multa: quēadmodū dixit Anacharsis, q; Scythæ nō hnt musicā: & cā in hoc est, quia nō habēt diuersoria. hoc igit est cōpendiū diuersitatis, quę est, inter sylm si est, & inter sylm p quid in vna scia & medijs ipsorum.

MANTINVS

igit nulli inest C: paries itaq; nō respirat. Oportet autē, vt huiusmodi cāæ sine p modū excessus in huiusce modi demonstratione. Sed nō vñ cōueniens, vt per ipsum mediū fiat magna distantia, vt ratiocinabat Anacharsides, q; i Scythia nō sint cantores, q; ibi nulla sit liberalitas. hæc igitur est dñia, qua differt syllogismus quia est, a syllo ppter quid est in eadem scientia, & in suis medijs quoque existit.

* a. l. nullę
sint vices.

F
Sylm ipsi
q; per me
diū extra
positū, &
causam re
moram, in
secunda fi
gura.

Cō. 99 Estimatur hanc speciem euidentię esse secundam speciē demonstrationis euidentię, quas exposuit in principio huius sermonis. ipse enim refert, quod illius sint duę species: vna

Existimat de hac specie signi, q; sit species secundā ex speciebus demonstrationis signi, quas declarauit a principio istius tractatus. & hoc, qm ipse narrauit, q; sunt duę species: spēs

Cō. 99 Is modus signi, seu p bationis p effectū, vñ, q; sit secundus modus demfionis quia: quos declarauit in initio huius tractatus. nam ibi dixit, q; sūt duo modi: primus

ABRAM

una spes, quae cōcludit prius p posterius, & est dignissima demō effendi vtrarūq;, & palteram spēm concludit posterius p prius, sicut res se habet in demonstratione simpliciter.

Discrimen vero illarū duarū est, quia prius in demōne simpliciter, est eā proxima, propria, hęc autē est cā remota, id est mediata. hęc autē vel ē propria, aut cōis. & fm hoc euidēs est, qd oporteat hanc speciem demonstrationis effendi quandam affirmatiuā, & aliquam negatiuā.

Hoc autē sic existēte, cur dixit Aristot. qd hęc spes fiat in secūda figura? qd intēdebat dū dixit: Quibus ponit mediū exiens ab ambobus extremis, id est pdictum de vtrisq; simul.

Nos itaq; sumus inter duo significata, aut qd rñdeam, qd negatio, qd euenit in hac figura, scilicet secūda, sit altera specie- tierū demōnis effendi, in qua mediū terminus sit cā remota: hoc est dictū, qd opinemur demōne effendi, cuius mediū terminus est causa remota, esse duarū specierum: quarum altera sit in prima figura, & altera in secūda.

Aut

BVRANA

spēs cōcludens prius p posterius, & hęc est ex vtrisq;, qd magis attinet ad demōne existētię: spēs autē secūda cōcludit posterius per prius, quēadmodū se hēt res in demōne simpliciter.

Præterq;, qd differunt inter se: qm prius in demōne simpliciter, est causa, ppinqua appropriata, hic autē est cā longinqua, hoc est mediata, & hęc aut appropriata, aut vñs. & fm hanc apparetia sequitur, vt ex ista demōne existētię aliqua sit affirmatiua, & aliqua sit negatiua.

Quod si ita est: cur dixit Aristot. qd hęc spes est in secūda figura? & hoc est quod voluit cū dixit: vt sit medium exiens ab vtrisq; extremis, hoc est pdictum de vtrisq; simul.

Nos itaq; sumus inter duo: aut vti rñdeam, qd negatio, qd accidit in hac figura, hoc est secūda, est vna ex speciebus demōnis existētię, in qua terminus mediū est cā longinqua: hoc est, vt asseramus, qd demonstratio existētię, in qua mediū terminus est cā longinqua, dicatur esse dux spēs: quarū vna ē in prima figura, altera in secūda.

Aut

MANTINVS

primus est ille, quo infertur ipsum prius, seu aūs, p ipsum posterius. & is debet potius dici demō quia, qd alter: secundus est ille, quo infertur posteri, p pri, vt fit i demōne absoluta.

Sed in hoc differunt, qd in demōne absoluta ipsum aūs, est causa propinqua propria, in hac vero est cā remota, videlicet mediata, & id siue sit propriū, siue vñs, seu cōe. Ex his igit apparet pōt, qd is modus demōnationis quia, erit omnino vel affirmatiuus vel negatiuus.

Cur igit dixit Aristot. qd is modus sit in secūda figura? & hoc, vbi dicit: qd mediū est extra vtrūq; extremorū, videlicet qd sit pdictū de vtroq; simul.

Sed si res ita habeat, tunc alterū duorū cogimur fateri: nempe, vel qd negatio, qd sit in hac figura, scilicet secūda, sit vnus modus ipsi demōnis quia, in quo mediū terminus sit causa remota, videlicet, vt credamus ipsam demōne quia, in qua terminus mediū est cā remota, ē vtiq; duplicē: nempe, alterā fieri in prima figura, alterā vero in secūda.

EE iij Vel

A

B

C

Dubitatio
nū solutio
cur demō
stratio per
cām lon-
ginquam
hac tantū
modo ne-
gatiua, &
in secūda
figura.

Posteriorum

ABRAM

D. Aut, q opinemur, q ipse putet hanc specie demonstrationis fieri in hac figura, scilicet secunda, & q de illa non fiat affirmatiua vniuersalis, ex quo fit in hac figura. Hoc autem sic constante, cur dixit etiam de hac, q fiat in secunda figura? quid nam impediret ne fiat in prima figura, ex quo in ea est q inferat vlem negatiua?

E. Vnde sequitur, q hic sit perscrutandū de illo.

Et dicimus, quod verisimile sit, quod ipse decernat secundam figuram ad hoc negotiū excepta prima. propterea, quia causa negationis essentialis alicuius prædicati, est remotio causæ essentialis huius prædicati ab hac re, ex qua negatur illud prædicatum. hoc

F. autem sic existente, impossibile itaq; est, quin neget ipsa causa à subiecto, à quo intèditur, quod negetur ipsum prædicatum: si cuperemus ferre causam essentialem, & fit præmissa minor negatiua, sine dubio aliquo: hoc autem non fit nisi in secunda figura.

Verū-

BURANA

Aut, vt asseramus, q appareat hanc speciem demonstrationis esse vtiq; in hac figura, hoc est, in secunda, & nō sit ex ipsa affirmatiua penit⁹. propterea, q erit in figura secunda. Et quid est, qd prohibeat, quin sit in prima figura cum in ipsa sit, quæ concludat vlem negatiuum? & hoc totum est, de quo oportet inquirere hoc in loco.

Dicam⁹ igitur, quod videtur appropriari se hoc secundæ figure, nō autem primæ. quoniam causa negationi essentialis subiecto alicui, est separatio causæ essentialis huic subiecto ab hac re, à qua negatur hoc prædicatū. Cumq; hoc ita sit, fieri non potest, quin negetur causa à subiecto, à quo voluerit negari prædicatū, si desiderauerimus adducere causam essentialem, & erit propositio minor negatiua absq; dubio: & hoc non erit, nisi in secunda figura. Vt in exemplo, si monstrarem, q paries non respirat, quoniam est mutus, erit hoc in prima figura.

Sed

MANTINVS

Vel credamus ipsum Aristotelem existimare, hunc modū demonstrationis fieri in hac figura, scilicet secunda, & q nullo pacto fiat in ea affirmatiua cum fiat in hac figura. & si ita res se haberet, cur ergo dixit hanc quoq; fieri in secunda figura? qd propterea prohibet qn possit fieri in prima figura, cum in ea possit concludi negatiua vniuersalis?

Hoc itaq; totū indiget consideratione in hoc loco. Dicendū ergo est, q ipse Arist. videt velle potius secundā figurā in hoc negotio, & non primā. quia cā, ob quā fit negatio essentialis, seu per se, de aliquo prædicato, est ablatio causæ essentialis, vel p se, huius prædicati de illa re, de qua negatur illud prædicatū. & si ita res se habeat, tunc fieri non pōt, quin negetur ipsa causa ab ipso subiecto, à quo quæritur, vt negetur prædicatū, si volumus causam essentialem afferre: & sic minor præmissa erit procul dubio negatiua, hoc autem non pōt fieri nisi in secunda figura. exempli grā, si nos vellem⁹ probare parietē nō respirare, quia ē nō animal, seu inanimat⁹, tūc eēt in primā figura.

Sed

ABRAM

Verum enim uero, esse inanimatum, non est causa inhibendi transpirationem ab illo per se, quoniam si esset causa prohibendi transpirationem ab illo, remotio animalitatis ab eo esset illius causa per accidens, illius dico remotio transpirationis.

Nam res enuntiat per ipsam esse, ullam essentiam esse: si autem eius annexio in ipsam essendo, remoueat aliam essentiam, id est per accidens. Ideoque id, quod per se enuntiat remotionem alicuius praedicati ab alia re, remouet rem, per cuius esse, enuntiat esse praedicatum huic rei, a qua remouet hoc praedicatum.

De questione uero secunda, scilicet nunquid haec species demonstrationis euidentis fiat syllogismis, qui sunt solum negationibus, aut fiat aliquando, quoniam inferunt affirmatiue? uerum simile est, quod subintret syllogismos, qui inferunt negationes, hoc est, in secunda figura, prout diximus: per illam uero subintret syllogismos, qui inferunt affirmatiuas in prima figura est per accidens.

Huius autem causa est, quia causa remota non inferunt per se primo esse quod sit praedicatum

ipsi

BYRANA

Sed taciturnitas non est causa, ut prohibeatur respiratio ab ipso per se. & hoc, quoniam, si esset ipsi causa per se, ut prohiberet respiratio ab ipso, esset remotio affirmationis ab ipso, causa illi per accidens, hoc est, respectu remotio transpirationis.

Et hoc, quoniam de existentia rei enuntiat existentia substantiae unius: & si (breuiter) ab existentia ipsius remouet substantia una, igitur erit per accidens. & quoniam in eo, quod enuntiat per se, remouetur praedicatum aliquod a re una: igitur remouetur res, de cuius existentia enuntiatur existentia istius praedicati, a re, a qua remouetur hoc praedicatum.

Quaestio autem secunda est, an haec species demonstrationis signi sit per syllogismos, qui sunt per negationem tantum, an uero sit per ea, quae concludunt affirmatiue? Et uidetur, quod essentia ipsius ingrediatur syllogismos, qui concludunt negationes, hoc est in secunda figura: igitur per accidens.

Causa autem in hoc est, quoniam causa logica non concludunt existentiam praedicati quod sit

primo,

MANTINVS

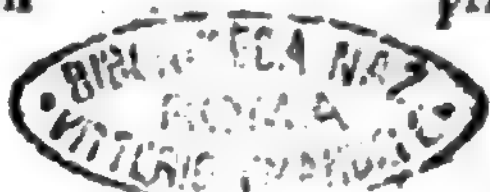
Sed ipsa inanimabilitas non est causa per se, ut prohibeatur ab eo respiratio. nam, si esset causa per se, ut prohiberet ab eo respiratio, tunc ablatio animalitatis ab eo esset causa per accidens, uidelicet, propter ablationem respiratio.

Nam id, quod enuntiat dari aliquam unam essentiam, & si in illa affirmatione illius rei coniungatur seu contineatur negatio alterius substantiae, illud quod est per accidens. hinc est, quod si enuncietur aliquod praedicatum per se negari ab aliqua re, tunc illa res per cuius esse enuntiat illud praedicatum esse, negabitur praefecto ab illa re, a qua negatum fuit illud praedicatum.

Ad finem uero quaestum, quod est, utrum is modus demonstrationis Quia, fiat per syllogismos concludentes negationem tantum, an per eos, qui concludunt affirmatiue? ut utique, scilicet dicendum, quod si ingrediatur syllogismos concludentes negatiua, nempe in secunda figura, ut diximus, illud quod habet per se, sed si sit in syllogismis concludentibus affirmatiue in prima scilicet figura, illud inest ei per accidens.

Et huius rei causa est, quia causa remota non inferunt praedicatum quod sit inesse

primo

Posteriorum

ABRAM

D ipsi subto, nisi qñ illi cōtingeret, vt eēt coeq̃le subto q̃siti. qñ. n. illd ē vñ^o p̃dicato essentialis q̃siti, nō ineēt p̃rio ipsi subto. cōdōnis. n. p̃dicati q̃siti ē, q̃ sit eq̃le subiecto q̃siti, put postensum est, ac ē p̃ maiori pte ē vñ^o p̃dicato q̃siti. qñ aut fuerit illo vñ^o, nō verificat de illo p̃edicatio maioris extremi, quod est ipsum q̃situm p̃edicationis affirmationis.

Ac ē, si cōcesserimus, qd q̃sitorū p̃dicatis sit aliqd, qd sit vñ^o subto, Ipse ē talia p̃dicata cōmōstrari d̃ subiectis p̃ cām remotā, s; p̃ cām, q̃ sit eq̃lis p̃dicato q̃siti, aut p̃pria: hoc aut iuenit in aliqb^o causis remotis. Qñ vero cōmōstratū fuerit, q̃ rei negatē insit quis cā remota, quā acciperem^o ob hui^o rei negatē ēē, illi^o p̃dicatio vñficaret d̃ q̃siti p̃dicato, cui^o negationē itēdim^o ab ipso subiecto. qñ itaq; negaremus hanc negationem ab ipso subiecto, seq̃t necessario negatio p̃dicati ab illo.

Gratia exempli, quādo acciperemus causā trāspiratiōis remotā, q̃ vñ. g. esset, ipsum aīal, eius p̃dicatio de trāspi

rāte

BVRANA

p̃rio, & p̃ se d̃ subto, nisi cū acciderit ipsi, q̃ sit equale subiecto q̃siti: qñ, cū ē vñ^o p̃dicato q̃siti essentialis, nō est p̃rio: qñ cōdō p̃dicati q̃siti est, vt sit eq̃le subiecto q̃siti: quēadmodū antea d̃claratū fuit: & cōsistit ē vñ plurimū, qd est vñ^o p̃dicato q̃siti. cūq; est vñ^o ipso nō coaptat ei p̃dicatio maioris extremitatis: qd est quēsitum p̃edicationis affirmatiue.

Et cōsistit, si confiteamur, q̃ ex p̃dicatis q̃sitorū, cū aliqd est vñ^o subto, fieri n̄ p̃t, vt mōstrent huiuscemodi p̃dicata de subiectis per cām lōginquā, nisi per cām, q̃ ē eq̃lis p̃dicato q̃siti, & appropriata: & hoc vñq; iuenit in quibsdā causis lōginqs. Atq; cū mōstrat res negata, quātūcūq; fuerit lōginqua, accipiem^o ad existētiā rei isti^o negatē veritatē p̃edicationis ipsi^o d̃ p̃dicato ī q̃sito, cui^o negationē a subto itēdim^o: igit cū negauerim^o negationē istā a subto, seq̃t ex necessitate negatio p̃edicationis ab ipsa. Vt in exemplo, si accipiamus cām respiratiōis lōginquā, q̃ sit, exēpli gratia, animal, cui^o p̃dicatio veri-

ficat

MANTINVS

primo, & p̃ se ipsi subiecto, nisi cōtingat ipsum ēē equale ipsi subiecto in ipso q̃sito. nā si ēē vñuersalius, seu cōmunius ipso p̃dicato q̃siti essentialis, vel p̃ se. tūc nō erit p̃ se, nā ex cōdōnib^o p̃dicati q̃siti hęc vna est, s; vt sit equale subiecto q̃siti, vt in superioribus expositū, immo vt plurimum est vñuersalius subiecto quēsitū.

Si igit est vñ^o subiecto, ergo n̄ poterūt demonstrari huiuscemodi p̃dicata de ipsis subiectis p̃ causam remotam, sed per cām, q̃ sit vel equalis p̃dicato quēsitū, vel propria ei. et hoc reperitur in nonnullis causis remotis. Atqui, cum demonstramus aliquā rē esse negatā p̃ cām remotā, sumit^o p̃ esse illius rei negatē, veritas p̃edicationis de p̃dicato in illo q̃sito, in quo fuit negata ab ipso subiecto. & sic, cum negauerimus hanc negationem de ipso subiecto, necesse tunc erit negari p̃dicatum ab ipso.

Vt exēpli grā, si ponamus cām remotā ipsi^o respiratiōis, q̃ est, grā exēpli, animal vere p̃dicari de ipso respiran-

te,

* a. Laffirmatione.

ABRAM:

rate esset vera, sicq; , dū illud acciperemus negatū ab aliqua re, ac si diceret, a pariete, inferet in scda figura q paries non transpiret sic. Paries non est aīal, oē transpirās ē aīal, hinc itaq; concludit q paries non transpiret.

Si aut illud accepissemus affirmatiue, ipse esset inde cōcludere aliqd de aīalis speciebus esset trāspirās. vtdicam⁹, Delphin ē aīal, ē itaq; trāspirās: nō .n. oē aīal trāspirat. et iccirco hęc spēs demōnis essendi, op; q cōstituat ī scda figura: hoc ē inquātū eius medius terminus ē cā remota, & sit absq; dubio de genere negationum, & inter negationes in ipsa secunda.

Vide The. Themistiū vero inuenim⁹, q ponat demfonū, q largiunt esse, tres spēs: .s. specie, q cōcludit prius p posterius p cām, q ē fm accidēs: qd est substātię oppositū. & secundā spēm, quā cōcludit res p suā cām remotā, de qua pdictū est. tertiā aut speciem, quā iſerat posterius p posterius, sicut q cōmōstraret hui⁹ egri vrinā ē indigestā, quia eius pulsus sit diuersus.

Pul-

BURANA

ficat d respirate. cū igitur acceperim⁹ ipsum negari ab aliquo, ac si diceret a pariete: cōcludet in scda figura, q paries nō respirat, ita, paries nō ē aīal, & oē respirans est animal, cōcludit itaq; ex hoc, q paries non respirat.

Quod si acciperes ipsum p viā affirmatiōis, nō posset cōcludi ex ipso, q aliqua ex spēbus aīalis respirat, quēadmodū, si dicerem⁹, Delphin⁹ est aīal, igit respirat: qm non oē aīal respirat. & ppea opvut sit hęc species demōnis existētię cōposita in scda figura: hoc ē ī q mediū ī maiore ē cā lōginq; & erit absq; dubio ex gne negationis, & ex negatiuo in scda.

Nos vō inuenimus Themistiū posuisse demfones, q exhibēt existētiā, triū spēs: spēm, q cōcludit pri⁹ p posterius cām p accēs, q ad mittit substātiā. spēm vō scdam, p quā cōcludit res p cām ipsi⁹ lōgī quā, & hęc ē, d q supra meminim⁹. tertiā vō, q mōstrat posterius p posterius. quēadmodū, q mōstrat, q hęc cā humorū nō ebullētū, qm pulsus ipsi⁹ ē diuersus.

Et

MANTINVS

re, tūc, si ponamus ipsam negari ab aliq alia re, exēpli grā a pariete, tūc cōcludet in scda figura, q paries nō ē respirans, hoc pacto. paries nō est animal, & oē respirās est animal, ergo inferet ex hoc, q paries nō est respirans.

Sed, si capiamus hoc affirmatiue, tūc nō poterit concludi ex eo, q aliqd genus animalū sit respirās, vt si dicerem⁹, Delphinus ē animal, ergo est respirās, q nō oē animal respirat. et iō necesse est, vt is mod⁹ demōnis quā, cōponat ī scda figura, .s. in eo, in quo ipsum mediū ē cā remota, & sic erit pculdubio ex genere negationū, & de negatiuo in secunda.

Themistius vero vō ponere tria demfonū. Quia. prima est illa, p. C quā cōcludit pri⁹ p posterius, & cā p accidēs, quā opponit cāx p se. scda est, p quā cōcluditur res p suam cām remotā: & ē illa, d qua facta fuit nūc mētio: tertia vō ē, q cōcludit posterius p posterius. vt cū quis demfat vrinā alicuius xgroti nō ē cōcoctam, quia eius pulsus est diuersus.

Nā

Posteriorum

ABRAM

D Pulsus. n. diuersitas, et digestiōis ablatio, utreque sunt res causatæ à putredine febris, & ea equa. iter posteriores. & tales syllogismi non sunt demones, nisi p accidens. quoniā medium illorum non est proportionatum aliqua habitudine per se: hoc est, qd prædicatū sit de definitione subiecti, aut subiectum de definitione prædicati, & iō Arist. omisit illā. Verū tñ Alpharabiū inuenimus aberrasse hīc. ipse nanq; dicit, qd demonū essendi species sint duę, prout ait Arist. & incēpit referre primā speciē vtriusque, quæ ei occurrit, scilicet qua concluditur prius p posterius. & dū puenisset ad secundam speciem dixit quandam orationem, cuius hæc est series. Scīda autē species demonum, quæ solū esse largiūtur, est, qua notificatur posterius p posterius, & sit, qñ sunt duę res connectę vni certę rei, alię ab illis: & ordo posterioritatis vtriusq; illarum ab illā re, est vn⁹ ordo, alterius autē illarū alteri habitudo est posterior illa habitudine, de qua memini, & altera duarū

BVRANA

Et hoc, qm diuersitas pulsus, & remotio ebullitiōis humorū, ambo sunt res causatę à febris putredine, & posteriores equaliter. huiusmodi. n. sylfi non sunt demones, nisi per accidens. qm non est in ipsis ex termino maiore, & medio, proportio ex proportionibus essentialibus, hoc est, in qua inuenit prædicatū in definitione subiecti, aut subiectū in definitione prædicati. & ppea dimisit ipsum Arist.

Abunazarē vero inuenim⁹ errasse hoc in loco. & hoc, qm ipse dixit, qd demones existētīę sūt duarū specierū: quēadmodū dixit Arist. & cēpit mentionē facere de specie priore, quę ipsi cōtingit, in qua concluditur prius per posterius. & posteaq; narrauit speciē secundam, dixit rē, q̄ est absurda. Spēs vero scīda demonū, quę exhibet existētiā tñ, ē ea, p quā cognoscit posterius p posterius: & hoc, vt sint res cōsequentes rē aliā ab ipsis: & sit ordo vtriusq; ipsarū p posterius hac re ordo vn⁹: & sit pportio vtriusq; ipsarū sup vnoquoq; ea, pportio, d̄ q̄ mētionē faci:

MANTINVS

Nā diuersitas pulsus, & inconcoctio vrinæ, vtrunq; eorū sunt causata à febre putrida, & sunt equaliter, seu idifferēter posteriora. huiusmodi autē sylfi, nō sunt demones, nisi p accidēs, eo, qd iter maiore terminum, & mediū in ipsis nō extat aliqua pportio essentialis, seu p se, nepe, vt in definitione subiecti reperiatur prædicatū, vel subiectum in definitione prædicati. & ideo dimisit eam Arist.

Alpharabius vero vñ decipi i hoc loco, cum dicat demones Quia, fieri duobus modis, vt Arist. dicit. & iacepit narrare primū modū, qui pri⁹ se obtulit: q̄ ē ille, quo cōcludit pri⁹, p posterius. & cū aggreditur fm modū, dicit hæc verba. Secundus vero modus demonū, q̄ dante ē tñ, ē ille, quo cognoscit posterius p posterius, dum tñ sint duę res, q̄ īsequantur aliquā aliā rē diuersā ab eis: * & ordo vtriusq; earum, ad illam rem, quo ad posterioritatem sit idem ordo, vel gradus, et pportio alterius earū ad alterā sit eadē, videlicet, quā narrauimus. & demētur,

* a. l. gra. das.

q

ATHENIENSIS

duarum posteriorum com-
monstrat de subiecto
aliquo quatenus ibi su-
mitur medius termi-
nus illa altera res.

Deinde dixit Exempla
gratia. Terra non moue-
tur, quia non sit ei locus ad
quem moueatur, & paries
non transpirat, quia non est
animal. haec autem demon-
strationes sunt, quales illae Arist.
quas posuit in illa specie,
de qua dixit, quod ei medius
terminus sit causa remota.

In hoc quod dictum sunt
quedam dubia, quorum
vnum est, quoniam dixit, quod
ea notificet posterius
per posterius, sequeret
quod huius speciei demon-
stratio medius terminus,
& maior sint causae ab ip-
so subiecto: causa autem
remota est causa subiecti,
aut praedicati. sicque non
debet ei exemplificare per
Arist. exempla de hac re,
cum eo quod ipse ponit utraque;
illas esse res posteriores
subiecto: causa autem remota
non est posterior subiecto:
tamen foris quod non sit illa,
& posterior, prout dixit.

Et de illis est, quod dixit,
& ordo posterioritatis
utriusque illarum ab illa
re, est vnus ordo: & dum
dixit, alterius autem illarum
alteri habitudo est po-
sterior illa habitudi-
ne, de qua memini, pa-
tis defectum, quia duo,
in-

BURANA

ei: & mostret existetia
vnius duorum poste-
riorum in subiecto, cum
accipitur terminus me-
dius in ipso res vna.

Deinde dixit: exempla
huius, quod terra non moue-
tur, quoniam non habet locum, ad
quem moueatur. & paries
non respirat, quoniam non est
animal. Exempla vero harum
demonstrationum sunt re, quae
admodum Arist. de specie, in
qua dixit, quod terminus me-
dius in ipsa est causa logica.

Sunt in hoc tractatu du-
bia. vnum ipsorum, in quo
dixerunt, pro quod cognoscit
posterius, sequitur ut medius
terminus & maior in hac
specie demonstrationis sint causae
a subiecto. causa autem logica,
est causa subiecti aut praedi-
cati: igitur non oportet, ut ex-
emplum per exempla Ari-
st. in hac re. cuius conditio
est, ut utraque res sint po-
steriores subiecto. causa autem
logica non est posterior
subiecto. ac si dixisset,
quod ipsa, & posterius, sint in
vno ordine, quae admo-
dum dixit, & ex quibus di-
xit: erit autem ordo vni-
cuiusque ipsorum per poste-
rius hac re, ordo vnus.

Cum vero dixit: &
erit proportio utrius-
que ipsorum super al-
tero, ea proportio, de
qua mentionem feci.
& hoc quoniam in eo,
quod

MANTINVS

quod vna illarum duarum po-
steriorum rerum insit ali-
cui subiecto, si suma-
tur per medio termino
illa alia res, mox inquit.

Exempli gratia, quod ter-
ra non mouetur, quia
non habet locum, in
quo moueatur, & pa-
ries non respirat, quia
non est animal. huius-
cemodi autem demon-
strationes sunt de per
se, ut inquit Arist.

Sed in his verbis in-
surgunt dubia. Primum
dubium est, quia cum dicit,
qua demonstrat posterius,
ergo oportebit, ut in
hoc modo demonstrationis, me-
dius terminus, ac ma-
ior essent causati ab ipso
subiecto, & causa remota
sit causa subiecti, vel praedi-
cati. Non debebat itaque
ut exemplis Aristote-
lis in hoc, cum ponit illas
duas res esse posteriores
ipso subiecto. Causa. n. re-
mota non est posterior
subiecto, longe ergo mi-
nuserit ipsum, vel ipsa
atque posterius, ut dixit.

Secundum dubium cum d.
& ordo utriusque earum
ad illam rem, quo ad poste-
rioritatem, est idem ordo.
& dicit adhuc, & propor-
tio alterius earum ad al-
teram, est eadem, quae, si iam
narrauimus, in perfecto
sermo est diminutus,
& imperfectus. quoniam illa
duo,

Posteriorum

ABRAM

D inter quæ est ordo, vnū illorum est prius altero. quando autem alterum eorum est prius altero, & illa ambo sūt in vno sub̄to, quo nā pacto diceret, q̄ illorū ordo posterioritatis à sub̄to sit vnus ordo?

Nec posset aliquis dicere, q̄ res negat̄ ab aliqua re, sicut h̄mōi, sicut, q̄ animal, & transpirās sunt vnum ordine ad posterius ipso pariete, q̄ re animalitas ē prior trāspirante, sicq̄; negatio animalitatis à pariete est cā negationis transpirationis ab illo. Re aut̄ sic existēte, nō est vtriusq̄; negatiōis ordo vnus ordo: dispōn. negatiōis rerū ē, sicut ordo cēndi. hic itaq̄; sermo ē ambiguitate, & errore iuolūt⁹ p̄ut vides: & huius q̄dē **F** cā fuit illi⁹ deuiatio ab Arist. doctrina ī hac re.

Nos autē redibimus vnde recessim⁹ de īterpretatiōe textus Dū dixit: Ac ēt dem̄ones, quibus ponit̄ medium exiēs ab ambob⁹ extremis hęc sunt demōstrationes an res sit: cur vero sit non sunt, quoniā non ferunt ipsāmet causam. id est, Ac iterum demonstratiōes, quibus medius terminus

EVANA

q̄d est inter ipsa proportio vna, vnum ipsorum est prius altero. cūmq̄; vnum ipsorum sit prius altero, & ipsa sint in subiecto vno, quomodo igitur dixit, q̄ ordo ipsorum per posterius subiecto est ordo vnus?

Neq̄; pōt aliquis dicere, q̄ res, q̄ negant̄ à re sunt ī hac dispositiōe: quēadmodū aīal, & respirās sūt ī ordine vno à posteriori à pariete: qm̄ animalitas ē prior q̄ respirās: igitur negatio animalitatis à pariete est cā negationis respiratiōis ab ipso. cūque res ita sit, non erit ordo vtrorūq̄; ipsorū p̄ negationē ordo vn⁹: & hoc, qm̄ īntētiō negationis in rebus fm̄ rē in existētia. sermo igitur iste de dubitatiōe, & errore, est id, q̄d vides. & causa in hoc est extensio ipsius in doctrina Arist. in hac re.

Redeam⁹ igit̄ ad expōnē sermonis sui. cū ergo dixit: & ēt, qm̄ de m̄ro, ī q̄ ponit̄ mediū exiēs ab vtriusq̄; extremitatibus, est dem̄o si est, non autē pp̄ q̄d, qm̄ si esset, non p̄ueniret p̄ cām essentialē. sēsus ē: & sicut ēt dem̄ones, ī qb⁹ ponit̄ terminus

MANTINVS

duo, quorū p̄portio f̄ter ipsa ē eadē, p̄fecto alterū ipsorū est prius altero. et si alterū eorū p̄cedit alterū, & sunt ī eodē sub̄to, quare ergo dixit q̄ eorū ordo ad ipm̄ subiectū, quo. ad posterioritatem, est idem ordo, & gradus?

Neq̄; pōt quispiā dicere, q̄ ea, quæ negant̄ ab aliqua re, ita se habeant, vt animal, & respirās, q̄ sunt in eodem gradu posterioritatis ad parietē, quia animalitas prior ē ipso respirāte. Negatio itaq̄; animalitatis ab ipso pariete, est cā, vt negetur ab eo respiratio. ergo ordo vtriusq̄; eorū in negatiōe non erit idē. nā ita se habet negatio in rebus, sicut affirmatio. hęc ergo sn̄ia, quot dubia, & errores cōplectatur, tu vides. & cā fuit q̄a deuiavit in hoc negotio à doctrina Arist.

Reuertamur nūc ad nostrā expositionē in verba Arist. Cūq̄; dicit itaq̄; : dem̄ones āt ī qb⁹ mediū ponit̄ extrā vtrāq̄; extremitatū, ī his p̄fecto sūt dem̄ones q̄ est, vel si est, sed pp̄ q̄d est, nō. qm̄ non afferūt^{*} eadē cām. intelligit, dem̄ones quoque, in qb⁹ terminus

* a. Lipsi.

ABRAM

us ponitur prædicatum exiens ab utrisque extremis, quod est ipsa causa remota, sunt hæc demonstrationes, quæ largiuntur rem esse, non causam ipsam essendi: medius enim eius terminus non ponitur causa proxima.

Deinde tulit huius exemplum, Et dixit: Pro ut est oratio dicēs, cur non transpiret paries? & dicitur, quia nō est animal, & constitui- tur syllogismus in secunda figura sic, paries non est animal, & omne transpirans est animal: cōcludit̃ duabus conuer- sionibus, q̃ paries non transpiret.

Et postq̃ dixit: q̃ hæc causa sit remota cœpit hoc commonstrare, et dixit: Si autem causa, qua non transpiret, esset, quia nō sit animal, causa transpirandi eēt esse animal: res autem non ita est: multæ nanque res sunt, quæ non inspirāt aerem, id est: hæc enim causa, quam tradit respondens hoc responso, non est causa proxima, quæ secū- dum se enuntiet nega- tionem transpirationis

à pa-

BVRANA

nus medi⁹ à pte p̃dicati sup utrisq; extremitati- bus: & ipse est cā lōgin- qua.*[in his.n.erūt de- mōnes si ē res, nō aut̃ pp qd. qm̃ si eēt, nō p- ueniret in hoc p cām eēntiale, sensus ē, & cō- sist̃ ēt demōstrationes, in q̃b⁹ ponit̃ termin⁹ me- dius exiēs p̃dicatū sup utrisq; extremitatib⁹: & ipse ē cā lōginq̃] iste demōnes sunt demō- nes exhibētes existētiā rei, nō cām existētiæ ip- si⁹: qm̃ si esset, nō pone- ret terminus medi⁹ in ipsa causa propinqua.

Deinde adduxit exē- plū hui⁹, & dixit: quē- admodū sermo dicen- tis, quare ñ respirat pa- ries? & r̃ndet̃, qm̃ nō ē aīal. & cōpōnit̃ syllog̃ in scda figura hūc in mo- dū: paries non ē aīal, & oē respirās ē aīal, cōclu- dit̃ p duas cōuer- siones, q̃ paries nō ē respirās.

Et posteaq̃ mētionē fecit, q̃ hæc ē cā lōgin- q̃, cœpit exponere hoc, & dixit: q̃ si esset cā, q̃ nō respirat, qm̃ nō est aīal, cā respiratiōis eēt, qm̃ ē aīal. sed res nō ē ita: qm̃ multa sunt aīa- lia, q̃ nō respirāt aerē. sensus ē, & hoc, qm̃ cā ista, quā exhibet r̃ndēs in hac r̃nsione nō ē cā p̃pinqua respiratiōis

per

MANTINVS

medius ponit̃ pro p̃di- cato utriusq; extremo rū, qui est cā remota, h̃mōi qdē d̃mōnes p- stāt eē rei. i. q̃ res sit, ñ causam pp quam sit, quia nō ponitur in eis medius terminus, ut causa propinqua.

Deinde affert exem- plum huius, dicens: si- cut, cum dicimus cur non respirat paries? & respondeatur, quia nō est animal, & cōstitua- tur syllogismus in secū- da figura sic: paries nō est animal: & omne re- spirans est animal, cō- cludetur p duas cōuer- siones, quod paries nō respirat.

Et posteaq̃ dixit hāc causam esse remotam, nunc probat illud di- cens: Nam, si causa, ob quam nō respirat, est, quia nō est animal, ergo causa respiratio- nis esset, quia est ani- mal: res tamen nō est ita. nā multa sunt ani- malia, quæ non respi- rant id est, hæc causa, quā reddit ipse respon- dens in hac responsio- ne, non est causa pro- pinqua, quæ de se enun- ciet negationē respira- tionis

Posteriorum

ABRAM

D à pariete. nam si esset proxima cā negatiōis transpirationis parietis, esset ipsa causa affirmās transpirationem ipsi animali.

Si autem res ita constaret, omne animal transpiraret. res autē non ita existit. inuenimus enim multa animalia, quę non transpirant. prout sunt animalia exanguia. Si autem tulisset huius proximam causam, dixisset, q̄ paries non transpiret, quia nō habeat pulmonem. Pulmo. n. est proxima causa transpirationis, & ideo verax est, q̄ omne habēs pulmonē transpiret.

Et cum narrasset, q̄ hæc, & similes nō sint negationes ob proximam causam acceptā in medio termino, & exposuisset huius causam, cœpit vlt̄ notificare causam proximam acceptam in negatione, quę negatio illa sit. Et dixit: Et vt vniuersalius inquā, q̄n cā est proxima cā, vt res nō sit, vt q̄ inæqualitas caloris & frigoris ē cā rē nō essendi sanā, hęc n. cām esse. est cā essendi rem: exēpli grā, q̄a caloris, & frigoris ēq̄litas ē cā proxima essendi rē sanā.

Deinde

DYRANA

p se respectu negatiōis respirationis à pariete. & hoc, q̄m si esset cā, p̄pinqua, vt negaret respirationē à pariete, esset cā cōsequens existentia respiratiōis ī aīali.

Qd si ita esset, igitur oē animal respiraret. sed nō ē res ita. repiuntur. n. animalia multa, q̄ nō respirant. quēadmodū aīalia nō habentia sanguinē. q̄ si adduxisset in hoc cām propinquā, dixisset, q̄ paries nō respiret, q̄m nō hēt pulmonem. & hoc, q̄m pulmo est causa, p̄pinqua respirationis: & propterea verificatur, q̄ omne habens pulmonem respirat.

Et posteaq̄ mētionē fecit, q̄ hoc, & similia nō hnt negationē p̄p cam p̄pinquā acceptā in termino medio, & cōdōnē cāe in hoc, cœpit docere in vlt̄ cām p̄pinquā, q̄ accipit in negatione, q̄cunq; negatio extiterit. & ī summa, cū fuerit, vsq; ad id, qd dixit, cū fuerit res sana. sensus est, & ī summa, cū fuerit priuatio cāe propinqua cā, q̄ res nō sit, quēadmodū qd est priuatio ēq̄litaris calidi, & frigidi in corpore hoīs ē cā, q̄ non sit res sana.

Deinde

MANTINVS

tionis à pariete, nā si illud esset cā p̄pinqua, ob quā paries nō respirat, tunc esset cā necessario inducens respirationē ī ipso aīali. & sic oē animal respiraret.

Cū tñ res nō ita se habeat nā multa repiuntur aīalia nō respirantia. vt sunt animalia exanguia. s; si attulisset causam p̄pinquā hui⁹ rei, dixisset, parietē nō respirare, q̄a nō obtineet pulmonē. Nā pulmo ē cā p̄pinq̄ respiratiōis, & iō ē verū dicet, oē habēs pulmonē respirat. Et posteaq̄ dixit, q̄ hoc vel tale q̄piā aliud, n̄ dī fieri p̄ ipsū negatio p̄ cām p̄pīquā sumptā in medio termino, & reddidit hui⁹ rei cām, nūc vult vlt̄ oñdere, q̄ nam sit illa negatio, in qua sumit cā p̄pīqua, et d. Deniq; cū ipsa cā fuerit vsq; vbi d. quare hō sit sanus. id ē, tandē si ablatio cāe p̄pīque, ē cā, vt res nō sit, vt ablatio cōmēsuratiōis, et tēperatiē seu ēq̄litaris, ipsi⁹ calidi, et frigidi in corpore humano ē cā, vt hō n̄ sit s̄. nā data hac cā, ē cā vt res doct. exēpli grā, si moderata caliditas, & frigiditas ē cā, vt hō sit san⁹, ergo priuatio ei⁹ erit cā vt n̄ sit s̄.

Deinde

ABRAM

Deinde dixit: Et si sit
si affirmatio sit essendi
rem causa, negatio est
non essendi rem causa.
Id est, & vltiter per se
notum est, quod quando
inesse aliquam rem ali-
cui rei, est causa inessen-
di illi aliam rem, nega-
tio illius rei, est causa ne-
gationis rei illi⁹ ab illa.

Et dixit: Rerum vero,
que hoc modo perficiun-
tur, non sunt regulatae
norme. quoniam, non quia
est animal, transpirat,
id est, res vero, quibus
perficiuntur causae eo mo-
do, quo animalitas per-
ficit causam carendi pa-
rieti ipsa transpira-
tione, non inuenitur
in eis hanc norma regu-
laris, id est, regula, qua
descripsimus causam
proximam. transpiras
enim transpirat, quia
est animal: iam autem di-
ximus, quod regula nega-
di proximam negationem
sit, quod hanc illa res sit causa
essendi hanc rem negatam.

Et dum dixit: Syllo-
gismus autem, qui fit per
talem causam remotam, est
secunda figura. Iam dixi-
mus illius causam, id
autem, quo exemplificauit
in literis, et materiis,
est quid per se manife-
stum. Et dum dixit:
Et oportet tales causas
fieri secundum demonstrationem

BVRANA

Deinde dixit: & secundum
hanc similitudinem, si fue-
rit affirmatio causa, ut
res sit, igitur negatio erit
causa, ut non sit. sensus est, &
in summa notum est per se, cum
existetia rei de re fue-
rit causa, quod aliquid sibi in-
sit, igitur negatio il-
li⁹ rei erit causa, ut res
negetur ab ipsa.

Et dixit: sed res, quae perfi-
ciuntur hoc modo, non sunt
res, per quas perficiuntur
aliqua. quoniam non per se
est animal, respirat. sen-
sus est, atque res, per quas
perficiuntur causae eo mo-
do, quo perficitur animali-
tas priuatio respiratio-
nis a pariete, igitur non re-
peritur in ipsis ordo iste
ordinatus, hoc est, via,
per quam describimus causam
propinquam. & hoc quoniam
respiras non respiret ex
parte, qua est animal.
iam vero diximus, quod via
in negatione negatio-
nis propinqua est, ut sit
hanc res secundum rem causa, ut
hanc res negata sit.

Cum vero dixit: & syllo-
gismus, qui fit per huiusmo-
di causam longinquam,
erit in secunda figura.
iam diximus causam in ip-
so. quod vero exemplifi-
cavit in literis, & mate-
riis, est res per se no-
ta. cum vero dixit: iam
vero sequitur, ut sint
huiusmodi exempla

MANTINVS

Deinde cum dixit. si sit autem
si affirmatio est causa ut res
sit, ergo ipsa negatio
erit causa ut non sit intelli-
git. Demum notum est de
se, quod si affirmare aliquid
inesse alicui rei est causa,
ut aliquid aliud insit il-
li rei, ergo negatio illi⁹
rei, erit causa, ob quam nege-
tur illud ab illa re.

Et cum dixit. Res autem, quae
hoc pacto perficiuntur, non
habent methodos ordina-
tas, & vias, nam, non per se
est animal, respirat. in-
telligit res autem, quas per-
ficiuntur suae causae, eo modo,
quo animalitas perficitur,
seu tradit causam, cur pa-
ries non respiret, non ha-
bet perfectam illam viam or-
dinatam, scilicet eam viam, qua
descripsimus causam pro-
pinquam. nam respiras non
respirat per se, quia est ani-
mal. & nos iam diximus,
quod via, qua fit negatio
propinqua, est, ut illam et
res sit causa affirmationis
illius rei negatae, seu per
quam illa res negata ha-
beat esse. Id vero, quod
post hoc dicit, scilicet syllogismus
autem qui fit per huiusmo-
di causam remotam, fit in se-
cunda figura. iam nos di-
ximus huius rei causam.
Id praeterea, quod exemplifi-
cavit per literas, & per ma-
terias, est de se notum. &
per id, quod dicit: oportet
autem, ut huiusmodi causae sint
Logica FF per

Posteriorum

ABRAM

Dnis pfundationē, q̄ l̄
eueniat in medijs ma-
gna distantia, id est, q̄
in talib⁹ cōmōstratio-
nibus intendať pfun-
datio . q̄n enim com-
monstratum fuerit de
pariete, q̄ non sit ani-
mal, conuenientius ef-
set monstratum
esse de eo, q̄ q̄ non sit
transpirans: hoc est,
distantius est ipsum ef-
se transpirantem, si di-
Exerimus, quod ipse nō
transpiret, quia non
habet pulmonem . di-
stātius enim est, quod
non est animal à tran-
spiratiōe, quam quod
nō habeat pulmonem
ab animalitate.

Et ipsi⁹ exēplificatio
de Anacharside, q̄ in
Æthiopū regione nō
sit Musicus, quia in il-
la nō sit liberalitas, qđ
est vt causa remota, tu-
Flit illud fm pfundatio-
nis modū . & intende-
bat, q̄ q̄n nō est apud
illos liberalitas, nō est
apud illos ludus, & dū
nō sit apud illos ludus,
nō ē apud eos gaudiū,
& dū apud eos non est
gaudium, pro maiori
parte non canunt.

Et postquā retulit
species demonstratio-
nis essendi, & differen-
tias, quę sunt iter illas,
& demones causarū,
quę

BVRANA

cārū p literā fm mo-
dū profunditatis ad de-
clarādū hoc: & ipsum
est lōginquū, vt pue-
niat p medium lōgin-
quū, qđ elongat elon-
gatione multa. & hoc,
q̄m I huiusmodi ex-
emplis cōstruit pfun-
ditas. & hoc, q̄m cū
mōstratū fuerit, q̄ pa-
ries nō ē aīal, de eo ma-
gis vtiq̄e oportebat
mōstrari, q̄ nō ē respi-
rans. hoc ē, igit̄ magis
lōginquū est, vt sit re-
spirās, q̄ si mōstrem⁹,
q̄ non est respirans eo,
q̄ nō hēt pulmonē . &
hoc, q̄m qđ nō ē aīal, ē
magis lōgiquū à respi-
ratiōe q̄ qđ nō ē hns pul-
monem, ab aīalitate.
Et qđ Anacharsidis, q̄
loca Scytharū nō habēt
Musica, q̄m nō sūt apđ
iplos diuersoria: qđ idē
ē, ac si dixisset cā lōgin-
quū, ac si dixisset, adduxit
ipsum p modū pfun-
ditatis. Atq̄ voluit, si nō
eēt apud iplos diuer-
uersoria, q̄ nō eēt apđ
iplos risus, & si nō est
apud iplos risus, nō est
apđ iplos lētitia, cūq̄;
nō ē apud iplos lētitia,
nō exercent Musica vt
plurimū . Et posteaq̄
mētionē fecit de spēb⁹
demionū exntiē, & dif-
ferētijs, q̄ sūt iter ipsas,
& iter demones cārū,
quę

MANTINVS

per modū excessus, vel
distātię in huiusmo-
di demōnē, sed nō vť
cōueniens, vt p ipsum
mediū fiat magna di-
stantia . intelligit, q̄ p
huiusmodi demō-
nes quærīt† remotio,
nā, cum probat, q̄ pa-
ries non est animal, cō-
uenientius p̄baret ip-
sum nō respirare, hoc
est, remotius ē ipsum
esse respirantē, si velle-
mus p̄bare ipsum non
respirare, quia nō hēt
pulmonē . nā q̄ nō est
animal plus distāt à re-
spiratione, q̄ distet ip-
sum habere nō pulmo-
nem ab ipsa aīalitate .
Et dedit exēplū d Ana-
charside, q̄ dicebat, q̄ i
Scythis nō sunt Tibici-
nes, vel cātores, seu mu-
sici, quia nō sunt ibi vi-
tes. & est causa remo-
ta (vt ipse iquit) p mo-
dū excessus, seu distan-
tię . intelligit, q̄ cū non
habeant liberalitatem
apud eos, nō ridebunt,
& si nō ridebūt, nō lē-
tabunt, & si nō lētabū-
tur non cantabunt, vt
plurimum t

Et postea quā narra-
uit genera demōnōis
Quia, & in quo diffe-
rant à demōnibus pp
quid, & sunt illę dñæ,
q̄bus differūt in vna,
et eadē scīa, nunc sigil-
lat

† a. l. pro-
funditas,
vt i litera
Auer. ha-
betur.

ABRAM

quæ sunt differentiæ, quæ sunt inter eas in vna scia, retulit id idē epilogo, Et dixit: Hæc itaq; est quantitas discriminis inter sylm. an res sit, & sylm cur res sit in vna scia, & in illorum medijs. id est, hæc est differentiæ quantitas, qua differt demonstratio, quæ largitur an res sit, id est, ipsam solum eē, & inter demonstrationem, quæ largitur cur res sit, hoc est quæ largit illius cām.

Et dum dixit: Et in illorum medijs. intendit differentiam, quæ est inter illas ob differentiam suorum mediorum terminorum. Differentia enim inter duas demonstrationes in vna scientia, est ob ipsarum differentiam fm se, differentia autē ipsarum fm se, & earū naturam, est ob differentiam naturæ mediorum terminorum illarum.

BVRANA

quæ sunt differentiæ existentes in scientia vna, mentionē fecit in hoc per modum inductionis, & dixit: Hoc igitur est compendium diuersitatis inter syllogismum si est, & inter syllogismum propter quid est in scientia vna, & in medijs ipsorum. sensus est, igit hoc est compendium eius, quod differt demonstratio exhibens si est res, hoc est existentiam ipsius tantum, & demonstratio exhibens pp quid ē res, hoc est cām ipsi.

Cū vero dixit: & in medijs ipsorum. sensus est, igit diuersitas, quæ erit inter ipsas propter diuersitatem terminorum mediorum in ipsis, quæ est diuersitas inter duas deniōnes in scia vna, ipsa utiq; ē diuersitas in substantia ipsarū, & diuersitas i substantia, & natura ipsarum est propter diuersitatem nāe terminorū mediorum in ipsis.

MANTINVS

lat negocium dicens: A Hæc igitur est differentia, qua differt syllogismus quia, seu qd est, a syllogismo propter quid est in eadem scientia & in suis medijs quoq; existit. id est, in hoc differt demonstratio dans Quia res est, hoc est, ipsum esse tantum, vel eius esse, a demonstratione tradente propter quid est, videlicet, quæ eius causam tradit. B

Et cū d. Et in suis medijs. intelligit, quæ est illa differentia, qua differunt propter diuersitatem terminorū mediorum earum. nam differentia, quæ existit inter has duas deniōnes in vna scia, sit pfecto propter earum diuersitatem in se, & earum diuersitas in se, et in natura sua, sit propter diuersitatem naturæ terminorum mediorum earum. C

Alio autē mō differt ipsum propter quid ab ipso quod, eo quod per alia sciam vtrūq; speculatur. talia autē sunt, quæcumq; sic se habēt inuicē, a vt sit alterū sub altero: b vt Perspectiua ad Geometriā, & Mechanica ad Stereometriā, & Harmonica ad Arithmetiā, et Apparetia ad Astrologiā. Ferē autē vniuocæ sunt nonnullæ istarū scientiarū, vt Astrologia, & quæ Mathematica, & quæ Nautica, atque Harmonica, & quæ Mathematica, et quæ secundum auditum.

Dif-

Dixit

FF ij Sed

Posteriorum

ABRAM

D Differentia vero, quæ est inter illas in duabus differētibus scientiis, fit altera à primo modo, qui est, quòd altera duarum scientiarū consideret an illud sit, & altera consideret cur sit. tales autem scientiæ sunt oēs scię, quarum mutua forma, est forma, quam describam. scilicet, quòd vna duarum scientiarum sit sub altera: prout est scia Perspectiua sub scientia Geometrica: & scientia Machinaria apud Scientiam Stereometricā: & Harmonica ad Arithmetica, & Observationes apud scientiā Astronomicā. Scientiæ vero, quarum nomina quasi conveniunt, prout sunt scientia Astronomica Mathematica, & illa, qua utitur Navalis: & prout sunt scientia Musica Mathematica, & illa, q̄ est instrumentorum chordarum,

De

BVRANA

Dixit Aristo. Atqui diuersitas, quæ est inter ipsas, i duabus scientiis diuersis, erit per modum alium à modo primo: & est, vt vna duarum scientiarum speculetur an res sit, scientia vero alia speculetur ppter quid res est. exempla vero istarum scientiarū sunt omnes scientiæ, quarum forma est forma, quam declarabo. hoc est, vt vna duarum scientiarum sit sub altera: quemadmodum Scientia Perspectiuorum sub scientia Geometriæ, et scientia Machinarum respectu scientiæ Solidorum, & scientia Harmonicorum respectu scientiæ Numeri, & Apparentia respectu scientiæ Stellarū. Atqui scię istæ quasi cōsentiūt in nominibus suis: quemadmodū Scia Stellarum doctrinalis, et quā pertractat ars nauium: & quē admodum scia Musica respectu eius, q̄ est per * chordas.

De

MANTINVS

Sed modus, quo differunt inter se in ipsis duabus scientiis, quæ diuerso auxilio se coadiuuant, alius ē à primo modo, quòd vna earū considerat, an res sit, altera vero propter quid res sit: sunt autē huiusmodi scientiæ omnes, quæ in eam, quam describam formam, communicant, videlicet, quarum vna alteri subalternatur, vt est Perspectiua cum Geometria, & Mechanica cum Stereometria, & Musica, quæ subalternatur Arithmeticę, & vt se habet scientia eorum, quæ apparent, ad scientiam Astronomicam. Hę autem scientiæ sunt vniuocæ. Et sicut se habet scientia Astrorum Mathematica; cum arte Nauigatoria, & sicut scientia Musica cum ea, quę fit per chordarum pulsationem,

De

* a. Instrumenta.

V B R A M

B V R A N A

M A N T I N V S

Cō. 100 Demō effendi, & cāe differt à demōne eēn di tñ, aut relatiōe vni⁹ quāsitū, aut relatione duorum q̄sitorū. & harū vtraq; , aut ī vna arte, aut ī duabus artib⁹. quē aut sit relatu multorū q̄sitorū, aliqñ est illarum, quæ fiunt de vno subiecto, & aliqñ de differentibus subiectis. quando aut fiunt de vno quēsito, nō eua dit, quin mutuo se coadiuuent ad illud, aut non se coadiuuent, sed vtraque commonstret secundum se.

Illā vero, q̄ sit in vna arte, siue fuerit de duobus q̄sitis, siue de vno q̄sito, dīa itaq; illarū ē illa, quā prēdixerat. Et ē dīa, quā decernit demōnū natura: hoc est, dīa, quē sit per differentia naturæ mediij termini earum, q̄ vero sit ī duabus artibus, & si sit de duobus q̄sitis, est itaq; differentia, q̄ esset inter illas in eadē arte, id ē, ob mediij termini differentiam.

Si vero fuerit de vno q̄sito, & in duabus artibus, sit ēt duobus modis. Quorū vnus est, q̄ vtraq; cōmōstret hoc illud quēsitū fm eius dispositionē: hoc autē est

Demō existentia, & causæ, aut diuersificat demōstratione existentia tñ, in relatione ad quēsitū vnū, aut in relatione ad duo q̄sita. & in vno horum duorū, aut erit in vna arte, aut in duabus artib⁹. cūq; erit in relatione ad q̄sita multa, aut erit sup subiecto vno, aut sup diuersis subiectis. cūq; fuerit super q̄sito vno, nihil phibet, quin aut opitulent^r ipsi, aut non opitulentur, sed vnaquæq; ipsarum sit per se manifesta.

Quæq; ex ipsis fuerit ī vna arte, siue erit sup duobus q̄sitis, siue sup q̄sito vno, diuersitas intra ipsas, erit diuersitas, q̄ pcessit. q̄ ē diuersitas, quā iudicat natura demōnū, hoc ē, diuersitas, q̄ est propter diuersitate nāe termini mediij in ipsis. Atq; quæ est in duabus artibus, si erit sup duobus quēsitis, erit diuersitas, q̄ est inter ipsas in arte vna, hoc est, pp diuersitatem termini mediij.

Quod si fuerit sup q̄sito vno, & ipsæ ī duabus artib⁹, erit cōsistēt sup duob⁹, quorū vnū ē, vt mōstret vtrūq; ip sorū hoc q̄sito p dispōnē ipsū sup dispōe sua, &

Demō propter qd, A & quia, & demō quia **Cō. 100** tñ, differūt vel respectu vnius q̄siti, vel respectu duorū quēsitōrū. & quælibet harum, vel sit in vna arte, vel in duabus. & quæ sit in relatione ad plura quēsita, vel erit de vnico subiecto, vel de varijs subiectis. & si de vno quēsito, tunc necessario se adiunabūt, & opitulabuntur circa illud q̄sitū, vel nō se adiunabūt mutuo inter se se, sed quælibet earū erit per se manifesta.

Illę ergo, quæ fiunt in vnica arte siue fiant de vno quēsito, siue de duobus, profecto different inter se ea dīa, quā prēdiximus. nēpe quā exposcit nā demōstrationū, vcz, ea dīa, quæ prouenit ex diuersitate nāe termini mediij earū. Sed q̄ in duabus artibus sit, licet fiat de duobus quēsitis, tñ eadē est inter ipsas differentia, q̄ est in vnica arte, vcz pp diuersitatem termini mediij.

Sed, si in duabus artibus, & de vno quēsito, sit quoq; duobus modis. primo, vt quælibet earū demonstret illud met quēsitū in suo significato, & hoc etiā

FF iij sit

Posteriorum

ABRAM

D est duobus modis differētib. Prout Astro-
nomus cōmōstrat Lu-
nam esse sphæricam,
quia eius lumen luna-
ri figura crescat: & Phy-
sicus dat cām suæ sphe-
ricitatis, qā est corpus
neq; graue neq; leue.

Secundus autē modus
est, q̄ duæ artes coadiu-
uent se mutuo ad vnū
q̄sitū, quarū altera cō-
monstret esse, & altera
Essendi causam, & hic
est, quem exponere in-
tēdit i hoc textu. Aliæ
enim partitiones com-
monstrant in alio tex-
tu, hoc est dīa inter
has duas in vna scīa, si-
ue q̄situm fuerit vnū,
siue partitum, aut in
duabus scientijs, quan-
do q̄situm fuerit vnū
aut partitum, eo alio
modo quem tulimus
in medium.

Tacuit vero hoc ipse
Aristo. quia discrimen
ipsarum differentiæ in
vna scientia, est idem
discrimini ipsarum dif-
ferentiæ, q̄n quæsitum
differt in duabus scien-
tijs, aut vnitur in ipsis
duabus scientijs, non
fm modum mutui co-
adiuaminis, sed qua-
tenus vtraq; duarū de-
monstrationum suffi-
cit fm se sibi quātū in
ea est de hoc quæsito.

Dum

BVRANA

& hoc fm duos modos
diuersos. quæadmodū,
si mōstraret Astrolo-
gus, q̄ Luna est sphe-
rica, eo q̄ lumē suū auge-
tur p figurā lunare, tra-
dit autē naturalis cām
sphæricitatis suæ, q̄m ē
corp⁹ neq; graue neq;
leue. Modus autē secū-
dus ē, vt auxiliēntur
artes sup q̄sito vno, &
mōstret vna ipsarū exi-
stētiā ipsius, scda vero
tradat cām existētiæ et
hoc ē, cuius mōstratio
nē intendit in hoc capi-
tulo. Reliquæ nanq; p-
tes mōstratæ sunt in ca-
pitulo alio, hoc ē, dīa
inter has duas in Scien-
tia vna, siue fuerit q̄si-
tū appropriatū, siue se-
paratum: aut in dua-
bus scientijs, cū fuerit
q̄sitū appropriatū, aut
separatū fm modū aliū,
de quo meminim⁹.

Atqui tacuit hoc Ari-
sto. q̄m differentia di-
uersitatis ipsarum in
scīa vna est eadem cū
differentia diuersitatis
ipsarum, cū fuerit q̄si-
tū in duabus scientijs,
aut appropriatū quæ-
situm in duabus scien-
tijs non per modū ad-
miniculi, sed fm q̄ vna
quæq; specierum de-
mōstrationis dubitat
per se i eo, qd est inter
ipsam in hoc quæsito.

Et

MANTINVS

fit duob⁹ modis diuer-
sis, vt cū Astronomus
demonstrat Lunā esse
circularē, quia eius lu-
men crescit p lunare si-
guram, Physicus vero
reddit cām circularita-
tis eius dicens, quia est
corpus nec graue ne-
que leue. Scdo mō fit,
cū ambæ artes se se co-
adiuant in vno q̄sito,
& vna earū demōstret
qd res ē, altera v^o pp
qd est, & hoc intende-
bat Aristot. ostendere
i hoc textu. Nā aliæ di-
uisiones iā sunt declara-
tæ in alio textu, vcz in
quo differāt illæ duæ in
vnica scīa, siue illud q̄-
sitū sit ppriū, siue nō
propriū, aut in dua-
bus scientijs, cum q̄sitū
fuerit propriū, vel non
propriū fm illū vnū
modū, quæ pdiximus.

Sed Aristot. subtrahit
hoc memorare, qā ea-
dē est dīa, qua diuersi-
ficantur in vna scīa, &
qua diuersificantur cum
q̄sitū est diuersum in
vtraq; scīarum, vel ip-
sum quæsitū fuerit pp-
riū in vtraq; scīa, sed
nō p modū auxiliij, in-
ter se, & coadiutoriū,
sed quatenus quælibet
illarū duarū demōstrat
ē de se sufficiens demō-
strare quātū ad se atti-
net de hoc quæsito.

D.d.

ABRAM

Dum autem dixit: Differentia vero quæ est inter illas in duabus differentibus scientijs, fit aliter à primo modo. id est, differentia vero, quæ est inter eas in duabus differentibus scientijs modo coadiuuaminis, hoc est, qd se adiuuent ad idem quæsitum, & altera illarum duarum cõmõstret esse, & altera illius causam, est diuersi mode ab earum coadiuuamine in vna scientia. Quando enim illæ se coadiuuant ad plusquam vno quæsito de vna re, differunt, qm maior in altera duarum fit medi⁹ terminus in altera, & medius fit maior & sic etiam differunt, quãdo se coadiuuant in vna scientia ad quæsitum, de quo altera duarum dat rei causam remotam, & altera dat proximã. scia autem completur per summã causarum huius rei.

Quando vero se coadiuuant in duabus artibus pro vna re, quarum altera dat rem illam esse in vna scia, & altera illius cãm, illarum

BVRANA

Et dixit: Atq diuersitas, quæ est inter ipsas in duabus in scientijs diuersis, erit p aliũ modum ab hoc primo modo. & dixit, atqui diuersitas, quæ est inter ipsas in duabus scientijs diuersis auxiliantibus, hoc est, quarum adminiculum ē super quæsito vno, & monstrat vna ipsarum existẽtiã ipsius, altera vero causam ipsius: igit hoc est per diuersitatẽ adminiculi in scia vna. & hoc, quoniam ipse, cũ auxiliantur super quæsitis plurib⁹ de re vna, diuersificant eo, qd terminus maior in vna ipsarum erit terminus medius, in altera vero terminus maior. & hoc pacto diuersificantur. consimiliter etiam, cũ auxiliantur in scientia vna in quæsito, cũ fuerit vna ipsarum causa rei lõginqua, & alia exhibeat propinquam. & perficiat scientia per causam ipsius, causas ipsius rei.

Atqui, cùm adminiculantur in duabus scientijs super re vna ex vtriusq; ipsarum existentiam rei in scientia vna, & in alia causam ipsi⁹, igit

MANTINVS

D.d. Sed modus quo differunt inter se in ipsis duabus scientijs, quæ diuerso auxilio se coadiuuant, alius est à primo modo. hoc est, illa aut differentia, quæ inter ipsas existit in duabus scientijs, quæ diuersi mode se coadiuuant, nẽpe, quod mutuo se coadiuuant in vno quæsito, & vna earum demonstrat eius esse, seu quod est, & altera eius causam, seu ppter qd est, differt profecto à modo, quo se adiuuant in vnica scia. nam cũ se coadiuuant circa plura quæsitã vno, qd fit de vnica re, differunt vtiq;, quia maior terminus in vna illarum erit terminus medius in altera, & medi⁹ erit maior. & simili modo quoq; distinguuntur, quum se coadiuuant in vnica scientia in vnico quæsito, cũ vna earum duarum præstet causam rei remotã, altera vero propinquã. & ipsa scia pficiet, seu pfecte tradet, causam illius rei in oib⁹ earum.

Atq, cùm se in duabus scientijs adminiculantur inuicem, ita vt vna earum præstet esse rei, vel quod ē in vna scia, & altera eius cãm, seu

FF iij pp

Posteriorum

ABRAM

Differētia fit, quia vna duarum ipsarum de vna re det esse, aut per euidētia, aut quia sit de per se notis in illa arte, aut ratione experimenti, quod sit instrumentis, aut sine instrumentis.

Altera autem dat illius causam, quatenus in scientia superiori illa sit demonstrationis conclusio, & in altera mediusterminus. hoc autem euenit in scientijs, quarum subiectū alicuius est forma alterius subiecti: hoc est, q̄ subiectum superioris scientiæ procedat gressu communis formæ ad propriam formam ad ipsum subiectum inferioris scientiæ: & hoc fit, (prout fertur in illis) quæ sunt mutuo subalterne. & sunt illæ, quarum subiecta differūt per additionē, & subtractionē.

Sicut est scia Perspectiua cum scia Geometrica. scia. n. Perspectiua est sub Scia Geometrica. Geometria namq; cōsiderat lineā ex pte subtractionis, hoc ē, in quātum est lineā: Scia aut Perspectiua cōsiderat de ipsa fm modum additionis, hoc ē, in quātum est lineā radiofa.

Et

BVRANA

igitur diuersitas ipsarum erit vnū ex duobus ipsorū in hoc q̄sito existentia tū per signum: siue fuerit ex cognitiōibus per se in illa arte, siue fuerit per modum tētationis: & hoc, siue fuerit per instrumenta, siue fuerit sine instrumentis.

Et exhibebit altera causam ipsius secundū q̄ est conclusio demonstrationis in scientia superiore, & in altera terminus medius. & hoc vtique accidet in scientijs, quarum subiecta sunt formæ inter se. hoc est, vt procedat subiectum scientiæ superioris à prædicato scia inferioris per modū formæ vniuersalis à forma appropriata. & hoc est, ac si diceret: q̄ sunt sub se inuicem. & hæ sunt, quarum subiecta diuersificantur p additamētū, & defectū.

Quenadmodum scia Perspectiuorū cū scia Geometriæ. qm̄ scientia Perspectiuorum est sub scientia Geometriæ. quoniam Geometria cōsiderat de lineā per modū defectus, hoc ē, per modū q̄ lineā: sed Perspectiuorū scia cōsiderat per modum, q̄ est lineā radialis.

Et

MANTINVS

pp̄ quid est, tunc differrent in hoc, qd vna earum præstabit esse illius rei quæsitæ, videlicet, quia est, & hoc vel per signum, vel per ea, quæ sunt per se nota in illa scia, vel per experimentū, & hoc aut p organa, aut sine organis.

Altera v̄o præstabit eicā, quatenus ē cōcō demōstris in scia superiori, & mediusterminus in alia. hoc autem contingit in illis scientijs, in quibus aliqua earū subiecta sunt formæ aliquorū subiectorum earum, vt. scilicet subiectum sciæ superioris se habeat ad subiectum sciæ inferioris, veluti forma v̄lis, vel communis ad formā propriā, seu particularē. & hoc quidem fit (vt ipse inq̄t,) in illis scientijs, quarū altera sub altera locatur. & sunt illæ, quarum subiecta differūt p magis, & minus, seu p excessum & defectū.

Vt se hēt scia p̄spectiua cū Geometrica. nā p̄spectiua sub Geometrica locat̄. q̄a Geometria cōsiderat lineā fm diminutionē, hoc ē, q̄ten⁹ ē lineā, sed p̄spectiua cōsiderat eam cum additamēto, hoc ē, q̄ten⁹ est lineā radialis.

Et

ABRAM

Et ideo Perspectivus sumit multas conclusiones Geometriæ, quarum aliquæ sunt medijs termini in demonstrationibus causarum, quæ sunt apud illum. hoc autem ita gestum est, quia ex quo superior scientia est sicut forma scientiæ inferioris, quod in illa demonstratur esse, fit causa illius, quod demonstratur esse in scientia inferiori.

Et perinde (putat) est scientia Harmonica cum scientia Arithmetica, id est quod Scientia Harmonica subintret scientiam Arithmeticam, & sit Machinaria Sub stereometriam: hoc est scientia de ponderibus. Scientia enim de ponderibus considerat corpora in quantum illa sunt suum pondus, eiusque mouens.

Et dum dixit, Et observationes apud scientiam Astronomicam. intendit iterum, prout sunt artes, quæ experimento constant, ad scientias speculativas, quæ largiuntur causas illius, quod verum asserit experimentum illius artis experimento constantis, prout est cognitio astrorum, quæ nullo unquam tempore latet. Astrologi enim observatores experimento constant sibi de his Astris per observationes, & est ipsa
activa

BVRANA

Et propterea accipit Perspectivus multas ex conclusionibus Geometriæ & partem terminorum mediorum in demonstrationibus causarum, quæ sunt apud ipsum. atqui hoc ita est, quoniam scientia superior se habet per modum formæ respectu scientiæ inferioris.

Et ex hoc, quemadmodum quod dixit, scientia Harmonicorum cum scientia Numeri, hoc est, quoniam Scientia Harmonicorum ponit sub scientia Numeri, & similiter scientia Machinarum sub scientia Solidorum: hoc est scientia ponderum. quoniam scientia ponderum speculat utique de corporibus secundum quod habent pondus, & motum.

Cum vero dixit: & apparentia respectu scientiæ stellarum. sensus est: & quemadmodum etiam artes tentatiue respectu artium speculativarum, quæ exhibent causas eius, quod per tentationem verificat ars tentativa. quemadmodum scientia Stellarum, quæ non occultant in aliquo tempore. quoniam Artifices stellarum tentativi consistunt super his stellis perspectivis. & ars Stellarum doctrinalis, hoc

MANTINVS

Et ideo accipit Perspectivus multas conclusiones Geometriæ, ex quibus quædam sunt termini medijs in demonstrationibus propter quid apud ipsum. Huius autem rei causa est, quoniam, cum superior scientia se habeat ut forma ad inferiorem, idcirco, id quod demonstratur eius esse, seu quia est, erit causa, vel propter quid, ad id, quod demonstratur ei esse in scientia inferiori.

Ut sit in scientia Musica cum Arithmetica. (ut ipse inquit) nempe, quod Musica subalternatur Arithmetice, & Mechanica subalternatur Stereometricæ, quæ scientia ponderum nuncupatur. nam scientia ponderum considerat corpora quatenus habent pondus, & habent motorem.

D. d. & ut se habeat scientia eorum, quæ apparent ad scientiam Astronomicam. hoc est. & ut artes experimentatiue, seu practice, se habeant ad artes Theoricas, seu speculativas, quæ præstent causas rei, quæ ipsa experientia verificavit in illa arte experimentatiua, ut est habere cognitionem de stellis, quæ nullo tempore occultant. Nam Astrologi practici, cognoscunt illas stellas perspectivæ per artem practicam, ars vero Ma-

Posteriorum

ABRAM

D actiua practiua. Astronomia vero Mathematica, id est Theorica, constituit causas illorum sempiternæ apparentiæ: & vtr hæc est dispositio artium, quæ in Theoricâ & Practicâ partiuntur.

Et verisimile est, quod propterea dixerit: Sciæ vero, quatum notia quasi cõueniunt. id est, quia putatur de illis, quod sint vna sciã, put est dispositio

E Sciæ Medicinæ experiētis cū ratiocinatiua, cū in rei veritate sint duæ sciæ. & sicut est ars Astronomica obseruatiua cum Perspectiua.

Et dum dixit: Et prout sunt Scientia Astronomica Mathematica, & illa, qua vtitur Naturalis & prout sunt Scientia Musica mathematica, & illa, quæ est instrumentorum chordarum. Intendit (prout putro,) quod ars Naualis sit, quæ experimento obseruat ortum plurimum Astrorū, qui est occasio aeris mutationis, & Astronomica mathematica tradit huius rei causas, hoc est causas illarum apparentiæ varijs temporibus.

Res itaq; sibi constat ex hoc eius sermone, quod artium, quæ se coadiuvant ad commonstrationē

BYRANA

hoc est Speculatiua consistit super causis apparentiæ suæ semper, hoc est, operatiuæ: & hæc in summa est dispositio artium, quæ diuersificatur speculatio ab operatione.

Et videtur dicere in hoc, atqui scientiæ istæ quali sunt consentientes nominibus. sensus est, quod existimatur de ipsis, quod sint scientia vna: quemadmodum scientia Medicinæ tentatiua cū syllogistica: & ipsæ in veritate sunt ex duabus scientijs.

Et cõsistit ars Stellarū apparentiū cū perspectiuis. Et dixit in hoc, quemadmodum sciã Stellarū doctrinalis, & quæ pertractat ars nauium, & quemadmodum sciã Musicæ respectu ei⁹, quæ est per instrumenta. vult (quemadmodum existimo) quod ars nauium ipsa est, quæ circuit per tentationē inquisitionis & perscrutationis multarū Stellarū ei⁹, quæ accidunt ex reuolutionib⁹, quæ sunt in aere ex hoc: & ars stellarū doctrinalis tradit causam huius, hoc est, causam apparentiæ ipsarū in temporibus diuersis.

Ecce iam redijt sermo, Et hoc, quoniam artes, quæ adminiculant ad monstrandam rem vnā & eandē,

MANTINVS

Mathematica Astronomica. i. Theorica, cognoscit causam, ob quam semper appareant in illa arte practica, & vtr ita se habent artes, quæ diuiduntur in Practicam & Theoricam.

Et vtr quod per hoc dixit: Hæc autem scientiæ sunt vniuocæ, seu notie cõueniunt, id est, quod existimatur, quod sint vna sciã, ut se hæt ars medica practica, seu experimentatiua, cū ipsa rationali, cū tñ, re vera sint duæ scientiæ. sicut quæ considerat Astra apparentia se hæt cum ipsa Perspectiua.

Et ideo dicit: sicut se hæt sciã Astrorum Mathematica cū arte nauigatoria: & sicut scientia Musica cū ea, quæ fit per pulsationē chordarū, seu Harmoniã. & (ut mea fert sententia) intelligit, quod ars Nauigatoria, ex ipsa experiētia inducit considerare ortum multarū Stellarū, per id, quod in futurū contingeret de aeris alteratione ex hoc. ars vero Astronomica theorica tradet hui⁹ rei causas: nempe causas, ob quas appareant in varijs temporibus.

Ex his itaq; eius verbis satis constat, quod artium, quæ se coadiuvant ad demonstrandam eandem rem,

ABRAM

tionem vniuseiusdem rei, quatenus vna largitur esse, & altera causam, sint duæ species. Quarum vni⁹ sunt artes Theoricæ mutuo subalternæ, & alterius species sunt artes Theoricæ & Practicæ, quæ considerant vnā eandem rem, sed duobus differentibus modis, put sunt ars Musica, Theorica & Actiua.

Actiua enim largitur Theoricæ præcipia, quæ considerat ipsa Theorica: Theorica autem largitur illorum principiorum causas. Et hoc intendebat dū dixit: Et prout sunt Sciētia Musica, Mathematica, & illa quæ est instructorum chordarum, id est Practica.

Et inuenitur etiā alia species coadiuuaminis inter artem inferiorem & superiorem, prout est coadiuuamē, quod est inter artem Mathematicam, & Scientiam Diuinam. Physicus. n. tradit Theologo essentia à materijs separata, & Mathematicus tradit illorum numerum ob traditionem motuum numeri. Diuin⁹ autem considerat illorum substantias, & omnia, quæ illis adueniūt.

Et

BVRANA

eandem, eo quod vna ipsarum exhibet de ipsa causam existentiam, sed altera tradit eam duarum specierum. Quarum vna est artium speculatiuarum, quæ sunt sub se inuicem: species autem secunda est artium speculatiuarum & operatiuarum, quæ considerant de vna & eadē re: verum secundum duos modos diuersos: quæadmodum ars speculatiua & operatiua.

Quoniam operatiua tradit speculatiuæ principia, per quæ speculat speculatiua, sed speculatiua tradit causas illorum principiorum. & hoc est, quod voluit, cū dixit: quæadmodum scientia Musica speculatiua respectu eius, quæ est per instrumenta, hoc est operatiua.

Iam vero inuenitur hic species alia adminiculi intra artem inferiorem & superiorem, quæadmodum adminiculatur inter se, ars Mathematica & sciētia diuina. & hoc, quoniam Naturalis exhibet artificii sciētiæ diuinæ, quod entia separata à materia sunt, Mathematica vero tradit numeros ascriptos numero motuum. Diuina autem speculat in substantia ipsorum, & in summa, quod consequitur ipsos.

Et

MANTINVS

rem, ita ut vna earum A tradat esse illius rei, seu quod est, altera vero causam, vel per quod est, sunt duo genera. Vnum est ipsarum artium contemplatiuarum subalternatarum, quo scilicet altera sub altera continetur, alterum vero est artium contemplatiuarum, seu Theoricarum, atque Practicarum, seu Actiuarum, quæ considerant eadē rem. sed duobus modis diuersis ut est ars Musica Theorica, & ipsa Practica.

Nā practica præstat ipsi Theoricæ principia, quibus contemplet ipsa contemplatiua, Contemplatiua vero tradit causas illorum principiorum. & hoc intelligebat cū dicit: sicut se habet scientia Musica theorica ad eā, quæ chordis utitur pulsando. id est ad ipsam Practicā.

Datur tamen aliud genus adminiculi, quod inter artem inferiorem & superiorem reperitur, ut est illud coadiutorium, quod interuenit inter artem Mathematicā & sciētiā diuinā. Physicus enim tradit ipsi Diuino, quod dantur entia separata à materijs, Mathematic⁹ vero tradit eorum numerum, per quæ, quæ tradit numerus motuum. At Diuinus considerat eorum substantias, & quicquid ea consequitur.

Sicquē

Posteriorum

ABRAM

D Et sic maiorem partem dubiorum, quæ proponit Scientia Diuina, soluit ipsa per id, quod cõmonstratum est in Scientia Naturali. Verum tamen hic modus coadiuuaminis non est, quæ intendit Arist. posterior enim hic largitur priori ipsum subiectum, quod cõsiderat, ibi autem prior largitur posteriori causam, quæ est rei, quam cõsiderat ipsa posterior, vt forma.

DYRANA

Et consistit magnam partem dubiorum, quæ tradit scia Diuina in eo, quod declaratur in Scientia Naturali. sed modus iste ad miniculi est alius ab eo, de quo intendit Arist. & hoc, quoniam posterius hic est illud, quod exhibet priori subiectum, in quo cõsiderat: & nomen prioris exhibet posteriori causam, quæ procedit à re, de qua cõsiderat posterius per viam formæ.

MANTINVS

Sicq; maior pars dubiorum, quæ in scia diuina insurgunt, soluuntur per id, quod in scia Naturali monstratum fuit. Verum is modus coadiutorij nõ est ille, quem Aristoteles proposuit. nam hic, id, quod posterius est, præstat priori ipsum subiectum, de quo cõsiderat, vel tractat, ibi vero, id quod est prius, præstat ipsi posteriori causam, quæ scilicet habet vt forma ad illam rem, quæ cõsiderat ipsum posterius.

*
Cõtr. To
100 Vel
hic Arist
scias soba
ternatas
cognosce
quia, sub
alternare
pp quid
immo ea
speculari
pp qd, n
glecto q
est. Cõtra
riũ habe
2. Polle.

T. 30. ps *Hic enim ipsum quidem^a quod, sensitiuorum est scire, ipsum vero propter quid, Mathematicorum. hi namq; habent causarum demonstraciones, & plerunq; non sciunt ipsum quod: quemadmodum qui vniuersale speculantur, multoties nonnulla singularium nesciunt, quia non^b aduertunt. Sunt autem hæc, quæcumq; cum alterum quid sint secundum substantiam, vtuntur formis, disciplina namq; circa formas sunt: non enim de subiecto aliquo geometrica sunt. si enim de subiecto aliquo geometrica sunt, sed non in quantum geometrica, de subiecto.* *

T. c. 101 Scientia autem an sit, est ppe particulare, scientia vero cur sit, est Mathematicorum. hi enim sunt, apud quos est scientia per causas: & multoties non cõsiderant an res sit secundum ipsorum formam, qua scrutant ipsam rem vniuersalem. multoties enim non cõsiderant

Dixit Arist. Scientia vero an res sit, ppinqua est particulari, sed scia ppe quid res est, ppinet ad Mathematicos. hi enim hñt cognitiones per causas: et multi ex ipsis, qui nõ cõsiderant an res sit, hñt cognitionem p causas: & multi, quod nõ cõsiderant an res sit p formam suam, quod affingunt à re vñ.

Scire autem quod res est, est pproximum ipsi particulari, scire autem ppe quid, ad ipsum attinet Mathematicum. Mathematici enim sunt, qui scientiam de causis obtinent. Et plerunq; non nouerunt quod res est, quemadmodum qui vñ speculantur. nam vt plurimum ipsi non speculantur singula

T. c. 101

ria,

ABRAM

derant particularia ob minimam ipsorum inquisitionē de illis. & hi quidem sunt, qui capiunt rei formas intellectas, & eas abstrahūt à suis materijs. Mathematici enim capiunt et formas, & illas abstrahunt à materia. quātitates enim, & si sint cum materia, Mathematicus non utitur eis ī materia, sed eas abstrahit.

BYRANA

vñ. multi enim sūt, q non cōsiderant de particularib⁹ modica inq̃tione. hi enim sunt, q abstrahūt formā rei intellectæ, & expoliāt à forā sua. nā Mathematici cōsistūt et abstrahūt per intellm, & expoliāt à materia. & hoc, qm de mēsuris, licet sint cum materia, tñ Mathematici nō p tractant cū materia, sed expoliant ipsas.

MANTINVS

ria, quia paucam habet de eis notitiam. Hi autem sunt q capiūt formas rei intelligibiles, easq; expoliant à suis materijs. Mathematici namq; formas rei capiūt, & illas abstrahūt à materijs. nam magnitudines ipsæ licet sint cum materia, ipse tamen Mathematicus non utit̃ eis in materia, sed eas abstrahit.

8. 101

Postq̃ commonstrauit, q scientiæ subalternæ coadiuant se quatenus inferior scientia largitur de ipsa re scientiam ipsam essendi, & superior largitur causam huius esse: & scientiæ inferiores sunt materijs propiores, res autem, dum capiuntur inquantum sunt in materijs, sunt particularibus propinquæ.

Enuntiauit hoc, & dixit: Scientia autem an sit, est prope particulare. id est, scientia inferior est quæ largitur rem esse, quia scientia superior est à particulari remotior, obesse scientiam superiorem à ma-

Posteaq̃ declarauit, q scientiæ, quæ sunt sub se inuicem, adminiculantur sibi, in eo, q scientia inferior tradit de recognitionem existentie suæ, & superior tradit cognitionem causæ istius existentie: & sunt scientiæ inferiores propinquæ materijs, & res, cū accipiunt ex parte, quæ sunt ī materijs, sunt propinquæ particularibus.

Enuntiauit in hoc, & dixit: Scientia vero an res sit, propinqua est particulari. sensus ē, atqui scientia inferior ea est, quæ exhibet existentiam rei, qm scientia inferior propinqua est particulari, scientia autem superior tradit pp quid res est:

Posteaq̃ dixit, q scientiæ subalternæ, seu q locat̃ altera sub altera, operantur altera alteri, ita, ut inferior scientia præstet scientiam ipsi⁹ esse rei, seu quod ē, superior vero tradat causam, ob quā sit illa res, scientiæ vero inferiores sunt propinquæ ipsis materijs, res autem sumptæ quatenus sunt in ipsis materijs sunt proximæ ipsis particularibus.

Ideo dicit hīc: Scire aut q res est, est proximum ipsi particulari: id est, inferior aut scientia est, quæ tradit esse rei, seu qd res est, ppea, qd scientia inferior est propinqua particulari, scientia vero de eē rei. i. quod res sit, est propinqua particulari, superior tñ scientia præ-

Posteriorum

ABRAM

D à materia remotiorē:
& hæc quidem est Sciē-
tia Mathematica. Et
ideo dixit: Scientia ve-
ro cur sit, est Mathe-
maticorum. hi enim
sunt, apud quos est sciē-
tia per causas. hoc est,
quod causæ apud istos
sunt naturaliter notæ
nobis, contra disposi-
tionem Scientiæ Na-
turalis propter ipsam
esse materiale.

E

Priora enim in Ma-
thematicorum sciētia
sunt priora fm eē, prio-
ra autem apud nos in
Scientia Naturali sunt
secundū esse posteriora.
Et hoc intendebat dū
ait, qd scientia cur res
sit, sit Mathematica,
quia Naturalis penit'
nō largitur cur res sit.
F Huius autē causa est,
quia Mathematica est
vehementioris vniuer-
salitatis ex eo, qd est in-
hibita a materia: quan-
to aut res est vehemen-
tioris vniuersalitatis ē
notior apud nos.

Et dum dixit: Et mul-
toties non considerant
an res sit fm ipsorū for-
mam, qua scrutant ip-
sam rem vsem. multo-
tiens enim nō conside-
rāt particularia ob mi-
nimā

BYRANA

est: qm sciētia superior
est longinquior à par-
ticulari, & cognitio pp
quid, est longinquior
à particulari. & hoc,
qm sciētia superior est
lōginquior à materia:
& hæc est scientia Ma-
thematica. & ppea di-
xit: Atqui scientia pp
quid, ptinet ad Mathe-
maticos. hi enim sunt
qui habent cognitionē
per causas. sensus est, qd
causæ apud istos, sunt
notæ nobis fm naturā
in cōtrariū eius, quod
est in scia Naturali eo,
quia est materialis.

Et hoc, qm priora co-
gnitione in mathema-
ticis sunt priora existe-
tia: s; priora apud nos
in scia Nāli, cognitiōe
sunt posteriora exntia,
& hoc est, qd voluit, cū
dixit: qd cognitio pp
qd pertinet ad Mathe-
maticos. qm scia Nālis
nō tradit pp qd est res
vñs. cā aut in hoc est,
qm mathematica sunt
validioris vñtatis eo,
qd remouent à mā. oē
aut id, quod fuerit vali-
dioris vñtatis, est ma-
gis notum apud nos.

Et dixit: Et multi, qdē
nō cōsiderant an res sit
p formā, quā inquirūt
à re vñ. ipsi. n. vtpm,
de cui' partib' nō cōsi-
derāt, parū de eo inqui-
runt.

MANTINAS

præstat pp quid res sit
qm superior scia est re-
motior à particulari,
scire vero pp quid, est
remotū à particulari,
eo quod superior scia,
est remota ab ipsa ma-
teria, & illa est scia Ma-
thematica, & ideo dixit
scire aut pp quid ad ip-
sum attinet Mathe-
maticū. Mathematici ete-
nim sunt, qui sciam de
causis obtinēt, videli-
cet, qd causæ sunt apud
eos notæ nā, contra id,
qd in scia nāli contin-
git, quia est materialis.

Nam ea, qd sunt prius
nota i Mathematicis,
sunt priora fm esse, sed
qd sunt prius nota apud
nos in scia Naturali,
sunt posteriora fm eē.
Et hoc innuebat cū di-
xit: qd scire pp quid, at-
tinet ad ipsam Mathe-
maticā. quia scia Natu-
ralis nō dat vñlo pacto
ipsum pp quid est. &
huius rei cā est, qd Ma-
thematica est maioris
vñtatis, cū sit imma-
terialis. & quo res fuerit
vñor, seu cōior, eo est
notior apud nos.

D.d. Et ple rūq; nō
uerūt, quod res est, quē
admodū qui vñe specu-
lantur. nā vt plm ipsi
nō speculantur singu-
laria, quia paucā hñt
de eis noticiā. hoc est,
cū

ABRAM

animam ipsorum inquisitione de illis. Intēdit, quod ex quo consideratio mathematica est de rebus vñibus à m̃a remotis, pro maiori parte sciūt cās, & nō cōsiderant eē rem p̃ illas cās. esse enī, est rerū particularium singulariū, id est, quæ sunt in m̃a, prout ipsi sciunt vnitaus definitionē. qñ aut̃ interrogant de ipsam essendo, adueniēis dubiū, aut qđ dñt de defñōib⁹ circulatorū & defñōib⁹ linearū, & defñōibus superficieum: hoc est, quod ipsi nō confirmant, an hæ sint res, quæ sint.

Mathematicæ enim cōsiderationis non est suæ naturæ cōsiderare has esse. Hoc est, prout puto qñ dixit, Et multoties non considerāt an res sit fm̃ ipsorum formam, qua scrutant̃ ipsam rem vniuersalē. multoties enim non considerant particularia. id est, & multoties Mathematici non considerant esse res, quæ sunt suæ artis, id est, quas definiunt, & complent ipsarum causas. quoniam non est moris suæ artis, quod sciant illas res esse, & illæ sibi constent, sed alia ars sibi constat de illis.

The-

BVRANA

runt. sensus est, cumque; intētio Mathematicorum sit de reb⁹ vñib⁹ longinqs à m̃a in multis, quorū cās sciūt, & nō cōsiderāt de exñtia rei p̃ cās. qm̃ exñtia vñq; est in reb⁹ particularibus sensibilibus, hoc est, existentibus in m̃a: quæ admodū quod ipsi sciunt definitionē vnitatis. cūque; interrogant de exñtia ipsius, aliquñ accidit illis dubitatio, aut id, qđ dñt in definitionib⁹ circulatorū & defñōibus linearū, & definitionib⁹ superficieum: hoc est, quod ipsi nō cōsiderāt, ut stabiliant an res istæ sint.

Hoc, qm̃ cōsideratio Mathematici nō ē fm̃ nām suā, ut consideret de existentia istorū. & hoc est, qđ voluit (fm̃ quod existimo) cū dixit: & vñp̃m de quo nō considerant an res sit p̃ formā, quā inquirāt de re vñ. qm̃ ipsi, vñp̃m nō cōsiderāt de particularib⁹. sensus est, vñp̃m nō considerant Mathematici de exñtia rerū, quæ sunt ī artib⁹ suis, hoc est, quas definiunt, & quarū cās pñciūt. qm̃ nō est ex cōsuetudine artis suæ, ut cognoscāt exñtiā earū rerū: & adminiculant̃ ipsis, sed cōstituit̃ sup̃ ipsis ars alia.

The-

MANTINVS

cū cōtemplatio Mathematica sit de rebus vniuersalibus remotis à materia ut p̃m cognoscūt causas, seu p̃p̃ qđ, & nō cōsiderant rem esse p̃ illas causas. Nā ipsum quia est, existit in reb⁹ singularib⁹, sensibilibus, videlicet, existentibus in m̃a, ut cū norint definitionē vnitatis. sed si interrogent de eius esse, vel qđ sit, qñque; dubitant, vel etiā de eo quod dicūt de definitionibus circulatorū & definitionibus linearū atque superficieum: ipsi si non norūt affirmare an hæc repiant̃ & sint.

Et hoc ideo, quia speculatio mathematica ex sui natura nō hēt cōsiderare, quod hæc sint. hoc igit̃ est (ut reor) id qđ intendebat cum dicit: Vñp̃m enim ipsi non speculant̃ si res est, quæ admodū qui vñe speculantur. nam ut p̃m ipsi nō cōsiderant singularia. hoc est, ut p̃m aut̃ ipsi Mathematici non cōsiderāt esse ipsas res, quæ ī arte sua existūt, nempe quas definiunt & pfecte earum causas reddūt. quia nō p̃inet ad eorū artē scire eas res eē, & eas cognoscere, si alia ars eas dignoscet.

The-

† al. l. ipsū quia

B

C

Posteriorum

ABRAM

D Themistius autem dicit, quod hoc sit, prout ferunt de illo, qui ex Mathematica nouit causam ipsi⁹ diapason, tamen nō comprehendit illam, quia nō fuit exercitatus in Musica operatiua, quæ constituit esse armoniam. & verisimile est, quod qui non constituit tales res esse, non constituat ipsam causam, nisi quatenus hanc rem esse apud illum sustentetur diuulgatione, non ipsa veritate.

Et significatū illi⁹ quod dixit: Ob minimā ipsorum inquisitionem de illis, ob illorum negligentiam de illorum inquisitione de illis in scia, quæ hac commonstratione perscrutatur. Hic autē est defectus, qui prouenit occasione speculantis, nō naturæ rei, quæ consideratur. id aut, quod diximus, est ob naturā rei, quæ consideratur.

Et verisimile est, quod huius speciei sit secundum primam expositionē Sciētiæ Geometræ ex Libro Euclidis, quō fiat trigonus æquilaterus, cū ille nesciat cum hoc, quonam modo illum supponat particulare, id est

BVRANA

Themistius vero dicit, quod hoc, quod dixit est, quæ admodum, quod accidit sibi: quā ipse cognouit à Mathematica causam complicationis Musicarū, quæ sunt in duplo: sed nō assecutus est ipsa, ppea, quod nō sensit in Musica operatiua, quæ est ea, quæ consistit super existentia Musici. & videtur, quod qui nō consistit in huiusmodi rebus super existentia, nō constituat super eā, quæ est ex parte existentie apud ipsum in hac re: superest ad distinctionem ad veritatem.

Et erit intentio eius, quod dixit, parum de eo inquirunt: hoc est, sunt solliciti in eo inquirendo in scientia, quæ inuestigat de ipso secundum hanc expositionē. Et hoc deficit hic ex parte considerantis, non ex parte naturæ consideratæ in ipso. quod aut diximus esse per naturam rei consideratæ in ipso.

Et videtur quod sit ex hac specie secundum expositionē primam cognitionis ipsius Geometræ ex Libro Euclidis, quomodo faciet triangulum æquilaterū: & ipse cum hoc non nouit, quomodo ponit partes,

SANTIENVS

Themistius autē dicit, quod hoc, quod dicit hic Arist. ē veluti id, quod ei cōtingit. nā ipse nouit ex ipsa Mathematica cām componēdi cōsonantias musicales, quæ fiūt per proportionē dupli, tñ non pcepit eas, quia nō habuit frequentē vsum in ipsa Musica practica, quæ cognoscit Musicam esse. Videtur tñ, quod qui non nouerit huiusmodi res esse, vel quod sunt, nō cognoscet cām, seu per quid, nisi quia ipse putat, quod huius rei esse, seu quod illa res sit, habeat per famā, non per veritatē.

Et cū dicit: quia paucam habet de eis notitiā. intelligit per eorū negligentiam, qua vtunt in cōsiderādo illud in ea scia, quæ de ea re cōsiderat secundum hunc modū demonstrōis. & huiusmodi defectus prouenit ex ipso speculante, non ex naturā rei, de qua speculatur. sed id, quod nos dicimus hic, sit quod ex naturā rei, de qua fit speculatio.

Videtur autē iuxta primam expositionem, quod huius generis sit cognitio, quā hēt Geometra ex Libro Euclidis, quopacto. scilicet fiat triangulus æquilaterus: & tñ ignoret ipse quo pacto faciat ipsum particulare, vide-

ABRAM
Id est ligneū, aut ceneū,
aut ex alia materia.

Postquā autem me-
minerat de Mathema-
ticis, descripsit eos, &
ait, Et hi quidem sunt
qui capiunt rei formas
Intellectas, & eas abstra-
hant à suis materijs.
Mathematicus enī nō
utitur subiecto, hoc
est, non considerat for-
mas ut sunt in mate-
ria, neque considerat
ipsas esse. Illas enim cē,
est in subiecto. & hoc
quidem, quod ait de re
ipsius Mathematici, est
satis euidentis.

BYRANA
tes, hoc ē ex ligno, aut
ære, aut alio quouis.

Et posteaq̃ mentio-
nem fecit de Mathema-
ticis, descripsit ipsos, &
dixit: Eristi sunt, qui
abstrahunt formas in-
telligibiles separatas à
materijs. quoniā Ma-
thematicus non pertra-
ctat de subiecto. hoc
est, non considerat de
forma ex parte, qua est
in materia, & ipse non
considerat de existen-
tia ipsius, quoniam exi-
stentia ipsius est utiq;
in subiecto. & hoc, qđ
dixit in dispositiōe ma-
thematica, manifestū
est nimis.

MANTINVS
videlicet ex ligno, vel A
ære, vel aliqua alia re.

Et posteaq̃ fecit men-
tionem de ipsis Mathe-
maticis, describit eos di-
cens: Hi aut sunt, qui
capiūt formas rei intel-
ligibiles, easq; expoliāt
à suis materijs. Nā ma-
gnitudines ipsæ, licet
sint cū materia ipse tñ
Mathematicus nō utit
eis in materia, sed eas
abstrahit, hoc est, non
cōsiderat formas qua- B
tenus sunt in mā, neq;
considerat eas esse. qm̃
suū cē, existit in subto.
& hoc, qđ Arist. dicit
de ipso Mathematico,
est maxime perspicuū.

T.30.ps * *Se habet autē & ad Perspectiuam, ut hac ad Geometriam, alia
ad hanc. ut quod est de iride. ipsam enim quod, Naturalis est scire, ip-
sum vero propter quid, Perspectiuū,^b aut simpliciter, aut secundū^a mā^a disciplina
thema. Multa autem & non sub se inuicem scientiarū ita se habēt,
^c ut Medicina ad Geometriam, quod enim Ulcera orbicularia tardius
sanantur, Medici est scire: propter quid vero, Geometra.* C

T.c.102 Ac iterum inueniē
alia sciētia, cuius di-
positio ad Scientiā
Perspectiuam est, si-
cut dispositio Per-
spectiuę ad Astrono-
miā, prout est de iri-
de, quę in nubib⁹ sit.
sed an sit considerat
Physic⁹: cur vero sit:
huius quidē confide-
ratio ē Perspectiuū.
aut

Dixit Arist. Iā ve-
ro iueniē scīa alteri⁹
intentionis respectu
scīæ Perspectiuorū,
fm dispōnē scīę Per-
spectiuorū ad Geo-
metriā, quēadmodū
se hēt arcus iridis in
nubibus. an enī ipse
sit, cōsiderat Natura-
lis, pp qđ aut sit con-
sideratio attinet ad
Per-

Inquit Arist. Da-
tur insuper alia sciē-
tia, quę ita se habet
ad scientiam Perspe-
ctiuā, sicut se habet
Perspectiuā ad Geo-
metriam, sicut est de
ipsa iride, quę in nu-
bibus apparet, quā
qđ sit, Physicus confi-
derat, Perspectiuus
vero eius causam cō-
Logica GG sīde-

T.c.102

Posteriorum

ABRAM

D aut simpliciter, aut secundum quod est in Mathematicis. Et maioris partis scientiarum, quæ nō sunt subalternæ, forma est, hæc forma: prout est dispositio Medicinæ apud Scientiā Geometriæ. Circularis enim vulneris sanitas an sit difficilis, scire est ipsius Medici, cur vero hoc sit, est Geometriæ.

Cō. 102

Postq̃ narravit scientias, quæ determinant scientiam rei, & altera illarum duarum largitur ipsam esse, & altera illius causam: & q̃ illa, in qua traditur causa, est sciētia vniuersalior superior, quæ autem largit esse, est ipsa scientia particularis subalterna illi, & hæc perueniunt ad hanc dispositionem tribus regulis, cepit narrare hoc.

* vero siue
nisi scia, cuius
dispositio
respectu
Sciæ Perspectiuorū
est secundū
dispositionem
Perspectiuorū
ad Geometricā.

Et dixit: Ac iterum inuenitur scientia, cuius dispositio ad Scientiam Perspectiuam est, sicut dispositio Perspectiuæ ad Astronomiā. id est, q̃ haū scientiarum, quo ad hanc dispositionem sūt tres regulæ. sicut

DVRANA

Perspectiuū, aut simpliciter, aut s̃m q̃ est in Mathematicis. et magna pars sciārū, quæ nō ponunt sub se inuicē, se hēt s̃m hanc formā: quēadmodū est dispositio Medicinæ respectu sciētiæ Geometriæ. & hoc, qm̃ cognitio, q̃ vulnus circulare cū difficultate sanat, attinet ad Medicū, cognitio autē p̃p quid hoc est, attinet ad Geometram.

Posteaq̃ mentionē fecit de sciētijs, quæ auxiliant sibi inuicē ad rem cognoscendam, quarū vna tradit existētiā ipsius, altera vero causam eiusdē: & quæ exhibet causam ipsius, est sciā ṽs superior, q̃ vero exhibet existētiā, est sciā particularis, quæ est sub ipsa: & hæc ita se habent, q̃ p̃ueniūt hac in re ad tres ordines, cepit de hoc mentionem facere.

Et dixit: Et iā, *sensus est, dispositio alterius scientiæ respectu scientiæ Perspectiuorū est, quemadmodum dispositio scientiæ Perspectiuorū respectu Geometriæ. sensus ē, q̃ in istis sciētijs s̃m hanc dispositionē inueniunt tres ordines. quē-

MANTINVS

siderat siue simpliciter, siue per disciplinā, quæ est in Mathematicis. Et ex scientijs, quæ nō sunt subalternæ, multæ hoc modo procedunt, vt sciētia Medica se habet ad sciētiā Geometriæ. Ponit enim Medicus vulnus circulare tardius sanari: huius autē causam reddit Geometra.

Cō. 102

Posteaq̃ narravit illas scientias, quæ se coadiuuant ad rei cognitionem, & vna earum dat esse ipsius rei, altera vero ipsius causam: & quod illa quæ tradit causam, est sciētia vniuersalis superior, & quæ tradit esse, est scientia particularis, quæ est illi inferior, & sic reducit hoc negociū ad tres ordines, ideo vult nunc narrare hoc.

Et ideo dicit: Datur insuper alia sciā, quæ ita se hēt ad sciām Perspectiuā, sicut se habet Perspectiuā ad Geometriā. hoc est, in his autem scientijs reperiuntur quo ad hoc negocium tres ordines. vt

ADRAM

Sicut Scientia Geometrie, quæ largitur Scientiæ Perspectivæ multas causas rerum, quas esse largitur Scientia Naturalis. Huius exemplum est, quod illi seuenit, de iride. Physicus enim tradit illius figuram & numerum colorum eius, illorumque ordinem: & Perspectivus largitur huius causas, & præcipue ipsas causas proximas. Et dum dixit: Aut simpliciter, aut secundum quod est in Mathematicis.

Hoc est, quod Perspectivus considerat causas iridis simpliciter, aut in quantum est Mathematicorum. dixit autem hoc, quia possibile est esse causas iridis de illo, quod considerat Physicus, & illæ sunt causæ, quæ non sunt Mathematicæ. prout est constare cæm, quæ videatur color rubeus inter aureum, & viridem, hoc autem notum est illi, qui studuerit Scientiæ Physicæ. Postquam autem retulerat, quod scientiæ, quæ coadiuvant se ad sciendum rem esse, illiusque cæm, sint

DVRANA

quemadmodum Scientia Geometriæ tradit Scilicet Perspectivæ causas multas ex rebus, quarum existentia tradit Perspectivus. & Scientia Perspectivæ uerorum consistit et causas multas ex rebus, quarum existentia tradit Artifex Naturalis exemplum huius, quod accidit in iride. Artifex enim Naturalis tradit figuram ipsius, & numerum colorum, qui in ipsa inveniuntur, & ordinem ipsorum, Perspectivus vero tradit causas huius, & appropriatè causas proprias. Et dixit: aut simpliciter, aut secundum quod est in Mathematicis.

Sensus est, quod Perspectivus considerat de causis iridis, aut simpliciter, aut in eo, quo est in Mathematicis. Atque dixit hoc, quoniam fieri utique potest, ut ex causis iridis aliquid sit, de quo considerat Naturalis, aut causæ, quæ non sunt mathematicæ. quemadmodum constitutio super causa, quæ est, propter quid videtur color rufus inter clarum & viridem: & hoc planum est ei, qui speculatur in Scientia Naturali. Et posteaque mentionem fecit de scientiis, quæ auxiliantur sibi invicem in cognitione existentie rei et

MANTINVS

ut exempli gratia, Scientia Geometrica præstat ipsi Perspectivæ, ac reddit multas causas earum rerum, quarum esse præstat ipse Perspectivus, & ipsa Perspectiva quoque dat multas causas earum rerum, quarum esse tradit Physicus. exempli gratia, ut de ipsa iride eis contingit, nam Physicus tradit eius figuram, atque numerum colorum, qui in ipsa reperiuntur, eorumque ordinem, Perspectivus vero tradit huius rei causas, & præcipue causas proprias. Et cum dicit: siue simpliciter, siue per disciplinam, seu per Mathematicam.

Intelligit, quod Perspectivus considerat causas iridis vel simpliciter, vel per id, quod de ea in disciplinis, seu Mathematicis continetur. & ideo dixit hoc, quia potest & ipse Physicus considerare causas ipsius iridis, quæ sunt causæ non Mathematicæ. ut est cognoscere cæm per quam appareat in ipso color rubeus existens inter colorem citrinum, vel flavum, & viridem & hoc est satis notum apud eum, qui Naturalem scientiam est speculatus. Et posteaquam dixit, quod scientiæ, quæ inter se se sibi ipsis auxiliantur in cognitionem ipsius esse rei, GG ij atque

Posteriorum

ABRAM

D sint scientiæ subalter-
næ, prout est Scientia
Medica apud Scien-
tiam Geometriæ. Me-
dicus enim common-
strat vulnus circulare
tardius sanari, & Geo-
metra dat illius cau-
sam, quæ est carentia
angulorum, quorum
occasione fit facilis cõ-
solidatio, aut magni-
tudo corporis, quod
in illo est augendum.
E iam enim common-
strauerunt Geometriæ
corpus circulare esse
maioris extensionis cor-
pore nõ circulari, quo-
rum vtriusque ambi-
tus sint æquales.

EVRANA

& causæ eiusdẽ, q̃ sunt
scientiæ ordinatæ sub
seinuicem, protulit cõ-
similiter et, q̃ sunt ali-
quæ sciæ, quæ se habet
hunc in modum absq̃;
eo, q̃ ponatur vna sub
altera, quemadmodũ
se habet Medicina re-
spectu sciẽtiæ Geome-
triæ. quoniã Medicus
declarat, quod vulnus
orbiculare est difficilis
sanationis, Geometra
vero tradit cãm istius,
quæ est priuatio angu-
lorum, ex cuius parte
consolidatio fit leuior,
aut magnitudo corpo-
ris, quod crescit i ipso.
quoniam iam mōstra-
uerunt Geometriæ, q̃
circulus continet plus,
quàm corpus nõ circu-
lare, quãuis sint æqua-
lis circumferentiæ.

MANTINVS

atq; in eius cãm sunt
illæ, q̃ sunt locatæ alte-
ra sub altera, ac subordi-
natæ, dicit nũc, q̃ dant
quædã aliæ scientiæ, q̃
hoc idem faciunt, licet
non sint subordinatæ,
vel subalternatæ, altera
sub altera, vt scia Medi-
ca se habet ad scientiã
Geometricã. Nam Me-
dicus declarat, q̃ vuln⁹
orbiculare tardius sa-
nat, & Geometra red-
dit huius cãm nempe;
quæ est, quia est expert
angulorũ, rōne quorũ
facile posset cõglutina-
ri, vel est magnitudo
molis, quæ in ipso orit̃.
Nam iã demonstratũ
est ab ipsis Geometris,
q̃ corpus circulare in
plus se extendit q̃ non
circulare, licet circũfe-
rẽtia vtriusq; eẽt q̃lis.

Primam figuram maxime scientiæ esse accommodatam.

Cap. 14.

ANT. INTER. TEX. XXXI.

Figurarium autem maxime scientialis est prima. Mathematica
namq; scientiæ per hanc demonstrationes ferunt, vt Arithmeti-
ca, & Geometria, & Perspectiua, & ferẽ (vt dixerim) quæcũq; ipsius
propter quid considerationem faciunt. aut enim omnino, aut vt pluri-
mum, & in plurimis per hanc figuram ipsius propter quid fit syllogis-
mus, quare & propter hoc erit vtique maxime scientialis. maxime
namq; proprium ipsius scire, est propter quid speculari. Postea & ipsius
quid est scientiam per solam hanc venari possibile. in media enim fi-
gura non fit prædicatiuus syllogismus, ipsius vero quid, est scientia af-
firmationis. in vltima autem fit quidem, sed non vniuersaliter. ipsum

autem

autem quid est, vniuersaliū est. non enim homo aliquo modo est animal bipes. Amplius hac quidem illarum nihil indiget, illa vero per hanc^a condensantur, & augentur, quousq; ad immediata venerint. Manifestū itaq; quod ad sciendum maxime proprie est prima figura.

*

ABRAM

T.c.103

Con. To. 101. Hic vñ Arist. asserere demonstrationes Mathematicas esse perfectissimas aliarū. Oppositum scribit Tertio Met. 1.

Figurarum autem prima, qua res scitur, et illarum vere, est prima figura. Prima quidem, quia Mathematicæ Scientiæ sua quæsitæ demonstratione cōmonstrant in hac figura. Prout sunt Scientia Arithmetica, & Scientia Geometriæ, & Scientia Perspectiua: et quasi omnes artes, quibus scitur, cur res sit, hac figura vtuntur.

Rursus, quia scientia cur res sit, hac quidem figura fit, & propterea est prima, & verissima figurarū secundum scientiam. scientia enim cur res sit, est vera scientia. Ad hæc, quia hac figura solum venantur definitiones. In secunda nanque figura non syllogizatur affirmatiue: definitiones autem affirmatiuæ fiunt.

Neq;

BYRANA

Dixit Arist. Prima aut inter figuras, per quas aliquid cognoscitur, et maxime vera inter figuras, est figura prima. prima quidem, quā Sciē Mathematicæ ostendunt per demonstrationem quæsitā suā in hac figura. quæ admodū Arithmetica & Geometria & Perspectiua, & quasi omnes artes, per quas cognoscitur per quid est res: operatio enim ipsarū ē per hanc figurā.

Et cōsistit ēt, quā cognitio per quid ē res, erit utique per figurā primā. & per hoc est prima inter figuras, & maxime vera inter ipsas in cognitione. quā cognitio per quid est res, est cognitio vera. & cōsistit ēt, quā definitiones venantur utique per hanc figurā. quā in secunda figura non fit quæsitū per modum affirmationis: sed definitiones erunt per modū affirmatiōis.

Neq;

MANTINVS

Inquit Aristoteles. T.c.103

Figurarum autem principalior, ac verior, ē prima figura. Primo quidem, quoniam Scientiæ Mathematicæ per hanc figuram demonstrant suā quæsitā, ut Arithmetica Scientia, Geometria, ac Perspectiua se habent.

Et ferē omnes scientiæ quibus scitur ipsum propter quid est, vtuntur hac figura. Scientia quoque propter quid res est, fit in prima figura. & ideo est principalior, veriorq; figurarū ad ipsam scientiam adipiscendam, quia scientia propter quid, est vera scientia. Definitiones quoque per hanc figurā venantur, propterea, quod in secunda figura non fit syllogismus affirmatiu⁹, definitiones vero sunt affirmatiuæ.

GG ii) Neq;

Posteriorum

ABRAHAM

D Neq̃ i tertia figura, quia, & si in illa syllogizet̃ affirmatiue, non fit tñ in ea syl̃s ṽr: definitiones autem ṽr sũt. Animalitas enim, & bipes, de omni hoĩe ambo sunt, non de quodam. Et iterũ, quia hæc figura non indiget alijs duabus figuris, alia aut̃ duæ figure, vt dependeant ex præmissis immediatis, indigent ipsa prima figura. Hinc itaq̃ cõmonstratũ est, q̃ prima figura sit figurarum dignissima, vt per eã res demonstratiue sciat̃.

Cõ. 103 Postq̃ commonstrauit cõditiones demonstratiuarũ præmissarũ, earumq̃ species, & sũt quæditorum conditiones, earũq̃ specierum expositione, & vt vniuersalius inquam, qñ elocutus est de principijs dem̃onum, & qd̃ eis fm suam essentiam accidat, & illarum mutua cõparatione, cepit loqui et̃ de dem̃onis figura illi pp̃rijsima, & enuntiauit, q̃ sit ipsa p̃ia figura, & cõmonstrauit hoc, & illi attestat̃ e q̃nq; testib⁹.

Quorũ

BYRANA

Neq̃ i figura tertia, qm̃ licet in hac figura fiat quæsitum fm affirmatiue, nō tñ erit in ipsa syl̃s fm viã ṽris: s; def̃iōes sũt p viã ṽris. Aial enĩ, et bipes ambo sũt de oĩ hoĩe, non aut̃ aliquo. Et cõsist̃ et̃, qm̃ hæc figura nō indiget aliarũ duarũ figurarũ, ipsæ aut̃ indigēt, cũ densant̃ p prop̃ōnes mediatas, figura prima. Planũ igit̃ ex hoc, q̃ prima figura est opportunissima figurarũ ad hoc, vt cognoscatur res p viã demonstrationis.

Posteaquã declarauit cõditiones pp̃onũ demonstratiuarũ & sp̃es ipsarũ, & cõsist̃ cõditiones quæditorũ, & exposuit sp̃es ipsorum, & in summa, posteaq̃ locutus est de principio dem̃onum, & eo, qd̃ accidit ipsis p se, & r̃ocinat̃ōe alicuius de aliquo, cepit loqui consist̃ et̃ de figuris dem̃onis, q̃ maxime sit illi appropriata, & enuntiauit, q̃ ea est prima figura. & declarauit hoc, & testificatus est super hoc per quinq; testimonia.

quorũ

MANTINVS

Neq̃ in tertia figura quoq̃. nã licet in ea cõcludatur affirmatiue, cõclusiones tñ in ea non sũt ṽres, sed particulares, def̃iñtiōes vero sũt affirmatiue ṽres. Vt ē Animal bipes de homine ṽr, cuius ē def̃initio. Rursus hæc figura alijs duab⁹ vltimis figuris nō indiget, at illæ duę postremæ indigent prima, vt pendeant ab immediatis, pp̃onibus. Perspicuũ igit̃ est, p̃imã figurã ad scientiã rerũ dem̃onstratiuam inter oĩs sc̃ias maxime cõducere.

Cõ. 103 Posteaquã declarauit conditiones pp̃onũ demonstratiuarum earumq̃ genera, ac ipsorũ quæditorũ cõditiones, eorumq̃ genera ostendit, & tandem cũ locut⁹ sit de principijs dem̃onum, & de his, quæ eis accidunt p se, eorumq̃ inter se cõparatione, nunc vult quoq̃ tractare de figura ipsi⁹ dem̃strationis ei magis propria, & dicit eam esse primam figuram. & probat illud t̃ quatuor testimonijs. tal. q̃nq;

Primũ

ABRAM

Quorum vnus est demonstratio Mathematicorum, quæ quidem fit in prima figura, qm̄ autem mathematicæ sunt dignissimæ scientiarum per demonstrationem, figura itaq; quæ est ipsarum, est dignissima figurarum demonstrationis.

Et hoc est, quod intendebat dū dixit, prima quidē, quia Mathematicæ Scia sua quesita demonstratione cōmonstrāt in hac figura. Et dum dixit: Et quasi oēs artes, quib⁹ scitur cur res sit, hac figura vtuntur. id est, & vlt oēs Scientiæ, quæ vtunt demonstrationibus absolutis, aut demonstrationib⁹ causæ (quæ sunt scientiæ dignissimæ demonstrationis, hac specie demonstrationis, quæ est excellentissima suarum species) vtuntur hac figura. Et voluit per hoc explicare causam, quæ Scia Mathematicæ sunt dignissimæ demonstrationis, hoc est, quia maior pars suarum demonstrationum sunt demonstrationes simpliciter, id est, demonstrationes causæ, & essendi. Deinde retulit secundū testem & dixit: Rursum, quia scia cur res sit, prima quidē figura fit,

Mathematicæ demonstrationes sunt dignissimæ. idē 1. de Aia l. c. 1. & 2. Met. l. c. 16

BVRANA

quorum vnum est, demonstrationes Mathematicæ sunt vtiq; p primam figurā. cūq; inter scientias demonstratio maxime deceat Mathematicas, igitur figura, quæ est in ipsis, est opportunissima figurarum ad demonstrationem.

Et hoc est, quod voluit, cū dixit: Prima quidē, qm̄ Scia Mathematicæ adducunt demonstrationē sup quæ sitis suis p hanc figurā. Et dixit: & quasi oēs scia, p quas cognoscit pp quid est res, operatio enim ipsarum est p hanc figurā. sensus est, Et in summa oēs Scia, quæ faciunt demonstrationes simplices, aut demonstrationes causarum (cū sint scia, quibus maxime cōuenit demonstratio, qm̄ hæc species demonstrationis maxime tradit cām) atqui faciunt p hanc figurā. Et intellexit vtiq; q per hoc declarat causam: pp quā demonstratio maxime attinet ad Scientias Mathematicas: hoc est, qm̄ maxima pars demonstrationum suarum est simplex, hoc est, demonstratio num causæ & existentiæ. Deinde mentionē facit de secūdo testimonio & dixit: & consistit etiā scientia pp quid est res,

MANTIVS

Primū est, quia demonstratio A
nes ipsius scientiæ Mathematicæ fiunt in prima figura, sed inter ceteras scientias ipsis Mathematicis maxime debetur ipsa demonstratio, ergo figura, qua ipsæ vtuntur, est conuenientior figurarum p demonstrationē. Hoc igitur intelligebat cū dicit: Prima quidē, qm̄ Scientiæ Mathematicæ demonstrant sua quesita p hanc figurā B.
D. d. & ferē oēs scientiæ, quib⁹ scitur ipsum pp quid est, vtuntur hac figura, hoc ē, oēs deniq; scientiæ, quæ vtuntur demonstrationibus absolutis, vel simpliciter vel demonstrationibus pp quid (& sunt profecto ille scientiæ, quibus ipsa demonstratio magis debetur. nā hoc genus demonstrationis est profecto præstantius ceteris generib⁹ eius.) vtuntur qdē hac figura. Et p hæc verba vult innuere, causam, ob quam ipsa demonstratio magis conueniat ipsis Scientiis Mathematicis nempe, quia maior pars demonstrationum earum sunt demonstrationes simplices: videlicet, demonstrationes propter quid, & quia. Secundum testimoniū affert cū dicit: Scientia quoq; pp quid res ē, GG iij fit

Prima : 3 pbans ad demonstrāne maxie valere primā figuram.

B.

C.

Posteriorum

ABRAM

D & propterea est prima figurarū, & verissima fm scientiam. Scientia enim cur res sit, est ipsa scientia vera. id est, ac etiam quia demonstrationes, quæ largiuntur causas rei, & ipsam eē simul fiunt in prima figura, qm̄ autem sciētia per causam est pfectissima scia, figura itaq; quæ largitur hanc scientiam, est veracissima figurarum. Construitur autem hæc demonstrationū species in prima figura, quia harum conclusiones sunt affirmatiuæ vniuersales, non est autem conclusio affirmatiua vniuersalis i his, quæ prætereunt primam figuram, prout commonstratur in Libro Priorum Analyticorum. Deinde tulit aliā euidētiā & dixit:

E Ad hæc, quia hac figura solum venantur definitiones. id est, q̄ ille educantur hac figura tantum, & demonstrationes simpliciter sunt definitiones in potētia. Deinde tulit causam, qua non educantur definitiones in secunda figura, & dixit: In secunda nanque figura non syllogizatur affirmatiuē, definitiones autē affirmatiuæ sunt.

Et

BVRANA

erit p figurā primam. & pp hoc est prima inter figuras, & maxime vera, vt p ipsam fiat cognitio. qm̄ cognitio pp quid, est cognitio vera. sensus est, & cōsistēt, qm̄ demōnes exhibentes cām rei, & existētiā simul, erūt vtiq; per primam figuram. cūq; cognitio per cām rei sit cognitio magis pfecta, igit figura, quæ exhibet hanc cognitionem, est maxime vera figurarū. Hæc aut species demōnum cōplicatur in prima figura, qm̄ cōclōnes istæ sunt affirmatiuæ vles: sed nō est cōclō affirmatiua vles in eo, qd̄ transiuit primā figurā, quæ admodū ostēsum fuit in Libro Sylh. Deinde adduxit signum aliud, & dixit: Et ē, qm̄ definitiones venant vtiq; p hanc figurā tm̄. sensus est, q̄ ipsæ vtiq; prodeūt p hanc figurā tm̄, & demōstrationes simplices sunt definitiones in potētia. Deinde adduxit causam, pp quā nō pdeūt definitiones p secūdā figurā, & ait: qm̄ scda figura nō rōciuat sup affirmationē. hoc est, qm̄ i scda figura nō cōcludit affirmatiuū, definitiones v̄o sūt affirmatiuæ.

Et

MANTINVS

fit in prima figura. & ideo est principalior, veriorq; figurarum ad ipsam sciētiā adipiscendam. quia scia pp qd̄ est vera scientia. id est, demōnes quoq; dantes cās rei, & ei' esse sūt sūt in prima figura, & cū scia, q̄ p cām habet, sit pfectior scia, ergo illa figura, q̄ huiuscemodi pstat sciam, erit verior figurarū. fit at hoc gen' demōnū in priā figura, ppea, q̄a cōclōnes earū sunt affirmatiuæ vles, sed nulla datur cōclō affirmatiua vles i aliqua alia figura præterq̄ in priā, vt in Lib. Priorū fuit probatum. Mox affert aliā rōnem: dicens: definitiones quoq; per hanc tm̄ figurā venantur. id est, per hanc figurā tantum ipsæ prodeunt. Demōnes vero simplices, vel absolute, sunt vtiq; definitiones in potētia. Deinde affert cām cur definitiones nō prodeant in secunda figura dicens: propterea, quia in secunda figurā non fit sylh fm affirmationē, seu affirmatiuus, definitiones vero fiunt affirmatiuæ. id est, quia in secunda figura nō cōcludit affirmatiuē, definitiones vero sunt affirmatiuæ.

Et

VERBA

Et postquā assignauit eā, qua definitiones nō gignant in scda figura, narrauit eā, qua et nō gignant in tertia figura, Et dixit: Neq; in tertia figura, qā, & si in illa syllogizet affirmatiue, nō sūt tñ i ea cōclōnes vles, sed sunt p ticularēs, definitiones autē sunt affirmatiue vles, qā pdicant de totis definitis. Exempli grā, qā pēdicamus de hoīe, qd sit animal Bipes vles, qd ē ipsi⁹ definitio, qd est pdicatum de omni homine. Deinde meminit de alia ratione, Et dixit.

Iterum, quia hęc figura nō indiget alijs duabus figuris, alię autem duę figurę, vt dēpēdeāt ex pmissis immediatis, indigent ipsa prima figura. id est, ac ē, quia hęc figura sufficit sibi ipsi, quatenus commōstrat quę sita, quę commōstrātur pluribus, q̄ vno syllo, adeo, qd peruenit ad syllos cōpositos ex pmissis immediatis, hoc est, primis. omnes enim tales syllogismi possunt cōponi in prima figura, taliū vero q̄sitorū q̄ cōmonstrātur syllos secundę figurę, impossibile est esse omnes syllos remotos, adeo

BVRANA

Et posteaq̄ mētionē fecit de eā, pp quā nō concludunt definitiones in scda figura, fecit mētionem cōsistētē de eā, ob quā nō cōcludunt i tertia figura, & dixit: Neq; i tertia figura, qm̄ licet i ipsa cōcludat affirmatiue, nō erūt tñ i ipsa cōclōnes vles, s; sūt p ticularēs, definitiones vero sūt affirmatiue vles, pdicant. n. de oī definitis. vt i exēplo, si pēdicem⁹ de hoīe, qd ē animal bipes vlr, qd ē definitio sua, est pdicatū de omni hoīe. Deinde mentionem fecit de altero signo, & dixit.

Qm̄ hęc figura non indiget aliarū duarū figurarū, sed duę alię figurę indigēt, vt cōuertant p propōnes immediatas ad figuram primā. sensus est, & cōsistēt ē qm̄ hęc figura sufficit per se ad hoc, qd mōstrent quę sita, q̄ ostendunt per plures syllos vno, quousq; deueniunt ad syllos cōpositos ex propōnibus nō hñtib⁹ terminos medios, hoc est, primis. qm̄ posse, qd syllos istiuscemodi quęsitorū oēs cōponantur in prima figura, sed qd ex istiuscemodi quęsitis monstrat p syllos in secunda figura

MANTINVS

Et posteaq̄ dedit eā, A cur definitiones nō cōcludunt in scda figura, reddit nūc causam, cur nō cōcludant in tertia figura, dicēs: Neq; in tertia figura quoq; nā licet i ea cōcludant affirmatiue cōclusiones, tñ in ea nō sunt vles, sed p ticularēs, definitiones autē sunt affirmatiue vles, quia pēdicantur de omnibus definitis. exēpli gratia, cū pēdicat de hoīe, qd ē animal Bipes vlr, quę est eius definitio, & pēdicatur de omni homine. Aliam rationem nunc affert quę est.

Quod hęc figura nō indiget alijs duabus vltimis figuris, sed illę duę postremę figurę indigēt priā figura ad hoc, vt pēdeāt a p pōnibus immediatis. id est, hęc autē figura est de se sufficiens, & potēs d mōstrare illa quę sita, q̄ in eā demōstrant per plures syllos, q̄ vnū, donec deueniatur ad syllos, qui cōstāt ex propōnibus nō habentibus medios terminos, hoc est, primis, pnt. n. cōponi syllogismi oēs omnium similiū quęsitorū, in prima figura, sed si huiuscemodi quęsitā demōstrent p syllos in scda figura

Posteriorum

ABRAM

D adeo q̄ res perueniat ad huiusmodi figuras constitutas ex præmissis primis, & illi fiant in hac figura. Illius. n. syllogismi, qui fit in secunda figura, cuius præmissæ sint duæ conclusiones duorum aliorum syllogismorum, impossibile est illas duas præmissas, esse duas conclusiones duorum syllogismorum secundæ figuræ. Impossibile enim est, quin in secunda figura sit aliqua præmissarum affirmatiua vniuersalis, ipsam vero affirmatiuam vñem concludit prima figura.

Et similiter tertia figura cuius præmissæ fuerint duæ conclusiones duorum aliorum syllogismorum, indiget alia figura. impossibile enim est, quin altera illarum sit præmissa vñis, q̄ si fuerit affirmatiua, indiget necessario ipsa prima figura: si æt fuerit negatiua indiget secunda figura, aut ipsa prima. Iam aut cōmonstratū ē, q̄ secunda indigeat prima qñ eius præmissæ fuerint nō primæ. Sicq; ergo duæ figuræ (vt ait) ad cōmonstrationē q̄sitorū, q̄ pluribus vno syllo commonstrant, indigēt prima figura: hæc autem sibi ipsi sufficit.

BVRANA

gura, fieri pōt, vt sint oēs sylfi, per quos monstrantur quæ sita lōgin qua p̄ hāc figurā, quousq; deuenierit res ad figuras, quæ cōponūtur ex p̄pōnibus primis. & ī hoc syllo, q̄ est ī scda figura, cui⁹ propōnes, sunt duæ conclusiones duorū aliorū sylforū, non poterunt ex duæ propōnes esse duæ cōclones duorum sylforum in secūda figura: Qñ secūda figura nō potest esse per propositiones affirmatiuas vniuersales, affirmatiuam enim vniuersalem concludit prima figura.

Et consimiliter figura tertia, cuius duæ propositiones sunt duæ conclusiones duorum sylforum aliorum, indiget alterius figuræ. fieri. n. non pōt, vt nō sit ex p̄positione vniuersali, et licet sit affirmatiua, indiget tamen figuræ secundæ, aut primæ. Sed iam declaratum fuit, q̄ secunda, cūm habuerit propositiones non primas, indiget primæ. igitur duæ figuræ (quæ admodū diximus) in demonstratione quæsitorum, quæ monstrantur per plures vno syllogismos, indigent primæ figuræ. hæc autem suffi-

MANTINVS

figura, fieri ⁊ poterit ⁊ a. l. non. vt oēs sylfi, quibus demonstrabunt ipsa q̄ sita remota in hac figura donec deueniat negociū ad figuras cōpositas ex p̄pōnibus primis. Qñ sylfus, qui fit in scda figura, cuius præmissæ fuerint duæ cōclones duorum aliorum sylforū, non poterunt eē illæ duæ præmissæ duæ cōclones duorum sylforū in scda figura. Quia impossibile est, quin sit aliqua affirmatiua vñis in præmissis secundæ figuræ, affirmatiuā autem vniuersalem cōcludit ipsa prima figura.

Similiter quoq; tertia figura cuius præmissæ fuerint duæ cōclones duorum aliorum sylforū indiget alia figura. quia impossibile est, quin fiat ex præmissa vniuersali, quæ si fuerit affirmatiua, tunc indigebit oīno priā figura: & si fuerit negatiua, tūc indigebit secūda figura vel prima. Et iam fuit probatum, q̄ secunda figura, cū fuerint eius præmissæ non primæ, tunc indigebit priā figura. vtraq; igit figura rū (vt inquit) indigene prima p̄ demonstrādis q̄sitis, q̄ pluribus sylfis vno demrantur: Hæc ve-

ABRAM

Scit. Et ideo dixit: Ut dependeat ex præmissis immediatis indiget prima figura. hoc est, quod duæ aliæ figure, quando resolvuntur ad præmissas immediatas, indiget prima figura.

BYRANA

sufficit per se. & dixit: Propter hoc igitur ex indiget, cum resolvuntur ad præmissas immediatas, primæ figuræ.

MANTINVS

vero, scilicet prima est de se A sufficiens, & propterea dixit: quod indiget prima figura cum pendent ex præmissis mediatis, hoc est, quod aliæ duæ figuræ indigent prima, cum resolvuntur in propositiones immediatas.

T. 31. ps. *Quemadmodum vero contingebat A inesse B² individue, ita et non inesse accidit. dico autem individue inesse, aut non inesse, eo quod non est ipsorum medium. sic enim non erit secundum aliud inesse, aut non inesse.*

T. c. 104. Et sicut possibile est quod A insit ipsi B absque connectente, sic etiam possibile est, quod non insit ipsi B. Significatum autem orationis dicentis, quod res insit alicui rei, vel non insit illi absque connectente est, quod inter duos terminos non sit medium: & ideo affirmatiuæ & negatiuæ sunt immediatæ.

Dixit Arist. Quemadmodum vero fieri potest, ut A insit B individue, ita et fieri potest, quod non insit ipsi B. Intentio vero dicti est, quod cum aliquid insit alicui, aut non insit sine assensu, non erit inter duos terminos medium, & secundum hoc erunt affirmatiua, et negatiua immediata.

Et quemadmodum A B potest inesse ipsi B, T. c. 104 ita quoque potest non inesse. Cum autem dicimus aliquid inesse alicui sine medio, ita quoque potest non inesse ei absque aliquo connectente, ita quod inter ea nullum cadat medium. Idcirco ipsa affirmatiua, & negatiua sunt immediata. G

Cd. 104. Postquam enuntiavit, quod de conditionibus præmissarum simplicium demonstrationum sit, quod sint immediatæ, hoc est notæ, & causæ secundum se. Rerum enim quæ prædicantur, quædam sunt, quæ sunt immediatæ secundum se, & non habent medium secundum cognitionem, & hæc quædam sunt præmissæ absolutæ demonstrationum, et quædam secundum cognitionem tantum, scilicet immediatæ, et ille sunt ipsæ evidentiæ.

Cum

Postquam enuntiavit, quod ex conditionibus demonstrationum simpliciter est, ut sint immediatæ, hoc est, notæ, & causæ, id est, per se. & hoc, quoniam ex rebus prædicatis est, ut sint immediatæ per se, & non mediata per cognitionem: & hæc sunt propositiones demonstrationum simplicium: & ex ipsis aliquæ sunt, quæ sunt per cognitionem tantum.

Hoc

Postquam dixit oportere proponere demonstrationum simplicium esse immediatas, scilicet notas & causas de se. cum rerum, quæ prædicantur, quædam sint immediatæ de se, & immediatæ secundum scientiam. & ille sunt præmissæ demonstrationum absolutarum simpliciter, quædam vero aliquæ sunt immediatæ secundum scientiam, & sunt ipsæ signa seu demonstrationes quædam.

Cum

Cd. 104

Posteriorum

ABRAM

D Cum autem una de conditionibus premissarum demonstronum sit, quod sint immediate, & iam demonstrauerat illud de premissis affirmatiuis, intendit hoc illud demonstrare de negatiuis. Et igitur intentio hinc est demonstrare, quod sicut inveniuntur affirmatiue, sic inveniuntur negatiue, quod sunt primae, hoc est, secundum cognitionem, & esse. Et dum dicit Signatum autem ofonis dantis, quod res insit alicui rei, vel non insit illi absque connectere, hoc est, significatum dicti, quod res praedicetur de aliqua re primo, aut negetur de illa primo, hoc est, absque vlla re, quod connectat praedicatum subiecto, est, quod non sit inter ipsos duos terminos, id est, praedicatum, & subiectum medium, ob affirmationem praedicati de subiecto, aut quatenus negatur ab illo. quando autem definierat praedicationem primam hac definitione, & sibi visum fuit, quod contineat praedicationem affirmatiuam, & negatiuam dixit: Et ideo affirmatiue & negatiue sunt immediate, id est, quaedam illarum sunt primae, & aliquae non primae. & expedit quod hic intelligatur de significato illi me-

BVRANA

Hoc est, immediata, iam vero ex positio sua est per propositiones affirmatiuas; intellexit in hoc declarando per negatiuas. Intentio igitur sua in hoc est, ut monstraret, quod quemadmodum inveniuntur affirmatiue, ita inveniuntur & negatiue primae, hoc est per cognitionem & existentiam: Et dixit: intentio vero dicti est, quod cum insit aliquid alicui, aut non insit sine assecutione: hoc est, quod intentio rei praedicet de re, aut negetur ab ipsa primo, hoc est, absque eo, quod praedicatum assequatur subiectum, & est, quod non sit inter duos terminos, id est inter praedicatum & subiectum medium, propter quod affirmetur aut negetur praedicatum de subiecto. et postea quod definiuit praedicationem primam per hanc definitionem, & videtur, quod comprehendat praedicationem affirmatiuam & negatiuam, dixit: Et secundum hoc erunt affirmatiua, & negatiua immediata, hoc est, est aliquid ex ipsis primis. & aliquid non primum. & oportet, ut intelligatur hoc in loco per in-

MANTINVS

Cum igitur una ex conditionibus Demonstronum, sit, ut ipsae debeant esse immediate, & hoc iam fuit probatum, prout ad propositiones affirmatiuas attinet, ideo nunc vult idem probare de Negatiuis. Vult itaque hic probare, quod quemadmodum reperiuntur affirmatiue primae, ita quoque dantur negatiue, proponens primae, videlicet, secundum scire, & esse D. d. autem dicimus aliquid inesse alicui sine medio, ita quoque potest non inesse ei absque aliquo annectente: sensus est: cum autem dicimus aliquid praedicari de aliqua re primo, vel negari ab ea primo, neque sine aliqua re annectente praedicatum ipsi subiecto volumus, scilicet ut iter ipsos duos terminos, videlicet, iter praedicatum, & subiectum, nullum datur medium, propter quod affirmetur praedicatum de subiecto, vel negetur ab eo. Et cum definierit ipsam praedicationem primam hac definitione, & videtur quod amplectatur praedicationem affirmatiuam, & negatiuam ideo dixit: ideo ipsa affirmatiua et negatiua sunt immediata. hoc est, quod ex ipsis aliquid est primum, aliquid vero non primum. hic autem debet intelligi ip-

ABRAM
medij, quod est secun-
dum cognitionem, &
esse simul.

BYRANA
intentionē medij, qđ
est per cognitionem,
& existentiam simul.

MANTINVS
ipsū mediū quo ad ip-
sum cognosci, & ēē sūl.

T.31.ps Quando igitur aut *A* aut *B* in toto aliquo sit, aut et ambo, non cō-
tingit *A* ipsi *B* primo non inesse. sit .n. *A* in toto *C*: si igitur *B* non
est in toto *C* (contingit .n. ipsum quidem *A* esse in aliquo toto: ipsum
vero *B* non esse in hoc) syllogismus erit, quod *A* ipsi *B* non insit. si .n.
C, *A* quidem omni: ipsi vero *B* nulli: *A* nulli eorum, quae *B*.

T.c.105 Quando vero fue-
rint *A*, vel *B*, aut am-
bo ī tota re, imposse
est, qđ *A* insit ipsi *B* pri-
mo, & *A* insit oī *C*, et
cum hoc *B* non insit
oī *C*. possibile itaq;
est, qđ *A* insit toti rei,
& *B* non insit toti il-
li: & cum hoc fiat
syllus cōcludens, qđ
A nulli *B* insit: qđ sit,
quando *C* inest om-
ni *A*, & nulli *B* insit:
hinc concluditur, qđ
A nulli *B* insit.

Dixit Arist. Atqui
cū fuerit, *A* aut *B* in
oī re, aut in omni de
quo fuerit impossi-
bile, qđ *A* insit *B*, pri-
mo, & sit *A* in omni
C, et cum hoc, *B* non
insit omni *C*: fieri igi-
tur pōt, vt *A* insit om-
ni rei, & *B* non insit
omni illi: & sit cum
hoc syllus cōcludēs,
qđ *A* insit nulli *B*, &
hoc, qđ monstrauit,
fuit *C* de *A*, & fuit de
nullo *B*, & conclusit
ex hoc, quod *A* de
nullo *B*.

Cū igit *A*, aut *B* in **T.c.105**
toto aliquo est, aut
quodlibet ipsorum
duorū, tunc imposse
est, *A* inēē ipsi *B* pri-
mo. et *A* sit in toto *C*,
sed *B* nō sit ī toto *C*.
Possibile aut est, vt
A, sit in tota re, & *B*
nō sit in tota ipsa, &
fiat ex hoc syllus, qđ
concludet, qđ *A* de ni-
hilo ipsi⁹ *B* dicetur.
nā, si *C* ē in toto *A*, &
ipsum in nullo *B* sit,
tunc cōcluditur ex
hoc, ipsum *A* in nul-
lo *B* esse.

Cō.105 Cum enuntiaffet, qđ
affirmatio sit imme-
diata, & negatio simi-
liter, cōepit hoc com-
monstrare exemplo.
Et dixit: Quando ve-
ro fuerint *A*, vel *B*, vel
ambo in tota re, ipose
est, qđ *A* insit ipsi *B* pri-
mo, id est qđ qñ fuerint
duae res, quarum alte-
ra alicui rei supponit,
& altera non supponit
illi,

Posteaq; enūtiāuit, qđ
affirmatio erit imme-
diata, qđq; negatio erit
cōsistē, cōepit mōstrare
hoc p exēplū, & ait. At
qui cū fuerit *A*, aut *B* ī
omni re, aut utrūq; ip-
sorū, fieri igit pōt, vt *A*
insit *B*, priō. sensus est,
qđ cū fuerint duo, quo-
rū vnū ponat sub ali-
quo, & alterū non po-
nat sub ipso, fieri nō po-
terit,

Posteaq; dixit, dari **Cō.105**
quoq; negationē im-
mediatā, quēadmodū
dat affirmatio imme-
diata, nūc declarat illd
p exēplū, dicens. Cum
igit aut *A*, aut *B* in to-
to aliquo est, aut quod
libet ipsorū duorū: tūc
imposse est *A*. inesse ip-
si *B*. primo [sed in vera
litera Greca d. nō inēē]
hoc ē, qđ sunt duo quo-
rū

Posteriorum

ABRAM

D illi, impossibile est, q negatio alterius illarum ab alterutra sit negatio prima. Et similiter, qn fuerint duæ res in vna re, impossibile est alterâ alterutri inesse primo. ac si dixisset, qn A, vel B, alterutrum ipsorum supponitur vni certæ rei, & alterum negatur ab illa hac re, impossibile est, esse negatione vnius illorû ab altero negationem primâ. Et similiter quando vtrunque illorum inest alicui vni rei, impossibile est vnum illorû alteri inesse primo. Sic expedit q intelligatur, ex quo in oratione est ppositio, & postpositio & defectus.

Sed i hoc occurrit dubiû. Quo nã pacto dixerit hic, impossibile est q A insit ipsi B, pmo: deinde cœpit cōmonstrare q A nō neget ex B, qn ē pdictæ cōdōnis negatione prima, Et dixit: Et A insit oī c, & cum hoc B nō isit oī c? Expedit aut, q intelligat ex illo, qd dixit, A, vel B, i tota re, hoc ē, q hæc res cōtineat alterû illorû, nō inuētiōe rei in subiecto. nã, qn hoc intelligeret, oporteret negatione eē particulare in tertia figura. Et sif

ex

BVRANA

terit, vt negatio vnius ab altero sit negatio prima. & consistit, cum fuerint duo, quorum vtrunq; insit vni, fieri vt q; n poterit, vt vnû ipsorû isit duobus primo. ac si dixisset, cū A, aut B, vtrûvis ipsorû, ponat sub aliquo, & alterû neget ab hoc, fieri vtiq; non poterit, vt negatio vnius ipsorû ab altero, sit negatio prima. Et consistit, cum fuerit vtrunq; ipsorû in vno aliquo, fieri vtiq; nō poterit, vt existētia vni ipsorû i vtroq; sit existētia prima. Cō similiter oportet, vt intelligat, q i sermone ē prepositio, et postpositio, & defectus, q, si nō, accidet vtiq; in hoc dubiû: qd est, fieri nō posse, vt A insit B pmo. Deinde cœpit mōstrare, q A nō negat a B, cū fuerit fm dispōnem pcedētē negatione prima. et dixit: Erit A i omni c, & erit cū hoc, B non in oī c? Et oportet vt intelligat ex eo, qd dixit A, aut B, in oī re, hoc ē, q res ista cōprehendat in altero ipsorû non existētia rei in subiecto. si. n. hoc intelligeret, sequeretur, q eēt negatio particularis in tertia figura. Et

cōsist

MANTIVS

rû vnû contineat sub aliqua re, & alterû nō contineat sub illa, tūc impossibile est, vt negatio vnius eorum ab altero sit prima. pari quoq; rōne qn erūt aliq duo, q ambo insint vni rei, tūc impossibile est vt vnû eorû isit primo alteri. ac si dixerit: Qn A. aut B. quorû vnû cōtineat sub aliqua re, alterû vero neget ab illa re, tūc impossibile est, vt negatio vnius eorû sit pmo respectu alterius. Similiterq; cū vtrûq; eorû isit vni rei, tunc impossibile est, vt vnû eorû isit primo q alterû. Sic pfecto op; intelligere hoc. nam in orōne hac extat defectus, & verba sunt prapostera.

Alias. n. isurgeret dubiû cur dixerit hic, q impossibile est A, inesse B pmo, deinde probat A. n negari ab ipso B primo, qn inuenitur fm modū pcedētē dicēs. Et A. sit i toto c. sed B. nō sit in toto c? Debet aut intelligi qd dicit A. aut B, esse in tota re: hoc ē, vt illa res complectat alterû ipsorû duorû. n sicut res est in ipso subiecto. nã si ita intelligeret, tūc oporteret dari negatiuā pticulare in tertia figura: sif ēt, id qd

qd

ABRAM

expedit q̄ intelligat ex eo, qđ dixit: aut ambo, q̄ alterũ illorum sit distributũ in toto, & alterũ p accidens in subiecto, aut fm aliquã dispositionẽ, q̄ sit idem illi. Qñ nō intelligeretur fm hoc, cōduceret orationẽ ex duab⁹ affirmatiuis in scđa figura, qñ vero intelligeremus ex illo de toto, qđ intelligit de ipso de omni, cōpositio fieret in tertia figura. Et dum dixit:

Possibile itaq; est, q̄ A, insit toti rei, & B nō insit toti illi, id est fm hanc expositionem, q̄ possibile sit esse duas res, quarum altera ab altera negetur, & altera illarũ sit pars alicuius rei, ex qua re, cuius illa ē pars, altera neget, & qñ sic est talis negatio, non fit nisi per media. Et ideo dixit. Etcũ hoc fiat syl⁹s concludens, q̄ A nulli B insit. Et dum retulisset syllogismum iſerre ipsum accidere inter res, quarũ materia sit talis materia, meminit de ipso syllogismo, et dixit: Quod sit, quãdo c inest omni A, & nulli B insit, hinc cōcluditur, q̄ A nulli B insit. Hęc autem cōpositio fit in secunda figura. Ccepit enim

BYRANA

cōsist oportet, vt intelligatur ex eo, qđ dixit: aut utrũq; ipsorũ ita se habeat, q̄ A, diuisum sit in oī, & alterũ p accidens i subiecto: aut fm intentionẽ, fm quã ipsum est. Cũ non fuerit intellectũ: pp hoc, adduxit sermonẽ ex duabus affirmatiuis i scđa figura: atqui si intellexerimus per hoc, qđ ē, in oī, qđ intellectũ fuit fm oē, erit cōplicatio i tertia figura. Et dixit:

Igit̃ posse, vt A iſit oī rei, & B nō sit in oī eo. sensus est fm hanc expositionem, q̄ fieri p̄t, vt sint duo, quorũ vnũ negatur ab altero, & erit vnũ ipsorũ pars rei alicuius, & hoc alterũ negatũ ab hoc, qđ ē pars ipsius. qđ cũ ita sit, nō erit negatio talis, nisi p media. & p̄ea dixit: & cōcludet ex hoc syl⁹s, q̄ A nō de aliquo B. Et posteaq̄ mentionẽ fecit de syl⁹s affirmatiuo cadẽte inter duo, quorũ m̃a ē, quẽadmodũ hęc m̃a, mentionẽ fecit de syl⁹s, qđ est cũ c fuerit de A, & ipsum n̄ de aliquo B, cōclufit ex hoc, q̄ A nō de aliquo B, & hęc cōplicatio erit utiq; i scđa figura. & hoc, qñ accepit terminũ me-

MANTINVS

A

qđ dicit, aut utrũq; eorum, debet intelligi vt alterũ eorũ insit ei, sicut pars in toto. alterũ vero sicut accidens i subiecto, vel vt, fm qđ ipsum est. nā si nō intelligat sic, tñc esset oratio ex duab⁹ affirmatiuis i scđa figura, sed si p id, qđ dicitur in toto, intelligat de toto, tñc cōpositio esset in tertia figura: D. d.

Possibile aut̃ est vt A, sit in tota re, & B. nō sit in tota ipsa. sensus est, iuxta hanc nostrã expositionẽ, q̄ possibile est inueniri duo, quorũ vnũ neget ab altero, & vnũ eorũ sit pars alicuius rei, & illud alterũ negetur ab illa re, cuius illud est pars, & tñc non fiet similis negatio, nisi p media. Et iō dixit. & fiet ex hoc syl⁹s q̄ cōcludet. q̄ A. d̄ nihilo vel d̄ nullo ipsi⁹ B, dicet. Et posteaq̄ dixit ipsũ syl⁹m cogere, vt eueniat iſter res, quarũ materia est, vt hęc materia, nũc affert ipsum syl⁹m, quĩnã sit, & dicit. Nā si c. est in toto A, & ipsum in nullo B sit, tñc cōcludit ex hoc ipsum A, in nullo B. esse, & hęc cōpositio fit in secũda figura. nā ipse assumit terminũ me-

B

C

2. l. affirmatiu.

Posteriorum

ABRAM

D enim ipse medium terminum, q est c, pdicatum d vtriusq; extremis, quoru vice cepit A, & B.

BVRANA

medium, qd est c, pdicatum de vtroq; extremorum, loco quorum accepit A, & B.

MANTINVS

mediu qui est c. vt pdicatum de vtroq; extremorum, vice quorum sumpsit A, & B.

T. 31. P³ *Consimiliter autem et si B in toto aliquo est, vt in D, ipsum namque Domini B inest: ipsi autem A nulli ipsum B: quare ipsum A nulli eorum, quae B inerit per syllogismum, eodem pacto monstrabitur & si ambo in toto aliquo sint,*

T.c. 106 Ac etiam quia B fuerit in tota re, vt i D, haec concludit, q A nulli B inest. Et hoc modo fiunt negationes mediatae, & si vtraeque sint in tota re.

Dixit Arist. Et cōsistit ēt, cūm fuerit B i oī re, quēadmodum D, concludet vtrique hoc, q A non de aliq B. & fm hoc exēplū erit negatio mediata, et si erit ēt vtrūq; ipsoru i toto aliquo.

T.c. 106 Inquit Arist. Similiter aut est, et si B in tota re fuerit, vt i D, tūc cōcludit, A nulli B inesse. siūt aut hoc modo negatiōes mediatę, licet vtrūq; eorum fuerit i tota re,

Cō. 106 Qñ cepit tres terminos vice vnius A, & vice alterius B, & supposuit, q possibile sit A negari ex B negatione prima, qñ A inest alicui rei, & B non inest illi, & monstrauit hoc, supponēdo A subiectum affirmationis, & B negationis.

Et vltcrius narrauit, q sic etiam fieri oportet, si B esset affirmatiua, & A negatiua, nisi q qñ ponitur A maius extremū, & illud sit negatū. haec compositio non fit necessaria, nisi in prima spē secūde figure, altera aut fit in secūda specie illius. Et dum

Posteaq; accepit tres terminos, A loco vni⁹, & loco alterius B, & posuit, q fieri nō pōt, vt A sit negatū a, B, negatione prima, cum A fuerit in aliquo, & B non fuerit in eo: & monstrauit hoc ponens A pdicari affirmatiue, & B, negatiue.

Enuntiavit deinceps, q ex consimili sequit, si ponat B affirmatiua, & A negatiua, prāterq; q si ponatur A extremitas maior, quae est negatiua, nō erit vtiq; haec complicatio necessaria, nisi in specie prima secundae figurae, & altera in secūda ipsius.

Cō. 106 Cum assumpserit tres terminos, & vice primi assumpsit A, & vice secundi B, & vice tertijs c, & asseruerit, q A, nō pōt negari ab ipso B, primo, qñ A, inest alicui rei, sed B. nō inest illi et pbat hoc, ponens A, cē subiectum, affirmatiua, & B negatiua.

Dicit nūc, adhuc hoc esse necessariū, si ponatur B affirmatiua, & A sit negatiua. verū cum ipse posuerit A, cē maiore extremitatē, & cē negatiua, tunc nō erit haec cōpositio necessaria nisi in primo modo secūde figurae, & alia i secūdo mō ipsi⁹.

Et

D.d.

ABRAM

dum dixit: Et si utraq; que sint in tota re. Intendit, & similiter si ambo termini insint vni rei, non sit affirmatio vnus illorum duorum de altero, affirmatio prima.

BVRANA

Et dixit, & si fuerint utraq; in omni aliquo. sensus est, & si fuerint duo termini existentes in aliquo vno, nō erit affirmatio vnus de altero, affirmatio prima.

MANTINVS

D. d. licet utraq; eorū A fuerit in tota re. hoc ē, similiterq; licet uterq; terminorum insit vni rei, non ppea erit affirmatio vnus de altero affirmatio prima, vel nō affirmabit primo.

T. 31. ps . . . *Quod autem contingit ipsum B non esse in quo toto est A, aut rursus A, in quo est B, manifestum^a ex coordinationibus, quaecunque non commutantur ad se inuicem. Si enim nullum eorum, quae sunt in A C D coordinatione, de nullo praedicatur eorum, quae sunt in B E F: ipsum vero A in toto est H coordinato existenti: planum, quod B non erit in H. commutarentur enim coordinationes. consimiliter autem & si B in toto aliquo est.*

T. c. 107

Verumtamē, si possibile sit, qd B non sit in toto, in quo est A: & A possibile sit nō esse in toto, in quo est B: apparet ex rebus, quae necessariae sunt vni ordini, & quarum ordo non permutatur. Quia si nihil, quod est ordinis, A B C, praedicetur de aliqua re, quae sit ordinis D E F, & A sit de toto G, quod sit illorum ordinis, videtur, qd D non sit in aliquo ipsius G, nisi iam commutaretur illorum ordo. et hoc simili modo est esse B in tota re.

Quā

Dixit Arist. Atq, si fieri pōt, vt B non insit oī illi, cui inest A, et fieri pōt qd A nō insit omni illi, cui inest B: planū hoc erit vtiq; ex reb⁹ cōsequētib⁹ ad ordinē vnū, quaeq; non variant ordinem suum, Si enim ita esset, qd quae sunt i ordine A B C, praedicarentur de aliquo, quod est in ordine D E F, & esset A, de omni B, qd ordinatur in ipsis: planum, qd D non de aliquo H, fortasse vtiq; iam commutarentur ordines ipsorum. & consimiliter si B esset in toto aliquo.

Po-

Inqt Arist. Si aut cōtinget, B nō eē in toto eo, in quo est A, et ipsum A, continget nō esse in toto eo, in quo est B, hoc profecto apparet ex reb⁹ cōsequētibus vnā coordinationem, & quorū coordinatio non commutat. Nā si fuerit ex his, q nō sunt i coordinatiōe A B C, praedicabitur de aliquo eorū, quae sunt in coordinatione D E F, et A sit de toto G, quod sit illorū coordinatiōis, vī qd D nō erit i aliq ipsi⁹ T. Horū ergo coordinatio iam variat. sūt quoq; fiet, si B fuerit in toto quodā T.

T. c. 107

C

Logica H H Cum

Posteriorum

ABRAM

D sint scientiæ subalter-
næ, prout est Scientia
Medica apud Scien-
tiam Geometriæ. Me-
dicus enim common-
strat vulnus circulare
tardius sanari, & Geo-
metra dat illius cau-
sam, quæ est carentia
angulorum, quorum
occasione fit facilis cõ-
solidatio, aut magni-
tudo corporis, quod
in illo est augendum.
E iam enim common-
strauerunt Geometra
corpus circulare esse
maioris extensionis cor-
pore nõ circulari, quo-
rum vtriusque ambi-
tus sint æquales.

EVRANA

& causæ eiusdẽ, q̃ sunt
scientiæ ordinatæ sub
seinuicem, protulit cõ-
similiter et, q̃ sunt ali-
quæ sciæ, quæ se habet
hunc in modum absq̃
eo, q̃ ponatur vna sub
altera, quemadmodũ
se habet Medicina re-
spectu sciẽtiæ Geome-
triæ. quoniã Medicus
declarat, quod vulnus
orbiculare est difficilis
sanationis, Geometra
vero tradit cãm istius,
quæ est priuatio angu-
lorum, ex cuius parte
consolidatio fit leuior,
aut magnitudo corpo-
ris, quod crescit i ipso.
quoniam iam mōstra-
uerunt Geometra, q̃
circulus continet plus,
quàm corpus nõ circu-
lare, quãuis sint æqua-
lis circumferentiæ.

MANTINVS

atq; in eius cãm sunt
illæ, q̃ sunt locatæ alte-
ra sub altera, ac subordi-
natæ, dicit nũc, q̃ dant
quædã aliæ scientiæ, q̃
hoc idem faciunt, licet
non sint subordinatæ,
vel subalternatæ, altera
sub altera, vt sciã Medi-
ca se habet ad scientiã
Geometricã. Nam Me-
dicus declarat, q̃ vuln⁹
orbiculare tardius sa-
nat, & Geometra red-
dit huius cãm nempe;
quæ est, quia est expers
angulorũ, rōne quorũ
facile posset cõglutina-
ri, vel est magnitudo
molis, quæ in ipso orit̃.
Nam iã demonstratũ
est ab ipsis Geometris,
q̃ corpus circulare in
plus se extendit q̃ non
circulare, licet circũfe-
rẽtia vtriusq; eẽt æq̃lis.

Primam figuram maxime scientiæ esse accommodatam.

Cap. 14.

F

ANT. INTER. TEX. XXXI.

Figurarum autem maxime scientialis est prima. Mathematica
namq; scientiæ per hanc demonstrationes ferunt, vt Arithmeti-
ca, & Geometria, & Perspectiua, & fere (vt dixerim) quacũq; ipsius
propter quid considerationem faciunt. aut enim omnino, aut vt pluri-
mum, & in plurimis per hanc figuram ipsius propter quid fit syllogis-
mus. quare & propter hoc erit vtique maxime scientialis. maxime
namq; proprium ipsius scire, est propter quid speculari. Postea & ipsius
quid est scientiam per solam hanc venari possibile. in media enim fi-
gura non fit prædicatiuus syllogismus, ipsius vero quid, est scientia af-
firmationis. in vltima autem fit quidem, sed non vniuersaliter. ipsum
autem

autem quid est, vniuersaliū est. non enim homo aliquo modo est animal bipes. Amplius hæc quidem illarum nihil indiget, illæ vero per hanc² condensantur, & augentur, quousq; ad immediata venerint. Manifestū itaq; quod ad sciendum maxime proprie est prima figura.

*

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

T.c.103 Figurarum autem prima, qua res scitur, et illarum vere, est prima figura. Prima quidem, quia Mathematicæ Scientiæ sua quæsitæ demonstratione cōmonstrant in hac figura. Prout sunt Scientia Arithmetica, & Scientia Geometriæ, & Scientia Perspectiua: et quasi omnes artes, quibus scitur, cur res sit, hac figura vtuntur.

Rursus, quia scientia cur res sit, hac quidem figura fit, & propterea est prima, & verissima figurarū secundum scientiam. scientia enim cur res sit, est vera scientia. Ad hæc, quia hac figura solum venantur definitiones. In secunda nanque figura non syllogizatur affirmatiue: definitiones autem affirmatiuæ fiunt.

Neq;

Dixit Arist. Prima aut inter figuras, per quas aliquid cognoscitur, et maxime vera inter figuras, est figura prima. prima quidem, quā Sciē Mathematicæ ostendunt per demonstrationem quæsitæ suæ in hac figura. quæ admodū Arithmetica & Geometria & Perspectiua, & quasi omnes artes, per quas cognoscitur per quid est res: operatio enim ipsarū ē per hanc figurā.

Et cōsiliū ē, quā cognitio per quid ē res, erit utique per figurā primā. & per hoc est prima inter figuras, & maxime vera inter ipsas in cognitione. quā cognitio per quid est res, est cognitio vera. & cōsiliū ē, quā definitiones venantur utique per hanc figurā. quā in secunda figura non fit quæsitū per modum affirmationis: sed definitiones erunt per modū affirmatiōis.

Neq;

T.c.103 Inquit Aristoteles. Figurarum aut principalior, ac verior, ē prima figura. Primo quidem, quoniam Scientiæ Mathematicæ per hanc figuram demonstrantur sua quæsitæ. ut Arithmetica Scientia, Geometria, ac Perspectiua se habent.

Et ferē omnes scientiæ quibus scitur ipsum propter quid est, vtuntur hac figura. Scientia quoque propter quid res est, fit in prima figura. & ideo est principalior, veriorq; figurarum ad ipsam scientiam adipiscendam, quia scientia propter quid, est vera scientia. Definitiones quoque per hanc figurā venantur, propterea, quod in secunda figura non fit syllogismus affirmatiu⁹, definitiones vero fiūt affirmatiuæ.

GG iiij Neq;

*
Cōt. To.
101. Hic vī
Aristo. as-
serere de-
mōstratio-
nes Mathe-
maticas ef-
se pfecti si-
mas alia-
rū. Oppo-
situm scri-
bit. Tertio
Met. 1.

Posteriorum

ABRAHAM

D Neq; i tertia figura, quia, & si in illa syllogizet affirmatiue, non fit tñ in ea syls vlr: definitiones autem vlr siul. Animalitas enim, & bipes, de omni hoie ambo sunt, non de quodam. Et iteru, quia hæc figura non indiget alijs duabus figuris, aliæ aut duæ figure, vt dependeant ex præmissis immediatis, indigent ipsa prima figura. Hinc itaq; cōmonstratū est, q; prima figura sit figurarum dignissima, vt per eā res demonstratiue sciat.

Cō. 103 Postq; commonstrauit cōditiones demonstratiuarū præmissarū, earumq; species, & sist quasitorum conditiones, earūq; specierum expositionē, & vt vniuersalius inquam, qñ elocutus est de principijs demōnum, & qd eis fm suam essentiam accidat, & illarum mutuat cōparationē, cepit loqui et de demōnis figura illi ppriissima, & enuntiavit, q; sit ipsa priā figura, & cōmonstrauit hoc, & illi attestat e qnq; testib.

Quorū

BURANA

Neq; i figura tertia, qm licet in hac figura fiat quæsitum fm affirmationē, nō tñ erit in ipsa syls fm viā vlr: s; defōnes sunt p viā vlr. Aial enī, et bipes ambo sunt de oī hoie, non aut aliquo. Et cōsistēt, qm hæc figura nō indiget aliarū duarū figurarū, ipsæ autē indigēt, cū densant p propōnes mediatas, figura prima. Planū igit ex hoc, q; prima figura est opportunissima figurarū ad hoc, vt cognoscatur res p viā demonstrationis.

Posteaquā declarauit cōditiones ppōnū demonstratiuarū & spēs ipsarū, & cōsist cōditiones quasitorū, & exposuit spēs ipsorum, & in summa, posteaq; locutus est de principio demōnum, & eo, qd accidit ipsis p se, & rōcinationē alicuius de aliquo, cepit loqui consistēt de figuris demōnis, q; maxime sit illi appropriata, & enuntiavit, q; ea est prima figura. & declarauit hoc, & testificatus est super hoc per quinq; testimonia.

quorū

MANTINVS

Neq; in tertia figura quoq; nā licet in ea cōcludatur affirmatiue, cōclusiones tñ in ea non sunt vlr, sed particulares, definitiones vero sunt affirmatiue vlr. Vt ē Animal bipes de homine vlr, cuius ē definitio. Rursus hæc figura alijs duab; vltimis figuris nō indiget, at illæ duę postremæ indigent prima, vt pendeant ab immediatis ppōnibus. Perspicuū igit est, primā figurā ad scientiā rerū demōstratiuam inter oēs scias maxime cōducere.

Cō. 103 Posteaquā declarauit conditiones propōnū demonstratiuarum earumq; genera, ac ipsorū quasitorū cōditiones, eorumq; genera ostendit, & tandem cū locut' sit de principijs demōnum, & de his, quæ eis accidunt p se, eorumq; inter se cōparationē, nunc vult quoq; tractare de figura ipsi demōstrationis ei magis propria, & dicit eam esse primam figuram. & probat illud t quatuor testimonijs. † a. l. qnq;

Primū

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

Quorum vnus est demonstratio Mathematicorum, quæ quidem fit in prima figura, quoniam autem mathematicæ sunt dignissimæ scientiarum per demonstrationem, figura itaque, quæ est ipsarum, est dignissima figurarum demonstrationis.

Et hoc est, quod intendebat dum dixit, prima quidem, quia Mathematicæ Sciæ sua quæsitæ demonstratione cõmonstrat in hac figura. Et dum dixit: Et quasi omnes artes, quibus scitur cur res sit, hac figura vtuntur. id est, & vlt omnes Scientiæ, quæ vtuntur demonstrationibus absolutis, aut demonstrationibus causæ (quæ sunt scientiæ dignissimæ demonstrationis, hac specie demonstrationis, quæ est excellentissima suarum specierum) vtuntur hac figura. Et voluit per hoc explicare causam, quæ Sciæ Mathematicæ sint dignissimæ demonstrationis, hoc est, quæ maior pars suarum demonstrationum sunt demonstrationes simpliciter, id est, demonstrationes causæ, & essendi. Deinde retulit secundum testem & dixit: Rursum, quæ sciæ cur res sit, prima quidem figura sit,

et

quorum vnum est, demonstrationes Mathematicæ sunt vtrique per primam figuram. cumque inter scientias demonstratio maxime deceat Mathematicas, igitur figura, quæ est in ipsis, est opportunissima figurarum ad demonstrationem.

Et hoc est, quod voluit, cum dixit: Prima quidem, quoniam Sciæ Mathematicæ adducunt demonstrationem super quæ sitis suis per hanc figuram. Et dixit: & quasi omnes sciæ, per quas cognoscitur per quid est res, operatio enim ipsarum est per hanc figuram. sensus est, Et in summa omnes Sciæ, quæ faciunt demonstrationes simpliciter, aut demonstrationes causarum (cum sint sciæ, quibus maxime cõuenit demonstratio, quoniam hæc species demonstrationis maxime tradit causam) atqui faciunt per hanc figuram. Et intellexit vtrique, quod per hoc declarat causam: per quam demonstratio maxime attingit ad Scientias Mathematicas: hoc est, quoniam maxima pars demonstrationum suarum est simpliciter, hoc est, demonstrationum causæ & existentiæ. Deinde mentionem facit de secundo testimonio & dixit: & consistit etiam scientia per quid est res,

erit

Primum est, quia demonstratio ipsius scientiæ Mathematicæ sunt in prima figura, sed inter ceteras scientias ipsis Mathematicis maxime debetur ipsa demonstratio, ergo figura, qua ipsæ vtuntur, est conuenientior figurarum per demonstrationem. Hoc igitur intelligebat cum dicit: Prima quidem, quoniam Scientiæ Mathematicæ demonstrant sua quæsitæ per hanc figuram. D. d. & ferè omnes scientiæ, quibus scitur ipsum per quid est, vtuntur hac figura, hoc est, omnes denique scientiæ, quæ vtuntur demonstrationibus absolutis, vel simpliciter vel demonstrationibus per quid (& sunt profecto ille scientiæ, quibus ipsa demonstratio magis debetur. nam hoc genus demonstrationis est profecto præstantius ceteris generibus eius.) vtuntur quidem hac figura. Et per hæc verba vult innuere, causam, ob quam ipsa demonstratio magis conueniat ipsis Scientiis Mathematicis nempe, quæ maior pars demonstrationum sunt demonstrationes simpliciter: videlicet, demonstrationes propter quid, & quia.

Secundum testimonium affert cum dicit: Scientia quoque per quid res est,

GG iij fit

Mathematicæ demonstrationes sunt dignissimæ. id est, 1. de Alar. 1. & 2. Met. 1. c. 16

Prima : & phans ad demõ ne maxie valere primâ figuram.

B.

C.

Posteriorum

ABRAM

D & propterea est prima figurarū, & verissima fm scientiam. Scientia enim cur res sit, est ipsa scientia vera. id est, ac etiam quia demonstrationes, quæ largiuntur causas rei, & ipsam esse simul fiunt in prima figura, qm̄ autem scientia per causam est perfectissima scia, figura itaq; quæ largitur hanc scientiam, est veracissima figurarum. Construitur autem hæc demonstrationū species in prima figura, quia harum conclusiones sunt affirmatiuæ vniuersales, non est autem conclusio affirmatiua vniuersalis i his, quæ prætereunt primam figuram, prout commonstratur in Libro Priorum Analyticorum. Deinde tulit aliā euidentiā & dixit:

F Ad hæc, quia hac figura solum venantur definitiones. id est, q̄ ille educantur hac figura tantum, & demonstrationes simpliciter sunt definitiones in potentia. Deinde tulit causam, qua non educantur definitiones in secunda figura, & dixit: In secunda nanque figura non syllogizatur affirmatiue, definitiones autē affirmatiuæ sunt.

Et

BVRANA

erit p figurā primam, & pp hoc est prima inter figuras, & maxime vera, vt p ipsam fiat cognitio. qm̄ cognitio pp quid, est cognitio vera. sensus est, & cōstet, qm̄ demōnes exhibentes cām rei, & existentiā simul, erūt utiq; per primam figuram. cūq; cognitio per cām rei sit cognitio magis perfecta, igit figura, quæ exhibet hanc cognitionem, est maxime vera figurarū. Hæc aut species demōnum cōplicatur in prima figura, qm̄ cōclōnes istæ sunt affirmatiuæ vles: sed nō est cōclō affirmatiua vles in eo, qd̄ transiuit primā figurā, quæ admodū ostesum fuit in Libro Sylh. Deinde adduxit signum aliud, & dixit: Et est, qm̄ definitiones venant utiq; p hanc figurā tm̄. sensus est, q̄ ipsæ utiq; prodeūt p hanc figurā tm̄, & demōnes simpliciter sunt definitiones in potentia. Deinde adduxit causam, pp quā nō pdeūt definitiones p secūdā figurā, & ait: qm̄ scda figura nō rōcinat sup affirmatione. hoc est, qm̄ i scda figura nō cōcludit affirmatiuū, definitiones v̄o sūt affirmatiuæ.

Et

MANTINVS

fit in prima figura. & ideo est principalior, & veriorq; figurarum ad ipsam scientiā adipiscendam. quia scia pp qd̄ est vera scientia. id est, demōnes quoq; dantes cās rei, & ei' esse sūt sūt in primā figura, & cū scia, q̄ p cām habet, sit perfectior scia, ergo illa figura, q̄ huiuscemodi pstat sciam, erit verior figurarū. fit at hoc gen' demōnū in priā figura, ppea, q̄a cōclōnes earū sunt affirmatiuæ vles, sed nulla datur cōclō affirmatiua vles i aliqua alia figura præterq̄ in priā, vt in Lib. Priorū fuit probatum. Mox assert aliā rōnem, dicens: definitiones quoq; per hanc tm̄ figurā venantur. id est, per hanc figurā tantum ipsæ prodeunt. Demōnes vero simpliciter, vel absolute, sunt utiq; definitiones in potentia. Deinde assert cām cur definitiones nō prodeant in secunda figura dicens: propterea, quia in secunda figurā non sit sylh fm affirmatione, seu affirmatiuus, definitiones vero fiunt affirmatiuæ. id est, quia in secunda figura nō cōcludit affirmatiue, definitiones vero sunt affirmatiuæ.

Et

VBRAM

Et postquā assignauit eā, qua definitiones nō gignant in scda figura, narrauit eā, qua et nō gignant in tertia figura, Et dixit: Neq; in tertia figura, qā, & si in illa syllogizet affirmatiue, nō sūt tñ i ea cōclones vřes, sed sunt p ticulares, definitiones autē sunt affirmatiue vřes, qā pđicant de totis definitis. Exempli grā, qā pđicamus de hoīe, qđ sit animal Bipes vř, qđ ē ipsi⁹ definitio, qđ est pđicatum de omni homine. Deinde meminit de alia ratione, Et dixit.

Iterum, quia hęc figura nō indiget alijs duabus figuris, allē autem duę figurę, vt dēpēdeāt ex pmissis immediatis, indigent ipsa prima figura. id est, ac ē, quia hęc figura sufficit sibi ipsi, quatenus commōstrat quę sita, quę commōstrātur pluribus, qđ vno syllo, adeo, qđ peruenit ad syllos cōpositos ex pmissis immediatis, hoc est, primis. omnes enim tales syllogismi possunt cōponi in prima figura, taliū vero qđ sitorū qđ cōmonstrātur syllo secundę figurę, impossibile est esse omnes syllos remotos, adeo

BVRANA

Et postea qđ mētionē fecit de eā, pp quā nō concludunt definitiones in scda figura, fecit mētionem cōsistēt de eā, ob quā nō cōcludunt in tertia figura, & dixit: Neq; i tertia figura, qm̄ licet i ipa cōcludat affirmatiue, nō erūt tñ i ipsa cōclones vřes, s; sūt p ticulares, definitiones vero sūt affirmatiue vřes, pđicant. n. de oī definitis. vt i exēplo, si pđicem⁹ de hoīe, qđ ē alal bipes vř, qđ ē definitio sua, est pđicatum de omni hoīe. Deinde mentionem fecit de altero signo, & dixit.

Qm̄ hęc figura non indiget aliarū duarū figurarū, sed duę alię figurę indigēt, vt cōuertant p propōnes immediatas ad figuram primā. sensus est, & cōsistēt qm̄ hęc figura sufficit per se ad hoc, qđ mōstrent quę sita, qđ ostendunt per plures syllos vno, quousq; deueniunt ad syllos cōpositos ex propōnibus nō hñtib⁹ terminos medios, hoc est, primis. qm̄ posse, qđ syllo istiuscemodi quę sitorū oēs cōponantur in prima figura, sed qđ ex istiuscemodi quę sitis monstrat p syllos in secunda figura

MANTINVS

Et postea qđ dedit eā, A cut definitiones nō cōcludunt in scda figura, reddit nūc causam, cur nō cōcludant in tertia figura, dicēs: Neq; in tertia figura quoq; nā licet i ea cōcludant affirmatiue cōclusiones, tñ in ea nō sunt vřes, sed particulares, definitiones autē sunt affirmatiue vřes, quia pđicantur de omnibus definitis. exēpli gratia, cū pđicat de hoīe, qđ ē animal Bipes vř, quę est eius definitio, & pđicatur de omni homine. Aliam rationem nūc affert quę est.

Quod hęc figura nō indiget alijs duabus vltimis figuris, sed illę duę postremę figurę indigēt priā figura ad hoc, vt pēdeāt a pđōnibus immediatis. id est, hęc autē figura est de se sufficiens, & potēs dēmonstrare illa quę sita, qđ in ea dēmonstrant per plures syllos, qđ vñū, donec deueniatur ad syllos, qui cōstāt ex propōnibus nō habentibus medios terminos, hoc est, primis, pnt. n. cōponi syllogismi oēs omnium similliū quę sitorū, in prima figura, sed si huiuscemodi quę sita dēmonstrent p syllos in scda figura

Posteriorum

ABRAM

Uti hęc
regi. Pri
rū cap. 10.

D adeo q̄ res perueniat
ad huiusmodi figuras
constitutas ex præmis
sis primis, & illi fiant
in hac figura. Illius. n.
syllogismi, qui fit in
secunda figura, cuius
præmissæ sint duę con
clusiones duorum alio
rum syllogismorum,
imposse est illas duas p̄
missas, esse duas cōclu
siones duorum syllo
gismorum secundę fi
gurę. Impossibile enim
est, quin in secunda fi
gura sit aliqua præmis
sarum affirmatiua vni
uersalis, ipsam vero af
firmatiuam v̄sem con
cludit prima figura.

Et similiter tertia fi
gura cuius p̄missæ fue
rint duę conclusiones
duorū aliorū syllogorū,
indiget alia figura. im
posse enim est, quin al
tera illarum sit p̄missa
v̄sis, q̄ si fuerit affirma
tiua, indiget necessario
ipsa prima figura: si at
fuerit negatiua indiget
secunda figura, aut ipsa pri
ma. Iam aut cōmon
stratū ē, q̄ secunda indigeat
prima q̄n eius p̄missæ
fuerit nō primæ. Sicq̄;
ergo duę figurę (vt ait)
ad cōmonstrationē q̄
fitorū, q̄ pluribus vno
syllo commonstrant,
indigēt prima figura:
hęc autem sibi ipsi suf
ficiunt.

BVRANA

gura, fieri pōt, vt sint
oēs sylfi, per quos mō
strantur quæ sita lōgin
qua p̄ hęc figurā, quo
usq̄; deuenierit res ad fi
guras, quæ cōponūtur
ex p̄pōnibus primis. &
ī hoc syllo, q̄ est ī scda
figura, cui^r propōnes,
sunt duę conclusiones
duorū aliorū syllogorū,
non poterunt ex duę
propōnes esse duę cō
clones duorum syllo
rum in secunda figura:
Qm̄ secunda figura nō
potest esse per propo
sitiōes affirmatiuas vni
uersales, affirmatiuam
enim vniuersalē con
cludit prima figura.

Et consimiliter figu
ra tertia, cuius duę pro
positiones sunt duę cō
clusiones duorū syllo
rum aliorum, indiget
alterius figurę. fieri. n.
non pōt, vt nō sit ex p̄
positione vniuersali, et
licet sit affirmatiua, in
diget tamen figurę se
cundę, aut primæ. Sed
iam declaratum fuit,
q̄ secunda, cū habue
rit propositiones non
primas, indiget primæ.
igitur duę figurę (quę
admodū diximus) in
monstratione quæ sita
rum, quæ monstnan
tur per plures vno syl
logismos, indigent pri
mæ figurę. hęc autem
sufficiunt.

MANTINVS

figura, fieri t̄ poterit t̄ a. l. nō
vt oēs sylfi, quibus de
monstrabunt ipsa q̄ si
ta remota in hac figu
ra donec deueniat ne
gociū ad figuras cōpo
sitas ex p̄pōnibus pri
mis. Qm̄ sylfi, qui fit
in scda figura, cuius p̄
missæ fuerint duę cō
clones duorū aliorum
syllogorū, non poterunt
ē ille duę p̄missæ duę
cōclones duorū syllo
rū in scda figura. Quia
imposse est, quin sit ali
qua affirmatiua v̄sis in
præmissis secundę figu
rę, affirmatiuā autem
vniuersalem cōcludit
ipsa prima figura.

Similiter quoq̄; ter
tia figura cuius p̄missæ
fuerint duę cōclones
duorū aliorum syllo
rū indiget alia figura.
quia imposse est, quin
fiat ex p̄missa vniuer
sali, quæ si fuerit affir
mativa, tunc indigebit
oīno priā figura: & si
fuerit negatiua, tūc in
digebit secunda figura
vel prima. Et iam fuit
probatum, q̄ secunda
figura, cū fuerint eius
præmissæ non primæ,
tunc indigebit priā fi
gura. vtraq̄; igit figurā
rū (vt inquit) indigent
prima p̄ demonstradiē
q̄ sitis, q̄ pluribus sylfis
vno dem̄rantur: Hęc
v̄c-

ABRAM

Acit. Et ideo dixit: Ut
dependeāt ex prēmif-
fis immediatis indigēt
prima figura. hoc est,
quod duæ aliæ figure,
quando resoluunt ad
præmissas immediatas,
indigēt prima figura.

BYRANA

sufficit per se. & dixit:
Propter hoc igitur ex
indigēt, cum resoluun-
tur ad ppōnes imme-
diatas, primæ figuræ.

MANTINVS

vero, s. prima est de se A
sufficiēs, & ppea dixit:
q̄ indigēt prima figu-
ra cū pendent ex ppō-
nibus mediatis, hoc ē,
q̄ aliæ duæ figuræ indi-
gent prima, cum resol-
uuntur in proposi-
tiones immediatas.

T. 31. ps *Quemadmodum vero contingebat A inesse B^a indiuiduè, ita et
nō inesse accidit. dico autem indiuiduè inesse, aut non inesse, eo quod nō
est ipsorū medium. sic. n. non erit secundum aliud inesse, aut non inesse.*

T. c. 104 *Et sicut possibile ē
q̄ A insit ipsi B absq̄
connectente, sic etiā
possibile est, q̄ nō in-
sit ipsi B. Significatū
autem orationis di-
centis, q̄ res insit ali-
cui rei, vel non insit
illi absq̄ connecten-
te est, q̄ inter duos
terminos nō sit me-
dium: & ideo affir-
mativæ & negativæ
sunt immediatæ.* Dixit Arist. Quem
admodum vero fie-
ri pōt, ut A insit B in-
diuiduè, ita ēt fieri
pōt, q̄ non insit ipsi
B. Intentio vero di-
cti est, q̄ cū aliquid
insit alicui, aut non
insit sine assecutiōe,
nō erit iter duos ter-
minos medium, &
secundum hoc erūt
affirmatiua, et nega-
tiua immediata. Et quēadmodū A B
potest inesse ipsi B, T. c. 104
ita quoq̄ pōt nō in-
esse. Cum autem di-
cimus aliquid inē
alicui sinemedio, ita
quoq̄ potest nō in-
esse ei absq̄ aliquo
annectente, ita q̄ in-
ter ea nullum cadat
medium. Iccirco ip-
sa affirmatiua, & ne-
gatiua sunt imme-
diata. G

Cō. 104 *Postq̄ enūtiavit, q̄ de
cōdōnibus prēmiffarū
simplicium demōnum
sit, q̄ sint immediatæ,
hoc est notæ, & cāq̄ fm
se. Rerū. n. q̄ p̄dicant,
q̄dam sunt, q̄ sunt im-
mediatæ fm se, & non
hnt mediū fm cogni-
tionē, & hę q̄dē sunt p̄-
missæ absolutarū d̄mō-
nū, et q̄dā fm cogniti-
onē tm̄, s. imediatæ, et il-
le sunt ipsę euidentiæ.* Posteaq̄ enūtiavit, q̄
ex cōdōnibus demfo-
nis simpliciter est, ut
sint immediatæ, hoc ē,
notæ, & causæ, id est, p
se. & hoc, qm̄ ex rebus
p̄dicatiuis est, ut sint
immediatę per se, & non
mediatę per cognitio-
nem: & hę sunt pro-
positiones demon- tra-
tionum simplicium:
& ex ipsis aliq̄ sunt, q̄
sunt p̄ cognitionē tm̄. Hoc
Posteaq̄ dixit oport-
ere propōnes demfo-
nū simplicium ēē im-
mediatas, s. notas & cāq̄
de se. cū rerum, q̄ p̄z-
dicantur, quædā sint
immediatę de se, & im-
mediatę fm scīam. & il-
lę sunt ppōnes demfo-
num absolutarū sim-
pliciter, quædam ve-
ro alię sunt immedia-
tę fm scīam, & sūt ipsa
signa seu d̄mōnes q̄a. Cum

Posteriorum

BARBARA

D Cum autem una de conditionibus premissarum demonstrationum sit, quod sint immediate, & iam demonstrauerat illud de premissis affirmatiuis, intendit hoc illud demonstrare de negatiuis. Et igitur intentio hic est demonstrare, quod sicut inveniuntur affirmatiue, sic inveniuntur negatiue, quod sunt primae, hoc est, secundum cognitionem, & esse. Et dum dicitur Signatum autem orationis dicitur, quod res insit alicui rei, vel non insit illi absque coniectura, hoc est, significatum dicti, quod res praedicetur de aliqua re primo, aut negetur de illa primo, hoc est, absque ulla re, quod coniectat praedicatum subiecto, est, quod non sit inter ipsos duos terminos, id est, praedicatum, & subiectum medium, ob affirmationem praedicati de subiecto, aut quatenus negatur ab illo. quando autem definierat praedicationem primam hac definitione, & sibi visum fuit, quod contineat praedicationem affirmatiuam, & negatiuam dixit: Et ideo affirmatiue & negatiue sunt immediate, id est, quaedam illarum sunt primae, & aliquae non primae. & expedit quod hic intelligatur de significato illi

BARBARA

Hoc est, immediate, iam vero expositio sua est per propositiones affirmatiuas; intellexit in hoc declarando per negatiuas. Intentio igitur sua in hoc est, ut non staret, quod quemadmodum inveniuntur affirmatiue, ita inveniuntur & negatiue primae, hoc est per cognitionem & existentiam: Et dixit: intentio vero dicti est, quod cum insit aliquid alicui, aut non insit sine assecutione: hoc est, quod intentio rei praedicetur de re, aut negetur ab ipsa primo, hoc est, absque eo, quod praedicatum assequatur subiectum, & est, quod non sit inter duos terminos, id est inter praedicatum & subiectum medium, propter quod affirmetur aut negetur praedicatum de subiecto. et postea quod definiuit praedicationem primam per hanc definitionem, & videtur, quod comprehendat praedicationem affirmatiuam & negatiuam, dixit: Et secundum hoc erunt affirmatiua, & negatiua immediata, hoc est, est aliquid ex ipsis primis. & aliquid non primum. & oportet, ut intelligatur hoc in loco per

MANTINVS

Cum igitur una ex conditionibus Demonstrationum, sit, ut ipsae debeant esse immediate, & hoc iam fuit probatum, prout ad propositiones affirmatiuas attinet, ideo nunc vult idem probare de Negatiuis. Vult itaque hic probare, quod quemadmodum reperiuntur affirmatiue primae, ita quoque dantur negatiue primae, videlicet, secundum scire, & esse. Dicitur autem dicimus aliquid inesse alicui sine medio, ita quoque potest non inesse ei absque aliquo annectente: sensus est: cum autem dicimus aliquid praedicari de aliqua re primo, vel negari ab ea primo, nempe sine aliqua re annectente praedicatum ipsi subiecto volumus, sicut inter ipsos duos terminos, videlicet, inter praedicatum, & subiectum, nullum datur medium, per quod affirmetur praedicatum de subiecto, vel negetur ab eo. Et cum definierit ipsam praedicationem primam hac definitione, & videret quod amplectatur praedicationem affirmatiuam, & negatiuam idem dixit: ideo ipsa affirmatiua et negatiua sunt immediata. hoc est, quod ex ipsis aliquid est primum, aliquid vero non primum. hic autem debet intelligi ip-

ABRAM
medij, quod est secundum cognitionem, & esse simul.

BURANA
intentione medij, quod est per cognitionem, & existentiam simul.

MANTINVS
ipsū mediū quo ad ipsum cognosci, & esse simul.

T.31.ps Quando igitur aut *A* aut *B* in toto aliquo sit, aut et ambo, non contingit *A* ipsi *B* primo non inesse. sit *n.* *A* in toto *C*: si igitur *B* non est in toto *C* (contingit *n.* ipsum quidem *A* esse in aliquo toto: ipsum vero *B* non esse in hoc) syllogismus erit, quod *A* ipsi *B* non insit. si *n.* *C*, *A* quidem omni: ipsi vero *B* nulli: *A* nulli eorum, quae *B*.

T.c.105 Quando vero fuerint *A*, vel *B*, aut ambo in tota re, impossibile est, quod *A* insit ipsi *B* primo, & *A* insit omni *C*, et cum hoc *B* non insit omni *C*. possibile itaque est, quod *A* insit toti rei, & *B* non insit toti illi: & cum hoc fiat syllogismus concludens, quod *A* nulli *B* insit: quod fit, quando *C* inest omni *A*, & nulli *B* insit: hinc concluditur, quod *A* nulli *B* insit.

Dixit Arist. Atqui cum fuerit, *A* aut *B* in omni re, aut in omni de quo fuerit impossibile, quod *A* insit *B*, primo, & sit *A* in omni *C*, et cum hoc, *B* non insit omni *C*: fieri igitur potest, ut *A* insit omni rei, & *B* non insit omni illi: & sit cum hoc syllogismus concludens, quod *A* insit nulli *B*, & hoc, quod monstrauit, fuit *C* de *A*, & fuit de nullo *B*, & conclusit ex hoc, quod *A* de nullo *B*.

Cum igitur *A*, aut *B* in toto aliquo est, aut quodlibet ipsorum duorum, tunc impossibile est, *A* inesse ipsi *B* primo. et *A* sit in toto *C*, sed *B* non sit in toto *C*. Possibile autem est, ut *A*, sit in tota re, & *B* non sit in tota ipsa, & fiat ex hoc syllogismus, qui concludet, quod *A* de nihilo ipsi *B* dicetur. nam, si *C* est in toto *A*, & ipsum in nullo *B* sit, tunc concluditur ex hoc, ipsum *A* in nullo *B* esse.

Cō.105 Cum enuntiasset, quod affirmatio sit immediata, & negatio similiter, coepit hoc commonstrare exemplo. Et dixit: Quando vero fuerint *A*, vel *B*, vel ambo in tota re, impossibile est, quod *A* insit ipsi *B* primo, id est quod quando fuerint duae res, quarum altera alicui rei supponitur, & altera non supponitur illi,

Posteaque enuntiavit, quod affirmatio erit immediata, quodque negatio erit consister, coepit monstrare hoc per exemplum, & ait. Atqui cum fuerit *A*, aut *B* in omni re, aut utrumque ipsorum, fieri igitur potest, ut *A* insit *B*, primo. sensus est, quod cum fuerint duo, quorum unum ponatur sub aliquo, & alterum non ponatur sub ipso, fieri non poterit,

Posteaque dixit, dari **Cō.105** quoque negationem immediatam, quemadmodum dat affirmatio immediata, nunc declarat illud per exemplum, dicens. Cum igitur aut *A*, aut *B* in toto aliquo est, aut quodlibet ipsorum duorum: tunc impossibile est *A* inesse ipsi *B* primo [sed in vera litera Graeca d. non inesse] hoc est, quod sunt duo quorum

Posteriorum

ABRAM

D illi, impossibile est, q̄ negatio alterius illarum ab alterutra sit negatio prima. Et similiter, q̄n fuerint duæ res in vna re, impossibile est alterā alterutri inesse primo. ac si dixisset, q̄n A, vel B, alterutrum ipsorum supponitur vni certę rei, & alterum negatur ab illa hac re, impossibile est, esse negationē vnius illorū ab altero negationem primā. Et similiter quando vtrunque illorum inest alicui vni rei, impossibile est vnum illorū alteri inesse primo. Sic expedit q̄ intelligatur, ex quo in oratione est p̄positio, & postpositio & defectus.

Sed i hoc occurrit dubiū. Quo nā pacto dixerit hic, impossibile est q̄ A insit ipsi B, p̄rio: deinde cepit cōmonstrare q̄ A nō neget ex B, q̄n ē p̄dictę cōdōnis negatione prima, Et dixit: Et A insit oī c, & cum hoc B nō insit oī c? Expedit aut, q̄ intelligat ex illo, qd̄ dixit, A, vel B, i tota re, hoc ē, q̄ hęc res cōtineat alterū illorū, nō inuētiōe rei in subiecto. nā, q̄n hoc intelligeret, oporteret negationē ēē particulare in tertia figura. Et s̄l̄t

ex

BVRANA

terit, vt negatio vnius ab altero sit negatio prima. & consistit, cum fuerint duo, quorum vtrūq; insit vni, fieri vt q; n̄ poterit, vt vnū ipsorū insit duobus primo. ac si dixisset, cū A, aut B, vtrūvis ipsorū, ponat sub aliquo, & alterū neget ab hoc, fieri vtiq; non poterit, vt negatio vnius ipsorū ab altero, sit negatio prima. Et consistit, cum fuerit vtrūq; ipsorū in vno aliquo, fieri vtiq; nō poterit, vt existētia vni ipsorū i vtroq; sit existētia prima. Cōsimiliter oportet, vt intelligat, q̄ i sermone ē p̄positio, et postpositio, & defectus, q̄, si nō, accidet vtiq; in hoc dubiū: qd̄ est, fieri nō posse, vt A insit B p̄rio. Deinde cepit mōstrare, q̄ A nō negat a B, cū fuerit s̄m dispōnem p̄cedētē negatione prima. et dixit: Et erit A i omni c, & erit cū hoc, B non in oī c? Et oportet vt intelligat ex eo, qd̄ dixit A, aut B, in oī re, hoc ē, q̄ res ista cōprehendat in altero ipsorū non existētia rei in subiecto. si. n. hoc intelligeret, sequeretur, q̄ ēēt negatio particularis in tertia figura. Et

cōsist

MANTINVS

rū vnū contineat sub aliqua re, & alterū nō contineat sub illa, tūc impossibile est, vt negatio vnius eorum ab altero sit prima. pari quoq; rōne q̄n erūt aliq̄ duo, q̄ ambo insint vni rei, tūc impossibile est vt vnū eorū insit primo alteri. ac si dixerit: Q̄n A. aut B. quorū vnū cōtineat sub aliqua re, alterū vero neget ab illa re, tūc impossibile est, vt negatio vnius eorū sit p̄rio respectu alterius. Similiterq; cū vtrūq; eorū insit vni rei, tunc impossibile est, vt vnū eorū insit primo q̄ alterū. Sic p̄fecto op̄ intelligere hoc. nam in orōne hac extat defectus, & verba sunt p̄posterata.

Alias. n. i surgeret dubiū cur dixerit hic, q̄ impossibile est A, inesse B p̄rio, deinde probat A. n̄ negari ab ipso B p̄rio, q̄n inuenitur s̄m modū p̄cedētē dicēs. Et A. sit i toto c. sed B. nō sit in toto c? Debet aut intelligi qd̄ dicit A. aut B, esse in tota re: hoc ē, vt illa res complectat alterū ipsorū duorū. n̄ sicut res est in ipso subiecto. nā si ita intelligeret, tūc oporteret dari negatiuā pticulare in tertia figura: s̄l̄t ēt, id qd̄

qd̄

ABRAM

expedit q̄ intelligat ex eo, qđ dixit: aut ambo, q̄ alterū illorum sit distributū in toto, & alterū p accidens in subiecto, aut fm aliquā dispositionē, q̄ sit idem illi. Qñ nō intelligeretur fm hoc, cōduceret orationē ex duab⁹ affirmatiuis in scda figura, qñ vero intelligeremus ex illo de toto, qđ intelligit de ipso de omni, cōpositio fieret in tertia figura. Et dum dixit: Possibile itaq; est, q̄ A, insit toti rei, & B nō insit toti illi, id est fm hanc expositionem, q̄ possibile sit esse duas res, quarum altera ab altera negetur, & altera illarū sit pars alicuius rei, ex qua re, cuius illa ē pars, altera neget, & qñ sic est talis negatio, non fit nisi per media. Et ideo dixit. Etcū hoc fiat syl⁹s concludens, q̄ A nulli B insit. Et dum retulisset syllogismum inferre ipsum accidere inter res, quarū materia sit talis materia, meminit de ipso syllogismo, et dixit: Quod sit, quādo c̄ inest omni A, & nulli B insit, hinc cōcluditur, q̄ A nulli B insit. Hec autem cōpositio fit in secunda figura. Ccepit enim

EVANA

cōsist oportet, vt intelligatur ex eo, qđ dixit: aut utrūq; ipsorū ita se habeat, q̄ A, diuisum sit in oī, & alterū p accidens i subiecto: aut fm intentionē, fm quā ipsum est. Cū non fuerit intellectū: pp hoc, adduxit sermonē ex duabus affirmatiuis i scda figura: atqui si intellexerimus per hoc, qđ ē, in oī, qđ intellectū fuit fm oī, erit cōplicatio i tertia figura. Et dixit: Igit̄ posse, vt A insit oī rei, & B nō sit in oī eo. sensus est fm hanc expositionem, q̄ fieri p̄t, vt sint duo, quorū vnū negatur ab altero, & erit vnū ipsorū pars rei alicuius, & hoc alterū negatū ab hoc, qđ ē pars ipsius. qđ cū ita sit, nō erit negatio talis, nisi p media. & p̄ea dixit: & cōcludet ex hoc syl⁹o, q̄ A nō de aliquo B. Et posteaq̄ mentionē fecit de syl⁹o affirmatiuo cadēte inter duo, quorū mā ē, quēadmodū hēc mā, mentionē fecit de syl⁹o, qđ est cū c̄ fuerit de A, & ipsum n̄ de aliquo B, cōclufit ex hoc, q̄ A nō de aliquo B, & hēc cōplicatio erit utiq; i scda figura. & hoc, qñ accepit terminū me-

MANTINVS

A

qđ dicit, aut utrūq; eorum, debet intelligi vt alterū eorū insit ei, sicut pars in toto. alterū vero sicut accidēs i subiecto, vel vt, fm qđ ipsum est. nā si nō intelligat sic, tūc esset oratio ex duab⁹ affirmatiuis i scda figura, sed si p id, qđ dicitur in toto, intelligat de toto, tūc cōpositio esset in tertia figura: D. d.

Possibile aut̄ est vt A. sit in tota re, & B. nō sit in tota ipsa. sensus est, iuxta hanc nostrā expositionē, q̄ possibile est inueniri duo, quorū vnū neget ab altero, & vnū eorū sit pars alicuius rei, & illud alterū negetur ab illa re, cuius illud est pars, & tūc non fiet similis negatio, nisi p media. Et iō dixit. & fiet ex hoc syl⁹s q̄ cōcludet. q̄ A. d̄ nihilo vel d̄ nullo ipsi⁹ B, dicet. Et posteaq̄ dixit ipsū⁹ syl⁹m cogere, vt eueniat iter res, quarū materia est, vt hęc materia, nūc affert ipsum syl⁹m, quā sit, & dicit. Nā si c. est in toto A, & ipsum in nullo B sit, tūc cōcludit ex hoc ipsum A, in nullo B. esse, & hēc cōpositio fit in secūda figura. nā ipse assumit terminū me-

B

C

2. l. affirmatiuū.

ABRAM

dum dixit: Et si utræque sint in tota re. Intendit, & similiter si ambo termini insint vni rei, non fit affirmatio vnius illorum duorum de altero, affirmatio prima.

BVRANA

Et dixit, & si fuerint utræque in omni aliquo. sensus est, & si fuerint duo termini existētes in aliquo vno, nō erit affirmatio vnius de altero, affirmatio prima.

MANTINVS

D. d. licet utrūque eorū fuerit in tota re. hoc ē, similiterque; licet utrūque terminorum insit vni rei, non ppea erit affirmatio vnius de altero affirmatio prima, vel nō affirmabit primo.

T. 31. ps Quod autem contingit ipsum B non esse in quo toto est A, aut rursus A, in quo est B, manifestum² ex coordinationibus, quæcunque non commutantur ad se inuicem. Si enim nullum eorum, quæ sunt in A C D coordinatione, de nullo prædicatur eorum, quæ sunt in B E F: ipsum vero A in toto est H coordinato existenti: planum, quod B non erit in H. commutarentur enim coordinationes. consimiliter autem & si B in toto aliquo est.

T. c. 107

Verumtamē, si possibile sit, q̄ B non sit in toto, in quo est A: & A possibile sit nō esse in toto, in quo est B: apparet ex rebus, quæ necessariae sunt vni ordini, & quarum ordo non permutatur. Quia si nihil, quod est ordinis, A B C, prædicetur de aliqua re, quæ sit ordinis D E F, & A sit de toto G, quod sit illorum ordinis, videtur, q̄ D non sit in aliquo ipsius G, nisi iam commutaretur illorum ordo. et hoc simili modo est esse B in tota re.

Qñ

Dixit Arist. Atq, si fieri pōt, vt B non insit oī illi, cui inest A, et fieri pōt q̄ A nō insit omni illi, cui inest B: planū hoc erit vtiq̄ ex reb⁹ cōsequētib⁹ ad ordinē vnū, quæq̄ non variant ordinem suum. Si enim ita esset, q̄ quæ sunt ī ordine A B C, prædicarentur de aliquo, quod est in ordine D E F, & esset A, de omni B, q̄ ordinatur in ipsis: planum, q̄ D non de aliquo H, fortasse vtiq̄ iam commutarentur ordines ipsorum. & consimiliter si B esset in toto aliquo.

Po-

Inqt Arist. Si autē cōtinget, B nō eē in toto eo, in quo est A, et ipsum A, continget nō esse in toto eo, in quo est B, hoc profecto apparet ex reb⁹ cōsequētibus vnā coordinationem, & quorū coordinatio non commutat. Nā si fuerit ex his, q̄ nō sunt ī coordinatiōe A B C, prædicabitur de aliquo eorū, quæ sunt in coordinatiōe D E F, et sit de toto G, quod sit illorū coordinatiōis, vī q̄ D nō erit ī aliq̄ ipsi⁹ T. Horū ergo coordinatio iam variat. si quoq̄ fiet, si B fuerit in toto quodā T.

T. c. 107

Logica H H Cum

Posteriorum

ABRAHAM

D Qm̄ positum fuerat
Cō. 107 esse quasdam res, quæ
à se inuicē mutuo ne-
gentur, ratione vnus
naturæ continentis il-
larum alterā, aut am-
bas ipsas intendit no-
tificare, q̄ sint quædā
naturæ huius cōdōnis.

Et dixit: Verumt̄n, si
possibile sit, q̄ B non sit
in toto, in quo est A, &
A possibile sit non esse
in toto, in quo est B. id

E est, verumt̄n, si possibi-
le sit B non esse in natu-
ra, in qua sit A, inten-
do per qua, in vniuer-
sali ipsam continente,
& hæc sit causa, q̄ A nō
sit in B, hoc v̄ ex re-
bus, quæ sunt necessa-
riæ vni ordini, & quæ
non permutantur. id
est, hoc videtur esse in
naturis necessarijs vni
ordini, hoc est, necessa-
rijs, quæ non transmu-

F tantur mutuo ad se in-
uicem. Quando enim
ponimus res, quæ de se
inuicem prædicatione
naturali prædicantur,
quæ etiam sunt in vna
natura separata ab illa
natura, tunc nihil eo-
rum subiectorum alte-
rius duarum natura-
rum prædicatur de ali-
qua aliarum rerum,
quæ sunt illius alterius
naturæ prædicatione
nega-

BVRANA

Postea q̄ posuit, q̄ hîc
sunt aliqua, quæ negan-
tur à se inuicē ex parte
naturæ vnus compræ-
hensæ in vno duorum,
aut in omnibus, vult
notificare, q̄ hîc sunt
aliquæ naturæ cum hac
dispositione.

Et dixit: Atqui, si fie-
ri pōt, vt B non insit oī
illi, cui inest A, & fieri
potest, q̄ A non insit
omni illi, cui inest B.
sensus est, atqui, si fieri
potest, q̄ B non insit
naturæ, cui inest A, hoc
est, vniuersali compræ-
hensō in ipso: & erit
hoc causa, q̄ A non in-
sit B. planum hoc vtiq;
erit ex rebus consequē-
tibus ad ordinem vnū,
quæq; nō variant. hoc
est, planum vtiq;ne, q̄
istud sit in naturis con-
sequentibus ad ordi-
nem vnum, id est, ne-
cessarijs, quæ non cō-
mutantur ad se inuicē.
Si enim ponantur ali-
qua, quæ prædicentur
de se inuicem prædica-
tione naturali, & si fue-
rint cōsimiliter etiam
in natura vna separa-
ta ab illa natura, non
prædicabitur vtiq; de
intentionibus, quæ sub-
ijciuntur in vna dua-
rum naturarum de ali-
qua alia intentione,
quæ sit in ea natura præ-
dica-

MANTINVS

Cū iam fuerit deter- Cō. 107
minatū, q̄ dant aliqua,
quæ inter se se negant,
alterū ab altero rōne
vnus naturæ amplectē-
tis vnū eorū, v̄ vtrūq;
nūc vult ostendere, q̄ dā-
tur quædā naturæ ita
se habentes.

Dicens: Si autē cōtin-
git B, nō esse ī toto eo,
in quo est A, & ipsum
A, cōtingat, nō esse ī to-
to eo, in quo est B, hoc
est, si ē possibile, vt, B,
nō sit in ea nā, in qua ē
A, v̄ c̄, in ipso v̄ c̄ conti-
nēte ipsum, & hoc sit
cā, vt A, nō sit in ipso B,
hoc profecto apparet
ex rebus consequētib;
vnā coordinationē, &
quarū coordinatio nō
cōmutat, vel pmutat.
hoc est, videt quidem
hoc ita fieri ī rebus, q̄
necessario sequuntur
vnā coordinationē, vi-
delicet, necessarijs, quæ
nō cōmutant altera in
alteram ad inuicē. nā, si
cōcedam⁹ dari aliquas
res, quæ prædicent inuicē
altera de altera prædica-
tione naturali, & repe-
riant ēt in vna nā sepa-
rata ab illa natura, tūc
id, qd̄ est ex rebus, quæ
sunt subiecta in vna il-
larū naturarū duarū,
nō prædicabit de aliqua
illarū aliarū rerū exi-
stentiū in illa alia natu-
ra:

ABRAM

negatiua, nisi ratione negationis illius vniuersalis continentis hoc subiectum huius rei.

Verbi gratia: quia quando A B C, sunt vnius naturę: & D E F, sunt alterius naturę, & nō prædicatur aliquid eorum, quę sunt de natura A B C, de aliquo eorum, quę sunt naturę D E F, videtur, qđ quando A est in toto aliquo illius naturę, quodcunq; fuerit eius subiectum, & hæc res vniuersalis prædicatur de illo, vt si diceres, id pro quo sit G, quod de ipso D, gratia exempli illius alterius naturę negetur G, & D, negetur ex A, per negationem G, ab eo. Et hoc intēdebat dum dixit: Quia si nihil, quod est ordinis A B C, prædicetur de aliqua re, quę sit ordinis D E F: id est, qđ duę naturę sint separate. Deinde dicit: Et A sit de toto G, quod sit illorum ordinis: id est, & A prædicetur affirmatiue de aliqua re illorum naturę, aut illud sit prædicatum de illis, & prout esset præ-

BVRANA

dicatione negatiua, nisi ex parte negationis vñs cōprehensę in hoc subiecto ab hac re.

Vt in exemplo, si fuerint A & B & C in natura vna, & D & E & F in natura alia, & non prædicetur aliquid eorū, qđ fuerint in natura A & B & C, de aliquo eorū, qđ sunt in natura D & E & F: planū vtiq; qđ si A insit omni illi, qđ est ex ea natura, qđcunq; fuerit sibi subiectū, & hæc res vñs prædicetur de eo: ac si diceres, in quo est H, qđ F. exēpli gratia, est in ea natura, qđ ē illi subiecta: & hæc res vñs subiecta vni ita se habebit, qđ ab ea negabitur H, & erit D negatum ab A, pp negationē F ab ipso. Et hoc est, qđ voluit, cū dixit: si. n. ita esset, qđ qđ sunt i ordine A B C, prædicarent de aliquo, qđ est i ordine D E F. si enim hoc esset nihil, qđ esset in natura A B C, prædicaretur de aliquo, qđ est in ordine D E F. sensus est, qđ essent ambę nāx separate. D. d. & erit A de oī H, qđ ē ex ordine ipsius: & erit prædicatio ipsius A p affirmationē de aliquo, qđ fuerit in naturis suis, aut prædicabit de ipsis: quęadmodū, si esset

MANTINVS

ra: prædicatione negatiua, nisi ratione negationis illius vñs cōnētis illud subiectum illius rei.

Exempli gratia si A B C, fuerint in vna natura & D E Z. in alia natura, & nihil ei⁹ quod est in natura A B C. prædicetur de aliquo existenti in natura D E Z, videtur quod si A, sit in toto eo, quod est illius naturę: quoduis fuerit eius subiectum, & illa res vniuersalis prædicetur de eo, vt exempli causa, id super quo est T, tunc D, exempli gratia, quod existit in illa alia natura, negabitur ab eo ipsum T, & sic D, negabitur ab ipso A, propterea, quia T. fuit negatum ab ipso. Et hoc intelligebat cum dixit: nam si fuerit ex his, quę non sunt in coordinatiōe A B C. prædicabitur de aliquo eorum qđ sunt in coordinatiōe D E Z, scilicet, quod vtręque naturarum erunt separate. D. d. & A, sit de toto G, quod sit illorum coordinatiōis. id est, & A, prædicet affirmatiue de aliqua re illorū naturę, aut prædicetur de illis, quęadmodum prædicabatur de H H ij T. D.

Posteriorum

ABRAM

D predicatum de ipso G. D.d. videtur, qđ D non sit in aliquo ipsius G. id est, qđ oporteat, qđ illud, qđ sit alterius naturę, vt si diceret D, sit negatum ex ipso G, sicq; sit causa negationis ipsius D, ab ipso A, in prima, aut in secunda figura mediante ipso G.

Dñ autem dixit: Nisi iā cōmutaret illorū ordo intendit qđ qñ nō contingeret, qđ neget D, ex ipso G, cōmutaret ordo, illarū duarū naturarū, & altera illarū commutaretur in alteram: cum aut iam dixerimus ipsas non cōmutari, iā esset implicatio in adiecto. Et dñ dixit: Et hoc simili modo est esse B, in toto re. intendit, qđ hoc modo, quo diximus de A, qñ substrat totū illud, qđ negat ex ipso B, qđ fiat negatio ex A, mediāte hoc vñ, sic opj de ipso B, dñ ipsum ponimus sub aliqua nā.

BVRANA

esset predicatum de H. Deinde d. & non de aliquo ex H. sensus est, qđ est ex natura alia, ac si diceret D. & sequitur vt sit negatū ab H. igitur causa ipsius D ab A, aut in prima figura, aut in secunda, hoc erit per mediū H. Et cum dixit fortasse vtiq; iam commutarētur ordines ipsorum. sensus est, cum nō accidit D negari ab H, commutaret vtiq; ordo earum duarū naturarū, & conuerteret vna ipsarum ad alterā. sed iā diximus de ipsis, qđ non conuertantur: qđ fieri non potest, & non coheret Et dixit: & consimiliter si B eet in toto aliquo. sensus est: & fm hoc, quod diximus de A, cum fuerit positum sub omni eo, quod negatur a B, erit vtiq; negatio a B, per medium huius vniuersalis, quod affirmatur de B, cū posuerimus ipsum sub aliqua natura.

MANTINVS

T.D.d. videt qđ D non erit in aliquo ipsius T. hoc est, id, qđ est ex illa alia natura, exēpli gratia, ipsum D. necessario negabitur ab ipso T. ergo causa ob quam negatur D. ab ipso A, est vel in prīa figura, vel i secunda p ipsum, s. T. D.d. Horū ergo coordinatio iam variatur, id est, si nō contingat, vt D. negetur ab ipso. T. tunc variabit ordo illarum duarū naturarum, & conuertet altera in alteram. sed iam fuit dictum, qđ nō sunt commutabiles seu conuertibiles, ergo falsum est qđ dicit. D.d. similiter quoq; fiet. si B, fuerit in toto quodā. id ē, & hoc qđ diximus de ipso A, cum includitur sub omni eo qđ negatur ab ipso B. Negabit quidē ab ipso B. mediāte illo vñ, affirmabitur de B, si dicimus ipsum includi sub aliqua nā.

T. 3. 1. p. 5 Si vero neutrum sit in toto nullo: non insit autem A ipsi B: necesse est indiuiduē non inesse. Si enim erit aliquod medium, necesse alterum ipsorum in toto aliquo esse. aut enim in prima figura, aut in media erit syllogismus, si quidem igitur in prima, B erit in toto aliquo: affirmatiuam namque oportet, quæ ad hoc, propositionem fieri: sin autem in media, vtrunq; contigerit. ad vtraque enim accepto priuatiuo, efficitur syllogismus, ambabus vero negatiuis existentibus,

non

non erit. Planum itaque, quod contingit aliud aly non inesse indi-
nidue: & quando contingit, & quomodo diximus.

A

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

T.c.108 Quando vero nec
ambo termini sunt
in aliqua re, nec ip-
sorū alter, nec A est ī
aliquo ipsi⁹ B absq̃
promouēte aliquo.
Si vero iter illos fue-
rit mediū, alter illo-
rū erit in toto illo, et
de hoc fit sylsus in
prima figura, aut in
secunda. Si fuerit in
pria figura, fit in to-
tare, & fit minor p̃-
missa affirmatiua: si
vero fuerit in secun-
da figura, vtraq̃ illa-
rum fit negatiua, &
posset hinc fieri syl-
logismus:
si autem fiunt ambę
vles negatiuę, non
fit sylsus. Manife-
stū itaq̃ est, q̃ pos-
sibile sit aliquam rē
non esse in aliqua
alia re: quando ve-
ro hoc sit possibile,
iam diximus.

Dixit Arist. Atqui
cū nō fuerit duo ter-
mini inexistentes ali-
cui, & neuter ipso-
rū, A, vtiq̃ nō inerit
alicui, B absq̃ assen-
tione. si enim erit in
ter ipsa mediū, seq̃t̃
vtrq̃ q̃ alterū ipso-
rū sit in toto ipso: &
erit fm hoc sylsus,
aut in prima figura,
aut in secunda. Et si
erit in prima figura,
erit in oī re, & erit p̃-
positio minor affir-
matiua: sed, si fuerit
in scda figura, erit ī
vtrisq̃ negatiua: &
fieri vtiq̃ poterit, q̃
sit ex hoc sylsus:
In autē fuerint am-
bę vles negatiuę, n̄
erit vtiq̃ sylsus. Pla-
num igit̃ fieri posse,
aliquid nō inesse ali-
cui, quomodo autē
fieri possit hoc, iam
enuntiauius.

Inquit Arist. At si
ambo termini nō in-
sint alicui rei, nec al-
ter ipso-^{rū}, tūc ipsum
A non inest alicui B
sine medio. si vero
medium fuerit iter
illos, oportebit alte-
rū ipso-^{rū} in toto ali-
quo esse: & tunc fiet
sylsus vel in prima,
vel in secunda figu-
ra. Et si fuerit in pri-
ma figura, erit ipsū
B in toto aliquo: &
erit p̃missa minor
ad hoc affirmatiua
necessario: at in se-
cunda figura erit in
vtrisq̃ negatiua, &
cōstitueret vtiq̃ syl-
logismus: vtrisq̃ at
negatiuis existenti
b⁹, nō erit sylsus. Pla-
nū igit̃ est, fieri pos-
se, quippiam nō in-
esse alicui absq̃ me-
dio, quo autem pa-
cto, iam diximus.

T.c.108

B

C

Cō.108 Qñ notificauerat, qñ
non sit negatio prima,
quod est, qñ res nega-
gatur ab aliqua re ob
vnā naturā conti-
nētem alteram duarū
rerum, quarum vna
est

Posteaq̃ docuit, qñ
erit negatio prima, &
hoc, quando negatur
aliquid ab aliquo pro-
pter vnā naturā
comprehensam in duo-
bus, quorum vnum
nega-

Cum ostenderit, qñ
ipsa negatio nō sit pri-
ma, nēpe, cū aliqd ne-
gat̃ ab aliquo. p̃ aliquā
aliā naturā compre-
hendentē vnā illarum
duarū rerū, quarū vna
HH iij nega-

Cō.108

Posteriorum

ABRAM

D est altera negata, incipit notificare, quando fiet negatio prima, qđ est, qđ hæc res auferit. Et dixit: Quando vero nec ambo termini sunt ī aliqua re, nec ipsorum alter, nec A est in aliquo ipsi⁹ B absq; promouente. intendit p duos terminos duas res, quarum altera ab altera negatur. & est qđ hīc accepit A, vice vnusillarum, & B vice alterius.

Et dixit: sunt in aliqua re, id est, quando neuter duorum terminorū, qui alternatim negantur, est in aliqua re, tunc negatio vnus ab altero illorū, est īmediata. Deinde dixit: Et de hoc fit syllogismus in prima, aut in secūda figura. Et quod ait, est manifestum, qđ qđ fuerint duę res, quarū altera ab altera negatur, & inter illas sit mediustermin⁹, oportet alteram illarum esse suppositam illi medio termino: hoc est, hunc medium terminum esse prædicatum de altera illarum duarum, ex quo impossibile est syllogismus componi ex duabus negatiuis. Quod autem dixit: Si fuerit in prima

BVRANA

negatur ab alio, cōpit docere, qđ erit negatio prima, & hoc cum deficit hæc dispositio, & ait: Atqui, cū non fuerit duo termini in-existentes alicui, neq; alter ipsorū, A vtiq; n̄ inerit alicui ex B absq; assecutiōe. intelligit p duos terminos existentētes alicui, & non duo, quorū vnum negatur ab altero. & hoc est, in quo accepit hīc loco vni⁹ A, & loco alteri⁹ B.

Et dixit: in-existentes alicui. sensus est, qđ cū ita sit, qđ nulli termini ita se habeāt, vt neuter duorū terminorū negetur ab altero, & insit alicui, negatio vnus eorum ab altero, erit sine medio. Deinde dixit: Et erit fm hoc syllogismus, aut in prima figura, aut in secunda. Et hoc, qđ dixit, est planū, qđ cum sint duo, quorum vnum negat ab altero, erit etiā sine medio. Deinde d & erit fm hūc sylsm termin⁹ medi⁹. opzigit, vt vnd ipsorū ponat sub hoc termino medio. hoc ē, qđ iste terminus medi⁹ p̄dicet de altero ipsorū affirmatiue: qđ fieri nō pōt, vt cōpliceat sylsus vn⁹ ex duab⁹ negatiuis. Et d. & si fuerit in prima

MANTINVS

negatur ab altera, nūc vult ostendere qđ ipsa negatio erit prima, nēpe, cum tollitur illares. & ideo D. At si ambo termini nō īsint alicui rei, neq; alter ipsorū, tunc ipsum A nō inest alicui B, īdiuidualiter, seu sine medio. intelligit p ambos terminos, illas duas res, qđ negant altera ab altera. & vice vnus earū assumpsit litteram A, & vice alterius litteram B.

Et p id, qđ dixit: non insint alicui rei. intelligit, qđ quādo vnus illorū duorū terminorū, quorū vnus ab altero negat, non insit alicui rei, tūc, cū negat vnus ipsorum duorū ab altero huiuscemodi, negatio erit sine medio D. d. & tunc fiet sylsus. vel ī prima figura, vel in secūda, hoc autem qđ dicit hīc est notū. qđ cum dant duę res, quarū vna negetur ab altera, & habeant inter se terminū mediū, tūc oportet, vt alter ipsorū duorū contineat sub illo termino medio, videlicet, qđ illę termin⁹ medius p̄dicet, de vna illarū affirmatiue, qđ nō pōt componi sylsus ex duab⁹ negatiuis. D. cū D. & si fuerit in prima

ABRAM

ma figura vsq; ad vltimum sui dicti. Est clarum ex his, quæ cōmōstrata sunt in Lib. Priorum, & suus sermo de hoc per se intelligitur.

Digressio. Auicenna autem dubitauit circa ea, quæ hīc dixit, q̄ inueniantur duæ res, quarum altera ab altera negatur, p̄ter, q̄ ibi sit medium oīno. ille enim putat, q̄ nulla res potest negari ab alia re, nisi possit ab illa negari p̄ eius definitionē, aut per aliq̄d euentorum ipsius, nō deesset enim aliq̄d euentū. hoc autē dubium est manifestē solutionis.

Quia, ex quo primū affirmatiuē ē id, q̄d nō prædicat de illa re ob aliam nām, quæ sit cā eius prædicationis, oportet necessariō, q̄ prædicatū negatiuum sit id, q̄d non negatur de illa re ob aliā naturā, quæ sit huius negatiōis cā, rei autē definitio nō ē alia nā vltra illā rem. de illius vero accidentibus, si aliquā rem illi attribuimus per ipsā, id sit per accidens, hoc est, q̄ negatio inest illi per seipsum. Et ideo expedit, q̄ hīc intelligatur per medios ter-

BVRANA

prima figura, vsq; ad finē sermonis sui. Planū hoc ex eo, q̄d declaratū fuit in Lib. Sylfī: & sermo ipsius i hoc p̄ se intelligit. Sed iā dubitauit Auicēna sup̄ eo, q̄d dixit hoc in loco, q̄ inquā inueniuntur duo, quorū vnū negat ab altero absq; eo, q̄ sit ibi mediū penitus. ipse. n. existimauit, q̄ non est aliquid negatū ab aliquo, nisi fieri possit, vt negetur ab ipso p̄ definitionem ipsius, aut p̄ consequens ex cōsequētī ipsius, qm̄ non prohibetur à cōsequētī. Sed hoc dubiū soluere in promptu est.

Et hoc, qm̄ cum prædicatū est primum per affirmationem, ipsum non prædicatur de aliquo p̄ naturam aliā, q̄d sit causa, vt prædicetur de ipso, seq̄r ex necessitate, vt sit prædicatū primo negatū, q̄d non negatur ab alio p̄ naturā aliā: q̄d sit cā in hac negatione, sed definitio rei non est nā alia à re. sed accidētia sua, si habuerint p̄portionē ad re, sunt vtiq; per accidens, hoc est, cui inest negatio propter substantiā ipsius. Et p̄p̄ea oportet, q̄ intelligatur hic per ter-

MANTINVS

ma figura vsq; in finē. A ei⁹ verba sunt nota ex his, q̄ in Lib. Priorū dicta sunt, ac eius verba hīc sūt clara de se. Auicēna vero dubitauit de hoc, q̄d dicit hīc Arist. nempe, q̄ possint repiri duo, quorū alterū ab altero neget, & nullū adsit ibi mediū oīno. nā credit ipse, q̄ non pōt aliquid negari ab aliquo, nisi neget p̄ suā definitionē, vel per aliq̄d accidentiū, vel cōsequentiū illud. nā impossibile est qn̄ habeat aliq̄d consequens ipsum. Huius tamē dubij solutio manifesta est.

Nā, cū ipsum primū prædicatum affirmatiuē non prædicet de aliqua re per aliquam aliam naturam, quæ sit causa prædicationis eius de ipsa, tūc necesse est, vt illud prædicatū primo negatū, non neget ab illa re p̄ aliquam aliam naturam: quæ sit causa illius negationis, sed ipsa definitio rei nō est alia natura præter ipsam rem. De accidentibus vero, si aliq̄d attribuamus ei p̄pter ipsā, illud quidem erit per accidens. id est, q̄ inerit ei negatio per se. & ideo debemus hīc intelligere terminos me-

Dubium
Auicēna.

C

HH iij dios

Posteriorum

ABRAM

Dminos illorum, quorum
est negatio non prima,
illos medios terminos,
qui sunt secundum co-
gnitionem, & esse.

BVRANA

minos, quod sunt per
negationem non primam,
cum sunt termini me-
dij secundum cognitionem.

MANTINVS

dios, qui reperiunt in
ipsa negatione non pri-
ma, qui quidem sunt
medij termini secun-
dum cognosci, & esse.

*Quot, quibusue modis syllogisticis tum in immediatis, tum in mediatis pro-
positionibus ignorantia dispositionis, et quomodo ignoran-
tia negationis exoritur. Cap. 15.*

ANT. INTER. TEX. XXXII.

I^a *Ignorantia vero, quae non secundum negationem, sed^b secundum
dispositionem dicitur, est quidem^c deceptio, quae per syllogismum
fit. Haec autem in primo quidem inexistentibus, aut non inexisten-
tibus contingit dupliciter. aut enim quando simpliciter existimet in-
esse, aut non inesse: aut quando per syllogismum accipiat^d suspicio-
nem. Simplicis quidem igitur suspicionis, simplex est deceptio: eius
vero, quae est per syllogismum, plures. Non insit enim A nulli eo-
rum quae B indiuidue. si igitur syllogizet A inesse ipsi B, medium
accipiens C, deceptus erit per syllogismum.*

T.c.109 Ignorantiæ autē, q̄
non est secundum negatio-
nis modum, sed secundum
dispositionē, & for-
F mam, subductio fit
per syllogismum. Haec au-
tem contingit rebus
quas esse, & non esse
est sine medio, secundum
duas species. Quarū
vna est, quod quidā vir
opinetur illā esse, &
non esse simplici opi-
nitione: altera autē est,
quod haec illius opinio
fit per syllogismum.
Simplicis vero opi-
nitionis subductio fit
sim-

Dixit Arist. Igno-
rātia vero, q̄ nō secundum
modum negatiōis,
sed secundum dispositiōē,
et formam est, cuius
deceptio erit per viā
syllogismi. Et hoc accidet
vtrique per ea, q̄ sūt, aut
non sunt sine medio
secundum duas spēs. Quarū
vna est, vt existimet
aliquis esse, aut non
esse existimationē ab-
soluta: altera vero,
vt haec existimatio
sua sit per viā syllogismi.
Atqui deceptio, quae
est in existimatione
abso-

Ignorātia autē, q̄ nō **T.c.109**
est secundum negationem,
sed secundum dispositiōē,
& formam, eius qui-
dem deceptio fit per
syllogismum. Hoc autem
potest contingere in
illis rebus, quae pos-
sunt esse, & non esse
sine medio duplici-
ter. vno modo, vt
cum aliquis opine-
tur rem esse, & non
esse simplici opinio-
ne, alio autem mo-
do sic opinetur syllogismo.
Simplicis quidē opi-
nitionis deceptio est, q̄
sim-

ABRAM

Complex, subductio-
sis vero, quæ fit per
syllm, sūt multi mo-
di. prout fit, q̄ A nō
insit sine medio ali-
cui rei ipsius B, sicq̄
ostēderet quispiā, q̄
A insit ipsi B per syl-
logismū per mediū,
quod est C. adipisce-
retur enim ille adipi-
scens hac de causa
per syllogismum.

BVRANA

absoluta, ē deceptio
absoluta, sed dece-
ptio, q̄ est p̄ syllm,
est fm multos mo-
dos. quēadmodum,
si A nō inesset imme-
diatē alicui B, & nō
straret aliquis, A in-
esse B per viam sylli
per medium, quod
est C. ipse enim labo-
rabit hac de causa p̄
viam syllogismi.

MANTINVS

simpliciter fit, id est, A
absq̄ medio syllō,
deceptio vero, quæ
per syllm fit multi-
plex ē. vti si A in nul-
lo sit B immediate,
Demonstrabit autē
aliquis A inesse ipsi
B per syllm, per me-
diū, quod est C. nam
eueniet ignorātia in
hac negatione p̄ ip-
sum syllogismum.

B

Ed. 109 Postq̄ exposuerat pri-
mam affirmationē &
negationem, cum eue-
niat error per syllogis-
mum circa illud, quod
est affirmatiuū vel ne-
gatiuum d̄ illo, scilicet,
quod est notæ affirma-
tionis, aut negationis
per seipsum, tunc illud
notificatur in illis p̄ syl-
logismum, voluit no-
tificare species syllogis-
morum, qui huic acci-
dunt. Et primo ince-
pit notificare partes
ignorantiæ, et dixit:

Ignorantiæ aut, quæ
non est secundum ne-
gationis modum, sed
secundum dispositionē,
& formam, subductio
fit per syllogismum. id
est, ex quo ignorantia
est duarum specierū,
ignorantia, quæ fit pri-
uatiuē, quæ est, quod
non sit apud illud de
quæ-

Posteaquā declara-
uit affirmationem pri-
mam & negationem,
& posteaquā accidit in
eo, quod est affirmati-
uum, aut negatiuum
error per syllogismū,
& hoc in eo, quod est
notæ affirmationis per
se, aut negationis, aut
est hoc notum per syl-
logismum, vult noti-
ficare species syllogis-
morum, qui accidunt
in hoc. Et cœpit pri-
mo manifestare partes
ignorantiæ, & dixit:

Ignorantia vero, quæ
non fm modum nega-
tionis, sed fm disposi-
tionem & formam est,
cuius deceptio erit per
viā syllogismi. sensus
est, & posteaquā ignoran-
tiæ spēs sunt duæ: igno-
rantia, quæ est per mo-
dum priuationis, quæ
est, cum non habueri-
mus

Posteaquā explicuit ip-
sam affirmatiōem pri-
mam, atq; negatiōem,
& cū possit fieri error
in ipsa affirmatione &
negatione p̄ ipsum
syllm, siue id fiat in eo,
cuius ipsa affirmatio ē
de se nota ī eis, vel ipsa
negatio, vel fuerit id
notū per ipsum syllm.
Ideo nunc vult notifi-
care genera syllogorum,
qui cōtingere possunt
in hoc. & incipit primo
notificare partes ipsi⁹
ignorantiæ dicens:

Ignorantia aut, quæ
non est fm negatiōem,
sed fm dispositionē &
formā: eius quidē dece-
ptio fit per syllm. hoc
est, cū ipsa ignorantia
sit duplex, vna est, quæ
fit p̄ priuationem, seu
quæ est priuatiua, qua
scilicet nullā habemus
oīno opiniōem de ipso
quæ-

Cd. 109

C

Posteriorum

ABRAM

D quæſito aliqua opinio:
ſicq; notum eſt, quod
ignorantia, quæ non
ſit negatiue, hoc eſt,
ignorantia quæ eſt ſcien-
tiæ priuatio, ſed ſecun-
dum modum habitus
& formæ, id eſt, illa quæ
eſt opinio falſa, ſubdu-
ctio, & deceptio, quæ
accidit huic ignoran-
tiæ, contingit ob ſyllo-
giſmum aliquem, aut
per ipſam phantaſiam,
quod ſit in rebus, quæ
non ſunt per ſe notæ.
Et, ex quo hæc ſpecies
deceptionis contingit
in rebus, quæ ſunt per
ſe notæ, hoc eſt, quod
quis opinetur id, quod
notum eſt, quod non
ſit, & e contra, q opine-
tur de eo quod non
eſt, quod ſit, ac etiam
contingit in rebus no-
tis per medium, id eſt,
per ſyllogiſmum, & cō-
tingit in ſcientia ſecun-
dum duas ſpecies ſyl-
logiſticæ & ſine ſyllo-
giſmo, Dixit:

Hæc aut contingit re-
bus, quas eſſe, & non eē
eſt ſine medio. id eſt, q
deceptio, quæ contin-
git de rebus, quæ ſunt p
ſe notæ, ſit duarū ſpe-
cierū. Quarū altera eſt,
q qs opinet ipſam eē,
& nō eſſe ſimplici opi-
nionē, i. q opinet affir-

ma-

BVRANA

mus de quæſito opinio-
nem erroneam, mani-
feſtum vtiq; , q igno-
rantia, quæ non eſt per
modū negationis, hoc
eſt, ignorantia, quæ eſt
priuatio cognitionis,
ſed per viam habitus
& formæ, id eſt, exiſti-
matio erronea, quod
deceptio & error acci-
dens in hac ignorantia,
accidet vtiq; propter
ſyllogiſmum aliquē,
aut imaginationem: &
hoc in rebus, quæ non
ſunt per ſe notæ. Quo-
niam vero hæc ſpecies
erroris accidet in reb⁹
per ſe notis, hoc eſt, vt
exiſtimetur de eo, qd
notum eſt eſſe, quod
non ſit, & e conuerſo,
vt exiſtimetur de eo,
quod non eſt, quod ip-
ſum ſit: & accidet vtiq;
in rebus notis per me-
dium, hoc eſt, per ſyl-
logiſmum. & accidet
per cognitionē ſecun-
dum duas ſpecies, p ſyl-
logiſmum, & ſine ſyl-
logiſmo, Dixit:

Et hoc accidet in ijs,
q ſunt, & non ſunt ſine
medio. ſenſus eſt, q er-
ror, qui accidit in reb⁹
notis p ſe, eſt ſm duas
ſpēs. quarū vna eſt, vt
exiſtimet aliquis eē, &
nō eſſe exiſtimatione
abſoluta. ſenſus eſt, q
exiſtimet aliquis affir-

ma-

MANTINVS

quæſito: Alia eſt igno-
rantia quæ ſit ſm habi-
tum & formā, qua adi-
piſcitur de ipſo quæſi-
to erroneā opinionē,
pateritaq; q illa igno-
rantia, quæ nō ſit p mo-
dum negationis. id eſt,
illa ignorantia, quæ eſt
priuatio ſciæ, ſed ſit p
modū habitus, & ſoſe,
quæ ſcilicet eſt opinio
erronea. dicit, q decep-
tio & error qui cōmit-
titur p hanc ignoran-
tiā, ſit p aliquē ſyllm,
& ratiocinationē, vel
per imaginationem, &
hoc quidē in reb⁹, quæ
nō ſunt per ſe notæ: &
cū hoc genus deceptio-
nis poſſit accidere i re-
bus p ſe notis. nempe,
vt q id, quod mani-
feſtē ſcitur, q eſt, credat
nō eſſe. & eōtra, quod
nō eſt, credat eſſe. pōt
inſuper id accidere in
reb⁹, q cognoscūtur p
aliquid mediū. hoc ē,
per aliquē ſyllm, & ſic
hiet duplex ſciā, & co-
gnitio, ſ. p ſyllm, & ſi-
ne ſyllō. ideo dixit:

Hoc aut poteſt cōtin-
gere in illis reb⁹, q poſ-
ſunt eſſe, & nō eſſe ſine
medio. id eſt, error, qui
cōmittitur in reb⁹ per
ſe notis. eſt duplex. vn⁹
eſt cū aliquis opinetur
rem eſſe & nō eſſe ſim-
plici opinione. id eſt vt
ali-

ABRAM

nationē & negationē
opinionē, quæ sit absq;
syllo, altera aut sit syl-
logismo. Hoc autē sic
existente, eius dictū de
deceptione, quā dixit
in principio orationis, q
sit subductio p sylm,
apparet vte, & intendit
p illud ipsum particu-
lare. Et equū ē illi, qd
postea subdit, q harū
deceptionum quedam
sit simplex, quæ sit sine
syllo, & quedam non
simplex, & est illa, quæ
fit per sylm: aut eius
primum dictum est de
rebus, quæ non sunt p
se notæ: ipse enim pu-
tat, q in his nō contin-
gat deceptio, nisi ob ip-
sum sylm. Et dū dixit:
Simplicis vero opinio-
nis, vocavit illam, quæ
non sit syllo, simplicē.
qm non est conclusio:
ipsa aut cōclusio est, ac
si esset composita ex ip-
sis præmissis. Et dixit:
Subductiōis vero, quæ
fit per sylm, sunt mul-
ti modi. id est, q dece-
ptio, q accidit ex syllo,
pluribus modis cōtin-
git, & ipse intēdit dinu-
merare hos modos. Et
postquā dixit, q dece-
ptio, q syllo cōtingat,
sit plurib⁹ modis, icēpit
hoc exēplificare p lras.

Et dixit: Prout fit q
A non inest sine medio
ali-

BVRANA

mationē & negationē
existimatione sine syl-
logismo: altera vō cū
syllo. qd cū ita sit, si ser-
mo ipsi⁹ est de errore,
qui est p modū habit⁹
a principio, q error erit
p sylm, sermo erit pla-
nus oīno, & postea q in
ipso erit particulare.
perinde ac si dixisset,
postea q isti⁹ erroris ali-
quis est simplex, q est
sine syllo, & eiusdē ali-
quis nō simplex, q erit
per sylm. Quod, si ser-
mo ipsius prim⁹ est de
errore, q accidit in re-
bus non per se notis: &
hoc, q ipse existimet,
q fortasse in ipsis non
accidit error, nisi pp
sylm. Et dixit: atqui
deceptio simplex, q nō
erit ex syllo, vocabitur
vtiq; simplex, qm non
erit cōclusio. conclusio
nāq; est quasi cōposita
ex ppōnibus. Cū vero
dixit: deceptio p sylm
est multis modis. sen-
sus est, q deceptio acci-
dens ex syllo ea est, q
accidit fm multos mo-
dos. & ipse sollicit⁹ fuit
in his modis cōnume-
randis. Et postea q mē-
tionē fecit de errore, q
ē ex syllo multorū mo-
dorū, cepit ponere exē-
plum huius per literas.

Et ait: quemadmodū
si A nō inest alicui B
sine

MANTINVS

aliquis opinet affirmā A
tionē & negationem
quādā opinionē sine
aliquo syllo, vel rōcina-
tiōe, alter vō cū syllo.
Ergo cū Arist. loq⁹ de
illo errore, q fit p habi-
tū ipm in principio sui
sermonis, vbi dixit, q ē
deceptio, q fit p sylm
vel erit dictū apparens
vte, & aliud erit particu-
lare. Et erit falsis snia il-
li, vbi dicit: cū hmōi er-
rori. ali⁹ ē simplex, & ē B
ille q fit sine syllo, ali⁹
vō n simplex & ē ille,
q fit p sylm: vel cū pri-
mo loq⁹ de errore itel-
ligat errorē qui cōtin-
git in rebus non per se
notis. nā putat ipse nō
cōtingere errare ī his,
nisi pp sylm. & ideo di-
cit: opinatio aut sim-
plex est, quæ fit per syl-
logismū: vocat aut eā
simplicē, q nō est cō-
clusio: est enī cōcōse C
rē cōposita ex pmissis.
D. d. deceptio vero quæ
fit per sylm, est vtq;
multiplex. id est, error,
qui contingit ab ipso
syllo multis modis fit
& ipse cogit numerare
huiusmodi modos.
Et postea q dixit erro-
rem, qui ex syllo cōsur-
git fieri plurib⁹ modis,
exēplificat illud p lras.

Dicens, vt si A, in nul-
lo sit B immediate. De
mor-

Posteriorum

ABRAM

D alicui rei ipsius B, sicq;
ostēderet quispiā, q^d A
insit ipsi B p^r syl^lm, per
mediū quod est C. adi-
pisceret enim ille adi-
piscēs hac de causa per
syl^lm. id est, exēpli grā,
q^d cōtingat illi, p^r quo
v.g. sit litera A, esse ne-
gatum fm esse ab illo,
pro quo est litera B, &
contingat alicui⁹ viro,
q^d opinet^r, q^d A insit ipsi
B rōne alicuius medi^j:
E quod ille putauit cōe
vtrisq; illis. ille. n. erit
ignar⁹ hui⁹ negationis
p^r corruptum syl^lm.

BVRANA

sine medio, & mōstra-
ret A inesse B, per viā
syl^li per mediū C, pro-
ueniret enim ignoran-
tia in hac negatione p^r
viā syllogismi. sensus
est, veluti si accideret,
vt illud, in quo est A,
(exēpli gratia) negare-
tur in existentia ab eo,
in quo est B, & accide-
ret homini, q^d existi-
maret A inesse B ex par-
te medi^j existimatio-
ne v^h inter vtraq; . ef-
set enim ignorantia in
hac negatione per syl-
logismum corruptū.

MANTINVS

monstrabit aut aliquis
A. inesse ipsi B p^r syl^lm
per mediū quod est. C.
nā eueniet ignorantia
seu imperitia iⁿ hac ne-
gatione per ipsum
syl^lm. id est, exemplū
aut huius est, vt id, sup^r
quod ponitur litera. A.
neget inesse illi super
quod existit l^{ra} B. & ali-
quis putet A. inesse ipsi
B. p^r aliquod medium
quod existimauit ip^m
esse cōe vtriq; . nā ipse
ignorabit illā negatio-
nem per syllogismum
corruptum.

T. 31. ps *Contingit quidem igitur vtrasq; propositiones esse falsas, contingit
autem alteram solum. Si enim neque A nulli eorum quae C insit: neq;
C nulli eorum quae B: assumpta vero fuerit vtraq; e conuerso, ambae
falsa erunt. Euenit autem ita se habere C ad A & B, vt neque sub
A sit, neque vniuersaliter in B. impossibile nanque B esse in toto ali-
quo. dicebatur enim A primo ipsi non inesse. A vero non necesse om-
nibus entibus inesse vniuersaliter: quare ambae falsae.*

T. c. 110 *Duae vero praemissae
possunt eē ambae fal-
sae, & possibile est al-
teram earū tantum
esse falsam. prout A
nihil ipsius C inest,
& C nihil ipsius B in-
est, & simul commu-
tantur & capiuntur
ē contrario: hoc mō
simul fiunt falsae. Pos-
sibile nāq; est, q^d for-
ma ipsius C ad A, &
ad B, sit hęc forma,*

*Dixit Arist. Atqui
fieri vtiq; potest, vt
sint ambę propōnes
falsae, & fieri ēt pōt,
vt sit vna ipsarū tm.
quēadmodum, si A
non inesset alicui C,
& C nō inesset alicui
B, & cōuerterent^r si-
mul, & acciperētur
ē cōtrario, eēnt vtiq;
hoc mō ambę simul
falsae. fieri nāq; pōt,
vt forma C, respectu*

*Possibile autem est
vt ambae praemissae
syllogismi sint falsae,
potestq; tamen alte-
ra earum esse tantū
falsa. vt cum A nulli
insit C, & C nulli in-
sit B, & conuertat^r si-
mul: hoc pacto erūt
ambae falsae. Et for-
tasse ita se habebit C
ad A & ad B, vt non
sit in ipso A, neq; di-*

T. c. 111

catur

q

A, et

ABRAM

q̄ illa non sit in A, neque sit de ipso B vniuersaliter. B enī impossibile est eē in aliqua re omnino.

Qm̄ iā posita est A, q̄ nō insit alicui rei illarū primo, A vero nō est necessariū, q̄ insit omnib⁹ rebus. iam itaq; notum est quomodo fiant ambæ præmissæ falsæ.

BVRANA

A, & respectu B, sit hæc forma, q̄ inquā, nō insit A, & non insit B omnino. B nāq; non potest inesse alicui penitus.

Quoniā positū fuit A, nō inesse alicui ipso primo, non est autē necessariū A inesse oib⁹ reb⁹. planū igit, quō erūt ambæ propōnes falsæ.

MANTINAS

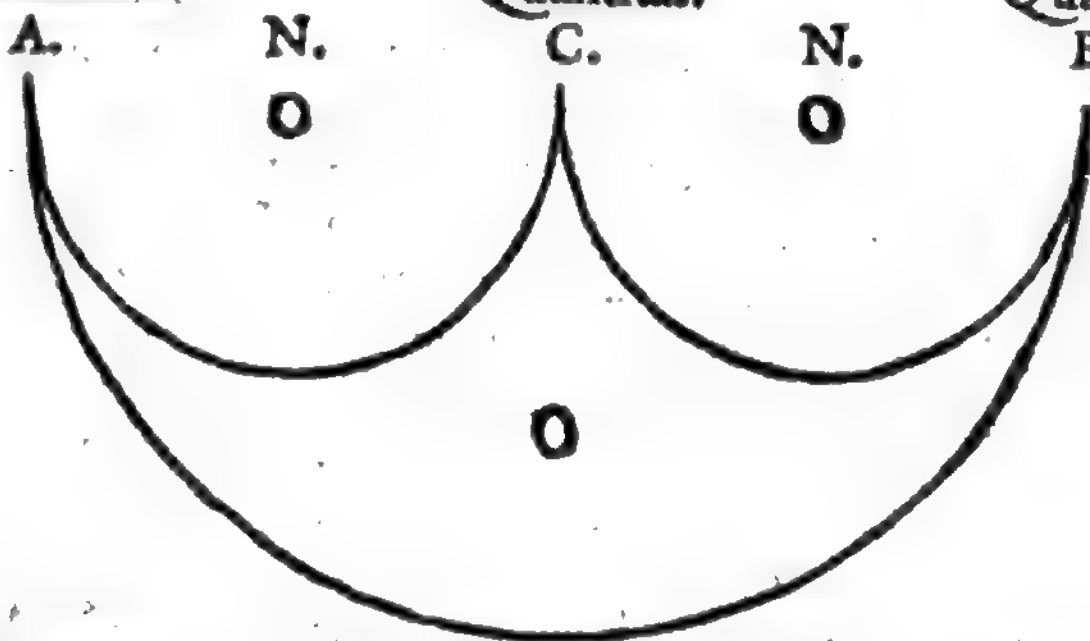
catur de ipso B vniuersaliter: nā ipsum B nulli rei potest inesse omnino.

Quia iam fuit positum ipsum A non inesse alicui rei ipso primo, non est autē necessarium, vt ipsum A insit cunctis rebus. Iam ergo patet, qualiter erūt ambæ præmissæ falsæ.

Substantia.

Quantitas.

Qualitas.

Deceptio
p̄ syllo. af
firmatiuū
i prima fi-
gura, ex p̄
pōnib⁹ im-
mediat.
vtriusq; fal-
sæ.

Cō. 110 Postq̄ explicuerat, q̄ possit deceptio contingere per ipsum syllogismum, & putetur de illo, quod est negatum ab aliqua re, q̄ insit illi, & ē contra, enuntiavit, q̄ hoc accidat duobus modis. Quorum vnus est, q̄ sint ambæ præmissæ falsæ, & secūdus modus, q̄ altera sit falsa, & possit esse, q̄ altera ipsarum sit verax.

Deinde

Posteaquā declarauit fieri posse, vt accadat error ex syllo, & existimet de eo, quod negat ab aliquo, q̄ illi insit, & ē conuerso, enuntiavit, q̄ hoc accidit duobus modis. Quorū vn⁹ est, vt sint ambæ ppōnes falsæ: modus vero secūdus, vt sit vna falsa, & fieri pōt, vt sit vna ipsarū. & hoc ē, qd̄ dixit: Atqui fieri pōt, vt sint ambæ ppōnes syllo falsæ, & fieri ēt pōt, vt sit

vna

Posteaquā dixit, q̄ pōt cōtingere deceptio ex C ipso syllo. ita, vt existimemus id, quod negat ab aliqua re, inesse tñ ei: & ē cōtra, nūc dicit hoc posse contingere duobus modis. Primo, vt ambæ præmissæ sint falsæ, secūdo vt vna earum tñ sit falsa. Et hoc innuit cū dicit: possibile autē est vt ambæ præmissæ syllo sint falsæ, potestq; tamen altera earum esse tantum falsa.

Deinde

Posteriorum

ABRAM

D Deinde cœpit exempli ficare, quô contingat, q̃ sint ambæ falsæ, & accepit, prout diximus loco maioris extremi, **A**, & loco minoris extremi **B**, & loco medij termini **C**. Et dixit: Prout **A** nihil ipsius **C** inest, & **C** nihil ipsius **B** inest, & simul commutant̃ & capiuntur è contrario. id est, hoc contingit qñ **A** negatur ex

E **B** negatione prima, & negatur etiã ex aliqua re alterius. vt si diceret ex ea pro qua est **C**, & hæc alia res sit negata ex ipso **B**. Aliquis itaq; deciperetur, & cōmutaret illas simul, hoc ē, q̃ posuisset duas negatiuas affirmatiuas. id ē, q̃ opinaret̃, q̃ **A** p̃dicetur de toto **C**, & q̃ **C** p̃dicet̃ de toto **B**, op̃z q̃ opinaretur ex his dua-

F bus præmissis, quod **A** inest toti **B**, quod est cōtra veritatē, & sit falsā hæc conclusio per esse ambas præmissas falsas.

Et dū dixit: Possibile nanq; est, q̃ forma ipsius **C** ad **A**, & ad **B**, sit hæc forma, q̃ illa non sit in **A**, neq; sit de ipso **B** vtr̃. id est, & hæc quidem species deceptionis est possibilis, qm̃ pōt esse aliqua res, pro qua sit litera **C**, gratia exēpli:

EVRA NA

vna ipsarū. deinde cœpit exēplificare, quô accidet, vt sint ambæ falsæ, & cœpit ac si dicerem, loco maioris extremitatis **A**, & loco minoris extremitatis **B**, & loco medij **C**. & dixit: Quē admodū, si **A** nō inest alicui **C**, & **C** nō inest alicui **B**, & cōuerterent̃ simul. sensus est, & hoc accidet, cū esset negatio à duobus negatio prima, & esset cōsist̃ negatio ab aliquo alio. ac si diceret, qd̃ est in quo **C**, & cēt̃ hæc res alia negata à **B**, esset vtiq; error in ipsis, & cōuersio ne ipsarū simul. hoc ē, q̃ eē sint duæ negationes affirmatæ. id est opi net̃, q̃ **A** p̃dicet̃ de oī **C**, & **C** p̃dicet̃ de omni **B**, oportet. n. q̃ ipse existi met ex his duab⁹ p̃pōnibus, q̃ **A** inest oī **B**, quod est cōuersum veritatis: & sit falsā hæc cōclō, eo q̃ ambæ p̃pō nes sunt totæ falsæ.

Et dixit: fieri enī potest, vt sit forma **C**, respectu **A**, & respectu **B**, hæc forma: & est, vt non sit in **A**, & non sit in **B** penitus. sensus est, atqui erit hæc species erroris possibilis, quoniã fieri potest, vt sit aliquid, vt exempli gratia, in quo

MANTINVS

Deinde statim dat exēplum, quando ambæ sunt falsæ. & vt iam diximus ipse capit vice maioris extremi literam **A**, & vice minoris literam **B**, & vice medij termini literam **C**. Dices: vt cū **A**, nulli in sit **C**, & **C**, nulli in sit **B**, & cōuertantur simul. id est, hoc vtiq; continget: qñ **A**, negabitur ab ipso **B**, prima negatione, fueritq; negatū ab aliqua alia re, vt exēpli gr̃a ab eo, sup̃ quod existit litera **C**, & hæc alia res negetur ab ipso **B**. Deceperit itaq; est ille, & eas conuertit simul. nempe, q̃a ex duab⁹ negatiuis fecit duas affirmatiuas: nempe, q̃a existimauit ipsum **A**, p̃dicari de oī **C**, & **C**, p̃dicari de oī **B**, sequit̃ igit̃ necessario, vt putet̃ ex his duabus ipsum **A**, in esse oī **B**, qd̃ est contra veritatē & hæc conclusio erit falsā, q̃a vtraq; præmissarum est falsā.

D. d. & fortasse ita se habebit **C**, ad **A**, & ad **B**, videlicet, vt nō sit in ipso **A**, neq; dicat̃ de ipso **B**. in vtr̃. hoc est, is modus deceptionis, p̃fecto est possibilis. qm̃ fieri pōt, vt aliquid exempli gr̃a, sup̃ quo est lra **C**, qd̃

ABRAM

Exempli: cum putauit medium terminū, cuius dispositio ad A, & ad B, quæ sunt duo extrema, sit hæc dispositio, hoc est, q̄ nō insit ipsi A, quæ est maior extremitas, neq; prædicetur de B, quæ est minor extremitas vtr, hoc est, q̄ C non sit vniuersalis ad B, ex quo posuit A, negatā ex B negatione prima: si autē C eēt vniuersalis, hæc negatio non esset prima. Et dum dixit: B enim impossibile est esse in aliqua re oīno, qm̄ iā posita est A, q̄ nō insit alicui rei illarum primo. id est, q̄ oporteat, qm̄ acciperetur aliqua alia res ab illis, q̄ illa sit ab vtrisque simul negata, aut ab altera illarū, qm̄ impossibile est, q̄ B sit i alicui re penitus, in qua sit A: qm̄, si hoc ita eēt, A esset in aliqua re ipsi B, quæ iā posita erat nihilo illius inesse: qd̄ est implicatio in adiecto.

Et dum dixit: A vero non est necessarium, q̄ insit omnibus rebus. id est, q̄ ex quo nō oportet necessario, q̄ A insit omnib⁹ rebus, a quibus negatur B, non impedit, quin sit aliqua res negata ab vtrisque simul,

BVRANA

est litera C, quod opinatus est esse medium terminū: cuius dispositio sit respectu A & B, q̄ sunt duæ extremitates, hæc dispositio, hoc est, q̄ non insit A, quæ est maior extremitas, & non sit prædicatum de B, quod est minor extremitas oīno. hoc est, q̄ C nō sit vtr ad B, posteaq̄ posuit A, negari a B negatione prima. Et dixit: fieri enī nō potest, vt B insit alicui penitus: quoniam iam positum fuit, A nō inesse alicui ipsorum primo. sensus est, atqui sequitur, cum acciperit aliquid aliud ab ipsis, quod negetur ab vtroq; eorū simul, aut ab altero ipsorum, propterea, q̄ fieri non potest, vt B penitus insit alicui eorū, quib⁹ inest A, si enim hoc ita foret, A inesset alicui B, sed iam positum fuit nulli eorum inesse: quod fieri nō pōt & non coheret.

Et dixit: non est autē necessariū inesse omnibus rebus. sensus est, q̄ posteaq̄ non sequitur ex necessitate, vt A insit oībus rebus, a quibus negatur B, nihil prohibet inueniri aliquid, quod negetur ab vtrisque eorum

MANTINVS

quod putabat esse terminū mediū ita se habere ad ipsum A, & ad ipsum B, quæ sunt duo extrema. videlicet, vt nō insit ipsi A, quod est maior extremitas. neq; prædicetur de B, quod est minor extremitas in vniuersum. id est, ip̄m C, nō cōtinebit ipsum B, cū iā dixerit ipsum A, negari ab ipso B, negatione prima sed si C, cōtineret ip̄m, tunc nō esset hæc negatio priā. D.d. Nā ipsum B, nulli rei pōt inesse omnino, quia iā fuit positū ipsum A, nō inesse alicui rei ipsorū primo. hoc est, necesse vtrq; est, vt si sumat aliquid præter illa, vt illud quidem negetur ab vtroq; simul, vtr ab altero ipsorū, quia impossibile est oīno, vt B, sit in aliqua re in qua sit ipsum A, qm̄ si ita fieret, tūc A, esset in aliquo B, cum tñ iam fuerit positum in nihilo eius existere, & hæc est contradictio impossib.

D.d. Non est autē necessariū vt ipsum A, insit cunctis rebus. hoc ē, cū igitur nō sit necessariū vt ipsum A, sit in cunctis rebus, a quibus negatur B, ergo nihil prohibet quin detur aliquid, quod negetur ab vtroq; simul.

Posteriorum

ABRAM

D simul, quia qñ caperet
è cōtra, hoc est, fm af-
firmationē de vtrisq;,
cōcluderet affirmatio
A de tota B. Et voluit
ōndere, q nō oporteat
vnā duarum præmissa-
rum eē falsam. Et ideo
dixit: Iam itaq; notū
est quo modo fiāt am-
bæ præmissæ falsæ. id
est, iam itaq; notū est
ob entū naturā, quo-
modo sit hoc posē.

BVRANA

rum simul. cū enim
accipit è cōtrario, hoc
est, fm affirmationem
de vtrisq;, concluditur
A affirmari de omni B.
atqui voluit declarare,
q non sequitur, vt sit
vna duarum proposi-
tionum falsa. & ppea
dixit: Planum igitur,
quō erunt ambæ ppō-
nes falsæ. hoc est, planū
igitur pp nām entū,
quō fieri hoc potest.

MANTINVS

simul. nā si sumat con-
trariū videlicet vt affir-
metur de vtroq; corū
tunc concludetur affir-
matio, A de omni B, vo-
luit autē ostendere, q
nō est necessarium vt
vna duarū præmissarū
sit falsa. & ideo dixit:
iā ergo patet qualiter
erunt ambæ præmissæ
falsæ. hoc est, palā itaq;
est ex nā entium, quo
pacto possit hoc fieri.

E

T. 31. ps

*Sed, & alteram contingit veram accipere, non tamen vtram vo-
lueris, sed AC. CB namq; propositio semper falsa erit: eo, quod ipsum
B in nullo sit: AC vero euenit. quemadmodum si A & ipsi C, &
ipsi B insit indiuiduē. quando enim idē prima prædicetur de pluribus,
neutrum in neutro erit. Differt autem nihil, neq; si nō indiuiduē insit.
Deceptio quidem igitur inexistendi & per hac, & ita fit solum. non
enim erat in alia figura inexistendi syllogismus.*

Cō. 111

Amplius possibile
est, q altera præmis-
sarum syllogismi sit
vera, nisi q illa non
est quæuis præmis-
sarū fuerit, sed ipsa-
rum maior, quæ est
AC, minor vero, quæ
est præmissa CB, ipsa
est simpliciter falsa.
quia B non pōt esse
in aliqua re, AC ve-
ro est posē. hoc autē
est, put sit A, toti C,
et nihilo de ipso B si-
ne medio, siue pmissa
fuerit mediata,
aut fuerit imediata.

Reli-

Dixit Aristo. Fieri
autē consit potest, vt
sit vna duarū propō-
num syllogismi vera, præ-
terq q nō erit vtrauis
ppōnū: sed maior,
quæ est AC, minor
aut, quæ est propo-
sicio CB, est falsa sim-
pliciter, qm B non
pōt inesse alicui, sed
AC pōt. quemadmo-
dū, si A inesset oī C,
et ipsum de nullo B,
immediatē, hoc con-
similiter ēt siue fue-
rit ppositio media-
ta, siue imediata.

Secun-

Potest itē vna præ-
missarū syllogismi
esse tantum vera, nō
quæcunq; autē con-
tigerit, sed maior,
quæ est ipsa, AC: mi-
nor vero, q est CB,
erit simpliciter falsa.
qm ipsum B non po-
test inesse alicui rei,
sed AC, possibile est.
vt cum A inest omni
C, & ipsum A nulli
B insit absque me-
dio, licet propositio
fuerit mediata, quæ
erat imediata.

At

Cō. 111

ABRAM

Reliquis enim modis maior est vera, & minor falsa semper. hoc autem fit, quoniam alter duorum terminorum dicitur de multis rebus, et medius de nihilo minoris sit. Hac sola dispositione contingit subductio in affirmatiuum vlt. Et syllogismus de affirmatiuo vlt non fit sine hac figura.

BYRANA

Secundum enim alios modos, maior est vera, & minor falsa semper. & hoc erit, cum vnus duorum terminorum dicatur de rebus multis, & erit medius de nullo minore. In hoc igitur cadet tamen deceptio in affirmatiua vlt. Syllogismus enim super affirmatiua vlt non erit in alia figura ab hac.

MANTINVS

At in reliquis modis maior erit vera, & minor falsa. Hoc autem fit, cum alter duorum terminorum dicitur de multis rebus, & medius de nulla re ipsius minoris dicatur. Hoc modo tantum accidit deceptio in ipsa affirmatiua vniuersali. Syllogismus autem affirmatiuus vltis non potest fieri nisi in hac figura. B

Substantia.

Corpus.

Qualitas.

A.

C.

N.

B.

O.

O.

O.

Deceptio per syllogismum affirmatiuum ex altera propositione tantummodo, minore scilicet falsa.

C6.111 Impossibile est maiorem premissam esse falsam, & minorem veram, nam, quoniam esset minor vera, quae sit minor extremitas, quae est B, sub medio termino, quae est C, deberet, quod A negaretur ex B mediante C: iam autem posueramus, quod A negetur ex ipsa B, immediate, quod repugnat. Et illud intendebat

Atqui fieri non potest, ut maior propositio falsa sit, & minor vera, quod est, quia minor extremitas, quae est B, ponitur sub medio termino, qui est C, sequitur igitur, ut negetur A, a B, per medium C: sed iam posuimus, quod A, negatur a B, immediate: quod fieri non potest, & non coheret. Et hoc est,

Quod autem maior praemissarum non possit esse falsa, & minor vera, patet. quoniam minor si esset vera quae sit minor extremitas, quae est B, ingrediens sub medium terminum, quae est C, tunc deberet ipsum A, negari ab ipso B, per ipsum C. sed iam fuit positum ipsum A, negari ab ipso B, sine medio, ergo hoc est impossibile. Et hoc intel- Logica II lige

C6.111

Posteriorum

ABRAM

Dbat, qñ dixit: Quia B non pōt esse in aliqua re, id est, in posse quidem est, q minor sit ipsa vera, qñ non potest supponi alicui rei, hoc est, sub aliquo vñ, & ab hoc vniuersali sit negata A, & A sit negata ex B negatione prima, id est, immediate.

Dum vero dicit: A C, vero est posse. id est, q vero A insit toti C, hoc est, q C sit sub ea, & particularior q ipsa, & ipsa sit negata ab ipsa B, negatione prima: hoc est posse. Et id itē debet dū dixit, put insit A, toti C, & nihil de ipso B sine medio. i. prout sit A p̄dicatū de toto C, & illud est p̄dicatū de nihilo ipsius B immediate. Deinde dixit: Siue p̄missa fuerit mediata, aut imediata. id est, q maior p̄missa cōtingit ei, qñ fuerit solū vera, q maior extremitas sit negata à minori, negatione prima, siue fuerit maior p̄missa mediata, siue imediata. Nā si fuerit mediata, C ponit sub illa, aut qñ esset posita sub illa immediate, & posset negari ex B negatiōe prima. Et dū dixit: Reliqui enī modis maior esset vera, & minor falsa sp. id est,

BVRANA

est, quod voluit, cum dixit. Quoniam B, non potest inesse alicui. sensus est: atqui fieri non potest, vt ponatur sub aliquo, hoc est, sub vniuersali, à quo negetur A, & sit A, negatū à B, negatione prima, hoc est, immediate.

Et ait: Sed A, C, potest. sensus est: atqui, quod A, insit omni C, hoc est, quod C, ponatur sub ipso, & sit particolare ipsius, & negetur à B, negatione prima, fieri iam poterit hoc. & istud est, quod voluit, cū dixit: Quemadmodum, si A, p̄dicaretur de omni C, & ipsum p̄dicaretur de nullo B, immediate, siue esset propositio mediata, siue imediata. sensus est: quod accidit propositioni maiori, cum sit vera tantum: vt maior extremitas negetur à minore negatione prima: siue maior propositio fuerit mediata, siue imediata. Si enī fuerit mediata, erit C, positū sub ipsa immediate: & fieri potest, vt negetur à B, negatione prima, & ait: Secundū alios modos, maior est vera, & minor falsa. sensus

MANTINVS

ligebat cum dicit: Qñ ipsum B, nō potest inesse alicui rei. id est, minor nō potest esse vera, quia non pōt ingredi sub aliqua re, vñ, sub aliquo vñ, seu cōi, & A, neget ab hmoi vniuersali, & A, negetur ab ipso B, negatiōe prima videlicet, immediate. D. d. sed A C, possibile est. id est, sed fieri qdē pōt, vt A, insit omni C, scilicet, q C, subiiciatur ei, & sit particularior ipsa, & neget ab ipso B, negatiōe priā. Et hoc intelligebat cum dicit: vt cū A, inest omni C, & ipsum A nulli B, insit absq; medio. id est, vt si A, p̄dicet de oī C, & ipm de nullo B p̄dicet sine medio. D. d. licet propō fuerit mediata, q erat imediata. id est, contingit, vt maior p̄missa, cū fuerit vera tm, q maior extremitas neget de minori, negatione prima siue maior ppō sit mediata, vel imediata. Nam si fuerit mediata tūc C, subiiciet ei sine medio, & poterit negari ab ipso B, negatione prima. D. d. At in reliquis modis maior erit vera & minor falsa.

hoc

ABRAM

ideſt, q̄ æqualis ſit res, quando fuerit maior mediata, vel immediata. maior enim eſt dupliciter mediare vſ immediare: ſi aut fuerit p̄ medium, aut eſt per vnum mediũ, aut per plura vno. Et ideo dixit elocutione pluralitatis, non elocutione dualitatis. Et dixit: Reliquis enim modis maior eſſet vera, & minor falſa. Et dum dixit:

Hoc autem ſit, quando alter duorũ terminorum dicitur de multis rebus, & medius de nihilo minoris ſit. Intendit, contingit vero, q̄ maior præmiſſa ſit vera, & minor falſa, q̄n maior prædicat de multis rebus, quæ res capiatur medijs termini, & ſit medius terminus negatus à minori, quoniã, dum negatiua caperetur affirmatiua, contingit illi, quod eſt negatiuum putari affirmatiuum. Et p̄t eſſe, q̄ intenderet q̄n dicebat: Quando prædicat de multis reb⁹ ipſas notitias, quæ ſunt in materia, ſi qua cõtingit, q̄ maior præmiſſa ſit vera mediata. Et de hoc quod dixit: Q̄n alter duorum terminorũ dicitur de multis rebus,

Si

BVRANA

ſenſus eſt: ſi res ita fuerit, q̄ maior ſit mediata, aut immediata. & hoc, q̄n maior inuenitur duobus modis, aut mediata, aut immediata: & ſi p̄ medium, aut vnũ, aut plura. & propterea p̄tulit ſermonẽ prolacione cauſæ, non p̄latione ſecũdatiõis, & dixit: Q̄m ſm duos modos maior eſt vera, & minor falſa, & inq̄t.

Et hoc ent, cum vnus duorum terminorum dicitur de rebus multis, & erit medius de nullo minore. ſenſus eſt: atqui accidet maiore præpoſitionem veram eſſe, minorem autẽ falſam: cumq̄, maior prædicetur de rebus multis, accipientur reſiſtæ termini medijs, & erit medius terminus negatus à minore. Cũ enim accipietur negatiua affirmatiua, accidet id, quod eſt negatiuũ, exiſtimari affirmatiuum. & opinari poſſumus, q̄ intelligatur per id, q̄ dixit: cũ dicitur de rebus multis notis ſecundum materiam: quod accidet in ipſo maiore præpoſitionem eſſe veram mediatam. & hoc, quod dixit: cum fuerit vnus duorũ terminorum prædicat⁹ de reb⁹,

ſi

MANTINVS

hoc eſt, nihil intereſt A ſiue maior ſit mediata, ſiue immediata. nã maior duobus reperit⁹ modis nempe, vel mediata vel immediata: & ſi mediata, vel p̄ vnũ mediũ, vel p̄ plura. & ideo Ariſtoteles locut⁹ eſt vlt, & non duplt, ſeu p̄ modũ dualitatis, & dicit, q̄ in reliq̄s modis maior eſt vera. & minor falſa. & dicit:

Hoc aut ſit, cũ alter B duorũ terminorum d̄ de multis rebus, & medius de nulla re ipſius minoris dicat⁹. hoc eſt, contingit aut maiore præmiſſam eſſe verã, & minore falſam. q̄n maior terminus prædicatur de plurib⁹ rebus, & ſumunt⁹ hmoi res vt medijs termini, & medius termin⁹ negetur à minori. nã cũ negatiua ſumitur vt affirmatiua, C tũc cõtingit, vt id, q̄ eſt negatiuũ, exiſtimeſt affirmatiuũ. poteſt tñ fortalſe intelligi, q̄ cũ dicit, q̄n alter duorum terminorũ d̄ de multis reb⁹ velit ipſas ſcias in illa m̄a, in qua cõtingit maiore præmiſſam verã eſſe mediatã, & ſi p̄ hoc quod dicit, q̄n alter duorũ terminorũ prædicat⁹ de plurib⁹ reb⁹, intelligam⁹,

Il ij quæ

Posteriorum

ABRAM

D Si intelligamus, quod illæ sint vnius ordinis, esset prima expositio: si autem intelligamus, quod hæ multæ res sibi inuicem supponantur, hoc est, quod de illo intelligamus ipsum ordinem, esset secunda expositio. Et dum dixit: Hac sola dispositione contingit subductio in affirmatiuum vniuersale: id est, quod subductio de negatiua vniuersali, quando opinatur eam esse affirmatiuam vniuersalem, non fiat, nisi in prima figura. quoniam affirmatiuum vniuersale non concluditur, nisi in prima figura.

SVRANA

si intelligatur de ipso, qd sit i ordine vno, erit expositio prima: si vero intelligatur de ipso, qd hæ res multæ ponuntur sub se inuicem, hoc est, qd intelligamus de ipso ordinē, erit expositio secunda. & dixit: Hoc igit modo cadet tantū deceptio in affirmatiua vñ. sensus est: qd deceptio i negatiua prima, cadet ex duobus modis tm: hoc est, qd sint ambæ ppones, aut minor falsa tantum: & syls affirmatiuæ vniuersalis nō erit in alia figura ab hac. sensus ē, qd deceptio in negatiua vniuersali, cū de ipsa existimetur, quod sit affirmatiua vniuersalis, non erit nisi in prima figura. hæc enim affirmatiua vniuersalis, non cōcluditur, nisi in prima figura.

MANTINVS

quæ sunt in vna coordinatione tunc prima expositio extat: sed si p illud intelligam⁹ huiusmodi multas res alteram sub alterā ingredi vñ, qd per hoc intelligamus ipsam coordinationē, tunc extabit secūda expositio. D.d. hoc modo tm accidit deceptio i ipsa affirmatiua vñ. id est, deceptio in prima negatione, accidit vtroq; modo tantū videlicet, vt ambæ pmissæ sint falsæ, aut minor tm falsa. d.d. syls alit affirmatiuus vniuersalis, nō potest fieri nisi in hac figura hoc est, qd deceptio quæ fit in negatiōe vniuersali, cum existimatur esse vñem affirmatiuā, non fiet, nisi in prima figura. quia hmōi vñis affirmatiua nō cōcluditur nisi in prima figura.

I

Que vero est non existendi & in prima fit, & in media figura. Primum itaq; dicamus quot modis in prima fit, & quomodo se habentibus propositionibus. Coniungit quidē igitur vtrisq; falsis existentibus, quemadmodū si A & ipsi C, et ipsi B insit indiuidue. Si enim acceptū fuerit A quidem nulli C: C vero omni B: falsæ erunt propositiones.

T.c.iii

Syllogismus vero de negatiuo vniuersali, fit in prima figura, & in media. Enuntiemusq; primo, quot speciebus fiat

Dixit Arist. Syllogismus aut super negatiua vñ, erit vtiq; in pñia figura, ac media. Enūtiemus aut primo, quot modis erit

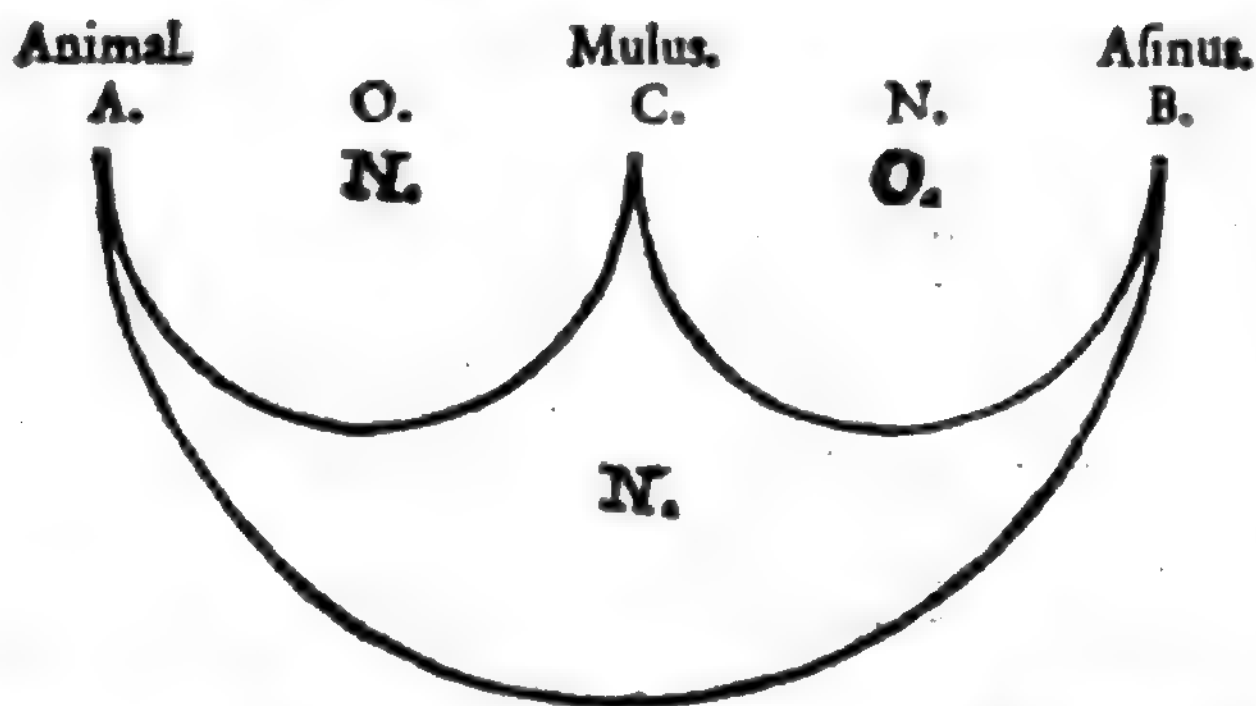
Inquit Arist. Syllogismus vero de negatiua vñ, est in prima, & in secunda figura. Dicamus autē primū quot modis id

T.c.iii

ABRAM
 fiat in prima figura, & cuius dispositionis fiunt pmissæ. Posset enī fieri syls sic, & si utræq; præmissæ sint falsæ. Pro ut A insit ipsi C, & ipsi B immediatè: qñ autem caperet A de nihilo, qđ sit ipsius C & C acciperet de tota B, sic essent utræq; præmissæ falsæ.

BVRANA
 erit in prima figura, & fm quā dispōnē erūt ppōnes. et hoc, Qm̄ fieri pōt, ut sit syls sup hoc, ex ambabus ppōnibus falsis. quēadmodum si A, inesset C, & B, immediatè: & acciperetur A, de nullo B, et acciperet C, de oī B ambæ igitur propositiones essent falsæ.

MANTINVS
 id cōtingat ī prima A figura, & quo pacto ppōnes se habuerit. Qm̄ possunt eē ambæ præmissæ falsæ, ut cū A insit ipsi C, & ipsi B sine medio. qñ aut A in nullo C existat, & C dicatur de omni B: A itaq; in nullo est B, hoc autē pacto erunt ambæ præmissæ falsæ.

Deceptio
 per sylm
 negatiuū
 ī prima fi-
 gura, ex
 ambabus
 propōnib⁹
 falsis.

C. 112 Postq̄ commonstra-
 uit, quomodo contin-
 gat deceptio circa ne-
 gatiuum vñe primum
 ob ipsum syllogismū,
 adeo, qđ de illo putet,
 qđ sit affirmatiuū vni-
 uersale, & in qua figu-
 ra contingat, & quot
 modis eueniat, coepit
 cōmonstrare, quō con-
 tingat huius cōtrariū,
 hoc est, qđ affirmatiuū
 vniuersale putet, qđ sit
 negatiuū vniuersale.
 & in-

Posteaq̄ declarauit,
 quomodo accidit er-
 ror in negativa vniuer-
 sali prima propter syl-
 logismum, deinde exi-
 stimatur de ipsa, quod
 est affirmatiua vniuer-
 salis, & in qua figura,
 & secundum quot mo-
 dos accidit, coepit mon-
 strare, quomodo acci-
 det contrarium huius:
 hoc est, cū estimat-
 ur de affirmatiua vni-
 uersali, qđ est negativa.
 et

Posteaq̄ ostēdit quo
 pacto contingat decep-
 tionē fieri in negatio-
 ne vñi prima pp sylm;
 ita, ut existimemus ip-
 sam esse affirmationē
 vñem, ac in qua figura
 id contingat, quotue
 modis contingat, nunc
 vult ostēdere, qualiter
 poterit cōtingere hui⁹
 contrariū, videlicet, qđ
 existimemus ipsam af-
 firmationem vniuersa-
 lem esse negationem.
 II iij et

C
Cō. 112

Posteriorum

ABRAM

D & incepit primo, & notificauit figuras, in quibus occurrat hæc deceptio. & dixit: quod accidat in duab' figuris i' pri'a, & i' media diuerſi mode ab ipſa deceptio ne negatiui. illa enī nō accidit niſi i' vna figura t'm, quæ eſt ipſa prima.

Et poſtq̃ narrauit, q̃ accidat in duabus figuris, dixit: Enūtiemusq; primo quot ſpeciebus fiat in prima figura. Intēdit per ſpecies eſſe vtraſq; præmiſſas falſas, aut eſſe earum alteram falſam. Et dum dixit: & cuius diſpoſitionis ſiunt p'miſſæ. id eſt, eſſendo vtraſq; falſas, aut alteram earū. Dū autē dixit: q̃ poſſibile ſit vtraſq; præmiſſas eē falſas, quando capitur aliqua res, quæ ineſt duabus reb' immediatē, & harum duarum rerum neutra ineſt alterutri. Prout eſt diſpoſitio generum cū ſpeciebus, quæ ſunt ſub illis. & quādo aliquis negauerit ipſum gen' ab vna ſuarum ſpecierū, & prædicauerit ipſum de hac altera ſpecie, cōtingit itaq; illi, quod cōcludat negationem generis ab ipſa ſpecie. exempli gratia, ſi caperet, quod nulla Mula ſit

BYRANA

& incepit primo manifeſtare figuras, in quibus accidit error iſte. & dixit: quod accidet in duabus figuris, in prima, & media in contrariū erroris, qui eſt in negatiua. ipſe enim non cadit, niſi in vna t'm figura: q̃ eſt prima.

Et poſtea q̃ enūtiavit, q̃ accidit in duab' figuris, dixit: Et determinabimus ſm quot modos erit in figura prima. intelligit p' modos, cū ſunt ambæ p'pōnes falſæ, aut eſt altera ipſarū falſa. Et dixit: & ſ; quā diſpōnē erūt p'pōnes. ſenſus eſt, q̃ ſint vtręq; falſæ, aut vna ipſarū. & ait: q̃ fieri pōt, vt ſint ambæ p'pōnes falſæ, vſq; ad finē ſermonis ſui. ſenſus eſt: Et hoc, qđ fieri pōt, eſt, cū ſunt ambæ p'pōnes falſæ, cū accipit aliquid ineſſe duobus immediatē, & hæc duo nō inſunt ſibi inuicē. quēadmodū ſe habent genera cū ſpeciebus ſub ſe exiſtenti-bus, cū aliquis negauerit genus ab vna ſpecierum ſuarum, & prædicauerit ipſum de hac alia ſpē, accidet vtrique ipſi, vt cōcludat negationē generis à ſpecie. vt in exēplo, ſi acciperet, q̃ nullus Mulus eſt

MANTINVS

& primo incipit notificare illas figuras, i' quibus accidit hmōi deceptio dicēs, q̃ accidit in duabus figuris vcz, in prima, & in media, cōtra id. ſ. quod cōtingit erroris in ipſa negatione. nam non accidit error, niſi in vna figura in prima videlicet.

Et poſtea q̃ dixit: q̃ accidit in duabus figuris. inquit, Dicam' autē primū, quot modis id cōtingat in prima figura. intelligit p' hos modos, ſ. qñ ambæ p'pōſitiōes fuerint falſæ, vel altera earū falſa. D. d. & quo pacto p'pōnes ſe habuerint. id eſt, cū fuerint ambæ falſæ, vel altera earum. D. d. qm poſſunt eſſe ambæ præmiſſæ falſæ. ſ. vſq; in finem ſermonis. id eſt, poſſunt aut eſſe ambæ præmiſſæ falſæ. qñ. ſ. ſumit aliquid, qđ inſit duabus rebus ſine medio, & harum duarū rerum altera earū nō inſit alteri, vt ſe habēt genera cū ſpeciebus ſubalternis. Cū enim aliquis negauerit ipſum genus ab aliqua ei' ſpecie, & prædicauerit ipſum de alia ſpecie, tūc cōcludet negationē generis ab ipſa ſpecie. vt gratia exēpli, ſi quis dicat nul-lus

A B R A M

fit animal, & caperet, qd
omnis Asinus sit Mula.
Concluderet, qd nul-
lus Asinus sit animal,
quæ est negatiua vni-
uersalis, falsa secundum
totum, opposita affir-
mationi vniuersali, ve-
re immediate, quæ se-
quitur ex duabus præ-
missis falsis secundum
totum. Et hoc intende-
bat, Dum dixit: Prout
A sit ipsi C, & ipsi B im-
mediate. id est, & non
insit e ipsi B. & quan-
do acciperet, quod A,
quod est genus, hoc est,
maius extremum, non
sit de aliqua re ipsi C,
quæ est altera duarum
specierum; & cepit C,
quæ est vna species de
tota B, quæ est altera
species, quod est min-
us extremum, notum est,
qd concludat in prima
figura, qd A non sit de
aliqua re ipsius B, hoc
est, qd genus non sit in
vlla suarum specierum.
illud autem est falsum
oppositum vero, quod
est immediatum.

B V R A N A

est animal, & acciperet
qd ois Asinus est Mulus.
Concluderet vtiq;
quod nullus Asinus est
animal: quæ est nega-
tiua vniuersalis falsa, in
totum opposita affir-
mationi vniuersali ve-
re immediate: & ipsa
est affirmatiua ex dua-
bus propositionib' fal-
sis in totum. Et hoc est,
quod voluit, cum di-
xit: Et hoc, quæadmo-
dum si A, inesset C, &
B, sine medio. sensus
est: & C, insit B, cumq;
acceperit, qd A, quod
est genus, hoc est extre-
mitas maior, est de nul-
lo C, quod est vna dua-
rum specierum, & acce-
perit C, quod est spe-
cies ipsius A, de omni
B, quod est species se-
cunda, quodq; est mi-
nor extremitas: planum
igitur, qd concludet in
prima figura A, inesse
nulli B, hoc est, quod
genus non est in vna
suarum specierum. qd
est falsum oppositum
vero immediato.

M A N T I N V S

lus Mulus est animal, &
ois Asinus est Mulus.
Concludet ergo nul-
lus Asinus est Mulus.
quæ est negatiua vni-
uersalis falsa omni ex parte, op-
posita ipsi affirmatiue
vniuersali, veræ sine medio, &
sequitur ex duabus præ-
missis falsis ex omni parte.
Et hoc intelligebat cum
dicit: Vt cum A, insit ipsi
C, & ipsi B, sine medio,
id est, & C, non sit in ip-
so B, & postq; dixit qd
A, quod est genus, hoc
est, maior extremitas
in nullo C, existat, qd
est vna duarum specierum,
& dixit, qd C, quod est
vna species, dicatur de
omni B, quæ est altera
species, & est minor extre-
mitas, palam est, qd conclu-
det in prima figura, qd
A, in nullo est B, hoc est,
quod ipsum genus in
nulla suarum specierum
existit. qd est falsum, C
quod opponitur vero
immediato.

1332. p.

Contingit autem et altera falsa existente, et hac veritas. Euenit enim A C quidem veram esse, C B vero falsam. A C quidem veram, quoniam non omnibus entibus inest A. C B vero falsam, quoniam impossibile est C inesse ipsi B, cui nulli inest A. non enim amplius vera erit A C propositio. simul autem si et ambae sunt verae, et conclusio erit vera.

Ac

Dixit

II iij

Inquit

Posteriorum

ABRAM

T.c.103 Ac iterū possibile
D itaq; est alterā dua-
 rum sylli prēmiffa-
 rū esse falsam, que-
 uis earū fuerit. poſe-
 nanq; est, A C eſſe ve-
 ram, & C B falsam.
 Verum aut fuit A C,
 quia illa non ſit in
 omnibus rebus: C B
 ēt fuit falſum, quia
 impoſte eſt, q; C, de
 cui⁹ nihilo eſt A, iſit
 ipſi B, niſi eſſet prae-
E miſſa A B, falſa, ac ēt,
 ſi utrūq; fuerint ve-
 ra, oportet quod cō-
 cluſio ſit vera.

BVRANA

Dixit Ariſt. Et cō-
 ſiſt ēt fieri utiq; po-
 terit, vt vna duarū
 propōnū ſylli ſit fal-
 ſa, vtrauiſ ipſarū ex-
 titerit. & hoc, qm̄ ſie-
 ri pōt, vt A C, ſit ve-
 ra, & C B, falſa. A C,
 quidem vera: qm̄ A,
 nō ineſt oībus reb⁹:
 C B, vero falſa: qm̄
 fieri non pōt, vt C, in-
 ſit B, qm̄ ipſi C, nulli,
 inſit A. q; ſi non eſſet
 ppō A B, falſa, et C B,
 & fortalſe eſſent am-
 bae verę, ſequeret, vt
 eſſet concluſio vera.

MANTINVS

T.c.103 Inquit Ariſt. Con-
 tingit autem & alte-
 ra falſa exiſtēte, que-
 cunq; ea fuerit. nam
 A C poteſt eſſe verū,
 & C B falſum. & ve-
 rificatur A C, quia A
 non ineſt cunctis re-
 b⁹, & falſum eſt C B,
 propterea, quia im-
 poſſibile ē, vt ipſum
 C, in cuius nulla re in-
 eſt A, inſit ipſi B: niſi
 forte propoſitio A B
 fuerit falſa, & ſi am-
 bae eſſent verę, neces-
 ſario quoq; conclu-
 ſio erit vera.

Deceptio
 p ſyllm ne-
 gauū in
 pria figu-
 ra. ex mi-
 nori ppō-
 ne cūcum
 falſa.

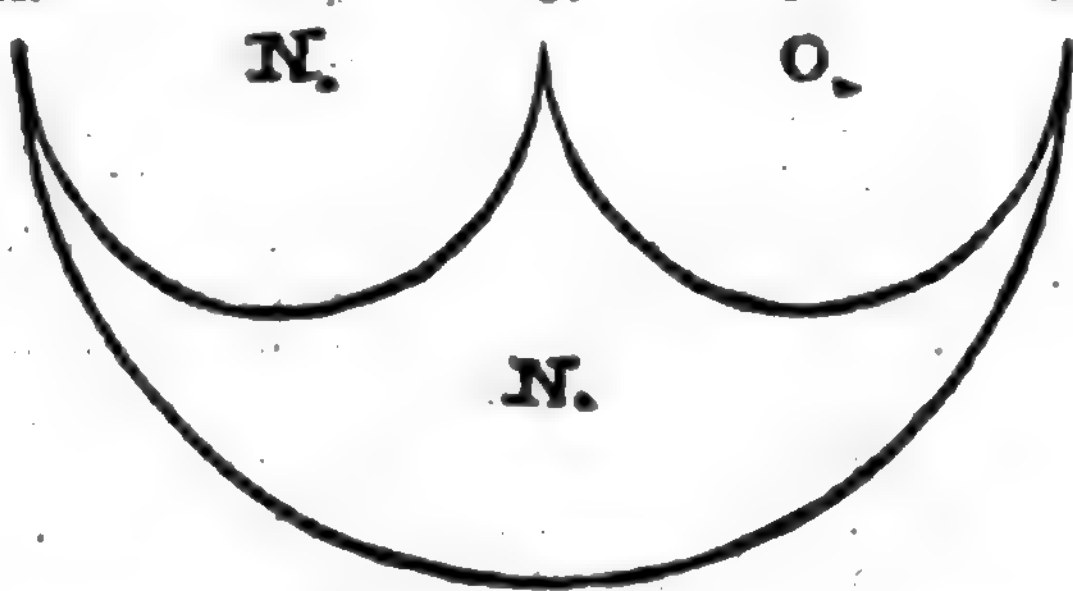
F

Animal.
A.

Lapis.
C.

N.

Homo.
B.

Cō.113 Dicit: Ac iterū qn̄ ali-
 qua res eſt in toto ſme-
 diatē, ſicut q; A, inſit to-
 ti B, poſe ſit q; partial
 in ſyllm perfectę figu-
 ræ, vt ſit ei⁹ maior prae-
 miſſa vera, & altera fal-
 ſa: aut in ſyllogiſmum
 enius maior prēmiffa
 ſit falſa, & minor vera.
 Deinde

Dixit: Et cōſiſt ēt cū
 aliqd fuerit in oī im-
 mediato, quēadmodū
 ſi A, ineſſet oī B, fieri
 utiq; poſſet, vt argue-
 ret p ſyllm pſectę figu-
 ræ, cui⁹ maior ppō ē ve-
 ra, & altera falſa, aut p
 ſyllm, cui⁹ maior ppō
 eſt falſa, & minor vera.
 Deinde

Inquit, eſq; aliquid
 inſit omni ſiue medio,
 vt cū A, inſit omni B,
 tūc poterit t argumen-
 tari per ſyllm perfectę
 figuræ, cui⁹ maior prae-
 miſſa ſit vera, & altera
 falſa: vel p ſyllogiſmū,
 cuius maior prēmiffa
 ſit falſa, & minor vera.
 nūc

Cō.113

ta. I. diſt.
 gui in

ABRAM

Deinde narrauit compositionē, in qua oportet esse maiorem pmissam veram, & minorem falsam: hoc autē sit, qñ capitur p̄dicatū p̄missæ affirmatiuæ positæ negatū ab aliq̄ re. Pro ut acciperemus A negatū ex C, & acciperemus C, qđ insit toti B, cōcluderet. n. hinc, qđ A sit negatū de toto B: qđ cōtradicit affirmatiuo v̄si, qđ sit ex duab⁹ p̄missis, quarum vna est vera, scilicet A, esse negatū ex C, quia nos inuenimus aliquā rem, ex qua est negatū A, altera autē est falsa, scilicet C esse in toto B, impossibile. n. est illud esse verū A esse in toto B, & in nihilo de C, qđ ip̄m C, in toto B. Nā sequeretur ex hac compositione, qđ A non sit in aliqua re ipsius B, hoc autem cōtradicit ipsi v̄o subiecto. Propterea itaq; op̄, qđ minor p̄missa sit falsa, scilicet C inesse toti B.

Huius autē exemplū in materijs ē, qđ capiamus ipsum aīal, qđ inest toti homini, & sit aīal p̄ quo sit l̄ra A, & hō, p̄ quo sit l̄ra B, & p̄ quo est l̄ra C, capiamus lapidē, deīde capiam⁹ animal de nullo lapide, &

lapi-

BVRANA

Deinde resoluit cōplicationē per quā sequitur, vt sit maior propositio vera, & minor falsa: & hoc, vt accipiatur p̄dicatū in propositione affirmatiua posita negatū ab aliquo. Quemadmodum si acciperetur A, negari a, C, & acciperetur C, inesse omni B, concluderet enim ex hoc, qđ A negatur ab omni B. Quemadmodū, si nos inueniremus aliquid, a quo negaretur A, & altera falsa, quæ est C, inesse omni B, fieri. n. non potest, vt sit verū A, inesse omni B, & nulli C, & C, omni B, sequitur enim ex hac compositione, qđ non insit alicui B, hoc autem, contradictorium, est veri subiecti. Ex hoc enim sequitur minorem propositionem esse falsam, quæ est C, inesse omni B.

Exemplū vero huius ex materijs, vt accipiamus animal inesse omni homini, & sit I quo A, & homo in quo B, & accipiam⁹ in quo C, lapis, deīde accipiam⁹, aīal de nullo lapide, & lapidē de oī hōīe, concludet igit aīal de nullo

lo

MANTINVS

nunc narrauit illā cōpositionē, in qua oportet maiorem p̄missam esse verā, & minorem falsam: vt cū sumit p̄dicatū in ipsa propōne affirmatiua posita, quæ negetur ab aliqua re. vt si sumamus A, negatū ab ipso C, & capiamus C, inesse oī B, tunc enim cōcludetur ex hoc A, negari ab oī B, qđ est contradictorium ipsius affirmatiuæ v̄sis: & hoc p̄ duas p̄missas, quarū vna est vera, videlicet cum A, negat ab ipso C, qđ nos inuenimus aliquid a quo negatur A, altera vero est falsa v̄c, qđ dicit C, inesse oī B, nā nō pōt esse verū, vt A, insit omni B, & in nullo C, insit, & C, in oī B, insit. nā ex hac cōpositione sequit⁹ qđ A, nulli B, insit, & hoc cōtradicit ipsi v̄o, qđ ē subiectū. Et ob hoc necesse est minorem p̄missam esse falsam nempe, quæ d. C, inesse omni B.

Exemplū de ipsis materijs est. vt si dicamus animal inesse oī homini & A, significet animal, & B, hominē, & C, lapidē, deīde dicamus, animal nulli lapidi inesse, lapis vero de oī homine dicat⁹, tunc cōcludat⁹ aīal nulli homini inesse.

q̄ est

Posteriorum

ABRAM

D lapidē d oī hoīe, cōclu-
dit itaq; qd aīal non sit
de vīlo hoīe, qd est nega-
tiua falsa, cōtradicens
affirmatiue verē priā,
qd cōcludebat ex duab⁹
pmissis, quarū maior
erat vera, quē erat ipsa
negatiua, & minor il-
larū erat falsa, quē erat
ipsa affirmatiua. possi-
bile nāq; est A c, eē ve-
rū, & c b, falsū, id ē,
q qn acciperem⁹ A eē
E in toto b, verū imme-
diatē. Iam itaq; sequit,
q qn acciperemus ali-
quā rē, pro qua sit lite-
ra c, & negarem⁹ A de
c, & affirmarem⁹ c de
b, q negatio A de c, sit
v⁹ a, & affirmatio c de
toto b, sit falsa: & cōclu-
dit hīc qd A n sit in aliq⁹
re ipsi⁹ b negatiua v⁹is
falsa. Et dū dixit: Verū
aīut fuit A c, qā illa nō
sit in oībus reb⁹. id ē, &
Verificam⁹ negationē A,
ex c, qā op⁹ 3, q sit aliq⁹
res, ex qua negat⁹ A, qn
A nō est in oībus reb⁹.

D. d. c b, ēt fuit falsū,
qā impoīe est, q c, de
cuius nihilo ē A, sit ipsi
b, nisi eēt pmissa A b,
falsa. id ē, falsitas p⁹dica-
tiōis c d toto b, ē neces-
sario opportuna, qm
impoīe ē, q c, q negat⁹
de toto A, īsit toti b. nā,
si hēc sit vera, & maior
pmissa

BVRANA

lo hoīe, quē est nega-
tiua falsa contradicto-
ria affirmatiue v⁹e pri-
mæ, cōclusē ex duabus
propōnibus: quarum
maior est vera, quē est
negatiua, & minor fal-
sa, quē est affirmatiua.
Et dixit: & hoc, quo-
niā fieri pōt, vt A c, sit
vera, & c b, falsa. sensus
est: cūm acceperimus
A, inesse omni b, verū
immediatē, sequetur
iam, cūm enim acce-
perimus aliqd, in quo
sit c, & negauerimus
A, a c, & affirmaueri-
m⁹ c, de oī b, q erit ne-
gatio A, a c, vera, & af-
firmatio c, de omni b,
falsa, & concludetur ex
hoc A, non inesse ali-
cui b, negatione v⁹is fal-
sa. & ait: A c, quidem,
qm A, nō inest oībus.
sensus ē: & vera est ne-
gatio A, a c, qm opor-
tet, vt inueniat⁹ aliqd,
a quo negatur A, cūm
A, non sit in omnibus.

Deinde dixit: falsa ve-
ro c, b, qm fieri nō po-
test, vt c, īsit b, cūm ip-
si c, nulli īsit A, nisi ex-
titerit propositio A b,
falsa. sensus est: Et fal-
sitas p⁹dicatiōis c, de
b, sequitur ex neces-
sitate, qm fieri non pōt,
vt c, qd est negatū ab
omni A, īsit omni b.
qm si hęc esset vera, &

ma-

MAXTINVS

qd est negatiua falsa cō-
tradictoria ipsius affir-
matiue verē prioris: q
illata fuit ex duabus p-
missis, quarū maior ē
vera, s. illa negatiua,
minor v⁹o ē falsa vide-
licet, ipsa affirmatiua.
D. d. Nā A c, pōt esse
verū, & c b, falsū. hoc
ē, si nos dicimus A, in-
esse oī b, esse verū sine
medio: tūc necesse erit
vt, cūm dicimus aliqd
sup qd ē litera c, & ne-
gemus A, ab ipso c, &
affirmemus c, de oī b,
q tunc negatio ipsius
A, ab ipso c, erit vera,
& affirmatio ipsius c,
de oī b. falsa, & cōclu-
det ex hoc ipsū A, nul-
li b, inesse, qd est negati-
ua v⁹is falsa D. d. Et ve-
rificat⁹ A c, quia A, nō
inest cūctis rebus, hoc
est, & verē negat⁹ A, ab
ipso c, qm necesse est
dari aliquid a quo ne-
get⁹ A, qn ipsum A, nō
inest cūctis rebus.

D. d. & falsū est c
b, p⁹tea, quia impoīe ē,
vt ipsum c, in cui⁹ nul-
la re inest A, nisi forte
p⁹positio A b, fuerit fal-
sa. hoc est, p⁹dicatio
aīut ipsius c, de oī b, ē
oīno falsa, quia impoī-
sibile ē, vt ipsum c, qd
negat⁹ ab oī A, īsit om-
ni b. qm si hęc esset ve-

ABRAM

Præmissa vera non concluderent conclusionem falsam, scilicet quod A non sit in aliqua re ipsius B. Si autem ambæ illæ essent veræ, falsum esset A de toto B. Iam autem posuimus, A de toto B, esse ipsam veram immediatè, hoc autem opportunum fuit, quia quod infertur ex duabus præmissis veris, est verum.

EVIANA

maior propositio vera, non concluderent conclusionem veram, quæ est A, inesse nulli B. Et si essent ambæ veræ, falsificaretur A, de omni B, sed iam posuimus A, de omni B, quæ est vera immediata. at qui hoc fuit consequens, quoniam consequens ex duabus propositionibus, est conclusio vera.

MANTINVS

ra, & minor præmissa vera, non inferrent conclusionem veram, quæ est, quod A, in nullo est B. Et si ambæ essent veræ, tunc falsum esset A, dici de omni B. sed iam fuerat positum illam esse veram sine medio, scilicet A, dici de omni B. hoc tamen est necessarium, quia id, quod sequitur ex duabus præmissis veris, conclusio est vera. B

T.32. ps Sed & C B contingit veram esse, altera existente falsa. quemadmodum si B et in C, & in A est. necesse enim alterum sub altero esse. quare si acceperit A nulli eorum, quæ C inesse, falsa erit propositio. Planum igitur, quod altera falsa existente, & utrisque, erit falsus syllogismus.

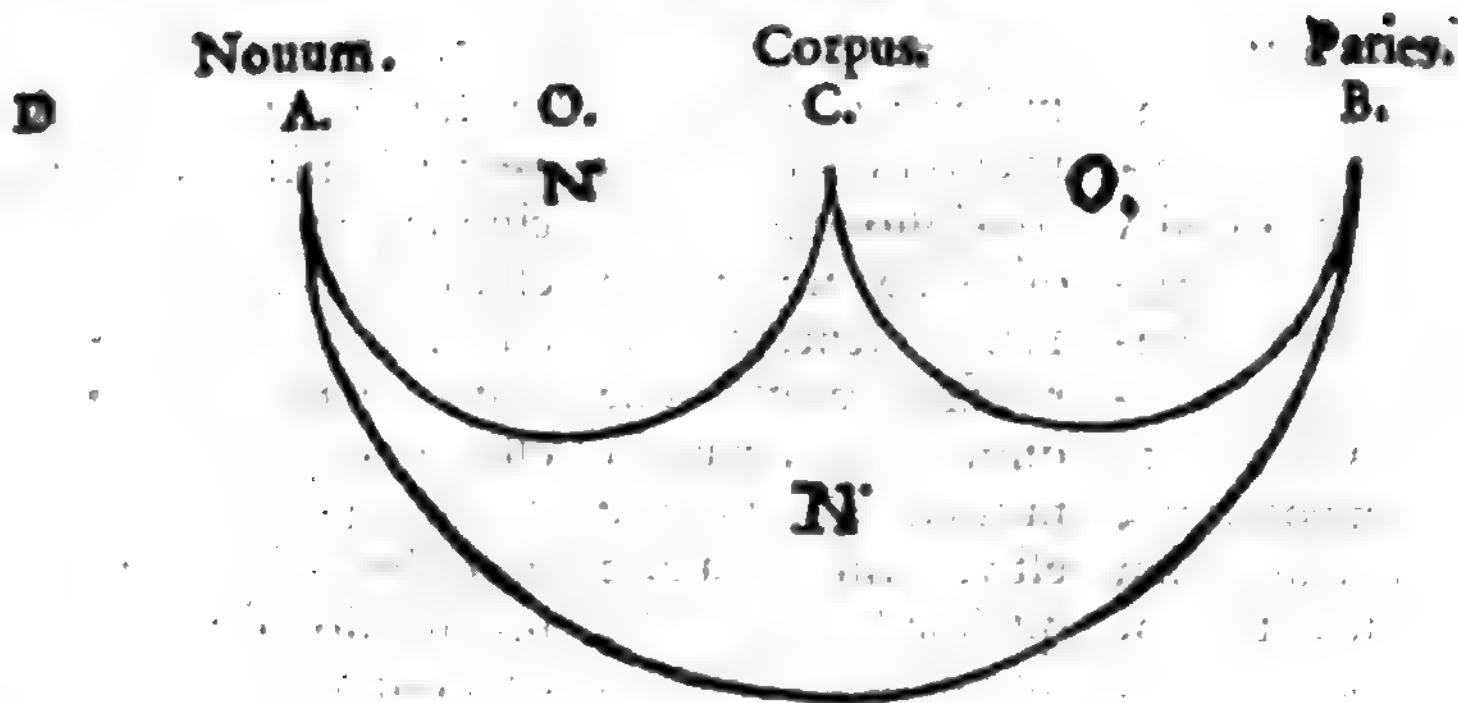
T.c.114 Ac et posse itaque est, quod C B sit vera, altera vero sit falsa. Hoc autem est, put sit A in toto C, & in toto B. necessarium itaque est, alteram harum duarum præmissarum esse sub altera. si autem A caperetur non in eam alicui rei ipsius C, præmissa esset falsa. Commostratum itaque est, quod fiat syllogismus, qui concludat conclusionem falsam, cuius altera suarum præmissarum sit falsa, aut utraque.

Dixit Arist. Et cōsimiliter etiam fieri potest, ut sit C, B, vera, et sit altera falsa. & hoc, quemadmodum si A, esset in omni C, & in omni B, necesse enim est, ut sit una istarum duarum propositionum sub altera. & si acciperetur A, non inesse alicui C, erit propositio falsa. manifestum igitur, quod syllogismus concludet conclusionem, altera propositionum existente falsa, & utrisque.

Inquit Arist. Potest quoque C B, esse vera, alia vero falsa. ut cum A, sit omni C, et omni B. Necesse autem est, ut una ipsarum præmissarum sit sub altera. Cumque sumitur A, nulli C inesse, tunc propositio erit. Patet itaque fieri syllogismum ad conclusionem falsam ex utrisque propositionibus falsis, vel ex altera tantum. Nouum.

T.c.114

Posteriorum

Deceptio
per syllogismum
negatiuum
I priā figu-
ra, ex ma-
iori ppō-
ne tū fal-
sa.

ABRAM

Cō. 114

Postq̃ cōmōstrauit,
q̃n cōtingat, q̃ fiat syl-
logismus falsus de ne-
gatiuo falso, cōtradice-
te affirmatiuo vñ p̃o
immediato, q̃n capere-
tur simul utraq; p̃mis-
sē falsē, & q̃n caperetur
minor falsa, & maior
vera, intendit ēt com-
mōstrare, q̃n cōtingat,
q̃ fiat talis syllogismus, & sit
minor vera, & maior
falsa. Et dixit: q̃ hoc cō-
tingit, q̃n (grā exēpli) il-
lius dispō est, q̃ p̃dica-
tū aliqd sit in toto sub-
iecto īmediatē, ut q̃ A
sit ī toto B, & capiam⁹,
qd significat A, ipsum
nouū, & qd significat
B, ipsum parietem, &
sit nobis A in toto B,
hoc est, nouū in omni
pariete, dictum affir-
matium, verum, sine
medio.

Q̃n autē intendimus
cōcludere negatiuum
falsum cōtradice-
s huic
enun-

BVRANA

Posteaq̃ declarauit,
q̃n accidet, ut efficiatur
syllogismus falsus sup vñ cō-
tradictorio affirmati-
uē vñs, verē, īmediatē,
cū acceptē fuerint am-
bē ppōnes falsē simul,
cū accepta fuerit mi-
nor falsa, & maior ve-
ra: vult mōstrare cō-
sistē ēt, q̃n accidet, ut ef-
ficiatur huiusmodi
syllogismus, & sit minor vera,
& maior falsa. & dixit:
Qd hoc accidet, cū ha-
buerim⁹ (exēpli grā)
p̃dicatū aliqd, qd insit
omni subiecto īme-
diatē, quemadmodū si
A, inesset oī B, accipia-
mus autē, in quo est A,
nouū, & in quo est B,
paries, habebim⁹ igit,
q̃ A, inest omni B, pu-
ta nouum omni parie-
ti, sermone affirmati-
uo, vero, immediato.

Cū autē voluerimus
cōcludere negatiuam
falsam, contradictoriā
huius

MANTINVS

Cō. 114

Posteaq̃ ostendit, q̃n
contingat fieri syllogismum
falsum ex negatiua fal-
sa cōtradictoria ipsius
affirmatiuē vñs, verē, si-
ne medio, cū assumun-
tur ambē p̃missē fal-
sē simul, & cum sumit⁹
minor falsa, & maior
vera: vult nūc ostēde-
re quoq; q̃n cōtingat
fieri huiusmodi syl-
logismū, cū ipa minor
fuerit p̃a, & maior fal-
sa. Dicēs, hoc posse con-
tingere cū (exēpli gra-
tia) ponam⁹, aliqd p̃di-
catū inesse oī subiecto
sine medio, ut q̃ A, in-
sit oī B, & per lram A,
intelligamus nouū, &
p B, parietem, & ponam⁹
A inesse oī B, hoc
est, ipsum nouū in om-
ni pariete, tūc erit oīo
affirmatiua, vera, īme-
diata, vel sine medio.

At cum voluerimus
concludere negatiuam
falsam, contradictoriā
huius

ABRAM

enuntiationi, q̄ sit maior falsa, & minor vera, q̄rimus vnū p̄dicatū, q̄d sit in hoc eodem subiecto primo. Sicut acciperemus c in toto b, & fiat loco ipsius c, ipsum corpus, sicq; sit nobis corp⁹ in toto pariete, & nouum ī toto pariete. Et q̄a hinc sequitur alterū duorū terminorū esse sub altero: sit verū, q̄ aliqd̄ a, sit c, hoc est, q̄ aliqd̄ nouū sit corpus, ex quo cōpositio est in tertia figura. Et q̄n accipimus a de nihilo ipsius c, hoc ē, nouū de nihilo ipsius corporis, & capimus c, de oī b, id ē, corpus de oī pariete: concludit nobis, q̄ nouū nō insit alicui rei ipsi⁹ parietis: hoc ē, q̄ a sit de nihilo ipsius b, hoc autē ē negatiuū vlc cōtradicens affirmatiuo, q̄d posueramus & huius syl̄i falsum ē in maiori huius syl̄i, q̄ dicebat, q̄ a nihil sit ipsius c, hoc est, q̄ nouum nihil corporis sit. Et dū dixit. Ac ēt possibile itaq; est q̄ c b, sit vera. Intendit p̄missam minorem, quē in nostro exēplo est corpus dici de oī pariete. Et dū dixit: Altera vero sit falsa: id est illa, q̄ dicit, a

nō

BVRANA

huius enūtiationi, maiore falsa existente, & minore vera, inq̄rem⁹ subiectū vnū, cui insit p̄dicatū p̄se. Quēadmodū si accipiamus c, in oī b, & sit loco c, corpus, erit igit corpus in omni pariete, & nouū ī omni pariete. Et q̄m sequit, vt sit pars vnus duorū terminorū sub altero, verū erit, q̄ aliqd̄ a, est c, hoc est, q̄ aliqd̄ nouū est corpus, cum sit complicatio ī tertia figura. cūq; acceperimus a, inesse nulli c, hoc est nouū nulli corpori, & acceperimus c, de omni b, hoc est, corpus de oī b, id est, corpus de omni pariete, cōcluditur nobis, q̄ nouum non de oī pariete, hoc est, q̄ a, nō de aliquo b, quæ est negatiua vniuersalis contradictoria affirmatiuæ, quam posuimus, & maior falsa ex hoc syl̄o, quæ dicit a, de nullo c, hoc est, q̄ nouum de nullo corpore. Et dixit: igitur fieri pōt, vt sit consimiliter ēt vera. Intelligit propositionem minorem, quē fuit in exemplo nostro corpus de omni pariete, & dixit: Altera vero erit falsa. sensus est: q̄d dicimus

a, nō

MANTINVS

huius enūtiationis, cū A fuerit maior falsa, & minor vera, tūc q̄rim⁹ vnū p̄dicatū, q̄d insit illi met primo subiecto. vt si dicamus c, de omni b, & vice l̄c c, ponamus corpus, tunc habebim⁹ ipsum corpus inesse oī parieti, & ipsum nouū inesse oī parieti. Atqui cū necesse sit ex hoc, vt alter duorum illorum terminorū sit sub altero, igit erit verū dicere, q̄ aliqd̄ a, ē c, id est, q̄ aliqd̄ nouū est corpus, cum hmoi cōpositio sit ī tertia figura. Sed si dicamus a in nullo c, esse, id ē, ipsum nouū nulli corpori inest, & dicamus c inesse oī b, hoc ē, q̄ corpus dē de omni pariete, tūc cōcludetur, q̄ nouū de nullo dicetur pariete, id ē, q̄ a de nullo b, dē, quæ est negatiua vlc, cōtradictoria ipsius affirmatiuæ, quā posuim⁹: & maior huius syl̄i est falsa, quæ dicebat q̄ a, de nullo c, dicit: hoc est, q̄ ipsum nouum de nullo corpore dicit. Et inq̄r: Pōt quoq; c b, esse vera. id est, minor p̄missa (vt in exēplo) corp⁹ dē de oī pariete: D. d. alia vero falsa. id est, cū dicimus a. de nullo c, dē,

C

Posteriorum

ABRAM

D non est de aliqua re ipsius c, id est, nouum non inest alicui rei ipsius corporis. deinde notificauit quādo hoc contingit, & in qua specie accidentium prædicatorum contingat.

Et dixit: Prout sit A in toto c, & in toto B. id est, prout sit A distributū duab⁹ reb⁹, p quarū altera sit B, & p altera sit c, hoc ē, q c, & B, p dicit de toto A, prout p dicitur nouū, & corp⁹ de toto pariete. Deinde dixit. Necessariū itaq; est alterā harū duarū pmissarū ēē sub altera. Id est, necessariū itaq; ē harū duarū rerū, quę toti rei insunt, q vna sit sub altera. hoc est, q aliqd ipsius B sit sub c, & aliqd ipsius c sit sub B, eo, q illa cōnexa sunt in subiecto. hoc est, q aliqd corporis noui sit sub corpore, & econuerso. Qñ autem caperetur, (vt ait) A non inesse alicui rei ipsius c, id ē, nouū non inest alicui rei corporis, sit præmissa falsa negatiua maior, & sit c de B, hoc ē, corpus de toto pariete, minor vera, & cōcluditur negatiua falsa, contradicens affirmatiuæ veræ immediatę.

BVRANA

A, nō de aliquo c, hoc est, nouum non de aliquo corpore. Deinde docuit, qñ accidet hoc, & in qua specie accidentium accidet.

Et dixit: Quēadmodū q A, insit oī c, & alterū, in quo est c, hoc est, q p dicit A, & c, de oī B, hoc est, q p dicitur c, & B, de omni A, quēadmodū, q p dicit corpus, & nouū de omni pariete. deinde dixit: Necessē igitur, vt sit vna duarū propositionū sub altera, hoc est, necessē igitur, vt p istarū duarū rerū in-existentiū oī alicui, ita se habeat, vt vnū ponatur sub altero, id est, vt aliqd A, ponat sub c, & aliqd c, ponatur sub A, eo, q ipsa cōplicant in subiecto. hoc est, q sit aliqd corpus nouū positū sub corpore, & econtrario, cūm acceperim⁹ A (quēadmodū diximus) nō inesse alicui c, hoc est, nouū nō ēē alicui corpori, erit p pō falsa negatiua maior, & erit c, de omni B, hoc est, corpus de oī pariete, minor vera, & cōcludet negatiua falsa contradictoria affirmatiuę verę immediatę.

MANTINVS

dī, C ipsum nouum de nullo corpore dicitur. post hoc notificat qñ cōtingat hoc, & in quo genere accidentiū p dicatorum id intelligat.

Dicens: vt cū A, insit oī c, et oī B, hoc est, vt cū A, diuidat in duas res, quarum altera sit B, & altera c, id est, q c & B, p dicitur de omni A, vt cum p dicit ipsum nouum, & ipsū corpus de omni pariete. D. d. Necessē autē est, vt vna ipsarum pmissarum sit sub altera. id est, necessē est, vt aliqd horum duorum, quę sunt in altero subijciatur alteri, vt, vt aliqd B, includatur sub c, & aliqd c, sub B, quia cōiungunt in ipso subiecto. nēpe, vt aliqd corpus nouum ingrediat sub ipso corpore, & econtra. Cūq; sumit A, (vt inquit) nulli c, inesse, id est, ipsum nouū nulli inesse corpori, tunc propō erit falsa negatiua, & maior, & q c dicat de omni B, videlicet, corpus de oī pariete, erit minor vera, et cōcludet negatiua falsam, cōtradiCTORIā ipsi⁹ affirmatiuæ ꝑ ꝑ sine medio vel immediatę.

Lu

T. 32. ps *In media autem figura, totas quidē esse propositiones ambas falsas, non contingit. quando. n. A omni B insit, nihil erit accipere, quod alteri quidem omni, alteri vero nulli inerit. Oportet autem sic accipere propositiones, ut huic quidem insit, illi vero non insit: si quidē erit syllogismus. Si igitur sic accepta falsa, planum, quod ē contrario ē conuerso se habebunt. hoc autem impossibile.*

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

T. c. 115 Verum enim uero in media figura impossibile est ambas præmissas eē falsas. quando namq; A inest toti B, non inuenitur aliqua res, quæ prædicetur affirmatiuē de altero duorum terminorum, & de altero negatiuē. Et hoc modo oportet, q; capiātur præmissæ, qñ medius terminus prædicatur de altero duorum terminorum affirmatiuē, & de altero negatiuē, quādo volumus sylsm instituere. qñ vero sic illas acciperemus, fierent ambæ ipsæ falsæ. Sicq; notum est, q; qñ eas caperemus contra hanc dispositionem, ipsæ caperentur cōtra id, quod est. impossibile autem est fieri secundum hanc dispositionem.

Postq̃

Dixit Arist. In media vero figura fieri non potest, ut sint ambæ propositiones falsæ. quoniam in ipsa vnus duorum terminorum est per affirmationem, et alter per negationem. Et secundum hunc modum oportet, ut accipiantur ppōnes, cum fuerit medius terminus prædicatus de vno duorum terminorū affirmatiuē, & de altero negatiuē: cūm voluerimus facere sylsm. cū autē acceperimus ipsum fm hanc formā, erunt ambæ falsæ.

Manifestum igitur ex hac dispositione, cū accipiuntur e contrario huius dispositionis, q; accipiuntur e contrario eius, quod est. fieri autē non potest, ut sint cū hac dispositione.

Posteaq̃

T. c. 115 Inquit Arist. In figura vero media nō potest fieri, ut ambæ præmissæ sint falsæ. nā, cum A inest omni B, non erit possibile dari aliquid, qđ prædicetur de vno duorum terminorū affirmatiuē, & de altero negatiuē. Sic itaque sumere oportet præmissas, quando medius terminus prædicatur de vno duorum terminorum affirmatiuē, & de altero negatiuē, cum voluerimus syllogismum constituere. ac si capiam⁹ ipsum secundum hanc formā, tunc sunt ambæ falsæ. Manifestum autem est, q; si capiuntur contrario modo huius, quod ipse capient contrario modo eius quod est. Impossibile autem est rem ita se habere.

Posteaq̃

Posteriorum

ABRAM

D Postquā explicauerat
Cō. 115 quo mō contingat fal-
sum in duabus pmissis, qñ fuerint ī prima
figura, transtulit se ad
notificādū hoc in scda
figura. Et dixit: Verū-
enimvero in media fi-
gura: vsq; ibi, qñ volu-
mus sylsm cōstituere.
id est, verūtñ in secun-
da figura ē impoſſe fie-
ri sylsm, in quo putet
affirmatiuum vſe, q sit
E negatiuum vſe, & am-
bæ præmiſſæ ſint falſæ.
Qñ. n. A iſt ipſi B, im-
poſſe eſt, q putemus A,
nō ineē ipſi B, ob duas
pmissas falſas in ſcda fi-
gura, niſi qñ capere-
mus aliquā rē, quæ præ-
dicaret de altero duo-
rum terminorum, ſ. de
A, aut de B affirmati-
uē, & de altero prædi-
cetur negatiuē. qñ ſi
F rē eſſet hmoi, poſſibi-
le eſſet, q permutemus
ipſam rem, & nege-
mus illud ab illa re, cui
affirmatur, & affir-
mus illud rei, à qua eſt
negatum, & continge-
ret, quod fiat conclu-
ſio negatiua falſa ex
duabus præmiſſis falſis
in ſecunda figura.

Verumtamen, quan-
do aliqua res ineſt ali-
cui rei, & toti illi, im-
poſſibile eſt eē aliquā
rem, quæ in ſit alteri il-
larū

BVRANA

Posteaq̄ declarauit iā
quō accidet falſum p
duas propōnes, cū fue-
rint in figura prima,
tranſiuit ad hoc decla-
randū in ſcda figura,
Et dixit: In media ve-
ro fieri nō pōt, vsq; ad
id, qd̄ dixit: facere ſyl-
logiſmū. ſenſus eſt: in
ſcda autē figura fieri nō
pōt, vt ſit ſylſ, per quē
exiſtimet de affirma-
tiua vniuerſali, q, eſt
negatiua vſis, & erunt
ambæ propoſitiōes fal-
ſæ. Cum enim A, fue-
rit in B, fieri non pote-
rit, vt exiſtimemus A,
nō ineē B, ppter duas
propoſitiones falſas in
ſecunda figura, niſi cū
accipitur aliquid præ-
dicari de vno duorum
terminorū, hoc eſt A,
aut B, per affirmatio-
nem, & prædicetur de
alio termino per nega-
tionem. Si enim non
inuenitur aliquid cū
hac diſpōne, fieri pōt,
vt cōuertat res, & præ-
dicet de re, quæ ſequit ex
ipſa, & prædicet de re, q
negat ab ipſa, & acci-
det, vt ſit cōcſo negati-
ua falſa ex duab⁹ ppō-
nib⁹ falſis ī ſcda figura.

Sed cū ineſt aliqd
alicui, & toti ipſi, fie-
ri vtiq; non poterit, vt
inueniatur aliquid, qd̄
vni ipſorum in ſit oī, &
nege-

MANTINVS

Posteaq̄ oſtēdit qua- Cō. 151
liter cōtingat falſitas ī
ambabus pmissis, quā-
do fuerint in prima fi-
gura, nūc oſtendit idē
ī ſcda figura. Dicēs: In
media vero nō poteſt
fieri, vsq; vbi dicit, cū
volum⁹ facere ſylsm.
id eſt: In ſecunda autē
figura non poteſt fieri
ſylſ, quo exiſtimem⁹
affirmatiuam vſem, eē
negatiuā vſem, & ſint
ambæ præmiſſæ falſæ.
Nam ſi A, ineſt ipſi B,
non poterimus exiſti-
mare A, nō ineſſe ipſi
B, pp duas propoſitio-
nes falſas in ſcda figu-
ra, niſi accipiamus ali-
quid, qd̄ prædicetur de
altero duorum termi-
norum, videlicet A, vel
B, affirmatiuē, & prædi-
cetur de altero termi-
no negatiuē. nam ni-
hil reperitur ita ſe ha-
bēs, videlicet, q ſit poſ-
ſibile cōuertere aliqd
ipſumq; negare ab illa
re, de qua affirmat, et
affirmetur de ea re, de
qua negat, & contin-
get fieri cōcluſionem
negatiuam falſam ex
duabus præmiſſis falſis
in ſecunda figura.

Sed qñ inuenitur ali-
quid ineſſe alicui rei,
& omni ipſi, tunc im-
poſſibile eſt repire ali-
quid, quod in ſit, vni il-
larū

ABRAM

larū totaliter, & ab altera neget totaliter. nā si hoc ita eēt, n̄ iēēt altera harū duarū rerū alteri, qua iā posuimus in eē: hoc autē ē repugnās absurdū. Et hoc intēdebat dū dixit: Nō iuenitur aliq̄ res, q̄ p̄dicet affirmatiuē d̄ altero duorū terminorū, & de altero negatiuē. id ē, d̄ altero duorū terminorū, q̄ inest alteri. Et dū dixit: Et hoc mō op̄, q̄ capiant p̄missē, q̄n medi⁹ termin⁹ p̄dicat d̄ altero duorū terminorū affirmatiuē, & d̄ altero negatiuē, q̄n volumus syl̄m iſtituerē. Intēdit, q̄n volumus iſtituere syl̄m i ſcda figura, quo neget alter duorū terminorū ab altero: i poſſe ē, q̄n accipiam⁹ mediū, quē negem⁹ ab altero illorū terminorū, & ipſū affirmem⁹ alteri illorū. Et dixit: Q̄n vo sic illas accipemus fierēt ambę illæ falſæ: ſicq; notū ē, q̄ q̄n eas caperem⁹ cōtra hāc diſpōnē, ipſę caperent cōtra id, qd ē, id eſt, ſi eēt aliq̄s medius terminus h̄mōi, hoc ē affirmat⁹ alteri duorū extremorū, & negat⁹ ab altero, & duæ p̄miſſę ſint falſę. Per ſe itaq; notū ē, q̄ q̄n ecōtrā caperem⁹ illas

BVRANA

neget ab altero oī. qd ſi ita eēt, n̄ iēēt hęc ſibi iuicē: ſ; iā poſuim⁹ iēē: qd fieri n̄ p̄t, & n̄ coheret. Et hoc ē, qd voluit, cū dixit: Q̄m nō iuenit aliq̄d, qd ſit p̄dicatū de vno duorū terminorū p̄ affirmationē, & de altero p̄ negationē. hoc ē, vn⁹ duorū terminorū iſit duob⁹. Et cū dixit: Et ſm hūc modū op̄, vt accipiāt p̄pōnes, cū fuerit termin⁹ medi⁹ p̄dicat⁹ de vno duorū terminorū p̄ affirmationē, & de altero p̄ negationē, cū voluerim⁹ facere ſyl̄m i ſcda figura, cōcluſit, q̄ negabit⁹ i ipſa, vn⁹ duorū terminorū ab altero: igit fieri nō p̄t, vt accipiat medium negari ab vno termino, & affirmari d̄ altero. & dixit: Cū autē accepim⁹ ipſm ſm hāc formā, erūt ambę falſę: maifeſtū igit, cū accipiunt ecōtrario huius diſpōnis, q̄ accipiunt ecōtrario ei⁹, qd ē. ſens⁹ ē: Atq; n̄ iuenit medi⁹ terminuſcū hac diſpōnē, hoc ē, affirmari d̄ vna duarū extrematarū, & negari ab altera, & ambę p̄pōnes falſę. Planū igit p̄ ſe, cū accepim⁹ illas duas p̄pōnes ecōtrario, hoc ē, q̄ accipiat affirmatiuane

MANTINVS

larū rerum in omni, & A negetur ab altera i omni. nā ſi ita cōtingeret, tūc nō poſſet iēſſe vna illarū duarū rerū i altera: ſed iam poſuimus, q̄ inest, qd eſt cōtradictio impoſſis, ergo etc. Et hoc innuit cū d. Ergo nō erit poſſibile dari aliquid, qd p̄dicetur de vno duorum terminorum affirmatiuē: & de altero negatiuē: ſed ſi volumus facere in ſe cūda figura ſyl̄m, quo neget vnus duorū terminorū ab altero, tūc impoſſibile erit, q̄n capiamus terminū medium, quem negemus ab vno termino, & affirmem⁹ de altero. D.D. At ſi capiamus ipſum ſm hanc formā: tunc ſunt ambę falſæ, maifeſtum autē eſt, q̄ ſi capiant cōtrario mō huius, q̄ ipſę capientur cōtrario modo ei⁹, qd eſt. hoc eſt, ſi inueniretur aliquis medius terminus, q̄ ſcilicet affirmetur de vno duorū extremorū, & negetur de altero, & ambę p̄miſſę ſint falſæ. tūc maifeſtū eſt de ſe, q̄ ſi capiant cōtrario modo huius, q̄ capient cōtra id, qd eſt, hoc eſt, ſi daret autē medius terminus ita ſe habens: Logica KK ne-

ABRAM

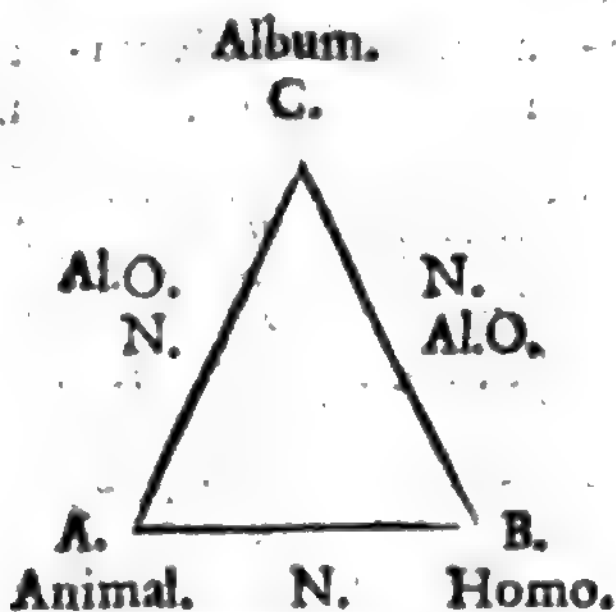
ambę premisse eęnt
false, nō fm totum,
sed fm partē. Et fm
hanc formam qui
dem fit, si autem ca
peretur negatiua, e
contra esset.

BYRANA

ambę igitur propo
sitiones erunt false,
non in totum, sed in
parte. Et fm hęc for
mam erit, & si acci
piat negatiua econ
trario.

MENTINVS

secto nō in toto, sed
partim false. Et eo
dem modo econtra
esset, si sumeretur ne
gatiua.

Deceptio
psyllos ne
gandis in
scila figu
ra ex ani
babus p
ponibus i
pre falsis.

C6.116 Hoc qđ dixit: est qđ
per se notū. iam enim
possibile est, qđ aliqua
res insit toti rei, & ali
qua alia res insit alicui
parti huius, & alicui par
ti illius: & qđ illā cape
remus negatā ab vtra
que illarū, & inexistē
tē vtriq; cōcludit in se
cūda figura, qđ harum
duarum rerum altera
non insit alteri, & fie
rent ambę premisse
false fm partem: nega
tiua vñs propterea, qđ
est negatiua particula
ris, & affirmatiua vni
uersalis, quia est affir
matiua particularis.

Exēpli gratia, qđ ani
mal insit omni homi
ni, & albedo alicui ani
mali, & alicui homi
ni,

Hoc est, qđ dixit: res
per se nota. & hoc, qđ
fieri pōt, vt sit aliquid,
qđ insit omni alicui,
& sit aliud existens in
hoc aliquo, & i aliquo
hoc: cūq; acceperim ip
sū negari ab vno duo
rū oī, & inesse oī alte
ri, cōcludet, qđ vnū ho
rū duorū nō inest alte
ri in secunda figura. Et
erunt ambę propōnes
false in parte, vñs qui
dē negatiua eo, qđ est
negatiua particularis,
vniuersalis vero affir
matiua, eo qđ est affir
matiua particularis.

Vt in exemplo. Si ani
mal inesset omni ho
mini, & album alicui
animali, & alicui ho
mini,

Hoc, qđ dicit, est de se
notum. nā possibile est
dari aliqd, quod inest
omni rei, & dari aliqd
aliud, existens in ali
qua parte illius, & i ali
qua parte huius, & si il
lud capiatur, vt negatū
ab vtraq; illarū duarū
rerū, et exñs i tota illa
altera re, tūc cōcludet,
qđ alterū illorū duorū
non inest, alteri in se
cunda figura. Et ambę
premissę erunt false in
parte nempe, negati
ua vñs, cum sit negati
ua particularis, & affir
matiua vñs, cum sit af
firmatiua particularis.

Exēpli gratia, qđ ani
mal insit omni homi
ni, & albū insit alicui
animali, & alicui ho
mini:

C6.116

C

KK ij mini:

Posteriorum

ABRAM

Dni, & constitutatur syllogismus, cuius duę pmissę sunt falsę fm partē sic, omne aīal est albū, & nullus hō est albus, cōcludit, qđ nullus hō sit aīal. Aut ecōtra, qđ capiamus, nullū animal est album, & omnis homo est albus.

BVRANA

mini, & cōplicaretur syllogismus ex binis propōnibus falsis in pte hūc in modum: omne animal albū, & nullus hō albus, concludit nullus hō animal. Aut econuerso, vt accipiat, nullū animal album, & omnis homo albus.

MANTINVS

mini: & constitutatur syllogismus, cuius ambę pmissę sint falsę ī parte: sic, omne animal est albū, & nullus hō est albus, cōcludet, qđ nullus hō est animal. vel ecōtra qđ accipiamus, & nullū animal est albū, & omnis homo est albus.

T.32.p8 *Alteram vero falsam, et Vtramuis, cōtingit quod. n. inest A omni, & B inest. Si igitur acceptum fuerit ipsum C inesse quidem toti A, toti vero B non inesse: C A quidem vera erit, B C autem falsa.*

T.c.117 Rursus possibile ē alteram quāuis pręmissarū esse falsam. id enim, qđ toti A inest, ēt inest toti B: si autē acciperetur C inesse toti A, et nō inesse alicui rei ipsius B: pmissa C A esset vera, & pręmissa C B, esset falsa. Ac etiā illa nō inest alicui rei ipsius B, qā nō inest ēt toti A, qñ. n. inest ipsi A, inest ipsi B, verūtm̄ nō inest ipsi B. si autē acciperetur C inesse toti A, & nō inesse alicui rei ipsius B, pręmissa C B esset vera, et pmissa C A esset falsa,

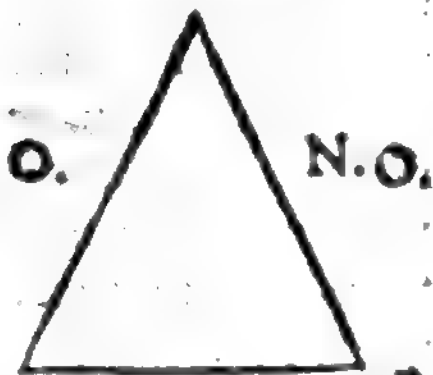
Dixit Arist. Et cōsimiliter ēt fieri pōt, vt vna duarū propōnū falsa sit, vtrauis ipsarū fuerit. omne enim, qđ inest omni A, inest cōsimiliter etiā omni B, & si accipiat C inesse omni A, & non inesse alicui B, ipsum. n. nō inest omni A, qm̄ si inesset ipsi A, inest utiq; et ipsi B, sed in veritate non inest ipsi B. & si acciperetur C, inesse omni A, & non inesse alicui B, si propositio C B erit utiq; vera, & si propositio C A erit falsa,

Potest quoque al- **T.c.117**
tera duarum pręmissarum esse falsa, quęcunque fuerit. nam id, quod est in omni A, est quoque in omni B, & si ponatur C inesse omni A, & non inesse alicui B: si pręposueris C A, tunc erit vera, sed si pręposueris C B, tunc erit falsa. & nulli B quoque inest, quia non inest omni A, nam, si inesset omni A, inest & ipsi B, tamen nulli inest B. si vero sumatur C inesse omni A, nulli autem B, tunc pręmissa C A esset falsa, C B autem vera.

Qualitas

Qualitas.

C.

A. Color. N. Albedo. B.

Deceptio
per syllogismum
negativum
in scda figura
ex ma-
iore affir-
mativa ve-
ra, & mi-
nore nega-
tiva falsa.

ABRAM

BURANA

MANTINVS

Cō. 117 Postq̃ notificauit, q̃ impossibile sit esse in scda figura ambas falsas fm totū hac deceptiōis specie, & q̃ posse sit ambas esse falsas fm partē: intēdit notificare, q̃ possibile sit huic figurę alteram duarum pmissarum esse falsam, & alteram veram: hoc autē est in duabus illius speciebus, scilicet, cui⁹ maior est affirmatiua vniuersalis, & minor negatiua v̄lis: & huius contrariū, q̃ illius maior sit negatiua v̄lis, & minor affirmatiua. Funt ergo quatuor spēs, duæ species in illa specie, cuius maior est affirmatiua, & minor negatiua. Fieret. n. maior affirmatiua vera, & minor negatiua falsa, & econuerso, s. q̃ maior affirmatiua sit falsa, & minor negatiua vera. Et si r̄ cōiūgit in spē, cuius maior est negatiua, & minor af-

Posteaq̃ docuit, fieri non posse in scda figura, vt sint ambæ falsæ in totum fm hanc specie erroris, q̃que fieri pōt, vt sint ambæ falsæ in parte: vult docere, q̃ fieri pōt, vt sit vna duarū propōnum falsa, & altera vera: & hoc in duabus speciebus: hoc est, q̃ maior ipsi⁹ sit affirmatiua v̄lis, & minor negatiua vniuersalis. & in contrarium huius, q̃ maior sit negatiua, & minor affirmatiua. Erunt igitur quatuor species, duæ species in specie, cuius maior est affirmatiua, & minor negatiua, & hoc, qm̄ erit vtique maior affirmatiua vera, & minor negatiua v̄lis, & econuerso, vt sit maior affirmatiua falsa, & minor negatiua vera. Et consimiliter accidet in specie, cuius maior est negatiua, & minor af-

Posteaq̃ ostendit, in **Cō. 117** scda figura non posse esse ambas falsas in totum, in hoc genere erroris, sed pnt et ambę falsę in partē: nūc vult ostendere, q̃ in hac figura pōt esse vna ipsarū duarū falsa, & altera vera, & hoc in duobus modis eius: nēpe, vbi eius maior ē affirmatiua v̄lis, & minor eiusdē negatiua v̄lis: & ecōtra videlicet, vt ei⁹ maior sit negatiua, & minor affirmatiua. Sic q̃, dant quatuor modi: duo quidem modi erūt illius modi, i quo eius maior est affirmatiua: & ei⁹ minor negatiua. nam maior affirmatiua poterit esse vera, & minor negatiua esse falsa: & econtra, s. q̃ maior affirmatiua sit falsa, & minor negatiua sit vera. itidēq̃ p̄ accidere in illo modo in quo eius maior est negatiua, & minor af-

KK iij fir-

Posteriorum

ABRAM

D firmatiua, vcz, duæ species simul: hoc est, q̄ negatiua maior vera, & affirmatiua minor falsa, & ecōuerso, scilicet, quod negatiua maior sit falsa, & affirmatiua minor v̄a.

Et incipit ab hac spē, cuius maior ē affirmatiua vera, & minor negatiua. Et dixit: Id. n. qd toti A inest, & inest toti B. Deinde dixit: Si aut acciperet c inesse toti A, & nō inesse alicui rei ipsius B, p̄missa e A, esset vera, & p̄missa c B, esset falsa. id ē, si acciperemus aliquā rē de illis, q̄ insunt toti A, falsā, ac si diceret, c mediū terminū, qd totū inest toti A affirmatiue, & eius negatio est ex toto B: p̄missa nāq; c A, hoc est, maior, in qua p̄dicat c de toto A, fit vera, & p̄missa c B, hoc est, in qua negat c ex B, fit falsa. q̄a qñ A, est de toto B, & c est de toto A, sequit̄ necessariō, q̄ sit de toto B, & idē sit, q̄ sequat̄ q̄ ea, quam ipsam accepimus, illud nō inesse alicui rei ipsi B, sit falsa. Et postq̄ notificauit quo pacto contingat, q̄ maior p̄missa sit

BVRANA

matiua: hoc est duæ species simul, id est, vt negatiua maior sit vera, & affirmatiua minor falsa, & ecōtrario, vt sit negatiua maior falsa, & affirmatiua minor vera.

Cœpit ī hoc à spē, cuius maior ē affirmatiua vera, & minor negatiua falsa, & dixit: Qd n. inest oī A, iest cōsistēt oī B, & hoc est manifestū. qñ A, qd est extremitas maior, posuimus inesse oī B, qd est minor extremitas. deinde dixit: Et si accipiat c, inesse oī A, & nō inesse alicui B, si p̄pō c A, erit vtiq; vera, & si p̄pō c B, erit falsa. sensus ē: Et si acciperet aliquid ex eo, qd iest oī A, falsum, ac si diceret e, mediū terminū, igit̄ totū ipsum erit d oī A, p̄ affirmationē, et negationē ipsius ab oī B, p̄pō c A, hoc ē, maior, in qua p̄dicat c, de oī A, erit vera, & p̄pō c B, hoc est, in qua negat c, a B, erit falsa. qñ cū fuerit A, de oī B, & c, de oī A, sequit̄ ex necessitate, vt sit de oī B, & p̄p̄ea, qd sequitur, vt sit, qd accepim⁹ esse nō de aliquo B, est falsum. Postea p̄o quā docuit, q̄sio accider, vt sit

MANTINVS

firmatiua, vcz, vterq; modus simul, nempe, vt negatiua maior sit vera, & affirmatiua minor sit falsa, & ecōtra, sc̄p negatiua maior sit falsa, & affirmatiua minor sit vera. Et incipit ostēdere hoc ī eo mō, in quo eius maior est affirmatiua vera, & ei⁹ minor negatiua. Et d. Nā id, qd est in oī A, ē quoq; ī omni B, & hoc est manifestum, quia A, qd est maior extremitas, diximus inesse oī B, qd est minor extremitas. D. d. & si ponatur c, inesse oī A, & non inesse alicui B, si p̄posueris e A, tunc erit vera, s; si p̄posueris e B, tunc erit falsa. hoc ē si capiatur aliquid ei⁹, qd inest omni A, esse falsam, vt si dixeris c, qd est termin⁹ medius totus ipse dicatur affirmatiue de omni A, & negatiue ab oī B, nam cū p̄ponitur c A, videlicet maior, qua p̄dicat c, de omni A, tunc erit vera, sed si p̄ponat c B, s. illa, qua negatur c, ab ipso B, tūc erit falsa, quia si A, dī de oī B, & c, de omni A, tūc necessario c, dicitur de omni B, oportet igit̄, vt cum dicebat ipsum de nullo B, dici: cē om

nino

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

fit vera, & minor falsa in illa spē, cuius maior est affirmatiua, & minor negatiua in secunda figura, intendit ē notificare, quō cōtingat in hac spē huius cōtrariū, scilicet quod maior sit affirmatiua falsa, & minor negatiua vera. Et dixit: Ac ē illa nō inest alicui rei ipsius B, quia nō inest ē toti A, quā n. inesset ipsi A, inesset ipsi B. id ē, ex quo A posita est inesse toti B, id est, contingit esse affirmatiuā maiorem falsā, & minorē negatiuā verā, quā caperetur medius terminus aliqua res negata ex tota B, quæ est minor extremitas: ac si diceret, id pro quo est litera C, hoc enim infert ei necessarium, quod negetur ex tota A, quæ est maior extremitas. Nam si inesset ipsi A, cum iam posuerimus A in tota B, sequeretur, quod B inesset ipsi C, quæ iam posita est non inesse alicui rei ipsius, quod est repugnans absolum. Si autē poneremus in tali materia quod C insit toti A, quæ non insit alicui rei ipsius B, fit maior affirmatiua falsa,

fit maior propō vera, & minor falsa: quemadmodū cuius maior ē affirmatiua, & minor negatiua in secunda figura: vult docere consistit ē, quō accidet in hac spē cōtrariū huius, hoc ē, ut sit maior affirmatiua falsa, & minor negatiua vera, & dixit: Et consistit ē ipsum nō inest alicui B, quā nō inest oī A, si enim inesset oī A, inesset utique ipsi B. sensus est: Quā iā positū fuit A, inesse oī B, id est: iam igitur accidet, ut affirmatiua maior sit falsa, & minor negatiua sit vera, cū accipitur C, medius terminus aliquid, quod negat ab oī B, quod est minor extremitas, ac si diceret illud, in quo est C, sequitur. n. in ipso ex necessitate, ut sit negatiua ab oī A, quod est extremitas maior. Quā si inesset ipsi A, & iam posuimus, quod A, in omni B, sequeretur, ut esset B, in C; & iam posuimus, quod non est in aliquo ipsius, quod fieri non potest, & non coheret. Et si poneremus in consimili materia C, inesse omni A, quod non inest, esset maior affirmatiua falsa, hoc est

nino falsū. Et postea ostendit, qualiter contingat, ut maior pmissa sit vera, et minor falsa in illo modo, in quo eius maior est affirmatiua, et minor negatiua in secunda figura, nūc vult quoque ostendere, qualiter contingat in hoc met modo, huius cōtrariū, videlicet, ut maior affirmatiua sit falsa, & minor negatiua vera. Dicens: Et nulli B quæ inest, quia non inest omni A.

Nā si inesset omni A, inesset et ipsi B, hoc ē, quia A, iā fuit positū inesse oī B, ergo cōtinget, ut ipsa affirmatiua maior sit falsa, & minor negatiua, sit vera. quā capitur pro medio termino aliquid, quod negat ab omni B, quod est minor extremitas (exēpli grā) id super quod est litera C. nā necesse est, ut illud neget ab omni A, quod est maior extremitas. Nā si sit in ipso A, & iam fuit positū, quod A, est in omni B, oportebit ergo, ut A, sit in ipso B: sed iā fuit positū, quod in nullo B, est. ergo contradictio impossibilis. Et si ponamus in simili materia, quod C, inest omni A, quod in nullo B inest, tūc maior affirma

KK iij tua

Posteriorum

ABRAM

Dicitur, hoc est præmissa c
A, & minor negatiua
vera, scilicet præmis-
sa c B concludens ne-
gatiuam vniuersalem.

BVRANA

est propositio c A, &
minor negatiua vera,
hoc est, propositio c
B, & concludet negati-
uam vniuersalem.

MANTINVS

dua erit falsa, hoc est, p-
ponendo c A, et minor ne-
gatiua erit vera, hoc est, p-
ponendo c B, & inferet
negatiua vniuersalis.

T. 32. ps

*Rursus, quod B quidem nulli inest, neq. A omni inest. si n. ipsi A,
et ipsi B: sed nō inerat. Si igitur acceptum fuerit C A quidem non in-
esse, B vero nulli: B C quidem propositio vera, altera autem falsa.*

T. c. 118

I

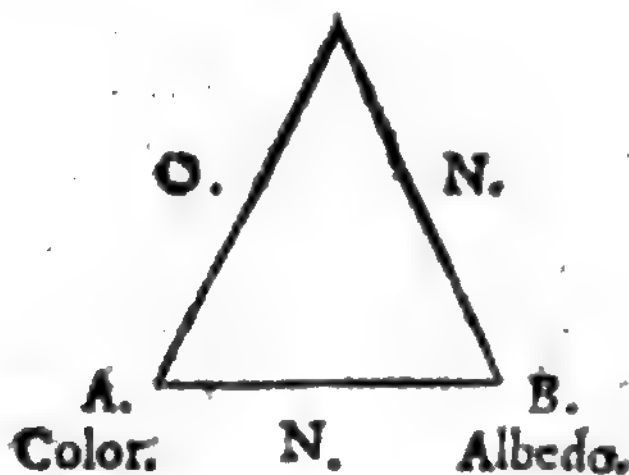
Textus 118. simul cum cō-
men. in hac Abrami tran-
slatione non reperitur.

Dixit Arist. Et cō-
similiter et nō inest
vtiq. ipsi B, qm̄ non
inest cōsist. et ipsi A:
si n. inest ipsi A, in-
est et ipsi B, sed nō
inest in veritate ipsi
B. et si acciperetur C
of A, & n̄ inest alicui
B, & erit propō c B
vera: c A vero erit
falsa. & hoc exēplo
nō erit possibilis ne-
gatiua: & hoc, qm̄
qd nō inest alicui A,
nō inest neque B,
& si acciperetur C i-
esse of B, & nō inesse
omni A, erit vtique
propositio c A vera,
& altera falsa.

Neque inest quo-
que alicui B qā non
inest ipsi A etiam:
nam si inesset omni
A inesset quoq. om-
ni B: sed non inest
ei. Similiter si capia-
tur C nulli A inesse
omni autem B, tunc
propositio c B erit
falsa, A C autē vera.

T. c. 118

Substantia,
C.

Deceptio
syllogismi ne-
gatiui in
falsa figu-
ra et ma-
iore affir-
mativa fal-
sa, & mi-
nore ne-
gatiua ve-
ra.

Posteaq̄

ABRAM

BVRANA

Posteaꝫ declarauit, quomodo accidet species, cuius maior est affirmatiua, & minor negatiua, vt sit maior vera, & minor falsa: & quō accidet consimiliter ēt cōuersum huius: hoc est, vt affirmatiua maior sit falsa, & negatiua minor sit vera: cōpit declarare duas istas spēs de specie ex figura, cuius maior est negatiua vñs, & minor affirmatiua vñs, & ait. Et consimiliter ēt non inest vtiq; ipsi B, qm̄ non inest consistit etiā ipsi A. sensus est: Cūq; positū fuerit A, qđ est maior extremitas inesse omni B, quod est minor, quod enim nō inest alicui B quod est minor extremitas, ac si diceret id, in quo est C, non potest vtiq; inesse omni A, qm̄ si inesset omni A, inesset & omni B, sed iam diximus, qđ non inest ipsi, quod fieri non potest, & nō coheret. Cumq; acceperimus in consimili materia C, quod est medius terminus, non inesse alicui A, & inesse omni B, erit propositio C B minor, affirmatiua, falsa: & propositio C A maior negatiua, vera.

Dixit

MANTINVS

Posteaꝫ ostēdit, quā Cō. 118
liter contingat in illo A modo, in quo eius maior ē affirmatiua, & minor negatiua, vt ipsa maior sit vñs, & minor falsa. & qualiter possit cōtingere huius cōtrariū, nempe, vt affirmatiua maior sit falsa, & negatiua minor, sit vera. nunc vult ostendere hos duos modos in illo modo illius figuræ, cuius maior est negatiua vñs, & minor affirmatiua vñs dicens. Et in nullo B quoq; est, qđ nō inest quoq; ipsi A. id est, cum ipsum A, qđ est maius extremū iā sit positū inesse omni B, quod est minus extremum, nam id, quod nulli B inest, quod est minus extremū (exempli grā) id, sup quod ē litera C, impole est, vt in sit omni A, nam si in esset oī A, inesset quoq; oī B, sed iā fuit dictū, qđ nō inest ei, ergo hæc ē cōtradictio Ipositis. Et si capiamus in sibi mā, qđ C, qđ est medius terminus nulli A in sit, & in sit omni B, tunc propositio ipsius C B minoris affirmatiua, erit falsa, & propositio ipsius C A maioris negatiua, erit vera.

Consimi-

Posteriorum

D *Consimiliter vero & transposito priuativo. quod enim nulli inest A, neq; B nulli inerit. Si igitur acceptum fuerit C A quidem toti non inesse: A C quidem propositio vera erit, altera autem falsa.*

ABRAM

T.c.119 Et huic simili modo, si imposse fuerit ipsum negatiuum. Nam quod nō inest alicui rei ipsi⁹ A, nec inest ipsi B. Si autē caperetur C non inesse alicui rei ipsius A, & inesse toti B: præmissa C A, esset vera, & altera esset falsa.

BVRANA

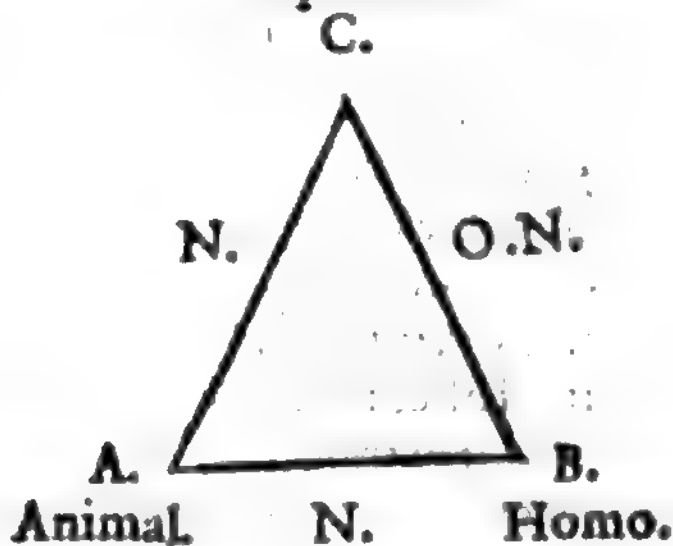
Dixit Arist. Et hoc exēplo, si non fuerit possibilis negatiua. & hoc, qm̄, quod nō inest alicui A, neq; inerit ipsi B. consistet etiam: & si accipere tur C, non inesse alicui A, & inesse oī B, esset utiq; ppō C A vera, & altera falsa.

ANTINVS

T.c.119 Inquit Aristoteles. Simili modo si impossibilis est negatiua. Nam id, quod nulli A inest, non inerit ipsi B. & si capiat C, quod nulli A insit, & insit toti B, tunc propositio C A erit vera, altera autem falsa.

Deceptio per sylm negatiuū in secūda figura ex maiore negatiua vera, & minore affirmatiua falsa.

Perpetuum.

Cō.119 Postq̄ cōmonstrauit quo pacto cōtingat in spē, cuius maior huius figuræ est affirmatiua, & minor negatiua, dū aliqn fuerit maior falsa, & aliqn minor, intēdit cōmonstrare quō hoc cōtingat in altera spē, hoc est, cui⁹ maior fuerit negatiua, & minor affirmatiua. Et illud intēdebat dū dixit: Et huic sili mō, si imposse fuerit ipm negatiuū.

Posteaq̄ declarauit, quō accadat in specie, cuius maior ī hac figuræ est affirmatiua, & minor negatiua, qm̄ si maior eet falsa ad tps, & minor ad tps, vult declarare, quō accidet hoc ī specie altera, hoc est, cuius maior negatiua, & minor affirmatiua. Et hoc ē, quod voluit, cū dixit: Et hoc exēplo, si nō fuerit possibilis negatiua, & cepit com-

Posteaq̄ ostēdit qualiter contingat in illo mō, cuius maior huius figuræ est affirmatiua, & minor negatiua, in qua maior qnq; est falsa, & minor qnq; nunc vult ostēdere hoc ī illo modo alio, in quo, si eius maior ē negatiua, & minor affirmatiua. Et hoc intelligebat cū dicit: si impossibilis est negatiua: & incipit narrare

Cō.119

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

riū. Et incepit referre quonā pacto ī hac spē hat maior pmissa ꝑa: hoc ē ipsa negatiua, & minor falsa, hoc est, ipsa affirmatiua, & dixit:

Nā quod nō inest alicui rei ipsi⁹ A, nec inest ipsi B. id est, qā si inest ipsi B, cū iā posita sit A, inesse toti B, ipsa inest ipsi A, cū aut iā posita sit A non inesse ipsi B, hoc est repugnās absonum. Deinde dixit: Si aut caperet C nō inest alicui rei ipsi⁹ A, & inesse toti B, pmissa C A eet vera. id est, ipsa maior negatiua, & altera esset falsa. id est, ipsa affirmatiua, q̄ est minor. (exēpli gratia,) qñ animal inest oī homini, deinde sunt res negatę ex toto aīali, oportet necessariō, q̄ negentur ab hoīe: ac si diceret ipsam eternitatē. Qñ aut cōstruerem⁹ sic sylm, nullū aīal est æternū, homo aut est æternus, cōcluditur nobis, q̄ hō nō sit aīal, syllo secūde figurę, cuius maior est negatiua vera, & minor falsa affirmatiua.

cōmemorare ī hac specie, qñ erit ꝑpō maior vera, hoc est, negatiua, & minor falsa, hoc ē, affirmatiua, & dixit: Et hoc, qñ non inest ipsi A, neq; inest ipsi B. sensus est: Qñ si inest ipsi B, & iā positū fuit A, inesse oī B, inest utiq; ipsi A, sed iam positum fuit nō inesse ipsi, quod fieri nō potest, & non coheret. Deinde dixit: Et si acciperet C, non inesse alicui A, & inesse omni B, esset utiq; ꝑpō C A, vera, hoc est, maior negatiua, & altera falsa, hoc est, affirmatiua minor. ut in exēplo. Si inest animal omni homini, deinde acciperem⁹ res negatas ab aīali toto, sequeretur ex necessitate, ut negarentur ab hoīe, quēadmodū si diceret perpetuū, & cōplicaret syls hunc in modum: nullū aīal perpetuum, & hō perpetu⁹, cōcluderet, q̄ homo non est animal ex syllo in secunda figura, cuius maior negatiua ꝑa, & minor falsa affirmatiua.

rare qualiter ī hoc modo ipsa maior pmissa sit vera: videlicet ipsa negatiua, & minor sit falsa, videlicet ipsa affirmatiua, & dicit:

Nā id quod nulli A, inest, non inest ipsi B. id est, nā si inest ipsi B, & iā fuit positum ipsum A, inesse toti B, tūc inest ipsi A, sed iā fuit positum, q̄ nō inest ei, ergo hæc est contradictio imposis D. d. Et si capiat C, quod nulli A, inest, & inest toti B, tunc præpositio C A, erit vera. s. maior negatiua, & alia falsa, s. affirmatiua minor. exēpli grā, cum ipsum animal inest oī homini, mox dent aliqua, quę negentur ab oī animali, tūc necesse erit, ut negentur ab ipso hoīe. ut grā exēpli ipsa eternitas. ut cū cōposuerim⁹ sylm hoc pacto. C Nullū animal est æternum, & homo est æternus, tunc cōcludetur, q̄ homo nō est animal ꝑ sylm in secunda figura, cuius maior est negatiua vera, & minor falsa affirmatiua.

T. 32. ps Et rursus quod omni B inest, accipere inesse nulli A, falsum. necesse enim, si B omni, & A alicui inesse. Si igitur acceptum fuerit, C inesse quidem omni B, nulli vero A: C B quidem vera erit, C A autem falsa. Planum igitur, quod & ambabus existentibus falsis, & altera solum, erit syllogismus deceptorius in individuis.

Ac

Dixit

Inquit

Posteriorum

D

ABRAM

T.c. 120

Ac ēt quod toti B inest, et nulli A inest, est falsum: necessarium enim est, qd id, quod omni B inest, ipsi A insit. Si autē caperetur C omni B inesse, et nulli A inesse, fieret C B vera, & C A falsa. Evidens itaq; est, qn syllogistica subductio fuerit per præmissas immediatas, ad eē ambas syllogismi præmissas falsas, & ad esse alteram illarum falsam solummodo.

BVRANA

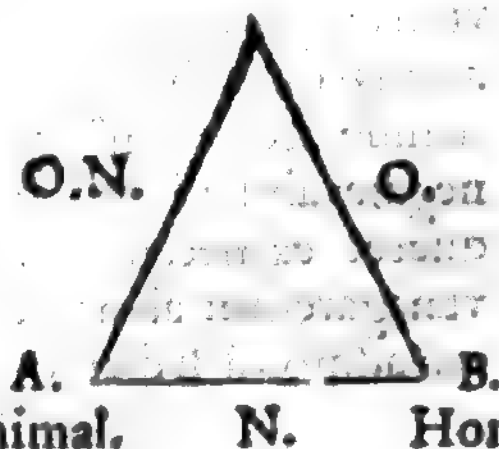
Dixit Arist. Et consistit ēt, quod inest oī B, nō inesse alicui A est falsum: qm necesse est, q inest oī B, ut nō sit non inexistēs ipsi A, consistit ēt: & si acciperetur C inesse oī B, & nō inesse alicui A, erit utiq; C B vera, & C A, falsa. Apparet igitur iā, qd erit deceptio p syllogismū in ppōnibus immediatis, & cum sunt ambæ ppōnes sylfi falsæ, & cū est vna ipsarū falsa tm.

MANTINVS

Inquit Aristoteles. T.c. 120

Id quoq; , quod iest omni B, qd in nullo A insit, est utiq; falsum. qm necesse est, ut id, quod inest oī B, insit ipsi A. et si ponat C inesse omni B, & nulli A inesse, tūc C B erit vera, & C A falsa. Iam ergo apparet, qn sit deceptio in syllo in propōnibus immediatis, cū ambę prēmisse sylfi sunt falsæ, & quādo vna earum tantum fuerit falsa.

Corruptibile.

Deceptio p sylm negatiuū in ista figura ex maiore negativa falsa, & minori affirmatiua vera.

Cō. 120

Postquā notificauit, quonam pacto cōtingat negatiuam maiore esse verā, & affirmatiuam minorem falsam, Intēdit notificare materiā, in qua contingat huius contrarium, s. qd sit negativa maior falsa, & affirmatiua minor vera. Et dū dixit: Ac ēt quod toti B iest, & nulli A inest, est falsum:

Posteaquā exposuit, quomodo erit negatiua maior vera, & affirmatiua minor falsa: vult docere materiam, in qua accidit conuersum huius: quod est, ut negatiua minor sit falsa, & affirmatiua minor vera, & dixit: Et cōsimiliter ēt quod inest omni B, non inesse alicui A, est falsum: qm

Posteaq; ostēdit, quoliter cōtingit maiore negatiuā esse verā, & minore affirmatiuam esse falsam: nunc vult ostēdere materiam, in qua cōtingit hui' oppositū, vcz, qd maior negatiua sit falsa, & minor affirmatiua sit vā. Dicens, id quoq; , quod inest oī B, pro, in nullo A insit, ē utiq; falsum, qm

Cō. 120

ABRAM

Sum: necessarium. n. est, quod id, quod omni B inest, ipsi A insit. Intendit, quoniam A inest omni B, necessarium itaque est id, quod omni B inest, non inesse nulli A. nam, si nulli A inesset, cum omni B insit: hinc sequitur in secunda figura, A nulli B inesse, iam autem posita erat omni B inesse, quod implicat contradictionem. Necessario itaque quicquid omni B inest, & ipsi A inest. Deinde dixit: Si autem caperet C omni B inesse, & nulli A inesse, fieret C B vera, & C A falsa. Intendit, & sit praemissa C B vera, quae dicebat, C omni B inesse, quae est ipsa minor, & praemissa C A falsa, quae dicebat, C nulli A inesse, quae erat ipsa maior negativa.

Postquam autem iam demonstratum est, quod negativum versus contrarium sit ipsum affirmativum vel, deceptio, quae contingit in vel negativum, continget in prima figura secundum id, quod dixerat: & ex quo deceptio in affirmativum continget et in prima & in secunda figura ex eo, quod affirmativum contrarium est ipsum negativum. Et iam retulit species falsorum syllogorum, qui contingunt in his duabus figuris, in utraque duarum cogni-

BVRANA

necesse est, quod inest omni B, ut non sit non inexistens alicui A, quoniam si esset non inexistens alicui A, & inesset omni B, sequeretur ex hoc in secunda figura, quod A non inesset alicui B, sed iam positum fuit inesse omni B, quod fieri non potest, & non coheret. Necessario igitur, omne, quod inest omni B, ut insit ipsi A. Deinde dixit: cumque acceptum fuerit C inesse omni B, & non inesse alicui A, erit C B vera, & erit C A falsa. sensus est: & erit propositio C B vera, & est ea, quae dicit, quod C inest omni B, & est minor, & erit propositio C A falsa, quae dicit C inesse nulli A, quaeque est maior negativa.

Et posteaquam iam fuit declaratum, quod contrarium negativum versus negativum universalis error, qui accidit in negativa universalis, accidet utique in prima figura, secundum quod diximus: postea vero error in affirmativa accidet in prima figura, ac secunda eo, quod contrarium affirmativum, est negativum. Iam vero commemoravit species syllogismorum falsorum, qui accidunt in his duabus figu-

MANTINVS

quoniam necesse est, ut id quod A inest omni B, insit ipsi A, hoc est, cum A insit omni B, necesse ergo est, ut quicquid inest omni B, quod non sit non existens alicui A, nam si nulli A inesset, & inesset omni B, tunc sequeretur in secunda figura, ut A nulli B inesset: sed iam fuit positum, quod inest omni B, ergo haec est contradictio impossibilis. Necessario igitur est: ut quicquid inest B omni B, insit ipsi A. D.d. & si ponat C inesse omni B, & nulli A inesse, tunc C B erit vera, & C A falsa. hoc est, ipsa praemissa C B erit vera, quae dicit, quod C inest omni B, quae est minor, & praemissa C A falsa, quae dicit C nulli A inesse, quae est maior negativa.

Cumque iam fuerit probatum, quod contraria ipsi versus negativum, est versus C affirmativa, ideo est ille error, qui contingit in prima figura (ut dixit.) Et cum error qui fit in ipsa affirmativa, contingat et in prima figura, & secunda eo, quod contraria affirmativum est ipsa negativa. Et iam narravit genera syllogorum falsorum, qui contingunt in his duabus figuris in utraque, notitia, vel, affirmativa

Posteriorum!

ABRAM ..

Dignitionū affirmatiua
vñ, & negatiua vñ, quę
per se notę sunt: sequi-
tur, q̃ numerādo illos
syllogismos, qui occur-
runt de hoc, in his dua-
bus figuris, numerati
sint oēs sylłi falsi, qui
contingunt in his dua-
bus præmissis, affirma-
tiua s. & negatiua im-
mediatis. Et iō dixit:
Euidēs itaq; est, qñ syl-
logistica subductio fue-
Erit p̃ pmissas immedia-
tas ad esse ambas sylłi
falsas, & ad esse alterā
illarū falsam solūmō.
id est, aut ī prima figu-
ra in deceptione, quę
cōtingit in præmissam
negatiuā, aut in prima
& secūda figura in de-
ceptione, quę cōtingit
in p̃missā affirmatiuā.

BVRANA

ris fm vtrāq; duarū
cognitionum affirma-
tiuę vñs, & negatiuę
vñs notarum per se: se-
quitur, quod accidit ex
hoc in his duabus figu-
ris, vt iā cōnumeraue-
rit oēs sylłos falsos, q̃
accidūt in duabus istis
p̃pōnibus, hoc est affir-
matiua, & negatiua im-
mediata. Et propterea
dixit: Iam itaq; appa-
ret, qñ erit deceptio in
sylłō per p̃pōnes im-
mediatas, & cū sunt
ambę p̃pōnes syllogis-
mi falsę, & cū est vna
ipsarū falsa. sensus est:
Siue ī prima figura in
errore, qui accidit in
p̃positione negatiua,
siue in prima, & secun-
da in errore, qui acci-
dit in affirmatiua.

MANTINVS

matiua vñ, & negatiua
vñ, quę sunt de se no-
tę. sequit̃ igitur, vt iam
enumerarit oēs sylłos
falsos, qui contingunt
fieri in his duabus pro-
positionibus, affirmati-
ua videlicet, & negati-
ua īmediatis, iuxta id
quod pōt accidere in
his duabus figuris. &
ideo dixit: Iā ergo ap-
paret, qñ fit deceptio ī
sylłō in p̃pōnibus im-
mediatis: cū ambę
p̃missę sylłi sunt falsę,
& qñ vna earū tñ fue-
rit falsa. hoc est, Et hoc
qđ fiet vel in prima fi-
gura, in illa deceptiōe,
quę cōtingit in p̃missā
negatiua: vel in prima,
& secūda figura, in illo
errore q̃ contingit in
p̃missā affirmatiua.

T. 31. p3 *In his Verò, quę insunt non indiuiduē, aut non insunt, quando quidē
per proprium medium efficiatur falsi Syllogismus, non possunt ambę
E falsę esse propositiones, sed ea solum, quę est ad maius exsremum. Dico
aut proprium medium, per quod fit contradictionis Syllogismus.*

T. c. 121 In præmissis vero
mediatis, si syllogis-
mus falsum conclu-
dens habeat mediū
essentiale proportio-
natum, imple est, q̃
ambę p̃missę sint
falsę, nisi solum illa-
rum maior. Signifi-
catum autem illius,
quod diximus me-
dium

Dixit Arist. In pro-
positionibus aut me-
diatis, si fuerit sylłus
cōcludens falsum p̃
mediū essēiale pro-
portionatum: fieri
vtiq; non poterit, vt
sint ambę p̃pōnes
falsę: sed ex ipsis ma-
ior tñ. Intentio aut
eius, quod dicimus,
mediū

Inquit Arist. De
p̃pōnibus vero me-
diatis, si sylłs cōclu-
dens falsum, habue-
rit mediū essentiale,
seu proportionatū,
& p̃ se, tunc nō pos-
sunt esse ambę p̃æ-
missę falsę, nisi ma-
ior earū. Intellego au-
tem per mediū pro-
por-

T. c. 121

ABRAM

dium proportionatum, est mediū, quo syllogismus fit de ipso contrario.

BYRANA

mediū proportionatum, est, ut sit mediū: per quod fiet syllogismus in contrarium.

MANTINVS

portionatū illud me A
dium, quo fit syllogismus
per contrarium.

Cō. 121 Postq̄ narravit spēs
falsorum syllogismo-
rum ob illorum præ-
missas, quæ contingūt
de primis per se notis,
tam affirmatiuis, q̄ ne-
gatiuis, intendit refer-
re species syllogismo-
rum falsorum ob suas
præmissas, quæ contin-
gunt quæsitis, quæ cō-
monstrantur syllogis-
mis præmissarū vera-
rū. Et incepit, & dixit:

In præmissis vero me-
diatis, si syllogismus falsum cō-
cludens habeat mediū
essentiale proportiona-
tum, impossibile est, q̄ am-
bæ præmissæ sint falsæ.
id est, præmissis vero,
quæ simplicibus syllogis-
mō demonstrantur, si syllogismus
falsum inferens fuerit
habēs mediū essentia-
le, qui quidē est in con-
trariū præmissæ cōsti-
tutæ p̄ mediū propor-
tionatū verū, quod est
sibi se proportionatū:
hoc est, q̄ prædicat de
altero extremo rē ali-
ter, q̄ sit sibi se, nō cōtin-
git ambas p̄missas esse
falsas, sed illarū maio-
rem. Deinde dixit: Si-
gnificatum aut̄ illius,
qd̄ dixim⁹ mediū pro-
por-

Postea q̄ mentionem
fecit de speciebus syllo-
gismorum falsorum p̄
propositiones, quæ acci-
dunt in primis cogni-
tis per se affirmatiuis,
& negatiuis: vult consi-
militer etiam comē-
morare spēs syllogismo-
rum falsorum p̄ propo-
siones suas, quæ accidunt in
quæsitis, quæ mōstran-
tur per syllogismos ve-
rarum propositionum
mediatarum.

Si fuerit syllogismus conclu-
dens falsum p̄ mediū
essētiāle, fieri utiq; nō
poterit, ut sint ambæ
p̄pōnes falsæ. sensus ē,
q̄ p̄pōnes, quæ mon-
strantur p̄ syllogismos sim-
plices, si fuerit syllogismus con-
cludens falsum per me-
diū essētiāle: erit utiq;
in cōtrarium p̄pōni,
quæ cōstruitur p̄ me-
diū proportionatū ve-
rum, p̄ mediū propor-
tionatū essētiāle: hoc
est, cum prædicatur de
vna extremitate per
aliū modū, qui est de
ipso p̄ se, nō accidet igi-
tur, ut sint ambæ p̄pō-
nes falsæ, sed maior tū.
Deinde dixit: Intentio
aut̄ eius, quod dicim⁹,
mediū

Postea q̄ narravit ge- Cō. 121
nera illorū syllogismo-
rum, qui sunt falsi p̄
suas præmissas, quæ cō-
tingunt in ipsis primis
principijs p̄ se notis, tū
affirmatiuis, tū negati-
uis ē, nunc vult narra-
re genera illorū syllo-
gismorū, qui sunt falsi B
p̄ suas præmissas, quæ
sunt de quæsitis, quæ
demonstrant p̄ syllogismos
habētes veras p̄pōnes:
& ideo incipit, & dicit.

De p̄pōnibus vero
mediatis, si syllogismus cōclu-
dens falsus, fuerit me-
diatus & essētiālis, seu
proprius, & p̄ se, tūc nō
possunt esse ambæ præ-
missæ falsæ. hoc est, p̄-
positiones vero simpli-
ces, quæ demonstrant C
per syllogismos, si syllogismus cōclu-
dens falsus fuerit me-
diatus essētiālis, erit
contrarius illius p̄pō-
nis, quæ fuit demōstra-
ta p̄ mediū proprium
verū proportionatum
de se, vtz cum prædicat
de altero extremorum
alio modo, q̄ se habeat
in se, tunc nō cōtingit
ut ambæ præmissæ sint
falsæ, sed maior earū.
D. d. Intellego aut̄ per
mediū

Posteriorum

D

ABRAM

portionatū, est mediū,
quo syls sit de ipso cō-
trario. id ē, significatū
clausulæ, quā apposui-
mus, q̄ syls falsus sit p
pmissas mediatas p me-
diū essentielle: propor-
tionatū, ē, q̄ hoc illud
mediū, quod sumeret
in syllo veritatis, sit idē
mediū, quod cōcludat
cōtrarium illius, quod
decernebat ei⁹ natura,
E ipsum scilicet falsum.

BYRANA

mediū proportionatū,
est, vt sit mediū per qd
fiet syls in contrariū.
sensus est, q̄ intētio cō-
ditionis, quā posuim⁹,
vt sit syls falsus pp
propōnes per medium
essētiāle, pportionatū,
vt sit hoc mediū idem,
qd accipit in syllo ve-
ro, idē mediū, quod cō-
cludit contrariū, quod
iudicauit natura ipsi⁹,
& ipsum est falsum.

MANTINAS

mediū proportionatū,
illud medium, quo sit
syls per cōtrariū. hoc
ē, volum⁹ aut, vt syls,
qui est falsus pp præ-
missas p mediū essen-
tiāle pportionatū, vt
illud mediūmet, quod
capiatur in vero syllo,
sit, quod cōcludit con-
trariū eius, quod iudi-
cat nā eius, quod qui-
dem est ipsum falsum.

*insit enim A ipsi B per mediū C: quoniā igitur necesse est C B affir-
matiuā accipi, cū sit syllogismus: planū, quod semper hac erit vera, nō
enim cōuertitur: A C vero falsa, hac. n. cōuersa contrarius sit syls.*

T.c. 112

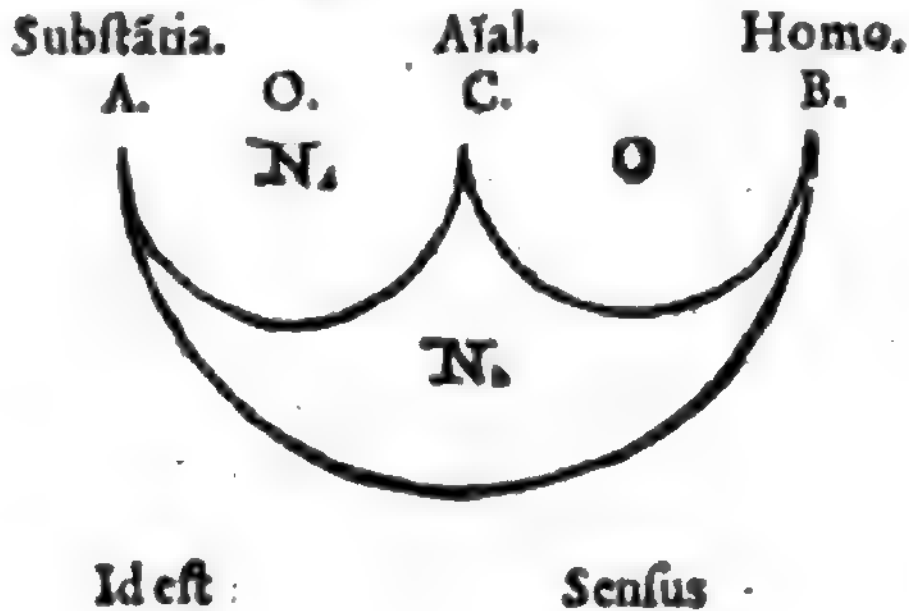
Sitq̄ nunc A ipsi B
per mediū C: qñ fue-
rit optatus syls, ne-
cesse est præmissam
C B esse affirmatiuā,
cuius veritas semp
sit, & nō commute-
tur: A C vero præmis-
sa sit falsa: hæc enim
potest commutari,
& per eam promo-
uetur syllogism⁹ de
contrario.

Dixit Arist. Sit igi-
tur A in B p mediū
C, cū itaq̄ cōditio
C B ppōnis, ex ne-
cessitate sit, vt exi-
stat affirmatiua: &
hæc erit vtiq̄ semp
vera, & nō cōuertit⁹:
sed propō A C, erit
falsa: qm̄ fieri pōt, vt
hæc conuertatur, &
proueniat per eam
syls super cōtrario.

Inquit Arist. Et A
insit ipsi B per me-
diū C, cum syls fue-
rit perfectus, necesse
vtiq̄ est propositio-
nem C B semper ve-
ram esse, & non con-
uertatur: propositio
vero A C erit falsa,
quia hæc potest con-
ueru, & fiet per eā
syllogismus per con-
trarium.

T.c. 112

Deceptio
p sylsm ne-
gatiuū in
pria figu-
ra, ex ppō-
ni bus me-
diatis per
mediū ex
eadē coor-
dinatione.
sed maio-
re tantum
falsa.

ABRAM

Cō.122 Id est, huius exemplū est, q̄ qñ sumimus loco maioris extremi in syllo perfecto id, pro quo est A, & loco minoris, id pro quo est B, & capiam⁹ A inesse ipsi B per mediū, pro quo est litera C: sicut caperem⁹ A de toto C, & C de toto B, & cōcluderetur nobis, q̄ A sit de toto B, quæ est cōclusio ipsa vera p mediū proportionatum, ex veris pmissis. qñ enim res ita se hēt, & cōtingit nobis errasse, & cōcluderem⁹ p hoc idē mediū, s̄ p C, q̄ A nulli B insit: impossibile esset, q̄ errem⁹ in minore pmissam affirmatiuam, q̄ dicebat, q̄ C oī B insit. nā, si in hanc solū decepti essemus, & acceperimus C in oī B, non concluderetur nobis hinc aliquares. Iam enim cōmonstratū est, q̄ de cōditionibus syllo negatiui in prima figura sit, q̄ minor sit affirmatiua: igit cōtingit de hoc quæsito syllo perfectus fm figurā, falsus ob suas pmissas, qñ putaremus maiore illius pmissam affirmatiuā, esse negatiuā. Et ideo dixit: de minori pmissa, q̄ sit vera semp & non cōuertetur. id est, fm ipsam cōclu-

BVRANA

Sensus est: exemplū huius, cū accepimus loco maioris extremi tatis in syllo pfecto id, in quo est A, & loco minoris, in quo est B, & accipiamus q̄ A insit B p mediū, in quo est C, veluti, si accipiamus A de omni C, & C de oī B, quæ est conclusio vera per mediū proportionatū ex pponibus veris. quod cū ita fuerit, & acciderit, vt speculemur, & cōcludamus p hoc idem mediū, hoc est, C, q̄ A nō insit alicui B, fieri igitur non potest, vt erremus in propōne minore affirmatiua dicēte, q̄ C de omni B. Si enim errauerimus in hac tantū, & acceperimus C de oī B, & acceperimus A de omni B, nō concludetur nobis ex hoc aliquid. qñ iam declaratū fuit, q̄ ex conditionib⁹ syllo negatiui in prima figura est, vt sit minor affirmatiua: accidet igit in hoc quæsito syllo perfectæ figuræ, qñ propositiones suæ ita se hñt, vt existimemus propositionem maiore affirmatiuā, esse negatiuā. Et ppea dixit de ppositione minore, q̄ est vera semp, & nō conuertitur. sensus est. quē-

MANTINVS

Sensus est: exēpli g̃ra. **Cō.122** si capiemus vice maioris extremi in syllo pfecto id, sup quo est litera A, & vice minoris, id sup quo ē litera B: & ponamus A inesse ipsi B per mediū sup quo est litera C, vt si dicam⁹ A inesse omni C, & C omni B, & cōcludam⁹ A inesse omni B, quæ est cōclusio vera p mediū proportionatū ex pmissis veris. nā qñ res ita se habuerit, & cōtigerit nos errare, & cōcludamus per hoc met mediū scilicet C, q̄ A in nullo B est, tūc non possum⁹ errare in pmissa minori affirmatiua, quæ dicebat, C inesse omni B. nā si erramus in hac tantū, & dicam⁹ C de nullo B dici & A dici de oī B, nihil nobis hoc cōcludet. nā iā fuit probatū, q̄ vna ex conditionibus syllo negatiui in prima figura est, vt minor sit affirmatiua: continget igit in hoc quæsito, fieri syllogismum perfectū in prima, qui sit falsus pp suas pmissas, qñ existimam⁹ pmissā maiore affirmatiuā, esse negatiuam. Et ideo dicit, q̄ minor pmissa semper est vera, & nō cōuertitur. hoc est, fm conclusionē.

Posteriorum

ABRAM

D clusionē. est enim cōdi-
tio huius deceptionis,
q̄ syllogismus sit perfe-
ctus fm figurā, & illud
significauit. Dñs dixit:
Quando fuerit optat⁹
syllogism⁹ necesse est.
Deinde dixit: A C ve-
ro p̄missa sit falsa: hæc
enim pōt cōmutari, &
per eā promouet⁹ syl-
lis de contrario. id est, præ-
missa vero A C maior
affirmatiua, hoc est, in
E qua acceptū est in syl-
logismo vero, q̄ A sit
de toto C, potest cōmu-
tari, & loco eius accipi
negatiua ei opposita:
& hinc fit syl-
lis concludens cōtrariū syl-
li p̄fecti. id est, q̄ concludat
I negatiuum v̄le, syl-
lus aut̄ perfectus fuerat af-
firmatiuus v̄lis.

BVRANA

admodū cōcō. Qm̄ ex
cōditionib⁹ istius erro-
ris ē, vt sit syl-
lis p̄fecte fi-
guræ. & hoc est, quod
significauit cū dixit:
Cum fuerit conditio
syl-
li, vt sit ex necessita-
te. Deinde dixit: A C
vero falsa: qm̄ fieri po-
test, vt hæc cōuertat⁹, &
p̄ueniat p̄ eā syl-
lis sup̄
cōtrario. sensus est: in
p̄pōne aut̄ A C maio-
re affirmatiua, hoc est,
in qua accipit⁹ A de oī
C in syl-
lo vero: fieri
igitur pōt, vt cōuertat⁹,
& accipiat⁹ loco ipsius
negatiua sibi opposita,
& erit ex hoc syl-
lis concludens cōtrariū syl-
li p̄fecti: qui cōcludit ne-
gatiuā. iam enim syl-
lus perfectus concludebat
affirmatiuam v̄lem.

MANTINVS

tionem. quoniā in tali
deceptione op̄ ipsum
syllogismum esse p̄fe-
ctum in figura. & hoc
innuebat cum dixit:
Cum syl-
lis fuerit p̄fe-
ctus erit vtiq; hoc ne-
cessariū. D. d. proposi-
tio vero A C erit falsa.
quia hæc pōt conuerti,
& fiet per eam syl-
lis per
contrariū: hoc est, pro-
positio aut̄ A C maior
affirmatiua, quæ scili-
cet dicebat A inesse oī
C in syl-
lo vero, potest
vtiq; cōuerti, & capi vi-
ce eius, ex opposito ne-
gatiua, & sic fiet syl-
lis
qui cōcludet cōtrariū
eius, quod cōcludebat
syl-
lis perfectus, nempe,
q̄ cōcludet negatiuam
v̄lem. syl-
lus vero p̄fect⁹
erat affirmatiuus v̄lis.

T. 32. ps *Consimiliter autem & si ex alia coordinatione acceptum fuerit medium, vt D licet in toto A sit, & de B omni prædicetur: necesse enim D B quidem propositionem manere, alteram vero conuerti. quare hæc quidem semper vera, illa autem semper falsa. & quasi talis deceptio eadem est ei, quæ est per proprium medium.*

T. c. 123	Sicq; similiter si ca- piamus mediū pro- pe ipsum v̄le. vt q̄ C sit de toto A, & præ- dicetur de toto B: sic sequitur necessario, præmissam C B per- manere fm eius di- spōnem, altera vero p̄missa cōmutabit⁹.	Dixit Arist. Et eodē pacto, si accipiatur mediū proximum proportionato: quē- admodū si C insit oī A, & p̄dicet⁹ de oī B, sequit⁹ enī ex neces- sitate, vt sit p̄pō C B stabilis i dispōne sua et altera cōuertatur.	Similiterq; si capie- mus mediū, qui est ferē proportionat⁹, vt C, qui prædicetur de omni A, & prædi- cetur de omni B. Pro- positio igit⁹ C B nul- lo pacto cōuertetur, altera vero propo- sitiō conuertetur: illa	T. c. 123
	Et	Et		

ABRAM

prout diximus. Iā autē cōmonstratū est, q̄ im-
postē sit ī prima figura,
q̄ cōuertatur minor &
cōcludat. Illa ergo di-
spō, quæ huic accidit
termino, qui est ppē
pportionatū, est eadē
illi, q̄ accidit pportio-
nato. Et ideo dixit:
Subductio autem est
vna, quādo syllogismi
mediū fuerit propor-
tionatum, aut propē ip-
sum proportionatum.
Et non est tibi difficile
exemplum huius ex ip-
sis materijs, quia non
est legendus hic Liber
nisi ab illo, qui legerit
Libros Analyticorum
Priorum.

BVRANA

primā figuram, quē ad
modū dixim⁹. Iā enim
declaratū fuit, fieri nō
posse ī prima figura vt
minor conuertat⁹, & sit
concludens. dispō igit⁹
A B in eo, q̄ accidit ex
hoc per terminum me-
diū propinquum pro-
portionato, est eadem
cū proportionē, q̄ acci-
dit per proportionatū.
Et propterea dixit: De-
ceptio igitur est vna,
cū fuerit mediū ī syllo
proportionatū, aut pro-
pinquum proportiona-
to. Exemplū autē super
hoc ex materijs nō est
difficile: non .n. vocat⁹
Liber iste, nisi ille, q̄ vo-
cat⁹ Priora analytica.

MANTINVS

primam figurā vt dixi A
mus. At cū iam fuerit
probat⁹, ipsam mino-
rem in prima figura
nō posse cōuerti, & sit
cōcludens, ergo id, qd̄
cōtingit hic de termi-
no, qui est ferē propor-
tionat⁹ cōtinget quoq;
cū ipso ppportionato.
Et ideo dixit hīc, ea-
dem profecto est dece-
ptio, q̄n mediū in ipso
syllo fuerit proportio-
natū, aut ferē propor- B
tionatum. neq; pertur-
bet te hoc exemplum
sumptū ex ipsis mate-
rijs, nam nemo debet
legere hunc librū, nisi
qui perlegerit Priora
resolutiua.

T. 12. P⁵

*Si vero non per proprium medium efficiatur syllogismus: quando
sub A quidem sit medium: ipsi vero B nulli insit: necesse est falsas esse
ambas. accipiendæ namq; sunt e cōtrario, quā se habent propositiones,
si debet syllogismus fieri. sic autem acceptis, ambæ efficiuntur falsæ.
quemadmodum si A quidem toti D inest: D vero nulli eorū, quæ B:
his enim conuersis, syllogismus erit, & propositiones ambæ falsæ.*

T. c. 124

Si vero syllogismi
medium non fuerit
proportionatum, &
fuerit mediū termi-
nus sub A, & nulli B
inest, necessario am-
bæ præmissæ fiunt
falsæ. oporteret enī,
q̄ cōmutarentur si-
mul, & q̄ caperen-
tur secundū contra-
riū illius, quod sunt,
si

Dixit Arist. Sin at
medius termin⁹ syllo
fuerit nō proportio-
natus, et fuerit C me-
dius termin⁹ sub A,
& n̄ inexistēs alicui
B, necessariū utiq;
vt sint ambæ propō-
nes falsæ. oporteret
enim, vt cōuerteren-
tur simul in contra-
riū eius, quod sunt:
si

Sed, si mediū syllo
gismi fuerit nō pro-
portionatū, & fuerit
sumptū sub A, & de
nullo B prædicet⁹, ne-
cesse utiq; ē vtrasq;
propōnes esse falsas.
nam necesse esset, vt
conuerterentur in si-
mul ad cōtrariū ei⁹,
quod sunt, si syllo ex
LL iij his

T. c. 124

Posteriorum

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

D si, hoc est præmissa c
A, & minor negatiua
vera, scilicet præmis-
sa c B concludens ne-
gatiuam vniuersalem.

est propositio c A, &
minor negatiua vera,
hoc est, propositio c
B, & concludet negati-
uam vniuersalem.

tua erit falsa, hoc ē, p-
ponēdo c A, et mior ne-
gatiua erit v a, hoc ē, p-
ponendo c B, & inferē
negatiua vniuersalis.

T. 32. ps

Rursus, quod B quidem nulli inest, neq. A omni inest. si n. ipsi A, et ipsi B: sed nō inerat. Si igitur acceptum fuerit C A quidem con in- esse, B vero nulli: B C quidem propositio vera, altera autem falsa.

T. c. 118

Dixit Arist. Et cō-
similiter ēt nō inest
vtrq. ipsi B, qm̄ non
inest cōsist. ēt ipsi, A:
si. n. inisset ipsi A, in-
esset & ipsi B, sed nō
inest in veritate ipsi
B. et si acciperetur C
oī A, & n̄ inē alicui
B, & erit propō c B
vera: c A vero erit
falsa. & hoc exēplo
nō erit possibilis ne-
gatiua: & hoc, qm̄
qd nō inest alicui A,
nō inest neque B,
& si acciperetur C i-
esse oī B, & nō inesse
omni A, erit vtrique
propositio c A vera,
& altera falsa.

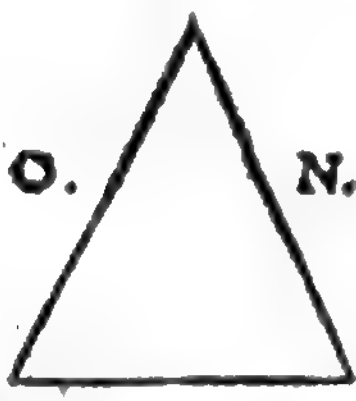
Neque inest quo-
que alicui B qā non
inest ipsi A etiam:
nam si inesset omni
A inesset quoq. om-
ni B: sed non inest
ei. Similiter si capia-
tur C nulli A inesse
omni autem B, tunc
propositio c B erit
falsa, A C autē vera.

T. c. 118

Textus 118. simul cum cō-
uen. in hac Abrami tran-
slatione non reperitur.

Substantia.

C.

Color.

N.

Albedo.

Deceptio
psylm ne-
gatiuū tri-
sida figu-
ra ex ma-
iore affir-
mativa fal-
sa, & mi-
nore ne-
gatiua ve-
ra.

Posteaq̄

ABRAM

BYRANA

Posteaꝫ declarauit, quomodo accidet species, cuius maior est affirmatiua, & minor negatiua, vt sit maior vera, & minor falsa: & quo accidet consimiliter et cōuersum huius: hoc est, vt affirmatiua maior sit falsa, & negatiua minor sit vera: cepit declarare duas istas species de specie ex figura, cuius maior est negatiua vñs, & minor affirmatiua vñs, & ait. Et consimiliter et non inest vñq; ipsi B, qm̄ non inest consistit eua ipsi A. sensus est: Cūq; positū fuerit A, qđ est maior extremitas inesse omni B, quod est minor, quod enim nō inest alicui B quod est minor extremitas, ac si diceret id, in quo est C, non potest vñq; inesse omni A, qm̄ si inesset omni A, inesset & omni B, sed iam diximus, qđ non inest ipsi, quod fieri non potest, & nō coharet. Cumq; acceperimus in consimili materia C, quod est medius terminus, non inesse alicui A, & inesse omni B, erit propositio C B minor, affirmatiua, falsa: & propositio C A maior negatiua, vera.

Dixit

MANTINVS

Posteaꝫ ostēdit, quā Cō. 118
liter contingat in illo A
modo, in quo eius maior ē affirmatiua, & minor negatiua, vt ipsa maior sit vñs, & minor falsa. & qualiter possit cōtingere huius cōtrariū, nempe, vt affirmatiua maior sit falsa, & negatiua minor, sit vera. nunc vult ostendere hos duos modos in illo modo illius figuræ, cuius maior est negatiua vñs, & minor affirmatiua vñs dicens. Et in nullo B quoq; est, qđ nō inest quoq; ipsi A. id est, cum ipsum A, qđ est maius extremū iā sit positū inesse omni B, quod est minus extremum, nam id, quod nulli B inest, quod est minus extremū (exempli grā) id, sup quod ē litera C, impossibile est, vt insit omni A, nam si inesset oī A, inesset quoq; oī B, sed iā fuit dictū, qđ nō inest ei, ergo hæc ē cōtradiçtio ipsois. Et si capiamus in fili m̄a, qđ C, qđ est medius terminus nulli A insit, & insit omni B, tunc propositio ipsius C B minoris affirmatiua, erit falsa, & propositio ipsius C A maioris negatiua, erit vera.

Consimili-

Posteriorum

D *Consimiliter vero & transposito priuatiuo. quod enim nulli inest A, neq; B nulli inerit. Si igitur acceptum fuerit C A quidem toti non inesse: A C quidem propositio vera erit, altera autem falsa.*

ABRAM

BVRANA

NANTINVS

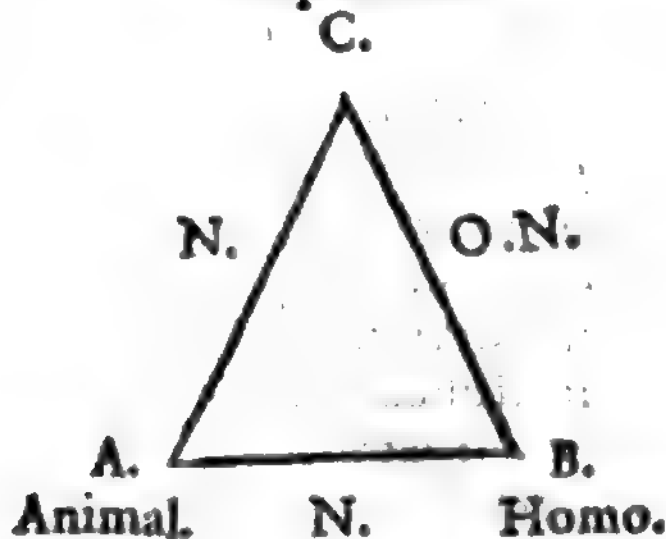
T.c.119 Et huic simili modo, si impossibile fuerit ipsum negatiuum. Nam quod nō inest alicui rei ipsi⁹ A, nec inest ipsi B. Si autē caperetur C non inesse alicui rei ipsius A, & inesse toti B: prēmisa C A, esset vera, & altera esset falsa.

Dixit Arist. Et hoc exēplo, si non fuerit possibilis negatiua. & hoc, qm̄, quod nō inest alicui A, neq; inerit ipsi B. consistit etiam: & si acciperetur C, non inesse alicui A, & inesse oī B, esset utiq; ppō C A vera, & altera falsa.

T.c.119 Inquit Aristoteles. Simili modo si impossibile est negatiua. Nam id, quod nulli A inest, non inerit ipsi B. & si capiat C, quod nulli A inest, & inest toti B, tunc propositio C A erit vera, altera autem falsa.

Deceptio per sylsm negatiuū in secūda figura ex maiore negatiua vera, & minore affirmatiua falsa.

Perpetuum.

Cō.119 Postq̄ cōmonstrauit quo pacto cōtingat in spē, cuius maior huius figurę est affirmatiua, & minor negatiua, dū aliqñ fuerit maior falsa, & aliqñ minor, intēdit cōmonstrare qūo hoc cōtingat in altera spē, hoc est, cui⁹ maior fuerit negatiua, & minor affirmatiua. Et illud intēdebat dū dixit: Et huic si si mō, si impossibile fuerit ipm negatiuū.

Posteaq̄ declarauit, qūo accadat in specie, cuius maior ī hac figura ē affirmatiua, & minor negatiua, qm̄ si maior eet falsa ad tps, & minor ad tps, vult declarare, qūo accidet hoc ī specie altera, hoc est, cuius maior negatiua, & minor affirmatiua. Et hoc ē, quod voluit, cū dixit: Et hoc exēplo, si nō fuerit possibilis negatiua, & cepit com-

Posteaq̄ ostēdit qualiter cōtingat in illo mō, cuius maior huius figurę est affirmatiua, & minor negatiua, in qua maior qñq; est falsa, & minor qñq; nunc vult ostēdere hoc ī illo modo alio, in quo, sc. eius maior ē negatiua, & minor affirmatiua. Et hoc intelligebat cū dicit: si impossibilis est negatiua: & incipit narrare

Cō.119

ABRAM

aliū. Et incepit referre quonā pacto ī hac spē fiat maior pmissa yā: hoc ē ipsa negatiua, & minor falsa, hoc est, ipsa affirmatiua, & dixit:

Nā quod nō inest alicui rei ipsi⁹ A, nec inest ipsi B. id est, qā si inest ipsi B, cū iā posita sit A, inesse toti B, ipsa inest ipsi A, cū aut iā posita sit A non inesse ipsi B, hoc est repugnās absolum. Deinde dixit: Si aut caperet C nō inest alicui rei ipsi⁹ A, & inesse toti B, pmissa C A eet vera. id est, ipsa maior negatiua, & altera esset falsa. id est, ipsa affirmatiua, q̄ est minor. (exēpli gratia,) qñ animal inest oī homini, deinde sunt res negatę ex toto aīali, oportet necessariō, q̄ negentur ab hoīe: ac si diceret ipsam eternitatē. Qñ aut cōstruerem⁹ sic sylłm, nullū aīal est æternū, homo aut est æternus, cōcluditur nobis, q̄ hō nō sit aīal, sylłō secūde figurę, cuius maior est negatiua vera, & minor falsa affirmatiua.

BVRANA

cōmemorare ī hac specie, qñ erit ppo maior vera, hoc est, negatiua, & minor falsa, hoc ē, affirmatiua, & dixit: Et hoc, qm̄ non inest ipsi A, neq; inest ipsi B. sensus est: Qm̄ si inest ipsi B, & iā positū fuit A, inesse oī B, inest utiq; ipsi A, sed iam positum fuit nō inesse ipsi, quod fieri nō potest, & non coheret. Deinde dixit: Et si acciperet C, non inesse alicui A, & inesse omni B, esset utiq; ppo C A, vera, hoc est, maior negatiua, & altera falsa, hoc est, affirmatiua minor. ut in exēplo. Si inest animal omni homini, deinde acciperem⁹ res negatas ab aīali toto, sequeret⁹ ex necessitate, ut negarentur ab hoīe, quēadmodū si diceret perpetuū, & cōplicaret sylłm hunc in modum: nullū aīal perpetuum, & hō perpetu⁹, cōcluderet, q̄ homo non est animal ex sylłō in secunda figura, cuius maior negatiua yā, & minor falsa affirmatiua.

MANTINVS

fare qualiter ī hoc modo ipsa maior pmissa sit vera: videlicet ipsa negatiua, & minor sit falsa, videlicet ipsa affirmatiua, & dicit:

Nā id quod nulli A, inest, non inest ipsi B. id est, nā si inest ipsi B, & iā fuit positum ipsum A, inesse toti B, tūc inest ipsi A, sed iā fuit positum, q̄ nō inest ei, ergo hæc est contradictio impossibilis D. d. Et si capiat C, quod nulli A, inest, & inest toti B, tunc præpositio C A, erit vera. scilicet maior negatiua, & alia falsa, scilicet affirmatiua minor. exēpli grā, cum ipsum animal inest oī homini, mox dent⁹ aliqua, quę negentur ab oī animali, tūc necesse erit, ut negetur ab ipso hoīe. ut grā exēpli ipsa eternitas. ut cū cōposuerim⁹ sylłm hoc pacto. Nullū animal est æternum, & homo est æternus, tunc cōcludetur, q̄ homo nō est animal p sylłm in secunda figura, cuius maior est negatiua vera, & minor falsa affirmatiua.

T. 32. ps Et rursus quod omni B inest, accipere inesse nulli A, falsum. necesse enim, si B omni, & A alicui inesse. Si igitur acceptum fuerit, C inesse quidem omni B, nulli vero A: C B quidem vera erit, C A autem falsa. Planum igitur, quod & ambabus existentibus falsis, & altera solum, erit syllogismus deceptorius in indiuiduo.

Ac

Dixit

Inquit

Posteriorum

D

ABRAM

T.c.120

Ac ēt quod toti B inest, et nulli A inest, est falsum: necessarium enim est, qd id, quod omni B inest, ipsi A insit. Si autē caperetur omni B inesse, et nulli A inesse, fieret C B vera, & C A falsa. Evidens itaq; est, qn syllogistica subductio fuerit per præmissas immediatas, ad eē ambas syllogismi præmissas falsas, & ad esse alteram illarum falsam solummodo.

BVRANA

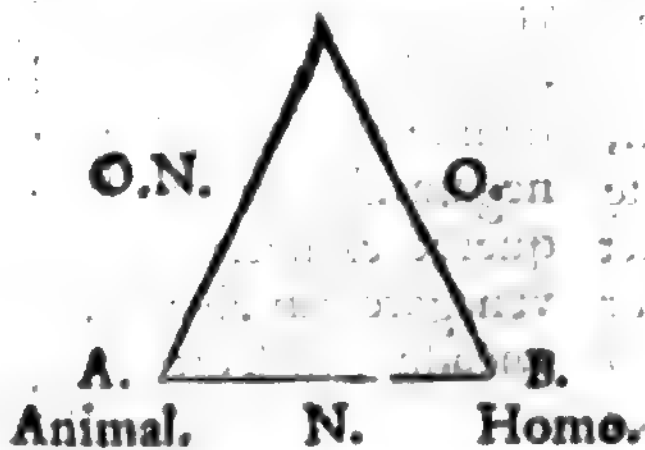
Dixit Arist. Et consistit ēt, quod inest oī B, nō inesse alicui A est falsum: qm necesse est, qd inest oī B, ut nō sit non inexistēs ipsi A, consistit ēt: & si acciperetur C inesse oī B, & nō inesse alicui A, erit utiq; C B vera, & C A, falsa. Apparet igitur iā, qd erit deceptio p syllogismū, in ppōnibus immediatis, & cum sunt ambæ ppōnes sylfi falsæ, & cū est vna ipsarū falsa tm.

MANTINVS

Inquit Aristoteles, T.c.120

Id quoq; quod inest omni B, qd in nullo A insit, est utiq; falsum. qm necesse est, ut id, quod inest oī B, insit ipsi A. et si ponat C inesse omni B, & nulli A inesse, tūc C B erit vera, & C A falsa. Iam ergo apparet, qn sit deceptio in syllo in propōnibus immediatis, cū ambæ prēmisse sylfi sunt falsæ, & quādo vna earum tantum fuerit falsa.

Corruptibile.

Deceptio p sylm negatiuū in ista figura ex maiore negativa falsa, & minori affirmatiua vera.

Cō.120

Postquā notificauit, quonam pacto cōtingat negatiuam maiore esse verā, & affirmatiuam minorem falsam, Intēdit notificare materiā, in qua contingat huius contrarium, s. qd sit negativa maior falsa, & affirmatiua minor vera. Et dū dixit: Ac ēt quod toti B inest, & nulli A inest, est falsum:

Posteaquā exposuit, quomodo erit negatiua maior vera, & affirmatiua minor falsa: vult docere materiam, in qua accidit conuersum huius: quod est, ut negatiua minor sit falsa, & affirmatiua minor vera, & dixit: Et cōsimiliter ēt quod inest omni B, non inesse alicui A, est falsum: qm

Posteaquā ostēdit, quāliter contingit maiore negatiuā esse verā, & minore affirmatiuam esse falsam: nunc vult ostēdere materiam, in qua cōtingit hui' oppositū, vcz, qd maior negatiua sit falsa, & minor affirmatiua sit vera. Dicens, id quoq; quod inest oī B, pro, in nullo A insit, ē utiq; falsum, cū

Cō.120

ABRAM

Sum: necessarium. n. est, qd id, qd oī b inest, ipsi a inest. Intēdit, qn a inest omni b, necessarium itaq; est id, qd omni b inest, nō inesse nulli a. nam, si nulli a inesset, cū omni b inest: hinc sequit in secunda figura, a nulli b inesse, iam aut posita erat oī b inesse, qd implicat cōtradictionem. Necessario itaq; quicquid omni b inest, & ipsi a inest. Deinde dicit: Si aut ca peret c oī b inesse, & nulli a inesse, fieret c b vera, & c a falsa. Intēdit, & sic prēmisa c a vera, quæ dicebat, c oī b inesse, quæ est ipsa minor, & prēmisa c a falsa, quæ dicebat, c nulli a inesse, quæ erat ipsa maior negatiua.

Postq̄ aut iam demonstratū est, qd negatiui vñs cōtrariū sit ipsum affirmatiuū vñs, deceptio, quæ cōtingit in vñs negatiui, cōiungit ī prima figura sūm id, quod dixerat: & ex quo deceptio ī affirmatiuū cōiungit ēt in prima & in secūda figura ex eo, qd affirmatiui cōtrariū est ipm negatiuū. Et iā retulit spēs fallorū syllogū, qui cōtingūt ī his duab' figuris, in vtraq; duarū cō-

gni-

BYRANA

necesse est, quod inest omni b, vt non sit non inexistēs alicui a, qn si esset non inexistens alicui a, & inesset omni b, sequeretur ex hoc in secunda figura, qd a nō inesset alicui b, sed iam positū fuit inesse omni b, quod fieri nō potest, & non coheret. Necesse igitur, omne, quod inest omni b, vt inest ipsi a. Deinde dixit: cumq; acceptū fuerit c inesse omni b, & nō inesse alicui a, erit c b vera, & erit c a falsa. sensus est: & erit propositio c b vera, & est ea, quæ dicit, quod c inest omni b, & est minor, & erit propositio c a falsa, quæ dicit c inesse nulli a, quæq; est maior negatiua.

Et posteaq̄ iam fuit declaratum, qd contrarium negatiue vniuersalis: error, qui accidit in negatiua vniuersali, accidet vtiq; in prima figura, sūm qd diximus: postea vero error in affirmatiua accidet in prima figura, ac secūda eo, qd contrariū affirmatiue, est negatiua. Iam vero cōmemorauit spēs syllogū minorum fallorū, qui accidunt in his duab' figu-

lis

MANTINVS

qn necesse est, vt id qd a inest omni b, inest ipsi a, hoc est, cum a inest oī b, necesse ergo est, vt quicquid inest oī b, qd nō sit nō existens alicui a, nā si nulli a inesset, & inesset omni b, tunc sequeretur in secunda figura, vt a nulli b inesset: sed iā fuit positum, qd inest oī b, ergo hæc est cōtradictio impossibilis. Necesse igitur est: vt quicquid inest omni b, inest ipsi a. D. d. & si ponat c inest omni b, & nulli a inesse, tunc c b erit vera, & c a falsa. hoc est, ipsa pmissa c b erit vera, quæ dicit, qd c inest omni b, quæ ē minor, & prēmisa c a falsa qd dicit nulli a inesse, qd est maior negatiua.

Cumq; iā fuerit probatū, qd contraria ipsi vñs negatiue, est vñs affirmatiua, ideo ē ille error, qui contingit in p̄ia figura (vt dixit.) Et cum error qui sit in ipsa affirmatiua, cōiungat ēt in prima figura, & secūda eo, qd contraria affirmatiue est ipsa negatiua. Et iā narrauit genera syllogū fallorū, qui cōiungunt in his duabus figuris in vtraq; notitia, vñs, affir-

matua

Posteriorum

ABRAM.

Cognitionū affirmatiua
vñ, & negatiua vñ, quę
per se notę sunt: sequi-
tur, q̃ numerādo illos
syllogismos, qui occur-
runt de hoc, in his dua-
bus figuris, numerati
sint oēs sylłi falsi, qui
contingunt in his dua-
bus præmissis, affirma-
tiua s. & negatiua im-
mediatis. Et iō dixit:
Euidēs itaq; est, qñ syl-
logistica subductio fue-
Erit p̃ pmissas immedia-
tas ad esse ambas sylłi
falsas, & ad esse alterā
illarū falsam solūmō.
id est, aut ī prima figu-
ra in deceptione, quę
cōtingit in præmissam
negatiuā, aut in prima
& secūda figura in de-
ceptione, quę cōtingit
in p̃missā affirmatiuā.

BVRANA

ris sm vtrāq; duarū
cognitionum affirma-
tiuę vñs, & negatiuę
vñs notarum per se: se-
quitur, quod accidit ex
hoc in his duabus figu-
ris, vt iā cōnumeraue-
rit oēs sylłos falsos, q̃
accidūt in duabus istis
ppōnibus, hoc est affir-
matiua, & negatiua im-
mediata. Et propterea
dixit: Iam itaq; appa-
ret, qñ erit deceptio in
sylłō per ppōnes im-
mediatas, & cū sunt
ambę ppōnes syllogis-
mi falsę, & cū est vna
ipsarū falsa. sensus est:
Siue ī prima figura in
errore, qui accidit in
ppositione negatiua,
siue in prima, & secun-
da in errore, qui acci-
dit in affirmatiua.

MANTINVS

matiua vñ, & negatiua
vñ, quę sunt de se no-
tę. sequit̃ igitur, vt iam
enumerarit oēs sylłos
falsos, qui contingunt
fieri in his duabus pro-
positionibus, affirmati-
ua videlicet, & negati-
ua immediatis, iuxta id
quod pōt accidere in
his duabus figuris. &
ideo dixit: Iā ergo ap-
paret, qñ fit deceptio ī
sylłō in ppōnibus im-
mediatis: cū ambę
p̃missę sylłi sunt falsę,
& qñ vna earū tm̃ fue-
rit falsa. hoc est, Et hoc
qd̃ fiet vel in prima fi-
gura, in illa deceptiōe,
quę cōtingit in p̃missa
negatiua: vel in prima,
& secūda figura, in illo
errore q̃ contingit in
præmissa affirmatiua.

T. 32. ps *In his Verò, quę insunt non indiuiduè, aut non insunt, quando quidē
per proprium medium efficiatur falsi Syllogismus, non possunt ambę
E falsę esse propositiones, sed ea solum, quę est ad maius exsremum. Dico
aut proprium medium, per quod fit contradictionis Syllogismus.*

T. c. 121 In præmissis vero
mediatis, si syllogis-
mus falsum conclu-
dens habeat mediū
essentiale proportio-
natum, imple est, q̃
ambę præmissę sint
falsę, nisi solum illa-
rum maior. Signifi-
catum autem illius,
quod diximus me-
dium

Dixit Arist. In pro-
positionibus aut me-
diatis, si fuerit sylłus
cōcludens falsum p̃
mediū essētiāle pro-
portionatum: fieri
vtiq; non poterit, vt
sint ambę ppōnes
falsę: sed ex ipsis ma-
ior tm̃. Intentio aut
eius, quod dicimus,
mediū

Inquit Arist. De
ppōnibus vero me-
diatis, si sylłs cōclu-
dens falsum, habue-
rit mediū essentiale,
seu proportionatū,
& p̃ se, tunc nō pos-
sunt esse ambę præ-
missę falsę, nisi ma-
ior earū. Intellego au-
tem per mediū pro-
por-

T. c. 121

ABRAM

dium proportionatum, est mediū, quo syllogismus fit de ipso contrario.

BVRANA

mediū proportionatum, est, ut sit mediū: per quod fiet syllogismus in contrarium.

MANTINVS

portionatū illud me A
dium, quo fit syllogismus
per contrarium.

Cō. 111 Postq̃ narravit spēs
falsorum syllogismo-
rum ob illorum præ-
missas, quæ contingūt
de primis per se notis,
tam affirmatiuis, q̃ ne-
gatiuis, intendit refer-
re species syllogismo-
rum falsorum ob suas
præmissas, quæ contin-
gunt quæsitis, quæ cō-
monstrantur syllogis-
mis præmissarū vera-
rū. Et incepit, & dixit:

In præmissis vero me-
diatis, si syllogismus conclu-
dens habeat mediū
essentiale proportiona-
tum, impossibile est, q̃ am-
bæ præmissæ sint falsæ.
id est, præmissis vero,
quæ simplicibus syllogis-
mō demonstrantur, si syllogismus
falsum inferens fuerit
habēs mediū essentia-
le, qui quidē est in con-
trariū præmissæ cōsti-
tutæ p̃ mediū propor-
tionatū verū, quod est
sibi se proportionatū:
hoc est, q̃ prædicet de
altero extremorū ali-
ter, q̃ sit sibi se, nō cōtin-
git ambas præmissas esse
falsas, sed illarū maio-
rem. Deinde dixit: Si-
gnificatum aut̃ illius,
qd̃ dixim⁹ mediū pro-
por-

Posteaq̃ mentionem
fecit de speciebus syllo-
gismorum falsorū p̃
propositiones, quæ acci-
dunt in primis cogni-
tis per se affirmatiuis,
& negatiuis: vult consi-
militer etiam com-
memorare spēs syllogismo-
rum falsorum p̃ propo-
siones suas, quæ accidunt in
quæsitis, quæ mōstran-
tur per syllogismos ve-
rarum propositionum
mediatarum.

Si fuerit syllogismus conclu-
dens falsum p̃ mediū
essētiāle, fieri utiq; nō
poterit, ut sint ambæ
præmissæ falsæ. sensus ē,
q̃ præmissæ, quæ mon-
strantur p̃ syllogismos sim-
plices, si fuerit syllogismus con-
cludens falsum per me-
diū essētiāle: erit utiq;
in cōtrarium præponi,
quæ cōstruitur p̃ me-
diū proportionatū ve-
rum, p̃ mediū propor-
tionatū essētiāle: hoc
est, cum prædicatur de
vna extremitate per
aliū modū, qui est de
ipso p̃ se, nō accidet igi-
tur, ut sint ambæ præ-
missæ falsæ, sed maior tū.
Deinde dixit: Intentio
aut̃ eius, quod dicim⁹,
mediū

Posteaq̃ narravit ge- Cō. 111
nera illorū syllogismo-
rum, qui sunt falsi p̃
suas præmissas, quæ cō-
tingunt in ipsis primis
principijs p̃ se notis, tū
affirmatiuis, tū negati-
uis ē, nunc vult narra-
re genera illorū syllo-
gismorū, qui sunt falsi B
p̃ suas præmissas, quæ
sunt de quæsitis, quæ
demonstrant p̃ syllogismos
habētes veras præmissas:
& ideo incipit, & dicit.

De præmissis vero
mediatis, si syllogismus conclu-
dens falsus, fuerit me-
diatus & essētiālis, seu
proprius, & p̃ se, tūc nō
possunt esse ambæ præ-
missæ falsæ. hoc est, p̃-
positiones vero simpli-
ces, quæ demonstrant C
per syllogismos, si syllogismus con-
cludens falsus fuerit me-
diatus essētiālis, erit
contrarius illius præ-
missæ, quæ fuit demōstra-
ta p̃ mediū proprium
verū proportionatum
de se, vtz cum prædicat
de altero extremorum
alio modo, q̃ se habeat
in se, tunc nō cōtingit
ut ambæ præmissæ sint
falsæ, sed maior earū.
D.d. Intellego aut̃ per
mediū

Posteriorum

D

ABRAM

portionatū, est mediū,
quo syls sit de ipso cō-
trario. id ē, significatū
clausulæ, quā apposui-
mus, q̄ syls falsus sit p
pmissas mediatas p me-
diū essentielle: propor-
tionatū, ē, q̄ hoc illud
mediū, quod sumeret
in syllo veritatis, sit idē
mediū, quod cōcludat
cōtrarium illius, quod
decernebat ei⁹ natura,

E ipsum scilicet falsum.

BVRANA

mediū proportionatū,
est, vt sit mediū per qd
fiet syls in contrariū.
sensus est, q̄ intētio cō-
ditionis, quā posuim⁹,
vt sit syls falsus pp
propōnes per medium
essēiale, pportionatū,
vt sit hoc mediū idem,
qd accipit in syllo ve-
ro, idē mediū, quod cō-
cludit contrariū, quod
iudicauit natura ipsi⁹,
& ipsum est falsum.

MANTINAS

mediū proportionatū,
illud medium, quo sit
syls per cōtrariū. hoc
ē, volum⁹ aut, vt syls,
qui est falsus pp præ-
missas p mediū essen-
tiale pportionatū, vt
illud mediū met, quod
capiatur in vero syllo,
sit, quod cōcludit con-
trariū eius, quod iudi-
cat nā eius, quod qui-
dem est ipsum falsum.

*Insit enim A ipsi B per mediū C: quoniā igitur necesse est C B affir-
matiuā accipi, cū sit syllogismus: planū, quod semper hac erit vera, nō
enim cōuertitur: A C vero falsa, hac. n. cōuersa contrarius sit syls.*

T.c. 122

Sitq̄ nunc A ipsi B
per mediū C: qñ fue-
rit optatus syls, ne-
cesse est præmissam
C B esse affirmatiuā,
cuius veritas semp
sit, & nō commute-
tur: A C vero præmis-
sa sit falsa: hæc enim
potest commutari,
& per eam promo-
uetur syllogism⁹ de
contrario.

Dixit Arist. Sit igi-
tur A in B p mediū
C, cū itaq̄ cōditio
C B pponis, ex ne-
cessitate sit, vt exi-
stat affirmatiua: &
hæc erit vtiq̄ semp
vera, & nō cōuertit:
sed propō A C, erit
falsa: qm̄ fieri pōt, vt
hæc conuertatur, &
proueniat per eam
syls super cōtrario.

Inquit Arist. Et A
insit ipsi B per me-
diū C, cum syls fue-
rit perfectus, necesse
vtiq̄ est propositio-
nem C B semper ve-
ram esse, & non con-
uertatur: propositio
vero A C erit falsa,
quia hæc potest con-
verti, & fiet per eā
syllogismus per con-
trarium.

T.c. 122

Deceptio
p sylsm ne-
gatiuū in
pria figu-
ra, ex ppō-
ni bus me-
diatis per
mediū ex
eadē coor-
dinatiōe.
sed maio-
re tantum
falsa.

Substātia.

Aīal.

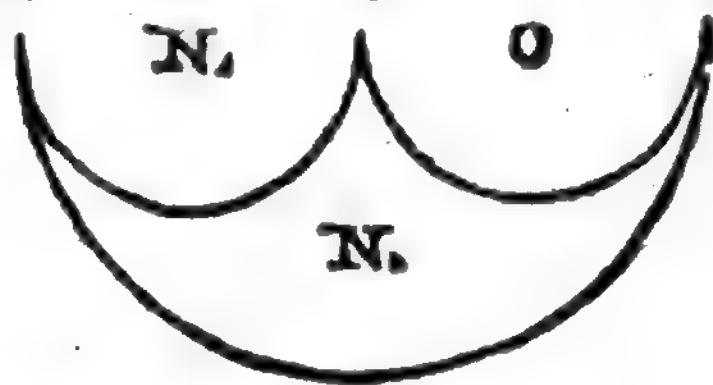
Homo.

A.

O.

C.

B.

Id est

Sensus

Sensus

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

Cō.122 Id est, huius exemplū est, q̄ qñ sumimus loco maioris extremi in syllo pfecto id, pro quo est A, & loco minoris, id pro quo est B, & capiam⁹ A inesse ipsi B per mediū, pro quo est litera C: sicut caperem⁹ A de toto C, & C de toto B, & cōcluderetur nobis, q̄ A sit de toto B, quæ est cōclusio ipsa vera p mediū proportionatum, ex veris pmissis. qñ enim res ita se hēt, & cōtingit nobis errasse, & cōcluderem⁹ p hoc idē mediū, s. p C, q̄ A nulli B insit: impossibile esset, q̄ errem⁹ in minore pmissam affirmatiuam, q̄ dicebat, q̄ C oī B insit. nā, si in hanc solū decepti essemus, & accepissemus C in oī B, non concluderet nobis hinc aliqua res. Iam enim cōmonstratū est, q̄ de cōditionibus sylli negatiui in prima figura sit, q̄ minor sit affirmatiua: igit cōtingit de hoc quæsito syllo pfectus fm figurā, falsus ob suas pmissas, qñ putaremus maiore illius pmissam affirmatiuā, esse negatiuā. Et ideo dixit: de minori pmissa, q̄ sit vera semp & non cōmutet. id est, fm ipsam cōclu-

Sensus est: exemplū huius, cū accepimus loco maioris extremi in syllo pfecto id, in quo est A, & loco minoris, in quo est B, & accipiamus q̄ A insit B p mediū, in quo est C, veluti, si accipiamus A de omni C, & C de oī B, quæ est conclusio vera per mediū proportionatū ex pponibus veris. quod cū ita fuerit, & acciderit, vt speculemur, & cōcludamus p hoc idem mediū, hoc est, C, q̄ A nō insit alicui B, fieri igitur non potest, vt erremus in propōne minore affirmatiua dicēte, q̄ C de omni B. Si enim errauerimus in hac tantū, & acceperimus C de oī B, & acceperimus A de omni B, nō concludet nobis ex hoc aliquid. qñ iam declaratū fuit, q̄ ex conditionib⁹ sylli negatiui in prima figura est, vt sit minor affirmatiua: accidet igit in hoc quæsito syllo pfecte figuræ, qñ propositiones suæ ita se hēt, vt existimemus propositionem maiore affirmatiuā, esse negatiuā. Et ppea dixit de ppositione minore, q̄ est vera semper, & nō conuertit. Sensus est. quē-

admo

Sensus est: exēpli grā. **Cō.122** si capiemus vice maioris extremi in syllo pfecto id, sup quo est litera A, & vice minoris, id sup quo ē litera B: & ponamus A inesse ipsi B per mediū sup quo est litera C, vt si dicam⁹ A inesse omni C, & C omni B, & cōcludem⁹ A inesse omni B, quæ est cōclusio vera p mediū proportionatū ex pmissis veris. nā qñ B res ita se habuerit, & cōtingerit nos errare, & cōcludamus per hoc met mediū scilicet C, q̄ A in nullo B est, tūc non possum⁹ errare in pmissa minori affirmatiua, quæ dicebat, C inesse omni B. nā si erramus in hac tantū, & dicam⁹ C de nullo B dici & A dici de oī B, nihil nobis hoc cōcludet. nā iā fuit probatū, q̄ vna C ex conditionibus sylli negatiui in prima figura est, vt minor sit affirmatiua: continget igit in hoc quæsito, fieri syllogismum pfectū in prima, qui sit falsus pp suas pmissas, qñ existimam⁹ pmissā maiore affirmatiuā, esse negatiuam. Et ideo dicit, q̄ minor pmissa semper est vera, & nō cōuertitur. hoc est, fm conclusionē. Logica LL. sionē.

ABRAM

prout diximus. Iā autē cōmonstratū est, q̄ im-
posse sit ī prima figura,
q̄ cōuertatur minor &
cōcludat. Illa ergo di-
spō, quæ huic accidit
termino, qui est ppē
pportionatū, est eadē
illi, q̄ accidit pportio-
nato. Et ideo dixit:
Subductio autem est
vna, quādo syllogismi
mediū fuerit propor-
tionatum, aut propē ip-
sum proportionatum.
Et non est tibi difficile
exemplum huius ex ip-
sis materijs, quia non
est legendus hic Liber
nisi ab illo, qui legerit
Libros Analyticorum
Priorum.

BVRANA

primā figuram, quæ ad
modū dixim⁹. iā enim
declaratū fuit, fieri nō
posse ī prima figura vt
minor conuertat, & sit
concludens. dispō igit
A B in eo, q̄ accidit ex
hoc per terminum me-
diū propinquum pro-
portionato, est eadem
cū proportionē, q̄ acci-
dit per proportionatū.
Et propterea dixit: De-
ceptio igitur est vna,
cū fuerit mediū ī syllo-
proportionatū, aut pro-
pinquum proportiona-
to. Exemplū autē super
hoc ex materijs nō est
difficile: non .n. vocat
Liber iste, nisi ille, q̄ vo-
cat Priora analytica.

MAINTINVS

primam figurā vt dixi A
mus. At cū iam fuerit
probatū, ipsam mino-
rem in prima figura
nō posse cōuertere, & sit
cōcludens, ergo id, qd̄
cōtingit hic de termi-
no, qui est ferē propor-
tionat⁹ cōtinget quoq;
cū ipso ppportionato.
Et ideo dixit hic, ea-
dem profecto est dece-
ptio, q̄n mediū in ipso
syllo fuerit proportio-
natū, aut ferē propor-
tionatum. neq; pertur-
bet te hoc exemplum
sumptū ex ipsis mate-
rijs, nam nemo debet
legere hunc librū, nisi
qui perlegerit Priora
resolutiua.

T.32. P⁵

*Si vero non per proprium medium efficiatur syllogismus: quando
sub A quidem sit medium: ipsi vero B nulli insit: necesse est falsas esse
ambas. accipiendæ namq; sunt e cōtrario, quā se habent propositiones,
si debet syllogismus fieri. sic autem acceptis, ambæ efficiuntur falsæ.
quemadmodum si A quidem toti D inest: D vero nulli eorū, quæ B:
his enim conuersis, syllogismus erit, & propositiones ambæ falsæ.*

T.c.124

Si vero syllogismi
medium non fuerit
proportionatum, &
fuerit medius termi-
nus sub A, & nulli B
inest, necessario am-
bæ præmissæ fiunt
falsæ. oporteret enī,
q̄ cōmutarentur si-
mul, & q̄ caperen-
tur secundū contra-
rīū illius, quod sunt,
si

Dixit Arist. Sin at
medius termin⁹ syllo
fuerit nō proportio-
natus, et fuerit C me-
dius termin⁹ sub A,
& n̄ inexistēs alicui
B, necessariū utiq;
vt sint ambæ propō-
nes falsæ. oporteret
enim, vt cōuerteren-
tur simul in contra-
rīū eius, quod sunt:
si

Sed, si mediū syllo-
gismi fuerit nō pro-
portionatū, & fuerit
sumptū sub A, & de
nullo B prædicet, ne-
cesse utiq; ē vtrasq;
propōnes esse falsas.
nam necesse esset, vt
conuerterentur in si-
mul ad cōtrariū ei⁹,
quod sunt, si syllo ex
LL iij his

T.c.124

Posteriorum

ABRAM

D si fuerit syllogismus optat⁹, q fit ex illis: dum autem sic accipiuntur, ambæ fiunt falsæ. Prout si A de toto C, C autem de nullo B. qñ enim tales cõmutatur fit syls, & ambæ illius præmissæ sunt falsæ.

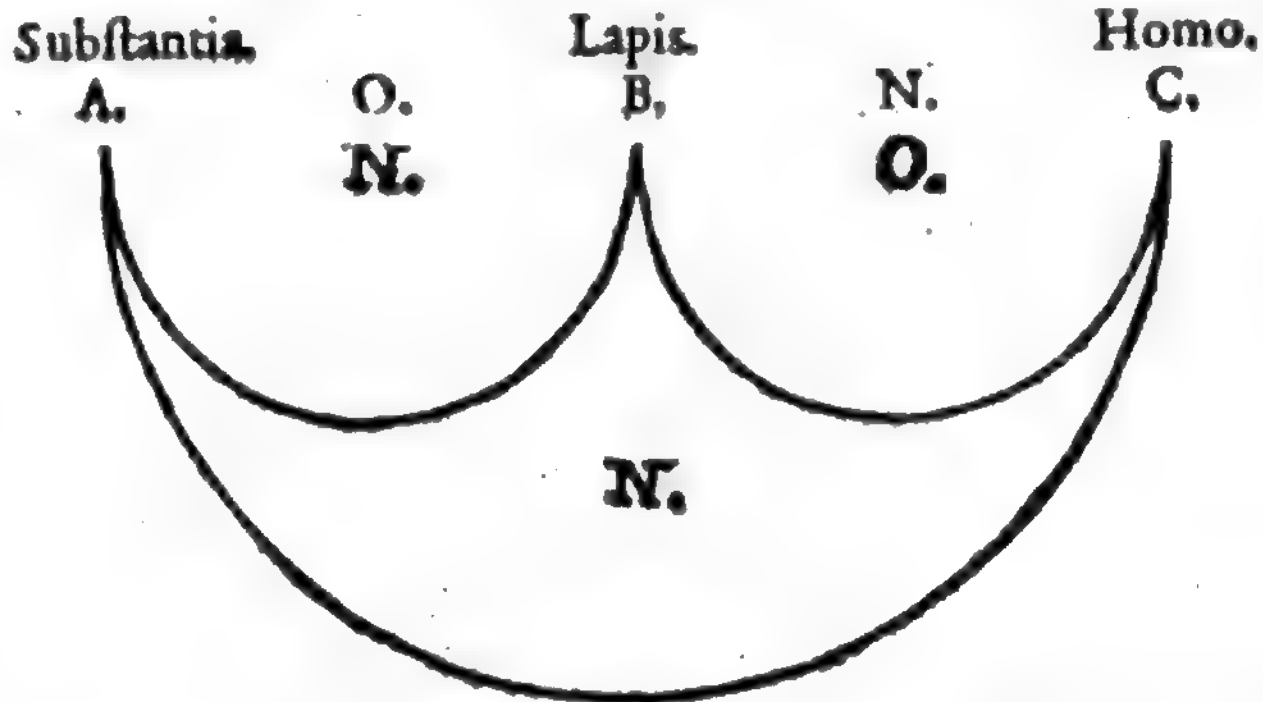
BYRANA

si dispõ sit, vt ex ipsis fiat syls: cū enim sic accipiuntur, erunt ambæ falsæ. quẽadmodum si A inesset omni C, & C nulli B. cū enim tales conuertantur, erit syls, cuius ambæ propositiones falsæ.

MANTINVS

his cõpositus fuerit perfectus, sic autem acceptæ, falsæ vtreq; efficiuntur. vt si fuerit A de omni C, C autem de nullo B. hæ enim cum cõuertuntur, efficiunt sylsm, cuius ambæ propositiones sunt falsæ.

Auer. loco subẽ sumptis Aial et loco lapidis Equi. Deceptio per sylsm negatiuũ I prima figura per mediũ nõ proportionatum ex ambabus pponibus falsis mediatis.

Cõ. 124 Dicit, q qñ aliqua res inest cuidam rei, ac si diceret animal de omni homine per mediũ proportionatũ, quod (gĩa exẽpli) sit ipsum sensitium, res se habet de illo, prout diximus: qñ, vero ad talem conclusionem caperemus medium non proportionatum, scilicet, q capiamus, quod supponitur ipsi A, hoc est, id, de quo naturaliter prædicatur ipsum A, quod sit illius pars, & negatũ à minori extremo, ac

Dixit: cū vero fuerit aliquid inexister ali cui, ac si diceret animal de omni hoĩe p mediũ proportionatũ: quod est (exẽpli gĩa) sensibile: dispositio vtiq; ipsi est, quemadmodũ diximus: sin aut acceperimus I huiuscemodi cõclusionem medium non proportionatum: puta si accipiat, quod ponitur sub A, hoc est, qđ prædicat de eo p naturam A, quod est pars ipsius, & est negatum à minore extremitate, ac

Dicitur cum aliquid **Cõ. 124** inest alicui rei (exẽpli gĩa) vt animal omni homini p mediũ proportionatũ, quod exẽpli gĩa sit ipsum sensitium, tũc res ita se habebit vt diximus: sed si accepimus huiuscemodi cõclusionem, vt mediũ non pportionatũ, vt si assumamus id, qđ continebatur sub A, videlicet, quod p̃dicatur naturalit̃ de eo ipsum A, & est pars eius, & negetur à minori extremitate. vt exempli gĩa ab

ABRAM

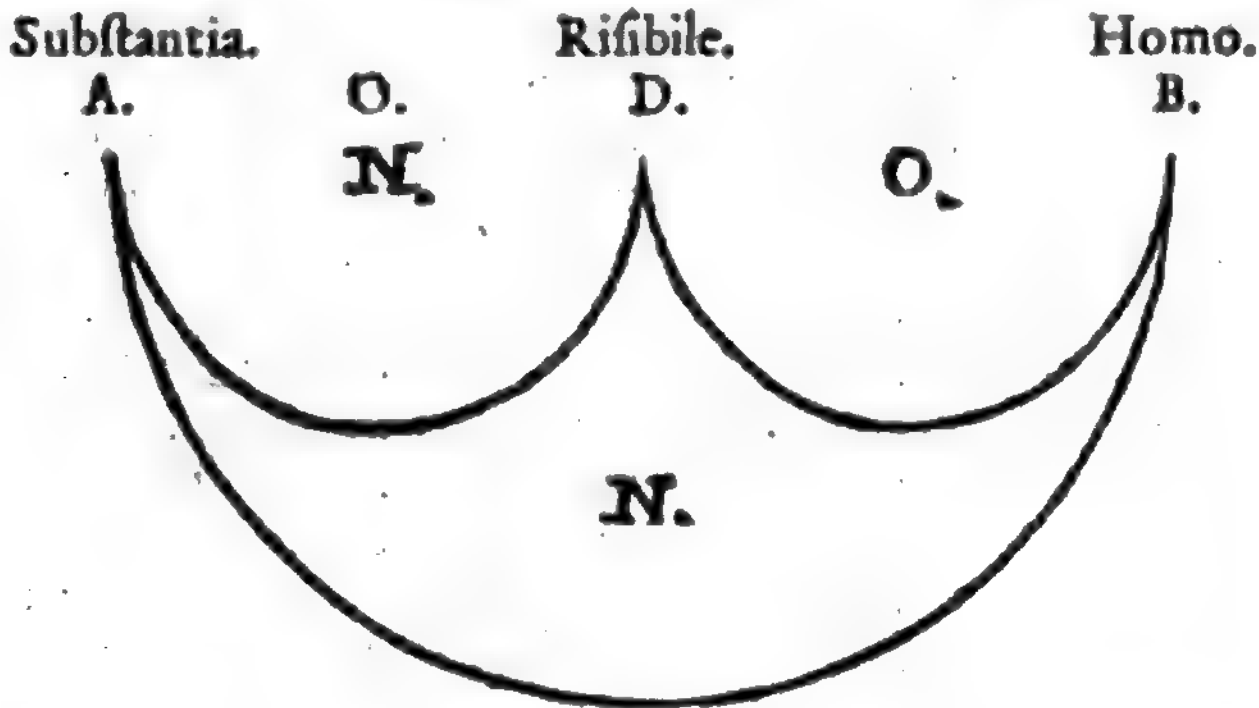
Et ideo illa est vera
semper, hæc autem sem-
per falsa. Subductio
autem est una, quoniam syl-
logismi medium fue-
rit proportionatum,
aut prope ipsum pro-
portionatum.

BVRANA

Et propterea erit ipsa
semper vera: sed hæc
erit semper falsa, dece-
ptio autem erit una, cum
fuerit medium in syl-
logismo proportio-
natum, aut proximum
proportionato.

MANTINVS

illa itaque semper ve-
ra erit, hæc autem
falsa. Eadem autem
perfecto deceptio est,
quando medium in
ipso syllogismo fue-
rit proportionatum, aut
ferè proportionatum.

Deceptio
per syllogismum
negatiuum
in prima fi-
gura per
medium non
ex eadem co-
ordinatione,
ex maiore
falsa,
& minore
vera media-
tis. Auer.
pro D, assu-
pfit C, &
sic in sequen-
tibus text.

Cō. 123 Medius terminus pro-
portionatus est, qui secundum
ipsius naturam concludit
ipsum verum in omni
materia, hoc est, secundum modum
naturalis predicationis. & quoniam
fuerit res, quæ naturaliter
predicatur de aliqua re, &
de ea predicatur aliqua
res, ille est terminus pro-
portionatus primæ figu-
ræ, & in hoc non contin-
git quod eo concludatur fal-
sum affirmatiuum, nisi
maior præmissa sit ipsa
falsa. Terminus vero,
qui est prope proportio-
natus, est unus, quo acci-
dit in quibusdam mate-
riis quod concludat illud.
v.g.

Terminus medius pro-
portionatus is est, qui
concludit per naturam
suam verum in omni materia,
hoc est, per modum præ-
dicationis suæ naturalis. cum
enim fuerit aliquid præ-
dicatum secundum naturam de ali-
quo, & prædicetur de ip-
so aliud, erit utique ter-
minus proportionatus
primæ figuræ. Et non
accidit, ut per ipsum con-
cludatur falsum conse-
quens: nisi maior præmissa
sit falsa. sed medius pro-
pinquus proportiona-
tus est unus, per quem acci-
dit in omni, ut conclu-
dat in aliqua materia.
ut

Medius terminus pro-
portionatus est ille, qui
ex sui natura concludit
verum in omni materia,
videlicet, secundum prædica-
tionem naturalem: & cum
datur aliquid, quod prædi-
catur naturaliter de ali-
qua re & aliquid prædi-
cetur de ipso, tunc illud est
terminus proportiona-
tus primæ figuræ. & id
non continget, ut in eo con-
cludatur falsum affirma-
tiuum, nisi maior præ-
missa fuerit falsa: at ter-
minus, qui est ferè pro-
portionatus, est ille, qui
in aliquibus materiis. con-
tingit ipsum concludere.
L L ij exē-

ABRAM

ac si diceret ipse Equus, tali medio termino non fit syllogismus, quoniam non sequitur quando predicatur animal de omni Equo, & Equus de nullo homine, quod animal nulli homini insit.

Hoc ergo medium non proportionatum inuenitur in premissis, quarum est medium proportionatum. quando autem vellemus ex hoc medio concludere conclusionem aliquam contra conclusionem veram, non euenit nobis, nisi acceperimus ambas premissas falsas, adeo quod maior sit negatiua & minor affirmatiua. hec enim combinatio concludit in prima figura, & capiamus nostrum exemplum sic, animal nulli Equo inest, & Equus omni homini: concluditur nobis necessario, quod animal nulli homini insit. hoc est significatum illius, quod dicit in hoc paragrafo. Eius autem sermo ex his, quod diximus, per se intelligitur.

BVRANA

ac si diceret genus: per huiusmodi terminum non complicatur syllogismus, & hoc, quoniam non sequitur, cum predicatur animal de omni Equo, & Equus de nullo homine, quod non sit animal de aliquo homine.

Hoc igitur medium non proportionatum inuenietur utique in propositionibus, in quibus est medium proportionatum. cum igitur voluerimus concludere ex hoc medio conclusionem contrariam conclusioni verae, non prouenit nobis, nisi cum acceperimus ambas propositiones falsas, usquequo fuerit maior negatiua & minor affirmatiua: scilicet quod haec complicatio concludit in prima figura. Et accipitur in exemplo ipsius animal de nullo equo, & Equus de omni homine, & concluditur ex necessitate, quod animal de nullo homine. Haec igitur est intentio, quam dixit in hoc capitulo & tractatu ipsius ex eo, quod diximus intelligi per se.

MANTINVS

ab Equo. tunc ex huiusmodi termino medio non constituetur syllogismus, quia non sequitur si animal predicatur de omni, Equo & Equus de nullo predicetur homine, ut propterea animal non predicetur de aliquo homine.

Sequitur igitur, quod huiusmodi medium non proportionatum poterit reperiri in ipsis propositionibus habentibus medium proportionatum, cum igitur viderimus concludi ex hoc medio conclusionem contrariam conclusioni verae, tunc illud non contingit, nisi quando capimus utramque premissam falsas, ita ut maior sit negatiua, & minor affirmatiua, nam haec compositio concludit in prima figura, ut si exempli gratia dicamus animal de nullo Equo dici, & Equus dici de omni homine, tunc concludetur de necessitate animal de nullo homine dici.

T. 32. p. Quando vero medium non sit sub A, ut D, A D quidem vera erit, D B autem falsa. nam A D quidem vera, quoniam non erat in A ipsum D: D B autem falsa, quoniam si esset vera, & conclusio vera esset, sed erat falsa.

Quoniam

Dixit

LL iij

At

Posteriorum

ABRAM

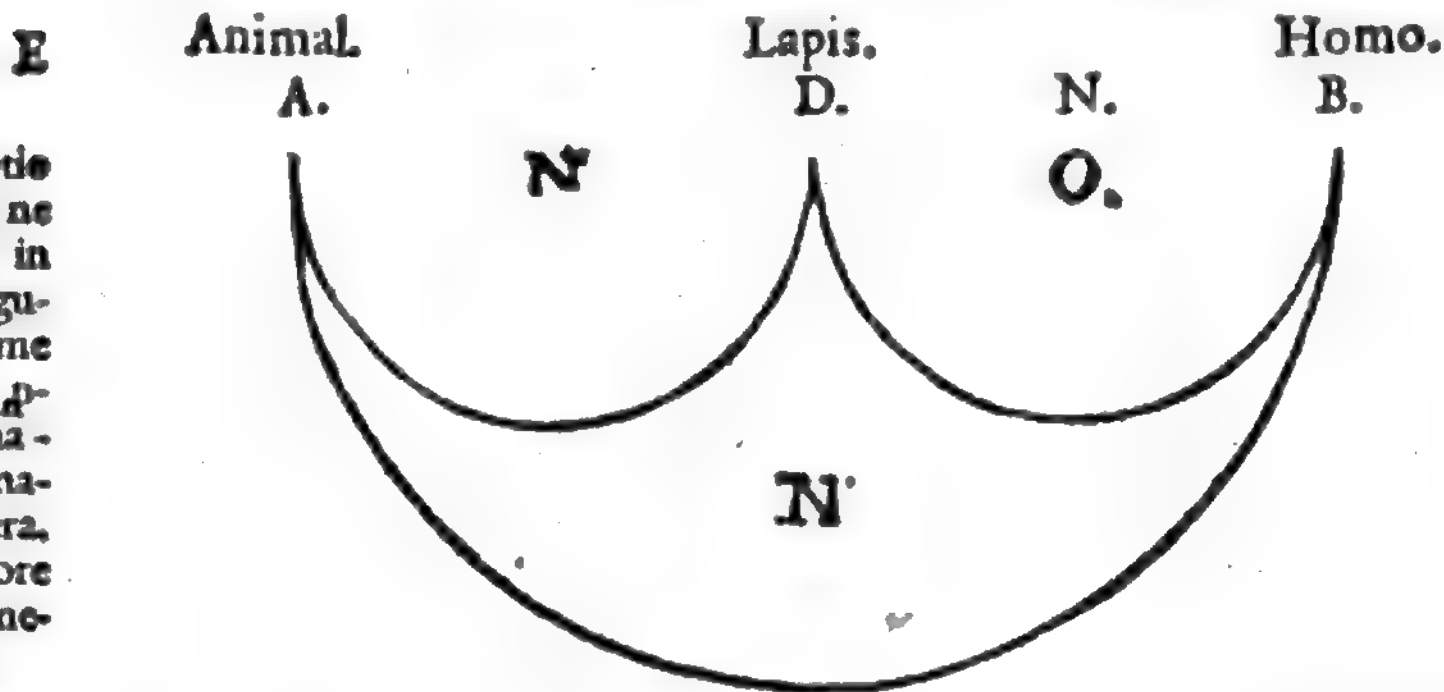
T.c.125 **Q**uando aut medi⁹ terminus non sit sub A, prout est C, tunc premissa AC est vera, et premissa CB falsa. veritas quide ipsius AC est, quia C non sit sub A, falsitas vero premissae CB est, quia si esset vera, conclusio esset vera. ipsa vero est falsa.

BVRANA

Dixit Arist. Cum vero non fuerit medius termin⁹ sub A, quemadmodum C, propositio AC erit quide vera, propositio aut CB erit falsa. AC, quide vera, quoniam C non est sub A, CB vero falsa, quoniam si esset vera, esset & conclusio vera, sed est falsa.

MANTINVS

At, cum terminus T.c.125 medi⁹ non fuerit sub A, veluti est C, tunc propositio AC vera est, CB vero falsa. vera quidem est AC, quia C non est sub A, CB vero propositio falsa est: nam ea existente vera, conclusio quoque vera esset, ea autem est falsa.

Cō.125 **D**icit quide, q quando est aliqua res, quae affirmatiue concludit de aliqua re, & caperetur mediū non proportionatum, ut sit aliqua res negata ab utrisque extremis, hoc ē, à maiori & à minori, tunc haec res ē. Quando enim velle-
mus ex tali medio con-
stituire syllogismum
perfectum fm figurā,
concluderet cōtra con-
clusionē perfectā, hoc
est, negatiuam vlem.
hoc

Cum vero fuerit ali-
quid cōclusum per af-
firmationē de aliquo,
& acceptū fuerit mediū
nō proportionatū, cū
inuenit aliqd negatū
ab ambabus extrema-
tib⁹, hoc ē, à maiore &
minore: hoc utique erit.
Quoniam cum volueri-
mus cōplicare ex huius-
modi medio sylm
perfectae figurae, cōclu-
detur contrarium con-
clusionis perfectae, hoc
ē, negatiua vniuersalis.
fieri

At si aliquid cōcluda-
tur affirmatiue de ali-
qua re, & capiatur me-
diū improporionatū,
si reperiat illa res ne-
gata ab utroque extre-
morū videlicet, à maio-
ri & minori, hoc qui-
dem poterit reperiri.
Nā cum voluerimus
componere ex huius-
modi medio sylm t integrā
figurā, concludentē cō-
trariū cōclusionis per-
fectae & integrae, vbi, ne-
gatiuam vniuersalem.
hoc

ABRAM

hoc itaq; nō ē posse, nisi qñ maior pmissa fuerit vera necessario, qñ illā sine dubio acciperemus negatiuā, & minor fuerit falsa, quā sine dubio capemus affirmatiuā. Si autē minor eēt vera, cū iā supposuerimus maiorē verā, oporteret, q̄ cōclusio eēt vera, iā aut supposuim⁹ eius contrariā esse verā. Exēpli gratia ex materijs, q̄ cōcluderet, q̄ oē aīal sit hō, per mediū, qđ ē ipsum sensitiuū, deinde cēpisset mediū non proportionatū, ex quo esset negatum ab ambobus, s. ab vtrisq; extremis, à maiori, & à minori, quæ vtraq; in hoc exemplo sunt ipsum aīal, & ipse homo, hoc aut mediū sit vt lapis, qñ aut deceptiōe falleremur phūc sylsm, compositio sylfi ex illo eēt pfecta, & pmissē eēt falsē indubitate. itaq; & necessario capem⁹ lapidē inesse oī hōi, & aīal nulli lapidi. Sicq; cōcluderet hinc nobis in prima figura, aīal nulli homini inesse.

Notū aut ē, q̄ pmissa negatiua sit ψa, & affirmatiua minor sit falsa, & q̄ impossibile sit, q̄ concludatur negatiua falsa ex syllo perfecto fm figurā.

DVRANA

fieri igit nō poterit, nisi cū fuerit propō maior vera ex necessitate, cū accepta fuerit absq; dubio negatiua, & minor falsa, cū accepta fuerit sine dubio affirmatiua. Sin aut minor eēt vera, cū maior iam posita fuerit vera, seq̄t vt sit cōclusio vera: sed iā posuimus, q̄ contraria est vera. Exēplū huius ex materijs, si cōcludam⁹, q̄ oē animal hō per mediū sensibile, deinde accipiam⁹ mediū nō pportionatū, qđ sit negatū ab vtrisq;, hoc est, ab vtrisq; extremitatibus maiore, & minore, q̄ ambæ sunt in hoc exēplo, aīal & hō, erit aut mediū hoc, quēadmodū lapis: cū igit errauerimus syllo p hoc mediū, erit cōplicatio sylfi pfecta: propōnes at falsæ absq; dubio, & ex necessitate, si accipiat⁹ lapidē inesse oī homini, & aīal inesse nulli lapidi: cōcludet vtiq; nobis ex hoc i prima figura, q̄ animal de nullo homine.

Et propōnes ita se habebūt, q̄ negatiua erit vera, & minor affirmatiua falsa: q̄q; fieri nō pōt, vt cōcludat⁹ negatiua vera ex syllo perfecta.

MANTINVS

hoc quidē nō pōt fieri, nisi qñ maior pmissa rū fuerit necessario vera. cum, s. capiat⁹ pcul dubio negatiua, & minor fuerit falsa qñ capiat⁹ oīno affirmatiua. Sed si minor fuerit vera maior vero iā fuit posita vera, ergo oportet cōclusionē esse verā: sed iā fuit suppositū, q̄ eius contraria sit ψa. vt exempli gratia in ipsis materijs, si quis cōcludat oēm hōiem esse animal p medium s sensitiuū: mox capiat medium nō pportionatū, qđ neget ab vtroque ipso rū, s. ab vtroque extremo, nēpe maiori, & minori, quæ sunt in hoc exemplo aīal & hō, & hōi mediū sit lapis: si igitur cōmiserimus errorem in hoc syllo p hoc mediū: tūc cōpositio sylfi erit pfecta, & pmissē erūt falsē oīno, & ē necesse vt capiamus ipsum lapidē esse oī homini, aīal vero nulli lapidi, & tunc cōcludet in priā figura de nullo homine dici.

Manifestū aut est, q̄ pmissa negatiua ē ψa, & affirmatiua maior ē falsa, & q̄ nō pōt cōcludi negatiua falsa ex syllogismo facto p perfecta.

Posteriorum

ABRAM

D figuram, nisi fm hanc formā. Et dum dixit: Quando autē medius terminus nō sit sub A. Intendit, sed sit negatus ab A, qđ est maius extremū, & ex B, qđ est min⁹ extremū. residuū autem sui sermonis ex his quę diximus per se intelligitur.

BYRANA

Et figurā, nisi p hanc formā. Et dixit: cū y o nō fuerit medi⁹ termin⁹ sub A, hoc ē. Sed fuerit negatus ab A, qđ est extremitas maior, & à B, quod est extremitas minor: & reliqua verba sua ex eo, quod dixit, intellecta sunt per se.

MANTINVS

Et figura nisi, hoc pacto. Et ideo dixit. Et qñ terminus medius non fuerit sub A, hoc est, sed fuerit negatus ab ipso A, qđ est maius extremū, & ab ipso B, qđ est minus extremū. reliqua vero eius verba sunt satis nota de se ex his, quę nos diximus.

T. 32. ps Sed cum per mediam figuram efficitur deceptio, ambas quidem non contingit falsas esse propositiones totas. Cum enim sit B sub A, nihil contingit, huic quidem omni, illi vero nulli inesse, quemadmodum dictum est & prius.

T. c. 126 Quando vero subductio fuerit in media figura, impossibile est ambas præmissas esse falsas fm se totas, qñ enim A omni B inest, impossibile est esse aliquā rē, quę vni & toti illi insit, alteri vero nec alicui rei illius insit, prout in præmissis diximus.

F

Dixit Arist. Cū vero fuerit deceptio in media figura, fieri nō poterit, vt sint ambæ propositiones falsæ in totum: quoniam cū fuerit A de oī B, fieri vtique non poterit, vt inueniat aliquid, qđ vni insit oī, & alteri nulli, quēadmodū diximus in pcedētibus.

At si deceptio fiat per mediam figurā, non possunt vtique vtræq; propositiones falsę esse in toto. Cum enim A fuerit de omni B, non poterit quippiam reperiri, quod vni in toto insit, alteri vero nulli, vt superius diximus.

T. c. 126

Cb. 126 Postq̃ explicuit spēs deceptionum, quę contingunt in veras cōclusiones primę figurę, hoc est dictu, deceptiones syllogisticas, intendit narrare qđ de his cōstingat i scđa figura Et dixit: In media vero figura impossibile est, qđ cōtingat sylis, q pfectus sit

Posteaq̃ declarauit species errorū, q accidunt in cōclusionibus veris in prima figura, hoc est, errores syllogisticos, vult enuntiare qđ accidit fm hoc in scđa figura, & inquit. In media autem figura fieri vtique non poterit, vt accidat ita sylis perfectę figu-

Posteaq̃ declarauit genera deceptionū, quę sunt in cōclusionibus veris in prima figura, nēpe deceptiones syllogisticas, nunc vult ostendere id, qđ cōtingit in scđa figura de hoc. Dicens: Deceptio vero quę fit in media figura, non pōt ita cōtingere

lit

ABRAM

Nā si ēēt aliqua res, p
q̄ sit līa c, q̄ i sit ambo-
b' extremis, hoc ē, ipsi
A, & ipsi B. q̄ n. n. cōmō
strat aliq̄ res alicui rei,
nō euadit, q̄ n iueniat
vna res, q̄ p̄dicet de am-
bab' ipsis, putē p̄dica-
tio sēsitium d aīali, & E-
quo: & q̄ n accipet hēc
res, vt si diceret ex līs, il-
la, pro qua est c inesse
ipsi A, & nulli B inesse,
maior p̄missa esset ve-
ra, quē dicebat, q̄ c om-
ni B in sit. Et huius ex-
emplū ex ipsis materijs
est, vt capiamus sensiti-
uum inesse omni ani-
mali, & sensitiuum nō
inesse homini: conclu-
deretur in secunda fi-
gura, q̄ animal non
in sit homini ex dua-
bus p̄missis maiori
vera, & minori falsa.

BVRANA

Et hoc q̄m fieri vtiq;
p̄t, vt sit aliqd, puta in
quo c, lēxistēs ambab'
extremitatibus totis,
hoc ē, A & B, & hoc, q̄m
cū manifestē i sit aliqd
alicui, nihil p̄hibet, vt
iueniat aliud aliqd p̄di-
catū de vtrisq;: quē ad-
modū p̄dicatio sensibi-
lis d aīali & Equo. cūq;
accepta fuerit res ista,
ac si diceret ex literis i
quo ē c inēē A, & n in
ēē alicui B, erit vtiq; p̄
pō maior vera, quē di-
cit, c de omni A, & mi-
nor falsa, q̄ dicit, c non
de aliquo B. Exēplū hu-
ius ex materijs, si acci-
piam' sensibile inēē oī
aīali, et sēsitibile nō inēē
homini, cōcludet. n. in
scda figura, q̄ aīal n est
hō ex duab' p̄pōnibus
maior' vā, et minor' falsa.

MANTINVS

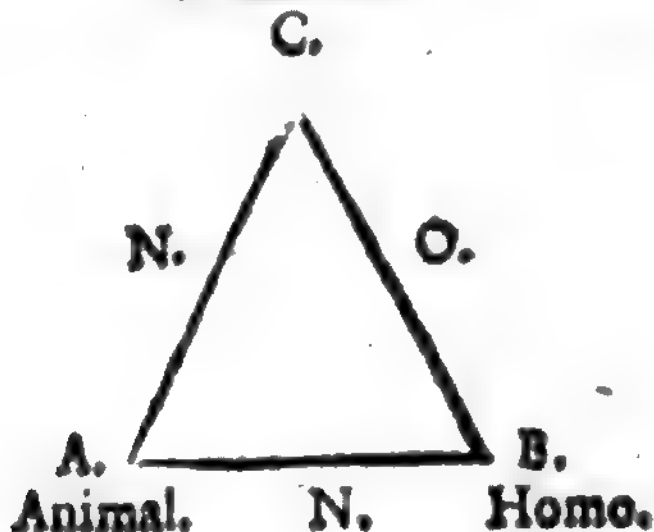
Qm fieri pōt, vt sit ali A
qd vt c, qd i sit vtriq;
extremitati, s. ipsi A, &
ipsi B, tūc nihil p̄hibet
aliquid vnū esse, qd p̄-
dicetur de vtraq;, vt ip-
sum sensitiuum, qd p̄-
dicat de animali, & de
Equo. cū igit capimus
illud, vt grā exēpli p li-
teras dixeris id, qd desi-
gnat p literā c, inesse
ipsi A, & nulli B inēē,
tūc maior p̄missa erit
vera, q̄ d. q̄ c inest oī B
A, minor' vō erit falsa, q̄
d. c nulli B inest. vt grā
exēpli i ipsis materijs si
dicam' ipsum sēsitium
inēē oī aīali, sed ipsum
sensitiuū n inēē homi-
ni, tūc cōcludet i scda
figura, q̄ aīal n est ho-
mini, & hoc p duas p̄-
missas, quarū maior est
vera, & minor ē falsa.

T. 32. p^o Rursus, si acceptum fuerit C ipsi quidem B inesse, A vero nulli:
BC quidem vera erit, altera autem falsa.

T. c. 128 Et e contra si capia-
tur C inesse ipsi B, &
nulli A inesse: p̄-
missa C B fit vera, &
altera falsa.

Dixit Arist. Et e cō-
uerso si acceperim'
C inesse alicui A, pro-
positio C B erit vtiq;
vera, & altera falsa.

Sensitiuum.

Inqt Arist. E cōtra
vero, si accipiam'
C inesse ipsi B, & nulli
A: propō C B vera ē,
alia autem falsa.

Deceptio
pylum ne-
gatiuū in
scda figu-
ra ex ma-
iore falsa,
& mino-
re vā me-
diatis.

Posteriorum

ABRAM

Cognitionū affirmatiua
vñ, & negatiua vñ, quæ
per se notæ sunt: sequi-
tur, q̃ numerādo illos
syllogismos, qui occur-
runt de hoc, in his dua-
bus figuris, numerati
sint oēs sylli falsi, qui
contingunt in his dua-
bus præmissis, affirma-
tiua s. & negatiua im-
mediatis. Et iō dixit:
Euidēs itaq; est, qñ syl-
logistica subductio fue-
Erit p̃ pmissas immedia-
tas ad esse ambas sylli
falsas, & ad esse alterā
illarū falsam solūmō.
id est, aut ī prima figu-
ra in deceptione, quæ
cōtingit in præmissam
negatiuā, aut in prima
& secūda figura in de-
ceptione, quæ cōtingit
in pmissā affirmatiuā.

BVRANA

ris fm vtranq; duarū
cognitionum affirma-
tiuæ vñs, & negatiuæ
vñs notarum per se: se-
quitur, quod accidit ex
hoc in his duabus figu-
ris, vt iā cōnumeraue-
rit oēs syllos falsos, q̃
accidūt in duabus istis
ppōnibus, hoc est affir-
matiua, & negatiua im-
mediata. Et propterea
dixit: Iam itaq; appa-
ret, qñ erit deceptio in
syllo per ppōnes im-
mediatas, & cum sunt
ambæ ppōnes syllogis-
mi falsæ, & cum est vna
ipsarū falsa. sensus est:
Siue ī prima figura in
errore, qui accidit in
ppositione negatiua,
siue in prima, & secun-
da in errore, qui acci-
dit in affirmatiua.

MANTINVS

matiua vñ, & negatiua
vñ, quæ sunt de se no-
tæ. sequitur igitur, vt iam
enumerarit oēs syllos
falsos, qui contingunt
fieri in his duabus pro-
positionibus, affirmati-
ua videlicet, & negati-
ua īmediatis, iuxta id
quod pōt accidere in
his duabus figuris. &
ideo dixit: Iā ergo ap-
paret, qñ sit deceptio ī
syllo in ppōnibus im-
mediatis: cum ambæ
pmissæ sylli sunt falsæ,
& qñ vna earū tm fue-
rit falsa. hoc est, Et hoc
q̃dē fiet vel in prima fi-
gura, in illa deceptioe,
quæ cōtingit in pmissa
negatiua: vel in prima,
& secūda figura, in illo
errore q̃ contingit in
præmissa affirmatiua.

T. 32. p3 *In his vero, quæ insunt non indiuiduè, aut non insunt, quando quidē
per proprium medium efficiatur falsi syllogismus, non possunt ambæ
falsæ esse propositiones, sed ea solum, quæ est ad maius extremum. Dico
aut proprium medium, per quod fit contradictionis syllogismus.*

T. c. 121 In præmissis vero
mediatis, si syllogis-
mus falsum conclu-
dens habeat mediū
essentiale proportio-
natum, imple est, q̃
ambæ præmissæ sint
falsæ, nisi solum illa-
rum maior. Signifi-
catum autem illius,
quod diximus me-
dium

Dixit Arist. In pro-
positionibus aut me-
diatis, si fuerit syllos
cōcludens falsum p̃
mediū essētiāle pro-
portionatum: fieri
vtiq; non poterit, vt
sint ambæ ppōnes
falsæ: sed ex ipsis ma-
ior tm. Intentio aut
eius, quod dicimus,
mediū

Inquit Arist. De T. c. 121
ppōnibus vero me-
diatis, si syllos cōclu-
dens falsum, habue-
rit mediū essentiale,
seu proportionatū,
& p̃ se, tunc nō pos-
sunt esse ambæ præ-
missæ falsæ, nisi ma-
ior earū. Intellego au-
tem per mediū pro-
por-

ABRAM

dium proportionatum, est mediū, quo syllogismus fit de ipso contrario.

BVRANA

mediū proportionatum, est, ut sit mediū: per quod fiet syllogismus in contrarium.

MANTINVS

portionatū illud me A
dium, quo fit syllogismus
per contrarium.

Cō. 121 Postq̃ narravit spēs
falsorum syllogismo-
rum ob illorum præ-
missas, quæ contingūt
de primis per se notis,
tam affirmatiuis, q̃ ne-
gatiuis, intendit refer-
re species syllogismo-
rum falsorum ob suas
præmissas, quæ contin-
gunt quæsitis, quæ cō-
monstrantur syllogis-
mis præmissarū vera-
rū. Et incepit, & dixit:

In præmissis vero me-
diatis, si syllogismus con-
cludens habeat mediū
essentiale proportiona-
tum, impossibile est, q̃ am-
bæ præmissæ sint falsæ.
id est, præmissis vero,
quæ simplicibus syllogis-
mō demonstrantur, si syllogismus
falsum inferens fuerit
habēs mediū essentia-
le, qui quidē est in con-
trariū præmissæ cōsti-
tutæ p̃ mediū propor-
tionatū verū, quod est
sibi se proportionatū:
hoc est, q̃ prædicat de
altero extremorū ali-
ter, q̃ sit sibi se, nō cōtin-
git ambas p̃missas esse
falsas, sed illarū maio-
rem. Deinde dixit: Si-
gnificatum aut̃ illius,
qd̃ dixim⁹ mediū pro-
por-

Posteaq̃ mentionem
fecit de speciebus syllo-
gismorum falsorū p̃
propositiones, quæ acci-
dunt in primis cogni-
tis per se affirmatiuis,
& negatiuis: vult consi-
militer etiam com-
morare spēs syllogismo-
rum falsorum p̃ p̃pōnes
suas, quæ accidunt in
quæsitis, quæ mōstran-
tur per syllogismos ve-
rarum propositionum
mediatarum.

Si fuerit syllogismus conclu-
dens falsum p̃ mediū
essētiāle, fieri utiq; nō
poterit, ut sint ambæ
p̃pōnes falsæ. sensus ē,
q̃ p̃pōnes, quæ mon-
strantur p̃ syllogismos sim-
plices, si fuerit syllogismus con-
cludens falsum per me-
diū essētiāle: erit utiq;
in cōtrarium p̃pōni,
quæ cōstruitur p̃ me-
diū proportionatū ve-
rum, p̃ mediū propor-
tionatū essētiāle: hoc
est, cum prædicatur de
vna extremitatum per
aliū modū, qui est de
ipso p̃ se, nō accidet igi-
tur, ut sint ambæ p̃pō-
nes falsæ, sed maior trā.
Deinde dixit: Intentio
aut̃ eius, quod dicim⁹,
mediū

Posteaq̃ narravit ge- Cō. 121
nera illorū syllogismo-
rum, qui sunt falsi p̃
suas præmissas, quæ cō-
tingunt in ipsis primis
principijs p̃ se notis, tū
affirmatiuis, tū negati-
uis ē, nunc vult narra-
re genera illorū syllo-
gismorū, qui sunt falsi B
p̃ suas præmissas, quæ
sunt de quæsitis, quæ
demonstrant p̃ syllogismos
habētes veras p̃pōnes:
& ideo incipit, & dicit.

De p̃pōnibus vero
mediatis, si syllogismus cōclu-
dens falsus, fuerit me-
diatus & essētiālis, seu
proprius, & p̃ se, tūc nō
possunt esse ambæ præ-
missæ falsæ. hoc est, p̃-
positiones vero simpli-
ces, quæ demonstrant C
per syllogismos, si syllogismus cōclu-
dens falsus fuerit me-
diatus essētiālis, erit
contrarius illius p̃pō-
nis, quæ fuit demonstra-
ta p̃ mediū proprium
verū proportionatum
de se, vtz cum prædicat
de altero extremorum
alio modo, q̃ se habeat
in se, tunc nō cōtingit
ut ambæ præmissæ sint
falsæ, sed maior earū.
D.d. Intellego aut̃ per
mediū

Posteriorum

D

ABRAM

portionatū, est mediū,
quo syls sit de ipso cō-
trario. id ē, significatū
clausulæ, quā apposui-
mus, q̄ syls falsus sit p
pmissas mediatas p me-
diū essentielle: propor-
tionatū, ē, q̄ hoc illud
mediū, quod sumeret
in syllo veritatis, sit idē
mediū, quod cōcludat
cōtrarium illius, quod
decernebat ei⁹ natura,
E ipsum scilicet falsum.

BVRANA

mediū proportionatū,
est, vt sit mediū per qđ
fiet syls in contrariū.
sensus est, q̄ intētio cō-
ditionis, quā posuim⁹,
vt sit syls falsus pp
propōnes per medium
essētiāle pportionatū,
vt sit hoc mediū idem,
qđ accipit in syllo ve-
ro, idē mediū, quod cō-
cludit contrariū, quod
iudicauit natura ipsi⁹,
& ipsum est falsum.

MANTINAS

mediū proportionatū,
illud medium, quo fit
syls per cōtrariū. hoc
ē, volum⁹ aut, vt syls,
qui est falsus pp præ-
missas p mediū essen-
tiāle pportionatū, vt
illud mediūmet, quod
capiatur in vero syllo,
sit, quod cōcludit con-
trariū eius, quod iudi-
cat nā eius, quod qui-
dem est ipsum falsum.

*Insit enim A ipsi B per mediū C: quoniā igitur necesse est C B affir-
matiuā accipi, cū sit syllogismus: planū, quod semper hac erit vera, nō
enim cōuertitur: A C vero falsa, hac. n. cōuersa contrarium sit syls.*

T.c. 122

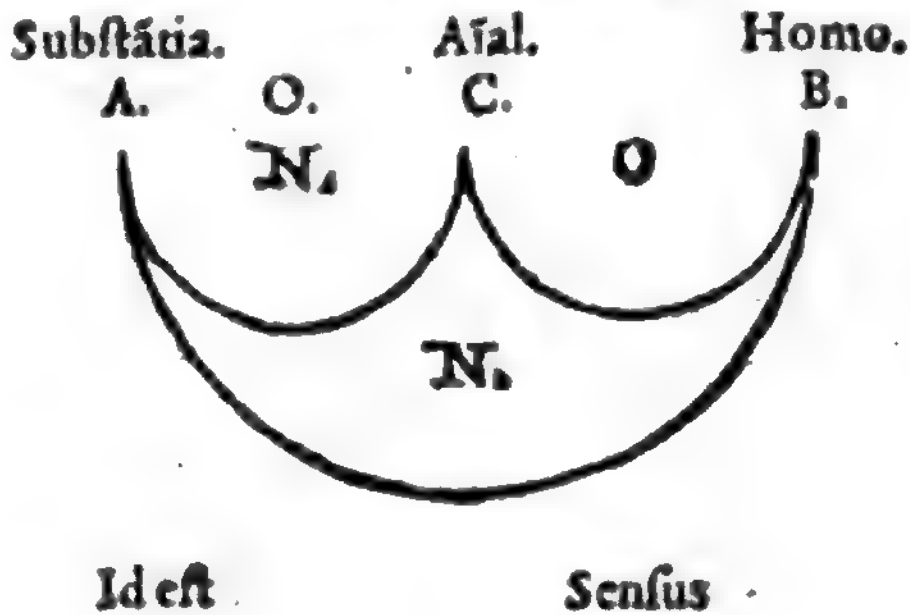
Sitq̄ nunc A ipsi B
per mediū C: qñ fue-
rit optatus syls, ne-
cesse est præmissam
C B esse affirmatiuā,
cuius veritas semp
sit, & nō commute-
tur: A C vero præmis-
sa sit falsa: hæc enim
potest commutari,
& per eam promo-
uetur syllogism⁹ de
contrario.

Dixit Arist. Sit igi-
tur A in B p mediū
C, cū itaq̄ cōditio
C B pponis, ex ne-
cessitate sit, vt exi-
stat affirmatiua: &
hæc erit utiq̄ semp
vera, & nō cōuertit:
sed propō A C, erit
falsa: qm̄ fieri pōt, vt
hæc conuertatur, &
proueniat per eam
syls super cōtrario.

Inquit Arist. Et A
insit ipsi B per me-
diū C, cum syls fue-
rit perfectus, necesse
utiq̄ est propositio-
nem C B semper ve-
ram esse, & non con-
uertatur: propositio
vero A C erit falsa,
quia hæc potest con-
uerti, & fiet per eā
syllogismus per con-
trarium.

T.c. 122

Deceptio
p sylm ne-
ganū in
pria figu-
ra, ex ppō-
ni bus me-
diatis per
mediū ex
eadē coor-
dinatōe.
sed maio-
re tantum
falsū.

ABRAM

Cō. 122 Id est, huius exemplū est, q, qñ sumimus loco maioris extremi in syllo perfecto id, pro quo est A, & loco minoris, id pro quo est B, & capiam⁹ A inesse ipsi B per mediū, pro quo est litera C: sicut caperem⁹ A de toto C, & C de toto B, & cōcludere tur nobis, q, A sit de toto B, quæ est cōclusio ipsa vera p mediū proportionatum, ex veris pmissis, qñ enim res ita se hēt, & cōtingit nobis errasse, & cōcluderem⁹ p hoc idē mediū, s, p C, q, A nulli B insit: impossibile esset, q, errem⁹ in minore pmissam affirmatiuam, q dicebat, q C oī B insit. nā, si in hanc solū decepti essemus, & acceperimus C in oī B, non concluderet nobis hinc aliquares. Iam enim cōmonstratū est, q de cōditionibus sylfi negatiui in prima figura sit, q minor sit affirmatiua: igit cōtingit de hoc quæsitō sylfi perfectus fm figurā, falsus ob suas pmissas, qñ putaremus maiore illius pmissam affirmatiuā, esse negatiuā. Et ideo dixit: de minori pmissa, q sit vera semp & non cōuertet. id est, fm ipsam cōclu-

BVRANA

Sensus est: exemplū huius, cū accepimus loco maioris extremi tatis in syllo pfecto id, in quo est A, & loco minoris, in quo est B, & accipiamus q, A insit B p mediū, in quo est C, veluti, si accipiamus A de omni C, & C de oī B, quæ est conclusio vera per mediū proportionatū ex pponibus veris. quod cū ita fuerit, & acciderit, vt speculemur, & cōcludamus p hoc idem mediū, hoc est, C, q, A nō insit alicui B, fieri igitur non potest, vt erremus in propōne minore affirmatiua dicēte, q C de omni B. Si enim errauerimus in hac tantū, & acceperimus C de oī B, & acceperimus A de omni B, nō concludet nobis ex hoc aliquid. qñ iam declaratū fuit, q ex conditionib⁹ sylfi negatiui in prima figura est, vt sit minor affirmatiua: accidet igit in hoc quæsitō sylfi pfectæ figuræ, qm propositiones suæ ita se hnt, vt existimemus propositionem maiore affirmatiuā, esse negatiuā. Et ppea dixit de ppositione minore, q est vera semper, & nō conuertit. sensus est. quē-

MANTINVS

Sensus est: exēpli grā. **Cō. 122** si capiemus vice maioris extremi in syllo pfecto id, sup quo est litera A, & vice minoris, id sup quo ē litera B: & ponamus A inesse ipsi B per mediū sup quo est litera C, vt si dicam⁹ A inesse omni C, & C omni B, & cōcludem⁹ A inesse omni B, quæ est cōclusio vera p mediū proportionatū ex pmissis veris. nā qñ res ita se habuerit, & cōtigerit nos errare, & cōcludamus per hoc met mediū scilicet C, q, A in nullo B est, tūc non possum⁹ errare in pmissa minori affirmatiua, quæ dicebat, C inesse omni B. nā si erramus in hac tantū, & dicam⁹ C de nullo B dici & A dici de oī B, nihil nobis hoc cōcludet. nā iā fuit probatū, q vna ex conditionibus sylfi negatiui in prima figura est, vt minor sit affirmatiua: continget igit in hoc quæsitō, fieri syllogismum perfectū in prima, qui sit falsus pp suas pmissas, qñ existimam⁹ pmissā maiore affirmatiuā, esse negatiuam. Et ideo dicit, q minor pmissa semper est vera, & nō cōuertitur. hoc est, fm conclusionē.

admo

Logica LL sionē.

ABRAM

prout diximus. Iā autē cōmonstratū est, q̄ im-
posse sit ī prima figura,
q̄ cōuertatur minor &
cōcludat. Illa ergo di-
spō, quæ huic accidit
termino, qui est pp̄e
pp̄portionatū, est eadē
illi, q̄ accidit pp̄portio-
nato. Et ideo dixit:
Subductio autem est
vna, quādo syllogismi
mediū fuerit propor-
tionatum, aut prop̄e ip-
sum proportionatum.
Et non est tibi difficile
exemplum huius ex ip-
sis materijs, quia non
est legendus hic Liber
nisi ab illo, qui legerit
Libros Analyticorum
Priorum.

BVRANA

primā figuram, quē ad
modū dixim⁹. iā enim
declaratū fuit, fieri nō
posse ī prima figura ut
minor conuertat, & sit
concludens. dispō igit
A B in eo, q̄ accidit ex
hoc per terminum me-
diū propinquum pro-
portionato, est eadem
cū proportionē, q̄ acci-
dit per proportionatū.
Et propterea dixit: De-
ceptio igitur est vna,
cū fuerit mediū ī syllo
proportionatū, aut pro-
pinquum proportiona-
to. Exemplū autē super
hoc ex materijs nō est
difficile: non .n. vocat
Liber iste, nisi ille, q̄ vo-
cat Priora analytica.

MANTINVS

primam figurā ut dixi A
mus. At cū iam fuerit
probatū, ipsam mino-
rem in prima figura
nō posse cōuerti, & sit
cōcludens, ergo id, qd̄
cōtingit hic de termi-
no, qui est ferē propor-
tionat⁹ cōtinget quoq;
cū ipso pp̄portionato.
Et ideo dixit hic, ea-
dem profecto est dece-
ptio, q̄n mediū in ipso
syllo fuerit proportio-
natū, aut ferē propor-
tionatum. neq; pertur-
bet te hoc exemplum
sumptū ex ipsis mate-
rijs, nam nemo debet
legere hunc librū, nisi
qui perlegerit Priora
resolutiua.

T.32. ps

*Si vero non per proprium medium efficiatur syllogismus: quando
sub A quidem sit medium: ipsi vero B nulli insit: necesse est falsas esse
ambas. accipiendæ namq; sunt e cōtrario, quā se habent propositiones,
si debet syllogismus fieri. sic autem acceptis, ambæ efficiuntur falsæ.
quemadmodum si A quidem toti D inest: D vero nulli eorū, quæ B:
his enim conuersis, syllogismus erit, & propositiones ambæ falsæ.*

T.c.124

Si vero syllogismi
medium non fuerit
proportionatum, &
fuerit medius termi-
nus sub A, & nulli B
inest, necessario am-
bæ præmissæ fiunt
falsæ. oporteret enī,
q̄ cōmutarentur si-
mul, & q̄ caperen-
tur secundū contra-
riū illius, quod sunt,
si

Dixit Arist. Sin at
medius termin⁹ syllo
fuerit nō proportio-
natus, et fuerit C me-
dius termin⁹ sub A,
& n̄ inexistēs alicui
B, necessariū utiq;
ut sint ambę propō-
nes falsæ. oporteret
enim, ut cōuerteren-
tur simul in contra-
riū eius, quod sunt:
si

Sed, si mediū syllo
gismi fuerit nō pro-
portionatū, & fuerit
sumptū sub A, & de
nullo B prædicet, ne-
cesse utiq; ē utraq;
propōnes esse falsas.
nam necesse esset, ut
conuerterentur in si-
mul ad cōtrariū ei⁹,
quod sunt, si syllo ex
LL iij his

T.c.124

Posteriorum

ABRAM

D si fuerit syllogismus optat⁹, q fit ex illis: dum autem sic accipiuntur, ambæ fiunt falsæ. Prout si A de toto C, C autem de nullo B. qñ enim tales cōmutātur fit syls, & ambæ illius præmissæ sunt falsæ.

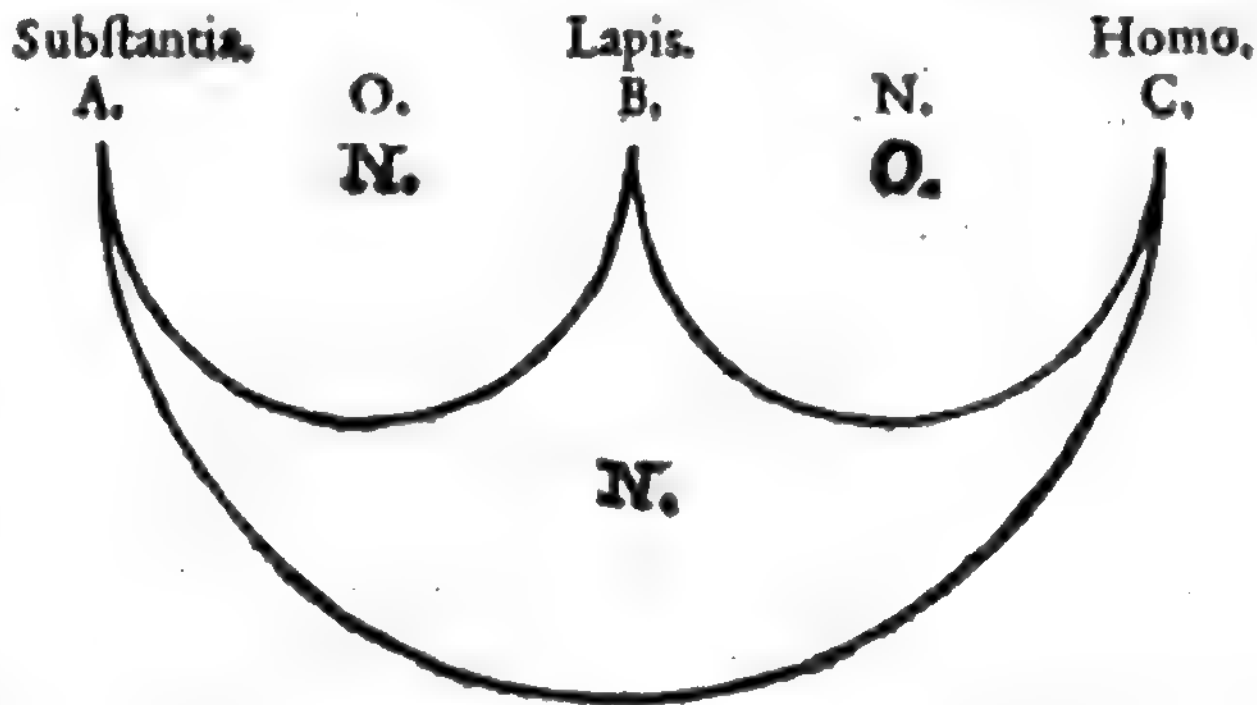
BVRANA

si dispō sit, vt ex ip-
sis fiat syls: cū enim
sic accipiūtur, erunt
ambæ falsæ. quēad-
modum si A inesset
omni C, & C nulli B.
cū enim tales con-
uertantur, erit syls,
cuius ambæ propo-
sitiones falsæ.

MANTINVS

his cōpositus fuerit
perfectus, sic autem
acceptæ, falsæ vtreq;
efficiuntur. vt si fue-
rit A de omni C, C au-
tem de nullo B. hæ
enim cum cōuertun-
tur, efficiunt sylsm,
cuius ambæ illæ pro-
positiones sunt falsæ.

Auer. loco
subē sum-
psit Aiat et
loco lapi-
dis Equū.
Deceptio
per sylsm
negatiuū
i prima fi-
gura per
mediū nō
proportio-
natum ex
ambabus
ppōnibus
falsis me-
diatis.

Cō. 124 Dicit, q qñ aliqua res
inest cuidam rei, ac si
diceret, animal de om-
F ni homine per mediū
proportionatū, quod
(grā exēpli) sit ipsum
sensituum, res se habet
de illo, prout diximus:
qñ vero ad talem con-
clusionem caperemus
medium non propor-
tionatum, scilicet, q ca-
piamus, quod supponi-
tur ipsi A, hoc est, id,
de quo naturaliter præ-
dicatur ipsum A, quod
sit illius pars, & nega-
tū à minori extremo,
ac

Dixit: cū vero fue-
rit aliquid inexister ali-
cui, ac si diceret animal
de omni hoīe p mediū
proportionatū; quod
est (exēpli grā) sensibi-
le: dispositio utiq; ipsi⁹
est, quemadmodū di-
ximus: sin aut acceper-
imus i huiuscemodi cō-
clusionem medium non
proportionatum: puta
si accipiat, quod po-
nitur sub A, hoc est, qd
prædicat de eo p natu-
ram A, quod est pars ip-
sius, & est negatum à
minore extremitate,
ac

Cō. 124 Dicit: at cum aliquid
inest alicui rei (exēpli
grā) vt animal omni
homini p mediū pro-
portionatū, quod exē-
pli grā sit ipsum sensi-
tuum, tūc res ita se ha-
bebit vt diximus: sed si
accepimus huiuscemo-
di cōclusionem, vt me-
diū non pportionatū,
vt si assumamus id, qd
continebatur sub A, vi-
delicet, quod prædicatur
naturalit de eo ipsum
A, & est parcius, & ne-
getur à minori extre-
mitate. vt exempli grā
ab

ABRAM

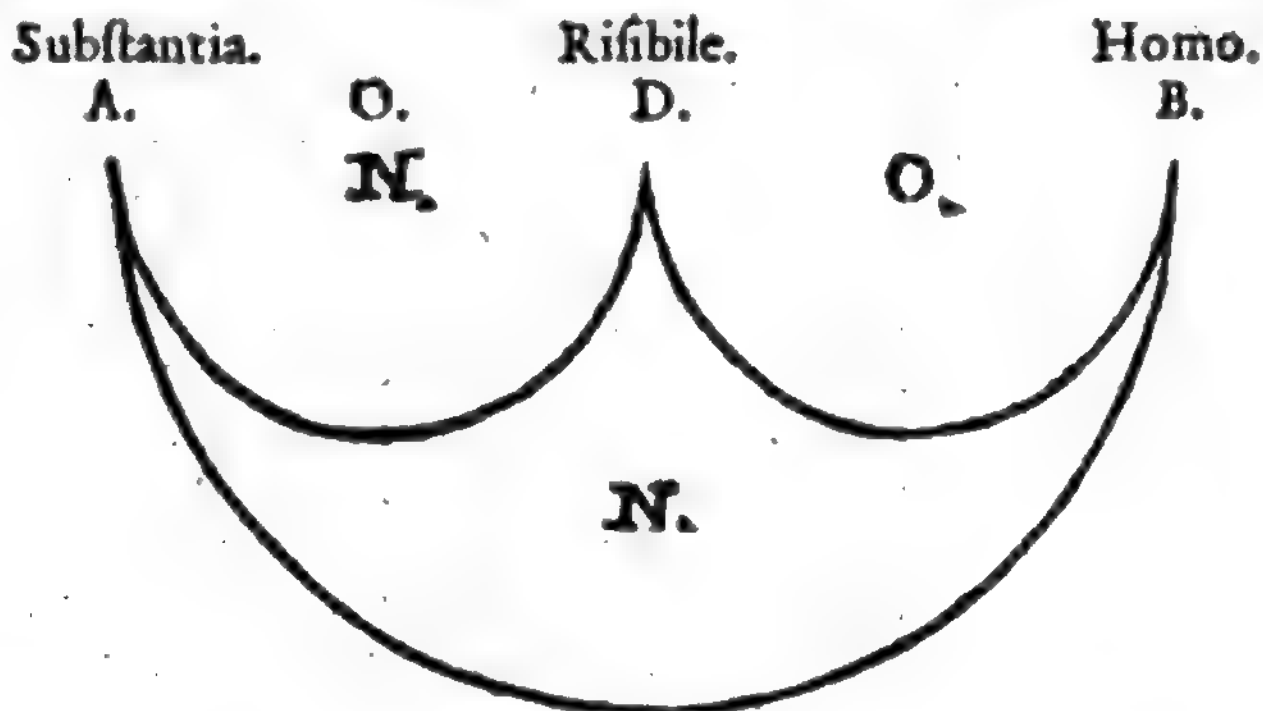
Et ideo illa est vera
semper, hæc autem sem-
per falsa. Subductio
autem est una, quoniam syl-
logismi medium fue-
rit proportionatum,
aut prope ipsum pro-
portionatum.

BVRANA

Et propterea erit ipsa
semper vera: sed hæc
erit semper falsa, dece-
ptio autem erit una, cum
fuerit medium in syl-
logismo proportio-
natum, aut proximam
proportionato.

MANTINVS

illa itaque semper ve-
ra erit, hæc autem
falsa. Eadem autem
perfecto deceptio est,
quando medium in
ipso syllogismo fue-
rit proportionatum, aut
ferè proportionatum.

Deceptio
per sylsm
negatiuū
I prima fi-
gura per
mediū nō
ex eadē co-
ordinatio-
ne, ex ma-
iore falsa,
& minore
vā media-
tis. Auer.
p D, assū-
psit C, &
sic i sequē-
tib' tex.

Cō. 123 Medius terminus pro-
portionatus est, qui secundum
ipsius naturam concludit
ipsum verum in omni
materia, hoc est, secundum modum
naturalis predicationis. & quoniam
fuerit res, quæ naturaliter
predicatur de aliqua re, &
de ea predicatur aliqua
res, ille est terminus pro-
portionatus primæ figu-
ræ, & in hoc non contin-
git quod eo concludatur fal-
sum affirmatiuum, nisi
maior præmissa sit ipsa
falsa. Terminus vero,
qui est prope proportio-
natus, est unus, quo acci-
dit in quibusdam mate-
riis quod concludat illud.
v.g.

Terminus medius pro-
portionatus is est, qui
concludit per naturam
suam verum in omni materia,
hoc est, per modum præ-
dicationis suæ naturalis. cum
enim fuerit aliquid præ-
dicatum secundum naturam de ali-
quo, & prædicetur de ip-
so aliud, erit utique ter-
minus proportionatus
primæ figuræ. Et non
accidit, ut per ipsum con-
cludatur falsum conse-
quens: nisi maior præmis-
sa sit falsa. sed medius pro-
pinquus proportionatus
est unus, per quem acci-
dit in omni, ut conclu-
dat in aliqua materia.
vt

Medius terminus pro-
portionatus est ille, qui
ex sui natura concludit
verum in omni materia,
videlicet, secundum prædica-
tionem naturalem: & cum
datur aliquid, quod prædi-
catur naturaliter de ali-
qua re & aliquid prædi-
cetur de ipso, tunc illud est
terminus proportionatus
primæ figuræ. & id
non continget, ut in eo con-
cludatur falsum affirma-
tiuum, nisi maior præ-
missa fuerit falsa: at ter-
minus, qui est ferè pro-
portionatus, est ille, qui
in aliquibus materiis con-
tingit ipsum concludere.
L L ij exē-

ABRAM

ac si diceret ipse Equus, tali medio termino non sit syllogismus. quoniam non sequitur quando predicatur animal de omni Equo, & Equus de nullo homine, quod animal nulli homini insit.

Hoc ergo medium non proportionatum inuenitur in premissis, quarum est medium proportionatum. quando autem vellemus ex hoc medio concludere conclusionem aliquam contra conclusionem veram, non euenit nobis, nisi acceperimus ambas premissas falsas, adeo quod maior sit negatiua & minor affirmatiua. hec enim combinatio concludit in prima figura. & capiamus nostrum exemplum sic, animal nulli Equo inest, & Equus omni homini: concluditur nobis necessario, quod animal nulli homini insit. hoc est significatum illius, quod dicit in hoc paragrapho. Eius autem sermo ex his, quod diximus, per se intelligitur.

BVRANA

ac si diceret genus: per huiusmodi terminum non complicatur syllogismus. & hoc, quoniam non sequitur, cum predicatur animal de omni Equo, & Equus de nullo homine, quod non sit animal de aliquo homine.

Hoc igitur medium non proportionatum inuenietur utique in propositionibus, in quibus est medium proportionatum. cum igitur voluerimus concludere ex hoc medio conclusionem contrariam conclusioni verae, non prouenit nobis, nisi cum acceperimus ambas propositiones falsas, usquequo fuerit maior negatiua & minor affirmatiua: scilicet quod haec complicatio concludit in prima figura. Et accipitur in exemplo ipsius animal de nullo equo, & Equus de omni homine, & concluditur ex necessitate, quod animal de nullo homine. Haec igitur est intentio, quam dixit in hoc capitulo & tractatu ipsius ex eo, quod diximus intelligi per se.

MANTINVS

ab Equo. tunc ex huiusmodi termino medio non constituetur syllogismus. quia non sequitur si animal predicatur de omni, Equo & Equus de nullo predicetur homine, ut propterea animal non predicetur de aliquo homine.

Sequitur igitur, quod huiusmodi medium non proportionatum poterit reperiri in ipsis propositionibus habentibus medium proportionatum. cum igitur viderimus concludi ex hoc medio conclusionem contrariam conclusioni verae, tunc illud non contingit, nisi quando capimus utrasque premissas falsas, ita ut maior sit negatiua. & minor affirmatiua, nam haec compositio concludit in prima figura, ut si exempli gratia dicamus animal de nullo Equo dici, & Equus dici de omni homine, tunc concludetur de necessitate animal de nullo homine dici.

T. 32. P. Quando vero medium non sit sub A, ut D, A D quidem vera erit, D B autem falsa. nam A D quidem vera, quoniam non erat in A ipsum D: D B autem falsa, quoniam si esset vera, & conclusio vera esset, sed erat falsa.

Quoniam

Dixit

LL iij

At

Posteriorum

ABRAM

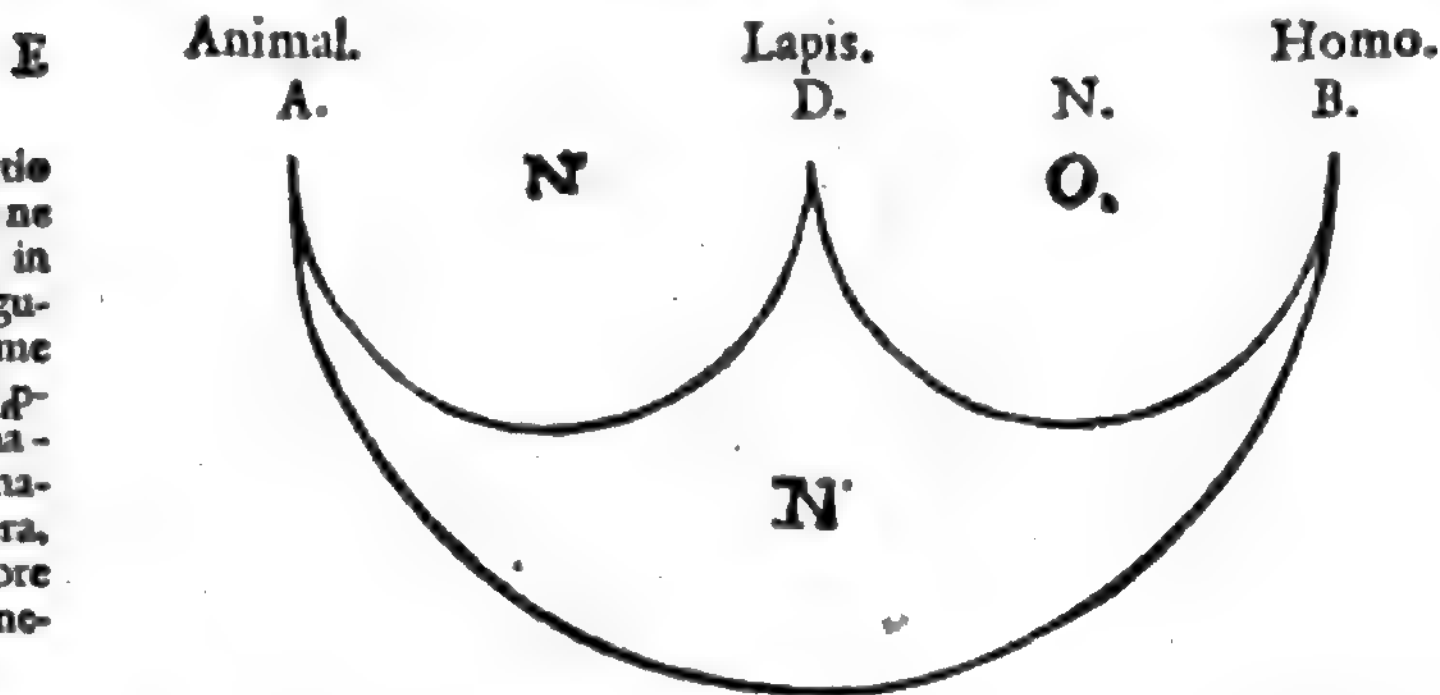
T.c.125 Quando aut medi⁹ terminus non sit sub A, prout est C, tunc premissa A C est vera, et premissa C B falsa. Veritas quidem ipsius A C est, quia C non fit sub A, falsitas vero premissae C B est, quia si esset vera, conclusio esset vera. ipsa vero est falsa.

BVRANA

Dixit Arist. Cum vero non fuerit medius termin⁹ sub A, quemadmodum C, propositio A C erit quidem vera, propositio aut C B erit falsa. A C, quidem vera, quoniam C non est sub A, C B vero falsa, quoniam si esset vera, esset & conclusio vera, sed est falsa.

MANTINVS

At, cum terminus T.c.125 medi⁹ non fuerit sub A, veluti est C, tunc propositio A C vera est, C B vero falsa. vera quidem est A C, quia C non est sub A, C B vero propositio falsa est: nam ea existente vera, conclusio quoque vera esset, ea autem est falsa.

Cō.125 Dicit quidē, q̄ quando est aliqua res, quae affirmatiue concludit de aliqua re, & caperetur mediū non proportionatum, vt sit aliqua res negata ab vtriusq; extremis, hoc ē, à maiori & à mīori, tūc hec res ē. Quando enim velle- mus ex tali medio con- stituere syllogismum perfectum fm figurā, concluderet cōtra con- clusionē perfectā, hoc est, negatiuam vlem. hoc

Cum vero fuerit ali- quid cōclusum per af- firmationē de aliquo, & acceptū fuerit mediū nō proportionatū, cū inuenit aliquid negatū ab ambabus extrema- tib⁹, hoc ē, à maiore & minore: hoc vtriq; erit. Quoniam cum volueri- mus cōplicare ex huius- scemodi medio sylm perfectae figurae, cōclu- detur contrarium con- clusionis perfectae, hoc ē, negatiua vniuersalis. fieri

At si aliquid cōcluda- tur affirmatiue de ali- qua re, & capiatur me- diū improporionatū, si reperiat illa res ne- gata ab vtroq; extre- morū videlicet, à maio- ri & minori, hoc qui- dem poterit reperiri. Nā cum voluerimus componere ex hmoi medio sylm integræ figurae, concludentē cō- trariū cōclusionis per- fectae & integræ, vcz, ne- gatiuam vniuersalem. hoc

Cō.125

12. l. perfe-
at

ABRAM

hoc itaq; nō ē posse, nisi qñ maior pmissa fuerit vera necessario, qñ illā sine dubio acciperemus negatiuā, & minor fuerit falsa, quā sine dubio capemus affirmatiuā. Si autē minor eēt vera, cū iā supposuerimus maiorē verā, oporteret, q̄ cōclusio eēt vera, iā autē supposuim⁹ eius cōtrariā esse verā. Exēpli gratia ex materijs, q̄ cōcluderet, q̄ oē aīal sit hō, per mediū, qđ ē ipsum sensitiuū, deinde capisset mediū non proportionatū, ex quo esset negatum ab ambobus, s. ab vtrisq; extremis, à maiori, & à minori, quæ vtraq; in hoc exemplo sunt ipsum aīal, & ipse homo, hoc autē mediū sit vt lapis, qñ autē deceptioe falleremur phūc sylfsm, compositio sylfī ex illo eēt pfecta, & pmissē eēt falsē indubitate. itaq; & necessario capem⁹ lapidē inesse oī hoī, & aīal nulli lapidi. Sicq; cōcluderet hinc nobis in prima figura, aīal nulli homini inesse.

Notū autē ē, q̄ pmissa negatiua sit ψa, & affirmatiua minor sit falsa, & q̄ impossibile sit, q̄ concludatur negatiua falsa ex sylfō perfecto fm
figu-

BVRANA

fieri igit nō poterit, nisi cū fuerit propō maior vera ex necessitate, cū accepta fuerit absq; dubio negatiua, & minor falsa, cū accepta fuerit sine dubio affirmatiua. Sin autē minor eēt vera, cū maior iam posita fuerit vera, seq̄ vt sit cōclusio vera: sed iā posuimus, q̄ contraria est vera. Exēplū huius ex materijs, si cōcludam⁹, q̄ oē animal hō per mediū sensibile, deinde accipiam⁹ mediū nō pportionatū, qđ sit negatū ab vtrisq; hoc est, ab vtrisq; extremitatibus maiore, & minore, q̄ ambæ sunt in hoc exēplo, aīal & hō, erit autē medium hoc, quēadmodū lapis: cū igit errauerimus sylfō p hoc mediū, erit cōplicatio sylfī pfecta: propōnes at falsæ absq; dubio, & ex necessitate, si accipiat⁹ lapidē inesse oī homini, & aīal inesse nulli lapidi: cōcludet vtiq; nobis ex hoc ī prima figura, q̄ animal de nullo homine.

Et propōnes ita se habebūt, q̄ negatiua erit vera, & minor affirmatiua falsa: q̄q; fieri nō pōt, vt cōcludat⁹ negatiua vera ex sylfō perfectō
ctz

MANTINVS

hoc quidē nō pōt fieri, nisi qñ maior pmissa fuerit necessario vera. cum, s. capiat⁹ pcul dubio negatiua, & minor fuerit falsa qñ capiat⁹ oīno affirmatiua. Sed si minor fuerit vera maior vero iā fuit posita vera, ergo oportet cōclusionē esse verā: sed iā fuit suppositū, q̄ eius contraria sit ψa. vt exempli gratia in ipsis materijs, si quis cōcludat oēm hōem esse animal p medium s sensitiuū: mox capiat medium nō pportionatū, qđ neget ab vtroque ipsorū, s. ab vtroque extremo, nēpe maiori, & minori, quæ sunt in hoc exemplo aīal & hō, & hōi mediū sit lapis: si igitur cōmiserimus errorem in hoc sylfō p hoc mediū: tūc cōpositio sylfī erit pfecta, & pmissē erit falsē oīno, & ē necesse vt capiamus ipsum lapidē inesse oī homini, aīal vero nulli lapidi, & tunc cōcludet in priā figura de nullo homine dici.

Manifestū autē est, q̄ pmissa negatiua ē ψa, & affirmatiua minor ē falsa, & q̄ nō pōt cōcludi negatiua falsa ex syllogismo factō p perfectō
ctz

ABRAM

Nā si eēt aliqua res, p
q̄ sit līa c, q̄ i sit ambo-
b^o extremis, hoc ē, ipsi
A, & ipsi B. q̄n. n. cōmō
strat aliq̄ res alicui rei,
nō euadit, q̄n iueniat
vna res, q̄ p̄dicet de am-
bab^o ipsis, putē p̄dica-
tio sēsitui d aīali, & E-
quo: & q̄n accipet hēc
res, vt si diceret ex līs, il-
la, pro qua est c inesse
ipsi A, & nulli B inesse,
maior p̄missa esset ve-
ra, quē dicebat, q̄ c om-
ni B inest. Et huius ex-
emplū ex ipsis materijs
est, vt capiamus sensiti-
uum inesse omni ani-
mali, & sensitiuum nō
inesse homini: conclu-
deretur in secunda fi-
gura, q̄ animal non
inest homini ex dua-
bus p̄missis maiori
vera, & minori falsa.

BVRANA

Et hoc q̄m fieri vtiq;
pt, vt sit aliqd, puta in
quo c, i existēs ambab^o
extremitatibus totis,
hoc ē, A & B, & hoc, q̄m
cū manifestē i sit aliqd
alicui, nihil phibet, vt
iueniat aliud aliqd p̄di-
catū de vtrisq;: quēad-
modū p̄dicatio sensibi-
lis d aīali & Equo. cūq;
accepta fuerit res ista,
ac si diceret ex literis i
quo ē c inēē A, & n in-
ēē alicui B, erit vtiq; p
pō maior vera, quē di-
cit, c de omni A, & mi-
nor falsa, q̄ dicit, c non
de aliquo B. Exēplū hu-
ius ex materijs, si acci-
piam^o sensibile inēē oī
aīali, et sēibile nō inēē
homini, cōcludet. n. in
scda figura, q̄ aīal n est
hō ex duab^o p̄pōnibus
maior^o vā, et minor^o falsa.

MANTINVS

Q̄m fieri pōt, vt sit ali A
qd vt c, qd i sit vtriq;
extremitati, si ipsi A, &
ipsi B, tūc nihil phibet
aliquid vnū esse, qd p̄-
dicetur de vtraq;, vt ip-
sum sensitiuum, qd p̄-
dicat de animali, & de
Equo. cū igit capimus
illud, vt grā exēpli p li-
teras dixeris id, qd desi-
gnat p literā c, inesse
ipsi A, & nulli B inēē,
tūc maior p̄missa erit
vera, q̄ d. q̄ c inest oī
A, minor^o vō erit falsa, q̄
d. c nulli B inest. vt grā
exēpli i ipsis materijs si
dicam^o ipsum sēsitui
inēē oī aīali, sed ipsum
sensitiuū n inēē homi-
ni, tūc cōcludet i scda
figura, q̄ aīal n inest ho-
mini, & hoc p duas p̄-
missas, quarū maior est
vera, & minor ē falsa.

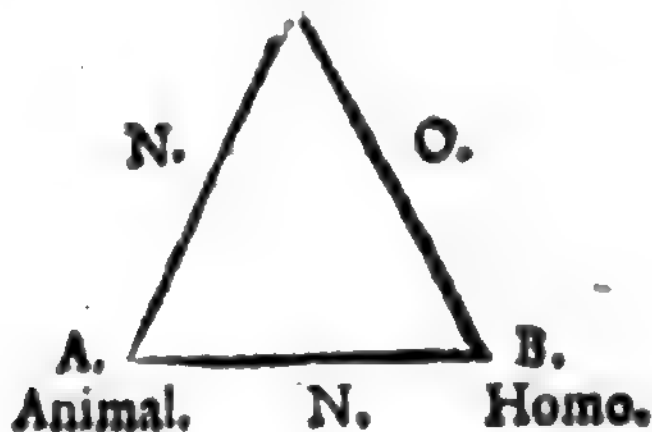
T. 12. p^o Rursus, si acceptum fuerit C ipsi quidem B inesse, A vero nulli:
B C quidem vera erit, altera autem falsa.

T. c. 128 Et e contra si capia-
tur C inesse ipsi B, &
nulli A inesse: p̄-
missa C B sit vera, &
altera falsa.

Dixit Arist. Et e cō-
uerso si acceperim^o
C inesse alicui A, pro-
positio C B erit vtiq;
vera, & altera falsa.

Sensitiuum.

C.

Inq; Arist. Ecōtra
vero, si accipiam^o C
inesse ipsi B, & nulli
A: propō C B vera ē,
alia autem falsa.

Deceptio
phylum ne-
gatiuū in
scda figu-
ra ex ma-
iore falsa,
& mino-
re vā me-
diatis.

Posteriorum

ABRAM

D Intendit quando cō-
uerteret dispositio hu-
ius materie, & caperet
vice negatiue affirmati-
ua, & vice affirmatiue
negatiua, & commuta-
ta dispositione verita-
tis, & falsitatis, et redie-
rit maior falsa, & mi-
nor vera.

Prout caperemus sen-
sitiuum nulli animali
inesse, & q̄ sensitiuum
insit omni homini, cō-
E cluderet nobis animal
non inesse homini.

BVRANA

Sensus est: cum vero
cōuerfa fuerit intētio
in hac materia, & accē-
pta fuerit loco negati-
ue affirmatiua, & loco
affirmatiue negatiua,
& cōuerfa fuerit inten-
tio in vero, & falso: &
redierit maior falsa, &
minor vera.

Quēadmodū si acci-
piatur sensibile de nul-
lo animali, & q̄ sensibi-
le inest oī homini: cō-
cludetur .n. nobis aīal
non inesse homini.

MANTINVS

Intelligit, q̄ si cōtra-
rio modo rē ī hac ma-
teria capias ita, vt su-
mas vice negatiue af-
firmatiuam, & vice af-
firmatiue negatiuā cō-
trariabitur negocium
in veritate, & falsitate,
& maior efficietur fal-
sa, & mīor reddet v̄a.

Vt si dicamus ipsum
sensitiuū nulli anima-
li inesse, & sensitiuum
ineē omni homini, sic
enim concludetur, aīal
nō inesse ipsi homini.

T. 32. ps Si igitur priuatiuus sit deceptionis syllogismus, dictum est, quan-
do, & per quā erit deceptio.

T. c. 129 Iam itaq; commō-
stratum est, quomo-
do educemur syllo-
gizantes ob nega-
tiuam v̄lem: et cuius
dispōnis ad hoc fiāt
ipsæ præmissæ.

Cō. 129 Id est, iam cōmonstra-
F tum est quo modo con-
tingat nobis educi de
eo, qđ est affirmatiuū
v̄le medio termino, &
syllogizem⁹ ex hoc ter-
mino de negatiuo v̄li,
& q̄bus dispōnibus ve-
ritatis, & falsitatis fiant
syl̄li p̄missæ in singulis
speciebus syl̄lorum de
negatiuo v̄li, hoc est,
qñ fiant ambæ p̄missæ
falsæ, & qñ non fiant. &
quæ earum sola fiat fal-
sa, minor, aut maior.

Dixit Arist. Planū
igitur quō decipie-
mur, cum rōcinabi-
mur super negatiua
v̄li, & fm quam di-
spōsitionem ad hoc
se habebūt p̄pōnes.

Sēsus est, planum igi-
tur iā quō decipiemur
in eo, qđ est affirmati-
uum v̄le p̄ mediū ter-
minū, & concludemus
ex hoc termino sup ne-
gatiua v̄li, & in quibus
dispōnibus erunt pro-
pōnes syl̄li ex vero, &
falso p̄ quācunq; spēm
syl̄lorū super negatiua
v̄li. hoc est, qñ erunt
propositiones falsæ, &
qñ non erunt. & quæ
erit falsa ex vtriusq; tm̄,
minor, aut maior.

Inquit Arist. Patet **T. c. 129**
igitur quo pacto de-
cipimur p̄ syl̄lm, ob
negatiuam v̄lem, &
cuiusmodi debeant
ad hanc rē fieri pro-
positiones.

Intelligit, q̄ iam con-
stat quo pacto cōtīgat
nos decipi circa id, qđ ē
affirmatiuū v̄le, p̄ me-
diū terminū, & syllogis-
m⁹ p̄ hmōi terminū ne-
gationē v̄lem, & in q̄b⁹
rebus fiant p̄missæ syl̄li
veræ, vel falsæ in singu-
lo genere syl̄lorū de ip-
sa negatione v̄li, s. qñ
erunt ambæ p̄missæ fal-
sæ, & qñ nō erunt. & q̄
nā earū duarū erit fal-
sa tantum, videlicet,
vel minor, vel maior.

Sim

Cō. 129

ABRAM

sit fm figurā, & cōcludat cōtrariū ipsius affirmatiui vñs, qđ ē cōmonstratū p medium perfectū. qñ enim maior terminus inest toti minori per aliqd medium, vt si diceret qđ A inest ipsi B per mediū, qđ sit C, impoſſe. n. est aliquam rem, quę affirmatur de altero duorū extremorum ipsi, s. B, aut ipsi A, & negetur ab altero extremo.

Quoniam, si hoc ita esset, A non inesset ipsi B: quam cum posuerimus inesse, esset repugnātia incōueniēs.

Qñ autem impossibile est esse medium terminū, qui negetur ab altero duorū extremorum, non prouenit fm hoc sylſus pfectus fm figuram, cuius ambę pręmissę sint falsę. cēt enim hoc possibile, si medius termin⁹ negaretur ab vno illorū, & inesset alteri: qñ enim cōmutaremus pmissas in suas contrarias, fieret nobis sylſus perfectus fm figurā in scđa figura, impoſſe vñ est qđ capiamus medium terminū huius conditionis, sicq; impossibile est nobis ipsa conuersio. Impossibili autē

BVRANA

figurę, concludens cōtrariū affirmatiue vñs: quę est manifesta per medium perfectum. & hoc, cū fuerit maior terminus inexistēs minori per medium aliquod, ac si diceret A inexistēs B per mediū C, fieri enim non poterit, vt inueniatur aliquid, quod affirmetur de vna duarum extremitatū, puta de B, aut de A, & negetur ab altera. Si enim hoc ita esset, A nō inesset B, sed iam posuimus lesse ipsi: quod fieri non potest, & non coheret.

Cūq; fieri non possit, vt inueniatur terminus vnus medius, qđ negetur ab vna duarū extremitatū, nō proueniet per hūc syllogismus perfectę figurę falsus fm vtrāq; propositiones. Si enim fieri posset hoc, inueniret vtiq; medius terminus negari ab vna ipsarū, & inesse alteri: cū n. conuerterimus propositiones in cōtraria, habebimus syllogismum perfectę figurę in scđa figura: sed fieri non pōt, vt accipiatur in ipsa medius terminus cū hac dispositione: possibile igitur nobis

MANTINVS

re sylſis integrę figurę, A qui cōcludat cōtrariū affirmatiue vñs, quę est demonstrata per mediū integrū, quia si maior terminus inest minori per aliqd mediū, vt gratia exēpli, si dixeris A inesse ipsi B per mediū, qđ est C, uō poterit quicquam reperi, qđ necessario īsit alteri duorū extremorū vñ; ipsi B, vel ipsi A, & qđ negetur ab altero extremo. Nā si ita res se haberet, tunc A, nō inesset ipsi B, cum tñ iam posuerimus ipsum inesse ei, qđ est cōtradictio impossibilis.

Si igitur non pōt reperi terminus vnus medius, qđ negetur ab altero duorū extremorū, tūc nō poterit dari hūc syllogismus integrę figurę, qui habeat vtrāq; pmissa falsas. nā bene poterit hoc cōtingere, si daretur aliq; medius termin⁹ negatus ab altero ipsorum, & affirmatus, seu existēs alteri: similiterq; qñ conuerteremus ipsas pręmissas ad suas contrarias, tūc haberemus syllogismū integrę figurę in scđa figura. Sed nō possumus accipere terminū mediū ita se habentē, ergo ipsa cōuersio,

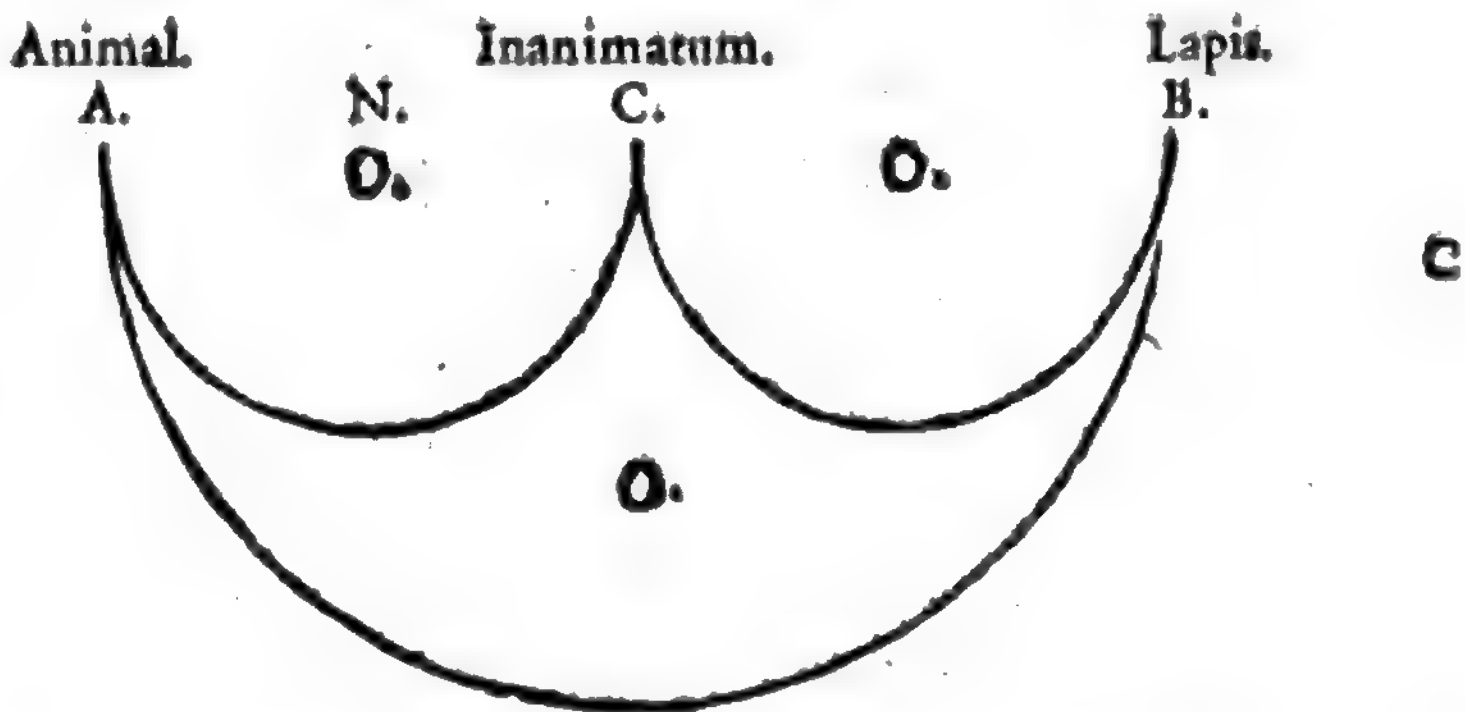
T. 12. ps Sin autem affirmatiuus, quando quidem per proprium medium, impossibile ambas esse falsas. necesse est enim C B manere, si quidē A erit syllogismus, quemadmodum dictum est & prius. quare C A semper erit falsa: hæc enim est, quæ conuertitur.

ABRAM
T. c. 130 Si vero syllogismus fiat de affirmatiuo vniuersali, quod sit medium proportionatum, est impossibile, quod ambe premissæ sint falsæ. necessario enim oportet remissam C B permanere secundum eius dispositionem, si optatus sit syllogismus, prout prædiximus: premissa vero A C, sit semper falsa: illa enim est quæ potest commutari.

BYRANA
Dixit Arist. Sin autem syllogismus fuerit super affirmatiua vniuersali, cum extiterit medium proportionatum: fieri utique non poterit, ut sint ambe propositiones falsæ: quoniam sequitur ex necessitate, ut C B derelinquat secundum dispositionem suam: si est syllogismus concludens, ut sit quæ admodum diximus in præcedentibus: sed propositio C A erit utique semper falsa: et ipsa. n. poterat conuertere.

MANTINVS
T. c. 130 Inquit Arist. At si syllogismus fuerit de affirmatione vniuersali, cum medium fuerit proportionatum, imple est, quod ambe propositiones sint falsæ. oportet enim propositionem C B permanere in statu suo, si fuerit syllogismus perfectus, ut dictum est. propositio vero A C semper est falsa, ea nanque est, quæ potest utique conuertere.

Deceptio
syllogismi af-
firmatiui
in præmissis
parap me-
diū propriū
ex maiore
falsa, &
minore ve-
ra, media-
nis.

Cō. 130 Postquam demonstrauit quo modo fallat, & inferat negatiuum vniuersale ex medio termino, qui concluderet affirmatiuum

Posteaque declarauit, quomodo concluditur negatiua vniuersalis per terminum medium concludentem affirmatiua vniuersalem, cum fuerit ter-

Posteaque ostendit, quo pacto decipitur, & concluditur negatiua vniuersalis per medium terminum, qui concludat affirmatiua vniuersalem

Cō. 130

Posteriorum

ABRAM

D tium vniuersale, quādo termin⁹ ipse fuerit proportionatus, vel disproportionatus in prima, & in scda figura, & quot modis contingat ex falsitate amborum præmissarum, aut alterius earum, incipit narrare quo modo contingat ex deceptione huius contrarium, id est, q^d de eo, quod sit ex præmissis vñe negatiuum, per aliquem mediū terminū decipiat, & concludat quis per hūc eundē terminū, q^d prædicatū ī sit toti subto. Et illud indebat dum dixit. Si vero syl^ls fiat de affirmatiuo vñi, q^d sit medium proportionatū. id est, si vero fiat syllogismus perfectus fm figuram, qui sit falsus fm suam præmissam, qui inferat affirmatiuum vñe per medium terminum, qui concluderet fm veritatem negatiuum vniuersale: quia impossibile est, q^d ambæ præmissæ sint falsæ, negatiuum enim vñe concluditur in priā figura ex duabus præmissis, quarū minor ē affirmatiua vniuersalis, & maior negatiua vñis. Et ideo impossibile est in illo deceptione commutari, nisi

BVRANA

minus proportionatus, aut nō proportionatus in prima figura, & scda fm quot modos ex vtriusq; propōnibus falsis, aut vna ipsarū: coepit commemorare, quo mō accidit ex errore cōtrarium huius, hoc est, vt erret in eo, q^d erit ex propositionibus negatiua vñis per terminum medium, & concludet per hunc eundem terminum, q^d prædicatum inest omni subiecto. Et hoc est, qd voluit, cū dixit: Sin aut syl^ls fuerit sup affirmatiua vñi, cū extiterit mediū proportionatū. sensus ē: atq^d si fuerit syl^ls perfectæ figuræ, & sit falsitas in propōnibus, & cōcludat affirmatiuā vñem p terminū mediū cōcludentē in veritate negatiuā vñem, q^d fieri non pōt, vt sint ambæ propōnes falsæ: qm̄ negatiua vñis concludit vñq; in priā figura ex duabus propōnibus: quarū minor ē affirmatiua vñis, & maior negatiua vniuersalis. Et ppea fieri nō pōt, vt conuertat in ipso p modū erroris, nisi ppo maior. si. n. cōuerteret minor, & acciperemus ipsam negatiuā, & maiore affirmatiuā,

MANTINVS

vñem, siue ille termin⁹ medius fuerit proprius, siue proportionatus, vel nō proprius in prima, & scda figura, & quot modis id cōtingat, pp vtrasq; pmissas, vel pp alterā earū: ideo nunc vult ostēdere, quo pacto cōtingat decipi cōtrario mō, nepe, q^d decipiat, cū fuerit aliqua pmissa negatiua vniuersalis, per mediū terminū, & concludat p eundē terminū prædicatū inest oī subiecto. Et hoc itelligebat cū d. At si syl^ls fuerit de affirmatione vñi cum mediū fuerit propriū, seu proportionatū. id ē, si syl^ls perfectus in figura, q^d est falsus quo ad pmissas, qui cōcludat affirmatiuā vniuersalē per mediū terminū: cōcludet verē negatiuam vñem, nā nō pnt ambæ pmissæ esse falsæ, nā negatiua vñis cōcludit in prima figura ex duabus pmissis, quarū minor sit affirmatiua vñis, maior vero sit negatiua vñis. Et ideo nō pōt cōverti ī ea fm aliquā deceptionem, nisi maior: qm̄ si minor cōuerteretur, & ponerem⁹ eā negatiuā, & maiore affirmatiuā, tunc nō

ABRAM

nisi maiorem premis-
sam. nam si commu-
taretur ipsa minor, &
ipsam caperemus ne-
gatiuam, et maiorem
affirmatiuam, non se-
quæretur inde aliqua
conclusio. Et ideo im-
possibile est, qd commu-
tetur, nisi maior præ-
missa solum. Exempli
gratia, quia quando
nullum minerale est
animal, ex quo omne
minerale est insensitiuū,
nullū autē insensitiuū
est aīal. qñ vero decipe-
remur cautē circa hoc,
fieret sylłs cōcludēs de
ciperemur .n. capiēdo
loco negatiuę affirma-
tiuā, et diceremus, om-
ne minerale est insen-
sitiuū, et omne insen-
sitiuum est animal.

Sed si capemus loco
affirmatiuę negatiuā,
& dicerem⁹ nullū mi-
nerale est insensitiuū, &
nullū insensitiuū est aīal,
nō cōcluderet inde ali-
qua res, & id qđ dicit
intelligitur per se.

DVRANA

tiuā, & pp hoc seqret⁹
ex hoc cōcō. Et ppea
fieri nō pōt, vt conuer-
tat nisi propō maior.
qm si cōuerteretur mi-
nor, & acciperem⁹ ipsā
negatiuā, & maiorem
affirmatiuā, & nō seq-
retur ex hoc cōclusio.
Et ppea fieri nō pōt, vt
cōuertat⁹, nisi ppō ma-
ior tñ. exemplū hui⁹,
si fuerit, qd nullus lapis
sit aīal, qñ oīs lapis mu-
tus, & null⁹ mut⁹ ē ani-
mal. atqui cū erraue-
rimus in hoc cū rema-
nētia, erit utiq, sylłs cō-
cludēs. atq errabimus
utiq, cū accepi⁹ hic
loco negatiuę affirma-
tiuā, & dicam⁹, oīs la-
pis mut⁹ & oē mutum
aīal, & cōcludemus, qd
omne mutum animal.

Si acceperim⁹ ambas
ppōnes totas falsas, di-
cem⁹ utiq, & null⁹ la-
pis mut⁹ & oē aīal mu-
tū, nō cōcludet⁹ ex hoc.
aliquid. & qđ diximus in-
tellectum est per se.

MANTINVS

nō sequeretur ex hoc ip-
sa cōclusio. Et ideo nō
pōt cōverti nisi maior
tñ pmissarum. exem-
pli gratia, nullū petreū
est animal, quia oē pe-
trosum est inanimatū,
& nullū inanimatū est
animal. Sed si animad-
uertamus hoc cautē, p
fecto sylłs cōcludet. de
ciperemur aut in hoc, si
capiamus hīc vice ne-
gationis affirmationē,
& dicamus oīs petra ē
inanimata, & oē inani-
matū est animal, & sic
concludetur, qd omne
inanimatū est animal.

Sed si ponamus am-
bas pmissas falsas, tunc
cum dicimus, & nullū
saxum ē inanimatum,
& omne animal ē ina-
nimatum, nihil pro-
fecto cōcludet⁹ ex hoc.
verba autem Aristot.
sunt satis nota de se.

a.l. deci-
piamur in

C

T.32. p⁹ Consimiliter aut et si ex alia coordinatione accipiatur mediū, quē-
admodum dictū est & in priuatiua deceptione. necesse .n. D B quidem
manere, A D autem conuerti, & deceptio eadem est et qua prius.

T.4131 Et huic simili mo-
do si caperet mediū
ppe ipsū pportiōa-
le: prout dicimus de
sub-

Dixit Arist. Et eo-
dē exemplo, si acci-
piat mediū propin-
quū proportionato:
quāadmodū si dica-
mus

Eodem exemplo si
capiat mediū, qđ sit
ferē proportionatū,
vt si dicamus de de-
Logica MM ce-

T.4131

Posteriorum

ABRAM

D subductione, q̄ sit de
negatiuo vñ, C B p-
manet necessario, A
C vero est, quę com-
mutatur. hęc autem
subductio, & præce-
dens, est vna res.

BVRANA

mus in deceptiōe, q̄
ē sup negatiua, si C
B erit remanens fm
dispositionē suā ex
necessitate: A C vero
vtriq; conuertet. &
hęc deceptio eadem
est cū præcedente.

MANITINVS

ceptione, quę cōtin-
git ex negatiua vni-
uersali, C B remane-
bit i suo statu de ne-
cessitate. sed A C cō-
uertitur. hęc autem
deceptio, & quę p-
cesit ei, idem sunt.

Albedo.

A.

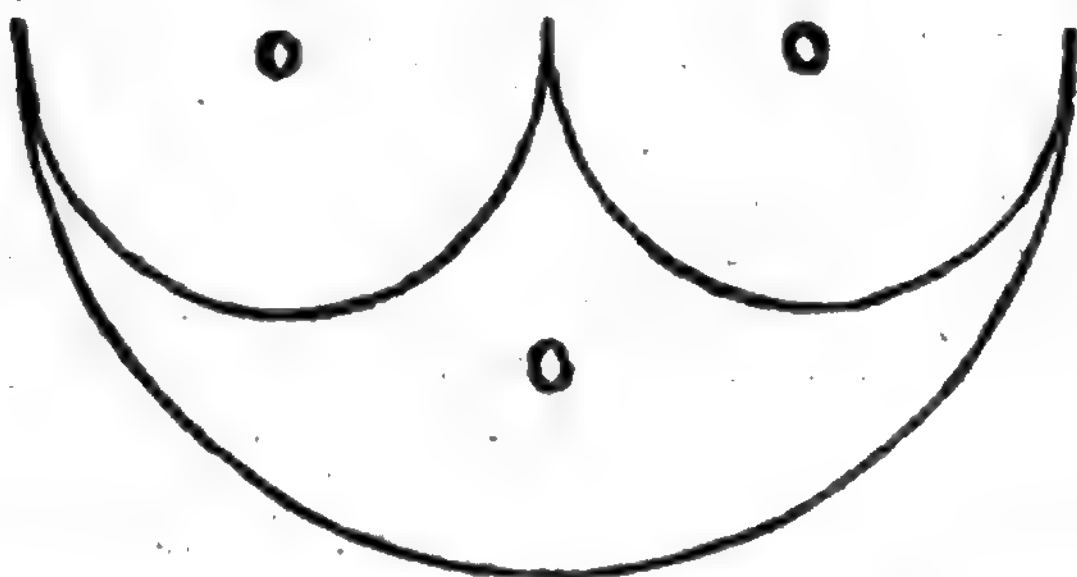
N.

Risibile.

D.

Homo.

B.

Deceptio
p sylm af-
firmatiuū
in pria fi-
gura per
mediū ex
diuersa co-
ordinatio-
ne ex ma-
iore falsa,
& minore
vera, me-
diatis.

Cō. 131 Proportionatum affi-
ne, si infert affirmatiuū
vñ, est illud, de quo di-
cit, q̄ medius eius ter-
minus p̄dicatur de am-
bobus extremis affir-
matiue, medius vero
terminus, qui est pro-
p̄ proportionatū, qui
infert negatiuum vni-
uersale, si fiat subiectū
vtriusq; extremis, hoc
est, alteri affirmatiue,
& alteri negatiue, qñ
commutaret affirma-
tiuū in subiectis cōuer-
tibilibus, infert nega-
tiuū vniuersale: id au-
tem, qđ sempiternum
est illis, est ipsū neg-
atiuum particulare,

Et

Proximus p̄portiona-
to, cū cōcludit affirma-
tiuā is est, de quo dī, q̄
est terminus medi⁹, q̄
p̄dicat de vtriusq; extre-
mitatib⁹ p̄ affirmatio-
nē: sed termin⁹ medi⁹
p̄ximus p̄portionato
in eo, q̄ cōcludit nega-
tiuā vñ is est: q̄ sub-
ijcit vtriusq; duarū ex-
trematū, hoc ē, vni ip-
sarū p̄ affirmationē, &
alteri p̄ negationē. igit̄
cū cōuertit affirmati-
ua p̄ subiecta cōuertibi-
lia, cōcludet negatiua
vñ: & cōtinua in ipsis
cōcludunt negatiua
vñ, et cōtinua i ipsis
sūt negatiua particularis.

Et

Terminus p̄prio, seu
p̄portionato, si cōclu-
dit affirmatiuā vñ, tunc
dicimus ipsum cē
mediū terminū, q̄ p̄di-
catur de vtroq; extre-
mo affirmatiue: s; me-
dius terminus, qui est
similis p̄prio, quaten⁹
cōcludit negatiuā vñ
uersalem, tunc si fuerit
† subiectū vtriusq; extre-
morū, nēpe de vno vni-
affirmatiue, & de alte-
ro alteri negatiue, tūc
si affirmatiua cōuertat
i subiecta cōuertibilia
cōcludet negatiuā vñ
uersale, ea autē q̄ sunt
vt semp, negatiua i eis
sunt particularis.

Et

Cō. 131

† a l. p̄dic-
tur d vtro-
que.

ABRAM

Et ideo dicit de hac combinatione in figura, q non concludat nisi negatiuum particulare, q s. deceptio fiat i maiori præmissa solū, quæ est ipsa negatiua, qñ caperetur affirmatiua: minorem vero nō possumus capere falsā: qm̄ ille cuius minor fuerit negatiua, non concludit, et in prima figura. Et ideo dixit: c b, id est, minor permanet fm̄ eius dispositionē necessariā. hoc est, q impossibile sit, q commutetur. a c vero est, quæ commutatur, id ē, ipsa maior. Dum autem dixit: hæc autem subductio, & præcedens, est vna res. Intendit, q subductio, q contingit in prima figura de negatiuo vniuersali, est eadem illi, quæ contingit de affirmatiuo, id est, quod sit vna species, ex quo maior præmissa est, quæ commutatur in illa.

BVRANA

Et propter hoc dicit de hac cōplicatione in tertia figura, q nō cōcludit nisi negatiua particulare. Hoc. n. est cōtinuū i oī mā, & de ipso dicit, q accidit cōsistē et de deceptione, q accidit i negatiua vñ: & hoc, vt sit error in propōne maiore tm̄, quæ est negatiua, cū assumitur affirmatiua: sed de propōne minore fieri nō potest, vt accipiaturs falsa p̄ea, q nō cōcludit id, cuius minor ē negatiua in prima figura. Et p̄ea dixit. Atqui c b. hoc ē, m̄ior habebit p̄dicationē suā ex necessitate. hoc ē, qm̄ fieri n̄ potest, vt cōuertat, sed a c cōuertat, hoc est, maior. et dixit: & hæc deceptio eadē est cū p̄cedēte. sensus est: q deceptio, q accidit in p̄ia figura i negatiua vñ eadē est cū ea, quæ, accidit in affirmatiua, hoc est, q est species vna eo, quod maior propositio ipsa est, quæ conuertitur in ea.

MANTINVS

Et ideo dicim⁹ hm̄ oī A cōpositionē* in tertia ^{a. l. scda.} figura nō cōcludere, nisi negatiua particulare, quia est* sempiterna i oī materia, & Aristot. dicit, q cōtingit decipi hīc quoq; , vt decipit in negatiua vñ: dummodo deceptio fiat in maiori p̄missa tm̄, quæ ē negatiua cū capitur affirmatiua, minor vero p̄missa non potest accipi falsa, quia vbi minor fuerit negatiua, in p̄ia figura quoq; non cōcludit. Et ideo dixit, ipsum igitur c b, id ē, ipsa minor remanabit in statu suo de necessitate. hoc est, q nō potest conuerti: sed a c conuertitur. id est, ipsa maior. D. d. hæc autem deceptio, & quæ p̄cessit ei, idē sunt. hoc est, deceptio quæ sit in prima figura p̄negatiua vñem, ^{a. l. vñem per.} C est eadem cum illa, q committitur in affirmatiua, itelligo ipsam esse eiusdē generis, quia maior præmissa conuertitur in ea.

T. 32. p3

Quando autem non per proprium: si D quidem sit sub A, hæc quidem erit vera, altera autem falsa. euenit enim A pluribus inesse, quæ non sunt sub se inuicem. si vero non sit D sub A, planum quidem, quod hæc semper erit falsa, affirmatiua namque accipitur, D B vero contingit & veram esse & falsam. nihil enim prohibet, A quidem nulli D inesse, D vero ipsi B omni: vt animal scientiæ, scientiam

MM ij uiam

Posteriorum

tiam autem Musica. Neque rursus si neq, A nulli eorum, quæ D, neq, D nulli eorum, quæ B. Manifestum igitur, quod non existente medio sub A, & ambas euenit falsas esse, & vtram volueris.

ABRAM

T.c. 132 Quando vero non fit syls per medium proportionatū, prout esset C sub A, hæc maior esset vera, altera vero esset falsa, nam potest A inesse pluribus rebus, quæ non supponunt ad inuicē. Ac etiam si C non sit sub A, manifestum est, qd hæc præmissa sit semper falsa: caperetur enim affirmatiua: C B vero posset esse vera, ac etiam posset esse falsa. nihil. n. prohibet, quin A nulli C insit, C autē omni B insit. sicut animal non inest scientiæ, scia autem inest ipsi Mulico. Neq, est aliquid phibet, qn A nulli C insit, ac etiā C nulli B. Sicq, manifestum est, qd quādo medium non sit sub A, possunt eē ambæ præmissæ falsæ: ac etiā possibile est, qd sit altera earum, quæ contigerit.

Animal.

BVARNA

Dixit Arist. Cum vero non fuerit syls per mediū pportio- natum, quēadmodū si sit C sub A, hæc vti- que maior erit vera, sed altera erit falsa. qm fieri potest, vt sit ex rebus multis, quæ non sunt sub se inui- cē. Et cōsistit et si non fuerit C sub A, planū qd hæc propō semp erit falsa: quoniā ip- sa vtiq, accipit affir- matiua: sed C B po- terit eē falsa, et hoc, qm nihil prohibet, qd A non insit alicui C, & sit C inexistentis omni B. quēadmo- dū si animal nō inest scientiæ, & scia inest Musicæ. Et nihil p- hibet, qd A non insit alicui C, & C consi- militer etiam nō in- sit alicui B. Planum igitur, cū mediū nō fuerit sub A, qd fieri potest, vt sint ambæ propositiones falsæ: iamq, fieri poterit, vt sit vna duarū, q- cunq, contigerit.

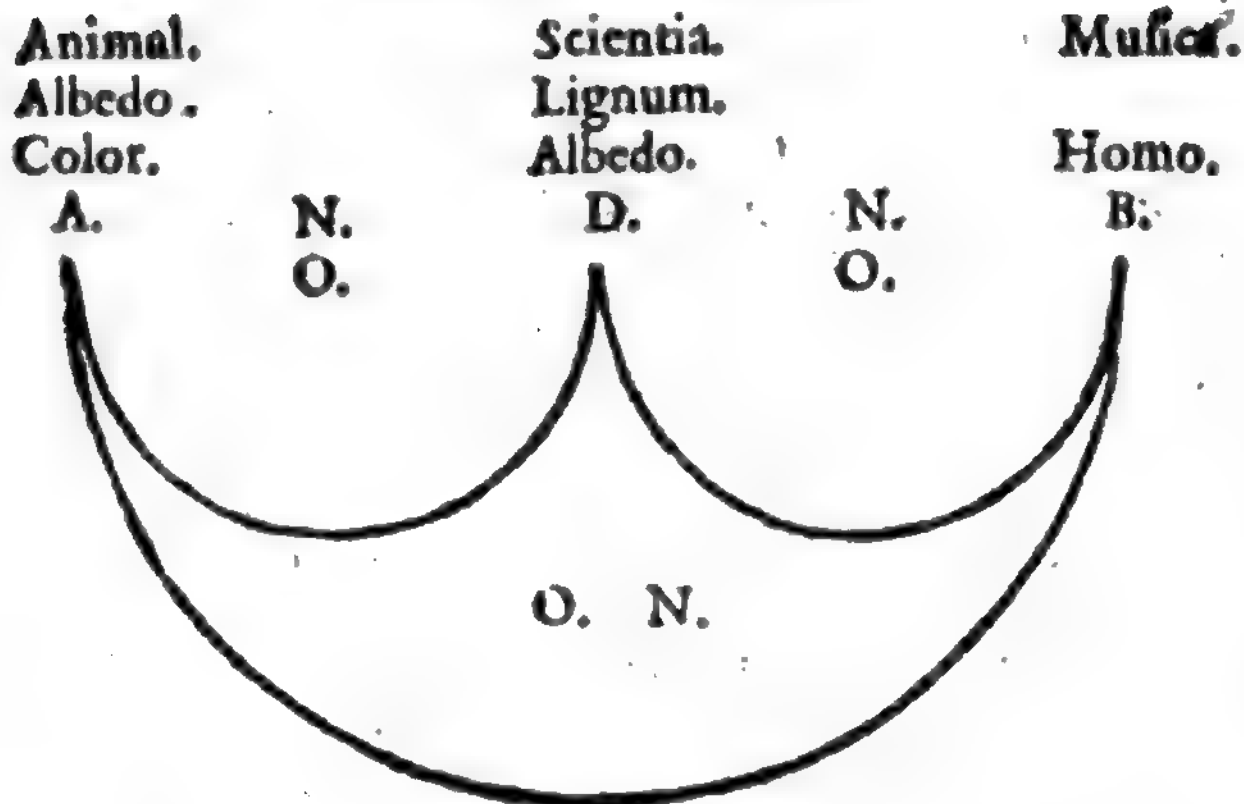
Scientia.

MANTINVS

At, cū syls nō fiat p mediū pportio- natū, vt cū C sit sub A, ma- ior vtiq, vera esset. ppea qd A pōt inesse multis rebus, quādo aliq non existūt sub aliqbus. Similiterq, si C nō sit sub A, tunc manifestū ē, qd huiusmodi propō erit semp fal- sa, quia ponit affir- matiua. Pōt quoq, adhuc esse vera C B, & pōt eē falsa. nā ni- hil prohibet, quin A nulli insit C, sed ipsū C insit omni B. vt ani- mal, qd nō inest scientiæ, scia vero inest ipsi * Mulicæ. Nihil aut p- hibet, vt A nulli C in- sit, & ipsū C nulli B. Manifestū aut est, qd cū medius terminus non fuerit sub A, tūc ambæ poterūt eē fal- sæ, pōt quoq, et qnq, altera ipsarū, q- cun- que fuerit, esse falsa. Musica.

T.c. 132

* a. l. Mu- lico.

Deceptio
per syllos
tres affir-
matiuos i
pria figu-
ra per me-
dia ex di-
uerfa co-
ordinatio
ne ex ma-
iori & mi-
nori qñq;
veris, qñq;
falsis me-
diatur.

ABRAM

Cō. 132 Postq̃ retulit q̃uo ac-
cidat deceptio in affir-
matiuū vñe in prima
figura in termino pro-
portionato, & in termi-
no, qui est prop̃e ppor-
tionatū, refert ēr quo
mō cōtingat in illo, q̃ n̄
ē pportioat⁹, neq; ppe-
pportionatū. Et dū di-
xit: Qñ ŷo n̄ sit syls p
medium proportiona-
tum. Intendit sylsm de
affirmatiuo falso. De-
inde dixit: Prout esset
c sub A. id est, prout ac-
cidit, qñ medius termi-
nus supponitur maio-
ri termino. id est, q̃ A
p̃dicetur de toto c in
rei origine, & sit A, &
c negatum ex toto B,
non decipitur in hac
materia, nisi quando
maior permaneret ve-
ra secūdm eius dispo-
sitionem, hoc est, affir-
mativa, decipitur au-
tem

BVRANA

Posteaq̃ cōmemōra-
uit, q̃uo accidit error i
affirmatiua vñi in pri-
ma figura p terminū
proportionatū, & p ter-
minū proximū ppor-
tionato: cōmemorat,
q̃uo accidet p eū, q̃ nō
est pportionatus, neq;
p̃rimus pportionato,
& dixit: Cum vero nō
fuerit syls p medium
pportionatū, hoc est,
syls super affirmatiua
falsa. Deinde dixit: Quē
admodū si c esset sub
A. hoc ē, quēadmodū,
qd̃ accidet, cū fuerit
medius terminus posi-
tus sub maiore termi-
no. id est, q̃ A p̃dice-
tur de omni c per radi-
cem rei, & c neget ab
omni B, qm̄ nō fiet er-
ror in hac materia, nisi
cū seruata fuerit ma-
ior vera sm nām suā,
hoc est, affirmatiua, &
cō-

MANTINAS

B

Cō. 132 Posteaq̃ ostēdit qua-
liter committat error
in affirmatiua vñi i pri-
ma figura in termino
proprio, seu pportio-
nato, & in termino si-
mili ipsi proprio: nūc
ostēdit quoq; qualiter
illa deceptio cōtingat
in nō proprio, neq; si-
mili ipsi p̃prio, Dicēs:
At cū syllogizatio, seu
rōcinatio nō fiat p me-
diū propriū. intelligit C
syllogizationē de affir-
mativa falsa. D. d. vt cū
c sit sub A. hoc est, vt
cū contingit ipsum ter-
minū mediū stare sub
maiori termino, nēpe
vt ipsum A p̃dicetur
de omni c ex innata,
& radicali nā, & * A ne-
gerur ab oī B, nā is nō
decipietur i hac mā, ni
si vbi maior remāserit
vera in sua dispōne vi-
delicet, affirmatiua, &
M M iij de.

Cō. 132

C

*A.LC.

Posteriorum

D

ABRAM

tē in minore, quatenus accipiat affirmatiua, quæ debet esse negatiua, & si concludat A de toto B mediante C, ipsum vero C in origine rei erat mediū disproportionatum.

Nam fm eius naturā non decerneret negationē ipsius A, ab ipso B. nā esset eius minor negatiua, & maior affirmatiua, hīc autem non concludit, prout cōmonstratū est in Libro Priorū. Et dum dixit: Nam potest A inesse plurib⁹ rebus, quæ nō supponuntur adinuicem. intendit, qd contigit fuisse hoc mediū disproportionatū, qd A inest multis rebus, q̄ mutuo à se inuicem negantur. qm̄ autem altera illarum negatur ab altera, & affirmatur A ipsi B, cōtingit illi, qui hoc facit, qd aliquñ inferat syllo affirmatiuū, & aliquñ negatiuum. affirmatiuū quidem, quando contingit, qd A insit pluribus rebus, quæ mutuo à se inuicē negantur, & accipiat vnā illarum mediū terminum, prout animal inest Equo, & Asino, & homini, qui omnes negantur à se inuicem: quando autem

ca-

BVRANA

cōmissus fuerit error ī minore, cū accepta fuerit affirmatiua loco cui⁹ erat negatiua: & tūc concludet, qd A de oī B p mediū C, & C vtiq; ī radice rei erat mediū non proportionatum.

Qm̄ ipsum nō iudicat de nā negatiōis A B, & consistit C, qm̄ minor erat negatiua, et maior affirmatiua. sed hoc nō concludit, quemadmodū declaratum fuit in Lib. Syls. Et dixit: qm̄ fieri pōt, vt A insit rebus multis, q̄ non sunt sub se inuicē. sensus est: atqui accidit, qd sit hoc mediū nō proportionatū: qm̄ A inest reb⁹ multis, q̄ negant à se inuicē. cūq; negatū fuerit vnū ipsorū ab altero, & affirmatū fuerit A de B, accidit hoc facienti, vt cōcludat negatiuā, quēadmodum erat affirmatiua. Et ppterā cū fuerit propō minor negatiua, fieri poterit, vt syls concludat aliquñ affirmatiuā, & aliquñ negatiuā. affirmatiuā qdē, cū acciderit A iē reb⁹ multis, q̄ negant à se inuicē, & accepta fuerit vnā earū rerū termin⁹ medi⁹: quēadmodū si aīal inesset Equo & Asino, & hos: certē oīa hęc negarent à se in-

a se in-

MANTINVS

decipit in minori, qd accipit affirmatiua cum esset negatiua, et tūc cōcludetur qd A inest oī B per mediū C. Erat autē ipsum C ex sua radicali dispōne hīc mediū non proprium.

Quia nō enunciet ex nā suā negationē A ab ipso B, quia minor est negatiua, & maior affirmatiua, & sic nō cōcludit vt ī Lib. Priorū fuit pbatū. D. d. ppea qd A pōt inesse multis rebus, quarū aliquę nō existunt sub aliquibus, hoc ē, cōringit autē hoc esse mediū non ppiū ppea, qd A inest multis rebus, q̄ negātur inter se se altera ab altera, & cū negatur vnā ab altera, & affirmat A de C, tūc cōtingit ita agentē vt cōcludat negatiuū, id qd est affirmatiuū. Et ideo qm̄ minor premissarū fuerit negatiua poterit concludere tūc ipse syls. qnq; affirmatiuā, & qnq; negatiuā affirmatiuā quidē, cū contigerit A inesse pluribus rebus q̄ negātur à se ipsis inuicē, & assumat vnā illarū rerū p medio termino, vt aīal, qd inest Equo, & Asino atq; homini, quę quidē negant à se inuicem alterū ab altero.

ro.

A T T R A M
 capemus nullus Equus
 est Asinus, & oīs Asin⁹
 est aīal, putauit ille, q
 hæc combinatio cōclu-
 dat, & q cōcludat, nul-
 lus Equus est aīal, hoc
 autē est falsum. Et iterū
 si c nō sit sub A, notū
 ē, q hæc semp sit falsa,
 caperetur. n. affirmati-
 ua. id est, qñ vero me-
 dius termin⁹ fuerit ne-
 gat⁹ a maiori extremo,
 manifestum ē, q falsa
 semp est ipsa maior, il-
 la. n. capit affirmatiua.
 hoc est, qñ medius ter-
 min⁹ sumit disproportiona-
 tionatus, qñ ipse ē ne-
 gatus a minori extre-
 mo, & inest maiori, fal-
 sum itaq; semp ē ipm
 minus. Qñ vero medi⁹
 terminus fuerit ppor-
 tionatus, s. q negetur a
 maiori extremo, & af-
 firmet⁹ d mīori, maior
 fit falsa necessariō: id ē,
 in syllo, in quo cōtigit
 ipsa subductio, quate-
 nus putet, q ille cōclu-
 dat affirmatiuum vñ
 ob præmissarū falsitatē.
 Dum autem dixit:
 c n vero posset esse
 vera, ac etiā posset esse
 falsa. nihil enim pro-
 hibet, quin A nulli c
 insit, c autem omni
 B insit, sicut animal
 nō inest scientiæ, scien-
 tia autē inest ipsi Mu-
 sico.

D V R A N A
 a seinuicē. cūq; accepe-
 rimus, q nullus Equus
 est Asinus, & oīs Asin⁹
 aīal, existimauit, q hæc
 complicatio cōcludit,
 qñq; concludit nullus
 Equus aīal, qd ē falsū.
 cū vero dixit: consistit
 ē si nō fuerit c sub A,
 planū utiq; q hæc sem-
 per erit falsa, qñ sic ac-
 ciperet affirmatiua. sē-
 lus est: atqui, cū medi⁹
 terminus negat⁹ a ma-
 iore extremitate: ma-
 nifestum utiq;, q falsa
 semp erit maior: qñ
 ipsa accipit affirmati-
 ua. sensus est: cū fuerit
 medius terminus non
 pportionatus, qñ ne-
 gat⁹ a minore extre-
 mitate, & inē maiori: sem-
 per. n. minor erit falsa:
 cū vñ fuerit medi⁹ ter-
 minus proportionatus
 ita, vt neget⁹ a maiore
 extremitate, & affirme-
 tur de minore: maior
 utiq; erit falsa ex neces-
 sitate (hoc est) p sylm,
 ī quo accidit deceptio,
 cū existimatur, q ipse
 concludat affirmatiuā
 vniuersalē pp falsitatē
 propōnum. Dixit: Fie-
 ri vero pōt, vt c n sit
 vera, & fieri et pōt, vt
 sit falsa: qñq; nihil phi-
 beat A nō inesse alicui
 c, & c inesse oī B: quē
 admodū si aīal nō iest
 sciē, & scia inesset Mu-
 sicæ.

M A N T I N V S
 ro. Si igitur dixerimus A
 nullus Equus est Asi-
 nus, & oīs Asinus ē ani-
 mal, vñ q hmōi cōpo-
 sitio cōcludat vñ, nul-
 lus Equus est aīal, qd ē
 falsum. D. d. si pñq; si c
 non sit sub A, tūc ma-
 nifestū est, q hmōi, s.
 propositio, erit semp
 falsa, quia ponit affir-
 matiua. hoc est, qñ ter-
 min⁹ medius negatur
 a maiore extremitate;
 manifestū est, q ppo-
 sitio falsa erit semp ip-
 sa maior: quia ponitur
 affirmatiua. hoc est, cū
 medius terminus fue-
 rit non proprius, quia
 ē negatus a minori ex-
 tremitate, & affirmat⁹
 d maiori, tūc falsus ter-
 min⁹ erit semp minor:
 sed si medius terminus
 fuerit pproprius, seu ppor-
 tionatus, & sit negat⁹ a
 maiori extremitate, &
 affirmatus de minori, C
 tūc falsa erit necessariō
 ipsa maior, vñ, in eo
 syllo, in quo contingit
 fieri deceptio, cū existi-
 mat, q cōcludat affir-
 matiua vñem, pp falsi-
 tatem præmissarum.
 D. d. pōt quoq; adhuc
 eē vera c n, & pñ eē fal-
 sa. nā nihil phibet qñ
 A nulli insit c, sed ipm
 c insit oī B, vt aīal qd nō
 inest sciē, scia vero in-
 est ipsi Musico, seu Mu-
 sicæ.
 M. M. iij sicq.

Posteriorum

ABRAM

Dico. Intēdit minor vero pmissa, i qua est p̄dicatio medij termini de minori, pōt esse vera, qñ medius termin⁹ est proportionatus: quia illa est affirmatiua de eo, qđ est, sicut esse animal negatum ab ipsa scia, & scia affirmata ipsi Musico: & qñ caperetur, q̄ omnis Musica sit scia, & omnis scia sit animal, cōcluderet mediaciū ex maiori falsa, & minori vera: qñ vero medius terminus fuerit disproportionatus, quaten⁹ sit negat⁹ ab utrisq; extremis, ambę eēnt falsę. Qñ ergo medius terminus, q̄ accipit in syllo affirmatiuo falso, negat⁹ a maiori extremo, sit maior semp falsa: q̄a caperet affirmatiua, minor vero sit falsa, qñ cōtingit, q̄ medius terminus cū hoc, q̄ est negat⁹ a minori, negetur et ab ipsa maiori: sit autem vera, quando medius terminus inest minori, & negat⁹ a maiori. Et hoc est, qđ intendebat dū dixit: c b vero posset esse vera, ac et posset esse falsa. Intendit ipsam minorem. Postq̄ autem retulit, q̄ maior sit indubitate falsa, & q̄ minor sit utriusque dispo-

DVRANA

sicq; . sensus est: atq; p̄pō minor, in qua p̄dicat medium de minore extremitate, poterit eē vera, cū medius terminus fuerit p̄portionatus: qñ ipsa iuenit affirmatiua, fm id, qđ ē de ipsa: quēadmodum aīal negat⁹ a scia, & scia affirmatur de Musica: cūq; accepit, q̄ oīs Musica ē scia, & concludet nobis falsum ex maiore falsa, & minore v̄a: cū vero medi⁹ termin⁹ extiterit n̄ p̄portionatus, cū negat⁹ ab utrisq; extremitatibus, ambę utiq; erūt falsę. Cū igit medius termin⁹ accipitur i syllo affirmatiuo falso, negat⁹ a maiore extremitate, maior utiq; semp erit falsa fm dīspōnē suā, qua accepta fuerat affirmatiua: sed minor erit utiq; falsa, cū acciderit, vt medius termin⁹ cū hoc, q̄ negatur a minore, neget cōsimilē et a maiore: & erit et vera, cū medius terminus fuerit inexistens minori, & negatus a maiori. Et hoc ē, qđ voluit, cū dixit: Et certē cōsistēt fieri utiq; poterit, vt sit v̄a, iāq; fieri poterit, vt sit falsa hoc est minor. Et posteaq̄ cōmemorauit, q̄ maior erit falsa procul dubio,

MANTINVS

sico, seu Musico, hoc ē, p̄positio aut minor, in qua p̄dicat medius terminus de minori, poterit utiq; eē vera: qñ medius terminus fuerit p̄prius, q̄a reperit eē affirmatiua de ipsa re, vt cum aīal negat⁹ ab ipsa scia, & scia affirmat⁹ de ipsa Musica: cū igit dixerit, q̄ oīs Musica est scia, & oīs scia est aīal, tūc cōcludet falsum ex maiori falsa, & minori vera: at cū medi⁹ terminus nō fuerit p̄pri⁹, cū sit negat⁹ ab utroq; extremo, tūc ambę erūt falsę. cū igit terin⁹ medi⁹ sumptus in syllo affirmatiuo falso, negat⁹ a maiori extremitate, tūc maior erit sp̄ falsa, q̄a ponit affirmatiua, mior v̄o erit utiq; qñq; falsa, qñ cōtingerit, vt medi⁹ termin⁹, cū hoc, q̄ sit negat⁹ a minori, sit quoq; negat⁹ a maiori: qñq; vero erit vera, qñ s. medi⁹ termin⁹ i sit minori, & negat⁹ a maiori. Et hoc itelligebat dū dicebat, c b autē pōt eē qñq; v̄a, & qñq; falsa. id ē ipsa minor. Et posteaq̄ dixit, q̄ maior erit oīno falsa, minor vero utroq; mō se habebit, affert exēplū i mā ipsum aīal dicēs, vt aīal, qđ nō inest scie, et hæc

ABRAM

dispositionis, ad huius
exemplum tulit materiā,
in qua minor fit vera.
Et dixit: Nihil enim
prohibet: vsq; ibi, inest
ipsi Musico. id est, hoc
aut fit, qñ fuerit maior
negatiua, & minor af-
firmatiua, hoc est, fm
se. v.g. quia animal ne-
gatur à scia, & scientia
inest Musico: Quādo
itaq; qs deceptorie ca-
peret, oīs Musicus est
sciens, & omnis sciens ē
animal irrationale, hic
ille cōcluderet conclu-
sionem falsam ex dua-
bus premissis, quarum
altera esset falsa, s. ipsa
maior, & secunda ve-
ra, scilicet ipsa minor.
Postq̄ aut narrauit ma-
teriā, in qua minor fit
vera, enūtiavit mām,
in qua minor fit falsa.
Et dixit: Neq; ēt aliqd
prohibet, quin A nulli c
insit, ac etiā c nulli B.
id est, fit aut minor fal-
sa, qñ medius termin⁹
fuerit negat⁹ ab vtrifq;
extremis, deceptus aut
illum caperet vtriq; af-
firmatū. nihil enī pro-
hibet, quin A, quod est
maius extremū, nulli
c, qđ est mediū, insit,
& c ēt non insit mino-
ri, quod est ipsum B, &
essent ambæ pmissæ af-
firmatiuæ falsæ.

Cū

DVRANA

dubio, & minor erit
fm binas dispositiōes:
adduxit exēp'ū. aīalis:
I quo minor erit vera.
Et dixit de hoc: Qm̄
nihil prohibet, vt A vsq;
ad id, quod dixit, inest
Musica. sensus est,
& hoc erit, cū maior
erit negatiua & minor
affirmatiua, hoc est p
se. vt in exēplo, animal
negari à scia, & scien-
tiam inesse Musica: cū
igit aliquis acceperit p
modum erroris, q oīs
Musicus est sciens, & q
oīs sciens animal nō ra-
tionale: cōcludet vtiq;
ex hoc cōclusio falsa ex
binis propositionibus,
quarū vna est falsa, &
maior, & secūda vera,
& minor. Et posteaq̄
mentionē fecit de ma-
teria, per quam minor
est falsa, dixit: Nihil
prohibet, vt A insit nul-
li c, & c insit nulli B.
hoc est, & fit minor fal-
sa, cū medius termi-
nus negatur à duabus
extremitatibus, & acci-
piat errās affirmari de
vnaquaq; & hoc, quo-
niā nihil prohibet, vt
A, quod est maior ex-
tremitas non insit ali-
cui c, quod est mediū:
& c non insit extremi-
tati, q est B, & sint am-
bæ propositiones affir-
matuæ falsæ.

Et

MANTINVS

hæc est maior falsa: & A
scientia inest Musica, &
hæc est minor vera.
Et dicit, q nihil prohi-
bet, quin A, & vsq; vbi
dicit, inest ipsi Musica,
hoc est, hoc aut contin-
git, qñ maior est nega-
tiua, & minor affirma-
tiua scilicet de se. exēpli
grā, aīal quod qđ ne-
gatur ab ipsa scia, & ip-
sa scia inest ipsi Musi-
ca, si igitur quispiā de-
ceptione duct⁹ dixerit, B
q oīs Musicus est sciens,
& q oīs sciens est ani-
mal irrationale, tūc cō-
cludet ex hoc pfecto
ipsaq; cōclusio erit fal-
sa ex duab⁹ premissis,
quarū vna est falsa vi-
delicet maior, altera ve-
ra, s. minor. Et posteaq̄
dixit materiam, in qua
minor ē vera, dicit ma-
teriā in qua minor est
falsa dicens: Nihil autē
prohibet vt A nulli c
insit, s. vt minor sit fal-
sa, qñ scilicet medius C
terminus est negat⁹ ab
vtrōq; extremorū, &
ipse deceptus ponat ip-
sum affirmatū de om-
nibus ipsis. nā nihil in-
conuenit, quin ipsum
A, quod ē maior extre-
mitas nulli c insit, qđ
est mediū, & ipsum c
nō insit minori, qđ est
B, & sic ambæ pmissæ
affirmatiuæ erūt falsæ.

Et

Posteriorum

D

ABRAM

Cū ūo meminisset q̄ ambę hę spēs cōtingāt, qñ medius terminus negat̄ a maiori, hoc ē, q̄ fiat syl̄ls, cuius ambę prēmisse sint falsę, & quod maior sit falsa, & minor sit vera, epilogauit hoc, Et dixit:

Manifestū est, q̄ qñ medium non sit sub A, possunt esse ambę prēmisse falsę, ac etiā possibile est, q̄ sit altera earum, quę contigerit. Tibi autem expedit intelligere, q̄ sunt ambę falsę, qñ medius terminus fuerit disproportionat̄. Verū enim vero posset quispiā dicere, quonā pacto interpretauerit ambas has p̄tiones narrationi termini disproportionati? Dicimus aut̄, q̄ huius doctrina possit duplici sumi, hoc est, q̄ dinumerentur horū syl̄lorū spēs, quorū termini sunt p̄portionati proprię, ac ēt posse ē, q̄ doctrina de eis inueniat̄ cōis, p̄ut fecit hic. ut si diceret, gr̄a exempli, q̄ qñ maior terminus negat̄ a medio, n̄ euadit, qñ sit negat̄ a m̄iori, aut nō neget̄ ab illo: si non neget̄, falsa sit ipsa maior, si aut̄ fuerit negat̄, ambę fiunt falsę. qñ ergo medi⁹ termin⁹ negat̄

BVRANA

Et posteaq̄ mentionē fecit, q̄ hę duę species accidunt, cū fuerit medius terminus negatus a minore: hoc est, ut sit syl̄ls ex binis p̄pōnib⁹ falsis: q̄q; maior sit falsa & minor vera: conclusit hoc, & dixit:

Planū igit̄, cū nō fuerit medius termin⁹ sub A, q̄ fieri poterit, ut sint ambę falsę. & tūc op̄, ut intelligas, q̄ ambę utiq; erunt falsę: cū medius termin⁹ fuerit nō p̄portionat⁹ ex parte, qua negat̄ ab utrisq; extremitatib⁹: & sit maior tm̄ falsa: cū fuerit medius terminus non p̄portionat⁹. Sed diceret aliq̄s, quō cōstruet has duas diuisiones cōmemoratas medi⁹ termin⁹ nō p̄portionat⁹? Et dicam⁹, q̄ doctrina in hoc accipi pōt duobus modis: hoc ē, ut cōnumerent̄ syl̄ls: quorū termini sunt p̄portionati seorsum: itaq; fieri pōt, ut doctrina in ipsis sit cōicans: quēadmodum fecit hic dicens: exempli gr̄a, q̄ cū maior terminus negat̄ a medio, nihil utiq; phibet, ut neget̄ a minore, aut nō neget̄: quod si fuerit falsa maior, & negatiua, erūt ambę falsę. cū igit̄ fuerit medius termin⁹

MANTINVS

Et posteaq̄ dixit, q̄ hę duo modi contingunt qñ medius termin⁹ negatur a maiori, vtz ut syl̄ls constet ex duab⁹. prēmisse falsis, & q̄ maior sit falsa, & minor sit vera: totum hoc utiq; includit, dum dicit.

Manifestū autē est, q̄ cum medius terminus nō fuerit sub A, tūc ambę poterunt esse falsę, quādo scilicet, medius terminus non est proprius, & qñq; altera ipsarū. Sed posset q̄s hęsitare hic dicens, quare Aristo. intromisit has duas diuisiones dū facit mentionē de ipso termino nō p̄prio & improporcionado: sed ad hoc dicendū est, q̄ huius rei doctrina pōt bifariā fieri, nempe ut numeret̄ genera syl̄lorū, quorum termini sunt proprii, p̄prię: vel pōt fieri de eis doctrina cōmuniter ut fecit hic. exempli gr̄a. si dixeris, q̄ maior terminus cū negatur a medio, tūc nihil phibet, quin neget̄ a minori, vel nō negetur: & si nō negetur tūc falsa erit ipsa maior, & si neget̄ tūc ambę erunt falsę. Cumq; igit̄ medius terminus negat̄

ABRAM

negat à maiori, minor
pōt esse vera, & pōt esse
falsa. fit quidē falsa, qñ
medius termin⁹ est di-
sproportionatus, vera
autē, qñ medius termi-
nus fuerit pportiona-
tus. Et hoc intendebat
dū dixit: Sicq; manife-
stum est, q qñ mediū
nō sit sub A, possunt eē
ambæ pmissæ falsæ.

BVRANA

termin⁹ negatus à ma-
iore, fieri poterit, vt mi-
nor sit falsa, & poterit
ēē vera. falsa quidē,
cū termin⁹ fuerit non
pportionat⁹, vera autē,
cū termin⁹ fuerit pro-
portionat⁹. Et hoc est,
qd voluit, cū dixit, Pla-
num igit, cū nō fuerit
medium sub A, q pote-
runt ambæ esse falsæ.

MANTINVS

negetur à maiori, tūc A
minor poterit eē vera
vel falsa. falsa quidē, qñ
termin⁹ nō est propor-
tionatus, vera tamē qñ
terminus est proprius
& pportionat⁹. Et hoc
intelligebat cū dixit:
Manifestum autē est, q
cum mediū non fuerit
sub A, q poterunt am-
bæ esse falsæ.

ANT. INTER. TEX. XXXIII.

*Quot igitur modis, & per quæ euenit fieri deceptiones, quæ secun-
dum syllogismum, & in immediatis, & in ijs quæ per demonstratio-
nem, manifestum.*

T.c. 133 Euidens itaq; et no-
tum est, quō subdu-
ctio occurrat in prę-
missis mediatis, &
in pręmissis, qui-
bus non est mediū,
et quot speciebus fiat,
& quibus conditio-
nibus & proprietati-
bus.

Cō. 133 Dum dixit: Et quot
speciebus fiat. Intendit
in quōta specie fiat, ve-
rissimē est, q intēdat per
hoc, quæ fiat in prima
figura, & q fiat in scda.
Dum autē dixit. Et
quibus cōditionib⁹, &
proprietatibus. Intēdit
q nō accadat in talibus
syllis deceptio, qñ fal-
sum corū fuerit in qua
cunq; pmissa, quæ con-
tingit, sed quædā sunt,
quib⁹ cōtingat menda-
ciū

Dixit Arist. Appa-
ret igit, ac manifestū
est, quō cadet dece-
ptio in propōnibus
mediatis & in pro-
positionib⁹, quæ nō
habēt mediū, & fm
quot modos erit, &
per quā conditionē,
& proprietatem.

Dixit: & fm quot mo-
dos, hoc est, fm quot
species sit. Et vñ, q sit p
hoc exēplum, quod ex
ipsis erit in prima figu-
ra, & quod in secunda.
Et dixit: Et per quam
cōditionē, & propieta-
tem. sensus est, q non
accidet in exēplo isto-
rum syllorū erratorū,
cū fuerit falsum in qua
cunq; ppōne contige-
rit: sed ex ipsis aliquod
est, in quo pōt accide-
re

Iā satis cōstat quo T.c. 133
pacto fiat deceptio
in pręmissis media-
tis, & in his, quæ ca-
rent medio, & quot
modis fiat, & quib⁹
cōditionibus, ac pro-
prietatibus.

C
Cō. 133 Cum dixit quot mo-
dis fiat: vñ intelligere,
eos qui fiunt in prima
figura, & q fiūt in scda.
D.d. & quibus condi-
tionib⁹ & pprietatib⁹:
intelligit, q nō contin-
get ī hmōi syllis error,
qñ falsitas cōtingat in
aliqua pręmissarū: sed
in aliquibus corū pōt
committi error, & falsi-
tas, pp falsitatē existen-
tem in propōne deter-
minata, & in quibusdā
alijs

Posteriorum

ABRAM

Dicitur in premissa terminata, & quedam sunt quibus mendacium contingat in quavis premissa, & quedam sunt, quibus impossibile est ipsum mendacium, nisi in ambabus premissis simul, prout ex eius sermone de his rebus manifestatur. Differentia autem inter proprietates, & conditiones est, quia conditiones sunt, sine quibus non possunt esse conclusiones, proprietates autem sunt, quae decernunt singulas species horum syllogismorum.

Modus itaque, quo res est conditio, est alius a modo, quo res est proprietas, & si haec res sit una eadem. & verisimile est conditiones, & proprietates esse distinctas modo, non subiecto. v.g. quia de conditionibus primae figurae, quae concludit mendacium affirmativum per terminum proportionatum est, quod illius maior praemissa sit falsa, & minor vera. hoc autem si non insit alij ab illa, est ei proprietas: si vero insit, est eius conditio non proprietas. hoc est, si usus proprietatis sit proprie: si autem sit communiter, sic omnis conditio est proprietas.

BVRANA

te falsum pro falsum in propositione determinata: & in aliquibus ipsorum potest accidere falsum per quaecumque propositionem contingerit: & in quibusdam ipsorum non potest accidere falsitas, nisi cum fuerit in duabus propositionibus simul: quemadmodum declarat fuit sermo ipsius in his rebus. Dicitur vero inter proprietates, & conditiones est: quoniam conditiones sunt, sine quibus non possunt esse conclusiones: sed proprietates sunt, quae appropriantur unicuique speciei istorum syllogismorum.

Modus igitur, per quem est res conditionis, est alius a re, per quam est res proprietatis: & si fuerit res haec una & eadem. & videtur, quod conditiones, & proprietates sint separatae hic non per subiectum. ut in exemplo, conditio primae figurae ad hoc, ut concludat falsum affirmativum per terminum proportionatum est, ut sit maior propositio in ipsa falsa, & quod minor sit vera. hoc enim si non invenitur in alijs, erit sibi proprium, & si invenitur est conditio, non proprium: & si facta fuerit proprium appropriate, & si facta fuerit in vni, omnis, utique conditio erit proprium.

MANTINVS

alijs continget mendacium in quavis praemissarum contingerit: in nonnullis alijs non potest falsitas contingere, nisi contingat in ambabus praemissis simul, ut ostensum est ab ipso Aristotele in tractatibus suis ubi agit de hoc negotio. Interest autem inter ipsas conditiones, & proprietates. quoniam conditiones sunt illae, sine quibus non possunt fieri conclusiones, proprietates vero sunt, quae appropriant sibi aliquem modum horum syllogismorum.

Modus autem, quo res est conditio, non est ille quo res est proprietas, licet sit illud idem. videtur autem ipsas conditiones distinguuntur hic modo, sed non subiecto exempli causa, una ex conditionibus primae figurae concludentis falsum affirmativum per terminum proportionatum est, ut maior praemissarum eius sit falsa, minor vero sit vera. si igitur hoc non reperiatur in aliquo alio erit proprietas ei, sed si reperiatur, tunc erit conditio & non proprietas. hoc tamen intelligitur, quoniam utimur ipsa proprietate proprie: sed si utamur ea committere, tunc omnis conditio est proprietas.

Planum

T. 133. p. *Planum autem est, & quod si quis sensus defecerit, necesse & scien-
tiam aliquam deficere, quam impossibile est accipere: siquidem addi-
scimus, aut inductione, aut demonstratione. Est autem demonstratio ex
vniuersalibus, inductio vero ex his, quae secundum partem: impossibile
autem vniuersalia speculari nisi per inductionem, quoniam & quae ex
abstractione dicuntur, erunt per inductionem nota, si quis voluerit no-
ta facere, quod, insunt vnicuique generi nonnulla, & si non separabi-
lia sunt; secundum quod tale hoc vnumquodque: inducere autem non
habentes sensum, impossibile. singularium namque sensus est, non enim
contingit accipere ipsorum scientiam: neque enim ex vniuersalibus
sine inductione, neque per inductionem sine sensu.*

*
Cōtr. To.
102. Hec
Arist. sine
singulari-
bus sciam
fieri si pos-
se. Contra-
riū videt
voluisse.
1. Post. 39

ABRAM

BVRANA

MANTINVS B

T. 134 Et euidens est, quod
quando careremus
aliquo nostrorum sen-
sum necessario ca-
reremus aliqua no-
strarum cognitionum,
& non possemus il-
lam attingere. quic-
quid enim scimus, non
euadit, quin ipsum
sciamus inquisitione,
aut demonstratione.
demonstratio autem
perficitur vniuersa-
libus praemissis, ad
quarum euentum &
cognitionem non da-
tur nobis aditus, nisi
per inquisitionem.
praemissae enim sum-
ptae in intellectu ab-
stractae a materia,
quando quis curat com-
monstrare, quod ipsae
sint verae, approxi-
mando eas singulis
materiebus, illas com-
mon-

Dixit Arist. Videtur
autem ex eo, quod nobis
deficiat sensus aliquis,
ut sequatur ex neces-
sitate aliqua scientiarum
nostrarum deficere,
neque posse nos ipsam
assequi. quoniam omne, quod
cognoscimus non effu-
git, quin sit aut per
inductionem, aut per
demonstrationem. & demon-
stratio utique perficitur ex pro-
positionibus vniuersalibus,
sed inquisitio fit ex
particularibus: per
propositiones autem non pos-
sumus monstrare aut
cognoscere, nisi per
inquisitionem earum:
& hoc, quoniam, cum aliquis
solicitus fuerit in pro-
positionibus, quae acci-
piuntur per intellectum
abstractae a materia
monstrandis, quod verae
sunt in eo, quod appropin-

Videtur autem, quod **T. 134**
si deficiat nobis ali-
quis ex nostris sensi-
bus, quod oporteat om-
nino, ut careamus ali-
qua scientia nostra, &
sit nobis impossi-
bile illam acquirere.
Quoniam quicquid scimus,
necesse est, ut illud
sciamus vel per indu-
ctionem, vel per de-
monstrationem. de-
monstratio autem fit
ex propositionibus
vniuersalibus, propo-
sitiones vero vniuersales nos
per inductionem co-
gnoscimus. Nam pro-
positiones intellectu
sumptae expoliat a
materia, si quis velit
probare eas esse ve-
ras, applicando illas
singulis materie, pro-
babit utique eas per in-
ductionem, siue ca-
pian-

Posteriorum

ABRAM

Demonstrat inquisitione: siue illas capias appropinquando eas materiae, aut illas capias à materia abstractas. Ad inquisitionem autem non est nobis aditus, dū deficit nobis ipse sensus: sensus enim est, qui cernit res particulares, & non est aditus ad ipsas cognoscendum, nisi per ipsum sensum.

Cō. 134 Hoc capitulū aliud est à præcedentibus capitulis, & est consideratio præmissarū, quæ per se notæ sunt. eiusq; intentio in illo est, q̄ cognitio per intellectū est ob cognitionē per sensum, & q̄ ille, qui caret aliquo sensu ex tpe ortus, prout si nasceretur cecus, aut surdus, impossibile sit, q̄ cōprehēdat intelligibilia huius generis. cecus itaq; nō potest cōprehendere colorū intelligibilia, neq; surdi cōprehendunt sonorum intelligibilia, neque intelligibilia significationum significationū ipsas dictiones. Et dū dixit: Et evidens est, q̄ qñ careremus aliquo nostrorū sensu, careremus aliqua nostrarum cognitionū.

Inten

EVANA

pinquāt alicui materiae, mōstrabit utiq; ipsas per inquisitionem: si enim acceperit ipsas, s̄m q̄ appropinquant materiae, et acceperit ipsas abstractas à materia, non habebimus viā, nisi inquisitionē, cū defecerit sensus: qm̄ sensus ē, q̄ monstrat res particulares, & nō est via ad ipsas nisi per sensum.

Hoc caplm̄ est aliud à capitulis pcedentib⁹: in quib⁹ specularis fuit de dispōnibus pponū notarū per se: intentio aut in ipso est monstrare, q̄ cognitio per intellectum, est per cognitionem per sensum, quōdāq; ille, cui deficit aliquis sensus in tpe generatiōis, quēadmodū, qui genitus fuit cecus, aut surdus, q̄ inq̄ ille nō pōt assequi intelligibilia per hūc sensum. cecus. n. non poterit intelligere intelligibilia colorū, neq; surdus assequi intelligibilia musica, neq; intelligibilia, q̄ monstrant per verba. & dixit. Vñ autē ex eo, q̄ nobis deficiat sensus aliquis, ut sequatur ex necessitate aliquam cognitionū nostrarum deficere.

Sensus

MANTINVS

plantur applicando illas singulæ materiae, siue capiantur denudatę, & abstractę ab ipsa materia. Inductionē aut perficere non possum⁹ sensu deficiente. Nā sensus singularia ipsa cognoscit, quæ et alio q̄ sensu cognosci non possunt.

Cō. 134 Hoc capitulū differt à præcedentib⁹, in quo cōtemplatur & agit de pponib⁹ per se notis: in quo intēdit p̄bare, q̄ scia, quæ est in intellectu, sit per scientiam, quæ est in sensu: & q̄ si alicui defit aliquis sensus à natiuitate, ut q̄ fuerit natus cecus, vel surdus, q̄ is nō poterit cognoscere intelligibilia, quæ sunt illius generis. cecus enim non pōt percipere intelligibilia ipsorū colorū, neq; surdus intelligibilia sonorum, neq; intelligibilia, quæ per dictiones significantur. & hoc est, quod dicit, Vñ autē, q̄ si deficiat nobis aliquis ex nris sētib⁹, q̄ oporteat oīno, ut careamus aliqua scientia nostra.

Hoc

ABRAM

Intēdit, q̄ euident sit, q̄ qui caret ab initio rei aliquo sensu, careat intelligibilib⁹ huius generis sensibilib⁹. Cui⁹q; enim generis est propriū sensibile, cōe aut non deest, nisi deficientibus omnibus sensibus. Iam enim commonstratū est in scientia de Anima, q̄ sensibilia quædā sunt propria singulis sensib⁹, vt colores oculo, & soni auditui, & sapes palato, & odores narib⁹, & tāgibilia tactui: quædā aut sunt cōia, put sunt magnitudo, & figura, & numerus, & motus. Et postq̄ narrauit, q̄ ex defectu alicuius sensus, sit defect⁹ primæ pmissæ, q̄ est sensibilis illi⁹ sensus, cepit explicare hoc, Et dixit: Quicquid enim scimus, nō euadit quin ipsum sciamus inquisitione, vsq; ad vltimū illius, qd scripsimus. Eius autem sermo hīc, est ex se intelligibilis, & ad literā, quia omnis nostra cognitio aut aduenit p demonstrationem, aut per ipsam inquisitionem.

Demōstratio autem sit ex præmissis vniuersalibus: vniuersalis autem præmissarum cognitio nobis aduenit p inquir-

BVRANA

Sēsus est: cui deficiūt monstrabilia p intētionem alicuius sensus, q̄ vident deficere intelligibilia isti⁹ generis sensibilib⁹. qm̄ vnicuiq; generi est intelligibile appropriatū, & vltē vtiq; nō deficit, nisi cū deficit totum sensibile, & hoc, qm̄ declaratū iam fuit in scientia de Anima, q̄ sensibilia sunt appropriata vnicuiq; sensui, quēadmodum colores oculo, & vox auditui, & sapes gustui, & odores narib⁹, & tāgibilia tactui: & ex ipsis aliqua vltia, quēadmodū magnitudo, & figura, & numerus, & motus. Et posteaq̄ cōmemorauit, q̄ oportet in fundamētis sensus fundari pponē primā, quæ est in sensibili illi⁹ quæsitū, cepit declarare hoc, & dixit: Qm̄ oē, quod cognoscimus, nō effugit, quin sit aut p inductionem, vsq; ad finē eius, quod scripsim⁹. Et sermo ipsi⁹ in hoc, est p se intell⁹, & cōsentaneū est, q̄ oīs nra cognitio, aut pueniat pp demonstrationē, aut pp inquisitionē.

Demōstratio autem est per pponēs vniuersales: propositionū vero vniuersalium cognitionē assequimur per

MANTINVS

Hoc est, vī q̄, qui ab initio caruerit aliquo sensu, deficiet quoq; ab ipso intelligibilia illius generis sensibilib⁹. quia cui⁹libet generi rñdet propriū intelligibile vel sensibile: cōe vero nō deficit, nisi deficiāt oēs sensus, nā iā fuit, pbatū in scientia de Anima, q̄ ipsorum sensibilib⁹, aliqua sunt propria singulo sensorio, vt colores oculo, soni auditui, sapes palato, odores naso, tangibilia tactui: aliqua vero sunt cōia, vt magnitudo, figura, numerus, motus. Et posteaq̄ dixit, q̄ si defuerit aliquis sensus, necesse est, vt defit prima ppo, quæ consistit in ipso sensibili illius sensus, nūc vult probare hoc, dicens. Quoniā quidquid scimus, necesse est vt illud sciamus. vel per inductionē, &c, vsq; in finē sermonis iā a nobis scripti. Et ei⁹ verba de hoc sunt, satis nota de se: consentaneūq; est, vt omnis nostra scia perueniat nobis vel p demonstrationē, vel per inductionem.

Demōstratio autem sit p propositiones vltas: ppositiones vero vltas nos cognoscim⁹ inductione, ergo scietia oīs

a. l. qlibet sensus hēc propriū sensibile.

Posteriorum

ABRAM

D inquisitionem, omnis ergo cognitio fit ob inquisitionem. Ex quo autem inquisitio est particularium, & ex particularibus est ipsum vniuersale, & omnis scientia est vniuersalis, sequitur cuiusque scientie originem esse ipsa sensibilia. Et dum deest comprehensio particularium huius illius generis, deest illius præmissa prima, & dum deest prima præmissa alicuius generis, deest huius generis demonstratio, quando autem omnis scientia est alicuius generis, aut est de per se noto, aut propter per se notum, & dum per se notum est ob ipsius generis sensibilia, oportet ergo, quod qui caret aliquo suorum sensuum, careat sensibilibus illius sensus, & careat intelligibilibus illius. Et in ea, quæ dixit, nullum est dubium, nisi in illo, quod dixit, quod omnis præmissa vniuersalis adueniat inquisitione. quoniam iam dictum est, quod primæ præmissæ sint duarum specierum: quædam species est illarum, quæ inquisitione adipiscuntur, & quædam species illarum, quæ naturaliter adveniunt, quoniam

BVRANA

per inductionem: omnis igitur nostra cognitio erit utique propter inquisitionem. Et posteaquam inquisitio est ad particularia, & ex particularibus inuenitur vniuersale, & omnis cognitio est vniuersalis, sequitur ut omnis cognitio affectet particularia. Cuicumque igitur deficit aliquis sensuum, ex necessitate eadem deficit affectio particularium, quæ appropriantur huic appropriationi, cumque deficit affectio istius generis, deficit propositio prima, cumque defecerit propositio prima in genere, deficit demonstratio, quæ est in genere, cumque sit omnis cognitio hic in genere, erit igitur cognitum per se propter sensum, sequitur igitur, si defecerit sensus aliquis, quod deficiat sensibile illius sensus, cumque deficit sensibile illius sensus, deficit intelligibile. Et in hoc, quod dixit: nihil est dubij, nisi in eo, quod dixit, omnem propositionem vniuersalem provenire per inquisitionem. quomodo enim assequimur ipsas per naturam, quoniam

MANTINVS

fit per inductionem. At cum ipsa inductio fiat de particularibus, & ab ipsis particularibus oriatur vltima: & omnis scientia sit vltima quoddam, ergo oportet, ut origo cuiuslibet scientiæ sint ipsa sensibilia. Quicumque ergo caret aliquo sensu, necesse est, ut careat cognitionibus illorum particularium, quæ sunt propria eis. Deficientibusque cognitionibus particularium illius generis, deficient quoque eius prima propositio, deficientque ipsa prima propositio illius generis, deficient quoque demonstratio illius generis: at cum qualibet scientia fiat de aliquo genere, fiet utique, vel de aliquo per se noto, vel per aliquod per se notum. sed cum id, quod est de se notum, habeatur per sensum, oportet ergo, ut deficiente aliquo sensu deficiant quoque sensibilia illius sensus: deficientibusque sensibilibus illius sensus, deficient ei intelligibilia. Et hoc quod dixit nullam habet dubietatem, nisi in eo, quod dicit, quod omnis propositio vltima acquiritur per inductionem. quoniam iam fuit dictum, quod primæ propositiones, seu prima principia, bifaria sunt, nempe

ABRAM

quonia nescimus quādo nobis aduenerint, neque quomodo adepti simus illas. has itaq; præmissas putamus nō indigere inquisitione, & quando non indigent inquisitione, non indigent sensu.

Verū tamen de re istarum videt, qd ipse sint de sensibilibus cōibus, sicut qd totum sit maius sua pte, & qd res vni rei æquales mutuo sint æquales. & hanc ob causam nobis adueniūt ab initio res ob iesse cōia sensibilia oībus, circa quæ occurrunt nostri sensus. & ex quo ab infantia tpe nobis aduenerunt, non reminiscimur qn nobis aduenerint, neq; quō aduenerint: cum tñ illæ absq; dubio nobis aduenerint ab illis sensatis, & impossibile est aliquē vacare hoc genere præmissarum, quia impossibile esset, nisi deesset sensus tactus, cum hæ præmissæ adipiscantur sensu tactus. Elocutio autē Aristo. non est de his præmissis, sed eius sermo habetur de præmissis, quæ sunt propriæ singulis sensibus. Significat autē qd vniuersales præmissæ nobis adueniant ex sensu, quia

BVRANA

niam non nouimus, quando acquirimus, & quomodo acquirim⁹. De istis enim propositionibus existimatur, quod non indigent inquisitione, neque indigent sensu.

Sed iā apparet ex dispositione istarū propōnū, qd sunt in sensibilibus participatibus: quēadmodū, qd totū est maius parte, & qd æqualia vni sunt inter se æqualia. & pp hanc cām assequimur eas à principio rei, ex quo fuerūt sensibilia cōicātia in oī eo, in quo cadit sensus nī. & qm̄ proueniūt nobis à tpe pueritiæ, nō commemorauit qn, neque quō proueniūt nobis, & tñ absq; dubio proueniunt nobis à sensibilibus, & nō erit ingeniū ex hoc genere propositionū vnum: qm̄ fieri non pōt, vt inueniatur, quousq; defecerit sensus tactus. iste. n. propōnes proueniunt p sensum tactus. sed sermo Aristo. non est de istis propositionibus, sed ipsius sermo, est de propositionibus, quæ sunt in sensibilibus appropriatis vnicuiq; sensui. Iā vero significat, qd propositiones vñes accedunt nobis à sensu, cū

MANTINVS

nempē quoddā genus earū acquirimus inductione, quoddam vero aliud nā. qā ignoram⁹ qn puerint nobis, & quāst, huiuscemodi ergo, ppōnes seu priā principia vident nō indigere inductione, & si nō indigēt inductione, haud quāq; indigebūt sensu. Verū vident huiuscemodi ppōnes existere in ipsis sensibilibus cōmunibus, vt qd totū est maius sua parte, & qd q sunt æqualia vni rei, inter se sunt æqualia. & ideo proueniūt nobis ab initio rei, ppea quia reperiunt ipsa sensibilia cōia in omnibus reb⁹, ad quas nī sensus proueniūt. sed cum proueniāt nobis à pueritia, ideo nō sumus memores qn prouenerint nobis, neq; quo pacto prouenerint. sed pcul dubio ab ipsis sensibilib⁹ proueniūt nobis, nulla excepta ppōne huius generis, quod quidem nō pōt reperiri deficiente sensu tactus. Hæ autē ppōnes sensu acquirunt tact⁹: sed sermo Aristotelis nō est de his ppōnibus, sed de illis, qd sūt ex sensibilib⁹ proprijs vnicuiq; sensui. qd autē huiuscemodi ppōnes vñes adueniant nobis: Logica NN In-

Posteriorum

ABRAM :

D quia quando nos volumus illas comprobare ei, qui decipiens obijcerit nobis in illas, aut cui deesset obiectio earum, vel qui nesciret illas, quia non intelligeret quid ipsarum nomina significant, tunc illas explicaremus illis per inquisitionem sententiarum. hoc autem non contingit in istis communibus premissis, sed in ipsis proprijs.

Et ideo Aristoteles argumētatus est duas species premissarum indigere sensu, dicens: Præmissæ enim sumptæ in intellectu abstractæ à materia, quando quis curat cōmonstrare, quod ipsæ sint veræ, approximando eas singulis materiis, illas cōmonstrat inquisitione: siue illas capias appropinquando eas materiæ, aut illas capias à materia abstractas. id est, Evidentia, quod præmissæ universales, quæ intellectui adveniunt à materia abstractæ, indigeant sensibus est, quia quando quis eas vult cōmonstrare esse veras illi, qui eas nescit, inquit

BVRANA

cum volumus ipsas verificare apud aliquem, cui contradicit in erroribus, aut apud aliquem, cui deficit cōtradictio in ipsis, dixit: apud eum, qui non novit ipsas: quoniam non intelligit, quid significant nomina ipsarum, declarabuntur per inquisitionem sensibilibus. & non accidet hoc in istis propositionibus universabilibus, sed in appropriatis.

Et propterea notavit Arist. duas species propositionum indigentium sensu, cum dixit: Et hoc, quoniam, cum sollicitus aliquis fuerit in propositionibus, quæ accipiuntur per intellectum abstractæ à materia, monstrare, quod sunt veræ in eo, quod appropinquat alicui materiæ: declarabit utique ipsas per inquisitionem, siue acceperit eas in eo, quod appropinquant alicui materiæ, siue acceperit eas abstractas à materia. sensus est, quod signum, quod propositiones universales, quæ proueniunt per intellectum abstractæ à materia communicantes sensibus: ita se habet, quod cum aliquis voluerit declarare ipsas esse veras apud aliquem, qui

MANTINVS

Indicio est, quia cum querimus verificare eas apud aliquem sophisticarum, qui contradicit nobis ipsarum esse, vel apud aliquem illorum, qui renuit eas admittere, vel apud eum, qui eas ignorat, quia non intelligit, quid significet earum nomina: nos profecto probamus eas apud ipsos cōsiderando, ac perquirendo eas, per ipsa sensibilia. Hoc vero non cōtinget in illis propositionibus universabilibus, sed in ipsis proprijs.

Et ob hanc causam, per huius rei ratione Arist. dicit esse duo genera propositionum, quæ indigent sensu, dum dicit: Nam propositiones intellectu sumptæ, expoliatæ à materia, si quis velit probare eas esse veras, applicando eas singulæ materiæ, probabit utique eas per inductionem: siue capiantur applicando eas singulæ materiei, siue capiantur denudatæ, & abstractæ ab ipsa materia. hoc est, ratio autem, quæ indicat ipsas propositiones viles, quæ perueniunt in intellectum, abstractas ab ipsa materia, indigeant sensibus: hæc utique est, nempe, quod cum quis studet probare eas esse veras illi, qui

ABRAM

Inquisitione eas com-
monstrat, applicando
illas singulis materie-
bus suppositis huic rel
yniuerſali: hoc est, ma-
teriebus rerum parti-
culaꝛium. Dum autem
dixit: siue illas capias
appropinquādo eas ma-
teriz, aut illas capias
ā materia abstractas.

Cōtingit, q̄ intēdat,
q̄ inquisitione indige-
res in ambabus pꝛemissarū speciebus: hoc est,
in acceptis in mā, quæ
sunt pꝛemissæ physice, &
in ijs, quæ accipiuntur
sine mā, quæ sunt res
Mathematicæ: & hæ q̄-
dem sunt pro maiori
parte pꝛemissæ cōes,
quas nescimus qñ no-
bis aduenerint, nec vn-
de aduenerint. Et hæc
quidem argumētatio
circa hoc continet am-
bas pꝛemissarum spēs,
vtrūq; q̄ indigeant sensu.
Ob faciliē aut dispōnē
pꝛemissarum commu-
nium, loquētes nostræ
legis putauerunt, q̄ in-
tellectus ad eius cōpre-
hensionem non indi-
geat sensu, & quod illis
de hoc cōtingit, fuit con-
trariū illius, quod cōti-
gerat prioribꝫ Antiquis.
illi enim putauerūt, q̄
intellectus ipsemet sen-
sus, & q̄ inter obiecta
vtrorūq; non sit dīa.

BYRANA

qui non nouerit ipsas,
monstrabit vtrūq; eas p
inquisitionē, cū appro-
pinquauerit alicui ma-
terierū, q̄ ponunt sub
hac intēctione vñ. intel-
ligit materias specula-
tiuas particulares, & in-
quit, q̄ hæ accipiūtur,
cū appropinquāt ali-
cui materiei, aut acci-
piunt separatæ ā mā.

Et vñ velle, q̄ inquisi-
tione indigemꝫ in dua-
bus speciebus proposi-
tionum, hoc est, in ijs,
quæ accipiunt in mā,
& hæ sunt propōnes na-
turales, & ijs, quæ acci-
piunt absq; materia, &
hæ sunt res mathema-
ticæ, & hæ sunt propō-
nes vñes, quæ nō cogno-
scunt, qñ proueniunt,
& vñde proueniūt. Et
hoc onus fm hoc est
vñe duabus speciebus
propōnū, hoc est, q̄ in-
digent sensu, & acce-
ptione intēctionis pꝛo-
sitionū vniuersalium.
Sed populi virorū no-
stræ gētis opinati sunt,
q̄ intellectus, cum asse-
quitur aliquid, nō indi-
get sensu: & quod acci-
dit his, est cōtrariū eiꝫ,
quod accidit primis an-
tiquis. ipsi enim opina-
ti sunt, q̄ sensus, & intel-
lectus sunt idē, quodq;
non est dīa inter asse-
cutiones vtriusq;.

MANYNOS

qui eas ignorat. Id qui A
dem per inductionem
probat, applicando eas
singulis materiebus, q̄
sub illo vñ existunt. &
intelligit per materias,
res particulares, & p id,
qđ dicit siue capiantur
applicando eas singule
materiei, siue capiātur
abstractæ ab ipsa mā.

Pōt itelligi: q̄ ipsa in-
ductiōe indigeat vtrūq;
genus pꝛpōnū, nempe,
& quæ capiunt cū ipsa B
materia, & sunt scilicet
propōnes naturales, &
quæ capiunt sine mate-
ria, quæ quidē sunt res
Mathematicæ. & hæ sūt
vt plurimum pꝛpōnes
vñes, quas ignoramus,
qñ aduenerint nobis,
neq; vñde aduenerint.
Et hæc ratio amplectitꝫ
vtrūq; genus proposi-
tionum, q̄ scilicet indi-
geant sensu, et ob fa-
cile negocium ipsarū C
propositionū vniuer-
salium. ideo Theologi
nostræ gētis, qui loquē-
tes nūcupant, existima-
runt ipsum intellectū
nō indigere pro eiꝫ co-
gnitione ipso sensu. &
sic cōtingit eis cōtrariū
eius, quod contigit An-
tiquis, qui putabāt sen-
sum esse, ipsummet in-
tellectum, nihilq; dif-
ferre inter se obiecta
vtriusq; eorum.

NN ij sillo-

Posteriorum

D Syllogismus omnem ex tribus constare terminis, maiori, minori, ac medio:
 & hos in infinitum tam in propositionibus affirmatiuis, quam
 negatiuis abire non posse. Cap. 16.

ANT. INTER. TEX. XXXIIII.

E St autem omnis syllogismus per tres terminos, ² & qui quidem
 monstrare potest, quod *A* inest ipsi *C*, eo quod inest ipsi *B*, &
 hoc ipsi *C*: prius autem alteram quidem propositionem habens,
 quod aliud quid alij inest, alteram vero, quod non inest. Manifestum
 igitur quod principia, & quae dicuntur suppositiones haec sunt: accipien-
 tem enim haec, ita necesse est monstrare, ut quod *A* inest ipsi *C* per *B*.
 Rursus vero quod *A* ipsi *B* per aliud medium, & quod *B* ipsi *C* consistat.

E

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

T.c.135 Omnis autem syllogis-
 mi essentia ex tribus
 terminis constituitur:
 quorum terminorum
 vnus est, qui comon-
 stratur ipsi *C* inesse,
 qui est ipsum *A*, me-
 diante ipso *B*, ipsum
 autem *B* inest ipsi *C*.
 syllogismi vero ne-
 gatiui alterius eius
 F duarum premissarum
 alter terminus dicitur
 de altero, alterius ve-
 ro alter eius duorum
 terminorum non dicitur
 de altero termino.
 Manifestum autem est, quod
 subiectiones, ex qui-
 bus essentia syllogismi con-
 struitur, tot sint numero.
 Oportet enim neces-
 sario ex tot numero
 esse demonstrationes:
 res scilicet quae de-
 monstratio ostendit,
 prout

Dixit Arist. Cuius-
 cunque vero syllogismi sub-
 stantia constituitur ex
 terminis tribus: & qui
 monstrat *A* inesse *C*
 per hoc, quod inest *B*, & *B*
 inest *C*. In syllogis-
 mo autem negatiuo
 vna propositionum
 duarum ita se habe-
 bit: quod vnus duorum
 terminorum dicitur de
 altero: altera vero
 ita se habebit, quod vnus
 duorum terminorum
 non dicitur de termino
 altero. Planè igitur
 manifestum, quod radi-
 ces, ex quibus consti-
 tuitur substantia syllogismi
 sunt ex hoc numero.
 Quoniam sequitur ex
 necessitate demon-
 strationis: ut res, quae osten-
 ditur per demonstrationem,
 sit in hoc numero.
 quae-

Inquit Arist. Essentia T.c.135
 tia autem cuiuslibet
 syllogismi constitui-
 tur ex tribus termi-
 nis. & vnus termi-
 norum est, ut probe-
 tur, quod inest ipsi *C*, et est
 ipsum *A*, medio *B*: &
B inest ipsi *C*. syllo-
 gismi vero negatiui
 profecto in vna pro-
 positionum eius vnus
 terminus dicitur de
 altero affirmatiue, &
 altera vero alter ter-
 minus de altero dici-
 tur negatiue. Manife-
 stum profecto est, quod
 fundamenta: ex quibus
 constituitur essentia syllogismi
 sunt huius numeri.
 Nam de necessitate
 demonstrationis est,
 cum fuerit huius nu-
 meri, ut sequatur ali-
 quid demonstratione pro-

ABRAM

prout sit A, qđ ipsi C
ineſt mediante B, &
etiam ipsi C ineſt.

BVRANA

quēadmodū, qđ A in
ſit C p mediū B, qđ
conſiſt etiā B inſit C.

MANTINVS

probatum. vt qđ A in
inſit ipsi C mediante
B, & B inſit ipsi C.

Cō. 135 Eius intētionis in hac
parte eſt tradere, nun-
quid categorici ſyllo-
giſmi compositio pro-
cedat in infinitum ex
altero ſuorū extremo-
rum, aut ex ambobus,
aut ex eius medio: hoc
eſt, qđ de ſubiecto præ-
dicetur ipſum prædica-
tum, & de hoc prædicato
alterum prædicatū, &
de hoc illo prædicato
reliquum tertium, reſq;
in infinitū procedat?
nam ſi nō ſit ita, opor-
teret hanc prædicatio-
nem finire. Similiterq;
eius intētionis eſt in-
quirere, nunquid ſyllo-
giſmus, qui ponitur fi-
nitus ex parte prædica-
ti, finiatur etiam reſo-
lutione ad ſubiectū al-
quod, quod de nulla re
penitus prædicetur? no-
tum enim eſt, qđ om-
nium trium rerū, qua-
rum vna prædicatur de
altera, & altera de ter-
tia, qđ tertia ſit ſubiectū
non prædicatū, & pri-
ma prædicatū non ſub-
iectum, media aut ſub-
iectum & prædicatū. ipſe
autem querit de tali poſi-
tione, nunquid prædica-
tio talium trium termi-
nū procedat in infinitū,
aut

Intētio ipſius in hoc,
eſt diſtinguere, an cō-
poſitio ſyllogiſmi re-
cti procedat in infini-
tū ex parte vnius dua-
rum extremitatū, aut
ex parte vtriuſq; , aut
ex medio: hoc eſt, qđ
prædicetur prædicatū
de ſubiecto, & prædi-
catū aliud de hoc præ-
dicato, & de hoc prædi-
catum tertium, & pro-
cedat reſ in infinitum:
ſi oportet, vt compleat
hæc prædicatio? Et cō-
ſimiliter intētio ipſi
eſt querere, an ſyllogiſ-
mus itidem, qui ponit
finitus ex parte prædi-
cati, compleatur per re-
ſolutionem ad ſubie-
ctum: quod non præ-
dicatur de aliquo peni-
tus? Et hoc planum, qđ
in omnibus tribus, quo-
rum primum prædica-
tur de ſecundo, & ſe-
cundum de tertio, &
tertium ſubiectum nō
prædicatum, & primum
prædicatum non ſubie-
ctum, & medium ſub-
iectum & prædicatum.
querit igitur in huius-
cemodi poſitione an
procedat prædicatio in
talibus tribus terminis
in infinitum, an proce-
dant

Ex hac diſtinctione Cō. 135
querit Ariſto. videre,
vtrū compositio ſylli
recti procedat in infi-
nitū, rōne alterius duo-
rum extremorum eius,
aut vtriuſq; eorū, vel
rōne mediij, videlicet,
vt aliquod prædicatum
prædicet de ſubiecto,
& aliud prædicatū præ-
dicet de illo prædicato,
& de illo iterū tertium
prædicatū, & ſic proce-
datur in infinitū: vtrū
ergo ſit neceſſariū, vt
ſiſtat huiusmodi prædicatio?
Intendit inſuper ipſe
Ariſt. hic inueſtigare;
vtrū aliquis ſylli, qui
ponit eſſe finitus rōne
prædicati, deſinat & ſi-
ſtatur p ipſam reſolu-
tionē in aliquod ſubie-
ctum, quod nō prædice-
tur oīno de aliqua re?
nam manifeſtū eſt, qđ
quæcūq; tres reſ prædi-
cant inter ſe prima de
ſecūda, & ſecūda de ter-
tia, qđ illa tertia erit ſub-
iectū & non prædicatū,
& prima erit prædicatū
non ſubiectum, media
vero erit ſubiectum &
prædicatū. de huiusmodi er-
go poſitione perquirat
vtrum ſcilicet in huiusmodi
tribus terminis procedat
NN iij prædi-

Posteriorum

ABRAM

Dant subiecta procedāt in infinitū, aut media posita inter duo extrema, pcedāt in infinitū.

Prout poneremus inter *A*, & *C*, media infinita, quorū vnūquodq; sit subiectum prædicatum de eo, quod ei supponitur. Quando autē hoc quæsitum non formaretur, nisi prius præcessisset propositio Libri Priorum dicens, qd omnis syllogismi essentia cōstruat ex tribus terminis, proposuit hāc præmissam, Et dixit: Omnis autē syllogismi essentia ex tribus terminis cōstruitur. id est, de syllogis categoricis simplicibus, prout in Lib. Priorum est cōmonstratū. Dum autē dixit: Quorum terminorum vnus est, qui cōmonstrat ipsi *C* inesse, qui est ipsum *A*, mediāte ipso *B*, ipsum autem *B* inest ipsi *C*. Intendit, qd vnus horum terminorum, qui est maior terminus, pro quo est littera *A*, quod demonstratur inesse minori extremo, pro quo ē littera *C*, mediāte medio termino, pro quo est littera *B*.

Dum autem dixit: *A* inesse ipsi *C*. hoc est, mediante ipso *B*, quando *A* inest *B*, & *B* ipsi *C*. adic-

BVRANA

dant subiecta in infinitum, an procedant media, quæ sunt inter vtrasque extremitates positas in infinitum?

Quēadmodum, si ponant inter *A*, & *C*, media infinita, quorum vnumquodq; subijcitur, & prædicat de eo, quod est sub se, cumq; hoc quæsitum non formetur, nisi cum præcesserit antea propositio hæc ex Libro Syllogismi, & hoc, quod omnis syllogismi substantia constituitur ex tribus terminis, intelligit syllogismos prædicatiuos simplices, secundum quod declaratū fuit in Libro Syllogismi, & dixit: Et vnus terminorum est, qui monstratur inesse *C*, & est *A*, per medium *B*, & *B* inerit *C*. sensus est: Et vnus istorum terminorum, qui est terminus maior, in quo est *A*, qui monstratur inesse *C* minori extremitati, in qua est littera *C*, per mediū termini medi in quo est littera *B*.

Et dixit: Et *A* inerit *C*. hoc est, per medium *B*, cum fuerit *A* inexistens *B*, & *B*, *C*. Posuit

MANTINVS

prædicatio in infinitū, vel pcedāt subiecta in infinitū, aut ipsa media q̄ iter duo extrema sūt posita pcedāt in infinitū?

Vt si ponatur inter, *A* & *C*, Media infinita, quorum omnium illud, qd est subiectū illi, quod est sup ipsum sit prædicatū de eo, quod existit sub eo: sed cum hmoi quæsitū nō possit imaginari, nisi prius præponat præfatio de numero partiū syllogismi, quæ est, qd essentia cuiuslibet syllogismi ex tribus cōstat terminis. Ideo proposuit hāc præfationē dicens. Essentia autē cuiuslibet syllogismi constituitur ex tribus terminis, & per hoc intelligit syllogismos categoricos simplices vt in Libro Priorum fuit probatū. D. d. & vnus terminorū est, vt pbetur, qd inest ipsi *C*, & ē ipsum *A* mediāte *B*, & *B* inest ipsi *C* hoc est, & vnus horū terminorū est maior terminus sup quo est littera *A*, qui probat inesse minori extremitati super qua ē littera *C*, median te termino medio sup quo existit littera *B*.

Dicit autē qd *A* inest *C*. id est, mediante ipso *B*, quando inest ipsi *B*, & ipsum *B* inest ipsi *C*. sup-

ABRAM

ediecit aut conditionē
affirmationis clausulā
in ambabus præmissis:
hoc enim est, qđ cōclu-
dit ipsum affirmatiuū.
Postq̄ at retulit formā
syllī affirmatiui, cepit
narrare formā syllī ne-
gatiui, qm̄ nō est eius
intentionis in hac p̄scr-
uatiōe scrutari de syllo
affirmatiuo cōposito,
nunquid. s. ex vtrisque
eius extremis, ac eius
medio pueniat ad vlti-
mum, aut nō attingat
vltimum? Syllī vero ne-
gatiui sine dubio in eo
sunt præmissa v̄s ne-
gatiua, & præmissa af-
firmatiua. quarū dua-
rum præmissarū vnus
terminus d̄ de altero
termino affirmatiue, q̄
est p̄dicatio medij de
minori, aut p̄dicatio
maioris de medio. alte-
rius aut alter terminus
d̄ de altero negatiue,
qui ē et est maior de mi-
nori, aut medi⁹ de mi-
nori. hīc v̄o (vt puto)
nō aduertit, an mīor
sit negatiua, aut ma-
ior: hęc. n. cōsideratio
ē syllī terminati q̄siti:
hęc aut cōditio cōside-
rat cōparatione termi-
nati quēsi, v̄z, esse mi-
norē affirmatiuā sine
dubio, & maiorē nega-
tiuam, prout in Libro
Priorū ē cōmōstratū.

Dum

BVRANA

Posuit aut cōsequentie
cōditionem in duabus
ppōnib⁹: qm̄ hoc est,
quod cōcludit affirma-
tiuū. Et posteaq̄ cōme-
morauit formam syllī
affirmatiui, cepit men-
tionē facere de forma
syllī negatiui: qm̄ non
est intentio sua in hac in-
quisitione inquirere de
syllō affirmatiuo cōpo-
sito. hoc est, an pueniat
ad finē a duab⁹ extremi-
tatib⁹, & medio, an nō
pueniat ad finem rei?
sed de syllō negatiuo,
& dixit. Sed in syllō ne-
gatiuo erit absque du-
bio ppō v̄s negatiua,
& ppō affirmatiua erit
termin⁹ ab vtraq; dua-
rū ppōnū: & dixit de
termino alio p̄ affirma-
tionē: qđ est p̄dicatio
medij d̄ minore, & ma-
ioris de medio. & dicet
vn⁹ terminorū de alte-
ro negatiue: & hīc con-
sistēt siue termin⁹ ma-
ior de minore, siue me-
dius de minore: sed nō
posuit de a, vt existime-
m⁹ hīc minorē negari,
& maiorē: qm̄ hęc cōsi-
deratio est de syllō, nō
sup̄ q̄sito d̄ terminato:
s; hęc cōdō itelligit in
respectu ad q̄sitū deter-
minatū. hoc ē, qđ sit mi-
nor affirmatiua absq;
dubio, & maior negati-
ua: quēadmodū decla-
ratū.

MANTINVS

supposuit at hīc Arist. A
affirmationē vtriusq;
præmissarum, quia sic
concludit affirmatiua.
Et posteaquā narrauit
formam syllī affirma-
tiui, nūc narrat formā
syllī negatiui. nā non
intēdit ipse in hac inq̄-
sitiōe, quērare de syllō
affirmatiuo cōposito:
vtrū scilicet sit finitus
ex vtroq; extremo, atq;
medio, vel nō sit finit⁹
tantū? sed de negatiuo B
quoque: & ideo dicit:
syllī vero negatiui p̄se-
cto in eo reperitur pro-
positio negatiua & pro-
pō v̄s affirmatiua, &
cuiuslibet duarū p̄mis-
sarū, vn⁹ termin⁹ d̄ de
altero termino, s. me-
dio affirmatiue, q̄ est p̄-
dicatio medij de mino-
ri & maioris d̄ medio.
Alter vero termin⁹ al-
terius d̄ negatiue de
altero, & is quoq; vel C
erit termin⁹ maior de
minori, vel medius de
minori. Arist. vero (vt
mea fert sn̄a,) non cu-
rauit hīc vtrū minor
sit negatiua, vel maior,
quia h̄mōi cōsideratio
est de syllō non deter-
minato, sed hęc cōdi-
tio attēdit penes q̄sitū
determinatū, s. vt mi-
nor sit affirmatiua oīo
& maior negatiua, vt i.
Lib. Prio. explicatū est.
NN iii D.d.

Posteriorum

ABRAM

D Dum autem dixit: Manifestum autem est, quod subiectiones, ex quibus essentia syllogismi construitur, tot sint numero. Intēdit, quod evidens sit, quod pauciores subiectiones, ex quibus syls constructur, sint huius numeri, scilicet tres. quoniam ex positione huius numeri, sequitur alia res præter has, quæ conclusio vocatur, non sequitur autē alia res ex minori numero. Et hoc intendebat, dum dixit:

Oportet enim necessario ex tot numero esse demonstrationem, res scilicet, quæ demonstratione ostēditur: in ipsa. sc. conclusione. Et dum dixit: Prout sit A, quod ipsi C inest mediante B, & B etiā ipsi C inest. Intendit, prout sit quando ponim⁹ A inesse ipsi B, & B ipsi C, demonstratione itaq; hinc ostensum est A inesse ipsi C.

BURANA

ratū fuit in Lib. Syls. Et dixit: Et planē manifestum, quod radices, ex quibus constructur syllogismus, sunt ex hoc numero. sensus est, quod paucae radices, ex quibus constructur syllogismus, sunt in hoc numero, hoc est tres. quoniam sequitur ex eo, quod ponimus hunc numerū, aliquid aliud ab his: & hoc est, quod vocatur conclusio, quodq; non sequitur ex paucioribus numero hoc, aliud quid. Et hoc est, quod voluit, cū dixit:

Quoniam sequitur ex necessitate demonstrationis ex eo, quod fuerit in hoc numero res nota per demonstrationem, hoc est, conclusio. Et dixit: quemadmodum si A inesset C per medium B, & B inesset C. sensus est: quemadmodum si poneremus A inesse B, & B C, monstratum utiq; inesset per demonstrationem, quod A inesset C.

MANTINVS

D.d. Manifestum profecto est: quod fundamenta ex quibus constructur essentia syllogismi, sunt huius numeri. hoc est, palam utique est, quod minor numerus ex quo possit constructi syllogismus est is numerus videlicet ternarius. nam posito hoc numero, necesse ē, ut aliquid aliud sequatur præter illud, videlicet id, quod vocatur conclusio, & quod non sequatur ex minori numero illo aliquid aliud præter illa. Et hoc voluit cum dixit:

Nā de necessitate demonstrationis est, cum fuerit huius numeri, ut sequatur aliquid demonstratione probatum. id est, conclusio. Deinde dicit, ut quod A inest ipsi C mediante B, & B inest ipsi C. hoc est, si ponamus A inesse ipsi B, & B ipsi C, tunc demonstratione probabitur, quod A inest ipsi C.

T. 34. p. *Secundum opinionem igitur syllogizantibus & solum dialecticē, planum quod hoc solum considerandum, si ex quibus contingit^b probabilissimis fiat syllogismus. quare & si est aliquid in veritate eorum, quæ sunt A B medium: videtur autem non esse, qui per hoc syllogizant, syllogizatus est dialecticē.*

Videt

Dixit

Inquit

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

T.c. 136 Videtur autē, q opina-
natarum præmissa-
rum, quæ ex vulga-
tis cognitionibus p-
scrutatio syllogismi
et topicè sumuntur,
nō sit, ex quo ille est
ex vulgatis præmis-
sis: adeo, q & si ipsa-
rum esset aliqd me-
dium secundum ve-
ritatem, putentur si-
ne medio esse. topi-
cè enim syllogism⁹
talibus syllogizat.

Dixit Arist. syllo-
aūt, q est per propo-
nes opinabiles, quæ-
que accipiunt ex co-
gnitis probabilibus
& per modū dispu-
tationis, vñ q fiat in-
quisitio ex eo, q rō-
cinant ex ppōnibus
pbabilibus vsque
quo: & si habēt me-
diū fm veritatē, exi-
stimatur fm verita-
ratē, q non habent
medium. qm syllo-
p modū disputatio-
nis est ad similitudi-
nē istorum syllobrū.

Inquit Arist. syllo-
vero, qui per propo-
sitiones sit opinabi-
les, & quæ sumptæ
sunt ab opiniōibus
probabilibus, vide-
tur qd inuestigatio
de syllogismo illarū
est, q fiat ex propo-
sitionibus probabili-
bus: ita vt si haberēt
verē medium, existi-
marentur non habe-
re: ex talibus nanq
fit topicè syllogus. **T.c. 136**

Cō. 136 Ex quo eius intentio
nis est perscrutari de p-
dicatis, similiter & de
subiectis demonstratio-
num, nunquid attingat
vltimum? hoc au-
tem non demonstra-
tur præmissis topicis,
sed ostenditur demon-
stratiuis præmissis, cœ-
pit præponere huic, q
præmissarum sint duę
species, topicæ, & de-
monstratiuę: nota au-
tem est causa, qua non
formatur hæc perscru-
tatio de præmissis topi-
cis. quod totum sit,
postquam huic præpo-
situm fuerit, quod om-
nis syllogismus ad mi-
nus

Posteaq intentio ip-
sius est inquirere in de-
monstrationibus præ-
dicatiuis an perueniāt
ad finem, & consimili-
ter pdicatis? & hoc non
fuit monstratū de pro-
pōnibus dialecticis, sed
monstratū fuit de pro-
positionibus demñati-
uis: cœpit præmittere
in hoc, q propositiones
sunt duarum specierū,
dialecticæ, & demon-
stratiuę: & docet cau-
sam, pp quā antea non
formauit hanc quęstio-
nem de propositioni-
bus dialecticis: & hoc
totū, posteaq præmisit
huic, quod omnis syl-
logismus erit ad mini-
mum

Cum ppositū ipsius **T.c. 136**
Aristotelis sit inuesti-
gare de ipsis demñati-
bus categoricis, seu p-
dicatiuis, vñ, quo ad
earum prædicata, vtrū
sint finita, sūq; & ea-
rū subiecta? & hoc nō
possit demñari ppōni-
bus dialecticis, sed pro-
pōnib⁹ demñatiuis, id
pposuit hic, q duo sūt
genera ppōnum. Alię
enim sunt Dialecticę,
alię vero demñatiuę,
& notificabit cām ob
quā nō possit imagina-
ri, vt fiat hæc perscruta-
tio per propōnes diale-
cticas, sed propō prius,
q oīs syllo sit saltem ex
tribus terminis ad mi-
nimū. Et ideo d. Syllo
verō

Posteriorum

ABRAM

Dnus fiat ex tribus terminis, Dum dixit.

Vt aut, q per scrutatio sylfi opinatarū pmissa rū, quē ex vulgatis cognitionibus, & topicē sumuntur, id est, hoc q sitū non format sylfo, qui fit ex opinatis pmissis. de sylfo enim, qui fit ex pmissis opinatis, quē sumuntur ex cognitionibus divulgatis, per scrutatio est, an fiat ex pmissis divulgatis, aut non divulgatis, nō, an attingat ultimū, necne? Et postq enuntiauit, q expediat fieri scrutinium de sylfo topico, vt de eo perscrute tur diuulgatio pmissarū diuulgatarū, notificauit, q hęc sit cā, qua n̄ deuiet topica ad hāc perscrutationē de pmissis divulgatis, Et dixit: Adeo, q si ipsarū fēet aliqd medium fm veritatem, putentur sine medio esse. id est, q illi contingat, quando scrutaretur de pmissis divulgatis, q illæ essent mediatæ, & opinaretur eas esse immedatas, & e contra. Et ideo impossibilis esset de illis vere numerus mediorum haberi: tanto fortius, q ex illis constituat ad quæsitum,

BYRANA

mum ex tribus terminis: & dixit.

In sylfo aut, q est per ppones opinabiles, q; accipiunt ex cognitionibus probabilibus, videt vtiq; q fiat inquisitio ex eo, q rōcinant ex pponibus probabilibus. sensus est: & hoc q sitū non format de sylfis, q sunt ex propōnib⁹ opinabilibus: qm sylfi, q sunt ex pponibus opinabilibus, quēq; accipiuntur ex cognitione inquisitionis de ipsis, erūt vtiq; ex propōnib⁹ probabilibus de nō probabilib⁹, nō de eo, qd est an deueniāt ad finē, an vero nō deueniant? Et posteaq enuntiauit, q sequit, vt inquisitio sit de sylfo dialectico, vt inquirat aliqs de probabilitate, q est i propōnib⁹ probabilib⁹: docet hāc cām ex pte cuius non declinat Dialectica ad hāc inquisitionē de propōnib⁹ probabilibus, et qs ex ipsis declinat, & si hnt mediū, cū dixit. existimat, q sunt sine medio. sensus ē: q accidit illi apud id, qd inqret de propōnib⁹ probabilibus, q sunt mediatæ, et existimet de ipsis, q n̄ sunt mediatæ, & e cōuerso. Et ppea nō ē posse de immediatis in veritate,

MANTINVS

vero q p propōnes sit opinabiles, et quē sumptē sunt ab opinionibus probabilibus.

Vt q inuestigatio de sylfo illarū ē, qd fiat ex pponibus pbabilib⁹: hoc est, istud q sitū nō potest cōsiderari in syllogismo, qui fit ex propōnibus opinabilibus, qd sylfius, qui cōstat ex propōnibus opinabilibus, quē qdē sunt sumptē ex ipsis opiniōib⁹, eius cōsideratio sit de pponibus pbabilibus vel nō pbabilibus, nō ex his q sunt finitæ vel infinitæ. Et posteaq dixit, q necesse ē vt scrutatio, q sit p sylfū dialecticū, de quo sit cōsideratio ab ipsa pbabilitate p propōnes pbabiles, notificat nunc, q hęc est causa ob quam Dialectica nō se accommodat ad hāc cōsiderationē p propōnes probabiles dicens: Ita vt si haberēt vere medium existimarent n̄ hēre mediū, hoc ē, accidet, vt ille ppones pbabiles de qb⁹ ille tractat, sint mediatæ, cū tñ ipse existimet nō esse mediatas, & e cōtra. Et ideo nō p̄t haberi de eis vere numerus mediorū, lōge ergo min⁹ poterit per eas cognoscere qsitum quia

ABRAN

tum, nunquid sint finita, aut infinita? huius autē causa est, quia topicus non conuenit enti: hæc ergo perscrutatio impossibilis est de syllogismis topicis. Et postq̄ notificauit, hoc redijt ad narrationem sylfi, de quo est possibilis hæc perscrutatio, & dixit.

BVRANA

tate, vt cōstituat de ipsis apud q̄ sitū, q̄ sint finite, aut īfinite? cā aut in hoc ē, qm̄ probabile nō est nobis prōptū īnetu: igit̄ hęc inq̄ sitio nō ē poss in syllo dialectico. Et posteaq̄ docuit hoc, reuersus ē ad faciendā mentionē de syllo, in quo nō ē possibilis hæc inq̄ sitio.

MANTINVS

quia sunt finite vel infinite? & huius rei cā ē, quia qd̄ probabile est, nō correspōdet ipsi enti nobiscum. Hęc igit̄ cōsideratio nō pōt fieri per syllos Dialecticos. Et posteaq̄ notificauit hoc, reuertit̄ ad narrandum sylfm, qui potest fieri in hac scrutatione, dicens: Atqui syllogizant.

T. 34. 18 *Ad Veritatem autem ex ijs, quæ sunt, oportet considerare, se habet autem sic. Quoniam est, quod ipsum quidem de alio prædicatur non secundum accidens, dico autem secundum accidens, ut album aliquando illud dicimus esse hominem, non similiter dicentes, & hominem album, hic quidem enim non alterum aliquid existens album est, album vero, quoniam accidit homini esse albo. sunt itaque nonnulla talia, ut per se prædicentur.*

T. c. 137 Qui vero vere syllogizant, expedit illorum præmissas cōsiderare, ex quo sumuntur ab existentibus rebus: hoc autē fit, ut sit alter suorum terminorum de altero p̄dicatus, non fm̄ accidens. significatum autem dicti nostri fm̄ accidens est, prout prædicatur homo de albo: non est autem hæc prædicatio, put qm̄ prædicamus de homine

Dixit Arist. Sed in ijs, qui concludunt fm̄ viā veritatis opz, ut speculemur de p̄pōnibus suis fm̄ q̄ accipiuntur ā rebus existentibus: quemadmodū cū vnus terminorū suorū p̄dicatur de altero, nō per viā accidentis. intētio aut̄ nostra, cū dicimus fm̄ viā accidentis est, quēadmodū, cū prædicat̄ hō de albo, & nō ē hæc prædicatio, quēadmodū est prædicatio

Qui autem syllogizant fm̄ veritatē, debent profecto considerare propōnes eorum, quatenus sunt sumptæ ā rebus existentibus, & hoc, ut cum vnus terminorum earum prædicatur de altero, non secundum accidens. dico autem non secundum accidens, ut cum prædicatur homo de albo, hæc aut̄ prædicatio non est sicut cum prædicamus

Posteriorum

ABRAM

D mine ipsum esse album: illius enim prædicatio de albo, quod sit homo non est ex parte, qua est albus.

Verumtamen album prædicamus de ipso homine ex parte, qua homini accidit, quod sit albus: inveniuntur enim res, quæ de se ipsis prædicantur.

BVRANA

tio ipsi⁹ de homine: & hoc, quoniam prædicatio ipsius de albo non est, quod ipsum est homo ex parte, qua est album.

Album. n. prædicamus de homine ex parte, qua accidit homini, quod sit album: quoniam inveniuntur nonnulla, quæ essentialiter prædicantur de homine.

MANTINVS

cam⁹ de homine, quod sit albus, nam prædicatio de albo, quod sit homo, non est quatenus est albus.

Prædicatur tamen de homine album, quatenus homini accidit, quod sit albus. quia tunc reperiretur aliqua, quæ essent ipsa met prædicata de se ipsis.

E
Cō. 137 Postquam præmiserat illi, quod intendit, omnem syllogismum ad minimum fieri ex tribus terminis, & quod manifestum sit, quod si hæc perscrutatio fiat de syllogismo topico, sit non naturalis perscrutatio, quoniam non est condonis præmissarum syllogismorum, quæ sunt topicæ & diuulgatæ, ut sint conuenientes enti: cepit et præponere secundam præmissam, quod hæc perscrutatio formetur de prædicatione, quod sit naturaliter, & illa est prædicatio, in qua prædicatum est naturaliter prædicatum, & subiectum est naturaliter subiectum, quæ sit, ut eius prædicatum ad ipsum esse, indigeat subiecto, & subiectum sit, quo constat aliquid prædicatum. inveniuntur. n. quædam res, de quarum signi-

Posteaquæ præmisit id, quod inest omni syllogismo, quod ad minimum sit ex tribus terminis: quod quod; si hæc inquisitio fiat de syllogismo dialectico, manifestum, quod erit quod non naturalis: quoniam non est condonis propositionis syllogismorum dialecticorum, & probabilium, quod sint confelice inuentionis: cepit præmittere de hac, præponere secundam, quod hæc quod forme utique; de prædicatione secundum viam naturalem, quod est prædicatio, in qua prædicatum est prædicatum secundum naturam, & subiectum, subiectum secundum naturam: quod est, ut prædicatum sit ex ijs, quod indigent in existentia subiecto, & subiectum ex ijs, in quibus constituitur prædicatum aliquid. & hoc, quoniam sunt hæc res, per quarum dispoñes existimat, quod sunt subiecta non prædicata secundum naturam, & prædicata secundum naturam non subiecta, &

Posteaquæ prædixit omnem syllogismum saltim ex tribus consistare terminis, & quod hæc scrutatio, seu cōtemplatio, si fiat per syllogismum dialecticum, tunc perfectio erit non naturalis: quoniam præpones syllogismorum dialecticorum, & probabilium, non oportet ex conditione sua, ut correspondeat ipsi esse, seu entibus: ideo nunc præponit secundam propositionem, quod est, quod hæc tractatio seu cōtemplatio considerat secundum prædicationem naturalem, in qua quidem prædicatione, ipsum prædicatum est naturaliter prædicatum, & subiectum naturaliter subiectum, cum hoc, scilicet ut ipsum prædicatum indigeat ad suum esse, ipso subiecto, & ipsum subiectum sustentet aliquid prædicatum. Quoniam dantur quedam, quod existimatur esse subiecta,

Cō. 137

ABRAM

significato putat, q*uo*d ip*se* s*unt* subiecte naturaliter, non p*ro*dicat*ur*, & q*uo*d d*icitur* p*ro*dicat*ur* naturaliter, n*on* subiecte, & aliq*ui*, subiecte, & p*ro*dicat*ur* s*im*p*li*c*iter* n*at*uraliter. hoc est, alicui rei naturaliter subiecte, & de aliqua re naturaliter p*ro*dicat*ur*. ip*se* aut*em* hanc r*ati*onem querit de n*at*uralibus p*ro*dicatis, & n*at*uralibus subiectis, an i*n* eis sit simplex, q*uia* ip*sis* essent media? si aut*em* ipsa r*ati*o sit simplex, sua media sunt finita, aut infinita? Et dum dixit.

Qui vero ver*o* syllogizant. Intendit d*emon*stratores. Et d*um* dixit: Expedi eor*um* p*ro*missas considerare, ex quo sumuntur ab exist*en*tibus rebus. Int*er*dit, q*uo*d expediat hanc rem perscrutari de suis p*ro*missis ex parte, qua s*un*t p*re*miss*ae* sunt, v*el* eis c*on*cipiuntur res, qu*ae* existunt. Et illud intendebat dum dixit: Ex quo sumuntur ab exist*en*tibus rebus. hoc est, ex quo s*un*t p*ar*ticular*es* capiuntur in p*ro*dicat*io*ne, & posit*io*ne, s*im*p*li*c*iter* q*uo*d sunt res exist*en*tes in se. Deinde definiuit hanc p*ro*dicat*io*ne*m* q*uo*d sit, Et dixit: Hoc aut*em* sit v*el* sit alter suorum terminorum p*ro*dicatus de altero n*on* s*im*p*li*c*iter* acci-

BURANA

& subiecta, & p*ro*dicata s*im*p*li*c*iter* n*at*uraliter simul. hoc est, subiecta rei alicui s*im*p*li*c*iter* n*at*uraliter, & p*ro*dicata s*im*p*li*c*iter* n*at*uraliter de re alia: & ip*se* querit r*ati*onem ist*am* de p*ro*dicatis n*at*uralibus, & subiectis n*at*uralibus. hoc est, an i*n* ip*sis* sit simplicitas, q*uoniam* in ip*sis* sunt media? & si simplicitas mediorum suorum in ip*sis* sit finita, aut infinita? Et dixit.

Sed in i*is*, qui concludunt veritat*em* s*im*p*li*c*iter* hanc vi*am*. intelligit p*er* ipsum d*emon*stratorem: & dixit: Oportet igit*ur*, v*el* c*on*sideremus de p*ro*posit*io*nibus suis s*im*p*li*c*iter* q*uo*d accipiunt*ur* a rebus exist*en*tibus. sensus est: oportet igit*ur*, v*el* inq*ui*ramus de hac re in p*ro*posit*io*nibus ex parte, q*uoniam* in p*ro*posit*io*nibus s*im*p*li*c*iter* exist*en*tia inq*ui*run*tu*r res exist*en*tes. & hoc est, q*uo*d voluit, c*um* dixit, s*im*p*li*c*iter* q*uo*d accipiunt*ur* a rebus exist*en*tibus. hoc est, s*im*p*li*c*iter* q*uo*d p*ar*tes suae, sunt p*er* exist*en*tia: & posit*io*ne, s*im*p*li*c*iter* q*uo*d de ip*sis* s*un*t res exist*en*tes p*er* se. Deinde assumpsit hanc p*ro*dicat*io*ne*m* quid sit, & dixit: Qu*e*admodum cum vnus terminorum suorum p*ro*dicatur de altero non s*im*p*li*c*iter* vi*am* accid*en*tis. intelligit p*er* vi*am* accid*en*tis, p*ro*dicat*io*ne*m*: c*um* accideret ip*si* aliquid p*ro*dicari de seip*so*, qu*ae* est p*ro*dicat*io* n*on*

MANTINVS

iecta, n*on* p*ro*dicata naturaliter, & aliqua alia, q*uae* sunt naturaliter subiecta, & p*ro*dicata simul, v*el* delictet, q*uo*d sunt naturaliter subiecta alicui rei, & p*ro*dicata d*icitur* aliqua alia re naturaliter. ip*se* igit*ur* inuestigat hoc de ip*sis* p*ro*dicatis n*at*uralibus ac d*icitur* subiectis n*at*uralibus, hoc est, an sint simplicia, seu simp*li*c*iter* se habeant, q*uia* habeant, s*im*p*li*c*iter* media? & si sint simplicia v*el* v*el* eor*um* media sint finita v*el* infinita? & i*tem* d*icitur*. Qui aut*em* syllogizat s*im*p*li*c*iter* veritat*em*. id est, ip*se* d*emon*strator. D. D. debemus p*er*fecto c*on*siderare p*ro*posit*io*nes eor*um* quatenus sunt sumpt*ae* a rebus exist*en*tibus. hoc est, debemus v*el* q*uo*d c*on*siderare circa hoc, eor*um* p*ro*posit*io*nes, quatenus in eor*um* p*ro*posit*io*nibus imprimunt*ur* s*im*p*li*c*iter* e*ss*e res ip*se*, qu*ae* existunt. & hoc innuebat c*um* d*icitur*. quatenus sunt sumpt*ae* a rebus exist*en*tibus, hoc est, quatenus ear*um* p*ar*tes in ipsa p*ro*dicat*io*ne, & supposit*io*ne, v*el* posit*io*ne, sunt sumpt*ae*, eo m*od*o, quo se habet ip*se*met res exist*en*tes. Deinde definit h*uius*m*od*i p*ro*dicat*io*ne*m* q*uo*d n*at*uraliter sit. Dicens: Et hoc v*el* c*um* vnus terminorum ear*um* p*ro*dicatur de altero,

Posteriorum

ABRAM

Pecidens. Intendit p fm accidēs p̄dicationem, qua cōtīgat rē de se ipsa p̄dicari, quē p̄dicatio est p̄ter naturalē cōsuetudinē. p̄ter nālis. n. p̄dicatio, ē p̄dicatio p accēs hoc mō: & si fuerit ex reb⁹ essētiālibus, put ē p̄dicatio habētis differētiās de ipsis differētijs, & p̄dicatio definitōis de definitōibus. Et dum dixit.

E. Prout p̄dicat hō de albo. Intendit, vt diceretur albū est homo: hoc aut ita sit, quia homo naturaliter est subiectus albedini, & albedo nāliter p̄dicata apponit ei. Sicq; qui dixerit, q hō est albus, p̄dicauit p̄dicatiōe nāli, q at dixerit, q albū sit hō, p̄dicauit p̄dicatiōe p̄ter nāli. accidit. n. illi, q p̄dicauerit rē de se ipsa. Et n oē p̄dicatū nāliter est p se, sicut est p̄dicatio albi de hōie: illud. n. p̄dicatur de hōie naturaliter, & est nō p se. ipse v̄o apposuit de suo hīc, qd accipit de p̄dicatione accidētū de ipsis substantijs: nā & si illa nō sit p se, est tamē naturaliter. Et dum dixit: Non est autē hāc p̄dicatio, prout quādo p̄dicamus de homine, ipsum esse albū.

In-

BVRANA

nō fm cōsuetudinē naturalē. qm̄ p̄dicatio non fm cōsuetudinē nāle, est p̄dicatio per accidēs ex hoc modo: & si fuerit de rebus essentialibus, quēadmodum p̄dicatio eorū, quæ habent differētiās de differētijs, & p̄dicatio eorum, quæ habent definitiones. Cum vero dixit.

Quēadmodū cū p̄dicat hō de albo. hoc ē, q albū ē hō: atqui hoc ita est, qm̄ hō fm naturā subiicit albo, & albū p̄dicat de ipso fm naturā, igitur est p̄dicatum p̄dicatione naturali. q vero dixit, q album ē homo, p̄dicauit p̄dicatione nō naturali: qm̄ accidit ipsi, vt p̄dicet res de se ipsa, & nō est omne p̄dicatū fm viā naturalē p se: quēadmodū p̄dicatio albi de hōie, est fm viam naturalē, & nō est per se. ipse vero posuit exemplū suū hoc ī loco, & accepit in p̄dicatione accidētia de substantia: licet enim nō sit p se, est tñ fm cōsuetudinē naturalē. Et dixit: Et non est hāc p̄dicatio, quēadmodum p̄dicatio de homine quod est album.

Sen-

MANTINVS

ro, non fm accidens. & intelligit p accidens, cā p̄dicatiōe, in qua contingit aliquā rē p̄dicari de se ipsa, q p̄dicatio est nō fm naturalē ordinē, & hoc pacto est p̄dicatio p accidēs, licet fuerit ex rebus substantialibus, seu p se, vt est p̄dicatio habentiū differētiās de ipsis differētijs, & habētium definitiones, & cum d.

Et vt cū p̄dicatur hō de albo. id est, vt si qs dixerit album est hō, hoc aut ita se habet, q hō naturaliter est subiectū ipsius albi, albū vero p̄dicat de eo naturaliter. sic igit facta ē p̄dicatio naturalis, sed si quis dixerit, ē homo albus vsus utiq; est p̄dicatione nō naturali, qā accidit ei, vt res p̄dicetur de se ipsa. Neque oē p̄dicatū nāliter, erit substantiale, seu p se, vt est p̄dicatio ipsius albi de ipso hōie. nā p̄dicat de ipso homine naturaliter, cū tñ nō sit p se. Arist. aut dat hīc exemplū sūptū ex p̄dicatione accidētium de ipsis substantijs, q quidem licet nō sit p se, est tñ naturalis. Et ideo d. Hāc aut p̄dicatio non est sicut cū p̄dicam⁹ de homine, q sit Albus.

Hoc

ABRAM

Intendit, quia hæc prædicatio est præter naturaliter. Deinde perfecit huius causam, & dixit: Illius enim prædicatio de albo, quod sit homo, non est ex parte, qua est albus, id est, nos prædicare hominem de albo, est huius speciei accidentis. nam, non quia est albus, est homo: est. n. aliquid, quod est album, & non est homo. Et dum dixit. Invenirentur. n. res, quæ de seipsis prædicant. Intendit, quod hoc contingat in prædicatione accidentium, quæ si significatur nominibus denominatiuis de ipsis substantijs, & in prædicatione substantiarum de illis. tantum enim valet dicere album est homo, quantum dicere, homo albus, est homo, & similiter dicere, homo est albus, equivalet, iste homo, est homo albus.

BYRANA

Sensus est: quod prædicatio ipsa est secundum viam non naturalem. Deinde perfecit causam in hoc, & dixit. Et hoc, quoniam prædicatio nostra de homine, quod est album ex parte, qua est homo, album, quod est homo ex parte, qua est album. sensus est: atqui cum prædicamus hominem de albo, est in hac specie accidentis, quoniam, non est in eo, quod est album, homo: consimilis est, quod est album, & non est homo: & dixit: quoniam inveniuntur nonnulla, quæ in re prædicant de seipsis. sensus est: quod hoc accidit in prædicatione accidentium, quæ significant super ipsis per nomina se parata de substantijs, et prædicatione substantiarum de ipsis: & hoc, quoniam existimatio eius, quod dicimus, album est homo, & consimilis, quod dicimus, homo albus, existimatio ipsius est, homo albus, est homo albus.

MANTINAS

Hoc est, quod hæc prædicatio non est facta secundum viam naturalem. postremo explevit reddere huius rei causam dicens. Nam prædicatio de albo, quod sit homo, non est quatenus est albus. hoc est, prædicatur homo de albo. in hoc genere accidentis propea, quia non est homo eo, quod est albus, quia datur aliquid quod est album, & non est homo. Deinde cum d. quia tunc reperirentur aliqua, quæ essent ipsamet prædicata de se ipsis, intelligit, quod hoc accidit, ubi ipsa accidentia, quæ significant per nomina denominatiua prædicant de ipsis substantijs, & ubi ipsæ substantiæ prædicant de illis. nam idem est dicere albus, seu album, est homo, quod dicere, homo albus est homo. similiterque idem erit dicere homo est albus, & dicere, homo, est homo albus.

T. 34 p. 3 Sit igitur C tale, quod ipsum quidem non amplius insit ali, huic autem B prius, et non sit aliud intermedium, et rursus E, ipsi ipsum F consimiliter, et hoc ipsi B: an igitur hoc necesse est stare, aut contingit in infinitum ire?

* Argitrop. legit D ipse si B, E ipsi D, & F ita de ipsi consimiliter petat E.

T. c. 138 Sitque id per quo est litera C, subiectum solum alterius, præter quod de altera re prædicetur: sitque ipsius C forma, rei forma, quæ

Dixit Arist. Sit igitur, in quo est C, subiectum tantum absque eo, quod prædicetur de aliquo alio: forma enim ipsius C, est forma,

Et id, super quod est litera C, quod est subiectum alterius rei solum, est aliud ab eo, quod prædicatur de aliqua alia re. Sitque ut id, quod non

T. c. 138

Posteriorum

ABRAM

D quæ nulli rei insit præter rem, quæ ipsius est tantum: & autem insit ei primo immediate: & ipsi & capitur D, et ipsi D, B. sicq; cōsideratio infert accidere cremētum sursum, & necessariō oportet, ut sistat, aut q; in infinitum procedat.

E

Cō. 138 Dixit: Sitq; id pro quo est litera c subiectum solum alterius, præter q; de altera re prædicetur. id est, q; sit aliorum subiectū, non prædicatum de aliqua re penitus. hoc est, q; contingant quædā res huiusmodi, deinde q; remus an prædicata de eo attingant ultimum necne? Et dum dixit: Quæ nulli rei insit, præter rem, quæ ipsius est tñ, hoc est, quæ nō insit alicui rei, præter re quæ est eius essentia; sicut Socrates nulli nisi soli ipsi Socrati uest, hoc est, q; non prædicetur de alia re, sicut homo, qui est ultima species, non prædicatur penitus de aliquo vniuersali. Dum autem dixit: & autē insit ei primo immediate.

In-

BVRANA

ma, quæ non inest alicui, nisi illi, cui inest tantum: ipsi autem & insit A primo absq; medio, & accipiatur D inexistens ipsi, et ipsi D, B. oportebit igitur ita fieri additamētum in re sursum, & sequi ex necessitate, ut stet, aut procedat in infinitum.

Dixit. Sit igitur in quo est c subiectū alij tñ absq; eo, q; prædicetur de aliquo alio. hoc est, ut sit subiectū aliorū, non prædicatū fm viā vlem. sensus est: q; accidunt aliqua fm hāc dispōnē, deinde q; remus an deueniāt prædicata de ipso, aut non? & dixit: id, qd non inest alicui alij ab eo, cui est essentialē, quemadmodum Zir, ipsum. n. nō inest alicui, nisi Zir tñ. Quēadmodū Haiad, quod nō inest, nisi his reb⁹ tñ, hoc est, quod non prædicatur de aliquo alio tantū. & quēadmodū homo, quod est species vltima: ipse enim non prædicatur de subiecto vniuersali penitus. & dixit: ipsi autem & insit A primo absque medio.

Sen-

MANTINVS

nō inest alicui rei præterq; illi, cui uest tñ. Et ipsū & inest ei primo absq; medio, & iponat ipsi & ipsum D, et prædicet quoq; de ipso D, B. Sicq; cōtēplatio ipsa cogit, ut accadat i hoc illud i cremenū vsq; sursum, & oportet omnino, ut sistatur, vel transeat in infinitum.

Dicit: Et id sup quo ē Cō. 138 litera c, qd est subiectum alicuius alterius rei solum, est aliud ab eo, qd prædicat de aliqua alia re. videlicet: quod sit subiectū aliorum, & non prædicetur de aliqua re omnino. quod scilicet accident aliqua. quæ ita se habebunt: deinde perquiremus utrū ipsa prædicata perueniēt ad ipsum vel ne? D. d. id qd nō inest alicui rei præterq; illi, cui inest tñ. hoc est, id qd nulli rei uest, præterq; illi, cui ipsum est eius essentia, seu uest p se, ut Socrates (exempli gratia) qui nulli rei inest, præterq; sibi ipsi tñ, vcl, q; de nulla alia re prædicat. & ut hō, q est vltima species, non prædicat oīno de aliquo alio vli. D. d. & idē & inest ei primo absq; medio.

Id

ABRAM

Intendit, sit id p quo est e, prædicatum de c immediate, qd sit ipsum d, ac etiam de ipso d prædicetur quartum prædicatum. sicq; dum aliquæ res ponerentur huiusmodi, accideret cremen- tum sursum: hoc autem sic existente, cõsideratio decernit, quod hoc cremen- tum procedat in infinitum: hoc est, qd prædicati sit prædica- tum in infinitum, aut qd res sistat, & finiatur ad prædicatum, quod non sit penitus subie- ctum alicui rei. Et hoc significabat quando di- xit: Sicq; consideratio infert accidere cremen- tum sursum, & necessa- rio oportet, ut sistat, aut quod in infinitum procedat. id est, consi- deratio infert proces- sum talium prædicato- rum sursum, quod præ- dicatio sistat, aut qd in infinitum trãsgrediat,

BVRANA

Sensus est: Et sit illud, i quo est litera e prædicatũ de c absq; medio, qd est d, cũ vero dixit: & acci- piat ipsi e, d. sensus est: & prædicet de prædicato primo, qd est e, prædica- tum fin, cõsistit et absq; medio: & sit d, & prædice- tur cõsistit et de d prædica- tũ quartũ: & ita cõsistit et, cũ posita fuerit aliq- cum hac dispõne, cadet additamentũ sursum: qd cũ ita sit, speculatio utiq; iudicabit, an pec- dat additamentũ hoc in infinitũ, hoc est: qd in sit prædicato prædicatũ i infinitũ: aut stet res, & perficiat ad prædica- tũ, qd est prædicatum de re penitus. Et hoc est, qd significauit: cũ di- xit: Speculatio utique. hoc est, igitur in specu- latione sequitur, ut ac- cidat additamentũ sur- sum, & oportebit ex ne- cessitate, ut stet, aut p- cedat i infinitũ. sensus est: Speculatio igitur seq- t pcessu p huiuscemo- di prædicata sursum, ut præ- dicatio stet, aut adhuc procedat in infinitum.

MANTINVS

Id est, id super quo est A litera e, prædicatũ de c absq; medio, & sit d, & cũ d. & imponatur ipsi e, ipsum d, hoc est, & prædicet de primo prædica- to qd est e, prædicatum fin, et sine aliquo me- dio, qd est d, & prædicet- quoq; de ipso d quar- tum prædicatũ. Sicq; cũ ita ponunt res, tũc ac- cidit incrementũ sur- sum: si igitur res ita se habuerit, ipsa rō contẽ B platina iudicabit, qd vel hmõi incrementũ pro- cedet in infinitũ, vcl, qd vnũ prædicatum habe- bit aliud prædicatũ in infinitum, vel sistet res et desinet i prædicatũ, qd nõ est subm oĩno alicui rei. Et hoc indicabat cũ d. cõtẽplatio ipsa cogit ut accidat in hoc, illud incrementũ vsq; sursum, & op; oĩno qd sistat vcl transeat in infinitum. C hoc est, ipsa ratio specu- lativa cogit, ut i hmõi transitu, & pcessu ho- rũ prædicatoz sursum si- stat ipsa prædicatio, vel transeat in infinitum.

T. 34. p. Et rursus si de A quidem nihil prædicatur per se, A vero ipsi H inest primo, intermedio autem nulli priori, & H ipsi G, & hoc ip- si B: an & hoc stare necesse est, aut & hoc contingit in infinitum ire? differt autem hoc à priori tantum, quoniam hoc quidem est, an contingit incipienti à tali, quod nulli inest alteri: sed aliud illi, sur- Logica OO sum

Posteriorum

De sum in infinitum ire, alterum vero incipientem à tali, quod ipsum quidem de alio, de illo autem nihil predicatur, deorsum considerare, si contingit in infinitum ire.

A B R A M

T.c.139 Et iterum si de A nihil predicetur per se, A autem igitur C primo immediate, C autem insit ipsi C, & C insit ipsi B: inspiciendum ita est, an hoc descensus clementum E pauset, aut posset in infinitum procedere?

B Y R A N A

Dixit Arist. & cōsimiliter et si de A non predicetur aliquid per se, & sit A inexistens I primo absque medio: et sit I inexistens C, et C inexistens B, igitur speculatio in hoc est, an additamentum istud in descensu sufficiet, an fieri possit, ut procedat in infinitum?

M A N T I N V S

Si de A quoque nihil predicetur per se, A vero insit ipsi C primo absque medio, & autem insit ipsi C, & C ipsi B, considerandum est, num per descensum clementum sistat, vel in infinitum procedat?

T.c.139

Cō.139 Ex quo de talibus predicatis quæ sunt tres res: Quarum una est, quoniam ponimus ultimum subiectum, an de ipso predicata finiantur, adeo quod ipsorum sit ultimum predicatum, de quo nulla res predicetur, aut non finiantur? Secunda autem est, quoniam ponimus ultimum predicatum: hoc est, de quo nulla res predicetur, ipsum autem predicetur de alio, & hoc illud de alio: an res attingat subiectum ultimum, aut non attingat illa res, sed hoc clementum descendendo procedat in infinitum?

Tertia autem est, quoniam predicarem de aliquo subiecto aliquid primum predicatum per multa media, oporteat ne illa media pueni-

Postea quod in hisce predicatis, quæ sunt cum hac dispositione, est trium rerum: quarum una est: an cum posuerimus subiectum ultimum, perficiantur predicata de ipso quousque, Iueniat ex ipsis predicatum ultimum, de quo non predicetur aliquid, aut non perficiantur? Secunda propositio, an cum posuerimus predicatum ultimum, hoc est, de quo non predicetur aliquid, & predicetur ipsum de alio, et hoc aliud de alio, an ita quoad Iueniat res ad subiectum ultimum, aut non deueniat, sed procedat additamentum istud in descensu ad infinitum?

Tertia propositio, an cum posuerimus predicatum aliquid primum de subiecto aliquo per multa media, an oporteat media illa de-

Cum quæsitum de his predicatis ita se habentibus tres contineat res, quarum prima est, si ponamus subiectum ultimum utrum, scilicet desinant ipsa predicata in ipsum ita, ut detur de ipsis ultimum predicatum, de quo nihil predicetur, vel non desinant? Secunda est, utrum posito ultimo predicato, videlicet de quo nihil predicatur, & ipsum predicetur de aliquo alio, & illud aliud de alio, utrum res deueniat ad ultimum subiectum vel ne, sed procedat huiusmodi augmentum descendendo in infinitum?

Tertia est, utrum cum predicaretur aliquid primum predicatum de aliquo subiecto per multa media, oporteat illa media pueni-

Cō.139

ABRAM
 puenire ad vltimū, aut non perueniāt? Cū iā narraſſet primā partitionē, redijt ad ſcđam, quę eſt proceſſus ſubiectorū in infinitū: ſermo aut̃ eius circa hoc per ſe intelligit̃. Eius aut̃ exēplū ex materijs eſt, ſi de ente (gratia exempli) nulla res per ſe prædicetur: ipſum autem prædicet̃ de corpore, & corpus de nutritiuo, & nutritiuū de animali: an hæc prædicatio per cremen- tum ad deſcenſum ſemp procedat, aut ſiſtat ad vltimum ſubiectū, quod de nulla re ſit prædicatū: ac ſi diceret in hoc exemplo, nutritibile de animali, & animal de homine, homo autem de Socrate & Platone?

BYRANA
 deuenire ad finem, aut nō deueniunt? Iā vero mentionē fecit de prima diuiſione, qm̃ oīs diuiſio eſt ſcđa, & eſt proceſſus prædicatorū in infinitū: ſermo aut̃ ipſius hoc eſt p ſe intellect̃. Exēplū vero ipſi ex materijs, ſi accipiat̃ (exēpli gr̃a) ens, de quo nō prædicat̃ aliqd p ſe, & prædicet̃ ipſum de corpore, & corpus prædicet̃ de nutritibili, & nutritibile de aīali, an deueniat huiusmodi prædicatio per additamentū in deſcēſu cōtinuē, an vero ſtet̃ ad ſubiectū vltimū, qđ nō prædicatur de aliquo: veluti ſi diceret in hoc exemplo, nutritibile de aīali, & animal de homine, & homo de Ziad?

MANTINVS
 venire ad finē, & eſſe ſi finita vel infinita? ſed iā narrauit primā diuiſionē, ideo nunc reuertit̃ ad ſcđam diuiſionē q̃ ſ. eſt de proceſſu prædicatorū ī infinitū, & eius verba in hoc ſunt de ſe nota. Cuius rei exemplū ī materijs erit ſi de ente (exēpli gr̃a) nihil prædicaret̃ p ſe, & ipſū prædicet̃ de corpore, & corpus de nutritibili, ſeu vegetabili, & nutritibile de animali, vtrū ergo huiusmodi prædicatio ſm additionē pueniat ad deſcenſum ſemp, aut ſiſtat apud vltimū ſubiectū, qđ de nullo prædicet̃, vt ſi dixeris in hoc exēplo, & nutritibile de aīali, & animal de homine, & homo de Socrate?

T.34. ps *Amplius media an contingit infinita eſſe determinatis extremis. dico autem veluti, ſi A ipſi C ineſt, medium vero ipſorum B, C ipſius vero B & A, altera: horum autem altera, an & hac in infinitum contingit ire, aut impoſſibile? eſt autem hoc conſiderare idē, & ſi demonstrationes in infinitum vadunt? & ſi eſt demonſtratio cuiusque, aut ad ſe invicem terminantur?*

T.c.140 Ac ēt nos inqrem⁹ de medijs, putas ne ea poſſe in īfinitū fieri duobus extremis terminatis: cuius ſignificatum eſt, qm̃ A ipſi C ineſt p mediū, qđ ē ipſum B, & alię res

Dixit Aristo. Amplius inqrem⁹ de medijs, an videat̃ fieri poſſe, vt ſint īfinita, et ambę extremitates terminatę: intētio vero hui⁹ ē, cū A, īſit C, p mediū B, & ſint aliqua

Nos quoq; inueſti gabim⁹ de ipſis medijs, nunqd poſſint ēē infinita, & ambę extremitates terminatę: Hoc aut̃ eſt, vt cū A īſit ipſi C p mediū, qđ eſt B, & ſint aliqua

Posteriorum

ABRAM

Dres prædicantur de
B, & de illis reb⁹ aliq⁹
res: putas ne, hmōi
cremētū posse in in-
finitum procedere,
aut impossibile sit?

Huius aut rei per-
scrutatio est perscru-
tari, an possint de-
mōnes ī infinitū p-
cedere? & an de qua-
cunq; re sit demō, aut
res demōstratio
Enum attingat præ-
missas immediatas?

BYRANA

aliqua alia prædica-
ta de B, et d illis alia,
an videat, q additio
in hoc sit ī infinitū,
an hoc fieri n possit?

Et inq̄sitio de hac
re est inq̄sitio, an fie-
ri possit, vt cōpleāt
demōnes ad id, qd
est infinitū? & si est
demonstratio de oī
ni re, an deueniat res
in demonstrationi-
bus ad propositiones
immediatas?

MANTINVS

aliqua alia prædica-
ta de ipso B, & de il-
lis adhuc alia, nun-
qd pōt in hoc fieri ī-
cremētū in infinitū,
vel non potest fieri?

Nā huius rei consi-
deratio est, vtrū de-
mōrationes de vna re
possint augeri in in-
finitū, vel omniū cō-
tingat eē demōnē? &
num ad ppōnes
immediatas res de-
mōnū perueniant?

Cō. 140 Hoc ē tertiū q̄sitū, s.
an media, q̄ sumunt ī-
ter maiore terminū, &
minore pcedāt in in-
finitū: cōmonstrando
maiore terminū, q est
A (grā exēpli) de C, q ē
mior, per mediū, qd ē
B, hoc est, q ponat A, p
dicari de B, & B, de C.
F deīde iterū cōmōstra-
uit prædicationē A de
B p mediū, qd ē D, qd
sit, qn A prædicat de ip-
so D, & D de ipso B: de-
inde ostēdisset prædica-
tionē A de ipso D p me-
diū, qd est ipsum E, qd
fieret, qn A prædicaret
de ipso E, & E de ipso D.
et similiter fieret de p-
dicatione medij termi-
ni de minori: hoc ē, q
pro illa nos accipemus
medium terminum, &
pro medio medium:
aut

Hæc est qō tertia, &
ē, an cōpleant media,
quæ accipiunt īter ma-
iore terminū, & mino-
re in infinitum: & hoc,
cū monstrat terminus
maior, qui ē A (exēpli
gratia) de C, q ē minor
p mediū B, hoc est, cū
positū fuerit A inesse
B, & B, C. deinde mon-
stret consistēt A dici
de B per medium D, &
hoc, cū prædicat A de
D, & D de B. Deīde mō-
stret consimiliter ēt A
prædicari de D p me-
diū E, & hoc, cū præ-
dicatur A de E, & E de
D: & eodem pacto fa-
ciat consimiliter ēt in
prædicatione extremi-
tatis medij de minore.
hoc est, q accipiamus
ipsi medium terminū,
& medio medium, aut
igit

Hoc est tertiū quæsi-
tū, vt 3, vtrū Media sū-
pta īter maiore termi-
nū, & minore, pcedāt
in infinitū, vt 3, cū de-
mōstrem⁹ maiore ter-
minū, q ē (exēpli gra-
tia) A inesse ipsi C, q ē
minor, per mediū qd
est B, hoc est, q suppo-
nat A prædicari de B,
& B de C: mox mon-
stret adhuc A prædica-
ri de B p mediū, qd est
D, & hoc cū prædicetur
A de D, & D de B. Dein-
de pbetur quoq; A p-
dicari de ipso D p me-
diū, qd est E, & hoc
cū prædicetur A de E,
& E de D: Et sic ētagat
in prædicatione medij
extremi de minori, vi-
delicet, q ponemus ei
terminū mediū, & illi
medio alium mediū,
tunc

Cō. 140

ABRAM

aut talis processus fiat in infinitum, aut finiatur in premissas immediatas. Et dum dixit: Ac etiam nos ingremus de medijs, putas ne ea posse in infinitum fieri duobus extremis terminatis? Intendit in infinitum inter duo extrema, aut fiat ad finem? Et intendit per duo extrema, maius, quod est predicatum quesiti, & minus, quod est subiectum quesiti. Et cum enuntiasset rem, de qua est perscrutaturus, tulit huius exemplum, Et dixit.

Cuius significatum est, quoniam A ipsi C inest per medium, quod est ipsum B, & alie res predicantur de B, & de illis alie res. id est. huius exemplum, quo queritur hoc quesitum est, quod qui spiritus putet, A (gratia exempli) inesse ipsi C, per medium, quod est B, & A predicetur de ipso B, quia aliqua alia res predicetur de ipso B, quia de illa re alia res predicatur, perveniat ne hec predicatio ad id, quod A inest ipsi B per infinita media, aut illa sint finita? et sicut est dispositio ipsius B, cum ipso C. Et hoc intendebat dum dicit: Putas ne, hoc clementum posset in infinitum procedere, aut impossibile sit? Inten-

BYRANA

igitur tale procedet in infinitum, aut perficietur ad, propones immediatas. Et dixit: Cōsimiliter et inquiremus de medijs, an videatur fieri posse, ut sint infinita, & ambæ extremitates determinate? hoc est, infinita inter duas extremitates, aut sint finita, hoc est, sine extremitatibus, maiore, quæ est predicatum in quesito, & minore? Et postea quod memoravit rem, de qua queritur, adduxit exemplum in hoc, & dixit.

Intentio autem huius est, cum fuerit A, inexistens C, per medium B, & sint aliqua predicata de B, & de ipsis aliqua. sensus est. Exemplum vero huius, cum querimus hoc quesitum, si aliquis existimet, quod A (exempli gratia) inest C, per medium B, & sit A predicatum de B, eo quod aliud predicatur de B, propterea, quod de ea re, aliud predicatur: an igitur deveniet huiusmodi predicatio usquequo sit A in B per media infinita, aut sunt finita? & cōsimiliter est dispositio B cum C. & hoc est: quod voluit, cum dixit: Per inventionem terminorum mediorum inter duas extremitates, & hoc cum fue-

MANTINVS

tunc vel hoc procedet in infinitum, vel desinet in propones immediatas, & id est. Nos quoque; inuestigabimus de ipsis medijs nunquid possint esse infinita, & ambæ extremitates terminate? id est, infinita inter ambas extremitates, vel erunt finita? & per utramque extremitatem, intelligit maiorem, quæ est predicatum in ipso quesito, & minorem, quæ est subiectum in ipso quesito. Et postea quod dixit: quod sit id, de quo scrutatur, dat eius exemplum. Dicens.

Hoc autem est, ut cum A inest ipsi C per medium, quod est B, & sint aliqua alia predicata de ipso B, & de illis adhuc alia, hoc est, & huius rei exemplum de qua queritur hoc quesitum est, ut aliquis opinetur A (gratia exempli) inesse ipsi C per medium, quod est B, & A predicetur de B, quia quidam alia res predicatur de B, propterea quod de illa re alia res predicatur, tunc vel hec predicatio perveniet usquequo dum A inest ipsi B per media infinita, vel per finita? & par erit ratio de ipso B, cum ipso C. Et hoc intellexit cum dixit: nunquid potest in hoc fieri incrementum in infinitum, vel non potest fieri? & per possibilitatem i-

OO iij cre-

Posteriorum

ABRAM

Dtendit per eementi pos-
sibilitatem, inuentionē
mediorū inter duo ex-
trema: nā si esset in in-
finitum, fieret tale ob-
illorum inuentionem,
hoc modo inter duos
terminos maiorem, &
medium, aut inter me-
dium terminū, & mi-
norē, aut in ambobus
locis simul: si vero eēt
finitum, fieret itaq; in
E ambobus locis. Dein-
de explicuit, q̄ perscru-
tatio de hac re non sit
de genere perscrutatio-
nis de duabus p̄missis
rebus: nam hęc p̄scru-
tatio (vt ipse ait) est, an
demonstrones possint au-
geri de vna re in infini-
tum? Et intendit per
eementum in infini-
tum, q̄ aliqua res com-
monstretur per duas
p̄missas, deinde vtra-
que illarum duarū p̄-
Fmissarū commonstre-
tur iterum per duas p̄-
missas, sicq; in infini-
tum, aut tale quęsitum
perueniat ad syllogis-
mos, qui fiant ex p̄-
missis per se notis iam
autem fecerat sermo-
nem de hac re in prin-
cipio huius Libri, sed
visum est ei iterum re-
petere illum hīc.

BVRANA

fuērint infinita. Et si-
milis est dispō ipsius, an
videatur fieri posse, vt
additamentū in hoc
procedat in infinitum,
an fieri non possit? hoc
est, an additamentum
sit possibile, qđ inueni-
tur cum hac dispositio-
ne iter duos terminos,
maiorem, & medium,
aut inter medium ter-
minum, & minorem,
aut in ambobus locis
simul? & si fuerit fini-
tum, erit vtiq; in duo-
bus locis simul. deinde
declarauit, quōd inq̄-
sitio de hac re, non est
de genere inquisitio-
nis de duabus rebus p̄-
cedentibus, qm̄ inquisi-
tio de hac re (quēadmo-
dū dixit) ē: an fieri pos-
sit, vt additamenta de-
monstronū in re vna, sint
in infinitum, hoc est,
per additamentū infi-
nitū, vt monstretur ali-
quid p̄ duas propōnes:
deinde monstret vna-
queq; earū propōnum
per duas propositiones
consimiliter etiā, & sit
in infinitum? si deue-
niūt, quemadmodum
hoc ī quęsito de syls,
q̄ sunt ex propōnibus
notis per se: sed iam di-
xit de hoc ī principio
huius intentionis, sed
visus est opinatus fuis-
se istud hīc.

MANTINVS

eementi intelligit, an
possit reperiri hoc pa-
cto inter ipsos duos ter-
minos maiorē videli-
cet, & mediū, vel inter
terminū mediū, & mi-
norē, vel in vtrisq; locis
simul? At si sit finitum
tūc erit in ambobus lo-
cis. Deinde ostēdit, q̄
huius rei cōsideratio ē
ex genere cōsideratio-
nis illarū duarū rerum
p̄dictarū. nā huius rei
cōsideratio (vt ipse in-
quit) est vtrum demon-
strones de vna re, possint
augeri in infinitū? & ī-
telligit p̄ augeri in in-
finitū, q̄ demonstretur
aliquid p̄ duas propō-
nes, mox demonstre-
tur quęlibet illarum p̄
positionū per duas ad-
huc propositiones, &
sic in infinitum, & vtrū
in huiusmodi quęsito
deueniatur ad syllogis-
mos qui constant ex
p̄missis per se no-
tis? de hoc autem ne-
gocio iam locutus est
in initio Libri huius,
sed dignum esse duxit
repetere illud hīc,
Con-

Con-

T. 34 ps *Consimiliter autem dico & in priuatiuis syllogismis ac propositionibus, ut A inest B nulli, aut primo: aut erit aliquid medium, cui A priori non inest, veluti si ipsi C, quid B inest omni: & rursus alij adhuc priori hoc, ut si ipsi A, quod C omni inest: in his etenim aut infinita, quibus non inest prioribus, aut stant.*

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

T.c.141 Oratio autem de syllogismis, & premissis negatiuis similis est orationi de affirmatiuis: ut A nulli B primo insit, siue iter ea medium sit A, aut non sit A, quod non insit, prout C, ipsum, C autem insit toti B. ac iterum si A non insit alicui rei priori ipso C: si itaque inueniatur, non perueniunt illa ad rem priorem ipso C, aut oporteat quod pauset, & sistat.

Dixit Arist. Sermo de syllogismis ac propositionibus negatiuis est ad similitudinem sermonis de affirmatiuis: quemadmodum si A non inesset primo alicui B, aut erit iter ipsa medium, quod non inest, ut C, & C insit omni B. & consimiliter est, si A non inest alicui, quod est prius C. Si igitur inest ipsi A, deuenient ad aliquid, quod est prius C, si oportebit sufficere & stare.

Similis quoque est ratio syllogorum, et propositionum negatiuarum, quae est de affirmatiuis, velut cum ipsum A vel nulli B insit primo: vel intercitat inter ipsa medium: aut non erit ipsum A non existens, veluti C, et ipsum C iterit omni B. si ipsum A quoque nulli insit rei, & praecedat ipsi C. Si reperiatur, non perueniet ad id, quod praecedat ipsi C, et si cogatur interfecari & sisti.

Cō.141 Dixit: tale quæsitum expedit querere de syllogis negatiuis: hoc est, qui concludunt conclusionem negatiuam. Et dū dixit: Oratio autem de syllogis, & premissis negatiuis, similis est orationi de affirmatiuis. Intēdit tale quæsitum expedit querere de syllogis, quorum premissae sunt negatiue, quale queritur de syllogis, qui sunt ex premissis affirmatiuis. hoc autē imaginatur, quā inter maius extremum

Dixit: ad similitudinem istius questionis, oportet, ut queramus de syllogis negatiuis, hoc est, qui concludunt conclusionem negatiuam. Et dixit: sermo autem de syllogis, in quibus sunt propositiones negatiue, est sermo in affirmatiuis. sensus est: & hoc exemplo questionis oportet querere de syllogis, in quibus sunt propositiones negatiue ad similitudinem eius, quod queritur de syllogis, qui sunt ex propositionibus affirmatiuis. & hoc utique formatum

Dicit, quod simile quæsitum quoque debet queri de syllogis negatiuis, qui concludunt conclusionem negatiuam: & ideo d. similis quoque est ratio syllogorum, et propositionum negatiuarum, quae est de affirmatiuis. hoc est, Et huiusmodi quæsitum debet queri de syllogis, in quibus premissae sunt negatiue, sicut queritur de syllogis, qui constant ex premissis affirmatiuis. hoc autē intelligitur cum inter maiorem extre-

OO uij mi-

Posteriorum

ABRAM

Dum negatū à medio, & mediū non sit aliud mediū, qđ inferat negationē maioris de minori, aut sit inter maiore, & medium aliquod medium, adeo qđ omnis negatio, hoc est, immediata, aut perueniat ad negationē primam, & si negatio fuerit per mediū, aut media procedat in infinitum. Et dum dixit: ut A nulli B primo insit, aut inter ea medium sit, aut nō sit A, qđ nō insit: prout C ipsum, C autē insit toti B.

Intendit, hoc qđ situm sit duobus modis imaginari, aut qđ negatio nō indigeat negatione, prout qui poneret A, qđ est maius extremū, nulli B inesse, qđ est medium terminus syllogismi negatiui: hoc ē, cuius maior premissa est negatiua, & minor affirmatiua: & sit negatio ex B immediata, hoc ē, prima, & si institueret syllogismum, cuius premissa negatiua ēt huius conditionis, notum est, quod negatio non indigeret negatione. Alter autem modus ē, qđ iter A, & B, qđ est

BYRANA

bit, cū non fuerit inter maiore extremitate negatā à medijs, & inter media mediū vnū: sequitur negatio maioris à minore: aut erūt inter maiore & minore media: quousq; erit oīs negatio aut priā, hoc ē, immediata, aut ut deueniat ad negationē primā, si fuerit negatio per mediū, aut media deueniet in infinitū. Et ita: quēadmodū si A nō inest alicui B primo, aut erit iter ipsa mediū, aut non erit A non inexistens, ut B, & sit C inexistens omni B.

Sensus est. Et hoc qđ situm habebit formam fm alterum duorum modorū, aut qđ negatio indigeat negatione, quemadmodum si aliquis poneret A, quod est maior extremitas non inesse alicui B, qđ est terminus medius per syllogismum negatiuum, hoc est, cuius maior propositio est negatiua, & minor affirmatiua, & sit negatio à B, absq; medio, hoc est prima: aut erit syllogismus, cuius propositio negatiua, hanc habet dispositionem: igitur monstrat negationem non indigere negatione. & per modum aliū, quod inter A, & B, qđ est

MANTINVS

mitatē negatā ab ipso medio, & ipm mediū nullū intercidat mediū aliud, qđ cogat maiore negari à minori, vel inter maiore, et medium de aliud mediū, ita ut sit absq; negatione sine prima, vcl sine medio, vel deueniat ad negationē primā, si illa negatio sit per medium: vel qđ ipsa media procedat in infinitū. Et cum d. velut cum ipsum A nulli B insit primo, vel intercidat iter ipsa mediū: vel ipsum A non inerit velut C, & ipsum C inerit omni B.

Hoc est, huiusmodi autē qđ situm potest imaginari altero duorum modorū primo nempe, vel qđ ipsa negatio nō indigeat alia negatione, & erit, veluti si quis posuerit ipsum A, qđ est maius extremū nulli B inesse: qđ quidē est terminus medius in ipso syllogismo negatiuo: vcl, eius maior premissa negatiua, et minor affirmatiua, & erit negata ab ipso B sine medio, vcl primo. si componatur ergo syllogismus cuius premissa negatiua ita se habeat, tūc manifestum est qđ illa negata nō indigebit negatione. Secundo modo, ut inter A, & C, intercidat B, qđ est

ADRAM

est medius terminus, sit aliud medium, ex quo negetur ipsum a negatione prima, & negetur ex B, ob eius negationem ab hoc medio, & equale est, siue sit hoc medium unum, aut plusquam unum, quando fuerit finitum. peruenitur enim necessario ad premissam negatiua negatione prima. Et hoc intendebat dum dixit. Siue iter ea medium sit: aut non sit A, quod non insit, prout C ipsum, C autem insit toti B. id est, aut sit inter maiorem terminum, & medium aliquod medium, a quo negetur maius extremum, quod est A, negatione prima. sicut esset medi' termin' id, pro quo est B, & A negetur ab ipso C negatione prima, & C insit ipsi B, ipsum autem A negetur ab ipso B per se, quia negatur ab ipso C, & erit eius negatio ab ipso B, ob eius negationem ab ipso C, & sit eius negatio ab ipso B mediante ipso C.

Postquam autem meminit de his duobus modis, quibus imaginatur finis syllogismi premissarum negatiuarum, dum peruenierint ad primam negatiua, cepit narrare secundam partitionem, quam tribuit diuisionis natura, quod negatio maioris

BYRANA

est terminus medi' alius, sit alius medius, a quo negatur A negatione prima, & negetur a B, propter negationem suam ab hoc medio: quodque hoc medium erit unum, cum fuerit finitum, aut plura: quoniam deueniet ex necessitate ad propositionem negatiua negatione prima. Et hoc est, quod voluit, cum dixit: aut erit inter ipsa medium, forte erit A non inexistens: quemadmodum C, & erit C inexistens omni B. sensus est: aut erit inter maiorem terminum, & medium: medium, a quo maior, qui est A negabitur negatione prima. quemadmodum si esset medius terminus, in quo est B, & esset A negatum a C negatione prima, & esset C inexistens B, & esset A negatum a B propter negationem a C, & esset negatio ipsius a B per medium C.

Et postquam mentionem fecit de his duobus modis, ex quibus format finis propositionum negatiuarum in syllogismo per id, quod deueniunt ad negationem primam: cepit commemorare diuisionem secundam, quae est natura diuisionis secundae, in qua ponitur

MANTINVS

est medi' termin' aliud A medium de quo negetur A negatione prima, & negetur ab ipso B, per se, quia est negatum ab illo medio, & hoc siue illud medium sit unum cum fuerit finitum, siue plura uno. nam necessario deducetur ad propositionem negatiua, negatione prima. & hoc intelligebat cum dixit: Vel intercedet inter ipsa medium, aut non erit ipsum A non existens B veluti C, & ipsum C in erit omni B. hoc est, aut intercedet inter maiorem terminum, & medium, aliud medium de quo fiet maior extremitas, quod est A negatum, negatione prima. ut si terminus medius sit id, super quo existit littera B, & ipsum A negetur de ipso C prima negatione, & C insit ipsi B, & ipsum A negetur de ipso B propterea, quod negatur de ipso C, & negetur de ipso B per medium, quod est C.

Et postquam narrauit hos duos modos, ex quibus potest imaginari finis premissarum negatiuarum in ipso syllogismo. cum peruenierit ad negatiua primam: nunc narrat secundam diuisionem, quam ipsa natura diuisionis expostulat, quae, scilicet, cum

Posteriorum

ABRAM

Dioris extremi à medio sit p infinita media, q non pueniāt ad primā negationem. Et dixit: Ac iterum si A non in- sit alicui rei priori ipso c, si itaq; inueniat, nō perueniūt illa ad rem priorē ipso c, aut oporteat q pauset & sistat. id est, si A neget à medio termino, qd est c negatione, quæ non sit prima, sed ob ipsius ne- gationē ab alia re, quæ est media inter A & c, aut aliā rem: tales itaq; res, quæ sunt mediæ inter maius extremū, & mediū in syllo primo: dico primum fm reso- lutionē, aut perueniūt ad vltimum, aut non perueniūt. Oportet au- tem, q præmissæ nega- tiuæ non perueniāt ad vltimū, nisi perueniāt ad vltimū media, quæ sunt inter maius extre- mum & medium: hoc est, quod negatur ab ipso medio. omne nāq; mediū, quod ibi capis continet duas pmissas. Quarum vna est af- firmatiua, scilicet ipsa minor, & altera nega- tiua, scilicet ipsa ma- ior: & quereretur ite- rum de hac negatiua, an sit mediata, nec ne? & si fuerit mediata, ad- huc

BVRANA

nit conditio nāx diui- sionis, qd est, vt sit ne- gatio maioris extremi- tatis à medijs per me- dia infinita, q nō deue- niunt in negationibus suis ad negationē pri- mā. & dixit: & consistit et si A nō insit B alicui, quod sit prius c, si igit inest, non deueniet in aliquo, qd sit prius c, si op; sufficere, & stare. hoc est, si A neget à me- dio termino, quæ nega- tio non est prima, sed est pp negationē ab ali- quo alio medio inter A & B. Deinde dixit: Aut igit deuenient ad finē talia, quæ sunt me- dia inter maiore extre- mitatem, & mediū per sylm primum, hoc est, primū p resolutionem, si n deueniēt, seqt vtiq; q nō deueniāt ad finē ppōnū negatiuarū: si non deuenient media, quæ sunt inter maiore extremitatē, & mediū: id est negatū à medio. qm oē medium accipi- tur ibi, quod compre- hendit ambas ppōnes. Quarum vna est affir- matiua, & est minor, al- tera vero negatiua, & ē maior. Et posuit exē- plum consimiliter etiā de hac negatione, si sit per medium, aut non? si fuerit per mediū, po- suit

MANTINVS

cum maior extremitas negat à medijs p me- dia infinita, & illa non perueniēt ad primā ne- gationē, dicēs. si ipsum A quoq; nulli insit rei, & præcedat ipsi c, si re- periat, nō perueniēt ad id, quod pcedat ipsi c, & si cogat interfecari & sisti. hoc est, si A ne- get ab ipso medio ter- mino, quæ negatio est nō prima, sed ppea qd negat ab alia. re, dicit esse mediū iter A & B, vel aliquā aliam rem. tūc ergo vel perueniēt in finē in hmōi rebus, quæ sunt mediæ inter maiore extremitatem & mediū in syllo prio. intelligo primū, per re- solutionē, vel si nō per- ueniēt, oportebit vt nō perueniāt in finē pro- positionū negatiuarū, si ipsa media, quæ sunt inter maius extremū & ipsum medium, nō peruenerint, videlicet illud quod negat à me- dio. nā quodcunq; me- dium sumatur ibi, con- tinet duas propōnes. Vna earū est affirma- tiua videlicet minor, altera vero negatiua vi- delicet maior: & de illa quoq; negatiua querit an sit p mediū vel ne? & si sit p medium erūt quoq;

ABRAM

huc ibi sunt duæ præmissæ affirmatiua & negatiua, & quaeretur etiã ulterius de illa negatiua, an sit mediata, nec ne? & quando inueniretur, quòd hoc succederet, aut procederet in infinitum, aut finiretur res ad negatiuũ primum, hoc est, cuius prædicatio sit sine medio. Et hoc significauit quando dicebat. Si non perueniunt illa ad rem priorẽ ipso c, aut oporteat, q̃ pauset & sistat. id est, si prædicatio, quæ est inter a & c, qui est medius primi syllogismi, sit prædicatio hæc per medium finitum. Et dum dixit: Media si non perueniunt ad rem priorẽ ipso c. Intendit per id media, quæ sunt inter a & c hæc enĩ media sunt necessario inter a & c. sunt enim post a, & ante b, quando initiatur à maiori extremo, quando vero initiatur ab ipso c, sunt post c, & ante a. verũ tamen accepit hæc prædicationem à maiori extremo.

BVARNA

suit consimiliter etiam binas propositiones, affirmatiuam, & negatiuam: & interrogauit itidem de illa negatiua, aut est per mediũ, aut non? & similiter interrogauit, cum fuerit sollicitus in hoc inueniendo: aut igitur procedet hoc in infinitum, aut cadet res ad negationẽ primam, hoc est, quæ sit prædicatio immediata? & hoc est, quod significauit, cum dixit: Si igitur inerit, nõ deuenient in aliquo, quod sit pri⁹ c, si oportet sufficere, & stare. sensus est: & si inueniatur prædicatio, quæ est inter a & c, quod est terminus medius ex syllogismo priorẽ: hæc utiq; prædicatio media erit finitorũ mediõũ, si non viderint. Cum vero dixit: de aliquo, quod sit prius c. intelligit per ipsum media, quæ inueniunt a & c, q̃ hæc media sunt ex necessitate iter a & c. & sunt utiq; post a, cũ inceperit à maiore extremitate & prius c, cũ vero inceperit à c, sũt post c, & prius a. sed cepit hanc prædicationẽ à maiori extremitate.

MANTINVS

quoq; ibi duæ ppõnes, A ut affirmatiua & negatiua, & de illa quoq; negatiua interrogabitur, utrũ sit per mediũ vel non? & cũ reperiet hoc cõcatenari, vel sic procedere, tunc vel illud procedet in infinitum, vel negociũ deueniet ad negatiuum primũ, videlicet cuius prædicatio erit absq; medio. & hoc voluit cum dicit: Si vero reperiatur, tũc B nõ perueniet per rem, quæ p̃cedit ipsi c, licet oporteat vt intersecet & sistatur. hoc est, si reperiatur illa p̃dicatio, quæ est inter a & c, qui est terminus medius ipsius sylłi primi, tũc huiusmodi p̃dicatio fiet per medium finitum. Deinde dicit, si igitur reperiatur, tunc ipsa non peruenient p̃ rẽ, quæ p̃cedat ipsi c. per C hoc autem intelligit illa media, quæ interciunt inter ipm a & c. Hæc enim media necessario sunt post ipsũ a cũ incipitur à maiori extremo & ante ipsum c, sed si incipit ab ipso c, tunc est post c, & ante ipsum a. verũ tamen assumpsit hanc prædicationem à maiori extremo.

Posteriorum

T.34 ps *In his vero, quæ conuertuntur, non similiter se habet. non est enim*
D *in his, quæ retrouersum prædicantur, de quo primo prædicatur, aut vlti-*
mo. omnia enim ad omnia sic consimiliter se habent, siue sunt infinita,
quæ de ipso prædicantur, siue vtræq, sunt quæ dubitantur infinita,
præterquam quod si non similiter contingit conuerti: sed hoc quidē,
ut accidens, illud vero, ut prædicamentum.

ABRAM

T.e.142 Res vero mutuo re-
ciprocæ non habent
hanc formā. rerum
enim, quæ æqualiter
mutuo reciprocant,
E nō est prædicatū, qđ
sit primū ipsi subie-
cto, & vltimū prædi-
catū, qđ de illo prædi-
cet, sed illarū vtræq
alterutri est prima.

Si aut res, quæ præ-
dicantur hoc modo
sint infinitæ, sicq; &
illarū subiecta etiā
sunt infinita. & de
vtrisq; simili modo
fit dubium: & si si
non reciprocant mu-
F tuo hoc modo, sed
altera earū recipro-
cetur reciprocatōe
substantiæ de acci-
denti, altera autem
reciprocatione acci-
dentis de substantia.

BVRANA

Dixit Aristo. Quæ
vero cōuertuntur ad
se inuicē non habent
hanc formā: & hoc,
qm quæ conuertun-
tur ad se inuicē æqua-
liter, nō habent præ-
dicatum primū de
subiecto, & prædi-
catum vltimū, quod
de ipso prædicetur.

Et si prædicata fm
hunc modū fuerint
infinita, & subiecta
quoq; erūt infinita.
& dubiū innouatur
super vtrisq; eorum
vno modo: & cōsist
si non conuertentur
inter se hoc modo, sed
cōuertetur vnū duo-
rum conuertibiliū,
substantia cum acci-
dente, & alterum cō-
uertibiliū accidēs
cum substantia.

MANTINVS

Res aut, quæ inter T.e.142
se conuertuntur, non
sunt huius formæ.
nā res, quæ inter se
cōuertuntur æquali-
ter, non habent præ-
dicatū primum de
subiecto primo, &
prædicatum vltimū,
de quo prædicet, sed
vnūqđq; eorū ē pri-
mū respectu alteri.

Et si prædicata fue-
rint infinita, ipsa su-
biecta quoq; erūt in-
finita. & dubiū orie-
tur de vtroq; ipsorū,
eadē similitudine.
Similiter si non con-
uertantur inter se se
hoc pacto, sed vna
earū conuertatur cō-
uersione substantiæ
de accidenti, altera
vero conuersione ac-
cidētis de substantia.

Cō.142 Ex quo hæc duo quæ
sita, quæ sunt de syllo-
gismis cōpositis, nun-
quid scilicet illorū præ-
dicata, aut subiecta sint
finita, nec ne? forman-
zur

Posteaq; sunt hæc duo
quæ sita de syllogis cōposi-
tis, hoc est, an prædicata
in ipsis sint finita aut
subiecta? formabit vtrq;
in prædicatione, q est fm
rectū,

Cum hæc duo quæsi Cō.142
ta sint de syllogis cōposi-
tis, vtrq; vtrū prædicata
sint finita vel ipsa sub-
iecta? hoc aut imagine-
tur in prædicatione, re-
cta

ABRAM

tur de p̄dicatione, quæ
fit directe, hoc est, q̄ ex
cogitetur illius cremē-
tū sursum recta linea,
aut eius descēsus deor-
sum etiam recta linea,
non p̄dicatione, quæ
imaginetur, circularis.
hæc aut̄ fit in p̄missis
reciprocis ad se inuicē:
hoc est, quæ fiunt ex de-
finitionibus, & descri-
ptionibus, & prop̄ieta-
tib⁹, explicauit hoc, ne
quis erraret per illud,
Et dixit: Res vero mu-
tuo reciprocę, non ha-
bent hanc formā. id est
p̄missæ cōicantes in
terminis medijs, quæ
sunt mutuo reciprocę,
non habēt ad hoc quæ-
situm hanc formā, de
qua intēdimus perseru-
tari. in p̄missis enim
mutuo reciprocis, ne-
cessario est p̄dicatio in
infinītū: ipsarū enim
p̄dicata possunt esse cō-
tinuo p̄dicata, & subie-
cta continuo subiecta.
Exēpli gratia, quan-
do nos describeremus
circulum A B C D E, &
poneremus has literas
pro terminis recipro-
cis, inuenirentur itaq;
in illis p̄dicata, & sūt
subiecta in infinitum.
A enim p̄dicatur de
B, & B de C, & C de D, &
D de E, & E de A, & A
de B, & sic in infinitū.
Et

DVRANA

rectū, hoc est, assimilāt
additamentū ipsi⁹ sur-
sum lineæ rectæ, aut de-
scensus ipsius deorsum
p̄ lineā rectā cōsistēt,
nō p̄ p̄dicationē, quæ
formatur in circulū. &
hoc erit in p̄pōnibus
cōuertibilib⁹ inter se,
hoc est, q̄ sunt ex defini-
tionibus, & descriptio-
nib⁹ & p̄prijs: declarat
hāc rem, ī qua nō errat
errator. Et dixit: Quæ
vero conuertunt̄ ad se
inuicē non habēt hanc
formā. sensus est: p̄pō-
nes autē cōicantes me-
dijs terminis, q̄ sunt cō-
uertibiles inter se, non
habēt hāc formā in his
quæ sitis, de qua inten-
dimus quærere: & hoc,
qm̄ in p̄pōnibus con-
uertibilib⁹ inuenitur
p̄dicatio ex necessita-
te infinita: & hoc, qm̄
de p̄dicatis ipsi⁹ fieri
potest, vt inueniantur
p̄dicata semp, & sub-
iectis subiecta semper.
Vt in exemplo, si nos
formarem⁹ circulum
A B C D E, & ponerem⁹
super his literis termi-
nos cōuertibiles: inue-
nirentur utiq; in ipsis
p̄dicata infinita, &
ita subiecta. & hoc, quo-
niam A p̄dicatur de
B, & B de C, & C de D,
& D de E, & E de A, & A
de B, & ita in infinitū.
Et

MANTINVS

cta videlicet cuius addi A
tamentum versus sur-
sum imaginatur per li-
neam rectā, vel eius de-
scensus versus inferius
quoq; per lineā rectā,
nō in p̄dicatione, quæ
imaginatur esse circu-
laris. illud enim fit per
p̄pōnes cōuertibiles
inter se, quæ, s̄ fiunt ex
definitionib⁹, & descri-
ptionib⁹, atq; proprijs,
ideo d̄clarat hoc, ne ali-
quis decipiat̄ in ipso B
& ideo dicit: Res autē,
quæ inter se cōuertunt̄
nō sunt huius formæ.
hoc est, p̄pōnes, q̄ sunt
cōes in ipsis medijs ter-
minis, quæ inter se cō-
uertuntur, nō habēt in
hoc quæsito hanc for-
mam, quā proposuim⁹
inuestigare, & confide-
rare. nam p̄pōnes con-
uertibiles habent oīno
p̄dicationē infinitā.
qm̄ subiecta in eis pnt C
fieri semp p̄dicata, & ip-
sa p̄dicata subiecta.
Exempli gr̄a si ima-
ginemur circulū A B
C D E, & sup̄ has literas
ponamus terminos cō-
uertibiles, tūc p̄dica-
ta in eis erunt infinita
semper, sūtq; & ipsa su-
biecta. Nam A p̄dicabi-
tur de ipso B, & B de C,
& C de D, & D de E, & E
de A, & A de B, & sic in
infinītū. similiterq; si
capiant̄

Posteriorum

ABRAM

D Et iterum, si caperetur ex parte subiecti inueniretur a subiecta ipsi A, & c subiecta ipsi B, & d subiecta ipsi C, & e subiecta ipsi D, & A subiecta ipsi E, & B subiecta ipsi A, & sic res procederet in infinitum. Et dum dixit: Rerum enim, quæ æqualiter mutuo recipiuntur, non est prædicatū, quod sit primum ipsi subiecto, **E** & vltimū prædicatū, quod de illo prædicet, sed illarū vtrāq; alterutri est prima. Intendit, causa, qua prædicatio rerū reciprocarū non perueniat ad finē, neq; sursum, neq; deorsum est: quia rerū reciprocarū non est primum prædicatū, immo illud est subiectū vltimum apud reciprocationē: immo pōt de illo prædicari vltimū extremū. Et dum dixit: Si autē res, quæ prædicant hoc modo, sunt infinitæ, sicq; & illarum subiecta etiam sunt infinita. Intendit, dī: ostēditur de rebus reciprocis, qd non introducat eis primum prædicatū, manifestū est, qd eis nō introducatur vltimū subiectum: omnia nanq; prædicata conuertuntur subiecta, & subiecta

BVRANA

Et si accipiatur consimiliter etiam ex parte subiecti, a subiectum ipsi A, & procedet res in infinitum. & dixit: & hoc, quoniam ea, quæ conuertuntur ad se inuicem equaliter, nō habent subiectum primum de subiecto primo, & prædicatū vltimum prædicatur de ipso, sed vnūquodq; eorū apud aliquem est primum. sensus est: Et causa, ob quam non peruenit ad finē prædicatio in reb⁹ cōuertibilib⁹, neq; sursum, neq; deorsum est, qm̄ non est in rebus cōuertibilibus prædicatū primum, & est subiectum vltimū in contrariū, sed fieri potest, vt prædicet de ipso extremitas vltima. dixit: & si fuerint res, quæ prædicantur hunc in modū infinite, erunt vtrāq; res, quæ ipsis subijciuntur eodem pacto infinite. sensus est: cūmq; monstratum fuerit, qd in rebus cōuertibilibus non ponitur prædicatū primum, monstratum vtrāq; erit, qd non ponit in ipsis subiectum vltimū: & hoc, quoniam omnia prædicata conuertuntur subiecta, & subiecta prædicata. & dixit: & si fuerint

MANTINVS

capiatur ex parte subiecti, inueniemus ipsum a subiectū ipsius A, & c ipsius B, & n ipsius C, & e ipsius D, & A subiectū ipsius E, & B subiectū ipsius A, & sic procederetur in infinitum. D.d. nam res, quæ inter se conuertuntur æqualiter, non habent prædicatū primum de subiecto primo, & prædicatū vltimum de quo prædicet: sed vnūquodq; eorū est primum respectu alterius hoc est, Causa autē ob quā nō peruenitur ad finē prædicationis in rebus cōuertibilib⁹ nec sursum, neq; deorsum est, quia in rebus cōuertibilibus non dat primum prædicatū, qd sit vltimū subiectū in ipsa cōuersione, sed potest prædicari de eo vltimum extremum. D.d. Et si res, quæ hoc pacto prædicant, fuerint infinitæ, tūc & res, quæ sunt earum subiecta, erunt quoq; infinite. hoc est, Et si probat, qd in rebus cōuertibilibus non ingreditur primum prædicatū, sic quoq; probabitur, qd nō ingreditur eis vltimū prædicatū: quia omnia prædicata cōuertuntur & efficiuntur subiecta, & ipsa subiecta efficiunt prædicata. D.d.

ABRAM

Et prædicata, & si prædicata sint infinita, substantia sunt infinita. Et dū dixit: Et de utroque simili modo fit dubium usque; ad ultimum illius, quod scripsimus. Intendit dubium, quod contingit subiectis in infinitum in resolutione, quando procedunt in infinitum ob causam, quam diximus contingit & si non remaneat præmissa, quando conuertitur eodem modo prædicationis. quando enim ab initio rei prædicat in præmissa accidens de substantia, conuertitur in prædicationem præter naturaliter, quæ est prædicatio substantiæ de accidenti: & quando hæc prædicatio caperetur prima, conuertetur in prædicationem naturaliter. In alia autem translatione loco illius, quod dicit, & similiter si non recipiantur mutuo hoc modo, dicit: nisi sit possibilis alterna conuersio earum una: sed hoc fit per accidens, hoc autem secundum prædicationem. Et videtur, quod introduxerit hoc, ut notificaret, quod præmissæ, quarum prædicata

BYRANA

runt prædicata infinita, erunt utique subiecta infinita. Et dixit: Et dubium innouatur super utrisque; eorum per modum unum, usque; ad extremum eius, quod scripsimus. sensus est: Et accedens, quod accidit in processu subiectorum in infinitum, & resolutio in eo, quod procedunt in infinitum ob causam, quam diximus, accidet: & si non, derelinquentur propositiones in eo, quod conuertuntur per modum unum prædicationis. quoniam, cum à principio rei in propositione prædicatū fuerit accidens de substantia, conuertetur super prædicationem, quæ est secundum viam non naturalem: quæ est prædicatio substantiæ de accidente. & consistit, cum acceperit hoc in prædicatione prima, conuertetur prædicatio, quæ est secundum viam naturalem. & in translatione alterius loci, usque; ad id, quod dixit. Et similiter si non conuertentur ad se inuicem. ac si diceret: si forte fieri non posset ut conclusio ad se inuicem esset una: sed erit hoc per accidens, & hoc in prædicatione. Et videtur adduxisse ipsa, quasi ad notificandum, quod propositiones,

MANTINVS

D.d. & si prædicata fuerint infinita ipsa substantia quoque; erunt infinita. D.d. Et dubium orietur de utroque; ipsorum eadem similitudine, seu eodem exemplo, usque; in finem scripturæ. hoc est, Dubium autem quod accidit in processu subiectorum in infinitum, & resolutione cum procedant in infinitum ob eam causam, quam diximus, idem accidet in ipsis prædicatis si procedant in infinitum, si utrumque; accidet si non relinquatur propositio, sed conuertatur secundum unum modum prædicationis. nam cum ab initio prædicatur accidens de substantia, tunc conuertitur ipsa propositio ad prædicationem non naturalem, quæ est prædicatio substantiæ de ipso accidente: si si sumatur huiusmodi prædicatio primo, tunc conuertitur ipsa prædicatio, quæ est naturalis. & in alia translatione pro eo quod dicit, si si non conuertantur inter se hoc pacto, dicit, nisi forte, quod non sit possibile ut si si conuertantur inter se, sed alterum per accidens & alterum, ut prædicatio. in vera litera dicit, ut prædicamentum. videtur autem quod attulerit hoc, ut notificaret, quod ille, qui

Posteriorum

D

ABRAM

cata sunt naturaliter, quando cōuertuntur, ipsarum prædicata nō remanent naturaliter. ac si dixisset, quod non sit differētia in his præmissis, ex qua parte sumpta sit prædicatio, quia est infinita: sed quando capitur ab altera duarum partium est naturaliter, & quando à secunda parte est præter naturaliter. Et posset priā traductio mutari hac mutatione, & sunt mutuo affines. quod non est verum de conuersione, quæ fit inter duo correlatiua: ibi enim semper est naturaliter, & similiter in rebus circulo genitis,

BVRANA

nes, quorum prædicata sunt fm viam naturalem: & quasi diceret, q non est difia inter istas ppōnes, de quocunq; modorū acceperit prædicationem, q ipsa inueniatur infinita: nisi, q cū acceperit ex vno duorum modorū, erit fm viā naturalem, cū vero acceperit secūdū alterum modum, erit non secundum viā naturalem. Et fieri potest, vt cōmutetur trāslatio prima hac variatione: cuius pars ē propinqua conuersioni, q est inter duo relatiua: ipsa enim semper inuenitur secundum viam naturalem: & in ijs, quæ circularem habent generationem.

MANTINVS

positiones, quarū prædicata sunt fm naturam, si cōuertantur, tunc earum prædicata nō remanent fm naturam. ac si dicat, q nihil interest inter has ppōnes quibusuis modis capiarur prædicatio, quæ sit infinita, nisi q, cū sumit vno illorū duorū modorū, fit fm naturam, & si sumat altero illorū modorū, tunc erit non fm naturā. Et fortasse fuit mutata prima translatio hac mutatiōe, quæ vñ esse pproxima ferē illi cōuersioni, quæ fit inter duo correlatiua, q semper fit fm naturā. similiterq; & in rebus circulo procedentibus in generatione.

T. 35, ps

F *Quod igitur intermedia non contingit infinita esse, si deorsum, & sursum stent predicamenta, manifestum. dico autem sursum, quod in magis vniuersale, deorsum vero quod in id, quod secundum partem. si enim A predicante de F, infinita sunt intermedia, in quibus est B: planum quod contingere posset, vt & ab A in deorsum alterum de altero predicaretur in infinitum: antequam enim in F deueniatur, infinita sunt intermedia: & ab F sursum infinita, antequam ad A deueniatur: quare si hæc impossibilia, & ipsius A & F impossibile infinita esse media. Neque enim, si quis diceret, quod alia quidem sunt ipsorum A B C inuicem, vt non sit medium, alia vero non est accipere, nihil differt. quodcunq; enim accepero eorum, quæ B erit ad A, aut ad F, aut infinita media, aut non: quo autem sint primum infinita, siue statim, siue non statim, nihil differt: quæ enim sunt post hæc, infinita sunt.*

Verū

Dixit

Inquit

ABRAM

T.c.143 Verum enimvero media nequeunt esse infinita, quando prædicata sursum, aut deorsum accepta pausant. Significatum autem illius, quod dicimus, sursum est, quod ascensus, & clementum accadat ex pte rei vniuersalis.

Significatū autem illius, quod dicimus deorsum, est, q̄ clementum accadat ex parte particularis, et si est id, quo prædicat A de F, essent media infinita, pro quibus sit lra B: est itaq̄ euidens manifestum, q̄ posset esse clementū ex A deorsum, quatenus prædicet res de re in infinitum, & non perueniremus ad F, quia infinita sunt media inter duo extrema. Et iō ē, si creuerim⁹ ex ipso F sursum, nō perueniremus ad A, quia media, quæ inter illa sunt, infinita sunt: hoc autem est impossibile: igit̄ impossibile etiam est, q̄ media, q̄ sunt inter A & F, sint infinita. Et nō pōt quispiam dicere, q̄ inter duo

ter-

BVRANA

Dixit Aristo. Fieri aut̄ nō potest, vt media sint infinita: cū prædicata sursum aut deorsum accepta iā terminata fuerint. Intētio vero nra, cū dicim⁹ sursum cadere ē, q̄ cadat ascēsus & additamentū ex pte intentionis v̄lis.

Sed intētio nostra, cū dicim⁹ deorsum, est, q̄ cadat additamentū ex parte particulariū: puta prædicetur A de G, media sint, in quibus B in infinitum: plane igitur manifestum possibile esse additamentū ab A vsquequo prædicetur aliqd de aliquo in infinitum: et nō deueniet ī G, qm̄ media, quæ sunt iter duas extremitates, nō habēt finē. & p̄ hoc si addamus A G sursum, nō deueniet ad A, quoniam media, quæ sunt inter ipsa non habent finem: & hoc non est posse: fieri igitur non pōt vt media, q̄ sunt inter A & G, sint finita. neq̄ cōsist̄ ēt si aliquis ratiocinaret̄, q̄ aliqua media, quæ

admo-

MANTINVS

Inquit Aristo. Media vero nō possunt esse infinita, si ipsa prædicata capiantur sursum ascendencia, vel deorsum descendencia, qm̄ stabunt. Intellego autem per sursum, vt ascēsus & additamentum fiat ad magis vniuersale. Intellego autem per deorsum, cū ipsum incrementum sit ver

Logica PP ex-

T.c.143

A

B

C

Posteriorum

ABRAM

Determinata extrema sint media infinita. Neque iterum si aliquis obijceret, quod quidam media, ut quae inter A B C sunt, mutuo se consequantur, & inter illa non sit medium, & quaedam nequeant sic accipi: non enim differt primum & secundum, quam ponerentur ex B, siue fuerint sicut A, **E** aut sicut F, siue non esset finis inter duos terminos, aut esset. hoc est dictum, quod non sit inter quoscunque duos terminos: equum enim est, siue sit inter duos quosvis terminos, vel non sit: res enim, quae sunt post haec, sunt infinitae.

Cō. 143 Dum dixit: Verum enimvero media nequeunt esse infinita, quando praedicata sursum aut deorsum accepta pausant. Intendit, media vero ad finem veniunt, quando positum est, quod quando accipitur praedicationis praedicatorum, quae medij sunt, sit sursum ad praedicatum, quod de alio non praedicatur. & illud significauit dum dixit: Pau-

BVRANA

admodum, quae sunt inter A B C contingunt se inuicem, & non est inter ipsa medium: & ad aliqua non est via, ut ita accipiantur: quam non est directio inter primum & secundum: cum posita fuerint A B, quae admodum A erunt, & quae admodum G, non inuenietur finis inter utrosque terminos, aut non erit ita. hoc est, quod non erit inter duos terminos: ita ipsum, siue ut hoc inter omnes duos terminos, aut inuenietur: & hoc, quam ipsae res, quae sequuntur post hoc, non habent finem.

Dixit: Fieri autem non potest, ut media sint infinita, cum praedicata, quae sursum accipiuntur, aut deorsum, terminentur. sensus est: Media vero iam deueniunt ad finem, cum positum fuerit, quod in praedicatis, quae sunt in medio, accipitur praedicationis sursum ad praedicatum ultimum, de quo non praedicatur aliud ab ipso, neque subiectum ultimum praedicatur, hoc est, de alio ab ipso & ipsum est, quod significauit, cum dixit: iam

MANTINVS

extrema terminata possint intermediari infinita media. Neque arguet quoque quisquam iam dicendo, quod quaedam media eorum, quae sunt inter A B C, sequuntur alterum alterum, aliqua vero non possunt ita se habere. Quam nihil inter est inter primum & secundum, utcumque fuerint posita, siue fuerint ut A, aut ut F, siue ipsum infinitum detur inter omnes duos terminos, siue non: nam ea, quae sunt post illa, erunt infinita.

Inquit: media vero non Cō. 143 possunt esse infinita, si ipsa praedicata capiantur sursum ascendentia vel deorsum descendentia, quam stabunt. hoc est, ipsa aut media erunt utique finita, si supponamus, quod praedicationis ipsorum praedicatorum intermediorum, versus sursum deueniat ad ultimum praedicatum, de quo nihil aliud praedicetur, & ad ultimum subiectum, quod, si de nullo alio praedicetur. & hoc indicauit, cum dicit: quam

ABRAM

Pausant. Ipse aut sup-
ponit in hac common-
stratione primo, q in-
ueniatur vltima p̄dica-
ta, & vltima subiecta.
Deinde defert demon-
strationē, q media in-
ter illa nequeat esse in-
finita. Deinde post hęc
commonstrat, q inue-
niatur vltimū pr̄dica-
tum, & vltimū sub̄tū.

Et postq̄ dixit, q qū
pr̄dicata sursum, aut
deorsum capiuntur pau-
sent, exposuit quid in-
tendebat per hanc di-
ctionē, Et dixit: Signi-
ficatū aut illius, quod
dicimus sursum, est, q
ascensus & crementum
accidat ex parte rei vni-
uersalis. id est, q ascen-
sus pr̄dicationis acci-
dat ex parte pr̄dicati,
hoc est, q qñ proponi-
mus pr̄missam ex pr̄-
dicato & subiecto, & ca-
piam? huic pr̄dicato
pr̄dicatum, & huic illi
pr̄dicato pr̄dicatum,
res non procedet in in-
finitum. Et ex quo pr̄-
dicatum est appositum
subiecto, appositio aut
rei similis est ascensui,
ideo vocauit hanc p̄di-
cationis sp̄m, ascensum.
Et intēdit p v̄e, ipsum
pr̄dicatum, & vocauit
ipsum v̄e, quia est v̄is
simum duorum termi-
norum. Deinde dixit:

Signi

BVRANA

iam terminantur. & ip-
se posuit primo in hac
dispositiōe, q hīc sunt
p̄dicata vltima, & sub-
iecta vltima: deinde po-
suit demonstratiōem,
quod media inter ipsa
non possunt esse infi-
nita: deinde declarabit,
posteaquā est hīc pr̄-
dicatum vltimum, &
subiectum vltimum.

Et posteaq̄ dixit, q
pr̄dicata siue sursum
accipiuntur, terminant:
declarauit illud, quod
voluit ī hoc sermone,
& dixit. Intentio autē
eius, quod dicimus sur-
sum, est, q cadat ascen-
sus, & additamentum ex
parte intentionis v̄is:
hoc est, q cadat ascen-
sus in pr̄dicatione ex
parte pr̄dicati: hoc ē,
cū posita fuerit p̄pō
ex subiecto, & pr̄dica-
to, & acceperimus ad
hoc pr̄dicatū pr̄dica-
tum, & ad hoc pr̄dica-
tum pr̄dicatum, q nō
p̄cedet res in infinitū.
& qm̄ pr̄dicatum ad-
ditur pr̄dicato supra
subiectū, & hoc addita-
mentū supra rem, est
simile ascensui, vocauit
hanc speciem pr̄dica-
tionis, ascensum, hoc est,
in v̄is pr̄dicato: voca-
uerunt autem v̄e, qm̄
est vniuersalius duob⁹
terminis. Deinde dixit:

Intētio

MANTINVS

qm̄ stabunt. Ipse autē **A**
Arist. ponit, q dantur
vltima p̄dicata & vlti-
ma subiecta hoc pacto.
Deinde attulit demon-
strationē, q probat, q
ipsa intermedia nō pos-
sunt esse infinita: mox
probat post hoc, q da-
tur aliquod pr̄dicatū
vltimum, & aliquod
subiectum vltimum.

Et postea, q̄ dixit, q
cū p̄dicatio fuerit ver-
sus sursum vel deorsū, **B**
q̄ sistent & stabunt, de-
clarat quid intelligat p
illā dictionē, s. sursum,
vel deorsum, Dicens.
Intelligo aut per sur-
sum, vt ascēsus & addi-
tamentū fiat ad magis
v̄e. hoc est, vt ascensus
in ipsa p̄dicatione fiat
ex parte pr̄dicati, vt
si ponamus aliquā pro-
positionē constantē ex
p̄dicato & subiecto, &
illi subiecto deē aliud **C**
pr̄dicatū, & illi pr̄di-
cato aliud pr̄dicatum,
sic nō procedet in infi-
nitū, & cū ipsum pr̄di-
catū addatur ipsi subie-
cto, † & id quod addit † a. l. pr̄di-
alicui rei videatur esse **catō**
veluti ascēsus, ideo vo-
cavit hoc genus p̄dica-
tionis, ascensionē. & p
v̄e intelligit ipm̄ p̄di-
catū, qd ideo vocat ip-
sum v̄e, qā ē v̄isualis
duobus terminis. D. d.

PP ij Intel-

Posteriorum

ABRAM

D Significatū aut illius, quod dicim⁹ deorsum, est, q^d erementū accidat ex parte particularis. id est ex parte subiecti. & vocauit illud particulare, quia est positū sub prædicato, & nō intendit hīc per particulare, ipsum verum particulare, quod ē ipsum singulare, quod de nullo penitus naturaliter prædicatur. Et ideo illud ē
E vltimum subiectum. Dixit autem, q^d accidat erementū, & nō dixit, q^d accidat ascēsus, hoc enim simile est descensui. & ideo dixit, significatum illius, quod dicim⁹ deorsum. Et postq^{uā} posuerat inueniri vltimum prædicatū, & vltimum subiectum, cepit cōmonstrare, q^d media inter illa non sunt infinita, Et dixit: Et si est id, quo prædicat^r A de r, esset media infinita, pro quibus sit litera B, est itaq^{ue} euidentis manifestū, q^d posset esse erementū ex A deorsum, quatenus prædicet res de re in infinitū. id est, q^d si quispiam posuisset inter extrema, quæ posuimus, & concessimus ēē terminata, media infinita, impossibile bis esset incipere ab extremo, q^{uod} ē A (grā exēpli)

DYRANA

Intentio vero nostra, cum dicim⁹ deorsum, est, vt cadat additamentum ex parte particularium, hoc est, ex parte subiecti. vocauit aut^{em} ipsum particulare: q^{uā} positum fuit sub prædicato. & nō vult hīc per particulare, particulare verum: q^{uā} particulare verum est indiuiduum, quod non prædicatur de aliquo penit⁹ fm consuetudinē naturalem, & p^{ro}p^{ri}a est subiectum vltimū: & dixit: q^d cadat additamentū, & nō dixit ascēsus: q^{uā} hoc assimilat^r descensui. Et ideo dixit: Et intentio eius, quod dicimus deorsum. Postea vero q^{uā} posuit hīc prædicatū vltimū & subiectū vltimū: cepit mōstrare, q^d media iter ipsa sunt infinita: cum vero dixit: forte vero si prædicaret^r A de c, erūt media, in quibus est līra B infinita: plane igit^{ur} manifestū, q^d posse est additamentū ab A deorsum, cū prædicat^r aliquid de aliquo in infinitū. sensus est, q^d nō posuit aliq^{ui}s, & si media, inter extremitates, quas posuim⁹, & notificauim⁹ ēē determinatas, sunt īfinita: fieri non pōt, vt incipiamus ab extremitate, q^{uod} est A,

MANTINVS

Intelligo aut^{em} p^{er} deorsum, cum ipsum incrementū sit versus ipsum particulare, hoc est versus subiectū, vel rōne subiecti. & vocat ipsū particulare, quia est positū sub prædicato, sed non intelligit hīc p^{er} ipsum particulare, particulare verū, q^{uā} verū particulare, quod ē ipsum indiuiduū, de nullo penitus prædicatur fm naturalē vsum. Et ideo est vltimū subiectū, & dicit, cū sit additamentū, & non dicit: ascēsus, quia hoc similatur descensionī. Et iō dixit: Intelligo aut^{em} per deorsum. Et postea q^{uā} dixit, q^d datur vltimū prædicatū, & vltimum subiectū, nūc vult probare, q^d ipsa ītermedia nō sunt infinita dicēs: Et si dū prædicat^r A de r, media sup quib^{us} est līra B, essent īfinita, tūc manifestū esset, q^d poterit fieri additamentū ex ipso A versus deorsum, cū prædicabit^r aliquid de aliquo in infinitū. hoc est, si ipsa media, quæ sunt inter ipsa extrema, quæ diximus & cōcessim⁹ esse determinata, dicam⁹ ēē infinita, tūc nō poterimus incipere ab ipso extremo, q^{uod} ē A (exēpli grā) & prædi

ABRAM

& illud prædicemus de medio, quod ei succedit, & sic præcederet prædicationis dispositio in infinitum, & non perueniret ad extremum, quod posueramus ultimum, pro quo posuimus literam F, media enim quæ sunt inter A & F, essent infinita.

Et ideo iterum, si crederemus sursum ex B, non perueniretur ad A, quia media, quæ essent inter illa, essent infinita, hoc autem est impossibile. & si contingeret nobis, si noster ascensus esset à medio termino, qui est B versus ipsum A, nullo unquam tempore perueniret ad ipsum A: hoc autem est impossibile. nos enim posueramus extrema terminata, si autem crederetur esse in infinitum, non essent ibi extrema terminata, quæ iam posueramus terminata, hoc autem implicat contradictionem. Et dixit: Igitur et impossibile est, quod media, quæ sunt inter A & F, sint infinita. id est demonstratum itaque est, quod media inter duo terminata extrema non sint infinita. Deinde dixit: Et non potest quispiam dicere, quod iter duo terminata extrema sint media infinita. id est, nec quisquam potest dicere, quod posset sit inter duo extrema finita esse

HYRANA

& prædicemus de medio, quod est ipsi contiguum, & procedat res in prædicatione ita in infinitum, & non deueniat ad extremitatem, quæ posuimus ultimam: I qua posuimus litteram G, quoniam media, quæ sunt inter A & G, sunt infinita.

Et propterea consimiliter et si addatur A B, sursum non deueniet ad A, quoniam media, quæ sunt inter ipsa, non habent medium, sed hoc fieri non potest. sensus est, & consimiliter accidet nobis, cum ascendimus ab extremitate media, quæ est B per modum A, non deueniemus in aliquo tempore ad A, & hoc fieri non potest, quoniam nos iam posuimus media finita, quod si additamentum esset infinitum, non essent extremitates determinatæ: sed iam posuimus determinatas: quod fieri non potest, & non coheret: igitur non erunt media, quæ sunt inter A, & G infinita. sensus est, planum itaque, quod non erunt media inter duas extremitates determinatas, infinita. Neque posset aliquis dicere, fieri posse, ut inueniantur inter duas extremitates finitas, media

MANTIUS

& prædicet de medio A quod insequitur ipsum, & res procedat sic in prædicatione in infinitum, non perueniet ad illud extremum, quod diximus esse ultimum super quo posuimus litteram F, quia media, quæ sunt inter A & F, sunt infinita.

Et ob id, si addamus et ex ipso F sursum, non pueniemus ad ipsum A, quia ipsa intermedia sunt infinita, quod est impossibile. hoc est, idem continget nobis cum ascendimus à termino medio, quod est B versus A, quod non perueniemus ullo tempore ad ipsum A, quod est impossibile, quia iam diximus extrema esse finita, sed si incrementum fieret in infinitum, tunc non darentur ibi extrema determinata, cum tamen iam dixerimus ea esse terminata, quæ est contradictio impossibile. D. d. ergo impossibile est, ut media quæ sunt inter A & F, sint infinita, hoc est, constat igitur, quod non dabuntur media inter duo extrema terminata, quæ sint infinita. D. d. neque potest quispiam dicere, quod inter duo extrema terminata possint intermedia infinita media. hoc est, neque potest quis dicere, quod possit inter duo
PP iij extre-

Posteriorum

ABRAM

Desse media infinita: prout inuenimus lineam rectam partibilem interius duo extrema in lineas infinitas, hæc enim partitio est in potentia, media autem sunt in actu. Impossibile autem est esse res infinitas in actu, quibus comonstreretur maius extremum inesse minori perueniendo ab una illarum ad alteram secundum prædicationem ascendendo, aut descendendo: hoc autem impossibile est in medijs infinitis. Ex quo autem potuisset quispiam dicere, quod non sint inter quatuor duo illorum mediorum, quæ accepimus inter A & F media infinita, sed inter quædam eorum non sit penitus medium, & inter aliqua sunt media huiusmodi. id est, infinita. quod quidem **F** dubium sequebatur ex duabus subiectionibus simul: quoniam non differt media infinita esse imaginata inter quoscunque duos terminos illorum mediorum terminorum, aut solum inter illorum duos, aut inter illorum plures duobus (nunquam enim perueniretur ab extremo prædicato ad extremum subiectum) prosequutus est ob id eius orationem, Et dixit: Neq;

BVRANA

dia infinita: quæ admodum si inueniret lineam rectam, quæ inter ambas extremitates suas diuidit in lineas infinitas: hæc enim diuisio est in potentia mediorum, quæ sunt in actu: & fieri non potest, ut inueniantur aliqua infinita in actu: ipsa sunt, per quæ monstratur, quod maior extremitas est in minore: cum affecutum fuerit unum ipsorum alterum per prædicationem secundum modum ascensus, aut per modum descensus: sed hoc fieri non potest per media, quæ sunt infinita. Et quoniam dicere posset aliquis, quod illorum mediorum, quæ accepimus inter A & G, inter omnia duo non sunt media infinita: sed aliqua sunt, inter quæ non est medium penitus, & aliqua sunt, inter quæ sunt media cum hac dispositione, hoc est, quod sunt infinita. & dubium sequitur ex duabus positionibus simul: & hoc, quoniam non est determinata, siue fuerint media infinita imaginata inter quoscunque duos terminos illorum mediorum, aut inter duos terminos, aut plures duobus (quoniam non deueniet in aliquo tempore ab extremitate prædicati ad extremitatem subiecti) colligauit sermonem suum, cum dixit: Neq;

MANTINVS

extrema finita reperiuntur aliquid sicut reperiuntur, quod linea recta diuiditur inter suas duas extremitates in lineas infinitas, quia huiusmodi diuisio est in potentia, ipsa vero media sunt in actu: sed non possunt reperiuntur aliqua, quæ sint actu infinita, per quæ, scilicet demonstretur maius extremum inesse minori, quoniam peruenimus ex uno eorum in alterum in prædicatione ascendensua vel descendensua: hoc autem non potest fieri per ipsa media immediata. Et cum poterat quis dicere, quod inter illa media, quæ posuimus inter A & F, non dantur inter quælibet duo ipsorum media infinita, sed aliqua eorum nullum habet omnino intermedium, aliqua vero habet huiusmodi media sic disposita, ut quæ sunt infinita. & dubium ipsum procedebat ex illis duabus positionibus simul. nam nihil differt siue illa media infinita sint imaginata inter omnes duos terminos ex illis terminis medijs, aut sint inter duos eorum tantum, vel sint plures quæ duo (quoniam non perueniet ullo tempore ab extremo prædicato ad extremum subiectum) ideo persequitur sermonem suum dicens. Neq;

ABRAM

Neq; iterū si aliquis obijceret, q̄ quædā media, vt quæ inter A B C sunt, mutuo se consequant, & inter illa non sit mediū, & quædā ne queant sic accipi. id est, iter quædā illorū sunt media, & inter illa media, media in infinitū, quædā aut nō sunt ita. Deinde dixit: Nō enim differt primū & secundum, q̄n ponerentur, id est, nō differt hæc positio à prima positione circa dubium, quod sequeretur apud illos, q̄n ponerentur. id est, q̄n ponerentur duo extrema, quouis modo poneretur. Et illud intendebat in sua positione, dū dixit: Siue fuerint sicut A, aut sicut F. id est, quia nulla est differentia, siue poneretur media inter A & F infinita, aut poneremus inter ea medium terminatū, quod (gratia exempli) sit B, & poneremus inter B & A medios terminatos, & inter B & F interminatos, aut è cōtra. Et hoc intendebat dum dixit: Siue fuerint sicut A, aut sicut F. id est, siue fuerint hæc media interminata, sicut A, id est, inter A & B: aut sicut F, id est, inter B & F.

Deinde

BYRANA

Neq; cōsistēt, si aliquis rōcinet, q̄ aliqua mediū, quæ sunt inter A B C cōtigua sunt inuicē, & nō est inter ipsa medium: sed aliqua nō hnt viā, vt ita sint hoc est, inter aliqua ipsorū sunt media & iter media, media in infinitū: aliqua vero ipsorū nō sunt ita. Deinde. d. q̄n non est dīa inter primū & secundū, cū posuerimus. hoc est: Q̄n non est dīa inter istā positionē & pōnē priorē in dubio: quod sequit apud ipsos, cū posuerimus duas ppōnes, quoquo modo posuimus. & est, quod intelligit, cū posuerimus. Deinde dixit: quemadmodum A puta, aut G. sensus est, q̄ nō ē dīa, siue posuerim⁹ media iter A & G infinita, aut ponam⁹ inter ipsa medium determinatum. vt (exēpii grā) B, & ponam⁹ illud, quod est inter B, & A terminos medios determinatos, & qd est iter B & G nō determinatos, aut ecōtrario. & hoc ē, qd voluit, cū dixit: quēadmodū si A fuerit, aut G. hoc ē, sūt hæc media infinita, quēadmodū A, hoc est iter A & B, aut quēadmodū G. i. inter B & G.

Deinde

MANTINVS

Neq; arguet quoque A quispiā dicēdo, q̄ quædam media eorū, quæ sunt iter A B C sequuntur alterū alterum, aliqua vero non possunt ita se habere, vtz q̄ inter nōnulla eorū dant media, & inter illa media alia media & sic in infinitū: nōnulla vero eorū nō ita se habebūt. D. d. Q̄m nihil interest inter primū & secundū: vtcūq; fuerint posita: B hoc ē, nulla extat dīa inter hanc positionē & illā primā circa illud dubiū, quod apud eos sequit si ponatur duo extrema vtcunq; ponant. & hoc voluit cū dixit cū fuerint posita. D. d. siue fuerint vt A, aut vt F hoc est, quia nihil differt siue ponant media, q̄ sunt inter A, & F esse infinita, vel ponat inter ipsa medium C determinatū (exempli grā) quod sit B, & ponamus id, quod intermediat inter B, & A eē terminos medios terminatos, & qui sunt inter B, & F esse nō terminatos, vel e contra. & hoc voluit cū dixit, siue fuerint A, vel F hoc ē, siue fuerint hmōi media infinita, vt A, id est iter A & B: aut sicut F, id est inter B, & F.

PP iij D. d.

Posteriorum

D

ABRAM

Deinde dixit: Siue nō esset finis iter duos terminos, aut esset. hoc ē, q̄ non sit inter omnes duos terminos, equum enim est, siue sit inter duos quosuis terminos, vel sit res. Res enī quę sunt post hęc, sunt infinitę, & quę est nostra positio inter quosuis duos terminos horum terminorum estimatos, quōd sint infiniti termini, aut hoc estimauerimus de quibusdam præter alios, nihil enim hoc differret. Et postq̄ commonstrauerat, quōd impossibile sit, quōd in quęsitis affirmatiuis non possint accidere media infinita, cepit hanc rem commonstrare de quęsitis negatiuis.

BVRANA

Deinde dixit: siue non inueniat finis iter quoscunq; duos terminos, aut non erit hoc. id est, q̄ nō sit iter quoscunq; duos terminos: qm̄ ipsum erit, siue extiterit inter quoscunq; duos terminos, aut inuentū fuerit: & hoc, qm̄ ea, quę sunt post hęc, erūt infinita. sensus est, siue ita fuerit, q̄ posuerim⁹ iter quoscunq; duos terminos existimatos ex his, & his terminis terminos non habētes finem: aut existimauerimus hoc in quibusdā alijs: qm̄ nō est dīa in hoc. Et posteaq̄ declarauit fieri nō posse, vt cadāt media infinita in quęsitis affirmatiuis: cepit declarare, q̄ res ita est in quęsitis negatiuis.

MANTINVS

D. d. siue ipsum infinitum detur iter omnes duos terminos, aut nō detur. hoc est, q̄ nō detur inter oēs duos terminos, q̄a nihil differt siue sit inter oēs duos terminos, siue q̄ nō reperiat: nā ea quę sūt post illa, erunt infinita. hoc ē, nihil differt siue ponam⁹ inter duos terminos, qui termini existimētur habere terminos infinitos, vel existimem⁹ hoc, quia aliqui eorū existāt sub aliquibus eorū, nā nulla est in hoc dīa. Et posteaq̄ probauit, q̄ in ipsis quęsitis affirmatiuis nō possunt dari media infinita, nunc vult probare idē de quęsitis negatiuis.

T. 34. P⁹

F

*Platum autē & in priuatiua demonstratione, quōd stabitur, siquidē in predicatiua statur ad vtrāq; sit enim nō cōtingens, neq; sursum ab vltimo in infinitū ire. (dico autē vltimū, quod ipsum quidem alij nulli inest, illi vero aliud, vt F:) neq; à primo in vltimū. (dico autē primum, quod ipsum quidem de alio, de illo vero nihil aliud) si vtiq; hæc sunt, et in negatione stabitur. Tripliciter namq; monstratur non inexistens, aut enim cui quidem ipsum C, B inest omni, cui vero ipsum B, ipsum A nulli. ipsius itaq; BC, & semper alterius distantia, necesse est progredi ad immediata, predicatiua namq; est hæc distantia: alterum vero manifestū, quod si alij non inest priori, vt ipsi D, hoc oportebit ipsi B omni inesse: & si rursus alij priori ipso D non inest, illud oportebit ipsi D omni inesse: quare quoniā, * quę sursum est, via stat, & quę deorsum stabit, & erit aliquid primo, cui non inest.*

* a. l. q̄ deorsum est via stat, & q̄ sursum stabit.

Euidēs

Dixit

Inquit

ABRAM

T.c. 144 Euidens aut manifestum est, qd sistant media vtriusq extremis demōnum negatiuam simul, sicut sistant in demōstrationibus affirmatiuis. Ponamus autem qd non sit possibile, qd accidat clementum sursum ex parte ipsius ultimi: dico vltimū, rē quē nō inest alteri rei, illi aut inest alia res: prout est F, neq; ēt pōt accidere clementū ex pte primi versus vltimū. Et dico primū, qd pradicat de alia re, et de illo nulla res pradicatur oīno. Si autem hoc ita ēt in ipsa negatiōe, staret ibi clementum. Species autem, qbus cōmōstratur hoc huic non inesse, sunt tres: qā si cui iest c, illi inest B sūm totū ipsum: et nulli, cui iest B, inest D: verūtn pmissa B C, & semp pmissa, cū qua est alterū duorū extremorum, oportet necessario, qd finiat ad id, cui non sit medium: qā illa ē affirmatiua. Altera vero pmissa

BYRANA

Dixit Arist. Planē aut manifestū, q media inter demōnes negatiuas stāt vtiq; in quibuscūq; duabus extremitatib; simul: quēadmodum stabunt in demōnibus affirmatiuis.

Ponamus aut fieri nō posse, vt cadat additamentū sursum a parte vltima: et intelligo p vltimū aliqd, qd nō iest alicui alī, & aliud inē ipsi, vt G, neq; cōfist ēt fieri pōt, vt cadat additamentū a primo ad pte vltimā. Et volo p primū: qd ē pdicatū de alio, & nō pdicat de ipso aliud qd penitus. qd si ita ē in negatiōe, stabit vtiq; additamentū in ipsa. Spēs vero, p quas monstrat qd hoc nō iest, sunt tres: aut. n. cui inest c, illi omni inest B, cui vero iest B, illi nulli D. ppōnē itaq; C B, cū qua est vna duarū extremitatū, necesse est pfici ad immediatū: qm fuit affirmatiua, pro pōnē vero alterā, manifestū, si nō ierit ali

cui

MANTINVS

Inq; Arist. Planū vtiq; est, q media, quæ sunt inter demōstrationes negatiuas sistant inter quilibet duo extrema sit, vt sistant in demōnibus affirmatiuis. Supponamus aut, qd sit ipōt, vt fiat augmentū sursum ex pte vltimi, intelligo aut p vltimū id, qd nulli rei inest alteri, et aliqd aliud iest ei, vt F, neq; pōt fieri incrementū a primo ad vltimū. Intelligo vero p ipm primū id, qd pdicatur de aliq vna re, et nulla alia natura de eo pdicat. Et si res ita se habuerit in ipsa negatiōe, sistet pfecto incrementū i eo. Modi vero, qbus demōstratur hoc nō iē huic, sunt tres. nā, si id, cui iest, sit C, ergo & B inerit toti ipsi, & id cui iest B, nulli eius inerit D, at pmissa B, & semp illa propō, cū qua extat alterū duorū extremorum op; oīno, vt delinat in id, qd nō habeat mediū, quia est affirmatiua. Alia vero propō manifestū

B

C

Posteriorum

ABRAM

Dsa qñ nulli rei priori inest, qñ vt est G, notum est, qñ necessitas cogat, vt G toti B insit: si aut inest alteri priori ipso G, necessitas cogeret, vt insit toti G, sicqñ ex quo duo extrema deorsu pausant, et sistut, op; ita qñ qñ pcessus sursu pauset et sistat, et iueniat aliqñ res, cui nō inest ipsum p̄dicatū.

BVRANA

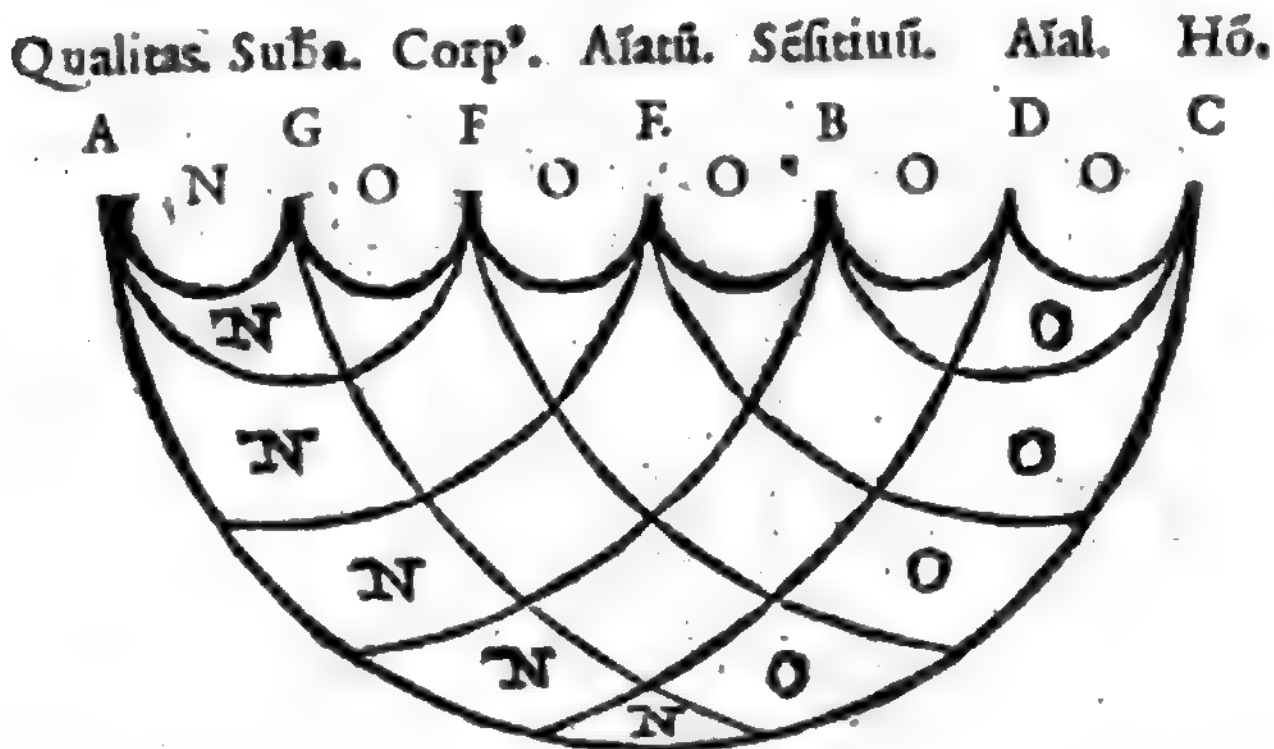
cui alteri priori, quē admodū F, qñ oportebit inest F oī B, et si cōsistit et inerit alteri priori F, oportebit utiqñ G inesse oī F, quoniam ambæ extremitates deorsum terminant & stant, oportebit, vt via sursum consistit et terminet, & stet, & iueniatur aliqñ p̄dicatum, cui non inest.

MANTINVS

stū est, qñ si nulli alteri rei insit qñ erit prius in ordine, vt F, ergo necessitas ipsa coget vt F insit oī B: et si inerit alteri, qñ sit prius ipso F, tunc oportebit qñ G insit oī F. p̄pterea, qñ duo extrema deorsum versus sistut, et intersecant, ergo oportebit, vt in p̄cessu sursu quoqñ sistat et stet: et sic deet aliqñ, cui ipsum p̄dicatum non inerit.

Per syllos hos i priā figura ostendit i negatiuis ppōnib⁹ statū eē, sicut in affirmatiuis.

F

Cō. 144 Dixit: Euidens autē notū est, qñ sistant media vtriusq; extremis demonstratiōum negatiuarū simul, sicut sistunt in demonstratiōibus affirmatiuis: id est, qñ illis perueniat ad duo extrema simul, hoc est, qñ ichoatur ab vno mediorum per-

Dixit. Planē autē manifestū, qñ media inter demonstratiōes negatiuas stant vtriusq; sū duas extremitates simul, quē admodū stabāt in demonstratiōibus affirmatiuis, hoc est, qñ deueniūt ad duas extremitates sū, i. cū inceperit ab vno me-

Dicit: planū vtriusq; est, **Cō. 144** qñ media qñ sunt inter demonstratiōes negatiuas sistunt inter quilibet duo extrema sū, vt sistunt in demonstratiōibus affirmatiuis, hoc est, qñ ipsa peruenient ad vtriusq; extremū simul, vñ cum inceperit ab vno ipso-

ABRAM

peruenitur ad duo extrema simul, supremū & infimum. Deinde dixit: Ponamus autem, q̄ non sit possibile, q̄ accadat crementum sursum ex parte ipsius ultimi, id est, ponamus, q̄ q̄n inchoatur initium ab extremo, q̄d est solum subiectum, q̄ in prædicatione de illo res nō procedat in infinitum, sed finiat in primo prædicato, de quo nō prædicatur aliud.

Deinde dixit: Dico ultimum, rem, quæ nō inest alteri rei, illi autem inest alia res, id est, q̄n initium inchoat à maiori extremo, impossibile est q̄ hoc procedat in infinitū, sed finitur in ultimo extremo. Deinde dixit: Et dico primum, q̄d prædicatur de alia re, & de illo nulla res prædicatur. omnino, hoc autem est naturaliter prædicatum, q̄d nequit alicui rei esse subiectum. Q̄d est (gratia exempli) vltimum, q̄d inest ipsi singulari. Exemplū vero de his finibus est superfluum, illorū enim exemplū est evidens. quando autem oportet q̄ perueniat ipsarū res, oportet hoc in omnibus questionibus alijs, quando enim

per-

BVRANA

mediorum deuenit ad ambas extremitates simul, hoc ē, supmā & ultimā. Deinde dixit. Ponam⁹ aut fieri si posse, vt cadat additamentū ex pte extrema. sensus est: ponam⁹ aut, cū icōperit à principio ab extremitate, q̄ ē subm tātū, q̄ nō pcedet in prædicatione de ipso in infinitū: sed pficiet ad prædicatū ultimum, de quo non perficitur aliud.

Deinde dixit: Et volo p ultimum aliqd, q̄d nō inest alicui alijs, & inest ipsi aliqd aliud. intelligit aliqd, q̄d non prædicat de alio, & de ipso prædicat aliud: & hæc est dispō rerū particulariū fm naturā. Deinde dixit: & fieri nō pōt, vt cadat additamentū à primo ad partē ultimi: hoc ē, cū cōperit à principio à maiore extremitate: fieri utiq; non pōt, vt procedat hoc in infinitū: sed pficiet ad extremitatē ultimam. Deinde dixit: & itelligo p primum q̄d prædicat de aliquo alio, & nō prædicat de ipso nā alia: & hoc p nām prædicatū, nō pōt ēē subm alicui: q̄d est (exēpli grā) magis vte, q̄d inest indiuiduo. atq; exēplificauit i fine istarū: q̄n dispō in ipsis ē

ma-

MANTINVS

rū mediorū deueniet ad utrumq; extremū simul supremū, s. & ultimum. D.d. supponam⁹ at, q̄ sit impossibile vt fiat augmentū sursum ex parte ultimi. hoc est, ^{2. L. 6. ne.} supponamus autem q̄ q̄n sumit initium ab illo extremo, q̄d est ei⁹ subiectū tm, q̄ non procedet in prædicatione de ipso in infinitū, sed desinet i primū prædicatū, de quo nihil prædicabit. B

D.d. itelligo aut per ultimum id, q̄d nulli rei inest alteri, & aliquid aliud inest ei. hoc ē, id q̄d de nullo prædicat, & aliquod aliud de eo prædicat, & sunt s. res particulares nā. D.d. neq; pōt fieri incrementum à primo ad ultimum: hoc ē, cū sumptierit initium à maiori extremitate: tunc nō pōt illud in infinitū transire, sed desinet in ultimum extremū. D.d. itelligo vero p ipsum primum, id, q̄d prædicat d aliqua vna re, & nulla alia natura de eo prædicat, & hoc est nā prædicatū, q̄d non potest esse subiectū alicuius rei, & illud (gratia exēpli) est id, q̄d est magis vte q̄ possit inesse ipsi indiuiduo. Dedit aut exēplū de his finibus, p illas res, q̄a in eis

res

Posteriorum

ABRAM

Dperuenit ad vltimum prædicatio inter naturaliter prima, ipsa peruenit necessario ad vltimum inter quosuis duos terminos, quos posueris alterum de altero prædicatum. Deinde dixit: Si autem hoc ita inesset in ipsa negatione, staret ibi cremetum. id est, quod oporteat ut inter prædicatum naturaliter primū, & prædicatum vltimū in negatione esse finita media, sicque oportet, quod ita res se habeat in omni quæsito negatiuo. Deinde cepit commonstrare huius rei affirmationem de omni quæsito negatiuo, Et dixit. Species autem, quibus commonstratur hoc huic non inesse, sunt tres. id est, tres figuras. dixit autem hoc, quia particulare negatiuum commonstratur in tribus figuris. Deinde dixit: quia si cui inest c, illi inest b secundum se totū, & nulli cui inest b, inest d. id est, huius exemplum in prima figura est, quia si quicquid est c, est b, & nihil quod est b, est d, hoc concludit in prima figura, nihil quod est c, est d. Et postquam narrauit combinationem, quæ concludit negatiuum vltimum in prima figura-

BVRANA

manifesta, cuique oportuerit rem deuenire ad finem in ipsis, sequitur hoc in omnibus quæsitis, quæ sunt alia ab ipsis: quoniam cum deueniet ad finem prædicatio inter primos secundum naturam, deueniet vtrique ad finem ex necessitate inter quoscunque duos terminos, posuit autem ex ipsis prædicatum de ambobus. Deinde dixit: Et si fuerit hoc ita in negatione, stabit vtrique additamentum in ipsa. sensus est: quod oportebit inter prædicatum primū secundum naturam, & inter prædicatum vltimū in negatione, esse media finita: sequitur igitur, quod sit res ita in omni quæsito negatiuo. Et dixit.

Illa vero, per quæ monstratur hoc inesse huic, sunt tria. hoc est, per tertiam figurarum trium. atque dixit hoc: quoniam negatiua particularis monstratur per tertiam figuram. Deinde dixit: aut. n. cui inest c, illi inest b omni, & cui inest b, illi nulli inest d. sensus est: exemplum huius in prima figura: si omne quod est c, est b, & omne quod est b, non est aliud d, concluditur hoc in prima figura, omne quod est c. non est d. Et postquam mentionem fecit de complicatione, quæ concludit negatiuum vltimum in prima figura-

MANTINVS

res est nota, & euidenter & oportet, ut per eas deueniat ad finem negocii, & hoc est quoque necessarium in cunctis quæsitis alijs, nam cum deueniet in finem prædicationis inter prima secundum naturam, deueniet omnino in finem inter quævis duorum terminorum, quorum vnus ponitur esse prædicatum de altero: D. d. Et si res ita se habuerit in ipsa negatione, sistet profecto incrementum in eo. hoc est, oportet vtrique, ut inter prædicatum primū secundum naturam, & prædicatum vltimū in negatione, adsint finita media. ergo oportet ut res ita se habeat in quolibet quæsito negatiuo. d. d.

Modi vero, quibus demonstratur hoc non inesse huic sunt tres. & per tres intelligit tres figuras, & hoc idem dixit, quia negatiua particularis demonstratur in ipsis tribus figuris D. d. nam si id cui inest sit c, ergo & b inerit toti ipsi, & id cui inest b, nulli ei inerat d. hoc est (per exemplum) in prima figura sic, Quicquid est c, est b, & quicquid est b, nihil est ipsius d, ergo concluditur in prima figura, quicquid est c, non est d. Et postquam memorauit orationem concludentem negatiuum vltimum in prima

ma

ABRAM

gura, dico combinatio-
ne propinqua q̄sito, cē-
pit sibi cōstare, q̄ me-
dia in hac figura opor-
teat peruenire ad vlti-
mū. Et dixit: Verūta-
mē p̄missa c b, & sem-
p p̄missa, cū q̄ ē alterū
duorū extremorū op̄
necessario, q̄ finiat ad
id, cui nō sit mediū, q̄a
illa est affirmatiua. id
est, q̄ media minoris p̄-
missę in hac figura, q̄
fm hoc exēplū ē p̄mis-
sa c b, oportet q̄ pue-
niat ad vltimū, si illius
media sunt de his, quę
cōmōstrant, in hac. n.
figura, est aliqua affir-
matiua: iam aut̄ prę-
ostēsum ē, q̄ affirmati-
uę mediatę sunt finitę.

Dū autē dixit: Et sem-
p p̄missa, cū qua est al-
terū duorū extremo-
rū. Intēdit, & vtr̄ sic ac-
cidit sem̄ p̄missę, in q̄
ē alterū extremorum
ipsius q̄siti, hoc est ipsi
affirmatiuę. Deinde di-
xit: Altera p̄o p̄missa
q̄n nulli rei priori iest:
p̄ut est g, notū est q̄
necessitas cogat, vt g
toti b insit. id est, altera
vero p̄missa asserēs, q̄
nullū b sit c: notū ita-
que est, q̄ q̄n c, q̄d est
maius extremū, nō in-
sit ipsi b, q̄d est mediū
per aliqd mediū, q̄ i sit
prius medio termino,
pro-

BYRANA

gura, hoc est complica-
tione propinqua quęsi-
to: cēpit redire ad hoc,
q̄ oportet media deue-
nire ad finem in hac fi-
gura. Et dixit: Atq̄ p̄-
positio c b, est propō,
cum qua est vna dua-
rū extremitatū: opor-
tet igit̄ ex necessitate,
vt perficiatur ad id, q̄d
nō habet mediū, q̄m ē
affirmatiuū. sensus est:
q̄ i p̄pōne minore in
hac figura, q̄ est in hoc
exēplo p̄pō c b, op̄,
vt media deueniant ad
finē: si fuerint cū ea,
cui⁹ media mōstrant:
q̄m ē i hac figura affir-
matiua: sed iā dēclaratū
fuit sup̄ius, q̄ affirma-
tiua mediata ē finita.

Et dixit. Et sem̄ p̄pro-
positio, cū qua est vna
duarū extremitatum.
sensus est: & in summa
accidet hoc sem̄ p̄pō-
ni: in qua est vna extre-
mitatū quęsiti, hoc est
affirmatiuę. Dinde di-
xit: Propōne vero alte-
rā, notū vtiq̄, si nō ine-
rit priori, quēadmodū
f, q̄ oportebit in eē oī
b. sensus ē: Propōne ve-
ro alterā negatiuam,
q̄ dicit b nō ē c, notū
per se: cū c, q̄d est ma-
ior extremitas, nō fue-
rit in b, q̄d est medius
termin⁹ p̄p mediū ter-
minum priorē extre-
mi.

MANTINAS

ma figura, vcz cōposi-
tione propinqua ipsi q̄
sito, nūc vult affirmare
q̄ est necessariū, vt ip-
sa media sint finita in
hac figura: Dicens. At
p̄missa c b, & sem̄ il-
la propō, cū qua extat
alterū duorū extremo-
rū, oportet oīno, vt de-
finat̄ id q̄d nō habeat
mediū, q̄a est affirmati-
ua, hoc est, minor aut̄
p̄missa in hac figura, q̄
est in hoc exēplo c b, B
op̄, vt ipsi⁹ media sint
finita, si sint ex his me-
dijs, q̄ eius dem̄fat, q̄a
est in hac figura affir-
matiua, & iā fuit pro-
batū prius, q̄ affirmati-
ua habens media, ha-
bet media finita.

Et d. Sem̄ p̄propō, cū
qua est alterū duorum
extremorū. hoc ē, & tā-
dē hoc sem̄ contingit
illi propōni, in qua re-
perit̄ alterū duorū ex-
tremorū q̄siti, videlicet
ipsa affirmatiua. D. d.
Alia vero propō mani-
festū est, q̄ si nulli alte-
ri rei insit, q̄ erit prius
in ordine vt f, ergo ne-
cessitas ipsa coget vt f
i sit oī b. hoc ē, alia p̄o
p̄pō negatiua, q̄ d. q̄
nullū b ē c, manifestū
ē d se, q̄ q̄n c, q̄d ē ma-
ior extremitas, non in-
erit ipsi b, q̄d ē mediū,
per medium terminū,
q̄ sit

Posteriorum

ABRAM

D prout est G, ut q̄ semp̄ neget ex ipso B p̄pterea, quia neget ab ipso G, op̄z G inesse ipsi B: oīsenim negatiuus cōcludit ex duabus p̄missis affirmatiua & negatiua, & si illa negatiua fuerit mediata, op̄z q̄ pueniat ad vltimum. Et similiter si poneret q̄ negatio ipsius C ab ipso O sit mediata, oportet etiam q̄ constet ex duabus p̄missis, quarum altera sit affirmatiua. & illud significabat dum dixit: Si autem inesset alteri priori ipso G, necessitas cogeret, ut in sit toti G.

Deinde dixit. Sicq̄; ex quo duo extrema deorsum pausant, & sistunt, oportet et q̄ processus sursum pauset et sistat, & inueniatur aliqua res, cui nō in sit ipsum p̄dicatū. id est, ex quo dū inchoaremus ab vltio extremo, oportet q̄ p̄dicatio perueniret ad mediū terminum. Necessariū itaq̄; est, q̄ q̄n inciperemus à supremo extremo, q̄ finiat descensus ad mediū terminū vltimū negatū. dixit aut̄ hoc, quia p̄ria figura negatiua cōmonstrat adueni-

rū

BVRANA

mitate, quēadmodū F, quousq̄; semper fuerit negatū à B per media negatiōis A B F, q̄ inq̄ op̄z, ut sit in B, q̄m omne negatiuū concluditur vtiq̄; per duas p̄pōnes affirmatiuam, & negatiuā: & si illa affirmatiua fuerit mediata sequitur, ut deueniant ad finem. & cōsistit si posueris negari C ab F per media, oportebit, ut sit hoc consistit et per duas p̄positiones: quarū vna est affirmatiua, & illa est, quam significauit, cum dixit: & si fuerit in altero priori q̄ F, oportebit vtiq̄;, quod in sit omni A.

Deinde dixit: q̄m igitur ambę extremitates deorsum terminantur, & stant, oportet vtiq̄;, q̄ in via sursum consimiliter etiam terminentur, & stent: & inueniatur aliquid p̄dicatū de B, cui non inest. sensus est: quoniam igitur, cum ceperimus ab extremitate superiore, perficitur in descensu ad extremitatē mediam negatio vltima. atq̄ dixit hoc: quoniā in figura prima monstratū est negatiuā deuenire ad finē mediō-

rū

MANTINVS

q̄ sit prior media extremitate ut F ita, ut sit sp̄ negatū ab ipso B mediāte negationis ipsius ab ipso C, oportet ut non in sit ipsi B, qd̄ est mediū p̄p̄ea, q̄a oē negatiuū cōcludit p̄ duas p̄pōnes nēpe p̄ affirmatiuā, & negatiuā, & si illa affirmatiua habuerit media, oportebit ut pueniat in finē. similiterq̄; si posueris C negari ab ipso F per media, oportebit quoque, ut hoc fiat p̄ duas p̄pōnes, quarū vna sit affirmatiua. & hoc indicauit cū d. & si inerit alteri qd̄ sit prius ipso F, tunc oportebit q̄ G in sit omni F.

D.d. p̄p̄ea qd̄ duo extrema deorsum versus sistunt, & intersecant, ergo oportebit ut in processu sursum quoq̄; sistant, & stent, & sic de aliquid cui ipsum p̄dicatū non inerit. hoc ē, q̄m cū incipimus ab vltimo extremo op̄z, ut p̄dicatio desinat i extremū medium, ergo op̄z q̄ si incepimus ab extremo superiori, ut i ipso descēsu desinat in mediū extremum negatum vltimū. Dixit autē hoc p̄p̄ea, quia prima figura negatiua demonstrat peruentum me-

me-

ABRAM

et ultimi mediorum in ipsa ob minorem promissam, quae succedit minori extremo. illa enim est affirmatiua. Et intendit, quod quando affirmatiuae perueniunt ad ultimum, negatiuae et sunt finitae.

BVRANA

rum suorum propter propositionem minorem: quae est illa, quae annexatur extremitati minori: ipsa enim fuit affirmatiua. vult itaque cum affirmatiua deueniat ad finem, quod negatiua consimiliter etiam est finita.

MANTINVS

mediorum ad ipsum finem per minorem propositionem, quae sequitur ad minorem extremitatem, quia ipsa est affirmatiua. voluit autem quod quando ipsa affirmatiua peruenit in finem, quod negatiua quoque deueniat in finem.

T. 34 P^s Rursus si B quidem omni A: ipsi vero C nulli: ipsum A eorum, quae C nulli inest. Rursus hoc si oportet monstrare, planum quod aut per superiorem modum monstrabitur, aut per hunc, aut tertium. Primus igitur dictus fuit: secundus vero monstrabitur. Sic autem B utique monstraret, ut quod D ipsi quidem B omni inest, ipsi vero C nulli, si necesse est inesse aliquid ipsi B. Et rursus, si hoc ipsi C non inerit, aliud ipsi D inest, quod ipsi C non inest: igitur quoniam inesse semper superiori stat, stabit et non inesse.

T. c. 145 Ac iterum si B toti A inest, et nulli C inest, A itaque nulli C inest. Hoc autem manifestum est, si optauerit quod sit in prima, aut in hac figura, aut in tertia. In prima quidem figura iam habitus est sermo prius. quo modo autem commonstretur in tertia figura, nos faciemus de eo sermonem. illius vero demonstratio in secunda figura est, prout sit quod A toti B insit, & nulli C insit. quando enim necessitas cogeret aliquam rem inesse ipsi B, quia est figura

Dixit Arist. Et rursus si B inesset omni A, & non inesset alicui C, A utique non inesset alicui C. Planum autem hoc, si desiderium fuerit, quod sit A in prima figura, aut in hac figura, aut in tertia figura: in prima quidem figura, iam praediximus: sed quo monstretur in tertia, scipiemus utique sermonem: in secunda vero figura: quemadmodum si A inesset omni B, & non inesset omni C. Quoniam, cum deueniet ex necessitate ad aliquid, quod insit B, quoniam fuit secunda figura, & non insit C, quoniam deueniet ex

Inquit Arist. Si ipsum B quoque insit omni A, & nulli insit C: ergo A nulli C inest. Palam autem est hoc, si voluerit in prima, aut hac, vel tertia figura erit. in prima quidem C iam paulo ante a nobis habitus est sermo, in tertia vero quo pacto fiat, explicabimus. In secunda autem figura demonstratio erit, ut si A inest omni B, nulli autem insit C. Cum enim oporteret quippiam inesse ipsi B, quando fuerit secunda figura, quod non insit ipsi, necessitas ipsa

Posteriorum

ABRAM

D secunda: & q̄ nō in-
sit ipsi C, conduceret
necessitas eē aliquā
rē, quē dicat de A, &
de nullo C sit A. verū
tū ob statū affirmati-
uarū cremēti sursū,
sistit ēt ccrementum
ipsius negationis.

BVRANA

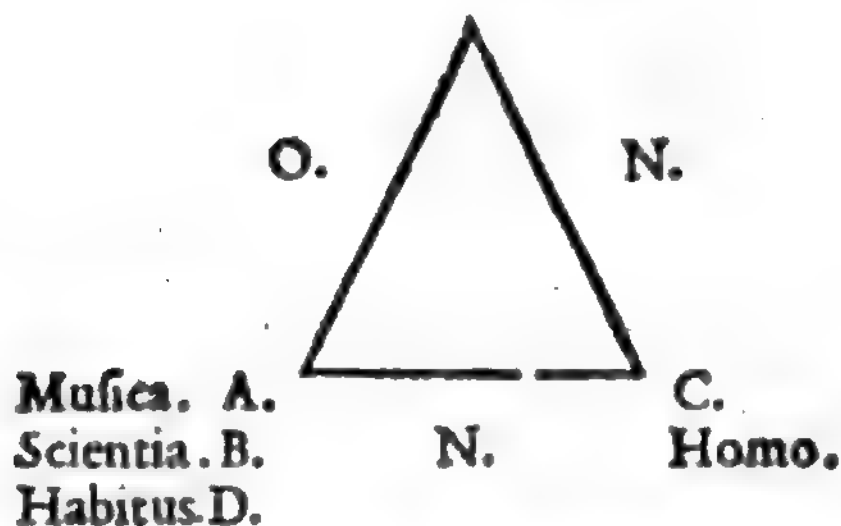
necessitate ad hoc, q̄
inueniat aliquid di-
ctum de A, & nō in-
existēs alicui B. qm̄
vero est status affir-
matiuorū per addi-
tamentū sursum, sta-
bit cōsistēt addita-
mētū in negatione.

MANTINVS

ipsa cogit, vt reperia-
tur aliquid, quod di-
cat de ipso A, & nul-
li C insit. Qm̄ autem
incrementum affir-
matiuarum sursum
sistit G, & incremen-
tum in ipsa negatio-
ne sistet.

E. Qualitas.
D. Habitus.
B. Scientia.

E

Per syllos
hos i figu-
ra scda oñ
du i ppo-
nib⁹ nega-
tiuis statū
eē, sicut &
i affirma-
tiuis.

Cō. 145 Postq̄ cōmōstrauit,
q̄ impossibile sit eē infinita
media iter duo extre-
ma, quorū vnū sit ne-
garū ab altero i prīa fi-
gura, intēdit hoc com-
mōstrare in duab⁹ reli-
qs figuris: p hoc. n. pfi-
ciēt demō illius, qd cō-
mōstrare itēdebat. qm̄
n. hic supposuit, qd cō-
mōstratū fuerat in Li-
bro Priorū, q̄ nullū q̄si-
tū negatiuū ostēdat ni-
si in reliqua harū triū
figurarū: & in harum
vna cōmōstrauit, q̄ nō
cōmōstrauit, q̄ nō pos-
sint eē media infinita,
cui-

Posteaq̄ monstrauit
fieri nō posse, vt inue-
niant media iter duas
extremities: quarum
vna negat ab altera, &
hoc in prīa figura: vult
mōstrare hoc i duabus
reliquis figuris: qm̄ in
hoc perficietur demō
eius, quod intendebat
demonstrare. & hoc,
qm̄ cum posuit hic il-
lud, quod declaratum
fuit in Libro Sylh ex
eo, q̄ oē q̄sitū negati-
uū nō mōstrat, nisi p
vnā istarū triū figura-
rū: mōstrauit aut i vna
ista-

Cō. 145 Media infinita inter
duo extrema, quorū al-
terū negatur ab altero,
& hoc vcz in prima fi-
gura. nunc vult idem
probare in reliquis fi-
guris. nam p hoc perfici-
et demō rei, quā in-
tendit demonstrare. nā
cum ipse supponat hic
id, qd fuit probatū in
Lib. Priorum nempe,
q̄ nullū quēsitū nega-
tiuū demonstrat, nisi in
his tribus figuris, & p-
bavit in vna ipsarū, q̄
non possunt reperiri:
palam itaq; est, q̄ ipse
probanit, q̄ nō possunt
re-

ABRAM

quidē est ipsum cōmō
strasse q̄ nō inuenian
tur syllogisticē duē res,
quarū altera p̄dicet de
altera p̄ media īfinita.
Et postq̄ hoc cōmon-
strauit ī priā figura, in
cepit hoc cōmōstrare
ī sc̄da figura. Et dixit.

Ac iterū si B toti A ī-
est, & nulli C īest, A ita-
q; nulli C īē. id ē, ac ē
ī Lib. Priorū cōmōstra-
tū ē, q̄ q̄n cepim⁹ vnā
rē de duab⁹ reb⁹ p̄dica-
tā, d̄ altera affirmatiue
& de altera negatiue, q̄
harū duarū rerū acce-
ptionē necessario fieri
oporteat, q̄ vna illarū
sit ab altera negata. p̄-
ut (gr̄a exēpli) sit B, qd ē
medi⁹ termin⁹ affirma-
tiue p̄dicatū de toto A,
qd ē mai⁹ extremū, et B
ē sit negatiue p̄dicatū
de toto C, op; A ē ne-
gatū de toto C. et hāc
quidē est vna specierū
sc̄dæ figurę, cuius mi-
nor est negatiua v̄lis,
& maior est affirmati-
ua v̄lis. Et posteaq̄ me-
minit de sc̄da figura p̄
exēplū, & melius fuisse
ad disciplinā vt ab
initio rei facta ēēt par-
titiō de hoc q̄sito, vt di-
ceret apud ipsius īgres-
sum, notū est, q̄ si hoc
quēsitum esset, aut fie-
ret ī prima figura, aut
ī secūda, aut ī tertia,
dein-

BVRANA

istarum fieri nō posse,
q̄ prodeant in ipsis me-
dia īfinita: videt vti-
que, q̄ hīc monstret,
nō inueniri duo: quo-
rum vnum p̄dicatur
de altero ex via syl̄si p̄
media īfinita. Et post-
eaq̄ declarauit hoc in
prima figura, cepit de-
clarare hoc in secun-
da figurā. Et dixit.

Et cōsimiliter etiam
si B īest omni A, &
non īest alicui C, A
vtiq; non īerit alicui
C. sensus est: & consistit
ēt iam declaratum fuit
ī libro, q̄ cū acceperi-
mus aliqd vnum p̄re-
dicatum de duobus, de
vno per affirmationē,
de altero per negatio-
nem, hāc duo ita se ha-
bebūt, quōd oportebit
vnum ipsorum negari
ab altero ex necessita-
te. quemadmodum si
ēēt B (exempli gratia)
quod est terminus me-
dius, & p̄dicaretur p̄
affirmationem de om-
ni A, qd est maior ex-
tremitas, & esset igitur
B p̄dicatum de om-
ni C negatiue, oportebit
vtiq; A negari ab
omni C, q̄q; hęc ē vna
ex speciebus secundæ
figurę: & est ea, cuius
minor est negatiua, &
maior affirmatiua v̄lis
Et posteaq̄ mētionē fe-
cit

MANTINVS

A

reperiri duē res, quarū
vna p̄dicetur de alte-
ra. per syl̄sm p̄ media
īfinita. Et posteaq̄ de-
clarauit hoc in priā fi-
gura, nūc cōndit idem
ī sc̄da figura: dicens.

Si ipsum B quoq; ī-
sit oī A, & nulli īsit C,
ergo A nulli C īē. hoc
ē, ī Libro quoq; Prio-
rū fuit probatū, q̄ cū
sumit vna res, q̄ p̄dica-
tur de duab⁹ de vna ca-
rū affirmatiue, & de al-
tera negatiue, q̄ neces-
se est, vt cū sumitur
ille duē res, vna negat
ab altera oīno. vt cū
ipm B (gr̄a exēpli) fue-
rit, qui est medius ter-
minus p̄dicet affirma-
tiue de omni A, qd est
maius extremū, & ip-
sum B quoq; p̄dicetur
de omni C negatiue,
tunc necesse est vt ip-
sum A neget ab omni C
C
c, & q̄ is sit vn⁹ ex mo-
dis sc̄dæ figurę, cuius si
minor ē negatiua v̄lis,
& eius maior affirma-
tiua v̄lis. Et posteaq̄ fe-
cit mētionē de sc̄da fi-
gura, & ad ipsā doctri-
nā faciendā videat me-
lius esse vt fiat diuisiō
de h̄mōi q̄sito vt pluri-
mū ita vt diceret ī ini-
tio eius, manifestū est,
q̄ si hoc q̄sitū reperit,
p̄fecto fiet ī prima fi-
gura, vel sc̄da, v̄ tertia
Logica QQ po-

Posteriorum

ABRAX

Deinde incepit huius
commōstrationem in
prima figura, & subdit
hoc hīc, postq̃ retulit
primam figuram, &
postq̃ exemplificando
pertransiuerat sui ser-
monis ingressum de
secūda figura, Et dixit.

Hoc autē manifestū
est, si optauerit q̃ sit in
prima, aut in hac figu-
ra, aut ī tertia vsq; ibi,
E illius vero dōmonstra-
tio ī secūda figura est;
prout sit. id est, & vlt
hoc sit manifestum, q̃
si quis cupierit inueni-
re media ad aliqd̃ que-
situm negatiuum, non
euadet quin sit in pri-
ma figura, aut in scda,
aut in tertia. in prima
quidem iā premissum
est, q̃ sit impossibile: &
in tertia meminim⁹
de ea postq̃ ferem⁹ ser-
monē de scda figura,
I ipsa vero secūda figura
nunc fertur in mediū.
Sitq; huius exēplū ī se-
cunda figura, prout sit
a loco medij termini,
qd̃ insit toti B, id ē, p̃di-
catū de toto B affirma-
tiuē, qd̃ ē loco maioris,
aut mīoris termini, et
sit ēt A negatū ex toto
C, qd̃ est loco maioris,
aut mīoris termini, qñ
n. op; alterā duarū p̃-
missarū huius syl̃fi ef-
se affirmatiuā, maiore

Laut

BVRANA

cit de figura, quē ē me-
lior ad docendū id, qd̃
facit diuisionē in hoc
q̃sito vt plurimū, cum
dixit à principio. Pla-
nū autem, q̃ hoc qua-
situm A Inueniet, erit
vtq; aut in prima fi-
gura, aut scda, aut ter-
tia: deinde cepit de-
clarare hoc in prima fi-
gura: assecutus est
istud hīc, posteaq̃ mē-
tionē fecit de prima fi-
gura, & posteaq̃ p̃tran-
siuit caput sermonis sui
ī ponēdo exēplū scda
figurę, Et dixit. Planū
aut hoc, si fuerit deside-
riū, vsq; ad id, qd̃ dixit:
atqui mōstratio ipsius
in scda figura est, quē-
admodū id, qd̃ erit. sc̃-
sus est, Planū aut hoc ī
summa, si fuerit desido-
rium, q̃ inueniant me-
dia infinita in q̃sito ne-
gatiuo, nihil vtiq; p̃hi-
bebit, quin sit hoc, aut
ī priā figura, aut ī scda,
aut in tertia: in priā q-
dē figura iā p̃missa est
positio sua: ī tertia ṽo
cōmemorabit postea-
q̃ mētio facta fuerit de
scda figura: de scda ṽo
figura mētionē facie-
mus nūc. & erit exēplū
hui⁹ ī scda figura, quē-
admodū cū fuerit A, qd̃
est loco termini maio-
ris, aut minoris: cū n.

opor-

MANTINVS

postea incepit ostēde-
re hoc in prima figu-
ra, & subiunxit hoc;
postquā narrauit pri-
mam figuram, & post-
q̃ p̃terijt p̃æfatio eius
sermonis de exēplo
in scda figura: Dicens.

Palam autē est hoc si
voluerit vsq; vbi d. sed
eius demō ī scda figu-
ra ē vt, et cēt. hoc ē, ma-
nifestū aut est hoc ṽl:
si voluerit, q̃ reperian-
tur media infinita in
ip̃lo quẽsito negatiuo,
necessarium vtiq; erit
vt id fiat, vel in prima,
vel secunda, vel tertia
figura: in prima autē
iā fuit paulo ante pro-
batum, q̃ est impossi-
bile: in tertia veto, ipse
quoq; explicabit illud
postq̃ explicuerit id de
secunda figura, de se-
cunda igit̃ figura nūc
mētionem facit, cuius
exemplum ponit, di-
cens, Vt si A, qd̃ existit
pro medio termino, in-
est omni B, hoc est, p̃-
dicatur de omni B af-
firmatiue, quod stat ṽ-
ce maioris, ṽl minoris
termini, et A quoque
negetur ab omni C, qd̃
stat ṽce maioris termi-
ni. nā cum oporteat, ṽ-
na duarū p̃missarū
huius syl̃fi sit affirma-
tiua vel maior, C vel mi-
nor,

ABRAM

aut minorem, oportet necessario medios terminos puenire ad ultimum: iam. n. hanc dispositionem demonstrauerat ipse de ipsis affirmatiuis. Et hoc studebat dum dixit: Quoniam. n. necessitas cogere aliquam rem inesse ipsi, quia est figura secunda, & quod non inest ipsi c, conduceret necessitas esse aliquam rem, quae dicatur de a, & de nullo c sit. Intendit. n. quod necessitas conducat in hac figura, ut eius sit aliquares, quae affirmatiue predicaretur de a, & illa haeres nulli c inesset. quoniam enim existimamus a esse maiorem terminum, & c minorem terminum, & haec illa res medius terminus, hoc est, quod necessitas ferat in illa esse praemissam affirmatiuam. Deinde dixit: Verumtamen ob statum affirmatiuarum incrementi sursum, sistit et incrementum ipsius negationis. Intendit, quod ex quo, quoniam negatio fuerit per medium terminum, oportet eius esse ibi aliquam praemissam affirmatiuam: cum iam posuerimus praemissas affirmatiuas puenire ad immediata, oportet quod negatiua itaque praemissa pueniat ad immediata, quia nisi pueniret ad negationem immediatam, non pueni-

DURANA

oporteat unam duarum proponi istius syllogismi esse affirmatiuam, & hoc, aut maiorem, aut minorem: oportet utique, ex necessitate terminos medios deuenire ad finem: quoniam iam monstrauit hoc ex dispositione affirmatiuorum. Et hoc est, quod voluit, cum dixit. Quoniam ex necessitate proueniet, ut inueniatur aliquid, quod dicatur de a, & non sit de aliquo c. sensus est, quod proueniet ex necessitate in hac figura, ut sit ipsa aliquid, quod predicetur de a per affirmationem, & inest hoc nulli c. quoniam cum opinati fuerimus a terminum maiorem, & c terminum minorem: & istius figurae terminus medius, hoc est, quod proueniat ex necessitate, ut ipsa sit propositio affirmatiua. Deinde dixit: Sed quoniam est status affirmatiuarum in additamento sursum: stabit consimiliter et additamentum in negatione. sensus est: quoniam in negatione in eo, quod est per terminum medium, oportet esse propositum affirmatiuam: sed iam posuimus affirmatiuas deuenire ad immediata: quoniam si non deueniret ad negationem immediatam, non deueniret termini

MENTINVS

nor, tunc necessario a deuenient ipsi termini medij ad ipsum finem, hoc est, quia cum ipse iam ostenderit hoc de ipsis affirmatiuis, et hoc voluit cum d.

Nam ipsa necessitas cogit, ut reperiat aliquid, quod dicatur de ipso a, et nulli c inest, vult enim ipse, quod de necessitate in hac figura dabitur aliquid, quod predicatur affirmatiue de ipso a, & illud nulli c inest. nam si ponamus a esse terminum maiorem, & c minorem, & in hac figura sit medius terminus, erit, si necessarium ut reperiat in eo propositio affirmatiua. D. d. quoniam autem incrementum affirmatiuarum sursum sistit, ergo & incrementum in ipsa negatione sistet. hoc est, cum ipsa negatio repetitur in medio termino, sit necessarium, ut detur ibi propositio affirmatiua, & iam diximus, quod in affirmatiuis deuenitur ad id, quod non habet medium, oportet ergo ut ipsa propositio negatiua deueniat ad id, quod non habet medium. quoniam si non deueniret in negationem immediatam, neque ipsi termini affirmatiui inter

QQ ij duo

Posteriorum

ABRAM

Duenirēt ē termini affirmatiui iter duo extrema. iā aut cōmōstratū est illos ēē finitos, qđ ē varietas absōna. Hui⁹ aut cā est, qđ negatiue sunt fm morē affirmatiuarū, de toto. n. ē vniuersalis affirmatiua.

BVRANA

affirmatiui inter duas extremitates, s; iā mōstrauim⁹, qđ ipsi sūt finiti: qđ fieri n̄ p̄t, & n̄ coheret. cā āt i hoc ē: qm̄ negatiōes sūt fm cōsuetudinem affirmatiuorum: siquidem omne negatum affirmatur.

MANTINVS

duo extrema deueniē. quoq; sed iam fuit pbatū qđ sunt finiti, hęc ergo ē cōtradictio impossibilis. & huius rei cā ē qđ negatiue se habēt vt affirmatiuæ, nā quelibet negatiua habet suā affirmatiuam.

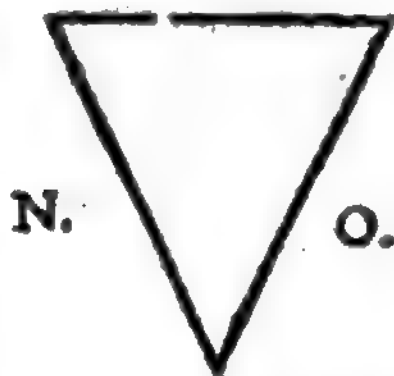
T. 14. P³ *Tertius Vero modus fuerat, si A quidem B omni inest, ipsum vero C non inest, non omni inest C, cui A. Rursus Vero hoc aut per superius dicta, aut similiter monstrabitur. Illo quidem itaque modo statatur, sin autem sic, iterum accipietur B inesse ipsi E, cui ipsum C non omni inest, & hoc rursus consimiliter. Quoniam autem suppositum est statari & deorsum, planum quod stabit, & C nō inexistens.*

T. c. 146 Illius vero cōmonstratio in tertia spē procedit hoc mō: vt A insit toti B, C autē non insit illi: non oī A inest C. huius autē cōmonstratio si fiat vt p̄diximus sistit & abscindet sui cōmentum: sin autem eius cōmonstratio hoc modo procedet, quoniam B etiam toti E inest, cui E nō toti ipsum C inest. Et hoc etiam huius ordinis successu, ex quo itaq; cōmentū subiecti affirmatiue deorsum pausat, manifestum itaq; est, qđ etiam sistat, quę asserit, C nulli E inesse.

Dixit Arist. Monstratio aut ipsius in tertia specie pcedet hūc in modū: qđ ē: si A insit oī B, et C nō insit: nō erit C inexistēs oī A. et hęc, si fuerit mōstratio ipsius fm exemplū: qđ p̄misimus, stabit vtiq; & terminabitur eius additamentū: & si procedat ipsius monstratio hunc in modum: qm̄ B inest cōsistēt ipsi E, cui C nō inē oī. Et hoc cōsimiliter ēt fm ordinē, qm̄ itaq; subiectū affirmatiuū ē determinati additamēti ex pte dōrsū: planū vtiq; qđ stabit cōsistēt, C nō inexistēs alicui.

In modo aut tertio **T. c. 146** sic ostendit, si A inest ipsi B oī, & C nō inest ei, tunc C non inerit oī A. & hęc si demonstrēt eo modo, quo p̄diximus, profecto sistet, et intercidetur eius augmētum, vel demrēt hoc pacto, quia B inest etiā ei, et C nō inest toti ipsi. Et hoc etiam secundum hūc ordinem. Cum igitur subiectum ipsius affirmatiuæ sistit augmētum in eo inferius, manifestū ergo est, qđ sistit etiam illa, qđ dicit, C nulli inest.

Homo. E. Scientia.
C. N. B. Habitus.
A. Qualitas.

B. Habitus.
E. Scientia.
F. Musica.

ABRAM

C6.146 Postq̄ cōpleuit cōmōstrationē aduētus ad finē mediorū terminorū negatiuorū cōcludētiū in scda figura, cepit cōmōstrare illorū aduētū ad finē i tertia figura. Et dixit: Illi⁹ p̄o cōmōstratio i tertia spē p̄cedit hoc mō, id ē. Quia p̄o cōmōstratio negatiuorū, q̄ concludūt i tertia figura, q̄ sūt negatiui pticulares, sint p̄ finita media, illi⁹ d̄ mō p̄cedit hoc mō, quē dicit. Deinde cepit exemplificare de hoc p̄ lras, & accepit negatiuū pticulare i hac figura. Et dixit: Vt A i sit toti B, c̄ aut nō i sit illi, c̄ nulli A i nēst. id est, exēplū illi⁹, q̄ cōcludit negatiuū pticulare in tertia figura ē, vt i sit A, qd ē min⁹ extremū toti B, qd est mediū, hoc ē, p̄dicatū de ipso toto, &

BVRANA

Postea q̄ p̄fecit monstrare, q̄ termini medij negatiui cōcludētes i scda figura deueniūt ad finē: cepit mōstrare, quō deueniūt ad finē i tertia figura. Et dixit: Mōstratio at̄ ipsi⁹ i tertia spē p̄cedet hunc in modū. s̄sus ē: mōstratio at̄ negatiuarū, q̄ cōcludūt i tertia figura, q̄q̄, sūt negatiue pticulares, q̄ sint p̄ media finita, p̄cedet hoc mō, quē dicā. Deinde cepit ponere exēplū huius p̄ lras: & assumpsit negatiuā pticulare i hac figura. Et dixit: Si A i nēst oī B, & c̄ nō i nēst ipsi A, erit c̄ nō existēs oī A. s̄sus ē, exēplū hui⁹ erit: qd cōcludit negatiuā pticulare i tertia figura: vt sit A, qd ē minor extremitas i nexis oī B, & qd ē mediū, hoc est p̄dicatū de oī ipso, &

MANTINVS

Postea q̄ p̄fecit ostendere, q̄ medij termini negatiui, qui concludūt in scda figura, sunt finiti, nunc oñdit eos eē quoq̄ finitos in tertia dicens. Qd̄ autem sint finiti in tertio modo, sic ostendit, hoc ē, Qd̄ aut̄ ipsē negatiue, quæ cōcludunt in tertia figura, quæ quidem sunt negatiue pticulares, habeāt media finita, sic pōt ostendi, vt C dicet. l. postea dedit exemplum de hoc p̄ lras, & accipit negatiuā pticulare i hac figura sic, si A i nēst ipsi B oī, & c̄ nō i nēst ei, tūc c̄ nō i nēst oī A. hoc est (exēpli gr̄a) q̄ cōcludat negatiua pticularis in tertia figura, sic sit, l. vt A, qd ē minor extremitas, i nēst oī B, qd est medium, vt p̄dicatū de toto ipso, &

QQ iij &

Posteriorum

ABRAM

D & c, qd est maius extre-
mū, nulli b, qd est me-
diū, insit: sequit itaq;
ex his duabus pmissis
q c nō insit toti a, hoc
est, q quoddā a nō sit
b. Et hęc quidē species
cōstruit ex affirmati-
ua minori vñ, & nega-
tiua maiori vñiuerfali.

Et ex quo sic est hu-
ius speciei dispō, ideo
dixit: Huius aut cōmō-
stratio si fiat vt p̄dixi-
mus sūstet, & abscindet
fui cōmentū. id est, si
hęc negatiua vñs, q sit
in hac cōpositiōe, aut
cōmōstrat p mediū
terminū, aut ipsius cō-
monstratio. sit sicut p̄-
cessit de scda, & prima
figura: negatiua enim
vñs nō cōmonstratur,
nisi in his duabus figu-
ris, cōmonstrat autem
q harū medij termini
perueniant ad vltimū
ex parte ipsius affirma-
tiui, necessario itaque
op3, q mediij termini
negatiui in hac figura
perueniant ad vltimū.
Deinde dixit: Sin au-
tē eius cōmōstratio
hoc modo procedet:
qm̄ b etiam toti e in-
est, cui e non toti ip-
sum c inest. id est, aut
maior huius figure est
negatiua particularis,
& ipsius cōmōstratio
procedat sic eo modo,
quē

BVRANA

& c, qd ē maior extre-
mitas nō iōstēs alicui
b, qd est mediū: sequit
itaq; ex duab⁹ istis p-
pōnibus c nō inest oī
a, hoc est, vt sit, aliqd
b nō est c. Et hęc spēs
ea est, de qua mentio-
nē fecit, ex affirmatiua
minore vñ, & negati-
ua maiore vñiuerfali.

Et posteaq res ita est
in hac spē, iō dixit: Si
fuerit mōstratio ipsius
fm exemplū, qd p̄mi-
misimus, stabit vtiq;
& terminabitur addi-
tamentū. sensus est: &
hęc negatiua vñs, quē
est i hac cōplicatione,
si fuerit mōstrata p ter-
minū mediū, aut erit
mōstratio ipsi⁹ fm exē-
plū, qd p̄cessit i scda fi-
gura, & prima: & hoc,
qm̄ negatiua vñs non
mōstrat, nisi i his dua-
bus figuris: sed iā ostē-
sum fuit terminos me-
dios in his deuenire ad
finē ex pte affirmatiui:
op3 igit ex necessita-
te, vt deueniāt ad finē
termini medij negati-
ui in hac figura. Dein-
de dixit. Et si p̄cedet
monstratio ipsius fm
hūc modū, qm̄ b inē e,
cui nō oī iest c. sēsus ē.
& si fuerit maior i hac
figura negatiua p̄icu-
laris, & p̄cedet mōstra-
tio ipsi⁹ fm hūc modū,
quē

MANTINVS

& c, qd est maior ex-
tremitas nulli b insit,
qd est medium: ergo
ex his duabus p̄miffis
sequitur, q c nō in-
sit omni a. hoc est, q
aliqd a non sit c. Et is
modus cōponitur ex
miori affirmatiua vñ,
& maiori negatiua vñ.

Et posteaq ita se ha-
bet res in hoc modo,
d. Et hęc si demonstre-
tur eo modo, quo p̄z-
diximus p̄fecto sūstet,
& intercidet eius aug-
mentum. hoc est, & si
hęc negatiua, quē est
in hac cōpositione, si-
ue demōstret per me-
dium terminum, siue
demonstret eo modo,
quo p̄z diximus in se-
cūda figura, & prima:
qm̄ negatiua vñs non
demonstratur nisi per
has duas figuras, & iā
est ostensum, q huius-
cemodi termini me-
dij erunt finiti ratione
affirmationis: ergo ne-
cessē est, vt ipsi termini
medij negatiui sint fi-
niti in hac figura. D. d.
vel demonstret hoc pa-
cto, quia b inest etiam
ei, & c nō inest toti ip-
si. hoc est, siue sit ipsa
maior i hac figura ne-
gatiua particularis, &
p̄cedat eius demōstratio
eo modo p̄dicto, vi-
delicet, q in tali cōpo-
sitiōe

ABBA

quæ dicit, hac. n. cōbi-
natione necessario sit
affirmatiuum vñe, ex
quo b, qui est medius
termin⁹ inest ipsi, hoc
ē, affirmatiue de eo p-
dicat res, quæ est c, qd
est minus extremū, nō
existēs toti illi existēti
maiori termino, qd ē
ipsum a. Deinde dixit:
Et hoc ē hoc ordinis
successū. ex quo itaq;
extremū subiecti affir-
mativæ deorsū pausat,
manifestū itaq; est, q
Et sistat quæ asserit, c
nulli ē inesse. id est qñ
hui⁹ figuræ minor fue-
rit affirmatiua vñs, &
illius maior negatiua
particularis, hæc etiam
videtur hoc modo, q
ipsius media pueniant
ad ultimū. in affirmati-
ua. n. pausat acceptio
mediorū deorsum, p-
ut præostēsum est. hoc
aut ita cōstituto, notū
est, q pauset in negati-
ua particulari, quia si
esset mediata indigeret
affirmatiua, & cōpone-
retur sylks, aut in hac
specie terciæ figuræ, aut
in secunda specie ne-
gatiua huius syllogis-
mi, aut in tertia specie,
aut in prima. omnes
autem indigent affir-
matiua vniuersali, af-
firmatiua autem vni-
uersalis si fuerit media

BVRANA

quæ dixim⁹: & hoc, qm
in ista cōplicatione erit
ex necessitate affirma-
tiua vñs: qm b, qd est
terminus medius iā ip-
si inerit: hoc est, p-
dicabit vtiq; d ipso fm hāc
re, q est c, & ipsum est
minor extremitas non
inexns illi oī: & ipsum
est maior extremitas,
q est a. Deinde dixit.
Et hoc consistit ē fm
ordinē: qm i subiecto
affirmatiuæ terminat
additamentū ex pte in-
feriore, planū vtiq;, q
stabit cōsistēt, quæ di-
cit, c nō inesse alicui. sen-
sus est: cūq; fuerit mi-
nor istius figuræ affir-
matiua vñs, & maior
negatiua particularis,
planū vtiq; erit fm or-
dinē istū, q media i ip-
sa dueniēt ad finē. qm
in affirmatiua termi-
nat acceptio mediorū
ex pte inferiore: qd mō
stratū est superius. Qd
ū ita sit manifestū, q
terminat ex negatiua
particulari: qm si fuerit
mediata, indigebit af-
firmatiua, & cōplicabit
sylks, ut in hac spē ex
figura tertia, aut i scda
spē negatiua ex hoc syl-
logismo, aut in tertia
specie, aut in prima. Et
omnes ex indigent af-
firmatiua vñs, & affir-
matiua vñs, si erit me-
diata,

MANTINAS

sitiōe sit oīno affirma-
tiua vñs, ppea quia b,
qd ē terminus medius,
inest ei, hoc est, p-
dicatur de eo affirmatio-
ne rei, quæ est c, qd qui
de est minor extremi-
tas, & non inest toti ip-
si, qd ē maior extremi-
tas, quod est a. D. d.
Et hoc etiam fm hūc
ordinem: cum igit sub-
iectum ipsius affirma-
tiuæ sistit augmentum
in eo inferius, manife-
stū ergo est, q sistet ē
illa quæ dicit, c nulli in
est rei. hoc est, cū mi-
nor huius figuræ fuerit
affirmatiua vñs, & ei⁹
maior negatiua parti-
cularis, hoc ē appare-
bit fm hunc ordinem,
videlicet, p-
eius media
erunt finita propterea,
quia in ipsa affirmati-
ua sistit assumptio me-
diorum versus inferi⁹
ut ostensum fuit paulo
ante: ergo manifestū
est, q & ipsa negatiua
particularis sistetur. nā
si est mediata, indige-
bit affirmatiua, & sic
componetur sylks vel
in hoc modo terciæ fi-
guræ, aut in secundo
modo negatiuo huius
sylks, aut in tertio, aut
in primo. omnes. n. in-
digent affirmatiua vñs:
vniuersalis autē affir-
matiua si habeat me-
diata,
QQ iij dia,

Posteriorum

ABRAM

Dta cōmonstrat in prima figura per duas affirmatiuas. Iam autem cōmōstratum est q̄ hęc perueniat ad vltimū, sicq; op; q̄ negatiua particularis sit finis: dubio finitorū mediōrū ex quo indiget illa.

BVRANA

diata, monstrabitur in prima figura per duas affirmatiuas, sed iā declaratū fuit, q̄ hęc deuenit ad finē: op; igit negatiua particularē esse finitā ī medijs, pculdu bio: qm̄ indiget ipsa.

MANTINVS

dia demonstratur in prima figura per duas affirmatiuas, & iā fuit probatum q̄ hęc est finita, ergo necesse est vt negatiua particularis sit finita omnino, quia indiget ea.

T. 34. 13 *Manifestum autem quod, & si non vna via monstretur, sed omnibus, aliquando quidem ex prima figura, aliquando autem ex secunda, aut tertia, quod & sic stabitur: finita enim sunt via: finita autem finities, necesse est, finita esse omnia. Quod igitur in priuatione, siquidē*
E *& in eo quod est inesse stabitur, manifestum.*

T.c. 147 Et ostēditur & euīdēs sit ēt, q̄ & si eius cōmonstratio nō esset in vna figura, sed in omnibus figuris, aliquando in prima, aliqñ in secūda, aliquando in tertia, q̄ hoc modo ēt perueniat ad vltimum, & sistat.

F Qñ. n. modi sunt finiti, & ea, quibus aliqua ostēduntur, sunt finita: & quod construitur ex finitis est finitum. manifestū itaq; euīdens est, q̄ processus incrementum pauset, & finiatur ī negatiuis, sicut pausauit & finitus ē ī affirmatiuis.

Dixit:

Dixit Arist. Planū aut rursus ac manifestum, & si monstratio ipsius extiterit non in vna, sed in omnibus figuris, aliquādo in prima, aliquando in secūda, & aliquando in tertia: qm̄ fm̄ hunc modū deuenit cōsimiliter etiam ad finē, & stabit, et hoc.

Qm̄ cūm vię, & q̄ componuntur ex finitis, sint finitæ: & manifestum, q̄ additamentū in processu vtiq; terminabitur & perficietur in negatiuis: quemadmodum terminabatur, & perficiebatur in affirmatiuis.

Dixit:

Arparebit quoq; T.c. 147 q̄. licet non demonstretur ī vna figura, sed in omnibus, aliquando in prima, aliquando in secunda, nōnunquā in tertia, hoc pacto perueniet ad vltimū, & sistet. Cum enim vię, quibus demonstrantur, sint finitæ, media quoq; quib⁹ demonstrantur, erūt finita. & quod cōponitur ex finitis, est vtiq; finitum. Palā igit est, q̄ pcessus incrementum sistat, & finem habeat in negatiuis, quemadmodum in affirmatiuis.

Dicit

ABRAM

Dixit: Et ostenditur, & evidens fit et, qd & si eius cōmonstratio nō esset in vna, id est, & si negatiua particularis nō cōmōstretur in vna figura, sed in omnibus figuris, vī itaq; etiam, qd si illæ sint mediatae contingant etiā media finita. qñ enim modi sunt finiti, & ea, quibus ostendunt sunt finita. id est, qñ modi, quibus cōmonstratur, id est figure, sunt finiti, notū est, qd id, quod p vnāquāq; illarum figurarum cōmonstratur sit p media finita. Et hoc intendebat dum dixit: Et quod cōstruitur ex finitis est finitū. id est, qd qñ modi, quibus cōmonstrantur finita, & vniuscuiusq; illorum media sunt finita, op; qd oīs negatiua particularis cōmonstret p media finita. hoc ē dictū, quæ cōstruunt ex his, quæ sunt finita extremis & finita medijs terminis omnibus modis, quibus fiant, omnes negatiuæ sunt finitæ.

BVRANA

Dixit: Planè autē cōsimiliter etiam manifestum, & si monstratio ipsius non extiterit in vna figura, hoc est, negatiua particularis. sensus est: Et de negatiua particulari, & si nō monstretur per viā ex figuris, dicetur cōsimiliter etiam, quod ipsæ si erunt mediatae, quod mediata sunt finita: & hoc, cū fuerint viæ, per quas monstrantur, finitæ, hoc est figuræ: & est, quoniā monstratū fuit in vnaquāq; illarum figurarum per media finita. Et hoc est, quod voluit, cū dixit: Et quod componitur ex finitis est finitum. sensus est: cū fuerit, quod monstratur per ipsa, finitum, & sint media in vnaquāq; ipsarum finita, quæ componuntur ex finitis extremitatibus, & finitis terminis medijs in omnibus vijs, vt sint negatiuæ omnes particulares finitæ.

MANTINVS

Dicit, appebit quoq; A qd licet nō demonstret in vna figura, s. ipsa negatiua particularis, hoc est, licet ipsa negatiua particularis nō demonstretur in vna figura, sed in omnib; figuris, videtur quoq; qd si fuerint mediata illa media erunt finita. hoc videlicet, cū illæ viæ quibus demonstratur fuerint finitæ, s. figuræ: sed iā fuit ostēsum, qd ipsa de monstratur i qualibet illarū figurarū p media finita, & media in singula earū sint finita. & hoc intelligebat cū dicit: & quod cōponit ex finitis est finitū. hoc est, si res quibus ipse demonstrant sint finitæ, & media in singula earum fuerint finita: tūc necesse est, vt quælibet negatiua particularis demonstretur per media finita in oībus vijs. hoc est, quæ constituunt ex extremis finitis & medijs terminis finitis, quibuscunq; vijs fiant, tandem oēs negatiuæ particulares sunt finitæ. C

ANT. INTER. TEX. XXXV.

Quod autem in illis, logice quidem speculantibus ita manifestum. In his quidem igitur quæ in eo, quod quid est predicantur, planum. si enim est definire, aut cognoscibile ipsum quod quid erat esse, infinita vero nō est pertransire, necesse est terminata esse, quæ in eo, quod quid est

Posteriorum

est prædicantur. & niuersaliter autem sic dicimus: est enim dicere **V**ere, album ambulare, & magnum illud lignum esse, & rursus lignum magnum esse, & hominem ambulare: sed alterum est ita dicere, & illo modo. quando enim album esse dixerò lignum, tunc dico, quòd cui accidit ut sit album, lignum est, sed non tanquam subiectum ligno. album est: neque etenim album existens, neque quod est album aliquid, factum fuit lignum: quare non est nisi secundum accidens: quando autem lignum album esse dixerò, non quòd alterum quid est album, illi vero contigit lignum esse. veluti quando musicum album esse dixerò: tunc enim quòd homo albus est, cui contigit esse musicum, dico: sed lignum est subiectum, quod quidem & erat non alterum quid existens, quam quod lignum, aut lignum quoddam. si itaq; oportet nomina ponere, sit quidem ita dicere: prædicare. illo vero modo, aut nequaquam prædicare, aut prædicare quidem non simpliciter, secundum accidens autem prædicare: est autem, ut quidem album, quod prædicatur, ut vero lignum illud, de quo prædicatur. supponatur itaq; prædicatum prædicari semper de quo prædicatur simpliciter, sed non secundum accidens: sic enim demonstrationes demonstrant. quare aut in eo quod quid est, aut quod quale, aut quantum, aut ad aliquid, aut faciens, aut patiens, aut ubi, aut quando, cum vnum de vno prædicatum fuerit.

ABRAM

T. c. 148 **Q**uod vero res ita procedat fm cognitionem considerantis logicæ, hoc modo ostenditur. De rebus quidem, quæ in eo qd quid est prædicantur, res commonstratur; ex quo quando est definitio & cōstituitur rebus, ex quibus construitur rei substantia: impossibilis est processus in infinitam in illo.

Res

BVRANA

Dixit Arist. Quòd aut res fm hoc pcedat i cognitione speculantis fm viā logicam, monstrat utiq; hunc in modū. in iis quidē, q̄ p̄dicant p viā qd est: res utiq; monstrat ex parte, qua est: cū definitio fit: & cōsistat super iis, ex quib⁹ cōstruit substantia rei: & non pōt pertrāsiri infinitum: quod nō est ita.

Opj

MANTINVS

Quòd aut res ita se habeat in his, quæ logicè speculantur, sic probatur. In his vero, quæ in eo quod quid prædicatur, res mōstratur sicut est, cū definitio ipsa cōstituatur ex rebus, quæ ipsius rei substantia sunt, ne possit in ea procedi in infinitū.

Nam

ABRAM

Res enim, ex quibus rei substantia constituitur, oportet necessario ad finem pervenire. & ut vltius inquam, nos enuntiamus & fit vera nostra enuntiatio, quando enuntiamus de hoc albo, quod ambulet, & enuntiamus iterum de multitudine, quod sit numerus: & enuntiamus de hoc ligno, quod sit magnus: & de hoc homine, quod ambulet. sed inter hominis enuntiationem, & enuntiationem poris modi, magnus est discrimen: quando enim nos enuntiamus de hoc albo, quod sit lignum, intendimus quod haec res, cui accidit quod sit alba, sit lignum, non quod album sit ligni subiectum, lignum enim non est de essentialibus praedicatis ipsius albi: non enim est albi significatum, quod ipsum sit lignum: neque etiam est de praedicatis accidentalibus. quia illud non est verum subiectum: quoniam verum subiectum est substantia, verumque accidentale praedicatur.

Quoniam vero enuntiamus de ligno, quod sit album, non intendimus per hoc,

DURANA

Oportet. n. ex necessitate, ut deveniant ad finem ea, per quae constituitur substantia rei. & in summa enuntiamus nos, & erit enuntiatione nostra vera, cum enuntiauerimus de hoc albo, quod ambulat, & enuntiamus consiliter et de multo, quod est numerus: & enuntiamus iterum de hoc ligno, quod est magnus, & de homine quod ambulat. & inter enuntiationem hoc modo, & inter enuntiationem modo praecedente, est magna diversitas: & hoc, quoniam cum nos enuntiauerimus de hoc albo, quod est lignum, volumus utique, quod haec res, cui accidit esse albam, est lignum: non quod album subiacet ligno: & hoc, quoniam lignum non est ex subiectis substantialibus albi: quoniam non est intentio albi, quod sit lignum: neque ex subiectis accidentalibus: quoniam non est subiectum verum: subiectum enim secundum veritatem est substantia: sed praedicatur per viam accidentis.

Sed cum enuntiamus de ligno quod est album: non volumus per hoc, quod al-

MANTINVS

Nam ea, ex quibus rei substantia constituitur, finem habere necesse est. Nos autem vltus enunciamus, & nostra enuntiatio est vera, cum enunciamus, quod hoc album ambulabit, & enunciamus, quod multitudo est numerus, & quod hoc lignum est magnus, & quod hic homo ambulabit. enuntiatio B autem haec longe distat ab illa antedicta. nam, cum nos enunciamus, hoc album esse lignum, intelligimus, quod illa res, cui contingit, ut sit alba, est lignum, non quod ipsum album sit subiectum ipsius ligni: quoniam lignum non est ex praedicatis per se de ipso albo, quia significatum ipsius albi C non est, quod sit lignum, neque est etiam ex praedicatis per accidentem, quia non est verum subiectum. subiectum etenim verum, est ipsa substantia, sed praedicatur de eo secundum accidentem.

At, cum enunciamus de ligno, quod sit album, non intelligimus, quod alicui

Posteriorum

ABRAM

D hoc, quod album accide-
rit alicui rei, cui⁹ ali-
qua res enuntiatur de
ipso ligno: prout fit,
quoniam dicimus quod Musi-
cus sit albus: & fit no-
stra enuntiatio de al-
bedine de re cui acci-
dit, quod sit musica, que
est ipse homo: sed ipsum
met lignum fit subie-
ctum: predicatum enim
hoc, est illud, quod enun-
tiamus de aliquo non
secundum quod alteri rei acci-
dit: expediens enim fo-
ret modos ponere:
ponimus itaque predi-
catum, quod homini est
id, quod vere predica-
tum est: alteriusmo-
di vero predicatum
nos non diceremus pe-
nitus predicationem:
si vero uocaremus il-
lam, nominaremus
illam predicationem
accidentaliter. Album
quidem sit predicatum,
& lignum sit subiectum:
& tale predicatum po-
nimus vere predica-
tum, non secundum acciden-
s.

Et demonstrationes qui-
dem de tali predicato
sunt, quod est quidditas,
aut qualitas, aut quan-
titas, aut relatio, aut
quod agit, aut quod
patitur, aut ubi, aut
quoniam:

BVRANA

bū accidit alicui ex
ipso: quod enuntiatur de
ligno: quemadmodum si
dicamus, quod Musicum
est album: enuntiabimus
album de aliquo, cui
accidit esse Musicum:
quod est homo: sed erit li-
gnum per se subiectum: &
hoc subiectum est quod-
dam: de quo enun-
tiatur, non secundum quod accidit
alicui alteri: si enim
oportet ponere vias,
ponemus utique predi-
catum, quod est predica-
tum secundum viam istius
modi, esse predicatum
secundum viam veritatis.
Predicatum autem secundum
modum alterum, nos
utique non ita vocabi-
mus predicationem sim-
plicitate: sed si vocabimus
predicationem, voca-
bimus utique per viam acci-
dentis: si album erit
utique predicatum, et si
lignum erit utique subie-
ctum: et tale predicatum
ponemus utique predi-
catum secundum veritatem, non
secundum viam accidentis.

Et demonstrationes
utique erunt de hoc pre-
dicato: quod est, aut
quid, aut quale, aut
quantum, aut ad ali-
quid, aut faciens &
patiens, aut ubi, aut
quoniam:

MANTINVS

alicui rei ipsius albi
acciderit hoc, quod
enunciamus de ipso
ligno. sicut, cum di-
cimus quod Musicus est
albus, fit enuntiatio
nostra de albo pro
illa re, cui accidit ut
sit Musicus, & est sci-
licet homo, imo ip-
summet lignum est
subiectum. Nam pre-
dicatum est id, quo
enunciamus de ipsa
re, non quod sit aliquid,
quod accidat alicui
alteri rei. Et si est ne-
cessarium tradere vias
de hoc, tunc ponemus
predicatum, quod est
hoc modo predica-
tum, quod quidem est
predicatum vera via.
predicatum vero alio
modo non vocamus
ipsum predicationem
per acciden-
s. Album
autem est predicatum,
lignum vero subie-
ctum. & huiusmodi
predicatum vocamus
nos vere predicatum,
non per acciden-
s.

Demonstrationes autem sunt
de huiusmodi predi-
cato, quod, scilicet, vel est rei
subiecta, vel eius qua-
litas, vel quantitas,
vel relatio, vel quod
agit, vel patitur, vel
ubi

ABRAM

qñ: & sit qñ prædicatum est unum naturaliter, & similiter ipsum subiectum.

Postq̃ commonstravit, quòd impossibile sit, quòd sint medij termini infiniti inter duo posita extrema, hoc ē, quòd illorum vnū ponatur prædicatum & alterum subiectum, intendit hīc cōmonstrare duos modos huius conditionis, & quòd impossibile sit, quòd prædicatio procedat in infinitum de aliquo signato subiecto, sicut q̃ de illo prædicetur aliquod prædicatum, & de hoc prædicato aliud prædicatum, & de hoc prædicato aliud prædicatum, & res procedat in infinitū. Et ex quo hoc queritur de syllogismo demonstratiuo logico & essentiali, hoc est, an in his duabus artibus quesita procedat in infinitum: de hoc incepit persequutionē de ipso syllogismo logico, qui sit ex præmissis non proportionatis, Et dixit:

Quòd vero res ita procedat s̃m cognitionem con-

BURANA

qñ: & erit, cum fuerit prædicatū vnum s̃m naturam, & con similiter subiectum.

Posteaq̃ declarauit fieri non posse, vt inueniantur termini medij infiniti iter duas extremitates positas: hoc ē, q̃ ponatur vna ipsarū p̃dicatū, & altera subiectum: vult hīc mōstrare duo de hac dispōne, & q̃ fieri non pōt, vt p̃cedat prædicatio in infinitū a subiecto aliquo signato ipsi: quēadmodū si prædicaret de ipso prædicatū aliquod, & de hoc p̃dicato prædicatū aliud, & de hoc alio prædicato, aliud, & p̃cedat res in infinitū sursum: Et cō s̃lī ē fieri nō posse, vt inueniatur prædicatū aliqd, cui sit subiectū, & huic subiecto subiectū, & p̃cedat res in infinitū: Et posteaq̃ quē fuit hoc in syllo demonstratiuo logico & essentiali, hoc est, an p̃cedat quesita p̃ has duas vias in infinitum: cœpit ex hoc inquirere de syllogismo logico: qui est ille, qui constat ex propositionibus non proportionatis: & dixit:

Quòd aut̃ res p̃cedat s̃m hoc in cognitione spe-

MANTINVS

vbi, vel quando. Et illud erit, qñ prædicatum fuerit vnū natura, s̃lī subiectum.

Posteaq̃ ostendit, q̃ nō possunt reperiri termini medij positi iter duo extrema, q̃ sint infiniti vq̃, vt vnus eorū sit prædicatum & alius subiectū, nūc vult ostēdere duas vias ita se habentes: prima ē illa in qua nō potest ipsa prædicatio p̃cedere in infinitū ex vno subiecto signato indiuiduo, vt q̃ de ipso prædicet aliquod prædicatū, & de illo p̃dicato aliud prædicatum, & de illo alio aliud ita. vt res sic p̃cedat in infinitū sursum. similiterq̃: q̃ non pōt reperiri aliquod prædicatū, quod habeat subiectū, & illud subiectū, aliud subiectum, & sic procedat in infinitum. Et cū hoc sit querēdū de syllo demonstratiuo, & essentiali, & de logico vq̃, vt̃rum ipsa quesita in his duab⁹ artib⁹ p̃cedat in infinitum? ideo, hīc incipit scrutari de syllo logico, qui constat ex propōnibus nō proportionatis seu proprijs, & ideo dicit. Quod aut̃ res ita se habeat in his, q̃ logice spe-

Posteriorum

D

ABRAM

A. consideratis logice, hoc modo ostenditur. id est, verumtamen, quod predicatio in syllo logico perveniat ad predicatum, cuius non sit predicatum, comonstrabitur ex eo, quod dicam de rebus quidem, quae in eo quod quid est, quae sunt ipsae definitiones, quae ex generibus & differentiis componuntur, res comonstrat, hoc est, quod perveniant ad finem praedicata, quae huius conditionis sunt. quoniam enim nos ponimus, quod definitiones sint, & quod consistant de rebus, ex quibus construitur rei substantia, hoc est, quod definitiones construantur ex rebus, quibus constat substantia rei, quae sunt praedicata de re in eo, quod quid est, hoc est, ex ipsis generibus & differentiis. si autem haec res essent infinitae, notum est, quod ex illis rebus non constaret definitio ad rei cognitionem, nos enim videmur rem cognoscere, dum illam sciuerimus quid sit, per omnes eius causas: hoc est, per eius definitionem, & eius generis definitionem, & generis sui generis definitionem, quousque perveniamus ad ultimum genus, haec autem comonstratio est logica de logico syllo.

Et

DVRANA

speculatis secundum viam logicam, monstrabitur utique secundum hunc modum. sensus est, quod autem praedicatio deueniat in syllo logico ad predicatum, quod non habet predicatum, monstrabitur ex eo, quod dixit ipsum, usque ad id, quod dixit: in istis quidem, quae praedicantur de aliquo per viam quid est, & si sunt definitiones, quae componuntur ex generibus & differentiis: monstrabitur utique res in ipsis, hoc est, quod deueniunt ad finem praedicata: quae sunt cum hac dispositione. quoniam cum nos posuerimus, quod termini inveniuntur, quodque ipsi consistunt super istis, ex quibus construitur substantia rei: hoc est, quod termini componuntur ex istis, per quae constituitur substantia rerum: quae sunt praedicata per viam quid est, hoc est, ex generibus, & differentiis. si enim haec essent infinita, planum quod non constitueret definitio super cognitionem rei ex aliquibus: quoniam nos videmus, quod rem utique cognoscimus, cum cognoscimus quid est per omnes suas causas, hoc est, per definitionem suam, & definitionem generis sui, & definitionem generis ipsius, & definitionem generis generis eius usquequo deueniat ad genus ultimum, & haec monstratio est logica super syllogismo logico.

Et

MONTIVS

speculantur, sic probandum hoc est, quod autem in syllogismo logico ipsa praedicatio deueniat in praedicatum non habens praedicatum, patet quidem ex his, quae dicam. D. d. In his vero, quae in eo quod quid praedicantur, quae scilicet sunt ipsae definitiones, quae constant ex generibus, & differentiis hoc idem ostendetur, videlicet, quod praedicata ita se habentia erunt finita. Quoniam si nos dicimus reperiri ipsos terminos, ac existere in illis rebus ex quibus substantia rei constituitur, hoc est, quod ipsi termini constant ex rebus, quibus substantia rei consistit & sunt. scilicet ea quae praedicantur de re in eo quod quid, nempe ex generibus & differentiis. Haec vero si essent infinita, tunc palam est, quod ipsa definitio non notificaret aliquam rem: nos autem videmus quod sciimus rem, cum sciuerimus quid sit, per omnes suas causas, videlicet per eius definitionem, & per definitionem generis ipsius, & per definitionem generis generis eius donec perveniat ad ultimum genus, & haec demonstratio est logica per syllogismum logicum.

Et

ABRAHAM

Et dum expleuerat
demonstrare hanc re
de predicatis, quæ in
eo quod quid est de re præ
dicant, & post hoc est
eius intentionis comon
strare et pueniendū eē
ad finē predicationē;
quæ est alterius speciei
predicatorū, q̄ sunt prædi
cata, quæ accīa sunt.

Hæc autē est duarum
specierū, quædam sunt
accidētia, & aliqua es
sentialia: accidentium
autē predicationē nihil
prohibet eē in infinitū:
cepit primo secernere
predicata accīalia ab
essentialibus, et dixit:
Et ut vltius inquā, nos
enūciam⁹, & sit p̄a no
stra enūtiatio, q̄n enun
tiamus de hoc albo, q̄
ambulet, & enūciamus
iterū de multitudine,
q̄ sit numerus, & enun
tiam⁹ de hoc ligno, q̄
sit magnum, & de hoc
hōe, q̄ ambulet. id est,
q̄ non sit p̄uius modi
predicatio cuiuscūq; præ
dicatorū, quæ non sunt
predicata in eo, quod quid
est, q̄n illud prædicatū
fuerit verū. nos enim
enūciamus de hoc albo
q̄ ambulet, & sit no
stra enuntiatio vera,
quando accidit rei al
bæ q̄ ambulet, & enun
tiam⁹ de multitudine,
quod sit numerus, &
est

DURANA

Et posteaquā perfecit
declarationē istius rei
in predicatis, q̄ predicant
de aliquo p̄ viā q̄d est:
& intentio ipsi⁹ cōsistit
est declarare, deuenire
ad finē predicationem
in secūda specie prædi
catorū: quæ sunt accīa.

Et sunt istæ duæ spēs:
ex quib⁹ aliqua sunt ac
cidētia & aliqua sub
stantialia: & in accidē
tialibus quidē nihil pro
hibet predicationē de
uenire ad infinitū: cœ
pit distinguere primū
predicata accidentalia
a substantialibus. dixit:
Et in summa nos vtiq;
enūciamus, & enuntia
tio nostra est vera, cū
enūciam⁹ de hoc albo,
q̄ ambulat, & de mul
to, q̄ sermocinatur, &
enūciamus de ligno, q̄
est magnum, & de hoc
hōe, q̄ ambulat. sensus
est: predicata vero, quæ
nō sunt predicata de re
quid est, non ita se hñt,
q̄ oē, quod est verū ex
ipsis, sit in summa prædi
catio fm modū vnū. &
hoc, q̄m nos enuntia
mus de hoc albo, q̄ am
bulat, & est enuntiatio
nostra vera, cū accide
rit albo, q̄ sit ambulās,
& enuntiamus de mul
to, q̄ sit sermocinans:
& hoc est verū: & enun
tiam⁹

MANTINVS

Et posteaquā petse
circostendere hoc de præ
dicatis, quæ predicant
de ipsa re in eo. quod quid
& ipse p̄posuerit post
hoc ostendere, q̄ prædi
catio ipsa est quoq; fi
nita in secūdo mō prædi
catorū, nempe prædicato
rum, quæ sunt accīa;

Et hæc sunt duo gene
ra: nempe alia quidem
sunt accidētia, alia ve
ro essentialia, & cū in
ipsis accidētib⁹ nihil
prohibeat quin fiat i eis
predicatio in infinitum;
ideo voluit hic primo
distinguere ipsa prædi
cata accidentalia ab ipsis
substantialibus, dicent.
Nos autē vlti tādē enun
ciam⁹, & nra enūciatio
est vera cū enūciamus,
q̄ hoc albū ambulabit,
& enūciamus, q̄ multi
tudo est numerus, & q̄
hoc lignū est magnum,
& q̄ hic homo ambula
bit. hoc est, illa prædi
cata, quæ nō prædicantur
de re in eo, quod quid,
si quid eorū est verū,
non p̄p̄ea eius prædica
tio in vniuersum p̄ce
dit eodē tenore. nā nos
enunciabimus, q̄ hoc
albū ambulabit, & eius
enunciatio erit vera, si
cōtigerit illā rem albā
ambulare, & enuncia
bimus pluralitatē esse
numerū, & hoc erit ve
rū

Posteriorum

ABRAM

D est vera, & enuntiamus etiā de hoc ligno, quod sit magnum, & de hoc homine, quod ambulet. Deinde dixit:

Sed inter huiusmodi enuntiationē & enuntiationem prioris modi magnum est discrimē, id ē, inter enuntiationē accidentalem, de qua hic exemplificat, & enuntiationem essentialem.

Deinde coepit comonstrare hoc, & dixit: Quoniam enim nos enuntiamus de hoc albo, quod sit lignum, intendimus quod haec res, cui accidit, quod sit alba, sit lignum, non quod album sit ligni subiectum. id est, quoniam enim nos predicamus substantiam de accidenti, & enuntiamus, (gratia exempli,) de hoc albo, quod sit lignum, significatum huius praedicationis est, quod res, cui accidit, quod sit alba, hoc est, albi subiectum, est lignum, non quod album sit ligni subiectum, sicut intendimus, quando dicimus, quod hoc lignum sit album: haec enim praedicatio est naturaliter, & non est praeter naturalem morem. Deinde detulit causam, quae praedicatio ligni de albo, aut de magno non sit praedicatio essentialis, hoc est, naturaliter, & dixit:

Lignum

BVRANA

tiamus consilium etiam de hoc ligno, quod est magnum, & de hoc homine, quod ambulat. Deinde dixit:

Et inter enuntiationem hoc modo, & inter enuntiationem secundum modum praecedentem, est diuersitas multa: hoc est, inter enuntiationem accidentalem in hoc: cuius posuit exemplum, & enuntiationem substantialem: deinde coepit monstrare hoc, & dixit: Et hoc, quoniam nos utique enuntiamus de hoc albo, quod est lignum: intentio enim istius praedicationis est, quod illud, cui accidit esse album, hoc est, subiectum albi, ipsum est lignum, non quod album sit subiectum ligni: quemadmodum volumus in eo, quod dicimus, hoc lignum esse album: & hoc, quoniam haec praedicatio est secundum viam naturalem, illa vero est secundum aliam viam a naturali. Deinde adduxit sententiam, ex cuius parte non est praedicatio ligni de albo, aut de magno, praedicatio substantialis, hoc est, secundum viam naturalem, & dixit:

Et

MANT

tum & enuntiamus quoque, hoc lignum magnum, & minime ambulat.

Enunciatio longe distat a dicta: hoc est, ferunt inter se ciatio accidentis, qua dedit ex illa enuntiatione, seu per se. Dicitur hoc dicens nos enuntiamus esse lignum, quod illa tigit ut sit albi non quod ipsum subiectum ipso hoc est, quod cum praedicatur dicens, & enuntiamus (exempli gratia) lignum est lignum modi praedicationis significatum est cui accidit ut hoc est subiectum ligni, non album sit subiectum ligni, sicut dicimus, cum dicimus hoc lignum esse album: haec praedicatio secundum ordinem naturalem illa vero non est secundum ordinem naturalem affert causam praedicationis ligni vel de magno praedicatio, praedicatio substantialis, hoc est, naturalem ordinem

ABRAM

Lignū enim non est de essentialib⁹ prädicatis ipsius albi: nō enim est albi significatū q̄ ipm sit lignū, neq; ēt est de p̄dicatis accidentalibus, quia illud non est vere subiectū, qm̄ verū subiectum est substantia: verū tamen accidentaliter prädicatur. id est, qm̄ vero prädicamus lignū de albo & de magno, est prädicatio p̄ternaturalis, qm̄ hęc prädicatio non est de prädicationibus essentialibus. id est, q̄ prädicetur de re in eo, quod quid est, qm̄ nec quidditas albi, neq; quidditas magni est, q̄ sit lignū: neq; ēt est de p̄dicatis accidentalibus: accidentalia enim p̄dicata sunt, quorū subiecta sunt veræ substantiæ. intēdit p̄ substantiā ipsam substantiā, & ut hīc p̄prie nōie substantiæ, & intēdit per accidentia, p̄dicata, q̄ sunt accētia, non prädicata accētiālī. Deinde dixit.

Qm̄ vero enūtiāmus de ligno, q̄ sit albū, nō intēdim⁹ p̄ hoc, q̄ albū acciderit alicui rei, cuius aliqua res enūtiātur de ipso ligno, p̄ut sit, qm̄ dicim⁹, q̄ music⁹ sit alb⁹, & sit nra enūtiatio de albedine de re, cui

BVRANA

Et hoc, qm̄ lignū non est ex prädicatis essentialibus albo: qm̄ intentio albi non est, q̄ sit lignū: neq; ex prädicatis accidentalibus: qm̄ nō est subiectum verum: qm̄ subiectū verū est substantia: sed prädicat de ipso p̄ viam accētis. sensus est: prädicatio aut ligni de albo, & de magno, est prädicatio nō fm̄ viam naturalē: qm̄ hęc prädicatio nō est ex p̄dicatis essentialibus: hoc est, quæ p̄dicant de re p̄ viā quid est: & hoc, qm̄ non est eētia albi, q̄ sit lignū, neque essentia magni: neq; est consilī etia ex p̄dicatis accidentalib⁹: qm̄ prädicata accidentalia sunt: quorū subiecta sunt substantia veræ. intelligit p̄ substantia, essentialia: quorum nomen substantiæ est simul: & intelligit p̄ accidentia, prädicata, quæ sunt accidentia, nō prädicata per viā accidentis. deinde dixit:

Cum vero enūtiāmur de ligno, q̄ est album, non volumus per hoc: q̄ album insit alicui, quod enūtiāmur de ligno: quēadmodū si diceremus, q̄ musicus est albus: esset enūtiatio albi de aliquo: cui

MANTINVS

qm̄ lignum non est ex A prädicatis p̄ se de ipso albo, quia significatū ipsius albi non est, q̄ sit lignum: Neq; est ēt ex prädicatis p̄ accidens, seu accidentalibus, quia nō est verū subiectum subiectū etenim verū est ipsa substantia, sed prädicat de eo fm̄ accidens, seu per accidens. hoc est, prädicatio aut ligni de albo, & de magno, est prädicatio nō B naturalis, quia hīcōi prädicatio, nō est p̄dicatio p̄ se, videlicet, q̄ p̄dicet in eo, qd̄ quid. nā quidditas albi nō est, ut sit lignū, neq; quidditas ipsius magni, neq; est ēt ex prädicatis accidentalibus. nā prädicata accidentalia sunt illa, quorū subiecta sunt veræ substantiæ. & intelligit hīc p̄ essentialia, ipsa substantia, de quibus C nomē essentia dicitur proprie, p̄ accidentalia vero intelligit illa p̄dicata, q̄ sunt accidentia, non illa p̄dicata, q̄ sunt p̄dicata p̄ accēns. D. d.

At cū enūciāmus de ligno, q̄ sit albū, nō intelligimus, q̄ alicui rei ipsi⁹ albi acciderit hoc, quod enūciāmus de ipso ligno, sicut cum dicim⁹, q̄ music⁹ ē alb⁹, sit enūciatio nra de albo.

Logica R R pro

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

MAN

D cui accidit, q̄ sit musica, quæ est ipse homo. id est, dīa inter duas prædicationes est, quia q̄n nos enuntiamus de ligno, q̄ sit albū, nō intendimus p̄ hoc, q̄ album p̄dicet de aliqua re, quæ res sit prædicata de ligno, sed intendimus, q̄ ipsa ligni substantia sit alba, non aliquæ res, q̄ ligno acciderit. q̄n vero dicim⁹, q̄ musicus sit albus: intendimus p̄ hoc, q̄ res, cui accidit musica, quæ est ipse homo, sit alba. Deinde dixit: Sed ipsūmet lignum sit subiectum. id est, sed intendimus, q̄n dicimus, q̄ lignum est album, hoc est, q̄ ipsummet lignū sit albū. Deinde dixit: Prædicatum enim hoc ē illud, quod enuntiamus de aliquo, non s̄m q̄ alteri rei accidit. id est, & hic modus prædicationis, qui est sicut prædicatio albi de ligno: hoc est, si diceremus, q̄ hoc lignum sit albū, est prædicatum, quod enuntiamus de ipsomet subiecto, non ob aliquam rem, quæ acciderit subiecto, & ob hoc prædicetur de illo.

Et hæc prædicatio contingit altero duorum modorum, aut q̄ substantia

præ-

cui accidit eē musico: & hoc ē homo. sensus est: dīa vero inter has duas prædicationes est: q̄n cum enuntiamus de ligno, q̄ est album: nō volumus per hoc, q̄ album prædicetur de aliquo illius rei: q̄d prædicet de ligno: sed volumus, q̄ substantia ligni sit album, non aliquod accides ligno. atqui cum dicimus, q̄ musicum est albū: volumus utiq; per hoc, q̄ illud, cui accidit eē musicū, & est homo, est albū. deinde dixit: sed erit substantia ligni subiectū. sensus est: sed volumus p̄ id, quod dicimus, q̄ lignū est albū: hoc est, q̄ substantia ligni est subiectū albo: deinde dixit: & hoc prædicatū est aliquid, p̄ quod enuntiamus de ipso, nō s̄m q̄ accidit alicui alij. sensus est: Et hic modus prædicationis: qui est, quemadmodum prædicatio albi de ligno: hoc est, si dixerimus, q̄ hoc lignum est album: est prædicatū: p̄ quod enuntiamus de subiecto per se, non p̄ aliquid accidens subiecto, & prædicatum de ipso p̄ hoc.

Et hæc prædicatio accidet utiq; s̄m vnā duarū intentionū: aut ut prædicet

pro illa re ut sit musicus homo, hoc aut differt: dicationes, nos enunciesse albū, n̄mus, q̄ alibi de aliqua re dicitur de ligno, q̄ e est alba, & quæ accidit sed cū dicitur sicut est albigimus, q̄ e cedit musicus ipse homo. Imo ipsum est subiectū sed intelligimus, lignum q̄ ipsum sit subiectum D. d. Narr est id, quod de ipsa re, quid quod cui alteri n̄ iste modus nis, qui est tio albi de nempe, ut hoc lignū quidē illud quo enūciat subiecto metij per aliqui dit ipsi sub prædicetur Nam ipsi fit de alteri nempe, ve

ABRAM

prædicet de accidenti, prout prædicamus lignum de albo: si vero acciderit, quod duo accidentia accedant uni subiecto, & unum illorum duorum prædicetur de altero, prout prædicamus albedinem de musico: prima proprie discernitur per naturaliter prædicationem: secunda autem est prædicationis, quæ est secundum accidens: hic autem ipse intendit per prædicationem accidentalem utramque species simul. Postquam autem explicuit prædicationem veram accidentium, quæ est prædicationis naturaliter, & de ipsomet subiecto, non de re, quæ acciderit ipsi subiecto, scilicet prædicationis accidentium de substantia, non prædicationis accidentis de accidenti, neque prædicationis substantiæ de accidenti, dixit: Expediēs enim foret modos ponere, ponimus itaque prædicatum, quod homini est, id quod vere prædicatum est. quod si oporteat his rebus imponere nomina nova, quæ modorum processu progrediantur: expedit quod prædicatum in hac arte nominemur prædicatum verum, quod est prædicatum, quod est naturaliter, de illo enim non consideratur in arte.

Et

BVRANA

cetur substantia de accidente: quemadmodum prædicamus lignum de albo: aut cum accidit, ut inveniatur duo accidentia in uno subiecto, & accidit ut prædicetur unum ipsorum de altero: quemadmodum prædicamus album de Musico: & alterum appropriatur in prædicatione sua secundum viam naturalem: & secunda prædicationis, quæ est per accidens, & vult hic per prædicationem per accidens, duas res simul. Et posteaque declaravit prædicationem veram: quæ est prædicationis secundum viam naturalem, & de subiecti substantia, non de aliquo, quod accidit subiecto: hoc est prædicationis accidentium de rebus, non prædicationis accidentis de accidente, neque prædicationis substantiæ de accidente: & dixit: & si oportet, ut ponamus vias in hoc, ponemus utique, quod est prædicatum secundum hunc modum: quod est prædicatum secundum viam veram. sensus est: si oportuerit ponere his rebus nomina nova, præcedentia processu viarum: oportebit utique, vocari prædicatum in hac arte prædicatum verum: quod est prædicatum secundum viam naturalem: quoniam de ipso non consideratur in arte.

Et

MANTIVS

substantia de accidente, A ut cum lignum prædicatur de albo: verum si contingat reperiri duo accidentia in eodem subiecto, & alterum de altero prædicetur, ut cum album prædicatur de musico, & primum prædicatur proprie secundum naturalem ordinem, secundum vero vero prædicationem accidentalem, & intelligit per prædicationem accidentalem utrumque genus simpliciter. B Et posteaque ostendit veram prædicationem accidentium, quæ est prædicationis naturalis, & de ipsomet subiecto, non de re, quæ accidit ipsi subiecto, ut per prædicationem accidentium de rebus, seu de substantiis, non prædicationem accidentis de accidente, neque prædicationem substantiæ de accidente. D. d. & si est necessarium tradere vias de hoc, tunc ponemus prædicatum, quod est hoc pacto prædicatum, quod quid est prædicatum vera via. hoc est, si cogimur imponere nomina nova his rebus, quæ procedunt per modum methodorum, seu viarum, tunc ipsum prædicatum in hac arte debet vocari prædicatum verum, quod est secundum naturalem viam, quia de illo non tractatur in aliqua arte.

R R ij Et

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

MANI

D. Et hoc explicatur in traductione Matthei, qñ dicit, si expediens fuerit, q fm rem ponamus, q sit oratio hoc modo, ipsa est prædicatione. Deinde dixit: Alterius modi vero prædicati nos nõ diceremus penitus prædicatione: si vero vocaremus illā, nominaremus illā prædicationem accidentaliter. Deinde dixit: Al-

E bum quidem sit prædicatum, & lignū sit subiectum, & tale prædicatū ponimus vere prædicatum non fm accedens. id est, vera prædicatione, quam tractare oportet, nunquid sit finita, necne, & nomine tur prædicatione? est sicut albi prædicatione de ligno: hoc est, q albu sit prædicatum, & lignum sit subiectum. est autem

F hæc prædicatione vera, quia eius subiectum in intellectu est subiectū extra mentem: & sicut eius prædicatū est ipsum prædicatū extra mentem, & nõ prædicatū in illa aliqua res de aliqua re p aliud. Deinde dixit:

Et demonstrationes quidem de tali prædicatione sunt, qd est quidditas, aut qñlitas, aut quantitas, aut relatio, aut quod agit, aut qd patit,

aut

Et hoc declaratur p traslationem, qñ & ipse dixit, si oportet, ut ponamus in hac re: erit utiq; sermo fm modū istū prædicatione. deinde dixit: prædicatū vero fm modū alterū, nõ vocabimur ipm prædicatū penitus, & si vocabimur ipsum, vocabimur prædicatum p viā accētus. sensus est: De prædicato aut fm viā accētis, nõ opj vocari prædicatione simpliciter: sed si vocabitur, vocabitur prædicatione p viā accētis. deinde dixit: Albu vero est prædicatū: sed lignū erit subiectū: & tale prædicatū ponemus prædicatū fm viā verā, nõ fm viā accētis. sensus est: Prædicatione aut vera, de qua opj inquirere an sit finita, an nõ, & vocatur prædicatione? ea ē, quēadmodū prædicatione albi de ligno: hoc est, q sit albu prædicatū, & lignū subiectum. est aut hæc prædicatione vera: qñ subiectū in ipsa in intellectu est extra animā: & sicut prædicatū ipm, sic est prædicatū extra animā: & nõ prædicatū aliquid de aliquo pp aliud. D.d.

Et demonstrationes utiq; erunt de huiusmodi prædicato: qd est, aut qd, aut quale, aut quantū, aut relatiuū, aut agens, aut

Et hoc sic dum iuxta Matthei, cū debemus in illa re, tunc pacto erit i] D.d. prædicatione alio modo, ipsum prædicatione illo pacto, ipsum prædicatione per accedens aut est prædicatione verum & huiusmodi precamur nos catū, non p hoc est, vel catio, de c nos tractare verū si nõ, & quæ dicatione? est catio albi d ut albu sit & lignū sit Huiusmodi catio ideo quia subiectu intellectu, extra animā & ipsum p est prædicatione mam, neq; in ea aliquod aliquid. Demonstratio fuit de di prædicatione vel est quic substantia, litas, vel quic relatio, vel

1944

aut vbi, aut qñ. id est,
& demonstrationes, quæ
ostendunt demonstrati-
uæ subiecto inesse alter-
um horum duorum
predicatorum, quod s.
sit subiecti quidditas,
aut qdditas pars, aut
aliquid accides de acci-
dentibus nouem prædi-
camentorum, quod illi
infit, scilicet qualitas,
aut quantitas, aut rela-
tio, aut aliud de reli-
quis prædicamentis. Dñ
autē dixit: Et fit, quan-
do prædicatum est vñ
naturaliter. Intendit,
q̄ talia prædicata sunt
secundum numerum
prædicamentorum, quæ
sunt simplicia, non cõ-
posita.

BYRANA

aut patiens, aut vbi, aut quando. fenfus est, in demonstrationibus vero demonstrationis vno istorum duorum prædicatorum, hoc est, qd sit quid subiecti, aut pars essentis, aut accidens in eis illi ex accidentibus prædicamentorum nouem: & hoc aut qualitas, aut quantitas, aut relatio, aut aliud ex reliquis prædicamentis. & dixit: si extiterit, cū fuerit prædicatum fm naturam, fenfus est: Similitudo alicuius istorum prædicamentorum erit fm numerum prædicamentorum: quæq; sunt simplicia & non composita.

MANTINVS

patitur, vel vbi, vel qñ. **A**
hoc est; demonstratio-
nes autē demonstrāt de
mōstratiue inesse ſub-
iecto alterum horum
duorum prædicatorū
videlicet, vel quod eſt
quiditas ſubiecti , vel
pars quiditatis, vel acci-
dens inherenſei ex ac-
cidentibus nouem præ-
dicamētorum, & illud
ſiue ſit qualitas, vꝑꝫā-
ritas, vel ad aliquid, vel
aliquod aliud reliquo- **B**
rum prædicamentorū.
D. d. Et illud erit qñ
prædicatum fuerit vnū
natura. hoc eſt, huius-
cemodi autem prædi-
cata erūt tot, quot ſunt
prædicamēta & ꝯꝫ ſunt
ſimplicia, nō .cōpoſita.

Amplius substantiam quidem significantia, quod illud, aut quod illud aliquid significant, de quo predicantur. quaecunque vero non substantiam significant, sed de alio subiecto dicuntur, quod non est, neque quod illud, neque quod illud aliquid, accidentia. quemadmodum de homine album. non enim est homo, neque quod album, neque quod album quid, sed animal fortasse, quod quidem enim animal est, homo est. Quaecunque vero non substantiam significant, oportet de aliquo subiecto predicari, & non esse aliquid album, quod non alterum quid existens album est. ^a Species enim valeant, namque & seretismata sunt, & si sunt, nihil ad sermonem sunt, demonstrationes enim de talibus sunt. Amplius si non est hoc huius qualitas, & illud huius, neque qualitatibus qualitas, impossibile est mutuo predicari sic, sed verum quidem dicere contingit, mutuo autem praedicari, vere non contingit.

Et * seretissima sunt, & si sunt, nihil ad sermonem sunt, demonstrationes enim de talibus sunt. Amplius si non est hoc huius qualitas, & illud huius, neq. qualitatibus qualitas, impossibile est mutuo predicari sic, sed verum quidem discere contingit, mutuo autem predicari, vere non contingit.

mentur experiantur dissonantiam chordarum: si secundum convenientem melodiarum rationem exten-
sive vel alias pertractationes citharedorum inarticularum, experientur gratia, dissonantiarum chordarum facta.

 $Re =$

Dixie

RR üj

Ad

T.C.149 Redeamus autem

D illuc, vbi fuimus, & dicamus, qd id, quod prædicat de substantia essentiali prædicatione, aut prædicatū est subiecti pars, aut prædicatum est subiecti essentia: quæ vero præter hoc sunt, quæ de substantia prædicantur, & illi non sunt essentialia, sed de illa prædicantur, & non sunt subiecti pars, neque subiecti essentia, ipsa sunt illius accidentia. (verbi gratia, qd de homine prædicatur, qd sit albus, quod non est hominis essentia: & significatū eius est, qd sit albus, sed causa est qd sit animal. hominis enim quid dicitur est, qd sit animal: cūctæ vero res, quæ substantiæ essentialia non sunt, de illorū significato notum est, qd illæ semper de re subiecta prædicentur: nulla enim res est, quæ est alba, cuius essentia & significatum sit, qd ipsa sit alba: verum qd illa sit albedini subiectum in quo est.

Idearū

Dixit Arist. Reuertamur autē ad id, in quo fuimus: & dicam⁹, qd omne illud, quod prædicatur de substantia prædicatione essentiali, aut erit prædicatū pars subiecti, aut erit prædicatum sive substantiæ subiecti: quod aut fuerit aliud ab hoc ex ipso, quæ prædicant de substantia, & non sit essentia ipsius: sed est prædicatū de ipso, & nō est pars subiecti, & nō est essentia subiecti, erit utiq; accedens. ut in exēplo, si prædicet de homine, qd est alb⁹, qm essentia hominis & intentio ipsius nō est, qd sit albus, sed causa ipsi⁹ est, qd sit animal: qm essentia hominis est, qd sit animal: quæcūq; vero non sunt essentialia substantiæ, manifestum ex intentione ipsorū, qd semper prædicant de aliquo subiecto: & hoc, qm non inuenitur aliquid, quod sit albū essentialia, & intentio ipsi⁹ sit albū: sed sive qd est subiectū albo, est in ipso.

De

Ad idigitamur, quod fuimus, qd prædicatur substantiæ præne essentiali prædicatum pars subiecti essentia subiecti præter hoc cūq; prædicatur de substantia non sint substantiæ pars, vel essentia ei accidentia. (verbi gratia,) prædicetur. Nam essentialis, eiusq; situm non est, sed causa est animal, essentia hominis quid dicitur sit animal. vero, quæ essentialia substantiæ, manifestum est, quod per prædicatur substantiæ. lum albū re cuius essentia significatum sed quatenus iectum albo eo existenti

ABRAM

BYRANA

MANTINVS

Idearum vero me-
minisse nō est vtile,
essent enim vanæ &
fuitiles, quas nemo
attingeret, & si es-
sent existentes, adi-
rum non habent ad
id, quo iter tendim⁹:
demonstrationes. n.
taliū sunt. Ac ite-
rum nisi alter duo-
rum terminorū ad
alterum sit secundū
quod sit illius qua-
litas, & hoc huic, aut
etiam non sit quali-
tatis qualitas, impos-
sibile est quod mu-
tuo cōuertantur: pos-
sibile nanq; est hæc
mutuo prædicari, se-
cundum veritatē ta-
men minime.

De formis vero mē-
tionē facere non est
vtile, qm̄ sunt super
iactationibus impos-
sibilib⁹, quas assequi
nō possum⁹: & si in-
ueniunt, nō est adit⁹
ad ipsas i eo, de quo
tractamus: qm̄ de-
monstrationes non
sunt vtiq; de talib⁹.
& cōsistēt etiam si nō
erit vnus duorū ter-
minorū respectu al-
terius, fm̄ q; est qua-
litas ipsius, & hoc
huic, aut nō erit con-
sistēt etia de qualitate
qualitas: & fieri non
poterit, vt cōuertan-
tur termini ad se in-
uicē: præterq; q; fieri
vtiq; pōt, vt p̄dicen-
tur hi ad se inuicem,
sed fm̄ veritatē non.

Facere autem hic A.
mentionē de ideis,
nihil cōfert, quia ea-
rum declaratio non
hēt locū, nec quisq;
illas intelliget. Et si
reperiuntur, nullum
habēt ingressum ad
ea, quæ nūc præ ma-
nibus habemus. qm̄
demōstrationes sūt de
huiusmodi rebus.
Et si nō fuerit quoq;
vnus duorum termi-
norum apud alterū
ita, vt sit veluti quali-
tas ei, & alter alteri,
vel non detur quali-
tas alteri qualitati,
& neq; poterunt cō-
uertere iter se se aliqui
terminorum in ali-
quos, veruntū pote-
runt p̄dicari alter de
altero, s; re vera nō.

149 Postquā explicuit
differentiam inter ac-
cidentalīa prædicata, &
non accidentalīa præ-
dicata, quo ad acciden-
tium prædicationem,
rediit ad quod inten-
debat de p̄dicatis, quæ
sunt accidentalīa, quod
non prædicantur mu-
tuo de suis accidenti-
bus, q; oportet q; per-
ueniant ad aliquem fi-
nem. Et detulit de hoc
ab initio p̄scrutationē,
et

Postequā declara-
uit differentiam inter
prædicata accidentalīa
& nō accidentalīa, qua-
lis est prædicatio acci-
dentium: reuersus est
ad id, quod intende-
bat de p̄dicatis, quæ
sunt accidentalīa: cum
non prædicabūtur ad se
inuicem per accidentia
sua, quod oportet, vt
deueniant ad finem: &
adduxit inuestigatio-
nē de hoc à principio:
et

Posteq; ostendit dif-
ferentiā, quæ est inter
prædicata accidētia,
& nō accidentalīa, quo
ad p̄dicationē acciden-
taliū, reuertit nūc ad
id, quod p̄posuerat de
p̄dicatis, quæ sunt acci-
dentia qm̄ nō prædican-
tur alterū de altero in-
uicē de suis accētib⁹ di-
cens, q; oportet vt de-
ueniatur in finē: & in-
cepit iterum ab initio
inuestigare hoc initio
RR iij sum-

C5.149
C

ABRAM

BYRANA

MAN

D & inchoauit p̄dicata, a p̄dicatis essentialibus, et dixit: q̄ id, qd p̄dicat̄ de subst̄tia essentiali p̄dicatione, aut p̄dicatū est subiecti p̄s, aut p̄dicatū est subiecti essentialia. Intēdit per p̄dicationem h̄ic, ipsum dictū proprie, qd notificauit substantiæ essentiali. Et dum dixit: Aut p̄dicatū est subiecti pars. Intēdit partem

E d̄f̄n̄onis: prout est genus, aut d̄ria. Et dixit: Aut p̄dicatū est subiecti essentialia. id est, q̄ fm se totū sit subiecti definitio. Deinde dixit:

Quę vero pr̄ter hoc sunt vsq; ibi, ipsa sunt illius accidentia. id est, quando p̄dicatio de substantia est essentialis, aut non essentialis: essentialis autē sit substantia, oportet, q̄ non

F essentialis, sit accidens substantię. Deinde cepit exemplificare, q̄ accidens sit super substantia, & dirigit ad modū, vnde v̄ q̄ accidētis p̄dicatio de substantia nō sit essentialis. Et dixit: (Verbi gratia) quia de homine p̄dicatur, q̄ sit albus, quod non ē hominis essentialia, & significatū eius est, id est p̄dicatio quidē albedinis de homine, nō est

& cepit in p̄dicatis a p̄dicatis substantialibus, & dixit: Quodcūq; aut p̄dicat̄ de substantia p̄dicatione substantiali, aut erit p̄dicatū pars subiecti, aut erit p̄dicatū de essentialia subiecti. intelligit p̄dicationem substantialem, sermonē p̄appropriationē: qui docet essentialiam substantiæ: & cū dixit: aut erit p̄dicatū pars subiecti, hoc est, pars d̄f̄n̄onis, quę ad modū si esset gen⁹, aut d̄ria. & cum dixit: vt sit p̄dicatū de essentialia subiecti. hoc est, q̄ sit ī summa d̄f̄n̄o subiecti. D. d.

Qd autē est aliud ab hoc ex ijs, q̄ p̄dicant̄ de substantia. deinde dixit: sunt utiq; accidentia ipsi. sensus est: cūq; fuerit p̄dicatio de substantia aut essentialis, aut nō essentialis, & essentialis, fuerit substantia: op̄3 utiq; , vt nō essentialis sit accidēs de substantia. Deinde cepit exemplum ponere, cū est accidens de substantia: & direxit modum: ex quo apparet, q̄ p̄dicatio accidētis d̄ substantia nō est essentialis: & dixit: Exēplū huius, si p̄dicet̄ de homine, q̄ est album. sensus est. P̄dicatio autē albi de homine nō est essentialis.

sumpto a substantialibus quicquid substantiæ essentiali dicatum subiecti, v̄ dicatū est subiecti. & in dicatione h̄ic, propriam, quę notificat essentiali, & p̄ siue sit ipsum essentiali intelligit definitiuo.

Verum quid p̄dicatio substantia, sit essentialia. hoc est: vel essentialis essentialis: est ipsa ergo necesse non est essentialis. Mox dat accidens substantia, & cū id, a quo ratio accidentia, quę essentiali: v̄ dicetur de essentiali: significat sit album. latio autē

ABRAM

BVRANA

MANTINVS

A

essentialis, qm homo-
minis, qd est subiectu,
non est ipsius essentia:
& significatu est, q ip-
se sit albus: predicatu
aut essentialis est illud,
qd hoc predicatum est
subiecti essentia & si-
gnificatum. Deinde ce-
pit exēplificare & ostē-
dere predicatu essen-
tiale de homine, qd re-
pugnat albedini, quo
ad hoc, vt res appareat
perfectiori euidencia,
iuxta presentiam sup-
positi. Et dixit: Sed q
sit aīal, hoīs. n. quiddi-
tas est, q sit aīal. i. illius
essentia, quæ procedit
de eo, gradu generis,
non gradu definitio-
nis. Dum autem dixit.

Cunctæ vero res, quæ
substantię essentialis nō
sunt, de illarū signifi-
cato notū est, q illæ semp
de re subiecta pdicant.
Intendit, q oēs res quæ
nō sunt substantiæ qui-
ditas, neque quiditatis
pars, notum est de ipsā
rum significato, q sint
accidentia, quæ semp
de re subiecta predican-
tur. Deīde tradidit hu-
iuscām, Et dixit: Nul-
la enim res est, quæ est
alba, cuius essentia &
significatum sit, q ipsa
sit alba: verum, q illa
sit albedinis subiectū
i quo est. id est, quia di-
cere

essentialis: qm non est
essentialis: quoniā nō
est de essentia atq; intē-
tione hominis, qd est
subiectum, vt sit albū:
pdicatu autē essentialis
illud ē: qd fuerit de es-
sentia subiecti. & itētio
huius est pdicatu aīal:
qd accepit ad declaran-
dum, & exemplifican-
dū predicatum essen-
tiale de homine: qd est
oppositū albedinis in
hoc: quasi appareat in
tentio vīsus perfectior,
& hoc apud inuentio-
nem oppositi: & dixit:
Sed cā, q sit animal.
sensus ē: essentia, quæ
procedit processu ge-
neris, non processu de-
finitiois. cū vero dixit.

Et de oībus essentia-
libus substantię mani-
festū est ex intentione
ipsorum, q semp pdi-
cant de re subiecti. sen-
sus est. Oīa vero, q non
sunt de essentia substā-
tię, neq; pars essentię,
manifestum ex inten-
tione ipsorū, q sunt ac-
cidētia: quæ pdicantur
semp de aliquo subie-
cto: deīde adduxit cām
i hoc, & dixit: qm hoc
nō est alicui albo de ali-
quo, cuius eēntia & in-
tētio sit, q sit albū: sed
fm q est subiectum al-
bi, cui inest. sensus est:
q non dicimus de ali-
quo,

ideo est non essentia-
lis, quia homo, qui est
subiectum, eius essen-
tia, & significatum qd
quidē est ipse hō, & p-
dicatu essentialis est il-
lud, cuius essentia sub-
iecti, & eius significatu
est hoc pdicatu. & po-
stea q dedit exēplū ip-
sius pdicati essentialis
de homine, qui quidē
opponitur ipsi albedi-
ni in hoc, vt clarius ne
gocium appareat atq;
euidētius dato, s. eius
opposito, d. Sed cā est
qd est anima, lquia es-
sentia hoīs, & eius qui-
ditas est, vt sit aīal. hoc
est essentia, quæ se ha-
beat ad ipsū veluti ge-
nus, non veluti defini-
tio: D. D.

Cuncta veto, q non
sunt eēntialia ipsi sub-
stantię, manifestum vti-
que est, q semp pdicā-
tur de re subiecta. hoc
est. oēs res, quæ nō sunt
quiditas substantia, ne-
que pars quiditatis cō-
stat eas esse accidētia,
quæ pdicantur semper
de re aliqua subiecta.
Deīde affert huius rei
cām dices: nam nullū
albū reperit, cui^o essen-
tia, & significatu sit al-
bum, sed quatenus est
subiectū albedinis i eo
existentis. hoc est, nos
non dicimus illud esse
album

B

C

AURAM

Decere de aliqua re, q̄ sit alba, non significat rē, cuius natura sit ipsa albedo: prout significat nos dicere hominem rem, cuius essentia ē humanitas: nos autē dicere albū, significat rem, in qua ē ipsa albedo: hoc autem ita est, quia nō est aliqua res accidentiū, q̄ sui subiecti quidditatem significet, quē est substantiē quidditas.

E(v.g.) quia non est aliqua res signata, hoc ē, substantia per se subsistēs, quam esse albam vel nigram, significet eius essentiam. hoc est, qm̄ illā denominauerimus per albedinē, aut nigredinē, aut aliud accidens, immo notifi- carent de illa aliquam rē extra ei⁹ essentiā, id est, rem illi subiectam.

Et est deia inter hanc predicationem, & predicationē essentiale, q̄ hanc vocamus dictum in subiecto, essentiale autem dictum de subiecto: hæc autē est in Lib. Predicamentorū: hic vero intendit p̄ de subiecto qd̄ intēdit ibi per in subiecto. Dum autē dixit: idearū vero meminisse non est vtile, essent enim vane, & futiles, quas nemo attingeret. Intendit per has,

BYRANA

quo, q̄ sit album sū viā naturæ albedinis: quē admodum significat, cū dicimus hominē de aliquo essentiali humanitatis: sed significat, qd̄ dicimus albū, aliqd̄, i quo ē albedo: atqui hoc ita fuit: qm̄ nō inuenit aliqd̄ accidens notificans essentiam subiecti sui, qd̄ sit essentia substantiē. vt in exemplo: nō inuenitur aliqd̄, in quo signetur substantia Omar p̄ essentiā ipsius, significans de ipso, q̄ sit albū, aut nigrū. hoc est, cū fuerit dispositio ipsius in albo, aut nigro, aut in alio accidentiū: sed significat d̄ ipso aliqd̄, qd̄ inest p̄ substantiam ipsius, hoc est p̄ aliqd̄, qd̄ est ipsi subiectum.

Est autem deia inter hanc predicationē & inter predicationē essentiale: cū legit̄ sermo iste de subiecto, & substantia, quē d̄ de subiecto: & hoc in Lib. Predicamentorū: vult autem hic per de subiecto id, qd̄ vult per i subiecto: & dixit: de formis autē istis smocinari hic nō est vtile: qm̄ est iactatio impossibilis: quā assequi nō possumus. Intelligit per formas

MANTIN

album, cuius nō ipsa albedo, sic dicimus hominem: id, cuius vera est ipse homo: indicamus id in albedo: Hoc a sit, q̄a nullū rep- cidens, qd̄ notū ditate sui subiecti est quidditas ipsi stantiē. nā (exē) nullū indiuiduū stantiē p̄ se existit perie qd̄ cū dic- sum esse album grū, qd̄ per hoc cetur vel notifi- essentia, vcz, q̄- bimus, vel deno- mus ipsum pal- vel nigredinē v- qd̄ aliud accide- notificans de eo qd̄ est extra ei⁹ tiā id est, per ali- ius ipsum ē sul- Hec autē pdica- fert ab illa præd- essentiali, quia: tionem dicimus subiecto, substi- ro d̄ de subiecto Lib. Predicamentorū dictū est, hic v- ligit per id qd̄ c̄ subiecto, id qd̄ gitur esse in sul- D. d. facere autē tionē de Ideis: fert, quia earū c̄ tio nō habet lo-

ABRAM

DVRANA

MANTINVS

has ideas, quas dicit Plato. ille enim opinabatur qvniuersalia, de quibus fuit demofones, sint extra mentem vñā: recessit autē ab eo, vbi nos sumus ad reminiscendū de ideis, aut puto qā si asserens ideas cōcederet, qd dicere hominē, significet rē suā essentia, quā ē ipse hō, asfirmaret hoc de albo & sic albū significaret vnā rem: si autē cōcederet, qd significet formā, & formē subiectū, nos dicere hominem, esset sicut nos dicere albū. cū autē res idearū fuisset dubia ob diuulgationē ipsas asserentiū, dixit: Et si essent existentes aditum non habent ad id, quo iter tendimus: demonstrationes enim talium sunt. id est, & si concederemus ipsas esse, non esset ei aditus ad hanc pscrutationem, in cuius tractatu sumus: demōstrationes enim sunt demonstrationes harum rerum sensatarū, non demōstrationes harum idearum.

istas, eas, de quibus dixit Plato: & hoc quoniam ipse opinatus est, vniuersalia, de quibus sunt demonstrationes, inueniri extra intellectum vniuersalia: remouit autem nos, quē admodum ego existimo, ex hoc a cōmoratione formarū: qm̄ qui dicit de formis, aut significat, qd nos dicamus hominem significare sup re substantiali, qd est hō aīal, & sequatur hoc de albo, & si albū significans sup alta re: si autem significet, qd significet formam, & subiectum formae: erit idem, cū dicemus homo, ac si diceremus albū: & qm̄ intentio formarum est dubia propter dterminationē dicentiū sic: dixit: & si sunt, non est aditus ad ipsas in eo, qd nos pertractamus: qm̄ demones sunt de talibus. sensus est: & si fateamur, qd sunt, nō erit ipsi aditus in hac inquisitione, in cuius via nos sumus: qm̄ demonstrationes sunt demonstrationes istorum sensibilium: non autem demones istorum formarum.

telligit autē per Ideas il las formas, & Ideas q̄s ponit Plato. Nam putabat Plato, quod illa vñā, quibus sunt demofones, existunt extra intellectū vñā, ex hoc autē qd hic tractat, puto iō fecisse mentionē de Ideis, quia qd ponit Ideas, si concedat qd cū dicimus hō, significet eius essentia quē ē homo, tūc hoc idē sequeretur de albo, & album significaret aliā rem. **B** sed si fateatur qd significet formam, & subiectū formae, tūc dicere homo, ē veluti dicere, albū. Et cū ipse Idex, sint res dubia, tū pp publicā opōnem eorū, qui eas ponit. dixit: Et si reperiant, tū nullum habent ingressum, seu nihil attinet ad ea, quae nūc p̄ manibus habemus: qm̄ demofones fiunt de huiuscemodi rebus. hoc est, licet cōcederemus, qd reperiunt, nō p̄p̄ea haberent ingressum in hac inquisitione, & tractatione, de qua nunc agimus. p̄p̄ea quia demofones, sunt demofones horum sensibilium, non demofones harum Idearum. **C**

Et intendit quidē, qd si Idex essent res extramentē

Atqui vult, qd si formae sunt res existentes extra

Vult autē qd si Idex essent res existentes extra intel-

Posteriorum

ABRAM

D mentē distincte ab his sensatis, impossibile esset, qd demonstratio proportionata reb⁹ existentibus sensatis, sit demonstratio proportionata illis Ideis. imposse nāq; est vnam demōnē cē proportionatam reb⁹ differentibus, in quantum est demō vna, & per se notum est, qd hae demōnes sint harum rerum sensatarum: demōnes igitur idearū non sunt demōnes, neque de ideis ē quid utile ad demōnum constantiam, si illae essent existentes. Et dum dixit: Ac iterum nisi alter duorū terminorū ad alterū sit, fm qd sit illi⁹ qualitas, & hęc huic, aut ē non sit qualitas: imposse est qd mutuo cōuertant, possibile nanq; ē hęc mutuo prādicari, fm veritatē tñ minime. Intendit, qd qñ aliqua res de aliqua re p̄dicat fm qd sit illi⁹ qualitas, aut aliud reliquorū prādicamentorū, qd hęc enuntiatio nō cōuertat & fiat prādicatio fm rei veritatē, aut naturaliter: quinimo sit p̄dicatio p̄ternaturaliter. imposse nanque est illi, qd de vlla re prādicatur, in quantum est

BVRANA

extra intellectū variabiles ad ista sensibilia: fieri vtiq; nō poterit, vt demō sit p̄portionata illis formis. quoniam fieri non pōt, vt sit demō vna proportionata duabus rebus diuersis ex parte, qua est demō vna: manifestum aut per se, qd demōstrationes istae sunt demōnes ad has res sensibiles: igitur nō sunt demōnes de formis: neq; in formis est utilitas ad cōstitutionē demōnum, si inveniuntur. dixit: Rursus si nō fuerit vnus duorū terminorum respectu alterius, fm qd est qualitas ipsi, & hoc huic, nō erit cōsistēt qualitati: fieri vtiq; nō poterit, vt conuertant termini ad se inuicē: prāterq; qd fieri vtiq; pōt, vt prādicent de se inuicem: sed fm veritatem non. sensus est: Cū p̄dicat aliqd de aliquo fm qd est qualitas ipsi⁹, aut vnum reliquorū prādicamentorum: qd nō conuertit hęc enuntiatio: & erit p̄dicatio fm veritatē, aut fm cōsuetudinem naturalē: sed erit vtiq; p̄dicatio fm aliā cōsuetudinē à naturali: qm fieri nō pōt in eo, qd est subiectum sup

MANTIN

intellectū, diu his sensibilibus, posset fieri denp̄ria, seu proportionata rebus existentibus sensibilibus, quā non de demō esse p̄tionata duab⁹ diuersis, quatenus demō, sed p̄ hęc demōnes, si demōnes harū resibilibus, ergo ne Ideae habebunt neque facere de Ideis quod duceret, licet retur. D. d. & si nō quoq; vnus duorū minorū apud ita, vt sit velut tas ei, & alter al nō detur qualitatē qualitati, nec rūt conuerti in aliquo terminorū quos, verūtm p̄dicari alter de sed re vera nō. I si p̄dicetur alic aliquo, quaten⁹ litas ei, vel aliquo prādicamentū, q ciatio nō cōuert fuerit prādicat aut fm naturalē sed p̄fectio creatio, nō fm vlturalē, quia id ccat de aliqua re

ABRAM

est illius qualitas (gratia exempli) quod subiectum sit huius predicati predicatum, inquantum sit illius qualitas, aut qualitate in illo, aut modus, quo sit qualitas predicati, quod est ei qualitas (exempli gratia) quando predicatur album de niue inquantum est illius qualitas, non conuertitur hanc predicationem secundum veritatem.

Impossibile namque est niue predicari de albo, neque secundum quod sit ei qualitas, neque qualitate qualitas, & si non sit predicatio alteri duorum terminorum de altero, excepto quod possit sit horum mutuo predicatio, verum secundum veritatem, ipsa non est.

BVRANA

super re ex parte, qua est qualitas ipsius (exempli gratia) quod sit subiecti predicatum de hoc predicato ex parte, qua est quale ipsi, aut modus qualis subiecto: quod est quale ipsi (ut in exemplo) cum predicatur album de niue ex parte, qua est quale: non est posita, neque conuertitur predicatio super veritate.

Quoniam fieri non potest de niue, ut predicetur de albo, neque secundum quod est quale ipsi, aut quale quali: & si non erit predicatio vnius duorum terminorum de altero: per ter quod fieri utique potest, ut predicentur de se inuicem, sed secundum veritatem, non.

MANTINVS

nus est ei qualitas (exempli gratia) non poterit ipsum subiectum esse predicatum de illo predicato, quatenus est eius qualitas, vel est veluti eius qualitas, vel aliquo modo sit qualitas ipsi predicato, cui est qualitas (exempli gratia) cum album predicatur de niue quatenus est eius qualitas, tunc non conuertetur predicatio verum.

Quia nix non potest predicari de albo, nec quatenus est eius qualitas, vel qualitas qualitate. & si non predicetur alter duorum terminorum de altero, verumtamen possunt predicari alter de altero hic, sed non vere.

Hucusque doctissimi Mantini candide lector aurea super hoc primo Poster. peruenit translatio: cetera vero, morte preuentus, perficere haud potuit.

: Posteriorum

T. 33. ps ² Aut enim *ut substantia* * predicabitur, veluti si genus aut differentia predicati. Et ac autem monstrata sunt, quod infinita, neque deorsum, neque sursum, ut homo bipes, hoc autem alterum, neque animal de homine, hoc autem de quod est quid, substantiam enim omnem est definire taler vero non est pertransire intelligentem, quare neque sursum deorsum infinita. illam namque non est definire, de qua indicantur. sic itaque genera inter se non reuenersum predicabitur enim ipsum quod ipsum aliquid est.

A B R A M B V R A N J

T. c. 150 Prædicatio aut si fuerit essentialis, prout est ea, quæ est generis, aut dñi constitutiue: utraq; aut hæc de suo significato demonstratū est, q non procedat in infinitum, neq sursum, neq deorsum. prout de hoie prædicat q sit bipes, & q sit animal, & q alia res sit: neq et dum animal de homine prædicatur: hoc autem syllogistice, & hoc aliter fm q quid erat esse: omnis enim substantia, q talis formæ est, definitur: res vero infinitæ non est modus, quo consent apud intellectum, & eas decernat. illæ enim non perueniunt ad finem sursum, neq deorsum: & res, de qbus pdicant prædicata, q sunt huius formæ, q non perueniāt ad finē, imposse est q definiantur: genera aut impossibile est q couertant rebus, qbus sunt genera, nisi res ipsa esset suū genus, eiusq; differentia.

Dixit Arist. Prædicat aut erit substantialis, dū genus & dñi: & cibus iā monstratū fuisse ipsoꝝ, q non in infinitum, neq sursum deorsum. quæ admodum catur de hoie, q sit bipes: & non cōsim prædicat ipsum de hoc de Callia: et hoc fm via, quid est: qm formæ est hæc formati: infinita vero consistere in intellectu & formæ ipsoꝝ: qm niūt ad finē, neq exparte deorsum aut formæ eorum, cam de ipsis hæc formæ non deueniunt ad finem, ut definiant quorum sunt genera erit aliquid genus ipsius.

5. 150 Postq diuise at prædicata in essentialia & accidentalia, & cōmonstrauit de essentialibus q nō sunt infinita,

Postea q diuise at prædicata substantialia & accidentalia: cōmonstrauit de substantialibus q nō sunt

A B R A M

B V R A N A

alta, neq; sursum, neq; deorsum, & exposuit pdicata, quę sunt accidentia, ex quo ipsorū pdicatio est accidentaliter, & eius intentionis etiā de his est ostendere, qd et pdicatorum, quę sunt accidentia, pdicatio sit finita: quatenus non pdicantur mutuo accidentaliter: incipit commonstrationem ab initio, & cepit id quod commonstrat pdicata essentialia esse finita, et inquirat huius rem, Et dicit.

Pdicatio autem si fuerit essentialis, prout est ea, quę est generis, aut differentię constitutiue, vtraq; autē hęc de suo significato cōmōstratū est, qd non procedant in infinitū, neq; sursum, neq; deorsū, id ē, qd hoc cōmōstrat ex parte pdicati, aut ex parte subiecti. Deinde ostendit hoc, exemplo, et dixit: Prout de hōe pdicatur qd sit bipes, & qd sit animal, & qd alia res sit. id est: huius exemplum ex parte subiecti est, qn quis pdicauerit de homine, qd sit bipes, & pdicauerit de bipede qd sit animal, & pdicauerit de animali aliā rem in eo qd quid est, qd hoc non procedat in infinitū, sed finiatur ad vltimū genus, de quo nihil penitus pdicetur in eo qd quid est, prout si diceret, ipsum corpus, sin autē non attingeretur cognitio ex ipsa definitione. Deinde dixit: Neq; et dum animal de hōe pdicatur: hoc autē syllogistice, & hoc aliter fm qd quid erat esse, id est: neq; et pdicatio infinita, quando capietur ex parte ipsius subiecti: prout in nostro exemplo, pdicetur animal de homine, homo autem de Socrate & Platone: de huiusmodi etiam re commonstratur, quod perueniat ad singulare.

Dum

ex parte sursum, neq; ex parte deorsum: cūq; pdicata, qd sunt substantia- lia vlt accidentalia ex pre pdicationis sue per viā accidentis, & fuit intentio ipsius in hoc ad monstrandū, qd pdicatio est finita, cōsistit et in pdicatis, quę sunt accidentia: cū non pdicatur de se inuicem per viam accidentis: incipit monstrationem a capite, & cepit declarare in eo, qd mōstrat de pdicatis substantialib⁹ finitis, & inuestigauit rē hoc, & dixit.

Pdicata vero aut erunt substantialia: quęadmodū genus, & dicitur: & de his duobus iā monstratū fuit ex disponib⁹ ipsorū, qd non procedūt in infinitū neq; sursum, neq; deorsum. sensus est, qd declaratū fuit hoc ex parte pdicati, aut ex parte subiecti. Postea declarauit hoc per exemplum: Et dixit: Quęadmodum cū pdicatur de hōe, qd est bipes, & qd est animal, & qd est aliquid aliud. sensus est: exemplū vero huius ex parte subiecti, cū pdicatur de hōe, qd est bipes, & pdicatur de bipede, qd est animal: & pdicatur de animali aliquid aliud ex parte quid est: hoc enim non procedit in infinitū, sed terminabitur ad genus vltimū: de quo non pdicetur aliquid penitus p modū qd est. ac si diceretur corpus: & si nō deueniat cognitio ex definitione. deinde dixit: Neq; cōsimiliter ē, cū pdicatur animal de hōe, & hoc de Callia, & hoc fm viā aliā a via quid est sensus est: & nō inuenitur cōsistit et pdicatio infinita, cū accipietur ex parte subiecti: quęadmodū si pdicatur animal simpliciter de hōe, & homo de Ziad, & Amar: ex huius enim dispōne cōsimiliter et monstratū fuit, qd deuenit in indiuiduū.

Et

Posteriorum

ABRAM

BYRAMA

D Dum autem narravit, q̄ talis prædicatio perueniat ad finē ex utriq; extremis, tulit huius argumentationē, Et dixit: Omnis enim substantia, quę talis formę est, definitur. Et sequit̄ prædicatio, quę est fm substantiam, perueniat ad finem, quia omnis substantia signata, definitur. Et illud intēdebat, dum dixit: Quę talis formę est. Deinde dixit: Res vero infinitę nō est modus, quo cōstet apud intellectum, & eas decernat, vsq; ibi, impossibile est q̄ definiant̄. id est, res vero, q̄ ponunt̄ infinitę non est modus, quo intellectus ipsas fm ipsarū summam cōcipiat, qm̄ non perueniūt ad finē neq; sursum, neque deorsum. Deinde dixit: Et res, de quibus prædicantur prædicata, quę sunt huius formę, q̄ non perueniant ad finem, impossibile est, q̄ definiantur. syl̄s autem constructio sic fit, res, quę sunt naturę ipsius substantiæ, comprehenduntur definitione: res autem infinitę partiales prædicatę, non cōprehenduntur definitione: conclusio itaque est, q̄ res quę sunt naturę ipsius substantiæ non sunt infinitę partiales prædicatę. Intendo autem hic per partiales illas, quę mutuo prædicantur.

E nitę non est modus, quo intellectus ipsas fm ipsarū summam cōcipiat, qm̄ non perueniūt ad finē neq; sursum, neque deorsum. Deinde dixit: Et res, de quibus prædicantur prædicata, quę sunt huius formę, q̄ non perueniant ad finem, impossibile est, q̄ definiantur. syl̄s autem constructio sic fit, res, quę sunt naturę ipsius substantiæ, comprehenduntur definitione: res autem infinitę partiales prædicatę, non cōprehenduntur definitione: conclusio itaque est, q̄ res quę sunt naturę ipsius substantiæ non sunt infinitę partiales prædicatę. Intendo autem hic per partiales illas, quę mutuo prædicantur.

F Postq̄ aut narravit, q̄ essentialia prædicata pueniāt ad finē ex prædicati, & ex pte subiecti, enūtiavit ē, q̄ i illis oibus impoſs sit circularis cōmōstratio. hoc. n. est vnū illorū, q̄ cōferūt ad existimādū, q̄ de quacūq; re cōstet demō, qd̄ est id, de quo primō itēdebat perſcrutari ex ipsis tribus rebus: hoc est, si attingat finē prædicatio ex parte subiecti, aut prædicati, aut medij inter prædicatū & sub-

Et posteaq; declarauit, quod huiusmodi prædicatio deuenit ad finem ab utriq; extremitatibus, adduxit signum in hoc, & dixit: qm̄ forma omnis substantię est hæc forma: iam igit̄ definit̄: oportet igit̄ vt prædicatio, quę est p se, deueniat ad finē: qm̄ oīs substantia ipsi assignata definitur. Et hoc est, qd̄ voluit, cū dixit: Forma ipsius est hæc forma, & reliqua. dispō autē eorū, q̄ non perueniunt ad finē est, vt non cōsistāt in intellectu: & dubitat̄ vsq; ad id, qd̄ dicit, nō est possibilis definitio ipſorū. & dixit: Ea vero, q̄ ponunt̄ infinita, non possunt oīno formari ab intellectu: qm̄ nō deueniunt ad finē, nisi ex parte superiore, & non ex parte inferiore. deinde dixit: Forma vero eorū, de quibus prædicant̄ prædicata, est hæc forma in eo, q̄ non deueniunt ad finem, non est possibilis definitio ipſorū. complicabitur autē syl̄s hunc in modū: Ea, quę sunt ex natura substantię, assequimur p definitionē: sed ea, quę sunt infinitorū partū prædicatarū, non assequimur p definitionē: igitur conclusio, q̄ ea, quę sunt ex natura substantiæ, non sunt infinitarum partium prædicatarum. Et volo hic per partes, cum prædicantur de se inuicem.

Et posteaq; mentionē fecit, q̄ prædicata cōnualia deueniūt ad finē ex parte prædicati, & ex parte subiecti: enūtiavit consistēt, q̄ nō est possibilis mōstratio in circulū: qm̄ hoc ē vnū ex ijs, quę adducta fuerunt ab illis, qui existimabūt: demōstrōne cōstrui sup oī re: & ipsum est, qd̄ intēdebat inuestigare a principio de rebus tribus: hoc est, si deueniunt ad finē prædicationes ex parte subiecti, aut prædicati,

ABRAM

BYRANA

subiectū. Et dixit: Genera autē impossibile est q̄ cōuertant̄ rebus, quibus sunt genera, nisi res ipsa cēt fusi genū eiusq; dīa, id est, nisi spēs sit & dīa cēt suo generi equalis, vthō ipsemet sit ipsū aīal, & rōnale ipsūmet sit ipsū aīal: qđ est falsum. & intēdit q̄ in his nō cōringat p̄dicatio p̄ accidens notum itaq; est q̄ talium p̄dicatorum res sit finita.

carī, aut iter p̄dicatū & subiectū: & A dixit: genera vero, quæ sunt genera nō possunt cōverti cū ijs, quorū sunt genera: q̄ si non esset vnum & idē genus, & dīa sui ipsius: & esset homo essentialiter animal, & rōnale essentialiter aīal: qđ ē falsum: arg. voluit, q̄ i illis nō accideret subiectū: qđ sit paccūs. planū igit̄, q̄ res in huiuscemodip̄dicatis sunt finitę.

T. 15. p. 1 Neq; vniq; qualis, aut aliorum nullum, si non secundum accidens predicatum fuerit? omnia enim hæc accidunt, et de substantijs prædicantur: sed certe neque sursum infinita erunt, de vnoquoque nanque prædicatur, quod vtiq; significat, aut quale quid, aut quantum quid, aut de talibus, aut quæ in substantia: hæc autem determinata sunt, et genera prædicamentorum determinata sunt: aut enim quale, aut quātū, aut ad aliquid, aut faciens, aut paties, aut vbi, aut quando. Suppositū autem fuit vnum de vno prædicari: ipsa vero de ipsis, quæcūq; non quid sunt, non prædicari, accidentia namq; sunt omnia: sed hæc quidem per se, illa autem secundum alterum modum: hæc autem omnia de subiecto aliquo prædicari dicimus, accidens autem non esse subiectum aliquid, nihil enim talium ponimus esse, quod non alterum quid existens dicitur, sed ipsum alijs, et alia quedam de alio. Neq; sursum itaq; vnum de vno, neq; deorsum inesse dicitur. de quibus enim dicuntur accidentia, quæcūque insunt in substantia vniuscūq; hæc infinita non sunt, sursum autem et ipsa quoq; accidentia vtraq; non infinita sunt. Necessè est igitur esse aliquid, de quo primum aliquid prædicatur, et de hoc aliud et hoc stare, & esse aliquid, quod non amplius neq; de alio priori, neque de illo aliud prius prædicatur, vnus igitur modus dicitur demonstrationis hic.

T. 15. 1 Quæ et sunt qualitas, aut aliud reliquorum prædicamentorū, quæ non sunt accidentaliter, ex quo illa omnia de ipsa substantia prædicantur, non sunt infinita neq; deorsum, neq; sursum. Ac Dixit Arist. Neq; cōsimiliter etiam qđ fuerit quale, aut aliud ex reliquis prædicamentis, quod non fm viam accidentis eo q̄ in summa p̄dicant de substantia, erit nō finitū, neq; sursum. Log. cum Auer. SS Et

Posteriorum

A. B. R. A. M.

D Ac et si que predicant, aut qualitas, aut quantitas, aut aliqua res predicamentorum, aut que sunt res essentielles sint: hæc. n. sunt finita, illorumque genera et sunt finita: illa enim aut sunt qualitas, aut quantitas, aut relatio, aut actio, aut passio, aut ubi. Prædicatum autem est naturaliter unum de subto naturaliter uno: prædicata vero, que non sunt essentialia, notum est de illorum re, quod non prædicent de se inuicem secundum se, tota enim accidentia sunt: & si quedam eorum sint essentialiter, & aliqua alio modo per accidens: de omnibus autem his enuntietur, quod dicantur de subiecto: accidentium autem non est aliqua res: quæ sit subiectum: nullum enim horum ponimus, & denominamus, modo quo non redeat denominatio in aliam rem, sed denominatio redit in aliam rem, & alia denominatio redit in aliam rem, & non cadit clementum à superiori deorsum, neque ab inferiori sursum. res. n. de quibus accidentia predicant, sunt res, quæ substantię sunt: hæc autem non sunt infinitæ: forme autem substantiarum & accidentia ab inferiori sursum sunt finitæ. Et hinc sequitur, quod sit aliqua res, de qua prædicet quod prædicat, & de hoc prædicato aliud prædicatum & pauset hoc clementum, & sistat apud aliquod prædicatum, quod non prædicet de aliquo re priori suo subiecto neque sit aliqua res prædicata prior illo.

Postquam

B. V. R. A. N. A.

Et cōsiliū et si fuerit illud dicat, aut quale, aut quod aliquid in predicamentis, aut res substantiales, & finita, & genera cōsiliū et hoc, quoniam ipse sunt, aut quantum, aut relatiuum, aut agens, aut patiens, aut cati autem est unum secundum subto uno secundum naturam: ro est ex dispoñe prædicati non sunt substantialia: quæ canit de se inuicem: quoniam sunt accidentia: & si si qua ipsorum per se, & viam aliam per accidens: & enuntiant in eo, quod dicuntur subiecto: & accidentia non quod subiectum: & hoc, quod ponimus, & non est ut & declarabimus ex modo redibit dispoñ ad aliquid dispoñ utique redibit ad aliud, & dispoñ alia redi quid aliud: & non camentum, de loco re deorsum, neque de loco re sursum: & hoc, quoniam ebus accidentia predicant, que sunt substantię: & hæc infinita: & forme per se, tia de loco inferiore sursum finita. Et sequitur ex hoc uenit aliquid, quod inest in hoc prædicato prædicati sufficiet hoc additamentum ad prædicatum: quod non dicatum de aliquo: quod suo subiecto: & non est prædicatum prius ipso

ABRAM

BVRANA

C6.151 Postq̃ cōmonstrauit, q̃ p̃dicata, q̃ sunt nature ipsi⁹ substantiæ, attingat finē. Intendit hoc cōmonstrare de p̃dicatis, q̃ sunt nature ipsius accidentis, & hoc qm̃ non p̃dicant p̃ accidentis. Et dixit: Quę ēt sunt qualitas, aut aliud reliquorū p̃dicamentorū, q̃ nō sunt accidentaliter, ex quo illa omnia de substantia p̃dicant, non sunt infinita, id est, videtur q̃ p̃dicata, quę sunt p̃dicamenti qualitates, aut alterius p̃dicamenti, q̃ non sunt infinita, qm̃ illorum p̃dicatio nō fuerit accidentaliter, sed ipsorū p̃dicatio fuerit de ipsa substantia. Et intendit per accidentaliter, q̃ accidentia p̃dicent de se inuicē, & substantiæ p̃dicentur de accidentibus. Et ex quo enuntiauit, Et oporteat horum ēt p̃dicationem esse finitam ab utroq̃; extremis, ex parte p̃dicati, & ex parte subiecti. Incepit argumentationes ad hoc, & dixit. Ac etiam si quę prędicantur aut qualitas, aut quantitas, ut aliqua res p̃dicamentorum, aut quę sunt res essentielles sunt, hæc enim sunt finita, id est, notum est q̃ quicquid p̃dicatur, aut est accidentis de ipsis p̃dicamentis, sicut quantitas, aut qualitas, aut de exteris alijs a p̃dicamento substantiæ: hæc autem sunt finita, s. q̃ sunt de p̃dicamento substantiæ. Deinde dixit: Illorumq̃; genera etiam sunt finita, id est, & genera p̃dicamentorum sunt finita: illa enim aut sunt qualitas, aut quantitas, aut relatio, aut de p̃dicamento actionis, aut passionis, aut ubi, aut quando. Et postquam supposuerat tres p̃missas. quarum vna est, q̃ p̃dicatorū sint duę spēs, aut substantiæ,

Posteaq̃ declarauit, q̃ p̃dicata, quę sunt ex nā substantiæ, deueniunt ad finē: vult declarare hoc de p̃dicatis: q̃ sunt ex nā accidentis: & hoc, cū non p̃dicant per accidentis: & dixit: neq̃; cōsistit ēt qd̃ sit quale, aut aliud ab hoc ex reliquis p̃dicamentis ex eo, qd̃ non p̃dicatur p̃ viam accidentis, in eo, q̃ in summa p̃dicant de substantia: erit p̃dicatio in infinitū. sensus est: Vi autē, q̃ illud, qd̃ fuerit ex p̃dicatis in p̃dicamēto qualis, aut in alio ab hoc ex p̃dicamētis, q̃ non erit in infinitum: cū nō erit p̃dicatio per viā accidentis: sed erit p̃dicatio de substantia. Et intelligit p̃ quale accidentis: veluti si p̃dicarentur accidentia de se inuicē, & p̃dicarentur substantiæ de accidentibus. Et posteaq̃ declarauit, q̃ oportet cōsimiliter ēt p̃dicationē in his esse finitā ex duabus extremitatibus ex parte p̃dicati, aut ex parte subiecti: cepit disputare super hoc, & dixit. Et cōsistit ēt si fuerit, q̃ p̃dicat aut quale, aut quantū, aut aliqd̃ ex p̃dicamētis, aut erūt res substantiales & hęc finitę. sensus est: Et manifestū hoc, qm̃ oē, qd̃ p̃dicat, aut erit accidentis ex p̃dicamentis, quę admodū quātum aut quale, aut aliud ab hoc ex p̃dicamentis substantiæ: & hęc sunt finita. hoc est, quę sunt in p̃dicamento substantiæ. deinde dixit: Et genus cōsimiliter finitum. sensus est: Et genera p̃dicamentorū finita: & hoc, qm̃ aut erunt ex p̃dicamento qualis, aut quanti, aut relationis, aut ex p̃dicamento actionis, aut passionis, aut ubi, aut quando. Et posteaq̃ posuit tres propositiones: quarū vna est: p̃dicatorum sunt duę species, aut substantiæ,

C6.151

B

C

SS ij ualis,

Posteriorum

ABRAM

BYRAMA

Dicitur, aut accidentia: et secundo supposuit
quod substantie predicata sint finita: et
tertio supposuit quod accidentium predi-
cata sint finita, connexit huic quartam
premissam, et dixit: Predicatum autem
est naturaliter unum de subiecto natu-
raliter uno, id est, predicatum unum
est unum, quoniam fuerit naturaliter unum
de subiecto naturaliter uno. suppo-
suit autem hoc, quia in hoc quesito
oportebit esse explicare quid sit unum
predicatum, & unum subiectum, de hoc
n. predicatum queritur: nunquid eius sint
predicata finita, necne? quoniam n. res com-
E monstrat de hoc, composita est de
composito: & sicut res se habet de subie-
ctis. Et postquam posuit has tres sub-
iectiones ad id, quod intendit concludere,
posuit quintam subiectionem, et dixit:
Predicata vero, que non sunt essen-
tialia, notum est de illorum re quod non
predicant de se inuicem. id est, notum est
est, quod predicata, que non sunt essen-
tialia, hoc est, que sunt accidentalia, non
predicant de se inuicem essentialiter.
Deinde tulit huius causam, Et dixit:
sunt se tota enim accidentia sunt, &
si quedam eorum sint essentialiter, & ali-
qua alio modo per accidens. id est, non pre-
F dicant autem de se inuicem essentialiter,
quia sunt accidentia, & si de acciden-
tibus quedam insunt essentialiter sub-
stantiis, & quedam accidentaliter.
Eo enim quod est essentialiter usus est
hic alio modo ab eo modo, quo usus
fuit prius. nam prius usus est eo, pro
predicatis essentialibus, hic autem
usus est pro accidentibus essentiali-
bus, que sunt illa, in quorum de-
finitionibus sumitur ipsum subie-
ctum, & subiecti genus, essentiali-
ter autem aliquando ipso videtur com-
muniter, prout eo usus est in hu-

talia, aut accidentalia: & posuit secun-
do, quod predicata substantie sunt finita:
& posuit tertio, quod genera accidentium
sunt finita: addidit huic propositionem
quartam: & dixit: Predicatum autem
unum finem nam de subiecto uno finem
naturam. sensus est, predicatum autem, quod est
unum, est utique unum: cum fuerit unum
finem nam predicatum de subiecto uno
finem nam: atque posuit hoc, quoniam in hoc
queritur opus, ut sciatur, quid est pre-
dicatum unum & subiectum unum: quoniam
hoc est predicatum: de quo queritur, si
est de subiectis infinitis, aut non? quoniam
postquam monstrata est res in hoc, mon-
strata fuit res de composito: & consimiliter
se habet res in subiectis.

Et postquam posuit istas tres radice-
ces ad id, quod vult concludere, posuit
radicem exempli: & dixit: notum pro est
ex dispositive predicatum, que non sunt
per se, quod non predicant de se inuicem.
sensus est: Et planum consimiliter est,
quod predicata, que non sunt substantia-
lia, hoc est, que sunt accidentalia, non pre-
dicantur de se inuicem per se: deinde ad-
iunxit causam in hoc, & dixit: quoniam sunt in
summa accidentalia: & si fuerint ali-
qua ipsorum per se, & aliqua finem modum
aliu per accidens. sensus est. Atque non
predicant de se inuicem per se: quoniam
sunt accidentalia: & si est in acciden-
tibus: quod inest per se substantiis: & ex
ipsis quod inest per accidens: & hoc, quoniam quod
est per se, predicatur hic finem alia dispo-
sitione ab ea, qua predicatur prius. quoniam
prius predicabatur de predicatis sub-
stantialibus, & hic predicatur de acci-
dentibus substantialibus: & hanc
sunt, in quorum definitionibus ac-
cipitur subiectum, & genus subiecti.
substantialitatem igitur aliquando facit
in vni: quod ad modum fecit a principio
istius

A B R A M

B Y R A N A

iuslibri initio, & aliqn ppric, vt eo
 vsus ē hic. Et dū dixit: Et aliq̄ alio
 mō, p accñs. Intēdit & aliqua p̄di-
 cant p accñs, alio mō quo dī q̄ mu-
 tuo p̄dicant accñtaliter, q̄ renuit in
 hac p̄serutatioē. Et postgēnūtiavit,
 q̄ equaliter vtr̄ accidētia essentialia
 sunt, quā non mutuo p̄dicantur
 essentialiter, neq; p̄dicatione de-
 finitiōnū de suis definitis, neq; p̄a-
 dicatione accidentium de suis sub-
 iectis, & si p̄dicatione accidentium
 de suis subiectis quēdam sit fm quā-
 dam specē essentialis, & quēdam sit
 accidēialis, id est, in cuius definitio-
 ne est ipsum subiectum. Non essen-
 tiale enim dicitur de tribus signifi-
 catis, aut pro illo in cuius definitio-
 ne nō sumitur ipsum subiectum, &
 ipsum est p̄dicatum de subiecto,
 non ex parte qua subiecto accidit
 alia res: & hæc non renuitur in hoc
 tractatu: aut pro eo, qd̄ p̄dicatur
 de subiecto ob aliqd̄ eius accidens:
 aut pro eo qd̄ p̄dicatur de illo, qd̄
 est de eo p̄dicatum, & est p̄dica-
 tio ipsa p̄ternaturalis, & hæc duæ
 renūtiunt in hoc tractatu: tulit ar-
 gumentationē, qua accidentia non
 p̄dicantur de accidentibus essen-
 tialiter. Et intendit hic per essentia-
 liter p̄dicationem quē est naturaliter,
 Et dixit: De oībus aut̄ his enun-
 tiatur, q̄ dicant de subiecto: accidē-
 tium aut̄ non est aliqua res qua sit
 subiectum. i. ideo accidentia non p̄-
 dicantur de se inuicē essentialiter,
 quia accidens est id, in cuius definitio-
 ne dictum est, q̄ p̄dicet de sub-
 iecto, id est in subiecto, accidens au-
 tem non est res subiecta. hinc itaq;
 concludit, q̄ accidens non p̄dica-
 tur de accidēte, nisi accidentaliter.

Et

isti libri, & aliqn appropriatē: quē **A**
 admodū fecit hic, et dixit: Et aliqua
 ip̄forū fm viam aliā p̄ accidens. sen-
 sus est: Et p̄dicant aliqua ip̄forū
 per accidens fm modum vnum: de
 quo dictum fuit, & p̄dicant aliqua
 de aliquibus per accidens longin-
 quū ab hac inuestigatione. Et pos-
 steaq; enuntiavit, q̄ accidentia in
 summa, aut sunt in substantijs, q̄
 non p̄dicant de se inuicē per se,
 neq; p̄dicatione definitionum de
 definitis, neq; p̄dicatione accidētiū
 de subiectis suis: ex ip̄so est aliquid
 substantiale in aliqua specie, & ex **B**
 ip̄so aliquid, quod est accidens, hoc
 est, in cuius definitioē est subiectū:
 & hoc, qm̄ non substantiale dicitur
 fm tres intentiones, aut de eo, in cu-
 ius definitione accipitur subiectū,
 & hoc est p̄dicatum de subiecto, nō
 ex parte, qua accidit subiecto aliqd̄
 aliud: & hoc non est longinquum
 ab hac inuestigatione: & ex ipsis ali-
 qd̄ est, de quo p̄dicat subiectum,
 & hoc p̄dicatione: quæ nō est fm
 cōsuetudinē naturalem: & hæc am-
 bo sunt longinqua ab hac inquisitio-
 ne: adduxit disputationē, ex cuius **C**
 parte nō p̄dicantur accidētia de ac-
 cidentibus per se. Intelligit hic p̄ se
 p̄dicationē, quē est fm consuetu-
 dinem naturalem, & dixit: Et de oī-
 bus istis enuntiatur in eo, q̄ ipsa di-
 cuntur de subiecto: accidēs autem
 nō est aliqd̄ subiectū. Et sensus est:
 Atqui nō p̄dicant accidētia de se in
 uicem per se: qm̄ de accidente dicitur
 in ip̄sius definitioē: q̄ est id, qd̄
 p̄dicat de subiecto, hoc ē l subiecto,
 & accidēs nō est aliqd̄ subiectū: cō-
 cludit igit̄ ex hoc, q̄ accidētia nō p̄-
 dicant de accidēte, nisi per accidēs.

SS ij Et

D Et postq̄ narravit q̄ accidēs nō sit
subiectū, tulit ad hoc argumētatio-
nē, Et dixit: nullū enim horū po-
nimus, & denominamus mō, quo
non redeat denominatio in aliam
rē, id est, huius inditiū est, quia nos
nullū accidens ponimus subiectū,
& ipsum denominamus per aliam
rem: hoc est, q̄ p illā denominetur,
& p̄dicemus illā de illo fm modum
denominationis, mō, quo hęc deno-
minatio non redeat in aliā rē. pro-
ut contingit de re, quā denomi-
namus fm rei veritatē: hoc est, q̄ de-
nominans non adueniat denomi-
nato ob aliā rē, sed ipsum denomi-
natū attingat fm eius essentia. De-
inde dixit: Sed denominatio redit
in aliā rē, & alia denominatio redit
in aliā rē, id est, sed accidentiū deno-
minatio eorūq; p̄dicatio de se inui-
cē redit ipsa illorū denominatio in
aliā rē, p̄ter ipsum accidens, qd est
accidentis subiectū: & iterū hoc ac-
cidēs, qd ob eius subiectū est deno-
minatio, est ēt denominatio alteri
accidentis ob hui⁹ accidentis subiectū.
Et intendit hic, q̄ qñ nō denomina-
rent se inuicē nisi ob substantias sibi
subiectas, ipsoꝝ mutua p̄dicatio est
accidentaliter: & hęc procedit in infi-
nitū. Deinde dixit. Et nō cadit cre-
mētū à superiori deorsum, neq; ab
inferiori sursum. res. n. de quibus ac-
cidentia p̄dicant, sunt res, q̄ sub-
stantiæ sunt: hę autē non sunt infini-
tę: forme autē substantiarū & accide-
ntia ab inferiori sursum sunt finitę,
i. sibi cōstat totū, q̄ p̄misim⁹, ex quo
in substantijs, quę de se inuicē p̄di-
cantur, q̄ sunt singularis forme, &
sūt in accidentibus, quę in illis sunt,
imposse est, p̄dicatiōis cremētū, neq;

Et posteaq̄ enuntiauit, q̄ accidēs
nō est subiectū, adduxit disputatio-
nē sup hoc, & dixit: & hoc, qm̄ nos
non ponemus vnum ex his, & dispo-
nemus ex parte, qua nō redibit di-
spositio ad aliquid. sensus est: signū
autē super hoc est: qm̄ nos non po-
nemus aliqd ex accidentibus subie-
ctum, & disponemus ipsum de ali-
quo, hoc est, qd disponitur de ipso,
& p̄dicatur de eo fm modū dispo-
nis ex parte, qua non redibit hęc di-
spositio ad aliquid aliud, quemad-
modum accidet hoc in aliquo: qd
disponitur per veritatem, hoc est, q̄
dispo nō assequitur dispositum pp
aliquid aliud, sed assequitur dispo-
situm per se. deinde dixit: sed dispo-
sitiō redibit ad aliquid aliud, & di-
spositio alia ad dispositionē aliā si-
ne accidente: qd est subiectū acci-
denti: & hoc accidens cōsimiliter ēt,
qd est dispo pp subiectū suum, est
dispo cōsimiliter ēt accidentis alte-
rius pp subiectum istius accidentis.
Atqui voluit per hoc, q̄ cū fuerit,
non disponuntur aliqua per aliqua
pp substantias subiectorum ipsis: igitur
p̄dicatio de se inuicē est p acci-
dens, & p̄cedet hoc in infinitum:
deinde dixit. Et non cadet addita-
mentū neq; de loco superiore deor-
sum, neq; de loco inferiori sursum:
& hoc, qm̄ ea, de quibus accidentia p̄-
dicant, sunt res, q̄ sunt substantię, &
hęc nō sunt infinitę: & forme in sub-
stantijs, & accidentibus de loco infe-
riore sursum sunt finitę. vult cōsi-
tere i eo, qd p̄misim⁹ de substantijs
p̄dicans iter se: q̄ sunt forme in indi-
uiduis: & cōsist de accidentē, qd est
in ipsis, planum, q̄ non pōt fieri ad-
ditamentum in p̄dicatione, neq;
cū

ABRAM

BVRANA

qñ incipimus à superiori ad inferius, & procedat in infinitū, neq; qñ incipimus ab inferiori sursum: res. n. quibus insunt accidentia, & de illis essentialiter p̄dicantur, sunt finitæ, & sunt substantiæ & accidentia, quæ et sunt finitæ. Et dum dixit. Formæ autē substantiarum & accidentia ab inferiori sursum sunt finitæ. Intendit, formæ autē singularis signati, & accidentia, quæ illi insunt, ab inferiori sursum, quæ de se inuicem prædicant, sunt finitæ. Deinde dixit. Et hinc sequitur, q̄ sit aliqua res, de qua prædicetur, qd prædicat, & de hoc prædicato aliud prædicatū, & pauset hoc cremētum, & sistat apud aliqd prædicatū, qd non prædicet de aliqua re priori suo subiecto, neq; sit aliqua res p̄dicata priori illo. i. seq̄ ita i cremēto deorsū, q̄ i vltio rei pueniat ad aliqd p̄dicatū, cui⁹ subto n̄ sit aliqd subm pri⁹, cui i sit, & i cremēto sursum finiat i ptūm de quo nulla res sit de illo ptūm. vltius sit illud prius hac re: hoc est, q̄ hoc prædicatū prædicetur p̄ illā.

cū cepimus à loco superiore de A orsum in eo; q̄ p̄cedit in infinitū, neq; cū incepero à loco inferiore sursum: & hoc, qñ ea, quibus insunt accidentia, & de quibus p̄dicant p̄ se, sunt finitæ, & hæc sunt substantiæ & accidentia: quæ sunt finitæ consilī ē. Cum vero dixit: formæ autē in substantiis, & accidentibus de loco inferiore sursum, sunt finitæ. Sensus est: formæ autē in indiuiduo ipsi designato, & accidentia ipsi inexistētia de loco inferiore sursum aliqua ipsorum hoc p̄dicatū, est prædicatū vnum, & terminatur additamentū, & ita ad prædicatū: qd non est p̄dicatum de aliquo priori subto suo, neq; erit aliqd p̄dicatū prius ipso. sensus ē: Igit op; in additamentō deorsum, vt deueniat finis rei ad p̄dicatū: cui⁹ subiecto nō inueniē subiectū prius, cui inest: & in additamentō sursum, cū perficitur ad p̄dicatū, de quo non inuenitur aliquid p̄dicari, quousq; fuerit ipsum prius hac re, hoc ē, qd prædicatur de prædicato ipsius.

T. 31. p. 3 Amplius autē aliud est, si de quibus priora aliqua prædicantur, est C horum demonstratio, quorum autē est demonstratio, neq; melius euenit se habere ad ipsa, quam scire, neq; scire sine demonstratione: si autem hoc per hæc notum, hæc autem non nouimus, neq; melius nos habemus ad ipsa quam scire, neq; quod per hæc natum sciemus. si igitur est aliquid scire per demonstrationem simpliciter et non ex quibusdam, neq; ex suppositione, necesse est stare prædicationes intermediæ: si enim non stant, ^a sed est semper acceptio ad superius, omnium erit demonstratio: quare, si infinita non euenit pertransire, quorum est demonstratio, hæc non sciemus per demonstrationem. si igitur neq; melius nos habemus ad ipsa, quam scire, non erit aliquid scire per demonstrationem simpliciter, sed ex suppositione.

Hic

SS iiii Dixit

D Hic itaq; est vnus modorum, T.c.152 quo commōstratur dispō syllogismi logici: altera vero demonstratio fm hoc pcedit. Demonstratio quidem constat de rebus, quarum prædicatum est vehementis prioritatis: & res aut, quæ demōne sciuntur, impossibile est esse modū ad illas sciendum, qui illo sit melior, & impossibile est q sine demōne sciantur. Ex quo autē demō scitur, qñ sciuntur præmissæ, ex qbus **E** est: si pmissæ essent nobis ignotæ, & non sit nobis modus ad illas cognoscendum, nos itaq; nescimus neq; rem, quæ per illas scitur. Ac iterum, si scientia per demōnationem cadit de quibusdam rebus fm veritatē, non fm suppositionem, op; necessario, q media pausent & sistant. si autem non pausarent et sisterēt, sed illius esset aliqd principium illo superius prædicatum de eo, quæcunq; res acciperetur de illa esset demonstratio: impossibile. **T** n. esset pausa rerum, quæ infinitæ essent, vt residuum illarum demōne sciatur, & deflueret nobis illa res, vt illā non sciamus demōne, quia non est modus vt de illis cadat scia meliori modo q demōne, quia non cadet de illis demō, neq; alia res, nisi sit suppositione. Sicq; demonstratum est logice ex rebus, quibus appareret veritas illius, quod diximus.

Dum

T.c.153 Dixit Arist. Vna igitur demō nū, per quā demfatur res syllogici: sed mōstratio alia procedet fm hoc, si est demō procedet vtiq; super rebus: quorum p̄dicatū est fortis præcessionis p modum aliū meliorē ipso, & fieri non pōt, vt sciant per aliud a demōne: & si est demō scit vtiq; cū sciuntur propōnes, ex quibus fuit: erunt propōnes nō notæ apud nos, et nō est via nobis ad sciam ipsarū: igit nos nō sciemus, neq; aliquid, qd per ipsas scitur. Et consimiliter et si erit, cadet vtiq; cognitio per demōnē in aliquibus fm veritatē, non fm viam radicis positæ: sequitur itaq; ex necessitate, vt terminent media & stent: & si non terminabuntur & stabunt: sed inuenietur aliquid a principio, qd est superius ipso, p̄dicatū de eo: igit qd cunq; acceptum fuerit, de ipso erit demō: qm non possunt pertransiri ea, quæ non hnt finē: cū cognoscuntur reliquæ ipsoꝝ per demōnē: & sufficere nobis res ad id, qd non nouimus per demōnē: qm non est via, vt cadat cognitio in ipsis per modū meliorē q per demōnē: igiturnon cadet cognitio per demonstrationem i nullo, nisi fortasse erit per modum radicis positæ. Inductio igitur fm viam logice de his, q apparēt per speculationem est, quemadmodum diximus.

Dixit

ABRAM

Cō. 151 . Dum dixit: hic itaq; est vnus modorum, quo commonstratur dispositio syllogismi logici, videt ex inde, q; intendat per syllogismum logicum demonstrationem, quæ sit ex præmissis veris, nō proportionatis. Et intendit, q; hæc sit vna duarum commonstrationum. est enim nostra commonstratio logica, qua cōmonstratur, q; prædicata demonstrationis logicæ & veracis perueniant ad finē. Commonstratio nanq; logica dicitur de syllo vero. quæ sit ex rebus cōmunibus, non essentialib*. Et illud intendit per logicam hīc: & aliquando dicitur syllogismus logicus, quando illius præmissæ sumuntur ex arte Logica. Vtimur enim arte Logica duabus operationibus, prout alibi est dictum. Quarū vna est, vt sit instrumentum & illa est propria operatio. Altera autem est ex parte, qua est vna scientiarū, hoc est, q; alia scientia viatur illo, quod in ipsa est commonstratum: & ex quo hæc commonstratio, qua hīc vñsest communis syllogismo logico & demonstrationi, cum ipsa sit etiam verax est logica: & ideo potest intelligi, q; hīc dicit: (hic itaq; est vnus modorum, quo commonstratur dispositio syllogismi logici,) id est hic est vnus modorum, quib* cōmonstratur dispositio syllogismi logici & demonstrationis, qua intendimus vt in hac commonstratione per syllogismum logicū. & intendit p rem, quæ iam commonstrata est logice. illa quæ sita cōia demonstrationi logicæ & veraci: hoc est, q; impossibile sit q; res commonstretur per infinita media, neq; eidem rei sunt infinita prædicata, neq; infinita subiecta.

Deinde

BVRANA

Cō. 151 Dixit: hæc igitur est vna demonstrationū, per quas monstratur dispositio syllogismi Logici: de quo apparet, q; est. Intelligit per syllogismum logicū, demonstrationē, quæ est ex præmissis veris, nō proportionatis: & intelligit, q; hæc est vna duarū demonstrationū: quā monstratio nostra est logica, p quā monstratur, q; prædicata deueniunt ad finē in demonstratione Logica, & vera: & hoc, quā monstratio logica dī de syllo vero, qui est ex rebus vñsibus nō essentialibus. Et hoc est, quod voluit p logicā hoc in loco. & dī etiam syllogismus logicus, cum accipiuntur propositiones ipsius ex arte logica: & hoc, quā ars Logicæ facit duas operationes: quæ admodum dicemus in alio loco ab hoc: quarum vna est ex parte, qua est vñs: & hæc est operatio appropriata: altera vero ex parte, qua est scia de scientiis: hoc est, q; pertractet ipsa de scientia alia, quod monstratū fuit p ipsam: Et posteaq; hæc monstratio, quā fecit hīc, est vñs syllo logico & demonstrationi: & oportet ipsam consistere esse logicam: & p hoc fieri potest, vt intelligatur sermo ipsius hīc vnus ex modis: p quos monstratur dispositio syllogismi logici & demonstrationum: quas intendebamus facere. hoc est, hæc igitur est vna demonstrationum, p quas monstratur dispositio syllogismi logici per hanc demonstrationem in syllogismo logico: & intelligit p illud, quod monstratur per modum logicum, ea quæ sita communicantia syllo logico & vero: hoc est, q; fieri non potest, vt monstretur aliquid per media, quæ non habent finem: & non inueniuntur in vna & eadē re prædicata non habentia finem.

Deinde

Posteriorum

ABRAM

EVRAſſA

D Deinde dixit: Altera vero cōmonstratio fm hoc procedit. Intēdit per alteram cōmonstrationem, alia nostram expositionem, quæ etiam est logice, hoc est, præmissis logicis, vltra cōmonstrationem, quæ cōmonstrauerat, q̄ impossibile sit esse media infinita inter duo extrema posita. hæc enim cōmonstratio, quam hic facit, est fm hanc trium rerum, quæ præmissæ sunt, non fm eam rem, quæ fuerat præcedens oratio: & est cōmonstratio, q̄ prædicata sint finita, & similiter subiecta

E demonstrationum. Et postquā pollicitus est referre hanc cōmonstrationem, incepit eam, Et dixit: Demō quidem constat de rebus, quarum prædicatum est vehemens prioritatis. i. q̄ qñ demonstratio nis moris est, q̄ fiat de rebus, quarū medij termini sunt priores maiori extremo fm cognitionē & causam: hoc est, q̄ sint cāc maioris extremi.

Deinde dixit: Res autem, quæ demonstratione sciuntur, vsq; ibi, q̄ sine demonstratione sciuntur: continuauit hunc sermonem primo dicto, & posuit collectionē harū orationum, vt antecedēs: ac si dixisset, qñ demonstratio rerū, quæ demonstratione sciuntur, nō habet modū, quo sciatur sine demonstratione, neq; sciētia demonstrationi equali, neq; re demonstratione meliori: demonstratio autē sciatur, qñ sciuntur præmissæ, ex quibus demō confirmatur, quæ sunt priores q̄ scia, quæ ex demōne prouenit cōmonstratum itaq; est, q̄ qñ non esset nobis aditus ad scientiā præmissarū, non esset et aditus ad demōnem, neq; ad rem, quæ p demōnem sciretur.

Et

Deinde dixit: Sed mōstratio alia procedet fm hoc. intelligit p mōstrationem aliam, mōstrationem aliam fm modum logicum. Et volo per propōnes logicas aliud a mōstratione, quæ mōstramus fieri nō posse, vt inueniatur media infinita inter duas extremitates positas, & hoc, qm hæc mōstratio, quā fecit hic, est fm hanc intentionem ex intentionibus tribus: quæ pcefferunt, non fm intentionem, quæ præcessit tractatū istum: & hæc est mōstratio, q̄ prædicata sint finita in demonstrationibus & prædicatis. Et posteaq̄ testificatus est in cōmemoratione istius demonstrationis, cepit ipsam & dixit: Si fuerit demō consistens sup ijs, in quibus prædicatū est valde præcedens. sensus est: cum ex via demōnis sit: vt existat super ijs, in quibus medij termini pcedūt maiore extrematē per cognitionē & cām, hoc est, quæ sunt cā maioris extremitatis. Deinde dixit: Ecce, quæ sciuntur per demōnem, vsq; ad id quod dixit, absq; demōne. colligauit tractatū istū tractatui primo descriptione cōplicita ex his tractatibus, quæ ad modū prius, ac si diceret: cumq; sin ea, quæ sciuntur per demonstrationē vsq; ad id, qd dixit, absq; demōne: colligauit itaq; tractatū istum tractatui priori: demō igit nō hēt viā, qua assequamur cognitionē ipsi⁹ absq; demōne, neq; p aliqd melius demōne: & demō vtiq; cognoscit, cum cognoscuntur propōnes, ex quibus cōstruit demō, q̄ sunt priores cognitione proueniente ex demōne: planū igitur, q̄ cū nō habuerim⁹ viā ad cognitionē propōnū, nō habebim⁹ viā ad demōnē.

Et

A B R A M

Et hoc est, qđ significabat qđ dixit, Ex quo autem demonstratio sciet, vsq; ibi, neq; rem, quæ p̄ illas scitur, id est, ipsum quæsitum. Et, cū enun- tiasset, qđ si media essent infinita, se- queretur qđ nobis nulla esset sciētia, quia quando media essent infinita, demōstrationis præmissæ essent in- finitæ: id autem, quod est infinitū, non est demonstratione scitum, cœ- pit constituere hanc rem, Et dixit:

Si scientia per demfōnem cadit de quibusdā rebus fm veritatem, non fm suppositionem: oportet necessa- riō, qđ media pausent & sistāt. id est, qđ per se notum est, qđ nobis occur- rat sciētia de quibusdā rebus per demōstrationē, præter qđ omitta- mus in demfōnis præmissis aliquā præmissam per se ignotam, hoc est, qđ ad illam perueniatur ex alia scia, immo nobis occurrit sciētia de ma- iori parte rerum per suas præmissas per se notas: necessarium itaq; est in tali demōstratione, media esse finita: hoc est, qđ qđ in eis inchoat à maiori extremo, prædicatio finia- tur in minus, & quādo in eis inchoa- tur à minori finiat in ipsum maius. Et illud intendebat dum dixit: Oportet necessariō, qđ media pau- sent & sistant. id est, quod sistant in mutua prædicatione, & non proce- dat prædicatio in infinitū. Deinde cœpit commonstrare, qđ sistant du- cēdo ad impossibile, Et dixit: Si au- tem non pausarent & sisterent, sed illius esset aliquod principium illo superius prædicatum de eo, quæ- cunq; res acciperetur de illa esset de- monstratio. id est, sed si media non perueniant ad finē, & quacūq; p̄mis- sa esset alia præmissa superior illa, hoc

B V R A N A

Et hoc est, qđ significauit, cū dixit, A Et si est demfō vsq; ad id, qđ dixit: neq; illud, quod p̄ ea cognoscitur, hoc est quæsitum. Et posteaq; enun- tiavit, qđ si fuerint media non habe- bunt finē, qđ sequitur p̄ hoc, qđ non sit nobis cognitio: qđ cū media fuerint infinita, p̄pōnes erunt infi- nitæ, & quod est infinitum, non po- test cognosci per demōstrationē: cœpit confirmare hoc, & dixit:

Et consistet etiam erit, cū cadet co- gnitio in aliquibus rebus fm verita- tem, non fm viam radicis positæ: se- quitur itaq; ex necessitate, vt termi- nent media & stent. sensus est, cūq; notū fuerit per se, qđ cadet nobis co- gnitio p̄ demōstrationē in aliqui- bus rebus, absq; eo, qđ ponamus in p̄pōnibus demfōnis, propositionē non per se notam, hoc est, qđ perue- niant ad ipsam p̄ scientiā aliam: sed cadet vtiq; cognitio nobis ī multis per p̄pōnes per se notas: sequit̄ igit̄ in huiusmodi demōstratione, vt sint media finita, hoc est, cū incoe- perit in ipsa à maiore extremitate perficiatur prædicatio ad minorē, cūq; incoeperit in ipsa à minore perficiatur ad maiorē. & hoc est, qđ voluit, cū dixit: sequitur itaq; ex necessitate, vt terminetur media & stent, hoc est, vt stent in prædicatio- ne inter se, & nō procedat p̄dicatio in infinitū. deinde cœpit monstra- re, qđ terminatur per modū impossi- bilis, & dixit: & si nō terminatur & stant, sed inuenit̄ à principio aliqd, quod est altius ipso, p̄dicatū de eo, erit igitur de quacunq; re accepta demfō. sensus est: sed si non deue- rint ad finē media, & quacunq; pro- positione inueniet̄ p̄pō superior, hoc

Posteriorum

ABRAM

BVRAM

D hoc est, continens illam, & vltior ex parte sui subiecti. id est, qd suū subiectum esset vltius subiecto præmissæ assumptæ. adeo qd præmissæ prædicatū prædicaretur de eius subiecto ob prædicationem naturæ, quæ est vniuersalior suo subiecto, de illo omnis præmissa commonstraretur per medium terminum. (exempli gratia) si eēt homini aliqua natura vniuersalior & superior q̄ dictū nostrum, omnis homo est sensitiuus: adeo qd illa prædicetur de ipso hōe: & de illa prædicet ipsum sensitiuū, **E** (qd grā exēpli sit ipsum animal,) sensitiuum itaq; naturalit̄ cōmonstraretur de homine p ipsum aīal; & similiter si sic res pcederet de ipso animali cum homine, & si ita fieret de oī præmissa de quacunq; præmissa accepta constaret demōratio.

Deinde dixit: Impossibilis enim esset pausa rerū, quæ infinite essent, vt residuum illarū demōne sciat: & deflueret nobis illa res, vt illā non sciamus demōne. hoc est, quia impossibile esset vt sciamus aliquā præmissam, nisi qū ante illam demonstratione sciremus infinitas præmissas. impossibile autem est nos scire infinitas præmissas demonstrationibus infinitis, quoniam infiniti moris est qd non pauset & finiatur. Notum itaq; est, qd hoc defluere faciat hanc orationem. id est, qd inde sequatur cōtrarium illius, quod posuerat, scilicet qd nulla res sciretur demonstratione. Et intēdit per res infinitas, ipsas præmissas: & per pausam, intēdit qd illas sciat demōne: & sic eam exposuit, quando dixit:

Vt residuum illarum demonstratione sciat, ac si dixisset, qd pmissæ infinite

hoc est, cōprehensa in i vltior ex parte subiecti sit subiectū suum magis etum pponis acceptæ: dictum pponis prædicatū ipsius p prædicatū ipsi: quæ est magis suo: omnis igitur p pō per terminū mediū, vt si dicamus, omnis hōi inuenietur nā vltior aī mine, quousq; prædicatū prædicet sensibile de est animal: sensibile itabitur per naturā de homal. Et consistit si erit cū homine, procedet hōdo: & si erit hoc ita in tione: quæcunq; proprii, de ea constructetur.

Deinde dixit: Qm̄ n̄ minari ea, quæ nō habent cognitæ fuerint reliquæ demōne: & sufficere id, quod non nouimus. sensus est, qm̄ fieri cognoscamus propōnibus: nisi cū nouerim positiones infinitas p & fieri non pōt, vt cognitiones infinitas p finitas: qm̄ oē finitū minari & p̄fici. Planū facit tractatus iste: hoc ex ipso cōtrariū eius, q fuit: hoc est, qd nō cogit quid per demōne. & ea, quæ nō habent fines: & intelligit per n qd sciantur per demōne: sicut declarauit ipsum.

Nouerit reliquias q demōne: ac si dixisset, q

ABRAM

infinite nequeunt passare, ut ad illarum scientiam veniamus per demonstrationem. id est, quod ipsas sciamus demonstratione, sicq; defluit nobis hæc positio, hoc est, quod ex illa sequatur, quod nihil sciatur demonstratione: & hoc est sicut si quis diceret, non perueniet tibi hæc dragma nisi præuenerint tibi infinite dragmæ. Deinde dicit: Quia non est modus ut de illis cadat scientia meliori modo, quam demonstratione, quia non cadit, & de illis demonstratio, neq; alia res, nisi sit suppositione. id est, quia per se notum est, qd impossibile sit rem sciri meliori scientia omnium scientiarum optima, nisi per demonstrationem. nos autem iam supposueramus hanc suppositionem, scilicet qd si omnis res indigeret demonstratione, non perueniret nobis scientia penitus per demonstrationem de aliqua re, nisi fieret demonstratio petitione principij: hoc est, qd artifex reciperet esse præmissas subiectas in illa arte ab artifice alterius artis. & intendit qd ponenti hunc sermonem, sequatur, qd apud eum non sit scientia rerum, nisi quæ est apud demonstrationem: quæ fieret petitione rei ex scientia illius rei, quæ petita est ad illius demonstrationem.

BVRANA

ut terminentur propositiones infinite: A
quoniam deueniremus ad cognitionem ipsarum per demonstrationem, hoc est, cum nouerimus ipsas per demonstrationem: sufficit igitur nobis hæc positio: hoc est, sequitur ex ipsa, qd non sciatur una ipsarum per demonstrationem: & hoc, quemadmodum si quispiam diceret, non peruenit ad te hæc arena maris, quousq; deueniat ad te arena aquarum infinitarum. Deinde dixit: Quoniam non habet viam, ut cognoscat aliquis per modum meliorem demonstratione: quoniam non cadet scientia per demonstrationem, neq; per aliquid aliud, nisi sit per modum radicis positæ. sensus est, qd notum est per se, ut non cognoscat aliquid per cognitionem meliorem omni cognitione, nisi per demonstrationem: sed iam posuimus hanc positionem: hoc est, qd in omni, quod indiget demonstratione, non prouenit nobis cognitio per demonstrationem alicuius omnino, nisi fuerit demonstratio, quæ est per viam repetitionis: hoc est, cum artifex admittit propositiones esse subiectas ab artifice alterius artis. atqui vult, qd ponens hunc sermonem non debet habere apud se cognitionem aliquorum, nisi quod est apud demonstrationem secundum viam C
repetitionis super aliquo ex cognitione illius, cuius demonstratio reperitur.

T. 36. ps. ^a Logice igitur ex his quidem aliquis crederet de eo, quod dictum est: resolutorie vero per hæc manifestum breuius, quod neq; sursum, neque deorsum infinita prædicata contingit esse in demonstratiuis scientijs, de quibus consideratio est. demonstratio namq; eorum est, quæcunq; per se insunt rebus. ^b per se vero dupliciter sunt. quæcunq; etenim in illis insunt in eo, quod quid est, & quibus ipsa in eo, quod quid est inexistentibus ipsis. Ut in numero impar, quod inest quidem numero, inest autem ipsi numerus in ratione ipsius: & rursum multitudo, aut diuisibile in ratione numeri inest: horum autem neutra contingit infinita esse, neq;
ut impar

Posteriorum

D *ut impar numeri: iterū enim in impari aliud esset, cui in
ti, hoc autem si sit primum numerus inexistētia
tur non contingit infinita talia esse in vno, neq; sursum e
sed necesse vtiq; omnia inesse ipsi primo, ut numero, &
quae conuertentia erunt, sed non supertendentia.*

Contradictio Tomitani.

104 *Dubitaret hic aliqui non sine causa cur Aristoteles rationes logica
preponat & Auer. huic ascripserit suā cum tamen 8. Poste. 22. &
oppositum obseruauerit? Vide solutionem Tomitani.*

A B R A M

E Y R A M

T.c.153 **C**ommonstratū itaq; est lo-
gicē ex reb⁹, quarum apparen-
tia est veritas, id quod dixim⁹.
Demonstratiuus vero sylogis-
mus, cuius verificationē inten-
dit hic tractatus, pluribus spe-
ciebus commonstratur, quod
E scilicet eius principia sistant in
cremento ex vtriusq; extremis.
Demonstratio enim est ex re-
bus essentialibus. Rerum au-
tem essentialium sunt duæ spe-
cies: quarū duarum specierum
vnius sunt prædicata, ex quibus
constituitur subiectōrū natura,
& sumūtur in illorum definiōe.
alterius vero spēs sunt prædicata,
in quorum definitione sumunt^r
eorum subiecta, sicut est impar,
qui prædicatur de ipso numero:
F numerus enim sumitur in eius
definitione. & sicut multitudo
& discretum, quæ de illo prædi-
cantur: quia illa sumuntur in
eius definitione: nullū autē horū
duorū generum potest crescere
in infinitum, sicut impar in nu-
mero: quia si imparis esset alia
res, in cuius definitione sumeret^r
impar, numerus etiā sumeretur
in

Dixit Aristo. Pl
fm viam logicæ de
earum apparen-
tia diximus. Sed in f
stratiuus: in quo ha
intēditur, monst
multos modos, q; i
pia stant per addit
vtraq; extremitate
demō vtiq; est ex
tialib⁹, & res essent
duos modos: in qu
p̄dicata: ex quibu
natura subiectōrū,
piunt in definitio
in modo aut alter
ta: in quorū defini
piuntur subiecta:
impar: quod p̄dica
ro: numerus enim:
finitione ipsius: &
multitudo & diuis
de ipso: accipiūt
nitione ipsius: & n
quo istorū modori
mentū in infinitū
merū: et hoc, qm̄ si
ro aliquid aliud, i
tione acciperetur i
rus vtiq; consimil

ABRAM

in illius definitione. Si autem impossibile est talia esse infinita in una re.

Impossibile itaque est sursum crescere in infinitum: omnia autem haec sunt ipsorum summam necessario oportet inesse primo, et primum inesse illis: sicque quod illis insit est quod conuertantur, non quod sursum crescant, & in infinitum procedant: sicque quae infinita sunt predicatione, sunt quae directe fuerint.

Cd. 153. Postquam commonstrauit commonstratione cuius syllogismo logico & demonstratio, quod impossibile sit esse praedicata infinita sursum procedentia, neque subiecta infinita procedentia deorsum, Intendit hic commonstrare commonstratione propria syllogismo demonstratio, Et dum dixit: Commonstratum itaque est logice. Intendit per logicam praemissas conclusiones, quibus in praecedentibus commonstrauerat has duas res. & ex quo haec commonstratio non est demonstrationi propria, eius intentionis autem in hoc Libro est tradere commonstrationem demonstrationi propriam; dixit: Demonstratiuus vero syllogismus, cuius verificationem intendit hic tractatus, pluribus speciebus commonstratur, quod scilicet eius principia sistant in clemento ex utrisque extremis, id est de syllogismo vero demonstratiuo, de quo intendimus tractare in hoc Libro, pluribus modis commonstratur, quod eius principia, id est praemissae, sistant in ipsarum clemento ex utrisque extremis, hoc est, ex parte praedicati & ex parte subiecti.

Deinde incepit demonstrationem essentialis, quam pollicitus fuerat, et dixit: Demonstratio enim est de rebus essentialibus; usque ibi, quia illa sumuntur in eius definitione, id est huius demonstratio est, quia demonstratio;

BYRANA

peretur in definitione ipsius: & A si fieri non posset, ut inueniretur talia in aliquo uno in infinitum.

Fieri igitur non potest, ut fiat additio sursum in infinitum: & oportet ex necessitate haec omnia in summa inesse ipsi primo: & primum inest ipsis: quod igitur inest ipsis, id est, quod conuertantur, & non quod addantur sursum, & procedat ad id, quod non habet finem.

Postquam monstrauit monstratio Cd. 154 ne comprehendente syllogismo logicum & demonstratiuum, fieri non posse, B ut inueniantur praedicata infinita procedentia sursum, neque subiecta infinita procedentia deorsum: vult hoc monstrare per monstratiuam appropriatam in syllogismo demonstratiuo: & dixit, Planum igitur per viam logicam proponum vniuersalium: per quas monstratur ambo haec in eo, quod praecessit. Et postquam haec monstratio non est appropriata in demonstratiuo: dixit, in syllogismo autem demonstratiuo: de quo haec inuestigatio intenditur, iam utique monstratur finem modos multos, quod principia ipsius C stant apud additamentum ipsorum ab utrisque extremitatibus. sensus est, in syllogismo autem demonstratiuo, de quo inuestigare intendimus in hoc Libro iam utique monstratur per vias multas, quod principia sua, hoc est, praemissae sistant apud additamentum ab utraque extremitate, hoc est, a parte praedicati & subiecti. Deinde cepit monstrare essentiam appropriatam: quam testificati sumus, & dixit: Et hoc, quod demonstratio utique est ex rebus essentialibus: Deinde dixit, Ipse enim accipitur in definitione. sensus est: Et demonstratio huius

Demoſtratio, ut præſtensum eſt, componitur ex præmiſſis eſſentialibus: & commonſtratum eſt, qd eſſentialia ſunt duarum ſpecierum, cuiusdā ſpeciei eſt, qd illarū prædicata ſubiectorum de quibus prædicantur ſint definitiones, aut definitionum partes: hoc eſt, genera aut dixit: ſecundæ autē ſpeciei ſunt præmiſſæ, quarum ſubiectorum genera, aut ipſamet ſubiecta capiuntur in prædicatorum definitionib⁹, ſicut ſumitur numerus in definitione paris & imparis, & ſicut capitur in definitione

E multi & pauci, & ſicut ſumitur in definitione diſcreti, qm̄ diſcretum eſt quēdā proprietas numeri. Et poſtq̄ diuiſit prædicata eſſentialia his duabus diuiſionibus, Dixit: Nullum autem horum duorum generum, poteſt creſcere in infinitum. i. in neutro horum duorum generum præmiſſarum poſſunt eſſe res, quæ multo in infinitum prædicentur. Dein de cœpit hoc cōmonſtrare de prædicatis, in quorum definitionibus ſumuntur ſubiecta, Et dixit:

Sicut impar in numero, id eſt im-

Poſſibile nanq; eſt hanc diſpoſitionem eſſe prædicatorum, in quorū definitionibus ſumuntur ipſa ſubiecta, ſicut eſt impar, in cuius definitione ſumitur ipſe numerus. Dein de incœpit cōmonſtrare hoc, Et dixit: Quia ſi imparis eſſet alia res, in cuius definitione ſumeretur impar, numerus et ſumeret in illius definitione. i. & notum eſt hoc, quia ſi talium accidentiū eſſentialium eſſent alia accidentia eſſentialia, ipſa ſumerentur in illorū definitionib⁹: ſicut ſua ſubiecta ſumuntur in eorū definitionibus. ſicut quando impa-

huius eſt: qm̄ demōſtrat ponitur, quēadmodum eſt antea ex præpōnibus: bus: iamq; declaratū ſuit alia ſunt duob⁹ modis dicata ſint definitiones: de quibus prædicant, at nitionū, hoc eſt, aut gñ: altero autē modo præpōne genera ſubiectorū, aut ſi accipiunt in definitioni catorū, quēadmodum n cipiunt in definitione paris & quēadmodū acceptio finitione diuiſibilis: & h ſibile eſt vna ex proprie meri. Et poſtea q̄ diuidi catorū ſubſtantialiū in uiſiones, dixit: & non piri duorū generū add ſenſus eſt: & fieri nō pōt riri duorū generū pro inueniant aliqua, quæ p de ſe inuicē in infinitū: piri declarare hoc de præ quorū definitionibus a ſubiecta. & dixit: quæa par numero. ſenſus eſt: fieri non poteſt, ut inui diſpoſitio in prædicatis: definitionibus accipitur

Quēadmodū impar, in nitione accipit numerus piri mōſtrare hoc, & dixit: quid aliud ineſſet numero eſſet impar, nui eſſet in definitione ipſi & manifeſtum hoc: qm̄ huiusmodi accētib⁹ lib⁹ accētia ſubſtantial rent ipſa in definitione dum, quo in definitione piuntur conſiſt et ſubie

ABRAM

Si esset aliqua res, quæ esset ad ipsum, sicut ipse par ad numerum, numerus etiam sumeretur in definitione illorum, quæ in eius definitione sumuntur. Deinde dixit: Si autem impossibile est talia esse infinita in vna re, impossibile itaq; est sursum crescere in infinitum. i. quando videtur, quod primum genus sit primi in acceptum in definitionibus talium accidentium, quæcunq; fuerint, hoc est, quæ de se inuicem essentiali prædicatione prædicantur, evidens est, quod si congregarentur de illis infinita prædicata, quod infinitæ res inessent vni rei, quod est primum genus: aut esset aliqua res, in cuius definitione sumerentur infinitæ res. & si hoc sit impossibile, impossibile itaq; est, quod sint essentialia prædicata, quibus possibile sit sursum cumentum in infinitum.

Ac iterum talia prædicata sunt propria ipsi subiectis, quæ in eorum definitionibus sumuntur, immo subiecta diuiduntur in illa & in sua opposita, sicut diuiditur genus per oppositas differentias. Si autem essent talia accidentia infinita possibile esset esse genera, quæ diuidantur per infinitas oppositas differentias absq; q; diuisio deueniat in vltimas species, hoc autem est per se notum mendacium: hoc vero mendacium sequitur spem accidentium, in quorum definitionibus sumuntur suorum subiectorum genera, illa vero, in quorum definitionibus sumuntur ipsa subiecta, sequitur ipsa prius mendacium: illud enim est vtriusq; cõe. Et ideo illud intendebat Aristoteli. licet inueniamus Themistium exponentem hunc passum secundum alteram

BVRANA

quæadmodum inest impari aliquid, quod A
procedit modo imparis de numero, numerus igitur consistit et accipietur in definitione eorum, quæ accipiuntur in definitione ipsius. Deinde dixit. Et si fieri non potest, ut inueniantur talia in infinitum: fieri vtriusq; non posset, ut adderentur sursum in infinitum. sensus est: cumq; manifestum sit, q; genus primum, quod accipit primum in definitionibus huiusmodi accidentium, quæcunq; fuerint: hoc est, q; prædicantur de se inuicem prædicatione substantiali. Planum vtriusq;, q; si cõplicentur ex ipsis prædicata infinita, q; erunt aliqua infinita existentia in aliquo vno, & hoc est genus primum: aut erit aliquid vnum: in cuius definitione accipiuntur aliqua infinita: & si hoc fieri non potest: fieri vtriusq; non poterit, ut inueniantur prædicata substantialia: in quibus additamentum sursum fieri potest in infinitum.

Et consistit et huiusmodi prædicata sunt appropriata de subiectis, quæ accipiuntur in definitionibus ipsorum: sed subiecta accipiuntur in ipsis, & in oppositis secundum modum, quo diuiditur genus per diversas oppositas: C
& si inueniuntur huiusmodi accidentia in infinitum, fieri potest, ut inueniantur genera, quæ diuiduntur per diversas oppositas in infinitum absq; eo, q; perueniat diuisio ad species vltimas: sed hoc est manifeste falsum per se: sed hoc falsum sequitur vtriusq; in specie accidentium: in quibus genera subiectorum suorum accipiuntur in definitionibus suis: sed in quorum definitionibus accipiuntur subiecta: in ijs vtriusq; sequitur falsum prius: quoniam ipsum cõprehendit vtriusq;: & propterea intendit ipsum Aristoteli. licet Themistius exposuerit hunc locum.
Log. cū Aur. TT cū

D teram expositionem, quam exposui
mus, hoc est, eē infinitas diuisiones.
Dum autem dixit: Omnia autē hęc
secundum ipsorum summam ne-
cessario oportet inesse primo. Inten-
dit q̄ omnia accidentia essentialia,
quę de seinuicem prædicatur, opor-
tet q̄ secundum ipsorum summam
infiniri primo generi, quod sumitur
in definitione primi illorum, quod
contigerit. Et dum dixit: Sicq̄, q̄ il-
lis infiniri est quod conuertantur, non
quod sursum crescant, & in infiniri
procedant. Intendit per hæc, quod

E illud accidens, in cuius definitione
sumitur ipsum subiectum, nō subie-
cti genus. ea enim, in quorum defi-
nitionibus sumitur subiecti genus,
sunt vniuersalia ipso subiecto, de
quo prædicantur. aut dicatur, q̄ oē
accides, quod prædicatur de aliqua
re fm̄ q̄ ipsum oporteat esse propriū.

Et ex quo Arist. ponit clausulam
in essentiali prædicatione demon-
stratiua, quod prædicet de re se-
cundum quod ipsum est, ista res, vi-
detur quod adijciat clausulā in acci-
dentibus essentialibus, q̄ sint pro-

P propria, prout adiecit clausulam in de-
finitionibus: & ideo edixit orationē
hic vniuersali expressione. Et dixit:
Sicq̄, quę infinita sunt prædicatione,
sunt quę directe fuerint. Et atte-
statur his, quę diximus quod Arist.
decernat in demonstrationibus ac-
cidentia propria, id quod dicit. Alte-
rius vero speciei sunt prædicata, in
quorum definitione sumuntur eo-
rum subiecta, & non dixit, aut suo-
rum subiectorum genera. si autem
putetur quod hic vsus sit nomine
subiecti vice generis eius, exemplū
testatur hoc.

cum fm̄ expositione secūdam, quā
exposuit, hoc ē, q̄ sit diuisio infinita.
& dixit: Et de his omnibus in sum-
ma sequitur ex necessitate, vt infiniri
primo. sensus est: q̄ in omnib⁹ acci-
dentibus substantialibus, quę præ-
dicantur de seinuicem, sequitur in
summa, vt infiniri generi primo, qđ
accipitur in definitione prima, acci-
dit ex ipsis & dixit: quod autē inest
ipsis est, vt conuertantur, non autē
q̄ augeantur sursum & procedant
in infiniri. sensus est: quod fuerit
ex accidentibus, in cuius definitione
accipit subiectū ipsum non genus
subiecti: & hoc, quā cum accipitur
definitionibus genus subiecti: ipse
sunt vltiores subiecto, de quo prædi-
cantur: aut dixit: q̄ omne accidens
prædicatur de aliquo in eo, q̄ quid:
sequitur igitur, vt sit appropriati.

Et postea Arist. cōditionē posuit
in prædicatione substantiali demonstra-
tiua, vt prædicatū sit de aliquo in eo, q̄
quid. Planū utiq̄, q̄ posuit cōditi-
onē in accidentibus substantialibus, quę
admodū posuit cōditionē huius in
definitionibus: & p̄p̄ea prout ser-
monem hic prolatione vlti: & dixit:
Quod igit inest ipsis ē, q̄ conuertant
q̄ ipsa augeant sursum. sensus est:
Quod inest ipsis, de infinito in prædi-
catione est, qđ fuerit fm̄ viā circuli,
nō qđ fuerit fm̄ viā recti: testat⁹ est,
qđ diximus de Arist. elegit utiq̄, in
demonstrationibus accidentia appro-
priata, & dixit: modus alter est præ-
dicatorū, in quorum definitionib⁹
accipiunt subiecta sua: & non dixit,
aut genera subiectorum suorum: &
si est: iā utiq̄, opinabimur, q̄ nomē
subiecti pertractat hic loco generis,
& exemplū ipsius hic testat⁹ super.

Neque

T. 36. ps Neq; etiam, quæcumq; in eo, quod quid est insunt, neq; hæc infinita A
sunt: neq; enim esset utiq; definire. Quare si prædicata quidem per se
omnia dicuntur: hæc autem non infinita, starent utiq; quæ sursum:
quare & deorsum. si autē sic, & quæ in medio* duobus terminis sem-
per inerunt finita: si vero hoc, planum iam, quod necesse est demonstra-
tionum principia esse, & non omnium esse demonstrationem: quod di-
cebamus quosdam dicere à principio. si enim sunt principia, neque
omnia demonstrabilia, neque in infinitum iri potest: esse enim utrum-
vis horum, nihil aliud est, quam esse^a nullam distantiam immédia-
tam, & indivisibilem, sed omnes divisibiles. b intro namq; proyiciendo
terminum, sed non assumendo demonstratur, quod demonstratur:
quare si hoc in infinitum contingit ire contingeret utiq; duorum ter-
minorum infinita in intermedio esse media: sed hoc impossibile, si stant B
prædicamenta sursum & deorsum. Quod autem stant, monstratum
fuit^c logice quidem prius, resolutorie vere nunc.

* a. l. duo-
rū termi-
norū suc-
cunt utiq;
finita.

ABRAM

T. c. 154 Rursus neq; prædicata sum-
pta in subiectorum definitio-
nibus procedunt in infinitum:
quia si res sic esset, ex quo est
aditus ad definitionem: quan-
do itaq; omnia prædicata quæ
sunt demonstrationū, sunt præ-
dicata essentialia: hæc autem nō
sunt infinita: iam enim pausat
& sistit sursum clementum: er-
go sic & clementum deorsum
pausat. Hoc autem sic existente,
cum res, quæ duobus terminis
includuntur, sint finitæ, hanc
ob rem, oportet demonstratio-
nis esse principia, & nō cuiusq;
rei esse demonstrationem: hoc
autem est, quod præposuimus.
& concepimus de aliquibus vi-
ris, qui recipiūt hanc orationē.
Si

BVRANA

T. c. 154 Dicit Aristo. Et consimiliter
etiā prædicatio eorum, in quo-
rum definitionibus accipiūtur
subiecta, non procedit in infini-
tum: si enim esset res secundum
hoc, cum fuerit per modum de-
nitionis: cum igitur fuerint præ-
dicata omnia, q̄ sunt in demon-
strationibus prædicata substan-
tialia, & hæc non sunt infi-
nita: terminabitur utiq; & sta-
bit additamētum sursum: addi-
tamentū itaq; cōsimiliter deor-
sum terminabitur: cumq; hoc
ita fuerit, & ea, quæ cōprehen-
dunt inter duos terminos sem-
per sint finita: sequitur ex hoc:
ut demonstratio habeat princi-
pia, neque sit demonstratio de
omni re: & hoc est, quod prædi-
ximus de hominibus: qui admi-
serunt sermonem in hoc.

TT ij Et

D Si enim principia non sint de-
monstrata, non cuiusq; rei est
demonstratio, prout quidam di-
xerunt. & iterum destruitur cre-
mentum in infinitū: esse enim
alterutrum istorū quoduis cōti-
gerit non est amplius q̄ cogere
distantiam q̄ demōnis premis-
sarum omnes esse mediatas: &
q̄ non sit in demōstrationis pre-
missis aliqua præmissa, quæ sit
immediata: & hoc vt inter om-
nes duos terminos sit medi⁹ ter-
minus, non vtcunq; contigerit,
sed vt duobus terminis sit con-
uenientia, nō ipso vni solū;
& præterita commonstratione
cogit q̄ si cremētū in infinitū
foret possibile, possibile esset in-
ter quosuis duos terminos esse
infinita media: hoc vero est im-
possibile: cremētum enim ex
vtriusq; extremis sisteret & pau-
saret. Sicq; iam vtriusq; syllogis-
mis logico & demonstratiuo cō-
monstratū est: logicus quidem
iam exactus est, demōstratiuus
autem nunc fit, q̄ illarum prin-
cipia sistant & paufent.

Et hoc, quoniā
sunt demonstrab-
nis res demonst-
xerunt nonnulli
confiniliter ē a
in infinitum: qū
rum, quodecunq;
est plus, q̄ opo-
tiones demonst-
mediatas: quodē
sitionibus demō-
immediata: & ho-
ter quoscūq; duo
minus medius;
cōtigerit, sed cū
terminis cōcātiō
tantū: & in mon-
est ex ipsis, neces-
tamentū in infini-
possibile etiam ei-
tur inter duos te-
infinita: sed hoc si
quoniā additam
extremis stat &
igitur monstratū
syllogismis logic
perfecimus: in de
autē nunc: quod
& terminantur.

C6. 154 Postq̄ cōmonstrauit de specie p̄di-
catorū, in quorū defōnib⁹ capiunt
ipsa subiecta, q̄ necessitate p̄dicatio-
nis oporteat q̄ pueniāt ad finē, Inue-
dit hoc ē cōmōstrare de altera spe-
cie essentialiū p̄dicatorū: hoc est,
q̄ definitiones, aut definitionū ptes
sunt, Et dixit: Rursus neq; p̄dicata
sumpta in subiectorū definitionib⁹
p̄cedūt in infinitū, q̄a si res sic eēt,
ex quo est adiutus ad definitionem,
idest

Posteaq̄ declarauit
torū, in quorū defi-
subiecta: q̄ op̄ ex n-
ueniāt ad finē in p̄-
mōstrare hoc cōsil
p̄dicatorū subali
defōnes, aut ptes d
Et cōsistit ē p̄dicata,
tionib⁹ accipiunt se
in infinitū: qū forta
modū, posteaq̄ est

ABRAM

Id est, q si prædicata, quæ sunt defini-
tiones subiectorum, aut partes defi-
nitionum essent infinitæ, non esset iter
inueniendi alicuius rei definitione:
definitio enim includit naturam, &
naturas, quibus cõstruitur essentia
rei, siq; si hæ naturæ essent infinitæ,
non posset inueniri aliquod inclu-
dens terminorum naturam. Et postq
imposse est esse infinita prædicata in
natura essentiali, Dixit: Qñ itaq;
omnia prædicata, quæ sunt demon-
strationum, sunt prædicata essentialia:
hæc autem non sunt infinita, iã
enim pausat & sistit sursum cremen-
tum: ergo sic & crementum deorsum
pausat, i. qñ demonstrationum præ-
dicata sunt essentialia, & essentialiũ
sunt duæ species, cum iam cõmon-
stratum sit, q impossibile sit esse in-
finita prædicata in neutra harũ spe-
cierum, iã pausat crementum proce-
sus sursum, hoc est, q res de re prædi-
cetur in infinitum, & dũ cessat cremen-
tum sursum eisdẽ argumentationib;
patet q pauset crementum deorsum,
hoc est, q subiecti sit subiectum, & sic
in infinitum. Deinde dixit: Hoc aut
sic existente, cũ res, quæ duobus ter-
minis includuntur, sint finitæ, hanc
ob rem oportet demonis esse prin-
cipia, & non cuiusq; rei esse demon-
strationem. i. qñ cõmonstratum
est, q prædicatio attingat duo termi-
nata extrema, manifestum est, q im-
possibile sit, q inter duo terminata
extrema sint media infinita: & qñ
hoc ita est, oportet oẽm demonstra-
tionem peruenire ad prima princi-
pia, quæ non indegeant demõne.
Dixit aut hoc, quia iam posuerat, q
necessario oporteat id, quod est iter
duo finita extrema, q sit finitum.

hoc

BVRANA

sensus est, q si essent prædicata, q sunt
definitiones subiectorum, aut ptes de-
finitionum, infinita: non esset via, vt in-
ueniret definitio alicuius: qñ defi-
nitio est, q cõprehendit nãm: & nãm
sunt, ex quib; cõstruit substantia rei:
si igit hæ naturæ essent infinitæ: fieri
non posset, vt inueniret cõprehendẽs
nãm terminorum, & posteaq declar-
atum fuit, q non põt inueniri infinitum
in nã substantiali: dixit. Et qñ
prædicata oĩa, q sunt in demonibus
sunt prædicata substantialia, & hæc non
sunt infinita: terminat utiq; addita-
mentum sursum: igit additamentum
deorsum cõsistit etiã terminabitur.
sensus est: cũq; fuerint prædicata de-
monstrationum substantialia duarũ
specierum, & iã monstratum fuerit in
utraq; istarũ specierum, fieri non posse, vt
inueniant in ipsis prædicata infinita:
iã igit terminabit additamentum in
processu sursum ex necessitate, hoc est,
q prædicet aliquid de aliquo in infinitum
cũq; determinatum sit additamentum
sursum, sequit ex necessitate ex istis
disputationib; eisdẽ, vt terminet ad
ditamentum deorsum, hoc est, cũ in-
uenit subito subiectum, & hoc in infinitum.

Deinde dixit: Cũq; hoc ita fuerit:
& ea q cõprehendunt inter hæc duo,
semper sint finita, sequit ex hoc, vt sint
demonis principia: † & si esset de-
monstratio oĩa rei: cũq; declaratum
fuerit, q demõ deuenit ad utraq;
extremities determinatas. Planum
utiq;, q fieri non pöt, vt inueniant iter
duas extremities determinatas, me-
dia infinita: cũq; hoc ita fuerit: se-
quit, vt oĩa demõ deueniat ad prin-
cipia prima non indigẽtia demõne:
atq; dixit hoc: qñ iã posuit, q illud,
qd est iter duas extremities finitas,

TT iij sit

A
I

B

C

† aut & si
non

Posteriorum

ABRAM

BVRANA

D hoc autem sic existente, expedit quod non oporteat de omni re constare demonstrationem. Deinde dixit: Hoc autem est quod preposuimus & concepimus de aliquibus viris, qui recipiunt hanc orationem. si enim principia non sint demonstrata, non cuiusque rei est demonstratio. hoc autem, quo demonstrat destructionem illius. scilicet quod non de quacunque re constet demonstratio, & quod preposuimus, & concepimus de quibusdam vetustioribus viris, qui illud asserunt, ipsum autem est casum ob id quod diximus: & ex quo videtur, quod si sunt premissae, quae non

E commonstrantur demonstratione, sed per se notae, quae sunt naturaliter demonstrationis principia, non cuiusque rei est demonstratio, & impossibile est rem de re praedicari in infinitum. Deinde dixit: Esse enim alterutrum istorum, quoduis contigerit, non est amplius quam cogere distantiam, quod demonstrationis praemissarum, omnes esse medias, & quod non sit in demonstrationis praemissis aliqua praemissa, quae sit immediata.

Intendit, prout puto, per alterutrum istorum quod subijciat aliquis, quod praedicatio in demonstrationibus crescat in infinitum, & alterum est non subijciens, quod de quacunque re constet demonstratio: ex utraque enim harum duarum positionum sequitur id, quo maius non sequeretur ex alterutra, quod scilicet demonstrationis media procedant in infinitum, & quod non inueniantur praemissae immediatae. Et dixit: Et hoc ut inter omnes duos terminos sit medius terminus, non utcumque contingit, sed ut duobus terminis sit conuenientia non ipsorum vni solum. i. & haec positio, oratio, quae dicit, quod impossibile sit esse praemissas immediatas, aut praedicationem procedere in infinitum, infert

sit ex necessitate finitum: cumque hoc ita sit, sequitur utique, quod non oportet super omni re construere demonstrationem: & hoc est, quod praemissimus & inuestigauimus de hominibus, qui admitterunt sermonem in hoc: & hoc, quoniam si inueniuntur principia non demonstrabilia, non erit omnis res demonstrabilis. sensus est: Et hoc, quod monstratum fuit esse impossibile, quod non construatur de omni re demonstratio est quod praemissimus & inuestigauimus de viris antiquis: qui dixerunt de ipso: hoc autem est impossibile propter id, quod diximus: & quoniam manifestum quod sunt hic praeposiones, quae non ostendunt per demonstrationem, sed per se manifestae, quod sunt principia demonstrationis praemissarum: non igitur de omni construatur demonstratio, & fieri non potest, ut praedicetur aliquid de aliquo in infinitum. Deinde dixit. Quoniam esse alterum istorum, quodcumque contigerit, non est plus, quam quod sequitur praeposiones demonstrationis omnes esse medias, quodque non est in praepositionibus demonstrationis praepositio immediata.

Intelligit, quae admodum existimo, per unam duarum intentionum, quos posuit ponens, quod praedicatio augeatur in infinitum in demonstrationibus: & secundo posuit ponens, quod demonstratio construatur super omnes res: & hoc, quoniam ex utraque istarum positionum sequitur, quod non est plus, quam quod existimet ex complicatione ipsarum, quod media in demonstrationibus praecedunt in infinitum, quodque non inueniuntur praepositiones immediatae: & dixit. Et hoc, cum fuerit inter utrosque duos terminos terminus medius, non quocumque contingit: sed cum fuerit duobus terminis communicatio, non vni ipsorum tantum. sensus est, Et haec positio, hoc est sermo dicens, quod fieri non potest, ut inueniantur praepositiones immediatae, aut quod praedicatio procedat in infinitum. sequitur

A B R A M

infert quod inter omnes duos terminos sumptos in syllogismo, sit medius terminus: & inter hunc medium terminum acceptum cum altero duorum terminorum, sit aliud medium, sicq; hoc procedat in infinitum. Ille itaq; poneret necessario crementum predicationis de vno termino in infinitum.

Et ex quo hæc illatio est reciproca, quod si inter quosuis duos terminos sit aliquis terminus predicationis crementum fiat in infinitum, Dixit: Hoc vero est impossibile: crementum enim ex utrisque extremis sisteret & pausaret, id est quod si predicationis crementum non procedat in infinitum, impossibile est quod inter quoscunque duos terminos sint infinita media. Deinde dixit: Sicq; iam utrisque syllogismis, logico, & demonstrativo, commonstratum est. logicus quidem iam exactus est, demonstrativus autem nunc fit, quod illarum principia sistant & pausent, id est. Iam comonstratum est ex utrisq; comonstracionib; quas tulim; hoc est, ex demonstratione logica, quâ primo tulim;

que

B V R A N A

sequitur utiq; ut sit inter quoscunq; duos terminos acceptos in syllo terminus medius, & inter hunc terminum acceptum post duos terminos terminus alius, & procedat res in infinitum: sed non est ut accidat, q accipiat terminus medius: vocavit sylsm quocunq;, q sit cõicans non vni duarum extremitatum tantum, sed utrisq; atqui conditiones, q sit cõicans ambabus extremitatibus: qm p hoc monstrat vnu duorum terminorum inesse alteri: deinde dixit: & p mōstrationē, quā præmisim; cogimur, in eo, q si additamentum in infinitum, posse: posse utiq; q inter duos terminos sint media infinita: & hæc ē cōsequētia, quā dixit eē p se manifestā: & hoc, qm qui posuit, q additamentum in pdicatione sursum & deorsum posse est infinitum: posuit utiq; fieri posse, ut inueniantur inter quoscunq; duos terminos media infinita: & hoc, qm qui accepit iter duos terminos terminum mediu, & iter hunc terminum mediu acceptum post duos terminos, terminum mediu vnu aliud, & procedat hoc in infinitum: ipse utiq; ponet ex necessitate additamentum pdicationis sup termino vno i infinitum.

Et postea q fuit hæc cōsequētia, cōuerfus: qd ē: qm si ē inter quoscunq; duos terminos terminus, ut sit additamentum i infinitum posse. dixit: sed hoc fieri nō pōt: qm additamentum ab utraq; duarum extremitatum stat & terminat: rēsus ē: q si additamentum i pdicatione nō procedet i infinitum, fieri n poterit, ut inueniantur iter duos terminos termini medij infiniti. D. d. lā igit monstratum fuit p utraq; duarum monstracionū: q̄s adduxim; hoc est mōstrationē logicā, quā adduximus antea:

TT iij et

Posteriorum

ABRAM

D quæ commonstratio includit sylſm logicū & demonstratiuum, & commonstratione demonstratiua, quæ decernit demſatiuum sylſm, quam nūc tulimus, q̄ demſonis principia finiant in principia p se nota, hoc ē, quæ nō ſciant per mediū terminū.

BYRANA

& hæc est monſtratio, quæ continet sylſm logicū & demſatiuum, & monſtrationē demōſtratiuā: quæ appropriat ſylſo demſatiuo, quā adduximus nūc: q̄ principia demſonis pſi ciunt ad principia nota per ſe, hoc ē non nota per terminum medium.

ANT. INTER. TEX. XXXVII.

Quo pacto mediate propositiones ad immediatas deduci possint. Cap. 17.

Monstratis autem his, manifestum, quod si aliquid idem duobus insit, ut *A*, & ipsi *C* & ipsi *D*.^a cum non predicetur alterum de altero, aut nullo modo, aut non de omni, quod non semper secundum cōe aliquid inerit. Ut æquicruri & gradato hoc, quod est duobus rectis æquales habere secundum cōe aliquid inest: ^b secundū quod enim figura quadam inest, & non secundum quod alterum. hoc autē non semper ita se habet: sit enim *B*, secundum quod *A* ipsi *C* *D* inest, planum igitur erit, quod & *B* ipsi *C* & *D*, secundum aliud cōe, & illud secundum alterum: quare inter duos terminos infiniti utiq; inciderent termini: sed impossibile. secundum igitur cōe aliquid inesse non necessarium est semper idem pluribus, si quidem erunt^{*} mediate interualla. In eodem tamē genere^c & ex eisdem indiuiduis necesse est terminos esse: si quidem ipsum cōe erit ex his, quæ per se insunt. non enim erat ex alio genere in aliud transcendere, quæ monſtrantur.

^a a. Limme
diata.
^a a. Linhita

T.c. 155 His autē rebus constantibus vtr̄ itaq; q̄ qñ vna eadem res insit duabus rebus, prout *A* ipsi *C* & ipsi *D*, & altera illarū nō prædicetur de altera simplr̄: aut altera quædam illarū de alterutra tota nō sit, hæc nō inesset illis, nisi ob aliquā rem cōem semper. v.g. angulos trigoni duobus rectis æquales, qđ inest isocheli & scaleno: hoc fiat ob aliquā rē, q̄ eos includat: hæc enī dispō, quæ illis inest, est quatenus trigoni sunt, non

Dixit Arist. Cū vero mōstrata fuerint hæc. Planū utiq; cū fuerit aliqd vnū & idē inexistentis duob⁹: quēadmodū *A* ipsi *C* et *D* & nō fuerit vnū ipſorū p̄dicatū de altero, aut simplr̄, aut q̄ nō, erit vnū ipſorū de oī altero: hoc utiq; n̄ inerit ipsis ad aliqd cōe semp: ut in exēplo, angulos triāguli æquales eē duob⁹ rectis, qđ inest eq̄latero & gradato, aliqd cōtinet ipsa: & hoc, qm̄ hæc intētio iest ipsis i eo, q̄ sunt triāguli, non

ABRAM

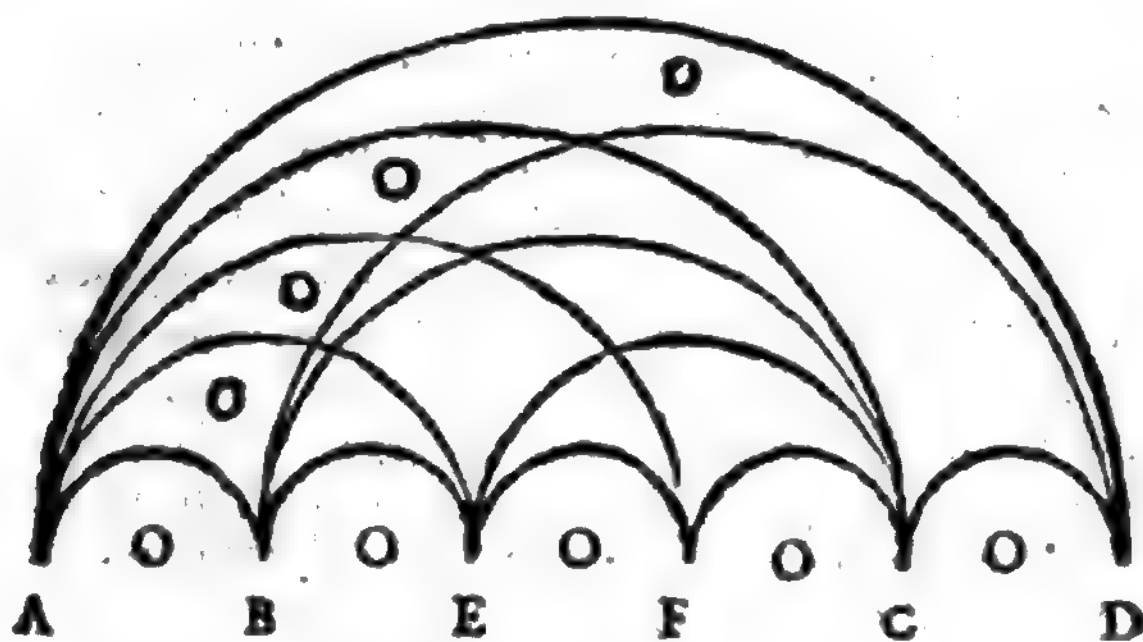
BVRANA

non quatenus vnusquisque illo-
rum sit: hoc autem non est hu-
ius rei continuū, immo B fit me-
dium, quo A inest ipsi C, & ip-
si D, ac etiam inest vtrisque res
quædam communis: & hæc
res alteri rei, sicq; inter quosli-
bet duos terminos essent infini-
ti termini: hoc autē est impoſſe.

Regulariter ergo non sequitur
qñ vna res inest multis rebus, q
illis inſit mediāte alia re, immo
iterū inueniuntur præmiſſæ im-
mediatæ, et præmiſſarū termini
immediati: et neceſſario ſequit̃,
q sint eſſentiales nō ambientes
naturam cuius ſunt, ſiue pmiſſæ
ſuerint communes, ſiue ppriæ:
impoſſibile nanque eſt demon-
ſtrationis præmiſſas ex aliqua
natura transgredi in aliam.

non in eo, q eſt vnusquiſq ipſo A
rū: & hoc non eſt ſemp de oī re:
ſit igitur B, aliqd per cuius me-
diū A, inest ipſi C, & D, & B, cō-
ſiſtēt ierit vtriſq ſm aliqd cōe,
& hoc alicui alteri: cadēt igit̃ ſ-
ter quoscūq duos terminos ter-
mini: infiniti ſed hoc ē impoſſe.

Secundū itaq; conſuetudinem
viarū non ſequitur: cū fuerit ali-
qd vnum inexiſtēs pluribus: q
inſit ipſis per mediū alicuius al-
terius: ſed cōſiſtēt inuenientur
ppōnes immediatæ, et ſeq̃t ex B
neceſſitate, vt termini propoſi-
tionū ſmediatarū ſint ſubſtātia-
les, et nō cōprehēſi in natura, in
qua ſunt ita, ſiue fuerint propo-
nes vſes ſiue appropriatę: qñ p-
poſitiones demōſtrationis nō poſ-
ſunt transferri de natura vna.

Suſa. Corpus. Viuens. Aīal. Homo. Equus.

Hæc figu-
ra oſendit
affirmati-
uis propo-
ſitionibus pro-
greſſus ad
aliqd im-
mediatū.

Ca. 155 Cū cōmōſtraſſet, q ipſoſe ſit p̄dica-
tionē p̄cedere ī īfinitū, itēdit noti-
care, q hoc ſequat̃ de qbusuis duo-
b' ſubſt̄is, de qb' alia res p̄dicat̃ me-
diāte p̄dicato cōi illis cōueniēte, hoc
eſt,

Posteaq; mōſtrauit fieri n̄ poſſe, vt Cō. 155
mōſtratio p̄cedat ī īfinitū. vult di-
cere hoc ī oīb' duob' p̄dicatis, de qb'
b' p̄dicat̃ aliqd vnū p mediū p̄dica-
ti vſis ipſi cōicās: hoc ē, q puenit ad
finem

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

D est, qd hoc medium cōe conueniēs perueniat ad finē. qñ nanq; alterū horū duorū subiectōrū non p̄dicat de alterutro simplr, aut qñ alterū de altero p̄dicat p̄dicatione particulari, non vñ solū illis cōuenienti, & nō sit ibi aliqua res huius conditionis. Qñ aut̄ alterum eorū de altero p̄dicatur, notum est, qd commonstret de proprio mediante cōiori. Et huius exēplū de p̄dicatione vniuseiusdē rei de duabus rebus vno ordine est, sub quo subintrant, prout est p̄dicatio angulorū duobus rectis æqualiū de triangulo scaleno, & de isōchele: angulorū. n. equitas duobus rectis p̄dicatur de ambobus trigonis, eo ipso mediante. scilicet ob illos esse trigonos, hoc aut̄ mediū, qd est trigon⁹, opz necessario qd de ambobus illis p̄dicet immediate, quatenus finiat ad aliquā rē cōem sine medio, sin autē media p̄cederēt in infinitū, re autē ita sibi constante opz q; res finiat in resolutione syllorū cōpositorū ī pmissis imediatas: & sic ēt insinuat̄ hęc res qñ terminus q̄ situs p̄dicatur de vno eorū altero mediātē:

I hoc est, qd huius p̄dicationē oporteat finiri in pmissis immediatā.

Dubitar̄ autem in hoc qd dixit: Quando duę res de duabus rebus p̄dicantur vno gradu, qd de illis p̄dicantur naturaliter ob naturā cōmunicatam illis, propter p̄dicationem generum de speciebus, in quas primo diuiduntur, si vero hoc ponamus non sit p̄dicatio generum de suis subiectis fm qd ip̄ia Aristoteli. autem adijcit conditionem p̄dicat-

finē hoc medias vñ cōicās: & hoc cū fuerint hęc duo subiecta: quorū vnū nō p̄dicat de altero, aut simplr, aut in eo, qd p̄dicat vnū ip̄orū de altero p̄ p̄dicationem particulare nō vñ tñ cōmunicatē vtriusq;: & nō est ibi aliquid cū hac dispōne: & si p̄dicatur vnū ip̄orū de altero. planū vtiq; qd monstrat de appropriato per mediū, qd sit vñ. exēplū huius ī p̄dicationē alicui⁹ vni⁹ eisdē de duobus ī ordine vno de genere; sub quo ponunt: quēadmodū p̄dicatio angulorū equaliū duobus rectis, de triāgulo gradato, & triāgulo eq̄latero: equalitas. n. angulorū duobus rectis p̄dicat vtiq; de duobus triangulis ex parte intentionis vñs ip̄is, & hoc est, qd sint triāguli: qd cū ita sit, monstrat vtiq; finit, qd æqualitas angulorū triāguli duobus rectis p̄dicat de duobus triāgulis p̄ mediū: qd est, ip̄os eē triāgulos: & de hoc medio: qd est triāgulus: sequit̄ ex necessitate, qd p̄dicetur de vtriusq; absq; medio in eo, qd perficitur ad aliqd vñ imediatū, & si non p̄cedūt media in infinitū: qd cum ita sit: sequit̄, vt perficiat̄ res in resolutione syllorū cōpositorū ad p̄pōnes immediatas: & p̄sistit ēt vñ, cū termin⁹ q̄ siti p̄dicat de vno duorū: hoc est qd p̄ficiat̄ inexistētia in hoc ad p̄pōsitionem immediatam.

Sed iā dubitar̄ in hoc qd dixit, cū fuerint duo, qd p̄dicant de duob⁹ per modū vñius, p̄dicabunt vtiq; de ip̄so p̄ nām pp̄ nām cōicantē ip̄is, pp̄ p̄dicationē generis de speciebus: in quas priō diuidit̄: sed si p̄pōsuerim⁹ hoc, nō erit p̄dicatio generū de suis subiectis in eo qd qd: sed Arist. posuit condōnē inexistētię sub-

A B R A M

ditioni per se, q̄ sit fm q̄ ipsum. dico aut̄ q̄ p̄dicatio generis de sp̄ibus ipsum diuidentibus necessario fiat p̄ nām, q̄ ibi sit, s̄. per ipsam dīā huic generi coequā: hoc aut̄ expedit in oī p̄dicatiōe: cā. n. suis causis p̄xime, q̄ nō habet inter se & sua causata mediū, sunt necessario p̄prie suis causatis: & q̄n apud viros nō constat demō per hāc cām, nō scit res postea fm q̄ ipsa, & si esset, esset artificialis. Et nequiret illā scire, neq; eius cognitio esset naturæ operi cōueniens, q̄ est cōditio q̄ demōnibus adiicit, & v̄ nō ē. Et dixit: V̄ itaq;, q̄ q̄n vna eadē res insit duabus rebus prout A, ipsi C & ipsi D: id est, q̄n commonstratū est, q̄ p̄dicatio nō procedat in infinitū, v̄ itaq; q̄n vna res inest duabus rebus, aut de duabus rebus p̄dicatur, prout inest A ipsi C & ipsi D. Et dū dixit: Et altera illarū non p̄dicet de altera simp̄r, aut altera quædam illarum de alterutra tota non sit. i. & de harum duarum cōditionibus est, q̄ non sit vna illarum de altera p̄dicata simpliciter, aut v̄niuersaliter. Exemplum itaq; illius, quod de duabus rebus p̄dicat, & nō p̄dicatur vna ipsarum de altera simp̄r, est p̄dicatio angulorum duobus rectis equalium de scaleno & isocheli: scalenus enim nō p̄dicatur de isocheli, nec v̄l, neq; particulari p̄dicatiōe. Exemplum autem illius, quod non p̄dicatur v̄l p̄dicatiōe alterum de altero: hoc est, inter duas res, de quibus p̄dicatur vna eadem res est, sicut p̄dicamus animal de rationali & mortali, quoniam mortale nō p̄dicatur de toto rationali, sed de aliquo: hoc est,

B V R A N A

substantialis, q̄ sit in eo, qđ quid: & dixit, q̄ p̄dicatio generis de suis speciebus diuidentibus est ex necessitate: qđ p̄ nām ibi inest: & hęc ē dīa q̄lis huic generi: seq̄t aut̄ hoc oēm p̄dicatiōe: q̄m cāq; p̄pinque equalis suis cātis nō h̄ntes iter se mediū, & inter cāta sua mediū, sunt appropriate ex necessitate cātis suis: cūq; nō steterit apud aliquē demō i hac cā, nō cognosceat v̄lq; res post hoc i eo, qđ quid: & nō poterit scire an sit artificialis, & non, q̄ sit cognitio sua cōfessa apud opatore nāq;: & hęc est cōditio, quā posuit in demōnibus, & v̄l, q̄ nō sit: & dixit: cūq; mōstrata fuerint hęc, v̄l v̄lq;, cū fuerit aliqd idē inexistēs duobus, quēadmodū A ipsi B, & D. s̄. s̄. Cūq; mōstratū fuerit fieri nō posse, vt p̄cedat p̄dicatio in infinitū, v̄l v̄lq;, cū fuerit aliqd vnū inexistēs duobus, aut p̄dicatū de duobus, quēadmodū si inest A, ipsi C, & D, & dixit, & non vnū ipsorū p̄dicat de altero, aut simp̄r, aut q̄ nō sit vnū ipsorū p̄dicatū de oī altero: & ex cōdōnibus horū duorū, q̄ nō sit vnū ipsorū p̄dicatū de altero, aut simp̄r, aut i to C tū. Exēplū igit̄ eius, qđ p̄dicatur de duobus, & nō p̄dicat vnū ipsorū de scđo simp̄r, est p̄dicatio angulorū equaliū duobus rectis de gradato & eq̄latero: q̄m gradat⁹ nō p̄dicat de eq̄latero neq; p̄dicatiōe v̄l neq; particulari: exēplū vero ei⁹, qđ nō p̄dicatur p̄dicatiōe v̄l vnum ipsorū de secundo: hoc est inter duo, de quibus p̄dicatur aliquid vnū & idē, est quēadmodum si p̄dicaremus animal de rōnali & mortali: quoniam nō p̄dicat mortale de oī rōnali, sed de aliquo ipsi⁹: nō. n. verū est, q̄

q̄

oī

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

D q non sit verū, oē mortale est rōnā
le, sed est verū aliqd mortale est rō-
nale. Et postq̄ posuerat vnū p̄dica-
tū de duobus subiectis huius cōdō-
nis dixit: (hęc nō inesser illis, nisi ob
aliquā rē cōem sēmp, id ē expediēs
itaq; est hoc p̄dicatū, qñ de talibus
duabus reb⁹ p̄dicat, aut illis inest
ob aliquā rē cōem, q non procedat
hoc in infinitū, hoc est, q hoc cōe
infit ob aliud cōe, & hoc non p̄ce-
dat in infinitū. Deinde tulit exem-
plū p̄dicatū, qd inest duabus rebus
ob rē cōem ambabus illis iexistētē,

E Et dixit v.g. angulos trigoni duob⁹
rectis ēquales: qd iest isocheli & sca-
leno, hoc fiat, ob aliquā rem, q eos
includat. i. sicut ē angulos duobus
rectis ēq̄les, isocheli & scaleno: hoc
n. illis vtrisq; inest ob rē, quē ipsos
includit, qd est ipsose esse trigonos.
Deinde tulit huius argumentū, Et
Dixit: Hęc. n. dispositio, q illis in-
est, est quatenus trigoni sunt, non
quatenus vnusquisq; illorū sit, id ē:
esse. n. angulos duobus rectis ēqua-
les inexistens trigonis, nō inquātū
hic sit scalen⁹ & hic isocheles, sed in-

I quantū vterq; est trigonus. Dein-
de dixit: Hoc aut non est huius rei
continuum, id est, trigonū p̄dica-
ri de vtrisq; ob naturam illis com-
munē aliam vltra trigonū ipsum,
& illā naturam ob naturā commu-
norem iterum non procedit hoc
continuo in infinitum, sed finitur
hęc res in aliquam naturā, quā de
illis p̄dicetur non ob aliam natu-
ram, & illa natura inest illis vtrisq;
immediate necessario. Et non ex-
pedit, q hinc intelligatur q imme-
diata p̄dicatio, quam conditionem
demonibus adiecerat, sit p̄dica-

torum

oē mortale sit rōnale, sed q verū ē
aliqd mortale rōnale: & posteaq po-
suit p̄dicatū vnū de duobus cum
hac dispōne dixit: hoc igit inerit ip-
sis ad aliqd vlc: sensus est: sequitur
itaq; vt sit huiusmodi p̄dicatum,
cū p̄dicat de huiusmodi duo-
bus, aut inest ipsis: p̄dicat aut de ip-
sis ex p̄ealicius vlis, & nō p̄cedet
hoc in infinitū: hoc est: q infit hoc
vle pp aliquid vlc aliud, & nō p̄ce-
dat hoc in infinitū. Deinde addu-
xit exēplū p̄dicatorū: q insunt duo-
bus pp aliqd vlc inexistens vtrisq;
ipforū: & dixit: quēadmodū angu-
los trianguli ēquales ē duobus re-
ctis qd inest triangulo ēq̄latero, &
gradato, aliqd continet ipsos: sen-
sus ē: quēadmodū inexistunt angu-
li ēquales duobus rectis triagulo ēq̄-
latero & gradato: hoc. n. inest ipsis
pp aliqd cōtinens ipsos: qd est, esse
triangulū. Deinde adduxit disputa-
tionē super hoc & dixit: Et hoc, qm̄
hęc res inest ipsis in eo, q sunt triā-
guli, nō in eo, q est vnusquisq; ipso-
rū: sensus est: q hoc qd est, angulos
ē ēquales duobus rectis inest trian-
gulis, nō in eo, q hic est gradatus, &
ēq̄ilaterus, sed in eo, q vnusquisq;
ipforū est triangulus. D. d. Et hoc
nō est sēmp fm hanc dispōne: hoc
est, q triagul⁹ p̄dicet de vtrisq; pp
nām vlem tm̄ aliā à triagulo, & il-
la nā pp naturā aliā vlem cōsistētē:
& hoc cōtinue procedat in infinitū:
sed pficiet res ad nām, q p̄dicabit
de ipsis nō pp nām aliā vlem: & il-
la natura inest vtrisq; absq; medio
ex necessitate: & nō op; q intelli-
gat ex hoc: q p̄dicata, q sunt sine
medio: quorū cōditiones ponunt
in demonibus: ipsa sunt de spē p̄-
dicatorū:

AA-BARAVIR

torum huius speciei; sed intendit cō
monstrare, q̄ necessario oporteat
q̄ inueniatur immediata prædica-
tio ac si non animaduertit hic, an
sit de illo prædicatum in eo quod
quid est? nec ne. Et postq̄ enuntia-
uit hoc, cepit exemplificare per li-
teras vt sui moris est, Et dixit: im-
mo, & sit medium, quo A inest ipsi
C, & ipsi D, ac etiā inest vtrifq; res
communis, & hæc res alteri rei, sicq;
inter quoslibet duos terminos eēt
infiniti termini, id est, huius exem-
plum est q̄ ponatur litera prædica-
ti id pro quo sit A, & subiecta de qui-
bus prædicatur hoc quæsitum sint,
pro quibus sunt literæ C & D: me-
dium vero cōe, quo cōmonstretur
A, qđ est prædicatum de subiectis,
q̄ sunt C & D, sit pro quo litera B, &
ponamus, q̄ B ē in sit C & D p aliud
commune mediū, & hoc aliud per
alterum, sicq; huius processus sit in
infinitū: sequeretur, q̄ inter duos ter-
minos, qui sunt A & C vel B, essent
infiniti termini. iā autem commō-
stratū est hoc esse impossibile. D. d.
Regulariter ergo non sequitur quā-
do vna res inest multis rebus, q̄ il-
lis inest mediante alia re, id est, nam
si hoc ita esset inter duos terminos
essent infinita media, quando au-
tem hoc est impossibile, oportet p̄-
missas esse immediatas necessario.
Et postquam notificauit, quod ta-
lium prædicatorum prædicatio per-
ueniat ad præmissas immediatas,
& quod præmissæ, in quibus præ-
dicatio perueniat ad immediatum
in talibus subiectis, non sunt præ-
dicata de subiecto in eo quod quid
est

BVRANA

dicatoris: atqui voluit monstrare, A
q̄ sequitur ex necessitate, q̄ inue-
nitur prædicatio immediata, & qua-
si nō animaduertit hoc in loco, an
sit prædicatū de ipso per viam quid
est, aut nō sit ita: & posteaq̄ com-
memorauit hoc: cepit exēplū po-
nere huius p̄ literas fm consuetudi-
nē suam: & dixit: & sit B, aliquid, p̄
cuius mediū A, inest C, & D, & con-
similiter ē inest vtrifq; aliqd v̄le,
& hoc alicui alteri, & cadēt iter duo
termini infiniti: sensus est: exēplū
huius: q̄ ponamus l̄am p̄dicati, in
quo est A, & subiecta, de quibus p̄di B
cat hoc q̄ sitū, i quo est C, & D, & po-
namus mediū v̄le: p̄ qđ monstrat
A, qđ est p̄dicatū, inesse subiectis, q̄
sunt C, & D, in quo est l̄a B, & ponamus
l̄am B, consistit etiā inesse C, p̄
mediū aliud v̄le, & hoc aliud p̄ aliqd,
hoc vtrifq; p̄cedit in infinitū: sequitur,
vt inueniantur inter duos terminos,
qui sunt A, & C, aut D, termini infi-
niti: sed iā declaratū fuit, q̄ hoc nō
est posse. D. d. Scđm igit̄ cōsuetudi-
nē viarū non sequitur, quū fuerit ali-
quid v̄nū inexistēs pluribus, q̄ in-
sit ipsis p̄ mediū naturę alterius, sed C
iā inueniuntur propōnes immediate:
sensus est: & fm hoc, qđ monstratū
fuit, nō op̄, cū fuerit aliqd v̄num
inexistēs pluribus, vt in sit ipsis per
mediū alterum: qm̄ si hoc ita foret
inuenirentur iter duos terminos me-
dia infinita: cūq; hoc sit impossibile,
sequitur vt sint propōnes immediate
ex necessitate: & posteaq̄ docuit, q̄
p̄dicatio puenit in huiusmodi p̄-
dicatis ad propōnes immediatas: &
sunt propōnes, in q̄bus deuenit p̄di-
catio ad immediatū, in huiusmo-
di subiectis nō sunt p̄dicata de sub-
iecto

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

D est: prædicatum. n. esset cõius eo. iã autem acceperat in demõfõnũ præmissis q̃ sunt prædicata s̃m q̃ ipsum & immediate, notificavit hanc rē, ne quisq̃ putaret q̃ præmissæ mediate, quę sunt demõfõnis principia, sint huius cõditionis, Et dixit: Et p̃missarũ termini immediati, necessario sequitur q̃ sint essentielles non ambientes naturã, cuius sunt. Intendit per essentielles, q̃ sint p̃dicati s̃m q̃ ipsum, & intendit, per esse nõ ambientes nãm cuius sunt, q̃ non sint cõiores genere, qđ considerat ars.

E Et dum dixit: Siue præmissæ fuerint cões, siue propriæ. Intendit, q̃ siue præmissæ sint, quæ putant esse cões, sicut q̃ equalia vni rei sint eşq̃lia, siue propriæ, sicut illę, q̃ bus cõtingit, q̃ eis non vñt alia ars, & voluit notificasse q̃ vis illarũ cõium sit vis propriarũ. Deinde rulit argumẽtationẽ, qua op̃ q̃ demõfõnis p̃missæ non ambiatũ genus vltra ipsum, i. q̃ ipsum non trãscendant. Et dixit: Impossibile nanq̃ est demõfõnis p̃missas ex aliqua nã trãsgredi i alia, i. ex arte in artẽ: nõ q̃ impossibilitas transgressus sit cã elendi p̃missas necessario proprias cõexas generi, quod ars considerat, sed illas esse proprias, est causa, qua impossibile est q̃ transferantur. verumtamen hic vñus est posteriori ad com̃onstrationem prioris & præhabitis vñus fuit priori ad com̃onstrationem posterioris, quando com̃onstravit quod impossibile sit demonstrationem transgredi ab arte in artẽ.

iecto per viã quid est: qm̃ prædicatũ est vñus ipso: sed iã accepit in p̃põnibus demõfõnũ, q̃ sunt prædicata in eo, qđ quid, & sine medio, docuit hoc, ne aliquis existimaret, q̃ propõnes mediatę q̃ sunt principia demõfõnis sunt cũ hac dispõnes: & dixit. Et de terminis propõnũ immediatarũ sequit̃ ex necessitate, q̃ sunt substantiales, & nõ cõprehẽsi in nã, in qua sunt, intelligit p̃ substantiales, q̃ prædicentur in eo, qđ quid, & intelligit per hoc, q̃ sunt comprehẽsi in natura, in qua sunt: intelligit, q̃ non sint magis vñes, q̃ genus, de quo considerat ars. Et dixit: siue fuerint p̃põnes vñes, aut appropriatę: sensus est: & siue fuerint propõnes, de q̃ bus existimat, q̃ sunt vñes, quẽadmodum q̃ equalia vni sunt equalia, aut appropriatę, sup̃ q̃ bus cadit accidẽtalitas, q̃ nõ pertrahat ipsas ars vna: atqui voluit dicere, q̃ vñitas in ipsis est potentia appropriationis: q̃ adduxit disputationẽ: p̃p̃ quã sequit̃: q̃ propõnes demõfõnis nõ comprehẽdat genus, nisi qđ est sup̃ ipso, hoc est, nõ pertrahat ipsum: & dixit. qm̃ fieri nõ põt, vt p̃põ demõfõnis trãsferat de natura ad alteram, hoc est de arte ad artẽ: & nõ, q̃ fieri nõ possit, vt translatio sit cã, q̃ p̃põnes affirmatiue sint appropriatę generi: de quo cõsiderat ars: sed quia sunt appropriatę, est cã q̃ fieri non possit, vt transferatur ad subiectum posterius vtiq̃; per com̃onstrationem præcedentem: & in eo, quod premisit antea p̃ mōstrationem posteriorem, cum monstravit fieri non posse, vt transferatur demonstratio de arte in artẽ.

Manifestum

ANT. INTER. TEX. XXXVIII.

A

Manifestum autem, & quod quando A insit B: siquidē est aliquid medium, est monstrare quod A inest B, et elementa huius sunt hæc, & tot, quot media sunt: immediata namque propōnes elementa sunt, aut omnes, aut vniuersales: si autem non est aliquod medium, non amplius est demonstratio: ^a sed in principia via est hæc.

A B R A M

T. 156 Si vero A insit ipsi B per medium, eius commonstratio eo medio constabit, & explebitur eius cōmonstratio talibus principijs. s. præmissis immediatis. immediate namq; præmissæ in demōne gerunt elementorum processum. omnes dico aut cōmuniores illarum.

Quando vero inter præmissarum terminos nō fuerit mediū pro illa præmissa non fit demōstratio, immo solum fit demonstrationis principium.

Cā. 156 Postq̄ cōmonstrauit, q̄ ob eē media infinita impediretur cōmōstratio illorum, quorū continentia careant, id est esse demōnē, cuius mediij termini sint infiniti, intendit notificare circa hanc rē convenientiā essendi cū Nāli Scīa humana, Et dixit: Si vero A insit ipsi B p mediū eius cōmonstratio ex medio cōstabit, id est, ex quo demōnē esse huius dispōnis cōsequit̄ dispōnē essendi ens fm se, sequitur si fm esse aliqua res insit alteri rei mediāte alia re, q̄ non commonstret naturaliter hæc res, nisi ob hoc mediū: hoc autē est verū, qñ contingit, q̄ prius in essendo sit prius in cognoscendo, q̄ conditio est demōstrationis simpliciter: et ideo hic perfecit sermonem

in

B V K A N A

Dixit Arist. Si vero A, insit B, **T. 156** per mediū: monstratio utiq; ipsius construet̄ p illud mediū: & mōstratio ipsius pficiet̄ p huiusmodi principia, hoc est propōnes immediatas: & hoc, qm̄ **B** ppōnes immediate pcedunt ad demōnē processu elementorū, aut omnes, aut vñes ex ipsis:

Cū vero non fuerit inter propōnū terminos propō media, non erit sup ea propositione demōstratio: sed erit principium demonstrationis tantum.

Postq̄ monstrauit, q̄ ppea quia **Cō. 156** sunt media infinita, prohibet̄ monstratio infinita, hoc est, q̄ sit demō terminorū mediorum infinitorū, vult docere consensum cur sit cum **C** hac dispositione ad cognitionē hominum naturalium, & dixit: si vero A, insit B, per medium, monstratio utiq; ipsius construeret̄ p illud medium: sensus est: cū vero sit demōstratio cū hac dispōne alligata dispositioni, qua est ens p se: sequit̄, si fuerit aliquid inexistens alteri per mediū alicuius alterius, q̄ non mōstret̄ hoc fm cōsuetudinē naturalē, nisi pp hoc mediū, hoc autē verificatur, cū acciderit, q̄ prius existētia sit prius cognit. ōe: q̄ est cōdō demōstrationis simp̄r, & ppea cōpleuit fmōnē hic.

Posteriorum

ABRAM

ZVRANA

D in quibusdam vero præmissis inco-
gnoscendo prius apud nos, est poste-
rius in essendo: hoc autem sic exi-
stente, nihil obstat quod aliquam rem ali-
cui rei inesse sit medio commōstra-
bile, & esse sciam inessendi hanc rem
huic illi, sit apud nos per se notum,
præter quod ad id oporteat introduce-
re mediū: attamen talium prædicatione
non est prima. Et ideo Arist. præce-
pit de talibus, quod auferantur a demō-
strationibus. V.g. quia primo notū
apud nos est, quod homo sit animal: hoc
autem est per medium, quod est ip-
sum sensitivum, & remotissima hu-
iusmodi res est in præmissis demō-
strationum evidentiarum: illarū
n. medium est naturaliter maius,
& maius naturaliter est medium.

E Et dum dixit: Et explebitur eius cō-
monstratio talibus principiis, scilicet præ-
missis immediatis, id est, cōmōstratio
harū præmissarū, quæ medio com-
monstrant, sit per præmissas immēdi-
atas: & hoc quidem primo, aut quod ad ul-
timū defluat res istiusmodi præmissas pri-
mas, scilicet immediatas. Et ideo dixit, im-
mediatæ nanque, præmissæ in demōstrone

F gerūt elementorū processum id est,
quod omnes demōstrones cōpositæ resoluun-
tur in tales præmissas: hæ autem præmis-
sæ non resoluunt in alias. sicut cō-
positū dissolvitur in elementū, elemē-
tum autem non dissolvitur in aliud. Et
dum dixit, omnes dico, aut cōiores illa-
rum: Dixit quidem hoc, quia quanto
præmissa fuerit cōior, tanto dignior est
esse elementū: & ideo maior est
dignior, ut sit elementum quā ipsa mi-
nor. Dum vero dixit, quā vero inter præ-
missarū terminos non fuerit mediū
per illa præmissa, non sit demōstratio, imo so-
lū sit demōstronis principium: debet

intel-

hic. Atqui in quibusdā propōnib*,
quod est prius cognitiōe apud nos est
posterius per existentiam: quod cum ita sit,
nihil utique prohibebit, cum inest aliqd
alicui, quod monstrat per medium: &
sit inexistētia cognitiōis istius rei
isti apud nos per se manifesta, absque
eo, quod indigeat apud suppositionē
medio: sed non sunt talia & prædica-
tio ipsorū prima. Et ppea præcepit
Arist. in talibus, quod elongentur a de-
mōstrationibus: ut in exēplo, ex notis pri-
mo apud nos est, quod homo sit animal: & hoc
utique, est per mediū: quod est sensibile:
& magis lōginquū ab hac dispōne
in propōne demōstratiua, est signū: &
hoc, quā mediū per nām positus fuit
maior, & maior per nām medius: &
dixit: & in monstratiōe sua per-
ficit per huiusmodi propōnes im-
mediatas. Sensus est: Et mōstratio
istarū propōnū, quæ monstrant per
mediū, erit per propōnes immediatas:
& hoc, aut primo, aut quod sufficiat res
per retrogradationē ad propōnes cū
hac dispōne, hoc est primas im-
mediatas: & ppea dixit: quod propōnes im-
mediatæ procedunt in demōstrone per
cessu elementorū: Sensus est: quod omnes
demōstrones cōpositæ resoluunt ad hu-
iusmodi propōnes: & non resoluuntur
propōnes istæ ad alias: quæ ad-
modū resolvitur cōpositū ad elemen-
tū, & non resolvitur elementū ad aliū:
& dixit: aut omnes, aut viles: atqui di-
xit hoc: quā omnes, quod est, propō magis
vils, magis debet esse elementū: &
ppea cōuenientius est, ut maior propō
sit elementū, quā minor: cum vero di-
xit: atqui cum non fuerit inter termi-
nos propōnū mediū, de ea utique
propōne non erit demōstratio: sed erit
principiū demōstronis tū: oportet, quod
intel-

ABRAM

intelligi inde, qd hoc fiat in demō-
nibus, in quibus prius cognitione
apud nos sit prius in essendo: nihil
n. obstat: re alicui rei inesse imme-
diate, & non sit apud nos notū inesse
huic rei: & si hoc ita fuerit, impossi-
bile est nobis monstrare hanc
rem nisi per posterius medium.

BVRANA

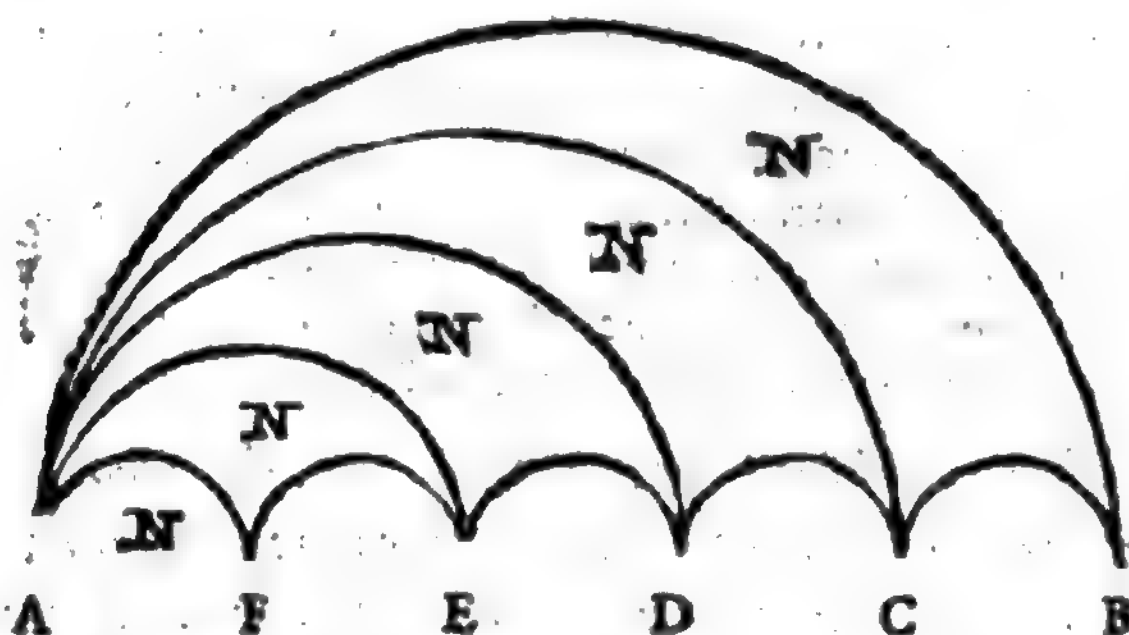
Intelligatur de hoc: qd hoc utiq; erit A
in propōnibus, in quibus prius p co-
gnitionē apud nos est prius p existe-
tiā: & hoc, qm nihil prohibet, qd in-
sit aliquid alicui absq; medio: & nō
erit nobis notum, qd insit huic: & si
hoc est ita, fieri non pōt, vt mōstre-
tur nobis hoc: s; p mediū posteri⁹.

par. 38. *Consimiliter autem et si A ipsi B non inest. si quidem est aut me-
dium, aut prius, cui non inest, est demonstratio: si autem non, nō est:
² sed principia & elementa tot sunt, quot termini. Horum nanque
propositiones principia demonstrationis sunt: & quemadmodum non-
nulla principia sunt in demonstrabilia, ³ quod est istud hoc, & inest B
istud huic, ita et quod non est istud hoc, neq; inest istud huic: quare hæc
quidem esse aliquid, illa autem non esse aliquid, erunt principia.*

T.c. 157 *Similiter etiam, si A non insit
B, non euadit quin inter ea fiat
medium, aut non sit: siquidem
fuerit inter ea mediū, eēt prius
ipso B, cui A non inesset primo:
sicq; demō fieret illo medio, si
autem non sit, non perficitur de-
monstratio. forma autem præ-
missarum immediatarum, quæ
sunt demonstrationis principia
eiusq; elementa, est ipsa termi-
norum forma. Et sicut fiunt im-
mediate præmissæ affirmatiuæ,
quibus medijs monstran-
tur quæ sita, quæ sunt affirmati-
ua, sic et inueniuntur immediatæ
pmissæ negatiuæ, quibus medijs
monstrantur quæ sita q negati-
uæ procedunt. Qdam itaq; prin-
cipia sunt, quibus cōmonstran-
tur quæ sita, quæ affirmatiuæ sunt:
& quibusdā monstrantur quæ
sitæ, quæ negationis modo sunt.
Postq*

Dixit Arist. Et cōsistit et, si fue- T.c. 157
rit A, nō inexisteret B, nihil utiq;
phibet, qd sit inter ipsa mediū,
aut nō erit: et siqdē erit iter ipsa
mediū: erit priusq; B, A, nō inexistens
sibi pri⁹: erit igit demō p me-
diū suū, et si nō erit, nō utiq; pfi-
ciet demō: et formæ ppōnū im-
mediatarū, q sunt principia de-
mōnis et elemēta ipsi⁹, ipse sūt C
formæ terminorū. Et quēadmo-
dū innouant ppōnes immedia-
te fm viā affirmationis: p qua-
rū mediū mōstrant quæ sita, q sūt
fm viā affirmatiōis: qm iā inue-
niunt ppōnes immediate fm viā
negationis: p quorū mediū mō-
strant quæ sita, q procedunt viā
negatiōis: erūt igit aliqua prin-
cipia, p q monstrant quæ sita q
sunt fm viam affirmationis: &
aliqua, per q monstrantur, quæ
sunt fm viam negationis.
Log. cū Aucr. VV Posteaq

Posteriorum

Hae figurae ostendunt
negationis
progressum
ad aliquid
immediatum.

Qualitas. Substantia. Corpus. Vivens. Animal. Homo.

E

A B R A M

Cō. 157 Postquam demonstravit, quod in affirmativa praedicatione sint praedicata immediata in essendo & cognoscendo, quae sunt affirmatiuarum demonstrationum elementa, Intendit demonstrare, quod si oporteat in praedicatione negativa ex quo. n. praedicatum affirmativum, quod de subiecto immediate praedicatur, sic quod illi non inest ob aliam naturam, oportet quod praedicatum, quod a subiecto immediate negatur sit, quod a subiecto negatur non ob aliam naturam ambientem ipsum subiectum, aut ob naturalem negationem ambientem praedicatum, quae ab ipso subiecto negatur, aut ob naturam ambientem alterum ipsorum, quae a natura alterum ambiente, negatur: & ob eius negationem a subiecti causa: hoc autem accidit praedicatis, quorum non sunt causae, aut quorum causae sunt ipsae subiecta.

Et dum dixit: Similiter etiam si A non inest B, non evadit, quin inter ea fiat medium, aut non sit: id est sicque etiam, quando res a re negatur, non evadit, quin ab illa negatur,

B V R A N A

Posteaque declaravit, quod inveniuntur in praedicatione affirmativa praedicata immediata per existentiam: quae sunt elementa demonstrationum affirmatiuarum: vult monstrare, quod quemadmodum sequitur hoc in praedicatione: & hoc, quoniam cum fuerit praedicatum affirmativum, quod praedicatur de subiecto absque medio: quod utique non inest ipsi propter naturam aliam: sequitur quod sit praedicatum, quod negatur a subiecto absque medio ipsum praedicatum: quod negatur a subiecto non propter naturam aliam comprehensam in subiecto, aut propter negationem naturae comprehensae in praedicato negato a subiecto pro se, aut propter naturam comprehensam in altero ipsorum negatum propter naturam comprehensam in uno, aut propter negationem suam a causa subiecti: & hoc accidit in eo, quod fuerit ex praedicatis non habentibus causas: aut si fuerint causae ipsa subiecta per se.

Et dixit: & consistit et, si fuerit A, non inexistens: nihil prohibet, quod iter ipsa sit medium, aut non sit: sensus est, & huc in modum consistit et cum negatur aliquid ab aliquo,

Cō. 157

A B X A M

tut, aut p mediū, aut p seipsam hoc est, Immediate, qā eius significato nō inest hoc significatū: hoc est, q nō insit illi, qā nō insit alicui alteri rei, put nō est aīal, qā nō ē vegetabile, qd est aīalis gen^o: aut qā nō insit illi fm se, sicut ēē aīal nō inest plātæ. D.d. Si quidē fuerit iter ea mediū, esset prius ipso B, cui A, non inest pri^o: sicq; demō fieret illo medio, id ē, si qdē negatio A ex B fuerit ob illorū negationem ab alia nā priori ipso B, q ambiat ipsum B, aut sit illius cā: sicq; negatio A ex B fit demōne: demō constat de A negato ex B mediāte illa nā. D.d. si aut nō sit, nō pficiet demō: id est, si nō adueniat p hoc mediū, qd ē prius ipso B, hoc est ipso subiecto, nō pficiet demō de negatione A ex ipso B. Et dū dixit: forma aut pmissarū imediarū, q sunt demōnis principia, eiusq; elemēta ē ipsa terminorū forma. Intendit p terminos pmissarū partes. Et intendit, q dispō pmissarū in fine sit dispō terminorū p se, qā inter eos nō est dīa, nisi qā termini collecti sunt in pmissis simul, vt in Lib. Priorū cōmōstratum est. Dū aut dixit, & sicut fiunt, vsq; ibi q negatiōis mō sunt. Intēdit sicut inueniunt pmissæ affirmatiue immediate, qbus medijs cōmonstrant q̄sita affirmatiua, sic inueniunt pmissæ negatiue immediate, quibus medijs cōmonstrātur quēsitā negatiua, & fit vt quædam primæ pmissæ sint, quibus cōmonstrantur quēsitā affirmatiua, & quibusdam cōmonstrantur quēsitā negatiua.

B V R A N A

aliquo, nihil vtiq; phibet, q neget A ab eo, aut pp mediū, aut p se, hoc ē pp Immediate: qm dispō ipsi^o ē, q nō insit sibi hęc res: hoc est, q nō insit sibi, qm nō inest alicui alteri: quēadmodū esse aīal nō inest sibi, qm ipsum nō inest nutritibili: qd est genus aīalis: aut q ipsum nō uest sibi p se: quēadmodū ēē aīalia nō uest nutritibili: D.d. & si fuerit inter ipsa mediū, erit pri^o q B, A, qd nō inest sibi pri^o: demō itaq, erit p mediū. sensus ē: Et si fuerit negatio ā, A, B, pp negationē ā nā alia priori q B, aut cōprehēsa in B, aut cā ipsorū: negatio vtiq; ā, A, B, erit p demōne: & demō stabit sup eo, q A, negat ā, B, p mediū illius nā: D.d. & si non erit, nō vtiq; pficiet demō. sensus est: Et si nō pcedet p hoc mediū, qd est prius B, hoc est subiecto: demō vtiq; nō perficiet sup negatione, A, ā B, & dixit: & formę ppōnū imediarū: q sunt ppōnes demōnis & elemēta ipsius, sunt formę terminorū. Intelligit p terminos ptes ppōnū: & voluit vtiq; q dispō ppōnū in fine ē dispō terminorū eadē: qm nō est dīa inter ipsa: nisi q termini superāt ppōnes in fine p vñ: quēadmodū mōstratū fuit in Lib. Syl^l: & dixit: & quēadmodū iam vsq; ad id, qd dixit, fm viā negationis. sensus ē: q inueniunt propōnes affirmatiue immediate: p quorū media mōstrant q̄sita affirmatiua: ita inueniunt propositiones negatiue immediate: p quarum media mōstrantur quēsitā negatiua: & aliquæ sunt propositiones primæ, per quas monstrantur quēsitā affirmatiua, & aliquæ, per quas monstrantur quēsitā negatiua.

V V ij Quando

Posteriorum

para. 38.

Quando autem opus sit monstrare, accipiendum est, quod de B predicatur primo; sit C, & de hoc consimiliter A, et ita semper procedenti^a nunquam extra ipsum propositio, neq; existens accipitur in demonstrando. sed semper medium condensatur: quousque indivisibilia fiant & unum: est autem unum, quando immediatum factum fuerit, & una propositio simpliciter, quae immediata. Et quemadmodum in alijs principium simplex, hoc autem non idem ubiq;: ^b sed in pondere quidem mina, ^c in cantu vero [†] dieses, illud autem in alio: consimiliter in syllogismis^d ipsum unum est propositio immediata: ^e in demonstratione vero ac scientia intellectus.

† diesis. i.
prim^o sensus
libilis sonus.

ABRAM

T.c. 158

Qñ aut intendimus demōnē cōstituere, q̄a inest ip̄s B, opz q̄ res p̄dicata de B primo fueniat, prout est C, et de hoc termino ipsum A p̄dicetur. qñ autē hoc fecerimus ad intendendū cōstituere demōnē, q̄ A de C sit, terminū ab A exeuntē impossibile est inuenire: sed inter terminos A C, inueniunt mediū, adeo q̄ veniat ad terminos, inter quos nō est interstitiū, finiant, & p̄missa una est simplex: hoc autē ita nō fit, qñ inter vtriusq; terminos nō fuerit mediū: una autē p̄missa simplr, est, inter cuius terminos nō est mediū, & sicut in alijs rebus finit in principium, quod est res simplex: hoc autē in illis diceret, in pondere. n. est libra, et i melodia toni quarta, & similiter in alijs singulis reb⁹ p̄ter has duas: in syllo etiam finitur in principiū vltimę simplicitatis, scilicet in immediatā p̄missam: in demonstratione autem & scia finitur in principium, quod est ipse intellectus.

In

BVRANA

Dixit Aristo. Cū vero solliciti fuerim⁹ i cōstituēda demōne, B

T.c. 158

q̄ A, inest B, opz vtriq; q̄ iueniat p̄dicatū de B, p̄rio, quēadmodū C, et p̄dicet de hoc terminus A.

Cūq; fecerim⁹ hoc apud id, q̄ solliciti fuerim⁹ i cōstituēda demōne, q̄ A, inest C, sed termin⁹ exit ab A, fieri igit nō pōt, vt inueniat: sed iter A, et C, inueniunt media, quousq; cōpleant ad terminos, iter quos nō ē, & p̄ponē vnā simplicē: et hoc erit ita, cū nō fuerit iter vtriusq; termin⁹ medius: & p̄pō vna simplr ea ē. in C ter cuius terminos nō ē mediū: & i eo, qd̄ superest, iā cōplet dispositiō ip̄sorum ad principiū: qd̄ est aliqd simplex: et hoc erit i ip̄s diuersum: i pōdere. n. erit libra, in musicis vero quarta ps distātię: et cōsist i vno quoq; alio ab his duobus: in syllo cōsist et p̄ficiat ad principiū maxime simplex: qd̄ est propositio imediata: & in demonstratione & in scientia perficitur ad principiū, quod est intellectus.

In

A B B A M

Cō. 158 In hac oratione intendit ferre argumentationē via inquisitionis, q̄ expediat demōnē resolui in immediatā p̄missam; & cū hoc notificat, quo mō sit casus mediōrū terminorum inter duos terminos positos in oratione syllogistica. q̄n nanq; cōceperit hoc fm qd̄ est melius, & manifestius, erit concipere impossibilitatē essendi infinita inter duos terminos, aut quia non cōpleat illud, nisi per hoc ipsum. prior. n. demō q̄ impossibile sit inter duos terminos esse infinita, constituta fuit per incidentiā terminorū inter duo extrema: hoc est, inter duos terminos positos. Et dum dixit: Q̄n aut̄ intendimus demōnē constituere, q̄ A insit ipsi B, op̄ q̄ res p̄dicata de B primo inueniat, prout est C. id est, q̄n cōstituimus demōnē, q̄ aliqua res alicui rei insit, sicut q̄ constaret demō, q̄ A insit ipsi B, op̄ q̄ inueniat aliqua res, quæ affirmatiue sit appposita ipsi B, hoc aut̄ necessarium fuit, quia nō sit demō nisi syllo, neq; sit syllo, nisi medio termino, & nō sit syllo in prima figura, nisi sit minor affirmatiua. Et iō dixit: Op̄ q̄ res p̄dicata de B, primo inueniatur, prout est C. Et dum dixit: Et de hoc termino ipsum A p̄dicetur. Intendit de medio termino, quem accepit loco ipsius C. Deinde dixit: quādo autem hoc fecerimus ad intendendū constituere demonstrationem q̄ A de C sit, terminum ab A exētem, impossibile est inuenire: id est, q̄n caperemus, q̄ A p̄dicatur de C, ob alium medium terminum, impossibile est hūc illum terminum cadere extra terminos A, & C, si enim esset de vtriusq; p̄dicata-

B V B A N A

In hoc tractatu sollicitus est, vt ad- A
ducatur disputationē p̄ viā inquisitionis Cō. 158
q̄ op̄ demōnē resolui ad p̄pōnē
immediatā: & ipse cum hoc docet, q̄o cadūt termini mediū iter duos terminos positos in sermone syllogistico: q̄m cū formatū fuerit hoc esse, formatū erit, fieri nō posse, vt inter duo inueniantur termini infiniti, melius & euidentius, aut q̄m nō pficitur nisi in ipso: & hoc q̄m demō p̄cedens fuit: q̄ fieri nō pōt, vt inueniantur inter duo termini infiniti, cōstruet aut̄ super eo, q̄ cadunt termini inter duas extremitates, hoc ē B
duos terminos positos. Et dixit: cū solliciti fuerim⁹ i cōstituēda demōne, q̄ A, iest B, op̄ vtriusq; q̄ inueniat aliquid p̄dicatū de B, p̄rio, quēadmodū C, sensus est: cūq; cōstituerim⁹ demōnē, q̄ aliquid inest alicui: quēadmodū si construat demō, q̄ A, inest B, op̄ vtriusq; q̄ inueniat aliquid p̄ueniēs sup̄ A, p̄ affirmationē: hoc aut̄ est per affirmationē, q̄m nō erit demō, nisi p̄ syllo, & nō erit p̄ syllogismū, nisi per terminū mediū: & nō erit syllo in prima figura, nisi cum fuerit minor affirmatiua: & C
p̄p̄ea dixit: op̄ igit, q̄ inueniatur aliquid p̄dicatū de B p̄rio, quēadmodū C, & dixit: Et p̄dicet de hoc terminus A, hoc est, terminus mediū, q̄ accipit loco C, deinde dixit cūq; nos hoc fecerim⁹ apud id, quo solliciti fuerimus in cōstituēda demōne, q̄ A inest C, fortasse terminus exhibit extra A, fieri non pōt, vt inueniatur. sensus est: cūq; acceperimus q̄ A, inest C, p̄ terminum alium medium: fieri vtriusque nō poterit, vt cadat hic terminus extra A, & C, & hoc, q̄m si fuerit p̄dicatū
V V iij de

Posteriorum

ADRAM

BYRANA

Dedicatus caderet extra A in maiori pmissa: hoc autē esset in secūda figura, cū tñ in secūda figura nō concludat affirmatiuū A, vt ēēt vtrīsq; subiectus, & ēēt extra ipsū B, hoc est, extra ipsū minusextremum in minori pmissa: hoc autē fir in tertia figura, in ipsa autem tertia figura nō cōcluditur vltē tanto fortius affirmatiuū: isertur ergo, q qñ cupierim^o q cōcludat affirmatiuū vltē, q medius terminus cadat inter duo extrema tñ ambabus pmissis simul. Hoc autē sit, qñ est p̄dicat^o de minori extremo, subiectus maiori, q est in prima figura: si autē ēēt alterius harū duarū pmissarū medi^o terminus, oporteret q caderet inter duo extrema tñ ambabus pmissis simul: imposse autē est, q hic casus pcedat in infinitū, put postesum est. Et illud itēdebat dū dixit, sed inter terminosa C, inueniunt mediū, adeo q veniāt ad terminos, iter quos nō est interstitiū. i. immo op^o q in tali q̄sito affirmatiuo in ambabus pmissis cadat medi^o termin^o iter duo extrema, & sic vtrīsq; illarū, si fuerint mediatę, donec res finiat in pmissas medio carētes. Et illud intēdebat dū dixit: Inter quos nō est interstitium finiant, & pmissa vna est simplex: hoc est, cui nō est locus, in quē cadat medi^o termin^o, nec ē cōposita ob mediū terminū: pmissę n. q cōmōstrant, sūt cōpositę. Et dū dixit: Vna at pmissa simplr ē iter cuius terminos nō ē mediū, hoc autē ita ē, qm pmissa, q p mediū terminū cōmōstrat, ē pmissa illi^o, ad cui^o cōmōstrauonē sumit, & cōcōlo pmissarū, quīl us comōstrat. ex quo ergo aliquo modo est pmissa, & aliquo

est

de vtrīsq;, caderet extra A, in propōne maiore, & hoc erit ī scda figura, & ī scda figura nō cōcludit affirmatiua, aut erit subiectū vtrīsq;, & erit extra B, hoc est subiectū minoris in propōne minore: & hoc erit in tertia figura, & ī tertia figura nō cōcludit vltis affirmatiua: oportebit igit, cū voluerimus cōcludere affirmatiuū vltē in duabus extremitatibus tñ in duabus pponibus simul. Et hoc erit, cū fuerit p̄dicatū de minore extremitate, & subiectū maiori: & erit prima figura: & si fuerit vni illarū duarū propōnū terminus medius, sequitur ex necessitate, vt cadat iter duas extremitates ī duab^o pponib^o simul: & fieri nō pōt, vt pcedat talis cadētia in infinitū: quē admodū monstratū fuit antea: & hoc est, qd voluit, cū dixit: sed inter terminos A, C, inueniunt media, quousq; p̄ficiant ad terminos non habētes latitudinem inter se: sensus est: sed op^o in huiusmodi q̄sito affirmatiuo, q cadat termin^o medi^o ī vtraq; duarū pponū inter duas extremitates, & ita in vtraq; ipsarū, si fuerint mediate: quousq; p̄ficiat res ad ppones īmediatas: & hoc ē, qd voluit, cū dixit, nō hñtes latitudinē: & pponē simplicē, hoc est nō habētē locū, quo cadat termin^o medius, q q; nō sit cōposita pp terminū mediū: qm ppones, q mōstrant p ipsas sūt cōpositę, & dixit: & ppo vna simplex ea est, inter cuius terminos nō est medium. Atqui hoc ita est: qm propō, quę monstrat per terminū medium, est propō ex eo, q accipitur in monstratione ipsius, & conclusio ad propōnes, per quas monstratur: cūq; sit propō ex parte conclusionis,

A B R A M

B V R A N A

alio modo est conclusio, ipsa non est
premissa simpliciter, est. n. simplr
premissa, illa quæ est premissa re-
latione orationū: hæc autem est pmissa
nota p medium. D. d. hoc autem in
illis differt, vsq; ibi. Sin immediatā
pmissam. i. hoc autem inuenit in oib'
generibus in qbus res acceptæ dif-
ferunt per prius & posterius: hoc ē,
quarū aliquæ sunt ipsarū quarūdā
cāz, prout res fit in pōderib' & me-
lodijs: hoc est, qā in pōderib' inue-
nit primū pōd': ac si diceret illud, q
librā appellam': & in melodijs ē q-
dā simplex melodia prima, quā to-
ni quartā dñt: & in alijs ab his reb',
q huius generis sunt. sñt op; in p-
missis ē primā simplice pmissam,
nō cōpositā: premissas autem subintra-
re hoc genus est, quatenus qdā sunt
aliquibus notiores, & aliquarū cāz.
Qñ autem verificauit q cuiusq;, qd ē
h mōi, sit aliquid simplex, & posuit
hæc ē pmissarū cōdōnē, hinc cōclu-
sit q pmissarū sint simplices: hæc autem
oēs sunt argumētationes fm modū
evidentiæ, non argumētationes na-
turales, qñ per se notū est, q inue-
niat genus premissarū, q sint hu-
ius conditionis. Dum autem dixit: In
demōne autem & scia finitur in prin-
cipium, qd est ipse intellectus. Intē-
dit q primæ premissæ simplices re-
deant in principium, qui est ipse in-
tellectus, id est, concedenda nobis
est dicenti, q omnis premissa in-
digeat principio huic enunciationi
vniuersali: & cum hoc dicimus de
premissis, quod ipsarum principū
sit ipse intellectus, non quod illæ
commonstrentur per principium
quod sit premissa, & dicamus pro-
ut putabat aduersarius.

clusionis, ex parte ista nō est: igit A
propō simplr ea ē, q est propō in re-
latiōe ad pdicamēta: & hæc est ppō
nō medijs. Deinde. d. & hoc erit i ip-
sa diuersum, & ipsa est ppō imme-
diata. sensus ē: Et hoc inuenit in of-
bus generibus: q diuersificant per
prius & posteri' rerū, q accipiunt i
ipsis: hoc ē: quarū aliq sunt cā ali-
quarū: quemadmodū se hēt res in
ponderibus & musicis: hoc ē, q in-
uenit in pōderibus pōdus, qd ē pri-
mū: quemadmodū si diceret illud, qd
vocalur litra: & in musicis harmo-
nia simplex, q est prima, & ipsa est B
quarta pars distāuq; & in alijs reb',
q sunt ex hoc genere: cōsñt op; ēē
in ppōnibus ppōnē primā simpli-
cē nō cōpositā: q autem ponant pro-
pōnes in hoc genere est ex pte, qua
inueniunt nonnulla notiora qbus-
dā & cā quorundā: eūmq; verum
sit: q via cuiuscunq; est, vt habeat
aliquid simplex: & posuit, q de via p-
pōnū est, cōcludere ex hoc, q in ip-
sis sunt simplices: & hoc totū est di-
sputatio p modū apparentiæ nō di-
sputatio nālis: qñ notū ē p se, q ge-
nus propōnū est cū hac dispōne: & C
dixit: demō autem & scia cōplent ad
principiū qd est intellectus. sensus
est: Et propōnes primæ simplices re-
ducunt ad principiū, qd est intelle-
ctus: hoc est: non potest aliquis di-
cere, quod omnis ppositio indiget
principio vniuersali istius enuncia-
tionis: & dicemus cum hoc, q pro-
positionum primarum principiū
est intellectus: non quod ipse mō-
strantur per principium: quod est
propositio: vt dicamus, quemad-
modum opinatur litigator.

V V. iij In

Posteriorum

part. 3.

D

In monstratiuis igitur syllogismis ipsius inexistētis, nihil extra cadit : in priuatiuis vero, ubi quidē quod oportet inesse, nihil extra hoc cadit. Ut, si *A* ipsi *B* per *C* non inest, si enim omni quidem *B* *C* inest, *A* vero ipsum *C* nulli. rursus si opus fuerit, quod *A* *C* nulli inest, medium accipiendum est ipsius *A* & *C*, & ita semper progredietur. Si autem oportuerit monstrare, quod *D* ipsi *E* non inest eo quod *C* *D* quidē omni in est, *E* vero nulli, aut non omni, nunquam cadet extra *E* : hoc autem est, cui non oportet inesse. In tertio autem modo, neq. a quo oportet, neq. quod oportet priuare, nunquam extraibit.

A B R A M

B V R A N A

T. c. 159

E

Sylli vero, qui cōmonstrāt affirmationē, nō hñt mediū, q ex tra eos cadat: sed qñ mediū syllogismorū negatiuorū inest minori, nō cadit extra eos. prout, si intenderis cōmonstrare *A* inesse *B*, mediāte *C*. si *C* insit toti *B*, & *A* nulli *C*: necessitas cogeret, ut cōmonstremus, q *A* nulli *C* insit: q inter illos inueniat medius terminus, quo hoc cōmonstretur: sicq. semper similiter. Si vero cōmonstratio fiat in secunda figura, prout cōmonstremus *C* non inesse *E*, & sit *F* mediū, quod insit toti *C*, illud nulli *E*, inest, aut non inest toti *E*: negatio autem nullo vnq. tempore sit extra extremum. In tertia vero spē nullo mō accipiēda est negatio extra extremū negatū.

F

Cō. 159

Dū dixit: Syllī vero, q cōmōstrāt affirmationē, nō hñt medium, qui extra eos cadat. illorū medium non cadit extra alterum duorū extremorum maius & minus in vtrisque præmissis, sed cadit inter illa. causa autē est, quam prædiximus, quia affirmatiua non concludit nisi in prima figura: & in hac figura

medius

Dixit Arist. In syllīs igitur monstrantibus affirmatiuū mediū utiq. nō cadit extra, in syllīs vero negatiuis, cū fuerit mediū in existēs minori, nō cadet in ipsīs extra: quēadmodū si velles mōstrare, q *A*, inest *B*, *p* mediū *C*, si igit *C*, inest oī *B*, et *A*, nulli *C*, ex necessitate, pueniet, q mōstremus *A*, inest nulli *C*, opz, q iueniat medius inter ipsa: *p* quē monstrat hoc, et in hūc modū semp: si vero mōstratio fuerit in secūda figura: quēadmodū si aliq. mōstraret, q *B*, nō inest *E*, & sit *C*, mediū acceptū inest oī *E*, erit igit ipsū nō inexistēs alicui *E*, aut nō inexistēs oī *E*, negatio itaq. nō erit extra extremitatē, q est i aliq. tpe: sed in tertio mō nō ēvia ad negationē extra extremitatem negatā.

T. c. 159

Dixit. In his vero syllīs: q b. mōstrat affirmatiua, mediū utiq. nō cadet extra hoc ē mediū utiq. nō cadet i vtraq. duar. ppōnū extra vnā duarū extremitatū, minore & maiore: s; cadet iter ipsas: & cā ē, id, q d. dixi. m. pri. qm affirmatiua nō cōcludit, nisi i p. figura: & medi. terminus cadit i vtriusq. ppōnib. i hac figura, inter

Cō. 159

A B R A M

medius terminus cadit in ambabus
pmissis iter duo extrema, s. maius &
min^o. Dū autē dixit: Sed qñ mediū
syllorū negatiuorum inest minori
nō cadit extra eos. Intēdit, qñ cōposi-
tio syllorū, qui cōcludunt negatiuā
vlem fuerit i prima figura, medius
termin^o cadit in ambab^o pmissis in-
ter duo extrema. Cepit autē hoc pro-
dicēdo, qñ mediū inest minori, s. &
maius fuerit pdicatum negatiuā de
medio. qñ enim est mediū minori,
& negat^o a maiori, cadit extra illū: &
hoc in secūda figura. Et postq̄ enū-
tiauit illud, tulit huius exemplum.
Et dixit: Prout si intēderes cōmon-
strare, A inesse B mediāte C. si C in-
sit toti B & A nulli C necessitas coge-
ret vt cōmonstrem^o, q̄ A nulli C in-
sit. i. hui^o exēplū est, sicut si cōmon-
strare vellem^o, q̄ A insit B mediāte
C, & qñ A negat^o ex toto C inest toti
B, cōcluderet q̄ A negat^o ex toto B p
mediū terminū, q̄ cadit iter A & B,
qd est C. D. d. Necessitas cogeret
vt cōmonstrem^o q̄ A nulli C insit.
D. d. Si necessitas cogeret vt cōmon-
strem^o, q̄ A nulli C insit, q̄ iter illos
iueniat medi^o termin^o, quo hoc cō-
monstret^o, sicq̄; si fr. i. si hui^o figuræ,
sicut qd dicim^o A nulli C inest indi-
geat cōmōstrari p mediū terminū,
qui cadat iter duo extrema, & expe-
diat iter illa iueniri mediū terminū
& lesset toti C & negaret^o A ab illo:
& si fr iterū idigerem^o, pp hui^o syl-
l^o pmissas, illius cōmonstratione, hoc
ē, q̄ iter duosei^o terminos capiam^o
terminū huius cōditionis: & hoc fa-
cias cōtinuo quousq̄; attingas pmissam
notā. Et si A sumat^o inēē toti C
ipm nulli B lesset, aut nō inest toti B,
negatio aut nullo vnq̄ ipe sit extra
extremū.

B V R A N A

inter ambas extremitates, hoc ē ma-
iorem & minorem. & dixit: in negati-
ua vero, cū mediū fuerit inexistēs
minori nō cadet vtiq̄; extra: sensus
est: in syl-^ol^ois vero cōcludentibus ne-
gatiuā vlem, cū fuerit cōplicatio
ipsorū in prima figura, medi^o vtiq̄;
termin^o cadet i ter ambas extremi-
tates in ambabus pponibus: & cepit
hoc, & dixit: Cū igit^o medius fue-
rit inexistens minori. sensus est: Et
maior pdicetur p negationē cū me-
dio: qñ cū fuerit medius inexistēs
minori, & negatū a maiore, cadet
vtiq̄; extra ipsum i hac scda figura.
Et posteaq̄ cōmemorauit hoc: ad-
duxit exēplū hui^o p literas: & dixit:
si volueris monstrare, q̄ A inest B p
mediū C si vtiq̄; C inerit omni B &
A nulli C, sensus est: exēplum hui^o,
si voluerimus mōstrare, q̄ A inest B
p mediū C cūq̄; fuerit A negatū ab
oī C & C inexistēs oī B cōcludet vtiq̄;
q̄ A negat^o ab oī B p medium termi-
nū: cadet medius inter A & B & ipse
est C. Deinde dixit: & si puenerit
necessitas, vt monstremus A inesse
nulli C sequit^o, vt accipiat medi^o ter-
minus inter vtraq̄; p quē monstra-
bit^o hoc, & hunc in modum semper.
sensus est: Et si fuerit ppo maior in
hac figura, vt cū dicimus A nulli C
oportet, vt monstret^o per C medium
cadentē inter ambas extremitates:
& oportet, vt iueniat^o inter ipsa ter-
minus medius, & insit oī C & negat^o
ab ipso A & ita quoq̄; oportebit in
ppōnib^o, istius syl-^ol^ois in mōstratione
sua, hoc est, vt accipiat^o inter vtrosq̄;
terminos suos termin^o cū hac dispo-
sitione: & fiat hoc semp, quousq̄; de-
ueniat ad pponem notā per se, non
p terminū medium. deinde dixit:

Si

Posteriorum

A B R A M

B V R A N A

D extremum. Id est, si vero fuerit com-
monstratio negatiua vniuersalis, aut
particularis in secunda figura, cuius
minor suarum præmissarum est af-
firmatiua, aut maior affirmatiua;
prout quis commonstraret, si c nō
insit e ex quo f non inest toti c &
negatur ex toto e aut ab eius parte,
concluderet, quod c negetur ex to-
to e aut eius parte: & similiter si af-
firmatiua fuerit minor, concluder-
et hanc eandem conclusionem, &
in vtriusque duabus speciebus non
caderet medius terminus extra ex-
tremum affirmatum, siue fuerit mi-
nus, aut maius. Et id intendebat
dum dixit: Negatio autem nullo
vnquam tempore fit extra termin-
num: id est, quia medius terminus
negatus nō cadit extra extremum,
cui medius terminus inest vllō vn-
quam tempore: hoc autem ita fit,
quia medius terminus cadit in præ-
missam affirmatiuam huius figuræ
inter duo extrema, & in negatiua
extra ambo extrema. Deinde dixit:
In tertia vero specie nullo modo ac-
cipienda est negatio extra extremū
negatum, id est, in tertia figura me-
dius terminus cadit in præmissa ne-
gatiua inter duo extrema sine du-
bio. huius autem causa est, quia in
eius minori, cuius conditionis est,
quod sit affirmatiua, etus medius
terminus est extra ambos extre-
mos, in maiori vero subijcitur ma-
iori. & ideo absq; dubio cadit inter
duos terminos, scilicet maiore & minore.

In

Si vero fuerit monstratio in secun-
da figura: quemadmodum si mon-
stret c nō inesse e & a accipiat in-
esse oī c erit vtiq; nō inexistens ali-
cui e & nō inexistēs oī e negatio igit
nō erit extra extremitatē, quæ sit in
aliquo tpe. sensus est: si nō aut fuerit
monstratio negatiuæ vllis aut parti-
cularis i secunda figura: cuius minor
ex pponib⁹ suis est affirmatiua, aut
maior ipsius affirmatiua: quæ admo-
dum monstrabit monstrans, q c nō
inest e per id, q a inest omni c &
negat ab oī e aut ab aliquo: concludet
igitur, q c negat ab omni e aut
ab aliquo ipsius: & consilr si fuerit
affirmatiua minor, concludet vtiq;
hanc eandē conclusionē: & i vtriusq;
modis non cadet terminus medius
extra extremitatē: affirmatiua igit
erit minor, aut maior. Et hoc est, qd
voluit, cum dixit: negatio igit non
erit extra extremitatē affirmatiuā,
quæ est in aliquo tpe: hoc est: qm ter-
minus medius negatus nō cadet ex-
tra extremitatem: cui inest medius
terminus neq; in aliquo tpe: atqui
hoc ita est: qm terminus medius ca-
dit in pponē affirmatiua in hac fi-
gura inter vtriusq; extremitates, &
in negatiua extra ambas extremita-
tes; deinde dixit: in tertia vero specie
nō est via, qua accipiat negatio ex-
tra extremitatē negatā. sensus est:
In tertia vero figura, medius vtiq;
terminus cadet in pponē negatiua
inter ambas extremitates: & causa
in hoc est: qm minor i ipsa: de cuius
cōditione est, vt sit affirmatiua hēt
mediū terminū itra vtriusq; extremi-
tates: sed i maiore p̄dicabit de maio-
re: & p̄p̄ea cadet absq; dubio inter
vtriusq; terminos, hoc ē maiore & mi-
nore;

A B R A M

In toto autem hoc voluit cōmonstrare, q̄ non fiat affirmationis syllogismus, cuius medius terminus sit inter duo extrema in ambabus p̄missis simul, aut in altera. Si autem inueniretur p̄missa infinita oporteret quod inter duas res finitas essent res infinitæ: hoc autē est mendacium. quod enim est inter extrema necessario est finitum,

B V R A N A

norem: atqui voluit per hoc in summa, q̄ non est syl̄s affirmatiuus: q̄ sit medius terminus extra vtrasque extremitates, aut in ambabus propositionibus simul, aut in vna: & si inuenietur propositio infinita: sequit̄ q̄ inueniuntur inter aliqua duo finita, aliqua infinita: quod ē falsum, fm̄ id, quod est inter extremitates finitas ex necessitate.

Demonstrationem vniuersalem particulari esse præstantiorem.

Cap. 18.

T. 39. ps **C**² Vm̄ vero sit demonstratio, hæc quidem vniuersaliter, illa vero secundum partem, & hæc quidem prædicatiua, illa vero priuatiua, dubitatur vtra melior sit: consimiliter autem & de ea, quæ demonstrare dicitur, & de ducente ad impossibile demonstratione.

Contradiçiones Tomitani.

104 Multis quidem rationibus contendis Arist. concludere demonstrationem vniuersalē esse potiorem particulari. Oppositum videtur innuere. 1. Poste. 3. Vide solutionem.

105 Affirmat Arist. in problematibus nos procedere à minus vniuersalibus ad magis vniuersales causas, Oppositum videtur affirmare. 1. Physi. tex. 1. Sed vide sol.

T. c. 160 Ex quo dem̄o quædam est v̄s, & quædam particularis: & quædam affirmatiua, & quædā negatiua, viri esset dubitare & dicere, o vtinam scirem quæ demonstrationū sit melior, & quo pacto res procedāt in dem̄one ostensiuā, & in demonstratione ducente ad impossibile.

Dixit Arist. Posteaq̄ vero T. c. 160 demonstrationis aliqua est vniuersalis & aliqua particularis, et aliqua affirmatiua & aliqua negatiua: dubitaret vtiq̄ aliquis & diceret, vtra demōstrationū sit melior: & fm̄ hoc procedit res in dem̄one recta, & demonstratione ducente ad imposs.

Cō. 160 Ex quo quidam syl̄s est, qui concludit conclusionē vniuersalem, & est illē, cuius p̄missæ sunt vniuersales: & quidam concludit conclusionem particularem, & est ille, cuius altera p̄missarum est particularis. & intendit per particularem, ipsam singularem, non signatam clausura particulari.

Et

Posteaq̄ syllogismorū aliqui cōcludunt conclusionem vniuersalē: & hi sunt, quorum propositiones sunt v̄s: & ipsorum aliqui concludunt conclusionem particularem: & hi sunt, quorum propositiones sunt particulares: & intelligit per particulares, indiuiduas, cōprehensas in syllogismo particulari.

Et

Posteriorum

ABRAM.

BVRANA

D Et sibi etiam quidam cōcludit cōclusionē affirmatiuā, & est ille, cui⁹ ambæ præmissæ sunt affirmatiuæ: & quidā est, qui cōcludit negatiuā, & est ille, cuius altera præmissarum est negatiua, & altera affirmatiua. Et sibi etiam quidā est qui est syls rectus ostensiuus, & quidā est syls diuersitatis ducens ad impossibile. quæret itaq; quis horū sit melior in singulis generib⁹ horū oppositorū? an vlis sit melior, an particularis? & an negatiuus sit melior, an affirmatiuus? & an ostensiuus catheticus sit melior, aut diuersitatis ducens ad impossibile? quæ sunt tria quæsitā. Incepit ergo à consideratione vniuersalis & particularis.

Et ipsorum consimiliter etiam alii qui cōcludunt cōclusionē affirmatiuā, & hi sunt, quorū ambæ propositiones sunt affirmatiuæ: & aliqui cōcludunt cōclusionem negatiuā: & hi sunt, quorū vna duarum pponum est negatiua & altera affirmatiua: & ipsorū consilr et aliqui sunt per sylsm rectū, & aliqui sunt per sylsm ad impossē: quærit itaq; quæ demonstrationū sit melior in vnoquoq; genere ex istis oppositis, an vniuersalis sit melior, an particularis, an negatiua sit melior, aut affirmatiua? an recta sit melior, an ad impossibile? & hæc sunt tria quæsitā: incepit autem in ipsis speculari de vniuersali & particulari.

T. 39. p.

Primum igitur considerabimus de vniuersali, & particulari: hoc aut cum declarauerimus, & de ea, quæ monstrare dicitur, & ea, quæ ad impossibile, dicemus. ^a Videretur igitur fortasse aliquibus ita considerantibus, eam secundum partē esse meliorem: si enim secundum quā magis scimus demonstrationem, melior est demonstratio^b (hæc enim est virtus demonstrationis:) magis autē scimus vnumquodq, cum ipsum sciamus secundū se, quā quando secundū aliud, vt musicū Coriscum, quando quod Coriscus musicus est, quā quando quod homo musicus est: similiter autē & in alijs. Vniuersalis autem, quod aliud non, quod ipsum cōtingit, monstrat: vt quod æquicus, non quod æquicrus, sed quod triangulus, quæ vero secundum partē, quod ipsum, monstrat. si igitur melior quidem, quæ secundum ipsum, talis autem quæ secundum partem: vniuersali magis, & melior vniq, quæ secundum partem est, demonstratio erit.

T. c. 161

Et ponamus nostræ perscrutationis initium ab ipsa demōne vli & particulari: & dum ostenderimus harū duarum dispositionem, postea considerabimus demonstrationē catheticam

et

Dixit Arist. Ponamus autem primo inquisitionē nostram de demōne vli & particulari: & posteaq; viderimus dispoñē istorum duorum, specularimur post hoc de demōne recta,

& du-

T. c. 161

A D R A M

& ducentē ad impossibile. Qui-
dam enim putant, quod parti-
cularis demonstratio sit potior:
hoc tramite procedentes. dice-
bant enim, si demonstratio, qua
firmiori scientia scitur, sit po-
tior: (hic enim est excessus pro-
fectus demonstrationum) om-
nis autem scientia qua aliquid,
qua ipsum est scimus, est po-
tior, illa qua illud ex alterius rei
parte scitur. sicut tutius est nos
scire canentem quādo canit esse
canentem, quā illū scire in-
quantum est homo canens: sicq;
de confimilibus. vniuersalis ve-
ro monstrat id, quod com-
monstrat alicui rei, non inquan-
tum est hæc res, sed inquantum
est alia res: demonstratio enim
constans de iſochele, non fit in-
quantum est iſocheles, sed in-
quantum trigonus est. Parti-
cularis vero demonstratio com-
monstrat rem rei ipsi secūdm
se inesse, quod potius est: hæc
autem est particularis demon-
stratio. quare particularis de-
monstratio vniuersali demon-
stratione potior est.

Cō. 161 Hęc est vna rōnum, q̄ cogit illū,
qui opinat demōne particulare po-
tiorē esse vñ. eiusq; argumētatio sic
est, si id, quo scit res vehemēiori ve-
raci assertione sit potior demō, &
ois res, quā scimus rōne sui ipsi, est
vehemēioris veracis assertionis, q̄
illud, qd scim⁹ rōne alterius rei: cū
hęc ergo sit dispō rei particularis &
vñ, q̄, qn scit particulare scit per
seipsum,

B V R A N A

& ducente ad imposse: nonnulli
enim existimarunt demōnem
particulare esse meliorem apud
id, q̄ processerūt in speculatiōe
ipsarū hac via: dixerūt, si demō-
stratio, per quā scimus scia vali-
da, est melior demō: hæc enim
est excellentia bonitatis demō-
num: & omnis scia, qua scimus,
est validior, cū scimus aliquid
ex parte, qua est, q̄ scientia, qua
scimus in eo, q̄ est aliud quid:
quēadmodum, cū scimus de
musico, q̄ est musicus: & confi-
militer de eo, q̄ præcessit: sed de
monstratio vñs monstrat aliqd
monstrari de aliquo, nō ex par-
te, qua est hoc, sed ex parte, qua
est aliquid aliud: demō enim
constituit de triangulo equicu-
re, nō ex parte, qua ē æquicrus,
sed ex parte, qua est triangulus.
Demonstratio aut particularis,
monstrat aliquid inesse alicui p
se: & si fuerit demō quæ mon-
strat aliquid inesse alicui per se,
ipsa ē melior: & hæc est demon-
stratio particularis: demonstra-
tio igitur particularis ē melior
demonstratione vniuersali.

Hęc ē disputatio, qua indiget is, Cō. 161
qui existimat demōnem particula-
rem meliorē esse vñ: probat autem
ipsum sic: si illud, quod scim⁹ aliqd
scitēia validiori, est validius, q̄ illud,
quo scimus ex pte, qua est aliud qd:
sed hæc est dispō vñs cū particulari:
hoc est, q̄ particularis ita se hēt, cū
p ipsam scitur aliquid scit per se, cū
vero scit per vñem scit per medium
aliud,

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

D seipsum, & qñ scitur vñ scitur mediante alio: particularis itaq; est potior vñ. Exempli gratia, qñ nos scimus Socratem esse canentem rōne qua Socrates est, est tutius q̄ scire illum esse canentem rōne qua est hō, & similiter de alijs consimilibus. Postq̄ autem posuerat, q̄ id, quod commonstratur per rem vñem, nō commonstratur per seipsum, cōcepit hoc ostendere exemplis. Et dixit: Vniuersalis vero, vsq; ibi, sed inquantum trigonus est. i. vñ se quidem cōmonstrat ipsum particulare p aliud

E ab eo. Exempli gratia, sit trigonus isosceles particularis sub trigono simpliciter. qñ itaq; scitur, q̄ ei⁹ anguli sint duobus rectis æquales, rōne rei vñs, nō scit hanc rem de illo p se ipsum, sed hāc scit de eo rōne, qua est trigon⁹: vñs enim demō, q̄ anguli sint duobus rectis æquales, nō cōstat de trigono inquantū est isosceles, sed inquantū est trigonus. hęc enim dispō inest oībus trib⁹ spēbus trigon⁹: hoc ē, isocheli & scaleno & equilatero. Construi ergo hęc oīo sic, qñ particulare scit demōne particulari, scit p seipsum, & qñ vñ demōne scit, tūc scit per aliud ab eo. & id, quo res scit per seipsam, est potius illo, quo scit per aliud: quare demō particularis potior est vñ. Et hoc intendebat dū dixit: Particularis vero demō cōmonstrat rem rei ipsi fm se inesse, qd potius est. i. q̄ si demō, quæ prædicatū subiecto cōmonstrat sine medio est potior: & hic ē mos particularis demōnis: demonstrationis itaq; particularis est potior. Modus autem decipientium in hac oratione est, quia vñs demō non cōmonstrat rem vñem ipsi particulari,

sed

aliud, igit particularis ē melior vñ: vt in exēplo, si sciamus Socratem esse musicū ex parte, quæ ē Socrates, est magis fidelis, q̄ si sciremus ipsum esse musicū ex parte, quæ est hō: & ita in cōsimilibus. Et posteaq̄ posuit, q̄ illud, quod monstrat per intentionē vñem non monstratur per se: cōcepit monstrare hoc p exempla & dixit: Sed p vñem monstrat, vsq; ad id, qd dixit: sed in eo, q̄ est triangulus: sensus est. Sed per vñem monstrabitur particulare ex parte, quæ ē aliud ab ipso: vt in exēplo: triangulus æquicrus ē particulare sub triāgulo simpliciter: cū igit aliquis sciuerit de ipso, q̄ hēt angulos æquales duob⁹ rectis ex parte, quæ est intentio vñs, aut nō nouit de ipso hanc intentionem p se: sed scit hoc de ipso ex parte, quæ est triangulus: demō enim vñs, q̄ anguli æquales duobus rectis nō cōstituit sup triāgulo in eo, q̄ est æquicrus, sed in eo, q̄ ē triāgulus: hęc. n. dispō inest oībus trib⁹ spēbus triāguli, hoc est æquicruri & gradato, & æquilatero. Et componitur oratio hęc particularis: cū scim⁹ per demonstrationē particulare, scim⁹ per se, sed cū scimus per demonstrationē vñem scimus per aliud: sed id, quo scitur aliquid per se est melius, q̄ id, quo scit aliquid p aliud: igitur demōstratio particularis est melior vñ: Et hoc est, quod voluit: cū dixit: Et si fuerit demōstratio, quæ monstratur aliquid inesse alicui p se, melior: & hęc est via demonstrationis particularis, demōstratio utique particularis erit melior: modus autē erratium in hoc sermone est: quod demonstratio vniuersalis, nō monstrat aliqd vniuersale de particulari: sed

ABRAM

sed ipsi vñ illā cōmonstrat: demō
vero particularis cōmonstrat rem
particulare mediante vñ: verumtñ
particulare est scitū per seipsum. cō-
sideratio autē est, quia qñ res in dua-
bus sciētijs sciret per sylm, quarum
vna esset vñs, & altera particularis,
quæ illarū sit potior, qui enim scit
particulare p seipsum, nō scit illud p
sylm, quod cōmonstratur p id qd
dixerat q qui scit aliquā rem parti-
culari scia, nescit illā nisi per accñs:
hoc est, ex eius scia per sylm.

BVRANA

sed monstrat ipsum de vniuersali: A
demonstratio autē particularis mon-
strat aliquid particulare per mediū
vniuersale: praterquam quod par-
ticularis scientia per se, non nouit
ipsum per syllogismum: & propte-
rea monstrabit in sequētib: quod
qui scit aliquid scientia particulari,
non scit ipsum, nisi per accidens.

T.39.ps *Amplius, si vniuersale quidem non est aliquid prater singularia, B
demonstratio vero opinionem facit esse aliquid hoc, secundum quod de-
monstrat, & quandam naturam esse in entibus talem: ut trianguli
prater quosdam, & figura prater quasdam, & numeri prater quos-
dam numeros: 2 melior autem, quæ est de ente, quàm quæ de non ente,
& propter quam non decipietur, quàm propter quam decipietur: vni-
uersalis autem est talis, procedentes enim monstrant, quemadmodum
b de proportionato, ut quod vtiq, sit aliquid tale, erit proportionatum,
quod neque linea, neque numerus, neque solidum, neque planum, sed
prater hac aliquid.*

T.c.162 Iterum, si vñ non est aliqua
res extra singularia, & demō
fit de illo, putaretur, q sit separa-
tum: & q in essendo sit singula-
re p se subsistēs. sicut q trigon⁹
vñs sit res extra hunc trigonū,
& hunc trigonum: & q figura
sit res extra hanc figurā & hanc
figurā, & numerus extra hunc
numerū & hūc numerū: demō
aut de eo, quod est, potior est de
monstratione de eo, qd non est,
immo demō, quæ nō est causa
subductionis & deceptionis, po-
tior est illa, quæ est huius causa.

Vñs

Dixit Aristo. Amplius si vñ T.c.162
nō est aliquid extra singularia:
et demō facit opinari de ipso q
sit separatū, & q sit individuū
in existētia positū p se: quemad-
modū, q triāgulus vñs sit aliqd
extra hūc triāgulū, & q figura
sit aliquid extra hanc figurā &
hāc figurā, & q numerus sit ali-
quid extra hūc numerū, & hūc
numerum: & demō quæ est de
ente est melior, q demō, q est
de nō ente: aut demō, quæ non
est causa deceptionis & erroris
est melior, q ea, q est cā huius,
sed

C

Posteriorum

A B R A M

B Y R A M A

D Vniuersalis autem demonstra-
tio est talis formæ: illi enim, qui
vniuersale constituunt, ipsum
constituunt, quod sit huic simi-
le, prout est quod dicunt hoc esse
sicut hoc est, quod non est linea,
neque numerus, neque superfi-
cies, neque corpus, sed est aliqua
res extra has omnes.

C6.162 Hæc oratio est ac si includeret duas
rônes, quæ ambæ ferunt opinari de-
monstratione de particulari esse po-
tiorē vñ. Quarū vna est, quia vñ fm
veritate est qdā res, q̄ inest singula-
rib⁹ nō extra ea: nos autē ponere ip-
sum eē, & cōstituere demōnem de
illo, fert nos putare, q̄ sit res extra
aiam p se existēs, eo mō quo singu-
laria p se existūt. hoc autē est mēdaciū
& error: hoc autē nō accidit de parti-
culari: demō autē de eo, qd non fert
ad mēdaciū & errorē, putandū est
q̄ potior sit demōstratione ducente in
mēdaciū & errorē, hæc itaq; ē vna
rationū quā putamus, q̄ hæc oratio
includat. Secūda autē rō est, quia vñ
aut est non ens, aut est quid poste-
rius singulari in essendo. illius autē
demō quod prius ē in essendo, po-
rior est q̄ illius quod est posterius.
Et dū dixit: Iterū si vñ non est ali-
qua res extra singularia, & demō
sit de illo, putaret q̄ sit separatū, &
q̄ ī essendo sit singularē p se subsistēs.
Intēdit, q̄ vñ non sit aliqua res p se
existēs extra singularia, & demō de
illo fert, q̄ putet q̄ sit res p se exis
extra singularia: quia demō consti-
tuit de vero, & verū est qdā res ex-
tra aiam exis, pur ē in aia. Et ī hac
re insinauit Platō. ex quo postq̄
nouificauit, q̄ demō de vñ cōduxit
alios

Sed demōstratio vñs habet hæc
formā: & hoc, qm̄ qui cōstruunt
vñs, construunt vtiq; ipsum: cū
accipitur quod ē simile in hoc:
quemadmodum quod dixerūt
esse possibile: hoc, quod non est
linea, neq; numerus, neq; super-
ficies, neque corpus: sed est ali-
quid extra hæc omnia.

Tractatus iste quasi cōtinet duas
probationes: quarū vtraq; facit exi-
stimare, q̄ demō de particulari est
melior, q̄ demō de intentione vñs:
& harum vna est, q̄ vñs est aliquid
in veritate existēs in indiuiduis nō
extra ea, in quib⁹ est: demō igitur
cōstituta sup hoc, facit existimare,
q̄ est aliquid existēs extra animam
per se fm modū, quo inueniunt in-
diuidua per se: sed hoc est falsum &
error ex ipso, & nō accidit hoc ī par-
tibus ipsius: & demō, quæ est de eo,
quod nō inducit in falsum & erro-
rem est melior, q̄ ea, quæ adducit in
existimationem falsi & erroris: hæc
igit est probatio vna, quā existima-
uimus cōprehendi in hoc tractatu:
secūda vero est, q̄ vñs, aut non est,
aut si est, est posterius sensu: sed de-
monstratio, quæ est de priori in exi-
stentia est melior, q̄ demō, quæ est
de posteriori: & dixit. Ampli⁹ si vñs
non est aliquid extra singularia, &
demō de ipso facit opinari, q̄ sit se-
paratū & q̄ sit indiuiduum per se.
Sensus est: ampli⁹ si vñs non est ali-
quid existēs per se extra singularia:
qm̄ demō constituitur sup vero, &
verū est aliquid existēs extra aiam,
fm id, quod est de ipso in anima: nō
tauit autē hac in re Platō: qm̄ pro-
pterea q̄ docuit demōnem de vñ
aliā

C6.163

ABRAM

alios eo vetustiores philosophos, q
ipsum præcesserunt ad putandū, q
oporteat vñ esse aliquā rem extra
animā existēs, duxit postea exēplū,
quod defert vt patet, q illud sit ali-
qua res extra singularia, Et dixit: Si-
cut trigonus vñs sit res extra hunc
trigonū & hunc trigonū: & figura
sit res extra hāc figurā, & hanc figu-
ram: numerus extra hunc numerū
& hunc numerum. i. id vñ de. infert
hoc exēplum ē, quod sit de eo q vñ
ostendit res particulares. verbi grā,
quia videtur, q vñ universalis trigon⁹
sit aliqua res alia ab hoc trigono si-
gnato, & alia ab hoc trigono signa-
to, & vñ alia ab oñbus singularibus
trigonis signatis: id autem, quod est
aliud ab illis, est extra illa: & si vñ vi-
detur, q vñs figura sit de foris à suis
particularibus, & vñ ipsius numeri
sit extra sua particularia. Et ex quo
ex hoc dicto intelliguntur duæ res,
quarum vna est, q vñ sit aut res ca-
rens esse fm se, aut sit res quæ nō sit
nisi in mente, Dixit: Demonstratio
autem de eo quod est, potior est
demonstratione de eo quod nō est
id est & hæc demonstratio de eo qd
est perfectissimo & excellentissimo
esse, quod est ipsum singulare, ē po-
rior demōne de eo, quod nō est pfe-
ctissimo & excellentissimo ēē: quod
est ipsum vñ. qm demonstratio de
eo quod est, est potior demōne de
eo quod nō est: sicq; demō de par-
ticulari est potior. Tāto fortius, si di-
xerimus, q vñ non sit penitus ens,
& cū ex dicto quo descripsit signifi-
catum ipsius vñs intelligantur duæ
res, quarum vna est, q sit fm esse im-
perfectum: & secunda q accidat de
illo deceptio, immo est id qd oñdit,
cōnexit,

BVRANA

aliā esse ab ea, quā prædixerūt fa- A
piētes antiqui: existimauit pp hoc,
q vñ sit aliquid existēs extra aīam.
Postea adduxit exemplū, qd facit
opinari, vt sit aliquid extra singula-
ria: & dixit: quēadmodū triangulus
vñs est aliquid extra hunc triangu-
lum, & hunc triangulū, & hæc figu-
ra aliquid extra hanc figurā, & hāc
figurā, & numerus extra hūc nume-
rum, & hunc numerū. sensus est: &
ex eo, q sequit hoc exēplū, q appa-
ret manifestū vñ de rebus particu-
laribus: vt in exemplo, si apparet, q
triangulus vñs est aliquid extra hūc B
triangulum designatū, & hunc trian-
gulū designatū, & in summa aliud
ab omni individuo designato: & qd
est aliud, erit vñq; extra ipsa. & con-
sistit vñ, q vñ figuræ sit extra sua par-
ticularia, & vñ numeri extra sua
particularia: & (posteaq; intellecta
fuerūt duo ex hoc sermone: quorū
vnum est: q vñ, si est, deficit ab exi-
stentia p se, aut est aliquid nō exñs:
nisi i opinione: dixit: & demō, quæ
est de ente, ē melior q demō de eo,
quod est existentia perfectiore, &
excellētiore: sed individuū est me- C
lius demōne, quæ est de eo, quod
nō est exñtia perfecta, & ipsum est
vñ. qm demō, quæ est de eo, quod
est, est melior demōne de eo, quod
nō est: igit demonstratio de parti-
culari est melior: si dicamus, q vñ:
nō sit existens omnino: & posteaq;
ex sermone, per quē disposuit inten-
tionē vñs, intelliguntur duo, quo-
rum vnum est, q deficit in existen-
tia, secundū vero, q accidit p ipsum
error: & hoc ē: quod apparet ex ser-
mone ipsius: sed ipsum est, p quod
monstrat ad hanc propositionem,
Log. cū Auer. XX pro

Donnexit huic præmissæ maiorem præmissam ad concludendū Et hinc per aliā cōmonstrationē, q̄ demō de particulari sit potior cōmōne de vniuersali. Et dixit: Immo demonstratio, quæ nō est causa subductionis & deceptionis, potior ē illa, quæ est huius causa. i. quādo demonstratio de vniuersali est causa deceptionis & subductionis, & demonstratio de particulari non est causa huius, & demonstratio, quæ nō est de re, quæ sit causa deceptionis, est melior ea, quæ est causa deceptionis: sicq̄ demonstratio de particulari est potior demonstratione, quæ sit de vniuersali. Et cum commonstrasset hunc syllogismum fm maiorem præmissam, post illum commonstrauit fm minorem, & dixit: Vniuersalis autē demonstratio est talis formæ. i. q̄ ferat ad opinandum errorē. Deinde tulit modum, quo accidit illi, q̄ putetur esse rem extra animā, sicut contigit Platoni, & dixit: Illi enim, qui vniuersale constituunt, ipsum constituunt q̄ sit huic simile: prout est quod dicunt hoc

Essē, sicut hoc est, quod nō est linea, neq̄ numer⁹, neq̄ superficies, neq̄ corpus, sed est aliqua res extra has omnes, i. illi enim, qui aliquā rem cōstituunt de ipso vniuersali, illam constituunt, quatenus constare faciunt hoc vniuersale separatum, præter res, quibus est vniuersale. verbi gratia, quia quando constituunt demonstrationem de similitudine, dicunt, quod similitudo sit talis, & hæc illa non est linea, neque numerus, neq̄ superficies, sed alia natura præter hæc. Et hoc inuenitur clarū in translatione Math. quando dicit:

Demon-

propositionē maiore ad concludendum consistit etiā ex hoc per monstratōē aliam, q̄ demō de particulari est melior, q̄ demō de vli: dixit: & demō, quæ non est causa deceptionis & erroris est melior, q̄ de monstratio, q̄ est causa istius: sensus est: cumq̄ fuerit demō vli causa erroris & deceptionis, & demōstratio de particulari non sit causa istius: & demonstratio, quæ nō est de aliquo, quod sit causa erroris est melior, q̄ ea, quæ est de aliquo, quod est causa erroris: demonstratio igitur de particulari est melior, q̄ demonstratio de vniuersali: & posteaq̄ monstrauit hunc syllogismum per propositionem maiorem, monstrat postea per minorem: & dixit: Habebit autē demonstratio vli hanc formam: hoc est, quæ adducat in opinionem erroris: deinde adduxit modū, ex cuius parte accidit ipsi, vt opinetur, q̄ sit aliquid existens extra animam: quem admodum accidit hoc Platoni, & dixit: Et hoc, qm̄ cum construunt aliquid de vli, construunt vtiq̄ ipsum, cum accipitur, quod est simile huic: quemadmodum, q̄ dixerunt hoc, quod est, quemadmodum hoc non est linea, neq̄ numerus, neq̄ superficies, sed est aliquid extra hæc oīas sensus est: & hoc, q̄ construunt aliquid de vli, cōstruunt vtiq̄ ipsum, cum constituerint hoc vli separatū aliud ab ijs, quibus est vli: vt in exemplo, cū constituerint super propositionib⁹ demōnis, dixit, q̄ ppones, quæ sunt cum hac dispōne, quæ est, quod non sit linea, neque numerus, neque superficies, sed natura vna alia ab his: iamq̄, inuenitur hoc in translatione, quādo est manifestū:

cc

ABRAM

BVRANA

Demonstrationis autem dispositio hæc est. illi enim commonstrant quæ apponunt illis, quæ priora illis sunt, prout est demonstratio de proportionalitate. verbi gratia, quæuis res, quæ sicut hæc est, ipsa est proportionalis: hoc autem non est linea, neq; numerus, neq; corpus, neq; superficies, sed est res extra hæc, idest quod quando illi descripserint proportionalia, dicerent, quod proportionalia sint omnes res, quæ tales sunt: hæc autem res non est linea, neq; superficies, neque corpus, sed est res extra hæc. & illud etiam est manifestum in alia translatione, quando dicit: Et vniuersale est tale. illi itaq; quando præponunt & ferunt demonstrationem, sicut quod alicui rei est vna proportione, sicut qua est, quando res fuerit aliqua proportione, illud fit sic, quando autem huc fertur, non est linea, neq; numerus, neq; corpus, neq; superficies, sed aliqua res alia.

& hoc est, quod dixit: & hæt demfo A
vñ hanc dispõnem: & hoc, quæ ipsa
vñq; monstrant, cū addiderint ei,
quod est añ ipsa: quæadmodum demfo
de pportionalitate: vt in exēplo, cū
cōstituerint sup pponibus demfo-
nis, dixerūt: q ppones, quæ sunt cū
hac dispõne: quæ est: q nō est linea
neq; numerus, neq; superficies: quod-
cunq; fuerit, ipm est pportionalit:
& hoc nō ē linea neq; numerus. cō-
sistēt, neq; superficies: sed est aliquid
vñ q cū descripserint pportiona-
ta, dixerūt, q pportionalia sunt oīa,
q hñt hanc dispõne, & hoc nō ē linea, B
neq; superficies, neq; corp⁹: sed est ali-
qd extra hæc. & hoc cōsistēt mani-
festū ē p translationē alterā: & hoc
ē, qd dixit: & ē vñ, vt hoc: cū igitur
ipsi pñiserint & adduxerint demfo-
nē: quæadmodum, qd sit de aliquo fm
pportionē vñ: quæadmodum cū fue-
rit aliquod fm proportionē aliquā,
erit ita cōsistēt: & cū adductū fuerit
nō erit linea, neq; numer⁹, neq; cor-
pus, neq; superficies, s; erit aliqd aliud.

T. 39. ps. Si igitur vniuersalis quidē magis hac, de ente aut minus, quam par-
ticularis, & facit opinionē falsam: peior vñq; esset vniuersalis, quam C
particularis.² Et primū quidē nihil magis in vniuersali, quam in par-
ticulari altera ratio est: si enim quod duobus rectis inest, non inquantū
equicrus, sed inquantū triangulus, nōscens, quod equicrus, minus nouit
inquantū ipsum, quam qui nouit, quod triangulus: & omnino si non
quidē secundum quod sit triangulus postea monstrat, non erit vñq; de-
monstratio: sin aut nouit vnumquodq;, inquantū vñquodq; inest, ma-
gis nouit: si itaq; triangulus in plus est, & eadem ratio, & non secundū
equiuocationē triangulus, & inest omni triangulo hoc, quod est duos,
non triangulus inquantū equicrus, sed equicrus inquantū triangulus
habet tales angulos: quare qui vñr scit, magis nouit secundū quod inest,
quam qui secundū partē: melior itaq; vniuersalis, quam particularis.

Quando

XX ij

Dixit

Posteriorum

A B R A M

B V R A N A

T.c.163 Quando itaq; demonstratio

D vniuersalis est de illo quod non est magis, & de illo quod est minus **q̃** particulare, & illius causa nobis ipsis pueniūt mendaces opiniones: demonstratio itaq; de vniuersali est alia à demonstratione de particulari. Et dicimus ad hoc primo, q̃ nulum dictorum de vniuersali est verius, quàm illud sit de particulari. quando enim dicitur, q̃

E tres trigoni anguli sint duobus rectis æquales, non inest trigono isocheli in quantum est talis, sed in quantum est trigonus: ille itaq; qui hanc dispositionem scit de trigono isocheli, minus scit, q̃ qui hoc sciuerit de simpliciter trigono: & vt vniuersalius inquam, non sit demonstratio de re, quæ non inest trigono, vt trigonus est. & si quis com-
monstrat rem rei inesse, secundum q̃ hæc res est, scientia de re hoc modo est potior. Hanc

F itaq; dispositionem trigono est magis inesse: & trigoni prædictio de eo de quo prædicatur nō fit, prout contingerit nomine: sed definitio est vna eadem: & est quædam dispositio, quæ omni trigono inest: sed non est illam inesse isocheli, in quantum talis est, sed in quantum est trigonus: sicq; qui hanc dispositionem scit de vniuersali, quando ei inest, secundum quod sic est: demonstratio itaq; vniuersalis potior est particulari.

Postq̃

Dixit Aristo. Cū igitur de T.c.163

monstratio vniuersalis sit de eo, quod non est magis existens, & de eo, quod est minus existens, quàm particulare: & iam proueniunt per se causa ipsius opiniones falsæ: igitur demonstratio vniuersalis est alia à particulari. Dicimus igitur in hoc primum, non est vtiq; vna ex rationibus de vniuersali verior, quàm sit de particulari: & hoc, cū fuerit ratio, quod tres anguli trianguli æquales duobus rectis, nō insunt triangulo equicruri secundum q̃ est ita, sed in eo, q̃ est triangulus: qui igitur nouerit hoc de triangulo æquicrura, habet minorem scientiā, quàm qui nouit dispositionem hanc de triangulo simpliciter: & in summa nō erit demonstratio de dispositione, quæ nō inest triangulo secundum q̃ triangulus: & si monstrer, q̃ aliquid inest alicui fm q̃ hoc, & scientia de aliquo fm hunc modum, erit valida. Hæc igitur dispositio inest triangulo magis: & prædictio trianguli non est de aliquo, de quo prædicatur fm viam accidentis per nomen: sed definitio est vna per se: iamq; inest dispositio aliqua omni triangulo: sed non inest æquicruri in eo, q̃ est sic, sed in eo, q̃ est triāgulus: qui igitur nouit hanc dispositionem de vniuersali, q̃ inest sibi in eo, q̃ est ita: igitur demonstratio vltis est melior particulari.

Qm̃

ABRAM

BVRANA

b. 163 Postq̄ vltima dictarū orationū,
quas considerauit in argumentatio-
nib⁹ factis de demfōne particulari,
q̄ potior sit vñ, includit duas rōnes,
quæ potiores sunt prima, quam prę-
posuerat in hac oratione, narrauit
alios modos, & enuntiavit, q̄ illorū
occasione expediat ei commontra-
re huius rei veritatē, & dixit: Quan-
do itaq; demonstratio vñs est de illo
quod non est magis, & de illo quod
est minus ens, q̄ particulare, & illius
causa nobis ipsis perueniunt men-
daces opiniones: demonstratio itaq;
de vñs est alia à demonstratione par-
ticulari. i. qñ demonstratio de vñs
est de re, de qua est verum dicere,
q̄ non sit magis ens, q̄ verū sit dice-
re de ipso particulari, & q̄ sit minus
ens & ob vñem demonstrationem
nobis perueniat ī nostris animis res
mendax: & per se notum est, q̄ de-
monstratio de eo q̄ est magis fm
esse, & de eo quod non conducit ad
opinandum mendacem opinionē,
potior sit: potior itaq; est demonstra-
tio de particulari q̄ de vniuersali.
Deinde dixit: Et dicimus ad hoc. i.
qñ aut eius exemplū de vñs est hoc,
ei⁹ dispō est hac vigoris dispositio:
oportet cū ferre sermonem de hoc
quo veritatē notificet, & eo soluat
hoc exēplū. Ex quo aut vna oratio
fuit illorum, quorum opinio fuit, q̄
demfō de particulari sit potior de-
monstratione de vñs eodē, ex eo q̄
scīa de vñs ē impfēctior q̄ scīa d̄ par-
ticulari, hoc autē fm rei veritatē est
ecōtra, Dixit primo. Quod nullū di-
ctorū de vñs est verius q̄ illud sit de
particulari. i. primo nos dicimus, q̄
vnū illorū, q̄ dicta sunt, quo confir-
matū ē, q̄ scīa de vñs sit impfēctior
q̄ scīa

Quoniam sermo vltimus ex ser- Cō. 16;
monibus, quos cepit ad probandū A
q̄ demfō vñs est melior particula-
ri, comprehendit duas probationes:
q̄ sunt validiores, pbatione prima:
per quā cepit tractarū, cōmemora-
uit modos alios, & enuntiavit q̄ ex
parte ipsorū oportet enuntiare veri-
tatem in hac dispōne: & dixit. Cū
fuerit demfō vñs de eo, quod nō est
magis & de eo, quod est minus par-
ticulari: pp̄ igit ipsi⁹ cām deueniūt
in animā nostrā existimationes fal-
sæ: demfō igit de vñs, erit de aliquo,
de quo verificabit, quod nō est ma- B
gis ens, q̄ illud, quod verificatur de
particulari, & q̄ ipm est minus ens:
& pp̄ demfōnem vñem deuenit in
animā nostrā dispō falsa: & notum
est p̄ se, q̄ demfō de eo, quod est ma-
gis, de eo, qđ nō deducit ad opinan-
dum opinionē falsam, est melior: se-
quit itaq;, q̄ demfō de particulari
sit melior demfōne de vniuersali.
D. d. Dicamus in hoc: cūq; exēplū
de vñs habeat hāc dispōnem: & hāc
dispō de potētia. Iam igit sequitur:
q̄ dicat in hoc, sermonē docentē ve- C
ritatem, & magis in ipso est hoc exē-
plū: & posteaq; fuit vnus sermonū:
p̄ quem docet: q̄ demfō particula-
ris est melior demfōne vñs: quod
idem est, ac si diceret scientiā in vñs
deteriorem esse scīa in particulari:
& hoc ē in veritate ecōtrario: dixit:
primo quidem spēs vna sermonum
est de vñs quo verior est in particu-
lari. sensus est: si primo nos dixim⁹:
q̄ vnus sermonum est: quo cōstrui-
mus scīam de vñs deteriorem esse scīa
de particulari: nō est vtiq; in parti-
culari dignior, q̄ in vniuersali, hoc
est, quod de ipso eodem docente,
XX iij q̄ syl-

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

D q̄ scia de particulari, nō magis expe-
dit de vñ q̄ de particulari: hoc est q̄
ab eo ipso. s. ab eius materia, quē est
cōparatio vñs ipsi particulari, appa-
ret, q̄ sciētia particularis sit imperfe-
ctior. Deinde cōpit notificare quo
mō hoc appareat ex cōparatione
scia de vñ ipsi scia de particulari in
vna eadē re. Et dixit: Qñ enim dī q̄
tres trigoni anguli sunt duobus re-
ctis æquales vsq; ibi, de simplr trigo-
no. i. qñ enim denominaremus tri-
gonū isoschelem, q̄ tres eius anguli
sint duob⁹ rectis æquales, nō est de-
nominatio inquantū est isoscheles,
sed denominat per hoc inquantum
est simplr trigonus, notū itaq; est, q̄
qui hanc rem nouerit de trigono
simplr, illius scia sit pfectior q̄ qui
illā nouerit de isoschele. Perfectius
enim est rē scire p se, q̄ ipsam scire p
accidens. est ergo scia de re vñ perfe-
ctior q̄ scia de re particulari. Euidēs
itaq; ē ex hoc exēplo cōtrariū illi⁹,
quod factū est in oratione, qua ille
intēdebat cōfirmare, q̄ scia de par-
ticulari sit pfectior q̄ scia de vñ.
F Sciētia enim de vñ est sciētia per
se, sciētia autē de particulari est scien-
tia per accidens. Et dum dixit: Et vt
vniuersalius inquā, non sit demon-
stratio de re, quæ non insit trigono
vt trigonus est. Intēdit q̄ vniuersa-
lius non cōstituatur demonstratio
p rem inesse trigono quæuis res illa
sit, quæ illi insit, nisi ex parte qua tri-
gonus est: hoc est, q̄ demonstratio
constituat de rebus, quæ suis subie-
ctis insunt fm q̄ sunt illa subiecta.
Dū autē dixit: Et si quis cōmonstrat
rem rei inesse, fm q̄ hęc res est, scia
de re hoc mō est potior. i. per se no-
tum est, q̄ qñ aliqua res common-
strat

q̄ syllogismus vñs ad particularē:
apparet, q̄ sciētia particularis est de
terior: deinde cōpit docere, quo mo-
do apparet hoc, ex collatione scien-
tiæ in vniuersali ad sciētiā in par-
ticulari de re vna & eadem: & dixit
Et hoc, si fuerit sermo, q̄ tres anguli
trianguli sunt æquales duobus re-
ctis, vsq; ad id, quod dixit, triangulus
simplr, sensus est: cūm disposuer-
imus triangulum æquicrurum, q̄
habet tres angulos æquales duobus
rectis: nō est dispō in eo, q̄ est æqui-
crus: sed disponit in eo, q̄ est triangu-
lus simplr, Planum igit, q̄ q nouit
hanc dispōnē de triagulo absolute,
habet sciam pfectiorē, q̄ qui nouit
ipsum de æquicrute: qm̄ qui scit ali-
quid p se, scit pfectius, q̄ qui scit ip-
sum p accēs: cognitio igit de aliquo
vñ est pfectior cognitio de aliquo
particulari. iam igit apparet ex hoc
exēplo contrariū eius: qd factū fuit
in sermone: p quē studebamus con-
struere, q̄ scia de particulari est p se
ctior, q̄ scia de vñ: & hoc, qm̄ scien-
tia de vniuersali est sciētia per se, &
sciētia de particulari est sciētia p
accidens: cum vero dixit: & in sum-
ma non erit demō de re, quæ non
inest triagulo fm q̄ triangulus: sen-
sus est: & in summa nō cōstituatur
demō q̄ aliquid insit triangulo: cū
hoc non insit sibi ex parte, qua est
triangulus: hoc est: cōstruet vñq;
demonstratio de ijs, quæ insunt sub
iectis ipsorum in eo, q̄ sunt illorū
subiectorū: & dixit: atqui monstra-
bimus q̄ aliquid inest alicui, in eo,
q̄ est hoc: sciētia igitur de aliquo
fm hunc modū, erit validior & ve-
rior. sensus est: notū autē est per se,
cūm monstrat aliquid inesse alicui
in

A B R A M

stratur fm qd hęc res est, potius & verius est qd qd commonstretur de alia re non fm qd illa res est. Et postq supposuerant hanc pmissam dixit: Hanc itaq; dispōnē trigono est magis inesse, & trigoni p̄dicatio de eo, de quo p̄dicatur non sit prout cōtigerit noīe, sed definitio est vna eadem, vsq; ibi, potior ē particulari, i. hunc ordinem, s. p̄dicatum fm qd ipsum, qd qn p̄dicat aliquod p̄dicatum de duob⁹ subiectis, quorū vnū est altero v̄sius, & ipsum excedens, subiectū aut non dicitur nomine qui uocacione, sed est definitione vnum, & aliqua res inest huic v̄si subiecto, s. ipsi toti, illud p̄dicatur de hoc vniuersali fm qd ipsum, & de illis, quę sub illo sunt non fm qd ipsum, sed p accidens. Hoc aut sic existente, qui rē scit vniuersali demonstratione, melior est, q̄ qui illam sciuerit demonstratione particulari. exempli gratia, quia qn p̄dicatur angulorū æqualitas duob⁹ rectis de trigono, vniuersalior est ipsius p̄dicatione de isochele. Et hoc est qd intendebat dum dixit: Hanc itaq; dispositionem trigono est magis inesse, s. subiectis, quę sunt plura q̄ illā inesse isocheli, & trigonus est, qd id huius dispositionis qd de ipso p̄dicatur, non sit eo modo quo p̄dicatur vnū p̄dicatū de rebus noīe conuenientibus: necessariū est hanc inesse isocheli, & v̄sius illis, quę sunt sub trigono, non fm qd ipsum: trigono aut inest fm qd ipsum. Et hoc intendebat dū dixit: Sed nō est illā inesse isocheli, inquātū talis est, sed inquantū est trigon⁹ hoc est qn p̄dicationi apponant hę duę conditiones. s. qd p̄dicatio de v̄iori subiecto sit

B V R A N A

in eo, qd est qd: qd scia de hoc erit validior & verior, q̄ qd mōstrat de aliquo alio nō in eo, qd est quid: Et posteaq posuit hanc p̄pōnē dixit: magis igit ē vt hęc dispō in sit triagulo: & triagulus nō subijcit illi, qd non p̄dicat de ipso p modū p̄cedentē fm nomen: sed definitio est vna & eadem. D. d. de demrone particulari. sensus est: & ordo istius, hoc est p̄dicati in eo, qd ē qd: cū adduxerim⁹ p̄dicatū de duobus subiectis: quorū vnū est v̄sius altero, & amplius ipso: erit subiectū non dictū p cōitātē noīs: sed erit vnū definitione: & erit dispō ali q̄ in existēs h̄pic subiecto v̄si, hoc ē toti ipsi: ipm igit in erit huic v̄si in eo, qd qd, ei vero, quod sub ipso est nō in eo, qd quid, sed p accēsi qd cū ita sit: qui igitur nouerit aliquid p demrone v̄sem ē melior, q̄ qui nouerit ipsum p demrationē particulare: vt in exēplo, cū p̄dicatio æqualitatis angulorum duobus rectis de triagulo sit v̄sior p̄dicatione ipsi⁹ de æquicrure: & hoc est, quod voluit, cū dixit: & si hoc inesse triagulo fuerit vniuersalius, hoc est subiectis, quę sunt in plus, q̄ ipsum inesse æquicruri: & triagulus non sit aliquid, quod p̄dicatur de ipso ex hac dispositione fm modū aliquē, quo p̄dicat p̄dicatum vnū de aliquibus cōicantibus in nomine: in erit hoc ex necessitate æquicruri: & in summa illi, quod est sub triagulo nō in eo, quod quid: triagulo aut in erit in eo, qd quid: Et hoc est, qd voluit, cū dixit: sed ipm nō inest triagulo æquicruri i eo, qd qd sit, sed i eo, qd triagulus, hoc ē, cū positę fuerint in p̄dicatione hę duę cōditiones: & hoc, qd sit p̄dicatio de v̄si subiecto:

XX iij de

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

D sic verax de toto ipso esse, totū hoc prædicatum, & hoc subiectū non dicatur æquiuoce, hoc itaq; prædicatum prædicat de suppositis huic subiecto nō sūm q̄ ipsum, sed per accidēs, & de hoc est prædicatum sūm q̄ ipsum. Et postq̄ notificauit, q̄ quādo vnum prædicatum prædicatur de aliquo vniuersali, de quo prædicat, & illis, quæ sub illo sunt, illud inest vniuersali per se, & eius suppositis per accidens. Notificauit conditionem, quā hoc sit, scilicet q̄ subiectū non sit vnum nomine tantum, sed

E & definitione, & hoc est illud, quod dicebat in præhabitis circa cognitionem naturæ vniuersalis: & est ac si dixisset, si prædicationi angulorum æqualitatis duobus rectis de trigono simpliciter insint hæ duæ conditiones, huius itaq; prædicatio de isosceles, non est inquantum est isosceles, sed inquantum est trigonus. hoc autē ita constante, qui scit duobus rectis æqualitatem angulorum inesse trigono potior est, quā qui illam scit de isosceles: quando autem simpliciter trigonus est vniuersalis, & isosceles est vt particularis ei suppositus, potior itaq; est qui habet demonstrationem de vniuersali quā qui apud eum est demonstratio de particulari. & hanc orationem, quam dixit obijciēdo huic argumentationi: sit etiam obijciēdo primæ argumentationi. Iambræ enim argumentationes includunt, quod demonstratio de particulari sit potior demonstratio de vniuersali, & in illius obiectionem venit cum hac argumentatione.

de quo toto verificatur hoc prædicatum: & hoc subiectum non dicatur per communicationē: hoc vtq; prædicatum prædicabitur de eo, qd̄ est sub hoc subiecto nō in eo, quod quid, sed per accidens: & erit prædicatum de hoc in eo, quod quid: & posteaq̄ docuit q̄ subiectū vnū, cū subiicitur vniuersali aliquo, & vte illud prædicatur de ipso, & de eo, quod est sub ipso, inest vniuersali per se, & quod est sub ipso per accidens: docuit conditionem, per quā est hoc: quæ est: quod non sit subiectum vnum per nomē tantum, sed per definitionem: & hoc vtq; dixit cognoscenti naturam prædicationis vniuersalis in eo, quod præcessit: ac si dixisset: & si æqualitas angulorum duobus rectis prædicaretur de triangulo simpliciter: inuenient in ipso duæ conditiones istæ: non erit vtq; prædicatio hæc de æquicrura in eo, quod est æquicrus: sed in eo, quod est triangulus: quod cū ita sit, qui itaq; nouit æqualitatem angulorum duobus rectis de triangulo, melius nouit, quā qui nouit ipsam de æquicrura: cū sit triangulus simpliciter vniuersale, & æquicrus particulare sub ipso: igitur, qui habebit demonstratōnem de vniuersali, erit melior, quā qui habebit demonstratōnem de particulari: & hic est sermo, quem dixit de oppositione istius probationis, & consimiliter de oppositione probationis primæ: quoniam vtraq; duarum probationum continet, quod demonstratio de particulari est validior, quā demonstratio vniuersalis: adduxit hæc probationem per oppositionem.

Amplius

part. 39. *Amplius si quidem esset aliqua ratio, et non æquiuocatio, vniuersate vteq; nihil minus esset quibusdam particularibus: sed & magis, quanto incorruptibilia in illis sunt, quæ vero particularia corruptibilia magis. Præterea nulla necessitas est suspicari aliquid esse hoc præter hac, quod vnum significat nihil magis, quam in alijs, quæcunque non aliquid significant; sed aut quale, aut ad aliquid, aut facere: si igitur est, non demonstratio causa, sed qui audit.*

A B R A M

T.c.164 Rursus quādo vñ est vna res, & non est nomen æquiuocum quo ad dispositionem essendi, illud itaq; nō est minus ipsis singularib⁹, immo excessu quodā ea supat: illud. n. est incorruptibile, ipsa aut sunt corruptibilia. Et iterum non oportet necessario, quando nomen vñs significat rem distinctam, q̄ putet de illo, q̄ sit aliqua res extra singularia: illius. n. significatum non est vltra significatū aliarum rerum: quarum nomina significant qualitatem: aut relationē, aut actionem, aut cætera: & si quod hinc includeret eēt necessarium, malitia non redit ad demonstrationem, sed ad demonstrationis auditorem.

Cd.164 Postq̄ cōmonstrauit, q̄ scia de vñ sit potior q̄ scia de particulari ob cōparationē alterius duarū sciarū ad alterā, Intendit redire & destruere illas orōnes, quibus dictū est, q̄ scia de particulari sit potior. Et ex quo in vna argumētationū, q̄ ad hoc accepta fuerat, ponebat q̄ vñ sit minoris entitatis q̄ particulare, Incœpit notificare mendacium, qd̄ est in hac p̄missa, Et dixit: Rursus, qñ vñ est vna

B V R A N A

Dixit Aristo. Amplius cū vñ sit intentio vna et non sit nomē æquocū, nō erit vtiq; in dispositione exñtiq; min⁹ indiuiduis: sed addet illis additamentū quoddā: qd̄ est, non esse ipsum corruptibile, ea vero esse corruptibilia. Amplius non sequit̄ ex necessitate: cū fuerit nomen vñs significans sup̄ aliqd̄ separatū: vt existimetur de ipso, q̄ est aliquid extra singularia: & hoc, qm̄ intentio in ipso nō est magis, q̄ intentio in rebus alijs: quarū nomina significant, aut qualitatem: aut relationē, aut actionē, aut reliqua: & si fuerit aliquid, quod compræhendaſ ex hoc: ex necessitate vtiq; non erit ibi malitia demōstrationis, sed audientis demonstrationem.

Posteaq̄ declaruit, q̄ scia de vñ ē melior, q̄ scia de particulari pp̄ collationē vnius duarū sciarū ad alterā, vult redire & destruere ipsos asserentes, de quibus diximus, q̄ scia de particulari ē melior, & posteaq̄ in vna probationē, quas accepit in hoc positum fuit, q̄ vñ est minoris existentia, q̄ particulare, cœpit docere falsitatem, quæ est in hac ppōne: & dixit. Amplius si vñ est intentio

D vna res, & non est nomē equiuocū quo ad dispōnē effendi, illud itaq; nō est minus ipsis singularibus. i. q̄ veritatis assertio q̄ illud sit, non sit minor q̄ de singularibus: non q̄ illud sit singularibus equale, quo ad effendi dispōnē: illud, n. esse est in singularibus: subiectū autē dignius est esse q̄ res, q̄ in illo est: de oibus tñ ipsis, q̄ sententia fm veritatē, est quedā res equalis. Et dū dixit: Immo excessū quodā ea superat, illud n. est incorruptibile, ipsa autē sunt corruptibilia. Intendit, immo veritas vhs supat veritatē particularis,

Ex eo q̄ veritas vhs est incorruptibilis, particularis autē veritas est corruptibilis. Vse, n. non est extra animā, nisi in potentia, fm Arist. opinionē, sed intelligit, q̄ hęc res, q̄ est in potētia in ipsis singularib⁹ extra animā, sit ingenerabilis & incorruptibilis. Deinde cōpit obijcere secū de argumētationi. Et dixit: Et iterū nō oportet necessario qm̄ nomē vhs significat, rē distinctā, q̄ putet de illo q̄ sit aliqua res extra singularia, i. ac iterū qm̄ vse significat rē distinctā, non sequit hinc q̄ credatur q̄ sit res p se existēs extra aīam, p̄ ut aliqui viri decepti sunt in hoc, & hoc ipsum crediderunt. D. d. Illius n. significatū nō est vltra significatū aliarū rerū, quarū nonnulla significant qualitātē, aut relationem, aut actionē, aut cētera. i. q̄ dispositio huius rei, q̄ illi accidit non est aliquid vltra rem, qua substantia excedit cētera prädicamenta: op̄ 3. n. illū, qui credit vse esse rem in singulari aliā a singulari distinctā fm se, q̄ credat quatenus sunt in singularibus substantiis, q̄ essent res per se sūtes ex-

tio vna, & non est nomen equiuocū non erit vtiq; in dispōnē existentie minus indiuiduis, nō q̄ sit equale indiuiduis in existētia: qm̄ ipsius existētia est vtiq; in indiuiduis: & magis cōuenit subiectū existere, q̄ aliqd qd sit in ipso: sed vse in existētia sua fm veritatē est aliqd equale: & dixit. Sed addit illis additamētū quoddā: & hoc qm̄ ipsum nō est corruptibile, ea vero sunt corruptibilia: sensus ē: sed veritas in vhi addit veritati in particulari, qm̄ veritas in vhi nō ē corruptibilis: & veritas in particulari corruptibilis: qm̄ vse non inuenit extra aīam, nisi in potētia fm opinionē Arist. p̄ter q̄ q̄ intelligit, q̄ hęc intētio, q̄ est in potentia ind i indiuiduis extra animā, nō est generabilis, neq; corruptibilis. Deinde cōpit cōtradicere probatōi secūde, & dixit. Amplius nō sequit ex necessitate, cū fuerit nomē vhs significans sup aliquo sepa to, vt existimet de iplo, q̄ sit aliqd extra singularia: sensus est. Amplius, cū fuerit vse significans sup rē separatā, non sequit ex hoc, q̄ dicat, ipsum esse aliqd existēs in substantia sua extra aīam: quēadmodū errauerūt in hoc nonnulli, & crediderūt ipsum. D. d. & hoc, qm̄ intētio in ipso nō est magis, q̄ intentio in rebus alijs: quarū nomina significant: aut qualitātē, aut relationem, aut actionē, aut reliqua: sensus est: q̄ nō est intentio in hac re: cui accidit plus, q̄ intentio eius, quod est substantia, q̄ reliqua prädicamenta; & hoc, quoniam qui credit essentiam vniuersalis esse intentionem in indiuiduo aliam ab indiuiduo: oportet eū ex necessitate dicere de acciden-

ABRAM

tra animam, nō in singularibus substantiis. Verumtā expedire intelligere qđ dicitur inter duas res, quia vñ est ens in potentia extra aīam, & accidentia sunt in actu. Dū autē dixit. Et si quid hinc includeret, vsq; ad vltimū illius, qđ scripsimus i. & si quid erroris vñ in demonstratiōe, qđ fiat de toto ex parte ipsius vniuersalis, est res necessaria, quæ accidet: & nō est defectus adueniens vñ fm se, sed hic defectus est ex parte audientis, cui accidet deceptio. error enim, qui est ob defectum, non infert defectum entis, in quantum est ens, nisi error accideret ex parte ipsius entis secundum se.

BVRANA

ribus ex parte, qua sunt in īdiuiduis substantiis, sed oportet, qđ intelligat, qđ dicitur est: qm vñ inuenit in potentia extra animā & accidentia ī actu: dixit: & si fuerit, qđ cōprehendit ex hoc, vsq; ad vltimū, qđ scripsimus: sensus est, & si fuerit, qđ apparet ex errore in demōne, quæ est de vñ, res necessaria, qđ accadat, & nō sit defectus iste consequens vñ per se: sed defectus iste est ex parte audientis: cui accidet error: quoniam error: qui est propter defectum non sequitur defectum in ente, fm qđ est ens, nisi accadat error ex parte, qua est ens per se.

411.39. *Amplius si demonstratio quidē est syllogismus monstratiuus cause, & ipsius propter quid, vniuersale autem magis est causa: cui enim per se inest aliquid, hoc idem ipsi causa est, vniuersale autem primum, causa igitur vniuersale est. quare et demonstratio melior: magis enim causa & ipsius propter quid, est.*

T.c.165 Si autem demonstratio est syllogismus per causam, & cur sit res, vniuersale est dignius pro re ipsius causæ. Res. n. quæ rei p se primo inest, est causa: hæc autem est ipsum vniuersale. Sicq; ergo vñ ipsum est causa. demōstratio ergo itaque, quæ fit de vñ, est potior, quando fuerit per causam, & cur res sit.

Dixit Arist. Et si est demōstratio syllogus per causam, & omne vñ magis debet esse causa, quā reliqua: & hoc, quoniā res inexistens rei per se & primo, ipsa est causa: & hoc est vniuersale: ergo vniuersale est causa: ergo demō, quæ est de vniuersali est melior: cū sit causa, & propter quid est res.

Cō.165 Hæc est alia cōmonstratio, qđ vñs demō sit demō fm veritatē. Et dū dixit: Si autē demō est syllogus p cām, & cur sit res. i. vñ dignius ē vt sit cā, eo qđ est ppiū. exēpli grā, qđ cōmonstrauit duas coalternas lineas ē illas, quas dū incideret aliqua linea, duæ

Hæc est monstratio vna, qđ demōstratio vñs est demō in qualitate: & dixit. Et si est demō syllogus per causam: sensus est: & si definitio demōstrationis simpliciter est, quod est syllogus: in quo terminus medius ē causa maioris extremitatis: dixit: &

Posteriorum

A B R A M

D dūq; interiores anguli reddunt duo
bus rectis equales, iā cōmonstrauit
hoc p id, qđ est magis vñe, & magis
essentiale, q̄ qui hoc cōmonstrauit
de ipsis lineis coalternis, eo q; vterq;
duorū angulorū sit recto æqualis.
Et dum dixit: Res. n. q̄ rei per se pri
mo inest, ipsa est cā, hæc aut est ip
sum vñe. Intendit, vñe est cā, aut di
gnius vt sit causa, q̄ ipsum particula
re. quia res, q̄ rei p se primo inest,
est cā: hoc aut vñe inest p se primo:
seq̄r itaq; hinc, q; vñe sit ipsa cā, seu
q; cā sit vñis, & hoc fit ex duabus af
firmatiuis in secūda figura. nāliter
.n. prædicatio harū præmissarū est,
q; dicamus cā inest p se pñio, & vñe
inest p se primo: & dū cōuerteret di
ctū nām, q; id qđ inest p se sit ipsa cā,
prout iste fecit, cōcludit in prima fi
gura, q; vñe, qđ est vñis, sit ipsa cā,
ipse vero nō posuit illū in secūda fi
gura, sed in tercia figura. medius. n.
termin⁹, quē accepit, fuit ambobus
extremis subiectum, s. qđ dixit res, q̄
primo p se inest. Et dum dixit. Hęc
autem est ipsum vñe. Intendit, ens
per se primo est ipsum vñe, ipsum
autem est illius conuersum: con
clusio. n. quam intulit, quando di
xit: Sicq; ergo vñe ipsum est cau
sa. Significat, q; ipse intenderit hu
ius præmissæ conuersam, vt repetat
in hoc & primo, nisi equidem dice
remus, q; per hoc, ipse intendit ostē
dere, q; huius sylłi conclusio cōuer
tatur, quæ s. dicit. q; vñe sit causa, &
fiat q; causa sit ipsum vniuersale, &
ultima sit quæ conuertatur. hæc. n.
est illa, quam intendebat. sylłus. n.
quem construit, sic procedit, om
nis

B V R A N A

& vniuersale magis debet esse causa
eius, qđ est appropriatum: vt in ex
emplo: si aliquis mōstraret, cū su
pra duas lineas æquidistantes cadit
linea, q; anguli intrinseci sunt equa
les duobus rectis: monstrauit vtiq;
hoc per id, qđ est magis vñe & ma
gis substantiale: q̄ ille, qui mōstrat
hoc de lineis æquidistantibus ex p
te, qua vterq; duorū angulorū in
trinsecorū æqualiū duobus rectis:
& dixit. Et hoc, qm̄ res inexistentes rei
per se & primo est cā, & hoc est vñe:
sensus ē: vñe autē causa, aut magis
debet esse cā, q̄ particulare: qm̄ res
inexistentes rei per se, & primo est cā,
vñe aut est per se & primo: sequitur
itaq; ex hoc, q; vñe sit cā, aut q; sit cā
vñis: & hoc est ex duabus affirmati
uis in secūda figura: & hoc, qm̄ pñi
catio fm̄ nām in istis propōnibus
est, q; dicamus cā inexistens p se &
primo, & vñe inest per se & primo:
cūq; verterimus orōnē nostram, q;
ens per se & primo est cā, quemad
modū, q; cā est hoc, concludetur in
prima figura: q; vñe in eo, qđ ē vñe
est cā: sed ipse non posuit ipsum in
secūda figura: sed posuit ipsum in
tercia figura: qm̄ terminus medi⁹,
quē accepit, est subiectū vtriq; ex
tremitati: qđ est, cū dixit. Et il
lud qđ inest alicui p se & primo est
vñe: & ipse vult conuersum: & hoc,
qm̄ cōclusio, quā adduxit: q̄ est, cū
dixit: vñe igit est cā: significat q; ip
se vtiq; intendit cōuersum huius p
pōnis, vt p hoc redeat ad primā: ni
si fortasse dicamus, q; cōclusio isti
sylłi cōuertit, hoc est, q; dicit, q; vñe
est cā, & q; causa est vñis: & erit po
strema ipsa cōuertibilis: & hoc, qm̄
hæc est, quam intendit: qm̄ sylłus
quē

ABRAM

nis demonstratio fit per causam, & omnis causa est vniuersalis, omnis itaq; demō fit per vñe, hoc est, per id qd est vñus. & estimatur, q omnis cā proxima fit vniuersalis & prima, & q non omne vniuersale fit primum, & causa. accidentia. n. per se sunt vniuersalia, & non sunt causæ, sed deest illis ab ipsis per se esse primas. omne enim accidens, quod prædicatur de subiecto, notificat de illo aliquam rem, quæ fit extra suā essentiam, sed prædicatur de illo ob aliquam causam huius accidentis in hoc subiecto, sicq; illius prædicatio non est prima, & sic omne vniuersale primum est causa, & omnis causa est vniuersale primum.

BVRANA

quem intendit, inducitur hunc in A modum: omnis demō est per causam, & omnis causa est vñis: igitur oīs demō est per vñe: hoc ē, erit p id, quod est magis vñe: iā vero estimat, q oīs causa propinqua est causa vñis & prima, & q non est oē vñe primum & causa: & hoc, qm accidentia substantialia sunt vñia, & non sunt causæ: sed deficiunt à substantia primorum: & hoc, qm cum accidens omne prædicatur de subiecto scitur, q est aliquid extra substantiam ipsius: atqui prædicatur de ipso propter causam huic accidenti in hoc subiecto: igitur prædicatio ipsius non est prima: & ita omne vniuersale primum est causa, & ita omnis causa est vniuersale primum.

PAR. 38. Præterea vsque ad hoc querimus propter quid, & tunc opinamur scire, quando non sit aliquid aliud quam hoc aut factum, aut existens: finis enim & terminus ipsum extremum iam sic est. Vt cuius gratia venit? Ut accipiat argentum: hoc autem? Ut reddat, cui debet: hoc autem? ne iniustitiam committat. & ita procedentes, quando non amplius est propter aliud neque alterius causa, propter hoc, sicut finem dicimus venisse, & esse, & fieri, & tunc cognoscere maxime propter quid venit, si autem similiter se habet in omnibus causis, & his, quæ sunt propter quid, in his vero, quæcunque sunt causæ sic, sicut cuius causa, sic nouimus maxime et in alijs: igitur tunc maxime scimus, quando non amplius insit hoc, quoniam est aliud. quando igitur cognoscimus, quod quatuor exteriores sunt æquales, quoniam æquicrus, adhuc deficit, propter quid æquicrus? quoniam triangulus: & hoc, quoniam figura rectilinea, si autem hoc, non amplius propter aliud erit, tunc maxime scimus, & vniuersale est tunc, vniuersalis igitur melior est.

T. 166 Amplius quæ sita cur sit ordine disponuntur vt causa talis occurrat, & tunc credimus scire, qm

Dixit Arist. Amplius q sita pp quid ordinant, vsquequo cadat responsio in tali: tunc. n. dicemus

Posteriorum

ABRAM

D qñ non relinquitur aditus ad q̄ sita cur sit, quo prædicatū sit ip̄ si subiecto: & desistimus ab interrogationibus. Prout quæramus, cur hic vir descenderit: et diceretur vt diuitias consumeret: et cur hoc? ob cogi suo socio cui debebat: & hoc cur? ne iniquū agat: & hoc mō apponatur, donec ad ultimā cām perueniat, q̄ hoc infert, quā penitus non p̄cedat alia cā, et enuntietur, q̄ illius aduentus fuerit ob hāc causam, hoc est, ob ultimam cām, quæ intulit illius aduentū: et tūc vera scīa sciatur, cur hoc sit. & qñ reliquarū causarum dispositio apud sua quæsitā, cur sit, hoc gressu procedit, & scīa causarū, quæ sunt vt finis causæ, hoc modo procedit: de alijs itaq̄ causis occurrit et scīa fm̄ veritatem, qñ incidit scīa veræ causæ. Ac et si sciuerimus q̄ trigoni exteriores anguli sint quatuor rectis æquales: et causa qua nos habeamus hanc scientiam fuerit, quia si trigonus isosceles, sit nostra scientia imperfecta: nos .n. redimus, & quærimus: & cur isosceles fuit hmōi? & dicetur, quia est trigonus: & cur dum trigonus est? & dicetur quia figura rectilinea sit: et dum hęc causa occurrit non inueniē alia causa, qua hęc fuerit: & apud hanc incidit vera huius rei scīa: et hęc vltima causa, qua hęc sit, est ipsa vñs: igitur, scientia itaq̄ de vniuersali est potior.

Ipse

BVRANA

mus nos scire: cū non derelinquetur via ad quæsitā pp̄ quid erit prædicatum de subiecto, & terminabimus interrogationes: quemadmodum si interrogaretur: pp̄ quid venit homo iste? dixit .n. vt absumat creditum: & pp̄ quid hoc? vt soluat amico tuo debitum, cui debebat: & pp̄ quid hoc? ne iniquitatē committat: & in hūc modū addet, quousq̄ deueniet ad cām ultimā cōsequētē hoc: quā nō p̄cedit cā oīno: & iudicat mōstratū fuisse de hac cā, hoc est de cā vltima, q̄ sequit̄ hoc: & sciri scīa vera pp̄ quid hoc: cū dispō in reliqs causis de q̄ sitis pp̄ qd̄ p̄cedet hūc in modū: & scīa procedet hoc pacto ī causis, q̄ sunt cāq̄ per modū finis: ī reliqs igit̄ causis cadet scīa cōsist̄ et fm̄ veritatē: cū ceciderit scīa in causis veris. cōsist̄ et si sciuerimus, q̄ anguli trianguli extrinseci sunt æquales quatuor rectis, et fuerit cā in eo, q̄ scimus hoc, eē triangulū æquicrurē: scīa vñq̄ n̄ra erit diminuta: & hoc, quā nos redibimus, & interrogabimus: pp̄ qd̄ æquicrus est cū hac dispōne? & dicet qm̄ est triangulus: et pp̄ qd̄ est triangulus? qm̄ est figura rectilinea: cūq̄ deciderit rñsio in hanc cām, non inueniet̄ cā alia propter quā sit hęc causa, & ad hoc cadet scīa vera in hāc cām: & hęc causa vltima, per quam scitur hoc, est vñs: scientia igitur per vniuersale est melior.

Solici-

A. B. R. A. M.

T. C. 166 Ipse in hac oratione intendit com-
monstrare, quod causæ cur sit, quæ uni-
uersaliior sit, sit verior scientia, & quod
hanc ob rem scientia per ultimam
causam causarum singulorum entium,
quoniam ad illam peruenierit ipsa scientia,
est illa scientia, quæ secundum hoc esse ad
perfectionem peruenit, & hoc in sin-
gulis quatuor causis, & quando quic-
quid est vltius & primæ causæ pro-
pius, de eo scientia est potioris ve-
ritatis, oportet itaque, quod scientia de vltimo, sit
potioris veritatis quam scientia de par-
ticulari, quod non est penitus vltimum,
Immo hoc est expediensissimum &
primum. Et incepit hoc notifica-
re de causa, quæ est secundum finem, hoc
est, quod vera scientia de re, cuius est finis,
nobis occurrit, quando peruenieri-
mus ex illius causarum scientia ad vl-
timam causam, quæ est huius gene-
ris causarum vniuersalissima. Et dum
dixit: Amplius quaerita cur sit, or-
dine disponuntur, ut causa talis oc-
currat, & tunc credimus nos scire.
Intendit euidentiā, quia causa sit vltima,
est, quia quoniam quaerimus cur sit, & tra-
dimus causam aliquā propriā rei,
non est nobis satis hac causa, sed ite-
rum quaerimus de huius causæ causā, do-
nec ad ultimam causam peruenia-
mus, quæ est vniuersalissima: &
quando incidit responsio per hanc
causam, illa causa satis fuit, & opi-
namur iam perfecte nos sciuisse ip-
sam rem. Et dum dixit: Ut causa
talis occurrat. Insinuat causam vni-
uersalem ultimam. Et dum edixit
hanc rem de causarum dispositio-
nibus tulit huius exemplum, Et di-
xit: Prout quaeramus cur hic vir
descenderit, usque ibi, & tunc vera
scientia

B. V. R. A. N. A.

Solicitus est in hoc tractatu mon-
strare, quod causa per quid, quod est vltima, ea est: **A**
per quam sit scientia verior: quæ propter **C. 166**
hoc scientia est per causas ultimas earum:
cū deuenierimus ad ipsas per scientiam:
iam utique deueniet scientia in hoc ad in-
ventionem perfectionis, & hoc in om-
nibus istis causis: cūque omne, quod est vltius
sit propinquius causæ primæ: igitur
scientia per ipsam erit validioris verita-
tis: sequitur itaque, ut scientia per vltimum, sit
validioris veritatis. Quia scientia per parti-
culare: quod non sit vltimum penitus: sed
hoc est ex capitulo eius, quod est debitum
& primum: & cepit docere hoc per **B**
causam finalem: hoc est, quod docet veri-
tatem per aliquid, quod sit ipsius finis:
hoc est, quod sit scientia vera per aliquid, quod
sit finis ipsius cadet utique in nos, cū
deuenierimus ex cognitione causa-
rum suarum ad causam ultimā: quæ sit
magis vltima in hoc genere quam causæ.
Et dixit. Amplius interrogatio per
causam secundum quod cadit transitio in tali: & tunc
nos dicimus scire ipsum: sensus est
signum autem quod causa utique sit vltima,
est cū interrogauerimus propter
quod, & tradiderimus causam appropria-
tam per aliquid: quod non sufficiet **C**
in hac causa: sed interrogabimus
consimiliter etiam de causa huius
causæ, quousque deuenierimus ad cau-
sam ultimam: quæ est magis vltima:
cūque ceciderit responsio in hanc cau-
sam, erit sufficiens causa: & decer-
nemus, quod nos, cū nouerimus re-
super interrogationibus: cū ve-
ro dixit: quousque cadat responsio
in tali: ac si diceret ad causam vni-
uersalem ultimam: cūque com-
memorauit hoc, adduxit exemplū
& dixit: & hoc, quemadmodum si
interrogaretur, quare venit homo iste:
usque

Posteriorum

A B R A M

D scia scietur, cur hoc sit : idest, huius exemplum est, qđ est finis mō, put quereret & diceretur, cur talis descēderit ab eius facultatibus, & diceret ob consumationē suarū rerū: & diceretur cur consumpserit suas res, & diceret ob cogi suo socio cui debebat, & diceretur, ne illi iniquū faciat, & adderet q̄stiones hmōi, donec perueniret ad ultimam causam finalem, quæ necessitat suum aduentum, quā nulla cā precesserit: & qñ ad hanc qōnis causam perueniremus, illamq; sciuerimus, cōstat nobis, qđ iam sciuerimus cur hic venerit fm veram sciam. D.d. Et quando reliquarum causarū dispositio apud sua quæsitā cur sit, hoc gressū procedit. Intendit per reliquas, materiā, & formam, & efficientem. Et dum dixit: Hoc gressū procedit. Intendit qđ nō sufficiat querere de his causis, donec pueniatur ad ultimas: & est ac si dixisset, & qñ in reliquis singulis causis. sc. efficiente, materia, & forma res apud qōnē cur sit, pcedat hoc tramite, i. qđ in singulis illarū speciebus nō sit satis quærere, donec ad ultimam cām huius speciei perueniatur: Sicut si quæstio esset de specie causarum efficientium, & traderetur causa proxima non desisteret q̄rere de huius causa efficiēte, donec ad ultimam causam efficientem perueniret. Et similiter est de materia & forma. exempli gratia in causa efficiente, vt si diceretur cur custos percussit collum illius, quem

B V R A N A

vsq; ad id, qđ dixit, & sciat scia vera, & pp qđ hoc: sensus est: & exēplū huius in eo, qđ est fm finem: si aliquis interrogaret, & diceret, pp qđ venit iste ad creditum: & diceretur ad perficiendum creditū: & diceretur, pp quid perfecit creditū: & rñderetur, vt reddat cui debet: & diceret, pp quid reddidit socio suo, qđ debebat? & rñderet, ne iniustitiam cōmittat: & procedet interrogatio hunc in modū vsquequo deueniat ad cām finalem ultimā consequētē monstratiōē ipsius: quā non precedat causa penitus: cumq; deueniremus ad hanc cām p interrogatiōē & sciuerimus: tunc habebimus: qđ nos iam scimus pp quid hoc per sciam verā. D.d. Cumq; fuerit dispō in reliqs causis in interrogatiōē pp quid, procedet fm ordinem istū: intelligit per reliquas, materiā, formā, & agentē: & intelligit p id, qđ dixit: procedet fm hunc ordinē: hoc est, qđ non sufficit interrogatio in istis causis vsquequo deueniant ad ultimas: ac si dixisset: cūque fuerit res in vnaquaq; causarū reliquarū q̄ supersunt, hoc est mā, & agente, & forma, procedet res in ipsis per interrogatiōē pp qđ fm hanc viā: hoc est, qđ non terminabitur interrogatio in vnaquaq; spē, vsquequo perueniret ad cām ultimam in hac spē. Quemadmodū si esset interrogatio in spē causarum efficientiū: & traderet de ipso causa propinqua, non remoueret ab, interrogatiōē de efficiente in hac cā, vsquequo deueniret ad causam ultimā efficientem: & consimlī in forma atq; materia: exemplū de causa efficiēte, si dicamus, pp quid custos

man-

ABRAM

quem noctu cepit, & dicere, quia prætor sic ei præceperat, & cur prætor sic præcepit, quia princeps hoc mandauerat. D. d. Et scia carum, q sunt vt finis causæ, hoc mō procedit: de alijs itaq; causis occurrit etiā scia fm veritatem qñ incidit scia veræ causæ .i. & perfecta scia, quæ est fm finem procedit hoc modo, hoc est, q nobis pueniat qñ attingimus vltimam causam ipsarum finalium causarum. Sicq; notum est, q scia specierū aliarū causarum occurrat nobis fm veritatem. qñ peruenerimus ad ipsam veram causam, quæ est ipsa vltima. Et qd dicit de hoc est prope per se intelligibile. Ipse. n. intendit notificare, q sicut in questione cur sit de causa finali, nō sufficit donec perueniatur ad vltimā causam, sicut ad hoc apparet de hac causa, q tunc nos sciamus rem fm summam veritatem, sic est res reliquarum causarum, q hoc tramite procedant fm ambas res simul. i. fm querentis questionē, & fm nostrā assertionem, q scia per vltimā causam sit ipsa vera scientia, qñ illa est q illi satis ē de scia huius speciei causæ. Postq̄ autem exemplificauerat per causam, q est fm finem, & enuntiauerat q reliq̄ causæ quo ad hanc rem sint æquales causæ, quæ est fm finem, tulit exemplum de causa, quæ est fm formam, Et dixit: Ac etiam si sciuerimus q trigoni exteriores anguli sint q̄tuor rectis æquales. i. qñ oīa trigoni latera sunt ad vnā partem. Deinde d. Et causa, qua nos habeamus hanc scientiam, fuerit quia sit trigonus isosceles, sit nostra scientia imperfecta, id est & quæ-

BYRANA

mādaui, vt surgant noctu? & dica- A m°, qñ familiaris mādaui illi hoc: & pp quid mandauit familiaris illi hoc? qñ dñs mandauit ipsi hoc. D. d. Et scia procedit hunc in modū in causis, q sunt cāæ fm finē, in reliq; igitur causis cadet scia fm veritatē, cū cadet scia per causas veras: sensus est, & scia perfecta in causis finalibus procedet hūc in modū: hoc ē, proueniet vtiq; nobis: cū deuenerimus ad cām vltimam carū finaliū. Planū igit, q scia in spēbus causarū reliquarū accedet vtiq; nobis in veritate, cū deuenerimus ad cām ve B rā, quæ est vltima, & qd dixit i hoc, propinquū. est ei, qd intelligit per se: & hoc, qñ ipse voluit docere, q talis interrogatio per pp quid non terminat p cām finalē, quousq; deueniat ad cām vltimā: & quemadmodū apud hoc apparet in hac cā: q nos iā scimus cām in fine veritatis: ita se hēt res in reliquis causis: q pcedūt hac via scda in reliquis dispōnibus simul, hoc est i interrogatiōe interrogātus & veritate ipsius: qñ scia per cām vltimā ē scia vera. C e. n. est, adquam terminat primū ex scia istius spēi cāæ. Et posteaq̄ exemplū posuit de cā, q est per modū finis, & enuntiauit, q reliq̄ cāæ sunt æquales huic intentiōi, q se hēt p modū finis: adduxit exemplum de cā, q est per modū formæ: & dixit. Amplius si sciuerimus, q anguli trianguli extrinseci sunt æquales quatuor rectis: hoc est, cū progreditur vnumquodq; laterū trianguli per modum vnum. D. d. Et fuit causa in sciētia hac nostra, quia est triangulus æquicus, sciētia nostra erit diminuta: sensus est: & inter-

Log. cū Auer. Y Y roga-

ABRAM

D querimus cur isti anguli sint hmoi in hoc trigono, & quia apud nos esset, ex quo hic trigonus sit isochel-les, nostra scientia de hoc esset imperfecta scientia: hæc.n. dispositio inest huic trigono per accidens. Et, postquam enuntiavit q̄ nostra sciētia de hoc sit sciētia imperfecta, tulit huius causam, Et dixit: Nos.n. redimus & querimus, & cur isochel-les fuit huiusmodi, id est, causa, qua hæc sciētia est imperfecta, est, quia qui ad eum pervenerit hæc sciētia, redit & querit & cur isochel-les fuit huiusmodi, hoc est, q̄ anguli ab eo exeuntes sint quatuor rectis æqua-les. Deinde dixit: Et dicetur quia est trigonus, & cur dum trigonus est? & dicetur quia figura rectilinea sit: id est: & responderet q̄n quæri-mus cur isochel-les sit huiusmodi, q̄a est trigonus, & responderetur q̄n interrogaremus, & cur quando est trigonus, quia est figura. D.d. Et dū hæc causa occurrit non inuenit alia causa, qua hæc sit, id est, quādo harum quæstionum pervenerit quæstio ad figuram, nō est ibi alia causa remonior illa, illa est causa essen-di trigoni angulos huiusmodi. Et expedit ut scias, q̄ qui de hac re re-sponderet, quia sit trigonus isochel-les, illius scientia non est imperfe-cta, ratione qua est causa causata so-lum, sed cum hoc, quia sit causa p-accidens, & causata simul, & simi-liter est dispositio causæ vniuersa-liscum particulari, reliquæ vero il-lius causæ sunt, quia illarum duarū altera

BVRANA

rogamus, pp quid anguli isti sunt cū hac dispōne in hoc triāgulo? & pp quid habebimus, q̄ ex hoc, triā-gulus est æquicus: q̄m scia nra p hāc cām, erit scia diminuta: hæc.n. dispō inest triāgulo eq̄cruri p acci-dēs: & posteaq̄ enūtiavit, q̄ scia no-stra in hoc, erit scia diminuta, addu-xit cām in hoc: & dixit: & hoc, q̄m nos redibimus & interrogabimus, pp quid: cū fuerit eq̄quicus, erit cū hac dispōne: sensus est: & cā in hac scia est diminuta: adduxit cām in hoc, q̄ qui cōsequutus ē hāc sciam, redibit & interrogabit: pp qd eq̄-crus est cū hac dispōne: hoc est, q̄ anguli, qui sunt ex ipso, erant eq̄ua-les quatuor rectis. D.d. Et rñdebit, q̄m est triangulus: & pp quid, cū fuerit triangulus? & rñdebit, q̄m ē figura rectilinea: sensus est: & rñde-bit, cū interrogauerimus, pp qd est æquicus cū hac dispositiōe: q̄m est triangulus: & redibimus ad in-terrogandū, pp quid est triāgulus cū hac dispositione? & respondebi-mus, q̄m est figura. D.d. Et cū ce-ciderit in hanc causam, non inue-nietur causa alia, propter quam hæc sit: sensus est: & cū deuenit in-terrogatio in istis interrogationi-bus ad figuram, non erit ibi causa alia longinquior ipsa: quæ sit cau-sa, q̄ anguli trianguli sint cum hac dispositione. Scire autem debes, q̄ qui respondet in hac re in eo, q̄ est triangulus æquicus, q̄ scia nostra non est diminuta ex pte, qua est cā causans tantum: sed etiam, quoniā est causa per accidēs & causatum si-mul: & consimiliter est dispositio causæ vñs cum particulari: in reli-quis autem causis, quæ sunt supra ipsam

A B R A M

E V R A N A

altera causa est, quia eius est causa, hoc est, quia aliud posuit illam talis denominationis, ut sit causa.

Et ideo hoc aliud dignius est huius denominationis, quam illa, & ultima causa est huius rei dignissima, quoniam illa fecit reliquas causas possidere hanc denominationem. si autem scientia fiat per causam, quod primum est huius denominationis, illius scientia est prima scientiae denominatione, quando autem ultima causa est huius denominationis dignissima, scientia per illam est dignior scientia per reliquas causas huius speciei causarum.

ipsam, est, quoniam una ambatur A est causa, quoniam & ipsa habet causam, hoc est, quod est in alia, quam in dispositione causae. Et propterea hoc aliud magis debet esse in hac dispositione, quam illud: & causa ultima magis debet esse in hac dispositione: si enim extiterit, cum collegeris reliquas causas, haec dispositio, & si fuerit scientia, erit utique per causam: quod igitur erit primum cum hac dispositione, scientia per ipsum erit prima per dispositionem scientiae: cumque magis oportuerit causam ultimam esse cum hac dispositione: oportebit B sciam magis esse per ipsam, quam sciam: cum causae fuerint in hac specie earum.

part. 19.

Amplius quaecunque magis particularia sunt, in infinita incidunt, vniuersalia vero in simplex & terminum: sunt autem in quantum infinita quidem non scibilia, in quantum autem finiuntur scibilia: in quantum igitur vniuersalia magis scibilia, quam in quantum particularia. demonstrabilia igitur magis, quae vniuersalia sunt, demonstrabiliu vero magis, magis est demonstratio, simul enim magis quae ad aliquid existunt: melior itaque est vniuersalis, quoniam & magis est demonstratio.

T.c. 167

Et iterum res particulares procedunt in infinitum, vlt autem includit, & fit simplex: res autem in quantum sunt infinite sunt ignotae, in quantum vero sunt finite sunt scitae. scia itaque, quod de rebus quatenus sunt vlt, occurrit, potior & dignior est, quam secundum quod sunt particulares. & res vlt quo pacto sunt demonstratione scitae, ipsae itaque magis demonstratione explicant: & rerum, quae magis demonstratione explicant demonstratio fit potior, vtraque

C

T.c. 167

Dixit Arist. Amplius res particulares procedunt in infinitum, sed vlt comprehendit et erit simplex, res autem in eo, quod sunt infinite sunt ignotae, in eo autem, quo sunt finite sunt notae: & de rebus per viam, qua sunt vlt, proueniet scia validior, & magis opportuna, quam per viam, qua sunt particulares: vniuersalia vero in eo, quo sciuntur per demonstrationem, sunt magis demonstrabilia: de magis vero demonstrabilibus est demonstratio validior.

Y Y ij qm

Posteriorum

ABRAM

EV R A N A

D vtraque enim relatiua sunt naturaliter simul: demonstratio ergo de vniuersali potior est de monstratione de particulari.

C6.167 Hec est tertia argumentatio, q̄ de m̄so, cuius ambæ præmissæ fuerint v̄les, sit potior q̄ illa, cuius altera p̄missarū fuerit particularis. illa n̄ cuius ambæ præmissæ essent particulares, non est syl̄lus, prout in precedenti libro est cōmonstratū, tanto fortius q̄ non sit dem̄so. Et dū dixit: Et iterum res particulares procedunt in infinitum: v̄le aut̄ includit, & sit simplex. i. alia ratio ē est quia res particulares sunt infinitæ, v̄le aut̄ includitur in seipso, q̄a est vnum simplex. D. d. Res autem inquantū sunt infinitæ sunt ignotæ, inquantū vero sunt finitæ sunt scitæ. i. infinitū inquantū infinitū est, non amplectitur illud ipsa sc̄ia, neque ipsum ambit, sed amplectere ē ipsum finitū. Et ex hac oratione cōstruunt̄ duo syl̄li, prout fides, quorum alter est, quia particularia sunt infinita, res aut̄ infinitas non ambit

F ipsa sc̄ia: concluditur itaq; per hūc in prima figurā, q̄ particularia nō ambiat ipsa sc̄ientia. Secundus autem syl̄lus est, quia v̄le est implicitum, & ipsum ambit sc̄ientia, & est finitum ex parte qua est vnum & simplex: & res quas sc̄ia includit, & ambit, sunt perfectæ scitæ, sicq; v̄le perfecte scitur. Scitū autem dignum est, q̄ si v̄lia sint inclusa ex parte qua sunt vnum & simplex, illa itaq; sunt infinita particularia ambientia, & hinc sc̄ia particulariū est inclusa, hoc aut̄ sic sibi constante, sc̄ia de particularibus ex pte rei v̄lis ipsa

qm̄ vtrunq; duorū relatiuorū ē simul fm naturā: igit̄ demonstratio de vniuersali est melior, q̄ demonstratio de particulari.

Hec est probatio tertia, q̄ dem̄so, cuius ambæ prop̄ones sunt v̄les est melior, q̄ ea, cuius oēs propositiōes sunt particulares: non. n. erit syl̄lus fm q̄ monstratū fuit in lib. Precedēte, nedum q̄ sit dem̄so: & dixit. Amplius res particulares procedunt in infinitum, & v̄le cōprehēdit, & est simplex: sensus est, & signum aliud confirmat̄ ē est, qm̄ particularia nō sunt finita, & v̄le est cōprehensum p se, qm̄ ē vnū simplex. D. dixit. Et res in eo, q̄ sunt infinitæ, sunt v̄aq; non scibiles, in eo aut̄, quo sunt finitæ sunt scibiles: sensus est: & infinitū in eo, q̄ infinitū non cōprehendit̄ a sc̄ia, neq; cōtinet̄ ipsum, sed cōprehendit̄ eū finitū: & componuntur ex hoc sermone syl̄li duo: quæ admodum si esset vnus ipsorū, q̄ particularia nō sunt finita, & quæ non sunt finita, nō continēt sc̄iam: ergo concludit̄ per hoc in prima figura, q̄ particularia non continent sc̄iam: syl̄lus secundus est, q̄ v̄le cōprehendit̄ & continet sc̄iam, & est finitum ex parte, qua est vnū simplex: sed ea, quæ comprehendunt̄ & cōtinet sc̄iam sciunt̄ perfecte, igitur v̄le scitur perfecte. Scire aut̄ debes, q̄ v̄lia licet comprehendantur ex parte, qua sunt vnū & simplex, ipsa tñ comprehendunt particularia, quæ sunt infinita: & per hunc modū sc̄ia particularis comprehenditur, quod cum ita sit, igitur sc̄ientia per particularia ex parte intentionis vniuersalis comprehendens ipsa est

C6.167

A B R A M
 ipsa includentis est potior, q̄ scia de illis ex parte qua particularia sunt. Et postq̄ enunciauit, q̄ scia particulariū ex parte rei v̄lis, quē ipsa includit est illorū scia illa includens, scia aut̄ de illis nō ex parte v̄lis nō includit illa, D. Scia itaq; q̄ de reb⁹, quaten⁹ sunt v̄les, occurrit potior & dignior ē, q̄ fm q̄ sunt particulares. i. q̄a qm̄ sciunt ex via v̄lis, qd̄ ipsa includit, iā sunt inclusa, qm̄ aut̄ sciunt nō ex via v̄lis, sciunt scia nō includiua: scia aut̄ illa includēs, potior ē q̄ n̄ includēs, hoc vero expedit ipsum intelligere in vna eadē spē. Dū aut̄ dixit: Et res v̄les quo pacto sunt demonstratione scite, ipsa itaque magis demonstrationē explicat. i. p̄missa v̄les iquātū sunt notæ, magis cōmōstrāt demonstrationē, q̄ ipsa demonstrationē cōmōstrēt ipse particulares p̄missæ, v̄lis. n. includit multa particularia, q̄ infinita sunt. D. d. Et rerū q̄ magis demonstrationē explicant, demō sit potior, v̄traq; n. relatiua sunt nāliter simul: id ē, qm̄ supponimus q̄ v̄les magis rerū demonstrationē cōmōstrēt, oportet q̄ scia, quē acquirit ex hac demonstratione, sit maior. quia scia & scitum sunt duo correlatiua, relatiua aut̄ sunt simul natura. id est, q̄ quando magis sit scitum magis sit & ipsa scientia, & quando est scientia magis, & ipsum scitū est magis: oportet itaq; hinc concludere, q̄ demonstratio, quæ facit adipisci rem ipsam v̄lem, sit potior. & conclusio est, quando dicit, demonstratio ergo de vniuersali potior est demonstratione de particulari. demonstratio enim, quæ concludit conclusionem vniuersalē, potior est quā illa, quæ concludit particularem conclusionem.

D V R A N A
 est melior, q̄ scia p̄ ipsa ex pte, qua sunt particularia, & posteaq̄ enunciauit, q̄ scia p̄ particularia ex pte intentionis v̄lis cōprehendentis ipsa, ē scia p̄ ipsa v̄lis ipsis: & scia nō ex pte v̄lis, non comprehendit ipsa: dixit. Et erunt res ex pte, qua sunt particulares: sensus est: qm̄ sciunt p̄ viam v̄lis cōprehendentis ipsa, erit utique v̄lis: cūq; sciunt nō p̄ viā v̄lis, sciuntur utiq; scia non v̄li: & scientia v̄lis ipsis est melior, q̄ nō v̄lis, & hoc utique intelligi debet de vna & eadem spē: & dixit. Et v̄lia ex parte, qua sunt scibilia, sunt monstrabilia per demonstrationem: intelligitur de propositionibus v̄libus ex parte, qua sunt scibiles, q̄ magis monstrantur per demonstrationem, q̄ id quo monstratur demō proponum particularium: qm̄ v̄lis cōprehendit particularia multa ex eo, q̄ sunt infinita. D. d. De ijs vero, quæ monstrantur p̄ demonstrationē demō est validior & magis: qm̄ v̄trunq; duorū relatiuorum est simul fm̄ nām: sensus est: cūq; posuerimus, q̄ vniuersalia monstrant magis p̄ demonstrationē: & posuerimus, cū sunt aliqua, quæ magis ostēduntur per demonstrationē, q̄ op̄, ut scia, quæ acquiritur ex hac demonstratione sit maior: qm̄ scientia & scitum sunt duo relatiua: & relatiua sunt simul fm̄ naturam: hoc est, cū fuerit scitum magis, oportet q̄ scia sit magis, cūq; fuerit scia magis, sequitur q̄ sit scitum magis: sequitur igitur, ut concludatur ex hoc: q̄ demonstratio, quam facit acquirere intentio v̄lis sit melior: & hæc conclusio est, cū dixit: igitur demō de vniuersali est melior, q̄ demonstratio concludens particulare.

Y Y iij Amplius

Posteriorum

pars. 39. *Amplius si eligibilior sit illa, secundum quā hoc & aliud, quā
D illa secundum quam hoc solum nouit: qui vero vniuersalem habet,
nouit et quod secundum partem, hic autem vniuersale non nouit: qua-
re & sic utique eligibilior erit.*

A B R A M

T.c. 168 *Eriam demonstratio, qua duę
res sciuntur, potior est demōne,
qua vna res tm̄ scitur, & qui sci
uerit ipsum vñe, apud eū est scia
de particulari, apud quē vero
est scientia de particulari, ille ne
scit vñe: demonstratio itaq; de
vniuersali potior est demōstra-
E tione de particulari.*

Cō. 168 *Nos quoq; dicere, qđ demonstra-
tio, qua sciuntur duę res, potior sit
demonstratiōe, qua vna res scitur,
est verax p̄missa, quando scien-
tia in illa sumitur vno modo, hoc
est in actu, aut in potentia: & quā-
do huic connexit, qđ qui sciuerit ip-
sum vniuersale scit duas res, ipsum
vniuersale, & ipsum particulare, &
qđ qui sciuerit ipsum singulare, sciat
vnam rē, hinc cōclulit, qđ potior sit
sciens vñe qđ particulare. Nec posset
quispiā dicere, qđ vtrunq; ipsorū fa-
F ciat duas res in potentia. Sicut. n. qđ
scit aliqd vñe, impossibile est nisi p̄sciue-
rit quędam particularia in actu, &
si non sciat illa oīa, & non oportet
qđ qui scit particulare aliqd alicuius
speciei, sciat huius speciei vñe. Et id
fit quod dicitur, qđ qđ sciuerit ipsum
vñe, sciat particulare necessario. Et
ideo cui deest aliquis sensuum ne-
cessario illi deest vniuersitas sensa-
torum illius sensus, ac etiam cui p-
uenerit aliquod attributum alicui
vñe, necessario qđ ille sentit aliquod
parti-*

B V R A N A

Dixit Arist. Amplius demon- T.c. 168
stratio, per quam sciuntur duo
est melior, qđ demonstratio, per
quam scitur vnum tm̄: & qui
scit vñe habet sciam de particu-
lari: sed qui habet sciam de par-
ticulari, non scit vñe: demōstra-
tio igitur de vñe est melior de-
monstratione de particulari.

Dixit. Amplius demō, per quam Cō. 168
sciuntur duo, est melior, qđ demō, p
quam scitur vñu tm̄: est propō ve-
ra, cū accipit scia in ipsa per modū
vñu, hoc est in actu, aut in potentia:
cūq; verificatū fuerit de hoc: qđ qui
scit vñe, scit duo, vñe & particulare:
& qđ scit particulare scit vñu: cōclu-
dit ex hoc, qđ qui scit vñe est melior,
quā particulare. neq; pōt aliquis
dicere, qđ vtrāq; faciunt duo in po-
tentia: & hoc, qđ quemadmodum
qui scit vñe, scit particulare, igitur
ipse scit vñe in potentia: qđ quicum-
que scit vñe aliquod non potest nō
scire prius aliqua p̄ticularia i actu:
nullus. n. scit omnia ipsa: neq; seq̄
qđ qui scit particulare aliquod ex ali-
qua specie, qđ sciat vñe istius speciei:
& p̄p̄ea hoc est, qđ diximus, qđ sciēs
vñe, scit particulare ex necessitate:
& p̄p̄ea cui deficit aliquis sensuū, ei-
dem deficit ex necessitate vniuersa-
litas sensibilis ex hoc sensu, & consi-
militer Et cū assecutus fuerit di-
sp̄sitionem aliquam de aliquo vñe:
ipse ex necessitate, cū senserit par-
ticulare

A B R A M

particulare de huius vniuersalis particularibus, adeptus fuerit hoc particulare denominatū hoc attributo, sed non oportet q̄ qui adeptus fuerit aliquod attributū alicui particulari, deinde comprehenderit ipsum vniuersale huius particularis, q̄ adeptus sit hoc attributū de hoc vfi, qui autē concipit aliquod attributū alicui vfi, concipit illud attributum inesse omnibus partibus illius vniuersalis in potentia p̄xima, qui autem concipit attributum alicui particulari, nō aduenit ei hoc attributū fm illam spēm potentia in esse vfi huius illius particularis. Et ideo impossibile est q̄ cōcipiat vfe, neq; occurrit ei veritas in essendi illud attributum illi, qui scilicet concipit illud inesse illi particulari.

B V R A N A

particulare aliqd particularibus istius vniuersalis, assecutus est hoc particulare dispositū cū hac dispōne, neque oportet qui assequitur dispōne de particulari aliquo, quousq; perueniat ad assecutionē vfi istius particularis, q̄ assequatur hāc dispōne de hoc vfi: & qui assequitur dispōnem aliquam de vfi aliquo: ipse vti que assequetur, q̄ hęc dispositio inest omni particulari illius vfi in potētia p̄pinqua: & qui assecutus fuerit dispositionem de particulari aliquo, non assequetur hanc dispōne illius speciei ex potētia de vfi istius particularis: & p̄pea fieri nō pōt, vt assequatur vfe, & non proueniat sibi veritas de existentia illius dispōnis: hoc est qui assecutus fuerit existentiam ipsius de particulari.

part. 39. *Amplius autem sic: vniuersale enim magis scire est eo quod monstratur per medium quod est proximum principio, valde autem proximum est immediatum, hoc vero principium. Si igitur quæ ex principio est ea, quæ non ex principio, aut quæ magis ex principio est ea, quæ minus certior est demonstratio, est autem talis, quæ vniuersalior, melior vtiq; esset vniuersalis: veluti si oporteret demonstrare A de D per media, in quibus B C: superius itaq; B est. quare quæ per hoc vniuersalior est.*

T.c. 169: Iterum demonstratio, quæ fit de vniuersali proprio est, q̄ demonstratio feratur de re per media ipsi rei proxima: proximū autem rei est inter quod & ipsam rem non est medium: hoc autem est rei causa. Si autē demonstratio, quæ fit per cām, q̄ etiā fit ex ipso principio, est magis generis scīe, quæ est paucior, quæ

Dixit Arist. Amplius demō, T.c. 169 quæ est de vfi appropriato ea ē: cū adducit demō de aliquo per media propinqua rei: p̄pinquum autē rei id est, cū non est inter ipsum & rē mediū, & hoc ē cā rei: et si demō, q̄ ē p cām, ē validior ī capitulo finis et breuitatis, q̄ demō q̄ nō est p cām: et cōlitt ē, q̄ ē ex principio ē magis ī capitulo scīe, q̄ quæ est mi-

Posteriorum

A B R A M

B V R A N A

D q̄ aut magis est generis sc̄iæ est ipsa v̄lis: igit̄ potior est. Prout si expediret cōmōstrare, q̄ a sit de d, & media sint pro qbus signant̄ b c, & fuerit b superior: dem̄o itaq̄, quæ per hanc fit, est generis scientiæ magis.

Cō. 169 Hæc fuit quinta commonstratio, & instituimur per id, quia dem̄o, quæ fit de re v̄li, fit p̄ pauciora media, q̄ dem̄o, quæ fit de particulari huius v̄lis, quæ iterum est dem̄o stratio quam intrat causa proxima, **E** inter quam & rem subiectam in demonstratione nō est medium, quæ autem fuerit harum duarum cōditionum est potior. Et dum dixit: Iterum dem̄o, quæ fit de v̄li proprio est, q̄ demonstratio feratur de re per media ipsi rei proxima. Intēdit, q̄ demonstratio, quæ fit de re vniuersali per vniuersales præmissas, quæ sunt per se primæ, sit demonstratio quæ fit per proximum medium rei, de qua fertur demonstratio, id est, cuius præmissæ sint immediatæ, prout postensum fuit. **F** Et postq̄ dixit medium rei proximū: exposuit quid intendit per proximum, Et dixit: Proximum autē rei est, inter qd̄ & ipsam rem nō est medium. quod est ac si dixisset, & dico rei proximū, non id inter qd̄ & rem sint pauca media, sed inter quod & ipsam rem nō est medium: hoc est, inter medium terminum & maiorem extremum. Deinde dixit: Hoc autem est rei causa: id est, demonstratio, quæ huiusmodi est, est illa, quæ largitur rei causam secundum quod hæc res est: demonstratio vero, quæ nō est huiusmodi, sed

nus ex ipso: & quæ magis est in capitulo sc̄iæ est vniuersalis: igit̄ tur v̄lis est melior: quēadmodū si oporteret mōstrari a, de d, & media, in qbus sunt signa b, c, et b, ē alti⁹: igit̄ dem̄o, q̄ ē p̄ hoc, est magis in capitulo scientiæ.

Cō. 169 Hæc est mōstratio, & nō est de eo, q̄ dem̄o, q̄ est de re v̄li est p̄ media pauciora, q̄ dem̄o, quæ est de particulari istius v̄lis: & consimiliter ē dem̄o, in qua adducitur causa propinqua, inter quam & rem subiecti non est per dem̄onem mediū: qd̄ aut̄ est cum his duabus dispositionibus est melius: & dixit: amplius demonstratio per v̄le appropriatum ea est, per quam monstratur aliquid per media propinqua rei: sensus ē: & dem̄o, quæ monstrat de re v̄li per propōnes v̄les, & substantiales primas, est demonstratio, quæ est p̄ mediū propinquū rei: super qua adducitur demōstratio: hoc est ea, cuius propositiones sunt immediate: quemadmodum diximus in precedentibus. Et posteaq̄ dixit: per mediū propinquum rei, exposuit, quid velit per propinquum: & dixit: qd̄ autem est propinquum rebus id est, inter qd̄ & rem non sunt media: ac si dixisset: & intelligo p̄ propinquum rei, non inter qd̄ & re sunt media pauca, sed inter qd̄ & re non est mediū, hoc est inter terminum medium & terminum maiorem: Deinde dixit: & hoc est causa rei: sensus est: & dem̄o, quæ est cum hac dispositione ea est quæ tradit causam rei in eo, q̄ est hæc res: sensus est: demonstrationes vero, quæ nō sunt cum hac dispositione, sed

ABRAM

sed ei⁹ præmissæ sunt mediatæ, quæ est dispositio demonstrationis de ipso particulari, est cuius rei causa nō est in illa propria. Deinde dixit: Si aut demonstratio, quæ fit per causam, quæ etiam fit ex ipso principio, est magis generis scientiæ illa, quæ est paucior, vsq; ibi, ipsa vniuersalis igitur potior est. id est, qñ demonstratio, quæ dat cām, est potior demonstratione, quæ nō largitur causam, & demonstratio, quæ ex principio fuerit ppior est magis generis scientiæ, & ambæ hæ res sunt cōditionis ipsius vniuersalis cum particulari: hoc est, quia demonstratio de omni est quæ largitur causam, & demonstratio, quæ est de omni, est primo principio propior, quia est pauciorum mediorum, vt prædixit: & hoc quidē antecedens est ex duabus orationibus, quarū vtraq; sufficeret ad inferendū eius cōsequēs, qd est, demonstrationem vlem esse particulari potiorē. Et ideo vñ, q̄ huius ei⁹ orationis vis sit vis duorū syllogorum cōditionalium: hoc est, ab eo quod dicit: Si aut demonstratio, quæ fit p causam, vsq; ibi vñs igitur potior est. Ille enim expressit totam hanc orationē expressione vnius antecedentis, cū ipsa, vt dixim⁹, sit virtutis duarū antecedentium: nō enim est altera orationum conditio alterius ad id, quod ex illis infertur de ipso cōsequente: hoc est, q̄ id quod dicit quæ ē fit ex ipso principio est magis generis scientiæ, nō est conditio illius quod illud præcesserat in oratione, immo oñs pcedens sufficeret ad illationē cōclūonis: & sñt illamet p se, sed duæ ofones sunt, aut ad maiore persuasionē, aut ad euidentiorē.

Deinde

BVRANA

sed habent propositiones mediatas: A hæc est dispō demonstrationis de particulari, non est causa appropriata rei. deinde dixit: & si demro, quæ est per causam est validior in capitulo finis & breuitatis, vsq; ad id, quod dixit, vñs igitur est melius. sensus est: cūq; demro, quæ tradit causam sit melior, q̄ demro, quæ non tradit causam: & cōsñt etiam demro, quæ est ex principio propinquiori ipsa est magis in capitulo sciæ: & p has duas dispōnes est dispositio vñs cū particulari, hoc est, q̄ demro, quæ est de omni ea est, quæ exhibet causam, & demro de omni, est propinquior primis principijs, qm̄ est per media pauca: quæadmodū dixit in præcedentibus: & hoc antecedens est ex duabus orationibus: in quarum vtraq; dubitatur de cōsequētia consequentis ex ipsa: & hoc est: q̄ sit demonstratio vñs melior particulari. Et propterea quod apparet ex sermone ipsius habet potentiā duorū syllogorū conditionalium: hoc est, qd̄ dixit: & si fuerit demro, quæ est per causam, vsq; ad id, quod dixit: igit vñs est melius: qm̄ ipse protulit sermonē hunc quasi prolatione antecedentis vnius: quod idem vult, ac si diceremus, ipsum habere potentiam duarū propositionū: qm̄ non est vna duarū orationum conditio suæ coniugatæ in eo, q̄ sequitur ex ipso ex cōsequente: hoc est, si dicamus, erit cōsñt etiam, quod est ex principio magis in capitulo sciētiæ. nō est cōditio in eo, quod antecedit ipsum de oratione, sed de oratione, quæ pcedit ipsum dubitat in consequentia cōclūonis: & cōsñt ipsum p se: sed vtraq; duarū ofonū simul, aut

Posteriorum

A B R A M

B Y R A N A

D Deinde tulit exemplum quo cōmonstratur, q̄ demō, quē sit per pauciora media, sit potior, id est, illa quā ē propior primo principio. Et illud intendebat dum dixit. Quā ē sit ex ipso principio ē magis generis scīa hoc est, quā sit ex ipso et primo principio, quā sine medio est manifesta, est potior scientia, q̄ illa, quā sit ex prāmissis, quē sunt principiorum conclusiones, & est quā sit ex pluribus prāmissis. Et dixit: Prout si expediret commonstrare, q̄ A sit de ipso D. Vsq; ad vltimū illi⁹ quod scripsimus, id est, huius exemplū sit, q̄n intendimus commonstrare nutritionem inesse homini mediante ipso sensitivo & animali: hoc est, q̄ commonstrems, q̄ oīs homo est aīal, & oē animal est sensitivū, & oē sensitivum est nutritibile: hinc itaq; cōcludit, q̄ omnis hō sit nutritibilis. & si cōmonstrarem nutritibile inesse animali, esset potior q̄ commonstratio, quā de ipsum inesse homini: aīal enim propius est nutritibili, q̄ homini, quia est vīus. ipse autē cōcepit loco maioris extremi ipsum A loco cuius in materijs nos accepimus ipsum nutritibile: & accepit loco minoris ipsum B loco cuius nos accepimus ipsum hominē: & loco duorū mediōrū terminorū accepit B c quorū loco nos accepim⁹ sensitivū & aīal. Deinde dixit: Quod demō quā sit ex superiori horū mediōrū terminorum, id est, est propior maiori extremo, sit maioris quātitatis scīa, quia est vniuersalior & pauciorum prāmissarū. Et illud significauit dū dixit: Et fuerit B superior, demonstratio itaq; quā p hanc sit, est generis scīa magis.

aut est per modū dubitationis, aut per modū legis. deinde adduxit exemplum, p quod monstrat, q̄ demō, quā est per media pauciora, est melior: hoc est, quā est p̄pinquior primis principijs: & hoc est, quod voluit, cū dixit: amplius, quod est ex principio, est magis in capso scīa: hoc est: quod ē ex principio primo p se, quod ē manifestū sine medio: ea est scīa melior, q̄ quā est ex propositionibus, quā sunt cōclusiones ex principijs: & hoc est, quod erit p p̄pōnes magis: & dixit: quē admodum si oporteret mōstrari, q̄ A de B vsq; ad finē eius, quod scripsimus, sensus est: vt in exēplo, si vellemus mōstrare, q̄ nutritibile inest homini p medium sensibile, & animal: hoc est, q̄ monstrarem, q̄ omnis hō animal, & oē animal sensibile, & q̄ oē sensibile nutritibile: hoc enim cōcludit ex hoc, q̄ oīs homo nutritibilis: & si monstraerim⁹, q̄ nutritibile inest aīali, melius est, q̄ si monstretur ipsum inesse homini: q̄n aīal propinquius est nutritibili, q̄ hō, q̄n est vīus: & accepit loco maioris extremi A loco cuius accepim⁹ ex materijs nutritibile: & accepit loco minoris B loco cuius accepimus ex materijs hominem: & accepit loco duorū terminorū mediōrū B c loco quorū accepim⁹ sensibile & aīal. Deinde dixit: q̄ demonstratio erit de eo, quod est ex istis terminis medijs altius, hoc est p̄pinquius extremi maiori in capitulo scīa: q̄n est vniuersalior, & ex paucioribus p̄pōnib⁹: & hoc est, quod significauit, cū dixit: & B est altius: igit demonstratio, quā est per hoc, erit per capitulum notius.

Sed

T. 19. p.

*Sed ex his, quae dicta sunt, nonnulla logica sunt: maxime autem manifestum, quod vniuersalis est potior: quoniam propositionum priorem quidem habentes, nouimus quodammodo & posteriorem & habemus potentia, ut si quis nouit, quod omnis triangulus habet tres duobus re-
ctis aequales, nouit quodammodo & equicrurē, quod duobus rectis est potentia: & si nō nouit equicrurē, quod triangulus sit: qui vero hanc habet propositionem, vniuersale nullo modo nouit, ^a neq; potentia, neq; actu. Et vniuersalis quidem intelligibilis est, sed particularis in sensum defuit. Quod igitur vniuersalis melior ea, quae secundum partem, tot nobis dicta sint.*

ABRAM

T. c. 170

Attamen quaedam orationes, quae circa hoc dictae sunt, logicę sunt: quae vero proprie occurrunt est, quod vniuersale dignius sit dispositionis scientiæ com-
monstratur ex ipsis præmissis. quando enim nobis fuerit maior præmissa, iam aliquo modo scimus ipsam minorem, & illius scientiam acquirimus in potentia. prout si quis homo sciret quod trigoni anguli sint duobus rectis æquales, ille quodammodo sciret, quod anguli trigoni isochelis etiā essent duobus rectis æquales: iam enim hoc sciret in potētia: sin autem, non esset ei enuntiatio & scientia, quod isochelēs sit trigonus. Ille vero, cui esset scientia de minori, nesciret maiorem penitus, nec in potētia, neq; in actu. Et vniuersale est intellectu, particulare vero est sensatū. & hæc quidem est summa dictorum, quod demonstratio vniuersalis potior sit particulari.

Dum

BVRANA

Dixit Aristo. Præterquàm q T. c. 170

aliquæ orationū, quas diximus B in hoc, sunt logicę: in quo vero magis cadit scientia per appropriationem, illud est, q vniuersale est conuenientius dispositioni scientiæ, hoc utiq; monstratur ex propositionibus: & hoc, cum fuerit propositio maior, iā utiq; nouimus aliquo modo minore, & scia ipsius est in potentia: quēadmodum si aliquis sciuerit, q anguli trianguli sunt æquales duob⁹ rectis, ipse utiq; sciuit aliquo modo, quod anguli trianguli equicruris consistēt & sunt æquales duobus rectis: & hoc, qm iam sciuit hoc in potentia: & si non erit enuntiatio & scia, q æquicrus est triangulus. Sed qui habet scientiā per propositionē minore, non scit utiq; maiore penitus, neq; in potētia, neq; in actu: & vñ est intelligibile: particulare vero sensibile: et in summa hoc est, quod dictū fuit de eo, q demonstratio vñ est melior particulari.

Dixit.

Posteriorum

ADAM

EVANA

C6.170 Dum dixit: Attamen qdā ofones,

D q̄ circa hoc dicte sunt, logicae sunt. Intēdit, q̄ quardā orationes, quas dixerat, sint essentielles veræ, & quardā logicae, id est, veræ nō essentielles. ut exēplū illius, q̄ est cōmonstratio logica est, sicut illud qd̄ dixerat ea qua scit hoc, & aliud est potior scia, qua scit tū hoc. hæc itaq; oratio cōis est demonstrationi, & alijs. qui enim scit carpentariam & edificatiuā, potior est illo qui tū alterā harū scit. Et, post q̄ narravit q̄ quardam argumentationū, quas tulerat, sint logicæ, & qdā proportionatæ, retulit exēplū proportionatarū, & dixit: Quæ vero pprie occurrit ē, q̄ vñ digni⁹ sit, i. exēplū argumentationis, qua occurrit veritas p rem ppriā demonstrationi, est, quia vñ dignius ē scia q̄ particulare: hoc itaq; cōmonstratur ex præmissarum natura. Deinde cepit hoc cōmonstrare, & dixit: Qñ enim nobis fuerit maior pmissa, iā aliquo modo scim⁹ ipsam minorem & illius scientiā acquirimus in potentia, id est, qñ enim syllo maior præmissa, quæ est ipsa vñs, nota fuerit, iam scitur minor in potētia, quæ vñs prior est: dispō aut maioris præmissæ cū minore, est dispō particularis cū vñs. & quod dixit in hoc paragrapho est p se intellectū. Dum autē ultimo dixit: Et vñs est intellectum, particulare vero est sensatum. Inde insinuavit, q̄ intellm excellentius sit sensato: hoc est, q̄ notitia intellectus excellentior sit q̄ notitia sensus: sensata nāq; sunt infinita, & intellecta includunt res infinitas, cū ipsa in se sint finita, idico ipsa intellecta, sin aut nō peruenirent ad finem artes & scientiæ humanæ.

Dixit: pterq̄ q̄ aliquæ orationū, C6.170

quas dixim⁹, sunt substantiales veræ, aliquæ aut logicæ, hoc ē verē nō substantiales: exēplū eius, qd̄ ex hoc est mōstratio logica, quēadmodū, si diceret, q̄ scia, p quā scit aliud est melior, q̄ scia: p quā scit hoc tū: hic enī finis ē cōis demōni & alijs: & hoc, qñ q̄ scit coriariā & cementariā est melior, q̄ qui scit vnā ipsarum tū: & posteaq; cōmemoravit, q̄ aliquæ probationū, quas adduxit, sunt logicæ, & aliquæ appropriatæ: meminit de exemplo appropriatarū, & dixit: illud vero, in quo cadit scia p appropriationē, q̄ vñs est convenientius sensus est: exēplū vero probationis, in qua cadit veritas p dispositionē appropriatā demōni, est, q̄ vñs est cōuenientius in scia, q̄ particulare: hoc enim monstrat ex nā ppōnū: postea cepit mōstrare hoc. & dixit: & hoc, qñ cū habuerimus ppōnem maiore, nos vñq; iā sciem⁹ aliquo modo minore, & possidebim⁹ ipsius sciam in potētia. sensus est: q̄ cū fuerit ppō maior, nota ex syllo, quæ est vñs: iam vñq; sciemus minorem in potentia, q̄ ipsa est appropriatio q̄ vñs: dispositio enim propositionis maioris cum minore est dispositio vñs cū particulari: & quod diximus in hoc capitulo est intellm p se. & dixit in ultimo: & vñs est intelligibile, sed particulare est sensibile: quēadmodū ex ipsis intelligibile ē altius sensibili: hoc est, qñ scia intellm est altior scia sensus: qñ sensibilia sunt infinita, & intelligibilia sunt vñs rebus infinitis: & ipsa consistit etiā per se sunt finita: hoc est, intelligibilia pp hoc deueniūt ad finē artium & scientiarum humanarū.

ANT.

Demonstrationem affirmatiuam negatiua digniorem esse: atq; ad scientiam
magis idoneam. Cap. 19.

A

Quod autem monstratiua sit dignior priuatiua hinc manifestū.
sit enim hæc demonstratio melior (alijs eisdem existentibus)
quæ est ex paucioribus² petitionibus, aut suppositionibus,
aut propositionibus. si enim nota similiter sunt, celerius cognoscere per
has inerit: hoc autem eligibilius est. Ratio autē propositionis, quod me-
lior, quæ ex minoribus, vniuersaliter hæc est: si enim consimiliter esset
hoc, quod est, nota esse media, priora notiora essent. Sit demonstratio qui-
dem per media B C D, quod A ipsi E inest: quæ vero per² F G, quod² A L B C
A ipsi D. Consimiliter itaq; se habet, quod A ipsi D inest, & A ipsi
E, quod A inest ipsi D prius & notius est, quam quod A ipsi E, per^B
hoc enim illud demonstratur: credibilius autē est id, quod est per quod.
igitur demonstratio, quæ per pauciora, est melior alijs eisdem existen-
tibus, ambæ igitur & per terminos tres & propositiones duas mon-
strant: sed hæc quidem esse aliquid accipit, illa vero & esse & non esse
aliquid, per plura igitur, quare & peior est.

Contradictio Temitanti.

106 Vult hoc in loco esse, precedere non esse. Contrarium videtur voluisse. Primo Physi-
c. 1. 50. vsque ad 60. Vide solutionem.

ABRAM

T. c. 171 Et quod affirmatiua quidem
demonstratio potior sit demon-
stratione negatiua hoc mō sciūt.
Sibi cōstat, quod potior demon-
stratio sit quæ ex subiectionib⁹
& petitionibus, aut ex paucio-
ribus præmissis sit. si enim inci-
dat scientia secundum ambas di-
spositiones simul vno gressu mo-
do, quo incidit scientia existen-
te breuiori & firmiori, illa est eli-
gibilior. huius autem subiectio-
nis sibi constantis manifestatio,
quod scientia de rebus paucio-
ribus sit potior, pcedit hoc mō:
essent

BVRANA

Dixit Arist. Hæc igit est sum T. c. 171
ma eorum, quæ diximus, q de C
monstratio vñs est melior parti-
culari: q aut demō affirmati-
ua sit melior demōne negatiua
scitur p hunc modū: sit ratū q
demō melior ea est, quæ fuerit
ex positionib⁹ aut petitionib⁹,
aut propositionib⁹ pauciorib⁹:
& hoc, qm si sciētia ceciderit in
duobus p modū vnū, via vtiq;
in qua ceciderit sciētia erit, cum
fuerit breuior et eligibilior, mō-
stratio hui⁹ radicis stabilit: qm
scia ex reb⁹ pauciorib⁹ ē melior:
proce-

Posteriorum

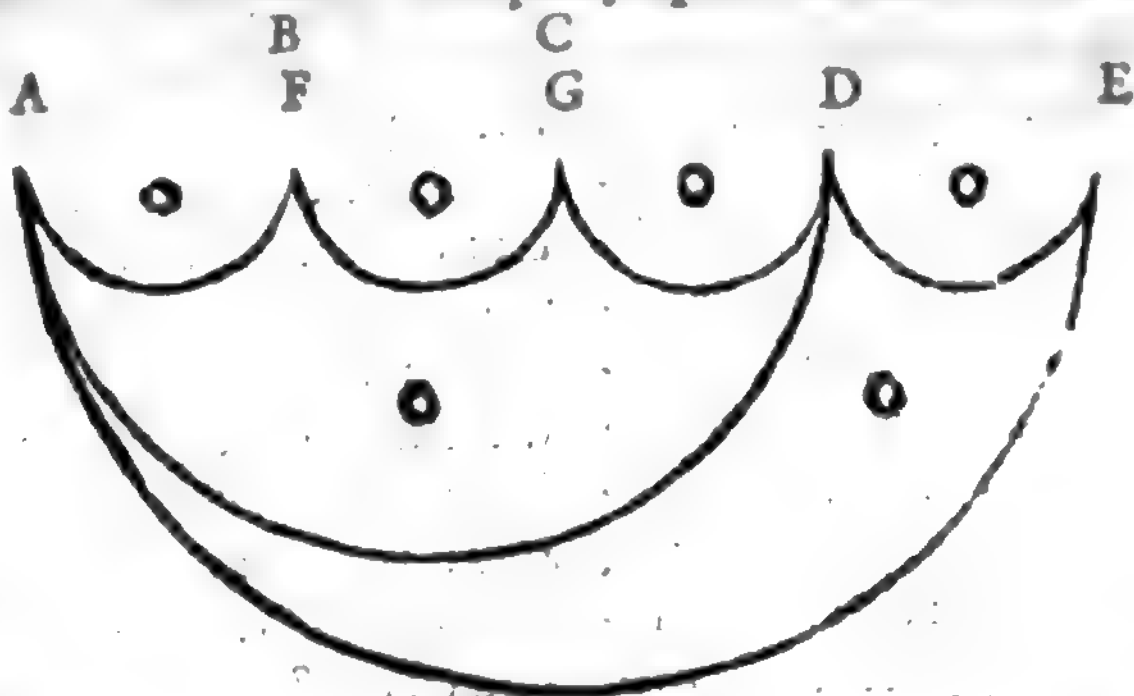
ABRAM

POSTERIORUM

D essent enim media, quatenus p
ea occurrit ipsa scia, vno ordi-
ne procedentia: res aut priores
sunt apud naturā notiores. sicut
si proponeretur demō, qd A in-
sit ipsi E per B C D media, & alte-
ra demō per B C media A inesse
ipsi D & A inesse ipsi E vno simi-
li modo pcedit: sed A inesse ipsi
D prius & notius est qd A inesse
ipsi E: hoc nanq; vltimū cōmon-
stratur per illud primum, s. per
E A D res autē, qua mediante alia
res commonstratur, est verior:
sicq; demonstratio qn fuerit ex
paucioribus reb⁹ est potior, qd
ipsemet formast sunt in demon-
stratione, quæ ex pluribus reb⁹
fit, & similiter duæ demonstra-
tiones fiunt & constituuntur ex
tribus terminis, & duabus præ-
missis, sed demonstratio affir-
mativa includit rem esse solum,
negativa vero includit rem esse
& ipsam non esse. vltior ergo est
demonstratio negativa, quan-
do plures res includit.

procedat hunc modū, hoc est, qd
media, ex parte, qua cadit in ip-
sis scia, procedant p modū vnū:
& ea, quæ sunt priora sunt notio-
ra apud naturā: quæadmodum,
quod pcessit, demō, qd A in sit E
p media B C D & modus vnus p
media B C igit A inerit D et A ipsi
E deinde procedet per similitu-
dinē vnā: sed A inesse D est prius
& notius, qd A inesse E & hoc,
qm per hoc postremum, illud
prius monstratur, quod est A D
illud aut per cuius mediū mon-
strat aliquid est verius: Igitur
demō cum fuerit ex pauciori-
bus erit melior, cū entia eadē in
demōne sint eligibilia: & cō-
sistat duæ demōnes erunt, & cō-
ponentur ex tribus terminis, &
duabus ppōnibus: sed demō
affirmativa cōprehendit, qd ali-
quid inest alicui, negativa autē
comprehendit qd aliquid inest,
& non inest: igitur demonstra-
tio negativa, cum comprehen-
dat plura est deterior.

Homo. Aīal rōnale. Discipline capax. Risibile. Animal.

Sylli duo,
quorū al-
ter ex mi-
norib⁹, al-
ter vero ex
plurib⁹ cō-
stitit ppo-
sitionib⁹.

Postq

Posteaq

ABRAM

Cb. 171 Postq̄ commonstrauit, q̄ sciētia de vniuersali sit potior q̄ sciētia de particulari, Incēdit commonstrare sm̄ quæsitum, quod post illud pollicitus fuerat, s. q̄ demonstratio affirmatiua potior sit negatiua, & inītiatus est hoc per hanc primam commonstrationem. Et incēpit huius commonstrationē per præmissam scitam per primam, Et dixit: Sibi cōstat, quod potior demonstratio sit, quæ ex subiectionibus, aut petitionibus, aut ex paucioribus præmissis sit, id est per se notū est, quod quando fuerint duæ demonstrationes, & vna fuerit ex paucioribus subiectionibus, si illius præmissæ fuerint de genere præmissarum, quæ subiectiones vocantur, aut vna illarum duarum fuerit ex paucioribus petitionibus, si ambæ positę demonstrationes cōstructę sint de genere præmissarum, quæ in petitionibus notę sunt, aut vna illarum duarum fuerit ex paucioribus præmissis, si illarum compositio fuerit ex principiis illis, quæ proprie nuncupantur nomine præmissarum, illa demonstratio, quæ fuerit ex paucioribus præmissis, est potior. Deinde cōpit dirigere ad modum vnde incidit notitia huius præmissæ, eiusq; disciplina, Et dixit: Si enim incidat sciētia secundum ambas dispositiones simul vno gressu modo quo incidit sciētia existente breuiori & firmiori, illa est eligibilior, id est, sequitur autem hoc, quoniā si sciētia incidat ex paucioribus præmissis eius processus est breuior, & proprior: breuior autem demō est firmior, sicut firmior est verū rectū.

hæc

BVRANA

Posteaq̄ monstrauit, q̄ sciētia Cō. 171 per vñ est melior, q̄ sciētia p̄ parti A culare: vult mōstrare quæsitū secundum: de quo testificatus est post ipsum: & ē, q̄ demō affirmatiua melior est negatiua: & aperuit hoc per hanc monstrationē primam: & cōpit monstrationem in hoc a propositione primo nota, & dixit: ratum sit, q̄ demōstratio ea eligibilior sit, quæ fuerit ex radicib⁹ positis aut petitionibus, aut propositionibus paucioribus. sensus est: q̄ notum est p̄ se, cū fuerint duæ demonstrationes: & vna ipsarum extiterit ex radicibus positis paucis: si fuerint propositiones ipsius ex genere propositionum, quas vocauit radices positas: & fuerit vna ipsarum ex propositionibus paucis: si fuerit vtraq; demonstrationū composita ex genere propositionum, quæ sciuntur p̄ petitiones: aut fuerit vna ipsarum ex propositionibus paucis, si fuerit complicatio ipsorū ex principiis, quæ appropriant in nomine p̄pōnum: igitur demō quæ est ex primis paucioribus est melior: deinde cōpit dirigere ad id, ex quo cadit sciētia in hac p̄pōne & doctrina. & dixit: & hoc, qm̄ si scia ceciderit in duobus simul p̄ modū vnū: via breuis, p̄ quā ceciderit scia breuior, & maior erit & validior. sensus est: atqui hoc consequet⁹: qm̄ si ceciderit in duab⁹ demonstrationibus simul, q̄ erit ex p̄pōnibus paucioribus, & q̄ erit ex p̄pōnibus plurib⁹: igit⁹ ea, in qua cadet nobis scia ex p̄pōnibus paucioribus, ipsa erit breuior, & via ipsius p̄p̄inquirior, & demō ipsius breuior: ipsa vtiq; erit valida: quemadmodum q̄ via, quæ intendit, ipsa est valida.

hæc

Posteriorum

A B R A M

D hæc autē præmissa potest inelligi duobus modis. quorum alter est de vno eodem quæsito, & hoc necessario sequit̃, si alterius demõonis præmissæ non fuerint omnes, præmissæ ultimæ demonstrationis, aut quedā illarum conueniant. Secunda spēs est, q̃ duæ demonstrationes sint de duobus quæsitis, & præmissæ vnius fuerint plures q̃ præmissæ alterius: & hæc etiam fm̃ duas species, quarū vna est, vt duæ demõstrationes nō conueniant in vlla præmissa oīno, qđ sit qñ mediij termini vnius non sunt mediij termini alterius, & secūda species est q̃ vna demonstratio vtatur præmissis, quibus vtitur altera, & vltra præter illas. Quādo vero vnū quæsītū commonstratur duabus commonstrationibus, quarum vna est pauciorum præmissarum q̃ altera, res nota est, q̃ illa qua res cōmonstratur paucioribus præmissis sit potior. Quādo vero fuerint duo quæsita, quorum vnū m̃ commonstratur paucioribus præmissis: alterum autem pluribus præmissis, præter q̃ vna vtatur eo quod per alterā commonstratur, possibile est q̃ dicatur, q̃ demõstratio quæ sit ex paucioribus præmissis sit potior. si vero vna duarum demonstrationum fuerit principiū alterius, notū est q̃ demõstratio, quæ fuerit principiū, sit potior. Et postq̃ posuit hanc præmissam, cœpit eius commonstrationem, Et dixit: Huius autem subiectionis sibi constantis manifestatio, q̃ scīa de rebus paucioribus sit potior, procedit hoc modo. Essentē media, quatenus p̃ ea occurrit ipsa scīa, vno ordine procedentia: res sūt priores sunt apud naturā notiores, id est

B V R A M A

hæc autem, propositio pōt inelligi duobus modis: quorū vnus est, de quæsito vno eodē: & hoc sequit̃ in ipsa ex necessitate, si ppōnes vnius duarum demõnū non fuerint propositiones demõonis alterius oīno, aut cōicauerint in aliquibus: species aut̃ secunda, q̃ sit duæ demõnes super duobus quæsitis: & fuerint propositiones vnius ipsarum plures, q̃ ppōnes alterius: & hoc consistit etiā fm̃ duas spēs: quarum vna est: q̃ nō sint duæ demonstrationes cōicantes in ppōnibus oīno: & cū termini mediij vnius ipsarum nō fuerint termini mediij alterius. Species aut̃ secunda, q̃ demõ vna perficiat̃ ex ppōnibus, ex quibus perficit̃ altera. Amplius sup̃ ipsis, cū vero fuerit quæsītū vnum, quod monstrat̃ per duas demonstrationes: quarū vna est ex paucioribus ppōnibus q̃ altera: res vtiq; manifesta, cū monstrat̃ p̃ ipsam aliquid per ppōnes paucas, q̃ ē melior: atqui cū fuerint duo quæsita: quorū vnum monstrat̃ per ppōnes paucas, & alterū per ppōsitiones plures, absq; eo, q̃ faciat vnū ipsorū, illud, quod monstrat̃ per alterum: fieri igitur pōt, vt dicat, q̃ demõstratio, quæ fuerit ex ppōnib⁹ paucis, ē melior. Si vero vna duarū demõnū fuerit principiū alteri⁹, planū q̃ demõ, quæ est principiū, ē melior, postea vero q̃ posuit propositionē istam, cœpit ipsam exponere. & dixit: monstratio aut̃ huius radices: sit stabilitū, q̃ scīa, quæ est ex rebus paucis est melior, procedēs hunc in modū: & hoc, q̃ media ex parte, qua p̃ ipsa puenit scīa, procedunt p̃ ordinē vnū: & ea, q̃ sunt prima, multo magis sciunt̃ apud nām. scūs

A B R A M

id est harū pmissarū cōmonstratio
fit, put dicā, s. q si medij termini ex
pectent sciam ex vna parte, hoc est,
vno modo scīe, & pauciora media
sunt priora, priora aut sunt notiora
apud nām q̄ posteriora illis, & de-
monstrationis, q̄ est alterius demō-
nis principiū, pmissę sunt pauciores
& notiores apud nām. Notū est, q
hec demō sit potior demōne, cui
ipsa ē principiū, ex pte qua est pau-
ciorū pmissarū, & notiorū apud na-
turā. Ipse aut priusq̄ ferret illarū ex
hac oratione tulit exēplū, Et dixit:
Sicut si pponeret demō, q A insit
ipsi E p B C D media, & altera demō
stratio p B C media: A inesse ipsi D.
id est, harum duarum demōnum
exemplū est, q̄ altera earū sit ex pau-
cioribus pmissis q̄ altera, quatenus
illa sit principium, altera aut sit plu-
riū pmissarū, & pauciores premis-
sę sunt in illa. sicut esset demō plu-
rium, q̄ id, pro quo est litera A insit
illi, pro quo est litera E per media,
pro quibus sunt B C D hoc est, oēs
illę tres: altera autem demonstratio
ne commonstretur, q A insit literę
D per media B C & hęc sint duę de-
monstrationes, quarum vna sit alte-
rius principiū, id est, q demō, quę
commonstrat, q A insit ipsi E p me-
dia B C D: hęc enim demō cōmon-
strat p media pmissarum primę
demōnis. Deinde dixit: A inesse ipsi
D, & A inesse ipsi E vno simili mō
procedit: sed A inesse ipsi D prius &
notius est q̄ A inesse ipsi E, id est ma-
ius extremū inesse minori in demō-
stratione pluriū pmissarū, hoc ē A
in esse literę E & maius extremum
etiā inesse, scilicet literā A quibusdā
medijs, q̄ sunt inter minus & maius

in

B V R A N A

sensus est: & monstratio istarū pro- A
positionū erit fm id, quod dicimus:
qm si termini medij faciunt acqui-
rere sciam ex parte vna, hoc est per
modū vnū scīe: & media, quę sunt
pauciora sunt priora, & q̄ sunt prio-
ra sunt notiora apud nām, q̄ q̄ sunt
posteriora: & demō, quę est princi-
piū demōnis alterius est ex pponi-
bus paucioribus & notioribus apud
naturā. Igit planū, q̄ hęc demō est
melior demōne, quę est principiū
nō ex parte, qua est pauciorū ppo-
sitionū, & notior apud nām: igitur
anteq̄ inducat cōsequēs ex isto ser- B
mone, adduxit exēplū, & dixit: quē-
admodū si aliquis cōstitueret demō-
nem, q A inest E p media B C & in
demōne altera p media C D. sensus
est: exēplū istarū duarū demōnū:
quarū vna est pauciorū pponū, q̄
altera, fm q̄ est principiū, & altera
plurium pponū, & ppones paucio-
res sint in demōne pluriū: & illud,
in quo est litera A insit ei, in quo est
litera E p media, in quib' B C D hoc
est tria, modus enim vnus est: p quē
monstrat A inesse D p media B C &
ita se habebunt hęc duę demōnes, C
q̄ vna ipsarū est principiū alterius:
hoc est: qm demō, per quam mon-
stratur A inesse D per media C D est
principiū demōnis: per quā mon-
stratur A inesse D per media B C D,
qm ipsa vtiq; monstrat hanc demō-
strationē per media propositionū
demonstrationis primę: deinde di-
xit: A igitur inesse B & A inesse E
procedūt modo vno: sed A inesse D
est prius notum, q̄ A inesse E. sensus
est: maiorem igitur inesse minori
per demōnem pluriū pposit: onū,
hoc est A inesse literę E & extremi-

Log. cū Auer. ZZ tatē

Posteriorum

ABRAM

D in syllogismo plurium præmissarū, ac si diceret *A* inesse ipsi *C* literæ essent vno modo compositionis: hoc est, q̄ ambæ orationes simul essent duo syllogismi. Verū tamen demonstratio, quæ infert maius extremū, pro quo est litera *A* inesse literæ *D* per media *B* *C*, quæ demonstratio est pauciorum præmissarū, est prior natura, & notior demōne, quæ infert *A* inesse literæ *E*. demonstrationem nanq; plurium præmissarū sci mus per demōnem pauciorū præmissarum. Et illud intendebat dum

E dixit: Hoc nanq; vltimū common strat per illud primū. Intendit per vltimum demōne plurīū præmissarū, & per primū pauciorū præmissarū: hoc est, cuius cōclusio est quædam præmissarū alterius demōnis. Deinde dixit: Res autē, qua alia res commonstratur, est verior. hoc autē est per se notū, & ideo præmissæ sunt veriores conclusionē. Deinde dixit: Sicq; demōstratio, q̄ fuerit ex paucioribus rebus, est potior, quia ipse met formaliter sunt in demonstratione, quæ ex plurib⁹ rebus fit, id est

F quando vna demonstrationum fuerit alterius principium: hanc autem cōditionem adiecit duabus demonstrationibus, quia illa euidentior est in his duabus demonstrationis speciebus: in duabus vero demonstrationibus: quæ nō cōueniunt in præmissis, quarū vna duarū est plurīū, & altera pauciorum, & non conueniunt in quæsito, difficile est inter illas inuenire excessum, nisi relatu quodam vniuersali, s. q̄ quæsitū qd̄ primis fuerit p̄pius sit potius. Deinde dixit: Et si sit duæ demonstrationes fiunt & constituuntur ex tribus terminis,

BYRANA

tatem maiorem consistet etiam, hoc est literā *A* extremitati mediæ, quæ est inter maiorem & minorem in syllo plurium p̄pōnū, vt si diceret *A* inesse *C* est vtiq; s̄m modū vnū complicationis, hoc est, q̄ duo sermones simul sunt duo sylfi: sed demonstratio, p̄ quā sequit maiorem extremitatē, quæ est in qua *A* inesse *D* p̄ media *B* *C* quæ est demō pauciorū p̄pōnū, est prior s̄m naturā, & nouior q̄ demō, in qua sequit *A* inesse *E* & hoc, qm̄ demō mediarū p̄pōnum scit vtiq; ex parte demōnis pauciorū p̄pōnū: & hoc est, qd̄ voluit, cū dixit: & hoc, qm̄ hęc vltima per hanc primam monstratur: intelligit p̄ vltimam demōne multarum p̄pōnū, & p̄ primā pauciorum p̄pōnū: hoc est, cuius cōclusio est p̄pō ex p̄pōnibus demōnis alterius. deinde dixit: & illud, per cuius mediū monstat aliquid aliud, est maioris veritatis: & hoc est notū per se: & p̄p̄a propōnes sunt veriores cōclusionē. deinde dixit: demō igitur, quæ est ex rebus paucioribus est melior, alijs eisdem existentibus in demonstratione, q̄ quæ est ex rebus plurib⁹: hoc est, cū fuerit vna demonstrationū principū alteri⁹; ponit cōditio huius in demōnib⁹ duab⁹: qm̄ magis apparet in his duabus speciebus demonstrationis: sed in demōnibus duabus, quæ non cōmunicāt in p̄pōnibus, quarum vna est maior & altera minor, quæq; nō cōicant in quæsito: difficile est inueniri excessum inter ipsas, nisi p̄ relationē v̄lis: quod est, qm̄ quæsitū, qd̄ est p̄ximus primis, ipsum esse melius. deinde dixit: & ita in duabus demonstrationib⁹ erit: qm̄ cōplicant

A B R A M

terminis, & duabus præmissis. Inten-
dit per duas demonstrationes affir-
mativam & negativam: omnes enim
demonstrationes, prout dixit, consti-
tuuntur ex tribus terminis, & dua-
bus præmissis, & ille sunt de quibus
quæsit ab initio rei, utra earum sit
potior: & ob hoc tulerat dictam præ-
missam, quod demonstratio, quæ fuerit pau-
ciorum præmissarum, sit potior illa,
quæ fuerit plurium præmissarum.
Deinde comonstravit has præmissas
in ea specie illarum, in qua una demonstratio
fuerit alterius principium, inter alias
orationes, quas retulimus, quod contineat
hæc præmissa. Deinde comparavit
in hoc duas demonstrationes, quarum una
est affirmativa, & altera negativa: &
sunt duæ demonstrationes sunt & consti-
tuuntur ex tribus terminis, & dua-
bus præmissis, id est, & sunt duæ demon-
strationes, quarum est affirmativa,
& altera negativa, constituuntur ex
præmissis quantitate æqualibus. D. d.
Sed demonstratio affirmativa inclu-
dit rem esse solam, negativa vero in-
cludit rem esse, & ipsam non esse, id est, quod
præmissæ demonstrationis affirmativæ sint
vnius generis: hoc est, affirmativæ:
demonstratio autem negativa est duorum ge-
nerum, scilicet affirmativarum & negativarum.
D. d. Viliior ergo est demonstratio ne-
gativa, quoniam plures res includit.
In hoc autem est considerandum, quia
præassumpserat præmissam, quæ asse-
rebat, quod demonstratio, quæ est ex paucio-
ribus præmissis, sit potior, quatenus
sit maior, & minorem posuit, quod de-
monstratio affirmativa sit ex pau-
cioribus præmissis secundum hoc signifi-
catum quod exposuit, & negativa sit
ex pluribus præmissis, medius ter-
minus est ibi necessario æquivocus,
quoniam

B V R A N A

ex tribus terminis & duabus præponi-
bus: intelligit per demonstrationes affirmati-
vam & negativam, & hoc, quoniam, omnes
demonstrationes, quæ admodum diximus com-
ponuntur ex tribus terminis & duabus
præponibus: & secundum hoc habemus à prin-
cipio rei, quod utraque ipsarum est melior:
& per hoc adduxit præponem dicentem,
quod id, quod est ex demonstrationibus pauciorum
præponum, est melius, quam illud, quod est ex
pluribus præponibus. deinde monstra-
vit has præpones per speciem ipsarum, quod
una duarum demonstrationum est principium
alterius: adduxit reliquos sermones,
quos commemoravimus: quibus com-
prehendit hanc præponem: quæ assimilatur
in hoc duabus demonstrationibus: quarum
una est affirmativa & altera negati-
va. & dixit: duæ igitur demonstrationes gene-
rant, & complicantur ex tribus termi-
nis & duabus præponibus. sensus est:
& ita duæ demonstrationes, quarum una est
affirmativa & altera negativa, compli-
cantur ex præponibus æqualibus in quan-
titate. D. d. sed demonstratio affirmativa
comprehendit, quod aliquid inest alicui,
sed negativa comprehendit, quod inest ali-
quid, & non inest. sensus est, quod præpo-
nes demonstrationis affirmativæ sunt ex
genere uno, hoc est affirmativæ, &
demonstrationis negativæ ex duobus gene-
ribus hoc est affirmativæ & negati-
væ. D. d. demonstratio igitur negativa, quoniam
comprehendit res multas est deterior:
& in hoc speculandum, si fuerit prius
præponem dicens, quod demonstratio quæ est ex præpo-
nibus paucioribus est melior secundum quod
est maior, & posuit minorem: quod demonstratio
affirmativa est ex præponibus paucio-
ribus secundum hanc intentionem, quam
monstravit, & negativa ex præponibus
pluribus: terminus igitur medius in
ipsa est per comitatem ex necessitate:

Posteriorum

A B R A M

B V R A N A

D qm̄ paucū & plus, qđ dī ex pte qua-
litas, id est, affirmationis & nega-
tionis, dī accōmodatæ: paucū aut̄ &
plus qđ dī ex pte quātitas, dī vere,
& qđ toto hoc mirabilius ē qā ipse
nō vtiť pmissa, q̄ asserit, q̄ illa, q̄ est
pauciorū prēmīssarū, sit potior fm̄
suā totalitatē: hoc est, pro oībus re-
bus, quas diximus q̄ significet, sed
eā exposuit vno modo illorū, & est
de quo hic exēplificauit. Circa hoc
totū est considerandū. Id aut̄, qđ de
hoc dico, est q̄ in exponendo q̄ de
mōstratio affirmatiua sit potior ne-
gatiua, Arist. vsus sit pmissa nota, q̄
est, q̄ dem̄so, quæ sit ex paucioribus
pmissis, sit potior dem̄sione, quæ sit
ex pluribus pmissis, qñ fuerint prē-
missæ acceptæ in dem̄sione pluriū
prēmīssarū: paucius enim hic nō
expedit, q̄ intelligatur solum fm̄ nu-
merum, sed etiam fm̄ speciem: & ex
quo prēmīssæ quæ sunt paucioris
demonstrationis non sumuntur in
dem̄sione plurium prēmīssarū, qua-
tenus sit vnum numero, sed ēt qua-
tenus sit vnū specie: qñ itaq; ipse in-
tellexit, hoc p dem̄sionē, quā intēdit
cōmonstrare, ad cōmonstrādū per
ipsam, q̄ dem̄so affirmatiua sit po-
rior negatiua, dem̄sione nobis com-
monstratū est: dem̄so enim affirma-
tiua est pauciorum prēmīssarū fm̄
quantitatē speciei, q̄ prēmīssæ de-
monstrationis negatiuæ, & si nō sit
numero, & ī dem̄sione negatiua in-
ueniunt prēmīssæ dem̄sionis affir-
matiue fm̄ specię, & si nō numero.
Arist. itaq; passumpsit huic cōmon-
strationi pmissam, q̄ asserit, q̄ dua-
rum dem̄sonum vna, cuius prēmī-
ssæ sunt pauciores q̄ alterius demon-
strationis fm̄ numeri quantitatem,
quibus

qm̄ paucum & multū, quæ dicūtur
ex parte qualitatis, hoc est negatio-
nis & affirmationis, est in q̄stione:
sed paucū & multum ex parte quan-
tatis dicūtur fm̄ veritatem: & ma-
gis mirū ex hoc, qm̄ ipse non fecit
ppōnē dicētem, q̄ id, quod est pau-
ciorum ppōnū est melius fm̄ vlti-
tatem suā, hoc est fm̄ oīa, quæ dixim⁹
q̄ significat: sed mōstrauit vtiq; ip-
sam p modū vnū: & hoc est, in quo
posuit exemplū: in hoc igiť toto est
locus speculationis: & quēadmodū
diximus, scio in hoc q̄ Arist. fecit
in monstratione q̄ dem̄so affirma-
tiua est melior negatiua, ppōnem
notam, quæ est, q̄ dem̄so, quæ est ex
propōnibus paucioribus est melior
dem̄sione, quæ est ex ppōnibus plu-
ribus: cū fuerint ppōnes paucio-
res acceptæ in dem̄sione pluriū pro-
positionū: qm̄ hoc, quod est, ēē pau-
cas, non oportet, vt intelligat hic in
numero tm̄, sed ēt in specie: & qm̄
ppōnes, q̄ sunt in dem̄sione paucio-
rum nō accipiunt in dem̄sione plu-
rium ppōnum, fm̄ q̄ sunt vnū in
numero, sed ēt in eo, quo sunt vnū
in spē: ipsa vtiq; est: cū adductū fue-
rit hoc de ppōne: in qua mōstrāda
solicite fueris, q̄ dem̄so affirmatiua
est melior negatiua: mōstratū ē ipsū
p dem̄sionē: & hoc, qm̄ dem̄so affir-
matiua est pauciorū ppōnū in capi-
tulo speciei de ppōnibus dem̄sionis
negatiue, & si nō erit in numero, &
in ppōne negatiua inueniunt pro-
positiones affirmatiue in spē: & si nō
erit in numero: Arist. vtiq; pmissit
huic monstrationē, ppōnis dictatis:
q̄ in duab⁹ dem̄sionibus, quarū vna
est pauciorum propositionum, q̄
dem̄so altera in capitulo numeri:
quæq;

ABRAHAM

quibus eisdem utatur altera demon-
stratio, illa est potior, ut intellectus
transferatur ab illis ad illas, quæ sunt
pauciores specie, & illæ sunt etiam,
quæ sumuntur in demonstratione
plurium præmissarum secundum spe-
ciem, non secundum numerum: in-
tellectus autem translatio, quæ fit à
causa, quæ est secundum quantita-
tem, ad eam, quæ est secundum qua-
litatem, est primi generis ac dignio-
ris, eius vero translatio à præmissis,
quæ sunt demonstrationis unius nu-
mero, ad eas, quæ sunt unius specie,
est generis translationis æqualis iu-
dicii ad ei coequum. Et si Arist. po-
suisset præmissam, quæ primo & p-
se conferret cōmonstrationi illius,
quod intendebat, quæ asserit, quod
demonstratio, quæ est ex pauciori-
bus secundum speciem, quæ non in-
diget specie præmissarum alterius
demonstrationis, altera autem indi-
get specie suarum præmissarum, cū
illius præmissæ sint plures specie,
illa est potior: sed omisit hanc ob dif-
ficultatem notitiæ illarum, & usus
est nota & processit translatione à
notiori ad latentius.

BYRONA

quæq; in dispositione sua efficiuntur
per demonstrationem unam, ipsa est
melior: quasi si transtulisset intel-
lectum ab ipsis ad eas, quæ sunt pau-
ciorum in specie: & ipse accipiuntur
in demonstratione plurium propositionū
in specie consistit etiam nō in nume-
ro: & translatio intellectus erit à cau-
sa, quæ est in quantitate ad eam, quæ
est in qualitate ex capitulo primo:
sed magis consentaneum, quod transla-
tio ipsius de propositionibus, quæ
sunt in demonstrationib; una in nu-
mero de ea, quæ ipsæ sunt unum in
specie: fortasse ipsum est ex capitulo
translationis æqualitatis numeri ad
id, quod prætulit: & non posuit Arist.
propositionem, quæ sit utilis primo
& per se ad demonstrationem eius, quæ
intendit monstrare: & ea est, quæ
dicit, quod demonstratio, quæ est
pauciorum in specie, & non attinet
ad speciem propositionum demon-
strationis unius, & altera quæ attinet
ad speciem propositionum suarū:
& propositiones sunt plures in spe-
cie: sed melius est ad facilitatē scien-
tiæ, ut faciamus sciētiam per modū
translationis à magis noto ad ma-
gis occultum: deinde.

T.40. p8 *Præterea quoniam monstratum fuit, quod impossibile est, ut utrisq;
existentibus privativis propositionibus fiat syllogismus, sed hanc quidem
oportet talem esse, illam vero, quod inest.*

T.c.171 *Præterea ex quo common-
stratum est, quod impossibile
sit fieri syllogismus, cuius am-
bæ præmissæ sint negativæ: sed
necessario oportet alteram dua-
rum esse huius formæ, altera ve-
ro sit affirmativa.*

Hæc

Dixit Aristot. Amplius, quo-
niam monstratum est fieri non
posse, ut sit syllogismus, & am-
bæ propositiones negativæ: sed
oportet ex necessitate, ut una
ipsarum sit in hac forma: alia ve-
ro sit affirmativa.

ZZ iij

Hæc

T.c.172

C6.171 Hæc est secunda commonstratio

D ultra præcedentem. ipsæ autem explicuit minore præmissam, & nō explicuit maiore nec pendet in præmissa, qua incepit hunc syllogismum. maior autem præmissa est, q̄ omnium duarum rerum, quarum vna ad eius commonstrationem indiget altera, altera autem non indiget ea, non indigens est firmior: hæc autem est dispositio affirmatiuæ cū negatiua in præmissis, id est, quod demonstratio negatiua indigeat specie præmissarum demonstrationis

E affirmatiuæ, scilicet quod vna præmissarum sit affirmatiua, affirmatiua autem non indiget specie præmissarum propria demonstrationi negatiuæ, quæ est ipsa negatiua, & commonstrat eam infra. Ferret tamen esse, q̄ hæc præmissa virtute subintret vniuersalem præmissam, Quia incepit hanc commonstrationem, aut dependeat ex cōmonstratione, qua illam commonstrauit, scilicet in specie, qua exemplificauit de ea, scilicet q̄ vna duarum demonstrationum sit alterius principium. Illa

F enim, quæ ad ipsam esse indiget genere præmissarum, quibus constat altera demonstratio, & hæc altera non indiget genere præmissarum, quibus constat illa prima, vna illarum est quodāmodo alterius principium. Et dum dixit: Sed necessario oportet alteram duarū esse huius formæ. Intendit quod demonstratio negatiua nō construatur ex duabus præmissis negatiuis, sed necessario oportet vnam illarum esse negatiuam, & alteram affirmatiuā, & secundum hoc hæc commonstratio esset pars primæ.

C6.172 Hæc est monstratio secunda alia

A præcedente: & ipse utiq; monstrauit per propositionē minorem, & per maiorem non monstrabit: neq; annectitur propositioni, per quam sequitur iste syllogismus: & propositio maior est, q̄ omnium duorum, quorū vnū indiget altero in monstracione sui, & alterum non indiget ipso, quod utiq; non indiget est validius: & hæc est dispositio affirmatiuæ cum negatiua in propositionibus, hoc est, q̄ demonstratio negatiua indiget specie propositionū demonstracionis affirmatiuæ: quod est, vt sit in ipsa propositio affirmatiua: & affirmatiua non indiget specie propositionis appropriatæ in demonstracione negatiua, & ipsa est negatiua: monstrabit autem per ipsum post hoc cum eo, q̄ esse opinatur, q̄ hæc propositio ponatur in potentia sub propositione vniuersali. Per quā sequitur hæc monstratio, aut annectitur monstracioni ipsius, per quam monstrauit ipsum: & hoc in specie, cuius posuit exemplū, & hoc, vt sit vna duarū demonstrationum principium alterius, & hoc, q̄ indigeat in ipse existentia genere propositionum, per quas constituitur demonstratio altera: & indiget hæc altera genere propositionū, per quas construitur prima: vna igitur ipsarum est aliquo pacto principium: & dixit: sed oportet, vt sit vna ipsarum cum hac dispositione. sensus est: q̄ demonstratio negatiua non sequitur ex duabus propositionibus negatiuis: sed sequitur ex necessitate, vt sit vna ipsarū, altera vero erit affirmatiua secundum hoc: monstratio igit ista erit pars primæ.

Amius dī

T.40.p⁹

Amplius ad hoc oportet hoc accipere, prædicatiua enim ^a aucta de
monstratione necessarium est fieri plures, priuatiua vero impossibile ^A
est plures esse vna in omni syllogismo. Sit enim nulli inexistens ipsum
A in quot ipsum B, C vero omni inexistens ipsum B, si vero oporteat
rursus augere vtrasq; propositiones, medium inueniendum, ipsius quide
A sit D, ipsius vero B C, E: E quidem igitur manifestum, quod est
prædicatiuum, D vero de B quidem prædicatiuum, ad A vero ut pri
uatiuum ponitur: D enim de omni B, A autem nulli oportet eorum,
que D inesse: fit igitur vna priuatiua propositio, quæ est A D. Idem
vero modus & in alijs syllogismis. Semper enim medium prædicatiuo
rum terminorum, prædicatiuum in vtraq; priuatiui autem in altera
priuatiuum necessarium est esse: quare hæc vna talis sit propositio, aliæ
vero prædicatiuæ. Si igitur notius, per quod monstratur & credibilius: B
monstratur autem priuatiua quidem ^b per prædicatiuam: hoc autem
per illam non monstratur: prior igitur & notior existens & credibi
lior melior vtiq; erit.

A B R A M

T.c.173

Amplius cū hoc sequitur hæc
res, quando enim crescit demon
stratio, oportet necessario enun
tiationes affirmatiuas multipli
cari: negatiuæ vero impossibile
est, quod in vno syllogismo sint
plures quàm vna præmissa. Si
cut sit, quod A nulli B insit, B au
tem omni C: & si indigeat cre
mento ambarum præmissarū,
oportet quod inter A & B ponat
aliquem mediū terminum, qui
sit D: & inter B C ipsum E: no
tum est, quod E sit affirmatiua,
D vero de B est affirmatiua: sed
de A est negatiua, & sit D de om
ni B, A autem oportet, quod
nulli D insit: vna ergo præmis
sarum, quæ est A D est negatiua.
& hoc eodem modo oportet,
quod res sit i omni syllogismo.

Mediū

B V R A N A

T.c.173

Dixit Arist. Amplius si hoc,
sequit vtrq; hæc res: quod est,
qm enuntiationes affirmatiuæ,
cū cōnectit demō, sequit ex ne
cessitate, vt multiplicent: in ne
gatiuis aut fieri non pōt, vt sint
in syllo vno plures vna ppōne:
quæamodū si A nō inesset alicui, C
in quo est B & B inesset omni C
opus est ergo ad augmentum
vtrarūq; ppōnū, vt sit affirma
tiua: vt ponat inter A & B termi
nus medius, & sit hoc D & inter
B C, planū igit, qd est affirmatiua
D aut est de B p affirmationē, &
apud A per negationē: & erit A
de oī B & sequit qd A sit non de
aliquo D, erit igitur propositio
vna negatiua, quæ est D, & fm
hunc eundē modū sequit, vt se
habeat res in omni syllo: & hoc.

ZZ iiij qm

Posteriorum

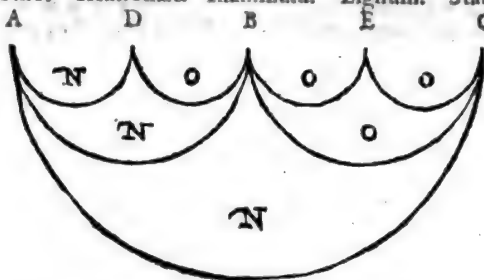
ABRAM

BYRANA

- D** Medium namq̃ quod est inter duos terminos affirmatiuos, semper oportet quod sit affirmatiuum vtrinq̃: inter negatiuum vero est ex vna parte negatiuū, & hanc ob causam altera præmissarum est negatiua: affirmatiui vero ambæ præmissæ sunt affirmatiuæ. Et si id, cuius occasione constat demonstratio, fuerit notius atq̃ verius, & negatiua commonstratur per affirmatiuam, affirmatiua vero non
- E** commonstratur per negatiuā: quando itaque affirmatiua est prior & notior & verior, illa ergo est potior.

Quoniā mediū, quod est inter duos terminos affirmatiuos, semper oportet vt sit affirmatiuum ab vtroq̃ latere: quod vero est inter negatiuos, est negatiuum ex vno duorum laterum: & propter hanc causam erit vna duarum propositionū negatiua: sed in affirmatiua erunt ambæ propositiones affirmatiuæ: & si erit quod est ex latere ipsius, erit demonstratio notior & verior, & negatiua erit manifesta per affirmatiuā: sed affirmatiua nō monstratur per negatiuam: cū igit affirmatiua sit prior, & notior, & verior, igitur erit melior,

Homo. Irrationale. Inanimatū. Lignum. Statua.

Hic syllogismus ostendit negatiuā indigere affirmatiua, & nō e cōuerso.

R

Cō. 173

Ex quo demō est duarum specierum, simplex, quæ ex primis præmissis fit: & composita, quæ resoluitur in syllogos, qui ex primis præmissis componuntur: & iam supposuit, q̃ impossibile sit esse demonstrationē negatiuam, sine præmissa affirmatiua, & q̃ demō affirmatiua non indigeat negatiua: & hoc est notū de simplici ex eo qd̃ in libro Priorū cōmonstratum est.

Intēdit

Qm̃ demō est duarū specierū, Cō. 173
simplex, & est ea, q̃ est ex præmissis primis: & composita, & est ea, q̃ resoluitur ad syllogos q̃ componuntur ex præmissis primis: & ipse iā posuit, heri nō posse, vt sit demonstratio negatiua absque propositione affirmatiua & affirmatiua non indiget negatiua: & hoc est manifestū per simplex ex eo, q̃ monstratū fuit in libro syllog.

vult

ABRAM

Intendit notificare, quō hoc idē sequat in demōne cōposita: hoc est, in demōne negatiua cōposita, q̄ i ea duplices fiant negatiuæ fm consuetudinē syllogorū, in quos resoluitur, & q̄ i demōne affirmatiua duplices sunt affirmatiuæ solū, & q̄ illæ fiant duplices, illarū, quæ fiunt in demōne negatiua: fecit aut hoc, vt hanc rē ostenderet in vtrisque speciebus simul, i simplici & cōposita. Et dixit. Amplius cum hoc sequit hęc res: id est, cum apparentia huius rei in demōne simplici, s. q̄ negatiua indigeat affirmatiua, & affirmatiua nō indigeat negatiua: ostēdit hanc rē in demōnibus cōpositis, & cōpit notificare, quomodo hoc oporteat in syllogis cōpositis: hoc est, quorū vnaquęq; suarū pmissarū resoluat in syllogismum, qui sit ex duabus pmissis. Et dixit: Qñ. n. crescit demō oportet necessario enuntiationes affirmatiuas multiplicari: id ē, q̄ qñ capit demō ex duab⁹ pmissis affirmatiuis: & vtraq; duarū ei⁹ pmissarū resoluit in duas pmissas, quibus demō cōmonstrat, oportet necessario, q̄ affirmatiuæ fiant duplices, & fiant quatuor, duæ in vtraq; duarū demōnū, quibus cōmonstrauit vltimę demōnis pmissas: & si fr, si demōne cōmonstraretur hę quatuor pmissę, duplices ēt fierent, donec pueniant ad primas pmissas. Et ex quo hęc operatio: q̄ est resolutio, est demōnū multiplicatio, vocauit eā demōnū cremenrum, Et dixit: Quando enim crescit demonstratio, oportet necessario enuntiationes affirmatiuas multiplicari. D. d. Negatiuæ vero impossi-

BVRANA

vult docere quō sequit hoc idem in demōne cōposita, hoc est demōne negatiua cōposita: i q̄ duplicantur negatiuę fm consuetudinē syllogorū, i quos resoluit, q̄q; i demōne cōposita affirmatiua duplicantur affirmatiuę tm: q̄q; ipse sūt duplices affirmatiuarū, q̄ sunt in negatiua: fecit aut hoc ad monstrandū dispōnē istā in duabus spēbus simul, hoc est simplici & cōposita: & dixit. Amplius cū hoc, sequitur hęc res: hoc est, & cū eo, q̄ apparet hęc dispositio i demōne simplici: & hoc, qm negatiua ex ipsa indiget affirmatiua, & affirmatiua non indiget negatiua: intelligit hęc dispōnē in demōnibus cōpositis, de quibus cōpit docere, quō sequitur hoc in syllogis cōpositis hoc est, quorū vnusquisq; ex propōnibus suis resoluitur ad syllogos ex duabus propōnibus. Et dixit & hoc, qm enuntiationes affirmatiuę, cū augēt demō, sequitur ex necessitate, vt multiplicentur, cū cōperit demōnem ex duabus ppōnibus affirmatiuis: & resoluat vtraq; duarū propōnum, q̄ est in ipso ad duas propōnes, ex quibus ostenditur demō: sequitur ex necessitate, vt duplicentur affirmatiuæ: & sunt quatuor duę in vtraq; duarū demōnū, per quas monstrauit propōnes demōnis alterius: & ita si monstrant per demōnem quatuor propōnes istę, duplicabunt cōsimfr ēt, vsquequo deueniat ad propōnes primas: & qm hęc operatio, quæ est resolutio, est multiplicatio demōnū, vocauerūt augmentū demōnū: & dixit & hoc, qm enuntiationes, p quas augēt demō, sequit ex necessitate, vt multiplicentur: D. d. negatiuæ vero non

Posteriorum

ABRAM:

D possibile est, q in vno syllo sint plu-
res q̄ vna pmissa: id est, demō, in
quā resoluit pmissa negatiua. q̄n. n.
demō fit ex affirmatiua, & negati-
ua, quarū vtraq; cōmōstrat demō
ne, sicq; affirmatiua resoluit̄ in duas
affirmatiuas, negatiua vero resolui-
tur in affirmatiuā & negatiuā. hui⁹
aut cā est, q̄a nō cōcludit negatiuā,
nisi pmissa affirmatiua, & negatiua.
Et hoc intēdebat q̄n dixit: Negati-
uē vero ipōle ē, q in vno syllo sint
plures q̄ vna pmissa, id ē cā, quā im-
pōle ē, q̄ i oībus cōmōstratiōibus p̄-
missarū sylli negatiui fiant duæ p̄-
missæ negatiuæ: qđ ē ac si dixisset,
impōle est, q̄ i syllo negatiuo sunt
plures q̄ vna pmissa negatiua. Deī-
de cœpit hoc exēplificare p lras, Et
dixit: Sicut sit q̄ A nulli B insit, B
aut omni C, id est huius exēplū ē, q̄
A, q̄ est litera maioris extremi, iam
cōmōstrata q̄ nulli C, insit, q̄ est li-
tera minoris, p mediū terminū, pro
quo est lra B, & hoc q̄n ponit A ne-
gata ab oī B, & B, inesse oī C, cōclu-
dit in prima figura, q̄ A negetur ab
omni C. D. d. Et si īdigeat cremēto
E ambarū pmissarū, oportet q̄ inter
A & B ponat aliquē mediū termi-
nū, q̄ sit D, & inter B, C, ipsum E, id
est, si oporteat cōmonstrare ambas
pmissas, qđ vocauit sylli cremētū,
oportet q̄ capiam⁹ inter maius ex-
tremum, qđ est A, & medium ter-
minum, qđ est B, mediū terminū,
qui sit, pro quo est litera D, & inter
minus extremū, qđ est C, & iter me-
diū terminū, quod est B, aliquē me-
diū terminū, p quo sit E. D. d. No-
tum est, q̄ ipsum E sit affirmatiuū,
id est, q̄ notum est, q̄ E, qui medius
terminus inter B, & C, & sint duæ p̄-
missæ,

BYRANA

non p̄ntesse in syllo vno plures p̄-
pōne vna: sensus est: demō, in quā
resoluit̄ propō: & hoc, cū fuerit de-
mō affirmatiua ad negatiuā, vna-
quæq; ipsarū ostendit̄ per demō-
nē: affirmatiua vtiq; ex necessita-
te resoluit̄ in duas affirmatiuas: ne-
gatiua vero resoluit̄ in affirmatiuā
& negatiuā: & cā in hoc est: q̄n ne-
gatiuā non concludunt nisi propō
affirmatiua & negatiua: & hoc est,
qđ voluit, cū dixit: negatiuæ vero n̄
p̄nt cē in syllo vno plures propōne
vna: sensus ē: & cā, q̄ fieri nō p̄t, q̄n
i oībus mōstratiōibus p̄pōnis sylli
negatiui sit p̄pō affirmatiua: q̄n n̄
erit syllys negatiuus ex duab⁹ negati-
uis: ac si dixisset: fieri igit nō pōt, vt
sint in syllo negatiuo plures vna p̄-
pōne negatiua: postea cœpit pone-
re exēplū huius p literas: & dixit:
quēadmodū si A, nō inesset alicui. I
quo est B, & cēt B, de oī C, sensus est:
exēplū huius: si A, qđ est litera ma-
ioris extremitatis, monstratū vtiq;
cēt, nō inecē alicui C, qđ ē lra mino-
ris: termin⁹ medi⁹, in quo est lra B,
& hoc, cū ponit A, negari ab oī B, &
B, inesse oī C. Cōcludit̄ vtiq; i pri-
ma figura, q̄ A, negat̄ ab oī C, D. d.
& si oportuerit augere ambas p̄pō-
nes, sequit̄ igit, vt ponat̄ inter A, B,
terminus medius, qui sit D, & inter
B, C, E, sensus est: & si oportuerit
monstrari ambas propōnes: & hoc
est, qđ vocauerūt augmentū sylli:
oportet, vt accipiat̄ inter extrema
tē maiore, q̄ est A, & iter terminum
mediū, qui est B, terminus medius,
& sit illud in quo est E. D. d. Planū
igitur, q̄ E, est affirmatiua: sensus ē:
planum igit, q̄ E, q̄ est termin⁹ me-
dius inter B, & C, erūt ambæ p̄pō-
nes,

A B R A M

missæ, quæ componuntur ex vtrisque extremis simul affirmatiuæ: hoc est, quod oporteat, quod B, insit omni E, & E insit omni C, hoc itaque concluderet, quod B insit omni C, quæ erat præmissa affirmatiua minor primi syllogismi, quem resoluiamus. D. d. D. vero de B est affirmatiuæ, sed de A est negatiuæ, id est terminus vero medius, qui sumitur inter A & B, quæ sunt maius extremum, & medius terminus in syllogismo resolutio, pro quo est D, oportet quod prædicetur de B affirmatiuæ, & A de illo negatiuæ. D. d. Et sit D de omni B, A autem oportet, quod nulli B insit: id est & sit vna præmissarum negatiua: hoc autem, quod dixit, apparet quia quoniam oportet, quod sumatur medius terminus ad duo extrema, maius & minus in quaesito negatiuo, apud vnum extremum affirmatiuæ, & apud alterum negatiuæ: ac si diceret, D inter A & B, oportet, quod D, prædicetur de omni B, & A negetur de omni D, quoniam negatiuum fuerit in prima figura. D. d. Et hoc eodem modo oportet, quod res sit in omni syllogismo: medium namque, quod est inter duos terminos affirmatiuos, semper oportet quod sit affirmatiuum vtriusque, inter negatiuum vero est ex vna parte negatiuum: hoc autem ex prædictis manifestum est. D. d. Et hanc ob causam altera præmissarum est negatiua: affirmatiui vero ambæ præmissæ sunt affirmatiuæ. hoc etiam ex præhabitis est manifestum, & per se intelligitur. Deinde dixit: Et si id, cuius occasione constat demonstratio, fuerit notius atque verius, & negatiua demonstratur per affirmatiuam, affirmatiua vero non demonstratur per negatiuam, quoniam

B V R A N A

nes, quæ componuntur ex ambabus extremitatibus simul, affirmatiuæ: hoc est, quod oportet, ut B, insit omni A, & A, insit omni C, igitur concluditur hoc, quod B, insit omni C, quæ est propositio affirmatiua minor ex syllogismo primo, deinde dixit, sed D, quod est de B, per affirmationem, & apud A, per negationem: sensus est: terminus autem medius, qui accipitur inter A, & B, quæ sunt extremitas maior & medius terminus in syllogismo, resoluitur in id, quod est D, sequitur itaque, ut prædicetur de B, affirmatiuæ, & de A, negatiuæ: D. d. & sit D, de omni B, & sequitur quod A, non B insit alicui D, sensus est: & sit propositio hæc negatiua: & hoc est, quod apparet in sermone suo: quoniam cum oporteat, quod accipiat medius terminus inter ambas extremitates maiorem & minorem: oportet in negatiua, ut sit ad alteram extremitatem per affirmationem, & apud alteram per negationem: ac si diceret, D, inter A, & B, quod oportet D, prædicari de omni B, & A, negari in prima figura: D. d. & secundum hunc eundem modum oportet, ut se habeat res in omni syllogismo: & hoc, quoniam medium, qui est inter duos terminos affirmatiuos oportet vtriusque, ut affirmetur ab utroque latere: qui vero est inter negatiuos, negatur ab vno duorum laterum: & hoc manifestum ex præcedentibus: D. d. & per hanc causam erit vna duarum propositionum negatiua: sed in affirmatiua erunt ambæ propositiones affirmatiuæ: & hoc consimiliter est planum ex eo, quod præcessit & intellectum per se: D. d. & si illud, ex cuius parte est demonstratio, est notius, & verius, & est negatiua manifesta per affirmatiuam: & affirmatiua non monstratur per negatiuam: igitur

Posteriorum

A B R A M

D qñ itaq; est affirmatiua est prior & notior & verior illa, ergo ē potior: id est, si illud rōne cuius occurrit assertio p affirmatiuā demfōne, quæ est ipsa affirmatiua, sit notius & verius rebus, quarū occasione occurrit assertio per demfōne negatiuā, q̄ est ipsa negatiua: demfō itaq;, q̄ occurrit p notius, est notior: hæc autē est dispositio demfōnis, q̄ cōponit ex affirmatiuis cum demfōne, q̄ cōponit ex affirmatiua & negatiua: locus autē cōis huic est, q̄ quando fuerint duæ res, quarū vna ad ipsam esse indiget altera, & altera nō indigetea, nō indigens firmior est indigente ex parte qua indigēs est.

par. 40. *Amplius, si principium syllogismi est vniuersalis propositio immediata: est autem in monstratiua quidem affirmatiua, in priuatiua vero negatiua vniuersalis propositio, affirmatiua autem negatiua prior & notior, propter namq; affirmationem negatio nota.*

T.c. 174 Iterum ex quo demonstrationis principium est præmissa vniuersalis immediata, affirmatiue quidem est affirmatiua, & negatiue negatiua: ipsa s. vniuersalis præmissa: affirmatiua vero est notior & prior quā præmissa negatiua: nam negatiua ex affirmatiua scitur.

Cō. 174 Hæc est alia cōmonstratio & cōicat pcedenti, quantenus demfō, cuius picipia sunt potiora, est potior, hæc autē proprius decernit quatenus negatiua pmissa prima, q̄ est immediata, vilior est q̄ prima præmissa affirmatiua, quæ est immediata. qm̄ negatiua definit relatu ad affirmatiuā, affirmatiua autē ad eius definitionē nō indiget negatiua. Prout est dispō

B V R A N A

igitur cū affirmatiua sit prior & notior, & verior, erit et melior: sensus est: & si illud, ex cuius parte est verū i demfōne, est affirmatiuum, & affirmatiuum est notius & veri⁹, quā ea, ex quorū parte cadet veritas in demfōne negatiua, & est negatiua: igitur demfō, quæ cadit in notiori est notior: & hæc est dispositio demfōnis, quæ componit ex affirmatiua cum demfōne, quæ cōponit ex affirmatiua & negatiua: & loc⁹ vñs huic est: cū fuerint duo: quorū vnum indiget altero ad hoc, q̄ sit, & scdm nō indiget ipso: igitur quod non indiget est validius eo, quod indiget ex parte, qua indiget.

T.c. 174 Dixit Arist. Amplius qm̄ principium demfōnis est ppō vñs immediata: & hoc in affirmatiua quidē affirmatiua, in negatiua vero negatiua, hoc ē propō vñs: affirmatiua autē est notior & prior propositione negatiua: quoniam negatiua cognoscitur per affirmatiuam.

Cō. 174 Hæc est mōstratio altera, & cōicat cum pcedente eo, q̄ demfō cuius principia sunt meliora, ipsa est melior: & appropriat hoc, eo q̄ propō negatiua prima immediata est deterior propōne prima affirmatiua, q̄ est immediata: qm̄ negatiua definit in relatione ad affirmatiuā: & affirmatiua non indiget in definitione sua negatiua, quæadmodū se habet

A B R A M

dispositio habitus & priuationis. priuatio. n. non concipitur nisi relatu ad habitum, non est autem ita res in habitu. Et illud intendebat dum dixit: Nam negatiua ex affirmatiua scitur.

B V R A N A

habet res in priuatione & habitu: A hoc est, qm priuatio nō formatur, nisi in relatione ad habitum: & nō est ita in habitu: & hoc est, qd uoluit, cum dixit: qm vñs cognoscitur utique per affirmatiuam.

Art. 40. Et prior affirmatio, quemadmodum & ipsum esse ipso non esse: quare melius principium monstratiue quam priuatiue, quae vero melioribus principijs utitur, melior est. Amplius principalior, sine enim monstrante non est priuatiua.

T. c. 175 Ac etiā, sicut ens est prius non ente, sic affirmatiua prior est negatiua. Principium ergo affirmatiue potius est principio negatiue demōstrōis et q̄ potiorib⁹ principijs utitur ipsa est potior: & iterum demōstratio affirmatiua prestantior est demonstratione negatiua: quia nō est modus essendi demonstrationem negatiuam sine affirmatiua premissa.

Cō. 175 Ex quo enuntiatio affirmatiua significat esse, & negatiua significat priuationē, & esse est prius q̄ priuatio, & prius est potius: sequitur itaq; necessario, q̄ enuntiatio affirmatiua sit potior q̄ negatiua. & ex quo enuntiationes sunt demōstrōis principia, demō, cuius principium est potius ipsa est potior, demōstratio ergo, cuius principium est ipsa affirmatiua, est potior demonstratione, cuius principium est ipsa negatiua. Hæc est expositio illius qd dixit in hoc paragrapho. Et dum dixit. Et iterum demonstratio affirmatiua prestantior est demonstratione negatiua, vsque ad ultimum illius, quod

Dixit Arist. Amplius quēad. T. c. 175 modum ens in eo, qd est ens est prius non ente, ita affirmatiua B est prior negatiua: igitur principium affirmatiue est melius principio demōstrōis negatiue: & quæ pertractat de principijs melioribus est melior: confirmat ēt demō affirmatiua ē excellētior demōstrōe negatiua: qm non est via, qua sit demōstrō negatiua absq; ppōne affirmatiua.

Quoniam enuntiatio affirmatiua Cō. 175 significat esse, & negatiua significat priuationē: & esse est prius priuatione, & qd est prius est melius: sequitur itaq; ex necessitate, ut enuntiatio affirmatiua sit melior negatiua: & cum enuntiationes sint principia demōstrōis, erit demō, cuius principium est melius, melior: igitur demonstratio, cuius principium est affirmatiuum, est melior demonstratione, cuius principium est negatiuum. Hæc est expositio eius, quod dixit in hoc capitulo: & dixit. Confirmat etiam demonstratio affirmatiua est excellētior demonstratione negatiua, vsq; ad finem

Posteriorum

A B R A M

B V E A M A

D qđ scripsimus. Intendit, qđ affirmatiua sit præstantior q̃ negatiua: quia quod non indiget alio, & aliud indiget eo, præstantius est illo, qđ indiget alio, præstantius autē est potius.

nem eius, qđ scripsimus: sensus est: qđ affirmatiua est excellentior negatiua: qm̃ quod nō indiget alio a se est excellentius eo, qđ indiget alio.

ANT. INTER. TEX. XLI.

Demonstrationem ostensiuam illa, quæ ducit ad incommodum, potiore esse. Cap. 20.

Quoniam vero prædicatiua priuatiua melior est, planum quod
Et ad impossibile ducente. oportet autem scire, quæ est differētia ipsarum. sit itaque *A* inexistent nulli *B*, ipsi vero *C* omni ipsum *B*: necesse utique eorū, quæ *C*, nulli inesse ipsum *A*. Sic igitur acceptis, ostensiuam utiq; priuatiua esset demonstratio, quod *A* ipsi *C* non inest: quæ vero ad impossibile ita se habet, si oporteat monstrare, quod *A* ipsi *B* non inest, accipiendum est *A* inesse ipsi *B*, & *B* ipsi *C*: quare contingit *A* ipsi *C* inesse. Hoc autem sit notum et confessum, quod impossibile: non igitur potest *A* ipsi *B* inesse, si igitur *B* ipsi *C* confessum est inesse, *A* ipsi *B* impossibile est inesse: termini igitur consimiliter ordinantur. Differt autem vera sit notior propositio priuatiua, utrum quod *A* ipsi *B* non inest, an quod *A* ipsi *C*: cum igitur conclusio est notior, quod non est quæ ad impossibile fit demonstratio, cum autem in syllogismo sit, demonstratiua est. natura autem prior est, quod *A* ipsi *B*, quam quod *A* ipsi *C* inest. priora enim sunt conclusione, ex quibus est conclusio, est autem *A* ipsi *C* non inesse, conclusio, *A* vero ipsi *B*, ex quo est conclusio.

Contradictio Tomitani.

107 Hic Arist. habet demonstrationem ad impossibile, procedere à confirmatione conclusionis, ad confirmationem præmissarum, sed contrarium habetis primo Priorum lectione secunda. Vide Sol.

T.c.176 Ex quo autē demō affirmatiua categorica potior est demōstratione negatiua, notum est, qđ illa melior sit ducente ad impossibile.

Dixit Arist. Et qm̃ demōratio affirmatiua recta, est melior demonstratione negatiua: manifestum qđ ipsa est melior demōstratione

ABRAM

possibile. Et primo expedit, qd consideret, quæ sit dñia inter illas: & fiat, qd A nulli B insit: B autē omni C, insit: sequitur itaq, qd A nulli C insit. Et qñ termini capiuntur hoc modo, demōne commonstratum est hoc negativum, s. qd A non insit ipsi C: ducēs vero ad impossibile hoc ordine procedit, si expediat commonstrare, A nō inesse ipsi C, oportet qd capiatur, qd ipsum ei insit, B, autē vera sit de C, sicq, hinc sequit, qd A insit ipsi B, et appareat de huius dispōne qd sit mendaciū: & qd impossibile sit A inesse ipsi C, & præmissa B C, est vera: igit impossibile est, qd A insit ipsi C: termini autē vtrarūq, demōnum idē sunt. Earum autē dñia hoc mō est: qd cōsideremus quæ duarum negativarum sit apud naturā notior: nunquid qd asserit, A non inesse ipsi B, aut quæ asserit, A nō inesse ipsi C: & qñ conclō fuerit notioris negationis: sit demō ducens ad impossibile, qñ vero enuntiatio sylli categorici notior & prior fuerit, sed A, nō inest ipsi B, ē prior apd naturā, qd A, C, pmissæ. n. ex qbus fit conclō, sunt conclusionē priores et notiores: enūtiatio aut, qd asserit, qd A nō insit ipsi C, est cōclusio, A B vero, ex qb⁹ fit cōclusio: hæc ergo est prior & notior. demonstratio itaq, categorica est prior & notior & potior ducente ad impossibile.

Postq

DVRANA

stratione ducēte ad impossibile: pri-
mū aut oportet, vt speculemur, quæ sit dñia inter ipsas, A, igitur non insit alicui B, & B, insit oī C, sequitur itaq, qd A, nō insit alicui C, cū igit accipiunt termini hūc in modū. Planum erit ex hac demōne negatiua: qd A, non inest C, sed qd deducit ad impossibile pcedit fm ordinē istū: si verū adductum sit, qd monstret A, nō inesse C, oportet, qd accipiatur ipsum inesse A, & B, verū de C, igit opz ex hoc, qd A, insit ipsi B, & apparebit ex hoc fieri nō posse, vt A, insit ipsi C, & propō B, C, vera: fieri igit non pōt, vt insit ipsi C, & termini in vtraq, demōnū sunt vni & idem: sed differunt iter se hunc in modū: qd est, vt cōsideremus, vtra duarū negativarū sit notior apud naturā: an ea, qd dicit nō inesse B, an qd dicit A, nō inesse C, cūq, fuerit cōclusio notior in dispositione negatiōis, erit vtiq, demō ducēs ad impossibile: cū vero enun-
tiatio, qd est i syllō recto, ē prior & notior: sed A, non inesse B, est notius apud naturā, qd A, C, qm ppōnes, ex qbus est cōclō sunt priores & notiores qd cōclō: & enuntiatio dicens, qd A, nō inest C, est conclō: A, B, aut sunt ex qbus est cōclusio: & hæc igit sunt priores & notiores: ergo demōstratio recta est prior & notior, & ipsa consimiliter etiā melior, qd deducens ad impossibile.

Posteaq

Posteriorum

A B R A M

D Postq̄ cōmōstrauit, q̄ syllogismus affirmatiuus sit notior negatiuo, intendit cōmōstrare, q̄ syllogismus categoricus sit potior syllogismo impossibili. Et dum dixit: Ex quo aut̄ demōstratio affirmatiua categorica potior est demōstratione negatiua, notū est, q̄ illa melior sit ducēte ad impossibile. Intendit, q̄ cōmonstratū est, q̄ demōstratio affirmatiua potior sit q̄ negatiua, ex eisdem subiectionibus apparet, q̄ demōstratio categorica potior sit demōstratione impossibilis. Et forsitan ipse insinuauit p̄ hoc præmissam, qua exēplificauit i
E præmissa, quā primo posuit ad cōmonstrādū q̄ affirmatiua potior sit q̄ negatiua, q̄ asserit q̄ demōstratio, quæ est alterius demōstrationis principiū, sit potior q̄ illa, cuius est principium: hæc aut̄ est dispositio categoricæ: cum ducente ad impossibile: ducēs .n. ad impossibile est compositus ex categorico & conditionali, categoricus ergo nō indiget ducēte ad impossibile, ducens vero ad impossibile indiget categorico. Et postq̄ insinuauit hanc cōmōstrationē essēndi affirmatiuā potiorē negatiua, & essēndi categoricā præstantiorē. ducente ad impossibile, post hoc tulit cōmōstrationē propriā, q̄ propriæ concernit demonstrationē impossibilis. Et expositio illius qd̄ dixit: Qd̄ oīs cōclusio nāliter cōclusa habeat mediū terminū nāliter & duas p̄missas nāliter priores ea, & q̄n hæc p̄missæ, cū hoc q̄ nāliter sunt notiores, sūt et̄ nāliter apud nos notiores ipsa cōclusione, su⁹ nālis syllogismus ē syllogismus categoric⁹, q̄ cōstituit̄ ex illis duabus p̄missis. Q̄n vero vna harū duarū p̄missarū fuerit apud nos ambigua: & cōclusio fuerit apud nos notior,
 nos

B V R A N A

Posteaq̄ declarauit, q̄ syllogismus affirmatiuus est notior negatiuo: vult mōstrare, q̄ syllogismus rectus ē melior syllogismo ad impossibile: & dixit: q̄m syllogismus affirmatiu⁹ rectus ē melior demōstratione negatiua. Plauū igitur, q̄ est melior demōstratione ducente ad impossibile: sensus est. & cū monstratū fuerit, q̄ demōstratio affirmatiua est melior demōstratione negatiua: igitur p̄ ipsas easdē radices apparet, q̄ demōstratio recta est melior demōstratione ad impossibile: & fortasse ipse assignauit hoc propōnē: de qua posuit exemplū per propōnē, quā posuit primo ad mōstrādū q̄ affirmatiua est melior negatiua: & est ea, q̄ dicit, q̄ demōstratio, q̄ est principiū demōstrationis alterius est melior ea, quæ non est principium, & hæc est dispositio rectæ & ad impossibile: q̄m ad impossibile componit̄ ex recta & conditionali: igit̄ recta non indiget ea, quæ ad impossibile indiget ea vero, quæ ad impossibile indiget recta: & posteaq̄ assignauit mōstrationē cōicantem huic, qd̄ est affirmatiuā meliorē esse negatiua, & ad hoc, qd̄ est, recta meliorē esse deducente. ad impossibile: attulit post hoc mōstrationē appropriatā, quæ appropriat̄ mōstrationi ad impossibile: & ei mōstrationi, qua diximus: q̄ oīs conclusio cōclusa sūm naturā habet terminū mediū sūm naturā, & duas propōnes priores ipsa sūm naturā: cumq̄ sint hæc p̄pōnes cū hoc, q̄ sunt notiores sūm naturā apud nos: syllogismus utiq̄ ipsarū naturalis ē syllogismus rectus, qui cōponit̄ ex illis duabus p̄pōnibus: cū vero fuerit vna istarū duarū propōnū apud nos dubia: & conclusio fuerit notior apud nos: nos .n. accipiemus ad eū, qui

A B R A M

nos expectemus ad verificandū ipsam conclusionē illi, qui veritatē conclusionis nescit, eius cōtradictoriā & connectimus illi alterā duarū pmissarū naturalium huius syllogismi, quæ est notior, & concludit hinc impossibile evidētis mendacij secundum se, & commonstrat conclusio ipsi aduersario. Demō itaq; impossibilis, quā posterius secundum esse, quod est ipsa cōclusio, fuerit apud nos notior priori secundum esse, & illa est præmissa, quæ naturaliter facit adipisci cōclusionē, hoc est significatū illius quod dicit in hoc paragrapho. Et dum dixit: Primo expedit: quod consideretur, quæ sit dīa inter illas. Intēdit: quod oporteat quod cōsideremus ambas illas secundum hanc rem, ex suæ naturæ essentia, hoc est, ex essentia naturæ demōnis categoricæ, & natura demōnis impossibilis. D. d. Et fiat, quod A nulli B insit, B autem omni C insit: sequitur itaque, quod A nulli C insit. Posuit itaque exemplum duarum præmissarum syllogismi naturaliter categorici, prout fiat in syllogismo negatiuo maius extremum, pro quo sit litera A, quæ nulli B insit, qui est ipse terminus medius, B autem naturaliter omni C insit, quod est minus extremum: hinc sequitur in prima figura, quod A nulli C insit. D. d. Et quando termini capiuntur hoc modo, demōstratione commonstratum est hoc negatiuum, scilicet quod A non insit ipsi C id est quod conclusio, A nulli C inest, quādo termini capiuntur præmissæ naturales, & hoc ordine disponuntur: hæc

B V R A M A

qui non nouit cōclonē ex parte ipsarū, contradictorium ipsius: & asferremus ad ipsum propōnē, quæ est notior duabus propōnibus istius syllogismi naturalibus: & cōcludetur ex hoc impossibile manifeste falsum per se, & monstrabit cōclusio apud litigatorem: demōratio igitur ad impossibile erit utique: cū posterius existētia, quod est conclusio fuerit notius apud nos, quā prius existētia: quæ est propō possidere faciens secundum naturā cōclonē: & hæc est intentio eius, quod dictū fuit in hoc capitulo: & dixit. Prius op3, ut speculemur, quæ sit dīa inter ipsas: sensus est: quod op3, ut speculemur de utrisque ipsarū secundum hanc intētionē ex substantia naturali, hoc est ex substantia naturæ demōnis recte, & naturæ demōnis deducētis ad impossibile. D. d. Sit A, non inexistens alicui B, & sit B inexistens ipsi C. igitur op3, quod A, non insit alicui C. ponemus igitur exemplū ex duabus propōnibus syllogismi recti secundum naturā: quæ admodū si esset in syllogismo negatiuo extremitas maior, in qua est litera A, non inexistens alicui B, quod est medius terminus: & sit B, inexistēs secundum naturā omni C, quod est extremitas minor: sequitur ex hoc in prima figura, ut A, non insit alicui C. D. d. Cūque accipiuntur termini hunc in modū, monstratū utique; erit ex hac demōne negatiua A, non inesse C, hoc est, quod concludit A, non inesse alicui C, cū accipiuntur termini secundum modum istum: iam utique; monstratum erit ex demōne hac negatiua, quod A, non inest C, hoc est, quod concluditur A, non inesse alicui C, cū accipiuntur termini propositionū suarū naturalium: & ordo ipse est ordo iste. Concludunt cō-

L. cū og Auer. A A A cl.-

D hæc conclusio concludit per syllogismum categoricum ex eius naturalibus præmissis. D.d. Ducens vero ad impossibile hoc ordine procedit, si expediat commonstrare, A non inesse ipsi c. i. syllogismus vero ducens ad impossibile eius dispositio procedit hoc modo, si necessitas ferret ut declaremus tale quæsitum ducendo ad impossibile per illos terminos, id est quod commonstrems, A non inesse ipsi c, ducendo ad impossibile. Deinde retulit descriptionem, qua procedit syllogismus impossibilis: hoc est, de hoc quod sit. Et dixit: Oportet quod capiatur, quod ipsum ei insit: B autem vera sit de c: sicque hinc sequitur, quod A insit ipsi B. i. quoniam intendimus commonstrare, quod A non insit ipsi c per syllogismum impossibilis, & est illud, quod commonstrauimus per syllogismum categoricum, ex quo A est aliud A B, & B insit ipsi c, oportet in syllogismo impossibilis, hoc est, quo intendimus commonstrare, quod A non insit ipsi B, quod ponamus, A ei inesse, hoc est, ipsi c, id est, alicui ipsius, hæc. n. est contradictoria negatiua vris, & si contrarium est sit contradictorium in materia necessaria, putetur dicatur in eo quod connectemus huic ipsam minorem præmissam affirmatiua syllogismi huius categorici quæsitum, scilicet quod B omni c insit: & sit nobis, A inest ipsi c: & B inest ipsi c: hinc sequitur, quod A insit ipsi B, & hoc sit quod de eius re evidens sit, quod ipsum sit mendacium. hic ergo commonstrauit, quod A non insit ipsi c: tunc enim mendacium sit ex contradictorio conclusionis, non ex præmissa vera, quam supposuimus. Et hoc intendebat dum dixit.

Et

clusionem hanc per syllogismum rectum ex præpositionibus suis naturalibus. D.d. Sed deducens ad impossibile, habebit utique intentionem procedentem secundum hanc dispositionem: si opus fuerit, ut mostremus A, non inesse c, sensus est: syllogismus autem deducens ad viam impossibilem, habebit utique intentionem procedentem secundum hæc dispositionem: si opus fuerit, ut mostremus: quemadmodum, quod quæsitum est quæsitum secundum viam impossibilem per eos terminos, hoc est, ut mostremus, quod A, non inest c, per viam impossibilem. Deinde commemorauit dispositionem, per quam procedit syllogismus ad impossibile, hoc est in hoc quæsitum: & dixit. Oportet igitur, ut accipiat quod ipsum inest B, & B, c, & sequitur ex hoc quod A, inest B, sensus est: cumque voluerimus moststrare, quod A, non inest c, per syllogismum ad impossibile: & hoc est, quod declarauimus per syllogismum rectum in eo, quod A, inest B, & B, c, sequitur utique per syllogismum ad impossibile, hoc est, per quem volumus moststrare A, non inesse c, ut ponamus A, inesse c, hoc est alicui ipsius: quoniam hoc est contradictorium negatiua vris: & si fuerit contrarium consumiliter est contradictorium in materia necessaria: quemadmodum si dicatur, in eo, quod refertur ad hæc præpositionem minorem affirmatiua ex syllogismo istius quæsitum recti: quod est B, inesse omni c, & habeamus, quod A, insit c, sequitur quoque ex hoc, quod A insit B, sit autem manifestum ex dispositione ipsius, quod hoc est falsum: igitur hoc monstrauit, quod A, non inest c, & B, inest c, sequitur quod A, non insit B, quoniam falsum erit tunc ex contradictorio conclusionis, non ex propositione vera, quam posuimus: & hoc est, quod voluit, cum dixit.

Et

A B R A M

Et appareat de huius dispōne, q̄ sit
mēdatiū: id est, de illa cōclusionē, q̄
collecta fuerat ex cōtradiōtorio cō-
clōnis & p̄missa vera. D.d. Imposse
sit, A inesse ipsi c, & p̄missa B c ē ve-
ra, i. quia si hoc ita esset, sequeretur ex
duab⁹ p̄missis veris falsum: hoc autē
existente imposse, mendatium est, A
inesse ipsi c, hoc est, cōclōnis cōtra-
dictoriū, & cū cōtradiōtoriū sit fal-
sum verificat illi⁹ cōtradiōtoria ne-
cessario, q̄ fuerat negatiua, quā cō-
clusimus in syllo impossibilis D.d.
Termini autē vtrarumq; demōnstrā-
tōnem sunt, hoc autē, qd̄ dixit est, no-
tū, dīa vero est in illorū ordine: me-
dius. n. terminus in syllo cathegori-
co fuerat B, in eo autē syllo cathe-
gorico, qui est pars sylli impossibi-
lis, est litera c, quæ est minor termi-
nus syllo cathegorico. D.d. Eatum
autē dīa hoc modo est, q̄ considere-
mus, q̄ duarū negatiuarū sit apud
naturā notior, nunquid quæ asse-
rit, A nō inesse ipsi B, aut quæ asse-
rit, A non inesse ipsi c. id est, dīa inter
illas est, quia si negatiua v̄ris, quæ in
hoc exēplo, quo exemplificauimus
in syllo cathegorico, fuerit notior
apud nos, q̄ negatiua, q̄ fuerat con-
clusio, constitueremus sylm cath-
goricū, & non cōstitueremus sylm
impossibilis. Si autē conclusio, quæ
est negatiua in hoc exēplo, s. A non
inesse ipsi c, fuerit apud nos notior
q̄ negatiua, q̄ fuerat maior p̄missa
cathegoricę demōnstrātionis, cōmonstra-
remus illā, capiendō eius contradi-
ctoriū & connectendo ei ipsam mi-
norē p̄missā, & concluderetur
falsum. D.d. Quando vero enūcia-
tio sylli cathegorici notior & prior
fuerit, i. quando notior apud nos
fuerit

B V R A N A

Et erit, qd̄ apparet ex dispōne hu-
ius, q̄ est falsum: hoc est, hęc cōclō
partim ex cōtradiōtorio cōclōnis
& propōne vera. D.d. Fieri igit non
poterit, vt A, insit c, & propō B, c,
vera sensus est: qm̄ si hoc ita esset: se-
queretur ex duabus propōnibus ve-
ris, falsum: cūq; fuerit hoc fm natu-
rā falsum, q̄ A, insit c, hoc est cōtra-
dictorium conclusionis: cūmq; fal-
sum contradictorium, verū erit cō-
tradiōtorium ipsius ex necessitate:
quæ est negatiua, quā concludimus
p̄ sylm ad impossibile. D.d. Et ter-
mini in vtraq; demōnstrātionē sunt vni
& iidem: & hoc, quod dixit, est ma-
nifestum: est autē p̄ impossibile fm
ordinem suum: & hoc, quoniā
terminus medius in syllo recto est
B, & ipsum in syllo recto, qui est p̄
eius, qui ad impossibile fm ordinē
suum. D.d. Et differūt inter se hūc
in modum: qd̄ est, vt speculemur,
quæ duarum negatiuarum sit no-
tior, an quæ dicit A, non inesse B,
an quæ dicit A, non inesse c, sensus
est: differunt autē inter se: qm̄ si
negatiua v̄ris quæ est in demonstra-
tione recta, quæ est in hoc exēplo, **G**
quod posuimus, notior apud nos,
q̄ negatiua, quæ est conclusio, com-
plicabimus sylm rectum, & nō cō-
plicabimus ipsum per viam impos-
sibilis, Et si conclusio, quæ est nega-
tiua, fuerit ad hāc similitudinē, hoc
est, A, nō inesse c, notior apud nos,
q̄ negatiua q̄ est p̄pō maior in de-
mōnstrātionē, quā declarauimus, cū accē-
pim⁹ cōtradiōtoriū & reuerterim⁹
ad p̄pōnē minorē, & cōcluserimus
falsū: & dixit: cū v̄o enūtiatio, q̄ ē
syllo recto, fuerit notior & prior: sē-
sus ē: & cū sciuerit, q̄ non apud nos ē

A A A ij enun-

Posteriorum

A B R A M

B V E A N A

D fuerit maior enuntiatio, ob quam esse nobis notiozem fit syllogismus categoricus, iam constituimus demonstrationem ex praemissis, quae sunt notiores apud nos, & notiores apud naturam: syllogismus enim praemissae sunt naturaliter notiores ipsa conclusione, & firmioris prioritatis quam illa. Quoniam autem constituimus syllogismum impossibilem, notius apud nos non est notius apud naturam, id est naturaliter prius. syllogismus autem, cuius principia fuerint apud nos notiora, & naturaliter priora, est potior illo, qui sit ex primis apud nos notioribus, & in essendo posterioribus, prout in praehabitis dictum est. Et ideo dixit: Sed A non inest ipsi B, est prior. apud naturam, quia A est in hoc exemplo negatiua vltis sit naturaliter prior conclusione, id est in hoc exemplo negatiua est de praemissis ipsius conclusionis, quae est, A nulli c inest, praemissae autem notiores & priores sunt conclusionem. D. d. Enuntiatio autem, quae asserit, quod A non inest ipsi c, est conclusio. id est ipsa est posterior in essendo ob eam esse conclusionem: A

I B, vero ex qua fit conclusio, id est enuntiatio vero, quod in hoc exemplo asserit, quod A non inest B, est ex qua fit conclusio. D. d. Haec ergo est prior & notior, & quod dicitur est per se notum. Deinde intulit conclusionem collectam ex hoc toto, Et dixit: Demonstratio itaque categorica est prior & notior & potior ducere ad impossibile. Expedit autem considerare quae dixit hic, quia posset aliquis dicere, quod quando demonstratur, est quod syllogismus categoricus & syllogismus

enuntiatio maior, quae quoniam est notior apud nos, erit syllogismus rectus: quoniam complicamus demonstrationem ex proponibus notioribus apud nos & notioribus apud naturam: & hoc, quoniam propones syllogismus sunt notiores secundum naturam, quam conclusio, & valentioris antecedentiae quam ipsa: cum vero explicamus syllogismum ad impossibile, quod est notius apud nos, non est notius apud naturam, hoc est prius secundum naturam, syllogismus vero, cuius principia sunt notiora apud nos, & priora secundum naturam est melior, quam ille, quod est ex primis notioribus apud nos: quae tamen sunt posteriora in existentia secundum id, quod diximus in praecedentibus: sed A, inesse B, est prius apud naturam, quam A, c, sensus est: quod negatiua vltis in hoc exemplo est prior secundum naturam, quam conclusio: quoniam propones, apud quas est conclusio, sunt priores & notiores, quam conclusio: sensus est: quoniam negatiua in hoc exemplo, est ex proponibus conclusionis, quod est A, non de aliquo c, & proponibus notioribus & prioribus, quam conclusio: sensus est: & enuntiatio dicens, quod A non inest aliqui c, est conclusio: hoc est, ipsa est posterior in existentia eo, quod est conclusio. D. d. Sed A, B, ex qua est conclusio: sensus est: sed enuntiatio dicens in hoc exemplo, quod A, non est in B, ipsa est ex qua erit conclusio. D. d. Igitur haec est prior & notior: & hoc, quod dixit, est notum per se: postea adduxit conclusionem aggregatam ex hoc toto: & dixit: Demonstratio igitur recta est prior & notior, & ipsa itaque est melior, quam deducens ad impossibile: sed oportet ut speculemur in hoc, quod dixit: quoniam posset aliquis dicere: quoniam cum monstratum sit, quod syllogismus rectus: &

syllogismus

A B R A M

& syllogismus impossibilis sunt ex præmissis, quarum est una materia, & quod inter illos non sit differentia, nisi quod in syllogismo categorico feruntur syllogismi præmissæ naturales, hoc est, quibus per ipsum commonstratur, in syllogismo vero impossibilis fertur contradictoriæ conclusionis syllogismi categorici, & altera præmissarum syllogismi, quæ est verax, & concluditur contradictoriæ præmissæ dubiæ, quod est mendacium, quoniam autem per se notum fuerit contradictorium esse falsum, res itaque cuius contradictorium scitur esse falsum, per se notum est, quod ipsa sit de necessariis. Quoniam autem non accidit in aliqua materia, quod conclusio sit apud nos notior præmissis, quæ naturaliter ipsam concludunt, sed quod accidit in syllogismo categorico, quod in eo commonstret veritas conclusionis ob veritatem præmissarum, et in syllogismo impossibilis commonstrat mendacium præmissarum ob mendacium conclusionis, huius causa est, quia non sequitur ex præmissis falsis, quod in syllogismo sit præmissa undique falsa. hoc autem sic existente, proprius syllogismus est qui commonstrat notum per latens in illo. n. præmissæ commonstrantur per conclusionem. Et fortasse diceret Aristoteles. quod qui utitur syllogismo impossibilis, qui commonstrat notum per latens, sit huius intentionis. quoniam utens syllogismo impossibilis sumit falsitatem conclusionis ad commonstrandum falsitatem præmissarum, sic usus fuit veritate conclusionis ad veritatem præmissarum: quoniam enim intulit ex contradictorio conclusionis contradictoriæ præ-

B V R A N A

syllogismus ad impossibile sunt ex propositionibus unius materie, quod quod non est differentia inter ipsos, nisi quod in syllogismo recto adducuntur propositiones syllogismi naturales, hoc est, per quas monstratur ipsum: sed in syllogismo ad impossibile monstratur per ipsum contradictorium conclusionis syllogismi recti, & una propositionum syllogismi verarum, & concluditur contradictorium propositionis dubitæ: quod est falsum: cuius notum fuerit per se contradictorium esse falsum: cuius utique cognoscat contradictorium esse falsum, ipsum per se cognosceretur esse ex consequentiibus: cumque non acciderit in aliqua materia, quod conclusio sit notior apud nos propositione quæ concludit ipsum secundum naturam: sed si in syllogismo prædicativo, qui est in syllogismo ad impossibile est contrariæ eius, quod sequitur in syllogismo recto: & hoc, quoniam in syllogismo prædicativo monstratur veritas conclusionis per veritatem propositionum: sed in syllogismo ad impossibile, monstratur falsitas propositionum per falsitatem conclusionis, & causa in hoc est, quoniam non sequitur ex propositionibus falsis conclusio falsa secundum omnem modum: & sequitur ex conclusione falsa, quod sit in syllogismo propositio falsa, cuiusque hoc ita sit, syllogismus, utique appropriatus quod monstret notum per ignotum: & hoc, quoniam propositiones in ipso sunt, quæ monstrantur per conclusionem. Et forte sermo Aristoteles. quæ pertractavit de syllogismo ad impossibile, quod ipsius dispositio sit monstrare notum per ignotum: & hoc est, quoniam faciens syllogismum ad impossibile accipit falsitatem conclusionis ad monstrandum falsitatem propositionum, igitur fecit veritatem conclusionis per veritatem propositionum: secundum quod sequitur ex contradictorio conclusionis contradi-

A A A iij etorū

Posteriorum

ABRAM

DVRANA

D pmissæ, cuius conditionis esset preponi i syllo categorico ad hoc q̄situm, oportet quod ex veritate conclusionis inferat veritatem præmissæ, illius scilicet, cuius contradictoriū inferitur ex contradictorio conclusionis, quoniam nisi veritas præmissæ inferatur ex veritate conclusionis, sequeretur eius contradictorium. Et ex quo contradictoria discernunt veritatem & mendacium in omnibus rebus, contradictoriū vero præmissæ inferitur ex contradictorio conclusionis, oporteret ne

E cessario, quod vnam rē inferret ipsum contradictorium, & eius contrarium quæ est definitio duorum contradictoriōrū simul. Re autem sic se habente, vtens demonstratione impossibilis vtitur sine dubio veritate conclusionis in cōmonstrando veritatem præmissæ, prout dicit Arist. & nihil prohibet in materijs inueniri aliquam, in qua conclusio sit notior q̄ præmissa, quæ ipsam naturaliter ambit, & appareat contradictorijs præmissæ mendacium ex illius veritate, & oportet syllogizantem quod commonstret conclusionis veritatem inferri ex conclusionis contradictorio.

Et ideo in arte Mathematicorum inuenimus multas demonstrationes impossibilis, quibus impossibile est vii in demonstrationibus categoricis, & quod naturæ syllogismi in quantum syllogismus est sit hoc largiri, hoc itaque est & forsitan infra magis p̄seruabor de hoc.

ctoriū propositionis: quæ est via, quæ pertractatur in syllogismo recto in hoc quæsito: oportet igitur, vt sequatur ex veritate cōclusionis veritas propositionum: cuius contradictorium sequitur ex contradictorio conclusionis: & hoc, quoniam si non sequitur veritas propositionis ex veritate conclusionis, sequeretur vtq; contradictorium ipsius: & qm̄ contradictoria diuidunt verum & falsum in omnibus rebus sed contradictoriū sequitur ex contradictorio conclusionis: oportet igitur ex necessitate, vt sit aliquod vnū: ex quo sequitur contradictorium & contrariū ipsius: & hoc est definitio duorum cōtradictoriōrū simul: cūmq; hoc ita sit, igitur demonstrans ad impossibile fecit veritatem conclusionis ad monstrandam veritatem propositionis: quæ admodum dixit Arist. nihil enim prohibet, vt inueniatur inter materias, cuius conclusio sit notior propositione, quæ comprehendit ipsam secundum naturam: & sit contradictorium propositionis manifestæ falsitatis ex contradictorio ipsius: & oportet, vt ratiocinans monstret veritatem conclusionis sequi contradictorium conclusionis: & propterea inueniuntur multe demonstrationum in arte mathematica: quas non possumus assuefacere demonstrationibus rectis: & erit natura syllogismi in eo, quod syllogismus resolutio hoc: hoc est igitur, quod videtur nobis in hoc: & fortasse de ipso inquiramus inquisitione maiore.

Non

par. 41. Non enim si contingit ablatum esse e aliquid, hoc est conclusio, illa vero ex quibus sunt, sed hoc quidem est, ex quo syllogismus est, qui utique sic se habet, ut aut totius ad partem, aut partis ad totum habeat rationem: sed *A C*, & *A B* propositiones non se habent ita inter se. si igitur quæ ex notioribus & prioribus melior: sunt autem ambæ ex eo, quod non sit aliquid, credibiles, sed hæc quidem ex priori, illa vero ex posteriori: melior simpliciter utique erit priuatiua demonstratio, ea quæ est ad impossibile, quare & quæ hac melior prædicatiua, est manifestum, quod & ea, quæ ad impossibile est melior.

A B R A M

B V R A N A

T.c. 177 Nec op3 qñ remouet res ad rei remotionē, q̄ hæc res sit cōclō, & altera res sit præmissa: sed pmissæ sunt, ex quibus fit syllogus, qñ ipsarū forma fuerit hæc forma, s. q̄ altera pmissarum sit ut totū ad partē, & pars ad totū: duarū autem pmissarum *A C*, et *A B* mutua dispō nō est hæc. De mō ergo, q̄ sit pmissis notioribus & prioribus est potior demōne, cuius pmissæ sunt paucioris notitiæ et prioritatis: & si ambæ demōnes sint veræ i sua illatiōe huic inesse aut nō inesse, excepto q̄ categorica sit priorib⁹ pmissis et notiorib⁹, ipossis aut pmissæ sunt firmiores posteritate. Sicq̄ demō negatiua categorica potior ē ducēte ad ipossē: sicq̄ ergo q̄ hæc potior ē, ipsa categorica negatiua, s. ipsa affirmatiua, manifestū euidēs est, q̄ sit potior ducēte ad ipossē.

Dixit Arist. Neq; sequit, cū tollit aliquid p sublationē alicui⁹, ut hoc sit cōclusio, et illud aliud sit propō: sed erunt utiq; ppōnes, ex qbus est syllogus: cū habuerint hanc formā, ut vna duarū propōnū, ut totū ad partē, et ps ad totū: s3 duæ ppōnes *A*, *C*, et *A*, *B*, nō hñt hāc dispōnē iter se: igitur demō, q̄ erit ex propōnib⁹ notioribus et prioribus, ipsa est melior: & si possunt ambæ demōnes esse veræ in cōclōnibus suis, q̄ hoc non inest huic: præterq̄ q̄ recta erit p. ppōnes priores: quæ vero ad impossibile, erit per propōnes posteriores: igitur demō negatiua recta est melior deducēte ad impossibile: igitur quæ est hac melior, & est affirmatiua, plane manifestum, quod ipsa est melior demonstratione deducēte ad impossibile.

T.c. 177

Cō. 177 Dixit: Nec op3 qñ remouet res ad rei remotionē, q̄ hæc res sit cōclō, & altera res sit pmissa. i. n op3, qñ aliq res auferat ablatiōe alteri⁹ rei, q̄ res cui⁹ ablatiōe auferat altera res, sit cōclō illi⁹ rei, q̄ auferat ipsi⁹ ablatione,

Dixit: Neq; sequitur, cū tollit aliquid vnum per sublationem alterius: ut illud, per cuius sublationem tollitur aliud, sit cōclusio huic rei, quæ tollitur per sublationem ipsius: & sit hæc propositio ipsius:

Cō. 177

A A A iij dixit

Posteriorum

ABRAM

D & hæc res sit illius præmissa. Et dixit hoc: quia hoc inuenitur in rebus incomplexis. quoniam enim auferatur animal, auferatur homo, & animal non est præmissa, & homo conclusio, & ut vltius inquam, hoc itaque inuenit in singulis binis rebus, quarum vna est vltior altera. & per hoc insinuauit differentiam, quæ est inter syllogismum conditionalem & categoricum, & dicitur, quæ est inter categoricum ducentem ad impossibile, & categoricum simpliciter. quoniam. n. in syllogismo conditionali auferitur conclusio, auferitur præmissa, & non est vere syllogismus, quia non resoluitur ad id, quod est conclusio in potentia, hoc est, quod conclusio in illo est supposita in actu, contra dispositionem categorici, & ideo per illum non demonstratur quæsitum naturaliter ignotum, nisi quoniam secum conexus fuerit categoricus, prout in Lib. Priorum ostenditur. Categorici vero ducentis ad impossibile, ex quo altera suarum præmissarum est falsa, & altera vera, & conclusio falsa, non sit proportio vnius duarum ad alteram apud naturam proportio totius ad partem, sed hæc proportio inuenitur in illo suppositione non naturaliter, & hoc est significatum illius, quod dicit Aristoteles. quod syllogismus impossibilis sit naturaliter posterior syllogismo categorico, & cognitur prior, sicut est dispositio euentiarum cum demonstrationibus simpliciter. Et ideo dixit ad huius confirmationem. Sed præmissæ sunt ex quibus sit syllogismus, quoniam ipsarum forma fuerit hæc

BVRANA

dixit autem, quoniam hoc inuenitur in rebus separatis: quoniam cum tollitur animal tollitur homo: & non est animal conclusio, & homo præmissa: & in summa hoc prouenit in omnibus duobus: quorum vnum est vltius altero: atqui assignauit hoc differentiam, quæ est inter syllogismum conditionalem & prædicatum: & dicitur, quæ est inter prædicatum deducens ad impossibile, & inter prædicatum simplicem: & hoc, quoniam in syllogismo conditionali, cum tollitur conclusio, tollitur præmissa: & non est syllogismus in veritate: quoniam non resoluitur ad illud, quod est in potentia conclusio: hoc est, quoniam conclusio in ipso subicitur in contrarium dispositionis prædicatiue: & præmissa non monstratur per ipsum, quod situm ignotum secundum naturam: nisi cum complicabitur in ipso prædicatiue, quemadmodum declaratum fuit in lib. Syllogismi. syllogismus autem prædicatiue deducens ad impossibile erat, præmissa quod vna præmissarum suarum erat falsa, & altera vera, & conclusio falsa: non erit proportio vnius duarum ad alteram apud naturam, proportio totius ad partem: sed hæc proportio ipsis est per positionem: & causa in hoc est, quoniam istis definitionibus secundum dispositionem suam inuenitur utique dispositio hæc secundum naturam: cum complicantur per syllogismum prædicatiue tantum: cum vero complicantur per syllogismum prædicatiue deducens ad impossibile, hæc utique proportio inuenietur in ipso non secundum naturam: & hæc est intentio sermonis Aristoteles. quod syllogismus ad impossibile sit posterior secundum naturam syllogismo prædicatiue ad construendum de scientia rei per signa cum demonstrationibus simplicibus: & præmissa dixit ad fortificandum hoc: sed ita se habebunt utique præmissæ, ex quibus erit syllogismus, cum habuerint hanc

A B R A M

hec forma, scilicet quod altera premissarum sit
ut totum ad partem, & pars ad totum, id est sed
conferat res, quod quoniam auferat auferat alte-
ra, quod sit eius conclusio necessaria, & conferatur
quod auferat illius ablatione, quod sit illius
premissa necessaria, quoniam hec res, quod auferat il-
lius ablatione, fuerint duae premissae,
quarum proportio unius ad alteram fue-
rit proportio totius ad partem: maioris, scilicet
& alterius proportio partis ad totum
necessaria: hoc est ipsius minoris: hoc autem
non inuenitur nisi in syllogismo categorico
simplici. Et postquam enuntiavit, quod syllogismus,
qui vere & primo dicitur, sit cuius altera
premissarum ad alteram sit huius dispo-
nitionis, scilicet dispositio totius ad partem, altera autem
sit dispositio partis ad totum, Dixit:
Duarum autem premissarum A C, & A B,
mutua dispositio non est haec. id est duae pre-
missae, quod ponuntur in demonstratione
impossibilis, qua exemplificauimus, non
sunt positae hac positione: hoc est, duae
premissae, quod sunt syllogismi categorici, qui
est in syllogismo impossibilis: quarum una est
contradictorium conclusionis, quae est pre-
missa, quod asserit, quod A insit ipsi C, & al-
tera premissa, quod A nulli B insit, hoc est,
negatiua maior. dixit autem hoc, quia
syllogismus impossibilis contingit in hac figura
duobus modis, quorum unus est, quod po-
natur contradictorium conclusionis in mi-
nori premissa syllogismi categorici, prout
in rei initio fecimus. alter autem est, quod
illud ponamus in maiori premissa, &
inferet minoris contradictorium: & in-
tendit quod utcumque, factum fuerit, non sit
proportio unius premissarum ad alteram to-
tius ad partem, & alterius proportio partis
ad totum. & intendit in summa huius
oracionis, quod syllogismus categoricus simpliciter
sit potior quam syllogismus categoricus, qui
sit per impossibile, quo demonstrat haec
res, quod demonstrat per categoricum.

Deinde

B V R A N A

hanc formam, ut una ipsarum sit ut totum
ad partem & pars ad totum. sensus est:
sed inuenietur utique res, quod cum tollit, tol-
litur aliud ab ipsa non secundum nomen, & in-
uenitur, quod tollit per diuina proportionem
non secundum nomen: cum hoc, per cuius subla-
tionem tolluntur, ambae proportionem, ita se
habuerit: ut proportio unius ipsarum ad
alteram sit proportio totius ad partem, hoc
est maior, & secunda proportio partis ad
totum secundum nomen, hoc est minor: & hoc
non inuenietur, nisi in syllogismo predicatio-
simplici. & postquam enuntiavit, quod in
syllogismo, quod est secundum veritatem, & qui dicitur per
prius, una proportionem ad alteram se habue-
rit secundum hanc dispositionem, hoc est dispositio to-
tius ad partem, & altera dispositio partis ad
totum: & dixit. Sed duae proportionem A C,
& A B, non habent hanc dispositionem inter se:
hoc est, & duae proportionem, quod ponuntur in
demonstratione ad impossibile: de qua po-
suimus exemplum non ponuntur hac positione,
hoc est, duarum proportionum, quod sunt in syllogismo
recto: quod sunt in syllogismo ad impossibile: qua-
rum una est contradictorium conclusionis: & est
propositio dicens, A inest C, & altera propositio, quod
A non inest alicui B, hoc est negatiua
maior: atqui dixit hoc: quoniam syllogismus ad
impossible accidit in hac figura duobus mo-
dis: quorum unus est: ut ponatur contradi-
ctorium conclusionis in propositione minore in
syllogismo recto: quemadmodum fecimus a
principio rei: & in secundo: ut ponamus
ipsum in propositione maiore, et concludamus
contradictorium minoris: atque vo-
luit, quod quocumque faciat, non erit propor-
tio duarum proportionum unius ad alteram
proportio totius ad partem, & alterius
proportio partis ad totum: & ipse voluit
in summa istius sermonis docere, quod
syllogismus rei predicatio: quod est per viam ad im-
possibile, per quem monstratur hoc,
quod monstratur per predicatum.

D.d.

Posteriorum

A B R A M

D Deinde dixit: Demonstratio ergo, quæ sit præmissis notioribus & prioribus demonstratione, cuius præmissæ sunt paucioris notitiæ & prioritatis, & si ambæ demonstrationes sint veræ in sua illatione huic inesse aut non inesse, id est quando fuerint duæ demonstrationes affirmatiuæ, aut negatiuæ, sicut demonstrationes, quibus exemplificauimus in hoc loco. Et dixit: Excepto quod cathégorica sit prioribus præmissis, & notioribus, impossibilis autem præmissæ sunt firmiores potestate, sicq; demonstratio negatiua cathégorica potior est ducente ad impossibile. Potest esse q̄ intendat, quod quando commonstratū est, quod omnis demonstratio, quæ sit ex præmissis prioribus, sit potior, siue fuerint vnius generis, siue altera earum sit negatiua, & altera affirmatiua, demonstratio cathégorica potior est ducente ad impossibile, & si cathégorica sit negatiua, & duccens ad impossibile sit affirmatiua. oportet enim quod quando cathégorica fuerit negatiua cathégorica, quæ est in illa impossibilis, quæ concludit hanc negatiuam sit affirmatiua. Deinde dixit: Sicq; ergo quæ hac potior est, ipsa cathégorica negatiua, scilicet ipsa affirmatiua: manifestum reuidens est, quod sit potior ducente ad impossibile negatiua. Et potest esse quod hic intendat per notius non præmissas, quæ sunt notiores secundum se, hoc est secundum ipsas esse veras, sed notius secundū ipsas esse concludentes, & fm

B Y R A N A

D.d. Cūmq; demfatio, quæ est per ppōnes notiores & priores vsq; ad id, quod dixit: igitur demfō negatiua recta est melior demfōne ducente ad impoſe. sensus est: cūmq; stabilum fuerit: q̄ omnis demfō sit per ppōnes notiores & priores, ipsa est melior demfōne, quæ est per ppōnes minus notas, & minus primas: & si fuerint ambæ demonstrationes vnius figuræ eo, q̄ concludunt, hoc non inesse huic, aut inesse ipsi; hoc est, cū fuerint duæ demfōnes affirmatiuæ, aut negatiuæ: quæadmodū demfōnes, quārū posuimus exēplū hoc in loco: & demfō, q̄ est p̄ sylm rectum, est per ppōnes nouiores, & priores, & ad impoſe per propōnes posteriores: igitur demfō recta est melior demonstratione ducente ad impoſe: & dixit: Igitur demfō negatiua est melior demfōne ducēte ad impoſe: innuit vt velit: q̄ cū monstratum fuerit, q̄ omnis demfō quæ est ex ppōnibus prioribus, est melior, siue fuerint ex genere vno, aut fuerit vna ipsarū negatiua & altera affirmatiua: igit̄ demfō recta ē melior ducēte ad impoſe: & si fuerit recta negatiua, & ducēs ad falsum i de ducēte ad impoſe, affirmatiua: qm̄ ita sequit̄, cū fuerit recta negatiua, vt p̄dicatiua, q̄ est i ea, q̄ ad impoſe, quæ cōcludit hāc negatiuā, affirmatiua. **D.d.** Igit̄ ex eo, q̄ ipsa est melior hac, sequit̄ manifeste, q̄ sit melior demfōne ducēte ad impoſe affirmatiua: q̄ igit̄ est melior negatiua recta, & est recta affirmatiua, ipsa est melior ducēte ad impoſe negatiua: & innuit hic vt velit p̄ notiores, nō ppōnes, q̄ sunt notiores p̄ se, hoc est in eo, q̄ sunt veræ, sed notiores in eo,

ABRAM

BYRANA

& fm hoc oratio erit cōtinua p̄cedenti, & cōtinet duas cōmonstrationes simul: & ideo p̄misit ante hoc, q̄ demōnes, quarum duarum p̄missarū, quæ sunt in eis vnius ad alterā proportio est proportio totius ad partē, & alterius est p̄portio partis ad totū, ipse sunt illatione notiores & prioritate firmiores.

eo, q̄ sunt concludentes: & fm hoc erit sermo annexus p̄cedenti: & cōprehēdit binas mōstrationes simul: & p̄p̄ea p̄misit prius hoc: q̄ demōnes, quarū duæ p̄p̄ones ita se hnt, vt p̄portio vnius ad alterā sit proportio toti⁹ ad partē, & alterius proportio partis ad totū, sunt notiores in cōcludendo, & magis p̄cedendo.

ANT. INTER. TEX. XLII.

Quæ scientia certior ac prior sit: quæ una, quæne diuersæ inter se scientiæ sint. Et quòd eiusdem plures esse demonstrationes possint. Cap. 21.

Scientia aut̄ est certior & prior scia, quæ ipsius quòd, & propter quid est eadē, sed nō ea, quæ seorsum ipsius quòd ab ea, q̄ propter quid: & quæ nō de subiecto est ea, q̄ de subiecto, vt Arithmetica Harmonica: & q̄ ex paucioribus ea, quæ est ex appositione, vt Arithmetica Geometria. dico aut̄ ex appositione, vt vnitās est substantia sine positione, punctus vero substantia cū positione, hoc aut̄ ex appositione.

Contradictio Tomitani.

108 Hic Arist. diuidens scientiam tradit eam trifariam dici, Quod, propter quid, & simul utraq̄. Contrarium habes. I. Poste. 30. Vide solutionem.

T.c.178 Quædam scientiæ sunt summa & veræ alia scientia: quia scientia, quæ commonstrat rem esse, quæ eam commonstrat per causam, potior est quàm scientia, quæ commonstrat rem esse, & eam non commonstret p̄ causam. Et iterum scientia, quæ abstrahit à materia, prout est scientia Arithmetica magis est summa, & vera quàm scientia Harmonica. Et scientia etiam, quæ est ex pauciorib⁹ principijs simplicitate, prout est sciētia Arithmetica, magis est summa & vera quàm scientia Geometriæ.

Signi-

Dixit Arist. Aliqua vero sciētiarū est magis in extremitatis caplo & veritatis, q̄ alia sciētia: C qm̄ scia, q̄ monstrāt, q̄ aliquid est, & mōstrat ipsum p̄ cām, est melior scia, q̄ mōstrat aliqd eē, & nō mōstrat ipsum per cām. Ampli⁹ scia, q̄ abstrahit à materia, quēadmodū scia numerorū est magis in caplo extremi & veritatis, q̄ scia Harmonicorū: & scia cōsistit ēt, quæ erit ex principijs pauciorib⁹ in simplicitate, quēadmodum scia Numerorū est magis in caplo extremi & veritatis, q̄ scientia Geometriæ: intētio

Posteriorum

A B R A M

D Significatū autē dicendi nos, qđ ipsi⁹ principia sint simpliciora, est, put est vnitas: qđ est essentia positione carēs, pūctus vero est essentia positionē habēs: hęc at est paucioris simplicitatis.

Cō. 178 Eius intētio in hoc capite est notificare scias assertionis fm veritatē, & dinumerat ad hoc tres cās, quarū vnaquāq; infert vnā duarū scientiarum esse certiorē altera. Quarum vna est, qđ vna duarū sciarū cōmonstret rē p eius cām, & altera illā cōmonstret p aliquā rē posteriorē ea. scia enim, quā p cām eius comonstrat, certior est qđ quā p aliquid posterius re illā cōmōstrat. & ideo vocauit demōnem, quā rem per suā causam cōmonstrat, demōnē simpliciter, & alterā demōnem vocauit demonstrationem quia, demonstrationē essendi. Hęc itaq; est vna causarū, qua verior sit aliqua scientia qđ aliqua alia, & hoc intelligitur ex eius dicto, quia scia quā cōmonstrat hanc rem esse, & illā comonstrat p ei⁹ causam, certior est qđ scia, quā cōmonstrat rem esse, & nō cōmonstrat illā p eius causam. Hęc at res est manifesta in vna scia, aut in duabus scientijs. & si in duabus scientijs, æquale est siue cōmonstratum sit vna eadē res, sed illarū vna comonstrat esse p eius cām, & altera cōmonstrat esse per euidentiā: siue res cōmonstrata in duabus scientijs sint duæ res, aut diuersæ: hoc est, qđ moris vnus scia sit qđ maiorē partē suorū quæstorū comonstret per suas causas: & alterius moris sit qđ maiorem partem suorum quæstorū cōmonstret p res posteriores.

Sicut

B V R A N A

intētio vero eius, quod dicim⁹ est, qđ principia sua sint simpliciora: quemadmodum vnitas: ipsa enim est substantia non posita: & punctus est suba posita: & hic est minoris simplicitatis.

Intētio ipsius in hoc capitulo est, vt doceat diuam scientiarum veritatis in veritate: & ipse connumeravit in hoc tres causas: ex quarum vnaquāq; sequitur, vt vna duarū scientiarū sit confidentior altera: quā vna est: vt vna duarū sciarū monstret aliquid p causam suā: & altera monstret ipsam per posterius ipsa: scientia enim, quā monstret rem p causam suam est confidentior qđ ea, quā monstret ipsam p posterius re ipsa: & ppea vocauit demōnē, quā monstret aliquid per causam suam demōnē simplicē, & vocauit alterā demōnē si est, & demōnē existentie: hęc est igit vna ex causis, pp quā scia est magis in capso veritatis, & scia, & hoc intelligit ex sermone ipsius: qm scia monstret aliquid esse, & monstret ipsum per cām, est melior scia, qđ monstret aliquid esse, & nō monstret ipsum per cām suam: quodq; hęc ē res manifesta p sciam vnā, aut p duas scias, & si fuerit per duas scias, æquū vtiq; est, si res nota fuerit aliquid vnū & idē: praterqđ qđ vna ipsarū monstrabit esse p cām ipsius, & altera monstrabit ipm esse per signū: aut res nota p duas scientias duarum rerū, aut rerū diuersarum: hoc est, qđ sit ex via scientiæ vnus, qđ mōstret multitudinē quæstorū suorū p causas suas, & ex via secundæ sit, qđ mōstret multitudinē quæstorū suorū p res posteriores:

quē-

Cō. 178

ABRAM

Sicut se habet scientia Geometrica cum scientia Physica: quia maior pars demonstrationum Geometriæ sunt ex rebus prioribus, & maior pars demonstrationum scientiæ Physicæ sunt ex rebus posterioribus: & perinde est quod fertur quod scientia Geometrica certior sit scientia Physica, hæc itaque est causa, qua scientia scientiam superat demonstrationis certitudine. Secunda res est, quod una duarum scientiarum consideret eius subiecta abstracta à materia, & altera scientia illa consideret in quantum sunt in materia, aut materiæ propinqua: scientia enim, quæ sua subiecta considerat à materia abstracta, certior est quam illa, quæ propior est materiæ: & magis atque magis quam illa, quæ considerat rem, quæ est ipsa materia. huius autem causa est, quia materia est causa, qua inueniatur in scientiis id, quod est per accidens. Id autem, quod est per accidens, maxime impedit ipsam veritatem. Exemplum itaque dispositionis scientiæ, quæ considerat rem abstractam à materia, cum scientia quæ est materiæ proxima, est dispositio scientiæ Geometriæ, cum scientia Perspectiva. Geometria enim considerat lineam, ut linea est, Perspectiva autem considerat illam in quantum est linea radiosa: hæc autem & si non sit consideratio materialis simpliciter, est tamen materiæ proxima: & quoniam est proxima, est paucioris veritatis. Et hoc significavit quoniam dixit: Et iterum scientia quæ abstrahit à materia, prout est scientia Arithmetica, magis est summa & vera quam scientia Harmonica. id est. & iterum scientia, quæ abstrahit quæ considerat à materia est magis summa veritatis, quam scientia, quæ illas res considerat cum materia, & hoc

BVRANA

quemadmodum scientia Geometriæ cum scientia naturali: quoniam magna pars demonstrationum Geometricarum est ex rebus precedentibus, & magna pars demonstrationum naturalium est ex rebus posterioribus: & propterea, quod dixit: quod scientia Geometriæ est confidentior quam scientia naturalis, hoc est unum, per quod scientia una superat scientiam in confidentia demonstrationis: demonstratio autem secunda est, quod una duarum scientiarum speculetur de subiecto suo abstracto à materia: & scientia secunda speculetur ex parte: quæ sunt in materia, aut propinqua materiæ: quoniam scientia, quæ speculat de subiectis suis abstractis à materia est confidentior, quam quæ est propinquior materiæ: & resoluitur ex hac re cum scientia, quæ speculat de re, quæ est in materia, & causa in hoc est, quoniam materia est causa, quod inueniatur in scientiis id, quod est per accidens: & quod est per accidens est magna elongatio à veritate: intentio igitur similitudinis scientiæ, quæ speculat de re abstracta à materia cum scientia, quæ est in materia, est intentio scientiæ Geometriæ cum scientia perspectivorum: quoniam artifex Geometriæ speculat de linea in eo, quod linea, & artifex scientiæ perspectivorum speculat de ipsa ex parte, qua est linea radialis: & hoc, si non erit speculatio materierum definita, erit utique propinqua materiæ: & cum fuerit propinqua, erit minus vera: oportet igitur, ut materia sit minus vera: & hoc est, quod significavit, cum dixit. Et consistit et scientia, quæ est separata, quemadmodum scientia numerorum est magis in caplo extremi & veritatis, quam scientia Harmonicorum. sensus est: & consistit scientia, quæ abstrahit id, de quo speculat à materia est magis in capitulo veritatis quam scientia, quæ speculatur de rebus istis cum materia: et

Posteriorum

A R A M

D & hoc est sicut sciētia Arithmetica cum sciētia Harmonica : scīa enim Arithmetica considerat proportionem numerorum à materia abstractorum, scīa autē Harmonica cōsiderat proportionem inquantū est in sensata melodia. Et postq̃ meminit de his duabus causis, quibus est scīa perfectior in comparatione alterius scīe, retulit tertiā causam, Et dixit: Et scientia ē, quæ est ex principiis paucioribus simplicitate, prout est scīa Arithmetica, magis est summa & vera, q̃ scīa Geometriæ i. illa scientiarū, quæ cōsiderant res abstractas à materia, cuius subiectū, quod considerat est simplicius & minoris compositionis est certior, sicut scientia Arithmetica se habet cum scīa Geometriæ, ambæ enim cōsiderāt quantitatem à materia abstractā, sed scīa Arithmetica considerat quantitātē, cuius principia sunt simpliciora, & minoris compositionis, q̃ principia quantitatis, quā considerat Geometra. qñ autē principia sunt simpliciora, res, cuius sunt principia, est necessario simplicior. Et postq̃ narrauit, q̃ scientia cuius principia sunt simpliciora, sit certior, & q̃ hæc sit dispositio Arithmeticæ cum scientia Geometriæ, cœpit narrare quō hoc cōtigerit numero, q̃ eius principia sunt simpliciora magnitudine. Et dixit: Prout est vnitas, quia ē essentia positione carēs, punctus vero est essentia positionē habens. i. & hoc est manifestū ob definitionē vnus, & definitionē puncti. quorū vnū est principium numeri, & alterū ē principium magnitudinis. in vnus enim definitione nō sumit ipsa positio, in puncti autē definitione capitur positio.

& dī

B V R A N A

& hoc, quēadmodū scīa numerorū cū scīa Harmonicorū : qm̃ scīa numerorū speculat de p̃portione numerorū abstractorum à mā, & scīa Harmonicorū speculat de proportionē ex parte, qua ē in Harmonia sensibili : & posteaq̃ cōmemorauit duas istas causas: ex quarū parte erit scitū p̃fectior fm̃ syl̃m q̃ scīa: mentionem fecit de terna cā: & dixit. Et scīa cōsistit ē, q̃ est ex principiis pauciorib⁹ in simplicitate, quēadmodū scīa numerorum est magis in caplo extremi & veritatis q̃ scīa Geometriæ. sensus est: & scīa, q̃ cōsiderat de rebus abstractis à materia, quod ex ipsis speculat de subiecto suo simpliciori & minoris compositionis: ipsa utiq; est confidentior: quēadmodū sciētia numerorū cum scīa Geometriæ: qm̃ vtraq; ipsarum considerat de quantitate abstracta à materia: sed scīa numeri cōsiderat de quantitāte, cuius principia sunt simpliciora & minoris compositionis, q̃ principia scīe, de quibus cōsiderat Geometra: cūq; fuerint principia simpliciora, erit res alia simplex ex necessitate: & posteaq̃ enūtiavit, q̃ scīa, cui⁹ principia sunt simpliciora, quæ est dispō numeri cū scīa Geometriæ: cœpit cōnumerare; quo mō accidit numero, q̃ habeat principia simpliciora, q̃ magnitudo: & dixit. Quēadmodū vnitas, qm̃ est substantia non habēs positionē, sed punctus est substantia habēs positionē. sensus est: & hoc planū ē p̃ definitionē vnitatis & definitionē puncti: quorū vnum est principium numeri: & alterū est principium magnitudinis: & hoc, qm̃ in vnitatis definitione non accipit, & in puncti definitione accipit sit⁹:

& dī

A R I T H M E T I C A

& dicit de vno, qd non habeat pōnē, de puncto autē dicit qd pōnē habeat: ambo enim cōueniūt, qd sint res impartibiles, sed punctus ē res impartibilis pōnē habens, vnū autē est res impartibilis nō hās pōnē. & hinc aduenerūt magnitudinū pōnes, & de multis illarū Geometra cōsiderat pōnis pōnē, & aduenit ei magis deceptio ex hac parte, numerus vero, qd eius principiū nō hēt positionē, ipse nō hēt pōnē, & auferat ab eo deceptio, qd cōtingebat Geometrae pp positionē. & ideo Geometra in maiori parte suarum demonstrationū adijcit conditionem proprias positiones. significatum autē illius, quod dicimus de puncto, qd habeat pōnem, est qd est lineę finis. & significatū dicendi lineam habere positionē est ipsam esse finē superficie, & superficies est finis corporis: corporis autē est vera positio, & illud est in vbi, hoc itaq; modo aduenit positio ipsi puncto, numerus vero ex quo vnū est eius principiū, vñ hinc, qd nō habeat positionē. Dū autē dixit: De vno qd sit essentia pōne carens. Intendit p essentiā rem impartibilem, & sicut p essentiā, qñ dixit, Quod punctus sit essentia pōnē habēs. Et hoc redit ad illā, qua dictū est, qd id qd est a mā abstractius, sit certius. sicq; a mā abstractum tripartit, suprema illarū est, ipsa Arithmetica: supior est Geometria, deinde illa scīa quę Arithmetice & Geometrie subalternae sunt. Et expedit, qd iure nō intelligat hic, qd punctus sit principiū magnitudinū, sicut vnū ē principiū nūmeri, hoc n. nō vñ qd linea nō vñ cōposita ex punctis, sicut nūerus ē cōpositus ex unitatib⁹. Vñ vero qd punctus sit lineę principiū, qten⁹ sit illi sicut sofa: linea

D Y R A M A

& dicit de puncto, qd habeat situm: & hoc, qm vtraq; ipsorū cōicant in eo, qd sunt res indiuisibiles, praterq; qd punctus est res indiuisibilis cū situ, sed vnitas ē res indiuisibilis sine situ: & ex hoc cōsequuntur situs magnitudines: & geometra cōsiderat de multis ipsarū p modū situs: & sequitur ipsum error maior ex hoc mō: sed qm in principio numeri nō est positio, nō est ipsi punctus, & auferat ab ipso error, qui accidit pp situm in geometria: & pp hoc posuit conditionem geometra in magna parte demonstrationū suarū situm appropriatorū: intētio autē nra de puncto, cū dicimus, qd hēt sitū, qm est finis lineę, & intētio nra, cū dicimus de linea, qd habeat pōnem, qm est finis superficie, & superficies finis corporis, & corpus hēt sitū verū: quod est, ut sit in vbi: igit per hunc modū situs cōsequitur punctū: de numero autē videt ex hoc, qd sit alterius principij, & dico p alterū, qm est substantia non habēs positionem: intelligit p substantiā rem indiuisibile: & consistit, cū dixit, qd punctus est substantia habēs sitū: & hoc redit ad id, quod ē abstractius a materia: igit est magis fidum: & consistit, abstractū a materia diuidit in tres partes: quarū altissima ē numerus, deinde geometria, postea illud, quod ē sub numero & geometria ex scientijs: & oportet, qd non intelligat hic ex iudicio, qd punctus est principiū magnitudinum, quēadmodum vnitas est principiū numeri: qm non vñ, qd linea sit composita ex punctis, quēadmodum cōponitur numerus ex unitatibus: sed videtur, qd punctus sit principiū lineę p modū, quo est tanq; forma ipsius, qm

Posteriorum

A B R A H A M

B Y R A N A

D linea enim est linea in actu quatenus ipsius ultima sunt duo puncta, sicut superficies est in actu, quatenus eius ultimum est linea vel lineae.

qm̄ linea utiq; ē linea in actu ex parte, qua extremitates ipsius sunt duo puncta: quemadmodū superficies utiq; est in actu ex parte, qua extremitates ipsius sunt linea, aut lineae.

T.42.ps ^a Vna autem scientia est, quae est vnius generis, quacūq; ^b ex primis componuntur, et ^c partes sunt, ^d aut passionēs horum per se. Altera vero scientia est ab altera, quarumcūq; principia, neq; ex ysdem, neq; altera ex alteris sunt. huius autem signum, cum ad indemonstrabilia venerit. oportet enim ipsa in eodem genere esse cum his, quae demonstrantur: signum autem et huius, cum ea, quae monstrantur per ipsa, in eodem genere sint, et cognata.

E
T.c.179 Sciētia aut vna est cuius subiectum est vnū: & oēs res, quae illi insunt, cōmonstrant median-
tibus his, q̄ sunt essentiales, aut p seipsum cōsequētes. Differentes vero scientiae sunt; quarum principia differunt, & non sunt vnū per se, & subiectū vnius est aliud ab alterius subiecto: hoc aut est manifestū, qm̄ principia resoluunt in principia, quae non cōmonstrant demōne: cuiusq; enim demōnis principia oportet esse ab ipsamet natura, q̄ res existētes cōmonstrat: demōnis enim pmissas oportet esse essentiales & proportionatas.

Cd.179 Postq̄ retulit qd scīae differāt veritate, narravit quae sit vna scīa. hoc enim est opportunū notū esse illi, qui aliquā rem scit de his, quib⁹ differant, aut verificent distinctae scīae. Et dum dixit: Scientia aut vna est, cuius subiectum est vnum. Itendit per subiectū, genus quod considerat, res aut quae in illa cōsiderantur, sunt vnū genere, quod vniuoce dī-

aut

Dixit Arist. Sciētia vero vna est, in qua est subiectum vnū: & monstrant oīa inexistentia ipsi p media, q̄ sunt substantialia, aut cōsequētia substantiā ipsi⁹: scīq; aut diuersae sunt, quorum principia sunt diuersa, & non sunt vnū & idē, et subiectū in vna ipsarū est aliud a subiecto in altera: manifestū aut hoc, cū resoluunt principia ad principia indemonstrabilia: & hoc, qm̄ oportet principia oīs demōnis esse ex eadem natura, de qua monstrantur res inesistentes: quoniam oportet propōnes demonstrationis esse essentiales & proportionatas.

Posteaq̄ cōmemorauit, qd scīae differunt in veritate, cōmemorat q̄ sit scīa vna: qm̄ oportet, vt sit notum apud eū, qui scit aliquid ex eo, qd diuersificant, aut verificant in ipso: qm̄ scīae differūt. & dixit: scīa vero vna est, in qua est subiectum vnū & idē: intelligit p subiectū, genus cōsideratū in ipsa, & ea, quae cōsiderant, erūt vnū, aut in genere, quod dī per cōsen-

T.c.179

Cd.179

ABRAM

BYRANA

aut analogia, distincte vero scientiæ subiecto differunt: subiecta aut differunt ob ipsam nām, hoc est, q̄ sint naturæ distincte, hoc est, nō coincidentes genere vniuoce dicto, neque analogia. aut differunt ex parte cōsiderationis nā existēte vna, sicut est cōsideratio Phisici & Astrologi de corporib⁹ celestibus. Et postq̄ narravit, q̄ scia vna sit cuius subiectum est vnū, adiecit secundā cōditionē, Et dixit: Et oēs res, q̄ illi insunt, cōmonstrant mediātib⁹ his, quæ sunt essentielles, aut p̄ seipsum cōsequentes. i. cōditio vnius sciæ cum hoc q̄ subiectū sit vnum est, q̄ oēs res, quæ huic vni subiecto insunt, commonstrent mediātibus rebus, quæ in definitione huius subiecti sumuntur, aut eius speciebus, aut rebus, in quarum definitiōe capit hoc subiectū, aut eius spēs, quæ quidem sunt accidentia cōnexa. primā autē speciem intendit hic per essentielles. adiecit autē hanc conditionem, q̄ hac cōditione sit subiectū vnū, & modus cōsiderationis vnus, quia nisi modus considerandi subiectū non sit vnus, scientiæ cōsiderantes ipsum nō sunt vna, & si subiectū sit vnū: res enim essentielles ei insunt ex vno modo: & est ac si dixisset, scia vna est, cuius subiectū est vnum, & res essentielles, quibus commonstratur demonstratiōe essendi quæ sita de hoc subiecto, sint vnius generis. possunt enī esse essentialia, quæ insunt vni subiecto distincta genera, quæ eueniāt huic subiecto ex differentiis modis. Præterea, quia quando res commonstrantur de vno subiecto per res illi essentielles, & per non essentielles, illa non est vna scientia, licet subie-

consensum, aut p̄ proportionē: scia **A** vero diuersæ diuersificant vtiq; per subiectū: subiecta vero diuersificantur, aut p̄ naturā, hoc est, vt sint naturæ ipsorū diuersæ, hoc est, nō contingentes, neq; in genere, quod dī p̄ cōsensum, neq; p̄ proportionē, & si diuersificant p̄ modū speculationis & naturæ alterius, quæ ad modū speculationis artificij naturalis, & Astrologi de corporibus celestibus. & posteaq̄ cōmemorauit, q̄ scia vna est, cuius subiectū est vnū: addidit cōditionē secundā, & dixit: & mōstrant oīa essentialia ipsi p̄ media, quæ sunt **B** substantia, aut cōsequētia non per mediū ipsorū: sensus est: & cōditio sciæ vnius enī hoc, q̄ subiectum est vnū, est, vt monstrent oīa inexistentia huic subiecto vni, p̄ mediū rerū, q̄ accipiunt in definitione ipsi⁹ subiecti, aut specierū suarū, aut rerū, in quarū definitionibus accipit subiectū, aut spēs ipsius: & hæc sunt accēta cōsequētia: & spēs prima, est quā voluit hic p̄ substantia: atqui posuit hanc cōditionē, qm̄ in hac cōditione est subiectū vnū, & modus speculationis in ipso vnus: qm̄ cū nō fuerit **C** modus speculationis de subiecto vn⁹, nō erūt sciæ substantiales vnū: & si fuerit subiectū vnū: & si res substantiales insunt ipsi p̄ modum vnū: ac si dixisset: & scia vna ē, cuius subiectū est vnū: & res substantiales, quas monstrat demonstratiōe existētiæ quæ sitorū huic subiecto, ex gñe vno: qm̄ si substantia inexistentia subiecto vni esset genera diuersa cōsequerent hoc subiectū p̄ modos diuersos: deinde, qm̄ cū mōstraret res de subiecto vno p̄ substantia ipsi, & nō substantia, aut non esset vtiq; scientia vna: Log. cū Ater. **BBB** & si

A B R A M

B V R A N A

D subiectum sit vnū: commonstrationes enim illarū, quæ sunt ex rebus non essentialibus sunt alterius sciz, D.d. Differentes vero sciz sunt, quarum principia differunt, & nō sunt vnū per se, & subiectū vnus ē aliud ab alterius subiecto. Intendit p principia ipsas præmissas, & p esse subiectū vnus illarū aliud à subiecto alterius. Intēdit non solum in genere, sed et fm modū. scientiæ enim subiecta differunt genere, aut modo, genere existēte vno, vt diximus. Et dū dixit: Hoc aut est manifestum, qñ

E principia resoluuntur in principia, quæ non commonstrant demfōne. Intēdit & hoc manifestat de dispositione scientiarū: hoc est, dñia earū præmissarū, qñ duarū scientiarū præmissæ resoluunt in earum primas. dixit aut hoc, quia quædā scientiarū præmissæ sunt, qñ in hac illa scia sunt cōclusiones, & præmissæ, & aliquæ sunt solum præmissæ. dñia aut inter præmissas scientiarū primas euidentior est, qñ sunt primarū cōclusiones, & illis conclusionibus, quæ sunt post illas sunt pmissæ. Et ideo dixit:

F Hoc aut est manifestum, qñ principia resoluuntur in principia, quæ nō commonstrantur demonstratione. Et postq narrauit, q oporteat primas differre ob scientiarum dñam, tulit hui⁹ causam, Et dixit: Cuiusq enim demfōnis principia oportet esse ab ipsamet natura, quæ res existētes commonstrat. i. oportet q sciz differat ob præmissarū dñam, qñ singularū scientiarū demfōni præmissas oportet esse illius generis naturæ, quā singule sciz considerat, & illæ sunt, quæ in illa scia commonstrat esse res, quæ in illa cōperiunt

ex

& si esset subiectū vnū: qñ monstrationes, quæ sunt in ipsis de rebus non substantialibus, sunt ex scientiæ vna. deinde dixit: scientiæ aut diuersæ sunt, quarū principia sunt diuersa, & non sunt vnū & idem: & subiectum in vna ipsarū est aliud à subiecto in altera, non in genere solum sed et in modo: qñ subiecta scientiarum diuersificant, aut in genere, aut in modo: & genus est vnū, quæ admodum diximus: & dixit: Planū aut est hoc, cum resoluuntur principia ad principia, quæ nō monstrant per demfōnem. sensus est: & monstrat hoc ex dispōne scientiarū, hoc est, diuersitate pponē, quæ sunt in ipsis: cū resoluuntur, pponēs ambarum sciarū, ad prima, q sunt in ipsis. atqui dixit hoc: qñ ex pponibus sciarū aliquid est, quod est cōclusio in hac scientia & ppo: & ex ipsis aliquid est propositio tantum: & dñia inter propositiones scientiarum primas manifestior de ipso, cum fuerint conclusiones primæ & propositiones consequentiū conclusionū: & propterea dixit: & hoc manifestum, cum resoluuntur principia ad principia indemonstrabilia: & posteaq cōmemorauit, q oportet prima diuersificari ad diuersificationē scientiarū, adduxit eam in hoc, & dixit: & hoc, qñ oportet principia oīs demfōnis esse ex eadem nā, de qua monstrant inexistētia. sensus est: atqui sequit, q diuersificant sciz diuersæ per diuersificationem principiorū: qñ oportet pponēs demonstrationū in scia esse ex genere naturæ, à qua cōsiderat vnaquq; scia: & hæ sunt, quæ monstrant in ea scia existētia rerū inexistētium illi.

Et

V V V A N A

A B A A A A

Ex quo autem naturæ quas distincte scientiæ considerant, sunt differentes, oportet quod id, quod ex illa natura sic differat: hoc est dictum, ipsas præmissas: differentium enim rerum causæ sunt differentes, scilicet quæ sunt differentium rerum singulis propriarum. Postquam autem meministi quod demonstrationis præmissæ sint generis naturæ subiecti singularium artium, tunc huius rationem; Et dixit: Demonstrationis etiam præmissas oportet esse essentielles, & proportionatas, id est, & essentielles & proportionatæ sunt pars naturæ, rei cui sunt proportionatæ, iam autem præmissum est, quid intendat per essentielles, & proportionatas naturæ subiecti, hinc itaque, concluditur quod demonstrationis præmissas oportet esse de natura ipsius rei.

T. 42. p. 3

Plures autem demonstrationes esse eiusdem euenit, non solum ex eadem coordinatione accipienti non continuant medium, (ut eorum, quæ *A B C & D & E* sed & ex altera, ² ut sit *A* transmutari, in quod autem *D* moueri ipsum vero *B* letari, & rursus *E* quiescere. Verum est igitur *C* de *B*, & *A* de *D* prædicari: nam quod letatur mouetur, & quod mouetur transmutatur: rursus *A* de *E*, & *E* de *B* verum prædicari: quare per altera media, & non ex eadem coordinatione syllogismus est, non tamen, ut neutrum de neutro dicatur mediorum: necesse est enim eidem alicuius ambobus inesse. Considerandum autem est & per alias figuras, quos modis contingit eiusdem fieri syllogismum.

T. 4180

Et iam possibile est, quod de vno quaesito instituantur multe demonstrationes: hoc autem non fit, quoniam mediū est vnius eiusdem demonstrationis solū: prout essent media inter *A* & *B C* & *D* & *E*.

Verū-

Et postea quod fuerint naturæ, de quibus considerant scientiæ, diuersæ: sequitur, ut sit, quod est ex ea natura diuersum, hoc est, præpones: & hoc quoniam causæ rerum diuersarum sunt diuersæ, & conuoluit accidentia rerum diuersarum sunt diuersa, hoc est appropriata unicuique rerum diuersarum: & postea quod commemorauit, quod præpones demonstrationis sunt de genere naturæ subiecti in vnaquaque arte, adduxit probationem super hoc: & dixit: quoniam oportet præpones demonstrationis esse substantiales & proportionatas: intelligitur per substantiales & proportionatas eas, quæ sunt ex natura ipsius proportionata: & ita similiter, quod intelligat per substantialia & proportionata: & syllogismus conuenit sic: præpones demonstrationis sunt substantiales & proportionatæ, & substantialia & proportionata sunt ex natura subiecti: concludit ergo ex hoc, quod oportet præpones demonstrationis esse ex natura vna.

T. 4180

Dixit Aristoteles, iam vero fieri potest, ut constituantur super quaesito vno demonstrationes plures: atque non erunt in eo, quod hoc mediū sit ex declaratione vna & eadem: quemadmodum si sint media inter *A* et *B* et *C* et *D* et *E*,

BBB ij sed

Posteriorum

ADRIAM

EVANNA

D Verū tamen quando media fuerint duarum cōmonstrationū, prout fit id, pro quo est litera A ipsum transmutabile: & id, pro quo est litera D ipsum mobile: & id, pro quo est litera B congaudens: & id, pro quo est litera C quiescens: sicq; expedit, qd dicat D de B & A de D. id enim, quod congaudet mouetur, & quod mouetur trāsmutatur: ac etiam expedit, quod p̄dicetur A de C & C de B quicquid enim

E congaudet quiescit, & quiescēs transmutatur: syllogismus ergo fit per differentia media, quæ non sunt vnius commonstratio nis, excepto quod nō fit hoc id, quod non est: nec vllum medio rum p̄dicatum de altero simpliciter: necessario enim oportet simul vni eidem rei inesse. Iam autē expedit scrutari quot mo dis possit in duabus vltimis figuris de vna eadem re fieri syllogismus.

sed in eo, quod sunt media ex declaratione secunda: quemadmodum, si esset in quo litera B alteratum, & in quo est litera D motum, & in quo est litera B suscipiens voluptatem, & in quo est litera C suscipiens quietem: oportet igitur, vt dicatur D de B & A de B & hoc, qm̄ quod suscipit voluptatē mouetur, & quod mouetur alteratur: & con similiter etiam oportet, vt p̄a dicat A de omni C & C de omni B & hoc, quoniam omne suscipiens voluptatem, suscipit quietem, & quod suscipit quietem permutatur. erit igitur syllogismus per media diuersa, quæ nō sunt ex declaratione vna: p̄terq; qd non erit hoc illud, quod non erit, neq; vnum mediolum p̄a dicatum de altero simpliciter: qm̄ oporteret, qd inessent simul vni & eidem. Iam vero sequit, vt inquiram⁹ fm̄ quot modos: posse est, vt sit syls in duabus figuris vltimis de re vna & eadē.

E. Nutribile.

Substantia.

D. Animal.

Homo.

A.

C. Animatum.

B.

Transmu-

Einzelc
clusionis
plures hz
sūt demō
strationes
ex eadē co
ordinatio
ne cōfēctz

Transmutari.

E. Quiescere.

Letari.

A.

D. Moueri.

B.

A

Eiusdē ob-
clusis hē
sūt plures
demonstr
ex diuers
coordina-
tione con-
fecta.

ABRAM

BVRANA

Cā. 180

Ex quo differentiū scientiarum sunt dīa principia, imposse est, qđ demōne cōmonstret vnū idē quē- sitū, nisi quāsitū sit vnum nominis æquiuatione. sicut est æqualitas, quæ æstimatur, qđ demōne cōmon- stretur in pluribus q̄ in vna sciētia, Intendit etiam notificare, qđ in vna scientia sit possibile demōne com- monstrari vnum quēsitū pluribus, q̄ vna demōne: medius enim ter- minus in vna demōne est alius à medio termino alterius demonstra- tionis: & si ambo sint vnus generis. Et dum dixit: Etiam possibile est, qđ de vno quāsito instituantur mul- tæ demonstrationes, hoc a sit nō sit, qñ medium est vnus eiusdem com- monstrationis solum. Intēdit qđ nō adueniat hoc, qñ medius terminus duarum demōstrationum simul sit vnus ordinis, prout qđ in ambabus sit causa, sed in vna est aliqua causæ species, alia à specie, quæ ē alterius, veluti qđ in vna sit causa efficiens, & in alia sit formalis, aut finis. Sed si- militer etiam contingit quādo vtri- usq; medius termin⁹ nō fuerit vni⁹ ordinis: hoc est, quando in vna cau- sa, & in alia euidētia, & non conue- nit quòd ex eius dicto intelligatur, quòd demonstrationes, quarum medij termini sunt vnus ordinis.

sint

Qm̄ sciētiæ sunt diuersæ, p̄p̄ea qđ principia sua sunt diuersa: fieri non pōt, vt monstret per plures demō- nes quāsitū vnū & idē: nisi fuerit quēsitū vnū per cōitatō nominis: vt æqualitas, de qua existimat, qđ osten- dat per demōne in pluribus scien- tijs: vult docere cōsist etiam, qđ fieri pōt in scia vna, vt ostēdat p demon- strationē quāsitū per plures demō- nes, & hoc, qm̄ medius terminus in demōne vna est alius à medio in demōne altera: & si fuerint vtrq; ex genere vno: & dixit. Iā vero fieri potest, vt ostēdat quēsitū vnum p demōnes: sed non erit hoc, cū fue- rit medium ex declaratione vna & eadem tñ. sensus est: atqui nō pro- ueniet hoc, cū fuerit termin⁹ me- dius in duabus demōnibus simul fm ordinem vnum: quemadmodū si esset in vtrisq; causa: p̄terq̄ qđ si in vna ipsarū esset species causæ alia à specie, quæ est in altera: quēadmo- dum si esset in vna ipsarū causa effi- ciens, & in altera formalis, aut fina- lis: sed accideret, quēadmodū hoc cō- sistēt in eo, qđ non erit termin⁹ me- dius in vtrisq; fm ordinē vnum: & hoc, cū fuerit in vna ipsarū causa, & in altera signum. neq; oportet, vt intelligat ex sermone suo, qđ termi- ni medij ipsis sunt ex ordine vno:

BBB iij qđ ipsi

Cō. 180

B

C

Posteriorum

A B R A M

E Y R A N A

D sint quæ sunt ex generibus mutuo subalternis. prout quidā commōstraret hominē esse corpus, per duos terminos, quorū vnus sit ipsum eē nutritibile, & alter ipsum esse aīal: taliū enim demōstrōnū p̄missæ non sunt immediatæ, iam aut̄ est dictum in cōditionibus p̄missarū demōstrum q̄ sint immediatæ. Dñi aut̄ dixit: Prout essent media inter A & B & C & D & E, id est, sicut q̄ cōmonstraret, q̄ A inest B p̄ mediū C & p̄ mediū D & p̄ mediū E, hoc est, q̄ vnūquodq; illorū sit ipsum solū: & fierent nobis de inessendo A ipsi B tres demōstrones. Et dū dixit: Veruntū qñ media foreint duarū cōmōstrationū, i. q̄ media sint duarū cōmōstrationū & nō sint vna fm cōmōstrationē. Deinde tulit hui⁹ exēplū ex ipsis materiēb⁹, & cōt̄ fuit exēplo primæ sp̄ei ex lris. Et dixit: Prout sit id pro quo est lra A ipm transmutabile: & id, pro quo ē lra D ipm mobile: & id, pro quo ē lra B cōgaudens: & id pro quo ē lra C quiescēs, i. huius exēplū est, q̄ sit id pro quo est lra A qd̄ est maius extremū, ipm transmutabile: & pro quo est lra D q̄ est medius terminus, ipm mobile: & id pro quo est lra B, qd̄ est minus extremū ipsum cōgaudens. Dñi aut̄ dixit: Et id pro quo est lra C quiescēs, i. & capiamus Et loco ipsius C de ipsis materiēb⁹, q̄ est vltim⁹ medius terminus ipm quiescēs. D. d. Sicq; expedit q̄ dicat̄ D de B & A de D: id enim, quod cōgaudet mouē, & quod mouet transmutatur. i. & qñ caperem⁹ has loco harū materiēū, prout constituiimus, verum est, q̄ p̄diceretur A de D & D de toto C cōpim⁹ enim A loco transmutabilis, & D

q̄ ipsi sint ex generib⁹, quæ sunt sub se inūicem: quēadmodū si aliquis monstraret, q̄ omnis homo est corpus per duos terminos: quorū vnus est, q̄ sit nutritibile. & alter, q̄ sit animal: qm̄ in huiusmodi demōstrationibus nō sunt propositiones immediatæ, sed iam diximus, q̄ ex cōditionibus p̄ponū demonstratiuarum est, q̄ sint immediatæ: & dixit: quēadmodū si essent media inter A & B & C & D & E, vult per ipsa monstrare, q̄ A inest B per mediū D & per medium C & per mediū E hoc est, q̄ sit vnūquodq; ipsorum seorsum: & habebim⁹ de eo, q̄ sunt A B C tres demōstrones: cū vero dixit: sed cū fuerint media ex secūda declaratione, sensus est: iam vero erūt media ex duabus declarationib⁹: & nō erit vnus in declaratione altera: adduxit exēplū in materijs: & dubitat̄ de exēplo primo ex lris: & dixit: quēadmodū si in quo est A sit alteratū, & in quo est lra D motū, & in quo est lra B suscipiēs voluptatem. sensus est: si esset, in quo est litera A q̄ est maior extremitas, alteratū, & in quo est litera D, quæ est medius terminus, motū: & in quo est lra B, quæ est minor extremitas, suscipiēs voluptatē. & dixit: & consistit etiam, in quo est litera C suscipiens quietē, sensus est: & accipiat consistit etiam loco C ex materijs, quæ erat termin⁹ medius vltimus, suscipiens quietē: deinde dixit: oportet igit̄ vt dicat̄ D de B & A de D & hoc, qm̄ qui suscipit quietem mouet: & qui mouetur p̄mutat̄. sensus est: cūq; acceperim⁹ has lras loco istarū materiēū, quēadmodū dixim⁹: verū ē, q̄ p̄dicat̄ A de D, & D de oī C, & hoc, qm̄ acceperamus

A B R A M

& o ccepimus loco mobilis, & b loco
co cogaudentis: & notū est, q trans-
mutabile p dicit de oī mobili, &
mobile de oī cogaudente. Sicq; cō-
cluderet, q oī cogaudens trāsmu-
setur. D.d. Ac etiam expedit, q p dicit
a de c & c de b quicquid enī
cōgaudet quiescit, & quiescens trāsmu-
tatur. i. qñ caperemus has literas
loco harum materierum, constitue-
retur demō sic, omne cogaudens
quiescit: & omne quiescens est trans-
mutabile: sicq; concludit, q omne
cogaudens est transmutabile. &
illud idem est res quæ concluderat
mediante mobili, quādo caperetur
transmutabile in potentia, non in
actu. qñ enim caperetur transmuta-
bile in actu, non verificaretur quod
quiescens transmutetur: convenit
ergo q eius oratio intelligat, quod
qui cogaudet mouet, & quod mo-
uetur transmutat: hoc est, quod qui
recipit gaudium recipit motum, &
qui recipit motum, recipit transmu-
tationem, & non sit quæsitum dua-
rum demōstrationum vnum. D.d.
Syllogism⁹ ergo sit per dīa media,
quæ non sunt vnius commonstra-
tionis, excepto quod non sit hoc id
quod nō est nec vnum mediorum
p dicitū de altero simpliciter: ne-
cessario enim oportet simul vni ei-
dem rei inesse, idest, excepto quod
impossibile est, quod hæc differen-
tia media sint in summo differētia,
adeo quod impossibile sit, vñ illo-
rum duorū de altero p dicitari, nec
fm totum, neq; fm partē: media. n.
quæ sunt huius cōditionis, non sunt
huius moris, quod insint vni rei, me-
dia autem, quibus adueniūt multæ
demonstrationes de vno quæsito,
moris

B V R A N A

ramus a loco pmutari, & n accipi- A
mus loco moti: & b loco suscipiētis
voluptatē. Planū igit q permutatū
p dicit de oī moto, & motū p dicit
de oī suscipiēte voluptatē: ergo con-
cludit, q suscipiēs voluptatē permu-
tat deinde dixit: & consistit et opor-
tet, vt p dicit n de c & c de b & hoc,
qñ oī suscipiens voluptatē, suscipit
quietem, & suscipiens quietem per-
mutat: hoc est, in eo, q accipiuntur
literæ istæ loco istarū materierū, cō-
plicabit vtiq; demō sic, oī suscipiēs
voluptatē suscipit quietē, & oī susci-
piens quietem suscipit permutatio- B
nem, ergo concludit, q oī suscipiēs
voluptatē suscipit permutationē: &
hoc est illud idē, quod cōcludit per
mediū, motū: cū accipit permu-
tatū in potētia nō in actu: qñ cū
acceperit pmutatū in actu, nō verifi-
cat, q sit in potentia pmutatū: opor-
tet igit, q intelligat sermo ipsius, q
suscipiēs voluptatē mouet, & quod
mouet pmutat, hoc est, qd suscipit
voluptatē suscipit motū, & quod su-
scipit motū, suscipit permutationē:
& tūc erit quæsitū p duas demōnes, I
vnum. deinde dixit: & erit igit syls C
p media diuersa nō ex declaratione
vna: præterq; q non erit hoc illud,
quod nō erit, & nullū mediorū p dicit
de altero simplt: qñ sequeretur
ex necessitate, vt inessent alicui alte-
ri. sensus est: præterq; q fieri nō pōt
in istis medijs diuersis, vt sint i fine
diuersitatis ita, q fieri nō pōt, vt p dicitur
vnum ipsorū de altero neq;
in toto, neq; in parte, qñ non est ex
via mediorum, quæ sunt cum hac
dispōne, vt insint alicui alteri: sed ex
via mediorū, per quæ adducuntur
demonstrationes multæ sup q̄sito vno, est,

B B B iij q

Posteriorum

A B R A M

D moris ipsarū est q̄ insint vni rei, qđ est quæsitū prædicatū : & si non sint vnius naturæ, qñ aut̄ duę res prædicantur de vna re, nulli dubiū est, q̄ vna illarū de altera prædicetur, aut fm̄ totum, aut fm̄ partē. Et ideo dixit: Nec vllum mediōrū prædicatū de altero simpliciter. Quoniā iam sit non negatum ab illo fm̄ partē, non simpliciter, & hoc qñ vnum mediōrum fuerit altero vsus, sit negatio vnius ab altero fm̄ partem non fm̄ totū. Et postq̄ enunciauit quomodo fiat de vna re plures q̄ vna demō in prima figura, Dixit: Iam aut̄ expedit scrutari quot modis possit in duab⁹ vltimis figuris de vna eadem re fieri syls. Dixit autē hoc ob duas res: quarum vna est, quia contingit in vna specie secūda figure, aut tertia, q̄ concludatur vna eadem res duobus medijs terminis, sicut in prima figura. Et possibile est, q̄ vna res cōcludatur in duabus speciebus eiusdē figure, qm̄ negatiua vniuersalis magis euenit in secunda figura, q̄ alia demonstratio duobus modis: quorum vnus est, quatenus medijs termini differant ordine, prout fuerāt in prima figura, alter aut̄ modus est q̄ cum hoc q̄ differunt fm̄ se, differāt negatione, hoc est, q̄ in vna duarū demōnū negatiua sit ipsa minor & in altera sit ipsa maior. sicut com mōstraret, q̄ A nulli B insit median te D & mediāte C: q̄ possumus accipere D nulli B inesse, & q̄ oī A insit, sicq̄ duab⁹ cōuersionibus cōcluderet, q̄ A nulli B insit. Et posse est, q̄ capiam⁹ C, q̄ est alter medius terminus, negatus à maiori extremo, affirmat⁹ minori, & opz q̄ in his duabus demōnib⁹, quæ sunt vnius quæsitū, q̄ nō

B V R A N A

q̄ insint alicui alteri, & ipsum ē prædicatū quæsitū, & si nō fuerint ex nā vna: cūq̄ prædicant⁹ duo de aliquo, nulli dubiū, q̄ prædicat⁹ vnū ipsorū de altero, aut ī toto, aut in pte: & p̄p̄ea dixit: id, qđ nō erit, & nullū mediōrū prædicat⁹ de altero simpliciter: qm̄ erit utiq̄; nō negatū ab ipso p̄ diuisionē nō simpliciter: & hoc, cū fuerit vnū mediōrū magis vsē, q̄ alterū, erit negatio vnius ipsorū ab altero in pte nō in toto: & posteaq̄ enunciauit, quō erūt de vno plures demōnes in plurib⁹ q̄ prima figura dixit: iāq̄; seq̄t⁹, vt inquiram⁹ fm̄ quot pueniet, vt sint demōnes plures in duab⁹ figuris vltimis sup̄ quæsitō vno & eodē: atqui dixit hoc p̄p̄ duo: quorū vnū est: qm̄ accidit utiq̄; in sp̄e vna secūda figure: aut tertia, vt concludatur vnū & idē p̄ duos terminos medios, quēadmodū in figura prima: iāq̄; fieri pōt, vt concludat⁹ aliquid vnū in duabus speciebus eiusdē figure: qm̄ vsis negatiua pueniet in secunda figura plus q̄ per demōnē vnā duobus modis: quorū vnus est, vt sint termini medijs diuersi ī ordine: quēadmodū erāt in prima figura: modus aut̄ secūdus cū eo, q̄ sunt diuersi inter se, sunt et̄ diuersi in negatione, hoc est, cum sit minor in vna duarū demōnū negatiua, & in altera maior: quēadmodū si adducat⁹, q̄ A de nullo B p̄ mediū D & p̄ mediū C, qm̄ fieri pōt, vt accipiat⁹, q̄ D de nullo B & q̄ in toto A, cōcludit⁹ ergo p̄ duo conuersā, q̄ A de nullo B & fieri pōt, vt accipiat⁹ C qui est terminus medius alter negat⁹ ab extremitate maiore, affirmat⁹ de minore: & sequit⁹ in ambab⁹ istis demonstrationibus, q̄ sunt de quæsitō vno: qm̄

ABRAM

BVRANA

181. q̄ non variant medio termino solū, sed ēt discrimine proportiōis medij termini ad duo extrema. Hoc itaq; intēdebat dum dixit, Iā autē expedit scrutari quot modis eueniat q̄ fiat multę demōnes in duabus vltimis figuris de vno q̄sito, & subtrahit hanc orōnem, quia remanet apud illum, qui sciuit syllos, & scit quomodo hoc fiat in prima figura: & similiter cōtingit in tertia figura. hoc est, q̄ demōnes, q̄ sūt de vno quāsito, differant ob differentiā mediorum terminorum, & dīam illorū proportiōis ad extrema. Et si in tertia figura nō eueniat demō constructiua, sed destructiua, hoc euenit, quia in quibusdam locis scientiæ vtuntur destructione partiali, & hoc fit quando res ita est secundum se huius: tamen maior pars in illis sunt destructiones vniuersales, sicut sunt constructiones, hoc est, quod nō fiant constructiones partiales.

q̄m nō permutat ī termino medio, A tū, sed ēt in diuersitate p̄portiōis termini medij inter duas extremitates, hoc est igit, qđ voluit, cū dixit: iamq; op̄, vt inquam fm quot modos prouenit, vt sint demōnes multę in duabus figuris vltimis super q̄sito vno: & tacuit de sermone in hoc: q̄m manifestū est apud eū, q̄ scit syllos: & notū ē, quō erit hoc in prima figura: & ad huius similitudinē accidit ī figura tertia: hoc ē, q̄m demōnes, q̄ sūt sup q̄sito vno, diuersificant in ipso p̄ diuersitatē terminorū mediorū, & diuersitatē B p̄portionis ipsarū de extremitatibus: & si fuerit figura tertia, nō pueniet in ipsa demō cōstruens, sed ex ipso pueniet: q̄m sciē utiq; faciūt ī locis aliqd imposse particulare, & hoc, cū fuerit res p se ita: in multis vero istorū p̄tractantur impossibilia: quēadmodum efficiunt cōstruentes, hoc est, q̄m non efficiuntur cōstruentes particulares.

ANT. INTER. TEX. XLIII.

Eorum, quę fortuna eueniunt, quęque in sensuum functione sunt, non esse scientiam. Cap. 22.

Eius^a vero, quod à fortuna, non est scientia per demonstrationē: neq; enim vt necessarium, neque tanquam vtplurimū est, quod est à fortuna, sed quod prater hac fit. Demonstratio autē est alterius horum: omnis enim syllogismus, aut per necessarias, aut per eas, quę vtplurimum propositiones conficitur: & si propositiones quidem sunt necessariae, & conclusio erit necessaria, si vero vtplurimum, & conclusio talis. Quare si id, quod est à fortuna, neque^b vtplurimum est, neque necessarium, non esset vtiq; ipsius demonstratio.

Verumtū

Dixit

D Verumtū id, qđ per accidens
T.c.181 fit, non scitur demōstratione. id. n.
 qđ per accidens, non fit necessa-
 rio, nec procedit pro maiori pte
 rei, sed ppter has duas naturas:
 demō autem est de altera harū
 duarum. oīs enim sylsus aut fit
 ex p̄missis necessarijs, aut ex
 p̄missis, quæ pro maiori par-
 te procedunt. & conclusio illa-
 ta ex necessarijs p̄missis est ne-
 cessaria, & illata ex p̄missis, q̄
 vtplurimum sunt, est vtpluri-
E mum. ex quo autem quod per
 accidens est neutrius horū est,
 de illo non fit demonstratio.

C6.181 Dum dixit. Verumtū id, qđ per
 accidens fit, nō scit demōne. Intē-
 dit, qđ non sit nobis aditus vt capia-
 mus duas demōnes, q̄ nobis cōita-
 re faciant esse id, qđ est per accidēs.
 Deinde tulit huius causam, Et dixit:
 Id n. qđ p accidens fit, nō fit necessa-
 rio, nec procedit pro maiori parte
 rei. i. qđ id, qđ fit per accid. s. nō fit
 ex suis causis necessario, neque fuit
F maiore partē, sed ppter has duas na-
 turas, i. qđ fiat vt in minori parte, &
 ideo illius non sunt cause naturali-
 ter terminate, quando autem illius
 non sunt terminate cause, & scien-
 tia quæ fit de re est ob illius termi-
 natas causas: manifestum itaq; est,
 qđ de eo, cuius non sunt terminate
 cause nō fit demonstratio. Et post-
 quam posuerat qđ de eo qđ fit p ac-
 cidens, non fiat necessario, neque
 pro maiori parte, Dixit. Demōratio
 autē est de altera harum duarum. i.
 demō sit de eo, qđ est necessarium,
 aut de eo, qđ est pro maiori parte.

Et

Dixit Arist. Quod vero inno- **T.c.182**
 uat per accidēs nō scit p demō
 nē: qm̄ eius, qđ innouat p accēs
 innouatio nō est ex necessitate,
 & nō pcedit vtplurimū: sed est
 extra ambo hæc: sed demō est
 de vno istorū duorū: qm̄ oīs syl
 logismus aut ē ex p̄pōnibus ne-
 cessarijs, aut ex propōnibus p̄ce-
 dētibz vtplurimū. Conclusio
 autē, q̄ sequit ex propōnibus ne-
 cessarijs est necessaria, & quæ se-
 quit ex propōnibz vtplurimū
 est vtplurimū: qm̄ qđ est per ac-
 cidens, non est fm̄ vñū istorum
 duorum, nō est demō de ipso.

Et dixit: qđ vero innouatur pacci- **C6.183**
 dens, nō scit p demōne sensus est:
 qđ nō habemus viā, qua accipiam⁹
 duas demōnes cōstitutas sup̄ exi-
 stētia eius, qđ est per accidens: pos-
 tea adduxit cām i hoc, & dixit: qm̄
 eius, qđ innouat per accēs, non est
 innouatio ex necessitate, neq; p̄ce-
 dens vtplurimum: sensus est: qm̄
 eius, qđ innouat per accidēs nō est
 innouatio ex causis suis neq; ex ne-
 cessitate, neq; vtplurimū: sed qđ in-
 nouat per accidens est extra ambas
 istas naturas, hoc est, qm̄ innouat,
 vt in paucioribus: & p̄p̄ea nō habet
 cās determinatas fm̄ nām, cūq; nō
 habuerit cās determinatas: & scia d̄
 re sit p̄p̄ cās determinatas. Planū igit̄
 tur, qđ nō est de eo demō, qđ non
 hēt cās determinatas: & postea qđ po-
 suit, qđ illud, qđ innouat p accēs, nō
 innouat ex necessitate neq; vtplm̄:
 dixit: & demō ē de vno istorū duo-
 rū: sc̄sus ē: & demō vtiq; erit de eo,
 qđ ē ex necessitate, aut de eo, qđ est
 vtplm̄:

A B R A M

I V E R A N A

Et notum est, qd qñ ponimus: qd accidens non fiat necessario, neq; pro maiori parte: hinc cōcluditur in secunda figura, qd de accidente nō fiat demō. Postq̄ autem præsumptur duas præmissas huius sylłi, qd demonstratio sit de eo, qd est necessario, & de re, quæ est pro maiori parte, Cœpit dirigere ad modum unde occurrat veritas huius, & tradidit eius causam. Et dixit: Omnis. n. sylłus aut sit ex pmissis necessarijs, aut ex præmissis, q̄ pro maiori parte procedunt: demōnū aut cōclusiones sunt necessariae, aut pro maiori parte, qm̄ demonstrationū præmissæ sunt harū duarū cōditionū. hoc est, necessariae, aut pro maiori parte. modi autem conclusionum necessario sequuntur modos præmissarum, prout in libro Priorum cōmonstratur. Et hoc intendebat dum dixit: Et conclusio illata ex necessarijs præmissis est necessaria, & illata ex præmissis, quæ ut plurimum sunt, est ut plurimum. Deinde dixit: Ex quo autem quod per accidens est neutrius horū est: oportet qd de illo non fiat demōstratio.

utplm: manifestū aut, cum posuerimus hoc, & posuerimus, qd accidēs nō est ex necessitate, neq; de eo, qd est utplm, qd cōcludet ex hoc ī secūda figura: qd de eo, qd est p accidēs, nō erit demō: & posteaq̄ accepit binas propōnes isti sylłi: qd demō utiq; est de eo, qd est ex necessitate, & utplm: cœpit vere dirigere re, ex q̄ cadit yitas ī hoc, & tradit cām ipsi & dicit: qm̄ oīs sylłs, aut erit ex binis ppōnib⁹ necessarijs, aut ex binis ppōnib⁹ utplm: & cōclones demōnū aut erūt necessariæ, aut ut multū, qm̄ ppōnes demōnū sūt ex duab⁹ istis dispōnib⁹, hoc ē, aut necessariæ, aut utplm: & modi conclusionū ex necessitate consequuntur modos propōnum: quēadmodū declaratū fuit in lib. sylłi: & hoc est: qd voluit: cū dixit: & cōclones cōsequētes ex propōnibus necessarijs sunt necessariæ, & cōsequētes ex propōnibus utplm sunt ut plurimū: deinde dixit: qm̄ quod est p accidens, nō est fm̄ vnā duarū istarū specierū, non est de ipso demō: sensus est: qm̄ qd innouatur per accidēs non est fm̄ vnā istarū duarum specierū: sequitur itaque, qd non sit de ipso demōstratio.

par. 43. ^a Neq; per sensum est scire. si enim est sensus huius, ^b & non huius cuiusdam, sed sentire necessarium est hoc aliquid & alicubi & nunc, vniuersale vero, quod est in omnibus, impossibile est sentire: non enim est hoc, neque nunc, neq; enim esset utique vniuersale: quod enim semper & vbiq; vniuersale esse dicimus. Quoniam igitur demonstrationes quidem vniuersales sunt, hac autem non est sentire, manifestum est, quod neque scire per sensum est. Sed planum quod & si esset sentire triangulum, quod duobus rectis aequalis habet angulos, quæreremus utique demonstrationem, & non quemadmodum dicunt nonnulli, sciremus: sentire quidem enim necesse est singulare,

Posteriorum

D gulare, scientia vero est in cognoscendo vniuersale. Quare & si supra Lunam essemus, & videremus obiecta terram, non vtique sciremus causam defectus, sentiremus enim nunc quod deficit, & non propter quid omnino, non enim erat sensus ipsius vniuersalis, sed ex eo, quod specularum hoc plerumq; contingere, vniuersale vtiq; venati demonstrationē habemus: ex singularibus. n. pluribus vniuersale manifestū est.

Contradictio Tomitani.

109 Vult sensum habere pro obiecto re singularē. Contrariū leges. 2. Post. 26. Vide Sol.

110 Dicit Arist. si essemus super Lunam tempore defectus, videremus ipsam deficere, nō tamen ex eo fieret in nobis vniuersale. Oppositū videtur voluisse. 2. Post. 1. 1. Vide Sol.

ABRAM

T.c. 182 Amplius nō ē aditus ad sciā per sensum. sensus. n. hoc singulare cōprehendit, et non cōprehendit hoc alterū, & eius cōprehensio in tpe est, et qua singulare ē ī loco: vlt̄ aut̄ in oī re est, et in tale nequeunt sensus occurrere: nā nō est ī hoc singulari p̄ter hoc singulare, neq; ī aliquo tpe p̄ter hoc tēpus, neq; in eo qđ est vlt̄: vlt̄. n. est de oī & semper: et ex quo demōnes sunt rerū vniuersaliū, sensus aut̄ non habet aditū ad illorū cōprehensionē: notū est, qđ non sit aditus vt res p̄ sensum sciatur. si vero eēt aditus procedēs ad ipsos sensus de tres trigoni angulos eēdo duobus rectis equales, demō abinde hoc mō quærerēt: sensus. n. offendit indiuiduū & particulare: sciā vero fit de vlt̄. Et hanc ob cām, si supra Lunā essemus, & terre īterpositionē viderem⁹ qualis illa eēt nō occurreret nobis cā ipsius eclipsis. id. n. quod cōprehēderem⁹, eēt hęc eclipsis sciā vero cāq; suę eclipsis, n̄, qā n̄ obñciit sensui, s; venamur vlt̄
ex

BYRANA

T.c. 182 Dixit Arist. Amplius nō ē via ad sciā per sensum: et hoc, qm̄ sensus vtiq; assequit hoc indiuiduū, & nō assequit hoc vnū: & assecutio ipsius est in tpe, & fm̄ qđ indiuiduū est in loco: vlt̄ aut̄ ē in oī re, quēadmodū hoc, impossibile est, vt cadāt sensus, nō est in hoc indiuiduo absque hoc indiuiduo, neq; in tempore absq; tpe: neq; qđ fuit, erit vlt̄: et hoc, qm̄ vlt̄ est de oī & semp: & posteaq; demōnes sunt de vlt̄ibus: & sensus nō habet viā, vt assequatur ipsa. Planū vtiq; qđ non est via, vt sciatur aliqd p̄ sensum: atqui si forte esset via pcedēdi ad sensus, qđ triāgulus hēt tres angulos equales duob⁹ rectis: quærerēt vtiq; de ipso demō sup hoc: & hoc: qm̄ sensus vtiq; assequitur separatū & particulare: sciā vero semp est de vlt̄: & pp̄ hanc causam si essem⁹ altiores Luna, & videremus obstipationem terrę qualis sit: nō euenisset nobis cā de defectu ipsius: igitur non propterea qđ sensus non assecutus est: sed vlt̄
obser-

ABRAM

ex repetitione singularis à sensu pluries: vniuersale enim putatur verum ex repetitione sensuum pluries.

Cd. 181 - Eius intentio in hoc capitulo est, q̄ notificet q̄ de mōis scia nō adueniat nobis ex pte sensus, & q̄ nobis eueniat ob aliā vim nobiliorem sensu, qui est ipse intellectus. Et dū dixit: Ampli⁹ nō est adit⁹ ad sciam p̄ sensum. Intendit notū est q̄ n̄ sit nobis aditus, q̄ sciamus nām alicu⁹ sp̄ci, neq; alicuius entis p̄ sensum. Et Postq̄ narrauit rem, cuius cōmonstrationē intēdit. Incēpit illius cōmonstrationē, Et dixit: Sensus. n. hoc singulare cōprehendit, & non cōprehendit hoc alterū: id est, non cōprehēdimus speciei nām per sensum, quia sensus de specie cōprehēdit vnum singulare, aut plura singularia, p̄ter q̄ cōprehendat illius singularia, q̄ sunt infinita. D. d. Et eius cōprehēsiō in tpe est, & qua singulare est in loco: id est, sensum rē cōprehēdere connectit certo tēpore & loco, non q̄ sit æquale sem per & vbiq;. D. d. Vt aut in oī re est, i. res v̄is, quē nobis obijcit, est in oī singulari, & vbiq; & sp̄. Et ex quo id, qd̄ ex his duabus p̄missis cōponitur in scda figura, est q̄ sensus non cōprehendat ipsum vniuersale. d. Et in tale nequeunt sensus occurrere. nā non est in hoc singulari, p̄ter hoc singulare, neq; i aliquo tpe p̄ter hoc tēpus, id est vniuersale autē est in omnibus singularibus, omnibus & tēporibus, & in hoc loco summanit conclusionem & syllogismum. Et vice huius inuenitur in uaductione Matth. sic, Ac iterū
non

EVRAHA

obseruans ex multiplicatiōe in diuidui: quoniam vniuersale vtrique venamur in veritate & ex multiplicatione sensuum.

Intētio ipsius in hoc capitulo est, **Cd. 181** docere, q̄ scia de mōis nō prouenit nobis ex parte sensus: sed prouenit nobis p̄ potentiā vnā honoratiorē sensu, quē est intellectus: & dixit: qūo est via ad sciam p̄ sensum: sensus est: & manifestū, q̄ nō habemus viā, vt sciamus nām aliquā species, & aliquod entū per sensum: & posteaq̄ cōmemorauit rē, quam **B** intēdit exponere, cēpit ip̄m declarare, & dixit: & hoc, qm̄ sensus assequit hoc indiuiduū, & nō assequit hoc vnū: sensus est: atqui nō assequitur nām speciei p̄ sensum: qm̄ sensus vtriq; assequit de sp̄ indiuiduū vnū, aut indiuidua multa, absq; eo, q̄ assequat indiuidua infinita: dixit: & assecutio ipsius erit vtriq; in tpe & fm̄ q̄ indiuiduū est in loco: sensus est: & assecutio sensus de re est vtriq; cōposita i tpe aliquo & loco, & nō equaliter absoluit in omni tēpore & in oī loco: D. d. & v̄t est i **C** oī re: sensus est: & intētio v̄is, quā assequimur est in omni indiuiduo, & in omni loco, & in oī tempore. & posteaq̄ fuerit, qd̄ complicat ex duabus istis propōnibus in scda figura, hoc est, q̄ sensus nō assequitur v̄t: & dixit: quēadmodū hoc non est possibile, vt cadant sensus in ip̄so, quoniā nō erit in hoc indiuiduo absq; hoc indiuiduo, neq; in tēpore absq; tpe: sensus est: & v̄t est in oībus indiuiduis & in oībus tēpibus: & ex sermone isto cōprehēdit cōclusionē: & inuenit locus iste per translationē

Non est aditus ad receptionem scientiæ per sensum: licet enim sensus non sit talis, neq; in hoc. Verumtamen oportet sensus esse in hac re, & ubi, & nunc. huius autem dicti significatum est, qd si quis diceret, qd sensus sint talis rei, non huius rei, oportere qd in sensum comprehensione, ipsi sensus non indigerent, ut sensata sint, neq; qd sint in loco signato, neq; in tpe signato. Verumtamen inuenimus ipsos sensus, qd sint ad comprehensionem huius signatæ rei, & ipsam esse in loco signato, & tpe signato: sensus itaq; non comprehendit sensatorum similitudinem: & intendit per similitudinem, re, qua similia sunt singularia, qd sunt vnius speciei. Et postq; demonstrauit qd sensus non comprehendat ipsam re vlem, Dixit: Et ex quo demonstrationes sunt rerum vltimæ: sensus aut non habet aditum ad illorum comprehensionem, non est, qd non sit aditus ut res per sensum sciat. Et syllogismus componitur sic: omnis scia est de rebus vltimis: nullum autem vniuersale scit per sensum: concluditur ergo ex duabus his præmissis in prima figura necessario, qd nulla scia sit ex sensu. Et incepit primo & approbavit præmissam negatiuam, p duas præmissas, quas prædiximus: deinde connexit illi affirmatiuam, & conclusit, qd concludere intendebat. Ex quo aut in hac figura p se nota est præmissa, quæ asserit, qd scia fiat de rebus vltimis, posset aut aestimari, qd hoc contingerit scia, ex quo non est aditus ad sensationes conclusionum ipsius, & qd illæ sint apud nos appositæ, & qd si illæ essent sensatæ, non sufficerent ex earum scientia ad

sensationem quæ & consumitur & non est ad susceptionem scientiæ per sensum: & hoc: quoniam est, & si fuerit sensus, non est ut hoc, qd non est in hoc, sed oportet, qd sint sensus in hac re, & ibi, & tunc & intentio illius formationis est: ac si diceret aliquis, qd sensus utiq; sunt de tali re, non de hac re: sequitur itaq; ut sint sensus in affectione ipsorum sensuum, non indigent, ut intendant sensibilia, neq; ut sint in loco designato, neq; in tpe designato: sed inueniuntur sensus et, cum sunt de formatione istius rei signatæ, & sunt in loco designato, & in tpe designato: igitur sensus non assequitur similitudinem sensibilibus: & intelligit per similitudinem intentionem, per quæ posuit exemplum individuorum, quæ sunt ex spe vna, & postea declarauit, qd sensus non assequitur aliquid vltimæ: dixit: & postea quæ fuerint demonstrationes, erunt utiq; de rebus vltimis, & non poterit sensus ipsa assequi: manifestum igitur, qd non est via, ut sciamus aliquid p sensum: & syllogismus componitur et sic: omnis scia est de rebus vltimis, & nullum vltimum scit per sensum: ergo concluditur ex duabus istis propositionibus in prima figura ex necessitate, qd nulla scia erit a sensu: & incepit ipse primo & verificauit propositionem negatiuam p duas propositiones: de quibus mentionem fecimus: deinde retulit ad ipsam affirmatiuam, & conclusit, qd intendebat concludere: & quoniam propositio in hac figura erat nota p se, hoc est dicens, & scia utiq; prouenit per res vltimas, & iam existimat, qd hoc accidit scia ex parte, qua non est via ad consuetudines conclusionum in ipsa, & qd ipsa sunt predicata apud nos, & qd ipsa non sunt vltima non dubitatur ex scia

ABRAM

Ad rem vniuersalem cepit notificare, qd res sit contra hanc æstimationem, & qd si sentiremus aliquā conclusionem, aut aliquā causam rei, cuius causa est ignota, non esset sensationis illarum, neq; sue cā sufficientia, vt sciamus naturam huius rei sensatæ: & qd sciamus hanc esse illius causam, & cōmonstrauit hoc exemplis. Et dixit: Si vero esset aditus procedens ad ipsos sensus, de tres trigoni angulos essendo duobus rectis æquales, demonstratio abinde hoc mō quæreretur, Dicit, qd non esset nobis per sensum sufficientia, si per ipsum comprehēderemus ipsas conclusiones. qm si æstimaremus, qd sit nobis aditus ad nostros sensus pro essendo angulos duobus rectis æquales, de quo ostēditur demonstratio in Scientia Geometriæ, ex quo esset nobis sufficientia p illos sensus, vt sciatur, qd trigoni natura sit huius naturæ, illa esset res, pro qua constitueretur demō: nos vero post hanc sensationem quærimus, vt nobis adueniat huius rei scientia, & quærimus illam ab ipsa sensatione, sicut illam sentimus. Deinde tulit causam, qua, si hæc sensatio esset trigoni, non esset sufficientia de illius scientia. Et dixit: Sensus enim offendit indiuiduum & particulare, scientia vero sit de vniuersali: id est, huius causa est, quia sensus cōstituit hanc rem particularem in subiecto particulari, hoc est, quod constituat, quod huius trigoni anguli signati in hoc signato trigono sint duobus rectis æquales: vnde itaque nobis esset quod hoc cuique trigono insit:

& qd

BVRANA

scia ipsorum de re vñ: cepit docere, qd res se habet in contrariū istius estimationis, qd; non vñ fuimus aliqua ex conclusionibus, aut aliqua ex causis rei ignotæ causæ: non erit in vñtatis ipsi, neq; ad eam ipsius p dubitationem: vt sciamus naturā rei istius sensibilis, & vt sciamus, qd hæc est causa ipsius: & post hoc per exempla: & dixit: & forte si esset via procedens ad sensus, qd tres anguli trianguli sunt æquales duobus rectis: quæreretur vñq; de ipso demō: fm hoc dictum fuit: atqui non esset nobis per sensum dubitatio, si assequeremur per ipsam conclusionem: qm si forte existimaremus, qd haberemus viā ad sensum, qd anguli sunt æquales duobus rectis: & hoc est, de quo eodem exposita fuit demō in Scientia Geometriæ: posteaq; fuit in illis sensibus dubitatio, vt sciatur, qd natura trianguli est ex hac natura: & hæc est dispō, super qua cōstituit demō: sed nos post hoc vñtatum, declarabimus & inquiremus, qd prouenit nobis scia istius rei, & inquirem⁹ de ipsa fm consuetudinē ipsius. Postea adduxit cām, pp quam si inueniretur hæc cōsuetudo de triangulo, nō eēt in scia ipsius dubitatio: & dixit: qm sensus vñq; apprehendit separatim & particulare: scia vero est vñq; de vñ sensus est: & causa in hoc est: qm sensus vñq; constituitur super hac re particulari per subiectū particulare, hoc est, qd constituitur vñque super eo, quod est: angulos istius trianguli designatos in hoc triagulo designato esse æquales duobus rectis: non est itaque nobis, vt sciamus, qd hoc inest oī triangulo: & hæc

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

D & q̄ hanc proprietatē enuntiet trigoni natura inquantū est trigonus ipse: nisi p̄ vim quē comprehendit ipsum v̄se, qui intellectus vocatur? Et postq̄ exemplificauit de hac re p̄ exemplū rerū geometricarū tulit ēt ad hoc exemplū de rebus, quæ sunt Scientiæ Astrologicæ, quia propiores sunt vt sint sensare, & q̄ estimerē, q̄ si illud cōtigerit de eis sensus sufficeret sibi. Et dixit: Et hāc ob causam, si supra Lunam essemus, & terræ interpositionem videremus, qualis illa esset, nō occurreret nobis cā ipsius eclipsis. Id. n. quod comprehenderemus: esset hæc eclipsis: sciētiā vero causæ suæ eclipsis non: id est, & similiter est de illo, quod est naturaliter sensarū, sed non est possibile q̄ ipsum sentiamus ob eius loci distantiam ā nobis: sicut si nos essemus supra Lunam, adeo q̄ nos sentiremus q̄ eclipsetur suo accessu ad terræ vmbra, non occurreret nobis causa, cuiusq̄ eclipsis inquantum eclipsis est, ex parte ipsius sensus, sed per sensum perueniret causa huius eclipsis. sensus. n. comprehendit rem particularem, non vniuersalē. causa autem nobis euenit ex parte rei v̄sis, & non intendit, q̄ si sentiremus causam eclipsis nō indigeremus commonstrare suæ causæ demonstrationem, sed intendit q̄ si sentiremus suę eclipsis causam non perueniret nobis quōd sit causa cuiusque eclipsis ex parte sensus, sed ex parte intellectus. & hoc quando repentur hic sensus, donec intellectus enuntiet, quōd quādo Luna eclipsatur sui eclipsis causa est hæc, scilicet eius accessus ad terræ vmbra. Et ideo dixit. Sed venamur

& hæc appropriatio iudicabit ā natura triāguli in eo, q̄ triangulus: si non per potentiā, quē apprehendit v̄se, & est ea, quæ vocat̄ intellectus: & posteaq̄ posuit exēplū in hac re p̄ similitudinē rerū geometricarum: adduxit in hoc exemplū ex rebus, q̄ sunt in sciā astrologiæ: qm̄ sunt propinquiores, vt sint sensibiles: & ad hoc, q̄ existimat, q̄ sensus in ipsis, forte accidit, vt dubitet: & dixit: & pp̄ hanc causam si essemus altiores Luna, & videremus obstipationem terrę qualis sit, & nō proueniret nobis cā de defectu ipsius: & hoc, qm̄ quod apprehendimus est defectus, sciām vero de causa defectus nō: sensus est: & consimiliter de eo, q̄ est sensibile fm̄ naturā: præterq̄ q̄ fieri non pōt, vt attingamus ipsum p̄ elongationem loci ā nobis: quēadmodū de Luna, si essemus super ipsam, ita vt apprehenderemus, q̄ ipsa deficit, per obstructionē vmbre terræ: non proueniret nobis sciā p̄ cām oīs defectus in eo, q̄ est defectus ex parte sensus: sed prouenit utiq̄ nobis pp̄ sensum causa istius defectus: qm̄ sensus utiq̄ assequitur re particularem non v̄sem: & cā prouenit utiq̄ nobis ex parte intentionis v̄sis: & nō vult, q̄ si attingerem cām defectus, nō oporteret nos declarare demōstrātionē causæ ipsius: atqui voluit, q̄ non attingamus cām defectus ipsius, q̄ non assequamur, q̄ sint cāz omnis defectus ex parte sensus, sed ex parte intellectus: & hoc cū multiplicauerimus ipsum per hunc sensum: quousq̄ abstruxerit intellectus, q̄ Luna deficit: cā igitur ipsius defectus est hæc, hoc est obstructio vmbre terræ: & pp̄ hoc dixit: sed

mur

sed

A B R A M

mau vñ ex repetitione singularis à sensu pluries: vñ n. putatur verum ex repetitione sensuum plurium, id est, vñ autem & si non obijciat sensui, intellectus tñ cōprehendit ipsum, repetitione suarum partiū ad sensum pluries, aut paucioribus vicibus. & non est cuiusq̃ dicere, q̃ q̃ cōprehendit vniuersale comprehendat particulare: vniuersale n. & particulare sunt duæ res oppositæ: oppositas autē. res comprehendentes oportet esse oppositos, & vt vniuersalius inquam, diuersos, sicut materiarum diuersarum formarum sunt diuersæ. Nec est alicuius dicere, q̃ intellectus in cōprehensione vñs non indigeat sensu, sicut cōperimus credere loquentes nostri temporis, cū hoc q̃ maior eorum pars neget eē vñ. commonstratur .n. q̃ adeptio vniuersalis indigeat sensu: ex quo cui deest aliq̃ sensus ab ortu, deest vniuersale sensibile illius sensus.

B V R A N A

sed vñ vtiq; format per multiplicatione indiuidui fm sensum: qm̃ vñ vtiq; innuit in aīa ex multiplicatione particularium: sensus est: & vñ si nō apprehendit p̃ sensum: apprehendet vtiq; ipsum intellectus pp̃ multiplicationem partiū suarum à sensu vicibus, aut multis aut paucis: & non pōt aliquis dicere, q̃ qui apprehendit vñ is est: qui apprehendit particulare, qm̃ vñ & particulare sunt duæ intentiones oppositæ: & sequitur, q̃ intentiones oppositæ habeant apprehensiones oppositas & in summa diuersas: quemadmodū B materię formarum diuersarū sunt diuersæ neq; pōt aliq̃s dicere, q̃ intellectus non indiget sensu in apprehensione vñs: quēadmodū inueniuntur nōnulli nostri tēporis credentes hoc, cū eo, q̃ multi ipsorū assenserunt vñ esse: qm̃ monstratū fuit, q̃ affectio vñs indiget sensu: qm̃ cui deficit aliquis sensuum in tēpore generationis, eidem deficit vniuersale sensibile illius sensus.

PAR. 43.

^a Vniuersale autem honoratum est, quoniam significat causam. ^b C quare de talibus vniuersalis notitia honoratior est sensibus, & intellectione, quorumcunq; altera est causa: sed de primis est alia ratio. Manifestum igitur est, quod impossibile est, sentiendo aliquid scire demonstratiuorum, nisi quispiam sentire hoc dicat, scientiam habere per demonstrationem: sunt tamen nonnulla, quæ referuntur ^c in sensus defectum ^d in problematibus, quedam enim, si videremus, non vti que quæreremus, sed non tanquam scientes, eo quod videmus, sed vt habentes vniuersale ex eo, quod videmus: quemadmodum si vitru perforatum videremus, & lumen permeans: planum vti que esset, & ^e propter quid ^f comburit, & ex eo planē, quia videremus fieri seorsum in vnoquoque, intelligeremus simul, quod in omnibus sic est.

Val. illu.

Hinc

L. cū og Auer. CCC Dixit

Posteriorum

ABRAM

EVRA N'A

D Hinc notum est, qd vlt sit prae-
T.c.18) stantius, ipsum. n. est cā scientie
occurfus. hoc aut ita constante,
præstantius est ipsum q̄ sensu
cōprehensa, ac præstantius etiā
est q̄ intellectuui cōceptus à suis
causis separati: de primis vero
alius est sermo. manifestū itaq;
& euidēs est, qd impossibile sit,
qd dispositio nostrę comprehen-
sionis sensu, & nostrę sciæ p de-
mōstrationē, sit vna dispositio,
nisi aliquis vir cuperet vocare
scientiam per demōnem sensa-
tionē quandā. Verumenimue-
E ro nos inuenimus aliquas res,
quarū sciā caremus, carentibus
sensibus suis particularibus. quas-
dam. n. res si ipsas sensu compre-
henderemus non scrutaremur
illas. hoc aut non fit ob sciā, q̄
sensibus occurrat. sicut si nos
sentiremus vitri poros, & cer-
neremus lumen illos penetrās:
manifesta iā nobis esset suæ cō-
bustionis causa. si. n. hoc nos cer-
neremus de vno ipforū, hinc so-
lū estimaret ipsum vniuersale.

F

Cō.18) Dum dixit: Hinc notū est, qd vlt
sit pstantius: ipsum. n. est cā scię oc-
cursus. i. ex pręhabitis notum est, qd
vlt sit præstantius particulari, qd cō-
prehenditur sensu: vlt enim est cā
aduentus demonstratiuæ scię in no-
bis: notum autem est, qd demōstrati-
ua sciā præstantior sit q̄ sciā ipforū
sensuum. Deinde dixit: Hoc aut ita
constante, præstantius est ipsum q̄
sensu comprehensa. i. qn vlt præ-
stātius est particulari, & particulare
est

Dixit Arist. Manifestū autem T.c.18)
ex hoc, qd vniuersal ē honorati⁹;
qm̄ est cā in casu sciæ: qd cū ita
sit: est igit honorati⁹, q̄ id, qd
apprehendit p sensum: & hono-
rati⁹ cōsimiliter ē, q̄ forme i-
tellectuales sepatę à causis suis:
de primis vero alius est sermo.
Iā itaq; manifestū & apparet, qd
fieri nō pōt, vt intētio, quā asse-
quimur per sensum, & scimus
p demōnē sit intentio vna: nisi
aliquis p deū vellet nuncupare
sciā p demōnē sensū aliquē:
nisi qd nos vtiq; inuenimus ali-
qua, in quibus deficit sciā p de-
fectū sensuum in suis particula-
ribus: qm̄ de multis, si sentire-
mus ipsa per sensum, nō quere-
remus: & non est hoc ppea qd
sciā accidat p sensus: quēadmo-
dū si nos sentiremus foramina,
quę sunt in vitro, & videremus
lumen transiens p ipsum: mani-
festa vtiq; esset cā illuminatiōis
suæ: & hoc, qm̄ si videremus
istud in vno ipforum, existima-
retur per se de hoc vniuersali.

Dixit: manifestū aut ex hoc, qd vlt Cō.18)
est honorati⁹, qm̄ est cā in casu scię:
sensus est: & manifestū ex eo, qd præ-
cessit, qd vlt est honorati⁹ particu-
lari: & particulare id est, qd appre-
henditur per sensum: qm̄ vlt ē cā,
qd proueniat nobis sciā demonstra-
tiua: q̄ ē honorati⁹ cognitiōe sen-
situa: D.d qd cū ita sit, est igit ho-
norati⁹, q̄ id, qd apprehendit per
sensem: sensus est: cūq; vlt sit ho-
norati⁹ particulari: & particulare
est,

A B R A M

est id qđ comprehendit ipse sensus: manifestum itaq; est, qđ vñ sit pręstantius his, qđ cōprehendit sensus: D. d. Ac pręstantius ē ē qđ intellectui cōceptus ā suis causis separati. i. qđ cōprehensio intelligibilis p. suas causas pręstantior sit illorum cōprehensione sine suis causis, & per hoc intendit cōfones nō primas, & pręmissas mediatas. Et iō dixit: De primis vero alius ē sermo. Dixit autē sic, qđ primę sunt pręmissę immediate, & dicit, qđ ipse non intēdit hoc ad cōparandū inter pręmissas & cōfones, qđ alibi cōparavit inter illas. Deinde narrauit quid cōmonstrat ei ex hui⁹ oratiōis summa fm demōstrantiū cōsuetudinē. Et dixit. Manifestū itaq; & euidēs est, qđ impossibile sit, qđ dispō nre cōprehensionis sensu, & nostre scīę per demōnē, sit vna dispō. i. ostensum itaque nobis est ex hac oratione, qđ cōprehensio scīę sit alia ā cōprehensione sensuū. Et intendit hoc p scīam, rē, qđ est demōne cōmōstrata. Deinde adiecit cōdōnē, Et dixit: Nisi aliq; vir cuperet vocare scīam p demōnē sensationē quandā. i. qđ scīa p demōnē non est cognitio p sensationem, nisi aliq; vir nominaret scīam demōne acq̄isitam sensationem: quia si aliquis hoc faceret non deciperet ipsum hoc, postq̄ prænouerit dīam inter duas res, & nomē sensationis apud illum diceretur equiuoce, & non esset nomen sensus qđ significaret cōprehensionem sensuū, ipsum nomē sensus qđ significaret cōprehensionē scīarū. Postq̄ autē enūtiavit, qđ comprehendens scīam sit alius ā cōprehēdēte sensum, meminit de nexu qđ est inter illos, Et dixit.

Ve

B V R A N A

est, qđ apprehenditur per sensum: manifestum vñq;, qđ vñ est honoratius, qđ id, qđ apprehendit p sensū: D. d. & honorati⁹ cōsistit ēi, qđ formationes intellectuales separatę ā causis suis: sensus est qđ assecutio intelligibilium p causas suas est honoratior, qđ assecutio ipsorum sine causis suis: & intelligit per hoc cōfones nō primas & propōnes mediatas: & ppea dixit: de primis autē est alius sermo: atqui dixit hoc: qđ primę sunt propōnes immediate: & ipse dixit: qđ non intendit hoc ad cōparandū inter positiones & cōclusiones: qđ ipse cōparavit inter hęc in alio loco ab hoc: deinde cōmemorauit de eo, qđ declaratū est ipsi de summa istius sermonis fm consuetudinē artificū demōnis: & dixit: manifestū igit & apparet fieri non posse, vt intentio cū assequimur per sensum & cognitio nra per demōnē sit res vna: sensus est: manifestū itaq; nobis ex hoc sermone, qđ apprehensio scīarū ē alia ab apprehensione sensuū: & intelligit p scīam illud, qđ ostēdit per demōnē: deinde posuit cōdōnē & dixit: nisi p deū vellet aliquis vocare scīam p demōnē sensum: intelligit, qđ scīa p demōnē nō est cognitio p sensum: nisi p deum vocaret aliq; cognitionē, qđ acq̄rit p demōnē, sensum: qđ si ipse fecerit hoc, faciēs nō errabit in hoc, posteaq̄ didicerit dīam inter duas intentiones: & dicet nomē sensus apud ipsum de ijs p equiuocationē, & nō erit nomē sensus: qđ significat sup apprehensione scīarū: & posteaq̄ cōmemorauit, qđ apprehensio scīę est alia ab apprehensione sensuū, cōmemorauit sylm: qđ est inter ipsa: & dixit:

CCC ij pterq̄

D Versenimvero nos inuenimus aliquas res, quarū scia caremus cāretibus sensibus suis particularibus: id est, sed nos inuenimus quasdā res, quarū causarū scia carem⁹, ex quo caremus sensu illarū causarum. D. d. Quasdam. n. res, si ipsas sensu cōprehenderemus, non scrutaremur illas: id est, caremus scia de cā quarundam rerum, donec de illa cōstituitur demō, qm̄ nō est nobis aditus q̄ sentiamus causas quarūdam rerum. D. d. Hoc autem non fit ob sciam, q̄ sensibus occurrat: id est, nō sequitur ex eo q̄ caremus scientia cāe quarundā rerū, quia non sentimus particularia ipsarū causarū, q̄ scia sit particularis, adeo q̄ scia nobis perueniat ab ipso sensu, id est, q̄ ex sensu sit nobis adit⁹ ad sciam causę v̄lis huius entis, & sit nobis huius scia cā ex primis sciis. D. tulit exemplum huius rei, quā dixerat, Et dixit: Sicut si nos sentiremus vitri poros & cerneremus lumen illos penetrans: manifesta iam nobis esset suę cōbustionis cā: id est, huius exemplū est, quia q̄rit in scia de speculis, cur vitrū cōburat? qđ intelligit qm̄ ponit obiectu Solis. Si autē sentiremus radiorū reflexionē in locū cōbustionis vitri, satis nobis eēt demō de hac causa. D. d. Si enim hoc nos cernerem⁹ de vno ipsorū, hinc solum estimaretur ipsum vniuersale: id est, hoc autē non fit, quia sensus faciat nos adipisci causam vitri cōbustionis, sed quia nos videremus hoc ob eius particularia peruenire nobis ipsum v̄le, qđ est huius dispōnis, & constaremus nobis de causa huius præter q̄ indigeamus demōstratione. hoc autem significat q̄

causa

pter q̄ q̄ nos inuenim⁹ aliq̄, i q̄b⁹ de scia p̄ defectū sensuū i suis particularibus: sensus est: p̄ter q̄ q̄ nos inuenim⁹ aliqua, i q̄bus deficit cognitio per causas ipsorū, p̄p̄ea q̄ deficit sensus particulariū ipsarum causarū: D. d. qm̄ de nōnullis, si sentiremus ipsa per sensum, nō q̄reremus: sensus est: atqui deficit scia p̄ cām in nōnullis, quousq; cōstruxerimus super ipsis demōnē, qm̄ de quibusdā nō habemus viam, vt sentiamus causas ipsorū: D. d. nō est hoc, quia scia proueniat per sensus: sensus est: neq; sequitur ex eo, q̄ deficit scia per cām in quibusdam rebus: qm̄ nos non sentimus particulares cās, vt sit scia particularis ita, vt scia, prueniat nobis p̄ sensū: sensus ē: s; a sensu erit via, vt sciat cā v̄lis de hoc ente, & habeam⁹ sciam isti cāe a scitis primis: deinde adduxit exemplū rei isti⁹, cū d. & ait: quēadmodū si nos sentiremus foramina, q̄ sunt in vitro, & appareret lumē transiens per ipsa: esset nobis manifesta cā illuminationis suę: sensus est: exemplū huius, qm̄ querimus vtiq; i scia apparentiū, p̄p̄ quid vitrū cōburit: cū posuerimus ipsum e regione solis: & si apprehēderemus refractionē radiorū in vitro ad locū cōbustionis: extricata vtiq; esset demōstratio super hac cā: deinde dixit: & hoc, qm̄ si nos videremus hoc in vno ipsorū existimaret⁹ p̄ se de hoc v̄le: sensus est: & non est hoc, quoniā demō pruenit nobis de cōfusione vitri: sed qm̄ si nos videremus hoc, proueniret nobis p̄ particularia sua v̄le existens cū hac dispōne, & cōsisteremus sup̄ cā in hoc absq; eo, q̄ indigeremus demōne. & hoc signifi-

ABRAM

causa maioris partis illorum, quae sunt apud nos naturaliter ignota, sit, quia impossibile est quod ea sentiamus, quia non sint sensata, aut quia sunt de genere sensorum, sed non sit nostrae naturae illa sentire, aut quia caremus sua sensatione ob sensus carentiam, aut quia non occurrit nobis videre illa, & non est aliquid suum apud nos ignotum. Et quia intelligibilia apud nos sunt, quia ipsa non sunt generis sensorum, aut quia nos nequimus illa sentire, cum ipsa sint generis sensibilium, Dixit: Quaedam enim res, si ipsas sensu comprehendemus, non scrutaremur illas: & non dixit, quia causa omnium rerum ignotarum sit, quia non est nobis aditus ad illarum sensationem.

BVRANA

significat: quod in magna parte eorum, quae ignoramus secundum naturam causae, fieri non potest, ut sentiamus: aut quoniam non est sensibile: aut quoniam est ex genere sensibilium: quae non sunt in natura, quam sentimus: & si deficiat sensibile ipsius per priuationem sensus, aut quia non accidit nobis, ut videamus ipsum: & non est ignotum secundum naturam apud nos: & quoniam sunt ignota apud nos, aut propterea quod non sunt ex genere sensibilium, aut quoniam nos non possumus sentire ipsa: & ea sunt ex genere sensibilium.

Non omnium syllogismorum eadem esse principia posse. Cap. 23.

par. 43.

Eadem vero principia omnium esse syllogismorum impossibile, primum quidem logice considerantibus: hi quidem enim veri sunt syllogismorum, illi autem falsi: quanquam enim liceat verum ex falsis syllogizare, sed semel hoc fit. Veluti si A de C verum, medium autem B falsum: neque enim A ipsi B inest, neque B ipsi C: sed si harum media accepta fuerint propositionum, falsa erunt propositiones, eo quod omnis conclusio falsa ex falsis est, vera autem ex veris, altera autem sunt falsa & vera.

T.c.184

Omnium vero syllogismorum principia impossibile est esse una secundum se. primo quidem, quando ponimus nostram quonem logice, scimus quosdam syllogismos esse veros, et quosdam esse falsos: & si fiat conclusio vera ex praemissis falsis, hoc quidem semel fit, sicut A sit de C verum, medium autem, quod sit B, sit falsum. A enim non inest B, nec B inest C, sed quando acciperetur haec duae praemissae mediae, fiunt praemissae falsae: conclusio

Dixit Aris. Principia vero omnium syllogismorum non possunt esse una et eadem: primum quidem, cum posuerimus quonem nostram per viam logicam, scimus quod aliqui syllogismi sunt veri, et aliqui sunt falsi: et si est conclusio vera ex propositionibus falsis: hoc utique erit aliquando, quemadmodum si est A, de C, verum: & esset medium: quod est B: falsum: & hoc, quod A, non inest B, et B, non inest C, propter quod cum ipse accepit inter has duas propositiones mediae, erunt utique propositiones falsae: quoniam conclusio falsa, conclusio CCC iij clu-

Posteriorum

ABRAM

BVRANA

D clusio enim falsa cōcluditur ex duabus præmissis falsis, vera autem ex præmissis veris: veritas autem & falsitas differunt.

cludit. vtiq; ex duabus propo-
nibus falsis, & vera ex duabus
propositionibus veris, & verū
& falsum sunt diuersa.

Homo.

Statua.

Animal.

A.

B.

C.

Syllogus ex
duab; cō-
stas ppō-
nib; falsis
& conclusio
ne vera.

E

Cō. 184 Dicit, Impossibile est oēs syllogorū præ-
missas eē vnas fm se, adeo, qd cūq;
q sitū cōtigerit cōmonstret q busdā
pmissis, q cōtigerint: hoc aut appet,
qn poneremus primā cōmonstra-
tionē logicę. p se. n. notū est, q qdā
pmissę sint falsę, & qdā sint verę, &
q falsum sit q pmissę falsę cōcludāt
cōclones veras, & si inueniant præ-
missę falsę, & q concludant conclusio-
nē verā, hoc sit p accūs. put si q A
insit c, sit verū, & iter ea capem' me-
diū falsum, sicut q capiamus A in-
esse B, qd sit falsum, & B inesse C, qd
etiam sit falsum, cōcluderet hinc, q
A insit c, qd est verū, ex duabus p-
missis falsis in priā figura. Hui' aut
exēplū ex materijs est, q capiamus
oīs hō est idolū: & oēs idolū est aīal:
sicq; cōcludit hinc, q oīs hō sit aīal,
qd est verū ex duabus pmissis falsis.
Dixit: Sed qn acciperent. i. inter ex-
trema pmissę falsę, quę, grā exēpli,
sint, q hō sit idolū, medi' termin':
illud necessario sit falsum: hoc ē, q
duę pmissę, q cōponunt ex hoc me-
dio termino, sint falsę, q a illa pmiss-
a falsa sit cōclō illarū duarū pmiss-
arū,

Dixit. Fieri aut non pōt, vt oēs p-
pōnes syllogorum sint vnę & eadem:
ita vt monstretur, quoduislibet q si
sitū, ex q busuis: & ppōnib' hoc ap-
parebit, cū posuerim' mōstrationē
primā per viam logicā: & hoc, qn
manifestum est per se: q propōnū
aliquę sunt falsę, & aliquę sunt ve-
rę: & falsum q propōnes falsę con-
cludant conclusiones veras, & si ex
propositionibus falsis inuenit' con-
clusio vera: hoc vtiq; est per accūs:
quēadmodū si eēt verū A, inesse B,
& acciperemus inter ipsa mediū fal-
sum: quēadmodū si acciperetur A,
in esse C, & esset hoc falsum: & C, in-
esse B, & esset cōsimiliter et falsum:
& concluderet ex hoc, q A, inest B,
qd est verū ex duabus propōnibus
falsis in priā figura: exēplū ve-
ro huius ex materijs, si acciperetur,
oīs homo statua terminus medius
esset vtiq; ex necessitate falsus, hoc
est, q ambę propōnes, q cōponunt
ex hoc termino medio sunt falsę:
qn illa propositio falsa est cōclō il-
larū duarū propōnū, q componun-
tur ex acceptione mediij termini cū
duabus

Cō. 184

A B R A M

farū, q̄ cōponunt ex acceptiōe medi-
dij termini, cū duob⁹ ipsis extremis.
Iā autē cōmōstratū ē in lib. Priorū,
q̄ cōcōlo falsa sit ex pmissis falsis, si-
cut ibi cōmōstratū est, q̄ cōcōlo ve-
ra sit p se mediātib⁹ pmissis veris,
& intēdit p totū hoc, cōmōstrare q̄
qñ cōcōlo pmissarū falsarū est, sicut
conclō verarū, nemo putare hēt q̄
sylh, qui cōponunt ex pmissis veris,
neq; illorū pmissæ sint vnæ. Tu au-
tē iā sciuiſti ex lib. Priorū, q̄ pmissæ
veræ cōcludant necessario cōclōnes
veras: & si hoc non conuertat: & q̄
cōclusio falsa fiat necessario ex p-
missis falsis, licet hoc nō conuertat.

B V R A N A

duab⁹ extremitatib⁹ iā p̄o declara-
tū fuit i lib. Sylh, q̄ cōcōlo falsa ē vti-
q; ex ppōnib⁹ falsis, quēadmodū de-
claratū ē ibi, q̄ cōcōlo vera ē vtiq; p
se ex ppōnib⁹ veris: atq; voluit p hoc
totū mōstrare: q̄ cū fuerit cōcōlo p
pōnū falsarū, nō cōcōlo vera: nō existi-
mabit vtiq; vn⁹ sylforū, q̄ cōponū-
tur ex ppōnibus veris, eē idē, cū ali-
quo sylforū: q̄ cōponunt ex ppōni-
bus falsis: neq; ppōnes ipsorū vnæ.
Tu p̄o iā sciuiſti ex lib. Sylh: q̄ p-
pōnes veræ cōcludunt ex necessitate
cōclōnes veras: & si hoc nō cōuertit:
& q̄ cōcōlo falsa erit ex necessitate ex
ppōnib⁹ falsis, & si hoc nō cōuertit.

PAR. 43. *Postea neq; falsa ex eisdē sibypsis: est. n. falsa adinuicē et contraria
& impossibilia simul esse, veluti iustitiam esse iniustitiā, aut timorē,
& hominem equum, aut bonem, & æquale, aut maius, aut minus.*

T.c. 185 Nec iterū pricipia falsorū syllo-
rū sūt vna s; eēntiā: falsi. n. sylh
sūt mutuo cōtrarī, et nō pnt vni
rei inēē. sicut siqs diceret, q̄ q̄li
tas morū sint ob mores, q̄ sunt
ob excessū ad mediū, aut ob im-
minutionē à medio: & q̄ homo
sit equus, aut bos, & q̄ æquale
sit minus, aut maius.

Dixit Arist. Amplius neq; syl-
logismorū falsorū pricipia sunt
vna & eadē: & hoc, qm̄ sylh fal-
si sunt vtiq; inter se cōtrarī, &
impossibiles inēē rei vni: quē-
admodū sermo de equalitate, q̄
est mensura, & q̄ hō est equus
aut bos, et q̄ æquale est paruū,
aut magnum.

Cā. 185 Dicit: Nō commōstrat, q̄ pmissæ
nō sint vnæ sm eēntiā, q̄ qdā earū
sint veræ & qdā falsæ, sed hoc cōmō-
strat q̄ pmissæ falsæ nō sunt vnæ:
qm̄ in pmissis falsis inueniunt cōtra-
ria, cōtraria autē ipse ē q̄ sint vnæ
res, sm eēntiā: pmissæ autē, q̄ sunt
cōtrariæ & sunt falsæ, sunt sicut dici-
m⁹, æquale est maius, aut min⁹, ma-
ius. n & minus sunt cōtraria, & vtra-
q; sunt falsa de ipso equali. Et intēdit
p illos, q̄ sunt ob excessū ad mediū,
sicut

Dixit: Neq; mōstratū fuit, q̄ ppō-
nes sunt vnæ & eēdē, q̄ aliq̄ ipsarū
sūt p̄e & aliq̄ sūt falsæ: s; mōstratū
ē hoc, qm̄ falsæ nō sūt ppōnes vnæ &
eēdē: & hoc, qm̄ in ppōnib⁹ falsis i-
ueniunt cōtraria, et cōtraria nō pnt
eē aliq̄ vna & eadē: & ppōnes, q̄ sūt
cōtrariæ sunt falsæ, quēadmodū si di-
cam⁹, q̄le est magnū, aut paruū: &
hoc, qm̄ magnū & paruū sūt cōtra-
ria, et vtraq; falsificāt de q̄li: & itel-
ligūt, q̄ sūt pp̄ ad ditamētū sup me-
CCC iiij diū:

Posteriorum

A B R A M

D sicut sunt temeraria audacia & effrenis libido: & p illos q sūt ob imminutionē à medio sicut ē vera pusillanimitas, tertiu vero exēplū, & si nō sit de rebus cōtrarijs ē de reb⁹ diuersis.

B V R A N A

diū: quēadmodū iustitia scēpētatiē & cōcupiscētiē: & intelligit, qđ ē pp defectū à medio, quēadmodū timidus vere: sed in tertio exēplo, si nō ē ex rebus cōtrarijs, ē ex reb⁹ diuersis.

pars. 43. *Ex positis Vero sic, neque enim Verorum eadem principia omnium, altera enim multorum genere sunt principia, & neque conuenientia, quemadmodum Vnitates punctis non conueniunt, illa enim non habet positionem, hæ autem habent.*

T.c. 186 **I**am aut cōmonstratum est, qđ principia verorū syllogismorū non sint fm essentiam vna ex ip sismet rebus, hoc mō: multarū enim rerū principia naturaliter à se inuicem differunt, & nō cōueniunt mutuo: sicut vnitates non sunt veræ & conuenientes punctis: vni. n. non est positio, puncto autem est positio.

Cō. 186 **D**icit: Iam cōmonstratū est: qđ pmissæ demōstrō diuersarū artū nō sunt vnæ fm eēntiā ob naturā rerū, quas considerant: p se. n. euidentē est, qđ prima & pmissæ, quibus vti^r maior pars artū sint differentiū naturarū: sicut est dīa pūcti, qđ est principiu magnitudinis, q est subiectū Geometricæ artis: & vnus, qđ est principiu Artis Arithmeticæ: licet .n. vnū conueniat cū puncto, quatenus ambo sint res impartibilis, differūt tñ, quia res impartibilis, q est vnus, nō habet positionē: & res impartibilis in alio, qđ est ipse pūctus, hēt positionē: qā est lineæ vltimū. Et intēdit, qđ qñ cōmōstrauimus qđ artū subiecta differant dīa suorū principiorū, hoc est, o b suarū causarum dīam, & pmissæ q sumuntur in artibus sint ex ipsismet causis qđ

Dixit Arist. Iamqđ declaratum **T.c. 186** fuit, qđ pīcipia syllogorū verorū non sunt vna & eadē, de rebus eisdē fm hūc modū: & hoc, qm pīcipia multorū diuersificant inter se fm nām: et nō cōsentiūt sibi inuicē: quēadmodū vnitates nō indigēt: et nō cōueniūt cum pūctis: & hoc, qm vnitas nō habet pōnē & pūctus hēt pōnem.

Dixit. Iam vero declaratū fuit, qđ **Cō. 186** propōnes demōstrō in artib⁹ diuersis nō sunt vna & eadē pp naturam eorū, quę cōsiderant in ipsis: & hoc, qm manifestū p se, qđ prima & propōnes, q pertractant in plerisq; artib⁹ sunt diuersarū naturarū: quēadmodū diuersitas puncti, q est principiu magnitudinis, quæ est subiectū artis geometricæ: & vnū qđ est subiectū artib⁹ numeri, & hoc, qm licet vnitas cōsentiāt cū puncto in eo, qđ ambo sunt īdiuisibilia: diuersificant tñ in eo, qđ res īdiuisibilis ī vnitate nō habet positionē, & res īdiuisibilis, quę est pūctus habet positionē, qm est extremū lineæ, atqui vult, cū mōstrauerimus, qđ subiecta artū diuersificant per diuersitatem principiorū, hoc est, p diuersitatem carum suarum: & sunt propōnes, quæ

ABRAM

quod sit in demonib⁹ absolutis, cōmonstratū itaq; est q^d pmissa differant, hæc aut cōmonstratio est propria essentialis. Dixit aut: Multarū rerū. Quia putat, q^d inueniant præmissa, in quibus cōueniāt plures q^d vna ars: & si putatur, q^d plurium q^d vnius artis sint vna principia, hoc ē, causæ suorū subiectorū: hæc autē differunt fm modum considerationis, ob difficultatē aut cōmonstrandi rem in his posuit rem fm quod est uidens de quibusdam artibus.

BVRANA

quæ accipiunt in artibus ex causis p se, & hoc in demonibus simplicib⁹; igit mōstratū est, q^d sunt ppōnes diuersæ: & hæc ē mōstratio appropriata & p se, atqui dixit: multorū, qm iā existimat, q^d hæ sunt ppōnes, q^d cōicant plurib⁹ artibus: & cōstet existimat utiq; q^d plures artes hnt principia vna, hoc est causas subiectorū suorū, & hæc utiq; diuersificant per modū speculationis, & difficultatē mōstrationis rei: ac si posuisset rē fm q^d apparet in aliquibus artibus.

T.43.P³ ^c *Necesse autem est, aut in media conuenire, aut sursum, aut deorsum, aut hos quidem intro habere, illos autem extra terminorum.* B

T.c.187 Necessario autem oportet, q^d cōueniant medīs, aut p^rdicatis, aut subiectis: aut q^d vnius scētiæ sint media, & alterius scētiæ extrema: punctus aut nō sit p^rdicatū, neq; subiectum, neq; mediū in syllo Aithmetico: neq; sit simul subiectū in syllo Arithmetico: & p^rdicatū in syllo geometrico, sed pprie cōcernit vnū syllo rum: q^d vero sit medium in vna illarū, & in altera extremū non.

Dixit Arist. Iā vero sequit ex T.c.187 necessitate, vt cōsentiant, aut in medīs, aut ī sub^ris, aut in p^rdicatis: aut vt sint vni duarū scētarū media, & scētiæ alteri extremitates: punct⁹ aut nō erit p^rdicatū, neq; subiectū, neq; media ī syllo nūeri: neq; erit subiectū in syllo numeri, & p^rdicatū in syllo geometrico simul: sed appropriabit vni syllo rū: vt vero sit medium vni ipsorū, & alteri simul, non. C

Cō.187 Dixit: Oportet necessario, q^d si cōueniant scētiæ differentes subiecto in vno termino trium terminorū syllo, q^d aut cōueniant in medio termino, aut in termino p^rdicato, aut in subiecto: & hoc, aut q^d hic terminus cōis sit in vtrisq; sciētijs medius terminus, aut terminus p^rdicatus, aut terminus subiectus: aut in vna sit terminus medius, & in altera p^rdicatū, aut subiectū, aut in vna p^rdicatū, & in altera subiectū: non inueniuntur aut sciētiæ conuenientes in

Dixit. Iā vero sequit ex necessitate, si cōicāt scētiæ diuersę sub^rto in termino vno ex trib⁹ terminis syllo, q^d cōicent, aut in termino medio, aut termino p^rdicato, aut sub^rto, & hoc, aut q^d sit termin⁹ cōicās in hoc, aut in termino medio ī ambab⁹ sciētijs, aut ī termino sub^rto, aut ī termino p^rdicato, aut erit ī vna ipsarū terminus medius & ī secūda p^rdicatū, aut subiectū ī vna ipsarū, p^rdicatū in altera, aut p^rdicatū in vna, sub^rtū in altera: & nō inueniunt scētiæ cōicantes in termino

Posteriorum

A R I S T O T E L E S

B V R A N A

D in syllogismorum demonstratio-
rum terminis villo horum modo-
rum. verbi gratia, quia impossibile
est, quod punctus sit medius termi-
nus in scientia Arithmetica, & scien-
tia Geometrica simul, neque in ip-
sis simul predicatum, hoc est, maius
extremum, neque ipsarum, subie-
ctum, id est minus extremum, & im-
possibile est, quod in scientia Arith-
metica sit medius terminus, & in
scientia Geometrica maius extremum,
aut minus, vel econtra, quando autem
E omnes hi modi, quibus possibile est
q̄ cōueniāt scientiæ in syllogismo-
rum terminis sunt impossibiles: no-
tum est, quod artes differentium na-
turarum non cōueniant in præmis-
sis proprijs essentialibus.

termino syllogismorum demonstratio-
rum via alia ab istis modis: ut in exemplo,
punctus non potest esse terminus medius in
scientia numeri & scientia geometricæ simul, &
non erit predicatum in ipsis simul, hoc
est extremitas maior, neque subiectum
in ipsis, hoc est extremitas minor: &
fieri non potest, ut sit in scientia numeri ter-
minus medius, & in scientia geometricæ
extremitas maior aut minor, aut
econuerso, neque consistit et, ut sit in scientia
numeri extremitas maior & in scientia
geometricæ extremitas minor, aut
econuerso, cumque fuerint omnes isti mo-
di, quibus possunt cōicere scientiæ in ter-
minis syllogismorum: & sint omnes prohibiti:
manifestum utique, quod non cōicabunt
artes diuersarum naturarum in præmissis
proprijs substantialibus.

T. 43. p. Sed neque cōmū principiorum possunt esse aliqua, ex quibus omnia mon-
strabuntur: (dico autem cōmū, veluti omne affirmare, aut negare) gene-
ra enim entium altera sunt, & hæc quidem quantitatibus, illa vero
qualitatibus insunt solis, cum quibus monstrantur per communia. **T. c. 188**

T. c. 188 Neque et principia cōmū, quorum
moris est, quod in eis cōueniāt mul-
F tæ scientiæ possunt esse vna secundum esse
nā aliquibus rebus, sicut est ordo
dicēs, quod de qualibet re vera est
affirmatio, aut negatio. ex quo
enī naturæ generum rerum differunt,
& inveniunt quædam res, quæ quan-
titatē proprie cōcernunt, & pro-
portionatam reddunt: & aliquæ,
quæ qualitatem proprie cōcernunt:
demonstratio itaque completur ex his et
ex communibus præmissis.

Dixit Arist. Neque consistit etiam
principia vna, in quibus cōsue-
uerunt cōicere scientiæ multæ, possunt
inueniri vna & eadē in aliquibus
rebus: quæadmodum sermo dicēs,
quod de omni verificat affirmatio,
aut negatio: & hoc, quoniam naturæ
generum rerum sunt diuersæ: et sunt
aliquæ, quæ appropriant & propor-
tionant quantitati, & quædam ap-
propriant & proportionant qua-
litati: demonstratio igitur perficietur ex
istis & præmissis vniuersalibus.

Cd. 188 Dicit: quod neque et præmissæ cōmū omnes
artibus, aut pluribus quam vni arti possunt fieri
in artibus differentiibus distinctis secundum es-
sentiam, nisi illis cōnectantur præmissæ
proprie

Dixit. Neque, præmissæ in arte, aut plu-
ribus artibus, possunt tractari in artibus di-
uersis separatim secundum speculationem absque
eo, quod cōplicentur ipsis, præmissæ appro-
prie

Cd. 188

ABRAM

proprie singulis artib⁹. put est præmissa, q^d asserit, q^d affirmatio & negatio discernūt veritatē & mendaciū; his enī vtunt^r oēs artes cōnexis pmissis proprijs illi arti, q^d illis vti^r. huius autē cā est, quia ex quo rerū naturæ sunt alicūde differentes, & alicūde cōueniētes, & ex pte qua differūt ī sunt eis propria & pportionata p^rdicata: put est æqualitas, q^d proprie concernit quantitātē: & similitudo, q^d proprie cōcernit qualitātē: & ex pte qua conueniūt, ī sunt eis res cōes: oportet q^d demōnes de illis perficiant^r ex his duabus spēbus pmissarū: hoc est, cōmuni⁹ & p^rprijs. Hanc autē orationē edixit: aut fm modū spernentū aduersarios, aut si nō sit ita, iā cōmonstrauit, q^d pmissis logicis non vti^r aliqua artū particulariū, quatenus sint demōnis pars, sed vtut eis vt regulis: pmissis autē quæ non sunt logicæ, q^d sunt superioris scīæ, iā dictū est quō ipsis vti^r ars subalterna prout est dispositio scientiæ Per spectiua cū scīa Geometriæ, hoc est, q^d scientia subalterna vti^r illis, quatenus sint causæ rerū, quæ illius sunt, pmissæ vero, in quibus conueniunt plures q^d vna ars, & non sunt vnius artis, neq; cōes, neq; propriæ, sunt ille, quæ dicuntur fm aliquem modorū nōis æquiuoci. Prout est præmissa, quæ asserit, q^d res, quæ vni rei sunt æquales, ipsæ sunt coeque, & iā dictum est de his. Et potest esse q^d intendat q^d dicit hic: Demonstratio itaq; complerur ex his & ex cōmuni⁹ p^rmissis. i. q^d quando cōnectunt^r subiecto scientiæ, quæ illis vti^r, & hoc modo redduntur plures, & secundum hanc expositionē non esset spernere aduersarium.

BVRANA

priatē singulis artib⁹: quēadmodū A
ppō dicēs, q^d affirmatio & negatio diuidūt verū & falsum: q^m hæ p^rtractant^r in oībus sciētijs, q^d referunt^r ad p^rpōnes appropriatas illi arti, q^d p^rtractat, & cā in hoc ē: q^m nāx intētiōne entū sunt diuersæ ex pte, & cōsentiūt ex pte: & sunt ex pte aliqua diuersa, q^b ī sunt p^rdicata appropriata & pportionata: quēadmodum æqualitas, q^d appropriat^r quātitati, & quātitas: q^d appropriat^r q^d litati, & ex pte, qua cōsentiūt, ī sunt ipsis intētiōnes cōicātes: op^r, vt p^rficiant^r demōnes in ipsis, ex duab⁹ istis spēb⁹ ppō
nū, hoc est vñum & appropriatarū: & hñc sermonē dixit vtiq; p modū opponētis sophistæ: & si non, iā igit^r monstrauit, q^d p^rpōnes logicæ non p^rtractant^r ab aliqua arte p^riculari, fm q^d sunt ptes demōnis, sed p^rtractant^r fm q^d sunt ordines: de p^rpōnibus vero nō logicis, q^d ex ipsis ē in scīa altiori: dictū ē iā, quō p^rtractat^r à scīa inferiore: quēadmodū res per spectiuorū cū scīa Geometriæ: hoc est, q^d p^rtractat ipsas scīa inferior fm nomē cōstitutionū, q^d inueniunt^r in reb⁹ existētibus in ipsis: p^rpōnes ve
ro, ī q^b cōicāt artes plures, & nō sūt in arte vna, neq; vñ, neq; appropriata, dicunt^r vtiq; per aliquē modorū nominis cōicati: quēadmodū propositio dicēs, q^d æqualia vni sunt æqualia: sed iam dictum fuit de his: innuit autē, vt velit per id, quod dixit: demonstratio igitur perficitur ex istis: & propositionibus vniuersalibus, hoc est, cū consenserint de subiecto scientiæ, de quo p^rtractat^r & redierint per hunc modū sæpius, & secundum hanc declarationē, nō erit in ipso facilitas litigandi.

Amplius

Posteriorum

T.43.p^o **D** *Amplius principia non multo pauciora sunt conclusionibus: principia enim propositiones sunt, propositiones vero aut ipsius assumpti termini, aut iniecti sunt. Amplius conclusiones sunt infinitae, termini vero finiti. Amplius principia haec quidem ex necessitate, illa vero contingencia. sic igitur considerantibus impossibile eadem esse, aut finita, infinitis existentibus conclusionibus.*

A B R A M

T.c.189 Rursus quia principia non sunt sine cōclusionib⁹, neq³ sunt plura: principia enim & premisae sunt vnæ eēdem. superaddūt autem illis vnum terminum, ex quo ē extra ambo extrema: aut medium duorum extremorū: conclusionum autem cūmentū est in infinitū: termini vero sunt finiti: quidam enim ipsorū sunt necessarij, & quidam contingentes. & qui ponit eius considerationem hoc modo, scit q³ impossibile sit, q³ principia sint vna eadem & definita, quia conclusiones procedunt in infinitum.

Cō.189 **F** **D** *Dicit: q³ rursus v^o de re pmissarū, q³ sint ēq³les cōclusionib⁹, aut sint pauciores illis, sed nō sunt plures. huius autē cā ē, q³ pmissae supaddūt cōclusionibus vnū terminū, q³ ponit inter duo extrema, qd est i^o priā figura, aut extra vtrūq³; extremū in duab⁹ alijs figuris, p^o ostēsū ē totū hoc i^o lib. Priorū. Dixit autē nō sūt sine cōclusionib⁹. Et dixit: Quod supaddūt illis vnū terminū. Prout i^o lib. Priorū est cōmōstratū ob cōclusiones, q³ cōnexae vocant⁹, hoc ē, q³ cōcludūt ex mutua cōpōne terminorū ad se inuicē. exēpli grā, q³ qn sunt tres termini hinc gignunt duē pmissae, & vna cōcō: & si supaddam⁹ quartū terminū, gignunt tres pmissae & tres cōclusiones:*

& si

B V R A N A

T.c.189 **D** *Dixit Aristo. Amplius qm³ principia nō sunt absq³ conclusionib⁹, et nō sunt plures: & hoc qm³ principia sunt & propōnes vnæ & eēdem: atqui augentur p^o terminū vnū extra ambas extremitates, aut mediū duarū extremitatū: cōclusiones vero augent⁹ in infinitum: termini veroq³ sunt finiti: qm³ ex ipsis aliq³ sunt necessarij & aliqui possibiliē: & qui posuerit speculationē suam hūc in modū: sciet vtiq³, q³ principia nō possunt esse vna & eadem, & cōprehensa: qm³ conclusiones procedunt in infinitum.*

Cō.189 **D** *Dixit: Amplius, qm³ ex dispōne p^oponum est, q³ sint aut aequales cōclusionibus, aut pauciores ipsis: nō sunt enim plures: & causa i^o hoc est: qm³ p^opones augent⁹ sup conclusiones p^o terminū vnū: aut qui ponat i^oter duas extremitates, & hoc in priā figura: aut q³ sit extra ambas extremitates in duab⁹ figuris: quēadmodū monstratū fuit totū hoc in libro Syl^li, p^o cōclusiones, quas vocauerūt cōnexas, hoc est, q³ concludunt⁹ ex his duabus p^oponibus & cōclusionē vna: & si addiderimus terminū quartū, generabunt⁹ tres p^opones, & tres cōclusiones: & si addiderim⁹ terminū quintū, generabunt⁹ quatuor p^opones & sex conclusiones,*

atqui

A B R A M

& si addimus quintū terminum gi-
guunt quatuor præmissæ & sex con-
clusiones. Et intendit p hoc, q qñ
vñ de dispōne conclusionum q sint
multæ, oportet q præmissæ sic sint,
præcipue qñ inuenimus vnā cōclu-
sionē commonstrari ex multis præ-
missis, & multæ cōclusiones nō cō-
monstrantur nisi ex pmissis multis:
qm oportet q dinumerent pmissæ
dinumeratione cōclusionū, & non
conuertit res, s. q qñ dinumerantur
pmissæ dinumerent cōclusiones: qñ
cōclones dinumerant dñ numerat
quæsitū subiectū, aut prædicatū, aut
vtrūq;: pmissæ autē dinumerant nu-
meratione mediij termini vni⁹ ei-
dem qñ sit. Et dñ dixit: Principia enī
& pmissæ sunt vnæ eadē. Intēdit, q
principia sint ipsæ pmissæ. Dñ autē
dixit: Sup addit aut illis vnū termi-
num, i. illis cōclusionibus. Et dixit:
Extra ambo extrema. Quia inuenit
I secūda & tertia figura aliqñ extra
ambo extrema, & aliqñ inter duo ex-
trema. Posuit at terminū in secūda
& tertia figura, vt pprie ipsum con-
cerneret extra ambo extrema. Et
dñ dixit: Cōclusionū autē cōmentū
est in infinitū. Potest esse q p illud
insinuauerit, q videat possibile esse
cōclusionē præmissam alterius con-
clusionis. Et pōt esse q intendat per
illud cōclusiones non esse definitas
nostra cognitione. Dixit autē: Ter-
mini vero sunt finiti, quidam enim
ipsorū sunt necessarij & quidā con-
tingentes. Insinuauit hinc, q omnis
cōclusio resoluator in terminos fi-
nitos. Et ne aliquis diceret si conclu-
siones sint infinitæ & cōclusiones dis-
soluant in pmissas illæ sunt infinitæ.
Notificauit, q oporteat pmissas esse
finitas,

B V R A M A

atqui voluit p hoc: q cū manifestū A
sit cōclusiones ex dispōnibus suis esse
multas, q inquā oportet, vt sint pro-
positiones ita: & sigillatim, cū inue-
nit: cōclusio monstrat ex ppōnib⁹
multis, & cōclones multæ nō mon-
strant ex ppōnib⁹ multis: qñ opor-
tet, vt numerent ppōnes ad nume-
rū cōclusionū: & nō conuertit res:
hoc ē, cū numerant ppōnes, vt nu-
merent cōclusiones: & hoc, qñ con-
clusiones vtrūq; numerant apud eū:
q numerat subiectū quæsitū, aut pdi-
catū ipsius, aut vtrūq;: & ppōnes nu-
merant ad numerū termini mediij B
in quæsitō vno & eodē: & dixit: Et
hoc, qñ principia & ppōnes nume-
rant ad numerū termini mediij in
quæsitō vno & eodē, & dixit: Et hoc,
qñ principia & ppōnes sunt vna &
eadem. sensus est: q principia sunt
ppōnes: & dixit. Atqui augent sup
ipsas p terminū vnū, intelligit sup
cōclusiones: atqui dixit extra ambas
extremities: qñ inuenit in figura
secūda & tertia aliqñ extra ambas
extremities: & aliqñ intra ambas
extremities: & termin⁹ cū ponit in
figura secūda & tertia, cū appropria C
tur ipsi ponit extra ambas extremi-
tates: & dixit. Cōclones igit augent
in infinitū: innuit q assignet pba-
bile ēē, aut oīs cōclusio sit ppō con-
clusionis alterius: & innuit, q velit
cōclusiones nō cōprehendi p sciam
nrām: atqui dixit: termini vero sūt
finiti, qñ ex ipsis, aliqui necessarij,
& aliq pōtes: ecce assignauit hoc ad
id, qd oīs cōclusio resoluit in termi-
nos finitos: & nō pōt aliquis dicere,
si cōclones sunt infinitæ, & cōclones
resoluant in ppōnes: erūt & ipsæ in-
finitæ, scit enim, q oportet ppōnes
esse

Posteriorum

A B R A M

D. finitas, & quod sint quo ad hoc contra conclusiones. Et dum dixit: Et qui ponit eius considerationem hoc modo, usque ad ultimum capituli. Intendit, quod qui ponat eius considerationem circa hoc, quæsitum ex hoc modo de præmissis apparet ei, quod impossibile sit quod sint unæ eædem, idest definitæ numero, & conclusiones sint infinitæ, & hæc fuit commonstratio separata per se. quoniam enim concesserimus conclusiones esse infinitas, idest non definitas numero, impossibile esset ponere præmissas numero definitas.

B V R A N A

esse finitas: & quod ipsæ in hoc sunt in contrarium conclusionis: & dixit. Quia igitur posuerit considerationem suam hunc in modum usque; ad extremum capituli. sensus est: quod qui posuerit considerationem suam in hoc quæsito ex hoc modo in præponib, apparet fieri non posse, ut sint unæ & eædem, hoc est comprehensæ in numero, & conclusiones infinitæ: & hæc erit monstratio separata per se: & hoc, cum fuerimus confessi conclusiones infinitas esse, hoc est comprehensas in numero: non est possibile nobis, ut ponamus propositiones comprehensas in numero.

T. 43. ps
a. l. numerorum.

Si vero aliter quodammodo dicat aliquis, ut quod hæc quidem geometria, illa vero rationiorum, illa autem medicina: quod utique esset, quod dicitur aliud, præterquam quod sunt principia scientiarum? dicere autem eadem esse, ridiculum est, quoniam hæc sibi ipsis eadem essent: sic enim omnia sunt eadem.

T. c. 190

Si vero vir recederet in aliam partem, & diceret, quod inueniantur principia Geometriæ, & principia Arithmeticæ, & principia Medicinæ, hic sermo non esset ultra sermonem dicentis, quod scientiarum sint principia. Si vero diceret, quod omnium harum scientiarum principia sint una secundum essentiam, ob esse has præmissas unas secundum essentiam, ille esset detidendus: quia secundum hanc comparisonem omnes res essent unæ eædem.

Cb. 190

Dicit: Quod si quispiam declinauerit ad aliam partem considerationis, quod ex primo ostensum est, & quod euidenter non scit, quod quod poneret quod inueniantur præmissæ geometricæ & præmissæ naturales, ille poneret, quod scientiarum præmissæ sint multæ, quoniam non est differentia inter has duas præpositiones.

Et

Dixit Aristoteles. Si vero quispiam declinauerit ad latus unum, & diceret, quod sunt utique principia geometriæ, & principia computationum, & principia medicinæ: sermo utique iste non est plus, quam sermo absolute de quantitate principiorum: atqui si dixisset, quod principia omnium istarum scientiarum sunt una & eadem, eo quod istæ præpositiones sunt unæ & eædem: hoc utique esset dignum risu: quoniam secundum hunc syllogismum essent omnia unum & idem.

Dixit. Atque si declinaret homo ad latus unum de speculatione, quod est manifesta de prioribus, & sciret de eo, quod apparet de omni specie, quod hæc sunt præpositiones geometricæ, & præpositiones naturales: ipse utique posuit, quod præpositiones scientiarum sunt multæ: quoniam non est differentia inter duas istas præpositiones & illam, si

ABRAM:

Et dixit, q̄ qui poneret quod scientiarum præmissæ sint vnæ eadem sit deridendus, sequeretur enim cū fm̄ hanc positionem, q̄ subiectum Arithmetice & subiecta aliarū scientiarum sint vna eadem, & oporteret concedere qui hoc poneret q̄ entia sint vna. Voluit autem patrefacere hanc positionem, & q̄ sit de genere turpium positionum: hoc est, qui poneret præmissas esse vnas easdē, & qui poneret præmissas scientiæ Naturalis esse præmissas Geometriæ, & esse præmissas aliarum partium, & qui poneret entia esse vna: dixit vnāquamque harum trium positionē esse turpem vno ordine, & mutuo se consequuntur,

BVRANA

si aliquis ponat, q̄ ppōnes scientiarū sunt vnæ & eadē: oporteret enim q̄ rideremus de ipso: qm̄ existimare fm̄ hanc pōnem, q̄ subiectū cōputatiuū: & substantia reliquarū artium sint vna & eadē: & sequitur, q̄ sciat, qui ponit hoc, q̄ entia sunt vna: at, qui voluit docere vilitatē istius positionis, & q̄ ipsa est ex genere positionū vilium: hoc est, qui posuit, q̄ ppōnes sunt vnæ & eadē: & qui posuit, q̄ ppōnes scientiæ naturalis sunt propōnes geometriæ, & sunt ppōnes reliquarum artium, & qui posuit entia esse vna: quæcunq; fuerit ex his positionibus tribus, aut omnes sunt viles in ordine vno, & ipse consequuntur se inuicem.

43. p̄s Sed neque ex omnibus monstrari quodlibet idem est querere omnium esse eadem principia, valde enim fatuum est: ^a neque enim in manifestis doctrinis hoc fit, ^b neq; in resolutione possibile est: immediata namq; propositiones principia sunt, altera autem conclusio assumpta sit propositione immediata.

4191 Et sicut dictum, q̄ quoduis cōtigerit quæsitū commonstretur ex oībus his principijs, donec omnium scientiarū principia redderent vna fm̄ essentiā, non est veridicum, sed procedit gressu ociosi dicti: hoc enim non fit in Mathematicis, quæ sunt euidentēs commonstrationes: neq; etiā possunt esse in resolutione p̄ cōtrarium: hoc aut fuit, quia syllogismorū principia sunt p̄ immediatas præmissas: & qm̄ hæ perfectę fuerint, fiūt ex illis p̄missæ immediatę: sunt autē diuersę, quia conclusiones sunt diuersę.

Dicit:

Dixit Arist. Amplius sermo, T. c. 191 q̄ monstret quodcūq; quæsitū ex oībus istis principijs: quousq; reuertunt principia oīum scientiarū vna & eadē, non est sermo verus: sed procedit processu sermonis: qm̄ si esset hoc, non esset nisi in doctrinis, q̄ sunt mōstrationes manifestę: neq; consistit ē fieri pōt, vt sint ī resolutione in cōtrariū: & hoc, propterea quia principia syllogorū sunt per ppōnes immediatas: & cū hæ perfectę fuerint, innouantur ex ipsis ppōnes immediatę, & sunt diuersę, qm̄ cōclones sunt diuersę.

Dixit

Cō. 19^a Dicit: & similiter dictum, quod
D quodcunq; quæsitum contigerit cō-
 monstretur in quacunq; arte conti-
 gerit ex vnis eisdem præmissis, adeo
 quod præmissæ omnium scientiarū
 sint vnæ præmissæ, nō solum est di-
 ctum non verum, sed etiam est di-
 ctum euidentis impossibilitatis, qm̄
 non opinantur illud nisi prauī viri.
 hoc enim nō videtur in Mathema-
 ticis, q̄ sunt nimis manifestæ, immo
 videt illius oppositum, s. quod præ-
 missæ illarum differunt dria artū,
 quæ sunt partes mathematicarum.
E & similiter videtur hoc apud reso-
 lutionem p contrariū: hoc est, apud
 constitutionem syllogismorum de
 quæsitis, immo videtur illius oppo-
 situm: hoc est, quod ex vsu mathe-
 maticarum, & vsu cōstitutionis syl-
 logismorū, videtur q̄ præmissæ dif-
 ferant ob artium dria: & ideo qui
 hoc nescit, non est exercitatus in ali-
 qua harum artū, & qui talis est, ille
 est summe admodū piger. Et dum
 dixit. Hoc autē fuit, quia syllogorum
 principia. Vsq; ibi, quia cōclusiones
 sunt diuersæ. Argumentat̄ per se de
 hac re. Et quod dicit est, q̄ ex quo
 principia syllogorum, qui fiunt in arti-
 bus, quæ non sciuntur p̄ medios ter-
 minos, qm̄ numeramus de illis defi-
 nitum numerū possunt addi eis præ-
 missæ sui generis, & cuius fiāt inde
 conclusiones aliæ à conclusionibus,
 quæ fiebāt huius primi modi ex præ-
 missis ipsis, notū est, q̄ præmissæ nō
 sint definitæ. Si enim essent defini-
 tæ, quod eis addit̄ esset pars numeri
 de illis primo positi: non aut̄ ita cēt
 si adderemus conclusiones alias à cō-
 clusionibus consequentes ex primo
 numero ab ipsis præmissis.

Cō. 19^a Dixit: Ampli⁹, sermo quod mon-
 stratur quodcunq; quæsitū in qua-
 cunque arte contigerit ex proposi-
 tionibus vnis & eisdē: quousq; sint
 propositiones in omnibus scientijs
 propositiones vnæ, non est sermo
 non verustm̄, sed est sermo ex eo,
 quod apparet in impossibili: quē nō
 assererent, nisi viri mali, & hoc, qm̄
 nō apparet hæc res in doctrinis, quæ
 sunt manifestæ nimis: sed apparet
 diuersitas ipsius: & hoc, qm̄ propo-
 sitiones diuersificantur per diuersi-
 tatem artium, quæ sunt partes do-
 ctrinarū, & consistit non apparet hoc
 in resolutione in contrariū, hoc est,
 cum fiunt syllogi sup quæsitis: sed ap-
 paret diuersitas ipsius: hoc est, quod
 est ex consuetudine doctrinarū, &
 ex consuetudine facientium syllogos,
 apparet ipsi, quod ppōnes diuersi-
 ficantur per diuersificationē artū:
 & propterea qui nō nouit hoc, non
 habet consuetudinē in aliqua istarū
 artū: & qui habet hanc dispōnem
 est in extremo pigrity: & dixit: Et
 hoc, qm̄ sunt principia syllogorum.
 D. d. qm̄ conclusiones sunt diuersæ:
 notum est p̄ se de hac re, & qui dicit
 ipsum: is dicit: qm̄ principia sunt in
 syllogis, qui efficiuntur in artibus: quæ
 non sciuntur per terminos medios,
 in eo, quod existimauimus de ipsis
 numerū comprehensum: pōt fieri
 additio super ipsis ppōnum & ge-
 nere ipsarū, & innouabant̄ ex gene-
 re ipsarū, & innouabunt̄ ex ipsis cō-
 clusiones aliæ à cōclusionibus inno-
 uatis ex hac dispōne prima ex ppō-
 nibus. Planū igitur, q̄ ppōnes non
 sunt cōprehensæ: qm̄ si ipse essent
 cōprehensæ, esset quod additur ex
 ipsis de numero primo ppōnum.

Si

T.43.p^r Si vero quispiam diceret primas immediatas propositiones eadem esse principia, vna in vnoquoq; genere est, si vero neq; ex omnibus, tanquam oporteat monstrari quodcunq; neq; ita altero, tanquam sit vnaquaq; scientia altera, derelinquitur, quod cognata sint principia omnium, sed ex his quidem hac, ex illis autem illa.

A B R A M

T.c.192 Et si quis diceret, quod præmissæ immediatæ, quæ sunt principia vnius illorum, eas cōtinet: quando enim oportet q; commonstretur quodcunque quæsitum contigerit omnibus: neque etiam sunt simpliciter diuersæ: cuiusque enim scientiæ est, quod illam affinem reddat materiæ, quæ illam proprie concernit.

Gō.192 Quod dicit, ē in hac re dubiū. posset. n. q; spia dicere, q; oporteat oībus pmissis ēē gen^o cōe, qd eas cōtineat, & oīs arseas reddat piores ipsi materiæ, & fiēt ex vna parte cōes, & ex multis pib^o pprie, put addiscit de maiori pte cōium pmissarū. qn enī cōcesserim^o, q; impoſſe sit q; cōmonstret qd uis q; sitū contigrit, p quālibet pmissam, q; fuerit, notū est, q; illę sint differētes: nam si essent vnę in oībus artibus, oē quæsitū cōmonstraret per omnē præmissam: & q; nos ēt nequimus dicere q; sint simplr diuersę, sicut enī cuiusq; rei sunt principia, q; ipm proprie concernāt, sic oportet, q; cuiusq; rei sint principia, q; ipsum ambiāt, put est dispōentiū, s. q; ipsorū sint principia, quæ ipsa pprie cōcernant, & q; eā cōicēt: hoc aut sit, prout ait Arist. de præmissis, quibus dicatur, q; res vni rei æquales ipsa cōæquantur, & quod huic generi fuerint propriū, & fortasse

B V R A N A

Dixit Arist. Si vero aliquis diceret, q; ppōnes imediatę, q; sunt principia vnicuiq; ipsarū, sunt vtiq; cōprehēse: & hoc, cū oportuerit, ut nō mōstret, qd cūq; q; sitū cōtigerit de oīb^o ipsis: neq; cōsistēt sūt diuersę simplr: & hoc, qm vnicuiq; scię pncipia appropriant: fortasse q; erit vnū qd q; pncipiorū sub gñe cōprehēdētē ipa: pterq; q; vnaq; scia appropinquat mæ: q; ipsi appropriat.

Quod dixit hic, ē dubiū hac in re: & hoc forte, qm diceret aliquis: q; op; ut sit oīb^o ppōnib^o gen^o cōicans, cōprehēdens ipsas, & faciēs appropinquare ipsas in oī arte, mæ suę, & sit p modū vnum vſe, & p modos plures: quēadmodū didicim^o ipsum in multis propōnib^o vſibus: & hoc, cū fuerimus cōfessi, fieri non posse, ut monstret, quodcūq; quæsitū cōtigit p quācunq; ppōnem: manifestū igit q; sunt diuersę, & q; nō sunt vnę in oī arte, ut monstret esse quæsitū p oēm ppōnem: & ppterea q; nos consistēt nō possumus dicere, q; sūt diuersę simplr: & hoc, qm quasi oī rei principia appropriantur: & ita op; q; sint oī rei principia cōprehēdentia ipsa p dispōnēentiū: hoc est, q; inueniunt ipsi pncipia, q; appropriant & cōprehendūt: & hoc, quēadmodū si diceret Arist. de ppōne, de qua dixit, q; æqualia vni sūt æqualia, & d co, qd assimilāt huic generi Log. cū Auer. DDD et

Posteriorum

ABRAM

D talle omnes pmissæ sunt huius speciei, hoc est, quod sunt communes, sed quælibet scientia eas propiores reddit suæ materiæ, & illa vitur proprio vſu, prout dicit de præmissis communibus.

SVRANA

& fortasse omnes propōnes sunt in hac specie: hoc est, q̄ sunt vſes: sed appropinquare facit ipsas in omni scia materiæ suæ, & pertractat ptractione appropriata: quemadmodū dictum fuit de ppōnibus vſibus.

T.43.ps

Manifestū autē & hoc est, quod non contingit, monstratū nanq̄, fuit, quod alia principia genere sunt differentium genere. ² Principia enim duplicia sunt, ex quibus, & circa quod: quæ quidem igitur ex quibus, cōia sunt, quæ autem circa quod, propria, ^b vt numerus magnitudine.

T.c.193

E uidens autē manifestū est, q̄ hoc sit impoſe. notū enim est, q̄ res, quarū genera sunt diuerſa, ſuorū pſcipiorū genera ēt sunt diuerſa. principia enim de duabus speciebus dicunt, de his, quæ earū sunt, & de his, q̄ in eis sunt: q̄ quidē earū sunt, ipſe sunt pſmiſſe cōes: q̄ autē in eis sunt, ipſe sunt pſmiſſæ proprię. prout sunt pſmiſſe, q̄ proprie cōcernuntur in numero & in magnitudine.

Cō.193

D icit, notum est, q̄ impoſe sit q̄ omniū pſmiſſarū genus sit vnū. pſmiſſe enim inueniunt rerū, quarū genera sunt diuerſa, hoc est, artiū, quarū ſubta genere differūt. qm̄ ſi artes cōtingerēt eſſe vnus gñis, oēs artes eſſent artes particulares ſubintrantes vnā artem: qm̄ autē genera artiū differūt genere, notū est, q̄ earum principia, hoc est, pſmiſſæ differant genere. Et hoc est qd̄ ſignificat, qm̄ dixit: Res quarū genera ſūt diuerſa ſuorū pſcipiorū genera ēt sunt diuerſa. Hoc est, res quæ sunt artiū ſubiecta, q̄ ex quo sunt gñe differentes, illarū pſmiſſæ ēt differūt genere: pſmiſſæ enim aut sunt illarū rerum cauſæ, aut sunt res eueniētes illis

Dixit Aristo. Plane autē manifestū, q̄ hoc fieri non poteſt: manifestū enim, q̄ in ijs, quorū genera sunt diuerſa, genera principiorū ſuorū conſiſt etiā sunt diuerſa: & hoc, qm̄ principia dicuntur ſm̄ duo, ex quibus, & per quæ: ex quibus sunt propoſitiones vſes: per quæ sunt propoſitiones appropriatę: quemadmodum, ppōnes, quæ appropriant numeris & magnitudini.

T.c.193

Planū autē fieri non poſſe. vt oēs ppōnes habeāt genus vnū: qm̄ propoſitiones, q̄ sunt in rebus, quarū genera sunt diuerſa, hoc est, artibus: quarū ſubiecta ſūt diuerſa ſm̄ gen⁹: ſi enim acciderēt artes in gñe vno, ponerent oēs artes particulares ſub arte vna: cūq̄; fuerint ſubiecta artiū diuerſa in genere. Planū vtiq̄; q̄ & pſcipia ſua, hoc est, ppōnes ſuę erūt diuerſe: & hoc est, qd̄ ſignificauit, cū dixit: q̄ in ijs, quorū genera sunt diuerſa, gñā quoq̄; principiorū ſuorū sunt diuerſa: hoc est, q̄ in ijs, q̄ sunt ſubiecta artiū: quæ qm̄ sunt diuerſa in genere, habēt ppōnes ſuas diuerſas in gñe conſiſt etiā: qm̄ ppōnes vtiq̄; sunt cauſę illarū rerū, aut res, quæ

Cō.193

A R R A M :

B V R A N A

illis rebus quatenus sunt illis proprie, & de illis predicatae secundum quod ipsae sunt. Dum autem dixit: Principia enim de duabus speciebus dicunt de his, quae earum sunt, & de his, quae in eis sunt. Intendit, quod duae partes sint principiorum ipsarum artium: aut principia, quibus utuntur quatenus per illas habentur sunt. id est per res proprias, quae sunt illi artis, & haec quidem non sunt pars artium, & ideo haec sunt communes. Aut principia, quae sunt pars rerum, quae commonstrantur in illa arte, & haec necessario sunt propria singulis generibus, non communia: & ideo haec vocat, quae in eis sunt: primam autem speciem vocat quae earum sunt. Expedit autem te scire, quod principia communia, quae proprie concernunt unam artem, sint apud eum dicta aequiocatione nominis, & quod illa secundum veritatem sint multa differentia, non una: haec autem sunt, prout est praemissa asserens, quod res uni rei aequales sint coaequales: & quod proportionalia quando permutantur proportionalia fiunt: hoc autem iam praemissum est ex nostro sermone.

quae sunt ex generibus illarum rerum secundum quod appropriantur ipsis, & predicant de ipsis in eo: quod quid: & dixit: & hoc, quoniam principia dicuntur secundum duas species, ex quibus, & per quae sensus est: & hoc, quoniam principia, quae sunt in artibus sunt duarum partium, aut principia, quae tractantur in eo, quod sunt propria ipsis: hoc est in rebus appropriatis, quae sunt in illa arte: & haec non sunt pars artium: & propterea sunt haec propria, aut principia, quae sunt pars eorum, quae monstrantur in illa arte: & haec ex necessitate sunt appropriata unicuique generi & non universalia: & ideo vocavit haec, per quae: & vocavit speciem primam, ex quibus: scite autem debes, quod principia universalia, quae appropriantur arti uni, ea sunt apud me, ex quo dicuntur per communitatem nominis: quaeque in veritate sunt multa, diversa, non una: & haec sunt: quemadmodum propositio dices, quod aequalia uni sunt aequalia: & quod proportionata, cum permutantur sunt proportionata: sed iam praecessit hoc ex sermone nostro.

ANT. INTER. TEX. XLIII.

Quod scientia, & scibile ab opinione, & opinabili discrepent:
& quid sit Solertia. Cap. 24.

Sciibile autem & scientia differunt ab opinabili & opinione, quoniam scientia quidem universalis & per necessaria: (necessarium vero non contingit aliter se habere) sunt autem nonnulla vera quidem, quae contingunt aliter se habere. planum igitur, quod circa haec quidem scientia non est, essent enim impossibilia aliter se habere, possibilia aliter se habere.

Contradictio Tomitarum.

111 Vult Arist. octo esse habitus intellectus, quos hic enumerat. Longe aliter videtur esse collegisse lib. 6. Ethic. cap. 4. Sed vide solutionem.

Scientia

DDD ij Dixit

Posteriorum I

ΑΒΡΑΜ

ΒΥΡΑΝΑ

T.c.194 Scientia vero & scitum differunt ab opinione et opinato. Scientia enim fit de vniuersali, & rebus necessarijs: necessarium autem impossibile est aliter esse quam est: cum hoc autem iam sunt aliqua res vere, quae sunt secundum quod possunt esse aliter quam sunt. Notum itaque euident est, quod de his non fit scientia: sin autem essent res, quae possunt esse aliter quam sunt, quae nequirent esse aliter quam sunt.

Cō.194 Eius intentio in hoc capite est demonstrare differentiam inter scientiam & opinionem, ob idem subiecti, de quo fit scientia & opinio. Et dixit: Scientia vero & scitum differunt ab opinione & opinato: scientia enim fit de vniuersali, & de rebus necessarijs, id est quod scientia differat ab opinione duabus rebus: quarum una est, quia scientiae subiectum nunquam est nisi vniuersale: opinio autem est de vniuersali & de particulari. Secunda autem est, quia subiectum scientiae est necessarium, subiectum autem opinionis indubitata est contingens. Ex quo autem inuenitur scientia vera, & opinio vera, & posset aliquis dicere quod ambae sint una, ex quo connectuntur in veritate, Dixit: Cum hoc autem iam sunt similiter aliqua res verae, quae sunt secundum quod possunt esse aliter, quam sunt, id est: sed cum hoc opinionis materia non est necessaria, non est ei impossibilis veritas. quando enim sunt res verae, cum hoc quod non necessario sunt, quia possunt esse aliter quam sunt, hoc est, quod

T.c.194 Dixit Arist. Scia vero & sciibile diuersificantur utique ab opinione & opinabili: quoniam scia est de vniuersali et rebus necessarijs: necessarium vero non potest esse per diuersum eius, quo est: & cum hoc, inueniuntur utique nonnulla vera & entia secundum quod fieri potest, ut sunt per diuersum eius, quo sunt. Plane igitur manifestum, quod per haec non erit scia: quod si non, illa, quae possunt esse in diuersum eius, quo sunt, non poterunt esse in diuersum eius, quo sunt.

Cō.194 Intentio ipsius in hoc capitulo est monstrare differentiam inter scientiam & opinionem & intellectum: & cepit primo docere differentiam inter scientiam & opinionem per diuersitatem subiecti: de quo erit scientia & opinio, & dixit: Scia vero diuersificatur ab opinione: quoniam scia est de vniuersali & rebus necessarijs: quoniam opinio utique erit vera: & posset aliquis dicere: quod utraque ipsarum est vnum, eo quod aggregantur in veritate, dixit: & cum hoc iam inueniuntur nonnulla vera & entia: quae possunt esse in diuersum eius, quo sunt: sensus est: quod scia diuersificatur ab opinione in duobus: quorum vnum est: quod subiectum scientiae non est semper, nisi vniuersale: opinio autem erit utique de vniuersali & particulari: secundum quod subiectum scientiae est necessarium, & subiectum opinionis est absque dubio posse esse verum: sed scia semper est vera: & posset aliquis dicere, quod utraque congregantur in vero: dixit. Et cum hoc inueniuntur utique nonnulla vera & entia, quae possunt esse in diuersum eius, quo sunt: sensus est: sed cum hoc, quod opinionis materia non est necessaria, non prohibet ab ipso verum: quoniam iam inueniuntur nonnulla vera: quae non sunt necessaria: quoniam possunt inueniri in diuersum eius, quo sunt: hoc

ABRAM

BVRANA

q̄ trāsmutent: hē at̄ sūt res particula-
res singulares: & illud ē verū opposi-
tū falso posī: sed verū, qđ necessario
est, est illud, cui⁹ oppositū ē falsum
ipole. Postq̄ at̄ enūtiavit, q̄ opio sit
de his reb⁹, cōpit cōmōstrare, q̄ im-
pole sit de illis eē sciam ob euidētiā
discriminis subti ipsius sciē a subto
opinionis. Et dixit: Notū itaq; vsq;
ad vltimū illi⁹, quod scripsim⁹, i. qđ
opio sit i hac mā, notū euidēs est: q̄
ipole sit eē sciam de illa, scia eū est
rerū, q̄s ipole ē eē afr q̄ sūt: si q̄s aut̄
poneret d hac eē sciam: sequeret̄ illi,
q̄ id qđ ipole ē afr eē, sit pole afr eē,
quod est summum mendacium.

hoc ē, qm̄ pmutant: & hęc sunt res
particulares indiuiduę: & ē verū op-
positū falso posī: verū. n. necessariū
id est, cui opponit̄ falsum impole:
Et posteaq̄ enūtiavit, q̄ opinio erit
vtiq; de his reb⁹. Cōpit monstrare,
q̄ fieri nō pōt, vt sit de ipsis scia, p si-
gna dīe subti sciē a subto opionis:
& dixit. Manifestū igit, vsq; ad finē
eius quod scripsim⁹: sensus est: cūq;
opio fuerit vtiq; in hac mā: planū
vtiq; q̄ nō erit posī in ipso scia: qm̄
scia est vtiq; de ijs, q̄ non pnt esse in-
diuersum ei⁹, quo sunt: & si posue-
rit aliq; q̄ est scia: sequit̄ ipm, q̄ sit
illud, quo est, & hoc ē extremū falsi.

T.43. ps ^a Verum enimvero neq; intellectus (dico enim intellectum principium scientiæ) neq; scientia indemonstrabilis: hoc autem est acceptio immedia-
tae propositionis. Verus autem est intellectus, & scientia, & opinio,
& quod per hac dicitur. quare derelinquitur opinionem esse circa verum
quidem, aut falsum, contingens autem, & aliter se habere, hoc autem
est acceptio immediata propositionis, & non necessaria.

T.c.195 Nec intellectus, qui est princi-
pium sciētiae, neq; præmissæ im-
mediatæ absq; demonstratione
assertæ: intellectus autē, & scien-
tia, & opinio sunt veræ, & res,
quę harum sunt: relinquit̄ itaq;
quod opinio sit vera, aut falsa: et
possibile est, quod sit aliter q̄
est: hæc autem assertio est præ-
missarum immediatarum, quæ
non sunt de necessarijs.

Cō.195 Dicit: q̄ neq; virt⁹ intellectiua, q̄ ē
principiū sciē, sit rerū cōtingentiū,
neq; ēt scia, quę absoluit̄ ad pmissas
prias, q̄ sunt imediatæ. D.d. Intell⁹
at̄ & scia, & opio sunt verę. i. & cōue-
niūt hæ tres, qua ipse sunt veraces,
sed intell⁹ & scia sp, opio aut̄ aliqñ
fit

Dixit Aristo. Neq; est intell⁹,
qui est principium scientiæ: neq;
confit̄ ēt propōnes immediatę:
quarū assertio ē absq; demōne:
intellectus aut̄ & scia & opinio
sunt vera, & res, quę sunt in his:
derelinquit̄ itaq; q̄ opinio sit,
aut vera, aut falsa: & pole est, vt
sit in diuersum eius, quo est: &
hæc est assertio propositionum
immediatarū non necessariarū.

Dixit: Neq; potētia itellectualis: q̄
ē principiū sciē erit de reb⁹ posib⁹:
neq; ēt scia, q̄ mittit̄ sup p pōnes pri-
mas: q̄ sunt immediate. D.d. Et scia, &
intell⁹, & opio sunt vera: sensus est: &
cōicant hęc tria in eo, q̄ sunt vera:
sed intell⁹ & scia semp sunt: opio aut̄
DDD iij in

T.c.195

Cō.195

Posteriorum

ARISTOTELIS

SECONDA

D sit vera, aliquando mendax. Dum autem dixit: Relinquit itaque quod opinio sit vera, aut falsa. id est quod scientia & intellectus sunt semper veraces, & commonstrat, quod sint alia ab opinione, oportet itaque quod omnis opinio, quae nobis occurrit, sit verax aut mendax, si autem opinio & scientia essent una: omnis enim scientia, quae nobis occurrit, est vera. Et dum dixit: Et postea est quod sit aliter quam est. Potest esse quod intendat, postea est quod opinatum tempore opinionis de eo sit aliter quam de illo opinetur. Aut quod intendat, & possibile est quod opinatum alio tempore quam quo opinatur de eo sit aliter quam opinetur de eo, hoc est varium, & haec est dispositio opinionis veracis, quae fit ex praemissis contingentibus. primum autem significatum est dispositio opinionis mendacis: hoc est, quod opinatum tempore quo de eo opinatur sit aliter quam de illo opinatur. Dum autem dixit: Haec autem assertio est praemissarum immediatarum, quae non sunt de necessariis: scientia autem est res eueniens ex his praemissis, & sicut scientiae sunt duae res, principia & conclusiones, sic etiam sunt opinionis. Et intendebat, quod definitio opinionis vniuersaliter sit praemissarum talis conditionis assertio. Assertio autem sit quod infertur ex talibus praemissis.

in tempore est vera, & in tempore falsa superest igitur, ut opinio sit, aut vera, aut falsa: sensus est: cumque vera fuerint scientia & intellectus semper: & iam monstratum fuerit, quod sunt aliud ab opinione: sequitur, ut omnis opinio cadens in nos sit, aut vera, aut falsa: igitur non erunt scientia & opinio unum: quoniam omnis scientia cadens in nos est vera: & dixit. Et postea, quod sit in diuersum eius, quo est: innuit ut velit: quod postea sit: ut opinabile in tempore opinionis sit in diuersum eius, quo opinatur ipsum: aut velit: quod postea sit: quod opinabile in alio tempore, quam quo opinatur ipsum, sit in diuersum eius, quo opinatur ipsum, & haec est dispositio opinionis verae: quod sit ex praepositionibus possibilibus: dispositio autem prima erat dispositio opinionis falsae, hoc est, quod opinatum sit in diuersum eius, quo existimat in tempore, quo existimat: cum vero dixit: & haec est assertio praepositionum immediatarum non necessariarum: sensus est: & opinio vera, quae est imago intellectus per scientiam est assertio praepositionum immediatarum non necessariarum: scientia vero est de re proueniente ex istis praepositionibus: & quemadmodum scientia sunt duae res principia & conclusiones: ita quoque de opinione: atqui voluit, quod definitio opinionis in summa sit assertio praepositionum cum hac dispoitione, & assertio sequitur ex huiusmodi praepositionibus.

T. 44. ps Et confessum autem est sic apparentibus, namque opinio incertum est, & natura talis. Ad haec autem nemo putat opinari, quando existimet impossibile aliter se habere, sed scire, sed quando esse quidem sic, sed tamen & aliter, nihil prohibet tunc opinari, tanquam quod talis opinio sit.

T. c. 196 Et haec quidem definitio conuenit rebus. opinio enim est rerum contingentium: & haec est eius natura, homo enim non asserit

Dixit Arist. Et illud, quod est **T. c. 196** definitio consentientium de eo, quo sunt res: & hoc, quod opinio sit de rebus possibilibus: & natura ipsi consentit

ABRAM

BYRANA

vit quod est impossibile esse aliter quam est, quod sit opinio, immo hoc esset ob modicā scientiam: sed id opinatur, quādo est secundum aliquam formam: & potest esse aliter ab illa forma: in tali enim solum cadit opinio.

Cō. 196 Dum dicit: Et hæc quidē definitio conuenit rebus. Intendit quod diximus in definitione opinionis, qd sit assertio præmissarū immediatarū, quæ nō necessario sunt, aut qd ex talibus præmissis inferretur est definitio conueniens illi, quo res est fm se. Qm opinio est rerū cōtingentiū & eius natura hæc est. i. constituens sui essentiam per ipsam esse rerum cōtingentiū. hæc enim res nō accidit ei. qm enim supponitur, qd opinio sit rerū cōtingentiū, & qd eius forma & quidditas sit talis dispositionis, manifestū est, qd hæc definitio conueniat illo, quo res est fm se. Et dū dixit: Homo enim non asserit quod est impossibile esse aliter qd est, qd sit opinio. Vsq; ibi, in tali enim solum cadit opinio. Intendit iterum, quia homo nō asserit sua assertiōe, qd illud qd videt qd impossibile sit vllō vnquam tpe esse aliter qd asserat, qd hæc eius assertio sit opinio, sed asserit talē assertiōē esse scientiam: sed asserit suam assertiōē de re esse opinionem, quando asserit rem esse fm aliquam formam: & cū prima eius assertiōe, asserit, qd sit possibile aliter esse qd sit secundum illam formam: & hæc quidem est constitutio definitionis qua definiat ipsam opinionem, scilicet qd sit assertio, qua asserit qd sit possibile esse aliter quam est.

si sit ēt: qm aliqs non assereret de eo, qd est posse, qd sit i diuersum ei⁹, quo ē, qd sit opio; sed ad hoc ad min⁹ est scia: sed opinabitur utiq; ipm: cū fuerit fm formam ei⁹, qd pōt eē in diuersū illi⁹ forme: qm in tali cadet opinio tm.

Dixit: Et hæc definitio consentit **Cō. 196** ei, quo sunt res: sensus est: & qd diximus in definitione opinionis, qd ē assertio ppōnū immediatarū, nō est ex necessitate, aut assertio, q sequitur ex huiusmodi ppōnibus, ē definitio cōsentientiū ei, quo est res p se: qm **B** opinio est utiq; in rebus posibilibus, & est nā ipsius mī istius naturæ, hoc ē cōsiderādi p se de existētia p res posibiles: qm hæc res nō accidit nobis: & hoc, qm positum fuerit, qd opinio utiq; est de rebus posibilibus, & qd forma ipsius & essentia ipsi⁹ est cū hac dispōne: manifestū igit, qd hæc definitio consentit ei, quo est res p se: & dixit. Et cōsistit ēt, qm aliquis nō assereret de eo, qd nō pōt esse in diuersum ei⁹, quo est, qd est opinio: vsq; ad id, qd dixit: qm in tali cadit opinio tm: sensus est. Et cōsistit ēt, qm aliqs **C** nō asserit p assertiōē ipsius, qd vī, qd nō sit posse, vt sit, neq; in tpe aliquo in diuersum ei⁹, quo asseruit, qd hæc assertio ē opinio: sed asseret utiq; de huiusmodi assertiōe, qd est scia: atqui asseret assertiōe sua de re, qd est opio: cū asseruerit de re: qd ē fm formā aliquā, & asserueret de ipsa fm assertiōē suā primā: qd fieri pōt, vt sit in diuersum ei⁹, quo ē illa forma: & hæc ē rñsio ab eo de definitione, p quā definiuit opiniōē: qd est assertio, per quā asserit, qd fieri pōt, vt sit in diuersum eius, quo est.

DDD iij Necess

Posteriorum

T. 44. ps *Necessary vero scientia est, quomodo igitur est idem opinari & scire? & propter quid non erit opinio scientia, si quis ponet, omne, quod nouit, contingere opinari? consequetur enim hic quidem sciens, ille vero opinans per media, quousq; ad immediata venerit. quare, si quidem ille nouit, & qui opinatur nouit, quemadmodum enim & quod opinari est, & propter quid, hoc autem ipsum medium.*

A B R A M

B V R A N A

T. c. 197 De rebus vero necessarijs cadit scientia, sed esset alicuius dicere, quonā pacto sit possibile, qd vna eadem res sciatur & opinetur eam: & quando quicquid homo scit opinatur illud, siue fuerit mediatum: quæ causa prohibet, quin opinio & scientia sit res vna, adeo quod eius scientia per vnam sit eius scientia per alterā: opinio enim iam sit de an res sit, & de cur sit.

Cō. 197 Et dixit: Sed esset alicuius dicere in hoc, & dubitaret, si scia sit aliud ab opinione, quia sua subiecta sunt diuersa, quonā pacto sit posse, qd nobis sit de vna eadē re scia & opinio, hoc est, de vno subiecto. Nos aut inuenimus, qd hoc nobis cōtingat multotiens in multis rebus, siue hæ fuerint mediatae. i. conclusiones, aut res solubiles ad immediatas, hoc est, in præmissas per se notas: qñ autē hoc nobis contingit de præmissis & conclusionibus, hoc est, qd nobis sit de illis opinio & scia simul, sequeretur qd opinio & scia sint vna eadē res, adeo qd nostra cognitio de re per vnam earū sit nostra cognitio de illa per alteram. de omnibus enim speciebus demonstrationū eueniret nobis scia & opinio, i. & de illis, quæ largiuntur rem esse, & quæ largiuntur illius causam, & quæ largiuntur ambas res simul.

T. c. 197 Dixit Arist. In rebus vero necessarijs cadet utiq; scia: pter qd qd posset aliquis dicere: quō fieri pōt: vt sciat vnū et idem: cūq; oē illud, quod scit aliquis ita se habeat: vt opinetur ipsum, siue fuerit mediātū, siue immediatum: quæ est igitur causa, prohibēs, qd opinio et scia sint vnū: cū hoc, qd sit scia sua in vno ipsorū, scia sua in altero: & hoc qm opinio erit utiq; de eo, qd est, si ē res, & oē qd est.

Cō. 197 Dixit: Præterq; qd posset aliquis dubitare in hoc, & dicere, & si est scia aliud ab opinione: qm subiecta ipsarum sunt diuersa: quō fieri pōt, vt habeamus opinionē & sciam de re vna & eadē? hoc ē de subiecto vno? nos enim inuenimus hoc accidere nobis plerūq; in rebus multis, siue fuerint mediatae, hoc ē conclusiones, aut res solubiles in immediatas, hoc ē in pponēs p se notas, cūq; acciderit nobis hoc in pponibus & conclusionibus: qd habeamus opinionē & sciam simul: sequitur utiq; qd sit opinio & scia res vna & eadē: quousq; fuerit scia nostra de re, p vnū ipsorum, scia nra illius p vnum: & hoc, qm per oēs species demonstrationū adducitur nobis scientia & opinio: hoc est, quæ exhibet existentia rei, & quæ exhibet causam ipsius: & quæ exhibet vtraq; simul.

An

PARS. 44.

An si quidem ita suspicabitur non contingentia aliter se habere, quemadmodum se habent definitiones, per quas sunt demonstrationes, non opinabitur, sed sciet. si autem vera quidem esse, non tamen hac utique ipsis inesse, secundum substantiam, & secundum formam, opinabitur, & non sciet vere ipsum quod, & ipsum propter quid, si quidem per immediata opinabitur, si autem non per immediata, ipsum quod solum opinabitur.

ABRAM

T.C. 198

Si autē qui suam assertionem fm hanc formam asserit, q. s. asserat res impossibile esse aliter q̄ sunt, prout sunt termini, qui sunt mediū demōnum causæ, n̄ opinaret de his opinionē, sed illas sciret. Si autē assereret illas res esse veras, sed q̄ nō sint per se, neq̄ essentielles, hic opinaret opinionē, & nō sciret fm veritatem, an res sit, & cur sit. q̄n vero res esset mediata, opinaretur opinionem cur sit, si vero res sit immediata, opinaretur de illa an sit.

BVRANA

T.C. 198

Dixit Arist. Si fuerit asserentis assertio fm hanc formā, q. ipse asserat de ijs, q̄ nō p̄nt eē in diuersum ei⁹, quo sunt: quēadmodū de terminis, qui sunt mediū in demōnibus cāe, nō opinat hanc opinionē: sed scit ipsam: & si asserat de illis rebus, q̄ sunt veræ absq̄ eo, q̄ n̄ sunt p̄ se, neq̄ substantiales: opinabit utiq̄ hoc opinionē, et nō sciet, an res sit, et p̄ quid sit: forte vero, cū fuerit res mediata: existimabit utiq̄ de ipsa opinio p̄ quid est: sin autē res fuerit immediata, existimabitur utiq̄ de ipsa an sit.

Cō. 198

Dicit p̄ r̄sione p̄cedentis dubij, q̄ impossibile sit, q̄ alicui viro colligatur de vna eadē re scia & opinio simul, scia. n. est, q̄ asserat, q̄ impossibile sit rem aliter esse q̄ asserat illā nullo vnq̄ tempore prout sit, q̄ asserat p̄missas ipsas, quas ponimus medios terminos demōnis: opinio autē est, q̄ asserat q̄ possibile sit re eē aliter q̄ opinatur de illa: manifestū itaq̄ est, q̄ impossibile sit q̄ colligant nobis hæ assertiōes de vna eadem re, & opinio nobis contingit, q̄n illis rebus iſtituimus q̄ ipse sint vere p̄ter qd̄ eas asseram⁹ eē essentielles, & necessarias: hæc. n. assertio de

Cō. 198

Dixit: In r̄sione ad dubiū p̄cedēs: q̄ fieri nō pōt, vt aggregent alicui i re vna & eadē scia & opinio simul: & hoc, q̄m scia ē, vt asserat fieri nō posse, vt sit i diuersum ei⁹, quo est, qd̄ asserit, & nō in tpe, quēadmodū qd̄ asserit de p̄pōnib⁹ p̄ se: quas posuimus terminos medios i demōne: & ē opinio, vt asserat de re, q̄ p̄t eē i diuersum ei⁹, quo asserit ipsum eē. Planū igit q̄ fieri n̄ p̄t, vt aggregent nobis hę duę assertiōes i re vna & eadē: & opinio accidit nobis i eo, q̄ asserim⁹ de ijs reb⁹, q̄ sunt v̄e absq̄ eo, q̄ asseram⁹ ipsas eē substantiales n̄ necessarias: & hoc, q̄m assertio sua ista est,

Posteriorum

A T T A M

B V R A N A

D de reb⁹ est, q opinio vocat, siue hzc assertio inuēta sit p mediū, aut sine medio, nullū ē iter illas discrimen, nisi q qñ fuerit p mediū. i. cōcō, ē opinio de cur res sit, si at fuerit sine medio, est opinio de an res sit tm̄, proprie aut discernit opinionē q ē cōcō p cognitionē cāq, illa. n. proprie discernit cōclōnē aliā a pmissis, qd. n. cognoscit de pmissis ē solū esse, notū aut ex cōclōne est, an sit: & cā in demōnibus absolutis, aut causā solū in demōne causarum.

est, vt accidat opio, siue fuerit hzc assertio existēs p medium, aut sine medio, nō est dīa inter ipsa, nisi cū fuerit p se, hoc est cōcō, erit opio, qd est res: si vero fuerit immediata, erit opinio an aliqd insit alicui: atq simul erit opinio, q est cōcō in scia cāx: qm̄ ipsa est, q appropriat cōclōni absq; ppōnibus: & hoc, qm̄ scia de ppōnibus est existentia tm̄: & scia de cōclōne est existentia & cā p demōnes simplices: & si demōstratiq tm̄ per demōnē causarum.

E

PARS. 44

Eiusdem vero opinio, & scientia non omnino est, sed quemadmodum & falsa & vera eiusdem quodammodo sunt, ita & scientia & opinio eiusdem²: etenim opinionem veram, & falsam (vt nonnulli quidam dicunt) eiusdem esse, absurda contingit erigi. & alia, & non opinari, quod opinatur falso.

T.c. 199 Si vero scientia & opinio sint vna res, hoc non fit indubitate necessario, sed sicut fit de vna eadem re opinio vera & opinio falsa dupliciter: sic et fit q vna res inferat illam scire & opinari. Qui vero dicit q scia & opinio sint vna res, hinc sequitur illi, q illud, quod opinatur, sit mendax opinio, nisi sic illud opinetur.

Dixit Arist. Si vero scia et opi
nio fuerint vnū: nō ē hoc p affirm
ationē absq; dubio: sed quēad
modū ē utiq; de re vna & eadē
opinio vera et opinio falsa fm̄
duos modos: ita utiq; erit res
vna, quā opz vt sciat opinās: sed
eū, qui dicit sciam & opinionē
esse vnū: sequitur ex hoc: vt sit
illud, qd opinatur opinione fal
sa: si non qd opinatur ita.

T.c. 199

Cō. 199 Si yō scia & opio sint vna res simplr: qa sint vni⁹ subiecti, hoc nō fit idubitate necessario: hoc ē, q nō cōtingat vbiq; q subitū scia & opinio nis sit vnū, tātō fortius q ob hoc sit opinio & scia vna eadē res: de vna, n. eadē re sit opio yā & opinio falsa: vera qdē apud vnū virū, & falsa apd aliū virū: q qdē ex vna pte nō ē vna. Et dixit: Qui yō dicit q scia & opio

Forte vero si erit opinio & scia res
vna simplr: qm̄ sunt utiq; de subto
vno: n̄ erit utiq; hoc p affirmationē
absq; dubio: hoc ē, q n̄ accidet ī oī
loco, vt sit subitū opionis & scie vnū
vt sit scia pp hoc & opio res vna &
eadē, cū fuerit subita sua res vna: erit
utiq; subitū ipsa ex noīe res modo
rū diuersorū, hoc ē pp duos viros:
quēadmodū, q sit de re vna & eadē
opio

Cō. 199

ABRAM

& opio sint vna res, hinc sequit' illi, q' illud qd opinat' sit mēdax opio, nisi sic illud opinet'. Pōt esse, q' intēdat, q' q' asserit q' scia & opinio sit vna eadē res, qn opinetur de re opinionem mendacē, illā opinet', & nō opinet' simul. inquātū. n. hēt sciam de hac re, nō opinat' illā, & inquātū illā opinat', illā opinat': & sit apud nos de hac re opinio, & nō opinio simul. Et pōt esse, q' intenderit, q' si collectę essent opinio & scia in vna assertionē vnus rei, non colligerentur de illa opinioēs contrarię: possibile autem est, q' aliquis vir opinetur de re quod sit ita & nō sit ita simul, sicut quod quidam vir opinaretur quod terra sit in medio, & q' sit deuia à medio simul.

DVRANA

opio vna & falsa, vna vni, & falsa alte A
ri: & hoc p modū vnū nō est subiectū vnū: & d. sed q' dicit, q' scia & opio sūt vnū: seqt' eū ex hoc, vt sit, qd opinet' opione falsa: nisi si ita seqt' ipz, q' asserit: & nō si opinat', & ita asserit, vt velit: q'q' asserit q' scia & opio est vnū: q' sit cū opinat' d re opione falsā, q' opinet' & nō opinet' sif: qm ex pte, q' hz sciam de re, nō opinat' ipsā, & ex pte, q' opinet' ipsā, opinet' utiq; ipsā: & habebim' d hoc opione & nō opione sif: & innuit, vt velit: q' nō aggregat' opio & scia p assertionē vnā de re vna: nō aggregant' i ipsa opiones contrarię, atq' fieri p, vt asserat aliq; de re, q' ē ita, & q' nō ē ita sif: quē admodū si aliq; opinaret', q' currit p mediū, & q' declinat à medio sif.

ps. 44.

Quoniam vero idem pluribus modis dicitur, est quidem vt contingit, est autem vt non: commensurabilem namq; esse diametrum vere opinari absurdum est, sed quod diameter, circa quam opiniones, idē, ita eiusdem est: quod quid autem erat esse vtrique secundum rationem non est idem, consimuliter autem & scientia & opinio est eiusdem, hac quidem enim sic animalis, vt non contingat non esse animal, illa vero vt contingat, veluti si hac quidem quod hoīs est, illa vero hoīs quidē, non autem quod hominis: idem. n. est, quoniā hō, hoc aut sic non idē.

T.c. 100

Quia aut vnū idē dī multis modis, possibile ē q' scia et opinio sint vna aliquo illorū modorū, & alio mō ē impossibile. absurdum. n. esset, q' aliquis vir opinaretur opinione vera, q' diameter sit cōicans costę: verum tamē diameter sit subiectū opinionis verę & opinionis falsę: & hoc modo diceretur de illis, q' sint vna: q' vero sint sif vna, hoc est, definitione est impossibile.

Et

Dixit Arist. Qm vero vnū & idē dī multis modis: erit scia & opinio igit' fm aliquē modorū possis: et si fm aliū modū iposis, & hoc, qm absurdū est, q' aliq; opinet' opinioē vera diametrū cōmēsurabilē esse costę: sed diameter est subiectū opinionis verę & opiniois falsę: & fm modū hūc dī de ipsis, q' sunt vnū: qd vero sint simul vnum, hoc est definitione, nō est possibile.

Et

C

T.c. 100

Posteriorum

ABRAM

D Et forma sciæ & opiniōis ē hęc forma, s. q. sint vna subiectō, atq. tñ scia est, q. hoc sit tale aīal, & imposse sit aliter eē q̄ est: opinio aut est q. posse sit aliter esse q̄ ē: primus vero vtiť ipso aīali, quatenus est de hoīs definitione & quidditate. Scđs aut quatenus sit non fm ipsius quidditatē & essentiam: subiectum autem in ambabus dispositiōibus ē vnū idem, ipse vero fm suas definitiones non sunt vnum idem.

E

Cō. 100 Ex quo initiū pmissi dubij fuit, q. opinio & scia sint vna, quia scitū & opinatū sunt vnū. Intendit notificare q. cā deceptiōis in hac re, si caperet nomē vnus fm vnū significatū, cū ipsum significet multa significata: dicit itaq., q. ex quo nomē vnus dī fm multa significata, scia & opinio pnt esse vna, fm aliqd illorū significatorū, q. bus dī nomē vni: et imposse est, q. dicant altero mō, s. q. sint vna subiecto, & duę definitiōe, nō vna subiecto & definitiōe: falsū .n. est, q. vll' vir asserat q. sit necessariū & cōtingēs simul. Exēpli grā, quia error ē, q. diameter sit costæ cōicabilis, iā .n. cōstitit demō de illa q. sit necessario incōmunicabilis. Verū pōt diameter esse subiectū scię apud illū, qui hēt sciām de hac re: & subiectū opinionis apud illū, q. habet opinionē q. sit cōicabilis: & hoc mō dī de opiniōe & scia q. sint vna, hoc ē, ob ipsum subiectū. q. at sint vna fm definitionē ē imposse, & forma scię & opiniōis ē hęc forma: hoc ē earū, veritas, s. q. sint vna subiecto, duę definitiōe & forma. v. g. q. a

BYRANA

Et forma sciæ & opiniōis ē hęc forma: et hoc, q. ipse sunt opinio vna in subiecto: scia vero de qdā li mō, q. fieri nō pōt, vt sit in diuersum ei', quo est: opinio aut, q. fieri pōt, vt sit i diuersum ei' quo ē: et priā qdē ptractabit de aīali fm q. est in definitiōe hoīs & essentia ipsius: scda vero, fm q. inest, nō fm q. est essentia aut substantia ipsius: et subiectū in vtrisq. ē vnū et idē: ipsa vero f. definitiōes suas nō sūt vnū & idē.

Qm̄ dubiū, cuius p̄cessit principiū fuerat, q. scia & opinio sunt vnū, qm̄ scia & opinio sunt de vno: vult docere, q. cā erroris in hoc est: si accipiat, q. nomē vnus significet super vna: qm̄ ipsum significet super rebus multis: dī igit, q. qm̄ nomen vnus dī fm multas intētiōes, scia & opinio pnt eē de aliqua rerū: de q. bus dicat nomē vni: & nō ē posse, vt dicat de intētiōe scda qd ē, vt sint vnū subiecto vtraq., nō vnū subiecto & definitiōe: & hoc qm̄ falsum ē, vt asserat aliq. vnū in eo, q. est necessariū, & posse simul: vt in exēplo, error ē: vt existimet triāgul' cōicare costę: qm̄ demō cōstituit vtiq. de ipso, q. nō cōicaretur necessitate: diameter itaq. pōt eē subiectū scię apd eū, q. habuerit sciām d. hoc, et subiectū opiniōis apd eū, q. habuerit opinionē, q. cōicat: & fm hūc modū dī de opiniōe & scia, q. sunt vnū, hoc ē pp subiectū: q. aut sint vnū definitiōe, ē imposse: forma igit scię atq. opiniōis ē hęc, hoc ē veritas ipsarū: & ē, q. vtraq. sunt vnū subiecto, duo in definitiōe & forma: vt i exēplo: assertio,

Cō. 100

ANIMAL

DIURNA

quia assertio de hoīe, & q̄ sit aīal, & q̄ impossibile sit q̄ sit nō animal, nullo vnq̄ tpe ē scīa, assertio vero de illo q̄ sit aīal, & q̄ possibile sit quodā tēpore esse nō aīal, est opinio. Prima itaq; assertio sumit aīal inquātum intrat hoīs definitionē & quidditatē, secunda vero assertio accipit solū ei inesse animalitatem, prāter q̄ capiat ei additum ad eius quidditatē & essentiam, qñ autē res ita est, subiectū vtriusq; assertiōis est vnū idem, definitio vero nō est vna eadem: hoc est, quia vltima differentia vnius illarum est alia q̄ alterius.

assertio, q̄ est de hoīe, q̄ est aīal, & q̄ nō est posse, vt sit nō aīal, neq; in aliquo tpe, est scīa: sed assertio, q̄ ē aīal, & posse est, vt sit in aliquo tpe nō aīal, ē vtiq; opinio: assertio itaq; priā accepit aīal fm q̄ ponit in definitionē hoīs, & eēntia ipsius: assertio autē secūda accepit, q̄ animalitas uest ipsi tm, absq; eo, q̄ sit ipsi aditus in essentiā & substantiā ipsius: qđ cū ita sit: subiectū vtiq; in vtriusq; assertiōibus est vnū & idē: definitiō autem nō est vna & eadem, hoc est, quoniam differentia vltima in vna ipsarum est alia ab altera. B

par. 44. Manifestum autem est ex his, quod neque opinari simul idem & scire contingit, simul enim habere posset suspicionem, quod aliter se habere, & non aliter, idem esset, quod non contingit, in alio quidem enim vtrunque esse contingit eiusdem, vt dictum est, in eodem autem non sic possibile est. habebit enim suspicionem simul vt quod homo esset, secundum quod animal: hoc. n. esset non contingere esse non animal, et non secundum quod animal, hoc. n. esset sic contingere.

T. 101 Euidens est, q̄ impossibile sit q̄ vnus vir sciat vnā rem, & ipsam simul opinetur: sin autē de vno eodem subto eueniret assertio, q̄ possit eē, et q̄ ipole sit esse aliter q̄ est: hoc autē ē falsū. Qñ vero essent duo: hoc posset de illis duob⁹ imaginari insimul, q̄ vnus illorū illud opinet, et alter illud sciat: ab vno vero est impossibile, q̄ de vno subiecto si⁹ ordinēt scīa & opinio: sin autē, simul assereret de eo qđ est hō, q̄ sit animal, & q̄ impossibile sit q̄ sit non animal, & q̄ non sit animal: hæc enim est res cōtingēs. Dicit:

Dixit Aris. Manifestū igit, q̄ sic T. c. 201 ri n̄ p̄t, vt sciat aliqs rē vnā et opinet ipsum si⁹: q̄ si nō pueniet de subiecto vno simul assertio, q̄ pōt eē in diuersum ei⁹, quo ē, et nō p̄t eē: sed hoc ē falsū: cū vero duo extiterint, fieri vtiq; p̄t: vt forme⁹ hoc ex ambob⁹ ipsis si⁹: vt opinet ipsum vnus ipso- rū, & sciat ipsū alter: sed de vno fieri n̄ p̄t, vt ordine⁹ scīa et opio in subto vno si⁹: et si n̄, assereret vtiq; si⁹ de eo, qđ est hō, q̄ ē hō animal, & q̄ fieri non pōt, vt sit non animal: & q̄ non est animal, & hæc est res possibilis. Dixit:

Posteriorum

A B R A M

B Y R A N A

D Dicit: Euidens itaq; est ex his, quæ
C6.101 diximus in definitione sciæ & opinio-
nis, q̄ impossibile sit, q̄ vni eidē
viro occurrat de vna eadem re opi-
nio & sciā simul, nisi esset possibile,
q̄ vnus idem vir de vna eadem re
vno eodem tempore asserat, q̄ sit
possibilis esse, & impossibilis esse
aliter q̄ est insimul: hoc autem est
falsum: has autē duas assertiones eē
duorum virorū de vna eadē re est
possibile. nam possibile est, q̄ vnus
illorū duorū asserat de re, q̄ impos-
sibile sit aliter esse, & alter asserat q̄
sit possibile. q̄ vero vnus viri sint
hæ duæ assertiones simul de vna re
vno tpe, ē impossibile, nisi posset vnus
hō asserere, q̄ homo sit aīal, & non
aīal simul. nā non est dīa siue asse-
rat de eo qđ ē aīal, q̄ nō sit animal,
siue asserat de eo qđ impossibile est
esse nō aīal, q̄ possibile sit esse non
aīal. Et hoc significauit, qm̄ dixit:
Sinaut simul assereret de eo, qđ est
homo, q̄ sit animal, & q̄ impossi-
bile sit q̄ sit non animal & q̄ non sit
animal: hoc. n. significat q̄ possibi-
le sit, q̄ intendat, q̄ non sit dīa siue
F vir asserat de re q̄ sit animal, & q̄
impossibile sit, q̄ non sit animal: &
q̄ hoc sit possibile, siue q̄ asserat q̄
simul sit animal & non sit animal:
nos enim dicere possibile & nō pos-
sibile, opponuntur oppositione af-
firmatiui & negatiui.

Dixit: Manifestū igit̄ ex eo, qđ di. C6.101
ximus in definitione sciæ & opinio-
nis, q̄ fieri nō pōt, vt proueniat hōi
vni & eidē i tpe vno & eodē, q̄ pos-
sit esse in diuersum eius, quo est, &
nō possit esse simul: & hoc est fal-
sum q̄ autē hæ duæ assertiones sint de
re vna simul in eodē ad duos homi-
nes, est vtiq; possibile: & hoc, qm̄
fieri pōt, vt asserat vnus ipsorum de
re, q̄ fieri nō pōt, vt sit in diuersum
eius, quo est: & asserat alter, q̄ est
possibile: sed in homine vno non
est possibile, vt inueniant ambę istę
assertiones de re vna simul, in tem-
pore vno: nisi fortasse possibile sit,
q̄ hō vnus asserat, q̄ homo est ani-
mal & nō est aīal simul: & hoc, qm̄
non est dīa asserere de aliquo, q̄ ē
animal, & q̄ non est animal, aut af-
serere de aliquo, q̄ fieri non pōt, vt
sit nō aīal: & hoc ē: qđ significauit:
cū dixit: & si nō, asserat vtiq; simul
de eo, q̄ est homo, q̄ est animal, &
q̄ fieri non pōt, vt sit non animal, &
q̄ non est animal: & hoc: qm̄ hæc
est res, q̄ pōt voluisse, qm̄ non est
dīa inter id, q̄ asserat aliquis de ali-
quo q̄ est animal: & q̄ non est pos-
sibile, nisi q̄ sit animal, & q̄ hoc nō
est possibile: & inter hoc, q̄ asse-
rat, quod est animal & non est ani-
mal simul: qm̄ sermo noster erit
possibilis & non possis: cui opponit̄
oppositio affirmatiuæ & negatiuæ.

pars.44. ² Reliqua vero quomodo oporteat distribuere & in discursu, & in-
tellectu, & scientia, & arte, & prudentia, & sapientia, illa quidem
naturalis, hæc autem moralis speculationis magis sunt. Solertia ve-
ro est bona quedam coniectatio in non perspecto tempore medij, velut
si quispiam videns, quod Luna splendorem semper habet ad Solem,
celeriter excogitat propter quid hoc, quoniam propter id, quod splen-
descit

Argy. 1. si
no paup
e diuit
e leunte
oc illum
pea face
re, q mu
uo argen
ti accipit,
vellerent.

descit à Sole; aut & disputantem cum diuite, nouit, quoniam scenera-
tur, aut propter quid amici sunt? quoniam inimici eiusdem. Omnes
enim causas medias videns summas cognouit. Splendidum esse ad so-
lem sit in quo A, splendere à Sole, in quo B, Luna, C: inest itaq, Lu-
na quidem ipsi C ipsum B splendere à Sole: ipsi autem B ipsum A ad
hoc esse splendidum, à quo splendet: quare et ipsi C inest ipsum A per B.

A B R A M

B V R A N A

T.c.202

Cōsideratio vero de alijs virtu-
tibus animæ rōnalis, quæ sunt
ratio & intellectus, & sciētia, &
ars, & prudentia, & sapientia,
de quibusdā est institutionis na-
turalis considerationis, & de qu-
busdā est institutionis conside-
rationis de moribus. Solertia ve-
ro est euigilātia ad attingendū
mediū terminū pausillo tpsis. V.
g. qñ qs videt q sēp luceat id
Lunę, qđ à Sole irradiat, ocus i-
telligit, quā ob cām hoc fiat, s. q
ita sit, qā illa à Sole illuminatur.
Et qñ videt diuitē virū, q pau-
perē alloquat: sciat hoc fieri vt
ab illo mutuum accipiat, aut q
sint amici, quia vni et eidē viro
sint inimici: qñ. n. nouerit am-
bo extrema: scit oēs causas, quę
sunt medię: sitq; illuminatio il-
lius, qđ à Sole irradiat, p quo ē
litera A, et q illuminet à Sole, p
quo litera B, et Luna sit p quo li-
tera C. sicq; B inest ipsi C: dico C
ipsam Lunā. & B dico illumina-
ri à Sole: & A inest C, idest, q ir-
radiet illam hanc, hoc est partē,
quæ versus ipsum lumen est: A
ergo inest ipsi C mediante B.

Cō.202

Consideratio vero de nā intelle-
ctus ē sciē Phyicę: sed cōsideratio
d arte & sapiētia ē sciē Moralis, qā
sunt

Dixit Aris. Speculatio vero de
reliquis potētis animę rōnalis,
quę sunt, sapiētia, et intellectus,
& ars, & prudentia et scia, ita se
habet: q aliquę sunt de pcepto
speculationis naturalis, & ali-
quę de pcepto speculatiōis mo-
ralis. Solertia vero est bonifica-
tio deueniēdi i terminū mediū
in paruo tpe: vt in exēplo, cū vi-
derit aliquis, q id, qđ sequit so-
lē de Luna, sēp est illuminatū:
cito cōprehendit, pp quā cām
est: & est ita: qm ipsa splende-
scit à Sole: cūq; viderit homi-
nem diuitem: & nouerit, q hic,
quasi mutuat ab ipso: aut quasi
ipsi sunt amici: qm odio habēt
hominē vnum et eundē: qm cū
nouerit ambas extremitates, no-
uit oēs causas medias: sit splen-
dor aduertens Solē in quo est li-
tera A, q ipsa splēdescit à Sole, i
quo litera B, & Luna, in quo est
litera C, B, igitur inest C, hoc est
Lunę, id est B, qđ splēdescere à
Sole, & A, inest B, hoc est, qđ ad-
uertit ad hunc, hoc est ad latus
ab ipso illuminatum, A, igitur
inest C, per medium B.

T.c.202.

Cō.202

Fortasse cōsideratio de nā intelle-
ctus attinet vūq; ad sciām naturalē:
cōsideratio āt de arte & scia fueniū-
tur

Posteriorum

A B R A M

D sunt ab ipsa voluntate: in consideratione vero de diis inter scientiam & opinionem conveniunt artifex scientiae Logicae & artifex scientiae Physicae: Logicus. n. considerat de illis ex parte veritatis & falsitatis. Physicus autem considerat de illis inquantum sunt duae animae vires. inter prudentiam autem & solertiam est, sicut dixit, velocitas hominis occursum ad medium terminum, qui est causa illud quod sentitur predicatum inesse ipsi subiecto. V.g. ut si quis diceret, quando cernit Lunam semper lucere ex parte Soli obiecta, putat suo animo quod huius causa sit, quia Luna suum lumen acquirit a Sole. Et similiter, quando videt colloquia duorum, quorum alter est dives, & alter pauper, putat in mente eius quod suae societatis causa sit: quia pauper petat a diuite, ut ei mutuum det. Et similiter quando apud eum sunt duo inimici uni viro, putat in corde suo quod illi sint amici. Aristoteles autem coepit, per lumen Lunae ex parte Soli obiecta litteram A, quae est maius extremum, & vice illius acquisitionem luminis a Sole, quod est medium terminum litteram B, & loco Lunae, quae est minor extremitas huius quae sit, ipsum C. Solertia autem est, quod dum sentit A inesse C, putat in mente sua inesse ipsi C mediante B. ille. n. praecipue meditatatur causam, quae dum inest subiecto, inde sequitur praedicatum illi inesse. Sicque expleta est expositio huius sermonis libri Posteriorum Analyticorum Aristotelis ad Dei eximij laudem & gloriam.

A V R A N A

tur utique, a ratione: in consideratione autem de diis inter scientiam & opinionem coeant logicus & naturalis: logicus quod considerat de ipsis ex parte veri & falsi: naturalis autem considerat utique de ipsis ex parte, quae sunt duae ex potentibus animae: & iter prudentiam. Solertia vero est: quemadmodum dixit: celeritas, per quam cadit homo super terminum medio: qui est causa: apud id, quod sentit predicatum inesse subiecto: ut in exemplo: quemadmodum, cum dicimus: cum aliquis viderit Lunam utique semper lucere ad partem oppositam soli: existimavit in corde suo: quod causa in hoc est: quoniam Luna possidet lumen a Sole: & similiter cum viderit aliquem loquentem cum aliquo: & fuerit unus ipsorum dives & alter pauper: existimavit in corde suo: quod causa conjunctionis suae est: quod pauper petijt a diuite, ut ipsi mutuet: & ita, cum habuerit, quod illi odio habent hominem unum: opinatus est in corde suo, quod sunt amici: & Aristoteles accepit loco luminis Lunae ad partem oppositam Soli litteram A, quae est maior extremitas: & loco eius, quod est, possidere lumen a Sole, quod est medium terminus B, & loco Lunae, quae est minor extremitas in hoc quae sit C, & solertia est apud eum, qui senserit C. Et opinatus fuerit in corde suo C, esse per medium B, & hoc ipse opinatus est in corde suo super excellentia causae, quae cum fuerit in subiecto sequitur quod sit praedicatum in ipso. Finit tractatus Primus Libri Demonstrationis logicae. Laus Deo magno & benedictio.

Explicit Liber Primus Posteriorum, Abramo de Balmes, & Ioanne Francisco Burana Veronensi, et Iacobo Mantino interpretibus, licet Mantino morte praeventus, usque ad textum 149 transtulerit.

Aristotelis

ARISTOTELIS

POSTERIORVM RESOLVTORIORVM

LIBER SECVNDVS,

Cum Auerrois magnis Commentarijs.

*Abramo de Balnes, & Ioanne Francisco Burana
Veronensi Interpretibus.*

Secundus Liber Posteriorum Resolutoriorum
continet Septem Summas.

In prima à tex. primò vsq; ad 9. diuidit quæsitæ et ea omnia reducit ad medium.
In 2. à tex. 9. vsq; ad 16. ostendit definitionem monstrari non posse.
In 3. à tex. 16. vsq; ad 48. colligit viâ & rônê, qua ipsum quod quid est, educere possumus.
In 4. à tex. 48. vsq; ad 56. distinguit genera causarû, & per illa omnia docet demonstrare.
In 5. à tex. 56. vsq; ad 69. declarat quomodo demonstrantur, facta, præsentia, & futura,
item quæ circulo gignuntur, & quæ vt plurimum.
In 6. à tex. 69. vsq; ad 101. docet venari definitionem ex eius compositione, & inuentione
suarum partium. item de electione problematum, deq; causis & causatis pertractat.
In 7. à tex. 101. vsq; ad finem, explicat habitum principiorum, & quo nam modo hæc à
nobis cognoscantur.

ANT. INTER. TEX. I.

In disciplinis quatuor quæri solent, & hæc omnia medijs quæsitæ sunt:
Et quid sit huius libri propositum. Cap. I.

QUÆRUNTUR sunt equalia numero his, quæcunque
scimus. quærimus autem quatuor, quod, propter quid, si est,
quid est. cum. n. Vtrum hoc, aut hoc insit, quærimus in nu-
merum ponentes: velut Vtrû deficit Sol, aut non, ipsum
quod quærimus. Signum autem huius, cum. n. inuenimus quod deficit,
cessauimus, et si à principio sciremus, quod deficit, non quæreremus Vtrû.
cum autem scimus ipsum quod, tunc ipsum propter quid quærimus,
vt scientes, quod deficit, & quod mouetur terra, propter quid defi-
cit, aut propter quid mouetur, quærimus hæc quidem sic.

ABRAM

BURANA

T. c. i.

Res, quæ quærentur, & res,
quas scimus cognoscuntur: res autem quas quæri-
mus sunt quatuor. Qua-
rû vna est Vtrû sit, et altera cur sit:
&

Dixit Aris. Ea quæ quærimus, T. c. i.
et ea, quæ scimus sunt quæ-
lia: quæ vero quærimus sunt
quatuor: quorû vnû est:
quod est, et scdm pp quod hoc, si est,
Log. cû cõ. Auer. E E E &

Posteriorum

ABRAM

Detan sit? et qd sit. Qñ.n. nos q̄ri-
mus vtrā duarū rerū nūqd hęc
aut hęc iā ponim⁹ i numerū ex
pte qdā. v.g. o vtinā scirē vtrā
duarū rerū, vtrū sol recipiat ecli-
psim, nec ne? nos itaq̄ q̄rimus
vtrū sit: hui⁹ aut euidētia hęc ē.
qñ.n. iuenerimus q̄ suscipiat, sa-
tisfactū nobis ē de qōne: et si ab
initio rei scirem⁹ q̄ suscipiat ecli-
psim, n̄ q̄rerem⁹ vtra duarū re-
rū appareat. Qñ aut sciuerim⁹,
q̄ sit: tūc n̄m q̄sitū est, cur sit?
ḡra exēpli, qñ sciuerim⁹ q̄ ecli-
Epsum suscipiat, & scirem⁹ q̄ ter-
ra moueat, tūc q̄rimus, quā ob
cām suscipiat eclipsim, et quam
ob causam terra moueatur?

Com. 1. **E**X quo hui⁹ l bri cōsideratio pri-
mo partiēi duas ptes, i sciam qd
sit dem̄o, & qd sit ipsa definitio: cū
iā expleuerit sermonē de eo, qd est
qd sit dem̄o, & quot sint ei⁹ spēs &
ex quibus singula ipsius species cō-
stet, & q̄rū cōdōnū et dispōnū, put-
tradidim⁹ sint, an dem̄ones tm̄ vel
dem̄ones pfectę, & cū hoc loquit⁹
est de oībus euentis, q̄ dem̄onibus
Feueniunt, incēpit hic cōsideratio-
nē scd̄æ partis hui⁹ libri, q̄ ē cōside-
ratio de definitionū spēs⁹, & de ro-
bus, q̄bus cōstāt, & de mō, quo edu-
cant, & vt vñus inquā: de oīb⁹ ip̄sa-
rū euentis, & quo sibi cōstent. Et ex
quo definitio est aliud à dem̄one:
qa q̄sitū qd est, est aliud à q̄sito de-
m̄onis, initiatus est sermonē de nu-
mero q̄sitorū primorū nālū: hoc
est, q̄ p̄ia intētiōe q̄runt, vt id co-
rū, qd est extra mētē pueniat, vt sit
in mētē, vt est extra mētē. & incē-
pit

BVRANA

et quid est: et hoc, qm̄ cum que-
rimus vtramuis duarum causa-
rum si est ex parte, iam ponim⁹
in numerum: vt in exemplo, si
aliquis interrogaret, an sol susci-
piat defectum aut nō: nos vtiq̄
querimus an est: signum autem
sup hoc est: qm̄ cum inuenim⁹,
q̄ deficit, desistimus à questio-
ne: et si sciuissemus à principio
rei, q̄ suscipit defectū: n̄ q̄siuisse-
m⁹ vtrū duorū videat: cūq̄ no-
uim⁹, q̄ ē, q̄rim⁹ tūc pp qd ē: vt
i exēplo, cū nouim⁹, q̄ suscipit
defectū, et scim⁹ q̄ terra mouet:
querimus tunc pp quam cām
suscipit defectū, & propter quā
causam mouetur terra.

Com. 1. **Q**Voniā cōsideratio p̄ia hoc i
libro diuidebat duas i ptes in
sciam qd ē dem̄o, & i sciam qd est
definitio: iāq̄ p̄fecit sermonē qd ē
dem̄o, & q̄ sint spēs ipsi⁹, & d̄ q̄ spēs
ip̄sarū cōstituit, & cū q̄b⁹ cōdōnib⁹
& itētiōib⁹, q̄ tradunt de ip̄sis, sunt
aut dem̄ones tm̄, aut dem̄ones p-
fectę, & loquit⁹ ē cū hoc de oīb⁹ cō-
sequētib⁹: q̄ cōsequunt dem̄ones:
cēpit hic speculationē p̄tis scd̄æ isti
libri: q̄ est speculationē de spēs⁹ defi-
nitōis, & de ijs, ex q̄b⁹ cōstituunt, &
de via, p quā p̄deūt, & in sūma de
ijs oīb⁹, q̄ cōsequunt ip̄sas, & ex q̄b⁹
cōstituunt: & qm̄ definitio ē aliud
à dem̄one: qm̄ qd qd ē, est alia à
qōne dem̄onis. Aperuit sermonē
d̄ numero q̄sitorū primorū nālū,
hoc est, q̄ q̄runt de intētiōe p̄ia, ad
assequēdū illud, qd ex ip̄sis extra i-
tellectū iest intellectui fm̄ id, qd d̄ ip-
so ē extra intellectū: & cēpit docere,
q̄

B V R A N A

pit notificare res q̄sitas & scitas esse
vnas subiecto, differentes definitio-
ne: ipse. n. priusq̄ sciant sunt q̄sita,
& dum sciunt sunt cōclusiones: si-
cut q̄n eis vrimur ad aliorū cōmon-
strationē vocantur p̄missæ. Et hoc
significauit q̄n dixit: Resque q̄run-
tur & res, quas scimus cōsequantur,
id est, quas scimus post q̄onem: in-
ueniuntur. n. quædā res, quas ab ini-
tio scimus, p̄ter q̄ eas vllō vnq̄ tem-
pore q̄ram⁹: & sic expedit, q̄ hic in-
telligat ex q̄one q̄o nāliter ignoto-
rū, q̄ solū sylsō sciuntur, inueniunt⁹
.n. aliquę res, quas quærimus & sci-
mus inq̄sitiōe, aut fm aliquā spēm
partitionis, & hinc putat de parti-
tione, & similiter inquisitione, q̄ sit
sylsus, quo aut mō hui⁹ res sit, iam
cōmōstratū est in lib. Priorum. Et
postq̄ enuntiauit, q̄ res quæsitę sint
eędē rebus scitis, post q̄onē enūtia-
uit q̄sitorū species. Et dixit q̄ sint
quatuor: quorū vnum est: utrū sit:
& alterū cur sit: an sit? aut qd sit. &
si res sit, put cecidit i hac traductio-
ne, expedit eius dictum intelligere,
utrū sit esse duarum specierū, utrū
sit sic talis, & an sit simplr, & per hæc
duo, fiunt q̄sita quatuor: ambo. n.
quærantur aduerbio utrū, vt utrū
res sit, aut utrum sit talis. Et p̄ cur sit
intendit q̄onē causę, quę scitur per
q̄sitū cur, id est, q̄ q̄ratur cur res sit:
& hoc largit⁹ demō causę: & hoc
quæsitum non sit nisi post scientiā
essendi, & hoc sit in quæsito cōposi-
to, id est, utrum sic sit talis. Et per
quid est, intendit quæsitum defini-
tionis. Et dum dixit: Q̄n. n. nos q̄ri-
mus utrā duarū rerū, nūqd hæc, vs-
que ibi nos itaq; q̄rimus utrum sit.

Intendit

A B R A M

q̄ ea, q̄ q̄runt⁹, & q̄ sciunt⁹ sunt vñi A
subiecto, dīa definitiōe: & hoc, q̄m
ipsa anteq̄ sciant q̄runt⁹, & cū sciun-
tur sunt cōclones: quēadmodū cū
p̄tractant ad mōstrādū aliud ab ip-
sis vocant⁹ p̄pōnes: & hoc ē, qd signi-
ficauit, cū dixit: q̄ q̄runt⁹ & q̄ sciunt⁹
sunt q̄lia: sēsus ē, q̄ sciunt⁹ post q̄o-
nē: & hoc, q̄m hic sunt aliq̄, q̄ sciunt⁹
ā principio absq; eo, q̄ inq̄ram⁹ ali-
quo tpe cognitionem ipsorū: & ita
op 3, vt intelligat hic d̄ q̄onē, q̄o igno-
ta fm nām: & ipsa sunt, q̄ sciunt⁹ p̄
syllm tm: & hoc, q̄m hic sūt aliq̄. q̄
q̄rūt⁹, et sciūt p̄ iq̄sitiōē, aut p̄ spē 3 B
diuisiōis: & ex hoc existimat de diui-
siōe, q̄ sit sylsus, & cōsumit de inq̄-
sitiōe. Iamq; declaratū fuit, quō se
hēt res in hoc libro Sylsī: & posteaq̄
enūtiavit, q̄ ea, q̄ quærun⁹ sunt ea-
dē cū ijs, quę sciunt⁹ post q̄onē, enū-
tiavit spēs q̄onis, & dixit, q̄ sunt q̄-
tuor: quarū vna est, qd est, & altera
p̄p qd hoc, si est, & quid est: & si res
sit: quēadmodū cecidit in hac tran-
slatione: op 3, q̄ intelligat sermo ip-
sius si est, q̄ sunt duę spēs, si est ita i
hoc, & si est simplr: & in duob⁹ his
erūt q̄sita q̄tuor: & hoc, q̄m ea duo, C
quę quærun⁹ in hoc, si hoc est, si est
res, aut est cum tali dispōne, & p̄p
quid hoc: intelligit per ipsum, q̄o-
nem causę: & est ea, quę docet de
quæsto p̄p quid: hoc est, q̄ quæri-
tur, p̄p quid est causa: & hoc est, in
quo conditionem posuit demōnis
causę, & hoc quæsitū non erit, nisi
post cognitionem existētię, & hoc
vtiq; erit de q̄sito composito, hoc
est si ita & ita: & quid est: intelligit
per ipsum quæsitū definitionis: &
dixit: & hoc, q̄m cū q̄rimus: utrū
duorum si hoc, vsq; ad id, qd dixit:

E E E ij nos

A T T A M

B V E A N A

taliterro
gauuord.

D Intendit per vtrā duarū rerū, ipsas contrarias. Et dū dixit: Ponimus in numerū ex parte quadam, id est, ex parte, qua supponimus rem, de qua quærimus alterū duorū oppositorū, denominatam per vnū ipso rū numero, quoduis ponamus: ipsum. n. non euadit ab altero eorū, hoc est, quia hoc quæsitum quærit ob sciam retinendi alterū, qđ verū est de duobus oppositis. Et est ac si dixisset, oportet autē qđ horū quæsitorum numerus sit hmoi, & ipsa eē sit hoc esse: qm̄ op; qđ sint fm numerū adverbiorū † interrogatio- nū, & qđ secū conueniant: illud autē est per se manifestū, qđ qñ quærimus de re, vtrum duorū oppositorum ei insit, ob nostrū scire, qđ alterū illorū insit absq; cōsideratione, qđ hoc sit quæsitū vtrū, prout q̄reremus, vtrū Luna eclipsetur, aut non eclipsetur. D. d. Huius autē euidencia hæc est, qñ. n. inuenerimus, qđ suscipiat, satisfactum nobis est de qōne, vsq; ibi vtra duarū rerū appareat: id est. Et huius euidencia est de q̄sito, vtrū, qñ. n. nos interrogaremus vtrū eclipsetur Sol, aut nō eclipsetur: deinde cōstabimus nobis de altera duarum rerū satisfactum erit desiderio de hoc quæsito. D. d. Quando autem sciuerimus qđ sit, tunc nostrum quæsitum est cur sit: vsque ibi, quam ob causam suscipiat eclipsim, & quam ob causam terra moueatur, id est, quando ab initio rei sciuerimus, qđ Sol eclipsetur, non quærimus per adverbium vtrū, sed quærimus cur, id est, cur eclipsetur: & similiter, qñ ignoraremus nunquid terra tremat, aut non tremat, q̄reremus vtrum tremet, nec ne:

&

nōs vñq; quæremus si est: intelligit de vtrouis duorū cōtrariorū: & dixit: ex parte ponimus in numerū: hoc est ex parte ponemus rem, de qua quærimus vnū duorum oppositorū dispositorū per alterū ipso rū in numerum: vtrūuis ponamus: qđ non prohibeatur ab altero ipsorum: hoc est, siue sit quæsitum, qđ quæramus pp cognitionem de priuatione veri de vno duorū oppositorū: ac si dixisset: atqui sequit, qđ sit numerus istorū quæsitorū cum hac dispōne, & existentia ip̄orum hæc existentia: qm̄ oportet ipsa esse in numero harū petitionū, & cōsentiant ipsis: & hoc manifestū per se: qm̄ cū q̄rimus de aliquo, vtrumuis duorū oppositorū insit illi, pp cognitionē nostrā, qđ alterū ipsorum est, absq; eo, qđ speculemur, qđ hoc ē q̄sitū si: quēadmodum si q̄ramus, an Luna deficit, aut nō deficit: D. d. signum autem de hoc est istud: & hoc, qm̄ cū nos inuenimus, qđ ipse deficit, iam desistimus à qōne, vsq; ad id, qđ dixit, vtrumuis duorū appareat: sensus est: signū autē de hoc quæsito, qđ est q̄situm per si: qm̄ cū nos quærimus an deficiat sol, an non deficiat: posteaq̄ steterimus super vno duorū, cessat qđ de hoc quæsito: D. d. cumq; sciuerimus: quia est quæsitum nostrū, tūc pp quid est, vsq; ad id, qđ dixit, pp quam cām suscipit defectū, aut pp quam cām mouetur terra: sensus est: cū sciuerimus à principio rei, quòd deficiunt, non inquiremus per literam si: sed inquiremus propter quid, hoc est propter quid deficit: & consimiliter, cū ignorauerimus non moueatur terra an non, cūq;

A B R A H

& quando notū fuerit nobis, q̄ tremat, quærimus cur tremet. & intendit per motū terræ aut eius motū tremoris, aut eius motum naturaliter deorsum.

E V R A N A

cūq; notum fuerit apud nos, q̄ mouetur, quærimus p̄ quid mouetur: & intelligit per id, qd̄ est, si mouetur terra, si mouetur terræ motu, & si mouetur fm naturam deorsum.

part. 1. *Nonnulla vero alio mō quærimus, ut si est, aut non est cētaurus, aut Deus. Si autē est aut non, simpliciter dico, sed non, si albus est, aut non.*

T. cō. 2. Hæc autē sic quæres. quasdā autē res aliter quærimus. v.g. q̄ quæramus, an hō sit ens, vel Deus aut non ens. Voco autem quæstionem an sit ens aut non ens, simpliciter, non an sit albus, aut non albus.

Dixit Arist. Et hæc ita quæres: T. cō. 2. nonnulla vero quæ p̄ modū alterum: ut in exemplo, q̄ quæramus, si est homo aut Deus: et intelligo cū quærimus, si est, aut non est simpliciter, non si est albus, aut non albus.

Com. 2. Dicit: q̄ quædam quæsitæ quærantur sic, id est fm modum compositionis, & est quæsitū, utrū tale sit tale: & hic modus est ut dixim⁹, utrum Luna eclipsetur, & cur eclipsetur, & de quibusdā quæritur ipsa est simpliciter: sicut dicimus an homo vel deus sit, qñ contingit q̄ illos esse sit ignotum. Ex hoc significauit, qñ dixit: Voco autem quæstionem an sit ens, aut non ens simpliciter, non: sit albus, aut non albus, id est. Intendo per quæstionē utrum eius sit hoc esse simpliciter, non esse connexum: sicut dicimus, an homo sit albus, aut non albus, esse vero simpliciter sicut diximus, est, an deus sit, aut non sit: & hic modus quæstionis est simplex, duo autem præcedentes sunt compositi.

Dixit: q̄ quæsitæ nonnulla ita quærantur, hoc est p̄ modū cōpositionis: & est quæsitum si hoc inest huic: & hic est modus, quemadmodū si diceremus, Luna deficit, & propter quid deficit: de nonnullis vero quæ existētia simplr: quæadmodū si dicamus, si deus est, & si hō est: cū acciderit, q̄ existētia in ipsis sit ignota: & hoc est, qd̄ significauit, cū dixit: & intelligo, cū quærimus si est aut non est simplr, non si est albus, aut non albus: sensus est: & intelligo per quæstionē si est de ipso hoc, existētia simplicē, non existētia cōpositam: veluti si dicamus, si hō est albus, aut nō albus: sed per existētia simplicem, quæadmodū si dicamus, deus est, aut non est: & hic modus quæstionis est simplex: & duo præcedentes sunt compositi.

part. 1. *Cū vero cognouerimus quod est, quid est quærimus, ut quid igitur est Deus, aut quid est homo? Quæ quidem igitur quærimus, et quæ cū inuenimus scimus, hæc et tot sunt. Quærimus autem, cū quærimus quod, aut si est simpliciter, an est medium ipsum aut non est?*

EEE iij quando

Posteriorum

D quando autem cognoscentes, aut quod, aut si est, aut quod in parte,
aut simpliciter, rursus ipsum propter quid querimus, aut quid est,
& tunc querimus quid est medium.

ABRAM

T. cō. 3. Qñ aut scimus, q sit, qrimus
quid sit. vt quid sit hyrcocer-
uus, aut chimera, si fuerit ens
aut nō ens: si n. est qd est, qrim⁹
qd sit. v. g. quid est deus, aut qd
est hō: res ergo, quas qrimus
& quas petimus scire, hæ sunt,
et hic est earū numer⁹. Qñ autē
E qrim⁹. an sit, aut nō sit simplr,
qrimus nunquid eius sit aliqua
res media, nec ne, & qñ sciueri-
mus, qd erit aut sit fm partē, aut
simpliciter vterius querimus
ab initio, cur sit, & quid sit, &
tūc qrimus qd est illud mediū.

Com. 3. Dicit: Qñ aut scimus q sit qz-
rimus quid sit: id est scdm qsitum
simplex est qsitum quid sit: & hæc
qō ē de reb⁹ incōplexis, qñ scimus il-
las cē. v. g. quia qñ nos scimus q hō
sit, querimus quid sit. Et postq nar-
T raut hæc quatuor qsitā, duo cōpo-
sita, & duo simplicia, enuntiavit q
hæc sunt qzita, quibus res sciun-
tur vera scia, & q sint hæc quatuor.
Et dixit: Res ergo, quas querimus
& quas petimus scire hē sunt: & hic
est earū numerus: id est, rerū ita-
que, quas querimus, hæ sunt spēs:
& hæc sunt qzita, de quibus dum
inuenerimus qd de ipsis querimus
scimus illas res vera scia, & earum
numerus est hic numerus. Constat
autem nobis, quod hic sit numerus
horū

BVRANA

T. cō. 4. Dixit Arist. Cūq sciuerimus
quia est, querimus quid est: vt
in exēplo, quid est hō, & quid
est deus: ea igit, q querimus, et
qz cū inuenerimus scimus
scientia vera, hæc sunt: & hæc
est numerus ipsorum: cūq q-
rimus si est, aut non est simplr:
qrim⁹ vtiq, an videas q sit ali-
qd medium ipsius, aut nō: cūq
sciuerimus si erit, aut si est, aut
in parte, aut in totū: querimus
de qesito pp quid, & quid est:
qō vtiq nostra est, vt qramus
quid est terminus medius.

Com. 3. Postq mētionem fecit de duobus
qsitis cōpositis, & commemoravit
aliud simplex: cōpit cōmmemora-
re scdm simplex: qd est qsitū qd ē:
& hæc qō ē de reb⁹ separatis, cū sci-
uerimus existētiā ipsorum: vt in
exemplo, cū nos sciuerim⁹, q hō
est, querimus quid est: & posteaq
mentionem fecit de his quatuor q-
sitis, duob⁹ cōpositis & duobus sim-
plicibus: enuntiavit, q hæc qzita
sunt, p qz scimus res scia vera, q q;
hæc sunt quatuor, & dixit, ea igitur
qz querimus, vsque ad id, qd di-
xit, & hic est numerus ipsorum: sen-
sus est: eorum igitur, qz qzari-
mus species sunt hæ, & hæc sunt q-
sita: ex quibus, cū inuenerimus,
quod querimus, scimus illa scien-
tia vera: & numerus ipsorum est
hic numerus: iamq; constitutum
est,

ABRAM

BVRANA

horum quæſitorum. hæc.n. propo-
nunt naturaliter de rebus extra ani-
mā, & non eſt nobis naturaliter de
ſiderium vltra hæc quatuor. per ſe
enim notū eſt, q̄ omne quæſitum
ſit compositum aut ſimplex, & q̄
per vtrunq; ipſorum per ſim-
plex & per compositum quæritur
vtrum eſſe & cauſa: in composito
per dictionē cur ſint, & in ſimplici p
dictionem quid ſit. Et expoſitores
huius loci loquuti ſunt de partiti-
one quæſiti compositi in duo ſolum:
ille autem in Libro Topice illud di-
uiſit in plura. Dixit.n. ibi, q̄ prædi-
catū quærat in eſſe ſubiecto mul-
tis modis: quorum quidam eſt an
ſit ſolum aut ſit per accidens, aut ge-
nus, aut aliud de prædicatis, quæ ibi
numerantur. Et perinde rñderūt,
q̄ hic partitiō cadat de numero q̄ſi-
torū demōſtratiuorum, ibi autē de nu-
mero quæſitorum topicorum. Hæc
autem reſponſio eſt debilis, quia quæſi-
tis, quæ numerant in Lib. Topico-
rum vtitur demonſtratiuis, ſicut eis
vtitur topicus: & q̄ demonſtrator
quærat an prædicatum ſit ſubiecti
definitio, aut non ſit definitio. Ve-
ra autem reſpōſio eſt, q̄ dicatur q̄
partitiō, q̄ hic dī, ſit de numero peti-
tionum proportionatarū, q̄ nobis
ſunt extra aīam, hoc ē, de numero
q̄ſitorū, q̄ nobis naturaliter inſunt
i oībus artib⁹. Quæſitū vero an hoc
ſit genus, aut definitio, nō eſt q̄ſitū
theoricū, ſed ē q̄ſitū logicū, qm̄ ex-
tra animā nō eſt definitio, neq; ge-
nus, ſicut eſt res extra animā, an ſit
ens, aut non ens. Et dīa inter illas
ē, q̄a q̄ numerant in Lib. Topicorū
ſunt q̄ſita, q̄ accidunt enibus ex pte,
qua

eſt, q̄ quæſita hæc ſunt in iſto nu- A
mero: qm̄ hæc ſunt volita ſm̄ nu-
merum in entibus extra animam:
neq; eſt nobis interrogatio ſm̄ na-
turā, niſi de his quatuor: & hoc, qm̄
notū eſt p̄ ſe, q̄ oē quæſitum eſt, aut
cōpositū aut ſimplex: & q̄ in ſim-
plici & cōposito q̄rit de vtroq; ip-
ſorū poſt exiſtentiā cauſarū: in cō-
posito quidē per dictionē p̄p quid
eſt, in ſimplici vero p̄ dictionē, qd
eſt. Dixerūt aut expoſitores de diui-
ſiōe q̄ſiti cōpositi i hoc loco, in duo
tñ: cū tñ ip̄e diuiſerit ipſū i lib. Dia-
lectices i plura: & hoc, qm̄ ip̄e dixit B
ibi, q̄ p̄dicatū quærit in eſſe ſubto ſm̄
modos multos, quorū vn⁹ ē, ſi in eſt
tñ, aut i eſt gen⁹, aut accñs: aut aliū
p̄dicatorū. q̄ numerauim⁹ ibi: & exi-
ſtimauerūt p̄ hoc, q̄ diuiſiō hic ca-
dit i ſp̄ibus q̄ſitorū demōſtratiuorū, &
ibi i ſp̄ib⁹ q̄ſitorū dialecticorū. S; 3
hæc rñſio ē debilis: qm̄ q̄ſita, q̄ nu-
merauim⁹ i lib. Dialectices p̄tractā-
tur ab artifice demōſonis: quēadmo-
dū p̄tractant à dialectico: & q̄ arti-
ſex demōſonis Interrogat, an p̄dicatū
ſit definitio ſubiecti, aut n̄ ſit defini-
tio. Rñſio aut vera eſt, vt dicatur: C
q̄ diuiſiō, quæ dī hic eſt de ſp̄ibus
interrogationū proportionatarum
quæ ſunt nobis aīam, hoc eſt de ſp̄i-
bus quæſitorū, quæ ſunt nobis ſm̄
naturam in oībus artibus: qd̄.n. ſi ē
genus aut definitio non eſt qd̄ ſpe-
culatiua, ſed eſt vtrique quæſtio Lo-
gica: qm̄ non eſt extra animam de-
finitio, neq; genus: quemadmo-
dum ſi eſſet aliquid extra animam
exiſtens aut non exiſtens: & diffe-
rentia inter ipſa eſt: quoniam quæ
numerauimus in libro Dialectices
ſunt quæſita quæ accidunt ex parte,
E F E iij qua

Posteriorum

ABRAM

D qua sunt in anima: hæc aut, q̄ numerant hic, sunt quæ sita euenientia entib⁹ ex parte qua sunt extra animā. Et postq̄ enuntiauit, q̄ numerus q̄sitorum hic sit hic numerus, cœpit notificare dīam inter ipsa quæ sita de singulis horū q̄sitorū. Et dixit: Qñ aut querimus an sit, aut non sit simplr, querimus nunqd eius sit aliqua res media: nec ne, id est, dīa inter q̄onem essendi & q̄onem causæ est, quia nos qñ q̄rimus esse, querimus solū mediū terminum, qui sit causa nostræ scīæ de inessendo p̄dicatum ipsi subiecto, aut de eius negatione, non terminū, qui sit cā nostræ scīæ, & causa prædicati fm se, qñ aut scimus scīa causæ postq̄ sciuerimus esse, petimus & querimus cām inessendi p̄dicatum ipsi subiecto in q̄sito composito essendi, aut q̄onem causæ essendi rem simplicē solum in quæsito simplici: & prima interrogatio sit nobis per dictionē cur sit, secunda aut per dictionem quid sit. Et hoc significauit qñ dixit: Et qñ sciuerimus q̄ erit, aut sit fm partem, aut simpliciter, vterius querimus ab initio cur sit, & quid sit. Intendit per fm partē quæsitum cōpositum, sicut dicimus vtrum tale sit tale: & per simplr, intendit q̄onem essendi simpliciter. D. d. Quod erit aut sit: ad distinguendū inter illud, cuius causa queritur qua sit in actu, aut qua sit possibile esse: id enim, qd queritur esse, partitur in hæc duo: hoc est, qd quoddā q̄rit esse in actu, aut non esse: & de quoddā q̄rit possibilitas essendi ipsum, aut nō essendi & ex hoc, qd dixit in duabus his demōnibus, sc. demōne essendi & demonstratione causæ: mani-

BVRANA

qua sunt in aīa: sed quæ numerauim⁹ T. c. 18, mus sunt quæ sita, quæ cōsequuntur entia ex parte, qua sunt extra aīam: Et posteaq̄ enuntiauit, q̄ numerus q̄sitorū est iste: cœpit docere dīam iter singula q̄sitorū ultorū: & dixit: cūq; q̄siuerimus si est, aut si est simplr, querimus vtiq; si est aliqd mediū, aut non: sensus est: & dīa inter q̄onem existentie & q̄onē cāæ est: qm̄ cū querimus existentia: querimus mediū terminū, qui est cā, vt sciamus p̄dicatum inesse subiecto: aut negemus terminū esse cām, vt sciamus & cām p̄dicato per se: cū vero sciuerimus scīam causæ post scīam nostrā de existentia, inuestigamus vtiq; & q̄rimus cām, qua p̄dicatum inest subiecto in q̄sito cōposito existente, aut querimus causam, qua est aliquid separatū tñ in quæsito separato, & interrogatio erit de ipso per dictionē p̄p quid, & secunda per dictionem quid est: & hoc ē, qd significauit, cū dixit: cūq; sciuerimus, q̄ est, vel q̄ est, aut ī parte, aut simplr, q̄rimus de q̄sito p̄p quid est, aut quid est, intelligit in parte q̄sitū cōpositū: veluti si dicamus, an hoc insit huic: & intelligit p̄ simplr q̄onē existentie simplr: D. d. aut q̄ erit, aut q̄ est: vt ponat dīam inter hoc, qd est q̄rere causam, q̄ sit in actu, aut cām, q̄ possit esse: & hoc, qm̄ illud, cuius querit existentia diuidit in duo hæc: hoc est, q̄ ipsi⁹ aliquid est, cuius querit existentia, aut non existentia, & ipsius aliquid est, cuius querit possibilitas existentie, aut non existentie: & manifestū est ex hoc, qd dixit de duabus istis demōnibus, hoc est demonstratione existentie & demōne causæ: qm̄

ABRAM

manifestū est, q̄ demō simplr distinguat hęc duo, quatenus q̄ per illā est petere mediū terminū, qui nobis faciat adipisci ambas res sūt: hoc est, essendi cām nostrā scīe de inessendo prædicatū ipsi subiecto, & inessendi prædicatū ipsi subiecto.

BYRANA

quoniam demonstratio simplr separa. hęc duo: eo q̄ quæstio in ipsa est per colligātiā termini medij: cui accidunt duæ dispōnes simul, hoc est, q̄ sit causa, vt sciamus prædicatum inesse subiecto, & causa q̄ prædicatum in sit subiecto.

T.1.pars. *Dico aut quod, aut si est in parte, & simpliciter, in parte quidem, an deficit Luna, aut augetur? si enim est aliquid, aut non est aliquid in talibus quærimus, simpliciter vero si est, aut non est Luna, aut nox.*

Tex.c.4. Intendo autem quando dico fm partem, aut simpliciter: fm partem quidem, quia quæritur, vides ne Lunam suscipere eclipsim, hoc est luminis defectū, aut crementum: nostra enim quæstio de tali est vtrum res sit, aut non sit: simpliciter autem an Luna, & nox sit, aut non sit.

Tex.c.4. Dixit Arist. Et intelligo, cum dico, q̄ est in parte, & simplr: in parte quidē, cum quærit, an suscipiat Luna defectū, hoc est priuationē luminis, aut augeatur augmento: & hoc, qm̄ q̄ nra in talib⁹ est: an res sit, aut nō sit: simplr vero, cum quærimus, si est, aut non est, Luna aut nox.

Com.4. Postq̄ vocauerat quæsitum compositum illud, quod est fm partem, & simplex, quod est simpliciter, cœpit explicare hęc nomina. vocauit autem quæsitum compositum fm partē, quia est proprius quæsito simpliciter: & est ac si esset illius particulare: nos enim dicere, vtrum res sit talis, est proprius quā vtrū sit simpliciter: & ex quo compositum est proprius simplici absoluto, vocauit illud particulare. Et dum dixit: Aut crementum: Intendit per crementum an crescat Lunæ lumen: & est ac si dixisset, quæsitum quod vocauimus particulare, est, prout quæreremus, vtrum Luna eclipsetur: & vtrum crescat eius lumē paulatim. illud autem quod vocauimus simpliciter, est, prout quæreremus vtrū Luna sit, & vtrum nox sit.

Com.4. Posteaq̄ vocauit quæsitū cōpositum, quod ē in parte, & vocauit simplex, quod est simplr: cœpit declarare hęc nomina: & vocauit quæsitū cōpositū, quod est in parte: qm̄ ipsum est appropriatū ex quæsito simplici, & est tanquā pars ipsi⁹: & hoc, qm̄ cūm dicimus, si res est ita, est appropriatum eius, quod dicimus, si est simpliciter: & qm̄ compositum est appropriatum ex simplici: simplex vocauit particulare: & dixit: aut augeatur augmento, intelligit per ipsum augmentum luminis Lunæ: ac si dixisset: & quæsitum, quod vocauerunt particulare, ipsum est: quemadmodum si quæreretur, an Luna deficit, & si augetur lumine paulatim: quod autem vocauerunt simplex est: quemadmodum si quæreretur, an Luna est: an nox est.

Contin-

Posteriorum

T. i. pars

D Contingit itaq; in omnibus questionibus querere, aut si est mediū, aut quid est medium, causa enim est mediū: in omnibus namq; hoc queritur, anne deficit? anne est aliqua causa, aut non? post hac, cum cognouerimus, quod est aliqua, quid igitur est hac querimus.

ABRAM

Tex. 5.

E Oportet ergo quod omnibus quaesitis questio sit, an inueniatur res media, & quod sit medium. Medium enim est causa ipsa, & in illorum summa queritur hoc, ut o utinam scirem, an suscipiat eclipsim: huius questio est, vides ne an inueniatur huius aliqua causa, nec ne: et post hoc qñ sciuerimus qd sit, querimus, quod ergo sit hoc.

Com. 5.

Dicit, qd iā ex oibus, quae dixim⁹, puenit, qd qñ omniū quatuor questitorū redit ad qñem duarū rerū, quarū vna est qd queramus an ad hanc re sit medius terminus, aut nō sit ad ipsam medius terminus: altera autē est, qd queramus, qd sit medius termin⁹, qñ sciuerimus qd ad illā sit medius terminus. Et postq̄ enūtiauerat, qd hae quatuor quaesita redeunt ad hēc duo, tulit hui⁹ cām. Et dixit: Mediū enim est cā ipsa, & in illorū summa querit hoc, i. cā qua qñ questitorū redit ad qñem harū duarū rerū est, qd in illorū summa medius terminus fin veritatē est ipsa cā: de causae autē dispōne queruntur hae duae res, hoc est, an sit, & si sit, qd sit. nos enim querere an res sit talis modi, aut sit simplr, equum est ac si nos querere mus, an illius sit causa, nec ne. qñ autem cōmonstratum fuerit nobis, qd sit, cōmonstratum est nobis, qd illius sit aliqua causa: & si questitū fuerit cōpositū, querimus illā causam per

BVRANA

Dixit Arist. Iam itaq; sequit⁹ Tex. 5. in omnib⁹ quaesitis, ut questio sit, an inueniat⁹ aliquod mediū, & quid est medium: & hoc, qm mediū est causa: & in summa queritur hoc, cum tradit⁹ & interrogat⁹, an deficiat: & questio de hoc ē, an videas, qd sit aliqua causa, aut non? & post hoc, cum sciuerimus, qd est: inquiremus, quid est igitur hoc.

Com. 5.

Iam itaq; enūtiavit de omni eo, cuius mentionē fecimus, qd questio in oibus quatuor quaesitis redit ad questionē duarū rerū: quarū vna est: ut queramus an huic sit terminus medius, aut nō sit ipsi terminus medius: altera vero, ut queramus, quid est terminus medius, posteaq̄ sciuerimus, qd hēt terminū mediū: & posteaq̄ commemorauit, qd hēc quatuor q̄sita, redeunt ad duo hēc: adduxit cām huius & dixit: & hoc, qm mediū est causa, & in oibus ijs queritur hoc: sensus est: & causa, qd qñ in quaesitis redit ad qñem istarū duarū intentionū, hoc est, si ē, deinde si est, quid est: & hoc, qm qñ nostra, si aliquid est cū hac dispōne, aut est simplr, & qualis est questioni nostrae, an habeat causam aut non: cumq; declaratū nobis fuerit, qd est, declaratū nobis fuit, qd habet cām: & si fuerit quaesitū cōpositū, queremus de ipso cām per dictionem ppter quid est: & si fuerit simplex, quare

ABRAM

per dictionem cur sit: si autem fuerit simplex quærimus illā causam per dictionē quid sit? verbi gratia, quia qñ quærimus utrū Luna eclipsetur, non quærimus aliquā rē, nisi an eclipsis sit aliqua causa, quæ inferat ipsam esse, nec ne, & qñ nobis cōmonstratū fuerit q̄ sit, cōmonstratum est nobis q̄ illius sit aliqua cā: & post hoc quærimus quæ sit hæc causa, & hoc ē nos quærere cur eclipsetur: & si medius termin⁹ fuerit ipsemet ipsa causa, iā prouenisset nobis q̄ illius sit causa: & quæ sit hæc insimul per vnā demonstratiōē: & ideo hæc demonstratio est perfectissima demonstrationū: hoc est, ipsa demonstratio simpliciter. Et hanc rem, quā diximus, q̄ quæstio essendi, sit quæstio an sit illius causa significabat, Quando dixit: O vrinam scirem an suscipiat eclipsim: huius quæstio est, vides ne, an inueniatur huius aliqua causa nec ne? id est, qui quæreret & diceret, n vrinam scirem an Luna, aut Sol, suscipiat eclipsim illum quærere nō esset aliqua res, nisi an sit aliqua res quæ sit eclipsis causa, nec ne? Deinde dixit: Et postquā sciuerimus, quod eclipsis sit aliqua causa, quæreremus quæ sit illa causa.

EV R A N A

quæremus de ipso causam p dictionem quid est: vt in exemplo, cum nos quæsiuerimus an linea deficit, non quærimus vtiq; aliud, nisi si defectus habet causam, qua sequatur ipsum esse, aut nō: cumq; monstratum nobis fuerit, q̄ est, monstratū nobis erit, q̄ habet causam: & quæsitum post hoc est, quid ē hæc causa: & hoc est, quo quærimus pp quid deficit: & si est terminus medius cā eadem, iam vtiq; assecuti fuimus, q̄ habet cām, & quid est hoc simul p demonstrationem vnā: & ppea demō hæc est perfectissima demonstrationum, hoc est demō simplex: & hæc est res, quā diximus, q̄ quæstio existentiae est quæstio si habet causam, aut non: & hoc est, quod significauit, cū dixit: qui tradit & interrogat, an deficiat, & q̄stio in hoc est, an videas, q̄ inueniatur aliquid, quod sit cā, aut nō: sensus est: cū vtro quæritur & dī, qui tradit & interrogat, an suscipiat defectum Luna, aut Sol? quæstio vtiq; nostra nō est aliud, q̄ si est aliquid causa, vt deficiat, an nō. deinde dixit: & post hoc, cū sciuerim⁹, q̄ est, quærimus, qd igit est hoc: sensus est: deinde, cū sciuerimus, q̄ defectus habet cām, quærimus quæ est ea causa.

T.1. part

Causa enim est quod sit non hoc, aut illud, sed simpliciter substantia, aut non simpliciter, sed aliquid eorum, quæ per se, aut secundum acci-
dens sunt, medium est. dico autem simpliciter quidem subiectum, vt
Lunam, aut terram, aut Solem, aut triangulum, ipsum vero quid defe-
ctum, equalitatem, inaequalitatem, si in medio, aut non: in omnibus
nanque his manifestū est, quod idem est quid est, & propter quid est.
Quid est defectus? priuatio luminis à Luna propter terre obstru-
ctionem, propter quid est defectus? aut propter quid deficit Luna?

co

Posteriorum

D eo quod deficit lumen terra obstructa. Quid est consonantia? ratio numerorum in acuto & graui. propter quid consonat acutum graui? eo quod rationem habent numerorum acutum & graue, nunquid est consonare acutum & graue? nunquid est in numeris ratio ipsorum? cum autem acceperimus, quod est, quæ igitur est ratio, querimus.

A B R A M

Tex.c.6. Essendi enim causa non est huius rei, aut huius rei, sed est simpliciter substantiæ, aut cuius est non simpliciter, sed quid est aliqua rerum, quæ sunt secundum substantiam, aut per accidens, quod est ipsum medium: intendo autem **E** quoniam dico quod est simpliciter, ipsam rem subiectam, ut Lunam, aut terram, aut trigonum, aut Solem: per aliquam autem rem, ipsam eclipsim, & qualitatem, quia est in medio, aut non, de omnibus enim his apparet, quod quaestio quid sit, & cur sit una eadem sit. Quid sit eclipsis: priuatio luminis Lunæ obiectu terre ipsum occultantis. cur sit eclipsis, aut cur suscipiat Luna eclipsim: quia deficit eius lumen, qua terræ obiectu occultatur. **C** Quid sit harmonia: proportio numerorum secundum acutum & graue. cur harmonicum sit acutum graui: quia proportio acuti & grauis similis est perfectæ proportioni numerorum. & quoniam accepimus quod sint querimus quæ sit eorum proportio.

Com.6. Postquam nouificauit, quod quod essendi rem est quod an illius sit aliqua causa, & quod cur sit, est quaestio rei, quæ est causa, cepit narrare quod causa sit rei vniuersalis non particularis: & hæc res iam demonstrata est in Primo huius Libri: **C**

B V R A N A

Dixit Arist. Et hoc, quoniam causa **Tex.c.6.** existentiae non est huic rei, aut huic, sed est simpliciter substantiæ, aut propter quid est, non simpliciter: sed aliquid eorum, quæ sunt per se, aut per modum accidentis est medium: & intelligo per hoc, quod dico, quod est simpliciter, rem subiectam, puta Lunam, aut terram, aut triangulum, aut Solem: ipsum vero quod de defectu, & æqualitate & homine: quoniam est per medium aut non: & hoc, quoniam in omnibus his manifestum. quod quaestio quid est, & propter quid est, sunt unum & idem: quid est defectus? Priuatio luminis Lunæ propter obstructionem terræ: propter quid est defectus: aut propter quid suscipit Luna defectum: propter quid terra obstruit lumen ipsius, eo, quod, auferre ipsum: quid est consonantia: proportio numerorum in leui & graui: propter quid consonat graue: quoniam proportio grauis est proportio, quæ inuenitur in numeris: cumque accepimus, quod est: querimus, quid est proportio ipsius.

Posteaque docuit, quod quaestio existentiae rei, est quaestio si habet causam, & quod propter quid, est quod de dispositione causæ: cepit commemorare, quod causa est de re vniuersali, non de particulari: & hoc iam declaratum fuit in Priore tractatu istius libri: **C** **atqui**

ABRAM

Optatit at meminisse hic de hac re, quia est de pfectione scilicet de ipsa causa. Et dixit: Essendi. n. causa non est huius rei aut huius rei, i. causa enim quæ sita non est essendi hanc rem signatam in hac re signata, quoniam quærimus causam essendi hoc in hoc, non ipsum esse simpliciter. v. g. quia quoniam nos quærimus causam essendi hominem, non quærimus causam huius signati hominis: sicut Socratis & Platonis: & si quando quærimus causam inessendi animalitatem ipsi homini, non quærimus causam huius signatæ animalitatis huic signato homini. D. d. Sed est simpliciter substantiæ, aut cuius est non simpliciter, id est, sed causa est illius, cuius quærimus causam ipsum essendi simpliciter ipsi rei vbi, quia quærimus esse simpliciter, quæ est ipsa substantia, aut causa vbi rei, cuius non quærimus causam essendi ipsam simpliciter, sed quærimus causam essendi vbi, quod de illa prædicatur prædicatione substantiali, vel accidentali. Et illud significavit dum dixit: Sed quid est aliqua rerum, quæ sunt secundum substantiam, aut per accidens, quod est ipsum medium, id est, sed quæstio rei vbi denominatæ per aliquam rerum, quæ illi insunt secundum substantiam, aut per accidens, inquantum denotat per hanc rem: & illa causa est medius terminus. Et non intendit hic per accidens, quod opponitur illi, quod est per se. neque; intendit per secundum substantiam, quod opponitur illi, quod est per accidens, sed intendit per secundum substantiam prædicationem, quæ est secundum modum definitionis, hoc est, prædicatum, quod sumitur in subiecti definitione: & intendit per accidens accidentia essentialia, in quorum definitione sumitur ipsum subiectum. Et contingit, quod intendat per accidens hic, quod opponitur prædicamento substantiæ, & per

BVRANA

atque voluit commemorare istud hic: A quoniam est de pfectione scientiæ per causam: & dixit: quod causa existentia non est de hoc aut illo: sensus est: & hoc, quoniam causa quoniam non est causa, quod hoc designatum in sit huic designato: cum quærimus causam, quod hoc sit in hoc, non quod sit simpliciter: ut in exemplo, cum quærimus causam cur sit homo, non quærimus causam istius hominis designati, ut Ziiar & Omar, & consilium, cum quærimus causam existentia hominis, non utique; quærimus causam istius vitæ determinatæ in hoc homine determinato. D. d. sed est simpliciter de substantia, aut per quid est non simpliciter: sensus est: sed causa utique; est de eo, cuius quærimus causam existentia simpliciter, quæ est substantia, aut causam vbi rei: cuius non quærimus causam existentia simpliciter: atqui quærimus de existentia vbi prædicatum unum prædicatione substantiali, aut accidentali: & hoc est, quod significavit, cum dixit: sed quid est ex rebus, quæ per se insunt, aut per modum accidentis, quod est medium: sensus est: sed quæstio rei vbi est manifesta de aliqua rerum, quæ insunt ipsi per se, aut per accidens per modum aliquem, qui disponit hac in re: & illa causa est terminus medius: & non intelligit hic per accidens illud, quod opponitur ei, quod est per se: neque; intelligit per illud, quod est per se, id quod opponitur ei, quod est per accidens: sed intelligit per per se, prædicationem, quæ est per modum definitionis, hoc est, prædicatum, quod accipitur definitio subiecti, & intelligit per accidens accidentia substantialia: & hæc sunt, in quorum definitionibus accipitur subiectum: & innuit, ut velit per accidens hic, illud, quod opponitur prædicamento substantiæ: & per

Posteriorum

ABRAM

P & per fm substantiam, quod significat predicamentum substantiæ. Primum autem est manifestum: accidens enim non subintrat predicata demonstratiua, nisi quando fuerit essentiale. Et dum dixit: Intēdo autem quando dico, quod est simpliciter, ipsam rem subiectam, vt Lunā, aut terram, aut trigonum, aut Solem: idest, & intendo per rem, cuius causa queritur simpliciter, illā rem, q̄ est naturaliter subiectū queritorū compositorum: questio enim quid sint subiecta naturaliter sunt quæsitā simpliciter, i. quæsitā causarū simpliciter. v. g. Luna, aut trigonus, aut Sol, aut terra: hæc enim sunt subiecta illorum, quæ de ipsis prædicant, prout prædicamus eclipsim de Luna: & prædicamus quietem de ipsa terra. Dum autem dixit: Per aliquā autem rem ipsam eclipsim, & equalitatem, idest si vero quæramus causam quandam essendi prædicatum in subiecto, vt quæreremus causam eclipsis Lunæ, aut causam ineffendi ipsam equalitatem rebus, quibus equalitas inest, vt causam equalitatis angulorum trigoni duobus rectis, aut causam ineffendi priuationem equalitatis rebus, quibus inest equalitatis priuatio: prout ē causa, qua duo trigoni latera nō sint equalia reliquo lateri, quia est in medio, aut non, idest, sicut quæreremus, an terra sit in medio mundi? nec ne? aut an sit in medio Lunæ & Solis in eclipsi? Voluit autem meminisse qđ hæc questio, & si sit questio essendi, credijt m̄ in questionē essendi cām. & hoc qđ dixim⁹, an terra sit in medio equiualeat dicere questionē, an huius sit aliqua causa. Et dū dixit:

De

BYRANA

& per substantiam illud, quod significat predicamentum substantiæ: primum vero est manifestius: qm̄ accidens nō ponit in prædicatis demonstratiuis: nisi cū fuerit substantiale: cum vero dixit: & volo p hoc; qđ dixi, quid est simplr, rem subiecti, puta Lunā, & terrā, & triangulū & Solem: sensus est, & intelligo per illud, quod queritur de re simplr, illud, quod est subiectū fm nām in quæsitis cōpositis: qm̄ qōnes, quid sunt subiecta fm nām sunt quæsitā simplicia, hoc est quæsitā causarum simplr: exēplū hui⁹, Luna, aut triangulus, aut Sol, aut terra, & hoc, qm̄ ista sunt subiecta non fm nām ei⁹, quod prædicat de ipsis: quēadmodū prædicamus defectū de Luna, & prædicamus quietē de terra: cū vero dixit: ipsum vero quid de defectu: & equalitate, & hoīe: sensus est: atqui cū quæramus cām quid de existētia subiecti in subiecto, quēadmodū si quæramus cām defectus Lunæ, aut cām, quare equalitas inest ijs, quib⁹ inest equalitas: quēadmodū equalitas angulorū duobus rectis: aut causam, qua priuatio equalitatis inest ijs, qbus inest priuatio equalitatis: quēadmodum cām, q non sint duo latera triāguli æqualia reliquo: qm̄ cū dixit: qm̄ est p mediū, aut nō: sensus est, & quid, veluti cū querimus, si terra est in medio mūdi, aut non, aut est in medio inter Lunam & Solem, in defectu Lunæ: atqui vult commemorare, q hęc questio si est questio existētiæ est æqualis quæstioni existētiæ causæ: & hoc, quoniam quod dicimus, si terra est in medio, est æquale ei, quo querimus si hoc hēt cām aut nō: & dixit:

Et

Vide. i. Po
ste. c. 1. 3.

ABRAM

De omnib' enim his apparet, quod quæstio quid sit, & cur sit, vna, eadem sit: vsque ibi terræ obiectu occultatur. Intendit, quando sibi constat quod omnes quæstionum species redeunt ad quæstionem essendi causam, aut quæstionem quid sit causa, manifestum est, quod res, quæ quæritur per dictionem, quid sit, & per cur sit, sit vna eadem res: differunt vero secundum modum. exempli gratia, quia non est differentia inter id, quo respondetur quando quæritur quid sit eclipsis, aut cur sit eclipsis. respōdetur enim ad quæstionem per quid sit eclipsis, quod sit Lunæ priuatio luminis Solis ob occultationem eius per terram à Sole, & respondetur ad quæstionē per cur sit eclipsis, quod sit ob occultationem eius per terram à Sole. Res itaq; qua respondetur in ambobus locis est vna: differunt tamen modi responsionum & modis interrogationum. Et sic quando quærimus quid sit harmonia, & dicimus ipsam esse secundum grauedinem & acuitatem secundum proportionem superparticularis, aut secundum proportionem numeri superpartientis, quæ inest vocibus grauib' & acutis. & quando interrogamus cur sit harmonica, quia est secundum hanc proportionem, aut quia ei insit hæc proportio. Et hoc significat quando dixit: Quid est harmonia & dicitur proportio numeralis, quæ inuenit' inter voces graues & acutas.

Deinde

BVRANA

Et hoc, qm̄ in omnibus hic apparet A quod quæstio quid est, & propter quid est sunt vna & eadem, vsq; ad id, quod dixit: eo qd̄ aufert ipsum: sensus est: cumq; stabilitum fuerit, quod omnes species quæstionum redeunt ad quæstionē existentiae causæ, aut ad quæstionē quid est causa. Planum vtiq;, qd̄ id, quod quæritur per signū quid est, & propter quid est, est vnum & idem: sed diuersificantur in modo: vt in exemplo, quoniam non est differentia in eo, quod respondetur ad id, quod interrogatur, quid est defectus, aut: propter quid est defectus: & hoc, quoniam respondetur ad interrogationem, quid est defectus? qd̄ est priuatio luminis Lunæ à Sole, eo qd̄ obstruit ipsum terra à Sole: & respondetur ad interrogationem propter quid est defectus, eo qd̄ obstruit terram inter ipsam & Solem: resigitur per quam respōdetur in duobus locis est vna: sed diuersificantur modi responsionum ad modos interrogationum: & consimiliter, cum interrogauerimus, quid est cōsonantia? dicemus, quia inuenitur in grauitate & leuitate fm̄ proportionē numeri supaddentis partē, aut p̄portionū numeri supaddētis partē, quæ ē in causis grauiū & leuiū: cūq; interrogauerimus p̄p quid est cōsonantia? dicemus, qm̄ inuenitur fm̄ hanc proportionē: aut qm̄ hæc proportio inuenitur in ipsa: & hoc est, quod significauit, cum dixit: qd̄ est cōsonantia? proportio numerorum in graui & leui. sensus est: & quem admodū, cū interrogat, qd̄ est cōsonantia? & dī, qd̄ est p̄portio nūerū, qd̄ inuenit' inter voces & graues & leues.

D. d.

D

A B R A M

Deinde dixit: Cur harmonicum sit acutum graui, quia proportio acuti & grauis similis est perfectæ proportioni numerorum, idest quando quærimus cur harmonicum sit acutum graui, idest cur sit inter illa consonantia ipsi auditui, dicimus, quia inter tonum acutum & grauem est proportio numerorum superpartiens. Dum autem dixit: Quando accepimus quod sint, querimus quæ sit eorum proportio, idest quando manifesta nobis fuerit ipsa harmonia, quærimus quid sit concinens inferens consonantiam: & quando monstratum nobis fuerit, quod ibi sit proportio diiudicans consonantiâ, quærimus quid sit illa proportio.

Expedit autem, quod scias quod per quod vere responderetur responsis ad quid sit, impossibile est, quod eo respondeatur responsis cur sit, ex ipsis causis. quod enim responderetur responsis ad quid sit, sunt causæ, & sunt forme: quo autem responderetur responsis ad cur sit, sunt causæ extrinsecæ: & dignissima illarum est causa finalis, & quarundam rerum est efficiens. Quo conitante, expedit te scire, quod significatum illius, quod Philosophus dicit, quod quæsitum quid sit, & cur sit, vnum idem sit, vt in exemplo huius loci, qui quærit quidditatem, quærit quidditatis causam, & ex hac parte est quæsitum vnum: sed est vnum subiecto secundum veritatem, duo secundum modum, prout exposuimus in eius dictis: & si sit verisimile, videamus eius verba, & videamus verba quorundam expositorum.

S V R A N A

D.d. Propter quod est consonantia grauis: quoniam proportio grauis est proportio numerorum: sensus est: cumque interrogauerimus: propter quid est consonantia grauis? hoc est, propter quid inuenitur inter ipsa consonantia in auditu: dicimus, quoniam inuenitur inter consonantiâ grauis & levis proportio numerorum superaddentium partem: & dixit: cumque; acceperimus, quod ipsa sunt, quæremus, quæ sit proportio ipsorum: sensus est: cumque; monstrata nobis fuerit consonantia, interrogabimus, quid est proportio consequens consonantiam? cumque; declaratum fuerit quod nomen proportionis indicat consonantiam, interrogabimus, quid est illa proportio.

Scire autem debes, quod illud, per quod responderetur in veritate in responsionibus, quid est, non est illud: per quod responderetur in responsione propter quid est de causis: & hoc, quoniam quod responderetur in responsionibus quid est sunt causæ & sunt formæ: quod autem responderetur in responsione propter quid est sunt extrinsecæ: & quæ maxime conuenit ex ipsis est causa finalis: & agens in aliquibus rebus: cumque; res ita fuerit: scire debes, quod intentio sermonis sapientis, qui quærit quid est, & propter quid est, est vna & eadem: exemplum huius loci, qui querit essentiam ipse utique; querit causam essentia: & ex hoc modo est quæsitum vnum, præterquam quod est vnum in subiecto secundum veritatem, æqualia in modo, secundum quod declarauimus in sermone nostro: & si fuerit simile, apparent verba nostra, & apparent verba quorundam expositorum.

Quod

1.1. pars Quod autem est medij questio, significant, quarumcunq; medium est sensibile, querimus enim cum non sensimus, veluti de eclipsi si est, aut non: si vero essemus supra Lunam, non utiq; quereremus neq; si sit, neq; propter quid, sed simul utiq; manifestum esset: ex eo enim quod sentitur, & vniuersale nobis factum est scire, sensus namq; est, quod nunc obstruitur, manifestum enim est quod nunc deficit: ex hoc autem factum utiq; fuit vniuersale. Quēadmodū igitur dicimus, quid est scire, idem est, & propter quid est, hoc vero simpliciter & nō inexistentiū alicui, aut inexistentiū, vt quod duo recti sunt, aut quod maius, aut minus est.

ABRAM

Tex.c.7. Quod vero questio sit mediū, significant res, quarum mediū est sensatū. nos enim querimus non sentientes ipsam eclipsim, an sit, nec ne: si autem essemus supra Lunam non quereremus, nec an sit eclipsis, neque cur sit, sed simul videretur à nobis ambæ res: iam enim ductæ nobis sunt ex ipsis sensibus, vt sciam⁹ ipsum vniuersale: sensus enim est, quod terra occuluerit: manifestum enim est, q; terra obijciatur: & hinc. it nobis ipsum vniuersale: scientia autem, vt dicitur de eo quod quid est, & de cur est, vna eadem est: et hoc aut simpliciter, non alicui rerū quæ sunt, aut alicui rerum, quæ sunt: vt quod sint duo recti, aut q; sit maius, aut minus.

Com.7. Dicit: q; vero questitū entis simpliciter, & compositū: & questitū causæ compositū, & simpliciter, redeant ad rem questionis mediij termini, hoc ē, q; questio causæ ad sciam quid sit cā, quæ sit medius terminus, apparet: ex quo quando sentimus causam inesse rei cuiusdā, nō querimus esse rem questitam

BVRANA

Tex.c.7. Dixit Arist. Quod aut quæ questio sit de medio, significant illa, quorūcunq; mediū est sensibile: & hoc, qm nos utiq; querim⁹ & nō sentimus de defectu si est, aut non: & si essemus supra Lunam, nō inuestigaremus, neq; si est defectus, neq; pp quid ē: sed apparerent nobis ambæ simul: qm prouenit nobis à sensibus, vt sciamus de vñ, quoniā sensus utiq; ē, q; terra obstruit: & hoc: qm planū est, q; terra suscipit defectū: & ex hoc iā utiq; habebimus vñ: quēadmodum dictum fuit, quid est, & pp quid est sunt vnū & idem: & hoc, aut simpliciter, nō de aliquo inexistentiū, aut de aliquo inexistentiū, vt in exēplo in eo, q; sunt duo recti, aut in eo, q; ē magnū, aut ī eo, q; ē parū.

Com.7. Dixit. Atq; qm qō existētiæ simpliciter, & composita, & qō causæ composita & simplex reducunt ad intētiōē qōnis termini mediij: hoc est, qm qō existētiæ reducetur ad qōnem causæ noīs: & qō causæ, ad cognitionem qd est cā: q; est termin⁹ medi⁹, manifestū igit, q; cum sentimus existētiā

Log. cū Auer. F F F stentiā

Posteriorum

ADRAM

D sitam per utrum, idest utrum illius sit aliqua causa, neq; quid sit illa causa? verbi gratia, quia qñ nos nō sentimus eclipsim, quærimus an sit, nec ne? & quando demonstratum nobis est, qd sit, & qd eius sit aliqua causa, quærim⁹ quid sit illa causa? Si autem, gratia exempli, essemus in loco, ubi est Lunæ eclipsis, quādo sentiremus eclipsis causam, non quæreremus, neq; an eclipsis sit, neq; cur sit: sensu enim viderentur ambæ res simul. Et dū dixit: Quod vero quæstio sit medij, significant res, quarū medium est sensatum, idest qd vero quæstio sit medij termini, qd est omnium quæsitōrum causa, id significant res quarum medium, quod est causa illarum, nos sentimus, idest ex quo quando sentimus causam, satisfactum est quæstioni de re, & ablatum est desiderium, & non remanet ibi quæstio neq; desiderium penitus. D.d. Nos enim quærimus non sentientes ipsam eclipsim an sit, nec ne? si autem essemus supra Lunam, nō quæreremus nec, an sit eclipsis, neq; cur sit, sed simul viderentur a nobis ambæ res. i. huius exemplū est: quia quærimus utrum eclipsis sit, quia nō sentimus illam, & qñ oratione nobis cōstat ipsam esse quærimus post hoc cur sit? si autem essemus in loco Lunæ, adeo quod sentiremus eclipsis causam, non scrutaremur, nec utrum eclipsis sit, neque cur sit, quia essent manifestæ nobis ambæ res simul, ob nos sentire causam. Et quia sensus comprehendit res particulares, & iam præmiserat & dixerat, quod causa sit vniuersalis rei vniuersalis, & posset aliquis dicere, quonam pacto satisfat desiderio per com-

BVRANA

stentiam causæ rei alicui, non quærimus neq; existentia rei quæsitæ p si, hoc est si habet causam, neq; quid ē illa causa: vt in exēplo, cū nō sentimus defectū, quærimus si est: aut non: cūq; demonstratum nobis fuerit, quod est, & quod hēt cām, quærimus, quid est illa causa: & si essem⁹ exēpli gratia in loco, in quo est defectus Lunæ in tpe, in quo est, causam defectus sentiremus, nō quærerem⁹ neq; si est defect⁹, neq; pp quid est: qñ essent p sensum nobis duo manifesta simul: cū vero dixit: Quod aut quæstio sit de medio significat ea, quorū medium est sensibile: sensus est: qd aut quæstio sit de termino medio: qui est causa in oībus quæsitis, significant ea, quorum sentimus terminū medium: qui est causa in ipsis: hoc est, ex parte, qua cū sentimus cām cessat quæstio de re, aut auferit interrogatio: neq; derelinquit ibi quæstio, neq; interrogatio penitus. D.d. Et hoc, qñ nos utiq; quærimus, & nos non sentimus defectum exempli grā, si est, aut non: & si essemus supra Lunam, non inuestigaremus, neq; si est defectus, neq; pp qd est: sed iam nobis apparerent ambo simul: sensus est: & exemplū huius: qñ iā quærimus si est defectus: qñ non sentimus ipsum: cūq; steterimus in sermone super existentia ipsius, quæremus post hoc, pp quid ē, & si essemus in loco Lunæ ita, vt sentiremus cām defectus, nō inuestigaremus, neq; si est defectus: neq; pp quid est: qñ essent nobis ambo manifesta simul eo, qd sentimus cām: qñ vero sensus assequit⁹ utiq; particularia, & iā præmisit & dixit: qd cā ē vñs de re vñs: & posset aliq; dicere: quō

A B R A M

comprehensionem causæ per sensum, cum id, quod comprehendit sit aliud ab optato quæsito: quæstio enim erat de vniuersali: & sensus comprehendat particulare, Enuntiavit, quod ob sensationem intellectui adueniat res vniuersalis apud id, quod sensus comprehendit rem particularem, Et dixit: Et hinc sit nobis ipsum vniuersale, idest sistit autem desiderium ipsum apud nos sentire rei causam, quia ex nostro imaginari hoc particulare, aduenit intellectui ipsum vniuersale, qd inest huic particulari. Deinde dixit: Scientia autem, vt dicitur de eo quod quid est, & de cur est, vna eadem est, id est, & ex omnibus, quæ diximus de his rebus videtur, quod scientia adepta apud quæstionem per dictionem quid sit, & cur sit, redeat ad vnā eandem causam. Deinde dixit: Et hoc aut simpliciter non alicui rerum, quæ sunt, aut alicui rerum, quæ sunt, idest, & hoc contingit aut in quæsitis simpliciter, quæ sunt secundum se, non quæ sunt alicui rerum, aut rebus, quæ sunt in alijs: id est, quod quæsitum quid sit, & cur sit, sit vnum & idem in vtroque quæsito. iam enim quæritur quid sit in quæsito composito, & cur sit, & quæritur etiam in quæsito simplici, licet quæstio quid sit, sit propria simplici: & ideo eam posuit in specie quæsiti simplicis. & similiter quæsitum causæ per dictionem cur sit, est proprium quæsito composito, & iā quæritur in simplici. Dum aut dixit: Vt q sint duo recti, aut quod sit maius, aut minus.

Intēdit

B V R A N A

quomodo cessat interrogatio p ap- prehensionem causæ per sensum, & quod apprehendit ex hoc, est aliud a quæsito interrogato: qm quæstio est de re vñ, & sensus assequitur particulare: enuntiavit, q pp sensum, prouenit intellectui intētio vniuersalis apud id, quod apprehendit sensus intentionem particularem: & dixit. Et ex hoc iā habebimus vñ: sensus est: atqui stabit interrogatio, cū senserimus causam rei: qm ex imaginatione nostra de hoc particulari pruenit intellectui vñ: quod inuenietur per hoc particulare. D.d. Et sciētia, quemadmodum dictū fuit, de eo, quod est quid, & de eo, quod est propter quid, est vna & eadem: sensus est, & apparet ex omni eo, qd commemorauimus de his rebus: q scientia, quam assequimur per quæstionē quid est, & propter quid est, reducit vtiq; ad cām vnā & eandē. D.d. Et hoc aut simpliciter non de aliquo in existentium: sensus est: & hoc accidit, aut in quæsitis simplicibus, aut quæ sunt per se, non quæ sunt in aliquo, aut aliquibus, quæ sunt in alijs: sensus est: qm quæstio ppter quid est, & quid est sunt vnū & idem in vtroq; duorum quæsitorum: qm iam quæritur quid est in quæsito composito, & pp quid est: iamq; quæritur consistit etiam de quæsito separato: & si fuerit quæstio qd est appropriata in separato: & hoc, qm quid est in specie quæsiti separata, & consistit quæsitiū per cām in alio pp quid est in quæsito composito appropriato, iamq; quæres de separato: cū vero dixit, vt in exemplo, scientia in eo, q duo recti, aut in eo, q magnum, aut in eo, q paruum:

FFF ij sen-

Posteriorum

A B R A M

D Intendit exemplum, quod scientia propria quaesiti quid sit, & cur sit, redeat in vnam rem vnius eiusdem quaesiti, est vt quæreremus, cur trigoni anguli sint duobus rectis aequales, & quæreremus quid sit trigonus: ambæ enim responsiones huius redirent in vnam rem: & scientia proueniens huic esset scientia vnius rei: & similiter in quantitatibus: quarum quidditates sunt, qd ipsæ sint maiores aliqua quantitate, aut minores, prout est maior pars linearum: & ob hanc causam, **E** quam dixit, demonstrationes sunt definitiones in potentia, quoniam inter id, quod largitur demonstratio: & quod largitur definitio, non est differentia, nisi secundum modum, hoc est, quia demonstratio tradat illud ad modum enuntiationis, & definitio ad modum orationis compositæ compositione conditionis ad corroboracionem.

B V R E N A

sensus est: & exemplum, qd sit scientia appropriata in quaesito quid est, & pp quid est, reducitur ad idem in quaesito vno & eodem: veluti, cum quaerimus, pp quid triangulus habet angulos æquales duobus rectis, & quaerimus, quid est triangulus: qm̄ duæ respõsiones in hoc reducunt ad vnum: & scia proueniens ex hoc est scia de re vna: & consistit cum quaerimus, pp quid hæc mēsurā est parua aut magna, & quid est hæc mēsurā: qm̄ hæc duo reducunt consistit etiā ad vnū: & hoc de mensuris, quarum essentia est, vt sint maiores mēsurā, aut minores: quæ admodum magna pars linearū, quæ sunt in mensuris: & pp hoc, quod dixit, sunt demõnes magnæ in potentia, qm̄ non est dñia in eo, qd tradit demõ, & quod traditur definitio, nisi in modo: & hoc qm̄ demonstratio traditur per modū orationis definitæ, & definitio per modū orationis compositæ cõpõne conditionis & ligamenti.

ANT. INTER. TEX. II.

I Quod igitur omnia, quæ quaeruntur, est medij questio, planum. Quomodo aut quod quid est monstratur, & quis modus reductionis, & quid est definitio, & quorum, dicamus, cum dubitauerimus primo de ipsis.

Tex. c. 8. Quod autem quaesitorū cunctarum rerum questio sit de medio, est manifestum euidens. Quomodo vero videatur quid res sit, quæ quidem est aditus quo offendatur, quid sit ipsa definitio: & quarum rerum, enuntiabimus hoc, quatenus primo insinuabimus circa hanc rem dubium quoddam.

Tex. c. 1 Dixit Aristo. Atqui quod in omnibus quaesitis est questio de medio, plane manifestū est: quomodo autem appareat intentio quid est: & quæ via, quæ assequamur ipsam, & quid est definitio, & quæ sint, enuntiemus vtique de hoc per modum primo designatum super hac re dubia.

Postq̄

Posteaq̄

A B B A M

B V B A N A

Com. 8. Postq̄ ex hoc sermone declarauit, q̄ oīa quæ sita redeant ad duas res, ad quæstionē essendi cām, & illa est quæstio quæ scrutat̄ solum esse, & ad quæstionē, quæ sit ipsa causa, & illa est quæstio, quæ scrutat̄ ipsam causam, & illa est quā ab initio rei intendebat, narrauit hoc, Et dixit: Quod aut̄ quæstorū cunctarū rerū quæstio sit de medio est manifestū euident. i. q̄ verō cunctarū rerū scibilium quæstio sit de medio, qui est causa, hoc est manifestū euident ex his quæ diximus. Diximus autē cunctarū rerū scibilium, quia q̄stio essendi rem, nō est virtutis quæstio- nis essendi illius cām, nisi in rebus, quæ sunt generis rerū, quarum est causa: & in his, q̄n̄ commonstratur esse ipsarū aliquam causam, cōmonstratur esse quæstionem quid sit illa causa, & ideo regulę logicę pro ma-
Vide p̄lo
Pote. c. 32
iōri parte sunt veræ. Et postq̄ cōpleuit hoc, Inccepit notificare quæ sit eius intētionis primę commonstrare ī hoc tractatu. Et dixit: Quo modo vero videat̄ quid res sit, quæ quidem est adit̄ quo offendatur quid sit ipsa definitio, & quarum rerum enuntiabimus hoc. i. vnde verō nobiscueniat scia rei, i. eius definitio, & quæ regula ipsam dirigat ad hanc scientiam, & quæ sit definitio q̄ quærenda est per hanc scientiam, & quæ sint res, quarū est hęc definitio, quæ sunt quæ sita enuntianda in hoc Libro, nos insinuabimus hoc, quaten̄ primo incipiemus & enuntiabimus in quibus horum sint dubia. Distinxit aut̄ hoc. q̄m̄ sciētia perfecte euenit, q̄n̄ sic enuntiatur post cognitio- nem dubiorum propriorum p̄por- tionatorum contingentū in illa.

Com. 8. Posteaq̄ monstraui ex hoc ser- mone, q̄ oīa q̄ sita reducunt̄ ad duo, A ad q̄onē de exntia cāq̄: & est q̄o quā inuestigamus de existētia tm̄, & ad q̄onē, q̄ est cā: & est q̄o, quā inuesti- gam̄ de cā: & hoc est, de qua fuit in- tentio à principio: commemorauit hoc: & dixit. Fortasse, q̄ ī oīb̄ q̄ sitis est q̄o de medio. plane utiq̄ manife- stū ē: sensus ē. Fortasse, q̄ in oīb̄ ijs, q̄ sciunt̄, q̄o est de termino medio, q̄ est cā, hoc utiq̄ plane manifestū ex eo, q̄d dixim̄, dixim̄ aut̄ de oī- bus ijs, q̄ sciunt̄, q̄m̄ q̄o de existētia rerū nō hēt potentiā q̄onis exntia-
B
C
2
ip̄ius, nisi in reb̄, q̄ sunt ex ḡne co- rū: q̄ sunt ip̄is cā: & in his, cūm de- claratū fuerit, q̄ hnt̄ cām, mōstrata utiq̄, erit exntia causę, quid ē illa cā, & p̄pea res logicę sunt utp̄m mul- tē: & posteaq̄ p̄fecit declarationem huius: cepit docere, q̄ sit intētio ip- sius ad intentionē primā, quā mon- strete p̄ hunc sermonē, & dixit: For- te aut̄, quō appareat intētio quid est res, q̄ est via, quā perficit̄ quid est de- finitio, & de quibus reb̄ est, enūtie- mus utiq̄, in hoc: sensus est: fortasse aut̄ vnde proueniet nobis sciētia de
C
2
re, hoc est definitionis ip̄ius, & qua- lis sit via, quā assequamur hanc sciē- tiam: & quæ sit definitio, quā quæ- rimus in hac scientia: & quæ sint ea, quibus inest hęc definitio: quæ sunt quæ sita, de quibus enūtiavit in hoc Libro: nos utiq̄ designabimus hoc per modum, quo cepimus primo: & incipiem̄ ab eo, quod dubitatur in hoc: atqui distinxit hoc, q̄m̄ scia de re, prouenit utiq̄ ad perfectionē, quēadmodum in hoc post sciētiā dubiorū inuestigatorum de ipsa ap- propriatorum & proportionatorū.

Posteriorum

Disceptatio, quod demonstratio, & definitio non sunt eiusdem. Cap. 2.

Prinicipium vero sit futurorum, quod est convenientissimum habitis sermonibus. Dubitare enim quispiam posset, anne est idem & secundum idem definitione scire & demonstratione? An impossibile: definitio namq, ipsius quid est esse videtur, quid est autem omne, vniuersale & predicatum: syllogismi vero sunt, hi quidem priuatiui, illi autem non vniuersales: veluti qui quidem in secunda figura, priuatiui omnes, qui vero in tertia, non vniuersales.

ABRAM

Tex. 9. Et sit initium dictorum conducentium rem, quæ sit dictorum connexorum, q̄ iam quis dubitaret, & diceret: vides ne? quod vna res vno modo sciatur definitione: & demonstratione, aut sit impossibile? putatur enim q̄ definitio sit cur res sit, & quid res sit secundum totā eius summā vniuersalis & affirmatiua. Syllogismorum autem quidam sunt negatiui, & quidā non sunt v̄les. exempli gratia, syllogismi qui sunt secūde figure, sunt v̄les negatiui, & qui fiunt in tertia figura non sunt vniuersales.

Com. 9. Intēdit p̄ dicta cōducentia illa, q̄ intēdunt vltimū & finē huius scrutiny, & sunt illa quæ sita, q̄ narrauerat, & illa sunt quæ intendit q̄n dicit: Dictorum connexorum, illa enim cōnectunt p̄scrutationi eorū, quæ illā p̄cedunt: fines. n. connectunt subiectionib⁹. Et dicit, q̄ ipse intēdit ponere p̄scrutationis initiū ex rebus, q̄ ordinē huius p̄scrutationis instituit, & illa sunt cōsequētia illa, & sūt illa, de qb⁹ est primo intētio ei⁹ hic, ex rebus, q̄ magis sunt illis cōnexæ, hoc est, q̄ ponet initium p̄scrutationis

BVRANA

Tex. 9. Dixit Arist. Sit autē principiū sermonū attingēdorū, quod sit dispō sermonum cōsequentiū: dubitaret enim vtiq; aliq; an sciat aliquid vnum per modum vnū per definitionē & demōstrationem: aut hoc sit imposse: & hoc, q̄m existimat de definitione, q̄ sit de quid est res: & quid est in summa est v̄le & affirmatiuum: ex syllogismis vero aliqui sunt v̄les, & aliqui sunt non v̄les: vt in exemplo: syllogismi, qui sunt in secunda figura, sunt vniuersales negatiui: qui vero sunt in tertia non vniuersales.

Com. 9. Intelligit p̄ sermones attingēdos, qui intēdunt postremo & ad finem illius inuestigationis: & sunt q̄ sita illa, de quib⁹ mentionē fecit, & quæ voluit: sermones vero cōsequentes sunt: q̄ cōsequunt p̄cedentes in inuestigatione, q̄m ipsi sunt finales cōsequētes dubitata & ipse dixit, q̄ vult ponere principiū inuestigationis de ijs, q̄ ordinant in hac inuestigatione q̄ sunt cōsequētia: & ea sunt, de qb⁹ intēdit inuestigare hic p̄rio de s̄monib⁹, q̄ sūt magis cōsequētes ip̄a, hoc ē, vt ponat principiū inquisitionis cum

A T T A M

tionis ex illis, quatenus narret hic dubia, quæ propria & vehementiora sunt de illis rebus, quæ perscrutari intendit. Deinde incepit meminisse de dubijs, quæ accidunt primo quæsito. Et potest esse quod per consequentia, intendat dicta dubia. nam secundum rei veritatem, consequuntur ea, quæ scire intendit, & est ac si dixisset, & ponemus perscrutationis initium de rebus intentis ab illo, quod est vehementioris convenientiæ inter res dubias, differentiæ enim dubiorum quædam sunt proportionata, & quædam non proportionata, & hoc modo interpretatus est hunc locum Mathius. & nulli dubium est, quod illud traduxerit ab expositoribus, & fortasse etiam ipse explicuit. Dum autem dixit: Vides ne quod una res uno modo sciatur definitione & demonstratione, aut sit impossibile, id est quod dubia, quæ conveniunt perscrutationi ex processu quo educatur quid res sit, & quod dubitetur & dicatur, o utinam scirem an possibile sit educere unum idem quæsitum demonstratione & definitione simul, aut impossibile sit. Dixit autem uno modo, nam aliquando contingit quod una res commonstreretur definitione & demonstratione, sed duobus modis, amborum enim modorum compositio est de specie compositionis demonstrationis, & ideo dicitur de quibusdam definitionum speciebus, quod sint demonstrationes differentes positione. Themistius autem dicit, quod dixerit hoc, quoniam res secundum eius substantiam explicat definitione, & aliquod suorum accidentium explicat demonstratione,

prout

B V R A N A

cum commemoraverit hic de dubijs, quod est magis appropriatum & validioris proportionis in ijs, quæ intendit investigare. Deinde cepit mentionem facere de dubijs: quæ accidunt in primo quæsito, & innuit, ut velit per consequentes sermones dubitatos: quoniam ea in veritate consequuntur id, quod intendimus scire, ac si dixisset: & ponemus principium investigationis de rebus intentis, & hoc est maioris convenientiæ, quæ ea, quæ dubitant: & hoc quoniam dubitant de re: aliqua sunt proportionata, & aliqua non proportionata: & secundum hanc intentionem exposuit aliquis hunc locum Mathius, & non est dubium, quod ipsum transtulerit ab expositoribus: & fortasse ipse declaravit & dixit: an ne sciatur aliquid unum secundum modum unum per definitionem & demonstrationem aut hoc est impossibile: sensus est: quod dubia convenientia inquisitioni, per quam venamur, quod est aliquid, ea sunt, ut dubitetur & dicatur, quis tradet mensuram, qua fieri posset, ut extrahatur unum & idem per definitionem & demonstrationem simul, aut hoc est impossibile, ac si diceret, quæsitum quid est: sensus est, & ante hoc, opus, ut queramus, si fieri potest, ut omne, quod invenitur per demonstrationem extrahatur per definitionem, aut est impossibile: dixit autem per modum unum: quoniam accidet utique, ut monstretur aliquid unum per definitionem & demonstrationem, sed per duos modos: quoniam compositio duarum rerum fuit de specie una compositionis demonstrationis: & propterea dixit: de aliquibus speciebus definitionum: quod sunt demonstrationes varie positione. Themistius vero dixit: quod dixit utique hoc, quoniam iam monstratur aliquid idem per definitionem, & omne dicitur aliquid accidentium suorum per demonstrationem:

FFF iij quæ-

Posteriorum

A B R A M

D prout ostendimus quid sit trigonus definitione, & equalitate duorum angulorum duobus rectis ostendimus demonstratione, hoc autem non est scire vnā rem ex duabus partibus, sed est duas res de vna re scire, aut vnam rem fm duas res scire. Ex quo aut res ita est qd si vna res sciatur de finitione & demonstratione simul vno modo, oporteat quicquid scit demonstratione, sciatur definitione, coepit notificare rem nō ita esse, Et dixit: Putatur enim qd definitio sit cur res sit: & quid res sit fm totā eius summam vniuersalis affirmatiua: syllogismorū aut quidā sunt negatiui, & quidam non sunt vles, idest videtur qd nihil quod eueniat demonstratione educatur definitione, quia quod definitione educitur, est affirmatiuum, definitione enim educitur rei quidditas, demonstrationibus autē, quatenus sunt syllogismi, educuntur affirmatiuum & negatiuum, & vlc & particulare. qd autem res sit, quod definitione educitur, est vlc, ergo nō quicquid educitur demonstratione educitur definitione: qm autem non quicquid educitur demonstratione educitur definitione, ergo non est aditus ad sciendū rem eē illiusq; causam, quę demonstratio positione differēs vocatur, nisi ambo aditus essent partiales vnius quæsti secundum se.

B V R A N A

quēadmodum ostenditur, quid est triangulus p definitionē, & ostēdimus equalitatē angulorū duobus rectis p demonstrationē: sed hoc non est scia de re vna p duos modos, sed est scia duarum dispoſum de aliquo vno: aut scia alienius vnius p duas dispoſitiones: & postea qd fuit hoc. i. si sciatur aliquid vnum p definitionē & demonstrationē simul p modū vnum, sequitur ex ipso, vt omne, quod scit per demonstrationē, sciatur per definitionē: coepit docere, qd res nō est ita: & dixit: & hoc, qm existimat de definitionē, quę est pp quid, & quid, qd sit in summa vlis & affirmatiua: sed ex sylis aliqui sunt vles, & aliqui non vles: sensus est: & apparet, qd oē id, quod progreditur per demonstrationē non pdeat p definitionē: qm quod progreditur p definitionē est affirmatiuum: qm definitio vtiq; extrahit essentia rei: & demonstrationes ex parte: qua sunt syli, extrahūt affirmatiuum, & vlc, & negatiuum & particulare, quid est aut res inuentum per definitionem, est vlc: ergo nō omne illud, quod progreditur per definitionem, prodit p demonstrationem: igitur via, qua scim⁹ essentiam rei, & est definitio, non est eadem cum via, qua scimus existentiam rei, & causę ipsius, & est ea, quę vocatur demonstratio: neq; si fuerint duę vię particulares de quęsto vno & eodem.

T. 2. pars *Postea neq; predicatiuorum omnium, qui sunt in prima figura, est definitio, vt quod omnis triangulus duobus rectis aequales habet. Huius autem ratio, quoniam scire, est demonstratiue demonstrationē habere: quare, si in talibus est demonstratio, planum quod non esset vtiq; ipsorū & definitio: scire enim posset aliquis & secundum definitionē non habens demonstrationem, nihil enim prohibet non simul habere.*

Vltorius

Dixit

A. B. R. A. M.

B. V. R. A. N. A.

T. c. 10. Vltcrius non oīum affirmati-
uorū, q̄ sunt primę figurę, ē de-
finitio. Nā qđ est, oēm trigonū
habere tres angulos duobus re-
ctis equales, gratia exempli, de
eo est demō, & nō est de illo de-
finitio. scīa. n. demonstratiua, si
demōne acquiritur. talium er-
go, de quibus est demō manifestum
est qđ non sit definitio: sin-
autem, hominis esset illas defini-
tione scire, pręter qđ habeat de
illis demonstrationem, & nihil
impediret quin huius non sit
acquisitio aliqua.

Cō. 10. Postq̄ notificauit, qđ definitio &
demō non sint vnus modi, nec ē
sunt duo modi, quorum vno educa-
tur qđ p̄ alterū educit. Intendit no-
tificare qđ impossibile sit, vnā eādē rem
cōmonstrari simul demōne & de-
finitione. Et dū dixit. Vltcrius non
oīum affirmatiuorū, quę sunt pri-
mę figurę, est definitio, i. vlt̄a id,
qđ cōmonstratum est, qđ non oē
quęsitum, qđ demōne cōmon-
strat, definitione cōmonstret, & qđ
definitio sit affirmatiui, demō aut
aliqñ sit negatiui. Sicq; cōmōstrat,
qđ impossibile sit definitione ostēdi
oē affirmatiuū, qđ demōne cō-
monstrat, prout aliquis posset dice-
re, qđ hoc sit possibile ī affirmatiuis,
quę sunt primę figurę, quia sunt
v̄s: & affirmatiui, & definitio est
v̄s & affirmatiui. Dicit illi, qđ con-
clusio affirmatiua non cōmonstret
definitione: ostendit. n. qđ definitio
sit alia ā demōne, & nō est modus
illius, cuius conditionis sit cōmō-
strari demōne, qđ ostendatur sine
demōne. v. g. qđ nostra scīa qđ tri-
goni

Dixit Arist. Postea neq; oīum
affirmatiuorū quę sunt ī prima
figura est definitio: vt in exem-
plo, qđ omnis triangulus hēt an-
gulos equales duobus rectis: de
hoc est demō & non definitio:
qm̄ scīa fm viam demōnis, est
possidere demōne: ergo si de
libus ē demō, manifestū vtiq;,
qđ nō erit de ipsis definitio: am-
plius si nō pōt aliquis scire ipsa
p̄ definitionem consistit ēt absq;
eo, qđ habeat demōstrationem:
& hoc, quoniā nihil prohibet, B
qđ non sit ipsi possessio.

Posteaq; docuit, qđ definitio & de-
mō non sunt p̄ viā vnā: & nō sunt
duę vię, per quarū vnā prodeat il-
lud, qđ progredit per alterā: vult, qđ
nō est posse, vt ostendat vnū & idē
per definitionē & demōne simul;
& dixit: Postea neq; oīum affirma-
tiuorū, quę sunt in prima figura est
definitio: sensus est: & post id, qđ
diximus, qđ non oē qđ sitū, qđ oñdit
per demōne: ostēdit per definitio-
ne: & definitio ē affirmatiua, & de-
mō vtiq; erit de negatiuo: oñsum
est vtiq;, fieri nō posse, vt monstre-
tur per definitionē oē affirmatiuū:
qđ ostēdit per demōne: quēadmo-
dū si aliquis diceret, qđ hoc est possi-
bile in affirmatiuis, quę sunt in pri-
ma figura: qm̄ ipsa sunt v̄s & af-
firmatiua: & definitio est v̄s & af-
firmatiua: & dixit. Quod cōcōlo af-
firmatiua nō monstrat p̄ definitio-
ne: qm̄ iā monstratū fuit, qđ definitio
est aliud ā demōne: & non est
via, qua sciamus illud, cuius via est,
vt sciat p̄ demōne, absq; demōne:
vt in exēplo, scīa, qđ anguli triangu-
li

A B R A M

Dgoni anguli sint duobus rectis equalibus, aduenit nobis demonstratione, & si nobis adueniret sine demonstratione, id quod aduenit nobis demonstratione, adueniret nobis sine demonstratione. Dum autem dixit: De eo est demonstratio, & non est de illo definitio idest, quod scientia quod trigoni anguli sint duobus rectis equalibus, proueniat nobis demonstratione, & quod non proueniat nobis definitione. Dum autem dixit: Scientia enim si demonstratione acquiritur idest hoc est: **E**quia nostra demonstratiua scientia prouenit nobis ob nos acquirere demonstrationem. id est quia nos acquirimus demonstrationem agentem scientiam demonstratiuam, non ob aliam rem omnino. Et dum dixit: Talius ergo, de quibus est demonstratio quod est manifestum non sit definitio idest, quando res taliu quæsitum ignotum ita est, quod nobis eueniat de illis scientia ob nos inuenisse de illis solum demonstrationem, notum est quod de illis non proueniat nobis scientia ob definitionem: si autem, possibile esset tales res ignotas sciri definitionibus præter quod sciantur demonstratione, & demonstrationes essent superflue. Et illud intendebat dum dixit: Et nihil impediret quin huius non sit acquisitio aliqua, nam secundum hanc subiectionem possibile nobis esset omnes res scire præter quod scientiam demonstratione acquiramus.

E V R A N A

li sunt equalibus duobus rectis, prouenit nobis per demonstrationem, & non prouenit nobis per definitionem: si scientia, quæ prouenit nobis per demonstrationem, non prouenit nobis per aliud à demonstratione, possibile est, quod proueniat nobis per aliud à demonstratione: cum vero dixit: Et de hoc est demonstratio non definitio: sensus est: quod scientia, quod triangulus habet tres angulos equalibus duobus rectis prouenit nobis per demonstrationem, & non prouenit nobis propter definitionem: cum vero dixit: quoniam scientia secundum viam demonstrationis est possidere demonstrationem: sensus est: quoniam scientia demonstratiua prouenit nobis eo, quod possidemus demonstrationem facientem ad scientiam demonstratiuam, non propter aliquid aliud omnino: cum vero dixit: Si igitur in talibus inuenitur demonstratio, manifestum utique, quod non est in ipsis definitio: sensus est: cumque res in huiusmodi quæsitis ignotis ita fuerit: quod proueniat nobis ipsorum scientia eo, quod inuenimus demonstrationem super ipsis tantum. Planum utique, quod non proueniet nobis scientia ipsorum propter definitionem: quod si non fieri utique poterit in huiusmodi rebus ignotis, ut sciantur per definitiones absque eo, quod sciantur per demonstrationem amplius: & hoc est, quod voluit, cum dixit: & hoc, quoniam nihil prohibet, quod non sit ipsius possessio: & hoc, quoniam secundum hanc positionem fieri poterit, ut sciamus omnia absque eo, quod possideamus scientiam per demonstrationem.

Sufficiens

PAR. 2. Sufficiens autem est fides & ex inductione; nihil enim vnquam defini-
nentes nouimus, neq; eorum, quæ per se insunt, neq; accidentium.

A B R A M

T.c. 11. Iterum persuasiva assertio hu-
ius scrutinij est, quia nullam re,
quam definiuimus, demonstra-
tione scimus: neque de rebus,
quæ per se existunt, neque de
rebus, quæ per modum acci-
dentis sunt.

Cō. 11. Dicit persuasiva perscrutatio est
quod res, quæ definitionibus sciun-
tur, non sint res, quæ sciuntur de-
monstrationibus, neque quæ sciun-
tur demonstrationibus sint q̄ sciun-
tur definitionibus, hoc autem est, q̄a qm̄
inquirimus res, quarū moris & con-
suetudinis est, quod eas definitione
sciamus, nullam illarum comperi-
mus sciri demonstratione, neq; de
rebus p se existentibus, idest de sub-
stantijs, neque de rebus quæ alijs in-
sunt, idest de accidentibus, quando
autem hæc inquisitio comprobata
fuerit, comprobatum est vnā rem
non sciri vtriusque illis infimul: hoc
autem est topicum.

B V R A N A

Dixit Arist. Et fides sufficiens **T.c. 11.**
in hoc ex inquisitione consilij est:
& hoc, qm̄ nō est aliquid, qd̄ defi-
nientes sciamus per demōnē,
neq; ex ijs, quæ insunt per se, ne-
que ex ijs, quæ insunt per viam
accidentis.

Dixit: Et inquisitio sufficiens est: **Cō. 11**
qm̄ ea, quæ sciuntur per definitiones
non sunt ea, q̄ sciuntur per demō-
nes, neq; quæ sciuntur per demō-
nes sunt ea, quæ sciuntur per defini-
tiones: & hoc, qm̄ cū inquisue-
rimus illa, quorum via & consuetu-
do est, vt sciatur per definitionem,
non inuenietur vnum ipsorum, qd̄
sciatur per demonstrationem, ne-
que ex ijs, quæ insunt per se, hoc est
substantijs, neq; ex ijs, quæ in sunt
per aliud, hoc est accidentibus: cū-
que verificauerimus hanc inquisi-
tionem, verificauerimus quod non
scit aliquid per ambo simul, & hoc
est dialecticum.

PAR. 2. Amplius si definitio, substantia quedam cognitio est, talia ma-
nifestum quod non sunt substantia.

T.c. 12. Rursus quia definitio explicat
et notificat rei substantiam: ma-
nifestum autem evidens est, q̄
talìa non sint substantia.

Cō. 12. Hæc est alia argumentatio, q̄ id
rei, qd̄ scitur demonstratione, sit aliud
ab eo, quod scitur definitione, & q̄
id, quod demonstratione scitur sit
vniuersalius eo, quod scitur defini-
tione. & hæc quidem est argumen-
tatio constans duabus præmissis:
quarum

Dixit Arist. Amplius qm̄ de **T.c. 12.**
finitio declarat & docet de sub-
stantia aliquid, & plane mani-
festū, q̄ talia non sunt substantia.

Hæc est probatio alia, q̄ illud, qd̄ **Cō. 12.**
facit sciri aliquid per demōnē est
aliud ab eo: qd̄ facit sciri per defini-
tione, q̄q; illud, qd̄ facit sciri per
demōnē est vltius, q̄ illud, qd̄ facit
sciri per definitionem: & hæc pro-
batio cōstruit sup duab⁹ p̄pōnib⁹:
quarum

Posteriorum

ABRAM

D quarum una est, q̄ definitio notificet terū substantias, i. quidditates, demōnes autē notificant rerum accidentia: simpliciter. n. demōnes, quæ cām & esse largiuntur, pro maiori parte, & semper fiunt de accidentibus. Hęc autē est alta nimis inquisitio: putatur. n. q̄ aliquā contingāt de alijs q̄ de accidentibus, s. per causas remotas. Verumtū qm̄ inquirimus tales demōstrationes, cernimus, q̄ nō sint demōnes simpliciter veræ, & q̄ secum immisceatur illis id, qd̄ est per accidens. Et dum dixit: Manifestum autē evidēs est, q̄ talia nō sint substantialia. Intendit accidentia, de quibus exemplificavit prius, quando dixit, quod sint illa, de quibus præcedit demonstratio, prout est angulorum equalitas duobus rectis, & cetera accidentia.

EVRAHA

quarū una est: q̄ definitio facit scire substantiā rerum, hoc est essentiam ipsarū, demōnes vero faciunt scire accidentia rerū: & hoc, qm̄ demōnes simplices, q̄ exhibent cām & existentia, sunt ut plurimū & frequenter p̄ accidentia, & hæc inquisitio est mutila: & hoc, qm̄ existimat utiq; q̄ accidūt utiq; in alijs ab accidentibus: & hoc in causis lōginqs: sed cū inuestigat de demōnibus, q̄ sunt in talibus, apparet, q̄ non sunt demōnes simplices veræ, q̄q; quid est, qd̄ est in accidentibus, miscetur cū ipsis: cū vero dixit. Plane autem manifestū, q̄ talia non sunt substantiæ: intelligit accidentia; de quibus posuit exemplū antea, vsq; quo dixit: q̄ illa sunt, de quibus præmisit demōstrationē, quemadmodū equalitas angulorum duobus rectis de triangulo, & reliqua ex inquisitione.

PARS. 2. *Quod igitur non est definitio omnis, cuius & demonstratio, planum. Quid autem, cuius est definitio, an ne omnis est demonstratio, aut non? Una quidem ratio, & de hoc eadem: Vnius enim in quantum unum, una est scientia, quare siquidem scire demonstrativum est demonstrationem habere, continget aliquid impossibile, definitionem nanque habens sine demonstratione sciet.*

T. cō. 13 **C**ommonstratū itaq; est, q̄ nō de omni de quo est demonstratio, sit definitio. Quid autē dicatur an cuiusque est definitio sit demonstratio, nec ne, de his quidem est una oratio, quæ eadem est. sciētia enim vnius rei, prout una est, est una scientia. si autem significatum dicendi, q̄ demonstrator sciat aliquid sic, quod demonstrationem de illo

Dixit Arist. Fortasse, q̄ nō de oī illo, cuius est demō, inuenitur definitio, ē utiq; manifestū: et quid hoc, dī de eo, an ne de oī illo cuius est definitio, sit demōstratio an nō est: utiq; quasi sermo vnus & idē: & hoc, quoniā scia de aliquo vno in eo, qd̄ est quid vnū, est una: & si dispositio, qua scit artifex demōnis, est ut possideat de ipso demon-

A B R A M

illo acquirat: sequeretur itaque
quedam res impossibilis, quod
qui apud eū sit illius definitio,
cognosceret illud per sciam, pter
q de illo fiat demonstratio.

Cō. 13. Dixit: Commonstratū itaq; est
ex his, quæ diximus, q non quicqd
scitur demōne sciatur definitiōe:
scrutandū vero est, an quicquid sci
tur definitione, sciatur demōne?
& dicamus, vides ne q quicquid sci
tur definitione, sciatur demōne.
Et dicetur ad huius responsum, q
oratio, qua prius commonstratum
est, q vna eadem res non commō
stratur definitione & demonstra
tione insimul, est oratio, qua ibi
cōmonstratur q id, quod common
stratur demōne, non commonstre
tur definitione, & est oratio qua cō
monstratur, q id qd cōmonstratur
definitione non commonstret de
mōne: & est orationis conuersio,
& est id quod dixit, vnū & idē, s. qd
commonstrauit q non cōmonstre
tur res vna definitione & demon
stratione ex vna parte. Et ideo tulit
hanc eandē præcedentem argumē
tationem de hac re, quæ. s. asserit, q
vna res non cōmonstret definitio
ne & demōne simul ex vna parte.
Et dixit: Scia. n. vnus rei, prout est
vna, est vna scia. s. demōne & defi
nitione simul: scia. n. vnus, inquā
tum vnus est, vno modo prouenit
nobis: definitio aut & demonstra
tio sunt duo modi differētes, & qñ
non scitur vna res de vtriusq; simul
ex vna parte, notum est, quod non
quicquid scitur definitione sciatur
demonstratione neque e contra.

Dum

B V R A N A

strationē, sequit vtiq; aliqd im
possibile: & hoc, qm qui habet
definitionem ipsius iam scit ip
sum scientia, absq; eo, q habeat
de ipso demonstrationem.

Iam docet de eo, qd dixim⁹, q nō
oē illud, qd scitur per demōne scit
per definitionem: fortasse. n. si oē
illud, qd scitur per definitionē, sci
retur p demōne: iam vtiq; op; vt
in gram⁹ de ipso, & dicamus: an ne
omne illud, qd scitur per definitio
ne sciatur per demōne: & ipse di
xit, in rhione huius: q sermo per
quē mōstratū fuit antea, q nō oñ
ditur aliquid vnū & idem per defi
nitionē & demōne, est idē sermo il
li, per quē ostendit, q id, qd ostendi
tur per demōnem, nō ostenditur
per definitionē: & hoc est, qd signi
ficauit, cū dixit, est vtiq; in hoc ser
mo vnus & idem: hoc est, q sermo
per quē monstratur, q oē illud qd
ostenditur per demōne non osten
ditur per definitionē, neq; mōstra
tur per demōne, qd est cōuersum
sermonis: & hoc est, qd dixit: vnū
& idē, qd est, q non monstratur ali
quid vnū per definitionē & demō
ne simul ex parte vna: & dixit: &
hoc, qm scia, quæ est de aliquo vnō
in eo, q est vnū, est scia vna: sensus
est: atqui sequitur, q nō sciat aliqd
vnū in eo, q est vnū per demōne
& definitionem simul: qm scia de
aliquo vno in eo, q est vnū proue
niet vtiq; per viam vnā: sed defini
tio & demōne sunt duæ viæ diuersæ;
cūq; non sciatur aliquid vnum per
vtriusq; simul ex parte vna. Planū,
q non omne illud, qd scitur p defi
nitionem, scitur per demōne, neq;
ecōuerso:

Cō. 13.

B

C

Posteriorum

ABRAM

D Dum autem dixit: Si autem significatum dicendi quod demonstrator sciat aliquid, sit quod demonstratio de illo acquirat, quando poneremus scientiam huius rei fieri definitionem, sequeretur hinc res impossibilis. Et narrauit mendacium, quod sequitur, et dixit: Qui apud eum sit illius definitio, cognosceret illud per scientiam, præter quod de illo fiat demonstratio id est, mendacium autem quod sequitur est: quia id, cuius conditionis esset sciri per demonstrationem, sciretur sine demonstratione.

BVRANA

reconuerso: cum vero dixit: & si est dispositio, qua scit artifex demfonis, ut possideat demfonem de eo cum posuerimus utique, quod scientia istius rei sit per definitionem, iam utique sequetur hoc impossibile: sensus est: & si fuerit dispositio, qua scit artifex demfonis rem, cum possidet demonstrationem de ipsa: cum utique posuerimus, quod scientia istius rei sit per definitionem: iam utique sequetur aliquid impossibile: deinde commemorauit impossibile, quod sequitur: & dixit: & hoc, quoniam qui habet definitionem ipsius, iam utique sciet ipsum absque hoc, quod de ipso sit demfo: sensus est: & falsum, quod sequitur ex ipso est: quod illud, cuius via est, ut sciatur per demfonem, sciatur absque demonstratione.

pars. 1. *Amplius principia demonstrationum sunt definitiones, quorum non esse demonstrationes monstratum est prius, aut erunt principia demonstrabilia, & principiorum principia, & hoc in infinitum prodibit, aut primæ definitiones erunt indemonstrabiles.*

T. c. 14. *Amplius demonstrationis principia sunt definitiones: et de his iam comonstratum est in præhabitis, quod non sit modus, quo de ipsis sit demfo: nisi essent principia demonstrabilia, & ulterius principiorum essent principia, & hec in infinitum procederet, aut prius sunt indemonstrabilia.*

Cō. 14. *Hæc est distincta argumentatio, qua comonstrat quod non cuiusque, est definitio sit demonstratio, & est opposita argumentationi, qua comonstratur, quod nullius, cuius est demfo sit definitio: & essent hæc tres argumentationes. Argumentatio, qua*

Dixit Arist. Amplius principium demfonis sunt definitiones: de his vero monstratum est antea, quod non est via, qua sit demonstratio: nisi principia sint demonstrabilia, & adhuc principiorum principia: & procederet res in infinitum, aut erunt principia non demonstrabilia.

Hæc probatio est separata opposita probationi: qua monstrat, quod non omne illud, cuius est definitio, habet demfonem: & hæc erat opposita probationi, qua monstrabat, quod omne illud, cuius est demfo, non habet definitionem: & sunt hic tres probationes: qua

T. c. 14.

Cō. 14.

A B R A M

qua commonstrat, qd nō cuiusque est demō ei⁹ est definitio, qd fuerat prima. Et argumentatio qua commonstratur huius cōuersum, qd est hęc argumentatio cōisad commōstrandum rem, & eius conuersam, qua commonstrat qd vnius rei nō sit vna scīa ex vna parte demōstratiōe & definitione simul, ex hac. n. videtur ille duæ res. Præterea. quia quando nō connectit vni rei ex vna parte scīa definitione & demōstratiōe simul, cōmōstratū est, qd rei, de qua sit scīa ambabus simul, cōnectunt illi duo modi per accidens, qñ aut connexa fuerit ex duobus modis, manifestum est, qd impossibile sit qd cuiusq; sit definitio eius sit demō: nec qd cuiusq; est demō eius sit definitio, sin autem, scīa esset vnius rei definitione & demōstratiōe simul ex vna parte, totū aut hoc iam est declaratū, hęc vero argumentatio est, quia pmissarum sunt definitiones, & nō sunt demōstratiōes. de hac aut re complete elocutū est in principio primi libri huius libri, quia illarū aut non sunt præmissæ, quibus commonstrent, aut indigent præmissis, & ille pmissæ aliquibus præmissis, et procedet res in infinitum: hęc autem pars est falsa, & prima est necessaria, & hoc significauit qñ dixit. Nisi eēnt principia demōstrabilia: & vltius principiorum essent principia: & hoc in infinitum procederet. i. oportet. n. qd si demōstratiōum præmissæ sint demōstratione commonstratę per aliquas præmissas, & illę præmissæ iterum demōstratiōe per præmissas cōmonstratę, & res procedat in infinitum, aut essent primæ præmissę nō commonstrabiles demōstratione.

B Y R A N A

qua monstrať, qd nō oīs illius, cuius A est demō, est definitio: & hęc ē prima: & pbatio, qua mōstrat cōuersum huius: & hęc pbatio, qd cōicat ad mōstrādā rē & cōuersum ipsi⁹: & ē ea, qua mōstrat, qd nō inest alicui vni scīa vna ex pte vna p demōstratiōe & definitionē simul: & hoc, qm ex ea apparēt duo simul: & ampli⁹, cū nō cōplicat alicui vni ex pte vna scīa p definitionē & demōstratiōe simul: mōstratū est, qd in re, qd hēt scīam p vtraq; simul: cōponunt duo modi simul p accēs, cū q; cōponunt ipsa duo modi. Planū qd fieri nō pōt, vt B oē illud: qd hēt definitionē, habeat demōstratiōe, neq; oē illud, qd hēt demōstratiōe, hēt definitionē: qd si nō inrit vni & eidē scīa p definitionē & demōstratiōe simul ex pte vna: & hoc totū manifestū. Hęc aut pbatio ē, qd propōnibus sunt definitiones, & hęc sunt primę, & nō sunt ipsarū demōstratiōes: & de hoc iā pfecit sermonē in principio tractatus primi isti⁹ libri: & hoc, qm aut nō sunt ipsis pponēs, p quas mostrant, aut idigēt propōnibus, & ille pponēs propōnibus, & procedet res in infinitum: & C hęc diuisio est falsa, & prima cōsequēs: & hoc est, qd significauit, cū dixit: pterq qd si erunt principia demōstrabilia, & adhuc principiorū principia, & procedet res in infinitum, aut erunt prima indēmōstrabilia: sensus est: & hoc, qm sequitur, qd sint propositiones in demōstrationibus mōstratę in demōstratiōe per propōnes, & illę propositiones monstratę in demōstratiōe cōsimiliter ēt per propōnes, & pcedet res in infinitum, aut erunt propōnes primę non monstratę per demōstrationem.

Secd

Posteriorum

part. 2. *Sed an ne non omnis eiusdem, sed alicuius eiusdem est definitio & demonstratio, an impossibile sit? non enim est demonstratio cuius definitio, definitio nanque ipsius quid est & substantia, definitiones vero apparent omnes supponentes & accipientes ipsum quid est, ut Mathematica, quid unitas & impar, & alia consimiliter.*

A B R A M

T. cō. 15 Sed ille diceret, cernis ne quod non sit cuiusque & ea ipsa eadem, aut aliquid sit unius eiusdem rei definitio & demonstratio. Sed hoc est impossibile: non enim est demonstratio illius, cuius est definitio: definitio enim est de eo, quod quid est & substantia, demonstrationes vero vero de re omnium ipsarum quod utantur eo quod quid est subiectione, & ipsum enuntiant decisivae. v.g. quia Scientiae Mathematicae definiunt quod est unum, & quid est numerus, & similiter aliae.

B V R A N A

T. cō. 15 Dixit Arist. Preterquam quod diceret aliquis, si non est omnis eiusdem aut erit utique alicuius eiusdem definitio & demonstratio, sed hoc est impossibile: & hoc, quoniam si esset demonstratio de eo, cuius est definitio: quoniam definitio est de eo, quod est quod & substantia, ex demonstrationum vero dispositionibus apparet in summa, quod pertractant de re positione, & enuntiant enuntiationem: ut in exemplo, quoniam scientiae mathematicae definiunt, quid est unum, & quid est numerus, & consistit aliquid.

Cō. 15. Postquam demonstravit, quod non cuiusque est definitio eius est demonstratio, neque cuius est demonstratio eius est definitio, repetit et ad modum certiorationis & finis questionis iterum, utrum posse sit quod uni eidem rei contingat, quod demonstratione & definitione sciatur in simul ex una parte, & iam primo, ingressus sue orationis fuit de hac questione, deinde destruxit illam, quatenus non cuiusque est definitio eius est demonstratio. deinde destruxit illam in se absque destructione huius rei. scilicet asserentis quod cuiusque est definitio eius sit demonstratio. Deinde destruxit conversam huius enuntiationis. scilicet an cuiusque est demonstratio eius sit definitio, & commōstravit illam per rem illi propriam. D. dixit, quod impossibile sit, quod res sciatur definitione & demonstratione simul,

Cō. 15. Posteaque declaravit, quod non omne illud, quod habet definitionem, habet demonstrationem, neque omne, quod habet demonstrationem, habet definitionem, rediit rursus per modum confidentiae & maxime persuasionis: amplius si posse est, ut accidat in aliquo uno, quod sciat per definitionem & demonstrationem simul ex parte una: iamque primo aperuit verba sua in hac questione una per causam, quod non omne illud, quod habet definitionem habet demonstrationem: postea per causam per se absque eo, quod evacuaverit hoc, quod dictum fuit, quod omne, quod habet definitionem habet demonstrationem. Deinde evacuavit conversum istius evacuationis, quod est, an omne, quod habet demonstrationem, habeat definitionem: & exposuit ipsum per rem appropriatam. D. d. Quod impossibile, ut sciatur aliquid unum per definitionem & demonstrationem simul

ABRAM

mul, ex vna parte, & prouenit vnū-
quodq; quæſitorū cōmonſtratum
per ſe, & cōmonſtratū per coalter-
num. Ac iterū ipſe reperit hanc ter-
tiam partē, & commonſtrat illā per
ſe, & intendit in ea complere omnes
argumentationes, quæ de illo ſunt
ad modū certiorationis, & euidentie,
& finis. Et dixit: Sed ille diceret cer-
nis ne, q̄ nō ſit cuiuſq; & ea ipſa ea-
dē, aut aliqñ ſit vnus eiꝰ de rei de-
ſinitio & demſo ſimul. i. ſed poſſet
aliquis dicere ex vehementiori q̄o-
ne huius rei conſumans pſcrutatio-
nē de illa, cernis ne, q̄ nō cuiuſq; ē
demſo eiꝰ ſit deſinitio, neq; cuiuſq;
eſt deſinitio eſt demſo, adeo q̄ de-
mſo & deſinitio non ſit vna eadem
res: hoc. n. vñ & fortasſe eſt poſſe de
vna eadē re, vt ſciatur deſinitioe &
demſone ſi p̄. i. fortasſe hoc ē poſſi-
bile de aliqua re. Et hāc ob rē rediit
hæc q̄o, in qua eſt ſuperadditum p̄-
cedenti: in prima. n. re, poſuerat q̄
impoſſibile ſit vnā rem ſciri ex vna
parte deſinitioe & demſone ſimul,
hoc eſt per ſe, hic autē q̄ſiuit an hoc
ſit poſſe per accidens. et verisimile
eſt etiam, q̄ hoc quæſitum ſit ipſum
p̄cedens, ſed illud repetijt ad ex-
plendas omnes argumentationes, q̄
de eo ſunt: nos. n. videmꝰ ipſam eas
explere, qua connectit huic oratio-
ni, & repetit oēs illas, aut maiorem
partem earum. D. d. Sed hoc eſt im-
poſſibile, non enim eſt denitatio il-
lius, cuius eſt deſinitio: deſinitio. n.
eſt de eo quod quid eſt, & ſubſtan-
tiæ, id eſt: quia deſinitiones ſunt
quæ notificant quidditates ſubie-
ctorum artium: & ſuorum ſubiecto-
rum

BYRANA

mul ex pte vna; & enuntiauit vnū- A
quodq; q̄ſitorū manifeſtū per ſe, &
manifeſtū per ſuū cōpar, & ipſe cō-
ſiſtētē reduxit ad hoc rem tertā, &
declarauit ipſum per ſe: & fuit ſoli-
citus, vt perficeret in ipſa oēs proba-
tiones, q̄ ſunt ſup ipſa, per modū cō-
fidentie & apparentie & finis: & di-
xit, p̄terq̄ q̄ an ne nō erit de omni,
quod ſit idem, aut iā erit de aliquo
vno & eodem deſinitio & demon-
ſtratio: p̄terq̄ qd non dixit cū vhe-
mentia q̄onis de hac re, & de oī ea,
ad inquirendum de ipſa, an ne non
oīs, cuius eſt demſo, eſt deſinitio, B
neq; oīs, cuius eſt deſinitio, eſt de-
mſo: deinde nō erit demſo & deſi-
nitio aliquid vnū & idem: qm̄ hoc
eſt manifeſtum: & fortasſe fieri p̄t,
in aliquo vno & eodē, vt ſciat deſi-
nitio & demſo ſimul: hoc eſt: for-
tasſe hoc eſt poſſibile de aliquo: &
ſm̄ hanc diſpōnem redijt hæc quæ-
ſtio, qua factum fuit additamentū
p̄cedenti: qm̄ in re priore poſitū
fuit fieri non poſſe, vt ſciatur aliqd
vnū ex pte vna p̄ deſinitionē & de-
mſonem ſimul, & hoc per ſe: & q̄ſi-
uit vtiq;, ſi fieri pōt, vt ſit hoc p̄ acci C
dens: & vñ cōſiſtēt, vt ſit hoc quæſi-
tum, qd p̄ceſſit: p̄terq̄ qd ipſe re-
duxit ipſum ad perficiēdas omnes
probationes, quæ inueniuntur in ip-
ſo: & hoc, qm̄ nos ſuenimus ipſum
perfeciſſe ea in eo, q̄ deuenit in hoc
tractatu, & rediit fecit oīa ea, aut ma-
iorem partem ipſorū. D. dixit. Sed
hoc non eſt poſſibile: & hoc, quo-
niam nō eſt demſo de eo, cuius eſt
deſinitio, qm̄ deſinitio eſt de eo, qd
eſt quid & ſubſtantia: hoc eſt, qm̄
deſinitiones ſunt, quæ ſciuntur eſſe
eſſentia ſubiectorū artium & par-
Log. cū cō. Auer. G G G tiū

Posteriorum

A B R A M

Drum partiū, & sunt illa, quæ cōmō-
strant demōne reliquas res quæsi-
tas in artibus, quarum sunt. D. d.
demōstrationes vero videtur de re
omnium ipsarum, q̄ vtantur eo qđ
quid est subiectione, & ipsum enun-
tiant decisive: id est, sed demōnes
supponūt suorū subiectorū termi-
nos, q̄ cōsiderāt, s. q̄sitorū subiecta,
& supponūt illud subiectib. i. cōfes-
sioe cōcedūt illd, put facit Arithme-
tic^o. ipse. n. p̄rio supponit subiectione
quadā definitionē vnius, & defini-
tionem paris & imparis: & impos-
sibile est ei, vt Arithmeticus est, q̄
cōmonstret quid sit vnū, & quid
sit par & impar. iam. n. cōmonstra-
tū est, q̄ impossibile sit q̄ ars largia-
tur causas suorū subiectorū: causæ
.n. artū subiectorū sunt superiorū
artū: & totum hoc iam cōmon-
stratum est in p̄cedentibus. Vis
aut huius argumentationis. i. id qđ
largitur, est, q̄ definitio & demon-
stratio non connectātur in vna re,
nisi per accidens: & ex duabus par-
tibus: hæc autem oratio est topica.
Definitiones enim notificant quæ-
sita sicut notificant ipsa principia.

B V R A N A

tiū subiectorū suorū: & hæ sunt, q̄
declaran demōne reliquarum di-
spōnū de quæsitis conclusionū sua-
rum. D. d. Atqui ex dispōnibus de-
mōnum apparet in summa, q̄ ip-
sæ ponunt, quid est res positione, &
enuntiant in ipsa enūtiatione: & hæ
demōnes ponunt terminum sub-
iectorū suorū: de quibus speculan-
tur, hoc est subiectis quæsitōrum, &
ponunt ipsum positione, hoc est de-
clarāt ipsum declaratione: quæad-
modum facit artifex sciē numeri:
ipse. n. p̄rio posuit definitionē vni^o,
& definitionē paris & imparis: &
non pōt in eo, q̄ est artifex numeri
mōstrare, quid est vnū & qđ ē par
& impar: qm̄ iā declaratum fuit:
q̄ ars non pōt tradere cās subiecti
sui: qm̄ causæ subiecti artis attinēt
ad artem aliorē: & hoc totū iā de-
claratū fuit in p̄cedentibus: & po-
tentia traditionis istius probatiōis,
hoc est, qđ tradiderunt, q̄ defini-
tio & demō non aggregantur in
re vna, nisi per accidens & per duos
modos: & hic sermo est dialectic^o:
qm̄ definitiones notificant quæsitā,
quemadmodū notificāt principia.

pars. 2. *Amplius omnis demonstratio aliquid de aliquo monstrat, vt quod est, aut non est, in definitione vero nihil alterum de altero prædicatur. quemadmodum, neque animal de bipede, neque hoc de animali, neque vtrique de plano figura, non enim est planum figura, neque figura planum.*

T. cō. 16 Præterea omnis demō cōmonstrat rem de re. v. g. aut eē, aut non esse: in definitione vero non est res differentie prædicata, nec animal de bipede, neque hoc de animali, neque pla-
num

Dixit Aristo. Amplius oīs de-
mō monstrat vtriq̄ aliquid de
aliquo, puta q̄ est, aut q̄ nō est:
in definitione vero nihil de alte-
ro prædicatur, non animal de
bipede, neque hoc de animali,
neque

T. cō. 16

A B R A M

B V R A N A

num de figura, neque figura de ipso plano.

neque planum de figura, neque A figura de plano.

5.16. Hæc est alia argumētatio p se sibi constans, s. q demōstrōū partes de se inuicē prædicant, aut q sūt, aut q nō sūt, & cōmonstrant rē aliq rei inesse, & non inesse illi. Et illud intendebat dū dixit: Præterea omnis demō cōmonstrat rē de re. i. alia ē argumentatio est pter præcedentes, s. q omnis demō cōmonstrat rem inesse rei, aut nō inesse, quatenus supponat rem rei inesse, aut nō inesse. i. q demōstrōis partes supponunt modo p̄dicationis, & quæsitū illius hoc mō cōmonstrat. Dum vero dixit: In definitione vero nō est res de re prædicata, id est, definitionum vero partes non prædicant de se inuicem, nec aliquam rem cōmonstrant fm prædicatiōis modū, qua definitiones sunt. v.g. quia nos qñ dicimus in definitione alicuius animalis, q sit aīal bipes, non prædicatur substantia animalis in ferendo nos definitionē de bipede, neq; p̄dicatur bipes de animali, sed connectitur animal bipedi, & illud ferimus fm modū conditionis, & nexę clausulæ, non fm modū prædicati: & sic, qñ, gratia exēpli, dicimus in definitione alicuius figurę, q sit figura plana, nec planū prædicatur de figura, neq; figura de plano: & hoc qd dixit est minus manifestum de re differentię definitionis & demonstrationis, scilicet quod definitio sit alia a demonstratione: & quando est alia, quod cōmonstratur per vnā earum non cōmonstratur per alteram, nisi per accidens.

Hæc est probatio alia p se cōsistēs, Cō. 16. & hoc, qm in demōstrōibus p̄dicant partes ad se inuicē, aut q sūt, aut q nō sūt, & mōstrāt q aliqd iest alicui alteri, & nō inest ipsi: & hoc est, qd voluit, cū dixit: Amplius, qm oīs vtiq; demō monstrat aliqd de aliquo: sensus est: & probatio altera, alia a præcedentibus: q est, q oīs vtiq; demō oñdit aliqd inē alicui, aut nō inē, cū positū fuerit aliqd iē alicui, aut nō inē, hoc ē, q ptes de demōstrōis ponunt p modū subiecti, & q̄situm suū monstrat p hūc modū: atqui dixit: in definitione vero p̄dicat aliquid de aliquo altero: sensus ē: atq definitionū ptes nō p̄dicant de se inuicē: neq; monstrant viā fm viā subiecti ex pte, qua sunt definitiones: vt in exēplo, cū dicimus in definitione alicuius animalis, q est animal bipes: non prædicat vtiq; substantia animalis, cū adducimus definitionē de bipede, neque p̄dicatur bipes de animali, sed alligatur aīal bipedi, & adducimus ipsum per modū conditionis: & ligamentum non est per modū subiecti: & cōsimiliter, cū dixerimus exēpli grā, in definitione alicuius q est figura plana, planū vtiq; non prædicatur de figura, neq; figura de plano: & hoc, qd dixit, est planum nimis ex dispositione differentię definitionis & demonstrationis, hoc est, qm definitio est aliud a demonstratione: cūmq; sit aliud ab ipsa, planum, qm quod monstratur per vnā ipsarum, non monstratur per alteram, nisi per accidens.

G G G ij Amplius

Posteriorum: I

2. pars.

Amplius alterū est quid est, & quod est monstrare. definitio namq. quid est significat, demonstratio aut, quod aut est hoc de hoc, aut nō est.

A B R A M

T. c. 17. Amplius significatū illius, qđ quid res sit, & qđ demōne cōmonstret an sit, ab alterutris differunt: definitio autē notificat qđ res sit, demō vero cōmonstrat an huic insit, vel non insit.

Cō. 17. Hæc argumentatio particularius sumitur ex suis proprijs operationibus, illa aut argumentatio q̄ prædicta est, capitur à suis formis. Dictū ē. n. est in præcedenti argumentatione, **E** qđ definitionis cōpositio, q̄ est eius forma, sit alia à demōnis cōpositione: hic aut dicitur qđ definitionis operatio non sit demōnis operatio; hoc aut sic cōstito, impossibile ē, qđ sint vna res, quia impossibile ē qđ operent vnam eandē operationē p se. Cum aut ipsarū operatio sit ipsa cōmonstratio, notum itaq; est, qđ impossibile sit qđ p vtranq; earū cōmonstret vna res ex vna parte. Et dū dixit: Amplius significatū illius qđ quid res sit, & qđ demōne cōmonstrat an sit, ab alterutris differunt. Intendit, præterea qđ significatū illius qđ quid res sit, & an res sit ab alterutris differunt: quid aut res sit largit ipsa definitio p se, & an res sit vel nō sit ē qđ largit demō p se. Et hoc significavit qđ dixit: Definitio autē notificat quid res sit, demō vero cōmonstrat an huic insit, vel non insit: id est, an hoc huic insit, vel non insit: hoc aut constate, vt diximus, manifestū est, qđ si demō largiatur rei quidditatem, id sit per accidens: & definitio et si largiatur rem esse, est etiam per accūs.

B V R A N A

T. c. 17. Dixit Arist. Amplius, qm̄ intentio quid est res, & ostendere per demōnem, qm̄ inest, sunt duo diuersa: & definitio docet quid est res: demō vero ostendit, si illud est huic, aut si inest.

Cō. 17. Probatio ista accepta est à diuersitate operationū appropriatarū ipsis, probatio at prædicta accepta fuit à formis ipsarū: & hoc, qm̄ dixim⁹ in probatione, qđ præcessit hæc, qđ cōpositio definitionis, q̄ est forma ipsius ē alia à cōpositione demōnis: & dixim⁹ in hoc, qđ operatio definitionis nō est operatio demōnis, qđ cū ita sit, fieri igit non pōt, vt sint aliqd vnū: qm̄ nō possunt operari operationē vnā & eandem per se: cumq; fuerit operatio ipsarū mōstratio, planū vtiq;, qđ fieri nō pōt, vt mōstret per vtraque aliqd vnū ex parte vna: cū vero dixit: amplius qm̄ intentio qđ est res, & ostendere p demōne si est, sunt duo diuersa: sensus ē: amplius, qm̄ intentio qđ ē res, & si est res sunt duo diuersa: & qđ est res, est illud, qđ tradit definitio p se: si aut ē res, aut nō ē, est illud, qđ tradit demō p se: & hoc est, qđ significavit, cū dixit: & definitio docet quid est res: demō autem ostendit, si hoc qđ inest huic aut non qđ inest: hoc est, si inest hoc huic, aut nō inest: cumq; fuerit hoc, quē admodum diximus: planū vtiq;, qđ demonstratio, si tradit, quid est res, est vtiq; per accidens: & consimiliter et si definitio tradit, qđ res est, est vtiq; per accidens. Alterius

2. pars. Alterius vero altera demonstratio, nisi tanquam pars sit aliqua totius (hoc autem dico, quoniam monstratum est æquicrus duobus rectis æquales habere, si omnis triangulus monstratus fuit) pars enim hoc, illud vero totum est: hæc autem ad se invicem non habent sic ipsum quod est, & quid est, non enim est alterius alterum pars.

ABRAM

T. c. 18. Demō vni⁹ rei est vna demōstratio, nisi sit demō alicuius partis totius: dico aut hoc, qm̄ cōmonstratur demōne, q̄ isochelis anguli sint duobus rectis æquales, & si iam cōmōstratus sit omnis trigonus: (hic .n. est pars, & hic est totum quid, & vtraq; hæc, s. an sit & quid sit, nō sunt adinuicem huius dispositionis: neutrum enim eorum est utrius pars.)

Cā. 18. Hęc est alia argumētatio, q̄ id, qđ demōne cōmonstrat, nō cōmonstrat definitionē, & econverso, argumētatio aut sic fit, qm̄ sunt duo modi diuersi, notū est q̄ diuersas res cōmōstrent: si aut cōmonstrent vnā rē, notū est q̄ id sit possibile, qm̄ illarum vna sit alterius pars. v. g. q̄ demōnes differentes sūt tres terminos, nunq̄ est possibile q̄ commonstrent vnā rē, quæ vero cōueniunt in vno terminorū, posse est q̄ commonstrent vnā rē aliquo modo, esset. n. vna sub altera. Sicut equalitas angulorū duobus rectis, quia p̄t cōmonstrari de triangulo simplr, & de isocbele, & quia isocbeles subintrat trigonū: & est illius pars: totū aut & pars sunt, ac si eēnt vna res. Ex quo at definitio & demō sunt duę res differentes, et ip̄se ē, q̄ id, qđ cōmōstrat vna earū, eē p̄tē alterius: manifestū ē, qđ ip̄se sit q̄ cōmonstrent

BYRAMA

Dixit Arist. Et demō de ali. T. c. 18. quo vno est demō vna: nisi fuerit demō in parte aliqua ex toto: dico aut hoc: qm̄ ostenditur vtiq; per demōnē, q̄ æquicrus hēt angulos æquales duobus rectis: si iā monstratū fuerit omne triagulū: et hoc qm̄, illud est ps, hoc vero totū: hęc aut duo, hoc est, si est, et qđ est nō hēt hęc dispōnē inter se: & hoc, qm̄ vnū ipsorum non est pars alterius.

Hęc est p̄batio altera, q̄ illud, qđ ostendit per demōnē, nō monstratur per definitionē, & econverso: & probatio ē talis: cū fuerint duę vię diuersæ. & si monstrant aliqd vnū: manifestū vtiq;, q̄ hoc est possibile: cū fuerit vnū ipsorū pars alteri⁹: vt in exemplo, qm̄ demōnes diuersæ in tribus terminis, nō p̄nt monstrare q̄sitū vnū semp: sed quæ cōsentiūt in vno terminorū p̄nt vtiq; monstrare aliquid vnū p̄ aliquem modorū: qm̄ vnū ipsorū est sub altero: quēadmodū de equalitate angulorū duobus rectis fieri vtiq; pōt vt monstret de triangulo simplr & æquicruro: & qm̄ æqcrus ponit sub triagulo, & est pars ipsius: & totū & pars quasi sunt aliqd vnū: cūq; definitio & demō sint duę vię diuersæ: & nō pōt illud, qđ mōstrat vna ipsarū eē ps alteri⁹. Planū igit, q̄ nō p̄nt mōstrare aliqd vnū p̄ aliquem modorū:

G & G iij modorū:

Pstrent vnā rem aliquo modo. Dum autem dixit: Demō vnus rei est vna demō nisi sit demō alicuius partis totius. Intendit, q̄ demōstrationes, quæ commonstrāt differētes res, differant, nisi quod cōmonstrat vna earum sit pars alterius, & aliquo modo sint conuenientes & vna res: ex quo autem quæ commonstrant demō & definitio non sunt huius conditionis, id est, q̄ vnū sit pars alterius, non sunt vna res. Et hoc significauit q̄ dixit: Et vtraq; hæc, scilicet an sit, & quid sit, non sunt ad inuicem huius dispositiōis id est quod id, quod commonstrat definitio, quod est rei quidditas, & q̄ commonstrat demonstratio, quod est illam esse, neutrum est pars alterius, scilicet quidditates, & esse: voluit autem secernere ab eis omnes modos diuulgatos, quibus possit cōcipi ipsarum esse vnā quidditatem.

modorū: cū vero dixit: & demō de aliquo vno est demō vna: nisi fuerit demō per aliquā partē ex toto ipsius: sensus est: & demōnes, quæ monstrant res diuersas, sunt diuersæ: nisi fuerit, q̄ monstrat vna ipsarū pars alterius, & sint aliquo pacto consentientes, & aliquid vnum: qm̄ vero, q̄ monstrant demō ac definitio nō sunt cum hac dispōne, hoc est vnū ipsorū pars alterius, nō erunt aliquid vnū: & hoc est, q̄ significauit, cū dixit: hæc duo, hoc est, si est, & quid est non habent inter se hanc dispositionē, hoc est, q̄ illud, q̄ monstrat definitio, q̄ est essentia rei, & illud q̄ ostendit demonstratio, quod est existētia: nō ita se habent essentia & existētia, q̄ vna ipsarum sit pars alterius: atqui voluit, q̄ diuidatur ex ipsis per omnes modos celebratos, quibus possunt formare, quod essentia ipsarum sit vna.

par. 2. *Manifestum igitur quod neq; cuius definitio, huius omnis demonstratio: neq; cuius demonstratio, huius omnis definitio: quare omnino eiusdem nullus contingit ambo habere. Manifestum igitur est, quod neque definitio & demonstratio, neque idem esse possunt, neque alterum in altero, subiecta etenim consimiliter vtrique se haberent. Hæc itaque hucusque dubitata sunt.*

T. cō. 19 Euidens ergo est, q̄ nō cuiusq; est definitio sit demō, neq; etiā cuiusq; est demō illius est definitio. qm̄ autem impossibile est vtrasq; esse vnus eiusdē rei aliquo modo ex vna parte, manifestū itaq; est, q̄ definitio & demō non sint ambę vna eadem res, neq; ē vna earum quis fuerit est alterius ipsarū: sin autē res

Dixit Arist. Planum igit, q̄ nō omnis cuius est definitio est demō: neq; cōsimiliter ē omnis, cui est demō, ē definitio: cūq; fieri nō possit, q̄ vtrūq; ipsorū insit alicui vni & eidē p aliquē modorū ex pte vna: planū vtrūq; q̄ definitio & demō vtraq; non sunt aliqd vnū et idē: neq; cōsistēt vnū ipsorū vtrūvis fuerit,

T. c. 19

ABRAM

sibi subiecte q̄ illis subordinantur essent huius dispositionis: terminus autem quantitatis sit illud, pro quo venit de dubio circa hoc.

Cō. 19. Narrat id, qđ commonstravit ex oībus his topicis orationibus, & ex his, quæ ex illis sequitur est, qđ non cuiusq; est definitio eiusdem sit demō, neq; eius conuersa, & qđ hinc sequatur qđ non sit definitio & demō de vna re ex vna pte: hoc autē sic existente, sequitur et qđ nō sit definitio & demō vna res. qñ autē non sunt vna res, non sunt q̄ cōmōstrant vna res, neq; illorū vnum est alteri⁹ pars. Et illud significauit dū dixit. Neq; et vna earum, quæuis fuerit, est alterius ipsarum. Dū autē dixit: Sinaūt res sibi subiectæ q̄ illis subordinantur essent huius dispositionis, id est, qđ si demō esset pars definitionis, aut definitio pars demōnis, id est, res quæ est materia demōnis, esset pars materiæ definitionis: hoc est, qđ id quod cōmōstrat vna earū, non esset pars illius, quod cōmōstrat altera, sicut est dispō demōnum, quæ sunt hmoi.

BVIANA

rit, est in altero: qđ si nō, subiecta vtiq; ipsorum ordinata sub se inuicem habuissent hanc dispōnē: et definitio reliqua erit illud, qđ veniet ex dubitatione.

Cōmemorat in eo, qđ mōstrat, de **Cō. 19.** oīb⁹ istis sermonibus dialecticis: & qđ seq̄r ex ipsis est: qđ nō oīs, cuius ē definitio, ē demō, neq; econuerso: qđ seq̄r ex hoc, qđ nō inuenit definitio & demō super aliquo vno ex pte vna: cūmq; hoc ita fuerit, seq̄r cōsistēt, qđ nō sit definitio & demō aliqd vnū: cūq; nō fuerint aliquid vnū, nō erit illud, qđ mōstrat aliqd vnū: neq; vnū ipsorū consistēt pars alterius: & hoc ē, qđ voluit cū dixit: neq; et vnū ipsorū verūuis fuerit ē i altero ipsorū: cū vero dixit: qđ si nō, subiecta vtiq; ipsorū ordinata sub se inuicem habebūt hanc dispōnē: sensus est: qđ si esset demō pars definitionis, aut definitio pars demōnis: illud vtiq;, qđ est materia demōnis ēt ps materiæ definitionis: hoc est, qđ illud, qđ mōstrat vna ipsarū, esset pars eius, qđ mōstrat alteri: qualis est dispositio in demōnibus, quæ sunt cū hac dispositione.

ANT. INTER. TEX. III.

Syllogismo duplicante, similiter & per diuisionem confecto, non demonstrari quid est, de eo cuius est. Cap. 3.

Ipsius vero quid est, est ne syllogismus & demonstratio, aut non est, quemadmodum nunc ratio supposuit? Syllogismus enim aliquid de aliquo monstrat per medium, ipsum vero quid est, & proprium est, & in eo quod quid est predicatur, hac autem necesse est conuer- ti. Si enim A ipsi C proprium est, planum, quod & ipsi B, et hoc ip- si C, quare omnia adinuicem. Verum enimvero & si A, in eo quod quid est inest omni B, & vniuersaliter B de omni C in eo quod quid est

GGG iij est

Posteriorum

D est dicitur, necesse est *A* in eo quod quid est de *C* dici. si vero non sic alius quis accipiet duplicans, non necesse erit *A* de *C* predicari in eo quod quid est: sed si *A* quidem de *B* in eo quod quid est, ipsum vero *B* non de quibuscunque in eo quod quid est, ipsum autem quid est ambo eadem habebunt: erit igitur et *B* de *C* quod quid est. si itaque ipsum quid est et ipsum quid erat esse ambo habent, in medio termino erit prius ipsum quid erat esse.

A B R A M

B V R A N A

T.c. 10. Oratiōis vero quid est, an sit syllus, & demō, aut nō sit, put nūc supponebat oratio. Sylls. n. rem de re p mediū cōmōstrat: res vero quid sit propriū & fm qd qd est sit prædicatū: hæc aut **E** necessario oportet qd æqualiter conuertat. Qm si *A* fuerit ipsi *C* propria: notū est, qd sit propria ipsi *B*, & *B*, propria ipsi *C*, oēs ergo sunt mutuo pprie. & si *A* insit oī *B* in eo qd quid est, & *B* ēt vtr dicatur de oī *C* i eo qd quid est: sequitur ēt necessario, qd *A* dicat de *C* in eo qd quid est: si autē non resumeret, vt hoc mō repetatur, *A* non pdicabit de *C* in eo quod quid est: si *A* inesset ipsi *B* in eo qd quid est, non inesset oī, de quo dicitur *B* in eo qd quid est: & significatum, qd quid est insit vtrisq, sit ergo *B* ēt de *C* in eo qd quid est. Si autē significatum qd quid est, & significatum illi inessendi, esset vtrisq significatū, qd quid sit & esse, illi inesset primo per medium.

Cd. 10. Postq̄ commonstrauit, qd impossibile sit qd id, qd commonstratur demōstrationem, sit vna eadem res illi, qd definitione commonstratur, & qd non quicquid commonstrat definitione, cōmonstretur demōne.

Cœpit

T.c. 10. Dixit Arist. Ipsi vero qd est, vtrū sit sylls, et demō, aut nō ē: quēadmodū posuit oīo nūc: & hoc, qm sylls mōstrat vtiq̄ aliqd de aliq p mediū: ipsum vero qd ē, est appropriatū, et pdicat ex via qd ē: et hoc vtiq̄ seq̄t ex necessitate, ut cōuertat equat: qm si ēt *A*, appropriatū ipsi *C*: notū vtiq̄, qd ēt appropriatū ipsi *B*, et *B*, ipsi *C*, oīa igit ēt sibi iui cē appropriata: et si *A*, i ēt oī *B*, p viā qd ē: et *B*, cōsist ēt i sūma diceret de oī *C*, p viā qd ē: se q̄retur vtiq̄ ex necessitate, vt *A*, cōsist ēt diceret de *C*, p viā qd ē, qd si n acciperet aliqs p reduplicationē in hūc modū, nō pdicaret vtiq̄ *A*, de *C*, p viā qd ē: si *A*, inesset *B*, ex via qd est: nō ēt de oī eo, qd dī p viā qd est: et intentio qd ē iā inest vtrisq̄ ipsorū *B*, igit cōsist ēt erit de oī *C*, p viā quid est, & si intentio qd est, & intentio existentia inesset vtrisq̄ ipsorū: intentio vtiq̄ qd ē et existentia, inesset ipsi primo p mediū.

Cd. 10. Posteaq̄ mōstrauit fieri nō posse: vt illud, qd oīdit p demōne sit idē cū eo, qd mōstret p definitionē, qd nō oī illd, qd mōstrat p definitionē oīdit p demōne: & oī illud, qd oīdit p demōne, mōstrat p definitionē: cœpit

DEMONSTRATIONE

Cepit querere, an posse sit demon-
strare, quod largiatur quæsitum demon-
strationis simul: adeo quod demon-
stratio largiat alicui rei ipsam esse, & eius
quidditatem. quæstio enim an utraq;
earum comonstret id, quod comon-
strat alterutra, quatenus sint una res
est alia à quæstione an altera illarum
comonstret ambas res simul: hoc est,
quod demonstratio comonstret id, quod est
ei proprium, & id, quod proprie con-
cernit definitionem, aut definitio com-
monstret id, quod ipsam proprie con-
cernit: & concernit proprie ipsam
demonstrationem nisi quod hæc pars est manife-
ste improbabilis ex præsumptis.
nam si esset, ut dicitur, quod definitio comon-
stret, quod ei proprium sit, & quod pro-
prium sit demonstrationi, quod ei moris
est comonstrari demonstratione: com-
monstraretur sine demonstratione: nunquid
vero possibile sit, quod demonstratione
comonstretur quod proprium est
demonstrationi, in ei comonstratione,
quod est ipsum esse: & quod proprium
est definitioni, in ei largitione, quæ
est quidditas, est difficile nimium:
nam nisi esset conditionis demon-
strationis hoc agere, non esset nobis aditus
ad sciendum definitiones ignotas.
nam si demonstratio sit, qua comonstrant
ignota: de definitionibus autem sunt
notiores, & ignote: ergo oportet ne-
cessario, quod si nobis sit aditus ad scien-
dum definitiones ignotas, quod per de-
monstrationem hoc fiat, nisi esset quod
si de definitione esset demonstratio, id quod
largitur definitio ipsum largiretur
ipsa demonstratio. Iam autem dictum est, quod
definitiones sunt substantiarum & de-
monstrationes accidentium. ipse au-
tem quæret hanc rem. Definitionum
autem ignotarum quædam sunt,
quas

DEMONSTRATIONE

cepit querere: an sit posse per demon-
strationem, ut tradat quæsitum demon-
strationis & definitionis simul: scilicet
quod demonstratio tradit de aliquo existen-
tiam & essentiam: & hoc, quoniam quæstio
si utrunque ipsorum monstrat illud, quod
monstrat suum compar, scilicet quod sunt
unum, est alia à quæstione, si unum ipsorum
monstrat duas intentiones simul, hoc
est, quod ostendat per demonstrationem illud,
quod appropriat ipsi, & illud: quod
appropriat definitioni, si monstrat
definitio illud, quod appropriatur
ipsi, & quod appropriat demonstrationi:
præterquam quod istius partis monstrata est
impossibilitas ex eo, quod præcessit:
quoniam si ita esset, quæadmodum diximus,
quod definitio monstraret illud, quod
appropriat ipsi, & quod appropriat
demonstrationi: illud, cuius via est, ut ostē-
datur per demonstrationem, ostenderetur
per aliud à demonstratione: si vero fieri pos-
set, ut ostenderetur per demonstrationem
illud, quod appropriat demonstrationi in
monstratione sua & quod appropriat
definitioni in traditione sua, quod
est essentia: in ipso utique est difficul-
tas fortis: & hoc, quoniam, si non esset
ex via demonstrationis, ut faceret hoc: non
haberemus viam, qua sciremus defini-
tiones ignotas: quoniam si demonstratio est il-
lud, per quod monstrantur ignota, &
definitiones sunt notiores & igno-
tiores: sequitur utrique ex necessitate, si
haberemus viam, qua sciremus defini-
tiones ignotas, quod esset hoc propter
demonstrationem: præterquam quod si super defini-
tione esset demonstratio, quod tradit utrique
definitio, traderet demonstratio: sed iam
diximus, quod definitiones sunt de sub-
stantialibus, & demonstrationes de accide-
ntibus: & ipse quærit hanc rem: defi-
nitionum autem ignotarum aliquæ sunt,
quarum

D quasignatur esse & definitio, & aliquę quas scitur esse & ignoratur definitio: ipse autē hic primo loquet. An possibile sit de aliqua rerū, quas scitur esse, & ignoratur definitio, q̄ demō vt demonstratio largiat suā definitionem: hoc est, definitionem inesse rei, & ipsam esse illius definitionē. Et dum dixit. Orationis vero quid est, an sit sylłs & demō, aut nō sit, prout nunc supponebat oratio, i. perscrutatio vero de quęsito qd sit, an videas q̄ demōne cōmonstrat, aut nō sit posse q̄ cōmonstratur, **E** prout pręsupponebatur, q̄ impossibile sit q̄ demōne cōmonstratur id quod cōmonstratur definitione. dīa autē quę est iter hoc, & inter id, quod est pręsumptū est, quia in pręsumpto cōmonstrat, q̄ res, quā cōmonstrat cōmonstratio, nō sit quęsitū quid sit, quod largit ipsa definitio, neq̄, definitio largiat qd cōmonstrat ipsa demō: hic vero quęritur, an demō hoc cōmonstrat, cum eo quod eius conditionis est cōmonstrare, scilicet an hoc insit huic, in quantum sit eius definitio: hoc est, an moris ipsius demonstrationis sit largiri ambo quęsita simul. Dixit autem prout nunc supponebat oratio. nam si cōmonstratum sit q̄ demonstratio largiat quęsitum quid sit, cum quęsito an sit, aliquo modo ipsa cōmonstraret id, quod cōmonstrat ipsa definitio: sed ibi sumptum est id separatū, hic autē compositū, & ideo hoc quęsitum est aliud ā primo quęsito. Deinde cępit cōmonstrare q̄ hoc sit impossibile. Et dixit: Sylłs enim rem de re per medium cōmonstrat, id est, causa huius impossibilitatis ē, quia

quarum ignorat existētia & definitio ipsarū: & ex ipsis aliquę sunt, quarū scitur existētia, & ignorat definitio: ipse autē primo loquetur, si fieri potest de aliquo vno, quod sciat, & ignoretur definitio ipsius, q̄ tradatur demonstratio definitionis ipsius in eo, q̄ est demō, hoc est, q̄ monstrat definitionē inesse rei, & q̄ est definitio ipsius: & cū dixit: vtrū vero super oratione, quid est, sit sylłs & demō aut non est, quemadmodum nunc posuit oratio: sensus est: inuestigatio autē de quęsito quid est, vtrum ostēdatur p̄ demonstrationem, aut non possibile est, vt monstratur: quemadmodum positum fuit antea ex eo, q̄ non est possibile, vt ostendatur per demōnem, quod monstratur per definitionē: & dīa inter hoc, & illud, quod pręcessit, monstrat sic, qm̄ res, quę ostēditur per demōnem, non est quęsitum quid est: quod traditur ā definitione, neq̄, definitio tradit illud, quod ostendit demō: atqui quęrit vtiq̄, si demō ostendit, cum eo, q̄ ex via ipsius est, vt ostendat ipsum, quod est, si hoc inest huic, fm̄ q̄ est definitio ipsius, hoc est ex parte demonstrationis, quę tradet duo quę sita simul: dixit autē: quę admodum posita est oratio nunc, qm̄ si declaratum fuit, q̄ demō tradit quęsitum qd est, simul cū quęsito, si p̄ aliquę modū ostendit illud, quod mōstrat definitio: sed acceptū fuit nomē abstractū, & est compositum: & p̄ea fuit quęsitū aliud ā quęsito primo: postea cępit ostēdere, q̄ hoc nō est posse: & dixit: q̄ sylłs ostēdunt vtiq̄, aliquid de aliquo per medium: sensus est: & causa, quę prohibet hoc,

¶

¶

quia syllogismus demonstrat rem
rei inesse: hoc est, quæsitum prædicatum
inesse subiecto per medium termi-
num, quem apponit ipsi subiecto in-
existens quæsitum subiecto: hoc est,
prædicatum de illo, & maius extre-
mum inest illi, scilicet medio, & hinc
necessario sequitur quod maius extre-
mum insit minori, & sic etiam com-
monstrat negatio prædicati de sub-
iecto: hoc est, quoniam connectitur me-
dius terminus qui affirmatur alteri
eorum, & negatur ab altero. Postquam
autem notificauit modum, quo sit
moris ipsius demonstrationis, quod com-
monstrat quod commonstrare consue-
uit. Lesse aut negationem, notifica-
uit modos, quos querere expedit il-
lum, qui querit quid res sit, & non
possit syllogismus largiri illos mo-
dos, aut modum cum illo, quod ei
conditionis est largiri: hoc est, quod im-
possibile sit quod ambo modi simul colli-
gantur in syllo, adeo quod largiatur præ-
dicatum inesse quæsitum, & esse illius
definitionem. Et dixit: Res vero quid
sit proprii & secundum quod quid sit est præ-
dicatum, id est quod qui intendit com-
monstrare quæsitum quid sit de aliqua re,
oportet quod comonstret prædicatum
quæsitum, cum hoc quod insit subiecto, quod
sit illi proprium & prædicatum de eo in
eo quod quid est. Postquam autem comon-
strauit quid oporteat illum facere quod
notificat de aliqua re modum defi-
nitionis, ut comonstret illam esse defi-
nitionem, quæ sunt tres res: hoc est,
quod insit rei, & quod prædicetur de illa in
eo quod quid est, & illi reciprocam
sit. Cœpit notificare quod non sit po-
tentialis medijs termini, largiri has
tres res, & quod si posset largiri duas de
illis, non posset largiri omnes tres. Et d.

Hæc

quod syllogismus utique monstrat aliquid
inesse alicui, hoc est quæsitum inesse
subiecto per terminum medium po-
nitur inesse subiecto quæsitum, hoc est
prædicatum de ipso, & extremitas ma-
ior inesse ipsi, hoc est medio: & se-
quitur ex hoc ex necessitate, quod ex-
tremitas maior insit minori: & per
hoc idem monstratur negatio præ-
dicati quæsitum a subiecto, hoc est: cum
complicatur terminus medius, affir-
mat de uno ipsorum, & negat ab al-
tero: & posteaquam docuit modum, ex
quo est via demonstrationis: qua monstrat
illud, quod consuevit monstrare, hoc
est existentiam, aut negationem, do-
cet modos, quos debet inuestigare
is, qui querit quid est aliquid: quodque
fieri non potest, ut tradat syllogismus mo-
dos illos, aut modum illum, cuius
via est, ut tradat ipsum, hoc est, quod
fieri non potest, ut aggregentur ambo
modi in syllo, usquequo tradat præ-
dicatum inesse quæsitum, quod est de-
finitio ipsi: & dixit: ipsum vero quod
est, est appropriatum prædicato per
viam quid: sensus est, quod ille, qui intē-
dit monstrare quæsitum quid est
de aliquo, debet monstrare, quod præ-
dicatum quæsitum cum hoc, quod inest sub-
iecto, est appropriatum ipsi, & præ-
dicatum de eo per viam quid est: &
posteaquam declarauit illud, quo indi-
get ille, qui scit ex intentione viæ de-
finitionis, & tunc declarabit, quod est de-
finitio: & hæc sunt tria, hoc est, quod in-
est rei & prædicatur de ipsa per viam
quid est, & conuertitur cum ipsa:
cœpit docere, quod non est in potentia
termini medijs, quod tradat has tres in-
tentiones, quodque si est possibile, ut tra-
dat duas ipsarum, non est vique possi-
bile, ut tradat tres ipsarum: & dixit:

et

Posteriorum

ABRAN

BYRANA

Hæc autē necessario oportet, quod æqualiter conuertantur, id est, definitio & proprium oportet necessario quod sint reciproca: quando autem fuerint reciproca sequitur necessarium, quod tribus terminis acceptis in syllogismo insit conuertibilitas, & prædicatio in eo quod quid est: impossibile autem est quod concludatur aliquam rem huius conditionis, hoc est, proprium & prædicatum in eo quod quid est. Deinde tulit huius exemplum, & dixit: Quoniam si A fuerit ipsi c propria: notum est, quod sit propria ipsi B & B propria ipsi c omnes ergo sunt mutuo sibi propriæ, id est, huius exemplum sit, quando intendimus concludere, quod A sit propria ipsi c per medium B expedit nobis notum esse, A inesse ipsi c in eo quod sit illi propria. Deinde cœpit notificare, quod si etiam vellet concludere alteram rem, scilicet quod A gratia exempli, sit prædicatum de B in eo quod quid est, expedit etiam hoc ponere in tribus terminis. Et dixit: Et si A insit toti B in eo quod quid est, & B etiam vniuersaliter dicatur de omni c in eo quod quid est: sequitur etiam necessarium, quod A dicatur de c in eo, quod quid est: id est, similiter oportet si cupierimus concludere, quod A gratia exempli prædicetur de c in eo quod quid est, oportet quod illud capiamus in syllo, quod A prædicetur de B in eo quod quid est, & B prædicetur de c in eo quod quid est. quoniam ergo supposuerimus præmissas huius conditionis, oportet necessario, quod A prædicetur de c in eo quod quid est: & cœpit hic ipsum A loco maioris termini, & B loco medij termini, & c loco minoris extremi, secundum eius consuetudinē.

Deinde

& sequitur ex necessitate, ut conuertantur ista æqualiter: sensus est: & sequitur ex necessitate, ut definitio & proprium conuertantur: cumque fuerint conuertibilia: sequitur ex necessitate, ut i terminis, qui accipiunt in syllo inueniat conuersio & prædicatio per viam quid est: & non est posse, quod concludatur aliquid cum hac dispositione, hoc est proprium & prædicatum ex via quod est: deinde adduxit exemplum in hoc: & dixit: quoniam si A esset proprium ipsius c manifestum utique, quod esset proprium ipsius B & B proprium ipsius c ostendit igitur sunt propria inter se: sensus est: exemplum huius, cum voluerimus concludere A esse proprium ipsius c per medium B oportebit utique, quod sit notum apud nos, quod A inest c secundum quod est proprium: quoniam cum posuerimus hoc, concludetur nobis, quod A inest c secundum quod est proprium ipsius: deinde cœpit docere, quod si velit concludere consimiliter intentionem secundam, quod est A exempli gratia prædicari de B per viam quid est: oportebit utique, ut ponatur hæc dispositio consimiliter et in tribus terminis: & dixit: & si esset consilium etiam inexistens ipsi B per viam quid est, & esset consilium et B in summa dictum de omni c per viam quid est: sequeretur utique, ex necessitate, ut A consilium et diceretur de c per viam quid est: sensus est: & eodem pacto si vellemus concludere, quod A exempli gratia prædicatur de c per viam quid est: sequeretur utique, ut acciperetur admissum in syllo, quod A prædicatur de B per viam quid est, & B prædicatur de c per viam quid est: & A accipitur hic loco termini maioris, & A loco termini medij, & c loco termini minoris secundum consuetudinē ipsius.

Deinde

A B R A M

Præterea dixit: Si autem non resumeretur ut hoc modo repetatur, a non predicabitur de c in eo quod quid est, id est, si non acciperetur conceptus quod quid est bis repetitum predicatione, hoc est, quod tradatur in predicatione maioris de medio, & medij de minori: non concludit illi, quod maius inest minori in eo quod quid sit: & similiter est res in concludendo quod predicatum sit proprium subiecto, impossibile est subiecto, nisi bis repetatur predicatione. Deinde dixit: Si a inesset b in eo quod quid est, & non inesset omni, de quo dicitur b in eo quod quid est, id est, privatio repetitionis sit, quatenus a inest ipsi b in eo quod quid est, & non inest oī, de quo dicitur b in eo quod quid est: nam ex quo syls. concludit quā inest ei significatum dicēdi de omni, scilicet quod maius extremum predicetur de medio, & de omni de quo medium predicatur predicatione affirmativa, non quod solum sit predicatum de medio præter quod predicetur de eo quod denominatur per ipsum medium. Iam enim demonstratum est in Libro Priorū, quod quā vis maioris præmissæ non fuerit hæc virtus, syllogismus non concludit, nisi per accidens, & quā res ita fuerit, hoc sequitur in conclusionibus, hoc est quod concludatur rem rei inesse, secundum hanc conditionē, quæ vocatur dici de oī, oportet necessario quā cuperemus quod concludatur rem rei inesse secundum quod sit illius definitio, quod conditio dicendi de oī continet de definitione id quod continet de essendo: hoc est, quod capiamus id quod est maius extremum definitionis cuiusque, de quo predicatur medium inquantum sit illius, & medij sit definitio.

Et

B V R A N A

D. d. & si aliquis non acceperit, ut re A duplicatur in hunc modum, non esset a predicatum de c per viam quid est: sensus est: & si non acciperet aliquis intentionē quid est, bis duplicatam, in predicatione, hoc est, quod tradit in predicatione maioris de medio, & medij de minore: non concluderet utique, quod maior extremitas predicatur de minore per viam quid est: & consistit se habet res in eo, quod concludit predicatum esse proprium subiecti, non est posse in subiecto absque eo, quod reduplicetur bis in predicatione: D. d. si a inesset b ex via quid est, & B non esset de omni eo, de quo dicitur b ex via quid est: sensus est: & privatio reduplicationis erit, cum a inerit b ex via quid est, & non inveniatur inesset omni illi, de quo predicatur b per viam quid est: & hoc, quā cum fuerit syls. in quo invenit intentio dicti de omni: quod est, ut extremitas maior predicetur de medio tamen absque eo, quod predicetur de eo, quod disponit per medium: & hoc, quā iam declaratum fuit in Libro syls. cum maior propositio non habuerit hanc potestatem: quod syls. utique, non erit concludens, nisi per accidens: tamenque, res ita fuerit: & sequetur in conclusionibus, hoc est, quod utique, concluditur aliquid inesse alicui secundum hanc conditionē, & hoc est, quod vocatur dictum de oī, sequitur ex necessitate, cum voluerimus concludere aliquid inesse alicui secundum est definitio ipsius, ut sit conditio dicti de oī in ipso comprehendens de definitione illud, quod comprehendebat de existentia, hoc est, ut accipiat, quod est extremitas maior in ipso definitio oīs illius, de quo predicatur medium ex parte, quod est definitio ipsius, & medio simul.

Et

Posteriorum

ABRAM

BVRANA

D Et hoc intēdebat dū dixit: Si A inest
 fer ipsi B in eo quod quid est, & non
 inest oī. de quo dē B in eo qd quid
 est hoc est, q nō concludatur nobis
 an A sit definitio ipsius C nisi capiam
 mus A definitionē ipsius B & illius
 quod denominat per ipsum B & de
 illo prædicat B sicut non concludit,
 q inest ipsi C nisi in syllo capiamus,
 q A inest B & omni illi, cui inest B
 & prædicat de illo, & nō caperem,
 q B inest ipsi C. Deinde dixit: Et si
 significatū q quid ē sit vtrīq; id est,
 q oporteat q prædicatio sit in am
 bas præmissis prædicatio definiti
 na: hoc est, q capiam⁹ A prædicatū
 de B fm q sit illi⁹ definitio. Et postq
 cōmonstratum est q his conditio
 nibus sit syllo concludens definitio
 nem, quæ eodem sunt conditiones
 quibus concludat esse, dixit: Si autē
 significatum q quid est & significa
 tum illi inestendi esset vtrīq; signi
 ficatum, q quid sit esse, esset primo
 p mediū, id est, si ambæ hæ res, quæ
 sunt quid res sit, & an illa sit iā acce
 ptæ fuerint sumptę in maiori pmissa,
 fm q sit notū significatum essen
 di medio termino, & maiori extre
 mo, qd denominat ipsum mediū:
 hoc est q maius extremū iā sumptū
 fuerit de medio fm q sit illius defi
 nitio, & sit definitio cuiusq; , cuius
 medium ē et est definitio, iam accipe
 ret in ipsis pmissis quod cōmonstra
 ri intendit, & esset petitio principij.
 quia si solū A qd est mai⁹ extremū,
 caperet fm q sit definitio ambarū
 rerum. Si ipsius B qui est mediuster
 minus, & illius quod p ipsum deno
 minat, qd est minus extremū, quod
 est C iā accepisset q maius extremū
 inest minori in ipsa maiori pmissa:

hæc

& hoc est, quod voluit, cum dixit,
 si A inest B per viam quid est, &
 nō esset de omni eo, de quo dicitur
 B hoc est, q non concluditur nobis
 A esse definitionem C nisi accipiat
 A esse definitio B & pp quid dispo
 nitur in B & prædicatur B de ipso:
 quemadmodum nō concludit, q A
 inest C nisi accipiat per syllo, q
 A inest B & omni illi, cui inest B &
 prædicatur de ipso: & nō accipitur,
 q B prædicatur de C. Deinde dixit:
 & intentio quid est inest vtrīq; sen
 sus est: q oportet: vt sit prædicatio
 in vtrīq; propositionibus prædica
 tio definitionū, hoc est, q accipiat
 A prædicari de B fm q est definitio
 ipsius: & posteaq declaratū fuit, q
 per istas cōditiones erit syllo conclu
 dens de definitione: quæ sunt eadē
 conditiones, per quas concludit de
 existentia: dixit: & si intentio quid
 est, & intentio existentie inest vtrīq;
 ipsorū, intentio vtrīq; quid est, & exi
 stentia ipsi inest primo p mediū:
 sensus est: & si fuerint duæ istæ inte
 tiones, quæ sunt, quid est res, & si est
 res, acceptę in pponibus, maiori, fm
 q scit intentio existentie termino
 medio, & minori extremitati, i qua
 disponit medium: hoc est, q maior
 extremitas accipiat, q ipsa inest me
 dio, fm q est definitio ipsius, & defi
 nitio inest illi, cuius mediū est defi
 nitio consistit etiam: iam igitur acci
 pitur in pponibus illud, quod inten
 debat monstrare: quod est petitio:
 qm si A quod est extremitas maior
 tm acciperetur fm q est definitio
 vtrorūq; B quod est extremitas me
 dia, & eius, quod disponit p ipsum,
 quod est extremitas minor, qd est C
 igit nō accepit, q maior extremitas
 inest

ABRAM

hec autem est petitio principij: hoc est, unum significatum pro quo est possibile quod exponat hoc dictum. Quod autem evidens est ipsum hic dixisse, est, quod sit petitio principij. Quando autem dicitur, quod non appareant duo termini de una re, & maior terminus sit ipse met medius, & quando posuit medium iam petit principium: & hoc est verisimile quod significaverit, quando dixit: Significatum quod quid sit, & esse esset primo per medium, id est, quod id, quod quaesitum est per syllogismum, iam positum fuerit in medio, quod est rei quaesitae definitio. esset enim una definitio duorum extremorum, qui autem hoc fecerit iam necessario petit principium vera petitione. Expositores autem intellexerunt ex illo eius dicto. Si significatum quod quid sit & esse illi inesset primo per medium, hoc est, si oratio caperet quod rei insit, & suam definitionem significaret: & iam acceptum est in ambabus praemissis simul, oporteret quod id, quod educit definitione hoc modo, iam notificaverit, quod de re cuius definitionem quaerit, sit alia definitio, & diceret illi de hac definitione an notificaverit per se, aut per aliam definitionem: & si diceret per aliam definitionem, redijt et interrogandum de hac definitione iterum: si autem dicat per se, dicit, quod hic modus non sit utilis, quia hoc modo non commostrarerit demonstrationis educationem, nisi de illo, quod habet duas definitiones: quarum una sit per se nota, & altera sit ignota in esse ipsi definito, & per se notum in esse ipsi definito, quae est per se notum in esse ipsi definito. Abunazar autem Alpharabius in hoc loco opinatur illud commostrarerit secundum hanc assertionem.

Iam

BVRANA

inest minori in praepositione maiore per se: & hoc est petitio: hoc igitur est unum ex istis, quod possunt monstrari ab hoc sermone: & quod videtur dicere in hoc quod est petitio, est quod dico: quoniam non apparent duo termini in aliquo uno, & erit terminus maior & medius idem cumque; posuerit medium, iam petet quaesitum: & hoc videtur esse illud, quod significavit, cum dixit: erit igitur intentio quid est & existentia ipsi inexistens primo per medium, hoc est, quod sit illud, quod quaesivit per syllogismum, iam positum in medio: & hoc est definitio rei quaesitae: & hoc, quod sit definitio una duarum extremitatum: & qui fecit hoc, iam petit quaesitum ex necessitate petitione vera. Expositores vero intellexerunt sermonem ipsius, & si fuerit intentio quid est, & existentia ipsius, res inexistens utriusque ipsorum, erit utriusque intentio quid est, & existentia ipsi primo inexistens per medium, hoc est, si oratio accipiat, quod inest rei, & significaverit definitionem ipsi iam accipi in ambabus praepositionibus simul, sequitur, ut sit, quod extrahit per definitionem hunc in modum iam cognitum de re, cuius quaeritur definitio, definitio una ipsius: & dicit de hac definitione, aut scit per se, aut per definitionem alteram: & si dicat per definitionem alteram, redijt interrogandum consistet de hac definitione: Si vero dicat per se, & dicit, igitur hec via non est utilis: quoniam si esset hoc modo, non monstraret extractio definitionis per demonstrationem, nisi de eo, quod habet binas definitiones: quarum una est nota per se, & de altera ignorat quod insit definito: & scit existentia per se definitioni: quae scit in esse definito, Abunazar vero inuit Declaratione istius loci hanc assertionem:

quoniam

Digressio. An res una duas possit habere definitiones.

D iam enim ipse cōmonstrauerat, q̄ definitionis eductio p̄ demōne est papiri tegmen, sed retractauit illam dicēdo, q̄ non verificet nisi opinet q̄ rei sunt duæ definitiōes, aut q̄ sit modus particularis, & ē ac si videat de eius intentione, q̄ ipse opinet, q̄ rei sint duo termini: & hoc ē quod direxit expositores, & Alfarabiū in summa illorū. Verūtū huius loci expō est fm̄ hanc insam de eo quod v̄f ex ipsius verbis est, q̄ Arist. com monstrabit infra q̄ sint quædam demōnes, quæ largiant̄ ipsam defi

nitionē p̄ se, & sunt demōnes, quæ vocant̄ demōnes positione differētes, & opinant̄, q̄ illæ demōnes sint generis istarū, & q̄ inter illas nō sit dīa, collegerunt duo loca, vt exponerent hunc locum fm̄ hanc expositionē. Sed Alfarabius putat q̄ demonstrationes, q̄ sunt definitiones positione differentes, sint q̄ componunt̄ ex pluribus q̄ vna ex defiōne rei. Hanc itaq̄ rem ipse exposuit in suo Libro de Demōne, in suo Lib. de Dictionibus: & multiplicata sunt eius dicta de hoc dū attigit ad hunc

F locū verborū Arist. Autamē expedit te scire q̄ Arist. opinio sit q̄ im-

posse sit q̄ sint rei duæ definitiones, & hęc illa est veritas: nā si ipsius essent duæ defiōnes essent duæ formę. Et si diceret̄ iam processit veterū cōsuetudo, q̄ ferant vnus & eiusdē rei plures q̄ vnā definitionē, sicut dicunt de hōis definitione, q̄ sit animal rationale, & quod sit aīal progressuum bipes, & q̄ sit animal progressuum recta itatura, Dicimus, q̄ manifestum est q̄ talium definitionum genus sit vnum, quia nō est rei proximū genus, nisi vnū genus:

& sic

qm̄ ipse iam declarauit, q̄ extractio definitionis p̄ demōne est p̄ modū cooperimenti in sulco: sed reuersus est ad ipsam, cum dixit: si qm̄ est, nō verificat̄: si nō asserat, q̄ res duas habet definitiones: & si q̄ fuerit p̄ modum particularis: & quasi apparet ex dispōne ipsius, q̄ ipse asserat, q̄ res duos habet terminos: & qd̄ rectificatū est ab expositorib⁹ & Abunazare in summa in declaratione isti⁹ loci fm̄ hanc intentionē, apparet ex verbis ipsorū: qm̄ Arist. declarabit in sequētibus, q̄ sunt demōnes tradentes definitionē per se: & hæ sunt demōnes, quæ vocantur demōnes variata positione, & existimauerūt, q̄ demōnes illę sunt ex genere istarum, quodq̄: nō est dīa inter ipsas aggregatas inter duo loca, cū declarauerint locū istum fm̄ hanc expositionē: Abunazari aut̄ v̄f, q̄ demōnes, q̄ sunt definitiones veritate positione sunt illę, quæ cōplicant̄ ex pluribus definitionibus de re: hoc igit̄ v̄f declarasse ī Lib. suo de Demōne, & in Lib. suo de Verbis, & hic in isto suo sermone ad introductionē ad hunc locum ex verbis Aristotelis.

Tu vero scire debes, quod opinio Arist. fuit: q̄ nō potest aliquid habere definitiones duas: quod est verū: qm̄ si haberet duas definitiones, haberet propagationē. Et si diceret̄ iā itaq̄, progredidun̄ consuetudines p̄cedentes, q̄ adducunt de re vna & eadē plures definitiones vna: quæ ad modū dixerunt in definitione hōis, q̄ est aīal rōnale, & q̄ est aīal ambulans bipes, & q̄ est aīal recte stās: manifestū igit̄ q̄ genus huiuscemodi definitionū, est vnū: qm̄ nō inueniē rei genus propinquū, nisi gen⁹ vnū;

et

Vide An
sto. 2. Me
tex. 15.

A N T H A N

& sic expedit esse rem ipsius differentie, quia differentia est rei forma, & non est rei nisi una forma. Sed ex quo in quibusdam definitionibus sunt ipsorum definitorum differentie secundum se, & in quibusdam loco differentie sunt res propriæ differentiis, quæ illarum constantia consistunt, sicut sunt propriæ operationes formarum, & accidentia illis cōnexa: & hoc fit quando hæ res significant ipsam formam, & comprehensio formæ est ob illas notior quàm illius comprehensio secundum eius substantiam: & pro maiori parte hoc accidit dum formæ non est nomen: hoc autem sic existente, quando res explicatur duabus definitionibus, differens assumpta in utrisque est necessario una, nisi quod in una definitione sumatur per se, & in altera definitione constituitur eius annexum eius vice, & commutatur illius commutatione, quatenus sit illi notius, aut quod in ambabus definitionibus sit sumptum ipsius annexum, sed annexum captum in una duarum definitionum sit aliud ab annexo, quod capit in altera definitione. rei enim sunt multe proprietates annexæ: & ex his putat quod rei sint multe definitiones, sed secundum veritatem significant unam rem: præmissæ enim multe, quæ significant unam substantiam, quæ capiuntur ex quo significant hanc illam substantiam, & sunt illi notæ, sicut sicut dictiones synonymæ, & non significant differentem rem in definitionibus: omnes enim illæ secundum se totas significant differentiam, qua constat definiti substantia, & putat de illis in rei initio quod differant, & sunt una, sicut

B V R A N A

& consimiliter oportet, quod sit dispositio A in definienda: quoniam definienda est forma rei, & non inuenitur rei, nisi forma una: sed quoniam in quibusdam definitionum inveniuntur definiende differentes per se, & in quibusdam loco definiende sunt quedam appropriata in differentiis, quæ constituantur constitutione ipsarum: quæadmodum operationes appropriatæ informis & accidentibus, & consequentibus ex ipsis: & hoc, cum fuerint ista significantia super forma: & fuerit affectio formæ per notius affectu ipsius, & substantia ipsius: & ut plerumque accidit hoc, cum forma non habuerit B nomen: cumque hoc ita fuerit, cum fuerit definitio per duas definitiones, definienda, quæ accipitur in duabus definitionibus est una ex necessitate: nisi cum fuerit in una definitionum accepta per se, & in definitione altera constituitur consequens ipsius constitutione sua, & dilucet loco ipsius, secundum quod est notum de ipso: quod si in utraque definitionum accipiat loco ipsius consequens suum: præterquam quod consequens, quod accipitur in una duarum definitionum est aliud à consequente, quod accipitur in definitione altera: quoniam res iam habebit plura C propria consequentia: & secundum hæc existimat: quod iam inveniuntur de re una definitiones plures: & hæc in veritate significant super re una, & hoc, quoniam voces multe, quæ significant super substantiam una, cum accipiuntur ex eo, quod significant super hac substantiam & sunt notæ, istæ sunt veluti dictiones assequentes, & non significant rem variatam: à definitionibus, quoniam ipsæ utique significant in summa super definienda ex qua constituitur substantia definiti: existimat autem de ipsis à principio speculationis, quod sunt variatæ, & ipsæ sunt unum: Log. cum Auer. HHH quæ-

Posteriorum

A B R A M

D. sicut putatur de rebus quarum sunt plura vno nomine, q̄ sunt res differentes, & illis commune est, q̄ res, quam significant sit vna. commune dico talibus rebus & nominibus synonymis. Sed posset aliquis dicere, q̄ hanc positionē sequatur aliud nefandum, scilicet duorum definitorum esse vnam definitionem, quando assumptis quod syllogismus non concludat, q̄ A sit definitio ipsius C nisi quando in eo sit, q̄ A sit definitio ipsius B & sit definitio illius, cuius B sit definitio, & esset A definitio ipsius B & ipsius C simul, & essent B & C vna res, q̄n autem iam cōmonstratum est, q̄ discrimen talium rerū, quæ consistunt constantia dīx in definitione vniuseiusdē speciei, sit sicut discrimen dictionum, manifestum est, q̄ vis talium definitionū sit vis nominū synonymorum, sicq̄; qui curauit vnā illarum inesse ipsi definito per definitionē, iam preposuit primū quæsitum, hoc est, significatū petitionis principij quod hic Aristot. intendebat, non sit id, quod expositores asserūt. Nec est cuiuspiam dicere, q̄ hæ proprietates sint in talibus definitionib⁹ per se, & nō sint loco formarum, neq̄; quatenus significant illas: nam quādo ex hac parte caperentur essent descriptiones, non definitiones, & non facerent intelligere de substantia rei, cur sit hæc: hæc autem est res nota illi, qui modico exercitio vsus fuerit in hac arte. Præterea, si vnius rei essent duæ definitiones illius essent duæ differentie, & si ipsius essent duæ differentie, prædicatio vnius de altera esset accidentaliter, non quatenus vna notificet alterius substantiā;

iam

B V R A N A

quemadmodum existimatur de ijs, quæ habent plus, q̄ nomen vnum, q̄ sunt res variæ: & vñ inter ipsas est: q̄ res, quam significant, est vna: hoc est, inter huiusmodi res, & inter noīa consequētia. Sed posset aliquis dicere, q̄ iā sequit ex hac positione aduersitas vna, & hoc est, q̄ in sit definitio vna duobus definitis; & hoc, cum acceperit, q̄ syls non concludit A esse definitionē C nisi, cum inuentū fuerit A esse definitionē B & inueniatur definitio illius, cuius B est definitio, & erit A definitio B & C simul: & erūt B & C res vna: cūq̄; declaratum fuerit iam, q̄ diuersitas huiusmodi rerū, quæ cōsistant cōsistentia dīx in definitione speciei vnius & eiusdē, est veluti diuersitas dictionū. Iam igit declaratum fuit, q̄ huiusmodi res ī definitionib⁹, habēt potentiā nominū consequentiū: cūmq̄; hoc ita fuerit: quicūq̄; sollicitus fuerit, vt monstret vnā ipsarum inesse definito, vt definitionē, iā petijt quæsitū primū: hoc igitur est, quēadmodum dispō petitionis, quā voluit Arist. nō aut illud, quod opinati sunt expositores. Neq̄; pōt aliquis dicere, q̄ hæc propria inueniunt in huiusmodi definitionibus p se, & nō inueniuntur loco formarum, neq̄; ex parte, qua significant super ipsis: q̄m cum accipiunt ex hoc mō, sunt descriptiones, nō propriae: neq̄; intelligunt ex substantia rei pp qd est: & hoc est notū apud eū, qui vel paucā cōsuetudinē habuerit in hac arte. Amplius si vnū haberet binas definitiones. hñet duas dīas: & si hñet binas dīas, vna ipsarū p̄dicaret de altera p viā accētis, nō ex parte qua vna ipsarū notificat substantiā alteri⁹.

Iam

ABRAM

Iam autem diximus, quod definitio concludatur per syllogismum, quando capitur ut maius extremum sit definitio medij, & cuius medium fuerit definitio, immo satis ad hoc est ut maius sit definitio medij solum & medium sit definitio minoris. Sicq; dicitur quod hinc non sequatur, nisi quod maius sit definitionis definitio, id est, definitionis minoris termini: hoc autem est aliud ab eo quod concludi intendebatur: nos enim non intendimus definitionis definitionem, sed nostrae intentionis est ipsamet definitio. Et similiter etiam non concluderet secundum regulam dicendi de omni, id autem quod non concludit hoc modo, non concludit syllogistice. Iam itaq; demonstratum est ex hac oratione, quod definitio non fiat hoc modo demonstrationis conclusio, neque demonstratio positione differens. sicq; redeamus ad complementum expositionis eius dictorum de hac re.

BVRANA

Iam vero dixerunt, quod definitio utiq; concluditur per syllogismum, cum acceptum fuerit extremitatem maiorem esse definitionem medij, & propter quid inest medium definitio ipsi. Et si diceret aliquis, quod non oportet in syllogismo, qui concludit definitionem per syllogismum: qui est, quod extremitas maior est definitio eius, cuius est medium: sed sufficit in hoc, quod maior sit definitio medij tantum, & medium definitio minoris. Dicit itaq;, quod non sequitur ex hoc, nisi quod maior est definitio definitionis, hoc est definitio termini minoris: & hoc est aliud ab eo, quod intendebat concludere: quoniam nos non intendebamus concludere definitionem definitionis: sed intentio erat de definitione per se. Et eodem et pacto non erit concludens per viam dicti de omni: & quod non concludit per hunc modum, non concludit utiq; per syllogismum: iam igitur declaratum est ex hoc tractatu, quod definitio non erit secundum hunc modum conclusio demonstrationis, & non demonstratio variata positione. Redeamus autem ad perficiendam declarationem sermonis ipsius in hac re.

3. pars

Et omnino, si est monstrare, quid est homo, sit C homo, A vero quid est, siue animal bipes, siue aliud quid: si itaq; syllogizabitur, necesse est A de B omni predicari, huius autem erit alia ratio media, quare hoc erit, quid est homo: accipit igitur quod oportet monstrare, namq; C B est quid est homo. Oportet autem in duabus propositionibus, C primis C immediatis considerare, maxime enim manifestum, quod dicitur, sit: qui igitur monstrant per id, quod conuertitur, quid est anima, aut quid est homo, aut aliud quodcumq; entium, quod ex principio est petunt. quemadmodum, si aliquis existimat C animam esse idem sibi ipsi causam viuendi, hoc autem numerum ipsum seipsum mouentem, necesse est enim petere animam, quod numerum esse ipsum seipsum mouentem sic, ut idem existere.

Secundo Prioru cap. 21

Et

HHH ij

Dixit

Posteriorum

A B R A M

B V R A N A

T. c. 11. Et vlt, si inueniretur demon-
D stratio de eo quod qd sit homo,
 & sit c ipse homo, & a sit res qd
 sit, siue animal bipes fuerit, aut
 alia res, & si hoc syllogizat, ne-
 cessario oportet qd a de oi b præ-
 diceat, & sit hoc vnū dictum me-
 diū: igitur hoc ēt erit ipsum, qd
 quid hō sit: accipimus ergo qd
 oporteret acceptione constitue-
 re. Denim ēt esset ipsum qd quid
 sit homo: & iam oportet consi-
 derare, in ambab⁹ præmissis si-
 mul primos terminos immedia-
E tos: p hoc enim esset propriū, qd
 cōmonstret & ostēdat, qd dicit
 qn dant intelligere quid sit aīa,
 aut quid sit hō, aut quid sit alia
 res, quæcūq; illa fuerit de reb⁹,
 quæ reciproce conuertunt, iam
 peterent primū quæsitū. sicut qd
 homo affirmaret qd anima sit
 causa vitæ fm se, & hæc sit nu-
 merus seipsum mouens: & oportet
 necessario qd hic iam petierit
 de anima, qd sit numer⁹ seipsum
 mouens: eius itaq; petitio esset
F de hoc de eo quod sit id idē per
 vnam eandem rem.

T. c. 11. Dixit Arist. Et omnino si fue-
 rit demonstratio de eo, quod est,
 quid est homo, & sit c homo, &
 a intentio quid est, animal bipes,
 aut aliqd aliud: & si ratiocinen-
 tur hoc, sequitur vtiq; ex neces-
 sitate, qd a prædiceat de omni b
 & erit huius oratio alia media:
 erit igit & hoc consistit etiā, quid
 est hō: accepit igit, quod oportet
 cōstruere: & hoc erat consistit
 ēt intentio quid est hō: oportet
 autē speculari in duabus propo-
 sitionibus simul terminorū pri-
 morum immediatis: qm est in
 hoc propriū manifestū: & appa-
 ret, quod dixerunt, cū deduc-
 tum fuerit, quid est anima, aut
 quid est aliquid aliud entib⁹ ex
 eo, quod redit æqualiter: iam
 vtiq; petent quæsitum primū:
 quæadmodum si affirmaret ali-
 quis: qd anima ē id, quod est cau-
 sa vitæ sibi ipsi: & hoc est nume-
 rus mouēs seipsum: & erit hoc.
 qm sequitur vtiq; ex necessita-
 te vt petat, qd anima est nume-
 rus sui ipsius: erit igitur petitio
 de hoc fm qd est idem.

Aīal bipes
vt quid est
A.

Aīal rationale
vt quid est.
B.

Homo.
C.

Num-

Numerus seipm Sibi viuendi
mouēs vt qd est. cā, vt qd est. Anima.
A. B. C.

A B R A M

Cō. 21 Postq̄ in pcedenti ofone cōmon-
strauit, q̄ qñ q̄s curat cōcludere defi-
nitionē alicuius rei, inquātū sit defi-
nitio, fiat petitio de ipsamet re, Intē-
dit hoc manifestare p exēplū, vt ma-
nifestior sit disciplina. Et dū dixit:
Et vlt si inueniret demfo de eo qd
quid sit hō, id est, si q̄s argumenta-
ret, q̄ de definitione sit demfo, qñ
fuerit ignota, q̄ accipiam⁹ aliā defi-
nitionē vt mediū, q̄ sit huius rei de-
finitio, & ad mediū capiamus aliam
rem, q̄ sit mediū definitio: & sit grā
exēpli, res cuius defōne pcuram⁹,
q̄ cōmonstret p demfōne, homo,
adeo q̄ sic ē qd accepimus loco mi-
noris extremi. D.d. Et A sit res qd
sit, siue aīal bipes. i. & capiam⁹ A qd
est maius extremū in hoc exemplo,
qd est qd sit hō vice essendi ipsum
aīal progressiuū bipes, aut loco alte-
rius definitionis, quauis de illius de-
finitionib⁹ fuerit. Et illud significa-
uit qñ dixit: Aut alia res. D.d. Et si
hoc syllogizet, necessario opz q̄ A
de oī B p̄dicet, & sit hoc vnū dictū,
vsq; ibi quid hō est, i si posse sit syllo-
cōcludere talē cōclusionē, hoc est q̄
A q̄ ē aīal p̄gressiuū bipes, in sit hō
fm q̄ sit illi⁹ defō, opz necessario q̄
p̄dicet de medio termīo hui⁹ sylli,
quod

B V R A N A

Posteaq̄ exposuit p orationē: q̄ **Cō. 21**
qui studet cōcludere definitionē in
esse alicui in eo, q̄ definitio: ipse pe-
tit eandē rem: vult declarare hoc p
exemplū, vt doctrina sit planior: &
dixit: & oīno si fuerit demfo de eo,
quod est, quid est hō: si disputauerit
aliquis, q̄ inueniat demfo de defi-
nitione, cū fuerit ignotū: vt accipiat
definitio alia media, q̄ sit definitio
istius rei: & accipiet ad mediū aliqd
aliud: qd sit definitio mediū: & erit
exēpli gratia illud, cuius studet defi-
nitionē ostēdere per demfōne, hō:
vsquequo sit c qd accepimus loco
minoris extremi: deinde dixit:
& erit A quē est intētio quid est, ani-
mal bipes: aut loco definitionis alte-
rius ex definitionibus suis quacūq;
definitio fuerit: & hoc est, qd signifi-
cauit, cū dixit: aut est definitio alia:
D.d. & si ratiocinatū sit hoc, sequit
vtq; ex necessitate, q̄ A p̄dicet de
oī B & erit hęc ofo vna vsque ad id,
quod dixit, quid est hō: sensus est: &
si fieri potest, vt cōcludat per sylm
huiusmodi cōclusio, hoc est, q̄ A
quod est aīal bipes inest homini, fm
quod est definitio ipsius: sequitur
ex necessitate, q̄ sit p̄dicatum de
termino medio in hoc syllogismo:
HHH iij qui

Posteriorum

A B R A M

T quod est ipsum B: & sit B alia hominis definitio, quæ sit media inter hominem & definitionem concludendam: ergo hic medius est terminus hominis definitio, & quia non est rei nisi una definitio, iam accepissemus ad definitionis demonstrationem ipsammet definitionem. Et hoc significavit quando dixit: Accipimus ergo quod oportet et acceptione constituere, id est quod supponat ad idem, quod intendit demonstratione demonstrare non secundum speciem prout exposuerunt ipsi expositores: hæc enim non esset petitio, ex eius verbis autem videtur quod sit vera petitio secundum id quod exposuimus hoc dictum. Deinde tulit causam qua oporteat quod qui hoc opusegerit sit petens principium. Et dixit: B enim etiam esset ipsum quod quid sit homo, id est, sequitur quod petat principium, quoniam medius terminus, quem capimus prædicatum de minori extremo est idem ipsi maiori. Ex quo autem est quid latens de hac re, qua putatur quod unus rei sint multe definitiones dixit: Et iam oportet considerare in ambabus præmissis simul primos terminos immediatos, per hoc enim esset proprium, quod commonstret & ostendat quod dicitur, id est hoc autem ostenditur, quoniam in hac demonstratione caperemus hæc prædicata secundum conditiones, quas adiecitimus veræ prædicationi partium demonstrationis de se invicem, scilicet quod sint primæ & immediatæ. Impossibile enim est in vera definitione, quod inter ipsam & ipsum definitum sit medium: hoc est, quod prædicatur de illo ob illius prædicationem de alia re, scilicet mediate;

hoc

B V R A N A

qui est B & erit B definitio A hominis existens medium inter hominem & inter definitionem conclusam: erit igitur terminus iste medius definitio hominis: & quoniam res non habet, nisi definitionem unam: iam utique accepimus in demonstratione definitionis definitionem eandem: & hoc est, quod significavit, cum dixit: igitur accepit illud, quod oportebat construere: sensus est: quod ipse ponit illud, quod vult ostendere per demonstrationem eandem, non in specie, quemadmodum declaraverunt expositores: hoc enim non est petitio: & manifestus est sermo ipsius: quod est petitio vera secundum id, quod exposuimus hanc orationem: postea adduxit causam: ex cuius parte sequitur, quod operatio ista, quæ sit, sit petitio: & dixit: & hoc consistit etiam, quoniam B est intentio, quid est homo: sensus est: atqui sequitur, quod petat: quoniam terminus medius: qui accipitur prædicatum de minore extremitate, est idem cum maiore: cumque sit hæc res in parte occulta: propter quid existimavit, quod insint unæ definitiones plures? & dixit: Iam vero oportet considerare in duabus præpositionibus simul terminorum primorum immediatis: quoniam est in hoc proprium, quo monstrat, & apparet illud, quod dictum fuit: sensus est: declarat autem hoc, cum accipimus hæc prædicata in hac demonstratione cum conditionibus, quas posuimus in prædicatione vera partium demonstrationis de se invicem: & si fuerint prima & immediata: quoniam fieri non potest in definitione vera, ut sit inter ipsam & definitum medium: hoc est, quod prædicet de ipso propter prædicationem suam de aliquo alio, hoc est per medium: cumque hoc sit: fieri non potest, ut concludatur aliquid definiti-

ABRAM

hoc autem constituto, impossibile est concludere rei definitionem per definitionem, conclusum enim concluditur per medium, definitio autem non predicatur de re per aliquod medium, dico definitionem completam: si vero esset definitio, quod sit definitionis pars, hoc esset possibile, tales vero partes non predicantur de se inuicem, quia quedam sint aliquarum definitiones, & ideo non sunt utiles demonstrationi tales partes definitionum, quarum unaquaque est rei completa definitio: prout opinatur est Alpharabius, quod illud intenderit Aristoteles per demonstrationes, quae sunt definitiones positione differentes. Et postquam enuntiavit, quod hinc occurrat veritas considerandi hoc quaesitum, tulit huius exemplum, Et dixit: Quando dant intelligere quod sit anima, aut quid sit homo, aut quid sit alia res, quaecumque illa fuerit de rebus, quae reciproce conuertuntur, iam peterent primum quaesitum. id est huius exemplum est, quia qui ostenderet quid sit homo, aut quid sit anima, aut alia res de his, quae sunt in definitione propria conuertibili, ille necessario peteret principium id est quia medius terminus esset ipsum idem maius extremum: & intenderit per primum quaesitum, primo conclusum ex ipso syllogismo. D. d. Sicut quod homo affirmaret quod anima sit causa vitae secundum se, & haec sit numerus seipsum mouens, id est, sicut homo aliquis demonstraret quod anima sit numerus seipsum mouens, quando supponeret & concederet quod anima sit quae seipsam moueat. D. d. Et oporteret necessario quod hic iam peteret de anima quod sit numerus seipsum mouens, cuius itaque petitio esset de hoc, de eo quod sit idem per unam eandem rem, id est: qui enim agit hanc operationem oportet eum necessario

EVANNA

definitionis per definitionem: quoniam quod concluditur concluditur utique per medium: sed definitio non predicatur de re per medium, hoc est in definitione perfecta: si vero fuerit definitio pars definitionis: illud utique erit possibile: sed huiusmodi partes, non predicabuntur de se inuicem: quia aliquae ipsarum sint definitiones alicuius: & propterea non erit utilitas in demonstratione in huiusmodi partibus istarum definitionum, quarum unaquaque est definitio perfecta rei: quemadmodum existimauit Abunazar: quod illud est, quod voluit Aristoteles per demonstrationes, quae sunt definitiones variatae positione: & postquam enuntiavit, quod ex hoc modo evenit veritas consideranti in hoc quaesito: adduxit in hoc exemplum: & dixit. Atqui, quod construunt, quid est anima, aut quid est homo, aut quid est aliquid aliud, quodcumque fuerit ex entibus, ex eo: quod est equaliter. Peterent utique quaesitum primum: ut in exemplo, qui monstrat, quid est homo, aut quid est anima, aut aliquid aliud ex entibus in definitione, proprium & conuertibile: ipse utique petet ex necessitate: sensus est: quoniam terminus medius est idem, quod extremitas maior: & intelligit per primum quaesitum, quod primo concluditur ex syllogismo. D. d. Quemadmodum si affirmaret aliquis: quod anima est illud, quod est causa viuendi sibi ipsi, & hoc numerus seipsum mouentem: cum posuerit, & significet, quod anima est illud, quod mouet seipsum. Deinde dixit: Et hoc, quoniam iam sequitur ex necessitate, ut petat, quod anima est numerus seipsum mouens: & erit petitio ipsius secundum quod est unum & idem, sensus est: & hoc, quoniam qui facit hanc operationem,

HHH iij opj

Posteriorum

A B R A M

Decessario q̄ petat principium de ipsa definitione, quam intendit concludere. q̄n enim ipse notificauerat q̄ anima sit causa vitę p̄ se, notificauit q̄ sit numerus seipsum mouens, q̄n enim non intelligeret per definitionem illam, s̄ q̄ sit causa, quę agat vitam p̄ se, quod ipsa sit numerus, non cōmōstraret ei q̄ sit res seipsam mouens, si aut̄ ex illa intellexisset q̄ sit numerus, iā suppositū esset ipsum quęsitū. Hoc totum aut̄ imaginat̄ fm Platonis opinionem: ipse enim opinat̄ q̄ vita absoluat̄ ad cōprehensionē & motū, & q̄ obiectū comprehensum sit numerus, qui numerat aīa vitā causa eius substantiā, i eius substantiā mouēs, & ob huius opinionis diuulgationē suo tpe exēplificauit de ea, non q̄ hæc sit eius sn̄a de ipsa aīa. & ex quo de petitione principij intelligunt̄ duę res, quarū vna est vera petitio, s̄. qua inuenit̄ ipsummet quęsitū in syllo, & possibile est q̄ de eo intelligatur petitio fm genus, de illo, s̄. qui procurat cōmonstrare definitionem per definitionem: iam cōmonstrat rem per eius speciem: prout hinc intelligūt̄ expōitores, notificauit q̄ petitio sit vera, Et dixit: Eius itaq; petitio esset de hoc de eo q̄ sit id idem p̄ vnā eandem rem, id est & non sit eius petitio hic eo quod ipse vsus sit definitione ad definitionis cōmonstrationem, adeo q̄ hæc via sit absurda, quia sit particularis, immo eius petitio est vera petitio, quę dicta est in Libro Elenchorum, hoc est, q̄ capiat ipsam eandē rē, quā concludere intendit in ipsomet syllo, & hoc est nimirū euidēs de eo quod dixit: de eo qd̄ sit id idē per vnā eandē rem.

Et

B V R A N A

oportet ipsum ex necessitate petere definitionē, quā vult concludere: & hoc, q̄m cū ipse notificauerit, q̄ aīa est cā vitę sibiipsi: notificauit, q̄ ipsa est numerus seipsum mouens: & hoc, q̄m cū nō intellexerit in definitione cām: per quā efficit̄ vita sibiipsi: quod est numerus: nō monstrabit̄, q̄ est aliqd̄ mouēs seipsum: & si intellexerit ex ipsa, quod est numerus: iā utiq; posuit quęsitum: & hoc totū formatur fm opinionem Platonis: & hoc, q̄m ipsi visum fuit, q̄ vita metitur super augmento & motu: & q̄ illud, quod augeť, est numerus, qui metit̄ essentiam animę, qui est cā sibiipsi, hoc est mouēs seipsum, & ad sequestrandā opinionē istā a rēporibus nostris, posuit exēplū de ipsa: nō q̄ hæc sit opinio sua de anima: & q̄m est petitio, ex ipsa intelligunt̄ vtiq; intentiones duę: quarū vna est petitio vera: & ea est, in qua inuenit̄ quęsitū idē in syllo: iamq; fieri pōt, vt ex ipso itelligat̄ petitio in genere: hoc est, qui sollicitus est, vt monstret definitionē per definitionē, monstrat vtiq; aliquid per speciem suam: quęadmodū intellexerunt ipsum expōitores, ex hoc loco docuit, q̄ petitio erit vtiq; vera: & dixit: & erit petitio ipsius de hoc fm quod est vnū & idem: sensus est: & non erit petitio sua hic, fm quod facit definitionem per monstrationem definitionis, vsquequo sit hæc via reprobata: q̄m est particularis, sed petitio ipsius erit petitio vera, & est ea, quę dicta fuit in Lib. Sophisticis: hoc est, q̄m accipit̄ aliqd̄ idē, quod voluerit cōcludere per sylm eundē: & hoc appet nimis ex sermone ipsius, fm q̄ est res vna & eadem:

et

ALEXANDER

Et quod mirum est quo modo expositores adeo hanc rem asseruerint quod conferat, & puto quod Alexander. et assereret hoc idem de definitione. Et licet nobis non pervenerit huius viri interpretatio huius libri, tamen pervenit nobis expositio Themistii, qui quidem pro maiori parte non repugnat Alexandro. Et postquam commo stravit hoc per exemplum sensatum cepit illud ostendere per exemplum verum isto, ne putet quod id, quod sequitur ex dicto, sequatur ad essentiam ipsius exempli.

BVRANA

& mirum, quo opinati sunt expositores hoc: in quo consentiunt: & quod opinatus est Alexander est tale: & non pervenit ad nos aliquid istius viri in hoc libro: sed quam adduxerunt est expositio Themistii: & hic vir ut plurimum non dissentit ab Alexandro: & posteaquam declaravit hoc per exemplum sensibile: cepit declarare ipsum per exemplum magis verum hoc: ne existimet, quod illud, quod sequitur ex sermone, sequatur ex exemplo per se.

pars. 3. Non enim si A sequitur B, & hoc C, erit A quod quid erat esse ipsius C, sed verum erat dicere, erit solum, neque si est A quod quid est, & de B predicatur omni, hoc enim, quod est animali esse, predicatur de eo, quod est homini esse: verum enim est omne homini esse animali esse, quemadmodum & omnem hominem animal esse, sed non sic ut unum sit. Si igitur non sic acceperit, non syllogizabitur, quod A est ipsi C quod quid erat esse, & substantia: si vero ita acceperit, prius erit acceptum C quod quid erat esse ipsius B, quare non demonstratum fuit, hoc enim in principio accepit.

I. c. 22. Non. n. si A affirmetur ipsi B, et hanc ipsi C, fit A ipsi C, res quod quid sit, & illam ei inesse: verum tamen veritas est, quod dicatur, quod solum insit. neque si A insit huic rei, & per dicetur etiam de omni B. quod. n. est animal predicatur de eo, quod est homo: verum enim est dicere quod quicquid est homo sit animal: sicut et omnis homo est animal sed secundum hunc modum non est quod sint una res: & dum non capimus sic, non syllogizamus, quod A sit ipsius C quid sit, & ei inesse, & ipsamet substantia. & si cepisset hoc, iam accepisset rem, quae esset quid sit C, & illi inesse primo.

Dixit Arist. Et hoc, quoniam non si A, sequitur B, et hoc C, erit A, ipsi C, intentio quod est, et substantiae: sed verum utique est, ut dicatur, quod ipsum inest solum: neque si est A, in hac re, et predicatur consimiliter et de B, & hoc, quoniam quod est existens animal predicatur utique de eo, quod est existens homo: quoniam verum est, ut dicatur, quod omne, quod est ens homo, est ens animal: quemadmodum, quod omnis homo consistit et est animal: sed non sunt in hunc modum, secundum quod sunt res: una: cumque non acceptum fuerit et sic non ratiocinabimur, quod A, est ipsi C, quod est et substantia, & anima substantiae: & si acceperit hoc, iam utique accepit intentionem quid

Posteriorum

A B R A M

S V R A N A

D primo. non ergo commonstratur nostra commonstratio, quia peteret primum quæsitum.

quid est c, & existentiam ipsius primo: iam utiq; fuit monstratum monstratione nostra: qm̄ petet utiq; quæsitum primum.

Cō. 21. Dū dixit: Nō. n. si A affirmet ipsi B, & hæc ipsi C, sit A, ipsi C res qd̄ qd̄ sit, & illā ei inesse. i. syls aut nō largit definitionē per se, qm̄ syls largitur q̄ maior terminus insit minori mediāte quo inest medio, & mediū ipsi minori: syls aut forma ē, qd̄ A, qui ē maior terminus, p̄dicet de quocūq; p̄dicat B, & B p̄dicet de oī c: hinc sequit̄, q̄ A p̄dicet de oī c, hoc ē, q̄ illi insit, & nō sequit̄, qm̄ A inē B et B inē C, qd̄ A insit C, & sit ei⁹ definitio, sed sequit̄ solū q̄ illi insit: & iā sequit̄, si syls largiat definitionē substantialiter, qd̄ concludat maius extremū inēē minori, & sit ipsi⁹ definitio, A si ipsi C, sed syls largit solū qd̄ insit ipsi C. Et illud significavit qm̄ dixit: Verūtm̄ veritas ē qd̄ dicat qd̄ solū insit. D. d. Neq; si A insit huic rei, & p̄dicet ēt de oī B, i. neq; si accepim⁹ maiore p̄missam, qd̄ A sit quidditas ipsi⁹ B, & cuiusq; de quo B, p̄dicat affirmatiue, mō quo p̄dicatio essentialis p̄ se maiorū p̄missarū in demōnibus, cōrulerit nobis p̄ hoc cōcludere definitionē. Dixit aut̄ hoc, quia ex quo cōmōstrauerat, qd̄ syllogistica p̄dicatio īquātū syllogistica, nō largiat p̄ se definitionē, intēdit ēt cōmōstrare qd̄ p̄dicatio substantialis nō cōferat ad cōcludēdū definitionē, hoc est, q̄ p̄ eā p̄dicatū insit p̄ se ipsi subiecto: non. n. id, quo denominat p̄dicatū per hāc p̄dicationē, est id idē vñdīq; ei quo denominat ipsū subiectum: neq; id, de quo p̄dicat subiectū

Dixit. Et hoc, qm̄ nō ē, si A, sequit̄ B, & hoc C, erit A, ipsi C, iterio quid est, & existētiē: sensus ē: neq; tradet syls definitionē p̄ se, qm̄ syls uti que tradet, q̄ terminus maior inest minori p̄ mediū, quo in est medio, & mediū minori: & forma syls erit utiq; q̄ A, qd̄ est extremitas maior p̄dicet de oī eo, de quo p̄dicat B, & B, p̄dicatur de oī c, sequit̄ ex hoc, qd̄ A, p̄dicet de oī c, hoc est insit ipsi: & nō sequit̄, cū A, inest B; & B, inest C, qd̄ A, insit C, & sit definitio ipsius: sed sequit̄, q̄ ipsi insit solum: iam vero sequit̄, si tradet syls definitionē p̄ se: vt cōcludat, qd̄ extremitas maior inest minori: & sit definitio ipsi⁹: hoc ē A, ipsius C. Atqui tradit syls, qd̄ ipsum inē C, tm̄: & hoc est, qd̄ significavit, cū dixit: sed verū utiq; ē, vt dicat, q̄ ipsum inē tm̄. D. d. Neq; si fuerit A, in hac re, & p̄dicet cōsist ēt de oī B, sensus ē: neq; si acceperim⁹ in p̄pōne maiore, q̄ A, ē essentia B, & de oī eo, qd̄ est B, p̄dicat affirmatiue p̄ modū, quo ē p̄dicatio substantialis de substantia in propōnibus maioribus in demōnibus cōferentibus in hoc ad cōcludēdā definitionē: atqui dixit hoc, qm̄ posteaq̄ monstravit, qd̄ subiectum syllogisticū ī eo, q̄ syllogisticū, nō tradit definitionē p̄ se, vult mōstrare cōsist ēt, qd̄ p̄dicatio substantialis nō cōfert ad cōcludēdū definitionē: hoc ē ī qua iuenit̄, qd̄ p̄dicatū est in substantia subiecti: & hoc, qm̄ hæc p̄dicatio nō ē illi, ī qua disponat subiectū

Cō. 12.

A B R A M

iectū præmissæ maioris, quod est
adē quidditati minoris termini, hoc
est, cuius, mediusterminus est quid
dicitur. qñ aut cuperetur concludere
demonstrare ipsam definitionem, hoc
est, quod concludatur, qđ A inest C,
& sit ipsius definitio, oportet qđ A ip
samet & B, sint vna res: quia vtraq;
est definitio vnius rei. Significatū
autem illius quod dixit: Quod. n.
est animal prædicatur de eo qđ est
hō: verū n. est dicere, qđ quicquid
ē hō sit animal: sicut oēs oīs homo
est animal, est qđ quicquid denomi
nat per aīalitatē & ei inest animalitas
p̄dicet de oī, qđ denominatur p
humanitatē, & ei inest humanitas,
p̄dicatione, qua p̄dicatū notificet
subiecti substantiā, sed nō qđ anima
litas & humanitas sit ei vna eadem
res: nā si ita eēt, aīalitas & humani
tas essent duo noīa synonyma, & sic
facere eēt petitio. D. d. Verū. n. est di
cere, qđ quicquid est hō sit aīal. i. &
hæc prædicatio est vera, & intrat p̄
dicationē, qua prædicatum repetit
subiectū, qm̄ verum est dictū illius,
qui dicit quicquid est homo est ani
mal. Deinde tulit huius causam, et
dixit: Sicut omnis hō est animal.
i. hoc dictum est verū, qđ vocamus
dici de omni, quoniam eius vis est
vis affirmatiuæ vniuersalis, & qđ vis
dicendi, qđ quicquid est hō sit ani
mal, sit vis dicendi, omnis homo est
animal, prout commōstratū est in
lib. Priorum. D. d. Sed fm̄ hunc mo
dum non est qđ sit vna res. i. sed nō
est hoc modo prædicationis, quod
quicquid denominatur per subie
ctum, sit quod denominatur per
prædicatum vndique. nam si ita
esset, non esset oratio enuntiatiua,
&

B V R A N A

iectū per oēs modos, neq; illud, de A
quo p̄dicat subiectū i propōne ma
iore qđ est idē, qđ essentia termini
minoris: hoc est, cui⁹ terminus me
dius est essentia: cūq; voluerimus
cōcludere definitionē p̄demonstrare,
hoc est. vt concludamus, qđ A, inest
C, & est definitio ipsius: sequit, vt A,
& B, sint aliquid vnū & idē: qm̄ vtra
que sunt definitio alicuius vnius: et
intētio eius, qđ dixit: & hoc, qm̄ qđ
est existēs animal, prædicat vtiq; de
eo, qđ est existens hō: qm̄ verū est,
vt dicat, qđ oēs, qđ est existēs hō, est
existēs aīal: quēadmodū qđ oīs hō
cōsistit ē est animal: sensus est: & oēs
illud qđ, disponit p̄ aīalitatē, & test
ipsi aīalitas, p̄dicet de oī eo, qđ di
sponit per humanitatē, & inest ipsi
humanitas prædicatione notifi
cāte p̄dicatū eē substantiā subiecti, sed
quia cui inē aīalitas & humanitas, ē
vtiq; aliquid vnū & idē: qm̄ si esset
hoc ita, essent aīalitas & humanitas
duo noīa cōsequētia, & esset opatio
huiusmodi petitio. D. d. Qm̄ ve
rū est, vt dicat, qđ oēs illud, qđ est hō,
est aīal: est p̄ p̄dicationē verā: dein
de adduxit cām in hoc, & dixit: qm̄
oīs hō est aīal: sensus ē, atqui hoc di
ctū ē verū: & est, qđ vocat dictū de
eo oī: qm̄ potētia ipsi⁹ ē potētia af
firmatiue v̄lis: & potētia eius, qđ di
cimus, qđ oēs qđ est existens hō, est
existēs aīal, qđ est cōdō in cōclonib⁹,
fm̄ id, qđ declaratū fuit in lib. Sylfi,
est potentia eius, qđ dicimus, oīs hō
aīal. D. d. Sed nō est in hunc modū
fm̄ qđ est aliquid vnū: sensus est: &
nō est i hoc mō p̄dicationis: qđ illud,
qđ disponit p̄ subiectū sit idē cū eo, qđ
disponit p̄ p̄dicatū: s; sūt modi: qm̄
si eēt hoc ita: nō eēt dictū terminatū:
&

Posteriorum

ABRAM

D & eius subiectū eēt ipsummet p̄dicatū. v.g. q̄asi significatū dicēdi, oīs hō est aīal, eēt q̄ oīs hō substantificetur p̄ aīal, hoc ē, sit vndiq; id idem, oporteret q̄ aīalitas & humanitas eēt vna res, & q̄ solo noīe differtēt, & eēt sicut dicere, oīs hō ē hō, & q̄n hoc ē falsū: Significatū itaq; dicēdi, oīs hō ē aīal, i. q̄ res, q̄ substantificat p̄ humanitatē sit q̄ denominat p̄ aīalitatē, quatenus oēs sint duę p̄tes, quarū vna denominet p̄ alterā. I eo q̄ qd sit, q̄ subiectū sit vnū, nō fm qd ipse sint vna res, & ipse sunt duę i potētia, nō i actu, ac si dixisset, qd subiectū aīalitatē sit subiectū humanitatis, q̄ aīalitas & humanitas sint vna res: hoc aut totū exīte, manifestū ē, q̄ qn dī qd q̄cqd ē definitio talis, sit definitio talis: supponit n. qd res, q̄ p̄ definitionē substantificat qd ē hui⁹ enūtiatiōis subiectū, p̄dicatū sit idē subiecto, qd p̄ definitionē substantificat, q̄ ē ipsū p̄dicatū hui⁹ enūtiatiōis, quatenus duo p̄dicata sint vna res, dico duas definitiones. v.g. q̄a qd dī, oīs hō sit aīal, p̄gressiuum bipes, ē eadē res, q̄ est substantia aīalis rōnalis, aīal aut rōnale & p̄gressiuū est vna res: dico bipedem. hoc aut sic existēte, res cui⁹ substantia ē vna duarū definitionū est res, cui⁹ substantia est altera definitio: & duę substantię sunt vna eadē res, nō vna duarū rerū sit alia ab altera, sicut erat qn dicebamus modus, cui⁹ substantię est ipse hō, est q̄ ei⁹ substantia ē ipsum aīal, qn at hoc ita ē q̄ dicit, q̄ oē aīal p̄gressiuū bipes sit aīal rōnale ē sicut qui dicit, q̄ oē aīal rōnale sit aīal rōnale. Manifestū ē, q̄ nisi sic sumeremus in maiori p̄missa syllo, non concluderet definitionē.

BVRANA

& eēt subiectū in ipso & p̄dicatū idē, vt in exēplo, qm si esset intētio eius qd dicim⁹, oīs hō aīal, q̄ oīs hō cōsubstantiaret in aīali, hoc est eēt idē ex oībus modis: sequeretur, q̄ eēt animalitas & humanitas aliqd vnū: sed diuersificarentur in noīe solum: & esset, ac si aliquis diceret, oīs hō est hō, cū hoc sit falsum: cū dicimus, oīs hō animal, hoc est, q̄ illud, qd cōsubstantiat p̄ humanitatē est illud, qd disponit p̄ animalitatē: fm qd oīa ipsa sunt duarum partiū: quarū vna disponit p̄ alterā, ex pte, qua inuenit, qd subiectū est vnū, non ex parte, qua ipsa sunt aliqd vnū: & ipsa sunt duo in potētia, nō in actu, ac si diceret subiectū humanitatis est subiectū animalitatis fm qd animalitas & humanitas sūt res vna, cūq; hoc totū ita sit. Planū q̄ q̄ dixerit, qd oē, qd est definitio sic, est definitio sic, qm posuit, q̄ illud qd cōsubstantiat p̄ definitionē, q̄ est p̄dicatū in hac enūtiatiōe fm qd duo p̄dicata sunt res vna, hoc est duę definitiones: vt in exēplo, q̄ dixerit, oē aīal ambulans bipes, est res vna & eadē, q̄ est substantia aīalis rōnalis: & aīal rōnale & ambulāns ē res vna, hoc est bipes, cūq; hoc ita sit: igit illud, qd ē idē cū vna definitio nū, est illud qd est idē cū definitionē altera, & duę substantię res vna & eadē: nō q̄ vna duarū rerū sit alia ab altera: quēadmodū q̄ esset veluti qd dicimus, illud, qd per se est hō, ē illud, qd per se aīal: cūq; hoc ita sit: ecce, qui dixit, q̄ oē aīal ambulāns bipes est aīal rōnale, est quēadmodū qui diceret, q̄ oē aīal rōnale, est aīal rōnale: manifestū aut, q̄ si nō accepta fuerit propō maior in syllo sic, non

ABRAM

nitionem. Dico q̄ summas qđ cu-
iusq; definitio est talis, eius defini-
tio sit talis, hoc est, quod quicquid
sit animal rationale, sit animal pro-
gressuum bipes. Et hoc significa-
uit qñ dixit: Et dum non capimus
sic, non syllogizamus, q̄ A sit ipsi⁹
c̄ quid sit, & ei inesse. i. q̄ nisi ma-
ior p̄missa esset hac acceptione sum-
pta, impossibile esset qđ fieret syl-
lus, q̄ largiatur, q̄ A insit ipsi c̄, hoc est, q̄
maius extremū sit attributum mi-
nori fm̄ ambas res, quarum vna est,
q̄ ei insit, & altera qđ eius quiddita-
tē notificet. D. dixit. Et si cōpisset
hoc, iam accepisset rem, quæ esset
quid sit c̄, & illi inesse primo. i. qñ
p̄missa sumit hoc modo iā sum-
ptum esset quod intendebatur con-
cludi. Et illud significauit qñ dixit:
Non ergo commonstraret nostra
cōmonstratio, quia peteret primū
quæsitum. Et nos iam exposuimus
quo modo sequatur hoc ex eius di-
cto. Et puto q̄ nemo p̄decessorū
nostrorum exposuerit hunc locum
sicut nos primo exposuimus, & ne-
mo sibi constitit de significato hu-
ius dicti fm̄ significatū, quo nos ip-
sum exposuimus, & est altū, & ma-
nifestum: profundū quidē priusq̄
constet, manifestum vero, apud il-
lum, cui sibi constat, laudetur qui
hunc virum proprie decreuit secū-
dum humanam perfectionem, &
ipsum separauit in attingendo fi-
nem cuiusq; voluerit in hac specie,
ob eius bonitatem, quæ acceptat il-
lum, in quo ei complacuerit.

BVRANA

non concludet definitio: hoc est, vt
accipiat, q̄ omne illud, cuius defi-
nitio est sic, ipsum est, cuius defini-
tio est sic: hoc est, q̄ oīs ille, qui est
animal rōnale, ipse est aīal ambulās
bipes: & hoc est, qđ significauit cū
dixit: igitur si nō acceptū fuerit sic,
non concludetur, qđ A, est essentia
& existentia ipsi c̄, hoc est, qñ si nō
accepta fuerit propō maior cū hac
acceptione: fieri nō poterit, vt sit syl-
logismus tradens, q̄ A, ipsi c̄, hoc ē
extremitas maior p̄portionata mi-
nori fm̄ duas intentiones, quarum
vna est, qđ insit ipsi, & altera, qđ no-
tificet essentia ipsius. D. d. Et si acce-
ptum fuerit hoc: erit utiq; accepta
intenzio quid est c̄, & existentia ip-
sius primo: sensus est: cūmq; acce-
pta fuerit propō maior per hāc viā,
acceptū utiq; erit in ipsa illud, qđ
intendebat concludere: & hoc est,
qđ significauit, cū dixit. Iam igitur
monstratū fuit monstratione
nostra, qñ peter utiq; quæsitū pri-
mum: nos vero iā monstrauius
ex sermone ipsi⁹, qūo sequitur hoc:
& existimo, q̄ non monstrauit il-
la, qui p̄cessit nos locum istū, fm̄
qđ declarauim⁹ ipsum nos primo:
neq; stetit vnus ex dispositione ser-
monis istius sui fm̄ dispositionem,
qua declarauim⁹ ipsum: & hoc est
profundum: & declaratio, quā vi-
des, fortasse est profunda, anteq̄ cō-
sistas super ea: & fortasse ex decla-
ratione est illud, sup quo consistit,
quod appropriatur huic viro per-
fectione humana, & excellentia ad
atingendum finem in hac specie:
& appropriatur in bono suo illud,
quod vult.

ANT.

Posteriorum

ANT. INTER. TEX. II. II.

D

Verum enim uero neque per diuisiones via syllogizatur, quemadmodum in resolutione circa figuras dictum est: nusquam enim necessarium sit rem illam esse, cum hæc sint, sed quemadmodum neque inducens demonstrat, non enim oportet conclusionem interrogare, neque in eo quod datur esse, sed necesse est esse illis existentibus: & enim si dixerit respondens, an ne homo animal, aut inanimatum? postea accipiat animal, non syllogizatum fuit, rursus omne animal, aut pedestre, aut aquaticum, accipiat pedestre, & hominem esse totum animal pedestre, non necesse est ex dictis. sed accipit: & hoc: differt autem nihil in multis, aut paucis ita facere, idem enim est. Non syllogisticus igitur usus fit ita progredientibus & ad ea, quæ contingit syllogizari: quid enim prohibet hoc verum quidem esse omne de homine, non tamen quid est, neque quod quid erat esse significans? Amplius quid prohibet, aut addere aliquid aut auferre, aut supergredi substantias? hæc igitur præmittantur quidem.

ABRAM

T. c. 13.

Ac iterum neque est modus, qui fit per diuisionem, sicut in figurarum resolutione per conuersionem in syllo dictum est: nec ubi. n. necessario oportet quod hæc res sit, scilicet quod sit existentibus aliquibus rebus: sed sicut est non qui inquirat, quod commonstret nostram commonstrationem, neque qui syllogizet: quia non petit conclusio, neque conceditur esse, sed sequitur necessario quando hæc fuerint. Et si non commonstraret illas hic qui respondet, cernis ne hominem esse animal, aut non animatum: deinde assumpsit, quod sit animal acceptione quadam, et non syllogizat hoc syllo. Et iterum, omne animal est progressuum, aut natans: & sumimus quod sit progressuum.

Dicere

BVRANA

Dixit Arist. Neque consimiliter T. c. 13.

et via, quæ est per diuisionem, quemadmodum dictum fuit in resolutione figurarum in contrarium in syllo: nullibi namque sequitur, quod hæc res sit, hoc est inueniatur per inuentionem rerum illarum: sed quemadmodum neque, qui inuestigat monstrare, monstrat, ita neque qui ratiocinatur: quoniam est conclusio, quam non petit neque confitetur ipsam existere: sed sequitur ex necessitate, cum fuerit hæc existens: & si non monstrabit per ipsa hoc, quod sequitur: an ne homo est animal, aut inanimatum? Deinde accepit, quod est animal: neque ratiocinatus fuit iste syllo: et consistit et omne animal, aut est ambulans, aut natans: & accepit,

ADAM

BYRANA

Dicere autē qđ hoīs sit hęc sūma, nō opz necessario qđ dixit, s; ipm accepim⁹ acceptiōe qđā. et nō est dīa circa hoc siue fuerit p plu- res, aut p pauciores res: vna. n. eadē res eēt: hic aut nō ē sylsus.

Cō. 13. Postq̄ cōmōstrauit, qđ nō sit pote- stas sylsi demratiui cōmōstratē definitionē ignotā eo mō, quē nar- rauit, intēdit cōmōstrare viā diui- siōis, qua opinati sunt antiq, qđ edu- cat definitio, nō sicut putauerūt. iā .n. cōmōstrauerat i lib. Priorū, qđ il- la nō sit syls, & nihil utilitatis peni- tus conferat ad cōmōstrationē qđ sit qđ ignorat ēē nāliter. Et itēdit hic cōmōstrare, qđ nec ēt cōferat utilita- tē in educatione definitionū ignota- rū. Et ex quo hęc definitiōes priō i- digēt de signato earū, qđ in sunt re- bus, qđ sit p opationē, quā nō largi- tur ipa diuisio, cōmōstrauit qđ diui- sio sit hui⁹ summe, qđ neqat demrati- ue cōmōstrare ipsa; definitionē. et dixit. Ac iterū neq; ē mod⁹, qđ sit p diuisionē, sicut in figurarū resolu- tione p cōuersionē i syllo dictū ē. i. ne- q; mod⁹ diuisiōis, put i lib. Priorū dictū ē, qđ largiat definitionē ēē rei notē ēē, qđ aut largiat aliq̄ rē ēē & il- li⁹ definitionē sit opz, qđ sit syllogi- stic⁹. Deīde tulit cām qđ diuisio nō sit syls, et dixit. Nec ubi. n. necessario opz, qđ hęc res sit, s. qđ sit exntib⁹ ali- qb⁹ reb⁹. i. quia nō seqt p diuisionē aliq̄ res, qđ necessario sequat ēē exn- tib⁹ reb⁹ nō subiectis, put i sylsi de- finitiōe dictū est, qđ sit res, i qđ ponā- tur aliq̄ res: & ex illis necessario seq- tur res aliq̄ alia necessario: qñ at ab ipsa diuisiōe auferet sylsi defiō, opz qđ nō sit syls: qñ aut nō fuerit syls, non

cepit, qđ est ambulans: & oīo, A qđ hō sit hoc, nō sequit ex neces- sitate, qđ dixit: sed acceptū vti- qđ fuit hoc: neq; est dīa in hoc, siue sit in multis, aut in paucis: idē. n. est: & hoc non est sylsus.

Posteaq̄ declarauit, qđ nō ē i potē- tia sylsi demratiui, vt oñdat exntiā. Cō. 13. definitionis ignotē p modū: quē cō- memorauim⁹: vult declarare: qđ via, diuisiōis p quā antiqui existimaue- rūt definitionē extrahi: nō ē: quēad- modū existimat: & hoc, qm ipse iā dixit i lib. Sylsi, qđ nō ē syls, qq; nō ē utilis ad mōstrādū quē sitū ignotē exntiē fm nām oīno: & vult mon- strare hic, qđ nō ē utilitas i ipsa cōsist- et ad extrahēdas definitiōes igno- ras: & qm op⁹ ē has definitiōes priō ex dispōne sua ēē res exntes: & hęc ē opatio quā nō tradit diuisio, mōstra- uit, qđ diuisio ex hac summa, nō pōt oñdere p demratiōē, definitionē: & dixit: Neq; cōsist ēt via, qđ ē p diui- sionē, quēadmodū dixim⁹ i resolu- tione figurarū i cōtrariū p sylsm: sen- sus ē: neq; diuisiōis via, quēadmo- dū diximus i lib. Sylsi: & qđ exhibet Q definitionē inēē alicui notē exntiē: aut exhibet exntiā rei & definitio- nē ipsi⁹ sit, iā seqt qđ sit syls: postea adduxit cā 3, ex cui⁹ pte nō erit diui- sio: & d. Nullibi. n. seqt ex necessita- te, qđ hoc existat, hoc ē existat: p exn- tiā aliquorū: scs⁹ ē: qm nō seqt d diui- siōe, qđ seqt ex necessitate, vt existat p exntiā rerū nō subarū: quēadmodū dixim⁹ i definitiōe sylsi: qđ res i qđ po- nunt aliq̄: ex qb⁹ seqt ex necessita- te aliqd aliud: cūq; remouerimus a diuisione definitionē sylsi, seqt, qđ nō sit sylsus: cūq; non fuerit sylsus: non

Posteriorum

A B R A H

D non operatur syllogismum operationem. Et postquam supposuit quod diuisio non sit quod ponat res esse, & ex illis sequantur aliae res necessario, coepit hanc rem commostrare de illius negotio: Et dixit: Sed sicut est non qui inquit, quod commonstret nostram commonstrationem, neque qui syllogizet: res enim, quam largitur diuisio, est sicut res quam largitur inquisitio: est enim sicut inquisitio quae non ponit res ex quibus sequatur res alia necessario. Sed expedit te scire, quod differentia inter inquisitionem & syllogismum sit, quia in inquisitione ponuntur res, & sequitur ex illis aliud, sed non necessario, in inquisitione. non ponuntur particularia, & sequitur enuntiatio vltis, verumtamen hoc non fit necessario. et ex quo res quae sita per diuisionem ponitur in ea esse suppositione quadam, Dixit: Quia non petitur conclusio, neque conceditur esse, sed sequitur necessario quando haec fuerint, & si non commonstraret illam hic qui respondet. id est quod res quae sequitur per diuisionem ex ipsa diuisione, qui diuidit supponit illam in ipsamet diuisione suppositione quadam: conclusionem autem non petit qui facit syllogismum: neque ponit quod sit in syllogismo: sed ipsa necessario sequitur expositis in syllogismo. Et illud intendebat, Dum dixit: Sed sequitur necessario quando haec fuerint id est sed necessario sequitur conclusio quando fuerint praemissae, id est quando supponuntur esse. Et dum dixit: Et si non commonstraret illas

B V R A N A

non operabitur operationem syllogismi: & postquam posuit, quod diuisio non est, ut ponant aliqua, ex quibus sequitur aliquid aliud ex necessitate: coepit declarare hoc ex dispositionibus suis: & dixit. Sed quemadmodum neque ille, qui inuestigat monstrare monstracione ita neque qui rōcinat: & dispositio eius, quod tradit diuisio, est quemadmodum dispositio eius, quod tradit inuestigatio: & hoc quoniam, quemadmodum, qui inuestigat & non ponit aliqua, ex quibus sequitur aliquid aliud ex necessitate: sed scire debes, quod differentia inter inuestigationem & syllogismum est, quoniam in inuestigatione ponuntur res multae, ex quibus sequitur aliud, sed non ex necessitate: & hoc, quoniam in inuestigatione ponuntur particularia, ex quibus sequitur enuntiatio vltis: sed hoc non est ex necessitate: & postquam res quae sita ponitur per diuisionem existere: dixit: cum fuerit conclusio, cum non petit: neque significat, quod ipsa est: sed sequitur ex necessitate, cum fuerint illa existentia. & si non monstrabit per ipsum hoc, quod redibit: sensus est: quoniam illud quod sequitur per diuisionem ex diuisione: petitur, quod diuiditur, & ponitur positione in diuisione eadem. Conclusionem vero non petit faciens syllogismum: & non ponit, quod ipsa sit in syllogismo: sed ipsa sequitur ex necessitate ex illo, quod positum fuit in syllogismo & hoc est, quod voluit, cum dixit: sed sequitur utique, ex necessitate: cum fuerint illa existentia: sensus est: sed sequetur utique, conclusio ex necessitate, cum fuerint propositiones existentes, hoc est ponuntur existentes: cum vero dixit: & si non, monstrabit per ipsum, quod redibit: sensus est: & si non fateatur

A B R A M

las hic qui rñdet. i. & si eas nō cōcedat respondens interrogāti i. q. qñ prēmisse posite fuerint esse, sequit ex prēmisis conclusio nāliter, siue rñdens illas concedat interroganti, siue nō concedat eas. Dixit aut hoc, ne quis putaret q illatio cōclusionis ex prēmisis sit rōne cōcessionis ipsius rñdētis, quia si ita esset sylsus nō esset sylsus naturaliter. Et hæc est dñia inter sylsm categoricū & conditionalē: quia conditionalis nō cōcludit nisi postq rñdens concesserit illationē, & ideo vñ Arist. q sylsi cōdicionales sint proprie artis topicæ. Postq aut enūtiavit q qui facit diuisionē supponat in diuisione id, qd p diuisionem intendit comonstrare, tulit huius exēplū, Et dixit: Cernis ne hominē esse animal, aut non animatū. Deinde assumpsit, q sit animal, acceptione quadā, & nō syllogizat hoc sylso. i. si aliquis interrogaret, cernis ne q hō sit corp⁹ animatū, aut non animatū: quia q facit diuisionē, qñ hanc rē procurat p diuisionē cōmonstrare, dicit q omne corpus sit animatū, aut non animatum, deinde suppositione quadā ponit q hō subintret ipsum animatū, hoc est, qd sit corpus animatū: qñ si subintroitus hoīs sub animato esset p se notus, nō dubitasset de hoc ipsa diuisio, & si introitus ei⁹ sub animato sit ignotus, cōmōstratur animatū illi inesse p sylsm, & simile est de subintroitu animati sub corpore, ergo nō est diuisioni posse quod satis sit ad cōmonstrādum qd cōmonstrare intendit. Deinde tulit aliud exēplū, Et dixit: Et iterum oē animal est pgressiuum, aut natans, & sumimus q sit pgressiuū, i. &

B V R A N A

fateatur ipsas rñdens interroganti: A hoc est, qñ cum ponuntur ppōnes existētes, sequit ex necessitate p naturā propōnum, siue confiteatur ipsas respondens intetrogāti, siue nō confiteatur: atqui dixit hoc: ne aliquis existimet, q cōsequētia cōclusionis ex propōnib⁹ ē ex pte cōfessionis rñdētis: qñ si esset hoc ita, nō esset sylsus, sylsus fm nām: & hæc est dñia inter sylsm prædicatiuū & conditionalem: qñ cōditio nō concludit, nisi posteaq cōcesserit respōdēs consequentiam: & ppea visum fuit Arist. q sylsi cōdicionales sunt appropriati arti dialecticæ: & posteaquā enūtiavit, q artifex diuisionis ponit in diuisione illud, qd vult mōstrare p diuisionē, adduxit exēplū huius: & dixit: an ne hō est aīal, aut inanimatū? deinde accepit, q sit aīal acceptione, & nō rōcinās fuit istud sylso: sensus est: & si interrogauerit aliquis an ne hō est corpus animatū, aut inanimatū? qñ artifex diuisionis: cū sollicitus fuerit in declarādo hoc p diuisionē: dicet, q oē corpus, aut est aīatū, aut inanimatum: deinde posuit positione, q hō ponitur sub animato: hoc est, qd ipse est corpus animatū: & hoc, qñ si hominē poni sub animato, esset per se manifestum, non dubitaret vtiq; diuisio in hoc: q si ignoraretur ipsum poni sub animato, mōstraret vtiq; existentia animati non per sylsm: & consistit se habet res de positione animati sub corpore, diuisio igit nō est sufficiēs ad mōstrādum istud, qd intēdit mōstrare. D. adduxit exēplū aliud & dixit: & consistit ēt oē animal, aut est ambulans, aut natans, & accepit: q est ambulās: sen- Log. cū cō. Auer. III sus

Posteriorum

ABRAM

Pi. & similiter qñ volumus per diuisionem commonstrare qđ animal sit progressuum; dicimus oē animal est progressuum, aut natans. Deinde ponit, sed est animal progressuum. D. d. Dicere aut qđ hoīs sit hęc summa nō oportet necessario quod diximus, sed ipsum accipimus acceptione quadam. & non est dīa circa hoc, siue fuerit per plures, aut per pauciores res. vna. n. eadem res esset, hic autē non est syls. i. nos autem ponere in hoc exemplo, qđ homo sit corpus animatum, est qđam summa, quæ non sequitur ex necessitate dicti, qđ dictum est, hoc est, ex diuisione, sed acceptione quadam accipimus, qđ hō sit hęc summa. Et qā posset aliq; ei dicere, qđ appareat diuisionis sufficientia, qñ querimus definire aliquam speciē ultimam, & ad qrendum ipsā definire, incēpimus ab eius remoto genere illud diuidendo in suas spēs particulariores eo, deīde priemur alteram harum spērū, sub qua est hęc res, quam definire intēdimus, et in suas particulariores species, postea non desistemus hoc agere, donec perueniamus ad speciem, quam definire intendeuamus: tale. n. est ignotæ definitionis, & diuisio est q̄ acquirere facit esse eius definitionem. Dicit itaq; ad huius responsum, Et non est dīa circa hoc, siue fuerit p plures, aut p pauciores res: vna. n. eadem res esset: hic autem non est syllogism⁹. Dixit, non est differentia, siue diuisionem fecerimus per plura genera rei, quam definire procuramus per viam diuisionis: aut per vnū genus, aut p pauciores gñā. op; . n. q̄ priō ponamus illud,

EVRA'NIA

sus est, & consimiliter, cū voluerimus monstrare per viā diuisionis, qđ animal est ambulans: dixit: omne animal est ambulans aut natans. Deīde posuit: & hoc animal est ambulans: qñ postea dixit: sermo autē, qđ homo est hoc vniuersum, non sequitur ex necessitate, quā dixi: sed acceptum vtiq; fuit hac acceptiōe: & non est differentia, siue fuerit hoc in multis, siue fuerit in paucis: qñ res est vna & eadem, & hoc non est syls: sensus est: & posuit nostra in hoc exemplo, quod hō est corpus animatum, quæ est vniuersum, non erit consequens ex necessitate e sermone, quem diximus, hoc est ex diuisione: sed acceptum fuit acceptione, qđ hō est hoc vniuersum: & qñ posset aliquis dicere: fortasse diuisio videtur sufficiens: cū queritur definitio speciei alicuius ultime: & cōperimus in qōne definitionis suæ à genere longinquo per diuisionē ipsius ad species suas particulares: si postea concludemus ambas istas species: sub quibus est hęc res: cuius intenditur definitio fm species suas consistit et particulares: quousq; nō deficiat faciēs hoc: vsq; quo deuenit ad spēm, cuius intendit definitionē: in tali definitio est ignota, & diuisio est illa, q̄ exhibet existentiiū definitionis ipsius: ecce ipse dixit in responsione ad hoc: & nō est dīa i hoc, siue appareat hoc in multis, aut paucis, qñ res est vna & eadē. & hoc non est syls: dixit: & nō est dīa, siue fiat diuisio de generibus multis rei, quam studemus definire per viam diuisionis, aut in genere vno, aut i generibus paucis: & hoc, qñ sequitur, vt ponamus qđ

A B R A M

Illud, quod definire intendimus in supremo genere, cuius primo intendimus diuisionem, i. q. concedamus illud esse: deinde post hoc in altera partialium specierum huius generis, & si illud esse, quod definire intendimus, sit sub hoc primo genere, & specie, in qua diuidimus hoc genus sit per se notum, tñ diuisio non est efficax ad hoc: & si sit ignotum, oportet q. hoc commonstret syllo, & similiter res cōtingit in omnibus generibus huius rei, quam definire intendimus: hoc est, quę sunt subalternatim posita, donec perueniamus ad genus, quod hoc agat, indigemus multis syllogismis fm generum numerum, si fuerint ignota inesse ipsis definitis. si autem fuerint per se nota, diuisio per illas sufficeret, & sic in eis fuerit per se notum & ignotum.

B V R A N A

qd intendimus definire primo in genere altiori: cuius diuisionē studemus primo, hoc est, vt concedatur existentia ipsius. D. d. Post hoc mōstrationem duarum specierū particularium istius generis: & si fuerit existentia, cuius intendit definitio in hoc genere primo, & spēs, p. quā diuiditur genus istud manifesta per se, diuisio vtiq. nō erit dubia ī hoc: si vero fuerit ignota, oportebit vtiq. monstrari hoc per sylm: & cōsimiliter accidet res in oībus generibus istius rei: quorum intendimus definitionem, hoc est, quę sunt sub seinuicem, quousq. deueniunt ad genus: qui vero operatur hoc indiget sylis pluribus fm numerum generum: si fuerint ignotę existentie definitis: si vero fuerint nota p. se, diuisio vtiq. per ipsa erit sufficiens: & cōsimiliter si fuerit in ipsis, hoc ē quid est notum per se, & ignotum.

par. 4. Contingit autem soluere, si quis accipiat ea, quę sunt in ipso quid est, omnia, et consequens diuisione faciat petens primum, et nihil derelinquat: hoc autē necessarium est, si omne in diuisionem cadit, et nihil deficit, hoc autem necessarium, indiuiduum enim iam oportet esse.

T. c. 24. Et iterū q. vtunt hoc assūpto recipiūt vtilitatē ī rebus, q. syllogizari pñt. & quid phibet, q. hoc totū dicať de hoīe: sed nō ē res quid sit, neq. signat rē qd sit: neq. significat rē qd sit illi in eē fm eius substātiā. Et iterū quid phibet: q. velit aliqd, aut omitat aliqd, aut diuidat substātiā: hic itaq. omitteret imminuēs, excepto q. post est, q. coaptent, quaten⁹ sumant res ignotę fm q. quid sint oēs, et facit qd sit cōsequēs diuisionem apud illum, qui

Dixit Arist. Iā vero suscipiunt vtilitatē ī ipso cōsistēt, q. faciūt hoc acceptū ī reb⁹ cōsistēt: de q. b⁹ possum⁹ rōcinari: et qd phibet, q. verū sit, vt dicať hoc vlt de hoīe pter q. q. nō ē ipsū intētio qd ē neq. signat de re aliq. existētiā p. se: Ampli⁹, qd phibet, q. pcurrat aliqd, aut derelinquat aliqd, aut diuidat substāz: hoc igiť iā ptermittat, et ōficiat pter q. q. fieri vtiq. pñt, vt soluem⁹ cū accipiūt res ignotę ī eo, qd ē qd oēs et faciūt qd ē cōsequēs p. diuisio

T. c. 24.

III ij nō

Posteriorum

ABRAM

D qui primū peteret, et non omit-
teret, & imminueret nec vllū:
hoc autē necessario sequitur, si
totū eius dictum caderet in di-
uisione, & nullum imminueretur:
et hoc opz necessario, qā tūc
oporteret esse indiuisibile.

Cō. 24. Dū dixit: Et iterum qui vtuntur
hoc assumpto recipiunt vtilitatē in
rebus, quæ syllogizari pnt. i. & res,
de qbus fit sylsus, recipiunt vtilita-
tem p ipsam diuisionem, qua proce-
dunt. i. per locum diuisionis, qui tra-
E ditur secundo Topicorum. Iam. n.
commonstrauit ibi, q sit vnus lo-
corum, ex quibus fit syls, an res sit,
vel non sit. & est initiū loci, de quo
meminit Alpharabius in lib. Reso-
lutionis, q fit duobus modis: quorū
vnus est in diuisione p̄dicati ipsius
q̄ sit, aut ipsius subiecti. sed qñ sit i
diuisione subiecti, cōfert ad inquisi-
tionē: & qñ sit in diuisione p̄dica-
ti, confert ad sylsm. ipsum autē fie-
ri in p̄dicato est, q diuidat p̄dica-
tū in suas species: & si adijcimus
vnā illarū toti subiecto, enuntia-
F mus, q p̄dicatū in sit toti subiecto.
Et dum dixit. Quid prohibet quod
hoc totū dicatur de homine, sed nō
est rei quid sit, neq; significat rem
quid sit, neq; significat rem quid sit
illi inesse fm eius substantiam. i. & si
notum per se fuerit de toto, quod
collectum est ex diuisione, qd in sit
rei, quam procuramus definire, si
concedamus q diuisio hoc largia-
tur, vnde dicimus q diuisio largia-
tur quod illud totū sit huius rei de-
finitio, quam definire intendimus:
& q sit p̄dicatum substantiali p̄-
dicatione.

BVRANA

nē cū hoc, q petat primū, & nō
p̄termittat, et nō deficiat aliqd:
et hoc vtiq; sequitur ex neces-
sitate: si oē cadit in diuisionem,
& nihil deficit: & hoc sequitur:
qm̄ consequens vtiq; est vt sit,
aut non diuisibile.

Dixit. Iā vero suscipiunt vtilitatē
in ipso cōsistēt: qui faciunt hoc ac-
ceptū in rebus, quas possumus rōci-
nari: sensus est: iā vero suscipit vtili-
tatē p viā diuisionis: qui procedit p
ipsam in rebus, de qbus fit sylsus: i-
telligit locū diuisionis, de quo dictū
fuit in scdo dialecticæ: & hoc, qm̄ iā
declarauit ibi: q est vnus locorū: ex
quo sit sylsus, an res sit, an nō sit: &
est principiū loci, de quo mētionē
fecit Abunazar in lib. Resolutionis,
& ipse fecit binas intētionē: quarū
vnā ē, de diuisione p̄dicati quēsi-
ti, aut subiecti ipsius: p̄terq; q, cū ip-
se fecerit p diuisionem subiecti, erit
utilis inductiōi: cū vero fecerit per
diuisionē p̄dicati, erit utilis syllo:
operatio aut ipsius in p̄dicato, ē vt
diuidat p̄dicatū in species suas: & si
coniunxerimus vnā ipsarum omni
subiecto, enuntiamus q p̄dicatū in-
est oī subiecto: & dixit: quid aut p̄-
hibet, q sit verū, vt hoc vlt dicatur
de hoīe, p̄terq; q nō est intentio
quid est, neq; significat de re aliqua
existētiā, neq; p subiectū ipsius: sen-
sus est: & si notum fuerit de vniuer-
so, qd aggregatū fuit ex diuisione,
q ipsum inest rei, in qua definiēda
soliciti sumus: si concedimus, q di-
uisio tradit hoc, nō tñ dicim⁹, q di-
uisio tradit, q illud vniuersum ē de-
finitio rei isti⁹: cuius intēdimus de-
finitionē: & q ē p̄dicatū p̄dicatione
essentia:

Cō. 24.

A B R A M

dicatione. Et illud significauit qñ dixit: Neq; significat rē quid sit illi inesse fm eius substantiā. intendit qñ dicit, Rem quid sit ipsam definitionē, quia totū hoc, si fuerit ignotum, nō largiretur ipsum ipsa diuisio per se. v.g. quia si diuisio largiretur, q animal progressiuū bipes p̄dicetur de hoīe, aut fuerit per se notum, aut sit per sylf̄m notum, nō largiretur q hoc totum sit hoīs definitio: neq; largiretur q hęc prædictio sit prædictio essentialis, tanto fortius q sit definitio. definitionis. n. sunt conditiones superadditę prædicationi essentiali. sicut q sit reciproca ultra reliqua, quę ponuntur eius conditiones. Dum autē dixit: Et iterū qd prohibet q velit aliquid, aut omitat aliquid, aut diuidat substantiā. i. qd prohibet q diuidendi contingat apud diuisionē, q per dñas velit dñā, quę est huic, sicut q diuidat aīal in volatile, & p̄gressiuum, & natans, & circulo mobile, aut diuidat rōnale in mortale & īmortale. et hoc qd narrauit contingit ob nominis equocationem. Et sī ille, cui cōtingit q imminuat aliquā dñarū, in quas diuiditur ipsum genus, & spēs, quā definire intendit, subintraret hoc gen⁹, qd deest ob īminutionē ipsius dñæ: sicut si intēderem⁹ hoīs definitionē & diuiderem⁹ aīal ī volatile, & natans, & omitteremus ipsum p̄gressiuum. Dñi autē dixit: Aut diuidat substantiā. Pōt esse q p̄ illud intēdat q diuidat substantiā rei, qua definire intēdit, quatenus perueniat ad id, qd est p̄prius illa, & illā diuidat in ipsa diuisione, & hoc contingit, qñ id qd definire intenditur fuerit aliqua species

B V R A N A

essentiali: & hoc est, qd signauit, cū dixit: & nō cōcedit de re qd est existentia ipsius p̄ subiectū ipsius: intelligit per id, qd dixit, intētionem quid est, definitionē: qñ hoc totū, si fuerit ignotū, nō tradet ipsum diuisio per se: vt in exēplo, si tradiderit diuisio, q aīal ambulans bipes p̄dicatur de hoīe, aut fuerit notū per se, aut notum per sylf̄m: non tradet utiq; , q hoc vniuersum est definitio hoīs, & non tradet, q hęc prædictio est prædictio per se, nedū q sit definitio: qñ definitio hēt cōditiones superadditas p̄dicationi per se: quēadmodū q ipsa sit equalis, et reliqua, quę ponunt in ipsa pro cōdōnibus: & dixit Amplius quid prohibet, q percurrat aliquid, aut derelinquat aliquid, aut diuidat substantiā: sensus est: & quid p̄hibet, q accidat diuidenti apud diuisionem, vt percurrat in differentijs dñam, q non inuenit in hoc, quēadmodū si diuidat animal in volatile & ambulans & natans, & motū circulo: aut diuidat in rōnale, aut mortale, aut nō mortale: & hoc de quo fecit mentionē accidet p̄ cōitatem nominis: & cōsimiliter accidet ipsi: vt dimittat aliquam dñarū: per quas diuiditur genus: & sit, cuius intenditur definitio positum sub hoc genere: qd defecit p̄ defectū dñę ipsi: quēadmodū si intēdam⁹ definitionē hoīs, & diuidamus aīal, in volatile, & natabile, & derelinquam⁹ ambobus, & dixit, aut diuidat substantiā rei: inquit, vt velit, q diuidat substantiā rei: cuius intēdit definitio: cū deuenierit ad qd ē appropriatū ipsi, & diuiderit ipsum p̄ diuisionē: & hoc accidet, cū fuerit illud, cui⁹ intēdit definitio ali

A. B. R. A. M.

Dicerem subalternarum. Et potest quod intendat, quod vilescat substantia, quod diuidat ipsum genus per differentias non essentielles, puta diuidat animal. quatenus aliquid sit tali colore coloratum, & aliquid tali colore coloratum, & quoddam quod sic operatur. Et intendit in toto hoc, quod diuisio non largiatur per se has res omnes, hoc est, quod non est eius naturae quod caueat has deceptiones, quae in diuisione occurrunt. Et dum dixit: Excepto quod posse est quod coaptetur quatenus sumantur res ignote secundum quod quid sint omnes, & faciat quid sit consequens diuisionem apud illum, qui primum peteret. Intendit, excepto quod posse sit quod non contingat hae deceptiones in diuisione, quoniam ille, qui diuidit, curat ne diuidat per differentias substantiales primas, & per omnes differentias, quae ad quantum ipsum genus, hoc est, quod secundum conuertantur. Deinde cepit demonstrare quoniam contingat quod ferat ipsum consequens genus secundum conuertibile. Et dixit: Hoc autem necessario sequitur, si totum eius caderet in diuisione & nullum imminueretur. id est, contingit autem quod sint species conuenientes generi, hoc est illi aequales, quoniam ille, qui diuidit, nullam speciem omitteret de partialibus speciebus, in quas diuiditur hoc genus. Et hoc est quod significauit quoniam dixit: Si totum caderet & nullum deesset. id est, si secundum se totum genus intraret species partiales, & conuineatur in illis, hoc est, quod non sit alius speciebus, in quas est diuisum: hoc autem fit, quoniam nulla illarum deest. verbi gratia quia quando nos diuidimus animal in rationale & irrationale, & terminaremus animal secundum se totum, intraret has duas species, scilicet rationale & irrationale,

&

B. V. R. A. M. A.

qua species intermediarum, & immixta, ut velit, quod deprimatur substantia, & diuidantur genera per differentias non substantiales: quemadmodum si diuidatur animal: quod ipse aliquid est coloratum sic, & aliquid coloratum sic, & ipse aliquid, quod operatur sic: atqui vult per hoc, quod diuisio non tradit per substantiam ipsius, nisi illa omnia: hoc est, quod ipsa non habet in natura, ut obseruet ab istis erroribus, qui cadunt in diuisione: & dixit: Praterquam quod fieri vti que potest, ut soluamus, cum accipiuntur res ignote in eo, quod quid, omnes, & fiat quod est consequens per diuisionem cum hoc, quod petet primum: sensus est: quod fieri vti que potest, ut non accidant errores isti in diuisione: cum discindet diuidens, & diuidet per differentias substantiales primas, sed per omnes differentias, quae equantur toti generi, hoc est, quod conuertuntur cum ipso. Deinde cepit declarare, quoniam accidet, quod adducat consequens, hoc est conuertibile cum ipso: & dixit: Et hoc sequitur ex necessitate: si ceciderit totum in diuisione, & non defecerit vnum: sensus est: atqui accidet, quod sint species consequentes genus, hoc est aequales ipsi: cum non dereliquerit diuidens speciem vnam ex speciebus particularibus: in quas diuiditur hoc genus: & hoc est, quod significauit, cum dixit: si ceciderit totum & non defecerit vnum: hoc est, si fuerit genus in toto suo positum in speciebus particularibus & contentum in ipsis: hoc est, quod non sit vniuersalius speciebus, in quas diuiditur: & hoc erit, cum non defecerit ex ipsis vna: ut in exemplo, cum diuidimus, animal in rationale & non rationale: & definitio animalis per totum suum ponitur in duabus istis speciebus, hoc est, rationali & non rationali:

&

ABRAM

BVRANA

& contineretur in ambobus illis, quia nihil educitur ab animali ultra has duas partitiones. Dum autē dixit: Et hoc oportet necessario, quā tunc oporteret esse indiuisibile. i. & hoc mō diuisionis necessario oportet, quod finiatur in rem, quā intenditur diffiniri, quia hac specie partitionis peruenitur ad dīam indiuisibilem, quā est ipsa vltima species, quā definire intenditur.

& cōprehēditur in vtrisque; iplis: qm̄ non exit ab animali aliquid prēter has duas diuisiones: cū vero dixit. Et hoc sequitur ex necessitate, qm̄ sequit vtiq; q sit tunc nō diuisum: sensus est, & per hūc modum diuisionis sequitur ex necessitate, vt deficiat ad rē, cuius intēditur definitio, in hac specie diuisionis deueniet ad dīam, quē nō diuiditur: quē est species vltima, cuius intēdit definitio.

PARS. 4.

Sed syllogismus tamen non est, sed siquidem alio modo cognoscere facit, hoc quidem nihil absurdum fuit: neque enim inducens forte demonstrat, sed tamen ostendit aliquid. Syllogismum vero non dicit ex diuisione dicens definitionem, quemadmodum enim in conclusionibus, quæ sunt sine medijs, si quis dicat, quod huius existentibus necesse est hoc esse, contingit interrogare propter quid, ita & in diuisionis definitionibus, quid est homo? animal mortale, habens pedes, bipes, sine pennis, propter quid iuxta vnamquamque appositionem? dicet enim, & monstrabit diuisione, sicut opinatur, quod omne, aut mortale, aut immortale est: talis aut oratio tota non est definitio: quare et si demonstraretur diuisione, non tamen hac definitio syllogismus efficitur.*

ALL. SYLLO.

T. c. 25.

Excepto qd nullus syllogus est, sed fortasse aliter sciam gignit: hoc aut nō est extraneū aliquo modo: nā neq; qui inquirat fortasse commonstratione cōmonstrat: excepto quod notificat notificatione quadam. Sed nō fert syllogismum qui dicit definitionem ex ipsa diuisione. & sicut in conclusionibus, quæ sine medio sunt, si quis dixerit, infertur necessario qm̄ hę res sint, hanc rem esse: iam possibile est q cur sic sit interrogetur et in definitionibus, quę sūm diuisionis viam fiunt:

Quid

Dixit Arist. Præterq; q nō est syllogus aliquis: sed fortasse acquirere facit cognitionē per modū aliū: et hoc nō ē extraneū p aliquē modū: & hoc, qm̄ neq; inducens fortasse mōstrat mōstratione: pterq; q ipse vtiq; docet rē, q cognoscat: syllogismum vero nō adducit: q dicit definitionē ex diuisione: quēadmodū. n. i cōclōnibus, q sūt sine medio: si dicat aliquis: iā seq̄t ex necessitate: cū fuerit hęc exntia, q sit hoc: fieri vti que pōt, vt interrogetur ppter quid hoc: ita ēt in definitionibus, quę sunt p viam diuisionis:

T. c. 25.

III iiij quid

Posteriorum

A B R A M

D Quid homo sit animal mortale
progressuum bipes sine pennis,
qualis sit de singulis appositis:
ille enim definiret diuisione &
commonstraret quod putaret,
& diceret, quia totum aut est
mortale, aut immortale: omnis
autem oratio, quæ huiusmodi
est, ipsa est definitio: nisi quod et si
commonstratur diuisione est,
excepto quod definitio non sit
syllogismus.

Cō. 25. Dum dixit: Excepto quod nullus syl-
E logismus est. i. excepto quod diuisio nō
largiatur aliquam rem, quā largit
vllus syllogismus, i. non largitur illam ex
parte sciæ, quam largitur ipse syllogismus.
D. d. Sed fortasse aliter sciā gignit.
i. sed dicitur, quod diuisio largiatur ali-
quam sciæ speciem, aliam à specie,
quam largitur ipse syllogismus. i. quod largia-
tur scientiā, quæ sit minoris verifi-
cationis quā sit sciā, quam largitur ip-
se syllogismus. Sciā enim, quam largitur
syllogismus, est naturaliter ignota, sciā ve-
ro, quam largitur ipsa diuisio, non
est naturaliter ignota, sed est leuior
F quā præmissarū, quas recipere est ne-
cessarium, & illud est: sicut dixit si-
mile sciæ quam gignit ipsa inquisi-
tio. Et ideo dixit: Nā neque qui in-
quirit fortasse commonstratione cō-
monstrat, excepto quod notificat noti-
ficatione quadam. i. Et non est ex-
traneum nos dicere, quod sit sciētia ali-
quo modo præter scientiam acqui-
sitā ex syllogismo, & latentior ora-
tōibus naturalibus: nullam enim
rem inductione commonstrat eo
modo, quo illam commonstraret
per ipsum syllogismum: verumtamen illā cō-
monstrat cōmonstratione quadā. Et d.
Sed

B V R A N A

quid ē hō animal mortale, am-
bulās, bipes, sine pennis: nō est
hoc in vnaquaquē appōnum: &
hoc, quā ipse enūtiabit & mon-
strabit per diuisionē, sūm id, quod
existimat: & dicet, quā oī, aut
est mortale, aut non mortale: &
oīs oī, cuius est hęc dispositio,
ē definitio: præterquod quia ita est: quod
& si monstratur per diuisionē,
absque eo, quod est definitio, non
esset syllogismus.

Dixit. Præterquod quod non est syllogis-
mus: hoc est, præterquod quod diuisio nō
tradit aliquid, in quo sit aliqua con-
ditio syllogismi: hoc est, non tradit ex
parte cognitionis: quod patet cōdō i syllo.
D. d. S. Sed fortasse acquirere facit cogni-
tionē p modū aliū: sensus est, sed dī,
quod diuisio tradit spēm cognitionis
aliam à specie, quā tradit syllogismus: hoc
est, quod ipsa tradit cognitionē, quæ ē mi-
nus vera, quā cognitio, quā tradit
syllogismus: & hoc, quā cognitio, quā tra-
dit syllogismus, est ignota sūm nām: sed co-
gnitio, quā tradit diuisio, nō ē igno-
ta sūm nām, sed est leuior ex pōni-
bus affirmatiuis admissis: & est ac si
dixisset, ad similitudinē cognitionis,
quā acquirere facit iductio: & ppea
dixit: & nō quod acquirere facit: & for-
tasse ipse monstrabit monstratiōe, abs-
que eo, quod ipse vtiq; facit cognosce-
re cognitionē: sensus ē, & nō est, quod
dicimus extraneū, quod hoc est cogni-
tio p occultationē absq; cognitionē,
quæ acquiritur ex syllo, & occultior, quā
sermōnes naturales: quā ipse, nō quod
monstrat aliquid per inductionem,
monstrat ipsum per modum, quo
monstrat per syllogismum: sed monstrat
vtiq; ipsum monstratiōe aliqua: & d.
Syllogismus

Cō. 25

ABRAM

Sed non fert syllogismum qui dicit definitionem ex ipsa diuisione, id est sed nescit syllogismum qui definitionem educit per diuisionem: neque; commonstrat definitionem ex diuisione syllogistica. Dum autem dixit: Et sicut in conclusionibus, quæ sine medio sunt, si quis dixerit, inferitur necessario quando hæc res fuit, hanc rem esse, usque ibi, de singulis appositis, id est sicut res ex re sine medio sequitur, necessario inferitur præter quod illatio sit syllogistica: & ob hoc interrogaret querens causam qua contigit, quod illatum sit alterum primum, sic accidit in definitionibus, hoc est, quod inferantur ex diuisione illatione necessaria, præter quod sit illatio syllogistica, & ideo remanet in maiori parte definitionum, quæ educuntur diuisione, & propius eis sit, quod post ipsarum educationem, quærat in eis causa inferens ipsarum prædicationem de ipso definito, verbi gratia quando diuisione educitur, quid sit homo, cui si responderetur, quod sit animal mortale progressuum bipes sine pennis, remanet quod de singulis his partibus ignoris de homine, quærat, cur huiusmodi sit? cur scilicet progressuum? cur bipes? cur mortale sit? Intendit autem per hoc, quod definitionis illatio ex ipsa diuisione, & si sit necessaria illatio, tamen non inferitur illatione syllogistica, licet illatio syllogistica sequatur necessario, & in Libro Priorum dictum est, quod non quicquid inferitur illatione necessaria, inferitur illatione syllogistica.

Deinde

BVRANA

Syllogismum vero cum adducit, qui dicit definitionem ex diuisione: sensus est, de syllo autem non nouimus, quod extrahat definitionem ex diuisione: & non monstrabit definitionem ex diuisione per modum syllogismi: & dixit. Et quemadmodum in conclusionibus, quæ sunt sine medio, si diceret aliquis, quod sequitur ex necessitate, cum sunt hæc existetia, quod sit hoc, usque; ad id, quod dixit, vnaquaque; appositionum: sensus est: & quemadmodum si sequeretur aliquid ex aliquo absque; medio, sequeretur ex necessitate absque; eo, quod esset consequentia syllogistica, & derelinquit propter hoc interrogans de causa, propter quam accidit, ut sequatur alterum: consistit accidit in definitionibus: hoc est, quod ipse sequantur ex diuisione ipsa, & ex necessitate absque; eo, quod sit consequentia syllogistica: & propter hoc derelinquit in pluribus definitionum, quæ extrahuntur ex diuisione & magis propinquum in ipsis est, ut interroget post extractionem suam ex causa affirmatiua ad prædicationem suam de definito: ut in exemplo, cum extrahit aliquis per viam diuisionis quid est homo, ac si diceret, quid est animal mortale ambulans, bipes, sine penis: derelinquit utique; ut interroget in vnaquaque; istarum diuisionum ignotarum de homine, propter quid est cum hac dispositione, hoc est, propter quid est ambulans, & propter quid est bipes, & propter quid est mortale: atqui vult docere in hoc, quod sequitur definitio ex diuisione: & si fuerit consequentia necessaria, non sequitur utique; consequentia syllogistica: & si fuerit consequentia syllogistica, sequitur ex necessitate: & propter ea dixit in Libro Syllogismi: quod non omne, quod sequitur consequentia necessaria, sequitur ex syllogismo.

Deinde

Posteriorum

ABRAM

D Deinde dixit: Ille enim definiret & diuisione et commonstraret, quod putaret, & diceret, quia totum, aut est mortale, aut immortale, omnis autem oratio, quæ huiusmodi est, ipsa est definitio, id est quod qui diuidit putat diuisione iam eduxisse, quod homo sit animal mortale rationale, quia posuit, quod omne animal sit mortale aut immortale, quæ est necessaria positio. Deinde posuit, quod homo sit mortalis, quod etiam est necessaria positio: deinde diuisit mortale ad rationale & irrationale: deinde posuit quod homo sit rationalis: colligit itaque ex hoc, quod homo sit animal mortale rationale, quæ est quædam res, quæ necessario inferitur ex præcedentibus: & ob hoc putatur, quod definitio iam commonstrata sit per viam diuisionis, & eo fortius quâdo huic connectitur, quod hæc sit oratio composita ex eo quod quid homo sit, & est illi coæqua, id autem quod tale est, est definitio. Deinde dixit: Nisi quod & si commonstretur diuisione est, excepto quod definitio non sit syllogismus, id est, nisi quod & si definitio diuisione inferatur illatione necessaria, non inferitur ex illa eo modo, quo conclusio inferitur ex syllogismo: hoc est, illatione ignoti ab ipso noto.

BVRANA

D.d. Et hoc quoniam deridetur definitio ex diuisione secundum quod existimat, & dicitur: quoniam omne animal, aut est mortale, aut non mortale: & omnis oratio cum hac dispoñe est definitio: sensus est: & hoc, quoniam artifex diuisionis existimat utique, quod extrahat per viam diuisionis, quod homo est animal rationale mortale: quoniam ipse posuit: quod omne animal, aut est mortale, aut non mortale, quod est positio necessaria. Deinde cum dixit: quod homo est mortale: & ipsa consistit et est positio necessaria. Deinde diuisit mortale in rationale & in non rationale. Deinde posuit, quod homo est rationale: postea collegit ex hoc, quod homo est animal mortale rationale: quod est res consequens ex necessitate ex eo, quod præcellit: & existimat ad hoc, quod definitio utique monstrat per viam diuisionis: & eo maxime quâ refert ad hoc, quod hæc est oratio appropriata de eo, quod est homo, quod est æquale ipsi, & quid est cum hac dispoñe est definitio: igitur hæc oratio est definitio: & hoc est, quod voluit, cum dixit: & omnis oratio cum hac dispoñe est definitio. **D.d.** præterquam quod ita est, quod & si componeret per diuisionem absque eo, quod esset definitio, non erit syllogismus: sensus est: præterquam quod ita est: & si esset definitio consequens ex diuisione consequentia necessaria, non sequeretur utique ex ipsa secundum viam, qua sequitur conclusio ex syllogismo, hoc est, consequentia ignoti ex noto.

ANT. INTER. TEX. V.

Disceptatio, quod ipsum quid est non monstratur definitione, neq; definitione contrarij, neque alio quouis modo.

Cap. 4.

Sed an ne est demonstrare ipsum quid est secundum substantiam? Ex suppositione autem accipientem ipsum quidem quod quid erat esse, hoc, quod est ex proprijs in eo quod quid est, hæc autem in eo quod quid est sola, & proprium omne: hoc enim est esse illi.

Cernis

Dixit

ABRAM

EVBRANA

T.c. 16. Cernis ne, quod sit demō de eo, quod quid sit substantia, qñ ex subiectionib⁹ assumpserim⁹, qđ significatū ipsius, quod quid res sit, & illi inesse fm eius substantiā, est id, qđ est de proprijs sui subiecti in eo qđ quid est: & solæ hæ res, gratia exempli, sunt tantū in eo quod quid sit, totū aut est proprium: hoc itaq; ergo est significatum essendi huic.

Cō. 16 Alius modus syllogismi est, quo putatur, qđ concludatur definitionē inesse ipsi definito. Et dū dixit: Cernis ne, qđ sit demō de eo qđ quid sit substantia. Intendit cernis ne, o vti-
nam scirem qđ iam præassumpta sit nobis demonstratio de eo qđ quid sit rei substantia: hoc est ipsius definitio, qñ ponimus in præmissis notis sylfi, quo procuramus concludere definitionē, qđ definitio qua substantia rei constituitur, est quæ instituitur ex prædicatis rei essentialibus: & ex illis collectum est propriū ipsi definito: hoc est, qđ aggregatum ex illis prædicatis non sit vñus definito neq; proprius eo. Et illud significavit qñ dixit: Est id quod est de proprijs sui subiecti in eo quod qđ est. i. qñ ponim⁹ vnam sylfi præmissam, qđ definitiones sint orationes essentielles substantiæ rei, cui sunt propriæ: quia aut non oēs res prædicatæ in definitionibus sunt propriæ, sed illarum aggregatum est propriū, idest definito coræquum. Dixit: Et solæ hæ res, gratia exempli, sunt tantum in eo quod quid est: totum aut est proprium, idest, res, quæ sunt harum orationum partes, semp oportet qđ sint prædicatæ in eo qđ qđ sit; præter

Dixit Arist. An ne inuenitur **T.c. 16.** utiq; syllogismus demonstratio: A nis de quid est substantiæ apud id, qđ accipitur ex radicibus positis, qđ intentio quid est res, qđ inest ipsi p se, vt sit ex proprijs: quæ prædicant per viam quid est: & hæc exempli gratia sola in sunt rei ex via quid est, & totū est proprium: igitur ipsa sunt dispositio in existentia huic.

Hic est modus vnus sylfi, p quē **Cō. 16** existimat, & ipse cōcludat definitionem inesse definito: & dixit: an ne inuenit utiq; demō de quid est substantiæ? sensus est: an ne, quis tradet & existimabit iam utiq; præcessisse nobis demōne de quid est substantiæ rei hoc ē definitionis ipsi⁹, apud id, quod ponimus ex ppōnibus notis per sylfi, quo studemus conclusionem definitionis, qđ est definitio rei: per quam acquiritur substantia rei, ipse est, qui componit ex prædicatis de re substantialibus: & est summa ipsorum appropriata definito: hoc est, vt collectio illorū pdicatorū, non sit vñior definito, neq; particularior ipso: & hoc est, quod significavit, cū dixit: vt sit ex proprijs, quæ prædicant per viā quid est: hoc est, apud id, qđ ponat vnā ppōnum sylfi, qđ definitiones sunt orationes substantiales sup substantia rei, qđ sunt propriæ: & qñ non oīa, quæ pdicantur in definitionib⁹ sunt ppria: sed collectio ipsorū est propria, hoc est æqualis definito: dixit: & hæc exempli gratia sola in sunt rei ex via quid ē: & totum est proprium: sensus est: & in his, qđ sunt partes istius orationis, sequit semp, vt sint prædicata de re
ex

Posteriorum

ABRAM

D preter q̄ eas oporteat, q̄ id qđ in eis sit p̄dicat̄ propria p̄dicatione: collectū vero oportet q̄ sit propriū. hoc aut̄ est necessariū, quia gen⁹, qđ est vna partiū definiōis, nō est definitio p̄priū: differentiariū vero, quas fert post ipsum genus, vltima pōt esse q̄ sit propria: & aliqñ est pōt q̄ nulla illarū sit p̄pria, sed aggregatū ex illis sit propriū. v.g. quia qñ dicimus in hoīs definitione, q̄ sit animal rationale: rō est homini p̄pria, & huius definitionis aggregatū etiā est propriū. dico aut̄ propriū, id qđ est p̄dicatione coeq̄uū tantū: qñ vero dicim⁹ in hoīs definitione, q̄ sit animal bipes progressiū, nullū illorū est homini propriū: illorū vero aggregatū est illi proprium. Res ergo cōtinua cunctis partibus, ex quibus definitio cōponit̄ est, q̄ illarū p̄dictio de definito sit p̄pria, & res propria singulis partib⁹ est q̄ notificet rei substantiā: hoc est, q̄ vnaquaq; illarū p̄dicet de re in eo q̄ quid sit, & illarū aggregatū sit p̄priū rei, ex quibus huius rei substantia constituatur, & sit significatū essendi huic illi. Intendit aut̄ per totū hoc, q̄ qñ ponunt, gratia exēpli, duæ p̄missæ, quarū vna sit q̄, hęc oratio sit cōposita ex rebus, q̄ notificāt rei substantiā, & illarū aggregatum est illi propriū, & altera est, q̄ quęcūq; fuerit talis ē definitio: & hinc concludit, q̄ hęc oō sit definitio. v.g. qñ quis poneret, q̄ aīal progressiū bipes sit de hoīe oratio cōposita ex reb⁹, quę hominis substantiā notificāt: & illarū aggregatū est illi p̄priū, & posuerit q̄ quicquid est tale sit definitio. hinc illi concluderet, q̄ aīal progressiū bipes sit hoīs definitio.

BVRANA

ex via quid est tm̄ absq; eo, q̄ sequatur in ipsis illud, qđ p̄dicat̄ p̄dicatione appropriata: in toto aut̄ seq̄t, q̄ sit appropriatū: hoc aut̄ sequitur, qñ genus, qđ est vna partiū definitionis nō est appropriatū definito: ex differentiis vero, q̄ adducunt post gen⁹, fieri vtiq; pōt, vt vltima sit appropriata: & sit aggregatum ex ipsis appropriatū: exemplū huius, si dicamus in definiōe hoīs, q̄ est aīal rōnale: ecce rō est appropriata homini: & aggregatū huius definiōis consistit ēt est appropriatū: & intelligo p̄ appropriatū illud, qđ est eq̄uale in p̄dicatione tm̄: cū vero dicimus in definitione hoīs, q̄ est aīal, bipes, ambulans, nullū ipsorū est appropriatum hoī: aggregatū vero ex ipsis est appropriatū illi: dispō igit̄ sempiterna habēs partes, ex quib⁹ cōponit̄ definitio est, vt sit docēs sub̄am rei, hoc est p̄dicatū de re p̄ viā quid est: cū vero dixit: hęc igit̄ sunt dispō in existentia huic: sensus est: q̄ p̄dicata, in quibus aggregant̄ duæ istæ cōditiones, hoc est, q̄ sit vnūquodq; ipsorū p̄dicatū de re ex via qđ est, & aggregatio ipsorū appropriatę rei: ex quibus consistit substantia rei istius, habent dispōnem, cur insit ipsi: voluit aut̄ per hoc totū, q̄ cū posuerit aliquis exēpli grā duas p̄pōnes: quarū vna sit oratio ista definitiua: vt in exēplo, cū posuerit aliquis, q̄ aīal ambulans, bipes, est oratio de hoīe composita ex rebus notificantibus substantiā hominis: quarum collectio ē appropriata ipsi: & posuerit, q̄ oē illud, quod est cum hac dispositione, est definitio concludens de ipso ex hoc, q̄ animal ambulans, bipes, est definitio hominis.

An

T.5.pars

An rursus accepit quod quid erat esse, & in hoc? necesse enim est per medium monstrare. Amplius quemadmodum neque in syllogismo accipitur quid est ipsum syllogizare, semper enim tota aut pars est propositio, ex quibus syllogismus, ita neque ipsum quod quid erat esse oportet inesse in syllogismo, sed seorsum hoc a positis esse, & ad dubitantem, si syllogizatum est, aut non hoc, occurrendum est quod, hoc enim erat syllogismus, & ad illum, quod, non ipsum quid erat esse syllogizatum est, quod certe: hoc enim positum fuit nobis ipsum quod quid erat esse: quare necesse est & sine quid est syllogismus, aut ipsum quod quid erat esse syllogizatum fuisse aliquid.

A B R A M

T.c.27

Dicimus autem quod iterum in hac oratione accepimus⁹ acceptio-
ne quadam id, quod quid sit, et illi esse
secundum eius substantiam. oporteret
enim quod per mediam definitionem com-
monstraret. Ac est sicut nec syllo-
inuenit, quid sit syllo significatum
(premissae enim ex quibus sit
syllo semper sunt totum & pars)
sic neque significatum ipsius quid
sit, & illi esse secundum eius substantiam,
oportet quod fiat per syllo, sed
est quoniam haec ponitur modalis: &
huic repugnaret qui dubitat, &
putaret quod id, quod tulerat, sit
primo syllo, & diceret quod hic
sit syllo: & per hoc contradiceret
dicenti quod non syllogizetur ip-
sum quod quid res sit, & quod
sit esse illi secundum eius substantiam,
sed dicat ad sibi constandum: hoc
enim fuerat nos ponere quod si
significatum quid res sit illi secundum ei-
us substantiam esse. sicque ergo seque-
retur quod syllogizarem⁹ rem
praeterquam de ea faciamus syllo-
gismi quidditatem, & quid sit esse
illi secundum eius substantiam.

Postquam

B V R A N A

Dixit Arist. Et dicamus, quod in T.c.27

hac oratione consistit etiam iam acce-
pit intentionem quid est, & existenti-
am substantiae ipsius: quoniam sequitur
utique ex necessitate, ut monstraret
per medium: & consistit etiam quoad
modum in syllo non inuenit inten-
tio quid est syllo: quoniam propones,
ex quibus est syllo, semper sunt
totum & pars: ita neque intentio
quid est & existentia substantiae
ipsius, sequitur quod sit in syllo: sed
erit existens, cum fuerit haec poli-
ta lateralis: & instabit cum hoc
illi, qui dubitat, & existimat, quod
illud, quod adduxerunt, est syllo pri-
mo, & dicit, quod ipse utique est syllo
iste: & occurrat in hoc sermone
in eo, quod non ratiocinatum fuit, de eo,
quod est, quid est res, & existentia
substantiae ipsius & dicat, sed ad
ratiocinandum: & hoc, quoniam istud utique
est, quod posuimus⁹, quod intentio quid
est res, & existentia substantiae
ipsius: sequitur itaque, ut ratiocinemur
aliquid absque eo, quod faciamus in
ipso essentiam syllo, & quid est
existentia ipsius per se.

Postquam

Cō. 27 Postq̄ tulerat secundā orationē,
D qua iterū putat, q̄ demōne cōmon-
 stratur definitionē esse definito no-
 to inessendo, incēpit etiam cōmon-
 strare quid impeditenti sit in hāc,
 sicut in primā orationem, Et dixit:
 Dicimus aut̄ q̄ iterum in hac ora-
 tione accepimus acceptione quadā,
 q̄ quid sit, & illi esse fm̄ eius substan-
 tiam: oportet enim q̄ per mediam
 definitionem commonstret, id est,
 q̄ q̄ poneret, q̄ hęc oratio sit de tali
 pdicata tali denominatione, & qd̄
 est talis denominationis est defini-
E tio: hęc itaq; oratio est definitio. Si
 itaq; esset definitio est res ignota,
 sicq; ille ēt peteret definitionē: si au-
 tem esset p̄ se nota, non indigeret q̄
 syllo cōmōstretur: qm̄ enim prima
 cognitione esset apud nos notū, q̄
 nos prædicare de hoīe q̄ sit aīal pro-
 gressuum bipes, sit prædicatio ora-
 tionis, q̄ colligat in se definitionis cō-
 ditiones, illam itaq; esse definitionē
 hominis esset per se notum: hoc est,
 qm̄ apud nos fuerit de aliqua orōne,
 q̄ conformis sit definitionis descri-
 ptioni apud nos: itaq; necessarium
E est, q̄ sit definitio: impossibile enim
 est q̄ vna assertionē colligat, q̄ hęc
 oratio conformis sit definitionis de-
 scriptioni, & q̄ quærat an sit defi-
 nitio, nec ne? Et hoc intendebat dū
 dixit: Accepimus acceptione quadā
 id, quod quid sit: & illi esse fm̄ eius
 substantiam. oportet enim q̄ per
 mediā definitionem commonstre-
 tur. i. q̄ qui hanc operationem agat
 subiectione, ponit q̄ hęc oratio sit
 definitio, & illam petit. nā si ignotū
 fuerit q̄ sit definitio, expeditet q̄
 cōmonstretur per medium, q̄ sit de-
 finitio, aut conformis definitionis
 defōni,

Cō. 27 Posteaquā adduxit rōnem secun-
 dam, pp̄ quā existimatur consi-
 lū ēt ostendi per demōne definitionem
 inesse definito notē existentia: cō-
 pit monstrare, quid in ipso cōsi-
 sit p̄hibiti: quēadmodū mōstravit
 hoc per rōne primā: & dixit: & dica-
 mus, q̄ in hac orōne consi-
 lū ēt tam accepit intētionē quid est, & existen-
 tiā substantiæ ipsius: qm̄ sequit̄ utiq;
 ex necessitate, ut monstret̄ p̄ mediū:
 sensus est: q̄ qui posuit, q̄ hęc orō
 prædicatur de tali cum dispōne tali,
 & quid est cum dispōne tali, est defi-
 nitio: hęc utiq; oratio est definitio:
 igitur si definitio i stius rei sit igno-
 ta: ergo petet super definitione: & si
 fuerit per se notum: non erit opus,
 ut monstretur per sylm̄: & hoc, qm̄
 cum fuerit notū cognitione prima
 apud nos, q̄ cum pdicamus de hoīe,
 q̄ est aīal ambulans, bipes, est prædi-
 catio orationis, in qua aggregantur
 conditiones definitionis: q̄ utiq; sit
 definitio hoīs, est notum per se: hoc
 est, cum habuerimus de aliqua ora-
 tione, q̄ ipsa consentit cū descriptio-
 ne definitionis, habebimus utiq; ex
 necessitate, q̄ ē definitio: & hoc, qm̄
 fieri non pōt, ut aggreget̄ in opinio-
 ne vna, q̄ hęc oratio conveniat cum
 descriptione definitionis, & quærat̄
 an sit definitio aut nō: & hoc est, qd̄
 voluit, cum dixit: iā utiq; accepim̄
 hanc intētionē quid est, & existen-
 tiā substantiæ ipsius: qm̄ sequit̄ ex ne-
 cessitate, ut ostendat̄ per mediū, defi-
 nitionē: sensus est: q̄ q̄ fecit hęc ope-
 rationē, is utiq; posuit positionē, q̄
 hęc orō est definitio & petit sup̄ ea:
 qm̄ si fuerit ignotū, q̄ est definitio:
 sequit̄ utiq;, ut monstret̄ p̄ mediū,
 quod est definitio, aut cōveniat cū
 defini-

ABRAM

definitioni, nō q̄ supponat q̄ sit de
finitionis definitioni conformis in
syllō, quo intēdit commonstrare q̄
sit definitio: hęc itaq; esset petitio
quæsi. Et postq̄ narrauit q̄ qui pu
tat q̄ definitio demōne common
stretur hoc primu modo, quē enun
tiauīt, rēlit aliam argumētationem
huic loco propriam vltra primum,
Et dixit: Ac ēt sicut nec syllō inue
nit̄ quid sit syllō significatū, vsq; ibi,
oportet q̄ fiat p̄ syllm. i. & sicut qui
faceret syllm modo quo non ponat
in syllō prēmīssis, q̄ hic sit syllō, quia
conformis sit syllō definitioni, quia
iā sciuerat q̄ semp syllō sit ex duab⁹
prēmīssis: quarum proportio vnius
ad alterā sit proportio totius ad par
tem, q̄ non oporteat q̄ ponat defi
nitionis definitionem prēmīssam
syllōgismi, quo intendit common
strare q̄ hęc oratio sit huius definitio.
Et illud significauit q̄n dixit:
Sic neq; significatū ipsius quid sit,
& illi esse fm̄ eius substantiā, oportet
q̄ fiat p̄ syllm. i. sic non oportet
q̄ ponat definitionis definitionē in
syllō, quo cōmonstratur definitio,
& significatū ipsius quod quid sit.
Et intēdit p̄ hoc definitionis defini
tionē, quia quid sit, ē ipsa definitio:
& significatū ipsius qd̄ quid sit est
illius definitio. Sed in hanc orōnē
est non spernenda ambiguitas. Pos
set enim aliquis dicere an, sicut q̄n
intendimus commonstrare, q̄ hęc
oratio sit syllō dicimus hęc oratio
conformis est syllō definitioni: &
quicquid est conforme syllō defini
tioni est syllō: & concluditur nobis,
q̄ hęc oratio sit syllō: sic res se ha
beat in definitione, q̄n intendimus
demōne commonstrare, q̄ sit de
finitio

BYRANA

definitione definitionis: non vt po
nat, q̄ ipsa cōueniat cū definitione
definitionis p̄ syllm: per quem vole
bat monstrare, q̄ est definitio: igit̄
est petitio quæsi: & posteaq̄ cōme
morauit: q̄ aliquis qui existimat, q̄
definitio ostendit̄ per demōnē fm̄
hunc modum primū, de quo men
tionem fecit: adduxit probationem
alteram: & dixit, appropriat̄ locus
iste absq; primo: & dixit: & consist̄
ēt, quēadmodū neq; in syllō inue
nit̄, quid est intētio syllō vsq; ad id,
qd̄ dixit, sequit̄ q̄ sit in syllō: sensus
est: & quēadmodū, qui faciet syllm
de re, nō ponet in ppōnibus syllō: q̄
iste est syllō, qm̄ cōuenit cū defini
tione syllō: qm̄ sciuit utiq; , q̄ syllō
erit semper ex binis ppōnibus: qua
rum vnius ppōtio ad alteram est
proportio totius ad partem: consist̄
nō oportet, vt ponat definitionē de
finitionis ppōnem in syllō: per quē
studet monstrare, q̄ hęc oratio ē de
finitio istius: & hoc est, quod signifi
cauit, cū dixit: consist̄ neq; inten
tionē quid est, & existentiā substan
tiæ ipsius oportet esse in syllō, hoc
est, q̄ nō oportet, vt ponat definitio
nem definitionis in syllō: per quem
ostēdit definitionē, & intentionem
qd̄ est: intelligit p̄ ipsum definitio
nē definitionis. Sed in hoc sermo
ne est dubitatio nō ab re: & hoc, qm̄
posset aliquis dicere: quēadmodū si
cū volum⁹ monstrare, q̄ hęc orō
est syllō, diceremus, hęc orō conue
nit cum definitione definitionis: &
quod cōuenit cū definitione defini
tionis est definitio. Concludit̄ itaq;
nobis, q̄ hęc orō est definitio: & si ē
hoc: igit̄ iā monstrata fuit p̄ demō
nem definitio per hunc modū viz:
quē-

Posteriorum

D

ABRAM

BVRANA

finis de hac oratione, dicim^{us}, hec oratio est cōformis defōnis definitiōi: & qd est cōforme ē defō: concludit itaq; nobis, qd hec oratio sit defō. hoc sic ex nte iā demōne cōmonstraret ipsa defō hoc mō, sicut demōne cōmonstrat syls. Et sicut qui cōmonstrat, qd hec oratio sit syls, qd sit syls defōni cōformis, nō petit, qd illa sit syls, sic qd cōmonstraret qd hec oratio sit definitio, qd sit defōnis defōni cōformis, nō petit qd sit defō. Quid ergo ē significatū dicti Arist. hic qd

E qd demōne cōmonstrat defōnem hoc mō petat illā? Et dicim^{us} qd orōnes conformes cōpōni definitionis sylsōrū iā in hac arte notificauit, qd sint verus syls, & qd illarū nō sunt verus syls sū demōnem. Et reliquas orōnes cōformes cōpōni cōditiōis, & cōnexę clausule, iā iterū notificauit qd illarū sit defō, & qd nō sit definitio, & dedimus regulas qd ambiāt veros syls, & veras defōnes, sed accecidit orōnib^{us} sylsicis, qd cōsiderant vt prima notitia aut primæ ppxima cognoscat qd ipsarū cōformis sit syls

F defōni, & qd illarū nō sit cōformis: hoc ē, qd qn nobis proponit aliqua oratio & qrat nūqd sit syls, aut nō sit syls, possum^{us} nobis cōstare de hoc, p id qd psciui^{mus} de syls defōne in arte Logica, s qd cōsideret an cōformis sit sylsōrū defōni, aut nō sit cōformis, nec idiget ad hui^{us} cōmōstrationē aliquo sylsō. vtz siue sit cōformis syls defōni, aut nō sit cōformis. qd cūq; n. oratio enūtiatiua nobis pponeret assereret apud nos, an sit cōposita cōpōne syls, aut nō sit cōposita, & ad hoc nō indiget sylsō. Et regle, qd tradit^{ur} sunt in Libro Priorū ad discernendū orōnes enūtiatiuas, quæ ipsarū

quemadmodum monstratus fuit p demōnem syls: & quemadmodū, qui mōstrat, qd hec oratio est syls: qm cōuenit cum definitione syls: & nō petit, sū qd est definitio: ecce, quæ est dispo sermonis Arist. igitur qui ostendet demōnem definitiois per hunc modū, ipse vtiq; petet eā: cūmq; dictū fuerit, qd orationes cōpositæ compositione syllogistica ita se habēt: qd docet vtiq; in hac arte, quæ ipsarū est syls verus, & quæ ipsarū est aliud à sylsō vero per demonstrationē: & ex reliquis orationibus cōpositis compositione cōditiōis & ligamenti, iā docet cōsist^{ere} ēt, quæ ipsorum sit definitio, & quæ ipsorū nō sit definitio: qua cōprehenduntur syls veri & definitiones veræ: praterq; qd accidit sermoni ipsius de syls ultra id, qd cōsiderat, qd cognoscitur ex cognitione prima, aut propinqua prima: quis ipsorū cōsentit in hanc definitionē, & quis ipsorū nō cōsentit: hoc est, cū posita fuerit nobis oratio aliqua, & interrogauerimus, an ipsa sit syls, aut non sit syls. Fieri pōt nobis, vt cōsistamus super hoc in eo, qd cognoscimus ipsam ex definitione syls in arte logica: qm cū cōsiderat an ipse cōsentiat in definitionē syls, aut non cōsentiat absq; eo, qd opus sit in hac monstratiōe syls, hoc est, qd ipse cōsentiat in definitionē syls, aut non cōsentiat in ipsum: qm erit, quæcūq; oratio terminata posita nobis: non igit existimat apud nos, si est cōposita compositione syls, & nō est opus sylsō in hoc: viæ at, quæ traditæ fuerūt in Libro Syls, & electione orationū terminatarū, quæ ipsarū non est syls, sunt viæ, & ordines,

▲ B B A M

ipsarum sit syls: & quæ non sit syls, sunt regulæ & normæ & non sunt subiectiones, in definitionibus vero res aliter se habet: descriptiones enim quæ descriptæ sunt in arte Logica, & definitio, quæ in illa est definita, non sufficiunt ad constituendum q̄ sit definitio, ab illa quæ non est definitio, ex orationibus propositis q̄ sint definitiones: orationes enim, de quarū re queritur an sint definitiones, aut non sint definitiones, ignoratur nūquid conformes sint definitionis definitioni, quæ in arte Logica posita ē, nec ne: & ideo oportuit Arist. suas definitiones tradere vt subiectiones, & illæ sunt, quibus educitur, an res, quæ posita est definitio, sit definitio, aut non sit definitio. Re aut sic existēte, definitiones, quæ nāq̄ ignoræ sunt esse definitiones, indigent cōmonstrari q̄ sint definitiones, cum hōc q̄ partes definitionis sint apud nos notæ: secus aut res est in sciēdo quis sit syls, ab eo qui nō est syls, immo sufficit nobis ad hoc scientia syls definitionis. & ob hanc rem dixit Arist. q̄ qui quæreret an hæc res sit hui⁹ rei definitio: deinde ponat q̄ sit conformis definitionis definitioni, q̄ ille peteret quæsitum diuersimode à cōmonstrando, q̄ hic sit syls, quia sit syls definitioni cōformis. Et in hac argumentatione cōmonstrat q̄ hic locus non est qui cōferat ad educationem ignoræ definitionis, quia ē petitio, neq; ad educationem definitionum, de quarū re scit inesse eis definitionis definitionē, sicut est dispō definitionis ipsius syls, cum ipso syllogismo: hoc est, in cōmonstrando particulares orationes, q̄ sint syls.

In

B V R A N A

nes, & nō sunt positiones: in definitionibus vero dispō se hēt in diuersum huius: & hoc, qm̄ descriptiones, p̄ quas describimus in arte logica, & definitio p̄ quā definimus, nō sunt sufficiētes, vt cōsistamus sup̄ eo, qd̄ est, quid est definitio ex eo, qd̄ non est definitio ex orationibus positissim q̄ sunt definitiones: hoc est, q̄ in pluribus orationib⁹, de quib⁹ querimus ex dispōne ipsarū an sint definitiones, aut nō sunt definitiones, ignorat, an consentiāt in definitionē definitionis positæ in arte Logica, aut non: & p̄ea opus fuit Aristoteli, vt traderet positiones definitionū suarum: & hæc sunt, ex quibus extrahit, an illud, quod positū fuit, definitio sit definitionis, aut nō sit definitio: cumq; res ita sit: definitiones utiq; ignoræ fm̄ nām, q̄ sint definitiones, indigent, vt ostendat q̄ sint definitiones cū eo, q̄ sunt partes definitionis notæ apud nos: & non est res ita in cognitione quid est ex eo, quod nō est syls: sed sufficit ipsi i hoc, definitio syls: & p̄ hoc dixit Arist. qm̄ qui quærit, si hoc est definitio huius, postea posuit, q̄ ipsum cōsentit in definitionem definitionis, ipse utiq; petet quæsitū, in diuersum rei in hoc, in monstratione, q̄ hic est syls: qm̄ ipse consentit in definitionem syls: & ipse in hac probatione declarat, q̄ hic non est locus, in quo sit utilitas ad extrahendū definitionem ignoratam, qm̄ ipsa erit petitio, neq; ad extrahēdas definitiones notas ex dispōne ipsarū, qua inest definitio definitionis ipsis: quemadmodum se hēt res in definitione syls, hoc est in monstratione orationū particulariū, q̄ ipse sūt syllogisticæ:

Log. cū Auer. K K K et

Posteriorum

ABRAM

BVRANA

D In definitionibus enim sunt ambæ hæc spēs simul: hoc est, q̄ quædā ipsarū, sit quæ educitur p̄ suos syllos, & hæc sunt definitiones, quæ sunt naturaliter quæsitæ, & conclusiones: & quædam ipsarū cognoscitur fm̄ modum diuisionis, & compositionis, & ille sunt alit̄ ab illis, quæ sunt quæsitæ ob latentiam, & latetiores q̄ illæ, quæ sunt per se notæ. fm̄ hoc itaq; oportet q̄ intelligatur huius loci significatū, & redeamus vnde recessimus, Et dū dixit: Sed est q̄n̄ hæc ponit modalis. Intēdit, sed sit cōclusio, & quæ per sylm̄ concludi intenditur, illata ab ipsa oratione: & hæc quidē præmissa est sylm̄ modus: hoc ē, quæ asserit q̄ hæc oratio sit syllo, aut definitioni conformis. Postq̄ aut̄ narravit q̄ hæc via nō sit utilis illi, qui monstrare intendit, q̄ hæc oratio sit definitio, i. qui ponit vnā præmissarū huius commōstrationis definitionem definitionis, sicut nō confert illi qui intendit monstrare aliquid esse per sylm̄: meminit de loco quo indiget syllo ad commōstrādum hanc præmissam: hoc aut̄ est q̄n̄ contenderet aduersarius q̄ oratio, quam tulerit non sit syllo. Et dixit. Et huic repugnaret qui dubitat, & putaret, q̄ id quod tulerat sit primo syllo, & diceret q̄ hic sit syllo. i. Et in hoc contenderet qui dubitaret, & putaret illam orationem, quā tulerat, & diceret de ea, q̄ si concludat quæsitum primo, s. diceret de ea q̄ sit syllogism̄ primo, & per se, quare est conformis syllogismi definitioni. Deinde dixit: Et per hoc contradiceret dicenti, q̄ non syllogizetur ipsum q̄ quid res sit, & q̄ sit esse illi secūdum eius substantiam, sed

& hoc, qm̄ in definitionibus inueniuntur ambæ istæ spēs simul, hoc est, quod extrahit per sylm̄, & sunt definitiones, quæ sunt quæsitæ fm̄ naturam & cōclusiones: & ex ipsis, quod cognoscit per viam diuisionis & cōpositionis: & hæc sunt absq; illis, quæ sunt quæsitæ p̄ occultationē, & magis occulta, q̄ quæ sunt nota p̄ se: fm̄ igit̄ hoc oportet, vt intelligatur res in hoc loco: reuertamur aut̄ ad id, in quo eramus: cū vero dixit sed erit exns, cū fuerit hæc posita à latere: sensus est: sed erit cōclusio, quā intendimus cōcludere p̄ sylm̄, cōsequēs ē sermone: & hæc ppō est à latere syllo, hoc est, dicens, q̄ hæc oratio cōsentit in sylm̄, aut definitionē: & posteaq̄ cōmemorauit, q̄ in hac via non est utilitas illi, qui velit monstrare, q̄ hæc oratio est definitio: hoc est, vt ponat vnā ppōnū cū hac dispōne, definitionem definitionis, quæ admodū non assequitur utilitatē ille: qui vult monstrare ex silentiā rei alicuius p̄ sylm̄: mētionē fecit de loco: p̄ quem cogit syllo ad monstrandum p̄ hanc ppōnem: & hoc vltra illud, q̄ instat litigator, q̄ oratio, quam adduxit, non est syllo: cū vero dixit: & occurreret in hoc illi, qm̄ dubitat, & existimat, q̄ quæ adduxit, est syllo primo: & diceret, q̄ ipse vtiq; erit syllo sic: sensus est: & instabit in hoc illi, qui dubitat, & existimat de eo, quod adduxerunt ex sermone: & dixit de eo, si ipse cōcludet quæsitū: hoc est, diceret, si ipse est syllo cōcludens primo & p̄ se: qm̄ ipse cōsentit in definitionē syllo. D. d. & instabit p̄ hūc sermonē in eo, q̄ nō cōcludit sup̄ existentia rei, & q̄ sit existentia ei p̄ substantiam ipsi: & dixit sed

A B R A M

sed dicatur ad sibi cōstandum, id est
q̄ qui poneret q̄ hoc non sit huius
definitio contradicit ex conforma-
tione definitionis definitioni, quæ
ei conformis est, id est quando quis
diceret, q̄ non sit definitio, contra-
diceretur illi per definitionis defini-
tionem: hoc est, per confirmationē
definitionis ipsi⁹ definitionis illi sue
definitioni: & diceretur illi ad sibi
cōstandum definitionem. Et post-
quā narravit q̄ ipse cōtradiceret
illi per definitionis definitionē, nar-
rauit modū illationis contradictio-
nis in hoc, Et dixit: Hoc enim fue-
rat nobis ponere, quod significatū
quid res sit, & esse illi secundū eius
substantiam, id est sequitur autem
illum contradictio, quia vtriusq; sup-
poneretur definitionis definitio, id-
est & quærens & respondens cōcor-
des essent in illa, & quando diceret
alteri ille qui faceret definitionem,
q̄ hæc definitio sit conformis illi,
in quo convenimus de definitionis
definitione, & res ita fuerit: seque-
retur aduersario contradictio. hæc
enim contradictio cōstrueretur ex
duabus præmissis, quarum vna est,
quod definitionis mentio sit huius
modi: & altera, quod hæc illa oratio
sit huiusmodi: & quando respondēs
concesserit ambas has præmissas, se-
quitur hanc esse definitionem neces-
sario: hæc præmissa est necessaria ad
cōtradictionem, & nō est necessaria
ad commonstrationē: sed esset peti-
tio, illius definitionis, quæ esset natu-
ræ ignota, sufficiens ad common-
strandum definitionē, de cuius re
notum sit, q̄ sit cōformis definitio-
nis definitioni, Et dum dixit: Sicq;
ergo sequeretur q̄ syllogizarem⁹ rem
pterq̄

B V R A N A

sed ad respondendum: sensus est: q̄ **A**
qui ponit, q̄ hæc est definitio huius,
occurret ex consensu suo in defini-
tione, q̄ definitio definitionis con-
sentit ipsi, hoc est, cum dixerit ipsi
aliquis: q̄ ipsa non est definitio con-
tradictoria illius per definitionē de-
finitionis, hoc est per consensum de-
finitionis definitionis definitioni il-
lius, & dicit ipsi, ipsum est ad respō-
dendū definitioni: & posteaq̄ cōme-
morauit, q̄ ipse cōtradiceret ei per de-
finitionē definitionis: mentionē fe-
cit de modo cōsequentia contradic-
tionis suæ in hoc: & dixit: & hoc, **B**
qm̄ istud est, q̄ posueramus, q̄ intē-
tio quid est res, & existentia ipsius ē
idem: sensus est: atqui sequitur ipsum
cōtradictio, qm̄ posita fuit d vtriusq;
definitio definitionis, hoc est cōse-
quuntur inter se interrogās & rōdens:
cūq; dixit: Forte faciēs definitionē
q̄ hæc definitio cōsentit in eo, q̄ nu-
merauimus super eo definitum: &
si est res ita: sequitur ex ipsa cōtradi-
ctio ad litigatorem: qm̄ hæc cōtradi-
ctio construitur ex duabus proposi-
tionibus: quarum vna est, q̄ defini-
tio definitionis est ita: secūda vero, **C**
q̄ hæc definitio inest huic cum hac
dispositione: cūq; concesserit re-
spondens ambas istas propōnes, se-
quitur, q̄ hæc definitio ex necessita-
te, & facere hanc propōnem est ne-
cessarium in contradictione ipsius,
& nou est in monstratione necessa-
riū: sed est petitio in eo, q̄ fuit ex de-
finitionibus ignotis fm̄ nām, & suf-
ficite ex monstratione p ipsam: quæ-
admodum, q̄ erit ex definitionib⁹,
ex quarū dispōne cōsentit in defini-
tionē defōnis, cū vero dixit: iā itaq;
sequit, vt ratiocinet⁹ aliquid absq; eo,
KKK ij q̄

D preterq̄ de ea faciamus sylłi quidditate, & quid sit esse fm eius subam, iam cōmonstratū est, q̄ per sylłm cōmonstratur aliqua res praterq̄ in sylłi p̄missis sit sylłi definitio: hec enim est dīa inter sylłm & definitionē. & sūt si p̄ sylłm cōmonstratur, q̄ aliqua res alicui rei insit, non sumeremus in p̄missis huius sylłi definitionis definitionē, sed contingit qñ rei definitio fuerit ignota, & ad illius cōmonstrationem caperemus definitionis definitionē solū, q̄ petamus definitionē. Si aut̄ definitio esset p̄ se nota, cōmonstratio de ea esset sup̄flua: & fm hanc expositionē oratio Aristo. esset demonstratiua. Nos vero inuenimus Matthiū, qui fm aliā snām interpretat hoc caplm, s̄ q̄ sicut q̄ syllogizat de aliqua re, nō oportet q̄ in eius sylło ad hoc capiatur sylłi definitio, sic qui syllogizat de definitionē, non op̄eum, q̄ ad illius cōmonstrationē capiat qd sit definitio. Vt enim ei, q̄ liss siteductio defōnis rei per sylłm, eductiōi inessendi rem rei per sylłm: hoc est, q̄ sicut q̄ facit sylłm ad educendū rem rei inesse, oportet q̄ supponat de p̄missis huius sylłi & sylłi definitionē, sic res se nēt qñ educetur rei definitio p̄ sylłm, & est oīo enuntiatiua. Et forsitan ipse accipit hoc, quia oīones, q̄ ad perscrutationem huius quæstī p̄cesserunt, sunt orationes topiceæ. Modus aut̄ similitudinis inter illos est, quia sicut qui rem rei inesse cōmonstrat p̄ sylłm, nō est sylłi cōmonstratio, sed q̄ hic sit sylłs, & est particularis rei cōmonstratio per sylłm, sic qui cōmonstrat q̄ hæc sit huius definitio, non est definitionis cōmonstratio, sed

q̄ faciat in ipso, quid est sylłs, aut qd est existentia per substantiā ipsius: sensus est: ecce iam monstratū fuit, q̄ conclusum est per sylłm aliquid, absq̄ eo, q̄ sit in p̄opōnibus sylłi definitio sylłi: qm hoc differt: & consistit si monstratū fuit p̄ sylłm, q̄ aliquid est definitio alicuius: ecce non accipiet in p̄pōnibus illius sylłi definitio definitionis: sed accidet, cū fuerit definitio rei ignota, & acciperimus in mōstratione definitionis definitionē tñ: q̄ petem⁹ definitionem: & si fuerit definitio nota p̄ se, erit monstratio de ipsa sup̄flua: & fm hanc expōnē, erit sermo Arist. hic demonstratiuus: qñ aut̄ hic nos inuenimus ipsum: declarabit hoc caplm fm dispōnem aliā: & hoc, quēadmodum, qui rōcinat de aliquo, non est opus, q̄ sit in sylło suo de hoc, acceptio defōnis sylłi. Consistit, qui rōcinabit de defōne, nō oportebit accipere in mōstratione sua qd est definitio: v̄t aut̄ ipse, q̄ imaginē extractionē definitionis rei p̄ sylłm p̄ extractionē q̄ res insit rei p̄ sylłm: hoc est, quēadmodū qui facit sylłm fm extractionē, q̄ res insit rei, indiget, vt ponat ex propōnibus istius sylłi definitionē sylłi: consistit se hēt res, cū extrahit definitio rei p̄ sylłm: & hic est sermo sufficiens: fortasse aut̄ rem ipse suscipiet hoc: qm sermōes, qui p̄cesserūt per inuestigationē de hoc quæsito, sunt sermones dialēctici: & modus similitudinis inter ipsos est: quēadmodum, qui mōstrat aliquid inesse alicui p̄ sylłm, nō est sylłs, neq̄: iste sylłs, atqui est monstratio de re particulari per sylłm: consistit qui monstrat, q̄ hec est definitio huius, nō est monstratio de re: sed

A B R A M

sed est cōmonstratio q̄ hęc sit definitio. Et verū est, q̄ qui commonstrat q̄ hęc sit definitio, s̄s̄s sit illi qui commonstrat q̄ hic sit syl̄s, sicut supposuimus, non illi qui commonstrat hoc esse per syllogismū. Et ideo videtur q̄ ei' interpretatio sit conueniens, necnon & prima.

B V R A N A

sed est monstratio s̄m q̄ hęc est definitio: & veritas est: q̄ qui mōstrat q̄ hęc est definitio, similitudinem habet cum eo, qui monstrat, q̄ hic est syl̄s: quemadmodum diximus: non qui monstrat, q̄ hoc existit per syllogismum: & propterea videtur, q̄ expositio prima sit detentior.

ANT. INTER. TEX. VI.

Et si ex suppositione monstret, veluti si malo inest diuisibile esse, contrario autem hoc, quod est contrarium inesse quibuscunque est aliquid contrarium: bonum autem malo est contrarium, & indiuisibile diuisibili: est igitur bono inesse indiuisibile esse.

T.c.28 Sed fortasse commonstratur conditionalibus, hoc est subiectione. exempli gratia, si dispositio inessendi rei sit, q̄ partibili & vario insit: illius itaq̄ contrariū dispō est, q̄ insit contrario: & hoc quidem in omnibus rebus, quarum est cōtrarium: bonum autem contrarium est malo, & partibile impartibili: bonum ergo esse est q̄ impartibile sit.

Cō.28. Postq̄ cōmonstrauit, q̄ impossibile sit q̄ definitio cōmonstretur per categoricos syl̄os, & posset aliquis dicere, fortasse hoc cōmōstraret syl̄is cōditionalibus, s. in rebus conuertibilibus: vocauit aut̄ hunc syl̄m cōditionalē subiectionem, quia supponitur in syl̄o, contra consequentiā in syl̄o categorico: hoc est, q̄a ille est res, quæ inferitur ex positio in ipso syl̄o. videlicet ex ipsis præmissis, & ideo categoricus est verus syl̄s per se sibi sufficiens. Dum aut̄ dixit: Sed fortasse commonstratur conditionalibus, hoc est subiectione, id est, sed posset aliquis dicere fortasse

Dixit Arist. Sed fortasse illud, quod monstratur per conditiones, hoc est per radicē positam: vt in exēplo, si esset intentio existentiae rei, q̄ sit diuisibile, & diuisibili intentio, q̄ sit cōtrariū, s̄m q̄ est contrarium: & hoc in omnibus, quibus inest contrariū, & bonum contrarium malo, & diuisibile indiuisibili: existentia igit̄ boni est nō. esse diuisibile.

Posteaq̄ declarauit fieri nō posse, vt ostendat definitio p̄ syl̄m p̄dicatum: & posset aliquis dicere: fortasse monstraret hoc p̄ syl̄os conditionales, & hoc per syl̄os cōuertibiles: vocauit aut̄ hunc syl̄m cōditionalē radicē positā: q̄m consequentiā in ipso ē posita in syl̄o in diuersum cōsequentiā in syl̄o p̄dicatio: hoc est, q̄ est aliquid cōsequens ex eo, q̄ positū fuit in syl̄o, hoc est ex ppōnibus: & p̄p̄ea est p̄dicatiuus syl̄s verus sufficiens p̄ substantiā suā: & cum dixit: sed fortasse est, q̄d monstrat p̄ cōditiones, hoc ē p̄ radicē positā: sensus est: sed posset aliquis dicere:

KKK iij for-

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

D preterq̄ de ea faciamus sylłi quidditate, & quid sit esse fm eius subam, iam cōmonstratū est, q̄ per sylłm cōmonstretur aliqua res praterq̄ in sylłi p̄missis sit sylłi definitio: hęc enim est dēia inter sylłm & definitionē. & sifr si p̄ sylłm cōmonstretur, q̄ aliqua res alicui rei insit, non sumeremus in p̄missis huius sylłi definitionis definitionē, sed contingit q̄n rei definitio fuerit ignota, & ad illius cōmonstrauonem caperemus definitionis definitionē solū, q̄ petamus definitionē. Si autē definitio esset p̄ se nota, cōmonstratio de ea esset supflua: & fm hanc expositionē oratio Aristot. esset demonstratiua. Nos vero inuenimus Matthiū, qui fm aliā sniam interpretat hoc caplm, s. q̄ sicut q̄ syllogizat de aliqua re, nō oportet q̄ in eius sylłō ad hoc capiat sylłi definitionē, sic qui syllogizat de definitionē, non op̄ eum, q̄ ad illius cōmonstrationē capiat qd sit definitio. Vt enim ei, q̄ sifis siteductio defōnis rei per sylłm, educationi inessendi rem rei per sylłm: hoc est, q̄ sicut q̄ facit sylłm ad educendū rem rei inesse, oportet q̄ supponat de p̄missis huius sylłi & sylłi definitionē, sic res se hēt q̄n educetur rei definitio p̄ sylłm, & est oō enuntiatiua. Et forsitan ipse accipit hoc, quia oōnes, q̄ ad perscrutationem huius quæsitū p̄cesserunt, sunt orationes topicæ. Modus autē similitudinis inter illos est, quia sicut qui rem rei inesse cōmonstrat p̄ sylłm, nō est sylłi cōmonstratio, sed q̄ hic sit sylłs, & est particularis rei cōmonstratio per sylłm, sic qui cōmonstrat q̄ hęc sit huius definitio, non est definitionis cōmonstratio, sed

q̄ faciat in ipso, quid est sylłs, aut qd est existentia per substantiā ipsius: sensus est: ecce iam monstratū fuit, q̄ conclusum est per sylłm aliquid, absq̄ eo, q̄ sit in p̄opōnibus sylłi definitio sylłi: q̄n hoc differt: & consistit si monstratū fuit p̄ sylłm, q̄ aliquid est definitio alicuius: ecce non accipit in p̄opōnibus istius sylłi definitio definitionis: sed accidet, cū fuerit definitio rei ignota, & acciperimus in mōstratione definitionis definitionē tñ: q̄ petem⁹ definitionem: & si fuerit definitio nota p̄ se, erit monstratio de ipsa supflua: & fm hanc expōnē, erit sermo Arist. hic demfatiuus: q̄n autē hic nos inuenimus ipsū, declarabit hoc caplm fm dispōnem aliā: & hoc, quēadmodum, qui rōcinat de aliquo, non est opus, q̄ sit in sylłō suo de hoc, acceptio defōnis sylłi. Consistit, qui rōcinabit de defōne, nō oportebit accipere in mōstratione sua qd est definitio: vt autē ipse, q̄ imaginē extractionē definitionis rei p̄ sylłm p̄ extractionē q̄ res insit rei p̄ sylłm: hoc est, quēadmodū qui facit sylłm fm extractionē, q̄ res insit rei, indiget, vt ponat ex propōnibus istius sylłi definitionē sylłi: consistit se hēt res, cū extrahit definitio rei p̄ sylłm: & hic est sermo sufficiens: fortasse autem ipse suscipiet hoc: q̄n sermōes, qui p̄accesserūt per inuestigationē de hoc quæsitō, sunt sermones dialectici: & modus similitudinis inter ipsos est: quēadmodum, qui mōstrat aliquid inesse alicui p̄ sylłm, nō est sylłs, neq̄, iste sylłs, atqui est monstratio de re particulari per sylłm: consistit qui monstrat, q̄ hęc est definitio huius, nō est monstratio de re: sed

A B R A M

sed est cōmonstratio q̄ hęc sit definitio. Et verū est, q̄ qui commonstrat q̄ hęc sit definitio, s̄is sit illi qui commonstrat q̄ hic sit syls, sicut supposuimus, non illi qui commonstrat hoc esse per syllogismū. Et ideo videtur q̄ ei⁹ interpretatio sit conueniens, necnon & prima.

B V R A N A

sed est monstratio fm q̄ hęc est definitio: & veritas est: q̄ qui mōstrat q̄ hęc est definitio, similitudinem habet cum eo, qui monstrat, q̄ hic est syls: quemadmodum diximus: non qui monstrat, q̄ hoc existit per syllogismum: & propterea videtur, q̄ expositio prima sit detentior.

ANT. INTER. TEX. VI.

Et si ex suppositione monstret, veluti si malo inest diuisibile esse, contrario autem hoc, quod est contrarium inesse quibuscunque est aliquid contrarium: bonum autem malo est contrarium, & indiuisibile diuisibili: est igitur bono inesse indiuisibile esse.

T.c.18 Sed fortasse commonstratur conditionalibus, hoc est subiectione. exempli gratia, si dispositio inessendi rei sit, q̄ partibili & vario insit: illius itaq̄ contrariū dispō est, q̄ insit contrario: & hoc quidem in omnibus rebus, quarum est cōtrarium: bonum autem contrarium est malo, & partibile impartibili: bonum ergo esse est q̄ impartibile sit.

Dixit Arist. Sed fortasse illud, quod monstratur per conditiones, hoc est per radicē positam: vt in exēplo, si esset intentio existentiae rei, q̄ sit diuisibile, & diuisibili intentio, q̄ sit cōtrariū, fm q̄ est contrarium: & hoc in omnibus, quibus inest contrariū, & bonum contrarium malo, & diuisibile indiuisibili: existentia igit̄ boni est nō. esse diuisibile.

Cō.18. Postq̄ cōmonstrauit, q̄ impossibile sit q̄ definitio cōmonstretur per categoricos syls, & posset aliquis dicere, fortasse hoc cōmōstraret̄ syls conditionalibus, s. in rebus conuertibilibus: vocauit aut̄ hunc sylsm conditionalē subiectionem, quia supponitur in syls, contra consequentiā in syls categorico: hoc est, q̄a ille est res, quæ infertur ex positio in ipso syls. videlicet ex ipsis præmissis, & ideo categoricus est verus syls per se sibi sufficiens. Dum aut̄ dixit: Sed fortasse commonstratur conditionalibus, hoc est subiectione, id est, sed posset aliquis dicere fortasse

Posteaq̄ declarauit fieri nō posse, vt ostendat definitio p̄ sylsm p̄dicatum: & posset aliquis dicere: fortasse monstraret̄ hoc p̄ syls conditionales, & hoc per syls conuertibiles: vocauit aut̄ hunc sylsm conditionalē radicē positā: qm̄ consequentiā in ipso ē posita in syls in diuersum cōsequentiā in syls p̄dicatio: hoc est, q̄ est aliquid cōsequens ex eo, q̄ positū fuit in syls, hoc est ex ppōnibus: & p̄p̄ea est p̄dicatiuus syls verus sufficiens p̄ substantiā suā: & cum dixit: sed fortasse est, qd̄ monstrat̄ p̄ cōditiones, hoc ē p̄ radicē positā: sensus est: sed posset aliquis dicere:

KKK iij for-

A B R A M

malī definitioni. qñ autem nobis est manifestum, & suppositum, qd malī definitio sit qd sit illud, quod ex seipso diuiditur, & supposuimus, qd huius contrarium sit quod non diuiditur ex se, commonstratum est nobis qd si malī definitio sit, quod est ex se diuisibile variū, oportet necessario qd definitio boni sit, quod nō diuidit. Et intendit qñ dicit: Rei sit qd partibili & vario insit, qd. scilicet malum differat fm seipsum, & non constet sibi, neq; sit nisi pro eo boni qd est eius. Verbi gratia, quia quæ destruuntur, non destruuntur nisi p æqualitatē, quā inter se supponunt, quæ est bonum quoddam. & si sit ægritudo nō inest alicui corpori vllō vnquā tpe, nisi ob huius corporis permanētiā: hoc autē corpus non permanet nisi pro eo sanitatis, quod ei inest.

B V R A M A

boni est cōtraria defīōni malī: cūq; declaratū fuerit nobis hoc: & posuerim⁹ qd definitio malī ē illud, qd diuidit ex suba sui: & posuerimus, qd cōtrariū huius est illud, qd nō diuidit ex suba sui: monstratū nobis ē, si defīō malī est illud, qd diuidit ex suba sui & diuersificat: qd sequit ex necessitate, vt definitio boni sit, qd nō diuidit: & intelligit, cū dixit: p illud, qd diuidit & diuersificatur, hoc ē, qd malū diuidit p se, & nō stabilis: & nō inuenit, nisi in eo, qd in ipso ē ex bono: vt in exēplo, q est sanus, non derelinquit sanitatē nisi in æqualitate: q est posita inter ipsa: & hoc ē bonū quoddā: & cōsistit ægritudo nō inuenit vnquā in aliquo corpore, nisi p destitutionē istius corporis: & hoc corpus nō derelinquit ad illud, qd in ipso est ex sanitate.

T.6. pars

Hinc etenim accipiens ipsum quid erat esse monstrat, accipit autē ad monstrandum ipsum quod quid erat esse, alterum tamen sit: in demonstrationibus namq; quod est hoc de hoc, sed non ipsum, neque cuius eadem est ratio, & conuertitur.

T.c.29

Si cōq; iterū res cōmonstratur, qñ sumimus rem quid sit, & ei inesse fm eius substantiam, & si supponat vnā rē in demōne de eo, qd quid res sit, & illi fm eius substantiā inessendi sit, quia in demōnibus ēt inuenit tale, excepto qd nō est illud ipsum, nec hęc res ēt est eadē illi cum qua oratio reciproce conuertitur.

Cō.29

Postq̄ enuntiauerat, qd posset aliq; dicere, qd fortasse posset defīō educi p sylm cōditionalē modo, quē imaginaretur. cepit enuntiare, qd q hoc ageret peteret aliquo mō, Et dixit:

Sicq;

Dixit Aristo. Amplius monstratur vtiq; res: vltra hoc, qd accipit intentio quid est, & existētiæ substantiæ ipsius: & est, cū fuerit in demonstrationibus cōsimiliter etiā iam inuenitur, qd est de hoc: prāter quā q non est per se, neq; cōsimiliter etiā hęc intentio eadem: cum qua conuertitur æqualiter.

T.c.29

Posteaq̄ enūtiavit, qd posset aliq; dicere: fortasse defīō posset vtiq; ex trahi p sylm condōnalē fm modū, quē forauerit: cepit narrare qd faciēs hoc cōsistit ēt petit mō aliquo: & d.

Cō.29

KKk iiii Ampli⁹

D Sicq; iterū res cōmonstratur, qñ sumimus rem qd sit, & ei inesse, id est, hoc agens nō cōmonstraret modū ipsius q quid res sit, s. ipsā definitionem simplr. cōmonstrat enim quid res sit, qñ ponit quid res sit fm se, id est, hoc agens cōmonstrat hoc esse huius definitionē. sed id quod sumimus est, q hoc sit huius definitionē. Et ex hoc intelligit altera duarum rerū, aut q hęc regula non sit vñs: ipsa enim cōmonstrat definitionē per definitionē, & qui hoc tramite pcedit oportet q cōtrarij definitionē sit apud eū nota, & tunc syllogizet ex illa ad alterius definitionē. qñ aut vtrunq; duorum contrariorum esset ignotū, non conferre ei hęc regula, sicut non est vtilis ad extractionē definitionū rerū, quarū non sunt contraria. Et potest esse, q intendat q qui hoc tramite procedit petat fm veritatem. Impossibile enī est q ignoret definitionē vnius duorum contrariorū, & sciat definitionem alterius, sed qñ scit vnam illarum, scit alteram, & qñ ignorat vnam, ignorat & alteram: & qñ hoc **F** ita est, impossibile est fm hunc modum cōmonstrari ignotum per notum. Et vniuersaliter, si vnum duorum cōtrariorum sit altero notius, non attingit excessus, qui est inter duas notitias, illi qui est inter nāst notum & naturaliter ignotum: hoc est, inter id, quod est p se notū, & qd est notum per aliud. Et vis hmoi ad extrahendū definitiones ē ipsamet vis diuisionis, & inquisitionis, aut alia ab his, quę facit acquirere scientiam latentū minori latentia, q latentia, quę est fm naturā, quę est illius, qd non cōmonstratur nisi per aliud.

id

Amplius monstrat vtiq; res, vltra hoc, q accipit interior quid est, & existentia substantiæ ipsius: sensus est & facies hoc, nō mōstrabit p hanc viā p quid est res, hoc est p definitionē simplr: qñ ipse vtiq; monstrabit, quid est res vltra hoc, q ponet, quid est res p se, hoc est faciens hoc, monstrabit vtiq;, q hoc ē definitio huius vltra hoc, q acceperit, q hoc est definitio huius: & ex hoc intelligit vna duarū rerum: si q hęc via non est vñs: & hoc, qñ ipse monstrabit definitionem per definitionē: & qui inceserit hac via, indiget, vt habeat definitionem contrarij notū apud se: & tunc ratiocinabit ex ipsa super definitionē altera: cūq; fuerit vterq; duorū modorum ignotus, nō assequit vtilitatem p hanc viam: quę ad modū non assequit vtilitatem per extractionē definitionum rerū, quę nō habent contraria: inuinit aut, vt velit, q procedens hac via, erit petēs fm veritatem: & hoc, qñ fieri non pōt, vt ignoret definitionē alterius contrariorū: & sciat alterā: sed cūm scit vnā ipsarum, scit alterā, & cūm ignorat vnā ipsarū, ignorat alterā. Quod si est hoc ita, fieri vtiq; non pōt, vt ostendetur p hanc viā ignotum p notum: & in summa si vnum duorū contrariorū fuerit notius altero: nō proueniet excessus, qui erit inter notum fm nām & ignotū fm naturā, hoc est, quod cognoscit per se, & quod cognoscit per aliud: & p quācūq; viā extrahunt definitiones idē est in potētia cū diuisione, & inductione aut alio ex eo, quod vocat cognitio p occultationē minorem occultatione fm nām: & hoc est, quod nō monstrat, nisi p aliud.

et

A B R A M

id. n. qđ per aliud commonstrat est
duarū partū, quātū vna non pōt p
se cōmonstrari, & est quę per sylm
cōmonstrat: & altera pars est, quę
pōt per se cōmonstrari, & eius com
mōstratio p aliud fit facilior, & me
lior: & hęc species cōmonstratiōis
fit definitiōibus & descriptionibus,
& inquisitionibus, & exemplis, & re
liquis modis disciplinarū, qui tran
scendūt demōnē. Et postq̄ enūtia
uit, qđ qđ hoc tramite procedit petit
rē, quā cōmōstrare pcurat, aut fm
spēm: hoc est, p cōmōstrationē, quę
cū illa est vna fm spēm, aut vera pe
titione, & est illa, qđ est cōdōnis cō
monstrationis rei per seipsam, aut
p id, qđ est eius gradus sciē: hęc. n. ē
ēt vna de speciebus petitionis, put
in Lib. Priorū declaratur. Dixit. Et
si supponat vnā rē ī demōne de eo
qđ quid res sit, & illi fm eius substan
tiā inessendo, id est, nec dicimus ex
traneū esse, qđ qui facit demōnem
supponat esse definitionē rē rei cō
cludendo. i. qđ nō sit mirū, qđ qđ in
tendit cōcludere aliquā rē, qđ illā cō
mōstret per ipsam definitionē, imo
op; qđ hoc cōcedat, qđ hoc est ī de
mōne. Et illud significauit qđ di
xit: Quia in demōnibus ē inueni
tur tale. i. qđ in demōnibus est qđ
cōcludat hoc huic inesse, qđ defini
tio recipiat: sed mirū esset, qđ qđ cō
mōstraret rei definitionē inesse rei,
ob inesse sui cōtrarij definitionem
suo cōtrario, aut ob ipsammet defi
nitionē: hoc est, qđ definitionē per
definitionē cōmōstret. Et dū dixit;
Excepto qđ nō est illud ipsum: id ē,
qđ qđ qđ ponit in syllo definitionē
ad cōcludendū p ipsam rē rei inesse,
nō est qđ ponit idē rei cōclusē, qđ
suppositū

B V R A M A

& hoc, qđ mōstrat per aliud ē dua
rū partium: quarum vna non pōt
monstrari per se: & hoc est, qđ mō
stratur per sylm: pars autē scđa mō
strari pōt p se: & erit monstratio ip
sius p aliud ab eo facilius & melius:
& hęc species mōstratiōis est, qđ erit
in definitionibus, & descriptiōibus,
& diuisionibus, & inductionibus, &
exēplis, & reliquis vijs doctrine: qđ
est & ipsum vnū in spē: & si petitio
vera, qđ est ex capitulo, quo mōstra
tur res per idem, aut per id, qđ est
in gradu suo cognitionis: qđ hoc
conformiter ē est vna ex spēbus pe
titionis fm illud, qđ mōstratū fuit
in libro Syllo: dixit: & si ponet ali
quid vnum per demōstrationem per
quid est res, & existentia substantiq
ipsum, cōcedit: sensus est: & nō dī, qđ
est hoc, qđ ponit artifex demōnis
existentiā definitionis in eo, qđ cōclu
dit aliquid inesse alicui: hoc est: nō
est hoc, cū voluerit aliquis cōclu
dere aliquid, qđ ostendat per defi
nitionem: sed oportet, vt concedat
hoc: qđ hoc est existens p demō
nem: & hoc est: qđ significauit: qđ
dixit & est cū fuerit in demōnibus
consistēt iam inuenit qđ est hoc de
hoc: sensus est: qđ erit in demō
nibus, qđ concludit, qđ hoc inesse
huic: qđ admittit definitionē: atq
ipsum est, vt monstret aliquis defi
nitionē rei inesse rei: p pēa qđ defi
nitio contrarij ipsius inest cōtrario
suo: aut pp definitionem eandem,
hoc est, vt monstret definitionem
pp definitionē: & dixit: praterq̄ qđ
non est ipsum idē: sensus est: qđ qui
ponit definitionē syllo, vt cōcludat
aliquid inesse alicui, nō est, qđ pon
tur idē cum eo, qđ concluditur: qđ
positū,

D suppositū assumptū est definitio, & cōclusum est rē rei inesse: definitio autē est aliud q̄ esse. Et dū dixit. Nec hæc res ēt est eadē illi cū qua oratio reciproce conuertit: id est, neq; in cōclusionē demōstratū, q̄ est ipsa definitio cū suis pmissis, est definitiōis p̄prietas, q̄ est reciproca cōuersio, qn̄ vero cōcludit definitio p̄ definitionē, oportet q̄ pmissis p̄prietas sit in cōclusionē, & p̄ rē, pro qua est oratio, intelligit ipsam cōclusionē. Et dū d. Reciproce cōuertit. Intendit, sicut diximus, q̄ nō oportet in demōstrationibus, in q̄bus petit ob definitiōes, q̄ cōclusiones sint reciproce, sed si sit, hoc est p̄ accidēs. Et itē debet p̄ hoc distinguere cōtrouerā dicentis, q̄ qn̄ nō sit definitio ad definitiōis cōmonstrationem non fiat penitus ad rei cōmonstrationem. Et dixit ad huius responsonem, q̄ expe dat concedere quod fiat cōmonstrationis alterius, & non ad sui ipsius cōmonstrationem.

positū, qd accipit ē definitio; & id: qd cōcludit, est aliqd inesse alicui: & definitio ē aliud ab existētia: cū vero dixit: neq; cōsimiliter ēt hæc res ē eadē cū eo, cū quo rō cōuertit equaliter: sensus ē, neq; in cōclusionē demōstratū, in q̄bus definitio ē p̄positio iuenit propriū definitiōis: qd cōuertit equaliter: atqui qd cōcludit definitionē definitiōis debet esse propriū propositionis, q̄ inuenitur in cōclusionē: & p̄ rē, de qua est rō, intelligi cōclusionē: & dixit: cōuertit intelligit, quēdamodū diximus, q̄ nō op̄ in demōstrationibus, in q̄bus petimus definitiōes, ut sint cōclusiones ipsarū cōuertibiles: sed si est, est utiq; p̄ accidēs: atq; voluit in hoc, ut inster cōtradictor dicens, q̄ cū nō fecerit definitionē in mōstratione: definitio utiq; nō pertractabit in definitiōe alicuius omnino: & dixit in rāsonē huius: q̄ oportet ipsum cōcedere, q̄ ipse pertractet in mōstratione alicuius, & nō pertractet in mōstrationē eiusdē.

pars. 6. *Ad utroq; vero, & ad monstrantem secundum diuisionem, & ad sic syllogizantem, eadem est dubitatio, propter quid homo est animal, bipes, pedestre, sed non animal & pedestre: ex his enim, quæ accipiuntur, nulla necessitas est vnum fieri quod prædicatur, sed quemadmodum homo idem esset & musicus & grammaticus.*

T.c. 30. Et vtriusq; ambiguitas, illius s. qui diuisione cōmonstrat, & qui hoc mō cōmonstrat, est vnū idem dubium, s. q̄ dicatur, non est homo animal progressiuum bipes, non est animal & progressiuum: non. n. in vlla rerum sumptarum oportet necessario q̄ sit hoc prædicatum, sed
sicut

Dixit Arist. Modus vtrorūq; T.c. 30. hoc est, qui mōstrat p̄ viā diuisionis, & qui mōstrat p̄ hūc mōdū, est dubitatiōis vni⁹ & eiusdē: q̄ ē: ut dicat, nō erit hō aīal, ambulās bipes, nō aīal et ambulans: & hoc, qm̄ nihil est eorū, q̄ accipiunt: i quo oporteat ex necessitate, ut sit hoc p̄dicatū: sed quem-

ABRAM

sicut vnus idem homo est Musi-
cus & Geometra & Gramma-
ticus.

- i. 30. Id est, dubium, quod inuehit illū
qui putat q̄ definitio cōmōstratur
diuisione, & illum, qui putat q̄ defi-
nitio commonstretur syllo, est vnū
idem dubium, & intēdit, prout pu-
to, q̄ vtrunq; eorum sequatur, q̄ pe-
tat quod præostensum fuerat. De-
inde tulit dubium peculiare modo
diuisionis, de quo non meminit in
præcedentibus. Nec puto q̄ sit du-
bium, qđ intendebat, qñ dixit, du-
bium commune: hoc enim dubiū,
quod hic retulit, est de illis, quæ di-
cta sunt in capitulo dictionis, q̄ præ-
dicata quæ vera sunt diuisa nō sunt
vera composita: & si sint vera com-
posita non oportet q̄ eorum com-
positio sit essentialis. Et dum dixit:
Nō est homo animal progressiuū
bipes, non est animal & progressi-
uum. Intendit q̄ ambiguitas sit, q̄
dicatur non est verum dicere, q̄ hō
sit animal progressiuum: sed nobis
verum fuit q̄ esset animal non ani-
mal fm q̄ est diuisum, & progressi-
uum fm q̄ est diuisum: qñ hoc iā
posuerat q̄ esset verū: id ē, qñ cōces-
serimus q̄ sit aīal solū, & q̄ sit pro-
gressiuū solum, quonā pacto infer-
tur ob hoc q̄ sit animal progressiuū:
i. q̄ nō sequat qñ verū est dicere de
eo q̄ sit aīal diuisum, aut verū ē di-
cere de eo q̄ sit progressiuū, q̄ de ip-
so verū sit dicere cōpositū ex vtrif-
que, s. q̄ sit aīal progressiuū: & iā di-
ctū est in Lib. Perhermeniarū, qñ
sunt veracia, & qñ nō sunt veracia,
& qñ aggregatū, qñ verificat, sit p
se, & qñ per accidens. Et dum dixit.
Non

BVRANA

quemadmodū qm̄ homo & ip̄. A
se est vnum & idem, musicus et
Geometra & grammaticus.

Hoc dubium: qđ aduenit illi, qui Cō. 30.
existimet, q̄ definitio monstrat p
viā diuisionis: & illi, q̄ existimat, q̄
definitio mōstrat per sylm, est du-
biū vnū & idē: hoc est, quemadmo-
dū opinor, in vtrifq; seq̄, q̄ petat il-
lud, qđ mōstrabat prius: deinde ad-
duxit dubiū appropriatū viē diui-
sionis, de quo nō fecimus mētionē
in pcedētibz: & nō existimo, q̄ ip-
se intelligat mōstrationē dubij cōi-
cantis: qm̄ hoc dubiū, de quo feci-
mus mētionē est ex capto eius, qđ
dictū fuit, in interpretatione de p̄dica-
tis: q̄ verificant separata, & nō sunt
vera cōposita: & si verificant cōpo-
sita, seq̄, q̄ nō sit cōpositio ipsarū
p se: & cū dixit: q̄ est, vt dicat, nō
erit hō animal, ambulās, bipes, non
aīal & ambulās: sensus ē: & dubiū ē,
vt dicat, nō est verū, vt dicat, q̄ hō
est aīal ambulans, sed est vtiq; ve-
rū p se, q̄ est aīal, fm q̄ est separa-
tū, & ambulans fm q̄ est separatū:
qm̄ hoc iā posuit, q̄ est verū: hoc C
est, cū voluerimus, q̄ sit animal
tantum & ambulans tm̄, quomodo
sequitur ex hoc, q̄ sit animal ambu-
lans: hoc est, q̄ non sequitur, cū
verificatum fuerit de ipso, q̄ est ani-
mal seorsum, aut verum fuerit de
ipso, q̄ est ambulans: vt verificetur
de eo cōpositum ex vtrifq;: qđ est;
vt sit animal ambulans: iam verū
dictum fuit in Lib. Interpretatio-
nis, quando verificantur, & quādo
non verificantur: & quādo erit ag-
gregatum, cū verificatur per se, &
qñ erit per accidens: & cū dixit,
neq;

Posteriorum

ABRAM

BVRANA

D Non.n.in villa rerū sumptarū oportet necessario q̄ sit hoc prædicatum. Intēdit, & nō oportet necessario in villa rerū diuisarum, q̄ de vna re prædicant, q̄ de se inuicē prædicentur, sed aliqñ fit, & aliqñ non fit, & qñ fit, aliqñ fit per accidens, & aliquādo essentialiter. & exemplū illius, qd̄ fit per accidens, esse vnum eundē hominem grāmaticū et medicū & musicum, & illud significauit qñ dixit, Sicut vnus idem hō est musicus & Geometra & grammaticus idest, nō oportet q̄ illatio sit necessaria, quia in vna re aggregantur multe res per accidens, quarū vnaqueque ei inest essentialiter, & quando de se inuicem prædicantur est per accidens. sicut vni eidem homini accedit musicum & medicū & grāmaticum, & dicitur de eo medicus grammaticus.

neq; in aliquo eorū, q̄ accipiuntur sequit̄ ex necessitate, vt sit hoc prædicatum: sensus est: neq; sequit̄ ex necessitate in aliquo separatorum, quæ prædicant de aliquo vno, vt prædicentur de se inuicē: sed iā erit, & iā non erit: cūq; fuerint: ecce iā erit per accidēs, & iam erit per sō: & exēplū eius, qd̄ est per accidēs, est hō vnus & idē grāmaticus & medicus & musicus: & hoc est: qd̄ significauit, cū dixit: quēadmodū q̄ hō vnus & idē sit musicus & geometra & grāmaticus: sensus est: atqui nō sequitur, q̄ sit cōsequētia necessaria: quā aggregant vtiq; in re vna per accidens prædicata multa: quorū vnumquodq; est per se: cūq; prædicantur de se inuicē est per accidens: quemadmodū accedit de hōie vno & eodē, q̄ sit musicus, medic⁹ & grāmaticus: & dī de ipso medic⁹ grāmatic⁹.

par.6. *Quomodo igitur definiens monstrabit substantiam, aut ipsum quid est? neque enim sicut demonstrans ex confesſis esse manifestum faciet, quod necesse est illis existentibus alterum quid esse, demonstratio enim hoc est, neque sicut inducens per singularia cum manifesta sint, quod omne sic est, eo quod nihil aliter est: non enim quid est monstrat, sed*
F *quod aut est, aut non est. quis igitur alius modus reliquus? non enim monstrabit vtiq; sensu aut digito.*

T.c.31. Quo autem modo commonſtrabitur substantia, quæ differt à definitione, aut res q̄ quid sit. non enim est eius actionis, sicut est actionis illius, qui ex rebus proximis, quæ euidentes sunt, commonſtrat. iam enim oportet necessario qñ illæ fuerint, esse aliā rem, quia quod hoc est, ipsa demonstratio est. neq; etiā
 eius

Dixit Arist. Scdm̄ vero quēadmodū mōstrat substantia apud id, q̄ separat, & definit, aut intentio qd̄ est existēs: & hoc, qm̄ operatio ipsi⁹ nō est, quēadmodū opatio eius, q̄ mōstrat ex aliqbus, p̄pinquis apparētibus: q̄ ipsum sequit̄ vtiq; ex necessitate: cū fuerit ea existētia, q̄ sit ali quid aliud existēs: hæc ea inest
 essen-

T.c.31

AMBIGUITAS

eius actio est, sicut actio illius, qui inquirat res particulares, quia evidentes sunt, quod ipsarum universale sit secundum hanc dispositionem, quia nulla est aliter: non enim commōstrat quid sit, sed an sit, aut non sit quis enim modus relinquitur: non enim est aditus quod commōstretur sensu, aut digito.

Cō. 11. Postquā retulit orationes facientes ambiguitatē, quod definitio nō educat, intendit repetere ambiguitates secundum se omnes, quod earum initiet de eius re. & significatū illius quod dicit est, quia posset quis dubitare circa hoc & dicere, o vniā scire, quonā mō cōmonstret definitio. definitio. n. non inferat expositione rerū notarum existentium, sicut in syllo inferitur conclusio expositione pmissarum. Et hoc significavit quā dixit: Nō enim est eius actionis, sicut est actionis illius, qui ex rebus proximis, quod evidentes sunt, cōmōstrat. i. qui. n. procurat quod educat definitionē nō est eius actio, sicut est actio illius qui syllogizat, & est ille qui aliquā rē cōmōstrat ex rebus, de quibus notū est quod sint evidentes. D. d. Iam. n. op3 quā ille fuerint esse aliā rē, id est, & nō sit actio educētis definitionē, sicut actio illius, qui aliquā rē cōmōstrat ex pmissis notis, quia necessario op3, quā ponim⁹ illas pmissas eē, quod alia res sit, & hec est quod demō vocat: qui autē educere ipsam definitionē procurat, nō ponit res, ex quarū positione sequat definitionē esse. Postquā autē dixit, quod qui procurat educationē definitionis eius operatio

DEMONSTRATIO

essentia demōstrōis: neque consistit A
ē et operatio ipsius est, quēadmodū operatio eius, qui inducit in rebus particularibus: eo, quod ipsa sunt manifesta secundum quod summa corū est secundum hanc dispōnē: quā nō inuenit aliquid, neque diuersum ab hoc: & hoc, quā non mōstrat quid est: sed si est, & si non est: et quis modus alius superest: et hoc, quā nō est via, qua mōstretur per sensum, aut per digitum.

Posteaquā adduxit sermones dubios: Cō. 11.
ex quibus sequitur, quod definitio non B
extrahit: vult hic recapitulare dubia, quęcunq; sint: D. cōpit de dispōne sua: & dispō ei⁹, quod diximus hic, est: quā dubitaret vtiq; aliquis, & diceret: per quā viā traderet aliquis & metiretur, quod monstraret definitio: & hoc, quā definitio non sequit expositione rerum existentium notarū: quemadmodū sequit cōcō i syllo ex positione, ppositionū: & hoc est, quod significauit, cū dixit: & hoc, quā operatio ipsius non est, quēadmodū operatio eius, qui mōstrat ex rebus propinquis, quę sunt manifestę: sensus est: & hoc, quā qui sollicitus est in extrahenda definitione non habet operationē suā, qualis est operatio eius, qui monstrat aliquid ex propōnibus notis: quā sequitur ex necessitate: cū posuerimus illas propōnes existentes, quod sit aliquid aliud existens: & hoc est: quod vocat demō: & qui studet extrahere definitionē: non ponet aliqua, ex quarū positione sequitur existentia extractionis definitionis: & postea quā dixit: quod qui sollicitus est in extrahenda definitione, non operatur, quēadmodū

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

Dopatio nō sit, sicut opatio illi*, q in
stituit sylfm, prout p̄ostēsum est,
Dixit: Neque et eius actio est sicut
actio illius, qui inquit res particu-
lares. Deinde tulit huiuscām, Et di-
xit: Quia evidentes sunt q ipsarū
vle sit fm hanc dispositionem, quia
nulla est aliter. i. quia qui inquit
ipsa inquisitione commonstrat re
evidētem, aut manifestam. s. q hoc
prædicatum insit omnibus illis par-
ticularibus, quæ subintran illud
vle, de quo toto p̄curat affirmatio-
ne huius prædicati: hoc autē est de
E illo evidens, quia nullum illorum
particularium inuenitur aliter q sit
illorum residuum. D. d. Non enim
commonstrat quid sit, sed an sit, aut
non sit? i. impossibilis autem fuit
commonstratio definitionis per in-
quisitionem: in inquisitione enim
commonstratur q toti rei insit, aut
ei non insit, fm quod est definitio,
aut fm quod non est definitio. Di-
xit autem hoc, prout puro, quia ex
quo narravit modum, quo inquisi-
tio gignat commonstrationem, &
conduxerat illum fm q est cā, qua
Inquisitio non gignat definitionē,
esset aliquid dicere: quinimmo in-
quisitio gignit definitionis verita-
tem: hoc autem fit, quando in-
quisper definitionē quid sint om-
nes partes, quæ subintrent hāc spe-
ciem, quam definire procuramus,
& illam constituimus illis confor-
mem, verificatum nobis est q sit
definitio. Ad huius vero responsio-
nem est, q inquisitio per se gignat
rem esse, aut non esse, illam autē esse
definitionē, aut non esse definitio-
nem, est inquisitionis per accidens,
sicut

admodū operat ille, qui facit sylfz;
quæadmodū declaratū fuit antea:
dixit: amplius nō ē operatio ipsius
operatio inductionis: & dixit: & nō
est operatio ipsius consiliū ēt, velut
est operatio eius, qui iuestigat per
res particulares: cuius adduxit cām
ī hoc: & dixit: eo q sunt manifesta
fm q summa eorū est fm hanc di-
spōne: qm non inuenit aliquid in di-
uersum huius: sensus est: qm q in-
ducit, mōstrat utiq; per inductionē
rem manifestam: aut planū & est,
qm hoc p̄dicatū prædicat de oībus
illis particularibus: quæ ponunt sub
vli: ex quo oī sollicitus est vt sequa-
tur hoc prædicatum: atqui est hoc
manifestū: qm non inuenit vnum
ex illis particularibus in diuersum
ei*, qd ex ipsis relinquit sup eo. D.
d. Et hoc, qm nō mōstrat qd est, li-
cet si est, aut si nō est: sensus est: atq;
nō ē possibilis mōstratio definitio-
nis p inductionē: qm p inductionē
mōstrat utiq;, q aliquid inest alicui
oī, aut nō inest ipsi fm q est definitio,
aut fm q nō ē definitio: atq; di-
xit: quæadmodū ego existimo: p̄p̄ea
qd qm ipse cōmemorauit modū: p
quē inductio facit acquirere mōstra-
tionē: & iā adduxit, q inductio nō sit
faciēs possidere definitionē: posset
aliquid dicere: sed inductio facit acquirere
veritatē definitionis: & hoc, cū iue-
stigauerim d̄ definitionē aliquā p oīa
particularia q ponunt sub hac spē: i q
definiēda solliciti sum*: & dixerim
ipsā p̄optā ēē illis ad verificandū no-
bis, q ē definitio: & d. ī r̄s̄iōe hui*:
qd inductio facit utiq; acquirere p se;
q res sit: aut nō sit: q at sic exis defi-
nitio, aut nō existens definitio, hoc
utiq; inest inductioni per accidens:
quæad-

ΛΑΤΙΝΑ

ΒΕΛΓΙΚΑ

sicut res se habet in faciendo gignere syllogismum rem rei inesse secundum quod sit illius definitio. Et postquam posuit, quod omnes res, quae commonstrantur, aut syllogismo, aut inquisitione commonstrantur, & posuit quod per neutram illarum commonstretur definitio, Dixit: Quis enim modus relinquitur? non enim est aditus, quod commonstretur sensu, aut digito. quando definitio non commonstrat syllogismo, neque inquisitione, non remanet alius modus, quo commonstretur, non enim est aditus, quod commonstretur sensu, quando non est de rebus, quas digito est signare.

quemadmodum dispositio una syllogismi, & quod aliquid inest alicui in eo, quod definitio: & postea quod posuit, quod omnia quae monstrant, ostenduntur utique, aut per syllogismum, aut per inductionem: & posuit, quod definitio non monstrat per unum ipsorum: & dixit. Et quicumque modus superest, & hoc, quoniam non est via, ut monstretur per sensum, aut per digitum: sensus est: cumque, non monstrat definitio per syllogismum, neque per inductionem, non derelinquitur utique, hic modus alius, per quem monstretur: & hoc, quoniam non est via, ut monstretur per sensum: quemadmodum non sunt aliqua determinata, quae sint manifesta per digitum.

ANT. INTER. TEX. VII.

Amplius quomodo monstrabit quod quid est homo? necesse est enim scientem quod quid est homo, aut aliud quodcunque, scire, & quod est. non ens enim nullus novit quod est, sed quid quidem significat oratio, aut nomen, cum dixerit hircocervus, quid autem est hircocervus impossibile est scire. Verum enimvero, si monstrabit quid est, et quod est, & quomodo eadem ratione monstrabit: definitio enim unum quid significat, & demonstratio, quid autem est homo, & esse hominem, aliud est.

1432. Iterum quomodo commonstrabitur id, quod quid sit? cum iam oporteat qui scit quid sit homo aut alia res quaevis res sit, quod ille sciat etiam quod illa sit: nam quod non est, nemo scit quid sit: sed quando diceret hircocervus: iam scit quid significet dictio, & nomen, quid vero sit hircocervus impossibile est scire. quia quoniam commonstratum est quid sit, commonstratum est una & eadem oratione est, quod sit, & quo modo sit: definitio

Dixit Arist. Amplius quomodo monstratur interior quid est? quoniam oportet utique, qui novit, quid est homo, aut aliquid aliud quodamque sit, ut sciat consimiliter et, quod ipsum est: & hoc, quoniam de eo, quod non est: nemo utique novit, quid: sed cum dixerit hircocervus: iam novit, quid significat oratio, et nomen: quid autem sit hircocervus non potest scire: quoniam cum monstratur quid est. Planum utique consimiliter est per orationem unam & eadem, quod ipsum est, & quomodo est: & haec

Posteriorum: I

Definitio enim & demonstratio
vnam rem significant: signifi-
catū vero illius, qđ quid sit hō,
& significatum qđ sit, differunt.

& hęc definitio et demō signi-
ficant super aliquo vno: & intē-
tio quid est homo et intentio, qđ
est existens sunt diuersæ.

Cō. 31. : Deduxit et aliam ambiguitatem,
qđ impossibile sit, qđ definitio de-
monstratione commonstretur. Et
Dum dixit: Iterū quo modo com-
mōstrabitur id quod quid sit. Vsq;
ibi, et qđ illa sit. Intendit, præterea
quō sit possibile qđ definitio alicu-
ius rei commonstretur, quia oport-
et qđ commonstret, qđ hęc sit ho-
minis, aut alterius rei definitio, quę
uis illa res fuerit, & qđ cū hoc, qđ sit
huius rei definitio, commōstretur
qđ hoc definitum sit. Deinde dedu-
xit huius causam, Et dixit: Nā qđ
non est nemo scit quid sit, id est, qđ
ad, qđ est ignotum esse, aut penitus
nō est, nemo pōt illius definitionē
scire. v.g. quia hircoceruus, ex quo
nō est, impossibile est qđ enuntiet eius
definitio. Definitio n. est rei, quę ē,
& similiter si esset, & ipsum eē esset
nobis ignotum, impossibile esset, qđ
eius definitio sciatur, priusqđ sciat ip-
sum esse, sed explicatio quid ipsius
nomen significet pōt intelligi, pro-
ut diceret de hircoceruo qđ sit ani-
mal cōpositum ex hirco & ceruo.
Et non est alicuius dicere, qđ possi-
bile sit rem esse, notum esse per se,
aut per demonstrationem, & igno-
tare definitionem, & quod syllo-
gismo commonstratur, sit solum qđ
sit definitio: iam enim prætosten-
sum est, qđ impossibile sit syllogis-
mo, nec sit syllogismi potestatis qđ
largiatur rem rei inesse, & illius de-
finitionem simul, & est hoc com-
plementū

Hoc consilr et est dubium, qđ fieri **Cō. 32.**
non pōt, vt monstret definitio per
demōnem, & dixit. Amplius, quō
monstrat intentio quid est, vsq; ad
id, qđ dixit: cōsimiliter et, qđ ipsum
est: sensus est: Deinde, quō fieri pōt,
vt monstret definitio de re aliqua:
qm op3, qui monstrat, qđ hęc est
definitio hoīs, aut rei alterius, qđ cū-
que fuerit: vt ostendat cū eo, qđ ipsa
est definitio istius, qđ hoc definitū
existit. Deinde adduxit eam in hoc:
& dixit: qm de eo, qđ nō est, nemo
scit quid est: sensus ē: & hoc, qm, qđ
est ignotæ existentie, aut nō existēs
penitus: quō utiq; aliquis posset sci-
re definitionē ipsius? vt in exēplo:
qm hircoceruus nō est existēs: fieri
non pōt, vt aliqs adducat definitio-
nē ipsius: qm definitio utiq; est de
re existente: & ita si esset existens,
dūmodo sit ignotæ existētiæ apud
nos: fieri nō pōt, vt sciatur defini-
tio ipsius anteqđ sciat existētia illi:
sed declarat, quid significat nomē
ipsius: fieri enim pōt, vt intelligat:
quēadmodū dicit de hircoceruo,
qđ est compositum ex hirco & cer-
uo, non posset aut aliquis dicere: qđ
fieri pōsit, vt sit aliquid notę existiē-
tiæ per se, aut per demōnem, & sit
ignotæ definitionis, & sit manifestū
de definitione per sylm: sed mon-
stratur qđ est definitio tū: quoniam
iam monstratum fuit antea hoc, qđ
non est possibile per sylm, neq; per
potentiā sylm; vt tradatur aliquid
in eē alicui, & definitio ipsius simul:
&

ABRAM

plementum præcedentis orationis, & est, ac si sic venisset in dubia oratione: qui syllogistica demonstratione commonstrat definitionem, nõ euadit quin definitum sit apud illum notum esse, aut ignotum: si autem fuerit notum esse, oportet qd naturæ sylfi sit, qd qui commonstret definitionem, largiatur de re qd sit, & qd sit definitio iñsimul: iam autem commõstratum est huiusmodi mendacium. Si autem definitum est ignotum esse, impossibile est qd commonstretur definitio ei inesse, adeo qd commonstret ipsum esse, & sequeretur qd sylfus largiatur definitum esse simul & eius definitionem. Et illud significauit quando dixit: Quia quando commonstratum est quid sit, commonstratum est vna & eadẽ oratione est qd sit, & quo modo sit. D.d. Definitio. n. & demõstratio vnã rem significat. i. & oportet qd res, quæ commonstraretur definitione, & res, quæ demonstratione commonstraretur, esset vna eadem res: quia per vnum modum commõstratur vna res. D.d. Significatum vero illius qd quid sit homo, & significatũ qd sit, differunt idest, & euidentest, qd res, quæ commonstratur definitione, quæ est ipsum significatum quid sit, & quod commonstratur syllogismo, quod est esse ab alterutris, differunt.

BYRANA

& hoc est perfectio sermonis præce A
dentis: & quasi venit in sermonem dubiũ ita qd ostendit per demõnẽ definitio in sylfo: nõ effugit, qn sit definitũ apud nos notẽ existẽtiẽ aut ignotẽ: & si fuerit notẽ existẽtiẽ, seqt, qd sit fm naturã sylfi: qui monstret definitionẽ: quæ tradit de re aliqua, qd ipsa est: qd q; est definitio simul: sed iã monstretũ fuit falsum hoc: si vero fuerit definitũ ignotẽ existẽtiẽ, fieri non põt, vt ostendat existẽtia definitionis ipsius, quousq; monstret existẽtia ipsius: & sequit, qd sylfus tradet existẽtiã rei, & definiti B
tionẽ ipsius simul: & hoc est, qd significauit, cũ dixit: qm cũ monstret quid est, ostendit vtiq; consimiliter et per sermonẽ vnum, qd ipsum est, & quõ est: sensus est: cũque oporteat, qd monstrans definitionẽ ostendat cũ monstratione sua definitionis, qd definitũ est: ipse vtiq; monstrabit per sylfm vnũ, qd est, & qd est simul: & hoc est: qd significauit, cũ dixit: & quõ est. D.d. Et hoc, qm definitio & demõ significat sup re vna: sensus est: & sequitur hoc: qd res, qd ostendit per definiti C
tionẽ & res, quæ ostendit per demõnẽ sit res vna & eadẽ: qm per viam vnã ostendit vtiq; res vna. D.d. Et intentio quid est, & intentio qm est, sunt diuersę: sensus est: & manifestũ, qd intentio, qd ostendit p definitionẽ, qd est intentio qd est, & qd ostendit p sylfm, qd est existẽtia, qd ipse sũt diuersę.

PAR. 6.

Postea et per demonstrationem dicimus necessarium esse monstrari omne, quod est, nisi substantia sit, ipsum vero esse nulli est substantia, non enim genus est ipsum ens: demonstratio igitur erit quod est, quod et nunc faciunt scientia. Quid enim significat triangulum, Log. cũ cõ. Auer. L L L acce-

Posteriorum I

D accepit Geometra quod autem est monstrat: quid igitur monstrabit definiens quid est, aut triangulum? sciens igitur aliquis definitionem quid est, si est non sciet, sed impossibile est.

A B R A M

T.c.33. Rursus dī, q̄ oporteat, q̄ com-
mōstret esse quicquid p̄ demō-
nē est, q̄n ens non est substātia:
dico aut, q̄ ens nō sit substātia
alicuius rei, quia ens nō est ge-
nus: demō ergo sit de eo qđ ē.
Et per hoc nunc procedūt scīa.
Geometra. n. subiectione ponit
qđ trigonus significet, utrū ve-
E ro sit, demōne commonstrat.
Quā ergo rē commonstrat qui
commōstrat quid trigonus sit:
quando autem aliquis per defi-
nitionem scit quid sit, nō scit q̄
sit: verūt̄ hoc est impossibile.

Cō. 33. Postq̄ notificauit, q̄ q̄ putat q̄ de-
finitio cōmonstret syllo sequat, q̄
quēsitū essendi, & q̄sitū quid sit, sit
vna eadē res, intendit distinguere
exemplū, quo indigeat ille, qui co-
gitur dicere, q̄ sint vna eadē res. di-
C ceret. n. aliquis, q̄ sint de vna re, q̄
ens est genus rerū, & qui common-
strat rē esse, commonstrat aliquod
suorū generum: genus aut est quo
respondetur r̄sione quid sit: quēsi-
tum ergo essendi & quēsitum quid
sit, est vna eadem res. Et dixit ad re-
sponsionē huius: Rursus dicitur q̄
oporteat, q̄ commonstretur esse
quicquid per demōnem est, quan-
do ens non est substātia. i. rursus
constituitur demōstratio, q̄ res sit
de omni, qđ esse scitur demōne, &
sequitur nobis, q̄ commonstret q̄
sit, q̄n nomen entis non significat

q̄

B V K A N A

Dixit Arist. Amplius dī utiq̄ **T.cō. 33**
q̄ oportet, ut oñdat, q̄m est oē il-
lud, qđ ē p̄ demōnē: cū nō fue-
rit ipsum ex n̄s substātia: & dici-
mus ex n̄s nō ens nō ē substātia
alicuius: q̄m ens nō est gen⁹: de-
mō igitur erit sm q̄ existit: et
hoc est: qđ perficiūt scīe nūc: &
hoc, q̄m geometra ponit utiq̄,
qđ significet triagulus: an autē
existat, ostēdit p̄ demōnē: &
qđ, qđ mōstrat igit, qui definit,
qđ est triagul⁹: cūq̄ nouerit ali-
quis per definitionem, quid est,
non nouit, quod ipsum est: sed
hoc non est possibile.

Posteaq̄ docuit, q̄ q̄ existimat, q̄
definitio oñdit p̄ syllo, op̄3 apud
ipsum q̄sitū ex n̄tiae & q̄sitū qđ est,
esse rē vnā & eandē: hoc est, ut in-
stet p̄ similitudinē, qua posse est, ut
errēt errore, sm q̄ ipsa sunt vnū &
idē: & hoc, q̄m posset aliq̄s dicere, q̄
ipsa sunt vnū: et hoc, q̄m ens ē gen⁹
rerū: & q̄ mōstrat, q̄ aliqd est, ipse
utiq̄, mōstrat gen⁹ ex generib⁹ suis:
& gen⁹ ē, qđ redit in r̄sione qđ est:
igit q̄sitū ex n̄tiae & q̄sitū qđ ē, sunt
vnū & idē: & dixit ipse in r̄sione hui-
us. Amplius dī utiq̄, q̄ op̄3, ut oñ-
datur, q̄m est oē illud, qđ est per de-
mōnem: cū non fuerit ipsum ens
substātia: sensus est: atqui consi-
stet demō sup eo, q̄ res existit i oī
eo, cuius scitur existētia per demō-
nē: op̄3, ut mōstremus, q̄ ipsum ē:
cū fuerit nomen entis nō significā-

Cō. 33.

tio

A N N A M

B V R A N A

¶ sit substantia rei, quam esse querit. Dixit aut hoc, quia nos querere, gratia exempli, an binarius sit, non est querere, an ens sit ei genus, sed est querere, an quod ex eius nomine concipitur in anima, sit ens extra animam: hoc autem est accidens rei, si ipsam esse in anima conformem ei, quod est extra animam. Et ideo Arist. in lib. Topic. posuit quaesitum essendi compositum inter quaesita accidentis: hoc est, an tale sit tale: res. n. est manifesta de quaesito composito: dictiones enim essendi, quae in illis occurrunt, sunt copulae, & non significant subiecti substantiam: sicut dicimus homo est albus. Quaesitum vero simpliciter, quo querit, an tale sit simpliciter, expositores contendunt quod capitulum intret: quidam namque introduxerunt ipsum in quaesita generis, & aliqui ipsum introduxerunt in quaesita accidentis: & illud est, quod apparet, & ad illud accessit, ut nunc puto, Alexan. & sermo Arist. hic de quaesito composito. Sicque ergo non distinxit, quod dictio essendi non significet substantiam subiecti, de qua predicatur. D. d. Et per hoc nunc procedunt scilicet. i. & sic inuenimus rem in scientijs, quod duo quaesita differant, & ponantur duobus differentibus modis: in artibus. n. petitur de definitionibus, quod vero res, ita sit demonstratur de ratione. Et hoc significauit quando dixit: Geometra enim subiecti, ponit quid trigonus significet, utrum vero sit de ratione demonstratur. i. huius exemplum est: quia Geometra petit trigonum esse scilicet quod ipsum describit: quod vero sit de ratione demonstratur: omnes autem haec orationes sunt diuulgatae, quas persuasive duxit: Geome-

nis super eo, quod est substantia rei, cuius querit existentia: atqui dixit hoc, quoniam si queramus exempli gratia an binarius sit, non est quod an inueniatur genus ipsi: & illic est questio, an illud, cuius format descriptio in anima sit existens extra animam: & hoc est accidens rei, hoc est, quod sit in anima consentiens illi, quod super eo est extra animam. Et propterea posuit Arist. in libro Dialectice quaesitum entis compositi in quaesito accidentis, exempli gratia, si tale inest tali: & hoc, quoniam res in quaesito composito est manifesta: & hoc, quoniam dictiones formales quae cadunt in ipsis sunt colligatae: & quod ipse non significat super substantia subiecti: quae admodum dicimus, homo inest tali. De quaesito autem simplici: per quod querit an tale sit absolute, expositores utique contenderunt, in quo capitulo reponat: nonnulli. n. posuerunt ipsum in quaesito generis, quidam vero posuerunt ipsum in quaesito accidentis: & hoc est manifestum: & ad ipsum declinauit, ut opinor Alex. in hoc tempore: sed sermo Arist. hic de quaesito composito, non distinguit: quoniam haec dictio existentia, non significat substantiam ponis, de qua predicatur. D. d. Et hoc est, super quo progrediuntur nunc scilicet sensus: & ita inuenit res in scientijs: quod sunt duo quaesita diuersa, & posuimus in ipsis duos modos diuersos: & hoc, quoniam definitiones petuntur in artibus: quod autem res sit ita, ostendit utique de ratione: & hoc est, quod significauit, cum d. & hoc, quoniam geometra ponit ponere, quod significat triangulus: utrum autem sit, ostendit per de ratione: sensus est: exemplum huius: quoniam geometra petit super existentia trianguli apud id, quod describit ipsum: quoniam autem est, ostendit utique de ratione: & hi omnes sunt rationes probabiles: quos adduxit per modum dubitationis:

Sub quibus
quis tradit
i lib.
Topic. de
ducant quae
sita com-
posita &
simplicia.
Idem. i. Po.
c. 3. 5. Met.
c. 14. & 1.
Top. ca. de
Accid. etc.
& i Destru-
ctionibus
contra Al-
gazelé di-
sputatione
8. in solu-
tione primi
dubij. Ale-
xan. quoque
i Top. ca.
de Accid.
te.

C

Posteriorum

ABRAM

BVRANA

P Geometra. n. nō commonstrat demōne trigonum esse, quia est pars subiecti sue artis, sed supponit q̄ sit. sicut artifex supponit ceteras partes subiecti artis: & si subiectū artis est per se notum, non recipit illud esse ab alia arte: si autem non fuerit per se notum, capit ipsum esse receptū ab alia arte, & hæc est res per se nota de ipso subiecto fm se totum: hoc est, de subiecto artis fm se totum, & fm maiore partem suarū specierū. Si vero accidat alicui arti, q̄ aliqua species suorū subiectorum demōne commonstret, hoc sit raro, aut non contingit. Verumtñ tradit maiorem partē causarū, quarundā specierū, sicut qd dicit geometra. volum⁹ definire figurā talis descriptio nis, quia ipse nō q̄rit talē q̄onem vt cōmonstret hanc spēm esse, qua sit ignota esse: sed querit res, quę sunt causę essendi hanc spēm: & sunt illę, q̄ qñ ponunt esse definita est hæc species. Hoc aut non fit nisi in sciētijs abstrahentibus, q̄ considerant ipsam formā. qñ aut hoc ita factū est, & ponimus q̄ trigonū esse sit notū, **F** demō Geometrę de illo est, q̄ tradat causas essendi ipsum. Sicut cōmonstrat, q̄ qñ educuntur duę lineę a duobus datę lineę extremis, per minus q̄ per duos rectos, q̄ illę concurrant & faciant trigonū. D. d. Quam ergo rē cōmonstrat qui cōmonstrat quid trigonus sit. i. quam rē commonstrat qui trigonum definit supponit. n. ipsam subiectiōe, hoc est, petit ipsam, qui autem supponit nullam rem commonstrat: subiectio enim est cōmonstrationi contraria.

& hoc, qm̄ geometra non ostendit e per demōnem existentia trianguli: qm̄ est pars subiecti artis sue: sed ponit, q̄ ipse est: quemadmodum ponit reliquas partes subiecti artis sue: & si fuerit existentia subiecti artis manifesta p se: non accipiet existentiam ipsius ab arte alia: & si fuerit non manifesta per se, suscipit existentia ipsius admissam ab arte alia: & hæc res manifesta ē nimis de subiecto simpliciter, hoc est de subiecto artis simplr & magna parte specierum suarum: si vero accidat arti alicui, q̄ ostendatur per demōne existentia alicuius specierum subiecti sui: hoc utiq; est raro: aut non cōuenit: sed tradit magnam partē causarum alicuius spērū: quēadmodū qd dixit geometra: vñ q̄ indicet figuram cum dispōne tali: qm̄ ipse non querit in huiusmodi q̄one, vt monstret existentia istius speciei fm q̄ est ignotę existentis, sed queret utiq; illa, quę sunt causę in existentia istius speciei: & hæc, cum ponuntur existentes, & definitio istius spērū: & non est hoc, nisi in sententijs instantiuis, q̄ considerant de forma: cūq; hoc ita fuerit, & posuerimus triangulū notę existentie: demō vtiq; geometrę de ipso erit vti que, vt tradat causas existentie ipsius: quēadmodū cūm mōstratur, q̄ qñ protrahunt duę lineę, & duo anguli lineę sunt minores duobus rectis, q̄ inq̄ ipse coincident, & fiet triagul⁹. D. d. Et illud, qd monstrat si ita, qui mōstrat, qd est triagulus: sensus ē, pp illud, qd mōstrat, qd definit triangulū: qm̄ ponit ipsum pōne, hoc ē petit ipsam: & nō q̄ ponit mōstrabit aliqd: qm̄ positio ē cōtrariū mōstrationis.

ABRAM

contraria. D.d. Qñ autē aliquis per definitionem scit, quid sit, non scit q sit: verumtamen hoc est impossibile. i. quando qui scit quid sit, supponit esse rem, quam scit quid sit, hoc est, recipit illud. Necessarium itaq; est, q quando quis per definitionem sciret alicuius rei quidditatem, non sciat q sit ob ipsum scire definitionem: quia hoc est impossibile. sc. q ex parte qua recipitur re esse, impossibile est ex ea eadē provenire hanc rem esse.

BVRANA

strationis. D.d. Cūmq; sciuerit aliquis per definitionē, qd est, non nouit, q ipsum est: sed hoc nō ē posse: sensus est: cūq; qui nouit qd est, posuerit exñtiā rei, cuius nouit quid ē, hoc est admisit ipsam: seq̃t q hō; cū nouerit per definitionē essentia rei alicuius: q non sciat, q ipsa est pp cognitionē suam per definitionē: qm hoc nō est posse: sensus est: q modus, per quē admittitur existentia rei, non pōt esse ille, per quem prouenit existentia rei istius.

part. 6. Manifestum autem & secundum modos definitionum, qui nunc sunt, quod non monstrant definientes, quod est: nam et si est ex medio aequale, sed propter quid est ipsum definitum, & propter quid hoc est circulus queritur. esset enim & definitionem oricalci dicere esse ipsum. neque enim, quod possibile est esse quod dicitur, assignant definitiones, neque quod illud est, cuius dicunt esse definitionem, sed semper licet dicere propter quid.

T.c. 34. Videtur et de definitionū speciebus, q per illas nō commonstret q sit qui definit. Si. n. circulus est res æquidistans à medio: sed non est definitio cur sic sit hoc definitum & cur circulus sit huius dispositionis: esset enim alicui⁹ dicere, q hæc res sit figuræ eneg, etiam nō scit definitiones: iam. n. possibile est, q sit cuius est definitio: neq; etiā q definitiones sint huius rei, quam expertus est, & intenderat, sed semp absolutus ē dicere cur sit.

Dixit Arist. Amplius manifestū p spēs definitionū, i qb⁹ nō mōstrat ille, q definit, q ipsum est: et hoc, qm si fuerit circulus aliqd æquale ex medio: pterq̃ q nō est definitio: pp qd ē ita hoc definitū: et pp qd est circulus cū hac dispōne: et hoc, qm posset aliqs dicere, q hæc dispō inest figuræ ex gre cōsimiliter ē: igit nō nouit definitiones: q fieri possit, vt sit illud, cuius ē definitio: neq; cōsili ē, q definitiones sunt istius rei, quā elegit & voluit: s; absolute sp pōt dicere pp quid.

Cō. 34. Dicit: Videtur et, q res, quam largitur definitio sit alia à re, quā largitur syllogus. inueniuntur enim res in definitionum spēbus, quibus, qui

Dixit. Amplius manifestū, q intē tio, quā tradit definitio, ē alia ab intētiōe, quā tradit syllogus: & hoc, qm illud, qd est in spēbus definitionū: vt

LLL iij non

Deas & suas definitiones scit, nō com-
mōstrat, q̄ definitū sit, & q̄ hęc de-
finitio sit huius definiti, et nō possit
esse alterius. D. aut hoc, quia defini-
tionum quādam sunt, de quarum
definitio re, scitur q̄ illud sit, & q̄ de
re definitionis euidenter sit, q̄ impos-
sibile sit esse alterius, q̄ huius defini-
ti: & tales definitiones sunt quę de-
cipiunt, adeo q̄ id qd̄ definit com-
monstret, q̄ definitū sit, & q̄ defini-
tio insit definito, & impossibile sit
alteri inesse: & quia hęc definitio-
nes sunt decipientes & fallunt circa
E hanc rem, fuit ac si ipse dixisset, q̄
hęc deceptio manifestetur & ostē-
datur ex definitionibus, quas defer-
ret, cuius definitum est ignotum
esse, & definitio potest imaginari
alteri q̄ definitio inesse. Deinde tu-
lit harū definitionum exemplum,
Et dixit: Si enim est circulus res q̄
distans a medio, sed non est defini-
tio cur sic sit, hoc definitum, & cur
circulus sit huius dispōis. i. huius
exemplum est, qd̄ dicitur in defini-
tione circuli, q̄ sit figura, cuius am-
bitus distantia ab eius medio vnde-
que est æqualis. qui itaq; circulum
F hac definitione definiret, de eius re
videtur, q̄ hęc definitio non inclu-
dat q̄ circulus sit, quia nō includit
causam ipsum essendi: orationes au-
tem, quę veræ includunt rem esse,
sunt quę cām essendi illam inclu-
dunt, prout in secūdo lib. huius vo-
luminis dī. Ethoc significauit q̄
dixit. Sed non est definitio cur sic
sit hoc definitum. i. nō attingit cau-
sam qua hoc definitum sit. D. d. Et
cur circulus sit huius dispōis. i. ne
quę etiam detulit causam inferen-
tem hanc definitionem esse circu-
li,

nō mōstret i ipsi ille, q̄ nouit eas, &
definit eas, q̄ definitū existit: & q̄
hęc definitio inest huic definito, &
nō ē posse, vt insit alij, d. at hoc: qm̄ ac-
cidit aliquibus definitiōibus: vt notū
sit ex dispōne definiti, q̄ ipsum sit:
q̄q; sit manifestum ex dispōne defi-
nitiōis, fieri nō posse, vt ipsa insit alij,
definitio ab hoc: similitudo at ista-
rū definitionū est, q̄ sciant, ita vt
existimet, q̄ in eo, qd̄ definit, osten-
dit, q̄ definitū est: q̄q; definitio in-
est definito: & fieri nō pōt, vt insit
alij: & qm̄ sunt istę definitiōes er-
roneę, errauerūt in hac re: ac si di-
xisset, q̄ error iste, manifestus est, &
apparet ex definitiōib⁹: i q̄bus mō-
strat, & definitū ignotē existēte, &
definitio: in q̄ possum⁹ imaginari,
q̄ insit alij, q̄ definitio vni: adduxit
exēplū ex istis definitiōibus: & d. &
hoc, qm̄ si fuerit circulus aliquid æqua-
le ex medio suo: p̄ter q̄ ipse nō de-
finiuit, pp̄ qd̄ ita ē hoc definitū: &
pp̄ qd̄ sunt circuli cū hac dispōne:
sensu est: exēplo ē illud, qd̄ dī in de-
finitiōe circuli, q̄ ē figura: cui⁹ cir-
cūferētia elongat⁹ a medio suo ab oī-
bus laterib⁹ æqualiter, qd̄ igit defini-
tur p̄ hęc definitionē est circulus: &
manifestū ex dispōne ipsius, q̄ non
cōprehēdit hęc definitio, q̄ circulus
sit: qm̄ nō cōphēdit cām illarū oīo-
nū, q̄ cōprehēdūt exntiā rei, exntiā
ȳa: q̄ cōphēdūt cām p̄ exntiā ipsi⁹:
quēadmodū dixim⁹ in hoc tractatu
scdō isti⁹ libri: & hoc ē, qd̄ signauit
cū dixit: p̄ter q̄ nō ē definitio, pp̄
qd̄ ita hoc definitū, hoc ē nō defi-
niet p̄ cāz, pp̄ quā est hoc definitū.
D. d. Et pp̄ qd̄ ē circulus cū hac di-
spōne: sensu ē: & nō adduxit cōsistēt
cām cōsequētē exntiā isti⁹ definitio-
nis:

ABRAM

li, præter q̄ possit alij ab eo inesse. Dixit aut̄ totum hoc, quia sc̄ia necessaria adipiscitur ob causas, quæ sunt rei, prout in primo lib. cōmonstratū est. D.d. Esset. n. alicuius dicere, q̄ hæc res sit figuræ enez. i. nō est notum de re huius definitionis, q̄ non possit inesse alij q̄ circulo: qm̄ posset quis dicere, q̄ hæc definitio sit conueniens figuræ enez circulari. i. q̄ qui facit hanc definitionē oportet, q̄ qn̄ vult scire q̄ sit circulo necessario præcedat, & sciat lineæ definitionem, q̄ s̄ sit longitudo sine latitudine, & definitionem puncti, & circulum esse ob ipsius cām. qui. n. sciret has res, sciret de circuli definitione fm̄ hunc ordinē, q̄ sit figura, quā ambit linea vna, in cuius interiori est pūctus, a quo oēs lineæ educæ ad ambitū, sunt æquales, & q̄ si hæc figura insit eri, aut ligno, sit per accidens: circulū aut̄ esse huiusmodi monstrat: quia qn̄ fixamus extremū lineæ rectæ, & circumducimus alterum extremum sit talis figura. Dum aut̄ dixit: Et non scit definitiones: iam. n. possibile est q̄ sit cuius est definitio. Intendit q̄ enim defert tales definitiones non scit definitionē, qua sit cōsequēs, & hæc res, q̄ in eius definitione sumuntur, sunt res existentes. D.d. Neque ēt q̄ definitiones sint huius rei, quā expertus est & intēderat. i. neq; tales res largiuntur q̄ sint definitiones rerum, quas ille definitiones posuerunt fm̄ sua nomina suis nominibus conformia. Hoc est, non naturaliter. sicut hæc definitio, quæ largitur, q̄ sit cōformis nomini rei, cuius

BYRANA

nis, vt insit circulo absq; eo, q̄ possit inesse alij: atqui dixit hoc totū: qm̄ sc̄ia necessaria, possidet vtiq; pp̄ causas: q̄ sunt in re, fm̄ illud, qd̄ declaratū fuit in Tract. 1. D.d. Ex hoc, qm̄ posset aliquis dicere, q̄ hæc dispō insit figuræ ex ere: sensus est: atq; nō erit huiusmodi definitio nota ex dispōne sua: qm̄ fieri nō pōt, vt insit alij a circulo: qm̄ posset aliquis dicere: q̄ hæc definitio cōsentit figuræ artis circulari: sensus est: q̄ artifex istius definitionis indiget: cū voluerit scire, q̄ ipsa est necessaria circulo: vt p̄termittat: & sciat definitionē lineæ: & hoc, q̄ est longitudo nō lata, & definitionē pūcti & exntiā circuli pp̄ cām suā: & hoc, qm̄ q̄ scit res istas, scit ex definitione circuli hoc: q̄ ē figura cōphēsa linea vna, pp̄ pūctum, a quo oēs lineæ exeūtes ad circūferentiā sunt æquales: q̄q; hoc ē: siue insit hæc figura eri, siue ligno, hoc vtiq; īest ipsi p̄ accēs: & exntia circuli in hac dispōne mōstrat, qm̄ cū stabiliuerim̄ extremitatē lineæ rectæ & cōplicauerimus extremitati scdæ nouæ, erit talis figura: & dixit: qm̄ ipse nō nouit definitionē: q̄q; fieri pōt, vt sit illud, cuius est definitio: sensus est: qm̄ adducēs huiusmodi res, non nouit definitionē fm̄ q̄ est cōsequēs: q̄q; illud, qd̄ accipitur in definitione ipsius, aut illa sunt res existentes. D.d. Et nō, q̄ definitiones sunt, vt hæc res, quā elegit, & voluit: sensus est: neq; huiusmodi definitiones tradunt, q̄ sunt definitiones rerum: quas posuerūt definitiones, fm̄ q̄ noīa ipsarum cōsentiunt noībus illarū, hoc est, nō p̄ nām: quēadmodū hæc definitio, q̄ tradit: q̄ ipsa conuenit nomini rei:

LLL iij quam

Posteriorum

ΑΒΡΑΜ

D cuius putat ille qui definit quod sit definitio, quod hoc non sit per se notum de re ipsius definitionis. Et intendit in toto hoc, quod definitio, quae est verae definitio, indigeat, quod de eius re sciatur quod definitum sit, & quod res, quae in definitione sumuntur, sint res existentes, & quod sit conformis nomini rei cui sumpta est definitio, & impossibile sit quod sit, alij ab illa possibile fieri conformis: quando autem haec sunt ignota esse ipsi definitioni, non est naturae ipsius definitionis largiri has res, neque illas demonstrare, neque eas notificare. Et dixit. Sed semper absolutus est dicere, cur sit id est sed absolutum est semper de talibus definitionibus, quod quaerit quod quaerat cur de eis? & perscrutetur per eas causam, qua definitum sit, & definitio sit conformis illi, non alij quam ipsi.

ΒΥΡΑΝΑ

quam existimavit definiens, quod sit definitio ipsius: quoniam non erit hoc ex dispositione definitionis notum per se: atqui voluit per hoc notum: quod in definitione, quae est definitio in veritate opus est, ut sciamus ex dispositione ipsius, quod definitum est, quodque illa, quae accipiuntur in definitione sunt res existentes: quodque consentit nomini rei: cuius accepta est esse definitio: & non est possibile ipsi, ut consentiat alij: cumque ignotum fuerit haec inesse definitioni, non est in natura definitionis, ut tradat ista, neque ut monstret ipsa, neque ut sciat ipsa, cum vero dixit: sed absolute semper potest dicere propter quid est, sensus est: sed absolute semper in huiusmodi definitionibus, potest interrogans interrogare omne illud, & inquirere de causa: propter quam definitum existit: & definitio consequitur ipsi, non alij.

pars.7. Si igitur definiens monstrat aut quid est, aut quid significat nomen (si non est nullo modo ipsius quid est) esset utique definitio oratio idem quod nomen significans: sed absurdum. Primum quidem enim & non substantiarum esset utique & non entium: significare enim licet & non entia. Amplius omnes orationes definitiones utique essent: esset enim nomen ponere cuicunque orationi: quare definitiones utique disputaremus omnes, et illas definitio utique esset. Amplius nulla scientia demonstraret utique, quod hoc nomen quid significat, neque definitiones igitur hoc assignant. Ex his igitur neque definitio & syllogismus videtur idem ens, neque eiusdem syllogismus & definitio. Ad haec autem, quod definitio nihil demonstrat, neque monstrat neque ipsum quid est, neque definitione, neque demonstratione est cognoscere.

Si

Dixit

ABRAM

EV-R-A-M-A

T.c. 35. Si ergo qui definit common-
stratione cōmonstret quid sit,
aut quid illius nomē significet,
si penitus non sit cur sit, iam de-
finitio esset oratio, cuius signifi-
catio esset significatio ipsiusmet
nominis: hoc aut nefandum est.
Primo quidē, quia esset rerum,
quæ nō sunt substantiæ, & rerū
quæ nō sunt: nobis enim ē signi-
ficare res, quæ nō sunt. Ac etiam
oēs orationes essent definitiōes:
quia cuius orationi posset im-
poni nomen: & sumerent fī se
notas, sed fī dictionē: & eloque-
tur de definitionibus: & oratio-
nes Poetarū essent definitiones.
Nec vlla ē demonstratio com-
mōstrat qđ hoc nomē significet
hanc rem: igit nec definitiones
etiam hoc notificāt. Ex his ergo
rebus videtur qđ definitio & syl-
logismus non sint vna eadē res:
nec syls & definitio iterū sunt
vna eadem res: & cū hoc qđ defi-
nitio non commonstret aliqua
commonstratione, neq; aliquā
rerum: nec etiam est iter vt scia-
mus quid sit, nec definitiōe, nec
etiam demonstratione.

Cō. 35. Postq̄ deduxerat orationes, q̄ in-
ferrent, qđ syls processus sit alius ā
processu defōnis, & qđ res, quæ cō-
monstrat syls nō cōmonstret defi-
nitione, & qđ ppea defō non cōmon-
stret syls, nec ei est efficacia vt seip-
sam cōmonstret, hoc ē, qđ ex defōne
cōmonstrentur oēs res, quæ ad defi-
niendum opportune sunt, Intendit
ē deferre oīones huic repugnātes.
Et

Dixit Arist. Et si ita fuerit, qđ T.c. 35.
definiēs monstrat, aut quid est, A
aut quid significat nomē ipsi⁹:
si nō erit penitus, propter quid
est: erit vtiq; definitio oratio: cu-
ius significatio est eadem cū si-
gnificatiōe nominis: sed hoc est
absurdum: primo quidem, qm̄
esset vtiq; rerum, quæ non sunt
substantiales, & rerum, quæ nō
sunt existētes. Amplius, & hoc,
qm̄ esset vtiq; nobis, vt signifi-
caret de rebus non existentib⁹,
Ampli⁹ essent omnes orationes
definitiones: qm̄ esset vtiq; po-
nere nomen cuicunq; orationi:
& accipientur igitur in summa
earū: sed per orationē: & loquet
per definitiones. Amplius neq;
demonstratio aliqua ostēdet, qđ
hoc nomen significat rem istā:
neq; definitiones igitur consilr
etiam docēt hoc: ex his itaq; ma-
nifestū, qđ definitio & syls non
sunt aliquid vnū & idem cum
hoc: qđ definitio non ostendit ali-
quid monstratione, neq; est via
consilr etiam, vt sciamus quid
est, neq; per definitionem, neq;
item per demonstrationem.

Postq̄ adduxit sermonē, ex quo se Cō. 35
quit, qđ via syls ē alia ā via defōnis,
qđ q; res, q̄ ostēdit p sylm, nō mon-
strat per defōnē: & qđ definitio pp
hoc nō ostendit per definitionē: &
qđ definitio pp hoc nō ostendit per
sylm: neq; est in ipsa sufficientia, vt
oñdat seipsam: hoc ē, vt ostendat ex
defōne rerū oīum: quarū idiget p
gradū cōsist ē: vult adducere rōnes
oppo-

D Et incepit, & dixit: Si ergo quid definit commonstratione commonstret quid sit, aut quid illius nomen significet, id est sed si poneremus, quod definitio non commonstret definitum esse, nec definitionem in esse definito, & impossibile etiam sit syllogismo commonstrare definitionem inesse definito, hoc sequeretur nefanda quidam. Quorum primum est, quia qui definit oportet quod commonstret alteram duarum rerum, aut quidditatem definiri, illiusque substantiam, aut quid illius nomen significet. Deinde dixit: Si penitus non sit, cur sit, iam definitio esset oratio, cuius significatio esset significatio ipsiusmet nominis: hoc autem nefandum est. Hoc est, nisi ponatur quod definitio commonstret rerum quidditates, ipsarumque substantias, prout cogunt præsumptæ orationes, sequitur quod definitiones sint orationes explicantes res solum. Deinde cepit narrare nefanda, quæ inferret hæc positio, Et dixit: Primo quidem quia esset rerum, quæ non sunt substantiæ, & rerum, quæ non sunt. i. primum nefandorum, quæ inferret hæc positio, s. si poneremus definitiones explicare nominatantum, est, quod definitiones non notificarent rerum substantias, nec res, quæ sunt: hæc enim est dispositio orationum, quæ explicat nomina. Et hoc quod dixit est manifestum. orationes enim, quæ explicat nomina, sunt enuntiationes oratoriæ, hoc est, quod includant notificationem significationis ipsius dictionis, non id, quod includit oratio enuntiativa de prædicatione rei de res ipsa quidem includunt commonstrationem, significationum

oppositas huic: & cepit & dixit: Et si ita fuerit, quod definitio monstrat, aut quid est, aut quid significat hoc: sensus est: sed si posuerim, quod definitio non ostendit essentiam definiti esse, non autem essentiam definitionis inesse definito: & fieri non potest consistere etiam: ut ostendat per syllogismum, quod definitio inest definito: sequitur itaque hæc absurditas primo: quod oportet eum, qui definit ex necessitate monstrare unam duarum rerum, aut essentiam definiti & substantiam ipsius, aut quid significat nomen ipsius. D. d. Si non erit omnino propter quid est, erit utique definitio oratio, cuius significatio est eadem cum significatione nominis: sed hoc est absurdum: sensus est: sed si non ponet, quod definitio monstrat substantiam rerum, & substantiam ipsarum secundum id, quod sequitur ex sermonibus precedentibus: sequitur utique, quod definitiones sint manifestæ de rebus tantum: Postea mentionem fecit de absurditate quæ sequuntur hanc positionem: & dixit primo hic: quoniam sunt utique, ad perfectionem rerum: quæ non sunt substantiæ, & rerum, quæ non sunt existeres consistere et: sensus est: primo quidem absurdum: quod sequitur positionem istam: hoc est, si ponamus definitiones monstrantes nomina tantum: hoc utique est, ut definitiones non sint docentes substantiam rerum, neque res existentes: quoniam hæc est dispositio orationum declarantium nomina: & hoc est, quod eius dictum est manifestum: & hoc, quoniam orationes declarantes sunt enuntiationes rhetoriæ: hoc est, quoniam ipse utique comprehendunt doctrinam significationis dictionis, non quod comprehendit oratio de terminata ex prædicatione rei de re: ipsæ igitur comprehendunt monstrationem

A B R A M

ficationum dictionum, & non est differentia inter illas & inter enuntiationes oratorias, quæ commutāt nomen vulgariori nomine. id est, quod non sit differentia inter orationem asserentem quod bestia sit camelus, aut quod per bestiam significetur animal talis conditionis. & ideo possibile est quod significata orationum, quæ commonstrant nomina, non sint. sicut dicimus, hircoceruus quod sit animal compositū ex hirco & ceruo, & dicimus quod vacuum sit locus, in quo nō est corp⁹. Et postq̃ narravit hoc nefandum, narravit alterū nefandum, Et dixit: Ac euā oēs orationes essent definitiones. quia cuius orationi posset imponi nomen i. si definitiones essent, quæ significationem nominū cōmonstrarent, sequeretur, oēs orationum species esse definitiones, & imperatiuæ, & inhibentes, & vocantes, & aliæ. qm̃ ponerentur nomina omnibus orationum speciebus, & omnibus conceptibus animæ: & ex quo oratio est composita ex talibus dictionibus, oportet quod si definitiones essent compositæ ex talibus dictionibus, quod tota oratio esset definitiones, & esset ipsarū summæ, prout dixit, quod eloqueretur ex dictionibus per definitiones, & oēs elocutiones & orationes essent definitiones: hoc autem est nefandum. Deinde dixit: Nec vlla demonstratio commonstrat, quod hoc nomen significet hanc rem. i. quod demonstrationes nō deducunt de idiomate. idioma enim est ex impositione, & nemo posset demonstratione cōmonstrare, quod talis dictio significet tale, quia dictionum signatio non est nātr, sed impōne.

et

B V R A M A

strationē significationis dictionū: & non est dīa inter ipsas & enūtiationes rhetoricas: quæ exponunt nomen p nomen celebratius: hoc est, quod nō est dīa inter orationē dicentem, quod hic quid ē camelus, aut qm̃ bestia significat aīal cū dispōne tali: & ppea fieri pōt, ut sint orationes declarantes noīa: quorū intētionēs non sunt existentes: quemadmodū diximus de hircoceruo, quod ē animal compositum ex hirco & ceruo: & diximus de vacuo, quod est locus, in quo nō est corpus: & posteaq̃ mentionē fecit de absurdo, cōmemorauit absurdum alterum: & dixit: Amplius erūt oēs sermones definitiones: qm̃ est ponere nomē cuiūq; sermoni: sensus est: & si fuerint definitiones, quæ declarāt significationem nominum: sequitur, quod sint oēs species sermonum definitiones: hoc est, & repetitio & amplificatio: & alia, qm̃ posita vtiq; sunt nomina oībus speciebus sermonū, & oībus intentionib⁹, quæ sunt in anima: & posteaq̃ sermo est vtiq; compositus ex huiusmodi dictionib⁹: sequitur, si fuerint definitiones cōpositæ ex huiusmodi dictionibus, quod sint sermones oēs definitiones: qm̃ inuenitur in summa ipsarum, quemadmodum diximus, loquetur vtiq; & dicet de rebus: & erunt oēs sermones & orationes definitiones: qd̃ est absurdū. D. d. Amplius, neque aliqua demō ostendet, quod hoc nomen significet rem illam: hoc est, qm̃ demonstrationes non significāt per linguam: qm̃ lingua est cōsensus, neq; pōt aliquis ostendere p demōnē, quod talis dictio significet sic: qm̃ signatio dictionum non est fm nām, sed pōne

et

Posteriorum

A B R A M

D & ideo dicunt multi loquentiū nostri temporis, q̄ de idiomate nō expediat syllogismus. Dum aūt dixit: Igitur nec definitiones etiam hoc significant. i. q̄ qñ non est demonstratio aditus ad notificandum dictionum significationem, sequitur q̄ nec definitionib⁹ sit aditus ad illā. quia notum est q̄ in artibus speculatiuis sint definitiones, sicut sunt demonstrationes. Et pōt esse q̄ intendat q̄ nec possit constitui demō de eo q̄ supponimus definitionem notificare nominū significationem: **I** demonstratio enim non constituit de nominum significatione. & esset hęc argumentatio de genere argumentationū primarū, non de genere obiectionū in illas. Et illud est de quo incepit in hac orōne & dixit: Ex his ergo rebus vñ, q̄ definitio & syls non sint vna eadem res. i. q̄ qui inspicit has orationes ei apparet, q̄ oratio, quæ est definitio, nō sit orō, quæ est syls. & hoc quod dixit est manifestum, quia definitionis compositio est compositio conditionis & corroborationis clausulæ, syls autem compositio est cōpositio enuntiationis indicatiuæ. Deinde dixit: Nec syls & definitio iterū sunt vna eadem res. i. nec quod com monstratur syls & definitione est vna eadē res. Deinde dixit: Et cum hoc, q̄ definitio non cōmonstret aliqua com monstratione, neq; aliquam rerū. i. sed inferret mēdaciū q̄ definitio ne non cōmonstretur aliqua rerū, & q̄ subintret expositionem dictionum: hoc est, q̄ nō gignat nisi discere idioma. D.d. Nec etiā est iter vt sciam⁹ quid sit, nec definitione, nec etiam demōne. i. quando definitio gignit

B V R A N A

& propterea dixerūt multi loquentes nostri tps, q̄ syls non est decens in lingua: cū vero dixit: igit neq; definitiones significant hoc: sensus est: q̄ cū non fuerit aditus demōnibus ad docendū significationē dictionū, sequitur vtiq; q̄ non sit aditus definitionibus ad ipsum: qm̄ notum est: q̄ definitiones erunt vtiq; in artibus speculatiuis, quēadmodū q̄ sint demōnes: & innuit, vt velit, neq; si ponamus definitionē docere significationē nominum, pōt consistere super ipsa per demōnem: qm̄ demō non consistit super significatione nominū: & erit probatio ista ex genere probationū primarū, nō ex genere oppositarū ipsis: neq; qđ incepit p̄ ipsum in hoc sermone: & dixit: Igit apparet ex his, q̄ non sunt syls & definitio vnum & idem: sensus est: q̄ qui intendet istis sermonibus, videbit, q̄ sermo, qui est definitio, nō est oratio, quæ ē syls: & hoc, quod dixit, est manifestum: qm̄ cōpositio definitionis est cōpositio conditionis & ligamenti: & compositio syls est cōpositio determinationis. D.d. Amplius, neq; syls & definitio sunt aliquid vnū & idem: sensus est: neq; quod monstrat per sylm̄ & p̄ definitionem est vnum & idē. D.d. Et cum hoc, qm̄ definitio nō ostendit monstratione aliquid: sensus ē, sed sequit ex falso, q̄ per definitionem non monstrat aliquid: cūq; posita fuerit in mōstratione dictionum: hoc est, q̄ nō faciat acquirere doctrinam linguæ. Deinde dixit. Et non est via consistere etiam, vt sciatur intentio quid est non per definitionem, neq; p̄ demōne consistere etiā: sensus est: cūq; definitio possidere faciat

ABRAM

gignit nominis interpretationem, non est nobis aditus q̄ sciam⁹ quid res sit, nec definitione, neq; demonstratione: demonstratio quidem, quia quid sit non scitur per demonstrationem, vt orationibus præsumptis videtur: nec definitione, quia definitio gigneret nominis significationem.

BVRANA

faciat demonstrationē nominis, non habebimus viā vt sciamus quid est res, non p̄ definitionē, neq; per demonstrationē: per demonstratio quidē, qm̄ quid est non scitur per demonstrationem, quēadmodum apparet ex sermonibus præcedentibus: per definitionem vero, qm̄ definitio acquirere facit significationem nominis.

ANT. INTER. TEX. VIII.

Diffolutio disceptationis propositæ, quod ipsum quid est monstratur per aliud quid est, & quo pacto ipsum quid est sit demonstratio, & definitio. Cap. 5.

Iterum autem considerandum quid horum dicitur bene, & quid non bene: & quid est definitio, & ipsius quid est nunquid quodam modo est demonstratio & definitio, aut nullo modo.

T.c. 36 Oportet iam q̄ ab initio scrutemur, quæ harum dictarū orationum sit bona oratio, & quā non sit benedicere. & quid sit ipsa definitio. & scrutemur, cernis ne, qualis sit dispositio ipsius q̄ quid res sit. sit ne illius demonstratio, aut definitio, vel non sit illius omnino?

Dixit Arist. Iam vero oportet, vt inquiramus à principio, quid dixim⁹ ex istius sermonibus sermone bono: & quid non est bonū in ipso sermone, & qd est definitio: & inquiramus, an ne intentio quid est sit res, cuius est demonstratio, aut definitio, aut non est ipsius omnino. **T.c. 36**

Cō. 36 Postq̄ induxerat orōnes, q̄ inferrent, q̄ ipsum q̄ quid res sit, nō educat syllo, neq; definitione, & orōnes, q̄ inferrent, q̄ nisi ipsum q̄ quid sit nō educat definitionē, oporteret q̄ res definitionū subintraret disciplinam idiomatis, Intrēdit soluere hāc ambiguitatē: & notificabit, q̄ illarū orationū præsumptarū sit recte dicta, & q̄ nō sit sic dicta: & desert orōnē demonstratiuā, q̄ soluit illas cōtradictorias orōnes, vt sui moris est introducere post topicā p̄scrutationē, orōnes demonstratiuas, i quas resoluunt ille orōnes: & cōmonstrat rē fm̄ se verē. **Et**

Posteaq̄ adduxit rationes, ex quibus sequitur, si non extrahatur intentio quid est p̄ definitionē, q̄ sequit, vt ponatur intentio definitionū in doctrina linguæ: vult resoluerē hoc dubiū, & docere, quis illorū sermonum præcedentiū dictus est recte, & quis non est dictus, & adducet rationem demonstratiuā: quæ resoluet sermones illos contradictorios fm̄ consuetudinē suam: in eo, q̄ adducit post inquisitionē dialecticā rationes demonstratiuas: p̄ quas resoluntur sermones illi: & monstrabit rē p̄ se fm̄ veritatē: cū vero dixit: **Iam**

Cō. 36
C
Idē. 4. Ph.
cō. 3. & 5.
Met. cō. 5.
Vide rē
oppositā
1. Cor. 1.
& 8. & 1.
de Aia. 61.

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

Et dum dixit: Oportet iam quòd ab initio scrutemur, quæ harum di-
ctarum orationum sit bona oratio,
& quam non sit bene dicere, Insi-
nuat per illud obiciens orationes,
quæ ferunt putare quòd ipsum qd
quid sit non commonstretur per
aliquam rem: quando enim non
commonstraretur definitione, neq;
demonstratione, non commonstra-
retur penitus per aliquam rem, quòd
est maxime nefandum. Dum au-
tem dixit: Et quid sit ipsa definitio,
id est, & expedit quòd scrutemur
cum hoc definitionis quidditatem:
& hoc est, quia quæsitum hoc sunt
duæ res, quarum vna est, per quid
educatur ipsa definitio: & altera qd
sit ipsa definitio: hoc est, definitio-
nis definitio: ipse enim common-
strat naturam definitionis ex natu-
ra demonstrationis. Et dum dixit:
Et scrutemur, cernis ne, qualis sit
dispositio ipsius quòd quid res sit?
sit ne illius demonstratio, aut de-
finitio, aut non sit illius omnino?
Intendit scrutemur de ipso quòd
quid sit, an constituatur de eo de-
monstratio? & largiatur ipsum ipsa
definitio? aut non constituatur de
eo demonstratio, neque largiatur
ipsum aliqua definitioni. hoc est,
si definitiones essent solum nomi-
num explicatio, prout intulerat
præcedens oratio. Et ipse quærit in
hoc capitulo tres res, quarum vna
est, ordo illarum orationum, & di-
gnoscere rectam illarum ab iniqua:
secunda autem est, qua notificat qd
sit ipsa definitio: & tertia, an regu-
la, qua educatur quid res sit, inue-
niatur, necne.

Iam vero oportet, vt inquiramus à
principio, quid dictum fuit ex istis
sermonibus bene: & quid non fuit
bonum ex sermonib⁹: designat per
hoc sermones oppositos: qui addu-
cti fuerunt ad existimandum, quòd
intentio quid est, non ostenditur
per aliquam rerum: quod enim nō
monstratur, neque per definitio-
nem, neque per demonstrationem:
hoc utiq; non ostenditur per ali-
quid omnino, & hoc est finis. Cum
vero dixit: Et quid definitio: sen-
sus est, & oportet, vt inquiramus
cum hoc, quid est definitio: & hoc,
quoniam quæsitum est duarum re-
rum: quarum vna est, per quid pro-
deat definitio, & altera quid est de-
finitio, hoc est definitio definitio-
nis: hoc est, secundum quòd ipse
monstrabit naturam definitionis ex
natura demonstrationis: cum vero
dixit: & inquiramus, an intentio
quid est, sit res, cuius est demon-
stratio, aut definitio: aut non est ip-
sius omnino: sensus est: & inquire-
mus intentionem quid est, an con-
sistat super ipsum, & tradat eam de-
finitio: si non consistit super ipsum
demonstratio penitus: & non tra-
dat eam definitio de aliquibus: sen-
sus est: si definitiones tradiderint
demonstrationem nominum tantū,
secundum id, quod sequitur ex ser-
mone præcedente: & ipse quæret in
hoc capitulo tria: quorum vnum
est ordo sermonum præcedentium,
& scientia recti & non recti: secun-
dum autem, scire quid est definitio:
& tertium via, per quam extrahit,
quid est res, si existat, aut non.

Qm

T.8.pars Quoniam autem est (vt diximus) idem scire quid est, & scire causam ipsius si est. Ratio autem huius, quod est aliqua causa, & haec aut eadem, aut alia, & si sit alia, aut demonstrabilis, aut indemonstrabilis: si igitur est alia & contingit demonstrare: necesse est medium esse causam, & in prima figura monstrari: vniuersale namq; est & predicatum quod monstratur. Vnus igitur modus esset vtiq; qui nunc exquisitus est, per aliud ipsum quid est monstrari, ipsorum namq; quid est necesse est medium esse quid est, & propriorum proprium: quare hoc quidem monstrabit, illud vero non monstrabit ipsorum quid erat esse eidem rei.

ABRAM

T.c.37 Dicimus autem, quod ex quo scientia quid sit, & scientia cause ipsius quid sit, vt diximus, vna eadem res sunt. & huius argumentatio est, quia illa est causa: aut enim est eadem ipsa, aut differens, aut commonstrata demonstratione, aut nō commonstrata: si ergo fuerit alia & differens, & posset commonstrari: oportet quod sit media causa ipsa, & quod in prima figura commonstretur: res enim, quae commonstraretur, esset vniuersalis & affirmatiua: altera autem species est, quae nunc commonstrata est, scilicet, quod commonstretur ipsum quid sit mediante re alia: res enim, quae sunt quod quid sit, inferuntur inter medēs, quae sunt quod quid sit: & quae propria commonstrant propria sunt: vnum ergo illorum commonstratur: altera vero res, quae est ipsum quod quid sit, & illi secundum eius substantiam inesse, nō commonstratur vni eidem rei.

Postq̃

BVRANA

Dixit Arist. Dicamus igitur, quoniam scientia de quid est, & scientia per causam quid est: quemadmodum diximus, est vnum & idem: probatio autem de hoc: quoniam est causa aliqua: & hoc, siue sit eadem, aut diuersa, aut demonstrabilis, aut indemonstrabilis: si igitur est altera & diuersa, & possibilis, vt monstretur: sequitur itaq; vt sit causa media, & monstretur in prima figura: quoniam res, quae monstratur est vniuersalis et affirmatiua & species vna est haec, quae monstrata est nunc: quod est, vt ostendatur intentio quid est per medium rei alterius: & hoc, quoniam inter res, quae sunt quid est, oportet media esse quid est: & quod monstrat propria proprium: igitur vnum quidem ipsorum monstrabit: alterum vero ex his, quae sunt intentio quid est res & existentia ipsius per se: non monstrabit vtiq; de re vna & eadem.

Posteaq̃

Cō. 17 Postq̃ tulerat duas orationes am-
D biguas, quarum altera inferebat, q̃
 definitio sit demōne commonstra-
 bilis, & altera q̃ non commonstret,
 Intendit hic rem discernere, & noti-
 ficabit modum, quo verum est dice-
 re, q̃ demōne commonstretur, &
 quo verum est dicere, q̃ non com-
 monstretur demōne. Et dū dixit:
 Dicimus autem q̃ ex quo scientia
 quid sit, & scientia causæ ipsius quid
 sit, vt diximus, vna & eadē res sunt.
 Intendit q̃ iam commonstratū est,
 q̃ scientia quid res sit, & scientia cur
 sit: est scientia de vna eadem re. qui
 enim quærit quid res sit, quærit cau-
 sam inferētem ipsam esse, & hæc est
 vna duarum præmissarū, quas sup-
 ponit, qui facit scrutiniū, & est præ-
 missa per se nota. Deinde dixit. Et
 huius argumētatio est, quia illa est
 causa. i. argumentatio, qua videtur
 modus, quo definitio possit demon-
 stratione commonstrari, & modus,
 quo videtur q̃ impossibile sit demō-
 stratione commonstrari est: quia
 quando pro illo sumimus demon-
 strationē absq; dubio in demōne
F sumimus terminū, qui sit causā defi-
 nitionis, quam concludere procura-
 mus. Deinde dixit: Aut enim est eadē
 ipsa, aut differēs, aut common-
 strata demōne, aut non common-
 strata. i. & medius terminus sumptus
 in hac demōne, qui est occasio &
 causa quidditatis, non euadit quin
 sit ipsamet quidditas, vel sit aliud à
 quidditate, quod ē maius extremū,
 & non euadit etiam hic medius ter-
 minus, quin sit per se notus, aut de-
 monstratione indigēs. Deinde dixit:
 Si ergo fuerit alia & possit cōmon-
 strari, oportet q̃ sit mediā causā ipsa
 id est,

Posteaq̃ adduxit duos sermones
 dubios: ex quorū vno sequit̃ q̃ defi-
 nitio ostendat per demōne, ex alte-
 ro aut̃, q̃ non ostendatur, vult sepa-
 rare rem hic, & docere modum: pp
 quem verificat, vt ostendat per de-
 monstrationem: & pp quē non ve-
 rificat, vt ostendatur per demōne:
 & dixit: Dicamus igitur, qm̃ scīa de
 quid est, & scīa per causam quid est,
 quēadmodum diximus, est vnū &
 idem: sensus est: q̃ iam monstiatū
 fuit: q̃ scīa de quid est res, & scīa de
 pp quid est, est scīa de re vna & ea-
 dem: & hoc, qm̃ qui quærit, quid est
 res, ipse vtq; quærit cām cōsequen-
 tem existentiam: & hæc est vna duarū
 ppōnum, quas posuit artifex indu-
 ctionis: & est ppōitio per se nota.
 D. d. Probatio autem de hoc, qm̃ est
 causa aliqua: sensus est: & probatio,
 pp quam apparet modus: pp quem
 fieri pōt, vt ostendatur per demō-
 nem definitio: & modus, pp quem
 apparet, q̃ fieri non pōt, vt ostendit̃
 per demōnem, & hoc, qm̃ cūm di-
 miserim⁹ demōnem super ipsum,
 absque dubio accipitur in demōne
 terminus: qui est causa definitionis,
 quā intendimus concludere. D. d.
 Et hoc, siue fuerit idem, siue diuer-
 sum, aut demonstrabile, aut inde-
 monstrabile: sensus est: & terminus
 medius, qui accipitur in hac demō-
 ne, qui est causā & causa essentia, ni-
 hil prohibet, quin sit essentia per se,
 aut sit aliud ab essentia: quæ est ex-
 tremas maior: neq; effugit consist̃
 etiam iste termin⁹ medius, quin sit
 notus p se, aut indigens demōne.
 D. d. Si igitur altera & diuersa, &
 possibilis, vt monstretur, sequitur
 vtq;, vt sit causā media: sensus est
 & si

A B R A M

id est, si medium fuerit causa differens à quidditate, & ei connexa, possibile est qd causa sit medius terminus, & quod per illam commonstretur rei quidditas in prima figura: vniuersalis enim conclusio fit in prima figura. Deinde dixit: Altera autem species est quæ nunc commonstrata est: scilicet qd commonstretur ipsum quid sit mediante re alia, id est hæc itaq; species, cui conditionem nunc apposuimus, qd medius terminus sit res extra quidditatem rei, & illius quidditas commonstretur demonstratione, est species quæ simul largitur rem esse & eius definitionem. Deinde dixit: Res enim, quæ sunt, inferuntur intermedijs, quæ sunt qd quid sit, id est, qd conclusiones, quæ sunt rerum quidditates & definitiones. & putatur qd cõcludantur essentialiter, oportet qd medius terminus sit etiam quidditas huius rei, quæ concludi putatur: & sequitur petitio, prout exactus est à nobis sermo. Dum autem dixit: Res enim, quæ sunt quid sit, inferuntur intermedijs, quæ sunt quid sit, & quæ propria commonstrant propria. i. qd demonstrationes, quæ cõmonstrant quidditates, oportet qd naturaliter media sint quidditates: sicut quæ commonstrant propria oportet qd sint naturaliter media propria. Dixit autem hoc, quia quoniam res supponitur nota esse, & posita fuerit eius quidditas, hoc est, eius definitio ignota esse, non est ibi medium naturaliter, quo commonstrentur illæ quidditates habenti illas quidditates, nisi res commonstretur per se ipsam: & ideo quidditates cõmonstrantur demonstratione quoniam inter illas & rem, cuius est illa quidditas, fuerit

B V R A N A

& si fuerit mediū causa diuersa ab A essentia, & consequens ipsam: fieri utiq; potest, ut sit cā terminus medius: & monstret per ipsam essentia rei in prima figura: quoniam conclusio vltima est in prima figura. D. d. Species igitur vna, est hæc, qd monstrata fuit nunc: quod est, ut mostretur intentio quid est per medium alterum: sensus est: hæc igitur est species vna, quam tradidimus nunc: ut sit terminus medius aliquid progrediens ab essentia rei: & sit essentia ipsa, quæ ostendit per demonstrationem: ipsa est species, quæ tradit existentiam rei & definitionem B ipsius simul. D. d. Et hoc, quoniam inter res, qd sunt essentia, oportet, ut sit mediū quid est: sensus est: & hoc, quoniam de cõclusionibus, qd sunt essentia & definitiones, existimat, ut cõcludantur per se: sequitur itaq; ut sit terminus medius essentia consistens in istius rei, quæ existimat esse conclusio essentia: & sequitur petitio: quemadmodum prædiximus: cum vero dixit: & hoc, quoniam eorum, quæ sunt quid est, oportet utiq; qd media inter ipsa sint qd est, & quod monstrat propria propriū: sensus est: & hoc, quoniam demonstratio C nes, quæ monstrant per essentialia, oportet utiq;, qd in ipsis media sint essentialia secundum naturam, quemadmodum in ijs, quæ monstrant propria, oportet, qd media secundum naturam sint propria: deinde dixit hoc, tanquam qd sit res nota & posita essentia, hoc est definitio ipsius ignote existentia, non erit ibi mediū secundum naturam: per quæ monstrat existentia illorū essentialium ad artificem essentialium: si non, quia ostenditur res per se: & per se ostendunt essentialia per demonstrationem: cum fuerit inter ipsa, & inter demonstrationem, Log. cū Auer. MMM in

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

D fuerit mediū, quod sit illius quiddi-
ratis causa : & illa quidditas aut erit
ignota inesse rei, cui inest, notificans
explicationē quid nomē significet:
& medius termin⁹ largiretur illam
quidditatē eē, eiusq; causam simul,
& illa esset pfecta definitio: aut quid
dixasset uota esse non ꝑ eius cau-
sam, & demō largiretur causam il-
lius quidditatis: & prima est disposi-
tio demonstrationum simpliciter,
& secunda est dispositio demonstra-
tionū causę equaliter, nisi q; hęc spe-
cies cōcludit quidditates ꝑ suas cau-
sas, & illa esse per eius causam. Et di-
xit: Vnum ergo illorū cōmonstrat,
altera vero res, quę est ipsum q; qd
sit, & fm eius substantiam inesse, nō
cōmonstrat vni eidem rei, id est,
demōnes vero quarum medius ter-
minus est quid sit, & quęsitū quid
sit, non cōmonstrant quid sit, quia
earum medius terminus & maior
terminus est vna eadem res.

in qua inuenit hęc essentia, mediū,
quod sit causa essentia: & hęc essen-
tia aut ignorabit inesse rei: in qua
inuenitur notificare monstrationē
illius: quod significat nomen: & ter-
minus medius exhibebit existentiā
illius essentia & causam ipsi⁹ simul:
quę est definitio pfecta: aut erit es-
sentia notę existentia non per cām
ipsius, & tradet demō causam il-
lius essentia: & prima est intentio demō-
strationū absolutarū: & secunda in-
tentio causarum, q; hoc est in hoc:
pręterq; q; ipsa est species concludēs
essentialia ꝑ causas suas: cum vero
dixit: sed vnū ex illis, quę sunt inten-
tio quid est res, & existētia non ꝑ se,
nō monstrabit vtiq; de re vna & ea-
dem: sensus est: demōnes vero, in
quibus terminus medius est, qd est,
& quęsitū quid est, nō monstrabūt
vtiq; quid est: qm terminus medius
in ipsis est, quid est: & terminus ma-
ior in ipsis est res vna & eadem.

T. 8. pars *Hic igitur modus, quod non sit vtiq; demonstratio, dictum est prius,
sed est logicus syllogismus ipsius quid est. Quo autem modo contingit, di-
camus aggredientes rursus a principio.*

T. c. 38 Hęc vero species quod non
sit demonstratiua, iam itaq; de
illa ediximus in præcedentib⁹,
excepto q; sit syllogismus logi-
cus: quo autē modo sit possibile
nos narramus redeundo ab ini-
tio ad rei primordium.

Dixit Aristo. Sed hęc spēm q; **T. c. 38**
nō est demō, enuntiauerimus
vtiq; in pcedentib⁹, pręterq; q;
est syllogismus logicus: fm vero quem
modum possibile, enuntiemus
vtiq; de hoc: & reuertamur ā ca-
pite ad principium rei.

Cō. 38 Dum dixit: Hęc vero spēs q; nō
sit demonstratiua. Intendit per illā
primum syllogismum, qui putatur
q; concludat definitionem: hoc est,
in quo sumptum est, q; a sit defini-
tio b & b definitio c. Dixit autē hic,
Excepto

Quod hęc species nō est demon-
stratiua: intelligit sylm primū: de
quo existimat, q; cōcludat definitio-
nem: hoc est, in quo accipitur, q; a
est definitio ipsius b & b definitio
ipsius c, sed cum dixit de ipso.
pręterq;

Cō. 38

A B R A M

Excepto quod sit syllogismus logicus. Hoc est, quia quando recipitur quod rei sint duæ definitiones, & reciperetur quod significatum dicendi, A est definitio B & B ipsius C sit definitio illius, cuius B est definitio: & positum fuerit, quod B sit definitio C, sequitur inde necessario, quod A sit definitio ipsius C excepto quod conclusio definitionis per definitionem est res accidentalis: prædicatio enim definitionis de definitione non est per se, sicut nec prædicatio propriorum de se inuicem est per se: hic vero quærentur demonstrationes essentielles, & illæ sunt, quæ sunt primæ intentionis huius libri. Dixit vero, Quod sit logicus, id est, topicus, quia ars topica concedit quod rei sint duæ definitiones, & non ponit hoc petitione.

Digressio.

Et puto quod ex quo nec Alpharabius, nec alius constituit hanc sententiam de mente Aristotelis, & opinati sunt, quod orationes, quæ concludunt definitiones per definitiones sint demonstratiuæ, difficile fuit eis distinguere inter has duas species, de quibus loquitur Aristoteles, & de vna dixit, quod largiatur definitionem, & de altera quod non largiatur definitionem, & si illam largiatur, illam largiatur logica cōmonstratione. Quod autem non attigerit Alpharabius hunc locum apparet ex eius verbis in suo Libro de Demonstrationibus, & ex eius libro de Dictionibus. in libro enim de Demonstratione vsus est eisdem exemplis, quibus vsus est Aristoteles. in hoc loco de eo, quod hoc sit vnū accidens demonstrationibus cū definitionibus.

et

B V R A N A

præterquod quod est syllogismus Logicus: A sensus est: quoniam cum admittitur, quod in sunt rebus duæ definitiones, & admittitur, quod intentio eius, quod dicimus A est definitio ipsius B hoc est definitio illius, cuius B est definitio: & positum est: quod B est definitio ipsius C sequitur vtiq; ex ipso ex necessitate, quod A est definitio ipsius C, præterquam quod conclusio definitionis & definitio sunt res accidentales: quoniam prædicatio definitionis de definitione non est substantialis: quem admodum inexistencia propriorum sibi inuicem non est prædicatio substantialis. Atqui quæret hic demonstrationes substantiales: & sunt hæ, quas intellexit primo in hoc: dixit autem de ipso, quod est dialecticus, quoniam ars dialectica significat, quod rei sunt binæ definitiones: & non posuit hoc petitione.

Et existimo quod non stetit Abunazar, neque alij ab ipso super hac re ex intentione Aristotelis. & dixit: quod ipsa est sententia ipsius, quod orationes, quæ concludunt definitiones per definitiones sunt demonstrationes: ratiocinatus est super ipsis dīam inter has duas species: de quibus dixit Aristoteles. & dixit de vna ipsarum, quod ipsa tradit definitionem per alteram, quæ non tradit definitionem: & si tradit ipsam, tradit vtiq; eam per demonstrationem logicam. Quod autem Abunazar non attigerit locum istū, manifestum vtiq; per verba sua in Libro ipsius de demonstrationibus, & ex verbis suis in Lib. Elementorum & hoc, quoniam in libro Elementorum vsus est exemplis eisdem, quibus vsus est Aristoteles. hoc in loco, secundum quod hoc est vnum ex ijs, quæ accidunt demonstrationibus cū definitionibus:

Digressio.
cōtra Abu
nazarē cir
ca intētiō
nē Arist.
hoc i loco

C

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

D & dixit, quod hic modus, qui sit vniuersalis ad educendum definitiones ignotas sint demonstrationum species, & quod hac via procedatur ad commonstrandum omnem definitionem ignotam, & non exponit quæ specierum demonstrationum largiatur hoc per se, & quæ largiatur illud per accidens, ac si omnes demonstrationum species largirentur definitiones per se. Hoc autem quod opinati sumus de eo ex suis libris, manifestius est in suo libro de dictionibus. hæc enim est suæ orationis series: sicq; igitur cur sit, & quid sit, aliquando concurrunt, & quæsitum de vtriusq; sit vna eadem res: & quando quæsitum fuerit per dictionem, vtrum aliquando in illo appenditur quæsitum per dictionē cur sit, & aliquando quæsito p quid sit, appenditur cur sit, & quid sit simul, & de hoc est magna perscrutatio & altitudo nimis difficilis: sed vltimate declaratur, quod hoc fiat quando est sicut dicimus, an Lunæ eclipsis sit occultatio luminis Lunę, nec ne. Nisi esset, quia aliqui aliter **F** dixerunt, quia quando sumitur in huiuscommonstratione, quod occultetur à terra à Lumine Solis oppositionis tempore, iam demonstratione commonstratum est hoc modo, an sit, & quid sit, & cur sit: quia occultatio Lunę luminis est ipsa eadem eius eclipsis, & ipsa eadem est eius occultatio à Sole. & ex hoc eiussermone non videtur, qd omnis demonstratio largiatur cur res sit: hoc autem est cōtra id, quod Arist. ait in hoc libro & alibi quàm hic. Et vltra hoc, quia non tradit differentiam inter demonstrationē cur sit, quæ

& dixit: qd hæc est via vñs ad extrahendas definitiones ignotas in omni loco, quæ sunt spēs demonstrationū: quodq; hæc via est, de qua procedit ad monstrationem omnis definitionis ignote: & non monstrabit illud, quod tradit hoc, de speciebus demonstrationum p se: & illud, qd tradit ipsum per accidens: ac si omnis spēs demonstrationum tradit definitiones per se: & hoc est, quod existimauimus ex libris suis in libro ipsius per elementa plura: & hoc est, in quo discuf sit sermonem suum: igitur pp quid est, & quid est, aggregant vtiq; aliquā: & erit quæsitū de vtroq; ipsorum res vna & eadem: cūmq; fuerit quæsitum p signum si, annectit ipsi aliquā quæsitum p signum pp quid est: erit tunc quæsitū quid est: cui annexum est pp quid est & qd est simul: & in hoc est inquisitio multa & profunda, difficilis nimis: præterq; qd ipse monstrabit in fine rei: qd hoc vtiq; erit in eo, qd erit: quemadmodū diximus: si defectus Lunæ est obstructio luminis Lunæ, aut non: qm nō nulli dixerunt absq; hoc: qm cū monstrauerunt, qd ipsa remouetur per terram à lumine solis in tēpore, quo accipitur oppositio: erit vtiq; manifestum per demonstrationem fm hunc modum, si est, & quid est, & pp quid est: qm obstructio luminis Lunæ & defectus ipsius est idem, & hic est idem cū remotione à Sole: & ex hoc sermone apparet, qd nō videtur, qd omnis demonstratio tradens propter quid est res, tradat qd est res: & hoc est diuersum ab eo: quod dixit Arist. in hoc tractatu, & in alijs locis: & præcessit su p hoc, quod non tradat differentiam inter demon-

A B R A M

quæ largitur cur res sit, & quid sit simul: & eam, quæ largitur cur res sit, & ipsam esse solum, si inter illas sit differentia, nisi per exemplum quod detulit: hoc autem non est intelligibile inter illas. Nunc vero iam commonstrata est tibi ex sermone Aristotelis, & ex his, quibus exposuimus eius orationem, quòd quando causa, quæ largitur demonstratione quid res sit, fuerit extra quidditatem, largiatur simul esse & quidditatem: si autem esset esse per accidens scitum, quando autem fuerit ipsa quidditas, aut quidditatis pars tantum, non largitur quidditatem, nisi per accidens: sicq; expedit sciri, quòd demonstratio, quæ largitur cur res sit, aut an res sit, aut cur, & an res sit simul per se primo, est, cuius medius terminus est extra rei quidditatem: si autem, demonstratio cur sit esset per accidens, quoniam medius terminus non esset causa ipsiusmet maioris termini, & illum inessendi minori, prout exactum est: & patet ex nostris dictis ex Aristotelis opinione de demonstrationibus simpliciter. Veruntamen secundum Alpharabij mentem, qui non distinguit siue cause, quæ sumuntur medij termini, siue pars quidditatis, aut extra quidditatem, sequitur secundum eius dictum, quòd demonstrationes causarum partiantur in duas partes, quia illius earum, cuius medius terminus fuerit extra quidditatem, largitur definitionem, & cur sit, cuius autem subintrat quid res sit, non largitur. Sed Alpharabius non animaduertit hanc diuisionem. Et illud etiam

V N V T A H

demonstrationem pp quid, quæ tradit propter quid est res, & quid est res simul, & inter illud, quod tradit pp quid est res, & existentiam ipsius tm: si fuerit inter ipsa differentia, nisi p similitudinem, quam adduxerunt: & hoc non est intellectum ad distinguendum inter utrūq; ipsorū. Iam vero tibi declaratū fuit ex vijs Aris. & ex eo, quo declarauimus sermonem ipsi: qm̄ cum fuerit causa, quæ tradit quid est res per demonstrationem, extra demonstrationem: quæ tradit essentiam & existentiam simul: si fuerit existentia aut essentia tantum: si fuerit existentia nota per accidens: cum vero fuerit essentia, aut pars essentiae tm̄, non tradet essentiam, nisi per accidens: & ita oportet, vt sciat, qd demfo, quæ tradit propter quid est res, aut si est, aut pp quid, & si est res simul p se & primo: ipsa utique est, in qua termin⁹ medius est extra essentiam rei: & si non fuerit demfo pp quid est per accidens: qm̄ terminus medius non erit causa termino maiori substantiæ ipsius & existentie ipsius in minori: quæ admodum prædictum fuit: & manifestū ex sermone nostro per opinionē Aristo. de demonstrationibus absolutis. Secundum vero opinionē Abunazaris, qui distinxit, siue fuerint cause, quæ accipiuntur termini medij pars essentiae, aut extra, aut essentia: sequitur utiq; , qd sint demfones causarum: fm̄ sermonē ipsius diuiduntur duas in partes: qm̄ quod ex ipsis fuerit terminus medius extra essentiam tradit definitionem, & pp quid est: quod autem positum fuerit in quid est res, non tradet. Sed Abunazar non animaduertit in hac diuisione,

MMM iij neq;

Detiam quod opinatur, qd demonstraciones, quarum medij termini sunt causę, quibus res cōstant, sint demōstrationes, non est quid verum. Veruntamen Auubachar benalzayg, id est Auempace, putat qd animaduuerterit hanc, dixit enim ipse in quibusdam suis expositionibus sup Librum Arist. qd Arist. apponat conditiones demonstrationibus, quas nō apponit Alfarabius. qd Arist. cōsiderat demonstrationes in quantum sunt definitiones, dico definitiones in potentia, & Alfarabius

E cōsiderat demonstrationes simpliciter, sed opinatus est de illo, quod demonstrationes, quę non sunt definitiones, sint orationes Logicę nō demonstrationes essētiales. Tibi autem expedit scire, quod intentio scientiæ de demonstratione est sciētia definitionis, & quod id, quod hic cōmonstratur, quod demonstrationes sint definitiones in potentia, est huius libri: quicquid autem est in primo libro est propter id, quod in hoc libro cōmonstratum est.

Auicē. vero opinio est contra hanc opinionem, videtur enim ei quod definitio non cōmonstretur penitus per demonstrationem: & qd hęc species demōstrationis, de qua Arist. hic dixit, quod ipsa cōmonstrent demonstratione ipsam definitionem, non est vt manifeste eius verba sonant, sed qd sit proxima harum specierū vt demone cōmonstret definitionē: hoc est, qd ipsa largiatur definitionem magis q̃ alia: hoc est, qd sit p̃xima ad largiendū, nō qd ipsa largiatur in effectu. Et est ac si ipse putet, qd non sit vis alicuius specierum p̃missarum & syllogorū,

neq; illud quod opinatus fuit cōfirmiliter etiam: qm̃ demones, in quibus termini medij sunt causę, ita se habent: qd per ipsas constituunt res, quę sunt demonstrationes substantiales: ipsum ē res vera: Abubacher vero Zaigi existimauit, qd ipse animaduuerterit hoc: & hoc, quoniam ipse dixit in parte expositionis nostrę super Libro Arist. qd ipse posuerit conditionem illud, quod non posuit Abunazar: quoniam Arist. cōsiderat utiq; de demonstrationibus ex parte, qua sunt definitiones, hoc est definitiones in potentia: & Abunazar cōsiderat de demonstrationibus absolute: sed narrauit super ipso: qd demonstrationes, quę nō sunt definitiones, sunt utiq; orationes Logicę, nō demonstrationes substantiales. Tu vero scire debes, qd intelligens de scientia demonstrationis, ipse utiq; intelligit de sciā de finitiōis: quodq; illud, quod declaratum fuit, est utiq; ex eo, qd demones sunt definitiones in potentia, & est cum hoc Libro: & oē illud, quod est in tractatu primo, est utiq; p̃ illud: quod declaratū fuit in hoc tractatu. Opinio autem filij Senę est opinio mea: & hoc, qm̃ ipsi videtur, qd definitio non ostenditur per demonstrationē omnino: quodq; hęc spēs demōnis, de qua dixit Arist. est illa, quę ostendit demonem de finitiōis, non quę est fm̃ qd videt: sed est proxima specierum, nisi qd ostendit per demonem definitionis, hoc est magis q̃ alia: hoc est, qd in ipsa ponit conditio in potentia propinqua: quā posuit ipse in actu: & quasi ṽt, qd non est, vt potentia alicuius specierū p̃ponum & syllogorū,

ABRAM

quòd largiantur conclusionem aliquam, & cum hoc largiantur illam esse definitionē, & equum est apud eum siue mediustermin⁹ fuerit definitio, aut vnum de quinq; prædicabilibus, scilicet genus, & differentia, & species, & duæ species accidentis per se, totum aut hoc est remotū ab opinione Arist., & est modicæ intelligentiæ: redeamus ergo ad id vnde recessimus de expositione.

BVRANA

ut tradunt conclusionem aliquam, A & tradunt cum hoc ipsam esse definitionem: quòd; hoc apud ipsum est terminus medius definitio, aut vnum ex quinq; prædicatis, hoc est genere, & differentia, & definitione, & duabus speciebus accidentis substantialis: & hoc totum longinquū est ab opinione Arist. & parum de intentione ipsius: sed reuertamur ad id, in quo eramus de expositione.

T. 8. pars : *Quemadmodum enim propter quid querimus habentes quòd, nonnunquam vero & simul manifesta sunt, sed non prius utiq; propter quid possibile est cognoscere, quam quòd, manifestum est, quòd consimiliter & ipsum quid erat esse non sine ipso quòd est. impossibile est enim scire quid est ignorantes si est: ipsum vero si est, aliquando quidem secundum accidens habemus, aliquando autem habentes aliquid ipsius rei, ut tonitruum, quòd sonus est quidam nubium, & defectum, quòd est privatio quæda luminis, & hominē, quòd animal quoddam est, & animā, quòd est ipsum seipsum mouens. quacumq; igitur secundum accidens nominamus quòd sunt, necessarium est, nullo modo se habere ad ipsum quid est, neq; enim quòd est scimus: querere aut quid est, non habentes quòd est, nihil querere est. De quibuscumq; autem habemus aliquid facilius: quare ut habemus, quòd est, ita nos habemus & ad ipsum quid est.* B.

T. c. 39. Sicut nos querimus cur sit apud nos, inquantum nostra est, quòd sit, & magis quod videt, quòd omnia simul sint: nisi qd impossibile est, quòd prius notificetur cur sit, antequam sciat an sit: & similiter nō est modus ad sciendum causa ipsius quid res sit, & illi essentialiter inesse, absq; qd sciat an sit. impossibile enim est qd sciat quid sit, qm̄ nescimus qd sit, ipsum autem qd sit aliquāduenit nobis accidentalit, et

Dixit Arist. Sed quemadmodū quia nos querimus pp quid, habentes qd est: & amplius ille, qd oīa manifesta sunt simul: pterq̄ qd fieri nō pōt, ut sciat primo pp qd est, anteq; sciat si est: et cōsili, non est via, ut sciat quid est res, & existentia ipsius per se, absq; eo, qd sciatur si est: & hoc, qm̄ fieri non pōtest, ut sciatur quid est res, cum non sciuerimus, quia est: & intentio quia est prouenit utiq; nobis aliquādu p viā accidentis: C

T. c. 39.

MMM iiii et

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

D & aliquando ex quo nobis est aliqua res de illa. verbi gr̃a, tonitruum est sonus quidā in nubibus: & eclipsis est defect⁹ quidam luminis, & quod homo sit animal quoddam, & q̃ anima sit res seipsam mouens: omnes itaq; res, quæ sciuntur esse accidentaliter, oportet q̃ non sint apud nos secundum q̃ quid sit: nescimus enim illas demonstratione, neq; q̃ villo modo sint: nō quærimus autem quid sit, de eo

E quod non perueniat nobis q̃ sit nulla quæstione: de rebus vero, de quibus est apud nos aliqua res, facilius est. sicq; ergo sicut nobis est q̃ res sit, sic quid sit.

& aliquñ ex eo, q̃ habemus aliqd de re: vt in exēplo, qm̃ tonitrus est sonitus quidā in nubibus, & defectus priuatio quædā luminis, & hō animal quoddā: & q̃ anima quiddā seipsum mouēs: igitur oīa, quæ sciuntur, q̃ sunt per viā accidentis, oportet non esse existentia apud nos in capitulo quid est: qm̃ non nouimus ipsa per demōnem, neq; q̃ ipsa sunt: neq; quærimus quid est de eo, de quo non habemus, quia est: neque ipsum est quæstio: de quibus vero habemus aliquid, ipsum vtiq; est facilius: quæadmodum igitur habemus, quia res est, ita in capitulo quid est.

Cō. 39 Intendit notificare pmissas, quæ sunt inter demōnes simplr̃, & demonstrationes cur sit, & inter demōstrationes, quæ largiunt quidditatē, vt hinc appareat q̃ sint vnę eēdem. Et dū dixit: Sicut nos quærimus cur sit apud nos inquantū nostra est q̃ sit, & magis quod ṽ q̃ omnia sint,

I Videtur, q̃ in hac oratione desit, qd̃ verisimile est in ea: & sententia eius hæc est, sicut nos quærimus cur sit res, qm̃ de illa fuerit apud nos notū q̃ sit, & aliquñ nobis contingit q̃ perueniat simul eē & cur sit, sic accidit nobis i quæsito quid sit, scilicet q̃ aliquādo rem esse & eius quidditas, sit ignota, & quādo defertur causa, quæ est extra quidditatem connexa ipsam essendo, largiuntur ambæ res simul, & aliquas esse est notum, & ipsum quidditas est ignota, & qm̃ defertur causa quæ est extra quidditatem, largiunt quidditatem rei notę eē.

Dum

Vult docere similitudinē, quæ est inter demōnes absolutas, & demōnes pp quid, & inter demōnes, quæ tradūt essentiam; quasi appareat ex hoc, q̃ ipsæ sint vnæ & eēdem: & cū dixit: quæadmodum qm̃ quærimus pp quid est, habētes quia est: & amplius illo, quia oīa manifesta sunt simul: videt q̃ deficiet si se in ipso ex hoc sermone, & animaduertit ipm̃: quæadmodum, qm̃ nos quærimus vtiq;, pp quid est, cū habuerimus ex dispositione ipsi⁹, quia est: iamq; accidit nobis aliquñ, vt assequamur existentiam, & pp quid est simul: ita accidet nobis in quæstione quid est, hoc est aliquñ vt sit apud nos res ignota & essentia ipsius: cūq; adduxit causam exitus ab essentia cōsequente existentia: & inter duas res simul, & in aliqua ipsarū erit exitia nota, & essentia ignota, & in eo quo cā exitus tradit quod ē res notę existentie:

et

ADRAM

Dum autem dixit: Nisi quod impossibile est quod prius notificetur cur sit, antequam sciatur an sit: usque; ibi, quod sit. Intendit sicut non querimus cur sit, nisi postquam sciatur rem esse, sic non querimus cam cur sit priusquam sciatur illa esse. et intendit per hoc notificare, quod uno modo demonstrationes sint æquales secundum subiectum. Et dum dixit: Ipsum autem quod sit aliquando aduenit nobis accidentaliter, & aliquando ex quo nobis est aliqua res de illa. Intendit quando fuerit apud nos res ignota esse, aduenit nobis scientia essendi ipsam per accidentia posteriora ea. Dixit autem hoc ad notificandum, quod quando nobis aduenit ipsam esse, per aliquam rem posteriorem ipsa re, non aduenit nobis cum eam essendo ipsius quidditas: & aliquando aduenit nobis esse rem ob aliquam suarum causarum, quæ sunt extra suam substantiam: hoc est, quod quando nobis aduenit ex hac parte, aduenit simul esse & quidditas. Si autem esse sit notum, & definitio ignota, aduenit definitio ob causam, quæ est extra ipsius quidditatem. Voco autem causas, quæ sunt rei quidditas, ipsius materiam & eius formam. Et per eas, quæ sunt extra, reliquas causas, ex quibus infertur ipsa quidditas. Deinde cepit gratia exempli multas res notas esse apud nos, ex rebus posterioribus. Et dixit. V.g. tonitruum est sonus quidam in nubibus, usque; ibi, se ipsam mouens: id est exemplum illius, cuius apud nos est scientia ipsam essendi non per causam illi essentialem, est nostra scientia de essendo tonitruum ob sonum, qui in nubibus audit, & eclipsis ob eius luminis defectum, &

BVRANA

& cum dixit: preterquam quod fieri non potest, ut sciat prius per quid est, antequam sciatur si est: usque; ad id, quod dixit, in eo, quod est: sensus est: quemadmodum non querimus per quid est, nisi postquam sciuerimus existentiam rei, ita non querimus causam quid est, antequam sciamus existentiam ipsius: atqui voluit docere per hoc, quod demonstrationes sunt duo in modo, unum in subiecto: cum vero dixit: & intentio si est: prouenit utique nobis aliquam per viam accidentis: & aliquam ex eo, quod habemus aliquid de re: sensus est: cumque; habuerimus aliquid ignote existentie, prouenit utique; nobis cognitio existentie ipsius per accidentia posteriora ipso: atqui dixit hoc, ut doceat, quemadmodum prouenit nobis existentia per aliquid posterius uel, non prouenit nobis simul cum existentia ipsius, essentia ipsius: sed prouenit utique; nobis existentia rei per aliquam earum suarum exeuntium a substantia ipsius: sensus est: quem cum prouenit nobis ex hoc modo, per quem assequimur existentiam & essentiam simul: & si fuerit existentia cognita, & definitio ipsius, proueniet ipsi definitio per causam exitus ab essentia sua: intelligit de causis, quæ sunt essentia rei, materiam ipsius per formam ipsius: cumque; ipse fuerant extra reliquas causas, ex quibus sequitur essentia: deinde cepit exempli gratia loqui de rebus notæ existentie apud nos ex rebus posterioribus & d. ut in exemplo, quem tonitrus est sonitus quidam in nubibus, usque; ad id, quod dixit, mouens se ipsum: sensus est: exemplum eius, quod habemus in tempore existentie ipsius, non in causa substantiali ipsius, est cognitio nostra de existentia tonitrus per sonitum, qui audit in nubibus, & defectus per ablationem luminis ipsius, &

Posteriorum

ABRAM

BEVANA

Datum, & anima quia seipsam mouet, & homo quia sit animal. D.d. Omnes itaq; res, quæ sciuntur esse accidentaliter, oportet qd nō sint apud nos fm qd quid sint: nescimus. n. illas demōne, neq; qv llo modo sint, id est, omnes itaq; hæ res, quas narrauimus illis exemplis, qñ de illarū re sciuerim⁹ qd sint ob res posteriores, oportet qd non sciamus ob eas res posteriores quid sint, curus causam duxit, Et dixit. Nescimus. n. illas demōne, neq; qv llo modo sint id est, quia nos nō vere scimus illas

E esse, tanto fortius illius quidditatē: qui n. nescit rem esse demōne simpliciter, i. per eius cām, non scit illā esse vere: qñ autem nesciret ob res posteriores rem esse, quonā pacto sciet illius quidditatem? D.d. Non quærimus autem quid sit de eo qd non perueniat nobis qd sit, nulla qstione. i. si quæreremus sciam qd sit de eo, qd nō est apud nos vere, qā nescimus illam esse ob eius causam simile est ac si non esset quæstio. D.d. De rebus vero, de quibus est apud nos aliqua res, facilius est. i. qd in re-

Fbus notarum quidditatum, quando apud nos fuerit aliqua suarū cārum nota esse, esset directio ab hac causa ad sciam illarum quidditatū facilior directione ad scientiam ipsarum quidditatis, qñ de illarū scia nō fuerit apud nos nisi res posteriores. Dixit yero, facilius, quia aliquñ procedit ad scientiam prioris ex posterioribus per accidens, sed nimis propinquum. Et dum dixit: Sicq; ergo sic nobis est qd res sit, sic quid sit id est, nostra directio ad scientiam illius quidditatis: quo ad facilitatem & difficultatem, sit fm qd

apud

& aīa ppea qd est mouēs seipsū, & hominis, qm̄ est animal. D.d. igitur omnia, quæ sciuntur, qd sunt p viā accidentis, oportet nō esse existētia apud nos in capitulo quid est: qm̄ non nouimus ipsa p demōne, neq; qd ipsa sunt p existētiā: sensus est: igit de oībus rebus istis: quatu cōmemorauimus exēpla, cū nouerimus ex dispōne ipsarū, qd ipsæ sunt pp res posteriores, sequitur utique, qd non sciamus propter res istas posteriores, & qd sint: postea adduxit cām in hoc, & dixit: & nō nouimus p demōne absolutā, hoc est p causam ipsius, non nouimus existētiā ipsius in veritate: cūq; nō nouerit p res posteriores existētiā rei, qñ sciet essētiā ipsius? deinde dixit: & si quærimus quid est de eo, de quo nō habemus qd sit, non est quæstio: sensus est: & si qremus sciam quid est de eo, qd nō est apud nos in veritate existens, qm̄ nō nouimus existētiā ipsius per cām ipsius: videtur, qd non sit qd: D.d. de ijs vero, quorum habemus aliquid, est facilius: sensus est: qd in ijs, quorū ignorat essētia, cū habuerimus aliquā causam notē existentis, erit progressus ab hac cā ad cognitionē qd est, facilior, q̄ progressus ad cognitionē notificantē essētiā ipsius: cū nō habuerimus cognitionē ipsorū ex rebus posterioribus: atqui dixit leuius: qm̄ ipse utiq; pcedet ad cognitionē priorem ex posterioribus per accidens, sed propinquū nimis: & cum dixit: quemadmodum qd res est, ita in capitulo quid est: sensus est: processus noster ad cognoscendum essētiā ipsius in facilitate & difficultate est, quemadmodum

ABRAM

apud nos est de sciētia essendi rem : si autem apud nos fuerit rei sciētia ex re accidentali, nostra directio ad illius quidditatem esset angustia & difficultas: si autem fuerit apud nos ex sciētia alicuius suarum cārum, nostra directio ad quidditatis sciētiā esset facilis. Et intēdit hic per facilem, quæ aduenit per se. & per contrarium, quæ aduenit per accidens.

BVRANA

dum illud, quod habemus de sciētia rei : & si habuerimus sciētiā existentiae ex intentiōe accidentiū, erit processus noster durus & difficilis : & si habuerimus ex cognitione rei notificante aliquā cārū, erit processus noster ad cognitionē essētiæ facilis : & intelligit per facile illud, qđ prouenit per substantiam, & per contrarium suum illud, quod prouenit per accidens.

pars. 8. *Quorum habemus aliquid ipsius quid est, sit primum quidem sic. de defectu in quo A, Luna in quo C, obstructio terræ in quo B: Vtrum igitur deficit, aut non? querere est, an B sit, aut non? hoc aut nihil differt querere, quā si est ratio ipsius, et si sit hoc, & illud dicimus esse.*

T. c. 40. Res aut, quarum est apud nos aliqua res de eo qđ quid sit, sic primo sint. Sit eclipsis pro quo A, & sit Luna p quo C, et sit interpositio terræ pro quo B: & qđ, cernis ne, qđ recipiat eclipsim, nec ne, ē qđ de re B, sit ne, an nō sit: & nō est dīa inter huius rei qōnem, & inter quēstionem an sit illius aliqua causa, & si hæc sit, dicimus qđ hæc etiam sit.

Cō. 40. Hoc est exemplū demōnis, qđ largitur quidditatē & esse, aut largit quidditatē pter esse, qđ notū fuerit esse p rem posteriōrē, quia medius terminus est cā quidditatis. Et d. Res quarū est apud nos aliqđ res de eo qđ qđ sit, id est, res, quas esse aduenit apud nos ob aliquā rē, illa est de substantia illarū rerū, sed est notior ipsarū quidditate: hoc ē, ob mediū terminū, qđ est cā illarū rerū. quia huius exemplū est, qđ qđrat an eclipsis sit Lunæ, & cōmōstret qđ eclipsis in sit Lunæ ob terræ interstitiū inter solē & ipsā:

&

Dixit Arist. De nōs vero, quorū habemus aliquid ipsius qđ est, erit priō sic: sit aut defectus in quo A, Luna ī quo C, obstructio terræ in quo B, et qđ an suscipiat defectum, aut nō, est qđ de intētionē B, si est, aut nō est: & inter qōnem de hac re, & inter qōnē si habet causam, non est dīa: et si est hoc, dicemus consimiliter etiam, quōd hoc est.

Hoc est exemplū demōnis, quæ tradit essentiam, & existētiā simul, aut tradit essentia absq; existentia: cū fuerit existentia nota p rē posteriōrē: qđ terminus medius est cā essētiæ: & dixit: de ijs vero, quorū habemus aliqđ ipsius qđ est: sensus est: & res, quarū exntiā assequimur pp aliqđ d substantia illarū rerū, nisi qđ exit de cēntia ipsarū, hoc ē pp terminū mediū: qđ ē ex cā illarū rerū: ut ī exēplo, si qđrat an defectus ī sit lunæ: & mōstret, qđ defectus ī sit lunæ pp cōstōnē terræ īter solē, & īter ipsam:

Posteriorum

A B R A M

B V R A N A

D & in hoc exemplo eclipsise est maius extremum syllogismi: & est, loco cuius sumitur A, & Luna est terminus minor, loco cuius sumitur litera C, & terræ interstitium est loco cuius capitur litera B, hoc est, medius terminus, qui est causa. D. dixit: Et quæstio cernis ne, q̄ recipiat eclipsim nec ne, est quæstio de B, sit ne, an non sit. id est, & quæstio an Lunæ insit eclipsis, aut non insitei, est quæstio de B, qui est medius terminus, & est occultauit ne eam à Sole ipsa terra, nec ne? quia q̄n demonstratur q̄ occultauerit, comonstratum est q̄ eclipsi illi insit, & quando comonstratum fuerit q̄ non occultauerit, comonstratum est q̄ eclipsi non insit illi: & hoc, quando comonstratum est q̄ illius lumen sit à Sole. Et dum dixit: Et non est differentia inter huius rei quæstionem, & inter quæstionē an sit illius aliqua causa: & si hæc sit, dicimus q̄ hæc etiam sit. Dicit, & nos querere hoc & ipsius quantitatem, non est differentia inter ipsum, & inter nos querere huius causam: & si cā sit, illa est: & si causa nō sit, nec ipsa est. v.g. quia querimus an Luna eclipsetur, non est dīa inter illud, & nos querere an Lunæ sit quæ inferat eclipsim. Et dum dixit. Et si hæc sit, dicimus q̄ hæc ē sit. Intendit, q̄ vires duarum quæstionū est vna vis, quia quādo rei cā est, oportet q̄ res sit, & euidentest, q̄ qui penitus nō sentit eclipsim, q̄n de hoc ei aduenit demō aduenit definitio eclipsi, & ipsam esse: & q̄n mutaretur demofonis ordo, adueniret ei ob hanc demofonē eclipsi quidditas ob eius cām: eclipsi. n. quidditas est nāliter ignota.

fam: & defectus in hoc exēplo ē extremitas maior ex syllo: & ē, cū? loco accepit A, & Luna est terminus minor, & est, cuius loco accepit C, obstructio terræ, cuius loco accepit literam B, hoc est terminus medius: qui est cā. D. d. & quæstio, an suscipiat defectum, aut non, est quæstio de intentione B, an est, aut non est: sensus est: & quæstio, an Lunæ insit defectus, aut non insit, est quæstio de B, qui est terminus medius, & ē, an obstruitur terra à Sole, aut non: q̄m cū monstratum fuerit, q̄ obstruitur, monstratū erit, q̄ defectus inest ipsi: cūmq; monstratū fuerit, q̄ ipsa non obstruit, monstratū erit, q̄ ipsi nō inest defectus: & hoc, cū monstratum fuerit, q̄ lumen iphus est à Sole: & cū dixit: & inter q̄onē de hoc, & inter q̄onē si habet cām, non est dīa: & si est hoc, dicemus consimiliter ē, q̄ hoc est: dixit: & inter q̄onem nostrā de hoc & cōsimilē & inter q̄onem an hoc sit cā huius aut non, non est dīa: & si fuerit causa existens, erit ipsum existens, & si nō erit cā existens, nō erit ipsum exs: vt in exēplo, si gramus, an Luna deficit, non est dīa inter ipsum & inter quæstionē nostrā, an insit Lunæ causa, ex qua sequat defectus: & cū dixit: & si fuerit hoc existens, dicimus vtiq; q̄ hoc cōsistit ē erit: sensus est: atq; potētia duarū q̄onū erit potētia vna: q̄m cū fuerit cā rei existens, sequitur vtiq; q̄ sit res existens: & hoc planū, q̄ qui non sentit defectū oīno, prouenit illi ex hoc demōstratione definitio defectus per causam ipsius: & hoc, q̄m essentia defectus ignota est fm nām: nōnulli. n. dixerunt, q̄ Luna obscurat: nōnulli vero

ABRAM

ignota. Aliqui. n. dicunt qd sit euer-
sio ei⁹ vultus lucidi sursum, aut alia
quæ feruntur: hæc autem demon-
stratio est quæ vere tradit quiddita-
tem: hoc est, qd sit interceptio lumi-
nis solis ab illa: & hæc species defi-
nitionum est perfectissima ipsarū,
hoc est quæ defert causam, & est il-
la, quam Aristot. vocat demonstra-
tionem positione differentem.

BVRANA

vero dixerunt, qd ipsa cōuertit facie A
suam illuminatam sursum: vsq; ad
aliud ab hoc ex eo, qd dixit: & hæc
demonstratio est, quæ exhibet essentiā fm
veritatē, hoc est qd est separatio lu-
minis solis ab ipsa: & hæc species de-
finitionū, est perfectissima ipsarū:
hoc est, per quā monstratur causa:
& hæc est, cum vocauit Aristot. demō-
strationem variatam positione.

PAR. 3.

*Aut utrius contradictionis est ratio, verum habendi duos rectos, aut non habendi? quando autem inuenerimus simul ipsum quod, & ipsum propter quid nouimus, si per media sit: si autem non ipsum quod nouimus, propter quid vero non sit. igitur Luna C, defectus A in ple-
nilunio umbram non posse facere, nullo inter nos existente manifesto, in quo B. si igitur ipsi C inest B: quod est, non posse umbram facere cum nullus nostrum in medio sit, huic autem ipsum A quod est defi- cere, quod quidem deficit, planum, propter quid autem, nondum, eo quod quidem defectus est, nouimus, quid vero est, non nouimus, cum autem planum fuerit, quod A ipsi C inest, sed propter quid inest, que- rere ipsum B quidem est, verum obstructio, aut conuersio Luna, aut extinctio luminis: hoc autem est ratio alterius extremi, ut in his ip-
sius A, est enim defectus † obiectio terræ, quid est tonitrus? ignis ex-
tinctio in nube, propter quid tonat? eo quod extinguatur ignis in nube. sit nubes C, tonitrus A, extinctio ignis B: ipsi utique C nubi inest B, C
extinguatur enim in ipsa ignis, huic autem A sonus, & est B uti- que ratio ipsius A primi extremi, si vero rursus huius aliud medium sit, ex reliquis erit rationibus.*

† ALL ob-
structio lu-
minis.

T. 41.

Aut cuius utrius contradicto-
riorum fit causa? cernis ne cau-
sam, qua illius sint duo anguli
recti, aut qua non sint? & quā-
do constituimus qd sint, simul
itaq; scimus cur sit, si ipsam esse
sit per medium terminum: si ve-
ro non sit, scimus quod sit, cur
vero sit, non. Sitque Luna C, et
eclipsis

Dixit Aristot. Aut utrius partiū T. 41.

contradictoriorum est cā, an ne
cā, qd hēt duos angulos rectos,
aut, qd non habet: cūq; cōstituti
fuerimus, qd est nos, utique scie-
mus, si pp quid est: si erit existi-
tia ipsius p terminū mediū, aut
qd non erit: nos utiq; sciemus,
qd est: pp quid aut nō: sit Luna
C, defectus

Posteriorum

A B R A M

B V R A N A

D eclipsis *A*, & nobis sit q̄p quādo in oppositione fuerit neq̄at *vm* bram facere: quia nulla res nobis et illi interponitur, pro quo sit litera *B*: & si *B* insit *C*, hoc est, q̄p non possit *vm*bram facere: ex quo nulla res nobis & illi interponitur: & *A* insit huic: scilicet q̄p eclipsetur. sicq̄; si eclipsetur scit, si nautem non scit, et an eclipsis sit scit, quid autē sit non scit, & *A* inesse ipsi *C*, est scitum: sed quæstio cur sit est, q̄p quærat^r tur, quid *B* sit, cernis ne, q̄p sit luminis occultatio, aut Lunæ conuersio, vel extinctio ipsa: & hic est locus alterius duorum extremorum: v.g. in his ipsius *A*. Si enim eclipsis sit ex ipsa terra. Quid sit tonitruū est sensus extinctionis, qui sit in nubibus. cur tonat: quia ignis extinguitur in nubibus. sintq̄; nubes *C*, & tonitruum *A*, & ignis extinctio *B*: et *B* insit *C*, hoc est, nubibus, quia iam in ipsis extinguitur ignis: **F** & *A* sit sonus, qui his inest: & *B* est oratio ipsius *A*, quod est maius extremum: & si iterum huius mediū alterum fuerit, iam sit ex reliquis orationibus.

C, defectus *A*, & sit nobis, cū fuerit in oppositiōe, nō sit posse, vt fiat *vm*bra, qm̄ nō est inter nos & inter ipsam aliqd, in quo est litera *B*, et si *B*, inest ipsi *C*, hoc ē, q̄p fieri nō pōt, vt fiat *vm*bra ex eo, q̄p nō est inter nos & inter ipsam aliqd mediū: & *A*, huic: hoc est, q̄p defecit: si igit̄ deficit notū: si vero nō deficit, nō nouit: & si defectus est, nouit, qd̄ vero defectus sit, non nouit: & q̄p *A*, insit *C*, notū: sed qō pp̄ quid existit, quære est, quid est, an obstipatio, an cōuersio Lunę, aut extinctio: hoc autē est locus vni⁹ duarū extremitatū: exemplū huius in his *A*, et hoc, qm̄ si est defect⁹ obstructio à terra: qd̄ ē tonitr⁹ extinctio ignis, si est in nubib⁹: pp̄. quid tonat: qm̄ ignis extinguitur in nubibus: sint nubes *C*, tonitrus *A*, extinctio ignis *B*, & *B*, inest *C*, hoc est nubib⁹: et hoc, qm̄ iam extinguitur ignis in ipsis: & *A*, quod est strepitus inest istis: & *B*, est ratio ipsius *A*, qd̄ est extremitas prima: et si inerit huic cōsimiliter etiam medium alterum: hoc vtique erit ex reliquis rationibus.

Cō. 41. Dum dixit: Aut cuius verius cōtradictoriorum sit causa, vsq̄; ibi, aut quia non sint. intendit si quærat^r esse, qn̄ de eo quærimus alterutram partem cōtradictorij, & nostrū quære vñ partium contradictionis sit, nos quære illius causam, s. quando quærimus esse vnam partium contradictionis alicui rei, quærimus

Dixit. Aut verius partiū contradictoriorū est causa, vsq̄; ad id, qd̄ dixit, aut, q̄p nō habet: sensus est: si quæremus existentia, quæremus per ipsam vnā partium contradictionis: & erit quæstio nostra de vna partiū contradictionis, qō de causa ipsius: cū quæremus in existentiam vnus partium contradictionis rei alicui: quæremus

Cō. 41

ABRAM

rimus an huius sit illi causa, quæ inferat alteram partium huius contradictorii, aut non inferat illam. verbi gratia, quando in Arte Geometricæ quærimus, an trigoni anguli sint duobus rectis æquales, aut non sit illius causa, & eius anguli non sunt duobus rectis æquales? Dum autem dixit: Quando constituerimus quod sint simul itaque scimus, cur sit, si ipsam esse sit per medium terminum. Intendit, quando constituerimus inesse æqualitatem angulorum duobus rectis ipsi trigono ob inesse ei huius causam, non per medium, quod sit aliquod accidentium. Per totum autem hoc intendit notificare, quod demonstrationes, quæ esse & causam simul largiuntur, sunt definitiones in proxima potentia, aut in actu. quando enim constituitur rem esse ob causam propriæ substantiæ, iam attingitur ipsius definitio in potentia, non autem quando notificatur causa affirmas rei essentiam est ipsa essentia scita proxima potentia. Et ob hoc adijcit Arist. demonstrationibus simpliciter condiciones, quas apponit: unde putatur, quod illa conditionum appositio non sit necessaria, ut sit demonstratio: sed ut sit demonstratio perfecta potissime: & iam exposuimus totum hoc in Primo libro huius voluimus: quia causa demonstrationis est causa definitionis rei per demonstrationem demonstratæ.

Postq̃

BVRANA

quæremus utiq; si hoc est causa, ex qua sequatur vna partium istius contradictionis, aut non sequatur ut in exemplo, cū quærimus in arte geometricæ, an anguli trianguli sint æquales duobus rectis, an non sint æquales: quærimus utiq; an in triangulo sit causa, ut anguli sui sint æquales duobus rectis, & erunt anguli ipsius æquales duobus rectis, aut non erit in ipso causa: & non erunt anguli sui æquales duobus rectis: & cū d. cūq; constituti fuerimus, q̃ est: simul utiq; notū erit pp̃ qd̃ ē: si fuerit exñtia ipsius in termino medio: sensus ē: cūq; constituti fuerimus, q̃ duo anguli æquales duobus rectis insunt triangulo, p̃p̃ea q̃ cā huius inest ipsi: nos utiq; sciemus cū eo, q̃ inest, pp̃ qd̃ inest: cū cognitio n̄ra fuerit de exñtia termini medij: qui est cā: nō de termino medio, qui ē aliquid accidentiū: atq; voluit p̃ hoc totū docere: q̃ demonstrationes: q̃ exhibēt existentia & cām simul sunt definitiones in potētia propinqua, aut in actu: & hoc, qm̃ cū steterit sup̃ existentia rei pp̃ cām substantiæ appropriatā, iā utiq; assequet̃ definitionē ipsius i potētia: nō cū cognouerint cām cōsequētē ex substantia rei, erit substantia nota in potētia propinqua: & pp̃ hoc posuit cōditionē Arist. in demonstrationibus absolutis illud, qd̃ posuit conditionē de eo, de quo existimat, q̃ cōditio ipsius non sit necessaria, in eo, q̃ demō est demō, sed i eo, q̃ ipsa est demō p̃fecta fm̃ modum excellentē: sed iam declarauimus hoc totū in expositione prioris tractatus istius libri: qm̃ causa demonstrationis est utiq; cā definitionis de re, quæ ostenditur per demonstrationem:

&

Posteriorum

ABRAM

BVRANA

D Postq̄ aut̄ detulit exemplū ex demfo-
nibus, quē largiunt q̄dditates, & de-
finitionē, intendit deferre exemplū
ex euentijs, q̄ largiunt esse: & de-
finitio est ignota: intendit n. duce-
re exemplū ex euentijs, q̄ largiun-
tur esse tm̄: Et dixit. Sitq; Luna c,
& eclipsis A. i. capiamus loco Lunæ,
q̄ est subiectū quēsitū in hoc exem-
plo, literā c: & capiamus loco eclipsi-
s, qd̄ est prædicatū q̄siti huius ex-
pli, literā A: & ponam⁹ q̄ eclipsis sit
ignota in eē ipsi Lunę, & si sit sensu
nota: hoc n. non est mirū in exem-
pli cādo. Deinde dū dixit: Et nobis
sit q̄ qñ I oppositione fuerit, neq̄at
vmbra facere: quia nulla res nobis
& illi interponit, pro quo sit litera B.
Intendit: & sit medius terminus po-
sterior eclipsi, quo cōmonstrat in-
esse eclipsim ipsi Lunæ: q̄ qñ fuerit
in Solis oppositione nō sit vmbra-
rio vmbra: & non interponit nobis
& illi obijciens aliqd̄: & sit hic me-
dius terminus, pro quo est lra B. D.
d. Et si B in sit c, hoc est, q̄ nō possit
vmbra facere, ex quo nulla res no-
bis & illi interponit: & A in sit huic,
E c. q̄ eclipsetur. intēdit, si fuerit illud,
qd̄ significat B, c. Lunæ non eē vm-
brā: quia nobis & illi nihil interpo-
nit: & A, qd̄ est ipsa eclipsis de hoc
p̄dicet, hoc est essendo Lunā in op-
positione fm̄ eius dispositionē vmbra-
culo nō fieri vmbra: quia nō sit
nobis & illi interpositum opacum,
adeo q̄ syllus sic construat: quibus-
dā oppositionibus Luna assistit: &
nō sit vmbra vmbraio terrę p̄di-
culo infixio: q̄a inter illā & vmbra-
rium non sit opacum. I nubes, aut
aliud: qñ autē est huiusmodi eclip-
satur: & hinc concluditur q̄ Lu-

na

& postea adduxit exemplū demfo-
nū, quæ tradunt essentialia & defi-
nitionem: vult adducere exemplū
de signis, quæ tradunt existentiam
tm̄: & dixit: sit Luna c, & defectus
A, sensus est: & accipiamus loco Lu-
næ, quæ est subiectū q̄siti in hoc ex-
emplo, literā B, & accipiam⁹ loco defe-
ctus: qui est p̄dicatū quēsitū in hoc
exemplo, literā A, & ponamus hoc
fm̄ q̄ ignoratur defectū inesse Lu-
næ: & si fuerit nota existentia per
sensem, q̄ hoc non est hoc p̄ exem-
plū: postea dixit: & sit nobis, cū fue-
rit in oppositione, non est posse, vt
fiat vmbra ex eo, q̄ nō est inter nos
& inter ipsum aliquid, in quo B. sen-
sus est: & erit terminus medius po-
sterior defectu: p̄ quē monstrat de-
fectū inesse Lunæ: qm̄ cū fuerit in
oppositionē, nō innouabit colligē-
ti vmbra, & nō est inter nos & inter
ipsam obtutamentū: & erit termi-
nus iste medius, in quo B, D. J. & si
erit B, inexistens c, hoc est, q̄ nō est
posse, vt fiat vmbra ex eo, q̄ non est
inter nos, & inter ipsam aliquid me-
diū, & A, huic: hoc ē, q̄ ipsa deficit:
sensus est: & si fuerit illud, qd̄ signi-
ficat B, qd̄ est, vmbra non inesse Lu-
næ: & est, qm̄ nō est inter nos & in-
ter ipsam aliqd̄: & erit: qd̄ est defe-
ctus, prædicabit de hac res: hoc est,
q̄ sit Luna cū dispōne, qua in oppo-
sitione nō inest cōparanti vmbra:
& hoc, q̄ nō est inter nos & inter ip-
sam offendiculū ita, vt cōpiceet syl-
logismus sic: Luna est in parte op-
ponis, & nō est cōparanti stanti su-
pra terrā: & hoc, qm̄ nō est inter ip-
sam & inter cōparantē offendiculū,
hoc est nubes, aut aliud: cūq; fuerit
cū hac dispōne, cōcludet ex hoc, q̄

Luna

A B R A M

A eclipse. Et hoc insinuauit, qñ dixit: Et A insit huic, scilicet q eclipse, id est, & hinc inferat. v. c. 3. ex medio termino, qd est umbrario deesse umbram oppositionis tpe absq; impedimento operari inter ipsam & Solem, q A insit c, hoc est, q eclipse sit Lunæ. D. d. Sicq; si eclipse scit, sin autē nō scit: id est, q Luna eclipse scit ex hoc medio termino, cur vero eclipse nō scit ex hoc medio termino. D. d. Et an eclipse sit scit, quid aut sit nō scit, id est, & iō ex hoc medio termino scit q eclipse sit, & nō scitur qd sit eclipse, quia demō, q nō largi: cur sit, non largitur quid sit. D. d. Et A inesse ipsi c, est scitū, sed qō cur sit, est q querat quid B, sit cernis ne, q sit luminis occultatio, aut Lunæ cōuersio, vel extinctio ipsa, id est, & A inesse c, ob hunc mediū terminū, hoc est, eclipsim inesse Lunæ id est qñ aduenit esse tale mediū terminū, hoc est, qd an eclipsetur & cur eclipse, est q rere quis est medius terminus, q est eclipsis cā, & illud est qd cepimus loco literæ B, v. c. 3. q qramus an cā eclipse, qui est abscissio luminis Lunæ tpe oppositionis, sit terre ipsi Soli & Lunæ interstitiū, aut vultus lucidi lunæ a nobis sursum euerio, & conuersio obscuri vultus ad nos, aut alia dispōne possit eius lumē extinguere. Hoc aut, qd dixit de re ipsi eclipse, est qd naturaliter qrit: verumtñ eclipse est p se nota cē. d. vero hoc ad notificādū, q ex re posteriori non cōstituit essentia, & qdditas, & q tales demōnes, quarū mediij termini sunt res posteriores maiori extremo, nō sint mediij termini, nec in potētia, neq; in actu: hoc aut est manifestū, ex quo adhuc re-

manet

B V R A N A

Luna deficit: & hoc est, qd significat **A** uit, cū dixit: & A huic, hoc est, q deficit: sensus est: & sequit ex hoc, hoc est ex hoc termino medio: qd est priuatio umbræ cōparati in oppositione, eo, q nō est impedimētū iter ipsum & inter Solē, q A inest ipsi c, hoc est, q defect⁹ inest Lunæ: D. d. & si defecerit, est utiq; notū: & si nō defecit, nō est notū adhuc: sensus ē: si Luna defecit, ē utiq; notū ex hoc termino medio: pp quid aut deficit, non nouit ex hoc termino medio. D. d. & si defectus est, nouit: qd ē aut nō nouit: sensus ē: & ppea erit cognoscere ex hoc termino medio, q **B** defectus ē, & nō nouit, qd ē defect⁹: qñ demō, q nō tradit pp quid est, tradit quid est. D. d. & q A, insit c, notum: sed quesitū pp quid est, ipsum est, vt querat quid est B, an ne sit obstipatio, an cōuersio Lunæ, an extinctio: sensus est: & A, inesse c, pp istum terminū mediū: hoc est, defectū inesse Lunæ: sed in eo, quo prouenit existentia p huiusmodi terminū mediū: hoc est, qd pp qd deficit, & questio si deficit ipsa ē, vt qrat, quid est terminus medius: qui ē cā defectus: & hoc est: qd accepimus loco literæ B, & hoc, cū qrimus, **C** si cā defectus: que est separatio luminis Lunæ in tēpore oppositionis, est cōstitutio terre inter Solē & Lunā, aut conuersio facierū Lunæ illuminatarū sursum, & faciei suæ obscuræ ad latus nostrū: & si potē est, vt extinguet lumen ipsius in nube: & hoc, qd dixerūt de dispōne defectus, est qsitū fm naturam: sed defectus est notē existentie per se: dixit aut hoc: vt doceat, q nō cōsistit ex re posteriori sup subltātia & eētiq;

Log. cū cō. Auer. N N N

Posteriorum

ABRAM

SVRANA

D manet quæstio causæ, sicut remanet in rebus notis esse per se, sicut est in rei veritate eclipsis dispositio, quia sensu noscitur ipsam esse & ignoratur ipsius causa. Dum autem dixit: Et hic est locus alterius duorum extremorum, id est, tales medij termini sunt definitio maioris extremi in potentia. Et dum dixit. V.g. in his ipsius A, id est eclipsis, quæ est maior extremitas. definitio. n. eclipsis in potentia, prout dixit, est illa, quæ posita est huius demonstrationis medius terminus, scilicet abscissio luminis lunæ à Sole, quando fuerit occultatio, aut extinctio sui luminis, aut ipsius eversio, aut quod contigerit, quod inde commonstreretur, & ob affinitatem naturæ causæ & naturæ quidditatis putatur quod causa sit ipsemet medius terminus: hoc autem accidit, quoniam medius terminus fuerit oratio, quoniam vero non fuerit oratio, hoc non contingit, immo sit perfecta definitio quid sit, huius rei quidditas, cum causa, quæ largitur quidditatem. Et ideo cõperimus Alfarabiũ, quod putet, quod demonstrationes, quæ definitiones largiuntur, sint rerum, quarum sunt duæ definitiones: quarum una sit prior altera, & ideo ipsum inuenimus videntem exemplis his ipsis Aristoteli in suo Libro de Demonstratione. Huius autem totius causa fuit defectus attingendi mentem Aristoteli. & ideo inuenimus ipsum asserentem, quod quarundam definitionum demonstratione commonstratur una duarum ipsarum partium per alteram, prout genus per differentiam. tales autem non sunt

quæ; in huiusmodi demonstrationibus; hoc est, in quibus termini medij sunt res posteriores maiore extremitate, non sunt termini medij non in potentia neque; Iactu: & hoc manifestum ex eo, quod quod causa superest eousque, quæ admodum quod derelinquitur in rebus notis, extrema per se in re secundum veritatem de defectu: quoniam ipse scit esse per sensum, & ignorat causa ipsius. Cum vero dixit: & hic est locus unius duarum extremitatum: sensus est: & huiusmodi termini medij sunt definitio maioris extremitatis in potentia: cum vero d. exemplum huius in his: intelligit per ipsum defectum, quod est extremitas maior: & hoc, quoniam definitio defectus in potentia, quæ admodum dixit, est quod posuit in hac demonstratione terminum medium, hoc est obstipationem Lunæ à Sole per terram, aut extinctionem luminis ipsius, aut conversionem ipsius, aut illud, quod contingit, ut monstretur ex hoc, & ad appropinquationem naturæ causæ ex natura essentie rei: id existimat, quod causa est maior per se: atqui accidit hoc, cum fuerit terminus medius oratio: cum vero non fuerit oratio, non accidit hoc: sed erit definitio perfecta quod est essentia istius rei cum causa, quæ tradit essentiam: & per se inuenit Abunazar existimasse, quod demonstrationes, quæ tradunt definitiones esse sunt, quæ tradunt de rebus, quæ habent duas definitiones: quarum una est prior altera: & secundum hoc inuenimus ipsum usum vtriusque; fuisse in talibus Aristoteli istis eisdem in lib. suo de demonstratione: & hoc totum est causa, ut prius assecutione opinionis Aristoteli. & per se, quod inuenimus ipsum dixisse, quod ex definitionibus est, quod ostendit per demonstrationem, una partium suarum per alteram, hoc est, quæ admodum genus per differentiam

A B R A M

Sunt demones, tatoq; minusq; lat-
giant ipsam quidditatē. Iam autem
in præhabitis exactus est nobis ser-
mo de his. Dum autem dixit. Quid sit
tonitruum? est sensus, extinctionis
qui fit in nubibus, cur tonat? quia
ignis exunguitur in nubib⁹, est aliud
exēplū quo commōstret, qd spēs de-
mōnū, quæ largitur cām, est illa,
quæ largit definitiones: qñ. n. dici-
mus cur tonat in nubibus? & dici-
tur, quia in illis ignis exunguitur,
qñ autē dicimus quid sit tonitruū,
dicitur sonus extinctionis ignis in
nubibus. Et dum dixit: Sintq; nu-
bes c, & tonitruum a, & ignis extin-
ctio b. Intendit accipiamus loco nu-
bium, quod est minus extremū hu-
ius exempli, c, & capiamus loco me-
diij termini, quæ est ignis extinctio,
literam b, & capiam⁹ loco maioris
extremi, quod est ipsum tonitruū,
aut oratio explicans tonitruū nomē
literam a. D. d. Et b, inesse ipsi c, id
ē & ignis extinctio in fit in nubibus:
hoc est, construatur sic syl^lus, In nu-
bibus est ignis, qui exunguitur, &
in quo est ignis, qui exunguitur, est
sonus: sicq; hinc cōcludit, qd in nu-
bibus sit sonus ob ignē qui in eis ex-
tinguitur: hæc autē est perfecta toni-
trui definitio. Et illud significavit
qñ dixit: Et a sit sonus qui his in-
est, id est, qd hinc cōcludat, qd sonus
est in nubibus ob ignis extinctionē
ī ipsis. Expedit autē te scire, qd demō-
strationes, qd largiuntur cām, hoc
est, in qñtis cōpositis, fiunt de accēti-
bus essentialibus, & sunt maior pars
qñtorū, quæ cōsiderāt scēq; speculati-
uē: & iō, qñ qñtur qñtum alicuius
accētis de aliquo subiecto, & loco
eius noīs sumitur huius noīs expō:
in

B V R A N A

& talia non sunt demones, nedū qd A
tradant essentiā: iāq; præcessit hoc
ex sermone nostro: & cū dixit: qd
est tonitrus, extinctio ignis, qui est
in nubibus: pp quid tonat? quoniā
ignis exunguitur in nubibus: hoc
est exemplum vnū: p qd monstrat:
qd species demōnum, quæ exhibet
cām, est quæ exhibet definitiōes: &
hoc, qñ cū dicimus: pp quid toni-
trus est in nubibus: qñ ignis extin-
guitur in ipsis: dicimus, quid est to-
nitrus, sonus extinctionis ignis in
nubibus: & cū dixit: sit nubes c, &
tonitrus a, & extinctio ignis b, sen-
sus est: & accipiamus loco nubium:
quæ est extremitas minor in hoc
exemplo literā c, & accipiamus lo-
co termini mediij, qui est extinctio
ignis, literam b, & accipiamus loco
maioris extremitatis, quæ est toni-
trus, aut oratio exponēs nomen to-
nitrus, literam a, D. d. & b, inesse c,
sensus est: & erit extinctio ignis in-
existens nubibus: hoc est: cōplica-
bitur syl^lus ita: & dicemus: qd in nu-
bibus est, qd exunguitur: & illud,
in quo exunguitur ignis est sonitus:
concluditur itaq; ex hoc, qd in nubi-
bus est sonit⁹ pp illud, qd exunguit C
in ipsis: & hoc ē definitio pfecta to-
nit⁹: & hoc ē, qd significavit, cū d.
& si fuerit sonit⁹ in exñs his qd cōcla-
dit ex hoc, qd sonitus inest nubib⁹ p
mediū extinctiōis ignis ī ipsis. Scire
autē debes, qd demōnes tradētes cām
& exñtiā, hoc ē ī qñtis cōpositis, erūt
vtriq; ī accētib⁹ substācialib⁹: & sūt
magna pars qñtorū: de qbus cōfide-
rāt artes speculatiuē: & ppea cū qñ-
uit exñtiā accētis alicui⁹ ī sub^oto ali-
quo, accepit loco noīs sui declaratio-
nē: qd hoc nomē appet ī hac declara-
N N N ij tione

Din hac expositione necessario appareret accidere subiectum illud enim progreditur de hoc accidente gressu dicitur: & quoniam sumitur hoc subiectum minus extremum, & res, quod progreditur de illo gressu generis: dico de hoc accidente, maius extremum, & sumitur medius terminus causa concludens esse maioris extremi in minori, necessario provenit huius accidentis definitio perfecte v.g. quia quoniam nos sumimus loco nominis tonitruum, quod sit sonus in nubibus. Deinde constituiamus sic syllogismum, & dicimus in nubibus est ignis, qui extinguitur, aut sufflans ventus, & quoniam sic est ibi est sonus, quia hinc concluderetur, quod in nubibus sit sonus ob ignis extinctionem, qui fit in ipsis, & sic conuenit, quando res est nota esse, ignota causa, sicut est dispositio tonitruum secundum veritatem. ipsum. n. est notum esse, ignotum secundum quidditatem: nam multi viri multa de ipso asserunt. Dico quod notum est de re ipsius tonitruum, quod sit sonus in nubibus, ignotum autem est quid sit hic sonus: & maior pars demonstrationum Philosophiae Naturalis sunt huius portiois, scilicet maior pars accidentium, quae insunt corporibus naturalibus, sunt nota esse, quae rimus vero causam ipsam essendi, & hinc constituuntur illorum definitiones. Dum autem dixit: Et si iterum huius medij alterum fuerit, iam fit ex reliquis orationibus. Intendit & si fuerit medio termino, qui est supplementum definitionis maioris extremi causa aliqua eo prior, illa causa sit de supplemento definitionis eius, scilicet maioris extremi. Dum autem dixit: Iam fit ex reliquis orationibus. Intendit, ex orationibus,

tionem ex necessitate subiecti accidere: quoniam ipse procedet ab hoc subiecto, per se dicitur: cumque; acceperit hoc subiectum extremitatem minorem, & illud, quod procedit ab ipso, per se generis, hoc est ab hoc accidente, extremitatem maiorem: accipiet terminus medius causa consequens existentiam maioris extremitatis in minore, proveniet ex necessitate definitionis istius accidentis secundum perfectionem: ut in exemplo, cum acceperimus loco minoris tonitruum, quod est sonitus in nubibus: per quem copulauimus syllogismum: & cum dixit: & in nubibus ignis & ventus, aut ventus conuersiuus: cumque; fuerit in ipsis hoc, erit in ipsis sonitus. Concludit. n. ex hoc, quod in nubibus est sonitus per extinctionem ignis, quae est in ipsis: & ita accidet: cum fuerit manifesta existentia, & ignota causa de intentione tonitruum secundum veritatem: quoniam nota erit existentia, ignota essentia: homines. n. dixerunt de ipso res multas: hoc est, quod notum est ex intentione tonitruum, quod est sonitus in nubibus: sed ignotum, quod est hoc totum demonstrationibus sanctae Naturalis: quarum multae sunt ex hac secta, hoc est, quod magna pars accidentium: quae sunt in corporibus naturalibus: est notae existentiae: sed quod ratur causa existentiae ipsorum: & ex hoc statur super definitionibus ipsorum: & cum dixit: & si in eithoc consimiliter etiam medium alterum, erit utique; ex rationibus reliquis sensus est: & si habuerit terminus medius: qui est perfectio definitionis extremitatis maioris, causam priorem ipso: erit causa illa ex perfectione definitionis ipsius, hoc est extremitatis maioris: & cum dixit: hoc utique; erit ex rationibus reliquis: hoc est,

ΑΥΡΑΜ

ΕΥΡΑΝΑ

quæ relictæ sunt de eius perfecta de-
finitione, & nondum est perfecta,
quando autem non relinqueretur
ibi causa, iam perfecta esset defini-
tio, & non relinquitur ibi res quæ
sit huius definitionis pars.

est, ex rationibus, quæ derelinquunt
ex definitione ipsius perfecta, & nō
sunt perfectæ: cumq; non superfue-
rit nomen causæ, iam perfecta erit
definitio, & non nomē rei, erit pars
ex hac definitione.

ΑΝΤ. ΙΝΤΕΡ. ΤΕΧ. ΙΧ.

Qualiter igitur accipitur ipsum quid est, & fit notum, dictum
est. Quare syllogismus quidem ipsius quid est non fit, neque demon-
stratio, planum est tamen per syllogismum & per demonstrationē:
quare neque sine demonstratione est cognoscere ipsum quid est, cuius
est causa alia, neque est demonstratio ipsius, quemadmodum & in
dubitationibus diximus. Est autem horum quidem altera quedā cau-
sa, illorum vero non est: quare planum, quod & ipsorum quid est alia
quidem immediata & principia sunt, quæ & esse & quid est sup-
poni oportet, aut alio modo manifesta facere, quod Arithmeticus
facit, etenim quid est unitatem supponit, & quod est.

1442 Quo autem inueniatur ipsum
q̄ quid sit, & fiat notum, iā præ-
finitum est. Igitur syllogismus de eo
quod quid res sit, non est, neq̄
etiam demonstratio, excepto q̄ iam p̄
syllogismum & demonstrationem cui-
dens fit, & ideo non est aditus,
ut sciamus q̄ quid sit vlla rerū,
quarum est altera causa, sine de-
monstratione, neque etiam ip-
samet demonstratione inueni-
tur, prout in nostris dubiis præ-
finitum est. Iam autem aliqua-
rum rerū est causa, quæ sit alia
res, & aliquarum non est. Sicq̄
notum est, q̄ rerum, quarum
est quid sit, quarundam non est
medium, & illæ sunt principia,
& has expedit subiectione sup-
poni, & quod sint, & quid sint,
aut

Dixit Arist. Qualiter igitur in T.c.41.
uenitur intentio quid est, & fit
nota, iam utiq; definiuimus: igitur
syllogismus quidem de quid est,
non erit, neq; demonstratio consistet ē:
preterq̄ q̄ manifestū utiq; per
syllogismum & demonstrationē: & p̄p̄ea non
est via ut sciamus intentionem
quid est res de n̄s, quorū est alte-
ra causa sine demonstratione: neq; cō-
sistit ē inuenitur per demonstrationem
per se: quemadmodum definitū
fuit in dubitationibus. Iāq; in-
uenitur quorūdā cā, quæ est ali-
quid aliud: quorundā vero nō
inuenit: manifestū igitur, q̄ re-
rum consimiliter ē, quæ habēt
quid est, nonnullę nō habēt me-
diū, et hæ sunt principia, & hæ
utiq; op̄z ponere pōne q̄a sunt,
NNN iñ &

Posteriorum

ABRAM;

BVRANA

D aut vñ et patefit alio mō: hęc autē scit Arithmetic⁹, qā subiectione ponit, q̄ vnū sit, & quid sit.

& quid sunt: aut apparet manifestum hoc p̄ modū aliū: & hoc est illud, qđ scit artifex numeri.

Cō. 42. Dixit: Quomodo autem inueniatur ipsum q̄ quid sit, & fiat notum, iā p̄finitū est. i. quo autē mō cōstruat rei definitio, & fiat apđ nos de mōne nota, postq̄ ignota fuerit, iā p̄finitum est. Et per hoc insinuat has causas demōnū, quę sunt definitiones in potentia p̄xima, & sunt rerū quarū quidditatem sunt causę affirmantes. Dum autem dixit. Igitur syls de eo q̄ quid res sit non est, neque etiā demonstratio. Intendit, q̄ iam p̄finituimus q̄ nō est syls de definitione, hoc est, q̄ non inueniatur quę largiatur definitionem, inquantum est definitio: p̄ter q̄ differat ordo suę positionis. Iam. n. demonstratū est, q̄ qñ in p̄missis proposuerimus, q̄ sint definitiones, ex illis non concludatur definitio, sed hęc est petitio: qñ autē hoc ita est, notum est, q̄ demonstrationes, inquantū sunt syls, non cōcludant definitionem, quia inter definitionem & definitum non est medium naturaliter q̄ sint definitio, ex qua concludatur definitionem inesse definito. Verumtñ contingit quibusdam syls demonstratiuis, q̄ ex eis intelligatur ipsa definitio, & illę sunt definitiones, quarū conditiones & attributa expleuimus: demonstratio. n. quę largitur q̄ partes illius, quod significat nomē rei, mutuo insint ob causam extra illā, illa iam largita est esse hanc rem, eiusque definitionem: sed hoc proxima potētia: hoc est, quia ex quo syls

Dixit: qualiter igit inuenit̄ intentio qđ est, & fit nota, iā vtiq; definiuimus: sensus est: sed quō stat sup definitione rei, & fit nō per demōnē apud nos, postea q̄ fuerit ignota, iā vtiq; definiuimus p̄ hoc designatū p̄ hoc ad has cās de demōnibus, quę sunt definitiones in potentia propinqua: & hęc sunt, q̄ erunt rerū q̄ sunt essentielles, causę consequentes ipsas: cū vero dixit: sylsus vero de quid est, non erit, neq; demonstratio cōsimiliter ēi sensus est: qm̄ cū definiuerimus, q̄ non erit sylsus super definitionē, q̄ nō inueniet̄ demō tradēs definitionē in eo, q̄ est definitio: absq; eo, q̄ variet̄ ordo positionis suę: & hoc, qm̄ iam declaratum fuit: qm̄ cū posuerimus in propōnibus, q̄ sunt definitiones: q̄ nō cōcludit̄ ex ipsis definitio: sed erit hoc petitio: cūq; hoc ita sit. Planū vtiq;, q̄ demōnes in eo, q̄ sunt sylsus, non cōcludūt definitionem: qm̄ nō est inter definitionē & definitū medium fm naturā: qđ sit definitio, ex qua concludat̄ definitionem inesse definito: sed accidet quibusdam syls demonstratiuis: vti intelligat̄ ex ipsis definitio: & hęc sunt demōnes, q̄ perficiuntur ex conditionibus ipsorū & dispositionibus ipsarum: & hoc, qm̄ demonstratio, quę tradit, q̄ partes eius, quod significat nomen rei, insunt subinuicem propter causam extra ipsam: iam itaque diximus existentiam istius rei & definitionem ipsius: sed hoc est in potentia propinqua: hoc est: qm̄

Cō. 41.

ABRAM

Sylls largitur, q̄ vna partium illius quod significat ipsum nomen, inest alteri per eius causam: hinc sequitur, q̄ rei definitio sciatur per eius causam: & ideo aggregatū ex hoc est perfectissima definitionum: & fm hoc oportet q̄ intelligatur sermo Arist. in hoc loco. Et ideo dixit in hoc libro, Excepto q̄ iam per syllogismū & demōnem evidens sit; idest, quia sylsus demōstratiuus, & si non largiatur definitionem, in quantum est sylsus, tamen definitio deuenit nobis evidens ex eo, postq̄ ignota fuerit, sicut demonstrationes causarum largiuntur causas. Et dum dixit: Et ideo non est aditus ut sciamus q̄ quid sit vlla rerū, quarum est altera causa sine demōne. Intendit, sed definitio ignota, quæ apparet ex demonstratione, quæ largitur quidditatis causam, cuius est aliqua causa: talis. scilicet definitio nō sit evidens vllō modo, nisi demōne, sicut est definitio eclipsis, quæ nunquam scitur nisi ob demōnē, cuius medius terminus est causa agens ipsam. Quæ vero causa hæc sit, quarundam rerum est effectiua: omnium autē est ipsa finalis: forma vero & materia sunt, quibus quidditas sibi constat: & sunt illæ, quæ demōne commonstrantur per cām. Et dum dixit: Neq; etiam ipsamet demonstratione inuenitur, prout in nostris dubijs præfinitum est. Incedit q̄ impossibile sit q̄ inueniatur demonstratio de ipsamet definitione: prout commonstratum hoc est ex prædictis ac dubia huius rei. enuntiauerunt enim præcedentes orationes, quod definitio aut sciatur demonstratione, aut nō scitur:

&

BVRANA

qm̄ tradit sylsus, q̄ vna partium eius, qd̄ significat nomen inest alteri per causam suā: sequitur ex hoc, ut sit definitio rei cognita per cām suā: & p̄pea erit aggregatū ex hoc perfectum definitiōnū: & fm hoc oportet, ut intelligatur oratio Arist. in hoc loco. Et propterea dixit in hoc libro: præterq̄ q̄ manifesta vtrique sit p̄ sylsm: sensus est: q̄ sylsus demōstratiuus non tradet definitionem in eo, q̄ sylsus: igitur definitio provenit nobis manifesta ex ipso, posteaq̄ fuerit ignota: quemadmodū demōnes causæ tradunt causam: & cū dixit: & p̄pea nō est via, qua sciamus intentionem quid est res de ijs, quæ habent aliam causam absq; demonstratione: sensus est: sed definitio ignota apparet ex demonstratione, quæ exhibet causam essentia in eo, q̄ habet causam: nō fiunt manifeste definitiōes talium, nisi per modum aliquem, nisi per demōnem: quemadmodum demō de definito defectus: quoniam non scitur in æternum, nisi per demonstrationem: in qua medius terminus sit causa cōferens ipsi: atqui non est hæc causa ipsius, nisi efficiēs de aliquibus, & finalis de omnibus: forma autem & materia sunt illæ, quæ constituunt essentiam: & sunt illæ, quæ ostenduntur per demōnem cām: & cū dixit: neq; cōsistēt inest demō p̄ se: quæadmodū p̄missimus i dubitatiōibus n̄ris: sensus ē: neq; fieri p̄t, ut inueniat demō sup̄ definitiōe p̄ se: quæadmodū declaratū fuit hoc ex smonib⁹: q̄ p̄cesserūt sup̄ dubitatiōib⁹ i hac re: & hoc: qm̄ smōes p̄cedētes iudicauerūt q̄ d̄fio, si scit, aut scit p̄ demōnē, aut n̄ scit:

NNN iij cūq;

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

D & qñ commonstratum est, q non
sciatur ex demfōne, sequebatur al-
terum mendacium: scilicet quod
definitio non sciatur, & huius du-
bij solutio fuit notificando quod
aliquo modo definitio sciatur de-
monstratione, & non sciatur altero
modo, & constituta est demonstra-
tio de dubio ad duas partes. & sol-
uit hoc dubium præmissum, & de-
uenit perfecte scientia huius ques-
ti. Et expedit te scire, q qñ fuerint
hic definitiones, q nequeunt osten-
di ex demonstrationibus nisi per ac-
cidens, & per remotum modum,
E quia non sint illarum aliqua causa,
quæ inferant illis suas quidditates,
si fuerint, nisi q apud nos sint igno-
ta, visum est Aristoteli, q perfectio
nis artis definiendi sit tradere loca,
ex quibus educantur præmissæ, quæ
largiantur q prædicatum sit subie-
cti definitio, & numeravit illa loca
in Lib. Topicorum fm totum, id est
loca vniuersalia huic rei ad educio-
nem definitionum topicarum, vt
inde colligantur loca demonstrati-
ua. Et proprie decreuit illis librum
F topicorum, quia sunt demonstra-
tiones logicæ, dico ex arte Logica.
Et postq commonstrauit q defini-
tiones sciuntur ex demfōne: quia re-
rū definitionum sint causæ extra il-
larū essentia, intendit notificare q
quarundā rerum sint hmōi cāæ, &
quarundā nō sint hmōi cāæ. Et d. Iā
autem aliquarum rerum est causa,
quæ sit alia res, & aliquarum non
est. Et postquam enuntiauit, q re-
rum sint duæ species, quædam spēs,
quarum est causa, & sunt quarum
definitiones commonstrate sunt ex
demfōnibus constitutis de illis:
& quarundam

cūq; declaratum fuerit, q non sciē
per demfōne, sequitur falsum vnū,
q non sciatur, vt sciatur definitio: &
fuit hoc dubium in eo, q docet, q
definitio sciatur per demfōne ex par-
te, & non sciatur ab altero: & consti-
tuit demfōnem super dubio duorū
laterum: & resoluit dubium prius;
& adduxit quæstionē in hoc quæsi-
to fm perfectionem: Et debes scire,
q cū fuerint hic definitiones, non
est possibile, vt fiant manifestæ ex
demfōnibus nisi per accidēs & p in-
tentionē longinquā: qm non habēt
causas ex quibus sequantur essentia
ipsarum, si fuerint, præterq q non
sunt notæ apd nos: vidit Arist. q ex
perfectione artis definitiua est, vt
tradat locos: ex quibus progrediun-
tur propōnes, quæ tradunt, q defini-
tio ē p̄dicatū de subiecto: & enume-
rauit locos illos in lib. dialecticæ vlt,
hoc est locos vses in hac intentione
ad extrahendas definitiones dial-
ecticas & demfatiuas ad colligendū
ex hoc locos demonstratiuos: & ap-
propriauit ipsis librum dialecticos:
quoniam sunt demonstratiui ser-
mocinantes: hoc est ex arte sermo-
nis. Et posteaquam declarauit, q
definitiones sciuntur vtique ex de-
monstratione: quoniam defini-
tiones rerum sunt ipsis causa extra
substantiam ipsorum: vult, quod
nonnullorum inueniuntur causæ
cum hac dispositione: & nonnullor-
um non inueniuntur causæ cum
hac dispositione: & dixit. Iamque
inuenitur quorundam causa, quæ
est aliquid aliud: & est ea, quæ mon-
strat definitiones ipsorum per de-
mfationes constitutas super ipsis:
quorundam

A B R A M

B V R A N A

& quarundam non est causa, enun-
tiauit quod hinc sequatur, q̄ qua-
rundam rerum, quarum sunt defi-
nitiones, de quibus non constitua-
tur demonstratio, ex qua euident
fiant illarum definitiones, quia il-
larum non sit mediusterminus, qui
sit causa exterior, & quod harum
definitiones sint p se notæ. Et dixit:
Sicq; notum est, quod rerum, qua-
tum est quod quid sit: quarundam
non est medium, & illæ sunt princi-
pia, id est, sicq; notum est, quod re-
rum, quarum sunt definitiones, qua-
rum nō est medium, quod illarum
definitiones sint per se notæ, aut sup-
ponuntur vt notæ, si illarum causæ
in alia arte sunt scitæ. Et ideo artifex
illas supponit subiectione, dico q̄
supponat illas esse, & illud significa-
uit quando dixit: Et has expedit sub-
iectione supponi, & quod sint, &
quid sint. Hæ autem sunt, vt puncti
definitio in Geometria, & vnius in
Arithmetica. Et quādo harum sunt
duæ species, quædam per se notæ es-
se, & quædam, quæ indigent com-
monstratione, Dixit: Aut videtur
& patet alio modo, hic autem scit
Arithmeticus, id est, si illas esse est
ignotum, expedit commonstrare
illas esse in alia sciētia eo modo quo
facit Arithmeticus de essendo vnū
& de ipsius definitione. Deinde di-
xit: Quia subiectione ponit, quod
vnū sit, & quid sit, id est quia Arith-
meticus recipit vnum esse, eiusq; de-
finitionem simul, & supponit hoc.

quorundā vero non est causa: enun-
tiauit, q̄ sequitur ex hoc pars illius,
quod habet definitiones: super quo
non consistit demonstratio: intelli-
git definitiones ipsorū ex ipso: quo-
niam non habent terminum me-
diū, qui est causa extrinseca: quodq;
definitiones istæ sunt per se notæ:
& dixit. Planum itaq;, q̄ eorum cō-
similiter etiā quæ habent quid est,
nonnulla nō habent medium: quæ
sunt cōclusiones: sensus est. Planum
itaq;, q̄ eorū, quæ habēt definitio-
nes, nō habent medium, q̄ definitio-
nes ipsorū sunt notæ p se, aut ponun-
tur in notis: si fuerint causæ ipsorū
notæ in arte alia, & propterea posuit
ipsam artifex positionē, hoc est po-
suit existētiā ipsius: & hoc est, quod
significauit, cū dixit: & de his vtiq;
sequit, q̄ ponant positione, q̄ sunt,
& quid sunt: & hæc, quæadmodum
definitio puncti in geometria, & vni-
tatis in numero: cumq; ita se habue-
rint istæ duæ spēs, q̄ ex ip's aliquæ
sunt notæ existētiæ, & ex ipsis aliquæ
indigent monstratione: dixit. Et ap-
paret, aut manifestū sit hoc p modū
aliū: & hoc illud, quod nouit arith-
meticus: sensus est: & si fuerit existiē-
tia ipsius ignota: oportet, vt mon-
stret existētia ipsorum p sciām al-
teram fm modum, quo facit artifex
numeri de existētia vnitatis & defi-
nitione ipsius. D.d. Et hoc, qm po-
nit positionē, quia vnitatis est, & quid
est: hoc est, q̄ artifex sciētie numeri su-
scipit existētiā vnitatis & definitio-
nem ipsius simul, & ponit hoc.

7.9. pars. *Habentium autem medium, & quorum est aliqua altera causa
substantia, est per demonstrationem, quemadmodum diximus, ostende-
re non ipsum quid est demonstrantes.*

Res

Dixit

Posteriorum

ABRAM

BERNARD

T.c.43 **D** Res vero, quarum sunt media, & quarum substantia est causa aliqua, quae sit alia res, iam scitur illa & demonstratione cui dens sit, ut diximus: nos enim non commonstramus ipsum quod sit.

Cd.43 **E** Hoc quod dixit intelligitur ex precedentibus, scilicet quod rerum, quarum sunt causae extra illas, scilicet quae sunt causa suarum quidditatum, ipsarum definitiones sciuntur, & educuntur demonstrationibus, quae de illis sunt ex illis causis: demum enim non largitur definitionem in quantum est syllogismus demonstrativus. Et hoc intendebat quando dixit: Nos enim non commonstramus ipsum quod sit.

T.c.43 Dixit Arist. Eorum vero, quae habent media: & in quibus est de substantia quid est res alia, iam utique scitur & apparet per demonstrationem, quemadmodum diximus: quoniam nos utique non ostendimus intentionem quid est.

Cd.43 Hoc, quod dixit, intelligitur ex precedentibus: quod est, quoniam eorum, quae habent causas extrinsecas ab ipsis: hoc est, quorum essentiae inveniuntur causa: iam utique sciuntur definitiones ipsorum, & manifestae fiunt ex demonstrationibus, quae efficiuntur super ipsis ex illis causis: quoniam demonstratio tradit definitionem in eo, quod est syllogismus demonstrativus: & hoc est, quod voluit, cum dixit: quoniam nos utique non ostendimus intentionem quid est.

T.9. par *Definitio autem, quoniam est oratio ipsius quid est, manifestum est, quod aliqua quidem erit oratio quid significat nomen, aut oratio altera nominalis. Ut quid significat quid est secundum quod triangulus, cuius habentes quod est, quaerimus propter quid est, difficile est autem ita accipere, quae non nominamus quod sunt, causa vero dicta est prius difficultatis, quoniam neque si sunt, aut non, nominamus, nisi secundum accidens.*

T.c.44 **E** Definitio dictum est, quod sit oratio quaedam: quia manifestum est, quod una sit quae dicat nomen, aut aliud quod vice significationis nominis gerit. Exempli gratia, quid significet trigonus hic: quoniam nobis fuerit quod sit, quaerimus cur hic sit. Difficile enim est sumere res, quas nescimus an sint, ob ipsarum causas, sed ob aliquod ipsarum accidentium. Difficultatis autem causam in precedentibus diximus: nos enim nesciremus sit ne, nisi per accidens.

Dum

T.c.34 Dixit Arist. De definitione vero, quod diximus, quoniam est oratio quid est: planum utique, quod una est haec, quae dicit, quid significat nomen, aut oratio intrinsecas in capite significationis nostrae: ut in exemplo, quid significat, quid est triangulus ille: in eo, quod habuerimus, quod ipse est, quaerimus propter quid est: & hoc, quoniam difficile est, ut accipiamus ea, de quibus non nominamus, si sunt: causam vero difficultatis iam narrauimus in precedentibus: quoniam non nominamus, si est, aut non per Deum, nisi secundum accidens.

Dixit:

ABRAM

C6.44 : Dum dixit: Definitio dictum est quod sit oratio quædam. Intendit definitionis definitio est oratio quæ rei quidditatem significat. Et postq̃ definiērat definitionē, cœpit distinguere species, de quibus dicitur definitionis nomē. Et dixit: Quare manifestum est quod vna sit quæ dicat quid nomen significet, id est, vna orationum, pro quibus absoluitur definitionis nomen, est oratio explicans nominis significationem, & sit de rebus ignotis esse. prout quæreretur quid nomen vacui significet, & nomen naturæ: & diceretur, quod vacuum significet locum, in quo nihil assistat: & quod naturæ nomen significet corporum principium, quo secundum se moventur & quiescunt, præter quod apud nos sit de vacuo verum sit, aut non sit notum autem est, quod vis horum significationis sit vis ipsi⁹ nominis. Et tales definitiones sunt, quæ ponuntur initium scrutinij de essendo rem quando quidditatum harū rerum fuerint causæ, prout in exactis diximus. Et dū dixit: Aut aliud dictum quod vicem significationis nominis gerit. Intendit, per illud orationes exponentes nomina rerum, quæ apud nos sunt sine suis nominibus, & ideo, prout puto, posuit illas inter gerentes vicem nominis significationis, id est inter res, quas ignoratur esse. hoc autē ita fuit, quoniam res, quas nescitur esse, ob suas causas, non veræ sciuntur esse p definitiones, quæ sunt talium rerum, & ipsæ similes sunt definitionibus, quæ sunt orationes nomina explicantes. Deinde deduxit exemplum definitionū huius speciei, Et dixit:

Exēpli

BVRANA

Dixit: De definitione vero, quod **C6.44** diximus, qm̃ est oratio quid est: sensus est: & definitio definitionis, est, oratio significans super essentia rei: & posteaq̃ posuit definitionem, cœpit distinguere species, i quas diuidit nomē definitionis: & dixit. Planū utiq; q nō est hæc, q̃ dicit, quid signat nomen: sensus est, & vna orationū, sup quibus dimittit nomen definitionis, est oratio declarans significationē nominis: & erit de rebus ignotis existentia: quæadmodū si dicat, quid significat nomen vacui, & nomē naturæ: & dicat, q vacuum significat locū, in quo nō est corpus: & q nomē naturæ significat principium corporū, quæ movent & quiescūt p se: absq; eo, q habeamus de vacuo, si est, aut nō est: & manifestū q potētia significationis istorū, est potentia noīs, sed definitiones istæ ex sunt, q ponūt principium inquisitionis de exntia in eo, q sunt essentielles res istæ causæ: quæadmodū dixim⁹ in pcedentib⁹: & cū dixit: aut oratio vna posita in capso significationis noīs: intelligit p ipsum orationes declarantes noia rerū, q sunt apud nos absq; noibus suis: & ppea posuit ipsas fm q existimo intrātes in capsm significationis noīs, hoc est in capsm rerū: quartū ignorat existētia: atqui fuit hoc ita: qm̃ eorum de quibus nō scitur existentia ipsorum pp causas suas, non scit utiq; existentia ipsorū fm veritatē: quemadmodum definitiones, quæ sunt de huiusmodi reb⁹: quæ assimilantur definitionibus, q sunt orationes declarantes noia. Deinde adduxit exemplū istius speciei definitionū, & dixit: exemplū huius qd signat, quid est triāgulus: sensus est: exēplū

D Exempli gratia quid significet trigonus, id est, exempli gratia, quando Geometra exponit trigoni nomen quòd sit figura tribus lateribus contenta, quia hæc est trigoni definitio ex parte, qua trigon⁹ est, apud nos notus esse, & est notum per nominis significationem ex parte qua trigonus non est apud nos notus esse per eius causam, & ex hac parte similis est orationibus explicantibus nomina, hoc est, quæ esse simpliciter ignoratur. Et propterea quia hæc est trigoni dispositio, scilicet quod apud nos sit notus esse, non per ipsius causam, Dixit: Quando nobis fuerit quòd sit querimus cur hic sit, id est de talibus definitionibus consideratur nobis quæsitum cur sit: hæc namque definitiones fiunt de rebus notis esse, hoc cognitionis modo, dico de rebus non esse non per ipsarum causas. Dum autem dixit: Difficile enim est sumere res quas nescimus an sint ob ipsarum causas, sed ob aliud ipsarum accidentium. Dixit autem hoc, quia difficile aut impossibile est, quòd sciantur causæ rerum, quæ sunt notæ esse per rem accidentalem. nam ex quo debilis est nostra cognitio de essendo tales res, quia non sunt notæ esse per suas causas, ideo difficilis est nobis cognitio suarum causarum, & cognitio suarum definitionum per ipsarum causas, quoniam scientia essendi rem est prior cōditio quam scientia illius quidditatis, & quando apud nos sunt debiles hæc notitiæ, quæ scilicet præassumptæ sunt cōditiones ad cognoscendū definitiones,

difficile

exemplum huius, per quod monstrat Geometra nomen trianguli ex eo, quod est figura triū laterū, quoniam hæc est definitio trianguli ex parte, qua est triangulus notæ existentie apud nos: & ipsa plane declarat ex parte, qua triangulus, non est notæ existentie apud nos per causam suā: & ipsa ex hoc modo assimilatur orationibus declarantibus nomina, hoc est, quorum ignoratur existentia absolute: & quoniam hæc est intentio trianguli, hoc est, quoniam habemus notam existentiam non per causam suā: dixit hoc: quoniam de eo, quod fuerit apud nos existens, querimus per quid esset sensus est: exemplum vero horū, de quibus consideramus quæsitum per quid est: & hoc, quoniam definitiones istæ, erunt utique: de rebus notæ existentie per hunc modum cognitionis, hoc est rerū notæ existentie non per causas suas: & cum dixit: & hoc, quoniam per modum difficile utique est, ut accipiamus ea, de quibus non novimus si sunt sensus est: & consistentia super huiusmodi definitionibus rerū, est difficile nimis, hoc est rerū: de quibus non novimus, quod sunt per causas suas, sed per aliquod accidentiū: atqui hoc ita est, quoniam difficile est, aut impossibile, ut sciantur causæ rerum notæ existentie, ut dispo accidentiū: & hoc, quoniam cognitio nostra de existentia huiusmodi rerū est levis, quoniam non novimus existentiam ipsarum per causas suas, difficilis est nobis cognitio causarū suarum, & cognitio definitionum suarū per causas suas per cognitionem existentie rerū, posuit conditionem prius de cognitione essentia ipsius: cumque habuerimes cognitiones istas leves, hoc est, in quibus ponitur prius cōditio de cognitione definitionis

durū

ΑΒΒΑΜ

ΒΙΒΡΑΝΑ

difficile est nobis constituere definitionem ob ipsius causam. Et illud est quod insinuabat quando dixit: Difficultatis autem causam in precedentibus diximus: Hoc est, quod rerum, quarum esse cognoscitur non per ipsarum causas, non est aditus ad sciendum ipsarum causas, nisi per accidens: prout dixit de constituendo eclipsim, si sit eius umbra. Simile est illud, quod dixit de essendo triangulum, illi, quod dixit de illo, quod dixit de scientia essendi eclipsim per rem posteriorem ea. Ambo enim includunt notitiam essendi non per causam. equum enim est de rebus, quas esse scitur ex rebus posterioribus, siue ipsarum siue sint aliqua causa, siue non, ambae enim includunt quod scientia essendi illas sit imperfecta.

durum est nobis consistere super definitione per causam ipsius: & hoc est, quod designavit: causam vero difficultatis iam narrauimus in precedentibus: hoc est, quoniam eorum, quorum scitur existentia non per causam suam, non est utique via ad cognitionem definitionem, neque per accidens: quemadmodum quod dixit, de consistentia super defectu, ex eo, quod si est comparanti umbra in tempore oppositis: causa vero ipsius haec est: quam dixit de existentia trianguli, quam dixit, de cognitione existentiae defectus per rem posteriorem ipsa: quoniam utrumque ipsorum comprehendit cognitionem existentiae non per causam: & hoc, quoniam eorum, quorum non scitur existentia per causas suas, scitur existentia ipsorum ex rebus posterioribus, quod hoc est ipsis causa, aut non: & hoc, quoniam utrumque ipsorum comprehendit, quod cognitio de existentia ipsorum deficit.

ANT. INTER. TEX. X.

Oratio autem una dupliciter est, hac quidem coniunctione, ut illas, illa vero unum de uno significans non secundum accidens. Una quidem definitio est definitionis, quae dicta fuit. Alia autem est definitio oratio significans propter quid est: quare prior quidem significat quidem, monstrat autem non, posterior vero, manifestum est quod erit tanquam demonstratio ipsius quid est, positione differens a demonstratione. differt enim dicere, propter quid tonat? & quid est tonitrus? dicet enim hic quidem, quonia extinguitur ignis in nubibus, quid autem est tonitrus? sonus ignis, qui extinguitur in nubibus: quare eadem oratio alio modo dicitur, & sic quidem demonstratio continua, sic autem definitio.

T.c.45 Oratio autem una dicitur secundum duas species. quarum una est per coniunctionem, sicut est quod. Altera autem est, quoniam unum de uno significat non secundum accidens: una autem definitionum est illa, quam nunc dicta est.

Et

Dixit Arist. Oratio autem dicitur una secundum duos modos: quorum unus est, ut ligamentum graduum: alter vero in eo, quod significat unum de uno non per viam accidentis: una autem definitionum haec est, quam dicta est nunc.

Iam

T.c.45

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

D Et inuenit altera definitio, quæ est oratio explicans, cur res sit: præcedens autem hæc significat quidem significationē quamdam: veruntamen non cōmonstrat commonstrationem: hæc autem altera notū est quod sit, sicut demonstratio cur sit, sed positione differt à demonstratione. Est enim differentia dicere, cur tonat: & dicere, quid tonitruum sit: ad hoc enim respondetur, quia ignis, qui est in nubibus, extinguitur: sed ad quid sit, respondetur quod sit sonus ignis extinctionis in nubibus. vna ergo eadem oratio dupliciter dicitur: illo autem modo est demonstratio continua: hoc vero modo est definitio.

C6.45. Ex quo intēdebat enūtiare quot modis dicat definitio, cū definitio sit oratio vna: ipsa autem oratio dī vna multipliciter, intendit notificare quot modis dicatur vna ad exponendum hinc significatū, quo definitio dicat oratio vna. Et dixit: Oratio aut vna dicitur fm duas species, quarum vna est per coniunctionē, sicut est quod, id est de oratione dī, q̄ sit vna oratio, occasione dictionū coniunctionis, quibus cōiungitur, sicut hoc, quod sic vocatur. Dicitur autem de illis q̄ sint vna, quia illarum partes sunt coniunctę inuicem per dictionem coniunctionis, cum in rei veritate sint orationes multe. Deinde dixit: Altera autem est, qm̄ vnum de vno significat, nō fm accidens, id est, q̄ vna oratione significetur vna res, nō secundū accidens.

iam

Iam vero inuenit definitio alia: & est oratio docens pp quid est hoc: & prior quidem significat significatione, monstratione autem non monstrat. Planum aut, q̄ hæc altera est tanquā demō de quid est, sed diuersificatur à demōne situ: & hoc, qm̄ inter hoc, quod dicitur, pp quid tonat, & inter hoc, quod dicitur, quid ē tonitru⁹ est dīa: & hoc, qm̄ respondebit vtiq̄, in hoc quidem, quoniā ignis, qui est in nubibus extinguitur: quid est autem, respondebit vtiq̄ de ipso, quod est sonitus extinctionis ignis in nubibus: oratio igitur vna et eadē dicitur fm duos modos: & illo qdē modo est demō continua, hoc autem definitio.

C6.45 Posteaq̄ voluit enūtiare secundum quot modos dicitur definitio, & definitio est oratio vna, & oratio vna dicitur fm modos: vult docere fm quot modos dicitur ad introduendum ex hoc intentionē, per quā dicitur in definitione, oratio autem dicitur esse vna fm duas species: quarum vna est, vt ligamentū graduū: sensus est: oratio autem dicitur esse vna pp literas ligamenti, per quas ligatur: quemadmodum quæ vocantur ita: atqui dicitur de ipsis, q̄ sunt vnum: qm̄ partes suæ coniunguntur inter se per dictiones cōiunctionis: sed tñ verificatur verificatione orationum plurium. Deinde dixit: Et vna in eo, q̄ significat vnū de vno non per viam accidentis: sensus est: q̄ significat per orationem vnā, intentionem vnā non per accidentis:

et

ABRAM

iam enim ostensum est in Peri hermenijs, q̄ oratio, cuius compositio est compositio conditionis, & adiectæ clausule, quædā est vna per se, & quædam est vna per accidens, & fm hoc voluit notificare hinc, q̄ definitio sit oratio vna per se, non fm accidens. Quidam vero, qui exposuit hunc librum, dixit, q̄ intenderit in hoc eius dicto significare orationē enuntiativā, quæ est vna, cuius prædicatum sit vna dictio significans vnā rem, & sit ipsum subiectum: & hæc etiam est res, quam ostendebat in Libro Peri hermeniarum: sed prima expositio est magis conveniens huic loco, tanto fortius cū ei dicto non fm accidens. D. d. Vna autem definitionum est illa, quæ nūc dicta est. i. definitio in quam introducitur causa inferens quidditatem definito, sicut definitio trigoni & definitio circuli. D. d. Et invenitur altera definitio, quæ est oratio explicans cur res sit, id est, invenitur altera species definitionis, cuius vis est vis demonstrationū, quæ largiunt definitionis causas: hoc est, quæ largiunt ipsam definitionem, & ipsius causam: & hæc sunt definitiones, quarū est causa, q̄ sit quidditatis causa, put in præhabitis dixerat, sicut est definitio eclipsis: & definitio tonitru, hoc est definitiones, de quibus dī, q̄ evidentes fiant ex demonstratione: & q̄ demonstratio non largiatur illas per se. Et dum dixit: Præcedens autem hæc significat quidem significationem quandam, verū tamen non monstrat demonstrationem. Intēdit primā speciem definitionum, quā dixim⁹, q̄ significet esse rem definitam, sed q̄ non cōmonstret illā, id est

BVRANA

& hoc, qm̄ iam declaratū fuit in Interpretatione, q̄ orationū quæ componunt compositio conditionis p ligamentū, aliqua ē vna p se, & aliqua vna per accidens: & pp istud, voluit docere ex hoc, q̄ definitio ē oratio vna per se, non per accidens. Nonnulli vero eorū, qui exposuerunt librum hunc, dixerunt, q̄ voluit p sermonem istum suū significare orationē determinatā, quæ est vna: & est, q̄ prædicatū ipsius sit dictio vna significās sup intentione vna, & ita subiectū: & hanc rem vnā consistit etiam iam declaravit in libro de Interpretatione: sed expositio prima ē decentior hoc in loco: eo maxime cum eo, quod dixit, non per viā accidentis. Deinde dixit: Vna definitionum ea est, quæ dicta est nunc, hoc est definitio, p quam non adduxit causam consequentem definitum: quemadmodū definitio triaguli & definitio circuli. D. d. Iamq̄, invenitur definitio vna, & est oratio docēs pp quid est res: sensus est: iamq̄, invenitur species vna definitionis, & est ea, cuius potentia est potentia demonstrationum, quæ tradunt definitionem & causam ipsius: & istæ sunt definitiones, quæ habent causam, quæ est causa essentiae, fm id, quod dixit in præcedentibus: quemadmodū definitio defectus, & definitio tonitrus: hoc est definitiones, de quibus dī, q̄ manifeste fiunt ex demonstratione, quodq̄, non tradit ipsas demonstrationes per se: & cum dixit: sed hæc prior significat utiq̄ significationē, sed nō monstrat demonstrationem: sensus est: & spēs primæ definitionum, quas diximus, significat utiq̄ existentia rei definitæ: sed non monstrat ipsam: hoc

Posteriorum

A R R A M

B Y R A N A

Id est, q̄ de his definitionibus nō sit demō. Rerū enim notarum esse si scīa fuerit ob ipsarū cām, via est ex suis causis ad suas definitiones, & hæ demōnes sunt quæ sunt definitiones in potentia: si aut̄ ignotū fuerit esse tales res, causa aut̄ fuerit nota, procedit à causa ad scīam essendi & quidditatis. Si vero ipsas esse non fuerit ob ipsarū causas, difficilis sit scīa ipsarum definitionū ob ipsarum causas, aut est imposse, si illarū non sint cause. Dum aut̄ dixit: Hæc autem altera notum est, q̄ sit, sicut demō

Iur sit, sed positiōe differt demōne. Intendit, species vero definitionū, quæ est definitio, in quā deferret̄ deforis causa, est in potentia demō simpliciter de definitione, id est, q̄ largiatur esse definitionem, & eius causam simul. Differūt autem tales definitiones & demōnes ordine & positione: hoc est, quia demonstrationum compositio sit cōpositio orationis enūtiatiuæ, & definitionis cōpositio sit compositio conditionis & corroborationis clausulæ, ac etiā quod præponitur in vna postponitur

In altera. Quia autem dixerat, q̄ nō sit dīa inter hanc demōnem & definitionem, nisi positione, esset alius cuius dicere, ergo quod largit̄ ipsa demō esset idem illi, quod largit̄ definitio. Tu autē iam euitasti hoc, & dixisti, q̄ quæsitum quid sit res, sit aliud à quæsitō cur sit. Vult ergo notificare, q̄ inter demōnem vnde colligit̄, & iter definitionē vnde colligit̄, sit dīa fm rem. Et dixit: Est. n. dīa dicere cur tonat, & dicere quid sit tonitruū i. dicim⁹ aut̄ q̄ defīō dīferat à demōne in cōmonstrando, & q̄ iter ipsas sit dīa, est, q̄ oratio,

qua

hoc est, nō est in istis definitionibus demō: & hoc, qm̄ ea quæ sunt notæ existentia, si fuerit scīa existentia sūt pp causas suas, erit vtiq; via ex causis suis ad definitiones suas: & ex demonstrationes ea sunt, quæ sunt definitiones in potentia: & si fuerit existentia in huiusmodi rebus ignota, causa cognita processus à causa ad cognitionē existentia & essentia: q̄ si fuerit existentia ipsarū non pp causas ipsarū, difficilis vtiq; erit cognitio definitionū suarum pp causas suas, aut nō erit posse, si nō erunt ipsis cause: & cum dixit: Planū aut̄, q̄ hæc altera tanquā demō de quid est: sed diuersificatur demō per positionem: sensus est: species autē definitionum, quæ est definitio, p quā adducitur causa extrinseca, est in potentia demō absoluta de definitione, hoc est tradens existentia definitionis & cām ipsius simul: sed diuersificantur in talibus definitiones & demōnes i ordine & positione, hoc est, qm̄ processus demōnū est processus orōnis determinate, sed processus definitionis est processus conditionis & ligamētī. Amplius quod præcedit in vno ipsorū, sequitur in secundo: & p̄pterea quia dixit: q̄ nō est dīa inter hanc demōnem & definitionem, nisi in situ. Postea aliquis dicere: Igit̄ quod tradit demō est idem cum eo, quod tradit definitio, sed iā mouisti hoc & dixisti, q̄ quæsitum quid est, nō est quæsitum pp quid est: vult docere, q̄ inter demōstrationē, quæ aggregat̄ ex ipsa, & inter definitionē, quæ aggregat̄, est dīa in re: & dixit hoc: qm̄ siue dicat, pp quid tonat, siue dicat, quid ē tonitrus, est dīa: quoniam oratio,

quæ

ABRAM

qua respondetur rñsione ad quid sit tonitruum, & oratio qua respondetur rñsione ad cur sit tonitruū, differunt solo ordine. D. d. Ad hoc enim respōdetur, quia ignis, qui est in nubibus, extinguitur, sed ad quid sit responderetur, q̄ sit sonus ignis extinctionis in nubibus, i. respondetur enim quærenti, cur fiat tonitruum in nubibus, dicēdo, quia ignis, q̄ est in nubibus, extinguitur, & rñsione ad cur sit tonitruum respondeť, q̄ sit sonus extinctionis ignis in nubibus, & postponitur quod ibi præponebatur, & expressa ē oratio alia expressione. Et constante sibi de hoc dixit: Vna ergo eadem oratio dī dupliciter, illo aut modo est demō cōtinua, hoc vero mō est definitio. i. iā itaq; cōmonstratū est, q̄ sit vna eadē res, quæ duplt̄ dicatur, quæ qñ vno modo dicuntur sit demonstratio continua, qñ vero dicuntur altero modo sit definitio perfecta.

BVRANA

quæ ponit in respōsione quid est tonitrus diuersificat̄ ab ipsa in ordine tantum. D. d. Et hoc, qm̄ ipse vtiq; respōdebit, eo, q̄ ignis, qui est in nubibus extinguitur: quid est vero respondebit de ipso, q̄ est sonit⁹ extinctionis ignis in nubibus: sensus est: & hoc, qm̄ respondebit vtiq; apud interrogātem per quid est tonitrus in nubibus: in eo, q̄ dicitur, quoniam ignis, qui est in nubibus extinguit: & respondebitur in ipso respōsioni quid est tonitrus, qm̄ est son⁹ extinctionis ignis in nubibus: & sequitur hic, quod præcedit ibi: & procedit oratio absq; p̄cessu isto: & posteaq; stabilivit hoc, dixit, oratio igit vna & eadem dicitur fm̄ duos modos: & illo quidem est demonstratio continua: hoc autem definitio: sensus est: Iam igitur declaratum est: q̄ vnum & idē dicitur fm̄ duos modos: si in eo, q̄ dicitur secundum modū vnū, est definitio perfecta.

T.10. p̄s

Amplius definitio tonitrus est, sonus in nubibus, hoc autem est ipsius quid est demonstrationis conclusio, immediatorum autem definitio positio est ipsius quid est indemonstrabilis. Est igitur definitio, vna quidem oratio ipsius quid est indemonstrabilis, vna vero syllogismus ipsius quid est casu differens a demonstratione, tertia autem demonstrationis ipsius quid est conclusio.

T.c.46

Iterū tonitruī definitio, quæ est, q̄ sit sonus in nubibus: est demonstrationis cōclusio de eo q̄ quid sit. Et definitio rerū, quarum non est medium, est subiectio ad ipsum q̄ quid sit, quæ demonstratione non cōmonstrat̄. Vna ergo partiū definitionis est oratio de eo q̄ qd res sit demonstratione nō commonstrabilis, altera

T.c.46

Dixit Aristo. Amplius definitio tonitrus est sonitus in nubibus, & hæc est conclusio demonstrationis fm̄ intentionem quid est: definitio aut eorū, quæ non habent medium est positio intētionis quid est indemonstrabilis: vna igitur partium definitionis, est oratio de intentione quid est res indemonstrabilis: Log. cū Auer. OOO et

Posteriorum

A B R A M

D Altera autem est sylls de eo qd quid sit ordine à demōne differens: tertia autem est demōstrationis de eo quid sit conclusio.

Cō. 46 Postq̃ notificauit qualis sit dispō demōnū cū defiō nibus, i. qd explicuit demōnes, ex quibus sit euidēs definitio ex demōnibus, ex quibus nō sit euidēs definitio, voluit notificare hic huius cōuersam, s. dispōne defiuitiōnū cum demōnib⁹. Et dixit: Iterū tonitruī definitio, q̃ est, qd sit sonus in nubibus, est demōnis **E** cōclusio de eo qd quid sit. i. ex eo qd diximus de dispōne demōnum cū definitionibus, vī qd definitiones ex ea parte, qua comparant demōstrationibus, sunt trium specierū: definitio, quæ est demōnis conclusio: sicut dicimus in tonitruī defiōne, qd sit sonus in nubibus. & definitio, ex qua est demōnis conclusio qñ autē connectit suæ causæ, & secū capit est demō positione differēs, & hæc ē altera spēs defiōnis perfectæ. Et postq̃ meminerat de hac specie definitionum, de qua dixit, qd sit demōnis cōclusio, narrauit secundā spēm definitionū, q̃ est demōnis p̃ncipiū: & illę sunt defiōnes, q̃ procedūt fm viā p̃missarū primarū. Et dixit: Et definitio rerū, quarū non est mediū, est subiectio ad ipsum qd sit, quæ demōne non commonstrat. i. tertia est spēs definitionū, quæ sunt definitiones, quæ sunt rerum, quæ non commonstrantur syllo, sed sunt p se notæ, s. definitiones, de quarum re cōmonstrat qd sint definitiones rerū, q̃ sunt, & illæ sunt q̃ procedūt tramite p̃missarū demōnis, i. qd sint demōnū p̃missæ: Et dū dixit:

Quarū

V N V T A E

& vna sylls intētionis quid est: differēs à demonstratione in ordine, & tertia conclusio demonstrationis super quid est.

Posteaq̃ docuit, quō se habet intentio demonstrationum cum definitionib⁹, hoc est declarauit demonstrationes, ex quibus manifesta sit definitio à demonstrationibus, ex quibus non sit manifesta definitio: vult docere hic contrarium huius: quæ est intentio definitionum à demonstrationibus: & dixit. Amplius definitio tonitus, qd est sonit⁹ in nubibus: quæ est conclusio demonstrationis de intentione quid est: sensus est: & propter illud, quod diximus de intētionē demonstrationum cū definitionibus, manifestum est, qd definitiones ex parte, quæ proportionantur, sunt trium specierū: definitio, quæ est conclusio demonstrationis: quemadmodum diximus de definitione tonitus, quod est sonus in nubibus: quoniam hæc definitio, cū experitur, inuenitur species demonstrationis: in qua terminus medius est causa, vt sit sonus in nubib⁹: & ex definitione est conclusio demonstrationis: cūq; experitur simul cum causa sua, & accipitur simul cum ipsa, erit demonstratio variata positione: & hæc est species secundæ definitionis perfectæ: & posteaquā mentionem fecit de hac specie definitionū, & est ea, de qua dixit, conclusio demonstrationis, mentionem fecit de secundæ specie definitionum, quæ est principium demonstrationis: quæ sunt definitiones, quæ procedunt via propositionum primarum: & dixit:

Et

ABRAM

Quarum non est medium. Potest esse quod per illud intelligatur duarum sententiarum, quarum una est, quarum non sit medium simpliciter, & hae sunt definitiones per se notae, quae sunt ipsae definitiones, & potest esse quod intendat, quod earum non sit medium in arte, in qua subiiciuntur, & earum sit medium in arte superiori quam sit illa: & quia illa est de duabus speciebus, includit illas, quod artifex supponat has duas subiectiones, Et dixit: Est subiectio ad ipsum quod quid sit, quae demonstratione non demonstratur, id est aut secundum se, aut in illa arte, & si sit demonstratione demonstrata in alia. Et postquam vi orationis apparuerunt ei hae tres definitionum species, coepit illas repetere, Et dixit: Una ergo partium definitionis est oratio de eo quod quid res sit demonstratione non demonstrabilis, id est hinc itaque; demonstratum est, quod una partium definitionis sit oratio demonstratione non demonstrabilis, quae rei quidditatem significat, & haec est illa, quae demonstrationis principium vocatur. Deinde dixit: Altera autem est syllogismus de eo quod quid sit ordine a demonstratione differens, id est, Secunda species definitionum est demonstratio de rei quidditate, nisi quod a demonstratione differt ordine, id est positione, et

BVRANA

Et definitio eorum, quae non habent medium, est positio alicuius indemonstrabilis: sensus est: & species definitionum, quae sunt definitiones inexistentes rebus, quae non monstrant per syllogismum, sed sunt notae per se, hoc est definitiones, quae monstrant ex dispositionibus propriis, quae sunt definitiones, quae insunt rebus existentibus: & eae sunt, quae procedunt via propositionum demonstrationis: hoc est, erunt in demonstrationibus propositiones: quod vero dixit, non habent medium: innuit, ut intelligant ex ipso duarum intentiones: quarum una est: non habent medium simpliciter: & istae sunt definitiones: B quae per se sciuntur esse definitiones: innuit autem, ut velit, quod non habent medium in arte, in qua ponuntur: sed habent medium in arte altiore: quam vero est ex duabus speciebus, quas comprehendit: quod artifex artis ponit ambas istas positiones: dixit. Est positio de intentione quid est non demonstrabilis: hoc est, aut per se, aut in illa arte, aut manifestum factum fuerit per demonstrationem in alia: & posteaque manifestae factae fuerint istae tres species definitionum de potentia sermonis, coepit ipsas reducere, & dixit: C & una partium definitionis, est oratio de intentione quid est indemonstrabilis: sensus est. Iam monstratum fuit ex hoc, quod una partium definitionis est oratio non demonstrabilis significans super intentione quid est res: & hoc est, quod vocavit principium demonstrationis. D. d. Et una syllogismus de intentione quid est differens a demonstratione in ordine: sensus est: & species secunda definitionum, est demonstratio de essentia rei, praeterquam quod differt ipsa a demonstratione in ordine, hoc est per positionem:

OOO ij et

Posteriorum

ΑΒΓΔΕ

D & hæc est quæ commonstrat definitionis significatum per eius causam: & illa vocatur demonstratio positione differens. D. d. Tertia est demonstrationis de eo quod quid sit conclusio, i. tertia est definitio, quæ est demonstrationis conclusio. definitiones ergo apud ipsum sunt trium specierum. definitio quæ est demonstrationis principium, & definitio, quæ est demonstratio positione differens, & definitio, quæ est demfons conclusio, hoc est, conclusio demfons, quæ scilicet totam est perfecta definitio.

ΒΥΡΑΝΑ

& hoc est, per quod prouenit intentio definitionis per causam suam: & hoc est, quod vocauit demfonom variatam positione. Deinde dixit: Et tertia conclusio demonstrationis de quid est: sensus est: & tertia definitio, quæ est conclusio demfons: definitiones igitur apud ipsum sunt trium specierum: definitio, quæ est principium demfons, & definitio, quæ est demonstratio variata positione, & definitio, quæ est conclusio demfons, hoc est conclusio demfons: quæ est in summa definitio perfecta.

E
T. 10. ps

Manifestum igitur ex dictis, & quomodo est ipsum quid est demonstratio, & quomodo non est, & quorum est, & quorum non est. Amplius autem definitio quot modis dicitur, & quomodo ipsum quid est monstratur, & quomodo non, & quorum est, & quorum non. Amplius autem ad demonstrationem quomodo se habet, & quomodo contingit eiusdem esse, & quomodo non contingit.

T. c. 47.

Ex dictis itaque evidens est, quomodo demonstratio de eo quod quid sit inueniatur, & quomodo non sit: & quarum rerum sit demonstratio, & quarum non sit: & iterum de quot speciebus dicatur definitio, & quomodo commonstretur quid sit & quomodo non commonstretur: & quarum rerum sit, & quarum rerum non. Ac etiam quomodo sit definitionis dispositio ad demonstrationem: & quomodo possint vnius & eiusdem rei esse, & quomodo sit impossibile.

Dixit Arist. Jam igitur manifestum est ex eo, quod diximus, quomodo inuenitur demonstratio de quid est, & quomodo non erit, & de quibus rebus est demonstratio, & de quibus non est. Amplius scilicet quot species dicitur definitio, & quomodo monstratur quid est, & quomodo non monstratur, & quorum est, & quorum non est. Amplius quomodo est intentio definitionis apud demonstrationem: & quomodo est possibile, ut inueniatur vnius & eiusdem, & quomodo non est possibile.

T. c. 47

Cō. 47

Dū dixit: Ex dictis itaque evidens est, quomodo sit demfō de eo quod quid sit. Intēdit evidēs itaque, ē ex dictis, quomodo ex demfōne educat definitio. quando

Dixit. Iā igit manifestū quomodo inuenit demfō de quid est: sensus est. Iā igit manifestū ex eo, quod dixim⁹, quomodo p̄gredit à demfōne definitio: et

Cō. 47

· A B R A M ·

quando enim definitio ex demonstratione educit, aliquo modo inuenitur demō de eo, q̄ quid sit, i. de ipsa definitione, quæ autem demō sit illa, hoc fit q̄n ipsum definitū fuerit maius extremū, & sumitur oratio explicans loco eius nominis, & deduxit in mediū maioris extremi causam, siue illa causa significet per orationē, adeo q̄ ei us sit aliqua definitio, siue fuerit de illis, q̄ non significant per orationem. Dispositio. n. mediij termini, qui ē causa maioris extremi, nō euadit quatuor modos: quorū vnus est, q̄ vnaquæq; illarū significetur per incomplexā dictionem, & hæc demonstratio nō esset definitio proxima potentia: si vero sit, i. per remotam, hoc est, q̄ illa nō sit definitio positione differens, nisi post commutationē maioris extremi per orationē explicatē. Secundus autem modus est, q̄ medius terminus significetur per orationem, & maius extremum per orationē, & de re huius demōnis non est dubiū q̄ sit perfecta definitio, medius autē terminus incidit inter duas res, quibus cōmonstrauit maius extremū, videlicet, inter accūs, quod est genus definiti, & inter ipsius subiectū. Tertius autē est, q̄ maius extremū significet per orationē, & medius significetur p̄ dictionem. & hæc ē et est definitio in potētia, sicut definitio perfecta, quæ nō est alia à prima: medi⁹ autē terminus cadit in illam quando cadit à prima. Et quartus est, q̄ maior terminus significetur p̄ dictionem incomplexā, & mediū qui est eius causa significat illud p̄ orationem, & hæc iterum est definitio in potētia, nisi q̄a est remotior prima: indige-

B V R A N A

& hoc, cum p̄ducta fuerit definitio à demōne, iā vtiq; inuenit demō p̄ modum aliquē de intētionē quid est, hoc ē definitione, q̄ vero demō sit, hoc vtiq; erit, cū fuerit definitū extremitas maior: & accipiet oratio exponens loco noīs sui: & adduxit cām extremitatis maioris, q̄q; hæc est illa cā significās sup ipsa p̄ orationem, quousq; sit definitio alicuius, aut fuerit ex eo, quod nō significat sup ipsa p̄ orationē: & hoc, q̄m intētio termini mediij, qui est cā de extremitate maiore, nō effugit à quatuor modis. Quorū vnus ē: vt significet sup vno quoq; ipsorū p̄ dictionem separatā: & hæc demō non est demō in potētia p̄p̄inqua, sed si est, est in lōginqua, hoc ē, q̄m nō est definitio variata pōne, nisi post legē extremitatis maioris p̄ orationē declarantē. Modus autē secundus est, vt sit terminus medius significās sup ipso p̄ orationem, & extremitas maior p̄ orationē: & de hac demōne nō est dubiū ex dispōne ipsius, q̄ est definitio p̄fecta in potētia: & in termino medio cadūt duę intētionēs, p̄ quas monstrat extremitas maior, hoc est, inter accidēs, quod est gen⁹ definiti, & inter subiectū ipsius. Et tertius, q̄ sit extremitas maior significans sup ipso p̄ orationē, & medius significans sup ipso p̄ dictionem: & hoc cōsistit ē et est definitio in potētia, definitio p̄fecta nō est absq; prima, & termin⁹ medius cadit in ipsa, cū ceciderat à primo. Et quartus q̄ sit termin⁹ maior significās sup ipso p̄ dictionē separatā, & mediū, qd est cā ipsius, significās sup ipso p̄ orationē: & hoc cōsistit ē et est demō in potētia: p̄terq̄ q̄ est longinquū à primo: C

○○○ iij qm

Posteriorum

ABRAM

Indigemus enim in ea cōmonstratione nominis & rei, per demonstrationem cur sit, sicut est dispositio demonstrationis simpliciter. Dum autem dixit: Et quo modo non sit. Intendit quod demonstratio concludat inesse definitionem definito per aliam definitionem, quæ sit medius terminus. Et dum dixit: Et quarum rerum sit demonstratio & quarum non sit. Intendit per illud res, quarum definitionum sunt causæ extra illas, & illa sunt accidentia: maior enim pars demonstrationum sit ex illis, & iterum de quot speciebus dicatur definitio: id est, & cum hoc manifestabitur de quot speciebus definitionis dictio absoluat. Et dixit: Et quomodo commonstretur quid sit, & quo modo nō commonstretur, id est quod quando ostenderat quæ demonstrationes largiantur definitionem, & quæ non, hinc ostendit quo modo commonstretur definitio, & quo modo non commonstratur. Deinde dixit: Et quarum rerum sit, & quarum rerum non, id est, & cum hoc videtur quarum rerum sint definitiones veræ, quas esse impossibile est commonstrari, & illæ sunt res quarum sunt demonstrationes, quibus fiant evidentes ipsæ definitiones. Deinde dixit: Ac etiam quo modo sit definitionis dispositio ad demonstrationem, id est & hinc videtur qualis sit proportio definitionis ad demonstrationem, quia scilicet ambæ conveniunt in materia, & differunt fm formam, nō q̄ vna illarum sit aliud simpliciter ab altera, hoc est, q̄ differrent fm materiā & formam, neq; sunt idem simplt, id est

BVRANA

qm̄ indiget ipso ad monstrationē nois: & intentio in demōne pp̄ qd̄ in hoc per intētionē demōnis simplicis: cū vero dixit: & quō non erit: vult p̄ ipsum, vt concludat demonstratio definitionē inesse definito p̄ definitionē alterā, quæ sit terminus medius: & cū dixit: & quorum est demō, & quorū nō est: sensus est: & manifestū cū hoc, quorū sunt demōnes, q̄ sunt definitiones in potētia propinqua, & quorū non sunt: atq; voluit p̄ ipsum definitiones: quorū definitiones sunt causæ exeuntes ab ipsis, & ipsa sunt accidentia, & hoc, qm̄ magna pars demōnum sunt ab ipsis: & cū dixit Amplius fm̄ quot species dicitur definitio: sensus est: & planum est ex hoc, nomen definitionis fm̄ quot species ex speciebus orationis absoluitur: cū vero dixit, & quō monstratur quid est, & quō non monstrat: sensus est: qm̄ cū manifestum fuerit, quæ demōnes sunt, quæ tradūt definitionem, & quæ ipsarū non: manifestū erit ex hoc, quō monstratur definitio quid est, & quō non monstratur. D.d. Et quorū nō est: sensus est: & manifestū cū hoc: quorū sunt definitiones mediæ: quorū existētia non pōt monstrari: quæ sunt illa, in quibus inveniuntur demōnes, per quas manifestæ fiunt definitiones. D.d. Amplius, qualis est dispositio definitionis apud demōnem: sensus est: & manifestū est ex hoc, qualis est p̄portio definitionis ex demōne, hoc est, qm̄ utræq; consentiunt in m̄a, & diuersificant in forma, nō q̄ vna ipsarū sit absq; alia absolute, hoc est diuersificantur in m̄a & forma, neq; hoc consistit ēt est absolute, hoc

A B R A M

id est convenientes in materia & forma, sed utraque sunt aliquo modo unū, & aliquo modo differunt. Et dū dixit: Et quo mō possint unius & eiusdem rei esse, & quo modo sit impossibile. Intēdit ex dispōne unius ipsarum ad alterā videtur, quo modo sit possibile q̄ sint quid unū, quod est ipsa materia, & quo modo sit impossibile quod est fm formam.

B V R A N A

hoc est consentientes in materia & forma, sed utrunq; ipsorū diversificatur p modum: cū vero dixit: & qūo posse est, ut inueniat de re vna & eadem, & qūo non est posse: sensus est: & manifestum ex dispositione unius ad alterum, per quem modum possibile est, ut inueniat unū, & est materia, & per quem modum non est possibile, & est forma.

ANT. INTER. TEX. XI.

De causarum distinctione, & que mutuo concurrant, & que non, & quomodo illarum possit esse demonstratio. Cap. 6.

Quoniam autem scire putamus, quando sciamus causam, causae vero quatuor sunt, una quidem, quod quid erat esse, una autē, quibus existentibus necesse est hoc esse, altera vero quae aliquid primum mouit, quarta autem, cuius causa, omnes istae per mediū monstrantur, & hoc enim quod cum sit hoc, necesse est esse, una quidem accepta propōne, non est, duabus aut ad minimum, hoc vero est, quando vnus mediū habeant: hoc igitur vno accepto, conclusionē necesse est esse.

T.c.48 Quia autē opinamur nos scire, dum causam scimus: causae aut sunt quatuor, quarū vna est ratio essendi rem fm ei⁹ substantiam, altera aut est quā oportet esse quacunq; re existente, & tertia est causa, de qua dīr quod est primū quod mouit: quarta autē est, de qua dicitur ut quid hoc sit: oēs has cernes in medijs. causa enim, quā oportet esse quauis re existēte, apud neminē est pmissa vna, immo apud quem est in pauciorib⁹ fiunt duae: & hae quidem duae conueniunt sibi inuicē in medio vno: qñ itaq; est, hoc vnum est conclusio necessario.

Con-

Dixit Aristo. Qm̄ vero existimamus, q̄ nos utiq; scim⁹ cām: causae vero sunt quatuor: quarū vna, q̄ est intētio exītijs tm̄ p se. C Altera vero, quibuscunq; existētib⁹ oportet, q̄ sit hoc. Tertia autē cā, de qua dīr, quid primū quod mouit. Quarta vero, de qua dīr, quēadmodū quid hoc: igit oēs istas scies p mediū: & hoc, qm̄ causa, cōi appropriat, q̄ pp existētiā istius, opz q̄ hoc sit: non est quidē vnā, ppōne exīte: sed ad minimū, ut sint duae: & hae duae cōicantes in medio vno, cū hoc igit vnum inueniē, cōclusio utiq; inuenietur ex necessitate.

OOO iij Acci-

Posteriorum

A B R A M

B V R A M A

Cō. 48 Contigit ei in hoc capite, q̄ nar-
D ret species causarum, quarum vna-
 quaq; sit demonstrationum medius
 terminus. Et incepit & narrauit cau-
 sam, qua oportet q̄ causę sint demō-
 strationum medij termini. Iā enim
 demonstratū est in capite Primi
 Libri huius voluminis, q̄ nos videa-
 mur rem scire dum illam per ipsius
 causas sciuerimus: hoc autē sic existē-
 te, expedit nos scire quot sint oēs
 causę, & q̄ illas queramus de vna
 eadem re, si hoc sit possibile, aut de
 vnoquoq; entium, quæremus illas
E species causarum, quæ illius fuerint.
 Causas autē esse quatuor patet in qui-
 sitione, vel ex ipsa naturali cupidine,
 quæ nobis inest ad illarum scientiā,
 q̄n illas ignoramus de re. Et dum di-
 xit: Quarum vna est ratio essendi
 rem fm̄ eius substantiā. Intēdit per
 illud ipsam formam: illa enim est ra-
 tio, qua res sit in actu. Dum autem
 dixit: Altera autem est, quam opor-
 tet esse quacunq; re existente. Inten-
 dit per illud ipsam materiam. quan-
 do enim est quæuis res, oportet præ-
 fuisse hanc causam. v.g. quia oportet
 præfuisse elementa corporibus simi-
 larium partium, quæ ex elementis
 componuntur, & similium partium
 præesse corporibus organicis. Et dū
 dixit: Tertia est causa de qua dicitur
 quod est primum quod mouit. In-
 tendit per illud ipsam efficientē, &
 vt vñus inquā, ipsum mouens. intē-
 dit enim p̄ quod est primū qđ mo-
 uit, cām, pro qua querit nātr de oī
 genito res, ex qua incepit motus, q̄
 gignat. cōperim⁹ enim hoīem nātr
 de omni genito cupere hanc cām, s.
 efficientem, & de ea querere quę sit
 causa, quæ hanc materiam mouerit:

vt

Cō. 48 Accidit ipsi in hoc, vt commemorāret
 species causarū, quodq; vnaquaq;
 ipsarū inueniret terminus medius in
 demonstrationibus: & incepit cōmemorare
 cām, p̄ quam sequitur, q̄ sint causę
 termini medij i demonstrationibus: & hoc,
 q̄n declaratū fuit in principio tra-
 ctatus primi istius libri, manifestū
 vtiq; esse, q̄ scimus rē, cū nouimus
 ipsam p̄ cām suā: cūq; hic ita sit:
 oportet vtiq;, vt sciamus, quot sunt
 oēs causę: & queramus de re vna &
 eadē si posse est hoc: aut quæremus
 de vnoquoq; entium de eo, quod erit
 in ipso ex speciebus causarū: q̄ autē
 causę sint quatuor, manifestū est ex
 inductione, aut ex substantia appre-
 hensionis nālis: quā habemus de co-
 gnitione ipsarū: cū ignorauerimus
 aliquid: & cū dixit: quarū vna, quæ
 est intētio existētię tm̄ per se: intel-
 ligit p̄ ipsum, formā. & hoc, q̄m ip-
 sa est intētio, per quā res inuenit in
 actu: cū vero dixit: quibuscunq; exi-
 stentibus, oportet, q̄ sit hęc: intelligit
 p̄ ipsam mām: & hoc, q̄m quacūq;
 rerū existēte, oportet prius hanc rē
 esse: vt in exēplo, oportet elementa
 esse prius q̄ corpora cōsimiliū partiū,
 quæ componunt ex illis elementis, &
 cōsistia in partibus ante corpora tota-
 lia: & cū dixit: tertia at̄ causa, de qua
 dicitur: quid primū quod innuit: intelli-
 git per ipsam efficiens, & in summa
 mouens: intelligit p̄ id, quod dixit,
 quid primū, qđ mouit, cām de qua
 interrogat fm̄ nām de omni, quod
 generat ex aliquo: ex quo est princi-
 piū suū mot⁹, vt generet: & hoc, q̄m
 inuenit hō fm̄ nām de oī, qđ generat
 hanc cām, hoc est efficiētē: & iter-
 rogat de ipsa, & dicit, qđ est primū
 qđ mouit hanc mām, & gnationē

et

ADAM

ut gignantur, & si cupit de oī genito scire ipsius materiā, & dicere ex quo genitū sit, & sic cupit quid sit quo est. v. c. scire formam geniti: & cupit pp quid gignat, qui est finis: & ex hac inquisitione & consideratione quæ nobis naturaliter est de illis, videtur quod hæ causæ sint quatuor. Qñ. n. attingunt hæ de ipsa: e naturaliter, aut per sylm, cessat desiderium, qđ erat de scia huius illius rei: quare vides, qđ iā peruenit nobis perfecte scia huius rei, & nō relinquit desiderū ad aliam causam ultra has causas huius rei. Dū aut dixit: Quarta autē est de qua dī vt quid hoc sit. Intendit per illud cām finālē. hæc. n. est de qua queritur, & dicitur pp quid genita est hæc res, aut quemadmodū hoc est. Et postq̄ narravit qđ causæ sint quatuor dixit: Omnes has cernes in medijs. i. & omnes quatuor has causas inuenies & ipsarum singulas demōstrū medium terminum. D. d. Causa. n. quā oportet esse, quauis re existēte, apud neminē est præmissa vna. i. oportet qđ capiamus vnamquamq; illarum medium terminum: quia non sit sylsus ex vna præmissa verbi gratia quia causa, quæ est fm modum materiæ, quando quis declarauerit qđ sit causa alicuius rei, hoc est, inessendi prædicatum ipsi subiecto nemo cerneret qđ, quod ferret ad illud sit vna pmissa, i. sed ad minus illud commonstrat duabus præmissis: & impossibile est his duabus præmissis, quin conueniant in vno termino, qui vocatur medius, & distinguantur duobus terminis, quorum alter vocatur maior, & alter

BYRANA

et cōsimiliter desiderat de oī, qđ gignit, vt sciat materia, & dī, qđ est hoc, qđ gignit, & consistit desiderat, quid est in ipso, hoc est, vt sciat formam eius, qđ gignitur: & desideratur pp quid gignit: qđ est finis: & ex hac inuestigatione & dispōne, quā habemus de ipsis, manifestū, qđ causæ istæ sunt quatuor: & hoc, qm, cū assecut⁹ fuerit ipsas fm nām rei alicuius, & si per sylm: cessat desiderū, qđ habet ad cognoscendū hoc: & vidit, qđ iam assecutus fuit cognitionē huius fm perfectionē: & non derelinquit ipsi desiderium ad causam extra causas istius rei: & cū dixit: quarta vero, de qua dī, quemadmodū quid hoc: intelligit p ipsam causam finālē: & hoc, qm hæc est ea, de qua interrogatur & dicitur, pp quid generatur hoc, aut quo modo hoc est: & posteaq̄ cōmemorauit, qđ causæ sunt quatuor, dixit. Igit omnes istas videbis per mediū: sensus est: & oīum istarum causarū quatuor inueniens vnumquamq; terminū mediū in demōstrationibus. D. d. Et hoc, qm cā, de qua dī, qđ hoc existēte oportet, qđ hoc sit, nō est, vna pppōne existente: sensus est: atq sequitur, vt accipiat vnaqueq; ipsarū terminus medius, qm non erit sylsus ex pppōne vna: vt in exēplo, qm de cā, qđ est fm viā materiæ, cū mōstrauerit aliquis, qđ est cā alicuius, hoc ē, qđ prædicatū sit subiecto: nō erit vtiq; manifestū, posteaq̄ adduxerit in ipso pppōne vnā: sed ad minus, qđ adducit sunt propōnes duæ: & fieri nō pōt in his duabus propōnibus, qđ nō cōicent in termino vno: & hoc est, qđ vocat mediū, & separant p duos terminos, & hi sunt, quorū vnus vocatur

Posteriorum

ABRAM

D minor: prout ostenditur in lib. Priorū. Et illud significauit qñ d. Immo apud quē est ī paucioribus fūt duæ: & hę quidē duę cōueniunt sibi inuicē in medio vno. i. qñ aliqs syllogizaret pauciores, ex qbus faceret sylłm, sunt duæ pmissæ, & hę duæ cōueniunt in medio termino, & distinguuntur duobus terminis. D.d. Quando itaque est hoc vnum, est conclusio necessario. i. quia quādo fuerint duæ pmissæ vna oratio, ob ipsarū conuenientiā in medio termino, sequitur inde conclusio necessario: totum aut hoc iam ē ostensum in lib. Priorū: hic vero detulit illd fm modū cōmemoratiōis.

BVRANA

cat maior, & alter minor, fm illud, qd declaratū fuit in lib. Sylłi: & hoc est, qd significauit: sed ad minimū, vt sint duę, & duę istę cōicent in medio vno: sensus est: sed cū rōcinatur rōcinans, minimū, ex quo fit sylłus, sunt duę propōnes: & hę duę cōicāt in termino medio, & separantur p duos terminos. D.d. Cū hoc igitur vnū inuenit, cōclusio vtiq; inuenietur ex necessitate: sensus est: ex eo, q sunt duæ istę propōnes oīo vna pp cōicationē suā in termino medio: sequit ex ipsa conclusio ex necessitate: & hoc totum iam declaratum fuit in lib. Sylłi: adduxit aut ipsum hic per modū recordationis.

PARS. II. *Manifestum autem ē sic, propter quid est rectus in semicirculo? aut quo existente, rectus est? sit utique rectus, in quo A, dimidium duorum rectorum, in quo B, qui est in semicirculo, in quo C: quod igitur A rectus insit ipsi C ei, qui est in semicirculo, causa est ipsum B, hoc enim ipsi A equale est, hoc autem C ipsi B, duorum namque rectorum dimidium est: cum igitur B sit dimidium duorum rectorum, A ipsi C inest, hoc autem erat, in semicirculo rectum esse, hoc vero idem est ipsi quid erat esse, eo quod hoc significat oratio, Verum enim vero ē ipsius quid erat esse, causa monstrata est media.*

T.c. 49. Et hoc ē ita notū est, angulos, qui in semicirculo sunt, rectos esse recti aut res quēdā sunt. pro rectis sit A, & pro medio duum rectorū, q sunt in semicirculo, sit B, pro angulos rectos eēdo in semicirculo sit C. causa itaq, qua A recti īsint C, cū sint anguli, qui sunt in semicirculo est B: hic. n. est equalis ipsi A, & C ipsi B, qui medij sunt rectorū: qñ autē B, qui medius duorū rectorū est, inest, ipsi C, et A inest ipsi C, et hęc

T.c. 49. Dixit Aristo. Amplius & hoc manifestū sit: pp quid anguli, q sunt in semicirculo, recti: & recti sunt aliquid: sint recti, ī quo est A, semicirculus, in quo est B, & anguli, qui sunt in semicirculo, in quo est C, cā igitur, q recti insint ipsi C, qui sunt anguli, q sunt in semicirculo, est ipsum B, et hoc, q hic est equalis ipsi A, et C, ipsi B, & dimidiū rectorū: cūque B, qd est dimidium rectorū insit ipsi C, & A, inest ipsi C, & hęc

ABRAM

hæc est oratio, q̄ anguli, qui in semicirculo sunt, recti sint: hæc autem est ratio, qua res sit fm̄ eius substantiā amborū vna eadem: hoc. n. oratio significat: cui dens itaq̄ ē et est mediū illud ipsum esse causam rationis essendi rem fm̄ eius substantiam.

Cō. 49. Ex quo enuntiauerat, q̄ qñ sumitur vnaqueq; causarum medius terminus, constituentur ex illa duæ p̄missæ, & narrauit hoc de causa materiali, deduxit hic exemplum de ipsa causa materiali ex Geometria: & si huius causæ materia non sit vera materia, sed eius est quod attribuitur rei secundum habitudinem materiæ. Et dixit: Et hoc etiam ita notum est, angulos, qui in semicirculo sunt, rectos esse, idest, q̄ in eo, qui largitur causam, quæ est secundum modum materiæ, hinc cōstruantur duæ præmissæ, quæ conueniunt in medio termino, cognoscitur tali exemplo, si quis quæreret, an trigoni anguli, qui in semicirculo cadunt, sint recti, idest, qui ad periferiam sunt: prout Geometræ commonstrauerunt: & qui semirectis æqui sunt, illi sunt recti, & concluditur hinc, q̄ anguli, qui in semicirculo sunt, recti sint. notū autem est, q̄ concludatur hoc, quia illi sunt æquales medijs duum rectorum, & ideo quando de tali quæsito quæritur, cur anguli, qui in semicirculo sunt, sic sint, quando illos esse fuerit notum, & ad hoc responderetur per hanc causam, manifestum est quod sit causa secundum modum materiæ, quia hic angulus est æqualis medio duum rectorum: quia

BVRANA

hæc ē oratio, q̄ anguli, qui sunt in semicirculo sunt recti: & hoc est intentio, quid est existētia p̄ se, vtraq; vnū & idem: qm̄ de hoc significat oratio. Iā igit manifestum est de medio consimiliter etiam, q̄ est causa intentionis existentiæ rei per se.

Posteaq̄ narrauit, q̄ in eo, q̄ vnaqueq; causarū accipit terminus medius, cōponunt ex ipsa binę propōnes: iamq; ipse cōmemorauit hoc de causa, q̄ ē, fm̄ viā materiæ: adduxit in hoc exēplū de cā māli ex geometria: & si est mā in hac cā, nō est mā vera: sed iuenit in ipsa illud, cuius p̄portio ad rē est p̄portio materiæ, & dixit. Amplius & hoc manifestū sic: pp̄ quid anguli, q̄ sunt in semicirculo, recti: cūq; sit illud, p̄ qd̄ tradit cā, qd̄ est fm̄ viā materiæ, cōponunt ex hoc binę p̄pōnes cōicantes in termino medio, scitur per exēplū sic: si quæreret aliquis an anguli trianguli cadētes in semicirculo sunt recti, hoc est, q̄ sunt fm̄ circūferētiā circuli: & rñderet in eo, q̄ dī, q̄ anguli triāguli cadētes in semicirculo sunt dimidiū rectorū, q̄ sūt sup̄ circūferētiā fm̄ q̄ monstrauit geometræ: & scda, dimidiū rectorū est rectū, & cōcludit ex hoc, q̄ anguli, q̄ sunt in semicirculo sūt recti. Manifestū aut, q̄ cōcludit vtiq; hoc ex eo, q̄ sunt æq̄les dimidio duorū rectorū: & p̄p̄ea cū q̄ fuerit in huiusmodi q̄sito, pp̄ qd̄ anguli, q̄ sunt in semicirculo sunt ita: cū existētia ipsorū fuerit nota, & rñdit p̄ hāc causam: & manifestum est, q̄ est cā fm̄ viā materiæ: qm̄ sunt vtiq; isti anguli æq̄les dimidio duorū rectorū: qm̄

Cō. 49.

B

C

Posteriorum

ABRAM

BEVANA

D quia uterq; medius æqualis est medio rectorum. Notū autē est, q̄ medium præcedat illum prioritate partium ad totum, q̄ est prioritas materialis: huius. n. generis non est cā materialis, sed est eius causa formalis. Et ideo non est remotū, q̄ hoc exemplū sit exemplum causæ, quæ est fm modum forme. Dum autem dixit: Recti autē res quædā sunt. & p̄ rectis sit A, idest, & ex quo rectus in hoc exemplo est quædā res, eius vice sumamus literam A, quā consueuimus sumere loco maioris termini. D. d. Et pro medio duum rectorum, qui sunt in semicirculo, sit B, i. & ponamus medium terminū, qui huius quæsitū est æqualitas huius anguli medio duum rectorum, pro quo sit litera B. D. d. Et pro angulos rectos essēdo in semicirculo sit C, i. & sit pro angulo, qui inest in semicirculo, qui huius quæsitū est minus extremum, litera C, termin⁹. n. minor fm nostram impositionē, est litera C. D. d. Causa itaq; quā A recti insint C, cum sint anguli, qui sunt in semicirculo, est B, i. qm̄ constituitur syllogus sic, A inest ipsi B, & B ipsi C, euident est q̄ cā inessēdo A, quæ est æqualitas recto, ipsi C, q̄ est angulus semicirculi, est B, quæ est æqualitas medio duum rectorū. Et hoc significauit quando dixit: Hic enim est æqualis ipsi A, & C ipsi B, i. C enim est æqualis ipsi B, & B est æqualis ipsi A, & sequitur hinc, q̄ sit C æqualis ipsi A. Deinde explicuit quid sit B, quod inest ipsi C, & cui inest A. Et dixit: Qui medius

qm̄ uterq; ipsorū ex dimidio suo ē æqualis duob⁹ rectis: & manifestū, q̄ dimidia ipsorum sunt prius fm propōnes particulares super toto p̄cedentia fm materiam: qm̄ est in hoc genere causa materialis: atqui est in ipso causa formalis: & p̄p̄ea non est longinquum, vt dicatur, q̄ hoc exemplum est exemplum causæ, quæ est fm viam formæ: & cum dixit: & recti sunt aliquid: & sit rectus in quo A, sensus est: & qm̄ est rectus in hoc ex exemplo aliquid: accipietur vtriq; loco ipsius litera A, quæ procedit fm consuetudinē, qui accipitur loco termini maioris. D. d. Eterit dimidium duorū rectorū, in quo est B, sensus est: & ponemus terminum medium, qui est in hoc quæsitū, æqualitatem istius anguli dimidio duorum rectorum illud, in quo est litera B. D. d. Et sit angulus, qui est in dimidio circuli, i quo est C: sensus est: & sit angulus, qui est in dimidio circuli, quæ est extremitas minor in hoc quæsitū, illud, in quo ē litera termini minoris fm q̄ sunt designati, & est litera C. D. d. Et causa, q̄ rectitudo insit ipsi C, qd̄ est esse in semicirculo, est ipsum B, sensus est: cūq; complicatur syllogus hunc in modū A, est in B, & B, in C, igitur manifestū, q̄ cā, vt A, qd̄ est æqualitas recto, sit in C, qd̄ est angulus semicirculi, est B, qd̄ est æqualitas dimidio duorum rectorū: & hoc est, quod significauit cū dixit: hoc, qm̄ hic est æqualis ipsi A, & C, ipsi B, sensus ē: & hoc, qm̄ C, ē æquale ipsi B, & B, æquale ipsi A, & sequit ex hoc, q̄ C, sit æquale ipsi A, deinde declarauit, quid est B, inexistēs ipsi C, & A, cui inest A, & dixit: dimidiū duo-

A B R A M

duum rectorum est inest ipsi c, & a inest ipsi c, idest, q̄ medius duū rectorū inest c, hoc est, sit illi equalis, qui est ipse semicirculus, & a qui est æqualitas angulorum inest medio duum rectorum: & sequitur hinc, q̄ equalitas recti inest illi, qui est in semicirculo. Dum autē dixit: Et hæc est oratio, q̄ anguli, qui in semicirculo sunt, recti sint, idest, nos dicere, q̄ a inest ipsi c, est oratio, qua anguli, qui in semicirculo sunt, sint recti. Iam enim ceptus a, vice recti, & c, vice illius, q̄ est in semicirculo. Dum autem dixit: Hæc autem est ratio, qua res sit secundum eius substantiam amborum vna eadem: hoc enim oratio significat, idest, & hic medius terminus, quo est, rectum esse, quod est maius extremum: & terminus rectus est vnus idem: & hoc significat, q̄ sit exemplum causæ formalis, non materialis, prout exponendo diximus.

B V R A N A

duorum rectorū ipsi c, & a, inest ipsi c, sensus est: q̄ dimidiū duorū rectorū inest ipsi c, hoc est, est equalis ipsi, qd̄ est angulus semicirculi: & a, quod est equalitas rectorū inest dimidio duorum rectorū: & sequitur ex hoc, q̄ inest equalitas rectorū illi, qui est in semicirculo: & dixit: & hæc oratio, q̄ anguli, qui sunt in semicirculo sunt recti: sensus est: & diximus q̄ a, inest ipsi c, quæ est oratio, q̄ anguli, qui sunt in semicirculo sunt recti: qm̄ iā accepimus a, loco recti: & c, loco eius, qui est in semicirculo: & cū dixit: & hoc est intentio quid est exntia & res per se, vtraq; vnū & idem: qm̄ super hoc significat oratio: sensus est: & hoc, qm̄ terminus medius ipse est, i quo est existentia recti, qui est extremitas maior & terminus recti aliquid vnū & idē: qm̄ hic terminus medius in huiusmodi dem̄onibus super hoc significat, hoc est sup̄ maiore extremitate: & hoc significat, q̄ est exemplū causæ formalis non materialis, secundum quod dixerunt in expositione ipsius.

AN. 11. *Propter quid autem Medorum bellum factum est Atheniensibus? quæ causa bellum inferendi Atheniensibus, quoniam in Sardes cum Eretrienſibus irruerunt, hoc enim primo mouit. sit bellum, in quo A, priores irruisse B, Athenienses C. inest itaque B ipsi C, quod est prius irruisse Atheniensibus: A vero ipsi B. bellum inferunt enim is, qui prius iniuria affecere: inest igitur ipsi quidem B, A, quod est bellum inferre is, qui prius incipere, hoc autem ipsi C Atheniensibus, prius enim cæpere, medium igitur & hic causa est, quæ primo mouit.*

T. & 30. Oratio autē cur debellati sunt Athenienses ab illis, qui secum bellum commiserunt, est, ac si diceretur, quæ fuerit causa, qua debellati

Dixit Arist. Oñō vero pp̄ qd̄ T. & 30. bellum intulerunt Atheniensibus illi. q̄ bellū gessere cū ipsis: ipsum vtiq; est, vt dicat, q̄ fuit cā,

Posteriorum

A B R A M

B V R A N A

Debellati sunt Athenienses? & dī, quia iniuriam commiserūt in Sardos cum Medis: hoc. n. pri-
mo excitauit. sitq; debellatio p-
quo A, et sit B, iniuria ipsa prior,
Athenienses aut sit C. A itaq; in-
ē ipsi C, hoc ē, quia in illos prius
iniuriā fuerunt Athenienses: &
A inest ipsi B illi. n. debellauerūt
illos, qui incoeperunt in eos in-
iurios eē. A ergo inest ipsi B, hoc
est debellare illos, qui primo in-
iuriā fuerunt: & B inest Athe-
Enienſibus. ſicque medius termi-
nus etiam hic eſt cauſa rerum,
quarum cauſa eſt primum mo-
uens.

Cō. 50. Poſtq̃ tulerat exemplum eſſendi
cauſam materiale mediu terminum
demonſionis, duxit exemplum
cauſe efficiētis, & exemplificauit de
hoc per hitoriam diuulgatā apud
eos, q̃ Athenienſes incoepſerunt in-
iuriari, & qñ quis interrogaret, cur
incola talis regionis, & talis regio-
nis debellauerunt Athenienſes: &
Fdiceretur, quia Athenienſes prius
illis iniuriā fuerunt, & componere-
tur ſyllus ſic, Athenienſes incoep-
erunt iniuriari incolas talis & talis re-
gionis: et qui incoepit iniuriari in-
colas talis & talis regionis, ab eo in-
uentum eſt bellum in illum, qui in-
coepit iniuriā: ab ipsis itaq; Athe-
nienſibus inuentum eſt, q̃ gerant
bellum cum incolis talis & talis re-
gionis. Dum autem dixit: Oratio
autem cur debellati ſint Athenien-
ſes ab illis, qui ſecum bellum com-
miſerunt,

cā, vt illi bellū inferrēt Atheniē-
ſibus: & hoc, qm̃ ipſi iniuriā in-
tulere viris Sardiensibus ſiſ cū
Eretriēſibus: & hoc eſt: qd̃ priō
excitauit inimicitia: ſit bellū in
quo A. B, iniuria, q̃ pceſſit: viri
Athenienſes C. igit̃ B, inest ipſi C,
hoc eſt, qm̃ ipſi fecerunt iniuriā
priſo viri Athenienſes: et A, in-
eſt B, & hoc, qm̃ ipſi bellū geſſe-
re cū iſs, qui coeperūt iniuria af-
ficere: igit̃ A, inest ipſi B, hoc eſt
bellū, q̃ priō coepere: & hoc erit
B, inexistēs viris Atheniēſibus:
qm̃ ipſi ſunt, qui priō coeperūt
terminus igit̃ medius hic cōſiſt-
ēt eſt cā: quēadmodū illa, in q̃-
bus eſt cauſa mouens primum.

Posteaq; adduxit exemplū, quo ca-
ſu materialis eſt terminus medius
in demonſione, adduxit exemplū cau-
ſe efficiētis: & poſuit exemplum
in hoc per hitoria celebratā apud
ipſos, & eſt cauſa, ob quā bellū geſſe-
re viri regionis cognitē apud ipſos:
& hoc, qm̃ viri Athenienſes coepe-
rūt iniuriā: cūq; interrogauerit ali-
quis: pp̃ qd̃ bellū geſſere viri terræ
illius, & viri terræ illius cum viris
Atheniēſibus? erit rñſio in hoc ſm̃
viam cauſe efficiētis: q̃ viri Athe-
nienſes coeperūt iniuriā: & cōplica-
bit ſyllus ita: viri Atheniēſes coepe-
rūt iniuriā cū viris terrę illius & il-
lius: & illis, q̃bus coepa eſt iniuria,
eſt bellū cū iſs, quibus coepa eſt in-
iuria: igit̃ viri Athenienſes bellum
geſſere cū viris terrę illius & illius:
& cū dixit: oratio vero pp̃ quid bel-
lum intulerunt Athenienſes ex eo,
q̃ bellum geſſere cū ipsis: ſenſus ē:
interro-

Cō. 50.

A B R A M

miserunt, id est, qui vero quæreret, ut diximus, cur Athenienses debellati sunt à viris, qui secum bellum commiserunt, ille quærit scire causam promouentem bellum. Et illud significauit quando dixit: Est ac si diceretur, quæ fuerit causa, qua debellati sunt Athenienses, hoc est, illud est quærare quæ fuerit causa effectiua belli incolarum illius regionis cum Atheniēsis D.d. Dicitur quia iniuriam prius commiserunt in Sardos cum Medis, id est, causa fuit, quia Athenienses prius iniurijs fuerunt incolis harum duarum regionum, & duabus his gentibus: hæc enim iniuria fuit primū mouens hoc bellum. Et illud intendit dum dixit: Hoc enim primo excitauit. Et postq̃ introduxerat hoc exemplum, huius vice cœpit literas ut res manifestior esset, Et dixit: Sitq; debellatio pro quo A.i. & sit debellatio ab incolis illarū duarum regionum ipsorum Atheniēsim, pro quo ponitur A, qđ est maius extremum syllo. D.d. Et sit B, iniuria ipsa prior. i. & id p̃ quo est litera B, sit iniuria, q̃ processit ab Atheniensibus in incolas illarum duarum regionum, qui est medius terminus. D.d. Athenienses autem sit C, i. minus extremum syllogismi, cui inest A, mediante B. Deinde d. A, itaque inest ipsi C, hoc est, q̃a in illos prius iniurijs fuerunt Athenienses. i. hoc est q̃ iniuria, qua affecti sunt incolæ illarum duarum regionum, fuit ob Athenienses. i. q̃ Athenienses prius iniurijs fuerunt in illos incolas duarum regionum. Deinde dixit.

Et

B V R A N A

interrogatus vero in huiusmodi A dicto nostro: p̃ p̃ qđ bellum gessere Athenienses cū illis: quibus bellū intulere: ipse utiq; interrogabit de scia, qđ est cā mouēs ad bellū: & hoc est, qđ significauit, cū dixit: ipsum utiq; est, ut dicatur, quæ fuit causa, ut bellum gererent viri Athenienses, hoc est, ipsa utiq; est interrogatio de eo, qđ est: quæ est causa efficiens bellum viris regionis illius cū viris Atheniēsis. D.d. Et hoc, qm̃ ipsi fecerunt iniuriā viris Sardienibus cū Eretriēsis: sensus est: hoc est cā: qm̃ viri Athenienses fecerūt iniuriā primo viris duarū illarū regionū, & duarū illarū gētiū: & hoc, qm̃ iniuria ista erit mouens primū hoc bellū: & hoc est, qđ voluit, cum d. & hoc, qm̃ hoc est, qđ primo excitauit inimiciā: & posteaq̃ adduxit hoc exemplū: accepit loco isti⁹ lras: ut sit res manifestior: & dixit: sit bellum, in quo A, hoc est: sit bellum virorū illarū duarum regionū cum viris Atheniēsis illud, in quo est A, qđ est extremitas maior in syllo. D.d. Et sit B, iniuria, quæ processit: sensus est: & sit illud, in quo est litera B, iniuria, q̃ p̃cessit à viris Atheniensibus cum viris illarū duarum regionum: qđ est terminus medi⁹: D.d. Et sint viri Athenienses C, hoc est extremitas minor in syllo: in quo est A, per medium B. Deinde dixit. A, igitur inest C, quoniam ipsi iniuria affecere viros Athenienses: hoc est: quoniam iniuria, quæ fuit illis duabus regiōibus, inest viris Atheniensibus: hoc est, quoniā à viris Atheniensibus inuenta fuit iniuria primo super illis duabus regionibus. Deinde dixit.

Et

Posteriorum

A B R A M

B V R A N A

D Et A inest ipsi B, i. q. quicunq; prius iniurijs fuerunt in viros harum duarũ regionũ debellati sunt ab incolis harum duarum regionũ. Et illud intendebat dum d. Illi. n. debellaerunt illos, qui incœperunt in illos iniurios esse. D. d. A, ergo inest ipsi B. i. debellatio illorum, qui in illos incœperunt primo, hoc est, q. debellatio illarum duarũ regionũ sit ob illos, qui primo incœperunt iniuria afficere illos. D. d. Et B inest Atheniensibus. i. iniuriæ principium. & sylsus sic constituitur, Athenienses primo incœperũt iniurijs esse in viros talis & talis regionis, & quicunque iniurijs incœpit esse in viros talis & talis regiõis, debellatus est ab illis. Sicq; cõcluditur, q. Athenienses debellati sint ab incolis talis & talis regiõis. Dum autem d. Sicq; medius terminus etiam hic est causa rerum, quarum causa est primũ motus. i. huius exempli mediusterminus est causa, quæ est de genere causarum, quæ primo mouent.

Et A, inest ipsi B, hoc est, q. omnis ille, qui incœpit istis duabus regionibus: & hoc est, qd vult, cũ d. & hoc, qm ipsi bellum gessere cũ illis, qui cœperũt iniuriam. D. d. Igitur A, inest B, hoc est bellum, quod cœpere primo: sensus est: q. bellum illarũ duarũ regionum inest illis, q. cœperũt iniuriam. D. d. Et B, inest viris Atheniensibus, hoc est principium iniuriæ: & sylsus complicatur hunc in modum: viri Athenienses cœperunt iniuriam primo cum viris regionis illius & illius, igitur bellum fecere ex ipsis. Concluditur itaq; , q. viri Athenienses bellũ fecere ex viris regiõis illius & illius & cũ d. igitur terminus medius hic est causa, quæ admodum illa, in quibus est causa mouens primum: sensus est, igitur terminus medius in hoc exẽplo est causa ex genere causarum, in quibus est moues primũ.

part. 1. 1. **Q**uorumcunque autem causa ipsum gratia cuius, vt propter quid ambulat? Vt sanus fiat, propter quid domus est? Vt conseruetur suppellex, illud quidem gratia conualescendi, hoc autem gratia conseruandi, propter quid a prandio oportet deambulare, & gratia cuius nihil differt. deambulatio a prandio C, non supernatare cibaria, in quo B, sanari in quo A: insit igitur a prandio deambulare ei, quod est facere non supernatare cibaria ad os ventris, & hoc salubre, videtur enim inesse ipsi deambulare, quod est C, ipsum B, quod est non supernatare cibaria: huic autem inest ipsum A salubre, quæ igitur est causa ipsi C, quod ipsum A insit quod est gratia cuius? B quod est non supernatare, hoc autem est veluti illius ratio: A enim ita assignabitur propter quid aut B ipsi C uest, quomã hoc ẽ sanari ita se hẽre.

Omnes

Dixit

ABRAM

Oēs vero res, quarū cā est res, ut qd hoc sit, ut dī ad quid ambulat, & dī ut sanus sit: ad qd ē domus ad parta custodiēda: hic aut est modus sanitatis: hic aut est modus custodiendi, & nullo mō est dīa, siue dicat ad quid oporteat deambulare post cenā, aut dicat ut qd sit. Sitq; deambulatio post cenā, p quo lra C, & ne enatet cibus, pro quo sit lra B, & sanitas id pro quo litera A. Ponat itaq; qd dispō nō enatandi cibū in ore stomachi inē deambulati post cenā, et hęc illa ē ipsa sanitas: hoc itaq; opinat, qd nō enatet cib⁹, qd ē B, in sit deambulati, qd est C: A, aut, qd est ut san⁹ sit, in est huic: ob hanc itaq; causam A in est ipsi C, quē est ob quā est B, s. ne enatet cibus, ac si ad illud consuetudinarium sit: A. n. sic expletur oratione, qd in sit ipsi C ob B, hęc enim est dispositio ut sanetur, id est, ut huius dispositionis sit.

Cō. 51. Postq tradidit exemplum a causa mālī & mouēte, duxit exemplū ab ipsa causa finali. Et dixit: Omnes vero res, quarum causa est res, ut quid hoc sit, ut dicitur ad quid ambulat, & dicitur ut sanus sit. i. oīum vero rerum quarum cā quæ sita est cā, cuius gratia res est, hoc est, finis intētus de illis, put dī, cur talis deambulat post cenā, & dī ut sanet: cur ē domus? & dī ut parta custodiātur. D. d. Hic aut est mod⁹ sanitatis, hic aut est modus custodiēdi. i. deambulatio

BVRANA

Dixit Arist. Oīa vero illa, in quibus ē cā * res modi: qd hoc: sunt utiq; quēadmodū si dicat: pp qd deambulat: & dicat, ut sanescat: pp qd domus est: ut cōseruet suppellectilē: et hoc grā sanitatis, & hoc grā cōseruationis. & nō est dīa aliquo mō iter hoc, qd dī, pp qd opz deambulare post cenā, et iter hoc, qd dī, grā cuius ē hoc: sit deambulatio post cenā i quo ē lra C, et sit, ut nō supnatet cib⁹, i qd ē lra B, et sanitas, i quo ē lra A, sit igit positū: qd res, qd nō facit supnatare cibū i ore vētris i est deambulati post cenā: & hoc ē sanitas: existimat itaq; qm nō supnatare cibū, qd ē B, in est ambulati, qd ē C, et A, qd ē sanescere inē huic: cā igit, cur sit illd, quo inē A, ipsi C, et hoc ē pp qd ē B, qd ē, ut nō supnatet cib⁹: & hoc, ac si eēt grā illorū: et hoc, qd A, sic pficiat p rōnē, qua ipsum i est C, propter B, qm hęc est dispositio, ut sanescat, hoc est, qd sit in hac dispositione.

Posteaq adduxit exēplū de cā mālī & mouēte, adducit exēplū de cā finali, & d. oīa vero illa, i quibus est cā intētio grā cuius, sunt, quēadmodū si dicat, pp qd ambulat, & dicat, ut sanescat: sensus ē: oīa vero, i quibus ē qō cāq pp quā ē res, hoc ē finis, q i tēdit p ipsam: quēadmodū si dicat, pp qd ambulat ille post cenā? & dicat, ut sanescat: & dicat, pp qd ē domus? & dicat, ut cōseruet suppellectilē. D. d. Et hoc ē cā sanitatis, & hoc est grā cōseruationis: sensus est: & Log. cū cō. Auer. P P P am-

A
T. cō. 51
* al. intētio
grā cuius.

C
Cō. 51.

Posteriorum

A B R A M

D bulatio pro loco sanitatis. i. pp ipsam, & domus fuit ad partorum custodiam. Dum autem d. Et nullo modo est dñia, siue dicat ad qd oporteat deambulare post cœnā, aut dicatur ut quid sit, i. non est dñia siue querens qrat, cur oporteat deambulare post cœnā, aut qrat pp qd fuit deambulatio: non. n. est dñia inter domū queritam, & inter deambulationē, qua respōdet post qōnē. Et postquam fecerat hoc exemplū ab ipsis materijs, vsus est illarū vice ipsis literis, ut vltas euidērior fiat. Et dixit: Sitq; deambulatio post cœnā pro quo litera c, id est, q minus extremum sit deambulans post cœnā, & litera c significet hanc rem. D. d. Et ne enatet cibus, pro quo sit litera b. id est, & medius terminus huius exempli sit, ne cibus nateat in ore stomachi. D. d. Et sanitas id, p quo litera a, i. & sit maius extremum huius sylfi sanitatis custodia, quā significat litera a. Et d. Pona itaq;, q dispositio nō enatandi cibū in ore stomachi inest deambulāti post cœnā, & hęc illa ē ipsa sanitas: hoc itaq; opinatur, id est, & ponamus q deambulant post cœnam, non enatet cibus in ore stomachi, & ponamus q non enatare cibum in ore stomachi custodiat corporum sanitatem: hæ enim præmissæ sunt opinatę, id est, contingentes pro maiori parte. Deinde dixit: qd non enatet cibus, quod est b, inest deambulant, quod est c, id est, & quando notificatum fuerit, has præmissas esse, sit nobis quod c, quod est minus extremum, quod est ambulans post cœnam, ipsi inest, quod non enatet

B V R A N A

ambulatio est loco sanitatis, hoc ē pp ipsam, & domus est loco conseruationis suppellectilis: & cū d. & nō est dñia p aliquē modū, inter hoc, qd dñ, pp quid oportet deambulare post cœnam, & hoc qd dñ, grā cuius est hoc: sensus est: & nō est dñia, siue querat aliquis, pp quid oportet deambulare post cœnā, siue querat, pp quid est hęc deambulatio: cū adduxeris qsitū, nō erit utiq; dñia inter ipsū, & inter deambulationē, p quā rñdetur post qōnē: & posteaq; cōmemorauit hoc exēplū de materijs, fecit elementa loco ipsarum: ut vltas in ipsis sit manifesta: & d. sit deambulās post cœnam, in quo est litera c, hoc ē: ut sit extremitas minor ambulans post cibū: & sit lra c, significās super re: D. d. & sit, ut nō supernatet cibus, in quo est litera b, sensus est: & sit terminus medius in hoc exēplo, ut nō supnatet cibus in ore ventris. D. d. Et sanitas, in quo ē lra a, & sit extremitas maior in hoc sylfo, cōseruatio sanitatis: & hoc ē, qd significauit litera a. D. d. Qd res, quæ nō facit supernatare cibū i ore ventris inest deambulāti post cœnā: qq; hoc est sanitas: hoc itaq; existimat: sensus est: & ponamus, q in ambulante post cœnā, nō supernatet cibus in ore vētris: & ponamus, q nō supernatio cibi in ore vētris cōseruat sanitatē corporū: qm hæc propō, quēadmodū d. est opinabilis, hoc est possibilis ut multū. D. d. qq; nō supernatet cib⁹, qd est b, inest deambulāti, qd est c, sensus est: cūq; manifestauerim⁹ exñtiā istarū propōnum: habebimus, q ipsi c, qd est extremitas minor, & est ambulans post cœnam inest, q nō super-

A B R A M

enatet cibus in ore stomachi, qui est
medius terminus, qui est B, & sit q
B insit C. Dum autem dixit: A autem,
quod est ut sanus sit, igitur huic, idest,
& A, quod significat ut sanus sit, in-
est ipsi B, quod est ne cibus enatet in
stomacho. D.d. Ob hanc itaque cau-
sam, A inest ipsi C, quæ est ob quã
est B, scilicet ne enatet cibus in ore
stomachi, idest, causa autem effecti-
ua, qua A, q est deambulatio post
cœnam, insit ipsi B, quæ est priva-
tio enatandi cibum in ore stomachi,
& est ac si inde infinuaret aditum cau-
sarum efficientium ad definitiones.
Et illud significauit quando dixit:
A enim sic expletur oratione, idest,
quia qñ definitur hæc sanitas in ea
sumitur privatio enatandi cibum,
ac si sit causa extra ipsam: & est ac si
intenderet per sanitatē bonam dige-
stionem: q.n. cibus non enatet in
ore stomachi est conditio bonæ di-
gestionis, adeo q definitio stoma-
chi digestionis sit, Quod fiat con-
uersio cibi in stomacho in naturalē
chimū aptum ob priuationem ena-
tationis cibi per serotinā deambu-
lationem post cibum. cibi.n. con-
uersio est operatio digestionis pro-
pria stomachi. Et potest esse q in-
tēdat per sanitatē, ipsam sanitatem
simpliciter. Dum autem d. Quod insit
ipsi C ob B, idest, q A, quæ est sani-
tas, insit ambulanti post cœnam ob
B, hoc est, quia cibus non enatat in
ore stomachi. B enim est causa, ut
sanus sit, i. ipsa est in definitione di-
gestionis fm quod in definitione est
causa efficiens. Et illud intendit
quando dixit: Hæc enim est dispo-
sicio ut sanetur, idest, ut sit huius di-
spositionis. Quia autem exemplum,
qd

B V R A M A

supernatet cibus in ore ventris: & A
est terminus medius: quod est B, &
erit B, inexistentens C, & cum dixit: &
A, qd est, ut sanescat, inest huic: sen-
sus est: & A, qd significat super sani-
tate inest ipsi B, qd est, ut supernatet
cibus in ore ventris. D.d. Et cā, q in-
sit A, ipsi C, qd est deambulatio post
cœnā, est B, priuatio supernatatio-
nis cibi in ore ventris: sensus est: &
cā efficiens: q A, qd est sanitas insit
C, qd est ambulatio post cœnā, est
B, qd est priuatio supernatationis ci-
bi in ore ventris: & quasi designa-
uit ex hoc ad introductionē causa-
rum efficientium in definitionibus:
& hoc est, qd significauit, cū dixit:
& hoc, q A, sic perficiat p rōnē: sen-
sus est: q hæc sanitas, in cuius defi-
nitione accipitur supernatatio cibi,
est quasi causa extra ipsam, & quasi
extra: intelligit per sanitatē hic bo-
nitatem cibi: & hoc, q non super-
natet cibus in ore ventris, est condi-
tio de bonitate digestiua, ita ut sit
definitio digestiua medium, q est
conuersio in vētre ad concoctionē
naturalem preparantē ad priuatio-
nem supernatationis cibi in ipso su
C
p cibo: & hoc est efficiens digestio-
nē appropriatam in ore ventris: in-
nuitat, ut velit per sanitatem, sa-
nitatem absolutam: & dixit: & ip-
sum inesse C, pp B, sensus est: q A,
qd est sanitas inest ambulanti post
cœnam pp B, qñ non supernatat
cibus in ore ventris: qñ ipse est cau-
sa, ut sanescat, hoc est ipsa inest in
definitione digestionis fm q est in
definitione efficientis: & hoc est
qd voluit, cū dixit: qñ hæc est
dispositio, qua sanescat, ut sit in hæc
dispositione: & qñ est exemplum,
PPP ij qd

Posteriorum

ABRAM

D qđ detulerat est aliud q̄ intēderit p̄
præassumptā orationē : sanitas. n. q̄
est finis, expediebat qđ esset medius
terminus ad deambulationem post
cœnam, adeo qđ exemplum eēt sic,
Hō querit digestionis sanitatem, q̄
aut querit digestionis sanitatem, ei
expedit deambulare post cibū : ho-
mini itaque expedit deambulare
post cibum. excusat se de hoc.

BVRANA

qđ adduxit aliud ab illo, qđ inten-
dit in sermone præcedente : & hoc,
quoniam sanitas, quę est finis debet
inueniri terminus medius deambu-
lationis post cœnam, ita, vt sit ex-
emplum sic. Homo querit sanita-
tem digestionis, & querens sanita-
tem debet deambulare post cibum,
igitur hanc debet deambulare post
cibum : effugit ab hoc.

PARS. 11. *Oportet autem transumere orationes, & ita magis singula ap-
parebunt. Generationes vero ē conuerso hic, & in causis secundum
motum : ibi enim medium oportet fieri primum, hic autem ipsum ē
extremum, vltimum vero ipsum cuius gratia...*

T. c. 52. Et iā expedit, qđ permutemus
elocutionem et fiat hoc mō sin-
gularum apparentia : genitorū
autem dispositiones sunt cōtra
causas, quę sunt fm modū mo-
tuum. ibi. n. expedit qđ mediū
sit primum, hic vero primum
est tertium vltimū, & post hāc
rem quę est qualis ipsa.

Dixit Arist. Iam vero oportet, **T. c. 52.**
vt transmutemus orationem, et
erit p̄ hunc modū manifestum
vnūqđqđ : dispō aut generatio-
nū hic ecōuerso in causis, q̄ sunt
fm viam motuū : & hoc, qm̄ ibi
opz, vt sit mediū primū : hic aut
primū vtiqđ ē tertiū : et post hoc
illud, quod est per quid est.

Cō. 52. Dum dixit : Et iā expedit qđ per-
mutemus elocutionem : Intendit qđ
expediat nobis permutare illos ter-
minos, quibus exēplificauit ex ma-
terijs, & sumant e contrario illius,
quo positi sunt. sc̄p̄ sanitas capiatur
medius terminus, non natandi ci-
bū, & cibum non natate sumat me-
dius terminus deambulationis : sa-
nitas. n. est cā finalis priuationis na-
tandi cibū, & priuatio natandi cibū
est cā finalis deambulationis : ipsa au-
tē deambulatio est efficiens priuatio-
nē natandi cibū in stomacho, & pri-
uatio natandi cibum est cā effecti-
ua sanitatis. Sicq; hæ tres res pnt or-
dinari in demōnibus cā ū finaliū,
&

Iā vero opz, vt permutemus ora- **Cō. 52.**
tionem : sensus est. qđ oportet, vt p-
mutemus illos terminos : qbus pos-
uit exēplū a sensibus : & accipiant
cōtrariū eius, qđ fiebat, hoc ē, vt ac-
cipiat sanitas terminus medius : vt
nō supnatet cibum termin⁹ medius,
p̄ deambulationē talē, sanitas cā fi-
nalis ad priuationē supnationis ci-
bi : priuatio aut supnationis ci-
bi est causa deambulationis fm viā
finalem : & deambulatio fm efficiē-
tē ad priuationē supnationis ci-
bi in ventre : & priuatio supnatio-
nis cibi causa efficiens respectu sani-
tatis : hæc igitur tria coordinari pnt
in demōnibus causarum finaliū,
&

A B R A M

& in demonibus causarum efficien-
tium, ex quo autem contigerat, quod illas
sumplerat ordine quo in eis coepe-
rat medium terminum illarum ipsam
causam efficientem, Dixit: Etiam
expedit quod permutemus elocutionem
& fiat hoc modo singulorum appa-
rentia, id est, & reddentur hoc modo
singula harum in specie demonum,
quarum medij termini sunt causae
finales: huius autem causa est: quae cu-
iusque causae efficientis est causa finalis,
& cuiusque finalis est causa efficiens,
& quando de una eadem re medius termi-
nus sumitur causa efficiens, fit demon-
stratio de genere demonum, quarum
sunt causae efficientes: quando autem de
hac una eadem re sumitur causa finalis, qui
est medius terminus, fit demon, quae
est de genere demonum, quarum cau-
sae sunt finales. Et quando causae efficientes
sunt generatione & demonibus prio-
res, causae autem finales sunt demoni-
bus priores, generatione autem poste-
riores, Dixit. Genitorum autem dispo-
sitiones sunt contra causas, quae sunt
secundum modum motuum. id est, dispositio cau-
sarum demonum, quarum medij ter-
mini sunt per causas finales, in rebus
genitis, est contraria dispositioni de-
monum, quarum medij termini sunt
causae efficientes: in illis. n. prius ge-
neratione est prius demonstratio-
ne, in demonstrationibus vero, qua-
rum medij termini sunt causae fina-
les prius demonstratione est postre-
mum generatione. Et hoc signifi-
cavit quando dixit: Ibi enim expe-
dit quod medium sit primum, hic
vero primum est tertium ultimum
id est, quia demonstrationum, qua-
rum medij termini sunt causae effi-
cientes,

B V R A N A

& demonibus causarum efficien- **A**
tium: sed quando accidit ipsis ordo ip-
sarum: hoc est, quod accepit causam effi-
cientem in ipsis terminum medium:
dixit: Iam vero oportet, ut transmu-
temus orationem, & erit per hunc mo-
dum manifestum unumquodque: hoc
est, & ponet unumquodque istorum spe-
cie demonum: in quibus termini
medij sunt causae finales: & causa in
hoc est, quando omnis causa efficiens habet
causam finalem, & omnis finalis habet
causam efficientem: cumque accipitur in ali-
quo uno & eodem terminus medius
causa efficiens, erit demon ex genere de- **B**
monum, in quibus sunt causae effi-
cientes: cumque accipitur in hoc uno &
eodem causa finalis, quae est terminus
medius, erit demon ex genere de-
monis, in quo causae sunt finales:
cumque fuerint causae efficientes prece-
dentes in generatione & demoni-
bus: & causae finales precedentes in
demonibus & posteriores in gene-
ratione, id est, dispositio autem generatio-
num se habet e converso dispositionis in
causis, quae sunt secundum viam motuum: sen-
sus est: & dispositio causarum demonum, in
quibus termini medij sunt causae fina- **C**
les in dispositionibus generationum se ha-
bet e converso dispositionis demonum, in
quibus termini medij sunt causae effi-
cientes quod est prius in ipsis in gene-
ratione est prius in demone: & haec
sunt demones: in quibus termini me-
dij sunt causae finales: quod igitur prius
est ex ipsis in demone, est posterius
in generatione: & hoc est, quod signi-
ficavit, cum dixit: & hoc, quando ibi opor-
tet, ut sit medium primum, hic au-
tem primum utique est tertium ultimum:
sensus est: quod medium in demoni-
bus, in quibus termini medij sunt
PPP iij causae

Posteriorum

A B R A M

Pcientes, medium est demfone & generatione primum, alterius autem speciei demonstrationum primū. i. medius terminus, est generatione ultimum. Dixit autem illud esse tertium in comparatione ad efficientem: primum enim est efficiens, & secundum est quod efficitur, finis autem est tertius, & illud est in finibus secundis, qui sunt post rem genitam etiam. Et ideo dixit. Et post hanc rem quæ est qualis ipsa, idest, & ipsum est post rem, quæ sicut ipsum, est opus efficientis.

E

ANT. INTER. TEX. XII.

Contingit autem idem & cuius gratia esse & ex necessitate, ut per lucernam egredi lumen: ex necessitate etenim progreditur, quod minores habet partes, per maiores poros, siquidem lumen sit eo, quod pertransit, & gratia cuius, ut non offendamus.

T.c. 53. Possibile est vnam rem eē fm modū quid sit & ex necessitate sit. V.g. penetratio luminis per matutinam nubeculam, penetratio enim subtilis fm partes p medios poros, qui multi sunt, fit ex necessitate, si lumen fiat per penetrationem, & modus quid sit, id est, ne alteretur.

Cō. 53. Postq̄ notificavit, q̄ cāx sint quatuor, quarum singulæ possunt esse medius terminus demfōnis, intendit notificare, q̄ eadē res appareat ob causam materiale, & causam finalem. reperiūtur. n. quædam res, quas esse est ex necessitate materie existentis, & ob esse causam finale. sicut barba, quæ, gratia exempli, est ob materie necessitatem, qd̄ est genituræ excementū, qd̄ ē in corpore, &

B B V A N A

causæ efficiētes, est primum in demfōne & generatiōe & in specie secunda, primum demfōnū, hoc est terminus medius est ultimum in generatione: atqui dixit, q̄ est tertium in relatione ad efficiens: qm̄ efficiens est primum, & effectū est fm, & finis est tertium: hoc in finalibus secundarijs: quod est post illud, quod gignitur consimiliter etiā: & propterea dixit: & post hoc, quod est, in eo, quod est quid, hoc est, quod est post illud, quod est, quemadmodum efficiens operationem.

Dixit Arist. iam vero fieri pōt, T. c. 53. ut sit aliquid vnū grā cuius, & ex necessitate: ut in exēplo, penetrat lumen p̄ lucernā, & hoc, qm̄ penetrat tenue in partibus p̄ mediū pororū, q̄ sunt multi: qd̄ ē ex necessitate: si qd̄ ē lumē erit eo, q̄ p̄trāsīt: et hoc ē grā cuius, hoc est, ut non cespitetur.

Posteaq̄ docuit, q̄ causæ sunt quatuor: quarū vnaquæq; inueniē terminus medius in demfōne: vult docere, q̄ vnū & idem manifestum sit pp̄ cām materiale: & cām finale: & hęc, qm̄ hic sunt aliqua, quorum exntia sequit̄ ex necessitate existentia materie & existentiam cāx finalis: quemadmodum barba, quæ est exempli grā ex necessitate māt̄: q̄ est resolutio calidi, qd̄ ē in corpore: &

ABRAM

BVRANA

& fit ob aliquem aliū finem & simili-
ter res se habet de supercilijs ocu-
lorū, & de membrorum maiori par-
te: & ideo inueniunt multę res, quę
ex ipsa necessitate inueniūtur, & ob
aliquē finem: transpiratio. n. est ex
necessitate ob vitam, & fit et ob vo-
cis expressionē. Et dum dixit: V. g.
penetratio luminis per matutinam
nubeculā. Intendit corpus diapha-
num, qñ. n. ponimus q lumen pene-
tret p corpus diaphanū, qđ est mul-
torū pororū & meatuū, & notū est
de dispōne luminis, q sit ob vsum:
visus autem est ad nostrā perfectio-
nem: manifestū itaq; est, q qñ no-
bis dicitur, cur lumen penetrat per
corpora diaphana, possum⁹ nos rñ-
dere duabus responsionibus: qua-
rum vna est per materiam, s. ob ae-
ris subtilitatem, & corporis diapho-
ni raritatem: secūda autem est per
ipsum finē, scilicet ne homo & ani-
mal corrumpatur: notum enim est
de dispositione visus, quòd sit pro-
pter ipsam perfectionem.

& erit consimiliter res in eminentijs
oculorū, & in magna parte mēbro-
rum: & ppea sunt hic multa, q inue-
niunt ex necessitate, & pp finē ali-
quem: qm̄ est ex necessitate pp vi-
tā, & ē cōsimiliter et pp expressionē
vocis: & dixit: quemadmodū pe-
netrat lumen per lucernam, hoc est
corpus translucidū: & hoc, qm̄ cūm
posuerimus, q lumen pertrāsīt cor-
pus translucidū: qm̄ ignis est mul-
torum foraminum & transituum:
& manifestum est ex dispositiōe lu-
minis, q est pp visionē, & visio pro-
pter perfectionem nostram. Planū
itaq; , cū dicit⁹, pp quid pertransit
lumen corpora translucida: possum⁹
respondere in hoc per duas re-
sponsiones: quarū vna est pp mate-
riam, & est propter subtilitatem lu-
minis & spongiositatem corporis
translucidi: secūda vero propter
finem: & est, ne cespitet homo &
animal: & hoc, quoniam planum
ex dispositione luminis, quòd est
propter perfectionem.

pars 12.

⁹ qm̄ pro
prie ē sona
te, vt cū in
aqua can-
dens ferrū
conquirit.

*An ne ergo si esse contingit & fieri contingit? quemadmodum si
tonat, cūm extinguitur ignis, necesse est* stridere & strepere, vt Py-
thagorei dicunt, minarum gratia ys, qui sunt in tartaro, vt timeant.
plurima vero talia sunt, & maxime in ys, quę secundum naturam
constituuntur & consistunt, hac enim alicuius gratia facit ipsa na-
tura, illa vero ex necessitate, necessitas autem duplex, hac quidem
enim secundum naturam & appetitum, illa autem vi, quę prater
appetitum est, quemadmodum lapis ex necessitate, & sursum et deor-
sum fertur, sed non propter eandem necessitatem.*

T. c. 34. Et o vtinam scirem an contin-
gat illas esse. Sicque etiam pos-
set esse, vt si tonet, quando ignis
profilit ex necessitate, & inde
fit

Dixit Arist. Et q tradit exñtiā
ipforum, pōt ne tradere p hoc,
q erit cōsimiliter et: quēadmo-
dum, si tonat, cum hoc, quòd si-
zit, cōstringitur ex necessitate:

PPP iiii &

Posteriorum

ABRAM

D fit sonus: si autem fuerit ut heresis Pythagore asserit, quod fiat ut qui in tartaro sunt terreant: talia autem nimis multa sunt, et propria est simul rerum quarum constantia & esse est naturaliter. Natura enim agit propter aliquam rem, et hoc ex necessitate. Dicitur enim necessitas duabus speciebus, quarum una est naturaliter & secundum potestatem, altera autem est vi & praeter potestatem: prout est motus lapidis sursum & deorsum. **E**tiam, hic vero non fit una necessitate.

Cō. 34. Hoc iterum est aliud exemplum ex rebus, quibus accidit, quod fuerint ex necessitate, & fine, quod sint causa ipsam cendi. Quando enim dicimus, quod tonitruum sit, ut diximus, quod sit sonus necessario consequens extinctionem ignis propter humidum, id est quod sonus fiat res consequens necessario extinctionem ignis in nube, quia est res humida. Dum autem dicimus, quod fiat ad terrorem virorum, qui in tartaro sunt, prout Pythagoras ait, si queramus cur fiat tonitruum? posset ad hoc duobus rationibus responderi, quarum unum est ob materiem necessitatem, id est quod dicatur, quia ignis conditio sit, quando extinguitur in corpore humido, ut ex eo sonus fiat. alterum autem esset per ipsum finem, qui est error tartari incolarum. D. d. Talia autem nimis multa sunt, & propria etiam rerum, quarum constantia & esse est naturaliter. id est tales autem res, quarum sunt res necessariae ob materiam, & ob causam finalem, sunt nimis multae, praecipue in rebus particularibus naturalibus, quia pro ma-

BVRANA

& erit ipsi sonus, quemadmodum, quod dicit sentire Pythagoras, quod hoc est propter timorem eorum, qui sunt in inferno, ut timeant: et alia sunt multa: et appropriata sunt simul in hiis, quarum constitutio et existentia sunt secundum naturam: et hoc, quoniam natura operatur propter aliquid: et hoc ex necessitate: quoniam necessitas dicitur secundum duas species: quarum una est secundum naturam et potentiam, altera vero non est extra potentiam: quemadmodum motus lapidis sursum & deorsum consimiliter etiam: sed hoc non est ex necessitate una.

Hec est species una consistit et eorum, quibus accidit, quod sint ex necessitate materiem & finis: quod sunt causa in existentia ipsorum: & hoc, quoniam de tonitru, cum dixerim, quod est sonitus, sequitur ex necessitate extinctio ignis in nube molli: & hoc, quoniam sonitus sequitur ex necessitate extinctione ignis: quoniam ipse est res molli: cum vero dixit, quod est utique, propter timorem virorum, qui sunt in inferno, quemadmodum dixit Pythagoras: quoniam si petamus: propter quid est tonitrus? respondere possumus in hoc per duas rationes: quarum una est, propter necessitatem materiem, & est ut dicatur: quoniam ex consuetudine est ignis: cum extinguitur in corpore molli, ut innotuit ab ipso sonitus: altera vero propter finem, & est timor virorum inferni: cum vero d. et Talia sunt multa nimis: & appropriata sunt simul in hiis: quarum constitutio & existentia est secundum naturam: & Talia ex hiis, in quibus inveniuntur res propter necessitatem materiem, & propter causam finalem sunt multa nimis, & praesertim in rebus particularibus naturalibus: quoniam

Cō. 45.

A B X A M

maiori parte vniuseiusdem rei inueniuntur ambæ hæ duæ res simul. Et illud intendebat dum dixit: Et propria etiã simul. Dicuntur autẽ pprie in Scia Naturali, quia in Mathematica nõ est mã, necessitas autẽ est occasione materiæ. Quia autẽ est locus magnę inquisitionis, An rerũ æternarũ sit necessitas, nec ne? Vere enim necessitas est rerũ materialium, qm̃ enim ponim⁹ has res esse sequit⁹ necessario materiã esse, & qm̃ harũ rerum formæ sunt in mã, eis eueniunt multæ res necessariæ occasione materiæ, & quibusdã harũ rerũ connectit⁹ aliquis finis, & quibusdã non connectit⁹. qm̃ enim natura potest ipsam rem, quæ necessitatis causa sit, obseruare ad aliquã vtilitatẽ, non deficit in hoc. Dum autẽ dixit: Et ò vtinam scirẽ, an contingat illas esse? sicq; et posset esse. Potest inde intelligi dispositio causarum cũ suis causatis: hoc est, qd qm̃ causæ sunt contingentes, sua causata et sunt contingenta. Et potest esse qd redeat ad ipsamet entia: hoc ẽ, qd qm̃ fuerint possibilia, aliquñ erunt, id est, qd ponere posse quod non est in actu, qd sit in actu, non est mendaciũ, & est ac si p hoc insinuauerit, qd & si sint contingenta eẽ ex suis causis, ipsas gignentibus, Lex efficiente, & materia, tamẽ qm̃ sunt ex necessitudine ipsas essendi, sunt materia & efficiens, & rebus genitis eueniũt occasione materiæ, res necessariæ: hoc est, qd impossibile sit ne eiseueniant. v.g. qm̃ nubes tonat, necessario oportet qd in eis iã extinctus sit ignis, & qm̃ in illis extinguit⁹ ignis, necessario eiseuenit vt profusilient nubes. Tonitrum ergo fm̃ hoc erit duarũ specierũ entium, quedã
spēs

B V R A N A

qm̃ vtplurimũ inueniunt⁹ in re vna A & eadẽ duo ista simul: & hoc est, qd voluit, cũ dixit: & appropriata sunt simul: atqui dixit: & proprie in scia naturali: qm̃ non est in scia Mathematica materia: & necessitas vtiq; ẽ pp materiam: & qm̃ ipse est locus inquisitionis multæ si est in reb⁹ dialecticis necessitas, aut nõ: & hoc, qm̃ necessitas fm̃ veritatem est in rebus materialib⁹: & hoc, qm̃ cũ ponuntur hæc existere, sequitur ex necessitate, qd sint in materia: cũq; inueniuntur formæ rerum in mã, consequunt⁹ ipsas res necessariæ pp materiam: & quibusdã istarũ annectitur aliquis finis, nonnullis vero nõ annectit⁹: & hoc, qm̃ in mã, cũ est possibile ipsi in re necessaria, vt ponat⁹ ipsum in aliqua vtilitate, nõ est difficile in ipsis: & cũ dixit, neq; metitur, si est existẽtia ipsorũ possis: iam vtiq; possibile consistit etiam est, vt conueniat intelligi ex ipso intentio causarũ simul cum causatis, hoc est in eo, qd sunt possibilia: qm̃ iã vtiq; inueniũtur, hoc est, qm̃ positio possibilis, quæ non inuenit⁹ in actu, qd inuenitur in actu, non est falsum, C quasi designauerit in hoc, qd sint: & si fuerint possibilia, aut inueniãtur ex causis suis generans in ipsis, hoc est efficiẽte & mã: ipsum vtiq; cũ inueniunt⁹, erit ex necessitate existẽtiæ ipsorũ, efficientis & materiæ: ea vero, qd generant⁹ consequuntur pp materiã res necessariæ: hoc est, qd fieri non potest, vt non assequat⁹ ipsa simile huic: cũ tolluntur nubes, sequitur, qd iã extinguit⁹ in ipsis ignis: consequitur ipsas ex necessitate, vt dissipentur nubes, & sit tonitrus. In hoc igitur sunt duę species entium:
spēs

Posteriorum

A R R A M

D species possibilis esse & non esse, & ipsum esse non sequitur necessario quod sit alia res. Et quædam species est quæ potest esse & non esse, sed necessitate ipsam esse sequitur quod sit alia res. gratia exempli, extinctio ignis in nubibus est contingens, & quando est, sequitur ipsam necessario proficere nubes, & sonus. Et postquam enuntiauit, quod tales res sint in rebus naturalibus, scilicet quod una eadem res sit ex necessitate materiae, & à fine, tulit huius causam, Et dixit: Natura enim agit propter aliquam rem, & hoc ex necessitate, id est, & aliquando coniungitur quod uni rei sint duæ res, necessaria, & finalis: necessarium enim est quædam res consequens materiam: finalis autem est ab ipsa natura, nam ipsa natura operatur ob aliquam rem, & quia nomen necessarij dicitur de multis significatis, explicuit significatum, quod nomine necessarij intendit. Et dixit: Dicitur enim necessitas duabus speciebus, quarum una est naturaliter, & secundum potentiam, altera autem est vi, & præter potentiam, prout est motus lapidis sursum & deorsum, **I** id est, quod nomen necessarij dicitur duobus significatis, quorum unum est per naturam: hoc est, ob ipsam rem secundum se, alterum autem est ob exteram rem, scilicet ex cogente quæ sit de foris res cogens. exemplum necessitatis, quæ sit per naturam, est, quoniam dicimus quod lapis necessario moveatur deorsum: hæc enim necessitas est ob rei naturam, non ob rem de foris, illius vero motus sursum, dicitur esse fieri necessario, sed hæc necessitas est propter cogens, & hæc duo necessaria, prout dictum est, sunt separata. Et non nunquam dicitur nomen necessarij de causa rerum eternarum,

et

B V R A N A

species possibilis ut sit, & ut non sit cuius existentiam sequitur ex necessitate existentia rei alterius: ut in exemplo, quoniam extinctio ignis in nubibus est possibilis: cumque inuenitur, sequitur ipsam ex necessitate confractio nubium & sonitus: & postquam narrauit, quod talia inveniuntur in rebus naturalibus, hoc est, quod sit aliquid unum & idem ex necessitate ex materia & ex fine, adduxit causam in hoc & dixit: & hoc, quoniam natura operatur ex parte rei, & hoc ex necessitate: sensus est: & aliquando aggregatur, ut si sint rei una duæ res, necessaria & finalis: quoniam necessaria est res consequens materiam: sed finis est ex natura: quoniam natura utique operatur propter aliquid: & quoniam nomen necessarij significat super res, declarauit hic rem, quam intellexit per nomen necessarij: & dixit: quoniam necessarium dicitur secundum duas species: quarum una est secundum naturam & potentiam, altera vero non est, & extra à potentia: quemadmodum motus lapidis sursum & deorsum: sensus est: quod nomen necessarij dicitur secundum duas intentiones: quarum una est propter naturam, hoc est propter aliquid per se, & altera propter rem extrinsecam, hoc est ex eo, quod ponit necessitatem rei extrinsecus: exemplum necessarij, quod est propter naturam, cum dicimus: quod ex necessitate mouetur lapis deorsum: & hoc, quoniam hæc necessitas est propter naturam lapidis, non propter rem extrinsecam: sed & de motu ipsius sursum, dicitur consistere etiam, quod est ex necessitate: sed hæc necessitas est propter necessitatem, & hoc, quoniam ista sunt duo necessaria, quemadmodum dixit separata. Iam vero dicitur nomen necessarij de rebus dialecticis: & si de his consistit etiam dicitur:

quod

A T T A M

B V R A N A

& licet hę etiam dicuntur esse neces-
sarię esse, de hoc non indigebat hic.
Verūtamen hic intendebat necessti-
tatem, quę est pp materiam: sed no-
tificauit fm significatum vt caueret
deceptionem nominis æquiuoci.

q̄ existētia ipsorum est necessaria: A
sed non est hoc ex eo, quo indiget
hic: sed hic intendit necessarium:
quod est propter materiam: sed do-
cuit vtiq; per modum obseruatio-
nis ab errore nominis æquiuoci.

T.12. p̄s *In his vero, quę à discursu, nonnulla quidem nunquam à casu sunt,
vt domus, aut statua, neq; ex necessitate, sed alicuius gratia, quedam
vero & a fortuna, vt sanitas & salus: maxime autem in quibuscunq;
contingit & sic, & aliter, quando non à fortuna generatio fit. quare
finis, quod est bonum, gratia alicuius fit aut natura, aut arte: à fortuna
vero nihil gratia alicuius fit.*

B

T.c.55 Res vero, quę arbitrio, & co-
gitatu sunt, quędam ex se peni-
tus non sunt. verbi gratia, hæc
domus, vel imago, neq; etiam
necessitate, sed ob aliquā rem,
aliquę autem contingēter sunt,
verbi gratia, sanitas & tranquil-
litas. & proprium est omnibus
rebus quibus conuenit sic esse,
& aliter etiam esse, quando non
à casu fiunt: perfectio ergo & bo-
num est, quod rei est, aut natu-
ra, aut arte: casu vero & fortuna
non fit aliqua res, quatenus res
aliqua sit.

Dixit Aristo. Eorū vero, quę T.c.55
sunt per discursum & cogitatio-
nem, nonnulla nō sunt ex se oīno,
vt domus, aut statua: neq; cōsist-
ēt ex necessitate, sed pp aliquid:
nonnulla vero sunt per cōtingen-
tiam, vt sanitas & salus: & pro-
prie de omnibus his, in quibus
cōuenit, vt sint ita & per modū
alium: cū non fuerit existētia
ipsius ab inquisitione. Perfectio
igitur & bonū erit fm q̄ est de
re aliqua, aut per naturā, aut per C
artē. à fortuna vero & casu, non
est vtiq; aliquid gratia alicuius.

Cō.55 Postq̄ notificauit numerū gene-
rum causarū, & cōnumerauerat cū
summa illarū causam finalem, & de-
clarauit q̄ hoc sit in ipsis reb⁹, inten-
dit notificare quō hæc cā sit in reb⁹
volūtarijs. & est ac si p hoc insinua-
ret, q̄ quo ad hoc dispō artis & natu-
rę est vna, & q̄ notificaret q̄ casus
& fortuna sint res superadditę ipsis
causis, & q̄ cā finalis sit prior reb⁹, q̄
sūt loco casus & fortunę. Et dixit:

Res

Posteaq̄ docuit numerum gene-
rum causarū, & numerauit in sum-
ma earū causam finalem: & declara-
uit, q̄ hoc erit in rebus naturalibus:
vult docere quō erit hæc cā in rebus
volūtarijs: & quasi designauit per
hoc, vt doceat: q̄ res in arte & nā p
hoc est vna: & vt doceat, q̄ accēs &
fortuna sunt res consequens causas:
quodq; cā finalis accidit in rebus, q̄
erūt loco accētis & fortunę: & dixit:

eorū

Cō.55

Posteriorum

A B R A M.

P Res vero, quæ arbitrio & cogitatu sunt, quædā ex se penitus nō sunt. verbi gratia, hæc domus vel imago, id est, notum etiam est, q̄ quædam res, quæ arbitrio & cogitatu fiunt, nō fiunt penitus à casu, neq; ex se: sicut est domus & imago. nemo enī diceret, q̄ domus fiat à casu, neq; à fortuna, & similiter est dispō imaginis: nemo enim putat q̄ imago casu fiat. Deinde dixit: Neq; etiam ex necessitate. i. neq; etiam dicitur de talibus rebus, q̄ fiant ex necessitate naturali, sed de his videtur, q̄ arbitrio & cogitatu fiant ob aliquem intentum finem. Deinde dixit: Aliqua autem contingenter sunt. verbi gratia, sanitas & tranquillitas, id est & sicut videtur, q̄ quæ arbitrio & cogitatu fiunt, non dicatur de eis q̄ fiant casu: sic etiam videtur q̄ de aliquibus dicatur q̄ fiant à casu. sicut dicitur q̄ sanitas Socratis ægri facta sit casu, dum in circuncisione comederit aliquam rem, quam appetebat: & hinc facta est eius sanitas, & sic dicimus quod casu fuit eius tranquillitas, quādo mare transfretaui.

F hyemis tpe, & euenit illi tranquillitas ob aliquem ventum, qui ad salutem eum deduxerit. Et dixit: Et propriū est omnibus rebus, quibus conuenit sic eē. vsq; ibi casu vero & fortuna, id est, sit autem propriū omnibus rebus, quæ possunt esse & nō esse, quando ipsas fieri fuerit ob aliquam rem, non casu. Hoc aut quod dixit monstrabitur in Philosophia Naturali. ibi enim cōmonstratur, q̄ fortuna sit rerum cōtingentium, & de contingentibus, q̄ sunt ob aliquam rerum, & q̄ casus sit in rebus artificialibus, & naturalibus,

et

B V R A N A

eorum vero, quæ sunt p̄ discursum & cogitationē, nonnulla nō sunt ex se oīno, vt domus & statua: erit manifestum consistet, q̄ nonnulla eorum, quæ sunt à cogitatione & discursu, non innouant ab accidente oīno, neq; ex se, vt domus & statua: qm̄ non dicet aliquis, q̄ domus innouat per accēs, neq; à fortuna, & consistet se habet in imagine: qm̄ nō significabit aliquis, q̄ statua innouetur p̄ accidens. D. d. Neq; consistet ex necessitate: sensus est: neq; dē consistet etiā de huiusmodi rebus, q̄ ipse innouant ex necessitate naturali: sed de talib⁹ significat vtiq; , q̄ ipsæ fiant à discursu & cogitatione p̄ finem intentum. D. d. Nonnulla vero erūt p̄ accidens, vt sanitas & salus: sensus est: & quæadmodū significat, q̄ quæ innouant à discursu & cogitatione, non dicit de ipsis, q̄ innouant ab accidente: quemadmodū, quod dicim⁹ de sanitate Zinadis: qd̄ est causatū innouatum per accēs eū eo, quod comedit, iam appetiuit ipsum, & fuit ex hoc sanitas ipsius: & cōsistit dicitur de salute ipsius, q̄ fuit p̄ accidens eo, q̄ nauigauit in tēpore hyemis, & accidit ipsi salus à vento, qui posuit ipsum ad sanitatē: & proprie in oībus ijs, in quibus cōuenit, q̄ sint ita. D. d. Ab accidente & fortuna: sensus est: atqui appropriatū erit in oībus rebus, quas possibile est eē & nō esse: cū fuerit innouatio ipsarum p̄ aliquid, non p̄ fortunā: & hoc, quod dixit, declaratū fuit in scia naturali: qm̄ ibi declaratū fuit: q̄ cōtingens innouat in rebus possibilibus, & ex possibilibus, cū fuerint p̄ aliquid, quodq; accidēs inuenit in rebus artificialib⁹ & naturalibus:

et

ABRAM

& ibi cōmonstratur, quòd id, quod dicitur ex se, sit cōmunis eo, quod dicitur à casu. Dum autem dixit: Perfectio ergo & bonum est, quod rei est aut natura, aut arte. Intendit, quòd causa finalis, quæ est perfectio & bonum, inuenitur in re aut à natura, aut ab arte; sed non inuenitur casu & fortuna: & hoc intendebat dum dixit, casu vero & fortuna non sit aliqua res, quatenus res aliqua sit.

BVRANA

& declaratū fuit ibi, q̄ illud, de quo dictū fuit ex anima, est vñus illo, de quo dictum fuit ex fortuna: & cum dixit: perfectio igit̄ consistit & bonum erit, s̄m q̄ inest rei, aut per naturam, aut p̄ artem: sensus est: & causa finalis, quæ est perfectio & bonū, inest rei, aut à natura, aut ab arte: sed à fortuna & ab accidente, non inest: & hoc est, quod voluit, cū dixit: sed à fortuna & ab accidente, nō est aliquid, quod sit propter aliquid.

Quo pacto ipsum propter quid differat in his, quæ fiunt simul, aut non simul, per circulum, aut non per circulum, semper, aut frequenter. Cap. 7.

T. 11. p. 8

Eadem autem causa est ijs, quæ fiunt, & factis, & futuris, quæ est & ijs quæ sunt: medium enim est causa, præterquam quòd ijs quidem quæ sunt, quæ est, ijs vero, quæ fiunt, quæ sit, factis autem facta, & futuris futura, vt propter quid factus fuit defectus, quoniam facta fuit terra in medio, sit autem, quoniam sit, erit vero, quoniam erit in medio, est autem, quoniam est.

T. c. 56

Causa itaq̄ rerum, quæ fiūt, & gigni cupiunt, vna eadē est, & illa etiam est rerū quæ sunt: medium enim est ipsa causa, excepto quòd rerum quidem, quæ sunt, est, quòd sint, & quæ erūt, quòd erunt, & earum, quæ fuerunt, quòd iam fuerunt, & earum, quæ gigni cupiunt, quòd cupiant gigni. verbi gratia, cur fuit eclipsis, quia terra interposita fuit: cur cupiat fieri, quia interponi cupiat, & est quia illa sit.

Dixit Arist. Causa rerū, quæ erunt, & q̄ generant p̄ gñationē est vna & eadē: & hæc consistit ēt rerū existentium: & hoc, qm̄ mediū est cā absq̄ eo, q̄ sit de rebus existentibus, q̄ sunt exñtes, & de ijs, quæ erūt, q̄ erūt, & de ijs, q̄ iā fuerunt, q̄ iā fuerunt & de ijs, q̄ generant p̄ gñationē, q̄ generant p̄ generationē: vt in exemplo, pp̄ quid fuit defectus? qm̄ fuit terra in medio: & pp̄ quid appetit vt sit, qm̄ ipsa appetit, vt sit in medio, & est, qm̄ est.

T. c. 56

Cō. 56

Postq̄ notificauit numerum cārū, intēdit notificare habitudinē quārundā ipsarū ad ipsum cārū, & sunt cāx, q̄ sunt s̄m modū formę & finis.

Posteaquā docuit numerū cārū: vult docere intentionē quārundā ipsarū ex noto: & est causa, q̄ est s̄m viā formę & finis: & cū dixit:

Cō. 56

Et

et

Posteriorum

ABRAM

P Et dum dixit: Causa vero rerū, quæ sunt & gigni cupiunt, vna eadem est, & illa etiam est rerum, quæ sunt. Intendit causæ rerum, quæ sunt in gignendo, & causæ rerum, quæ gigni sunt possibles, sunt vna fm speciem: hoc autem ita est, quia ens in actu est quod prius fuit possibile. Et dum dixit: Et illa etiam est rerum, quæ sunt, medium enim est ipsa causa, id est, hæc etiam causæ sunt in actu cum rebus, quæ sunt in actu: & ideo medius terminus demonstrationis simpliciter est de talibus causis: & est ac si dixisset, medius terminus est rei, quæ est, & medius terminus est causa: infertur hinc, qd quando causa est, sit rei quæ est: & si ille sit ex duabus affirmatiuis in secunda figura, est tamen verus ob conuersionis veritatem. Intendit autem hic, qd tales causæ sint, quæ ponuntur medius terminus demonstrationis simpliciter. Deinde dixit: Excepto qd rerū quidem quæ sunt, est, qd sint: & qd erunt qd erunt, & earum quæ fuerint qd fuerint. i. excepto qd hæc causæ causatorum, quæ sunt in actu, sint in actu: & eorum, quæ sunt in gignendo, sint in gignendo: & eorum, quæ præfuerunt, iam fuerint, & rerum quæ esse cupiunt, esse cupiant. Deinde tulit exemplum causarū quæ sunt huiusmodi. Et dixit: Verbi gratia, cur fuit eclipsis quia terra interposita fuit. Vsq; ibi: quia illa sit. i. huius exemplū est, quia qm Lunæ eclipsis in exacto iam fuerat, in exacto etiam præfuerat ei⁹ causa. s. interpositio terre Soli & Lunæ: & si eclipsis sit possibilis esse, hæc causa etiam est possibilis esse: & quando eclipsis est in actu, hæc causa est in actu.

BURANA

& causa eorū, qd erūt, & qd appetūt esse p generationē est vna & eadē, & hæc cōsistit ēt rerū existentū: intelligit cās eorū, qd sunt p generationē, & cās eorū, quorū gnatio est posis, qd sunt vnū in spē: atqui hoc est ita, qm existēs in actu, ipsum est: quod antea fuit posse: & cum dixit: & hæc cōsistit ēt rerū existentū: & hoc, qm mediū est cā: sensus est: & hæc causæ cōsistit ēt sunt existētes in actu cū reb⁹ exntib⁹ in actu: & ppea termin⁹ medius in demōne absoluta est ex huiusmodi causis: & qd si dixit: terminus medius ē de re exnte, & termin⁹ medius est cā: sequit itaq; ex hoc, vt sit cā: cum fuerit exns, vt sit de re existente: & hoc, si fuerit ex duabus affirmatiuis in secunda figura, verum utq; ad veritatē cōuersionis: atqui voluit p hoc, qd huiusmodi causæ sunt, qd ponunt terminus medius in demōne absoluta. D. d. Præterq, qd qd sunt de reb⁹ exntib⁹ sunt exntes, & qd de jis, qd erūt, qd erunt, & qd de jis, qd fuerūt, qd fuerūt: sensus est: præterq qd causæ causatorū existentū in actu, sunt exntes in actu, & qd sunt in generatione existūt in gnatione, & qd iā fuerūt, iā fuerūt, & eorū, qd appetūt, vt sint, appetūt vt sint. Postea adduxit exemplū de causis, qd sunt cum hac dispōne: & dixit: exemplū huius: pp quid ē defect⁹ vsq; ad id, qd dixit, & hoc est, qm ipsa ē, exemplū huius: qm cum fuerit defectus Solis in eo, qd præterijt, erit causa ipsius consistit etiam existens in eo, quod præterijt: & est constitutio terre inter Lunā & Solem: & si erit defect⁹ posis vt sit, erit hæc causa possibilis consimiliter ēt: cūq; fuerit defectus existēs in actu, erit hæc causa existens in actu.

Quid

Quid est crystallus? accipiatur utique, quod est aqua congelata, aqua in quo C, congelatum in quo A, causa media in quo B, defectus calidi omnino: inest itaque B ipsi C, huic autem congelatum esse, quod est in quo A, fit autem crystallus, cum fit B, factum est autem facto, erit autem futuro: sic igitur est causa, & cuius causa simul fiunt, quando fiunt, & sunt, quando sunt, & in eo quod factum fuit, & in futuro consimiliter.

ABRAM

T.c.57 Quid glacies? & sumetur, quod sit aqua congelata: pro aqua sit litera C, & quod sit congelata, sit pro quo est A, & causa quae est medium sit pro quo est B defectus perfectus caloris. & B inest ipsi C, & huic congelationis dispositio, pro qua est A: fit itaque glacies, quando est B & iam fuit, quando fuit, & cupit esse, quando esse cupit: huiusmodi itaque causa, & res, cuius est causa quando gignuntur, simul gignunt, & est, quando illa est: & sic in eo quod iam fuit, & esse cupit.

Cō.57 Hoc est aliud exemplum, unde ostendit, quod causae, quae huiusmodi sunt, sint causae, quae sunt secundum modum formae, & sunt illae, quae sunt definitionis pars. Et dum dixit: Quid glacies? & sumetur quod sit aqua congelata. Intendit, constituimus, quod causae, quae sunt huiusmodi, sint causae, quae sunt secundum modum formae, quoniam quaerimus quid sit glacies, & dicitur quod sit aqua congelata. Deinde commonstramus congelationem de aqua per medium terminum, qui est ablatio omnis caloris ab illa: fit syllogismus sic, ab aqua iam ablatum est omnis calor, & quoniam ab ea ablatum est omnis calor, est congelata: igitur aqua iam est congelata. notum enim est, quod aquae congelatio est, quando est ablatio omnis caloris:

et

BVRANA

Dixit Arist. Quid est crystallus, & accipiat quod aqua est congelata: & accipiat aqua in quo C, quod sit congelata, in quo littera A, & sit causa, quae est medium, in quo littera B defectus perfectus: & B inest ipsi C, & huic dispositio congelationis: quae est, in quo est A erit igitur crystallus, cum erit B, & fuit, cum fuit, & appetet esse, cum appetet esse: causa igitur, quae est secundum hunc modum, et res, cuius est causa, generabunt, cum generabunt simul, & est existens, cum est existens: & consistit in capite eius, quod fuit, & appetit esse.

Cō.57 Hoc est exemplum aliud: per quod monstrat super eo quod causae, quae sunt cum hac dispositione sunt causae, quae sunt per viam formae, & haec sunt, quae sunt pars definitionis: cum vero dixit: de crystallo: & accipiat, quod est aqua congelata: sensus est: cumque constituti fuerimus, quod causae, quae sunt cum hac dispositione sunt secundum viam formae: cum quaesiverimus, quid est crystallus: & dixerimus, aqua congelata. Deinde declaravit congelationem inesse aquae per terminum medium, & est defectus omnis calidi: & erit syllogismus ita: in aquis deficit omnis calor, & cum deficit in ipsis omnis calor, congelantur aquae igitur congelantur: quoniam manifestum est, quod cum invenitur congelatio aquarum, invenitur defectus calidi: cumque

Posteriorum

D

A D R A M

& quando cupit esse ablatio omnis caloris, cupit esse, & si aquæ congelatio iam fuerat, omnis caloris ablatio iam fuerat. Et dum dixit: Pro aqua sit litera c. Intendit minus extremum. Et quòd sit congelata sit pro quo est a. Intendit maius. Et dum dixit: Et causa, quæ est mediū, sit pro quo est b defectus perfectus caloris. Intendit, & sit medius terminus, qui est in hoc syllogismo, causa pro quo consueuimus capere literā b caloris defectus completus. Deinde dixit: Fit itaq; glacies, quādo est b, idest & fit glacies ens in actu, quādo completa ablatio caloris est in actu. Deinde dixit: Et iā fuit quando fuit. Intendit, & si glacies iā fuit, completa ablatio caloris iam fuit, idest si glacies fuit in p̄dicato, ablatio caloris completa iam fuit in p̄dicato. Deinde dixit: Et esse cupit, quando cupit esse. idest, & quando glacies cupit esse, idest potest esse, aut imaginatur esse, completa caloris ablatio cupit esse. Deinde dixit: Huiusmodi itaq; causa, & res, cuius est causa, quando gignuntur, simul gignitur: idest, hoc autem ita fuit: quia causa, quæ est huiusmodi ipsa essendo est ipsum causatum, hoc est, non dimittit illam, & si causatum gignebatur in p̄dicato, causa gignebatur in p̄dicato, & si illud futurum sit, & illa futura est. Et hoc significauit quando dixit: Et sic in eo quod iam fuit, & esse cupit, idest, & ex quo ambo esse est simul, sequitur, quando causa est tempore p̄senti, quòd causatum sit p̄sens, & similiter de ambobus tempore p̄terito & tempore futuro.

B V R A N A

cūmq; fuerit appetit⁹, vt iueniat⁹, erit appetit⁹, vt iueniat⁹ defect⁹ oīs caloris: & si fuerit cōgelatio aquarū iam ex̄ns, erit defect⁹ oīs caloris iā ex̄ns: & cū dixit: sit aqua, in quo est c, hoc est minor: q̄ vero ipsa cōgelat⁹, in quo a hoc ē maior: & cū dixit. Et sit cā, q̄ est mediū, & ē, in quo est b defect⁹ calidi p̄fectus: sensus est: & erit termin⁹ medius, q̄ est cā in hoc syllo: & est ille, in cuius loco consueuit accipi b defectus calidi p̄fect⁹. D.d. Et erit cry stallus cum hoc, q̄ ē b, sensus est: & erit cry stallus existēs in actu cum hoc, q̄ erit defectus calidi p̄fectus existens in actu. D.d. Et iam fuit cū hoc, q̄ fuit: sensus est: & si fuit cry stallus, iam fuit hic defect⁹ calidi p̄fectus, hoc est, si fuerit cry stallus existens in p̄terito, erit defectus calidi p̄fectus existens in p̄terito simul cum eo. D.d. Et appetet esse cum eo, q̄ appetet eē: sensus est: cūmq; fuerit cry stallus appetēs, hoc est possis, vt sit, aut opinabilis, vt sit, erit defectus calidi p̄fectus appetens, vt sit. D.d. Igitur causa, q̄ est fm hunc modū, & illud, de quo est causa, appetent cum eo, q̄ appetent simul: sensus est: atqui erit hoc ita: qm̄ cum fuerit causa, q̄ est cum hac dispōne, erit causatū, hoc est, nō derelinquēt se: & si causatū erit genitū in p̄terito, erit cā genita in p̄terito, & si erit in futuro, erit cā in futuro: & hoc est, qd̄ significauit, cū dixit: Et est ex̄ns, cū fuerit ex̄ns: & cōsistit in capso eius, quod fuerit iam ex̄ns, & appetens vt sit: sensus est: & qm̄ existētia vtrorūq; ipsorū est simul: sequit⁹, cū fuerit causa in tpe p̄senti, vt sit causatū p̄sens, & cōsistit de vtrūq; in tpe p̄terito & tpe futuro.

In

In ijs vero, quæ non simul sunt, an ne sunt in continuo tempore? quæadmodum videtur nobis alias aliorum causas esse, ipsius quidem facti factam alteram, & futuri alteram futuram, & ipsius fieri, si quid prius factum fuit.

ABRAM

T.c. 58 Res vero, quæ nō sunt simul, cernis ne, sint contiguo tempore, prout putatur alias res aliarum rerum causam esse? causa autē hæc est, quia res fuit, quando iam fuit alia res: & causa esse cupit, quādo esse cupit alia res: & illa etiam est dispositionis, quod gignatur, si alia res prius gignatur.

Cō. 58 Postq̃ notificavit, q̃ inveniātur quædam spēs causarū, quæ sunt cū causato simul, & illæ sunt, q̃ capiuntur medijs termini in demōstracionibus simpliciter, & harū proprietatis sit, q̃ qñ ponitur esse causa in prædicato, causatum sit prædicatum, & qñ ponitur futura, causatum sit futurū, & qñ ponitur esse de facto, inveniūt causatum de facto, hæ autem sunt causæ formales & finales: Intendit scrutari de causis, quæ non sunt cū suis causatis, in quibus res nō se habet fm hunc modū: hoc est: q̃ ipsa esse connectat tribus tpebus, hæ aut causæ sunt efficiens, & materia. Dū aut dixit: Res vero, quæ non simul. Intendit causæ vero & causata, quæ non sunt simul. Et dū dixit: Cernis ne, sint cōtiguo tpe: prout putatur alias res aliarū rerū causam esse. Intendit, vides ne, q̃ hæ causæ, tempus, quo sunt, sit continuum, tempori essendi sua causata, prout putam⁹ de maiori parte causarū cū suis cātis.

Deinde

BVRANA

T.c. 58 Dixit Aristot. In ijs vero, quæ nō sunt simul, oē sunt existētia, in tpe cōsequēti: quæadmodum existimat de rebus alijs, q̃ sunt causa aliorū: qm̃ iam est aliud in eo, q̃ iā est aliqd aliud: & causa utiq̃, q̃ appetat eē, cūm erit aliquid aliud: & hoc consilr etiam de re, q̃ generat: si fuerit aliquid præcedens, quod generetur.

Cō. 58 Posteaq̃ docuit, q̃ sunt hic spēs causarū, quæ inveniunt & causatum simul, & hæ sunt, q̃ accipiuntur termini medijs in demōstracionibus absolutis: ex quarū proprietate est, cū ponuntur existentes in pterito, q̃ causatum sit in pterito: & cūm ponuntur exntes in futuro, q̃ causatū sit in futuro: & cūm ponuntur existētes in intentione, & causatū est existēs in intentione: & hæ sunt causæ formales & finales: hoc est, ut quærat de causis, q̃ non inveniunt cū causatis suis, quō se habet intētio in ipsis in hac intētionē, hoc est, cū inquitur existentia ipsarū in rebus tēporib⁹: & hæ causæ sunt efficiēs & materia: & cūm dixit. In ijs vero, q̃ non sunt simul: sensus est: causæ vero & causatum, q̃ non inveniunt simul: & cū dixit: an ne sunt exntia in tpe & reliqua: sensus ē: an ne tps exntiæ istarū cātū cōiungit cū tpe exntiæ cātorū suorū quæadmodū existimat hoc dē magna pte cātū hī cū causatis suis.

Log. cū Auer. QQQ Deinde

Posteriorum

D

ABRAM

Deinde dixit: Causa autem hæc est, quia res fuit quando iā fuit alia res, idest, & hæ causæ, quæ cōtinuæ sunt suis causatis in prædicato, & quando illas ponimus quod cupiāt esse, sua causata cupiunt esse, & si sint cupientes nunc esse, earū causata nunc sunt: hoc est, quod si gignantur, causata gignantur, & si iam completa est illarum generatio, causatorum iam completa est generatio. Et illud significavit quando dixit: Et illa etiam est dispositionis, quod gignatur, si alia res prius gignatur. Est, ac si intēdisset, quod causæ prior res sint continuæ suis causatis secundum quietis & essendi dispositionem, siue hæ causæ sic sint, siue non, dico efficientem & materiam.

BVRANA

Deinde dixit. Et hæc est causa: quā iam fuit aliquid in eo, q̄ iā fuit aliquid aliud: sensus est: & hæ causæ cōsiste simul cum causatis suis sunt cā, quæ cum ponuntur existentes in prærito, habet causata sua exntia in prærito, & cum fuerint appetētes eē, erūt causata sua appetētia esse: & si erunt exntes nunc, erūt causata sua exntia nūc: hoc est. si fuerint in gnatione, & cāta sua erūt ī gnatione: & si erit iā pfecta gnatio ipsarū, erit cātorū suorū pfecta gnatio: & hoc ē, quod significavit, cū dixit: & hoc cōsistit de re, q̄ generat, si fuerit aliquid, qd generat præcedēs: & quasi voluit, q̄ causæ pcedentes cōiunctæ cū causatis suis, quēadmodū dispō quietis & existentia: & si istæ causæ sunt ita, aut non, hoc est efficiens & materia

T. 13. ps

Est utiq; a posteriori facto syllogismus, principium autē & horum ipsa facta, quare & in ijs, quæ fiunt consimiliter: a priori vero non est, ut quoniam hoc factum fuit, quia hoc posteriori factum fuit, & in futurum consimiliter: neq; enim indefiniti, neq; definiti erit temporis. quare quoniā hoc verū est dicere factū fuisse, hoc autē est verum dicere factū fuisse posteriori, in intermedio nāq; falsum erit dicere hoc iā altero facto.

T. c. 59

Syllogismus autē est ab ultimo, quando fuerit: & horum etiam principium sunt res, quæ iam fuerunt: & hanc ob causam sunt rerum, quæ gignantur hoc simili modo, ab his autem quæ priora sunt non fit. verbi gratia, quia hoc ultimū gignitur, quia hoc iam fuit: & sic de eo quod esse cupit: hoc enim non cupit esse nec præfinito tempore, nec interminato: cupit esse qn̄ est, ut qn̄ dictum q̄ iam hoc fuit, est

Dixit Arist. Sylls autē est a posteriori, cū fuerit: & principium horū consistit ēt sunt ea, q̄ iā fuerunt: & pp hanc cām sunt in ijs, q̄ generant fm hanc similitudinē: sed ab eo, quo sunt priora, non utiq; erit: ut ī exēplo, q̄ hoc ultimū generat, qm̄ hoc iā fuit: & consistit de eo, qd appetit esse: & hoc, qm̄ nō appetit esse, neq; cū fuerit tps determinatū, neq; cū fuerit indeterminatū ī eo q̄ erit: qm̄ oīo, q̄ iā fuit hoc, ē vera, q̄ erit:

T. c. 59

A B R A M

est verax q̄ iam fuit vltimū sit
verax. medio enim tempore est,
quod hoc iam fuerit, & exactū
est, quando iam fuisse hoc vlti-
mum est mendax.

q̄ 59 Postq̄ quæsiuerat qualis sit dispo-
sitio rerum, quæ nō sunt simul, hoc
est, de causis, quæ sunt fm modum
efficientis & materiæ continuæ cum
suis causatis, aut sit sicut cōtinuatio,
quæ ē inter causas, quæ sunt fm mo-
dū formæ, & sua causata, cepit enū-
tiare, q̄ cōnexio iter ambo sit vna,
ex parte ipsius vltimi, s. ipsius cāti, &
nō est vna ex parte ipsius causæ, i. q̄
q̄n ponitur causatū oporteat q̄ ne-
cessario sit causa: & q̄n illa ponitur,
nō sequitur q̄ sit ipsum causatum.
v.g. edificator, & domus, & lapi-
des: q̄n enim est dom⁹, sunt lapides,
& edificator necessario: q̄n autē
sunt edificator, & lapides, non se-
quitur, q̄ sit domus. Et dum dixit:
Syllogismus autem est ab vltimo,
quando fuerit. Intendit, potest esse
syllogismus in hac specie, quādo ibi
est vltimum, quod est notum, ipse
medius termin⁹. syllogismus enim
potest fieri inter reciproca, conse-
cutio autem est inter postremum &
prius. prius enī & posterius sic sunt,
i. q̄ q̄n ponitur posterius, quod est
causatū esse, oportet q̄ sit prius, qd̄
est ipsa causa: & nō conuertitur, s. q̄
q̄n ponitur causa esse, non sequitur
esse causatum. Dum autē dixit: Et
horum etiam principium sunt res,
quæ iam fuerunt. i. harum aut rerū
principiū sunt res, quæ præfuerunt.
& insinauit p hoc notificare, q̄ syl-
logismi principiū in his ē principiū
essendi: & ideo spēs demonstrationum:
quæ

B V R A N A

erit: quēadmodū oīo, q̄ iā fuit A
posterius, vera: & hoc, qm̄ i tpe,
qd̄ est in medio, erit de oīone, q̄
hoc iā fuit, & pfectū est, cum eo,
q̄ iā fuit hoc posterius, falsum.

Postq̄ quæsiuit, quō se hēt dispō Cō. 59
in rebus q̄ nō inueniunt simul, hoc
est p causas, q̄ sunt p viā efficiētis &
materiæ simul cū causatis suis p con-
sequentia: & si est, quēadmodū con-
tinuatio, q̄ est inter causas, q̄ sunt p
viā formæ, & inter causata sua: cepit
narrare, q̄ colligantia inter vtraque
est vna ex parte posterioris, hoc est B
causari, & nō est causa ex pte altera:
hoc est, cū positū fuerit causatū,
sequit ex necessitate, vt sit cā: & cū
posita fuerit cā, non sequit ex neces-
sitate, vt sit causatū: exemplū huius,
edificator, & domus, & lapides: cū
enim est domus, sunt lapides, & edi-
ficator ex necessitate: sed cū est: edi-
ficator & lapides, nō sequit, vt sit do-
mus: & cū dixit: syls aut est à po-
steriori, cū fuerit: sensus est, atqui
posse est, vt fiat syls in hac spē in eo,
q̄ ē ibi posterius, qd̄ est notum p ter-
minū mediū: qm̄ syls vtiq; fieri po- C
test inter cōsequentia: & cōsequētia
vtriq; ē inter posteri⁹ & prius, fm q̄
pri⁹ & posteri⁹: hoc ē, cū positū fuit
posteri⁹, qd̄ est cātū, eē, sequit vt sit
pri⁹, qd̄ ē cā, & nō cōuertit hoc, hoc
est, cū posita fuerit cā eē, nō seqt, vt
sit cātū: & cū dixit: & principiū horū
cōsistēt sunt ea, q̄ iā fuerūt: hoc ē: &
principiū horū cātorū, sūt ea, quorū
pcessit exntia: atq; designauit p hoc,
vt doceat, q̄ principiū syls in his est
aliud à principio exntiæ, & i cōtra-
riū rei in spē secūda cātū: hoc est, q̄
principiū syls i ipsis, ē principiū exntiæ:

QQQ ij et

Posteriorum

ABRAM

D quæ potest esse hic, est demonstra-
tionū, quæ notæ sunt de euidentijs,
& in altera specie ex causis, quæ no-
tæ sunt in demonstratione simpli-
citer. Et postquam enūtiavit, quod
harum rerum principium sint res
negatione negatæ, hoc est, quod il-
latio sit inter ultimum & primum
illorum secundum illationem prio-
ris, narravit quod res ita sit in rebus
genitis. Et dixit: Et hanc ob cau-
sam sunt rerum, quæ gignuntur
hoc simili modo. Deinde dixit: Ab
his autem, quæ priora sunt, non fit,
E id est syllogismus vero impossi-
bilis est in his rebus, quando medius
terminus ponitur res priores, quo-
niam non sequitur in illis, quod
quando ponitur esse prius, quod sit
ipsum posterius. Et illud intende-
bat dum dixit: Verbi gratia, hoc
ultimum gignitur. Quia hoc iam
fuit, id est sicut quod ponam⁹, quod
oporteat hoc ultimum esse, quia
prius eo iam fuit. Deinde dixit: Et
sic de eo quod esse cupit, id est, quod
non inferatur in futuro ultimum
à primo, sicut non infertur in præ-
terito, neque in præsentī. Deinde di-
F xit: Hoc enim non cupit esse, nec
præfinito, nec interminato. Quia
non infertur quando est prius, quod
sit posterius post illud, siue posue-
rimus tempus interceptum ab illis
duobus terminatum, aut intermi-
natum. verbi gratia, quia quando
est edificator non sequitur quod
postea alio tempore sit paries, siue
posuerimus tempus, quod est in-
ter esse edificatorem & esse pa-
rietem præfinitum, ut si diceret
mensē, aut interminatum.

Deinde

BVRANA

& in cōtrariū dispōnis in spē secūda
causarū: hoc ē, qm̄ principiū sylli in
ipsis ē principiū exñtiæ: & p̄p̄ea spēs,
q̄ pōt inueniri ē ex dem̄onib⁹, quæ
sunt dem̄ones, q̄ sciunt per signa:
& in specie altera ex causis, q̄ sciunt
per demonstrationem absolutam:
& posteaq̄ enuntiauit, q̄ principiū
illorū est p̄ res negatas negatione,
hoc est, in eo, q̄ cōsequētia inuenit
inter ultimū ipsorū & inter primū
p̄ consequentiā prioris: enūtiavit, q̄
dispō talis ē ita in reb⁹ q̄ generant:
& dixit. Et p̄p̄ hanc cām sunt in ijs,
q̄ generant fm̄ hanc similitudinē.
D.d. Sed ex eo, q̄ est prius, nō utiq;
erit: sensus est: syls vero non est pos-
sibilis i his, in eo, q̄ ponunt res prio-
res termini medijs: qm̄ non sequitur
cū positū fuerit prius exñs in ip-
sis, ut sit posterius: & hoc est, qd̄ vo-
luit, cū dixit: exemplū huius, qm̄
hoc posterius generat, qm̄ hoc iam
fuit: sensus est: quēadmodū si pona-
tur, q̄ sequit, ut hoc posterius gñet,
qm̄ prius sup̄ ipso iā existit. D.d. Et
cōsist de eo, qd̄ appetit esse: hoc est,
q̄ nō sequit in futuro postremū ex
primo, quēadmodū, q̄ nō sequitur
de priori, neq; de existenti. D.d. Et
hoc, qm̄ non appetit esse, neq; cū
fuerit tps determinatum, neq; cū
fuerit non determinatū: sensus est:
& hoc, qm̄ non sequitur, cū est
prius, ut sit posterius post ipsum: &
q̄ hoc, posuimus tps, quod est inter
utrūq; ipsorū determinatū, aut nō
determinatū: ut in exēplo, cū est
ædificator nō sequetur ut sit paries
post hoc in tpe alio: siue posuerim⁹
tps, quod est inter existentiā ædifica-
toris & existentiā parietis definitū,
ac si dixeris mēsem, aut nō definitū.

Deinde

A B R A M

Deinde tulit argumentationem ad hoc & dixit: Ut quando dictum quod iam fuit est verax, quod iam fuit ultimum sit verax, idest hoc autem est necessarium, scilicet quod quando ponitur primum non sit ultimum secundum illationem essendi posterius, quia quando posuerimus dictum, quod iam prius fuit in praedicato, & dicatur verax, non est dictum quod iam fuerit ultimum sit dictum verax, idest quod si inter illa illatio esset necessaria in futuro fuisset in praeterito. Dixit autem hoc, quia res in praeterito est notior. Deinde dixit: Medio enim tempore est, quod hoc iam fuit, & exactum est, quando iam fuisse hoc ultimum est mendax, idest evidens est, quod non sequatur, quando dictum prius iam fuit, fuerit verax, quod dictum quod posterius iam fuit, etiam sit verax post hoc alio tempore. nam si res ita esset, dictum quod posterius fuisset tempore medio, quod posuimus inter prius & posterius, quando fuerat prius esse verax. Voluit autem notificare, quod quo ad hanc rem tempus est sibi consimile. nam si verum esset dicere, quod quando aliquo tempore est prius, sequatur quod alio tempore sit posterius, sequeretur quod dicere, quod posterius sit medio tempore inter illa, esset verum: neutra enim illatio est alterutra dignior, & si hoc esset, deberet quod essent simul tempore: quando autem non sunt simul tempore, impossibile est, quod illatio inter illa sit reciproca. Intendit autem per totum hoc, quod inter duo connexa impossibile sit quod cadat penitus aliquod tempus, & hoc est, quod primo intendimus in perscrutatione de illis, scilicet, an possibile sit inter res, quae non sunt simul, fieri illationem, nec ne?

B V R A N A

Deinde adduxit probationem super hoc: & dixit: quando cum oratio, quod iam fuit, est vera, erit oratio in eo, quod iam fuit posterius, vera: sensus est: atqui hoc est consequens, hoc est, cum positum fuerit primum, non erit posterius consequens existentiam ipsius in eo, quod post: quando cum posuerim orationem, quod iam fuit prius in praeterito, orationem veram, non erit oratio, quod iam fuit posterius, oratio vera: sensus est: quod si fuerit consequentia inter utraque consequens in futuro erit in praeterito consequens. Dixit autem hoc: quando res in praeterito est notior. D. d. Et hoc, quando de tempore: quod est in medio, erit oratio, quod iam fuit & perfectum est cum eo, quod iam fuit, & hoc extremum, falsa: sensus est: & hoc manifestum: quod non sequitur, cum fuerit oratio, prius iam fuit ex his vera, oratio, quod posterius iam fuit, consistit etiam erit vera post hoc in tempore alio: propterea quia, quando non est res ita, erit oratio, quod posterius in tempore medio, quod posuimus inter prius & posterius, cum fuerit prius, oratio vera: atqui voluit docere, quod tempus in hac re est simile: & hoc, quando si quid dicimus, quod prius cum fuerit in tempore, sequitur, quod sit posterius in tempore alio, est verum: sequitur, quod oratio, quod sit posterius in tempore medio inter utraque sit oratio vera: & hoc, quando non est hoc convenientioris consequentiae, quam hoc: & si esset hoc, sequeretur quod esset simul in tempore: cumque non fuerint simul in tempore: non est posse, ut inveniatur consequentia inter utrumque ipsorum convertibilis, atqui voluit per hoc, quod inter duo consequentia non potest esse tempus omnino, & hoc est: quod intelleximus primo per inquisitionem de ipso: hoc est, quod eorum, quae non inveniuntur simul, si est posse, ut inveniatur inter utrumque consequentia, aut non.

QQQ iij Eadem

Posteriorum

T. 13. ps.

D

Eadem autem ratio & in futuro: neq, quoniam hoc factum fuit, hoc erit: medium enim congenitum oportet esse, factorum factum, & futurorum futurum, eorum quæ fiunt quod sit, entium ens: id vero, quod fuit, & id quod erit non contingit esse congenitum.

A B R A M

T.c.60

Hæc eadem est oratio de eo, quod esse cupit: qm̄ non q̄a hoc iā fuit, hoc esse cupit: medium enim oportet eē gñatione equale: reb⁹ quidē, quæ fuerunt, q̄ illud iā fuerit: & rebus, quæ eē cupiunt, q̄ ipsum cupiat esse: et qm̄ est, q̄ ipsum sit: & rebus, q̄ sunt entes, q̄ ipsum sit ens: quæ vero generatione erunt, & quod esse cupit, impossibile est, q̄ eis generatione sit æquale.

Cō.60

Postq̄ narrauit, q̄ impossibile sit q̄ horum medius terminus sit præteritus illorum, quæ præterito tempore sunt: quoniam nō sequitur in illis esse posterius ab essendo prius, enuntiauit, q̄ sic etiam est dispositio rerum, quæ esse cupiūt: hoc est, quæ possibile est esse, quæ propriæ sunt futuri temporis. Et dixit: Hæc eadem est oratio de eo, quod esse cupit, id est & hāc eandem orationem, quam diximus de rebus præteritis, dicemus de rebus futuris. hoc est, q̄ posteriora non sequant̄ priora, nec ex illis inferantur, & ideo de eis non accidit sylłs, in quo priora sunt medius terminus. Deinde tulit causam cōueniendi in hac dispositione, res scilicet præteritas & futuras. Et dixit: Quoniā non quia hoc iam fuit, hoc esse cupit, id est qm̄ ex quo non infertur in eis ab essendo prius esse posterius, quod similis sit dispositio in omnibus generationis speciebus;

et

B Y R A N A

Dixit Aristo. Hæc aut eadem T.c.60

oratio de eo, quod appetit esse: qm̄ non propterea, q̄ hoc fuit, erit hoc appetēs esse: & hoc mediū sequit̄ utiq, q̄ sit æquale in generatione, eorū quidē quæ iā fuerūt, q̄ ipsum iā fuit: eorū vero, q̄ appetūt esse, q̄ ipsum appetit eē, & qd̄ erit, qm̄ erit, & eorū, q̄ sunt, qm̄ est: eius vero, quod erit, & eius, qd̄ appetit esse, fieri nō pōt, ut sit in generatione.

Posteaq̄ narrauit, fieri nō posse, Cō. 60

ut sit terminus medius in his prior per id, quod est ex ipsis in tempore priori: qm̄ non sequitur existentia posterioris ab existētia prioris: enūtiavit, q̄ res se habet ita in ijs, quæ appetunt esse, hoc est, quæ possunt eē: quæ sunt appropriata in tpe futuro: & dixit. Hæc autem eadem oratio de eo, quod appetit esse: sensus est: hæc autem eadē oratio, quā dixim⁹ de rebus præcedentibus, dicetur de rebus futuris, hoc est, q̄ non consequunt̄ vltima prima, neq; sequunt̄ ex ipsis: & propterea non accidet in ipsis sylłs: erunt prima: qm̄ ipsa sunt termin⁹ medius. Postea adduxit causam eius, quo cōicant in hac dispositione, hoc ē res præteritæ & futuræ: & dixit, qm̄ ipsum nō est, propterea q̄ hoc iā fuit, appetitus, ut sit: sensus est: qm̄ non sequit̄ ex eo, q̄ prius sit, posterius esse: equa est dispositio in hoc in omnib⁹ speciebus gñationis:

et

A B R A M

& etiam tribus essendi speciebus, hoc est, in rebus, quæ præteritæ sunt, & quæ futuræ, & tēpore præsentī sunt, & quæ gignuntur tribus tēporibus. Et postq̃ enuntiauerat, q̃ de eis non eueniret syllogismus, qui inferat posterius p̃ prius, tulit huius causam, Et dixit: Medium enim oportet eē generatione equale, id est causa, qua impossibile ē priora esse fm hoc medij terminus, est: quia oportet medij termini generationē esse equalem generationi maioris extremi: hoc est, q̃ quando est medius terminus, sit maior secum generatione, & in essendo. Et postq̃ edixit, q̃ oporteat medium esse generatione equalem maiori extremo, enūtiavit quo modo inueniatur vtrorūq; equalitas in speciebus rerum quæ sunt, aut quæ gignūtur. Et dixit: Rebus quidem quæ fuerunt, quòd illud iam fuerit, id est quod genita sint cum rebus, quæ gignuntur, & possibilia gigni cum rebus gigni possibilibus: eadem terminatione, sci icet ipsorū generatio in futurū sit vno tēpore, videlicet, medij termini, & maioris, & sih est eius dispositio cū reb⁹, quæ actu sunt. Et postq̃ narrauit qualis oporteat esse illius habitudo cū maiori extremo in generatione, enūtiavit quo modo expediat esse in rebus existentibus: quarum, s. generatio iam est perfectā. Et dixit: Et rebus, quæ sunt entes, q̃ ipsum sit ens, id est quia est existēs cum rebus existentibus, & sunt res, inter quarum medium terminum, qui est prior, & posterior earū vno sit tps, sed simul existant. D. d. Quæ vero generatione erunt, & quod esse cupit, impossibile est, quòd eis generatiōe sit æquale, id est

B V E A N A

& species existentia sunt tres, hoc A est de rebus existentibus in p̃terito, & existentibus in futuro, & tps generationis & appetitus est specierū triū: & posteaq̃ narrauit, q̃ nō prouenit in ipsis syls cōcludens vltimū per primum: adduxit cām in hoc, & dixit: & hoc, qm̃ medium sequit̃iā, q̃ sit equale in generatione: sensus est: & causa, q̃ non est pole, vt sint prima in hoc terminus medius: qm̃ sequit̃, q̃ generatio termini medij sit æqualis generationi maioris extremitatis, hoc est, cū mediū fuerit exns, erit terminus maior existēs B. simul cū ipso in generatione & existentia: & posteaq̃ narrauit, q̃ sequitur, vt sit terminus medius æqualis extremitati maiori, enūtiavit, quō inuenit̃ equalitas vtrorūq; in speciebus rerū existentū, aut futurarū: & dixit. Eorū quidem, quæ iā fuerūt, q̃ ipsum iā fuit: sensus est: q̃ est appetens cū ijs, quæ sunt appetentia, & polis est gñatio cum ijs, quorū possibilis ē generatio fm defīōne vnā, hoc ē generatio ipsorū per momenta in tpe vno, hoc est terminus medius & maior: & consist̃ erit dispō ip C sius ē rerum, quæ sunt in actu, & posteaq̃ cōmemorauit, quō sequit̃, vt sit p̃portio ipsius in gñatione simul cū maiore extremitate: enuntiauit, quō oportet, vt sit in reb⁹ exntibus: quorū iā perfectā ē gñatio: & dixit. Et eorū, quæ sunt, qm̃ est: hoc ē, erit exns cum rebus existentibus: & sunt ea: in quibus erit terminus medius, quid est prius: inter qd̃ & posterius nō est tps, sed sunt existentia simul. D. d. Illud vero, cuius est gñatio, & illud, cuius appetit eē, fieri vtrq; nō pōt, vt sint filii in gñatione: sensus ē:

QQQ iiii in

Posteriorum

ANALYTICA

D idest rerum vero, quæ sunt simpliciter, & quæ possibile esse sunt: prior licet sumatur medius terminus, non inuenitur illatione æqualis maiori extremo, neque rerum, quæ sunt in generatione, neque rerum, quæ esse cupiunt esse: & ex hac causa concludit, quod huius prior terminus impossibile sit esse medius terminus.

SYNTACTICA

in ijs vero, quæ sunt simpliciter, & quæ sunt possibile esse, prius utique, si accipitur terminus medius, non erit æquale in consequentia extremi maiori in ijs, quæ sunt in generatione, neque in ijs, quæ sunt appetentia esse: & concluditur ex hac causa, quod terminus prior in hoc, non potest inueniri terminus medius.

T.13.ps. *Amplius neque indefinitum contingit esse tempus intermedium, neque definitum, falsum enim erit dicere in intermedio.*

T.c.61 Medium quoque tempus impossibile est esse terminatum, neque interminatum: dictum enim quod medium sit est mendax.

Dixit Arist. Amplius, tempus, **T.c.61** quod est in medio, non potest esse, neque definitum, neque indefinitum: & hoc, quoniam oratio, quod medium sit, est falsa.

Cō.61 Dicit id, quod significat quod posterius non sequatur prius est: quia tempus, quod intercipitur inter illa, non est naturaliter terminatum, neque interminatum: sed aliquando est inter illa medium tempus, & aliquando non est. Et illud significavit quando dixit: Dictum enim, quod medium sit est mendax, idest quia dictum quod oporteat inter ea esse tempus medium absque dubio est falsum: quia aliquando non est posterius, sicque non est inter illa aliquod tempus, & aliquando accidit quod inueniatur cum priori: hoc autem quod dixit est quid necessarium in rebus generabilibus secundum substantiam: in mobilibus vero secundum locum tantum inuenitur illatio inter prius & posterius. Dico in rebus æternis secundum substantiam, quæ sunt orbis cælestes: quando enim, gratia exempli inuenitur, Solis ortus, sequitur quod inueniatur occasus.

Et quod significat, quod non est **Cō.61** continuum ultimum cum hoc precedenti, est: quoniam tempus, quod est inter utraque, non est determinatum secundum naturam, neque indeterminatum: sed erit utique inter ipsa tempus medium: iamque non erit: & hoc est, quod significavit: cum dixit: & hoc, quoniam oratio, quod medium sit, est falsa: & quoniam oratio, qua sequitur ut sit inter utrumque ipsorum, absque dubio est falsa, quoniam non est posterius: non erit utique inter ipsa tempus: iamque accidet, ut sit cum antecedente: & hoc est, quod dixit: est res consequens in ijs, quæ appetunt secundum substantiam, sed variatio ipsorum est in loco tantum: inuenitur itaque in ipso consequentia inter prius & posterius, hoc est in rebus dialecticis substantiæ, quæ sunt similes cælestibus: & hoc, cum fuerit splendor Solis exempli gratia, sequitur utique, ut sit quies.

taliter dicitur

ANT.

Considerandum autem quid est ipsum continuum, ut post ipsum factum esse, ipsum fieri sit in rebus, an manifestum est, quod non est contiguum facto quod sit, neque enim factum facto: termini nanque sunt & individui. quemadmodum igitur neque puncta sunt sibi inuicem contigua, neque facta, ambo enim individua sunt, neque utriusque quod sit facto propter idem, nam quod sit, diuisibile est, factum autem indiuisibile: quemadmodum igitur linea ad punctum se habet, ita quod sit ad factum: insunt enim infinita facta in eo quod sit: magis autem manifeste in vniuersalibus de Motu oportet dici de his.

Ph. ca. de continuo et contiguo, & alibi.

ABRAM

T. c. 62. Expedit iam, qd scrutemur qd connectat & cōtinuet, adeo qd res sint vna alteri, quæ fuit succedens. Et dicimus, quod notū sit, qd non sit modus, quo succedens illi, qd fuit, connectatur: nec enim est modus quo id, qd fuit connectatur illi, quod iam fuerat: sunt enim duo extrema impartibilia. et sicut nec iterū puncti mutuo succedunt, ea ē, quæ iam fuerunt, dicitur, quia contineat ambas res impartibiles, nec est qd succedit illi quod iam fuerat, hanc eandē ob causam: & hoc, qd erit, est partibilis: res vero, quæ iam fuit, est impartibilis: & sicut est dispositio linearum ad pūcta, sic est apud rem, quæ iam fuit: in eo enim, quod erit sunt res quædam, quæ fuerunt infinitæ: & expedit, qd de hoc faciamus manifestiorem sermonem in nostris orationibus, quas feremus in vniuersali de motu.

Postq̃

BVRANA

Dixit Arist. Oportet igit̃ iā, ut T. c. 62. inquiramus, qd est, qd colligat: B & loquamur, quousq̃ erit res, qd ipsum est: hoc est res post rē, q̃ iam fuit: dicamus igit̃, manifestū eē, qd res, q̃ est, non est cōtigua ei, qd iā fuit: & hoc, qm̃ id, qd iam fuit, nō est contiguū cōsistēt illi, qd iā fuit: qm̃ sunt ambę extremitates indiuisibiles: et quēadmodū pūcta consistēt etiā non sunt cōtigua sibi inuicem: oīo eorū, q̃ fuere, iā fuere consimiliter ē: qm̃ vtr̃ duæ res sunt indiuisibiles: neq̃ qd est contiguū est eius, qd iam fuit pp̃ hāc eandē cām: & hoc, qm̃ qd est, est diuisibile: sed res, quæ iā fuit, est indiuisibilis: & quemadmodum lineæ ad puncta: ita qd est ad illud, quod iam fuit: sunt. n. in eo, quod est, res, quæ fuerunt infinitæ: sed iam oportet, ut dicatur de hoc, sermone manifesto in sermone nostro, quē adducemus in vniuersalibus de motu.

Posteaq̃

Posteriorum

ABRAM

D Postq̄ cōmonstrauerat, q̄ ex prio-
 Cō. 62. ri fm generationē non sequatur po-
 sterius, & videbatur, q̄ generatio sit
 continua, & q̄ hoc sit semper, non
 desit, prout in Scientia Naturali cō-
 monstratum est. Cōepit dubitare
 & quærere, vnde illi acciderit con-
 tinuitas? fecit autem hoc ob cupidi-
 nem huius quæstionis: & fm id qđ
 dictum est de hoc in scia natura-
 li, est dubium contra id quod di-
 ctum est: & quia non fit responsio
 huius ex hac scientia, tulit hic ora-
 tionem quorūdam verborum, quæ
 aufert hoc dubium, quod de hoc ac-
 cidit hinc huic scientiæ. Et dum di-
 xit: Expedit iam q̄ scrutemur qđ
 connectat & continuet, adeo q̄ res
 sint vna alteri, quæ fuit succedens,
 i. iam cōmonstratum est, q̄ ex ef-
 fendo prius, non sequatur esse po-
 sterius. Nos autem videmus poste-
 rius generatione succedere priori.
 sicq; expedit, q̄ scrutemur, quid sit
 quod connectit & continuat inter
 illa, adeo q̄ nos dicere de aliqua re,
 q̄ gignat, sit res necessitans nos di-
 cere de aliqua re, q̄ iam fuisset. v.g.
 quia qm̄ homo gignitur esset dice-
 re alium hominem. Et postq̄ tulit
 hanc quæstionem, dixit: Ad huius
 responsionem, q̄ notum sit, q̄ non
 sit modus, quo succedēs illi qđ fuit
 connectatur. i. dicimus ad huius re-
 sponsionem, q̄ id, qđ gignetur, non
 succedat illi qđ fuit, fm q̄ sit illi con-
 unuum, & ei succedens. Et illud in-
 tendebat dum dixit: Connectatur.
 Deinde tulit causam, qua posterius
 non cōnectit priori, q̄ nō cōtinua-
 tur instās, quo verū sit dicere de re
 priori, q̄ iā fuerit instanti, quo ve-
 rum sit dicere de re posteriori, q̄
 iam

BVRANA

Posteaq̄ declarauit, q̄ non sequit̄ Cō. 62.
 ex priori in generatione posterius:
 & est manifestū, q̄ generatio ē cōti-
 nua, q̄q; hoc semp non p̄hibetur
 fm illud, qđ declaratū fuit ī scia nā-
 li: cōepit explicat̄ q̄ sitū, quō accidit
 ipsi cōtinuitas: fecit aut̄ hoc, vt sa-
 tisfaceret huic qōni: & qm̄ illud, qđ
 dictū fuit de hoc in scia naturali est
 dubiū sup eo, qđ dī hic: & qm̄ nō ē
 rñsio in hoc ex hac scia: adduxit in
 hoc sermonē rōnalem, quo diuidit
 hoc dubiū, qđ accidit ex hoc in hac
 scia: & dixit. Oportet igit̄ iā, vt lo-
 quamur, qđ est, qđ colligat & cōti-
 nuat, quousq; erit res, qđ ipsum est
 exns in rebus post rē, q̄ fuit: sensus
 est: iamq; declaratū fuit, q̄ nō seq̄t̄
 ex eo, q̄ prius sit, exntia posterioris:
 nos aut̄ videmus, q̄ posterius in ge-
 natione est cōtiguū priori: iā igit̄
 op̄, vt inq̄ram⁹, quid ē, qđ colligat
 & cōtinuat vtraq;: quousq; sit, qđ
 dicimus de eo, qđ generat, res cōse-
 sequens id, qđ dicimus de illo, qđ iā
 fuit: vt in exēplo, cū generat hō, est
 qđ dicimus hō vnus: & posteaq̄ ad-
 duxit interrogationē istā, dixit in
 rñsione huius, manifestū ē esse, q̄ nō
 est res, quæ erit aggregata, cōsequēs
 illud, qđ iā fuit: sensus est: & dica-
 mus in rñsione huius, q̄ nō est, qđ
 generat cōtiguū illi, qđ iā fuit, fm
 q̄ est cōunū ipsi: & hoc est qđ vo-
 luit, cū dixit, aggregatū. Deinde ad-
 duxit cām, pp̄ q̄ nō cōtinuat poste-
 rius cū priori, & dixit: & hoc, qm̄
 neq; illud, qđ iā fuit cōsistit et ag-
 gregatū ē cōtiguū cū eo, qđ iā fuit:
 qm̄ ambę extremitates sunt indiu-
 sibilis: sensus ē: & cā, q̄ nō cōtinuat
 posterius cū priori: qm̄ nō cōtinua-
 tur istās, qđ verificat̄ de re priore,
 quæ

ABRAM

iam fuerit, ex quo hæc duo instantia sunt duo extrema impartibilia, iam aut commōstratum est, q̄ impartibile non possit continuari. D. d. Sicut nec iterū puncti mutuo succedunt ea ēt, quæ iam fuerunt. i. q̄ sicut puncta non continuant mutuo, sic res se habet de instantibus, quæ non p̄nt mutuo subiungi, neq; succedere sibi inuicē: hoc aut veræ cōmonstrat in Scia Naturali. Sed vulgatū est, q̄ oībus duobus punctis intercitat linea: hoc aut sic existente, non continuat punctus puncto, neq; succedit punctus puncto, prout vnitates mutuo sibi succedūt in numero. Et ideo in definitione cōsequentiu dictum est, q̄ sint inter quæ nō est mediū alterius generis aliquid. Et hoc intēdebat q̄n dixit: Quia contineat ambas res impartibiles: nec est qd̄ successit illi qd̄ iā fuerat hāc eādē ob causam. Intendit per ambas res impartibiles, instans, & pūctū. Et q̄n d. Nec est qd̄ successit illi, qd̄ iam fuerat. Intēdit duas res, quarū priorē esse, positum est in instanti priori, & posteriorē esse in instanti posteriori. Et est ac si dixisset, causa aut, qua posterius non continuat priori est, quia instans, qd̄ est vltimū generatiōis prioris, instans, quo verum est dicere de priori q̄ iā fuerit, non continuatur instanti, quo verū est dicere de posteriori qd̄ fuerit. Cā autē est, quia instantia in hac re sunt sicut puncti in hac re, quia vtraq; sunt impartibilia, videlicet instans & pūctus. Q̄n autem posset quispiā dicere, q̄ vtraque & prius & posterius sunt corpora, corpora autem sunt partibilia: ipsa

BVRANA

quæ iā fuit: instanti, qd̄ verificatur de posteriori, qd̄ iam fuit: q̄m hæc duo instantia sunt duæ extremitates indiuisibiles. Iamq; declaratū fuit, q̄ illud, qd̄ nō diuidit, nō continuatur. D. d. Et quēadmodū neq; puncta cōsistēt sunt contigua sibi inuicē: oīo, q̄ iā fuere consistēt: sensus est: & hoc, quemadmodū pūcta nō cōtinuant sibi inuicē, neq; sunt continua inter se: cōsistēt se hēt res in instantibus, q̄ non p̄nt apprehēdere se inuicē, neq; cōtiguari sibi inuicē: & hoc vtiq; declaratur in scia naturali fm veritatē, sed ex celebrato, q̄n iter quæcunq; duo pūcta est linea: qd̄ cū ita sit, nō itaq; cōtinuat punctus puncto, neq; cōtiguus est punctus puncto: quēadmodū cōtiguæ sunt vnitates sibi inuicem in numero: & p̄p̄ea d̄r in definitione cōtiguorū: q̄ sunt illa, inter quæ nō est aliud eiusdē generis: & hoc est, qd̄ voluit, cū dixit: q̄m oēs duæ res sunt indiuisibiles: neq; cōsimiliter ēt, qd̄ erit, cōtiguum est ei, qd̄ iā fuit ob hanc eādē causam: intelligit per duas res indiuisibiles, instans & pūctū: & intelligit per id, qd̄ dixit: neq; erit cōtiguū ei, qd̄ iam fuit, duas res, quas posuit, exītam prioris in instanti priori, & existētiā posterioris in instanti posteriori: & quasi dixit cām, cur nō continuat posteri⁹ priori: q̄m instans qd̄ ē finis generatiōis prioris, hoc ē, q̄m instans, qd̄ verificat de priori i eo, q̄ iā fuit, nō cōtinuat cū īstati: qd̄ cōtinuat cū posteriori, qd̄ iā fuit: & cā q̄ īstantia sunt cū hac dispōne, q̄m pūcta sūt cū hac dispōne: cū v̄o possit aliq; dicere, q̄ pri⁹ & posteri⁹ sūt duo corpora, & corpora sūt diuisibilia:

Posteriorum

A R R A M

D ipsa autē partibilia possibile est, q̄ continuentur mutuo, Pro respon-
sione dixit: Et quod erit est parti-
bile, res vero, quę iā fuit est impar-
tibilis. i. q̄ id, qđ gignitur, est parti-
bile: instans vero, quo verū est di-
cere, q̄ iam fuerit, est impartibile.
D. d. Sicut est dispositio linearū ad
puncta, sic est apud rē, quę iam fuit,
i. q̄ habitudo dicendi nos de aliqua
re, q̄ sit, ad dicendū de illa, q̄ iā fue-
rit, sit habitudo puncti ad lineam i.
habitudo impartibilis ad partibile.
Deinde dixit: In eo enim qđ erit,
E sunt res quędam, quę fuerunt infi-
nitę. i. q̄ inueniantur in eo qđ fuit,
inquantum est in tempore, infini-
ta instantia, quorum quolibet ve-
rum est dicere de re, q̄ iam fuit, si-
cut enim linea partitur per puncta
infinita, sic tempus partitur per in-
stantia infinita. Et q̄a hęc cōsidera-
tio est Naturalis dixit, Et expedit
q̄ de hoc faciamus manifestiorem
sermonem in nostris orationibus,
quas feremus in vniuersali de mo-
tu. Intendit per hoc in naturalibus
auscultationibus.

B V R A N A

lia: & diuisibilia p̄nt cōtinuari inter
se: dixit ī r̄sione huius: & hoc, qm̄
quod est, est diuisibile, sed res, quę
iā fuit, est indiuisibilis: sensus est,
q̄ illud, qđ generat, ē diuisibile: sed
instans, de quo verificat, q̄ iā fuit,
est indiuisibile. D. d. Et quemadmo-
dū se habet linea ad p̄ctum, ita se
habet id, qđ est ad id, qđ fuit: sensus
est: q̄ p̄portio eius, de quo dicimus,
q̄ est, ad id, de quo dicimus, q̄ iam
fuit, est proportio puncti ad lineā,
hoc est proportio eius, qđ nō diui-
ditur ad id, qđ diuidit. D. d. Et hoc,
qm̄ inueniunt in eo, qđ est, res, quę
iā fuerūt, infinite: sensus est: q̄ in-
ueniunt in eo, qđ est, ex parte, qua
est in tpe, instantia infinita, in quo-
rū vnoquoq; verificat de re, q̄ iam
est: & hoc, quęadmodum linea di-
uiditur per infinita, consistit tēpus di-
uiditur per instantia infinita: qm̄ ve-
ro hęc est res naturalis, dixit. Iā ve-
ro oportet, vt loquamur de hoc, ser-
mone manifestiore, in tractatu no-
stro, quem adducemus in vniuer-
salibus de motu, intelligit per hoc,
auditum naturalem.

par. 14. *De eo igitur quod est, quomodo, cum generatio consequenter sit,
se habeat medium, quod est causa, in tantum acceptum sit: necesse
est enim, & in his medium et primum immediata esse. Vt A factum
fuit, quoniam C factum fuit, posterius autem C factum fuit: prius
autem A, principium autē C, eo quod proximius ipsius nunc est, quod
est principium temporis, C vero factum est, si D factum est: cum
igitur D sit, necesse est A factum esse: causa autem est C, cum enim
D factum est, necesse est C factum esse: C autem facto necesse est prius
A factum fuisse. Ita vero accipienti medium, stabitur alicubi in im-
mediatum, an semper extra cadet propter infinitum? non enim est
contiguum factum facto, quemadmodum dictum fuit, sed incipere
tamen necesse est à medio & ab ipso nunc primo.*

Quo

Dixit

ABRAM

A.C.63. Quo vero modo sit dispositio mediū, quod est causa, qm̄ generationem successu fuisse impedit: quod positū est de illo: quia in his iam oportet ēt, q̄ mediū et primum sine medio sint. v.g. A, fuit, quia iā fuit C, vltimū autem fuit C. Primū vero A, & C, est initium: quia propius est instāri, quod est tēporis initiū: C aut fuit si fuerit B. Qm̄ itaq̄ fuit C, necessario putatur, q̄ iā fuerit A. causa autem est C: quia quando est B, oportet iam fuisse C, & quādo fuerit C, oportet A prius iam fuisse: & quando ita sumitur medium, finitur et sistit: vbi est id, quod est sine medio, nisi iam caderet medium ob infinitum. Iam enim nulla res est continua in eo quod fuit, vt diximus, excepto quōd oporteat incipere à medio, & ab eo, quod nunc est caput.

Cō. 63. Qm̄ respōdit dicto dubio, q̄ qm̄ ex primo non sequitur vltimum, quomodo fiet continua ipsa generatio, quia generatio non est continua, s. per se, sed vltimum succedit primo, Cœpit narrare qualis sit dispositio mediū cū primo extremo sylh, qui sit de his rebus. Et intendit, q̄ oporteat medios terminos esse finitos. Et dixit: Quo vero mō sit dispositio mediū, qd̄ est cā, qm̄ generationē successu fuisse īpedit qd̄ positū ē de illo, hoc est, q̄ qm̄ fuerint mediū termini sylh, qui sit de his rebus, q̄ sūt res posteriores cū reb⁹ priorib⁹: I his. n. reb⁹ res posteriores sunt mediū

BVRANA

Dixit Arist. Qm̄ autē est intē A tio mediū, qd̄ est cā, qm̄ est gene T.c. 63. ratio fm̄ cōsequēs: hoc vtiq̄ assecutū fuit illud, qd̄ positū fuit in ipso: et hoc, qm̄ iā sequitur in hoc consistit ēt, vt sit medium & primū immediata: vt ī exēplo: A, iā fuit, qm̄ C, iā fuit: & postremum fuit C, primū: sed A, & C, principiū: qm̄ est proximū ipsi nūc, quod est principiū tēporis et C, est, si est B, cū igit sit C, seq̄t ex necessitate, vt iā sit A, & cā ē C, & hoc, qm̄ cū sit D, sequit, q̄ B iam sit C, & cū sit C, sequitur, q̄ sit A, iam fuit primo: cūq̄ aliquid accipitur mediū, ita totū, & stabitur in locum, cū non habeat mediū: nisi iā cadit semper per mediū ppter īfinitū: et hoc, qm̄, quod iā fuit nō est cōtinuū cū eo, quod iā fuit: quēadmodū diximus: pterq̄ q̄ opz, vt incipiatur à medio, & ab eo, quod est principium instantis.

Posteaq̄ rñdit dubio dicto, q̄ non Cō. 63. sequit ex primo vltimū, & quō erit C generatio continua: qm̄ generatio nō est cōtinua, hoc est p se, sed vltimū in ipso sequit primū: cœpit adducere, quō se habet dispō termini mediū cū prima extremitate ī syllo, qui est p has res: hoc est, q̄ oportet, vt sint termini mediū finiti: & dixit: quō autē est intentio mediū, qd̄ ē cā, qm̄ generatio est fm̄ cōsequēs, hoc vtiq̄ assequit illud, qd̄ positū fuit ī ipso: hoc est, qm̄ termini mediū in syllo, qui erit in his rebus, q̄ sunt res vltimē cū rebus prioribus, & hoc, qm̄ res vltimæ sunt termini mediū in

Posteriorum

A B R A M

Dij termini, priores aut sunt conclusiones, id quod de hoc dicitur impedit id, quod dicitur. D. d. Quia in his iam oportet etiam, quod medium & primum sine medio sint, id est, quia oportet in his, quod iter medium terminum, quod est ultimum: & maius extremum, quod est primum non sit unus medius terminus, & inter hunc terminum & maius extremum, iterum alius terminus, & sic in infinitum, sed in his res finietur in quod non habet penitus medium terminum. D. d. v. g. A fuit, quia iam fuit C, ultimum autem fuit C. i. huius exemplum est: sit A, prius, & C posterius, & sequeretur quod A sit, quoniam est C, quoniam in hoc prius infertur a posteriori. D. d. Primum vero est A, & C est initium, quia proprius est instanti, quod est temporis initium. i. A vero est primo, scilicet quia est C. Verumtamen C est principium scientiae essendi, i. sciendi ipsam, quoniam est vehementioris posterioritatis quam A, scilicet ipsam sciendi. Et illud intendebat dum dixit. Quod sit propius instanti presenti. Et quia quod est propius ut sit ens in actu iter temporis partes est instans praesens, dixit de eo, quod sit temporis initium. Dum autem dixit de C, quod sit initium, debet per illud intelligi initium sciendi, non essendi, quia in essendo, C subordinatur ipsi A. D. d. C autem fuit si fuerit B. id est. Si autem C fuerit principium essendi aliam rem, ut si diceretur B, & B sit posterior C, & sit C prior illa: posterior vero quam A, sicque sequitur quod sit C, dum est B. D. d. Quoniam itaque fuit C, necessario putatur quod iam fuerit A. i. quoniam ponimus, quod B sit posterior C, & C, illius causa, sequitur quoniam est B posterior, ut sit C, prior. Cum autem iam nobis fuerat, quod quoniam est C posterior

B V R A N A

in his rebus, & priores sunt in conclusionibus: assecutus utique fuit illud, quod dicitur in hoc, & illud quod dixit, cognovit. D. d. Et hoc, quoniam iam sequitur, ut sint prima & media immediata: sensus est: & hoc, quoniam sequitur in his, ut non sit inter terminum medium, qui est extremum, & inter maiorem extremitatem, quod est prius, terminus medius alius, & iter hunc terminum & extremitatem maiorem terminus alius consistit etiam hoc in infinitum: sed perficitur res in istis ad terminum medium: iter quod & primam extremitatem non est medium penitus. D. d. A, iam fuit, quoniam C, fuit, & ultimum fuit C, sensus est: exemplum huius: ut sit A, prius, & C, posterius: & sequitur, quod sit A, existens, cum fuerit C, quoniam prius sequitur per hoc posterius. D. d. Primum autem A, & C, principium, quoniam est proximus instanti: quod est principium temporis: sensus est, A, vero est ex his prior, hoc est per C, sed C, est principium cognitionis per existentiam A, hoc est notum per ipsum in eo, quod est posterius quam A, hoc est notum per ipsum: & hoc est, quod voluit, cum dicitur quoniam ipsum est proximus instanti existenti: & quoniam, quod est proximus, ut sit ex his in actu ex partibus temporis, ipsum est instanti ex his, d. d. de ipso, quod est principium temporis: & cum dixit de C, quod est principium A. oportet ut intelligat de ipso principium in cognitione, non in existentia: quoniam C, est ordinatum in existentia ab A. D. d. Et C, est si D est: sensus est: & si fuerit C, principium existentiae alicuius alterius, ac si dixeris D, & sit D, posterius C, & sit C prius ipso, posterius A, sequitur utique, quod sit C, cum sit D. D. d. & cum fuerit C, sequitur ex necessitate, ut iam sit A. sensus est: cumque posuerimus, quod D, est posterius C, & C, prius ipso: non sequitur, cum sit posterior,

A B R A M

posterior q̄ A, sit A prior, sequitur necessario, quando est B, causatum non causa, quod sit A, quæ est causa non causatum, mediante C, quod est causa & causatum: causa scilicet ipsius B, & causatum ab ipso A. Et hoc significauit quando dixit: Causa autem est C. quia qñ est B, oportet iam fuisse C, & quando fuerit C, oportet A iam prius fuisse. D. d. Et quando im̄ sumitur medium finitur & sistit: vbi est id, quod est sine medio. i. qñ sumit illatio sic iter causam & causatum, oportet q̄ deueniat res in primam causam, quæ sit causa non causatum, quæ sit medius terminus inter quem & primam causam non sit alius medius terminus. quoniam si inter omne causatum & causam esset medius terminus, q̄ sit causatus ex aliqua parte, & causa ex alia, res procederet in infinitum, non finiretur in processu ad causam primam, neq; ad causatum vltimū: hoc autem ita actum est, q̄ quando quis poneret primam causam & vltimū causatum, & inter ea poneret infinita media, iam aboleretur esse primam cām & vltimum causatum: qñ infinitorum mediorū expediret non esse prima extrema, sicut qñ non ponerentur prima extrema, oporteret esse infinita media. Et si falsum sit esse causas & causata infinita, falsum itaque est terminos medios esse infinitos. hanc autem rem iam commōstrauimus in primo libro de Demonstrationibus simpliciter. Hic autem voluit id commonstrare de hac specie demonstrationum, scilicet in quibus commōstratur prius per posterius.

Et

B V R A N A

A

posterius, vt sit C, prius, iamq; habebimus, qñ cum est C, posterius q̄ A, est A, prius: sequitur itaq; ex necessitate, cū fuerit D, qđ est causatū non cā, vt sit A, qđ est causa non cātum p̄ medium C, qđ est cā & causatum: cā quidem ipsius B, causatum vero ab A, & hoc est, qđ significauit, cū d. & rō est C, & hoc, qñ cū iā fuerit D, sequitur ex necessitate, vt iam sit C, & cū iam fuerit C, sequitur vt sit A, qđ iam fuit prius. D. d. Cū vero accipitur mediū sic, & perficitur, & statur ad locū, in quo non est medium: sensus est: cūmq; accipit cō-
B
sequencia sic inter causatum & causam: sequitur vt deueniat res ad causam primā, q̄ nō est p̄ causatum: & hoc est terminus medius: inter quē & inter causam primam nō est terminus medius: qñ si poneretur inter omne causam & causatum terminus medius: qui sit causatum ex parte, & causa ex altero: deueniet res in infinitum: non perficeretur p̄ processum in causam primā, neque ad causatum vltimum: atq; hoc est ita: qñ cū posuerit aliquis causam primam & cātū vltimū, inter quæ sunt media infinita: cadet vtiq; ex-
C
istentia causæ primæ per causatū vltimū: fm q̄ sequitur, vt sint media infinita, q̄ sunt extremitates prio: quēadmodū, cū non ponuntur extremitates primo: sequitur, vt inueniantur media infinita: & si fuerit falsum, q̄ causæ & causata sint infinita: falsum erit vtiq;, q̄ inueniantur termini medij infiniti: & hoc iam declaratum fuit in tractatu primo de demonibus simpliciter: & vult declarare ipsum hic in hac specie demonū, hoc est, in q̄bus monstrat prius p̄ posterius, &

Posteriorum

ABRAM

D Et quia edixerat, quod nō oporteat media procedere in infinitum, qñ fuerint extrema infinita, posset aduersarius dicere ei, q nihil prohibeat inter duo finita extrema esse infinitas res, sicut res se habet in linea finita duobus extremis. Possunt enim inter eius duo extrema cadere infinita puncta. Dixit ad huius respōsionē. Iam enim nulla res est continua in eo quod fuit, vt diximus, idest, non sequitur has res, qd sequitur lineam, s. q inter primum & vltimum sint infinita media, qm nulla eorum quæ inuicem priora sunt, mutuo continuantur. i. q id quod fuerat prius non cōtinuetur illi quod fuit posterius, videlicet, illi quod ei successit. Dum autem dixit: Excepto q oporteat incipere à medio, & ab eo quod nunc est caput, idest, excepto q esset in his continuitas, quando inchoatur ab vltimo, quod est medius terminus syllogismi, & sequatur medius, quando sumitur posterius, quod est in præsenti instanti. intendit q hoc sit caput posteriorum in illatione, hoc est, caput mediorum terminorum.

F

BVRANA

& posteaq commemorauit, q non oportet, vt media procedant in infinitū: cū fuerint extremitates finitæ: posset contradicens dicere ipsi: q nihil prohibet: vt inueniantur inter duas extremitates finitas, aliqua infinita: quæadmodū se habet linea finita fm duas extremitates: qm fieri pōt, vt cadant inter duas extremitates puncta infinita: dixit in rñsione huius: & hoc, qm illud, qd fuit, non est continuū cum eo, qd fuit: quemadmodum diximus: sed non sequitur in istis illud, qd sequitur in linea: hoc est, q sint inter primū ipsorum & vltimum media infinita: qm neq; ea, quæ sunt priora sunt continua inter se: hoc est, illud, qd iam fuit prius non continuatur cū eo, qd iā fuit posterius, hoc est, qd iam fuit post ipsum: & cū dixit: prætēq q oportet vtiq;, vt incipiatur à medio, & ab eo, quod est principium instantis: sensus est: prætēquā q inuenit̃ continuitas in istis: cū incipitur ab extremo, qd est terminus medius in syllo, & sequitur medium: cū accipit̃ posterius, quod est instans existēs: sensus est: q hoc est principium posteriorum in cōsequētia, hoc est principium terminorum mediorum.

pars. 14. *Similiter autem et in ipso erit. si enim verum est dicere, quod erit D necesse prius verū dicere, quod A erit: huius autem cā ipsum C. si enim D erit, prius ipsum C erit, si vero C erit, prius ipsum A erit: similiter autem infinita est sectio et in his: non enim sunt futura contigua inter se, principium vero & in his immediatum accipiendum est.*

τ. e. 64. Et similiter de eo, quod cupit esse, quando enim dicere, quod D cupiat esse sit verum, iam sequitur,

Dixit Arist. Et similiter in eo, qd appetit esse, & hoc, cū erit oratio, q D, appetit esse vera: sequitur

T. c. 6.

ABRAM

quitur, q^d a cupiat prius esse esse verū: huius aut causa est c. quia si d cupiat esse, verū est, q^d c cupiat prius esse: & si c cupiat eē, q^d a prius cupiat esse est verum. Et similiter ēt fm hoc exemplū est abscissio huius in infinitum: nullæ enim res, quæ cupiunt eē, succedunt & connectuntur adinuicem: & harū principiū etiā expedit q^d sit sine medio.

Cō. 64. Postq^{uam} enuntiavit, q^d dispō rerum priorū tēpore p^{re}terito cū suis causis, sit q^d q^{uoniam} ē prior nō sit posterior, & q^d, si hæ sint plures q^{uam} vna, medix inter eas sunt finitæ, & q^d impossibile est, quin in eis sit prima, q^{uod} sit causa nō causata, & sit vltima, q^{uod} sit causata, non cā. Intendit enuntiare, q^d similiter contingat in rebus gignendis in futuro: hoc est, quas esse & eē suas causas imaginatur in futuro tēpore: hoc est, q^d i illis prima sequat^{ur} ab vltima, & q^d nō cōuertatur, & q^d medix inter primā & vltimam sint finitæ. Et hoc intendebat dū dixit: Et similiter de eo, q^{uod} cupit esse. i. dispositio rerū possibiliū esse quo ad hanc rē est sicut dispō rerū p^{re}teritarū. Deinde cepit ēt in his tres res, sicut fecerat in reb^{us} p^{re}teritis, s. vltimū causatū, & primā cām, & cām cātā i medio inter primā & vltimā, & cepit vice primi id, q^{uod} in illis sumpserat, q^{uod} est a, & vice medij l^{ite}ram, quæ ibi sumpserat, q^{uod} est c, & d. Quia si verū est dicere, q^d d cupiat esse, sequitur q^d dicere, q^d a cupiat esse, sit verum. i. & huius exemplū est, quia si id, pro quo est litera d, q^{uod} posuimus vltimā rerū, quæ cupiunt esse, & posuerimus, q^d dicere q^d d cupiat esse,

B V R A N A A

quit^{ur} utiq^{ue} ut sit oratio, q^d a ap^{petit} petit esse prima vera: & fm hoc ipsum c, q^{uoniam} si d, appetit esse, & c, appetit esse prius: & si c, appetit esse, igit^{ur} a, appetit eē pri^{us}: & hoc exēplo sectio in hoc cōsi similiter ēt ē infinita: et hoc, q^{uoniam} ea, q^{uod} appetunt esse nō cōsequuntur neq^{ue} aggregant^{ur} inter se: & principium in his consistit etiam oportet ut sit immediatum.

Posteaq^{ue} narravit, q^d dispō rerū, q^{uod} sunt in tpe p^{re}terito simul cū causis suis, est: cū existit posterius ex ipsis, hoc est causatū, ut existat prius, hoc est cā: & hoc nō conuertit^{ur}: hoc est, cū existit prius, nō existit posterius: q^{uod} q^{uod}; hæc si fuerint plura vna, media utiq^{ue}; inter ipsa sunt finita: q^{uod} q^{uod}; nō est pos^{se} in ipsis absq^{ue} primo: q^{uod} est cā nō causatū, & causato vltimo, q^{uod} est causatū non causa: vult enumerare, q^d simile huic accidit in rebus futuris, hoc est, quorū exnūā & existentia causarū suarū dimetit^{ur} tempus futurū: hoc est, q^d primū in ipsis sequitur ex vltimo: q^{uod} q^{uod}; nō conuertit^{ur}: & media ex primo & vltimo sunt finita: & hoc est, q^{uod} voluit, cū dixit: & consistit illud, q^{uod} appetit eē, hoc est, dispositio rerū possibiliū existentū in hac re, est, quemadmodū dispō rerū p^{re}teritarū: deinde cepit in his consistit ēt, quatuor res, quemadmodū fecit i rebus p^{re}teritis, hoc est, cātum vltimū, & cām primā, & cām cātā p^{er} mediu inter primū & vltimū, & accepit loco primi, literā, quā acceperat i ipsis, & ē a, & loco vltimi, literā, quā acceperat i ipsis, & ē n, & loco medij, literā, quā acceperat i ipsis, & ē c, & d. si fuerit Log. cū cō. Auer. R R R o. o,

Posteriorum

A B R A M

D esse, sit verum dicere: iam sequitur
 qd a primum sit verum dicere. Dū
 autem dixit: Huius autem causa est
 c. idest, causa autē essendi d, quan-
 do ponitur qd sit verax, qd dicere qd
 a sit, sit verum, est, quia quando po-
 nimus qd dicere d, sit verum sit dice-
 re qd c, sit verum, & quando dicere,
 qd c sit verum, dicere qd a sit, est ve-
 rum. Et illud significauit quādo di-
 xit: Quia si d cupiat esse, verū est,
 qd c cupiat prius esse, & si c, cupiat
 esse, qd a prius cupiat esse est verū.
 Deinde d. Et similiter etiam secun-
 dū hoc exemplum est abscissio hu-
 ius in infinitum. i. ascēsus huius ex-
 emplī sequitur ex positioe illius di-
 cti, qd si dicere qd posteriora sint, sit
 verum dicere, qd priora sint, sit ve-
 rum, sicq; ascendunt adeo quod nō
 verum sit de illis processus in infini-
 tum. i. qd quando ponitur qd sit po-
 sterius illorum, sequatur qd sit prius
 illo, & sic, quando ponit hoc prius,
 sequitur qd sit aliud prius vltērius,
 & si hoc priori fuerit aliud prius, se-
 quitur hoc tertium prius esse, & sic
 si capiatur quartum, aut quintum
 in infinitum, non verificatur qd de
 his prioribus reperiat in infini-
 tum. Dū autem enuntiauit, qd prio-
 ra inferant ex posterioribus, & non
 inferantur posteriora ex prioribus,
 tulit huius causam & dixit: Nullae
 enim res, quae cupiunt esse, succe-
 dunt & connectuntur ad inuicem,
 idest, qd causa, qua in hoc non infe-
 ratur posterius per prius est, quia
 non continuatur prius posteriori.
 D. d. Et harum principium etiam
 expedit quod sit sine medio, idest,
 principium

B V R A N A

ofo, qd d, appetit eē, vera sequit vti-
 que, vt sit ofo, qd a, appetit eē vera:
 sensus est: & exēplū hui⁹: qm si fue-
 rit illud, in quo est lra d, qd posui-
 mus vltimū in rebus, qd appetūt eē:
 & posuerimus b, qd ē ofo, qd d, erit,
 orōne verā. sequit vtiq;,, vt sit, qd a,
 primū erit, ofo vera: & cū dixit: &
 fm hoc, ipsum c. sensus ē: & cā, cū
 positū fuerit d, esse verū, vt sit ofo,
 qd a, existet, ya: qm cū posuerimus
 orōne, qd d, erit, vera: erit vtiq; ofo,
 qd c, erit, vera: cūq; fuerit ofo, qd c,
 erit, vera, ofo vtiq;,, qd a, existet, erit
 vera: & hoc est, qd significauit, cū
 d. qm si d, appetit esse, c, vtiq; ap-
 petet esse primo: & si c, appetit esse,
 a, vtiq; appetet esse prius. D. d. Et
 hoc exēplo sectio cōsistit et est infini-
 ta: sensus est: & causē istius similitu-
 dinis: sequit ex positioe orōnis, qd
 posteriora sūt ya, vt sit ofo, qd prio-
 ra sunt, ofo vera consistit et: ita qd si
 disposueris in ipsis pcessum in infi-
 nitū, erit hac cōsequētia pcedēs in
 infinitū: hoc ē, cū positū fuerit, vt sit
 posterius ex ipsis, sequit, vt sit prius
 ipso: et consistit, cū positū fuerit hoc
 prius, sequit, vt sit prius alterū: & si
 fuerit huic priori pri⁹ alterū: seqt i
 hoc, qd sit prius teriū: consistit si acce-
 perit quartū, aut quītū in infinitū:
 fortasse verificabit, vt inueniant in
 his priora in infinitū: & posteaq; enū-
 tiauit, qd priora sequunt ex postero-
 ribus, & non sequunt posteriora ex
 priorib⁹, adduxit cām i hoc, & d. &
 hoc, qm ea, qd appetūt et cōsequunt
 & aggregant iter se: sēsus ē: qd cā, qd
 nō seqt ex priori posteri⁹ i hoc ē: qm
 nō cōtinuat prius cū posteriori. D.
 dixit. Et principium in his consistit
 et debet esse immediatū: sensus est
 &

ABRAM

BVRANA

principiū demōnis in his cōuenit
q̄ sit sine medio: q̄a si oē principiū
sit per mediū res procederet in infi-
nitū, & non esset ibi p̄missa p se no-
ta, neq; res, quē sit cāta, non cā: sylfi
a. principiū in his est ipsum cātū.

& principium demonstrationis in A
his debet esse immediatum: quo-
niam si esset omne principiū suum
mediatum: & non esset ibi propo-
sicio nota per se, neque aliquid cau-
satum.

par 14.

* Nonnulli
codices si
habet illd
pp quid.

Se habet autem sic in operibus, si facta est domus, necesse est in-
cisos fuisse lapides, & factum fuisse hoc * propter quod: quoniam ne-
cesse est fundamentum factum fuisse, si quidem & domus facta fuit:
si vero fundamentum est, prius lapides factos fuisse necesse est. Rur-
sus, si erit domus, consimiliter prius erunt lapides (monstratur autem
per medium similiter) erit enim fundamentum prius.

T.c. 65.

Sicq; est res in ipsis operib; &
actionibus, siquidē fuit domus,
seq̄t necessario q̄ iā dolati fue-
rint lapides: et fuit hoc, pp qd ē
hoc: dī, quia ex quo sequit̄, q̄
fundamentū prius fuerit, si do-
mus fuerit: & si fuerit fundamē-
tū, sequit̄ necessario, q̄ lapides
iā prius fuerint: & à capite, si
domus cupiat esse, iam lapides
prius cupierunt esse, & iam vi-
detur & commonstrat̄ per me-
dium vno exemplo, fundamen-
tum enim cupit esse primum.

Dixit Arist. Dispō aut̄ in opi- B
bus, & facturis p se, est ita: si fue- T.c. 65.
rit domus, sequit̄ utiq; ex neces-
sitate, ut iā incisi fuerint lapides:
iamq; fuit hoc, pp qd hoc ē dice-
mus, qm̄ op̄, ut sit fundamētū
qd iā fuit prius: si fuit domus,
iā fuit: et si fuit fundamētū, se-
quit̄ utiq; ex necessitate, q̄ lapi-
des iā fuerint p̄ores: et à capite, si
dom⁹ appetit eē, cōsist̄ iā appe-
tūt lapides eē pri⁹: iāq; appet et
mōstrat̄ exēplo vno: et hoc, qm̄
fundamētū iā appetet eē prius. C

85. 65.

Postq̄ enūtiavit illationē cātū in
rebus generabilibus ex ipsis cātis, &
q̄ ex causis nō sequant̄ ipsa causata:
& q̄ hoc sit in causis et causatis, quæ
sunt t̄pis p̄teriti, et in his, quæ sunt
t̄poris futuri, Intēdit de hoc argu-
mētari sic, rē eē in genitis artifica-
libus, q̄a ars affinis ē in aliqua re ip-
si nāq. Et d. Sicq; est res in ipsis ope-
ribus et actionibus, i. hęc res, q̄ est il-
latio inter cām et causatū sit in re-
bus, quę gignunt̄ actionibus et ope-
ribus. sicut si hęc dom⁹ iā fuerit, se-
q̄t necessario q̄ dolati sint lapides.

D.d.

Posteaq̄ enūtiavit de cōsequētia Cb. 65.
cātū i reb⁹, q̄ generant̄ ex cātis: q̄q;
cāq; nō sequunt̄ ex ipsis cātis: & hoc i-
uenit̄ in causis & cātis: si q̄ fuerūt in
t̄pe p̄terito: cūq; erūt cōsist̄ et i t̄pe
futuro: vult notare ad hoc d̄ ex n̄tia
dispōnistalis i ijs, q̄ gñant̄, artifica-
lib⁹: qm̄ ars assimilat̄ rei fm̄ nām: et
d. & dispō hui⁹ i opib⁹ & facturis: se-
sus ē: & dispō, i qua ē hęc cōsequētia
Inter cām & cātū: et it̄ i reb⁹, q̄ sūt ex
opatione n̄ra & factura n̄ra: quē ad-
modū si ē hic dom⁹ ex n̄s, seq̄t utiq;
ex necessitate, ut sint lapides incisi.

R R R ij D.d.

Posteriorum

A B R A M

D D. d. Et fuit hoc pp qd est hoc, i. & iam fuit esse lapides pp domum per mediū, qd est inter ipsos & domū, qd est ipsum fundamentū: nā si fuerit domus sequit' fuisse fundamentū: & si fuerit fundamentū, sequitur fuisse lapides: sicq; si fuerit domus i'fer' fuisse lapides. Et illud intendebat dū dixit: Diciturq; ex quo sequit', q; fundamentū prius fuerit, vsq; ad vltimū illius qd scripsimus, idest, & fuit esse lapides pp domum per aliud medium, qd dī ēē ipsum fundamentū: sequitur. n. q; si domus iam fuerit, fundamentū iā fuerit, & si iam fuerit fundamentū, fuerunt lapides. Voluit aut per hoc exemplificare de tribus rebus vltima media & p'ia, sicut fecerat in literis: domus aut est prima in hoc exemplo, vltimi sunt lapides, mediū ē ipsum fundamentū. Et postq; dixit, q; qn fuerit domus interat' fuisse lapides, tulit exemplū mediū inter illos qd sit, et dixit, q; sit ipsum fundamentū: qn. n. fuerit domus p'afuit fundamentū absq; medio: & qn fuit fundamentū p'afuerūt lapides sine medio. Et postq; exemplificauit in rebus artificialibus per hęc exēpla artificialia, coepit enuntiare q; hęc res sit in eistēpore futuro. Et d. Et a capite si domus cupiat esse, iā lapides prius cupierunt esse, idest, q; qn reperitur hoc exēplū a capite. i. ipsum primū, & ponatur in rebus futuris, videtur q; ipsarū dispositio sit vna. si enim poneremus, q; dicere domus erit sit verum, iam sequatur q; dicere q; lapides priuserunt sit verum: Deinde ostendit de medijs, q; alterum exemplum, i. & commonstratur

B V R A N A

D d. Iamq; fuit hoc, pp qd est hoc: sensus est: iamq; fuit exntia lapides pp domū p mediū inter ipsos, & inter domū, & est fundamentū: & hoc, qm si domus est exns, sequit', vt existat fundamentū: & si ē fundamentū existēs, sequit', vt existāt lapides: si igit' est domus existens, sequitur, vt existant lapides: & hoc est, qd voluit, cū dixit: dicemus, qm sequit', vt sit fundamentū vsq; ad extremū ei', qd scripsim': sensus est: iamq; fuit existentia lapidū pp domū mediū alterū: dico, qd est fundamentū: & hoc qm sequit', si domus iā fuit, q; fundamentū iā fuerit: & si fuit fundamentū, iā fuere lapides: atqui voluit p hoc exēplū ponere de trib' rebus, vltio, & medio, & p'io: quēadū fecit hoc in elemētis: & domus ē primū i hoc exēplo, & vltimū sunt lapides, & mediū est fundamentū: & ē, posteaq; dixit: q; domus cū est existēs, sequit', q; sint lapides existētes: adduxit exēplū mediū itē ipsos, qd est: & d. q; est fundamentū: qm cū est exns domus, existit fundamentū p'io absq; medio: cūq; existit fundamentū, existūt lapides absq; medio: & posteaq; exemplificauit i rebus artificialib' p hęc exēpla artificialia: coepit enūtiare, q; res inuenit' cōsistēt i tpe futuro: & d. & a capite, si erit domus appetēs esse? ita iā sunt lapides appetētes prius esse: sensus ē: cū repetierit hoc exēplū a capite, hoc ē primo & scdo in reb' futuris, apparet, q; res in ipsis est vna: & hoc, qm si posuerimus, q; domus erit, o'ro vera: sequit' vtiq; , vt sit o'ro nfa, q; lapides erūt prius: oratio vera: & post hoc monstrabit per exempla secundum exemplum vnum: hoc est, & mon-

A B R A M

stratur q̄ qñ ponat q̄ domuserit, q̄ lapides erunt, fiat per idem mediū, quo id cōmōstratū est in rebus p̄dicatis, qđ est ipsum fundamentum: qñ. n. ponitur q̄ fundamentū erit, sequitur q̄ lapides erunt: & qñ ponitur q̄ domus erit, infertur q̄ fundamentū erit. Quando itaque ponitur q̄ domuserit, infertur q̄ lapides erunt. Et illud intendebat dū dixit: Fundamentū enim cupit esse primum id est, qñ enim ponitur q̄ domuserit: sequitur inde primo & immediate, q̄ fundamentū erit. Deinde infertur exponendo q̄ fundamentum erit, q̄ lapides erunt immediate etiam, & infertur, q̄ quando erit domuserunt lapides nō primo, sed per medium, qđ est, quia fundamentum erit.

B B V A N A

monstrabit, q̄ domus, cū ponitur esse, q̄ lapides erunt per mediū idē: qđ declarauimus in rebus p̄teritis; & est fundamentū: & hoc, qñ, cū positū fuerit, q̄ fundamentū erit, sequitur, q̄ lapides erunt: cū positū fuerit, q̄ fundamentū erit, sequitur, q̄ domuserit: igitur, cū positū fuerit, q̄ domuserit, sequitur, q̄ lapides erunt: & hoc ē, qđ voluit, cū dixit: & hoc, qñ fundamentū iā erit appetēs esse prius: sensus est: & hoc, qñ cū positū fuerit, q̄ domus erit: sequitur ex ipso pri°, & sine medio, q̄ fundamentū erit: deinde sequitur ex positione fundamenti, q̄ ipsum erit, q̄ lapides erunt absq; medio consilr ē: & sequitur, cū positū fuerit, q̄ dom' erit, q̄ lapides erunt nō primo, sed p̄ modum, & est, q̄ fundamentum erit.

ANT. INTER. TEX. XV.

Quoniam autem videmus in ijs, quæ fiunt, circulo generationem quandam esse contingit hoc esse, si quidem sequantur se inuicem medium & extrema: in his enim ipsum conuertere est: monstratum vero est hoc in primis, quod conuertuntur conclusiones, quod autem circulo hoc est, in operibus autem apparet sic, madefacta terra, necesse est vaporem fieri, hoc autem facto nubem, hoc autem facto aquam, hoc autem facto, necesse est madefactam esse terram. hoc autē erat, quod a principio, quare circulo circuiuit, vno enim ipsorum quocunq; existente, alterum est, & illo, aliud, & hoc primum.

Mo Poste
dixit. c. 3.

T. c. 66. Quando videtur de his, quæ sunt ex causis, conuenit itaq; q̄ sit, si medium & extrema mutuo se cōsequantur, in his enim fit reciproca conuersio. Et iam hoc commonstratum est in ipsis primis, s. quod conclusiones reciproce regrediantur: hoc. n. est

Dixit Arist. iā vero videmus T. c. 66. in ijs, quæ erunt iam inueniuntur circulo: esse igitur hoc utique conuenit, ut sit: si mediū et ambæ extremitates consequuntur se inuicē: & hoc, qñ in his erit cōuersio æqualis: iāq; hoc in ipsis primis, hoc est, qñ conclusiones reuertuntur æqualiter:

R R R iij qñ

Posteriorum

ABRAHAM

D est circuli significatū. In actiōe vero et opere hoc sic videtur, dicit, qd qñ terra fuerit humecta, sequat qd vapores gignant, quę nubes est: & qñ hæc gignitur qd gignatur & aqua: quando autem aqua gignitur, qd terra humectetur: hoc aut fuerat primū: girauit ergo circulo. qñ. n. fuerit vna harum rerum, quę vis illa sit, altera est: & quando hæc fuerit, erit, & altera: & quando hæc est, prima est.

Cō. 66. Postq narrauit, qd rerum, quę a se inuicem gignuntur, priores inferantur ex posterioribus, & non conuertitur res: & hæc est dispositio recte genitorum, cœpit narrare dispositionē rerum circulo genitarum, quo ad illationem. Et dixit: Quando videtur de his, quę sunt ex causis, conuenit itaque, quod sit si medium & extrema mutuo se consequantur. Dicit, quod quando inuenimus res, quę circulo non recte gignantur, sequitur hinc, qd singulę ex alterutris sint, ex alterutro duorum extremorum infertur medium, & ex medio vltimum extremum: & ex hoc extremum vnde incœpimus, adeo quod i istis res sit circulo vtrinque. Et illud intendit dum dicit: In his enim sit reciproca conuersio. Hoc autem ita fuit, quia res, quę circulo sunt, mutuo se

BYRANA

qm dispō circuli hæc est: sed in opatione & factura iā vtiq aparet cōsistēt: dñ, qm, cū fuerit terra humida, sequit vtiq vt generent nebule, & hoc est nubes, cūq generat hoc, vt generetur aque, et cū generant aq, vt madescat terra: et hoc ē, qd fuit primū: circulo igit circuiuit: et hoc qm cū vnū istorū fuerit, qd cū, quę sit, erit alterum, et cum hoc erit, erit alterum, & cum hoc fuerit, est primum.

Posteaq cōmemorauit, qd in ijs, q generant ex se inuicē, sequunt priā ex vltimis, & nō cōuertitur res: & hæc est dispō rerum, quę generantur fm rectum: cœpit cōmemorare dispōnem eorū, quę generantur circulo fm cōsequentiam: & dixit: iam vero videmus in ijs, quę erūt, qd iam inueniunt circulo eē: igitur hoc vtiq, conuenit, vt sit, si mediū & ambę extremitates cōsequuntur se inuicē: dixit: cūq; inueniunt aliqua, q generant circulo, non fm rectum: op; vtiq, ex hoc, vt sequatur vnumq; ipsorū ex suo cōpari: sequat ex altera extremitatū mediū, & ex medio extremitas scđa: & ex hoc extremitas, quam posuimus vltimam extremitatē, quā posuimus primā: qd, conuertitur res in talibus cōsistēt, vt sequat ex extremitate, quā posuimus vltimā, mediū: & ex medio extremitas, quā posuimus primā, & ex hoc extremitas, a qua incœpimus: quousq; sit res in istis circulo a duobus lateribus sit: & hoc est, qd significauit, cū d. & i istis erit cōuersio equaliter: atq hoc ita fuit: qm cū ea, quę accipiunt circulo,

Cō. 66.

A B R A M

se inferunt, & capimus circulum ex dextris in sinistrum, & ex sinistris in dextrum. Et postq̄ commōstravit, q̄ in his res procedat circulo, & q̄ huius causa sit: quia vnaquarq̄ ipsarum sit alterius causa, & causata ab illa; cœpit notificare q̄ sic oporteat esse ipsarum dispositione in syllogisniis cathegoricis, de ipsis scilicet, q̄ mediij termini illorum inferant conclusiones, & in his termini mediij inferantur ex cōclusionibus circulo. i. tres illorum termini possibile est q̄ mutuo commōstrentur, dico terminos ipsius sylli. Et illud significavit quando dixit: Et iam hoc commōstratum est in ipsis primis, idest, q̄ conclusiones reciproce regrediantur. Hoc enim est circuli significatum, idest, iam cōmonstratū est in Primo Libro, circuli commonstratio quid sit, & q̄ conclusiones regrediantur in præmissas reciproce, & cum hoc commōstratum est in qua materia fiat, scilicet in præmissa conuertibili. Et postq̄ cōmonstravit hanc rem oratione, voluit illam ostendere exemplo, quod est in actione naturę, et eius opere. Et d. In actione vero & opere hoc sic videtur, dicitur quod quando terra fuerit humecta, sequat̄ quod vapores gignantur, quę nubes est: & quando hæc gignitur, quod gignatur aqua, quando autem aqua gignitur, quod terra humectetur, idest quod in his videatur, q̄ causata inferantur ex causis: terrę n. humor est causa gignendi vapores, q̄n Sol eos extraxerit. Vapores autem sunt causa gignendi nubem, & nubes causa gignendi aquam, q̄n congelatur in loco naturaliter frigido.

Deinde

B I V R A N A

lo, sequuntur se inuicē, accipit circulus a latere dextro in sinistrū, & a latere sinistro in dextrū: & posteaquam declaravit, q̄ ista procedunt processu cōsequentię in circulum; q̄q; causa in hoc est: quoniam vnū quodq; ipsorum est causa sui comparis, & causatū ab ipso: cœpit enūtiare, q̄ ita sequitur, vt sit dispositio ipsorū in syllogis, qui p̄dicant de ipsis: hoc est, q̄ ex terminis medijs ipsorū, sequunt̄ cōclones, & termini, & mediij sequunt̄ ex cōclonibus: quousq; sit monstratio in istis circulo, hoc est monstrari p̄nt termini tres p se inuicē, hoc est termini sylli: & hoc ē, qđ significavit, cū dixit: iāq; declaratum fuit hoc in ipsis primis, hoc est, qm̄ cōclones vtiq; redeunt equaliter: qm̄ dispō circuli, est hæc: sensus est: iāq; declaratū fuit in tractatu primo, mōstratio circuli q̄ sit: & hoc est, vt redeūt cōclones super propōnibus equaliter: & manifestū cū hoc in qua mā erit: & hoc in p̄pōne cōuertibili: & posteaq̄ declaravit hoc p sermonē, vult monstrare ipsum p exēplū, qđ inuenit in operatione naturę & factura ipsius. & dixit: atqui in operatione & factura apparet vtiq; hoc ita: qm̄, cū fuerit terra humida, iam vtiq; generant̄ nebule, & hoc est nubes: cūq; generatur hoc, q̄ generantur aque, cūque generantur aque, quod madefit terra: vult q̄ apparet, q̄ causata sequuntur in his ex causis: & hoc, quoniā humiditas in terra est causa, vt generentur nebule: cū sequutus fuerit Sol: & nebule sunt causa, vt generentur nubes, cū infrigidatę fuerint in loco frigido secundum naturam.

R R R Iij Deinde

A B R A M

E V R A N A

D D.d. Hoc aut fuerat primū .i. terræ humor: hoc est, qd qñ semel humectat terra, oporteat qd scdo humectetur, sicq; i infinitū. D.d. Girauit ergo circulo, hoc ē, ipse humor: & sist op; de singulis, qd qñ fuerit posita, oporteat esse scdo. Dñ aut d. Qñ.n. fuerit vna harū rerū, qñ illa sit altera ē, & qñ hęc fuerit erit & altera; & qñ hęc ē, priā est. cā aut, qua ex qñ pte ille sumant regrediunt circulo, ē qā qñ vna illarū ponit esse, sequit posteriorē esse, & dum ponitur altera esse, sequit id, qd illi succedit, donec inferat primū positū.

D d. Et hoc est: qd fuit primū, hoc est madefactio terræ, hoc est, cum madefacta fuerit terra vice vna, sequitur, vt madefiat scdo, & sic in infinitum. D.d. Igit iam circūnit circulo, hoc est humiditas: & ita sequit in vnoquoq;: hoc est, cū positū fuerit existens, sequit, vt sit scda vice: & hoc qñ cū fuerit hoc primum existens: sensus est: & cā, qd ex quocunq; accepto fit reditus circulo, ē: qñ cū positū fuerit vñ ipso existēs, sequit exntia alteri: & cū sequit exntia alterius sequitur cōsequēs ipsum, quousq; sequat primū positū.

ANT. INTER. TEX. XVI.

Sunt autem nonnulla quidem, quæ fiunt vniuersaliter, nanq; & semper & in omni, aut sic se habent, aut fiunt, alia vero semper quidem, non vt plurimum autem, vt non omnis homo masculus barbam emittit, sed vt plurimum.

T.c. 67. Et iam sunt quedam res, quæ sunt fm modum ipsius vniuersalis. illud enim est semper & de omni, & hæ siue sic sint, aut qd gignantur, & iam sunt res, quæ non sunt semper, sed pro maiori rei parte: v.g. quia non cuiq; viro oriuntur pili in barba, sed pro maiori parte.

Cō. 67. Postq̄ meminit, qd generabilium sit inferri priora, id est, causas ex ultimis, id est causatis, sit res necessaria in omni materia, Dixit: Et iam sunt quedam res, quæ sunt, i. qd sit ipsas ex suis causis, siue sit secundum dispositionem, qua gignantur siue iam sit perfecta.

T. c. 67. Dixit Aristo. Iam vero inueniuntur nonnulla, quæ sunt fm viā vñs: & hoc, qñ sunt semper & de oī: & hęc, vt sint existētia sic, aut vt fiant: iamq; inueniuntur qdam, q non sunt semper, pterq̄ qd sunt vt multū: vt in exemplo, nō omnis hō masculus barbam emittit, sed vt multum.

Cō. 67. Posteaq̄ cōmemorauit, qd ex ijs, quæ generantur, aliqua sunt, in quibus vltima sequitur ex primis, hoc est causæ ex ultimis, hoc est circumcuntia: quæ est res necessaria in omni materia: & cū dixit: iāq; inueniuntur nonnulla, q sunt: inuit vt velit p essentiam ipsorū, existentia ipsorū ex causatis suis: siue erit in rebus, qd generat, aut iā pfectū fuerit: &

ABRAHAM

Et postq̄ dixit: fm modum ipsius
v̄s, subiunxit quid intendebat per
hoc nomen, s. expositionem, de qua
meminit in Primo libro huius vo-
luminis. Et dixit: Illud enim ē sem-
per & de omni. i. v̄o v̄s, quod in-
tendebam, q. l. pr̄dicatū in sit subie-
cto semper, & q. sit de toto subiecto.
Deinde diuisit has res pr̄dicatas fm
modum v̄s, Et dixit: Et h̄c sic sint,
aut q. gignantur, id est, h̄c res, quæ
sunt fm modum v̄s, aut ita sunt,
quia sunt æternæ, aut q. significatū
v̄niuersalis in sit eis in generatione.
Expedit autem tibi, q. sciat, q. quan-
do genita fm substantiā sunt, gignan-
tur ex causis efficientibus: ex ipsis autē
causis efficientibus non infertur ne-
cessario suū causatum: sequit̄ q. in
his non sit significatum ipsius v̄s,
quod apponit conditio in Lib. Po-
steriorū, quod trāsit positiones, quæ
gignant̄, quæ accidunt corporibus
cœlestibus circulo. h̄c enim gignun-
tur necessario. v. g. quia si fuerit or-
tus, iā fuit occasus: & ideo sequit̄, si
fuerit hyems, q. sit æstas. h̄c autē non
sunt inuicē causæ, sed sunt res, quarū
quædā quibusdā succedunt, ob esse
corpus efficiens eas, cuius motus gi-
gnit vnā & alteram. Et h̄c sunt spēs
rerum, quæ gignantur fm modum
v̄s tantū. Quæ vero sunt fm modū
v̄s sunt aliqn̄ in rebus necessarijs
fm indiuiduū, & aliqn̄ sunt in rebus
v̄s corruptibilibus, non in indi-
uiduis: sed necessario in illis inueni-
tur ob naturam v̄s. Et expedit te
scire, q. maior pars necessariarum il-
lationum cum causis efficientibus,
sit de accidentibus cum suis subie-
ctis, quæ nota sunt in accidentibus
essentialibus: & ideo demonstratio-

nes

B. V. R. A. H. A.

& posteaq̄ dixit, fm viam v̄s: con-
iunxit illud, quod voluit per hoc no-
men, expositionē eius, quod cōme-
morauit in Tractatu primo istius li-
bri: & hoc est, vt pr̄dicatum in sit
subiecto semper, & sit de omni subie-
cto: deinde diuisit intentiones istas,
quæ pr̄dicantur fm viam v̄s, & dixit:
h̄c autē, vt sint existētia sic, aut fiat;
& h̄c sunt res, quæ inueniuntur fm
viam v̄s, si fuerint sic, qm̄ sunt eter-
na: aut vt sit dispō ipsius v̄s existēs
in ipsis per generationem: scire autē
debes, q. ex ijs, quæ generantur fm
substantiā, & quæ generant̄ ex cau-
sis, quæ sunt causæ efficientes: sequit̄
ex necessitate, ex circulatione ipso-
rum: q. non sit in istis intentio v̄s,
quæ tradita fuit in libro Demōnis,
illud, quod pr̄terijt ex eo, quod ge-
nerat̄ ex sitibus, quæ accidunt corpo-
ribus cœlestibus circulo: qm̄ h̄c ge-
nerant̄ ex necessitate: vt in exēplo,
qm̄ si est splendor, erit vtiq; obscuri-
tas: & propterea, quod sequit̄, si fuit
hyems, q. erit æstas: sed h̄c non sunt
causæ efficiētes inter se: sed sunt res,
quæ accidunt semper vna post alterā
ad existentiā corporis efficientis ip-
sis motū suum semper & vnum: &
h̄c est spēs rerum, quæ generantur
fm viam v̄s tantum: quæ vero exi-
stunt fm viam v̄s, erunt vtiq; in re-
bus necessarijs fm indiuiduū: iāq;
erunt in rebus v̄s corruptibili-
bus non fm indiuiduū: sed ex neces-
sitate inueniet̄ vtiq; in ipsis pp̄ na-
turam v̄s. Scire autē debes, q. ma-
gna pars cōsequentisū necessariorū
simul cū causis efficientibus, est in
accidentibus cū subiectis suis: & h̄c
sunt, quæ sciunt̄ per accidentia sub-
stantialia: & p̄p̄a sunt demōnes

abso-

Posteriorum

A B R A M

Dites simpliciter sunt in hoc genere. Postquam autem narrauerat res, quæ sunt, quarum mutua illatio sit necessaria, cepit etiam narrare quæ illarum sunt, quarum mutua illatio sit pro maiori parte. Et dixit: Et iam sunt res, quæ non sunt semper, sed pro maiori rei parte. verbi gratia, quia non cuiq; viro oriuntur pili in barba, sed pro maiori parte, id est, exempli gratia ortus barbæ post pueritiam, quia hic non est necessarius, sed pro maiori parte: iam enim sunt quidam rari, quibus non oritur barba. Et dixit: verbi gratia, quia non cuiq; viro oriuntur pili in barba, id est, quod quia non cuiq; viro oriuntur pili in barba ortus pilorum non est necessarius. Et expedit te scire, quod res, in quibus infertur posterior à priori, sit trium specierum: quædam, in quibus infertur pro maiori parte, & in quibus infertur æqualiter, & in quibus infertur raro & in paucioribus: demonstratio autem sit in specie inferente pro maiori parte.

I

B V R A N A

absolutæ ut plurimum in hoc genere: & posteaq; commemoravit, q̄ sunt res existentes, quæ consequuntur se inuicē consequentia necessaria: cepit commemorare consilr etiā, quæ ex ipsis consequuntur se inuicē s̄m viam ut plurimū: & dixit: iamq; inueniunt aliqua, quæ nō sunt semper, præterq; q̄ sunt ut plurimum: ut in exemplo, non omnis homo emittit barbam in senectute sua, sed ut plurimū: sensus est: exemplum huius, productio barbæ post iuventutē in masculis: qm̄ nō est hoc necessariū, sed ut plurimū: qm̄ inuenit̄ utiq; ut in paucioribus aliquis, qui nō emittit barbam: & cum dixit: non omnis homo masculus emittit barbā in senectute sua: sensus est: qm̄ non oīs homo masculus emittit barbā in senectute sua, neq; productio barbæ erit necessaria. Scire aut̄ debes, q̄ in ijs, in quib⁹ sequit̄ posterius ex priori, inuenit̄ res s̄m tres species: quod sequit̄ ut plurimum, & quod sequit̄ & non sequit̄ æqualiter, & quod sequitur ut in paucioribus: & demō utiq; erit in ipsis s̄m speciem consequentis ut plurimum.

T. 16. ps. Talium itaq; necesse est & medium ut plurimum esse, si enim A de B vniuersaliter predicatur, et hoc de C vniuersaliter, necesse est: A de C semper & in omni predicari, hoc enim est vniuersale & in omni & semper, sed supponebatur ut plurimum: necesse est igitur & mediū ut plurimum esse, quod est, in quo B: erunt igitur & eorum, quæ ut plurimum, principia immediata, quæcumq; ut plurimū ita sunt, aut fiunt.

T. c. 68 Talium autem medium oportet esse pro maiori rei parte. si enim A de B vniuersaliter prædicet̄, & hæc de C vniuersaliter, sequitur quod A prædicet̄ de C semper,

Dixit Aristo. Oportet aut̄, ut mediū in talibus sit ut plurimū: & hoc, qm̄ si est A p̄dicatū de B per viā v̄lis, & hoc de C s̄m viā v̄lis, sequitur utiq; ut sit A prædicatū

T. c. 68

A B R A M

semper, et de omni: hoc enim est dici vlt, s. q. sit de oī & semper. verū tamen iam positū est, q. sit pro maiori rei parte. sicq. ergo oportet, q. mediū pro quo est B sit pro maiori rei parte. Fiunt ergo principia immediata rerū, quæ sunt pro maiori rei parte, oēs res, quæ pro maiori rei parte sunt, aut sic sunt, aut gignūtur,

Cō. 68 Postq. ostendit, q. causata succedant suis causis pro maiori parte rerum, quæ gignūtur pro maiori parte, intendit etiā notificare, q. de mōnum, quæ huius generis sunt, præmissæ etiā sint pro maiori parte nō necessariæ. Dum aut. dixit: Talium aut. medium oportet esse pro maiori rei parte, id est, quia medi' terminus demonstrationis, quæ in hac materia sit, oportet necessario q. sit pro maiori parte non necessarius, dico illius prædicationem de minori, & prædicationem maioris de illo. Deinde tulit exemplū ex literis, quatenus processit cōsuetudo q. sumeret ipsas vice terminorū trium. intēdit per hoc ostendere, q. qn. conclusiones fuerint cōtingentes pro maiori parte, q. oporteat pmissas esse cōtingentes pro maiori parte. Et dixit: Si enim A de B vniuersaliter prædicetur, & hæc de C vlt, sequitur q. A prædicetur de C semper, & de oī: hoc enim ē dici vniuersaliter. id est, oportet præmissas contingentium cōclusionū cōtingētes esse: quia si poneremus cōclusiones cōtingētes, quātū præmissæ sint necessariæ, sequeretur ex hoc quod posuim' huius exemplū, qd. ipse accepit ei, q. A qd. est maius extremum, prædicet de B

qui

B V R A N A

dicatum de C semper & de omni: quoniam hoc est manifestū secundum viam vniuersalis: & hoc, vt sit de omni & semper: sed iam positum fuit, quod est vtplurimū: erunt igitur & principia immediata eorum, quæ sunt vtplurimū, omnia ea, quæ sunt vtplurimum, aut quæ sunt ita, aut quæ generantur.

Posteaq. declarauit, q. causata cōsequunt' causas suas, & vtplurimum ex ijs, q. generant vtplurimū: vult docere cōsist' ēt, q. de mōnū, quæ erūt in hoc genere, ppōnes cōsist' ēt erunt fm viam vtplm necessariæ: & cum dixit: oportet aut, vt mediū in talibus vtiq. sit vtplurimū: sensus est: q. termin' medius in demōne, quæ erit in hac mā, sequit' ex necessitate, vt sit fm viam non necessariā, hoc est in prædicatione sua de minori, & p̄dicatione maioris de ipso: deinde adduxit exemplū ex literis: quod procedit consuetudine sua: vt accipiant' loco trium terminorum: vult p hoc monstrare: cum fuerint cōclusiones, cōclones possibiles fm viam vtplm, sequit', q. sint ppōnes possibiles fm viam vtplm: & dixit: & hoc, qm. si fuerit A prædicatū de B fm viam vltis, & hoc de C fm viā vltis: sequit' vtiq., vt sit A prædicatū de C semper & de omni: qm. hæc est oratio fm viā vltis: sensus est: atqui sequit', q. sint ppōnes conclusionū possibilium possibiles: qm. si ponam' conclusionum possibilium ppōnes necessarias: sequitur ex hoc cōtradietoriū eius, quod posuimus: exemplum huius: qm. si accipiamus, q. A q. est extremitas minor p̄dicat' de B,

quæ

Posteriorum

A B R A M

D qui est medius terminus fm modū vniuersalis, id est, de omni, quod supponitur ipsi a & semper: & b prædicetur etiam de c quod est minus extremum vniuersaliter. Iam itaq; sequitur, qd conclusio sit vlt prædicatio a de c hoc est, qd prædicetur de omni, quod supponitur ipsi c & qd de ipsa prædicetur per se. significatum enim modi vltis congregauit hæc duo attributa, scilicet qd prædicatum sit prædicatum de toto subiecto, & qd sit semper: prout in præcedentibus dictum est. D. d. Veruntamen iam positum est qd sit pro maiori rei parte: sicq; ergo oportet qd mediū, pro quo est b sit pro maiori rei parte, id est, sed iam posuimus, qd conclusio sit cōtingens pro maiori parte, hæc est dissona repugnantia: sequitur ergo, qd præmissæ sint cōtingentes pro maiori parte. Dum aut dixit: Fiunt ergo principia immediata rerum, qd sunt pro maiori rei parte, oēs res, qd pro maiori rei parte sunt, aut sic sunt, aut gignunt. i. qd illorū, quæ cōtinentur pro maiori rei parte, causæ, ex quibus fiunt, pmissæ sunt pro maiori rei parte, aut gignuntur pro maiori rei parte. Et illud significauit quando dixit, aut sic sunt aut gignuntur.

B V R A R A

quæ est terminus medius fm viam vltis, hoc est, de omni eo, qd est sub a & semper: & sit b prædicatū cōsimiliter et de c, quod est extremitas minor fm viam vltis, sequitur vtiq; vt sit conclusio, quæ est c. prædicatio a de c, hoc est, vt prædicetur de omni eo, quod est sub c & qd prædicetur de ipso per se: & hoc, qm intentio prædicationis fm viam vltis, aggregat duas istas dispōnes, hoc est, vt sit prædicatū, prædicatum de omni subiecto, & qd sit semper: quæ admodum diximus in præcedentibus. D. d. Sed iam positū fuit, qd est vt plurimum: sequitur itaq; vt sint ppōnes possibiles vt plurimū: & dixit: & erunt igitur principia immediata, & rerū, quæ sunt vt plurimum, siue sint ita, siue fiant: sensus est: & sunt ppōnes notæ p se ad conclusiones, quæ sunt vt plurimū consistunt etiam vt plurimū, & hoc aut in essentia, aut in generatione, hoc est, qm eorum, quæ sunt vt plurimum causæ sunt illæ, quæ faciunt ppōnes vt plurimum: & consistunt, quorū generatio est vt plurimū, erunt ibi existētia vt plurimum, aut quæ generantur vt plurimum: & hoc est, quod significauit, cum dixit, aut est ita, aut sit.

ANT. INTER. TEX. XVII.

De compositione definitionis ex suis partibus, & quando sunt ignote quo pacto veniuntur. Cap. 8.

Quomodo igitur ipsum quid est in definitiones assignatur, & quo modo demonstratio aut definitio est ipsius, aut non est, dictum est prius. Quomodo autem oportet venari, quæ in eo quod quid est prædicantur, nunc dicamus. Eorum igitur, quæ insunt semper vnicuiq; nonnulla extenduntur in plus, non tamen extra genus. dico autem in plus inesse, quæcumq; insunt quidem vnicuiq; vniuersaliter, at vero

vero & alq. veluti est quiddam, quod omni inest trinitati, sed & non trinitati, quemadmodum ens inest trinitati, sed & non numero: sed & impar inest oī trinitati, & in plus inest, nā & quinario inest, sed nō extra genus: quinarus. n. est numerus, nihil aut extra numerū, et impar.

ABRAM

T.c.69 Quomodo vero definitiones perficiant operationem ipsius quòd quid sit, & quomodo de illo sit demonstratio, aut definitio, aut de eo non sit, iam in præcedentibus diximus. Nunc vero dicemus quo modo venari expediat res ignotas ex via q̄ quid sit. & dicimus, quòd reb⁹, quæ semper sunt, singulis sit aliquid, quod eas superet, & ille illud superent, excepto q̄ illę non exeant ab illius genere: dico autem quod eas superet, & illæ illud superent omnes res, quæ singulis rebus de omni insunt, atq̄ etiam insunt alijs ab illis. Verbi gratia, quādo inuenitur aliqua res, quæ omnibus tribus insit, nisi q̄ insit etiam his, quæ non sunt tres, sicut res se hēt de ente, quia ipsum inest tribus: sed iam ē inest alicui, quod non est numerus, aut res impar etiā inest oībus tribus, & vltiori esse, quia inest quinario ē, sed non exit illius gen⁹: quinarus enim numerus est: ratio autē imparis non egreditur numerum.

Cō.69 Quando eius intentio in hoc Libro prima fuit loqui de definitionibus, quod enim in illis scrutatus est dīam inter ipsas & ipsas demōnes, & quō possit definitio demōne demonstrari, & quō sit imposita, deinde

BVRANA

Dixit Aristo. Sed quō perficiant definitiones intētionis qd est: & per quē modum inest ipsi demō, aut non inest: iam vtiq̄ diximus in præcedentibus. Diximus autē nunc, quō oportet venari, quæ ignorant ex parte qd est: dicamus igit, q̄ eorū, quæ insunt semp vnicuiq̄, aliqua supercedūt, & ea sunt ampliora ipso: præterq̄ q̄ nō exeunt à genere suo: volo autē p id, quod dixi, supercedere: & esse ampliora ipso, oīa illa, quæ insunt vnicuiq̄ de omni: & ipsa insunt consilī ēt alteri ab ipso: vt in exēplo, iā est aliquid, quod inest omni ternario: præterq̄ q̄ inest etiā alicui quod non est ternarius: quēadmodum dispositio entis: quoniā ipsum inest vtiq̄ ternario: præterq̄ q̄ & ipsum vtiq̄ inest ei, quod nō est numerus: & impar quoq̄ inest omni ternario, et existentia ipsius ē amplior: & hoc, qm̄ inest ēt quinario: quod non exit à genere ipsius: qm̄ quinarus est numerus: neq̄ intentio imparis exit à numero.

Qm̄ fuerat intentio ipsius in hoc Tractatu loqui de definitionibus priō: & prius q̄ inuestigaret de dispōne ipsarū, distinxit inter ipsas & inter demōnes: & fm̄ quē modū posē ē, q̄ ostendat per demōne definitio: et

Posteriorum

A B R A M

D deinde post hoc loquutus est de definitione quid sit, & de eius speciebus, & hinc processit ad numerum quatuor causarum, & si cōis sit definitioni & demōni. sed tñ visum est ei, qđ cōuenientior locus narrādi causas sit hic locus, qm̄ res, quarum nō sunt causas, non commonstratur demōne, nec ipse nec earum definitiones. Et postq̄ compleuit hoc, expediēs fuit qđ rediret ad id, quo tendebat iter, quæ est consideratio illius, quod residuum erat de re definitionum: & ex quo interposuerat promulgatū suæ orationis eloqui de causis, quod definitionibus non est proprium, & oportuit redire ad sermonē de definitionib⁹, incepit meminisse de eo quod ostenderat de ratione ipsarū. Et dixit: Quo modo vero definitiones perficiant rōnem ipsius qđ quid sit, & quo modo de illo sit demō, aut definitio, aut de eo non sit, iam in p̄cedentibus dixim⁹, idest, quo modo vero definitio largiatur rationem ipsius qđ quid sit, & quo modo de hac re constituatur demō, & de illa sit definitio, cum hoc qđ de illa cōstet demō, & quo modo hoc sit impossibile, iam hoc diximus in p̄cedentibus. Et ex quo vetustiores iam eduxerunt modum partitionis. & opinati sunt, qđ gignat definitionē: & iam ostendit, qđ non gignat definitiones naturaliter ignotas, sed faciliore aditum p̄bet ad educendum ipsas definitiones, & utilis sit illis. sicut utilis est inquisitio, s. ad gignendum veritatē p̄missarū per se notarum. sicut enim quædā p̄missæ sunt, quæ se ipsis sciuntur, & aliquæ sunt quæ excitatione quadā sciuntur, s. per speciem inquisitionis,

aut

B V R A M A

& fm̄ quem modū non est posse de re vna p̄ definitionē quid est, & per spēs suas: & profectus est ex hoc ad numerū causarū quatuor: & si comprehendit definitio & demō: sed vidit, qđ locus decentior ad causas cōmemorandas est locus istæ: qm̄ ea, quæ nō habent causas, nō ostenduntur per demōnem, neq; ipsa, neq; definitiones ipsorū: & posteaq̄ perfecit: oportet, vt reuertatur ad id, qđ erat in via ipsius: & est speculatio de eo, qđ supererat de ipso ex intētionē definitionū: & posteaq̄ assumpsit sermonē suum de causis: qui nō est appropriat⁹ definitionib⁹: oportet, vt redeat ad sermonē de definitionibus: cœpit cōmemorare illud, qđ monstrauit ex dispōne ipsarū: & dixit: quō aut perficiet definitio intētionis quid est, & fm̄ quē modū inest ipsi definitio aut non inest: hoc utiq; iā diximus in p̄cedentibus: sensus est: p̄ quā vero intētionē tradit definitio intētionē quid est: & per quē modū constituitur sup̄ hac re demō, & inest ipsi definitio cū eo, qđ cōstitit sup̄ ipsa demō: & fm̄ quē modū nō est posse hoc: iā utiq; diximus in p̄cedentibus: qm̄ aut est via diuisionis: quā iam protulerūt antiqui, & existimauerūt, qđ ipsa facit acquirere definitionē: iamq; declarauit, qđ ipsa nō facit acquirere definitiones ignotas, fm̄ nām: & cū eo, qđ facit facile productionē definitionum & confert ipsis fm̄ modū, quo cōfert inuestigatio, hoc est facultas acquirēdi veritatē p̄ ppōnes notas p̄ se: & hoc, qm̄ quēadmodū ex propositionib⁹ aliquā est, qđ scit per se, & hoc, vt sciat per manifestationē, hoc est per speciem inquisitionis,

aut

ABRAM

aut exempli, sic res se habet in definitionibus: quædam enim sciuntur per se, & quædam sciuntur per aliquam speciem meditationis, qui est modus diuisionis, & modus compositionis, quæ intendit hic narrare. & ex quo uetustiores expresserunt solum modum diuisionis, superaddidit ipse ultra uerba exprimendo modum compositionis, quia non est inferior modo diuisionis, quo ad iuuamen inferendum definitionibus, immo forte est manifestior quæ ille, & non ignorat ipse, quod non sit simpliciter utilis ad educendum definitiones, dico definitiones naturæ ignotas. uerba enim, quibus protulit, quod non sufficiat diuisio ad definitionum educationem, possunt transferri ipsa eadem ad modum compositionis, & eis commonstrabitur, quod modus compositionis non sufficiat ad educendum definitiones naturaliter ignotas, sicut fecit Abūnazar Alpharabius in suo libro. Arist. uero non meminit de hoc modo, quo sufficiat simpliciter ad definitionum educationem, sed quatenus sit modus facile faciens hanc illam: & secundum hoc expedit intelligere Arist. intentionem in narratione huiusmodi. Et dum dixit: Et dicemus quo modo uenari expedit res ignotas ex via quod quid sit, id est, quoniam commonstratum est, quo modo constandum sit de definitionibus ignotis, expedit quod dicamus quo modo educantur definitiones, quæ non sunt notæ ex definitionibus per se notis, quod in hoc procedat itinere alio quam per viam diuisionis. Deinde dixit: Et dicimus quod rebus, quæ semper sunt, singulis sit aliquid, quod eas superet, & illæ illud superent, excepto quod illæ non exeant ab illius genere, id est,

BVRANA

aut exemplum: consilium est dispo in definitionibus: ex ipsis aliquid est, quod sciatur per se, & ex ipsis aliquid est, quod sciatur per speciem speculationis: & hæc est via diuisionis & via compositionis: de qua intedit mentionem facere hic: & quoniam fuerunt antiqui, quæ ad modum diximus, qui produxerunt viam diuisionis tantum: addidit ipse antiquis, productionem viæ compositionis, quoniam non est inferior via diuisionis ad utilitatem definitionum, fortasse est manifestior ipsa: & non inuenit ipse, quod non conferat ad productionem definitionum simpliciter, hoc est definitionum ignotarum secundum naturam: & hoc, quoniam ea, de quibus dixit, quod diuisio non producit definitiones, decet ut transferantur ad viam compositionis semper & declarauit in ipsis, quod via compositionis non est sufficiens ad extrahendas definitiones ignotas secundum naturam: quæ ad modum fecit hoc Abunazar in lib. suo: sed Arist. non fecit mentionem de hac via in lib. suo, secundum quod est sufficiens ad extrahendas definitiones simpliciter, sed secundum quod est ex via facilitationis in hoc: & secundum hoc opere præteritum est, ut intelligat intentio Arist. de commemoratione istius uicis: cum uero dixit: dicamus autem, quoniam oportet uenari res definitionum non ignotarum ex parte quod est: sensus est: cuiusque declaratum fuerit, quoniam sit consistentia super definitionibus ignotis à demonstrationibus: à utique conuenit, ut dicamus, quoniam conuenit, ut producantur definitiones non manifeste à definitionibus notis per se: & per quam viam conuenit procedi absque via diuisionis, D. d. Dicamus autem, quod eorum quæ insunt semper unicuique, aliqua supercedunt, & sunt ampliora ipso, præterquam quod non exeunt à genere suo: sensus est:

cc

Posteriorum I

ABRAM

Id est, hoc modo constituitur res, quæ definiendi intenditur, & colligimus prædicata illi essentialia, quæ sunt vniuersalia, quam ipsa, excepto quod non conueniat transgredi huius illius rei genus: singulis enim rebus, quæ sunt, semper insunt prædicata essentialia multa, quibus discernantur non ex euntia ab illarum genere. Et postquam dixerat, quod singulis illis rebus insunt prædicata essentialia, quæ singulas excedant, enuntiauit quæ sint illa prædicata, Et dixit: Dico autem quod eas superet, & illæ illud superent: omnes res quæ singulis rebus de omni insunt, atque etiā insunt alijs ab illis, id est, & intendo, quando dico prædicata, quæ superant subiectum, & illæ illud superant, id est magis vniuersalia sunt quam illud, omnia prædicata, quæ de re prædicantur secundum modum vniuersalis, scilicet de toto subiecto, & semper, & ultra hoc insunt alijs à subiecto. Et postquam narrauit quæ sint res prædicatæ essentialia, quæ sunt subiecto vniuersaliores, & propriiores illius, genere, tulit exemplum, quo notificaret res quæ sunt vniuersaliores subiecto, & propriiores illi genere. Et dixit: Verbi gratia, quando inuenitur aliqua res, quæ omnibus tribus insit, nisi quod insit etiam his, quæ non sunt tres, usque ibi alicui quod non est numerus, id est, gratia exempli, quod aliqua res insit omni trinario, scilicet quod prædicetur de illo: & cum hoc prædicetur de eo quod non est numeri, quod est genus ternarij, prout est ens, quia inest ternario, scilicet prædicat de eo: & cum hoc prædicat de eo quod non est numerus.

Et

DVRAMA

& hæc via est, ut consistamus super re, cuius intendimus definitionem: & recolligemus prædicata substantialia, non quæ sunt vniuersalia ipso, præterquam quod non conuenit, ut pertranscamus genus istius rei per ipsa: quoniam sunt multa existentia semper: quorum unicuique insunt prædicata substantialia, multa separantur ab ipso non egredientia genus ipsius: & postea quod dixit, quod inest unicuique rerum prædicatarum substantialium, quæ sunt ampliora ipso enuntiauit, quæ sint illa prædicata: & dixit, & intelligo per id, quod dixi: quod super excedunt ipsum, & sunt ampliora eo, omnia ea, quæ insunt unicuique rei de omni, & insunt consilium et alteri ab ipso: sensus est: & intelligo per id, quod dixi, prædicata, quæ excedunt prædicata, ampliora ipso, hoc est, vniuersalia ipso, omnia prædicata, quæ prædicantur de aliquo per viam vniuersalem, hoc est, de omni subiecto & semper: quæ cum hoc insunt alteri à subiecto: & postea quod commemorauit, quæ sunt intentiones prædicatarum substantialium, quæ sunt vniuersalia subiecto, & magis appropriata quam genus suum: adduxit exemplum, per quod ducit res, quæ sunt vniuersaliores, & non sunt magis appropriatæ, quam genus: & dixit. Exemplum huius: inuenit utique aliquid, quod inest omni ternario: præterquam quod ipsum inest ei, quod non est ternarius, usque ad id, quod dixit, ei, quod non est numerus: sensus est: exemplum huius: quoniam inest aliquid omni ternario, hoc est prædicat de ipso: & cum hoc ipsum prædicatur de aliquo, quod non est in numero, qui est genus ternarij: quemadmodum ens, quoniam ipsum iam inest ternario, hoc est prædicat de ipso: & ipsum cum hoc prædicat de aliquo: quod non est numerus:

et

ABRAM

BVRANA

Et postq̃ meminit de p̃dicato ṽli, quod trāsgredit̃ genus rei, & ē illud, ad quod nō iuuat hic modus, meminit de p̃dicato ṽli, quod est magis proprium genere. Et dixit: Aut res impar ēt inest oībus tribus, & vltiori esse, quia inest quinario ēt, i. & exemplum ṽlis p̃dicati, quod est magis propriū genere ē impar, qui est quaedam res, quæ p̃dicat̃ de oī ternario, & p̃dicat̃ de alijs speciebus imparibus numeri, & nō est vniuersalior genere ipsius trinarij.

& posteaq̃ mētionē fecit de p̃dicato ṽli: qđ trāscēdit gen⁹ rei, & est illud, p̃ qđ non cōfert via: cōmemorauit p̃dicatū ṽle: qđ est magis appropriatū generi: & dixit: & intētio imparis cōsistit ēt inest oī ternario, & exntia ipsius ē amplior: & hoc, qm̃ ipse inest quinario cōsistit ēt: sensus ē: & exēplū p̃dicati ṽlis, qđ est magis appropriatū, q̃ gen⁹ est impar: qm̃ ipsum p̃dicat̃ de oī ternario, & p̃dicat̃ de alio ab ipso ex speciebus numeri imparis, & nō est ṽlius genere trinarij.

T.17.p^s Talia itaq̃ accipienda sunt vsq̃ ad hoc, quousq̃ tot accepta fuerint primum, quorū vnūquodq̃ quidem in plus inest, omnia vero non in plus sunt: hanc enim necesse est esse substantiā rei. Vt trinitati inest omni numerus, impar, primus vtroq̃ modo, & ṽt non mensuretur numero, & ṽt non componatur ex numeris: hoc igitur iā est trinitas, numerus impar, primus, & ita primus: horū enim vnūquodq̃, alia quidem imparibus omnibus insunt, vltimum vero & dualitati, omnia aut̃ nulli.

† a. l. nulli nisi tria

T.c.70 Expedit talia praeligere, donec ipsorū praelectione attingamus quantitātē, quorū vnūquodq̃ esse superat, aggregatū aut̃ non superat: hoc enim necessario oportet esse rei essentiam. Verbi gratia, ratio numeri & ratio imparis & ratio primi, fm̃ primi speciem inest omni ternario. Dico aut̃ primi speciem, q̃ non numeretur per aliū numerum, nec est ex numeris cōpositus. Sicq̃ igitur ternarius ē hęc res, scilicet numer⁹ impar & primus, & fm̃ hanc rōnem prim⁹, licet enim vtraq̃ harū duarum rationū amplectatur impares, & hęc vltima insit etiam binario, omnes vero nulli insunt.

Postq̃

Dixit Arist. Oportet vt eligantur talia, quousq̃ deueniam⁹ in electione eorū ad mēsurā ei⁹: quo sit vniuscuiusq̃ inexistētia amplior: sed aggregatio ipsorū non sit amplior: et hoc, qm̃ seq̃t vtriq̃ ex necessitate, ut hoc sit sub̃a rei: vt in exēplo, intētio numeri, & intētio imparis, & intentio primi fm̃ spēs primi insunt oī ternario: & itelligo p̃ spēs primi, q̃ ipse nō mēsuret nūero, & q̃ ipse nō componat̃ ex numeris: ternarius igit̃ ē hoc, i. numer⁹, impar, primus, & p̃ hāc intētionē prim⁹: & hoc, qm̃ vtrūq̃ qđē istorū duorū ē, qđ aggregat̃ in impari: sed hoc vltimū inest ternario consistit ēt: oīa vero ea non insunt alicui.

T.c.70

Log. cū Auer. SSS Po-

Posteriorum

ABRAM

BVRANA

Cō. 70 Postquam cōmonstrauit, quod
D insint reb⁹ predicata essentialia vni
 uersaliora eis, quę cum hoc sunt pro
 priora ipsarum genere, cœpit enun
 tiare, quod quando intendat defi
 nire rem, oporteat eum colligere ta
 lia predicata: & quando ex pluribus
 vno illorum collectum fuerit æqua
 le illi, quod definire intēdit, illudq;
 collectum includitur in genere il
 lius rei, sequitur necessario, quod
 collectum ex toto hoc, sit rei defi
 nitio. Et dum dixit: Expedit talia
 praeligere. Intendit per illud, ipsa
E predicata essentialia. Dum autem
 dixit: Donec ipsorum praelectione
 attingamus quantitatem, quorum
 vnumquodq; superat, aggregatum
 autem non superat. Intendit de his
 predicatis expedit praeligere ea,
 quorum vnumquodque sit vniuer
 salius, quod prædicetur de pluribus
 quā de subiecto. Deinde dixit: hoc
 enim necessario oportet esse rei es
 sentiam, id est, hoc enim aggrega
 tum, quod huius conditionis est,
 oportet necessario quod sit rei for
 ma, ipsiusq; differentiam ipsam cō
F stituens, id est, quod quando hoc
 connectitur illius generi, comple
 tur huius rei definitio. Deinde tulit
 huius exemplum: Et dixit: Verbi
 gratia, ratio numeri, & ratio impa
 ris, & ratio primi, secundum primi
 species, inest omni ternario, id est
 huius exemplum est, quia omni ter
 nario inest, quod sit impar, & quod
 sit numerus primus, fm rationem
 specierum ipsius primi. Deinde ex
 plicauit significatum ipsius primi,
 Et dixit: Dico autem primi speciē,
 q̄ non numeret per alium nume
 rum, nec sit ex numeris compositus,
 id est,

Cō. 70 Posteaq; declarauit, q̄ rerū pdica
 tarū inueniunt nōnulla magis vñia
 ipsis substantialia: q̄ cū hoc sunt ma
 gis appropriata, q̄ gen⁹ ipsorū: cœ
 pit narrare, q̄ oportet eū, q̄ vult de
 finire aliqd colligere huiusmodi
 predicata: cūq; aggregatū fuerit ex
 plurib⁹ ipsorū: qd est equale rei, cu
 ius intēdit definitionē: & cōprehen
 dat ipm aggregatū gen⁹ illi⁹ rei: se
 quit ex necessitate: vt sit aggregatū
 ex oī hoc definitio rei: & cū dixit: &
 op, vt eligam⁹ talia: intelligit p ipm
 pdicata substantialia: & cū dixit: quo
 usq; deuenit i electione ipsorū ad
 mēsurā eius: quo sit vniuscuiusq; in
 exiltētia amplior, & aggregatū nō
 sit amplius: sensus est: & op, vt eli
 gamus ex istis predicatis illud, cuius
 vnūquodq; sit vñius subiecto, hoc ē
 re, cuius intendimus definitionē: &
 aggregatum ex ipsis, nō sit vñiuseo,
 sed equale ipsi: & hoc est, qd voluit,
 cū dixit, amplius, hoc est, pdicat de
 ampliori, q̄ subiectum. D. d. Et hoc,
 qm sequit ex necessitate, vt hoc sit
 suba rei: sensus est: & hoc, qm hoc
 aggregatū, quod ē cū hac dispōne,
 ex pdicatis, oportet ex necessitate, vt
 sit forma rei: & dñia constituta ipsi:
 sensus est: cūq; relatū fuerit hoc ad
 gen⁹ suū, pfecta erit definitio istius
 rei: deinde adduxit exēplū huius, &
 dixit: exēplū huius: intētio numeri,
 & intētio imparis, & intentio primi
 fm spēs primi, inest oī ternario: sen
 sus est: & exēplū huius: qm inest oī
 ternario, q̄ est impar, & q̄ est nume
 rus primus fm intētionē spērū pri
 mi: postea declarauit intētionē pri
 mi, & dixit: & intelligo p spēs primi,
 illud, quod nō mensurat a numero,
 & qd nō est compositū ex numeris:
 scilicet

A B R A M

ideſt, q̄ primus numer⁹ dicat de nu-
meris ſm duo ſignificata, quorum
vnū eſt, q̄ illū nō numeret alius nu-
merus: alterū āt, q̄ nō ſit ex nūeris
cōpoſit⁹, ſicut ſunt ternarius & bina-
rius: ternarius. n. & binari⁹ nō ſunt
cōpoſiti ex duob⁹ numeris. Binarius
enim nō eſt penit⁹ cōpoſit⁹ ex ali-
quo numero, ternarius vero ē cōpo-
ſit⁹ ex nūero & vnitāte. D. d. Sicq;
igit ternarius eſt hęc res, i. q̄ qñ, grā
exēpli vellemus ternariū definire,
hoc mō, cōſiderauimus p̄dicata eſ-
ſentialia, q̄ ſunt illo v̄ſiora & p̄prio-
ra ſuo genere, q̄ eſt numerus: & qñ
de illis inuenerim⁹ qđ ſit ei equale,
hęc eſſet ipſius definitio. v. g. quia in-
uenimus q̄ de eo p̄dicet impari-
tas & primitas, ſm ambo ſignifica-
ta ſimul, & inuenimus hoc collectū
ternario equale: hoc ē, ei p̄priū, ſe-
quitur q̄ hęc ſit ternarij definitio, ſ.
numer⁹ impar prim⁹ ſm ambo ſi-
gnificata ſiſ. primitas enim, q̄ dī de
nūeris, p̄ quā intēdim⁹, q̄ ipſum nō
numeret ali⁹ numer⁹, eſt cōis ēt qui-
nario & reliquis: in primitate āt ſm
ſignificatū ſecūdū cōuenit ſecū ipſe
binarius. Ternarius āt p̄prie diſcer-
nit ab alijs reliquis numeris, p̄ am-
bas primorū ſpēs ſimul. Dū autē di-
xit: Licet. n. vtraq; harum duarū ra-
tionum amplectat impares. Intēdit
p̄ illud imparitatē & primitatē, quę
descriptę ſunt, q̄ nō numeret illum
alius numerus. Dū autē dixit: Et hęc
vltima inſit ēt binario. Intēdit p̄ il-
lud primū ſm ſignificatū ſecūdū,
& eſt illud quod deſcribit, q̄ non ſit
cōpoſit⁹ ex numeris. Deinde dixit:
Omnes vero nulli inſunt, ideſt, col-
lectū aut ex his trib⁹ clauſulis nulli
numero inſit, niſi ternario.

B V R A N A

ſenſu eſt, q̄ primū in numeris eſt A
ſm duas intētiōes: quarū vna ē, q̄
nō meſuret ā numero, altera vero,
q̄ nō ſit cōpoſit⁹ ex numeris: quēad-
modū ternari⁹ & binari⁹: qñ terna-
rius & binarius nō ſunt cōpoſiti ex
numeris: binarius qđ nō eſt ex nu-
mero p̄cēnit⁹: ternari⁹ vero ē cōpoſi-
tus ex nūero & vnitāte. D. d. Terna-
rius igit eſt hoc. i. ternari⁹ igit ē hęc
res: hoc ē: cū voluerimus exēpli grā
definire ternariū p̄ hęc viā: intēde-
m⁹ ad p̄dicata ſubalia, q̄ ſunt v̄ſiora
ipſis, & magis appropriata, q̄ genus
ipſorū, qđ eſt numerus: cūq; inue- B
nerimus ex ipſis, qđ eſt equale ipſis,
erit hoc definitio ipſi⁹: vt in exēplo,
qñ nos inuenim⁹, q̄ p̄dicat de ipſo
imparitas, & primitas ſm duas intē-
tiōes ſimul: & inuenim⁹ aggregatū
hoc equale ternario, hoc eſt appro-
priatū ipſi⁹: & ſeq̄t, vt ſit deſiō terna-
rii hęc, hoc ē de nūero p̄rio ſm duas
intētiōes ſiſ: & hoc, qñ primitas, q̄
dī de numeris, p̄ quos itelligim⁹, q̄
nō meſurent ā numero cōicāte, qui-
nario & reliqs: primitas vero ſm in-
tentiōē ſecūdā ē, in q̄ cōicāt bina-
rius, & poſtea ternari⁹ abſq; alijs nu- C
meris i duab⁹ ſpēbus primitatis ſiſ:
& cū dixit: & hoc, qñ vtraq; iſta-
rum duarū intētiōnū ē, q̄ aggregat
in impari: itelligit p̄ ipm, i paritatē,
& primitatē, q̄ deſcribunt in eo, q̄
nō meſurant p̄ numerū: cū vero
dixit: & hoc vltimū inſit ternario:
intelligit p̄ ipſum, primū ſm intētiō-
nē ſecūdā: & hoc eſt, qđ deſcripſit:
qđ nō eſt cōpoſitū ex numero. D. d.
Sed aggregatio ipſorū nō inſit ali-
cui: ſenſu eſt: aggregatū vero ex tri-
bus diſpōnibus, nō inſit vtiq; alicui
numerosum ali⁹ ā ternario.

SSS ij Qm

Posteriorum

T.17. p2

P Quoniam vero declaratum est nobis in superioribus, quod necessaria quidem sunt, quae in eo quod quid est predicantur, vniuersalia vero necessaria sunt, trinitati autem, & cuilibet alij sic accipiuntur in eo quod quid est, quae accipiuntur sic, ex necessitate quidem essent utiq; trinitas haec. quod aut substantia sit, ex his planum est: necesse enim est, si non hoc esset trinitatis esse, ut genus aliquid esse, hoc aut nominatum, aut innominatum: erit igitur in plus quam trinitati inexistens. supponatur enim tale esse genus, ut insit secundum potentiam in plus. si igitur nulli inest alij quam indiuiduis trinitatibus, hoc utiq; esset trinitati esse, supponatur enim & hoc substantia vniuscuiusq; esse, quae est in indiuiduo vltima talis praedicatio: quare consimiliter & alij cuiusque ita monstratorum eidem esse erit.

ABRAM

BVRANA

T.c.71

Ex quo aut iam notum est ex his, quae tulimus, quod res, quae sunt secundum quod quid sit, sint necessariae, ipsa aut necessaria sunt vltima, res aut posita secundum hanc rationem insunt tribus & alteri rei secundum quod quid sit, sicque necessario ternarius est haec: quod aut sit essentia, notum est ex hac re: necessario enim oportet, quod nisi haec sint ratio essendi horum trium, & sint alicuius generis, aut nominati, aut innominati, inesset ergo pluribus quam ternario, & ponatur quod genus sit hoc, scilicet quod potentia insit pluribus: si aut haec non insit alicui rei, nisi ternario impartibili. haec itaque est ratio essendi ipsius ternarii. Nos enim ponimus etiam, quod cuiusque essentia sit vltima oratio, quae dinumerat indiuisibile, quod secundum hanc rationem sit: & similiter quando fuerint res, de quarum ratione ostenditur, quod sic sint vni certae rei, quaeuis res illa fuerit, est quae illi insit, & quid sit.

Postquam

Dixit Aristo. Quoniam iam utique notum est in eo, quod adduximus superius: quod ea, quae predicantur per viam quid est, sunt necessaria: & sunt necessaria vltima: & ea, quae ponuntur in hac re, insunt ternario, & rei alteri per viam quid est: ex necessitate igitur est, ut sint ternarii haec: quod aut sit substantia planum utique ex hac re: & hoc, quoniam sequitur ex necessitate: quod non sunt haec intentio existentiae ternario, ut sint in genere aliquo, aut nominato, aut innominato: erit igitur inexistens pluribus quam ternario: ponatur quod genus est hoc, id est, quod sit in potentia in plus: & si est hoc, non inest alicui alicui, nisi ternario indiuisibili: hoc igitur erit intentio existentiae ternarii: & hoc, quoniam nos posuimus consistere et, quod substantia vniuscuiusque est oratio vltima: quae connumerat indiuisibilis: quae est cum hac disponente consistere et: cum fuerint ea, ex quorum disponente monstratur, quod sunt ita, rei vni, quaecunque res fuerit, ipsum ens illi, & quod est.

Postquam

ABRAM

Cō. 71 . Postq̄ posuit, q̄ p̄dicata, quib⁹ ap-
ponit conditio, q̄ sint essentialia, &
v̄siora, q̄ illud, de quo dicunt, & il-
lius genere propria, & q̄n ex illis
collectū fuerit aliquod totū, & illud
sit rei equale, ipsa sunt definitio. & de
hoc exemplificauit in ipso ternario
de ipsis p̄dicatis de trinario, quæ ei
insunt: hoc ē imparitas & primitas
fm ambo significata. Intendit osten-
dere de ternario & de alijs rebus, q̄s
definire hoc modo intēdit, quo mo-
do appareat, q̄ collectum ex his p̄æ-
dicatis de trib⁹ sit ternarij definitio.
Et dixit: Ex quo autem iam notum
est ex his, quæ tulimus, q̄ res, quæ
sunt fm q̄ quid sit, sint necessariae,
id est, oportet q̄ aggregatum ex p̄æ-
dicatis huiusmodi sit rei definitio,
quia iam ostendimus in p̄habitis,
q̄ p̄dicata, quæ sumuntur in re-
spōsione ad quid sit: sint necessariae,
& commonstratum etiam est, q̄ ne-
cessarium sit v̄siora: re aut sic existēte,
manifestum est, q̄ q̄n verificatum
fuerit nobis de p̄dicatis fm quod
quid sit, q̄ tradantur in r̄nsione ad
quid sit, q̄ illa p̄dicata sint neces-
saria, & vniuersalia. v.g. quia quan-
do verificatū fuerit nobis de his p̄æ-
dicatis trinario, q̄ sint p̄dicata fm
q̄ quid sit: hoc est, imparitas & pri-
mitas fm ambas res. Notū itaq; est,
q̄ sint necessaria & v̄siora. Et hoc si-
gnificauit q̄n dixit. Res autem po-
sitæ fm hanc rationem insunt trib⁹,
id est, fm q̄ qd sit, & alteri rei. Sicq;
notum est, q̄ sint vniuersalia, & ne-
cessaria ternario. Et postquam no-
tificauit, quod p̄dicata sumpta in
respōsione ad quid res sit, oporteat
q̄ sint secūdum has duas res, Dixit:
Sicq; necessario ternarius est hoc,
id est

BVRANA

Posteaq̄ posuit, q̄ p̄dicata, in qui **Cō. 71**
bus ponit conditio, q̄ sint substan- **A**
tialia, & magis v̄siora, q̄ id, quod dī de
ipso appropriatum ex genere: cum
aggregatū fuerit ex ipsis v̄siora equale
rei: q̄m ipsa erunt definitio: & po-
suit exemplū huius de ternario, in
tribus p̄dicatis, quæ insunt ipsis, hoc
est imparitate & primitate, fm duas
intentiones, vult monstrare, quō ap-
paret, q̄ aggregatū istorū triū p̄æ-
dicatōrū, est definitio ternarij, per
tria reliqua, quæ intēdebat defi-
nitio p̄ hanc viam. Et dixit. Q̄m iā
v̄tiq; notū est in eo, qd adduximus **B**
supra, q̄ ea, q̄ p̄dicant per viā qd
est, sunt necessaria: sensus est: atqui
sequit, q̄ aggregatū ex p̄dicatis,
quæ sunt cum hac dispōne, sit defi-
nitio rei: q̄m iam declarauimus in
p̄cedentibus, q̄ p̄dicata, q̄ accipiun-
tur in r̄nsione quid est, sunt neces-
saria: & declaratū fuit consilī ēt, q̄ ne-
cessariū ē v̄siora & si res ita est. Planū
v̄tiq;, cum verificatum fuerit apud
nos de p̄dicatis ex via quid est, quæ
tradunt in r̄nsione quid est, q̄ oportet
ea p̄dicata esse necessaria & v̄siora:
vt in exēplo, cum verificatū fuerit **C**
apud nos de istis p̄dicatis trib⁹, q̄ ip-
sa sunt p̄dicata ex via quid est, hoc ē
corruptio & primitate fm duas in-
tentiones. Iam v̄tiq; declaratū fuit,
q̄ ipsa sunt necessaria & v̄siora: & hoc
est, quod significauit, cum dixit: &
sunt ea, q̄ ponunt cū hac dispōne in
existētia ternario, hoc est in existen-
tia ipsi ex via qd est, & reliquis. Ma-
nifestum igit, q̄ ipsa sunt v̄siora & ne-
cessaria ternario: & posteaq̄ docuit
q̄ p̄dicata, q̄ accipiunt in r̄nsione
qd ē, op̄tē cū his duab⁹ dispōnib⁹:
dixit ex necessitate igit est, vt ternarius
SSS iij rius

Idem est sicq; necessarium est, qd definitio ternarij sit aggregatum horum predicatorum fm qd est illi æquale. Deinde cepit cōmonstrare vñ hoc sequat, Et dixit: Quod aut sit essentia, notum est ex hac rē. i. qd vero aggregatū ex illis sit ternarij essentia ē notū ex eo quod dicā. D.d. Necessario enim oportet, qd nisi hęc sint rō essendi horū trium, & sint alicuius generis, aut nominati, aut innominati. i. oportet qd horū aggregatum sit ternarij definitio, quia nisi esset ternarij definitio, esset definitio alicuius generis de generibus ipsi⁹ ternarij, ex quo illa sūt essentialia, siue hoc gen⁹ sit nominatū, sicut figura, qd est trigoni gen⁹, siue sit innominatum, sed significet p orationē, sicut dicimus, qd dup'icis genus sit multiplex: i. esset ergo plurib⁹ q̄ ternario, & ponat qd gen⁹ esset hoc illud, s. qd potestate est in plurib⁹, i. si ponere-mus qd hęc p'dicata essent definitio generis ipsi⁹ ternarij, porteret ergo qd inesset plurib⁹ q̄ ternario, quia iā positū est in gñis defīōne qd sit illud qd potestate est in plurib⁹ illa re, cuius ē gen⁹. Cū aut posuerim⁹ qd sint ternario equalia, opz qd sint illius definitio: oīs enim oīo, qd alicuius rei subam notificat, aut est illius gen⁹, vel defīō. Et hoc intēdebat qñ dixit: Si aut hęc nō insit alij rei, nisi ternario impartibili, hęc itaq; est rō essendi ipsi⁹ ternarij. i. si aggregatū horū predicatorū nō sit vñus ternario, de quo p'dicat impartibile in aliud, opz qd hęc oratio sit ternarij definitio. dixit vero, qd sit potestate: quia extra mentem non est vniuersale in actu. D.d. Nos enim ponimus ēt qd cuiusq; essentia sit vltima oratio, quæ

rius sit hoc: sensus est: sequit itaq;, vt sit aggregatio istorū p'dicatorū ex parte, qua sunt equalia ipsi: deīde assumpsit declarādū, vñ sequit hoc, & dixit: qd aut sit substantia ternarij, notū vtiq; ē ex eo, qd diximus. D.d. Et hoc, qm iā sequit ex necessitate, vt nō sit, nisi intentio exñtiæ ternario, & sit tāq; gen⁹ aliqd aut notatū, aut innominatū: sensus est: atqui sequit, qd sit aggregatio horū definitio ternario: qm si nō ēt defīō ternarij, ēt vtiq; definitio gñis ex generibus ternarij: qm sunt subē, siue hoc gen⁹ habeat nomē, vt figura, qd ē gen⁹ triaguli, aut nō hēat nomē: sed signat sup ipso p orationē: quēadmodū, qd dixerūt, qd genus duplicis est multiplex: inerit igit ampliori q̄ triagulo: ponat, qd gen⁹ est hoc, hoc est, qd inest in potētia ampliori: sensus est: & si ponam⁹, qd ista p'dicata sunt defīō gñis ternarij, sequit vtiq; qd insint ampliori, q̄ ternario: qm iā positū fuit in defīōne gñis, qd ipsum inest in potētia ampliori, qd sit res, qd est gen⁹ ipsi⁹. Iamq; posuim⁹, qd ipsa sunt equalia ternario: igit seqt, qd sint definitio ipsi⁹: qm oīs oīo notificās subam rei alicui⁹, aut ē gen⁹ ipsi⁹, aut definitio: & hoc est, qd voluit, cū dixit: & si est hoc, nō inest alicui, nisi ternario indiuisibili. Iam vtiq; erit hoc intentio exñtiæ ternarij: intelligit p ipm: & si fuerit aggregatio istorū p'dicatorū nō magis vñs, q̄ ternarius: de quo p'dicat a nō diuisibili ad aliud: sequit vtiq;, vt sit hęc oīo defīō ternarij: atqui dixit: qd est in potētia, qm nō est extra intellectū vñ in actu. D.d. Et hoc, qm nos ponemus cōsistēt, qd substantia vniuersiusq; est oratio vltima, quæ conu-

A B R A M

quæ dinumerat indiuisibile. i. ostenditur aut hoc, qñ concedimus q singulorū entium materialū essentia sit vltima definitio, q dñ de oībus indiuiduis, q sunt indiuisibilia in eo q quid sit dictione prima. Et illud intēdebat dū dixit: Quæ dinumerat indiuisibile. i. quæ p̄dicat de indiuiduis p̄dicatione prima: & est ac si intendisset, q qñ admittitur, q definitio notificans rei essentiam sit oratio, quæ largitur quidditatem singulorum indiuiduorum huius rei prima traditione, sit horum p̄dicatorum aggregatū trinarij definitio. & puto, q per hoc insinuauerit ad qd ostendit in Scientia metaphysicæ, q definitio fm veritatē sit indiuiduorum, quæ sunt in actū. Ex quo autē intēdit notificare, q hæc res, de qua exemplificauit in ipso trinario, sit cōis omnibus rebus, quas definire intēdimus, Dixit: Et similiter quando fuerint res, de quarum ratione ostenditur, q sic sint vni certe rei, quæuis res illa fuerit, est quæ illi insit, & quid sit. i. & sicut ostensum est in hoc genere de p̄dicatis, quæ tradunt trinarij essentiam, sic res est in oībus p̄dicatis, de quorum dispositione ostenditur, quod sint rei, de qua p̄dicant quæuis res illa fuerint fm conditionē horum p̄dicatorū essentialium, quæ trinario insunt q illa notificent rei essentiā, & largiantur ipsius definitionem. apposuit autem conditionem p̄dicatis, q sint vltima illo, de quo p̄dicant, & illorum aggregatū sit æquale illi de quo p̄dicatur, quia non inuenit quicūq; rei vnū essentialē p̄dicatū sibi æquale, & sic denominauit vniuersalitatem in hac oratione.

B V R A N A

cōnumerat indiuisibilis: sensus est: A atq declaratū ē hoc: cū fuerim⁹ confessi, q suba vniuscuiusq; entium materialū ē termin⁹ vltim⁹: qui dñ de oīb⁹ indiuiduis, q sunt indiuisibilia, hoc ē indiuisibilia ex pte, qua est rō primi, & hoc est, qd voluit, cū dixit: qd inest indiuisibili: hoc ē, qd p̄dicat de indiuiduis p̄dicatione priā: & qñ vult: q cū admiserit, q definitio docēs substantiam rei ē posterior: q tradit essentia cuiuscunq; indiuidui ex indiuiduis ternarij traditione prima, seq̄ vtiq; q aggregatū istorū p̄dicatorū sit definitio ternario: & existimo, q ipse B vtiq; designauit p hoc illud, qd declaratū fuit in ijs, q sunt post nālia: q definitio in veritate ē indiuiduorū, q sunt in actū. Et posteaq; voluit docere, q hæc est intentio, p quā posuit exemplū de ternario: q ē vltima in oībus indiuiduis, quorū definitionē intēdim⁹: & ita cū fuerint ea, ex quorū disponibus declaratū fuerit: q ipsa insunt ita rei alicui, quæcūq; res fuerit in exñs ipsi, & quid est: sensus est: & quæadmodū declaratū fuit i hoc genere p̄dicatorū: q tradūt substantiam ternarij: & cōsistit se habet res in omnibus p̄dicatis, ex quorū dispoñe declaratum fuit, q de re interrogatur, quid sit, quæadmodum se habet in interrogatio p̄dicatorū, quæ insunt ternario: quæ attestantur substantiā de re, & tradunt definitionē ipsius: atqui ponit conditionem de p̄dicatis, quæ sunt magis vniuersalia, q id, quod p̄dicatur de ipso: & aggregatio ipsorū est æqualis illi, qd non p̄dicatur: quoniam nō inest vnicuiq; p̄dicatū vnum substantiale, æquale ipsi: & intendit ipse in hoc tractatu intentionem vltimā.

B
Vide 3.
Met. l. cō.
40. & 9.
Met. l. c. 9.
& alibi.

C
i

Posteriorum

D

ANT. INTER. TEX. XVIII.

Oportet autem, quando totum aliquid negotietur quispiam, diuidere genus in indiuidua specie prima, vt numerum in trinitatem & dualitatem: postea sic illorum definitiones tentare accipere, vt rectæ lineæ, & circuli, & recti anguli. post hæc autem accipientem quid est genus, veluti verum quantorum, aut qualium proprias passiones speculari per communia prima: accidentia namq; ijs, quæ componuntur ex indiuiduis ex definitionibus erunt plana, eo quod principium est omnium

* a.l. defid
& infum
simplex.

* definitionum ipsum simplex, & simplicibus solis per se insunt accidentia, alijs vero secundum illa.

ABRAM

T.c.71 Et expedit, quando quis intendit definire vniuersale aliquod, & ambiguus fuerit, quod partiatur genus ad impartibile primum secundum speciem. v.g. qd partiamur numerum in ternarium & binarium: deinde queramus sumere definitionem horum duorum, & similium. gratia exempli, definitionem lineæ rectæ: & definitionem circuli: & definitionem rectorum angulorum. Deinde post hoc sumatur quod sit suum genus, verbi gratia, vides ne, an sit de quantitatibus, aut de qualitatibus: & consideremus connexa propria illis rebus vniuersalibus primo: ea enim, quæ propria sunt rerum compositarum impartibilium, nota sunt de definitionibus: simplex enim definitio est omnium principium: & res connexæ sunt secundum earum essentias simplicium: & solum illorum definitiones sunt: ipsas autem esse illarum postremarum fit pp has.

Postq̃

BVRANA

Dixit Arist. Oportet autem, T.c.71 cum intendit aliquis definitionem alicuius omnino: vt sit sollicitus diuidere genus in indiuisibile primum in specie: vt in exemplo, quod diuidat numerum in ternarium et binarium. Deinde inquirat, vt accipiat definitionem istorum duorum & similium ipsis, vt definitionem lineæ rectæ, & definitionem circuli, & definitionem angulorum rectorum. Deinde post hoc: cum accepit quid est genus ipsius, puta an sit ex quantis, an ex qualibus: & considerabimus consequentia appropriata per illa communia primum: & hoc, quoniam quæ consequuntur res compositas ex indiuisibilibus, erunt nota ex definitionibus: quoniam definitio simplicis est principium totius: & consequentia insunt: utique per se simplicibus, & definitionibus eorum tantum: quod autem insint ipsis vltimis, hoc utique est propter illa.

Posteaq̃

A B R A M

Cō. 72. Postq̄ tradiderat modū, quo educantur definitiones vltimarū spērū fm viā diuisionis, Intendit etiā tradere, quo modo educant fm hanc viā definitiones specierū illarū, s. q̄ sunt genera eorū, quę eis subsunt, & species suorum superiorum. Et dixit: Et expedit quando quis intenderit definire vlc aliquod, & ambiguus fuerit q̄ partiatur genus ad impartibile primū fm speciem. idest, expedit q̄ qñ quis intenderit definire aliqd genus, q̄ partiatur hoc genus in vltimas species impartibiles fm speciem. vocauit autem ipsum genus vlc aliquod, & totum: quia est cōpositū ex speciebus, & species sunt ipsius sicut partes, & ipsum est ipsarum sicut totum & confusum. D.d. v.g. q̄ partiamur numerum in ternarium binarium: deinde quęramus sumere definitiones horū duorū & similū. i. exemplum huius est, q̄ qñ nos velimus definire naturā ambientem ipsum ternarium & binariū, ac si diceret ipsum numerū, partimur illam in ternariū & binariū: deinde sumimus definitionem vtriūsq; horū duorū fm modū prædictum, ternarius. n. & binarius sunt de vltimis speciebus. D.d. Grā exempli, definitionē lineę rectę, & definitionē circuli, & definitionē rectorū angulorū. i. & sicut ostendit hoc dictū ex alijs exēplis similibus huic exemplo. sicut qñ nos velimus sumere lineę definitionē partimur eā in ipsius duas spēs, q̄ sunt curua & recta: & similiter qñ vellemus sumere definitionem angulorū, partimur angulos in rectos, & non rectos, & sumimus vtriūsq; illorū definitionē fm modū prædictū. Dū aut d. D. post hoc

B V R A N A

Posteaq̄ tradidit viam, p quā producantur definitiones specierū vltimarū per viam diuisionis: vult tradere consimiliter: quō producant p hanc viam definitiones specierum: hoc est, qd est genus illi, qd est sub ipsis, & species illius, qd est supra: & dixit. Oportet aut cū intendit aliquis definitionem alicuius, & sit hoc, q̄ diuidat hoc ad indiuisibile primū ī specie: sensus ē. Iā vero op̄, cū intendit aliquis definitionem generis alicuius, vt diuidat gen⁹ istud ī species vltimas indiuisibiles per spēm: vocauit aut genus vlc aliqd & totū: B qñ est ex speciebus, & spēs ipsi⁹ sunt vt partes: & ipsum respectu ipsorū est vt totū & vlc. D.d. Exemplū huius, vt diuidatur numerus in ternarium & binarium. D. quęrat, vt accipiat definitionem duorum istorū & similium ipsis: sensus est: exēplum huius: cū voluerimus, vt definatur natura comprehēsa in ternario & binario, ac si diceret naturā: diuidemus ipsum in ternariū & binarium. Deinde accipiemus definitionem vtriūsq; ipsorum per viā prioris, qñ ternarius & binari⁹ sunt ex C spēbus vltimis: & dixit: vt in exemplo, definitio lineę rectę, & definitio circuli, & definitio angulorum: sensus est: & ita mōstrat sermo iste ex alijs exemplis similibus illis, quę adduxit: quemadmodū cum volumus accipere definitionē lineę, diuidemus ipsam in duas species: quę sunt arcuahs & recta: & ita, cū voluerimus accipere definitionem angulorum, diuidemus ipsos in rectos & non rectos, & accipiemus definitionem vtriūsq; fm viam præcedentem: & cū dixit: & post hoc, cū accep-

Posteriorum

A B R A M

D hoc fumatur qđ sit suū genus .v.g. vides ne, an sit de quantitatibus, aut de qualitatibus .i. qñ acceperimus definitionem cuiusq; speciei illius generis, quod definire intendimus, capimus genus huius generis. D.d. Et cōsideremus connexa propria illis rebus vñibus .i. qñ accepimus genus huius generis, qđ definire intendimus, & definitionem suarū particularium specierum, sumimus ex illis definitionibus prædicata essentialia propria huic, qđ definire intendimus: & sunt illa quorum vnumq; est vñus hoc genere, & magis proprium suo genere, & vtriusque aggregatū est huic generi, qđ definire intendimus, æquale, & fit oratio collecta ex genere huius generis, & ex illis prædicatis propriis aggregatum æquale huic generi, in eo qđ quid sit, illa est huius generis definitio. Ex quo añt posset quis dicere, qñ generis definitio completur ex congregatione prædicatorū essentialium priorū suo generi, quid opus est sumere definitiones specierū, in quas ipsum primo partitur?

Sicq; sit ac si diceret ad huius respōsionem, quod sit ex quo illorum prædicatorum priorum aggregatum huic generi est notū de suis speciebus qñ ipsummet. Deinde tulit huius causam & dixit: Illa enim quæ propria sunt rerum compositarum impartibilium, nota sunt de definitionibus .i. hoc autē oportuit fieri, quia prædicata essentialia propria generi composito ex speciebus quæ non partiuntur, illius, scilicet quod definire intendimus, sunt notiora apud nos in definitione specierum:

B V K A N A

acceperit, quid est genus ipsius, putata an sit ex quantis, an ex qualibus: sensus est: & cū accepimus definitionem vniuscuiusq; specierum generis, cuius intendimus definitionem, accipiemus genus istius generis. D.d. Et considerabimus consequentia appropriata in illis intentionibus vniuersalibus: sensus est: cūque accepimus genus istius generis, cuius intendimus definitionem, & definitionem specierum suarum particularium: accipiemus de illis definitionibus prædicata substantialia appropriata in hoc, cuius intendimus definitionem: quæ sunt illa: quorū vnumq; est vñus hoc genere & appropriato generi ipsius: & aggregatū vtrorumq; erit æquale huic generi, cuius intenditur definitio: & erit oratio aggregata ex genere istius generis, & ex illis prædicatis appropriatis aggregatis æqualis huic generi ex via quid est, definitio qđ est hoc genus. Et qñ posset aliquis dicere: cū fuerit definitio istius generis, pficietur vñq; ex relatione prædicatorū substantialiū ad genus suū: quid igitur est opus, vt accipiantur definitiones specierum, in quas diuiditur primo? quare vñq; dixit ipsi in respōsione huius: qđ post illa prædicata appropriata, aggregatio ipsorum ad hoc genus est notior p species ipsius qđ p ipsum p se. Deinde adduxit cām in hoc, & d. & hoc, qñ qđ consequunt res compositas ex indiuisibilibus, erūt nota ex definitionibus: sensus ē: atq; sequitur hoc, qñ prædicata substantialia appropriata in ipsis in genere composito ex speciebus, qđ nō diuidunt, hoc ē, cuius intendimus definitionē: ipsa sunt apud nos

A B R A M

erum illius. hoc est, q̄ illa inesse speciebus sit notius q̄ illa inesse huic generi. Deinde tulit et huius cā & dixit: Simplex enim definitio est omnium principium. i. ideo est evidētius constituere definitionem generis ex definitione speciei, q̄ illam constituere ex eo ipso, quia genus est compositum ex speciebus, & species sunt simpliciores eo: definitio autē simplicis est principium definitionis compositi, qm̄ compositi principium est ipsum simplex. D. d. Et res connexa sunt fm̄ earum essentias simplicium, & solum illorum definitiones sunt: ipsas autem esse illarum postremarum sit propter has, id est. Prædicata autem essentialia propria generi, quod definire intendimus, seu cui est proprium illorū aggregatū esse est notius de simplicibus. i. de sp̄ibus, quarū genus est, quia ipsæ sunt. Illa autem inesse superiori cōpositione est ob illa inesse speciebus, hoc est, q̄ insunt illi mediante illa, inessendo ipsis speciebus, v. c. 3, q̄ insunt priō sp̄ibus, generi autē secundo. gr̄a exempli, quia genus inest animali, q̄ inest speciebus, quæ sunt homo & equus. Huius autem causa est, quia simplex affirmatio est animalis, q̄ est suarum specierum, & specierum quidem est, quia est individuum. Et ideo apud nos individuum est notius specie, & species notior genere, & similiter res est de suis prædicatis, scilicet quod generis prædicata illi propria, notius sit inesse speciebus, quæ illi subsunt, quā illa inesse ipsi generi. Et ideo videtur Aristoteles,

q̄

B V R A N A

nos per definitionē specierum suarum notiora: hoc est, q̄ existentia ipsorū in sp̄ibus est notior, q̄ existentia ipsorū in hoc genere: postea adduxit cā consistēt et & dixit: qm̄ definitio simplicis est principium totius: sensus est: atqui consistētia sup̄ definitionē generis ex definitione sp̄is, est manifestior, q̄ consistētia sup̄ definitionē ex ipso p̄ se: qm̄ genus componit ex sp̄ibus, & sp̄es sunt simpliciores ipso: & definitio simplicis est principium definitionis compositi: qm̄ principium compositi est ipsum simplex. D. d. Et consequētia utiq; insunt p̄ se simplicibus & definitionibus eorū tm̄: q̄ autē ipsa insunt illis alijs, illud utiq; est pp̄ hęc: sensus ē: q̄ autē prædicatorū substantialium appropriatorū generi, cuius intendimus definitionē, aut appropriatum aggregationi ipsorū, erit utiq; existentia ipsorū notior p̄ simplicia, hoc ē sp̄es, quæ sunt sub genere: qm̄ ipsa insunt priō sp̄ibus: qm̄ ipsæ sunt simplices: sed q̄ ipsa insunt illi, qd̄ ē ex cōpositione, hoc utiq; erit, quia ipsa insunt sp̄ibus, hoc est ipsa insunt speciebus primo, & generi secundo: ut in exēplo, qm̄ genus utiq; inest animali, qm̄ inest speciebus suis, q̄ sunt hō & equus: & cā i hoc est: qm̄ animalitas absoluta invenit utiq;, qm̄ ipsa inest speciebus suis: & i speciebus invenitur pp̄ existentia ipsius in individuis: & p̄ea fuit individuum notius apud nos q̄ species, & sp̄es notior q̄ genus: & cōsimiliter se habet res in prædicatis ipsorū: hoc est, q̄ prædicata generis appropriata ipsi insunt speciebus, quæ sunt sub ipso, est notius, q̄ q̄ insunt generi per se: & propterea videtur Arist.

q̄

Posteriorum

ABRAM

D q notior siteductio definitiōis fm modum compōnis, q̄ illiuseductio fm modū diuisiōis, q̄a cōpositiōis principium est ex notiori apud sensum, q̄ sunt indiuidua. Diuisiōis autē principiu est ex generibus, q̄ minus nota sunt apud sensu, licet sint notiora apud intellectum. Et ideo verisimile est dicere, q̄ diuisio notior sit apud intellectum.

BVRANA

q̄ protractio definitionis per viam compositionis est notior, q̄ protractio ipsius per viam diuisionis, quoniam principium compositionis est notius apud sensum, & sunt indiuidua: principium vero diuisionis ex generibus: quæ sunt minus nota apud sensum: licet sint notiora apud intellectum: & nō est verisimile, q̄ diuisio sit notior apud intellectum.

ANT. INTER. TEX. XIX.

E *Diuisiones autem quæ sunt secundum differentias, vtiliter sunt ad ita pertransendum, ut tamen monstrant dictum est in precedentibus: vtiliter vero essent ita solum ad syllogizandum ipsum quid est. Atqui videretur utique, nihil, sed statim accipere omnia, ac si quispiam à principio acciperet absque diuisione.*

T.c. 73. Diuisio vero p differentias iuuat definitionē hoc modo. Quo aut modo ostēdat, iam dictum est in precedentibus. Iuuat aut hoc solo modo, scilicet q̄ syllogizet et de eo q̄ quid sit, fm q̄ putatur, q̄ hoc nulla res sit, nisi positio totius summæ illorū: sicut si quis ab initio posuisset absque diuisione.

C6. 73. Postq̄ notificauit modū educēdi definitionē fm modū diuisiōis, redijt ad dinumerandū iuuamina ipsius diuisionis, & cōdōnes, q̄ adijciēdæ sunt ad hoc. Et d. Diuisio vero per dīas iuuat definitionē hoc mō, quē nos enuntiabimus de modis diuisionis. D.d. Quo aut mō ostēdat iā dictū est in pcedētibz. i. q̄a iā dictū est quo mō educat definitio fm modū diuisiōis. D.d. Iuuat autem hoc solo mō. s. q̄ syllogizet d eo qd qd sit. i. Sua autē iuuamina sunt solum

Dixit Arist. Diuisiones vero p dīas vtiliter sunt ad definiendū hunc in modū: quō autē monstrant iā utiq̄ diximus in precedentibus. Iā vero vtiliter sunt in hūc modū, hoc est, ut rōcinent sup ipso qd est: iāq̄ existimat, q̄ nō ē hoc aliqd aliud à positiōe: quēadmodū si non poneret aliq̄s à principio absq̄ diuisione.

Posteaq̄ docuit modū extrahendi definitionē per viā diuisionis redijt ad narrandū vtilitatē diuisionis: & cōditiones, q̄ tradunt in hac: & dixit. Diuisiones vero per dīas vtiliter sunt ad definiendū hunc in modū: quē cōmemorauimus ex pte diuisionis. D.d. Quō aut monstrant iā utiq̄ diximus in pcedentibus: hoc est, q̄ iā dictū fuit: quō progredit definitio p viam diuisionis. D.d. Iā vero vtiliter sunt in hunc modū, hoc est ut rōcinent sup ipso qd est: sensus

T.c. 73.

C6. 73.

A B R A M

B V R A N A

A

lum ad definitionis educationē: & p hoc insinuauit illud qđ prędixerat, qđ non iuuat notificatione rei igno- re. Vetusiores. n. putabant, qđ iuua- ret ambas res simul. Et postqđ enun- tiauit, qđ solum iuuat educationem definitionis, Dixit. Sed m qđ putat, qđ hoc nulla res sit, nisi positio. i. qua- tenus putat de educatione definitio- nis p illā, qđ nō sit aliqua res, nisi as- sumptio definitiōis ipsiusq; positio accepta, ac si positū eēt, qđ hęc sit hu- ius rei definitio, absq; qđ educat per viā diuisionis. Et hoc qđ d. de re ip- sius diuisionis est qđā res, quā prius ostenderat, ve; qđ qui illa vtrā, re- cipiat qđ genus insit definito fm qđ sit eius genus, & recipiat esse dīas illud diuidētes, inquantū sunt dif- ferentię, & recipiat subintroitū spe- cieī, quā intendit definire, vni dua- rum dīarū oppositarū, & qđ aggre- gatum ex genere & hac dīa s. illi æquale, sicut si ab initio rei positū fuisset, qđ illa summa esset illius defi- nitio, absq; ipsa diuisiōe. et fm hoc solū faciliore facit & largitur cogni- tionē partiū definitionis naturali- ter. Et posset quis ei dicere, qđ mod⁹ cōpōnis ēt sit hmōi, hoc est, qđ non sit bonū facere hunc modū, nisi qđ genus huius rei definitę esset notū illi inesse, qua genus est, & notū fue- rit de pđicatis essentialibus, quę de illo pđicatur, qđ sint essentialia, & qđ sint vniuersalia definitio, & p- priora genere, & qđ aggregatū ex il- lis sit æquale illi, qđ definiri intendi- tur. Qui autem educeret definitio- nē hoc modo, est ac si ab initio rei absq; compositione supposita fuisset, sicut est dispositio educationis il- lius secundum modum diuisionis.

Nos

fuse est: vtilitas vero ipsarū, est vtiq; in extractione definitionis tm: desi- gnauit aut per hoc, qđ prius dixit, qđ non est vtilis ad concludendū aliqd ignotū, & hoc, qđ antiqui viderūt, qđ est vtilis in duabus rebus simul: & posteaqđ enūtiavit, qđ est vtilis in extrahēda dñōne tm: d. fm qđ existi- mat, qđ nō ē hęc aliqd aliđ a pōne: sen- sus ē: s; qđ iā existimat, qđ extractio definitiōis p ipsū nō ē aliqd aliđ a de- finitiōe, & pōne ipsius admissa: quē admodū si positū fuisset, qđ est defi- nitio istius absq; eo, qđ progrediat p viā diuisiōis: & hoc, qđ dixerunt de intētiōe diuisionis, est illud, qđ B iā declaratū fuit prius: sensus est: qđ faciēs ipsam, admittet, qđ gen⁹ inest definitio, fm qđ est genus ipsius: & admittet dīas diuitalas inesse ipsi ex pte, qua sunt dīas: & admittet pōnē spēi, cuius intendit definitionē sub vna duarū dīarū oppositarū: vñe aut aggregatū ex genere & dīa est æquale ipsi: & hoc totū, quē admo- dū positū fuit a principio rei: qđ ip- sum vñe sortitū est illud absq; diui- sione: & fm hoc erit vtiq; facilitatio tm, & traditio ordinis partiū defini- tionis in natura sua. Iā vero dicere posset aliquis, qđ via cōpōnis est cū C hac dispōne: hoc est, qđ nō est bonū ad faciendā viā hanc: nisi cū mani- festū fuerit genus istius rei definitę inesse ipsi ex pte, qđ est genus: & erit notū ex dispōne pđicatorū substan- tialū, quę pđicant de ipso, qđ sunt substantiaalia, qđq; sunt vniuersalia definitio, & magis appropriata quā gen⁹: qđq; aggregatū ex ipsis ē qua- le illi, cuius intēdit definitio: & qđ protrahit definitionē p hāc viā est, qđ positum fuit ipsi a principio rei absq;

Dubium.

C

Posteriorum

ABRAM

D Nos autē dicimus, q̄ ponere in modo diuisionis illud, qđ opus est ponere, hoc est, recipere quod recipere opus sit, si non sit per se notum, opus est q̄ syllo commonstret necessario, & non contingit aliter cōmonstrari. Id vero, qđ supponitur in modo compositionis positione quadam, potest esse q̄ non sit per se notum. Hoc autem est duarū speciesū, aut q̄ sit ex illis, quę possunt sensu cerni, aut ex his, quę syllo possunt commonstrari. Si vero fuerit ex his, quę syllo possunt commonstrari, illorum euidētia completur duobus illis modis, scilicet modo diuisionis & compositionis: si vero fuerit ex his, quę sensu possunt ostendi. ut 3. inquisitione, qui ad hoc iuuat est modus compositionis, quia illius principium est ex rebus sensatis. In modo vero diuisionis hic est inutilis, dico ipsum sensum: illius. n. principium est ab intelligibili. Explentur autē ambo modi in rebus, quę sunt per se notę, pręter q̄ sustentemur sensationē ipsarum, & in rebus, quę non sciuntur nisi syllo. Modus autē cōpōnis proprius est in cognitione rerū vñum, quarū moris est, ut ipsarū veritas occurrat p viā sensus. Et ideo hic mod⁹ & cōior & vtilior est, p̄cipue in Scia Nāli, in qua notiores sunt res sensatę, q̄ sunt posteriores. Et verisimile ē, q̄ modus diuisionis notior sit in mathematicis: ibi. n. ipsa itelligibilia notiora sunt sensibilibus, & hoc qđ ē trāscendūt ipsa mathematica. & ut vniuersalius inquam, quod gignit modus diuisionis, & eius proprium est, sunt duę res, quarum vna est ordo partium definitionis, altera autem est veri-

BVRANA

absq; cōpōne in eo, q̄ extrahit per Solutionem: viam diuisionis. dicamus autē nos, q̄ positio eius, quo indigemus ad pōnē ipsius p viā diuisionis, hoc est admissionē eius, qua indiget ad susceptionē ipsius p eā, si nō fuerit notū p se: ipsum igit ex eo, quo indiget ad hoc, ut monstret p syllo, necessarium est, & nō cōuenit, ut mōstretur per aliud ab hoc: sed qđ positū fuit p viam cōpōnis positione: fieri pōt, ut sit non manifestū per se: & hoc fm duas spēs: aut q̄ sit ex eo, qđ potest mōstrari per sensum, aut ut sit ex eo, qđ potest monstari p syllogismū. Quod si fuerit ex eo, quod pōt monstari per syllo: perficietur vtiq; p illas duas vias, hoc est viā diuisionis & cōpositionis: si vero fuerit ex eo, qđ pōt monstari per sensum, hoc est per inuestigationem: qđ vtiq; confert in hoc, est via compositionis: qm̄ principium in ipsa est ex rebus sensatis: sed ex via diuisionis nō erit vtiq; ipsi vtilitas in hoc: hoc est sensu: qm̄ principium ē ab intelligibili: pficiunt autē duę vię p res, q̄ sunt notę p se, absq; eo, q̄ mēsurent p sensationē earū, & res, q̄ nō sciunt, nisi p syllo: appropriat autē via cōpositionis in cognitione rerum vñū: quarū via est: ut cadat in ipsis veritas p sensum: & p p̄ea fuit hęc via magis vñis, & magis vtilis, & p̄prie in scia naturali: in qua notiores sunt res sensibiles posteriores: & vñ, q̄ sit via diuisionis notior in mathematicis: qm̄ itelligibilia ibi sunt notiora sensibilibus: & hoc in eo, qđ facit mathematicus: & in summa illud, qđ acquirere facit diuio & appropriat ipsi sunt duo: quorū vnū est ordo partium definitionis: scdm

A B R A M

Veritatis certioratio : effect. n. per se notum apud nos, q̄ aliqua res sit alicuius rei definitio, & q̄n i ea vñ fuerimus mō diuisionis certiorat nobis assertio veritatis de hac re ob inclusionem definitionū in partibus illarum differentiarum oppositarū : hoc autem est quid per se notum.

B B V A N A

scdm vero est cōfidentia veritatis: & hoc, qm̄ iam est aliquid per se notū apud nos, & est definitio rei alicui⁹: cumq; fecerimus in ipso viā diuisionis, erit cōfides veritas nostra in hoc ad vniuersalitatem definitionum per partes illarum dñiarum oppositarum: & hoc est res per se nota.

pars. 19. *Differt autem aliquid primum & posterius eorum quæ prædicantur prædicari, vt dicere, animal mansuetum bipes, aut bipes animal mansuetum: si enim omne ex duobus est, & vnum quiddam est animal mansuetum, & rursus ex hoc & differentia, homo, aut quodcunque est, quod vnum sit, necessarium est diuidentem petere.*

B

T. c. 74. Et quæ rerum, quæ prædicant, expediat prius prædicari, quæ aut posterius, est discrimen & dñia. v.g. an dicat animal hō bipes, aut q̄ dicatur, bipes animal homo, si enim totū fuerit ex duobus rebus, & hæc est res animalis hominis vna, & iterum ex hoc & ipsa differentia est homo, aut quæuis res fuerit: quando fuerit vna, oportet quod qui diuidit petat.

Dixit Arist. Est aut diuersitas & differentia, vtrū debeat prædicari primo, & vtrū vltimo ex ijs, quæ prædicant: vt in exēplo, siue dicat, aīal hō bipes, siue dicatur, bipes, aīal hō, differt: & hoc, qm̄ si omne est ex duobus: & hoc intentio vna, animal hō. Amplius ex hoc & dñia homo, aut quodcunque sit: cum fuerit vnum: sequitur vtique, vt sit apud eum, qui diuidit, petitio.

T. c. 74.

C

Cō. 74. Eius intentio in hoc paragrapho est notificare, quæ differentiarum debeat præponi in definitione, & quæ postponi. Et dixit: Et quæ rerum, quæ prædicantur, expediat prius prædicari, quæ aut posterius, est discrimen & dñia. i. in differentiis, quæ ponuntur in definitionibus, est discrimen, quæ illarum debeat præponi, & quæ debeat postponi, q̄ est propior & equalis. v.g. quia magna dñia est siue dicatur in hominis definitione,

q̄

Intentio ipsius in hoc tractatu est, docere, quæ dñiarum debeat præmitti in definitione, & quæ ipsarū debeat postponi: & dixit. Est aut diuersitas & differentia, vtrum ipsorum debeat prædicari primo, & vtrū vltimo ex ijs, quæ prædicantur: sensus est: & ex differentiis, quæ ponuntur in definitionibus differt, quæ ipsarum debeat præcedere, & quæ debeat postponi: & hoc est, magis appropriatum æquali: vt in exemplo, quoniam differentia magna est, siue dicatur in definitione hominis,

Cō. 74.

q̄

Posteriorum

A B R A M

D q̄ sit aīal hō bipes. siue dicat q̄ sit bipes aīal hō, hoc est, qñ ordine posuerit, & dixerit animal hō bipes iā tulit definitionē fm̄ eius modū, & ordinauit in ea ipsas differentias, p̄ ut iuris erat. Et postq̄ enuntiavit, q̄ in cōpositiōe definitionis fm̄ modum diuisiōis debeat procedere ab vniuersalissima dīarū, narrauit huius cām, Et d. Si. n. totum fuerit ex duabus rebus, & hæc est res animalis hoīs vna. vsq; ad vltimū illius, qđ scripsimus. i. causā autem huius est, quia ex quo omne definitū est veræ cōpositū ex genere & dīa, **E** sit aīal humanū hoīs genus, quatenus est cōpositione vnū, & qñ hoc vnum connectitur hominis differentie, sit ex eo hominis genus, expedit itaq; q̄ feratur genus cōe quatenus est pars generis proximi. Generis autē ordo in definitione est ante ipsam dīam, dico definito equalem: & hinc videtur, q̄ sequatur q̄ oporteat q̄ definitio, quæ sit fm̄ modum diuisiōis, petat vnā dīarū. Arist. autem quia initiatus fuit sermonē de argumentatione, quā p̄curauit commonstrare, q̄ differentiarum ordo oporteat esse sicut dixit, **I**nfert hæc argumentatio id, qđ edixit de dīarum ordine, & infertur et̄ altera res, sc̄p̄ qui diuidit petat differentias, satis ei fuit meminisse de vna illatione & subtrahit alterā: vnā enim illationē iam significauerat præcedens oratio, & hoc fm̄ Arist. consuetudinē in despiciendo. Et est ac si dixisset, si enim totū, quæ sunt ipse definitiones, esset ex duabus rebus genere & differentia, res animalis humani quatenus illam acciperemus hominis genus esset vna res, &

B V R A N A

q̄ est aīal, homo, bipes, siue dicat, bipes, aīal, homo: hoc est, qui ordinauit & dixit, aīal, hō, bipes: adduxit vtique definitionem fm̄ modos suos, & ordinauit dīas suas fm̄ id, qđ tradit iudiciū: & posteaq̄ narrauit q̄ cōpositio definitionis p̄ viam diuisiōis debet progredi in cōpōne sua per magis v̄le, q̄ sint differentie: adduxit cām in hoc: & d. & hoc, qm̄ si oē est ex duobus, & hoc intentio vna, aīal hō: vsq; ad extremum eius, qđ scripsimus: sensus est, & causa in hoc est: qm̄ p̄p̄ea q̄ oē definitū est cōpositū in veritate ex genere & dīa: & est aīal domesticū genus hoīs ex parte, qua est vnū in cōpōne: & est hoc vnū, cū cōponit cū dīa hoīs, erit ex ipso genus hominis: se q̄ itaq; , vt adducat tanq̄ genus totius, ex parte, qua est pars generis propinqui: & ordo generis in definitione est prius dīa, hoc ē quale definito: & hoc sequit̄ in oībus definitionibus: apparet ex hoc, q̄ oportet, vt definitio p̄ viā diuisiōis petat super vna dīarū: qm̄ p̄o Arist. aperuit sermonē in disputatione: in qua adducenda sollicitus fuit: destitit in differentiis: q̄ oportet vt sit fm̄ illud, qđ dixit: & sequit̄ hæc p̄batio rē, quam cōmemorauit de ordine dīarū: & sequitur cōsist̄ et̄ res alia: & est, q̄ diuidens petat super differentiis: sufficit in cōmemoratione vnius duorū: qm̄ consequentiā alterius significat oratio præcedens: & hoc fm̄ cōsuetudinē Arist. in trāsitu: & quasi dixit: & hoc, qm̄ si totum, qđ est definitio, fuerit ex duobus genere & differentia: quæ est intentio animalis domestici ex parte, qua accipitur gen⁹ hominis, intentio

A B R A M

& ex hoc genere & ex dñia, quā post illud tulimus, constitueret hō, aut quēlibet res, quam definiendā acciperemus, qñ ipsum explicamus in quātū est vna. sicq; necessario oportet, quando quis syllogizat de ipsa definitione fm modum diuisionis, qd petat differētiās & eas ordine inserat, sicut enuntiāuimus.

III. 19. *Amplius ut nihil derelinquatur in eo quod quid est, ita solū contingit, quando. n. primū acceptum sit genus, si inferiorum quidē aliquam diuisionū accipiat, non incidet omne in hoc: ut non omne animal aut in regis aut scissis pennis est, sed pennatum animal oē huius. n. differētia hac, prima vero differētia est animalis, in quam omne animal incidit: similiter autem & aliorum vniuscuiusq; & extrinsecorum generum, et eorum, quae sub ipso, ut auis, in quam omnis auis, & piscis, in quā oīs piscis: ita igitur procedenti est scire, quoniam nihil derelictum fuit, aliter autem & derelinquere necessariū est, & non scire.*

.c. 75. Et iterū qñ non petat, neq; imminuat vllū de eo, qd quid sit. sic itaq; solū cōtingit. qñ. n. sumeret primū genus, omittē eēt aliq; res de rebus inferioris diuisionis, qm nō cadit totū in his. v.g. nō oē aīal est de coniunctis alis, aut de scissis alis, sed oīs animalis volatilis: hēc. n. dñia hui⁹ est. Primi vero generis dñia est, q in toto genere cadit, et silt est dñia singulorū aliorū, et dñie generū, quē de foris sunt, et quē illis subsunt: gratia exempli differētię volatilis toti⁹ ipsi⁹ sunt, & dñie piscis omnis piscis sunt. Qñ. n. tu procedis hoc progressu, est tibi sciendū, qd non omitas, neq; imminuas aliquā rem, aliter aut oporteret qd relinqueret & imminueret qd non sciat.

Postq

B V R A N A

intentio vna: & est ex hoc genere & dñia: quā adduximus post ipsum: & stat hō, aut qd cunq; accepim⁹ ex definitis, cū declarauerimus ipsum ex parte, qua est vnū: iā itaq; sequit⁹ ex necessitate, vt sit apud id, qd rōci nat sup defōne p viā diuisionis, vt petat sup differētijs: qd; ordo ipsarū sit ordo, de quo mētionē fecim⁹.

Dixit Arist. Amplius in eo, qd nō derelinquit, & nō deficit aliqd ex via qd est: sic vtiq; solum posse: et hoc, qm cū accepit gen⁹ primū: posuit vtiq; aliqd eorū, q sunt ex diuisione inferiore: qm nō incidet oē in his: vt i exēplo, nō oē aīal aut est cōtinuis pennis, aut scissis, sed oē aīal volatilis: hēc. n. est dñia huius: dñia vero primi generis est, q cadit in genus totū: & simlt dñie vniuscuiusq; aliorū, & dñie generū, q sunt extra, & q sunt sub ipsis: vt in exēplo, dñie volatilis ex toto volatili, & dñie piscis ex toto pisce: cū. n. pgress⁹ fueris hac via, scire poteris, qd nō dereliquisti, neque deficit aliquid: fm modum vero alium, oportet vt derelinquatur & deficiat.

Log. cū cō. Auer. TTT

Posteriorum!

A B R A M

D Postq̃ cōmonstrauit, quō debeat
Cō. 75. esse ordo differentiarū in definitio-
ne. Intendit ēt notificare, quō de-
beat qui diuidit pcedere in eius di-
uisione, adeo q̃ diuisio faceret eum
adipisci naturam definiti fm se to-
tum, non partem illius. Et dixit. Et
iterum qñ nō petat, neq; imminuat
vllum de eo qđ quid sit, i. & conue-
nit illi, qui diuidit, qñ diuidit genus
supremum definiti, & alia genera,
qđ dinumeret ne in diuisione omit-
tat aliquā differentiarū, in quas di-
uiditur genus prima diuisione, quē
ipsum ambiat, qđ cūq; genus fuerit
E de generibus, quē diuidere pcutat,
donec finiat ad definiti dñam. Dū
aut dixit. Sic itaq; solū contingit i.
sic pōt per diuisionē attingi perfecta
definitio, qñ in diuisione non deest
aliqua differentiarū. Dū aut dixit:
Qñ enim sumeret primum genus,
omissæ essent aliquę res de rebus in
ferioris diuisionis, qm̃ non cadit to-
tū in his. i. hoc aut fieri oportet: qā
quādo ille, qui diuidit, sumeret pri-
mū genus, & omisisset differentias,
in quas ipsum diuideret, si ille omi-
sisset de differentiis, in quas diuidit
genus, qđ illi subest, & per illas diui-
deret primū genus, non caderet de-
finitum sub hac diuisione fm se to-
tum. Deinde tulit huius exemplū, &
dixit: V. g. nam dicitur, aīal est de
coniunctis alis, aut de scissis alis, sed
oīsanimalis volatilis, id est, huius ex-
emplū est, si diuideretur aīal in id,
quod est coniunctarum alarum,
aut diuisarum alarum. primæ au-
tem differentię sunt, in quas diui-
duntur omnia duo genera: hęc ve-
ro diuisio est omnis animalis vola-
tilis:

B V R A N A

Posteaq̃ declarauit, quāst debeat,
esse ordo dñiarū in definitiōe: vult
docere cōsistē ēt, quō debeat pcedere
aliquis in diuisione sua: quousq;
possideat p ipsam, diuisionē ad na-
turam definiti in toto ipsius, nō ad
partē ipsius: & dixit. Amplius in eo,
q̃ nō derelinquit, & nō deficit ali-
quid ex via quid est: sensus est: &
oportet diuidentē cū eo, q̃ diuidit
genus definitū altū, & genera, quę
connumerauit, vt non derelinquat
in diuisione dñiā aliquā ex differen-
tiis, per quas diuidit prima diuisionē
genus cōprehēdēs, qđ cūq; genus
fuerit ex generibus: q̃ studet diui-
dere: quousq; pfecterit ad dñiā defi-
niti: & cū dixit: sic vtiq; solū pos-
sibile: sensus est: sic igitur possibili-
le, vt deueniamus p diuisionē ad de-
finitionē pfectā, hoc est, cū nō defe-
cerit ad diuisionē dñiā aliqua: & cū
dixit: & hoc, cū acceperit genus pri-
mū: posuit vtiq; aliquid corū, quę
sunt ex diuisione inferiore: qm̃ to-
tū non cadet in his: sensus est: at-
qui hoc est cōsequens, qm̃ cū di-
uidens diuiderit genus primū, & po-
suerit differentias, per quas diuisit
ipsum: non cadit vtiq; definitum
sub hac diuisione pñitus: postea
adduxit exēplū de hoc, & dixit: ex-
emplum huius: qm̃ non omne aīal
est, aut continuis pennis, aut scissis
pennis: sed oī animal volatile: sen-
sus est: si diuiderit aliquis animal in
id, qđ habet pennas cōtinuas, aut in
id, qđ habet pēnas scissas: diuisit vti-
que genus primū per dñas generis,
qđ ē sub ipso: & hoc, qm̃ nō oī aīal
est aut cōtinuis pēnis, aut diuisis pē-
nis: & dñę primę eę sunt, p quas di-
uidunt oīa duo genera: sed hęc di-
uisio

A B R A M.

tilis: est enim verum, si dicatur, quod omne animal volatile sit diuisum alis, aut coniunctum alis. Et hoc significauit quoniam dixit: Hæc. n. differentia huius est, id est, quod coniunctum alis & diuisum alis sint differentia animalis volatilis, non animalis simpliciter: primæ enim differentie generis, in quas diuiditur totum illud genus diuisione, qua non sit aliquid illius, quod non sit in illo, sunt sicut, si diceretur, omne animal est sanguineum, aut exangue. Et hoc significauit quando dixit: Primi vero generis differentia est, quæ in toto genere cadit. i. differentie primi generis, in quas diuiditur, sunt differentie, in quas diuiditur totum ipsum genus, i. quod non relinquatur de illo aliqua res. Et dum dixit. Et similiter est differentia singulorum aliorum. Intendit, hoc, quod diximus de illo genere, debet intelligi de reliquis generibus, quæ subsunt primo generi, quod diuidere intendimus, & sic etiam est quod supra illud, si intenderimus illius diuisionem in hoc exemplo & alijs. Et illud intendebat dum dixit: & differentia generum, quæ deforis sunt & quæ illius subsunt. Intendit hic illas, quæ sunt supra hoc genus, de quo exemplificauimus, s. de ipso animali, sicut est diuisio ipsius nutritibilis in sensitivum & non sensitivum, & quæ illi subsunt, sicut diuidimus animal in rectum statura, & non rectum statura. Deinde dixit: Exempli gratia, differentia volatilis totius ipsius sunt & differentia piscis omnis piscis sunt, id est, huius exemplum est, quia differentia essentialis volatilis sunt, quæ opposita sunt omni volatili,

&

B V R A N A

A

uisio prima est omnis animalis volatilis: & hoc, quoniam verum esset, si diceretur, quod omne animal volatile est, aut scilicet pennis, aut continuis pennis: & hoc est, quod significauit: cum dixit: & hoc, quoniam differentia hæc est ad hoc: sensus est: quod continuum pennis & distinctum pennis, sunt differentia animalis volatilis, non animalis simpliciter: & hoc, quoniam differentia primæ ad genus: per quas diuiditur totum ipsum genus diuisione: non erit aliquid ex ipso, quod non sit in ipsis: quæadmodum si dicamus: omne animal aut est sanguineum aut non sanguineum: & hoc est: quod significauit, cum d. differentia vero generis primi, ipsa est, quæ cadit in genus totum: sensus est: differentie vero generis primi, per quas diuiditur, ex sunt differentia, per quas diuiditur totum ipsum genus, hoc est, quod non derelinquitur ex ipso aliquid, & cum dixit: & similiter differentia vniuscuiusque aliorum: sensus est: & hoc, quod diximus de genere, oportet ut intelligat de reliquis generibus: quæ sunt sub genere ultimo: cuius intendimus diuisionem: & consimiliter, quod est supra ipsum, si intendamus diuisionem ipsius ad hanc similitudinem & reliqua: & hoc est: quod voluit, cum d. & differentie generum, quæ sunt extra, & quæ sunt sub ipsis: cum fuerint vtrique supra hoc genus, per quod posuimus exemplum, hoc est animal, & quod sub ipso est: igitur & quod supra ipsum: quæadmodum cum diuidimus animal in recte stans, & non recte stans. D. d. Exemplum huius, differentie volatilis, quæ totum volatile, & differentie piscis, quæ totum piscem: sensus est: exemplum huius: quoniam differentia substantiales volatilis sunt, quæ inveniuntur opposita in toto volatili:

TTT ij &

Posteriorum

ABRAM

D & differentiæ piscis & oppositæ sunt omnis piscis, siue oppositæ illarum sint duæ, siue plures quam duæ. D. d. Qñ enim tu procedis hoc processu, est tibi sciendū, quod non omit- tas, neq; imminuas aliquam rem. i. quando processeris fm hāc specie, verum est qđ obmittes aliquā rem de differentijs, quæ sunt huiusde- finiti pars, quin illas introduxeris, & quod hęc definitio sit completa, cui non deest aliqua res de essentia definiti. D. d. Aliter autem oportet, quod relinqueretur, & immi- nueretur, & quod non sciat, idest, si vero diuideris huius rei gen^o alio modo diuisionis quam isto, hoc est, per differentias, quæ nō sint primi, oporteret quod omitteretur de dif- ferentijs, quibus constat hoc genus definitum, vna aut plures, quā vna & oporteret, quod non sciret defi- nitum secundū eius dispositionem ex definitioneeducta hoc modo di- uisionis.

BVRANA

& differentiæ piscis : quæ inueniun- tur consimiliter & oppositæ in toto pisce : siue fuerint oppositæ in ipsis duæ, aut plures duabus. D. d. Qm cū progressus fueris hac via : scire po- teris, qđ nō dereliquisti, neq; deficit aliqd : sensus est : cūq; progressus fueris hac specie : iam utiq; verifica- tur qđ non dereliquisti aliquā dñia- rum : quæ sunt partes ex hoc defini- to, quas non adduxisti : qđq; hęc est definitio perfecta : in qua non defi- cit aliqd de substantia definiti. D. d. Scđm vero modū aliū, sequitur, qđ derelinquat, & qđ deficiat, & qđ non sciatur : sensus est : qui vero diuise- rit genus rei per aliū modū diuio- nis ab hoc, hoc est p dñias non pri- mas : sequitur utiq;, qđ derelinqua- tur ex differentijs, per quas consti- tuit genus hoc definitum, vna, aut plures vna : iamq; sequit, vt nō sciat definitū ex definitione progres- sione per hunc modum diuisionis se- cundum coaptationem ipsius.

ANT. INTER. TEX. XX.

Nihil autem oportet definientem & diuidentem omnia scire en- tia, quamuis impossibile dicunt esse aliqui, differentias scire, quæ sunt ad vnumquodque non scientem vnumquodque, sine autem diffe- rentijs non esse vnumquodque scire : à quo enim non differt, idem esse huic, à quo autem differt, alterum ab hoc.

T. c. 76. Et nullo modo ducet neces- sitas diuidentem et definientem, quod sciat omnia entia : hoc au- tem est, quia diceret aliquis vir quod impossibile sit quod sciat cuiusque differentiam nisi sciat vnumquodque, & quod absq

Dixit Arist. Non oportet autē modo aliquo diuidentem & de- finientē scire oīa entia : & hoc, fm qđ dicere posset aliquis : qđ fieri non potest, vt sciat differē- tiam, quæ est vniuscuiusque, si non sciet vnumquodque : qđq; non est via, vt sciat absq scien- tia,

T. c. 76.

A B R A M

scia dñiarum non sit aditus ad sciendum vnūqđ qđ .id.n. quod non differt ab eo, est vnum idē secum, & quod aliud discrimen est inter illa præter hoc.

Cō. 76. Postq̃ commonstrauit condōnes, quibus qñ vsus fuerit ille, qui diuidit per diuisionē, conduceretur ad definitionem rei, quam definire intendit, & notificauit quantitatem rei, quam diuisio largitur, & quid non largiatur, Intendit notificare quod qui destruxerunt vniuersaliter hunc modum, & dixerunt, qđ sit via mendax peccauerint, sicut qui magnificauerunt diuisionem, & ipsam exaltauerunt vltra eius quantitatem. Peccauerunt similiter, & qñ illi, qui destruxerūt diuisionem, dixerunt, qđ oporteat id, qđ diuiditur, qđ non attingat speciem, quā definire intendimus, donec diuidant omnes species, quæ subintran supremum genus. Hoc aut est impossibile, quia oporteret diuidentē scire omnes species, quæ sunt: hoc est qđ sciat oēs differentias, quibus entia mutuo à se inuicem differunt. Dixit: Et nullo modo ducet necessitas diuidentem & definientem qđ sciat omnia entia, idest, qđ non ducet necessitas vt sciat differentias omnium entium. Et postq̃ fecit mentionem de hoc narrauit, qđ quidam vir destruxit ipsam diuisionem, quia credidit, qđ diuisionem sequatur hæres, & dixit hoc, quia aliquis diceret, qđ impossibile sit scire differentiam alicuius rei de ipsis rebus, quarum differentias scire intendit fm modum diuisionis, nisi sciat differentias omnium rerū differentium à re, quæ

B V R A M A

tia, quæ est p differentias: et hoc, A qm̃ illud, qđ nō differt ab eo, ipsum est vnum & idē cū hoc: & hoc, inter quod & ipsum est diuersitas, est aliud ab hoc.

Posteaq̃ declarauit condiciones: Cō. 76. quas cū executus fuerit diuidens p diuisionē: deduxit ipsum ad definitionē rei: cuius intēdit definitionē: & docuit mensurā rei, quam tradit diuisio, & quid qđ non tradit ipsi: vult docere, quid ē, qđ prohibet in summa hāc viam: & d. qđ est via falsa, qua errauerunt: quēadmodum, B qui magnificauit diuisionē, & apparet superior dimensione, errauerūt vtiq;: cūq; dicunt impossibile esse diuisionē, prohibent vtiq; ipsum: cūm dicunt: oportere diuidentem, vt non deueniat ad spēm, cuius intendit definitio: quousq; diuiserit oēs spēs, quæ ponunt sub genere altiore: & hoc est impossibile: qm̃ oportet diuidentē scire oēs spēs entium, hoc ē, vt sciat oēs dñias, per quas differunt entia inter se: d. nō oportet autem mō aliquo diuidentē & definientem scire oīa entia: sensus ē: qđ nō oportet, vt sciat dñias oīum entium: & posteaq̃ cōmemorauit hoc: enuntauit, qđ aliquis iam vetuit diuisionē: qm̃ qui credit qđ diuisio sequitur non hanc rē: & d. hoc, fm qđ iam dixit aliquis: qm̃ fieri non pōt, vt sciat differentia, quæ est vniuscuiusq;: si nō sciuerit vnumqđq;: qđq; absq; scia p dñias, nō ē via, qua sciat vnūqđq;: sensus est: & hæc oīo est impossibilis: & si aliquis existimaret: qđ fieri nō pōt, vt sciat dñia alicuius, cui⁹ intēdit scire differentias p viā diuisionis absq; eo, qđ sciat differentias omnium eorū, TTT iij quæ

Posteriorum

ABRAM

D quæ definiri intenditur per ipsam diuisionem. Et postq̃ meminit de hoc medio, tulit imaginationē quę illos conduxit ad hanc opinionem. Et dixit. Id enim, qđ non differt ab eo est vnum idem secū, & qđ aliud discrimen est inter illa præter hoc, idest, qui hāc orationē asserit, oportet eū dicere qđ per se notū sit, qđ id qđ non differt ab aliqua rerū, illud cum illa re est vnum idem: & qđ id qđ differt ab aliqua re sit aliud præter illam rem, intēdit per hoc quòd quando recepta esset hæc præmissa, & ipsius cōuersa: sequitur qđ qui scit rem per id qđ proprie illam decernit, sciat differentiam ab alio, quia nisi sciret differentiam alius ab ea, illud & hæc res essent vnum idem, & non sciret ipsam rem.

BVRANA

qđ diuersificant ab illo cui intēdim⁹ definitionē p diuisionē: & posteaq̃ commemorauit hoc de sermone ipsorum, adduxit exemplū, qđ adduxerunt ad hāc opinionē: & dixit: & hoc, qđ non est diuersum ab ipso, est vnum & idem cum hoc: & hoc, inter qđ & ipsum est diuersitas, est aliud ab hoc: sensus est: & dicit hūc sermonem: qm̃ manifestū est p se: qđ illud, qđ non est diuersum à re, ipsum & res sunt vnum & idem: & qđ est diuersum à re ipsum ē aliud à re: atqui voluit, cū admiserit hāc propositionē & contrariū ipsius, qđ sequit, vt sit, qui nouit aliquid in eo, qđ sequit ipsum diuersum aliud ab ipso, non fm̃ qđ est, si non nouit diuersum, non fuit ipsum: & hoc ē vnū & idē, & nō nouit diuersum.

pars 10.

Primum quidem igitur hoc falsum est: non enim secundum omnē differentiam alterum est: multæ enim differentia insunt eisdem specie, sed non secundum substantiam, neque per se. Postea, quando acceperit opposita & differentiam, et quòd omne incidit hinc aut inde, & acceperit in altero quod queritur esse, & hoc cognoscat nihil differt scire, aut non scire, in quibuscunque prædicantur alijs differentia: manifestum enim est, quoniam si ita procedens venerit in hæc, quorum non amplius est differentia, habebit rationem substantia, omne autem incidere in diuisionem, si sint opposita, quorum non est medium, non est petitio: necesse est enim omne in altero ipsorum esse, si quidem illius differentia erit.

T. c. 77. Dicimus autem primo hoc falsum esse. non. n. per oēm dñiam est vnum differens, aliquñ enim sunt multę differentię rerū, quę vere sunt in substantia fm̃ speciem, sed non fm̃ substantiā, neq̃ per se. Postea vero est quando sumemus oppositas differen-

tias:

Dixit Arist. Primū quidē hoc T. c. 77. utiq̃ est falsum: et hoc, qm̃ nō ē fm̃ oēm dñiam alterū diuersuz: qm̃ insunt multę dñię eisdē spē, sed nō sunt p se, neq̃ fm̃ substantiā: sed posteaq̃ cū hoc utiq̃, qđ acceperit opposita per differentias: et qđ oē incidit aut hic, aut hic:

S V R A N A

tias: & totum hincinde cadit; & capiamus q̄ q̄sitū de alterutra illarum sciatur hoc: & nihil refert siue sciat, siue nesciat res, de quibus prædicant dñiæ aliarum rerum. euidens enim notum est, q̄ si foret quando sumeremus hanc assumptionē, diuerteremur ad res, quarum non esset dñia, quæ explicaret prædicamentum substantiæ: Dicere vero q̄ totum cadat in diuisione, si differētiæ oppositæ fuerint de his, inter quas nō est mediū, non est petitio: iam enim necessario oportet, quod insit alteri, si fuerit huius differentia.

Cō. 77. Quia præcedens oratio inferebat, q̄ oporteat illū, qui velit rē scire fm ipsius essentiā, qđ sciat quicquid ab ea differt: et qñ scit quicquid ab ea differt, q̄ sciat illud per ipsius dñias, & dñiā aliarū rerum ab illa: oportet itaq; q̄ sciat reliquas res p̄ suas differētiās: & ex quo hoc sequitur, qñ admittit q̄ id, qđ differt, oporteat, q̄ p̄ dñias differat: Incæpit notificare mendaciū huius præmissæ. sc̄p q̄cquid differat ab alia re. sit aliud ab illa. Et dixit. Dicimus aut̄ p̄rio hoc falsum esse. non. n. per oēm dñiā est vnū differens: aliquñ .n. sunt multæ differentia rerum, quæ vnæ sunt in substantia fm speciem. Intendit, q̄ in hac oratione sint plura mendacia q̄ vnū. Primū quidē qđ sumit̄ in ea, q̄ id, qđ differt, sit aliud fm speciem: res enim differentes non differunt per quamuis differentiā, quæ cōiugerit de differentijs varijs: aliquñ

A B R A M

hic: et acceperit, q̄ quæsitū ad alterum ex vtrisq; erit vtiq; cognoscens p̄ hoc: & non est dñia, siue cognoscat, siue non cognoscat: & ea, q̄ non prædicantur de ipsis, differentia rerū aliarū, & hoc, qm̄ plane manifestum: & si cū hoc, q̄ accepit hāc acceptione, redierit ad ea, in q̄bus nō inuenit̄ consimiliter ēt dñia: manifestū vtiq; erit ad rationē substantiæ: oratio aut̄, in eo, q̄ oē cadit in diuisione, si fuerit dñiæ oppositæ ex eo, q̄ nō ē inter ipsas mediū: non est vtiq; petitio: et hoc: qm̄, sequit̄ vtiq; ex necessitate, vt sit in altero ipsorum, si fuerit differentia huius.

Qm̄ sequit̄ ex sermone p̄cedente, Cō. 77. oportere, q̄ vult cognoscere aliqd p̄ se, vt cognoscat oē illud, qđ diuersificat̄ ab ipso: cūq; nouerit oē illd̄, qđ diuersificat̄ ab ipso, qđ nouimus p̄ dñias suas, & diuersitatē à reliquis rebus ipsius, sequit̄ vtiq; vt sciat reliqua per dñias suas: qm̄ vero ē hoc: sequit̄ vtiq; cū admiserit, q̄ illud, qđ diuersificatur, oportet, q̄ sit diuersum per dñias: cæpit docere falsum: qđ est in hac propōne, hoc ē, quæ dicit: q̄ oē illud, qđ diuersificatur ab aliquo, est vtiq; aliud ab ipso: & dixit. Primū quidē hoc vtiq; est falsum: & hoc, qm̄ nō ē fm oēm dñiam alterū diuersum: qm̄ insunt vtiq; dñiæ multæ eisdē sp̄e: sensus ē: q̄ in hoc sermone sunt plura falsa. Primo qđ ē illud, in quo accipit̄, q̄ illud, qđ diuersificat̄, ē aliud fm sp̄e: & hoc, qm̄ nō diuersificant̄ dñiæ diuersæ p̄ quilibet dñiarū variatare:

TTT iij qm̄

Posteriorum

A B R A M

D aliquando enim varię differentię in-
sunt vni eidem speciei, sed hæ diffe-
rentiæ non essent differentię essen-
tiales, neq; per se. Et illud intende-
bat dum dixit: Sed non fm substan-
tiam neq; per se. Deinde voluit, q
hæc præmissa sit verax, dum sumi-
tur particularis: hoc est, q sumatur
q ea, quæ differunt per differentias
essentiales, differant specie, non quę
differant simpliciter. Dñæ autē nō
essentiales sunt, quæ sumuntur in
vna eadem specie, sicut album & ni-
grum, & aliæ differentię, quæ sunt
E in vna eadem specie. Postq̄ autem
enuntiavit mendacium, quod est in
his præmissis, & possibile fuit, qñ
ex illis deiecerit partem mēdacem,
q̄ aduersari⁹ valeat sibi de residuo,
opus fuit vere obiectionis, quia hæc
obiectionis fuerat topice. Et dixit: Po-
stea vero quando sumimus opposi-
tas dñas, & totū hincinde cadit. i. ve-
ritas vero est, qñ colligimus opposi-
tas differentias, in quas diuiditur ip-
sum genus. & capiamus, q absque
dubio definitiones cadant in vna il-
larum: hoc est, qñ ponimus q in
oppositas differentias diuidatur to-
F tū hoc genus: & q quæ illi subsunt
non euadunt quin cadant sub vna
illarum. Et postq̄ narrauit, q qui
diuidit, qñ supposuerit has duas no-
tiones, quarum vna est, q genus di-
uisum sit in differentias oppositas
vniuersales: altera autem est, q suę
definitionis quæsitum subintret ha-
rum alteram indubitate, meminisse
de tertia re, quam ē opus est osten-
dere diuisorem. Et dixit: Et capia-
mus quod quæsitum de altera vtra-
rumq; illarum sciatur, idest, quan-
do

B V R A N A

qñ inueniuntur vtiq; dñæ multæ
variatae in specie vna & eadem: sed
dñæ istæ non sunt dñæ substantia-
les, neq; fm substantiā: & hoc est,
qđ voluit: cū dixit: sed non sunt
fm substantiā, neq; per se: & postea
voluit, q hæc propositio verificatur
vtiq;, cū accipitur particularis: hoc
est, q illa, q variantur per dñas sub-
stantiales, sunt vtiq; variata fm spe-
ciem, & non variant simpliciter: & dñę
nō substantiales sunt illę, q accipiū-
tur in spē vna & eadē, quęadmodū
album & nigrū, & aliæ dñæ, q sunt
in vna & eadem specie: & posteaq̄
enuntiavit falsum: quod est in istis
propositionibus: & est posse, cū
remouerit ab ipsis partem falsam,
vt conferat litigatori, cū tollit ve-
rum, ad instantiam verā: qñ instā-
tia ista est vtiq; fm modum diale-
cticę: & dixit. Postea vero q̄ cum
hoc vtiq;, q acceperit per differen-
tias oppositas, q totum cadit hic &
hic: sensus est: veritas autem erit
vtiq; cum hoc, q acceperit differen-
tias oppositas, per quas diuiditur ge-
nus: & acceperit q absq; dubio de-
finitiones cadunt in vna ipsarum:
q que nihil prohibet, vt illud, quod
est sub ipso ponatur sub vna illarū
differentiarum: & posteaq̄ comme-
morauit, q posteaq̄ diuidens posue-
rit duas istas cognitiones: quarum
vna est: q genus diuiditur vtiq; in
differentias oppositas vtes ipsi: se-
cunda vero, q quæsitum definitio-
nis suę ponitur sub vna istarū absq;
dubio: commemorauit intentio-
nem tertiam ex eo, quo diuidens in-
diget ad monstrandum ipsum con-
similiter etiam: & d. & acceperit, q
quæsitū in vtroq; ipsorū: sensus est:
cūq;

A B R A M

do cum hoc ponimus tertiam no-
tionem, q̄ quādo adæquetur apud
nos differentia, quæ sub se intrare
facit id, cuius definitio quæritur, tūc
iam completa est nobis sciētia defi-
nitionis via diuisionis præter q̄ op̄
sit scire omnes differentias rerum,
quæ intrāt sub oppositis, extra quas
est illud, quod definiri intenditur,
aut quæ conueniunt in differentijs
communibus. Et illud significauit
q̄n dixit: Sciatur hoc, & nihil refert,
siue sciat siue nesciat res, de quibus
prædicantur dñæ aliarum rerum. i.
q̄n ex re diuisionis sciuerimus has
notiones, quas retulimus, nō est dif-
ferentia siue sciat dñas omniū rerū,
quæ differunt ab ipso definito, aut
nesciat illas, nō est nobis opus de eis
in re ipsius diuisionis. Et dū dixit:
Et nihil refert siue sciat, siue nesciat
res, de quibus prædicantur differen-
tiæ aliarum rerum. i. q̄ non opus sit
diuidenti scire res, de quibus prædi-
cantur differentia, quæ sunt res aliq̄
ab illis, quæ intenduntur definiri: &
intendit, q̄ non oporteat diuidentē
scire omnes res, quæ cadunt sub dif-
ferentia opposita differētiæ, sub qua
cadit res, quæ definiri intendit. Et
hanc quidem orationem in alia tra-
ductione inuenim⁹ sic, Equum est
siue sciam⁹ res de quibus dicit dñia
opposita, & ipsarum dñas, siue non
sciamus. D. d. Euidens enim notum
est, q̄ si foret quando sumeremus
hanc assumptionem, diuerteremur
ad res, quarum non esset differētia,
quæ explicaret prædicamentū sub-
stantiæ. i. hoc autem est manifestū
de re ipsius diuisionis, quia quando
processerimus hoc processu diuio-
nis, deduxisset nos res in differētiā,
qua

R V R A N A

cūmq; posuerimus cū hoc cognitio **A**
nem tertiā: quæ est, q̄ variet apud
nos dñia: sub qua ponit quæsitū de-
nitionis suæ: iā utiq; pfecta erit no-
bis cognitio definitionis p viā diui-
sionis absq; eo, q̄ oporteat, ut sciat
oēs dñas rerum, quæ ponuntur sub
oppositis: quæ sunt extra illud, cuius
intendit definitio: aut quæ cōicant
in differentijs vñibus: & hoc est, qđ
significauit, cū dixit: erit utiq; sciēs
per hoc: & nō est dñia siue sciat, aut
non sciat res, de quibus prædicantur
dñæ rerum aliarū: sensus est: cūmq;
sciuerim⁹ ex dispōne diuisionis istas **B**
cognitiones, de quibus mentionē fe-
cimus non est utiq; dñia, siue sciat
dñas omnium rerū, quæ variant à
definito, aut non sciat ipsas: aut nō
sit opus nobis ad cognitionē ipsarū
p intentionem diuisionis: & cū di-
xit: non est utiq;, dñia siue sciat, aut
non sciat res, de quibus prædicantur
dñæ rerum aliarū: sensus est: q̄ non
est opus diuidenti, ut sciat res, de qui-
bus prædicant dñæ, quæ sunt dñæ
rerū aliarum absq; eo, cuius intendi-
tur definitio: atqui voluit, q̄ nō est
opus diuidentī, ut sciat oīa ea, quæ ca- **C**
dunt in dñia opposita: sub qua cadit
res, cuius intendit definitio: & hunc
sermonē inuenimus in traductione
altera sic: siue sciantur res, de quib⁹
dñ dñia opposita, & distinctio ipsarū
aut non sciunt. D. d. Et hoc qm̄ pla-
ne manifestū: si cum hoc, q̄ accepe-
rit hanc acceptionē: redierit ad ea,
in quibus non inuenitur consilr ēē
dñia: manifestū utiq; erit ad rōnem
substantiæ: sensus est: atqui hoc utiq;
est ex dispōne diuisionis manifestū,
qm̄ cū progressi fuerimus hac via
ex diuisione, deducemus rē ad dñā,
quæ

Posteriorum

ABRAM

D qua non monstraretur ex differentia rei, quam definire intendimus, alia differentia: dico differentiam reciprocam rei definitæ, & hoc esset impedimentum à definitione rei. Dum autem dixit: Dicere vero quòd totum cadat in diuisione, si differentia opposita fuerint de his, inter quas non est medium, non est petitio, idest, nos vero ponere apud diuisionem generis ipsi⁹ definiti in oppositas differentias, quòd definitum subintret alteram illarum duarum, non est sciendæ, quam opus sit monstrare, quia notum est, quòd illæ differentia opponantur oppositione, qua veritas includatur in altera ipsarum. Dixit autem hoc, quia reliquas notiones, quæ in diuisione fiunt, ille, qui diuidit eas, ponit secundum modum petitionis, quando non sunt per se notæ, sicut definiti genus inesse definito: & sicut est res subintroeundi ipsum definitum in alteram duarum oppositarum, quando non esset ita notum.

BVRANA

quæ non monstratur à dñia rei, cuius intendimus definitionem, differentia altera, hoc est dñia æqualis rei definitæ: & hoc est, quod deuenit ad definitionem rei: & dixit: sermo autem, qd cadit totum in diuisione, si fuerint differentia opposita ex eo, qd non est inter ipsas medium, non est utiq; petitio: sensus est: cum vero posuerimus ad diuisionem generis definiti in differentias oppositas: qd definitum ponitur in altera ipsarum, non est utiq; ex cognitionib⁹, quibus indiget ad monstrationem ipsarum: quoniam notum est: qd differentia illæ sunt opposita oppositione, quæ est in summa veritatis in altera ipsarum: atqui dixit hoc: qm reliquas cognitiones, quæ sunt per diuisionem, posuit utiq; ipsas diuidens per modum petitionis: cum non fuerint cognitiones per se: quemadmodum genus rei definitæ inesse definito: & quemadmodum speculatio de tentatione definiti per vnū duorum oppositorum: cum non fuerit ita notum.

F

ANT. INTER. TEX. XXI.

Ad construendam vero definitionem per diuisiones, tria oportet coniectare, ut accipiantur, quæ prædicantur in eo quòd quid est, & hæc ordinare quid primum, aut quid secundum est, & quòd hæc omnia sint. Est autem horum vnum primum per id, quod possumus, quemadmodum ad accidens, syllogizare, quòd inest, & per genus construere: ordinare autem, ut oportet, erit, si primum acceperit, hoc autem erit, cum acceptum fuerit, quod omnibus sequitur, illi autem non omnia; necesse est enim esse aliquid tale: hoc autem accepto, iam in inferioribus idem modus est, secundum namq; aliorum primum erit, & tertium consequentium, ablato enim superiori, quod consequitur aliorum primum erit: consimiliter vero & in alijs.

In

Dixit

ABRAM

BVRANA

T.c.78 In constituendo vero definitionem per ipsam diuisionem, expedit nobis connectari modum horum trium scilicet quod inueniantur res, quae secundum quod quid sit predicantur: & ordine eas inferere, quae illarum sit prima, & quae secunda: & quod illarum aggregatum haec sint. Horum quidem primum est, quia iam possibile est, sicut quod syllogizetur de accidenti, quod fit, & quod constituat genus. Ordo vero prout decet fit, si capiatur quod primum est: hoc autem est ponere quod de omnibus affirmatur, de hoc vero non omnes: necessario enim inuenitur aliqua res talis: & quando hoc sumpserit, in rebus quae subsunt fiet hic idem modus: erit enim secunda res, quae est aliarum rerum, quae residet, prima: tertia vero est rerum, quae subsequuntur: ex quo enim quando auferit id, quod supremum est, res, quae ei succedit fit reliquarum prima, sicque de reliquis alijs.

Cö.78 Dicit quid, quod ponere debet ille, qui diuisione sit vsurus, quando vult quod eius operatio recte procedat, primum sunt diuinae praedicatae de his, quae generi subsunt, in eo quod quid sit: & illae sunt diuinae essentiales: secundus vero est ordo diuinarum in definitione, quatenus ponamus vltiorem, & vniuersaliorum illarum primam: Deinde secundo diuina, quae seriatim illi succedit, & vltius tertiam, quousque per diuisionem attingat differentiam propriam definito. Et hoc significauit, quando dixit: Et ordine eas inferere quae illarum sit prima, & quae secunda.

Inten-

Dixit Aristoteles. Ad construendum autem definitionem per diuisionem, tria utique oportet coniectare: quod est, ut sint ea, quae praedicantur ex via quid est: & quod ordinetur in his, quod ipsorum est primum, & secundum: & quod aggregatio istorum hoc sit primum igitur ex his: quoniam fieri utique potest, quemadmodum qui ratiocinatur ad accidens, quoniam in est, & quod construit genus: ordo autem secundum id, quod decet, erit utique si acceperit primum: hoc autem erit, si posuerit, quod sequitur omnia, ad hoc autem non omnia: & hoc quoniam est utique ex necessitate aliquid tale: cumque acceperit hoc, erit utique in istis, quae sunt infra iste idem modus: et hoc, quoniam erit secundum, quod est ad res alias derelictas primum, & tertium ad ea, quae sunt contigua: & hoc, cum ablatum fuerit istud, quod est supra, res utique, quae est contigua, erit ipsi prima ad reliqua: & con- similiter in alijs, quae supersunt.

Dixit: & quod oportet ponere articulum diuisionis in diuisione, cum voluerit, quod operatio ipsius sit procedens secundum rectum: si primum, erunt utique diuinae praedicatae de eo, quod est sub genere, ex via quid est: quae sunt praedicata sub alijs: secundo vero erit ordo diuinarum in definitione, cum ponit per magis vltimum, & magis vltimum ex ipsis primum: deinde secundum, quod sequitur ipsum per ordinem, deinde tertium: quousque deuenit per diuisionem ad diuinam appropriatam definito: & hoc est: quod significauit, cum dixit: & quod ordinetur in his, quod ex ipsis est primum, & secundum, sensus est:

VI

Posteriorum

A B R A M

Intendit quòd sciat primā & secundam illarum : sicq; illarum ordo fit præponendo primam, quæ est vniuersalior : & deinde introducamus secundam, quæ est prior illarum duarum. Hic autem ordo fit, quando differentiarum, per quas genera diuiduntur, quædam fuerint aliquibus propriiores, quando vero vtraq; illarum fuerit aliquo modo alterutra, vniuersalior, & aliquo modo prior alterutra : & ambæ æquales speciei, quæ definiiri intenditur. dico dum congregatæ fuerint : sicq; **E** dicimus, quòd illa, quæ rei substantiam magis significat, conuenit q̃ prima præcedat. Postq̃ autem narrauerat has duas res, quæ debent in illis obseruari, meminit de tertia re, scilicet q̃ sciatur q̃ summa collecta ex generibus & differentiis sit definitio speciei, quæ definiiri intendit. Et dixit: Et quòd illarum aggregatum hæc sint, idest, & tertio, quia hoc collectum verum sit prædicatione de ipso definito : hoc est, quòd sint sibi inuicem æqualia, & prædicatione conuertibilia : & est ac si dixisset, & q̃ omnes illæ differentie sint omnes differentie, ex quibus constitui-
F rur hoc definitum. quando enim ille, qui diuidit, non dimittit aliquā rei differentiarum, oportet q̃ inueniatur differentia reciproca, & non omittatur aliqua res de substantia rei definitæ. Dixit aut hoc, quia aliquā inuenitur differentia reciproca, omissa aliqua re, quæ sit de substantia rei definitæ : & putaretur, q̃ habeatur rei cōpleta definitio : & non est definitio ob esse ipsam reciprocationem cū illo, & cognitionē illius quidditatis. Et postq̃ narrauit hæc tria, enuntiauit causam

B V R A N A

ut doceatur q̃ primum ex ijs, & secundum erit ordo ipsis: cū præmiserimus primum: quod est magis vñ: postea adducemus scdm : qd est magis appropriatū ex ambobus illis: & ordo iste, erit vtiq;, cū erunt differentie: postea adducemus secundū : quod est magis appropriatū ex vtrifq; : & ordo iste, erit vtiq; : cū fuerint differentie, p̃ quas diuiduntur genera, aliqua magis appropriatæ aliquib; : cū vero fuerit vtraq; ipsarū magis vñ suo cōpari, & magis appropriata, q̃ alterū : & vtraq; æqualia speciei, cuius intendit definitio, hoc est, cū aggregatæ fuerint : dñ vtiq;, q̃ magis significans sup substantia rei est, quod debet præmitti primum : & posteaq̃ cōmemorauit duas istas intentiones: quæ debent obseruari in ipsis, mentionē fecit de tertia: & est, p̃ quod sciatur, q̃ compositum ex genere & differentiis est definitio sp̃ei, cuius intendit definitio, quòd q̃, aggregatio ipsorū sunt hæc: sensus est: & tertium, quod verificat de definito in prædicatione istius vñ, hoc est, q̃ sint æqualia ipsi, & conuertibilia cū ipso in prædicatione: & quasi dixit: q̃ oēs differentie sunt oēs differentie, ex quibus constitui hoc definitum : & hoc, qm̃ cū non dimiserit diuidens differentiam aliquā: oportet vtiq;, q̃ inueniatur differentia conuertibilis : & non dimittat aliquid de substantia definiti: atqui dixit hoc : qm̃ inuenitur vtiq; differentia equalis cum hoc, q̃ dimittit aliquid de substantia definiti, & existimat, q̃ rei est definitio perfecta, & nō est definitio perfecta, & non est definitio, ut sit in ipsa cōuertibilitas & cognitio essentia: & posteaq̃ cōmemorauit hæc tria, commemorauit

ABRAM

causam necessitatis intendendi illa in ipsa diuisione. Et dixit: Harum quidem primum est, quia iam potest est sicut quod syllogizetur de accidenti quod sit, & quod constituat genus, id est oportet illum, qui diuidit, intendere in ipsa diuisione differentias essentielles: quoniam res, quae de aliqua re praedicantur, quae sunt syllo ostensae, aut per se notae, aliquando sunt accidentia, & aliquando sunt genera: & ut vltus inquam praedicata essentialia. Accidentia autem non notificant rei essentiam. Hanc itaque ob rem oportet diuidentem, quoniam diuisionis via intendit educere definitionem, quod diuidat genus per differentias essentielles, non per differentias accidentales. Postquam autem retulit huius causam, enuntiavit secundam rem, quod est ordo, & dixit: Ordo vero prout decet sit, si capiatur quod primum est, id est, ordo vero euenit diuidentem ex essentia diuisionis, quando obseruauerit diuidere supremum genus, & genera, quae sunt inter supremum & ipsum primum definitum, & differentiam primam in initio perillarum vniuersaliorum: deinde ab illa transferatur ad illam, quae est infra illam in vniuersalitate, & in eius descensu non omiserit aliquam differentiarum, usque ad infimam. Deinde notificauit quando proueniet diuidenti hoc opus, & dixit: Hoc autem est ponere quod de omnibus affirmatur, de hoc vero non omnes, id est, hoc erit diuidentis opus, quoniam vltus fuerit differentijs oppositis, quae insunt omnibus speciebus, quae huic generi subsunt, & non insunt rei definitae, nisi altera duarum oppositarum terminum: & similis est res in speciebus diuidentibus specie definita. Deinde dixit:

Neces-

BVRANA

rauit causam, quod sit necessarium ad construendum super ipsis per diuisionem: & dixit: primum igitur ex his: quoniam fieri vtiq; potest, quemadmodum: qui ratiocinat ad accidens, quoniam inest, & quod construit genus: sensus est: atqui sequitur, quod construat diuidentem per diuisionem super differentijs substantialibus: quoniam ea, quae praedicantur de ijs, quae sunt manifesta per syllogismum, aut nota per se, erunt vtiq; accidentia, iamque erunt genera, & in summa praedicata substantialia, & accidentia, quae non docent substantiam rei: ad hanc igitur intentionem oportet diuidentem, qui vult extrahere definitionem per viam diuisionis, ut diuidat genus per differentias substantiales, & non per differentias accidentales: & postea commemorauit causam in hoc: commemorauit, quoniam prouenit intentio secunda, & est ordo: & dixit: ordo autem secundum id, quod decet, erit vtiq;, si acceperit primum: sensus est: ordo autem proueniet vtiq; diuidentem ex substantia diuisionis: cum obseruauerit & diuiderit genus superius: & genera, quae non sunt inter superius & definitum primum, & primum ex differentijs per vltus ipsis: & postea transtulit ad illud, quod est sub ipso per vniuersalitate, & non dereliquit in descensu suo differentiam aliquam usque ad illud, quod est sub ipso: postea docuit, quoniam proueniet iste operas ad partem: & dixit: & hoc erit, quod ipsum, si posuerit, quod sequitur omnia, ad hoc autem non omnia: sensus est & hic operas erit ad diuidentem: cum fecerit differentias oppositas: quae insunt omnibus speciebus: quae sunt sub hoc genere, & non insunt rei definitae: sed insunt ipsi loco alio duo opposita tantum: & consistit se habet res in speciebus, quae diuidunt in non definitum. Deinde dixit:

Et

Posteriorum

A B R A M

P Necessario enim inuenitur aliqua res talis, id est, hoc autem est possibile, quia necessario oportet quod inueniantur tales differentiae in omni genere. Deinde dixit: Et quando hoc sumpserit in rebus, quae sub iunt, fiet hic idem modus, id est, quando diuidens ceperit tales differentias, & per eas diuiderit genus illarum, sub cuius altera scit ingredi ipsum definitum, & aggregatum huius generis inuenitur vniuersalius definitio, conuenit procedere in diuisione huius differentiae, quae subest huic speciei, quae definiri intenditur hoc eodem processu: hoc est, quod illius diuisio per opposita includat quod subest illi primo generi. Dum autem dixit: Erit enim secundares, quae est aliarum rerum, quae resident prima, id est, differentia enim secunda, quam recipit, quando ei adijcitur conditio, quae adiecta fuerat primae differentiae vna cum ipsis opposita, inuenitur communis omnibus speciebus subintranibus hanc differentiam, sicut differentia & eius opposita erat omnibus speciebus, quae suberant primo generi. Deinde dixit: Tertia vero est rerum quae subsequuntur, id est, & tertia differentia, quando hoc modo sumitur, inest speciebus, quarum est secunda differentia. & intendit per hoc, quod sicut non est medium inter tales differentias, sed quaedam quibusdam inuicem succedunt, sic res se habet in speciebus, quarum sunt haec differentiae. Et postquam protulit hoc, duxit ad hoc argumentationem, Et dixit: Ex quo enim quoniam auferat id, quod superius est, res, quae ei succedit sit reliquarum prima, sicque de reliquis alijs, id est,

B V R A M A

Et hoc, quoniam est utique ex necessitate aliquid tale: sensus est: atqui hoc est possibile, quoniam sequitur, ut inueniat ex necessitate siue istis differentiis in omni genere. D. d. Cumque; acceperit hoc, erit utique in ijs, quae sunt infra ille idem modus: sensus est: cumque; acceperit diuidere huiusmodi differentias, & diuiderit per ipsas genera: quod nouit, quod definitum ponitur sub vna ipsarum: & inuenit aggregatum ex hoc genere vltius definitio: conuenit utique, ut procedat per diuisionem differentiae, quae est sub hac specie: cuius intendit definitionem hic idem diuidens: hoc est, quod diuisio ipsius per opposita comprehendit genus, quod est sub genere primo: cum vero dixit: & hoc quod sit secundum, quod est ad ea, quae sunt primum: sensus est: & hoc, quoniam differentia secunda, quae opponitur ipsi: cum posita fuerit conditio in ipsa: quae posita fuit in differentia prima, & oppositum ipsi inuenit vltius omnibus speciebus: quae ponuntur sub potestate differentiae: quae admodum inest differentia & oppositum ipsius omnibus speciebus, quae sunt sub genere primo. D. d. Et tertium ad ea, quae sunt contigua: sensus est: & differentia tertia, cum accepta fuerit per hunc modum inest speciebus: quae consequuntur species: quibus est differentia secunda: atqui voluit per hoc, quod inter huiusmodi differentias non est medium: sed consequuntur se inuicem contiguae ex dispoitione, quae est in speciebus: quarum istae sunt differentiae: & posteaque enuntiavit hoc, adduxit probationem in hoc, & dixit: & hoc, quoniam cum ablatum fuerit hoc, quod est supra, res utique, quae sequitur ipsum, erit prima ad reliqua, & consistet in ipsis postremis, quae sequuntur: sensus est: atqui hoc utique est consequens: quoniam

ABRAM

id est, hoc autem fieri oportet, quia quando auferitur prima differentia, auferuntur species, quibus hæc differentia est differentia illas continens: & remanet differentia, quæ succedit speciebus, quæ constituuntur per tertiam differentiam, & ideo dicitur de differentia, quod sit illa, quæ speciem de nouo facit.

BVRANA

qm̄ cum ablata fuerit dñia prima, A auferunt per ablationem ipsi spēs: quibus hæc dñia est dñia vñs: & derelinquitur dñia: quæ consequit spēs: quæ constituunt per dñiam primā: & consi. r̄ cum ablata fuerit hæc dñia secunda, auferunt per ablationē ipsius spēs: quæ constituuntur per ipsum: & derelinquuntur spēs, quæ constituantur per differentiam tertiā: & propterea dicitur de dñia, q̄ est illa, per quam innouatur species.

T.21.ps. Quod autem omnia hæc sint, manifestum est ex eo quod accepit, & primum secundum diuisionem, quoniam omne aut hoc, aut hoc animal B est: inest autem hoc, & rursus huius totius differentiam, vltimi vero non amplius esse differentiam, aut & statim cum vltima differentia à toto non differre specie hoc: manifestum enim quod neq̄ plus adiacet, omnia enim in eo quod quid est accepta sunt horum, neq̄ deficit vllum: aut enim genus, aut differentia vtiq̄ esset, genus quidem igitur & primum, & hoc quod cum differentijs assumitur: differentia vero omnes habentur, non enim amplius sunt posteriora specie: namq̄ differret vtiq̄ ipsum vltimum, hoc autem dictum est non differre.

T.c.79 Quod vero illarum aggrega- rum hæc sint, iam manifestū est ex acceptione rei primæ in ipsa diuisione de ipso toto: quod autem totū ipsum sit tale animal, aut tale animal, & tale animal et tale animal insit, & q̄ dñia etiā sit huius totius, & q̄ huius altera non sit differentia, & q̄ inter illud cum vltima differentia, & ipsam differentiam quo ad eius prædicationem de omni non sit differentia: euident enim est, q̄ ille nō acceptat & ponit aliquā rem dñiam: omnes enim captæ sunt in eo q̄ quid sit, & ab harū nulla

Dixit Arist. Quod autem ag- T.c.79 gregatio istorū, declaratū vtiq̄ fuit ex acceptione vniuscuiusq̄ C primi per diuisionē à toto, siue quoniam erit animal hoc, aut animal hoc: & animal hoc inest, & quoniam differentia consimiliter etiam huic: quodq̄ non inest huic alteri differentia: quodq̄ ipsum est cū differentia vltima: inter quam & prædicationem suam totius non est differentia in specie: & hoc, quoniam manifestū, q̄ ipse non vult & ponit aliquā differentiam, qm̄ omnes ex sunt acceptæ ex via quid est: neq̄;

Posteriorum

ABRAM

Nulla dissoluit, nec caret re: aut enim est genus, aut dñia ipsius definiti: genus aut est primum, quod simul sumitur cū ipsis differentiis: differentia aut omnes affirmantur, & tunc non inuenitur aliqua res, quæ sit vehemioris posteritatis. sin autē, esset alia specie differens: hæc autem dictum est q̄ non differat.

Cā 79 Postq̄ ostenderat quo modo diuidens constituat duas res, quas expedit sumere, Cœpit commonstrare quo modo constituat terriā rem, aut quō manifestū fiat, q̄ iam euenit ei. Et dixit: Quod vero illarū aggregatum hæc sint, iam manifestū est ex acceptione rei primæ in ipsa diuisione de ipso toto. i. q̄ vero aggregatū ex genere & differentiis sit de substantia rei definitæ, nō superest, neq; deest. per hoc itaq; cōmonstratur tua diuisio generis p̄ primas dñias oppositas, quæ proprie decernunt genus ipsius definiti, adeo q̄ extra illud non sit aliqua res de his, quæ illi subsunt. v.g. quia quando nos intendimus definire aliquā specierum ipsius animalis, diuidimus animal in eius oppositas dñias, q̄ animal proprie decernunt: deinde dignoscemus cui differentiarum oppositarum diuidētium genus subsit hæc spēs, quæ definiri intenditur: & dum hoc nouerimus scimus q̄ hæc dñia cum genere contineat hanc speciem, quæ intenditur definiri. Et hoc significauit quando dixit: Totum autem ipsum sit tale animal, aut tale animal, idest, quando vero sciuerimus intendētes in definitione hominis ipsius genus, & q̄ oē animal,

gratia

BVRANA

neq; superest, neq; deficit aliqd ex his, neq; vnū: & hoc, qm̄ aut erit genus aut dñia: & genus ipsum est primum: & ipsum est, quod accipitur cum differentiis simul: & dñia sunt omnes consequentes: neq; erit aliquid posterius: q̄ si foret: eēt utiq; aliquid aliud differens specie: hoc aut dictum utiq; fuit q̄ non differt.

Posteaq; declarauit, quō cōsistit **Cō. 79** diuidens sup̄ duabus intentionibus: quib⁹ indiget: cœpit declarare, quō consistit sup̄ intentione tertia: aut quō monstratur, q̄ iā deueniunt ad ipsam: & dixit: q̄ aut aggregatio ipsarū sunt hæc, declaratū utiq; fuit ex acceptione alicuius primi ex diuisione: sensus est: q̄ aut aggregatū ex genere & differentiis sit idem cum re definita, cui nō deficit, neq; superest: hoc utiq; declaratū fuit ex diuisione generis per dñias primas oppositas: quæ appropriantur generi definiti: sm̄ q̄ non erit pars ipsius aliquid ex eo, quod est sub ipso: ut in exēplo, si intentio nostra fuerit definire spēm aliquā ex speciebus aialis: cōprehendimus utiq; aīal ad dñias suas oppositas: quæ appropriantur animali. deinde cognoscem⁹ sub vera dñiarum oppositarū ex differentiis generis ponit hæc spēs, cuius intendit definitio: cūmq; cognouerimus hoc, cognoscemus, q̄ hæc dñia simul cū genere ē vñs huic speciei, cuius intendit definitio: & hoc est, quod significauit, cū dixit: & q̄ admittat, q̄ erit aīal hoc, aut aīal hoc: sensus est: atqui cū nouimus, cū intendimus definitionem hoīs, q̄ animal est genus ipsius: quodq; aīal erit

ABRAM

gratia exempli, sit rationale, aut irra-
tionale: & sciuerimus, qd aial rōnale
insit homini, & qd hæc dīa insit oī
homini. Et hoc significauit qñ di-
xit: Et tale aial insit, & qd dīa ēt sit
huius totius. Deinde meminit de ter-
tia specie cognitionis, Et dixit: Et qd
huius altera nō sit dīa. i. qd qñ. cum
duabus præassumptis rebus sciueri-
mus, qd homini non insit alia diffe-
rentia superaddita dīæ, quæ conne-
xa est suo generi, quæ inest, iā nobis
cōstat, qd inter genus cum dīa vlti-
ma, quā ei conneximus, aut cū diffe-
rentijs, quæ illi & generi interpositæ
sunt, & ipsam speciē, quæ definiri in-
tendit, non sit dīa media. Et illud
intēdebat dū dixit: Et qd inter illud
cū vltima dīa, & ipsam dīam, quo
ad eius prædicationem de oī, nō sit
dīa. i. qd includens ambas notiones
sit æquale, & qd vnū illorū inferat al-
terū, hoc est inter nostrum nosse qd
inter dīam, quā illi conneximus, &
prædicationē speciei, quæ definiri
intenditur p ipsam dīam, & nostrū
nosse, qd inter genus cum differentiā,
quā illi conneximus, nō sit differen-
tia inter ipsam & prædicationē spe-
ciei, quæ definiri intēditur. Deinde
protulit argumentationem, qua no-
bis occurrat veritas, qd taliū oratio-
num partes sint definito æquales. Et
dixit: Euidens enim est, qd ille nō ac-
ceptat, & ponit aliquā rem dīam:
oēs enim captæ sunt ī eo qd quid sit,
id est, quod euidēs sit ex hoc opere,
quod retulimus est, quia nō accipi-
mus dīam, quæ sit dīa in definitio-
ne rei: hoc est, quia nos nō capimus
in talibus definitionibus differentiā
superadditā. differentiæ enim, quas
capimus de genere, semp prædicant

de

BYRANA

erit exempli gratia aut rōnalis, aut A
non rationalis: & cognoscemus, qd
aial rationale inest homini: quodq;
hæc dīa inest omni homini: & hoc
est: quod significauit, cum dixit: &
aial hoc inest: quodq; dīa cōsistit
inest huic toti: deinde cōmemora-
uit spēm tertiam scientiæ, & dixit:
quodq; non inest huic dīa alia: sen-
sus est: cum nouerimus simul cum
duab⁹ intētionibus præcedentibus, qd
non inest homini dīa alia supaddi-
ta dīæ: quæ componitur cū genere
suo: quæ est rationale: iam vtiq; cō-
fistimus sup eo, qd genus simul cum B
dīa vltima: quā adduxim⁹ in ipso:
aut in differentijs: quæ sunt inter ip-
sum & inter genus: qd non est dīa
inter ipsum & inter spēm, cuius in-
tendit definitio: & hoc est: quod vo-
luit, cum dixit: fm qd est consistit etiā
simul cum dīa vltima: inter quā &
prædicationē suā totius nō est dīa:
sensus est: qd summa cognitionū est
æqualis: & vna ipsarū sequit alterā,
hoc est, cognitio nostra, quā intelli-
gimus in genere, non superaddit ei,
cuius intendit definitio per dīam,
aut cognitio nostra, qd genus simul C
cum dīa, quam intelleximus, non
habet dīam inter se & prædicatio-
nem suā de ea, cuius intendit defini-
tio: postea adduxit probationē: ex
qua cadunt nobis signa in huiusce-
modi sermonibus: quas diuisimus
æquales definito, & dixit: & hoc, qm
manifestū, qd non vult, & ponit ali-
quā dīam: qm omnia ea accipiun-
tux via quid est: sensus est: & hoc,
qm manifestū est ex hoc facto: de
quo mentionē fecimus, qd non acce-
pta fuit dīa superaddita: qm dīæ,
quas volumus semper, prædicantur

Log. cū Auer.

VVV de

De specie, quæ definiiri intenditur in eo q̄ quid sit, superaddita autē non prædicantur de re in eo quod qd sit. Dum autem dixit: Et ob harū nulla dissoluitur, nec caret re, idest, similiter videtur etiam de nobis inferentibus ordine certo primas differentias: primis itaq; non deest aliqua res, quæ sit aliqua partium, ex quib⁹ sibi consent ipsæ definitiones. Deinde demonstravit hanc rē & dixit: Aut enim est genus, aut differentia ipsius definiti. Deinde dixit: Genus autem est primum, quod simul sumitur cum ipsis differentijs, differentia autem omnes affirmantur, idest, quod deiciamus ipsum gen⁹ ab agendo hoc opus, quod diximus. Iam enim posueramus in hac oratione primum genus cum differentijs inesse definito. Et non est ommissa aliqua differentiarum affirmatarum de definito, quin eam connexerimus cū ipso genere. Et illud intendebat dum dixit: Differentia autem omnes affirmantur. Deinde dixit: Et tunc non inuenitur aliqua res, quæ sit vehementioris posteritatis. i. sequit⁹ q̄ non inueniat⁹ aliqua dīa, quæ sit posterior his differentijs, hoc est, illis superaddita. si autē esset hic aliqua superaddita dīa, expediret q̄ illius nā cum illam præcedentibus differentijs, & genere, differat a nā rei, quæ definiiri intenditur. Iam autem posueramus, q̄ natura definitionis aggregatæ ex genere & differentijs præcedentibus, conveniat naturæ ipsius definitæ: hæc autem esset absōna repugnantia. Et hoc significavit quādo dixit: Sin autem, esset alia specie differēs: hæc autem dictum est q̄ non differant.

de specie, cuius intenditur definitio ex via quid est, & superaddita non prædicantur de ex via quid est: & cum dixit: & nihil superest, aut deficit ex his: sensus est: & consimiliter etiam apparet ex eo, q̄ ordinavimus differentias primas hic primas, non deficit utiq; aliquid: quod sit aliqua partium, ex quibus constituuntur definitiones: deinde declaravit hoc, & dixit: siue fuerit genus, aut dīa, & si deficit, aut q̄ sit genus definiti, aut aliqua differentiarum suarum. D. d. Genus, quod est primum, & quod accipitur simul cum differentijs, & differentia sunt omnes consequentes: sensus est: q̄ cadat genus ex eo, q̄ facit hoc genus, quod diximus: qm̄ iam posuimus ipsum in hoc sermone genus primū simul cum differentijs inesse definito, & non prætermittit fuit ex differentijs consequentibus definitum dīa, quam intelligimus cum genere: & hoc est: quod voluit cum dixit: & dīa ipsæ sunt omnes consequentes. Deinde dixit: Neq; erit tūc aliquid posterius: sensus est: & sequitur, q̄ non inueniat⁹ differentia posterior istis differentijs, hoc ē superaddita ipsis: & si fuerit hic differentia addita: oportet utiq;, q̄ sit natura ipsius simul cum eo, quod præcedit ex differentijs & genere, diversa, & natura rei, cuius intenditur definitio: iamq; positū fuit, q̄ natura definitionis aggregatæ ex genere & differentijs præcedentibus cōsentit naturæ definiti. quod est diversum & non coheret: & hoc est: quod significavit, cum dixit: & si non, erit utiq; diversum in specie ista: de qua iam dictum fuit, quod non est communicans.

Quæꝛere vero oportet inspicieꝛtem ad similia & iꝛdifferentia: pꝛi-
muꝛ quid omne idẽ habent, postea rursus in alteris, quæ in eodem
quidem genere sunt cū illis: sunt autẽ ipsiꝛ quidem eadem specie,
ab illis autẽ altera: quando autẽ in his acceptuꝛ fuerit aliquid om-
niꝛ idẽ, & in alijs consimiliter in acceptis omniꝛo considerare, si
idẽ, quousq; ad vnam deuenerit rationẽ, hæc eniꝛ erit rei definitio:
si vero non processerit in vnam, sed in duas, aut plures, planuꝛ quod
non esset vtiq; vnuꝛ aliquid quod quæritur, sed plura.

ABRAM

T.c.80 Iam oportet, qꝛ tua sit quæꝛe-
re, quando consideras consimi-
lia in differentia, pꝛimo quidem
quæ sit res vna eadem, quæ om-
nibus illis insit: deinde ab initio
quæꝛere alias res, quæ & illæ &
hæ sint vnius eiusdem generis,
& hæ & illæ mutuo sint vnæ
eadẽ specie, & sunt alię res ab
his differentes: quando autẽ
acceptuꝛ fuerit in his quod om-
nibus ipsis vnuꝛ idẽ insit, &
in alijs rebus hoc ipso simili mo-
do: Et iam expedit quod ab ini-
tio scrutemur res, quæ insunt,
an sint vna eadem, & fiat per-
scrutatio donec perueniatur ad
vnam orationem: hæc eniꝛ est
rei definitio: quando eniꝛ pro-
cesseris hoc itinere, non proce-
des ad vnuꝛ, sed ad duo, aut ad
tria. Manifestuꝛ itaq; est, qꝛ im-
possibile sit quæsituꝛ esse vnuꝛ,
sed sunt plusquam vnuꝛ.

Cō.80 Hoc est pꝛceptuꝛ, quo notificat quẽ
dam moduꝛ, quo dū vsus fuerit ille,
qꝛ definiturus ē, sibi cōstat nā rei, qꝛ
definiri intendit, hoc est nā, quā si-
gnificat nomẽ rei, qꝛ definiri itẽdicit.
Siquidẽ

BVRANA

Dixit Aristo. Oportet autẽ, T.c.80
vt sit quæstio tua cum eo, qꝛ spe-
cularis similia non diuersa: pꝛi- B
mo quidẽ, quid est vtiq; quod
inest omnibus iꝛs vnuꝛ & idẽ:
deinde quæꝛes à pꝛincipio de
alijs: quæ sunt in eodem genere:
& hæc sunt inter se eadem secun-
duꝛ speciem, & ipsa sunt alia
ab his: cūq; acceptuꝛ fuerit
in his, quod inest omnibus vnuꝛ
& idẽ, & in alijs consimiliter
hoc exemplo: & ad hoc oportet,
vt inuestigemus à pꝛincipio, de
rebus inexistentibus, si est vnuꝛ
& idẽ: & erit inuestigatio, quop- C
usq; deuenerit ad rationẽ vnā:
& hoc, quoniam hæc est defini-
tio rei: erit eniꝛ, cū processeris
hac via, quod non deuenies
ad vnuꝛ, sed ad duo, aut ad tria.
Planuꝛ igitur, quod fieri non
potest, vt sit quæsituꝛ vnuꝛ,
sed plura.

Hoc pꝛcepto docet modus: quo Cō.80
cū feceris definitionem, cōstructa
erit natura rei, cuius intenditur defi-
nitio: hoc est sup quo significat no-
men rei, cuius intenditur definitio:

VVV ij aut

Posteriorum

D

ABRAM

siquidem vna natura fuerit de eo, dicitur hoc nomen vniuoce, si autem fuerint diuersae naturae, hoc nomen de illis dicitur æquiuoce. Et dū dixit: Iam oportet q̄ tua sit quære- re, q̄n consideras consimilia in dīa primo quidem quæ sit res vna eadē, quæ omnibus illis insit, idest, q̄n in- tendis definiri quod significat aliqd nomen sumēdo de indiuiduis rem, in qua conueniunt, & non differāt, iā oportet q̄ consideres de hoc qual- dam res: & primo, q̄ quæras de con- uenientia quid sit quod insit, & cō-
E municetur omnibus indiuiduis, de quibus absoluitur nomē huius rei, quæ definiri intenditur. Deinde di- xit: Deinde ab initio quære re alias res, quæ & illæ & hæ sint vnius eius- dem generis, idest, deinde intende- mus etiam commōstrare cōmune alijs indiuiduis, quod ipsum & pri- mum commune intrant rem, quæ definiri intenditur, hoc est, ipsum quæsitum. Et illud significauit q̄n dixit: Quæ & illæ & hæ sint vnius eiusdem generis. D.d. Et hæ & illæ mutuo sint vnæ eadē specie: & sunt
F aliæ res ab his differētes, idest, & hæc indiuidua, q̄n eorum intentionem intēdimus, oportet etiā q̄ sint vnū specie: & si sit aliud commune præ- ter illud primum commune. D.d. Quando aut acceptum fuerit in his quod omnibus ipsis vnū idē insit, idest, & q̄n considerauerimus hoc fm cōe, quærimus etiam de ipso ali- quā rem cōm, quæ insit, & vna ea- dem, quā dū inuenerimus vnā in esse omnib⁹ illis, faciemus de tertio cōi indiuiduis rei, quæ definiri intē- ditur. hoc idem opus, s̄ q̄ quærem⁹ etiam rem cōmunem, quā sciemus:

et

BVRANA

aut est natura vna: de qua dī nomē istud p̄ consensum, si sint nāq̄ diuer- sę: & hoc nomē dī de ipsis p̄ cōitatē: & cum dixit: oportet aut, vt sit q̄o tua cū eo, q̄ specularis filia nō diuer- sa: primo quidē, quid est illud, quod inest oībus ijs vnū & idē: sensus est: cum intendis definiri aliquid, super quo significat nomen aliquod, cum accipis p̄ indiuidua intētionem, in qua assimilant, & nō diuersificant: oportet vtiq̄, vt speculeris in hoc ali- qua: primo quidem, cum quæris de similitudine, quid est, quod inest, & cōprehendit in oībus indiuiduis ex indiuiduis, de quib⁹ absoluit nomē rei istius: cuius intendit definitio: postea dixit: deinde quæres a princi- pio de alijs, quæ sunt in gñe vno & eodem: sensus est: deinde intēdem⁹ consistit et ad cōprehendendū indiui- dua alia, & ad cōprehendendum pri- mo ea, quæ ponunt in re, cuius intē- ditur definitio, hoc ē quæres: & hoc est: quod significauit, cū dixit: quæ sunt in genere vno & eodem. D.d. Et hæc ipsa inter se sunt vnū & idem in specie: & ipsa sunt alia ab his di- uersa: sensus est: & hæc indiuidua cum cōstruxeris speculationē de ip- sis, oportet consistit et, vt sint vnū in specie: & si fuerit vñ vnū aliud ab ipso vñ primo. D.d. Cūq̄; ele- gerimus hoc vñ secundū, quærem⁹ consistit et in ipso intētionem vñem, quæ inest omni ipsi, & est vna ex ip- so & eadem: cūq̄; inuenerimus ip- sum vnā, & inerit in summa ipsis, fecimus vniuersale tertium ex indi- uiduis rei, cuius intendimus defini- tionem: & hic est operās idem, hoc est, vt quæramus consimiliter etiam intētionem, quæ assimilatur ipsi: cūq̄;

A F F A M

Et dum illam inuenerimus, confide-
ramus illas res, quæ conveniunt in
illo cōmuni: quæ si fuerint vna res,
res itaq; quam definire intendim⁹,
est vna res. Et hoc significauit dum
dixit: Et iā expedit q̄ ab initio scru-
temur res, quæ insunt, an sint vna
eadem, id est res quæ conueniunt in
illo cōmuni inuento. Dum autē
dixit: Et fiat per scrutatio, donec per-
ueniatur ad vnā orationem. i. ad
vnā rem cōm summe illius cōis.
Deinde dixit: Hæc enim est rei defi-
nitio, id est, quando peruenerimus
ad vnā rem, quæ sit huiusmodi hæc
illa est rei definitio: hæc enim est dif-
ferentia, quæ dum connectitur ge-
neri huius speciei fit ex illa ipsius de-
finitio. deinde dixit: Quando enim
processeris hoc itinere, non proce-
des ad vnum, sed ad duo, aut ad tria.
Manifestum itaq; est, quod impos-
sibile sit quæsitum esse vnum, id est,
quando processeris & consideraue-
ris res, quibus communicaueras il-
lud commune, quod speciebus in
quas partitur hæc species, non sint
illæ res, in quibus conueniunt vna
res, sed duæ, aut tres. sicq; notū est,
q̄ impossibile sit, quod id, quod si-
gnificat nomen illius rei, quæ defi-
niri intenditur, sit vna res, sed est
plusquā vna res, & hoc nomē est
dictum analogicæ. Et ad ostentatio-
nem illius, quod dicit, est, q̄ qñ que-
rimus definitionem alicuius specie-
rum, quarum nomē putamus, q̄ de
eis dicatur vniuocæ, sit q̄ diuidam⁹
hanc speciem in duo cōia, aut tria,
aut plura, de quib⁹ putemus q̄ sint
dīa in hac specie: deinde considere-
mus in omni cōitate rei, in qua con-
ueniāt individua illi⁹ cōmunitatis:
postea

B V R A N A

cūmq; inuenerimus ipsum, confide-
rabimus res illas, p̄ quas assimilatur
ipsum vñe: & si erunt res vna: illud
vñq;, cuius quærim⁹ definitionem
erit res vna: & hoc est, qđ significa-
nit, cūm dixit: & oportet vt inquirā-
mus à principio de ijs, quæ insunt, si
sunt vnum & idem: sensus est: & ea,
quæ insunt ijs, quibus assimilatur ip-
sum vñuersale, sunt species: & cūm
dixit: & erit inuestigatio, quousque
deueneris ad rationē vnā, hoc est
ad intentionem vnā vñem ad cō-
prehendendum ipsum vñuersale.
D. d. Et hoc, qm̄ hæc ē definitio rei: **B**
qm̄ hæc est differentia, quam cūm
cōiunxerimus generi istius speciei,
erit ex ipsa definitio ei⁹. Deinde di-
xit. Erit enim, cum processeris hæc
via, q̄ nō deuenies ad vnum, sed ad
duo, aut ad tria. Planum igitur fieri
non posse, vt sit quæsitū vnum: sen-
sus est: cūmq; processeris & specula-
tus fueris ea, quibus assimilatur ip-
sum vñe: qm̄ species, per quas diuidi-
tur hæc species, non inueniuntur res
ille, per quas assimilantur intētiōi
vñi, sed duabus aut tribus. Planum
igitur fieri non posse, vt si illud, qđ **C**
significat nomen rei, cuius quærim⁹
definitionem, intendo, sed erit hoc
plus intentione vnā: & erit hoc no-
men dictum per determinationem
& declarationem ei⁹, quod dictum
fuit: qm̄ cūm quæsiuerimus defini-
tionem alicuius specierum: de qui-
bus existimat⁹, q̄ nomen ipsorū dē
per cōsensum: ipsum est, vt diuidat⁹
spēs ista in duo vñia, aut tria, aut plu-
ra ex eo, q̄ existimat⁹, q̄ ipsa sunt di-
uersa in hac spē: deinde cōsiderabi-
mus in summa vñe rei, p̄ quā affimi-
lant⁹ individua ipsi⁹, idiuuidis vñis
VVV iij deinde

ΑΒΓΔΕΖ

¶ postea capiemus singulas illas res, in quibus conveniunt individua singula cum comitatu illius comitatus: & si con- nexerimus omnibus illis rebus, in quibus conveniunt individua comitatus unam rem, pronuntiabimus hoc quæsitum esse unam rem. si autem ei connexerimus plusquam unam rem, enuntiabimus hoc quæsitum esse plusquam unam rem: hæc autem causa iuvat in via compositionis, non in via divisionis, ideo apud eum via compositionis est potior quam via divisionis.

ΒΓΔΕΖΑ

deinde accipiemus res illas: per quas assimilantur individua universalis ex illo universalis: & si coniunxerimus omnibus istis intentionibus, per quas assimilatur universale, intentionem aliam: iudicabimus, quod hoc quæsitum est plusquam intentione una: & hoc præceptum utile est in via compositionis per viam divisionis: & propterea via compositionis apud nos erat longinquior via divisionis.

T. 11. ps

¶

Ut dico, si quid est magnanimitas quaereremus, considerandum in quibusdam magnanimis, quos scimus, quid habent unum omnes in quantum tales, ut si Alcibiades magnanimus, aut Achilles, & Ajax, quid unum omnes habent? non tolerare iniuria affecti, ille enim bellavit, iste autem iratus est, hic vero interemit seipsum. Rursus in alteris, ut Lysandro, aut Socrate, si utique indifferentes sunt & bona & mala fortuna affecti: hæc duo capiens considero, quid idem habent, & non impassibilitas circa fortunas, & non tolerantia cum iniuriantur, si vero nihil, duæ utique species essent magnanimitatis.

T. 11.

¶

Dico autem hic id, quod nos descripsimus: scilicet, quod si quaeremus quid sit magnanimitas, oportet quod inspiciamus, & consideremus species illorum, qui magnanimi sunt, de quibus nos scimus quæ sit res, quæ omnibus una infit, in eo quod quid sit, hac de nominatione. verbi gratia, quia quidam homines sunt magnanimi, ut Alcides, & Achilles, & Ajax: & si expediret scrutari, quæ res sit quæ inest, quæ sit omnibus illis una, est, quod non ferant rem publicam, quia unus eorum dimicatus est, & alter inimicus fuit, & reliquus seipsum interfecit.

Rursus

Dixit Arist. Dico autem per hoc, quod nos disposuimus: & hoc, quoniam si quaereremus, quid est magnanimitas: oporteret, ut videremus & consideraremus in speciebus: quæ sunt magnanimæ: quas scimus, quæ est dispositio una inexistens omnibus ipsis per viam quid est in hac dispo- ne: ut in exemplo, quoniam Alcibiades magnanimus, & Achilles: si oportet, ut quaeramus, quæ est intentio inexistens: quæ est una omnibus istis: & hoc, quoniam ipsi non tollerauerunt colligantiam: & hoc, quoniam unus ipsorum bellavit, & alter iratus fuit, & alter interemit seipsum: deinde

T. c. 11.

A R R A M

Rurſus hoc exemplo de alijs vi-
ris ab initio hoc commonſtrabi-
tur, de Alexandro aut Socrate,
& ipſorum rei definitio eſt, quia
inuariabiles fuerint, quando eu-
fortunio proſperi fuerunt, & q̃
non contriſtati ſint: & quando
ambæ hæ res captæ fuerint, ſcu-
tandum eſt, quæ inſit vna eadẽ
non recipere impreſſiones ab ac-
cidentibus, & defectus tollerantia
ob inopiam. Si autẽ non fue-
rint vna, ſunt due ſpecies cõſtan-
tes ipſius magnanimitatis.

Cõ. 81 Poſtq̃ enũtiauit modũ, quo con-
ueniat, q̃ q̃ quærit cõſtituat defini-
tionẽ alicuius, qđ aliqđ nomen ſignat, q̃
cõſiderandũ eſt an hæc res, quã nomen
ſignat, ſit vna res, aut plures res, cõ-
pit id cõmonſtrare in ſiſib⁹ cõis ora-
tionis quã deſcripſerat, Et dixit: Di-
co at̃ hic id, qđ nos deſcriptũ⁹, ſ. q̃
ſi q̃rerem⁹ quid ſit magnanimitas,
op̃3 q̃ inſpiciam⁹ & cõſiderem⁹ ſpēs
illorũ, q̃ magnanimi ſunt, de quib⁹
noſ ſcim⁹ q̃ ſit res, q̃ oĩb⁹ vna inſit, i
eo q̃ qđ ſit hac denoĩatione. i. exem-
plũ hui⁹, qđ dicim⁹, eſt, q̃a ſi q̃rerem⁹,
gfa exẽpli, magnanimi defini-
tione, iã expediret cõſiderare p̃dicationẽ
indiuiduorũ, de q̃bus dī, q̃ ſint ma-
gnanimi: & ſingula indiuidua ſin-
gularũ cõitatum, & ſingulas ſpēs, &
rem, qua hæc ſpēs denoĩat p̃ magna-
nimitatẽ. D. d. Verbi. g. vſq; ibi, & re-
liquus ſeipm̃ ĩterfecit. i. exẽplũ hui⁹
eſt, q̃a qñ cõſideram⁹ rē, qua deno-
minat talis & talis & talis virorũ no-
torũ apud eos i actionib⁹ actuũ, q̃b⁹
denoĩant p̃ ipſam magnanimitatẽ.
Definitio at̃ eorũ, q̃ hoc includit, eſt,
q̃ nō ferāt vniuerſitatẽ rei publicę:
illorũ

B V R A N A

deinde monſtratur hoc à princi-
pio in hominibus alijs ab exem-
plo hoc, vt Lyſandro, aut Socra-
te: & definitio diſpoſitionis ſuę:
quoniã ipſi non variati fuerunt
cum hoc, quòd profecit in bo-
no: cũq; accipiuntur hæ duę
diſpoſitiones: quæremus vtiq;,
quid eſt, quod ineſt vnũ & idẽ:
non admiſſio deſcriptionum ab
accidentibus, & defectus tolle-
rantia iniuriæ, & ſi non inuenie-
tur vnum: erunt vtiq; magnani-
mo duę ſpecies conſtitutæ.

Poſtea q̃ enũtiauit modũ, quo
conuenit vt conſiſtat quærens defi-
nitionẽ eius, quod ſignificat nomẽ:
ſi hæc res, quam ſignificat nomẽ eſt
res vna, aut plures: cõpit declarare
in talibus rationẽ vniuerſalem, quã
diſpoſuit: & dixit: volo aſit per hoc
illud, quod nos diſpoſuimus, vſque
ad id, quod dixit: quid eſt cum hac
diſpoſitione: vt in exemplo, de quo
dicitur, ſi quæramus exempli gratia
definitionem magnanimi: oportet
vtiq; vt ſpeculemur p̃dicationem
indiuiduorum: de quib⁹ dicitur, q̃
ſunt magnanima, & vnumquodq;
indiuiduũ ex toto, & vnãquamq;
ſpeciẽ: & intentionẽ, p̃p quã diſpo-
nit hæc ſpēs per magnanimitatem.
D. d. exemplum huius, vſque ad id,
qđ dixit, & alter interemit ſeipſum:
ſenſus eſt: exemplum huius: quoniã
cũ ſpeculari fuerimus diſpõnem,
per quam diſponit ille & ille & ille
ad indiuidua celebrata apud ipſos p̃
ſingulas operationes: quarum diſpõ
propter hoc eſt in magnanimitate:
& definiuerim⁹, qđ cõprehendit hæc
qñ ſi non tollerant colligantiam:

V V V iij et

B
Cõ 81

C

Posteriorum

ABRAM

D illorū enim vnus dimicat^r est cum Atheniēsis ob rē publicā: & alter odio habuit suos socios Græcos, & dimicat^r est cū illis: tertius autē seipsum interfecit. D.d. Rursus hoc exēplo de alijs viris hoc ab initio monstrabit^r vsq; ibi, & qd nō cōtristati sint. i. & qñ inuenerimus rem, qua sit hęc magnanimorū spēs, cōsideramus ēt aliā spēm illorū, qui hoc nomine appellati sunt, sicut fuit Socrates, & talis vir vulgatus apud eos fm hanc denotationē: & inuenim^r qd, res qua hi dicti fuerint magnanimi, sit, quia illi non excitabant^r gaudio, qñ eis eueniebant boni casus, neq; tristitia qñ mali casus eis contigebant. Et id intēdebat dū dixit: Quia inuariabiles fuerint, qñ eufortunio prosperi fuerunt, & qd nō cōtristati sint. Insinuauit Socratis tollerantiā de eo, quod ei euenit in interitu. Et sic alteri, de quo meminit, contigit aliquod euentum extra nām, & nō conturbatus est eius spiritus. D.d. Et qñ ambæ hæ res captæ fuerint, scrutandum est quæ insit vna eadē non recipere impressionem ab accidentibus & defectus tollerantiæ ob inopiam. i. qñ inueniuntur hæ duæ res quibus vtræq; hæ spēs dicuntur magnanimæ: quarum vna est carentia impressionum ab accidentibus, & altera carentia tollerantiæ cōtristatiū: & consideramus, an ambæ sint vna res, aut non sint vna: qñ inueniremus ambas illas non esse vnā, enuntiarem^r magnanimitatē esse duas differentes res, & qd magnanimi nomen dicatur de illis equiuocē. Et illud significauit qñ dixit: Si autē nō fuerint vna, sunt duæ spēs constantes ipsius magnanimitatis.

BVRANA

& hoc, qm vn^r ipforū bellū gessit est viris Atheniēsis, pp colligantiā: & alter irat^r fuit socio suo, & nō bellaui, & tert^r iteremit seipm: & declarat hoc à principio ex viris alijs, vsq; ad id, qd dixit, aut falsificat: sensus ē: cūq; inuenerimus dispōnē, pp quā vocauit hāc spēm aīę, magnanimitatē: cōsiderabim^r ad spēm aliā cōfistētem ex alia, & vocabim^r ipsum p hoc nomē: quēadmodū Socr. & vir ille celebrat^r apud ipsos cōfistēt cū hac dispōnē: & inuenit, qd dispō, pp quā vocant^r isti magnanimi, fuit: qd nō extollunt^r in letitia cū hoc, qd accidit ipsis accētia bona, & nō deprimunt^r, cū accidit ipsis accētia mala: & hoc est, qd significauit, cū dixit: nō variantur cū hoc, qd profecerunt in bono accētiū suorū, neq; dolent. Atqui designauit tollerantiā Socratiseo, qd inuenim^r ipm interemptū fuisse: & cōfistēt alijs, de quo fecit mentionē accidit nouū exiens à natura: quo non afflixit spiritū suum. [D.d. Cūq; accipiunt^r hę duę dispōnes: inuestigabim^r vtiq;, quid est, quod inest vnū & idem, non admissio descriptionū ab accidentibus, & defectus tollerantiæ iniuriæ: cūq; inuētæ fuerint duæ dispōnes: per quas vocatur vtræq; istarū duarum specierū, magnanima: quarū vna est, priuatio descriptionū ab accidentibus, & secūda, priuatio tollerantiæ ab angustijs: & cōsiderabim^r, si ambæ sunt dispō vna, aut nō sunt vna: cūq; inuētæ fuerint ambæ esse vnū: iudicabimus de magnanimitate duo diuersa: qd; nomē magnanimitatis dē de ipso per cōitātē. & hoc est, qd significauit cū dixit: & si nō erit vnum, erunt vtiq; magnanimo duæ species cōstitutæ.

Semp

par. 22. *Semper autem est omnis definitio vniuersalis: non enim alicui oculo dicit salubre Medicus, sed aut omni, aut specie determinans: facilius autem est singulare definire, quam vniuersale. quapropter oportet à singularibus ad vniuersalia transire. æquiuocationes etenim latent magis in vniuersalibus, quam in indifferentibus.*

ABRAM

T.c. 82. Ac omnis definitio est semper vñs: Medici. n. non enuntiant de medicamine huius oculi, sed de omni, aut qñ specie distinguitur. Aliorū aut definitio est leuior, qñ toti⁹ definitio. Et hāc ob causam expedit, q trans feramur ex rebus particularibus vñis ad res vñs. Magis. n. decipit nominis æquocatio in rebus vniuersalibus, quā in rebus non differentibus.

Cō. 82. Hoc attributū est vna cōditio de cōditionibus definitionis, s. q expediat q definitio sit cōis toti nāq ipsius definiti. Et est ac si voluisset tradere cām, qua sit q dum non inuenit rei vna definitio cōis, q illa res nō si vna, prout res apparuit in definitione magnanimi, qñ nisi inueniretur definitio vñs, possent vñus eiusdē rei esse dux definitiones. Et dñ dixit: Medici. n. non enuntiant de medicamine huius oculi, sed de omni, aut qñ distinguit specie. i. & hoc apparet ex qñtis in definitionibus quę sunt res vñs. Et hoc est manifestū ex artibus syllogisticis factiuis. v. g. quia, medici non definiunt rem, qua sit medicamen huius oculi signati, sed medicamē oculi fm q ipsum, aut oculi, qui est talis denominationis, quando diuidit oculū in eius species, s. qui sit talis denominationis, & talis denominationis. Et

BVRANA

Dixit Arist. Oīs autē definitio T.c. 82. semper est vñs: & hoc, qñ medici non definiunt in medicina hunc oculū, sed nomē, aut illū, qui distinguit specie: & definire singula facilius, quā definire vñs: & pp hanc cām oportet vtiq vt transferamur à rebus particularibus singulis ad res vniuersales: et hoc, qñ æquiuocatio decipit magis in vñs, qñ decipiat in indifferentibus.

Ista est dispō vñus cōditionis ex Cō. 82. conditionibus definitionis: & est, q oportet, vt sit definitio vñs omni nature definitæ: & quasi vult tradere: qñ res, cū non hēt definitionē vñā vñem, nō est res vñā, fm q apparet res in dispōne magnanimi: qñ si nō inuenit definitio vñs, non est possibile, vt inueniant vñi & eidem dux definitiones: & cū dixit: & hoc, qñ medici nō definiunt in medicina hunc oculū, sed oēm, aut illū, q distinguit spē: sensus est: & hoc apparet ex quętis in definitionibus, quę sunt res vñs: & hoc manifestū ex artib⁹ syllogisticis operatiuis: vt in exēplo, qñ medici nō definiunt rē, per quā erit medicina istius oculi designati, sed medicina oculi i eo, q est oculus: ipsa est medicina oculi, qui est cū dispositione tali cū eo, q diuidit oculus in dispōnes suas, hoc est i id, qā disponit, & disponit sic:

Posteriorum

A R R A M

D Et illud signauit qñ d. Aut qñ spē distinguit. Dñ aut d. Aliorū aut de finitio est leuior q̄ totius definitio. Intēdit q̄ definitio vltimarū spēū sit leuior, q̄ definitio generū: huius aut cā est, q̄a definitio spēū inuenitur ab ipsis indiuiduis sensu cōprehēsis. Et hoc intēdebat dñ dicit. Et hanc ob cām expedit q̄ transferamur ex rebus particularib⁹ vnīs ad res vles. Intēdit definitiōis eductionē, prout iā denominauerat p̄ compositionē. Deinde protulit cām huius facilitatis & d. Magis. n. decipit nominis æqui-uocatio in rebus vlib⁹ q̄ in rebus nō differētibus id est, cā aut, qua sumptio definitionis à particularibus sit facilior. est, quia nomen æqui-uocum non decipit in rebus particularibus: in vniuersalibus autem decipit. Et ideo apud eum modus compositionis est facilior modo diuisionis.

R V R A N A

sic: & hoc ē, qđ voluit, cū dixit: aut illum, qui distinguit specie: & cū dixit: & definire singula, facilius, quā definire vñ: sensus est: q̄ definire species vltimas est facilius, q̄ definire genera: & causa in hoc est: qm̄ definitio specierū inuenit̄ ab indiuiduis: q̄ assequimur p̄ sensum: & hoc est, qđ voluit, cū d. & p̄ hāc cām, oportet vt trāseramur à reb⁹ particularib⁹ & singulis ad res vles: hoc est in extractione definitionis cū eo, q̄ dispō ipsius est per viā cōpositionis: postea adduxit cām facilitatis in hoc: & d. & hoc, qm̄ æqu-uocatio magis decipit in vlib⁹, q̄ illud, qđ decipit in indifferentibus: sensus est: & causa, q̄ acceptio definitiōis à particularibus est facilior, qm̄ æqui-uocum non decipit in particularibus: & propterea fuit apud ipsum via compositionis leuior, q̄ via diuisionis.

par. 22. *Quemadmodum autem in demonstrationibus oportet esse ipsum syllogizatum fuisse, ita & in definitionibus manifestum est: hoc autem erit, si per ea, quæ singulariter dicuntur, sit in vnoquoque genere definire seorsum, vt simile non omne, sed quod in coloribus & figuris, & acutum, quod in voce, & ita in commune progredi obferuantem, ne æqui-uocatio incidat.*

T. c. 83. Et sicut in demonstrationibus oportet intentionem sylfi esse, sic etiam expedit esse in definitionibus notis: hoc autem fit, quādo definitur per singula genera per se, per res, quæ sunt in particularibus, quas enuntiauerat. gratia exempli, q̄ proferat̄ nō de omni simili, sed de eo qđ est in coloribus, aut in figura, aut in acutie, aut in voce: & hac

Dixit Arist. Et quēadmodū i T. c. 83. demōnibus opz vtiq̄, vt sit intentio sylfi exñs: cōsist opz, vt sit in definitionibus manifestis cōsimiliter ē: & hoc erit, cū definitio vniuscuiusq̄ generū seorsum p̄ ea, q̄ sunt in particularibus, quæ definiuit: vt in exēplo, q̄ adducat non de omni simili, sed de eo, qđ in coloribus, aut figura, aut definitio, q̄ est i voce: &

AD: B: R: A: M:

B: V: R: A: M: A:

~~hæ~~ acceptione procedimus ad
ipsum vlt, quatenus illud obser
uamus, q̄ nō offendat nos nōs
equiuocatio, et ob eā cadamus.

& fm hanc acceptionē procede
mus ad vlt: ex parte, qua obser
uamus, ne cōsequat̄ nos equiuo
catio & incidamus in ipsam.

5. 83. : Eius intentio est in hoc capitulo
commonstrare, q̄ definitiones nō
expediat cōponi ex nominibus eq
uocis, neque analogis, neq; rerum
nomine æquiuocarum. Definitio
nes. n. quæ huius conditionis sunt,
non explicant definiti naturam, ne
que ipsius essentiam faciunt intelli
gere, si vero facerent rei essentiam
intelligere essent cogitatio & phan
tasia. Ex quo autem hæc res est no
tior de dem̄onibus, hoc est, q̄ oport
eat, q̄ non sint suæ conclusiones &
p̄missæ nominibus æquiuoce, po
suit ipsam subiectionem & præmis
sam ad commonstrandum hanc il
lām inesse definitioni. Et dum di
xit: Et sicut in dem̄onibus oport
et intentionem syl̄l esse, sic etiam
expedit esse in definitionibus notis.
Intendit per intentionem syl̄l ip
sam conclusionē, & per esse, inten
dit ipsius euidētiā & cōmonstra
tionem: & est ac si dixisset, & sicut
dem̄onum conclusiones oportet,
q̄ sint fm q̄ sunt res quædam eui
dens & commonstrata, quia nō si
gnificant nōie æquiuoco, sed nōie
manifesto ex rei essentia: sic res est
in definitionibus, & expedit ipsarū
nomina q̄ sint vniuoca, adeo q̄ sint
nota ex definitionum natura maxi
ma manifestatione & notitia. De
inde dixit. Hoc autem fit, q̄n defiui
tur per singula genera p̄ se, per res,
quæ sunt in particularibus, quas
enuntiauerat, idest, & definitiones
sunt huiusmodi, idest, prohibitz,

Intētio sua in hoc capitulo est mō Cō. 1.
strare: q̄ non oportet definitiones
componi ex nominibus æquiuocis,
neq; dubijs, neq; de æquiuocis: &
hoc, q̄m definitiones, quæ sunt cum
hac dispositione, nō detegunt natu
ram definiti, neq; adducunt nobis
substantiam ipsius: sed si notificat
substantiā ipsius rei, est vtiq; per di
spōnem, quæ est in ea, & similitudi
nem: & posteaū fuit hæc res in de
m̄onibus notior: hoc est, q̄ oport
et, vt non sint propōnes suæ & con
clusiones suæ æquiuocæ: posuit ra
dicē & propōnē ad monstrandā ex
istētiā istius definitionis, & dixit: &
quæadmodum in dem̄onibus, op̄
q̄ sit in definitiōibus manifestis cō
similiter ē: intelligit p̄ intentionē
syl̄l conclusionē, & intelligit p̄ ex
istentiam, significationē ipsarū, &
monstrationē ipsarum, & quasi di
xit: & quemadmodum conclusiones
in dem̄onibus oportet esse existē
tes fm q̄ sunt res apparens & mani
festa: q̄n non significant super ip
sis per nomen cōicans, sed per no
men manifestum ex substantia rei:
consistit se habet res in definitioni
bus: & op̄ vt sint nomina ipsorū ex
cōsensu, quousq; fuerint nota ex na
tura definitionum in fine mani
festationis & apertionis. Deinde d. Et
hoc erit, cum definitio vniuscuius
que generum seorsum fuerit per ea
quæ sunt in particularibus, quæ de
finiuit: sensus est: & definitiones
vniq; erunt cum hac dispositione,

hoc

D ut in eis utat nōle equiuoco, qñ in-
tendit eductio generū definitionū
ex vltimarū spērū definitionibus,
prout de ea enuntiant i exēplo, qñ
meminit de mō ipsius cōpositiōis.
Et dñ d. Per res, q̄ sunt in particula-
ribus. Intendit vñā, q̄ prēdicant de
indiuīdūis in eo q̄ quid sint. qñ nō
scrutamur hęc prēdicata de specie-
rū indiuīdūis, non decipiet nos no-
mē æquiuocū, qđ est nominis ipsi⁹
generis, qđ definire intendimus, si
illi fuerit nomen equiuocū. Dñ autē
dixit: Per singula genera. Intēdit p
E genera spēs, quę subintran genus,
qđ definiti intendit. Et est ac si di-
xisset, peruenit autē perfecte ad ge-
nerum definitiones, qñ singulę spe-
cies, q̄ huic soli generi sub sunt, fue-
rint definitę per prēdicata de huius
speciei indiuīdūis, in eo q̄ quid sit,
prout in prēcedentibus id definie-
ramus. D. d. Gratia exempli q̄ pro-
ferat non de oī simili, sed de eo qđ
est in coloribus, aut in figura, aut in
acutie, aut in voce. i. & exēplū proce-
dendi nō ex specierū definitionibus
ad generum definitiones, est, sicut
I qñ intendimus definire, quid sit si-
mile, non cōuenit, q̄ q̄ramus defi-
nitionē similis cuiq; vñs, in qđ s. di-
uidunt oīa, quę similia sunt, sed ex-
pedit, q̄ incipiamus & q̄ramus defi-
nitionē similis in singulis speciebus
rerum similium, & quęramus simi-
lis in coloribus definitionē p se, & si-
milis in figuris definitionē per se:
& si illud inuenerimus vñā rē in
omnibus spēsbus, scimus q̄ ipsum si-
mile vñe sit vñā natura, si autē nō in-
uenerimus illud, sic scimus q̄ sit no-
mē æquiuocum, prout res est fm se.
similia n. i. figuris apud geometras,
sunt

hoc est impoſſes, ex eo, q̄ petita
bitur in ipsis nomen cōicans: cū in-
tēderit ad extractionē definitionū
generū ex definitionibus specierū
fm qđ enūtiavit in ipso p exemplū,
cū cōmemorauit viā cōpositionis:
& cū dixit: per ea, q̄ sunt in particu-
laribus: intelligit per ipsum, vñuer-
ſalia, q̄ prēdicatur de indiuīdūis ex
parte, qua sunt: & hoc, qñ cū in-
q̄ fuerimus hęc prēdicata in indiuī-
dūis ipſſibilis: nō decipiet nos no-
men cōicans: sed ad naturam gene-
ris, cuius intendimus definitionē, si
fuerit ipsi nomen cōicans: & cū d. in
vnoquoq; generū ſeorſum: intelli-
git p genera, spēs, q̄ ponunt ſub ge-
nere, cuius intendimus definitionē
& quaſi d. & definitio generū pone-
tur vñq; ſup ipsis fm pfectionē: cū
fuerit definitio vñuſcuiusq; spērū,
q̄ ſunt ſub genere ſeorſum: quē ad-
modū p̄dicata de indiuīdūis iſtius
spēi ex pte qđ est fm id, qđ defini-
mus ante hoc. D. d. vt adducam⁹ nō
de oī ſimili, ſed de eo, qđ est in colo-
ribus aut figuris, & definitio, q̄ est i
voce: ſenſus eſt: & exēplū cōpōnis
noſtrę de definitione spērū ad defi-
nitiones generū ē: quē admodū, cū
volumus definire, qđ est ſimile, nō
oportet, vt quęramus definitionem
ſimilis vñs, hoc eſt, qđ diuidit in oīa
ſimilia: ſed op 3, vt incipiam⁹, & q̄-
ram⁹ definitionē ſiſis p ſingulas ſpe-
cies rerū ſimiliū: & inquiremus de-
finitionē ſiſis in figuris ſeorſum: &
ſi inuenerimus ipſum intētionē vñā
in oībus spēsbus: ſciemus, q̄ ſiſe vñe ē
nā vñā: & ſi nō inuenerimus ipſum
ita, ſciemus, q̄ eſt nomē cōicans, fm
q̄ de ipſo eſt intētio p ſe: & hoc, qñ
ſimilia figurarū apud geometras,
non

A B R A M

sunt quæ non sunt similia in colori-
bus apud ipsam naturam: & sic est
res, quæ definit id, quod significat acu-
tici nomen: intenderemus. n. defini-
re acutiæ, quæ est in voce per se, & il-
lâ, quæ est in ferro per se, & illam, quæ
est morum per se: per hoc. n. consti-
tuemus nomen acutici an sit æqui-
uocum, vel nō sit nomen æqui-
uocum. Et hoc intendebat quæ dixit:
Et hac acceptiōe procedimus ad ip-
sum vñ, quatenus illud obseruam⁹
q̃ non offendat nos nominis æqui-
uocatio, & ob eam cadamus, id est,
& hoc modo considerationis perue-
nitur ad constituendum rem vni-
uersalē, quam definire intendimus,
an sit vna res, aut non sit vna, præ-
ter q̃ in ascendendo ad hanc rem
offendat nos nomen æqui-
uocum &
nos decipiat.

B B V A N A

non sunt similia in coloribus apud
naturā: & cōsistit se habet res: cū in-
rederimus definire, quod significat no-
mē acuitatis: intendemus vñq; ad
definitionē acuitatis, quæ est in vo-
ce tñ, & ad eā, quæ est in ferro tñ, &
ad eā, quæ est in edificijs tñ: quā p hoc
constituemus ad hoc, q̃ nomē acui-
tatis est cōicans, aut non est nomen
cōicans: & hoc est, quod significauit,
cū dixit: & fm hoc acceptū proce-
demus ad vñ ex parte, qua obserua-
bimus, ne sequat⁹ nos æqui-
uocatio nominis & icidamus in ipsum: sen-
sus est: & per hunc modum dispō-
nis deueniemus ad cōstructionē su-
per intentione vñ: cuius intēdimus
definitionem: quoniam ipsa est in-
tentio vna, si non est vna absq; eo,
q̃ assequamur ipsam per causas no-
stras ad hanc intentionem nominis
æqui-
uoci, & decipiet nos.

par. 22. Si vero neque disputare oportet translationibus, planum quod ne-
que definire, neque translationibus, neque quæcunque dicuntur tran-
slationibus: disputare enim necesse erit in translationibus.

T. c. 84. Si non expediat vti accomoda-
tionibus & similitudinibus in
disputationibus & elocutione,
manifestum est, q̃ nec in defini-
tione expediat vti nominū ac-
commodatiōe et similitudine:
neq; ē expediat, q̃ in eis vñtur
omnibus rebus, quæ dicuntur
per accommodationem & simi-
litudinem: aliquando enim ne-
cessario oportet q̃ fiat accom-
modatio et similitudo in theorica.

Dixit Arist. Et si non oportet, T. c. 84.
vt pertractes in definitionibus C
interrogationem nominum &
similitudinem: neque consimi-
liter etiam oportet, vt pertra-
ctentur in ipsis omnia ea, quæ
dicuntur fm viam interrogatio-
nis, et similitudinis: et hoc, qm
sequit⁹ vñq; ex necessitate, vt p-
tractes interrogationem & ex-
emplum in reliquis speculatio-
nibus.

Cō. 84. Hoc præceptum iuuat definitio-
nes. in definiendo enim nō est vñ-
dū nominib⁹ accommodatis & trās-
lati-
tiji

Hoc præceptū vñ est i definitio- Cō. 84.
nibus, & est, q̃ non facias definitio-
nē nominū exemplariū translatō-
rum

Distinctio res ex illi⁹ similitudinib⁹. Hænanq; definitiones tradent rei similitudines, non ipsius veritatē, nō est remotū q^d cōtingat ob noīa accommodata id, qd accidit ex noīb⁹ æquocis, s. q^d putet de rebus multis, q^d sint vna res. & exēplū illarū, quæ sumunt ex nominibus accommodatis ē oīo illius, qui definiuit ipsum mare dicēdo, q^d sit terre sudor in sui p^refundo cōgregatus, & oīo illius, qui dixit de lege, q^d eēt actū & actionū metrū: sudor. n. nō faceret itelligere substantiā aque maris, nisi p^r ipsa; terrā. & simfr est dispō mensuræ eū ipsa lege. Et quia cōe diuulgatū est, q^d topicus i eius cōsideratiōe renuat noīu; accommodatorū vsum, posuit hoc argumētationē, q^d demonstrator & dñies sit, quo ad hoc prim⁹: sicq; si nō expediat fieri accommodatiōe in cōsideratiōe & elocutione, manifestū est q^d minime expediat fieri in definiendo. huius aut cā est affinitas orationū topicarū & orationū demonstratiuarū, & qm̄ dialecticus hoc renuit, sic ē, & demonstrator. D. d. Neq; etiā expedit, q^d in eis vrant oībus rebus, q^d dicunt p^r accommodatiōe & similitudinē: aliqñ. n. necessario op³ q^d fiat accommodatio & similitudo i theorica. i. si res coegerit demonstrantē & definientē in eius definitiōe vti nominibus accommodatis, nō expedit q^d p^r p^rea vrant oībus nominibus accommodatis, sed accommodatiōes, q^d fiunt ex rebus p^rximis rei substantiæ nō ex remotis. putatur. n. q^d demonstrantem & definientem res ipsa cogat, q^d aliquando vtratur nominibus accommodatis: sicut etiam in aliquibus locis cogit topicum. hoc autem contingit

in

tum ad res ex similitudine sua: qm̄ huiusmodi definitiones tradunt vtiq; similitudinē rei, si veritatē ipsius: & nō est longinquū, q^d accidat p^r noīa exēplaria illud, qd accidit ex noībus cōicātibus: hoc ē, q^d existimet de rebus multis, q^d ipse sunt res vna: ecce exēplū eorum, q^d accipiunt a noībus exēplaribus, est oīo eius, q^d definiuit mare, q^d est humor terre aggregatus fm̄ profundum: & oīo eius, q^d dixit de lege, q^d est mensura actorū & factorū: qm̄ humor nō ponit cōdōnē aquarū maris, nisi in terra: & cōsistit se hēt res in mēsurā simul cū lege, & qm̄ celebratū est vte, q^d dialecticus elogat in speculatione sua factionē nominis exēplariū: posuit hoc p^rceptū super artifice demōnis, & definitoris primi i hoc: & dixit: si non op³, vt pertractes translationē apud speculationē & sermonē: planū vtiq;, q^d nō oportet, vt pertractes in definitiōe sua: & cā in hoc ē p^rpinquitas oīonū dialecticarū ab oīonibus demōstratiuis. Cūq; artifex dialecticæ elonget hoc: magis vtiq; cōuenit hoc artifice demōnis. D. d. Neq; cōsistat etiam op³, vt pertractent in ipsis oīa ea, q^d dicunt fm̄ viā trāslatiōis & exēpli: & hoc, qm̄ seq^r vtiq; ex necessitate vt p^rtractet trāslatio & exēplū in reliquis speculatiōibus: sensus est: & si coegerit res artifice demōnis & definitorē, vt p^rtractet in definitiōe sua noīa trāslatiua: igit nō op³, vt pertractet in hoc oīa noīa trāslatiua, sed trāslatiōes, q^d sunt a reb⁹ p^rpinquis substantiæ rei nō lōginquis: & hoc, qm̄ existimatur vtiq;, q^d artifex demōnis & definitor cogantur pertractare noīa trāslatiua: quē-

ad-

DE RE A M

DE V, R, A, N, A

in rebus non sensatis, quae non possunt concipi, nisi per ipsarum proportionales, & per exempla. sicut Arist. facit in conceptione sensus communis cum alijs sensibus, quos comparat lineis exeuntibus à centro ad periferiam. hoc autem fit in elocutionibus, & aliquando cogitur demonstrator ad hoc, secundum quod eloquitur: & aliquando utitur talibus definitionibus ad transferendum intellectum ab ipsis ad veram definitionem. facilius enim est translatio intellectus comparantis ipsam rem ad ipsam eandem rem, quam illius subita translatio, & ut vniuersalis inquam poetica disciplina est placida. Et ideo inuenimus Arist. quod laudet utrasque disciplinas in multis locis.

admodum cogit dialecticus consistere ad hoc in locis: & hoc utique accidet in rebus non sensibilibus: quae non possunt formari, nisi per sensata sua & exempla sua: quemadmodum fecit Arist. in formatione sensus communis simul cum reliquis sensibus: & assimilauit ipsum lineis: quae exeunt à centro ad circumferentiam: & hoc inuenit in sermonibus suis: & aliquando cogit artifex demonstrator super hoc, quemadmodum ipse loquens: itaque faciunt huiusmodi definitiones ad transferendum intellectum ab ipsis ad definitionem veram: & hoc, quoniam formatio translationis intellectus assimilantis rem rei eidem, est facilius quam translatio eius ad ipsum apertorem: & in summa doctrina poetica est utique obscura: & propea inuenit Arist. oblitus fuisse duarum doctrinarum in locis multis.

Quo pacto problemata veniuntur tum diuisione, tum etiam proportionem. Cap. 9.

ut. 22.

Ad hoc autem quod habeamus problemata, eligere oportet & decisiones & diuisiones, ita vero eligere supponentem genus commune omnium, ut si animalia essent, quae speculata sunt, qualia omni animali insunt: his autem acceptis rursus reliquorum primo, qualia omne sequantur: ut si hoc est animal, qualia omnem sequantur autem, & ita semper proxima: planum enim, quod habebimus iam dicere, propter quod insunt consequentia istis, quae sunt sub communi, ut propter quod hoc autem equo insunt. sit autem animal, in quo A: B vero consequentia omne animal: in quibus autem C D E aliqua animalia: planum igitur propter quod B inest ipsi D namque per A: consimiliter autem et alijs.

c. 85.

Iam expedit in historijs questionum et questionum, quae apud nos sit dispositio partitionis & diuisionis, & in illis procedatur hoc itinere, quod ponamus genus omnibus illis commune:

v.g.

Dixit Arist. ita vero oportet ad habendas interrogationes & quaesita, ut sit apud nos intentio decisionis & diuisionis, & procedatur in ipsis hac via: & est, ut ponamus genus vniuersale omnibus:

ut

Posteriorum

A B R A M

D v.g. si res, quarū esset considera-
tio, sint aīalia, iam expedit qđ
consideremus quę rerum insint
oībus aīalibus: & dum has ac-
ceperimus ab initio, considera-
bimus quę res sint connexę toti
ipsi primo ex reliquis. v.g. si fue-
rit avis, oportet qđ res, quę
affirmentur de omni aue, & sic
continuo accipiemus id, qđ ni-
mis proximū sit: notum. n. est,
qđ tunc nobis continget, qđ enū-
tiemus quam ob cām insint res
E connexę rebus, qđ huic vniuer-
sali subsunt. v.g. Quam ob cau-
sam sit hō, aut equus & sitq; aīal
id, pro quo est litera A, B, autem
sint res, quę affirmantur de om-
nibus animalibus: pro litera au-
tē C sint oīa animalia particula-
ria. cōmōstratū igit est quare
B inest ipsi C, iest. n. ob ipsum A,
& similiter illis alijs rebus.

Cō. 77. Hoc pceptū iuuat eductionē cau-
sarū rerū, quarū causas querimus:
hoc est, per demōnes causarū. pro-
F ut ut si sciremus ante interrogatio-
nem, & quęstionē de ipsis causis di-
uisionem generum in suas species,
& cognosceremus ipsam partiti-
onem: per diuisionem. n. cōst. tuitur
cognitio dīarum euidentū: & per
partitionem constituitur cognitio
dīarum interiorum. Et postq̄ nar-
rauit, qđ qui vult habere potestatem
tradendi causas illius, qđ interroga-
tur de aliqua specie essentialium ac-
cidentium, oporteat eum scire diui-
sionem & partitionem, cōpit enun-
tiare quomodo ponendum sit, qđ
sciuntur ambę hę causę, quando
inter-

B V R A N A

ut in exemplo si essent specula-
tiones, per quas sunt animalia:
oportet utiq; ut consideremus
quę sunt illa, quę insunt omni-
bus animalibus: cumq; accepta
fuerint hęc, considerabimus ā
principio, quę sunt illa, qđ sequū-
tur primū totū ā reliquis: ut in
exemplo, si fuerit hoc avis, opz
utiq; ut querant, qđ sequuntur
oēm aue: et ita semper accipitur
proximum: planū enim, qđ per-
ueniet ad nos, ut enuntiemus, p-
pter quā causam īsunt cōsequē-
tia rebus, qđ sunt sub hoc vñ: ut
in exemplo, pp quā cām insunt
homini, aut equo: sit aut aīal, in
quo est A. B, vero ea, qđ cōsequū-
tur oē animal: sint aut, in quo ē
C, animalia particularia: planū
igit, pp quid B, inest C, quoniā
ipsum inest propter A, & consi-
militer ipsis rebus alijs.

Hoc pceptū vtile est ad extrahē **Cō. 85**
das cās definitionum: quarū queri-
mus causas, hoc est per demōnes
causarū: qđ est, quēadmodū si esse-
mus prius interrogationē & qōnē
de causis cognoscentes per diuio-
nē generū in spēs suas, & scientes p
decisionē: & hoc, qm cognitio per
diuisionē cōsistit sup cognitionē dif-
ferentiarū apparentiū, & decisio cō-
sistit sup cognitionē dīarū intrin-
secarum: & posteaq̄ cōmemorauit,
qđ qui vult habere potentiā tradēdi
cāseius, qđ interrogatur de ipso per
spēm accidentium substantialium,
oportet ipsum scire per diuisionē &
decisionē: cōpit enuntiare, quō po-
nit aliquis cū fuerit sciens per duas
istas

A B R A M

interrogatur de causa essendi ali-
quid accidentium, quae insunt pluribus
specibus quod uni. Et dixit: Procedatur
hoc itinere, quod ponamus genus omnibus
illis esse. id est quod scimus divisionem & par-
titionem: & quimus de aliquo acci-
denti, quod pluribus quod uni speciei in-
sunt, cui illarum uni speciei inest, oportet
itaque, quod procedatur eo itinere quod
dicitur, scilicet quod per divisionem educat genus
vltimum omnibus illis speciebus. Postquam autem
enuntiavit, quod quod vellemus scire cau-
sam alicuius accidentium, quod insunt quod
busdam speciebus, quod oporteat tunc dinu-
merare illas species, protulit huius
exemplum, Et dixit. v. g. si res, quarum
esset consideratio, sint animalia, iam
expedit quod consideremus quod res insunt
omnibus animalibus, id est huius exem-
plum est, si accidens quod situm sit simile
in aliquibus speciebus animalium,
expedit itaque, quod educamus naturam
communem omnibus animalibus, ac si dice-
res, quod sit sensitivum. D. d. Et dum
has acceperimus, ab initio considera-
bimus quod res sint connexae toti ipsi
primo, id est omnibus animalibus de quod
bus queritur de causa inferente illa, fore
denominata per aliquod acciden-
tium, considerabimus accidentia con-
nexa illi naturae, propriae illis inter
reliqua, quae insunt illis speciebus:
& si inuenerimus hoc accidens uni-
uersale illi naturae, illud est accidens,
de quo queritur per dictionem cur sit.
illa itaque natura est causa illius. si autem
accidens proprium illi naturae non
est illud, de quo queritur per dictio-
nem cur sit, diuidimus illud genus
in genus, quod ei succedit, quod est
uniuersale illis speciebus. Deinde con-
sideramus etiam accidens connexum
et naturae huius proprii generis: &
si

B V R A N A

istas causas cum eo, quod interrogauerit
de causa, quae inest aliquid accidentis ex ac-
cidentibus entium per plus vna specie ex
specibus: & d. & procedat in ipsis hac
via, & est, ut ponamus genus vltimum om-
nibus: sensus est: cumque cognouerimus
per divisionem & decisionem, & interro-
gauerimus de causa alicuius ex acciden-
tibus entium per plures species, sequitur utique,
ut procedat in ipso via, de qua dixi-
mus: & est, ut procedat per divisionem
generis vltimum omnibus illis speciebus: & po-
steaque enuntiavit, quod cum voluerimus
scire causam, quae est per aliquid ex acciden-
tibus entium in aliqua specierum: quod in-
qua oportet, ut numerentur tunc ille
species: adduxit exemplum huius, & di-
xit: exemplum huius: si essent, ea in
quibus est speculatio animalium: oportet
utique, ut specularemur, quod sunt
ea, quae insunt omni animali: sensus est:
exemplum huius, si esset accidens quod situm
simile in aliqua specierum animalis: se-
quitur utique, ut inesset natura vltimum omni animali,
ac si diceret, quod est sensibile. D. d. Cum
que accepta fuerint haec, considerabi-
mus a principio, quod sunt ea, quod sequun-
tur omni animali: quae interrogantur de causa
consequente, ut sint disposita per aliquid
accidentium eorumdem per accidentia con-
sequentia naturam illam appropriatam ip-
sis, intelligere fecit reliqua entia per il-
las species: & si inuenerimus hoc ac-
cidens vltimum illi naturae, est accidens, de
quo interrogatur per signum per quod: illa
igitur natura est causa in ipso: & si fuerit ac-
cidens appropriatum per illam, naturam
non interrogabitur de ipso plura per
quod: diuidimus ipsam genus in ge-
nus, ex quo sequitur vltimum illarum specierum:
deinde considerabimus consilium et de ac-
cidente, quod sequitur consilium et naturam
istius generis, quod sequitur ipsas: &
Log. cum co. Auer. XXX si

A **ABRAHAM**
D si fuerit illud, de quo quærebamus, hoc genus, qđ attigimus, est causa illius accidentis. Sicq; semper faciemus, donec attingamus naturam, qđ sit huius accidentis causa, de quo quæritur: & manifestum est, qđ qñ non omittitur in hoc descensu aliqua naturarum, nec aliqđ generum ambientium illas species, qđ absque dubio incidetur in naturam, quæ sit causa accidentis, de quo quærit. Et hoc intendebat dū dixit: Et sic continuo accipiemus id, qđ nimis proximum sit. notum. n. est, qđ tūc nobis continget qđ enuntiemus, quam ob causam insint res cōnexę rebus, quæ huic vñ subsunt, i. qđ qñ diuiserimus propinquius & propinquius supremo generi, & considerauerimus locum singulorum illorū, notum est, qđ tunc enueniat nobis res, quæ est causa accidentis connexi, de quo quærebamus. Et protulit exemplū huius, Et d. Quā ob cām sit homo, aut equus. i. huius exemplū est, si quæreret aliquis, quam ob causam homo & equus sit sensitivus, et inuenimus, qđ natura, quæ est causa huius connexionis, qđ sit ipsa animalitas, & per illam respōdebimus in responsione ad cur sit sensitivus: & similiter si quæretemus cur homo & equus sit transpirans, & ceperimus genus proximum homini & equo, quod sit ipsum sensitivum, gratia exempli, & inuenerimus transpirans non esse illi vniuersale, & diuidemus hoc genus in naturā propiorum ex his, qđ illi subsunt, quæ contineat equum & hominem, & sit, gratia exempli animal sanguineum, & inuenimus quod transpiratio non insit toti illi, & diui-

B **ABRAHAM**
si fuerit, de quo interrogamus, genus istud, ad qđ deuenimus, causa in hoc accidēte: & ita faciemus semper: deinde deueniemus ad nām, qđ est cā in hoc accidēte, de quo interrogauimus: manifestū aut, qđ cū nō obseruauerimus circa cognitionē istam aliquā naturarū, neq; aliqđ generū comprehensorū in illis speciebus: qđ absq; dubio cadet supra naturā, qđ est cā accidētis, de quo interrogat: & hoc est, qđ voluit, cū dixit: & cōsist accipiet propinquū: qđ manifestū, qđ perueniet ad nos, vt enuntiemus, cui rei insunt ea, qđ consequunt res, qđ sunt sub hoc vñ: sensus est: qđ cū diuiserimus magis propinquū generi altiori, & cōsiderauerimus accidētia cōsequētia vnūquodq; ipsorū: planū vtiq;, qđ perueniet ad nos illud, qđ est cā in accidente cōsequēte, de quo interrogauimus: hoc est, qđ inest spēbus, qđ sunt sub illa nā: & posteaq; cōmemorauit, qđ per hoc ipse operans cadet sup naturā, quæ est cā, vt sequat ex ipso: adduxit exemplū, & d. vt i exemplo, pp quam cām inest hoī & equo: sensus est: si quærat quæres, pp quā cām hō & equus est sensibilis, & inuenit natura, qđ est cā istius cōsequētię, ipsa animalitas: & rñdebimus p ipsum i rñsione qđ est sensibilis: & consimiliter si interrogauerimus, pp quid hō spirat, & acceperimus genus vñe hoī & equo: qđ est sensibilis exempli grā: & inuenit spirans nō esse vñe ipsi: & diuidemus hoc genus in naturā magis propinquā sub ipso, qđ illud, qđ cōprehēdit equū & hoīem: & erit hęc via exemplū aīalis, qđ habet sanguinē, & inueniet spiratio cōsequēs totū ipsum &

ABRAM

demus sanguineum in progressi-
uum & nō progressiuū, & inueneri-
mus q̄ hęc natura inferat transpira-
tionem, & diceremus q̄ cā inessen-
di trāspirationē ipsi equo & hoī, sit
ipsum esse aīal sanguineū p̄gressi-
uum. Et postq̄ protulerat exemplū
ex materijs truncū, protulit illud ex
ipsis literis cōpletū, Et dixit: Sitq̄;
animal id, pro quo est litera A, B au-
tē sint res, quæ affirmant de oībus
aīalibus: pro litera autē C sint om-
nia aīalia particulariora. i. huius ex-
emplū est, qñ quærimus de hoīe &
equo cām aīalitatē ex connexis, q̄
illi insunt, inquantū est aīal, ac si di-
ceres motū & sensum, quia aīalitas
est huius accidentis cā: & loco aīa-
lis sumamus ipsum A, & vice anima-
liū, de quibus quæritur per dictio-
nē cur sit, ipsum C, & vice accidētis
connexi, q̄ ipsi C insit, de quo quæri-
tur p̄ dictionē cur, ipsum B. D. d. Cō-
monstratū igit est, qā B insit ipsi C:
inest. n. ob ipsum A, & sūt illis alijs
rebus. i. & qñ q̄rimus, & p̄cesserim⁹
hoc processu, hinc cōmōstrabit nobis,
cur sensus insit homini & equo:
hoc est, cur B insit ipsi C, hoc autē est
ocasiōe animalitatis, vice cuius co-
pimus ipsum A. & similiter hoc mō-
res commonstrabit de alijs rebus.

BVRANA

& diuidemus sanguineum in am-
bulans & nō ambulans, & inuenie-
mus hāc naturā consequi spiratio-
nē: & dicemus q̄ cā cur spiratio in-
est hoī & equo, est, quia est aīal san-
guineū ambulans: & posteaq̄ addu-
xit exēplū ex materijs diminutum,
adduxit ipsum ex literis perfectū, &
dixit: & sit animal, in quo A, & sint
B, ea, quæ consequunt omne aīal, &
sit in quo est C, animal: sensus est:
exēplū huius, cū quæsiuerimus ho-
mini & equo cām consequentiā ex
cōsequentibus, q̄ insunt ipsi ex par-
te, qua est aīal, ac si diceres motū &
sensibile: qm̄ animalitas erit causa
in hoc accidente: & accipiatur loco
animalis A, & loco aīalis, de quo in-
terrogatur p̄ signū p̄p quid C, & lo-
co accidentis cōsequētis ens in B, de
quo interrogat per signū p̄p quid
est B. D. d. manifestum igitur pro-
pter quid inest B, ipsi C, qm̄ ipsum
inest p̄p A, & consit illa aīa: sensus
est: cūmq̄ incessemus hac via, de-
claratū nobis erit ex hoc, p̄p qd in-
est sensibile homini & equo, hoc ē,
propter quid inest B, ipsi C, & hoc
est ex parte animalitatis, cuius loco
accepimus A, & consimiliter de-
clarabitur per hanc viam res in re-
liquis.

ANT. INTER. TEX. XXIII.

*Et semper in alijs eadem est ratio, nunc quidem igitur secundum
tradita communia nomina dicimus. Oportet autem non solum in his
considerare, sed & si aliud quid visum fuerit inexistens commune, ex-
cipientem, postea quæ hoc sequitur, & qualia hoc sequuntur, ut cor-
nua habentia habere erinaceum, & non vtrunque dentata esse: rur-
sus cornua habere, quæ sequitur, planum enim propter quid illis ine-
rit, quod dictum est, propter enim cornua habere inuit.*

Et

XXX ij Dixit

Posteriorum

ABRAM

BYRAMA

D Et hæc eadem oratio est in re-
T.c. 86. bus subordinatis, q̄ cōtinuo cō-
nexæ sunt: nunc aut̄ loquuti su-
mus fm̄ v̄sa nomina, quæ no-
bis promulgata sunt. Iam aut̄
expedit nō solum de his loqui,
sed & si fuerit alia res, videtur
q̄ sit ens vniuersale, q̄ hoc ca-
piamus, & res, quibus hoc suc-
cedit, & res, quæ huic connexæ
sunt. v.g. quia res connexæ ani-
malibus cornutis sint ventrem
habere, & non habere superius
E dentes, expedit q̄ ab initio ca-
piamus cui rei connectant̄ cor-
nua: notum. n. est, quā ob cau-
sam insit illi rei denominat̄: il-
la. n. illis inest, q̄a sunt cornuta.

Cō. 86. Dñi dixit: Et hæc eadē oratio est in re-
bus subordinatis, q̄ cōtinuo cōnexæ
sunt. Intendit & hoc eodē processu
procedendū est nobis in tradendo
cām alicuius connexorū ipsi gene-
ri, & constituemus translationē cāe
alicuius connexorū, quæ insunt his,
quæ animali subsunt. sicut interro-
garemus de inessendo aliqd̄ conne-
F xorū priorum ipsi volatili, hoc
est, q̄ queramus de inessendo illud
alicui volatili, quia huius cā. esset,
quia sit avis. sicut q̄ iterrogaremus
cur gallus sit alatus: & dicimus ad
huius r̄nsionē, quia est avis. Et quia
nā, quæ est cā accidentis, de qua q̄ri-
mus p̄ dictionē cur sit, & q̄a est no-
bis euidens, q̄n ei fuerit nomē vul-
gatum, & lateat quando non fuerit
ei hoc, dixit. Nunc autem loquu-
ti sumus fm̄ vniuersalia nomina,
quæ nobis promulgata sunt, id est,
prout puto ex quo hic processus iu-
uat,

Dixit Arist. Et hæc rō eadē i re T.c. 86.
bus ordinatis sequit̄ semp: nūc
qd̄ igit̄ loquuti fuimus in ser-
mone n̄ro fm̄ noīa v̄sa, q̄ sunt
celebrata apud nos: op̄zant̄ vt i-
uestigemus nō in his tm̄: sed si ē
aliqd̄, qd̄ videat̄ inexistentes cōe,
vt accipiat̄ hoc: et ea, q̄ sequitur
hoc, & ea, q̄ sequunt̄ hoc: vt in
exēplo ea, q̄ sequunt̄ aīalia cor-
nuta, ea q̄ habent ventriculum,
q̄q̄ non habēt cornua sursum,
sequit̄, vt accipiat̄ à principio,
quæ sunt illa, ex quibus sequitur
cornua h̄re: & hoc, qm̄ planū,
pp̄ quā cām inest illi rei disposi-
t̄: qm̄ hoc vtrique inest ipsis,
quoniam habent cornua.

Cū d. & iste ē sermo idē, quo p̄ce- Cō. 86.
demus ad tradēdā cām cōsequentē
ex cōsequētibus, q̄ cōsequunt̄ gen̄:
p̄cedem⁹ ad tradēdā cām cōsequē-
tē ex cōsequētib⁹ illud, qd̄ ē sub hoc
genere: vt in exēplo, qm̄ p̄ viā, qua
p̄cedem⁹ i tradēdā cā cōsequentium
cām, cōsistemus in traditiōe cāe cō-
sequētis ex cōsequētibus, q̄ insunt il-
li qd̄ est sub aīali: quēadmodū si in-
terrogaret̄ de ex̄ntia cōsequētis ex
cōsequētib⁹ volatile, hoc ē, q̄ inter-
rogaret̄ de ex̄ntia i aliquo volatili:
qm̄ traditiō cāe in hoc, erit, qm̄ est
avis: quēadmodū si iterrogaret̄, pp̄
qd̄ gall⁹ ē p̄nat⁹: & dicerem⁹ i r̄n-
sionē hui⁹, qm̄ ē avis: & qm̄ ē nā, q̄ ē
cā i acc̄nte, d̄ quo iterroga⁹ p̄ signū
pp̄ qd̄: v̄i v̄tiq; nobis, cū habuerint
nomē celebratū, & latet, cū n̄ habue-
rint: d. nūc qd̄ igit̄ dixim⁹ i sermo-
ne n̄ro fm̄ noīa v̄sa: q̄ sunt celebra-
ta apud nos: sensus est, vt opinor: q̄
hæc

A D R A M

mat, qñ generū naturis, q̄ sunt cāc ac-
cidētū, de qbus q̄rit p̄ dictionē cur
sit, fuerint noīa vulgata: tūc n. notū
fit apud nos ipsas eē, q̄ ipsas eē cās, &
pcedem⁹ ex hac illarū notiōe priā,
q̄ est notio eēndi illas, ad notionē
illas eēndi cās, qñ aut nō fuerit illis
nomē, tūc veritas ipsas eēndi, & ve-
ritas ipsas eēndi causas, fit apud nos
vni⁹ grad⁹: & nō inuaret hęc regu-
la, s̄ vñs modi diuisiōis ad educio-
nē cāc. Mathius aut̄ interpret̄ dicit,
q̄ dixerit hoc dictū, ne quispiam ei
diceret, forsan hęc noīa n̄ cōueniūt
rebus: hoc est, apud vulgus. In ipsū
aut̄ est debilitas. p̄ se. n. notū est, q̄
oē nomē, qđ vulgus imponit alicui
rei, cōueniat illi rei: quia aut̄ inue-
niunt̄ quēdā accidētia, q̄ sunt causę
aliorū accidentiū, cōepit enuntiare
quis sit modus cōstituēdi hęc acci-
dētia, quę sunt causę accidentiū, de
qbus q̄ritur cur sit de singulis spe-
ciebus. Et dixit. Iā aut̄ expedit non
solū de his loqui, sed & si fuerit alia
res, vñ q̄ sit ens vñe, i. & expedit, q̄
scrutemur nō hoc solū, cuius gene-
ra sunt cāc accidētū, q̄ eis insunt so-
lū, s̄ & et scrutabimur de reb⁹, quarū
cāc sunt accētia cōia: qđā. n. accētia
sunt, quorū cāc sunt accētia, qbus
accētia insunt, & qđā sunt quarum
cāc sunt ex substātia rei, cui inest il-
lud accidēs. Dum aut̄ d. Et si fuerit
alia res, vñ q̄ sit ens vñe. Intendit p̄
accidēs vñe, id, qđ est cā accidētis, de
quo queritur per dictionem cur sit
de specie, cui inest hoc accidens. Et
postq̄ enuntiauit, q̄ oporteat scru-
tari et accidentia vñia rebus, quarū
sunt accidentia cōmunia, quę sunt
horum causę, de quibus queritur
per dictionem cur sit, cōepit enun-
tiare

B V R A N A

hęc vñq; via erit utilis, in eo, q̄ nāz
generū: q̄ sunt cāc accidētū, de q-
bus interrogat̄ p̄ signū pp̄ qđ: hñt
noīa celebrata: qñ fm hoc, q̄ ipsę
sint erit apud nos notius, q̄ q̄ ipsę
sint cāc: & pcedemus ex hac cogni-
tiōe priā, q̄ ē cognitio exñtię ipsarū
ad cognitionē q̄ sint cāc: cū vero n̄
habebim⁹ nomē: erit vñq; apd nos
veritas exñtię ipsarū, & veritas, q̄
sint cāc in gradu vno: & nō erit vñ-
litas in hac ordinatiōe, volo vñq; p̄
facturā vię diuisiōis p̄ apparētiā
cārū: & qñ d̄ expositori, ad hoc, vt
dicat aliq;: fortasse hęc noīa, nō in-
sunt rebus ex cōsensu, hoc ē q̄ sunt
apd multitudinē: & ita debile ē, no-
tū eē p̄ se, q̄ oē nomē, qđ multitudo
ipōnit rei, sit ex cōsensu huic rei: &
qm̄ sunt hic accētia, q̄ sunt cāc acci-
dētū aliorū, cōepit enūtare, qūto ē
via ad cōstituēda hęc accētia: q̄ sūt
cāc in accidētibus, de qbus q̄ritur p̄
signū pp̄ quid ī vnaquaq; spē: & d.
op; aut̄, vt inuestigemus nō de his
tm̄: sed & si ē aliqd aliud, qđ videat̄
in exñs cōe: sensus ē: iā vero op; vt
inuestigemus nō de hoc tm̄: in quo
genera sunt cāc accētiū, q̄ ipsis in-
sunt tm̄: sed ī qram⁹ cōsist̄ et de ijs,
in qbus cāc sunt accētia vñia: & hoc
ex accētib⁹ alicui⁹: quorū cāc sūt
accētia ī reb⁹, in qbus inveniunt̄ ac-
cētia: & ex ipsis, quorū cāc sunt in
substātia rei, in qua ē ipsum īdicās:
& cū d. & si ē aliqd, qđ videat̄ eē cōe:
Intelligit p̄ accēs vñe, qđ ē cā in accē-
te: de quo interrogat̄ p̄ dictionē pp̄
qđ ī spē, ī qua ē hoc accēs: & postea-
q̄ enūtauit, q̄ op; vt in qram⁹ cō-
sist̄ et de accētib⁹ vñb⁹ ī reb⁹, in q-
bus accidētia vñia sunt cāc: nō iter-
rogabit̄ de ipsis p̄ signū pp̄ qđ de ac-
cidētū

Posteriorum

ABRAM

D illorū enim vnus dimicat^r est cum Atheniēsis ob rē publicā: & alter odio habuit suos socios Græcos, & dimicat^r est cū illis: tertius autē seipsum interfecit. D.d. Rursus hoc exēplo de alijs viris hoc ab initio monstrabit^r vsq; ibi, & qđ nō cōtristati sint. i. & qñ inuenerimus rem, qua sit hęc magnanimorū spēs, cōsideramus ēt alīā spēm illorū, qui hoc nomine appellati sunt, sicut fuit Socrates, & talis vir vulgatus apud eos fm hanc denotationē: & inuenim^r qđ, res qua hi dicti fuerint magnanimi, sit, quia illi non excitabant^r gaudio, qñ eis eueniebant boni casus, neq; tristitia qñ mali casus eis contingebant. Et id intēdebat dū dixit: Quia inuariabiles fuerint, qñ eufortunio prosperi fuerunt, & qđ nō cōtristati sint. Insinuauit Socratis tollerantiā de eo, quod ei euenit in interitu. Et sic alteri, de quo meminit, contigit aliquod euentum extra nām, & nō conturbatus est eius spiritus. D.d. Et qñ ambæ hę res captę fuerint, scrutandum est quæ insit vna eadē non recipere impressionem ab accidentibus & defectus tollerantię ob inopiam. i. qñ inueniuntur hę duę res quibus vtręq; hę spēs dicuntur magnanimę: quarum vna est carentia impressionum ab accētib^r, & altera carentia tollerantię cōtristatiū: & consideramus, an ambæ sint vna res, aut non sint vna: qñ inueniremus ambas illas non esse vnā, enuntiarem^r magnanimitatē esse duas differentes res, & qđ magnanimi nomen dicatur de illis equiuocę. Et illud significauit qñ dixit: Si autē nō fuerint vna, sunt duę spēs constantes ipsius magnanimitatis.

BVRANA

& hoc, qñ vn^r ipsorū bellū gessit cū viris Atheniēsis, pp colligantiā: & alter irat^r fuit socio suo, & nō bellaui, & tert^r iterem^r seipm: & declarat hoc à principio ex viris alijs, vsq; ad id, qđ dixit, aut falsificat: sensus ē: cūq; inuenerimus dispōnē, pp quā vocauit hęc spēm aīę, magnanimitatē: cōsiderabim^r ad spēm aliā cōfistētem ex alia, & vocabim^r ipsum p hoc nomē: quēadmodū Socr. & vir ille celebrat^r apud ipsos cōfistē cū hac dispōnē: & inuenit, qđ dispō, pp quā vocant^r isti magnanimi, fuit: qđ nō extollunt^r in letitia cū hoc, qđ accidit ipsis accētia bona, & nō deprimunt^r, cū accidit ipsis accētia mala: & hoc est, qđ significauit, cū dixit: nō variantur cū hoc, qđ profecerunt in bono accētiū suorū, neq; dolent. Atqui designauit tollerantiā Socratis eo, qđ inuenim^r ipm interemptū fuisse: & cōfistē alijs, de quo fecit mentionē accidit nouū exiens à natura: quo non afflixit spiritū suum. D.d. Cūq; accipiunt^r hę duę dispōnes: inuestigabim^r vtręq; quid est, quod inest vnū & idem, non admissio descriptionū ab accētib^r, & defectus tollerantię iniurię: cūq; inuētę fuerint duę dispōnes: per quas vocatur vtręq; istarū duarum specierū, magnanima: quarū vna est, priuatio descriptionū ab accētib^r, & secūda, priuatio tollerantię ab angustijs: & cōsiderabim^r, si ambæ sunt dispō vna, aut nō sunt vna: cūq; inuētę fuerint ambæ esse vnū: iudicabimus de magnanimitate duo diuersa: qđq; nomē magnanimitatis dī de ipso per cōitātē. & hoc est, qđ significauit cū dixit: & si nō erit vnum, erunt vtręq; magnanimo duę species cōstante.

Semp

par. 22. *Semper autem est omnis definitio vniuersalis: non enim alicui oculo dicit salubre Medicus, sed aut omni, aut specie determinans: facilius autem est singulare definire, quam vniuersale. quapropter oportet à singularibus ad vniuersalia transire. æquiuocationes etenim latent magis in vniuersalibus, quam in indifferentibus.*

ABRAM

T.c. 82. Ac omnis definitio est semper vñs: Medici. n. non enuntiant de medicamine huius oculi, sed de omni, aut qñ specie distinguitur. Aliorū aut definitio est leuior, qñ toti⁹ definitio. Et hāc ob causam expedit, q transferamur ex rebus particularibus vnīs ad res vñs. Magis. n. decipit nominis æquocatio in rebus vniuersalibus, quam in rebus non differentibus.

Cō. 82. Hoc attributū est vna cōditio de cōditionibus definitionis, sc. q expediat q definitio sit cōis toti nāq ipsius definiti. Et est ac si voluisset tradere cām, qua sit q dum non inuenit rei vna definitio cōis, q illa res nō si vna, prout res apparuit in definitione magnanimi, qñ nisi inueniretur definitio vñs, possent vnus eiusdē rei esse duæ definitiones. Et dū dixit: Medici. n. non enuntiant de medicamine huius oculi, sed de omni, aut qñ distinguit specie. i. & hoc apparet ex qñtis in definitionibus quę sunt res vñs. Et hoc est manifestū ex artibus syllogisticis factiuis. v.g. quia, medici non definiunt rem, qua sit medicamen huius oculi signati, sed medicamē oculi fm q ipsum, aut oculi, qui est talis denominationis, quando diuidit oculū in eius species, sc. qui sit talis denominationis, & talis denominationis.

Et

BVRANA

T.c. 82. Dixit Arist. Oīs autē definitio semper est vñs: & hoc, qñ medici non definiunt in medicina hunc oculū, sed nomē, aut illū, qui distinguit specie: & definire singula facilius, quam definire vñs: & pp hanc cām oportet vtiq vt transferamur à rebus particularibus singulis ad res vniuersales: et hoc, qñ æquiuocatio decipit magis in vñs, qñ decipiat in indifferentibus.

Cō. 82. Ista est dispō vnus cōditionis ex conditionibus definitionis: & est, q oportet, vt sit definitio vñs omni nature definitæ: & quasi vult tradere: qñ res, cū non hēt definitionē vnā vñm, nō est res vna, fm q apparet res in dispōne magnanimi: qñ si nō inuenit definitio vñs, non est possibile, vi inueniant vni & eidem duæ definitiones: & cū dixit: & hoc, qñ medici nō definiunt in medicina hunc oculū, sed oēm, aut illū, q distinguit spē: sensus est: & hoc apparet ex quęstis in definitionibus, quę sunt res vñs: & hoc manifestū ex artib⁹ syllogisticis operatiuis: vt in exēplo, qñ medici nō definiunt rē, per quā erit medicina istius oculi designati, sed medicina oculi i eo, q est oculus: ipsa est medicina oculi, qui est cū dispositione tali cū eo, q diuidit oculus in dispōnes suas, hoc est i id, qd disponit, & disponit sic:

Posteriorum

ABRAM

D Et illud signauit qñ d. Aut qñ spē distinguit. Dñ aut d. Aliorū aut de finitio est leuior q̄ totius definitio. Intēdit q̄ definitio vltimarū spē sū sit leuior, q̄ definitio generū: huius aut cā est, q̄a definitio spē rū inuenitur ab ipsis indiuiduis sensu cōprehēsis. Et hoc intēdebat dñ dixit. Et hanc ob cām expedit q̄ transferamur ex rebus particularib⁹ vnīs ad res vles. Intēdit definiūōis eductiōnē, prout iā denominauerat p̄ compositionē. Deinde protulit cām huius facilitatis & d. Magis. n. decipit nominis equiuocatio in rebus vli-
E bus q̄ in rebus nō differētibus id est, cā aut, qua sumptio definitionis à particularibus sit facilior. est, quia nomen equiuocum non decipit in rebus particularibus: in vniuersalibus autem decipit. Et ideo apud eum modus compositionis est facilior modo diuisionis.

BVRANA

sic: & hoc ē, qđ voluit, cū dixit: aut illum, qui distinguit specie: & cū dixit: & definire singula, facilius, quā definire vñ: sensus est: q̄ definire species vltimas est facilius, q̄ definire genera: & causa in hoc est: qm̄ definitio specierū iuenit ab indiuiduis: q̄ assequimur p̄ sensum: & hoc est, qđ voluit, cū d. & pp̄ hāc cām, oportet vt trāseramur à reb⁹ particularib⁹ & singulis ad res vles: hoc est in extractione definitionis cū eo, q̄ dispō ipsius est per viā cōpositionis: postea adduxit cām facilitatis in hoc: & d. & hoc, qm̄ equiuocatio magis decipit in vñibus, q̄ illud, qđ decipit in indifferentibus: sensus est: & causa, q̄ acceptio definiūōis à particularibus est facilior, qm̄ equiuocum non decipit in particularibus: & propterea fuit apud ipsum via compositionis leuior, q̄ via diuisionis.

par. 22. *Quemadmodum autem in demonstrationibus oportet esse ipsum syllogizatum fuisse, ita & in definitionibus manifestum est: hoc autem erit, si per ea, quæ singulariter dicuntur, sit in vnoquoque genere definire seorsum, vt simile non omne, sed quod in coloribus & figuris, & acutum, quod in voce, & ita in commune progredi obseruantem, ne equiuocatio incidat.*

T. c. 83. Et sicut in demonstrationibus oportet intentionem sylfi esse, sic etiam expedit esse in definitionibus notis: hoc autem fit, quādo definitur per singula genera per se, per res, quæ sunt in particularibus, quas enuntiauerat. gratia exempli, q̄ proferat nō de omni simili, sed de eo qđ est in coloribus, aut in figura, aut in acutie, aut in voce: & hac

Dixit Arist. Et quēadmodū i demōnibus opz vñq̄, vt sit intētio sylfi exñs: cōsist opz, vt sit in definitionibus manifestis cōsimiliter ēt: & hoc erit, cū definitio vniuscuiusq̄ generū seorsum p̄ ea, q̄ sunt in particularibus, quæ definiuit: vt in exēplo, q̄ adducat non de omni simili, sed de eo, qđ in coloribus, aut figura, aut definitio, q̄ est i voce: &

LIBER

LIBER

hac acceptione procedimus ad ipsum ult, quatenus illud obseruamus, qd nō offendat nos nois equiuocatio, et ob eā cadamus.

& fm hanc acceptionē procedemus ad ult: ex parte, qua obseruamus, ne cōsequat nos equiuocatio & incidamus in ipsam.

Cō. 23. : Eius intentio est in hoc capitulo commonstrare, qd definitiones nō expedit cōponi ex nominibus equiuocis, neque analogis, neq; rerum nomine æquiuocarum. Definitiones. n. quæ huius conditionis sunt, non explicant definiti naturam, neque ipsius essentiam faciunt intelligere, si vero facerent rei essentiam intelligere essent cogitatio & phantasia. Ex quo autem hæc res est notior de demōnibus, hoc est, qd oportet, qd non sint suæ conclusiones & pmissæ nominibus æquiuoce, posuit ipsam subiectionem & præmissam ad commonstrandum hanc illam inesse definitioni. Et dum dixit: Et sicut in demōnibus oportet intentionem sylli esse, sic etiam expedit esse in definitionibus notis. Intendit per intentionem sylli ipsam conclusionē, & per esse, intendit ipsius euidētiā & cōmonstrationem: & est ac si dixisset, & sicut demōnum conclusiones oportet, qd sint fm qd sunt res quædam euidens & commonstrata, quia nō significant noie æquiuoco, sed noie manifesto ex rei essentia: sic res est in definitionibus, & expedit ipsarū nomina qd sint vniuoca, adeo qd sint nota ex definitionum natura maxima manifestatione & notitia. Deinde dixit. Hoc autem fit, qm definitur per singula genera p se, per res, quæ sunt in particularibus, quas enuntiauerat, id est, & definitiones sunt huiusmodi, id est, prohibite,

vt

Intētio sua in hoc capitulo est mō **Cō. 24.** strare: qd non oportet definitiones componi ex nominibus equiuocis, neq; dubijs, neq; de æquiuocis: & hoc, qm definitiones, quæ sunt cum hac dispositione, nō detegunt naturam definiti, neq; adducunt nobis substantiam ipsius: sed si notificāt substantiā ipsius rei, est vtriq; per dispōnem, quæ est in ea, & similitudinem: & postea fuit hæc res in demōnibus notior: hoc est, qd oportet, vt non sint propōnes suæ & conclusiones suæ æquiuocæ: posuit radicē & propōnē ad monstrandā existētiā istius definitionis, & dixit: & quæadmodum in demōnibus, op qd sit in definitionibus manifestis cōsimiliter ēt: intelligit p intentionē sylli conclusionē, & intelligit p existentiam, significationē ipsarū, & monstrationē ipsarum, & quasi dixit: & quemadmodum conclusiones in demōnibus oportet esse existētes fm qd sunt res apparens & manifesta: qm non significant super ipsis per nomen cōicans, sed per nomen manifestum ex substantia rei: consilr se habet res in definitionibus: & op qd sint nomina ipsorū ex cōsensu, quousq; fuerint nota ex natura definitionum in fine manifestationis & aperuionis. Deinde d. Et hoc erit, cum definitio vniuscuiusque generum seorsum fuerit per ea quæ sunt in particularibus, quæ definiuit: sensus est: & definitiones vtrq; erunt cum hac dispositione,

hoc

A B R A M

B V R A N A

D ut in eis utat nō ē equiuoco, qñ intendit eductio generū definitionū ex vltimarū spērū definitionibus, prout de ea enuntiant i. exēplo, qñ meminit de mō ipsius cōpositiōis. Et dū d. Per res, q̄ sunt in particularibus. Intendit v̄lia, q̄ prædicant de indiuiduis in eo q̄ quid sint. qñ. n. scrutamur hęc prædicata de specie- rū indiuiduis, non decipiet nos no- mē æquiuocū, qđ est nominis ipsi⁹ generis, qđ definire intendimus, si illi fuerit nomen equiuocū. Dū autē dixit: Per singula genera. Intēdit p genera spēs, quę subintran genus, qđ definiti intendit. Et est ac si di- xisset, peruenit autē perfecte ad ge- nerum definitiones, qñ singulę spe- cies, q̄ huic soli generi subiunt, fue- rint definitę per prædicata de huius speciei indiuiduis, in eo q̄ quid sit, prout in præcedentibus id definie- ramus. D. d. Gratia exempli q̄ pro- ferat non de oī simili, sed de eo qđ est in coloribus, aut in figura, aut in acutie, aut in voce. i. & exēplū proce- dendi nō ex specierū definitiōibus ad generum definitiones, est, sicut qñ intendimus definire, quid sit si- mile, non cōuenit, q̄ q̄ramus defi- nitionē similis cuiq; v̄his, in qđ s. di- uidunt oīa, quę similia sunt, sed ex- pedit, q̄ incipiamus & q̄ramus defi- nitionē similis in singulis speciebus rerum similium, & quęramus simi- lis in coloribus definitionē p se, & si similis in figuris definitionē per se: & si illud inuenerimus vnā rē in omnibus spēbus, scimus q̄ ipsum si- mile v̄se sit vna natura, si autē nō in- uenerimus illud, sic scimus q̄ sit no- mē equiuocum, prout res est fm se. similia. n. i. figuris apud geometras, sunt

hoc est imposse, ex eo, q̄ permissa- bitur in ipsis nomen cōicans: cū in- tēderit ad extractionē definitionū generū ex definitionibus specierū, fm qđ enūtiavit in ipso p exemplū, cū cōmemorauit viā cōpositionis: & cū dixit: per ea, q̄ sunt in particu- laribus: intelligit per ipsum, vniuer- salia, q̄ prædicatur de indiuiduis ex parte, qua sunt: & hoc, qñ cū in- q̄ fuerimushęc prædicata in indiui- duis impossibilis: nō decipiet nos no- men cōicans: sed ad naturam gene- ris, cuius intendimus definitionē, si fuerit ipsi nomen cōicans: & cū d. in vnoquoq; generū seorsum: intelli- git p genera, spēs, q̄ ponunt sub ge- nere, cuius intendimus definitionē: & quasi d. & definitio generū pone- tur vtiq; sup ipsis fm pfectionē: cū fuerit definitio vniuscuiusq; spērū, q̄ sunt sub genere seorsum: quēad- modū p̄dicata de indiuiduis istius spēi ex pte qđ est fm id, qđ defini- mus ante hoc. D. d. vt adducam⁹ nō de oī simili, sed de eo, qđ est in colo- ribus aut figuris, & definitio, q̄ est i voce: sensus est: & exēplū cōpōnis nostrę de definitione spērū ad defi- nitiones generū ē: quēadmodū, cū volumus definire, qđ est simile, nō oportet, vt quęramus definitionem similis v̄his, hoc est, qđ diuidit in oīa similia: sed op̄, vt incipiam⁹, & q̄- ram⁹ definitionē sihis p singulas spe- cies rerū similium: & inquiremus de- finitionē sihis in figuris seorsum: & si inuenerimus ipsum intētionē vnā in oībus spēbus: sciemus, q̄ si se v̄se ē nā vna: & si nō inuenerimus ipsum ita, sciemus, q̄ est nomē cōicans, fm q̄ de ipso est intētio p se: & hoc, qñ similia figurarū apud geometras, non

A B R A M

sunt quæ non sunt similia in coloribus apud ipsam naturam: & sic est res, quæ definit id, quod significat acutici nomen: intenderemus n. definire acutiæ, quæ est in voce per se, & illam, quæ est in ferro per se, & illam, quæ est morum per se: per hoc n. constitueremus nomen acutici an sit æquivocum, vel nō sit nomen æquivocum. Et hoc intendebat quæ dixit: Et hac acceptiōe procedimus ad ipsum vñ, quatenus illud observamus, quod non offendat nos nominis æquivocatio, & ob eam cadamus, id est, & hoc modo considerationis pervenitur ad constituendum rem universalem, quam definire intendimus, an sit una res, aut non sit una, præter quod in ascendendo ad hanc rem offendat nos nomen æquivocum & nos decipiat.

B E V A N A

non sunt similia in coloribus apud naturam: & cōsistit se habet res: cū intenderimus definire, quod significat nomen acuitatis: intendemus utique ad definitionem acuitatis, quæ est in voce tñ, & ad eam, quæ est in ferro tñ, & ad eam, quæ est in edificijs tñ: quoniam per hoc constituemur ad hoc, quod nomen acuitatis est cōicans, aut non est nomen cōicans: & hoc est, quod significavit, cū dixit: & secundum hoc acceptum procedimus ad vñ ex parte, qua observabimus, ne sequatur nos æquivocatio nominis & incidamus in ipsum: sensus est: & per hunc modum dispositionis deveniemus ad cōstructionem super intentione vñ: cuius intendimus definitionem: quoniam ipsa est intentio una, si non est una absque eo, quod assequamur ipsam per causas nostras ad hanc intentionem nominis æquivoci, & decipiet nos.

par. 22. Si vero neque disputare oportet translationibus, planum quod neque definire, neque translationibus, neque quacunque dicuntur translationibus: disputare enim necesse erit in translationibus.

T.c. 84. Si non expediat uti accommodationibus & similitudinibus in disputationibus & elocutione, manifestum est, quod nec in definitione expediat uti nominum accommodatione et similitudine: neque et expedit, quod in eis utantur omnibus rebus, quæ dicuntur per accommodationem & similitudinem: aliquando enim necessario oportet quod fiat accommodatio et similitudo in theorica.

Dixit Arist. Et si non oportet, ut pertractes in definitionibus interrogationem nominum & similitudinem: neque consimiliter etiam oportet, ut pertractentur in ipsis omnia ea, quæ dicuntur secundum viam interrogationis, et similitudinis: et hoc, quoniam sequitur utique ex necessitate, ut pertractes interrogationem & exemplum in reliquis speculationibus.

Cō. 84. Hoc præceptum iuvat definitiones. in definiendo enim non est utendum nominibus accommodatis & translationibus

Hoc præceptum utile est in definitionibus, & est, quod non facias definitionem nominum exemplarium translationum

Dicitur res ex illius similitudinibus. Hænanq; definitiones tradunt rei similitudines, non ipsius veritatē, nō est remotū q̄ cōtingat ob noīa accommodata id, qd̄ accidit ex noīb⁹ & q̄nocis, s. q̄ putet de rebus multis, q̄ sint vna res. & exēplū illarū, quę sumunt ex nominibus accommodatis ē oīo illius, qui definiuit ipsum mare dicēdo, q̄ sit terrę sudor in sui profundo cōgregatus, & oīo illius, qui dixit de lege, q̄ eēt actū & actionū metrū: sudor. n. nō faceret itelligere substantiā aque maris, nisi p̄ ipsa terrā. & similis est dispō mensurę eū ipsa lege. Et quia cōe diuulgatū est, q̄ topicus i eius cōsideratiōe renuat noīū; accommodatorū vsum, posuit hoc argumētationē, q̄ demonstrator & d̄finiēs sit, quo ad hoc prim⁹: sicq; si nō expediat fieri accommodatiōē in cōsideratiōe & elocutione, manifestū est q̄ minime expediat fieri in definiendo. huius autē cā est affinitas orationū topicarū & orationū demonstratiuarū, & qm̄ dialecticus hoc renuit, sic ē, & demonstrator. D. d. Neq; etiā expedit, q̄ in eis vrant oībus rebus, q̄ dicunt p̄ accommodatiōē & similitudinē: aliqñ. n. necessario op̄s q̄ fiat accommodatiō & similitudo i theorica. i. si res coegerit demonstrantē & definiētē in eius definitiōe vti nominibus accommodatis, nō expedit q̄ p̄p̄ea vrant oībus nominibus accommodatis, sed accommodatiōes, q̄ fiunt ex rebus, p̄ximis rei substantię nō ex remotis. putatur. n. q̄ demonstrantem & definiētem res ipsa cogat, q̄ aliquando vtratur nominibus accommodatis: sicut etiam in aliquibus locis cogit topicum. hoc autem contingit in

rum ad res ex similitudine sua: qm̄ huiusmodi definitiones tradunt utiq; similitudinē rei, nō veritatē ipsius: & nō est longinquū, q̄ accadat p̄p̄ noīa exēplaria illud, qd̄ accidit ex noībus cōicātib⁹: hoc ē, q̄ existimet de rebus multis, q̄ ipse sunt res vna: ecce exēplū eorum, q̄ accipiunt a noībus exēplaribus, est oīo eius, q̄ definiuit mare, q̄ est humor terrę aggregatus fm̄ profundum: & oīo eius, q̄ dixit de lege, q̄ est mensura actorū & factorū: qm̄ humor nō ponit cōdōnē aquarū maris, nisi in terra: & cōsistit se hēt res in mēsurā simul cū lege, & qm̄ celebratū est vlc, q̄ dialecticus elōgat in speculatione sua factionē nominū exēplariū: posuit hoc p̄ceptū super artificē demōnis, & definitoris primi i hoc: & dixit: si non op̄s, vt pertractes translationē apud speculationē & sermonē: planū utiq;, q̄ nō oportet, vt pertractes in definitiōe sua: & cā in hoc ē p̄p̄inquitas ofonū dialecticarū ab ofonibus demōstratiuis. Cūq; artifex dialecticę elonget hoc: magis utiq; cōuenit hoc artifici demōnis. D. d. Neq; cōsistit etiam op̄s, vt pertractent in ipsis oīa ea, q̄ dicunt fm̄ viā trāslatiōis & exēpli: & hoc, qm̄ seq̄t utiq; ex necessitate vt p̄tractet trāslatio & exēplū in reliquis speculatiōibus: sensus est: & si coegerit res artificē demōnis & definitorē, vt p̄tractet in definitiōe sua noīa trāslatiua: igit nō op̄s, vt pertractet in hoc oīa noīa trāslatiua, sed trāslatiōes, q̄ sunt a reb⁹ p̄pinquis substantię rei nō lōginquis: & hoc, qm̄ existimatur utiq;, q̄ artifex demōnis & definitor cogantur pertractare noīa trāslatiua: quē ad-

A. B. R. A. M.

D. V. R. A. N. A.

in rebus non sensatis, quae non possunt concipi, nisi per ipsarum proportionales, & per exempla. sicut Arist. facit in conceptione sensus communis cum alijs sensibus, quos comparat lineis exeuntibus à centro ad periferiam. hoc autem fit in elocutionibus, & aliquando cogitur demonstrator ad hoc, secundum quod eloquitur: & aliquando utitur talibus definitionibus ad transferendum intellectum ab ipsis ad veram definitionem. facilior. n. est translatio intellectus comparantis ipsam rem ad ipsam eandem rem, quam illius subita translatio, & ut vniuersalis inquam poetica disciplina est placida. Et ideo inuenimus Aristot. quod laudet utrasque disciplinas in multis locis.

admodum cogit dialecticus consilium: ad hoc in locis: & hoc utique; accidet in rebus non sensibilibus: quae non possunt formari, nisi per sensata sua & exempla sua: quemadmodum fecit Arist. in formatione sensus communis simul cum relijs sensibus: & assimilauit ipsum lineis: quae exeunt à centro ad circumferentiam: & hoc inuenit in sermonibus suis: & aliquando cogit artifex demonstrationis super hoc, quemadmodum ipse loquens: itaque; faciunt huiusmodi definitiones ad transferendum intellectum ab ipsis ad definitionem veram: & hoc, quoniam formatio translationis intellectus assimilantis rem rei eidem, est facilior quam translatio eius ad ipsum apertorem: & in summa doctrina poetica est utique; obscura: & propterea inuenit Arist. oblitus fuisse duarum doctrinarum in locis multis.

Quo pacto problemata veniuntur tum diuisione, tum etiam proportionem. Cap. 9.

PAR. 22. **A**D hoc autem quod habeamus problemata, eligere oportet decisiones & diuisiones, ita vero eligere supponentem genus commune omnium, ut si animalia essent, quae speculata sunt, qualia omni animali insunt: his autem acceptis rursus reliquorum primo, qualia omne sequantur: ut si hoc est avis, qualia omnem sequantur avem, & ita semper proxima: planum enim, quod habebimus iam dicere, propter quid insunt consequentia istis, quae sunt sub communi, ut propter quid homini aut equo insunt. sit autem animal, in quo A: B vero consequentia omne animal: in quibus autem C D E aliqua animalia: planum igitur propter quid B inest ipsi D namque per A: consimiliter autem et alijs.

T. c. 85. Iam expedit in historijs questionum et quæstionum, quæ apud nos sit dispositio partitionis & diuisionis, & in illis procedatur hoc itinere, quod ponamus genus omnibus illis commune: v.g.

Dixit Arist. iam vero oportet ad habendas interrogationes & quæsitæ, ut sit apud nos intentio decisionis & diuisionis, & procedatur in ipsis hac via: & est, ut ponamus genus vniuersale omnibus: ut

Posteriorum

ABRAM

D v.g. si res, quarū esset considera-
tio, sint aīalia, iam expedit qđ
consideremus quę rerum insint
oībus aīalibus: & dum has ac-
ceperimus ab initio, considera-
bimus quę res sint connexę toti
ipsi primo ex reliquis. v.g. si fue-
rit auis, oportet qđ res, quę
affirmentur de omni aue, & sic
continuo accipiemus id, qđ ni-
mis proximū sit: notum. n. est,
qđ tunc nobis continget, qđ enū-
tiemus quam ob cām insint res
E connexę rebus, qđ huic vniuer-
sali subsunt. v.g. Quam ob cau-
sam sit hō, aut equus: sitq; aīal
id, pro quo est litera A, B, autem
sint res, quę affirmantur de om-
nibus animalibus: pro litera au-
tē C sint oīa animalia particula-
riora. cōmōstratū igit est quare
B inest ipsi C, iest. n. ob ipsum A,
& similiter illis alijs rebus.

Cō. 77. Hoc pceptū iuvat educcionē cau-
sarū rerū, quarū causas querimus:
hoc est, per demōnes causarū. pro-
F ut ut si sciremus ante interrogatio-
nem, & quęstionē de ipsis causis di-
uisionem generum in suas species,
& cognosceremus ipsam partiti-
onem: per diuisionem. n. cōstituitur
cognitio dīarum euidentiū: & per
partitionem constituitur cognitio
dīarum interiorum. Et postq̄ nar-
rauit, qđ qui vult habere potestatem
tradendi causas illius, qđ interroga-
tur de aliqua specie essentialium ac-
cidentium, oporteat eum scire diui-
sionem & partitionem, cōp̄it enun-
tiare quomodo ponendum sit, qđ
sciuntur ambę hę causę, quando
inter-

BVRANA

ut in exemplo si essent specula-
tiones, per quas sunt animalia:
oportet utiq; ut consideremus
quę sunt illa, quę insunt omni-
bus animalibus: cumq; accepta
fuerint hęc, considerabimus ā
principio, quę sunt illa, qđ sequū-
tur primū totū ā reliquis: ut in
exemplo, si fuerit hoc auis, opz
utiq; ut querant, qđ sequuntur
oēm aue: et ita semper accipitur
proximum: planū enim, qđ per-
ueniet ad nos, ut enuntiemus, p-
pter quā causam īsunt cōsequē-
tia rebus, qđ sunt sub hoc vñ: ut
in exemplo, pp quā cām insunt
homini, aut equo: sit aut aīal, in
quo est A. B, vero ea, qđ cōsequū-
tur oē animal: sint aut, in quo ē
C, animalia particularia: planū
igit, pp quid B, inest C, quoniā
ipsum inest propter A, & consi-
militer ipsis rebus alijs.

Hoc pceptū vtile est ad extrahē **Cō. 85**
das cās definitionum: quarū quēri-
mus causas, hoc est per demōnes
causarū: qđ est, quēadmodū si esse-
mus prius interrogationē & qōnē
de causis cognoscentes per diuio-
nē generū in spēs suas, & scientes p
decisionē: & hoc, qm cognitio per
diuisionē cōsistit sup cognitionē dif-
ferentiarū apparentiū, & decisio cō-
sistit sup cognitionē dīarū intrin-
secarum: & posteaq̄ cōmemorauit,
qđ qui vult habere potentiā tradēdi
cāseius, qđ iterrogatur de ipso per
spēm accidentium substantialium,
oportet ipsum scire per diuisionē &
decisionē: cōp̄it enuntiare, quō po-
nit aliquis cū fuerit sciens per duas
istas

A M R A M

interrogatur de causa essendi ali-
quid accidentium, quae insunt pluribus
specibus quod vni. Et dixit: Procedatur
hoc itinere, quod ponamus genus omnibus
illis ratione. i. quoniam scimus diuisionem & par-
titionem: & quoniam de aliquo acci-
denti, quod pluribus quod vni speciei in-
sunt, cui illarum vni speciei insit, oportet
itaque, quod procedatur eo itinere quod
dicitur, scilicet quod per diuisionem educatur genus
vltimum omnibus illis speciebus. Postquam autem
enuntiauit, quod quoniam vellemus scire cau-
sam alicuius accidentium, quod insunt quod
busdam speciebus, quod oporteat tunc diu-
merare illas species, protulit huius
exemplum, Et dixit. v. g. si res, quarum
esset consideratio, sint animalia, iam
expedit quod consideremus quod res insint
omnibus animalibus, i. huius exem-
plum est, si accidens quod situm sit simile
in aliquibus speciebus animalium,
expedit itaque, quod educamus naturam
communem omnibus animalibus, ac si dice-
res, quod sit sensitiuum. D. d. Et dum
has acceperimus, ab initio considera-
bimus quod res sint connexae toti ipsi
primo, i. omnibus animalibus de quod-
bus queritur de causa inferente illa, fore
denominata per aliquod acciden-
tium, considerabimus accidentia con-
nexa illi naturae, propriae illis inter
reliqua, quae insunt illis speciebus:
& si inuenerimus hoc accidens vni-
uersale illi naturae, illud est accidens,
de quo queritur per diuisionem cur sit:
illa itaque natura est causa illius. si autem
accidens proprium illi naturae non
est illud, de quo queritur per diuio-
nem cur sit, diuidimus illud genus
in genus, quod ei succedit, quod est
vniuersale illis speciebus. Deinde con-
sideramus etiam accidens connexum
et naturae huius proprii generis: &
si

B V R A N M

istas causas cum eo, quod interrogauerit
de causa, quae inest aliquid accidentis ex ac-
cidentibus entium per plus vna specie ex
specibus: & d. & procedat in ipsis hac
via, & est, ut ponamus genus vltimum om-
nibus: sensus est: cumque cognouerimus
per diuisionem & decisionem, & interro-
gauerimus de causa alicuius ex acciden-
tibus entium per plures species, sequitur vtrique,
ut procedat in ipso via, de qua dixi-
mus: & est, ut procedat per diuisionem
generis vltimum omnibus illis speciebus: & po-
steaque enuntiauit, quoniam cum voluerimus
scire causam, quae est per aliquid ex acciden-
tibus entium in aliqua specierum: quod in-
qua oportet, ut numerentur tunc ille
species: adduxit exemplum huius, & di-
xit: exemplum huius: si essent, ea in
quibus est speculatio animalium: oportet
vtrique, ut specularemur, quod sunt
ea, quae insunt omni animali: sensus est:
exemplum huius, si esset accidens quod situm
simile in aliqua specierum animalis: seque-
retur vtrique, ut inesset natura vltimum omni animali,
ac si diceret, quod est sensibile. D. d. Cum-
que accepta fuerint haec, considerabi-
mus a principio, quod sunt ea, quae sequun-
tur omni animali: quae interrogantur de causa
consequente, ut sint disposita per aliquid
accidentium eorumdem per accidentia con-
sequentia naturam illam appropriatam ip-
sis, intelligere fecit reliqua entia per il-
las species: & si inuenerimus hoc ac-
cidens vltimum illi naturae, est accidens, de
quo interrogatur per signum per quod: illa
igitur natura est causa in ipso: & si fuerit ac-
cidens appropriatum per illam, naturam
non interrogabitur de ipso per litteram per
quod: diuidimus ipsum genus in ge-
nus, ex quo sequitur vltimum illarum specierum:
deinde considerabimus consequentem et de ac-
cidente, quod sequitur consequentem et naturam
illius generis, quod sequitur ipsas: &
Log. cum co. Auer. XXX li

A **A B R A M**
D si fuerit illud, de quo quærebamus, hoc genus, qđ attigimus, est causa illius accidentis. Sicq; semper faciemus, donec attingamus naturam, qđ sit huius accidentis causa, de quo quæritur: & manifestum est, qđ qñ non omittitur in hoc descensu aliqua naturarum, nec aliqd generum ambientium illas species, qđ absque dubio incidetur in naturam, quæ sit causa accidentis, de quo quæritur. Et hoc intendebat dū dixit: Et sic continuo accipiemus id, qđ nimis proximum sit. notum. n. est, qđ tūc nobis continget qđ enuntiemus, quam ob causam insint res cōnexę rebus, quæ huic vñ subsunt, i. qđ qñ diuiserimus propinquius & propinquius supremo generi, & consideraueimus locum singulorum illorū, notum est, qđ tunc enueniat nobis res, quæ est causa accidentis connexi, de quo quærebamus. Et protulit exemplū huius, Et d. Quā ob cām sit homo, aut equus. i. huius exemplū est, si quæreret aliquis, quam ob causam homo & equus sit sensitiuus, et inuenimus, qđ natura, quæ est causa huius connexionis, qđ sit ipsa animalitas, & per illam respōdebimus in responsione ad cur sit sensitiuus: & similiter si quæretemus cur homo & equus sit transpirans, & ceperimus genus proximum homini & equo, quod sit ipsum sensitiuum, gratia exempli, & inuenerimus transpirans non esse illi vniuersale, & diuidemus hoc genus in naturā propiorum ex his, qđ illi subsunt, quæ contineat equum & hominem, & sit, gratia exempli animal sanguineum, & inuenimus quod transpiratio non insit toti illi, & diuidemus

B V R A N A
 si fuerit, de quo interrogamus, genus istud, ad qđ deuenimus, causa in hoc accidente: & ita faciemus semper: deinde deueniemus ad nām, qđ est cā in hoc accidente, de quo interrogauimus: manifestū aut, qđ cū nō obseruauerimus circa cognitionē istam aliquā naturarū, neq; aliqd generū comprehensorū in illis speciebus: qđ absq; dubio cadet supra naturā, qđ est cā accidentis, de quo interrogat: & hoc est, qđ voluit, cū dixit: & cōsist accipiet propinquū: qđ manifestū, qđ perueniet ad nos, vt enuntiemus, cui rei insunt ea, qđ consequuntur res, qđ sunt sub hoc vñ: sensus est: qđ cū diuiserimus magis propinquū generi altiori, & cōsiderauerimus accidentia cōsequētia vnūquodq; ipsorū: planū vtiq;, qđ perueniet ad nos illud, qđ est cā in accidente cōsequēte, de quo interrogauimus: hoc est, qđ inest spēbus, qđ sunt sub illa nā: & posteaq; cōmemorauit, qđ per hoc ipse operans cadet sup naturā, quæ est cā, vt sequat ex ipso: adduxit exemplū, & d. vt ī exemplo, pp quam cām inest hōi & equo: sensus est: si quærat quæres, pp quā cām hō & equus est sensibilis, & inuenit natura, qđ est cā istius cōsequētię, ipsa animalitas: & rñdebimus p ipsum ī rñsione qđ est sensibilis: & consimiliter si interrogaueimus, pp quid hō spirat, & acceperimus genus vñ hōi & equo: qđ est sensibilis exempli grā: & inuenit spirans nō esse vñ ipsi: & diuidemus hoc genus in naturā magis propinquā sub ipso, qđ illud, qđ cōprehēdit equū & hōiem: & erit hęc via exemplū aīahs, qđ habet sanguinē, & inueniet spiratio cōsequēs totū ipsam: &

A B R A M

demus sanguineum in progressi-
um & nō progressiuū, & inueneri-
mus q̄ hęc natura inferat transpira-
tionem, & diceremus q̄ cā inessē-
di trāspirationē ipsi equo & hoī, sit
ipsum esse aīal sanguineū p̄gressi-
um. Et postq̄ protulerat exemplū
ex materijs truncū, protulit illud ex
ipsis literis cōpletū, Et dixit: Sitq̄;
animal id, pro quo est litera A, & au-
tē sint res, quæ affirmant de oībus
aīalibus: pro litera autē C sint om-
nia aīalia particulariora. i. huius ex-
emplū est, qñ quærimus de hoīe &
equo cām aīalitatē ex connexis, q̄
illi insunt, inquantū est aīal, ac si di-
ceres motū & sensum, quia aīalitas
est huius accidentis cā: & loco aīa-
lis sumamus ipsum A, & vice anima-
liū, de quibus quæritur per dictio-
nē cur sit, ipsum C, & vice accidētis
connexi, q̄ ipsi C insit, de quo quæri-
tur p̄ dictionē cur, ipsum B. D. d. Cō-
monstratū igit est, q̄a B insit ipsi C:
inest. n. ob ipsum A, & sit illis alijs
rebus. i. & qñ q̄rimus, & p̄cesserim⁹
hoc processu, hinc cōmōstrabit nobis,
cur sensus insit homini & equo:
hoc est, cur B insit ipsi C, hoc autē est
ocasiōe animalitatis, vice cuius co-
pimus ipsum A. & similiter hoc mō-
res commonstrabit de alijs rebus.

B V R A N A

& diuidemus sanguineum in am-
bulans & nō ambulans, & inuenie-
mus hāc naturā consequi spiratio-
nē: & dicemus q̄ cā cur spiratio in-
est hoī & equo, est, quia est aīal san-
guineū ambulans: & posteaq̄ addu-
xit exēplū ex materijs diminutum,
adduxit ipsum ex literis perfectū, &
dixit: & sit animal, in quo A, & sint
B, ea, quæ consequunt omne aīal, &
sit in quo est C, animal: sensus est:
exēplū huius, cū quæsiuerimus ho-
mini & equo cām consequentiæ ex
cōsequentibus, q̄ insunt ipsi ex par-
te, qua est aīal, ac si diceres motū &
sensibile: qm animalitas erit causa
in hoc accidente: & accipiaturo loco
animalis A, & loco aīalis, de quo in-
terrogatur p̄ signū p̄p quid C, & lo-
co accidentis cōsequētis ens in B, de
quo interrogat per signū p̄p quid
est B. D. d. manifestum igitur pro-
pter quid inest B, ipsi C, qm ipsum
inest p̄p A, & consit illa alia: sensus
est: cūmq; incessemus hac via, de-
claratū nobis erit ex hoc, p̄p qd in-
est sensibile homini & equo, hoc ē,
propter quid inest B, ipsi C, & hoc
est ex parte animalitatis, cuius loco
accepimus A, & consimiliter de-
clarabitur per hanc viam res in re-
liquis.

ANT. INTER. TEX. XXIII.

*Et semper in alijs eadem est ratio, nunc quidem igitur secundum
tradita communia nomina dicimus. Oportet autem non solum in his
considerare, sed & si aliud quid visum fuerit inexistens commune, ex-
cipientem, postea quæ hoc sequitur, & qualia hoc sequuntur, ut cor-
nua habentia habere erinaceum, & non utrinque dentata esse: rur-
sus cornua habere, quæ sequitur, planum enim propter quid illis ine-
rit, quod dictum est, propter enim cornua habere meruit.*

Et

XXX ij Dixit

D Et hæc eadem oratio est in re-
T.c. 86. bus subordinatis, q̄ cōtinuo cō-
nexæ sunt: nunc aut̄ loquuti su-
mus fm̄ v̄ia nomina, quæ no-
bis promulgata sunt. Iam aut̄
expedit nō solum de his loqui,
sed & si fuerit alia res, videtur
q̄ sit ens vniuersale, q̄ hoc ca-
piamus, & res, quibus hoc suc-
cedit, & res, quæ huic connexæ
sunt. v.g. quia res connexæ ani-
malibus cornutis sint ventrem
habere, & non habere superius
E dentes, expedit q̄ ab initio ca-
piamus cui rei connectant̄ cor-
nua: notum. n. est, quā ob cau-
sam insit illi rei denominat̄: il-
la. n. illis inest, q̄a sunt cornuta.

Cō. 86. Dñs dixit: Et hæc eadē oīo est in re-
bus subordinatis, q̄ cōtinuo cōnexæ
sunt. Intendit & hoc eodē processū
procedendū est nobis in tradendo
cām alicuius connexorū ipsi gene-
ri, & constituemus translationē cāc
alicuius connexorū, quæ insunt his,
quæ animali subsunt. sicut interro-
garemus de inessendo aliqd̄ conne-
F xorū priorum ipsi volatili, hoc
est, q̄ quæramus de inessendo illud
alicui volatili, quia huius cā esset,
quia sit auis. sicut q̄ interrogaremus
cur gallus sit alatus: & dicimus ad
huius rñsionē, quia est auis. Et quia
nā, quæ est cā accidentis, de qua q̄ri-
mus p̄ dictionē cur sit, & q̄a est no-
bis euidens, qñ ei fuerit nomē vul-
gatum, & lateat quando non fuerit
ei hoc, dixit. Nunc autem loquu-
ti sumus fm̄ vniuersalia nomina,
quæ nobis promulgata sunt, id est,
prout puto ex quo hic processus iu-
uat,

Dixit Arist. Et hæc rō eadē ī re T.c. 86.
bus ordinatis sequit̄ semp: nūc
qdē igit̄ loquuti fuimus in ser-
mone n̄ro fm̄ noīa v̄ia, q̄ sunt
celebrata apud nos: op̄aūt vt ī-
uestigemus nō in his tm̄: sed si ē
aliqd̄, qd̄ videat̄ inexistēs cōe,
vt accipiat̄ hoc: et ea, q̄ sequitur
hoc, & ea, q̄ sequunt̄ hoc: vt in
exēplo ea, q̄ sequunt̄ aīalia cor-
nuta, ea q̄ habent ventriculum,
q̄q̄ non habēt cornua sursum,
sequit̄, vt accipiat̄ à principio,
quæ sunt illa, ex quibus sequitur
cornua h̄re: & hoc, qm̄ planū,
pp̄ quā cām inest illi rei disposi-
tæ: qm̄ hoc vtique inest ipsis,
quoniam habent cornua.

Cū d. & iste ē sermo idē, quo p̄ce- Cō. 86.
demus ad tradēdā cām cōsequentē
ex cōsequētibus, q̄ cōsequunt̄ gen̄:
p̄cedem⁹ ad tradēdā cām cōsequē-
tē ex cōsequētibus illud, qd̄ ē sub hoc
genere: vt in exēplo, qm̄ p̄ viā, qua
p̄cedem⁹ ī tradēda cā cōsequentium
cām, cōsistemus in traditiōe cāc cō-
sequētis ex cōsequētibus, q̄ insunt il-
li qd̄ est sub aīali: quēadmodū si in-
terrogaret̄ de exñtia cōsequētis ex
cōsequētibus volatile, hoc ē, q̄ inter-
rogaret̄ de exñtia ī aliquo volatili:
qm̄ traditio cāc in hoc, erit, qm̄ est
auis: quēadmodū si interrogaret̄, pp̄
qd̄ gall⁹ ē p̄nat⁹: & dicerem⁹ ī rñ-
sionē hui⁹, qm̄ ē auis: & qm̄ ē nā, q̄ ē
cā ī accñte, d̄ quo interrogat̄ p̄ signū
pp̄ qd̄: v̄i v̄tiq; nobis, cū habuerint
nomē celebratū, & latet, cū n̄ habue-
rint: d. nūc qdē igit̄ dixim⁹ ī sermo-
ne n̄ro fm̄ noīa v̄ia: q̄ sunt celebra-
ta apud nos: sensus est, vt opinor: q̄
hæc

A D R A M

mat, qñ generū naturis, q̄ sunt cāc ac-
cidentiū, de q̄bus q̄rit p̄ dictionē cur
sit, fuerint noīa vulgata: tūc n. notū
fit apud nos ipsas eē, q̄ ipsas eē cās, &
pcedem⁹ ex hac illarū notiōe priā,
q̄ est notiō effendi illas, ad notiōē
illas eēndi cās, qñ aut nō fuerit illis
nomē, tūc veritas ipsas eēndi, & ve-
ritas ipsas eēndi causas, fit apud nos
vni⁹ grad⁹: & nō iuuaret hęc regu-
la, s̄ vñs modi diuisiōis ad educiō-
nē cāc. Mathius aut̄ interpret̄ dicit,
q̄ dixerit hoc dictū, ne quispiam ei
diceret, forsan hęc noīa n̄ cōueniūt
rebus: hoc est, apud vulgus. In ipsū
aut̄ est debilitas. p̄ se. n. notū est, q̄
oē nomē, qđ vulgus imponit alicui
rei, cōueniat illi rei: quia aut̄ inue-
niunt̄ quēdā accidentia, q̄ sunt causæ
aliorū accidentiū, cōpit enuntiare
quis sit modus cōstituēdi hęc acci-
dētia, quę sunt causę accidentiū, de
q̄bus q̄ritur cur sit de singulis spe-
ciebus. Et dixit. Iā aut̄ expedit non
solū de his loqui, sed & si fuerit alia
res, vñ q̄ sit ens vñe, i. & expedit, q̄
scrutemur nō hoc solū, cuius gene-
ra sunt cāc accidentiū, q̄ eis insunt so-
lū, s̄ & scrutabimur de reb⁹, quarū
cāc sunt accētia cōia: qđā. n. accētia
sunt, quorū cāc sunt accētia, q̄bus
accētia insunt, & qđā sunt quarum
cāc sunt ex substātia rei, cui inest il-
lud accidēs. Dum aut̄ d. Et si fuerit
alia res, vñ q̄ sit ens vñe. Intendit p̄
accidēs vñe, id, qđ est cā accidentis, de
quo queritur per dictionem cur sit
de specie, cui inest hoc accidens. Et
postq̄ enuntiauit, q̄ oporteat scru-
tari ēt accidentia vñia rebus, quarū
sunt accidentia cōmunia, quę sunt
horum causę, de quibus queritur
per dictionem cur sit, cōpit enun-
tiare

B V R A N A

hęc vñq; via erit vñlis, in eo, q̄ nāc
generū: q̄ sunt cāc accidentiū, de q̄-
bus interrogat̄ p̄ signū pp̄ qđ: hñt
noīa celebrata: qñ fm hoc, q̄ ipsę
sint erit apud nos notus, q̄ q̄ ipsę
sint cāc: & pcedemus ex hac cogni-
tiōe priā, q̄ ē cognitio exñtię ipsarū
ad cognitionē q̄ sint cāc: cū vero n̄
habebim⁹ nomē: erit vñq; apd nos
veritas exñtię ipsarū, & veritas, q̄
sint cāc in gradu vno: & nō erit vñ-
litas in hac ordinatiōe, volo vñq; p̄
facturā vię diuisiōis p̄ apparētiā
cārū: & qñ d̄ expositori, ad hoc, vt
dicat aliq;: fortasse hęc noīa, nō in-
sunt rebus ex cōsensū, hoc ē q̄ sunt
apd multitudinē: & ita debile ē, no-
tū eē p̄ se, q̄ oē nomē, qđ multitudo
ipponit rei, sit ex cōsensū huic rei: &
qm̄ sunt hic accētia, q̄ sunt cāc acci-
dētiū aliorū, cōpit enūtare, qūto ē
via ad cōstituēda hęc accētia: q̄ sūt
cāc in accidentibus, de q̄bus q̄ritur p̄
signū pp̄ quid ī vnaquaq; spē: & d.
op; aut̄, vt inuestigemus nō de his
tm̄: sed & si ē aliqd aliud, qđ videat̄
in exñs cōe: sensus ē: iā vero op;, vt
inuestigemus nō de hoc tm̄: in quo
genera sunt cāc accētiū, q̄ ipsis in-
sunt tm̄: sed ī q̄ram⁹ cōsist̄ ēt de ijs,
in q̄bus cāc sunt accētia vñia: & hoc
ex accētib⁹ alicui⁹: quorū cāc sūt
accētia ī reb⁹, in q̄bus inveniunt̄ ac-
cētia: & ex ipsis, quorū cāc sunt in
substātia rei, in qua ē ipsum īdicās:
& cū d. & si ē aliqd, qđ videat̄ eē cōe:
Intelligit p̄ accēs vñe, qđ ē cā in accē-
te: de quo interrogat̄ p̄ dictionē pp̄
qđ ī spē, ī qua ē hoc accēs: & postea
q̄ enūtiavit, q̄ op;, vt ī q̄ram⁹ cō-
sist̄ ēt de accētib⁹ vñ: b⁹ ī reb⁹, in q̄-
bus accidentia vñia sunt cāc: nō iter-
rogabit̄ de ipsis p̄ signū pp̄ qđ de ac-

XXX iij cidēti-

Posteriorum

ABRAM

Dicare quomodo hinc fiat perscrutatio. Et dixit: Quod hoc capiamus, & res, quibus hoc succedit, & res quæ huic connexæ sunt idest, hoc autem sit, ut accipiamus accidens commune, & res, quibus insit illud accidens commune, quorum esse sequitur hoc accidens. Dico ipsas species, quibus hoc accidens est proprium: deinde capiemus accidens connexum huic accidenti: dico ei æquale, & sit primum accidens, & illud sit causa huius secundi. Postquæ autem dixerat hoc protulit huius **E**xemplum. V.g. quia res connexæ animalibus cornutis sint ventrem habere, & non habere superius dentes, expedit quod ab initio capiamus cui rei connectantur cornua, idest, exemplum est, quia quando quaerimus cur oves & boues non habeant superiores dentes, aut cur eis sit venter, considerabimus itaque accidens æquale huic, de quo est scrutinium de animali, cui hæc res inest, & inuenimus ipsa cornua, & scimus, quod hoc accidens sit causa defectus dentium in superiori mandibula, sed **E**st animalis cornuti: & quod huius causa, scilicet quod non sint eis dentes in mandibula superiori sit, quia eis sint cornua: quia enim magis eis opus est habendi cornua quæ habendi dentes in superiori mandibula, natura deniauit materiam dentium in eis ad ipsa cornua: & sic quando quaeremus de talibus animalibus, quare eis sit venter, & quando inuenimus quod accidens omnibus his æquale sit, quod in superiori mandibula non sint eis dentes. scimus quod dentium defectus sit causa, qua in eorum creatione ad salutem inuentum sit hoc membrum,

BVRANA

cidentibus: cepit enfitiare, quod erit inuestigatio de hoc: & dixit: quod accipiat hoc, & ea, quæ sequitur hoc, & ea, quæ sequuntur hoc: sensus est: & hoc erit, cum acceptum fuerit accidens vterque, & ea, quibus inest illud accidens: & ea sunt, quorum existetia sequitur hoc accidens, hoc est species: quibus hoc accidens est appropriatum: deinde accepit accidens consequens istud accidens, hoc est æquale ipsi: & erit accidens primum causa in hoc secundo: & postea quæ dixit hoc, adduxit exemplum in hoc, & d. exemplum huius, quoniam ea, quæ sunt appropriata animalibus cornutis, sunt quæ habent ventriculum, quæque non habent dentes in maxilla superiore sursum: oportet utique, ut accipiat à principio, quæ sunt illa, ex quibus sequuntur cornua: & intelligit exemplum hoc, quoniam cum interrogauerimus, propter quod ovis & vacca non habent cornua, aut propter quid habent ventriculum: iterum utique, accidens æqualis huic accidenti in animali, cui inest hæc iterum, habere cornua: & sciemus, quod hoc accidens, quod est priuatio dentium in maxilla superiore, inest utique animali cornuto: quodque causa in hoc. id est, quod non habent dentes in maxilla superiore est, quoniam habent cornua: & hoc, quoniam propter ea quod indigentia cornuum in ipsis, erat maior, quæ indigentia dentium in maxilla superiore, declinauit naturam materiam dentium in ipsis ad cornua: & consistit, cum interrogauerimus in huiusmodi animalibus, propter quod habent ventriculum, speculabimur: cumque inuenerimus, quod accidens æquale omnibus his est, quia non habent dentes in maxilla superiore: sciemus, quod defectus dentium est causa, ut addat sanitati suæ hoc membrum: propter quod affequetur digestionem cibi: quod defecit pro defectu dentium: & cum d. opus, ut accipiat à principio, ex quibus sequuntur cornua: sensus est: quoniam cum sciuerimus,

A B R A M

membrum, quo compenſet ad cibi digestionē, quod illis defuit ob dentium defectum. Et dum dixit. Expedit quod ab initio capiamus, cui rei connectantur cornua. Intendit quod quando ſciuerimus quod cui que, cui ſunt cornua, non ſint dentes in ſuperiori mandibula, neque venter, conſideramus animalia, quæ proprie decernunt cornua, & ſcimus quod hæc illa animalia ſunt, quæ proprie concernuntur, quod eis non ſint dentes in ſuperiori mandibula, & ſit eis venter. Deinde dixit. Notum enim eſt quam ob cauſam inſit illi rei denominatæ: illa enim illis inſit, quia ſunt cornuta, id eſt

B B V A N A

quod omnes huius cornua, non habent dentes in maxilla ſuperiore, & habent ventriculum: conſiderabimus de animalibus, quibus appropriat, quod non habent dentes in maxilla ſuperiore, quæque habent ventriculum. D. d. Et hoc, quoniam manifeſtum eſt, ob quæ cauſam inſit ipſi intentioni diſpoſita: quoniam ipſi ſunt utique; iſis, quia habent cornua: ſenſus eſt: quoniam cum fecerimus hanc operationem, hoc eſt, quod aſſecuti fuerimus, quod omnes habentes ventriculum non habent dentes in maxilla ſuperiore, & habent cornua: manifeſtum erit nobis, ob quæ cauſam inſunt huiusmodi animalibus accidentia diſpoſita, de quibus fecimus mentionem, hoc eſt, quod ſint ſine dentibus in maxilla ſuperiore, & habeant ventriculum, quod eſt, ut habeant cornua: & hoc, quoniam cornua ſunt cauſa propinqua horum duorum accidentium, priuationis quidem dentium per ſe, quod autem ſit ventriculus per medium priuationis dentium.

pars. 23. *Amplius autem alius modus eſt ſecundum proportionale eligere: vnum enim accipere non eſt idem, quod oportet vocare ſepeum, et ſpinam, & os, erunt autem conſequentia & his, tanquam vna quadam natura tali exiſtente.*

T. c. 87. Iterum eſt alius modus, per curam di et eligendi quod ſecundum analogiam dicitur. Quoniam ſi non inueniat modus capiendi vnam eandem rem, qua expediat appellare piſcis teſtam, piſcis, quæ ſpinam, & os, excepto quod apud nos ſint res his connexæ: & res iterum, quæ talis eſt, vna natura eſt, quæ caperemus in reſponſione ad quod ſit, ſicut has capimus in reſponſione ad cur ſit.

Cō. 87. Ex quo prius enūtiavit dicitur, quæ ſunt cauſæ accidentium, quæ ſpeciebus inſunt: & ſecundo nobis enūtiavit, quomodo iterum eligantur accidentia, quæ ſunt cauſæ multorum accidentium, quæ inueniuntur: &

Dixit Ariſt. Amplius inuenit T. c. 87. utique modus alius deciſionis & collectionis: & eſt, quod dicitur ſecundum viam C proportionalitatis: & hoc, ſi quidem non eſt via, qua accipiat aliquid vnum et idem ex eo, quod ſequitur, ut vocetur teſta piſcis, & ſpina piſcis & os: propter quod quæ erunt utique apud nos res conſequentes hæc: conſimiliter eſt eſt aliquid, quod eſt, quem admodum hoc natura vna.

Postquam enūtiavit prius, quomodo colliguntur Cō. 87. ex differentiis, quæ ſunt cauſæ accidentium ex ſpeciebus eorum: & enūtiavit nobis ſecundo, quomodo conſiſtunt et colliguntur accidentia, quæ ſunt cauſæ de accidentibus entium:

XXX iij &

Posteriorum

A B R A M

D & differentiæ generum quedã sunt, que sunt differentiæ secundum analogiam vnã, intendit nobis etiam enuntiare, q̃ expediat tales differentiã colligi, vt eis respondeatur in responsione ad q̃onem de accidentibus, quæ sunt in definitionibus specierũ, quarum dñæ sunt huiusmodi. Et dixit. Iterum est alius modus procurandi & eligendi, qui secundum analogiam dicitur, idest; ac etiam inuenitur vnus modus differentiarum, quas expedit procurare & eligere, vt sint apud nos vsitate, & sunt differentiæ, quæ sunt secundum analogiam vnã. D.d. Quoniam si non inueniatur modus capiendi vnã eandem rem, qua expediat appellare piscis testã, piscisq; spinam, & os, i. Hoc autem fit, qñ non inest differentijs vnã nã cõis, & ponimus analogiam, q̃ est inter eas ipsam vnã nã. v.g. quia crustatis & ossuosis & spinosis nō inest vnã natura, q̃ capiamus cã accidentium priorũ his tribus naturis, q̃ sunt proportionales, posuimus ipsam analogiam horũ cãm. Teste. n. proportio ad crustata, est proportio ossium ad ossuosa. Et similiter proportio spinarum ad spinosa est proportio ossium ad ossuosa, & accidentia, quorum causæ in ossuosis sunt ipsa ossa, sunt eadem accidentibus, quorum causæ sunt testæ in crustatis, & quorum causæ sunt spinæ in spinosis. Et postquã enuntiauit, quòd hanc naturam capimus causam, quando non inuenimus aliquam naturam communem vnã: causa autem, quæ verè est ipsa est causa, quæ est fm definitionem vnã, non quæ est vnã secundũ analogiã, enun-

B V R A N I A

& dñæ generũ ita se habet, q̃ ex ipsis aliq̃ sunt dñæ vnę in veritate, & ex ipsis aliq̃ sunt dñæ fm p̃portionalitatẽ: vult enuntiare nobis, q̃ tales dñæ debent colligi, vt p̃ ipsas respondeat in rñsione interrogatiõis de accidentibus: q̃ sunt in definitionibus specierũ: quarũ dñæ sunt cũ hac dispõne: & dixit. Amplius inuenit̃ utique modus alius decisionis & collectionis: & ē illud, qđ dñ fm viã p̃portionalitatis: sensus ē. Amplius inuenit̃ modus ali⁹ ex differentijs, q̃ debet decidi & colligi, & erũt apud nos vsitate: & ē illud, qđ erit ex differentijs vnũ fm viã p̃portionalitatis. D.d. Et hoc, si quidẽ nō est via, qua accipiat̃ aliquid ynũ & idẽ ex eo, q̃ sequitur, vt vocet̃ testa piscis, & spina piscis & os: sensus ē: & hoc erit, cũ non inuenit̃ in differentijs nã vnã cõicã: & ponemus p̃portionalitatẽ, q̃ est inter ipsas, nãm vnã: exẽplũ huius, qm̃ p̃p̃ea q̃ nō inuenit̃ in hñtibus testa & ossa, & spinas nã vnã: q̃ accipiat̃ cã i accidentibus appropriatis in his naturis tribus p̃portionalis, posuimus p̃portionalitatẽ cãm in his: & hoc, qm̃ p̃portio teste in testaceis, est proportio ossiũ i hñtibus ossa: & consistit proportio spinarũ ad habentes spinas est proportio ossium ad habentes ossa: & accidentia, quorũ causæ sunt ossa in habentibus ossa, sunt eadẽ cũ accidentibus, quorũ cã sunt testa in habentibus testas, & quorũ causæ sunt spinæ in habentibus spinas: & posteaq̃ enuntiauit, q̃ hæc natura, accepta utiq; fuit causa, cũ nō habuerint aliquid communicans, & fuerit causa in veritate causa, quæ est vnã in definitione, non vnã in proportionẽ: enun-

ABRAN

enuntiauit q̄ hic constituemus cau-
sam, quæ est fm analogiã, vice cau-
sæ, quæ est vna fm definitionẽ, qm̃
nō inuenim⁹ in hac natura nisi hãc
causam. Et dixit: Excepto q̄ apud
nos sint res his cōnexæ: & res iterũ,
quæ talis est, vna natura est, i. exce-
pto q̄ inuenimus res consequentes
has, i. accidentia his posteriora, quæ
sunt ac si cōsequerentur vnã nãm:
hoc est, q̄ iudicium cōsequendi illa
ex natura, quæ est fm analogiã vna,
est ipsum iudicium cōsequendi illa
ex natura, quæ est definitione vna.
Et ideo dixit: Quam caperemus in
responsione ad quid sit, sicut has ca-
pimus in responsione ad cur sit.

D. V. R. A. N. A.

enuntiauit, q̄ causa, quæ est fm pro-
portionem, cōstituitur vtiq; in hoc
loco causa, quæ est vna in defīōne:
qm̄ nō inuenitur talis natura absq;
hac causa: & dixit: præterq̄ q̄ erunt
vtiq; apud nos aliqua consequentia
hec, quasi natura vna: sensus est: præ-
terq̄ q̄ inueniuntur vtiq; aliqua ap-
propriata ex his, hoc est accidenti-
bus alijs ab ipsis, quasi sint appro-
priata consequentia, hoc est ex na-
tura vna, hoc est, iudiciū, q̄ sequan-
tur ex natura vna, quæ est vna in de-
finitione: & accipit ipsa loquens in
responsione propter quid per ipsa, **B**
quemadmodum accipiuntur hec in
responsione propter quid.

ANT. INTER. TEX. XXIIII.

Eadem vero problemata sunt, hæc quidem eo, quòd idem medium habent, ut quoniam omnia^r contra resistantia. horum autem quedam genere eadem sunt, quaecumq; habent differentias eo quòd aliorum, aut aliter sunt. ut propter quid resonat? aut propter quid apparet? & propter quid iris? omnia enim hæc idē problema sunt genere, omnia enim sunt refraction, sed specie altera.

Principi
statu grē
cedi, hoc
est contra
ij status.

T.c.88 : Et aliquę quęstiones sunt eędę
vnę, quatenus vero quārūdam
est mediū vnum idem. v.g. om-
nibus, quibus rñsio fit fm obie-
ctionis modū : & harū quędam
sunt vnę eędem genere, & sunt
oēs res, quarum est dñia aliqua
fm qđ sunt res vnę modis diuer-
sis. gratia exēpli, cur echon fiat,
& quā ob causam videam⁹ nos
ipso illic, & ob quā causam in
nubibus fiat iris. hę nanq; om-
nes sunt genere vna quęstio, om-
nium enim ipsarū est reflexio:
specie enim differunt.

Postg

Dixit Arist. Interrogationes T.c. 87
vero vnę & eędē sunt, nonnullę C
quidē, cū accipiūt ipsis medium
vnū & idē: vt in exēplo, qm̄ oīa
in reditu fm̄ viam admiſſionis:
nōnulla vero sunt vna & eadē ī
gñe, & hęc sunt oīa ea, q̄ habent
dñiā ex pre, qua sunt res alię: &
fm̄ modos diuerſos: exēplū hu-
ius, pp̄ qd̄ fit ſtrepit⁹, & pp̄ quā
cām apparet, & pp̄ quā cām erit
in nubib⁹ arcus: & hoc, qm̄ oīa
hęc sunt interrogatio vna et ea-
dem gñe: qm̄ oīa ea sunt refra-
ctio, qm̄ ipſa in ſpē sunt diuerſa.

Posteaq̃

Posteriorum

A B R A M

B V R A N A

Cō. 88 Postq̄ enuntiauit quòd quedam
D causarum sit vna causa definitione
 vnius connexi, & quedam sit analo
 gia vna, Intendit enuntiare, q̄ inue
 niantur res differētes, quarum cau
 sa ē vna specie, aut genere. Et dixit t:
 Et aliquando quæstiones sunt eēde
 vnæ, idest, & aliquando sunt multæ
 quæstiones, quæ quatenus sua cau
 sa est vna ipsæ sunt vnæ. Deinde di
 xit: Quatenus vero quarundam est
 medium vnum idem. verbi gratia:
 omnibus, quibus responsio sit secun
 dum obiectionis modum, idest, &
E hæ sunt duarum partitionum, quo
 niam quedam sunt vnius naturæ,
 idest, vnius speciei, quia ipsarum
 causæ sint vnæ specie, sicut est obie
 ctionis reflexio, quæ est causa colo
 rum, qui reflexe videntur. Deinde
 meminit de secunda partitione, Et
 dixit: Et harum quedam sunt vnæ
 eēde genere: & sunt omnes res, qua
 rum est differentia aliqua secundū
 quòd sunt res vnæ, modis diuersis,
 idest: Secunda autem partitio ha
 rum causarum, est causarum quæ
 sunt genere vnæ & sunt rerum ge
F nere differentium, quæ differentijs
 differunt occasione ipsius subiecti:
 hoc est, ob subiecti differentiam, &
 ob differentiam modorum essendi
 ipsas. verbi gratia, quia causa viden
 di nostram imaginem in speculo, &
 causa videndi iridem, & audiendi
 echon, quæ sunt diuersæ res, est vna
 res genere, scilicet, ipsa reflexio dif
 ferens differentijs, quæ sunt subie
 cti occasione. Causa nanq; viden
 di in speculo est visus reflexio: &
 causa videndi iridem est radij re
 flexio. Et causa ipsius echon ē aeris
 reflexio.

Cō. 89 Posteaq̄ enuntiauit, q̄ ex causis
 aliqua est, quæ est causa vna in defi
 nitione ad consequens vnum, & ex
 ipsis aliqua est, quæ est vna fm pro
 portionalitatem, vult enuntiare, q̄
 hic sunt aliqua: quorum causæ sunt
 vnum, aut in specie, aut in genere.
 Et dixit. Interrogationes vero vnæ
 & eēdem sunt: sensus est: iamq; in
 ueniuntur interrogationes multæ,
 & ex parte quidem, qua causæ suæ
 sunt vnum vnæ. D. d. Nonnullę qui
 dem, cū accipitur ipsis mediū vñū
 & idem: vt in exemplo, qm̄ omnia
 in reditu fm viam admissionis: sen
 sus est: & ex his duabus diuisionib⁹,
 nonnulla quidē sunt ex natura vna,
 hoc est ex specie vna: qm̄ causæ ip
 sorum sunt vnæ in specie: quemad
 modum reflexio, quæ est causa co
 lorum, qui apparent in reflexione:
 deinde commemorauit diuisionem
 secundam, & dixit: aliqua vero isto
 rum sunt vna & eadem in genere: &
 hæc sunt omnia ea, quæ habēt dīas
 ex parte, qua sūt res aliæ, aut fm mo
 dos diuersos: sensus est: & diuisio se
 cunda de istis causis, quæ sunt vnæ
 in genere: quæq; inueniuntur in re
 bus diuersis in genere, & diuersis per
 differentias propter subiectum, hoc
 est propter diuersitatem subiecti, &
 propter diuersitatē modorum exi
 stentiæ suæ: exemplum huius, quo
 niam causa visionis imaginis no
 stræ, arcus, echo, & auditus fulgurū,
 quæ sunt res diuersæ, sunt vnum in
 genere, quod ē refractionis, diuersum
 per differentias, quæ sunt propter
 subiectum: & hoc, qm̄ causa apparē
 tiæ in pupilla, est reflexio, & causa ar
 cus est reflexio radiorum, & causa
 fulguris est reflexio aeris.

Aliqua

8.24 ps *Aliqua vero eo, quod medium sub altero medio est, differunt pro-
blemata, ut propter quid Nilus decrescendo mense magis fluit? quoniam
hibernior decrescens est, & propter quid hibernior decrescens est? quo-
niam Luna deficit, hac enim ita se habent inter se.*

ABRAM

T.c.89 : Et quædam quæstiones dif-
ferunt, quia in eis medium me-
dio subest. verbi gratia, cur Ni-
lus apud diminutionem magis
fluat, quia mensis apud diminu-
tionem autumnus est persimilis.
cur autem autumnus persimilis
sit, quia Lunæ lumen deficit. ho-
rum vero mutua dispositio est
hæc dispositio.

Cō.89 Postquæ ostendit, quod quoniam quædā
sint, quarū causæ sunt unæ specie, &
quædā, quarū causæ sunt genere unæ,
cepit cōmonstrare, quod quoniam etiā
quædā sint, quæ mutuo sunt causæ,
quia unus rei sunt multæ causæ, qua-
rum quædā sunt aliquarum causæ.
Et dixit: Et quædā quoniam differunt,
quia in eis medium medio subest, i.
quædam quoniam differunt nō simplr,
quia medij termini, qui sunt ipsarū
causæ, quidā subsunt aliquibus alijs
ex eis: hoc est, quod quidā sint quorun-
dam ipsorū causæ. Deinde protulit
huius exemplum, & dixit: Cur Ni-
lus apud diminutionē magis fluat.
Vsq; ad ultimum illius quod scripsi-
mus, id est, huius exemplum est, si
quis quæreret, cur Nilus auget eius
cursum apud Lunæ diminutionē,
& diceretur ad huius responsionē,
quia Lunæ diminutio similis est au-
tumni tēpori: & diceret cur Lunæ di-
minutio similis sit autūni tēpori? &
diceret quia ea imminuit Lunæ calor,
sicut imminuit Solis calor autūni tēpe.

et

BVRANA

Dixit Arist. Nonnullæ vero in **T.c.89**
terrogationū diuersificant vtiq;
qm̄ inueniunt in ipsis mediū sub
medio: ut in exēplo, pp quid ni-
lus ē velox magis apud defectū
Lunæ eo, quod mensis apud defectū
inerat in capitulū hyemis: et pp
quid intrat in capitulū hyemis,
qm̄ Lunæ lumen deficit: atq; hæc
vtiq; sunt ad se inuicē hæc res.

Posteaquæ exposuit, quod ex interro- **Cō.89**
gationibus aliquæ sunt, quarū causæ
sunt unæ fm̄ spēm, & ex ipsis aliquæ,
q̄ sunt unæ fm̄ genus: cepit declara-
re cōsistēt, quod ex interrogationibus,
aliquæ sunt causæ sibi inuicem: & hoc,
qm̄ rei unus sunt multæ causæ sibi
inuicē causæ: & cū dixit: nonnullæ ve-
ro interrogationū diuersificantur
vitiq;, qm̄ inueniunt in ipsis mediū sub
medio: sensus est: nonnullæ vero in-
terrogationū inueniunt diuersæ nō
simplr: sed qm̄ termini medij in ip-
sis, q̄ sunt causæ ipsorū ponunt sub se
inuicē, hoc est, sunt sibi inuicē causæ:
deinde adduxit exēplū de hoc: & di-
xit: ut in exēplo, pp quid Nilus ē ve-
lox magis apud defectū Lunæ vsq;
ad extremū eius, qd̄ scripsimus: sen-
sus est: exēplū huius: si interrogaret
aliquis, pp quid est Nilus velox: hoc ē
in p̄cessu suo ad defectū Lunæ: & dī.
in r̄sione huius, qm̄ defectū Lunæ
assimilat tēpi hyemis: & dī: pp quid
aut defectū assimilat hyemi? & dicit
pp̄ea quod deficit calor Lunæ i hoc tēpe:
qm̄

Posteriorum

D

ABRAM

& diceretur cur Lunæ calor immi-
nuitur hoc tempore? & diceretur,
quia ipsius lucidus vultus est versus
Solem. Huius autem manifestatio
est, quia quæstiones non euadunt,
quin conueniant genere, & diffe-
rant specie, & sunt illæ, quæ sunt di-
uersarum artiū. sed quæstiones quæ
sunt genere vnæ specie differentes,
ipsarum causæ etiā sunt genere vnæ
specie differentes. sicut quorundam
speculorum causa est luminis refle-
xio, & quorundā declinatio, & quo-
rundam causa est illius directio: &
aliquando conueniunt specie, sicut
speculorum, quorum causa est sola
declinatio, aut sola reflexio, aut sola
rectitudo. Quæstionum vero, quæ
genere differunt, & illæ pro maiori
parte sunt diuersarum artium: ip-
sarum itaq; causæ genere differunt
pro maiori parte, & aliquando con-
ueniunt genere, sicut est reflexio, de
qua meminit. & rursus quæstio-
num est alia partitio, quia quæstio-
num, quæ specie differunt. aliquan-
do ipsarum quedam sunt aliqua-
rum aliarum ipsarum causæ, & ali-
quando ipsarū quedam sunt, qua-
rum dispositio non est hæc di-
positio.

BYRANA

quoniam facies sua illuminatur ad
illud, ad quod conuertitur Sol: & de-
ductio huius, quoniam nihil prohi-
bet, q̄ interrogationes consentiant
in genere, & diuersificentur in spe-
cie: & hæ sunt, quæ sunt in arte vna,
aut diuersificentur fm genus, & hæ
sunt, quæ erunt in artibus diuersis.
In artibus vero, quæ sunt vnæ in ge-
nere, diuersæ in specie: iā vtiq; erūt
causæ suæ vnæ in genere, diuersæ cō-
similiter etiam in specie: vt in exem-
plo, qm̄ causæ nonnullorum colorū
sunt ex conuersione aeris, aliquorū
vero ex declinatione, & quorūdam
causæ ex directione: iamq; erūt cau-
sæ ipsorum consentientes in specie:
quemadmodum colorum: quorū
causæ sunt declinatio tantū, aut con-
uersio tantum: interrogationū au-
tem diuersarū in genere, quæ erunt
vt plurimū in artibus separatis, erūt
vtiq; causæ diuersæ in genere: & sūt
multæ: iamq; erunt consentientes
in genere: quemadmodum conuer-
sio, de qua meminit. Amplius inter-
rogationum inuenitur diuisio alia:
& est, quoniam interrogationum
diuersarum in specie, nonnullæ sunt
causæ sibi inuicem: nonnullæ vero
non habent hanc dispositionem.

ANT. INTER. TEX. XXV.

*Quomodo cause & effectus se habeant inter se: & quo pacto causa veniunt:
& an vnus effectus plures sint cause. Cap. 10.*

DE causa vero & cuius causa dubitaret vtiq; aliquis, an quan-
do est causatum & causa est, quemadmodum si fluunt folia,
aut deficit, & causa fluendi folia, aut deficiendi erit, veluti, si huius
est lata folia habere, ipsius vero deficere, est terrā in medio esse, si enim
non est, alia quedam erit causa ipsorum, siue causa est simul & causa-
tum, vt si in medio terra est, deficit, aut si latifolium est, fluunt folia.

De

Dixit

T.c.90

ABRAM

De causa vero, & de re cuius causa est, & de re, in qua est causa, omnis homo dubitaret, & diceret. Cernis ne, quod quando causatum est, sit etiam ipsa causa? sicut si decidant frondes, aut eclipsetur. iam concipiam causam eclipsis, aut defluxus frondium. gratia exempli, quia huius causa fuerit frondium ariditas: & eclipsis causa sit, quia terra interponatur, quia nisi interpositio esset illius causa, esset alia res. Si autem causa & causatum simul sint, ut si terra interponatur Luna eclipsatur, & si eius occasio fuerit ipsa ariditas, decidunt illius frondes: si enim ita sit, oportet quod simul sint.

Cō. 90

Intendit hic scrutari rem magnę estimationis de dispositione causarum, de qua aliquam partem prædixerat in Primo libro, videlicet, nunquid causa, quę est medius terminus, & causatum, quod est maius extremum, alterutra sint mutuo conuertibilia: hoc est, quando vnum est, est alterum, & quoniam vnum deest, deest & alterum. Et dixit: De causa vero, & de re, cuius est causa. Intendit per illud ipsum causatum, quod est syllogismi maius extremum. Dum autem dixit: Et de re, in qua est causa. Intendit syllogismi minus extremum. Et postquam meminit de his tribus, narravit dubium, quod incidit de duobus ipsorum. Et dixit: Cernis ne, quod quando causatum est, sit ipsa causa. Dixit autem solum de ipso causato, quia non putatur, quod quando est causa, quę medius terminus est,

16

non

BVRANA

Dixit Arist. De causa vero & re, quę hēt cām, dubitaret utique aliquis: & diceret, an ne, cum inueniēt causatum, inueniēt utique et causa consistit etiam: quemadmodum si fluunt folia, aut deficit: iam utique inueniēt causa defectus, aut causa fluendi folia: ut in exemplo, si esset hæc causa, ut sint folia sua sicca: & eēt causa defectus, quia terra est in medio: quoniam si non esset in medio: esset utique causa ipsius aliquid aliud: & si esset causa & causatum simul: quemadmodum si esset terra in medio, esset utique Luna deficiens: & si esset causa ipsius siccitas, fluerēt utique folia ipsius: quoniam si essent ita, sequerēt utique, ut inuenirentur simul.

T.c.90

A

B

Cō. 90

Vult inuestigare hic de dispositione causarum de re reputata valde: iamque præmisit de ipso aliquid in tractatu primo: & est, si causa, quę est terminus medius, & causatum, quod est extremitas maior utraque, conuertantur cum suo comparari: hoc est, cum inueniatur vnum ipsorum, inuenitur alterum, & cum deficit vnum ipsorum, deficit alterum: & cum dixit: de causa vero & re, quę habet cām: intelligit per ipsum causatum, quod est extremitas maior in syllo: & dixit: & re, quę habet cām: intelligit per ipsum extremitatē minorem in syllo: & posteaque mentionē fecit de his tribus: mentionē fecit de dubio, quod accidit in duobus ex ipsis: & dixit: dubitaret utique, aliquis, & diceret, an ne, cum inueniēt causatum, inuenitur consistit et causa: dixit autem hoc de cāto tūc, quod non reputat cā: cum inueniēt, quod est terminus medius:

9

Posteriorum

D

ABRAM

non sit ipsum causatum: quoniam, si hoc ita esset, non esset syllogism⁹, tanto minus, quod sit demonstratio. Et postquam meminit, quod hic incidat dubium, protulit res, quæ inferant, quod quando causatum est, sit ipsa causa. Et dixit: Gratia exempli, sicut si decidant frondes. Vsq^{ue} ibi, quia terra interponatur, id est, Posset enim quis dicere, quod quando est causatum, sit ipsa causa, & argumentaretur ad hoc de multis causis & causis, quæ sunt, verbi gratia, defluxus frondium arboris, cuius frondes decidunt, & eclipsis, quæ evenit Lunæ, quoniam talia causata dū sunt, sunt ipsorum causæ. verbi grā, quia si sit causa defluxus frondium arboris, cuius frondes decidunt, illius ariditas: & causa eclipsis Lunæ, ipsius terræ interpositio ei & Soli, videretur quod necessario oporteat, quod quando est defluxus, sit ariditas frondium: & quando est eclipsis, sit terræ interpositio Soli & Lunæ. Et quando ostendit exemplo, quod quando est causatum, sit causa, hoc illud monstravit oratione etiam, Et dixit: Quia nisi interpositio esset illius causa, esset alia res, id est. Oratione etiam videtur, quod quando est causatum, sit ipsa causa, quia si esset, & non esset causa ipsa, & res esset sine illa, oporteret quod ipsi⁹ causa sit alia à causa posita. Et essent vnius rei plures q̄ vna causa vnius speciei, quod est nefandum. Deinde dixit: Si autem causa & causatum simul sint, vsque ibi, oportet quod simul sint, id est, si posuerim⁹ quod quando est causatum, sit ipsa causa, oportet vtrunque esse quando alterutrum est.

BYRANA

quod non inuenit⁹ causatum: quoniam si hoc ita esset: non esset syllogism⁹, nedū quod esset demonstratio: & posteaq^{ue} mentionē fecit, quod in hoc dubio deueniūt ea: in quib⁹ sequitur, cum inuenit⁹ causatum, quod inueniat⁹ causam: & dixit: exemplū huius, si fluūt folia, vsq^{ue} ad id, quod dixit: est, quia terra ē in medio: sensus est: quoniam posset aliquis dicere, quoniam cum inuenit⁹ causatum, inuenit⁹ causam: & errant in hoc in multis causatorū & causis entium: exemplū huius, defect⁹ foliorū arboris, cui⁹ fluūt folia, & defect⁹, quod inest Lunæ: quoniam cum huiusmodi causa inueniunt⁹, inueniunt⁹ & causam ipsorum: vt in exemplo: quoniam si esset causa flux⁹ foliorū in arbore, cui⁹ fluūt folia, siccitas ipsius: & causa defect⁹ Lunæ, consistētia terræ inter ipsā & inter Solē: iam vtriq^{ue}, apparet, quod sequitur ex necessitate, cum inuenit⁹ deflux⁹, quod inueniat⁹ siccitas foliorū: cumq^{ue} inuenitur defect⁹, quod inueniat⁹ consistētia terræ inter Solē & Lunā: cumq^{ue} declarauit exemplū, quoniam cum inuenit⁹ causatum, quod inuenit⁹ & causam: declarauit hoc per rationem consistēt⁹ ēt, & dixit: si non inuenit⁹, esset vtriq^{ue} causa ipsius aliquid aliud: sensus est: iamq^{ue} apparet consistēt⁹ ēt ex ratione, quoniam cum inuenit⁹ causatum, inuenitur & causa: scilicet quod non inuenit⁹ & non inuenit⁹ causam: & est aliquid non exis absq^{ue} causa: sequitur vtriq^{ue}, vt sit causa ipsius absq^{ue} causa posita: & erāt rei plures causæ ex specie vna: hoc autē est absurdum. D. d. Et si inuenirentur causatum & causa simul, vsq^{ue} ad id, quod dixit, sequeretur vtriq^{ue}, vt inuenirentur simul: sensus est: & si posuerimus, quoniam cum inuenitur causatum, inuenit⁹ causa: iamq^{ue} inuenitur causa, cum inuenitur causatum: sequitur vtriq^{ue}, quod vnumquodq^{ue} ipsorum inueniatur per existentia sui comparat⁹.

Si

T.25.p3. Si vero *per* simul utiq; essent, & monstrarentur per se inuicem. sit enim folio fluere, in quo *A*: latifolium vero in quo *B*: vitis autem in quo *C*. si itaq; ipsi *B* inest *A*. omne enim latifolium fluit folio, ipsi vero *C* inest *B*, omnis enim vitis est latifolia, ipsi *C* inest *A*, & omnis vitis fluit folio, causa vero *B* medium. sed & quoniam latifolia est vitis, est per folio fluere demonstrare. sit enim *D* quidem latifolium, *E* vero folio fluere, vitis autem in quo *F*: ipsi itaq; *F* inest *E*, folio fluit enim omnis vitis, ipsi autem *E* *D*, omne enim folio fluens est latifolium, omnis igitur vitis est latifolium: causa autem est folio fluere.

A B R A M

T.c.91 Et inuenit modus, quo per se inuicē cōmonstrent. & sit frondiū defluxus, pro quo est litera *A*, & frondiū ariditas, pro quo *B* & vinea sit, pro quo *C*. quia *A* inest *B*, qm̄ oīs aridi frondibus decidūt ipsius frōdes. et *B* inest *C*, quia oīs vinea est arida frondibus. *A* itaq; inest ipsi *C* q̄ oīs vineę decidant frōdes. causa aut̄ quæ est ipsum medium, est q̄ vinea sit arida frondibus. Et aliqui commonstratur, q̄ vinea sit arida frondibus, quia ipsius frondes decidāt. & sit *D* frondibus aridū: *E* aut̄ sit deflux⁹ frondium: & vinea sit pro quo est *F*. sicq; *E* inest *F* quia omnis vineę decidunt frōdes: & *D* inest *E*, q̄a oē, cuius frōdes decidūt, est aridum frōdibus. cā aut̄ est ip̄m *A*, videlicet, quia decidant frōdes.

Cō.91 Postquā cōmonstrauit, quod si quando est causatū sit causa oporteat quod vtrunque illorum sit existente alterutro, cepit commonstrare, quod sequatur hæc positio, si vtrunq; illorum commonstretur inesse alicui rei, alterutro existente, verbi

B V R A N A

T.c.91 Dixit Arist. iamq; inuenitur via, qua monstrantur per se inuicem: sit fluxus foliorum, in quo *A* & sit siccitas foliorum in quo *B* & sit vitis, in quo *C*, quoniam *A* inest ipsi *B* quoniā omne siccum folijs folio fluit: & *B* inest ipsi *C* quoniam omnis vitis est siccum folijs: igitur *A* inest ipsi *C* & omnis vitis folio fluet: & causa, quæ est medium est, quoniam vitis est siccum folijs: iamq; monstratur, quod vitis est siccum folijs, quoniam folio fluit: sit igitur *D* siccum folijs, & sit *E* folio fluere: vitis aut̄ *C* in quo *F*, *E* itaq; inest *F* & hoc, quoniā omnis vitis folio fluit: & *D* inest *E* quoniam omne illud, quod folio fluit, est siccum folijs: causa vero est *A* quod est folio fluere.

Cō.91 Posteaquā exposuit, quod si, cum inuenitur causatū, inuenitur causa: sequitur q̄ inueniatur vnū quodq; ipsorum per existentiam sui cōparis: cepit declarare, q̄ sequitur hæc positio: si vnū qd̄ ipsorū monstrat inesse alicui p̄ ex̄t̄iā alterius,

vt

Posteriorum

A R I S T O T E L E S

B U R A N A

D verbi gratia, quia vineæ insunt duæ res, quarum vna est frondium ariditas, & altera q̄ eius frondes decidat: & alterutra harum sequit̄ alterutrā, scilicet frondium ariditas & defluxus: & posse est, q̄ commonstretur alterutrū istorum inesse vineæ p̄ inesse alterutrā. Et si vellem⁹ cōmonstrare defluxum frondiū per ipsarū ariditatē, diceremus sic, oīs vinea est arida frōdibus: & omnis aridi frondibus decidunt frondes: & concluderetur nobis, q̄ oīs vineæ decidant frondes. Quando aut̄ intenderem⁹ huius conuersam, s. commonstrare ariditatē frondium vineæ per illarū defluxum diceremus sic, oīs vineæ decidunt frondes: & oē cuius frondes decidunt, est frondibus aridum: & cōcluderet nobis, q̄ omnis vinea sit arida frondibus. Eius aut̄ sermo in hoc capite est per se intellectus.

vt in exemplo, q̄ insint viti binę dispositiones: quarū vna est, q̄ sit siccum folijs, & q̄ fluat folijs: & inuenitur vtrunq; istorum duorum cōsequens ex suo compari, hoc est siccum folijs, & fluxus foliorū: & possibile est, q̄ monstretur vtrūq; istorum inesse viti per existentiam sui compari: & si voluerim⁹ monstrare fluxum foliorum per nomen dicti nostri, omnis vitis est sicca folijs, & omne siccum folijs folio fluit, & concluditur nobis q̄ omnis vitis folio fluit: cūq; voluerimus conuersum huius: & est, vt monstremus, q̄ omnis vitis est siccum folijs per fluxum ipsius, dicemus ita. omnis vitis folio fluit, & oē illud, cuius folia fluunt, est siccum folijs: & concluditur nobis ex hoc, q̄ omnis vitis est siccum folijs: & sermo noster in hoc capitulo est per se intellectus.

T. 25. p. 12

Si vero non contingit causas esse sibi inuicē, causa enim prior est eo, cuius est causa, & deficiendi quidem causa est in medio terram esse: quod autem in medio terra sit, non est causa ipsum deficere: si igitur per causam quidem demonstratio est propter quid, quæ vero nō per causam ipsius quod, quod quidem terra quidem in medio est, nouit, propter quid autem non: quoniam ipsum deficere non est causa, quod sit in medio, sed hoc ipsius deficere, manifestum est: in ratione namq; ipsius deficere inest esse in medio: quare planum quod per hoc, illud cognoscitur, sed non hoc per illud.

T. c. 91

Si autem impossibile sit duas mutuo causas esse, quia causa prior est illo, cuius est causa: & sit interpositio terræ causa, q̄ eclipsetur, non eclipsis causa terræ interpositionis. Demonstratio itaq; quæ fit per causam, est demō cur res sit. Demō autē,

quæ

Dixit Arist. Et si non est posse, vt sint ambæ causæ sibi inuicē: qm̄ causa prior est eo, cuius est causa: & terrā esse in medio est causa, vt deficiat: non aut̄ defectus est cā, vt terra sit in medio: igitur demō, quæ est per cām, est demonstratio sm̄ pp̄ quid.

quæ

T. c. 92

R A M

quæ non est per causam, est demonstratio an sit. quando enim scit an sit in medio, scit an sit, & non scit cur sit. Quod vero eclipsi non sit causa terræ interpositionis, sed terræ interpositio sit causa eclipsi, hoc est, Manifestum euident est, quia terræ interpositio sumitur in eclipsi oratione. Notum ergo est, quod per hanc scitur hæc, nō hæc per hanc illam.

Cō. 92 Postq̃ commonstrauit, q̃ quando ponimus causatum conuerti cū causa, hoc est, q̃ quando est sit causa, q̃ vtrunq; possit demōstratione per alterutrum commonstrari, cōpitenuntiare, q̃ quando commonstrat esse causam per causatū, oporteat esse demōstrationem illam demonstrationem essendi, non demōstrationem cur sit. Causatum enim nō potest esse causæ causa. Et dixit: Si autem imposse sit duas mutuo causas esse, quia causa prior est illo, cuius est causa, id est, si autem imposse sit talibus reb⁹, q̃ vtraq; sit alterutrius causa, quia illa earum duarum, quæ fuerit causa, prior est in essendo q̃ illa, cuius est causa, quia si posterior esset causa, posterior esset alia à posteriori, quod repugnat. Et postq̃ hoc commonstrauit oratione, cōmonstrauit illud exemplo præmissio, Et dixit: Et sit interpositio terræ causa quod eclipsetur, non eclipsi causa terræ interpositionis, id est, huius exemplum est, quia si terræ interpositio sit causa, quod Luna eclipsetur, & non sit eclipsi causa, quod terra interponatur, impossibile est quod causatum sit causa.

Et

B V R A N A

quæ aut non est per causam, est demonstratio, si est: qm̃ cum nouit, si est in medio, nouit vtiq; si est, & non nouit pp̃ quid est: q̃ autem defectus non est causa, vt terra sit in medio, sed terram eē in medio est causa ipsius defectus, hoc vtiq; plane manifestū: qm̃ terram esse, accipitur in ratione ipsius defectus: manifestū igitur, quoniam per hoc nouit hoc, non hoc per hoc.

Posteaq̃ declarauit, qm̃ cum posuerimus, q̃ causatum conuertitur cum causa, hoc est, cum fuerit, esse causam: qm̃ inquam fieri potest, vt vtrunq; ipsorum, ostenditur per demonstrationem per suum compar: cōpitenuntiare, qm̃, cum manifesta fuerit existentia causæ per causatum, sequitur, vt sit demō, demonstrationem existentia, non demō pp̃ quid: qm̃ causatum non potest esse causa causæ, & dixit: non est possibile, vt sint ambæ causæ sibi inuicem: qm̃ causa est prior eo, cuius est causa: sensus est: & si non est posse in huiusmodi rebus, vt sit vnūquodq; ipso causa suo cōpari: qm̃ quod ex vtriusq; est cā est prius in existentia, q̃ illud, cui est cā: qm̃ si posterius esset causa, esset posterius absq; posteriori, qd̃ est diuersum: & posteaq̃ declarauit hoc p̃ rationem, declarat hoc p̃ exemplū, quod p̃cessit, & dixit: & terrā esse in medio est causa vt deficiat Luna, & defectus nō est causa, vt terra sit in medio: sensus est: exemplum huius, si terrā esse in medio, fuerit cā, vt deficiat Luna, & defect⁹ non erit cā, vt terra sit in medio, fieri vtiq; non potest, vt causatū sit cā:

Log. cū Auer.

YYY et

Posteriorum

D

A B R A M

Et postq̃ hoc posuit orationem & exemplo vice antecedentis, adiecit conditionem superadditā clausulam, Et dixit: Demonstratio itaq; quæ sit p causam, est dem̃o cur res sit, dem̃o aut, quæ nō est p causam, est dem̃o an sit, idest, qñ connexerimus illi, qđ commonstratum est, qđ causatū nō sit causa, & omnis dem̃o, quæ non est p causam, ē dem̃o an sit, ex quo omnis dem̃o est causæ, aut essendi dem̃o: necessario itaq; dem̃ones, quarum causata sunt medius terminus, sunt dem̃ones essendi, non demonstrationes causarum, v.g. quia qñ scit, qđ terra sit in medio p eclipsim, scit an sit, & non scitur cur sit. Et hoc est illud, quod intelligit in tota hac oratione: & sit ac si ipsum expresserit expressione syl̃i cōditionalis, cuius añs posuerit duas præmissas, quarum vna est, qđ causa non sit causatum, altera autem est, qđ omnis dem̃o sit dem̃o cur sit, aut dem̃o essendi, & illatum ex his duabus præmissis posuit, qđ dem̃o, cuius medi⁹ terminus fuerit causatus, in talibus rebus sit dem̃o essendi. Sed ex quo permiscuit exemplum cū oratione, sit difficile intelligere quid concludere intendat, hoc est, quia ipse protulit añs orationem & exemplum, & consequens protulit solum exemplum. non orationem. Quia a sit in hac oratione cœpit qđ terram interponi sit causa eclipsis, cœpit notificare qđ hoc sit per se notū, Et dixit: Quod vero eclipsis non sit causa terræ interpositionis, sed terræ interpositio sit causa eclipsis, hoc est manifestum evidens. Deinde protulit huius causam & dixit: Quia terræ interpositio sumit in eclipsis oratiōe, idest

B V R A N

& posteaq̃ posuit hanc rationem & exemplū in gradu præcedente, posuit conditionē dispōnis additæ: & dixit dem̃o igitur, quæ sit per cām, est dem̃o fm pp quid: quod autem non est per cām, est dem̃o si est: sensus est: cūmq; conuersi fuerimus super eo, quod declaratū fuit de eo, qđ causatum non erit causa: & omnis dem̃o non per cām, est dem̃o existētiæ: qñ omnis dem̃o est dem̃o causæ, aut dem̃o existētiæ: ex necessitate igit est, qđ dem̃ones, in quibus causata sunt termini medij, sunt dem̃ones existētiæ, non dem̃ones causarum: vt in exēplo, qui nouit, qđ terra est in medio pp defectū, nouit utiq; si est, & non nouit pp quid est: & hoc est: quod intendit in hoc toto sermone: & quasi protulit ipsū p̃latione syl̃i conditionalis: in quo añs sunt binæ ppōnes: quarum vna est: qđ causa non est causatū: secūda vero, qđ omnis dem̃o aut ē dem̃o pp quid, aut dem̃o existētiæ: & posuit cōsequens ex duabus istis ppōnibus: qđ dem̃o, in qua termin⁹ medius est causatum in huiuscemodi rebus est dem̃o existētiæ præterq̃ qđ qñ permiscuit exemplū cum ratione, durū est intelligere, quod uoluit concludere: hoc est, qñ adduxit añs rationem & exemplum, & adduxit cōsequens exemplum tm absq; rōne: & qñ accepit in hac rōne, qđ terram esse in medio est causa defectus: cœpit docere, qđ hoc est notum per se, & dixit: qđ defectus nō est causa, vt terra sit in medio, sed terrā esse in medio est causa defect⁹, hoc utiq; plane manifestum: postea adduxit causam in hoc, & dixit: qñ terrā esse in medio accipitur in rōne defect⁹: sensus

— B R A M —

idest, quia terram interponi est in eclipsis definitione, scilicet in oratione asserente, quod sit abscissio luminis Lunæ ob terræ interstitium inter ipsam & Solem, & non eclipsis in definitione terræ interpositionis. Id autem, quod est in rei definitione, est secundum quod id sit illius causa. Dum autem dixit: Notum ergo est, quod per hanc scitur hæc, non hæc per hanc illam. Intendit per illud perfectam scientiam, quæ est scientia per causam: hoc est, quod eclipsis sciatur per terram interponi scientia perfecta, terram autem interponi nō scitur per eclipsim scientia perfecta, sed si scitur est per scientiam deficientem à perfecta sciētia.

B V R A M A

sensus est: qm̄ terram esse in medio **A** inuenitur in definitione defect⁹: intelligit p̄ rationem dicentem: q̄ est transitus luminis Lunæ ob constitutionē terræ inter ipsum & iter Solē: defectus aut non est in definitione eius, quod est, terrā esse in medio: & quod est in definitione rei, ipsum utiq; fm̄ q̄ ipsum est causa ipsius: & cum dixit: manifestum igit, q̄ per hoc cognouit hoc, nō hoc per hoc: sensus est: qm̄ cognitio p̄fecta, quæ est cognitio p̄ cām, hoc est, qm̄ defectus cognoscit, qm̄ terra est in medio cognitione p̄fecta, & nō cognoscit terram esse in medio p̄ defectū cognitione perfecta: sed si cognoscitur, cognoscitur per cognitionē deficientem à cognitione perfecta. **B**

T.25.ps *An contingit vnius plures esse causas? si enim est idem de pluribus primum predicari: sit A ipsi B primo inexistens, & ipsi C alij primo, & hac ipsis D E, inerit igitur A ipsis D E, causa vero est ipsi quidē, D B, ipsi vero E C: quare causa quidem existente, necesse est rem esse, re autem existente, non necesse est omne esse, quodcumq; sit causa, sed causa quidem, non tamen omnis.*

T.c.93 Possibile autem est, q̄ vnius eiusdem rei sint multæ causæ. Iam enim vna eadem res prædicaretur de rebus multis primo. & primum sit A de B & C & ambæ hæc insunt D & E, ergo A inest D & E. causa autem inessendi A ipsi D est B & inessendi E est C. Et ideo quando est causa oportet quod res sit, quando autem res est, non est necessarium, q̄ sit quicquid est causa in qua uis re fuerit, sed q̄ sit causa, excepto quod sit non omnis.

Quia

Dixit Arist. Possibile autem, **T.c.93** ut sint vni & eidē causæ multæ: **C** & hoc, qm̄ si fuerit aliqd, quod prædicatur aliquid vnū & idē de rebus multis primo: & A primo inest B & C, & hæc ambo insunt D E, si A inest D & E, & causa A ipsi quidē D B ipsi vero E C: & propterea, cū causa quidē fuerit, sequitur ut res sit: cū vero res sit, non est ex necessitate, ut sit omne illud, quod est causa, quodcumq; fuerit: sed ut sit causa, absq; eo, q̄ non omnis.

YYY ij Qm̄

Posteriorum

ABRAM

BVRAN

Cō. 63. Quia in rei initio dubitauit, an
D qñ causatum ponitur esse oporteat
 causam esse: & narrauit quid sibi ve
 lit hęc positio, & quid ex ipsa sequa
 tur, q̃ vtrunq; illorum cōmonstre
 tur per alterutrum, sed q̃ vnius cō
 monstrationem per alterum sit cō
 monstratio causæ, & alterius sit cō
 monstratio essendi, & hoc sit verū
 de omni causa, qñ receperimus, q̃
 rei nō sit vna causa, quod est qñ ma
 ior terminus, qui est ipsum causatū,
 nō inest nisi vni subiecto. s. minori
 extremo: redijt ad dubitandū circa
E hoc, & dixit: Possibile autem est, q̃
 vniuseiusdē rei sint multæ causæ. i.
 & dubitandū est de causa, & dicēdū,
 an posse sit vniuseiusdē rei esse mul
 tas causas, aut non sint vnius eius
 dem rei multæ causæ, sed vna causa.
 Et ex quo protulerat exempla, qui
 bus esset putandum, quod vnius rei
 nō sit nisi vna causa, q̃ fuerunt esse
 eclipsim, & frondiū defluxū, protu
 lit ēt hic orationē quę psuadet, q̃ rei
 sint plures q̃ vna causa. hoc autē est,
 qū vna res est in pluribus q̃ vna nā.
 Et dixit: Iā enim vna eadē res præ
 dicaret de multis reb⁹ primo, idest,
F q̃ si vna res prædicaret de pluribus
 rebus prædicatione prima sine me
 dio, oporteret q̃ essent multæ causę
 inessendi hanc vnā rem illis multis
 rebus. & hęc est dispō prædicationis
 generū de suis distinctis specieb⁹: &
 si sit prædicatio accidentiū, in quorum
 definitionibus est gen⁹ subiecti. Dein
 de exēplificauit de hoc p literas, Et
 dixit: Et primū sit A de B & C, idest,
 put si vice ipsius A caperemus ipm
 aīal, & vice ipsius B ipsum sanguife
 rum, & vice ipsius C ipsum exāgue.

Deinde

Cō. 93. Qñ dubitauit in principio rei, si
 cū causatū ponit esse, sequitur vt
 causa sit: & cōmemorauit illud, qđ
 vult hęc positio, & quod sequit ex
 ipsa, ex eo, q̃ vnumquodq; ipsorum
 monstretur p suum cōpar: sed mon
 stratio vnius ipsorū per secūdū erit
 monstratio causæ, & altera mōstra
 tio existentia: & hoc vtiq; verificat
 in omni causa: cū admiserimus, q̃
 non inest rei, nisi causa vna: & hoc,
 cū nō fuerit terminus maior, qđ
 est causatū existens, nisi in subiecto
 vno, hoc est in extremitate minore,
 redijt ad dubitandū in hoc, & dixit:
 nō est posse, vt insint vni & eidē cau
 sę multæ: sensus est: iamq; dubitat
 de causa, & dī, si est posse, vt sint vni
 & eidē causę multæ, si non fuerit ali
 cui vni & eidē, nisi causa vna: & qñ
 adduxit exempla: p quæ conuenit
 imaginari, q̃ non inest alicui vni,
 nisi causa vna, quæ sunt, quēadmo
 dum defectū esse, & fluxū foliorū:
 adduxit consilī ēt hic orationē, per
 quā dubitat, q̃ insint alicui plures
 causę: & hoc, cū fuerit aliquid vnū
 in pluribus naturis: & dixit: & hoc,
 qñ si fuerit aliquid, qđ prædicet ali
 quid vnū & idē de reb⁹ multis pri
 mo: sensus est: & hoc, qñ si prædicat
 aliquid vnū de multis prædicatione
 prima absq; medio: sequit, vt sint
 ad existentia istius rei vnius p illas
 res multas, cāq; medię: & hęc ē dispō
 prædicationis generū de specieb⁹ parti
 cularibus: & cōsistit prædicatio acciden
 tiū, in quorū definitionib⁹ est gen⁹
 subiecti: deinde posuit exēplū de hoc
 p lras & dixit: & sit A priō in exñs B
 & C sensus est: quēadmodum si acci
 piat loco A aīal & loco B qđ hēt san
 guinē, & loco C qđ nō hēt sanguinē.

D.d.

A B R A M

Deinde dixit: Et ambæ hæc insint D & E, idest, & B insit D & C insit E sicut sanguiferum insit transpiranti, & exangue insit vermibus. D.d. Ergo A inest D & E, idest sequitur, quod animal, gratia huius exempli, insit transpiranti: & vermibus mediante sanguifero, & exangui. Deinde dixit: Causa autem inessendi A ipsi D est B & inessendi E est C, idest causa inessendi A ipsi D quod gratia exempli est animal inesse transpiranti, est B quod in hoc exemplo est sanguiferum: & ipsum inesse ipsi E quod in exemplo sunt vermes, est ipsum inesse ipsi C quod in exemplo est exangue. D.d. Et ideo quando est causa, oportet quod res sit. usque ad ultimum illius quod scripsimus, idest, quando possibile est, quod unus eiusdem rei sint plures quam una causa in pluribus quam una re, & quod semper oportet est, quod quando causa est, sit causatum. Quando autem est causatum, non est necessarium quod sit causa. v.g. quia quoniam sanguis est in equo, oportet quod in eo sit animalitas, sed non in omni, in quo est animalitas, oportet quod in eo sit sanguis. Dum autem dixit: Quando autem res est, non est necessarium quod sit quicquid est causa, in quavis re fuerit, sed quod in hac sit causa, excepto quod non sit omnis causa. Et illud intendebat dum dixit: Excepto quod sit non omnis, verbi gratia, quia animal inest equo, & non oportet quod in eo sint omnes causæ ipsius animalitatis: nam si ita esset, non inesset animalitas nisi soli equo. Et hinc fit quod dicit Abunazar Alpharabius in suo Lib. quod illatio, quæ est inter causas, & causata: & ut vniuersalius inquam, Inter Priora & Posteriora, fit secundum tres

B V R A N A

D.d. Et inest utambo hæc D & E, sensus est: & erit B inest D & C inest E quæadmodum si inest huius sanguine spiranti, & non huius sanguine vermibus. D.d. A igitur inest D & E sensus est: sequitur itaque, ut animal exempli gratia per hoc insit spiranti & vermibus per media, huius sanguine & non huius sanguinem. D.d. Et causa A ipsi quid est D B, ipsi vero A C sensus est: & causa, ut A quid est insit D quod est exempli gratia, animal in spirante est B quod est in exemplo habens sanguine: & quod sit consistit et in E quod est in exemplo, vermes, est existentia ipsius in C, quod est in exemplo non habens sanguine. D.d. Et propea, cum fuerit causa existens, sequitur utique, ut sit res existens, usque ad extremum eius, quod scripsimus: sensus est: & cum posset fuerit, quod insint uni & eisdem plures causæ per plures res: & quod sequitur semper est: quoniam cum existit causa, existit causatum ipsius: & cum existit causatum, non est utique, ex necessitate, ut existat causa: ut in exemplo, quoniam cum extiterit sanguis in equo, sequitur, ut existat animalitas in ipso: & non oportet ut in omni illo, in quo inuenitur animalitas, inueniatur sanguis: C & cum dixit: cumque fuerit res existens, non est ex necessitate, ut sit omne illud, quod est causa ipsius, existens in hac re: sed erit quid est in hoc una ex causis ipsius, non omnes causæ ipsius: & hoc est, quod voluit, cum dixit, absque eo, quod non omnis: ut in exemplo, quod si animal inest equo, non sequitur, ut sint omnes causæ animalitatis in ipso: quoniam si hoc esset, non esset animalitas, nisi in equo tantum: & propter hoc, quod dixerunt, inuenitur Abunazar dixisse in Libro suo: quoniam consequentia, quæ est inter causas & causa: & in summa, antecedentia & consequentia, inuenitur

Posteriorum

A D R A M

D tres spēs, aut q̄ inferatur posterius à priori, & prius à posteriori. Alię at res, in quib⁹ inferat⁹ posteri⁹ à priori, & nō inferat⁹ prius à posteriori, & alię res sunt, quarū prius inferat⁹ à posteriori, & nō inferat⁹ posterius ab ipso priori: & dicimus, q̄ in prima specie eueniāt duę spēs demonstronum. scilicet demonstrō causę, & demonstrō essendi, in secūda vero specie euenit demonstrō causę tm̄. Et in tertia euenit demonstrō essendi solū. Verisimile autem est, q̄ Aristoteli non dinumeret in demonstrōne nisi primam speciem solum, prout **E** infra dicemus in sua oratione.

B V R A N A

fm̄ tres spēs, aut vt sequat⁹ in ip̄sis posterius ex priori, & prius ex posteriori: aut aliquid p̄ quod sequat⁹ posteri⁹ ex priori, & nō sequat⁹ in ip̄so ex posteriori pri⁹. Res vero alię sūt, in quibus sequit⁹ prius ex posteriori, & nō sequit⁹ posteri⁹ ex priori: & dicim⁹, q̄ in specie prima veniūt duę spēs demonstronū, hoc est demonstrō causę & demonstrō existētię. In specie vero secūda venit demonstrō causę tm̄. In tertia autē, demonstrō existētię tm̄: vñ autē q̄ Aristoteli nō connumeravit in demonstrōne, nisi speciem primā tm̄ fm̄ illud, quod dicemus post hoc in sermone nostro.

T. 25. p. 2 *Aut si semper vniuersale problema est, & causa totum quiddam, & cuius causa vniuersale, vt folio fluere toto aliquo determinato, licet species ipsius sint, & his vniuersaliter, aut plantis, aut his plantis: quare & medium aequale oportet esse in his, & cuius causa, & conuertere. Vt propter quid arbores folio fluunt, si itaq; propter congelationem humidi, & si folio fluit arbor, oportet esse congelationem, & si congelatio inest non cuicumq; sed arbori, est folio fluere.*

T. c. 94 Dicimus autē, q̄ questio semper sit vñs, & causa est quædā vñs, & res, cuius causa est ipsius cā, est vñs. Verbi gratia, frondiū de fluxus inest solū omni cuidā, & si illi sint species, id inest his fm̄ modū vñs, aut plantis, aut huic plantę. Sicq; ergo mediū & res, cuius cā est ipsius cā, in his oportet q̄ ambo sint equalia, & reciproce cōuertibilia. V. g. cur arboris cōgelationē? sicq; oportet q̄ decidētib⁹ arborū frondib⁹, q̄ inueniāt humoris cōgelatio: & si cōgelatio sit, nō cuius cōtingerit, s; arbori, cui⁹ frōdes decidūt.

Postq̄

Dixit Aristoteli. Et dicam⁹, q̄ interrogatio est semper vñs, et cā est vñs quoddā: & res, q̄ est cā causę ipsius, est vñs: vt in exēplo, flux⁹ foliorū inest tm̄ toti alicui⁹: & si habuerit spēs, & ipsum inest istis fm̄ viā vñs, aut plantis, aut huic plantę: mediū itaq; & res, q̄ est cā ipsi⁹ in his, opz vñq; vt sint ambo hęc equalia & conuertibilia equalr: vt i exēplo, pp̄ qd arbor folio fluit: pp̄ congelationē humidi: sequit⁹ itaq; si est fluxus foliorū, vt sit cōgelatio humiditatis: et si inest cōgelatio, non cuicumq; sed arbori, quę sit arbor, cuius folia fluunt.

Posteaq̄

T. c. 94

A B R A M

Cō.94 Postq̄ dubitauerat de cōuertibilitate causati cū causa, & ptulit circa hoc orationes psuadentes utrūq; extremorum, cōepit notificare verā intentionem demōnis, quē cū eius processu ad veritatem amplectitur dubij solutionem. Et dixit: Dicim⁹ autē, q̄ quæstio semper sit vñs: causa autem est quoddam vñe: & res, cuius causa est ipsius causa est vñs, id est, q̄ prædicatū quæstionum, quæ sunt qōnes essentielles, oportet q̄ ipsarū prædicatū sit prædicatū de re fm q̄ quid sit. * Prædicatū enim de oī, prout in Primo Libro huius voluminis ostenderat, est quod amplectitur tres spēs, q̄ sit prædicatū de toto subiecto: & q̄ ipsi⁹ prædicatio sit necessaria: & q̄ ipsius prædicatio sit prima:] hoc est, non per, alterā naturam: sed primum in quæsitis nō est primum in præmissis: prout in Primo libro huius voluminis ostendimus: iam enim dixim⁹, q̄ primum in quæsitis sit illud, quod non quæritur ob aliud quæsitum: hoc est, q̄ prædicatum insit subiecto non ob ipsum prædicari de alio subiecto ambiente primū subiectum. Quæsitorum enim quædā sunt quæsitā per accidens, & quædam sunt quæsitā p se. v.g. quia qui quæreret trigonum islochelem habere eius angulos duobus rectis æquales, hoc esset quæsitū per accidens, & non primum. Hoc enim quæsitum est primū trigoni simplr, sed hoc quæsitum est primū trigono, qm̄ de illo commōstratur per præmissas primas. Significatum aut̄ primi in præmissis est, q̄ prædicatū prædicetur de toto subiecto, nō per aliam nām ambientē ipm̄ subiectū, q̄ sit cā inellendi prædicatū ipsi subto. Primū

* Legit nō nulli hūc locū prædicatū enim vñe, &c. ea sit verba, prædicatio sit prima, legūt, prædicatio sit p se.

B V R A N A

Posteaq̄ dubitavit de cōuertibilitate causati sup causa: & adduxit in hoc sermones sufficientes in duab⁹ extremitatibus: cōepit docere intentionē veram p demōnē: quæ aggregat simul cū processu suo ad veritatem soluēdi dubiū: & dixit: & dicamus q̄ interrogatio est semp vñs, & causa est vñe quoddā: & res, q̄ est causa causæ, est vñs: sensus est: q̄ prædicatum in interrogationibus substantiālibus, in quib⁹ sunt prædicata, oportet esse prædicatū de re in eo, q̄ quid: & hoc, qm̄ prædicatū de oī, quēadmodū declarauit in tractatu primo istius Libri ipsum est, quod aggregat tres spēs, vt sit prædicatū de oī subiecto, & vt sit prædicatio ipsius necessaria, & vt sit prædicatio ipsius prima, hoc est ex nā secūda: sed primū in quæsitis nō est primū in pponibus: quēadmodū declarauimus in tractatu Primo istius libri: & hoc, qm̄ iā diximus, q̄ primū in q̄sitis est, qd̄ non quæritur pp quæsitū alterū, hoc est, q̄ sit prædicatū in subiecto, non pp prædicationē suā de subiecto altero, & cōprehensum in subiecto primo: & hoc, qm̄ ex q̄sitis aliqd̄ est, qd̄ est quæsitū p accns, & ex ipsis aliqd̄, qd̄ est quæsitum p se: vt in exēplo, si aliquis quæreret de triāgulo equicrure, an hēat angulos equales duobus rectis, hoc vtiq; q̄sitū est p accns, & nō primū: & hoc, qm̄ hoc quæsitū primo inest triāgulo absolute: atqui hoc vtiq; quæsitū inest primum triāgulo: qm̄ qd̄ monstrat per ppones primas, & dispō primi in pponibus, vt sit prædicatū prædicatū de oī subiecto non pp nām aliā cōprehensam in subiecto: qd̄ est cā, vt prædicatū insit subto: & nō ē primū i q̄sito ipm̄ hoc primū: YYY iij qm̄

Cō.94

B

C

Posteriorum

ABRAM

D Primum autem in quaesito non est ob naturam, quæ nã sit causa, sicq; nõ quaeritur ob naturã, quæ sit alia nã, sed quaerit ob nãm, quæ sit ei⁹ subiectum nã sit primũ. subiectum enim nã sit sunt spēs & genera, s. ipsa composita. Causæ aut nã sit sunt causæ, & ipsarũ genera simplicia. Quaesita aut nã sit sunt ipsæ res propriæ illis, quæ insunt speciebus, & generibus: & hæc sunt accñtia propria generib⁹ & speciebus. Et quia hoc nõ fuit notũ expositoribus fuit illis dubiũ quõ sit quaesitũ primũ, sicut diximus in cõmeto primi Libri hui⁹ voluminis. Quaesita aut prima, quæ, ut dixim⁹, sunt in demõnibus simplr, sunt solum priorũ accidentiũ: & quaesita, quæ sunt proprie dñæ & definitiones, sunt et quaesita prima. Sed in talibus non euenit demõ cause, quia in talibus nõ inuenit aliqua res, quæ sit prior maiori extremo. De conditionibus aut demõnis simplr est, qd eius mediũ sit prius maiori ob causam quæ sit extra illos. Quaesita vero generis sunt quaesita accidentalia: & difficile fuit expositoribus illa introducere in quaesitis accidentalib⁹. & dixerunt, qd genus sit prædicatum primum, quia non prædicat de aliqua suarum specierũ ob mediã naturã ambientẽ ipsam spēm. Et Abunazar est vnus illorũ, qui opinatur hoc de ipso genere. & illud est magnũ dubiũ, quia nõ prædicat de aliqua specierũ, qd ei subsunt fm qd sit hæc spēs. Id vero, quod nõ prædicat de re fm qd ipsum prædicatur de illa per accidens, quia non est dñia siue prædicetur trigonus de isoschele, aut de ipso prædicetur æqualitas angulorum duobus rectis.

Sicut

BVRANA

qm prædicatum quaesiti est vtiq; in subiecto pp nãm alterã: qd est cã: sed si inest pp nãm, qd est cã p nãm, nõ quaeret vtiq; pp nãm, qd est nã altera: sed quaeret pp nãm, qd est subiectũ ipsi pp nãm primã: & hoc, qm subiecta p nãm sunt spēs & gña, hoc est cõposita, & cã fm nãm sunt cause, & gña simplicia ipsarũ: & quaesita p nãm sunt intetiones appropriatæ ipsis exñtes in speciebus & gñibus: & hæc sunt accñtia appropriata in generib⁹ & spēb⁹: & qm nõ declaratũ fuit hoc ad expositores, dubitauit super ipsis, quõ inuenit quaesitũ primũ fm qd dixim⁹ in expõne tractat⁹ primi istius libri: & quaesita prima, quæ admodum inuenitur, qd diximus in demõnibus simplicib⁹, erũt vtiq; in accñtib⁹ appropriatis tm: qñta vero, qd sunt dñæ appropriatæ & definitiones, ipsa vtiq; cõsist et sunt qñta pria: sed nõ pueniet in talib⁹ demõ cause: qm nõ inuenit in talib⁹ aliqd, qd pcedat extremitatẽ maiore: sed ex dispõne demõnis absolutæ, qd sit mediũ in ipsa pcedēs maiore pp cãm extrinsecã: qñta vero gñissũt qñta accñtalia: iã vero durũ fuit expositorib⁹, vt introire faciũt ipm in qñta accñtalia: & dixerũt, qd genus est pñcatũ primũ: qm nõ pñcat de aliqua spērũ suarũ pp nãm mediã cõprehensã in specie: & Abunazar est post eum, cui visum fuit hoc de gñe, & e dubiũ magnũ: qm nõ pñcat de aliqua spērũ, qd sunt sub ipso in eo, qd quid hæc spēs: & qd nõ pñcat de aliquo in eo, qd quid, ipsum e pñcatũ de eo p accidens: qm nõ est dñia inter hoc, qd prædicetur triagulus de æquicrura, aut pñcat de ipso æqualitas angulorũ duobus rectis:

et

ABRAM

Sicut. n. equalitas angulorum duobus rectis prædicatur de isoscele per accidens, quia inest scaleno & equilatero, sic prædictio trigoni simpliciter est prædictio per accidens de isoscele, quia inest scaleno & equilatero: Sed dicitur inter illas est, quia prædictio equalitatis angulorum per accidens de isoscele est prædictio per accidens per prædicationem per se: inest. n. trigono isosceli angulos esse duobus rectis equales ob illos inesse trigono simpliciter. Generis vero prædictio de suis speciebus putatur, quod sit prædictio per accidens, non per prædicationem per se: illius. n. natura non inest alicui speciei, quæ ei subsunt ob naturam mediam. Qui autem intellexit primam prædicationem illam, qua non prædicatur ob mediam naturam, posuit genus inter prima prædicata, prout fecit Abunazar. Qui autem intellexit per primum prædicatum id, quod non est prædicatum per accidens, sed cui permiscetur aliqua res nature, quæ est per accidens, sicut est individuum genus, est inter prima prædicata. Et hæc videtur fuisse mens Aristotelis. & videtur quod sit ipsa veritas in se: hoc autem sic existere, oportet quod ponatur genus inter prædicata accidentalia. Verumtamen hoc est, nefandum. Nos autem invenimus multas res quasitas in artibus speculativis, quarum genera sunt ignota: sicut ignoramus multa meteorologica, an sint phantasmata, aut corpora: & sicut ignoramus pro maiori parte de re spirituum mediarum inter genus animalis & plantarum, an sit planta aut animal: & similiter est dispositio illorum, quæ sunt inter vegetabile & non vegetabile. Et dicimus, si ea, quæ alijs insunt, quedam sint per accidens, & quedam per se,

&

BVRANA

& hoc, quoniam quemadmodum equalitas angulorum duobus rectis est prædicatum de equicrura per accidens: quoniam adhuc inest equalitas angulorum duobus rectis gradato: quoniam prædictio trianguli de equicrura est prædictio per accidens: quoniam inest utrique gradato & equilateri: sed dicitur inter ipsa est: quoniam prædictio equalitatis angulorum per accidens de equicrura est utrique prædictio per accidens per prædicationem per se: & hoc, quoniam equalitas angulorum duobus rectis inest utrique triangulo equicruri propea quod inest triangulo absolute, de prædicatione vero generis de suis speciebus existimat utrique quod sit prædictio per accidens non per prædicationem per se: & hoc, quoniam natura ipsius non inest alicui specierum, quæ sunt sub ipso per naturam mediam: & qui intellexit de prædicato primo, quod est, quod non prædicatur per naturam mediam, posuit genus in prædicatis primis secundum quod fecit Abunazar: & est, qui intellexit de prædicato primo, quod non est prædicatum per accidens, hoc est, quod miscuit ipsi aliquid, quod est per accidens, quoniam illud, quod fuit hominibus genus in prædicatis primis: & hæc videtur esse opinio Aristotelis. & apparet, quod est vera per se: cumque fuerit hoc ita, oportet ut ponatur genus in quæsitis accidentalibus, sed hoc est absurdum: & nos invenimus multa ex ijs, quæ queruntur in artibus speculativis ignotorum generum: quemadmodum illud, quod ignorat multi de signis superioribus, si sunt imagines, aut corpora: & tale est, quod ignoratur ut plurimum de dispositione specierum mediarum inter genus animalis & plantarum, si est planta aut animal: consistit est res, quæ est inter plantam & non plantam: & dicemus si fuerint inexistentiæ alijs, aliqua per accidens, & aliqua per se:

se:

Posteriorum

A B R A M

D & quod est per accidens est pp id, qđ est per se, & vera scia, oportet, qđ sit enti conueniens: oportet itaq; scientia per se esse entis per se, & qđ scientia accidentalis sit entis accidentalis, & sicut ens accidentale est ob illud qđ est per se, sic oportet qđ scia accidentalis eueniat nobis ob sciam, qđ est per se. exempli gratia, quia scientia essendi trigoni angulos duobus rectis æquales, est scientia per se entis per se. scientia autem qđ isosceles sit hmōi est scientia per accidens. tamen modus ipsius euentus nobis naturaliter est ob nos illud scire de trigono. Qui autem sciuerit illud de isoscele ob illud scire de trigono, rem ipsam scit fm eius dispositionem: hoc est, quia non scit illud quod est per accidens per ipsum esse per accidens. Qui vero illud scit de isoscele non ob illud scire de trigono, scit quod est per accidens non pp id, qđ est per se: iam. n. illud scit aliter qđ sit, & euidentius: hoc est, in nostra scia de inessendo vñia prædicata ipsis indiuiduis. Nos. n. scire Socratem esse rationalem, est ob nos scire ipsum esse hominem: & nulli dubium est qđ rationis prædicatio de Socrate sit per accidens. Sicque hinc commōstratum tibi est, qđ entis per accidens oporteat scientiam esse per accidens: quia oportet scientiam esse conformem scito. Et qđ qđam scientia sit perfecta, & est illa quæ nobis euenit ob scientiam per se: & quædam est imperfecta, & est illa, quæ nobis euenit ob scientiam per accidens. Hoc aut sic existente, demonstrationes itaq;, quæ sunt veræ demonstrationes, sunt illæ, quæ sunt per se entium, quæ sunt per

B V R A N A

se: & illud, qđ est per accidens inuenit utiq; ex eo, qđ est per se: & scia vera sequit, qđ sit consentiens enti: op; itaq;, qđ sit scia substantialis de ente substantiali, & scia accidentalis de ente accidentali, qđq; sit, quemadmodū qđ ens accidentale erit pp illud, qđ est p se: consimiliter sequit, vt sit scia accidentalis inexistens utiq; nobis ex scia, qđ est p se, vt in exēplo, qđ triangulus habeat tres angulos æquales duobus rectis, ē cognitio p se de ente p se: cognitio aut, qđ equicrus est cū hac dispōne ē cognitio p accidens: sed via, qua puenit nobis fm nām est, qm cognoscimus ipsum de triangulo: qđ vero nouit ipsum de equicrura ppea qđ nouit ipsum de triangulo, nouit utiq; rem fm coaptationē suā, hoc est, qđ nō nouit illud qđ est per accidens ex parte, qua est per accidens: qui vero nouit hanc intentionē de equicrura, nō pp nām trianguli, nouit utiq; illud, qđ ē per accidens, nō ex via eius, qđ est p se: qm iā utiq; nouit ipsum nō fm modum: quo est de ipso exns: & qđ magis vñ per cognitionē nostrā, eo qđ prædicata vñia insunt indiuiduis: qm cognitio nostra de Ziiade, qđ est rōnalis est pp cognitionē nostrā qđ ē hō: & non est dubiū, qđ prædicatio rōnalis de Zijade est per accidens: iam itaq; declaratū ē tibi ex hoc, qđ oportet cognitionē entis per accidens esse per accidens: qm oportet, vt scia sit cōsentiens scito: qđq; ex scia aliqua est perfecta, & est, qđ prouenit nobis pp sciam per se, & ex ipsa aliqua est diminuta, & est, quæ prouenit nobis pp sciam per accidens: cumq; hoc ita sit, demonstrationes utiq;, quæ sunt demōnes in veritate sunt per se

A·D·R·A·M

per se, & non est aditus ad sciām illius, quod rei inest per accidēs scientia perfecta, nisi ob scientiam inessendi illud rei per se, sicut nō est aditus essendi illud, quod est per accidens, nisi ob id quod est per se. Hoc autem sic constito, q̄ inesse accidēs, quod est vniuersalius q̄ suum subiectum subiecto sit ob illud inesse naturæ sibi æquali: illius ergo demonstratio per se est de illa natura, & de his, quæ illi naturæ subsunt, sit per accidens, cum scire illud inesse ijs quæ illi naturæ subsunt, sit per accidens, & quando scit id inesse ijs, quæ illi naturæ subsunt per illam naturam, ille scit id quod est per accidens, non per id quod est per se: sicq; qui hinc scit illud, scit id aliter q̄ sit inessendo. Cum autem de conditionibus scientiæ perfectæ demonstratiuæ sit, scire rem fm q̄ est inessendo, & admisimus q̄ perfectionis scientiæ sit scire quod est per accidens ob scientiā per se. Sicq; expedit q̄ nō sciat quod est per accidēs, nisi per id quod est per se. Et ideo Arist. apponit demonstrationibus conditionem, quod ipsarum prædicata sint prima, & propria, quoniā ipse asseuerat, quod quando sciuntur res essentielles per res essentielles sciuntur res accidentales per res essentielles. sicq; iam scitur quod est secundum ipsius veritatem. Ac iterum quia primum intētum est, scire res essentielles, sicut primum intētum in essendo sunt res essentielles: & sicut res accidentales, quæ sunt hmoi accidentis, non ea, q̄ sunt simplr per accēs, sunt scd a intētiōe, &

B·V·R·A·N·A

se de entibus per se: & non est via, qua sciamus aliquid, qd̄ inest alicui per accidens cognitione perfecta, nisi per cognitionē, q̄ inest alicui per se: quæadmodū non est via ad hoc, q̄ sit aliquid per accidēs, nisi per illud, qd̄ est per se: cumq; stabilitū fuerit hoc: manifestum vtiq; q̄ per accidēs, qd̄ est vñius subiecto suo, q̄ inest subiecto, ipsum est p̄p̄ea, q̄ inest naturæ equali ipsi: demonstratio igit ipsius per se, est vtiq; de illa natura, & ē de illo, qd̄ est sub illa nā per accidēs: & cognitio, q̄ ipsum inest ei, qd̄ est sub illa nā est per accēs: cūq; no uerit ipsum inesse ei, qd̄ est sub illa nā per illā nām, nouit vtiq; illd̄, qd̄ ē per accidēs, nō p̄pter illud, qd̄ est per se: cumq; fuerit existētia ipsius per illud, qd̄ est per se, ille vtiq;, qui nouit ipsum ex hoc mō, nouit vtiq; ipsum de alio quid ē de ipso: & qm̄ est ex conditionibus cognitionis perfectæ demonstratiuæ, ut cognoscat rem fm q̄ ipsum per se: admitteremus, q̄ ex perfectione in sciā est, ut sciatur illud, qd̄ est per accidēs: oportet igit, ut non sciat illud, qd̄ est per accidēs, nisi per illud, qd̄ est per se: & per hoc, qd̄ posuit cōditionē Arist. in demōnibus est, ut sint prædicata prima & appropriata fm q̄ opinatus est: qm̄ cū cognoscunt res substantiales, sciunt dispōnes accidentales per dispōnes substantiales: igitur nouit ens fm veritatē ipsi. Amplius, qm̄ qd̄ intendit in primo, est cognitio intentionū substantialiū: quæadmodū cuius intendit exntia priō sunt itētiōes substantiales: & quæadmodū itētiōes accidentales, hoc ē mōd⁹ iste accētis, nō qd̄ ē per accēs absolute, inuenit vtiq; fm itētiōē scd a 3, &

Posteriorum

A B R A M

D & quia sunt de euentis rebus, quæ sunt per se: sic sciētia philosophi de illis est secunda intentione, & illius sciētia de rebus, quæ sunt per se, est prima intentione: totum autem hoc, prout estimo, est quædam res, quæ non constituit alicui expositorum, quorum verba ad nos perueniunt. Genus vero quando fuerit quæsitū dicimus de eo q̄ sit de quæsitis accidentalibus, quia ex quo q̄ritur primo est notius specie, quia est v̄sius, & v̄niuersalius est notius, & sicut non est aditus vt common-
E strems aliquam speciem, quando ignoramus ipsam esse, sic nō est nobis aditus, vt commonstrems esse aliquod generum, quando contigerit, q̄ ignoremus illud inesse illis: qui ergo intendit commonstrare aliqd̄ genus inesse alicui specierum, commonstrat rem commōstratione accidentali, quia contigit huic generi, q̄ inest huic speciei. & ideo hæc species nō est causa essendi hoc genus simpliciter, sed genus est causa essendi ipsam. Si autem concesserimus, q̄ genus sit de quæsitis accidentalibus, ipsum inesse naturaliter speciei commonstratur nobis, q̄n ignoramus ipsum inesse, ob aliquā rem per se: & hoc q̄ sciamus, q̄ res inest huic speciei, sicut scimus illud esse ob eius formam: hoc est, q̄ sciamus genus inesse speciei ob generis formam, aut definitionem. Sicut q̄ commonstrems spongiā maritimā esse animal, quia tangat. Hoc itaq; est vnum, quod conueniat dicere, quando sciuerimus rem esse & ignorauerimus ipsius genus. Et contingit quod dicatur q̄ illud sit
 de

B V R A N A

& p̄p̄ea q̄ ipsas assequimur per assecutionis intentionū substantialiū: cōsistit cognitio philosophi de ipsis est fm̄ intentionē secundā: & cognitio ipsius p̄ intentiones substantiales est fm̄ intentionē primā: & hoc totū, quæadmodū ego existimo est illud: super quo nō cōstitit ex intentione Arist. Alius ex expositoribus: quorū verba deuenerunt ad nos: cū vero genus fuerit quæsitū dicemus vtiq; de ipso, q̄ est ex quæsitis accidentalibus: q̄m p̄p̄ea q̄ ipsum primo q̄ritur, est notius sp̄i, q̄m est v̄sius, & v̄sius est notius: & quæadmodū nō est via, vt monstrems existētiā ipsius de aliquo, cū ignorauerimus existētiā ipsius: q̄m nō habem⁹ viā, vt mōstrems existētiā generis de generibus: cū acciderit, vt ignoremus existētiā ipsi⁹ i ipsis: Qui igit̄ voluerit mōstrare existētiā alicuius generis in aliqua specierū, ipse vtiq; monstrabit rē mōstratione accidentali: fm̄ q̄ accidit huic generi, vt sit in hac sp̄i: & p̄p̄ea nō erit hæc sp̄i cā q̄ sit hoc genus simpliciter, sed genus est cā, vt ipsa sit: & si cōcesserimus, q̄ genus est ex quæsitis accidentalibus: monstrabit vtiq; nobis ipsum inesse alicui sp̄i fm̄ viā naturalem: cū ignorauerimus ipsum inesse rei alicui per se: & hoc, q̄m res inest huic sp̄i, quæadmodū nouimus existētiā ipsius p̄p̄ formā ipsius, hoc est, q̄m nouimus genus inesse sp̄i propter formā generis aut definitionē ipsius: quæadmodū si mōstrarem⁹, q̄ spongia marina est aīal, q̄m est sensibilis: hoc vtiq; est, posteaq; cōueniens fuerit, vt dicat̄ cū nouerimus existētiā rei, & ignorauerim⁹ genus ipsius: iāq; cōuenit, vt dicat̄
 de

A B R A M

de quæsitis essentialibus primis aliquo
modo. qui. n. gr̃a exēpli, quæreret, an
spōgia maritima sit plāta, aut aīal,
& qui ēt quæreret, an color sit phāta-
sma, aut corp⁹? & an locus sit vacuū,
aut corporis superficie, quæreret ita-
q; , gr̃a exēpli, de spōgia maritima,
an hoc ens, qđ spōgia vocat, sit aliq̃
spēs aīaliū, aut aliqua spēs plātarū?
& nulli dubiū ē, qđ oporteat id, qđ ē
spōgia maritima, qđ sit aut aliq̃ spēs
animaliū, aut aliqua spēs plantarū.
& sic res se hēt de colore, an sit phan-
tasma aut corpus: & fm hanc rōnē
est quæsitū generis de primis quæsitis,
& construeret syl̃lus sic, Spongiæ
maritimæ est aliqua specierū illius
generis: id aut, cuius est aliqua spēs
rū illius generis, est aliqua specierū
aīalis. Hoc aut est verū, qđ spongia
maritima nō est aīal simplr, sed est
aīal quoddā. Et si pr est dispō singu-
larū specierū, s. qđ nō denominet p
genus inquātū est hæc spēs, sed de-
nominet p illud inquātū est gene-
ris aliqd. Hō. n. gr̃a exempli, nō est
aīal simplr, sed est aīal aptū recipere
rōnē: & p hāc aptitudinē distinguit
aīalitas, qđ est in hoīe, ab aīalitate re-
liquarū specierū, & distinguit aīali-
tas, qđ est equi ab aīalitate, qđ ē asini.
Et similiter est dispō singularū spe-
cierū, qđ genus in ipsis diuersificat
per eius diuersas. & hoc apparet ex eo
qđ cōmonstratū est in Scīa Natu-
li, qđ differētium formarū oporteat
esse differentes materias, & qđ ipossi-
bile sit vnā mām, inquātū vna est,
recipere formas differentes, sed illas
recipit, aut quia sit formata diffe-
rentibus formis, prout res est in ma-
terijs corporeis, aut quia habeat ap-
titudines differentes, prout est res
in

B V R A N A

de ipso, qđ est ex qōne substantialiū A
primorū modo aliquo: & hoc, cū
quærat exēpli gr̃a an spongia mari-
na est animal aut nō: & qui quærit
cōsistēt ēt an currēs sit imago aut cor-
pus, & an locus sit vacuū aut superfi-
cies corporis: quæreremus igit exē-
pli gratia de spōgia maritima: si hoc
ens, qđ vocatur spongia sit aliqua
species animalis, aut aliqua spēs plā-
te: & non est dubiū, qđ sequit in eo,
qđ est spongia marina, vt sit, aut ali-
qua species, plantarū, aut aliqua spe-
cies aīalis: & consistēt se habet res de
currente, si est imago aut corpus: & B
fm hanc mensurā erit quæsitū gene-
ris ex quæsitis primis: & componet
syl̃lus ita. Spongiæ marinæ inest ali-
qua spēs generis, & illud, cui inest ali-
qua spēs generis: ipsum est aliq̃ spēs
aīalis: & hoc ē verū, qđm spōgia ma-
rina nō ē aīal absolute, sed ē aīal qđ-
dā: & consistēt se habet res in vnaqua-
que spērū, hoc est, qđ nō disponit in
genere in eo, qđ ē hæc spēs, sed dispo-
nit in ipso ex parte generis alicui⁹:
& hoc, qđm hō exēpli gr̃a nō est aīal
absolute, sed ē aīal aptū ad suscipiē-
dā rōnē: & p hunc conceptū separa- C
tur aīalitas, qđ est in hoīe de aīalitate
reliquarū specierū: & separatur aīa-
litas, qđ est in equo ab aīalitate, qđ est
in asino: & ita se hēt res ī vnaqua-
q; spēs: qđm genus diuersificat in ipsis p
cōceptus: & hoc manifestū ē ex eo,
qđ declaratū fuit ī Scīa Nāli, qđ for-
marū diuersarū op 3 materias pro-
prias ē diuersas: qđ fieri nō p̃t, vt su-
scipiat mām vna in eo, qđ est vna for-
mas diuersas: sed suscipiet vtq; ip-
sas qđm est familiaris formarū diuer-
sarū, quē admodū se hēt res ī mate-
rijs corporū, aut qđm ipsa ē familia-
ris

Posteriorum

ABRAM

In prima materia. Genera autem cum ipsis speciebus diuidentibus secundum aliquam rem, similia sunt primae materiae, cum formis corporum simplicium, quae eis per se primo in sunt. Quoniam autem hoc demonstratum est redeamus ad id expositionis, unde recessimus: & dicamus, quod postquam narrauit quod expediat medium terminum demonstrationis esse proprium subiecto, & maiorem proprium medio, & quod oporteat quod praedicatio terminorum sit prima, posuit exemplum ut sui moris est, Et dixit: V.g. frondium defluxus inest solum omnium cuiusdam: & si illi sint species, id inest his secundum modum usus, id est huius exemplum est, quoniam quoniam frondium defluxum, expedit quod ipsum quoniam de natura, cui solum inest: indubitate. n. inest naturae usui solum: si autem illa natura esset impartibilis in multas species. Intendit autem quod diuisio non sit extranea, quo ad hoc. Postquam autem narrauit, quod oporteat frondium defluxum inesse naturae usui, Dixit: aut plantis, aut huic plantae, id est & haec natura simpliciter, gratia exempli, inest plantae, aut proprie plantae. Deinde enuntiavit, quod oporteat medium terminum esse in hac demonstratione conuertibilem, cum maiori extremo. Et d. Sicque, ergo medium, & res cuius causa est ipsius causa in his, **E**rgo quod ambo sint equalia, & reciproce conuertibilia: usque, ad ultimum illius quod scripsimus. id est & medium terminus, qui est causa: & maius extremum, cuius medius terminus est causa, oportet quod sint reciproci, adeo quod medius terminus conuertatur cum maiori, & maior cum illo. v.g. quoniam quoniam decidant frondes arboris, cuius frondes decidunt: quia huius causa est congelatio humoris, quo frons nutritur, quare sequitur, quod dum decidunt frondes quod congeletur humor: &

BVRANA

ris aptitudinum diuersarum: quae admodum se habet res in materia prima & generibus cum speciebus suis particularibus: similis est res in materia prima simul cum forma corporum simplicium: quae sunt in ipsis primo per se. Quoniam vero hoc utriusque iam declaratum fuit: redeamus ad id, in quo eramus de expositione: & dicamus, quoniam opus terminum medium in demonstratione esse appropriatum in subiecto, & maiorem appropriatum in medio: quod quod onus in terminis opus est primo, exemplum utriusque, est secundum consuetudinem suam: & d. exemplum huius, fluxus foliorum inexistens tamen toti alicui: & si ipsum habet species multas, & ipsum inest huic secundum viam usus: sensus est: exemplum, cum quoniam fluxus foliorum: opus utriusque, est, ut quoniam de natura, quae ipsi inest tamen: quoniam absque, dubio inest tamen naturae usui: & si non fuerit natura illa non diuisa in species multas: atque voluit, quod diuisio non est huius per hoc. & posteaque commemorauit, quod opus fluxum foliorum inest naturae usui, d. aut plantae, aut huic plantae: sensus est: & haec natura simpliciter est exempli gratia aut plantae, aut plantae huic appropriata: posteaque enuntiavit, quod opus terminum medium in hac demonstratione conuerti cum extremitate maiore: & d. & medium igitur, & res, cuius est medium opus est conuertibilia aequaliter usque, ad extremum eius, quod scripsimus: sensus est: & terminum medium. quod est causa, & extremitate maiorem, cuius medius est causa, opus esse equales: quousque, sit terminus medius conuertibilis cum maiore, & maior consistit et secundum exemplum hoc: cum quoniam fluxus folia arboris, cuius fluxus folia: quoniam fuit causa huius, congelatio humiditatis, per quam nutrit folium: iamque, sequitur, cum fluxus folia, ut congeletur humi-

A R A M

Et dum congelatur humor, q̄ decidant frondes. Hoc autē proprium est arbori, cuius frondes decidunt, quia non cuiusq; arboris decidunt frondes. Et hoc intendebat dū d. Et si congelatio sit nō cuius cōtigerit, sed arboris cui⁹ frōdes decidūt: hoc est, cuius frōdes decidere necesse ē.

B V R A N A

humiditas, & si cōgelat humiditas, ut fluāt folia: & hoc ē appropriatū arbori, cuius fluūt folia: qm̄ nō oīs arboris fluūt folia: & hoc est, qđ significauit, cū d. & si inest cōgelatio, non cuicunque acciderit, sed arbori, cui us fluunt folia, hoc est, oportet, qđ fluunt folia ipsius.

pars. 25. *Vtrum autem contingit nō eandem causam esse eiusdem omnibus, sed alteram, aut non? an si quidem per se demonstretur, & non per signum, aut accidens? non potest fieri: namque ratio extremi medium est, si vero non ita, contingit.*

T.c. 95. Et o utinā certiorat⁹ essem, nū quid possibile sit, qđ vni eidē rei toti non sit vna eadē cā, sed multæ causæ, aut impossibile sit. Et dicamus ad huius rñsionē, qđ si iā commōstratū sit de re ipsius causæ, qđ ipsa sit per se nō fm̄ signum, & fm̄ accidens, hoc est, de his, quæ non contingunt. Medium enim est extremi oratio: si autem non sit ita, iā cōtingit.

Cō. 95. Ex quo posuerat, qđ oporteat causatū cū ipsius causa esse conuertibilia: & hoc sit verum, qm̄ maioris fuerit vna cā cœpit querere, an contingat vnius eiusdē rei esse multas causas vnius speciei. Et dixit: Et o utinā certioratus essem nunquid possibile sit, qđ vni eidem rei toti non sit vna eadem causa, sed multæ causæ, aut impossibile sit, apposuit autem toti, qđ cōtingit vnius eiusdē rei esse multas causas, sed nō essentielles primas, sed per accidens. Deinde dixit: Ad responſionem huius quesiti, & dicam⁹ ad huius rñsionē, qđ si iā cōstratum sit de re ipsius cā, qđ ipsa sit per se nō fm̄ signū, & fm̄ accidens.

In-

Dixit Arist. Vtrū aut cōtingit, T.c. 95. ut sit vni et eidē, oī nō cā vna et eadē, sed cāe multæ, aut n̄ ē possibile: & dicamus in rñsione huius: si quidē iam declaratū fuit ex dispōne causæ, qđ est per se, nō fm̄ viā signi, & p̄ viā accidētis: hoc utiq; est ex eo, qđ non coheret: & hoc, qm̄ medium est ratio extremi: si vero non erit ita: iam utique conuenit.

Qm̄ posuit, qđ op⁹ causatū simul cū cā sua substantiali esse cōuertibile: & hoc utiq; significat, cū fuerit mediū ipsi cā vna: cœpit q̄rere, si posita fuerit cōditio, ut vnū & idem habeat causas plures ex specie vna: & d. verū aut conueniat, qđ vnū & idē de oī heat nō cām vnā & eadē, sed causas diuersas, aut nō cōuenit hoc atqui addidit de oī: qm̄ conuenit, ut vnū & idem habeat causas multas, sed nō substantiales primas, nisi p̄ accīs: deinde d. in rñsione huius q̄siti: & dicamus in rñsione huius, si quidē iam declaratum fuit ex dispositione causæ, qđ est per se, non fm̄ viam signi & per viā accidētis: intelli-

Posteriorum

A B R A M

D Intendit per signum rem posteriorem maiori extremo. apposit autē hanc cōditionem: quia qm̄ medius terminus fuerit signum: hoc est, aliquod de euentis maioris, possibile est vnius rei ēē plures medios terminos vno, quia vna eadem res cōmonstraretur esse alicui subiecto p̄ plura signa. sicut cōmonstraret, q̄ hęc mulier sit pregnans, quia habeat lac, aut q̄a interius sentiat motum cum rumore, & similiter causę quę non sunt primę, & sunt eēntiales vnius rei sunt plures q̄ vna causa, eo fortius de causis, quę non sunt essentialia, v.g. quia causa animalitatis in homine est alia ab ipsius causa in equo, & similiter causa generationis in homine, non est causa generationis in equo. Et ideo adiecit conditionē, q̄ quando medius terminus non fuerit signum, neq; causa non prima, oporteat ipsam esse vnam. Deinde protulit causam inferentē illam esse hm̄oi. s. vnam, Et dixit: Mediū enim est extremi oratio, i. oportet q̄ medius terminus, q̄ est de omni, sit vnus, quia est definitio maioris extremi: definitio autem est vna. Si autem diceretur, q̄ medius terminus sit definitio maioris extremi, qm̄ est oratio composita, qm̄ vero significat illud per simplicem dictionem nō est definitio, sed est aliqua illius pars: Dicimus, q̄ pars definitionis nō euadat, quin sit genus aut differentia, genus vero non contingit q̄ sit medius terminus, quia non oportet dum est, quod sit res, cuius est genus, relinquatur quod esset differentia: ex quo autem differentia est rei forma, qua proprie decernitur, quando itaque sumitur

B V R A N

intelligit per signū, intentionē posterioris de extremitate maiore: atqui posuit conditionē, qm̄ cū terminus medius fuerit signū, hoc est cōsequēs ex cōsequētib. termini, fieri pōt, vt vnum & idē habeat plures terminos medios: qm̄ de re vna & eadē monstrat, q̄ inest subiecto alicui per signa multa quēadmodū si monstrat, q̄ hęc mulier cōcepit, quoniam habet lac: aut quia habet intra se sensibile motus simul cum anxietate: & cōsimiliter causas, quę non sunt primę, & sunt substantiales in sunt vni & eidem plures, nedum de causis, quę non sunt substantiales: exemplū huius, qm̄ causę animalitatis in hoīe, nō sunt causę ipsius in equo: & cōsimiliter causas conceptus in hoīe, non sunt causę ipsius in equo: & p̄ hoc ponit conditionē, qm̄, cū non erit terminus medius, non signū, neq; cā nō prima, qm̄ inquā oportet, vt sit vna: igitur adduxit causam consequentē, vt sit in hoc, hoc est, vt sit vna: & dixit: & hoc, qm̄ medium est rō extremi: sensus est: atqui sequit, q̄ sit terminus medius, qui est cā totius, vnus: qm̄ est definitio extremitatis maioris, & definitio est vna: & si dicemus: atqui erit terminus medius definitio extremitatis maioris: cū fuerit oratio composita: cū vero significauerit sup̄ ipso per dictionē separatā nō est vtiq; definitio, sed ē pars, quę dī pars definitionis: nihil prohibet, quin sit genus, aut dīa: & genus quidē non cōuenit, vt sit terminus medius: qm̄ non sequit, cū inuenit, q̄ inueniatur res, cuius est genus, & relinquatur, q̄ sit dīa: & qm̄ dīa est forma rei appropriata, cū

A B R A M

sumitur forma fm se, oportet q sit vna: primo enim notum est, quod vnus eiusdem rei non sint due forme. Et dixit. Si autem non sit ita, iam contingit scilicet q vnus eiusdem rei sint plures quam vna causa.

B B V A N A

cum utiq; accipitur forma per se, sequitur, ut sit vna: qm ex primo cognito est, q non insint vni & eidem due forme: & cum dixit: & si non erit ita, iam utique conuenit, ut sint vnus & eiusdem cause plures.

pars. 25. Est autem & cuius causa, & cui considerare secundum accidens, non tamen videntur problemata esse. si vero non, similiter habebunt medium, siquidem sunt equiuoca, equiuocum medium est: si vero ut in genere, similiter habebunt, ut propter quid & permutatim proportionale? alia enim causa est in lineis, & numeris, & eadem utique, inquantum quidem linea, alia, inquantum vero habens augmentum tale, eadem, ita & in omnibus: huius autem similiter esse colorem colori, & figuram figuræ, aliam alij, equiuocum enim est simile in his: hic quidem fortasse proportionabiliter habere latera, et æquales angulos, in coloribus vero sensum vnum esse, aut aliud aliquid tale: quæ vero secundum analogiam. eadem & medium habebunt secundum analogiam.

T.c. 96. Et possibile nobis est scrutari rem, cuius causa est ipsius causa, & rem, in qua est causa accidentaliter: & fm hoc putatur, q sint quæstiones: si autem cur inuenitur medium vna similitudine: & si illarum nomina conueniant, illarum mediū est nomen mediū æquiuoci, si autem fuerit secundum modum generis, est eis vnum similitudine. verbi gratia, cur quando permutantur sint proportionalia? huius enim cause in lineis et numeris sunt diuersæ, qua autem addidit hac specie additionis, hoc modo est vna per se in omnibus, causa vero, qua color sit colori

Dixit Arist. iam vero post est, ut inuestigemus de re, q est causa cæ ipsi⁹, et de re, quæ hæt causam fm viā accidentis: et ē, q existimat de ipsis: q sunt interrogationes, et si nō, pp qd erit mediū fm similitudinē vnā: et si fuerint cōsentiētia noīa sua, mediū utiq; ipsorū, erit nomē cōicans: et si fuerit fm viā generis: ipsum utiq; ad ipsa, erit fm similitudinē vnā: ut in exēplo, pp quid, cū pmutant sunt cōsistēt proportionalia: & hoc, qm cause i hoc i lineis & numeris sunt diuersæ: si quidē ex parte, qua addit hanc spēm additamenti, sunt utiq; fm hunc modū vnū, eadem in omnibus nō: causa vero Log. cū cō. Auer. Z Z Z ro

Posteriorum

A B R A M

D colori similis non est cā, qua figura sit figurę similis: similitudo namq; in his est nomen equiuocum figurarum enim similitudo forsan est, quia sua latera sint proportionalia, & anguli proportionales: in coloribus autem quia idē sit sensus, aut alia res talium: res autem, quę sunt vnę eadem proportionē, habent medium itaque proportionaliter.

5.96. **E**ius intentio est cōmonstrare, q; species causarum sint fm spēs quæstionū. fecit autem hoc, quia primo posuerat, q; qñ quæsitum fuerit fm modum de omni, hoc est, primum & essentielle: hoc est, q; medius terminus debeat sic esse. Et dum dixit: Et possibile nobis est scrutari rem, cuius causa est ipsius causa, & rē, in qua est causa accidentaliter. Intendit per cām cuius causa est ipsius cā ipsum maiorem terminum, & per rem, in qua est causa, minus extremum. Et est ac si dixisset, & contingit q; quæramus de prædicatione alicuius prædicati de subiecto accidentaliter, & sit causa, & quæ nomen largitur ēt accidentaliter: nam si q; situm fuerit accidentale, oportet q; causa sit accidentalis, qñ non contigerit, q; sua causa eueniat ei per id qd sit per se. v.g. si quæramus cur de fluxus frondium sit vineę, & dicat, quia arefactę sint frondes: sed quia vt dixit, hæc non numeratur inter quæstiones, hoc est in sciētijis. Postq; autem enuntiauerat, q; medius terminus consequatur quæsitum per accidens & per se, cœpit hoc cōmonstrare de eo, quod videretur con-

sequi

B V R A N A

ro, q; color asimilet colori, non est cā, q; figura asimilet figurę: & hoc, qm similitudo in his est nomen equiuocū: qm similitudo qdē ē figuris, fortasse est habere latera sua pportionabilia, & angulos suos proportionabiles: in coloribus vero, cū fuerit sensus vnus, aut aliqd vnū tale: & ea, q; sunt fm pportionē vnā et eadē, mediū vtiq; iest ipsis cōsistēt fm viā pportiōabilitatis.

Intentio sua est monstrare, q; spēs Cō. 96. causarū erūt fm spēs interrogationū: atqui fecit hoc, qm ipse posuit primo: cū fuerit quæsitū fm viā rotius, hoc ē primū & substantiale, hoc est, q; oportet terminū mediū esse ita: & d. Iam vero posse est, vt inuestigemus de re, q; est causa causę ipsius: & de re, quę habet cām fm viā accidētis: intelligit per rē, q; est cā causę ipsius terminū maiore, & per rē, quę habet cām, extremitatē minore: ac si dixisset: iamq; cōuenit, vt interroget de prædicatione prædicati alicuius in subiecto fm viā accidētis: & erit causa tradita ibi cōsimiliter ēt fm viā accidētis: & hoc, qm si fuerit q; sitū accēs, sequit, vt sit causa accidēs: cū tñ acciderit, vt sit cā ipsorū proueniens illis pp illud, qd ē per se: vt in exēplo, si interrogaret, pp quid fluxus foliorū iest arbori: & dicemus, qm fluunt folia ipsius: pterq; q; hoc vtiq;, quēadmodū dixit, nō cōnumerat inter interrogātes, hoc ē iter sciētias: & posteaq; cōmemorauit, q; terminus medi⁹ erit cōsequēs q; situm in accidentalibus & substantialibus, cœpit declarare hoc in eo, q; apparet de cōsequentia ipsius

A R A M

Sequi contingeret in nomine equi-
uoco & in genere: hoc est, qd qñ no-
men fuerit equiuocū, sequit̃ qd me-
dius terminus sit nomen æquiuo-
cū, & qñ quæsitum fuerit vnū gene-
re, non sp̃e, oportet qd medius termi-
nus sit vnus genere. Et d. Sin autem
cur inuenit̃ mediū vna similitudine:
& si illarū noīa conueniant illarum
mediū est nomen medij equiuoci:
si aut̃ fuerit fm modū generis, est
eis vnū similitudine, i. & si nō o-
portet qñ quæsitum fuerit accidē-
talis, qd non sit medius terminus acci-
dē-
talis, cur medius terminus sequat̃
quæsitum, quo ad nominis vniu-
ocationem, & in essendo vnum gene-
re, qd si quæsitum fuerit æquiuocū
nomine, oportet qd medius termi-
nus sit nomen æquiuocum: & si q-
situm fuerit vnū genere, oportet
qd medius terminus sit vnus genere.
Deinde protulit exemplū illius, qd
ex quo illius quæsitum est vnū ge-
nere oportet mediū terminū esse
vnum genere. Et dixit: V. g. cur qñ
permutantur sint proportionalia:
hui⁹. n. cāq; in lineis & numeris sunt
diuersę, qua autē addidit hac specie
additiōis, hoc mō ē vna p se ī oībus.
i. huius exēplū ē q̃sitū, quo q̃rit̃, cur
res, pportioales, qñ pmutant̃ sūt, p-
portioales: rñdet̃ itaq; ad hoc, quia
sua multiplicia sunt q̃lia: hoc ē, qd
qñ prię & scđę illarū sumunt̃ æque
multiplices, & tercię & quartę æque
multiplices, inuenitur quod additio
multiplicis primæ ad tertiam sit, si-
cut excessus multiplicis secundę ad
multiplices quartę: & si imminuan-
tur imminuuntur, & si permuten-
tur permutantur, quæ autem ita
sunt, proportionalia sunt: hæc ita-
que

B V R A N A

sius per contingens in nomine equi-
uoco & genere, hoc est, cū fuerit no-
men equiuocum, sequitur, vt sit ter-
minus medius vnus in genere: & di-
xit: & si non fuerit existēs medium
fm similitudinē vnā, & si fuerint
consentientia nomina sua, mediū
vtiq; ipsorum, erit nomen equiuo-
cū, & si fuerit fm viā generis: ipsum
vtiq; ijs erit fm similitudinem vnā:
sensus est: & si cōsequens esset, cū ē
quæsitū accidē-
talis, vt non sit termi-
nus medius accidē-
talis: pp quid ter-
minus medius inuenit̃ cōsequēs q̃si-
tū per cōsensum nominis, & in eo, B
qd est vnum in genere: hoc est, qm̃
si fuerit q̃sitū nomine equiuocum,
sequitur, vt sit terminus medius no-
mine equiuocū, & si fuerit quæsitū
vnū in genere, sequitur, vt sit termi-
nus medius vnū in genere. Deinde
adduxit exemplū, quo qm̃ quæsitū
fuerit vnū fm genus, sequitur, vt sit
terminus medius in ipso: & d. exē-
plum huius, pp quid, cū permutan-
tur sunt proportionalia: & hoc, qm̃
cāq; in hoc in lineis & numeris sunt
diuersę: & fortasse ex parte, qua ad-
ditur hæc sp̃es additamenti, fm vtq; C
modū istū est vnū per se: sensus est:
exēplū istius q̃siti: p qd interrogat̃,
pp quid proportionalia, cū pmutā-
tur, sunt pportionalia: ipsum vtq;
redit ī hoc: qm̃ duplicia ex ipsis q̃-
lia: hoc ē, cū accipiunt̃ ad primū &
ad scđm ex ipsis duplicia q̃lia, & ad
tertiū & ad q̃rtū duplicia q̃lia, iue-
nit̃, cū fuerit additamentū primi ad
tertiū, cū duplicatū fuerit scđm, ad-
det̃ sup duplicatiōe q̃rti, & si defecē-
rint, inueniunt̃ deficient̃ a, & si variā-
tur inueniuntur variata: & quę fue-
rint ita, erūt vtq; pportionabilia:
Z Z Z ij hæc

Posteriorum

A B R A M

D que causa, quæ est ipsa multiplicitas, quæ sumitur inquantum est in numeris proportionalibus, differt à multiplicitate, quæ est in lineis, inquantum lineæ differunt à numeris: hæ itaq; cæ differunt spæ & cõueniunt genere, quod est, ipsum multiplex, sicut est dispo huius quæsitæ. Et hoc intēdebat dum dixit: Hmōi. n. causæ in lineis & numeris sunt diuersæ. Dum aut d. Qua aut addidit hac spæ additio hoc mō ē vna p se i oibus. Intendit per additionē cõsecutionem mutuā illarū quo ad multiplicitatē.

E s. q̄ superaddunt multiplices primi ad tertiū, superaddunt multiplices scđi ad quartū: hæc nanq; res includit lineas & numeros proportionales: & non procedit hoc quatenus hæc species qōnis sit prima & per se: hæc enim qō non sit in vna arte. Iā cõmonstrauit in primo libro q̄ tales pmissæ sint aliquo mō analogorū nominum. Et ideo pnt fieri in multis artibus: & qñ edixerat exemplū huius speciei quæsitōrū, narrauit exemplum quæsitæ, quod qñ fuerit equiuoci nominis, oporteat mediū terminum esse æquiuocum nomine. Et d. Cā vero qua color sit colori similis non est cā, qua figura sit figura similis. i. exemplū vero quæsitæ, quod qñ fuerit equuocū noīe, oporteat mediū terminum differre, & si illi fuerit vnū nomen, illud est equiuocum, est, q̄ aliquis q̄rat cur res similes sint similes: harū. n. non est vna cā, qm cā similitudinis colorū, ē alia à cā similitudinis figurarum. Deinde demonstrauit cām diuersitatis similitudinis vtrorumque. Et dixit: Similitudo nanque in his est nomen æquiuocum, id est, & oportet

B V R A N A

hæc igitur cā, quæ est duplicitas, cū accepta fuerit ex parte, qua ē in numeris proportionalibus, erit diuersitas duplicationis, quæ inuenitur in lineis ex parte, qua sunt lineæ diuersæ ad numeros: hæ igitur cæ erunt diuersæ in spæ, cõsentientes in genere, quod est duplex, quæadmodū se habet res i q̄sito: & hoc est, quod voluit: cū d. & hoc, qm cā in hoc in lineis & numeris sunt diuersæ: & cū dixit: si ex parte, qua addit hanc spem additamēti, sunt fm modū istū vnum eadē in oibus ijs: intelligit p additamentū cõsequentiā ad se inuicē p duplex, fm similitudinē, hoc est, cū addiderit duplex primi sup tertio, addetur duplex scđi super quarto: & hoc, qm hæc res cõprehēdit lineas & numeros proportionales: & non procedet hoc fm q̄ hæc species qōnis est prima & substāialis: qm hæc qō non sit in arte vna: iamq; declarauit in tractatu p̄io q̄ huiusmodi propōnes sunt per modū dubitatorū: & p̄ea fieri pōt vt p̄actent in artibus multis: & posteaq̄ cõmemorauit exemplū istius spæ quæsitōrū, cõmemorauit exemplū q̄siti: quod cū fuerit equiuocū, sequit, vt sit terminus mediū equiuocus: & d. cā vero, q̄ color assimilat color est alia à cā, q̄ figura assimilat figuræ: sensus est: exemplū vero q̄siti, quod cū fuerit equiuocū, sequit q̄ sit terminus mediū diuersus: & si habuerit nomen vnū, ē equuocū, est vt q̄rat aliq̄s, pp qd similia sunt similia: qm hæc nō habet cām vnā: qm cā in propōnibus colorū est alia à cā in talibus figuris: deinde declarauit cām diuersitatis similitudinis in vtrisq;: & d & similitudo i his ē equuoca, sensus ē: atqui

ABRAM

tet quòd harum causa sit diuersa, quia nos dicere figuras similes, & colores similes, est dicere æquiocæ. Et postquam dixit hoc, notificauit unde videatur illa esse æquiocæ nomine. Et dixit: Figurarum enim similitudo forsân est, quia sua latera sint proportionalia, & anguli proportionales. & hoc quod dixit est manifestum Geometris: est enim ex illorum subiectionibus, non hic. Et ideo dixit forsân est. Deinde dixit: In coloribus autem quia idem sit sensus, aut alia res alium. i. colores autem specie differētes dicimus similes, aut quia cōueniant vno sensu, aut ob aliam rem huius speciei. Dixit autem hoc, quia hæc species vere cognoscitur apud quemcūq;, qui inspicit hic, quòd significatum quo dicimus de lineis quòd sint similes, sit aliud à significato, quo dicimus de coloribus q̄ sint similes. Dum autem dixit: Res autem, quæ sunt vnæ eadem proportionē habent medium itaque proportionaliter. Videtur de eo q̄ illud reduxerit ad rem, quam dixerat, q̄ quando quæsitum fuerit vnum genere, medium est vnum genere. Ea. n. de quibus exemplificauit hic, sunt de rebus, quæ sunt secundum analogiam vnæ, non de rebus, quæ sunt genere vnæ, quæ dicuntur vniocæ: genus enim est duarum specierum, genus vniocæ dictum, sicut est animal: & genus secundum analogiā: & verisimile est, q̄ repetierit hanc doctrinam, quia generis sint duæ species.

BVRANA

atqui sequitur, vt sit causa in his diuersa fm q̄ dicimus figuras similes, & colores similes est dictū æquiocæ: & postea q̄ dixit hoc, docuit unde apparet q̄ hæc sunt æquiocæ, & dixit: qm̄ similitudo, quæ est in figuris est, q̄ sint latera sua proportionalia, & anguli sui proportionabiles: & hoc, qd̄ dixit, est manifestum apud geometram, qm̄ est expositionibus suis, non hic: & propterea dixit: igitur fortasse est. Deinde dixit. In coloribus vero est, vt sit sensus vnus, aut aliquid vnum simile hoc: sensus est: de coloribus vero diuersis in specie, dicitur vtiq;, q̄ sunt similes, qm̄ communicant in sensu vno, aut propter aliquid vnum & hanc speciem: atqui dixit hoc, quoniam hæc species cognoscitur hic fm similitudinem, qd̄ apparet hic: qm̄ dispositio, quæ dicitur in lineis, quod sunt similes est alia à dispositione, per quam dñ in coloribus, q̄ sunt similes: & cum dixit: ea vero, quæ sunt fm proportionem vnā per se, habent vtiq; medium fm proportionē, in qua apparet, q̄ deueniunt ad dispositionē, per quam dicitur, q̄ quæsitum cum fuerit vnū in genere, erit medium vnū i genere: & hoc, qm̄ per qd̄ posuit exemplum in hoc, sunt ea, quæ sunt vna fm proportionem, ad confirmationem eorum, quæ sunt vno in genere, quæ dicuntur per consensum: & hoc, qm̄ genus est duarum specierum: aut genus, quod dicitur fm præcessionem, quæadmodū animal, aut genus, quod dicitur fm proportionalitatem: & vñ, q̄ adduxerit hanc doctrinam secundum q̄ genus est duarum specierum.

ZZZ iij Se

Posteriorum

par. 25

D Se habet autem sic, consequi, causa sibymuicem, & cuius causa, & cui causa: singulum quidem accipienti, cuius causa in plus est, ut extrinsecos aequales esse quatuor in plus est, quam triangulum, aut quadrangulum, omnibus vero equaliter: quaecunque enim quatuor rectis aequales esse extrinsecos, & medium similiter: est autem medium ratio primi extremi: quo circa omnes scientiae per definitionem fiunt. Ut folio fluere simul sequitur vitem & excedit, & ficum & excedit, sed non omnes, sed aequale est: si igitur acceperis primum medium, ratio folio fluendi est: erit enim primum quidem in altera medium, quoniam talia omnia sunt postea huius medium, quoniam succus congelatur, aut aliud aliquid tale. quid autem est folio fluere, congelari succum in contactu seminis.

ABRAM

E Causa vero & res, cuius causa est
T. c. 97. ipsius causa, & res, in qua est causa, mutuo se inferunt, & ipsarum dispositio est haec dispositio: quoniam. n. caperes rem, cuius causa est ipsius causa in particularioribus, est plus. V. g. & si exteriores angulos quatuor rectis esse aequales sit aliquid superans trigonum & tetragonum: verumtamen quoniam simul caperentur essent reciproca omnium. n. rerum, quarum exteriores anguli sint quatuor rectis aequales, medium est unius similitudinis: primum autem medium est primi extremi ratio: omnes. n. scientiae sunt per definitiones. v. g. quia frondium defluxus est vineae conexus, & ipsam superat, ac etiam est conexus ficui, & ipsam superat, sed non superat omnes, sed est illis aequalis. Si quis caperet quod primum medium sit ratio frondium defluxus: & hoc quod primum medium sit quod est de altero illorum duorum: &

BVRANA

Dixit Arist. Causa vero et res, T. c. 97. quae est causa causae ipsius, & res, quae haet causam consequuntur se inuicem, & dispositio in ipsis est haec dispositio: & est, quoniam si acceperis aliquid, quod est causa ipsius in particularibus, erit utique multa: ut in exemplo. si sunt anguli sui extrinseci aequales quatuor rectis superaddunt ei, quod est triangulum & quadrangulum: cum vero accipiuntur simul, sunt utique equaliter: & hoc, quoniam quaecunque habent angulos suos quatuor extrinsecos aequales quatuor angulis rectis: medium utique secundum similitudinem unam: & medium primum est ratio primi: quoniam omnes scientiae sunt utique per definitiones: ut in exemplo, quoniam fluxus foliorum sequitur vitem, & excedit ipsam: & sequitur consilium et ficum & excedit ipsam: sed non excedit omnes ipsas: sed est aequalis ipsis: si acceperit aliquis, quod medium primum est ratio fluxus foliorum: & hoc, ut sit medium

A B R A M

B V R A N A

A

& iterum huius medium sit humoris congelatio, aut alia res de huius causis illius, quod est frondium defluxus & est congelatio lactis in semine condensati.

dium primū, qđ est super altero ipsorum: et consistit et mediū ad hoc, siccitas humiditatis, aut aliquid aliud ex causis istius: illud, qđ est fluxus foliorū, congelatio lactis cōiūcti in semine.

Cō. 97. Postq̄ commonstravit, qđ cā, quæ est fm veritatem causa, q̄ est per se prima, sit solum vna syllogorū, quorum præmissæ sunt hmōi: & qđ impossibile sit, qđ de vno prædicato, qđ inest vni subiecto, prædicetur plusq̄ vna causa, nisi illa causa fuerit per accidens, aut medius terminus fuerit signum, Intendit commonstrare, quomodo contingat, qđ cā vna eadem sit causa incēdi vnam rem multis rebus: hoc autem sit relatu rerum particularium, quæ subsunt rei vni, cuius est illa vna causa: hoc est, quæ subsunt minori extremo. Et dixit: Causa vero & res cuius causa est ipsius causa: & res, in qua est causa, mutuo se inferunt: & ipsarum dispō est hæc dispō. Intendit p causam medium terminū: & per rē, cuius cā est ipsius cā, maius extremum, & per rem, in qua est causa, minus extremū Et snā illius, quod dicebat est, qđ qñ consideramus in syllo causam, & maiorem terminū, & minorem: & hoc in habitudine ad ea, quæ subsunt minori, inuenimus illationem aliam ab illatione, quæ est illorum, quando sit consideratio de vtrisque in habitudine ad minus extremum tantum. Dixit autem hoc, quia iam notificauerat, quod illatio vtrorumque in habitudine ad minore terminum sit reciproca. Hic autē intendit notificare, qđ illorum dispositio non sit

Posteaq̄ declarauit, qđ cā, quæ est i Cō. 97. veritate cā, & est substantialis prima est vna tm̄ in syllogis, quorū propōnes sunt cum hac dispōne, qđ que fieri non pōt, vt prædicetur de prædicato vno existēte in subiecto vno plus, q̄ cā vna, nisi fuerint causæ per accidens, aut sit terminus medius signum: vult declarare, qūo accidit, B vt sit causa vna & eadem causa existentie rei vnius in aliquibus, & hoc erit per relationem istorū diuino-rū: quæ sunt sub aliquo vno: cui inest causa vna, hoc est, qđ fuerit sub extremitate minore: & dixit: causa vero & res, quæ est causa causæ ipsius, & res, q̄ habet cām consequuntur se inuicem, & dispō in ipsis ē hæc dispositio: intelligit per cām terminum medium, & per rem, quæ est causa causæ ipsius extremitatē maiorem, & per rem, quæ habet causam extremitatem minorem: & per dispositionem, qua dicitur ipsum: C qm̄ cum speculati fuerimus de causa intra syllogismum & de termino maiore & minore, & hoc in relatione ad illud, qđ est sub minore, inuenitur consequentia alia à consequentia, quæ est in ipsis apud speculationem de vtrisque in relatione ad terminū minore tm̄: d. autem hoc: qm̄ ipse iam docuit, qđ consequentia in vtrisque ijs, in relatione ad terminū minorem, est conuertibilis: vult autē docere hic, qđ non est res in
Z Z Z iij ipsis

Posteriorum

ABRAM

Dicit ita, quoniam comparamus maius extremum & medium terminum in habitudine ad ea, quae subsunt minori. Postquam autem narravit quod res se habeat in eis secundum quod referunt, coepit hoc enuntiare. Et dixit: Quando. n. caperes rem, cuius causa est ipsius causa in particularibus est plus. i. quoniam. n. tu comparares maius extremum in habitudine particularium, quae subsunt minori extremo, inuenires maius versus singulis illis: manifestum autem est quoniam maior terminus fuerit homini, quod medius sit ita, ac etiam ipse minor, & ideo subiecit illud? Postquam edixit hoc, protulit exemplum huius. Et dixit. V. g. & si exteriores angulos quatuor rectis esse aequales sit aliquid superans trigonum & tetragonum: verumtamen quando simul caperentur essent reciproca. i. huius exemplum est, quia quoniam predicarem de trigono, quod ipsius res exteriores anguli sint quatuor rectis aequales, hoc est vniuersalius trigono, & sic etiam si hoc iterum predicarem de exterioribus tetragoni angulis. s. solum quatuor esset vniuersalius tetragono. Hic vero in hoc exemplo sunt quatuor termini, quorum vnus est equalitas exteriorum angulorum quatuor rectis, quod est maius extremum: & medius terminus, quo demonstratur quod trigoni & tetragoni angulorum exteriorum aggregatum sit huiusmodi: & minus extremum, quod est collectum ex trigono & tetragono, hoc est, natura communis utrisque, quorum aggregatum enuntiavit, quod sit huiusmodi: hoc est, utriusque exteriores angulos esse quatuor rectis aequales, quartus autem est trigonus aut tetragonus.

Et

BVRANA

ipsis ita: cum eligit extremitas maior & terminus medius in relatione ad illud, quod est sub minore: & postea commemoravit, quod res in ipsis est, secundum id, quod refertur, coepit enuntiare in hoc, & dixit, quoniam si acceperis aliquid, quod est causa cause ipsius in particularibus, erit utique media: sensus est: & hoc, cum acceperis experientiam extremitatis maioris in relatione ad particularia, quae sunt sub extremitate minore, inuenies maiorem magis versus vnoquoque ipsorum: & hoc est manifestum, quoniam cum fuerit terminus maior cum hac dispositione, quoniam inquam medium est ita, & minor: & propterea tacuit ex ipso vnum, postea commemoravit hoc, adduxit exemplum de hoc, & dixit: ut in exemplo, quod sint anguli sui extrinseci aequales quatuor rectis, superaddunt ei, quod est esse triangulum & quadrangulum: sensus est: exemplum huius, quoniam cum predicat de triangulo, quod habet angulos suos extrinsecos aequales quatuor rectis, hoc vniue est versus triangulo: & considerat si predicat considerat et hoc de angulis extrinsecis quadranguli, hoc est quatuor terminus, ipsum est versus quadrangulo: accepit autem in hoc exemplo terminos quatuor: quorum vnus est, equalitas angulorum extrinsecorum quatuor rectis, & est extremitas maior: & terminus medius est, quo monstrat, quod triangulum et quadrangulum aggregant angulos extrinsecos cum hac dispositione: & extremitas minor, quae est aggregatio trianguli & quadranguli, hoc est natura communicans utrisque: & postea iudicauit, quod aggregatio ipsorum est cum hac dispositione, hoc est, quod sint anguli utriusque extrinseci aequales duobus rectis: & quartus triangulus, aut quadrangulus:

&

A. B. R. A. M.

Et ideo oportet, quod hic sint duo syllogismi, quando enim superadditur aliquis terminus tribus terminis superadditur syllogismus. Deinde dixit: Verū tamen quando simul caperentur essent reciproca, id est, quando vero cōparamus maius extremum tertio extremo, quod est extremum min⁹ primi syllogismi: hoc est, equalitatem exteriorum angulorum quatuor rectis cum trigoni & tetragoni collecto, termin⁹ maioris extremi prædicaret de vtriusq; reciproca prædicatione, & illa est prædicatione, quæ fit æqualiter. Deinde dixit: Omnium enim rerum, quarum exteriores anguli sint quatuor rectangulis æquales, medium est vnius similitudinis, id est oportet autem, quod prædicatum, quod est maius extremum, sit æquale collecto ex figuris, quibus insunt hæc propria: quia medius terminus in eis est vn⁹ idem, & est conuertibilis cum maiori extremo, & minor etiam est secū conuertibilis: quando autem hoc est prout dixit, evidens est, quod hoc quæsitum sit primū & per se, sed est omnium figurarum, quarum sunt hæc propria, scilicet quod ipsarum exteriores anguli sint quatuor rectis æquales, & commonstrantur de trigono, vel tetragono non per naturā communē ambobus: & est sicut ille, qui commonstrat equalitatem angulorum duobus rectis de trigono isoscele, non ob huius commonstrationem de trigono simpliciter: hoc est, quod sit commonstratio accidentalis, quæ nobis eueniat non per commonstrationem per se, sicut præmissum est ex nostris dictis, quod quæsitum sit duarum specierum per se, & accidentalis:

& quod

B. V. R. A. N. A.

& propterea quod sequitur, est, ut sint hic bini syllogismi: quoniam cum additur terminus super tres terminos, additur syllogismus. D. d. Cum vero accipiuntur simul, sunt vtriusque equaliter: sensus est: cum vero eligitur extremitas maior in extremitate tertia, quæ est extremitas minor in syllogismo primo, hoc est, equalitas angulorum extrinsecorum quatuor rectis simul cum aggregatione trianguli & quadranguli: & terminus extremitatis maioris prædicatur de vtriusque prædicatione cōuersa, quæ est prædicatione secundum quod est equaliter. D. d. Et hoc, quoniam quaecumque habent angulos quatuor extrinsecos æquales quatuor rectis, mediū vtriusque est secundum similitudinem vnā: sensus est: atqui sequitur, ut sit prædicatum, quod est extremitas maior, æquale in omnibus figuris, in quibus inveniuntur istæ proprietates: quoniam terminus medius in ipsis est vnus & idem, & est conuertibilis eū extremitate maiore, & minor consistit et conuertibilis cum ipso: cumque fuerit hoc, quæ admodum commemorauit: manifestū vtriusque, quod hoc quæsitum sit primū & per se omnibus figuris, quibus insunt istæ proprietates, hoc est, quod sint anguli extrinseci ex ipsis æquales quatuor rectis: & ipsi monstrantur de triangulo aut quadrangulo non per naturā cōicantem vtriusque: & est, quæ admodum, qui monstrat equalitatem angulorum duobus rectis de triangulo æquicure non propter monstrationem huius de triangulo absolute, hoc est, ut proueniat nobis monstratio accidentalis, non per monstrationem substantialem secundum illud, quod præcessit ex sermone nostro: quod quæsitum sit duarum specierum, substantiale & accidentale:

quodque

Posteriorum

ABRAM

D & q̄ naturalis dispositio sit, q̄ eueniat accidentalis per illam, quæ est per se, intendo per se prima. Et ideo qui non adiecit in demonstrationibus per se cōditionem primitatis de re perfectitatis peccauit, sicut inuenimus fecisse Abunazar in suo libro. Veruntamen, qñ quis quæreret in hoc exemplo, & diceret, nos inuenimus mediū terminum, quo cōmonstratur hæc dispō de trigono aliud ab illo, qui est ipsius tetragoni: oportet enim trigoni exteriores angulos esse quatuor rectis æquales, q̄a sunt duplices interiorum. Iam autē comonstratum est, q̄ interiores sint duobus rectis æquales, tetragoni autem tales medij termini sunt tantūdem. est itaq;, sicut qui comonstrat æqualitatem angulorum duobus rectis de trigono isoscele tantum, & de trigono æquilatere solū, per diuersos medios terminos. hoc vero quæsitum naturaliter primo comonstratur de figura, in quantum est figura: figuræ enim, in quantum figura est exteriores anguli sūt quatuor rectis æquales. huius autem causa primo est, quod cuiusq; lineæ **F** lineam incidentis anguli ex incisione facti sunt quatuor rectangulis æquales, & quicui duo sunt duobus rectis æquales. Secūda vero est, quia collectum exteriorum cuiusq; figuræ semper sunt æquales omnib⁹ angulis, qui fiunt ad punctum, quo se incidunt trigoni, in quos figura partitur: hoc est, ad punctum, quo se incidunt lineæ trigonorum intra figuram: exteriorum enim angulorum cuiusq; figuræ quilibet cū interiori sunt, æquales duobus rectis, & fiunt recti duplum angulorum, si figura

BVRANA

quodq; dispō naturalis est, ut pueniat accidentale pp substantiale, hoc est, pp substantiale primū: & pp hoc, qui nō posuit cōditionē in demonstrationibus substantialibus primis ex dispositione substantialiū, peccauit utiq; quæadmodū inuenit Abunazar fecisse in hoc Libro suo: sed fieri pōt, ut interrogaret aliquis in hoc exemplo, & diceret: nos inuenim⁹ terminū mediū, per quē monstrat hæc dispō de triángulo absq; ipso de triangulo: & hoc, qm̄ sequit⁹ utiq;, q̄ sint anguli trianguli extrinseci æquales quatuor rectis: qm̄ ipsi sunt duplum intrinsecorū: iāq; monstratū fuit, q̄ intrinseci sunt æquales duob⁹ rectis: & quadrágulū in talib⁹ terminis medijs est, quæadmodū si monstraret æqualitatē angulorū duobus rectis de triangulo equicure seorsum, & triángulo eqlatere seorsum p terminos medios diuersos: atqui hoc q̄ sitū monstrat utiq; p nām primā de figura in eo, q̄ est figura: & hoc, qm̄ figura in eo, q̄ ē figura hēt angulos extrinsecos æquales quatuor rectis: & cā in hoc est, primo quidem, qm̄ oīs linea scindēs lineā, facit quatuor angulos ex scissione æquales quatuor angulis rectis, & oēs duo ex ipsis sūt æquales binis rectis: causa vero secūda est, qm̄ aggregatio exeuntū ab omni figura, q̄ sunt æqualia semper oībus angulis, q̄ fiunt apud punctū, super quo scindunt⁹ lineæ triangulorū in quos diuiditur figura, hoc ē figura, sup qua diuidunt⁹ lineæ triangulorū intrinsecorū figuræ: & hoc, qm̄ angulorū extrinsecorum ex oī figura, inuenit⁹ vnus ipsorum cum intrinseco æqualis duobus rectis, & erūt recti fm̄ numerū angulorum: si crit

ABRAM

si figura fuerit trigona recti anguli sunt sex, illos dico, qui ambiunt exteriora latera cum reliquo latere figuræ: & hoc idem est numerus angulorū trigonorū, qui cadunt in figura: & si figura fuerit quadrilatera anguli exteriores & interiores sunt æquales octo rectangulis, & illi iidē sunt numeri angulorū trigonorū, in quos patitur figura quadrilatera: qñ autē abiecti fuerint anguli cōes, qui sunt figuræ anguli, remanēt exteriores æquales angulis, qui fiunt ad punctū, in quo coincidunt trigoni, in quos patitur ipsa figura. Qui autē nescit hanc naturam, nescit ipsius causam essentialē: & si demō sit quæ notificet rem sūm quod ē, oportet q̄ syls, qui notificat hanc rem de trigono, aut tetragono per aliud q̄ per hoc medium, nō sit demonstratio. Hoc autem demonstrato redeamus ad id unde recessimus, & dicamus, q̄ ex quo hæc oratio est composita ex duobus syllogismis, hoc est ex illo, qui demonstrat æqualitatem exteriorum angulorum quatuor rectis solum trigono, & solum tetragono, fuerūt ibi duo medij termini, cœpit notificare, q̄ primum medium sit vnum vniū rei, & alterum medium est vnum multarum rerum. Et dixit: Primum autē medium est primi extremi oratio: omnes enim scientiæ sunt per definitiones, id est, medium autem huius orationis est vnum, quia est definitio maioris extremi: definitiones autē definitorum sunt vnæ: oportet autē medium terminū esse definitionē maioris extremi, quia sciētia intentæ de omnibus rebus in scientijs est, quod sciatur per suas definitiones.

Et

BVRANA

si erit figura triangularis, erunt anguli recti tres, hoc est, qui cōprehendunt latera extrinseca simul cū vno latere figuræ: & hæc est dispō numeri triāgulorū cadentium in figura: si vero fuerit figura quatuor laterū, erūt anguli recti extrinseci & intrinseci æquales octo angulis rectis: qui erunt iidem numero angulis triangulorum, in quos diuiditur figura quatuor laterū: cūq; perfecti fuerint anguli cōicantes, qui sunt anguli figuræ, supsunt extrinseci æquales angulis, qui fiunt apud punctū, apud quem aggregantur trianguli, in quos diuidit figura: & qui nō nouit hanc nām, non nouit per eā sū substantialem: & si fuerit demō, vt sciat rem, sū q̄ est in ipsa: oportet utiq;, q̄ non sit demō syls, qui docet hanc dispōnē de triangulo, aut quadrāgulo absq; hoc medio: cū vero declaratum fuerit hoc, redeamus utiq; ad id, in quo eramus: & dicamus, qñ sermo iste est compositus ex duobus syls, hoc est eo, qui monstrat æqualitatem angulorum extrinsecorū quatuor rectis de triangulo seorsū & de quadrangulo seorsū, sunt utiq; ibi duo termini medij: cœpit docere, q̄ medium primum est vnum de re vna: & mediū secundum est vnum de rebus multis: & dixit: & medium primum est rō extremitatis primæ, qñ oēs scientiæ sunt utiq; p definitiones: sensus est: & mediū in hoc sermone est vnū, qñ est definitio extremitatis maioris, & de definitiones sunt vnæ de definitis: atq; sequitur, q̄ terminus medius sit definitio extremitatis maioris: qñ cognitio, quæ intēdit de oibus in scientijs, est vt scias p definitionē suam:

& po-

Posteriorum

ABRAM

D Et postq̄ dixit hoc protulit exēplū,
Et dixit: v.g. quia frondium defluxus est vineæ connexus, & ipsam superat, ac etiam est connexus ficui, & ipsam superat, sed non superat oēs, sed est illis æqualis, si quis caperet q̄ primum mediū sit oratio frondiū defluxus, idest huius exemplū est, quia frondium defluxus est accidēs cōnexum vineæ, & est vniuersalius: & est etiam connexum ficui, & superat ipsam, & quando sit quæsitum harum rerum est vniuersalius illis: quando vero sumitur de natura, de qua prædicatur frondium defluxus primo & per se, est illis æqualis. Et illud significauit qñ dixit: Sed non superat oēs, sed est illis æqualis, idest, sed hoc accidēs, qui est frondium defluxus, non est vñs omnibus arboribus, quarum frondes decidunt, sed est illis æqualis. Et ex quo quando demonstratur tale quæsitum de tali subiecto per se demonstrat per vnum medium terminū, quod est definitio maioris extremi dixit: Si quis caderet, q̄ primum mediū sit oratio frondium defluxus, idest, tres autē termini huius syllogismi sunt mutuo reciproci, & sit demonstratio causæ, qñ quis demonstraret, q̄ frondium defluxus insit arbori, cuius frondes decidit, per aliquē medium terminū, qui sit definitio frondiū defluxus. sicut si quis demonstraret, q̄ oēs arbores, quarum frōdes decidunt: vt si diceret q̄ sunt solidarū frondiū decidūt ipsarū frōdes, q̄ humor, quo frōdes nutriuntur, cōgelat in tali arbore. Dū autē dixit: Et hoc q̄ primū medium sit, qđ est de altero illorū duorū, Intēdit p̄ illud, q̄ medius termin⁹ syllogismi, quo

BVRANA

& posteaq̄ commemorauit hoc, adduxit exēplū & dixit: fluxus foliorū sequit vitē & excedit ipsam, & ipse consistit & sequitur ficū & excedit ipsum, sed nō excedit oēs, sed est equalis ipsis: si acceperit aliquis, q̄ mediū primū est rō fluxus foliorū: sensus est: exēplū huius: qñ fluxus foliorū est accidēs consequens vitē, & est vñs, & sequit consistit & ficum & excedit ipsam: cū acceperit quæsitū in ijs, erit vñs ipsis: cū vero acceperit de natura, de qua prædicatur fluxus foliorū primo & per se, erit æquale ipsi: & hoc est, quod significauit cū dixit: sed non excedit omnia ipsa, sed est æqualis ipsis: sensus est: sed hoc accidēs: quod est fluxus foliorum, non est vniuersalius omnibus arboribus, quarum fluunt folia, sed ē æquale ipsis: & posteaq̄ fuerit tale quæsitum, quod monstratur de tali subiecto, monstratur vñque per se per terminum medium vñs, qui est definitio maioris extremitatis: dixit: si acceperit aliquis, q̄ mediū primum est ratio fluxus foliorum: sensus est: atqui erunt terminus tres in hoc syllo æquales inter se, & erit demonstratio causæ: cū monstrauerit aliquis, q̄ fluxus foliorum inest arbori, cuius fluunt folia p̄ terminum medium: qui est definitio fluxus foliorum: quemadmodum si monstraret aliquis, q̄ omnes arbores, quarum fluunt folia: ac si diceret syllogismum, folia, quæ fluunt, qñ humiditas, per quam nutriunt folia cōgelatur in hac arbore: & cū dixit: & hoc, vt sit medium primū, quod est super altero ipsorum omnium: intelligit per ipsum, q̄ terminus medius in syllogismo, hoc est, per

ABRAM

quo scilicet monstratur hæc dispositio de ficu, aut de vinea, sit minus extremum primi syllogismi, quod est, omnes arbores, quarum frondes decidunt. vocavit autem illud primum, comparando ipsum minori extremo primi syllogismi. Primus autem syllogismus sic fit, vinea est arbor solidarum frondium: quicquid autem est solidarum frondium suæ frondes decidunt: sicque hinc concluditur, quod vineæ frondes decidunt. Secundus vero syllogismus est primus essentialis, qui sic componitur, Arbori solidarum frondium congelatur humor, qui in ea est quo nutriuntur eius frondes. autumnii rigore: omnis autem arboris cuius humor congelatur, decidunt frondes: & concluditur hinc, quod arboris solidarum frondium decidunt frondes. Dum autem dixit: Et iterum huius medium sit humoris congelatio, id est, quod medius terminus, quo monstratur, quod frondium defluxus insit omnibus arboribus quarum frondes decidunt: dico quæ sunt solidarum frondium, est, gratia exempli, quod in hac arbore congelatur humor, quo nutriuntur eius frondes. Dixit autem: Aut alia res de huius causis, illius quod est frondium defluxus, quam non est hic monstratum hoc, scilicet causa quod defluxus frondium sit congelatio humoris provenientis ad frondes. Dum autem dixit: Et est congelatio lactis in semine condensati, id est, quod sit definitio frondium defluxus, quia si quis quaereret, quid sit frondium defluxus, diceretur ei quod sit congelatio lactis condensati in semine ipsius fructus: hoc est, dum concesserimus hanc esse ipsam causam.

BVRANA

per quem monstratur hæc dispositio de ficu, aut de vite, est extremitas minor in syllogismo primo, & est, arbores, quarum fluunt folia: vocavit autem ipsum primum eo, quod probauimus de extremitate minore in syllogismo primo: syllogismus autem primus est ita: vitis est arbor durorum foliorum, & omnis durorum foliorum fluunt folia, & concluditur ex hoc, quod vitis fluunt folia: syllogismus vero secundus, qui est substantialis primo, componitur sic: arboris durorum foliorum congelatur humiditas, per quam inveniuntur folia sua in vehementia hyemis, & omnis illius, cuius congelatur humiditas, per quam nutriuntur folia sua in vehementia hyemis, folia sua fluunt, & concluditur ex hoc, quod arboris durorum foliorum fluunt folia: & cum dixit: & medium, congelatio humiditatis: sensus est: quod terminus, per quem monstratur, quod fluxus foliorum inest omnibus arboribus, quarum fluunt folia, hoc est durorum foliorum, est exempli gratia, quod huius arboris congelatur humiditas, per quam nutriuntur folia ipsius: atqui dixit, aut aliquid aliud ex causis, quid est fluxus foliorum, quoniam hoc non est manifestum: igitur volo, quod causa fluxus foliorum est congelatio humiditatis peruenientis ad folia: cum vero dixit: congelatio lactis coniunctis in semine: sensus est: quod erit utique definitio fluxus foliorum, quod dicatur ipsi, quod est congelatio lactis coniuncti in semine fructus, hoc est, cum concesserimus, quod hæc est causa.

In.

Posteriorum

Γ.25. pa

D cuius causa sit *A* inexistens *B* omni: *B* vero unicuique eorum, quae *D*, in plus autē: *B* utiq; universale esset q̄s, quae sunt *D*, hoc enim dico universale, quod non conuertitur: primum vero universale, cum quo unum quodq; quidem non conuertitur, omnia autem conuertuntur & non excedunt: ipsis itaq; *D* causa est ipsum *A* ipsum *B*. oportet igitur *A* in plus quam *B* extendi: si vero non, quid magis causa erit hoc illius? si itaq; omnibus *E* inest ipsum *A*, erunt aliquid illa unum omnia aliud à *B*: si enim non, quō erit dicere, quod cui inest *E*, ipsum *A* omni inest: cui vero *A*, non omni ipsum *E*? propter quid enim non erit aliqua causa, ut inest oībus *D*? sed nunquid & quae sunt *E*, erunt aliquid unum?

* 2. l. sed
nunquid &
ipsis itaq;
dē erūt ali
quid unū?

ABRAM

T.c.98

E illorum, qui quærunt connexionem causae, & rei, cuius causa est ipsi⁹ causa: ut q̄ sit *A* inest omni *B*, & *B* omni *D* & superet illam: *A* autem sit communis ipsi *D*, cōmunem autem dicimus quē nō cōuertitur reciproce, sed primū communem dicimus id, cū quo non cōuertitur vnumquoq; reciproce: collectum autem cōuertitur illi reciproce. *B* autem est causa, qua *A* inest ipsi *D*: oportet ergo, q̄ *A* non superet *B* & q̄ inest ipsi *D* cum excessu. Si *A* nō superat *B* ipsam inessendo, & declinādo per *B* cur simul sunt de *B*, & cur hāc sit causa propria? dico causa subiecti: si autem *A* inest oībus *E* omnia illa sunt vna res alia ab ipsa *B*. quo namq; modo esset aditus ad orationem, q̄ cuiq; inest *D* inest *A* cū non cuiq; inest inesset *E* & cur non inueniatur illi causa quaedā, sicut *A* ipsi *D* inest enim omnib⁹ *E*. ipso itaq; *E* simul sunt vna res.

Eius

BVRANA

Dixit Arist. In figuris vero ita T.c.98

erit pfectio q̄s, q̄ quærūt cōiunctionē cāe & rei, q̄ est cā causae ipsius, sit *A* inexistens oī *B*, *B* vero vni cuiq; eorū, q̄ *D* & excedēs ipsa: & *A* erit vlt ip̄s *D* & hoc, qm̄ vocat vtiq; vlt, si nō reuertitur equalit: vlt aut primū vocatur vtiq; illud, cū quo nō cōuertit, & vnūq; equalit, & vlt ipsi⁹ conuertibile cū ipso equalit ip̄s: & *B* est cā, ut sit *A* inexistēs *D*, sequit itaq; q̄ nō excedat *A* sup *B* q̄q; inest *D* p additamētum, si *A* nō excedet p id, q̄ inest ipsi *D* & declinat sup *B* & hēc pp qd erūt simul sup *B*: & si nō, pp qd erit hoc cā appropriata: hoc ē causa subiecti: et si *A* inest oīb⁹ *E* quō erūt ipsa oīa aliqd vnū, quod sit aliqd vnū aliud *A* *B* & hēc, quō inueniet via, ut dicat, q̄ cuiq; inest *D* illi inest *A* & nō cuiq; inest *A* illi inest *E* & pp quid nō inueniet cā aliqua, ut *A* inest *D*, & hoc, qm̄ ipsa insunt oīb⁹ *E* quō igit erunt simul aliquid unum.

Intētio

Defrondescit. Arescit succus. Latifolium. Vitis. A.
Nux. B.
Ficus. E.
D.

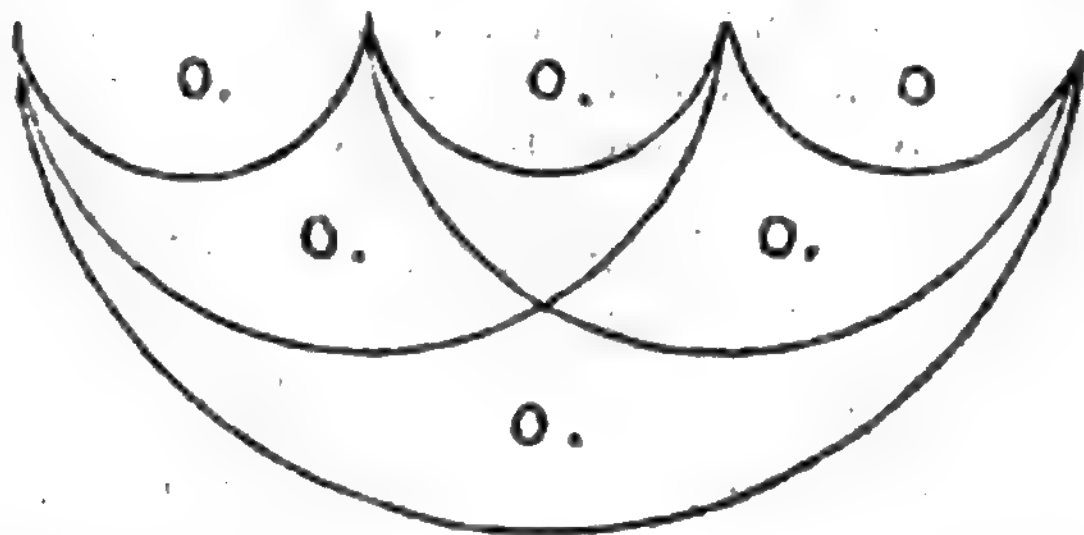

Figura hæc
causam &
causatum
mutuo se-
se cõsequi
declarat.

Cõ. 98 Eius intentio hic est notificare, q̃
qui commõstrat esse aliquam rem
de pluribus, q̃ de vna re, per plures
quàm per vnã causam, adeo quòd
vnius eiusdem rei sint multæ causæ
in multis reb⁹, eius processus in hoc
fit mediante commõstratione hu-
ius rei de vna re per vnã causam,
& quòd quando non procedat hoc
tramite eius processus non fit na-
turalis. Et dixit: In figuris vero sic
fit perfectio illorum: qui quærunt
connexionem causæ & rei cuius cau-
sa est ipsius causa, idest, quando ve-
ro quæritur syllogismus simplici-
ter, quo causa connectitur suo cau-
sato in re, in qua est causa illius in
pluribus quàm vna re, processus ad
hoc est, quòd quæritur aliqua res
de aliqua re mediante eius causa si-
bi propria. verbi gratia, quòd ca-
piamus A inesse ijs, quæ subsunt B
ob A inesse B & B ipsi D: tunc enim
A inesset multis rebus, scilicet illis,
quæ subsunt ipsi D per vnum me-
dium, quod est ipsum B. Et hoc
intendebat dum dixit: Quòd A in-
sit omni B, & B oĩ D, & superet illã,
idest,

Cõ. 98 Intentio sua in hoc est docere, q̃
qui monstret aliquid inesse plurib⁹
per plures causas: quousq; sint ali-
cuius vnius & eiusdem causæ plures
de rebus multis: cuius via est in hoc
per media monstrare hoc de aliquo
vno, p̃ causam vnã: & hoc, qm̃ cū
ipse non processerit hac via, nõ erit
via ipsius naturalis. Et cū dixit:
In figuris vero ita erit perfectio illi,
qui quærit coniunctionẽ causæ &
rei, quæ est causa causæ ipsius: sensus
est: cū vero quærit syl̃s absolutus,
per quẽ coniungit̃ causa causata de
aliquo, quod est causa ipsius p̃ plura. C
vno, ipsa est via, vt quærat̃ aliqd p̃
aliquid per medium causæ ipsius ap-
propriatæ ipsi: deĩde accepit causam
illam in monstratione istius ad id
quod est sub hoc, quod inest ipsi p̃
cām ipsius appropriatam: vt in exē-
plo, q̃ accipiatur A inesse illi, quod
est sub D propterea q̃ A inest ipsi D
qm̃ tunc A inerit rebus multis: quæ
sunt sub D per mediũ vnum, quod
est B & hoc est, quod voluit, cū di-
xit: & erit A inexistēs omni B & in-
erit B vnicuiq; ex D & excedet ipsa:
sensus

Posteriorum

A B R A M

Idest, & capiamus A vice maioris extremi, quod est causatum, & B loco medij, quod est causa, & quod subest ipsi D vice minoris, in quo est causa: & qm̄ A inest omni B. & B inest singulis illis, quæ subsunt ipsi D hoc est, qd sit vniuersalior illis, quia est æqualis ipsi D, & quæ subsunt ipsi D sunt ipsius partes, & propriiores illa: hoc opere iam commonstrauimus vnā rem per vnā causam de multis reb⁹: exempli gratia, ex materijs: Quod vice ipsius A sumatur frondium defluxus: & vice ipsius B humoris congelatio: & vice ipsius D arbor solidarum frondium, & quæ subsunt arbori solidarum frondium sit, sicut ficus & vinea & reliquæ: & constituatur syllogismus in quo sit causa plurium q̄ vnus rei causa, sic, frondium defluxus inest omni arbori, cuius humor congelatur: humoris autem congelatio inest ficui: concluditur itaq; hinc, qd frondium defluxus inest ficui: & similiter p hunc eundem medium terminum cōcluditur, qd frondium defluxus inest vineæ. Dum autem dixit: A autem sit communis ipsi D, idest, qd A quod est maior extremū, sit vniuersalior ijs, quæ subsunt ipsi D. & ex quo significauit hoc significatum per dictionē communem, qua dictione vtimur pro multis significatis in hac arte, explicuit significatū illius, cuius rem intendebat, Et dixit: Communē autem dicimus, quæ non conuertitur reciproce, idest, in qua prædicatum non fuerit reciproci subiecto, adeo qd conuertat̄ cum subiecto: hoc est, qd subiectū prædicetur de toto prædicato. Ex quo autem B & D vnum quodq; est cōis his, q̄ subsunt ipsi D,

Intēdit

B V R A N A

sensus est: & accipietur A loco extremitatis maioris causatæ, & B loco medij, quod est causa: & illud, quod est sub D loco minoris, quod habet causam: cūmq; A inerit omni B & B inerit vnicuiq; eorū, quæ sunt sub D igitur A excedet vnumquodq; eorum, quæ sunt sub D hoc est erit vniuersalior ipso, qm̄ ipsum est æquale D & ex eo, quod est sub D particularia ipsi, & appropriata ipsi: & erit in hac operatione, qd iam declarauim⁹ aliquid vnum per causam vnā de rebus multis: exēplum huius ex materijs, vt sit loco A fluxus foliorum, & loco B congelatio humiditatis, & loco C arbor dura: & illud, quod est sub arbore durorum foliorum, est quēadmodum ficus & vitis & alia: & complicabitur syls, in quo causa erit causa plurium ita: fluxus foliorum inest omni arbori, cuius cōgelatur humiditas, & cōgelatio humiditatis inest ficui: igitur concludit̄ ex hoc, qd fluxus foliorū inest ficui: & ita cōcluditur per hunc eundem terminum medium, qd fluxus foliorum inest viti: & cūm dixit: & A erit vte ipsi D, sensus est: qd A quæ est extremitas maior erit vniuersali⁹ eo, quod est sub D, & posteaq; significauit per dictionem vtem super hac dispositione, & erit dictio, quæ pertractatur de intentionibus in hac arte, declarauit rem, quæ cōfirmat monstrationē ipsius: & dixit: & hoc, qm̄ vocauit vtiq; vte, quod non reuertit̄ æqualiter: intelligit illud, in quo prædicatū non est æquale subiecto, quousq; cōuertatur cum subiecto, hoc est, vt prædicet̄ prædicatum de omni subiecto, & qm̄ B & D vt: ūq; est vniuersalius eo, quod est sub D,

intelligit

ABRAM

Intendit hic per cōmune, quod cōmunius est: & sunt duo communia his, quę subsunt ipsi D quorum vnū est B & alterum est D: ex quo itaq; sunt B & D, & quando comparantur maiori extremo, B est primum, & fit hoc cōmune primum per se, & intendit hic per commune quando dixit, A autem sit communis. Deinde cepit explicare id, quo distinguatur primum commune à secundo, Et dixit: Sed primum commune dicimus id, cum quo non conuertitur vnumquodq; reciproce: collectum autem conuertitur illi reciproce, id est, voco commune primum hic medium terminum, qui est vniuersalior ijs, quę subsunt ipsi D & est reciprocum ipsi D. verbi gratia, quia humoris congelatio, est reciproca rei densarum frondium: quicquid enim est densarum frondium, ipsius humor congelatur: & non est reciprocum his, quę subsunt ipsi D, scilicet q̄ subsunt arbori densarum frondium de ipsis speciebus. Et illud intendebat dum dixit: Collectum autem conuertitur illi reciproce, id est, natura communis speciebus, quarum frondes decidunt, vt si diceret, quod illarum signum sit frondium densitas. Deinde dixit: B autem ē causa, qua A insit ipsi D. oportet ergo, quod A nō superet B, id est, & quando B, quod est humoris congelatio, est causa, qua frondium defluxus insit arbori densarum frondium, oportet itaq; quod frondium defluxus non sit communior lactis congelatione: impossibile enim est causatū communius esse q̄ ipsa causa. Dum autem dixit:

Et

BVRANA

intelligit per vniuersale hic, magis A vniuersale: & sunt hic duo vniuersalia ei, quod est sub D quorū vnū est B & alterum D, & quoniam sunt B & D, cum approbauerimus de maiore extremitate, est B primum, & est hoc vniuersale primum substantiale: & est hoc vtiq;, quod intenditur hic vniuersale in eo, quod dixit, & A erit vniuersale: deinde cepit declarare propter quid diuiditur hoc vniuersale & primum à secundo, & dixit: atqui vniuersale primum vocatur hic, quod non conuertitur cū ipso vnumquodq; ipsorum æqualiter, & vniuersale ipsorum conuertitur cum ipso: sensus est: atqui volo per vniuersale primū hic terminum medium, qui est vniuersalior eo, quod est sub D, & est æqualis ipsi D, vt in exemplo, quoniam congelatio humiditatis est æqualis ligno durorum foliorum: & hoc, quoniam cuiuscunq; durorum foliorum congelatur humiditas, & hoc non est æquale ei, quod ē sub D, & est illud, quod est sub ligno durorum foliorum ex speciebus, & est, quod voluit, cum dixit: & omnia conuertuntur cum ipso, æqualia ipsi: intelligit naturam cōmunicatam speciebus, super quas cadunt: ac si diceret, quod signa ipsorum sunt dura folia. D. d. Et B est causa, vt sit A inexistens D, sequitur itaq;, vt non excedat A ipsum B, sensus est: cūq; fuerit B, qd est congelatio humiditatis causa, vt insit fluxus foliorum B ligno durorum foliorum: sequitur itaq;, vt non sit fluxus foliorum vniuersalior congelatione humiditatis: quoniam fieri non potest, vt sit causatū vniuersalior causa: & cum dixit:

Log. cū Auer. AAAA q̄q;

Posteriorum

A B R A M

D Et quod insit ipsi **D** cum excessu, si **A** non superet **B** ipsam inessendo & declinando per **B**, idest, & quando oportet, quod inesse **A** ipsi, quæ subsunt ipsi **D**, sit inesse quo superet illa, & quod **A**, quod est frondium defluxus, insit ipsi **D**, quod est solidarum frondium ob **B**, quod est humoris congelatio inesse ipsi **D**, quod est solidarum frondium, ergo non superat **A** ipsum **D** hoc est, quod frondium defluxus non sit communior arbore densarum frondium. Deinde dixit: Cur simul sunt de **B**, **E** id est, si autem cur hoc sequatur quando **A** inest **D**, quod illi insit **B** hoc est, quando frondium defluxus inest densis frondibus, sequitur quod illi insit humoris congelatio. Deinde dixit: Et cur hæc sit causa propria, idest causa subiecti, idest si possit inesse frondium defluxus solido frondibus, præter quod insit humoris congelatio solido frondibus, cur sit humoris congelatio causa defluxus frondium: iam enim notum est, quod quando est causatum sit ipsa causa. Deinde dixit: Si autem **A** inest omnibus **E** omnia illa sunt una res alia ab ipsa **B**, idest, si frondium defluxus insit omnibus speciebus arboris, cuius frondes decidunt, & super singulis his speciebus sit litera, **E** gratia exempli: sequitur itaque, quod cuiusque arboris, cuius frondes decidunt, pro qua scilicet est litera **E** & sit una natura, & illa natura sit alia ab ipsa **B**, quæ est humoris congelatio. Et intendit hic notificare, quod impos-

B I V R A N A

quodque insit ipsi **D** per additamentum, si erit **A** non excedens per id, quod inest ipsi **D** & declinatur super **B**, sensus est: cumque iam sequitur, ut sit inexistencia **A** ei, quod est sub **D** inexistencia excedens ipsum: quodque sit inexistencia ipsius **A** quod est fluxus foliorum ipsi **D** quod est durities foliorum, propterea quod **B**, quod est congelatio humiditatis est in **D**, quod est durities foliorum: igitur non excedet consimiliter etiam **A** ipsum **D** hoc est, quod non erit fluxus foliorum universaliter arbore durorum foliorum. Deinde dixit. Et hæc propter quid hoc erit cum ipso super **B**, sensus est: & si non propter quid hoc sequitur, cum fuerit **A** in **D** quod sit in ipso **B** hoc est, cum inest fluxus foliorum duris folijs, sequitur quod ipsi insit congelatio humiditatis. Deinde dixit. Et hæc propter quod erit hoc causa appropriata, hoc est causa subiecti: & hoc si est possibile, ut insit fluxus foliorum duritiei foliorum absque eo, quod insit congelatio humiditatis duritiei foliorum: propter quid est congelatio humiditatis causa fluxus foliorum: quoniam iam notum est, quoniam cum inuenitur causatum, inuenitur causa. Deinde dixit. Et si **A** inest omnibus **E**, quoniam hicerunt hæc omnia aliquid unum? hoc est aliquid unum absque **B** & si fuerit fluxus foliorum inexistens omnibus speciebus arboris, cuius fluunt folia: & erunt istæ species de unoquoque ipsorum, litera **E**, exempli gratia: sequitur itaque, ut sit omni arbori, cuius fluunt folia, hoc est, in quo est litera **E** natura una, & sit natura illa absque **B** quod est congelatio humiditatis: atqui voluit per

A B A A M

impossibile sit, quod humoris congelatio prædicetur de ijs, quæ sub-
sunt huic naturæ per se, sed median-
te hac natura, & est illa, pro qua po-
suit literam D. Deinde dixit: Quo-
nanq; modo esset aditus ad oratio-
nem, quod cuiq; inest D inest A cū
non cuique inest inesset E, id est, si
hæc natura, pro qua est litera D hoc
est frondibus solidum, sit aliud à me-
dio termino, quod est humoris con-
gelatio, quare sit verum nos dicere,
quod cuiq; inest D, id est, frondibus
solidum, illi inest A & non cuiq; in-
est A, scilicet frondium defluxus, in-
est E, id est vinea. Et intendit quod
si sit prædicatio A de E mediante B
solum, sequeretur quod cuiq; inest
D inesset A & cuiq; inesset A in-
esset E, quoniam hæc dispositio quæ
fiti cū suo subiecto, quando com-
monstratur ipsum inesse subiecto p
pmissas immediatas. Deinde dixit:
Et cur non inueniatur illi causa quæ
dam, sicut A ipsi D inest enim om-
nibus E, id est, & iterum quæ est cau-
sa, qua non fit inessendi A quod est
frondium defluxus singulis ipsis E,
hoc est, speciebus arboris cuius fron-
des decidūt causa, quæ sit alia quàm
B, sicut essendi A non est alia causa
quàm B, id est, sicut non est deciden-
di frondes arboris de se frondibus,
alia causa præter lactis congelatio-
nem. Deinde dixit: Ipse itaq; E si-
mul sunt vna res, id est, oportet itaq;
quod omnium specierum arboris
cuius frondes decidunt sit vna na-
tura communis, cuius per se sit cau-
sa defluxus frondium.

B V B A N A

per hoc docere: quod fieri non po-
test, vt prædicetur congelatio lactis
de eo, quod est sub hac natura per
se, nisi per medium istius naturæ:
& ipsum est, in quo posuit nomen li-
teræ E. Deinde dixit: Et hæc, quo-
modo inuenietur via, vt dicatur, q
omni illi, cui inest D inest A & non
omni illi, cui inest A inest E, sensus
est: & si non erit hæc natura, in qua
est D litera, hoc est durities foliorū
absq; termino medio, qui est conge-
latio humiditatis, quomodo erit ve-
rum nobis, vt dicatur, q
omni illi,
cui inest D hoc est durities foliorū, B
inest A & non omni illi, cui inest A
hoc est fluxus foliorum, inest vitis
atqui voluit, q
si fuerit prædicatio
A de E & per medium B tantum, se-
quitur, q
cuiq; inest B illi inest
A & cuiq; inest A, illi inest E, qm
hæc est dispositio prædicationis quæ
fiti simul cū subiecto suo: cū mon-
stratum fuerit ipsum esse in subie-
cto per propositiones immediatas.
Deinde dixit. Et propter quid non
inertit ipsi causa aliqua, quemadmo-
dum A ipsi D? & hoc, qm ipsum in-
est omni E, sensus est: amplius, quæ C
est causa, q
nō inest prædicationi A
quod est fluxus foliorū, vnicuiq; ip-
sorū E hoc est, specierum arboris,
cuius fluunt folia causa est absq; B
quæadmodum, q
non inest existen-
tiae A causa altera absq; B, hoc est,
quæadmodum q
inest fluxui folio-
rum in arbore durorū foliorū cau-
sa absq; congelatione lactis. D. d. Igi-
tur ipsa E erunt simul aliquid vñ:
hoc est, sequitur itaq;, vt inest oībus
speciebus arboris, cuius fluunt folia
natura vna cōicās, & est, q
inest ipsi
causa casus foliorum per se.

AAAA ij Consi-

Posteriorum I

T.25. ps Considerare oportet hoc, & sit C: contingit itaq; eiusdem plures cau-
D sas esse, sed non ysdem specie. Vt quod longæua sint, quadrupeda quidem
 et quia non habent bilem, volatilia vero eo quod sicca sunt, aut alterū
 quid. Si vero ad indiuiduum non statim veniunt, non solum vnum est
 medium, sed & plura, & causæ plures. Virum vero causa mediocum,
 quod ad vniuersale primum, aut quod ad singulare, singularibus? pla-
 num itaq; ea esse quæ proxima sunt unicuiq;, cui sunt causa, primum
 enim sub vniuersali esse, hæc est causa. † Vt ipsi D inesse ipsum C: ipsum
 * A inesse, est causa: ipsi igitur D ipsum C, causa ipsius est A, ipsi vero * all. B
 C ipsum B, huic autem idem.
 A B R A M
 B V R A N A

T.c.99 Expedit itaq; scrutari de hac,
 & sit hæc ipsa C. possibile ergo
 est multas causas esse, quæ sint
 vnius eiusdem rei causæ, sed
 non quæ sunt rerum causæ, quæ
 sunt vnæ eadem specie. verbi
 gratia, quod sint longæua, qua-
 drupedum quidem est: quia nō
 sit illis fel: auium vero, quia sic-
 cæ sint, aut alia res: si autem nō
 subito fiat, & perueniatur ad im-
 partibilia, & non sit vnum so-
 lum, sed plura, causæ itaq; etiam
 plures sunt. Quæ autem species
 harum mediarum, o vtinam sci-
 rem, sit causa rerum particula-
 rium, cernis ne, quod sit res pro-
 xima ipsi toti primo, aut quæ
 est apud res particulares. mani-
 festum itaq; est, quod sint res,
 quæ nimis proximæ sunt vni-
 cuique in quo est causa: causa
 enim, qua primum quod toti
 subest sit, est hoc. gratia exem-
 pli, causa, qua A insit C est B &
 causa, qua A insit D est C, & ipsi
 C B & huic est ipsamet.

Postq̃

T.c.99 Dixit Aristo. Oportet igitur,
 vt inquiram⁹ de hoc, vt sit hoc
 D, igitur fieri potest, vt causæ
 multæ sint causæ alicuius vnius
 & eiusdem, præterquam quod
 non sunt secundum quod sunt
 causæ rerum. ipse vnq; & eadem
 in specie: vt in exemplo, quod
 sint longæua: quadrupeda qui-
 dem eo, quod non habent bilē,
 volatilia vero eo, quod sunt sic-
 ca, aut aliquid aliud, si non fue-
 rit statim & deueniet ad indiui-
 dum, & non fuerit vnum tan-
 tum, sed multa, & erunt causæ
 consimiliter etiam plures: verū
 vero ex istis medijs est causa re-
 rum particularium, an ne aliqd
 propinquum vniuersali primo,
 aut quod est apud particularia:
 planum ytiq;, quoniā quæ pro-
 pinqua sunt nimis unicuique,
 quod habet causam: & hoc, quo-
 niam primum, quid est sub vni-
 uersali, est hoc: vt in exemplo,
 causa, quod A insit C est B & cau-
 sa, q̃ A insit D est C & ipsi C ip-
 sum B & huic illa eadem.

Posteaq̃

ABRAM

Cō. 99 Postq̄ ei commonstratum est, q̄
prædicatio frondiū defluxus de om-
nibus speciebus arboris, cuius fron-
des decidunt, sit ob prædicationem
ipsius de natura communi omnib⁹
arboribus, quarū frondes decidunt,
& illa est frondium densitas, gratia
exempli, Dixit: Expedit itaq; scruta-
ri de hac, & sit hæc ipsa c, idest qñ
commonstratum est, q̄ partium, de
quibus quæritur quid sit vñus illis,
sit vna natura æqualis accidēti quæ-
sito. Iam itaq; expedit nobis scruta-
ri hanc naturam, & quærere inesse
accidens illi: hæc enim est quæstio
per se, & hæc est vna causa solum.
D.d. Possibile ergo est multas cau-
sas esse, quæ sint vñus eiusdem rei
causæ, sed non quæ sunt rerum cau-
sæ, quæ sunt vñæ eedem specie, i. &
si talis natura non connectatur ali-
cui quæditorum, contingit quæsitū
esse multas causas, sed hoc quæsitū
non esset vnum, nisi solo nomine,
non specie, aut genere: hoc est, q̄ si
esset vere vnum, eius esset vna cau-
sa, & si eius esset vna causa, ipsius es-
set vñū subiectū. Dum autem dixit:
Quæ sint vñus eiusdem rei causæ.
Intendit vnam noīe. Et dum dixit:
Sed nō qua sunt rerum causæ, quæ
sunt vñæ eedē specie. i. q̄ illæ nō sint
causæ rerū. i. quæsitū, quod sit nāst
vnum. Deinde tulit huius exēplum,
& dixit: Verbi gratia, q̄ sint longēua:
quadrupedū quidē est, quia non sit
illis fel. i. huius exemplum est, si quæ-
teremus causam longitudinis vite
animalis longēui, & non inuenim⁹
vnam naturam, de qua prædicetur
esse longēuum: scimus itaq; quod
causæ essendi longēuum non est va-
rium varietate specierū animalū,
& q̄

BVRANA

Posteaq̄ declarauit, q̄ prædicatio **Cō. 99**
fluxus foliorū de nībus specieb⁹ ar-
boris, cuius fluunt folia, erit vñque
pp prædicationem suam de natura
cōicata omnibus arboribus, quarū
fluunt folia, & est durities foliorū
exempli grā: dixit: oportet igitur, vt
inquiramus de hoc, & sit hoc c, sen-
sus est: cumq; declaratum fuerit, q̄
in particularibus, in quibus vñ, quid
est magis vñe ipsis in natura vna, est
æquale accidenti q̄ sit, oportet vñq;
vt inquiramus de hac natura, & in-
quiratur existentia accidentis in ip-
sis: qñ hæc quæstio est substāialis, **B**
& hæc causa est vna tantū. D.d. fieri
vñq; pōt, vt causæ multæ sint causæ
alicuius vñus & eiusdem: præterq̄
q̄ non fm q̄ sunt causæ rerum vñæ
& eedē in specie: sensus est: & si non
componit similitudo istius naturæ
de aliquo quæsitō, cōuenit vñq;
vt sit quæsitū causarum multarum:
præterq̄ q̄ hoc quæsitū nō est vñū,
sed noīe tm, aut in genere: sensus ē,
q̄ si esset vnum in veritate, haberet
cām vnam, & si haberet cām vnam,
haberet subiectū vñū: & cum dixit:
Et ipse sunt causæ alicui⁹ vñ⁹ & eius-
dem: intelligit p̄ ipsum vñū in noīe:
& cum dixit: p̄terq̄ q̄ non sunt fm
q̄ sunt causæ rerū, ipse vñe & eedē in
specie, hoc est, q̄ ipse nō sunt causæ
rerū, hoc est ad quæsitum, quod est
vñū in natura vna: adduxit exēplū
huius in ijs, q̄ sunt longēua: & dixit:
quadrupeda quidē, qñ non habent
cholera: hoc est, exēplū huius, si quæ-
ramus cām longēuitatis in aīali lon-
gēuo, & non inuenit natura vna, de
qua prædicetur longēuum: sciemus
vñq;, q̄ causa longēuitatis nō diuer-
sæ per diuersitatem specierū aīalis,
AAAA iij q̄q;

Posteriorum

ABRAM

BYRANA

D & quod nō sit vna ratio essendi longeuum in eis: verbi gratia, quia inuenim⁹ esse longēua animalia quadrupedia paruorum feliū: & hoc inuenimus in animali volatili vehementis caloris & siccitatis, aut alterius rei huic similis, quæ dicatur causa essendi longeuum. si autem essendi longeuum esset vna ratio his differētibus speciebus, hoc est, quadrupedibus & auibus, oporteret q̄ omnib⁹ esset vna natura communis, quæ esset causa essendi longeuum, & esset causa proxima essendi longeuum, illa res, quæ enuntiaret esse longeuum de illa natura. Et tale sit de quæstione eclipsis, quæ inest Soli & Lunæ, quia de eis dicitur nominis equiuocatiōe. Et ideo causa eclipsis Solis est alia à causa eclipsis Lunæ. Deinde dixit: Si autem non subito fiat, & perueniatur ad impartibilia, & non sit vnum solum, sed plura: causæ itaq; etiam plures sunt, id est, q̄ contingat tale, quando fuerint plures causæ, quæ sint causa essendi vnā rem in multis rebus secundū se sine medio: hoc est, quod

E oporteat q̄ id, quod putat^r esse vnū quæsitum non sit vnum: ex quo autem multæ causæ, quando sunt causa essendi vnā rem in multis reb⁹ ob naturam ambientem illas multas res, quæsitū illarum est vere vnū: causæ autem sunt multæ s^m specie accidentis, Dixit: Si autem non subito fiat, & perueniatur ad impartibilia, id est, si non sit prædicatū quæsitū specierum particularium absq; natura species ambiente, sed inest illis ob naturam illas ambientē, causæ sunt multæ secundum accidens, & quæsitum vere vnum, q̄n autem oportet,

quodq; nō est longitudo t^pis in ipsis intentio vna: vt in exemplo, q̄m inuenitur causæ longitudinis t^pis in animali quadrupede, q̄m est paucitas cholera: & inuenitur hoc in animali volatili, fortitudo caloris & siccitatis, aut aliquid aliud ex eo, quod apparet: vt dicat^r q̄ est causa longeuitatis: q̄ si esset longeuitas interior vna ad istas spēs diuersas, hoc est in quadrupedibus & volatilibus, sequeretur, q̄ esset oībus ipsis natura vna cōiuncta, quæ est cā, q̄ longeuitas inest ipsis: & sit causa p̄pinqua in longitudine t^pis: cuius existentiā iudicauit esse longitudinē t^pis in illa natura: & ad similitudinem huius, qd causæ defectus inexistētis Soli & Lunæ: q̄m ipsæ dī de ijs per cōiunctionem noīs: & propterea causa defectus Lunæ, est alia à causa defect⁹ Solis. D. d. Et si non fuerit statim deueniens ad indiuidua: & nō erit mediū vnum tm̄, sed multa, igitur causæ consistēt erunt multæ: sensus est: q̄ in hoc vtiq; accidet, cū fuerint causæ multæ, causa, vt res vna inest multis p se absq; medio, hoc est, vt sequatur q̄ sit illud, de quo existimatur, q̄ est quæsitum vnum, nō est vnū: & q̄m sunt causæ multæ i eo, q̄ sunt causa, vt sit aliquid vnū in multis p̄ naturam comprehensam in illis multis, quæsitū vtiq; in ipsis est vnū in veritate, & causæ multæ in specie accētis: dixit: & si nō erit statim deueniens ad indiuiduū: sensus est: & si nō inueniet^r prædicatū quæsitū in spēbus particularibus absq; nā cōprehensa in speciebus: sed inuenit^r in ipsis vna p̄ nā cōprehensam in ipsis, igitur causæ multæ p accidens, & quæsitum ē vnū in veritate: & cū sequat^r, cum

A B C D E F G H I

oportet, qđ qđ res ita fuerit, qđ sint in-
ter quæsitum & ultimas species duo
termini, aut plures, docet seruari
quishorū sit vere medius terminus.
Et dixit: Quæ autem species harum
mediarum, o vtinā scirem, sit causa
rerum particulariū: cernis ne, qđ sit
res proxima ipsi toti primo: aut quæ
est apud res particulares, i. qđ hoc sit
sicut inesse frondiū defluxus vineæ
& ficui ob duos medios terminos:
quorum vnus est lactis congelatio,
& alter est arbor densarū frondiū:
& o vtinā certioratus essem, quis
horum terminorum sit causa deci-
dendi frondes à vinea & ficu, an la-
ctis congelatio, aut natura, quæ edi-
xit frondiū densitatem. Et intendit,
p rem proximā ipsi toti primo, ip-
sam lactis congelationē, quæ est pro-
ximum prædicatorū ipsius quæsitī,
& p eam, quæ est apud res particula-
res, arborē densarū frondium: hæc
enim nā est particularib⁹ proxima,
hoc est subiecto quæsitī, & illa na-
tura quæsitī prædicato. D.d. Manife-
stum itaq; est, qđ sint res, quæ nimis
proximæ sunt vnicuiq;, in quo est
causa. i. manifestū est, qđ id, quod est
primū, sit medius terminus, qui ni-
mis p̄ximus est vnicuiq; rerū parti-
culatiū. Et illud intēdebat qđ dixit:
In quo est cā. Quia iā dixerat, qđ id,
in quo est cā, sit min⁹ extremū: hoc
est, vt qđ arbor densa frōdibus sit di-
gnior, vt sit causa frondiū defluxus
vineæ & ficus, & vniuscuiusq; arbo-
ris, cuius decidunt frondes qđ lactis
congelatio: lactis enim congelatio
est causa vniuscuiusq; speciei arbo-
ris, qđ fuerit sub arbore densa frondi-
bus, mediante natura arboris fron-
dibus densa. Dum autem dixit:

Causa

B V R A N A

cum fuerit res ita, vt sint inter quæ- A
situm & species ultimas duo termi-
ni aut plures: cœpit inuestigare, qui
istorum sit terminus medius in ve-
ritate, & dixit: vtrum vero istorum
mediorum est causa particularium,
an aliquid propinquum vniuersali
primo, aut quod est apud particula-
ria: intelligit, qđ hoc est, quæ admo-
dum inexistencia fluxus foliorum
viti & ficui pp duos terminos me-
dios: quorū vnus est congelatio la-
ctis, alter vero arbor durorū folio-
rum: vter vero istorū duorū termi-
norum sit causa casus foliorū à vite B
& ficu, aut congelatio lactis, aut na-
tura, quæ est iudiciū duritiei folio-
rum: & intellexit p rem propinquā
toti primo cōgelationē lactis, quod
est propinquū ex p̄dicatis quæsitī:
cū fuerint particularia arboris du-
rorū foliorū: & hoc, qđ hæc natura
est propinqua particularib⁹, hoc est
subiecto quæsitī, & illa nā subiecto
quæsitī. D.d. Et manifestū, qđ est ex
rebus propinquis nimis vñ vni, qđ
habet causam: sensus est, & manife-
stum, qđ quod est primū, vt sit ter-
minus medius, quod est propinquū C
nimis vñ vni ex reb⁹ particularib⁹:
& hoc est, quod voluit, cū dixit:
quod habet causam: qđ ipse iā p̄e-
misit & dixit: qđ quod habet cām
est extremitas maior, hoc est, quem
admodum arbor durorum foliorū
magis conuenit, vt sit causa fluxus
foliorum viti & ficui, & vnicuiq; ex
arboribus, quarum fluunt folia, ex
eo qđ est cōgelatio lactis: & hoc, qđ
cōgelatio lactis est vtiq; cā vnicuiq;
ex speciebus arboris, qđ sunt sub arbo-
re durorū foliorū per mediū, nām
arboris durorū foliorū: & dixit

AAAA iiii Et

D

A B R A M

B V R A M A

Causa enim, qua primum, quod totum subest sit, est hoc. Intendit per hanc rem, quod causa, qua medium proximum rebus particularibus sit dignius, ut sit causa essendi ipsum maius, quam alter medium terminus, qui scilicet de maiori termino est haec res, quam dicam, scilicet quod terminus remotus a minori extremo, inest minori ob proximum terminum. v.g. Quia frondium congelatio inest speciebus arboris, cuius frondes decidunt ob naturam arboris frondibus densa: & hanc rem ipse exposuit solo exemplo, & dixit: Gratia exempli causa, qua A inest C est B, & causa, qua A inest D est C, id est, huius exemplum est, quod causa inessendi defluxum frondium ficui, & vinee, & cuique speciei arboris, cuius frondes decidunt, sit arbor frondibus densa: quoniam inesse lactis congelationem illis est mediante arbore frondibus densa. Et cepit A vice frondium defluxus, & D vice cuiusque arboris, cuius frondes decidunt: & cepit vice arboris, cuius frondes decidunt, B autem cepit vice humoris congelationis, & ideo dixit: Et causa qua A inest D est C, & ipsi C B, & huic est ipsamet, id est, & causa qua A inest C est B. & dum dixit: Et huic est ipsamet. intendit, quod causa inessendi A ipsi B est ipsamet B: hoc est, quod causa inessendi defluxum frondium humoris congelationi est ipsamet humoris congelatio. Et expedit te scire, quod de causa proxima dicat, quod oportet causam esse, quam non simpliciter, sed causam inessendi predicatum subiecto, non causam essendi ipsum predicatum: vera autem causa, quod est demonstratum, quibus non permiscetur id, quod est per accidens, est, quod amplectitur, quod sit causa maioris extremi sine medio, & quod sit causa inessendi ipsum minori, & quod sit una.

Et hoc quoniam causa, quod sit primum, & est quod est sub alio existens hoc idem: quoniam causa: quod sit medium propinquum rebus particularibus est magis conveniens, ut ipsum sit causa, quod sit maior quam terminus medius secundus, quem novit de termino, quod est hic, de quo dixit: Et hoc, quoniam terminus longinquus ab extremitate minore inest utique minori per terminum propinquum, ut in exemplo: quoniam congelatio lactis inest utique speciebus arboris: cuius cadunt folia per naturam arboris durorum foliorum: & hanc rem declaravit per exemplum tamen: & dixit: Exemplum, causa quod A inest C est B: & causa quod A inest D est C. sensus est. Exemplum huius, ut causa quod fluxus foliorum inest ficui, & viti, & unicuique, ex speciebus arboris, cuius fluunt folia, est arbor durorum foliorum: quoniam congelationem lactis inesse ipsis est per medium arborem durorum foliorum: & A accipit loco omnis speciei arboris, cuius fluunt folia, & C accipit loco arboris, cuius fluunt folia, & B accipit loco congelationis lactis: & propterea dixit: Et causa, ut A inest D est C & ipsi C B. sensus est: & causa quod A inest C est B. & cum dixit: & haec ipsa eadem: sensus est. & causa quod A inest B est B idem, hoc est, quod causa quod fluxus foliorum inest congelationi lactis, est ipsa eadem congelatio lactis. Scire autem debes, quod de causa propinqua dicitur, quod oportet, ut sit causa non absolute: sed causa, ut predicatum sit. Causa autem vera, quae est in demonstrationibus, cui non commiscetur illud, quod est per accidens, est, quae aggregat quod sit causa minoris extremitatis absque medio, & sit causa quod ipsa inest minori, & quod sit una.

ANT.

Rerū scia
eadē ē de-
monstrati-
ua.

De syllogismo igitur ac demonstratione, & quid utrumque est, & quomodo fit, manifestum est simul vero & de scientia demonstratiua, idem enim est.

ABRAM

T.c.100 Quid sit syllogismus, & quid demonstratio, et quo modo fiat uterque ipsorum, iam commonstratum est. Et iam est cum hoc cōmonstratum, quid sit demonstratiua scientia, & quo modo hoc fit: ambo enim hæc sunt vna eadem res.

Cō.100 Ex quo demō est syls propriarū premissarum, consideratio de syllo est pars considerationis de demōne; & ideo Arist. initatus est Librū Priorū, q̄ eius intentio de syllo sit, qđ dixit, consideratio circa demōnem, & de demonstratiua disciplina: & ideo ambos appellauit vno nomine. Et postq̄ cōpleta ē eius cōsideratio de syllo in Lib Priorū, & in libro sibi proprio. In lib. posteriorū: completum est qđ reliquū erat de ipsius demonstrationis consideratione: quæ est cōsideratio de materia syls demonstratiui: notificauit in ultimo huius libri, q̄ iā expleta sit intentio, quam intenderat, & præposuerat in capite libri Priorum: hoc n. est qđ dicebat in capite priorū libri, q̄ id, qđ intēdimus est demō: & de quo est inquisitio, est scia demōstratiua. & d. Quid sit syls, & quid demō, & quo mō fiat uterque ipsorū, iā cōmonstratū est, id ē, qđ vero sit syls, & qđ sit demō, & illa est res, quā intendeabamus in horum librorum initio, iā expletū est, qđ commonstrari intendeabatur de

BVRANA

T.c.100 Dixit Arist. De syllo, & quid demō: & quomodo erit utrūque ipsorum. hoc utiq̄ ē ex eo, qđ iam declaratū fuit. Iamq̄ declaratum fuit cum hoc cōsimilr ēt quid est scientia demonstratiua, & quō erit hoc: & hoc, qm̄ utraq̄ erūt aliquid vnū, & idē.

Posteaq̄ demō est syls per propositiones appropriatas, speculatio de syllo fuit pars considerationis de demōne: narrat, qm̄ res est ita, aperuit Arist. librum syls, in eo, q̄ intētio sua in syllo est utiq̄; speculari de demōne, & scia demonstratiua: & p̄p̄ea vocauit utraq̄; vno nomine. Et posteaq̄ perfecit speculationem de syllo in libro de syllo, & perfecit i libro appropriato in lib. Demōnis, qđ supererat ex ipso de re demōstrationis: & est cōsideratio de materia syls demonstratiui: docet in fine tractatus, q̄ iā superest ipsi intētio intentra, quā declarauit in principio libri de syllo: & hic est sermo ipsius in principio libri de syllo: qm̄ qđ intendit, est demō: & de quo ē inuestigatio, est scia demōstratiua: & dixit. Quid autē est syls, & quid demō, & quō erit utrūq̄; ipsorum: hoc utiq̄; est ex eo, qđ iam declaratū fuit: sensus est Quid autē est syls, & quid est demō, & est illud, qđ intēdebat, cū narraret de ipso in principio istorum tractatū: iam utiq̄; perfectū est illud, cuius intendebat de-

Posteriorum

ABRAM

De his in hoc loco. Dixit autem hoc: quia nihil reliquum fuit de syllogismo & demonstrationis tractatu, quin illud edixerit: perfecta namque scientia omnium rerum est, quae ambit scientiam specierum illarum rerum: & scire id, quo illae species constituuntur, hoc est, illas scire per suas definitiones, suarumque definitionum causas, & scire accidentia quae illis insunt. Quia autem haec tria notificauerat in lib. Priorum de ipso syllogismo, & iterum notificauit haec tria de re ipsius demonstrationis in lib. Posteriorum. Vere itaque, postquam totum hoc expedierat dixit, quod iam demonstratum ei fuit quod intendebat: & quia demonstratio inuenitur in scientia demonstratiua, Dixit: Etiam est cum hoc demonstratum, quid sit demonstratiua scientia, id est, quae sita in scientiis theoreticis. Dum autem dixit: Ambo. n. haec sunt una eadem res, id est, quod scientia demonstrationis & scientia demonstratiua ambae sunt una res, sicut albedo, & album sunt una eadem res: & ideo, quando alicui demonstratum fuerit quid sit albedo, demonstratum est quid sit album, & ideo quaerere quid sit albedo, est ad sciendum quid sit album.

BVRANA

declaratio ex hoc hic: dixit autem hoc: quoniam non derelictum fuit aliquid ex re syllogismi & demonstrationis, de quorum facta fuerit intentio: & hoc, quoniam scientia perfecta in unaquaque rerum est, quae magis comprehenditur in scientia specierum istius rei: & scientia eius in quo consistunt illae species, hoc est scientia ipsorum per definitiones suas & causas definitionum suarum, & cognitionem accidentium, quae insunt ipsis: & quoniam iam declarauit haec tria in libro syllogismi, & docuit consistere et haec tria de dispositione demonstrationis, & hoc in libro demonstrationis: igitur in veritate, postquam perfecit de hoc toto, dixit: iamque declaratum fuit cum hoc, quae est scientia demonstratiua, intelligit quaesita in scientia speculatiua, & cum dixit: & hoc, quoniam utraque iam sunt unum: sensus est: quod scientia demonstrationis, & scientia demonstratiua utraque sunt unum quid: quemadmodum dealbatum & album utraque sunt unum quod: & propterea, cum declaratum fuerit alicui, quid est dealbatum, est veluti quid est album: & est ad hanc questionem hominis, scientia quid est dealbatum utique, ad scientiam quod est album.

ANT. INTER. TEX. XXVII.

Quomodo Principia cognoscuntur: & quis principiorum sit habitus. Cap. II.

DE principijs vero & quomodo fiunt nota, & quis cognoscens habitus, hinc est planum addubitantibus primum, quod quidem igitur non contingit scire per demonstrationem non cognoscenti prima principia immediata, dictum est prius. Immediatorum vero cognitio utrum eadem sit, aut non eadem dubitare posset aliquis: & utrum scientia utriusque, aut non, aut huius quidem scientia, illius vero alterum quid genus, & utrum non inexistentes habitus in nascentur, aut inexistentes latere. Si itaque habemus ipsos, absurdum

dum est : contingit enim certiores habentes cognitiones demonstratione latere : si vero accipimus, non habentes prius, quomodo utiq, cognosceremus, et disceremus ex non praeexistente cognitione? impossibile nanque, quemadmodum et in demonstratione dicebamus.

A B R A M

T.c. 101 De principijs vero, & quomodo sciantur, & quis habitus sit, qui ea sciat, fit evidens hinc, primo praesumendo, & dubia de eorum re proferendo. Quod vero impossibile sit per demonstrationem scire quod non sciatur per prima principia, quae sint immediata, hoc est de his, quae iam praeposuimus, & de illo ediximus. Verumtamen putandum ne sit scientiam immediatam esse eandem, aut non esse sic, est dubitandum circa hoc. posset enim dubitari & dici, cernis ne, utranq, duarum dispositionum esse scientiam nec ne? an in vnam cadat scientia, in alteram vero genus quoddam aliud. Et o utinam certioratus essem, an hi habitus fiant in nobis postquam non praefuerant nobis, aut nobis praefuerint, et obliti sim⁹ illorū, si illos praehabueramus, nefandū hoc ē: oporteret. n. nos praehabere notiones firmioris finis q̄ sit demonstrationis, & essent illarum duae obliuiones. Si autē adipiscimur illos, postq̄ non habuerimus eos in p̄terito, quo

B B V A N A

T.c. 101 Dixit Arist. De principijs vero, & quomodo erunt nota, & quis habitus cognitionis in ipsis, hinc utique erit manifestū, cum inuestigauerimus primo, & intellexerimus in dispositione ipsorum dubia: q̄ quidē fieri non potest, ut sit cognoscens per demonstrationem aliquid, cuius non cognoscit principia, quae sunt immediata: hoc utique est ex eo, de quo praemisimus definitionem: de cognitione vero immediata, verū est eadem, aut non ita, posset utiq, aliquis dubitare de hoc: iamq, dubitaret et diceret: an ne utrūque ipsorū est scientia, aut non: aut in vno ipsorum cadit scientia, in altero autem genus quid: & utrum habitus isti innouantur in nobis ex eo, q̄ non erant in nobis: si sunt in nobis, & nos obliti fuimus ipsorum: et si posidemus ipsos, erit utique absurdum: & hoc, quoniam sequitur, ut simus possidentes cognitionem validioris finis demonstratione, & erunt ambo latētia ipsos: si vero sumus, assequemur utique ipsas, posteaquam non erunt possidentes per id, quod praecessit: quomodo

Posteriorum I

ARRAM

BYRANA

D quo nam modo fit nobis aditus
ut illos sciamus, et addiscamus,
ex quo apud nos non est sciētia
prior in essendo: hoc autem est
impossibile, prout dictum est
de demonstratione.

Cō. 101 Scire vero unde nobis euenerint
demonum prima principia, & qua
virtute nobis euenerint, & quomo-
do euenerint, & quæ sit harum præ-
missarū natura, euident est, q̄ non
sit Scientiæ Iogicę, & ideo protulit
hoc scrutinium. Postq̄ narrauerit,
q̄ iam expletum ei sit qđ intēderat
E de re ipsius sylłi demonstratiui, sed
ex quo ex scientia harum rerū cer-
tior sit scientia de demonstratione,
tradit dubiū, An demonis prima
sciantur demonstratione, aut sine
demonē. Si autem sciantur sine de-
monstratiōe, an sciantur per aliud,
aut per se: & ob has res visus sibi est
meminisse hic de natura harū præ-
missarum, quæ sunt primæ in de-
monstratione, quantum possibile
sit videri de illarum re in hoc loco,
quatenus considerans demonē adi-
pisceretur perfectionem suæ sciē de
demonstratione ob scientiā illius,
F quod videbitur de illarum re hic.
q̄n enim alicui demonstratū fue-
rit, q̄ primæ præmissæ adipiscantur
per aliam virtutem q̄ per virtutes
sensus, & phantasie, sed q̄ nobis fi-
ant naturaliter, & q̄ vniuersale sit
alia à re ipsius particularis: notum
itaque sit de natura harum præmis-
sarum, quanta sit illarum assertio,
post euentum huius scientiæ perfe-
ctioris ei: & sit etiam eius sciētia de
demonstratione potior. Et dixit:

De

modo igit̄ erit via nobis, ut scia-
mus ipsa, & addiscamus ipsa, ex
eo, q̄ non habemus cognitionē
præcedentem: & hoc, q̄m fieri
non potest, quemadmodū di-
ctum fuit in de demonstratiōe.

Unde aut̄ scia demonstratiua pro-
ueniat nobis primo, & per quā po-
tentiā prouenit, & quō puenit, & q̄
nā istarum propōnū: planū utiq̄,
q̄ nō ē ex sciā logices: & p̄p̄ea addu-
xit in hoc inquisitionē alterā, nar-
rans: q̄ iam perfecit illud, qđ inten-
debat de re sylłi demonstratiui: sed
q̄m erat cognitio de rebus istis ex
eo, q̄ erat confidens in ipsis sciā per
demonstrationem: & tradit dubiū
si sciuntur prima demonstrationis
per demonem, aut absq̄ demonē
& si sciuntur absq̄ demonē, aut sci-
untur p̄p̄ aliud ab ipsis: aut propter
seipsa: & p̄p̄ hæc, vidit, ut comme-
moret hic de natura istarū proposi-
tionum, quæ sunt primæ in demon-
stratione, illud, qđ possibile est, ut
videat̄ ex dispōne ipsarū hoc in lo-
co, an eo, q̄ accipit speculans per de-
monem perfectionem in cognitio-
ne sua per demonē p̄p̄ sciētiā in
eo, q̄ v̄t ex dispositione ipsorū hic:
& hoc, q̄m cū declaratum fuerit
alicui, q̄ propositiones primæ pro-
ueniunt utiq̄ per potentiam aliā à
potentia sensus & similitudinis: ipse
vero innouantur, quemadmodū p̄
naturam: q̄q; v̄t ē aliud ab intē-
tione particulari: est utiq̄ notū ex
natura, quæ est ijs p̄p̄onibus illud,
qđ est verū in ipsis, posteaq̄ deue-
nerit illi hæc cognitio perfectior: &
erit consimiliter et cognitio ipsius
per demonem meliorem: & cū d.

Cō. 101

quo-

ABRAM

De principijs vero & quomodo sci-
antur, idest, scire vero qualitatem
euentus principiorum demonstra-
tionis nobis, hoc est, q̄ sciamus quo
modo nobis euenierint hæ præmis-
sæ, & an euenierint per se, aut p̄ aliā
rem ab eis. Dum autem dixit: Et
quis habitus sit qui ea sciat, idest, &
quæ forma de animæ formis faciat
scire has præmissas. Et dixit: Fit eui-
dens hinc, idest, hoc videbitur ex il-
lis, quæ hinc dicet, sicut huic loco est
possibile. Et ex quo scientia perfec-
tior euenit, postq̄ præcesserint ora-
tiones mutuo repugnâtes circa rei
constitutionem, & destructionem.
Dixit: Primo præassumentes & du-
bia de eorum re proferendo, idest,
q̄ perfectum euidens hic de hac re
cuius explicatio intenditur euenit,
q̄n præassumpta & enuntiata fue-
runt dubia, quæ in hac sunt. D. di-
xit: Quod vero impossibile sit per
demonstrationē scire qd̄ non scia-
tur per prima principia, quæ sunt im-
mediata. Hoc est de his, quæ iā præ-
posuimus & de illo ediximus, idest,
q̄ verum notum sit de re harum præ-
missarum dico de principijs, q̄ sunt
indemonstrabilia per aliud, q̄ qui
nescit illa, impossibile sit eum scire
per demonstrationem, est quædam
res, cuius commonstratio iam præ-
posita est in principio huius volu-
minis, & est per se notum. Deinde
dixit: Verumtamen putandum ne
sit scientiam immediatam esse ean-
dem, aut non esse, sic est dubitan-
dum circa hoc, idest, quod vero est
dubitandum de re harum præmis-
sarum, est, an sciētia de illis & scien-
tia

BVRANA

quomodo autē principia erunt no-
ta: sensus est: cognitio vero p̄ qua-
litatem, quæ deuenit principium de
monstrationis ad nos: hoc est, vt
sciamus, vnde proueniūt nobis istæ
propositiones: & si proueniunt per
se, aut propter aliquid aliud: & cū
dixit: & quis habitus cognitionis in
ipsis: sensus est: & quæ forma ex
formis animæ facit scire istas propo-
sitiones: & cū dixit: & erit hoc ma-
nifestum hinc: hoc est, quod appa-
ret ex eo, quod dico hic, s̄ id, quod
possibile est hoc, ī hoc loco: & quo-
niam scientiā magis perfectā proue-
nit utiq̄, posteaq̄ præmiserimus ra-
tiones contrarias ad confirmationē
rei & per causam suam: dixit: vt præ-
mittamus, & intelligamus in dispo-
sitione ipsarum dubia: sensus est, q̄
manifestum perfectum in hac re,
cuius monstrationem cōstruimus,
provenit utiq̄ homini, cū præmi-
serit & enūtiauerit dubia, quæ sunt
in hoc. D. d. Quod autem fieri non
potest, vt sciat per demonstrationē
illo, qui non scit per prima, q̄ sunt
immediata, hoc utiq̄ est ex eo, qd̄
iam præmisimus & determinauim-
us: sensus est: q̄ autem notum
sit ex dispositione istarum proposi-
tionum. hoc est principiorum, quæ
sunt absque monstratione per alia,
q̄ qui non nouit ipsa, nō potest sci-
re per demonstrationem: huius vri-
que dispositionē iam præmisimus
ī principio istius libri, & hoc est no-
tum per se. D. d. Vtrum vero scien-
tia, quæ est absque medio sit vna &
eadem, aut non est ita, posset ali-
quis vtiq̄ dubitare: sensus est: qd̄
autem dubitare posset aliquis ex di-
spositione istarum propositionum
simul

Posteriorum

ARABICUM

Dia de conclusionibus ipsarum sit una scientia secundum speciem: & virtus illas comprehendens de animae virtutibus sit una, aut sint distinctae scientiae per distinctas virtutes de animae virtutibus. D.d. Posset enim dubitari & dici: cernis ne, utranque duarum dispositionum esse sciam, necne: An in unam cadat scientia & in alteram genus quoddam aliud, id est, dubium autem est hoc, cernis ne, utranque duarum adaptionum esse scientiam, quae cadant secundum unum gradum, & per unam virtutem de animae virtutibus, aut una illarum duarum nobis occurrat per aliquam virtutem animae, & altera per aliud genus de generibus animae virtutum: dico scientiam principiorum & sciam ex principiis euenientem. Et potest esse, quod eius finis sit aliud dubium, an sciam de re principiorum incidat nobis per speciem scientiae, qua incidit nobis sciam de re conclusionum: & principia demonstrationis indigerent demonstratione, aut sciam principiorum nobis incidat secundum aliam speciem ab illa specie, qua nobis incidit sciam conclusionum. Et fit primum dubium, seu primum quod situm, an virtus, quae comprehendit principia, sit virtus, quae comprehendit conclusiones? Et hoc est manifestum ex alia translatione: nos enim inuenimus vice huius paragraphi haec, Et esset alicuius dubitare & dicere, cernis ne, virtutem, qua sequitur scire est per demonstrationem esse eandem illi, qua sequitur scientia principiorum, aut alia ab illa, id est cuiuspiam est dubitare & dicere, cernis ne, demonstrationis principia, & res quae

HEBRAEA

simul cum cognitione de ipsis, & cognitione de conclusionibus ex ipsis, est scientia una in specie, & potentia proueniens in ipsa ex potentijs animae est potentia una, aut scientiae diuersae per potentias diuersas per potentias animae. D.d. Iam vero dubitaret, an acceptio utriusque ipsorum est scientia, aut non: aut in altero ipsorum cadet scientia: in altero autem genus quoddam unum: sensus est: & dubium est hoc: an ne utraque duarum apprehensionum est scientia cadens secundum gradum unum, & potentiam unam ex potentijs animae: aut una ipsarum cadit nobis per potentiam ex potentijs animae, & altera per genus unum ex generibus potentialium animae, hoc est scientijs principiorum, & scientia proueniens ex principiis: innuit autem, quod sit dispositio sua dubium unum, aut scientia de dispositione principiorum accidit nobis, quemadmodum species cognitionis, qua accidit nobis intentio conclusionum: & erunt principia demonstrationis indigentia demonstratione, & cognitio de principio prouenit per speciem aliam a specie, qua prouenit nobis cognitio de conclusionibus, & erit dubium primum, aut quod situm primum ipsum, aut potentia, quae assequitur principia ex potentia, quae assequitur conclusiones, manifestum ex translatione altera illud, quod nos inuenimus in ipsa loco istius capituli. Posset autem aliquis dubitare & dicere: an ne potentia, qua sequitur, ut sciat rem per demonstrationem, est potentia eadem, qua sequitur scientia per principium aut absque ipsa: sensus est: & si dubitaret & diceret, an ne principia demonstrationis, & ea, quae

ABRAM

quæ demonstratione commōstran-
tur ambo sciri demōstratione, aut
alterum sciatur demōstratione, & alte-
rius sit alia virtus, quam sequatur il-
lius scientia. Et qđ in hac traductio-
ne est per se, manifestum est qđ quæ
scrutantur sint duo quæsitæ: quorū
duorum vnum est, an virtus animæ
quæ comprehendit conclusiones,
sit quæ comprehendit præmissas:
alterum autem est, an modus scien-
tiæ, quo adipiscuntur præmissæ, sit
idem, modo scientiæ, quo adipiscun-
tur conclusiones. Dū autē dixit. Et o-
utinam certioratus essem, an hi ha-
bitus fiant in nobis, postq̃ non p̃sue-
rant nobis, aut nobis præfuerint &
obiti simus illorum, i. scrutiniij ini-
tium est, an hæc prima intellecta, q̃
nobis naturaliter eueniunt, postq̃
non fuerunt, hoc est, qđ ipsa fieri in
nobis, sit ipsa esse fm se, & qđ priusq̃
fierent in nobis, ipsa non essent, aut
nō abfuerint, neq; defutura sint no-
bis, sed in iuuentute non compræ-
hendamus illa prænimio humore,
& illa cōprehendimus in senectute,
p̃ut res est, quatenus est illorū vir-
tus post sciam. Et hoc, qđ insinua-
uit, fuit opinio Platonis. ille enim
opinabatur, quod intelligibilia nō
fiant fm se, & qđ disciplina sit remi-
niscentiæ. Postq̃ autem meminit
de his duabus opinionibus opposi-
tis, meminit de nephando, quod in-
fertur ex vtraque earum, & incē-
pit ab illo, quod infertur dicendi, qđ
sint nobis a pueritiæ ætate: sed hu-
mor nobis impedierit illorum cō-
præhensionem, sicut est nostra di-
spositio de illis tempore somni, &
dixit.

Si illos

BVRANA

quæ ostenduntur per demōstrationem, **A**
vtraq; sciunt per demōstrationē: & vni⁹
fortasse est potentia altera, qua se-
quitur cognitio ipsius: & quod est
in hac translatione, est vtiq; mani-
festū per se ex eo, qđ inquirimus de
ipso duo quæsitæ: quorū vnum est,
si potentia aīq; quæ apprehendit cō-
clusiones est ea, quæ apprehendit p̃-
pōnes: scđm vero, si modus scientiæ,
per quem proueniunt propōnes est
idē cū modo sciē, per quem proue-
niunt conclusiones: & cū dixit: &
vtrum habitus isti inuouātur in no-
bis ex eo, qđ fortasse ī sunt nobis: aut **B**
insunt nobis & nos obliti fuim⁹ eo-
rū: sensus est: & principia inuestiga-
tionis, si hæc intelligibilia prima, q̃
non sunt, hoc est, quorū innouatio
in nobis est existentia ipsorum per
se: qđq; ipsa sunt anteq̃ innouentur
in nobis, non habent ex n̄tiā, si non
auferunt, & non auferuntur, cū
sint in nobis: & nos vtiq; nō appre-
hēdimus ipsa in iuuentute p̃p humi-
ditatē, & assequimur ipsa ī senectū-
te fm illud, cuius dispositio ē in eo,
qđ obliuiscitur ipsorum post sciam:
& hoc qđ designauit est opinio Pla **C**
to. & hoc quoniam ipsi visum fuit,
quod intelligibilia non innouan-
tur per se, quodq; disciplina est vti-
que recordatio. Et posteaquā cō-
memorauit duas istas opiniōes op-
positas de intelligibilibus, comme-
morauit absurdum, quod sequitur
vtrunque ipsorum: & cēpit ab eo,
quod sequitur diametro quod ip-
sa insunt nobis a tempore pueritiæ:
sed humiditas prohibet nos assequi
ipsa, quæ habemus in tempore con-
sistentiæ: & dixit.

Si nos

Posteriorum

ADRAM

D Si illos habuerimus nephandum. hoc est, oporteret enim nos habere notiones firmitatis finis, quam sit demonstrationis, & essent illorum duæ obliuiones, id est. Si autem ex iuuenta habuerimus hæc intelligibilia, non obliuiscetes, eorum est quoddam dictum maxime nephandum, quod habeamus notiones firmitatis finis, quam sint scientiæ, quæ nobis eueniant per demonstrationem, & non reminiscamur illarum neque comprehendamus aliquam rem de illis, sed totas illas mandauerimus obliuioni, cum nos inueniamus, quod impossibile sit, quod obliuiscamur totius illius, quod demonstratione sciuerimus, tanto fortius, quod illorum sit certior & firmitas notio, quam sit scientia per demonstrationem. deinde dixit. Si autem adipiscimur illos postquam non habuerimus eos. usque ibi, prout dictum est de demonstratione, id est. Si autem hæc intelligibilia nobis tueniant tempore suæ adeptionis naturaliter, postquam penitus non fuerint nobis prius nota, quoniam modo sit nobis aditus, ut ea sciamus præter quod nobis sit præcedens quid secundum scientiam & secundum esse. Iam enim præsumpsimus in huius voluminis initio, quod omnis doctrina & omnis disciplina fiat ex præexistente cognitione. & illud significauit quando dixit: Hoc autem est impossibile, prout dictum est de demonstratione, id est, quod illorum scientia sit absque scientia illa præcedente:

BYRANA

Si nos sumus possidentes ipsa, erit utique absurdum: & hoc, quoniam sequitur utique, ut possideamus cognitiones validioris finis demonstratione, & obliuiscimur ipsorum: sensus est. Et si fuerimus a tempore iuuentutis possidentes hæc intelligibilia, non obliuiscimur ipsorum, est utique oratio in fine absurditatis, ut possideamus scientias validioris finis, quam sint scientiæ prouenientes nobis per demonstrationem, & quod non recordamur ipsorum, & non assequimur ex ipsis aliquid, sed obliuiscimur ipsum ipsorum: & nos inuenimus illud, quod scimus per demonstrationem, quod fieri non potest, ut obliuiscamur ipsius termini: nedum quod sciamus per ipsam scientiam validiorem & confidentiorem, quam sit scientia demonstrationis: D. d. Si vero sumus utique assecuti, postea non sumus possidentes ipsa in eo, quod præcessit: erit utique nobis usque, ad id, quod dixit, per demonstrationem confirmat: sensus est. Et si fuerint hæc intelligibilia prouenientia utique, nobis in tempore, quo assequimur ipsa per naturam alteram, quod non fuerint apud nos penitus, & non fuerint apud nos ante, hæc cognita: cum igitur erit nobis via, qua sciamus ipsa, absque eo quod sit nobis præcessio per cognitionem & existentiam apud nos, finis quod nos præmisimus in principio istius libri, quod omnis doctrina, & omnis disciplina prouenit utique, nobis per cognitionem præcedentem: & hoc est, quod significauit, cum dixit: & hoc, quoniam fieri non potest, quemadmodum dictum fuit de demonstratione: sensus est: & hoc, quoniam scientia ipsorum absque scientia præcedente

A B R A M

te: impossibile est hoc modo fieri, prout diximus, q̄ scientia, qua sci-
mus per scientiam euenientem per
demonstrationem, sit per sciētiā
præcedentem.

B V R A N A

dente ipsa erit fm modum istū non
possibilis: quemadmodum noui-
mus de scientia proueniēte per de-
monstrationem, q̄ ipsa vtiq̄ue erit
per cognitionem præcedentem.

par. 27. *Manifestum igitur, quoniam neq̄ habere possibile est, neque igno-
rantibus, & nullum habentibus habitum innasci. Necesse igitur
habere quidem aliquam potentiam, non talem autem habere, quæ
est his honorabilior secundum certitudinem.*

T.c. 102 Manifestum ergo est, q̄ impos-
sibile sit, q̄ ipsa habuerimus:
si autem quid essemus, quan-
do illorum obliuisceremur? ne-
que etiā quòd illa sciamus, qua-
tenus nullus habitus sit nobis.
Necessario itaq̄ oportet, quòd
habuerimus virtutem quandā:
& non est illius significatum de
illa habēdo significatum, quòd
sit summę poti⁹ & nobilius his.

Dixit Arist. Manifestum igit̄, T.c. 102
qm̄ fieri non potest, vt possidea-
mus ipsa: neq̄ erimus, quo su-
mus, cū obliti fuerimus ipso-
rum: neq̄ cōsimiliter etiā, vt si-
mus scientes per ipsa ex eo, quo
non sunt in nobis, neq̄ habitus
vnus: & est genus ipsius conse-
quēs ex necessitate, vt possidea-
mus potentiam aliquam: et nō
est dispositio nostra in possessio-
ne ipsius dispō q̄ sit in fine ma-
gis bono, et magis vtili, q̄ hæc.

Cō. 102 Postquā narrauit nephandum,
quod sequitur vtranque harum po-
sitionum, intendit proferre me-
dium quoddam, quod non sequa-
tur aliquod nephandum, & dixit:
Manifestum ergo est, quòd impos-
sibile sit, quòd ipsa habuerimus:
si autem quid essemus, quando il-
lorum obliuisceremur, id est, ma-
nifestum itaque est, quòd impossi-
bile sit quòd illa habuerimus ab æta-
te pueritiæ. nam si hoc ita esset, cur
accidit, quòd obliti simus illorum?
sed illis annis compræhenderemus
de illis saltem aliquam partem. De-
inde dixit.

Neque

Posteaq̄ commemorauit absur- Cō. 10:
dum, qd̄ sequitur vtranq̄; potentia-
rum, vult adducere mediū, ex quo
non sequitur absurdum. & dixit.
Manifestum igitur, qm̄ fieri nō po-
test, vt possideamus ipsa, neque si-
mus, cū obliti fuerimus ipsorum:
vult hic manifestum esse, quòd fie-
ri non potest, vt insint nobis ex tē-
pore iuuentutis: quòd si esset hoc
ita: propter quid accidit, vt obliti
fuerimus ipsorum, sed appræhen-
dimus ipsa per illa secunda, & non-
nulla ipsorum. Deinde dixit. Et si
cōsimiliter etiam, vt simus scien-
tes per ipsa ex eo, quo non sunt in
nobis, neque habitus vnus erit in
nobis. sensus est.

Log. cō. Auer. B B B B Neq̄;

A B R A M

D Neque etiam, q̄ illa sciamus, quatenus nullus habitus sit nobis, id est: & impossibile est etiam, q̄ dicamus, q̄ nobis eueniat illorum scientia, quando nobis euenit, præter q̄ præextiterit nobis virtus comprehensiva de animæ virtutibus. D.d. Necessario itaq; oportet q̄ habuerimus virtutem quandam, & non est illius significatum de illa habendo significatum, quod sit summæ potius & nobilius his, id est: igitur, quando impossibile est q̄ ponamus hos habitus, qui sunt intelligibilia ipsa, **E** euenire nobis ab ætate pueritiæ: & impossibile sit, q̄ fiant nobis, quando fiunt præter q̄ penitus præcedat aliqua notio: sequitur hinc, q̄ sit nobis ante euentū horū intelligibiliū aliqua virtus cōprehendens, & non oportet, q̄ sit de illorū genere. Hęc autem res non vero sequitur ex præposita oratione, sed sequitur fm rei diuulgationē. Et ideo dixit: Et nō est illius significatum de illa habendo significatum, qd sit summe potius & nobilius his, id est, quando autem sequitur ex præcedenti oratione secundum signum, q̄ sit solum **F** apud nos scientia præcedens hanc scientiam, non quod sequatur, q̄ scientia præcedens illa sit nobilior & summe firmior his, prout infert præcedens oratio.

B V R A N A

Neque fieri potest consimiliter et, ut dicamus, q̄ puenit nobis cognitio ipsorū in tēpore, quo prouenit nobis absq; eo, q̄ præcedat hoc in nobis potentia apprehendens ex potentia animæ. D.d. Sequitur igitur ex necessitate, ut possideamus potentia aliquā, & non sit dispositio nra in possessione ipsius: dispō quæ sit in fine magis bono, & magis vtili q̄ hæc. sensus est. Igitur cū fieri non possit, ut ponamus habitus istos, q̄bus intelligibilia proueniunt nobis in tpe iuuentutis: & nō possunt innouari in nobis, cū innouant absq; eo, q̄ præcedat ipsa cognitio penitus: igitur qd sequitur ex hoc, ut sit in nobis ante apprehensionē istorū intelligibiliū potentia assequens, neq; op̄, q̄ sit ex genere ipsorū. & hęc res non sequitur in veritate ex sermone præcedente: sed sequitur tanq̄ manifestū ex re: & pp hoc dixit: & nō est dispō nostra per habitū nostrū ad ipsa, dispositio, quæ sit in fine magis vtili & magis bono q̄ hæc sensus est: cūq; sequatur ex sermone præcedente per signum, ut sit apud nos cognitio præcedēs fm hanc cognitionem tantum: non q̄ sequatur ut sit cognitio præcedens super ipsa magis vtilis, quā hæc, & validioris finis, quemadmodum sequitur ipsum ratio præcedens.

23.27. *Apparet autem hoc utique omnibus inexistens animalibus: habent enim congenitam potentiam indicatiuam, quam vocant sensum: inexistente autem sensu, in alijs quidem animalium fit permanens sensati, in alijs vero non fit, in quocunque igitur non fit, aut omnino, aut circa quæ non fit, non est his cognitio extra ipsum sentire, in quibus vero inest sentientibus, habere vnum quiddam in anima,*
cum

cum multa talia fiant, iam differentia quedam fit, ut his quidem fiat ratio ex talium permansione, his vero non.

A B R A M

T.c.103 Hoc autem omni animali inest, illis enim est virtus imaginatiua decernens, qui sensus dicitur, quoniam autem sensus inest omnibus, in ipsorum quibusdam quod sentiunt remanet, et in aliquibus non fit remanens, aut vndeque, aut quatenus est de eis, in quo non est: huic enim non est cognitio extra suum genus: animali autem, cui remanet, iam relinquitur, quoniam sentit remanens, aliquid secundum se, & apud quod fit pro maiori parte, talia faciunt dignotionem quandam, et distinctionem, adeo, quod quibusdam de talibus remaneat oratio, & quibusdam non.

Cō.103 Postquam oratio intulit, quod oporteat quod nobis sit virtus comprehensiva tempore precedens comprehensionem virtutis, qua comprehenduntur intelligibilia, intendit enuntiare, quod id, ad quod deduxit ipsa oratio, conveniat illi, quod res est secundum se, & notificavit quare virtus sit haec virtus, & quomodo sit nobis causa eventus intelligibilium primorum. Et dum dixit. Hoc autem omni animali inest, id est, haec virtus, cuius comprehensio nobis praecedit, nos comprehendere ipsa prima intelligibilia, omni animali inest, & est virtus, quae nominatur virtus sensus. Deinde dixit: Illis enim est virtus imaginatiua decernens, qui sensus dicitur, id quod scimus, quod haec virtus inest animali, quia notum est de animalis dispositione, quod eius sit virtus, qua dignoscit utile a noxio, quare vocatur virtus sensitiva.

Deinde

B V R A N A

T.c.1 Dixit Aristoteles. Et hoc inest omni animalibus: & hoc, quia habent potentiam opinatiuam congenitam, quare vocatur sensus: cumque sensus fuerit in ipsis: in nonnullis quidem illud, quod sentitur, erit stabilitum, in nonnullis vero non erit stabilitum, aut omnino, aut in eo, quod erit ex ipsis, in quo non erit hoc: non est cognitio ipsi extra genus suum: quod vero ex animali habet stabilitum, derelinquitur utique apud id, quod sentit aliquid per se.

Cō.1 Posteaque secuta fuit ratio, quare sequitur, ut sit in nobis potentia assentionis praecedens secundum tempus apprehensionem potentiae, per quam apprehenduntur intelligibilia: vult enuntiare, quid est, quod deducit rationem praeparatam ad id, super quo est dispositio per se: & docet, quare potentia est haec potentia, & quomodo erit causa, ut deducantur intelligibilia prima ad nos: & cum dixit: & hoc inest omni animali: sensus est: & haec potentia, cuius praecedit apprehensio apud nos, quare assequimur intelligibilia prima, inest omni animali, & est potentia, quae cognoscitur esse potentia sensus. D.d. Et haec, quia habet potentiam opinatiuam congenitam, & est, quare vocatur sensus: quoniam scit ex dispositione animalis, quod habet potentiam, per quam distinguit utile a noxio, & est, cum vocavit potentiam sentiendi.

BBBB ij Deinde

Posteriorum

A B R A M

D Deinde dixit: Quando autem sensus inest omnibus, in ipsorum quibusdam quod sentiunt remanet: & in aliquibus non fit remanens, idest, quando evidens est, quod illis inest sensus, evidens est, quod in quibusdam ipsorum remaneat apud seipsum sensibile comprehensum post sensibilis occultationem, & in quibusdam non remanet: primum est animal imaginativum, alterum autem est non imaginativum. Putatur autem, quod quoddam animal non imaginetur, quoniam repetit noxium sibi pluries, sicut contingit papilioni ad lucernam. D.d. Et in aliquibus non fit remanens, aut undique, aut quatenus est de eis, in quo non est: huic enim non est cognitio extra suum genus, idest: Animal autem, in quo sensibile non remanet post ipsius occultationem, siue absit ab eo illius pars, aut totum illud. Et illud significavit quando dixit: Aut quatenus est de eis in quo non est, idest, quia tale animal non mouetur a re, quae lateat ipsum, quia aut non comprehendit illud omnino, aut non comprehendit illud secundum id, quo est. Et intendit quod huic animali non sit aliqua res, quae imaginatio dicitur. Deinde dixit: Animali autem, cui remanet, iam relinquitur, quando sentit rem aliquid secundum se, idest, animalis autem, cui aliquid sensatum remanet secundum se, videtur quod huic sit virtus quaedam praeter virtutem sensus, & aliqua comprehensio praeter sensus comprehensionem. Deinde dixit.

Et

B V R A N A

Deinde dixit. Cumque sensus fuerit in ipsis, in nonnullis quidem ipsorum erit illud, quod sentitur, stabilitum, in quibusdam vero non erit: sensus est: cumque manifestum sit: quod sensus est in ipsis: planum, quod in nonnullis ipsorum est, aut sensibile apud ipsa apprehensum post occultationem sensibilis, & non confirmat: & primum est animal imaginans, & secundum non imaginans: atqui existimatur, quod in nonnullis animalibus non fit imaginatio: quoniam ipsa duplicantur ad nocivum suum secundum disponere una saepius: quemadmodum accidit hoc tabano cum lucerna. D.d. Et quod non erit in ipso stabilitum, aut omnino, aut in eo, quod erit ex ipsis, non erit in ipso: quoniam hoc non habet cognitionem extra genus suum: sensus est: & animal, cui non stabilitur sensibile post occultationem suam: quoniam hoc auferretur ab ipso in parte, aut in toto: & hoc est, quod significavit, cum dixit: in eo autem, quod erit ex animali, non erit in ipso: sensus est: quoniam tale animal non mouetur a re, & ipsum occultatur ab eo, secundum quod ipsum aut non assequitur id penitus: aut quoniam non assequitur ipsum secundum id, quod est in eo: atqui voluit, quod tale animal non habeat apud se aliquid, quod vocetur imaginatio. D.d. Quod autem ex animali ita se habet, quod in ipsa stabilitur, derelinquitur utique apud id, quod sentitur per aliquid, quod sit ex animali per se: sensus est: quod vero est ex animali, cui per se derelinquitur post occultationem sensibilis, intentio sensibilis: planum utique, quod huic animali inest potentia quaedam alia a potentia sensus, & apprehensio quaedam alia ab apprehensione sensus. Deinde dixit.

Et

A B R A M

Et apud quæ fit pro maiori parte, talia faciunt dignotionem quãdam, & distinctionem, idest, quando repetunt sensus supra individua vni⁹ eiusdem speciei, talibus animalibus fit aliqua dignotio de sensato, & distinctio superaddita illi, quo illud distinxerat, & dignouerat ipse sensus: hoc est, quia contineat res conuenientes illi rei, in qua conueniãt & illam distinguat ab illis, scilicet qui ei insunt. Hoc autem, quod dixit in ipso differunt animalia secundum ipsorum differentiam in perspicacitate & nobilitate. horum autem præstantius secundum hoc est ipse homo. Et ideo dixit: Adeo quod quibusdam de talibus remaneat oratio, & quibusdam non, idest, & adipiscitur hinc præstantiam ipsum animal, & quibusdam ex remanentia rerum sensu comprehensarum, apud illa post sensationem & inspectionem in illas in se eueniat definitio, quæ includat rem, qua constant illa individua, hic autem est solus homo.

B V R A N A

Et apud quod erit ut plurimum ex tali A bus iam innouabuntur decisio aliquis & dicitur: sensus est: cumque duplicatur sensus super individua speciei vnius & eiusdem: innouat utique in talibus decisio quædam per sensibile, & dicitur addita super id, quod fecit differre sensus & distinxit: sensus est: quod comprehendit ex rebus consentientibus rei, in qua comunicant, & facit ipsam differre ab ijs, hoc est ex eo, quo sunt in ipso: & hoc est, quod dixit: diuersificantur per ipsum secundum diuersitatem eorum in dano & utilitate in hoc, ipse est homo: & B ppea dixit: quousque nonnullis eorum erunt ex stabilimento talium ratio, nonnullis autem non: sensus est: & deueniet animal ab excellentia in hoc: quod erit nonnullis a stabilimento rerum assecutarum per sensum apud ipsum post sensum, & considerationem ipsorum ad ipsum per se, ut perueniat ad ipsum definitio: quod comprehendit intentionem, in qua consistunt illa individua, & hic est homo tantum.

part. 17.
Idem i pte
metaph.

Ex sensu quidem igitur fit memoria, quemadmodum dicimus, ex C memoria vero, quæ plerumque eiusdem fit, experientia. multæ namque memoria numero experientia vna est, experientia autem aut ex omni quiescente vniuersali in anima, aut vno præter multa, quod utique in omnibus vnum sit illis idem, est artis principium et scientiæ: si circa generationem quidem, artus, si vero circa eas, scientiæ.

T.c. 104

Ex sensu itaque fit memoria, prout diximus, et ex multoties repetita memoria, fit experimentum. multæ enim numero reminiscentiæ faciunt vnum experimentum: ab ipso autem experi-

Dixit Aristot. Ex sensu igitur T.c. 11 erit observatio, quæadmodum diximus: & ex duplicatione memoriæ multis vicibus, erit experientia: & hoc, quoniam observationes multæ in numero suo, sunt experientia vna: ex experien-

B B B B iij tia

Posteriorum

ABRAM

D perimento constituit apud nos constans vlt in anima, quod est vnum in multitudine. Et hoc qđ est vnū idem, est artis & scię principiu. si. n. fuerit illius fm qđ est in generatione, est principium artis, si aut fuerit inquantū est ens, est principium scię.

Cō. 104 : Dum dixit: Ex sensu itaq; fit memoria. Intendit, qđ qñ res sensata remaneat in anima post sensibilis absentiam, vocatur memoria. Dixit autē hic, qđ ex sensu fiat memoria, quia sensus est conditio memorię de re sensata. Quando enim nō sentitur aliqua res, impossibile est recordari illius, & omnis memoria, quę sit, sequitur sensum, & nō conuertitur hoc, s. qđ non ex omni sensu sequatur memoria, & hoc quatenus est quoddam animal, quod nō comprehendit rem sensatam post illius absentiam & separationem ipsius comprehensionis. Deinde dixit: Et ex multoties repetita memoria fit experimentum, idest, & ex repetitione sensus supra vnā & eandem rem, & repetitione memorię illius, quod de illa senserat, singulis vicibus, quibus repetierat sensum in eam, orta est cognitio quę euenit experimento: & hoc opus est quod experimentum vocatur. qñ enim, gratia exempli, quis senserit qđ aliquod scamoniz indiuiduū soluat colerā. deinde senserit aliud indiuiduum, quod agat hoc opus, & secum recordetur operis primi indiuidui. deinde senserit tertium, & secum reminiscitur operis primi & secundi, eueniret illi, qđ opus omnium

BVRANA

tia vero apud nos stabilitur, & existimatur vlt in anima: qđ est vnum in multis: & hoc, qđ est vnū & idem: qđ est principiu artis & scię: & hoc, qđ si fuerit ad id, qđ est in generatione, est vtiq; principium artis: si vero fuerit in eo, qđ est ens, scientię.

Dixit: Ex sensu igitur erit obseruatio: sensus est, qđ intentio sensibilis, cū fuerit derelicta ī anima, post ablationē sensibilis vocatur obseruatio: dixit autē, ex sensu igitur erit obseruatio: qñ sensus est conditio in obseruatione dispositionis sensibilis: & hoc, qñ cū non sentit rem, si possibile est, qđ dereliquat ipsam: & oīs obseruatio erit hic consequens ex sensu & non conuertitur hoc: idest qñ non sequitur ex omni sensu obseruatio: & hoc in eo, qđ est ex animali non apprehenditur intentio sensibilis post ablationē ipsius, & separationem apprehensionis ipsius. D. d. Et ex duplicatione recordationis multis vicibus, erit experientia, hoc est, ex duplicatione sensus: qui est super re vnā & eadē, & duplicatione memorię eius, de quo sentit omnibus vicibus, quibus duplicatur sensibile, germinatur scientia: quę vocatur sciā proueniens ab experientia: & hęc operatio est, quę vocatur experientia: & hoc, quoniam cū aliquis sentit exempli gratia, qđ aliqd indiuiduum ex indiuiduis scamone purgat cholerā: deinde sentit indiuiduum alterum faciens hanc operationem, & recordatur cum ipso operationis indiuidui primi: deinde tertio sentit & recordatur cum ipso operationis indiuidui

A B R A M

B V R A N A

num individuum huius speciei
fit vnum: quod, gratia exempli,
est solutio cholerae, & aliquando
hoc euenit ex sensus repetitione cir-
ca quasdam res bis, & circa aliquas
ter, & quarundam pluries, & ali-
quando euenit vniuersalis scientia
ex vna vice. Et hoc intendebat dum
dixit: Multae enim numero remi-
niscuntur faciunt vnum experimen-
tum, id est, q̄ quando quis senserit
aliquod individuum huius spe-
ciei, & repetierit illud, sequitur il-
li ex his memorijs vniuersalis scien-
tia, quae vocatur scientia eueniens
ab experimento. opus animae, quod
est tale opus, est opus, quod voca-
tur experimentum. Deinde dixit:
Ab ipso autem experimento consti-
tuitur apud nos constans vniuersa-
le in anima, id est, & ex hoc opere
gignit in nostra anima vniuersalis
enuntiatio de huius speciei indivi-
duis, quo ad illam rem, quam tra-
didimus de illis. Dum autem dixit:
Quod est vnum in multitudine il-
la. Est descriptio ipsius vniuersalis.
Et dum dixit: Et hoc, quod est
vnu idem, est artis & scientiae prin-
cipium, id est, & hoc, quod est re-
petitio singulorum individuum
speciei vnum idem est principium
scientiae in rebus artificialibus & re-
bus theoreticis. Dixit autem hoc,
quia praemissae vniuersales euenien-
tes ab experimento, quaedam sunt
principia rerum theoreticarum, & quae-
dam sunt principia rerum factibili-
um. Et hoc intendebat dum dixit:

Si

diuidui primi & secundi: peruenit
ad ipsum, q̄ haec operatio omnium
individuum est speciei vnus, &
est exempli gratia: purgatio chole-
re & hoc vtrique; prouenit ex aquali-
tate sensus in quibusdam rerum ex
duabus vicibus, & in quibusdam ex
tribus vicibus, & in quibusdam ex
pluribus vicibus, peruenit scientia
vniuersalis ex vice vna: & hoc est,
q̄d voluit, cum d. & hoc, qm obser-
uationes multae in numero sunt ex-
perientia vna: sensus est: qm cum
sentiens individuum aliquod istius
speciei fecerit hanc operationem &
obseruauerit ipsam consimiliter et,
sequitur ipsum ex istis operati-
bus scientia vna: quae vocatur scia
proueniens ab experientia: facit ani-
ma hanc operationem, est operati-
u, q̄d vocatur experientia. D. d. Et ex
experientia cum hoc, q̄ confirmatur
& stabilis vniuersale in anima: sen-
sus est: & ex hoc operante conclu-
ditur in anima nostra enuntiatio
vniuersalis super individuis speciei
per illam intentionem, quam tra-
didit in ipsis: & cum dixit: quod est
vnum in multis, est descriptio vni-
uersalis: & cum dixit: & hoc, quod
est in omnibus vnu & idem: quod
est principium scientiae & artis: sen-
sus est: & hoc, quod est in omnibus
individuis vnus & eiusdem speciei,
est principium scientiae in rebus ar-
tificialibus & rebus speculatiuis: at-
qui dixit secundum hoc, quod ex
propositionibus vniuersalibus pro-
uenientibus ab experientia aliqua
sunt principia rerum speculatiua-
rum, & aliqua sunt principia re-
rum operatiuarum: & hoc est, quod
voluit, cum dixit:

B B B B iij Et

Posteriorum

ΑΒΡΑΜ

D Si enim fuerit illius secundum quod est in generatione est principium artis : si autem fuerit in quantum est ens, est principium scientiæ, id est, diximus autem, quod vniuersalis enuntiatio, quæ nobis euenit ab experimento, sit principium artis & principium scientiæ essendi : quia si hæc enuntiatio fuerit rerum factibilium est principium artis.

ΒΥΡΑΝΑ

Et hoc, quoniam si fuerit ad id, quod est in generatione, est vtrique principium artis, & si fuerit in eo, quod est ens, erit principium scientiæ : sensus est : atqui diximus, quod enuntiatio vniuersalis proueniens nobis ab experientia est principium artis, & principium cognitionis existentis : quoniam hæc enuntiatio, si fuerit in rebus operariis, erit principium artis.

115. 27. *Neque itaque insunt determinati habitus, neque ab alijs habitibus fiunt notioribus, sed à sensu, ut in pugna versione facta vno stante, alter stetit, postea alter, quousque ad principium venit, anima vero est talis, ut possit pati hoc. Quod autem dictum quidem fuit prius, non manifeste vero dictum fuit, rursus dicamus.*

.c. 105 Hæ ergo res non sunt nobis separatæ, neque etiam fiunt in nobis ex alijs habitibus, qui sint notiores, sed ab ipso sensu. Cuius exemplum sint bellætes. quando. n. institerit vnus apud reuersionem, iam insistit alter, deinde alius, donec res ad principium redeat. Anima autem est quæ inuenitur talis dispositionis, scilicet quod possibilis sit pati passionem, & quod ab initio rei diximus, & non manifestatur in illo, & non apparet, à capite itaque illud enuntiabimus.

Dixit Arist. Neque igitur dispositiones istæ insunt nobis separatæ : neque consimiliter erunt in nobis ab habitibus alijs, qui sint magis in capitulo scientiæ cogniti, sed à sensu : ut in exemplo, in bellatoribus, cum vnus steterit ad conuersionem, iam stetit alter aut alter : quousque redeat res ad principium : anima vero est cum hac dispositione, scilicet quod potest pati passionem : quod autem dixi à principio rei, & non declaratum fuit, neque manifestum fuit, iam enuntiemus ipsum à principio.

T.c. 105

116. 105 Dicit : quod iam demonstratum est ex hac oratione, quod esse in nobis hos habitus, qui sunt prima intelligibilia, sit separatum : hoc est, absque quod præcedat aliqua scientia, nec quæ sit ob habitus, qui sint illis nobiliores secundum scientiā : prout

Dixit : Iam itaque declaratum fuit ex hoc sermone, quod habitus isti, qui sunt intelligibilia primorum non sunt in nobis separati, hoc est absque eo, quod præcedat ipsos scientia : neque consimiliter erunt insunt nobis per habitus excellentioris ipsis in capitulo scientiæ : quem-

C6. 105

ABRAM

prout intulit oratio persuasiva dialectica, sed fit ob habitus attributos animæ sensitivæ. Et postquam notificavit quomodo anima adipiscatur ob habitus sensatos habitus universales intelligibiles, visum est ei facere exemplum poeticum, quia conditionis huius exempli est ponere disciplinam placidam. Et dixit: Cuius exemplum sit. Usque ibi, res ad principium, id est, exemplum illius, quod contigit animæ de repetitione formarum in illam successu formæ post formam, donec perveniat ad universalem, quæ contineat has formas particulares. Postquam non fuerat, hoc universale est simile illi, quod evenit redeuntibus ad turmas in occisione: quia primo redit unus, & stat in suo loco, deinde redit alter, & stat in suo loco, postea tertius, postea quartus, donec deveniant primæ turmæ, & bellum redeat ad suum initium. Et similiter anima, quando in ea constituitur aliqua formarum speciei, deinde post eam evenit secunda forma huius speciei, & tertia, & quarta evenit apud illam res universalis. Et hoc significavit quando dixit: Anima autem est quæ invenit talis dispositionis. Et dum dixit: Secundum quod possibilis sit pati passionem. Potest esse quod velit, quod hoc, quod diximus de dispositione ipsius animæ, est verum, quando concesserimus, quod contingat, quod anima agat hanc actionem, & patiatur hanc passionem. Et ex quo voluit facere adipisci, quomodo accidat hæc res manifestiori oratione, Dixit: Quod autem ab initio rei diximus, & non manifestatur in illo, & non apparet à capite illud enuntiabimus.

DURANA

quemadmodum sequitur ratio duarum habitus dialecticæ: sed erit utique per habitus appropriatos animæ sensitivæ: & postea declaravit, quomodo possidet anima per habitus sensitivos, habitus intellectivos usus: visus est facere in hoc, exemplum catenatum: quoniam ex via istius exempli est, ut ponat doctrinam mistam: & dixit, ut in exemplo, usque ad id, quod dixit, ad principium: sensus est: exemplum huius, ut accidat animæ ex attractione formarum super forma formæ alterius, quousque devenit ad ipsum usum: quod comprehendit formas istas particulares: postea non erit hoc universale similitudo eius, quod est per accidens, ut redeuntibus ad principium suum in occisione: quoniam primo redibit unus & stabit in loco suo, postea redibit alter & stabit, postea tertius, postea quartus, quousque devenit petitio prima, quæ erat antea, & redierit bellum ad principium suum: & consimiliter anima, cum stabilierit in ipsa aliquam formam, quæ est in specie: deinde venerit altera forma secundo ex hac specie, & tertia & quarta, proveniet cum ipsa intentio universalis: & hoc est, quod significavit, cum dixit: scilicet quod potest pati hanc passionem: innuit, ut velit: quod hoc, quod diximus de dispositione animæ est verum: cum concesserimus, quod convenit, ut anima operetur hanc operationem, & patiatur hanc passionem: & quoniam vult facere possidere, quomodo accidat hæc dispositio, per sermonem manifestiorem, & dixit: quod autem diximus à principio rei, & non declaratum fuit, & non manifestum fuit, enuntiemus ipsum à principio.

Neque,

Posteriorum

.17. p^a Cum enim steterit indifferentium vnum, primum quidem in anima
 D vniuersale est, sentitur etenim singulare, sensus vero ipsius vniuersalis
 est, vt hominis, sed non Callia hominis. Rursus in his statur, quousq; ad
 impartibilia steterint & vniuersalia, vt tale hoc animal, quousq; ani-
 mal, & in hoc consimiliter: planum itaq; quod nobis prima inductione
 cognoscere necessarium est, sensus etenim sic vniuersale facit.

ABRAM

.c.106 Et dicimus, quod quando cō-
 stituitur in animis indifferenti-
 bus res vna, secūdm vniuersa-
 lis oppositionem: illi enim senti-
 rent particulare sensu: sensus ve-
 ro est vniuersalis. verbi gratia,
 E hominis, non hominis, qui est
 callias. Deinde constituitur hoc
 ab initio, donec in illis constitua-
 tur res, quæ non partitur, & il-
 lud est vniuersale. gratia exem-
 pli, ab hoc animali ad animal: &
 hoc est vnum vna similitudine.
 Manifestum itaq; est ergo, quod
 oporteat quod prima sciamus
 inquisitione: sensus enim adipi-
 scitur vniuersalē per inquisitio-
 nem hoc modo.

.c.106 Postq̃ exemplificauit euentum
 F vñs ex particularibus restaurati-
 onis in conflictu de illis, qui re-
 uertuntur in debellando, Et dixit:
 Quod huic simile sit possibile eue-
 nire in anima, Intēdit cōmonstrare
 quō eueniat vniuersale ex particu-
 laribus fm veritatem, qm̃ exemplū,
 quo exemplificauerat, est poeticū,
 Et dixit: Et dicimus q̃ quando con-
 stituitur in animis indifferentibus
 res vna fm vniuersalis oppositionē
 idest, & dicimus q̃ fiat vniuersale in
 anima, qñ in ea cōstituitur de reb⁹
 indifferentibus specie, aut genere,
 quæ

BVRANA

Dixit Aristo. Et dicamus, q̃
 cū eo, q̃ stabilitum fuerit in ani-
 mis differentiū aliquid vnū sup
 susceptione vñs: & hoc, qm̃ sen-
 tiunt per particularia sensatio-
 nis: sensus vero est de vñi, vt in
 exemplo, de homine non de ho-
 mine callia: deinde stat in hoc a
 principio: quousq; stabilita fue-
 rit in ipsa intentio non diuisibi-
 lis, & ipsum vñe: exemplum ex
 hoc animali ad animal: & hoc ē
 vnum fm similitudinē vnam:
 planum igitur, qm̃ sequitur, vt
 sciamus prima per inuestigatio-
 nē: & hoc qm̃ per sensum vtiq;
 prouenit vniuersale per inuesti-
 gationem fm modum istum.

Posteaq̃ posuit exemplum, quō Cō.106
 proueniat vñe ex particularibus, per
 prouentū petitionis in occasione ex
 eo, q̃ redeunt in declinatione: & di-
 xit: q̃ hoc pōt accidere in eo, qd̃ est
 ī anima: vult declarare, quō accidit
 vñe ex particularibus fm veritatem:
 qm̃ exemplū, quod posuit, est poeti-
 cum: & dixit: & dicamus, q̃ cū eo, q̃
 stabilitū fuerit in animis indifferen-
 tium aliquod vnū sup susceptione
 vñs: sensus est: & dicam⁹, q̃ innoua-
 tur vtiq; vñe in aīa: cū stabilitū fue-
 rit in ipsa ex rebus non diuersis in
 specie, aut in genere, q̃ sunt diuersæ
 in

A B C D E F

que differunt in individuo secundum
vnam dispositionem, inquantum
est oppositum vniuersali: hoc est:
inquantum est particulare, non in-
quantum est vniuersale. Hoc autem
primo contingit animæ, scilicet q̄
adipiscatur rem vniuersalem, & pu-
iet quod sit particularis, ex quo il-
lam comprehendit in particulari;
quando autem repetitū fuerit hoc;
verificatum est ipsam esse vniuer-
salem. Et hoc significauit quando
dixit: Illi enim sentirent particulare
sensu. Sensus vero est vniuersalis,
id est. Illa enim sentit rem, & putat
ipsam esse particularem, quæ gratia
exempli, est Socrates & Plato: & hoc
est significatum illius, quod dixe-
rat, hominis, non hominis qui est
Callias: hoc est, quando sensijt ho-
minem, qui est homo simpliciter,
non humanitatem, quæ est in So-
crate & Platone. Et intendit, quod
sensus particularis sit res, quæ est ip-
sum met particulare, quod nunquā
erit vniuersale, & anima non senti-
ret de illo rem vniuersalem, nisi sen-
tiret rem aliter quā sit. Et dixit:
Deinde constituitur hoc ab initio,
id est, quod quando anima sentiret
rem, quam crediderit esse particu-
larem, huius causa est res quam pu-
tauit, quod sit particularis in singu-
lis indiuiduis. Deinde ostenditur in
illis quod sit vniuersalis. Et illud in-
tendebat dum dixit: Donec in illis
constituatur res, quæ non partitur,
& illud est vniuersale, gratia exem-
pli, ab hoc animali ad animal, id est,
q̄ transferatur ex comprehensione
signatorum animalium ad compre-
hensionē animalitatis simpliciter.

Et

B C D E F

In indiuiduo fm intentionem vnā
ex parte, quæ est oppositum vniuer-
sali, hoc est ex parte, quæ est particu-
lare, non ex parte, quæ est vñe: & hoc
vñq; accidet animæ primo: hoc est,
qm̄ ipsa assequet intentionē vñem,
& opinabitur, q̄ sit particularis, cū
apprehendatur in particulari: cūq;
duplicatum fuerit ipsi hoc, verifica-
bitur, q̄ est vniuersalis: & hoc est,
quod voluit, cū dixit: & hoc, qm̄
ipsa sentit per particulare sensatio-
nis: sensus aut est de vniuersali: hoc
est: & hoc, qm̄ ipsa sentit de re, & exi-
stimat ipsam particularem: & sensus
in veritate duplicatur in vñi, non in
particulari: vt in exemplo, qui sen-
sit, q̄ hic est homo, ipse vñq; sensit
de re vñi, non de re particulari: quæ
est exempli gratia Ziad & Omar:
& hæc est dispositio dicti sui, de ho-
mine, non de hoīe, qui est callias,
hoc est, q̄ sensus de homine est de
homine absolute, non de homini-
bus, qui sunt, vt Ziad & Omar: at-
qui voluit, q̄ sensus de particulari
erit res per se particularis, non vni-
uersalis in æternum: neq; sentit aīa
de ipso, tanquā de re vniuersali: nisi
sentiat fm aliud, q̄ est: & cū dixit:
postea consistet in his à principio:
hoc est, cū anima senserit de re, quā
credit, q̄ est particularis, causa istius
rei, quam opinatur esse particulare
in vnoquoq; indiuiduo, quousque
monstratum fuerit ipsis, q̄ est vñi:
& hoc est, quod voluit, cū dixit:
quousq; stabiliatur in ipsa intentio,
quæ non diuiditur, & ipsum vñe, vt
in exemplo, ex hoc animali ad ani-
mal: hoc est, vt trāferatur ab appre-
hensione istius aīalis designati ad
apprehensionē aīalitatis absolute:

Et

200 Posteriorum

ΑΒΡΑΜ

P Et postq̄ cōmonstrauit, q̄ oporteat q̄ anima transferat̄ à re particulari ad rem v̄sem, quia est vere v̄sis, Dixit: Manifestū itaq; est ergo, q̄ oporteat q̄ primas sciam⁹ inquisitione: sensus enim adipiscitur v̄se per inquisitionē hoc modo. Hoc aut̄, qđ dixit, est manifestū, quia qñ fuerit res sensata particularis naturā vn̄uersalis, particularis vero ei est quēdam res accidentalis, manifestū est, q̄ qñ anima distinguit quod est essentialiter ab eo quod est p̄ accidēs, euenit ei res v̄sis, qñ autem hęc distinctio euenit inquisitione, notū itaq; est, q̄ inquisitio faciat adipisci rem v̄sem. Hęc autē inquisitio est alia ab inquisitione, quā narrauerat in Libro Topicorū, illa enim facit adipisci v̄se imaginariū, hęc autē facit adipisci verum v̄se. Expedi autē tibi scire, q̄ hoc nobis eueniat in speciebus primorum intelligibilium, hoc est, quæ eueniūt repetitione experimēti, quæ ex parte dicunt̄, de specie aut̄ quæ vocat̄ prima intelligibilia, quæ ignoramus, qñ euerint, & quō euerint. Non meminit de re inquisitionis, q̄ nobis fuit, qñ euenit aliqd̄ intelligibile de illis. Horum aut̄ causa est, quia illa sunt cōia omnibus entibus: & nos illa cōprehēdimus in oī re, in quā incidāt nostri sensus ab initio, quo comprehendit. v.g. q̄ totum sit maius sua parte, cōprehendūt illud nostri sensus in oī corpore, in quod incidunt ab initio, qñ incidunt in illud. Quæ vero sunt in aliquo genere non in alio genere, nō eueniunt nobis, nisi postq̄ sensus repetierit hoc genus: & hinc quidam viri putauerunt q̄ non eueniant ab ipso sensu.

ΒΥΡΑΝΑ

Et posteaq̄ declarauit, q̄ oportet, vt trāsferratur anima ab intentione particulari ad intentionē v̄sem, fm̄ q̄ est in veritate, v̄se dixit: planum igit̄, q̄ oportet, vt sciant̄ prima p̄ inuestigationē: & hoc, qm̄ p̄ sensum apprehendit̄ v̄se per inuestigationē fm̄ modū istum: & hoc, q̄ dixit, est manifestū: qm̄ cū fuerit res sensata particularis fm̄ nām v̄sis: sed particulare est ipsi res accidentalis: planū vtiq; q̄ cū aīa separauerit illud, qđ est p̄ se ab eo, quod est p̄ accidēs, affecuta erit intentionē v̄sem: cūmq; distinctio hęc p̄uenerit vtiq; p̄ inuestigationē, planū, q̄ inuestigatio est ea, q̄ vocat̄ intētio v̄sis: & hęc inductione est alia ab inductione, de qua mentionē fecit in libro Dialecticæ: qm̄ ipsa vtiq; aeq̄ rere facit v̄se imaginariū, & hęc acquirere facit v̄se verum. Scire aut̄ debes, q̄ hoc prouenit nobis p̄ spēs intelligibilium primorum, hoc est, q̄ proueniūt p̄ iterationē experientie: & hęc sunt, q̄ vocant̄ experientie, & spēs, quæ vocat̄ intelligibilia prima: & ipsa sunt, q̄ nō sciuntur, qñ proueniunt, neq; quō proueniūt: sed nō cōmemorata fuit dispō inductionis, quā habebamus apud affecutionē intelligibilis ex ipsis: & cā in ipsis, qm̄ ipsa cōicant oīb⁹ entibus: & nos affeq̄mur ipsa, quēadmodū oē illud, sup̄ quod cadit sensus n̄s à principio eius, qđ apprehendit̄: vt in exēplo, q̄ oē totū est maius parte: apprehēdit̄ ip̄m sensus noster in oī corpore, sup̄ qđ cadit à principio eius, qđ cadit sup̄ ipsum: qđ aut̄ erit ex ipsis, vt genus absq; gñe, non p̄ueniet vtiq; nobis, nisi post impressionē sensus istius gñis: & ex hoc opinati sūt nōnulli, q̄ ipsa nō p̄ueniūt a sensu.

Quoniā

T.27.p2

Quoniam vero habituum, qui circa discursum sunt, quibus verificamus, aliqui semper veri sunt, alij vero suscipiunt falsum, ut opinio & ratiocinatio, vera autem semper sunt, scientia & intellectus, & nullum scientia genus aliud certius est, quam intellectus, principia vero demonstrationum notiora sunt, scientia autem omnis cum ratione est, principiorum quidem scientia utique non erit: quoniam vero nihil contingit esse verius scientia, quam intellectum, intellectus utique erit principiorum, & ex his considerantibus, & quoniam demonstrationis principium non est demonstratio: quare neque scientia est scientia: si igitur nullum aliud præter scientiam genus habemus verum, intellectus utique erit scientia principium, & principium quidem principij utique erit: si autem omnis, consimiliter se habet ad omnem rem.

*Argy. leg. scia h̄t ad oēm rem sese habet s̄lt. Alia h̄t q̄ ad oīs

ABRAM

T.C.107

Habitus autem qui in mente sunt, qui veraces sunt, quidam eorū sunt semp veraces: & quidam sunt, qui mendaciū admittunt, prout sunt phātasia & opinio. Qui vero semper est verax, ipse est intellectus, & sapiētia, & nō inueniē alterū genus firmioris finis, & verioris sciē, nisi intellectus & principij notius est q̄ demō, & omnis scientia est cū oratione & principijs. Scientia vero non est aditus, quo cadat in illa, & ex quo nulla res ē, quæ possit esse magis verax, q̄ ipsa scientia, excepto intellectu. Intellectus ergo est, quem scrutamur de his modis, & ex quo demonstrationis principij non est demō principiorum, ergo nec principium scientiæ est scientia. Et s̄lt, si non sit nobis aliud genus verax præter scientiam, intellectus itaq; est principij principium. & est ac si esset vna similitudine apud omnem rem.

Dicit,

BVRANA

B

T.C.107

Dixit Arist. Ex habitibus vero, qui sunt in intellectu, quibus verificam⁹, aliqui sunt veri semper, aliq̄ vero suscipiūt falsum, quēadmodū imaginatio & cōputatio: verus autem semper est intellectus & scia: & non inueniē genus aliud validioris finis & verius, q̄ scia, nisi intellectus, & principij est notius, q̄ demō: & omnis scientia est cum rōne: non est autem via, ut scia cadat in principia: & qm̄ non inuenitur aliquid, quod possit esse verius, q̄ scia, nisi intellectus: intellect⁹ utiq; erit illud, quod nos inuestigamus ex istis modis: & qm̄ principium demōnis non est demonstratio: quæ habet principia: igitur neq; principij scientiæ consistit etiā erit scia: & consimiliter si non habebimus genus aliud verū præter sciām: igitur intellectus esset utiq; principij principij, & quasi apud omnem rem ad similitudinem vnā.

Dixit

Co. 107

Dicit, quod forma comprehensa
quæ est in anima, & est illa, qua vni-
tur veritas de illis, quædam est sem-
per verax, & quædam sunt quæ ra-
ro fallunt, & veraces sunt pro maio-
ri parte. Et comprehensio quæ hinc
euenit est, quæ vocatur phantasia &
& opinio. Comprehensio vero, quæ
semper est verax, quædam vocatur
scientia, & quædam vocatur intelle-
ctus: & hæc est, quæ fit in rebus ne-
cessarijs. Deinde dixit: Et non inue-
nitur alterum genus firmioris finis,
& verioris scientiæ nisi intellectus,
E idest, q non inuenitur in nobis cõ-
prehensio perfectior & firmioris fi-
nis quàm comprehensio, quæ voca-
tur scientia, nisi ille, qui vocatur in-
tellectus. Deinde dixit: Et principiũ
notius est quàm demonstratio, &
omnis scientia est cum oratione,
idest, demonstrationis principia no-
tiora sunt, quàm scientiæ euenien-
tes ex demonstratione, quoniã no-
tiores demonstrationes sunt ex ora-
tione, quæ componitur ex demon-
strationis principiis: hoc est, ex præ-
missis primis immediatis. Postquã
F autem enuntiavit, quod hic sint tres
res, intellectus, & principium scien-
tiæ, & scientia: & notificauit quod
intellectus sit firmioris finis quàm
scientia: & quod principia etiã sint
notiora quàm scientia eueniens ex
principijs. Dixit: Scientia vero non
est aditus, quo cadat in illa, idest, q
principia impossibile est q scian-
tur per principia: adeo quod illo-
rum ordo in comprehensione, sit
ordo scientiæ eueniens ab eis. D. d.
Et ex quo nulla res ẽ quæ sit magis
verax q ipsa scia, excepto intellectu,

intel-

Dixit. Formarum vero affectio Co. 107

nis, quæ sunt in anima: & sunt, quæ
vniuntur cum veritate, aliquæ sunt
veræ semper, & ex ipsis aliquæ falsifi-
cantur vt minus, & verificantur vt
plurimum: & apprehensio, quæ pro-
uenit ex hoc, ipsa est, quæ vocatur
imaginatio, & opinio. Apprehen-
sionis autem, quæ est vera semper,
aliqua est, quæ vocatur scientia, &
aliqua, quæ vocatur intellectus: &
hic est, qui erit in rebus necessarijs.
Deinde dixit. Et non inuenitur ge-
nus aliud validioris finis, & verius,
nisi intellectus: sensus est: q non in-
uenitur in nobis apprehensio perfe-
ctior & validioris finis, quàm appre-
hensio, quæ vocatur scientia, nisi
quæ vocatur intellectus. Deinde dixit:
Et principia sunt notiora demon-
stratione, & omnis scientia est cum
ratione: sensus est: & principia de-
monstrationis sunt notiora, quàm
scientiæ prouenientes à demonstra-
tione: quoniã scientiæ demonstra-
tionis erunt vtiq; cum ratione: quæ
componitur ex principiis demon-
strationis, hoc est propositionibus
primis: quæ sunt infinitæ: & postea q
docuit, q hic sunt tria, intellectus: &
principium scientiæ, & scientia, & do-
cuit, q intellectus est validioris fi-
nis, q scientia, & q principia confi-
militer etiam sunt notiora, q scien-
tia proueniens ex principiis: dixit:
non est autem via, vt scientia cadat
in principia: sensus est: q principia
non possunt sciri per principia: quo-
niam sit ordo ipsorum per appren-
sionem, ordo scientiæ prouenientis
per ipsa. Deinde dixit: Et quoniã
heri non potest, vt inueniat aliquid
verius q scientia, pter intellectum:
igitur

ABRAM

Intellectus ergo est, quem scrutamur de his modis: & ex quo demonstrationis principij non est demonstratio ille est principiorum, id est, quando oportet quod magis verax sit agens principia, quam scientia eueniens ex principiis, quia principia magis veracia sunt quam scientia ex eis eueniens, & non est hic aliqua res exceptis principiis, quæ sit magis verax quam scientia, nisi intellectus: principiorum autem agēs impossibile est, quod sit demonstratio: oportet itaq; q̄ intellectus sit, qui largitur principia. & hoc quando concesserimus, quod eueniant ex aliqua re: & sit impossibile, quod eueniant ex principiis, sicq; non relinquatur quod eueniant nisi ab intellectu. Syllogismus autem componitur sic, Quod notificat principia oportet quod sit notius quam scientia: & quando nulla res est huiusmodi, nisi intellectus, & principia, principia autem impossibile est q̄ sine principiorum causa: sicq; relinquatur, quod intellectus sit causa principiorum. Deinde dixit: Igitur nec principium scientiæ est scientia, id est, quod quando commonstratum est, quod de principiis scientiæ non constituat demonstratio, ergo principia scientiæ non sunt scientia, quia scientia est de qua constituitur demonstratio. Deinde dixit: Et similiter si non sit nobis aliud genus verax præter scientiam: intellectus itaq; est principij principium, id est, & quando principium scientiæ nō est scia, & comprehendimus principia sciæ, sequitur itaq; q̄ intellectus sit principium principij scientiæ.

Deinde

BORANA

igitur intellectus erit illud, quod investigabamus ex istis modis: & quoniam hæc demonstratio non est manifesta ad principia: sensus est: cūq; oporteat, quod sit operatio verior ad principia, quam scientia proueniens ex principiis: quoniam principia sunt veriora, quam scientia proueniens ex ipsis, neque erit aliquid præter principia verius, quam scientia, nisi intellectus & principia: & principiorum operatio non potest esse demonstratiua: sequitur utiq; quod per intellectum sint principia: & hoc, cū concesserimus, quod ipsa proueniunt à re, & fieri non potest, ut proueniant à principiis: igitur non derelinquitur, quod proueniant, nisi ab intellectu: & syllogismus componitur ita: Quod notificat principia oportet, ut sit notius scientia: cūq; nihil sit cū hac dispositione, nisi intellectus & principia, & principia non possunt esse causæ principiorum: derelinquitur itaq; quod intellectus sit causa principiorum. Deinde dixit. Igitur neq; principium scientiæ consimiliter est scientia: sensus est: cūq; declaratum fuerit, quod super principiis scientiæ non constituitur demonstratio: igitur principia non sunt scientia consimiliter etiam: quoniam scientia est: super qua constituitur demonstratio. Deinde dixit. Et consimiliter si non habuerimus genus aliud vtrum præter scientiam, erit utique intellectus principium principio: sensus est: cūq; non sit principium scientiæ sciæ: erunt principia scientiæ utiq; apprehensa: igitur sequit, q̄ sit intellectus principij sciæ.

Deinde

Posteriorum

D

ABRAM

Deinde dixit: Et est ac si esset vna similitudine apud omne rem, idest, & totus intellectus apud omne intelligibile, est vna similitudine: hoc est, q̄ quicquid est in intellectu cōueniat cuiq̄, quod est extra intellectum, aut quod eius comprehensio cuiuscunque, quod comprehendit, & ipsæ sint vnus similitudinis, ex quo quod in eo est conuenit inuentioni illius extra ipsum: & hoc est causa verificationis illius in intellectu.

Sicq̄, expletus est totus hic Liber & suo complemento expeditum est quod præposuimus de eius expositione secundum potentiam & virtutem. Deus autem propterea eleuet illum, qui post eum progreditur, qui magnificat meritum, multiplicat præmium secundum eius perfectam voluntatem, qui semper laudetur.

Amen.

BURANA

Deinde dixit. Et quasi apud omne rem secundum similitudinem vnā: sensus est: & omnis intellectus apud omnem rem intellectam est secundum similitudinem vnā: hoc est, q̄ omne illud, quod est in intellectu consentit omni illi, quod est extra intellectum: aut q̄ apprehensio ipsius ad omne illud, quod apprehendit est secundū similitudinem vnā: eo, q̄ est illud, quod est ex ipso consentiens ad existentiam extra ipsum: & erit hæc causa verificationis nostræ in intellectu. Et hic perficitur totus iste liber: & per perfectionem ipsius perficitur illud, quod intendebamus declarare secundum potentiam & vires: Deus autem proficiat in hoc illi, qui veniet post ipsum: & magnificetur benemeritis, & multiplicetur dominus in voluntate sua,

& perficiatur. amen & amen.
in æternum fortis.

*Finit Liber Secundus Posteriorum Resolutoriorum, cum
Auerrois magnis commentarijs, Abram de Balnes,
ac Io. Francisco Burana Veronensi
Interpretibus.*

366/69

